UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Liber Biblioth. Gieſſenæ novæ
Repoſit. VV. Num. 3
V. 3800.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Uginti ⁊ duas ⁊c. Hebrei. xxij. litteras habent: scd̄m numerum librorū suorum. Nam. xxij. libros habēt: videlicet. v. libros moysi. viij. pphetaꝝ. ⁊. ix. agiographorū. i. sancta scribentium. licet quidā. xxiiij. eē dicant. Ruth accipiens librum: cant. pars libri iudicum. ⁊ lamentationes hieremię similit̄ per se accipientes. Sciendum autem est tres esse linguas principales. s. hebream ⁊ grecam et latinā. Hebrea. xxij. litteras habet. greca. xxiiij. latina lingua media inter has duas. xxiij. ⁊ ipsi syri ⁊ chaldei eodem sono. i. eadē. pnūciatione. xxij. elemēta habent sicut hebrei: sed diuersis characteribꝰ. i. figuris. **Samaritani autem pentheteucum ⁊c.** Samaritani q̄ dēū ⁊ ydola colebant simul Samaria ciuitas fuit quondam. x. tribuum metropolis: quibꝰ in captiuitate ductis a salmanasar rege assyriorum. ne terra in solitudinē redigeretur: missi sunt ex diuersis gentibus qui illas incolerent. Vnde appellātur samaritani a samaria metropoli ciuitate: qui verum deum simul ⁊ falsos deos colebant. **Totidem.** i. xxij. apicibus. i. summitatibus litterarum. **Alias litteras ⁊c** scilicet q̄s sint ille quas moyses inuenit: quibꝰ nunc iudei vtuntur. **Eisdem characteres.** i. eēdē lr̄ę. **Supputatio.** i. numeratio. **Lesū mistice.** i. quasi per illas litteras que numerū significant: census lenitaꝝ ānotabatur. **Tetragramaton.** i. iiij. litterarū. Quod nomen scriptum erat in lamina aurea: que erat in fronte pontificis: quādo accedebat ad sacrificiū. de qua scriptum est. fecerunt laminam: scripserunt q̄s in ea per quattuor lr̄as nomē dn̄i. qđ interp̄tat ineffabile. Nō p̄ fari: ꝑ pro diffiniri vt ē: q̄ minime possit. **Lr̄e he sunt he ioth bet vabu:** Et hec inp̄tatō he iste: ioth p̄incipiū. bet passio: vabu ꝺo vita. Iste p̄incipium passionis vite **Antiquis lris.** Moysi: q̄s nūc nō bēnt hebrei. Notandum est autem hebreos ideo litteris quas ex diis inuenit vti: q̄ facilior sono ⁊ litteratura enunciantur. ⁊ a sinistra in dexteram: sicut ⁊ latine scribunt. Mosaice vero difficilioris. ⁊ a dextera in sinistrā scribebātur. **Quāq̄ diuerso scribantur metro.** Id est. lirico carmine. Nam dauid propheta liricus fuit: ⁊ diuerso metro psalmos composuit. **Eiusdem numeri.** i. xxij. litterarum alphabeto. **Et hieremię lamentationes.** sub. xxij. litteris scripte sunt. **Eisdem alphabetis.** id est. eisdem litteris. **Incisionibus.** id ē hebreis sententijs. **Quinq̄ lr̄ē duplices sunt apud hebr̄os ⁊c.** sicut apud latinos. x. ⁊. s. **Aliter per has scribunt principia.** i. aliā vim habēt: quādo in principio verboꝝ scribūtur: aliā in medio: aliam in fine. **Samuel.** i. duo libri: qui a prophetis samueli succedentibus sunt scripti. **Dabreiamin** hebraice, hoc est relictoꝝ vel
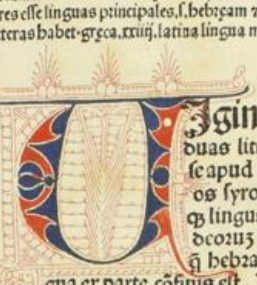
Uginti et duas litteras esse apud hebr̄eos syrosq̄ quoq̄ lingua et chaldeorum testatur ꝙ hebraicę magna ex parte cōfinis est. Nam et ipsi viginti duo elementa habent eodem sono: sed diuersis characteribus. Samaritani etiam pentatheucum moysi tantdē litteris scriptitant: figuris tantum ⁊ apicibꝰ discrepantes. Certumq̄ est esdrā scribam legis q̄ doctorem post captam hierosolimam: ⁊ instaurationē templi sub zorobabel alias litteras repperisse: q̄bus nūc vtimur. cum ad illud vsq̄ ad tēpus ipsum samaritanoꝝ ⁊ hebr̄eorum characteres fuerūt. In libro quoq̄ numeroꝝ hęc eadē supputatiō sub leuitarum ac sacerdotū censu mystice oñditur. Et nomen domini tetragrāmaton i quibusdā grę cis voluminibus vsq̄ hodie antiquis exp̄essum litteris inuenimꝰ. Sed ⁊ psalmi tricesimus sextus et centesimus decimus ⁊ centesimus vndecimus ⁊ centesimus. xvij. et cētesimus. xlviij. quāq̄ diuerso scribantur metro: tamen eiusdē numeri texūtur alphabeto. Et hieremię lamentationes: ⁊ oratio eius Salomonis quoq̄ i sine p̄uerbia ab eo loco i quo ait: Mulierē fortem quis inuenit. eisdē alphabetis vel incisionibus suppurant Porro quinq̄ lr̄ę duplices apud hebr̄eos sunt. Laph. Men. Nun Phe. Sade. Aliter. n. scribūtur p̄ has principia medietatesq̄ verborum: aliter fines. vnde a plerisq̄ duplices libri estimātur samuel. malachim. dabreiami. esdras. hieremias cum cinoth. i. lamentationibus suis. Quomodo igitur viginti duo elementa sunt: per quę scribimus hebraice omne quod loquimur ⁊ eorū initijs vox humana ꝓtexhibetur: ita viginti duo volumina supputāt. q̄bus q̄si litteris ⁊ eorū dijs in dei doctrina tenera adhuc ⁊ lactens viri iusti eruditur infantia. Primus apud hebr̄eos liber vocatur breisith: quez nos genesim dicimus. Secūdus elleſmoth: qui exodus appellatur Tertius vagerhra. i. leuiticꝰ. Quartus vagedaber quē numeroꝝ vocamus. Quintus addabarim: qui deuteronomius p̄gnotatur. Hi q̄inq̄ sunt libri moysi: quos propriе thorath. i. legem appellant. Scd̄m prophetarum ordinez faciunt. ⁊ incipiūt a thesu filio naue qui apud illos iosue bennum dr. Deide subtexūt sopthim. i. iudicū libū: ⁊ in eundem cōpingūt ruth quia in diebus iudicū facta eius narratur hystoria Tercius sequitur samuel quē nos regnoꝝ p̄mū ⁊ secūdū dicimꝰ. Quartus malachi. i. regū: qui tercio ⁊ quarto regnorum volumine ꝓtinetur. Melius q̄ multo est malachim. i. reguz q̄ malacoth. i. regnorū dicere. Non enim multarū gentium regna describit: sed vnius israhelitici ppli qui tribubus. xij. ꝓtinetur. Quintus ē ysaias. Sextus hieremias Septimus ezechiel. Octauus liber. xij. prophetaꝝ: q̄ apud illos vocatur thareasra. Tercius ordo agiographa possidet. Et p̄mꝰ liber incipit a iob. Secundus a dauid quē quinq̄ icisioibꝰ ⁊ vno psalmorum volumine ꝓtexhibendūt. Tercius est salomon tres libros hūs Prouerbia q̄ illi pabolas ⁊ masloth appellāt. Quartus ecclias tē. i. coeleth. Quiꝰ ē cāticū cānticoꝝ quē syrasyrim p̄gnotāt. Sextꝰ ē daniel Septimꝰ dabreiamin. i. Ayba diez: qđ significātius chronicon

GRIESS LXXIII BIBLIOTHECA

ſt dicerunt. Sed tamen quinq̄ habet diuisiones. q: quiquies est ibi. fiat fiat. **Masloth.** hebraice: parabolę grece: latine prouerbia. **Coeleth.** hebraice. ecclesiastes grece: latine p̄cionator. **Syrasyrim.** hebraice: latine cantica canticorum. **Dabreiamin.** hebraice: latine verba dierum **Chronicon.** i. tēporale. chronos tempus. Totum enim tempus quod est ab adam vsq̄ ad captiuitatem babilonis in eo capitulatim describitur

Stãtibus coram·i·in ꝓsenti. **Oculatis**·i·plenis oculis·**Qua si galeatum principium**. Sicut enim galea caput militis protegit vt fiducialius ꝓgat ad bellum: ita ⁊ iste titulus lectoꝛi peritiaꝫ ꝓstat: vt quo valeat discernere: qui liberi apud hebꝛeos in canone recipiantur·q̃ ve iter apocripha ve putentur. **Igit sapientia**·i·ille liber qui dicitur vel vocatur sapientia·⁊ ita inchoat. **Diligite iusticiam. Liber ihesu filii syrach**·qui sic inchoat. Omnis sapientia a domino deo ẽ. **Dic** ⁊ panare tos dicitur·i·liber omnium virtutũ. **Pan** enim grece omnis dicitur·ares virtus·hũc hebꝛei ideo non recipiunt·qꝛ in eodẽ dñi passio manifeste probatur. **Pastor**·i·liber pastoris similis ẽ renelationi iohannis·ſ·apocalipſi·ß iu nostra bibliotheca non habetur. Ipse autem est q̃ ⁊ hermes dicitur **Ex ipsa phrasi**. ·i·ex ipsa locutõne. qꝛ grecã redolet eloquẽtiam. Inde antiphrasis contraria locutio. **Antiquorum**·id ẽ xx. **Alii aurum** per aurum argentum lapides preciosos ⁊c. quoꝝ excellentiores·vel maiores in ecclesia ꝛtutes figurãtur· per pelles vero pilos ꝙs capꝛaram minoꝛes. **Tabernaculi pulcritudo**·i·cortina de cocco et byſſo retorta pellibus tegit' **Et ciliciis**·id ẽ·pellibus arietum rubricatis·⁊ pellibus hiacinthinis. Tabernaculũ quattuoꝛ operimẽtis tegebatur. Primum erat ex cocco byſſo ꝙs retorta. Secundum ex sagis cilicinis. Tercium ex pellibus arietũ rubricatis. Quartum ex pellibus hiacinthinis quę a longe intuentibus celi sereni colorem imitari videbantur. Pellib⁹ ita ꝙs ⁊ sagis cilicinis iterpretes comparat· qui licet ordine sint posteriores: tamen non minorem ecclesie vtilitatem ꝓstant. **Et iniuriam**. Iniuria dicitur quicquid ꝓtra legem fit. Nã ius lex dicitur· vnde ⁊ aduerbialiter dicimus Iniuriam fecit·i·non iuste. **Meum** inquã·i·quẽ ego feci ⁊ trãstuli. **Paraphrasten**·i·falsum interpretẽ. **Confer**·i·ꝓpara. **Nostram**·i·hebꝛaicam veritatẽ. **Eum**·ſ·hebꝛeum. **Diuinarit**·ꝓ diuinauerit. **Tos famulas christi**·i·o paula ⁊ custochium. **Mirra**. Est amarissima totius diuine hystorie possumus appellare·qui liber apud nos paralipomenon primus ⁊ secundus inscribitur. Octauus esdras: qui ⁊ ipse similiter apud grecos ⁊ latinos in duos libꝛos diuisus est. Nonus hester. Atq̃ ita fiũt pariter veteris legis libꝛi·xxij·i· mox si quinq̃·⁊ pꝛophetaꝝ octo·agiographoꝝ noue·quaq̃ nõ nulli ruth ⁊ cinoth iter agiographa scꝛiptitent·⁊ hos libꝛos in suo putẽt numero ꝛupputandos·ac per hoc cẽ pꝛisce legis libꝛos·xxiij·quos sub numero·xxiij·seniorum apocalipsis iohannis inducit: adoꝛãtes agnum·⁊ coꝛonas suas pꝛostratis vultibus offerentes·ſtantibus coram·iij·animalibus oculatis retro ⁊ ante·i·in pꝛeteritum ⁊ futurum reſpicientibus·⁊ indefessa voce clamãtibus·sanctus sanctꝰ dominus deus omnipotens: qui erat·⁊ qui est·⁊ qui venturus est. Hic pꝛologus scripturarũ: quasi galeatum principium omnibus libꝛis quos de hebꝛeo vertim⁹ i latinum conuenire potest·vt scire valeamus quidquid extra hos ẽ· inter apocripha cẽ ponendũ. Igitur sapiẽtia q̃ vulgo salomonis inscribitur·⁊ ihesu filij syrach liber· ⁊ iudith ⁊ thobias ⁊ pastoꝛ nõ sũt in canone. Machabeoꝛũ primus libꝛum hebꝛaicum repperi·secundus greꝯus est·quod ex ipsa q̃dẽ phꝛasi pꝛobari potest. Quę cũ ita se habeant obsecro te lectoꝛ·ne labozem meum reꝓhensionez esti mes antiquoꝛum. In tabernaculo dei offert vnusquisq̃ quod potest·alij aurum ⁊ argentum ⁊ lapides pꝛecioſos· alij byſſum ⁊ purpuram ⁊ coccum offerunt et hiacinthum. Nobiscũ bene agitur: si obtulerimus pelles ⁊ capꝛarum pilos·⁊ tamen apostolus cõtemptibiliꝛa nostra magis necessaria iudicat·vnde ⁊ tota illa tabernaculi pulcritudo·⁊ per singulas speciꝛes·quaꝛ mortuoꝝ coꝛpa condiũtur. Mirrum vero vngventum preciosissimum de mirra factum. **Ungitis caput**. Caput christi diuinitas est illius. Caput christi vero vngit·qui eum verum deũ veraciter adoꝛat Pedes vero vngit ei: qui eꝛ etiam hominẽ eum credit. **Quę nequaq̃ saluatorẽ quę ritis in sepulcro**. Ibelum in sepulcro quꝛit·qui eum solum hominem esse credit. **Quibus iam ad pꝛem christus ascendit**. Illis christus ad patrem ascendit·qui eum in diuinitate patri coequalẽ accipiunt. **Rabido** id est·insano· Rapidus vero est velox. **Et circumeunt ciuitatem**·i·ecclesias volentes eam decipere. Q̃ dicit circumeũt ciuitatem·hic i malo accipitur. In psal·vero vbi dicit. Conuertẽtur ad vesperã·⁊ famem patientur vt canes·⁊ circũibunt ciuitatẽ·in bono. Iudei enim circa fines mundi conuersuri ad christum·sicut canes auide cibum glutientes· ita accipient fidem·et circumbunt ecclesias de ciuitate in ciuitatẽ quꝛrentes doctoꝛes. **Ego sciens**·i·ego ⁊ non alius·i·non in alio coꝛpoꝛe·vt q̃daꝫ dicunt. **Peccator**·i·detractoꝛ.

es ecclesie pꝛesentis futuręq̃ distinctio pellibus tegitur ⁊ ciliciꝝ ardoꝛem q̃ solis ⁊ iniuriam umbꝛium: ea quę viliora sunt pꝛohibent. Lege ergo primus samuel ⁊ malachim meum·meum inquam meum·quidquid enim crebꝛius vertendo ⁊ emendãdo sollicitius ⁊ didicimus ⁊ tenemus nostrum est·⁊ cum intellexeris quod ante nesciebas: vel interpretem me estimato si gratus es: vel paraphꝛasten si ingratus·quanq̃ mihi ojo ꝓscius non sim·mutare me quippiam de hebꝛaica veritate. Certe si incredulus es·lege greꝯos codices ⁊ latinos·⁊ cõfer cũ his opuscula quę nup emẽdauim⁹. ⁊ vbicunq̃ discrepare inter se videris· iterroga quelibet hebꝛeoꝝ cui magis accõmodare debeas fidẽ·etsi nostra firmauerit·puto q̃ eus nõ estimes ꝓtectoꝛẽ: vt in codẽ loco mecũ sitꝛ diuinarit. Sꝛ ⁊ vos famulas christi rogo·quę domini discumbentis pꝛecioſissimo fidei mirro vngitis caput·q̃ nequaq̃ saluatoꝛem quꝛritis in sepulcro quibus iam ad patrem christus ascendit: vt contra latrantes canes: qui aduersum me rabido oꝛe desciuunt ⁊ circumeunt ciuitates atq̃ in eo se doctos arbitrantur· si alijs detrahant: oꝛatõnũ vestraꝝ clipeos opponatis. Ego sciẽs humilitatem meam illius semper sententię rocꝛdaboꝛ. Dixi custodiã·v·m·vt non·d·i lig·mea·posui oꝛi meo custodiam· cum consisteret aduersum me peccatoꝛ·obmutui·⁊ humiliatus sum·⁊ silui de bonis.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

PRimum libꝝ regum scripsit samuel vsq; ad mortem suam · deinde dauid · post salomon · tandem pphęs.

¶ Viginti duę sūt apud hebręos reperiunt · sm qrū nūm apud eos · trię volumina supputant · inter quę liber regū post iudicū i ordine habet' ter cius. Bene post iudicū ponitur regū: qm̄ nunc sunt pzsules ecclesię: post modū regnū · seu quia pcedet iudicium · sequet' sempiternū imperiū.

¶ Melchana. Dier. Possessio dei interpretat' qui animi virtute vir dicitur · z vnus · ñ mobilis · nō vagabūdus · sed firmus z inconfusus. Omnes etiā pzsenter vnus dicūtur: vnā sapientiā habentes · qui vnū biesum christū cōfitent' · vno spiritu dei replentur vnde oēs quidez currunt · sz vnus accipit bramū. Vnusq̄sq; ī sapientiū nō ē vn⁹ · sz multi · vnde: Insipiens sicut luna mutat' Vnus aūt dr deus · nō numero: sed qz nūq̄ mutat' vnde. Tu aūt idem ipse es: z anni tui nō deficient.

¶ Ramathaim. Dri. siue armathaim quod in alijs codicibus habet': altitudo eoz interpretat'. Sophin · specula vel scopulus. Ephraim · fructificatio. In monte ephraim · z in rama · thaum sophim habitasse dicit · in alta sz cōtemplatōe virtutū vt a nullis subiacentibus z circūlatrantibus vicioꝝ cogitationibus mentis eius sublimitas deijceret: vel vnitas scinderet. Jō ñ de vallib⁹ vel de cāpis · sed ď mōte ephraim · i · frugifero esse dr: ī q̄ nobilitas oim virtutū fructificare dinoscit'.

C. I.

¶ virtute animi.

Vir vir

¶ nō vagabundus nō mobilis · ¶ qđ interpretat' altitudo eorū

vnus de rama

¶ specula vel scopul⁹

thaim ¶ sophim

¶ sm̄ de vallibus · nō de cāpis · nō de collibus. ¶ de altitudine virtutū. ¶ fructificatio.

de mōte ephraim: z nomē eius

¶ possessio dei. ¶ misericors. ¶ de⁹ me⁹

helchana · filꝰ ieroboā · filij be

¶ signatus ¶ effundēs. ¶ ab effrata vro

liu · filij thau · filij suph effrate⁹

¶ cōuersio nē sz a malo z gratiā

z habuit duas vxores. Nom̄ vni

¶ gratia. ¶ conuersio.

anna: z nomen secundę fenenna.

¶ opera iusticie. ¶ que prima z nobilior.

¶ vt quanto deliberatio: tanto esset acceptior partus.

Fuerūtq; fenennę filij · annę au

¶ filij gratie qui in contemplatōe semper assistunt deo. ¶ fortium est ascendere · sicut infirmorum descendere.

tem non erant liberi. Et ascēde

¶ in pascha · ſ · in pentecoste ſ solemnitate tabernaculoꝝ: vnde ter in anno apparebit omne masculinum coram dommo, &c. ¶ in lege. ¶ legit sz obtemperans.

bat vir ille ď ciuitate sua statutis

¶ in operibus sanctorū nō fit mentio noctis: quia nō sunt filij noctis vel tenebrarū ¶ tam quā lenta.

die⁹ vt adorarent z sacrificarent.

¶ ciuitas in tribu ephraim vbi fuit arca testamenti z tabernaculū domi a tēpore iosue vsq; ad tempus samuelis.

domino exercituū in sylo. Erant

aūt filij duo filij heli ophni z fine

es sacerdotes domi. Venit ergo

¶ quia post oblatas victimas cum vxoribus z filijs et filiabus lauita recedebatur.

dies · z immolauit helchana: de

ditq; fenennę vxori suę z cunctis

filijs eius z filiabus suis partes. Annę

aūt dedit partē vnā tristis: qz an

nam diligebat. Dominus aūt con

¶ sicut agar sarā.

cluserat vuluam eius. Affligebat

quoq; eaz ęmula eius · z vehemē

¶ malorum enim est solatium vitam bonorum carpere.

ter angebat: itantū vt exprobra

ret q̄ cōclusisset dñs vuluā eius.

Sicq; faciebat p singulos ānos

cum redeunte tempore ascēdērūt

tēplum domini: et sic puocabat

¶ fuerūt mihi lacrime mee panes die ac nocte eam. Vxor illa flebat · et non

¶ Ramathaim. Dri. siue armathaim quod in alijs codicibus habet': altitudo eoz interpretat'. Sophin · specula vel scopulus. Ephraim · fructificatio. In monte ephraim · z in rama · thaum sophim habitasse dicit · in alta sz cōtemplatōe virtutū vt a nullis subiacentibus z circūlatrantibus vicioꝝ cogitationibus mentis eius sublimitas deijceret: vel vnitas scinderet. Jō ñ de vallib⁹ vel de cāpis · sed ď mōte ephraim · i · frugifero esse dr: ī q̄ nobilitas oim virtutū fructificare dinoscit'. Dri. Dic habuit duas vxores q̄rū nobilior · i. anna sterilis erat · sic sara nobilior vxor abrae. Secunda vo · i. fenenna fuit fecunda · sicut agar egyptia. Melchana ergo qui ē possessio dei. Primū de secunda vxore pater efficitur: quia vulnā annę cōclusserat deus · quā postea aperuit. Fenenna interpretat' confessio. Anna gratia. Qui vult ergo esse possessio dei: has duas habeat vxores: z primā nobiliorē · i. gratiā. Nęcessario primo p fidez cōiungitur homini · vnde. Gratia dei saluati estis per fidez. Deinde iungatur fenennę · i. cōfessioni: quia post gratiā fidei sequit' emēdatio morū. Fenenna prima filios generat: quia primos fructus p cōuersionē proferimus · nisi enī a malo puertamur: de anna patres nō efficimur. Fenennę filij nō assistunt altari: non tamen inanes fiunt: quia de sacrificijs diuinis edunt. Qui ergo cōuertit' a peccato: de cōuersione generat opa iusticię · z postea excitata anna · i. anima · zelo bono erat: vt habeat filios qui assistant deo · i · filios gratię. Qui enī deo vacat · z legem eius meditatur die ac nocte: filius est gratię. Hinc in euangelio · martha satagit circa frequēs ministerū · explens opa iusticię: z quasi filios conuersionis generat. Maria sedēs secus pedes domini audit verbū illius · z optimā partē eligit: z generat filiū gratię · qui dicat: Mihi aūt adherere deo bonū est. Anna generat filiū samuelē · de quo dicitur. Et samuel iter eos qui invocāt nomē eius · qui dicit · vbi ipse deus · vbi enī spiritus gratię: ibi de⁹. Nisi enī pęcedāt opera cōuersionis: nō possumus generare dona spiritussancti · hāc sobolem ex imitatōe annę · sicut z ipsa oremus.

¶ Prius hystoricę prophetę generatio dicēda: deinde cōtinuāda alle gorica. Helchana pr̄ samuelis fuit ď stirpe leui: sed nō de generatōe aarō sacerdotis. Fuit enī sm paralipō · filꝰ ieroboam filij belibel · filij thau filij suph · filij belchanę · filij maath · filij amasabi · filij belchanę · filij iobel · filij azarię · filij sophonię · filij thabat · filij asir · filij abiasaph · filij chore · filij ysaar · filij caath · filij lem · filij israel. Mater quoq; eius de tribu iuda monstrat · ex hoc q̄ effrateus vocat' · ab effrata vxore caleph · quę fuit de tribu iuda · nō ab ephraī · sic dauid filꝰ viri effratei dr. i. ysai · q̄ n de ephraim sz de iuda fuit · hic iter medios eius sortis effrem exultēs · ramathaī sophim ciuitatē habitabat: q̄ ē in regiōe thanitica iuxt diospolim vñ fuit ioseph qui i euāgelio ab arimathia esse dicit · habuit aūt duas vxores annā z fenennā. Cōuenienter quoq; ānę sterilitas memoratur cui⁹ partus celebrior erat. Sicut sara pri⁹ sterilis fuit: z agar egyptia genuit · z rachel · p qua iacob diu seruiuit · diu sterilis fuit: cū soror ei⁹ gauderet nūpositate · plus.

¶ Armathaim. vel ramathaim. interpretat' excelsa duo vt duę intelligant' tribus: regalis. sacer votalis · ex quibus erat ipse pater ei⁹ z mater

¶ Sophim. Speculatores q̄ fortassis sunt pphetę: quoruz filijs belchana.

¶ Melchana Allegorice possessio dei q̄ ē filꝰ ď dicēs: dñs possedit me · q̄ bñ vir vn⁹ nō nūo: sz qz nūq̄ mutat' nec alse alē efficitur deus. ¶ Armathaim. sophis excelsa vel specula · h̄ est supna hierusalez: ď q̄ veniēs speculationez docuit: z monte sua possidere fecit.

¶ Jeroboā. Misericors. Heliu. de⁹ meus. Thau. signat⁹. Suph. effūdēs · q: p misericordiā ad nos veniēs signat⁹ i passione ait. de⁹ meus · deus me⁹ · vbi semetipsū effundit vt vnguēti effusū nomē tuū · effusum a suis inuisibilibꝫ ad nra visibilia.

¶ Effrateus. Frugifer: quia donis spiritussancti abundat.

¶ Effrateus. Ab effrata vxore caleph · vl ephrata ciuitate · q̄ p⁹ dicta est bethleē · vel ab ephraim (vt nō nulli aiunt) qz fuit de ramatha ciuitate ephraim: quę sita est in monte sophin: qui mons ē i tribu ephraim.

¶ Et habuit duas vxores. &c. Fenēna ē synagoga: q̄ fęcūda primū filios ď p legē generabat: sz nā ppter infidelitatē infęcūda manet. Anna sterilis ecclesia gēnū · q̄ olim sterilis a prole spūali · nūc gra christi redēpta. (Anna enī interpretat' gra) vo filios p baptisma z spūssanctū gignit. Silo. Est i nonagesimo miliario neapoleos i regione athabitana.

¶ Ophni. Discalciat⁹ · siue ysaia puersionis. Fineeg. os mutū scribas z phariseos significat. Qui filij heli dicūt: qz heli tipū tenet sacdotij. Ipsi qz nō receperūt quē lex z pphetę ędixerūt ad ysaiā infidelitatis puersi os mutū meruerūt habere a pfessione xpi: z qz nolnerūt suscitare semen fidei xpo dfūcto fratri: meruerūt discalciari: z esse extra sortē eoz · de qbus dr calciati pedes in pparatōe euāgelij pacis · z qz conati sūt nomē spōsi sibi nō xpo vendicare ecclesiā vsurpando: nudi remānserūt ab oni dignitate · discalciati ab exēplis patriarchārū z pphetaz · vnde silo vbi sacerdotes fuerunt: interpretat' dimissio ei⁹ vl pretuio: qz petierūt pilatū: vt dimitteret eis barrabā. Merito ergo dimissi sunt z a deo derelicti.

¶ Fenennę et filius eius et filiabus partes. Jd ē. vestes: quas mutabāt i festiuitatibꝫ. Annę aūt dedit partē vnā tristis: qz nō habebat filios quibus ampliꝰ daret.

¶ Fenennę. i. synagogę · z filijs dedit partes. i. tēporalia bona · iuxt illud

dedit eis regiones gentiū:z qz primū credita sunt illis eloquia dei. Anne id ē ecclesie gentiū dedit ꝓuā. ſ. ingeniū. Vene ait tristis: qz ꝓcluserat dñs vulvā eius non dū eni adueneraț tēpus miserendi ei⁹: vt ſpūali gſa fœcūdaret. Dic fenenna annā: ita ſynagoga gentilitatem despiciebat. Multi ex gentilibus redēptois aduentū vt in iob reperimus expectauerūt z quia in prece perseueraverūt: tandē redemptor flenti z non capienti cibum anne consolationem adhibuit dicens: Anna cur fles ꝛc. Melior est ecclesie vir suus i christo qꝫ decē filij quos deo ſynagoga edebat: qz christum plus non nunqꝫ diligit id est gratiam eius: qꝫ illos quos carnaliter pariebat.

¶ Tropologice Helchana prædicator quē dñs possidet Fenēna z anna actiua z contemplatiua vita. Fenenna fœcunda in filijs z filiabus actiua fortia signēs opera z infirma. Fenenna interpretat cōuersio: qz actiua ad actiones quibus plit primis necesse est vt sollicite conuertatur Actiua enim vita est panē corporales vel doctrinę eſurienti tribuere errantē corrigere: ad humilitatis viam superbos reuocare: infirmantis curas gerere: quę singulis expediant dispensare. Anna interpretatur gratia: quia contemplatis habetur ꝓ gratiam: hęc est ſterilis: quia cum eas nullus prout ē penetrare valeat: nullusqꝫ qđ in ea sentit prædicare sufficiat: cōtingit: vt eā prædicādo nemo plures filios gignat Cōtemplatiua vita ē charitatē dei z primi tota mente retinere: ab exteriori actōe quiescere: soli deside rio conditoris inhęre re: vt nihil iam agere libeat. Qui vult effici possessio dei: has duas ducat vxores. Actiuas primum: contemplatiuam deinceps: ꝓcipue doctor et amplexibus fenennę transeat ad complexus annę; vtrisqꝫ partes tribuat virtutes virtutibus subnectens.

† ſ leta. † ſ corporeū z alibi potum meū cū fletu miscebam.

†capiebat † cibum. Dixit ergo ei helchana vir suus: Anna cur fles z quare nō comedis? z quāobrez affligitur cor tuum? Nunqd non ego melior sum tibi qꝫ decē filij? Surrexit autem anna postqꝫ co† ſ hic maximus sacerdos erat z post ſanſones populū ſrael rexit annis xl. ſed iuxta lxx. xx.
mederat in ſylo z biberat. heli sa† ſ re ingredientibus z egredientibus templum verbū dei minſtraret. sacerdotes enim scientie claues habent.
cerdote †sedēte super sellam ante postes tēpli domini. cū esset āna† ſ qui deridetur ab amico ait iob: sicut ego. ro gabit dominū: z ipse exaudiet eum.
amaro animo †orauit dñm flens largiter. z votū vouit dicens: Domine exercituū si respiciens videris afflictōem famulę tuę. z recordatus mei fueris nec obliti⁹ ācillę tuę. dederisqꝫ seruę tuę semē virile dabo eum domino oibus diebus vitę eius: z nouacula nō ascendet super caput eius. Factū est autem cum illa multiplicaret pces cora domio: vt heli obseruaret os eius† ſ qz deus nō voce tantū inuenitur. sed corde vnde desiderium pauperū exaudiri p. ꝛc.
Porro āna †loquebat i corde suo tantūqꝫ labia illius mouebantur z vox penitus nō audiebat. Esti† ſ temulentam a temeto. quod antiqui vinum dicebant
mauit ergo eam heli †temulentam ſ digere. i. dor
dixitqꝫ ei: vsqꝫquo ebria eris? Di miendo excoque
gere paulisper vinū quo madeas. Respondēs anna: nequaqꝫ inqt domine mi: Nam mulier infelix nimis ego sum. vinumqꝫ z omne ſ hodie scz.
qđ inebriare potest non bibi: sed effudi aiam meā in cōspectu dñi

¶ Usqquo ebria ꝛc. Homo videt in facie. deus in corde. Heli estimabat ebriam: qui tantum os intuebatur. Dominus autem respexit ad orationem eius: qui videbat cor ei⁹. Dic autez traditur nobis forma orandi: vt nō in multiloquio. sed i cōpunctione cordis: z effusione lacrimaz orem⁹. quia sacrificium deo spūs cōtribulatus cor cōtritum. ꝛc.

Ne reputes ancillam tuam quasi ſ absqꝫ ingenti notandū hic q ebriosi filij belial vocantur.
vnam de filiabus belial: quia ex multitudie doloris z meroris me. locuta sum vsqꝫ i pręsens. Tunc heli ait ei. vade i pace: z deus isrl det tibi petitionē quā rogasti eū. Et illa dixit: Utinam inueniat ancilla tua gratiā in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam z come† ſ qz in incepto scz voto firmiter pseuerauit: sic et nos perseuerare debemus si exaudiri a domino volumus
dit: †vultusqꝫ illius nō fuit ąplius i diuersa mutati. Et surrexerūt mane z adorauerūt coram domino: reuersiqꝫ sunt z venerūt in domū suam ramatha. Cognouit aūt helchana annā vxorem suā: z recordatus est eius dominus. Et factū ſanni reditum
est post circulum dierū: concepit āna z peperit filiū. vocauitqꝫ nomen eius samuel: eo qꝫ a domino ſ postulatio vel nomen eius deus
postulasset eū. Ascēdit aūt vir ei⁹ helchana z omnis domus eius. vt immolaret dño hostiam solēnem z votū suum: z anna non ascendit. Dixit enim viro suo: Non vadam donec ablactetur infans z ducam eum: vt appareat ātē cōspectum domini: et maneat ibi iugiter. Et ait ei helchana vir suus: Fac quod bonum tibi videtur: et mane donec ablactes eum. Pręcorqꝫ vt impleat dñs verbū suū.

¶ Vultusqꝫ illi⁹ nō sunt in diuersa m. Raba. Alia translatio. facies nō concidit amplius: qz certissime se credidit exauditam.

¶ Ra. Nequaqꝫ ā ecclesia a fide z dilectōe redēptois in diuersa declinādo mutata est.

¶ Et recordatus est e. d. Ra. Quia anna dominū deum te postulauit: cōcepit z peperit. Sic ecclesia per naturalem intellectum orans mysteriū incarnationis corde concepit: ore confessionis genuit.

¶ Vocauit nomen eius samuel. Id ē deū⁹ Annę prunogenit⁹ prophetā. Quis est hic nisi dominus⁹ hō

¶ Ra. Samuel postulatio dei. vel nom⁹ eius deus: quia actor scz natiuitatis ei⁹. qz sterili orāti cōcessit filium: qui cunctis diebus sibi i templo deseruiret.

¶ Anna pe. fi. Id ē ecclesia ex nationib⁹ prius lacte nutruit filium: qnē cōcepit per fidē. i. simplici intellectu i suis auditorib⁹ Tres vituli tria tēpora significāt: quibus christum expectabat ecclesia. Tres modij farinę. fides spes charitas. quas obtulit ecclesia. seu tres filij noe ex quibus plures ecclesia ꝓ fides deo obtulit. hęc dona ꝓ puero offert ecclesia gentium: vt ostendat se puerū genuisse. id est fidem christi percepisse: z operibus demōstrare velle. z adduxit eum in ſylo in domum domini: cum perfecta fide incarnatōis iunxit se primitiuę ecclesię ex iudeis.

¶ Pręcorqꝫ vt impleat dñs verbū suum. Qđ voluisti. vel suū qđ promisit per hely: cum ait. det tibi deus petitionem ꝛc.

Mansit ergo m. ꝛc. Nō vult ānā puerū duce ad domū dei aīāꝫ ab lacte. q ecclīa nullū ad sacerdotiū ꝓmouit. dum lactis infantię particeps est. qꝫ solidi cibi ꝛ intelligentię spiritualis capax.

In uitulis. in pro cum. vt ibi in argento ꝛ auro.

Et tribus modiis farinę et amphora uini. quę continet. iij. modios: non intelligitur cuncta simul obtulisse deo: sed quędā deo. quędam sacerdoti: vt libenter susciperet puerum in ministerio.

Siclo. i hebreo Modio farinę: ſz vicio scripto ꝛ depranatum est. Si enī cū tribus vitulis tres modios farię obtulit: cōtra legem fecit. In q̄ dicit: Vitulū de armento vnnꝫ aricten vnū. agnos annicu/los immaculatos. vij ꝛ in sacrificijs eorum similę oleo conspersę tres decimas per singulos vitulos. duas decimas per aricten vnā decimā p agnū. Hęc vero decima ꝑs decima ephi erat. vñ intelligitur ꝙ heleha na nō obtulit tres modios farinę. cum tribus vitulis. sed nouē decimas.

Et adorauit ānā. Non inuenitur orare in hoc cantico. nisi per duo verba tātum. Vnū est vbi dicit. Letata sum in salutari tuo. Alterū ibi. Quia non est deus ꝑter te. Sed iustus orat sine intermissiōe q̄ nō desinit bñ agē. vñ eleuatio manuꝫ meaꝝ sacrificium vespertinum. Significat manus qui leuat actus Moyse leuāte manus. vincit israel: dimittente vero vincit amalech. quia dū eleuat actus famulus dei vigit plebs dei. Si autem dimiserit. vincit amalech inimicus dei. C.II.

Exultauit cor meū in d. ꝛc. Ꝟ. Aug. Dicat hoc ecclesia gratia plena prole fęcunda: qđ de se ante ꝓphetatū cognouit.

Cornu. regnum ecclesię: quia aduersa mundi ꝛ desideria carnis transcendit: sicut cornu carnem excedit

Dilatatū est os meum ꝛc. Os ecclesię. predicatores: quoꝝ doctrina dilatata est sup inimicos. quia excessit scientiā scribaꝝ ꝛ phariseoꝝ.

Dilatatū est o. m. ꝛc. Rab. Aug. Quia sermo dei non est alligatus in pręsturis non in pręconibus alligatus.

Rab. Aug. Christo quē puerū amplectit senex simeon: ꝛ cognouit magnū dicens. Nunc dimittis seruū tuū. d. s. v. t. in p. Quia viderūt. o. m. s. t. Si letatus fuero in salutari dei: tunc dilatabitur os meum. per meditationē. s. verbi dei venitur ad eleuationē cordis. Vnde os meū patet ad vos o corinthij. cor nostrum dilatatum est. Et latitudine cordis ministratur sapientia oris.

Non est sanctus ꝛc. Origē. ꝑter te domine: quia nemo fit nisi a te. ꝛ si sunt qui dicuntur dii multi ꝛ dñi multi: nullus tamē eoꝝ naturaliter est id qđ deus est. qui ipse est solus. qui ait: Ego sum qui sum. vmbra enī ad cōparationē corporis nō est. vel fumus ad cōparationē ignis.

Ut est dominus. Rab. Aug. Nō dicit nisi dominus: sed nullus est sicut dñs. sanctus ꝛ sanctificans. iustus ꝛ iustificans:

Nolite multiplicare loqui. ꝛc. Redarguit iudeos ꝛ sapientes seculi: extollentes se contra scientiam dei.

Rab. Salomon. Altiora te ne quęsieris. ꝛ alibi. deus in cęlo ꝛ tu super terram. sint pauca sermones tui.

Uetera. quę ad veterē hominē. i. carnalem conuersationē pertinent. scientiam inquirite: quę nō est nisi a deo. qꝫ ipse est scientiarū dñs: in quo sunt omnes thesauri sapientię. Ipsi preparantur cogitationes qꝫ aufert se a cogitationibus quę sunt sine intellectu. vel ipsi pręparantur eo. i. manifestantur. vnde dominus nouit cogitationes. h.

.C. .II.

Et ſ gaudete i domino semper ꝛc.

Exultauit cor ſ qꝫ non i laude hominū: non in vanitate. ꝟ ſ quia. ꝟ ſ exaltabitur cornua iusti: quia de apicibus crucis christi. cōfortantur hec cornua iustoꝝ: i his ventilamus et destruimus demones animę nostre insidiātes meū ſ i dño ꝟ exaltatū est ſ cornu ſ non in se meū ſ i dō meo Dilatatū ē os meū sup ſ inimicos meos: qa letata sū in ſ ipse enim saluū faciet populū suū: a. p. e. ſ salutari tuo. Non est sanctus vt ſ immutabilis. s. sicut tu. est dominus ſ neqꝫ enim est alius extra te: ꝛ nō ē fortis sicut deꝰ noster. Nolite multiplicare loqui ſ altiora capacitatē intellectus ſ excedentia ꝟ ſ vaniloquia vel turpiloquia. ſ sublimia gloriātes ſ Recedāt ſ vetera de ore vestro. quia ſ deus scientiarū dñs est: ꝛ ipsi ſ pręparant ſ cogitatōes ſ Arcus fortiū superatus ē ſ repleti. ꝛ infirmi accincti sunt robore. ſ Saturati ſ vel panibus. prius ꝓ pane se locauerunt: ꝛ ſ famelici saturati sunt ſ Donec sterilis peperit plurimos: ꝛ q̄

Deus scientiarum. Rab. Aug. Ipse vos fac. ꝛ vbi nemo fac. mđ. Qui putat se aliquid esse cum nubi sit: se ipsuꝫ seducit. Hęc dicūtur aduersarijs iactantes dei ad babilonem pertinentibus: de sua virtute confidentib. et quibus sunt iudex: q̄ ignorantes dei iusticiaꝫ. i. quā dat hominibus deus: qui solus est iustus ꝛ iustificans. ꝛ suam volentes constituere. vult et se sibi paratam non a dño imperitā: iusticię dī nō sunt subiecti. Sz deus scientiarū ꝛ arbiter cōscientiarū videt cogitationes hominū: qm̄ vanę sunt. vanę quia ꝓprie hominū sunt: ꝛ ab illo ñ sunt a quo homines sunt.

Arcus. f. Ra. Aug. i. Intētio eoꝝ qui sibi potentes esse videntur: vt sine dei auxilio diuina possint implere mandata.

Et infirmi. Ꝟ. Aug. Qui in dei pietate confidūt dicant Miserere mei deus. qm̄ infirmus sum. Infirmus erat gentilis populus: qm̄ a testamēto dei alienꝰ. nūc aūt pręcinctus robore: cum indutus scuto fidei. ꝛ galea salutis. ꝛ gladio spiritus potent ignea tela diaboli extinguere.

Saturati. Repleti prius iudęi. s. mysterijs eloquioꝝ pro panibus se locauerunt. i. separauerunt a deo: vel a ꝓprijs sedibus cauillerūt. ne recipererent euangeliū agens de pane qui de cęlo descendit.

Repleti. idē q̄ ꝛ potētes. i. israhelite: q̄bus credita sunt eloq̄a dei. sz ācille filij minoꝝ tantum sunt: q̄ se subtraxerūt. nec in saluatoꝛē crediderunt: ꝛ in ipsis pambus. i. diuinis eloquijs tantum terrena senserunt. Hortes autem q̄ bus non est data lex: ꝓpijs per nouū. t. ad illa eloquia venerūt. multū esuriendo terram transierūt: quia in eis nō terrena. sed cęlestia sapuerūt. In greco ita. pleni pambus minorati sunt. ꝛ esurientes transierunt terram.

Et famelici. s. s. Id est. gentiles prius egentes panem verbi dei iam gustant. qm̄ suauis est. Iam diu pasti sunt scientia dei. donec sterilis. p. p. In hebreo sabba qđ significat. vij. ꝛ plurimos.

Sterilis. p. p. In septenario vniuersitas ecclesię designat. vñ ꝛ iobānes scribit. vij. ecclesijs ad vnius plenitudinē se scribere ostendēs. vii. Sapientia edificauit sibi domū: ꝛ suffulsit colūnas. vij. Sterilis erat i gentib ecclesia ante. ijs ille fetus quē cernimus oriri. Cernimus enī terrenā hierusalem prius fęcundā. nūc infirmatā. quia quicūꝫ ꝑs in ea filij liberi erāt virtutis eius. nunc vero ibi qm̄ littera ē. spūs nō ē. amissa virtute infirmata est

Plurimos. Ꝟ. plurimos in hebreo ꝛ in. xx. habet. vij. Iudicū dicit ꝙ nato samuele mortuꝰ ē ꝓmogenitꝰ filiꝰ fenēne ꝛ singuli ānē nāscentib filijs. singuli fenēne sunt mortui. Sed fenenna habuit. vij. Anna vero

quinq. Sed hebrei duos filios samuelis annumerant anne filijs.
Rab. sterilem. vel eosdem mortificat & vivificat: qđ repent adiungēs deducit ad inferos. s. r. vnde. Si mortui estis cum christo quę sursum sunt ſgrite. Salubriter mortificantur quibꝰ vi. Quę surſū sūt sapite: nō q̄ supterrā. vt sunt. s. illi q̄ esurientes transierūt terrā. Mortui enim estis inquit salubriter. & vita vestra absc̄dita est cum christo i d. Itidem ergo vivificans vt vivificat christus mortuus est ꝓpter peccata nostra: & resurrexit propter iustificationē nostrā. & q̄ ait. non derelinques animā meā i inferno. Eundē deduxit ad inferos deus: & reduxit. hac eius paupertate ditati sumus.

¶ Pauperē facit. Ibelum qui ꝓpter nos paup factꝰ ē. & ditat eundem gloria resurrectionis.

¶ De pulvere. c. De corruptione christum. vnde. Nec dabis sanctū tuū. u. c.

¶ De stercore. R. Judaico populo in quo cū se dixisset apostolus ecclesiā persecutū: quę mihi inquit fuerunt lucra. propter christū dñam arbitror. cōcia.

¶ Principibus R. Quibus dicitur sedebitis super sedes xij. iudicantes. xij. tribus israhel

¶ Solium. g. In equalitate patris sedendo. & quia pater omne iudiciū dedit filio. & q̄ regni eius non erit finis.

¶ Cardines ter. Quattuor: scz plage mundi: in quibus dilatauit orbē ecclesię quę a solis ortu vsq̄ ad occasū laudāt nomen domini.

¶ Mystice. Predicatores. super quos orbis. i. ecclesia. fide eorum stabilita. de q̄ bus dicit: Sub quo curuantur qui portāt orbem.

¶ Dominū formidabunt. Quia infirmū faciet aduersariū eius. potest et ambiguo grēco intelligi. & aduersariū suū. Cum eū dñs possidere nos incipit: aduersarius noster ipsius fit: & vincitur a nobis non viribus nostris: quia non in virtute propria potens est vir.

¶ Dominū formidabūt ꝛc. Aduersarij iudei: super quos in cęlis. i. apłis dñs tonauit: qui eos terruit gehennā minādo: minas signis firmādo vii multi cōuersi sūt. Vel formidabūt i iudicio: quē hic aduersantes contēpserūt: sup quos tonabit dicēs: Ite i ignē ęternū. qđ ne oībus contingat

multos habebat filios infirmata est. dominꝰ mortificat & vivificat deducit ad inferos & reducit. Dñs † ſ hoc est. ſ superbos. ſ deus superbis resistit: humilibus dat graciam.
pauperē facit et ditat. † humiliat & † ſ humiles. † ſ cito ut caro eius non videret corruptionē. † ſ christum. qui pro nobis pauper factus ē. vt ditaremur.
† subliat † Suscitat ā pulvere † ege † ſ supra diximus
nus: & ā stercore eleuat † pauperē † ſ vt det eis hereditatē. i. sedem gloriæ.
vt sedeat cū principibus: † & soliū † ſ quia donabatur a mari vsq̄ ad mare.
gloriæ teneat. † Domini enim sunt † ſ .i. quattuor plagę mūdi.
† cardines terrę: & posuit super eos † ſ .i. opera electorum.
orbem. † Pedes sanctorū suorum † ſ in via iustitię dirriget. † ſ inferni: vbi erit fletus et stridor dentium. † ſ ab arrogantia cessabunt.
† seruabit. & impij † i tenebris † cōticescent. quia nō i fortitudine † sua † ſ sed dei † ſ populus fidelis.
roborabitur † vir. Dominū formidabunt † ſ inde † ſ peccatores † ſ damnati † ſ inde † ſ peccatores † ſ damnatos.
dabit † aduersarij eius: & sup ipsos † ſ apostolos † ſ scripturis sanctis † ſ iudicio. † ſ postea vero.
† i cęlis tonabit. † Dominꝰ iudicabit † ſ non solum mediterraneas regiones: sed et extremas. † ſ extrema hominis. † ſ ecclesiā † ſ carnem regendi.
bit † fines terrę: & dabit † imperiū † ſ christo † ſ populo christiano. † ſ cornu christi: capitis. s. et membrorum regnum sublime monstrabitur quod nunc ab infidelibus despicitꝰ
† regi suo & sublimabit † cornu xpi sui. Et abijt helcana i ramatha in domū suam. Puer aūt erat minister in ꝓspectu dñi ante faciē heli † ſ absq̄ ingo absq̄ domino.
sacerdotis: Porro filij heli † filij belial. nesciētes dñm neq̄ officiū sacerdotū ad populū. Sz q̄cūq̄ immolasset victimā: veniebat puer sacerdotis dum coquerētur carnes & habebat fuscinulā tridentē

dñs quotidie in cęlis. i. scripturis & doctoribus tonat.
¶ In cęlis tona. R. Quia iusta retributio furta ē in die iudicij: sed interi sonat de nubibꝰ suis: quas spūsancto ipleuit postq̄s ęlos ascendit.
¶ Fines terrę. Extrema hominis: quia non iudicabūtur. quę melius vel i deterius mēdio tpe cōmutant: sz extrema in quibꝰ fuerint inuentus.

in manu sua & mittebat eam in lebetē. vel in caldariam aut in ollā siue in cacabū: & omne quod leuabat fuscinula tollebat sacerdos sibi. Sic faciebāt vniuerso israheli venientiū in sylo. Etiā anteqū adolerent adipem. veniebat puer sacerdotis & dicebat immolāti: Da mihi carnē vt coquā sacerdoti: nō enim accipiam a te carnē coctam. sed crudam. Dicebatq̄ illi immolans: Incendat ꝓtinus iuxta morem hodie adeps: & tolle tibi quā tucūq̄ desiderat anima tua. Qui respondens aiebat ei: Nequaq̄. Nunc enim dabis: alioquin tollā vi. Erat enim peccatū puerorum grande nimis coram dño: qz detrahebāt homines sacrificio domini
Samuel aūt ministrabat ante faciem dñi: puer accinctus † ſ superumerali. ſ nō eo quo iduebat. pontifex. illud enī quattuor coloribus distinguebat hyacinto-cocco-bysso-et auro. ſ quod minoribus gradibus concessum erat.
ephod lineo: & tunicā paruā faciebat ei mater sua: quā afferebat statutis diebus ascendēs cum viro suo vt immolaret hostiam. Et benedixit heli helcanę & vxori eius: & dixit: Reddat tibi dominus semen de muliere hac ꝓ fenore qđ commodasti dño. Et abierunt in locum suum.

¶ Et dabit regi suo. i. xpo. Imperiū. i. ecclesiā. vñ dabo tibi gentes hereditatē tuā. vel ipsi. i. potestatē iudicandi: qz ē iudicū dedit. s.
¶ Regi suo. R. Christiano ꝓpter cui dat virtutē regendi carnē. vt in eo vincat mūdū: qui ꝓpter eum fudit sanguinē suū.
¶ Christi sui. Christiani ꝓpter christmate uncti. totū tri corpus cū capite suo vnus ē xps. Hęc āna ꝓphanauit mr samuelis: in q̄ tūc figurata ē mutatio veteris sacerdotij & nūc ipleta: qñ infirmata ē fęcūda: vt nouū haberet sterilis in christo sacerdotiū.
¶ Heli interpretat extraneꝰ. a dō eni alieni ē: q̄ subditos nō corrigit. Ofm ifamia puerilibꝰ merito aūt sic vocat: q̄ differt cōuerti i meliꝰ. Pbinde ecclesiis obduratio. vt ori parcēs. Duos filios sacerdotes legimus. Alterū iustū elezari filiū. alterū iniustū filiū heli. Sacerdotes q̄ custodiūt os suū ne exeat inde aliqđ prauū. i filio electi signantur: Qui aūt os bñ obturatū vel iperitia. vl peccatoꝝ pscia in filio heli figurantur.
¶ Porro filii heli. refert Josephꝰ. beli sacerdotis erāt duo filij ofm. i finem circa boues inimicissimi: & circa diuinitatē ipsi. nl liq̄s iūctati parcebāt & alia quidē munera ab oblaturis ꝓpter bonorem sibimet sequestrabant. alia rapine modo tollebāt. mulieribꝰ religionis causa cōuenientibꝰ cōtumelias inferebant: aliis violētias facientes: aliqs psuadentes donis: nihilq̄s eoꝝ vita a tyrannide pessima differebat. vñ & heli. p eoꝝ iniq̄tate dānatus ē: qz minus seuera animaduersione plectebat. etsi quidem coercuit. & corripuit. cum lenitate tñ & mānsuetudine patris. nō severitate & autoritate pōtificis. discat ergo sacerdotes. q̄ ꝓpter scelera ꝓpi punięt: & subditoꝝ culpa illis iputabit.
¶ Et tunicā. Tunica quā faciebat anna. i. gratia. & puero tradebat in cepturꝫ doctrinā est: qua fideles prima rudimenta accipiūt. vñ lac vobis

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

potū dedi nō escam. Superhumerale vero lineum castitatem & continentiam cum bonis operibus signat. Qui enim domino ministrare desiderat: necesse est vt caste & continenter viuat: & bonis operibus se exercet.

¶ Si peccauerit vir &c. Non eo modo peccatur in virū: quo peccatur in deū q̄ peccare in virū. i. cōtra proximū leuius ē & venialius. In deū vero peccare. i. a cultu eius recedere: impietatis peccatu ē: qđ difficilius punitur: & tardius remittitur. & cum quis in virū peccat: placato viro facit sibi deum placabilem. Sed cum quis in deum peccat: q̄s orabit pro eo? .i. p quem sibi deum faciet propitium: non q̄ nulla sperāda sit venia eis qui in diuino peccāt officio: sed maior est pena & tardior venia his qui in rebus deo sacratis offendūt: q̄s si verbo vel facto lesserint proximum. q̄a quanto maior gloria tāto grauior offensa.

¶ Patris tui. Aaron scilicet. Quis enim alius fuit in egyptiaca seruitute? qui post liberationē electus sit in sacerdotē? quicūq; enim ex eius genere est: cum videt sacerdotū christianorum pollere per mundum: sibi autem esse subtractum: dolore & merore tabescit.

¶ Emulum. Fr. Emulus domus beli fuit sadoch sacerdos: qui abiecto abyathar a salomone sacerdotū suscepit. vñ proiecit salomō abyathar: ne esset sacerdos dñi: vt impleretur verbū dñi qđ locutus ē super domū heli.

Ut deficiāt oculi. Fr. Aug. vt semp. s. sit de domo heli in domo dñi: qui in dignitate sacerdotij videbāt alium substitutū: & se destitutū: deficiat aio & tabescat. Hoc autē visitauit ergo dñs annam: & concepit: & peperit tres filios & duas filias. Et magnificatus est puer samuel apud dominū. Heli autem erat senex valde. Et audiuit oīa q̄ faciebāt filij sui vniuerso israheli. & quomodo dormiebāt cū mulieribus: quę obseruabāt ad hostiū tabernaculi. Et dixit eis: Quare facitis res huiuscemodi quas ego audio: res pessimas ab omni populo? Nolite filii mei. Nō est enim bona fama quā ego audio: ut trāsgredi faciatis populū domini. Si peccauerit vir in virū: placari ei potest deus. Si aūt peccauerit in dominū vir: quis orabit pro eo? Et nō audierūt vocē patris sui: quia voluit deus occidere eos. Puer aūt samuel, proficiebat atq; crescebat et placebat tam deo q̄ hominibus. Venit aūt vir dei ad heli: & ait ad eum. Hec dicit dñs. Nūquid nō apte reuelatus sum domui patris tui cū esset in egipto in domo pharaonis. & elegi eū ex omnibus tribubus israhel mihi in sacerdotē. vt ascenderet ad altare meum. & adoleret mihi incensum: & portaret coram me ephod? & dedi domui patris tui omnia de sacrificijs filioꝝ israhel. Quare calce abijcitis victimam meā: & munera mea quę precepi vt offerrentur in templo? & magis honorasti filios tuos q̄s me: vt comederetis primitias omnis sacrificij israhel populi mei. Propterea ait dñs deus israhel. Loquēs locutus sum: vt domus tua & domus patris tui ministraret in cōspectu meo vsq; in sempiternum. Nunc aūt dicit dominus: Absit hoc a me sed quicunq; honorificauerit me, glorificabo eum. Qui aūt contemnunt me: erunt ignobiles. Ecce dies venient: & precidā brachium tuum & brachium domus patris tui: vt nō sit senex in domo tua. & videbis emulum tuum in templo in vniuersis prosperis israhel: & nō erit senex in domo tua omnibus diebus. Verūtamē non auferā penitus virum ex te ab altari meo: sed vt deficiāt oculi tui. & tabescat aia tua. & pars magna domus tuę morietur: cū ad virilē ętatē venerit. Hoc autem erit tibi signū: quod venturum est duobus filijs tuis ophni & phinees. In die vno morientur ambo. Et suscitabo mihi sacerdotē fidelē: qui iuxta cor meū & animā meam faciat. & ędificabo ei domū fidelē: & ambulabit coram christo meo cunctis diebus. Futurum est autem. vt quicūq; remanserit in domo tua. veniat vt oretur pro eo. & offerat numum argenteū: & tortam panis. Dicat vnde. vos aūt genus electū: regale sacerdotale &c q̄s dimitte me obsecro ad vnam partē sacerdotalem: vt comedam buccellam panis.

† non contenti parte concessa vobis.
† non q̄ vmbra eterna. sed veritas.
† sicut samuel.
† dignitatem et robur sacerdotale
† aaron
† sacerdos magnus.
† christianum populum.
† hoc impletum ē quando saul iussit interfici sacerdotes de stirpe eius. § vel intellegatur: vel gladio pii.
† mutandi sacerdotii. mors enim filiorum: significat mortem non hominis: sed sacerdotii.
† in bello.
† vnde que placita sunt ei facio semper.
† ecclesiam vel hierusalem supernam.
† domus. § conuertabitur. § de morte ad vitam.
† ozias confessionem.
† sacrificium saluatore absentis carnalibus.
† .i. ipsam plebem christo sacerdote pollente vnde. vos aūt genus electū regale sacerdotale &c

.C. .III.

DVer autez samuel mistrabat domino coram heli: & sermo domini erat

mutatio sacerdotij in christo plene cōpleta est: que a samuele figurata. post samuelē enim sacerdotes fuerunt de generea aarō. sadoch & abyathar: & alij vsq; ad tempus christi.

¶ Et animā. m. Fr. Aug. Non habet deus animā: sed tropice dicit animas habere: sicut manus & pedes. & cetera corporis membra. De samuele autem dici potest: quia in omnibus deo paruit. Christi autez in omnibus deo patri placuit. Vnde que placita sunt ei facio semper. cui pater edificauit domū. que domus nos sumus: si fiduciam & gratiam & gloriam spei vsq; ad finē retineamus. De samuele autem dici non potest: q̄ edificata sit ei domus fidelis. que coram christo dñi. i. samuele incedat cunctis diebus cū legamus in sequētibus: quia filij eius post auaritiam deuiauerūt. nisi forte domum eius plebem iudaicam accipiamus: que cūctis diebus sacerdotij eius domio seruiuit. vnde & requirit domus israhel post dominum.

¶ Futurum est. Fr. non ppie de domo heli hoc dicitur: sed de domo aaron: de cuius genere vsq; hodie veniunt & conuertuntur.

¶ Buccellam. p. Rab. Panis quem ego dabo caro mea est. p.m.u. Quia dixerat se dedisse cibos domui aaron de victimis veteris. te. que fuerunt sacrificia indeorum. dicit esse postulandam buccellā panis ad comedendum: quod est sacrificium christianorum & pabulum animarū.

¶ Preciosus. Rx Rarus. vnde i diebꝰ illis nō erat visio manifesta. ꝓp̃ peccā eōꝝ ꝑplī z ꝑlatoꝝ: ñ apparebat dñs p̃ visiones vel p̃ ãgelicas respōsiones: sicut patribus apparuit.

¶ Lucernam. Rx quę ardebat in tabernaculo ante lucē diei Sub luce enī diei extinguebatur: incebat aūt vsq; in mane: vel hoc significat: q; heli in ęcitate permanēret: donec fundit⁹ cū ꝓle sua extingueret: i moreret. Mystice aūt ęcitas heli significat ęcitatē iudęoꝝ qui ꝓpter̃ē saluatorem nō agnouerunt: nec fulgorē miraculoꝝ ei⁹ nec doctrinā: donec sacerdotiū cū populo z tēplo cōtereret.

¶ Cumment aures ꝛc. Rx. Cōminatio dei ē super heli z sup̃ domū eius: q; s. ꝓ peccato filioꝝ heli puniabat sacerdotio domus domini. vnd̄ aures audientiū tinnient stupore vehemēti.

¶ Nec faciat tibi deus: et hec addat. prouerbiū erat apud hebręos. Et ē sensus: si absc̄deris mihi malū qđ locut⁹ ē tibi dñs de me: veniat sup̃ caput tuū.

¶ Et nō cecidit. Rx. Quia nihil ex his ꝙ locutus ē dñs irritum fuit. Cadent enī i terrā verba vacua ꝓ nihilo habēda z omniū despectu calcanda. vnde iob lux vultus mei nō cadebat in terrā: q; in tanta gravitate vultum tenere cōsueuerat: vt nō contēptibili lętitia resolueret: Sed quotiens hilarē se ꝓ̃sentibus exhibebat: certa causa vtilitatis eoꝝ hoc faciebat.

¶ A dan usq; bersabe. Rab. Hiero. Per terminos iudę vniuersitatem plebis cōprehendit. Dan vicinus est in quarto a paneade miliario: qui vsq; hodie sic vocatur. Terminus iudę prouincię ꝓcęciosus: in diebus illis nō erat visio manifesta. Factū est ergo in die ꝙdā heli iacebat in lectulo suo z oculi eius † caligauerant: nec poterat videre lucernā dei antequā extingueret. Samuel aūt dormiebat i tēplo dñi: vbi erat arca dei.

† ꝙ pre nimia etate.

† ꝙ trina vocatione: pōt intelligi: quia erat sumus prophęta. cuꝫ: et sacerdos.

† Et vocauit dominꝰ samuel. Qui respondens ait: Ecce ego. Et cucurrit ad heli. z dixit: Ecce ego. Vocasti enim me. Qui dixit: Nō vocaui: reuertere dormi. Et abiit z dormiuit. Et adiecit dominꝰ vocare rursum samuel. Consurgēsq; samuel abiit ad heli: z dixit. Ecce ego: quia vocasti me. Qui respondit: Non vocaui te fili mi. Reuertere z dormi. Porro samuel nec

† ꝙ ꝓphetie mysteriū non erat ei reuelatus sermo diuinus.

dum † sciebat dominū: neq; reuelatus fuerat ei sermo domini. Et adiecit dñs: z vocauit adhuc samuel tercio. Qui cōsurgens abiit ad heli. z ait: Ecce ego: quia vocasti me. Intellexit igitur heli: quia dñs vocaret puerū: z ait ad samuel. Vade z dormi. Et si dixerit te. dices: loquere dñe. quia audit seruus tuus. Abiit ergo samuel: z dormiuit in loco suo Et venit dñs z stetit. z vocauit: sicut vocauerat secundo. Samuel samuel. Et ait samuel. loquere domine: quia audit seruus tuus. Et ait dñs ad samuel. Ecce ego facio verbum in israhel. qđ quicūq; audierit: tinnient ambę aures ei⁹ In die illo suscitabo aduersus heli omnia ꝙ locutus sum super domum eius. Incipiā z cōplebo. Prędixi enim ei ꝙ iudicaturus essem domum eius in ęternū ꝓp̃ iniquitatem. eo ꝙ nouerat idigne agere filios suos: z non corripuit eos. Idcirco iurauī † domum heli

vel domui.

qđ non expietur † iniquitas domꝰ eius victimis z muneribus vsq; ineternum. Dormiuit aūt samuel vsq; mane: aperuitq; hostia domus domini. Et samuel timebat indicare visionem heli. Vocauit ergo heli samuelē. z dixit: samuel fili mi. Qui respōdēs ait. Pręsto sum. Et interrogauit eum: Quis est sermo quē locutus est ad te dominus? Oro te ne celaueris me. Hęc faciat tibi deus: z hęc addat Si absconderis a me sermonem ex omnibus verbis quę dicta sūt tibi. Indicauit itaq; ei samuel vniuersos sermones: z non absc̄dit ab eo. Et ille respondit: Dominus est. Quod bonū est in oculis suis faciat. Crenit autem samuel. z dominus erat cum eo: z non cecidit ex omnibus verbis eius in terrā. Et cognouit vniuersus israhel a dan vsq; bersabe. ꝙ fidelis samuel prophęta esset domini. Et addidit dominus vt appareret in silo. qm̄ reuelatus fuerat dominus samueli i silo iuxta verbum dñi. Et euenit sermo samuelis vniuerso israheli.

C. .IIII.

Et factū est in diebus illis cōuenerunt philistiim in pugnam. Egressus

† ꝙ vir videns deum: vel fortis cum deo.

est nāq; israhel obuiam philistiim contra septentrionē. de quo iordanis erūpens a loco fontis nomen. Jor quippe fluuium vel rumꝰ hebręi vocant. Dan interpretatur iudicā vel iudicans. Bersabe. in tribu iuda vel symeonis est vicꝰ grandis in vicesimo ab hebron miliario vergens ad austrum in quo romanoꝝ positum est ꝓsidium. a quo incipientes termini iudęę tenduntur vsq; ad dan. Nec mirari debet quispiam. si ciuitates iudę i tribu symeonis vel beniamin reperiat. tribꝰ enim iuda fortis z bellicosa sępe aduersarios superans i oībus tribubus tenuit principatū. ideo aliarum tribuū sortes in eius funiculo cōputantur Alioquin i medio tribus iudę habitasse simeonē scriptura manifestat.

¶ Israel. vir videns deum. vel fortis cum deo. hi sunt credentes. Philistiim cadētes poculo. s. demones qui poculo superbie debriati: z ipsi ceciderunt: z homines peruertere festinant. Contra quos israel i. fideles: ne cedant ꝛ superent castrametātur iuxta lapidē adiutorij. i. legē christi. vbi lapis. s. christꝰ inuenitur. de quo lapidem quem reprobadi. ędifi. Sed dū fideles in lege domini meditantur: vt eum inueniant adiutorem. phi listiꝫ veniūt i aphec i. furorem nouū: tunc quia fideles immūdi spiritus diuinis legibus amplius ilistere ꝑspiciunt: idoꝝ acriora ac noua certamina construunt. vnde in suis viribus confidentes: z in humana sapientia gloriantes ac per hoc gratiā cuā gelij cōtinentes: ꝙsi quattuor milia īmūdi spiritus facile prosternunt.

¶ Iuxta lapidē adiutorii. Lapis adiutorij: quē postea samuel posuit i signū quando primū auxiliatus est ei dñs.

¶ Aphec. Rab. Hiero. Locus est iuxta vicum efrom: ciuitatis iezrabel. vbi dimicauit saul in sorte aser: z interpretat' furor nouus: vel apprehendēs. q̄ eni irā dñi meruerunt: ab hostibus cōprehensi sunt

¶ Et tulerunt in ar. Filij israel tulerūt arcam: vbi capta est. Et fideles et indeis duo testamēta ad gētes translulerūt.

¶ Sedentis. s. c. Tabula eni erat sup arcam: quā ptegebāt cherubin alis. vbi apparebat dñs per āgelus z loquebat'. Cherubin plenitudo sciētie: quę in christo. z i duobus testamentis inuenitur.

¶ Clamore grādi. Clamor grandis vor predicatorū roborata miraculis et duobus prolata testamētis. z personuit terra a voce predicationis. sapientes seculi. demones quoq; ingemuerūt: credentes se superari.

¶ De manu deorum. Iudei vnum deū colunt: sed gētes suo more loquuntur

in prelium: z castrametatus est iuxta lapidē adiutorij. Porro philistijm venerunt in aphec: z instruxerunt aciem contra israel. Inito autē certamine terga vertit israel philisteis: z cęsa sunt in illo certamine passim per agros quasi quatuor milia virorū. Et reuersus est populꝰ ad castra. Dixerūtq; maiores nam de israel: Quare percussit nos dominus hodie coram philistijm. Afferamus ad nos de silo arcā fœderis domini. z veniat in medīū nostri: vt saluet nos de manu inimicorum nostrorū. Misit ergo populus in silo: z tulerūt inde arcam fœderis domini exercituū sedētis sup cherubin. Erāt̄q; duo filij heli cū arca fœderis dei ophni z phinees. Cūq; venisset arca fœderis domini in castra: vociferatus est omnis israel clamore grandi z personuit terra. Et audierūt philistijm vocem clamoris: dixerūtq; Quęnā est hęc vox clamoris magni in castris hebręorū? Et cognouerunt q̄ arca domini venisset in castra. Timueruntq; philistijm dicentes: Venit deus i castra. Et ingemuerunt dicentes: Ue nobis. Non enim fuit tanta exultatio heri z nudiustertius: ve nobis. Quis nos seruabit de manu deorū sublimiū istorū? Hi sunt dij qui percusserūt ęgyptum omni plaga i deserto. Cōfortamini. z estote viri philistijm: ne seruiatis hebręis sicut illi seruierūt nobis. Confortamini z bellate. Pugnauerūt ergo philistijm: z cęsus est israel. Et fugit vnusquisq; in tabernaculū suum. z facta est plaga magna nimis: z ceciderūt de israel. xxx. milia peditum: z arca dei capta est. Duo quoq; filij heli mortui sūt ophni z phinees. Currēs āt vir de beniami ex acie. venit in silo i die illo: scissa veste z conspersus puluere caput

ſ indicū luctus.

Cūq; ille venisset: heli sedebat sup sellam contra viam spectās. Erat enim cor eius pauens. p arca dñi. Vir aūt ille postq̄ ingressus ē nūciauit vrbi: z vlulauit omnis ciuitas. Et audiuit heli sonitū clamoris: dixitq;. Quis est hic sonitus tumultus huius? At ille festinauit z venit: z nūciauit heli. Heli autē erat nonaginta z octo annorū: z oculi eius caligauerāt: z videre nō poterat. Et dixit ad heli. Ego sum qui veni de prelio: z ego q̄ de acie fugi hodie. Cui ille ait: Quid actū est fili mi? Respondens aūt q̄ nūciabat: fugit inquit israel ꝓtra philistijm: z ruina magna facta est in populo. Insup z duo filij tui mortui sunt ophni z phinees: z arca dei capta est. Cūq; ille nominasset arcam dei cecidit de sella retrorsus iuxta hostiū: z fractis ceruicibus mortuus est. Senex eniꝫ erat vir z grandęuus. z ipse iudicauit israel xl. annis. Nurus aūt eius vxor phinees pregnans erat: vicinaq; partui. Et audito nūcio. q̄ capta esset arca dei: z mortuꝰ esset socer suꝰ z vir suꝰ: incuruauit se z peperit.

ſ quicūq; retrorsum cōuertit a fide et veritate. necesse ē vt cadat et mozaatur. mystice aūt trā seunte arca domini ad gētes: periit sacerdotium iudeorum.

¶ Et arca dei capta est. Arca ab alienigenis capta: testamentū ad gētes trāslatū significat.

¶ Cūq; ille. n. a. d. Hyc Josephus ita refert: cum heli arcam audisset ab hostibus captam: dolore turbatus. ruens de sede defunctus est: dū nonagintaocto virilset annos: quoꝝ quadraginta tenuit principatum. Ea die defuncta est coniunx finees filij ei⁹. dū post occasum mariti viuere non toleraret. peperit aūt filium. vij. mensium quē appellauerunt bicabothi. in gloriam: quia illo tēpore huiusmodi ifortunium accidisset.

¶ Habuit aūt principatum primus heli de domo ithamar filij aaron. Nam prius ꝺ domo eleazari sacerdotes erant. ex q̄ honorem filius a patre accipiebat. et eleazar phinees filio suo tradidit. Post eū abiezer filius honorē accepit: quem bozi filio suo ꝺreliquit. cui ozi filius successit. z post hunc heli tenuit sacerdotium. ex domo eleazari denuo receperit

¶ Cecidit de sella. Et ruente heli de sella pontificis sedes remanet vacua: z gloria sacerdotium est extincta.

¶ Mortuus est. Moritur heli. morituꝝ tur z filij: quia deficit pontificatus cum sacerdotio veteri.

¶ Uxor finees. Vxor sacerdotis nō ante interijt. q̄s virum peperit nec synagoga ex toto interijt: aūq̄s primitiua ecclesia: q̄ ex ipsa erat credidit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ In ipso autē momento ꝛc. Euidenti signo figuratur quia extincto carnali sacerdotio iudeozuꝫ: extinguitur carnalis synagoga: quę ei carnaliter adhęrebat.

¶ Ne timeas q̄ filiu. p. Credentes synagogā consolant: sed desperans minime animaduertit. nec sobolem nouam deputat glorię: sed ignominię. vnde sequitur ꝛ vocauit puerū bicabod Ebaboth gloria. bichaboth cecidit gloria. Translata est enim gloria capta arca. vnde auferetur a vobis regnuꝫ dei: ꝛ dabitur genti facienti fructus eius.

¶ In azotum R. Quę asdod vna de quinq̄ vrbibus palestinoꝝ decreta quidem tribui iudę: sed non retenta. quia nō potuit indigenas expellere. Interpretatur autem ignis patris: vel incendium. Ꝫ aūt sic vocatur locus vbi erat idolum dagon. quia aduentus arcę in azotum erat īcendium diaboli patris omnium inimicorum vel iniquorum. Dagon qui interpretatur piscis tristicię. significat diabolum: q̄ in mari huius seculi demorat peccatores. qui ꝛ in iob leuiathā ꝛ behemoth nuncupat.

¶ Azotum. Locꝰ est in quo posuit samuel lapidem: sicut īsequentibus demonstratur.

¶ Caput autē. superbia diaboli. qui ē initiū omnis peccati.

¶ Super limen. Rab. Finem prefinitum significat: īquo cessaret idolatria. limen enim finis est itineris.

¶ Truncus. s. r. Dorsum tantum iuerunt fractis omnibus membris. qō idolatrie fugam expримit. Qui enim fugit dorsum dat fugienti. vnō. Qm̄ pones eos dorsum ꝛc. •

Irruerant enī in ea dolores subiti. In ipso autē momento mortis eius: dixerūt ei qui stabant circa eam. Ne timeas: quia filiū peperisti. Quę nō respondit eis· neq̄ enī animaduertit: ꝛ vocauit puerū bicabod dicens. Translata ē gloria domini de israel: quia capta ē arca dei. Et p̄ socero suo ꝛ p̄ viro suo ait: translata est gloria ab isr̄l eo q̄ capta esset arca dei.

C. .V.

Philistiim aūt tulerūt arcā dei: ꝛ aspoꝛtauerūt eam a lapide adiutoꝛij in azotum. Tulerūtq̄ philistiim arcam dei: ꝛ intulerūt eaꝫ in templū dagon: ꝛ statuerunt eam iuxta dagon. Cunq̄ surrexissent diluculo

† ſ postq̄ testamentū dei pertenit ad gētes: ista eim idola corruerunt.

azoti altera die: †ecce dagon iacebat p̄pronus in terra ante arcā dñi

† ſ malei fuerunt defensores idolatrie

Et tulerunt dagon: ꝛ †restituerūt eum in locum suū. Rursumq̄ mane die altero cōsurgentes inuenerunt dagon iacentem super faciem suā cozā arca domini. Caput autē dagon ꝛ duę palmę manuū eius

† ſ .i. fides qua idolatria destruitur.

abscisę erant †super limen. Pozzo dagon truncus solus remanserat in loco suo. Propter hāc causam non calcant sacerdotes dagon: ꝛ omnes qui ingrediunt templū eiꝰ

† ſ ob reuerentiā dei sui

super †limen dagon in azoto vsq̄ in hodiernū diem. Aggrauata est autē manus domini super azotoſ ꝛ demolitus est eos· Et percussit i

ſ qm̄ sodomite erant·

secretioꝛi parte natium azotū ꝛ finines eiꝰ. Et ebullierunt villę ꝛ agri in medio regionis illiuſ: ꝛ nati sūt mures: ꝛ facta est confusio mortis magna in ciuitate. Videntes aūt viri azoti huiuscemodi plagaꝫ: dixerunt. Non maneat arca dei isr̄l apud nos· qm̄ dura est manus eiꝰ super nos: ꝛ super dagon deū nostruꝫ. Et mittentes cōgregauerūt

.i. principes.

omnes satrapas philistinoꝝ ad se: ꝛ dixerunt. Quid faciemus de arca dei israel? Responderuntq̄

† ſ sacerdotes et diuini. ſ tozcularia vel op primentes.

gethei Circūducatur arca dei isr̄l Et circūduxerunt arcam dei isr̄l. Illis autem circūducentibus eā: fiebat manus domini super singulas ciuitates interfectiōis magnę nimis. ꝛ percutiebat viros vniuscuiusq̄ vrbis a puero vsq̄ ad maiorem: ꝛ cōputrescebāt p̄ominētes ertales eoꝝ. Miserūtq̄ gethei cōsilium ꝛ fecerūt sibi sedes pelliceas. Miserunt ergo arcam domini in achaꝛon. Cunq̄ venisset arca domini in achaꝛon· exclamauerunt achaꝛonitę dicentes: Ad duxerūt ad nos arcā dei israel: vt interficiat nos ꝛ populum nostrū Miserūt itaq̄: ꝛ congregauerunt oēs satrapas philistinoꝝ. Qui dixerunt: Dimittite arcam dei isr̄l ꝛ reuertatur in locum suum: ꝛ nō interficiat nos cuꝫ populo nostro Fiebat enim pauoꝛ mortis in singulis vrbibus: ꝛ grauissima valdē manus dñi. Viri quoq̄ q̄ mortui non fuerant: percutiebanť i secretioꝛi parte natium: ꝛ ascendebat vlulatus vniuscuiusq̄ ciuitatis in cęlum.

¶ Et percussit in s. p. n: Qui testamētum dei susciperunt: ꝛ posteriora huius vitę diligūt. et ipsis iuste in posteriora cruciabuntur: quę debent estimare sicut sterꝛora. Qui enim testamentum dei assumunt: ꝛ īposteriora respicientes veteri se vanitate non exuunt: similes sunt eis q̄ arcā testamenti iuxta idola sua posuerunt. Et vetera quidem etiam illis nolentibus cadunt: q̄a omnis caro fenuꝫ. arca autem manet īcternum. secuturꝫ. s. testamentum regni cęlorū vbi est verbuꝫ dei in ęternum.

¶ Circuducatur. vt si quocunq̄ eat· p cussio comitetur: sciamus esse plagā a deo q̄ō voluntate dei cōsilio eorum actū est: vt plaga communis esset: qm̄ culpa cōmunis erat.

¶ Extra. interiora. inde extrales· vbi fiebat plaga.

¶Septem mensibus. Septenarius significat vniuersitatem temporum· que discurrit septenario numero dierum· z significat dei testamentū: vsq; ad consūmationem seculi in gentibus permansurum.

¶Quinq; anos &c. Vr Quinq; anicularis? quinq; mures q̄s fecerūt philistei post plagā suā: z attulerūt ad arcā. significauit q; carnales quinq; sensibus corporis dōdit· cū a dño fuerit correpti scelera sua ꝓpa ꝓgnoscētes· iuste le percussos esse ꝓfitent: z licet coacti in melius cōmutant· qđ bñ significat quinq; ciuitates philistinoꝝ· azotus· gaza ascalon· geth· acharon. illos· s. exprimētes: q̄ externi hominis actus sequūt. Gaza ciuitas ē cuiusdā ī q̄ habitauere capadoces ꝑstinatis cultoribꝰ ī terfectis. apd veteres erat tmin? chananeorū iuxta ęgyptū· z cecidit i sorte iude: sed eā nō potuit obtinē: q; enachim. i. gigātes allophilos fortissime resistēt. Et ē vsq; hodie insignis ciuitas palestine. dicit'ꝰ gaza futura ī tumulum sempiternū. q; primū fundit? destructa est ī alio loco alia ędificata. Ascalon vrbs nobilis palestine destinata tribui iude. sz habitatores ei? superare nō potuit. Heth aūt nūc vicus gādis vocat' getban. Inter ūi patrē z thānā. ē et alia villa but' nōis Acharō ē i tribu dā vel i tribu iude ad le uā chananeoꝝ sz ꝑstinos habitatores ū et pu'it. et vsq; hodie grādis vic? acharon dī inter azotū z thānam respiciēs ad ori entē. Quidā putant acharon turrē stratonis postea cęsaream nūcupatā. Azotus interpretat' ignis ꝑtis mei vl incēdiū. Gaza fortitudo. ascalō ignis ifamis· vl ignis signo bilis. Heth· torcular

.C. .VI.

Fuit ergo arca dñi i regiōe philistiim septem mensibus. Et post hęc vocauerūt philistiim sacerdotes z diuinos dicentes. Quid faciemus de arca dei? Indicate nobis quomodo remittemus eam in locum suum. Qui dixerunt: Si remittitis arcam dei israel· nolite dimittere eam vacuā: sed qđ debetis reddite ei pro peccato: z tunc curabimini· z scietis quare non recedat manus eius a vobis. Qui dixerūt: Quid est quod ꝑ delicto reddere debeamus ei? Respōderūt vel eis q̄ illi. Iuxta numerū prouinciarū philistinoꝝ· quinq; anos aureos facietis. z quinq; mures aureos. quia plaga vna fuit omnibus vobis z satrapis vestris. Facietis q̄ similitudinē anorum vestrorū· z similitudines murium qui demoliti sunt terram· z dabitis gloriā deo israel: si forte releuet manum suam a vobis· z a diis vestris· z a terra vr̄a. Quare aggrauatis corda vr̄a: sicut aggrauauit ęgyptus z pharao cor suū? Nonne postq̄ percussus est· tunc dimisit eos: z abierunt. Nunc ergo arripite z facite plaustrū nouū vnum· z duas vaccas fętas· quibus non est impositum iugū iungite ī plaustro: † ꝟ peccat. † ꝟ curtus de. decem mil. ū multiplęx. quasi in seculo remanētes. † ꝟ parētes filios z recludite vitulos earum domi Tolletisq; arcam domini z ponetis in plaustro· z vasa aurea quę exoluistis ei ꝓ delicto· ponetis in capsella ad latus eius· z dimittite eam vt vadat: z aspicietis. Et siquidem per viam finium suoꝝ ascēderit contra bethsames: ipse fecit nobis hoc malū grande Sin autem minime· sciemus quia nequaq̄ manus eius tetigit nos: sz casu accidit. Fecerūt ergo illi hoc † ꝟ sanctos renunciantes. seculo· modo. Et tollentes duas † vaccas quę lactabant vitulos· iunxerunt ad plaustrum· vitulosq; earum reduxerunt domi· z posuerunt arcā dei super plaustrum· z capsellā quę habebat mures aureos z similitudinem anorum. Ibant autem in directum vaccę per viam quę ducit bethsames: et itinere vno gradiebantur pergentes z mugientes: z non declinabāt neq; ad dexteram neq; ad sinistram. Sed z satrapę philistinoꝝ sequebant vsq; ad fines bethsames. Porro bethsamitę metebant triticum in valle. Et eleuantes oculos viderunt arcam: z gauisi sunt cum vidissent. Et plaustrum venit i agrū iosue bethsamitę: z stetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus. Et conciderunt ligna plaustri: vaccasq; † ꝟ leuite vel sacerdotes: q; alius nō licebat. imposuerūt super ea holocaustū domino. Leuitę aūt deposuerūt arcam dei z capsellam quę erat iuxta eam: in qua erant vasa aurea: z posuerunt super lapidem grādē Viri aūt bethsamitę obtulerunt holocausta· z immolauerunt victimas in die illo domino: z quinq; satrapę philistinoꝝ viderūt: z re

Acharō· eruditio tristitię· vel sterilitatis. Dis enī ꝓpitiatus ī famis z ignobilis: ꝑ diabolū infamata. ꝑ cōtrarias fortunas ī stigata· z ꝑ torcular neqtię expressa. vinū ꝑfundit amaritudīs· in doctrina prana: z opanōe pressa: z iō tēdit ad mortē vbi ē tristicia vera z sterilitas perpetua.

¶Plaustrū. Crux christi. arca sacra scriptura.

¶Duas uaccas Isidorus. Vaccę arcā gestātes sactos significāt: q̄ sedo renuciāt: qui nullū delicti trahere possūt iugū. Sicut enī vaccę vitulos· a fetu a recto itinere nō deuiāt. sic sancti pietatis affectu a bono ꝓposito nō exorbitāt.

¶Bethsames. Vr Ciuitas ē sacerdotal' ī tribu beniamī: q̄ vsq; hodie mōstrat' de eleutheropoli ꝓgētibus nicopolim i. x. miliario ꝓtra orientē Altera bethsames ē ī tribu neptalī: in q̄ ꝓmāsere cultores ānq.

¶Quę ducit Vr. via. s. regia eūtes bethsames. i. ī domū solis celestē. s. hierusalē vbi semp lucet sol iustitię.

¶Et nō decli. Vr. i. nec extollebāt. plus pere: nec frāgebant' aduersis. Vnigit' ad cēni solis habitationē tēdum?: ab itinere dei ꝑ carnalibꝰ affectibꝰ nō declinem?. pēsandū aūt q̄ vaccę dei plaustro suppositę pgūt z gemūt nec trā ab itinere gressus flectūt. sic ꝓdicatores dei z qlibet fidel' itra ecclesiā esse debēt: vt primis cōpatiāt' ꝑ charitatē z de via dei nō exorbitēt ꝑ cōpassionē. Arca q̄ppe supposita bethsames pergē: ē cuius supna scia ad iternę lucis habitaculū ꝓpiq̄re. qđ ꝑ ve facim? cū ꝑ affectu pigno? nō declinam?. Sic enī incedere debēt: q̄ sacre legis iugo suppositi: per intēnā scientiam

domini arcam portant: vt quinquoz necessitatibus cõdolentes a rectitudine non declinent. quozũ gratia mentẽ nostrã tenere debet: ne aut si affectu non tangitur dura sit. aut plus tacta sit in fletu remissa.

Bethsames. Dom⁹ sol. Hec ẽ ecclesia a sole iustitie illustracta. Bethsamitas in valle frumenta metere. est doctores ecclesie anno/nam verbi dei in humilitate tractare. Lapis i agro iosue. christus i ecclesia sua. Lingua plaustri crux xpi. Vaccas super lapidem immolare. est cõuersos a seculo i xpi imitatõe mortificare.

Azotus unũ. ꝛc. Isido. Quinq; annos. ꝛ quinq; mures quinq; ciuitates dederunt. Reliquę aũt ciuitates prouincia/ꝛ ꝛ ville quę erãt absq; muro: mures tantuz vnde. Ab vrbe murata vsq; ad villam q̃ erat absq; muro ꝛc.

Abel. Ciuitas ẽ in termino israel: que ante bethsames vocata: nũc vocat abel vel propter luctuz super viros bethsamitibus ibi factũ. vel ꝓpt̃ distinctionẽ ciuitatis a bethnacha: ꝺ q̃ ex clamauit mulier sapiens ad ioab. qui iterrogant interrogẽt in abela.

Percussit autẽ Qui cũ nõ essent letitę: ausi sunt videre arcam. hoc ne pateret i exodo populus: lõge stabat. solus moyses ascendit ad dñm.

Percussit de populo ꝛc. In hebreo percussit de populo. lxx. viros. ꝛ l. milia virol. lxx. virol iudices. Lxx. hebrei dicunt: nulli licebat detectã videre arcã nisi pontifici. percussi ergo sunt eo ꝙ indigni essent: vel idigne accessissent: vel nõ custodissent arcam.

Miserunt nuncios R. Significatur translato testamenti dñi a iudeis ad gẽtes. quia cum illi carnali observantia atq; pharisęorũ superstitionibus legem ꝺ̃ darent. christi ꝛ discipulorum eius doctrinam recusauerũt. vnde: Vobis oportebat primũ loq̃ verbũ dei: sed q̃ indignos vos iudicastis. ecce cõuertimur ad gentes.

Chariathiarim. R. Interpretat villa siluarũ: de qua dicit. donec inueniã locũ dño tabernaculũ deo iacob. Ecce audiuimus eã in effra. ine. e. in. c. s. Locus enũ dñi est tabernaculum pectoris christiani populi. Ciuitas enim siluaruz. i. conuentus gentium: est locus aptus ad suscipiẽdas

uersi sunt in acharon in die illa. Di sunt autez anni aurei: quos retinuerunt philistijm, ꝓ delicto dño Azotus vnũ. gaza vnuz. ascalon vnũ. geth vnũ. acharon vnũ. Et mures aureos secundũ numeruz vrbiũ philistijm quinq; prouinciarum: ab vrbe murata vsq; ad villã quę erat absq; muro. ꝛ vsq; ad ‡ vicero. luctus.
abel magnũ super quẽ posuerũt ‡ assidue.
arcaz domini: quę erat vsq; in illo die i agro iosue bethsamitis. Percussit autẽ de viris bethsamitib⁹: eo ꝙ vidissent arcam domini. ꝛ ꝓ ‡ maiores natu optimates. s. populi.
cussit de populo septuagina virol ꝛ quinquaginta milia plebis. Luxitq; populus: ꝙ percussisset dñs plebem plaga magna. Et dixerũt viri bethsamitę: Quis poterit stare ‡ presentia.
in conspectu domini dei sancti huius? ꝛ ad quẽ ‡ digne. ascẽdet a nobis Miseruntq; nuncios ad habitatores chariathiarim dicentes: Reduxerũt philistijm arcam domini descendite ꝛ reducite eã ad vos.

C. VII.

Venerũt ergo ‡ gentilis ecclesie.
viri ‡ chariathiarim ꝛ reduxerũt arcam domini: ꝛ introlerunt ‡ qui interpretatur pater meus spontaneus.
eam in domum aminadab in gabaa. Eleazarum autem filiũ eius sanctificauerũt: vt custodiret arcã ‡ post̃ testamenti mãsit in ecclesia. multi plicati sunt mihi: qui ab ipso vt dies illuminari sunt.
domini. Et factum est ‡ ex qua die mansit arca domini in chariathiarim: multiplicati sunt dies. erat quippe iã annus vicesimus. ꝛ q̃ quit omnis domus israel post dominũ. Ait autẽ samuel ad vniuersam domum israel dicens: Si in toto corde vestro reuertimini ad dominũ auferte deos alienos de ‡ ascẽdentes: vel superiores
medio vestrũ ‡ baalim ꝛ astaroth ꝛ ꝓparate corda vra dño: ꝛ seruite illi soli: ꝛ eruet vos de manu philistijm Abstulerũt ergo filij israel baaliz ꝛ astaroth: ꝛ huiert dño soli. Dixit aũt samuel. Cõgregate vniuersũ israel i maspha: vt orẽ ꝓ vobis dñm. Et ꝙuenert i maspha Hauserũtq; aquã. ꝛ effuderũt in cõspectu dñi: ꝛ ieiunauerũt in die illa. ꝛ dixerũt tibi peccauim⁹ dño Judicauitq; samuel filios israel i maspha. Et audierũt philistijm ꝙ congregati essent filij israel in maspha: ꝛ ascenderunt satrapę philistinorũ ad israel. Qd̃ cũz audissent filij israel. timuerũt a facie philistinorũ. Dixeruntq; ad samuel. Ne cesses pro nobis clamare

arcam. In domo aminadab. qui interpretatur pater meus spõtaneus: ꝛ dicere potest: voluntarie. s. nbi.

Rab. Carathiarim. Ciuitas est saltuum: vna de vrbibus gabaonitaꝝ ꝓnens ad tribũ iudę nono miliario cuntibꝫ ab elia diospoli. de hac fuit vnas prophetа quę interfecit ioachim in hierusalem: sicut scribit hieremias.

Eleazarum R. Dei adiutorii. Si nõ aũt q̃ hoc noie vocat ad arcã dñi custodiẽ dã eligit. q; sancti viri q̃dquid habẽt boni deo attribuũt. nõ sibi. vñ sufficientia nr̃a ex deo ẽ. q; idoneos fecit nos ministros noui testamẽti.

Gabaa. R. collis aię humilii. vnd̃ Suscipiãt mõtes pacẽ ipso: ꝛ ca. Mõtes maiores aię: colles minores. Seu etiam gabaa interpretat sublimitas. vbi eleazar sacerdos constituitur.

Annus uicesimus. erat. qñ vij. ãno regni saul altare ẽ i castris ꝺ chariathiari

Annus uicesimus R. Nõ ita itelligendũ ẽ. ꝙ viginti anni quibꝫ arca mansit i chariathiarim vsq; ad octauum regni dauid annũ: quo eã cõgregata populi frequẽtia adduxit i hierusalẽ sint cõputãdi. Inuenit enĩ i sequẽtibus: ꝙ tẽpore saulis de hac ciuitate ablata ẽ in castra contra philistheos. ꝛ ꝙ pstat ꝙ dauid duxit eam i hierusalem de domo aminadab: restat itelligi. ꝙ in diebus saulis de castris relata ẽ in ꝓpriã ciuitatem; vnde postea regnãte dauid reducta ẽ i hierusalem. Est g̃ sensus q; ex quo mãsit arca i chariathiarim: erat ann⁹ vicesim⁹. cũ i tẽpore saulis trãslata ẽ in castra. Vel vicesim⁹ ann⁹ erat cũ ois domus isrl̃ post dñm ꝙuisset abiectis idolis: ꝛ seruiens illi. qđ eam fecisse toto tempore samuelis iosephus testat. xx vij. s. ãnis. ꝛ ꝓin tpe regni saul: qđ eodẽ iosepho teste. xx. ãnis tenuit. Cũ enĩ recessisset a saule spiritus dñi; ꝛ agitaret eũ spũs nequã ad psequẽdũ dauid: secuta ẽ eũ aliq̃ ps militię ꝛ plebis

Astaroth. Facta explorationũ. Qui ver⁹ israelita ẽ: auferat a se omnẽ facturã malignoꝝ spiritũ ꝛ iactantiã atq; superbiã. Et seruit dño soli: q; nulla societas lucis ad tenebras.

Maspha. Ciuitas ẽ in tribu iuda iuxta chariathiarim.

Maſphat .R. Speculatio vel contẽplatio vel intentio vel locus iudicij. bñ aũt cõuenit iſte locus tam ſancto viro qui i iuſticia z veritate iudicauit z ſũma prudẽtia gubernauit pplm.

Maſphat. R. Ecclesia i vnitate fidei ſub nouo ſacerdotio collecta: aquas lacrimaꝝ hauries ſanctificãdo in conſpectu dñi effudit: ppha populũ i maſphat iudicat: q; docto: eos maxime docet: quos i intentione contẽplationis· z ad amorem patrie celeſtis intentos eſſe perſperexit.

Hauſerunt aqua et effuderũt. Vt ſcirẽt aq ef fuſa ñ redit· licet ipi redirẽt ad idolatriã.

Agnũ lacteñ Agnus oblatus pro populo dei victoriaꝫ preſtat: z p paſſionẽ chriſti demõibꝰ ſupat: pax data ẽ fidelib

Rab. innocentes vitam igne charitatis accenſam.

Bethachar. R. domꝰ agnitionis: vel domus agni.

Et poſuit eu3 iter maſphat. alia editio inter maſphat nouã z veterẽ: z vocauit nomẽ eius abenezer· vl abongener i. lapis adiutoꝝ. hꝫ eſt mediꝫ ſamaritis: per quã tranſeundũ ẽ a maſphat veteri ad nouã. i. ab intentione qua expectatur i carnali regno beatitudo falſa: ad intẽtionẽ qua p nouã. r. expectat in regno cel beatitudo vera: q̃ qm̃ nihil ẽ melius: bucuſq; adiuuat dꝰ

Maſphat. Intentio. Sen. dentũ Lapis inter hꝫ. chriſtus iter intẽtionẽ veteris. r. z cũ geñ p̃dicationẽ poſit. aptꝫ lapis ppt firmitatẽ ad intoꝝ: q; ſuos cõtra demões adiuuat dimicantes.

Bucuſq. au. Quia q̃ bos termios trãſcendũt: vt hꝫ rei a auxiliũ dei nõ meretur.

ad dominum deum noſtrũ: vt ſaluet nos de manu philiſtiꝯ. Tulit autem ſamuel agnum lactentẽ vnum: z obtulit illũ holocauſtuꝫ integrum domino. Et clamauit ſamuel ad dñm pro iſrael: z exaudiuit eum dñs. Factũ eſt aũt cuꝫ ſamuel offerret holocauſtũ philiſteos inire prelium contra iſrael. Intonuit autem dñs fragore magno i die illa ſuper philiſtiim: z exterruit eos: z cęſi ſunt a filiis iſrael Egreſſiq; viri iſrael de maſphat p ſecuti ſunt philiſteos: z percuſſerũt eos vſq; ad locuꝫ qui erat ſubter bethachar. Tulit aũt ſamuel lapidem vnum· z poſuit eũ inter maſphat z inter ſen: z vocauit nomen loci illius lapis adiutoꝝ. Dixitq; hucuſq; auxiliatus ẽ nobis dñs Et humiliati ſũt philiſtiim: nec apposuerũt vt venirent vltra in terminos iſrael. Facta eſt itaq; manꝰ domini ſuper philiſteos cunctis diebus ſamuel· z reddite ſunt vrbes quaſ tulerat philiſtiim ab iſrl iſraeli: ab acharon vſq; geth z terminos ſuos. Liberauitq; iſrael ꝺ manu philiſtinoꝝ. eratq; pax iter iſrael z amorreũ. Judicabat quoq; ſamuel iſrael cunctis diebꝰ vitę ſuę. Et ibat per ſingulos annos circuiens bethel galgala z maſphat: z iudicabat iſraelẽ in ſupra dictis locis. Reuertebaſq; i rama tha. ibi enim erat domus eius: z ibi iudicabat iſraelem. Edificauit ibi etiam altare domino.

.C. .VIII.

Factum ẽ aũt cum ſenuiſſet ſamuel. poſuit filios ſuos iudices ſuper iſrael. Fuitq; nomẽ filij eius primogeniti ioel: z nomen ſecundi abia: iudicum in berſabe· Et non ambulauerũt filij illius in vijs eiꝰ ſed declinauerũt poſt auariciam· acceperũtq; munera: z peruerterũt iudicium. Cõgregati ergo vniuerſi maiores natu iſrael: venerũt ad ſamuel i ramatha· Dixeruntq; ei: Ecce tu ſenuiſti: z filij tui nõ ambulant in vijs tuis. Conſtitue nobis regem vt iudicet nos: ſicut z vniuerſe habent nationes. Diſplicuit q; ſermo in oculis ſamuelis: eo q dixiſſent da nobis regem vt iudicet nos Et orauit ſamuel ad dñm Dixit aũt dominuſ ad ſamuel Audi vocem populi in omnibus quę loquũtur tibi. Non enim te abiecerunt: ſed me ne regnem ſup eos iuxta omnia opera ſua quę feceꝛt· a die qua eduxi eos de ęgypto: vſq; ad diem hanc. Sicut dereliquerunt me: z ſeruierunt dijs alienis ſic etiam faciunt tibi. Nunc ergo audi vocem eoꝝ. Verumtamen cõteſtare eos: z p̃dic eis ius regis· q̃ regnaturus ẽ ſup eos. Dixit itaq; ſamuel omnia verba dñi ad populum qui poſcerat a ſe regem· z ait: Hoc erit ius regis· qui impaturus ẽ vobis. Filios veſtros tollet: z ponet in curribus ſuis. Facietq; ſibi equites z prȩcurſores quadrigarũ ſuarum. Et cõſtituet

Eratq; par. chriſtus ẽ nra pax: q̃ fecit vtraq; vnũ· p quẽ facti ſũt ppe q̃ erãt lõge

Galgala. Ciuitas ẽ vbi ioſue ipſum ſcõo circũcidit z paſcha celebrauit: z deſiciẽte mãna iſrl vſus ẽ panib⁹ triticeis. vbi z lapides ſũt trãſlati ꝺ alueo iordanis. vbi tabernaculũ teſtionij multo tpe fuit. hꝫ ceciꝺit i ſorte iude: z vſq; hodie oñdit locus in ſecũdo ab hiericonte miliario hoiby illius regionis venerãdus. Sz iuxta bethel q̃d i altã galgalã ſuſpicãt

Intonuit .R. cũ p̃dicatore3 eũ geñ dñs itonat: ſpiritales hoſtes i fugã puertit coꝝ iſrl. i. ꝑſo dei. z ꝑſequit eos vſq; i domũ agnitiõis: vſq; q̃ ſ. ois error: exp̃urget. z dꝰ ꝑ ẽ cognoſcat.

Galgala. interp̃tat volutano vl reuelatio. bñ q̃ pba i bethel z i galgala z maſphat iudicauit iſrael. z reuertẽs i ramatha i domũ ſuã iudicauit ibi iſrl: z edificauit ibi altare dño Ex empliſ tribuens iudiciũ eſſe faciẽdũ in domo dei· nõ idiſcrete: vel malinola meate· ſed ſcõm qꝺ ſcripꝛa reuelauerit· z intẽtione bona z amore fratino: z ſic eẽ reuertẽdũ i ramatha i domum ñram. i. ad eterna pectoris: vt vacem⁹ pte platõi. z i altari fidei gratas hoſtias opis z ẋitatis offeramus.

Edificauit al. d Ex ꝓcepit ñ edificari altare: niſi vbi dñs elegiſſet. ſed ne imolarẽt dijs: ꝑſtruit altare i q̃ nõ reꝑhendit.

Poſuit ſi. R. q; ſcõm ioſephũ alterꝰ i bethleẽ· alterũ in berſabe poſuit.

Abia R. pr̃ dñs ſ. pr̃ fuit bñ q̃ i iſcbo ata iuſticia ñ pmãſerũt: z pnitatẽ dñi ne gleceꝛt: fuit deꝰ vl pr̃ fuit noiati ſũt. vt ſignificẽt pnitate dei indigni.

Et nõam .ꝛc. q; p munere oppmebãt

iustitiā ad ꝓfal ꝓcio lacꝝ pumia dclinātes

¶ Vocabulo saul. Saul qui offe lo deo factus ē rex in per israel: iudeos si gnificat. sicut eni ipse durus ⁊ superbus ⁊ rigidus factus est: vt eos seruiti onere ma gis premeret qꝫ libe raret. sic populus in deorum: quāuis vn ctus in sacerdotibus ⁊ regibus: tamen an ille finis erat quē in seruitutē generabat: nec perfectā libertatē per victionem conse qui poterat. ꝓcepte qui a regem verum ⁊ manifestā recipere no fuit: per quē ponit li beram. Saul ergo pe titio interpretat. qui fuit de stirpe benia min: quia hinus eis filij abiel. filij seor. filij berhoreth. filij sared filij aphia. Benia min filius dextre. Cis durus: vel vomitus viri: vel vomens vir. Abiel pater meus de us. Seor parvulus: turbulen⁹. Bechoreth. primogenit⁹ tu⁹ Sared delectio. Aphia liberalitas dñi Israel ergo filius dei primogenitus. ⁊ pat eius deus. filius fuit dextre: qꝫ per auxiliū dei hostibus pugna fuit: sed qꝫ ingratus ⁊ durus a liberalitate dñi descendit: i bla phemiā erupit: ⁊ de magno parvulus: ⁊ de placido turbulen tus factus est.

R. Q. saul asinas pa tris sui quērens. venit ad prophetā. a quo unctus est. significat qꝫ iudei stultitiā car nalis sensus sequētes ꝑ errores demoꝝ luxū mundi perquirunt. Asinus enim brutus ⁊ luxuriosum animal est. ⁊ ad prophetā ve nientes. i. moysen: au diunt asinas esse in ventas. i. bona terre sibi esse debita. a quo etiam unctionis oleū ⁊ regni gubernaculū promittit. ī quib⁹ ad tēpus fratres suos ⁊ manu hostium eripe ret.

§ iudices.

sibi tribunos ⁊ centuriones. ⁊ ara tores agrorum suorum. messores segetum. ⁊ fabros armorū ⁊ curru um suorum. Filias quoqꝫ vestras † § coquinarias faciet sibi vnguentarias. ⁊ † focarias. ⁊ panificas. Agros quoqꝫ ve stros ⁊ vineas ⁊ oliueta optima tollet. ⁊ dabit seruis suis. Sed ⁊ † § que redeunte anno vince ꝓferunt. segetes vestras. ⁊ † vinearū reditus addecimabit: vt ⁊ det eunuchis ⁊ famulis suis. Seruos etiaꝫ ve stros ⁊ ancillas ⁊ iuuenes opti mos ⁊ asinos auferet: ⁊ ponet in opere suo. Greges quoqꝫ vestros addecimabit. vosqꝫ eritis ei serui Et clamabitis in die illa a facie re gis vestri. ⁊ non exaudiet vos do minus in die illa: quia petistis vo bis regem. Noluit autē populus audire vocem samuelis. sed dixe rūt: † § .i. audiamus te. Nequaqꝫ. rex enim erit sup nos. ⁊ erim⁹ nos quoqꝫ sicut oēs gentes. ⁊ iudicabit nos rex noster ⁊ egredietur ante nos: ⁊ pugnabit bella nostra ꝑ nobis. Et audinit samuel omnia verba populi: ⁊ lo cutus est ea in auribus domini. Dixit aūt dñs ad samuelē. Audi vocē eorū: ⁊ cōstitue super eos re gem. Et ait samuel ad viros israel § donec indicet deus quid fac amus. vadat vnusquisqꝫ ī ciuitatē suā.

C. IX.

Erat vir de † § filius dextre. † § durus vel vomitus vir: vel vomens vir. beniamin nomine † § pater meus deus. † § parvulus vel turbu lentus. † § primogenitus tuus. filij † abiel. † filij seor. † filij bechor † § descendens vel descensio. † § liberalitas domini. † § bonorum fuit. erat autē familia pertinens ad tribum beniamin. filij † sared. filij † aphia. filij viri † ge mini fortis roboꝝ. Erat ei filius

§ petitio.

vocabulo saul. electus ⁊ bonus: † § secundum huius vite iusticiam. ⁊ non erat vir de filijs † israel † melior illo. Ab humero ⁊ sursū eminebat super omnē populum. Perierūt autem asinę cis patris saul. Et di xit cis ad saul filiū suum. Tolle te cum vnum de pueris: ⁊ cōsurgēs vade ⁊ quęre asinas. Qui cū trā sissent per montē ephraim. ⁊ p ter ram salisa. ⁊ non inuenissent: trāsi erunt etiā per terram † § ciuitas melchisedech. salum. ⁊ nō erant: sed ⁊ per terrā § .i. beniamin geminū ⁊ mi nime reppererunt. Cum autez ve § ,pauus samuelis nissent in terram iuph. ⁊ non iue nissent. dixit saul ad puerum suū. qui erat cū eo: Veni ⁊ reuertamur § a mente amouerit. ne forte dimiserit pater meus asi nas: ⁊ sollicitus sit ꝑ nobis. Qui ait: Ecce est vir dei in ciuitate hac vir nobilis. Omne qđ loquitur: absqꝫ ambiguitate venit. Nūc er go eamus illuc: si forte indicet no bis de via nostra ꝓpter quā ve nimus. Dixitqꝫ saul ad puerū suū † § putauit saul. qꝫ non indicaret asinas nisi ꝓcio. Ecce ibimus. † quid feremus ad † § faculis uel pera. virum dei? Panis defecit † i sutar cijs nostris. ⁊ spoꝛtulam nō habe mus: vt demus homini dei: nec quicquā aliud. Rursū puer respō dit sauli ⁊ ait: Ecce inuenta est in manu mea quarta pars stateris argenti. demus homini dei: vt idi cet nobis viam nostram. Olim in israel sic loquebatur vnusquisqꝫ vadens consulere deum. Venite eamus ad videntez. Qui enī ꝓ pheta dicitur hodie: vocabaꝫ oliꝫ videns. Et dixit saul ad puerum suum. Optimus sermo tuus: veni

¶ Non erat melior. Fe. Secūm pręsentis vitę iusticiam. Idem. Hoc magis ad xp̄m pertinet: ꝺ quo dicit: ecce puer meus electus quem elegi: ⁊ alibi. Quis similis deo in filijs dei.

¶ Stateris. Stater siclus ē qui habet xx. obolos. i. denarios decem.

¶ Demus. Quāuis se dare decreuerint: non legimus qꝫ sa muel acceperit. si ta men accepisset: nō re putaretur in diuinati onis premium: sed in prophete stipendiū.

¶ Olim in israel sic loquebat. ⁊c. Vt ait beda non hy storiographi: sed el dre verba sunt.

¶ Videns. Dicit prophetā: qꝫ per spi ritū prenoscit futura.

¶ Cliuū. Cliuus ascensus montis flexuosus.

camus. Et ierunt in ciuitatē i qua erat vir dei. Cunq; ascenderent cliuū ciuitatis inuenerūt puellas ciuitatis egredientes ad hauriendam aquam: z dixerunt eis. Nū hic est videns? Quę respondētes dixerūt illis. Hic est ecce ante te: festina nūc. Hodie enim venit i ciuitatez: qz sacrificium est hodie populi in excelso. Ingredientes vrbem statim inuenietis eū: a ñq; ascendat excelsum ad vescendū. Neq; enim comesurus ē populus donec ille veniat: quia ipse benedicet hostię: z deinceps comedēt qui vocati sunt. Nunc ergo cōscēdite: quia hodie reperietis eū. Et ascenderunt in ciuitatem. Cunq; illi ambularent i medio vrbis: apparuit samuel egrediens obuiam eis: vt ascenderet in excelsū. Dñs aūt reuelauerat auriculā samuelis ante vnā diem q̄ veniret saul dicens: Hac ipsa hora: quę nunc ē cras mittam ad te virum de terra beniamin: z vnges eum ducē sup

¶ Et unges eum duce. Saul victus christū significat: qui z ipse christus appellatus ē. vñ. Quare ñ timuisti mittere manum in christū dñi.

populum meum israel: z saluabit populus meus israel de manu phi- ¶ S. christus saluet populum suū de potestate demonum.
listinorū: qz respexi populū meū. in aduentu christi.
Venit enim clamor eorum ad me. Cūq; aspexisset samuel saulē: dñs ait ei. Ecce vir quē dixeram tibi. Iste dominabit populo meo. Accessit aūt saul ad samuelem i medio porte: z ait. Indica oro mihi: vbi est domus videntis. Et respōdit samuel sauli dicens: Ego sum videns. Ascende ante me in excelsum vt comedes mecum hodie: z dimittā te mane: z omnia quę sūt in corde tuo indicabo tibi. Et de asinis quas perdidisti nudiustertius ne sollicitus sis: quia inuētę sunt. Et cuius erunt optima quęq; israel? nonne tibi z domui patris tui? Respondens aūt saul ait: Nū quid non filius gemini ego sum de minima tribu israel: z cognatō mea nouissima inter omnes familias de tribu beniamin? Quare ergo locutus es mihi sermonē istū? Assumens itaq; samuel saulem z pueruum eius: introduxit eos i triclinū: z dedit eis locum in capite eorum qui fuerant inuitati. Erant enim quasi. xxx. viri. Dixitq; samuel coco: Da partem quā dedi tibi: z p̄cepi vt reponeres seorsū apud te. Leuauit aūt cocus armum: z posuit ante saul. Dixitq; samuel. Ecce qd̄ remānsit pone ante te z comede: quia de industria seruatus est tibi quādo populū vocaui. Et comedit saul cum samuele in die illa: z descenderūt de excelso i oppidum: z locutus est cū saul in solario. Strauitq; saul z dormiuit i solario. Cūq; mane surrexissent: z iam dies lucesceret. vocauit samuel saul in solarium dicens: Surge vt dimittam te. Et surrexit saul. Egressiq; sunt ambo ipse videlicz z samuel. Cūq; descenderēt in extrema parte ciuitatis samuel dixit ad saul: Dic puero vt ātecedat nos z transeat. Tu autez subsiste paulisp: vt indicē tibi verbū dñi.

¶ Omnia que s. i. Hr. Traduit hebrei fuisse i corde saul: qz rex esset futurus. cum vidisset p visum sei vertice arboris palme collocari: qd̄ est signum regnaturi.

¶ Assumēs itaq; ꝛc. Hr. Q samuel saulem in excelsū duxit refectionē tribuit: significat ppheras populū hebreoz doctrina sua ad altiora prouocantes: vt scientia spiritali refectus i culmine virtutū cōsistat nec relabat ad vicia

¶ Triclinū. Loco naculū a tribus lectualis discūbentium.

¶ De industria. i. de prouidentia. Datur intelligi qz iam cōmederit: licet nō plene. qz reuelante dño qd̄ veniret saul: conuiuium dilatū est.

¶ Cūq; descenderent. Descenderunt de excelso: vt in alio secretiori loqueret de regno z ungeret eū.

C.X.

¶ Tulit lenticulam. Lenticula vas fictile quadrangulū: in latere habēs foramen per qđ fragilitas regni designatur.

C. X.

TVlit autē samuel lenticulā olei·z effudit super caput ei⁹: z deosculat⁹ eū ait. Ecce vnxit te dominus sup hereditatē suam in principē: z tu liberabis populū eius de manu inimicoꝝ eius qui in circuitu sūt Et hoc tibi signum: quia vnxit te dñs in principē. Cum abieris hodie a me: invenies duos viros iuxta sepulcrum rachel in finibus † ſ causa delectationis et exercitii beniamin in meridie† salietes magnas foueas: dicentq; tibi. Inuētę sunt asinę ad quas ieras ꝓquirendas: z intermissis pater tuus asinis·sollicitus est pro vobis·z dicit: Quid faciam de filio meo. Cūq; abieris inde·z vltra transieris z veneris ad quercū thabor: ſ causa orationis inuenient te ibi tres viri ascendētes ad deum in bethel· vnus portans tres hedos: z alius portās tres tortas panis·z alius portās lagenam vini. Cūq; te salutauerit dabunt tibi duos panes: z accipies de manu eorū. Post hęc vēies ſ collis dei locus ē: vbi prophete habitabant in collem domini· vbi ē statio philistinoꝝ. Et cum ingressus fueris ibi vrbem·obuium habebis gregem prophetarū descendentiū de excelso: z ante eos psalteriū z timpanum· z tibiam· z citharā. ipsoq; prophetāt. Et insiliet in te spiritus domini· z prophetabis cū eis: z mutaberis in virum alium. Quando ergo cuenerit signa hęc omnia tibi·fac quęcūq; inuenerit manus tua; quia dominus tecū est. Et descēdes ante me in galgala. ego quippe descendā ad te· vt offeras oblationē: z immoles victimas pacificas† septem diebus ſ subauditur ī cōsecratione regni tui septē † ſ subauditur ī cōsecratione regni tui septē itaq; dies nō ad expectandā: sed ad immolandū statuti sunt. Expectabis donec veniā ad te: z ostendā tibi quid faciaſ. Itaq; cū auertisset humerū suū· vt abiret a samuele immutauit ei deus cor aliud: z venerūt omnia signa hęc in die illa. Veneruntq; ad ꝑdictū collem: z ecce cuneus prophetarū obuius ei. Et insiluit super eū spiritus domini: z prophetauit ī medio eorum· Videntes autē omnes qui nouerant eū heri z nudiustertius: q; esset cum prophetis z prophetaret·dixerūt adinuicē: Quę nam res accidit filio cis? Num z saul inter prophetas? Respōditq; alius ad alterum dicens: Et quis pater eius? Propterea versus est in prouerbiū. Nū z saul inter prophetas? Cessauit aūt prophetare z venit ad excelsum. Dixitq; patruus saul ad eum z ad puerū ei⁹ Quo abistis? Qui respōderunt. Querere asinas. Quas cum non repperissemus: venimus ad samuelez. Dixitq; ei patruus suus. Indica mihi quid dixerit tibi samuel. Et ait saul ad patruum suum. Indicauit nobis: q; inuentę essēt asinę. De sermone autez regni nō ne videretur gloriari· vel ne inuidiam generaret sibi indicauit ei: quę locutus fuerat ei samuel. Et conuocauit samuel populum ad dominū in maspha: z ad filios israel. Hęc dicit dominꝰ deꝰ isrł. Ego eduxi isrł de ęgypto:

¶ Et prophetabis. Judei tradunt eū prophetasse de futuro seculo. de gog z magog. ō premijs iusto: z pęnis malorū.

¶ Quādo ergo e.ſ. quasi dixisset signis nosse poteris: q; deus te regem fore voluit. ideo ī omnibus regaliter age: q; dominus tecum est.

¶ Septē diebus Subaudit in consecratione regni tui: sicut in consecratiōe sacerdotuꝝ. vij. diebus offerebantur victime

¶ Et venerūt oīa Significat: q; iudicasse omnia quę moyses z ꝓphetę ꝑdixerāt euenerūt. Ipsi vo libros legis z prophetarum tenentes· diuinare videntur: cū futura mysteria de christo z ecclesia in eis scripta ꝓnunciare noscantur.

¶ Et quis pater eius: Quasi qs maior: illo in dignitate z sapientia: Pōt ergo tanq; pater z magister inter prophetas vrsari.

¶ Et quis pater eorum. i. ꝓphetaz subauditur nisi deus

¶ Mystice. Seniores israel repetebato samuele: regez sibi petierunt: z scribę cū pharisęis repulso xpo vero sacerdote clamauerunt. nō habemus regem nisi cęsarē. vii samuel interpretatur nomē ei⁹ deꝰ. Saul petitus sine petitio: q; a populo est postulatus: barrabas itelligit. Cis dur⁹ vel vomens. Abiel pater meus deus. Judei enim duri z vomentes deū patrē confitendo· filium negant: sed q; negat filiū· negat z patrē qui misit eum.

Saul asinas patris quęrens: in regno assumptus ē: z salutator a pie missus ad omnes quę perierāt domus israel: super cunctum populū in regē cōstituturus est. Hoc cū sūt asinę qđ oues. Saul accepit armā: z christus principatū. Saul a samuele est unctus. z unigenitus a patre spirituali unctiōe delibutus. Ab humero saul supereminebat: quia caput nostrū supra nos ē christus.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

C.XI.

¶ Naas iabes gala: Iabes sensus Galaad aceruus testimonij. Naas.i. serpens.s. diabolus ascendit contra sensum testimonijs scripture eruditum.

¶ Et respondit ad.e.n. Helia naas bellum hereticorū cōtra ecclesiā significat. Naas interpretatur serpens. Amon compmēs vl eo angustās vel populus meroris Habes excecata. Galaad aceruus testimonij. Naas ergo significat serpētē antiquū qui est princeps ammonitarū.i. hereticorum. Dic est enī populus meroris: q nō habet gandiuz spūs sancti: qui disponit fedus cū populo ecclesie: vt eruet oculos dextros: visuz salicz sanę z orthodoxę fidei. Sinistrū relinqt oculū: vt.s. prana tā tum sentiāt. sed mens fidelīū excecata a sorde vicio.ū: aceruū testimonij.i. sententias sancte scripture cōgerit: quibus viriliter resistat hosti.

℟ ¶ In bezec. Urbe.i. adonibezec: vsq hodie due ville dicunt bezec in sepño lapidū a neapoli descendentibus ctopoli. Bezec interpretatur egestas. z electorū paucitatē significat. vnde multi sūt vocati: pauci vo electi Rex qps nr xps q est sacerdos z pphēta: contra hostes acie dirigens. de viroz populo milites eligit fide trinitatis z perfectiōe insignes. hostes fugat z peruntit gladio spūs: a mane in vesperum fidei: vsq dū lumen scientię z ardores charitatis p totum orbē ecclesia diffundat.

c

C.XI.

Et factū ē qua si post mensem· ascendit naas ammonites: z puguare cepit aduersuz iabes galaad. Dixerunt autem omnes viri iabes ad naas. Pabeto nos fœderatos: z seruiem⁹ tibi. Et respondit ad eos naas ammonites: In hoc feriam vobiscū fœdus· vt eruam omniuz † ꝟ intellectum fidei. ꝟ propter vsum bel li: ne viderent hostem sinistro oculo sub clipeo absconso.
vestruz† oculos dextros: ponāqz vos opprobriuz vniuerso ysrael. ꝟ excecata.
Et dixerunt ad eū seniores iabes Concede nobis septē dies: vt mit † ꝟ doctores.s. ecclesie qui sentum fidei debēt contra hostes opponere.
tamus nūcios ad vniuersos terminos ysrael. Et si non fuerit qui defendat nos egrediemur ad te. Uenerunt ergo in gabaath saulis nuncij: z locuti sunt verba audiēte populo. Et leuauit omnis populus vocem suam z fleuit. Et ecce saul veniebat: sequens boues de agro· z ait: Quid habet populus quid ploratꝫ Et narrauerūt ei verba virorū iabes. Et insiluit spiritꝰ domini in saul· cum audisset verba hęc: z iratus est furor eius nimis. Et assumens vtrūqz bouem concidit in frusta. Misitqz in oēs terminos ysrael: per manum nunciorū dicens. Quicūqz non exierit· secutusqz fuerit saul z samuel: sic faciet bobus eius· Inuasit ergo timor domini populū· z egressi sunt q̄si vir vn⁹: z recensuit eos i bezec. Fuerūtqz filiorꝫ ysrael † trecē † ꝟ fide trinitatis insignes.
ta milia. virorū autē iuda trigita milia. Et dixerūt nūcijs q̄ venerāt

† ꝟ fide trinitat⁹ et cognitione legis preclari.

z eruí vos de manu ęgyptiorū: z de manu omniū regum qui affligebant vos. vos aūt hodie proiecistis dñm deuz vestrū: qui solus saluauit vos de vniuersis malis· z tribulationibus vestris: z dixistis. Nequaqz: sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram domino per tribus vestras z per familias. Et applicuit samuel omnes tribus ysrael: z cecidit sors sup tribū beniami Et applicuit tribum beniamin z cognationes eius z cecidit super cognationē metri: z peruenit vsqz ad saul filium Cis Quęsierunt ergo eum: z non ē inuentus illic. Et consuluerūt post hęc dñm. vtrū nam vēturus esset illuc: Responditqz dñs: Ecce absconditus est domi. Cucurrerunt itaqz z tulerūt eum inde. Stetitqz in medio populi: z altior fuit vniuerso populo ab humero z sursū. Et ait samuel ad omnē populum. Certe videtis quē elegit dñs: qm̄ nō sit similis illi in omni populo. Et clamauit cunctus populus· z ait: Uiuat rex. Locutusqz ē aūt samuel ad populum† legem regni· z scripsit in libro: z reposuit coram dño. Et dimisit samuel omnē populū: singulos in domū suā. Sed z saul abijt in domuz suam in gabaath: z abijt cum eo pars exercitus: quorū tetigerat deus corda. Filij vero belial dixerunt: Num saluare nos poterit iste: Et despexerunt eū: z nō attulerūt ei munera Ille vero dissimulabat se audire.

† ꝟ quid rex a populo exigere: quid populus regi dare deberet.

Sic dicetis viris qui sunt i iabes galaad. Cras erit vobis salus: cū incaluerit sol. Uenerunt ergo nūcij: z annūciauerunt viris iabes. Qui lętati sunt: z dixerūt. Mane cribimus ad vos: z facietis nobis omne qđ placuerit vobis. Et factum est cum venisset dies crastinus: constituit saul populū in partes: z ingressus est media castra in vigilia matutina: z percussit amō vsq; dum incalesceret dies. Reliqui autē dispersi sunt: ita vt nō relinquerent in eis duo pariter. Et ait populus ad samuelem: Quis est iste: qui dixit saul: nō regnabit super nos: Date viros z interficiemus eos. Et ait saul: Non interficietur quisquā in die hac: quia hodie fecit dominus salutē in israel. Dixit autē samuel ad populū: Uenite z eamus in galgala: z innouemus ibi regnū. Et perrexit omnis populus in galgala: z fecerūt ibi regem saul coram dño in galgala z immolauerūt ibi victimas coram domino pacificas. Et lętatus est ibi saul z cuncti viri israel nimis.

¶ Dispersi sunt. Quia congregatio pia nostrū charitatis z fidei vnitate nō iungitur: ab inuicē dissensione separatur. vnde. Inimici tui domine peribūt z dispergent'

C. XII.

Dixit autez samuel ad vniuersum isrl'. Ecce audiui vocem vestram iuxta omnia quę locuti estis ad me: z cōstitui super vos regem: z nūc rex graditur ante vos. Ego aūt senui z incanui. Porro filij mei vobiscum sunt. Itaq; cōuersatus coram vobis ab adolescētia mea vsq; ad diem hāc. Ecce pręsto sum: loquimini de me coram domino z coram christo eius. vtrum bouem cuius q̄ tulerim an asinum: si quēpiam calūniatus sum: si oppressi aliquē si de manu cuiusq; munus accepi: z contemnam illud hodie: restituāq; vobis. Et dixerunt: Non es calūniatus nos: neq; oppressisti: neq; tulisti de manu alicuius quippiā. Dixitq; ad eos: Testis est dñs aduersum vos: z testis christus eius in die hac: quia non inuenistis in manu mea quippiam. Et dixerunt. Testis. Et ait samuel ad populum. Dominus qui fecit moysen z aaron: z eduxit patres nros de terra ęgypti: adest. Nunc ergo state vt iudicio contendam aduersum vos coram domino de omnibus misericordijs domini quas fecit vobiscum z cum patribus vestris: quomodo ingressus ē iacob in ęgypto: z clamauerunt patres vestri ad dominū: z misit dominus moysen z aaron: z eduxit patres vestros ex ęgypto: z collocauit eos i loco hoc. Qui obliti sūt domini dei sui: z tradidit eos i manu sisarę magistri militię asor: z i manus philistinorū: z in manu regis moab: z pugnauerunt aduersus eos. Postea clamauerūt ad dominū: z dixerunt: Peccauimus: quia dereliquimus dominū: z eruiuimus baalim z astaroth. Nūc ergo erue nos de manu inimicorū nostrorū: z seruiemus tibi. Et misit dominus

† ¶ qui et gedon timor viri. † ¶ .i. fortissimus. ¶ precipuus vel i iudicio † ¶ fulgur vel fulmen.

ieroboal. † z badan. † z barach.

† ſ aperiēs vel apertus seu apertio. ‡ ſ nominatus seu postulatus a deo.

Iepte ⁊ ‡ samuel. ⁊ eruit vos de manu inimicorū vr̄orū per circūitum: ⁊ habitastis confidēter. Videntes autē q̄ naas rex filiorum ammon venisset aduersum vos· dixistis mihi: Nequaq̄· sed rex imperabit nobis: cum dñs deus vester regnaret in vobis. Nūc ergo p̄sto est rex vester quē elegistis ⁊ petistis. Ecce dedit vobis dominus regem. Si timueritis regem· Si timueritis dominū ⁊ seruieritis ei· ⁊ audieritis vocē eius ⁊ nō exasperaueritis os domini: eritis ⁊ vos ⁊ rex qui imperat vobis sequentes dñm deū vestrū. Si aūt nō audieritis vocem dñi· sed exasperaueritis sermonē dñi: erit manus domini sup̄ vos ⁊ sup̄ patres vr̄os. Sed ⁊ nunc state: ⁊ videte rē istam grandē quā facturus est dominus in conspectu vestro. Nūquid non messis tritici ē hodie? Inuocabo dominū: ⁊ dabit voces ⁊ pluuias· ⁊ scietis ⁊ videbitis: quia grande malum fecerītis vobis in conspectu domini· petentes super vos regem· Et clamauit samuel ad dominū: ⁊ dedit ‡ ſ .f. christus. ‡ ſ blādientē predicationem ‡ ſ verba euāngelii vel legis.
dominus voces ‡ ⁊ pluuias in die illa. Et timuit omnis pop̄ulus nimis dominū ⁊ samuelē Dixitq̄ vniuersus populus ad samuelē. Ora p̄o seruis tuis ad dominū deum tuū: vt non moriamur. Addidimus enim vniuersis peccatis nostris: vt peterem? nobis regē. Dixit aūt samuel ad populū: Nolite timere. Vos fecistis vniuersū ‡ ſ sed sequamini dñm tanq̄ duce vestrū.
malum hoc. Uerūtamē nolite recedere a tergo domini: sed seruite domino in omni corde vestro: ⁊ ſ mundi desideria nolite declinare post vana: quę nō proderūt vobis: neq̄ eruent vos quia vana sunt. Et nō dereliquet dominus populū suum· p̄p̄ter nomē suum magnū: quia iurauit dñs facere vos sibi populū. Absit autē a me hoc peccatū in dño ſ quātus me et deum offendentis.
vt cessem orare pro vobis· ⁊ docebo vos viam rectā ⁊ bonā. Ūmō ſ christū dei verbū.
timete dominū· ⁊ seruite ei in veri ſ i.cut vita.
tate: ⁊ ex toto corde vestro. Uidistis enim magnifica· quę i vobis gesserit· q̄ si perseueraueritis in malicia: ⁊ vos ⁊ rex vr̄ pariē pibitis. ſ non ex necessitate.

C. XIII.

Filius unius ānorum. humilis cāq̄ paruulus et lactēs anni erat saul cui regna ‡ ſ iuste. f. et mansuete. postea enim magis tirannus fuit q̄ rex.
re cēpisset. duobus aūt annis regnauit super israel. Et elegit sibi saul tria milia de israel. Et erāt cū ‡ ſ usq̄ hodie vicus grandis ostenditur in finibus eius distans ab ea octo miliaribus supra vilā rama· et antiquū retinet nomē. iterpretatur autem humilitas.
saul duo milia i machinas ⁊ i mōte bethel. mille autē cū ionatha i gabaath beniamin. Porro cēterā populū remisit vnūquēq̄ i tabernacula sua. Et percussit ionathas stationē philistinorū: quę erat in gabaa. Qđ cū audissent philistiī saul cecinit buccina in omni terra dicēs: Audiant hebr̄ei. Et vniuersus israhel audiuit huiuscemodi famā Percussit saul stationē philistinorum. Et erexit se israel aduersus philistiīm. Clamauit ergo populus

C. XIII.

Filius unius anni. c.i. v. Per ānticipationē dicit de ysboseth filio saul: de quo in sequētibus dicit: quadragīta annorū erat ysboseth cū regnare cēpisset super israel: ⁊ duobus annis regnauit. Si aūt a morte heli omne tēpus cōcludit: quo samuel ⁊ saul regnauerūt: inuenīmus quadraginta anni: vsq̄ ad mortē saulis: quādo ergo saul regnare cēpit: filium habebat vnius anni. qui post mortē patris regnauit in israel duobus annis. ⁊ a latronibus occisus regnū dimisit dauid.

Continuatur tēpus samuelis cū tēpore ⁊ regno saulis· hystorici enī nō poterant cōnumerare numero indicū. qūi ꝓpheta erat ⁊ non toto tēpore vitę suę populū iudicauerat· vt alij.

Habaath. Urbs est finees filij eleazari: vbi ipse eleazar sepultus est· ⁊ interpretat collis patruelis.

Būtria milia israelitarum electa sunt ad pugnandū cōtra philistheos. hi enī soli apti sunt ad pugnandum cōtra hostes ecclesię: qui habēt perfectam fidē trini. ans· in qua existāt superiores hostibus suis. Philistiīm hereticq̄ pariter coalescūt aduersus ecclesiā cōspirātes eā depopulari conant. quibus alij abiurata fide iociant. alij dū fidem palā cōfitent metuūt: quasi in caūrnis latitant: Varię sectę vno impetuoso vinculo colligatę ad decipiēdū dilatāt. Equites potentia tumidi· qui hereticos iuuant· Uulgus sicut arena multitudo hereticā plusaliē aggregata. Uiri cuius fidei remanentes catholici christo firmiter adherentes.

Messis. Rab. Collectio .i. gentilis populi ad fidem.
Voces .i. tonitrua: ⁊ pluuias non ē consuetudo iudeę in tempore sictāt pluere

¶ Absconderunt se ꝛc. Vr. Absconsis.f. quibusdã israhelitis qui saulẽ ꝛ populum qui cũ eo erat reliquerãt. quedã pars illorum qui hebrei vocãtur: timore perterriti defecerunt a saul ꝛ a viris qui cũ eo erant: ꝛ descenderũt i caltra philistiim. vnde in se quẽtib. Sed ꝛ hebrei qui fuerũt cũ philistiim heri ꝛ nudiustertius. Ascenderãtq; cũ eis in castris reuersi sunt. vt essent cum israel: qui erant cum saul ꝛ ionatha. Oẽs quoq; israelite qui se absconderãt i monte ephraym. audientes q; fugisset philistiim sociauerunt se cũ suis in prelio.

¶ Stulte egisti. Vr. Videtur quibusdam saul inculpabiliter sacrificasse: q; samuel expectat' iuxta placitũ nõ venit. Qui aũt diligenter inquirit: inuenit eũ iure culpatũ. ꝛ inobedientie reũ. Apõ hebreos ita distinguit: ꝛ descende ante me in galgala. Ego q̃ppe descendam ad te. Deinde infertur ad offerendas oblationes. ꝛ immolandas victimas pacificas: septẽ diebꝰ expectabis. donec veniam ad te. ꝛ ostendã tibi quę facias. Non ergo samuel se expectrari septẽ diebus prę cepit. sed ad offerendas oblationes ꝛ immolandas victimas pacificas. se septẽ diebus expectari voluit. qõd ille nõ fecit. ꝛ idomento culpat' ꝛ stulticie arguitur.

¶ Quod si non fecisses ꝛc. Aug. Non sic accipiendũ est. quasi dñs saulem in ꝛternum parauerit regnaturũ. ꝛ hic noluerit seruare peccãti Sciebat enĩ peccatum: sed prꝛparauerat regnũ eius in quo esset figura regni ꝛterni. vnde addidit. Et nũc regnũ tuũ nõ stabit tibi. Stetit ꝑ. ꝛ stabit. qõd i illo signatum est: sed non huic stabit: quia nõ fuerat post saul in galgala. Et philistiim congregati sunt ad prꝛliandũ cõtra israel. xxx. milia curruũ: ꝛ sex milia equitum. ꝛ reliquũ vulgus sicut arena: quę est in litore maris plurima. Et ascendẽtes castra metati sunt in machimas ad orientem bethauen. Qõ cum vidissent filij israel se in arto positos. Afflictus erat eni populus. absconderunt se in speluncis. ꝛ in abditis: in petris quoq; ꝛ in antris. ꝛ in cisternis. Hebrꝰi aũt transierũt iordanem. terrã gad ꝛ galaad. Lũq; adhuc esset saul i galgala: vniuersus populus perterritus est. qui sequebaꝝ eum. Et expectauit septẽ diebus iuxta placitũ samuelem: ꝛ nõ venit samuel in galgala. Dilapsusq; ẽ populus ab eo. Ait ergo saul. Afferte mihi holocaustum ꝛ pacifica. Et obtulit holocaustum. Lũq; cõplesset offerens holocaustũ: ecce samuel vẽiebat. Et egressus est saul obuiam ei: vt salutaret eum. Locutusq; est ad eũ samuel: Quid fecisti? Rñdit saul: Quia vidi q̃ dilaberetur populus a me ꝛ tu non veneras iuxta placitos dies. porro philistiim congregati fuerant i machimas. dixi: Nunc descendent philistiim ad me i galgala: ꝛ faciem domini nõ placaui necessitate cõpulsus obtuli holocaustum. Dixitq; samuel ad saul.

† ¶ samuel ex prꝛcepto domini tulerat. vt expectaret se. donec veniret ad vngendũ illũ regẽ: et offerendas victimas septẽ diebus. sicut in cõsecratione sacerdotis. qõd q; nõ custodiuit. r ecte arguitur.

Stulte egisti nec custodisti mãdata domini dei tui. quę prꝛcepit tibi. Qõ si nõ fecisses: iam nũc prꝛparasset dominus regnũ tuũ sup israel in sempiternũ: sed nequaq; regnum tuũ vltra cõsurget. Quę quisuit sibi dominus virum iuxta cor suũ. ꝛ prꝛcepit ei dñs. vt esset dux super populũ suum: eo q̃ non seruaueris quę p̃cepit dominꝰ. Surrexit aũt samuel: ꝛ ascẽdit de galgalis in gabaa beniamin. Et reliqui populi ascenderunt post saul obuiam populo. qui expugnabat eos: venientes ex galgala i gabaa in colle beniamin. Et recẽsuit saul populũ qui inuenti fuerant cũ eo: quasi sexcentos viros. Et saul ꝛ ionathan filius eius. populusq; qui inuentus fuerat cum eis. erat in gabaa beniamin. Porro philistiim cõsederant in machimas. Et egressi sunt ad prꝛdãdũ de castris philistinorũ tres cunei. Unus cuneus pergebat contra viã ephraym ad terram saul. Porro alius ingrediebatur per viã bethoron. Tertius aũt verterat se ad iter finibus i ꝛra sabaa iminẽtis vallis seboym ꝛta desertum. Porro faber ferrarius nõ inueniebatur in omni terra israel. Cauerant enim philistiim ne forte facerẽt hebrꝰi gladiũ aut lanceam. Descendebat ergo omis israel ad philistiim: vt exacueret vnusquisq; vomerẽ suũ. ꝛ ligonẽ suũ. ꝛ sarculũ. Retusę itaq; erant acies vomerũ. ꝛ ligonũ. ꝛ tridẽtiũ ꝛ securiũ: vsq; ad stimulum corrigendũ. Lũq; venisset dies prꝛlij: non est inuentus ensis ꝛ lancea i manu totius populi. qui erat cum saul ꝛ ionatha filio eius. Egressa

† ¶ vomeré. controuersia hereticorũ. bonorum acuit sensum.

regnaturus in ꝛternũ nec progenies eius: vt saltẽ per posteros alterũ alteri succedẽtes videretur ipleri. qõd dictũ ẽ i ꝛternũ.

¶ Sed nequaq; regnũ tuũ ꝛc. Reprobatio saulis. ablatio regni iudꝰ. Dauid ei suppstes. christus populo iudꝰ successurus.

¶ Quesiuit sibi. Nõ quasi vbi sit nescient: sed per hominẽ more hominũ loquit' q: ꝛ sic loquẽdo nos quẽrit. Nõ solũ enim deo patri: sed ipsi q̃q; vnigenito. qui venit quirere qõd perierat. sic iam nõ eram' vt in ipso essemus electi ante mũdi cõstitutionẽ. Quęrat ergo sibi dixit: suum habebit. vnde in latina lingua hoc verbũ accipit prꝛpositionẽ. ꝛ acquirit dicit'. qõd satis apertũ est. Sunc prꝛpositione etiã quęrere intelligit' acquirere. et quo lucra vocãtur questus.

¶ Virum. Dauid significat: vel ipsum mediatorẽ noui testamenti. qui figurabat' in christinate. in q̃ virtutes ẽ dauid. ꝛ progenies eius.

¶ Porro faber ferrarius ꝛc. Diabolus quoq; per paganos. per hereticos. ꝛ pfalsos christianos studet prohibere. ne sint doctores i ecclesia: q̃ spiritualia arma faciant. ꝛ nobis ad pugnãdũ mbuãr. Pagani enĩ prohibuerint. ne christiani liberalibus imbuerent' artibus. Heretici quoq; persuaserũt principibus: vt catholici ecclesię defensores i exilium pellerent: vt desolatã plebẽ facilius seducerẽt: Nũc quoq; ãtiquus hostis ab instantia eruditionis prꝛlatos auertit: vt ꝛ ipsos ꝛ subditos facilius decipere possit. Duplici reatu diabolus cõstringit' sup bia qua cecidit: ꝛ iuidia qua altos deijcere contẽdit. Philistiim aũt interpretãt'

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

duplex ruina. Hebrei transeũtes. Nõ enũ habemus hic manentẽ ciuitatẽ ꝛc.

est autem statio philistijm· vt trãscenderent in machimas.

C. XIIII.

Et accidit quadam die: vt diceret ionathas puer saul ad adolescentem armigerũ suũ: Veni ⁊ trãscamus ad stationẽ philistijm: quę ẽ trans locuꝫ illũ. Patri aũt suo hoc ipsũ non indicauit. Porro saul morabatur i extrema parte gabaa· sub malogranato quę erat in agro gabaa. ⁊ erat populus cum eo quasi sexcentorũ virorũ. Et achias filꝰ achitob fratris icaboth filij finees qui ortus fuerat ex heli sacerdote domini· in silo portabat ephod. Sed ⁊ populus ignorabat quo isset ionathas. Erant aũt iter ascẽsus per quos nitebatur ionathas transire ad stationẽ philistinorũ eminentes petrę ex vtraq; parte: ⁊ quasi in modũ dentium scopuli hinc inde prerupti· nomẽ vni boses ⁊ nomen alteri sene. Unus scopulus prominens ad aquilonem ex aduerso machimas. ⁊ alter ad meridiem contra gabaa. Dixit autem ionathas ad adolescentẽ armigerum suũ. Veni transeamus ad stationẽ incircũcisorũ horum· si forte faciat dñs pro nobis: quia nõ est domino difficile saluare vel in multitudine vel in paucis. Dixit q; ei armiger suus: Fac omnia q̃ placẽt animo tuo. Perge quo cupis: ⁊ ero tecum vbicũq; volueris Et ait ionathas: Ecce nos transimus ad viros istos. Cũq; apparuerimus eis· si taliter locuti fuerint ad nos· manete donec veniamus ad vos. stemus in loco nostro: nec ascendamus ad eos. Si aũt dixerint: ascẽdite ad nos· ascẽdamus. quia tradidit eos dñs in manibus nostris. Hoc erit nobis signũ. Apparuit igit vterq; stationi philistinorũ. Dixerũtq; philistijm En hebrei egrediuntur de cauernis in quibus absconditi fuerãt. Et locuti sunt viri de statione ad ionathã ⁊ ad armigerũ eius· Dixerũtq; Ascendite ad nos· ⁊ ostẽdemus vobis rẽ. Et ait ionathas ad armigerũ suũ: Ascendamus· sequere me. Tradidit enim eos dominus in manus israel. Ascendit aũt ionathas reptans manibus ⁊ pedibus: ⁊ armiger eius post cũ. Et cũ vidissent faciẽ ionathę. Itaq; alij cadebãt añ ionathan. alios armiger eius interficiebat· sequẽs eum. Et facta est plaga prima quã percussit ionathas ⁊ armiger eius q̃si vigiti virorum in media parte iugeri· quã par boum in die arare consuerit. Et factum est miraculũ in castris ⁊ per agros. Sed ⁊ omis populus stationis corũ qui erãt ad prędandũ obstupuit· ⁊ contur bata sunt castra. Et accidit quasi miraculũ a deo. Et respexerũt speculatores saul qui erãt in gabaa beniamin: ⁊ ecce multitudo, pstrata: ⁊ huc illucq; diffugiens. Et ait saul populo qui erat cum eo. Recognite ⁊ videte q̃s abierit ex nobis. Cũq; requisissent: repertum ẽ nõ

Jonathas. Columbę domũ. bi sunt q̃ dono spiritussancti replent. per quos dñs hereticorũ conuẽtus dissipat: atq; in fugã vertit. Armiger eius spũalium discipuli· qui nõ per planã· sed arduã iterari piunt· q̃a sacerdotes hostibus contraire nequeunt: si nõ per artam viã & gradientes· iter vtrũq; testamentũ· ⁊ inter prospera ⁊ aduersa: quasi duos scopulos dextra leuaq; icedũt ⁊ ad alta contẽplationis toto aĩ nisu conscendunt. Jonathas nõ nisi prouocãt ad hostes transit: q̃ catholici aduersus hereticos nõ contẽtionẽ cõmouent· nisi prius ad certamẽ prouocẽt Jonathas q̃ in agro culturę hostes ꝑsternit. ⁊ doctores in meditatiõe scripturę hereticos vincunt.

florens.

angustians eũ.

adesse ionathan ꝛ armigerū eius. Et ait saul ad achiam. Applica arcā domini. Erat enim ibi arca dei in die illa cum filijs israel. Dūq; loqueret saul ad sacerdotē· tumultus magnus exortus est i castris philistinorū: crescebatq; paulatim· ꝛ clarius reboabat. Et ait saul ad sacerdotē. Contrahe manū tuā. Cō clamauit ergo saul· ꝛ omnis populus qui erat cū eo: ꝛ venerūt vsq; ad locū certaminis. Et ecce versus fuerat gladius vnius cuiusq; ad proximum suū: ꝛ cedes magna nimis. Sed ꝛ hebrei qui fuerant cū philistijm heri ꝛ nudiustercius· ascēderantq; cum eis in castris: reuersi sunt vt essent cum israel· qui erāt cum saul et ionatha. Oēs quoq; israhelitę qui se absconderāt i mōte ephraym: audientes q̄ fugissēt philistei: sociauerūt se cum suis in prelio: ꝛ erant cum saul quasi decem milia virorū. Et saluauit dñs deus israel i die illa. Pugna aūt peruenit usq; bethauen: ꝛ viri israel sociati sunt sibi in die illa. Adiurauit autem saul populum dicens. ¶ saul indicit ieunium· ne si comederēt· mora fieret vltioni inimicorū.
Maledictus vir q̄ comederit panem vsq; ad vesperā· donec vlciscar de inimicis meis. Et non māducauit vniuersus populus panem. Omnisq; terrę vulgus vēit in saltum in quo erat mel super faciem agri. Ingressus est itaq; populus saltum· ꝛ apparuit fluens mel: nullusq; applicuit manum ad os suum. Timebat enim populus iuramentū. Porro ionathas nō audierat cū adiuraret pater eius populum. Extenditq; sūmitatē virgulę quā habebat in manu· ꝛ intinxit in fauū mellis: ꝛ conuertit manum suam ad os suū. † Et illuminati sunt oculi eius. Respondensq; vnus de populo ait: Iureiurādo constrinxit pater tuus populū dicens: maledictus vir q̄ comederit panem hodie. Defecerat enim populus. Dixitq; ionathas: Turbauit pater meus terrā. Uidistis ipi quia illuminati sunt oculi mei· eo q̄ gustauerim paululum de melle isto: quātomagis si comedisset populus de prędа inimicorū suorū quā repperit. Nonne maior facta fuisset plaga i philistijm? Percusserunt ergo in die illa philisteos a machimis vsq; in ahialon. ¶ alias baylon
Defatigatus est aūt populus nimis· ꝛ versus ad prędā: tulit oues ꝛ boues ꝛ vitulos ꝛ mactauerūt in terra: comeditq; populus cum sanguine. Nūciauerūt aūt sauli dicētes. q̄ populus peccasset domino ¶ qt occisis pecudibus nōdū bñ expurgatis a sāguine carnibus coperūt et comederunt.
comedens cum sanguine· Qui ait pręuaricati estis. voluite ad me iam saxum grande. Et dixit saul. Dispergamini in vulgus· ꝛ dicite eis: vt adducat ad me vnusquisq; bouem suum ꝛ arietem· ꝛ occidite super istud ꝛ vescimini: ꝛ non peccabitis domino comedentes cum sanguine. Adduxit itaq; omnis populus vnusquisq; bouē in manu sua vsq; ad noctē: ꝛ occiderūt ibi. ¶ p̄o peccato populi intercuenret.
Edificauit aūt saul altare dño Tunc q; primū cępit ędificare altare dño. Et dixit saul. Irruam?

dasse cū sanguine dicuntur. q: mactatis victimis nō obtulerūt ad sanctuariū sacerdotibus iuxta legem adipem ꝛ sanguinē: cū scilicet sanctuariū secū haberēt. quādo enim locus sanctuarij procul erat: iubebat in terrā sanguis fundi. earū. s. victimarū quas pręparabāt ad esum suū. Cū vo sanctuariū pręses erat: super altare dñi fundebat. vñ in deutronomio. Sanguinē hostiarū tuarū fundes i altari. carnibus autē ipse vesceris. hoc populus modo nō fecit ideo dicitur dño peccasse ꝛ cum sanguine comedisse.

¶ Et occiderunt. Occisio aīaliū ē baptisma: in quo vetus homo moritur. Ingēs saxum super qō fiebat occisio· fides est: sine qua nō moritur vetus hō. Mactatio in terra: hęreticorum baptisma: cuius sanguinē comedūt: quādo absq; purificatōe peccatorū sibi lotos aggregāt. hęc aīalia de philistęis capta. significant· aut de hęreticis reductos· aut de gentilitate conuersos· illos imperiti rebaptizant. istos alit q̄ ecclesia tradit baptizant. Quos christus velut saul i fide sua quasi super saxū grāde occidēdos boues ꝛ oues. i. in differentias hominū baptizari precepit.

¶ Occidite super Vt fluat sanguis ad terrā: vel comedit cū sanguine: q: ante sacrificiū vespertinū comederēt· qō post stragez visum erat fieri ānum. vel in hoc peccauerūt (vt placz qui busdā) q̄ ad hostiū tabernaculi victimas suas nō duxerūt.

¶ Tunc q; primū c.ę.a.d. Quia obedienter ꝛ recte. Superius vero cū increpatus est a samuele. nō dicitur ędificasse dño: q: inobedienter ędificauit.

¶ Porro ionathas. Lolūbę domum· hic eos signifícat· qui accepta spiritus sancti gratia· mundi parant spernere illecebras. nō enim potest contra allophilos spiritales. i. demones viriliter pugnare. qui mundi dulcedinem nescit declinare.

¶ Illuminati sūt Aug. Non ad videndū: q: ante videbat sed ad discernendū· quia ventū tetigerat vnde confundebat'. Quo facto monetur omnis qui deo vult militare: oēs voluptatum illecebras contemnere. Mel enim distillant labia meretricis i. voluptas carnalis delectationem parit. de qua mystice putatur ionathā gustasse ꝛ sorte deprehensus. vir precibus populi liberatus est. vnde patet eum qui mūdi voluptate superat'. sanctorū suffragijs ꝛ fraternis orationibus indigere.

¶ Populus peccasset domio comedē. cū san: Peccasse dominō ꝛ comedisse cū sanguine.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

super philistijm nocte: ⁊ vastemus eos vsq; dum illucescat mane: nec relinquamus de eis virum. Dixit q; populus. Omne q̄d bonum vi dē in oculis tuis fac. Et ait sacer dos. Accedamus huc ad deū. Et consuluit saul dominū dicēs. Nū philistijm p̄sequar: si tradas eos in manus israel: Et nō rēspōdit ei in die illa. Dixitq; saul: Applicate huc vniuersos angulos populi: ⁊ scitote ⁊ videte per quē acciderit peccatū hoc hodie. Viuit dñs sal uator israel. q; si per ionathan fi lium meū factū est: absq; retracta tiōe morie. Ad q̄d nullus ꝓtradi xit ei de omni pplo. Et ait ad vni uersum israel: Separamini vos ī partē vnā: ⁊ ego cum ionatha filio meo ero in parte altera. Rēspōdit q; populus ad saul: Q̄d bonū vi detur in oculis tuis fac. Et dixit saul ad dñm deū israel: Dñe deus israel da indiciū. quid est q̄d non re spōderis seruo tuo hodie? Si ī me aut in ionatha filio meo hec iniq̄ tas est: da ostensionē. Aut si hec ē iniquitas ī populo tuo: da sancti tatē. Et deprehēsus ē ionathas ⁊ saul: populꝰ aūt eruit. Et ait saul Mittite sortē inter me ⁊ inter io nathan filiū meū. Et captus ē io nathas. Dixit āt saul ad ionathā. Indica mihi quid feceris? Et indi cauit ei ionathas ⁊ ait: Gustans gustani ī cūmitate virgę quę erat in manu mea paululū mellis: Et ecce ego morior. Et ait saul: Hec faciat mihi deus ⁊ hec addat: q̄a morte morieris ionatha. Dixitq; populus ad saul: Ergo ne iona thas morie? qui fecit salutē hanc magnā in israel. Hoc nefas est. Viuit dñs. si ceciderit capillus de capite eius in terrā: quia cū deo operatus est hodie. Liberauit er go populus ionathan: vt nō mo reret. Recessitq; saul: nec p̄secut? ē philistijm. Porro philistijm abi erunt in loca sua. At saul cōfirma to regno super israel: pugnabat p circūitum aduersus omnes inimi cos eius. cōtra moab. ⁊ filios am mon. ⁊ edom. ⁊ reges soba. ⁊ phi listeos: ⁊ quocūq; se verterat. su perabat. Cōgregatoq; exercitu p cussit amalech: ⁊ eruit isral' ḋ manu vasta torū eius. Fuerūt aut̄ filꝫ saul. ionathas. ⁊ iesui. ⁊ melchisua noia duarū filiarū eius. nomē p̄i mogenitę merob. ⁊ nomē minoris michol. Et nomē matris saul achi noem filia achimaas. Et nomen p̄incipis militię eius abner. filꝰ ner patruelis saul. Porro cis fue rat p̄r saul. ⁊ ner pater abner. fi lius abiel. Erat aut̄ bellum po tēs aduersū philistheos: omnibus diebus saul. Nam quēcūq; vide rat saul virū fortem ⁊ aptū ad p̄ę lium. sociabat eum sibi.

C. XV.

Et dixit samu el ad saul. Me misit do minus: vt vngerē te in regem sup populū eius israel. Nūc ergo au di vocē dñi. Hec dicit dominus exercituū. Recensui quęcūq; fecit

¶ Applicate uniuersos angulos ⁊c. Angulos populi principes vocat: qui bus huiusmodi populi tā q̄si angulis parietes adhęrebant.

¶ Hec faciat mihi deus. Iuramentum hebreorum q̄d p contrariū intelligitur .q.d. malum q̄d tibi debeā: mihi imputet. si te nō interfecero.

¶ Qui fecit salutem ⁊c. Multū pro sunt transacta bona. nisi eū ionathan p̄terita bona minuissent imminēta mala non euasisset. Non enim iniustus deus: vt ob liuiscatur bonorū.

¶ Bouē et ouē ꝛc. Ideo iubet dñs demoliri iumēta amalech: vt nec in iumentis eius memoria fiat Dñs enim dixerat se deleturū memoriam amelech de sub ęlo: ꝛ qꝫ eius memoria penitus deleta nō fuit. Saul per inobedientiā peccauit. De amelech vro in deutronomio dī: quia extremos populi dei qui lassi residebāt cecidit Lassos vo exponūt hebrei īmādos. secū duꝫ legē extra castra manentes. Quos (sicut tradūt) circūcisionem amputauerūt: ꝛ ad subsannationem dei in ęlū proiecerūt

¶ Dixit saul cinęo. Cinęus ipse est ietro cognatus moysi. de quo erāt cinei: qui habitabant cum amalech. Cōsanguinei enī erāt: ꝛ in terra eius hereditatē habebāt. Misericordiam fecit cinęus cuꝫ filijs israel: qa fuit moysen in terra madian: ꝛ cōsiliū dedit ei qualiter gubernaret multitudinē populi.

¶ Pęnitet me ꝛc Greg. Hac increpatione superbia regis abijcitur. qō ad correctionē suā cōuertere potest quisqs pęcatus. Cum saul se parvulū i oculis suis estimaret: caput in tribubus israel factus est. Quasi cū te parvulū conspiceres: ego te p̄ ęteris magnum feci Quia vo te magnū conspicis: a me parvulus estimaris. Qō cōtra danid cū regni sui potentiā coram arca domini saltando dispiceret: dixit. ludā ꝛ vilior fiam plusqꝫ factus sum: ꝛ ero humilis in oculis meis. Si ergo sancti etiaꝫ cū fortia agunt de se met ipsis vilia sentiūt quid dicturi sunt: q̄ sine operibus virtutū intumescunt. Quidlibet autē opera nulla sunt: nisi humilitate cōdiantur. Mīrāda actio cū elatione non elenat: sed guat. Qui amalech israeli: quomodo restitit ei in via cuꝫ ascenderet de ęgypto Nunc ergo vade ꝛ percute amalech: ꝛ demolire vniuersa eius: nō parcas ei: ꝛ nō concupiscas ex rebus ipsius aliquid. sed interfice a viro vsqꝫ ad mulierē ꝛ paruulum atqꝫ lactentē: bouem ꝛ ouem: camelū ꝛ asinū. Pręcepit itaqꝫ saul populo: ꝛ recensuit eos q̄si agnos ducēta milia peditū: ꝛ decē milia virorū iuda. Cūqꝫ venisset saul vsqꝫ ad ciuitatē amalech: tetēdit insidias i torrente. Dixit saul cinęo: Abite: recedite atqꝫ discedite ab amalech: ne forte inuoluā te cum eo. Tu eni fecisti misericordiā cuꝫ omnibus filijs israel: cum ascēderent de ęgypto. Et recessit cinęus de medio amalech. percussitqꝫ saul † ℣ gens bruta: populus lambēs ꝛ ℣ volens parturiēs: stoladus: aut a principio.
† amalech ab hevila: donec venit † ℣ murus robustus: cōtinēs: directus angustia acerbitas aut continentia.
ad † sur: quę est e regione ęgypti: ꝛ † ℣ domus vel tecta seu tectum solēne.
apprehendit † agag regē amalech viuū. Omne āt vulgus interfecit in ore gladij. Et pepercit saul ꝛ po † ℣ ad gloriā triūphi sui demonstrandam.
pulus agag: ꝛ optimis gregibus ouium ꝛ armentorū: ꝛ vestibus: ꝛ arietibus: ꝛ vniersis quę pulcra erant: nec voluerūt disperdere ea Quidquid vero vile fuit ꝛ repro bum: hęc demoliti sunt. Factū est autē verbū domini ad samuel dicens: Pęnitet me q̄ constituerim saul regē: quia dereliqt me: ꝛ verba mea opere non impleuit. Contristatusqꝫ est samuel: ꝛ clamauit ad dominū tota nocte. Cumqꝫ de nocte surrexisset samuel vt iret ad saul mane: nūciatū ē samueli eo q̄ vēisset saul i carmelū ꝛ erexisset si † ℣ arcū vbi describeret triūphū glorię sue.
bi fornicem: triū phale: ꝛ reuersus transisset descendisseqꝫ i galgala Venit ergo samuel ad saul: ꝛ saul offerebat holocaustū domino de initijs prędarum: quę attulerat ex amalech. Et dum veniffet samuel ad saul: dixit ei saul: Benedictus tu domino: implcui verbum dñi. Dixitqꝫ samuel: Et quę ē hęc vox gregum: quę resonat in auribus meis: ꝛ armētorū quā ego audio. Et ait saul: De amalech adduxerūt ea. Pepercit enim populus meliorib⁹ ouibus ꝛ armentis: vt immolarent domīo deo tuo: reliqua vero occidimus. Ait autē samuel ad saul: Sine me: ꝛ indicabo tibi quę locutus sit ad me dominꝰ nocte. Dixitqꝫ ei: loquere. Et ait samuel: Nōne cum paruulus esses in oculis tuis: caput in tribubus israel factus es? Unxitqꝫ te dñs in regem super israel: ꝛ misit te dominus in viam: ꝛ ait: Vade ꝛ interfice peccatores amalech: ꝛ pugnabis contra eos vsqꝫ ad internitionem eorū. Quare ergo non audisti vocē domini: sed versus ad p̄dam es: ꝛ fecisti malum in oculis domini? Et ait saul ad samuelem: ℣ superbe respōdit. malā malo adiecit. qz culpā defendere studuit: ac per hoc accumulauit.
Immo audiui vocē domini: ꝛ ambulaui in via per quā misit me dominus: ꝛ adduxi agag regē amalech: ꝛ amelech interfeci. Tulit āt populus de prędā oues ꝛ boues primitias eorū quę cęsa sunt: vt immolet domino deo suo i galgalis. Et ait samuel: Nunquid vult enim sine humilitate virtutes congregat: in ventū puluerē portat. vñ dū aliquid fere cernitur: deterius execratur. Non ergo aspiciamus quib⁹ nā superiores: sed quibus adhuc sumus inferiores: vt ad majora sēp ex humilitate ascendamus.

¶ Nonne cū p.e. Greg. Paruulus ē in oculis suis. qui dū se considerat: imparē alienis meritis pēsat. Nā grandē se cōspicit: qui super alienā merita se extendit. Saul aūt i bono qō ęsperat nō permālit: quia fastu potestatis inumuit. Danid vo semper de se humilia sentiens: ꝛ eidē saul se cōparatione post ponēs: postq̄ ferēdi locū reperit pepercit ꝛ sentienti aduersario se humiliter, pstrauit dicens: Quē persequeris rex isr̄l: quē persequeris? Canem mortuū ꝛ pulicē vnū Jam tamē in regem vnctus fuerat: iam dicerat q̄ saule reprobato seruabatur ad regni gubernacula. Dicāt ergo quomodo humiliari pri mi debēt: qui adhuc in quo loco habeant apud deū nesciunt. Si electi se illis humiliāt quibus se iam anpositos sciunt. hoc autē proprīū ē electorū. de se sentire infra ęjs sunt vnde. Si nō humiliter sentiebaꝫ. sed e.a. m. Et alibi liqs paruulus est: veniat ad me ꝛc. Qui.n. hūlē se nō sentit: sapientiā dei nō apprehendit.

¶ Paruulus. paruulū se saul prius vidit: sed elatus potentia iam se paruulum nō videbat: ceterorū cōparatione se prefert. qz plus poterat. magnū se pę oībus estimabat. Sed cum apd se paruul⁹. apd deū magnus. Cum apud se magn⁹. apd deū paulus fuit. vñ ducē te cōstituerunt noli extolli: sed esto quasi vnus ex tilis.

¶ Melior est obedientia &c. Quia per victimas aliena caro per obedientiā vero volūtas ꝓpria mactat̄. Tāto ergo quisq; deū citius placat: quāto repressa arbitrij sui superbia gladio pcepti se immolat. Ariolādi vero peccatū inobediētia dicit̄: vt q̄nta sit virtus obedientię ex aduerso demōstretur. Si eni quasi peccatū ariolādi ē repugnare: et quasi scelus idolatrię nolle acquiescere: sola ē obedientia que fidei meritū possidet. qua sine quis ꝙ infidelis conuincit̄ vnde salomon. Vir obediens loquit̄ victorias. Dū eni alienę voci humilit̄ subdimur: nos ipsos in corde superam⁹. Sciēdū āt ꝙ nūq; p obedientiā malū fieri: aliq̄n aūt bonū qđ agit̄ debet intermitti. Nō eni mala erat arbor i paradiso quā de⁹ cōtingere vetuit: vt per obediētię meritū hō bñ cōditus cresceret. dignū fuit vt hūc ēt a bono prohiberet. Notādū etiā qđ ibi dicit̄. Ex omni ligno paradisi edite &c. Qui eni ab vno bono subditos vetat: necesse ē vt multa cōcedat: ne mens ab omnib; repulsa quasi ieiuna intereat. Sciendū etiā ꝙ obediētia aliq̄n si de suo aliquid habz nulla ē. Aliq̄n āt minima: si etiā suū aliquid nō habet. Cuz eni locus superior imperat: obediētię sibi virtutē euacuat q̄ ad hac ꝓprio desiderio anhelat. Cū vō opprobria vel cōtumelię impantur: nisi ex semetipso hoc anim⁹ appetat: obediētię sibi meritū minuit: q̄a ad hoc inuitus descēdit. Hinc moyses pricipatū ꝓpli humiliter recusat. Paulus āt audacter dicit. Ego nō solū ligari in hierusalē: sed etiā mori paratus sum.

dominus holocausta aut victias: et nō potius vt obediat̄ voci dñi. Melior est enim obedientia q̄z victime: et auscultare magis q̄z offerre adipem arietū: qm̄ quasi peccatum ariolandi est repugnare: et q̄si scelus idolatrię nolle acquiescere. Pro eo ergo ꝙ abiecisti sermonem domini: abiecit te dñs ne sis rex Dixitq; saul ad samuelē: Peccaui: quia pręuaricatus sum sermonē domini et verba tua: timēs populū: et obediēs voci eorū. Sz nūc porta queso peccatū meum: et reuertere mecū vt adorem dñm. Et ait samuel ad saul: Non reuertar tecum quia proiecisti sermonē domini: et proiecit te dominus ne sis rex super israel. Et conuersus est samuel vt abiret. Ille autē apprehendit sūmitatem pallij eius: quę et scissa est. Et ait ad eum samuel: Scidit dominus regnū isrl̄ a te hodie: et tradidit illud proximo tuo meliori te. Porro triūphator in isrl̄ nō parcet tibi: et pęnitudine non flectetur. Neq; enim homo ē vt agat pęnitētiā. At ille ait: Peccaui. Sed nunc honora me corā senioribus populi mei et corā isrl̄:

§ christo qui ō iudeis ē scđm carnē sicut et saul
§ dominus cui omnis victoria ascribitur.
§ quia immutabilis est: et secundū iusticiam et veritatem omnia iudicat.

¶ Non reuertar tecū &c. Alia editio. Non reuertar inquit samuel tecū: q; spreuisti verbū dñi: et spreuit te dñs ne sis rex sup israel. Et cōuertit samuel faciē suā vt abiret: et tenuit saul pinnulā diploidis eius: et dirupit eam. Et dixit ad eū samuel. Dirupit dñs regnū israel ō manu tua hodie: et dabit proximo tuo bono super te: et diuidetur isrl̄ in duo: et nō cōuertet̄ neq; pęnitebit eū: q; nō ē sic hō vt peniteat eū. h minat̄ et nō pmanet.
¶ Ille aūt ap. s. p. e. q. s. Sicut i passiōe dñi pōtifex vestimentū scidit ita et saul vestem prophetę. Per vtrāq; eni potestatē regalē s. et sacerdotalē scissio facta monstrat regnū iudeorū et sacerdotiū stare nō posse: quia verū regē et sacerdotē .i. christum noluerunt recipere.
Aug. Iste cui dixit. Spreuit te dominus: ne sis rex super isrl̄: et dirupit dominus regnum isrl̄ de manu tua hodie: quadraginta annis regnauit q̄ntū .s. regnauit et dauid: et audiuit h pro tpe regni sui. Intelligim⁹ g ideo dictū: q; null⁹ de stirpe ei⁹ fuerat regnatus. et respicim⁹ ad stirpē dauid de q̄ scđm carnē natus ē xp̄s. Ppli q̄q; isrl̄ figura ē saul: q̄ regnū fuerat amissurus xp̄o p nouū testamētū spūalit̄ regnato. de q̄ di: dabit illō ꝓximo tuo bono super te .i. meliori. vel ideo super te: q; bon⁹. vnde donec ponā inimicos tuos sub pedib; tuis. i q̄b; ē et isrl̄. Cui suo psecutori regnū abstulit xp̄s: quāuis et ibi eēt isrl̄ i q̄ nō erat dol⁹ q̄i frumētū illaz palearū. In.n. apli. inđ martires: q; z pm⁹ stephan⁹. Inđ ecclię magnificātes deū. vn̄ seq̄t: et diuidet̄ isrl̄ in duo in isrl̄ .s. inimicū xp̄o: et i isrl̄ adherētē xp̄o. In isrl̄ ad ācillā et i isrl̄ ptinētē ad liberā. hec duo sil̄ pmum erāt: donec sterilis p grāz fecūdata clamaret. Ejce ācillā et filiū ei⁹. Propt̄ peccatuz q̄dē salomonis regnā te filio ei⁹ roboā. isrl̄ i duo diuisus ē: donec illa gens tota a chaldeis subuersa ē. Sz h q̄d ad saulē cū ipi dauid fuerit pot⁹ pminādū: cui⁹ fili⁹ salomō. postremo vō inter se gēs hebrea diuisa n̄ ē: sz i eodē errore dispsa p t̄ras. Diuisio vō quā de⁹ sub psōa saul ill⁹ regni et ꝓpli figurā gerēt̄ eiđ regno et ꝓplo minat⁹ ē: etna et imutabil̄ significata ē. p h qđ additū ē et n̄ ꝯuertet̄ neq; pęitebit eū: qm̄ n̄ ē sic hō: vt peniteat eū: h minatur: et non permāet. vbi cui legit̄ ꝙ peniteat eū: mutatio rerū significat̄ diuina pscientia imutabilit̄ pmanente vbi g̃ nō penitere di: nō mutare itelligit̄. Quicūq;.n. ad xp̄m trāsierūt vl̄ trāsibūt: inde n̄ erāt scđz di pscīaz n̄ scđz hūani generis vnā eādēq; naturā.

¶ Scidit. Quāuis p⁹ea regnauerit .xl. ānis: sz tūc pmeruit: vt a stirpe sua scīderet̄ et tradret̄ meliori .i. dđ. et a saul .i. iudeis aufert̄ regnū et tradit̄ xp̄o
¶ Corrigit regē ō iobediētia: q; mādatū dñi n̄ impleuit: et pdicit amissionē regni. Merito āt regnū perdit: qui tenere nescit. Ille aūt bene regit: qui superiori obedit et inferioribus autoritatē suā anteponit.
¶ Et i frusta cō. &c. Cū legūt quidā i scripturis: ꝙ sancti nulli hostiū

et reuertere mecum vt adorē dñm deum tuuz. Reuersus ergo samuel secutus est saulem: et adorauit saul dominū. Dixitq; samuel: Adducite ad me agag regē amelech. Et oblatus est ei agag pinguissimus. Et dixit agag: Siccine separat amara mors. Et ait samuel: Sicut fecit absq; liberis mulieres gladius tuus: sic absq; liberis erit inter mulieres mater tua. Et i frusta concidit eum samuel corā domino in galgalis. Abijt autem samuel i ramatha. Saul vero ascēdit in domum suā in gabaath. Et non vidit samuel vltra saul vsq; ad diem mortis sue. Uerūtamen lugebat samuel saul: qm̄ dominū pęnitebat ꝙ cōstituisset regē saul super israel.

§ subauditur in habitu regnantis.

C. XVI.

Dixitq; dominus ad samuelem: vsq; quo tu luges saul: cum ego proiecerim eum ne regnet super israel. Imple cornu tuū oleo: et veni vt mittaz te ad Isai bethleemitem. Prouidi enim in filijs eius mihi regem. Et ait samuel: Quomodo vadam? Audiet enim saul et inter

parcāt: dicit eos crudeles. nec intelligūt in his verbis obūbiata mysteria. vt pugnantes. i. aduersus vitia nullū penitus relinquamus. Si enī pepercerimus: reputabitur nobis in culpā. sicut sauli. qui regem amalech viuū reliquit. Sancti vero sicut samuel: nullum peccatū dimittūt impunitum.

ficiet me. Et ait dominus: Vitulū de armento tolles in manu tua. & dices: Ad immolandum domino veni. Et vocabis Jsai ad victimā & ego ostendā tibi quid facias: & ¶ christus vnctus est oleo letitie pre consortibus suis.
vnges quēcūq; monstrauero tibi Fecit ergo samuel sicut locutus ē ei dñs. Veniq; in bethleem. & admiratī sunt seniores ciuitatis occurrentes ei. Dixerūtq; Pacificus ne ingressus tuus? & ait: Pacificus. Ad immolandū domino ¶ .i. lauate vestes.
veni. Sanctificamini: & venite ¶ ¶ vt immolē. ¶ ¶ .i. mūdare se ipsos fecit.
mecū. ¶ Sanctificauit ergo Jsai & filios eius: & vocauit eos ad sacrificiū. Cūq; ingressi essent: vidit heliab. & ait: Num coram domino est christus eius? Et dixit dñs ad samuel: Ne respicias vultū eius. neq; altitudinē staturę eius. qm̄ abiecī eum: nec iuxta intuitū hominis ego iudico. Homo enī videt ea quę parent: dominus autē intuetur cor. Et vocauit Jsai aminadab: & adduxit eum coram samuel. Qui dixit: Nec hunc elegit dominus. Adduxit autē Jsai samma. de quo ait: Etiā hunc nō elegit dñs. Adduxit itaq; Jsai: septē filios suos coram samuel. Et ¶ ¶ hec est gens sabbatizans reprobata.
ait samuel ad Jsai: ¶ Nō elegit dominus ex istis. Dixitq; samuel ad Jsai: Nūquid iam cōpleti sūt filij Qui respondit: Adhuc reliquus est paruulus. & pascit oues. Et ait samuel ad Jsai. Mitte. adduc eū Nec enīz discūbemus priusq; ille huc veniat. Misit ergo & adduxit ¶ ¶ quis ē iste qui venit de edom. tinctis vestibus de bosra. ¶ speciosus forma pre filiis hō.
eum. Erat autez ¶ rufus & pulcer aspectu: decorāq; facie. Et ait dominus ¶ vnxit te deus. deus t.o.l.p.c.t.
min⁹. Surge & vnge eū. Jpse est enī. Tulit ergo samuel cornu olei & vnxit eum in medio fratrū eius. ¶ reprobato saule.
Et directus est spiritus dñi in da ¶ christū qui manu fortis. qt diabolū et mūdū vicit. et desiderabilis. vnde venit desideratus cunctis gentibus.
uid a die illa & deinceps. Surgēsq; samuel abiit in ramatha. Spiritus aūt domini recessit a saul: & exagitabat eum spiritus nequam ¶ ¶ omnes subiecti rex & serui vel pueri. ioli cum filiarū vocantur amici.
a domino. Dixeruntq; ¶ serui saul ad eum: Ecce spiritus dei malus exagitat te. Jubeat dominus nr̄ rex: & serui tui qui coram te sunt. quęrēt hominē scientē psallere cithara: vt qñ arripuerit te spiritus dei malus. psallat manu sua: & leuius feras. Et ait saul ad seruos suos: Prouidete mihi aliquē bñ psallentē. & adducite eum ad me. Et respondēs vnus de pueris ait Ecce vidi filiū Jsai bethleemitez scientē psallere cithara. & fortissimum roboze. & virū bellicosum. & prudētē in verbis. & virū pulcrū: & dominus est cum eo. Misit ergo saul nuncios ad Jsai dicens: Mitte ad me dauid filiū tuū qui est in pascuis. Tuliq; Jsai asinū plenū panibus & lagenaz vini. & hedum de capris vnū: & misit per manū dauid filij sui sauli. Et vēit dauid ad saul: & stetit coram eo. At ille dilexit eum nimis: & factus est ei⁹ armiger: Misitq; saul ad Jsai dicens: Stet dauid in conspectu meo: Jnuenit enim gratiā i oculis meis. Igitur quādocūq; spiritus dei malus arripiebat saul: tollebat dauid citharaz. & percutiebat

faciendū in saule: qđ eum pau decerneret iudex omnium.

¶ Drego. Diabol⁹ licet afflictionē iusto num semper appetat: tamē si a deo potestatem nō accipit. ad tētationis articulū nō conualescit. vnde ois voluntas eius inusta.
Et se enim tētare appetit: sed eos qui tētandi sunt. & prout tētandi sunt. deus iuste tētari permittit. Jdo idez spiritus. & dr appetatur. & malus. domini per licētiā iuste potestatis. malus p desiderū iniuste voluntatis. formidari ergo nō debet. qui nihil nisi permissus valet. quāuis eni malignitas a dño non sit. potestas nisi a deo non est.

¶ Scientem psallere cithara. Erat dauid cantibus musicę eruditus. Diuersoz sonoz rationabilis moderatusq; cōcent⁹ ecclesię vnitatē significat: q̄ variql modis quotidie relonat Dauid i cithara sua malignū spiritū compescit. non q̄ tanta vis esset i cithara: sed in figura crucis christi quę de ligno & cordarū extensione gerebat. quę iam tunc demōes effugabat. Tropologice aūt hoc facio cōpatiendū. prio instruimur: plerunq; enī superbus dines exhortationis blādimento placandus ē. Quia plerūq; dura vincta plenia fomēta mollescunt: & furor insanoz ad salutem medico blandiēte reducitur. apprehensa dauid cithara sauli sedabat ifirmū. Per saulem potentes. per dauid vita sanctorū signatur. Cum ergo saul abiimundo spū arripitur: dauid canente eius uesania tēperatur: Quia cum sensus potentū p elationē in furorem vertitur: dignum est vt ad salutē mentis: q̄si dulcedine citharę locutionis nostrę tranquilitate reuocetur.

¶ Nec iuxta intuitum. ꝛc. Reprobatis maioribz filijs Jsai. minimus ad regnū eligit. q̄a spreto iudaico sacerdotio. & regno prioris populi christus caput minoris populi rex & sacerdos factus est.

¶ Paruulus et pascit oues. De officio pecoz factus est dauid rex hominū. christus autez ab omni iudaicę plebis ad regnū gentiū trāslatus est.

¶ Spiritus domini malus ꝛc. Jsidorus. Sic dicit⁹ est enī lopor dñi: q̄ occupauit milites saulis: cum dauid hastā & cibum abstulit a capite dormientis. non q̄ ipse dominus dormiret: sed quia eius nutu infulsus esset: ne quisq; presentiā dauid sentiret. Dicitur ergo spiritus dei malus. i. minister dei ad

¶Refocillabatur saul. Ante enī vexabatur a demonio vsq; ad suffocationē. Refert boetius philosophū quendā tactu citharę demonium ab obsesso corpe pepulisse.

¶Azecha. Ciuitas est chananeorum in tribu iuda: ad quā vsq; persecutus ē iosue quīq; reges. ¶ hodie villa vocat' azecha inter eleutheropolim ¶ beliam: quę interpretatur fortitudo ¶ decipula.

¶Duina uel domin. Vicus est ī tribū iuda ī finib' eleutheropolis: distans ab ea. xx. ¶. vij. milibus. Duina interpretatur sileatiū vel gaudium.

¶Therebinthi. Therebinthus est in sichimis: sub qua abscondit iacob idola iuxta neapolim.

¶Spurius. Quia ignobili patre: matre vero nobili nat' erat

manu sua: ¶ refocillabat' saul ¶ leuius habebat. Recedebat enī ab eo spiritus malus.

C. XVII.

CONgregātes vero philistiim agmina

† ¶ opidū in tribu iuda: et interpretat' ramus vel humilitas siue cētario.

sua ī pręliū: conuenerūt ī † soccoth iudę: ¶ castrametati sunt inter soc

¶ vel duina.

coth ¶ azecha in finibus domin.

Porro saul ¶ filij israel congregati ¶ ¶ therebinthus' arbor: ē de qua lacrima resine prestantissima manat. vnde industria medicinalis dissolutea conglutinat.

ti venerūt in valle † therebinthi: ¶ direxerūt aciem ad pugnandū cōtra philistiim. Et philistiim stabāt super montem ex parte hac: ¶ isr' stabat super mōtem ex altera parte: vallisq; erat inter eos. Et egressus est vir spurius de castris philistinoz̄ nomine goliath de geth

¶ quia de patre gigante. et matre g:thea natus.

altitudine sex cubitoz̄ ¶ palmo. ¶ cassis erea super caput eius. ¶ lorica hamata induebatur. Porro

¶ conserta hamis et concatenata.

pondus lozicę ei? quinq; milia sicli

¶ i. de ferro.

rum ęris erat: ¶ ocreas ęreas habebat in cruribus. ¶ clipeus ęre? tegebat humeros eius. Hastile autem hastę eius erat quasi liciatorium texentium. Ipsum autem ferrum hastę eius sercētos siclos habebat ferri. ¶ armiger eius antecedebat eum. Stansq; clamabat aduersus phalanges israel. ¶ dicebat eis: Quare venistis parati ad pręliū? Nunquid ego non sum philisteus. ¶ vos serui saul. Eligite ex vobis virum. ¶ descendat ad singulare certamē: Si quiuerit pugnare mecū. ¶ percusserit me: erimus vobis serui. Si autē

¶ agmina.

ego pręualuero ¶ percussero eum. vos serui eritis ¶ seruietis nobis. Et aiebat philisteus. Ego exprobraui agminibus israelis hodie. Date mihi virum: ¶ ineat mecum singulare certamen. Audiens aūt saul ¶ omnes israelitę sermones philistei huiuscemodi: stupebant ¶ metuebant nimis. Dauid autē erat filius viri ephratei. de quo supradictum est. de bethleem iuda cui nomen erat Jsai: qui habebat octo filios. Et erat vir in diebus saul senex ¶ grandeuus inter viros. Abierunt autē tres filij eius maiores post saul in pręlium. Et nomina triū filioz̄ eius qui perrexerunt ad bellum. beliab primogenitus: ¶ secundus aminadab. tertius quoq; samma. Dauid aūt erat minim?. Tribus igit' maioribus secutis saulem. Abijt dauid ¶ reuersus ē a saul: vt pasceret gregem patris sui in bethleem. Pro

¶ ¶ diabolus ¶ potione cadens. ¶ ¶ prospe tate.

cedebat vero † philisteus mane ¶

¶ ¶ aduersitate. ¶ ¶ toto tempore presentis vite. quo cōtra decalogū per quattuor elementa peccamus.

† vespere ¶ stabat quadragita diebus. Dixit aūt Jsai ad dauid filiū

¶ mentura est eruū modozū.

suum. Accipe fratribus tuis ephi polentę. ¶ decē panes istos. ¶ curre in castra ad fratres tuos. ¶ decem formellas casei has deferes ad tribunū. ¶ fratres tuos visitabis si recte agant: ¶ cū quibus ordinati sunt disce. Saul aūt ¶ illi ¶ oēs filij israel in valle therebinthi pugnabant aduersum philistiim. Surrexit itaq; mane dauid. ¶ cōmendauit gregē custodi. ¶ onust?

¶Octo filios. In palipomenō tm septem dicuntur: sed nathan ꝓpheta filiū semmaa: quasi filius educauerat ¶ nutrierat. Coram samuele quoq; sepē filij Jsai dicuntur adducti: ¶ octauū esse in pascuis inter quos adductus est nathan. qui ¶ ionathan. de quo in extrema patre samuelis dicit'. Percussit aūt eū ionathas filius semmaa fris dauid. Et notandū qđ vbicunq; ꝓpheta vocat': nathan scribitur non ionathan.

¶Jonathan filium fratris dauid quidā suspicāt' nathan propheta: sed falsum est. quia hic ionathā dedit consiliū amon: vt concūberet cū sorore sua. qđ ꝓpheta non decuit. Nathā quoq; ꝓpheta dicit Jsidorus de gabaonitis fuisse.

¶Dauid aūt erat minimus ¶ octauus. qui in regno eligit'. hic ē christus: q̄ semet ipsum exinanuit formā. s. a. quia ¶ per gloriā resurrectionis regnū in gentib' adeptus est.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Durerat enim aciem ꝛc. Pugna philistinorum contra israel. pugna demonū cōtra ecclesiā accipi pōt. Goliath p̄o superbiā diaboli significat: quā dauid i. christ⁹ singulari certamine prostrauit: ꝛ populu⁹ dei eripuit. Qui leonē ꝛ vrsum necauit. diabolū scilicet ꝛ antichristū. alterū nūc latenter insidiantē. alterū postea manifeste seuientem. Prouocauit superbia humilitatē· diabolus christū. Accepit arma bellica dauid: quę p̄o gente ꝛ parua statura portare nō potuit ꝛ abiecit Accepit quinq; lapides de flumine· ꝛ posuit in vase pastorali His armatus vicit. Sic christus tēpore revelationis nouī.t. instituendę ꝛ cōmendande gratia· depositis corporalia sacramenta legis· quę non sunt imposita gēnib⁹ quę in veteri lege legimus ꝛ nō obseruam⁹ sed ad aliquā significationē p̄missa ꝛ posita intelligimus. hęc deposuit tāquā onera legis: ꝛ ipsam legē accepit. Quinq; eum lapides· quinq; libros moysi significāt. Tulit quinq; lapides de flumine. i. de hoc seculo. Labitur enim mortale seculū. Erāt tanq; in flumine lapides i primo populo. illic vacabāt: ꝛ nihil proderant. Trāsibat supra fluuius: sed dauid accepit gratiā· vt lex esset vtilis· quę sine gr̄a impleri nō potest. Plenitudo enī legis charitas ē: quia ergo legē gr̄a facit impleri: significat enim gratia lacte. Hoc est enī i carne gratuitū. vbi vero mater non querit accipere· s⁹ dare: gratis dat. ꝛ cōtristratur: si deest qui accipiat. Ostendit dauid legē sine gr̄a operari non posse: cū illos quinq; lapides· q̄ bus significat lex in v. libris pentateuch voluit gratię· posuit in abijt sicut perceperat ei Isai. Et venit ad locum magala. ꝛ ad exercitum qui egressus ad pugnam vociferatus erat in certamine. Direxerat enim acies israel: sed ꝛ philistijm ex aduerso fuerāt p̄parati. Derelinquens ergo dauid vasa quę secum attulerat sub manu custodis ad sarcinas· cucurrit ad locum certaminis: ꝛ interrogabat si omnia recte agerētur erga fratres suos. Lūq; adhuc ille loqueretur eis· apparuit vir ille spurius ascēdens goliath nomine philisteus de geth· de castris philistinorum. ¶ reuelatus trāsfiguratus vel trāsmigrans

Et loquente eo hęc eadem verba· audiuit dauid. Omnes aūt israhelite· cum vidissent virū fugerunt a facie eius: timentes eū valde. Et dixit vnusquisp̄ de israel. Num vidisti virum hunc qui ascendit. Ad exprobrandū ¶ christus. ¶ sanctis vidētibus deū ¶ in superbia

eniz israel ascēdit. Ditabit ergo qui percusserit eū ditabit rex diuitijs magnis· ꝛ filiā suam dabit ei: ꝛ domū patris eius faciet absq; tributo i israel. Et ait dauid ad viros qui stabant secuz dicens. Quid dabitur viro qui percusserit philisteuz hūc ꝛ tulerit ob probrium de israel? Quis est enim hic philisteus incircūcisus· qui exprobrauit acies dei viuentis? ¶ vnmundus. ¶ sanctos deo militantes

Referebat aūt ei populus eundē sermonem dicens. Hęc dabunt viro qui percusserit eum. Qđ cū audisset heliab frater eius maior: loquente eo cum alijs· iratus est contra dauid· ꝛ ait: Quare venisti· ꝛ quare dereliquisti pauculas oues illas in deserto? Ego noui superbiam tuam ꝛ nequitiā cordis tui: quia vt videres p̄lium descenderis. Et dixit dauid. Quid feci? Nūquid non verbū est? Et declinauit paululū· ab eo ad aliuz: dixitq; eundem sermonē. Et respondit ei populus verbum sicut p̄ri⁹. Audita sunt aūt verba quę locuti⁹ est dauid: ꝛ annūciata i conspectu saul. Ad quē cum fuisset adducti⁹ locutus est ei: Non concidat cor cuiusq; in eo: Ego seruus tuus vadam ꝛ pugnabo aduersus philisteum. Et ait saul ad dauid: Non vales resistere philisteo isti· nec pugnare aduersus eū· q; puer es: hic aūt vir bellator ē ab adolescētia sua. Dixitq; dauid ad saul: pascebat seruus tuus gregem patris sui· ꝛ veniebat leo vel vrsus· tollebatq; arietem de medio gregis· ꝛ persequebar eos· ꝛ percutiebam eruebamq; de ore eorum. Et illi consurgebant aduersum me· ꝛ apprehendebā mentum eoruz: ꝛ suffocabam interficiebāq; eos. Nā ꝛ leonez ꝛ vrsum interfeci ego seruus tuus. Erit igitur ꝛ philisteus hic incircūcisus quasi vnus ex eis Nunc vadam ꝛ auferam opprobriu⁹ populi. Quoniā quis ē iste philisteus incircūcisus: qui ausus est maledicere exercitui dei viuentis? Et ait dauid: Dominus q̄ eripuit me de manu leonis ꝛ de manu vrsi: ipe me liberabit de manu philistei huius. Dixit aūt saul ad dauid: Vade· ꝛ dominus tecum sit. Et idnit saul dauid vestimētis suis· ꝛ imposuit galeā ęreā super ¶ subaudiū signū increpatione ¶ diabolus. ¶ antichristus. ¶ quēlibet p̄latū. ¶ dominici ¶ potestate.

vase pastorali· quo lac solebat mulgeri. his armatus procellit cōtra superbū· Tulit lapidē vnū ꝛ deiecit vnū. in fronte p̄cussit ꝛ cecidit· ex eo loco corporis vbi signum xpi nō habuit. Quē q; accepit: vnū milit. Quinq; libri electi sūt s⁹ vnital vicit. Plenitudo ergo legis caritas. vt ait apostolus. Sufferētes inuicem in dilectione· studentes seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Illo deiecto gladium abstulit· caput illi abscidit Christus diabolū de suis mēbris occidit: quando crediderunt magi (quos ille i manu habebat. ꝛ de quibus alios trucidabat.) conuertētes linguas suas contra diabolū· ꝛ sic golię gladio suo caput abscidit.

Noli superbiā tuā. Durabat i eo tumor ę, pter famelis vnctionē: qualis ex ea audaciā sūpsisset: ꝛ timebat ne si cōgrederet cū philisteo interficeret, vñ subdit· vt videres p̄lū de scendisti. i. in hoc superbus appares. q; cū nō habeas consuetudinē p̄liādi· aut? p̄lij quasi miles scilicet araris.

Nūquid nō verbū est. Q. d. est: quia nō ē voluntas p̄lium di. sed vt scirē q̄ nescieba. Audaciā tamē ex eo sumpserat q; spiritūsanctū acceperat. experti⁹ auriliū dei in leone ꝛ vrso: ꝛ ido audacter se obtulit ad singulare certamē nō tam victorię cupidus q̄ vltor: blasphemiarū dei ꝛ iniuriarū populi.

Ibat aũt phi. ꝛc. Aduersum dā. ꝛc Allegoria. Philistei demões. Goliath caput eorũ: qui ante aduentũ veri dauid in parti nõ potuit. Herb ciuitas golie interpretatur torcular: hic est mundus vel infernus in quo velut in torcular obnoxios peccatis cõculcabit: qui relicta quiete superna tãqȝ septenario i. hũc mundũ ser dieuf factum lapsuf ẽ. Alitru do golie diaboli superbia: per quã superfilios superbiȝ principatũ obtinuit: quafi palma se extollens. Arma golie: diaboli ad nocendũ versutie. Dauid a pẽ ad visi tandũ fratres missus est: z christus a patre deo ad oues que perierũt domus israel. Dauid ephi polente. i. trũ modioꝝ mẽsurã frarribuf detulit: z christus mysterium sancte trinitatis credẽtibus cõmendauit Dauid dece formellas casei tribuno detulit: z christus decalogũ indaiſ tradidit. Eliab deus meuf pater. Judai se deũ patrẽ habere mentiẽtef: qui christum emulari primogenita perdiderunt. Baculꝰ dauid crux christi. Golias in fröte percussus ruit: z subdit ipsi dauid. z diabolus i fröte suorum ferit. cũ signum crucis eo i loco figitur: z subiꝛ. it' i membris christo. Dauid gladiũ golie in hierusalem detulit. z christus quof de diaboli potestate raput ad defensionẽ ecclesie: i eaȝ transtulit. Saul de domo dauid z de eo quafi ignoto reꝛit: cũ iam dudũ dauid ei assisteret. z iudei christũ venturuȝ nouerant: z quẽ i pȝsentia corpoꝛe alt per virtutes filiũ dei approbare poterãt: z tamq̃ ignozãtes dicunt. tu quif es? z vbi ẽ pater tuus?

¶ Moraliter. Mẽbra veri dauid cũ su caput eius. z vestiuit eum loꝛica. Accinctus ergo dauid gladio eiꝰ super vestem suã: cepit tentare fi armatus posset incedere. Nõ eni habebat consuetudinem. Diritq̃ dauid ad saul: Non possum sic incedere: quia nec vsum habeo. Et § legis sacramẽta tãqȝ onerantia. deposuit ea. Et tulit baculũ suuȝ: quẽ semper habebat in manibus. § legẽ moysi in quiqȝ libꝛis scripeã. Et elegit sibi quiq̃ limpidissimos § adiungit. f. gratie que per hec significatur. qõ in vase pastozali mulgetur. lapides de toꝛrente: z misit eos i peram pastoꝛalem quã habebat secum. Et fundam manu tulit: z pcessit aduersus philisteũ. Ibat aũt philisteus incedens z appꝛopinquans aduersum dauid: z armiger eius ante eum. Cũq̃ inspexisset philisteus z vidisset dauid: despexit eũ. Erat ãt adolescẽs rufus § speciosus. f. pꝛe. f. h. z pulcꝛ aspectu. Et dixit philisteus: Nũquid ego canis sum. q̃ tu venis ad me cum baculo? Et maledixit philisteus dauid i dijs suis. Diritq̃ ad dauid: Uem ad me. z dabo carnes tuas volatilibꝰ cęli. z bestijs terrę. Dixit aũt dauid ad philisteum: Tu venis ad me cum gladio z hasta z clipeo. Ego autẽȝ venio ad te in nomine domini exercituũ dei agminũ israel: quibus exꝓobꝛasti hodie. Et dabit te dominus in manu mea. z percutiaȝ te: z auferam caput tuũ a te. z dabo cadauera castꝛoruȝ philistijm † q̃ue iuxta viam comedũt sementẽ. † § de quibus ne tradas bestijs animas cõfitentiũ tibi hodie † volatilibꝰ cęli † z bestijs terę vt sciat omnis terra. quia est dominꝰ deus in israel: z nouerit vniuersa ecclesia hęc: quia non in gladio nec in hasta saluat dominus. Ipsius enim est bellum: z tradet vos in manus nostras. Cuȝ ergo surrexisset philisteus: z veniret. z appꝛopinquaret contra dauid. festinauit dauid: z cucurrit ad pugnã ex aduerso philistei. Et misit manum suam in peram. Tulitq̃ vnũ lapidem. z funda iecit. z ci rcũdu § potestate. § vnitas vincit cens percussit philisteuȝ i fronte. § vbi signũ christi nõ habuit Et infixus est lapis i fronte eius: z cecidit in faciem suam super terraȝ. Pꝛeualuitq̃ dauid aduersũ philisteum in funda z lapide: percussumq̃ philisteuȝ interfecit. Cũ q̃ gladium non haberet in manu § diabolũ dauid cucurrit z stetit super phili † § eos. f. quos diabolus i manu habebat. q̃ quos alios trucidabat. steum. z tulit † gladiuȝ eius z eduxit de vagina sua. z interfecit eũ: § proprio gladio. pꝛecidit q̃ caput eius. Uidentes aũt philistijm q̃ mozt uus esset fortissimus eoꝝ: fugerunt. Et consurgentes viri israel z iuda vocif erati sunt: z pſecuti sunt philisteos. vsq̃ dum venirent in vallem: z vsq̃ ad portaf accharon. Ceciderũt q̃ vulnerati de philistijm i via sarim. z vsq̃ ad geth. z vsq̃ accharon. Et reuertẽtes filij israel post q̃ persecuti fuerant philisteos: in § anticipatio ẽ. hoc eni postea fecit uaserunt castra eorũ. Assumẽs ãt dauid caput philistei attulit illud in hierusalem. Arma vero eius po † § vnde postea ab achimeleth sacerdote accepit. † § dominꝰ superflue addita ẽ suo. quia arma nõ i suo sed dñi posuit tabernaculo. suit † in tabernaculo † suo. Eo aũt tempoꝛe quo viderat saul dauid egredientẽ contra philisteum. ait ad abner pꝛincipẽ militie: ꝺ q̃ stirpe descendit hic adolescens? Dixitq̃ perbientes hereticos z sacre scripture sentẽtias deferentes: eisdẽ sententijs quas pꝛoferunt vincũt: quafi olim goliam gladio suo detruncãt.

¶ Et tulit gladiũ eius. Gregꝰ. Vir quo. q̃ catholicus colligit testimonia scripturę: quę affert hereticus. z erꝛoꝛ eius pertinaciã inde conuicit vnde z dauid. Tipũ dñi q̃. f. fortis manu i terpretat. Golias vero reuelatus siue trãsmigrans. hereticoꝝ superbiã signãs. hoc rebus locuti sunt: qȝ nos verbis aperim⁹. Golias vero cuȝ gladio. dauid cum pera pastorali venit ad q̃ liuȝ. Sed dauid goliam suo occidit gladio. Nos quoq̃ qui sumus membra veri dauid: hereticos suif sententijs vincimus.

¶ Caput philistei. ꝛc Dauid caput philistei tulit in hierusalẽ: vt terreret eos murorũ firmitate z altitudine insuperabiles se esse fidentes: vt nõ discrederẽt se ab illo vincendos esse.

¶ De qua stirpe. Aug. Q̃ saul z abner ignorat ꝺ̃ apud eos diutius cõmoratum. fecit barba que adolescenti creuerat. dũ absens fuerat.

¶ Uiuit aia tua Huic simile est illud benedixit naboth do regi. quasi nō viuat anima tua rex si non ui: vel videā mortē tuā si non. Si quo q̄ coniunctio. aliq̄n pro nō ponitur. scōm illud si introibūt i requiem meā. i. nō introibunt. vnō potest sic exponi. si non: id est non non.

abner. Uiuit anima tua rex: si non ui. Et ait rex: Interroga tu cuius filius sit iste puer. Cūq̄ regressus esset dauid percusso philisteo · tulit eum abner: z introduxit coram saule caput philistei habentem in manu. Et ait ad eum saul: De qua progenie es o adolescēs. Dixitq̄ dauid: filius serui tui Jsai bethlemīte ego sum..

C. XVIII.

Et factum ē cū complesset loqui ad saul anima ionathę colligata ē animę dauid: z dilexit eum ionathas q̄si animā suā. Tulitq̄ eum saul i die illa: z non concessit ei vt reuerteretur in domū patris sui. Jnierunt aūt ionathan z dauid fœdus. Diligebat enim eum quasi animā suā. Nam expoliauit se ionathas tunica qua erat indutus · z dedit eā dauid: z reliqua vestimēta sua vsq̄ ad gladium z arcum suum · z vsq̄ ad baltheum. Egrediebaī quoq̄ dauid ad omnia quęcūq̄ misisset eū saul: z prudenter se agebat. Posuitq̄ eū saul super viros belli · z acceptus erat i oculis vniuersi populi: maxime in conspectu famulorū saul. Porro cum reuerteretur percusso philisteo dauid: z ferret caput eius in hierusalem · egrediebant mulieres de vniuersis vribibus israel · cantantes chorosq̄ ducentes in occursum saul regis in tympanis letitię z in sistris · z in cinebant mulieres ludentes atq̄ dicentes: Percussit saul mille · z dauid decē milia. Jratus est aūt saul nimis · z displicuit in oculis eius sermo iste. Dixitq̄: dederūt dauid decem milia · z mihi dederūt mille. Quid ei superest nisi solum regnū? Non rectis ergo oculis saul aspiciebat dauid a die illa z deinceps. Post diem autem alteram inuasit spiritus dei malus ¶ ſ .i. iudeos. ☞ ſ id est more arreptitiorū alterna referebat.
¶ saul: z ☞ prophetabat i medio domus sue. ¶ Dauid autē ☞ psallebat ſ cepit ihesus facere et docere.
manu sua · sicut per singulos dies Tenebatq̄ saul lanceam z misit eam: putans q̄ cōfigere posset dauid cum pariete. Et declinauit dauid a facie eius secūdo. Et timuit saul dauid eo q̄ esset dominus cū eo: z a se recessisset. Amouit ergo eū saul a se: z fecit eū tribunū super ſ in pugnā primus more regio mille viros. Et egrediebatur z intrabat in conspectu populi. Jn oibus quoq̄ viis suis dauid prudenter agebat: z dominus erat cū eo. Uidit itaq̄ saul q̄ prudēs eēt nimis: z cępit cauere eum. Omnis aūt israel z iuda diligebat dauid. Ipse enim ingrediebaī z egrediebatur ante eos. Dixit saul ad dauid: Ecce filia mea maior merob · ipsam dabo tibi vxorem. tantūmodo esto vir fortis: z pęliare bella domini. Saul aūt reputabat dicens: non sit manus mea in eo · ſ sit super eum manus philistinorū. Ait aūt dauid ad saul: Quis ego ſ latēter dignum se insinuat. sum · aut quę est vita mea aut cognatio patris mei i israel: vt fiam gener regis? Factū est aūt tempus cum deberet dari merob filia saul

¶ Et dilexit eum ionathas ¶ Jonathas dilexit dauid vir videlicet bellicosus iuuenē aptum pugnis.
Jonathas significat eos qui de iudęis in christū crediderunt: z percepta gratia spiritussancti · pro xpo relictis omnibus ipm secuti sunt. vnde petrus. Ecce nos reliq̄mus omnia z secuti te. Sic enī ionathas dedit dauid vestimēta sua a tunica vsq̄ ad baltheū: cū credētes omnia quę habuerūt in christi seruitiū cōtulerūt.

¶ Percussit saul mille. ꝛc. Hoc fuit seminariū odij cōtra dauid. Sic iudęi audientes christū quem crucifixerāt · in ecclijs prędicari: z victoriā qua hostē antiquum vicit · z credētes i laude eius gratulari: graviter tulerunt.
¶ Saul mille. ſ. eos qui fugientes occisi sunt.
¶ Dauid decē m. scilicet philistęū · qui i vno deiecto omnes in fugam misit.

¶ Tenebatq̄ Sic prędicāte christo euāgeliū: iudęi conabantur mortē iferre. Sydum ille ad salutē gētium secedit · tantum nocuere se ipsos.

Dixitq; saul dabo ꝛc. Iudo. Saul callid⁹ simulator: strudit alligare dauid michol filię sue: si centum sibi allophilorū ꝓputia offerret. ille aūt ducenta obtulit. Sicq; saul dū illum periculo obiecit: amplius eū glorificauit. Ita iudei dū contra voluntatē dei christū ītrinsicē nitebant: salutem gentium operati sunt. dauid prius alienigenarum ꝓputia attulit: ꝛ sic filiā saul vxorem accepit. Et christus non prius synagogā accepit: q̄ ī gentibꝰ gloriosus extitit. Prius eni ī nationibus refecauit carnis pollutionē: ꝛ postea copulatus ē synagoge. Cum enim intrauerit plenitudo gētium: tunc omnis ist⁹ salu⁹ fiet. Dupla aūt ꝓputia obtulit pro iudeis ꝛ gentibus. ſ. acquisitis. vel q: maior est numerus credētium gentiū: q̄ iudeorū. Crenit odiū saulis aduersum dauid in tantū vt ī remediū sui de more psallentē taculo conaretur configere. Per saulē iudeor⁹ elatio: p dauid christi būltas signat. Ꝟ ergo ab īmundo spiritu saul arripitur cantante dauid eius vesania tēperatur: q: cum sensus indeorū per blasphemiā ī furorē vertitur: dignus est vt ad salutē quasi dulcedīe citharę eū gelice locutionis trāquillitate reuocetur

Percussit ꝛc. Et attulit prepu tia ꝛc. Sic christus prius in gentibus clarificatus ē: q̄ synagogam sibi copularet. Et prius in gentibꝰ īmundicią refecit. Cum eni⁹ plenitudo gentiū intrauerit: tūc omnis ıſrael saluus fiet.

dauid data est hadrieli molachite vxori. Dilexit aūt dauid michol filiam saul alteraz. Et nunciatū est saul: ꝛ placuit ei. Dixitq; saul: dabo eam illi: vt fiat ei in scandalū: ꝛ sit super eum manus philistinoruz. Dixit ergo saul ad dauid: In duabus rebus gener meus eris hodie. Et mandauit saul seruis suis: Loquimini ad dauid clam me dicentes: Ecce places regi: ꝛ oēs serui eius diligunt te. Nunc ergo esto gener regis. Et locuti sūt serui saul in auribus dauid omnia verba hęc. Et ait dauid: Num parum vobis videtur generū esse regis? Ego aūt sum vir pauper ꝛ tenuis. Et renūciauerunt serui saul dicentes: Huiuscemodi verba locutus est dauid. Dixit autez saul: Sic loqmini ad dauid: Nō habz rex sponsalia necesse: nisi tantum centū ꝓputia philistinoz̄: vt fiat vltio de inimicis regis. Dozzo saul cogitabat tradere dauid in manus philistinoz̄. Lūq; renunciassent serui eius dauid verba q̄ dixerat saul: placuit sermo in oculis dauid vt fieret gener regis. Et post dies paucos surgens dauid abijt in accharon cum viris q̄ sub eo erant: ꝛ percussit ex philistijm ducentos viros: ꝛ attulit ꝓputia eoz̄um: ꝛ annumerauit ea regi vt esset gener ei⁹. Dedit itaq; saul michol filiā suam uxorē. Et vidit saul ꝛ intellexit: quia dominꝰ esset cum dauid. Michol aūt filia saul diligebat eum. Et saul magis eꝯpit timere dauid. Factus est saul inimicus dauid cunctis diebus. Et egressi sunt principes philistiorum. A principio aūt egressionis eoz̄ū ꝓuidentius se gerebat dauid q̄ omnes serui saul. Et celebre factum est nomen eius nimis.

C. XIX.

Locutus ē aūt saul ad ionathan filium suū: ꝛ ad omnes seruos suos: vt occiderēt dauid. Dozzo ionathas filius saul diligebat dauid valde Et indicauit ionathas dauid dicens. Querit saul pater meus occidere te. Quapropt̄ obserua te quęso mane: ꝛ manebis clauz ꝛ absconderis. Ego aūt egrediens stabo iuxta patrē meū in agro vbicūq; fuerit. ꝛ ego loquar de te ad patrem meū: ꝛ quodcūq; videro nūciabo tibi. Locutus est ergo ionathas de dauid bona ad saul patrē suum. Dixitq; ad eum: Ne peccet rex in seruū tuum dauid: quia nō peccauit tibi: ꝛ opera eius bona sunt tibi valde. Et posuit animaz suam in manu tua: ꝛ percussit philisteū: ꝛ fecit dominus salutē magnam vniuerso ıſraeli. Uidisti: ꝛ lętatus es. Quare ergo peccas ī sanguine innorio: interficiens dauid qui est absq; culpa? Ad cum audisset saul: placatus voce ionathę: iurauit. Uiuit dominus: quia nō occidetur. Uocauit itaq; ionathas dauid: ꝛ indicauit ei omnia verba hęc. Et itroduxit ionathas dauid ad saul. ꝛ fuit ante eū sicut

In agro. Quo cōsiliandi cā saul venire consueuerat: vbi occidi dauid cōdictū fuerat.

Misit ergo ꝛc. Hoc ñ ad crucẽ chri sti· sed ad passiouem pertinet. Crucifixus enim christus ⁊ mor/ tuꝰ ẽ: ⁊ sepultꝰ. Erat aũt illa sepultura tã quã domus· ad quã custodiendũ milit re gnũ iudeorũ: qñ ad sepulcrum dñi custo des adhibiti sunt. Qñ custodita ẽ domꝰ: vt dauid interficeretur: (qz christus nõ in se/ pulcro· sed in cruce ẽ interfectus) referꝫ ad corpus eius. Christi ani nomẽ tollere dr christũ interficere. nõ enĩ crederet christũ: si custodũ precaleret mendaciũ. Qui dixe rũt: Nobis dormien tibus venerũt discꝫ/ puli eius: ⁊ abstulerũt eum. Sed neqz saul potuit interficere da uid: nec regnũ iudeo rũ tollẽ memoriã xpi. Qui aũt de virtute saul. i. de regno iudeo rũ in christũ pręsum pserũt: offenderũt in lapidẽ offensionis: rã quã in statuam· ⁊ eis hedus visus ẽ agnꝰ: qz in quo peccatũ nõ inuenerũt· quasi pec/ catorẽ persequũtur.

¶ Pellẽ pilosã. Inde pusillus con sutus fuit: qui inton sis pilis caput imuo/ lum hominis in lecto mentirętur.

¶ In ramatha. Tribus saulis ẽ i tri bu beniamin in sextꝫ militario ab helia ad septẽtrionales plagã cõtra bethel. alia ra/ ma ẽ i tribu aser. Be ne cõueniunt hec no mina rebus gestis in ipsis: quia ꝓphetarũ dicta ⁊ celsitudinẽ habẽt sciẽtię: ⁊ xpiana statẽ eloquentię.

¶ Misit nũcios ꝛc. Abiit et ipse. R. Saul q̃q ⁊ nũa cij eius iudeos signi/ ficant· qui dñi aduer sari christo cupiunt: habent in ore sacra/ mẽta legis ⁊ ꝓpheta rũ ad christi testimo/ niũ. ⁊ cũ ecclesia qua si cũ ꝓphetis de scri/ pturis disputãt: sicut illi cũ ꝓphetis ꝓ phetabant.

¶ Prophetauit. fuerat heri ⁊ nudiustercꝰ. Motũ ẽ aũt rursuꝫ bellũ. Et egressus da uid pugnauit aduersus philistiim Percussitqz eos plaga magna: ⁊ fugerunt a facie eius. Et factus ẽ spiritus domini malus i saul. Se debat aũt in domo sua· ⁊ tenebat lanceam. Porro dauid psallebat in manu sua. Nisusqz est saul con figere lancea dauid in pariete. Et declinauit dauid a facie saul. Lã/ cea aũt casso vulnere plata ẽi pa riete. Et dauid fugit· ⁊ saluatus ẽ † § regnũ iudeorũ. † § milites qui custodi rent sepulchrũ.
nocte illa. Misit ergo † saul † satel † § sepulchrũ· † § christi.
lites suos nocte in † domũ † dauid † § .i. memoria eius· et fides de ꝛdinibus homi num auferretur.
vt custodirent eum: ⁊ † interficeret mane. Qđ cum annunciasset da uid michol vxor sua dicens: Nisi saluaueris te nocte hac· cras mo/ † § qui domus circũdata erat custodibus.
rieris· depositꝫ euꝫ per † fenestrã. Porro ille abijt ⁊ aufugit atqz sal † § lapidem offensionis.
uatꝰ est. Tulit aũt michol † statuã: † § quia iudeus hedus visus est agnus.
⁊ posuit eam super lectũ· ⁊ † pelleꝫ pilosam caprarũ posuit ad caput eius: ⁊ operuit eam vestimentis. † § ministros qui parent imperanti·
Misit aũt saul † apparitores q̃ ra perent dauid. Et responsuꝫ est qꝫ egrotaret. Rursũqz misit saul nun cios vt viderent dauid· dicẽs: af ferte eũ ad me in lecto vt occidaꝫ. Cũqz venissent nunciꝫ inuentũ est simulacrũ super lectum: ⁊ pelles caprarum ad caput eius. Diritqz saul ad michol: Quare sic illusi/ sti mihi: ⁊ dimisisti inimicũ meum vt fugeret. Et respõdit michol ad saul: Quia ipse locutus est mihi: dimitte me· alioquin interficiã te. Dauid aũt fugiens saluatus est. Et venit ad samuel in ramatha: ⁊ nunciauit ei omnia quę fecerat si/ bi saul. Et abierũt ipse ⁊ samuel: ⁊ morati sunt in naioth. Nunciatũ est sauli a dicentibus: Ecce dauid † § locus ẽ i ramatha· vbi fedit dauid· § pul critudo. † § excelsum.
† in naioth in † ramatha. Misit ergo saul lictores vt raperent da/ uid. Qui cum vidissent cuncum § qui illo tempore prophetabant.
phetarũ vaticinantiũ· ⁊ samu el stantẽ super eos· factus ẽ etiam in illis spiritus domini: ⁊ prophe tare ceperunt etiã ipsi. Qđ cũ nũ ciatũ esset sauli: misit ⁊ alios nun/ cios. Prophetauerunt aũt ⁊ illi. Et rursum saul misit tercios nun/ cios· qui ⁊ ipsi ꝓphetauerunt. Et iratus iracundia saul· abijt ⁊ ipse in ramatha· ⁊ venit ad cisternam magnã que est in sochot· ⁊ interro gauit ⁊ dixit: In quo loco sunt sa muel ⁊ dauid? dictũqz est ei: Ecce in naioth sunt in ramatha. Et fa/ ctus est etiã super euꝫ spiritus do mini: ⁊ ambulabat ingrediens· ⁊ prophetabat vsqz dum veniret in naioth in ramatha. Et expoliauit etiã se ipe vestimẽtis suis· ⁊ ꝓpheta § absconditꝰ.
uit cum ceteris coraꝫ samuel: ⁊ ce cinit nudus tota die illa ⁊ nocte. Unde ⁊ exiuit prouerbium· Nuꝫ ⁊ saul inter prophetas?

C. XX.

Fugit aũt da uid de naioth que est in ramatha: venienszqz locutꝰ ẽ cora ionatha. Quid feci? quę ẽ iniqtas mea· ⁊ qđ peccatũ meũ in patrem tuũ· qa quęrit animã meaꝫ? Qui dixit ei: Absit a te non morieris.

Isti ꝓphetę religiosi viri erãt· dicti nazarei: qui nõ bibebãt vnũ: ⁊ vacabãt sem per canẽtes himnos ⁊ psalmos.

¶ Nudus. Et in dei fide atqz sacerdo tio ⁊ regno nudati: le gem ⁊ prophetas in ore habent.

¶ Num et saul ꝛc Prouerbiũ. dr qđ i ore loquẽtiũ sępe ꝓ/ fert. Mira enĩ res vi debat· hoiem tã pro phanum ꝓphetare. Et nos cũ insciꝰ vi dem⁹ docere recte di cimus: num ⁊ saul in ter prophetas.

¶ Rab. Magna quę stio hic oritꝰ· cũ in pce dẽtiꝫ legat: ⁊ nõ vi dit samuel saulẽ vsqz in diẽ mortis sue. quo modo hic ꝓphetasse cor̃ samuele dicat? Qđ hebręi duobus modis soluunt: qz. s. absconditꝰ se samuel ne videret ab eo. Vt nõ vidit cũ. s. indutũ habitu regio quo in dutus erat· qñ dictũ ẽ· nõ vidit cũ vsqz in diem mortis sue. ⁊ sic nõ vidit eũ indutũ: sed regio habitu. Se vero expoliasse nõ oĩ bus vestimẽtis: sed re galibus tm̃ intelligẽ dum est.

Rab. Itẽ quęritur quomodo qui missi erãt ad hoiem tenen dũ· ⁊ ad necẽ ducen/ duꝫ· ꝓphetalis spũs participes esse mere rãt? ⁊ similiter ipse saul quęrẽs sanguinẽ inno centẽ? Sed ⁊ balaã ꝓphetauit ⁊ multi di cent in illa die. Dñe dñe nõne i noie tuo prophetauimus ꝛc. Quib⁹ dicet. Non noui vos vndę. Discedite a me qui operami/ mini iniquitatẽ. Nõ ẽ ergo mirũ hoies re probũ trãsitorie pro phetasse. Mistice aũt saul· ⁊ nũcij eius signi ficant hereticos· qui habẽt aliqđ spũale donorũ· sicut testam̃ta legis ⁊ euangelij ⁊ baptisma. Qđ cum ad ecclesiã veniunt. nõ est in eis violãdũ aut quasi nõ habeãt tradendũ: sz oportet eos cognoscẽ vnitatẽ

in vinculo pacis-sine qua quidquid habēt quāuis sit sanctum ⁊ venerandū. ipsi tñ tā to idigniores sūt: quā to illis bonis nō bñ vsi sunt.

Neq; enim faciet pater meus q̄ quā grande vel paruū · nisi p̄ius indicauerit mihi: Nunc ergo celauit a me pater meus sermonem tantūmodo. Nequaq; enim erit istud. Et iurauit rursus dauid. Et ille ait: Scit p̄ofecto pater tuus· quia inueni gratiā in oculis tuis: ⁊ dicet: Nesciat hoc ionathas · ne forte tristetur. Quinimmo viuit dñs · ⁊ viuit anima tua · quia vno tñ vt ita dicā: gradu ego morsq; diuidimur. Et ait ionathas ad dauid: Quodcūq; dixerit mihi aia tua · faciam tibi. Dixit autē dauid ad ionathan: † Ecce kalendę sunt crastino · ⁊ ego ex more sedere soleo iuxta regem ad uescendū. Dimitte ergo me ut abscōdar i agro vsq; ad vesperā † dici tercię. Si respiciens requisierit me pater tuus. respondebis ei: Rogauit me dauid · vt iret celeriter in bethleem ciuitatez suā: quia victimę solēnes ibi sunt vniuersis contribulibus suis. Si dixerit bene: pax erit seruo tuo. Sin aūt fuerit iratus: scito · quia cōpleta est malicia eius. Fac ergo misericordiā in seruum tuū: quia fœdus domini me famulum tuū tecum inire fecisti. Si aūt est in me aliqua iniquitas · tu me interfice: ⁊ ad patrē tuū ne introducas me. Et ait ionathas: Absit hoc a me. Neq; enim fieri potest. vt si certe cognouero completam esse patris mei malicią contra te: non annūciem tibi. Respondit q̄ dauid ad ionathan. Quis renūciabit mihi · si quid forte responderit tibi pater tuus dure? Et ait ionathas ad dauid: Veni ⁊ egredia mur foras in agrū. Cūq; exissent ambo in agrum · ait ionathas ad dauid: Domine deus israel · si inuestigauero sententiā patris mei crastino vel perhendie · ⁊ aliquid boni fuerit super dauid · ⁊ nō statim misero ad te ⁊ notum tibi fecero: hęc faciat deus ionathę · ⁊ hęc augeat. Si aūt perseuerauerit patris mei malicia aduersus te: reuelabo aurem tuā · ⁊ dimittam te vt vadas in pace: ⁊ sit dominus tecū sicut fuit cum patre meo. Et si vixero facias mihi misericordiā domini. Si vero mortuus fuero nō auferes misericordiā tuā a domo mea vsq; in sempiternū. Aut si nō fecero · q̄n eradicauerit dominus inimicos dauid · vnūquēq; de terra: auferat ionathan de domo sua ⁊ requirat dominus de manu inimicoꝝ dauid. Pepigit ergo ionathas fœdus cum domino dauid. Et requisiuit dominus de manu inimicoꝝ dauid. Et addidit ionathas deierare dauid: eo q̄ diligeret eū. Sicut enī aiam suā ita diligebat eus. Dixitq; ad eū ionathas: Cras kalende sunt · ⁊ requireris. Requiretur enim sessio tua vsq; perendie. Descendes ergo festinus ⁊ venies in locū vbi celandus es in die qua operari licet · ⁊ sedebis iuxta lapidem cui nomē est † ezel. Et ego tres sagittas mittam iuxta eum: ⁊ iaciam quasi exercens me

¶ Et requisiuit dominus de.m. Prolepsis ē. i. anticipatio. hoc enī multo post factū ē: cū interfecto saule · regnū ad domū dauid trāslatum ē. ⁊ qui innocentem persecuti sunt: diuinitus multati sunt. Tunc requisiuit dñs de manu inimicoꝝ· quare. s. viri sanctā affligerūt. Tūc cogebantur rationē reddere: quia oderāt eū tāto tēpore. Sic de absalon · ⁊ de siba filio bochri · de saul · ⁊ de cęteris hostibus dauid pōt ītelligi. Vt requisiuit dñs de ma. i. dauid q̄ non ⁊ ipsi cū eo fœdus pacis inire voluerūt: cum quo dñm eē viderēt. Hęc aūt scriptura ideo p̄occupauit: vt q̄ dixerat q̄n eradicauerit dñs inimicos dauid: verū esse cōprobaret. quia scilicet inimici dauid eradicati sunt de terra · nō ipso dauid se vlciscente: sed dño pro illo vindicante.

¶ Et addidit io. N. Vt a perditione inimicoꝝ dauid ostēderet innocentiā; q̄ diligebat eū scđm legem dei. ¶ Qui si morte peccātis regnū terrenū cū eo. sicut sperabat habere nō potuit: absq; vlla dubitatione regni cęlestis cōsortiū cū eo · quē propter virtutibus diligebat cū esset ⁊ ipse vir virtutum: accepit. c

† Uno tantū gradu. Gradus vocat parietē: quo medio ī ter se ⁊ hostes per vnus fenestram euasit vbi erāt obsidentes.

† ⁊ calendas iudei celebrāt hostiose puto · re quie.

† ⁊ cāquā geuer regis.

† ⁊ tribus enī diebus festiuitatē neomenie agebant.

† ⁊ sublimet regnū tuū

† primus.

† ⁊ videns deū · vel fortitudo dei.

† ⁊ iaculans

† ⁊ de tribe in agrū egressi sunt · vt securius fœdus domini iurent. i. iuramentum.

† ⁊ valde iuuare.

† ⁊ pridie calendarū.

ad signū. Mittam quoq; t puer dicēs ei: Uade t affer mihi sagittas. Si dixero puero ecce sagittę intra te sunt·tolle eas: tu veni ad me·quia pax tibi est.t nihil ē mali: viuit dominus. Si aūt sic locutus fuero puero:ecce sagittę vltra te sunt·vade in pace: quia dimisit te dominus. De verbo aūt quod locuti fuimus ego t tu: sit dominus inter me t te vsq; in sempiternum. Absconditus est ergo dauid in agro·t venerūt kalēde: t sedit rex ad comedendū panem. Cūq; sedisset rex super cathedram suā scd̄m cōsuetudinē quę erat iuxta parietem:surrexit ionathas·t sedit abner ex latere saul. vacuusq; apparuit locus dauid·t non ē locutus saul quicquā in die illa. Logitabat enim q; forte euenisset ei· vt non esset mundus nec purificatus. Cunq; illuxisset dies secunda post kalendas:rursum vacuꝰ apparuit locus dauid. Dixitq; saul ad ionathan filium suū: Cur nō venit filius ysai:nec heri nec hodie ad uescendū? Et respondit ionathas saul. Rogauit me obnixe vt iret in bethleem·t ait: Dimitte me:qm̄ sacrificium solēne est in ciuitate mea. Unꝰ de fratribꝰ meis accersiuit me. Nūc ergo si inueni gratiā in oculis tuis: vadam cito t videbo fratres meos. Ob hāc causam non venit ad mensam regis. Iratus aūt saul aduersus ionathan·dixit ei: Fili mulieris vi- ℣ .i. adultere ętero rapientis· nunquid ignozo quia diligis filium ysai in confusionē tuam:t in confusionē ignominiosę matris tuę. Omnibus enim diebus quibus filius ysai vixerit super terram:nō stabilieris tu neq; regnus tuum. Itaq; iam nunc mitte·t adduc eum ad me:quia filius mortis est. Respondens aūt ionathas sauli patri suo ait:Quare morietur? Quid fecit? Et arripuit saul lanceā·vt percuteret eū. Et intellexit ionathas q; definitū esset a patre suo·vt interficeret dauid Surrexit ergo ionathas a mēsa in ira furoris:t non comedit in die kalendarū secūda panē. Cōtristatus est enim super dauid:eo q; ℣ improperans q; filius esset adultere. confudisset eum pater suus. Cūq; illuxisset mane· venit ionathas in agrū iuxta placitū dauid·t puer paruus cum eo. Et ait ad puerus suum:Uade·t affer mihi sagittas quas ego iacio. Cūq; puer cucurrisset·iecit aliam sagittā trans puerum. Uenit itaq; puer ad locū iaculi q̄ miserat ionathas. Et clamauit ionathas post tergū pueri· t ait: Ecce ibi est sagitta. pozzo vltra te·Clamauitq; iterū ionathas post tergū pueri dicens: Festina velociter·ne steteris. Collegit aūt puer ionathę sagittas:t attulit ad dominū suum·t quid ageretur penitus ignorabat. Tantūmodo enī ionathas t dauid rem nouerant. Dedit igitur ionathas arma sua puero·t dixit ei:Uade defer in ciuitatē. Cūq; abisset puer: surrexit dauid ꝺ loco qui vergebat ad austrū: t cadens pronus in terram adorauit tercio. Et osculantes se

quo ostendis adulterino te conceptum concubitu. Nam legittime nati artius amant patres.

¶ Affer sagittas quas ia. Quid est q; ionathan volens seruare dauid· cū ille lateret in agro iuxta lapidē ad signū duas sagittas iecit· quas puer paruulus ignorans quid faceret collegit:t in ciuitatē retulit. nisi q; pater filiū vnigenitū ad salutem humani generis mittendū in littera legis iudeis nescientibꝰ habuit absconditū? Dauid ergo absconditꝰ ē i agro:t xp̄s in mūdo In mūdo erat t mūdus p i.f.ē.t.me.nō.c. Iuxta lapidē sedebat:quia in tabulis legis scriptꝰ erat. vnde dñs deus tuus vnus ē.t nō assumes nomē dei tui ī vanū. Saul iter epulas eū mortis filiū esse iudicabat.t iudaica pfidia inter paschales epl̄as ꝺ nece domini tractabat. Cuꝫ ergo illuxisset mane: venit ionathas in agrū iuxta placitū dauid·t puer paruulus cū eo. iecit vnā sagittā·iecit t alterā.t deus pater illucescente mane fidei prius testimoniū legis de christo ptulit· deinde ꝓphetas misit. Collegit puer ionathę sagittas: t ad dñm ignozās q̄d ageret retulit. Sic iudaicꝰ populus libros legis t ꝓphetaꝫ pozzo tans quasi diminutus scriptos honorabat: sed quē moyses t prophetę ꝑdixerāt ignorabat.

¶ Nūquid ignoro quia diligis ꝛc Q.d. amas inimicū m eū a duersās mihi ī

Achimelech.
frater meus rex. Apo
ſtoli quos rex regum
fratres ſuos appellat
ſolꝰ fuit dauid: ⁊ chri
ſtus in paſſione. Da
uid ait: Illo ⁊ illo in
loco condixi pueris
meis. Et chriſtus di
xit: poſtquã reſurre
xero precedaȝ vos in
galileã. Per uiã pol
lutam venit dauid: ⁊
chriſtꝰ imundas acti
ones iudeorũ impol
lutus pertrãſijt. Da
uid ait: Et ipſa ho
die ſanctificabit' i va
ſis meis. Et vaſa do
mini. i. apoſtoli a cõ
tagione iudeorũ fide
ſanctificati ſunt.

Via hec pol. e.
R. In hebreo via
hec laica ẽ. Quaſi i le
ge ſcriptũ ẽ: vt extra
neus nõ comedat ex
eis. cur iterrogat vtꝝ
mũdi ſint pueri: qui
etiam ſi mundi eſſent
veſci nõ deberẽt: via
ergo laica eſt: quia tu
laicaliter interrogas.
ſed ⁊ ipſa hodie ſan
ctificat' in vaſis. In
vaſis. i. mente ſua ſe
ſanctificari dixit: q̇a
niſi neceſſitate corpo
ris· ⁊ periculo vite v:
gente nõ veſceret' eis

Dedit ergo eis
Quãtũ ad ꝓphiam
pertinet. hoc in chri
ſto impletũ ẽ: qui po
ſitus in carne dũ iude
orũ ſeuiciã declinaret:
ad apſos trãſijt: cum
quibus cibũ deſidera
tũ ſũpſit. deſiderio .n.
deſiderauit mãduca
re paſcha. Holię .i.
diaboli arma ſuſtu
lit. Ipſe enim fortior
ſpolia fortis diripuit
His aũt a quibꝰ rece
ptus ẽ chriſtus: intu
lit diabolus perſecu
tionẽ· tribulationẽ· ⁊
mortẽ. Oẽs enim qui
volunt pie viuere in
chriſto: perſecutionẽ
patiunt'. vnde ſi me
perſecuti ſunt: ⁊ vos
perſequentur.

In tabernaculo
R. In hebreo obli
gatus i cõſpectu dñi:
forte enĩ vouerat: q:
aliquot dieb' i taber
naculo dñi moraret'·
⁊ vacaret oratiõibus

Doech ydume.
R. Qui camelos .i.
infructuoſi gregis· ⁊

alterutrũ· fleuerũt pariter: dauid
aũt amplius. Dixit ergo ionathas
† ſ ſubaudis firma ſunt. nimius dolor deficit in loquendo.
ad dauid: vade in pace. † Quecũ
ꝗ iurauimus ambo i nomine do
mini dicentes: dominus ſit inter
me ⁊ te: ⁊ inter ſemen tuũ ⁊ ſemen
meum vſqȝ in ſempiternũ. Et ſur
rexit dauid ⁊ abijt: ſed ionathas
ingreſſus eſt ciuitatem.

C. XXI.

Venit autẽ da
uid i nobe ad achimelech
† ſ eo ꝙ ſine multitudine vẽit | ſ achimelech ipſe eſt achias nepos heli.
ſacerdotẽ· ⁊ obſtupuit achime
lech: eo ꝙ veniſſet dauid· ⁊ dixit
ei· Quare tu ſolus ⁊ nullus tecũ
eſt? Et ait dauid ad achimelech
ſacerdotẽ: Rex pᷓcepit mihi ſer
monem ⁊ dixit: Nemo ſciat rem
propter quã miſſus es a me· ⁊ cu
iuſmodi tibi pᷓcepta dederiȝ. Nã
⁊ pueris meis condixi in illum ⁊ il
lum locũ. Nũc igitur ſi quid ha
bes ad manum. vel quinqȝ panes
da mihi· aut quidquid inueneris.
Et reſpondẽs ſacerdos ait ei: Nõ
† ſ laos grece populus· unde laicos panes. i. populares.
habeo panes † laicos ad manuȝ:
ſed tantũ panem ſanctũ. Si mun
di ſunt pueri· maxime a mulieri
bus: manducent. Et reſpõdit da
uid ſacerdoti· ⁊ dixit ei: Et quideȝ
ſi de mulieribus agitur continui
mus nos ab heri ⁊ nudiuſtercius
quãdo egrediebamur· ⁊ fuerunt
ſ a concubitu. ſ.
vaſa puerorũ ſancta. Porro via
ſ in hebreo laica.
hec polluta eſt: ⁊ ipſa hodie ſancti
ficabitur in vaſis. Dedit ergo eis
ſacerdos ſanctificatũ paneȝ: neqȝ

enim erat ibi panis· niſi tantũ pa
nes propoſitionis qui ſublati fue
rant a facie dñi: vt ponerentur pa
nes calidi. Erat aũt ibi vir quidã
de ſeruis ſaul· in die illa intus ta
bernaculo domini· ⁊ nomen eius
doech ydumeus: potentiſſimus
† ſ hic paſcebat mulas ſaul
paſtorũ ſaul. † Dixit aũt dauid ad
abimelech: Si habes hic ad ma
num haſtam aut gladiũ· da mihi:
quia gladium meum ⁊ arma mea
nõ tuli mecũ. Sermo enim regis
vrgebat me. Et dixit ſacerdos: Ec
ce hic gladiꝰ goliath philiſtei quẽ
percuſiſti in valle therebinti: ẽ in
uolutus pallio poſt ephot. ſi iſtuȝ
vis tollere: tolle. Neqȝ enim hic
alius ẽ abſqȝ eo. Et ait dauid: Nõ
eſt huic alter ſimilis: da mihi eũ.
Surrexit itaqȝ dauid ⁊ fugit i die
illa a facie ſaul: ⁊ venit ad achis
regem geth. Dixerũt ei ſerui achis
cum vidiſſent dauid. Nũquid nõ
eſt iſte dauid rex terrę? Nõne hu
ic cantabant per choros dicẽtes:
percuſſit ſaul mille· ⁊ dauid deceȝ
milia. Poſuit autẽ dauid ſermo
† ſ ne inuidia motus· aliquid mali machinaretur
nes iſtos in corde ſuo· ⁊ † extimuit
valde a facie achis regis geth· ⁊
mutauit os ſuum· ⁊ collabebatur
inter manus eorum· ⁊ impingebat
in hoſtia portę: defluebantqȝ ſa
liuę eius in barbã. Et ait achis ad
ſeruos ſuos: Vidiſtis hominẽ in
ſanum? Quare adduxiſtis euȝ ad
me? an deſunt nobis furioſi ꝙ in
troduxiſtis iſtũ vt fureret me pręſente? dimittite illuȝ hinc ne ingre
diatur domum meam.

tortuoſi cuſtos erat· ⁊
interpretat' motus vel
ſollicitus· qui ⁊ per
cuſſit achimelech ſa
cerdotẽ magnũ· qui i
terpretat' frater meus
rex: noĩe ⁊ actu iudã
ſignificat. per quẽ cõ
tra chriſtũ regẽ verũ
diabolus operatus ẽ
fraudẽ: vt eo perdito
etiã eccliã pateret': ⁊
diſcipuli chriſti ⁊ ſa
cerdotes pro noĩe eiꝰ
occiderẽt'. Sed i do
mo achimelech ſolus
abiathar princeps ſa
cerdotũ euaſit: q: ne
mo põt nocere chri
ſto ſacerdotũ pricipi.
q̇ victor celos aſcẽdit

Poſuit aũt da.
Iſido. R. Achis in
terpretat': quomodo
eſt· per qḋ ſignificat'
ignorãtia.. Verbuȝ
enĩ iurantis· ⁊ non
agnoſcẽtis. qḋ i iude
is impletũ ẽ· qui duȝ
chriſtũ viderũt non
agnouerũt. coraȝ eis
mutauit os ſuũ: ⁊ ab
ijt. Erant enim ibi pᷓ
cepta legis carnalia.
erat ſacrificiũ ſecũdũ
aaron: ſed ipſe de cor
pore ſuo ⁊ ſangui e i
ſtituit ſacrificiũ ſcḋm
ordinẽ melchiſedech
Mutauit os ſuuȝ in
ſacerdotio· mutauit i
pᷓceptis· dãs aliud
teſtamentũ euacuata
operatione carnali.
collapſus ẽ i manibꝰ
eoꝝ. Qñ eũ cõprehẽ
derũt ⁊ crucifixerũt. ⁊
procιderat ad hoſtiũ
portę. i. hũiliabat ſe
ad initiũ fidei noſtrę.
hoſtiũ portę initiũ fi
dei ẽ· a fide incipit ec
cleſia· ⁊ peruẽit vſqȝ
ad ſpem. Q ſaliuę q̇
furioſi decurrebãt pᷓ
barbã eius. apſs ape
rit dicens. Predica
mus chriſtũ crucifixũ
iudeis quidẽ ſcanda
lum gẽtibꝰ aũt ſtul.
Infirmitatem ſaliuę
enĩ ſignificãt. q: ſtul
tum dei fortius ẽ hoĩ
bꝰ. Saliuę fluunt pᷓ
barbã. quomodo enĩ
in ſaliuis infirmitas.
ſic virtus oſtenditur
in barba. Texit ergo
virtuteȝ ſuã corpore
infirmitatis ſuę. ⁊ qḋ
foris infirmabat'· tan
ꝗ ſaliua apparebat i
tus diuina virtꝰ· tãqȝ
barba latebat. c 2

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

C. .XXII.

HAbit ergo ide dauid: z fugit i speluncā odollā. Quod cuz audissent fres eius · z omnis domus patris ei⁹: descenderūt ad eum illuc. Et conuenerunt ad eum omnes qui erāt § peccatoz̄. s. nō habētes lactitudinē charitatis in angustia cōstituti z oppressi ere alieno z amaro animo: z factus ē eoz̄ princeps. Fueruntq; cuz eo quasi quadrigēti viri. z profectus est dauid inde in maspha: quę ē moab. Et dixit ad regem moab: Maneat opo pater meus z mater mea vobiscū: donec sciaz quid faciat mihi deus. Et reliquit eos añ faciem regis moab. Manseruntq; apud eum cunctis diebus quib⁹ dauid fuit i p̄sidio. Dixitq; gad propheta ad dauid: Noli manere in p̄sidio · proficiscere z vade in terrā iuda. Et profectus est dauid: z venit in saltuz areth. Et audiuit saul q̄ apparuisset dauid: z viri qui erant cum eo. Saul autē cum maneret in gabaa: z esset i nemore · qđ est in rama · hastam manu tenens · cunctiq; serui eius circūstarent eum: ait ad seruos suos qui assistebant ei: Audite me nūc § .a. benjamin. filij gemini. Nunquid omnib⁹ vobis dabit filius ysai agros z vineas · z vniuersos vos faciet tribunos z centuriones · qm̄ cōiurastis oēs aduersuz me · z non est qui mihi renunciet: maxime cum z filius meus fœdus iunxerit cū filio ysai. Non est qui vicē meam doleat ex vobis: neq; qui ānunciet mihi: eo q̄ suscitauerit filius meus seruuz § inimicum. meum aduersum me insidiantem mihi vsq; hodie. Respondens āt doech ydumeus qui i assistebat: z erat p̄mus inter seruos saul. Vidi inquit filiuz ysai in nobe apud achimelech filiuz achitob sacerdotem. Qui consuluit p̄o eo dñm: z cibaria dedit ei. Sed z gladiuz goliath philistei dedit ei Misit ergo rex ad accersiendū achimelech filium achitob sacerdotē · z omnē domū patris eius sacerdotuz qui erant in nobe. Qui vniuersi venerunt ad regem. Et ait saul: Audi fili achitob. Qui respōdit: p̄ç sto sum domine. Dixitq; ad eum saul: Quare coniurasti aduersum me tu z filius ysai · z dedisti ei panes z gladium · z consuluisti p̄ eo dñm vt cōsurgeret aduersum me · insidiatoz permanens? Respōdēs q; achimelech regi ait: Et quis in omnibus seruis tuis sicut dauid fidelis · z gener regis · z pergens ad imperiū tuū · z glorioſus in domo tua. Nū hodie cępi cōsulere dominuz p̄o eo? Absit hoc a me ne suspicetur rex aduersum seruū suum rem huiuscemodi in vniuersa domo patris mei. Non enim scit seruus tuus quicq̄ super hoc negocio · vel modicū vel grande. Dixitq; rex: morte morieris achimelech tu z omnis domus patris † § emissarii sunt qui imperio regis mittūtur ad interficiendos reos. tui. Et ait rex emissarijs qui circūstabant eum: Conuertimini z interficite sacerdotes domini · naz manus eoz̄ cum dauid est: scientes

Quod cum audissent. R. Significauit q̄ redemptoz noster peracta passione z redēptione humani generis de israelitica plebe in indęa primū ecclesiā collocauit: de qua z carnē sumpsit. vbi fratres eius. i. apli. z domus patris eius. i. qui crediderūt ex indęis venerūt ad illū. z cōnenerūt ad eū omnes q̄ e. in. an. cōstituti ꝛc. Quib⁹. s. ait. Venite ad me oēs q̄ laboratis z onerati estis. z ego reficiā vos.

Ere alieno R. Censu. s. peccatorum quē diabolo persoluūt: dum exigunt mēbra seruire iniquitati ad iniquitatē. necesse est vt tales in amaritudine animi pœnitentiā agāt · z ad dauid veniāt. i. ad christuz cūctis gentibus deliberatū · vt fiat eoruz princeps. Ipse ē enī iudex viuoz z mortuoꝝ · z princeps pacis cuius regni non erit finis.

Dixitq; gad. R. de iprouiso gad inducit. Nulla enim fit mēno eius in p̄cedētibus · sicut z helias · vbi dicit. z dixit helias thesbites de habitatoribus galaad. Et ore igitur domini gad ꝓpheta dixit ad dauid: vt nō moraretur inter gentes in terra polluta: sed i terrā iudę redeat · vbi iuxta voluntatē dñi p̄secutionē sustineat.

§ dauid et serui sui
q̄ fugissent ⁊ nō idicauerūt mihi.
Noluerūt aūt serui regis extēdere
manū suaz i sacerdotes domini.
Et ait rex ad doech: Conuerte tu
⁊ irrue in sacerdotes dñi. Conuer
susq̄ doech ydumeus irruit in sa
cerdotes· ⁊ trucidauit in die illa
† § vt per habitum religionis moueretur animus regis ad pietatem.
octoginta quinq̄ viros † vestitos
ephot linco. Nobe aūt ciuitatem
sacerdotū percussit in ore gladij·
viros ⁊ mulieres· paruulos ⁊ la
ctantes· boues q̄ ⁊ asinū ⁊ oues in
ore gladij. Euadens aūt vnus fi
lius achimelech filij achitob· cui⁹
nomē erat abiathar· Fugit ad da
uid· ⁊ annuncianit ei q̄ occidissēt
saul sacerdotes domini. Et ait da
uid ad abiathar: Sciebam in die
illa q̄ cum ibi esset doech ydumę
us· p̄oculdubio ānūciaret sauli.
Ego sum reus omniū animaꝝ pa
tris tui. Mane mecū· ne timeas.
Siquis quęsierit animā meā: quę
ret ⁊ aiaz tuā: mecūq̄ seruaberis

C. XXIII.

ET ānunciaue
runt dauid dicentes: Ec
ce philistiim oppugnant ceilam· ⁊
§ annonā de areis asportatā.
diripiunt areas. Consuluit igitur
dauid dñm dicens: Num vadaz
⁊ percutiā philistheos istos? Et ait
dominus ad dauid: Vade ⁊ pcu
ties philistheos· ⁊ saluabis ceilaz.
Et dixerūt viri qui erant cum da
uid ad eum. Ecce nos in iudea cō
sistentes timemus: quāto magis
si ierimus in ceilā aduersus agmi
na philistinoz̄? Rursus ergo da
uid cōsuluit dominū. Qui respō
dens ait: Surge vade in ceilam.
Ego enī tradā philistheos i manu
tua. Abijt dauid ⁊ viri ei⁹ i ceilā·
⁊ pugnauit aduersum philistheos.
§ oneranda de area.
Et abegit iumenta eoz̄· ⁊ percus
sit eos plaga magna: ⁊ saluauit
§ .i. dominus
dauid habitatores ceilę. Porro
eo tēpore quo fugiebat abiathar
† § Quod moyses iubēre domino fecerat sicut etiā rōnale i quo erat doctrina et veritas· i quo etiam consuluit dauid dominum.
filius achimelech ad dauid i ceilā
ephot secum habens· descēderat.
Nunciatū est aūt saul q̄ venisset
dauid in ceilam. Et ait saul: Tra
didit eum dominus in manus me
as. Conclususq̄ est introgressus
vrbē· in qua portę ⁊ serę sunt. Et
p̄ęcepit saul omni populo· vt ad
pugnā descēderet ad ceilam: ⁊ ob
sideret dauid ⁊ viros ei⁹. Qđ cū
rescisset dauid: quia p̄ępararet ei
saul clam malū· dixit ad abiathar
sacerdotez: Applica ephot. Et ait
dauid: Domine deus israel audi
uit famam seruus tuus q̄ dispo
nat saul venire ad ceilam: vt euer
tat ppter me vrbē. Si tradēt me
viri ceilę in manuz eius· ⁊ si descē
det saul sicut audiuit seruus tu⁹?
Dñe deus israel indica seruo tuo.
Et ait dominus: Descender. Dixit
q̄ dauid rursum: Si tradent me
viri ceilę· ⁊ viros qui sunt mecum
in manus saul? Et dixit dominus:
§ In voluntate habent vt tradent.
tradent. Surrexit ergo dauid ⁊
viri eius quasi sexcenti· ⁊ egressi
de ceila· huc atq̄ illuc vagabātur
incerti. Nunciatūq̄ est saul q̄ fu
gisset dauid de ceila ⁊ saluat⁹ cēt:

Descendet ⁊c.
Re. Si hic steteris d
scendet saul: ⁊ tradēt
te viri ceilę in manus
eius. ergo voluntatē
eoz̄ ideauit. viri aūt
ceilę ingrati bñficijs
dauid· quos de ma
nibus philistinorum
liberauit. iudeoz̄ ifi
delitatē significant: ⁊
incōstantiam: qui re
dęptori suo ingrati
apud seculi potesta
tes infidiant. Ceila
aūt interpretatur ad
fundam iacta: vel ex
cellēs sibimet. In cir
cuitu impij ambulāt
⁊ stultus vt luna mu
tatur.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

quãobrẽ dissimulauit exire. Morabaf aũt dauid in deserto i locis munitissimis in monte solitudis:

¶ ſ ziph mons squalidus vel nebulosus vel caligans· vnus aũt de posteris caleph sic appellatus est·

¶ ziph in monte opaco. Quęrebat tamen eum saul cunctis diebus: z non tradidit eum in manus eius. Et vidit dauid q egressus esset saul vt quęreret animã eius. Porro dauid erat in deserto ziph·i silua. Et surrexit ionathaf filiꝰ saul· z abiit ad dauid in siluam: z cõfortauit manus eius in deo.

Jonathas.

Dixitq; ei: Ne timeas. Neq; enĩ inueniet te manus saul patris mei. Et tu regnabis super israel: z ego ero tibi secundus. Sed z saul pater meꝰ scit hoc. Percussit igitur vterq; fędus coram dño. Mãsitq; dauid in silua. Jonathas aũt reuersus est in domũ suã. Ascenderũt aũt ziphei ad saul in gabaa dicentes: Nonne ecce dauid latitat apud nos in locis tutissimis siluę: i colle achille quę est ad dexterã deserti: Nũc ergo sicut desiderauit aia tua vt descenderes· descẽde. Nostrũ aũt erit ut tradamus eum in manu regis. Dixitq; saul: Bñdicti vos a domino: quia doluistis vicẽ meã. Abite ergo z diligentiꝰ pręparate: z curiosius agite. z cõsiderate locum vbi sit pes eius velociter: vel quis viderit eum ibi vbi dicistis. Recogitat enĩ de meq; callide insidier ei. Considerate z videte omnia latibula eius i quibus abscõditur: z reuertimini ad me ad rem certam vt vadam vobiscũ. Qd si etiã in terrã se obstruxerit: perscrutaboꝛ eum in cũctis milibus iuda. At illi surgẽtes abierũt in ziph ante saul. Dauid aũt z viri eius erant in deserto maon i cãpestribꝰ ad dexterã iesimuth. Juit ergo saul z socij eius ad quę rendũ eum. Et nunciatũ ẽ dauid: Statimq; descendit ad petraz: z versabaf i deserto maon. Qd cũ audisset saul pſecutꝰ ẽ dauid i desto maõ. Et ibat saul z viri eiꝰ ad laterẽ mõtis ex pte vna. Dauid ãt z viri eiꝰ erant in latere montis ex parte altera. Porro dauid desperabat se posse euadere a facie saul. Jtaq; saul z viri eius in modũ corone cingebant dauid z viros eius: vt caperent eum. Et nuncius venit ad saul dicens: Festina z veni qm̃ infuderunt se philistiim super terrã. Reuersus est ergo saul desistens persequi dauid: z perrexit in occursum philistinoꝝ. Propter hoc vocauerunt locum illuz petram diuidentem.

C. XXIIII.

Abcẽdit ergo dauid inde· z habitauit

ſ fons bedi· vel oculus tenens omnia

in locis tutissimis engaddi. Cuq; reuersus esset saul postq; persecutus est philisteos· nunciauerũt ei dicentes: Ecce dauid in deserto ẽ engaddi. Assumens ergo saul tria milia electorũ virorꝝ ex omni isrl· perrexit ad inuestigandũ dauid z viros eius· etiã super abruptissimas petras quę solis ¶ ibicibus peruię sunt· venit ad caulas ouiũ quę se offerebant vianti. Eratq;

¶ ſ Ibices sunt animalia que de rupibus cadentia se cornibus excipiunt

locus sic appellatus.

C. XXIIII.

Eratq; ibi spelunca ꝛc. Ex. Rex impiorũs exceptis insidijs: qo innocẽti molichar: incidit ipo ueam quã fecat. Dauid vero ꝓ malis bona retribuens. nõ occidit eum· sed i testimonium facti ora chlamidis abscidit. cũ facilius esset aduersariũ perdere qꝫ fallere. latuit dauid in spelunca ne inueniret. Legitur aũt terrat'. carne qui latet in spelunca. Melius aũt latebat in carne quã accerpat ꝺ tra ne a iudeis inueniretur diuinitas. Si enĩ cognouissent nũquã deũ glorie crucifixi. Jlli ergo nõ cognoscẽtes deu: homine persecuti sunt. In spelũcã fugit christus a facie saul. tandiu enĩ persecuti sunt illũ iudei: donec ei monumẽto ponerẽt' qꝺ excisũ erat in petra. Saul ad purgandũ ventre spelunca in gredit. quia iudei cõceptã malicią contra christũ quasi odorez fętidũ emiserũt. z cogitationes malas factis deteriorib' ostẽdebãt. Dauid seruare saulem qꝫ perdere maluit: quẽ in antro occultatus ipso teſtãte habuit. Sic z christus cũ esset in spelunca carnis persecutorẽ populũ in potestatez habuit: nec occidit. ꝺ quo scriptuz erat· ne occidas eos. Sũmitatẽ chlamidis sileter abscidit: qz christus iudeos nõ occidit: sz gloriã regni abstulit· Chlamidis enĩ abscisio regni amputatio. vnde cũ saul vestimẽtuz dirupit samuelsait samuel: Dirupit dñs regnũ israel de manu tua.

Ziphei Rab. Apud se latitantem dauid sauli prodiderũt· z cũ eo de morte eius tractauerũt. Ziphei aũt florentes vl germinãtes interpretant· z significãt eos iudeos qui florẽ terreni regni appetẽtes. cũ pricipibus suis de nece christi tractauerũt: quomodo eũ per discipulũ suũ perditum apprehenderẽt: z pte sidi ad interficiendũ traderent. z florẽtes seculi christũ in membris potestates saliez huius mũdi prodũt.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Saul. Greg. Moraliter. Quid p saul nisi mali rectores? Quid per dauid nisi boni subditi signat? Saul ventre purgare ꝑ uos ꝓpositos conceptam in cor de malicia usq; ad opera miseri odoris extendere. ⁊ cogitata apud se noxia factis exteriorib⁹ exequendo mostrare. Que tñ dauid ferire metuit qz pie subditoz mentes ab oi se peste obtrectationis abstinentes ꝓpositoz uitaz nullo linguę gladio percutiūt. etiā cū iperfectione reprehendūt qz li quādo propter firmitatē se abstinere ut possunt: extrema quędā atq; exteriora ꝓpositoz mala. sed tñ humiliter loquūt. ⁊ quasi oza chlamydis silenter incadunt: qz dū ꝓlatę dignitati salrem innocentię ⁊ latenter derogant: qi regis superpositi uestem fedant. sed tamē ad semet ipsos redeunt. sepe de tenuissima uerbi laceratione reprehēdūt. Dauid enī percussit cor suū: eo q absciderat ozaz chlamydis saul. facta quippe ꝓpositoz ois gladio ferienda non sunt: etiā cū recte reprehendēda uideātur. Si qñ uero ꝓtra eos uel in minimis lingua labitur: necesse est ut per afflictionē pmitētię cōprimat: ut ad se ipsum redeat. ⁊ cū ꝓpositę dignitati deq̄rit: eiusq; cōtra se iuria sibi qui ꝓlatꝰ ē phorrescat. Nā cū ꝓpositis deinqm̄ eius ordinationi qui eos nobis preposuit obuiam⁹. Unde moises cū contra se ⁊ aaron populū conqueri cognouisset. ait. Nos enī qd sumus? nec cōtra nos murmur uestrū est: sed ptra dēm. Uiuit dominus Defectiua littere. Iosephus supplet: qui erāt cū eo redarguebant eaz. Seruabat enī inimicū q̄ uolebat deū cū. ⁊ sedauit eos dicēs. uiuit dñs ⁊c. ibi spelunca quam ingressus est saul. ut purgaret uentrē. Porro dauid ⁊ uiri eius in interiore parte spelunce latebant. Et dixerunt serui dauid ad eum: Ecce dies de qua locutus est dominus ad te: Ego tradam inimicū tuum. ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo dauid ⁊ ꝓcidit ozaz chlamydis saul silenter.

† ſ chlamys est sagū militare. que etiā patrica dicitur. eo q̄ acuminata utrq; ueraq; parte. qua pertingit usq; ad tales.

post hęc percussit cor suum dauid eo q̄ absciderat ozam saul. Dixitq; ad uiros suos: ꝓpicius sit mihi dominus. ne faciā hanc rem domino meo christo domini. ut mittam manū meā in eū: qm̄ christus domini est. Diuit dominus: quia nisi dominus percusserit eum. aut dies eius uenerit ut

ſ peste uel aliquo huiusmodi.

moriatur. aut descendens in ꝓlium perierit. ꝓpopcius sit mihi dñs: ut non mittā manū meaz in christū dñi. Et confregit dauid uiros suos sermonibus istis: ⁊ non permisit eos ut cōsurgerēt i saul. Porro saul exurgens de spelūca pergebat cępto itinere. Surrexit aūt ⁊ dauid post eum. ⁊ egressus de spelunca clamauit post tergus saul dicens: Domine mi rex. Et respexit saul post se. ⁊ inclinās se dauid ꝓnus in terrā adorauit. Dixitq; ad saul: Quare audis uerba hominū loquentiū dauid quęrit malum aduersum te? Ecce uidēt hodie oculi tui q̄ tradiderit te dominus in manu mea i spelunca. ⁊ cogitaui ut occiderem te: sed pepercit tibi oculus meus. Dixi enī non extendam manū meā in dñm meum: qz christus domini est. Uide porius pater mi uide. ⁊ cognosce ozam chlamydis tuę i manu mea qūo cū ꝓciderem sūmitatē chlamydis tuę: nolui extendere manū meam in te. Animaduerte ⁊ uide. qm̄ non est in manu mea malum. neq; iniquitas: neq; peccaui in te. Tu aūt insidiaris aię meę ut auferas eā. Judicet dominus ter me ⁊ te. ⁊ ulciscatur dominus me ex te: manus autē mea non sit in te. Sicut ⁊ in ꝓuerbio antiquo dicitur: Ab impijs egredietur impietas: manus ergo mea non sit i te. Quē persequeris rex israel? quez

ſ ignobilē ipotentē.

persequeris? Lanē mortuū persequeris ⁊ policē unū. Sit dominꝰ iudex: ⁊ iudicet inē me ⁊ te. ⁊ uide at ⁊ iudicet causam meaz: ⁊ eruat me de manu tua. Cum aūt cōplesset dauid loquens sermones huiuscemodi ad saul. dixit saul: Nū quid hęc uox tua est fili mi dauid. Et leuauit saul uocē suaz ⁊ fleuit. Dixitq; ad dauid: Justior tu es ꝙ ego. Tu enim tribuisti mihi bona. ego aūt reddidi tibi mala. ⁊ tu indicasti mihi hodie quę feceris mihi bona: quomodo tradiderit me dominus in manu tua. ⁊ non occideris me. Quis enim cum inuenerit inimicū suum. dimittet eū in uia bona? sed dominus reddat tibi uicissitudinē hanc ꝓ eo qd hodie operatus es in me. Et nūc quia scio q̄ certissime regnaturus sis. ⁊ habiturus in manu tua regnum israel: Jura mihi in domio

c4

ne deleas semen meum post me: neq; auferas nomẽ meum de domo patris mei. Et iurauit dauid sauli. Abijt ergo saul i domũ suã: ꝛ dauid ꝛ viri eius ascenderũt ad turiora loca.

C. .XXV.

Mortuus ẽ aũt samuel ꝛ congregatus ẽ vniuersus israel ꝛ planxerũt eũ nimis: ꝛ sepelierũt eum in domo sua in ramatha. Consurgensq; dauid descendit in desertũ pharon. Erat aũt vir quispiã in solitudine maon ꝛ possessio eius in carmelo: ꝛ homo ille magnus nimis. Erãt q; ei oues tria milia ꝛ mille capre. Et accidit vt tonderet grex eius in carmelo. Nomen autẽ viri illius erat nabal: ꝛ nomen vxoris eius abigail. Eratq; illa mulier prudẽtissima ꝛ speciosa. Porro vir eius durus ꝛ pessimus ꝛ malicios⁹. Erat aũt de genere caleph. Cũ ãt audisset dauid in deserto ꝙ tonderet nabal gregẽ suũ misit decẽ iuuenes ꝛ dixit eis: Ascẽdite i carmelũ ꝛ venietis ad nabal ꝛ salutabitis eum ex nomine meo pacifice ꝛ sic dicetis: Sit fratribꝰ meis ꝛ tibi pax ꝛ domui tuę: ꝛ omnibꝰ quęcũq; habes sit pax. Et multis annis saluos faciens tuos ꝛ oia tua. Audiui ꝙ tonderent pastores tui greges tuos qui erant nobiscũ in deserto. Nũq; eis molesti fuimus nec aliquando defuit eis quicq; de grege omni tẽpore quo fuerũt nobiscũ in carmelo. Interroga pueros tuos ꝛ indicabunt tibi. Nũc ergo inueniãt pueri tui gratiã in oculis tuis. In die enĩ bona venimus ad te. Quodcũq; inuenerit manus tua da seruis tuis: ꝛ filio tuo dauid. Cũq; venissẽt pueri dauid locuti sunt ad nabal oia verba hęc ex noie dauid ꝛ siluerũt. Respondens aũt nabal pueris dauid ait: Quis est dauid? ꝛ quis est filꝰ ysai? hodie increuerũt serui qui fugiunt dominos suos. Tollã ergo panes meos ꝛ aquas meas ꝛ carnes pecoꝝ quę occidi tonsoribꝰ meis: ꝛ dabo viris quos nescio vnde sint? Regressiq; sunt itaq; pueri dauid per viam suam ꝛ reuersi venerũt ꝛ ãnunciauerũt omnia verba quę dixerat nabal. Tunc ait dauid pueris suis. Accingatur vnusquisq; gladio suo. Et accincti sunt singuli gladijs suis. Accinctusq; est dauid ense suo ꝛ secuti sunt dauid quasi .cccc. viri. Porro ducẽti remanserũt ad sarcinas. Abigail aũt vxor nabal nũciauit vnus de pueris suis dicens: Ecce misit dauid nũcios de deserto vt benedicerent domino nostro ꝛ auersatus est eos. Homines isti satis boni fuerunt nobis ꝛ nõ molesti. nec quicq; aliq̃ perijt omni tempore quo fuimus conuersati cũ eis in deserto. Pro muro erant nobis tã in nocte q; in die: omnibus diebus quibus pauimus apud eos greges. Quãobrem cõsidera ꝛ recogita ꝙd facias

Pharon Hy. Opidũ est in arabia vicinum saracenis ꝙ in solitudine erãt. p ꝙ trãsierũt filij isrl cũ de mõte synai castra mouissent. est aũt cõtra australẽ plagam ꝛ distat ab aila cõtra orientem itinere dierum trium. In deserto pharan memorat scriptura habitasse ismaelem: a quo ismahelitę qui nũc saracẽi dicũt. legimus ꝛ chodorlaomor pcussisse eos qui erant in deserto pharan.

Nabal Hy. vir durus ꝛ pessimus indecoꝝ significat ꝙ vna fellis ꝛ botri amaritudie debriati dura cernice ꝛ circũcisi corde semp spiritui sancto resistebant. ꝛ legẽ carnaliter sequẽtes: stulti facti sunt. Nabal enĩ interpretat insipiens vel demens. Jo christũ ꝛ apłos refecti oñe fidei ꝛ boni operis expetentes respũdo dixerũt: hũc nescimꝰ vnde sit: nos aũt moysi discipuli sumus. Abigail prudentissima vo ꝛ speciosa ple bem illã significat ꝙ ad deũ cõuersa est. Interpretat pris mei exultatio. vnde gaudium erit in cło sup vno peccatore pnitẽtiam agente.

¶ Quia patriarche pastores ouiũ fuerũt ideo in tonsione ouiũ memoria eoꝝ festiue epulabantur iudei.

¶ despectue.

¶ Malitiplicati sunt.

¶ Dauid post mortẽ viri sui qui demẽs in stultitia sua perisi sibi copulauit sponsam: nõ habentem maculam neq; rugam.

¶ despexit

¶Sata polẽte. Satũ est genus mesure continẽs modũ z semis. Polenta ẽ accuratissima farina. Uua passa dicit' que pus cũ maturescat ad solem diu exiccatur: z sic seruatur. Massas caricarũ .i. ligaturas de fructibus ficoꝝ.

qm̃ cõpleta est malicia aduersum virũ tuũ z aduersum domũ tuam z ipse filius est belial: ita vt nemo ei possit loqui. Festinauit igit̃ abigail z tulit ducentos panes z duos vtres vini z quinq; arietes coctos z quinq; sata polenţ z centum ligaturas vuę passę z ducentas massas caricarũ z imposuit super asinos z dixitq; pueris suis: pţcedite me z ecce ego post tergum sequar vos. Uiro aũt suo nabal nõ indicauit. Cum ergo ascendisset asinũ z descenderet ad radicem montis: dauid z viri eius descendebãt in occursum eius. Quibus z illa occurrit z ait dauid: Uere frustra seruaui omnia quę huj? erant in deserto z non periit quicquã de cũctis quę ad eum pertinebãt z reddidit mihi malum pro bono. Hęc faciat dominus inimicis dauid z hęc addat. Si relinquero de omnibus quę ad eum pertinent vsq; mane mingentẽ ad parietem. Cum aũt vidisset abigail dauid: Festinauit z descendit de asino z procidit coram dauid super faciem suam: z adorauit super terrã z cecidit ad pedes eius z dixit: In me sit domine mi hęc iniquitas. Loquatur obsecro ancilla tua in auribus tuis z audi verba famulę tuę. Ne ponat oro dominus meus super cor suũ super virum istum iniquũ nabal: qm̃ secundũ nomẽ suũ stultus est z stultitia est cum eo. Ego aut̃ ancilla tua non vidi pueros tuos dñe mi quos misisti. Nunc ergo domine mi viuit dominus z viuit anima tua: qui prohibuit te ne venires in sanguinẽ: z saluauit manum tuam tibi. Et nũc fiãt sicut nabal inimici tui z qui quţrũt domino meo malum. Quapropter suscipe benedictionẽ hanc quã attulit ancilla tua tibi domino meo z da pueris qui sequũtur te domine mi tu pţliaris. Malicia ergo nõ inueniatur in te omnibus diebus vitę tuę. Si enim surrexerit aliq̃s homo persequens te z quţrẽs animam tuam: erit anima dñi mei cum fodita: quasi in fundibulo fasciculo viuentiũ apud dominũ deũ tuum. Porro inimicorũ tuorum anima rotabit: quasi in impetu z circulo fundę. Cum ergo fecerit dominus tibi domino meo oia hęc quę locutus est bona de te: z constituerit te ducẽ super israel: non erit tibi hoc in singultum z in scrupulũ cordis domino meo: q effundens sanguinẽ innocuum: aut ipse te vltus fuerit. Et cum ipse benefecerit dñs dño meo: recordaberis ancillę tuę: z tu benefacies ei. Et ait dauid ad abigail: Benedictus dñs deus israł: qui misit te hodie in occursũ meũ: z benedictũ eloquiũ tuũ: z bñdicta tu quę prohibuisti me ne irem hodie ad sanguinem: ne vlciscer me manu mea. Alioqui viuit dñs

¶Erit anima domini mei ꝛc. Pulcerrima cõparatione statũ iusto z repro boꝝ discernit. Boꝝ quippe alias appellat viuẽtes. aliorũ spiritali morte occupatas. Alia enĩ quę peccauerit: ipsa morietur. hos fasciculus: illos lapidi fundę assimilat. Fasciculus enĩ altrigatus: vt cõseruet. Lapis i funda ponit': vt abijciat. Sic enĩ electi pressuris tribulationũ cõstringuntur: vt his admoniti artius ad inuicẽ mutua charitate nectantur z adunati per manus redẽptoris imperpetuũ pseuerent. Reprobi quãto latius voluptatibus suis diuagantur: tanto longius a diuine visionis gloria proijciũtur. Ipsi enim de manu dei repulsi sunt. Mire aũt oipotentẽ prouidentiã superni protectoris describit. cũ dicit aiam sancti viri cũ i fasciculo viuentium apud eum esse custoditaꝝ. Sicut enĩ facile est cuilibet fasciculũ herbę vel fęni manu retentũ cõseruare: ita virtus saluatoris nostri electos ab initio vsq; in finẽ cõseruare z custodire. vi z nõ rapiet eos q̃libẽ de manu mea. Sicut aũt fasciculus alligat': ita sanctorũ deus vera charitate constringit' diuino munimine circũdatur. Ad litteraꝝ autem aĩa dauid quã uis multi persequerẽtur: semper custodita est in sorte viuentiuꝝ. Inimici vero eius sicut lapis funda circũactus instabili motu perturbati: de finibus suis vel de rebus humanis ablati sunt.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

deus israel: qui prohibuit me ne malū facerem tibi: nisi cito venisses in occursum mihi· non remansisset nabal vsq; ad matutinā lucē mingens ad parietem. Suscepit ergo de manu eius omnia quę attulerat ei. Dixitq; ei: Vade in pace in domū tuā. Ecce audiui vocē tuam: & honorauī faciem tuā. Venit autē abigail ad nabal· & ecce erat ei conuiuiū in domo eius q̄si conuiuiū regis: & cor nabal iocundum. Erat enī ebrius nimis· & nō indicauit verbū illi pusillum aut grande vsq; mane. Diluculo aūt cum digessisset vinū nabal· indicauit uxor sua verba hęc· & emortuū est cor eius intrinsecus: & factus est quasi lapis. Cūq; pertrāsissent decē dies: percussit dominꝰ nabal· & mortuus est. Quod cum audisset dauid mortuū nabal· ait

¶ ℌ Hoc dicebat dauid amore iusticie non ubi dine vindicte.

Benedictus dñs· qui vindicauit causā opprobrij mei de manu nabal· & seruū suum custodiuit a malo: & malicia nabal reddidit dñs i caput eius. Misit ergo dauid: & locutus est ad abigail vt sumeret eam sibi in uxorē. Et venerūt pueri dauid ad abigail in carmelum· & locuti sunt ad eam dicentes: Dauid misit nos ad te· vt accipiat te in uxorē sibi. Quę consurgēs adorauit prona in terrā· & ait: Ecce famula tua sit in ancillā· vt lauet pedes seruoꝝ dñi mei. Et festinauit & surrexit abigail: & ascēdit super asinū· & quinq; puellę ierunt cū ea pedissequę eī. Et secuta est nuncios dauid: & facta ē illi uxor. Sed & achinoem accepit dauid de iezrael: & fuit utraq; uxor eī. Saul aūt dedit michol filiam suā uxorē dauid phalti filio lays: qui erat de gallim.

C. .XXVI.

Et uenerunt zi
phei ad saul in gabaa dicentes. Ecce dauid absconditus est in colle achillę· quę ē ex aduerso solitudinis. Et surrexit saul & descendit in desertū ziph: & cū co tria milia virorū de electis israel. vt quęreret dauid i deserto ziph.

¶ ℌ In colle locus ē

Et castrametatus est saul i gabaa achillę· quę erat ex aduerso solitudinis i via. Dauid aūt habitabat in deserto. Videns aūt qꝺ venisset saul post se in desertū· misit exploratores: & didicit qꝺ vēisset certissime. Et surrexit dauid clam· & venit ad locum ubi erat saul. Cū q; vidisset locum ubi dormiebat saul & abner filius ner princeps militię eius· & saulem dormientē in tentorio· & reliquū vulgus per circuitū eī· ait dauid ad achimelech ethęum· & abysai filiū saruie fratrē ioab dicens: Quis descendet mecū i castra ad saul? Dixitq; abisai: Ego descendā tecum. Venerūt ergo dauid & abysai ad populū nocte· & inuenerūt saul iacentem & dormientē in tentorio· & hastam fixaꝝ ad caput eius in terra. Abner aūt & populū dormientes i circuitu eī. Dixitq; abisai ad dauid: Cōclusit deus hodie inimicū

¶ Cū digessisset uinū. Mōraliter Bregi. Iracundos meli? corrigim?. si in ipsa ire cōmotōe declinamus, perturbati enī quid audiāt ignorant. Sed cum ad se redeūt: tanto libentius erhortatōis verba recipiūt: quanto se trāquillius tolerari erubescūt. Mēti aūt furori ebrię oīne rectū qꝺ dicit? pertersum videt. Vnde & nabal ebrio culpam suā abigail laudabiliter tacuit: quā digesto vino laudabiliꝰ dixit. Malū enī qꝺ fecerit nocere potuit: qꝺ ebrius nō audiuit

¶ Phalti filio. ℣. Sicut trādit hebręi nō cognouit eaꝝ phalti. qꝺ si cognouisset: dauid postea nō recepisset eā: qꝺ i lege prohibet. Phalti. n. de gallim erat. i. de mūdatiōe. i. de lege. Legis enim doctor erat de baurim. i. de electis, qñ michol ei datur. Phalti enim nadens dicit· qñ au fert. Phaltiel. i. eua dēs a deo· qꝺ custodiuit eū· ne tāgeret eā· ne fieret trāsgressor legis. tamē secutus est eam ploras vsq; ban rim pę gaudio: qꝺ ñ tetigerat eam.

¶ Dormientem ℣. Persecūt iudei christū· & persequēdo dormiunt: qꝺ nō vigilant corde. Dormitio enī cordis duricia est. dormiunt i vetera vita: nō vigilāt in noua. christus venit non eos occidit: sed cyphū aquę. i. grām legis abstulit· & sceptrum regni. i. potestatē qua se tēporaliter protegebāt· & contra deū erigebāt. sed dauid noster victor de castris eoꝝ egressus: altitudinem cęli conscendit.

tuum in manus tuas. Nunc ergo perfodiam eum lancea in terra semel: & secundo opus nō erit. Et dixit dauid ad abisay: Ne interficias eum. Quis enī extendet manum suam in christū dñi: & innocēs erit? Et dixit dauid: Uiuit dominus· quia nisi dñs percusserit eum: aut dies eius venerit vt moriatur· aut in prelium descendens perierit· propicius sit mihi dñs: ne extendā manū meā in christum domini. Nūc igitur tolle hastam que est ad caput eius· & cyphū aq̄: & abeamus. Tulit dauid hastam & cyphum aque qui erat ad caput saul: & abierunt. & non erat quis q̄ qui videret & intelligeret & euigilaret: sed omnes dormiebant· quia sopor domini irruerat super eos· Cūq; transisset dauid ex aduerso & stetisset in vertice montis de lōge· & esset grande interuallū inter eos· clamauit ad populū dauid & ad abner filium ner dicēs: Nōne respondebis abner? Et respōdēs abner dixit: Quis es tu qui clamas & inquietas regē? & ait dauid ad abner: Nūquid nō vir tu es? & quis alius similis tui in israel? Quare ergo non custodisti dominū tuū regem? Ingressus est enim vnus de turba· vt interficeret regem dñm tuū. Non est bonū hoc q̄d fecisti. Uiuit dñs· quīa filij mortis estis vos: q; nō custodistis dominū vestrū christū dñi. Nunc ergo vide vbi sit hasta regis· & vbi sit cyphus aque qui erat ad caput eius? Cognouit aūt saul vocē dauid. & dixit: Nūquid vox hec tua fili mi dauid? Et ait dauid: Uox mea domine mi rex. Et ait: Quā obcausā dñs meus persequit seruum suū? Quid feci? aut q̄d est in manu mea malum? Nūc ergo audi domine mi rex. verba serui tui: Si dominus incitat te aduersus me· odoretur sacrificiū. Si autem filij hominū· maledicti sunt in conspectu domini· q̄ eiecerunt me hodie vt nō habitem in hereditate domini dicentes: Uade serui dijs alienis· & nūc non effundatur sanguis meus in terrā coram domino· q̄a egressus est rex israel vt querat pulicem vnū: sicut persequitur perdix montibus. Et ait saul: peccaui reuertere fili mi dauid. Nequaq̄ enim vltra tibi malefaciam: eo q̄ pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie. Apparet enī q̄ stulte egerim: & ignorauerim multa nimis. Et respondens dauid ait: Ecce hasta regis: trāseat vnus de pueris regis & tollat eam. Dominus aūt retribuat vnicuiq; secūm iusticiā suam & fidem. Tradidit enī dominus te hodie in manū meā: & nolui extendere manū meam in christum dñi. Et sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis: sic magnificetur anima mea in oculis domini: & liberet me de omni angustia. Ait ergo saul ad dauid: Bñdictus tu fili mi dauid: Et quidē faciēs facies· & potēs poteris. Abijt autē dauid in viaz

§ vel eius

§ Placare eū sacrificio et prece oportet.

§ Incitant te in me

† § Q.d. opus mihi ē inter exercos mozari· qz rex israel mortem meam querit.

† § Quasi nec per deū nec per filios hominum incitatus sum in te· sed per me ipsum.

† § Consilia dei qui te conseruat· et me in manus tuas tradit.

§ ut fieret septies tantum eo pepercit.

† § Jam mihi prevalens amplius prevalebis. † § i. abundanter facies. † § Jam.

§ vt regnes

suã: z saul reuersus est in locũ suũ.

C. XXVII.

Et ait dauid ĩ corde suo: aliqñ incidaz vna die in manu saul. Nonne melius est vt fugiã: z saluer in terra philistinorũ: vt desperet saul: cessetq; me quẽrere in cunctis finib⁹ israel. Fugiam ergo manus eius.

Et surrexit dauid z abiit z sexcẽti viri cum eo ad achis filiũ maoch regez geth. Et habitauit dauid cũ achis in geth: ipse z viri eius: z domus eius: z duẽ vxores eius: achinoen iezrahelitis: z abigail vxor nabal carmeli. Et nunciatũ ẽ saul q⁹ fugisset dauid in geth: z nõ addidit vltra vt quereret euz. Dixit aũt dauid ad achis: Si inueni gratiam in oculis tuis: detur mihi locus in vna vrbiũ regionis huius vt habitem ibi. Cur eni manet seruus tuus in ciuitate regis tecuz? Dedit itaq; ei achis in die illa sicelech. Propter quã causã facta est sicelech regũ iuda vsq; in diẽ hãc Fuit aũt numerus dierũ quibus habitauit dauid in regione philistinorũ quattuor mensiũ. Et ascẽdit dauid z viri eius: z agebãt predas de gesuri z d̃ gezre: z de amalechitis. Di eni pagi habitabãt in terra antiquitus euntibus survsq; ad terrã ẽgypti. Et percutiebat dauid omnẽ terrã illorũ: nec relinquebat viuentẽ virũ z mulierez. Tollensq; oues z boues z asinos: z camelos: z vestes reuertebat z vẽiebãt ad achis. Dicebat aũt ei achis: In quẽ irruistis hodie? Respondebat dauid: Contra meridiem iudẽ: z contra meridiẽ hiermel: z contra meridiem ceni. Ut nec mulierẽ non viuificabat dauid: nec adducebat in geth dicẽs: Ne forte loquant̃ aduersum nos: hec fecit dauid. Et hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus habitauit in regione philistinorum. Credidit ergo achis dauid dicẽs: Multa eni mala operatus est cõtra populum israel. Erit igitur mihi seruus sempiternus.

¶ Di pagi nõ erãt sub potestate achis

¶ Vecare. s. et quiete: q: ñ erat qui ẽpedaret

¶ Ne accusarẽt eũ apud achis.

¶ Fingens gentem suam se habere exosam.

¶ .s. viuere permittebat.

C. XXVIII.

Factum ẽ autẽ in diebus illis congregauerunt philistijm agmina sua vt prepararent̃ contra israel ad belluz. Dixitq; achis ad dauid: Sciens nũc scito q⁹ mecuz egredieris in castris tu z viri tui. Dixitq; dauid ad achis: Nunc scies quẽ facturus est seruus tu⁹. Et ait achis ad dauid: Et ego custodem capitis mei ponam te cunctis diebus. Samuel aũt mortuus est: plãxit eũ omnis israel: z sepelierũt eũ in ramatha vrbe sua. Et saul abstulit magos z ariolos de terra: z interfecit eos qui phitones habebant in ventre. Congregatiq; sunt philistijm: z venerũt z castrametati sunt in sunã. Congregauit autẽ z saul vniuersum israel: z venit in gelboe. z vidit saul castra philistijm: z timuit: z expauit cor eius nimis. Consuluitq; dominũ: z nõ respondit ei: neq; per sacerdotes.

¶ Pro te contra hostes tuos

¶ Superius dicitur sepultus in domo sua. s. in familia et in cognatione sua.

Samuel autẽ mor ꝛc. Vr. Samuel superius mortuus legitur: sed causa resurrectionis eius repent̃ ad dãnationez saulis: qui relicto deo cõtra legẽ phitonem consulebat.

Cõsuluitq; do. Vr. Sicut debzat tradunt ieiunãdo z orãdo: a deo petebatur oraculũ: z deus illis per sõnia reuelabat futura. q⁹ saul fecisse non legitur.

Neq; per sacer. neq; ꝛc. Vr. In hebzeo. Neq; per doctrinã neq; p ephoth scz q⁹ sacerdos gerebat in pectore in quo scriptũ erat doctrina z veritas.

Wagos et ariolos. ꝛc. Magi vnt̄ sanguine humano. ꝛ cōtactu mortuorum in maleficijs ꝛ diuinationib. Arioli solis verbis. i. incantationib diuinant. Phitius dicit apollo barū artiū cultor. a quo phitonissa. i. diuini. hos saul quasi zelo legis deleuit. qt (vt aiūt) a demonib coacti diuid regē esse futurum pconabantur.

Quē suscitabo ꝛc. Aug. ad simplicianū. Quęris vtrū potuerit malign⁹ spiritus excitare animā iusti: vt videret ꝛ loqueret cū saul: Non ne ꝛ magis mirandū est: ꝙ sathanas dīm assumpsit. ꝛ cōstituit supra pinnā templi. Quomodo enī fecerit. factū est. nisi quis dicat: facilioꝛ diabolo fuisse licentiam ad dīm viuū vti voluit assumendū ꝛ vbi voluit ad constituendum ꝙs ad samuelis spiritū excitādū: Si aūt hoc nō cōturbat qt voluit dīns ꝛ pmisit nulla diminutiōe suę potestatis ꝛ diuinitatis id fieri. sicut a iudęis se crucifigi ꝛ interfici passus ē. nō est absurdū credere aliqua dispensatōe permissum fuisse: vt non dīante magica arte vel potēcia. ſ. dispē satiōe occulta q̄ phitonissam ꝛ saulē latebat: se ostenderet spiritus insti aspectibus regis diuina cū sentētia pcussur⁹. Vt nō vere spirit⁹ samuelis a requie sua excitatus est: sed aliqd fantasma ꝛ illusio imaginaria diaboli machinationib facta: quā. ꝑ pheta samuelē appellat. sicut solent imagines rerū suarū noib appellari: sicut pictura ciceronis vel. salustij. Sicut cherubin super arcā testamēti de metallo facti magnę rei significandę gratia cherubin vocabant. cum sint cęlestes virtutes: quę cherubin dicūt. dū etiaꝫ

neqꝫ ꝑ soōnia. neqꝫ ꝑ prophetas. ¶ ſ Qui dicūtur fuisse discipuli samuel cū quibus saul prophetauit.

Dixitqꝫ saul seruis suis: Quęrite mihi mulierē habentē phitonē: ꝛ vadā ad eaꝫ ꝛ scisciteboꝛ per illā. Et dixerūt serui eius ad eum: Est mulier habens phitonē in endoꝛ. Mutauit ergo habitum suuꝫ. vestitusqꝫ est alijs vestimētis. ꝛ abijt ipse ꝛ duo viri cum eo: Venerunt qꝫ ad mulierem nocte. ꝛ ait: Diuina mihi in phitone. ꝛ suscita mihi quęꝫ dixero tibi. Et ait mulier ad eum: Ecce tu nosti quanta fecerit saul: ꝛ quomodo eraserit magos ꝛ ariolos de terra. Quare ergo insidiaris animę meę vt occidar⁹ Et iurauit ei saul in domino dicens: Viuit dominus. quia non cueniet tibi quicqꝫ mali ꝓpter hāc rem. t

Dixitqꝫ ei mulier: Quē suscitabo tibi⁹ Qui ait: Suscita samuelem mihi. Cum aūt vidisset mulier samuelē: exclamauit voce magna ꝛ dixit ad saul: Quare iposuisti mihi⁹ tu es enī saul. Dixitqꝫ ei rex: Noli timere. Quid vidisti⁹ ꝛ ait ¶ ſ plurale ꝓ singulari. mulier ad saul: ¶ Deos vidi ascendentes de terra. Dixitqꝫ ei: Qualis est forma eius⁹ Quę ait: Vir senex ascendit: ꝛ ipse amictus est pallio. Et intellexit saul ꝙ samuel esset. Et inclinauit se super faciem suam in terra ꝛ adorauit. Dixitqꝫ samuel ad saul: Quare iquietasti me. vt suscitarer⁹ Et ait saul: Coarctor nimis. Siquidē philistijm pugnant aduersum me. ꝛ deus recessit a me. ꝛ exaudire me noluit. neqꝫ in manu prophetarū. neqꝫ per somnia. Uocaui ergo te: vt ostenderes mihi quid faciam. Et ait samuel: Quid interrogas me cum dominus recesserit a te: ꝛ trāsierit ad ęmulū tuum⁹ Faciet enim tibi dominus sicut locutus est in manu mea: ꝛ scindet regnū de manu tua. ꝛ dabit illud ꝓximo tuo dauid. quia nō obedisti voci dñi. neqꝫ fecisti iram furoris eius i amalech. Idcirco qd̄ pateris fecit tibi dominus hodie. ꝛ dabit dominꝰ etiā israel tecū in manu philistijm. ¶ ſ .i. mortui. quod verū. vel in requie qđ falsum dicit: vt credi faciat. et securū reddat.

Cras aūt tu ꝛ filij tui mecū eritis: sed ꝛ castra israel tradet dominus in manu philistijm. Statimqꝫ saul cecidit porrectus in terrā. Extimuerat enī verba samuelis. ꝛ robur non erat in eo: quia non comederat ¶ ſ de secretario. vbi maleficium exercebat. panem tota die illa. ¶ Ingressa est itaqꝫ mulier illa ad saul. Cōturbatus enim erat valde. Dixitqꝫ ad eum: Ecce obediuit ancilla tua voci tuę. ꝛ posui animā meam in manu mea. ꝛ audiui sermones tuos quos locutus es ad me. Nūc igit audi ꝛ tu vocē ancillę tuę: ꝛ ponā coram te buccellā panis vt comedens cōualescas. ꝛ possis iter agere. Qui renuit ꝛ ait: Nō comedā. Coegerūt aūt eum serui sui ꝛ mulier. Et tandem audita voce eoꝝ surrexit de terra: ꝛ sedit supꝛ lectū. Mulier aūt illa habebat vitulum ¶ ſ Incrassatū pascualem in domo. ꝛ festinauit ꝛ occidit eum. Collensqꝫ farinā misc cuit eaꝫ. ꝛ coxit azima. ꝛ posuit ante saul ꝛ ante seruos eius. Qui cum comedissēt surrexerūt ꝛ ābulauerūt

quis⁹ videt somniū nō dicit imaginem vidi augustini: ſ vidi augustinū. cū eo tpe qñ aliqđ tale vidit ignoraret augi. Pharao quoqꝫ spicas se vidisse dixit in somnis ꝛ boues nō spicarum aut boum imagines. forte ḡ apparuit imago samuelis per ficta machinamēta eius ꝙ trāsfigurat se in angelū lucis. Si aūt mouet quomodo a maligno spiritu vera sauli ꝓdicta sunt. Dotest ꝛ illud videri mirū: ꝙ demones agnouerūt christū: quē iudei nō agnoscebant. Cū enī vult deꝰ etiā infirmoꝝ spūs aliqua vera cognoscere. temporalia dūtaxat ad istā mortalitatē pertinēcia. facile est nec incongruū. vt oipotēs ꝛ iustus (ad eoꝝ pnā quib⁹ ista ꝓdicūtur vt malū qđ imminet antequā veniat patiātur) occulto apparatu videi⁹ mysterio ꝛ suoꝝ talibus spiritib⁹ aliquid diuinationis impnat. vt qđ audiunt ab angelis ḡnan cient boib⁹. Tantum aūt audiūt: quantuꝫ omnium moderator dīns iubet vt sinit. vti etiā spūs phitonis in actibus apl̄oꝝ paulo attestat. ꝛ euāgelistā eē cōcionat. Miscēt tū fallacias: ꝛ verum nō docendi sed decipiendi fine pronūciāt Hinc forte illa imago dixit secū saulem futurū: qđ falsum ē. Int̄ bonos enī ꝛ malos post mortē chaos magnū firmatuꝫ est. Vel propterea dixit mecum eris: vt ad parem cōditionē mortis referatur: qđ vterqꝫ bō fuerit ꝛ mori potuerit: iam mortuus mortem viuo pęnā ciauit.

per totam noctem illam.

C. XXIX.

Congregata sunt ergo agmina philistijm vniuersa in aphec. Sed & israel castrametatus est super fontem qui erat in iezrael. Et satrapę quidem philistijm incedebant in † centurijs & milibus. Dauid aũt & viri eius erãt in nouissimo agmine cum achis. Dixerũtq; principes philistijm ad achis: Quid sibi volunt hebręi isti? Et ait achis ad principes philistijm. Nũquid ignoratis dauid qui fuit seruus saul regis israel. & ẽ apud me multis diebus vel annis? & nõ inuenio in eo quicq̃ mali ex die qua transfugit ad me vsq; ad diẽ hãc. Irati sunt aũt aduersum eũ principes & dixerũt ei: Reuertat & sedeat i loco suo in quo constituisti eũ. & nõ descendat nobiscũ in prędium: ne fiat nobis aduersarius cum prędiari ceperimus. Quomodo enim placare aliter poterit dñm suum: nisi in capitibus nostris? Nonne iste est dauid cui cantabant i choris dicentes: percussit saul in milibus suis: & dauid in decẽ milibus suis. Vocauit ergo achis dauid & dixit ei: Viuit dominus. qz rectꝰ es tu & bonus in conspectu meo. & exitus tuꝰ & introitus tuꝰ mecũ est in castris. Et non inueni in te quicq̃ mali ex die qua venisti ad me vsq; ad diem hãc. sed satrapis nõ places: Reuertere ergo & vade in pace. & nõ offendas oculos satraparũ philistijm. Dixitq; dauid ad achis: Quid enĩ feci? & quid inueni in me seruo tuo a die qua fui in conspectu tuo vsq; in diem hanc. vt nõ veniaz & pugnẽ cõtra inimicos domini mei regis? Respondẽs aũt achis. locutus ẽ ad dauid: Scio q̃ bonus es tu i oculis meis. sicut angelus dei. Sed principes philistijm dixerũt: Nõ ascẽdet nobiscũ i p̃lũ. Igit̃ cõsurge mane tu & serui dñi tui qui venerunt tecum. & cum de nocte surrexeritis. & cęperit diluescere: pgite. Surrexit itaq; dauid de nocte ipse & viri eius vt proficiscerẽt mane & reuerterent̃ ad terrã philistijm. Philistijm autem ascenderunt in iezrael.

† Vnde centurio et qui tribunus.

§ Infidelitatis

C. XXX.

§ Isti sunt amalechite quos saul delere debuit. et inobedientie reus regnũ amisit.

Cum venisset dauid & viri eius in sicelech die tercia amalechite impetum fecerant in parte australi i sicelech. & percusserunt sicelech & succenderũt eaz igni. Et captiuas duxerunt mulieres ex ea a minimo vsq; ad magnũ. & non interfecerant quẽq̃. sed secum duxerãt: & pergebant itinere suo. Lũq; venisset dauid & viri eius ad ciuitatem. & inuenissent eam succensam igni: & vxores suas & filios suos & filias ductas esse captiuas. Leuauerũt dauid & populus qui erat cum eo voces suas. & plan̄erunt donec deficerent in eis lacrimę. Siquidem & duę vxores dauid

§ Amputacis.

† Apud me acceptus est.

Percussit saul in milibus. Inuidentes glorię dauid: aiunt eũ pugnasse tãtum in decẽ milibus: quasi minoris potentię. saul aũt in milibꝰ quasi innumerabilibus. nec addũt quot percussi in uidentes illotũ laudi: vel ne suos terrerent. In vetustissimis libris non habet̃ milibꝰ: sed tñ mille: & decem milia tantum.

C. XXX.

Amalechite impetum fecerãt. ꝛc. Greg. Consideranduꝫ ẽ qd sit q̃ amalechite sicelech inuadunt. & predam capiunt. Amalechite populus lambens vocatur. per quẽ seculariũ mentes designant̃. q̃ terrena ambiendo q̃lamb ũt: dũ eis delectãt: quasi populus lambens predam facit: dum terrena diligentes lucra de alienis damnis sibi exaggerant. Et hoc absente dauid agit: qz redẽptorẽ ante oculos cordis habere negligunt. Egyptꝰ puer in itinere iacsat: qa amatoz presentis ęculi peccati nigredine operti sepe ab eodẽ ęculo infirmꝰ despectusq; relinquitur: vt cũ eo curzere nõ valeat: sed fractus aduersitate torpescat. Hũc dauid inuenit. quia christus vere manu fortis quos despectos a mundi gloria reperit: in suã amorẽ conuertit. Cibo pascit: qz sãa verbi reficit. Ducẽ itineris eligit: qz suũ etiã predicatorem facit. Et qz amalechitã sequi non valuit: dux dauid effici tur. qz quẽ mundus deseruit: nõ solus cõuersus in mẽte deum recipit: sed predicando vsq; ad alięa corda pducit. Quo duce dauid amalechitẽ cõtinantẽ inuenit & extinguit. qz christus ipsis predicantibus mũdi ęticiam destruit. quos comitet̃ mundus habere desperat.

captiuę ductę fuerāt achinoen iez rahelitef ⁊ abigail vxor nabal car meli. Et cōtriſtat⁹ ē valde dauid. Uolebat enī eum populus lapi dare: quia amara erat anima vni uſcuiſq; viri ſuper filijs ſuis ⁊ fili abus. Confortatus eſt aūt dauid in dño deo ſuo: ⁊ ait ad abiathar ſacerdotē filium achimelech: Ap plica ad me ephot. Et applicuit abiathar ephot ad dauid: ⁊ cōſu luit dauid dñm dicens: Perſeq̄r latrunculos hos: ⁊ cōprehendaz eos an non? Dixitq; ei dñs. Per ſequere: abſq; dubio cōprehēdef eos: ⁊ ereuries prędam: Abiit er go dauid ipſe ⁊ ſercēti viri q̄ erāt cum eo: ⁊ venerūt vſq; ad torren ⁊ ſ. In hebreo ni laſſos ſ; miſſos remāſiſſe dicit tez beſor: ⁊ laſſi quidē ſubſtiterūt Perſecutus eſt autē dauid ipſe: ⁊ quadringenti viri cuz eo. Sub ſtiterant enī ducenti qui laſſi trāſi ere non poterant torrentē beſor. Et inuenerūt virū ęgyptiū i agro ⁊ addurerūt euz ad dauid. Dede runtq; ei panem: vt comederet ⁊ biberet aquā: ſ; ⁊ fragmentū maſ ſę caricarū: ⁊ duas ligaturas vuę paſſę. Qui cum comediſſet: reuer ſus eſt ſpiritus eius: ⁊ refocillat⁹ eſt. Non enim comederat panem neq; biberat aquā: tribus diebuſ ⁊ tribus noctibus. Dixit itaq; d a uid ei: Cuius es tu: vel vñ ⁊ quo pergis? Qui ait: puer ęgypti⁹ ego ſum: ſeruus viri amalechitę. De reliquit aūt me dominus meus: quia egrotare cępi nudiuſtercius. Siquidem nos erupimus ad au ſtralem plagā ceretbi: ⁊ contra iu dam: ⁊ ad meridiem caleph: ⁊ ſi celech ſuccendimus igni. Dixitq; ei dauid: Poteſ me ducere ad cū neū iſtum? Qui ait: Jura mihi p deū q̄ non occidas me: ⁊ non tra das me in manus dñi mei: ⁊ ego ducā te in cun eū iſtum: ⁊ iurauit ei dauid. Qui cum duriſſet eum: ſ Securiter. ⁊ ſ facies hominis eſt dicta: eo q̄ eam faciat notum. Ecce illi diſcūbebant ſuper faciez vniuerſę terrę comedentes ⁊ bibē tes: ⁊ quaſi feſtum celebrātes diē p2o cuncta p2ęda ⁊ ſpolijs quę ce perant de terra philiſthym: ⁊ de ter ſ Securiter. ⁊ ſ Iſti ſunt amalechite quos ſaul delere debu it: et inobedientie reus regnū amiſit. ra iuda: ⁊ percuſſit eos dauid a veſpera vſq; ad veſperam alteri⁹ diei: ⁊ non euaſit ex eis quiſq; ni ſi quadringenti viri adoleſcētes: qui aſcenderant camelos ⁊ fuge rāt. Eruit ergo dauid omnia quę tulerant amalechitę: ⁊ duas vxo res ſuas eruit. Nec defuit quiſq; a paruo vſq; ad magnū tam de fi lijs q̄ de filiabus ⁊ de ſpoliis: ⁊ quęcūq; rapuerāt omnia reduxit dauid: ⁊ tulit vniuerſos greges ⁊ armenta: ⁊ minauit ante faciē ſuā Dixeruntq; hęc eſt p2ęda dauid. Uenit aūt dauid ad .cc. viros qui laſſi ſubſtiterant: nec ſeq̄ poterāt dauid: ⁊ reſidere eos iuſſerat i tor rente beſor. Qui egreſſi ſunt ob uiam dauid: ⁊ populo qui erat cū eo. Accedens aūt dauid ad pplm ſalutauit eū pacifice. Reſpōdēſq; vnus vir peſſimus ⁊ iniquus de aliis omnis viris qui erant cum dauid: dixit: q2 nō veneſt nobiſcū: nō dabim⁹

Subſtiterāt enī ⁊c. Ducenti laſſi viri qui cū ſarcinis ſunt re licti ſignificant infir mos eccleſię: qui cum ſpiritualibo viris cur rere nequēt in via. ſed quia fidē habēt: ⁊ opus bonū ſeruāt: a chriſto p2ęmiū bea titudinis cum pfectis percipiunt.

cis quicq̃ de prẽda quã eruim⁹· sed sufficiat vnicuiq; vxor sua ⁊ filij: quos cũ acceperint· recedant. Dixit aũt dauid: non sic facietis fratres mei de his q̃ tradidit nobis dominus· ⁊ custodiuit nos· ⁊ dedit latrunculos qui eruperant aduersum nos i manus nostras: nec audiet vos quisq; super ⁊mone hoc. Equa enim pars erit descẽ dentis in prẽlium ⁊ remanentis ad sarcinas· ⁊ similiter diuidẽt. Et factũ est hoc ex die illa· ⁊ deinceps constitutũ ⁊ prẽfinitũ ⁊ quasi lex i israel vsq; ad diem hãc. Uenit er go dauid in sicelech† ⁊ misit dona de prẽda senioribus iuda· proxis suis dicẽs: Accipite bñdictionẽ ⁊ p̃da hostiũ dñi. his q̃ erãt i bethel ⁊ q̃ erant in ramoth ad meridiẽ· ⁊ qui in gether· ⁊ qui in aroer· ⁊ qui in sephamoth· ⁊ qui in esthama· ⁊ qui in rachal· ⁊ qui i vrbibus hierameli· ⁊ qui in vrbibus ceni· ⁊ q̃ i rama· ⁊ qui in lacu asan· ⁊ qui in athach· ⁊ qui in hebron· ⁊ reliq̃s qui erant in his locis: in quib⁹ fuerat cõmoratus dauid· ⁊ viri eius.

alias ad

† ℣ vt attraheret eos in amicitiã et facerent cũ regem: sicut et fecerunt.

C. XXXI.

Philistiim aũt

pugnabant aduersũ isrl' ⁊ fugerũt viri israel ante faciẽ philistiim· ⁊ ceciderũt interfecti i mõte gelboe. Irruerũtq; philistiim i saul· ⁊ in filios eius· ⁊ percusserunt ionathã· ⁊ abinadab· ⁊ melchisue filios saul. Totũq; pondus p̃lij versum est in saul. Et cõsecuti sũt eum viri sagittarij: ⁊ vulneratus ẽ vehementer a sagittarijs. Dixitq; saul ad armigerũ suum: Euagina gladiũ tuũ ⁊ pcute me: ne forte veniant incircũcisi isti ⁊ interficiant me illudẽtes mihi. Et noluit armiger eius: fuerat enim nimio terrore p territus· Arripuit itaq; saul gladiũ ⁊ irruit sup eũ. Qd cũ vidisset armiger eius· videlicet q⁹ mortuus eẽt saul· irruit etiã ipse sup gladiũ suũ: ⁊ mortuus ẽ cũ eo. Mortuus ẽ ergo saul· ⁊ tres filij eius· ⁊ armiger illius· ⁊ vniuersi viri eius i die illa pariter. Uidẽtes aũt filij isrl' q̃ erãt trãs vallẽ ⁊ trãs iordanẽ q⁹ fugisset viri israelitę· ⁊ q⁹ mortuus esset saul ⁊ tres filij eius· reliquerũt ciuitates suas: ⁊ fugerũt. Uenerũt q; philistiim ⁊ habitauerũt ibi· Facta aũt altera die venert philistiij vt expoliarẽt interfectos· ⁊ inuenert saul, ⁊ tres filios eius iacẽtes i mõte gelboe. Et p̃ciderũt caput saul ⁊ expoliauerũt eũ armis· ⁊ miserũt i terrã philistiim p circũitũ vt annũciarẽt i tẽplo ydolox ⁊ i pplis· ⁊ posuerũt arma eius i tẽplo astaroth: corpus vero eius suspẽderũt i muro bethsan. Qd cũ audissent habitatores iabes galaad q̃cũq; fecerũt philistiim saul: surrexerunt oẽs viri fortissimi· ⁊ ãbulauerunt tota nocte· ⁊ tulerũt cadaueza saul· ⁊ cadavera filiorũ eius de muro bethsan. Uenerũtq; viri iabes galaad: ⁊ cõbusserũt eã igni: ⁊ tulerũt ossa eorũ· ⁊ sepelierũt i nemore iabes: ⁊ ieiunauerũt septẽ diebus.

† ℣ hoc secundũ hebreos· qui videns saulẽ mortuũ metuens dauid se interemit.

℣ domestici.

¶ Arripuit itaq; saul gla. ⁊c. Gladio quo amalechitis cõtra preceptũ dei pepercit: mentio seipsũ occidit. Sic q̃ potestate pro cõmuni vtilitate accepta aut nõ vtit· aut aburit· suo se nimirũ gladio confodit. ⁊ quo ab hoste defẽdi debuerat: hostẽ potius iuuat.

¶ Habitatores iabes. q̃s saul ab aduersarijs defenderat: rependũt qd̃ possunt. Nos quoq; bñfactores nostros gladio peccati perẽptos q̃ad possum⁹ a philistiim⁹ opprobrio eripiamus.

C. XXXI.

¶ Decus. iona. abinadab et melchi. ⁊c. Rab. Jonathan abinadab· q̃ ⁊ ibesui ⁊ melchisue. Isboseth aũt dom̃i erat: q̃ eo anno quo saul cõstitutus est rex natus dicit' qui etiã .xl. annorũ fuisse legit' cum regnare cepisset: vnd̃ colligit' saul .xl. ãnis regnasse. Ibesui aũt interpretat' equalis· aut equalis meritis fuisse filij cũ patre memorant. Aminadab pater meus ſponte. Sponte enim sua pat' eius saul male agẽdo acquisiuit· vt vna cũ filijs periret.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Secūdus liber Samuelis icipit

C. I.

Factū est aūt postq̄ mortuus est saul·vt dauid reuerteret a cęde amalech·z maneret dus dies in sicelech. In die aūt tercia apparuit homo veniens de castris saul veste conscissa·z pulvere aspersus caput: z vt vēit ad dauid·cecidit † super faciē suā z adorauit. Dixitq̄ ad eum dauid: Unde venis? Qui ait ad dauid. De castris israel fugi. Et dixit ad eū dauid: Qđ est verbū qđ factū ē? Indica mihi. Qui ait: Fugit populus et p̄lio: z multi corruēt et er populo mortui sunt. sed z saul z ionathas filius eius interierūt. Dixitq̄ dauid ad adolescentez q̄ nunciauit ei: Unde scis· quia mortuus est saul z ionathas filius ei? Et ait adolescens qui nunciabat ei: Casu veni in montez gelboe: z saul incūbebat super hastam suā. Porro currus z equites appropinquabāt ei·z cōuersus post tergus: vidensq̄ me vocauit. Cui cū respondissem assum· Dixit mihi: Quis nam es tu? Et aio ad eum: Amalechites sum. Et locūtus est mihi: Sta super me·z interfice me: qm̄ tenent me anguſtię·z adhuc tota anima mea in me est. Stāsq̄ super eum: occidi illum. Sciebaz eni quia viuere nō poterat post ruinam. Et tuli diadema qđ erat in capite eius·z armillā de brachio eius: z tuli ad te dominuz meum huc. Apprehendens aūt dauid vestimēta sua scidit· omnesq̄ viri qui erāt cum eo·z planxerūt·z fleuerunt·z ieiunauerūt vsq̄ ad vesperaz super saul z ionathan filiū eius·z super populū domini·z super populū israel: eo q̄ corruissēt gladio. Dixitq̄ dauid ad iuuenez qui nunciauerat ei: Unde es tu? Qui respondit·filius hominis ad uenę amalechitę ego sum. Et ait dauid ad eum: Quare non timuisti mittere manū tuam· vt occideres christū domini? Uocāsq̄ dauid vnū de pueris suis ait: Accedens irrue in eum. Qui percussit illum: z mortuus est. Et ait ad cū dauid: Sanguis tuus super caput tuū. Os enim tuū locutuz est aduersum te dicens: ego interfeci christum domini. Planxit autez dauid planctum huiuscemodi super saul z sup ionathan filiū eius. Et p̄cepit vt docerent filios iuda arcum sicut scriptū est in libro iustorum. Et ait Considera israel pro his qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati. Inciti israel super montes tuos interfecti sūt. Quomodo ceciderūt fortes? Nolite annunciare in geth· neq̄ āmūcietis in cōpitis ascalonis: ne forte lętentur filię philistiim· ne exul tent filię incircūcisoruz. Mōtes gelboe·nec ros nec pluuia veniāt sup vos. Neq̄ sint agri p̄mitiaz: quia ibi abiectus est clipeus fortiū. clipeus saul·quasi nō esset vncꝰ esdras scriba i lege dī fuit·qui promptior litterarū figuras q̄s catenus hebr̄a habuissent reppert. Sunt eni qui dicūt libū istoz esse librū regum: vbi continent ꝓphę iusti· samuel· gad·z nathan. in quo scriptū ē: quomodo saul recedēs a timore dñi per inobedientiā pūt

Considera israel Qui remanitiri. pro qua culpa interfecti sūt. z p̄caue ne z tu i scelere eorū pereas. vl' considera q̄s gloriosi fuerūt: qui pro tua libertate vulnerati sūt

Beth. Torcular sez bierusalē quę occidit prophetas: cui mors dñi z applox i densuz fuit. z ob hoc p̄cipit venit dauid ne passio sua illis annūgetur.

Montes. Br. Alq̄ excelsi: quia. i. o. saul inobediēna tua quasi ydolatria in excelsis reputata ē: q̄a scelus ydolatrię ē nolle acquiescere.

Montes gelboe. Uberrimi an maledictionē fuerūt: quos hactenus maledictio subiacere ferunt. nec unq̄ pueri ibi teri dantur.

Rab. Rex z ꝓphęta dauid·qui persecutoribus mala nō reddidit: cum saul z ionatha bello occubuissēt in lamentatione sua gelboe mōnbus maledixit. Montes gelboe nec ros nec pluuia ꝛc. Quid delquerūt mōtes: sed q̄a gelboe interpretatur decursus. per saul aūt victū z mortuū. vmctio z mors nostri mediatoris cępimus merito per gelboe superba iudęoꝝ corda significāri. q̄z dū i hanc mundi desideriis destituunt: in victi. christi se morte miscuerūt. Et q̄ in eis victus rex tpalis mortē ab omi rore gręe sicant· de quibus bene dicitur: vt agri primitiarū esse nō possint. Superbi eni hebrꝛoꝝ montes primi-

Amalechites Br. Hūc aūt hebr̄i filium fuisse doech. Amalechites enim z ydumeus vnū ē·q̄ filii primogenit⁹ esau diphat fuit. z huius filius amalech. diadema aūt z armillaz a patre cōmendataz habebat.

Accedens. Dis qui prorio machinatur malū· vel de eius gaudet interitu iuste retributionis pēnā a iudice superno meret. Qui eni fodit foueā incidit in eā· z os qđ mentit occidit aīam. hic aūt mentiebatur sese saulē occidisse.

Filios iuda. Filq̄ iuda i.q̄ cōfessionis quos verus david vult arcu scripte muniri: ne per ignorāntā in conspectu deus monū succūbant.

Arcum. Rab. Quia philistiim sagittarij sunt: qua arte saul interfecerant. Eādē bella arte vult eos discere. vt p̄cepit vt reges iuda docerēt fortitudinē· vt fortes. s. z intēti essent in timore dñi: ne perirēt sicut saul.

In libro iustorum. Br. Legit vel scriptū ē. hunc ubiuz nusq̄ reperiri asseuerant. sicut librū bellorum dñi· cuius i libro numerorū mētio fit. z carmina salomonis z disputationes eius de natura lignorū· herbarū· animētoz· volucrū· reptiliū z piscū. Uel quod in libro verboz dierū dicit. Reliqua vero operę salomonis ꝓpriorū z nouissimoruz scripta sunt in libris nathan prophetę z achię silonitis. in visiōe ęq̄ abdo videntis cōtra ieroboā filiū nabath z multa volumina huiusmōi q̄ scripta sunt sepulchro: sed hodie nō esse cognitum. Vasta eni a chaldęis iudea bibliotheca hostili igne cōsumpta ē. pauci aūt libri esdrę pōtificis ex ꝓphetie industria reparati vel restaurati sūt. hic vo

† A parte totū. nō eni homo cadit solum super faciē. sed i eā partē i qua ē facies ro.⁹ cadit.

† fatigatus z tuitē tabatur

† totus ingor anime.

† vulneratione

† Indignatus casu fortuito ipsum interfectio nis locum abominatur

† gemit subitū casum principis populi

† montes gelboe

† D. v. ulco inter hostes

Prohibet ne illius lętetur in tali casu ne ꝺ̄ⁱ vulgetur casus populi dei in cunctis? ūmcoꝝ

nos fructus nō ferūt. qui ꝛ in redemptoris aduētu ex parte maria ī perfidia remanētes · primordia fidei sequi noluerūt. Sancta enī ecclesia ī pmissis suis multitudine gentiū fecūdata. vir in fine mūdi mdcos quos inuenerit suscipit. ꝛ extrema colligens eos quasi relīquias frugū ponit. vnō reliquię israel salue fierent. possunt tū mōtes gelboe ore ꝓphe maledica: vt vū fructus arescente terra montū possessores terre steriles ire litatis dāno feriant: vt ipsi maledictionis sententiā acciperent: qui apud se mortem regis suscipere iniquate exigēre meruissent.

¶ A sanguine interfectorū. Sanguis ꝛ adeps robur pręstant corpori. Ira uli fortitudinem dabant subiectis. a q̄bꝰ saul ꝛ ionathas interfecti sunt: quasi nō a rusticis. Vel ita: saul reprobat⁹ ē a deo; ꝛ ab incircūcisis viliter interfectus · tanq̄ nō esset vnctus oleo. propter sanguinē interfectorū. s. lxx v. sacerdotū: q̄ dño adipē adolebāt: quos innocentes iussit saul interfici.

¶ Sagitta iona. ꝛc. ¶ Et gladius saul ꝛc. Jonathan ꝛ saul bellicosos ꝛ fortissimos significat fuisse: ꝛ laudat ī eis decorē formę ꝛ constantiam animi.

Rab. Aliꝰ. Dn⁹ prophetā dauid figuraliter deflet saul ꝛ ionathan: qui cū poterēt esse · ꝛ semp hostib⁹ prędicarēt. laucati ilico ꝛ vulnerati in medio prelio corruerūt. Sic ꝛ christiani deflent eos qui repugnantes demonibus : in lubrico sęculi labuntur (Gelboe nāq̄ mōtes lubrica interpretāt) ꝛ spem recuperationis obmittētes propio mucrone desperatōis se ipsos interficiūt . licet saul irruēs sup gladiū suū. ¶ Philistei .s. demones de interfectis spolia virtutū auferētes: propter fortitudinem victoriā ascribūt · cū talia iusti pmissione dei euenīāt. Sed dauid nr̄ ī electis suis corruētiū casū gemit: ꝛ ī vtrisq̄ allophilorū probibet diuulgari. s. q̄apit fidelib⁹: vt caute se custodiāt. vt scutū fidei loricā iustitię galeā salutis: ꝛ gladiū spūs habeāt. qđ ē verbū dei: quib⁹ aduersarijs resistāt: ne iterū ignominiose supati gaudiū inimicis faciāt. C. II.

¶ Ascendit ergo dauid. Rr. ascēsio dauid cum duabꝰ vxoribus in hebron: ligificat cōuocationē duoꝝ pplorū ī ecclīa catholica. Hebron enī ītrp̄tat cōiugiū. Sola autē ecclesia celestis regis spōsa ē. Illuc duxit dauid singlos viros cū domo sua: q; singuli fideles ī illā societatē p cuiusq; ꝑdicationē cōuocāt vbi nō ē distinctio iudei ꝛ gręci.

oleo · a sanguine interfectorum · ab adipe fortium. Sagitta ionathę vel rediit.
nūq̄ abiit retrorsum · ꝛ gladius saul non est reuersus inanis. Saul ꝛ ionathas amabiles ꝛ decori vita de in vita sua: in morte quoq; nō Hyperbole
sunt diuisi. Aquilis velociores: leonibus fortiores. Filię israel su de preda. s. hostium
per saul flete · qui vestiebat vos coccino in delitijs: qui prębebat ornamenta aurea cultui vestro. In peccato subaudis.
Quomodo ceciderūt fortes ī prę Sicut supra
lio. Jonathas in excelsis tuis occisus est. Doleo super te frater mi ionatha decore nimis: ꝛ amabilis super amorem mulierum. Sicut mater amat vnicū filium suum: ita te dilī gebam. Quomodo ceciderūt robusti: ꝛ pierūt arma bellica

C. II.

Igitur post hęc ꝛ suluit dauid dominū dicens: Num ascendam in vnam de ciuitatibus iuda? Et ait dominus: ascēde. Dixitq; dauid: Quo ascendā? Et respōdit ei: In hebron . Ascendit ergo dauid ꝛ duę vxores eius achinoem iezrahelitis ꝛ abigail vxor nabal carmeli. sed ꝛ viros qui erant cū eo · duxit dauid singulos cū domo sua: ꝛ manserūt in opidis hebron. Venerunt q; viri iuda: ꝛ vnxerunt ibi dauid vt regnaret super domum † Hoc plenius scriptū ē ī paralipomenon
iuda. Et annūciatum est dauid ꝙ viri galaad sepelissēt saul: Misit ergo dauid nūcios ad viros iabes galaad · Dixitq; ad eos: Bñdicti vos a domino · qui fecistis misericordiā hanc cū dño vestro saul: ꝛ sepelistis eum. Et nunc retribuet vobis quidē dominus misericordiam ꝛ veritatem · ꝛ ego reddam gratiā: eo ꝙ fecistis verbū istud. Confortent manus vestrę · ꝛ estote filij fortitudinis. licet enī mor † Quasi ero vobis loco saul.
tuus sit dns vester saul: tñ vnxit me dom⁹ iuda in regē sibi. Abner aūt filius ner princeps exercitus saul tulit ysboseth filiū saul · ꝛ circūduxit eū per castra: regēq; cōsti † gessuri. in hebreo assuri. s. super tribū asar
tuit sup galaad ꝛ super gessuri ꝛ sup iezrahel · ꝛ super effraim · ꝛ super beniamin · ꝛ super vniuersum israel. Quadragīta annorum erat ysboseth filius saul cū regnare cępisset super israel: ꝛ duobus ānis regnauit. Sola aūt domus iuda sequebat⁹ dauid. Et fuit numerus dierū quos cōmoratus est dauid imperans in hebron super domū iuda septē annorū ꝛ sex mensium

¶ Dixitq; ad eos. Rr. Redēptori nro multū placet: q̄ opa malorū q̄ī pēcatū mortu sūt · oblioni tradit dānādo · nec ea q̄ dño displicēt imitat sed q̄ precepit facere recordatur.

¶ Ysboseth. Rab. Qui interpretat filius cōfusiōis abner auxiliāte. q̄ interpretat prīs lucerna regnauit sup vniuersum isrl: ꝛ solā dom⁹ iuda sequebat⁹ dauid. q; solis credētibꝰ ꝛ ꝑ cōfitēntibus sequentib⁹ christū · in cęteris error cōfusiōis regnauit: diabolo in stigāte q̄ trāsfigurat se in angelum lucis.

¶ Circūduxit eum p.ca. In hebręo dicit traduxit eū in manaim · qđ interpretat castra. traduxit. s. vltra iordanē: ꝛ ī naim regē constituit.

¶ Et fuit numerus Rr. Bñ dixit ꝙ dñs septē diebꝰ ꝛ sex mēsibus regnauit ī hebrō q̄ interpretatur cōiugiū: vl vitio sepulcra. q; rps ī ecclia q̄ ē a⁹ plona p oīe rps huius vite qđ septenario dierū nūero decurrit. regnat scōm illud. Ecce ego vobiscū sū. u. adcōsū. s. ꝛ quia post expletionē senarij. i. perfectionē boni operis electos suos ad verū sabbatū. i. requiē sempiternā perducit: vbi perfruētur visione dei perpetua. Est aūt hebron ciuitas in tribu iuda: quę quondaꝫ vocabatur arbe · licet in gręcis codicibus male habeat⁹ arbor sicut ꝛ in nostris cum in hebręo legat⁹ arbe. i. q̄tuor: q; abraā ꝛ ysaac ꝛ iacob · ibi sepulti sunt · ꝛ magnus adā. licet eū in loco caluarie quidā suspicentur: hęc fuit olim metropolis philistiorū ꝛ habitaculū gigantū. postea ciuitas sacerdotalis ꝛ fugitiuoꝝ. distat a meridiana plaga ab helia milibus circiter. xxj. vbi quercus abraā q̄ etiā therebintus q̄ ꝛ manbre vsq; ad constantini regis ītempū mōstrabat⁹ ꝛ mansoleū eius ītuentiarū cernit⁹. cuius a nostris ibidē ecclia iam extructa sit in circūitu a cunctis gentib⁹ therebinti locus superstitione

colit: q; sub ea abraā angelos hospitio re cepit. hic primus arbe victa ē. postea hebrō ab vno filioz caleph cōdita ē aūt aīa septē ānos q; thanis vbs ęgypti.

¶ Egressus ē ab. ⁊c. ix. Hūc locū io sephus ita exp̄sit. abner promouit electā nimis exercitū. vt cō grederet cū tribu iu da. Irascebat enī ad uersū eos: a quib; rex dauid fuerat ordinatus. Huic occurrit missus ioab a dauid filius sarui; sororis ei⁹ hic erat contra abner cōstitutus p̄ceps militie: cū q̄ fuerunt fratres sui. abisay ⁊ asahel: ⁊ oēs armati da uid. veniēsq; ad quē dā fontē i ciuitate gabaon. aciem cōstituit ad pugnādū. dicēte ꝯo abner ad eū: velle se probare q̄s eoꝝ haberet robustiorem exercitū. cōuenit iter vtrosq;: vt duodenos viros pugnatos mitterent: eductisq; gladijs viri dō. ⁊ tenētes hostiū capita lāceas ⁊ latera suis gladijs perforarūt donec oēs quasi ex vno cōflictu periculo perimerēt bis cadētib; etiā reliquis dilabāt exercitus ⁊ abner ꝑ fugā vi ct⁹. Fugētesq; ioab persequi nō cessabat: p̄cipiēs armatis vt festinarēt: ⁊ occidendo nō deficerēt. Cuius etiā fres ꝑmptissime decertabāt. Inter quos clarior fuit asahel q̄ tātā gloriā i pedū velocitate habuit: vt etiā eq̄s curredo superaret. hic ꝑsequebat abner i neutrā partē declinans.

¶ Diritq; abner ad ioab ⁊c. Abner de tribu beniamin p̄ceps exercitus saul. puerof dauid ad p̄liū prouocauit. ⁊ saulus nec dū aplis ō tribu beniamin pharisęus aplōs ad certamē prouocauit: ac nec stephani interfuit.

¶ Porro asahel ⁊c. Greg. Asahel significat eos quos ve

Egressusq; ē abner filius ner. ⁊ pueri ysboseth filij saul de castris in gabaō. Porro ioab filij sarui;. ⁊ pueri dō egressi sunt: ⁊ occurrerūt eis iuxta piscinam gabaon. Et cū in vnū conuenissent e regione sederūt. hi in vna parte piscinę: illi ex altera. Diritq; abner ad ioab: Surgant pueri ⁊ ludant coram nobis. Et respondit ioab: Surgant Surrexerunt ergo ⁊ transierunt numero duodecim de beniamin ex parte ysboseth filij saul. ⁊ duodecim de pueris dauid. Apprehēsoq; vnusquisq; capite comparis sui. defixit gladiū in latus contrarij: ⁊ ceciderunt simul. Vocatūq; est nomen loci illius ager robustorum in gabaon. Et ortum ē bellū durum saris ī die illa. Fugatusq; est abner ⁊ viri israel a pueris dauid. Erant aūt ibi tres filij sarui;. ioab. ⁊ abisay. ⁊ asahel. Porro asahel cursor velocissimus fuit: quasi vnus ex (vel de) capreis quę morātur in siluis. Persequebatur aūt asahel abner. ⁊ non declinauit ad dexterā siue ad sinistrā obmittēs persequi abner. Respexit itaq; abner post tergū suum. ⁊ ait: Tu nes asahel? Qui respōdit: Ego sū. Diritq; abner: Vade ad dexterā siue ad sinistrā. ⁊ apprehēde vnū de adolescentulis (vel tibus): ⁊ tolle tibi spolia eius. Noluit aūt asahel obmittere quin vrgeret eum. Rursumq; locutus est abner ad asahel. Recede noli me seq̄ ne forte cōpellar cōfodere te in terrā ⁊ leuare nō possim faciem meam ad ioab fratrem tuum. Qui audire contēpsit: ⁊ noluit declinare. Percussit ergo eum (conuersa) abner auersa hasta in inguine. ⁊ transfodit: ⁊ mortuus est in eodē loco. Omnesq; qui transibāt per locū illum in quo occiderat asahel ⁊ mortuꝰ erat. subsistebant. Persequentibus aūt ioab ⁊ abisay fugientē abner. sol occubuit. Et venerunt vsq; ad collem aqueductus qui est ex aduerso vallis ⁊ itineris deserti in gabaon. Congregatiq; sunt filij beniamin ad abner. ⁊ cōglobati in vnū cuneū. steterunt in (Eminentioris loci) sūmitate tumuli vnus. ⁊ exclamauit abner ad ioab. ⁊ ait: Nū vsq; ad internitionē tuus mucro desęuiet? (Hebreus nō habet tuus) An ignoras ꝙ amaritudo erit nouissima? ꝙ vita salus victus nullā sperare salutē ⁊ cū desperatur neglecta vita pro ceteris certatur) An ignoras ꝙ periculosa sit desperatio: vsq; quo non dicis populo vt omittat prosequi fratres suos. Et ait ioab: Viuit dominus (si pace petisses) si locutus fuisset mane: recessisset populus persequens fratrē suū. Insonuit ergo ioab buccina ⁊ stetit omnis exercitus. nec persecuti sunt vltra israel: neq; iniere certamen. Abner aūt ⁊ viri eius abierunt per cāpestria moab nocte tota illa. ⁊ transierūt iordanem: ⁊ lustrata omni bethoron. venerunt ad castra. Porro ioab reuersus omisso abner congregauit omnes populū: ⁊ defuerūt de pueris dauid decē ⁊ nouē viri excepto asahel. Serui aūt dauid percusserāt de beniamin ⁊ de viris qui erant cum abner trecentos ⁊ seragita: q̄ ⁊ mortui sunt. Tuleruntq; asahel

hemens arripiens furor in p̄ceps ducit. qui ī eodē furoris ipetu tāto cautus decliuandi sunt: quāto insane rapiunt. vñ abner. i. patris lucerna fugit: q; doctor linguas quę superiū dei lumē indicat. cū p ab rupta furoris mentē cuiuspiā ferri cōspicit ⁊ cōtra irascentē verbo; dissimulat iacula reddere. quasi per sequentē non vult ferire. Sed cū iracundi nulla se cōsideratiōe mitigāt ⁊ quasi asahel perseq; nō cessāt.

¶ Necesse ē enī vt q̄ furentes reprimere conant: nō se in furorē erigāt. sed si quid est trāquillitatis ostendāt quędā ꝙo subtiliter proferāt. in quibus ex obliq̄ aium furentis pūgant. vnde abner persequentē nō recta sed auersa hasta ꝑforauit. Et mucrōe enī percutere ē impetu a pte ire repatiōis obuiare. Auersa aūt hasta ferre. est furentes ītranquille et q̄busdā tāgere. ⁊ q̄si parcendo superare. Asahel aūt ꝓtinus occūbit: q; cōmorę mētes dū ⁊ parci sibi sentiunt. ⁊ tū respōsoz ratione in intimis subtrāquillitate tangūt. ab eo quo se exercēt statim cadūt. q; ergo a furoris sui impetu sub lenitatis percussi ōe resiliūt: quasi sine fero moriuntur.

¶ An ignoras. Ihebrēo. An ignoras ꝙ amarus erit finis: si populus delere niteris.

C. III.

Facta ē longa. Rv. Domus dauid celestis hierusalem·q̄ parti peregrinat' i terris·partim cū dño regnat in celis. Dom⁹ ro saul superbi z impij regis ē babilon·q̄ facit fornicari omnes gētes. Inter has longa cōcertatio ē: qz q̄ scōm carnē ē persequt' eā q̄ scōm spiritū est. sed domus dauid p fectu filioꝝ gaudet: z in persecutiōe dom⁹ saulis deficit in sua ī iquitate : z tandem scōm merita sua ī pro fundū abyssi submergetur.

Natiq̄ sunt ser. Sex filij qui nati sūt dauid in hebron per sectioné fācto: signi ficāt:q̄ de spiritali cōiugio christi z ecclesie per spūssancti gratiā quotidie oriunt'.

De egla Rv. Hec ē michol·q̄ sola vxor dicit'.qz eā dauid in adolescēcia sua pmā sortitus ē vxorē· hec ī partu di occubuisse vnde i sequētib⁹ scr ptū ē. Igit' michol filia saul nō ē natus filius: vsq̄ ad diē mortis sue.qz in ipso partu occubuit.

z sepelierūt eum in sepulchro patris sui i bethleem. Et ābulauerūt tota nocte ioab z viri qui erāt cū eo: z in ipso crepusculo peruenerūt in hebron.

C. III.

Facta est ergo longa concertatio inter domū dauid: z domū saul. dauid proficiens z semper se ipso robustior· domus aūt saul decrescens quotidie. Natiq̄ sunt ser filij da† Di multos haberet vti grauide qñ parere debebant ibi nutrebantur in hebron. i. uid in hebron. Fuitq̄ primogealias amnon nitus eius amon de achinoem iezraelite·z post cū chaleab d' abigail vxore nabal carmeli. Porro tercius absolon· filius maacha filię tholomai regis gessur· Quartus aūt adonias filius agith· Et quintus saphacias filius abithal † Egla sola vxor appellatur quā scōm legem nullaliter accepit Sextus quoq̄ iethraam de egla vxore dauid. Hi nati sūt d' i hebron. Cum ergo cēret pręlium iter domū dauid z domū saul: abner filius ner regebat domum saul. Fuerat aūt saul concubina nomine respha filia achia. Ingressusq̄ est ad eā abner. Dixitq̄ ysboseth ad † timebat ne cōcubinā vēdicas regnū vsurparet abner †: Quare ingressus es ad cō † Ira causa fuit: vt nutu dei trāsferretur regnū ad dauid cubinam patris mei? Qui iratus nimis propter verba ysooseth ait: § .i. vilis et abominabilis. § caput canis·i. prāceps stultoꝝ et quasi latrātū c. tra christū dñm. Nūquid caput canis ego sum aduersum iudā hodie· qui feceri misericordiā super domum saul p̄ris tui·z super fratres z proximos eius·z non tradidi te in manus dauid: z tu requisisti in me q̄ d' argue res pro muliere hodie? Hęc faciat deus abner z hęc addat ei: nisi quomodo iurauerit dominus dauid sic faciam cū eo: vt transferat regnū de domo saul·z eleuet thronus dauid super israel· z super iudam a dan vsq̄ bersabee. Et non potuit respondere ei quicq̄: quia metuebat illuz. Misit ergo abner nuncios ad dauid in hebron pro se dicentes: Cuius est terra? Et vt loquerentur: Fac mecū amicicias z erit manus mea tecū: z reducaz ad te vniuersū israel. Qui ait: optime ego faciam tecuz amicicias. Sed vnaz rem peto a te dicens: Non videbis faciem meā anteq̄ adduxeris mihi michol filiā saul z sic venies z videbis me. Misit aūt dauid nuncios ad ysboseth filium saul dicens: Redde vxorē † Superius cc. legūr sed saul. c. postulauit meam michol: quā despōdi mihi centū pręputijs philistijm . Misit ergo ysboseth· z tulit eā a viro suo phaltiel filio laiś. Sequebaturq̄ † Quia amabat eā quā nō cognouerat eo q illa diligens dauid semper tristis erat. eam vir suus plorans vsq̄ bahurim. z dixit ad eum abner. Vade z reuertere. Qui reuersus ē. Sermonē quoq̄ intulit abner ad seniores israel dicens: tam heri q̄ nudiustercius quęrebatis dauid: vt regnaret sup vos. Nūc ergo facite· qm dñs locut⁹ ē ad d' dicēs: In manu serui mei d' saluabo populū meū israel de manu philistijm z omnium inimicoruz eius. Locutus est aūt abner etiā ad beniamin Et abijt vt loq̄ret ad dauid in hebron omnia quę placuerāt israli

Sermonē quoq̄ Rv. Abner hortatur vniuersuz isral: vt relicto ysboseth filio saul ad dauid conueniat:q̄ doctores sancti (qui patris lucerna dicunt') lumine fidei z scię pleni·oēs gētes exhortant: vt spreta ydoloꝝ cultura z relicto errore cōfusionis q̄ auctore suo diabolo ad verum dauid.i. xpistū vēire festinēt. Nā z ioab qui abner an dolo loquēs z pertinaciē in ingenue interfecit:hostē antiquū significat:qui fideles fraudulenter subuertit·z per libidinis cōtagionē interficit. Ioab enī inimic⁹ vidē pater interpretat'.oīum enī iniquoꝝ diabolus caput ē. vnde vos ex patre diabolo estis, ab hac interfectione dauid immunis ē:q̄ deus neminē vult perire: qui oēs homines vult saluos fieri· vel esse. Per inuidiā aūt diaboli mors intrauit in orbē. Pōt ioab persona z noīe q̄līn tudeoꝝ significare: q̄ semper inimici fuerūt predicatoꝝ: z fidem christi vbiq̄ persecuti sunt.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

z vniuerso beniamin. Uenitq; ad dauid in hebron cū vigiti viris. Et fecit dauid abner z viris eius qui venerant cum eo cōuiuiū. Et dixit abner ad dauid: Surgaz vt congregem ad te dominū meū regem omnē israel z ineam tecū fœdus: z imperes omnibus sicut desiderat anima tua. Cum ergo deduxisset dauid abner· z ille isset i pace: statiz pueri dauid z ioab venerūt cęsis latronibus cuz pręda magna nimis. Abner aūt nō erat cum dauid in hebron· quia iaz dimiserat euz· z profectus fuerat in pace. Et ioab z omnis exercitus qui erant cum eo post ea venerāt. Nunciatū est itaq; ioab a narrantibus: Uenit abner filius ner ad regem· z dimisit eum· z abijt i pace. Et ingressus est ioab ad regem z ait: Quid fecisti? Ecce venit abner ad te. Quare dimisisti eum· z abijt z recessit? Ignoras abner filium ner qm̄ ad hoc venit vt deciperet te· et sciret exitum tuuz z introitum tuuz: z nosset omnia quę agis. Egressus itaq; ioab a dauid misit nuncios post abner: z reduxit eum de cisterna syra ignorāte dauid. Cūq; rediisset abner in hebron· seorsum abdurit eum ioab ad mediū portę: vt loqueret ei in dolo. † Et percussit illū i inguine z mortuus est in vltionē sanguinis asahel fratris ei⁹. Quod cuz audisset dauid rex iam gelā· ait: Mundus ego sum· z regnū meū apud deum vsq; in sempiternum

† Judeorū perfidiā et miseriā notat.

† a sāguie abner filu ner z veiat su

† Principes. s. et sacerdotes populi

† Synagogā. s. sarbane et generationē malorum vt requiratur ab eis omnis sanguis iustus, qui effusus est super terram

p caput † ioab † z sup omnē domū patris eius· nec deficiat de domo

varijs desiderijs fluens

ioab fluxum seminis sustinens· z

† Instabilitatē hereſis et mundane voluptatis

lepzosus· z tenens † fusum· z ca

† vltione diuina. † Qui de celo descendit

dens † gladio· z indigens † pane.

Igitur ioab z abisay frater eius interfecerunt abner· eo q̄ occidisset asahel fratrē eorū in gabaon i prelio. Dixit aūt dauid ad ioab· z ad omnē populū qui erat cuz eo: Scindite vestimenta vestra· z accingimini saccis: z plangite ante exequias abner. Porro rex dauid sequebatur feretrū. Cūq; sepelissent abner i hebron· leuauit rex dauid vocem suam: z fleuit super tumulū abner. Fleuit aūt omis populus. Plāgensq; rex z lugēs abner ait: Nequaq̄ vt solent mori ignaui· moztu⁹ es abner. Manus tuę non sunt ligatę· z pedes tui non sunt cōpedibus aggrauati: sed sicut solent cadere coram filijs iniquitatis· sic corruisti. Lon gemin ansq; omnis populus fleuit super eum. Cūq; venisset vniuersa multitudo cibum capere cū dauid clarā adhuc die· iurauit dauid dicens: Nęc faciat mihi de⁹· z hęc addat· si ante occasum solis gustauero panem vel aliud q̄q̄. Omnisq; populus audiuit· z placuerūt eis cuncta quę fecit rex in conspectu toti⁹ populi. Et cognouit omne vulgus z vniuersus isr̄l in die illa: qm̄ non actum fuisset a rege vt occideretur abner filiꝰ ner

Ne cōsentiens neci videretur

Fluxū se. sus. zc. Juxta litterā videt imprecari effluentia z libidinū· lepre plagā effeminationē· inimi ci subiacere gladio· mendicare.

Tenens fusum. Aug. Per ambitū verboz notantur: q̄ fallaciā suam defendere nituntur.

Cadens gladio. Qui gladio percutit gladio peribit. hereticī gladio oīs perfodiunt: prius gladio impietatis confossi:

c 5

Delicatus. Antiqui delicata dicebāt dijs cōsecrata q̄ nūc dicimus dedicata.

C. IIII.

Duo aūt viri &c. Si duo viri principes erāt in exercitu ysboseth: z mortuo abner sicut tradūt hebrei cōsiliati sunt cū miphiboseth vt ysboseth īterficerēt: z ipsū regē cōstituerēt. Sed miphiboseth cōsiliū p̄didit, ideo sic inducit. Erat āt ionathe filio pedibꝰ debilis &c. Ili ex timore perterriti fugerūt ī gethaim. fuerūtq; ibi vsq; ad tempus illud qno. s. inde reuersi domum ysboseth ingressi sunt.

Et hostiaria &c. Hostiaria triticum purgat. cū mētis custodia discernendo virtutes a vicijs separat. que si obdormierit in mortem propter domini insidiatores admittit. q; cū discretionis sollicitudo cessauerit: ad interficiendā animas malignis spiritibꝰ iter pandit. Qui ingressi spicas tollūt: q; bonarū cogitationū germina auferūt: atq; in inguine ferūt: q; virtutē corporis delectatione carnis occidunt. In inguine enī ferire est vitam mētis carnis delectatione perforare. Nō enī ysboseth in opinata morte succūberet: si nō ad ingressum domus mulierē i. ad mentis aditum mollem custodiā deputasset. Fortis enīz vigilq; sensus prepositi cordis foribus debet: quē nec negligentię somnus oppimat. nec ignorantię error fallat. Vñ bñ ysboseth dicit: q̄ custode femina hostilibꝰ gladijs nudatur. Ysboseth enī vir cōfusionis dicit. Vir aūt confusionis ē: qui fortē mētis custodia munitus nō est. q; dū virtutes se agere estimat: sub intrantia vicia nesciēte necant. Tota ergo virtute muniēdus ē aditus mētis: ne cā hostes penetrent: foramine negligētę cogitationis.

Dixit quoq; rex ad seruos suos: † Qui me regē facere volunt super omnē domū israel.
Num ignoratis q̄m † princeps z maximus cecidit hodie in israel. nōdū perfecte cōsolatus
Ego aūt delicatus adhuc z vncꝰ rex. Porro viri isti filij saruię duri mihi sunt. Retribuat dominus facienti malum iuxta maliciā suā.

C. IIII.

Audiuit autē ysboseth filius saul q̄ cecidisset abner in hebron: z dissolute sunt manus ei⁹: omnisq; israel ? ignorans quē portius sequatur perturbatus est. Duo aūt viri p̄ncipes latronū erant filio saul: nomen vni banaa: z nomen alteri rechab filij remmon berothitę de filijs beniamin. Siquidē z berothb reputata est in beniamin. Et fugerunt berothitę in gethaim: fuerūt q; ibi aduenę vsq; in tēpus illud. Erat aūt ionathę filio saul filius debilis pedibus. Quinquennis enim fuit: q̄n venit nūcius d̄ saul z ionatha ex iezrahel. Tollens ita q; eum nutrix sua fugit. Lūq; festinaret vt fugeret: cecidit: z claudus effectus est. Vocabulū miphiboseth. Ueniētes igit filij remmon berothitę rechab z banaa: ingressi sunt feruēti die domum ysboseth: qui dormiebat super stratum suū meridie: z hostiaria domus purgans triticum obdormiuit. Ingressi sunt autez dolus nō deprehenderetur
? Quasi causa p̄mierarū: vt regi deferre videntur: et dolus nō deprehenderetur † mum latenter assumētes † spicas tritici. Et percusserūt eū i inguine rechab z banaa frater eius: z fugerunt. Cum aūt ingressi fuissent domū: ille dormiebat super lectū suū in conclaui: z percutientes interfecerūt eum. Sublatoq; capite eius: abierūt per viam deserti tota nocte: z attulerūt caput ysboseth ad dauid i hebron. Dixerūtq; ad regem: Ecce caput ysboseth filij saul inimici tui qui quęrebat animā tuā. Et dedit dñs dño nro regi vltionē hodie de saul z de semine eius. Respondens aūt dauid rechab z banaa fratri eius filijs remmon berothitę dixit ad eos Viuit dominus qui eruit animā meā de omni angustia: q̄m eū qui annūciauerat mihi z dixerat mortuus est saul: qui putabat se prospera nunciare: tenui z occidi eum in siceleth: cui oportebat me dare mercedem pro nūcio. Quāto magis nunc cum homines impij iterfecerint virum innoxiū in domo sua super lectulum suū: non quęrā sanguinē eius de manu vestra: z auferam vos de terra? Precepit itaq; dauid pueris suis: z interfecerunt eos. Precidentesq; manꝰ z pedes eorū suspenderūt eos super piscinam in hebron. Caput āt ysboseth tulerūt z sepelierunt ī sepulchro abner in hebron.

C. V.

Et uenerunt &c. Vniuerse tribus israel ad dauid in hebron: dicentes: Ecce nos os tuū z caro tua sumus. Sed z heri z nudiustercius cum esset saul rex super nos: tu eras

C. V.

Et uenerunt. Sic oēs gētes cōueniunt ad christū: z q̄ blandiēdo dicūt: Os tuū z caro tua sum⁹. cū illo icarnationē quā (ex nr̄a natā ī virginis vtero suscepit) diligūt z venerant.

Seniores de is. Fr. Prophetę. aplipari fide ⁊ deuotiõe ad christū concurrūt.

Unxerūtq; da. Fr. Dauid bis ūctus dicit: ⁊ christus priuſ in iudea poſt in gentib⁹ p̃cipatū ſuſcit.

Et quadraginta annis reg. Hab. Quęrit cur nō i ſumma. xl. anni: ⁊. vi. mēſes nūerent. qđ ab hebręis duob⁹ ſoluitur modis. Dicūt enī q⁹ dauid. vi. mēſib⁹ abſalon filiū ſuum fugerit: ⁊ eos de ſūma regni eſſe ſubtractos. Dicūt etiā q⁹ ſex mēſibus i hebron coepiſſe laborare infirmitate Idcirco eos nō debere cōputari. Et eo enī tēpore in hebron illū regnaſſe dicūt: ex quo deuictis amalechitis de ſpolijs eo⁹ miſit dona ſenioribꝫ iuda. qui. ſ. erāt i hebron ⁊ i bethel. ⁊ vbi cōmoratus fuerat dauid. Ꝙ autē⁹ dauid xxx. ānoꝝ regnare ęgpit. ſignificat q⁹ dñs noſter cū eſſet. xxx. annoꝝ venit ad baptiſmū: ⁊ ęgpit prędicare euāgeliū regni: cuius regnū ſempiternū. ⁊ poteſtas ętna. Qua dragenarius vero numerus q⁹ ex quater denis cōſtat: tēporū ⁊ rerū pfectōē ſignificat

In hierusalem. tradūt hebręi q⁹ ſem filius noe quē dicunt melchiſedech: condidit ſalē. hāc poſtea tenuerūt iebuſei: e qb⁹ ſortita ē nomē iebus. Jn̄ hieruſalē. quaſi iebus ſalē. quę poſt a ſalomone hieroſolima'. quaſi hieroſalomonia dicta ē. quę poſtea ab helio adriano vocata ē helia

Cęcos et claudos. Quaſi qui ſufficiūt cōtra te. hoc dicebant fidēles muris Aut ita nō ingredieris niſi nos auferas. quos inermes ſicut cęcos ⁊ claudos arbitraris: ⁊ triumphare putas.

Cępit autem dauid arcē Sicut ioſeph⁹ ait. cūctis cōſcēdere feſtinātibꝫ ioab ſaruię filius⁹ p̃uenit vniuerſos: ⁊ cōſcendēs cacumē clamauit ad regē erigēs militię p̃cipatū. Expulſis ergo rex de ſūma arce iebuſeis: ⁊ ędificans ciuitatē vocauit eā hieroſolimā: ⁊ i ea oī tpe impij ſui habitauit:

Fr. Dauid iebuſeū habitatorē terrę de hieruſalē eijciēs ſignificat christū cōtrarias poteſtates de cordibꝫ fideliū eijcientē. ⁊ ibidē manētē. Jebuſeus enim interpretatur cōculcatus: hieruſalem; viſio pacis. Nō ſolū enim per educens ⁊ reducens iſrael. Dixit aūt dominus ad te: Tu paſces populū meū iſrael: ⁊ tu eris dux ſup iſrael. Uenerūt quoq; ⁊ ſeniores d' iſrael ad regē in hebron. ⁊ percuſſit cum eis rex dauid fędus in hebron coram domino. Unxerūtq; dauid regem ſuper iſrael. Filius triginta annoꝝ erat dauid cum regnare ęgpiſſet: ⁊ quadraginta annis regnauit. Jn hebron regnauit ſuper iudam ſeptē annis ⁊ ſex menſibus. Jn hieruſalē autē regnauit triginta tribus annis ſuper omnē iſrael ⁊ iudam. Et abiit rex ⁊ omnes viri qui erant cuꝫ eo

† Qui erat de genere chananeoꝝ

in hieruſalē ad † iebuſeum habitatorē terrę. Dictūq; ē dauid ab eis

† Vos conſtituerāt iebuſei ſuper murū ad irridendum dauid

Non ingredieris huc. niſi abſtuleris † cęcos ⁊ claudos. dicentes: nō ingredietur dauid huc. Cępit aūt dauid arcem ſyon. Hęc eſt ciuitas dauid.

† vt in principio regni fortitudinē demōſtraret

Propoſuerat enim

† Principatū militię ‡ Qui. ſ. p ſubiectos colles in arcem conſcenderet eamq; caperet

dauid in die illa † pręmiū ‡ qui percuſſiſſet iebuſeum. ⁊ † tetigiſſet dolatum fiſtulaſ. ⁊ abſtuliſſet † claudos ⁊ cęcos odientes animā dauid. Idcirco dicitur in prouerbio Cęcus ⁊ claudus non intrabunt in tēplū. Habitauit aūt dd' in arce ſyon. ⁊ vocauit eam ciuitatem

† Quia tam capta inferiori ciuitate: arcem obtinere non poterat

† Qui erant ſuper murū

dauid. Et ędificauit p girū a mello ⁊ intrinſecuſ: Et ingrediebatur proficiens atq; ſuccreſcens. ⁊ dominus deuſ exercituū erat cū eo. Miſit quoq; hirā rex tyri nūcios ad dauid ⁊ ligna cedrina ⁊ artifices lignorum: artificesq; lapidum ad parietes. ⁊ ędificauerūt domū dauid. Et cognouit dauid qm̃ cō firmaſſet eum dominus regem ſuper iſrael: ⁊ qm̃ exaltaſſet regnum eius ſuper populum ſuum iſrael.

† ductus ecclesiae

Accepit aūt dauid adhuc † concubinas ⁊ vxores de hieruſalē: poſt q̃ venerat de hebron. Natiq; ſūt dauid ⁊ alij filij ⁊ filię. Et hęc nomina eorū qui nati ſūt ei i hirlin.

In primo paralip. Gymmaa.

Di quattuor filii ęr beriabee filia ambel

ſamua ⁊ ſobab ⁊ nathan ⁊ ſalomō. ⁊ iabaar ⁊ heliua ⁊ † nepheg

† In paralip. iebaar ‡ In paralip. napheg.

⁊ † iaphia ⁊ heliſama ⁊ † helida ⁊ belifeleth. Audierunt ergo philiſtiim q⁹ vnxiſſent dauid in regem ſuper iſrael. ⁊ aſcenderunt vniuerſi vt quęrerent dauid. Quod cum audiſſet dauid. deſcendit in pręſidium. Philiſtiim autē venientes diffuſi ſunt in valle raphaim. Et conſuluit dauid dominū dicens: Si aſcendam ad philiſtiim. ⁊ ſi dabis eos in manu mea? Et dixit dominus ad dauid: Aſcende. quia tradens dabo tibi philiſtiim i manu

† In paralip. iaphie ‡ In paralip. beliade

In paralip. eliphaleg

myſteriū crucis omnē pręcipatū diaboli deſtruēdo trophęū glię acquiſiuit: ſed etiā fidelibꝫ ſuis ſup oēs virtutē diaboli poteſtatē dedit: vnde. Ecce dedi vobis poteſtatē calcādi ſuper ſerpentes ⁊ ſup ſcorpiones ⁊c. Jn ergo dauid ęiectis cęcis ⁊ claudis habitauit arcē ſyon. ⁊ ciuitatē ſuā noīauit q⁹ cū xp̃o malignos ſpūs ⁊ vicioꝝ turbas de aīa expulerit: habitat ibi q̃ merito arx ſyon. i. ſpeculationis vocat⁹: vt de ea recte dicat⁹ factus ē i pace locus. e. ⁊. h. e. i. ſ. ibi cōfregit arcū. ſcutum ⁊. ⁊ bellum.

Dauid arcē ſyon cepit ablatis prius cęcis ⁊ claudis odiētibus aīaꝝ dauid. Sic diſpūmatū i eccliā gētiū acquiſiuit: reprobatis prius ſcribis ⁊ phariſeis: qui cęci ⁊ claudi oderūt animā chriſti i. eius vitā auferre conati ſūt.

Domatū. i. Lectorū fiſtula appellat aq̃ ductus de plūbo vel tegula factos. per q̃s aqua ibat ſup murū per totā ciuitatē.

Fiſtule. Falſā ſciētiā mūdi ſeu hęretico rū dogmata figurāt: q̃ domin⁹ p ioab. i. p̃dicatores diſtruit. Jebuſeus cōculcās: hęc ē gēntilitas. q̃ aū fidē p̃cepta dei conculcabat. Jtē iebuſeus calcat⁹: q⁹ diabol⁹ a domino calcat⁹. ⁊ ſuo iogo ſubdit⁹.

Et ędifi. per gi. a mel. i. a loco ita dicto. ſub audiſſ murꝫ ⁊ intrinſecus ſubaudiſſ aliū murꝫ. hoc ē munuit vrbem duplici muro.

Miſit quoq; hiram. Duę vires ecclę. hęc ē gentilitas i xp̃o excelſa. nuncioſ mittit ad dauid. i. doctores ad chriſtū. ⁊ p eos cedrina ligna. i. ſcorruptoſ ⁊ fortes: ⁊ artifices. i. eos quoꝝ arte mētes ſūt ſcorrupte. ⁊ tāq; lapides q̃t tuo⁹ virtutibus quadratę. ſic domus dauid. i. eccleſia chriſti ędificat⁹: ⁊ cognoſcitur q⁹ deus nr̃m dauid cōfirmauit regē ſup iſr̃l. i. videntes deum.

Concubinas. Hereticoꝝ eccliās q̃ ſub chriſtiani noīs titulo ſe manere gloriant. Sed q⁹ ꝓpter lucra carnalia chriſtū ſequūt: nō cōiuges ſed concubinę vocant. Nūc vero ſi reges plures vxores. vel cōcubinas habent. peccatū ē: q⁹ figurę tranſierūt pro quibus hoc aliquādo veniale fuit.

Natiq; ſunt dauid. Si per dauid ſignificat chriſtus. non immerito

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

per filios eius intelligūtur christiani·q̄ sunt ex ūdcis ⁊ nationibus·quib cōgruunt interpretationes nominū. Samua audacia. Sobab:cōuertēs. Jabaar: elegit. Helisua:dei mei salus. Nepheg:applicās ori. Jafia:illuminat vel ostendit. Helisama:deus meus audiens. Helida: de⁹ me⁹ scit. Helifeleth:deus meus saluans.

Baalpharasim. Interpretat inimico⁹ diuisio. pōt dici sic locus vocatus:q⁹ philistijm reliquerūt idola sua in loco vbi diuisi sunt.

Dirorū. In hebraico flentiū.i.idolo⁹ vbi.s. idola erāt i q̄bus cōfidebant: que flentiū vocant: quia fletu digna fūt: ⁊ cultores suos ad fletum miserāq; perducunt

In cacumine pirorū. Pirus dicit greco par· quod ē ignis. Piri:sāci. cacumen:sublimitas vite eoꝝ in qua flante spiritu sancto itonuit predicationis sonit⁹. Qui ē gradientis.i. donū in carne aduenientis. in cacumine pirorū.i.super celsitudinē sanctoꝝ. dū hic sonitus auditꝰ a nro dauid: philistei intelligibiles superant.

C. VI.

Cōgregauit aūt ⁊c. Dauid christuꝫ· arca significat ecclesiā. Qui sunt dauid arcā i ciuitatē suā adducere: sed causa iter ueniente ad tēpus·eā alibi diuīt: ⁊ postea qđ voluerat explet: q⁹ dñs in carne apparens euangeliū gētibus predicauit: sed ecce pars ex parte cōtigit in isrl: donec plenitudo gētiū. ⁊ sic omis isrl⁹ saluꝰ fi.

Congregauit dauid ex israel electos triginta milia: q⁹ dñs primitiuā ecclesiā ex israel cōstituit:nō oēs sed electos sibi cōsocians. Nō enī oēs qui ex israel hi sunt israhelite:sed filij promissionis deputāt i semine. Qui triginta milia dicuntur.i. fidei operis ⁊ spei firmitate perfecti. Tria enī ꝓpter cōfessionē trinitatis ad fidē pertinēt· decē ꝓpter decalogū ad opera. Mille propter sui perfectionē ad spem vite eterne.qua superari nihil ē:sicut nullus numerus maior millenario ē. Si enī decē multa.si triginta.si etiā mille milia dixeris.nō ipsū mille numerando trāscendis:sed vt per se vel per minores numeros sepius ducēdo multiplicas. Tria ergo p decē multiplica·ne fides sine operib⁹ mortua sit. Item triginta per mille vt fides q̄ per dilectionē operat:nō alibi q̄s in celis remunerationem speret. Electi igit ex israel.populos recte credētes· operātes· sperantesq; significant. Vir aūt iuda q̄ erāt cū dauid aplos ⁊ doctores latentes christi quasi familiarius adhērētes indicāt.his stipatus dūs arcā adducere.id est.ecclesiam dilatare:⁊ in eoꝝ qui nō crediderūt cordib⁹ inserere gaudet. Imponitur arca plaustro nouo: vt noui testamēti gr̄a renouatis i baptismo infundatur·⁊ vinū nouū nouis vtribus cōmendet. Erat quidē prius arca in domo aminadab:qui erat in gabaa:q⁹ eadē q̄ nūc predicat ecclie fides:⁊ ante incarnationis dūice tempus florebat:in his qui patriarchārū deuotionē secuti sunt. Aminadab enī qui interpretatur deus meus spontane⁹ vel abraam patrē fidei: vel moysen legislatorē significat.qui vterq; in gabaa custodit arcam:quia sublimi exemplo virtutis credentiū pectora munit. Vnde ⁊ gabaa collis interpretat.qui ē locus in ciuitate cariathiarum Lata sonis arca ludebat dauid:⁊ oīs israel coꝝ dño diuersis istrumētis

tua. Uenit ergo dauid i baalpharasim·⁊ percussit eos ibi·⁊ dixit: Diuisit dñs inimicos meos coꝝ me·sicut diuidunt aquę. Propterea vocatuꝫ est nomen loci illius baalpharasim. Et reliquerunt ibi
† etiā ercussit·sicut in paralip. declaratur.
sculptilia sua † quę tulit dauid ⁊ viri eius. Et addiderunt adhuc philistijm vt ascenderēt: ⁊ diffusi sūt in valle raphaim. Consuluit autē dauid dominū: Si ascendā cōtra philisteos·⁊ tradas eos i manus meas? Qui respondit: Non ascē
alias contra eos
das obuiam eis· sed gira post tergum eoꝝ: ⁊ venies ad eos ex ad
† vel cū audieris a potestatibus angelicis eoꝝ idola conteri et conculcari.
uerso pirorum. Et cū † audieris sonitum clamoris gradientis i cacumine pirorū· tunc inibis prelium: quia tunc egredietur dominus añ faciem tuam· vt percutiat castra philistijm. Fecit itaq; dauid sicut pręce perat ei dñs: ⁊ percussit philistijm de gabaa vsq; dum venies gezer.

C. VI.

Congregauit autē rursum dauid omnes electos ex israel triginta milia Surrexitq; dauid ⁊ abijt· ⁊ vniuersus populus qui erat cum eo de viris iuda· vt adducerēt arcaꝫ dei· super quā inuocatū est nomē domini exercituū sedentis in cherubin super eam. Et imposuerunt arcam dei super plaustrū nouuꝫ. Tuleruntq; eam de domo aminadab·qui erat in gabaa. Oza aūt ⁊ haio filij aminadab mīabāt plaustrum nouū. Cūq; tulissent eaꝫ de domo aminadab· q̄ erat i gabaa ⁊ musicoꝝ generib⁹:q⁹ ichoante nouę gr̄ę ꝓconio: dñs ad exhibendas deo patri laudes humilitatis oēs inuitat dicēs: Qui mihi ministrat· me sequat. Alij dādo per spiritū sermonē sapiētię·alij sermonē scientię·alij genera linguaꝝ ⁊c. Sed his ⁊ huiusmodi charismatū generib⁹ progrediente arca.i. crescēte primitiua ecclia: ventū ē ad areā nachor. id est.areā ꝓparatā in gentiū eccliam fidei veritate cōsecrandā. de qua dicit. Permū dabit areā suā. vbi sacerdos q̄ arcā incautus quasi corrigēdo tetigit:mox a dño percussus occubuit. q⁹ indeoꝝ ꝓpls dū inuidet gētib⁹: salutis munere priuat. Dū legē vult euāgelio miscere: vtriusq; grāꝫ perdit. Tenuit eā:q⁹ calcitrabāt boues. Boues calcitrare ē predicatores euāgelij liberius circa fidē agere:nec sēm cōsuetudinē legis ingredi:ſꝫ sabbata.neomenias·circūcisionē·victimasq; spūaliter interpretari. Quos velut errantes corrigere tētabant: qui descendentes de iudea docebāt fratres. Nisi circūcidamini lēm mosi: nō potestis salui fieri.

Sedentis in cherubin. Super arcā erat tabula quā alis duo cherubin tegebāt. iter quos dñs apparebat ⁊ loq̄bat.

Hre. In hystoria regis dauid ⁊ ꝓphete:qua arcā dei adduxisse dī:humilitas approbata· superbia dānata· ⁊ temeritas vindicata monstrat. Dauid enī qui coꝝ arca humiliter saltare nō erubuit. mox p missionem filij dei de sua ſtirpe nasciturꝰ: suscipere meruit. ⁊ cō iunxit quę humilitatē desperit:perpetuę sterilitatis pęnas luit. Sacerdos quoq; qui arcam temerarie tetigit:reatum sui ausus immatura morte purgauit. Vbi intuendū ē quantū delinquat qui ad corpus dñi reus accedit si ille morte multat⁹:qui arcā dñici corporis figuraꝫ· minori q̄s debuit veneratione corripuit.

Gregꝰ. Sepe q⁹ intelligi nō valēt· deterioribus displicent facta: vel dicta meliorū. Sed eo ab eis nō temere reprehendēda sūt: quo apprehendi veraciter nō possunt. Sepe aliq̄d a maioribus dispēsatorie agit⁹ qđ a minoribus erro⁹ putat⁹. Sepe multa a fortib⁹ dicūt⁹ q̄ infirmi diuidicant:q⁹ ignorāt. Nō bene bobus calcitrantib⁹ inclinata illa testamēti arca significat⁹.quā q⁹ casurā credēs leuites erigere voluit:mox sententiā mortis accepit. Quid enī est mens iusti nisi arca testamēti:quę bobus calcitrantib⁹ inclinat⁹: q⁹ sepe etiā qui bene ꝓest dū subiectorū cōpassione cōcutitur:ad dispēsationis cōdescensionē ex sola dilectione promouet⁹. Sed in hoc qđ dispensatorie agitur:inclinatio fortitudinis casus putatur imperitis. Vñ ⁊ subdit⁹ contra hāc manū reprehensionis mittit⁹:si a vita protinus sua temeritate deficiūt. Leuites ergo quasi adiuuans manū tetendit:sed delinquēs vitā perdidit.q⁹ dū infirmi fortiū facta corripiūt:ab ipsa virtutiū sorte reprobant⁹. Aliq̄n sancti viri quędā minimis cōdescendēres dicūt: quędam vero fūma cōtēplantes proferunt dumq; vim vel cōdescensionis vel altitudinis nesciunt·audacter hęc stulti reprehendunt. Et quid est iustum de sua condescensione velle corrigere:nisi inclinatā arcam superba reprehensionis manu relenare. Quid ē iustū de incognita locutione reprehēdere:

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

nisi motū eius fortitudinis erroris lapsū putare. Sed perdit vitā qui arcā dei tumide subleuat.q; nō sanctoꝝ cōtigere recta p̄sumit: nisi qui de se prius meliora fatit. vnde z leuites ozat.robustꝰ domini dī q; p̄sumptores nisi robustol se i domino crederent:non meliorum facta vel dicta velut infirma iudicarent.

¶Qui mortuus ē ꝛc. Mozuo sacerdote nō ausus ē arcā diuertere ad se in ciuitatem dauid:sed diuertit eam in domū obededom gethei ¶Quia respuentib verbū iudeis:ne p̄dicatio audita z nō suscepta plꝰ noceret:apli trālierūt ad gentes. vnde loc⁹ arcę nachor.quę gentiū fidez domini gratię p̄paratā significat-percussio ozę nūcupat: q; ex illoꝝ delicto prouenit salus gentibus. Obededō nāq; qui interpretat seruiens homo illum significat-de quo dicitur: Populus quē nō cognouī seruiuit mihi-in aud.au. ꝛc.z quasi mors ozę p̄mittitur. Eripies me de cōtradictionib ꝑpli. gethq quoq; torcular interpretat:significāt crucē:in qua vtis vera calcari z exprimi dignata est. A qua gethęus populus potest appellari-q; dicit. Mihi aūt ablit gloriari nisi in cru.do.

¶Tribus mensibus. Quibus.s.hōdes spes z charitas significat: Sicut enim diebus mensis simplex ita singulę virtutes suis eque passibus ad perfectionē veniunt. bi menses donec plenitudo gentiū itrat: currere non cessant.

custodiēs arcā dei-haio p̄cedebat arcam dei. Dauid autez z omnis israel ludebat cozā domino in omnibus lignis fabrefactis-z citharis z lyris z timpanis z sistris z cimbalis. Postq; aūt venerunt ad aream nachoz-extendit manū ozа ad arcam dei-z tenuit eā:qm̄ calcitrabant boues-z declinauerunt eam. Iratusq; est dominus indignatione contra ozam-Et p⁹cussit eum ¶super temeritate: qui mortuus est ibi iuxta arcam dei. ¶ Id ē super humeros eīt percussus- quibus se candā legem arcā ferre debuit.

Contristatus est aūt dauid eo q; percussisset dominus ozam. Et vocatum est nomen loci illius percussio ozę vsq; in diez hanc. Et extimuit dauid dominum in die illa dicens: Quomodo ingredietur ad me arca domini-et noluit diuertere ad se arcam domini in ciuitatē dauid-sed diuertit eam in domū obededom gethęi. Et habitauit arca domini in domo obededom gethęi tribus mensibus. Et benedixit dominus obededom z oēm domum eius. Nunciatūq; est regi dauid. quia bñdixisset dominꝰ obededom-z omnia eius p̄pter arcam dei. Dixitq; dauid: Ibo z reducam arcam cum benedictione in domū meam: Abiit ergo dauid z addurit arcaz dei de domo obededom in ciuitatem dauid cū gaudio. Et erant cuz dauid septē chozi-z victima vituli. Cūq; transcendissent ¶ qui portabant arcaz domini sex passus: immolabant bouem z ouem z arietem. Et dauid percutiebat in organis armigatis z saltabat totis viribus añ dominū. Porro dauid erat accinctus ephot lineo-z dauid z omnis domꝰ israel ducebāt arcā testamēti domini i iubilo z in clangore buccinę. Cūq; intrasset arca domini i ciuitatez dauid- ¶michol filia saul p̄spiciens per fenestram-vidit regem dauid subsilientez atq; saltantem cozaz domino: z despexit eum in corde suo. Et itroduxerūt arcam domini-z posuerunt eam in loco suo in medio tabernaculi qd̄ tetenderat ei dauid. Et obtulit dauid holocausta cozam dño z pacifica. Cūq; complesset offerens holocausta z pacifica. Benedixit populo i nomine domini exercituum. Et partitus est vniuersę multitudini israel tam viro q̄ mulieri singulis ¶ collitridaz panis vnam-z assaturam bubalę carnis vnam z ¶ similam fritam oleo. Et abiit omnis populus vnusquisq; ¶ In humeris ne percuterentur sicut ozа ¶ Aqua osa vel ex omnibus aqua ¶ Quia gestus corporis ad vocē pertinebat cantantis. vnde cecinimus et non saltauimus. ¶ Panis est triangulus et modicus ¶ A boue dicitur bubalus agrestis-et indomit⁹ ¶ Panicula prius cocta: deinde friguntur oleo.

¶Tandem rediens dauid arcam in ciuitatem domini reducet: quia christꝰ helia z enoch p̄dicantibus cōuertet corda patrū ad filios.boues z arietes immolans.i.eos qui aream domini triturant:z ouium ducatuz gerūt in martirij sanguine coronans.

¶In organis armigatis.i. ad armum ligatis.dum manibus ferētis tanguntur. Aliud genus organi est-qd̄ cum aqua fit.

¶Ephot. Non pontificali:sed linea veste cā humilitatis. Linum de terra procreatū multo labore ad candorem vestis peruenit: z humanitas a verbo assumpta inter flagella triūphauit.

¶Cunq; intrasset arca domini ꝛc. Cuncta exultantibus z ad arcę celestis introitū hymnos resonantib-sola michol filia saul abest z ex spectaculis dō humiliatuz despicit: quia credentibus i fine mūdi iudicis- multa professione christū sz opere sequent' antichristū. quibus cōgruit q michol (quę ob figurandū infirmitatē carnalium a qua omnis interpretat') nō vxor dauid: sed filia saul dicitur. quia qui christo fide tenus seruiunt: nō illius regno coronāci: sed persecutorū eius quos imitantur anathemate sunt dānandi. Verū praui succensent humilitatez ecclesię contēnant-nihilominus arca dñi locū suuz ingredit: z ponit in medio tabernaculi:qd̄ tetenderat ei dauid.i.fides ecclesię. p̄dicatur- profi cit-inserit cōcordibus omniū- quos deꝰ ad vitā p̄cordinauit gr̄ā. Offert dauid holocausta z pacifica coram dño:fidez deuotionēq; ecclesię cōmendat christus patri: q; ad dexterā dei interpellat p̄ nobis.qui in exemplū dauid fideles humilesq; benedicens:salutaris mysterij pascit alimētis: partitur ingulis colliridam panis vnam. illius.s.qui de cęlo descēdit: z dat vitā mūdo: z assaturā. bubalę carnis vnam. illius.s. vituli saginati qui p̄ reuerente filio mactatus: z igne passionis assatus est dicens: Exaruit velut testa virtus mea. z similam fritā oleo. carnem scilicet a peccati labe mundissimam: sed humanę salutis causa vberrimam delectationibus crucis sartagine coctam. Merito vnius panis collirida-vna carnis assatura datur :quia vnus dominus-vna fides-vnū baptisma; vnus deus z pater oīpotens. Aliter:hec munera fideles accipiūt:cū vnus panis z vnum corp⁹ multi in christo-sue carnis singuli lasciuiā castigātes z seruituti subijacentes:spiritus igne decoquūt: z fructus bonoꝝ operū oleo misericordię pinguissimos-cōpassione proximi feruere faciūt. At cōtra filia saul cubiculuz regis ingressa:nullos cōcepti seminis fructus dat:qz q; verbū dei aurem⁹ percipiūt:absq; boni opis prole diē perpetuę mortis expectant.

Egressa michol filia saul ꝛc. Greg. Intueri libet quanta virtutum munera dauid perceperat: ꝛ in his omnibus ꝙ̄ fortem se humilitate seruabat. Quē enim non extollet ora leonum frangere: vrsorum brachia dissipare: despectis priorib⁹ fratribus eligi: reprobato rege ad regni gubernacula vngi: timē dum cunctis vno lapide goliam sternere a rege proposita certis allophilis numerosa pgenia reportare: promissam tādē regnum percipere: cū ctumq; israhelitici populum sine vlla contradictione possidere ꝛ tamen cum arcam dei i hierusalē reuocat: quasi oblitus ꝑ latum se omnibus admixtus populis ante arcaz saltat. Et quia coram arca saltare: (vt credit) vulgi mos fuerat: rex se in diuino obsequio per saltum rotat. Ecce quē dñs cunctis singulariter ꝑtulit: sese sub domino exequādo minimis: ꝛ abiecta exhibēdo cōtēnit. Non potestas regni ad memoriam reducitur: non subiectorū oculis saltādo vilescere metuit: non se honore pelatū ceteris ante eius arcam qui honorē dederat recognoscit. Coram deo egit debilia vel extrema: vt illa ex humilitate solidaret: ꝙ̄ coram hominib⁹ gesserat fortia. Quid ō his factis ab alijs sentiatur ignoro. Ego dauid plus saltanté stupeo. quā pugnantem. pugnando hostem subdidit. saltando coram domino se metipsum vicit. Quē michol saul filia adhuc ex tumore regij generis insana cū humiliatum despiceret dicens: ꝙ̄ gloriosus fuit hodie rex discooperiēs se añ ancillaſ seruorū suorū ꝛ nudat⁹ quasi vnus de scurris. protinus audiit. Ludaz ante dominū qui elegit me potius ꝙ̄ patrem tuū. ꝛ paulo post. Ludam ꝛ vilior fiam plusq̄ factus sum: eroq; humilis i oculis meis. Ac si dicat: vilescere coram hominibus appeto: quia seruare mihi corā deo ingenuitatē per humilitatem quero. Sunt qui de se humilia sentiunt: qui in honoribus positi nihil se nisi puluerē fumumq; perpendunt: sed coram hominibus viles apparere refugiunt: ꝛ contra hoc qđ de se interius cogitant: quasi rigida exterius venustate palliantur. Et sūt qui viles videri ab hominibus appetunt: ꝛ omne qđ sunt detectos se exhibendo contēnunt. sed apud se quasi ex ipso merito ostensę vilitatis intumescūt. ꝛ tanto magis in corde elati sunt: quanto amplius in specie elationem premunt. Quę vtiq; elationis bella. dauid magna circūspectione deprehendit: mira virtute superauit. Q̄ enim de se intus humilia sentiens. honorem exterius nō quērit. insinuat dicens: ludam ꝛ vilior fiam. Et quia per hoc ꝙ vilem se exterius

in domum suaz. Reuersusq; ē dauid vt benediceret domui suę. Et egressa michol filia saul in occursum dauid ait: Quā gloriosus fuit hodie rex israel discooperiēs se ante ancillas seruorū suorū ꝛ nudatus est quasi si nudetur vnus de scurris: Dixitq; dauid ad michol: Coram dominno. quia ludaz ante dominū qui elegit me potius ꝙ̄ patrem tuū ꝛ ꝙ̄ omnē domuz eius: ꝛ pręcepit mihi vt esseꝫ dux super populum domini in israel. Et ludam ꝛ vilior fiam plusq̄ factus sum. ꝛ ero humilis in oculis meis: ꝛ cum ancillis de quibus locuta es gloriosior apparebo. Igitur michol filię saul non ē natus filius vsq; ad diē mortis suę.

† Sicut pauis populū ita nūc familiā benedicit: expulsas distribuit

C. VII.

Factum ē aūt cū sedisset rex in domo sua. ꝛ dominus dedisset ei requiē vndiq; ab vniuersis inimicis suis dixit ad nathan prophetam: Vides ne q̄ ego habitem i domo cedrina. Et arca dei posita sit in medio pelliuz? Dixitq; nathan ad regem: Omne qđ est i corde tuo vade fac: quia dominus tecum est. Factum est aūt in nocte illa. ꝛ ecce sermo domini ad nathan dicēs vade ꝛ loquere ad seruum meum dauid. Hęc dicit dominus: † Nū quid tu ędificabis mihi domum ad habitandū? Neq; enim habitaui in domo ex die illa qua eduxi israel de ira ęgypti vsq; in diez hanc. sed ambulabam in tabernaculo ꝛ in tentorio † per cuncta loca quę transiui cum omnib⁹ filijs israel. Nūquid loquens locutus sum ad vnā de tribubus israel. cui pręcepi vt pasceret populū meum israel. dicens: quare nō ędificasti mihi domum cedrinam? Et nunc hęc dices seruo meo dauid: Hęc dicit dñs exercituum: Ego te tuli de pascuis sequentem greges. vt esses dux super populum meum israel. ꝛ fui tecum i omnibus vbi cūq; ābulasti. ꝛ interfeci vniuersos

† Quasi nō. quia vir sanguinū es.

† Silo. galgala. nobe. et cetera loca vbi taberna culum et arca domini locata sunt.

prębuit. interius non intumescit: adūngit. Eroq; h.m.o.m. Ac si dicat Qualem me exterius exhibeo: talem interius attendo. Quid ergo acturi sunt quos doctrina eleuat: si dauid qui ex carne sua venturū redemptorē nouerat. eiusq; gaudia prophetando nunciabat: tamen i se cernicē cordis valida discretōis calce depremebat; dicēs Ergoq; būlis i. o. m:

Gloriosus ꝛc. Dauid cum arcam i hierusalem transferret a michol subsannatus est. Et christ⁹ cū testamētum nouū in ecclesiam suā transferret: iudeis in crucis ludibriū fuit. nudus apparuit: dū potētiā illis abscondēs carnis infirmitatē quasi ephot lin cū ostendit. Ancillę seruorū per sonā gestant sanctorū: inter quos p crucis trūphum gloriosior effectus ē. quem dum michol irridet: gloriosior: ancillis apparet. quę in typo synagoge sterilis pmā sit.

Et nudatus. Nudatus nō oīno: sed regalib⁹ indumentis: ꝛ qz se coā dño humiliare nō erubuit: mor promissionē filij dei ex sua stirpe nascituri suscipere meruit.

Omne quod ē. Patet qz ꝓphię spiritus ꝓphetaz mētes nō semper irradiat. Spūs eni vbi vult spirat. bic heliz? ait: Dñe celauit me: ꝛ nō idica. mihi. Qđ de⁹ ex dispensatione pietatis vsi ponit: qz dū ꝓphię spīm dat ꝛ subtrahit: ꝓphetarum mētes eleuat in celsitudine: ꝛ custodit in humilitate. vt accipientes spīm inueniant qđ de deo sint: ꝛ rursum ꝓphię spīm non habentes cognoscāt qđ sint de semetipsis

Greg. Mundus i se esse a vicijs debet. qui curat aliena corrigere. vt terrena non cogitet. vt desiderijs infimis nō succūbat: quatinus pspicacius alijs fugiēda videat quāto hęc ipse per scientiā ꝛ vitā venus declinat. Nō pure maculā i mēbro cōsiderat oculus: quę puluis grauat. ꝛ superiectas sordes tergere nō valent manus: quę lutū tenēt. qđ iuxta antiquā trāslationē bñ ad dauid erga exteriora bella laborantē per significationē dicit. Nō tu ędificabis mihi templū: qz vir sanguinū es. Dei templū ędificat: qui corrigēdis atq; instituendis primoz meritis vacat. Templū dei sumus nos. qui ad verā vitā et eius inhabitatione cōstruimur: vnde. Templū dei sanctū est qđ estis vos. Sed vir sanguinū templū dei ędificare prohibet: qz q̄ adhuc actibz carnalibz incubat: necesse est. vt instituere ꝓioz mētes erubescat.

Nūquid loquēs lo. ꝛc. Alicui iudici de tribubus israel: cui pręcepi vt pasceret populū meū israel: q̄re nō ędificasti mihi domū cedrinā. Ideo a nullo iudicū sibi ędificari domū cedrinā iussit: qz omnes contra hostes

¶Et ponā locū. Tempus salomonis describit quo filij isrl pacē vndiq; habuerūt: nec afflicti sunt sicut tempore iudicū.

¶Et fidelis e. d. t. Hoc vere de christo dicit. Salomōis enī domus plena fuit alienigenis mulieribus falsas deos colentibus. & ipsum salomonem ad idē impellentibus. In christo vero complent ista qui ē ex semine dauid scōm carnē. Judā filium dauid in hoc loco .pmisū itelligūt salomonē & adhuc mirabili cecitate aliū se speare dicūt. Facta est quidē alia imago rei future in salomone: q; templū edificauit: pacē scōm nomē suum habuit. Salomon enī pacificus interpretat; i principio regni sui laudabilis fuit: sed christū prenūciabat nō exhibebat. vnde quedā; de illo scripta sūt: q̄li de ipso prędicta: dū scriptura i eo figurā depingit futurorum. Nam i psalmo q̄ nomine eius intitulatur: multa dicūtur: que ei cōuenire nō possunt: christo aūt euidenter cōueniunt. In salomone enī figura. In christo veritas. Notū ē enī quibus termis regnū salomonis cōclusum sit: cū ibi legatur: Dñabit a mari vsq; ad m. & a flumīe vsq; ad termios orbis terrarū. Christ⁹ aūt a flumīe dñandi sūpsit exordiū: vbi baptisatus a iohanne eo demōstrāte egpt agnosci a discipulis: q̄ eius nō solū magistrū: sed etiā dñm appellauerūt. nec ob aliud viuente adhuc pīe suo regnare cepit (q̄d nulli illoꝝ regū cōtigit) nisi vt appareat iplū nō esse quē ꝓphia ꝓsignat dicēs. Cuꝫ repleti fuerint dies tui: & dormies cū pribꝰ tuis: suscitabo semē tuū p⁹ te ꝛc. Hic ē enī verus pacificus: q̄ nō aī sicut salomon: sꝫ post mortē dauid pphetar suscitand⁹: qui edificauit domū deo nō de lignis & lapidibus: sed de boibꝰ. vnde: Templū dei sanctū ē: q̄d estis vos. Benedictio enīs dñi in semīe dauid i ēternū speranda ē. vnde certissima spe dī fiat fiat: scōs iludd: Benedictus dñs in eternum fiat fiat. Spei autē confirmatio est ipsa repetitio. vnde dauid. Et locut⁹ es ꝓ domo serui tui i longinquum. inimicos tuos a facie tua. Feciq; tibi nomen grande iuxta nomen § Abrāā: ysaac: et iacob: moysi: et iosue: quorū nomina famosa sunt in terra. magnorū qui sunt in terra. Et ponam locum † Celum spirituali populo meo israel: & plantabo eum. Et habitabo cum eo: & non turbabitur ampliꝰ: nec † Dec tanta bona qui in terra sperat insipiēter saput. addēt⁹ filij iniquitatis vt affligāt eum sicut prius: er die qua constiti tui iudices super populum meum israel. Et requiem dabo tibi ab oībus inimicis tuis: Prędicitq; tibi dominus .i. filios tibi succedentes. q̄ † domum faciat tibi dominus. Cūq; completi fuerint dies tui: & dormieris cū patribus tuis: suscitabo † semen tuū † Christū § Qs non de salomone. post te: qd egredief de vtero tuo: & firmabo regnū eius. Ipse ędificabit domum nomini meo: & stabiliam thronum regni eius vsq; i sempiternū. Ego ero ei in patrem & ipse erit mihi in filium. Qui si † In membris Salomonē † iniq; aliquid gesserit: arguā eū † gladio ūmanorū. § Incomotidatibꝰ corporū in virga virorum: & in plagis filiorum hominum. Misericordiam autem meam non auferam ab eo. sicut abstuli a saul: quē amoui a facie mea. Et fidelis erit domus tua: & regnum tuum vsq; inēternū ante faciem meam: thronus tuus erit firmus iugiter. Secundum omnia verba hec: & iuxta vniuersam visionem istam: sic locutus est nathan ad dauid. Ingressus est Arca. f. dñi. autem rex dauid: & sedit coram dño: & dixit: Quis ego sum dñe deus meus: & quę domus mea: quia adduxisti me huc vsq;? Sed & hoc parum visum est in conspectu tuo domine deus meus: nisi loquereris etiā de domo serui tui in longinquum. Jsta est enim lex adam domine deus? Quid ergo addere poterit adhuc dauid vt loquatur ad te? Tu enim scis seruum tuum domine deus. Propē † Qs. f. promisisti. abrāā: ysaac: et iacob. § Dī fericordiam tuā. f. q̄ non est similis tui † verbum tuū & secundū † cor tuū Mihi feciſti omnia magnalia hęc: ita vt Qs facturus es. notum faceres seruo tuo. Jdcirco magnificatus es domine deus: quia non est similis tui: neq; est deus extra te: in omnibus quę audiuimus auribus nostris. Quę ē autē vt populus tuus israel gens in terra: propter quā iuit deus vt redimeret eam sibi in populum: & poneret sibi nomen. Faceretq; eis magnalia & horribilia super terrā a facie populi tui quē redemisti ti † In hebreo gentib⁹ et dijs earū: quasi egyptios in mari rubro peremisti et in dijs eorū fecisti iudicia. bi ex egypto † gentem & deus eius. Firmasti enim tibi populum tuū israel in populum sempiternum. Et tu domine factus es eis i deū. Nunc ergo domine deus verbū qd̄ locutus es super seruū tuum & † Opere perfice. f. filiū da. per quem stabiliatur domus mea inēternum super domū eius † suscita i sempiternū

Inde adiūxit: Nūc incipe & benedic domui serui tui i ēternū: qa tūc generaturus erat filiū ex quo pgenies eius ducerēt ad xpm Jdeo cū scōm. lxx. in verbis nathan dictū sit: & nūciabit tibi dominus. qm̄ domū edificabis ipsi. postea dicit ipse dauid: Qm̄ tu dñs deus oipotēs deus israel revelasti aurē serui tui dicēs: domū edificabo tibi hāc enī domū edificamus bñ viuēdo: & deo opitulando. Huius dom⁹ cū venerit vltia dedicatio: iple bit qd̄ p nathan dictū ē: Et ponā locum pplo meo israel: & plātabo illū & inhabitabit seorsū: & solliciť non erit vltra: & nō apponet filius iniquitatis humiliare eū sicut ab initio a diebꝰ quibꝰ constitui iudices sup populū meū isrl. Judices enī ante fuerūt qs reges. & humiliabat pplm filius iniquitatis. i. hostis alienigena p tempora interualla. & iueniunt tibi pacis tempora prolixiora qs salomon habuit: qui. xl. annis regnauit. Nā sub iudice aioth fuit par. lxx. annis. Non ē sub salomone hec promissa sūt. nec qsq; illoꝝ regū in tāta pace regnauit. vt gens illa sollicita nō fuerit Locus ergo tam pacatę & securę habitationis ēternus est: vbi erit verus israel. i. videns deum.

¶Et sedit coram dño. Sedere coram domino est beneficia eius in humilitate cōfiteri.

¶Ter adam. d. scilicet bois: vt tibi i simplicitate cordis & puritate seruiat: & tu facias ei: scōs misericordiā tuā sicut mihi fecisti.

¶Quę est aūt ge. In terra alia prēter electā: ppē quā venit dei filius i mūdū velut i egyptū: vt cōmercio sanguinis redimeret sibi populum acceptabilem sectatorē bonorum operum. Deum autem eiusdem populi dominicum hominem intelligimus: quem de egypto id est mundo per vterum virginis assumpsit.

¶Ex egipto. Gentē & deo eius. vel gentem & deū eius. Gentem israel: & deū eius moysen: de quo constitui te deū pharaonis.

z fac sicut locutus es· vt magnifi
cetur nomen tuū vsq; i sempiternū·
atq; dicat: dominus deus exerci
tuum deus super israel. Et dom9 Ecclesia
serui tui dauid erit stabilita coraz
domino·q2 tu domine exercituuz
deus israel reuelasti auriculam
serui tui dicens: domum ędifica Nathan. Per prophetā.
bo tibi. ¶ Propterea inuenit ser ¶ Quia. s. reuelasti autē serui tui.
uus tuus coz suum· vt oraret te Audaciā cordis
oratione hac. Nunc ergo domie
deus·tu es deus verus: z verba
tua erunt vera. Locutus es eniz
ad seruum tuum bona hęc. Inci
pe igitur z benedic domum serui
tui· vt sit insempiternū coram te:
quia tu domine deus locutus es
hęc: z benedictione tua benedicet
domus serui tui in sempiternū.

C. VIII.

Factum ē autē
post hęc percussit dauid
philistijm: z humiliauit eos. Et
tulit dauid frenū tributi de ma
nu philistijm·z percussit moab·z
mensus est eos funiculo coęquāl Diperbole
terrę. Mensus est autē duos fu
niculos: vnū ¶ ad occidendum·z ¶ Quos vult dānat propter peccata·quos vult
vnum ad vinificandum. Factusq; vinificat condonās peccata dūs hęsus
est moab dauid seruiens sub tri
buto. Et percussit dauid adadezer
filium roob regem soba: qñ profe
ctus est vt dñaretur super flumē
eufraten. Et captis dauid ex par
te eius mille septingentis equiti
bus·z viginti milibus peditum·
subneruauit omnes iugales cur
ruum. Der eliquit autē ex eis cen
tum curruſ. Uenit quoq; siria da
masci vt presidiū ferret adadezer
regi soba·z percussit dauid de siria
vigintiduo milia virorū. Et posu
it dauid presidiū i siria damasci. s. qui eā sibi tutam facerent.
Factaq; est siria dauid seruiens
sub tributo. Seruauitq; domin9
dauid in omnibus ad quęcunq;
profectus est. Et tulit dauid arma
aurea z torques quas habebant
serui adadezer: z detulit ea in hie
rusalem. Et de bethe z de beroth
ciuitatibus adadezer tulit rex da
uid ęs multum nimis. De quo fe
cit salomon omnia vasa ręa in tē
plo: z mare ęneū z colūnas z alta
re. Audiuit autē thou rex emath
q; percussisset dauid omne robur
adadezer. Et misit thou ioram fili
um suū ad regez dauid: vt saluta
ret eum congratulans· z gratias
ageret· eo q; expugnasset adade
zer·z percussisset eum. Nostis q;
pe erat thou adadezer. Et i manu
eius erant vasa aurea z vasa argē
tea·z vasa ręa: quę z ipsa sancti
fauit rex dauid domino cuz argē
to z auro· quę sanctificauerat de
vniuersis gentibus: quas subege
rat de siria z moab z filijs ammon
z philistijm z amelech·z de manu
bijs adadezer filij roob regis so
ba. Fecit quoq; sibi dauid nomē Erexit. s. sibi formicē triumphalem
cum reuerteret capta siria in valle
salinarū cęsis decē z octo milibus
z in gebelem ad vigintitria milia·
z posuit i ydumea custodes· sta
tuitq; presidium: z facta ē vniuer
sa ydumea seruiens dauid. Et ser

cit: significat q; chri
stus oēs gentes sub
dominationē sua te
net z premit: z cēsum
honorū operū exigit.
damascus enī nobi
lis vrbs phenicis· eo
dem vocabulo quo
z maseth ancille ab
rę filius dicit'. z iter
pretat' sanguinis po
culū. Siria vero sub
limis vel humecta.
Que enī prius hume
cta libidine· sanguiē
humanum inerplebi
liter sitiebat. nūc mū
data baptismo chri
sti. sublimis profectu
virtutū sanguis eius
pocalū desiderat.

¶ Inuenit cor tuū Nihil corde fugaci
us: qđ inuenit: cuz p
discretionē restrīgit.
¶ Frenum. Christ9
de aerijs potestatib9
triūphans· frenū erro
ris qđ humano ge
neri imposuerāt con
fregit.

¶ Frenū tributi Quicq; ciuitates erāt
philistinorū· quę ista
elem tributariū facie
bant. Has tulit sibi
dauid·z fecit tributa
rias: sicut in para
lip. legitur. Percus
sit dauid philistijm
z humiliauit eos·z tu
lit geth z filias eius
de manu eoz ꝛc.

¶ Locquās terrę Nō enī boies i terra
viuētes intantū bu
miliabant: vt funicu
lo superextenso terrę
appareret ęquales: iz
adeo viles z cōtēpti
vt in nullo plus va
lerent q̄z terra q̄ nul
los boies habet. Fu
niculū aūt pro sorte
posuit: q: funiculo so
let terra mēsurari. se
cundū illud: z sorte
diuisit eis terrā in fu
niculo distri. Signi
ficat aūt q; tam libe
re regiones moabita
rum· quibus vellet di
uideret· q̄s possessor
agros proprios· Mē
sus est aūt duos fuñ
culos: vnū ad occi. z
vnū ad vinificandū
Significat aūt quia
quos voluit potuit
occidere: z quibꝫ vo
luit parcere. Nō aūt
moab qui interpreta
tur ex parte: z siriam
damasci z ęteras re
giones tributarias fe

¶ Sanctificauit
rex dauid. Si rpl
omnes quos de geri
bus conuocat· alios
quasi aurū. i. sensus
spūales facit· alios q̄si
argentū. i. eloquētie
nitore splēdētes. alios
quasi ęs· prędicatiōe
sonoros sanctificat do
mino: vt eius taber
naculo fideliter de
seruiant.
¶ Cęsis decem et
octo. Nō in q̄busdā codicibus duode
cim milia cęsa dicūt'.
vicio scriptorū inoleuit tum ē. veraciter enim
dauid i valle salina
ruz decē z octomilia
cecidit. ioab vo duo
decī milia· sicut i titu
lo. l viij: psalmi scribi
tur. Significat autē
q; christus districtōe
sui examinis in his q̄
de illo prauа sentiūt:
stulticiam imoderati
saporis extinguit.

Acōmentarius Vicē regis agebat: cui⁹ iudicio leges scribebantur. Scriba erat regis. Hec scribebat.

Sacerdotes. Sacerdos quasi sacer dux. Filij aūt dauid ducatū habebāt in tribu iuda

Cerethi ꝛc. Assistebant regi custodiētes corpus eius. ⁊ interpretāt' interficientes ⁊ vinificantes: qm̄ secundū iudicū eorum digni reseruabantur ad vitā: alij ducebāt' ad mortem.

C. IX.

Putasne ꝛc. Ecce dauid nō ē oblitus iuramenti ⁊ fœderis qđ cū ionatha pepigit: sed misericordiā quā promisit patri: filio ꝑplenit. Dauid quoq; christū significat. Jonathā q̄ interpretāt' columbe donū: vel dñi donū gratiaꝫ spiritussancti habuit ergo ionathas paruulū filium nomie miphiboseth vtroq; pede claudū: quē dauid ad se vocauit: cū ꝓdestinatio ⁊ ꝓscientia dei eū quē ad seculi desideria ⁊ mundana negocia exercenda sermone ⁊ actione debilem conspicit ad dei ministeriū eligit: q̄a quē mūdus p fastuꝫ elationis spernit: deus propter deuotionē humilitatis acquirit. Interpretat' enim miphiboseth de ore ignominia. ⁊ enī cui⁹ loquelā ⁊ ꝓscientiaꝫ superbia mūdi despicit: dū dono vtilis ad spiritale ministerium in ecclesia apparebit. Quid est aūt q̄ dauid sibam seruū saul de stirpe ipsius interrogās inuenit miphiboseth. nisi q̄ christ⁹ electorū numerū discutiendo inter eos qui cōtempti mundum relinquerunt ad se venire facit. Siba enī egressus venit interpretat' machir: vendens vel de infirmitate. Ammiel ꝑplis eius dē⁹. Lodabar: ipse verbum.

uauit dominus dauid in omnib⁹ ad quęcūq; ꝓfecit ē. Et regnauit dauid sup omnē israel. Faciebat quoq; dauid iudicium ⁊ iusticiaꝫ omni populo suo. Joab autē filius saruię erat sup exercitū. Pozro iosaphat filius achilud erat a cōmentarijs. Et sadoch filius achitob ⁊ achimelech filius abiathar erant sacerdotes. ⁊ saraias scriba Banaias aūt filius ioiade super cerethi ⁊ phelethi. Filij autē dd sacerdotes erant.

C. IX.

Et dixit dauid Putas ne est aliquis q̄ remanserit de domo saul vt faciā cum eo misericordiam ꝓpter ionathan? Erat autem de domo saul seruus nomine siba. Quem cum vocasset rex ad se dixit ei: Tu ne es siba? Et ille respondit: Ego suꝫ seruus tuus. Et ait rex: Num (vel nūquid) super est aliquis de domo saul: vt faciā cum eo misericordiam dei? Dixit q̄ siba regi: Superest filius ionathę debilis pedibus. Ubi inquit est? Et siba ad regē: Ecce ait in domo est machir filij amibel in lodabar. Misit ergo rex dauid ⁊ tulit eum de domo machir filij amibel de lodabar. Cum autem venisset miphiboseth filius ionathę filij saul ad dauid: corruit in faciem suam ⁊ adorauit. Dixitq; dauid: Miphiboseth. Qui respondit. Adsum seruus tuus. Et ait ei dauid: Ne timeas: quia faciens faciam in te misericordiam ꝓpter ionathan patrem tuū. ⁊ restituam tibi omnes agros saul patris tui: ⁊ tu comedes panē in mensa mea semper. Qui adorans eum dixit: Quis ego sum seruus tuus: qui respexisti super canē mortuum similem mei? Vocauit itaq; rex sibam puerum saul. ⁊ dixit ei: Omnia quęcūq; fuerūt saul. ⁊ vniuersam domū eius dedi filio domini tui. Operare igitur ei terram tu ⁊ filij tui ⁊ serui tui: ⁊ iferes filio domini tui cibos vt alatur. Miphiboseth autē filius domini tui comedet semper panē super mensā meam. Erant autē sibę quindeciꝫ filij ⁊ vigīti serui. Dixitq; siba ad regem: Sicut iussisti domine mi rex seruo tuo: sic faciat seruus tu⁹ Et miphiboseth comedet sup mē (vel meā) sam tuam quasi vn⁹ de filijs regis. Habebat autē miphiboseth filiū paruulū nomine micha. Omnis vero cognatio domus sibę seruiebat miphiboseth. Pozzo miphiboseth habitabat in hierusalem: quia de mensa dauid regis iugit vescebatur: ⁊ erat clauduꝫ vtroq; pede.

C. X.

Actū est autē post hęc vt moreret rex filiozū ammon. ⁊ regnauit anon filius eius ꝓ eo. Dixitq; dauid: Faciam misericordiā cum anon filio naas: sicut fecit pater eius mecum misericordiā. Misit ergo dauid consolans eū per seruos suos super patris interitu. Cum autem

Deniq; dauid nō cōtēptibiles huius mūdi ⁊ quę non sunt elegens. vt quę sunt destruat eos vēdibiles mūdo: ⁊ in infirmitate constitutos reperiens. ꝑplo suo dignos verbo ꝓdicationis adiungit. et sic regū honorē inter filios cōcedit. vnde ⁊ dauid agros saul ⁊ seruitia miphiboseth tribuit. ⁊ super mensam suaꝫ cū filijs esse ꝓcipit: q̄ christus qui d'liter ꝓpe erigit pauperes: vt sedeat cū principibus. ⁊ solium glorię teneat cōtemptibiles personas de mundo auferens: possessores virtutū efficit. ⁊ i mēsa scripturarū quotidie reficit. Tales fo sobolem gignūt qui dicit micha. i. quis ē iste. q̄ in admiratione populi venunt: q̄ nuper i mūdo despecti in ecclesia apparēt gloriosi.

Faciā miseri. ꝛc. Quādo dauid fugit a facie achis regis geth: venit ad naas regem ammon q̄ fecit cū eo misericordiam. Denaas itaq; venit in spelunca odollā. vbi venerunt ad eum pater eius ⁊ mater: ⁊ omnis dom⁹ ei⁹. indē pernenit ad moab. ⁊ dimisit apud eū patrē ⁊ matrē ⁊ omnem domū suā. Ad vero dixit achis rex geth: hic ne egredier' domū meā. Abijt inde dd ⁊ fugit in spelunca odollā: sub audiēdū de domo naas. Si quer' eū ad achis: redierit: quē prius fugerat. Intelligendū est eū ad quē rediit fuisse filiū eius quem fugit. vnde in sequentibus de achis cū quo descendebat dauid i ꝓliū filius fuisse dr maoch Nō enī a pīe hoc patronomicū: sz a matre sumpsit: que maacha vocabatur.

¶ Tulit itaq; anon.s.d.ꝛc Significant hec bellum diaboli cōtra eccliaz Anon enī.i.dolor eorum diabolū significat:qui ammonitarū i.malignorū spiritū rector.i.populi meroris.ꝛ semper in angustia constituti.qui cōprimere vel angustiare homīes dīsiderat Radit ḡ anon barbaz dimidiā nūcioz dauid: cū diabolus quoꝛūdā predicatoꝛ sermonē vel cōuersationē eoꝛūpēdo maculat. Precidit tunicas vsq; ad inguina: cū turpia facta ḡ persuadet in oculis hominū reuelat. Dīs necesse est sedeant in iericho.donec crescat barba:ne sint opprobriū alioꝛū.ꝛ anathema oīm.i. donec īcrementa virtutū i eis nascant.ꝛ digni habeāt' pręsētari suo regi.dauid aūt noster militeꝫ suos inultos esse non patitur: sed exercitu congregato suoꝛū iniriā vindicat:nec solū aduersarios p sanctoꝛū suoꝛū victoriā cōfundit:sed eā i extremo iudicio perpetuis ignib⁹ tradit.

venissent ſui dauid in terrā filioꝛ ammon.direrunt pręcipes filiorū ām̄on ad anon dn̄m suū: Putas q̄ propter honoꝛē patris tui miserit dauid ad te consolatores ꝛ non ideo vt te inuestigaret.ꝛ exploraret ciuitateꝫ.ꝛ euerteret eaꝫ misit dauid seruos suos ad te: Tulit itaq; anon seruos dd: ꝛ ralsitq; dimidiam partem barbę eoꝛum: ꝛ precidit vestes eoꝛum medias vsq; ad nates:ꝛ dimisit eos. Qd cum nunciatū esset dauid:misit in occursum eoꝛū. Erant enīꝫ viri cōfusi turpiter valde. Et mādauit eis dd Manete i iericho donec crescat barba vra:ꝛ tunc reuertimini Videntes aūtē filij ammon q̄ iniuriam fecissent dauid: miserūt ꝛ conduxerunt mercede siruꝫ roob ꝛ sirum soba viginti milia peditū: ꝛ a rege maacha mille viros.ꝛ ab histob decē milia virorū. Qd cuꝫ audisset dauid.misit ioab ꝛ omnē exercitū bellatoꝛū. Egressi sunt ergo filij ām̄on.ꝛ direxerunt aciēꝫ ante ipsum introitum portę. Sirus aūtē soba ꝛ roob ꝛ histob ꝛ maacha seorsum erant in campo. Videns igitur ioab q̄ pręparatum esset aduersum se prelium.ꝛ er aduerso ꝛ post tergum:elegit sibi ex omnibus electis israel: ꝛ instruxit aciem contra sirum. Reliquā autem partem populi tradidit abisai fratri suo. Qui direxit aciem aduersus filios ammon. Et ait ioab: Si prevaluerint aduersuꝫ me siri:eris mihi in adiutoriū

† Et diabolus pristinā fortitudinē eripit.

† Et diabolus castitatis dignitatē mutat.et tur pia que persuasit revelat.

Sub anathemate penitentie

Si autem filij ammon prevaluerint aduersum te:auxiliabor tibi. Esto vir fortis: ꝛ pugnemus pro populo nostro ꝛ ciuitate dei nr̄i. Dominus autem faciet qd̄ bonū est in conspectu suo. Iniit itaq; ioab et populus eius qui erat cum eo certamen ꝓtra siros: Qui statī fugerūt a facie eius. Filij autē ammon videntes q̄ fugissent siri:fugerūt ꝛ ipsi a facie abisai.ꝛ ingressi sunt ciuitatē. Reuersusq; est ioab a filijs ammon.ꝛ venit hierusalē.

Alias. videtes igē filī ām̄on qm̄ sirus erpauit et.

Videntes igitur siri qm̄ corruissēt coram israel: congregati sunt pariter. Misitq; adadezer ꝛ eduxit siros qui erant transfluuium ꝛ adduxit exercitum eoꝛum. Sobach autem magister militię adadezer erat princeps eoꝛum. Qd cū nūciatum esset dauid.contraxit oēm israelem ꝛ transiuit iordanem: venitq; in helam. Et direxerunt aciē siri er aduerso dauid: ꝛ pugnauerunt contra eum. Fugeruntq; siri a facie israel. Et occidit dauid de siris septingentos currus.ꝛ quadraginta milia equituꝫ.ꝛ sobach principem militię percussit: qui statim mortuus est. Videntes aūt vniuersi reges qui erant in prędio adadezer.victos se esse ab israel erpauerunt ꝛ fugerunt quinquaginta ꝛ octo milia coraꝫ israel. Et fecerunt pacem cum israel.ꝛ serui erunt eis. Timueruntq; siri auxilium prębere filijs ammon.

Alias israel

C. XI.

¶ Tempore quo solent ꝛc.i. vere qñ pulsa frigoris asperitate: pabula reperiuntur iumentorū.
Jn hebrꝛo ita legit̄.eo tempore quo reges ad bella procesſerāt. misit dauid ioab ꝛc. Procesſerāt.ſ.ad pugnā cōtra dauid: rex roob.z istob.soba z maacha. qui reges sinę fuerūt: z pugnare voluerunt cōtra dauid cōducti a rege moab: sed victi sunt.

Dum hec agerentur ac. Dauid graviter peccauit.qđ z per ꝓphām deus̄ argut: z ipse pḡ nitēdo abluit. Sed ille desiderabilis cunctis gentib quasi i solario deambulās. in sole posuit tabernaculū suū.z amauit ecclīā super rectū se lauantē.i. mūdantē se a sordib seculi. z domū luteā spiritali cōtēplatione trāsceden tem z calcantē z ibo ata cū illa prime conuentionis noticia. separatū ab ea diabolū occidit: sibiq eam perpetuo copulauit. Oderimus ergo peccatū:sed nō extinguamus̄ ꝓphiam. amem⁹ illū dauid quantum amādus est: qui nos a diabolo per miseri cordiā liberauit. amemus istū pnitentē: qui tam graue vulnus peccan bus militatis confessione sanauit.

Ecce factū ē autē
Avertente anno eo tempore quo solēt reges ad bella pro
cedere: misit dauid ioab z seruos
suos cū eo: z vniuersū israel: z vastauerūt filios ammon. z obsederūt rabbath. vel rabba
Dauid aūt remansit in hierusalē. Dum hec agerent̄. accidit ꝗdā die: vt surgeret † dauid
† Manu fortis. vel rūu desiderabilis.
de stratu suo post† meridiem. z de
† Jn sole posuit tabernaculū suū. corpus. ſ. qđ assumpſit. cunctis patefecit.
† Propter fluxū menstruū. vt quidā volunt.
ambularet† in solario domus re
gię: Vidit̄q mulierem se† lauantem ex aduerso super solariū suū.
Erat autem mulier pulcra valde.
Misit ergo rex. z requisiuit quę ēet mulier: Nūciatumq est ei q ipsa
esset bersabee filia heliam: vxor
berlimāre iam mundo

Bersabee Jsidorus. Puteus saturatis: vel puteus septimus. Ecclesia vero vocat puteus aque vive: z huic puteo septenarij nomē numeri in spiritussancti significatione conuēnit. propter rationē pentecostes: quo die de cēlo spiritussanctus missus ē. Ad. xlix.a. septies septē vnū addit: qñ vnitas cōmendatur. vnde: Sollicite seruare vnitatē spūs in vinculo pacis. Dono itaq spiritali.i. septenario. facta ē ecclia puteus saturatis: quia factus ē in ea fons aq̄ salientis i vitā eternā: quē q̄ biberit nō sitiet i eternū

Brego. Adhuc carnis corruptibilis pōdere gravati nō valemus sic vivere: vt nulla nos possit culpe delectatio pulsare. Sed aliud ē nolentē tangi: aliud consentientē. Sācti aūt viri tanto vigilātiori se circūspectiōe custodiūt: quāto se pulsari siniſtris motib vel transitorie dedignāt̄. vt si quid forte cor ꝛlhatū concupiscerent: pressus per disciplinę magisterium oculos videre recusaret. Sicut enī sepe tētatio per oculos trahit̄. sic non nūq̄ cōcepta intrinsecus cōpellit sibi extrinsecus oculos deseruire. Plerūq enī quelibet res innocenti mēte respicit̄: sed in ipso cōspectu animus cōcupiscentię gladio cōfodit̄. Nō enī dauid vnę cōiugē studiose respexit: qr cōcupiuerat: sed potius cōcupiuit.qr incaute respexit. Justo vero retributionis examine qui exteriori negligenter vtitur: interiori oculo cęcatur. Sepe aūt iam intrinsecus cōcupiscentia dñatur: z illecebratus anim⁹ ad vsus suos sensus corporeos famulari more tirannidis erigit. siniſq voluptatibus oculos seruire compellit: z fenestras luminis aperit ad tenebras cęcitatis. vnde sancti viri cū siniſtra delectatione pulsari se sentūt: ipsa per quę forme spēs ad mentē ingredit̄. disciplinę magisterio lumia restringūt: ne prave cogitationi visio lenocinata famuler̄. Quę si vnq̄ sub titer custodiri negligit̄. cogitationis immundicia ad operationē translit.

Brego. Sepe res q̄libet per hystoriā virtus ē: per significationē culpa. sicut aliquādo culpa in facto: in scripto ꝓphie virtus. Quis enī nō detester̄ q̄ dauid in solario deambulans bersabee vxē cōcupiuit vxorem. Cui tū a prelio reuertente ire domū monet. pedes lauare. qui protinus respōdit dicēs: Arca dei sub pellib. z ego in domo mea requiescam. Quez dauid ad mensam propriā suscepit. eiq epulas per quas mox debeat tradit. Tenet ergo dauid figurā eius de quo scriptū ē. Jn sole posuit tabernaculū suū. Qui bersabee ad se iubet perducere. i. legē litterę carnali populo coniunctā spūali sibi intellectu sociare. Bersabee enī puteus. vij. dicitur: qr p cognitionē legis infusione spūalis gratię perfecta nobis sapiēcia ministrat. Vrias vero iudaicū pplm significat. qui interpretat̄ lux mea dei. Judaicus enī pplus qui de accepta legis scientia extollit̄. quasi dei luce gloriatur. Sed huic dauid vxorē abstulit. sibiq cōiunxit: qr manu fortis redēptor apparens. dū de se spūaliter legē loqui innotuit: per hoc qđ iurta litteraz tenebatur. hanc a iudaico pplo extraneā demōstrauit. sibiq coniūxit: qa se per illā prędicatū declarauit. Vriam tū ad domū monet ire: z pedes lauare: qr incarnatus iudeis precipit. vt ad cōscientiā redeant: z sordes opū fletib tergāt: vt spāliter mādata legis intelligāt: z post tantā durīciā pęcepto z fontē baptismi inuenierēs ad aquā post laborē currāt. Sed vxaſ qui arcā dñi esse sub pellib meminit. respōder: qr domum suā intrare non possit. quasi dicat. Ego mandata dei i sacrificijs carnalib video. z redire ad conscientiā per spūalem intelligentiā nō requiro. Quasi enī arcaz dei esse sub pellib dicit: qr precepta dei nō nisi exhibendo ministerū carnalis sacrificij intelligit. Huc tamē redire domū nolentē dauid ad mensā vocat: qr cum indei ad cōscientiā reuerti contēnāt: christus tamen spūalia predicat dicens: Si crederetis moysi: crederetis forsitā z mihi. de me enī ille scripsit. legem enī inde⁹ tenet quę ei⁹ diuinitatē loquitur. cui credere dedignat̄. vi z vrias ad ioab cum eplis ex quib occidi debeat. mittit̄. qr inde⁹ legē portat. qua conuincēte moriatur Cū enī mādata legis retinens implere nitit̄ur: ipse defert iudicū vnde dānetur. Quid ergo perfectū istud dauid scelestus? quid vria mūdus? Sed ad mysterū qđ dauid sanctius? quid vria infidelius? Quia ille per vitę culpā. ꝓphię signat innocentiā: z iste per vitę innocentiā in ꝓphia exprimit culpā. virtus enim sacri eloquij sic transacta narrat: vt ventura exprimat. sic in facto rem approbat: vt in mysterio contradicat. Sic gesta dānat: vt hec mystice gerē da suadeat.

Brego. Ad hoc in scriptura dauid z petri peccata sunt indicta: vt cautela minoz sit ruina maioz. Ad hoc pnitēcia iniuriaz z venia: vt spes peuntū sit recuperato perditorū. De statu suo dauid cadente nemo lugubiat. de lapsu enī resurgēte dauid: nō desperet. Mirabiliter scriptura eodem verbo superbos pgemit: quo humiles leuat. Vnā nāq rem gestā retulit: z diuerso modo superbos ad humilitatis formidinē: humiles ad spem fiducię revocauit. Inestimabile nom generis medicamentū. qđ eodē ordine positū z pgendo tumētia excecat: z subleuādo arētia infundit. De maioz nos lapsu terruit: sed de reparatione roborauit. Sic nos diuitaq dispēsationis misericordia: z superbiētes reprimit: z ne desperatione corruamus fulcit. Sed fortasse lector⁹ aīus monetur: cur deus eos quos eligit quosq ad donorū spāliū culmen assumit. a vitijs nō custodit? Sed mīta per accepta dona virtutū. per impēsam gratiā bonoz operū in superbiā cadūt: sed tū q ceciderūt nō agnoscāt. Cōtra eos ergo hostis antiqu⁹: q iam interius dñatur. exterius seruire permittit: vt qui in cogitatione elati sunt: per carnis luxuriā cōsternātur. Aliqñ aūt minus ē in corporis corruptione cadere: qđ cogitatōe tacita et deliberata elatione peccare. Sed cuz minus turpis superbia credit̄. min⁹ vitatur. Luxuriā eo magis erubescūt hoīes: qr simul oēs turpem nouerūt. Ideo multi p vel post superbiā i luxuriā corruentes et aperto casu malū culpę latentis erubescunt. z maioza corrigūt: cū prostrati in minimis gravius confunduntr̄. Reos enī se int̄ mi nora conspicāt: qui se liberos inter grauiora crediderūt. Dia ergo dñi dispensatione laxatos sępe malignus spiritus de culpa ad culpā trahit. z quo plus peccatū cū quē ceperat amittit. z vnde vicit̄ cernitur: inde superatur. Considerare libet intra munitum gratię sinū: quāto deus misericordię fauore nos cōtinet. Ecce qui de virtute se extulit: per vicū ad humilitatē redit. Qui vero acceptis virtutib extollit̄: non gladio sed medicamento vulneratur. Virtus enī medicamentū: vitium vulnus. Quia ḡ de medicamento vulnus facimus: facit ille de vulnere medicamentū. vt qui virtute peccatrix vicio curetur. Virtutū enī dona retorquemus i vsuz vicioz: ille viciorū illecebras assumit in arcē virtutū: z salutis statū petit. vt seruet. vt qui humilitatē curantis fugimus: ei saltem cadentes hęreamus. Sed pleriq quo in multis cozruūt: artius ligantur. Cuiq eos antiquus hostis ex vno vicio percutit vt concidant: ex alio ligat ne surgāt. Consideret ergo homo: cū quo aduersario bellū gerat: z si iam se i aliquo

deliquisse perpendit saltē ad culpā pertrahi et dispa ptumescat z studiose vitent' vulnera: quib' frequēter interficit. q' valde rarum ē q' hostis noster electorū saluti etiam vlnenb' seruiat. Ad eruditionē enī dīs sepe electos tentatori subijcit: sicut post paradisi claustra post tercij celi secreta ne revelatōnū magnitudine paulus extolleret' dat' est ei angelus sathanę. Sed hac tētatione disponitur, vt qui elati perire poterāt: humiliati seruēt' Secreto ergo dispēsationis ordine vnde seuire pmittitur inimicitas diaboli: unde perficitur benignitas dī. q' inde obtēperat nutibus supernę gratię vnde exercet ira3 voluntatis suę.

† .i. diaboli qui falso dixit lux mea dei: ideoq3 de terra viuentiū merito abscisus. Ethens enim abscisus.

vrię ethęi. Missis itaq3 dauid nūcijs tulit eam. Quę cum ingressa esset ad illum: dormiuit cum ea. † .i. mēstruali effusiōe Statimq3 sanctificata ē ab† imū dicia sua: z reuersa est i domū suā concepto fętu. Mittensq3 nuncia uit dauid· z ait: Concepi. Misit autē dauid ad ioab dicens: Mitte ad me vriam ethęum. Misitq3 ioab vria3 ad dauid. Et venit vrias ad dauid. Quęsiuitq3 dauid q3 recte ageret ioab z popul9: z quo modo administrarēt bellū. Et dixit dauid ad vriam: Vade in domu3 † Post laborē balneis vtere: partē posuit pro toto corpore. nō enī rātus vt discalciat? icedebat tuā: z laua pedes tuos. Egressusq3 est vrias de domo regis· secutusq3 † vt refectus deliciose· prouocatus libidine dormiret cū vxore· et sic adulteriū lateret. est eū† cibus regius. Dormiuit āt vrias ante portam domus regię cum alijs seruis domini sui: z nō descendit ad domū suam. Nunciatūq3 est dauid a dicentibus. Nō iuit vrias ad domum suā3. Et ait dauid ad vriam: Nūquid non de via veniſti? quarę nō descendisti ad domū tuā? Et ait vrias ad dauid: Arca dei z israel z iuda habitant in papilionibus· z dominus meus ioab· z serui domini mei super faciem terrę manent: z ego ingrediar domum meā vt comeda3 z bibam z dormiā cū vxore mea. Per salutē tuam z per salutē aię tuę non faciam rem hanc. Ait ergo dauid ad vriā: Mane hic etiā hodie· z cras dimittā te. Mansit vrias in hierusalē3 in die illa z altera: Et vocauit eum dauid vt comederet coram se z biberet: z inebriauit eum. Qui egressus vespere dormiuit in stratu suo cum seruis domini sui: z in domū suam non descendit. Factum est ergo mane z scripsit dauid epistolā ad ioab· misitq3 per manū vrię· scribens i epistola: Ponite vriam ex aduerso belli: vbi fortissimū est pręliu3· z derelinquite eum vt percussus intereat. Igitur cum ioab obsideret vrbem· posuit vriā in loco vbi sciebat viros ee fortissimos. Egressiq3 viri de ciuitate· bellabant aduersum ioab· z ceciderūt de pplo seruorū dauid: z mortuus ē etia3 vrias ethęus. Misit itaq3 ioab: z nūciauit dauid omnia verba p̄lij Przecepitq3 nuncio dicens: Cum cōpleueris vniuersos sermones belli ad regem· si eum videris idignari· z dixerit quare accessistis ad murū vt pręliaremini? an ignorabatis q' multa desuper ex muro tela mittantur? quis percussit abimelech filiu3 hieroboal? nōne mulier misit super eum fragmen molę de muro· z interfecit eum in thebes: quare iuxta murū accessistis? Dices: Etiā seruus tuus vrias ethęus occubuit. Abijt ergo nūcius z venit z narrauit dauid oia quę ei p̄ceperat ioab. Et dixit nūcius ad dauid: Przeualuerūt adversum nos viri: z egressi sunt ad nos in agrū. Nos aūt facto ipetu persecuti sumus eos vsq3 ad portam ciuitatis. Et direxerūt iacula sagittarij ad seruos tuos· ex muro

desuper: mortuiq; sunt de seruis regis. Quinetiā seruꝰ tuus vrias ethęus mortuus est. Et dixit dauid ad nunciū: Hęc dices ioab: Non te frangat ista res. Varius enim (vel belli) euentus est pręlij: z nūc hūc nunc illum consumit gladius. Cōforta bellatores tuos aduersus vrbem: vt destruas eam. z erbor tare eos. Audiuit aūt vxor vrię q̄ mortuus esset vrias vir suꝰ: z plāxit cū. Transactoq; luctu misit dauid z introduxit eam in domum suam. z facta est ei vxor: Peperitq; ei filium. Et displicuit verbū hoc qđ fecerat dauid corā dño.

† Iam obstinato culpe occasionē non habet de festinos. et ideo recte prophera mutatur.

C. XII.

Misit ergo dominꝰ nathan ad dauid. Qui cum venisset ad eū dixit ei:

† Cū prelati ecclesie potentes arguunt. plus quasdā simulationes velut de alieno negocio inducunt.

† Duo viri erāt i ciuitate vna. vnꝰ diues. z alter pauper. Diues habebat oues z boues plurimos: pauper aūt nihil habebat oīno pręter ouem vnam paruulam quā emerat z nutrierat. z quę creuerat apud eum cum filijs eius. simul de pane illius comedens z de calice eiꝰ bibens. z i sinu illius dormiens: eratq; illi sicut filia. Cū aūt peregrinus quidam venisset ad diuitem. parcens ille sumere de ouibus z bobus suis. vt exhiberet conuiuiū peregrino illi qui venerat ad se: tulit ouem viri pauperis: z pręparauit cibos homini illi qui venerat ad se.

† Post simulatiā ices rectā sententiā cōtra se quasi in alterū profecturi potentes

† Iratus aūt indignatione dauid aduersus hominē illum nimis. dixit ad nathā Viuit dominus. qm̄ filius mortis est vir qui hoc fecit. Quez reddet in quadruplū: eo q̄ fecerit verbū istud z nō pepercerit.

† tandē prelati modis cōgruentibꝰ de proprio reatu potentes ferāt iam in nulla sui defensiōe erectos. quippe sentētia proprii oris ligatos.

† Dixit aūt nathan ad dauid: Tu es ille vir q̄ fecisti hanc rem. Hęc dicit dominus deus israel: Ego vnxi te i regem super israel. z ego erui te de manu saul. z dedi tibi domuz domini tui. z vxores domini tui in sinu tuo. dediq; tibi domuz israel z iuda. z si parua sunt ista: adijciā tibi multo maiora. Quare ergo contępsisti verbum domini. vt faceres malum in conspectu meo? Uriam ethęum percussisti gladio z vxorem illius accepisti tibi vxorem: z interfecisti eum gladio filiorum ammon. Quāobrem non recedet gladius de domo tua vsq; in sempiternum. eo q̄ despexeris me. z tuleris vxorez vrię ethęi vt esset vxor tua. Itaq; hęc dicit dominus: Ecce ego suscitabo super te malum de domo tua. z tollam vxores tuas in oculis tuis: z dabo proximo tuo: z dormiet cum vxoribus tuis in oculis solis huius. Tu enim fecisti abscondite: ego vero faciam verbum istud in conspectu omnis israel: z in conspectu solis huius. Et dixit dauid ad nathan:

(Alias domo)

† Qui humiliter cōfitetur venīā mox cōsequet.

† Peccaui domino. Dixitq; nathan ad dauid: Dominus quoq; transtulit peccatū tuū. Non morieris. Uerūtamen qm̄

† Apud gentes scelestū habetur. si quis vxorez alterius per vi sibi vendicauerit maxie qui preest

† blasphemare fecisti inimicos nom̄ domini propter verbū hoc: filius

(quia talē regē prefecisset)

Dixitq; nathā. Omnia tn quę p peccato prędicta sunt ei: postmodū tolerauit. Deus delictū delet: sed inultū nō deserit. Aut enī homo in se pnitēs punit: aut deus hęc cū hoīe vindicans percutit. Non igit peccato paratur q̄ sine vindicta non laxatur. Sic enī dauid audire post confessionē meruit: dñs trāstulit peccatū tuū: z tū multis post cruciatibꝰ afflictus. effugiēs reatū culpę quā ppetrauerat exoluit. Sic nos salutis vnda a culpa primi parentis absoluimur: sz absolun q̄s adhuc carnaliter obimus. q̄ delicta nostra vel p nos vel per se ipsum deus relaxat: etiā cū relaxat. Ab electē enī suis iniquitatū maculas studet temporali afflictione tergere: qī in eis perpetuo non vult videre.

c

qui natus ē tibi morte morietur: Et reuersus est nathan ī domum suam. Percussitq; dominus parvulū quē pepererat vxor vrię david. et desperatus est. Deprecatusq; est david dominū p̄o paruulo
† Et nos ieiunemus et super terraꝫ iaceamus donec peccati desideriū funditus aboleatur.
et ieiunauit david ieiunio. et ingressus est et mansit super terram. Venerunt aūt seniores domꝰ eiꝰ cogentes eum vt surgeret de terra. Qui noluit: neq; comedit cum eis cibum. Accidit autem die septima vt moreretur infans. Timuerūtq; serui david nunciare ei q̄ mortuus esset paruulus. Dixerūt enim: Ecce cum paruulus adhuc viueret loquebamur ad eum. et nō audiebat vocem nostrā: quātomagis si dixerimus mortuus ē puer se affliget? Cum ergo audisset seruos suos mussitantes. intellexit q̄ mortuus esset infantulꝰ. Dixitq; ad seruos suos: Num mortuus ē puer? Qui respōderūt ei: Mortuus est. Surrexit ergo david de terra. et lotus vnctusq; est. Cunq; mutasset vestem. ingressus est domum domini et adorauit: et venit in domum suam. Petiuitq; vt ponerent ei panem: et comedit. Dixerunt autem serui sui: Quis est sermo quē fecisti p̄opter infantem? Cum enim adhuc viueret: ieiunasti et flebas. Mortuo autē puero surrexisti. et comedisti panē? Qui ait: Propter infantem cū adhuc viueret ieiunaui et fleui. Dicebam enim: Quis scit si forte donet eum michi dominus et viuat infans? Nunc autem quia mortuus est: quare ieiuno? Nūquid potero reuocare eum amplius? Ego vadā magis ad eum: ille vero nō reuertetur ad me. Et consolatus est david berſabee vxorem suā. Ingressusq; ad eā dormiuit cū ea. Quę genuit filium: et vocauit nomen eius salomon. Et dominus dilexit eum. Misitq; eum in manu nathan p̄ophetę. et vocauit nomen
† In hebreo idida. i. dilectus dñi p̄opter dñm f. p̄opter gratuitā misericordiā qua cū diligere dignatus ē. quātus maior esset.
eius † amabilis domino: eo q̄ cū dominus diligeret. Igitur pugnat
† quādo cū adiectione scribitur rabbath sicut hic. quando sine adiectione rabba.
bat ioab contra † rabbath filiorū ammon: et expugnabat vrbem regiam. Misitq; ioab nuncios ad david dicens: Dimicaui aduersū rabbath. et capienda est vrbs aq̄rum. Nunc igitur congrega reliquam partem populi. et obside ciuitatem. et cape eam: ne cū a me vastata fuerit vrbs nomini meo ascribatur victoria. Congregauit itaq; david omnem populum. et p̄ofectus est aduersum rabbath Cūq; dimicasset cepit eam. Et tulit diadema regis eorum de capite eius. pondo auri talentum habens. gemmas p̄ecios̄simas. et impositus est super caput david. Sed et p̄dā ciuitatis asportauit multam valde. Populum quoq; A serra per medium secuit eius adducens serrauit. et circumrotis incidentia egit super eos ferrata carpenta.
† Eos. † Cultros per eos
Diuisitq; † cultris: et transduxit
† Dimidiadine. † Modo quo trāsducuntur per lateres adhuc teneros ut conformentur.
† in typo † laterū. Sic fecit ciuitatibus vniuersis filiorū ammon. Et reuersus est david et omnis

Misitq; ioab. Hec victoria david quā ioab inchoauit. et ipse perfecit: significat victoriā nostri regis. Dux enī contra hostes bellū gerit: cū p̄dicatorū ordine cōtra mūdi potētes scitū fidei opponit. Ex victoria ad deastrum refert. cui omnis potestas et potēta regni ascribit. Deus ē enī qui operat ī nobis et velle et perficere. Corona ergo regis hostilis populi tulit david. et sibi diadema fecit: cū christus diabolo regnū auferēs sibi insigne decorum parauit. Est enī david corona cōuentus catholici populi. qui caput nostrū. i. xp̄m fide et cōuersatiōe coronat et ambit. Dis enī sanctoꝝ labor certamen et victoria ad honorē eius refertur.

Rabbath ciuitas regni ammon. q̄ nunc philadelphia vocat: et interpretat multitudo. Et i euāgelio dicitur: q; multi venēt ab oriente et occidēte et recūbent cū abraam ysaac et iacob ī regno celorum.

Urbs aquarū. Propter abundantiā aquę ibi erat aquę vel vt quidā dicunt populorum.

Et tulit diadema regis. In paralip. ita legitur. Tulit dauid coronā melchon de capite eius: et inuenit in ea auri p̄ondo talentū. et p̄ecios̄simas gemmas. Fecitq; sibi inde diadema. Nō ē enī nomen p̄opriū melchon sed interpretat rex eorū. Melchon vt volunt hebrei idolū ē ammonitarū. cuius diadema aurū et gēmas dauid dicit conflasse et purgasse scōm legē et fecisse sibi diadema

exercitus in hierusalem.

C. XIII.

FActū est autē post hęc vt absalon filij dauid sororē speciosissimā vocabulo thamar adamaret amnon (vel amon) filius dauid·⁊ deperiret in eā valde: ita ut egrotaret propter amorem eius. quia cuz esset virgo: difficile ei videbatur· vt quippiaz in honeste ageret cum ea. Erat autē amnon amicus nomine ionadab filius semmaa fratris dauid vir prudens valde. Qui dixit ad eū: Quare sic attenuaris macie fili regis per singulos dies? Cur nō indicas mihi? Dixitq; ei amnō: Thamar sororem fratris mei absalon amo. Cui respōdit ionadab: Cuba super lectulū tuuz· ⁊ languorē simula·cūq; venerit pater tuus vt (vel obsecro) visitet te·Dic ei: Veniat oro thamar soror mea· vt det mihi cibū: ⁊ faciat pulmentū vt comedaz de manu eius. Accubuit itaq; amnō ⁊ quasi egrotare cępit. Cūq; venisset rex ad visitandū eū ait amnon ad regē: Veniat obsecro thamar soror mea· vt faciat in oculis meis duas sorbitiunculas · ⁊ cibuz paratum capiam de manu eius. Misit ergo dauid ad thamar domuz dicens: Veni in domum amnon fratris tui·⁊ fac ei pulmentū. Venitq; thamar in domū amnon fratris sui: Ille aūt iacebat. Quę tollens farinam cōmiscuit· ⁊ liquefaciens in oculis eius: coxit sorbitiunculas. Tollensq; qđ coxerat· effudit ⁊ posuit coram eo: ⁊ noluit comedere· Dixitq; amnon: Ejcite vniuersos a me. Cunq; eiecissent omnes: dixit amnon ad thamar: Infer cibum in conclaui· vt vescar de manu tua. Tulit ergo thamar sorbitiunculas quas fecerat· ⁊ intulit ad amnon fratrem suū i conclaui. Cūq; obtulisset ei cibuz· apprehendit eā ⁊ ait: Veni cuba mecuz soror mea. Quę respondit ei Noli frater mi·noli opprimere me: Necq; enim hoc fas est in israel. Noli facere stulticiam hanc. Ego enim ferre non potero opprobriū meū·⁊ tu eris quasi vnus de insipientibus in israel: Quin potius loquere ad regem: ⁊ non negabit me tibi· Noluit autē adquiescere precibus eius. sed prędualens viribus oppressit eam: ⁊ cubauit cū illa. Et erosam eam habuit amnō odio magno nimis· ita vt maius esset odium quo oderat eaz: amore quo ante dilexerat. Dixitq; ei amnon: Surge ⁊ vade. Quę respondit ei: Maius est hoc malum qđ nunc agis aduersuz me q̄ qđ ante fecisti expellēs me. Et noluit audire eaz: sed vocato puero qui ministrabat ei dixit: Ejce hanc a me foras· ⁊ claude hostium post eam. Quę induta erat talari tunica: huiusce modi enim filię regis virgines vestibus vtebant. Ejecit itaq; eam minister illius foras: clausitq; fores post eam. Quę aspergens cinerem capiti suo· scissa talari tunica· impositisq; manib⁹

Sorbitiuncula Est qđ ad sorbendū aptum est.

Oppressit eam Incestus amnon ina tionis filij dauid in sorore sua thamar ⁊ parricidiū absalon i amnon fratre monet nos· vt semper caute agamus: ne vicia in nobis dominēt· ⁊ p̄n ceps peccati (qui falsam pacem pollicitan tibus spondet) nos imparatos inueniens· de iprouiso trucidet. Absalon enim pater pacis: vel patris pax interpretat'. Amnon donans. Thamar: amaritudo. Qui enī mēbra sua donat libidini·⁊ seruit iniq̄ta ti ad iniquitatē·i peccati amaritudinē cadit: licet inimicus se q̄si patrē pacis ostendet ⁊ prospera protalibus factis promittat. Necesse ē enī vt cito ad pnitētiā redeam⁹ ne forte diabolus per malignos spūs in necem nostrā conspiret ⁊ morti perpetuę tradat.

Et erosam eam. Et nos admissum facinus odio habeam⁹ magis q̄s ante perpetrationē dilexeram⁹. ⁊ ob hoc ctius consequemur veniā: si trī i alio vicio denuo nō offendamus sic ānon qui quia post incestū ebrietatē nō vitauit: ob hoc mortē nō euasit.

super caput suū· ibat ingrediens
z clamans. Dixit autem ei absalon
frater suus: Nūqd amnon frater
tuus concubuit tecum? Sed nūc
soror tace: frater tuus est· neq; af
fligas cor tuū pro hac re. Mansit
itaq; thamar contabescens in do
mo absalon fratris sui. Cum autē
audisset rex dauid verba hęc: con
tristatus est valde· z noluit contri
stare spiritum amnon filij sui· qm̄
diligebat eum: quia primogenit?
erat ei. Porro non est locutus ab
salon ad amnon nec malū nec bo
num. Oderat enim absalon am
non: eo q; violasset thamar soro
rem suam. Factum est autem post
tempus biennij· vt tonderentur
oues absalon in balasor quę ē iu
xta effraim. Et vocauit absalon
omnes filios regis. Veniteq; ad re
gem· z ait ad eum: Ecce tondētur
oues serui tui· Veniat oro rex cuz
seruis suis ad seruum suū. Dixit
q; rex ad absalon: Noli fili mi· no
li rogare vt veniamus omnes· z
grauemus te. Cum autez cogeret
eum z noluisset ire· benedixit ei.
Et ait absalon: Si non vis veni
re· veniat obsecro nobiscum saltē
amnon frater meus. Dixitq; ad cū
rex: Nō est necesse vt vadat tecū.
Coegit itaq; eum absalon· z dimi
sit cum eo amnon· z vniuersos fi
lios regis. Feceratq; absalon cō
uiuiū quasi conuiuiū regis. Prę
ceperat autē absalon pueris suis
dicens: Obseruate cum temulen
tus fuerit amnon vino· z dixero
vobis percutite eum z interficite:
nolite timere. Ego enim sum qui
pręcipio vobis. Roboramini· z
estote viri fortes. Fecerunt ergo
pueri absalon aduersum amnon:
sicut pręceperat illis absalon. Sur
gentesq; omnes filij regis ascen
derunt singuli mulas suas z fuge
runt. Cūq; adhuc pergerent in iti
nere. Fama peruenit ad dauid di
cens: Percussit absalon omnes
filios regis: z non remansit ex eis
saltem vnus. Surrexit itaq; rex
dauid· z scidit vestimenta sua: z
cecidit super terram. Et omnes ser
ui eius qui assistebant ei: sciderūt
vestimenta sua. Respondens aūt
ionadab filius semmaa fratris da
uid dixit: Ne estimet dom̄s me
us rex q; omnes pueri regis occi
si sint. Amnon solus mortuus ē:
qm̄ in odio absalon erat positus
ex die qua oppressit thamar soro
rem eius. Nūc ergo ne ponat do
minus meus rex super cor suum
verbum istud dicens· omnes filij
regis occisi sunt: qm̄ amnon solus
mortuus est. Fugit autem absa
lon. Et eleuauit puer speculator
oculos suos z aspexit: z ecce popu
lus multus veniebat per iter de
uium ex latere montis. Dixit aūt
ionadab ad regem: Ecce filij regis
assunt: iuxta verbum serui tui sic
factum est. Cunq; cessasset loqui
apparuerūt z filij regis. Et intran
tes leuauerunt vocem suam z fle
uerunt. Sed z rex z omnes serui
ei? fleuerūt ploratu magno nimis

Tholomai. Hic fuit pr̄ maacha mater absalon. quā vicunt hebrei dauid in p̄lio cepisse. z cesarie z virginibus p̄cisis: scōm legē in vxorem sibi sociasse: z ex ea genuisse thamar z abalon.

Cessauitq; ⁊c: In hebr. Cessauit rex exire post absalō Perhibetur enī dauid exire voluisse p̄ absalon vt reuocaret eū: sed putans. quia quotiens eū videret: mortē ānon ad memoriā reduceret: cessauit exire.

Ancille tue ⁊c Aiūt hebrei hāc mulierē vere duos filios habuisse: z pro hereditate certasse: z alterū ab altero iterēptū mulier tū se in p̄sona dauid posuit: z filios i persona ānon z absalon. cognationē vero que cōsurgit cōtra filiū: in persona aliorum filioꝝ dauid.

Porro absalon fugiens abijt ad tholomai filium āmiur regis gessur. Luxit ergo dauid filium suum amnon multis diebus. Absalon aūt cum fugisset. z venisset in gessur: fuit ibi tribus annis. † Cessauit q; dauid rex persequi absalon: eo q; consolatus esset super amnon interitu.

† Quia cessauit exire post absalon: vel quia non erat amnon flagitiosum et morte dignum.

C. XIIII.

Quia vidit eū p̄o absalon suspirasse

Intelligēs aūt ioab filius saruiq; regis versum esse ad absalon: mittit † thecuam z tulit inde mulierem sapientem. dixitq; ad eam: Luge re te simula. z induere veste lugubri. z ne vngaris oleo: vt sis quasi mulier plurimo iam tempore lugens mortuū. Et ingredieris ad regem. z loqueris ad eum sermones huiuscemodi. Posuit autem ioab verba in ore eius. Itaq; cum ingressa fuisset mulier thecuites ad regem: cecidit coram eo super terram. z adorauit z dixit: Serua me rex. Et ait ad eam rex: Quid causę habes? Quę respōdit: Heu mulier vidua ego sum. Mortuus est enim vir meus. z ancillę tuę erāt duo filij. qui rixati sunt aduersum se in agro. nullusq; erat qui eos p̄ibere posset: z percussit alter alterum. z interfecit eum. Et ecce consurgens vniuersa cognatio aduersus ancillam tuam dicit: Trade eū qui percussit fratrē suum. vt occidamus eum p̄o anima fratris sui quē interfecit. z deleamus hęredē.

† de qua fuit amos p̄opheta. cuius hec vidua putatur fuisse auia

† Reliquias meas a similitudine ignis.

Et quęrunt extinguere † scintillam meam quę relicta est: vt nō super sit viro meo nomen z reliquię super terram. Et ait rex ad mulierē: Vade in domū tuam. z ego iubebo p̄ te. Dixitq; mulier thecuites ad regem: In me dñe mi rex sit iniquitas. z in domū patris mei: rex aūt z thronus eius sit innocēs. Et ait rex: Qui contradixerit tibi adducam ad me: z vltra non addet vt tangat te. Quę ait: Recordet rex domini dei sui. z non multipli cēt p̄oximi sanguinis ad ulciscendū z nequaq; interficient filium meū. Qui ait: Viuit dominus. quia non cadet de capillis filij tui super terram. Dixit ergo mulier: Loquat ancilla tua ad dominū meū regem verbum. Et ait: Loquere. Dixitq; mulier: Quare cogitasti istiusmodi rem cōtra † populū dei. z locuta est rex verbum istud vt peccet: z non reducat abiectū suum? Dēs morimur. z q̄si aquę dilabimur i terram: quę non reuertunt. Nec vult deus perire animā: sed retractat cogitans ne penitus pereat q̄ abiectus est. Nunc igitur veni. vt loquar ad dominū meum regem verbum hoc p̄sente populo. Et dixit ancilla tua: loquar ad regē. si quo modo faciat rex verbum ancille suę. Et audiuit rex verba vt liberaret ancillam suam de manu omniū q̄ quęrebāt (vel volebant) de hereditate domini delere me z filium meum

† Absalon. s. et qui cū eo erāt qui quasi captiui et electi nō reducebantur ad hereditatem dei. et poterāt coacti in terra aliena seruire diis alienis

Quasi deus reuocat peccatores. qui a diabolo capeuti tenentur. et tu abiecis qui eum debes imitari

Cn me domine. Quasi. q. alter aduersus alterū surrexit in me sit iniquitas: si tū esse debet. in te āt nulla sit. q̄ absq; culpa es. z sicut ego absq; culpa sum. si alter filius meus interfect? est ab altero. sic z tu: si absalon ānon morte dignū interfecit.

Et locutus est ⁊c Et hoc aperitur q̄d paulo superius dictū est. cessauit rex exire post absalon.

simul. Dicat ergo ãcilla tua vt fiat verbum domini mei regis sicut .s. sumũ et acceptũ sacrificiũ. Sicut eni angelus dñi sic est dominus meus rex: vt nec hominũ a recto benedictione nec maledictõe moueatur. Unde ꝛ dominus deus tuus est tecum. Et respondẽs rex dixit ad mulierem: Ne absc̃das a me verbum qd̃ te interrogo. Dixitq; mulier: Loquere domie mi rex. Et ait rex: Nũquid man⁹ ioab tecũ est in omnibus istis? Respondit mulier: ꝛ ait: Per salutez animę tuę domine mi rex· nec ad sinistrã nec ad dexteram est ex oĩbus his quę locutus est domin⁹ meus rex. Seruus enim tuus ioab ipse p̃cepit mihi: ꝛ ipe posuit in os ancillę tuę omnia verba hęc ꝛ .s. me in persona tui accipere· filios meos in persona tuorum vt ꝛ verterẽ figuram sermonis huius. Seruus tuus ioab p̃cepit istud. Tu aũt domine mi rex sapiens es· sicut habet sapientiaz angelus dei· vt intelligas omnia super terram. Et ait rex ad ioab: Ecce placatus feci verbum tuũ. Uade igitur ꝛ reuoca puerũ absalon Cadensq; ioab super faciem suaz in terraz adorauit· ꝛ benedixit regi. Et dixit ioab: Hodie intellexit seruus tuus: quia inueni gratiaz in oculis tuis domine mi rex. Feci enim sermonẽ serui tui. Surrexit ergo ioab ꝛ abijt in gessur: ꝛ adduxit absalon in hierusalẽ. Dixit aũt rex: Reuertatur in domuz suã: ꝛ faciẽ meam ꝛ nõ videat. Reuersus est itaq; absalon in domũ suam· ꝛ faciem regis non vidit. Ne presentia eius mortẽ annon ad memoriã reducens tristiciam nobis inferat ꝛ Ju plerisq; interponitur r̃ domine mi rex.

Porro sicut absalon vir non erat pulcer in omni israel: ꝛ decorus nimis. A vestigio pedis vsq; ad uerticem: non erat in eo vlla macula Et quando tondebat capillum. ꝛ Aiunt ẽ hebreo esse statuto tempore scilicet tricesimo die ꝛ semel aũt in anno tondebaꝫ: qa grauabat eum cęsaries: ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis pondere publico. Nati sũt autẽ absalon filij tres: ꝛ filia vna nomine thamar elegantis formę. Mansitq; absalon in hierusalem duobus annis: ꝛ faciem regis nõ vidit. Misit itaq; ad ioab: vt mitteret eum ad regem. Qui noluit venire ad eum. Cũq; secundo misisset· ꝛ ille noluisset venire: dixit seruis suis: Scitis agruz ioab iuxta agrum meũ habentem messez ordei. Ite igitur ꝛ succendite euz igni. Succenderũt ergo serui absalon segetem igni. Et venientes serui ioab scissis vestimentis suis direrũt: Succenderunt serui absalon partem agri igni. Surrexit q; ioab· et venit ad absalon in domum eius· ꝛ dixit: Quare succenderũt serui tui segetem meam igni. Et respõdit absalon ad ioab: Misi ad te obsecrans vt venires ad me· ꝛ mitterem te ad regẽ ꝛ diceres ei: Quare veni de gessur? Melius mihi erat ibi esse. Obsecro ergo vt videam faciem regis. Qd̃ si memor est iniquitatis meę ꝛ interficiat me. Ingressus ioab ad regẽ nũciauit ei oĩa hęc· Uocauitq; ẽ absalon ꝛ intrauit ad regẽ: ꝛ adorauit super faciẽ terrę coram eo

Igitur post hec. Duobus ānis māsit in hierusalē. & regem nō vidit: tertio intro ductus est coā rege, quarto fecit sibi currus & eq̄tes: quo trās acto expulit patrē de regno. nec .p. seductione & interfectione sacerdotū electus est de regno .s. pro adultrio & homicidio nathan cuncta p̄dicente.

Osculatusq̄ ē rex absalō. C. XV.

IGit̄ post hec fecit sibi absalon currus & equites. & quinquagīta viros q̄ p̄cederent eum. Et mane cōsurgens absalon stabat iuxta introitum portę in via. & omnes virum qui habebat negociū vt veniret ad regis iudiciū vocabat absalon ad se. & dicebat: De qua ciuitate es tu? Qui respōdens aiebat: Ex vna tribu israel ego sum seruus tuus. Respondebatq̄ ei absalon: Videntur mihi sermones tui boni & iusti: sed non est qui te audiat constitutus a rege. Dicebatq̄ absalon: Quis me constituat iudicē super terram. vt ad me veniant omnes qui habent negociū & iuste iudicem? Sed cum accederet ad eum homo vt salutaret illum: extendebat manū suam & apprehēdens osculabatur eum. Faciebat q̄ hoc omni israel venienti ad iudicium vt audiretur a rege: & sollicitabat corda virorū israel. Post quattuor aūt annos dixit absalon ad regem dauid: Vadā & reddam vota mea quę vouī domino in hebron. Vouens enī vouit seruus tuus cum esset in gessur syrię dicens: Si reduxerit me dominus in hierusalez: sacrificabo domino. Dixitq̄ ei rex dauid: Vade i pace Et surrexit & abiit in hebron. Misit aūt absalon exploratores i vniuersas tribus israel dicens: Statim vt audieritis clangorē buccine: dicite regnabit absalon in hebron. Porro cum absalon irent ducenti viri de hierusalem vocati euntes simplici corde & causas penitus ignorantes. Accersiuit quoq̄ absalon achitophel gilonitem consiliarius dauid de ciuitate sua gilo. Cūq̄ immolaret victimas. facta est coniuratio valida: populusq̄ concurrens augebatur cus absalon. Venit igitur nūcius ad dauid dicens: Toto corde vniuersus israel sequitur absalon. Et ait dauid seruis suis qui erant cum eo i hierusalem: Surgite & fugiamus. Neq̄ enim erit nobis effugiū a facie absalon. Festinate egredi. ne forte veniens occupet nos. & ipellat super nos ruinam: & percutiat ciuitatē in ore gladij. Dixeruntq̄ serui regis ad eus: Omnia quęcūq̄ p̄ceperit dominus noster rex libēt exequimur serui tui. Egressus est ergo rex & vniuersa domus eius pedibus suis. Et reliquit rex decē mulieres concubinas ad custodiendam domum. Egressusq̄ rex & omnis israel pedibus suis. stetit procul a domo. Et vniuersi serui eius ambulabant iuxta cū: & legiōes cerethi & phelethi & oēs gethei pugnatores validi sexcēti viri qui secuti cū fuerant de geth. p̄cedebant regem. Dixit aūt rex ad ethai getheum: Cur venis nobiscū? Reuertere & habita cū rege quia peregrinus es. & egressus de loco tuo. Heri venisti. & hodie cōpelleris nobiscū egredi. Ego autē vadā quo iturus sum. Reuertere

Post. xl. au. an. &c. Quadragesimus annus agebat̄ ex quo saul nobe ciuitatem subuertit & lxxxv. sacerdotes propter david interemit. Ideo hic quadragesim⁹ annus ponit̄. vt mōstretur diuinā vltionem suscitari super david eo q̄ abimelech sacerdotē fefellit. & tāte ex dei causa fuit. In mēdosis aūt codicibus quattuor nō. xl. legit̄ sed i hebrea veritate nō qnattuor sed. xl. Si quis vero contētiosus qu attuor ānos esse assert. ex quo absalon amnon interfecit. vsq; quo patri dixit: vadā & reddā vota mea quę vouī dño in hebron. plane ex

In hebraica veritate quadragīta reuertisus quattuor aūt annos

rat: cū absalon interfecto amnon i gessur apud tholomai regē tribus annis. & in hierusalem reuocat⁹ nō vlo patre duobus annis morat⁹ fuerit: & sexto anno faciem patris viderit: dū cōtra cū perduellionē mouerit. Vota nāq; se vouisse mentiēdo dixit: quasi oraturus in loco vbi requiescunt abraā ysaac & iacob.

¶ Et deposuerūt arcam. Vt ab abiathar sacerdote cōsuleretur deus quo deberet ire dauid.

¶ Sadoch. inst⁹ is gestat personā sanctorū: qui tēpore passionis domini corpore quidē discesserunt verū dilectione separati non sunt.

¶ Thusy. Amicus dauid Thusy interpretatur festinans. q̄ hierusalem reuertens cōsilium achitophel dissipauit. significat discipulos dñi et indeles occultos. nichodemū ioseph & similes.

& reduc tecum fratres tuos & dñs faciat tecū misericordiam & veritatem: quia ostendisti gratiā & fidē. Et respondit ethai regi dicēs: Viuit dñs & viuit dominus meus rex qm̄ in quocūq; loco fuerit dominus mi rex. siue in morte siue in vita: ibi erit seruus tuus. Et ait dauid ethai: Veni & transi. Et transiuit ethai gethēus & rex. & omnes viri qui cum eo erant. & reliqua multitudo. Omnesq; flebant voce magna. & vniuersus populus transibat. Rex quoq; transgrediebatur torrentem cedron: & cunctus populus incedebat contra viā oliuēt̄ respicit ad desertum. Venit autem Sacerdos & sadoch & vniuersi leuitę cū eo. portantes arcam fœderis domini † Ad orationē. vt ab omnibus videri posset. & deposuerūt arcā dei. Et † ascēdit abiathar. donec expletus est omis populus. qui egressus fuerat de † Quia responsum datum non est. ciuitate. Et † dixit rex ad sadoch. Reporta arcam dei in vrbē. Si inuenero gratiā in oculis domini reducet me: & ostendet mihi eā & tabernaculum suum. Si autē dixerit mihi non places. præsto sum: faciat q̄ bonū est coram se. Et dixit rex ad sadoch sacerdotem: O. i. propheta. quando. s. consulto deo. populo præ dicebat futura videns reuertere i ciuitatē in pace & achimaas filius tuus. & ionathas filius abiathar: duo filij vestri sunt vobiscum. Ecce ego abscondar in campestribus deserti: donec veniat sermo a vobis indicās mihi Quid agam. Reportauerunt igitur sadoch & abiathar arcam dei in hierusalē: & mānserūt ibi. Porro dauid ascēdebat cliuum oliuarum scandens Ne videretur flere & flens: operto capite & nudis pedibus incedēs. Sed & omnis populus qui erat cum eo operto capite ascendebat plorans. Nunciatum ē aūt dauid: q̄ achitophel esset in coniuratione cum absalon Dixitq; dauid. Infatua q̄so dñe consiliū achitophel. Cūq; ascēderet dauid sūmitatē montis i quo adoraturus erat dominū: ecce occurrit ei chusy arachites scissa veste: & terra pleno capite. Et dixit ei dauid: Si veneris mecū eris mihi oneri. Si autem in ciuitatē reuertaris. & dixeris absalon seruus tuus sum rex. patere me viuere. sicut fui seruus patris tui sic ero seruus tuus: dissipabis consilium achitophel. Habes autem tecum sadoch & abiathar sacerdotes. & omne verbū quodcūq; audieris de domo regis. indicabis sadoch & abiathar sacerdotibus. Sunt autem cum eis duo filij eorum achimaas filius sadoch: & ionathan filius abiathar: & mittetis per eos ad me omne verbum q̄d audieritis. Veniente ergo chusy amico dauid in ciuitatē. absalon quoq; ingressus est hierusalem & achitophel cum eo.

C. XVI.

Cumq; dauid transisset paululum mōtis verticem. apparuit siba puer miphiboseth in occursum eius cū duobus asinis qui onerati erant ducētis panib⁹ & cētū alligaturis

† ficoꝝ ·palatas appellat eo q̄ per massas pre
mereantur inter duas tabulas quas palas dicunt
a quibus palate vocantur.

vuepasſę·ꝛ septē massis† palatarū
ꝛ duobus vtribus vini. Et dixit
rex sibe: Quid sibi volunt hęc?
Respondit q̄ siba regi: Domīe mi
rex asini domesticis regis vt† se
deant·ꝛ panes ꝛ palatę ad vescē·
dū pueris tuis· vinū aūt vt bibat
siquis defecerit in deserto. Et ait
rex: Ubi est filius domini tui? Re
sponditq̄ siba regi: Remansit in
hierusalem dicens: Hodie resti·
tuet mihi domus israel regnū pa
tris mei. Et ait rex sibe: Tua sunt
omnia quę fuerunt miphiboseth.
Dixitq̄ siba: Oro vt inueniā gra·
tiam coꝝ te domine mi rex. Uēit
ergo rex dauid vsq̄ baburim. Et
ecce egrediebatur vir inde de co·
gnatione domus saul noie semei
filius gera·procedebat egrediens
ꝛ maledicebat·mittebatq̄ lapides
contra dauid·ꝛ contra vniuersos
seruos dauid. Omnis aūt popu·
lus ꝛ vniuersi bellatores a dextro
ꝛ a sinistro latere regis incedebāt
Ita aūt loquebatur semei cū ma·
lediceret regi: Egredere vir san·
guinū ꝛ vir belial. Reddidit tibi
dominus vniuersum sanguinem
domus saul: qm̄ inuasisti regnuꝫ
pro eo·ꝛ dedit dominus regnū in
manu absalon filij tui· ꝛ ecce pręſ·
sūt te mala tua: qm̄ vir sanguinū
es. Dixit aūt abisai filius saruię re
gi: Quare maledicit canis hic mo
riturus domino meo regi? Uadā
ꝛ amputabo caput ei9. Et ait rex:
Quid mihi ꝛ vobis est filij saruię.

† Sunt. † Super eos filii regis.

In hebreo nō habetur dimittite vt maledicat·
sed tantum maledicat.

Dimittite eum vt maledicat: dñs
Permittendo.
enim pręcepit vt malediceret da
Penitendo
uid.ꝛ quis est qui audeat dicere·
Quia iuste omnia fecerit
quare sic fecerit? Et ait rex abisai
ꝛ vniuersis seruis suis: Ecce filius
meus qui egressus ē de vtero meo
quęrit animā meam: quātomagis
hic filius gemini maledicet mihi?
Promeruit enim
Dimittite eum vt maledicat iuxta
pręceptum domini·si forte respici
at dominus afflictionē meam: ꝛ
reddat mihi bonum pro maledi
ctione hac hodierna. Ambulabat
itaq̄ dauid ꝛ socij eius per viam
cum eo: Semei autez per iugum
montis er latere contra illum gra
diebatur maledicens ꝛ mittēs la
pides aduersus eum. terram q̄
vt fedaret eos.
spargens. Uenit itaq̄ dauid rex
ꝛ vniuersus populus cū eo lassus
ꝛ refocillati sunt ibi. Absalon aūt
ꝛ vniuersus populus eius ingres
si sunt hierusalē: sed ꝛ achitophel
cum eo. Cū autem venisset chusy
arachites amicus dauid ad absa
lon·locutus est ad eū: Salue rex.

Salue rex. Ad quē absalō: Nęc
† In hebreo misericordia quasi nullus miseri
cordie videris: quia demisisti amicum tuum
est† inquit gratia tua ad amicum
tuum? Quare non iuisti cum ami
co tuo? Respondit chusy ad absa
lon. Nequaquā: quia illius ero
quem elegit domin9· ꝛ omnis hic
populus·ꝛ vniuersus israel·ꝛ cū
eo manebo. Sed vt ꝛ hoc inferā
cui ego seruiturus sum? Nonne
ꝛ filio regis? Sicut parui pāi tuo
ita parebo tibi. Dixit aūt absalon
ad achitophel: Inite consiliū q̄d

Dimittite cū. Greg. Qui verbo
rum cōtumelijs pręs·
sus virtutē patientię
seruare nō pōt vt suf
ficit·factū dauid ad
memoriā revocet quē
cū semei conuitijs vr
geret·ꝛ armati pceres
vlsci cōtenderēt: ait
Quid mihi ꝛ vo. fi.
sa. ꝛc. Et paulo post
Dimittite eū vt ma.
iurta p.d. ꝛc. Quib⁹
verbis indicat· q̄ p
peccato bersabee in·
surgentē ꝓtra se filiū
pateret. Fugiēsq̄ re
durit ad animū ma·
lum q̄d fecit· ꝛ contu
melioſa verba nō tā
conuitia q̄ aditoria esse credidit q̄bus
se purgari sibiq̄ mise
reri posse indicauit.
Hūc enī illata conui
tia bñ toleramus· cū
in secreto mentis ad
mala perpetrata re·
currim9. Ieue quippe
videbitur q̄ iniuria
peracutimur. dū ꝓspi
cimus quę pęnis me·
ruimus, sicq̄ fit vt cō
tumelię gratia magꝫ
q̄ ira debeat. quo ꝓ
interuentu deo indi·
ce pęna grauior decli
natur.

Semei. Hic ē
nabach pr̄ ieroboam
scd̄m hebr̄eos· q̄ filiꝰ
gemini dicit. ꝛ i zelo
domus saul maledi·
cit dauid. Nomē ve
ro aui eius gemini fu
it. Ipse semei ex tri
bu effraiz filij ioseph
ertint. vnde dicit ad
dauid. primus veni
hodie de omni tribu
ioseph· sed semei vt
superius legit̄ de co·
gnatione saul fuit.
Saul vero de benia
min. In hester semei
filius cis legitur: q̄a
ꝛ cis ꝛ gera vocabat̄
pater eius. filius ge·
mini. i. beniamin hic
legitur: sed de tribu
ioseph primus venit
se dicit: q̄ in tribu io
seph habitauit.

Quid mihi et vobis ꝛc. Solus
absai dicerat: Va·
dam ꝛ amputabo ca
put eius. ꝛ dauid abi
sai ꝛ ioab respondit.
Quid mihi ꝛ vo. ꝛc
Nūquid vultis inter
ficere istū sicut inter·
fecistis abner.

Chusy. Amicus
dauid Chusy interp.
rorsitan ana. q̄ bo·
salon reuertens si
am achitophel di
auit. significat di
pulos dñi et indef
ultos, michodemū
eph ꝛ similes.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Ingredere ad concubinas. Cō cubinas dō absalon polluit. Judaicā plebē q̄s scribę z phari sęi superstitionib⁹ corrūpunt· sicq⁹ a vero dauid alienā faciūt.

¶ Achitophel Interpretat⁹ ruina fratrį iudas de ruina christi agens· consiliū dedit iudęis aduersus christū vterq⁹ suspendio interijt.

¶ Et fortissimus In hebrąo fortissim⁹ ipse cui⁹ ē cor q̄si leonis. pa. so. subaudis· nō fortissim⁹ ille dauid intelligit· vn. sat enī oīs israel patrem tuū esse fortissimū.

¶ Isido. Scōm allegoriā cōsiderari oportet q̄d sit· q⁹ absalon parricida pię insequit. primo pater fugit de victoria securus. z interitū parricidę deplorabat· quę pitur⁹ scicbat. Scribitur enī fugisse dauid a facie filij. Et ꝺ ꝓpło hierusalez dicit dn̄s. filios enutriui z exaltaui. Ipsi autem spreuerūt me. fili⁹ aūt ei⁹ ꝓpls iudaic⁹· q̄ tradidit eum. Absalon aūt patris pax interpretat⁹· qꝺ i hystoria mirū videt· quomodo. s. pax patris itelligatur vel dicatur q̄ patrē persequtur. sed absalon hierusalē significat· quę vsio pacis dicit⁹. a cui⁹ facie fugit christus quādo eā deserut· z ad gentes transijt.

¶ Absalon. Alij absalon traditorē accipiūt quē christus portulit· tanquā ei⁹ cogitationes ignorauerit z cōmuniū principaut ei· in quo corporis z sanguinis figurā discipulis cōmēdauit. In ipsa vero traditione ab ipso oscula accepit· ideo absalon pax patris dicitur· q⁹ pacem pater habuit· quā ille nō habuit.

¶ Achitophel ꝛc. Qui recedens a dauid ad absalon magnauit· hereticos significat· q̄ relinquūt veritatē· z sequūt⁹ errores. Interpretatur achitophel frater meus cadens. Bilouitęs vero transmigratus cōtra quos dicit⁹. In dño cōfido quō dicis aīam tuā. m. si. pas. Et merito tales laqueo diaboli malicię sue vitā finiūt· qui alienā prauis persuasionib⁹ corrūpunt. sicut achitophel i propria domo suspendio interijt· qui i aliena vite dauid insidiat⁹ ē. Qui enī fodit foueā incidit in eam· z i insidijs suis capient⁹ inqui.

¶ Chusy. Arachites antiquus amicus dauid significat credētes de gentib⁹· qui licet cum absalon aliquādo fuisse vnī sūt· tū operib⁹ eius non coīcantes· nec prauis suggestionib⁹ achitophel consentiētes· cū dauid fideliter ꝓmānserūt. Interpretatur chusy ethiops. Arachites lō gitudo mea vnde vertit ethiops pellem suam· z alibi ethiopia ꝓueniet vel festinet man⁹ ei⁹ dare deo. q⁹ gentilis populus postquā se in nigredine peccatorū exuit ·nūquā a tergo dñi recessit. Q⁹ ūt absalon concubinas dauid ad custodiendam domū dimissas stuprando corrupit. significat q⁹ apostata angelus quosdam qui videtur regere z custodire populū dei hęretica prauitate seducit. Ad quas tamē dauid vltra nō ingreditur· sed in custodia positis alimenta prębet. quę in viduitate viuentes clausę sunt vsq⁹ ad diem mortis suę· q⁹ cum hęretica a via veritatis aberrātes redire se simulant nō sūt digni cohabitatiōe christi. sꝫ clausi z separati a cōsortio eius debent alienari. Ille tamen qui solē facit oriri super bonos z malos. z pluit super iustos z iniustos nō renuit talibus passū i hoc mūdo ꝓbere· vt cōuertantur beneficiorū occasiōe.

agere debeam⁹. Et ait achitophel ad absalon: Ingredere ad concubinas patris tui quas dimisit ad custodiendā domum· vt cum audierit omnis israel q⁹ fędaueris patrem tuū· roborentur tecū manus eorum. Tetenderunt igit⁹ absalon tabernaculū in solario. Ingressusq⁹ est ad concubinas ꝓpris sui coram vniuerso israel. Consilium autē achitophel qꝺ dabat i diebus illis· quasi siquis consuleret deū. Sic erat oīe ꝓsiliū achitophel· z cū esset cuꝫ dauid· z cū esset cum absalon.

C. XVII.

Dixit igit⁹ achitophel ad absalon. Eligam mihi. xij. milia virorū· z consurgens persequar dauid hac nocte· z irruens super eum quippe q̄ Pre timore
lassus est z solutis manibus perA facie nostra.
curiam eum. Cūq⁹ fugerit omnis populus qui cum eo est· percutiā Propter fugā sociorū
regem desolatū· z reducā vniuersuꝫ populū: quomodo vir⁹ homo .i. concorditer
† vnde expedit vt vnus moriatur homo ꝛc.
reuerti⁹ solet. † Unū enī virū tu q̄rris· z omnis populus erit in pace Placuit sermo eius absalon· z cūctis maioribus natu israel. Ait aūt absalon: Vocate z chusy arachitē z audiamus quid etiā ipse dicat. Cūq⁹ venisset chusy ad absalon· ait absalon ad eum: Quiuscemodi sermonē locutus ē achitophel· ta quid dicis.
facere debemus an non? Qꝺ dat consilium? Et dixit chusy ad absalon: Non est bonū hoc consilium qꝺ dedit achitophel hac vice. Et rursum intulit chusy· Tu nosti patrem tuum z viros qui cū eo sunt esse fortissimos z amaro animo· veluti si vrsa raptis catulis in saltu seuiat. Sed z pater tu⁹ vir bellator⁹ est· nec morabitur cuꝫ populo. Forsitan nunc latitat in foueis aut in vno quo voluerit loco. Et † Siue parvus siue magnus
cum ceciderit † vnusquilibet in
† .i. in nouitate regni tui † ſ. i. audetum habu
erit.
ꝓncipio audiet quicūq⁹ † audierit z dicet: facta est plaga in populo. qui sequebatur absalō. Et fortissimus quisq⁹ cuius est cor quasi leonis pauore soluetur. Scit enī omnis populus israel fortem esse patrem tuum· z robustos omnes qui cuꝫ eo sunt. Sed hoc mihi rectum videtur esse cōsiliū. Congre † duo termini terre promissionis
get ad me vniuersus israel a dan vsq⁹ bersabee quasi arena maris innumerabilis· z tu eris in medio eorum· z irruemus super eum in quocūq⁹ loco inuentus fuerit· z operiemus eum sicut cadere ros solet super terram: z non relinquemus de viris qui cum eo sunt nec vnū quidē. Qꝺ si vrbem aliquaꝫ fuerit ingressus: circūdabit omis israel ciuitati illi funes· z trahem⁹ eam in torrentem: vt non reperiatur nec calculus quidem ex ea. Dixitq⁹ absalon z omnes viri israel: Melius est consilium chusy arachitę consilio achitophel. Dominus aūt nutu dissipatum est consiliuꝫ achitophel vtile· vt induceret dominus super absalon malum. Et ait chusy sadoch z abiathar sacerdotibus: hoc z hoc modo cōsiliū yperbole ſ parvus lapis

dedit achitophel absalon ⁊ senio
ribus israel: ⁊ ego tale ⁊ tale dedi
consiliū. Nunc ergo mittite cito ⁊
nūciate dauid dicentes: Ne mo-
reris hac nocte in campestrib⁹ de
serti: sed absq; dilatione transgre-
dere: ne forte absorbeat⁊ rex ⁊ cūc
populus qui cū eo est. Jonathas
aūt ⁊ achimaas stabant iuxta fon
tem rogel. Abiit ancilla ⁊ nuncia
uit eis: ⁊ illi profecti sunt ut refer
rent ad regem dauid nunciū. Nō
enim poterant videri aut introire
ciuitatē. Vidit aūt eos quidā pu-
er ⁊ indicauit absolon. Illi vero
concito gradu ingressi sunt in do-
mo cuiusdā viri in baburim quę
habebat puteum in vestibulo suo
⁊ descenderunt in eum. Tulit aūt
mulier ⁊ expandit velamen super
os putei quasi siccans prisanas: ⁊
sic latuit res. Cūq; venissent serui
absalon in domū ad mulierem di
xerunt. Ubi est achimaas ⁊ iona-
thas? Et respondit eis mulier:
Transierūt festināter gustata pau
lulum aqua. At cum hi qui quęre
bant non inuenissent: reuersi sunt
in hierusalem. Cunq; abissent: as
cenderūt illi de puteo: ⁊ pergētes
nūciauerunt regi dauid dicētes:
Surgite ⁊ trāsite cito fluuiū: qm
huiusce modi dedit consiliū cōtra
vos achitophel. Surrexit ergo
dauid ⁊ omnis populus qui cum
eo erat: ⁊ transierunt iordanē do-
nec diluceseret anteq; denudare
tur verbum: ⁊ nec vnus quidē re
siduus fuit qui non transisset flu-
uium. Porro achitophel videns
q; non fuisset factū consiliū suum:
strauit asinū suum: surrexit ⁊ abiit
in domū suā ⁊ in ciuitatem suam.
Et dispositā domo sua suspendio
interiit: ⁊ sepultus est i sepulchro
patris sui. Dauid autem venit in
Debzatce manaim: vbi. i. angeli obuiauerūt iacob
castra: ⁊ absalon transiit iordanē
ipse ⁊ omnes viri cum eo. Amasa
uero constituit absalon pro ioab
super exercitū. Amasa aūt erat fi-
lius viri qui vocabatur iethra de
iezreli qui ingressus est ad abigail
Qui et ysai et iesse dicitur: vt ferūt iudei.
filiā naas sororem saruię que fuit
mater ioab. Et castrametatus est
israel cū absalon in terra galaad. Cū
† filius. s. naas regis cū quo pugnauit saul. naas quoq; fecit misericordiā cū dauid: quādo fugie bat a facie saul. interempto vero a dauid anon qui seruos ei⁹ decaluauerat cōstituit⁊ ē ab eodē dauid in loco fratris ute iobi
q; vēisset dauid i castra † sobi filius naas de rabbath filiorū āmon ⁊ machir filius amibel de lodabar ⁊ berzellai galaadites de rogelim
lectorū
obtulerūt ei stratoria ⁊ tapetia ⁊
vasa fictilia frumentū ⁊ hordeū ⁊
† purā farinā ⁊ † genus leguminis.
farinam ⁊ † polentā ⁊ † fabam ⁊ len
† decoctū vel nouū ⁊ † Christus postq; iudę. s reliquit spūalibus honoratur muneribus apud gentes.
rē. ⁊ † frixū oleo cicer ⁊ † mel ⁊ buti
rum oues ⁊ pingues vitulos. de
derunt⁊ dauid ⁊ populo qui cum
eo erat ad vescendū. Suspicati
sunt populum famę ⁊ siti fatigari
in deserto.

C. XVIII.

Igitur cōside
rato dauid populo suo
Super mille
constituit super eos tribunos ⁊
centuriones ⁊ dedit populi tertiā
partem sub manu ioab ⁊ terciam
sub manu abisai filij saruię fratris

Jonathas et achimaas sta. ꝛc. Rab. Q. ante ionathas qui interpretat colūbe donū ⁊ achimaas frater eius ad explorādū factū absalon ⁊ dauid renūciādum decreuerūt fugiētes absalon declinauerūt i domū cuiusdā viri i baburim qui habebat puteū in vestibulo ⁊ descenderunt in eum ꝛc. Nō sine mysterio credendus est. Significat enim hi duo eos qui per gratiā spiritussancti sunt renati ⁊ in numero fratrū sunt ascripti q̄ credētes ab absalon fugiūt: cū malignos spūs euadere querūt.
Qui stant iuxta fontē rogel qui interpretat tristis vel deorsum
os putei quasi siccans prisanas ⁊ sic latuit res. Cūq; venissent serui absalon in domū ad mulierem dixerunt. Ubi est achimaas ⁊ ionathas? Et respondit eis mulier: Transierūt festināter gustata paulum aqua. At cum hi qui quęrebant non inuenissent: reuersi sunt in hierusalem. Cunq; abissent: ascenderūt illi de puteo ⁊ pergētes nūciauerunt regi dauid dicētes: Surgite ⁊ trāsite cito fluuiū: qm huiusce modi dedit consiliū cōtra vos achitophel. Surrexit ergo dauid ⁊ omnis populus qui cum eo erat ⁊ transierunt iordanē donec diluceseret anteq; denudaretur verbum: ⁊ nec vnus quidē residuus fuit qui non transisset fluuium.

Quasi pannos lauatura.
filius cuiusdē ancille vt dicitur
hordeū siccatū pila tusum decorticatum inde fit cibus aptus carenti dentibus: hec ē prisana.
vel reppertissent

† Iste filius dicitur ac bis putatur cū quo dauid amicicia habuit.

ioab·z terciā sub manu †ethai qui erat de geth. Dixitq; rex ad popu lum: Egrediar z ego vobiscuz. Et respondit populus: Non exibis. Siue enī fugerim⁹· nō magnope ad eos de nobis pertinebit. siue media pars ceciderit e nobis· nō solus satis curabunt: quia tu vnus p̄o decē milibus cōputaris. Melius est igit̄ vt sis nobis in vrbe p̄sidio Ad quos rex ait: Qd̄ vobis vide tur rectū hoc faciam: Stetit ergo rex iuxta portā. Egrediebaturq; populus per turmas suas cēteni z milleni. Et p̄cepit rex ioab z abisai z ethai dicēs. Seruate mi nō ētate sed paruitate sensus hi puerū absalon. Et omnis po pulus audiebat p̄cipientem re gem cunctis p̄incipibus p̄o ab salon. Itaq; egressus populus in campū contra israel. Et factuz est p̄ḡlium in saltu effraim. Et cēsus est ibi populus israel ab exer citu dauid: factaq; est plaga magna i die illa viginti miliū. Fuit autē ibi p̄ḡliū dispersum super faciez oīs terrę· z multo plures erant quos Silue. s. que i saltu erāt· vel ipse salt⁹ asperitate saltus consūpserat de populo q̄s hi quos vorauerat gladius in die illa. Accidit aūt vt occurreret ab salon seruis dauid sedens i mulo. Cūq; ingressus fuisset mulus sub ter condensam quercū z magnā· adhęsit caput ei⁹ quercui. Et illo suspenso inter cęlum z terrā· mu lus cui insederat pertransiuit. Ui dit aūt hoc quispiam· z nunciauit ioab dicens: Uidi absalon pende re de quercu. Et ait ioab viro qui nunciauerat ei: Si vidisti quare non cōfodisti eum cuz terra· z ego dedissem tibi decē argenti siclos· z vnū balteū? Qui dixit ad ioab: Si appenderes in manib⁹ meis mille argenteos: nequaq; mitterē manū meā in filium regis. Audiē tibus enim nobis p̄cepit rex tibi z abisai z ethai dicens: Custodite mihi puerū absalon. Sed z si fe cissem contra animā meam auda cter· nequaq; hoc regē latere po tuisset: z tu stares ex aduerso. Et ait ioab: Non sicut tu vis· sed ag grediar cum cozam te. Tulit ergo ioab tres lanceas in manu sua· z infixit eas in corde absalon. Cūq; adhuc palpitaret hęrens i quercu cucurrerunt decē iuuenes armi geri ioab· z percutientes interfe cerunt euz. Cecinit autē ioab buc cina· z retinuit populum ne perse queretur fugientez israel: volens parcere multitudini. Et tulerunt absolon z proiecerunt eū i saltu in foueam grandem· z cōportauerūt super eum aceruū lapidū magnū nimis. Omnis aūt israel fugit in tabernacula sua. Porro absalon erexerat sibi cum adhuc viueret ti tulum qui est in valle regis. Dixe † Aut. s. cū absalon rebellis extiterat rat enim. Non habeo filiū· z hoc erit monimentū nominis mei. Uo cauitq; titulum nomie suo: z ap pellatur manus absalon vsq; ad diem hanc. Achimaas aūt filius sadoch ait: Curram· z annūciabo regi: quia iudiciū fecerit ei deus de manu inimicoz̄ eius. Ad quē ioab dixit: Non eris nūcius i hac

superbiā z inuidiaz: vel perfidiā in cor in duxit ipsi mittit: quę illi maxie sunt causa perditionis. Et sup bia eni in cōceptum dei ydola fabricaue runt. Et cupiditate res transitorias virtu tibus p̄posuerunt. Et perfidia z inuidia nō solū dicta legis z ꝓpheraꝝ: sed etiam ipius saluatoris p̄ḡ sentiam spreuerunt. vnde: Nō habem⁹ regē nisi cęsarem, z si hūc dimittis· non es amicus cęsaris. Ab salon post mortē i so nec grandē mittitur; z quisq; iniquus post obitū carnis in lacuz inferni, super quem aceruus lapidū con geritur: vū duricia mētis exꝓbrat. Dauid extinctū absalō plo rauit: z propter ueri tum iudaici ipsi xp̄s videns ciuitatē fleuit cui us miserię cōpati ens in eruditionez z curā salutis eius vsq; ad mortē crucis per mansit.

Scribe z pharisei in apes iudeoz̄ i ligno crucis i quo dñm sus penderūt. occulto iu dicio dānati sūt: z q̄ carnali sensu velut ir ratōabili mulo p̄cti dere videbant. i disp sione gentiū pertran seunt· ipsi principatū pariter z ꝓpin amise runt.

Accidit autez. Rab. Absalō mulo fugiens in quercu p cessanē capitis suspen sus est: qz indoctę stul ticię carnalis sensus incūbētes propter su perstitionē pharisco rū legē corrūpentes: per ipsam quā ad cor rectionē vitę percepe rāt mortis occasionē habuerūt vnde. est q̄ accusat vos moyses· in quo speratis. Jo ab vero i cor absalō tres lanceas figit: cū diabolus auaricia

die sed nunciabis in alia. Hodie nolo te nūciare: filius enim regis est mortuꝰ. Et ait ioab chusy: Uade ⁊ nuncia regi q̄ vidisti. Adorauit chusy ioab ⁊ cucurrit. Nomē appellatiuū. i. egyptius Rursus aūt achimaas filius sadoch dixit ad ioab: Quid ipedit si ⁊ ego curram post chusy? Dixitq; ei ioab: Quid vis currere fili mi? Ueni huc: Non eris boni nunciꝰ bajulus. Qui respondit: Quid eniꝫ si cucurrero? Et ait ei: Curre. † Sic quidē cōuersiōe nouissima fide et dilectione fiunt primi Currēs ergo achimaas per viaꝫ cōpendij transiuit chusy. Dauid autē sedebat inter duas portas. Speculator vero qui erat in fastigio portę super murū eleuans oculos vidit hominē solum currentem: ⁊ exclamans indicauit regi. Dixitq; rex: Si solus est bonus est nūcius in ore vel eius suo. Properante aūt illo ⁊ accedente propius: vidit speculator hominē alterum currentem. ⁊ vocaferans in culmine ait: Apparet mihi alter homo currēs solus. Dixitq; rex: ⁊ iste bonus est nuncius. Speculator aūt cōtemplor ait cursum priozis quasi cursum achimaas filij sadoch. Et ait rex: Uir bonus est: ⁊ nunciū portans bonum venit. Clamans autē achimaas dixit ad regeꝫ: Salue rex. Et adorans regem coram eo pronus in terram ait: Benedictus dominus deus tuus. qui conclusit homines qui leuauerunt manus suas contra dominū meum regē. Et ait rex: Est ne pax puero absalō? Dixitq; achimaas: Uidi tumultum magnum cum mitteret ioab seruus tuus o rex me seruū tuuꝫ. Nescio aliud: Ad quez rex transi ait: ⁊ sta hic. Cunq; ille transiret ⁊ staret apparuit chusy. ⁊ veniens ait: Bonū apporto nunciū mi rex Judicauit enim pro te dominus hodie de manu omniuꝫ qui surrexerūt contra te. Dixit autē rex ad chusy: Est ne pax puero absalon? Cui respondens chusy: Fiant iḋt sicut puer inimici dñi mei regis. ⁊ vniuersi q̄ cōsurgūt aduersus euꝫ in malum. Contristatus itaq; rex ascendit cenaculuꝫ portę. ⁊ fleuit. ⁊ sic loquebatur vadens: fili mi absalon: absalon fili mi. Quis mihi tribuat vt ego moriar ꝓ te absalon fili mi. fili mi absalon?

C. XIX.

Nunciatuꝫ est aūt ioab q̄ rex fleret ⁊ lugeret super filium suum: ⁊ versa ē victoria in die illa in luctuꝫ omni populo suo. Audiuit enim populus in die illa dici: Dolet rex sup filio suo. Et declinauit populus i die illa ingredi ciuitatē. quomodo declinare solet populus versus ⁊ fugiēs de prelio. Porro rex operuit caput suum: ⁊ clamabat voce magna. Fili mi absalon: absalon fili mi. Ingressus ergo ioab ad regem in domū dixit: Confudisti hodie vultus omniū seruorū tuorū. qui saluam fecerūt animā tuam ⁊ animā filiorum tuoruꝫ ⁊ filiarum tuarum ⁊ animā vxorū tuarum ⁊ concubinarum tuarum. ⁊ diligis

odientes te. & odio habes diligē-
tes te. Et ostēdisti hodie. quia nō
curas de ducibus tuis & de seruis
tuis & vere cognoui modo. quia si
absalon viueret. & oēs nos occu-
buissem⁹. tunc placeret tibi. Nūc
igitur surge: & procede. & alloquēs
satis fac seruis tuis. Juro enim ti
bi per dominū q̄ si nō exieris. ne
vnus quidem remansurus sit te-
cum nocte hac. & peius erit hoc ti
bi q̄m omnia mala quę venerūt su-
per te ab adolescentia tua vsq; ad
p̄sens. Surrexit ergo rex. & se-
dit in porta. Et omni populo nun
ciatum est q̄ rex sederet in porta.
Venitq; vniuersa multitudo cor̄
rege: israel aūt fugit in tabernacu
la sua. Omnis quoq; populus cer
tabat in cunctis tribubus israel
dicens: Rex liberauit nos de ma
nu inimicor̄ nostror̄. ipse salua
uit nos de manu philistinorum: &
nunc fugit de terra propter absa-
lon. Absalon aūt quē vnximus su
per nos mortuus est in bello. Ut
q̄ quo siletis & non reducitis re-
gem. Et consilium totius israel ve
nit ad regem: Rex vero dauid mi
sit ad sadoch & ad abiathar sacer
dotes dicens: Loquimini ad ma
iores natu iuda dicentes: Cur ve
nitis nouissimi ab reducendus re
gem in domum suas: Sermo aūt
omnis israel peruenerat ad regē.
vt reducerent eum in domū eius.
quia dixerat rex: Hęc dicetis ad
populū. fratres mei vos. os meū
& caro mea vos: Quare nouissimi
reducitis regem: Et amasę dicite:
Nonne os meum & caro mea es:
hęc faciat mihi deus & hęc addat
Si non magister militię fueris co
ram me omni tēpore p̄o ioab. Et
inclinauit cor omniū virorum de
iuda q̄si viri vnius. Miserūtq; ad
regem dicentes: Reuertere tu &
omnes serui tui. Et reuersus ē rex
& venit vsq; ad iordanē. Et omnis
iuda venit vsq; i galgala vt occur
reret regi & traduceret eū iordanē
Festinauit aūt semei filius gera fi
lij gemini de bahurim. & descen
dit cum viris iuda in occursu3 re
gis dauid cum mille viris de ben
iamin. & siba puer de domo saul &
quindecim filij eius ac viginti ser
ui erant cum eo. Et irrumpentes
iordanem ante regem transierūt
vada vt traducerent domum re
gis. & facerent iussione3 eius. Se
mei autem filius gera p̄ostratus
corām rege cum iam transisset ior
danem. dixit ad eum: Ne reputes
mihi domine iniquitatē: neq; me
mineris iniuriaru m serui tui i die
qua egressus es domine mi rex &
hierusalem. neq; ponas rex in cor
de tuo. Agnosco enim seruus tuus
peccatum meum. & idcirco hodie
primus veni de omni domo io-
seph: descendiq; in occursum do
mini mei regis. Respondens ve
ro abisai filius saruię dixit: Num
quid p̄o his verbis non occide
semei qui maledixit chr̄isto dñi:

¶ Quid mihi ⁊c timebat dauid ſi interficeretur ſemei. q̄ reliq̄ q̄ ſimiliter regē offenderant nollent eum ſibi facere regē.

Et ait dauid: Quid mihi ⁊ vobis filij ſaruię? cur efficimini mihi hodie in ſathan? Ergo ne interficiet .i. contrariū
† Illos occidā hodie qui me fecerūt regē ſup ſe alias ro.
hodie vir in iſrael? An ignoras hodie me factū regē ſuper iſrael? Et ait rex ſemei: Nō morieris. Jurauitq; ei. Miphiboſeth quoq; filius ſaul deſcēdit in occurſū regis illotis pedibus ⁊ intonſa barba veſteſq; ſuas non lauerat in die q̄ egreſſus fuerat rex vſq; ad diē reuerſionis eius in pace. Cumq; occurriſſet regi. dixit ei rex: Quare non veniſti mecū miphiboſeth? Et reſpōdens ait: Domine mi rex ſeruus meus contēpſit me. Dixitq; ei. ego famulus tuus vt ſterneret mihi aſinū. ⁊ aſcendens abirē cum rege. Claudus enim ſum ſeruus tu⁹. Inſuper ⁊ accuſauit me ſeruū tuū ad te dominū meum regem. Tu aūt domine mi rex ſicut
Quo ad ſciam. q̄ ſicut ⁊ ſcis voluntatē dei
angelus dei es. fac q̄ placitū eſt tibi. Neq; enim fuit domus p̄ris mei niſi mortī obnoxia dño meo regi. Tu aūt poſuiſti me ſeruū tuū inter conuiuas menſę tuę. Quid ergo habeo iuſtę quęrelę. aut q̄d poſſum vltra vociferari ad regē? Ait aūt ei rex: Quid vltra loqueris? firmum eſt q̄ locutus ſum. Tu ⁊ ſiba diuidite poſſeſſiōes. Reſpōditq; miphiboſeth regi: etiā cūcta accipiat poſtq̄ reuerſus eſt dñs meus rex pacificus in domū ſuā. Berzellai quoq; galaaditeſ ſenex valde deſcendens de rogelim traduxit regē iordanē. paratus etiā vltra fluuiū proſequi eū. Erat aūt berzellai galaa dites ſenex valde .i. octogenariuſ. ⁊ ipſe p̄cubuit alimenta regi cum morareth i caſtris: fuit quippe vir diues nimis. Dixit itaq; rex ad berzellai: Veni mecum vt requieſcas ſecurus in hieruſalem. Et ait berzellai ad regē: Quot ſūt dies annorū vitę meę. vt aſcendā cū rege i hirlim? Octogenarius ſum hodie: Nūquid vigent ſenſus mei ad diſcernendū ſuaue vel amarum. aut delectare poteſt ſeruū tuum cibus ⁊ potus. vel audire poſſum vltra vocē cantorū atq; cātatricū? Quare ſeruus tuus ſit oneri dño meo regi? paululū p̄cedā famulus tuus ab iordane tecū. Nō indigeo hac vicißitudie: ſed obſecro vt reuertar ſeruus tuus. ⁊ moriar i ciuitate mea ⁊ ſepeliar iuxta ſepulcrū patris
In hebreo chanaan
mei. Eſt aūt ſeruus tuus chamaam ipſe vadat tecū domine mi rex: ⁊ fac ei quidquid tibi bonū videt. Dixit itaq; ei rex: Mecū tranſeat chamaam. ⁊ ego faciā ei q̄dquid tibi placuerit: ⁊ omne q̄d petieris a me impetrabis. Cūq; tranſiſſet vniuerſus populus ⁊ rex iordanē reſtitit. ⁊ oſculatus eſt rex berzellai. ⁊ benedixit ei. Et ille reuerſus in locū ſuum. Tranſiuit ergo rex i galgalam ⁊ chamaam cū eo. Dis autē populus iuda traduxerat regem. ⁊ media tantū pars affuerat de populo iſrael. Itaq; oēs viri iſrael concurrentes ad regē dixerunt ei: Quare te furati ſunt fres noſtri viri iuda. ⁊ traduxerūt regē ⁊ domum eius iordanē. omneſq;

altiſſimo. q̄ dauid ſ. reduxiſſet cū pace. ⁊ q̄ ait cuncta accipiat poſtq̄ reuerſus ē dominus meus i domū ſuā pacifice. indignādo et verba obliquā do protulit contra altiſſimum.

¶ Illotis pedi. In hebreo infectis. Fecerat enī ſibi miphiboſeth ligneos pedes ſecundū hebreos quibus pro naturalibus vtebat. erat enī claudus.

¶ Tu et ſiba di. In hebreo. dixi tu ⁊ ſiba diuidite agrū. Q̄ dauid īmemor ſę deris ⁊ iuramenti q̄d fecerat cum ionathā tam iniuſtū p̄tulit iudiciū. ideo roboam ⁊ ieroboam diuiſerunt regnū eius. Miphiboſeth enī in libro ſamuelis legit. ⁊ interpretatur os verecundię. In paralip. vo idē miphiboſeth membo al legit. i. litigans cū

¶ Eſt aūt ſeruus tuus chamaam. Eſt aūt i hebreo. Ecce ſeruus tuus chanaan. Chanaan interpretat ſuſpirans. q̄ diu cū patre fuit. ſuſpirans vocat⁹ ē. poſt q̄ vero ad doctrinā dauid tranſijt: non chanaan. ſed chamaam vocat⁹ ē. i. fidelis

viros dauid cum eo: Et respōdit omnis vir iuda ad viros israel: qz mihi propior est rex. Cur irasceris super hac re: Nūquid comedimꝰ aliquid ex rege: aut munera nobis data sunt: Et respondit vir israel ad viros iuda z ait: decem partibus ego maior sum apud regem: magisqꝫ ad me pertinet dauid qꝫ ad te. Cur feciſti mihi iniuriam: z non nunciatū est mihi prior vt reducerē regem meū: Duri us autem responderunt viri iuda viris israel.

vel propicior

C. XX.

Accidit quoqꝫ z ibi esset vir belial nomine noa filius bochri vir gemineus: z cecinit buccina z ait: Nō est nobis pars in dauid: neqꝫ hęreditas in filio ysai. Reuertere in tabernacula tua vir israel. Et separatus est oīs israel a dauid: secutusqꝫ ē siba filiū bochri. Viri aūt iuda adhęserunt regi suo a iordane vsqꝫ hierusalem. Cūqꝫ venisset rex in domū suam in hierusalē: tulit decē mulieres cōcubinas suas quas dereliquerat ad custodiēdā domū: z tradidit in custodiā eas: alimenta eis prębens: z nō est ingressu ſad eas: sed erant clauſę vsqꝫ ad diem mortis suę in uiduitate viuentes. Dixit aūt rex amasę: Cōuoca mihi omnes viros iuda in diem tercium: z tu adesto p̄sēs. Abiit ergo amasa vt cōuocaret iudam: z moratus est iuxta placitū qđ ei constituerat. Ait aūt dauid ad abisai: Nunc magis afflictur est nos siba filius bochri qꝫ absalon. Tolle igit seruos domini tui: z persequere eum: ne forte inueniat ciuitates munitas z effugiat nos. Egressi sunt ergo viri cū eo io ab. cherethi quoqꝫ z pheleti z oēs robusti exierūt de hierusalem ad persequendū siba filium bochri. Cūqꝫ illi essent iuxta lapidē grandem qui est in gabaon: amasa veniens occurrit eis. porro ioab vestitus erat stricta tunica ad mēsuram habitus sui: z desuper accinctus gladio dependente vsqꝫ ad ilia i vagina qui fabrefactus leui motu egredi poterat z percutere. Dixit itaqꝫ ioab ad amasam: Sal ue mi frē. Et tenuit manu dextera mentū amasę quasi osculās eū. Porro amasa nō obseruauit gladium quē habebat ioab. Qui p cussit eum in latere: z effudit in terra intestina eius in terrā: z mortuus est: nec secōm vulnus apposuit. Joab aūt z abisai frater eius persecuti sunt siba filium bochri. Interea de pueris dauid quidā viri cū vidissent z stetissent iuxta cadauer amasę de sociis ioab dixerunt: Ecce qui esse voluit p̄o ioab comes dauid. Amasa aūt conspersus sanguine iacebat in via media. Vidit hoc quidam vir qꝫ subsisteret oīs populus ad videndū eum: z amouit amasam de via in agrū ne subsisterent transeuntes propter eū. Amoto igitur illo de via trāsibat oīs vir sequens ioab ad psequendum siba filium bochri. porro ille

duę legiones

i. lonca

vel fabricatus.

Et tenuit ꝛc. Dextra mentū tenere est quasi ex benignitate blāditi. Sꝫ sinistrā ad gladium mittit: qui latenter et malicia percutit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

transierat per omnes tribus israel
vsq; in abelā ⁊ i bethmacha. oēs
q; viri electi congregati fuerāt ad
eum. Venerunt itaq; ⁊ oppugna
bant eum in abela ⁊ i bethmacha
⁊ circūdederunt munitionibus ci
uitatē ⁊ obsessa est vrbs. Omnis
autē turba quę erat cum ioab mo
liebatur destruere muros. Et ex
clamauit mulier sapiens de ciuita
te: audite audite. dicite ioab: Ap
propinqua huc ⁊ loquar tecum.
Qui cum accessisset ad eam. ait il
li: Tu es ioab? Et ille respondit:
Ego sum. Ad quē sic locuta ē: Au
di sermones ancillę tuę. Qui re
spōdit: audio. Rursūq; illa: Ser
mo inquit dicebatur ī veteri pro
ī. In hebreo nō habetur prouerbio. ⁊ ſ Qua si hec est vrbs consilii
uerbio: Qui interrogāt interro
gent in abela. ⁊ sic proficiebant.
Nonne ego sum quę respōdeo ve
ritatem in israel? ⁊ tu quęris sub
uertere ciuitatē ⁊ euertere matrē
† Que ē māter consilii.
ciuitatū in israel. Quare præcipi
tas hereditatē domini? Respon
densq; ioab ait: absit. absit hoc a
me: Non præcipito neq; de moli
or. non sic se habet res: sed homo
de monte ephraim siba filius bo
chri cognomine. leuauit manum
suam contra regem dauid. Tradi
te illum solum. ⁊ recedem a ciuita
te. Et ait mlier ad ioab: ecce caput
eius mittetur ad te per murū. In
gressa est ergo ad omnē populū
⁊ locuta est eis sapienter. Qui ab
scisum caput sibę filij bochri pro
iecerūt ad ioab. ⁊ ille cecinit tuba
⁊ recesserunt ab vrbe vnusquisq;
in tabernacula sua. Joab autē re
uersus est hierusalem ad regē.
Fuit ergo ioab super omnē exerci
tum israel. Banaias aūt filius io
iade sup̄ cerethęos ⁊ phelethęos.
adhurā vero super tributa. Poro
ro iosaphat filius achilud † Idē qđ cancellarius acōme
tarijs. Siba aūt scriba. Sadoch
vero ⁊ abiathar sacerdotes. hiraz
aūt hyraites erat sacerdos dō.

C. XXI.

Facta ē quoq; fames in diebus dauid
tribus annis iugiter. ⁊ cōsuluit da
uid oraculum domini. Dixitq; do
minus propter saul ⁊ domū eius
vel sāguinū
⁊ sanguinē. quia occidit gabaoni
tas. Vocatis ergo gabaonitis rex
dixit ad eos: Porro gabaonitę
nō erant de filiis israel. sed reliq̄ę
amorreor. Filii q̄ppe israel iura
uerant eis ne perimerent eos. Et
voluit saul percutere eos zelo q̄si
pro filiis israel ⁊ iuda. Dixit ergo
dauid ad gabaonitas: Quid faciā
vobis. ⁊ qđ erit piaculuz vt bene
dicatis hereditati domini? Dixe
runt ei gabaonitę: Non est no
bis super auro ⁊ argento quęstio
sed contra saul ⁊ contra domū ei?
neq; volumus vt interficiaf homo
de israel. Ad qđ rex ait: Quid er
go vultis vt faciam vobis? Qui
dixerunt regi: Virum qui attriuit
nos ⁊ oppressit iniq; ita delere de
bemus. ne vnus quidē residu us
sit de stirpe eius in cunctis finib?
israel. Dentur nobis septem viri
de filiis eius. vt crucifigam? eos
domino in gabaa saul quondam
a veritatis auditu po
pulum subuertebat.
Interpretat aūt siba
secta a secando. non
a sectando. Bochri
vero primogenit? me
us israel. de quo dī:
filius meus primoge
nitus israel sibā. i. er
rorem secutus. sepa
rauit se a domo dō.
i. ecclesia. sed ad mu
lieris sapiētis. i. spūa
lis doctrinę suggesti
onē caput sibę. i. dia
bolū a corde suo ab
scidit: ⁊ ad dauid. i.
christum filium dei
redijt.

C. XXI.

Facta est quo
q; ⁊c. Rab. Fames
facta in israel. ꝓpter
gabaonitas sterilita
tē bonorum operū si
gnificat. in subditis
ꝓpter negligētā do
ctorū. qui nō procu
rāt eis pastuz verbi
dei dū inseruiunt ter
renis. Necant ergo
gabaonitę: cū studi
um rectę cōuersatōis
⁊ reformatio pñę p?
lapsum subtrahit in
cantis per hereticos
s. vel spūs malignos.
Gabaon enim collis
meroris interpretat.
Gabaonitę interfici
untur. cum delicti
post perpetrata sce
lera vana spe securi
tatis a diabolo delu
dūtur: qui dicūt. faci
amus mala vt veni
ant bona: quorū dā
natio iusta ē. sed res
pba quę interpretat
cursus filia achia. q̄ i
terpretat pater eius
tollens alienū. subtra
uit supra petrā ⁊c. ap
pia sollicitudo sācto
rū talibus succurrēs
rigore iemnij ⁊ instā
tia precū incūbit: do
nec misericordia dei
de celo impetret sup
eos. cōpescēs pravos
hoies ⁊ malignos spi
ritus. ne vitā eorum
pravę suggerēdo cor
rūpant vlterius.

Et voluit saul
dicens. s. iosue grati
gabaonitas viuere
permisisse. ⁊ filijs isrl
⁊ iuda pcdā eorū in
iuste abstulisse. Unde?
vero vltionis causa
in gabaonitas abi
melech sacerdos fuit.

c

Et tenuit ē.
Detra mentā tene
re est quasi ꝛ ber
gnuare blādiri. Si
nistrā ad gladiū
mittit: qui latenter a
liena alicia petunt.

Nōne ego sum
⁊c. Rab. Iste est ser
mo legis in qua iube
tur vt filij israel ingres
si terrā chanaan pri?
pacē offerāt. ⁊ eos q̄
pacē susceperīt tri bu
tarios faciant: eos ve
ro qui nō susceperīt. de
leant: Ideo mulier sapiens exclamasse
dicit. Nonne ego sū
q̄ r.u.ā isrl ⁊c. Qua
si cur destruis hāc ci
uitatē ante ejus pacē of
feras scōm legē: cur
nō seruas legē israe
litis. quę seruata est
alienigenis.

Qui abscisum
caput sibę. Rab.
Reditus ꝓli ad da
uid post iterfectionē
absalon reditū pro
ris populi ad christū
post mortē pravorum
magistrorū significat
qui i synagoga inde
orū diu regnabat. ⁊

¶ Tulit itaq; ꝛc Qui cū ydoch idu/meo adhuc pueri-sa cerdotes z gabaoni/tas occiderūt armoni s.z miphiboseth.

¶ Filios michol quos.s.michol vxor dauid quę z egla di/citur adoptauit sibi inter filios-quos me/rob sor or eius ō filio berzellai suscepit.

¶ Hob. Quod in terpretat lacus: quia sicut in lacu leonū qs mittit:ita semetipsū misit dauid cōtra go liam.

¶ Terciū quoq; ꝛc. Rab. Iosephus de tercio prelio ita di cit.post hāc vero cō passionē palestini de nuo pugnauerūt: su per quos exercitū mit tēte dauid fortissim⁹ apparuit epban co/gnatus eius: Nā cō/tra singulos fortissi/mos philistinorū so/lus pugnādo peremit eos-alios cōuertit in fugam: quorū etiam multi in prelio cecide rūt. Vtrū aūt epban adeodatus appella/uerit vl quēlibz aliū eā incertum est.

¶ Quartum bel lum. Goliad iterat qd egit dauid primi tus tēpore saulis. nā in paralip.nō nisi ter cio principaliter pu/gnasse contra phili/steos legitur.

Rab. Quatuor bel la dauid z seruoz ei⁹ cōtra philisteos chri sti bellum significant qd oī tēpore hui⁹ vi tę in mēbris suis con tra persecutores z ne quitias spūales cōmu nat.licet enī fastus mūdi vl proteruitas malignoz spirituum se erigat cōtra eccliā dei.omnis tū princi/patus aduersariorū vero dauid imperan te z prelio seruorū su orū disponēte cedit. z ad nichilū reducit. vnde vana salus ho minis. In deo facie/mus virtutez. z ipse ad nihilū reducet tri bulantes nos.

Bethleemites Quia noemi z ruth er quibus dauid ot/tus ē tēpore vberta/tis reuersę sunt ī beth leem.z quia cā panis ruth booz nota ē: lo cus ille domus panis vocatus est. Vel qa noemi cū nuru illuc reuersa panis abun/dancia in domo bo oz cōsecuta ē.

C. XXII.

¶ Locutus est. Rab. Solus deo musseptimus psal/mus in libris regū re perit:qz regnū illud significat.vbi aduer sariū nō habebimus. Finitus enī eius est. In die q̄ eripuit eū deus de manu inimi corū eius.z de manu saul. Dauid enim si gnificat eū qui natus ē ex semine dauid se cundū carnez: qui in corpore suo qd ē ec/clesia adhuc patitur inimicos. vnd. Sau le saule quid me ꝑse/queris. Rapietur aūt oīno corpus eius.cū nouissima destruetur mors: vt perueniatur ad regnū dei. Dō. Iste nō pōt conueni re vni persone. Dz/mo enī ꝑsona loquit/gras agēs.qz de gra ui periculo diuina pi etate liberatur hic. Circūdederūt me ge mitus mortis ꝛc. Se cūdo loquitur eccla que ante aduentum dñi innumeras pru/lit calāitates: postea qs miser⁹ deus medi cinā sancte incarnati onis idulsit. z bapti/matis bñficio christi anū populū de orbis vniuersitate collegit ibi. Deus qui accin/xit me virtute. Certō mirę mūę vor salua/toris illabit: vbi pul cerrimis allusionib⁹ virtus eius describit ibi. Dixit dñs. z bñ dict⁹ de⁹ me. Quar to iterū ecclesię catho licę dicta proferūtur. z cū magna exultati/one diuinitatis con/cessa munera laudan tur.

¶ Tulit itaq; ꝛc Qui cū ydoch idu/meo adhuc pueri-sa cerdotes z gabaoni/tas occiderūt armoni s.z miphiboseth.

¶ Filios michol quos.s.michol vxor dauid quę z egla di/citur adoptauit sibi inter filios-quos me/rob sor or eius ō filio berzellai suscepit.

¶ Hob. Quod in terpretat lacus: quia sicut in lacu leonū qs mittit:ita semetipsū misit dauid cōtra go liam.

¶ Terciū quoq; ꝛc. Rab. Iosephus de tercio prelio ita di cit.post hāc vero cō passionē palestini de nuo pugnauerūt: su per quos exercitū mit tēte dauid fortissim⁹ apparuit epban co/gnatus eius: Nā cō/tra singulos fortissi/mos philistinorū so/lus pugnādo peremit eos-alios cōuertit in fugam: quorū etiam multi in prelio cecide rūt. Vtrū aūt epban adeodatus appella/uerit vl quēlibz aliū eā incertum est.

¶ Quartum bel lum. Goliad iterat qd egit dauid primi tus tēpore saulis. nā in paralip.nō nisi ter cio principaliter pu/gnasse contra philisteos legitur.

Rab. Quatuor bel la dauid z seruoz ei⁹ cōtra philisteos chri sti bellum significant qd oī tēpore hui⁹ vi tę in mēbris suis con tra persecutores z ne quitias spūales cōmu nat.licet enī fastus mūdi vl proteruitas malignoz spirituum se erigat cōtra eccliā dei.omnis tū princi/patus aduersariorū vero dauid imperan te z prelio seruorū su orū disponēte cedit. z ad nichilū reducit. vnde vana salus ho minis. In deo facie/

electi domini. Et ait rex ego dabo Depcitq; rex miphiboseth filio ionathan filij saul ꝓpter iusiurā dū dñi domini ·quod fuerat inter da uid z inter ionathan filium saul. Tulit itaq; rex duos filios respha filię abia quos peperit saul armo ni z miphiboseth·z quicq; filios mi chol filię saul quos genuerat adri eli filio berzellai qui fuit de mola thi·z dedit eos in manu gabaoni tarum:qui crucifixerunt eos i mō te coram domino. Et ceciderunt hi septē simul occisi in diebus mes sis primę incipiēte messione hoz/dei. Tollēs aūt respha filia abia ciliciū substrauit sibi supra petrā ab initio messis donec stillaret aq̄ super eos de cęlo· z non dimisit aues lacerare eos per diem: neq; bestias per noctem. Et nunciata sunt dauid quę fecerat respha fi/lia abia cōcubina saul: z abijt da uid z tulit ossa saul z ossa ionathę filij eius a viris iabes galaad qui furan fuerant ea de platea beth/san in qua suspenderant eos phi/listijm cum interfecissent saul in monte gelboe· z asportauit inde ossa saul z ossa ionathan filii eius. Et colligentes ossa eorum qui af fixi fuerant:sepelierunt ea cum os sibus saul z ionathan filii eius in terra beniamin in latere in sepul/chro cis patris eius: Fecerunt; omnia quęcūq; pręceperat rex· z repropiciatus est dominus terrę. Post hęc factum est autē rursum prelium philistinorum aduersum israel:z descendit dauid z serui ei us cum eo· z pugnabant contra philistiim. Deficiente autē dauid iesbidenob qui fuit de genere ara pha cuius ferrum hastę tricentas vncias appendebat· z accinctus erat ense nouo·nisus est percute/re dauid.prēsidioq; ei fuit abisai filius saruię:z percussum philiste um interfecit. Tunc iurauerūt vi ri dauid dicentes: Jam non egre dieris nobiscum in bellum: ne ex tinguas lucernam israel. Secun dum bellum quoq; fuit in gob cō tra philisteos. Tunc percussit so/bochai de vsathi zaph de stirpe arapha de genere gygantiū. Ter cium quoq; fuit bellus in gob cō tra philisteos·in quo percussit adeo dauid filiꝰ saltus de bethleem extat et bethleemites goliath gethęum· cuius hastile hastę erat quasi lici atorum texentium. Quartus bel lum fuit in geth in quo vir fuit ex celsus·qui senos in manibus pe dibusq; habebat digitos· id ē· vi .xxiiii. z erat de origie arapha·z blasphemauit israel. Percussit aūt eum ionathas filius sammaa fra tris dauid. Hi quattuor nati sūt de arapha in geth z ceciderunt in manu dauid z seruorū eius.

vrbs que et gazer locus ē

ī dauid qui.s.electus est a deo ī regnū ꝛ ꝫ qz de saltu vbi pascebat oues accepit eum deus ꝛ ꝫ Quia de genere descendet mater eius

ꝛ Hāc dicūt iudei matrē gigātis fuisse orphan noemi,narum.

C. XXII.

Locutus ē aūt dauid domio verba car Anticipatio ē minis huius in die qua liberauit eum dominus de manu omnium

inimicorū suorum: & de manu saul
Et ait dominus petra mea & robur
meum: & saluator meus. Deus do-
minus fortis meus: sperabo in eū
Scutum meū & cornu salutis meę
eleuator meus: & refugium meum
saluator meus: de iniquitate libe-
rabis me. Laudabilem inuocabo
dominum: & ab inimicis meis sal-
uus ero. Quia circundederunt me
contritiones mortis: torrētis beli
al terruerunt me. Funes inferi cir
cūdederūt me: pręuenerunt me la
queі mortis. In tribulatōe mea in
uocabo dominum: & ad deū meum
clamabo. Et exaudiet de templo san
cto suo vocē meam: & clamor meus
veniet ad aures eius. Cōmota est
& contremuit terra: fūdamēta mo
tium concussa sunt & cōquassata:
quoniam iratus est eis. Ascendit
fumus de naribus eius: & ignis de
ore eius volauit: carbones succēsi
sunt ab eo. Et inclinauit cęlos et
descēdit: & caligo sub pedibus eius
Et ascendit super cherubin: & vola
uit: & lapsus est super pēnas vēti.
Posuit tenebras i circuitu suo ta
bulum: cribrans aquas de nubi
bus cęlorum. Prę fulgore in ꝓspe
ctu eius nubes: succensi sunt car-
bones ignis. Tonabit de cęlo do-
minus: & excelsus dabit vocem su
am Misit sagittas & dissipauit eos:
fulgura & cōsumpsit eos. Et appa
ruerunt effusiones maris: & reue-
lata sunt fundamenta orbis ab in
crepatione domini: ab inspiratiōe
spiritus furoris eius. Misit de ex
celso & assumpsit me: & extraxit me
de aquis multis. Liberauit me ab
inimico meo potentissimo: & ab his
qui oderant me: quoniam robustio
res me erant. Pręuenit me in die
afflictōis meę: & factus est domin⁹
firmamentum meum: Et eduxit me
in latitudinem: liberauit me quia
complacui ei. Retribuet michi do
minus scōm iusticiā meam: & scōm
mundiciam manuū mearū reddet
michi. Quia custodiui vias domi
ni: & nō impie egi a deo meo. Dia
enim iudicia ei⁹ in cōspectu meo:
& pręcepta eius non amoui a me:
Et ero perfectus coram eo: & custo
diam me ab iniquitate mea. Et re-
stituet mihi dñs scōm iusticiam me
am: & scōm mundiciam manuum
mearum i ꝓspectu oculorum suorum
Cum sancto sanctus eris: & cum ro
busto perfectus. Et cū electo electus
eris: & cum peruerso peruerteris. Et
populum pauperem saluum facies
oculisq; tuis excelsos humiliabis.
Quia tu lucerna mea domine: & tu
dñe illuminabis tenebras meas.
In te enim curram accinctus: in deo
meo transiliam murum. Deus ima-
culata via eius: eloquium domini
igne examinatum: scutum est omnium
sperantium in se. Quis est deus
preter dominum: & quis deus for
tis preter deum nostrum: Deus
qui accinxit me fortitudine: & com-
planauit perfectam viam meam.
Coequans pedes meos ceruis: et
super excelsa mea statuēs me. Do
cens manus meas ad prelium: et

¶ Ceruis. Cerui spirituales viri propē alacritatem. vpōes. i. implicamenta scōrum transilientes.

cōponens quasi arcū ereū brachia mea. Dedisti michi clipeū salutis tuę: ⁊ mansuetudo mea multiplicauit me. Dilatabis gressus meos subtus me: ⁊ non deficiēt tali mei. ¶ christus infideles electus vicit.

Persequar inimicos meos ⁊ conteraz: ⁊ non reuertar donec consumam eos. Consumam eos ⁊ cōfrigam vt non cōsurgant: cadent subpedibus meis. Accinxisti me fortitudine ad prelium: incurualsti resistentes michi subtus me. Inimi ¶ vñ. donec ponam inimicos tuos scabellū pe r. cos meos dedisti michi dorsum: odiētes me ⁊ disperdam eos. Clamabunt ⁊ nō erit qui saluet: ad dominum ⁊ non exaudiet eos. Delebo eos vt puluerem terre: quasi lutum platearum cōminuā eos atq confringam. Saluabis me a con ¶ audeorum. tradictionibus populi mei: custodies me in caput gentium. Populus quem ignoro seruiet michi. fi ¶ audet ex patre dyabolo nati. lij alieni resistent mich: auditu auris obedient michi. Filij alieni defluxerūt: ⁊ arctabuntur in angustijs suis. Viuit dominus ⁊ bñdict⁹ deus me⁹: ⁊ exaltabitur deus fortis salutis meę. Deus qui das vindictas † mihi: ⁊ deijcis populos sub me: Qui educis me ab inimicis meis: ⁊ a resistentibus mihi eleuasti me: a viro iniquo liberabis † me. ¶ dyabolo ¶ ecclesiam meaz Propterea confitebor tibi domine in gentibus: ⁊ nomini tuo cātabo Magnificans salutes regis sui: et ¶ saluator. faciens misericordiam christo suo ¶ electo. dauid: ⁊ semini eius vsq in sempiternum.

C. XXIII.

¶ Hec autez verba sunt nouissima que dixit dauid filꝰ ysai. Dixit vir cui constitutum est de xpō dei iacob: egregius psalmista israel. Spiritꝰ ¶ vel psalcꝰ ¶ sanctꝰ. ¶ filius domini locutus ē per me: ⁊ sermo eius p linguā meam. Dixit. Deus israel mihi locutus est fortis israel Dominator hominū iustus: dominator in timore dei. Sicut lux aurore oriēte sole mane absq nubibꝰ ¶ ecclesie ¶ fidelium. ¶ resurgēte christo a mortuis ¶ i ¶ miraculis ¶ predicatione rutilat: ⁊ sicut pluuijs germinat herba de terra. Nec tanta est domus mea apud deum: vt pactum ¶ vir fidelis de ecclesia eternuz iniret mecū. Cuncta enim ¶ in eius potestate consistit salus mea ⁊ omnis voluntas: nec est quicq ex eo qđ non germinet ¶ omnis arbor que non facit fructum bonum cicetur ⁊ in ignem mittetur. Prauaricatores autē quasi spine ⁊ ¶ specialiter iudei ⁊ heretici de terra viuentium euulsi eterno incendio eradūtur. euellentur † vniuersi: quę nō tollētur manibus. Et si qs tangere voluerit eas armabitur ferro ⁊ ligno lanceato: igneq succensę conburētur vsq ad nichilum. Hec nomina fortium dauid. Dauid sedens in ⁊ ¶ ethbaam filius abamoni sicut ī palip legitur. cathedra sapientissimus: † princeps inter tres. Ipse ē quasi tenerrimus ⁊ ¶ Qui aut ego tum vermis ⁊ nō h- ꝛc. † ¶ in paraliponi- ecc- ita quod ibi minus habetur -hic supplenr. ligni † vermiculus qui † octingētos interfecit impetu vno. Post hunc ¶ dauid. eleazar filius patrui eius aboites inter tres fortes qui erant cum dauid quando exprobrauerūt philistijm ⁊ congregati sunt illuc in prelium. Cuncq ascēdissent viri israel ip ¶ palip in aphec- dñi se stetit ⁊ percussit philisteos donec deficeret manus eius: ⁊ obrigesceret cum gladio. Fecitq dominus salutem magnam ī die illa: ⁊ ppls equabitur dñō: exant timilis erit domino in filijs dei.

¶ Fortiū dauid. De his fortibus autē iosephus. Primus omnium erat eusebius filius adimeę: qui acie hostium frequēter irrumpens non cessauit donec nongentos occideret. Post hunc erat eleazar filius dodi: qui cum rege fuerat in sarpha. Dic israelitis formidantibus palestinorum exercitū ⁊ fugientibus solus resistit: ⁊ multos occidit vt sanguine ocelonuz gladius eius hereret in dextera. Israelite vero videntes palestinos in fugam conuersos: descendentes de montib⁹ persecuti sunt eos: ⁊ pereunt israelitis famosa victoria. Tercius fuit semeias filius hely: qui in loco maxille cum hebrei fugerent exercitus palestinorum solus porta uit altos pternēs: alios fugā premens.

¶ Ipse ē quasi tenerrimus ꝛc. Rabanus. Virga de radice yesse absq nupti ali ope florez protulit q de vno hoie typum gentium pferente: vno impetu .i. sermonis imperio legionem expulit demonum.

¶ Tenerrimus ligni vermiculus. Rabañ. Virtus viri bellica ⁊ modesta significatur: quia sicut vermiculus ligni tener quidez ⁊ fragilis ⁊ modicus apparet: fortissimum tamen lignum terebrat ⁊ cōsumit(vñ a terendo teredinis nomen accepit) Sic ille domi omnibus affabilis quietus et humilis: in certamine publico robustuz se ⁊ intolerabilem hostibus exhibebat: hunc tamē principem fortium hebrei suspicatur esse dauid de quo dicitur: sedēs in cathedra sapientissimus ꝛc. Cuius sapientia ostenditur in sapientissimo humilitas(in vermiculi exemplo in interfectione octingentorū fortitudo.

C. XXIII.

¶ Noussima ꝛc. Rab. Quia vltimam confessionis laudem significant: quā superato hoste ⁊ peracta victoria mortis sancti cantabunt in eternum

¶ Egregius psal Quia luculentissime de christo dei et de incarnatione eius ac redemptōne humani generis prophetauit.

¶ In timore die Qui in timore dei dominationēz in subditis exercet: lucis opera perfectez iusticię illuminata profert: nec in eis aliquid obscuruz remanet: sed imbre celestis gratię irrigat⁹ germina virtutū in carne viuens fructificat.

¶ Nec est quicq ex eo q đ no ger. Rab. Qui in lege domini meditatur die ac nocte fit tanq lignū: quod plantatum iuxta aq̄s: dat fructū suū in tempore suo: et omnia quęcunq faciet p sperabuntur.

¶ Et si quis eas tan- vo- ar- ferro. Qui scilicet communicans peccatis alienis propter cordis sui duriciam iniquitatū ponere premitur: et iacentis peccatorum[confoditur: cuius opera eternis ignibus digna: ad nichilum redigentur.

¶ Hec nomina fortium dauid ꝛc. Jti. Texitur catalogus virorum fortium in figura sanctoz qui quāuis virtutum sublimitate proficiant: tamen vsq ad excellentiam diuine trinitatis non attingunt. Hoc est enim quod scriptū est. vsq ad tres primos non perueni. Quis enim in nubibꝰ

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Semma. audiens. Agge. meditans siue loquēs. Ararites. mōtanus. qui gestat personā xpi. siue ꝑdicatoꝝ eius.

Stetit. Raban⁹. Christus cū ſpūsancto i agro ecclesie stans firmos velut bordēs tuet. vel certe verecūdiā castitatis in cōtinētibus quasi lētes gladio oris ꝑ luxuriā defendit.

Descenderant tres. Tres fortes supra notati. Iesbaam filius achamoni quem Iosephus eusebiuꝫ filū achimmeꝫ nominat. et eleazar filiu⁹ achoi. quē dicit filium esse dodi. z samma filius agge. quē semeiā filiuꝫ bely vocat. Hebrei aūt tres istos arbitrantur fuisse abisai. filium saruiꝫ. z iobochai vsatem. z ionathan filiū sammaa fratris dauid. qui supra mēorati sunt i ꝓcliis philistinoꝝ. Cui sententie ꝑgruere videt. quod sequitur. Abisai quoq; frater ioab. filius saruiꝫ. cē. Hinc enim apparꝫ qđ abisai prīceps erat. z nomina tus inter tres sequentes.

Iosephus. Cū esset rex in bierusalez palestinorum supueuit exercitus. tunc dauid ascēdit i arcē vt đ bello cōsuleret domino. Castra vo inimicoꝝ erant in valle fira vsq; bethleem q̄ procul est ab hierusalem stadijs viginti. Dauid q̄ ait. Bona aquā babem⁹ in regione mea. et ꝓcipue laudabat eaꝫ q̄ erat iuxta puteum in porta. Mirabatur si esset qui et eo poculū ei ꝓberet. quod magis q̄ pecuniam magnam optaret. Hoc cuꝫ audissent isti tres viri. irrumpētes per medios hostes venerunt in bethleem. et hauerientes aquā per inimica castra reuersi sunt ad regem obstupescētibus palestinis fiducia et magnitudine eoꝝ q̄ sic eos ꝓtemnebāt.

qui fugerat reuersus est ad cęsoꝝ spolia detrahenda. Et post hunc semma filius agge de arari. Et cōgregati sunt philistiim in statiōe ¶ paralip. bordeo
Erat quippe ibi ager lente plen⁹. Cūq; fugisset populus a facie philistiim. stetit ille in medio agri. et tutus est eum. Percussitq; philisteos. z fecit dominus salutē magnam. Nec tñ et ante descēderāt ¶ abisai sobochai. ionathan.
tres qui erant ꝓncipes inter triginta. z venerant tempore messis ad dauid in speluncam odollaꝫ. Castra aūt philistiim erat posita ¶ i. valle raphaim
in valle gigantum. z dauid erat i ꝓsidio. Porro statō philistinorum tunc erat in bethleem. Desiderauit igitur dauid aquam đ lacu z ait. Siquis mihi daret potū ¶ ve suos temptaret.
aquę de cisterna quę est i bethleē iuxta portā. Irruperūt ergo tres fortes castra philistiozū. z hauserunt aquā de cisterna bethleez q̄ erat iuxta portaꝫ. z attulerunt ad dauid. At ille noluit bibere. sed libauit eam dño dicens. Propicius sit mihi dominus ne faciā hoc
Num sanguinē hoim istorum q̄ ꝓfecti sunt. z animarū periculum bibam? Noluit ergo bibere
Hęc fecerunt tres robustissimi.
Abysai quoq; frater ioab filius saruiꝫ ꝓceps erat de trib⁹. Ipse
est qui leuauit hastā suam contra
trecentos quos iterfecit. nomina
tus in tribus. z iter tres nobilioꝝ
Erat quoq; eorū priceps. sꝫ vsq;
da tres ꝓmos nō quenerat. Et
banaias filius ioiade viri fortissi ¶ alias magister.
mi magnoꝝ operum de capseel. ¶ qui tuebantur moab cōtra dauid.
Ipse ꝑcussit duos leōes moab.
z ipse descendit z ꝑcussit leonē in
media cisterna in diebus niui s. ¶ semei qui maledixit auid
Ipē quoq; iterfecit virū ęgiptiū ¶ qui ſ galip. v. cubitos stature legitur habuisse
virum dignum spectaculo habē
tem in manu hastam. Iraq; cum
descendisset ad euꝫ i virga. vi extorsit hastam de manu ęgiptii. et
interfecit eum hasta sua. Hec fecit banaias filiꝰ ioiade. z ipse no ¶ abisai sobochai. ionathan. quibus equiparatur.
minat⁹ iter tres robustus q̄ erāt i potentia.
ter triginta nobiliores. Verūtñ
ctauit per ꝑsitentiā fuę repręhēsioīs. Qui ergo ꝓcupiscere alienā cōtingē ñ timuit. post etiā qz aquā ꝓcupisset ꝑbauit.

Sed libauit eam domino dicens. propicius cē. Exēplū fortitudinis z constantię militibus ꝓbuit. vincens naturā ne sitiēs biberet. vt exercitus sitim tolerare disceret. Mistice vero aquā ñ sitiebat. ꝙ nasciturū i bethleem de virgine xpm ꝓuidebat. cui⁹ lauacrū z sanguineꝫ sitiebat. aquā ergo ñ bibit sed fudit. Sitiebat cīn fōtē eternū qui ñ periculis quęrit alienis sed aliena pocula abluit.

Tres primos. Intelligi volūt sapientiā. humilitatē. fortitudinē. dauid cīn se dixit sapientissim⁹. ipse ligni vermiculus. i. humilis. dccc. interfecit velut fortis. ad has tres virtutes. nēo fortitudō dauid ꝑuenit.

Et banaias cē. Qui erat magister de capseel. i. de cōgregatōne dei in cerethi et et pheleti. qui interꝑtant occidētes. z viuificātes. Ipse ꝑcussit duos leones moab. quos paliꝑ. duos ariel moab nominat. Hi q̄ viri fortissimi fuerūt in regno moab vñ z leones dicūtur. Ariel cīn leo dei interꝑtatur.

In media cisterna. Iosephus. Hic aptius dicit. qđ fuerit. s. cisterna nimis ꝑfunda. tpe hiemis nisi aggere coequata
In hanc leo insanus decidit. z conclusus graadi rugitu clamauit. Banaias vo q̄ cū ceteris ad spectaculū venit. i cisternaꝫ desiliit. z leonē iterfecit. Banaias q̄ iterꝑtatur edificator dñi. xp̄s significat. q̄ ecclesiā edificat. Vñ paul⁹. dei edificatō estis hic in tpe nimis z frigoris. cū. s. gratia xp̄i mūdo resplenduit. et frigus charitatis bonis refrigerauit. leones. i. dyabolū iterfecit. Debuꝫ vo hūc leonē ioab intelligit. qui in medio cisterne. i. in domo dñi vbi tenebat cornua altaris occisus ē. Altare vero cisterna dr. qz sicut aqua cisterne abluit z mūdat. ita sanctuariū dñi purgat peccata. In diebus niui. qz ꝑ mortē expiauit pcā. Unde Lauabis me. qđ impletū ē in medio cisterne. et sup niue dealbabor. qđ impletum est in eo q̄ ait. diebus niuis.

Virū egyptiū. Imitatorē. s. egiptij deū blasphemātis quē moyses iubēte dño iterfecit. ille cīn blasphemauit deū. hic ꝓphetam. et regem.

Spectaculo digno. Spectabat eū vt si hirsin egrederet. inficeret
Hastam. Legē dei. quā si meditatus fuisset. ꝑmanēdo in hirsin ñ piret. sed qz ꝑceptū regis cōtēpsit. banaias i rga. i. in rectitudine iusticię ad eum descēdit. et hastam quā non retinebat extorsit.

Qui erant inter triginta. cē. Neminē moueat q̄ in summa non

triginta: sed triginta septē leguntur. triginta enī et septē leguntur hoc mō · septem sez fortes hi · dauid qui dicitur adeodatus. abisai · sobochai ionathan eleazar · sama filius agge de arari · z banaial · ecce septem. Triginta autez hi sunt · asael · eleanā z ceteri.

¶ Urias etheus. Hic vitimus ponit p eo quod sequit'. z addidit furor domini ꝛc. Jam enī vitio facta fuerat ī dauid et in domo eius. sed nō ī populo · qui vel nō restitit dauid vel cōsensit.

¶ Et addidit furor. ꝛc. Greg. Pro qualitatibus subditoz disponūtur acta regentiū: vt sepe pro malo gregis enā vere boni delinquat vita pastoris · Dauid cū deo teste laudatus · secretoz dei cōscius: tumore repēte elatōnis inflatus populū numerādo peccauit: z popul' pnā suscepit · q3 fm merita plebiū disponuntur corda rectorum · Just' ꝛo inde peccantis vigium ex ipsorum animaduersione corripuit · quoz causa peccauit. Sed q3 ppria voluptate superbiens. a culpa alienus nō fuit: vindictā etiā ipse suscepit Ira em qz corpaliter populū percutit · ipsum quoq3 dolore pstrauit. Ita enim iuncta sunt merita rectoz z plebiū. vt sepe ex culpa pastoꝝ · deterior fiat vita plebium · et et merito plebiū mutetur vita pastoꝝ · Ez ḋa rectores hñt iudicē suum: non temere iudicēt subditi · vitā regentiū. Per semetipsum cū dñs ꝑcepit numulariorum fudit · z cathedras vendentiū colūbas euertit: significans · quia p magistros vitaz indicat plebiū: per semetipsuz facta magistroꝝ · q3uis etiam subdatoꝝ vicia quz a magistris dissimulantur · vel iudicari neque unt eius iudicio reseruentur · dū ergo salua fide res agetur virtutis ē meritum · quidquid prioris ē tolerare · Debet tū humiliter suggeri si forte valeat quod displicet emendari · Sed curandū est ne in superbiaz trāleat iu

¶ primo

vsq3 ad treces ñ puenerat · Fecitq3 ¶ ꝯ christum ꝯ ceu dominatus omnē scientiam cōtulit ꝯ ceteris cōcium · ¶ eum ꝯ auricularii ꝯ asecreto sibi ¶ pater ꝯ dauid. Asahel frater ioab iter triginta. Eleanan filius patrui eius de bethleem · Semma de arari Elicha de arodi · heles de phalti Ira filius accheș de thecua · Abiezer de anathot · Mobonnai de vsathi: Selmō aboites · Macharai netophatites: Heleph filius baana · z ipse netophatites · Ithai filius ribai ɔ gebeeth filioz beniamin. Banai pharathonites ¶ vel tai. Heldai ɔ toxrēte gaas · Albialbū arbathites . Azmaueth de beromi · Eliaba de salboni. Filii iasen ionathan naran: Semma de ozodi: Naiam filius saar arothites: Helifeleth filius aasbai filii maachati: Heliam filius achitophel gelonites: Esrai de carmelo ¶ vel sarai. Pharai de arbi · Igaal filius nathan de soba . Bonni de gaddi · Selech de ammoni : Naarai berothites armiger ioab filii sarvię Ira hietrites . Hareb z ipse hie ¶ ꝯ fidem observantiā decalogi · gratia septiformitates · Urias etheus · omnes triginta septem.

C. XXIIII.

¶ Addidit furor dñi · irasci ꝓra israel cōmouitq3 dauid in eis dicētem ad ioab Uade numera israel z iu ¶ Satbon · ¶ ꝓla. Cōturberit satbān aduersus israel. z icitauq3 dauid vt numeraret populū.

¶ fustia superbie faciens.

dam · Diritq3 rex ad ioab ꝓncipem exercitus sui · Perambula oēs tribus israel a dan vsq3 bersabeę : z nūera omnez populū vt sciam numerū eius. Diritq3 ioab regi. Adaugeat dominꝰ deus tuus ¶ cōi ¶ vt sit duplo cētena ad populū tuum quantus nunc est: iterūq3 cēmplicet in ꝓspectu dñi mei regis · Sed quid sibi dominus meus rex vult in re huiusce modi · obtinuit aūt sermo regis verba ioab et ꝓncipū exercitus · Egressusq3 est ioab et ꝓncipes militū a facie regis vt numerarēt populum isral · Cūq3 ꝑtrāsissent iordanez: venerunt in aroer ad dexteram vrbis quę ē i valle gad: z per iazer transierūt in galaad: et in terrā inferioꝝ hosdi: z venerunt in dan siluestria: Circūeunteq3 iuxta sidonē trāsierūt ꝓ pe mēnia tyri: et omnē terrā euei et chananęi: veneruntq3 ad meridiem iuda in bersabeę. Et lustrata vniuersa terra affuerunt post nouē menses z viginti dies i hierusalem · Dedit ergo ioab numerū descriptōnis populi regi . Et iuēta sunt ɔ israel octingēta milia virorū fortiū: qui educerēt gladium de iuda quigēta milia pugnatoꝝ. Percussit autez cor dauid eum postq3 numeratus est populus: z dixit dauid ad dominum. Peccaui valde in hoc facto : sed

ficię inordinata cō fensio z vom rectitudo incante dirigitur magistra rectitudinis humilitas amittatur · ne eum ꝓesse quis despiciat: quem forte in aliquo repręhendat. Cōtra hunc tumorem superbie ꝓpria infirmitas incessanter attendat. Uires em nostras vere citer examinare negligimus · z quia de nobis fortia credimus: prelatos districte iudicamus. Quo enim nos minus agnoscimus: illos quos reꝓhēdere nitimur plus videmus . Singula hec mala sunt q3 sepe a subditis in prelatis sepe a prelatis ī subditis ꝓmittuntur · q3 prelati subditos minus sapientes arbitrātur · z subiecti rectoꝝ facta iudicant. z si regimen tenere conniteret se melius agere putant · Uñ rectores minus pndēter quę agēda sunt vident · quia eoꝝ oculos nebula elatōnis obscurat: et sepe subiectus factus ꝓlatus ɔ facto quō dum subdit' fuerat arguebat · vt ḋa illa quę iudicauerat ꝓpetrat: saltem quia iudicanit erubescat · Sicut igitur ꝓlatis curandum est · ne eorū corda singularis sapiētię locus supioz extollat · ita subiectis puidēdū · ne sibi rectorū fca displicēt. Si aūt mgīoz vita inreꝓhēditur · oportet vt subditi eos etiam cū displicēt reverent' Ez sollerter intuēdū est ne eum quē venerari necesse ē · imitari appetat. aut quē imitari despicis · venerari cōtemnas. Subtilis em via tenēda ē · rectitudinis z humilitaſ · vt sic magistro rū facta displicent · vt subditoꝝ mens a magisterij reuerentia nō recedat.

¶ Dedit ergo ioab numerū descriptōnis. Notandum quia in palip · legit' mille milia cētū milia de isral · z ɔ iuda quadrigēta septuaginta milia quos ītelligendū ē ioab numerasse. sed noluisse ostēdere nisi quāti in samuel libro scribuntur.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Sermo domini factus e ad. ꝛc. In exodo scriptū est. Quando tuleris summā filiorū israel iuxta numerū: dabunt singuli preciū pro animabus suis dño: et non erit plaga in eis. ꝛc. Hoc oblitus dauid facere offendit deū: ꝛ facta est plaga in isrl'. Dicit iosephus ait: prophetis declarantibus dauid q deus irascerētur: supplicauit vt propicius esset: et veniam daret. Dad ergo prophetam misit ad eum deus tres supplicij cōditiones portantem. Vtrum scilicet vellet famem in prouincia generari annis septem: aut tribus mensib⁹ prōdo vinceretur ab hostibus: aut morbus et lāgnor accederet tribus diebus hebzeis. Cunq; prophete vt gendo responsionē ei gueret quam dominꝰ] renunciaret: cogitans ret: quia si famem eligeret: contra alios hoc facere videretur: cum ipse multa frumenta haberet nec inopiam sustineret: reliquis vero angustia esset. Si vero eligeret tium mēsium victoriam hostium: ipse habens circa se viros fortissimos et custodes nihil timeret: sed neci exercitui subiaceret: communem potius passionē et omnibus equalem elegit dicens: Multo melius est in dei q̄s manus incidere. Quod ꝓphēta renunciauit domino: qui interitum misit in exercitum hebzeor. Moriebantur non vno mō: vt languor posset facile agnosci: sed mors quidem in omnibus: alius sup alium moriebat: alij super sepelīdis moriebantur et latenter imminens mālū velociter afferebat interitum. Incipiente pestifero languore ab hora matutina vsq; ad horam prandij consumpta sunt septuaginta milia. Erat autem angelus dñi iuxta aream arenę iebusei. In paralipom̄ quoq; scriptum est. Poro angelus domini stabat iuxta aream ornam iebusei. Leuansq; dauid oculos suos vidit angelum domini inter terram et celum et euaginatū gladium in manu eius: et versum cōtra hierusalem. Et ceciderunt tam ipse q̄ precor dñe vt transferas iniquitatem serui tui: quia stulte egi nimis. Surrexit itaq; dauid mane: et sermo dñi factus est ad gad prophetam et videntē dauid dicens: Vade et loquere ad dauid: hec dicit dñs: Trium tibi datur optio: Elige vnū quod volueris ex his vt faciam tibi. Cunq; venisset gad ad dauid: nunciauit ei dicēs: Aut septem annis veniet tibi fames in terra tua: aut tribus mensibus fugies aduersarios tuos: et illi te p̄sequentur: aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua. Nunc ergo delibera et vide quē respondeam ei qui me misit sermonem. Dixit autē dauid ad gad: Coartor vndiq; nimis: Sed melius est vt incidam in manus domini: multę enim misericordię eius sunt: q̄s in manu hominum. Immisitq; dominus pestilentiam in israel de mane vsq; ad tempus constitutum: et mortui sunt ex populo a dan vsq; bersabee septuagita milia virorum. Cunq; extendisset manum suam angelus domini super hierusalem: vt disperderet eam: misertus ē dominus super afflictiōem: et ait angelo percutienti populū: Sufficit nunc: contine manum tuam. Erat autem angelus domini iuxta ꝯ ipsa est hierusalem. aream areuna iebusei. Dixitq; dauid ad dominum cū vidisset angelum cędentem populum. Ego sum qui peccaui: et ego inique egi: Isti qui oues sunt quid fecerūt? Vertatur obsecro manus tua cōtra me et contra domū patris mei. Venit aūt gad ad dauid i die illa: et dixit ei: Ascende cōstitue dño altare in area areuna iebusei. Et ascēdit dauid iuxta sermonē gad quem precęperat ei dominus. Conspiciensq; areuna animaduertit regem et seruos eius trāsire ad se: et egressus adorauit regem prono vultu i terram: et ait: Quid causę est vt veniat dñs meus rex ad seruum suum? Cui dauid ait: Vt emā a te aream et ędificem altare dño: ꝛ cesset interfectio quę grassatur in populo. Et ait areuna ad dauid: Accipiat et offerat dominus meus rex sicut ei placet. Dabes boues in holocaustum: et plaustrum ꝛ iuga boum in vsum lignoꝝ. Omnia dedit areuna regi. Dixitq; areuna ad regem: Dominus deus tuus suscipiat votum tuū. Cui respondens rex ait: Nequaq; vt vis: sed emam precio a te: et non offeram domino meo ϯ ꝯ in paralipo. legitur: dedit ergo dauid ornā ꝓ holocausta gratuita. ϯ Emit ergo loco siclos auri iustissimi pōderis sexcentos. intel dauid aream et boues argenti ligendum est enim boues argenti siclis quinquaclis quinquagita: et ędificauit ibi ginta. aream vero sexcentis aureis emisse altare domio dauid: et obtulit holocausta et pacifica. Et reppropiciatus est dominus terrę: et cohibita est plaga ab israel.

maiores natu vestiti ciliciis et proni in terram.

¶ Aut septē annis. Et videt quia q̄ pane verbi dei ꝓ gratiam septiformis spiritus non pascuntur. septem annis famem sustinent: et qui in nomine trinitatis regenerati non sunt: hostibus id est: demonibus resistere non valent: sed pestilentia impietatis increduli moriuntur.

¶ Iuxta aream areuna. Area arena ecclesia est gentium in qua postq̄s altare fidei verus dauid erexit: confestim mors impietatis cessat: bancam dauid quinquaginta siclis emit: quia xp̄us per septiformis spiritus gratiā cunctis delictis omissis: genti lucratem in domum sibi sempiternam sanctificauit.

¶ Areuna. Interpretatur area. Ornam vero lumē nobis. Bene ergo dauid volens placare dominum: altare iubetur in area areuna vel orna constituere: quia aliter non placatur deus ab homine: nisi in arca cordis per lumen rectę fidei ꝛ vere dilectionis constituat altare humilitatis: in quo offerat sacrificia ꝛ oblationis ꝛ laudis: vnde. Sacrificia laudis honorificabit me: et sacrificium deo spiritus contribulatus. ꝛc. Area areuna vel orna ipsa est hierusalem.

¶ Et obtulit holocausta et pacifica. ꝛc. Hinc in paralipo. Tabernaculum quod fecerat moyses in deserto ꝛ altare holocausti eo tempestate erat in excelso gabaon. et non prevaluit dauid ire ad altare: vt obsecraret dominum: Nimio enī timore fuerat perterritus videns gladium angeli domini. Dixitq; dauid: hec ē domus dei ꝛc. In hoc loco scīm hebreos voluit abraam offerre filiū cum aries subito apparuit: quē assumens obtulit pro filio.

Primus li. Malachim .i. regum tercius Incipit.

C. I.

REX dauid senuerat: habebatq; ętatis plimos dies. Cumq; operiretur vestibus non calefiebat. Dixerũt ergo ei serui sui: Quęramus dño nrõ regi adolescẽtulã virgiẽz. z stet coram rege z foueat eũ dormiatq; in sinu suo: z calefaciat dñm nostrum regem. Quęsierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus israel: z inuenerũt abisac sunamitẽ. et adduxerũt eam ad regem. Erat autẽ puella pulcra nimis. Dormiebatq; cum rege. et ministrabat ei: Rex vero non cognouit eam. Adonias autez filius agith eleuabatur dicens: Ego regnabo. Fecitq; sibi currum z equites. z quinquaginta viros q̃ ante eum currerent. Nec corripuit eum pater suus aliquãdo dicens: Quare hoc fecisti? Erat autẽ et ipse pulcher valde secundus natus post absolon. Et sermo eius cũ ioab filio saruię. et cum abiathar sacerdote: qui adiuuabant partes adonię. Sadoch vero sacerdos et banaias filius ioiade et nathan prophetа z semei z ceretbi z feleti z robur exercitus dauid non erat cũ adonia. Immolatis ergo adonias arietibus et vitulis. et vniuersis pinguibus iuxta lapidez zoeleth. qui erat vicinus fonti rogel: vocauit vniuersos fratres suos filios regis: et omnes viros iuda seruos regis. Nathan autẽ prophetam et banaiam et robustos quosq; et salomonem fratrez suũ non vocauit. Dixit itaq; nathã ad bersabee matrem salomonis: Num audisti q̃ regnauerit adonias filius agith. z dominus nr̃ dauid hoc ignorat? Nunc ergo veni accipe a me consilium et salua animã tuã filiq; tui salomonis. Vade z ingredere ad regem dauid. z dic ei: Nõne tu domine mi rex iurasti michi ancillę tuę dicens: q̃ salomon filius tuus regnabit post me. et ipse sedebit in solio meo? Quare ergo regnabit adonias? Et adhuc ibi te loquẽte cum rege: ego veniam post te et cõplebo sermones tuos. Ingressa ẽ itaq; bersabee ad regem in cubiculo. Rex autẽ senuerat nimis: et abisac sunamites ministrabat ei. Inclinauit se bersabee: et adorauit regẽ. Ad quã rex. qd tibi inquit vis? Quę respondens ait: Domie mi tu iurasti per dominũ deũ tuũ ancillę tuę. Salomon filius tuus

¶ Et rex dauid senuerat. Nonne tibi videtur si occidentem sequaris litteram figmentũ esse vel atbenarum ludrica? Frigidus senex obuoluitur vestimentis. et nisi cõpletu adolescentulę nõ tepescit. Vinebat adhuc bersabee. super erat abigail et reliquę vxores et concubinę. Omnes quasi frigidę repudiantur. et in vnius tantũ grãdeu? calescit ampleribus. Abraaz multo dauid senior fuit: z tamen viuente sara aliam non ꝙsimit vxorem. Ysaac duplices dauid ãnos habuit: et cum rebecca iam vetula nunq; refrixit. Iacobo deꝓ ortibus ante diluuium viris: qui post annos quingentos non dico senibus sed pene cariosis artubus nullis puellares quęsiere cõplexus. Moyses dux israelitici populi cẽtũ viginti annos habuit et sephoram nõ mutauit. Muę est ergo ista sunamitis vxor et virgo tam feruens vt fricidum calefaceret? tã sancta: vt calentez ad libidinem nõ prouocaret? Exponat salomõ patris delicias et pacificus bellatoris amplexus. possidę sapientiã possidę intelligentiam ne derelinquas eam. z apprehendet te: ama illã et seruabit te. Omnes pene virtutes corporis mutantur in senibus. et crescente sola sapiẽtia decrescunt cętera. ieiunia. cameng; huc illucq; discursus: peregrinorum susceptio. defensio pauperum. instantia orationum. visitatio languẽtium. labor manuum vnde prebentur elemosine. et cuncta quę per corpus exercẽtur. fracto corpe minora fiũt. Nec hoc dico q̃ in iuuenilibꝫ et adhuc solidioris ętatis. qui. s. laboze et ardentissimo studio. vitę quoq; sanctimonia et oratõnis frequẽtia sciam cõsecuti sunt. frigeat sapiẽtia: quę in plerisq; senibus ętate marcescit: sed q̃ adolescentia multa corpis bella sustinet. et inter incẽtiua vicioꝝ et carnis titillationes quasi ignis in lignis viridibus suffocetur. et sunm non possit ceplere fulgorem. Senectus vero coꝝ qui adolescẽtiam suam honestis actibus instruxerũt: et in lege dñi meditati sunt die ac nocte. ętate sit doctior. pcessu tpis sapientior. et veteruz studiorum dulcissimos fructus metit. Ipsumq; nomen abisac sapientiam senũ indicat amplitudinem. Interpretatur cũ pater meus supfluus. id ẽ. abũdans vel patris mei rugi. us: verbum superfluii ambiguum est: sed hic significat q̃ sapientia ã plior sit in senibus et redundans. Alibi autez supflu? quasi non necessarius ponitur. Abisac autẽ z agitus ꝓprie nũcupat. quod maris fluctus resonat. et vt ita dicam de pelago veniens fremitus auditur. Et quo ostẽditur abundantissimũ et vltra humanaz vocem in senibus diuini sermonis tonitruũ cõmorari. Sunamitis vero coccinea dicitur: vt significet calere sapientiam et diuina lectione feruere. Qđ licet dominici sanguis indicet sacramentum etiã feruorem ostendit sapientię. Vnde obstetrix illa in geneſi coccinum ligat in manu pharez. qui ab eo q̃ parietem diuiserat duos populos ante separantem. diuisoris nomen. id est. pharez sortitus ẽ. Et raab meretrix in typo ecclesię resticulam mysterium sanguinis continentem. vt hiericо perẽte domus ei? saluaretur appendit. Vnde de sanctis dicitur. Di sunt qui venerunt de calore domus rechab. et alibi. Ignez venit mittere in terram ꝛc. qui s. in discipulorũ corde succensus cogebat eos dicere: Nonne cor nostrum ardens erat.

¶ Cumq; ope. ꝛc. Dauid nimiuz frigus ptulit. vel q̃ de senioribus natus est parentibus. vel q̃ multũ in prelio sanguinez fudebat. vel potius ex quo angelum cędentem populum vidit. pauore vehementi contabuit. vnde. in incõmodita-

te frigoris. vsq; ad mortem permansit.

¶ Adonias. Iud aicum ꝓlin significat. qui maior filius esse videt. q̃ apor legẽ suscepit. et gẽtilẽ ꝓlim q̃ per gratiã dei posterior vocat? ẽ spernẽs se solũ cũ dño regnare putauit. Adonias cũ dñator dño interpretat. Sed ecclię ꝓpls cũ ivo salomone. i. pacifico nro cui? ipse corp? ẽ. per diuinã ordinatõz i regnũ substituit. ꝺ q̃ merito perfidię maior filiꝰ. i. por ꝓpls ꝓpitat.

¶ Bersabee. Interptat filia iuramẽti. significat aũt antiquã ecclesiam quę fuit sub lege. de cuius stirpe verus salomon nasci pmissus est. Nathã interpretatur donum: et figurat veterem ꝓphetiam.

regnabit post me·et ipse sedebit in
solio meo: et ecce adonias regnat
te dñe mi rex ignorãte. Mactauit
boues et pinguia quęq3 ⁊ arietes
plurimos:⁊ vocauit omnes filios
regis·abiathar quoq3 sacerdotes
et ioab principem militię:salomo-
nem aũt seruum tuũ non vocauit.
Ueruntamen domine mi rex in te
oculi respiciunt totius israel:vt in
dices eis quis sedere debeat in so
lio tuo dñe mi rex post te. Eritq3
cum dormierit dominus meus rex
cum patribus suis: erimus ego et
filius meus salomon peccatores.
Adhuc illa loquente cum rege na
than ꝓphetes venit. Et nuncia
uerunt regi dicẽtes: Adest nathan
ꝓpheta. Cunq3 introisset ante con
spectũ regis·et adorasset eũ ꝓnus
in terram· dixit nathan: Domine
mi rex tu dixisti adonias regnet
post me·et ipse sedeat sup thronu3
meũ: Quia descendit hodie et im
molauit boues et pinguia ⁊ arietes
plurimos·et vocauit vniuersos fi
lios regis et principes exercitus·
abiathar quoq3 sacerdotem: Illis
q3 vescẽtibus et bibentibus coram
eo:et dicẽtib⁹ viuat rex adonias·
me seruum tuũ et sadoch sacerdo-
tem et banaiam filium ioiade ⁊ sa
lomonem filium tuũ non vocauit.
Nunquid a dño meo rege exiuit
hoc verbum:⁊ michi non indicasti
seruo tuo qui sessurus esset super
thronum dñi mei regis post eum:
Et respõdit rex dauid dicens: Vo
cate ad me bersabee. Quę cum fu
isset ingressa coram rege: ⁊ stetisset
ante eum·iurauit rex et ait: Viuit
dñs qui eruit animã meã de omni
angustia·q2 sicut iurauí tibi ꝑ do
minum deum israel dicens: Salo
mon filius tuus regnabit post me
et ipse sedebit super solium meum
pro me:sic faciã hodie. Summis
soq3 bersabee in terram vultu:ado
rauit regẽ dicens: Viuat dominꝰ
meus rex dauid in ęternũ. Dixitq3
rex dauid: Vocate michi sadoch
sacerdotem et nathan ꝓphetam et
banaiam filium ioiade. Qui cum
ingressi fuissent coram rege· dixit
ad eos: Tollite vobiscum seruos
domini vestri·et imponite salomo
nem filium meum super mulã meã
et ducite eum in gion·et vngat eu3
ibi sadoch sacerdos ⁊ nathan pro
pheta in regem sup israel· et cane
tis buccina atq3 dicetis: Viuat rex
salomon. Et ascendetis post eum
et venietis in bierusalẽ· et sedebit
super solium meũ· et ipse regnabit
pro me:illiq3 precipiam vt sit dux
super israel et sup iudam. Et respõ
dit banaias filius ioiade regi di-
cens:amen. Sic loquat dñs deus
domini mei regis. Quomodo fuit
dominus cũ dño meo rege· sic sit
cum salomone:et sublimius faciat
solium eius solio domi mei regis
dauid. Descẽdit ergo sadoch sacer
dos et nathã ꝓpheta ⁊ banaias
filius ioiade·et cerethi ⁊ phaleti·⁊
inposuerunt salomonem super mu
lam regis dauid:⁊ adduxerũt eum
in giõ. Sũpsitq3 sadoch sacerdos

¶ Mulam. Da-
uid alią ecclesiam alią
synagogam,ꝓpter in-
fœcunditatem dicunt.

cornu olei de tabernaculo. & unxit salomonem. & cecinerũt buccina. et dixit oĩs populus: Viuat rex salomon. Et ascẽdit vniuersa multitudo post eum. et populus canẽtium tibijs et lętantiũ gaudio magno: et insonuit terra a clamore eorum. Audiuit aũt adonias. et omnes qui inuitati fuerãt ab eo: Jam q̃ conuiuium finitus erat. Sed et ioab audita voce tubę ait: Quid sibi vult clamor ciuitatis tumultuantis? Adhuc illo loquente ionathan filius abiathar sacerdotis venit. Cui dixit adonias: Ingredere. quia vir fortis es et bona nuncians. Respõditq; ionathan adonię: Nequaq̃. Dñs' enim noster rex dauid regẽ constituit salomonem. Misitq; cũ eo sadoch sacerdotem & nathan prophetam & banaiam filiũ ioiade & ceréthi et phelet. & imposuerũt eum super mulã regis. Unxeruntq; eum sadoch sacerdos et nathan propheta regem in gion. Et ascenderunt inde lętantes: et insonuit ciuitas. Hęcẽ vox quã audistis. Sed et salomon sedet super solium regni. Et ingressi serui regis benedixerunt domino nostro regi dauid dicẽtes: Amplificet deus nomẽ salomonis super nomen tuum: et magnificet thronũ eius sup thronum tuum. Et adorauit rex dauid in lectulo suo. insup & hęc locutus est: Benedictus dominus israel. q̃ dedit hodie sedentem in solio meo videntibus oculis meis. Territi sunt ergo et surrexerunt omnes q̃ inuitati fuerunt ab adonia: et iuit vnusquisq; in viam suam. Adonias autẽ timens salomonem surrexit et abijt in tabernaculum domini: tenuitq; cornu altaris. Et nunciauerunt salomoni dicentes: Ecce adonias timens regem salomonẽ tenet cornu altaris dicens: Juret michi hodie rex salomon. q̃ non interficiat seruum suũ gladio. Dixitq; salomon: Si fuerit vir bon⁹. non cadet ne vnus quidem capillus eius in terram. Sin aũt malum inuentũ fuerit in eo: morietur. Misit ergo rex salomon et eduxit eum ab altari. Et ingressus adorauit regẽ salomonez. Dixitq; ei rex salomon: Vade in domum tuam.

C. II.

Appropĩpuauerũt aũt dies dauid vt moreretur. p̃cepitq; salomoni filio suo dicẽs: Ego ingredior viã vniuersę terrę. Confortare et esto vir fortis. et obserua vt custodias mandata domini dei tui. vt ambules in vijs eius. & custodias cerimonias eius et p̃cepta eius. & iudicia et testimonia sicut scriptum est in lege moysi. vt intelligas vniuersa quę facis. et quocũq; te verteris: vt confirmet dominus sermones suos quos locut⁹ ẽ de me dicens: Si custodierit filij tui vias meas et ambulauerint coram me in veritate in omni corde suo: et in omni anima sua: non auferetur tibi vir de solio israel. Tu quoq; nosti quę

¶ Tu quoq; nosti quę. Dauid pręcipit salomoni de iusta retributõne eorum q̃ sibi solatio fuerunt. vel iniuste nocuerunt. quos ipse patiẽter toleranit. Et prophetia indicat. quid malis in futuro fieri oporteat vel bonis. quod ver⁹ salomon implebit. Interim tamen patientia dei sępe bonos tribulari: reprobos delicijs vti concedit.

fecerit michi ioab filius saruię
quę fecerit duobus principibus
exercituū israel abner filio ner & ama
filio iether quos occidit
et effudit sanguinem belli in pa
ce & posuit cruorem ꝓ vel belli.
lii in bal
theo suo qui erat circa lūbos ei⁹
et in calciamento suo quod erat i
pedibus eius. Facies ergo iuxta
sapientiam tuā: & nō deduces ca
niciē eius pacifice ad iferos. Sz
& filijs berzellai galaaditis reddes
gratiam: eruntq; comedentes in
mensa tua. Occurrerunt em̄ mihi
quando fugiebam a facie absalō
fratris tui. Habes quoq; apd te
semei filiū gera filij gemini de ba
burim. qui maledixit mihi male
dictōne pessima quādo ibam ad
castra. Sed quia descendit mihi
i occursum cū transisset iordanem
& iurauī ei per dñm dicens: nō te
interficiaz gladio: tu noli pati eū
esse inocium. Vir aūt sapiens es
vt scies q̄ facies ei. deducesq; ca
nos eius cum sanguie ad iferos.
Dormiuit igitur dauid cum patri
bus suis: & sepultus ē in ciuitate
dauid. Dies autē quibus regna
uit dauid sup israel: quadraginta
ānī sunt. In hebron regnauit sep
tē ānis: i hierusalē triginta tribus
Salomō aūt sedit super thronu
dauid patris sui: & firmatū est re
gnū eius nimis. Et ingressus est
adonias filius agith ad bersabee
matrem salomonis. Que dixit ei:
Pacificus ne est ingressus tu⁹?
Qui respondit: Pacificus. Addi
ditq; Verbum michi est ad te. Qui
ait: Loquere. Et ille: Tu iquit no
sti. quia meum erat regnum: & me
ꝓposuerat omnis israel sibi i regē
sed translatū est regnū et factum
est fratris mei: a domino em̄ con
stitutū est ei. Nunc ergo petitōez
vnam dep̄recor a te. ne cōfundas
faciē meā. Quę dixit ad eū: loq̄re
Et ille ait. Dep̄recor vt dicas salo
moni regi: neq; em̄ quicq; nega
re tibi potest: vt det mihi abisac
sunamitem vxorem. Et ait bersa
bee. Bñ ioquar ego ꝓ te regi: Ve
nit ergo bersabee ad regem salo
monem vt loqueret ei pro adonia
et surrexit rex i occursū ei⁹: adora
uitq; eam. & sedit sup thronū suū
Positus quoq; ē thronus matri
regis: quę sedebat ad dexterā eius
Dixitq; ei: Petitionē vnā paruu
lam ego dep̄recor a te: ne confun
das faciem meam. Dixitq; ei rex
Pete mater mea: neq; em̄ phas
est vt auertam faciem meā. Quę
ait: Det abisac sunamites adonię
fratri tuo vxori: Respōditq; rex salo
mon. & dixit matri suę: Quare po
stulas abisac sunamitē adonię?
Postula ei et regnum. Ipse ē eni
frater meus maior me. et hz abia
thar sacerdotē: et ioab filiū saruię
Jurauit itaq; rex salomō per do
minū dicēs: Hęc faciat mihi de⁹.
& hęc addat. q̄ cōtra animā suam
locutus ē adonias verbum hoc:
Et nunc vivit dominus q̄ firma
uit me et collocauit sup solium da
uid p̄tris mei. et q̄ fecit mihi domū

¶ Venit ergo bersabee vt loquere. pro ādo. Adonias bersabee intueniente q̄ interp̄tatur filia saturitatis: abisac sunamitē corrūpere gestiuit. q̄ indaiens populus p̄ obseruantiā legis qua fatur erat: spūalem intelligentiam ecclesiā q̄ ē virgo incorrupta dauid nuptiro coniunctam temerare voluit. consortiū cuius q̄ nō meruit. mortez incurrit quā meruit. Nec bersabee apud salomonem p adonia iteruenies quicq; ꝓfuit. nec lex quā indęi sibi adiutricē apud deū esse opinantur.

¶ Salomō aūt sedit. Salomō xp̄i figurā gestat. hic em̄ templū ędificat. sicut xp̄s ecclesiaz. & pacē habuit fm nomē suū sicut et ipse dominus rex pacis est victus. faciens pacem bis qui longe. et pacē bis q̄ prope. In sapientia quoq; & diuitijs & gloria saluatoris typum gessisse nō dubiū est.

Abiathar quoq; Abiathar sacerdotio expulsus ñ tñ occasus: significat iudeos quorū licet sacerdotium sit abolitū ipi tñ ppt eos qui i fine mundi ex eis crediturī sunt deleti ñ sunt.

sicut locutus est: quia hodie occidet adōias. Misitq; rex salomō p manū banaię filij ioiadę q̄ interfecit eum: et mortuus ē abiathar quoq; sacerdoti dixit rex. Vade i anathoth ad agrū tuū. Et quidē vir es mortis: sed hodie te ñ interficiam: qz portasti arcam domini dei coram dauid patre meo: z sustinuisti laborem in oībus i quibus laborauit pater meus. Fiecit ergo salomon abiathar vt nō essz sacerdos dñi: vt impleretur ſmo domini quē locutus ē sup domū heli in silo. Uenit aūt nunciꝰ ad salomonē q̄ ioab declinasset post adoniam: z post salomonē nō declinasset. Fugit ergo ioab i tabernaculū dñi: z apprehendit cornu altaris. Nunciatūq; est regi salomoni: q̄ fugisset ioab in tabernaculuz domini: z esset iuxta altare Misitq; salomon banaiaz filium ioiadę dicens: Vade interfice eū. Uenit banaias ad tabernaculuz domini: et dixit ei: Hęc dicit rex: Egredere. Qui ait: Nō egrediar sed hic moriar. Renunciauit banaias regi sermonē dicens: Hęc locutus est ioab · z hęc respondit mihi. Dixitq; ei rex: Fac sicut locutus est · et interfice eum et sepeli: Et amouebis sanguinē innocentē qui effusus est a ioab a me · z a domo patris mei · z reddet dominꝰ sanguinem eius sup caput eiꝰ: qz interfecit duos viros iustos melioresq; se et occidit eos gladio pre meo dauid ignorante · abner filiū ner principez militię israel: z amasam filium iether principem exercitus iuda. Et reuertet sanguis illorum in caput ioab: z in caput seminis eius in sempiternū. Dauid aūt z semini eius z domui: z throno illiꝰ sit pax vsq; i ęternū a dño Ascendit itaq; banaias filius ioiade. z aggressus eū interfecit · Sepultusq; est in domo sua i deserto Et constituit rex banaiam filiū ioiade pro eo super exercitum: z sadoch sacerdotem posuit pro abiathar. Misit quoq; rex et vocauit semei: dixitq; ei. Edifica tibi domum i hierusalez. z habita ibi z ñ egredieris iñ huc atq; illuc · Quacunq; autē die egressus fueris · et transieris torrētem cedron: scito interficiendum te · Sanguis tuus erit sup caput tuū · Dixitq; semei regi · Bonus sermo sicut locutus ē dominus meus rex sic faciet seruus tuus · Habitauit itaq; semei i ierl'em diebus multis · Factum ē aūt post annos tres: vt fugerent serui semei ad achis filiū maacha regem geth · Nunciatūq; ē semei q̄ serui eius essent in geth · Et surrexit semei: z strauit asinū suum: iuitq; ad achis i geth ad requirēdos seruos suos: et adduxit eos de geth · nunciatū est autē salomoni q̄ isset semei i geth ꝺ hierusalē: et redūsset · Et mittēs vocauit eū: dixitq; illi. nōne testificatus sum tibi p dominum · et prędixi tibi · q̄ cunq; die egressus fueris huc atq; illuc: scito te esse moriturum

Fugit ergo ioab qui ad altare fugiens iubēte salomōe ibidē interfectus ē · significat magistros peruersi dogmatis q̄ ob ſq; ecclesiasticos p̄ sidias perimūt sicut ioab: abner: z amasa · ab altario fidei expulsi p petua morte puient. Dauid aūt z semini eius sit pax in ęternū hoc ē abolitis christi inimicis · thronꝰ dauid. i. ecclesia eterna pace fruens maneat in ęternū.

Et nō egredie. Dixerat nobis verꝰ salomon habitāndo i hierusalē ne vnq; egrediamur. Si fugerint nos nobis aūt subiecti · ñ iō egrediamur · vt sequamur fugitiuorū vestigia · ne dū volumus saluare fugientes · ipsi pereamus · quin potiꝰ mortui sepeliāt mortuos z scandalizantē occulū manū pedem. duz licet ęruamur z abscidamus a nobis.

Et respondisti mihi· bonus sermo quem audiui? Quare ergo non custodisti iusiurandum domini· t preceptum quod preceperam tibi? Dixitq; rex ad semei: tu nosti omne malum cuius tibi conscium est cor tuum: quod fecisti dauid patri meo Reddidit dominus maliciam tuam in caput tuum· t rex salomon benedictus: t thronus dauid erit stabilis coram domino vsq; in sempiternum. Iussit itaq; rex banaię filio ioiadę: Qui aggressus percussit eum· t mortuus est

C. III.

Confirmatum est igitur regnum in manu salomonis: t affinitate coniunctus est pharaoni regi egipti. Accepit nanq; filiam eius· t adduxit i ciuitatem dauid donec compleret ędificans domum suam t domum domini: t murum iherusalem per circuitum. Attamen populus immolabat in excelsis. Nō enim ędificatum erat templum nomini domini vsq; in diem illum. Dilexit autem salomon dominū: ambulās in preceptis dauid pris sui: excepto q̄ in excelsis immolabat· t accēdebat thimiama. Abiit itaq; salomō ¶ interpretatur sublimis collis vel excelsus. i gabaon: vt immolaret ibi. Illud quippe erat excelsum maximum. Mille hostias in holocaustum obtulit salomon super altare illud in gabaon. Apparuit autē dominus salomoni per somniū nocte dicēs. ¶ dei gratia liberum hominis exquirit arbitrium Postula quod vis vt dem tibi. Et ait salomon: Tu fecisti cum seruo tuo dauid patre meo misericordiam magnam· sicut ambulauit in cōspectu tuo in veritate t iusticia t recto corde tecum. Custodisti ei misericordiam tuam grandē: t dedisti ei filium sedentem super thronum eius sicut est hodie. Et nunc domine deꝰ tu regnare fecisti seruū tuū pro dauid patre meo. Ego autem puer paruulus· t ignorans egressum t introitum meum: t seruus tuus in medio populi est quem elegisti· populi infiniti: qui enumerari ¶ vel supportari t supputari non potest pre multitudine. Dabis ergo seruo tuo cor docile· vt iudicare possit populum tuum· t discernere inter malum t bonum. Quis enim potest iudicare populum istum· populum tuum hunc multum? Placuit ergo sermo coram domino q̄ salomon rem huiusmodi postulasset. Et dixit dominus ad salomonem: Quia postulasti verbum hoc: t non petisti tibi di ¶ huiusmodi querunt reprobi ces multos: nec diuitias· aut animas inimicorum tuorum: sed postulasti ¶ talis oratio apud deum non frustratur tibi sapientiam ad discernendum iudicium: ecce feci tibi secūm sermones tuos. Et dedi tibi cor sapiens t intelligens in tantum vt nullus ante te similis tui fuerit: nec post te surrecturus sit. Sed t hęc quę nō postulasti dedi tibi· diuitias· scz· t gloriam: vt nemo fuerit similis tui in regibus cunctis retro diebus: Si autem ambulaueris in vijs meis: t custodieris p̄cepta mea t mā data mea sicut ābulauit pater tuus: lōgos faciā dies tuos. Igitur

¶ Et nō egressus. Precipit nobis? salomon habitāre hierusalē ne vag egrediamur. Et si gerint nos nobis ab obiecti· si ió egredi mur· vt sequamur uestigia· ne uolumus saluari gientes· ipsi pere mus· quin post? mor sepeliūt mortuos scandalizantē oc manā pedem. dux et ēruamus t abla amus a nobis.

¶ Accepit nāq; filiam eius ꝛc. Filia pharaonis quam sibi salomon in coniugio copulauit: ecclesiā et gentib? significauit.

¶ Attamen populus immo· i excel. Maxime populus in montibus immolabat vel deo vl demonib?.

¶ Abiit itaq; salo· in gabaon. In gabaon erat excelsum maximum vbi erat tabernaculū· quod fecit moyses t altare eneum super quod salomō obtulit mille hostias vnum3 meruit oraculū

¶ Si autē am. t̄ lon. fa. di. t. Absq; obseruatione mandatorum dei· adipisci nemo potest longos dies vl· beatitudinem

¶ Tunc venerunt duę mulieres. Greg. Postq̄ dom⁹ erroris nostri tenebras luce suę cognitōe illustrat: mox tēptatōis aculeo visitādo probat: quia accēdo corda nra ad virtutes pronciūt: z recēdo concutit temptatōe pmittit. Si enī post virtutū munera nulla tēptatōe concutit: hoc se habere animus ex se gloriat. Vt ergo firmitatis habeat dona: in firmitatē suam agnoscat: per accessum gratię ad alta sustollitur: z per recessum quid ex se sit probatur. Cū salomon post acceptam diuinitus sapientiam meretricum que sīone pulsatur. Quia sępe cum mentem nostraz concessis virtutib⁹ respectus inundat lucis illuminat: mox eam in huc cogitationes tumbant: vt quę subtenata immenso munere erubat: z temptatiōe pulsata quid sit inueniat. Hic et belias vilitatis desuper sermone ęclos aperuit z subito probatus ifirmus p deterta fugę vnam mulierem expauit. Hic paulus vsq̄ ad tercium ęluz paradisi penetrat noscereta considerat: z ad se redięs ptra carnis bellū labotat. Legem aliaz i membris suis intuet: cuius in se rebellione fatigari spiritus legē dolet. Post dationem ergo muneris dē bominz probat: qz z collato munere subtenat z abstracto paniuium ipsius sibi demonstrat. Quod ideo patimur: vt ad promissę ictoruptionis substantiā reformemur.

¶ Quidaz autem ait super synagogam z ecclesiam hoc esse sentiēdum: z ad illud temp⁹ referendum: quo post crucem z resurrectionē tam in iudęis qz in gētibus vetus salomon i pacificis regnare cępit. Nsce enim accepit vxorem fornicariam: deinde adulteraz. Ideo enim christus venit: vt meretrices donaret matrimonio z de duobus gregibus faceret vnum ouile. Ne sunt duę virgę quę in ezechiele iungantur: z de q̄bus per zachariam dicitur. Et assumpsi mihi duas virgas: vnaz vocauit decorem: z alteram vocauit funiculū. Mulier quoq̄ illa in euangelio quę pedes ihesu lacrimis lauit: crine deterit: z cui omnia peccata dimissa sunt: significat ecclesiam de gentibus congregatam. Ecclesia tamen non habet maculam neq̄ rugam: nec dicimus eam meretricem permansisse: sed fuisse: sm quod dicitur. Cū esset ihesus in domo symonis leprosi: non qui tunc leprosus erat: sed qui ante fuerat. Notandum quoq̄ quid dicat ecclesia cōtra synagogam. Ego z mulier hęc habitabam⁹ in domo vna ꝛc. Quia p⁹ resurrectionem saluatoris vna de vtroq̄ populo congregata est. Elegant̄ vero adiunxit. Peperi apud eam in cubiculo. Ecclesia enim de gentib⁹ q̄ nō habebat legem z pphetas peperi domo synagogę: nec egressa ē de cubiculo: sed ingressa. Vnde introduxit me rex in cubiculū suū: z introducz te in domū matris meę: z in cubiculū eius quę concepit me.

¶ Raba. Si cōsideres pilatū lauātem manus z dicentē: mūdus ego suz a sanguine iusti huius: z cēturionē pfitentē vere hic erat filius dei: z eos q̄ ante passionez per philippū dominū videre deliderant: non ambigis putam peperisse ecclesiā: z post natū pplm indoctū pro quo dns precabatur. Pater ignosce illis ꝛc: z crediderūt vna die tria milia z alia quinq̄ milia

euigilauit salomon: z intellexit qđ esset somnium. Cunq̄ venisset hierusalem: stetit coram arca fęderis domini: z obtulit holocausta: et fecit victimas pacificas z grande cōuiuium vniuersis famulis suis.

§ merito ad illum meretrices venerunt: quę post

Tunc venerunt duę mulieres meretrices ad regem: steteruntq̄ coram eo. Quaruz vna ait: Obsecro mi domine: ego z mulier hęc habitabamus in domo vna: z peperi apud eam in cubiculo. Tercia autē die postq̄ ego peperi: pepit z hęc.

modum deceperunt.

§ multitudinis credētiū: e. e. v. § blasphe

Et eramus simul: nullus q̄ alius mantiū indeoz: vel gentiliū ydolis seruientium

in domo nobiscuz: exceptis nobis duabus. Mortuus est autem filius mulieris huius nocte. Dormiuit

¶ § q. non poterat dicere ego dormio z cor meuz

vigilat § lege epistolā ad galathas: z vide quo

eius quippe oppressit eum. Et consurgens in tempestę noctis silētio tulit filium meum de latere meo ancille tuę dormientis: z collocauit in

ens filios ecclesie synagoga suos facere sit nat

Grego. Per matres lactātes ordo doctoz: p filios carū signat̄ persona discipulorum. Nam magistri sūa vigilātes. Et vita dormiētes: audito res suos quos per vigilias predicatōis nutriūt: dū quod dicūt facere negligūt p somnū torporis occidūt: z negligēdo opprimūt quos alere verboz lacte videbantur. Dū: dū reprehensibiliter viuūt: z bie discipulos laudabilis vitę nequeunt: alienos sibi attrahere conantur: vt dum bonos se habere sequaces ostēdunt: apud iudicē boim excusent mala q̄ agūt: z subditorum vita morbosā tegant negligentiam. Vnde mulier q̄ filiuz extirpat propriū: q̄ sibi alienū: Et matrē veram salomonis gladius inuenit: quia cui fructus viuat vel intereat: extremo examine ira iudicis demonstrabit. Et notandū q̄ viuēs filius prius diuidi ꝑcipitur: vt soli postmodum matri reddat̄: qz in hac vita quasi partiri ꝑceditur vita discipuli: duz ei ista alteratur apud deū meritū: alter apud boies laudē bie pmittitur. Sed falsa mater quę nō genuit occidi nō timuit: quia arrogantes magistri z charitatis ignari: si plenissimū nomen laudis et alienis discipulis cōsequi nequeūt: eoz vitam crudeliter insequuntur. Iudicia enī succensi nolūt aliis vitare: quos se cōspicūt non posse possidere. Vnde nec mē sit nec isti. Quos enim sibi obsequi non vidēt ad gloriam tempalē: eos aliis inuidēt viuere p veritatē. Hos vera misericordia vt ei⁹ filius salvē apud extraneum sit z viuat: quia cōcedūt veraces magistri: vt et eorum discipulis alij magisterij laudem habeant: si tamē integritatem vitę non amittant. Per quę pietatis viscera hęc eadem vera mater agnoscatur: quia eminno magisterium in examine charitatis appetebatur sola totum recipere meruit: q̄ quasi totuz concessit: qz fideles ꝓpositi pro eo q̄ et bonis discipulis nō solum aliis laudem non invident: sed etiā veritatem profectus exorent. Ipi integros z viuētes filios recipiūt: quādo in supremo iudicio et eoz vita ꝓfectā retributiōem assequuntur.

sinu suo: suum autem filium qui

§ per carnalem legem.

erat mortuus posuit in sinu meo. Cunq̄ surrexissez mane vt darem

§ coercime.

lac filio meo: apparuit mortuus. Quem diligentius intuens clara luce deprehendi nō esse meuz quē genuerā. Respondit q̄ altera mulier. Nō est ita vt dicis: sed filius tuus mortuus est: meus autem vivit Ecōtrario illa dicebat: Mentiris: filius quippe meus vivit: z filiꝰ tuus mortuus est. Atq̄ in hunc modū ꝓtendebāt coram rege. Tūc rex ait: Hęc dicit: filius meus vivit: z filius tuus mortuus est. Et ista respōdit: Nō: sed filius tuus mortuus est: meus autē vivit. Dixit ergo rex. Afferte mihi gladium. Cun

§ divinitus.

§ non veni pacem mittere sed gladium.

q̄ attulissent gladiū coram rege: ait: Dividite inquit infantē vivum in duas ptes: z date dimidiā partem

¶ Mortuus est. Raba. Dū eni legis lectur ob⁹ eruditā z grām euangelij copulat legi: tenebras error coopta est

¶ Vult filiū meū. Cuū: i: nō vt possideret: sed vt occideret. Nō ē fert hoc filij amore: Ꝑ odio emulę.

¶ Quem diligentius ꝛc. Ra. Longū est oīdere qūo per paulum z alios ecclesiasticos inte. lexerit ecclia non esse filium suum qui tenebatur in lege: z in luce cognouit quem in tenebris non videbat. Duę mulieres quaz vna dilectōe ardebat: i altera simulatio surrepebat: ecclesiam figurant z synagogā sine hęretica ꝓuitate: quaz vtraq̄ z suos nequiter nutriendo interimit: z alienos quoslibet ꝑdat illiacēdo ꝓsuadet. Int̄ duas mulieres dominus dum id quod iustum est spiritu oris sui dirimit: vtrisq̄ quod debetur restituit.

¶ Dixit ergo rex. Hier. Ra. Simulās ignorātiā bōnos ꝓ dispēsatōe carnis mentē affect: licat z ibi: vbi potuistis eū: z alibi: qs me tetigit

¶ Dividite infantē. Hiero. Rab. Tentat naturā natura dūs: z vult

fm vnius q̄ voluntatem viuentē filiū in legem gratiāq̄ diuine-nō q̄ hoc phet sed ad arguēdā synagoge calumniaz hoc se velle dicit.

¶ Dixit aūt mulier ⁊c. Rab. Ecclesia quę scit suū esse liberter cōcedit cōmune vt viuat saltez apud eam-ne inter legē dimissus ⁊ gratiā christi murone feriat. Vñ ecce ego paulus dico vobis-quia si legem observatis:xp̄s vob nihil pderit.

vni·⁊ dimidiaz ptem alteri. Dixit aūt mulier cuius filius erat viuus ad regem: Commota sunt quippe viscera eius super filio suo·Obsecro domine:date illi infantē viuū ⁊ nolite interficere eum. Econtrario illa dicebat: Nec mihi nec tibi sit:sz diuidat. Respondēs rex ait: Date huic infantē viuū:⁊ non occidatur. Hęc est enī mater eius. Audiuit itaq̄ omis israel iudiciū qđ iudicasset rex·⁊ timuerūt regē videntes sapiētiā dei esse in eo ad faciendū iudicium.

C. IIII.

Erat aūt salomon regnās super omnē israel. Et hi p̄cipes quos habebat. Azarias filius sadoch sacerdotis. Helioreph ⁊ abia filii sesa scribę. Josaphat filius ahilud acōmentarijs. Banaias filius ioiade super exercitū. Sadoch aūt ⁊ abiathar sacerdotes·Azarias filius nathan super eos qui assistebant regi. zabud filius nathan sacerdos amicus regis. Et abisa p̄positus domus. Et adoniram filius abda sup̄ tributa. Habebat aūt salomon duodecim p̄fectos super omnē israel:qui p̄ębebant annonam regi ⁊ domui eius. Per singulos enim mēses i anno singuli necessaria ministrabant. Et hęc nomina eoz. Benhur i monte effraim. Bendecar in macces ⁊ in salebim ⁊ in bethsames et in belon ⁊ in berhanan. Beneseth i (vel d.) aroboth.ipsius erat socho:⁊ omnis terra epher. Benab in adab. cuius omnis nephadoz·Taphet filiam salomonis habebat vxorē Bana filius ahilud regebat thanach·⁊ mageddo ⁊ vniuersaz bethsan·q̄ est iuxta sarthana subter iezrahel a bethsan vsq̄ abelmeula eregione iecmaan. Bengaber i ramoth galaad·habebat anothiair filij manasse in galaad. Ipse p̄ erat in omni regione argob quę ē i basan:seraginta ciuitatibus magnis atq̄ muratis: quę habebāt seras ereas. Abinadab filii addo p̄erat in manaim. Achimaas in neptalin·sed ⁊ ipse babebat basemath filiam salomonis i cōiugio. Baana filius busi in aser ⁊ in baloth. Josaphat filius pharue in ysachar. Semei filius hela i ben iamin. Haber filius suri in terra galaad·⁊ in terra seon regis āmoz rei·⁊ og regis basan super omnia quę erant in illa terra. Juda ⁊ isr̄ innumerabiles sicut arena maris i multitudine comedentes atq̄ bibentes atq̄ letantes. Salomō autem erat in ditione sua habens omnia regna secum a flumine terre vsq̄ ad terminos orbis terrarū. rę philistijm vsq̄ ad terminū ęgy reges tharsis ⁊ insule munera offerent. pti offerentium sibi munera·et seruient ei cūctis diebus vi tę eius. Erat autez cibus salomonis per singulos dies trigita chori similę·⁊ seraginta chozi farinę decem boues pingues·⁊ viginti boues pascuales·⁊ cētū arietes:

† dominabitur a mari vsq̄ ad mare:⁊ a flu mine vsq̄ ad terminos orbis terrarū.
† ipse in cuius ditiōe sunt omnia regna terre.
† fides ⁊ bonorum opm.
† omnes gentes seruiēt ei. † in seculū seculi·⁊ regni eius non erit finis.
† fides sancte trinitatis que in lege domini cōtinetur.
† perfectio bonorum operum.
† doctores decalogi.
† duces christiani gregis qui cum subditis suis eternam gloriā cōsequi festinant.

Cibus salomonis. Refecto xp̄i·q̄ pascitur recta fide·et operibus bonis quę illi quotidie offerunt ab ecclesia catholica ¶ Viginti boues pascuales. Prędicatores noui testamēti·qui quasi gemi natum decalogum i se habent cum nouū·⁊ veius testamenta equaliter p̄dicāt plenitudine dei ⁊ proximi.

Excepta uenatione. Venatio diuersorum animaliū sunt qui ex diuersis gentibus quotidie retibus euangelij p spirituales venatores capiuntur: z ī pastum saluatoris rediguntur.

Quadraginta mi. Per q̄draginta tēpora psēs legis designant quā moyses accepit: z inuenit q̄ draginta diebus z plus qui ea instruebatur: quadraginta annis ī deserto fuit.

Et duodecim milia. Hic numer⁹ psens tēpus significat ī quo apostolica doctrina noui testamenti plm nutrit.

Mordeū. Ne quid deest ī domo regis· ordo p̄dicatorū scribendo z loquēdo laborat: vt ī mēsa domini abundet vnde nutriantur fideles.

Carmina eius ⁊c. et disputa· ⁊c. Constat nec⁹ carmina nec⁹ disputatōes salomonis hodie eē.

Quinq̄ milia Propter quinq̄ sensus quos qui ī diuersis virtutibus bñ regit: beat⁹ est· z p eos quasi carmina quinq̄ milia dño canit.

Ysopum. Ysopus herba humilis z saxo hērens· christi significat humilitatē qui a cedro vsq̄ ad ysopum disputauit: q̄ ab excellentia gl̄e celestis vsq̄ ad carnis humilitatē descēdit· p cedrum quoq̄ superborū superbia designat. Vnde vox cōfringentis cedros. A cedro ergo vsq̄ ad ysopū xp̄s disputat: q̄ superborum corda z humiliū iudicat. Super ligna quoq̄ disputauit: dum in cruce pependit. Tūc enī cedrus· i· arrogantiā seculi inclinauit vsq̄ ad humilitatē ysopi· id ē· vsq̄ ad stultitiā crucis. Verbū enim crucis pereuntibus stultitia est· his autē qui salui fiunt virtus dei z paulo post. Nā q̄ in sapientia dei non cognouit mundus p sapientiā deū: placuit deo per stultitiam p̄dicatōis saluos facere credentes.

Et disseruit ⁊c. Rab. Omnia enim nuda z aperta sunt xp̄o· nec est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius· ipse nouit cogitatōes hominū· z numerat multitudinē stellarum· ipsi patet abyssus· z infernus non ē absconditus coram eo· disputat autē cum singulos ratiōem nobis proponit· z in scripturis manifestat sacramenta abscondita a seculis z generationibus· vt consideremus beatitudinē angelo⁹· vtilitatem hoīm· astutiā dēmonum· z reprobantes q̄d malum est: sectemur q̄d bonum est.

C. V.

Edificare domū. Be. Domus quā salomon ędificauit ecclesię figura fuit: quę a primo electo vsq̄ ad vltimum quotidie per gratiaz regis pacifici· i· xp̄i ędificatur· quę partim pregrinatur ab illo in terris, partim post pregrinatōem iam cuz illo regnat in celis: vbi post vltimū iudicium tota regnabit. Ad hanc ptinent angeli: quos nobis similitudo ,pmittitur ī futuro. vnde. Nōnes sunt āgelis z filij sūt dei: cuz sint filij resurrectōis. Ad hanc pti net z ipe xp̄s. Vnde solnite templuz hoc· z in· t· r· i· hoc enim dicebat de templo corporis sui. De nobis aūt dicit apostolus: Nescitis q̄ templuz dei estis ⁊c. Si ergo ille templū fm carnē factus est· z nos templum dei per inhabitantem spiritū effic⁹mur: constat q̄ figura omniū nostrum· z ipsius dñi· i· membo rum z capitis templū illud fuit. Sed ipse tanq̄ lapidis angularis· electi· pretioli z in fundamēto fundati· nostri aūt tanq̄ lapidus vnus q̄ superędificatorum sup fundamentum apostolorū z ꝓphārum· i· xp̄m. Quod melius considerato ordine ipsius templi ędificatione patebit· vt ī quibusdam· s· figura ad ipsum· in quibusdaz ad omnes electos pti neat· in q̄busdā interpretata in celis angelorum fel̄icitatē· in quibusdā collata hominibus angelorum auxilia· inquibusdā remunerata cū angelis hominū certamina demonstret.

Sapiētior erhan ezraitę z heman z chalchal z dorda filijs mahol. Fa nomē eius admirabile ī vniuersa terra.

Et erat nominatus in vniuersis gentibus p circuitum. Locutus ī plenitudine fidei in lege z euāgelio xp̄s tradidit: que tota num multipliciter p allegoriaz est quoq̄ salomō ⁊ tria milia para sensus sub mysterio trinitatis differitur: quasi bolas· z fuerūt carmina eī quinq̄ milia: z disputauit sup lignis a cedro quę est in libano vsq̄ ad ysopum quę egreditur de pariete z disseruit de iumentis z volucribus z reptilibus z piscibus. Et bine ysaias· z fluent ad eū omnes gētes· z ibūt ppli multi z dicēt· venite ascēdam⁹ ad m· d· ⁊c. veniebant de cunctis populis ad audiendaz sapientiā salomonis: z ab vniuersis regibus terrę qui audiebant sapientiā eius.

C. V.

Misit quoq̄ hiram rex tyri seruos suos ad salomonem: Audiuit enī q̄ ipsum vnxissent regē sup israel pro patre eius· q̄ amicus fuerat hiram dauid omni tempore. Misit aūt salomon ad hiram dicens: Tu scis voluntatē dauid patris mei· z quia non poterat ędificare domum nomini dñi dei sui, ꝓpter bella iminentia p circuitū· donec daret dominus eos sub vestigio

excepta venatōe ceruoz capreaz atq̄ bubalorum z auium altiliū· Ipse enim obtinebat omnē regionez quę erat trans flumen quasi a thapsa vsq̄ gazam· z cūctos reges illarū regionum: et habebat pacem ex omni parte in circuitu. Fmultiplicabitur eius imperiū· z pacis nō erit finis. ī Fsub defensione eius. ☞ Fvere confitens. ☞ Fvidens deum.

Habitabatq̄ iuda z israel absq̄ timore vllo vnusquisq̄ sub vite sua z sub ficu sua a dan vsq̄ bersabee cunctis diebus salomonis ī Fqz in populo legis z euāgelii nutriebantur Et habebat salomō quadraginta ad presepia scripturarū· vt apti fierēt equitatui summi regis. milia presepia equoz currilium· z duodecim milia equestriū· nutrie exemplo. Fverbo z Fpredi bantq̄ eos supra dicti regis prę catores. fecti: sed z necessaria mensę regis salomonis cum ingenti cura ꝓpę tritici mensuram. Fpantes in tempore diuini bebant tempore suo. Hordeum quoq̄ z paleas equoz z iumētorum deferebant ī locum vbi erat rex iurta constitutum sibi. Dedit ī Fchristo in quo sunt omnes thesauri sapiētie quoq̄ deus sapientiā salomoni z sciencie abscondite. z prudentiā multam nimis· z latitudinem cordis quasi arenaz quę est in litore maris. Et prędcedebat sapiētia salomonis sapientiā omnium orientaliū z egyptiorum: z ī Fqz fons sapie. ☞ Fqui participant sapia. erat sapientior cunctis hoibus.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

In hac cōgregata ex gentibus ecclesia exprimi. Quāuis vtrūq; edificiū enucleatius discussum: z labores psentis ecclesie quotidianos z premia eterna in futuro z gaudia regni celestis electōz quoq; primitiue ecclesie z salutem omnium gentium in xpō multimodis ostendat figuris.

¶ Precipe igitur ut precidant mihi c.d.l.zc. Serui hirā pcidentes cedros salomoni de libano doctores sunt electi de gentibus qui eos qui mundi rebz z gloria lętantur a superbię fastu corrigendo z ad obsequium xpi transferunt cū quibz serui salomois ista memorato operi: qz primi doctores de gētib necesse habebāt apostolorū q a dño didicerunt eruditiōe istitui: ne si absq magistris docere incipe rent magistri errotis essent. Ideo enī salomon seruos hiram ligna cedere voluit: qz i cedendo doctiores erāt seruis suis. Bz quoq; adesse vo luit: vt ostenderent mensuras cedentibz. Apostoli quoq; verbum euāgelij ab ipo certius nouerunt: sed gentiles ab errore cōuersi ad veritatē euāgelij melius gentiliū errores nouerant: et ideo artificiosius oppugnabant.

¶ Scis enī quō no est. Bc. Dicendum e prius de operarijs templi qui vel vnde fuerūt z de ipsa materia. Omnia enī in figura cōtingebāt illis. Scripta sūt aūt ppter nos. Salomō edificaturus domuz domino: quęsijt auxilium ab hiram rege tyri: q semp fuit amicus dauid: z cū ipso salomone pacez iam habere cperat promptumq; in ommbus inuenit vt artifices z ligna z aurū put opz habebat illi dederit. Salomō vo p ānos singlos plmos tritici z olei chozos repēdit pedūm eius. Nunc aūt requiem dedit deus meus mihi p circūitū z nō est satban neq occursus malus: ēgo habeo cogito edificare tēplum nomini dñi dei mei: sicut locutus est dñs dauid patri meo dicens: Filius tuus quē dabo pro te sup solium tuuz: ipse ędificabit domū nomini meo. Prcipe igit vt pręcidant mihi cedros de libano z serui mei sint cū seruis tuis: mercedē autē seruoz tuoz dabo tibi quācunq; petieris. Scis enī quomodo non est in populo meo vir: q nouerit ligna cędere sic sidonij. Cū ergo audisset hiram verba salomonis: lętatus est valde: z ait: Bñdictus dñs deus hodie q dedit dauid filiū sapientissimum sup populum hūc plurimū. Et misit hiram ad salomonem dicens: Audiui quęcūq; mandasti mihi. Ego faciā omnem voluntatē tuā i lignis cedrinis z abiegnis. Serui mei deponēt ea de libano ad mare: z ego cōponam ea in ratibus i mari vsq; ad locum quē significaberis mihi: z applicabo ea ibi: et tu tolles ea. Prębebisq; necessaria mihi: vt det cibus domui męę. Itaq; hiram dabat salomoni ligna cedrina z ligna abiegna iuxta omnē voluntatē eius. Salomon aūt prębebat hiram viginti milia chozos tritici i cibū domui ei: z viginti chozos purissimi olei. Hęc tribuebat salomon hiram per singulos annos. Dedit quoq; dñs sapientiā salomoni sicut locutus est ei. Et erat pax inter hiram z salomonem: z percusserunt fędus ambo. Elegitq; rex salomon operarios de omni israel: z erat indictio triginta milia virorū. Mittebatq; eos in libanuz. Decem milia per singulos menses vicissim: z ita vt duobus mensibus vicinis essent i domib suis. Et adonirā præponerent: qualis fuit temporibus apostolorz dionisius ariopagita: z ciprianus doctor eruditissimus z martir fortissimus. Misit quoq; aurum viros: s. sapientia z ingenio claros: pro quibus expectat dona gratię celesti: s. tritici: s. verbi dei: oleū charitatis unctōis z illuminatōis spūsancti.

¶ Itaq; hiram dabat salo. zc. Tyrus vnde rex hiram insula est dedita negociatōi: vbi erāt optimi fabricatores lignorū qui dabāt ligna pciosa accipientes aliaria: viuūt enim nō agrum colendo sed negociando. Ibi est mons libanus: cui? de ligna facta est domus domini: vnde z libanus dicitur: ibi: aperi libane p. t.

¶ Elegitq; rex salo. o.d.o.l.zc. Nō frustra operarios de omni isrl elegit: quia nō de vna stirpe aaron sacerdotis eligendi: sed de omi ecclesia sunt quędi qui domum dei exemplo verboq; edificent: et sine personę acceptione pmouędi. Qui cū ad eruditōs infideles z in collegiū ecclesię vocandos ordinātur: quasi ad cędendas in libano templi materias viri strenui z electi mittunt. Triginta milia cędentes eos significant qui i fide trinitatis sunt pfecti: qđ doctoribus mari me congruit. Sed qz trigita milia ita erāt ordinata: vt dena p menses singulos opi instarēt: magis dena rū pandendum est sacramentū. Dena milia ad cędenda ligna de israel in opus domus domini mittunt qui enī ad eruditōes insipientium ordinātur: decem pcepta legis p omia seruare z auditoribus tenent seruanda monstrare. Prędicta quoq; i cęlis futura denario fi gurantur. Quę z ipi tenent sperare: z auditoribus sperandā intimare. Terni aūt menses quoz distantia singulis lignorū cęsoribz erat ipsita pfectionez trium virtutum euangelicarum typice denunciāt. elemosinę: oratōis z ieiunij. Per elemosinam namq; cōprehendunt omnia quę ad dilectionem primi explendā benivole in fratres opamur. Per oratōem oīa quib per internā cōpunctōem nō conditon cōiungimur. Per ieiunij omia ąbus nos a cōtagione viciorū z illecebris seculi obseruamus: vt libera mente z casto corpe semp dilectōi dei z primi valeamus inhęrere. Hi sunt tres menses operarioz tēpli. Quia enī mensis plenitudine dierū lunaris circuli pficitur: recte per illū plenitudo virtutis ostenditur: i qua mens fidelia a dño quotidiana illustratōe quasi luna a sole respicitur.

¶ Operarios. Hi operatores erant, pfecti: horū magistri de iudeis qz non fecit quēq; seruire de israel.

¶ Adoniram. Dominus meus excelsus. hic est xps qui operarijs templi pponitur: vt ordinet quibus mensibus singuli ad opandum eant quibus adcurandā suam domū redeant: cū pdicatoz mētes familiari?

c

informat: vt discernant qñ oporteat ecclesiā ędificare prędicando·vł alia pietatis officia prestando·z qñ ad conscientiā suam examinādā quasi ad ꝓpriam domū inspiciendam reuerti·vt orationibus z ieiunijs supno inspectore z visitatore digna sit.

¶ Fuerunt itaq; salo·septua·mi·ꝛc. Nec prętereundū q septuaginta z octuaginta milia portantiū onera z latomoꝝ cū prępositis suis non fuerūt israelitę·sed pselyti·i·aduenę qui morabant inter eos·Vndeī paralip. Numerauit salomō omnes viros pselytos: z inuenti sūt centum quinquagita tria milia z sexcenti. Fecitq; eos octoginta milia·qui humeris onera portarent ꝛc. Proselyti aūt vocabantur grece· qui et alijs nationibus ī cōsortiū populi dei accepta circūcisione trā sierunt. Fuerūt ergo operarij domus dñi de israel·z de pselytis z de gentib⁹. De israel triginta milia qui ad prędendas cedros de libano missi sunt. De pselytis: hi lapidum cęsores. De gentibus: hiram z serui eius·qui cū seruis salomonis ligna cędebāt. Oñe igit' hoīm genꝰ ꝑ quos ędificāda erat ecclesia in edificatōe tēpli prędestit. Judei enim pselyti z gentiles ad veritatem cōuersi vnā christi ecclesiam recte viuendo z docendo construunt.

¶ Operarij septuaginta milia z octoginta milia. Septuaginta·ſ· ꝓpter sabbatismum animarū. Septimus enī dies sabbato·i·quieti consecratur Octoginta ꝓpter spem resurrectōis quę octaua die·i·post sabbatū in domō prędestit·z in nobis octaua die·z octaua etate futura speratur.

¶ Notandum aūt q pars in monte lapides cędebant·pars onera portabant. Diuersa enī sunt dona spiritus·z quidā maiorem docendi·z ꝓteritos arguendi constantiā habent. Quidā mitiores ad consolandos pusillanimes existunt. Quidā vtraq; virtute pręditi ad opus domus domī cōueniunt. Vnde corripite inquietos·cōsola·pusillanimes ꝛc.

¶ Latomorum. Be. Latomi sunt cęsores lapidum·z idē significat qđ cęsores lignoꝝ·i·ꝑdicatores·qui mētes insipientiū dolabro verbi dei crecēt·z a natiua rostitudine z deformitate transmutant· ac regulariter institutos· vnitati fidelium·i·ędificatōi domꝰ dei aptant. Ligna z lapides in monte cęduntur·z ad montē domus dei transferunt·q; omnes i monte superbię nati sumus: qui de peccato ade qui superbę peccant originez trahimus. Sed excidimur de monte supbię chatbezizando z sacramēta fidei pcipiendo·z i montē domus dñi transferimur·q; eruti de potestate tenebrarum·ad arcem virtutū q̄ est in vnitate ecclesię pueniimus.

¶ Absq; prepositis. Prępositi aūt sunt sacrę scripturę conditores quoꝝ magisterio eruditur inscios docere: contēptores coꝛripere·z inuicē onera nostra portare.

¶ Triū milium. Propter fidem trinitatis quā sancta eloquia ꝑdicant. Vel in palipo·tria milia sexcenti scripti sunt ad perfectōes coꝝ respicit. Senarius enī in quo mundi cōpletus est ornatus: pfecta bonoꝝ opa significat·z quia sancta scriptura cū fide veritatis·opa iusticię docet habenda·recte ꝓpositi operum templi tria milia z sexcenti fuerunt.

¶ Precepitq; rex ut tol. ꝛc. Ad edificandū domum dñi primo lignā z lapides de mōte cęduntur: q; eos quos in fide instruere querimus· primo necesse est·vt abrenunciare dyabolo z pnaricatōi in qua nati sūt doceamus. Deinde ꝑrendi lapides ꝓciosi z grandes·z in fundamento ponendi: vt abdicata priori cōuersatōe ī omnibus vitam z mores coꝝ inspiciamus: z auditoribus imitandos ꝓponamus·quos p virtutem humilitatis dño specialiter adherere nouimus: z mentis stabilitate quadratos ad omnes temptationū incursus immobiles durare cōspicimus· grandes et preciosos fama z merito.

¶ Viros·ſ· prępcipuos actione z sanctitate·qui familiarius rpo adhęrēt vt quo firmius in illo sperant: eo fortius alioꝝ vitam dirigere·qđ est parietis latitudinē portare sufficiant. Hi sunt ꝓbete apostoli·qui verbum z sacramenta veritatis visibiliter vel inuisibiliter ab ipsa dei sapientia perceperunt·vnde·supędificati sup fundamentū apstoꝝ z ꝓphārum.

¶ Lapides grandes lapides prętio. Vł lapides ꝓciosi grandes quadrati·primi sunt magistri·qui ab ipo dño audiere verbū salutis. Superpositi vero ordines lapidum vel lignoꝝ sequentes sacerdotes vel doctores·quoꝝ prędicatione crescit ecclesia z ornat' virtutib⁹.

¶ Be. Ra. Quali aūt colore fuerūt lapides ostendit dauid in palipsalomōi dicens: Omnē ꝓciosum lapidem·z marmor pariū abundantissime ꝓparauī. Marmor pariū candidus dicit·quale paros insula gignit·Vñ poeta. Olearon niueam q; paron ꝛc. Vñ iosephus. Eleuauit tē plus vsq; ad camerā et lapidibus de altu cōstructū. Marmor candidū· et quo constructa est domus electoꝝ actionē mundā z conscientiā ab omi neuo corruptōnis castigatā significat. vñ Mūdemus nos ab omni inquinamento carnis z spūs pficientes sanctificatōez ī timore dei.

fundamentū tēpli·z quadrarent eos·quos dolauerūt cementarij
§ qui cementū pcparāt vel inducūt.
salomonis et cementarij hiram. Porro biblij ꝓparauerunt ligna z lapides ad ędificandā domū.

C. VI.

Factum est igitur quadringentesimo z octogesimo āno egressionis filioꝝ

¶ In fūdamētū. Fundamētū est xps. Vñ. Fundamentū aliud nemo potest ponere ꝑter id qđ positū est·qđ est xp̄s ihs. Qui recte fundamentū dicitur domus dei: quia sicut petrus ait: Non est aliud sub celo datum nomē hoibus in quo oporteat saluos fieri. In eo tolluntur lapides grandes z ꝓciosi·i·omnes pfecti qui fideliter ipsi adherent: z fratrū necessitates fortiter sustinent·nec vlla aduersitate nec etā morte a recta dine sua inclinant: quos ecclesia nō solū de indea sed etiam de gentibus suscipit. vnde subdit: Quos dolauerūt cementarij salomonis ꝛc.

¶ Cementarii salomonis et cemen·hyram. Quia et viroꝝ ipso doctores ecclię fuerunt: z tam sublimes vt ipsoꝝ quoq; sublimium doctoꝝ doctores existerent·z quasi quadrantes eos ad subleuandū domꝰ domini edificium pararent. Non enī soli hieremias ysaias z ceteri de circūcisione ꝓphę: sed etiā iob cum filijs suis qui erant de gentibus maximā vię z patientię formam·maxima doctrinę salutaris ꝓconia sequentis cui doctoribus ministrant· vt abiectis verbis·factis· cogitationibus⁹q; superuacuis ad portandū onus ecclesię digni fiant.

¶ Porro biblii. Rab. Be. Biblos est ciuitas phenicis de q̄ ezechielenes biblij·z prudentes eius ꝛc. Pro quo in hebreo habet' gobel vel gebal·qđ interpretat' diffiniens vel discriminans. Qui enī corda hominuꝫ ad edificium spirituale qđ ex virtutibus animę constituit' parant: sic auditores suos fidem z opa iusticię habere vel docere sufficiunt: si prius sacris paginis edocti quę fides sit tenenda·quo virtutū calle eundum certa diffinitōe veritatis didicerunt·frustra sibi officium doctoris vsurpat: qui discretōem fidei ignorat. Nec sanctuariū dño·sed ruinam sibi ędificat: q̄ docere ꝓsumit qđ ipse nō didicit.

¶ Ad ędificandam. Post fundamentū de talibus cōpositum·edificanda est domus ꝓparatis lignis z lapidibus·z ordine collatis quę de suo situ vel radice abstracti sunt: q; post prima fidei rudimenta post collata in nobis iuxta exemplum sublimium viroꝝ fundamenta bñūtatis·addendus est in altum paries bonoꝝ operum: z quasi superpositis sibi inuicem ordinibus lapidum pficiendum de virtute in virtutē. C. VI.

¶ Factum est igitur. Be. Rab. Fit ꝓmemoratio egressionis de egypto qñ tabernaculum cepit ędificari: vt sciatur quot anni inter edificatōz vtriusq; domus transierūt: z sacramentū spiritale sciatur inesse summę tē ponis. Quater enī centeni z viceni quadringentos octoginta faciunt: qt tuoꝝ euangelioꝝ pfectōi conueniunt·q; quattuor euangeliste sunt. Centū viginti doctrinę legis·ꝓpter totidem annos legislatoris. In quo etiā numero viroꝝ spiritū sanctum ꝓmittiva fuscepit ecclesia·ostendēs q; qui le ge legitime vtuntur·i· qui ea xpi gratiā cognoscentes amplectunt: ipsius eius gratia replentur·qua in charitate eius agnoscunt amplius. Per tabernaculum qđ fecit moyses z filij israel in deserto·significat' synagoga. Per templum vero qđ salomon z filij israel cum pselytis z gentilibus cōstruxit gentiū ecclesia. Permansit aūt cultus z religio tabernaculi annos

quadringētos octogīta·z sic templum ędificari cępit. Quia scriptura veteris t·tanta pfectōe reduudat: vt qui eam bene intelligit·cuncta i se noui testamenti mysteria contineat. Plures quoq; patres veteris testamenti tam pfecte viuerunt: vt apostolis z apostolicis viris in nullo putentur eē minores. Permansit aūt tabernaculū vsq; ad constructōnem templi per annos quadringētos septuaginta·i·centum viginti p quatuor multiplicatos·q; et tēpore datę legis vsq; ad incarnatōem xpi·non defuere viri qui in lege euāgelicā per omnia pfectionē mente z opere seruarēt·nec scripsam quę gratiā nouī testa·mēti aret in veteri.

¶ Anno quarto. Quarto anno regis salomonis cępit edificari dom⁹: q; post expletam xpi incarnationis dispensatōem in ętno: euāgelijs scripā missō spūsancto ecclię structura cępit.

¶ Mēse zio ipse est mēsis. Ō mense secundo ad electōem gentiū respicit: quę secundo post israel edificare cępit. Vnde z secundus mensis in lege concessus est ad faciendum pascha bis qui īmundi in anima vel in via pcul in primo mense facere nō poterant. Vbi nos designati sumus qui imundi super morte anię nostrę z adhuc pcul a populo dei non possumus primū facere qō in carne agni fiebat z sanguine. Celebramus aūt hodie scōm pascha·qō fit in corpore z sanguine redemptoris.

¶ Maios scz aprilis enim quo pascha celebrat·primus ē apud hebręos in mēsibꝫ anni. Vñ patet q; mox pacto pascha ·cępit edificare domū dñi z cōsecratus mystica solennitate populus misit manus ad mysticū opus.

¶ Edificare cęoit domū. Hę. Vbi edificatum sit templū in palimā manifestatur hic. Et cępit salomon edificare domum in hierusalem i monte moria·q; demonstratus fuerat dauid patri eius: in loco quē parauerat dauid in area ornam iebusei. Edificatur ergo domus dñi i vnione pacis quia dilatata p orbem ecclesia in vna fide z veritatis societate consistit. Sub scissura cui mentū deus nō est: sed factus est i pace locus eius. Edificatur in monte·i·xpō·de quo dicitur: Et erit in nouissimis diebꝫ pręparatus mons domus dñi in vertice montū·z alibi·non potest absconditas supra montē posita. Ipse ē enī mons montū·qui de terra scōm carnem ortus·omniū terreno; potentiā z sanctitatē culmine dignitatis transcendit. In hoc ciuitas vel domus dñi constructa est: quia si nō in illo radicem figat spes z fides nostra·nulla ē. Qui recte mons moria·i·visionis dicitur: q; quos ad ęternā claritatis visionem cōseruat: in hac vita laborantes videre z adunare dignat. Ipse est enī locus i quo obtulit abrahā filium suū dño: z pro devotiōe obedientię ab illo videri meruit: vnde nomen accepit. Deniq; vbi dñs ait: Colle filiū tuū quez diligis ysaac z vade in terram quā mō ꝛc. In hebron habetur terra moria. Et q; immolatio ysaac typus dominicę passionis fuit: recte in loco eodem templū ędificat: quia per fidem z mysteria dnicę passionis ecclesia dedicata·crescit i templum sanctum in dño. Qui demōstratus fuerat dauid patri eius. Ostensus enim erat dauid sicut ceteris pphetis venturus in carne dñs·qui vocatam de gentibus ecclesiam per ipsam incarnatōem abluere a peccatis·z cōseruare infidelem domū sibi. In area ornam iebusei. Area ecclesiam significat: Vnde z pmundabit aream suā. Ornam vero·i·illuminatus·nationē iebusei gentiles significat·illustrandos a dño·z in filios ecclesię imutādos. Vñ fuistis aliq̄n tenebre·nūc a·l·in d·Iebus q̄ z birlin: cōcul cata iterptat·hierusalē visio pacis. in q̄ dñ ornā gētilis regnat iebꝫ dicit. Cum dauid i ea locū holocausti emit·z salomon ędificat templū domini hierlin vocatur: q; gentilitas diuini cultus nescia cōculcatur z illuditur a dęmonibus·sed cū eam gratia conditoris respexit: pacis in se locū iuenit z nomē. Vnde beati pacifici: q̄n filij dei vocabunt. Cum ergo ornam in hac ciuitate regnaret: iebus vocabatur. Sed cum locum arę cum bobus z tribulis dauid regi venderet: nomē hierlin accepit·q; psistens in sua obstinatōe gētilitas cōculcat q̄i vilis z abiecta a malignis spiritibꝫ. Postq cū oia vēdere z ꝺño regi offerre didicit: nī vltra cōculcari a dęmonibꝫ vel vicijs potuit: sz iternę pacis quā cū ꝺditore suo haberet cōpos effecta ē.

Quę pparauerat dauid ꝛc. Parauerat enī dauid psallēdo· parauerunt alij pphetę vaticinando locum dño vero·s·salomoni in quo domus ędificaret: q; corda auditoꝝ fide instituerunt: monentes vt incarnatū dei filium fideli devotione susciperent. Vnde. Leuate oculos vestros z videte regiones q; albę sunt iam ad messem·z qui metit mercedem accipit·z congregat fructū in vitam ęternā·vt qui seminat simul gaudeat z qui metit. Quasi leuate oculos vros z videte locū q̄ patus ē ad ędificādā domū z q̄ ędificat docēdo mercedē accipit·z pgregat lapides pciosos i vitā ęternā. Vt z q̄ pat locū ędificio simul gaudeat z qui ędificat·id ē ppha venturum pdicens·z apostolus p̄dicans dñm venientem vna simul merce de potiantur.

bitos in altitudine. Et porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis iuxta mensurā latitudinis templi·z habebat decem cubitos latitudinis ātę faciē templi: Fecitq; i tēplo fenestras obliq̄as. Et ędificauit sup parietes tēpli tabulata per girū i parietibꝫ

¶ In longitudine. Longitudo dominus longanimitatez ecclię significat· qua patienter aduersa toleret donec ad patriā pueniat. Hec est senarius pfectionem bonoꝝ opm significat·q; dōminus per lōganimitatē ita aduersa tolerare· vt p bona opera pmissam patriā mereamur intrare.

¶ Viginti cubitos. Propter geminam charitatis distantiam qua deūm diligimus z proximum.

¶ In latitudine. Latitudo charitatem significat quę dilatato sinu mentis amicos in deo z inimicos diligit pter deū·donec ad pacem conuersis· vel funditus extinctis ·cū solis amicis gaudeat in dño

¶ Be. Notandū q; triginta cubiti altitudinis nō vsq; ad tectū templi sed vsq; ad cęnaculum inferus pmensurabant. Aperte enī in palip· scriptus est q; altitudo centū viginti cubitoꝝ erat·de cuius rei sacramentis aptius i sequēti tractabit· vbi ad mediū cęnaculū z tercia lectōis ordo pueniet.

¶ Triginta cu. Propter fidem trinitatis·in cui⁹ visione cuncta desideria ipsi nostre suspendant. Singuli nūi p decem multiplicant· quia p fidē z custodiā legis patriā salubriter exercet· charitas viriliter ardeat z spes sublimiter ad ęterna rapitur.

¶ In altitudie. Altitudo significat spem retributōis futurę·pro qua pspera vel aduersa cōtemnit·donec videat bona dñi i terra viuentū.

¶ Porticus erat ante tem.ui.cu.lon.ꝛc. De hac in palipo·ita scriptū est. Porticum ꝺño ante frontem que tendebatur in longum iuxta mensurā latitudinis cubitoꝝ viginti. Patet ergo q; porticus ista ad ori entalē templi ptem facta est. Templū enī versum ad orientem erat sicut z tabernaculū·habebatq; hostiū ab oriente contra hostium tēpli iuxta ioſephum: ita vt sol equinoctialis oriens directis radioꝝ lineis p hostia ista porticus. s. templi z oraculi arcam testamenti pfunderet.

¶ Templū ecclesiā figurat·porticus quę ante templū: prior lumē solis recipiebat illā ecclesię ptem q̄ dñi incarnatōem pcessit·in qua patriarchę et pphę orientē iusticię solem primi suscęperunt·z nascenti dño in carne viuendo·ꝺdicando·nascendo·z moriendo testimoniū ꝓbuerunt.

¶ Viginti cu·lon·iuxta men.ꝛc. Quia antiqui iusti i patia z longanimitate expectabāt: q̄n incarnat⁹ dñs euāgelij gratiā afferret: promissiones suas a longe aspiciętes z salutātes. Eqbat g̃ porticus lōgitudine sua latitudinē tēpli·q; per longanimitatē mentis videbatur venire ad dilatationem ecclesię in charitate dei quę est in xpō ihesu.

¶ Porticus habebat decē cubitos i latitudine·qz tales z si nondū verba vel mysteria euangelij q̄ erant p xpm tradenda receperūt·pcepta tñ decalogi pfecta dilectōe dilatati cordis seruauerunt.

¶ In prima frōte portic⁹ fuere pmi iusti abel·s·z enoch. In ītimo ei⁹ penetrali z q̄i ꝓpe murꝝ tēpli ꝓcurso dñi simeō·anna z ceteri·q; z si natiuitatē ei⁹ videre meruerūt: tñ doctrinā ei⁹ audire·z sacramēta pcipere nequerūt.

¶ Fenestras. Sanctos doctores quib⁹ mēte excedent·ib⁹ deo arcana celestia specialius videre cōcedit. Qui dō q̄ in occulto videt publice pandunt: q̄si suscepto lumine solis fenestre cūcta tēpli penetralia replent· vt obliquę·i·intus latiores fuisse phibent·qz q̄ inbar supnę cōtemplatōis vt ad momentū pcipit·mox sinū cordis amplius castigādo dilatat·z ad maiora capessenda solerti exercitatōe pparat.

¶ Et ędificauit super pa·tem·t·p·g.ꝛc. Hec tabulata i euāgelio vbi dominus tentatur a dyabolo pinnacula templi vocātur. Iacobum

quoq; fratrem domini in pinnaculum templi. vnde ad plin concionaret leuatum esse legimus. Utrū autē mos fuerit doctoribus vt in tabulatis sedentes ad turbam iferius loquerent nusq; legimus. Hec ergo tria tabulata totidem fideliū gradus cōiugatorum-virginū-continentiū signāt distinctos altitudine pfessionis: sed societate fidei et veritatis omnes ad domum dñi pertinentes-et fixa mente inherentes. Supremū ergo tabulatum ceteris angustius-medium supremo latius infimo angustius. Quia altior professio virtutis altiorem debet tenere viam viuendi. Qui enī abrenuncians cōiugio virginitatem dño consecrantmores oportet virginitate cōdignos ostendant-abstineant ab ociosis ꝙbus ira rixa detractōe habitu impudico comessationibus potationibus et huiusmodi-vigilijs sanctis orationibus lectionibus clemosinis et huiusmodi vacent. Vt q̄ futurę vitę statum i pfessione teneāt: in q̄ nō nubent neq; nubent: sed sunt sicut angeli in celo: Qui quoq; statum quātū mortalibus possibile est-i presenti studeāt imitari. Infimum vero-amplioris est latitudinis: q̄ non dicitur cōiugatis vende omia quę habes et da pauperibus: sed si vis ad vitam ingredi serua mandata-non occides-non adulterabis ꝛc. Medium locum tenent continentes-quantum virginibus inferiores-tantum cōiugatis altiores: quoꝝ portio gloriosa edificabat ecclesiam primitiuam Vnde multitudinis credentiū-erat cor-v-et a-v-cē. Quorum maximam ptem vxores reliquisse complexus sancti stephani testatur hystoria-vbi fęminas eadem religione pollentes nō coniuges sed viduas eoꝝ appellat.

domus p circūitū tēpli et oraculi et fecit latera in circūitu. Tabulatum qđ subter erat ḥnq; cubitos habebat latitudinis-et medius tabulatum sex cubitoꝝ latitudinis-et tercium tabulatum septem habēs cubitos latitudinis-Trabes autē posuit in domo per circūitū forinsecus-vt nō hęrerent muris templi. Domus aūt cum ędificaretur de lapidibus dolatis atq; perfectis ędificata est-et malleus et securis et omne ferramentū non sunt audita in domo cum ędificaretur. Hostiū lateris medij in pariete erat domus dextrę-et per cochleam ascendebant in medium ęnaculum-et a medio i tercium. Et ędificauit domum et consummauit eam. Texit quoq; domum

(virgines. continentes. coniugati.)

¶ Latera. Id est luriculas-ne quis inde facile ad inferiora videret: qđ ochozię regi in samaria contigisse legimus-hęc quotidiana diuine p̄ tectionis erga nos munimina denignant. Vnde immittit angelum dñs i circūitu et-e-ꝛc. Ascendit inquit ęnaculum ochozias rex samarię-qui se a domo dauid separauerat-sed p cancellos decidit. Quia et si hęretici vel scismatici-aliquā bonę actionis arcem cōscendere videntur: quia tamen cōpagem vnitatis ecclesię nō habent-quasi parietibus et non solidis laterum p̄sidijs ad victorum infima delabunt-dum pium destituti auxilio pertinacię sue fastu intereunt.

¶ Lateta-i-muros-vel cancellos-vel luriculas-doctores in tabulatis sedentes q̄ ad circūstantē inferius pplm concionabantur. Vnde dominus Predicate sup tecta-Et salomō. Melius ē sedere in angulo domatis-quam grece-tectum latine.

¶ Trabes. Be. Domus quę tabulata portant p̄dicatores significat-qui dum sublimē et honorabilem in ecclesia dei tenent locum infirmiores p̄dicatione sua ab infimoꝝ appetitu sustollunt-et ad celestia desideranda et speranda suspendunt-et intercedendo vt psistant adiuuant. Legimus aūt in paralipo-q̄ trabes templi sicut cętera eius interiora-auro vestitę fuerūt. Nō ita factū est-vt ille trabium partes quę intus sunt in templo aureis essent laminis tectę-quę foris parebant non deauratę sed cedri speciē formāq; ostenderent-in qua tamen imposita sibi tabulata gestabāt. Nō ergo extrinsecus eminebat: vitam sanctoꝝ quę nobis innotescit designat. Quod vero intus deauratū fulgebat-claritatem qua in celesti patria in aspectu creatoris sui gaudent. Claritas trabium aurea illius tantū qui templum intrauerāt patebat: quia q̄s magna sit latitudo dulcedinis dei quā absconditi timentibus se-et perfecit sperantibus in se: illi soli nouerunt: qui regnum celeste meruerūt intrare-et tamen nos vitam passiones doctrinam q̄s sanctoꝝ cernentes-i-in scripturis legentes-ad benefaciendū excitamur-et quasi in capitibus trabiū foris apparentibus a terra sublenamur. Finis enim internā sanctorum gloriā plpicere nondum valemus et eo tamē qđ ceterius videre valuimus: sublimibus ecclesię mēbris fideliter adhęrem⁹ Possumus etiā hęc de sanctis adhuc i hac vita positis intelligere-quoꝝ puritatem dilectōnis qua in secreto cordis coram dño refulgent inspicere nequimus: et tamen ex eis quę loquendo agendo vel patiendo foris ostendunt inuenimus salutis auxilium.

¶ Trabes forinsecus. Tante longitudinis erat-vt capita earū forinsecus pminerent. In infimo ordine cubitorum septem-in medio sex-in supremo quinq;-vt i capitibus earū tabulata cōponerentur-non muris tēpli infixa-sed iuxta muros trabibus quę de muris exierant superpolita.

¶ Domus aūt cum ędifi. ꝛc. Hec ad illam ecclesię partem-q̄ post sęculi labores et certamina ad eterna p̄mia meruit introduci. ppie pmnent Nihil enī inquinatū intrabit in illam ciuitatem.

¶ Et malleus et. Quia hic tundimur aduersitatibꝰ et disciplina veritatis exercemur: vt illic iuxta meritum locis cōgruis disponamur-et castigatōne cessante-solo amoris glutino quo ad inuicem copulemur-vno ipsum spiritu pfundamur. Sꝫ q̄nil dicatur hoc vir perfectus in generationibus suis-et beati immaculati in via et huiusmodi: Nullus vere pfectus et īmacula viam huius vitę incedere potest. Non ē enī qui faciat bonum et non peccet. Sed scdm huius tēporis modum pfecti et īmaculati vocantur: qui tūc vere pficiuntur-cum nexibus corpis absoluti ad īmortalem domus domini decorem pueniunt.

¶ Hostium lateris medii ꝛc. Be. Quidā hunc locū male intelligentes putant hostium tēpli a meridie fuisse-non attendentes q̄ si scriptura hoc significare voluisset nō ita diceret. Hostiū latens medij in pariete erat domus dextrę. Sed ita et habebat hostium domus ad meridiē. Nec aūt aliud significat. Parte nanq; domus dextrę latus templi meridianū dicit-in cuius pte orientali hostium erat in ipo angulo factum iuxta terrā in qđ introeuntes statim ad altiora gradatim ascendebant-habentes vnā et ascensum p parietis interiora donec tali itinere ad medium ęnaculū-et a medio pueniret ad tercū. Et q̄nis scriptura nō dicat cretherimas habebant a meridie fenestras-quarū luce certū et sine offensione iter agerent-qui locus ppie ad corpus dñi respicit: qđ de virgine sumpsit. Hostiū enī lateris medij in pte erat dom⁹ dextrę: q̄ vnus militū lancea latus aperuit-dextrū aūt latus a milite aptius sancta credit ecclesia. Aput aūt dicit euangelista-q̄si hostiū medij lateris-p qđ nobis iter ad celestia pandere⁹ Denuq; ita subiunxit: Et cōtinuo exiuit sanguis et aqua. Aqua-s-qua abluimur in baptismo-et sanguis quo cōsecramur i calice sancto. Per h enī hostiū est nobis ascensus i mediū ęnaculū-et a medio in tercū: q̄ per fidē et mysteria nostrę redemptōis de p̄senti ecclesię cōuersatōe ad requiē animarū post mortē ascendimus: et de requie animarū aduenīente die iudicij ad īmortalitatē corpoꝝ: vt in magna corpis et animę beatitudine ppetuo viuamus. hoc iter inuisibiliter agebatur: ita vt soli qui intrauerūt nossent q̄uis p ipsum hostiū etiā foris positi viderēt: q̄ actus fideliū in hoc sęclo et celebratōes sacramentoꝝ etiā reprobi ituri possunt. Sed arcana fidei et intime gratiā dilectōis nullus nisi qui p hęc ad celestia scandit domino duce agnoscat. Qui enī dicit se nosse deum et mandata eius non custodit: mendax est.

¶ Hostium templi dñs est-q̄ nemo venit ad patrem nisi p ipsum. Dñs Ego sum hostiū. p me si quis introierit saluabitur. Hostium porticus-sermo ppheticus-qui q̄si recto calle ingredientes ad hostiū tabernaculi pducebat-q̄ gratiā xpi qua mundū erat redempturus p̄dicabat. Tota ergo porticus factura fideles illius tempis signat. Hostium ꝛo in porticu doctores-qui ceteris lucē vitę ianuamq; intrandi ad deū pandebant exprimit. Et bene vnus hostium ppter consonam in omnibus sanctis fidem et dilectionem veritatis.

¶ Ascendebant in mediū cena. Be. Notādū q̄ triginta cubiti altitudinis de quib⁹ supra legit-vsq; ad mediuꝫ ęnaculum pringebant. deinde triginta vsq; ad tercū addebant-quousq; ad porticum quę erat circa templū ab austro aquilone et occasu tectū pueniebat scdm iosephū deinde usq; ad supremū tecti templum sexaginta cubiti numerabantur. et

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

sic tota altitudo domus scōm palīm in centum viginti cubitos consummata est. Porticus quoq; quę erat ante frontem templi ad orientē scōs eundem librum eandē cubitoz summā in altitudine habebat qui ſ liber ḥdictas porticus vocat cellaria z cubilia. Dedit inquit dauid salomoni filio suo descriptōem porticus z templi z cellarioz z cenaculi z cubiculoz ī abditis domus ꝓpiciatōis vbi etiam exterioz domorum quę erāt extra atrium sacerdotum in circuitu templi meminit sic: Nec nō z omnium quę cogitauerat atrioz z exedrarum p circuitū ī thesauris dom⁹ dñi z in thesauris sanctorum. Q; aūt omis altitudo templi centuz viginti cubitoz erat significat q ꝑmittua in hierosolimis ecclesia post ascensionem domini hoc numero virōz gratiā spiritus sancti accepit. q; qñ decim quę et septem z octo constant: solēt ad significatōz referri vitę quę nunc in sabbato geritur animaz fidelium. z ꝓficitur ī fine seculi resurrectōe corpoz imortalium. Quindecim vero in trigonum ducta. i. cū omibus partibz suis annumerata: centum viginti efficiūt. Bñ igitur centenario numero z vicenario magna electoz beatitudo in futuro designatur. Apte in hoc tercio domus dñi cenaculum consummatur: q; post ꝓsentes fideliū labores post acceptam in futuro requiem animarū plena totius ecclesię felicitas in resurrectōe complebitur. Ad quod ꝓtinet q; resurgens a mortuis dñs z ad celos ascendens: hoc numero virorum spiritum sanctū in linguis ignis misit: quo eos qui diuersis linguis distabant cognatōe linguarum cōmunem fecit habere sermonē. Ecclesia enim suo tempore resurgens z celos carne incorruptibili ascendens plene z perfecte dono sancti spiritus illustrabitur: quando erit deus omnia in omnib ad predicanda magnalia dei q; consona mēte z voce omnes diuine maiestatis gloriam collaudabunt.

¶ Laquearibus. Be. Laquearia sunt tabulata quę magno decore compolita z ornata. ab inferioti parte trabibus affigūtur. z qua terne altitudinis domus dñi facta erat: terna habebat laquearia.

¶ Sanctis sublimioribus. ſ. quoz opus z doctrina cunctis ī templo ꝓpolita. quasi longius in alto ꝓminent. Quicq; intercedendo. exhortādo. animas infirmoz ne deficiant pregunt.

¶ Cedrinis. Cedrus arbor ꝑputribilis. odoris iocūdi. aspectus nitidi serpentes accensa nitore fugans z perimēs. Quę pfectis ꝓueniunt: quoz insuperabilis patiētia. fama virtutū eximia. ꝓsentia bonis gratissima. auctoritas ad reuincendos z confutandos veritatis inimicos constantissima qui z in hac vita z in futura singulari eminentia ꝓfulgent.

¶ Luriculas significat. quę in supremo domus tecto p circuitū facte erāt ne quis ad altiora ꝓueniens repente laberetur ad ima. qđ in omni domo ꝓcepit fieri moyses. z hoc supra latera vocata sunt. vbi dictum est. z fecit latera in circuitu. In quib diuina ꝓfidia figurant. quę nos adhuc in seculo laborantes. z p captu nostro ad superiora nitentes quotidie ne deficiamus adiuuant. Similiter quoq; hunc locū intelligimus. sed ea distinctione qđ in hac vita inter crebra. vel hostis ꝑpacati tentamenta. vel nre fragilitatis obstacula cōtinuo supne pietatis munere ne corruamur defendimur. In illa vero vita supremū templi tectū consendimus: vt nec velimus vltra peccare. nec possimus. nec illo mori. z dolore vel temptātis ad nersarij metu afficiamur. De ꝓsentibus dñi. an vltis quasi de lateribus tabulatoz dicit ipse dñs: Cum ipso sum in tribulatōe eripiam e. z g. e. De futura aūt gratia qua supna ciuitas illustrat: dicit ꝓpheta. Lauda hieru salem dñm ꝛc. vsq; fines tuos pacem ꝛc. Bene aūt hoc tabulatū. v. cubitis altuz est: q; ī illa patria ꝓsentia diuine claritatis ita nos implet. vt visus. auditus. olfactus. gustus. tactus. noster nihil dulce habeat nisi deum et toto corde tota anima tota virtute. z proximum tanquam nosipsos.

laquearibus cedrinis: z ędificauit tabulatum sup omnem domū quinq; cubitis altitudinis. z operuit domuz lignis cedrinis. Et factus est sermo dñi ad salomonem dicēs: Domus hęc quā ędificas si ambulaueris in pręceptis meis z iudicia mea feceris z custodieris omnia mandata mea gradiens p ea: firmabo sermonez meum tibi quē locutus sum ad dauid patrē tuum. Et habitabo in medio filiorum israel. z nō derelinquā populum meum israel. Igitur ędificauit salomon domum z cōsūmauit eam. Et ędificauit parietes dom⁹ intrinsecus tabulatis cedrinis a pauimēto domus vsq; ad summitatem parietū z vsq; ad laquearia z operuit lignis cedrinis intrinsecus: z texit pauimētū dom⁹ tabulis abiegnis. Edificauitq; viginti

¶ Tabulatum super omnē do. Be. Hic supremū ipsius domus tectum dicitur tabulatū illud quod supremis trabibus superpositum erat Non habebat templū culmen in superioribus sicut nec tabernaculum. sed erat equale: qđ in palestina z egypto fiunt domus. Tabulatū aūt quo operta est domus. idē qđ laquearia signat. i. eximios in resurrectōe viros z singulari sanctitate ad ipm virtutis apicem puenientes. de quoz vno dr Inter natos mulierū non surrexit maior iohanne baptista. De cui⁹ comparе dicit. Ipse pręcedet ante dnm ī ipū z virtute helię.

Et ędificauit parietes domus ꝛc Be. Intrinsec⁹ qđē domus cedro erat vestita. Nam forinsec⁹ lapis de q; facta erat tāto nitore fulgebat. ac si esset candido calculo tecta. Mystice vero parietes templi sunt fideles populi. quib vniuersalis ecclesia cōsistit. Quoz dilatationē p ortum latitudo parietū designat. spem vero z intentiōem ad celestia erectā altitudo. Vel latitudo parietū quę er ordinibus lapidū iuicem suppositis cōstat ꝓsentis status ecclesię vbi electi supra fundamentū xpi omnes ędificati sibiūuicem in ordine p temporū curricula succedunt. seq; inuicem portantes legem xpi quę est charitas implent. Dum enī qui a pręcedentib magistris eruditur alios eruditōr. quasi superpositis inuicem ordinibus lapidū vnoz in domo dei. sic ab aliis fixa cōstantia portant. vt ad alios portandos ipli sufficiant. vsq; ad vltimos iustos qui in summo domus cacumine locati portantur ab aliis. sed nō habent quos portent.

¶ Parietes itrinsecus tabulatis cedrinis operiunt. cum corda fidelium amore virtutū redundant. Sicut enim cedrus pfectos significat. ita locis oportunis celsitudinē virtutū quib ad eandem puenitur pfectōem.

¶ Pauimento. Legunt omnia lignis a pauimto d. v. a. ſ. p. z v. ad la. cū electi a primis fidei rudimētis vsq; ad pfectōem bonę actōis. z vsq; ad ingressum patrię celestis infudant opibus bonis. cum a primis iustis vsq; ad vltimos in cōsummatōe seculi. omnes virtutibus studēt. quarum merito dicere audeant. xpi bonus odor sumus deo.

¶ Et texit pauimentū do. Hoc ī palīp. plenius scriptū ē sic. Strauit quoq; pauimentū templi ꝓciosissimo marmore stratum multo decore. Bñ patet q; tabulas abiegnas quib pauimentū texit nō in terra posuit sed primo illud marmore pterit. Deinde tabulas supposuit: z tercio his duobus auro vestitū addidit: vt ī sequētib legit. Sicut aūt altitudo parietis in altū erurgens. z vsq; ad laquearia pueniens. pfect⁹ virtutū quib electi ad celeste regnū puenīunt. vel ipsos electoz choros sibi p tempora varia succedētes significant: ita equalitas pauimēti concordē coz humilitatem qua in tempali adhuc vita positi socialiter charitate dictante cōuersant. Pauimentū ꝓciosissimo marmore erat stratum multo decore. idēq; marmor tabulis abiegnis tectū. q; vita iustoz primo fidei firmitate ꝓmunienda in corde. deinde virtutū latitudine ornanda ē in ope. Quid enim vtilitatis hēt decor marmoris ꝓciosissimi lignoz tabulis tectus. nisi aliqđ tacite signaret. z bonoz opm amplitudinē fortitudie fidei ī temeritatę fulciendā demōstraret. Abies vero ꝓpter altitudinē z durabilitatē mentem electoz ī sima desideria sperntē. z celestiū cōtemplatōi inhrentē. virtute quoq; patiētię singulariter excellentē cōgrue significat. Auri aūt lamine marmori z tabulis abiegnis suppolite: latitudinē charitatis de corde puro z cōscientia bona z fide nō ficta: quę sicut aurū alijs ꝓciosius metallis ita ceteris eximios virtutibus in tēplo dei singulari luce refulget. Bñ aptis cū plurima virtutū bona q; boibus humilib sūt seruanda. ꝯsi pauimentū enumeraret dicens: Induite vos viscera misericordię. benignitatē būlitatē patiam ꝛc. subiunxit. Sup omia aūt charitatē habentes ꝛc.

¶ Edificauitq; viginti cubi. ꝛc. Q; tabulata q; interioē domū ab exterioze sepant a pauimento vsq; ad supiora dicit esse edificata. nō vsq;

ad laquearia significat·quę triginta cubitis erant in sublime a pauimēto
suspensa vt dictū est:sed tantū vsq; ad viginti cubitos altitudinis·vt di
cetur. Reliquum vero erat sup hęc tabulata aptum·z inane vsq; ad la
quearia cubitoꝝ decem altitudinis·z cubitoꝝ viginti longitudinis iuxta
latitudinem domus. Per quā nimirū inanitam fumus incensoꝝ de alta
ri thuiamatis solebat in sanctasanctoꝝ ascendere:z ad arcam dñi operi
endam penetrare. Prior domus in quā semp introibant sacerdotes sa
crificioꝝ officia con
sūmantes ꝓsentis eccle
sia ē·in qua quotidie
ꝓs insistentes operi
bus domꝰ sacrificia
laudis offerim⁹. In
terior quę ad posteri
orem templi partem
facta est·vita eterna
in celis. Exterior qui
dem ꝓuisatio nostri
cultꝰ. Interior vero
quę in ꝓsentia sūmi
regis ꝓpetua beato
rum solennitas agit.
Vnde intra in gau
dium domini tui:sed
posterior tempore·qz
post seculi labores.

† Occidentalē ab ortu eni solis ingressum ha
bebat templū·z,ab occasu domum interiorez·i·
cubitorum ad posteriorē partez
sanctasanctorum.

templi tabulata cedrina·a pauimē
to vsq; ad superiora:z fecit interi
orem domum oraculi in sanctum
sanctoꝝ. Porro quadraginta cu
bitoruꝫ erat ipsum templū ꝓ fo
ribus oraculi. Et cedro omis do
mus intrinsecus vestiebatur·ha
bēs tornaturas z iuncturas suas

Tabulata autē q̄
vtrāq; dicūtur: clau
stra celi sunt·quoruꝫ
aperionē quotidie in
spiramus·z pia istan
tia pulsamus vt aperiantur:z si nō ante mortē intrare ꝑmittimur·aptam
tamen habemus ianuā diuinę pietatis·qua orationū elemosinarū ieiunī
orum·z aliorū bonoꝝ thuiamata ꝑmittimus. Hoc est eni q̄ paries cedri
nus domus interioris inanitam habebat in ſuperioribus ꝓ totum quo fum⁹
incensorum intrarer:qz oculi domini aperti sunt sup domum eius die ac
nocte·z aures in oratōem seruorum suorū intentę:z hoc ꝓ totam eccleſię
latitudinem diffuſę ꝓ orbem.

Porro quadraginta cubitorū. Decem quater ducta quadra
ginta faciunt. vnde ꝓpheta ab ęgypto liberatus·in figura ꝓsentis ecclesię
q̄draginta ānis in deserto laborauit·z pane celesti reficiebat·z sic ad pro
missam puenit patriā. Exercetur eni temptationibus q̄draginta ānis: vt
labentes ecclesię quibꝰ ꝓ totum orbem i obseruanda lege deludat insinuet
Pascitur manna de celo ꝓ eosdem quadragita annos·vt ostendantur
passiones ecclesię spe venarię celestis·z eternę beatitudinis leuandę·vbi
qui eluriunt z sitiunt iusticiam saturabunt. Pascitur ergo in ꝓsenti ec
clesia z aduersis afficitur: vt spe gaudens in tribulatōe sit patiens. Dñs
z xp̄s quadraginta diebus ante mortē carnis ieiunauit:z totidem post re
surrectōem epulabatur cum discipulis suis·apparens eis in multis argu
mentis z loquens de regno dei. Jeiunando ostendebat in se nostrū labo
rem·manducando vero in nobis suam cōsolatōem. Jeiunans clamabat
Attendite ne grauentur corda vestra crap̄·z c. Manducans aūt ecce ego
vobiscū sū vsq; ad cōsūmatiōz seculi. Iterum videbo vos·z gaudebit cor
vestrū ꝛc. Dum eni viam dei carpimus·a vanitate ꝓsentis ſeculi ieunamꝰ:z futuri ꝑmissione reficimur.

Porro rł·cu. Hic nūs i significatōe ꝓsentis laboris ponit·sic quinq̄
genarius futurę quietis z pacis. Decē eni sunt ꝓcepta quibus ad vitaz
venitur. Denario eni significatur vita quā desideramus·z pro qua labo
ramus·quadratus vero mundus in quo,p eadem acquirenda certamus
Vij de regionibꝰ cōgregant eos. A solis ortu z occasu ab aquil·z mari.

Et cedro omnis. Cedrus insuperabilē virtutū venustatē signat:
quo ligno omnis domus intrinsecus vestitur·cū corda iustoꝝ solo bonoꝝ
operum amore nitescant.

Habens tornaturas. Habet domus in tabulis cedrinis torna
turas suas·z iuncturas fabrefactas·cum electi adinuicem pulcerrima cha
ritatis copula nectunt: vt habeant cor vnum z a·v. Tornaturę enim quę
in curuis tabularū apponūtur·vt vnum tabulatū fiat ex omnibus·officia
sunt charitatis:quibus sancta fraternitas copulatur·z in vnā xp̄i domū
toto orbe terrarum componitur.

Celaturas. Opera sanctoꝝ manifesta expressione cęles sint in exem
plum alijs ꝓferunt. Vnde paulus·z factis z dictis se in exemplū ꝓponit.

Omnia cedrinis tabulis ue. Lapides parietis vel pauimēti
z tabulę z aurū sanctorū vitam significat:sed lapides viui sunt sancti fo

fabrefactas z celaturas eminen
tes. Omnia cedrinis tabulis ve
stiebantur·nec omnino lapis ap
parere poterat in pariete. Oracu
lum autez in medio domus i inte
riore parte fecerat: vt poneret ibi
† ꝙ parietē cedrinum significat·qui oraculum·i·
arcam fœderis dñi. Porro oracu
sanctasanctorū ab exteriori cde segat·vt ꝓdictū ē.
lum habebat viginti cubitos lon
gitudis z vigiti cubitos latitudis
et viginti cubitos altitudinis: et

titudine fidei in vnam eandēq; regulam cōglutinati. Tabulę cedrine vel
abiegne latitudine variarū virtutū scōm donationes ſpiritussancti vna i
fide ad alterutrū cōnexi. Auri lamine sunt supeminentē sacre charitatē
habentes·buiusq; fulgore gratissimo adinuicem cōgaudentes. Hęc ma
apostolus vna sententia cōplectitur dicens: Nam in xp̄o ihesu neq; circū
cisio aliquid valet·neq; ꝓputiū:sed fides quę p dilectōez operat·fidē eni
inuictam lapis significat:cedrus actionem odoriferam: aurū trāscendentē
omnia dilectionem.

Vestituq; lapide? paries tabulis cedri
nis·cum,ꝓssio fidei
bonis ornatur opib⁹
ne ociosa videat aut
mortua. Sed qz lex
in lapide scripta do
ctrina euangelij p li
gnum crucis cōfirma
ta: vnde z populus
ille lapide circūcide
batur in ꝓputio:nos
signo crucis cōsecra
mur i frōte. Possūt
parietes templi lapi
dei vel pauimentum
ꝓciosi marmore stra
tum significare eos q̄
in lege fideliter z per
fecte,vixerunt. Tabu
lę xp̄o cedrine vł ab
iegne sanctos noui t·
qui abnegātes semet
ipsos z tollentes crucē suam dñm sequunt. Et qz vtriusq; tēporis sanctos
manet cōmunis gloria supne retributōis:lapidibus z lignis preciosis ad
ditur tercia species aurearū laminarū. Nec contrarium videat qđ supra
diximus porticum q̄ erat ante templum antiquos fideles figurare·ipsum
vero templum eos qui post incarnatōem dñi fuerunt·porro domū interio
rem regni celestis gaudia vtriusq; promissa:nunc aūt dicimus parietes lapi
deos antiquū dei populum:tabulata cedrina nouū·aureas laminas vtri
usq; in celis ꝓmia designare·cū idem parietes templi z in porticu z in ipso
templo z in sanctasanctorū pariter fuerūt de lapidibus auroq; cōpacti.
Multipler est eni in diuersis rebus earundē repetitio figurarū. Sed z hoc
dicendū qz fuerunt i lege z ante legem plurimi·qui legaliter dño seruirēt·
non occidentes·non fornicātes·nō falsum testimoniū dicentes·nō furtuꝫ
facientes·honorantes patrē z matrem·z diligentes,primos sicut seipsos·
bi ad parietes porticus lapideos ptinebant. Fuerunt alij ꝓfectiores q̄ re
lictis mundi negocijs assumpta cruce dñm sequebant·ludibria z verbera
erpti·insuper z vincula z carceres ꝛc. Di qui ante manifesta tēpora euan
gelij vitam duxerunt euangelicā·ante ingressuꝫ templi quasi tabulata ce
drina in porticu fulgebant·quos qz idem regnum celeste cōiter q̄uis i di
scretis mansionibus recepit·quasi porticus templi post lapidem z cedrum
auro cooperta est. Nunc quoq; sunt plures qui legalibus cōtenti ꝓceptis
ꝑdictis sufficere sibi credunt si ad vitā venire mereantur. Sunt alij q̄ ad
pfectōem nitentes omnia sua vendūt·z sequunt dñm dicentes·Vos qui
secuti estis me in regeneratōe cum sederit filius h·in sede maiestatis ꝛc,bi
ad parietes templi de albo factos·illi ad cedrinas ptinentes tabulas ꝓmia
perpetę lucis a dño quasi aurī laminas quibus decorent expectāt. Sūt
in abditis templi lapides preciosi·sūt tabulę ligni aromatici vnaq; auro
coopta·qz qui in lege dñi ambulauerūt·z qui gratiā euāgelij pfecte susce
perunt:eterna vita pariter perfruuntur.

Oraculum autem. Hē. Oraculum vbi erat arca·habebat vice
nos cubitos in longitudine z latitudine z altitudine·id est·per quadrum
quia in superna patria vbi christum regem vident oculi sanctorum·tota
charitas diuine z future gratie per omnia fulget. Vnde sequit·z operuit
illud atq; vestiuit auro purissimo·quia supne mēnia ciuitatis gratia cha
ritatis impleuit.

Hoc supra exp̄situm est·quia·f·interior domus secreta celi·z arca fœ
deris saluatorem in quo fœdus pacis apud patrem habemus: significat q̄
post resurrectōem ascendens in celum carnem sumptam de virgine in pa
tris dextera collocauit.

Porro oraculum. Bene aūt interior domus viginti cubitos lon
ga dr·p mysterio geminę dilectōis·de qua iam dictum est:q̄ in hac vita
et parte maxima illustrat electorū mentes:sed in illa patria cessantibꝰ ali
arum virtutum operibus sola regnat.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Sed et altare. Thimiamatis-s-qđ erat ante oraculum de quo subditur-z totū altare oraculi texit auro-vnde intelligitur qz idem altare de lapide factū-cedro vestitū-deinde auro cooptum esse.

¶ Altare enī thimiamatis qđ in domo exteriore sed ppe hostium erat interioris-typus est pfectoz-qui carne adhuc ī mundo retenti: sed omni desiderio ad celestia suspensi-velut incenso thure fumū ascendentē in sancta sanctoz emittunt-qz lugno amore flagrantes-crebris orationuz vocibus aures sui pulsant autoris-apteqz late inania fumus incensoz in superiora venit:qz quāto mundiores et celo viciniores:tanto citius a dño que posunt accipiunt.

¶ Hoc altare perfectoz vitā significat-qui quasi in vicinia oraculi positi celestis infimis delectationibus ad solū regni celestis ingressum curā intendunt. vnde in hoc altari non carnes victimarū:sed sola incensa redebant thimiamata-qz tales non adhuc peccata carnis z illecebras cogitationū ī se mactare opus hūt sed tantū orationum z desideroz spiritualium odoramēta p ignem interni amoris in cōspectu conditoris offerunt. Quid autem lapis cedrus aurumqz significent-supra dictum est.

¶ Domum quoqz ante ora. Be. Dom⁹ ante oraculū auro tecta est:qz pfecti in hac vita nec dum de patre palam audire-i-nec dum palaz videre queunt:sed fidem z opus iusticie diuino ornant amoze-p quā plenam dei cognitionem mereant. Laminę aureę quibz operitur domus operationes sunt multifarie pietatis-quas in obsequiū creatoris-vel fraterne necessitatis castus amor impendit.

¶ Domum ante oraculuz ꝓsentem ecclesiam significare diximus:vbi ita redemptoris nostri amore flagramus-vt nondū ipsum videre facie ad faciem valeamus. Vnde bene hec domus auro purissimo cooperta est;sed interposito medio pariete ab oraculo secreta. Oraculum enī vocatur cum divina boibus vel angelica allocutio cū secretoz revelatione conceditur Vnde bene oraculū in abditis-i-in interiore domo factum est:qz in supna patria angeloz nobis visio z allocutio-z ipsa dei presentia revelabitur. Vnde. Ego diligam eū-z manifestabo me ipsum-z iterū: Venit hora cū iam non in proverbijs loquar vobis;sed palam de patre meo annunciabo vobis.

¶ Clauis aureis. Clauī aūt sunt ꝓcepta charitatis-vel ꝓmissa eterne charitatis-quibus in exercitio virtutū ne deficiamus tenāte xp̄i gratia cōtinemur. Vñ in psalmo-scriptum est: Sed z clauos fecit aureos:ita vt singuli claui sicles quinquagenos appenderēt. Quinquagenario enī signatur remissio peccatoz:z spiritus sancti gratia:z requies eterna-qz quinqge simus est ꝑs penitentie z remissionis-quinqgesim⁹ annus iubileus-quinquagesimo die post pascha-spūs sanctus adueniens primitiuā consecravit ecclesiā-z quinquagenoz sicloz erant singuli clauī-quibus laminę aureę affigebant in parietibus domus dñi:qz verba celestia qbus in amore bonorum opm ꝓficimus z cōseruamur:veniam nobis ꝓmittunt peccatoz:et gratiā sancti spiritus-z sabbatismū in futuro eternū. Hi quidē sunt clauī dilectōis. Sunt alij clauī timoris quibus incipientes illecebras viciorū et voluptatē carnalium mortificant-sermones-s-veritatis-quorū institutiōe carnē crucifigere docemur. Vñ ꝓpheta: Confige clauis a timore tuo carnes meas ꝛc. Qui rursum ad pfectōs veniens;de clauis dilectōis ait; Mihi aūt adherere deo b. ꝛc.

¶ Nihilqz erat in templo. ꝛc. Hec in psalmo. plenius explicant. vbi posticus que erat ante frontē templi deaurata esse intrinsecus-z cenacula auro tecta phibentur. Deaurata est porticus ante templū-qz patres veteris-deo p charitatem placuerūt. Deauratum est templū:qz eadē charitas diffusa est ī cordibus nīs p spiritū sanctū qui dat⁹ ē nobis. Deaurata est domus interior:qz in supna patria sola charitas regnat. Sed ibi eo verius z securius quo ꝓsens ipe de⁹ qui ē charitas videt:ibi eo certius quo ipse mediator dei z hoīm qui solus paterno⁹ cōscius est secretoz velut arca testameti semp aspicitur. Qz aūt cenacula tecta sunt auro:ad idez respicit-sicut enim interior domus sanctoz vtram in cōspectu cōditoris significat. Vnde abscondes eos in abscōdito vultus tui a cōturbatōe hominū-ita cenacula in alto eandē vitā-i-in celis eē z nō i hoc mūdo. Dñ Que sursum sunt querite-vbi xp̄s est in dextera dei sedens. Que sursuz sunt sapite-non que sup terram.

auro purissimo. Sed z altare vestiuit cedro. Domuz quoqz ante oraculū auro purissimo:z affixit laminas aureis. Nihilqz erat in templo qđ non auro tegeretur Sed z totum altare oraculi texit auro. Et fecit i oraculo duos cherubin de lignis oliuaruu decem cubitorū altitudinis. Quinqz cubitorum ala cherub vna-z quinqz cubitorum ala cherub altera-id ē decem cubitos habētes a summitate alę vnius vsqz ad alę alterius summitatem. Decem quoqz cubitorum erat cherub secūdus i mensura pari-z opus vnuz erat ī duobus cherubin-id est-altitudinem habebat vnus cherub decem cubitorū:z similiter cherub secūd⁹.

§ preceptis charitatis-vl̄ promissis eterne claritatis

¶ Cherubin. Angelice dignitatis vocabulū est-z dicit singulariter cherub-pluraliter cherubin. Per cherubin ergo angelica ministeria q̄ conditori semp assistunt in celis posse intelligi.

¶ Oliuarū. Quia angeli gratia spūali sunt vncti-ne vnquā arescāt ab amore dei quos luce celestis sapientie mox ipse qui creauit implet. vñ z cherubin dicunt-i-multiplicata scientia vel scie multitudo.

¶ De lignis oliuaz sunt facti:qz lucē nobis scientie tribuunt iuuante flama charitatis dei-que p spiritum diffunditur in cordibus nostris.

¶ Decem cubitorum. Be. Decē cubitoz altitudinis sunt:qz vena nō eterne vite fruunt-habētes ꝓuiolatā cōditoris ymaginē-seruata sanctitate z iusticia-z veritate ī qua cōditi sunt. Denarius enim decē obolus constat:z cōtinere in se regis nomē z ymaginē solet. Ideo figuraz regni celestis cōgruit: vbi angeli in ymagine conditoris ad quā facti sunt semp manent:z electi boies imaginē quā peccādo amiserunt recipiunt. Vnde cum apparuerit similes ei erimus-z videbimus eū sicut est.

¶ Quinqz cubitorū ala cherub una ꝛc. Alę cū in sanctoz bominū figurā ponunt: virtutes eoz significāt-quibz ad celestia volant z cōuersant-cū vero in significatōe angeloz ponunt: gratiā ꝓpteqz z in defectiue fidelitatis eoz q̄ semp ī celestibz z ministerio sui plusiunt autoris. vt qđ leuitate spūalis nature sunt ꝓditi-vt vbicūqz voluerint: statim quasi volando pueniāt-z hic cū alis figurati-z ꝓbis ostensi sunt alati. Bene aūt dicit qz quinqz cubitoz fuerit ala cherub una-z qnqz cubitoz ala cherub altera-qz virtutes angelice legē dei in qnqz libris scriptā idefessa devotōe custodiūt:diligendo-s-deū suū ex omnib⁹ viribz-z primos tanqz se ipsos-plenitudo enim legis charitas:primi eoz angelici sunt spiritus-z electi eoz boies cōcines. Vñ vtraqz ala cuiusde mensurę ē:qz eadē devotione q̄ se alterutrū in deo diligūt-nostrā quoqz ad se ascendentiū societatem desiderāt. Bicqz simul alę decē cubitos cōplent:cū in geminę charitatis erbibitōe:de conditoris plenitudine letantur.

¶ Quia i omni labentiū rerū varietate-sancti boies sensus corpis in obsequiū cōditoris extēdāt-oculos habentes semp ad dñm-audire z deside rare vocē laudis ei⁹-z enarrare vniuersa mirabilia eius dulcia faucibus suis habentes-cloqa illius sup mel z fauū-currētes in odore vngentoz a⁹ dum supest halitus in eis:z spūs dei in naribus eoz-nō loquentes iniquitatē-nec stultitiā pfonantes-sicqz p arma iusticie a dextris z a sinistris incedentes ad celeste q̄ promissus ē vineę cultorib⁹ veniunt denariū.

¶ Ala cherub altera. Homines habent alas qz testamenta eque pr̄ speram z aduersā indefesso ꝓposito semp ad celestia tetendisse z queuisse decē grāt-qz hoc idē suis auditoribus faciendū esse demonstrant.

¶ Decem quoqz cubi. Be. Alti sunt decem cubitis-qz p observantiam decalogi deo seruiendū ꝓdicant-qz deo fideliter seruientes:eterni regni denario remunerādos esse ostendūt.

¶ Et opus unum erat in duobus che. Duo facti erant cherubin ꝓpter cōsortiū charitatis significādū-qz minus q̄ inter duos charitas stare nō potest. Vnde z discipuli bini ad ꝓdicandū mittunt. vt q̄ verbū fidei ꝓdicant:virtute dilectōis ante omnia teneant-vnius mensurę z operis sunt duo cherubin:qz nulla dissensio voluntatis in supna patria-vbi una eademqz ꝓsentis dei visione z gloria omnes illustrantur.

¶ Quia utriusqz testameti scriptores eadem castitate opis z devotione

intime charitatis deo seruiebant: cum voce z fide consona predicabant z que nouū de dominica incarnatōe passione resurrectōe gentium vocatione iudeoz ecclesie tribulatōe facta narrat: eadē vetus si recte intelligit faciēda predicabat. Alę igitur cherubin ĩteriores super arcam seinnicem cōtingebant: quia pari de domino attestatōe consentiunt. Item alis exterioꝝ ille vnuꝫ parietem: ille alterum cōtingebat quia vtrus testimonio antiquo dei ꝑplo scriptū est. Nouū nobis qui post incarnatōem dñi ad fidem venimus z sedo parieti i septērionali recte cōparamur: quibus post frigora z tenebras ydolatrie lucem veritatis cognoscere datum est.

¶ Be. Possunt p duo cherubin duo testamenta figurari. Qui cherubin ĩ oraculo sunt facti: quia ĩ cōsilio diuine pulchritudinis nobis incessibili z incōprehensibili ante sęcula dispositus est quando z quomodo inter quibusue autoribus sacra scriptura conderetur.

¶ Notandum sane quia moyses dum tabernaculum faceret: fecit duos cherubin aureos quos posuit ĩ ꝓpiciatorio sup arcam. Salomon aūt addidit alios duos multo maiores: quos in templo poneret: z sub eorum alis arcam in medio cum ꝓpiciatorio z cherubin protexit. In tabernaculo ergo fuerunt duo cherubin in templo quattuor. Sed idē vtrūq; significant: sed reperitū est opus z augustus factum p salomonem: vt deceretur: qz multiplicata post incarnatōem dñi ecclesia latius celestium animam panderet sublimitas: qui sic cōditore de sua beatitudine collaudat vt de nostra quoq; ereptione z ad eandē beatitudinē introductione congaudeant. Extendunt enī alas ad inuicem super arcam: cū ad laudes salutatoris referunt bonus qđ acceperūt. Extendunt alteras alas ad parietes oraculi: cum sanctos etiam homines secum videre delectantur: eosq; velut alarum sūmitatibus tangunt: quos cōsortes z imitatores fuisse ĩ hac vita sue puritatis exultant. Duos aūt eque parietes alis tangūt: quia fideles vtriusq; populi habet secum possessores aule celestis non ꝙ in illa patria sit distinctio localis inter vtrūq; ꝑplm sed qz maior sit festiuitas interne beatitudinis de cōsortio adunate fraternitatis.

¶ In medio templi. Be. Manifestum est ex predictis quare cherubin in medio templi interioris sint positi: qui semp habitant ĩ celis. Extendebant alas quasi ad uolandū quia semp habent animū ad obsequiū diuine voluntatis paratum. Qđ vero ala vna vnius cherub tangebat parietem z ala cherub secundi alterū parietē ad illam charitatis administrationem ptinet: quā nobis angeli exhibent. Qz alterę ale in medio templi se cōtingebant: eam dilectōis gratiā: qua se alterutrum cōplectunt exprimit.

¶ Extendebant aūt alas. Extendunt autē cherubin ad vtrūq; parietem oraculi alas: quia lętantes in celesti patria iustos vtriusq; plebis visione quoq; fuę glorię ad laudem creatoris excitant: nec solum de illo quos secum habent intus iustorum fęlicitate lętantur: sed etiaꝫ nostri qui foris adhuc positi de pfundis ad dominū clamamus curam gerunt. Vñ de eis in palmo scriptum est. Ipsi aūt stabant erecti pedibꝰ z facies eorum uersę erant ad exteriorē domum. Quia s. a via veritatis in qua mox combiti posuit sunt: nunq; aberrauerūt: z nos ab huius peregrinatōis erumna ereptos ad suum desiderant puenire cōsortium. Sic ergo pedibus stant erectis: sic alas auro tectas ad oraculi parietes extendunt: vt facies habeant versas ad domū exteriorem: qz angeli sic suam perpetuo innocentiam conseruant: sic de sanctarum animarū beatitudine in cęlis exultant: vt eis etiā quos in terris adhuc peregrinari conspiciunt opem ferre nō desinant donec ad celestem patriā introducant. Omnes enī sunt administratorij spiritus in ministeriū missi ꝓpter eos qui hereditatē capiūt salutis.

¶ Versas habent facies ad exteriorē domum: quia nostri (qui adhuc foris stamus: nec re ipsa sed spe salui facti sumus) scriptores eorum iam regnantes cum domino ipsumq; laudantes curam gerunt salutis interpellantes pro nobis.

Posuitq; cherubin i medio templi interioris. Extendebant autē alas suas cherubin z tāgebat ala vna parietez z ala cherub secūdi tangebat parietem alterū. Alę autem alterę in media parte templi † Immortali claritate sublimauit dilectionis luce repleuit.

se inuicē ptingebāt Texit quoq; † Sancte s. ecclesie populos quibus sup fundamentū christi locatis totus orbis ambitū repleuit ceptūq; fidei edificiū. quondie nouis mēbrorum pgenie quasi preciosis lapidū appositōe

cherubin auro. Et omnes parietes domus texit auro intrinsecus z extrinsecus. Et i ingressu oraculi

¶ Texit quoq; cherubin auro. Circūdati sunt auro quia predicatores scriptoꝝ suorum operibus confirmata est autoritas testamentoꝝ manifestata autē per orbem cognito ē diuinarum scripturarum vel interna gloria celestium agminū. Utrūq; enim cherubin z angelos s. z testamenta significat.

¶ Sculpsit uariis cela. Be. Sculpuntur parietes templi cū promptum pollent animo fideles ad faciēdum quę dominus precipit hoc per singula dicentes. Bene dicam dominum in omni tempore: Et paratum cor meum deparatum cor m. ꝛc. Sculpūtur templi cū tantū virtutibus intendunt vt ab earum tramite nullis contrarietatibus vel blandimentis auertant. Quia enī templi natura ceteris artibus velocitate precellit z ipsa sibi regula quasi sine erroꝛe operet semat: templi p hanc pia sanctorum vita signat: quę parata est semp ad obsequium dñi z hoc implere sine diuerticulo errādi longo usu virtutū exercitata didicit.

augmentare nō cessat. † Qz alii datur p spm sermo sapientie alii sermo scientie alii fides alii gratia sanitatū ꝛc. Charitas quoq; gaudiū pax longanimitas ꝛc. celature sunt sanctarū mentium

tes templi p circuitū † sculpsit varijs † Be. qz dñs electos ad regulā scripturarū in

celaturis z templi: Et fecit in eis quibus ē multitudo scie vitam purgare facit.

§ Be. Cherubin facit cū eos i hoc mundo castitatem angelicam p modo suo docet imitari. qđ

cherubin z palmas z picturas varias quasi pminentes de pariete z egredientes. Sed z pauimētum domus texit auro intrinsecus z extrinsecus. Et i ingressu oraculi

¶ Et palmas. Be. Palmas facit cum memoriam eternę remunerationis sanctorum mentibus infigit: vt eo minus ab arce iusticię cadant: quo mercedem iusticię semper ante oculos habent.

¶ Et picturas uarias. Facit picturas varias quasi pminentes de pariete z egredientes cum omnes multipharias virtutū operatōes fideliter tribuit viscera scz misericordię benignitatē humilitatez patientiā modestiam ꝛc. Super omnia aūt charitatem quę est vinculū pfectōis. Hę virtutes cum in tantā electis consuetudinē venerunt: vt naturaliter inesse videantur quid aliud ꝙ vt picturę domus dñi pminētes de pariete crescunt. Quia verba z opa veritatis non adhuc ab aliis extrinsecus discunt sed sibimet infixa radicitus parata semp ab intimis cordis ꝙ sunt agēda vel docenda pferunt. Dicimus aūt ꝙ pauimenti equalitas humilem cordiā fraternitatis significat: vbi cū sint iudei vel gētes barbari z scithę liberi z serui nobiles z ignobiles cuncti se in xpo esse fratres z eundem patrem habere in cęlis gloriant. Concordissima enī humilitas supnoꝝ ciuiū nulli dubia est. Texit ergo salomon pauimentū domus auro in oraculo intrinsecus z in templo extrinsecus: qz xps angelos z animas iustoꝝ i cęlis plenario dono pfectionis ipleuit z peregrinantes in seculo caues patrię cęlestis signaculo dilectōis eterno a mortalium vilitate secreuit. Unde in hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis si dilectionem habueritis ad inuicem.

¶ Et in ingressu oraculi ꝛc. B. Un° erat ingressus sed duobus hostijs claudebatur. Et eisdem relatis aperiebat sicut z templū z porticus ante templū vnū tm habebant introitū. Quia vnus dñs vna fides vnū baptisma. vnus deus vnus i ecclesiam pscitem p baptismū vnus in regnum celeste p opera fidei sperandus est introitus. Qz vnus esset ingressus testatur hoc qđ de arca scriptū est inferius. Cunctis eminerent vectes: z apperent sūmitates eoꝝ foris sanctuariū ante oraculū non apparebāt vltra exterius. vbi patenter ni fallor ostenditꝰ ꝙ vnus erat ingressus oraculi factus eregione arcę quę erat in medio eius. Cuiꝰ ingressus hostiola multipharia significant. Angelicos enī spiritus quoꝝ ministerio in patriā celestem introducimur designāt z apostolos quibus datę sunt claues regni celoꝝ. Qui accepta a domino potestate ligandi atq; soluēdi dignos intra regni ianuam admittunt: indignos excōmunicādo eliminant. Opera quoq; iusticię quibus ad regnum celeste pueniūt: per hostia quibus i sanctasanctoꝝ ingrediebatur posse figurari. Unde custodito legum consūmatio incorruptionis est. Incorruptio aūt facit esse proximum deo. Concupiscentia ergo sapientię deducit ad regnum perpetuum. Dis omnibus apte congruit ꝙ hostiola de lignis oliuarum sunt: quia z angeli z homines pfecti fructu misericordię z operibus lucis sese gloriosos i domo dei exhibent. Immo oēs electi per arma lucis z pietatis aditum sibi patrię celestis aperiunt.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Duo hostiola. Be. Duo sunt hostiola: quia deu & primu diligūt angeli & homines sancti. neq; ianua vite nisi per geminam dilectōem posi sunt intrare. vel quia vtriusq; populi fidelibus iudeis. s. & gentibus cadez vite ianua reseratur.

¶ Postesq; angulorum. Postes habent angulos quinq; qz nō solum animas electoz aula celestis recipit: sed & corporibus imortali gla dtis in iudicio fores aperit. Quinq; enī sunt corpis sensus. vel vtriq; posth oraculi altus ē quinq; cubitoruz: qz solis illis supnę patrię introitus panditur qui omnibus corpis & cordis sensibus domino seruiūt. Corporis. s. cum p eos alia quid pro illa agunt. Cordis vero cum sobrie & iuste & pie cogitāt de eis q̄ per ipos corporis sensus agere decernunt.

¶ Anaglifa. Posset dicā sculptura facta in iunctura tabularum sed large accipitur.

fecit duo hostiola & ligniſ oliuarū
i fidē agetis dicit. vnus enī erat ingressus: sed
postesq; angulos quinq; & duo
duob? hostiis claudebat & apiebat. Sva sm
hostia de lignis oliuarū postesq;
prelisq. cat. Suncta hec supra i orna
angulorum. Et sculpsit in eis pic
tu parietū templi posita & exposita sunt.
turam cherubin & palmarum spe
cies & anaglifa valde pminen

¶ Be. Anaglifa. grecę. latine dicuntur celaturę: qz virtutum operibus quę p orbem ecclia in sanctis & pfectis viris exercet. illi precipue quibus fidelius cura cōmissa. & claues regni celoz date omni debent sollertia insistere: vt quantum gradu pminent ceteris. tantum precellant merito bonę actionis. habent enī in se picturam cherubin sculptam. cū angelicā i terris vitam. p posse suo mente & opere imitantur. habent palmarum species cū supernam retributōem fixa intentōne meditant. Palma enī victricis manus ornatus est. Habent anaglifa valde pminentia: cum certissima bonorum operū documenta. & quę nemo sinistre interpretari valeat omnibus ostendunt. Et hec omnia sunt aureis laminis operta: cum ceteris virtutū floribus specialib? in magnis ecclesię membris fulgoz supeminet amoris. His hostiolis velum additum est. sicut in palipo. scripti est. Fecit inquit velum de iacinto purpuro. cocco. & bisso. Et iterum ei cherubin decoris. s. gratia. vt inter parietes deauratos. etiā olosericum fulgeret. Sed i eadē significatōe in qua & hostiola ante arcam atq; ingressum oraculi appensū vt sicut hostiola congruis horis aperiebant. sic & velum reuelaret aduenientibus illis qui in sancta sanctoz intrarent. Huius ergo veli sedula reuelatio significat aptionem legis & regni celestis: q̄ nobis p incarnatōez xpi donata est. vnde baptizato dño celi aperti sunt: vt ostēderet. quia per baptisma qđ ipse nobis consecrauit: tanuam celi veremus ingredi. & ipo moriente i cruce idē velum scissum est medium a summo vsq; deorsum: ostendens qz figurę legis iā finitę erant. & veritas euangelij arcanaq; celestia: & ipse celi ingressus ñ adhuc esset pbendus & figuraliter significandus sed statim omnibus aperiendus. qui ab initio mundi vsq; ad id temporis in fide veritatis de mundo transierūt. Quadragesimo enī die post resurrectionē dñi. omnes cum eo celum petierunt. Remotoq; omni velamine multipharias in domo pris mansiones p meritis acceperunt. Nobis quoq; qui adhuc futuri eramus eadem hostia reseratus est ingressus: sed non nisi p interna iteroz bonoz desideria p fidem & sacramenta dñice passionis. p feruozem sincere dilectōis. per mortificatōem cōcupiscentię carnis & per quotidiana angelorum auxilia. Vnde idem velum sub quo i oraculo intrabatur. er iacinto purpura cocco. & bisso factum est: eiq; cherubin interti. biacinus enī qui celi colorē imitatur. supernoz desideriis cōparat. Purpura q̄ sanguine conchilioz conficitur: & sanguineā pfert speciem: sacramentū dominice passionis significat. qđ nos imitari crucem nostram portando debemus. In cocco rubei coloris virtus exprimitur amoris: de quo dicit. Nonne cor nostrū ardens erat in nobis de biesu dū loqueretur nobis in via &c. Bissus qui de terra virens oritur. & longo artificū exercitio natiuū ecrit viroz em. & reducitur in albedē. castigatōem carnis insinuat. Cuius quasi humorem ingenitū exiccari iubet apostolus dicēs. Mortificate mēbra vestra q̄ sunt super terrā. fornicatōem immundiciā &c. Ad quantum vero candoris granum velit perduci. ostendit alibi dicēs: Obsecro vos vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem sanctā deo placentem &c. Intexuntur cherubin & eisdem coloribus conficiuntur. cum vniuersis q̄ pie agimus a venenatis temporum telis per angelorum psidia domino donante protegimur. Intexuntur cherubin cum in bonis q̄ agimus multitudine scientię indesinenter vtimur. respicientes semper ad eloquia diuina. & ne forte a virtutum calle erremus: horum intuitu contituo vestigia nostra regimus.

¶ Fecitq; in introitu. Sicut ingressus oraculi quo ad arcam dñi cherubinq; peruenitur introitū celi significat: quo ad visionem dei supnorumq; ciuium nos introduci desideramus: ita introitus in templum primordia nostrę conversionis ad deum. quando in psentem ecclesiam intramus. Iste ingressum nostrū ad fidem. ille designat ad spem. Vnde postes huius introitus quadrangulati sunt. pter iiij. euangelij libros quorum doctrina in fide veritatis erudimur.

tia. & texit eaz auro: & operuit tam
cherubin q̄ palmas & cętera auro. Fecitq; i introitu tēpli postes
& ligniſ oliuarū q̄drangulatos. &
sdilectōem dei & primi.
duo hostia de lignis abiegnis al
trinsec?. Et vtrūq; hostiū duplex

¶ Postes quadrangulatos. Be. Quadrāgulatos. propter quattuor. s. principales virtutes prudentiam fortitudinē iusticiam tempantiā. quarum velut fundamine firmissimo. omnis bonorum actuz structura nitit. Prudentia enī est q̄ discimus quid nos agere q̄liter viuere deceat. Fortitudo per quaz ea q̄ agēda didicim? implemus q̄s breuiter pba cōplectit dicens. Dñs illuminatio mea & salus mea quē timebo. Illuminatio. s. vt q̄ agere debeam? edoceat. Salus vero vt ad hec agenda confirmet. Tēperantia est q̄ discernimus ne plus aut minus iusto prudentię & fortitudini studeamus & qz quisq; prudētia fortitudine & tempantia vtat. vere est iustus. Quare post prudentiam. fortitudinē & temperantiā. iusticia sequitur.

¶ Altrinsecus. Quia adinuicem respiciāt. vt vna sine altera haberi nō possit. exterius hostiū dilecto fraterna. interius diuina. quia illa prioz tēpore hec sublimioz dignitate. & per illam ad hanc intratur. qz in amore proximi dilcitur. qualiter conditor debeat amari.

¶ Utrūq; hostiū duplex. e. et s. i. t. a. Be. Quia i vtraq; dilectōe duo sunt principaliter obseruanda. In dilectione dei fides veritatis et puritas operationis. Sine fide enī impossibile est placere deo. & fides sine operibus mortua est. In dilectione aūt fraternitatis patientia & benignitas. vnde charitas patiens est. benigna est: vt dimittat. s. proximo iniurias & eis beneficiat. Vnde Dimittite & dimittetur vobis. date & dabit vobis. Panc nobis dilectōem impendi desideramus dicentes: Panem nostrum quotidianū da nobis hodie. & dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

¶ Utrūq; hostium se inuicem tenens apiebatur. quia iunctę sunt virtutes nec possunt seperari. quia neq; fides sī opib?: neq; opera sine fide placent. neq; iniurias ferre sufficit: qui ei quem tolerat necessaria nō impartit. neq; necessaria ministrare: qui illatas molestias non nouit ex corde dimittere. Apertio enī hostioz nō significat separatōem virtutū. sed q̄ p harū coniunctionē ingressus ecclesię nobis magis magisq; patescit. vt quo bis amplius abundamus: veri? sanctoz cętibus sociemur. sicut diuisio rubri maris per quā populus dei egyptiū perfequentē euasit: non diuisionē baptismi sed apertionē signauit: q̄ extinctis peccatis omibus ad latus & solidtatem virtutū transeamus.

¶ Be. Notandū qđ i ingressu oraculi duo dicunt fuisse hostia: sed nō duplicia. in templi vero. i. prioris domus introitu. ita erāt duo hostia: vt vtrūq; esset duplex. quia in psenti ecclesia talem nos ingredi & decet vitam necesse est. in qua dilectōem dei & proximi per fidem & operatōem per patientiam & benignitatē seruemus. In futura aūt vita vbi deus & proximos in luce eterne beatitudinis videbimus. eadē gemina dilectōe sine labore. sed in summa dulcedine pfruemur. Vnde introitus interioris dom? duo habebat hostia sed simplicia. Nō enī mihi fides necessaria est. vbi q̄ nunc credimus & speramus manifeste videbimus. nec labor operū necessarius. qz perpetua mercede eorum q̄ hic laboramus donabimur. Non necessaria patientia vbi nihil aduersi. Non munificentia benignitatis. vbi nulla indigentia.

¶ Iuxta formam operis decoris gratia. pulsum est vt in eodem templi ingressu duo essent hostia. Necesse enī erat parietes domus qui centum viginti cubitos habebant in altitudine. nō nullos etiam grossitudinis cubitos habere. in cuius grossitudinis extrema parte hostia erant affixa: vt hostium vtrūq; parieti esset equale. & siue intus siue foris templum quisq; positus hostium aspiceret: vnus ei paries per omia esse videretur. Similiter cedrinus paries cum in longitudine & altitudine vicenorum esset cubitorum. non paruam habuit grossitudinem. ergo si huius ingressu duo

facta sunt hostia: vt ab vtroq; latere-i-intus z foris equale parieti hostiū pateret. Et quoniā easdez picturas hostiū z paries habebat: vt vnus per omnia-z cōtinuatim extentus paries videret-vnum vtcoris gratia ptendens: aliud mysteriū dispensatōem pfigurans.

Et se inuicem tenēs. Vel hostium qō se inuicem tenebat aperiē cum per ministerium pdicatoris discernitur-quid ꝓprie ad cognitōnem fidei-quid ad viuēdi castitatē pertineat-q; vtraq; nequeunt separari-z qō parum sit proximoū mala tolerare-z eis bona nō cōmodare-cum hec certissime soleant i corda pfectoz idissolubiliter permanere.

Et sculpsit cherubin. Hec supra exposita sunt-qi i parietibus domus z in hostijs interioribus-eedem picture vel ce lature facte sūt: quia eadem arcana fidei-spei-z charitatis-q; sublimes et pfecti sublimiter capiunt: z que omnes electi plene in eterna visione percipiunt: etiā catezizandis rudibus p suo cuiq; captu discenda z cōstituenda traduntur-vt sacris initiati mysterijs-quandoq; ad capienda q; credidērunt perueniant.

Et edificauit atriū interius ꝛc. Be. De interiori atrio breuit loquitur-de exteriori prolixe tacere videtur-sed in verbis dicū vtriusq; fit mentio-vbi scriptū est. Fecit etiam atrium sacerdotum z basilicā grandem-z hostia in basilica que terit ꝛc. Atriuz ergo interius qō vocatur sacerdotum-eo q; sacerdotes z leuite in eo ministrarent-erat vndiq; templo circūdatum. Sed ab oriente vnde templi erat ingressus multo longius a templo q; a ceteris tribus plagis secretum: q; in ea plaga, i. in facie tēpli fiebant ministeria sanctoz-ibi altare eneū ad hostias domino offerēdas-ibi decem luteres ad eas lauandas-ibi erat mare eneum positum ad lauandas manus pedesq; sacerdotum-cum ad ministrandū intrarēt. Habebat aūt hoc atrium tres cubitos altitudinis (vt iosephus narrat) vt ab ingressu tēpli ceteros phiberet: z solis sacerdotibus hoc licere significaret. Erat q; ei ianua ad orientalem plagam-ad quā vsq; populus hostias suas et sacrificia inferebat a sacerdotibus suscipiēda: z ad altare perferenda. De exteriori vero atrio qō verba dicrum basilicam grandē vocāt-ita scripsit iosephus. Extrinsecus aūt huius templi aliam edificauit aulam quadrāguli scenate factam-erigens maximas porticus z latas-z portas excelsas-z amplas per quattuoz mundi partes in ea constituens-quarū singule ad vnumquēq; ventū quattuoz angulis attendebāt: vbi aureas ianuas collocauit-z paulo post. In hoc ergo sacrarium omnes populi quibz purgatio z obseruatio legitimoz inerat introibant. Has porticus cassiodorus in pictura templi quā in pariete posuit-sicut in psalmoz expositione meminit: triplici ordine distinxit. Primū-s. ordinez ponens extra atrium sacerdotum-ex omni pte per quadrum. Secundū eodem modo extra intimas porticus versum in gyro vndiq;. Extremū similiter ex omni latere priorū porticuū in circuitu. Sicq; templum triformi edificiorum ꝓfidio ab omni pte erat munitū-facto pauimento sub diuo-inter edificia singula de marmore z parietibus domorū interioribus-i-eis qui ad templū respiciebant factis in columnis exterioribus solidis. Sicq; fiebat vt omnis templi structura per graduum esset varietatē rationabiliter distincta. Nam i sancta sanctoz intrabat pontifex-in ipsum templū sacerdotes purificati z nō purificati vna cum leuitis z cantoribus-i intimū atrium basilice maioris viri iudei purificati stantes z orantes sub diuo si serenū esset-si tempestas in porticus primas esse recipientes. In exterius atrium mulieres iudee purificate. In extremū atrium gentiles z iudei qui nuper venerant ex gētibus vsq; ad septimum purificatōis diem. Hec vt in pictura cassiodori distincta repperimus breuiter annotauimus-rati eum ab antiquis iudeis didicisse-ne ꝛ virum tam eruditū voluisse in exemplum legendi ꝓponere-que non prius vera esse cognouisset. Horum locoz meminit suptemoniz graduū ps qui ita incipit: Ecce nunc benedicite dñm omnes serui domini-qui statis in domo d-in a-d-d-n. In his porticibus hieremias z alij pphe-i his dominus z apostoli pdicabant. In harum aliqua dñs sedebat docens-quando tentantibus pharisei oblata est ei mulier ad vitam iudicanda. In his inuenit vendentes oues z boues z columbas quos eliminauit de templo. In his petrus z iohānes claudum inuenientes sanauerūt-z secū ingredientes interius ad orandum duxerunt-in his orabat omnis multitudo ꝓli: quando incensum ponenti zacharie angelus ad altare thimiamatis apparuit: cui; de hierusalem dñi natiuitate pdocuit.

re quadro ad regulam. Et edificauit atrium interius ‡ tribus ordinibus ‡ lapidum politorum:

‡ § side-spe-caritate.

‡ § quia necessaria est certa diffendi sollertia-vt quisq; discernat quid credere-quid sperare-vt quid diligere debeat.

erat: z se inuicez tenens aperiebatur. Et sculpsit cherubin z palmas z celaturas valde eminētes: operuitq; omnia laminis aureis ope

Hec aūt atria cum porticibus suis-aspectum templi de longe aspicientibus abscondere nō potuerunt: quia locus i quo templū erat multo sublimioz erat q; ibi porticus erāt. Nā sicut iosephus scripsit: Extremę atriorum fabricę cum in quadringentis cubitis essent erecte: tamē ad verticez montis in quo templum ędificatum est ꝑuenerunt. Hec quidē de structura tēpli studioso lectori credidimus intimanda: sed in eis que sacra scriptura referre cōmodum duxit: figuras mysterioū queramus: ceteris prohistorię cognitōe similiter vtamur.

Edificiū ergo templi intra atriū sacerdotum pfectorum in ecclesia vitam exprimit: q; excellentia virtutum domūo appropinquant-z altis verbo z opere ducatum salutis ostendūt. Sacerdos enī inde dicit q; sacrus minoribus ducatum ꝓbeat-quo nomine nō solum altaris ministri episcopi-s. z ꝓsbiteri: sed z omnes censentur: qui altitudinę doctrine z conuersationis ꝑminent-nec sibi tantum-sed pluribus prosunt-qui dum corpora sua hostias viuentem sanctam deo placentē exhibent: sacerdotale ministeriū spiritualiter exercent. Vnde ioh ecclesię loquit petrus. Vos autē genus electum regale sacerdotiū-gens sancta-populus acquisitōis. Et antiquo populo dicitur: Vos eritis mihi regnū sacerdotale-z gens sancta.

Basilica vero grandis que erat extra atriū sacerdotū-i qua omnis populus orare-vel verbum audire solebat: carnalium in ecclesia vitam moresq; figurat-qualibus dicit apostolus. Nō potui vobis loqui quasi spiritualibus: sed quasi carnalibus ꝛc. Qui tene per basilicam grandem signantur: quia multo maioz est in ecclesia talium q; pfectorum numerus. Sed quantū pęstant numero-tantū succumbūt merito. Vnde hec basilica plurimos capit: nō tamē eos in interioza tēpli teaurari-non ad altaris officium-nō in ipsum atriū sacerdotū intromittit: q; carnales z infirmi z si ob meritum z castę fidei z pietatis ad electoz sortem pertinent: longe tamē abest vt illis exequent-qui cū fiducia pfantur. Nō audeo aliquid dicere eorum q; per me non efficit ꝑs inobedientiam gentiū verbo z factis-z bonum certamen certaui ꝛc.

Accedebat vulgus vsq; ad atriū sacerdotū-z hostias vsq; ad ianuā deferebat-susceptas a sacerdotibus z in altari oblatas oculis ꝓsequebat. In ipsum etiam tēplum cum aperiebatur a longe inspiciebat. nec tamen etiam sacerdotū atrium intrare poterat: sed de inferioribus clamabat ad dominum-quia nec carnaliū in ecclesia simplicitas a domino despicitur: quando fideliter q; possunt vota pietatis offerūt. Inspiciunt enī a longe in templum dñi cum vitam sublimiū discere z admirari gaudent-z quos virtutis imitatōne sequi nequeunt: pię veneratōnis amplectūtur affectu. Videt hostias sacerdotū i altari sacro igne consumi: q; magna magnoz opa cognoscunt a dño p spiritū dignanter accipi.

Afferunt hostias suas ad atrium sacerdotum p illas domūo offerēdas dum bona que valent operantes maioz z doctioz exhortatione firmant z intercessione cōmendant. Offerunt enā sacerdotibus hostias per illos domino cōmendantes-cum sanctis egēnbus necessaria quibus abundāt sub mercedis intuitu tribuunt. Vnde amen dico vobis non perdet mercedem suam. Ac sic vtroq; hostias in altari dei idem ignis absumit: cū dominus elemosinas diuitū una cum magnis sanctoz virtutibus ituitu suo z retributōe dignas iudicat. Multitudo ergo credentiū qui relictis possessionibus vno corde z vna anima deseruiebat deo-ipsa est templum dei z locus intra atriū sacerdotum specialiter illi consecratus. Porro basilica grandis-z orantes in ea circa atrium sacerdotum i giro eos figurāt qui eoz tempore credebant ex gentibus in syria z in anthiochia-ceteriq; prouintijs z ciuitatibus q; hus apostoli z seniores qui erant hierosolimis non plus ꝑponebant oneris q; vt abstinerent ab ydolis ꝑmolato-z sanguine-z suffocato-z fornicatōe-quoū tamen oblationib volebant pauperes sanctoz qui erant hierosolimis sustentari: ut eis carnalia mistrātes spūalium eoū fierent ptcipes. Barnabas uero z paulus cū socijs suis q; oblatōes eoz accipientes hierosolimā deferebant: sacerdotes sunt. q; hostias suscipientes-ad altare dñi consecrandas pducunt-quia dona deuotionis eoz sanctis qui p eis orarent attulerunt. Atrium ergo positum inter locum vulgi z sacerdotum: illam diuisionē significat. q; carnales in ecclesia nuperq; incipientes ab arce pfectorum nō sorte electōis-sed meritorum quantitate secernit. Carnales enī sufficere sibi credunt si fidē spem z charitatem z opa mundicię habeant. Perfecti sup hec omnia verbo

predicando laborāt: paupibus omia sua tribuunt vigilijs·ieiunijs·hymnis·canticis spiritualibus et sacris locutionib⁹ operam dant·psecutōes pericla ꝓpter iusticiā tolerant·z cetera que se paulus fecisse gloriatur·prompta mentis deuotōe exequūt. Unde sequit·edificauit atrium interius tribus ordinibus lapidum ꝛc.

Et uno ordine ligꝛ·cc. Unus ordo lignorum cedri bona est operatio sine corruptione simulatōis exhibita·sine qua⁹ ad iectione fides spes et charitas vera esse nō potest·ligna enī cedri ꝓpter odoris gratiaz z iputribilem nature potentiā·psueratiaz z famam pie actōis designant. Usq ad hoc atriū vniuersi cōscenduntelecti·q fide spe charitate z opere deo placere appetūt· hoc alta mente z gratia transcendunt psecti·cum in tanto virtutum culmine ꝓficiūt vt dicere audeāt ordinib⁹ possit imitatores mei estote sicut z ego xpi z nescitis quoniā angelos iudicabimus: quantomagis secularia.

¶ Ipse est mensis octauus. Be. Queritur quomō dicatur domus dñi in mense octauo pfecta in omni opere suo·et in vnūlis vtēsilibus cum in sequētibus legatur mense septimo dedicatōem eius esse cōpletam. Nec credibile est ꝙ septē annis templuz edificans salomon·octauo mēse anni octaui pfecerit· vel usq ad septimuz anni noni mēsem dedicatōes pfecti distulerint. Unde potius veri simile videtur domū septem annis z septē mensibus ędificatā·ita vt eodē mense septimo dedicatio sit celebrata: z die vicesimo tercio ipsius mensis fm paliph·salomon dimiserit populū in tabernacula sua·sicꝛ ꝙ vnā septimanā adueniente mense octauo pfecta sit dom⁹ dñi opib⁹·s·vniuersis·z ipa dedicatōe pri⁹ cōpleta. Nisi forte putandū est post dedicatū templum aliqđ vtensilium in ministeria ei⁹ additum fuisse usq ad ingressum octaui mēsis acceleāte rege·vt omnino mense septimo qui erat totus solennis templū dedicaret z ita verum reperiat vtrūq templum·s·octauo mense i omni opere suo z bona·s· operatōe sine simulatōis corruptione sine cuius adiectōe fides·spes·z charitas vera esse non valent.

z vno ordine lignorum cedri. An regni salomonis. ſinchoata.
no quarto fundata est domus do apuli·s·inchoata.
mini in mense zio·z in anno vnde cinsdē regis. octobri.
cimo mense elul·ipse est mēsis octauus·perfecta est domus i omni opere suo z in vniuersis vtensilibus suis. Edificauitq eaz annis septem.

C. VII.

Domum autē suam ędificauit salomō tredecim annis·z ad perfectum usq pduxit. Edificauit quoq domum saltus libani centuz cubitorū longitudinis·z quinquaginta cubitozū latitudinis·z trigita cubitozū altitudinis·z quattuor de qz de lignis libani montis edificata est. que riuꝰ transporticus. ambulatoria iter columnas cedrinas. Ligna quoq cedrina exciderat i columnas: z tabulatis cedrinis vestiuit totam cameram: que quadragintaquinq columnis sustentabatur. Unus aūt ordo ba- † z ita erant tres ordines ꝓ medium domus·ac bebat colūnas quindecim † cōtra per hec quattuor deambulatoria inter parietes z medias columnas. se iuicem positas·z eregione se respicientes equali spacio inter columnas: z super columnas quadrangulata ligna i cunctis equalia. Et porticum columnarū fecit quinquagita cubitozū longitudinis·z triginta cubitozum latitudinis·z alteram porticum in faciem maiozis porticus: z columnas et epistylia sup colūnas fecit. Porticum quoq solij in qua tribunal est·fecit z texit lignis cedrinis a pauimento usq ad summitatem: z domuncula in qua sedebatur ad iudicandum erat in media porticu simili opere. Domū quo q fecit filiꝙ pharaonis quā vxorē duxerat salomon·tali opere quali z hanc porticum. Omnia lapidibus pciosis que ad normā quandam atq mensuram tam intrinsecus q extrinsecus serrati erant a fundamento usq ad sūmitatē parietum: z intrinsecus usq ad atriū maius. Fundamenta autē de lapidibus pciosis lapidibus magnis decem siue octo cubitozuz·z desuper lapides pciosi equalis mensurę secti erant: similiterq de cedro. Et atrium maius rotundū triuz ordinū·de lapidibus sectis z vnius ordinis de dolata cedro necnon z in atrio domus domini interiozi·z in porticu domus. Misit quoq rex salomon z tulit † tyrus artifex que assumpsit salomō adiutoꝛez hyram de† tyro filiuz mulieris vi ogis sui electos de gētib⁹ ꝓdicatores significat. due de tribu neptalim patre tyrio artificem ęrarium z plenum sapientia intelligentia z doctrina ad faciendū omne opus ex ęre. Qui cum venisset ad regem salomonē fecit oīe opus ei⁹. Et finxit duas vtensilibus pfectū: z ipsum septimo mense dedicatū fuisse.

¶ Q aūt in octauo anno·z octauo eius mēse pfecta est dom⁹ in omni opere suo ad futurū seculū diemq iudicij ptinet: qū ad tantā pfectōem ecclesia pueniet· vt quid ei amplius addatur inueniri non possit. Tunc enī xps ostendet nobis patrē z sufficiet nob. Dies aūt iudicij octonario numero typice eximit⁹ qz hoc seculum quod agitur septem diebꝰ sequitur. Unde dauid psalmū ꝓ octaua intitulauit quē pro metu iudicij cātauit dicēs. Domine ne i furore tuo a·m·n·i·t·c·m.

¶ Edificauitq eaz annis. Una ecclesia toto huius seculi tēpore qđ septez dierum circūitu pagitur·et electis cōstruit animabus·z i fine seculi suum crementuz ad finem perducit. vt obsignificatōem gratię spiritualis·p quā ecclesia solus vt sit ecclesia percipit· qz sine donis spiritus nemo fidelis efficit· vel fidē seruare· vel merito fidei ad coronam iusticie potest puenire.

¶ Mulieris uidue. Ecclesię·s·plentis pto qua xps⁹ vir su⁹ morte gustata resurrexit·z i celos ascēdens peregrinantem reliquit in terris: cui⁹ filij sūt predicatores z oēs fideles. Unī pro patribꝰ tuis nati sunt t·f.

¶ Qui cū uenis set. Qz doctor ſtrenuus illis ꝓmittit dei verbum qui pie fuscipiunt z pseueranter custodiūt·z aliis prędicando latius dilatare que didicerint satagūt. Es ei ē valde durabile z sonoꝛ

¶ Fecit omne opus eius. Quia sancti doctores dum ministerio verbi fideliter insistunt: opus dei operantur: qz loquendo fores viam veritatis aperiunt illis quos ipe intus illustrando ad vitam ꝓordinauit eternam. Unde ego plantaui apollo rigauit dns aūt in te.

¶ Et finxit duas co.c.de et oc. Be. Columna ante fores templi decem octo cubitis alta est cum ꝓdicatoꝛ palam cunctis insinuat nō nisi per fidē z opera iusticię nos ad supnę vitę gaudia posse puenire. Nomen quoq ibu apud grecos ab hoc numero incipit. Prima enī littra huius

neminis decem·secūda octo significat. Et apte decem z octo cubitis alte te sunt columne tomus dei·q; doctores sancti ad hoc bene viuendo tendunt·vt conditorē suum facie ad faciem videre mereant·neq; eni3 aliqd vltra querendū cū ad eum qui ē sup omnia puenerint.

¶ De quibus paulus·iacobus·cephas·z iohes·qui videbantur colūne esse ꝛc. Quibo verbis exponere videt' mysteriū columnarum materialiū·z quid·s·figurarunt·z quare due sunt·apostolos eni3 z cunctos doctores significāt fortes fide z opere z erectos contēplatione. Due aūt sunt vt prepūtium z circūcisionē ꝓdicādo in ecclesiam introducant. Stabāt in portico ante fores tēpli·z ingressu3 illius suo decore vtraq; parte ornabant. Postium aūt templi dominus ē·qui ait. Nemo venit ad patrem nisi p me. Et alibi: Ego sū hostium ꝛc·qđ·s·hostiu3 colūne ab vtroq; latere posite circū stant: ex3 ministri sermonis vtriq; populo introitum ꝯcli ostendūt: vt siue a luce scientie legalis. vel ex rigore gentilitatis ad fidem euangelij quis venerit: habeat eos paratos qui sibi iter salutis verbo ministrent z exemplo. Vel quia de his columnis in paralipo·scriptum est. Ipsas columnas posuit in vestibulo templi·vnam a dextris z alteram a sinistris·ideo facte sunt due columne; vt nobis in psperis z in aduersis ingressum patrie celestis ante oculos mētis habendum esse doceant. Hinc paulus colūna domus dei nos per arma iusticie a dextris z a sinistris muniendos esse suis suoꝝq; hortatur exemplis: vt nec psperis delectati·nec fracti asperis a recta via qua ad promissam patriam gradimur vlla in parte declinem⁹.

¶ Decem et octo cu. Per eni seni decem z octo faciunt·tria sex ad finem ptinent ꝓpter trinitatē·sed ad oratiōnē·q; sex diebus factus ē mundus·tria per sex multiplicant·cum iustus et fide viuit z cognitōem pie fidei cumulat executōe bone actionis.

¶ Et linea duodecim. Be. Norma apostolice institutōnis ambit columnā vtraq; cum doctor iudeis vel gentibus ꝓdicare missus·ea tantū facere curat z docere: que per apostolos accepit z didicit ecclesia·nam q̄ aliter docere viuere vel predicare voluerit·z apostolica decreta spernere vel p libitū suo noua statuere: non est columna in templo dei·quia dum apostolica instituta sequi cōtemnit: vel exilitate inertie·vel elatōis grossitudine duodecim cubitoꝝ linee non cōuenit.

¶ Duo quoq; capi. ꝛc. Be. Capita columnarū·i·suprema pars eoꝝ precordia sunt doctoꝝ·quoꝝ teo deuotis cogitationib⁹ sic capite mēbra ita ipsorum opera dirigunt' z verba. Duo aūt capitella capitibus supposita duo sunt testamēta·quorum meditatōi z obseruatōi doctores z anio subdunt' z corpore. Vnde vtriq; capitellū quīq; cubitos altitudinis habet·quia quinq; libris scriptura mosaice legis cōprehenditur·quinq; etā secula ꝯtates tota veteris testamenti series cōplera est·nouum vero testamētū non aliud ꝓdicat q̄ quę moyses predicando per hoc predixerat et ꝓphe·vnde si credieretis moysi·crederetis z mihi. Cum ergo admirabili diuine operatōis concordia z noui gratia testamenti in velamine erat veteris condita·z nunc sacramenta veteris per lucem noui sunt revelata·q̄si capitellum vtriq; columne quinq; cubitis altum est: quia manifestum ē q̄ in veteri cuius sacramēta in quinq; gratibus sunt plenius cōprehensa euangelice perfectōis est insita gratia.

¶ Septena uersuū retiacula. Hoc i palipo·ita scriptū est: necnō z q̄si catenulas i oraculo·z fuppofuit eas capitibus columnarū. Spēs enim catenarū z similitudo retis in capitellis·varietas est specialiū virtutum in sanctis. Vnde astitit r·a·d·i v·d·id ē·in vestitu fulgide dilectōis circūdata varietate diuersoꝝ charismatū. Vl multiplex cōtextio catenarum z retis expansio·multiphariasq; electoꝝ psonas insinuat: qui cū ꝓbis ꝓdicatoꝝ fideliter obediēdo adherent: quasi colūnarum capitibus suppositi retis z catenule miraculū sue cōnexionis cunctis spectantib⁹ ꝓbent. Pe eni catene miro sibi inuicem sunt ope cōtexte: q; mirabili gratia spūs actum ē·vt vita fideliū·locis·tporibus·gradu·cōditōe·sexu·z ętate multum secreta vna fide z dilectōe sit cōiuncta.

¶ Septenario spiritalis gratia signatur. Vnde q̄ sunt septem spūs dei missi i omnē terrā·qđ ysaias apertius explicat dicens: z requiescet sup eū spiritus dñi·spiritus sapiē z intelligētie·spiritus con·z fort·ꝛc. Septena versuū retiacula erant in capitello vtroq; q̄ pfectus vtriusq; tel·p gratiā vnius spūs septiformis vt essent electi ac ceperunt.

Utrūq3 capitellum columnarum fusile erat. Septena versuum retiacula in capitello vno·z septena retiacula in capitello altero. Et p̄fecit columnas·z duos ordines per circūitum retiaculoꝝ singulorum vt tegerent capitella que erāt super summitatem malogranatorum. Eodem modo fecit z capitello secundo. Capitella autē que erant super capita columnarum

sad spectaculū sui decoris.'

columnas ęreas decem z octo cubitoꝝ altitudinis columnā vnā z linea duodecim cubitoꝝ ambi
si diametro igit quatuor qz ęgyro xii. cubitoꝝ
ebat columnaꝫ vtraq;. Duo quoq; capitella fecit·que ponerentur super capita columnarū fusilia ex ęre: quinq; cubitoꝝ altitudinis capitellum vnum·z quinq; cubitorum capitellum alteruꝫ: z quasi in modum retis z catenarum sibi inuicem miro opere cōtextarum.

¶ Et duos ordi. Bed. Videt' malogranata facta esse in circuitu capitelloꝝ·a parte inferiori·z ex ipsis malisgranatis oriri retiacula quibus capitella ex pte aliq̄ tegerentur·significat' qđ virtutes ex virtutibus nascunt'·z q̄ sancti ābulant ꝺ virtute in virtutē.

¶ Be. Duo ordines erant retiaculorum i giro capitelli: sex vterq; ordo septemplici versuum currebat ordine·donec circūacto capitello i seipsum quasi facto circulo rediret·q; sex deum et toto corde z primum sicut nos diligere ꝓximus: sed vterq; ordo septē habet versuum retiacula·quia nec deus nec primus sine spiritali gratia diligit'. Veridica enī sentētia dicitur: Charitas dei diffusa est in cordibus nostris p spūm sanctum. Similiter autem z proximi: quia vna sine altera esse non potest. Facta sūt retiacula hec vt tegerēt capitella·i·vndiq; in gyro circūdarent: q; ois scriptura sancta cum recte intelligit': gratiā p oīa charitatis sonat z pacis. Capitella enī voluntina diuia: retiacula sunt vincula mutue dilectōis. Et retiaculis teguntur capitella: cū sacra eloquia dono charitatis ꝓbant' vndiq; vestita. Nam z in eis q̄q; i scripturis nō intelligimus: charitas latet·z in eis q; intelligimus late patet.

¶ Ut tegerent capitella. Be. Cū dictū sit de retiaculis vt tegerēt capitella q̄ erant sup sūmitatē malogranatoꝝ·videt' iuxta ordinē ipsius operis·q; malogranata facta fuerint in circuitu capitelloꝝ a pte inferiori·z ex eisdē malogranatis oriri retiacula·quibus capitella ex pte aliq̄ tegerent'. Patetq; mysteriū q̄re retiacula sup sūmitatē fuerit malogranatoꝝ annexa: q̄ ad vnā pene significatōꝫ psonarū vl virtutū ptinēt. Quia⁹ eni virtutes de virtutib⁹ nasci·z sanctos ambulare de virtute i virtutē: donec videatur deus in syon·qua virtute nulla potest maior adiri. vnde tribulatio patientiam operatur: patientia ꝓbationē·ꝓbatio vero spem. In ipso etiam electoꝝ collegio inuicem sibi succedunt psonę illustrium·z minores antecessorum gaudēt adherere vestigijs eoꝝ dictis vel scriptis muniri ne in errorē labantur. Retiacula ergo sunt sup summitates malogranatoꝝ apposita: cum precordia charitatis perfecta sunt supadiecta operibus·z vtroq; virtutis itinere operatōne·s·z charitate sanctorū vita claresc̄t: q̄si circulo malogranatoꝝ i capitellis columne concatenatio retiaculoꝝ sup addita cōmittatur. Et quoniā omnia virtutum dona ꝓsentium ad eternā remuneratōem que per euangeliū est nobis promissa z ministrata respicūt: apte subiungit'. Capitella aūt q̄ e·s·c·c·ꝛc.

¶ Malogranatorū. Que vno foris cortice multa interius grana circūdant: sicut ecclesia vno fidei munime innumera electorū agmina includit·potest etiā cuiusq; iusti vita moresq; signari·q̄ velut plurima vno cortice grana cōplectens: multa cogitationū virtutūq; signa ne defluant firma fidei z humilitatis vallat custodia. Bene aūt capita columnarum malogranatis erant in gyro circūdata: q; sancti doctores priorum fideliū vitam ad memoriā renocant: eorum exemplis actus suos z sermones vndiq; muniunt·ne si aliter viterint: errent. Sicut ergo retiaculoꝝ cōnexio vnitatem fideliū signat i vinculo pacis: ita malogranata ipsam insinuant

vnitatem: quę innumeros ꝓfos vna fidei regula cohibet. Vel retiaculo rum concatenatio manifestā fideliū concordiam monstrat. Malogranatorum vero ꝓpositio internas animi virtutes: quę ab alijs videri nequēt patiam-l-humilitatē benignitatē ꝛc. ꝛ quasi pulcerrima foris species pomorum apparet-sed clausa intus granorū copia nō apparet-cum sanctorū operatio palam ostendit-sed q̄ intus est fidei-spei ꝛ dilectionis ceterorūq; animi bonorum gratia non cernitur.

¶ **Quasi opere lilii.** Be. Per lilia claritas supnę patrię ꝛ immortalitatis floribus redolēs paradisi designat amenitas. Per q̄tuor vero cubitos cuāgelicus sermo qui itroitum eternę beatitudinis ꝓmittit: ꝛ iter perueniendi ostendit. Cum ergo sancti doctores ꝓmissa nobis lumia regni celestis i q̄tuor euangelij libris ostendāt: quasi capita colūnarum opus i se lilij q̄tuor cubitoꝝ exhibēt. Vbi notandū iuxta litterā: quia cū opus lilij in capitellis quatuor cubitorū esse memoratur: neq; additur latitudinis vl altitudinis-lectoris iudicio vtrum in altitudine an in latitudine intelligi debeat relictū est. Constat aūt q; columna quā duodecim cubitoꝝ restis ambiebat-q̄tuor cubitos habebat i grossitudine. Omnis enī circulus quantū habet spaciꝫ in diametro: tantū habet ter in gyro. Sine aūt latitudinē sive altitudinē accipiamus: figura ꝓficua est: q; nō nisi per euangeliū optata vox illa mundo insonuit-pœnitentiam agite-appropinquabit enī ꝛc.

quasi opere lilij fabricata erant in porticu cubitorū quattuor: ꝛ rursum alia capitella in summitate † Sciēte ꝑfectissimo quāta erat hec colūna cuius capitelli altitudo quāta fuerit nō dicitur. columnarū desuper iuxta mensuram colūnę cōtra retiacula. Malogranatorum autē ducenti ordines erāt in circuitu capitelli secundi. Et statuit duas columnas in porticu templi. Lunq; statuisset columnam dexterā: vocauit eam ſfirmitas. nomine iachin. Similiter erexit columnā secundam: ꝛ vocauit nomē eius booz. Et super capita columnarum opus in modum lilij posuit. Perfectumq; est opus columnarum. Fecit quoq; mare fusile decem cubitorum a labio vsq; ad labium rotundum in circuitu Quinq; cubitorum altitudo eius ꝛ restricula triginta cubitorum cingebat illud p circuitum: ꝛ sculptura subter labium circuibat illud. ſin robore. ſbaptismū. † Vt vniuersos orbis lauacro vite a sorde pcc catorum signaretur esse mundandos.

¶ **In porticu.** Notandum autē in hac sententia paralipo. qđ eadem porticus templi etiā vestibulum templi vocat. vnde inter vestibulū ꝛ altare ploratbant-i-inter porticum ꝛ altare.

¶ **Et rursum alia capitella ꝛc.** Be. Quoꝝ sex factura perbennis regni sublimitatem designat-quā nec oculus vidit-nec a-a-u-i-c-h-a-ꝛc. Post lilia enī quattuor cubitorū: alia capitella sunt apposita quoꝝ altitudo quāta fuerit nō dicitur-q; multa de celesti beatitudine in euangelio legimus-q; sex ibi mundi corde deum videbunt: q; erunt equales angelis dei-q; non nubent neq; nubent: q; mori vitra non poterunt: q; vbi xps ibi ꝛ ministri ei⁹ erunt ꝛc. huiusmodi. Sed ipsa spes boꝝ quę diximus: ipse status cōuersatōis patrię celestis quo se habeat-solis eius civibus qui intrare meruerunt patet. Vnde factura vel altitudine boꝝ capitellorum q̄ sup lilium erant-uncō prehensibilis terrestribus qualitas celestis habitationis insinuat. De qua tñ non latet: q; omnes ibi cōmuni felicitate duinę visionis fruuntur-tanto quisq; sublimius: quanto mūdiores ad videndum oculos cordis habuerit. Cōmunis ergo ibi benedictio omniū electorum-sed q̄ diuincta operū qualitate multę mansiones beatoꝝ in vna domo dei significant cū dicitur: ꝛ rursum alia capitella ꝛc. Iuxta mensuraꝫ columnę fuit capitella desup-cum sancti doctores imo omnes iusti doctorum vestigia sequētes ꝓmia suscipiunt eterną retributōnis scōm merita operatōis. Sup retiacula quoq; fiunt eadem capitella: quia iuxta modū dilectōis qua sibi in hac vita sancta fraternitas copulatur: supnorū quoq; civium societati in ꝑlentia sui creatoris coniungetur. Sed quia illa sancta vtriusq; populi fidelibꝫ tribuit-recte subiungit malogranatoꝝ ꝛc.

¶ **Malogranatorum.** In malogranato totam significat ecclesiaꝫ centenarius vero qui primus transit ad dexterā: beatitudinē eternam-duplicatur hic numerus malogranatoꝝ in circuitu capitelli secundi-vt significet quō vtriusq; testamenti populus in christo sit adunādus-ꝛ ad eternam introducendus coronā-vnde. Non enī longe erāt a terra sed quasi cubitis ducentis trahentes rete piscium. Per ducentos enī cubitos rete plenum magnis piscibus discipuli ad dñm trahunt effectum suę resurrectionis iam in littore monstrantē-cum ꝓdicatores iudęis ꝛ gentibus verbum fidei cōmittūt-ꝛ vtriusq; ꝑli electos i vna beatitudis arce colligūt.

¶ **Columnam dexterā.** Dextera columna doctores primitiuę ecclesie significat-ꝗbꝫ eos qui ad ꝓdicandū gentibus missi sunt. Vel dextera significat eos qui venturū in carne dominū ꝓpherādo ꝓdixerunt. Sed a illos q̄ iam hunc venisse ꝛ mundū redemisse testantur. Simili vocabulo ambę censentur columnę. Vna enim firmitas-altera in robore dicitur-vt vna fidei ꝛ operis fortitudo cunctis esse doctoribus monstraret-ꝛ nostri temꝑis inertia tacite notaretur-vbi se quidā doctores sacerdotes ꝛ columnas dom⁹ dei videri ꝛ vocari volūt-cū nihil i se firmę fidei ad ꝓtēnēdas sdi pēpas ꝛ desideranda bona ꝛnfibilia nihil bēant roboris ad corrigendos nihil industrię saltē ad ꝛelligēdos eoꝝ q̄tv ꝑuersi sūt errores.

¶ **Fecit quoq; mare fusile.** Be. Hoc mare in figurā baptismi factū ē-quo in remissionē peccatorū emūdamur. Sacerdotes ei i eo lauabant-vt paliꝫ-refert. Sacerdotes enī omnes electi vocantur: qui sunt mēbra sūmi sacerdotis ihu chr sti. Recte aūtē hoc vas mare dicitur i memoriam-l-maris rubri-i quo pr⁹ p egyptios ertinctionē-ꝛ ꝑli dei liberatōem baptismi forma ꝓcessit. Vnde patres nri oēs sub nube fuerūt ꝛ omnes mare transierūt: ꝛ omnes i moyse baptizati sunt i nube ꝛ in mari. Sacramentū aūt baptismi ꝛ vitę a nobis mundicię q̄rit in hoc seculo. ꝛ vitę eterne gloriā ꝓmittit in futuro. Qđ vtriusq; in mari eneo signatur: cū esse decē cubitoꝝ a labio vsq; ad labiū ꝓhibetur. Decem enī ꝓceptis in lege dñs omia q̄ facere debem⁹ expressit. Denario eque meredes bene factoꝝ signauit: cū hunc in vinea laboranti⁹ dandū esse ꝓdixit.

¶ **A labio usq; ad la.** Quia a primo baptizato in noīe ihu xpi vsq; ad vltimū q̄ in fine ꝛculi crediturus ꝛ baptizādus est-ois fidelium chorus candē vitatis viā ingredi ꝛ cōem debet spare a dño iustitię coronā.

¶ **Quinq; cubitorū.** Quia quidq̄ visu-auditu-gustu-odoratu-tactuq; delinquim⁹: gra dei nobis p ablutōes vnifici fontis relaxat. Sz nō sufficit ꝓterito. remissio peccatoꝝ: nisi q̄s vrinceps bonis studeat operibus-alioquin dyabolus q̄ erierat de boīe: li bunc a bonis operib⁹ vacare viderit: multiplicius redit-ꝛ facit nouissima illi⁹ priora priorib⁹. vnde subditur-ꝛ restricula triginta cubit. ꝛc.

¶ **Et restricula triginta cu.** Disciplina celestiū ꝓceptoꝝ q̄ a voluptatibus religamur. vñ funiculus triplex difficile rūpit-q; obseruatio mādatoꝝ q̄ i cordibus electoꝝ fide-dilectōe-spe supnę retributōis firmata est: nullo pōt obstaculo dissolui. Restricula mare ambit cū sacramētū baptismi qđ accepimus-ꝑis opib⁹ munire studem⁹. Nec triginta cubitorū ē. quinquies enī seni-xxx-faciunt. Denario aūt i quo dñs boīem fecit cū nō esset-ꝛ refecit cū posset: bona opatio nra figurat. Et ser p quinq; multipli cantur-vt ad-xxx-puenīat: cū oēs coꝝ ꝑis sensus diuis subiugant ꝑceptis.

¶ **Aliter-ter deni faciunt triginta-ꝛ genus humanū post diluuiū de pgenie trib⁹ filioꝝ noe-latitudinē toti⁹ orbis ꝑpleuit. Sem qppe aliam-cham affricam-iaphet soboles europam ꝛ insulas maris obtinuit. Et quia baptismi mysteriū cum executōe opm ꝛ spe celestiū cunctis erat nationib⁹ ministrandum-restricula triginta cubitoꝝ mare in quo baptisma figurabatur cingebat.

¶ **Sed ꝛ hic dicendum q̄ dñs cum esset triginta annoꝝ venit ad baptismum: qui q̄m suo baptismate qđ tricenarius accepit: baptismū nostrū cōsecrauit-recte mare qđ nr̄m baptismum figurabat triginta cubitoꝝ restis circūibat-vt significaretur dono illi⁹ q̄ baptismum sine peccato subijt: baptismum nobis in eū credentib⁹ in remissionē peccatorū ꝛdicari.

¶ **Et sculptura subter la. ꝛc.** Cum ꝓdictum sit q̄ restricula xxx cubitorū mare circuierit: ꝛ nunc addatur q̄ sculptura hec subter labium posita decem cubitis ambierit: patet q̄ vas erat in modū pbiale repandum ꝛ diffusum. qđ a triginta cubitis circuitus quos habebat i labio vsq; ad

decem est coartatum. Sculptura aūt hystriata ē que aliquas rerū hysto rias imitatur. Unde p sculpturas histriatas quibus mare circūdatur: ex empla priorū tempoꝝ signantur: que nobis sunt intuenda: vt videamus quibus operibus ab initio sancti deo placuerunt: qua obstinatiōe iniqui in sceleribus pdurauerunt: quanta in felicitate reprobi perierunt. Quomō in exordio nascentis seculi cham ob maliciam inuidie damnatus. abel iu sticie merito coronatus. lamech ob adulterium ⁊ homicidiū maledictus. enoch ob gratiā pie tatis ad paradisum reduct⁹. Cham post diluuiū ob īpietatē derestatus. sem ⁊ ia phet p obsequio re uerentie perpetua bn dictiōe donati. Abra am fidei merito heres diuine pmissionis ef fectus: cetera gentiū multitudo p infideli tate relicta. Adueniē te quoq̄ ī carne dn̄o iudea pro perfidia re pulsa. gentilitas gra ad salutē reducta: et huiusmodi. q̄ ī vtro q̄ testamento soller ter cōsiderata studio sis psunt. Ideo forsi tan duo sunt ordines sculpturarū histria tarum in mari eneo. vt qui fōte baptisma tis imbuti sunt: vtri usq̄ testa. auscultent historias. Ideo decem cubitorum erant in gyro: vt quoscumq̄ in eisdē hystorijs deditos: iussis celestibus obedire: ⁊ tota itentiōe ad superna pre mia suspensos perspexerint. imitari contendant.

decē cubitis ambiēs mare. Duo ordines sculpturarū histriataruꝫ erant fusiles. ⁊ stabant super duo decim boues. E quib⁹ tres respi ciebāt ad aq̄lonē. ⁊ tres ad occidē tē. ⁊ tres ad meridiē. ⁊ tres ad oriē tē. ⁊ mare sup eos desup erat: quo rum posteriora vniuersa intrinse cus latitabant. Grossitudo autē luteris trium vnciaruꝫ erat. la

[interlinear: firmitas virtutis in baptismo. — maris scꝫ. — paralipo. palmi. iosephus quattuor digitorum.]

Duodecim boues. Be. Apostolos. euangelistas. imo oēs xp̄i ministros. Unde non alligabis os boui trituranti ꝛc. hi mare sibi super impositum portant: cū apostoli eorūq̄ successores iniunctum sibi euāgelij officium prompta deuotiōe implent. E quibus tres respiciebant ad aqui lonem ꝛc. q: in vniuersis quadrati orbis partibus fidem predicant trini tatis. Hinc quoq̄ apostoli duodecim. i. quater terni sunt electi. vt fidē ⁊ confessionē trinitatis per quattuor mundi plagas euangelizantes. bapti zarent omnes gentes in nomie patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. Quorū ⁊ suc cessorū suoꝝ verba actus ⁊ passiones. facile ī presenti videre ⁊ cognoscere legendo valemus. Que vero illos in futuro maneat gloria retributōnis. nondū videre possumus.

Grossitudo aūt luteris triū vnciarū. Be. Qui lauacrum baptismi ad salutē ⁊ vitam suscipit fidem ⁊ spem ⁊ charitatē debet habere sine quibus nemo potest recte operari. Unde subiungitur. Grossitudo lu teris trium vnciarum erat.

Be. Quia robore fidei spei ⁊ charitatis. munitur pceptio baptismi. neq̄ aliter pficuum esse accipientibus ostenditur: nisi harū virtutū firma certitudo mentē accipientiū ⁊ corpora cōfirmet.

Lilij. B. Liliū comitante odoris gratia candidū colorem foris: itus aureum ostendit. ideo gloriā resurrectōis eius insinuat. qui corpis imor talitatē foris discipulis ostendit. ⁊ aīam diuina luce choruscam sibi simul inesse docuit. xp̄us quoq̄ ante passionē suam quasi adhuc clausum liliuꝫ fuit. cū ī miraculis clarus homo refulsit. Post resurrectōem vero ⁊ ascen sionē repandū sese lilium celi ciuibus exhibuit. quib⁹ in assumpta huma nitate potentiā diuine claritatis quā habuit anteq̄ mūdus esset ostēdit. Unde ego flos campi ⁊ lilium cōuallium. Labium ergo maris in quo sa cerdotes lauant. quasi labium fuit calicis: ⁊ folium repandi lilij. quia ba ptismus quo mēbra summi sacerdotis efficimur. in fide passiōis eius nos a peccatis purificat. ⁊ purificatos ad visionem glorie sue introducit. In hoc lauacro pplus circūcisionis ⁊ pputij per fidem spem ⁊ dilectōem vnū in dn̄o efficitur. Unde alias oues habeo vsq̄ ⁊ fiet vnū ouile ⁊ vnus pa stor. Unde subditur. duo milia batos ca. ꝛc.

Duo milia batos. Be. Batus hebreorū mēsura est q̄ apud eos bath dicitur: habens modios tres. ipsa est ephi quā ipsi epha nuncupāt. sed ephi ptinet ad mensuram frugū. Bathus vero ad liquida. vinum. s. aquā ⁊ oleuꝫ. Bathus ergo que certe mēsure norma est. opera significat equitatis ⁊ iusticie. quibus hi q̄ in remissione peccatoꝝ baptizant̄ necesse habent īstitui. Bathos mille capit mare. cū aqua baptismi plebem iudeo rum abluens ad regnū celeste transmittit. Recipit ⁊ alios mille: cum gen tiles eodem fonte renatos ⁊ operibus iusticie confirmatos: eiusdem regni facit esse participes.

Be. Mille pfectōem significat: quia denarium quadratū solidum fa cit. Decies enī decem centū faciunt. que figura iam quadrata: sed adhuc plana. Uerū vt in al titudinē surgat ⁊ soli da efficiatur: mltipli ca centum per decem ⁊ fiūt mille. Quo nu mero stabilis ⁊ velut quadrata iustorū cō scientia signat̄. Quo cūq̄ enī inuertis qua dratū stabit. sic ani mus electorum nulla tēptatiōe a statu recti tudinis inclinatur.

biūq̄ eius quasi labium calicis ⁊ folium repandi lilij. Duo milia batos capiebat: ⁊ tria milia me tretas. Et fecit bases decē eneas. quattuor cubitorum longitudi nis bases singulas. ⁊ quattuor cu bitorum latitudinis: ⁊ trium cu bitorū altitudinis. Et ipsū opus

[interlinear: gustus dominice passionis. — pater si fie ri potest transeat a me calix iste. — claritas resurrectōis christi. — sinare. — batus capit metretā ⁊ dimidiā. — quattuor sunt principales virtutes quibus ois virtutū structura innitet. — patientie. lon ganimitatis. — predicatores. — dilatate charitatis. — q: per exercitiū vir tutum quas cū patiā malorū ⁊ dilectione bono rum exercent. semper ad visionem sancte trinita tis aspirant. — spei. s. superne retributōis.]

Et fecit bases decem ꝛc. Multi pharie multisq̄ mo dis eadē nostre salu tis sacramēta figurā tur. Apostoli enim ⁊ apostolici viri sic per boues mare portātes significant̄: etiā p ba ses que portandis la teribus parate erant sicut ipse luteres spiri tuale lauacrum sicut ⁊ mare figurabant.

Sꝫ q̄dē iuxta palipo. oīa in eis q̄ in holocaustū oblaturi erant lauabant holocaustū aūt dn̄i generalit̄ ois multitudo electoꝝ ītelligit̄: q̄ baptiza tur in spiritusancto ⁊ igni. Sicut ergo sacerdotes qui in mari lauabant̄ significant eos. qui p baptismum efficiuntur summi sacerdotis consortes: qd̄ est in xp̄o hiesu: ita ⁊ holocausta eosdem significant: cum per ablutōeꝫ baptismi gratia spiritussancti implentur. Lauatur enī in lutere hostia cū fidelis baptismo pfunditur. Offertur in holocaustum: cū impositōe ma nus episcopi donum spiritussancti accipit. Philippus cū p̄dicaret ī sama ria in lutere templi hostias lauabat. sed quia nōdum ī quēq̄ eorum spūs descenderat: sed tantū baptizati erant ī nomīe domini ihū. velut ablute hostie nondū ad altaris ignem peruenerant. At cum missi illuc petrus ⁊ io hannes īponebant eis manus. ⁊ accipientes spiritum loquebant̄ linguis. iam ad altaris ignem hostie peruenerant: vt fierent holocaustum. id ē. to tum incensum. quia conscientias eorū gratia spiritalis implens. diuino fe cit amore ferueſcere.

Be. Qr ad portandos luteres decem bases sunt facte: poterat ita my stice interpretari: quia ministri baptismi ad eternū gaudiū quod in dena rio figuratur quos imbuunt vocant. Sed quia sequitur q̄ quinq̄ positi sunt ad dexteram partem tēpli: quinq̄ ad sinistram. magis ī eis quinarij numeri notandum est mysterium. In vtraq̄ enī parte templi posite sunt bases luterū: vt in vtroq̄ populo baptismi gratia signaretur esse panden da. Et quinq̄ sunt in vtraq̄ parte: vt significetur vniuersa que per q̄nq̄ sensus corporis deliquerant: in baptismo fidelibus esse remittēda. Sicut ergo in vno mari hobus superposito baptismi exprimitur vnitas per apo stolos toto orbe p̄dicanda: ita per duos ordines luterum q̄ gentilitas et iudea in vnam fidem per baptismū erat colligenda. Quāuis enim ī gemi nis luteribus hostie lauabātur: quedam a dextris quedā a sinistris: vno tamen igne altaris consumebant̄: vt fieret holocaustum. Quisquis enim iudeus vel gentilis baptismuꝫ suscipit: vno omnes spiritu vt filij dei fiāt sanctificantur. Unde ī quo clamamus abba pater ꝛc. varijs scꝫ linguis p diuersitate nationū. sed vno eodemq̄ nomine deū patreꝫ pp̄ter vnius donum spiritus inuocantes.

Quattuor cubitorum. Be. Quaternorū cubitorum erat longi tudo ⁊ latitudo basium. quia predicatores sine aduersa mundi ⁊ longitu dinem exilij ⁊ laborum presentiū foris tolerent. siue cor in dilectione dei ⁊ proximi interna exultatione dilatent. semper virtutibus student: pruden ter. s. inter bona ⁊ mala discernentes: fortiter aduersa sustinentes: cor ab appetitu voluptatum temperantes: iusticiam in opatione tenentes.

Et ipsum opus ꝛc. Tabule ex q̄bus bases facte sūt. q̄drate fuerūt

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

in quibus formule rotundę erāt·quę coronule siue plectę appellantur: in quarum medio celaturę leonum ꝛc.

¶ Inter coronulas et plectas ꝛc. Be. Non erat plana vlla ex pte superficies basium·sed vndiq; mystica sculpta figuris·qz sanctoꝝ mentes imo vniuersa eoꝝ conuersatio virtutū gratiā ꝓtendit. Nec aliqua hora vacua ꝓterit in qua nō vacent pijs operibus ꝛ sermonibus vel cogitationibus. Coronulas enī in se sculptas habent:cū ad ingressum ꝑmissionis vite infatigabili ꝛsilio ad terio anhelāt. Plecta s ch iter ꝛsideria vite celestis q̄ sursū est fraternę charitatis q̄ iuxta ē vincula non soluūt · Habēt inter coronulas ꝛ plectas leones· cum ita ad speranda celestia mentem erigunt· ita ad diligendos proximos dilatant: vt in peccantes qui sibi cō missi sunt aspere inuehantur. Habent cuꝝ leonibus boues : qñ inuectōes correctōis exhibent cum spiritu māsuetudinis· quando in seruore arguendi nunq̄ saltem habere vngulam discretę actionis ꝛ loquele nunq̄ verba diuine lectōis velut ruminātio in ore voluere cessant. Stephan⁹ basis eximia seruos leones tentes ꝛ vngues ostendebat plectentibus dicens: Dura cernice et incircuncisi corde ꝛc. Bubalum vero mansuetudinē cū dicebat. Domine ne statuas illis hoc peccatū. Sed qz nec spem ęternoꝝ i celis nec amorem primo ꝛ in terris·nec seruoꝝ zeli mordētis · nec leuitatem modestię cō patiētis sine scientia scripturarū habere possum⁹: bene post coronas ꝛ plectas post leones ꝛ boues cherubin sculpti esse memorant·qui scripturā significāt. Vel qz duo cherubin in ꝓpiatorio arcę in figuram duoꝝ testamentoꝝ cōcorditer de xpo canentium fabricati sunt. Vel quia multitudo scientię interpretant· quanto aūt quis studiosius diuine scripturę insteterit:tanto amplius in omnibus quę agit aut iudicat iudicium dei ptimescat:ne numis in peccantes vindicans· vel sine discretione ignoscens·iram iudicis incurrat. Qui enī addit sciam addit ꝛ laborē. vnde hic quoq; post sculpturas cherubin bene adiungitur·ꝛ super leones ꝛ boues ꝛc.

¶ Et subter leones. Quia doctores ꝛ in seueritate districtōis q̄ peccantes iudicant·ꝛ mansuetudine lenitatis qua ꝑnitentibus remittunt·riment iudicum dei·ne iniuste ligando aꝛz soluendo iuste ligent ab eo cui⁹ nequit errare iudicium.

¶ Quattuor rotę. Be. Quattuor euangeliorū libri qui(sicut volubilis rota citissime currit qua ducitur)iubente dño per apostolos totum mundum impleuerūt in breui·ꝛ sicut rota impositum sibi currum a terra subleuat·ꝛ quo auriga dirigit portat:ita electorum mentes a terrenis ad celestia suspendunt·ꝛ ad ꝓfectum operationis vel mysterii ꝓdicatōnis quo spiritualis gratia adiuuare voluerit ducunt:qz subditur quia tales erant rotę quales solent in curru fieri·legimus autē de sanctis currus dei decem milibus multiplex milia letantiū ꝛc. Si ergo bases luterū doctores sunt:qui lauacrum vitę ministrāt·ꝛ rotę quaternę basium quattuor euangelia: axes rotarum qui bases gestant corda doctorū sunt·quę euāgelicis assidua ꝓceptis:eos ab imis sustollāt·ꝛ velut immissis rotis axes a terra basium altius subleuant.

¶ Numeruli. Bed. Qui rotis ante positi ne ab aribus dilabi possent oblistebant: ꝓconia sunt ꝓphetarum: quibus euāgelica ꝛ apostolica scriptura necui legentium in dubiū veniat confirmatur. Vnde habem⁹ firmiorem ꝓphetī cum sermonē·cui benefacitis attendentes ꝛc. Vñ ꝛ marcus ait. Initiū euangelij filij dei·sicut scriptum est in ysaia prophēta·ꝛ math⁹· hoc aūt totum factum est vt adimpleret scriptura ꝓphetarum.

¶ Contra se inuicem respectates Be. Quia omis scriptura ꝓphetica sibi ē ꝓsentanea·sicut vno spiritu ꝓdita. Quattuoꝝ aūt fuere per bases singulas humeruli iuxta·l·numerū rotarum·nō qr quattuoꝝ sunt tantū libri ꝓphetici:sed omnia quę locuti sūt ꝓphetę· q̄tuoꝝ euāgelię testimonium ꝓbuere·vt ex consensu vtriusq; testamenti vna fides ꝛ dilectio xpi nra oīm corda firmaret.

¶ Vnum cubitū et di. B. Propter ꝓfectōem·l·operis et meritū cōtemplatōis Integer enī cubitus in lutere perfectōem actōis tonę quā habebat ille de quo dictum est·nunqd cōsiderasti seruū meum iob:q̄ non sit similis ei in tra. Est vero alter cubitus diuine visionis:q̄ ex aliqua pte in hac vita fidelibus datur. Vñ idez iob de victo aduersario ait: Auditu auris audiui te·nunc aūt oculus meus videt te. Ideo post cubitū tonę opatōnis q̄ in hac vita pōt ꝓfici in sanctis·cubitus incipit supernę contēplatōnis q̄ in futura vita ꝓficienda ē in electis. Mēsura vero vnius ꝛ dimidij cubiti nō luterib⁹ tantū:sed ꝛ rotis earū inerat ꝛ basibꝫ. Vnde sequit· Vna rota habebat alti·cubi·vnū ꝛ·l·ꝛ paulo post. In sūmitate basis erat q̄dam rotunditas vn⁹ ꝛ dimidij cubiti ꝛc. Luterum quippe mensura erat vni⁹ cubiti ꝛ dim·dij·quia ea fide in fonte vitę lauamur·vt per opera iusticię ad vitam ingredi mereamur·q̄uis sine peccato dum hic viuimus esse nequimus. Ipsam vero celestis vitę dulcedinem gustare ex parte ꝛ diligere in hac vita·perfecte autem videre nulla ratione valemus. Rote quoq; vno cubito ꝛ dimidio mensurantur:quia scriptura euāgelij qualiter qui perfecti esse velint viuere ostendit·ꝛ spem ęternę retributionis· ipsam vero retributionis qualitatem in futuro pandendam ꝛ donandaꝝ esse promittit·bases vero vnum habebant cubitum ꝛ semissem amplitudinis in summitate sui vbi luteres recuperent:quia doctores ꝛ ministri lauacri·opere quippe perfecti in hac vita fulserunt:sed lucem contemplationis ex parte fructi sunt. Vnde ex parte enim cognoscimus·ꝛ ex parte prophetamus ꝛc.

¶ Media intercolumnia quadrata non ro. ꝛc. Dicit tabulam superiorem·quę sicut alię quadrata erat similiterq; sculpta·ꝛ in summitate sui habebat rotunditatem vnius ꝛ dimidij cubiti:in qua luter ponebatur.

celaturę erant:ꝛ media intercolūnia quadrata non rotūda. Quattuoꝝ quoq; rotę quę ꝑ quattuoꝝ angulos basis erāt · cohęrebant sibi subter basim. Una rota habebat altitudinis cubitum vnum et semis. Tales aūt rotę erant quales solent i curru fieri· ꝛ axes earum ꝛ radij ꝛ canti ꝛ modioli oia fusilia. Nam ꝛ humeruli illi quattuoꝝ ꝑ singlos anglos basis vni⁹ ex ipa basi fusiles ꝛ cōiuncti erāt. In summitate aūt basis erat quędam rotunditas vnius ꝛ dimidij cubiti·ita fabrefacta vt luter desuper posset imponi·habens celaturas suas ꝛ sculpturas variaſ ex semetipsa. Sculpsit quoq; i tabulatis illis quę erant ex ęre·ꝛ i angulis cherubin ꝛ leones ꝛ palmas

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ In hunc modum. Be. Quare decem bases sint facte ⁊ totidē luteres suppositi supra dictus est. Quod vero vna erat mensura sculptura qꝫ consimilis omnū basium vel luterū: nō ea significatōne factum est qꝫ equalia possint esse omnū merita doctorū: sed quia eis ē vna fides euangelij qua instruunt: vnum sacramentū baptismi quo abluūtur: vnus idē qꝫ spūs quo omnes consecrant: cuius habeant diuersas donatiōes in ipo spiritu qui diuidit singulis prout vult.

¶ Quadraginta batos ca. lu. ii. ⁊c. B. Quadraginta magnā pfectiōem significat. qꝫ quater deni faciant quadraginta. decem aūt sūt ꝓcepta quib⁹ nostra omis operatio ꝓfecta est in lege dei. Quattuor vero euangelioꝝ libri i quibus p dispensatiōem diuīe incarnatōnis celestis patrie nobis patefactus est itroitus. ⁊ qꝫ omnes qui ad mysteriū baptismi ptinent cum fide ⁊ sacramentis euangelij fructuꝫ debēt recte operationis ostēdere. singuli luteres in quibus bolocausta lauabantur quadraginta batos capiebant.

¶ Eratqꝫ quattuor cubitoru. B. Qđ supra dictum ē pariterqꝫ hēbat vnū cubitū ⁊ dimidiuꝫ. ⁊ vtrum ibi amplitudinem an altitudinem significaret ñ adiecit videtur eā qꝫ fundū ipius luteris huius esset amplitudis. voluerit intelligi qꝫ ex mensura basis i qua positus erat quisqꝫ luter facillime conjicit. quod ita describit: In summitate autē erat basis quedam rotunditas vnius ⁊ dimidij cubiti. ita fabrefacta vt luter super posset imponi. latitudo ergo fundi in luteribus vnius erat cubiti ⁊ dimidij. Ipsa vero capacitas luterum quattuor habebāt cubitos: sed vtrum in altitudine an in amplitudine an in vtroqꝫ dicat qui nouerit.

¶ Be. Propter quattuor euangelia in quib⁹ forma baptismi. Vel car dinales virtutes qbus baptizati debent instrui. Vel ꝓpter qtuor mūdi plagas quibus baptisma ministratur.

¶ Et constituit decem bases ⁊c. B. Sed dexterā partē templi ⁊ sinistram non intus in ipo templo. sed ante templū dicit ad orientalē plagam scꝫ in atrio interiori. qđ sacerdotū ꝓprie vocabatur. Quinqꝫ aūt posuit ad dexterā partem templi. ꝓpter iudeos. qui sole iustitie per doctrinam legis antiquitus vrebant. Et quinqꝫ ad sinistram. ꝓpter nos qui ecce diutius corde adhgrebamus ei. qui ait: Ponam sedē meā ad aquilonē. quasi dicat. in illis cordibus requiescere desidero. quę a luce veritatis ⁊ flama diuine charitatis aliena esse considero.

¶ Mare aūt posuit ad dexterā partē ⁊c. B. Et i hoc eodē atrio positum est ad orientem. Qꝫ aūt ait ad dexteram partē templi hoc est qđ repetit dicens ad meridiem. Ingredientibus enī atrium ab oriente primo diuertendū erat ad meridiem. vbi mare in ipso angulo stabat ad lauādū sacerdotibus paratū. Deinde ꝓgredientibus intro occurrebant luteres ad lauandas bostias ab vtroqꝫ parte positi. Intra hos basis erat enea quinqꝫ cubitoꝝ latitudinis. ⁊ trium cubitoꝝ altitudinis. In qua stans salomon dedicabat templū. Deinde vltra ꝓgredientibus occurrebat altare holocausti cōtra meridiem attij. Deinde porticus templi. vel vestibulum in quo erant columne ereę circa hostium templi. Qꝫ ergo mare posuit ad dexteram ptem templi. significat nos p lauacrum baptismi ad celeste regnum (qđ per dexterā figurabat) debere peruenire. Qui enī crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. Vbi enī dextera simul ⁊ sinistra in bono accipiuntur. vel indeam ⁊ gentilitatem sicut in basibus dictum est. vel ꝓsentem ecclesię vitam ⁊ futuram. vel leta seculi et tristia. vel alia quid huiusmodi designat. Vbi vero absolute in bono ponitur dextera. eterna sed ꝓpter gaudia demonstrat. Qđ vero contra orientem posuit mare ad eandem ꝓpe significatōnem respicat. qꝫ per lauacrū baptismi aperit⁹ nob⁹ splendor interne claritatis. Qꝫ ad meridianū latus attij signi ficat fideles per acceptionē spiritꝰ ad flagrantiam vere charitatis accēdi. Feruor enī meridiani solis i scripturis. significat ardorem dilectōis. ⁊ illustratōem spiritus sancti qꝫ eades dilectio diffundit in cordibus nostris.

quasi i similitudinē hominis stantis. vt non celata sꝫ apposita ꝓ circūitum viderentur. Jn hunc modum fecit decē bases fusura vna ⁊ mensura sculpturaqꝫ consimili.

† ſ in luteribus bolocausta in mari se lauabāt sacerdotes. ſ palipo-conchas.

Fecit quoqꝫ decꝫ †luteres ęneos Quadraginta batos capiebat luter vnus. eratqꝫ quattuor cubitorum. Singulos quoqꝫ luteres ꝓ singulas. id ē decꝫ bases posuit. ⁊ cōstituit decem bases quinqꝫ ad dexteram partē templi: ⁊ quinqꝫ ad sinistram. Mare autem posuit ad dexteram partem templi contra orientem ad meridiem. Fecit

† ſ ollas eneas ad suscipiendos cineres altaris ſ vasa crea equalis in fundo. ⁊ amplitudinis ad calefaciendum.

quoqꝫ hyram †lebetes ⁊ scutras ſ vasa ad offerenda vina. ⁊ amulas. Et perfecit omne opus regis salomonis in templo domini. Columnas duas ⁊ funiculos capitellorum super capitella illa columnarū duos: ⁊ retiacula duo vt operirent duos funiculos qui erant super capita columnarum. ⁊ malogranata q̄draginta in duobus retiaculis. Duos versus malogranatorū i retiaculis singulis ad operiendos funiculos capitellorum qui erant super capita columnarū: ⁊ bases decē: et luteres decem sup bases. ⁊ mare vnum. ⁊ boues duodecim subter mare. ⁊ lebetes et scutras et amulas. omia vasa quę fecit hyram regi salomoni i domo dñi de auricalcho erāt: In cāpestri regiōe iordanis fudit ea rex in argillosa terra iter sochot et sarthan. Et posuit salomon oia vasa in domo domini. Propter multitudinē aūt niniam iam non

¶ Jordanis. Be. Jn quo dominꝰ baptizatus ē. cuiusqꝫ tinctus vndis. aquarū nobis elementum in ablutōem peccatorū conuertit. ⁊ qꝫ omne fidelium baptisma q̄ domino cōsecrantur in exemplum illius celebratur. quo ipe sanctificauit aquas ꝓ recte in regione iordanis vasa domus domini sunt facta. Non enim aliter vasa electionis ⁊ misericordię efficimur: nisi ad baptismum eius respiciētes i tali flumine satagamus ablui. Notandum autem quia non tantum in regione iordanis: sed ⁊ in campestri regione illius facta dicit eadem vasa: significans multiplicatiōem fidelium quę non solum in iudea. sed ⁊ in omnium regionum erat latitudine futura. sed hoc illud: Gaudebunt campi ⁊ omnia quę in eis sunt. Et alibi. Ecce audiuimus ea in effrata. inuenimus e. i. c. s. Audiuimus ea i effrata. id ē in bethleem sacramenta dominica: quia promissum legimus dauid qui erat ex eadem ciuitate: de fructu ventris eius christum in carne venturū. Inuenimus ea in campis silue. quia reuelata in latitudine gentium per ortum ipsi cognouimus vidimus. ꝓcipes facti sumus. Fudit ergo rex vasa domus domini in campestri regione iordanis. quia christus baptisma salutis de quo vasa misericordię faceret: per totam mundi latitudinem implebit.

¶ Argillosa terra. Be. De qua facte sunt formę ad fundenda vasa scriptura de qua regulam bene vinēdi sumimus. quasi enī argilla ignis durata format vasa. cū nobis scriptura regulā iustitie quam sequamur ostendit. sanctorūqꝫ exempla qui igne passionis inuincibiles extiterunt: in omnibus sequenda ꝓmonstrat: sed vasa in domo domini preciosa esse conspicimus: esqꝫ igne liquefactum argille formas ingredit. vt possit aptius vas ministerijs celestibus effici: cum salubriter humiliati. ⁊ flama diuine charitatis. vel humanę aduersitatis emollit: viam patrum bene operando intramus. vt ad ꝓmia coꝝ bene currendo perueniamus.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Fecitq; salomon. Be. Superius dixit hyram fecisse salomoni omnia vasa·nunc scriptura subiungit eadē fecisse salomonē. Salomon enim fecit victando·hyram opando.

¶ Altare aureum. Be. Corda'pfectorum interne charitatis ⁊ castitatis luce choruſca·stabat ante hostium sanctisanctorum: vt in factura tabernaculi legitur·qa sancti neglectis temporalium cupiditatibꝫ tota intētione celestia querunt. In vicino oraculi sunt·non longe a ꝝlo quo templum et sancta sanctorum diuiduntur: qz corpore terram incolunt·mente conuersationē in celis habent. Ab hoc altari ascendit fumus incensorum intra sanctasanctorum vbi arca est recondita·cum orationes sanctorum flamma charitatis ereatq; ad celum pueniunt: vbi christꝰ ē in dextera dei. Sꝫ in hoc altari non sanguis hostiarum sed thimiama tantū incenditur: quia tales viri non habēt opa carnis quę in ara cordis dño mactent·sed solummō lacrimarū ⁊ orationis ei vota pro desiderio regni celestis offerunt.

erat pondus eris. Fecitq; salomon omnia vasa in domo domini·altare aureū. ⁊ mensam super quā ponerentur panes ꝓpositionis aurea·m. ⁊ candelabra aurea quinq; ad dexteram ⁊ quinq; ad sinistrā· contra oraculum ex auro puro et quasi lilij flores·⁊ lucernas desuper aureas ⁊ forcipes aureos·et

§ candelabroꝝ

¶ Be. Altare thimiamatis moyses fecit·habens cubitū longitudinis·altrum latitudinis·⁊ duos in alti. Ꝫ magnum autē fuerit qđ salomon fecit scriptura non dicit. Constat aūt quia tantū nō fuit quantū illud holocausti·quia si viginti cubitorum in longitudine ⁊ latitudine factum esset totaz templi latitudinem impleret. At tñ angustius fuit q̄ mosaicaz sicut cuncta alia quę salomon fecit. Quanto igitur exterius erat altare holocausti q̄ incensi·quantumq; genere oblationis ac vilitate metalli ignobilius: tantum quantitate mensurę ⁊ hostiarum frequentia ꝓstabat. Quia nimirū plures audire delectat·si vis ad vitam ingredi serua mandata·q̄ si vis perfectus esse vade vende omnia quę habes ⁊ da pauperibꝫ. Altare holocausti illoꝝ tipum tenet·qui corpus ⁊ animam p ignem amoris dño ꝓferant. Perseuerantia bonum in bona operatione per longitudinem altaris·amplitudoin charitate dei ⁊ primi p latitudinem·spes in expectatione diuinę visionis p altitudinez figurat. Quinq; libri moysi·quattuor sunt euāgelię libertatis ⁊ cum ad intelligentiā atq; custodiam legis spiritualem illustrante euāgelij gratia pueniemus·quaterquinos ꝓficimus: qui numerus fit in longi·⁊ lat. cum electi decente vtroq; testamento·⁊ pseuerantiam boni operis ⁊ hilaritatem seruant dilectionis. Idem altare decem cubitis erat altum': electorū vitam perpetuam denario significās. Vnde qui in vinea magni pfssfamilias laborant: denario remunerant'.

¶ Mensam. Be. Scriptura spūali intelligentia clara. De qua: Posuisti in conspectu meo mensam. Panes ꝓpositionis sancti doctores·quoꝝ opera nobis vel verba ad exemplum ꝓposita in diuinis paginis qui bene quęrit inuenit. Vnde idem panes in exodo·xij·fieri ꝓcepti sunt ꝓpter apostolos.xij.per quos scriptura noui testamenti est condita·⁊ ve. eris reuelata mysteria. Quoꝝ numero omnes doctores signantur: quia ipsam doctrinę formam quam a domino apostoli acceperunt sequunt'. In verbis dicrum legimus q̄ fecit salomon mensas decem in templo·quinq; a sinistris quinq; a dextris·quas ad vasa dñi portanda factas esse scimus ē. s. fialas·quas pariter factas scriptura refert·⁊ thimiama materia in quibus thimiama odole batur ꝛc. Nō paulo post in eodem volumine subinfertur·fecit salomon mensas·⁊ sup eas panes ꝓpositionis·vel plurale pro singulari posuit more scripturę: vel certę panes nouiter cocti illis mensis iponebantur·vbi nocte illa seruarentur operti·donec primo mane ablatis veteribus super mensam ꝓpositionis ponerentur calidi. Mensę decem a figura vnius nō discrepāt. Nam sicut vna mensa duodecim panibus onusta·vnanimē scripturę quę pasamur concordiam autoritate apostolica munitam deliguat: ita decem mensę legis ⁊ ꝓbetarum eloquia denunciant·quę nobis fidelium exempla quasi ꝓpositorum in se vasoꝝ domini claritatē ⁊ miracula ꝓponunt. Mensę sunt bis quinę. Quinę·qz lex tam quinq; libros q̄ quinq; ętates seculi ꝓplecitur·bis:qz post incarnationē dñi vtriq; populo·iudęo. s. ⁊ gentili cōmittit·⁊ quia plena figuris ostendit·quę quondam iuxta literam intelligēda putabatur.

¶ Be. Sicut mensę in typo scripturę ponuntur: quia panem verbi ministrant·⁊ vasa ferunt ministerij. i. iustorum nobis actus in exemplum ꝓponunt: ita per candelabra eadem figuratur: quia lucem sapientię errantibus ꝓfert. Vnde salomon. Mandatū lucerna ē·⁊ lex lux. Q̄ candelabra quinq; a dextris quinq; a sinistris·idem est quod supra de mensis. Oraculum vbi erat arca aditus patrię celestis·vbi christus in dextra dei sedens paternoꝝ vtriq; consciis arcanoꝝ. Candelabra cōtra oraculum· quia eloquia dei ad habitationē supne ciuitatis aspectant: vt ad eam promerendaz nos accendant. Lucernę sunt viri sancti qui oleo spiritussancti infusi·⁊ ipsi igne dilectionis ardent in corde ⁊ primis lucem scientię ꝓferunt in lingua.

doctores pleni vitalibus aquis

hydrias et fuscinulas et phialas

Candelabra quę lucernas in sublime tollunt: sacra scriptura est·quę sanctorum virtutes ⁊ doctrinam sua lectione demonstrat. Vnde de iohanne dr. Ille erat lucerna ardens ⁊ lucens. Aut ita lucernę diuina sunt eloquia. Vnde. Lucerna pedibus meis verbum tuum. Candelabra lucernarum sancti sunt·qui corda ⁊ corpora ferendis domini mādatis supponūt. Nullusquis enī in nullo ꝓpriam sequi curat voluntatem: verum q̄ scriptura dicat attendit: cuiusq; se subijcere mandatis satagit ⁊ auscultare promissis; quasi candelabrum aureū aureas gestat lucernas·⁊ hoc tam fixa intentione: q̄ firmiter candelabrum ad superna erectum impositas sibi lucernas absq; motione seruat. Flores lilij amenitatem semp virētis terrę vicentium designant. Bene hi flores in candelabro sunt: quia scriptura spretis terrenis ad appetēda celestia prouocare ꝓuenit: ⁊ quo erectū cādelabrū lucernas habet in capite ⁊ lilij flores: ita electi q̄ in scriptura ꝓtinent' erecto ad supna sensu bona celestia a dño quęrūt ⁊ percipiūt.

¶ Quasi lilii flores. Be. Hoc videtur dicere quia suprema pars cādelabrorum in modum rēpādi lilij erat deformata. Lucernas desuper aureas per qđ cōtinetur id quod ꝓtinet. i. vascula aurea in quibus oleum lucebat designatur.

¶ Forcipes. Be. Id est. emunctoria quibus emūgebantur lichini vt repati melius lucerent.

¶ Hydrias. Hydrię ꝓcordia sanctoꝝ signāt· aqua sapiētię ⁊ vino cōpunctionis repleta.

¶ Fuscinulas. Fuscinule quibꝫ carnes ꝓparantur ꝓdicatores·q̄ suis auditoribꝫ cibū intelligentię administrāt·quoꝝ officiū ē corpus ⁊ sanguinē credentibꝫ distribuere·infidelibus abnegare.

¶ Domus interioris. Be. Hostia domus iterioris angelica sunt ministeria·quę nobis de corpore egressis introitum vitę celestis referant. Hostia domus templi doctores sunt ⁊ sacerdotes: qui instruēdo·baptizando· dominici coꝛporis ⁊ sanguinis mysteria ꝓmunicādo·prima nobis ecclesię ꝓsentis limina pandūt. Cardines vtrorūq; hostiorum sensus ⁊ corda sunt angeloꝝ ⁊ sanctoꝝ· quibꝫ immobiliter cōtemplationi ⁊ dilectioni ꝓditoris adhęrēt. vt eo ministeriū sibi delegatū recte compleāt: quo a voluntate dñi nunq; oculos auertūt. Aperiunt enim ⁊ claudunt hostia·sed cardines non deserunt: quia angeli ⁊ sancti siue in hac vita fidei·seu in illa specie fideles ⁊ electos suscipiāt: sp animū in radice ęterne dilectionis fixum tenēt. Vnde bene ex auro cardines facti sunt: ꝓpter fidem vel meritū ꝓpię claritatis·vel quā habent in deū charitatis.

¶ Perfecit omne opus. ꝛc. Be. Dum status ęcnli geritur·facit quidem opus domus domini: sed nōdum pficit·qz corda electoꝝ dñs vt bona operētur inspirat ⁊ adiuuat·nullum tamen in hac vita ꝓmorantem absq; peccato esse tribuit. Nunq; hoc futurę beatitudini reseruat. Perficit vero omne opus templi salomonis·⁊ dedicationi aptū reddit: cum noster pacificus in die nouissima electos resurrectionis ⁊ immortalitate glorificat·⁊ eternū ꝓducit ad regnum·vnde templum septez annis ędificatum·octauo autem pfectum ac dedicatum est. Cui tpi conuenit qđ sequitur·⁊ intulit q̄ sancti ficauerat ꝛc. Sanctificauerat dauid pater salomonis argentum cum deꝰ pater eloquentes gratia sui spiritus ad loquendum verbum dei confortat

Sanctificat aurū cū naturali ingenio pcē/ditos ad intelligendā legem illuminat. Sanctificat etiā vasa cum omnibus ecclesię filijs spiritussancti gratiam largitur. Hęc sanctificata salomon infert in templū: cum dūs per acto iudicio doctorū z cęterorū fidelium cętum in gaudium ęclestis regni introducit. Repoluitq; in thesauris do-o-q; deus suos abscondit in abdito vultus sui a conturbatione hominū. Multi sunt thesauri ī vna domo domini: qi in vna ecclesia sancti meritis distant. Et una est patria ęlestis: cūis ī ea stella a stella differat ī claritate. Quod vtiq; distributor premiorum demonstranit-cū ait: In domo patris mei mansiones multę sunt.

C. VIII.

¶ In sanctum sanctorum. Bed. Domus templi exterior pegrinantem ecclesiam sanctasanctorū supnę patrie celestis fęlicitatem designant. Illata in sanctasanctorū arca assumptam xpi humanitatē intra vēlū regię celestis inductam.

¶ Subter alas. ꝛc. Bē. Moyses fecit duos cherubin aureos quos posuit in propiciatorio quod erat super arcam. Salomon addidit duos maiores-sub quorū alis arcam nunc dicitur posuisse cum ꝓpiciatorio z duobꝰ cherubin prioribus.

¶ Cunq; eminerent ꝛc. Bed. Hoc manifestius in paralī. Vectes inquit quibus portabant arcaꝫ-quia paululum longiores erant: capita patebāt ante oraculum. Si vero quis paululū fuisset extrinsecꝰ eos videre nō poterat. Vbi notandū qꝺ z si vectiū capita diligētius intuentibꝰ patebāt ante oraculū: non tū fieri poterat: vt ipsa capita ante oraculum eminerent-quia necesse erat-vt clausio oraculo z appensio ante hostia velo ipsi quoq; vectes cum arca adducerentur iuterius-qđ fieri non poterat si prominētes vltra hostiū vectes, producendis ad claudendū hostiū locum non darent.

¶ Qui ꝛ fuerunt ibi. In paralip. dicitur fuit itaq; arca ibi vsq; ad ꝓsentez diē-qđ ab hystoriographo additū est-significante vsq; ad tēpora statis sue eam ibi gmansisse: qđ non re ezdra potest inteligi-qꝺ iam erat

z tulit quę sanctificaverat dauid pater suus-argentum z aurū z vasa: reposuitq; in thesauris domus domini.

C. VIII.

Tunc congregati sunt omnes maiores natu israel cum pricipibus tribuum z duces familiarū filiorum israel ad regem salomonē in hierusalem-vt deferrent arcam fęderis domini de ciuitate dauid-id ē-de syon. Conuenitq; ad regem salomonem vniuersus israel in mense ethanim in solēni die: ipse ē mensis septimus. Veneruntq; cuncti senes de israel-z tulerunt sacerdotes-arcam z portauerūt arcam domum z tabernaculū fęderis-z oia vasa sanctuarij quę erant in tabernaculo: z ferebant ea sacerdotes z leuitę. Rex autē salomō z omnis multitudo israel quę conuenerat ad eum gradiebatur cum illo ante arcam: z imolabant oues z boues absq; estimatiōe z numero. Et itulerūt sacerdotes arcam fęderis domini in locum suum in oraculum templi in sanctumsanctorum subter alas cherubin. Siquidem cherubin expandebat alas sup locum arcę: z protegebāt arcam z vectes eius desuper. Cunq; eminerent

§ .a. septembri

§ vectes quibus arca portabāt-ꝓpiciatorem q quoꝺ vectes-z apparerent summitates christus mūdo innouit typice nunciat

corū foris sanctuariū ante oraculum-non apparebant vltra extrinsecus. Qui z fuerunt ibi vsq; in ꝓ sentem diem. In arca aūt non erat aliud nisi duę tabulę lapideę-qs posuerat in ea moyses in oreb: qñ pepigit dominus fędus cum filijs israel cum egrederentur de terra ęgypti. Factum ē autez cū exissent sacerdotes de sanctuario-nebulam implevit domum domini: z nō poterant sacerdotes stare z ministrare ꝓpter nebulā. Impleverat enim gloria dñi domum domini. Tunc ait salomon: Dūs dixit vt inhabitaret in nebula. Edificans ędificavi domum in habitaculum tuum: firmissimuz solium tuū in sempiternum. Conuertitq; faciem suam: z benedixit omni ecclesię israel. Omnis enim ecclesia israel stabat. Et ait salomon: Benedictus dūs deus israel qui locutus est ore suo ad dauid patrē meum-z in manibus eius perfecit dicēs. A die qua eduxi populum meū israel de ęgypto non elegi ciuitatē de vniuersis tribubus isrl'vt ędificaret domus z esset nomen meum ibi: sed elegi dauid vt esset super populum meū israel. Voluitq; dauid pater meus ędificare domum nomini dñi dei

§ .a. septembri

§ .a. ptanit

§ ꝓ. pphetas

§ cuidenti

§ .a. pe sanctissanctorū vbi intulerant arcam z tabernaculū qđ fecerat moyses

incensum templum: ſz de nathan vel aliqto ꝓphetarum a quibꝰ oīa gesta suoꝝ temporū scripta esse creduntꝫ.

¶ In arca autem non erat aliud. Ra. Erat in arca vrna aurea habens manna: qꝺ in homine xpo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Erat virga aaron q̄ ercisa denuo fronerat-qꝺ potestas iudicandi penes eum est cuius iudicium in humilitate passionis vidēbatur esse sublatum. Erant etiam tabule, qꝺ in illo sunt thesauri sapiētię z sciētię absconditi. Adhęrebant enim vectes quibus portabatur: qꝺ doctores qui laborant verbo nunc ꝓsenti visione gaudent glorię christi. Dñi paulus. Cupio dissolui et esse cum christo. Ipsa rebant summitates vectiū foris ante oraculū nō semp-sed cū hostia oraculi aperiri contingeret: neq; omnibus sed his solus qui ꝓpe accedentes attentius interiora fatagebant ī tueri. Vectes sunt cōditi in oraculo-quia electi qui ꝓcesserunt nunc sunt in abscondito vultus dei. Quoꝝ tū summitates vectiū apto oraculo his qui appropiant visuntur cuz perfectionibus omnis sordis purificatis dei gratia aliquid extremum de supnorum gaudio contemplandum donauerit-quia his qui paulo longius recesserunt .i. mente et cęterius vagantibus-ꝙ templatio minime concedit. Ipsa arca cūis z quomō esset posita solis eis qui oraculum intrassent videre licebat: qꝺ soli supernę patrię ciues gloriam ibi redemptoris plene contemplantur.

¶ Nebula impleuit domum domini. Ra. Id est. synagogam ī pleuit-qꝺ eorum mentes infidelitatis caligo repleuit-z sacerdotes propter nebulam ministrare non poterant: quia dum mysticos sensus litterę velamine coopertos z nativitatis christi sacramenta inuestigare despiciunt: debitum fidei suę ministerium per nebulam erroris prdiderunt-ita vt exigentibus meritis non agnoscant celestū credulitatis-quibus in nebula doctrinę suę dominus de se etiam aperta narravit. Sed quia auditorum mentes ab fidelitatis caligo impleverat-quasi emissum solis radiū nebula interiacens abscondebat.

israel·z ait dominus ad dauid pa-
trem meum: q̄ cogitasti in corde
tuo ędificare domuz nomini meo
bene fecisti·hoc ipsum mente tra-
ctans: Verūtamen non ędificabis
michi domum: sed filius tuus qui
egredietur de renib⁹ tuis·ipe ędi-
ficabit domum nomini meo. Con
firmauit dñs sermonē suum quez
locutus est·stetitq̄ p̄o dauid pa-
tre meo: z sedi super thronū israel
sicut locutus est dñs·z ędificaui
domū nomini dñi dei israel: z con
§ .x. tabule testamenti
stitui ibi locum arce in qua fędus
domini est·qđ percussit cum patri
bus nostris quādo egressi sunt de
terra ęgypti. Stetit autē salomon
§ flexis genibus.
ante altare dñi in conspectu eccle-
sie israel·z expadit manus suas in
ęlū z ait: Domine deus israel nō
est similis tui deus in ęlo desup·z
sup terram deorsum· qui custodis
pactum z misericordiā seruis tuis
qui ambulant corā te in toto cor
de suo q̄ custodisti dauid p̄ri meo
seruo tuo q̄ locutus es ei. Ore lo-
cutus es·z manib⁹ pfecisti: vt hęc
dies p̄obat. Nunc igit dñe deus
israel conserua famulo tuo dauid
patri meo q̄ locutus es ei dicens:
Non auferetur de te vir corā me
qui sedeat super thronū israel: ita
tamen si custodierint filij tui viam
suam vt ambulent corā me·sicut
tu ambulasti in conspectu meo. Et
nunc dñe deus israel firmet verba tua quę locutus es seruo tuo
† §nō ppter hoc q̄ indigeas: qz nō indiges.
dauid patri meo. Ergo ne putan-
dum est q̄ vere deus habitet sup
terram: Si cē ęlum z ęli ęlorū
te capere non possunt: quanto ma
gis domus hęc quā ędificaui tibi.
Sed respice ad orationem serui tui
z ad p̄ces ei⁹ domine deus meus:
Audi hymnū z orationem quā ser-
uus tuus orat corā te hodie·vt
sint oculi tui aperti super domum
hanc nocte ac die· sup domum de
qua dixisti: erit nomen meū ibi·vt
exaudias orationem quā seruus
tuus orat ad te in loco isto·vt exau
dias deprecatōez serui tui z popu
li tui israel q̄cūq̄ orauerit i loco
isto·z exaudies in loco habitaculi
tui in ęlo·z cum exaudieris ppi-
tius eris. Si peccauerit homo in
proximum suum z habuerit aliq̄
iuramentū quo teneatur astrictus:
z venerit ppter iuramentum tuum
corā altari tuo in domum tuam
tu exaudies in ęlo· et facies et iu-
dicabis seruos tuos condemnās
impium·et reddens viā suā super
caput eius: iustificans iustum· et
retribuens ei secundū iusticiā suā.
Si fugerit populus tu⁹ israel ini-
micos suos·qz peccaturus est tibi:
z agentes pęnitentiā· z confitētes
nomini tuo venerint z adorauerit
z deprecati te fuerint in domo hac
exaudi in ęlo·z dimitte peccatum
populi tui israel: et reduces eos in
terram quam dedisti patribus eo
rum. Si clausum fuerit ęlum·et
non pluerit ppter peccata eorum
z orantes in loco isto pęnitentiam
egerint nomī tuo·et a peccatis suis
cūuersi fuerint: ppter afflictionem
suam exaudi eos in ęlo: z dimitte
peccata seruorū tuorum et populi

tui israel·z ostende eis viam bonā per quam ambulent :z da pluuiaʒ super terram quā dedisti populo tuo in possessionē. Fames si obor ta fuerit in terra· aut pestilentia fu erit aut corruptus aer ·aut erugo aut locusta·aut rubigo et afflixerit eū inimicus eius portas obsidens omīs plaga· vniuersa infirmitas· cuncta deuotatio et imprecatio q̄ ſ vel acciderit. accesserit omni homini de populo tuo israel: Si quis cognouerit pla gam cordis sui· et expanderit ma nus suas in domo hac·tu exaudi es in cęlo in loco habitatōnis tuę: z repropiciaberis z facies vnicui q̄ secundū oēs vias suas sicut vi deris cor eius: quia tu nosti solus cor omniū filiorū hominum: vt ti meant te cunctis diebus quibus viuunt super faciem terrę quā de disti patribus nostris. Insuper z alienigena qui non est de populo tuo israel cum venerit de terra lon ginqua ꝓpter nomen tuū· audie. em nomē tuū magnum· z manus tua fortis z brachiū tuum extentū vbiq̄· cuʒ venerit ergo z orauerit in loco hoc· tu exaudies in cęlo in firmamēto habitaculi tui :z facies omnia pro quibus inuocauerit te alienigena· vt discant vniuersi po puli terrarum nomē tuū timere· si cut populus tuus israel: z probēt quia nomē tuū inuocatum est sup domum hanc quā ędificaui. Si egressus fuerit populus tuus ad bellum cōtra inimicos suos p viā quocunq̄ miseris eos· orabunt te contra viam ciuitatis quā elegisti z contra domum quā ędificaui no mini tuo:z exaudies in cęlo orati ones eorum z preces eor :z faciet iudicium eorum· q̄ si peccauerint tibi·non est eni homo qui non pec cet· z iratus tradideris eos inimi cis suis·z captiui ducti fuerint in terram inimicorum ꝓpe vel longe z egerint pnitentiā in corde suo i loco captiuitatis·z conuersi depre cati te fuerint i captiuitate sua dicē tes:peccauimus·inique egimus· impie gessim9·z reuersi fuerint ad te in vniuerso corde suo z tota ani ma sua in terra inimicorum suorū ad quā captiui ducti fuerint·z ado rauerint te contra viam terrę suę quā dedisti patribus eor z ciuita tis quā elegisti·z templi q̄ ędifi caui nomini tuo: exaudies in cęlo in firmamento solij tui orationes eorum z preces eor· z facies iudi cium eor·z propiciaberis pop̄ulo tuo qui peccauerit tibi· z omnibus iniquitatibus corū quib⁹ prę uaricati sunt in te·z dabis miseric or diam coram eis qui eos captiuos habuerint: vt misereant eis. Po pulus eni tuus est z hereditas tua quos ęduxisti de terra ęgypti de medio fornacis ferreę· vt sint oculi tui aperti ad deprecationē serui tui z populi tui israel·z exaudies eos in vniuersis pro quibus inuoca uerint te Tu eni sepasti eos tibi in hereditatem de vniuersis populis terrę·sicut locutus es per moysen seruum tuū quādo eduxisti patres nostros de terra ęgypti dñe deus. Factum est autem cum complesset

¶ Stetit ergo et be·ꝛc. Jn pali· refer/tur qđ hic non dicitur Fecerat salomō baseꝫ gneam ꝛ posuit in me/dio basilicę sup quam stans benedixit omni ecclesię israel.

¶ Et dedicaue/rūt·t·c·d·Rab· Tem/plum dñi sancta eccla est. Juxta illud. Tem/plum dei sanctū est qđ estis vos·hanc dedica uit rex xpus· cum eam sanguine suo munda/uit· spiritussancti gra sanctificanit· diuersis virtutibus multipli/cauit·hanc vedicant ꝛ filij israel· cum fideles scđm donū sibi colla/tum verbo ꝓdicatōis ꝛ virtutū operib⁹ ꝓor imis ꝓsunt.

¶ Jn die illa san ctificauit rex in· Rab. Quid est qꝫ sa/lomon ędificauit me/dium atrij offerens ibi quia altare gneum qđ erat ante fores templi nō poterat totū cape/re: nisi qꝫ xps ꝙ in lege ꝓpter infirmitatē eius ꝓfici non poterāt·nunc in eccla pleniter gerit. Jpe ē ei atriū domus dñi·qꝫ per ipm ingres/sus patꝫ in bterm cęle stem·qꝫ ergo bolocau sta ꝛ sacrificia in alta/ri typico nō poterant offerri·eo qꝫ oia ibi fi/guraliter fiebāt. Rex nr erexit altare fidei in eccla in quo bolocau sta et sacrificia quoti/die spiritualiter xo of ferūt·hinc ē etiā qꝫ do minus ait: bolocausta et sanguinem victima rum nolui.

¶ Altare gneum Qđ fecit moyses posi tum erat ante templū cōtra ianuas eius·ꝛ qꝫ illud angustum erat et capere non poterat: me dū atrij iub dio san ctificauit· vbi posuit il lud altare maximū qđ fecerat·xx·cubitoꝝ.

¶ Festiuitatē ce· Ra. Jn verbis diex/ita te eadē re scriptuꝫ est·fecit ergo salomon festiuitatem in tpe illo septē diebꝫ ꝛ ois israel cū eo. Ecclesia magna valde ab introitu emath vsqꝫ ad torrentē. Fecitqꝫ die octauo collectaꝫ eo qꝫ vedicallet altare septē diebꝫ ꝛ solemnitatē celebrasset diebꝫ septē· Jgit salomon ozans omnē ozationeꝫ ꝛ deprecatōem hanc: surrexit de con spectu altaris dñi. Utrumqꝫ enim genu in terraꝫ fixerat: ꝛ manus ex panderat ad cęlum. Stetit ergo et benedixit omni ecclesię israel voce magna dicens: Benedictus dñs deus: qui dedit requiem populo suo israel iuxta omnia quę locutus est. Non cecidit neqꝫ quidē sermo vnus ex omibus bonis quę locu/tus est per moysen seruum suum. Sit dñs de⁹ noster nobiscuꝫ sicut fuit cum patribus nostris·non de relinquens nos neqꝫ ꝓiciens·sed inclinet cozda nostra ad se: vt am/bulemus in vniuersis vijs ęius et ſ·i·legalia. custodiam⁹ mādata eius ꝛ cerimo †ſ decisiones causaꝝ·⁊ ſ quantū ad moralia. nias eius ꝛ iudicia quęcūqꝫ man dauit patribus nostris: et sint ser/mones mei isti quibus deprecatus sum cozam dño· approꝓinquātes domino deo nostro die ac nocte· vt faciat iudicium seruo suo ꝛ po/pulo suo israel per singulos dies vt sciant omnes populi terrę quia dñs ipse est deus: et non est vltra absqꝫ eo. Sit quoqꝫ coz nostrum perfectum cum dño deo nostro· vt ambulemus i decretis eius: ꝛ cu/stodiamus mandata eius sicut et hodie. Jgit rex ꝛ omnis israel cum eo immolabāt victimas cozā dño Mactauitqꝫ salomon hostias pa/cificas quas immolauit dño boum viginti duo milia·ꝛ ouium centuꝫ viginti milia. Et dedicauerūt tem plum domini rex et filij israel. Jn die illa sanctificauit rex medium atrij qđ erat ante domum domini Fecit quippe bolocaustū ibi et sa/crificium ꝛ adipem pacificorū: qm altare gneum qđ erat cozam dño minus erat: et capere non poterat bolocaustū ꝛ sacrificium ꝛ adipem pacificorū. Fecit ergo salomon in tempore illo festiuitatem celebrem ꝛ omnis israel cum eo· multitudo magna ab introitu emath vsqꝫ ad riuum ęgypti cozam dño deo no/stro septem diebus et septem die/bus·id est· quattuordeci diebus: et in die octauo dimisit populos ſagentes gratias propter opa que fecisset·ꝛ ozā ecs salomonem longeuo tempore regnare. Qui benedicentes regi ꝓfecti sūt in tabernacula sua lętantes alacri qꝫ corde super omnibus bonis qꝫ fecerat deus dauid seruo suo et is/rael populo suo.

C. IX

Factū est autē cum perfecisset salomon ędificium domus dñi ꝛ ędificium regis et omne qđ optauerat et vo/luerat facere: apparuit ei dominus secundo sicut apparuerat ei in gabaon. Dixitqꝫ dñs ad eum: Exau diui orationem tuam ꝛ deprecatō nem tuā quā deprecatus es cozā me: sanctificaui domuꝫ hanc quā ędificasti vt ponerem nomen meū ibi in sempiternū: et erūt oculi mei et coz meum ibi cunctis diebus. Tu quoqꝫ si ambulaueris coram

vicesimatercia die mē sis septimi dimisit po/pulos ad tabernacula sua. Et est sensus qꝫ ex pletis diebꝫ vij· dedi cationis· subsecuti sūt dies scenophegie· qui a quidecimo die jūsis septimi inchoabant et in die vicesimosecūdo finiebāt. Utrisqꝫ ergo festiuitatibus recte per actis ꝛ scenophegiarū octauo die finita dimi sit rex populos ad sua quod etiam iosephus attestatur

¶ Be. Mystice. So lemnitas quā fecit sa/lomō ꝛ ois israel signi ficat gaudia sanctorū q̄ cū xpo vero pacifico ꝑpetualiter bāt. Loca qđqꝫ ꝓgrūt·emath enī interꝑtat dñi veritas. Riuus siue torrēs ęgi pit significat mortem tempalē quā i ęgypto cōsistens·i·in tenebris huius mūdi null⁹ eua dere pōt·ois q̄ israel a riuo ęgypti vsqꝫ emat fstum celebrat cum sa lomone: quādo sancti post finē ꝓsentis vitę veraciter ęternis gau dijs cū dño christo per fruūtur. Septē ꝛ septē diebꝫ festa celebrantur qꝫ electi ꝙ septiformem gratiā mō in hac vita q̄ septenario discurrit gaudent in spe: ꝛ tunc i sabbato vero·i·aiaꝝ requie gaudebūt i re·i· in ipsius veritatis pce ptione. Dies octau⁹ re surrectio est sanctoꝝ se cutura p⁹ sabbatismū aiarum. Tūc in mansi onibus cęlestibus qđqꝫ scđm meritoꝝ q̄litates collocabūtur· vbi ala cri corde lętantur xp̄o laudātes super bonis quę in christo pater cō tulit christianis.

¶ Ab introitu emath· Ra· Per introitum emath septen trionales indę plagā Per riuū sine torrētē ęgypti dsignat austra lem. Jste autem riuus non est nilus· sed aliuꝰ fluuius qui iuxta riuo chomilā influit i mare Emath autem ciuitas syrię est quę nunc epi phania vocat ab anti ocho epiphane.

¶ Lętantes. Decantantes cū velatatione hymnos ita vt in ea iocun ditate sine labore ad propria remearent.

¶ Prebente ligce. ctab. ꝛc. Raba. Multum auri ⁊ argēti ligna quoq; cedrina et cypressina ad ędificium rex tyri contulit: quē salomō inanis cōpensationibus redonauit inter quas ciuitates viginti nō ꝓcul a tyro condonauit. Quę cū displicuissent mittens ad salomonē dixit se ciuitatibus nō egere: et tunc appellate sunt terra gabaon qđ lingua phœnica displicere significat. Ꝟ chabul quasi germē interpretat. Quo ergo dicte sunt chabul: nisi forte dictū sit per yroniam quia germen cū plenitudie fructuū nō afferent.

¶ Edificauit ergo salo. Raba. Urbes qs ędificasse dr: ꝟ est mello ⁊ murum bierusalem bezer maged do gazer ⁊ reliqua ec clesię decorem signant quā verus salomō ad sempiternam letiam ꝓparauit. Interpretatur aūt mello adimpletio bezer sepatus vel sanctificatus mageddo ęnaculū eius. Gazer prędatio vel dimissio bethoron dom⁹ montium baalath ascendens interpretatur Sancta ergo ecclesia ipsa ciuitas dī est vbi impletur voluntas dei hęc sepata ab errore sanctificata est in fide ⁊ bonis opibus ibi est refectio virtutum. Discernit aūt hęc mundus ab immundo et domus est montiū i habitatō sanctoꝝ ⁊ fructus iusticie sicut palma florens ascendit de virtute in virtutē vt videat dēum in syon. Vicos suos q̄ erant absq; muro muniit salomon: qz rēus ętus fideliuz gratia sua ita protegit vt hostibo spūalibus ī supabiles existant.

¶ Ra. Ciuitates qs salomon ędificauit de reliquijs ammorreoꝝ fuerūt quas ñ potuerūt filij israel delere sicut in ihesu nane legitur. has postea rex ęgypti subuertit ⁊ dedit in dotem filię sue vxori salomē sicut ambulauit pater tuus in simplicitate cordis et in equitate: ⁊ feceris omnia quę ꝓcepi tibi et iudicia mea et legittima mea seruaueris: ponā thronuz regni tui sup israel in sempiternū. sicut locutus sum dauid patri tuo dicens: Non auferetur vir de genere tuo de solio israel. Si aūt auersione auersi fueritis vos ⁊ filij vestri nō sequētes me. nec custodientes mādata mea ⁊ cerimonias quas ꝓposui vobis: ꝛ abieceritis ⁊ colueritis deos alienos ⁊ adorazueritis eos. auferam israel de supficie terrę quā dedi eis: ⁊ templum qđ sanctificaui nomini meo ꝓoīciam a conspectu meo. eritq; israel in ꝓuerbiū et in fabulam cunctis populis: et domus hęc erit in exemplū. Omnis qui transierit per eaz stupebit ⁊ sibilabit ⁊ dicet: Quare fecit dominus sic terrę huic ⁊ domui huic Et respōdebunt: qz dereliquerunt dominū deum suum qui eduxit patres eorum de terra ęgypti. ⁊ secuti sunt deos alienos. et coluerunt eos ⁊ adorauerunt eos: idcirco induxit dominus sup eos oīe malū hoc. Expletis aūtē annis viginti. postquā ędificauerat salomon duas domos. i. domū dei. ⁊ domum regis. hyram rege tyri prębēte regi salomoni ligna cedrina ⁊ abiegna ⁊ aurum iuxta omne qđ opus habuerat: Tunc dedit salomō hyram viginti oppida ī terra galileę Et egressus est hyram de tyro vt videret oppida quę dederat ei salomon: et nō placuerūt ei. Et ait: Nęcine sunt ciuitates quas dedisti mihi frater? Et appellauit eas ꝟ i mala non placens. terram chabul vsq; in diem hanc. Misit quoq; hyram ad regē salomonem centum viginti talenta auri. Hęc est summa expensarū quā obtulit salomon rex ad ędificandā domum dñi ⁊ domum suā ⁊ mello ⁊ murum hierusalē. ⁊ bezer ⁊ mageddo ⁊ gazer. Pharao rex ęgypti ascendit ⁊ cepit gazer. succendit q; eam igni. ⁊ chananęum qui habitabat in ciuitate interfecit: ⁊ dedit eam in dotē filię suę vxori salomonis. Edificauit ergo salomon gazer ⁊ bethoron iferiorē ⁊ baalath ⁊ palmiram in terra solitudinis. ⁊ omnes vicos qui ad se ptinebant ⁊ erant absq; muro muniuit. ⁊ ciuitates curruum ⁊ ciuitates equituz ⁊ quodcunq; ei p'placuit vt ędificaret in hierusalē ⁊ in libano ⁊ i oīi terra potestatis suę. Uniuersū populum qui remanserat de ammorreis. ethęis. ⁊ pherezęis. et euęis ⁊ hiebusęis qui non sunt de filijs israel. horū filios qui remāserant in terra quos. s. non poterant filij † ꝟ quia chananeos ⁊ phęreos fecit seruire ⁊ agriculturam exercere ad opus filiorum israel. israel exterminare. ꝟfecit salomon tributarios vsq; ad diem hanc. De filijs aūtē israel non constituit rex salomon seruire quēq;: sed erāt viri bellatores ⁊ mīstri eius ⁊ principes ⁊ duces ⁊ prefecti curruum ⁊ equoꝝ. Erāt aūtē principes sup omnia opera salomonis prępositi quingēti quinquaginta qui habebāt populuz subiectum ⁊ statutis operibus imperabāt. Filia āt pharaonis ascendit de ciuitate dauid monis. ⁊ idcirco redidit eas salo.

¶ Et palmirā in solitudine. Inhabitabilis regio ee q; nusq; aqua inuenit etur. sed illo loco vbi ędificata est ciuitas fontes abūdant. ⁊ palma quę grece vocat palmira ipsa ē emath hinc epyphania vel antiochia.

¶ Uniuersū populū. Ra. Qui non fuerat de filijs israel scat pacifice nostre tributarios: cū eis q̄ non fuēt filioꝝ numero. ꝟ in seruitute ꝓpetua seruitium. tales licet in multis ad nutum seruiant. tñ frequēter vsibus seruiunt ecclesię cum in ꝓsenti tempore de rebus suis solatia prębent.

¶ De filijs aūt israel ꝛc. Rab. Eos qui non erant de stirpe filij sūt sed liberi. quos filius dei sanguine liberauit non constituit salomō nostre seruire: quia nemīnem cogit ritu gentili seruire. nemmem ceremonias veteris legis temporibus nostris seruare. sed bellatores ⁊ se. qui cōtra spiritales nequitias sancto fuerit ⁊ gladio spiritus timicent. ⁊ ministros suos fieri. hoc est spirituale obsequium in bonis operibus sibi pębere. Et principes et duces sic vt bene sibi ꝓsidentur. ⁊ carnis lasciuiam domēt. siue vt subditos sibi bene regant ⁊ in semitas iusticię dirigant.

¶ Quinquaginta. Raba. Quinquagesimo die pt⁹ palcha et ler in monte syna tributa est. et spiritus paraclitus super discipulos venit. Quid ꝙ significat iste prępositorū numerus nisi q; hi qui spiritu sancti gratia legis domini scientiam habere merentur. ipsi ⁊ se ⁊ alios bene regere possunt.

¶ Offerebat quoq; salo. ⁊c. Rab. Offert pacifice noster tribus vicibus cum in mēbris suis per sancte trinitatis fidem obsequium acceptabile exhibet deo. offert enī q̄sq; fidelis holocausta domino: cum corpus castigando macerat et desideria carnis igne spiritussancti consumere festinat. Offert victimas cum vota labiorum in laudem domini expandit. Pacificas cum bonorum operum munus exhibet. Hoc super altare debet offerre: quia in ardore cordis vbi decet ignē diuinum semper ardere id est flammas charitatis semper feruere quicquid in abstinentia bona operatione. gratiarum actione laborat. iustum est vt totum in suauitate spiritussancti offerat deo. Sicq; adolebat thimiama cum oratione mea coram deo in cordis secreto preparat. et ea que sunt deo placita postulat.

¶ Classem. Rab. Classis est ecclesia que in mari mundi posita studium impendit. thesauros sapientie et scientie operisq; virtutum acquirere. vbi sunt serui byram nautici gnari maris cum seruis salomonis dum gentiles seculari sapientia eruditi cū his qui in lege moysi periti sunt i vnitate fidei sociantur. Dos salomon noster in ophir que interpretatur infirmās. i. in vilitates litteræ mittit: ut sumptus inde aurum. id ē sensum pciosū nō sibi sed ipsi salomoni ascribentes referant. Quārū centū viginti talenta. id ē. historiā allegoriam. tropologiam. anagogen. in duobus testamētis.

¶ In ophir. Rab. Ophir nomen est prouincie in india. ab ophir vno de posteris heber nominata. que ⁊ terra aurea appellat. eo q; mōtes aureos habeat qui a leonibus ⁊ serpentibus pessimis custodiuntur. Ad quos nullus aliter accedere audet nisi qui in nauibus stantes iuxta litus terrā quam vnguibus leonū effossam inuenerint: in suā nauem recipiāt: vt si bestie eos sentiunt facile in mari recipiātur.

¶ Sed et regina ⁊c. Isi. Allegor. Hec regina venturam ecclesiam de gentibus desiderantem christum figurabat. q̄ circumamicta varietate ⁊ populi sui ⁊ paterne domus oblita currebat barbara gente nō animo. in aperto peregrina. in occulto sancto ⁊ fieri conciuis optans.

¶ Uidēs aūt regina. ⁊c. Raba. Regina viso salomone et gloria eius stupens super prudentia eius dixit: Verus est sermo ⁊c. Sic sancta ecclesia auditis miraculis christi prouocata est ad q̄rendum eum. Quo p fidem inuento. consideratis sancte scripture testimonijs diuitatis eius potentiam agnoscens. parum putat esse omne quod sibi antea narratum est de eo.

¶ Beati uiri. ⁊c. Raba. Regina admirando in laudem salomonis erupit dicens: Beati viri tui ⁊ b. s. ⁊c. Vere beati sunt quorum rex est christus. et qui eterna eius visione perfrui merentur. ⁊ gloriam quā habet cum patre ⁊ spiritusancto conspicere. et sapientiam que mundis corde se ostendit perpetualiter percipere dignantur.

¶ Lignatina. Rv. Cōdito: noster ligna preciosa boc est doctores sanctos quorum fides viros nō deserscit nec foliorum verba decidunt: sed fructum bonorum operum temporibus suis reddunt ad muninen domus dei boc est ad confirmationem ecclesie sue ponit. vt eorum vndiq; vallata doctrina et exemplis ruinam scelerum. non sentiat.

¶ Imputribilia ⁊ spinosa in similitudine albespine. Lina rotunda sunt et candida ex eis fiunt fulcra a fulciendo dicta videlicet sustentacula ad formam templi. vel gradus domus domini et omnia instrumenta musicorum.

¶ Lanoribus. Rab. Hi quicquid agunt in verbo aut opere. omnia in laude dei faciūt. laudē inter aduersa ⁊ prospera. corde. ore. ope. pronūciare non cessant. Vñ sup muros ⁊ hierusalē constituti costodes tota die ⁊ nocte non cessabunt laudare nomen domini.

in domum suam quā ędificauerat ei salomon. Tūc ędificauit mello.
† ℣ In pascha penthecostē. in scenophegia iuxta precepta legis

Offerebat quoq; salomon † tribus vicibus per annos singulos holocausta et pacificas victimas super altare q̄s ędificauerat dño: et adolebat thimiama coram domino. perfectumq; est templum.

Classem † ℣ Asiongaber que festinantes aut fortes siue viriliter interpretatur ℣ insula est in sinu egipti aco quoq; fecit rex salomon in † asiongaber q̄ est iuxta baylam in litore maris rubri i terra ydumeça.
† uel emarris rubri vbi classis iosaphat attrita est tempestate.

Misitq; biram in classe illa seruos suos viros nauticos et gnaros maris cum seruis salomonis. Qui cū venissent in ophir sumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum detulerunt ad regem salomonem.

C. X.

Seo et regina
† ℣ Saba ciuitas est regalis etbi opie vnde fuit hec regina que
Saba audita fama salo
prefuit duobus regnis ethiopie ⁊ egipti.
monis in nomine dñi venit temptare eum in enigmatibus. Et ingressa hierusalē cū comitatu mlto et diuitijs. camelis portātibus aromata ⁊ aurū infinitū nimis ⁊ gemmas pretiosas venit ad regem salomonē: ⁊ locuta est ei vniuersa q̄ habebat in corde suo.
℣ Studuit proponere questiones ⁊ earum solutiones.
Et docuit eam salomon omnia verba q̄ proposuit. Non fuit sermo qui regem posset latere: ⁊ non respondere ei.

Uidens autē regina saba omnem sapientiā salomonis. ⁊ domū quā ędificauerat. et cibos mense eius
† ℣ uniuscuiusq; ordinis ministri vnius tantum colobis habuerunt vestes. vt inter tantas multitu
et habitacula seruorū. et † ordines
dinem ministrantium aliqua esset cognitio officiorum singulorū
ministrantiū. vestesq; eorū. et pincernas. et holocausta q̄ offerebat
† ℣ Ba. Regina non habebat vltra spiritum vide
in domo domini: nō habebat vltra spiritum. Dixitq; ad regē: Verus est sermo quē audiui in terra mea super sermonibus tuis ⁊ sup sapientia tua. ⁊ non credebam narrantibus michi. donec ipsa veni ⁊ vidi oculis meis: ⁊ probaui q̄ media pars michi nunciata nō fuerat. Maior est sapientia et opera tua q̄ rumor quem audiui. Beati viri tui et beati serui tui hi qui stant coram te semp et audiunt sapientiā tuam. Sit dñs deus tuus benedictus cui complacuisti. ⁊ posuit te super thronum israel. eo q; dilexerit dñs israel in sempiternū: et cōstituit te regem vt faceres iudiciū ⁊ iusticiā. Dedit q; regi centū viginti talenta auri: et aromata mlta nimis: et gēmas pretiosas. Nō sunt allata vltra aromata tam multa q̄ ea que dedit regina saba regi salomoni.
℣ id est ram preciosa.
Sed et classis hyrā que portabat aurum de ophir. attulit ex ophir ligna tina multa nimis et gemmas pretiosas. Fecitq; rex de lignis tinis fulcra domus dñi et domus regie. ⁊ citharas lyrasq; cantoribus

¶ Rex aūt salomon. Rab. Et pacificus noster ecclię suę omnia quę petit dabit. Unde quęcūq; petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Non solum qđ petim⁹ immo etiā quę būana fragilitas aut nescit aut nō presumit petere gtuito munere largitur.

¶ Ducenta scuta. Rab. In paralip. Scutis addūtur hastę aureę qt lanceis z scutis vtebātur duces ecclesiastici ad hostiū dom⁹ regis. Vñ lectulum salomonis septuaginta fortes ambiunt.

¶ Rab. Excubātes ad hostia dom⁹ regis sunt predicatores qui custodiūt domum dñi vt insidiatoribus intercludant aditum. Ducente hastę de summa sercentoꝝ scudoꝝ facte sunt quia patres vtriusq; testamenti doctrina z operatōe pfecti sunt cū quicqđ sermone docuerunt bonis operibus probauerunt. Ducenta scuta quoꝝ singula trecenti aurei vestiebant fidem perfectam eorum significant quā in sancte trinitatis confessione habebant. Bene ergo custodes domus domini hastas et scuta aurea portant quia rectores ecclesię caritate superne sapiētię splendētes z verborum iaculis inimicos confodiunt et scuto fidei tela neqssimi ignea repellentes extinguunt.

¶ Saltus libani. Silua libani ecclesiam gentiū significat quę de fastu superbię absq; in fabrica domus dei aptatur. Vñ. Invenimus eam in cāpis silue.

¶ Thronū de ꝛc. Raba. Thronus vel solium est imperialis sedes ꝙ in canticis ferculum appellat: eo qđ residentes ferat vel de loco ad locum circūferat. Ad quod per sex ascensionis gradus ascendebatur. Sub solio erat scabellum aureum z summitas throni rotunda tenta duabꝰ manibꝰ vel brachijs getrinsec⁹ iuxtaq; stabant duo leones adiuuātes sustentare sedile. Duodecim leūculi qz sex erant ascēsionis gradus altrinsecus positi erāt pro sustētaculo ascēdentis gradus.

¶ Rab. Solium salomonis ecclesia esse intelligitur in qua pacific⁹ nr regnās iudicia sua facere dinoscitur. Bene de ebore factū esse mēoratur quoniam elephas cui⁹ hęc ossa sunt inter quadrupedia sensu plurimū valet z temperāter miscetur femine suę z coniuge secunda non vtitur hoc pudicis aptatur qui per castitatē christi ꝓcepta sequūtur. Hanc vestiūt auro qa splendorem glorię suę in ea per miracula clarescere fecit. Sex diebꝰ perfecit deus mundi ornatū qui numerus perfectione sua perfectionē operū significat. Septimo requieuit deus z qz sex gtatibꝰ mundi constat in quibus licet operari quisq; celestē patriam desiderat bonis operibꝰ festinet ascendere. Rotunditas throni in posteriori significat requiem gternam quę post hanc vitam sanctis futura est. Ubi quisq; hic bene laborat mercede remūerat⁹ perhenni quiete perfruetur. Manus tenentes sedile signt solatia diuine gratię quę ecclesiā ad celeste regnū prouehunt. Ideo duę: quia in vtroq; testamento hoc predicatur quia nō nisi diuino adiutorio ad bonū profici potest. Per leones duos patres vtriusq; testamēti figurātur qui fortitudine animi sibi z alijs dominari didicerunt.

Non sunt allata huiusce mōi ligna tina neq; visa vsq; in ꝓsentem diem. Rex autem salomon dedit regine saba omnia quę voluit z petiuit ab eo exceptis his quę vltro obtulerat ei mūere regio. Quę reuersa est z abijt in terram suam cū seruis suis. Erat aūt pondus auri quod offerebatur salomōi per singulos annos sexcentorum sexagintasex talentoꝝ auri: excepto eo qđ afferebant viri qui super vectigalia erant et negociatores. vniuersi qđ scuta vendentes: z omēs reges arabię ducesq; terrę. Fecit quoq; rex salomon ducenta scuta de auro purissimo. Sexcentos auri siclos dedit in laminas scuti vnius

§ vel a.

§ Pelte sunt scuta media sicut luna quando est semiplena

et ccc peltas ex auro ꝓbato. Trecentę minę auri vnā peltam vestiebāt: Posuitq; eas rex in domo saltus libani. Fecit etiā rex salomon thronum de ebore grandē: z vestiuit eum auro fuluo mnis. qui habebat sex gradus. Et summitas throni erat rotūda in parte poste

§ in ascensione gradus hinc atq; inde oppodiatio sunt ut melius ualeat quis ascendere

rioꝝ z duę manus hinc atq; inde tenentes sedile. et duo leones stabant iuxta manus singulas: z duodecim leunculi stantes super sex gradus hinc atq; inde. Non est factū tale opus in vniuersis regnis Sed z omnia vasa de quibus potabat rex salomon erant aurea: et vniuersa suppellex domus saltus libani de auro purissimo. Nō erat argentuꝫ nec alicuius ꝓcēj puta batur in diebus salomonis: quia classis regis per mare cū classe hyram semel per tres annos ibat in tharsis: deferens inde aurum z argentum et dentes elephantoꝝ et

§ Rab. Et pacificus noster super omnē celsitudinem sanctoꝝ qui uere reges iuste exaltatur quoniam quis in nubibus equabitur domino

simias z pauos. ¶ Magnificatus est ergo rex salomon super omnes reges terrę diuitijs et sapientia: et

§ Et uniuersa ecclesia hoc appetit ut ad conspectum gloriae nostri regis perueniat unde. Quesiui

vniuersa terra desiderabat vultū multum tuum. vultū tuum domine requiraꝫ

salomonis. vt audiret sapientiam eius quā dederat dñs in ore eius.

§ Et unusquisq; sēm q uires sibi supperunt in

Et singuli deferebāt ei munera verbo seu factis obsequiū studet prestare deo

sa aurea z argentea. vestes z arma bellica. aromata quoq; et equos

Non est factū. ꝛc. Apte ecclesię conuenit istud cui dicitur. Multę filię congregauerunt diuitias. tu supergressa es vni.

¶ Sed et omnia vasa. ꝛc. Omnia vasa que pacifici nostri ministerio fungūtur aurea sunt: quia omēs animę sanctorum quę sunt vasa dei. vt dei ne voluntati seruiant splendore sapientię et dilectōnis nitentes cōtinent potum vitę et fit in eis fons aquę salientis in vitam gternam.

¶ Nec alicuius. precij putabatur Ra. Quia scām apostolū nō est in sermōe verbum dei sed in virtute z ꝓdicatione euāgelij. Non in persuasibilibus humanę sapientię verbis consistit: sed in ostensione spiritus et virtutis vt fides nostra non in sapientia hominum: sed in virtute dei sit.

¶ Deferens inde aurum et argentū Rab. Quid aurū argentuꝫ vt significet notū est. Ceterū dentes elephantoꝝ significāt doctores fortes propter nitorē sapię. Per simias actus humanos imitātes: sed bestialiter viuētes significātur qui ad fidem ex gentibꝰ veniūt qui fidem tenere videntur z operibꝰ negāt. Per pauos quorum caro si siccata fuerit imputribilis permanere dicitur quia pennarum pulcritudine vestiuntur: perfecti igne tribulationis decocti adeo vt varijs virtutibꝰ decorentur. Nec debarsi videlicet de amaris fluctibꝰ seculi ad salomonē nostrū deferūtur. Thasis exploratio gaudij dicitur.

¶ Arma bellica prosequitur. Congregauit salo cur. Rab. Debis iosephꝰ prosequitur. Eromabātur alcēlotes coꝝ primū decora iuuēte florentes hites magnā procreatē diffundētes in equoꝝ sessione comā purpura circūamicti qui armati existētes circa regē arcusq; ferentes eqtabant ante eum quādo ad locuꝫ aliquem debebat ire.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

et mulos per annos singulos. Cōgregauit salomon currus et equites. et facti sunt ei mille quadringenti currus. et duodecim milia equitum. et disposuit eos per ciuitates munitas: et cum rege in hierusalē. Fecitq; vt tanta esset abundantia argenti in hierusalem. quanta et lapidum: et cedroꝝ prębuit multitudinem quasi sycomoros quę nascuntur in campestribus. Et educebantur equi salomoni de ęgypto
§ insula est.
et de choa. Negociatores enim regis emebāt de choa: et statuto precio perducebāt. Egrediebatur autem quadriga ex ęgypto sexcentis siclis argenti: et equus centum .l. quaginta. atq; in hunc modū cuncti reges etheorum et syrię equos venundabant.

C .XI.

Exaūt salomon adamauit mulieres alienigenas multas: filiam quoq; pharaonis et moabitidas et ammonitidas. ydumeas et sydonias et etheas de gētibus sup q̄bus dixit dñs filijs israel: Non ingredimini ad eas: neq; de illis ingredient ad vestras. Certissime enim auertēt corda vestra: vt sequamini deos earum. His itaq; copulata est rex salomon ardentissimo amore. Fueruntq; ei vxores quasi regine septingentę: et concubinę trecentę. Et auerterūt mulieres cor eius.
§ non erat sed moribus vel sapientia.
Cumq; iam esset senex. deprauatū est cor eius per mulieres vt sequerer deos alienos: nec erat cor eius perfectū cū domino deo suo sicut dauid patris eius. Sed colebat
§ id est iunonem
salomon astarthen deā sydoniorū et chamos deam moabitarū et moloch ydolum ammonitarū. Fecit q; salomon q̄d nō placuerat coram dño: et non adimpleuit vt sequeretur dñm sicut dauid pater eius. Tunc ędificauit salomon phanū chamos ydolo moab in monte q̄ ē contra hierusalē. et moloch ydolo filiorū ammon. Atq; in hunc modū fecit vniuersis vxoribus suis alienigenis quę adolebāt thura et immolabant dijs suis. Igitur ira tus est dñs salomoni q̄ auersa eēt mens eius a dño deo israel. qui apparuerat ei secundo: et precęperat de verbo hoc ne sequeretur deos alienos: et nō custodiuit quę mandauit dñs ei.
§ vnde per nathan prophetā vel per aliū
Dixit itaq; dñs salomoni: Quia habuisti hoc apud te et nō custodisti pactum meū et precepta mea quę mandaui tibi: dirumpens scindam regnū tuū. et dabo illud seruo tuo. Verūtamen in diebus tuis non faciam propter dauid patrem tuū. de manu filij tui scindam illud: nec totum regnū auferam: sed tribum vnam dabo filio
§ propter suos
tuo propter dauid seruum meū et hierusalem quā elegi. Suscitauit autē dñs aduersarium salomoni adad ydumeum de semine regio. q̄ erat in edom. Cum enim esset dauid in ydumęa. et ascendisset ioab princeps militię ad sepeliendum eos qui fuerant interfecti: et occidisset omnē masculinū in ydumęa
Per eni mensibus ibi morati est ioab et oēs israel: donec interimerēt

C XI
Rab. Salomonē arguit vehementer scriptura. Nichilq; de pęnitētia eius. vel indulgentia dei memorat. forte dicat quis mulieres alienigenas significare ecclesias de gentibus. Posset hoc fortasse intelligi. si ille propter salomonē deseruerent deos suos. cuius vero ipse propter eas corruerit deos earum. nō est q̄ quid veri boni cōiectari queat. Apparet in persona salomonis mira excellētia. et mira subtilio. fleda vorago quod illo diuisis temporibus extitit pri⁹ bonum. et posteri⁹ malum hoc ecclesia sil' ostēditur. Nam bona illius. bona eccl'ę. mala illi⁹ mala eccl'ię significāt

omne masculinū in ydumęa. Fugit adad ipse et viri ydumęi de seruis patris eius cū eo vt ingrederetur ęgiptū. Erat aūt adad puer pūulus. Cunqꝫ surrexissent de madian venerunt in pharan·tulerūt qꝫ secum viros de pharan: ꝛ introierunt ęgiptum ad pharaonē regē ęgipti. Qui dedit ei domum·et cibos constituit: ꝛ terram delegauit Et inuenit adad gratiam coram pharaone valde·intantū vt daret ei vxorem sororem vxoris suę germanam tafnes reginę. Genuitqꝫ ei sozor tafnes genebath filium: et nutriuit eum tafnes in domo pharaonis. Eratqꝫ genebath habitās apud pharaonem cum filiis eius Cūqꝫ audisset adad in ęgipto dozmisse dauid cum patribus suis·et mozcuum esse ioab p̄cipem militię·dixit pharaoni: Dimitte me vt vadam in terrā meam. Dixitqꝫ ei pharao: Qua eni re apud me indiges vt quęras ire ad terrā tuā? At ille respondit: Nulla. Sed obsecro te vt dimittas me. Suscitauit eī quoqꝫ deus aduersariuꝫ razon filiū elia dan·q̄ fugerat adadezer regem soba dñm suū: ꝛ congregauit contra eum viros·et factus est princeps latronū cum interficeret eos dauid·abierūtqꝫ damascū et habitauerūt ibi·ꝛ constituerunt eum regem in damasco: eratqꝫ aduersarius israel cunctis diebus salomonis. Et hoc est malū adad et odium cōtra israel: regnauitqꝫ in syria. Hieroboaꝫ quoqꝫ filius nabath eufrateus de sareda seruus salomonis cuius mater erat nomine serua mulier vidua·leuauit manū p̄tra regē. Et hęc ē causa rebellionis aduersus eū: qz salomon mello ędificauit: ꝛ coęquit vozaginem ciuitatis dauid p̄tis sui. Erat autē hieroboam vir fortis et potens. Vidensqꝫ salomon adolescentem bonę indolis et industriū·cōstituerat p̄fectum sup tributa vniuersę domus ioseph. Factum est igitur in tempoze illo·vt hieroboa egrederetur de hierusalez· ꝛ inueniret eū abias sylonites ꝓpheta in via opertus pallio nouo. Erant autez duo tantū in agro. Apprehendēs qꝫ abias pallium suum nouū quo cooperꝰ erat·scidit in duodecim partes·ꝛ ait ad hieroboam: Tolle tibi decem scissuras. Hęc enim dicit dominus deus israel: Ecce ego scindam regnum de manu salomonis·ꝛ dabo tibi decē tribus. Pozro vna tribus remanebit ei ꝓpter seruum meū dauid·ꝛ hierusalē ciuitatē quam elegi ex omnibus tribꝰ israel: eo ꝙ dereliquerit me ꝛ adozauerit astarthen deam sydoniozum·et chamos deum moab. et moloch deū filioz ammon: et nō ambulauerit in vijs meis vt faceret iusticiam coram me et p̄cepta mea et iudicia mea sicut dauid pater eius. Nec auferā omne regnū de manu eius: sed ducem ponam eum cūctis diebus vitę suę ꝓpter dauid seruū meum quez elegi qui custodiuit mandata mea et p̄cepta mea. Auferā autem regnū de manu filij eius: et dabo tibi decē

§ Propter rebellionē

¶ Voraginem ciuitatis. Murus ciuitatis cecidit eo ꝙ et vno latere ḡipsum imminebat. Quā voraginem cum rex vellet cooperire quare muris constituit ducibꝰ vt hoc impleret opus: ꝑ hieroboā qui erat princeps tribꝰ ioseph noluit obedire regi·qui p̄stituerat eū p̄us sup ędificia ꝓpugnaculoꝝ q̄ faciebat in hierosolimis·vbi laborauit. ita vt rex ei principatuꝫ militię sup tribum ioseph conferret: sed rebellis factus egreditur de hierusalē qui occurrit prophęta reflectens cum in agrum vt nullꝰ auderet quid ei diceret. Elatusqꝫ vbis ꝓphętę suadebat populo vt se regem faceret·qđ audiens salomon quęrebat eū interficere.

¶ Erat aūt hieroboam vir fac. Hoc mandatū reedificationis murorum recusauit. Sed vnde tanta audacia·qz rex constituerat eum p̄fectum.

¶ Tolle tibi decē scissuras. Ra. Decem tribꝰ a domo dauid separatę sunt·et due relictę·quia ut ait apls·reliquię propter electionē gratię salę facte sunt·hieroboam qui decem tribꝰ a templo dei separans ad ydolatriam perducit·significat hereticos q̄ vnitatez fidei catholicę hereſibus scindunt. Ac sic cultui maligno rum spirituum subdūt. Hieroboam interpretatur q̄udicās populum. Nam heretici dū iudicare populum videntur·cum erroris sui sequacem faciūt. Tollunt decez sassuras cū legis p̄cepta violando corrumpūt·et vna tribꝰ cuꝫ sobole dauid remanſit·duꝫ sors electoꝝ in regula fidei catholicę permānsit·quia vnus deus·vna fides vnum baptisma.

tribus. Filio aũt eius dabo tribũ vnam vt remaneat lucerna dauid seruo meo cunctis diebus coram me in hierusalem ciuitate quã elegi vt esset nomen meum ibi. Te autem assumam et regnabis sup oia quę desiderat aĩa tua: et eris rex super israel. Si ergo audieris omnia quę precepero tibi: et ambulaueris in vijs meis: et feceris quod rectum est coram me custodiens mandata mea et precepta mea sicut fecit dauid seruus meus: ero tecũ et ędificabo tibi domũ fidelẽ: quo ędificaui dauid domum: et tradam tibi israel: et affligam semen dauid sup hoc. Verũtamen non cunctis diebus. Voluit ergo salomon interficere hieroboam. Qui surrexit et aufugit in ęgyptũ ad sesac regem ęgypti: et fuit in ęgypto vsq; ad mortem salomonis. Reliquũ autẽ verborũ salomonis et omnia quę fecit et sapientia eius: ecce vniuersa scripta sunt in libro verborum dierum salomonis. Dies aũt quos regnauit salomon in hierusalem sup oẽm israel quadraginta anni sunt. Dormiuitq; salomon cum patribus suis: sepultusq; est in ciuitate dauid patris sui: regnauitq; roboam filius eius pro eo.

Dies autẽ quos. Josephus dixit regnasse annis octuaginta: et vixisse nonaginta quattuor. Sed diuina scriptura eos tantum annos exprimit: quibꝰ regnauit antequã quisq; caretur.

C. .XII.

Venit autẽ roboam in sichem. Illuc eni congregatus est omnis israhel ad cõstituendũ eum regem. At vero hieroboam filius nabath cum adhuc esset in ęgypto, fugus a facie salomonis regis: audita morte eius reuersus est de ęgypto. Misseruntq; et vocauerũt eum. Venit ergo hieroboam et omnis multitudo israel et locuti sunt ad roboam dicentes: Pater tuus durissimus iugum imposuit nobis: tu itaq; imminue nunc paululum de imperio patris tui durissimo: et de iugo grauissimo qđ imposuit nobis: et seruiemus tibi. Qui ait eis: Ite vsq; ad tertiũ diẽ et reuertimini ad me

Cunq; abijsset populus inijt consilium rex roboam cũ ſsenioribus qui assistebant coram salomone patre eius dũ adhuc viueret: et ait eis Qđ mihi datis cõsiliũ vt respondeã pplo? Qui dixerũt ei: Si hodie obedieris pplo huic et seruieris et petitioni eor cesseris locutusq; fueris ad eos verba leuia: erunt tibi serui cunctis diebus. Qui derelinquit cõsiliũ senum qđ dederant ei: et adhibuit adolescentes qui nutriti fuerant cum eo et assistebant ei. Dixitq; ad eos: Qđ mibi consilium datis vt respondeam populo huic? Qui dixit michi: leuius facito iugum qđ imposuit pater tuus super nos: Et dixerũt ei iuuenes qui nutriti fuerant cũ eo: Sic loquere pplo huic qui locuti sũt ad te dicentes: pater tuus aggrauauit iugum nostrũ tu releua nos. Sic loqueris ad eos: Minimus digitus meus grossior ẽ dorso patris mei: et nũc pater meus posuit super vos graue iugum: ego autẽ addam sup iugum vestrum. Pater meus cecidit vos flagellis: ego autem cedam vos scorpionibus. Venit ergo

¶ Si seniores isti putantur damnasse roboam et ceteri principes salomonis.

C. .XII.

¶ Durissimum iugum. Quomodo verum est: cũ superius dictum sit: qđ salomon nõ constituit quẽquã seruire de filijs israhel vtiq; non fecit eos seruire in agricultura vel alio seruili opere. Verum principes ex eis cõstituit per singulas tribus: qui reddebant regi p vices singulis mẽsibus annonam et cętera quę de expẽsa regis superius referuntur. Quod modo durissimum iugum appellat.

¶ Adolescentes. De quibus eduran vnus fuit: qui postea lapidatus est: iuuenes scriptura non semper iuxta ętatem appellat sed iuxta instabilitatem animi. Nam roboam quadragesimo ętatis sue anno regnare cępit.

¶ Scorpiones. Genus est flagelli: licut et de spinis vel pomarijs solent esse virgę nodosę. Vel etiam flagellum saracenicum cũ duabus vel tribus virgis: quod habet in summitate plumbeas glandes: alias grandines.

¶ Ad roboam. Raba. Roboam de domo dauid fuit. sed in via eius non ambulauit. Fecit enim iuda scriptura teste in diebus illis malū coram dño & irritauerūt eum sup omnibus quę fecerant patres eorū. Fecerunt qs omnes abominationes gentium. Roboā ergo significat malos rectores in ecclesia qui terrenis cupiditatibus vrebiti & delectātes in multitudine obsequētium sibi non quotidianam habent solicitudinem sibi cōmissorum Interpretatur roboā latitudo populi. quia tales spaciosam & latā viam gradiuntur quę ducit ad mortem multos. Relictoq sanctorum patrum consilio. quorum dicta & exempla ad celsitudinē tendunt. Illis obtemperant qui inuidiby vesti derijs mancipati. laudibus iniquis & adulationibus eos grauant quibus cōminatur sapientia dicens. Vę tibi terra cuius rex puer ē & cuius principes mane comedunt panem. Et econtrario. Beata terra cuius est rex nobilis & cuius principes vescantur in tpe suo.

hieroboam et omnis populus ad roboam die tercio sicut locutus fuerat rex dicēs: Reuertimini ad me die tercia. Responditq rex populo dura derelicto consilio seniorum qđ ei dederant. & locutus ē eis secūdum consiliū iuuenū dicēs: Pr̄ meus aggrauauit iugum vestrum ego aūt addā iugo vestro. Pater meus cęcidit vos flagellis. ego āt cedam vos scorpionibus. Et non acquieuit rex populo qm̄ aduersatus fuerat eum dñs. vt suscitaret verbum suum qđ locutus fuerat in manu ahię sylonitę ad hieroboam filiū nabath. Videns itaq populus q̄ noluisset eos audire rex: Respōdit ei dicens: Quę nobis ps i ¶ inculcatio verboꝝ. dauid. vel quę hereditas in filio ysai? vade in tabernacula tua isrl'. Nunc vide domum tuam dauid. Et abijt israel in tabernacula sua. Super filios aūt israel quicunq habitabāt in ciuitatib⁹ iuda regnauit roboam. Misit ergo rex roboam aduram qui erat sup tributa. et ¶ vel israel. lapidauit eum omnis populus: et mortuus est. Porro rex roboam festinus ascendit curruꝫ & fugit in hierusalez: recessitq israel a domo dauid vsq in presentem diem. Factum est aūt cum audisset omnis israel q reuersus esset hieroboam miserunt & vocauerūt eum congregato cętu: & constituerunt eum regem sup omnez israel: nec secutus est quisq̄ domuꝫ dauid p̄ter tribuum iuda ¶ solam. Venit aūt roboam hierusalez. & cōgregauit vniuersam domū iuda & tribū beniamin centū octoginta milia electorum virorum & bellatorū. vt pugnarent contra domū israel. & reducerent regnum roboam filio salomonis: Factus est aūt sermo domini ad semeiam virum dei dicens: Loquere ad roboam filiū salomonis regem iuda. & ad omnē domum iuda et beniamin et reliquos de populo dicens: Hęc dicit dominus: Non ascēdetis nec bellabitis contra fratres vestros filios isrl': Reuertatur vir in domum suam: a me enī factū est verbū hoc. Audierūt sermonem dñi. & reuersi sunt de ire sicut eis p̄ceperat dñs. Ædificauit aūt hieroboā siche in monte ephraim. & habitauit ibi. Et egressus inde ędificauit ¶ phanuel. ¶ phanuel ciuitas metropolis regni hieroboaz. Dixit q̄ hieroboam in corde suo: Nunc reuertetur regnū ad domuꝫ dauid si ascenderit populus iste vt faciat sacrificia in domo dñi in hierusalē & cōuertetur cor populi huius ad dñm suum roboam regem iuda: interficiētq me & reuertētur ad eū Et excogitato consilio fecit duos vitulos aureos. & dixit eis: Nolite vltra ascendere in hierusalē. Ecce dij tui israel. qui eduxerūt te de terra ęgypti. Posuitq vnū in bethel & alterum in dan. Et factū est hoc verbum in peccatum. Ibat ei populus ad orandū vitulum vsq in dan. Et fecit phana in excelsis & sacerdotes de extremis populi q̄ non erant de filijs leui. Constituit q̄ diem solemnem in mēse octauo quidecima die mensis in similitudinē solēnitatis quę celebrabatur

¶ Fecit duos vitulos. Hieroboam quare vitulos fecerit vel quomō iosephus sufficienter exponit.

in iuda. Et ascendens altare similiter fecit i bethel: vt immolaret vitulis quos fabricatus fuerat. Constituitq; in bethel sacerdotes excelsorum quę fecerat: z ascendit super altare qđ extruxerat in bethel vicesima die mensis octaui quē fixerant de corde suo. Et fecit solennitatem filijs israel: z ascendit super altare vt adoleret incensum.

C. XIII.

Ecce vir dei venit de iuda in sermone domini in bethel hieroboam stāte super altare z thus iaciente. Et exclamauit contra altare in sermone dñi. z ait: Altare. altare. hęc dicit dñs: Ecce filius nascetur domui dauid iosias noie: z immolabit super te sacerdotes excelsorum. qui nūc in te thura succendunt: z ossa hoim super te incendet. Dedit q; in die illa signum dicens: hoc erit signum qđ locutus est dñs: Ecce scindetur altare. et effundetur cinis qui i eo est. Cumq; audisset rex sermonem hoīs dei quē inclamauerat contra altare in bethel. extēdit manū suā de altari dicens: Apprehendite eū Et exaruit manus eius quā extenderat contra eum: nec valuit retrahere eā ad se. Altare quoq; scissum est: z effusus est cinis de altari iuxta signum qđ prędixerat vir dei in sermone dñi. Et ait rex ad virum dei: Deprecare faciem dñi dei tui z ora pro me vt restituatur manus mea michi. Orauitq; vir dei faciē dñi. z reuersa est manus eius ad eum: z facta est sicut prius fuerat

§ vel regis.

Locutus est aūt rex ad virum dei: Veni mecū domum vt prandeas: z dabo tibi munera: Responditq; vir dei ad regē: Si dederis michi mediam ptem domus tuę non veniam tecū. nec comedam panē: nec bibam aquā in loco isto. Sic enim mandatū est michi in sermone dñi pręcipientis: Non comędes panē neq; bibes aquas: neq; reuerteris per viā quā veniſti. Abijt ergo per aliam viā: z non est reuersus p iter quo venerat in bethel. Prophetes autem quidam senex habitabat in bethel: ad quem venerunt filij sui. z narrauerunt ei oīa opa quę fecerat vir dei illa die in bethel. Et verba quę locut⁹ fuerat ad regem narrauerunt patri suo. Et dixit eis pater eorū: Per quā viam abijt? Ostenderunt ei filij sui viā p quam abierat vir dei qui venerat de iuda Et ait filijs suis: Sternite michi asinum. Qui cū strauissent ascendit z abijt post virum dei: z inuenit eum sedentē subtus therebintum. Et ait illi: Tu ne es vir dei qui venisti de iuda? Respondit ille: Ego sum. Dixitq; ad eum: Veni mecum domum vt comedas panem. Qui ait: Non possum reuerti. neq; venire tecum. nec comedam panem nec bibam aquā in loco isto: quia locutus est dñs ad me in sermone dñi dicens: Non comedes panem z nō bibes aquā ibi. nec reuerteris per viam qua ieris. Qui ait illi: Et ego prophęta sum similis tui. z angelus locutus est mihi in sermone dñi dicens: Reduc eum tecum in

C. XIII.

Et ecce vir dei. Cui⁹ nomen hic tacet in paralipo. gaddo vocatur vel nuncupatur. Ipse est gad qui monuit dauid ire in terram iuda.

Rab. Prophęta a deo missus vt increparet hieroboam. z q̄ a falso ꝓphęta seductꝰ comedit z bibit cōtra pręceptum dñi: z ꝓpterea a leone in via occisus est. Quid hoc significat: nisi cum quis in prosperis eleuatꝰ ita vt ꝓcepta domini contemnat. a leone qui circuit quęrens quem deuoret tente psuasionis malignę laniat⁹ per consensum peccati interficitur. Ac p hoc necesse est semper quęrere ꝓtectōes omnipotentis. quę minus necessaria creditur si semper habeatur: sed vtiliter plerunq; subtrahitur. vt sibimet ipsi homo q̄s sine illa nihil sit ostendatur.

Prophetes autem quidam. Iste pseudo prophęta princeps erat sacerdotum z valde a rege colebat tanq; diuinus. timens aūt ne p sermonē viri dei rex a cultura ydolorum recederet. z se tā q̄s maleficū interficeret cogitauit. vt vir dei reciperet satis astute agens: vt dū transgrederet ꝓceptū dei. illi⁹ irā incurreret. sicut postea fecit cū magis homini q̄s deo credidit. Ac p hoc monstrarent eē falsa q̄ ꝓdixit: sicq; regi psuadere posset sicut fecit. Audiēs aūt rex euentū putauit irrita q̄ vir dei dixerat: et non declinauit a via sua mala.

Omnia opera que fecerat vir ꝛc. Dicēs. In gestis ꝓphętę mira antecedūt. misera succedunt. qua in re quid colligimus. nisi q̄ apud se propter magnalia gloriat⁹. ab interna mox soliditate est quassatus. z inde ei in opa culpa surrepit vnde sibi gloria in corde surrepsit. vt a ꝓphęta falso disceret deceptus. qr nequaq̄s proprię fortitudis fuit qđ prius acciderat.

domum tuam vt comedat panē et bibat aquā. Fefellit eum z reduxit secum. Comedit ergo panez in domo eius: z bibit aquā. Cunqz sederet ad mensam factus est sermo domini ad prophetam qui seduxerat eum. Et exclamauit ad virum dei qui venerat de iuda dicens: Hec dicit dñs: quia nō obediens fuisti ori domini· z non custodisti mandatum qd̄ precepit tibi dñs deus tuus· z reuersus es z comedisti panem z bibisti aquā in loco in quo precepit tibi ne comederes panez neqz biberes aquā: non inferetur cadauer tuum in sepulcrū patrum tuoz. Cunqz comedisset z bibisset strauit asinuz suum, pphēta quem reduxerat. Qui cū abijsset inuenit eum leo i via· z occidit: z erat cadauer eius, prectum in itinere. Asinꝰ aūt stabat iuxta illum: z leo stabat iuxta cadauer. Et ecce viri transeuntes viderunt cadauer proiectū in via: z leonē stantem iuxta cadauer· z venerunt z diuulgauerūt in ciuitate i qua prophetes ille senex habitabat. Qd̄ cum audisset prophēta ille qui reduxerat eum d̄ via ait: Vir dei est· qui inobediens fuit ori domini· z tradidit eum dominus leoni: z confregit eū z occidit iuxta verbum dñi qd̄ locutus est ei. Dixitqz ad filios suos: Sternite michi asinū. Qui cū strauissent z ille abijsset: inuenit cadauer eius prectum in via· z asinum z leonez stantes iuxta cadauer. Non comedit leo de cadauere: nec lęsit asinū Tulit quoqz pphetes cadauer viri dei· z posuit illud super asinum: z reuersus intulit in ciuitatem prophetę senis vt plangeret eum. Et posuit cadauer eiꝰ in sepulcro suo Et planxerunt eum heu heu mi frater. Cunqz planxissent eū· dixit ad filios suos: Cum mortuus fuero sepelite me in sepulcro in quo vir dei sepultus est: iuxta ossa eius ponite ossa mea. Profecto enim veniet sermo quē p̄dixit in sermone dñi contra altare qd̄ est in bethel z contra omnia phana excelsorum q̄ sunt in vrbibus samarię. Post verba hęc non est reuersus hieroboam de via sua pessima: sed econtrario fecit de nouissimis populis sacerdotes excelsorum. Quicunqz volebat implebat manum suam: z fiebat sacerdos excelsorum. Et propter hanc causam peccauit domus hieroboam· z euersa est z deleta d̄ superficie terrę.

C XIIII.

In illo tempore egrotauit abia filius hieroboam. Dixitqz hieroboā vxori suę: Surge z commuta habitum ne cognoscaris q̄ sis vxor hieroboā· z vade in silo vbi est ahias pphēta· qui locutus est mihi q̄ regnaturus essem sup populū hunc Tolle quoqz in manu tua decem panes z crustulam et vas mellis z vade ad illum. Ipse enim indicabit tibi quid eueniat sit huic puero. Fecit vt dixerat hieroboam vxor· z consurgens abiit in silo· z venit in domum abię. At ille non poterat videre· qz caligauerant oculi

Nec dicit dominus ꝛc. Grego. Bene aūt ore ei⁹ sententiam mortis accepit· cuius reductōne a vitę p̄ceptis venianit vt inde pnam vraciter sumeret: vnde culpam negligēter admisisset.

Et leo stabat iuxta ca. Hic ostenditur q̄ peccatū inobedientię in ipsa morte fuit laxatū· qz ille idem leo qui viuentē p̄sum psit occidere· aulus cōtingere nō est occisum Qui eū occidēdi habuit potestatē· d̄ occisi cadauere comedēdi licentiam nō accepit· qz ꝛo cuius culpa in vita fuerat punita: erat iam iustus ex morte.

Sepelite me in sepulcro in quo vir dei ꝛc. Mal⁹ pphēta sciens euenire q̄ vir dei p̄dixit: p̄cepit vt sepelirer iuxta virū dei· neqz ossa illi⁹ cōburenda effoderentur sed cōseruarent p̄ sanctū pphetam· sicut inferius idē testatur liber impletum.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

eius pꝛę senectutę. Dixit autē dñs ad abiam. Ecce vxoꝛ hieroboam ingreditur vt cōsulat te super filio suo qui egrotat. Hęc z hęc loqueꝛis ei. Cum ergo illa intrasset z dis ℑ vel ret simulasset se esse quę erat · audiuit abias sonitum pedum eius introeuntis pꝛ hostium · z ait: Ingredere vxoꝛ hieroboam · quare aliam te esse simulas? Ego aūt missus sum ad te durus nuncius · vade z dic hieroboaz: hęc dicit dñs deus isrł quia exaltaui te de medio populi z dedi te ducem supꝛ populū meum israel · z scidi regnū domus dauid z dedi illud tibi · z non fuisti sicut seruus meus dauid qui custodiuit mandata mea · z secutus est me in toto coꝛde suo faciens qđ placitum est in conspectu meo: sed operatus es male supꝛ omnes q̄ fuerant ante te: z fecisti tibi deos alienos z conflatiles vt me ad iracundiam ꝓuocares: Me autē pꝛoiecisti post tergum tuum. Idcirco ecce ego inducam mala supꝛ domum hieroboaz z percutiā de hieroboam vsq; mingentem ad parietē · z clausum z nouissimum in israel · z mūdabo reliquias domus hieroboā sicut mūdari solet fimus vsq; ad purum. Qui moꝛtui autē fuerint de hieroboam in ciuitate comedent eos canes. Qui aūt moꝛtui fuerit i agro voꝛabunt eos aues cęli: qz dñs locutus est. Tu igitur surge z vade in domum tuam: z in ipso introitu pedum tuoꝛum in vrbem moꝛietur puer: z planget eum omnis israel z sepeliet. Iste enim solus ſ sic oportet fieri ſ honorifice de hieroboam in sepulcrum: quia inuentus est super eo sermo bonꝰ a domino deo israel in domo hieroboam. Constituet autē sibi dñs regem supꝛ israel: qui pcutiat domū hieroboaz in hac die z in hoc tempoꝛe. Et percutiet dñs deus israel sicut moueri solet harūdo in aqua Et euellet israel de terra bona hac quā dedit patribus coꝛum: z ventilabit eos transflumen: qz fecerunt sibi lucos ut irritarent dñm. Et tradet dominus deus israel pꝛopter peccata hieroboam qui peccauit z peccare fecit israel. Surrexit itaq; vxoꝛ hieroboam z abiit z venit in thersa. Cumq; illa ingrederet limen domus: puer moꝛtuus est · z sepelierunt eum. Et planxit illum omis israel iuxta sermonē domini quem locutus est in manu serui sui abiꝫ ꝓphetę. Reliqua autē verboꝝ hieroboam qūo pugnauerit z quomō regnauerit · ecce scripta sunt in liꝛo verborum dierū regum israel ſ non in paralipo. sed in alio libro quem non habemus. Dies autē quibus regnauit hieroboā viginti z duo anni sunt · z doꝛmiuit hieroboam cū patribus suis regnauitq; nadab filius eius pꝛo eo. Porro roboam filius salomonis regnauit in iuda. Quadragita z vnius anni erat roboam cum regnare cępisset · z decem z septem annis regnauit in hierusalem ciuitate quam elegit dñs · vt poneret nomen suum ibi ex omnibus tribubus israel. Nomen aūt matris eius naama amanites. Et fecit iudas malum coram dño: z irritauerunt ſ hic prodius.

cum super omnibus quę fecerant patres eorum in peccatis suis quę peccauerunt. Edificauerunt enim et ipsi sibi aras et statuas et lucos super omnem collem excelsum: et subter omnē arborem frondosam sed et effeminati (§ actu vel natura) fuerunt in terra: Fecerūtq; omnes abominationes gentium quas attriuit dominꝰ ante faciē filioꝝ israel. In quinto autem anno regni roboā ascendit sesach rex ęgypti in hierusalē. et tulit thesauros domꝰ dñi: et thesauros regios et vniuersa diripuit. Scuta quoq; aurea quę fecerat salomon pro quibus fecit rex roboam scuta ærea: et tradidit ea in manu ducum scutariorū. et eorū qui excubabant ante hostium domus regis. Cūq; ingrederetur rex in domū dñi portabant ea qui p̄cedebāt et reportabant ad armentarium scutariorum. (§ vbi reponuntur arma armarij vbi quecunq; alia arū arcium arma) Reliqua autē sermonū roboam. et omnia q̄ fecit. ecce scripta sunt in libro sermonum dierum regū iuda. (§ i. galipo.) Fuitq; bellum inter roboam et hieroboaz cunctis diebus: Dormiuitq; roboam cum patribus suis: et sepultus est cum eis in ciuitate dauid. Nomen autem matris eius naama ammanites. Et regnauit abia filius eius pro eo.

C. XV.

Igitur in decimo octauo anno regni hieroboam filij nabath regnauit abia super iudā. Tribus annis regnauit in hierusalē. nomen matris eius maacha filia abessalon (§ i. abssolon) Ambulauitq; in omnibus peccatis patris sui quę fecerat ante eum: nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo sicut cor dauid patris sui (§ vel eius) Sed propter dauid dedit ei dñs deus suus lucernam in hierusalē vt suscitaret filiū eius post eum. et staret in hierusalē: eo q̄ fecisset dauid rectum in oculis dñi. et non declinasset ab omnibus quę p̄ceperat ei cunctis diebus vitę suę: excepto sermone vrię ethęi. At tū bellum fuit iter abiam et hieroboā omni tempore vitę eius. Reliqua autē sermonū abię et omniū quę fecit nonne hęc scripta sunt in libro verborū regum iuda? Fuitq; p̄lium inter abiam et hieroboaz: et dormiuit abia cum patribus suis. et sepelierunt eum in ciuitate dauid. Regnauitq; asa filius eius pro eo. In anno ergo vicesimo hieroboam regis israel regnauit asa rex iuda. et quadraginta et vno anno regnauit in hierusalē. Nomen matris eius maacha filia abessalon. Et fecit asa rectum ante conspectū dñi sicut dauid pater eius. Et abstulit effęminatos de terra. purgauitq; vniuersas sordes ydolorum quę fecerunt patres eius. Insuper et maacham matrem suam amouit ne esset princeps in sacris priapi et in luco eius quē consecrauerat. Subuertitq; specum eius. et cōfregit simulacrū turpissimū: et p̄bussit in torrente cedron. (§ forsitan p̄ eum no iterū) Excelsa autem non abstulit: Veruntamen cor asa perfectum erat

cum domio deo suo cūctis diebus
suis. Et intulit ea quę sacrificauerat
pater suus z vouerat i domuz dñi
argentum et aurum z vasa. Bellū
autez erat inter asa et baasa regem
israel cunctis diebus eorū. Ascen
dit quoq; baasa rex israel in iudaz
et ędificauit rama. vt non posset
quispiam egredi vl'ingredi de pte
asa regis iudę. Tollens itaq; asa
oīe argentum z aurū quod remā
serat in thesauris domus domi et
in thesauris domus regię. dedit il
lud in manus seruorū suorū. et mi
sit ad benadab filium thabrēmon
filij ezion regem syrię. qui habita
bat in damasco dicens: Fędus est
inter me z te. z inter patrem meuz
z patrem tuū: ideo misi tibi mune
ra aurum et argentū. et peto vt ve
nias et irritum facias fędus quod
habes cum baasa rege israbel: z re
cedat a me. Acquiescens benadab
regi asa. misit principes exercitus
sui in ciuitates israel: z percusserūt
abion z dan z abel domū maacha
et vniuersam cennerotb: omnē ter
ram neptalim. Quod cuz audis
set baasa intermisit reędificare ra
ma: et reuersus est in thersa. Rex
aūt asa nuncium misit in omnem
iudam dicēs: Nemo sit excusatus
Et tulerūt lapides de rama z ligna
eius quibus ędificauerat baasa:
z extruxit de eisdem rex asa gabaa
beniamin et maspha. Reliqua au
tem sermonum asa et vniuersę for
titudinis eius et cūcta quę fecit et
ciuitates quas extruxit. nōne hęc
scripta sunt i libro verborū dierum
regum iuda. Verūtamen i tempe
re senectutis sue doluit pedes. z dor
miuit cum patribus suis: et sepul
tus est cum eis i ciuitate dauid pa
tris sui. Regnauitq; iosaphat fili
us eius pro eo. Nadab ho filius
hieroboam regnauit super israbel
anno secūdo asa regis iuda: regna
uitq; sup israel duobus annis. Et
fecit quod malū est in cōspectu do
mini: et ambulauit in viis patris
sui et in peccatis eius quibus pec
care fecit israel. Insidiatus est aūt
ei baasa filius abię de domo ysach
ar: z percussit eū i gebbethon quę
est vrbs philistinorū. Siquidem
nadab et omnis israel obsidebant
gebbethon. Interfecit igitur illuz
baasa in anno tercio asa regis iuda
et regnauit pro eo. Cumq; regnas
set percussit omnem domum hiero
boam. non dimisit nec vnam q̄dez
animam de semie eius: donec dele
ret eum iuxta uerbum dñi quod lo
cutus fuerat i manu serui sui abię
sylonitis propter peccata hierobo
am quę peccauerat z quibus pecca
re fecerat israel. z propter delictuz
quo irritauerat dominuz deū isrl.
Reliqua autē sermonum nadab et
omnia quę operatus est: nōne hęc
scripta sunt in libro verborum regum
israel. Fuitq; bellum iter asa et ba
asa regem israel cunctis diebus eo
rum. Anno tercio asa regis iuda
regnauit baasa filius abię sup om
nem israel in thersa viginti quat
tuor annis. z fecit malum coram do
mino: ambulauitq; in viis hiero
boam: et in peccatis eius quibus

§ et uenerūt.

§ istū libū nō habemus in bibliotheca nostra.

¶ Factus est aūt sermo domini ad hieu. Mentio huius prophete i nullo alio loco fit. ſz subito itro ducitur sicut alii. vnō abdias dicit' pauisse i speluncis septuagīta prophetas. et helyas ait. prophetas tuos occiderūt. et filii prophetarū legūtur occurisse helyseo. quorum alia nulla fit mentio. nulla specialis nomiatio.

¶ Ecce ego demeta post Mysti. Baba. Demetit dominꝰ huius vel cuiuscūq; iniqui posteriora. cum peccata post finē vite vlasciscitur. Demetit et posteriora domus eiꝰ cum imitatorē eternis cruciatibus damnat. Quicūq; ergo vsq; i finē vite in prauis opibus pseuerat. posterioa illius vemetent.

¶ Qui mortuus fuerit de baasa. Rab. De baasa. i. de corpe dyaboli confusione plenissimo. Illeī ciuitate est mortuꝰ qui i ecclesia fideiꝰ pseuerans. crimībꝰ capitalibus obnoxiꝰ est. Is ore canus laceratur. cū sentētiis doctorus sacre patur. arguit'. damnatur. De quibꝰ in psal. Vt canes circūibunt ciuitates. Canes enī a canēdo dicti sunt. Canum enī cōsuetudo est illa loca defendere. in quibus se nouīt alimoniam repire. O canes beatos qui psequunt' infideles. furesq; abigūt omnia sancta custodiunt. Illi et baasa i regiōe moriunt'. q extra ecclesiā ydolatrię. aut hereſi oze aut opere nefario vtuntur. bos volucres celi comedunt illę que secus viā semen sparsum comedūt. qui onustos peccatis secū ad eternum rapiunt interitum.

peccare fecit israel.'

C XVI

Factus est aūt ſ uel iehu sermo domini ad hieu filium anani contra baasa dicens: Pro eo q exaltaui te de puluere z posui ducem sup populum meū israel: tu autē ambulasti in via hieroboam. z peccare fecisti populuz meuz israel. vt me irritares in peccatis eoꝝ: Ecce ego dmetā posteriora baasa. et posteriora domus eius: et faciam domum tuā sicut domum hieroboā filii nabath. Qui mortuus fuerit de baasa in ciuitate comedent euz canes. et qui mortuus fuerit ex eo in regione. comedent eum volucres celi. Reliqua autē sermonū baasa z que fecit. et prelia eius nōne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierū regum israhel. Dormiuit ergo baasa cum ſ in illa ciuitate. patribus suis sepultusq; ē i thersa et regnauit hela filius eius pro eo Cum autē in manu hieu filij anani pphete verbum dñi factum esset contra baasa et contra domū eius et contra oēm malum quod fecerat coram dño ad irritādum eū in operibus manuū suarum: vt fieret sicut domus hieroboam. ob hanc causam occidit eum. hoc ē. hieu filiuz anani prophetam. Anno vicesimo sexto asa regis iuda regnauit hela filius baasa super israhel in thersa duobus annis: et rebellauit cōtra eum seruus suus zambri dux medię partis equitum. Erat aūt hela in thersa bibens et temulentus i domo arsa pfecti thersa. Irruens ergo zambri percussit et occidit eum anno vicesimoseptimo asa regis iuda et regnauit p eo. Cumq; regnasset et sedisset super solium eius: percussit omnem domū baasa: z nō dereliquit ex ea mingentē ad parietē. et propinquos et amicos eius. Deleuitq; zambri omnē domum baasa iuxta verbū domi quod locutus fuerat ad baasa i manu ſ uel iehu hieu. pphete propter vniuersa peccata baasa. z peccata hela filii eius. qui peccauerunt et peccare fecerūt israel: puocantes dñm deum israel in vanitatibus suis. Reliqua autē sermonū hela et oia que fecit. nōne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierū regum israel? Anno vicesimoseptimo asa regis iuda regnauit zambri septem diebus i thersa. Porro exercitus obsidebat gebbethon vrbem philistinoꝝ. Cumq; audisset rebellasse zābri et occidisse regē. Fecit sibi regem omnis israhel amri: qui erat princeps militię sup israhel i die illa in castris. Ascendit ergo amri z omnis israel cum eo de gebbethon et obsidebāt thersa. Videns aūt zambri q expugnanda esset ciuitas. ingressus est palatiū z succēdit se cum domo regia. z mortuus est in peccatis suis: que peccauerat faciēs malum coram domino. et ambulans in via hieroboam. z in peccato eius quo fecit peccare israhel. Reliqua autem sermonū zambri z insidiarum eius z tyrannidis nōne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierū regum israel? Tunc diuisus est pplus israel i duas ptes

In thersa regnauit ser annis. Ra. Hec annos fecit i thersa reliquos in ciuitate ḡmacheronta appellatur. a grecis samaria. Hic nomiauit eam someron a somer priore dño. z ē metropolis regni. z postea omnis regio ab eo samaria appellatur. ḡ nūc sebaste vocatur. vbi ossa beati iohis baptiste quiescunt.

Edificauit ahiel. Ra. Ahiel viuens deo. Bethel dom⁹ dei interpretat. destructa a iosue atq; anathematizata hiericho mœnia restaurauit. Cum quis eoꝝ qui i ecclesia habitū religionis assūpserant. ad agēda scelera quę ei dñs ibus i die baptismatis dona uerat redit. qualsq; ipe anathematizauerat diabroli compas luxuriose viuendo repetit. Cūq; erroꝝ dogmata vel gentilium fabulas veritati ecclesiasticę quaimbutus est ꝓfert. q̄si de bethel egrediēs ruinas hiericho resuscitat Ihs z fundamēta fidei a quib⁹ dona ḡdificia i choaret. z claustra bonę actionis quib⁹ ꝓfici debuerat: pdit.

In abiram p̄i. Ra. Cum cōdito: hiericho fundamenta poneret: Primogenitus eius noīe abiram mortuus est. Cum portas muniret. segub filiū suum nouissimum z amisit iuxta imꝓcatōez iosue

Helyas thesbites. Ra. Helyas interpretatur deus me⁹ dñs. vel de⁹ me⁹. siue de⁹ fortis. z significat xp̄m de thesbite captiuāt siue ꝓuertēs interpretatur. z de dño est scriptum: Conuertere dñe captiuitatez nostrā. Sicut melchisedech. ita helias origo tacetur. cū ꝓphito eius nomē introducatur. z hoc in saluatoris ꝓfiguratione.

In cui⁹ cōspectu sto. Ra. In cuius spectu dñi stat iustus mō: stabit z in futuro. Hō vt ꝑditoris potentiā ad sensum reducat. z sic fideliter minat

Media pars populi sequebatur thebni filium gineth. vt constitueret cum regem: z media pars amri Preualuit autē populus qui erat cum amri. populo qui sequebatur thebni filium gineth. Mortuusq; est thebni: z regnauit amri. Anno triceſimoprimo asa regis iuda regnauit amri super israel duodecim ānis. In thersa regnauit sex annis Emitq; montem samarię a somer duobus talentis argenti. z ędificauit eum: z vocauit nomen ciuitatis quam extruxerat nomie somer domini montis samariam. Fecit autem amri malum in conspectu domini: z operat⁹ est nequiter super omnes qui fuerunt ante eum. Ambulauitq; in omni via hieroboam filij nabath. z in peccatis eius quib⁹ peccare fecerat israel: vt irritaret dominū deum israel in vanitatibus suis. Reliqua autem sermonum amri z prędia eius quę gessit. nonne hęc scripta sunt in libro verboꝝ dierū regum israel. Dormiuitq; amri cum patribus suis: z sepultus est in samaria. Regnauitq; achab filius eius. p eo. Achab vero filius amri regnauit super israel anno triceſimooctauo asa regis iuda. Et regnauit achab filius amri super israel in samaria viginti z duobus annis. Et fecit achab filius amri malum in cōspectu domini super omnes qui fuerunt ante eum. Nec suffecit ei vt ambularet in peccatis hieroboam filij nabath: isuper duxit vxorē iezabel filiam methbaal regis sydoniorum. Et abijt z seruiuit baal z adorauit eum. z posuit aram baal in tēplo baal q̄ ędificauerat in samaria: et plantauit lucū. Et addidit achab in opere suo irritās dominum deum israel super omnes reges israel qui fuerunt ante eum. In diebus autem eius ędificauit abiel de bethel hiericho. In abiram p̄imitiuo suo fundauit eam. z in segub nouissimo suo posuit portas eius iuxta verbum domini quod locutus fuerat in manu iosue filij nun.

C XVII.

Et dixit helyas thesbites de habitatore galaad ad achab: Viuit dominus deus israel in cuius cōspectu sto. si erit annis bis ros z pluuia: nisi iuxta oris mei verba. Et factum est verbum domini ad eum dicens: Recede hinc z vade contra orientem: z absconde in torrente carith qui est contra iordanez. z ibi de torrente bibes: corui⁹q; p̄cepi vt pascāt te ibi. Abijt ergo z fecit iuxta verbum domini. Cunq; abijsset sedit in torrente carith qui est contra iordanem. Corui quoq; deferebant ei panem et carnes mane. similiter panes z carnes vesperi: z bibebat de torrente Post dies autem aliquantos siccatus est torrens: non enim pluerat sup terrā. Factus ē ergo sermo dñi ad eum dicens: Surge vade in sarepta sydoniorum z manebis ibi: ꝓcepi enim mulieri viduę ibi vt pascat te. Surrexit z abijt in sarepta sydoniorum. Cunq; venisset ad portā ciuitatis apparuit ei mulier vidua colligens lingna z vocauit eam. dixitq; ei: Da mihi paululū aquę in vase vt bibā. Cunq; illa pergeret vt afferret clamauit post

Thesba z vnde helyas thesbites dicitur. ciuitas ē galatidis regionis

In futuro vt veracit̄ coronā vitę accipiat.

Absconde re cc. Absconditus ē helyas noster in torrente carith. qui interpretatur calnus. Et de torrente bibit. cū in caluarię loco vbi abscondita est fortitudo eius. de torrente mortalitatis nr̄ę gustauit. Corui pascebant helyam deferētes ei panes z carnes. cum gentilitas de nigredie peccatoꝝ veniens xp̄o salutē nostrā cursuenti panē fidei. z carnes. i. spem resurrectōis per gratiā illius illuminata offert. Mane. s. initio euangelicę ꝓdicatiōis Itē vesperi cū candez fidem vsq; ad finē mūdi seruans incontaminatā cum carnis resurrectione veniēti iudici ꝓsentat. Post dies aliquātos siccat⁹ ē torrēs qr ꝓsummato cursu ꝓsentis vitę absorpta erit mors in victoria. et iam vltra nō erit mors nec luctus. neq; clamor. q̄ prima abierūt. Panes z carnes et q̄ bus helyas coruis ministrantibus pastus ē sunt opa pietatis z obsequium q̄ō domino a fidelibꝰ et iudeis exhibitum ē.

In torrēte carith. Torrens dicon q̄ z carith interpretatur cognitio siue consilio vel diuisio iudaico populo ꝓuenit.

Mulier vidua Iſto. Vidua quā dominus nō frumenti sz verbi panę pascit. ea ē quę mortuo viro cui vult nubat. i. exclusso fruitutis iugo subit xp̄i iugum suaue z onus leue.

Ra. Hec vidua gentiū significat ecclesiam. q̄ a suo viro⁹ fuerat conditore deserta ꝓphetis q̄ō exicato vel lere israel. vtpote dansa cęli ianua fame periclitabatur i india. z pasceretur ibi simul z pascaret: recept⁹ videlicz

a credentibus·z refici/ens ipse credentes·hec vidua in sarepta sydo ne dicitur esse morata Sydonia quippe iuti lis vrnatio. Sarepta incendiū vel angustia panis interpretat·quia vbi abundauit pecca/tum superabūdauit gra tia. Vbi supernacuis acquirendis cura ipen debatur: vbi dire sitis incendiū·panisq; spiri tualis ate ficbat angu stia: ibi farina oleiq; ore,ꝑplexe benedicitur hec est gratia domini ci corpis z charismatis vnctio siue fructus et hylaritas charitatis. Vidue olei gratie et benedictiōis farina nō deficit·in omnibo fere gentibus fame manen te quarū sibi cibi vite esuriem z fidei trinita/tis inediam cōgrue ꝑfi guravit·illa quondaz triennio fames·qua se cuta est sphalis abun/dantia:que cuz impen ditur non defecisse dr.

¶ Egrotauit filius m. ix. Vidua apud quā hospitabat' hely/as·z ciuius benedixit fa rine z oleo·synagoga est iudeoz·que moysi morte viduata filium nutriebat puerū·hoc est carnalem populum iudeoz·hic ad ingres/sum helye.i.salnatoris nostri febre infidelita/tis infirmabat'·quia in eum nō credidit:ꝑ spre nit. Vnde mater syna goga de aduētu salna toris querit·quasi ip se esset cā interfectiōis ꝑpi dicēs: Quid mihi z tibi ꝛc. Hinc est q cayphas ait: Expedit vobis ut vnus moriat' ꝓpl'o·z nō tota gens pereat.

¶ Ra. Sicut ꝓpheta verbis vidue nō exas/peratur·quin poti⁹ mi seretur. Ita redemptor noster nō exasperatur malicia iudeorum·sed miserius sui populi·tu lit eum de sinu matris cum tulit eū de carnali obseruātia legis·z po suit sup lectulum suū hoc est·demonstrauit ei vitā habere i morte sua. Expanditq; se tri bus vicibus dum trini tatis fidē insinuabat.

tergum eius dicēs: Affer mihi ob/secro z buccellam panis in manu tua. Quę respondit: Uiuit domin⁹ ¶ Ra. Angustia panis ē vite spiritualis esuries z fidei sancte trinitatis inedia deus tuus: quia non habeo ſ panē nisi quantum pugillus capere po/test farinę in hydria·z paululum ſ.i.in vase ſ Ii. Et ligni nomine z ligno rum numero signū crucis exprimit·quo nobis pa olei in lechito. En colligo duo li/gna vt ingrediar z faciam illud mi hi z filio meo: vt comedam⁹ z mo/riamur. Ad quam helyas ait: No li timere: ſ3 vade z fac sicut dixisti. Ueruntamen mihi primum fac de ipsa farina subcinericium panem parvulum: z affer ad me. Tibi au tem z filio tuo facies postea. Hęc autem dicit dominus deus israel: ſ vas i quo Hydria farinę non deficiet·nec le ponebam oleum chitus olei minuetur: vsq; ad diez qua daturus est pluuiam domin⁹ super faciem terrę. Quę abijt z fe/cit iuxta verbuz helyę. Et comedit ipse z illa z domus eius. Et ex illa die hydria farinę non defecit: z le/chitus olei non est imminutus iu/xta verbum domini quod locutus fuerat in manu helyę. Factum est autem post verba hęc egrotauit fi/lius mulieris matrisfamilias z erat languoz fortissimus: ita vt non re/maneret in eo halitus. Dixit ergo ad helyam: Quid michi z tibi vir dei: Ingressus es ad me vt reme/morarentur iniquitates meę·z in/terficeres filium meum? Et ait he/lyas ad eam: Da mihi filium tuuz Tulitq; eum de sinu eius·z porta uit eum in cenaculum vbi ipse ma nebat: z posuit super lectulum suū z clamauit ad dominum z dixit: Domine deus meus etiam ne vi/duam apud quam ego vtcunq; su stento: afflixisti vt interficeres fili

um eius? Et expandit se atq; men sus est super puerum tribus vici/bus·z clamauit ad dominū z ait: Domine deus me⁹ reuertatur ob/secro anima pueri huius in vise/ra eius. Et exaudiuit dominus vo cem helyę: z reuersa est anima pue ri intra eum z reuixit. Tulitq; heli as puerū·z deposuit eum de cenā culo in inferiozem domum: z tradi dit matri suę·z ait illi: En filius tu us viuit. Dixitq; mulier ad helyā ſ facto Nunc in isto cognoui quoniaz vir dei es tu: z verbum domini in ore tuo verum est. C. XVIII.

¶ Tulitq; helyas Ra. Tulit helyas pue rum z reddidit matri suę: cum dūs noster po pulū saluans credentē signa z miracula ostē debat incredulis·vt co gnoscerent veraciter il lum vinere·qui credit in nose eius. Et sic me niet·vt plebs iudaica veritate supata proda met ad christum. Nūc i isto cognoui quoniā vir dei es tu,

Post multos dies verbum domini Treꝛ anni famis scientiā sancte trinitatis populo iudeoꝛ vel in toto mundo defuisse prefigurabāt. sex menses ad opus bonum ptinent qō penitus deficerat ab illis vnde nō ē qui faciat bonū ꝛc. factum est ad helyam in anno ter/cio dicens: Uade z ostende te ach ab vt dem pluuiam super faciem terrę. Iuit ergo helyas vt ostende ret se achab. Erat autem fames ve hemens in samaria. Uocauitq; achab abdiam dispensatorem do mus suę. Abdias autem time bat dominum deum valde. Nam cuz interficeret iezabel prophetas do mini: tulit ille centum prophetas z abscondit eos quinquagenos et quinquagenos in speluncis: z pa uit eos pane z aq̄. Dixit ergo ach/ab ab abdiam: Uade in terram ad vniuersos fontes aquarū z in cun ctas valles·si forte inuenire possi mus herbā et saluare equos z mu los: z nō penitus inmēta intereāt Diuiserūt ergo sibi regiones vt cir cūirent eas. Achab ibat per viam vnam: z abdias p viam alterā seoz sum. Lunq; esset abdias in via: he lyas occurrit ei. Qui cuz cognouis set eum. cecidit sup faciez suā z ait:

¶ Et abdias. Ab dias princeps exerci/ israel·cuius nomē inter pretat'sernus domini illos ꝑfigurabat·qui er principibus iudeoꝛ crediderūt·z erant oc culti viscipli vt nicho demus z ioseph.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Num tu es domine mi helyas? Cui ille rñdit: Ego. Uade z dic domino tuo: Adest helyas. Et ille: Quid peccaui inquit qm̃ trades me seruũ tuum in manu achab vt interficiat me? Uiuit dñs deus tuus: non est gens aut regnum quo non miserit dñs meus te requirẽs Et respõdentibus cunctis non est hic: Adiurauit regna singula z gẽtes eo p minime reperiri. Et nũc dicis mihi: vade et dic domino tuo adest helyas. Cunq recessero a te spiritus domini asportabit te in locum quẽ ego ignoro. et ingressus nunciabo achab: et non inueniens te interficiet me. Seruus tuus timet dominũ ab infantia sua. Nunquid non indicatum est tibi dño meo quid fecerim cum interficeret iezabel prophetas domini. p absconderim de prophetis domini centũ viros quinquagenos. et quinquagenos in speluncis. et pauerim eos pane z aqua? Et nũc tu dicis: vade et dic domino tuo: adest helyas. vt interficiat me? Et dixit helyas: Uiuit dominus exercituũ añ cuius cultũ sto: q hodie ¶ Iste fuit uir illius mulieris que oleum in lecthio habebat. unde miraculũ factum est propter quod apparebo ei. Abiit ergo abdias debitum unde pauit centum prophetas. urgebat uendere filiũ. mortuus enim erat pater eius in occursum achab et indicauit ei. Uenitq achab in occursum helyę z cũ vidisset eũ ait: Tu ne es ille qui p̃turbas israel? Et ille ait: Nõ ego turbaui israel. sed tu z domus patris tui qui dereliquistis mãdata dñi. z secuti estis baalim. Uerũ tamẽ nũc mitte z congrega vniuersum israel in monte carmeli. z prophetas baal quadringentos quinquaginta. pphetasq lucorũ quadringentos q comedunt de mensa iezabel. Misit achab ad omnes filios israel. z ꝑgregauit prophetas in monte carmeli. Accedens autẽ helyas ad omnẽ populũ israel ait: Usq quo claudicatis in duas partes. Si dñs est deus. sequimini eũ. si aũt baal: sequimini illũ. Et non rñdit populus ei verbum. Et ait rursus helyas ad populũ: Ego remansi pphęta domini solus. P̃pheteę aũt baal quadringenti z q̃n quaginta. prophetęq lucorũ quadringenti viri sunt. Dentur nobis duo boues: z illi eligãt bouẽ vnũ. et in frusta cędentes super ligna ponant: ignem autem non supponant. Et ego faciam bouem alterũ ¶ uel oũt. et imponam super lingna: ignẽq non supponam. Inuocate nomina deorum vestrorum. et ego inuocabo nomen dei mei: et deus q exaudierit per ignem ipse sit deus Respondens omis populus ait: Optima propositio quam locutus est helyas. Dixit ergo helyas prophetis baal: Eligite vobis bouem vnum. et facite primi. q vos plures estis: z inuocate nomina deorum vestrorum. ignẽq non supponatis. Qui cum tulissent bouẽ quẽ dederat eis. fecerunt. z inuocabant nomẽ baal de mane vsq ad meridiẽ dicentes: baal exaudi nos. Et nõ erat vox. nec qui responderet. Trãsiliebãtq altare qđ fecerãt. Cunq esset iã meridies. illudebat eis helyas dicẽs: Clamate voce maiore Deus enĩ est. et forsitã loquit. aut in diuersorio est. aut in itinere. aut

certe dormit vt exciteť. Clamabāt ergo voce magna: et incidebant se iurta ritum suū cultris ⁊ lanceolis: donec perfunderentur sanguine. Postq̄ aūt trāsijt meridies: ⁊ illis prophetantibus venerat tps quo sacrificiū offerri solet: nec audiebatur vor: neq̄ aliquis respondebat nec attēdebat orantes. Dixit helyas omni populo: Venite ad me. Et accedēte ad se populo: curauit altare dñi quod destructū fuerat: ⁊ tulit duodecim lapides iurta numerū tribuū filioꝝ iacob. Ad quē factus ē sermo dñi dicēs: Jsrl erit tibi nomen tuū: ⁊ ędificauit altare de lapidib⁹ in nomie dñi. Fecitq̄ aqueductū quasi per duas aratiū culas in circūitu altaris: ⁊ ꝓposuit ligna: diuisitq̄ per mēbra bouem et posuit sup ligna: ⁊ ait: Implete quattuor hydrias aqua: ⁊ fundite super holocaustū ⁊ sup ligna. Rursumq̄ dixit: Etiam secundo hoc facite. Qui cū fecissent secūdo: ait: Et tercio idipsuꝫ facite. Fecerūtq̄ tercio: ⁊ currebāt aque circū altare ⁊ fossa aqueduct⁹ repleta est. Cūq̄ iam tempus esset vt offerreť holocaustū: accedens helyas ait: Dñe deus abrahaꝫ ⁊ ysaac ⁊ iacob ⁊ isrl ostēde hodie: q̄ tu es deus israel ⁊ ego seruus tuus: ⁊ iurta ꝓceptū tuū feci omnia verba hęc. Exaudi me dñe exaudi me: vt discat pplus iste: q̄ tu es dñs deus: ⁊ tu ꝓuerti sti cor eoꝝ iterum. Ęcidit autem ignis dñi ⁊ vorauit holocaustum et ligna ⁊ lapides: puluerē quoq̄ ⁊ aquā quę erāt in aqueductu lambens. Quod cū vidisset omnis populus cecidit in faciem suaꝫ: ⁊ ait: Dñs ipse est deus: dñs ipse ē deus. Dixitq̄ helyas ad eos: Apprehēdite ꝓphetas baal: ⁊ ne vn⁹ q̄dē effugiat ex eis. Quos cū comprehēdissent duxit eos helyas ad torrentē cison: ⁊ interfecit eos ibi. Et ait helyas ad achab: Ascende comede et bibe: q⁹ sonus multę pluuię est. Ascendit achab vt comederet ⁊ biberet. Helyas aūt ascēdit in verticē carmeli: et prosus in terram posuit faciē suam inter genua sua et dixit ad puerū suū: Ascēde et prospice ꝑta mare. Qui cū ascēdisset et ꝓspexisset ait: Nō est quicq̄. Et rursuꝫ ait illi: Reuertere septē vicibus. In septima aūt vice ecce nebecula parua quasi vestigiū hominis ascēdebat de mari Qui ait: Ascēde et dic achab: Junge currū tuum et descēde: ne occupet te pluuia. Cumq̄ se verterent huc atq̄ illuc: ecce cęli obtenebrati sunt: et nubes et vētus: et facta est pluuia grandis. Ascēdēs itaq̄ achab abijt in iezrabel: et manus domini facta est sup helyam: accinctisq̄ lumbis currebat ātе achab donec veniret in iezrabel.

C. .XIX.

Nunciauit autem achab iezabel omia q̄ fecerat helyas: et quō occidisset vniuersos prophetas baal gladio Misitq̄ iezabel nunciū ad helyā dicēs: Hęc michi faciāt dij et hęc addant nisi hac hora cras posuero animā tuam sicut animā vnius

¶ Curāui altare. Rab. Et redemptor noster contra mundi principem ac satellites eius decertans ac superans: altare dñi q⁹ destructum fuerat: id est fidelium corda a labe iniquitatis purgans aram deo dedicat: quę ex duodecim lapidib⁹ cōstructa memoratur: q⁹ ex bis qui ꝓphetică et apostolică fidem seu doctrinā sequunt: gratissima ara deo ꝓstruitur: in qua sacrificium laudis in odorem suauitatis offertur.

¶ Fecitq̄ aqueductum. Rab. Ex contrito videlicet corde ⁊ hūiliato spū fluia producēdo lacrimarū ꝑ timore gehenne ⁊ desiderio vitę ęterne.

Ibi etiam composuit ligna: quia sanctorum dicta et facta ad exemplum constituit credentib⁹ diuisitq̄ membra bo: ⁊ po: s: l: cum omēs actus suos ad exēplum sanctoꝝ patrum fideles formare docuit.

Jussitq̄ sup holocaustum ⁊ super ligna sedenti ⁊ tercio aquā infundere: q⁹ oīa tpe ē necesse ꝓba cogitat⁹ ⁊ opera nrā in pura oratōne ⁊ ꝓpunctōe lacrimarū mundare: ⁊ non prius cessare ḡ⁹ fossa aqueductus repleatur id ē: donec futurū gaudium ꝓsenti merori succedens pfecte ꝓplet atur. Dicq̄ erit iurta illud q⁹ sequit: Ęcidit ignis de ęlo: et unb: sc: quādo discrimē supni iudicis dicta ac facta: et totam vitam nrāꝫ pfecte examinās

probādo nos sic ignem probat argentū immortales ac beatos factos in sede collocabit ꝓpetua: vt ad instar ilrae litarū in ęternū gratulando canamus: dñs ipse est deus

¶ Apprehendite Rab. Sic redemptor noster adueniente die iudicij: mittet angelos suos ⁊ colligent omia scādala de regno eius: ⁊ mittēs eos in stagnū ignis vbi cruciabunt scōm duriciā ⁊ impietatis cor eoꝝ.

¶ Multe pluuie Jli. Nascēte ꝓpe dei filio inter homines ⁊ tenuitudinē carnis nostre accipiente: postq̄ mortem gustauit: et victor de mūdo ad ęt⁹ ascēdit: imbrē ḡtię diuine per septiformē spiritū de supernis ad terram misit: q⁹ nos a peccato mūdaret: ⁊ spirituales fructꝰ gignere faceret.

¶ Rab. In virtute d⁹ helyę q⁹ potētia dei pollebat in infirmitatibus suis quid de deo iterat agnoscebat. Jbi ostendebat quod acceperat: hic quod acceperat custodiebat. In miraculis monstrabatur: in infirmitatibus cruciatur.

¶Timuit ergo helyas. Ra. Sancti viri sublenāte spiritu ad summa rapiuntur. q̄s diu vero in hac vita sunt ne supbiant tentationib⁹ reprimunt' hinc est q̄ helyas cum tot virtutib⁹ pfecisset iezabel postmodū q̄nis regina tamē multi⁹ exulam fugit. z q̄ mortuos suscitabat. ventura p̄cuidebat. alia q̄s ꝺdara faciebat: timore pcussus ꝺ manu mulieris mortem fugit. de manu dei monte petit nec accipit

¶Et ecce angel⁹ Ra. Angelus qui helyam panit. magni cōsilij angelū significat. cuius opa tā in corpali q̄ i spūali natura subluximus

¶Et ecce zc. subcinerici pa. z vas zc Ra. Helias bis pastus. ex primitiua nostre nature infirmitatem. quib⁹ non sufficit simplex pastus sed duplex. q̄tinus ad supna valeamus ascēdere. Sicut em̄ corpus sine alimento corpali subsistere neq̄t. ita nec anima vivere potest sine verbo dei.

¶Qui cū sur. co. z bi. Rab. Dic z nos dum inerciq̄ somnum a nobis excutimus. necesse est vt diuino solatio confortati. gressu bonor⁹ opm per omne tempus vite p̄tis sū ope festinemus ascēdere in montem dei z in locum sanctū eius vt ibi requiez inueniam⁹ eternam

¶Et spūs g. z for. Rab. Spūs ante dominū euertit montes. z petras pterit. q̄ pnor q̄ ex aduentu eius irruit. z altitudinē cordis nostri dejicit. z duriciam liquefact. Ex spiritu cōmotionis et ignis nō inesse dñs ꝺ esse vero in sibilo aure tenuis nō negat'. q̄ cū mens ptemplatōne sue suspenditur: quid q̄d pfecte consp̄icit deus non est. cum subtile aliquid p̄spicit. hoc est q̄ ꝺ incōprehensibili substātia audit. Nam sicut em̄ sibilum tenuis aure p̄cipimus. cū sa pōte increāscripte veritatis contemplatōe subita subtiliter degustam⁹. Post aure tenuis sibilū vultū suū p̄phēta pallio opnit. q̄t in ipsa p̄templatōe veritatis q̄nta ignorantia homo tegatur agnoscit. Vultum nāq̄ pallio supducere: est mentē cōsideratōne p̄pria infirmitatis velare. ne altiora se q̄rere audeat. Spelunca est nostre corruptōnis habitatio. ſz cū aliq̄d p̄cipere ꝺ diuinitate incipimus. tā quasi in spelūce nostre hostio stam⁹. Nam si ēgredi pfecte nō possum⁹. ad cognitōem tñ veritatis inhiātes. tā aliquid ꝺ libertatis aura capta mus. In ingressu ergo spelunce stare ē rēpsso nostre corruptōnis obstaculo ad cognitōz veritatis inape exire.

¶Et ecce dñs transibit. z erit ventus grandis z fortis z subuertēs montes z conterens petras ante dñm. non in spū dñs. Et post spiritū cōmotio: non in cōmotione dom⁹. Et post cōmotōem ignis: nō i igne dñs. Et post ignem sibilus aure tenuis. Qd̄ cū audisset helyas. operuit vultum suū pallio: z egressus stetit in ostio spelunce. Et ecce vox ad eum dicens Quid hic agis helya? Et ille respondit. zelo zelatus sum p̄o dño deo exercituū. q̄z dereliquerunt pactum tuū filij israel. Altaria tua destruxerūt z p̄phetas tuos occiderūt gladio. z derelict⁹ sū ego sol⁹. z quer̄ut animam meā vt auferant eam Et ait dominus ad eū Vade z reuertere i viaz tuam p̄ desertum i damascū. Cūq̄z ueneris illuc. vnges azabel regē sup syriam. z hieu filiuz namsi vnges regem sup israel Heliseū aut̄ filium saphat. qui est ꝺ abelmeula vnges p̄phetā p̄o te Et erit Qui cunq̄z fugerit gladiū azabel. occidet eum hieu. z quicunq̄ fugerit gladium hieu. interficiet eum heliseus. Et derelinquā mihi in israel septē milia viroz. quoz genua nō sunt incuruata ante baal. z omne os q̄ nō adoꝛauerit eum osculās manum Profectus ergo inde helyas reperit heliseum filiuz saphat arantem in duodecim iugis boum et ipse in duodecim iugis boum

¶Profectus inde helyas re. he. fi. sa. zc. Luz redemptor noster descendens ꝺ celo diuino indicio acquisiuit populū adhuc terrenis operibus inhiantē. in quo saluē fecit. cū cū ad fidē p̄uertit Helyas em̄ interp̄tatur dñs deus. saphat iudicans. heliseus dei mei salus. Sup q̄ē p̄phā pallū suū misit. cum dñs populū fide catholica induit. Unde apostolus Qui i christo baptizati estis. christū in. Relictis boby currit p⁹ he. q̄ electoz

chomus audito nisi q̄s renuntiauerit oīibus ñ po.m.r.d. statim cessauit terrenis lucris in hiare-secularibus vsi terijs deseruire. et sic alijs verbū vitę p̄dicauit. hoc est eīm osculari patrem z matrem: quoscunq; p̄t sive de indeis sive de gentibꝫ sermōe velle corrigere.

¶ Et mactauit Rabā. Popul' q̄s chr̄i stianus carnalia desideria mactās totū et eratiū suū in op' euangelizandi cōuertit. vū sufficientem pastū anditoribus suis p̄bere possit

¶ Secutus ē he. Rab. Nostrū beliam sequitur z ministrat ei qui vestigia eius sequēs hoc est mandata illius obseruās. ministeriuz ei bonoꝝ condigne satagit exhibere

Ca. XX.

¶ Benadab. Rabenadab significat dyabolū qui diuersos exercitus malignorum spirituū ad subuertendā plm dei contrahit p̄ pueros principum israel vincit. i. p bonos auditores doctorū. q̄ cū q̄ audire audiunt factis implent antiquus hostis in fugā vertit. omnisq; suus exercit' a militibus christi perturbat' qui bñ ducēta milia z trigintaduo esse dicunt'. q̄ q̄ vtrinsq; testamēti sāam p̄fecte tenēt. z trinitatis fidē cum gemina charitate conseruant hi apti militię summi regis ē cōprobantur.

arantibus vnus erat Cunq; venisset helias ad eum · misit pallū suū sup illum. Qui statim relictis bobus cucurrit post heliā z ait. Osculer oro te patrē meū z matrē meaz z sic sequar te. Dixitq; ei. Vade z reuertere. q̄ eīm meū erat feci tibi Reuersus autē ab eo. tulit par bovum z mactauit illud · z i aratro bovum coxit carnes · z dedit populo z comederunt. Consurgensq; abijt. z secutus est heliam. et ministrabat ei

Ca. XX.

Dorro benadab rex syrię congregauit omnē exercitum suū. z triginta duos reges secum. z equos z curRus. z ascendēs pugnabat contra samariam: z obsidebat eam · Mittensq; nuncios ad achab regē israel i ciuitatē ait Hęc dicit benadab Argētum tuū z aurum tuū meū ē. vxores tuę z filij tui optimi mei sūt Respondit q; rex israel. Iurta verbum tuum domīe mi rex tuus suz ego z omnia mea. Reuertentesq; nuncij dixerunt. Hęc dicit benadab qui misit nos ad te. Argentuz tuum z auz tuū z vxores tuas z filios tuos dabis mihi. Cras igit hac eadē hora mittā seruos meos ad te. z scrutabunt domū tuā z domum seruorum tuoz · z omne q̄d eis placuerit ponēt in manibus suis z auferēt. Vocauit aūt rex israel omnes seniores terrę · z ait. Animaduertite z videte · quoniam insidiatur nobis · Misit enim ad me p vxoribus meis z filijs z p argēto z auro · z non abnui · Dixeruntq; omnes maiores natu z vniuersus populus ad eum. Non audias nec acquiescas illi. Respondit itaq; nunciis benadab · Dicite domino meo regi Omnia ppter quę misisti ad me seruū tuū in initō faciā · hāc autē rē facere non possum Reuersi q; nuncij retulerunt ei. Qui remisit z ait: Hęc faciāt mihi dij. z hęc mihi addant · si suffecerit pulvis samarię pugillis omnis populi q̄ sequitur me. Et respondēs rex israel ait: dicite ei Ne glorietur accinctus

§ temeritatē arrogantie modesto sermone compescens ait.

† § armis adhuc indut'

§ depositis armis victor

ęque vt discinctus. Factū est autē cum audisset benadad verbū istud bibebat ipe z reges in vmbraculis z ait seruis suis: Circūdate ciuitatem. Et circūdederūt eam. Et ecce p̄opheta vnus accedēs ad achab regē israel ait ei. Hęc dicit dominus deus · Certe vidisti omnē multitudinē hanc nimiā. Ecce ego tradam eam i manu tua hodie: vt scias q̄z ego sum dñs · Et ait achab. Per quem? Dixitq; ei · Hęc dicit dñs Per pedissequos p̄incipum puintiarum. Et ait · Quis incipiet p̄eliari? Et ille dixit Tu. Recensuit ergo pueros p̄incipum p̄ouinciaz. z repperit numez ducētoz trigintaduoz. Et post eos recēsuit populum. omēs filios israel septē milia: z egressi sunt meridie. Benadab aūt bibebat temulentus i vmbraculo suo · z reges trigita duo cū eo · qui ad auxilium eius venerant Egressi sunt autem pueri p̄incipū p̄ouinciaz in p̄ima frōte. Misit itaq; benadab · qui nunciauerunt

¶ Hec faciāt mihi dij z ꝛc. Samaria more ciuitatū habebat terrā interius ipis pene muris equalē. q̄ subsidio ictibꝫ arietis resisteret. Extra muros altitudo longe superficiē terrę trāscēderat. Ait ergo rex superbus obsessos terrēs · q̄ tantam haberet multitudinem · vt si q̄sq; militum vnū lapidē vl̄ sti pitem · vel cespitem ad cōstruendū p̄tra vrbē eggerē apportasset · aggerem exurgeret q̄ suffici ei quę erat ītra muros esse videret' equalis · ita vt ex equo pugnātes p̄tra ciuitatē tela faces mitterent.

¶ Ne glorietur accinctus. Rab. Accinctus est q̄ cingulo circūdatur. Discinctus qui cingulū deposuit: Ait ergo rex israel regi siriegloriantī quasi iam ceperisset samariam quaz obsidere ceperat. Ne glorietur accinctus eq̄ vt dis. Acsi dicat Noli gloriari quasi victor qui adhuc in acie positus. quez victoria sequitur ignotas. quippe q̄ vincere credidit. victor est.

ei dicentes: Uiri egressi sunt de samaria At ille ait. Siue pro pace veniunt. apprehēdite eos viuos. sine vt prelietur. viuos eos capite. Egressi sunt ergo pueri principum prouinciarū. ac reliquus exercitus sequebatur. Et percussit vnusquisq; virum qui ptra se veniebat. Fugerunt q; syri. t psecut' est eos israel Fugit quoq; benadab rex syrie in equo cum equitibus suis. necnō t egressus rex israel percussit equos t currus. t percussit syriam plaga magna nimis. Accedēs aūt prophetа ad regē israel dixit ei. Uade t confortare. t scito. t vide quid facias. Sequēti etiam anno rex syrie ascēdet contra te. Serui vero regis syrie dixerunt ei: Dii montium sunt dii eorū. ideo superauerunt nos. Sz melius est vt pugnemus ptra eos in campestribus. t obtinebim' eos Tu ergo verbum hoc fac. Amoue reges singulos ab exercitu tuo. t pone principes pro eis. t instaura numerū militum qui ceciderunt de tuis. t equos scdm equos pristinos. t currus scdm currus quos ante habuisti. t pugnabimus ptra eos in campestribus. t videbis q obtinebimus eos Credidit cōsilio eorū. t fecit ita Igitur postq; ann' transierat. recēsuit benadab syros: t ascēdit in afech. vt pugnaret contra israel Porro filij israel recensiti sunt Et acceptis cibarijs profecti er aduerso. castraq; metati sunt cōtra eos. quasi duo parui greges capraꝝ Siri aūt repleuerūt terrā. Et accedēs vnus vir dei. dixit ad regē israel Hec dicit dñs Quia dixerunt siri. deus montium est dñs t non est deus vallium. dabo omnē multitudinē grandē hanc i manu tua. t scietis quia ego sum dñs Dirigebant septē diebus er aduerso hi atq; illi acies. septima aūt die cōmissum est bellum. Percusserūt q; filij israel de siris centum milia peditum in die vna. Fugerunt aūt qui remanserant in afech in ciuitatem. t cecidit murus sup viginti septē milia hominum qui remanserant. Porro benadab fugiens ingressus est ciuitatē in cubiculū qd erat intra cubiculū. Dixerunt q; ei serui sui. Ecce audiuimus q reges domus israel clemētes sunt. Ponamus itaq; saccos i lumbis nostris. t funiculos in capitibus nostris. t egrediamur ad regez israel forsitan saluabit animas nostras. Accinxerunt saccis lumbos suos. t posuerunt funiculos in capitib' suis. veneruntq; ad regē israel. t dixerunt ei. Seru' tuus benadab dicit Uiuat ozo te anima mea. Et ille ait Si adhuc viuit frater mē Mō acceperunt viri pro omine Et festinantes rapuerunt verbum er ore eius atq; dixerunt. Frater tu' benadab viuit. Et dixit eis. Ite t adducite eum. Egressus ē ergo ad eum benadab. t leuauit eum i curum suum Qui dixit ei. Ciuitates quas tulit pater meus a patre tuo reddam. t plateas fac tibi i damasco sicut fecit pater meus in samaria. t ego fœderatus recedam a te. Pepigit ergo fœdus t dimisit eū.

¶ Fugit quoq; benadab rex syrie. Ra. Id est. dyabolus princeps iniquoꝝ. quorū oculi sublimes sunt siria enim sublimis in equo suę superbię confidens. cum equitib' scz omnibus superbis. quia ipse est caput sup oēs filios superbię. ab exercitu christi superatus i fugam vertit. t rex israel percutit equos t currus ꝛc. quia rex regū nequicias spirituales obruit humani generis delendo peccata.

¶ Rab. Dyabolus licet a sanctis sepi' vincatur. tē iterum instaurat ꝛlium contra eos. t duz vno modo vincitur. alio statim vincere conat'.

¶ Ra. Maligni spūs si in spūalibus vincuntur. in corporalib' bellum parant. sat agētes vt alias ꝺ supernis ad ima precipitent. quo facilius vincant. si viderit celestia desidera re. tertena ad amādū ingerunt. si prosperitate concessa deo gratię agantur. studeat vt p aduersa frāgant. Sz sicut syri ita demones vbi se supare confidebant. ibi supati sunt.

(sz vel enim.)

¶ Abiit ergo prophēta Micheas parabola vsus est ꝓpter sermones q̄s regi erat victurus. vt ostēderet hoc ad illum magis q̄ ad se ptinere

¶ Erit anima tua. Prouidendū est seruis dei ne scōm exemplum achab pniciosa securitate sibi blandiātur. q̄diu hostis viuit ne dum se quasi victores arbitrent ꝑ fraudē dyaboli pacē ꝑmittētis citius elidantur. qꝫ sicut tunc ꝓpheta regi ꝓ inconsiderata pietate ꝓnunciauit affore vltionē. ita nunc ꝓphēticus sermo ꝓnunciat. si pacisc amur cū dyabolo. eternā nobis ꝑ hoc imminere penam.

¶ Et furibundus ira tus achab ꝓphāz clausum seruari iussit. ꝫ ꝓfusus ꝓbis micheg domū remeauit

C. XXI.

¶ Naboth. interpretat conspicuus siue possessio. iezrahel bonestas dei siue semē dei hoc totum ꝑmit filio

Micheas.

Tunc vir quidā de filijs ꝓphetaꝝ dixit ad sociū suū in sermone dñi.

Cin capite.

Percute me: At ille noluit percutere. Cui ait. Quia noluisti audire vocē domini. ecce recedes a me ꝫ

Cq̄ cum contigisset

ꝑcutiet te leo. Cunq̄ paululum recessisset ab eo: inuenit eum leo atq̄ ꝑcussit. Cꝫ ꝫ alterum inueniēs virum. dixit ad eum. Percute me. Qui ꝑcussit eū ꝫ vulneravit Abijt

Calligato capite

ergo ꝓpheta ꝫ occurrit regi in via. ꝫ mutauit aspsione pulueris os ꝫ oculos suos. Cunq̄ rex transiret clamauit ad regē ꝫ ait Seruus tuus egressus est ad ꝓeliandum in cominus. Cunq̄ fugisset vir vnus adputrit cum quidam ad me. ꝫ ait Custodi virum istū. Qui si lapsus fuerit. erit anima tua ꝓ anima eius aut talētum argenti appēdes Duꝫ autē ego turbatus huc illucq̄ me verterē. subito non comparuit. Et ait rex israel ad eum. Hoc est iudicium tuum qđ ipe decreuisti. At

Cex soluto capite.

ipe statim absterſit puluerē ꝺ facie sua. ꝫ ꝓgnouit eū rex israel q̄ esset de ꝓphetis. Qui ait ad eū. Hec

Cbenadab blasphemio.

dicit dñs. Quia dimisisti virū ꝺi gnum morte de manu tua. erit anima tua ꝓ anima eius. ꝫ populus tuus ꝓ populo eius Reuersus ē igitur rex israel in domū suā audire contēnens. ꝫ furibundus venit in samariam

Ca. XXI

Post verba autez hec tēpore illo vinea erat naboth iezrahelitę. qui erat i iezrael iuxta palatium regis samarię. Locutus est ergo achab ad naboth dicens. Da mihi vineam tuā vt faciam mihi ortum oleꝝ. qꝫ vicina est ꝫ prope domū meam. Daboq̄ tibi ꝓ ea vineam meliorem aut si tibi ꝓmodius putas argenti ꝓcium quātum digna est. Cui respondit naboth. Propicius sit mihi dominus. ne dem hereditatē patrum meoꝝ tibi Venit ergo achab in domū suā indignans ꝫ frendēs supꝝ verbo quod locutus fuerat ad eum naboth iezrahelites dicens. Non dabo tibi hereditatē patrum meorum. Et ꝓiciēs se in lectulū suum. auertit faciē suā ad parietez ꝫ non comedit panē. Ingressa est aūt ad eum iezabel vxor sua. dixitq̄ ei. Quid est hoc? vnde aīa tua contristata est? ꝫ quare non comedis panem? Qui respondit ei. Locutus sum naboth iezrahelitę. ꝫ dixi ei. Da mihi vineam tuā accepta pecunia. aut si tibi placet dabo tibi meliorē vineam ꝓ ea. Et ille ait. Non dabo tibi vineam meā Dixit ergo ad eum iezabel vxor ei? Brādis autoritatis es ꝫ bene regis regnum israel. Surge ꝫ comede panem. ꝫ ꝙquo esto animo. ego dabo tibi vineam naboth iezrahelitę: Scripsit itaq̄ literas ex noie achab. ꝫ signauit eas anulo ei? ꝫ misit ad maiores natu ꝫ ad optimates qui erant in ciuitate ei? ꝫ habitabant cum naboth. Literaꝝ autē erat ista sententia. Predicate ieiunium ꝫ facite sedere naboth inter ꝓmos populi. ꝫ summittite duos viros filios belial contra eum. et

dei. qui ē splendor glorię. qꝫ em constituit. heredem vniuersorum. Hic naboth habuit vineam de qua. Vineā ꝙcupiuit achab. Hāc ꝙcupiuit achab. qui interpretat frater patris. i. ꝓpls inimicus de quo christ? fm carnē vt faceret ortū oleꝝ Hoc ē vt ubi vinū spirituale germinare debuit. ibi fragilia phariseoꝝ dogmata trāsplantaret Naboth vineam dare nolenti. i. christo pharisęoꝝ suppstitionib? nō ꝓsentiēti ipia iezabel. i. synagoga machinata est mortem Interpretatur eīa iezabel cohabitatrix sine fluxus vanno vlinanis. qꝫ synagoga habitare videbat in domo domini. ꝑ vana deliderio defluebat.

falsus testimoniū dicant: Bñdixit naboth deus et regē. Et educite eū et lapidate: sicq; moriat. Fecerūt ergo ciues eius maiores natu et optimates q̄ habitabāt cum eo in vrbe sicut p̄cepat eis iezabel: et sicut scriptū erat in litteris q̄s miserat ad eos. Prædicauerūt ieiuniū et sedere fecerūt naboth inē p̄mos populi. Et adductis duobus viris filijs dyaboli: fecerunt eos sedere contra eum. At illi ſ. vt viri dyabolici dixerunt contra eum testimonium coram mītudine: Bñdixit naboth deum et regem. Quāobrem ſ Et christus fallis testib⁹ extra portā est passus- edurerunt eum extra ciuitatē: et lapidibus interfecerūt. Miserūtq; ad iezabel dicētes. Lapidatus est naboth et mortuus est. Factū est autē cū audisset iezabel lapidatus naboth et mortuum locuta est ad achab: Surge posside vineam naboth iezrahelitę q̄ noluit tibi acq̄escere et dare eā accepta pecunia. Non enī viuit naboth sed mortu⁹ est. Qđ cū audisset achab mortuū videlicet naboth surrexit: et descēdebat in vineam naboth iezrahelitę vt possideret eā. Factus est igitur sermo domini ad helyam thesbitē dicēs: Surge et descende in occursum achab regis israel q̄ est in samaria: Ecce ad vineā naboth descēdit vt possideat eā. Et loqueris ad eum dicens: Hęc dicit dñs Occidisti insup et possedisti. Et p⁹ hęc addes: Hęc dicit dñs: In loco hoc in quo linxerunt canes sanguinē naboth: lambēt quoq; sanguinē tuū. Et ait achab ad helyam Num inuenisti me inimicū tibi? Qui dixit: Inueni: eo q̄ venūdatus sis vt faceres malum in ꝯspectu dñi. Propterea hęc dicit dñs: Ecce ego inducam sup te malū et demetam posteriora tua et interficiam de achab mingentē ad parietem et clausum et vltimū in israel. Et dabo domū tuā sicut domū hieroboam filij nabath et sicut domū baasa filij abia q̄ exegisti vt me ad iracundiā puocares et peccare fecisti israł. Sed et de iezabel locutus est dñs dicēs: Canes comedent iezabel i agro iezrahel Si mortuus fuerit achab in ciuitate: comedent eū canes. Si aūt mortuus fuerit in agro: ꝯmedēt eū volucres cęli. Igit non fuit alter talis vt achab qui venundatus est vt faceret malum in conspectu dñi. Concitauit eni eum iezabel vxor sua et abominabilis effectus est intantū. vt sequeret ydola quę fecerūt ammorrei quos consumpsit dñs a facie filioꝝ israł. Itaq; cū audisset achab sermones istos: scidit vestem suā et operuit cilicio carnē suā. ieiunauitq; et dormiuit in sacco: et ambulauit demisso capite. Factus ē aūt sermo dñi ad helyā thesbitē dicēs: Nonne vidisti hūiliatū achab coram me? Quia igit humiliatus est mei causa: non inducā malum in diebus eius sed in diebus filij sui inferam malum domui eius.

C. XXII.

Cāsierunt igitur tres anni absq; bello inter syriā et israł. In anno autē

¶ In vineā naboth Vinea naboth ecclesia de gentibus. Hanc occiso christo mali coloni prędripere moliebantur: cum fidē quę per eum est extinguere et suam quę ex lege est iusticiā prędicare ac gentib⁹ imbuendis conabantur inserere.

tercio descendit iosaphat rex iuda ad regē israel: Dixitq; rex israel ad seruos suos: Ignoratis q; nostra sit ramoth galaath·z negligim⁹ eā tollere de manu regis syrię? Et ait ad iosaphat. Uenies ne mecū ad p̄liandū in ramoth galaad? Dixit q; iosaphat ad regē israel: Sicut ego sum ita z tu. Populus meus et populus tuus vnū sunt: z equites mei equites tui. Dixitq; iosaphat ad regē israel: Quęre oro te hodie sermonē dñi. Congregauit ergo rex israel ꝓphetas q̄dringentos circiter viros·z ait ad eos: Ire debeo in ramoth galaad ad bellādum an quiescere? Qui responderunt: Ascende·et dabit eā dñs in manu regis. Dixit autē iosaphat: Non est hic ꝓpheta dñi quispiā vt interrogemus p eū? Et ait rex israł ad iosaphat: Remānsit vir vn⁹ p quē possumus interrogare dñm: sed ego odi eum·q; nō ꝓphetat michi bonū sed malum·micheas fili⁹ hiemla. Cui iosaphat ait: Ne loquaris ita rex. Uocauit ergo rex israel eunuchū quendā·et dixit ei Festina adducere micheam filiū hiemla. Rex aūt israel et iosaphat rex iuda sedebant vnusq̄sq; in solio suo: vestiti cultu regio i area iuxta hostiū portę samarię: z vniuersi ꝓphetę ꝓphetabant in cōspectu eor̄. Fecit quoq; sibi sedechias filius chanaan cornua ferrea·z ait: Hęc dicit dñs: His ventilabis syriam: donec deleas eā. Omēsq; ꝓphetę similiter ꝓphetabant dicentes: Ascende in ramoth galaad·z vade ꝓsperę: z tradet eam dñs in manu regis. Nuncius vero qui ierat vt vocaret micheā locutus est ad eum dicens: Ecce sermones ꝓphetarū ore vno bona regi p̄dicant. Sit ergo z sermo tuus sicut vnius eorū: z loquere bona. Cui micheas ait: Uiuit dñs: q; quod cunq; dixerit michi dñs hoc loq̄r. Uenit itaq; ad regē·z ait illi rex: Micheā ire debemus in ramoth galaad ad p̄liandū an cessare? Cui ille respōdit: Ascende·z vade ꝓspere·z tradet dñs in manu regis. Dixit aūt rex ad eū. Iterum atq; iterum adiuro te: vt non loquaris michi nisi q̄d verū est in nomine dñi. Et ille ait: Uidi cunctum israł dispersum in mōtibus quasi oues nō habētes pastorem. Et ait dñs: Non habēt isti dominū: reuertat̄ vnusquisq; in domū suā in pace. Dixit ergo rex israel ad iosaphat: Nunq̄d nō dixi tibi q; nō ꝓphetet michi bonū: sed semp malum? Ille vero addens ait: Propterea audi sermonē dñi: Uidi dominū sedentē sup soliū suum·z omnem exercitū cęli assistentē ei a dextris z a sinistris. Et ait dominus: Quis decipiet achab regē israł·vt ascēdat z cadat i ramoth galaad? Et dixit vnus verba huiuscemodi·z alius aliter. Egressus est aūt spiritus et stetit corā dño·z ait: Ego decipiā illū. Cui locutus est dñs: In quo? Et ille ait: Egrediar: z ero spiritus mendax in ore omniū ꝓphetarū eius. Et dixit dñs: Decipies·et p̄ualebis. Egredere z fac ita: Nunc

¶ Quod execrabant merita eius

¶ A sinistris.

¶ Uidi dominū sedentē. Solium dñi angelice potestates· quarū mentibus deus ꝓsidēs inferū cūcta disponit. Exercit⁹ cęli ministrātium angelorū multitudo· dextra pars angelorū electa· sinistra ꝓreꝓoba. Neq; enim dextra concludit deus neq; sinistra· q̄ ita est intra omnia· vt sit et extra. Sēd quomodo mali de exercitu cęli? q; quis ab etherea cę'o pulsi· adhuc tamē in aerio demorant cęlo. Vñ paulus· cōtra spiritualia nequitię in cęlestibꝰ. Omnis exercitus assistit deo· quia et voluntas electorū spirituū diuine dispensationi potestati· z reꝓborum sensus sine seruitio malitię iudicio omnipotentis obtemperat.

igitur ecce dedit dominus spiritū mendacij in ore omnium prophetarum tuorum qui hic sunt: et dominus locutus est contra te malum. Accessit autē sedechias filius channaan. et percussit micheam in maxillam. et dixit: Me ne ergo dimisit spiritus domini. et locutus est tibi Et ait micheas: Uisurus es in die illa quando ingredieris cubiculum intra cubiculū vt abscondaris. Et ait rex israel: Tollite micheam. et maneat apud ammon principem ciuitatis: et apud ioas filiū amelech et dicite eis: Hec dicit rex: Mittite virum istum in carcerem. et sustēte eū pane tribulationis et aqua angustię: donec reuertar in pace: Dixitq micheas: Si reuersus fueris in pace: non est locutus in me dominus. Et ait: Audite populi omnes. Ascendit itaq rex israel et iosaphat rex iuda i ramoth galaad Dixitq rex israel ad iosaphat Sume arma et ingredere prelium: et induere vestibus meis. Porro rex israel mutauit habitū: et ingressus est bellum. Rex autem syrię precęperat principibus curruum triginta duobus dicens. Non pugnabitis cōtra minorem et maiorem quēpiam: nisi contra regem israel solū Cum ergo vidissent principes curruum iosaphat: suspicati sunt q ipse esset rex israel. Et impetu facto pugnabant contra eum. Et exclamauit iosaphat. Intellexeruntq principes curruū q non esset rex israel: et cessauerunt ab eo. Uir autē quidam tetendit arcum in incertū sagittam dirigens: et casu percussit regem israel inter pulmonem et stomachum. At ille dixit aurigę suo: Uerte manum tuam. et eijce me de exercitu: quia grauiter vulneratus sum. Commissum est ergo prelium in die illa. Et rex israel stabat i curru suo contra syros: et mortuus ē vesperi. Fluebat autem sanguis plage in sinum currus: et precco per sonuit in vniuerso exercitu antequ sol occumberet dicens. Unusquisq reuertatur in ciuitatem et in terram suam. Mortuus est autē rex. et perlatus est in samariam: sepelierunt q regem in samaria. Et lauerunt currum eius in piscina samarię. et linxerunt canes sanguinem eius. et habenas lauerūt iuxta verbum domini quod locutus fuerat Reliqua vero sermonum achab. et vniuersa quę fecit. et domus eburnea quam ędificauit cunctarumq vrbium quas extruxit: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel? Dormiuit ergo achab cum patribus suis. et regnauit ochozias filius eius pro eo. Iosaphat filius asa regnare cęperat super iudam. anno quarto achab regis israel. Triginta quinq annorum erat cum regnare cępisset. et viginti quinq annos regnauit in hierusalem. Nomen matris eius azuba filia salai. Et ambulauit in omni via asa patris sui: et non declinauit ex ea. Fecitq quod rectum erat in ꝓspectu domini: verū tamen excelsa nō abstulit. Adhuc eni populus sacrificabat. et adolebat incensum in excelsis. Pacēq habuit iosaphat cū rege israel. Reliqua autē verborū iosaphat et opa eius quę gessit et prelia: nonne hec

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

scripta sunt in libro verboꝝ dieꝝ regum iuda? Sed ⁊ reliquias effeminatoꝝ qui remanserāt in diebus asa pris eius abstulit de terra. Nec erat tunc rex constitutus in edom. Rex vero iosaphat fecerat classes in mari q̄ nauigarent in ophir pro pter aurum·⁊ ire non potuerūt: qz ?fracte sunt in asyongaber. Tunc ait ochozias filius achab ad iosa phat. Vadant serui mei cū seruis tuis in nauib?. Et noluit iosaphat Dormiitqz cū patribus suis:⁊ se pultus est cū eis in ciuitate dauid patris sui:regnauitqz ioram filius eius ꝓ eo. Ochozias autem filius achab regnare cęperat sup israel in samaria·anno septimodecimo iosa phat regis iuda:regnauitqz sup israel duobus annis. Et fecit malū in ?spectu dñi·⁊ ambulauit in via patris sui ⁊ matris suę:⁊ in via hieroboaz filij nabath:q̄ peccare fecit israel. Seruiuit quoqz baal ⁊ adorauit eū:⁊ irritauit dñm deū israel iuxta omnia q̄ fecerat pater eius.

Primus liber Malachim.id ē tercius regū explicit. Secūdus liber Malachim,id ē. quartus regum Incipit.

C. I.

Reuarica tus est aūt moab in israel: postquā mortuus ē achab. Lecidit qz ochozias per cancellos cęnaculi sui qd̄ habebat i samaria ⁊ egrotauit: misitqz nuncios dicēs ad eos: Ite cō ¶ Et syriace sol·addita b·bel inde pro varietate lin guarū·bel·bal·baal·beelzebub sulite beelzebub deū acharō·vtrū viuere quea de infirmitate mea hac Angelus autem domini locutus ē ad helyam thesbiten dicens: Surge ascende in occursum nunciorum regis samarię·⁊ dices ad eos: Nū quid non est deus in israel vt catis ad consulendum beelzebub deum acharon? Quamobrem hęc dicit dominus. De lecto super quem ascendisti non descendes: sed morte morieris. Et abijt helyas: Reuersiqz sunt nuncij ad ochoziam. Qui dixit eis: Quare reuersi estis At illi responderunt ei: Vir occurrit nobis·⁊ dixit ad nos: Ite ⁊ reuertimini ad regem qui misit vos ⁊ dicetis ei: Hęc dicit dominus: Nunquid quia non erat deus in israel·mittis vt consulatur beelzebub deus acharon? Idcirco de lecto super quem ascendisti nō descendes: sed morte morieris. Qui dixit eis: Cuius figurę ē ⁊ habitus vir qui occurrit vobis ⁊ locutus ē ꝑba hęc? At illi dixerunt: Vir pilosus ⁊ zona pellicea accinctus renibus. Qui ait: Helyas thesbites ē. Misitqz ad eū quinquagenariū principē·⁊ quinquaginta qui erāt sub eo. Qui ascēdit ad eum·sedentiqz in vertice montis ait: Hō dei rex p̄cepit vt descēdas. Rndensqz

¶ Lecidit ochozias. Domus ochoz ē synagoga: q̄ legalib⁹ ceptis quasi cācellis cenaculi vndiqz circū data erat. Sed sicut ochozias p cancellos quib⁹ tueri debuit ruens egritudinē nimiā i currit: ita ⁊ iudeus legis custodiā excedēs in lāguorem desperabilem peccatoꝝ cecidit. Vbi qz dei ꝓfidium derelinquit: salutis remediuz nō inuenit. Cōfugit cū sicut rex impius ad falsos deos·⁊ ideo ꝓpter eo oze corripit·⁊ de ꝑ morte vicina ꝑdicit. Ochozias iudeoꝝ maxime principes significat: q̄ vicijs dedit veritatē ꝓsequunt. Hi misērūt principes ⁊ ꝓbarisci ministros·vt appēderēt ihesum ☞.

¶ Misit ad eum quinqua. Quinq; gesimarius ꝓfessio penitentię ē· quo declarat remissio peccatoꝝ. Iudei ergo nolētes xpm deū esse·nec principem penitētię dicūt ei: Qui quaginta annos nondum habes·⁊ abraam vidisti? ⁊ in futuro ignē incendunt. Et cui quinquagenari⁹ qz cōuersus ad fidē trinitatis·penitētię sacramētum cognouit: indulgentiā meruit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

belyas dixit quinquagenario: Si homo dei sum descendat ignis de cęlo et deuozet te ꝛ quinquaginta tuos. Descēdit itaq; ignis de cęlo et deuozauit eum ꝛ quinquaginta qui erant cum eo. Rursumq; misit ad eum pncipē quinquagenariū alterū ꝛ quinquagita cum eo Qui locut⁹ est illi: Homo dei hęc dicit rex: Festina descende. Respōdens belyas ait: Si homo dei ego sum descendat ignis de cęlo ꝛ deuozet te ꝛ quinquagita tuos. Descēdit ergo ignis de cęlo: et deuozauit illū et quinquaginta eius. Iterū misit principem quinquagenariū terciū ꝛ quinquaginta qui erant cum eo Qui cum veniss3 curuauit genua contra belyam ꝛ ꝓcatus est eum ꝛ ait: Homo dei noli despicere aiaz meam ꝛ animā seruoz̄ tuoz3 qui mecum sunt: Ecce descendit ignis de cęlo ꝛ deuozauit duos pncipes quinquagenarios primos ꝛ quinquagenos qui cum eis erant. Sed nunc obsecro vt miserearis animę meę. Locutus est aūt angelus dñi ad belyam dicens: Descende cum eo ne timeas. Surrexit igit̄ et descendit cum eo ad regem ꝛ locutus est ei: Hęc dicit dñs: Quia misisti nuncios ad cōsulēdum beelzebub deum acharon quasi nō ess3 deus ī israela quo possis iterrogare sermonem: ideo de lectulo sup quem ascendisti nō descēdes: sed morte morieris. Mortuus est ergo iurta sermonem dñi quem locutus ē helyas ꝛ regnauit iozam frater eius p̄o eo: anno secundo iozaz filii iosaphat regis iudę. Nō enim habebat filium. Reliqua aūt verboz3 ochozię quę opatus est nōne hęc scripta sunt ī libro sermonū dierū regum israel?

¶ qz cōuicīdo discerūt homo dei descende

¶ hic est abdias

¶ qz humiliter accessit.

¶ vel autem

C. II.

Factus est aūt cum leuare vellet dominus heliam p turbinem in cęlum: ibant helyas ꝛ helyseus de galgalis. Dixitq; helias ad helisęum: Sede hic: qz dñs misit me vsq; in bethel. Cui ait helisęus: Viuit dominus ꝛ viuit ania tua qz nō dereliquam te. Cumq; descendisset bethel: egressi sunt filii pphetaruz qui erant in bethel ad helisęum et direrunt ei: Nunquid nosti: qz hodie dñs tollet dominū tuum a te? Qui respondit: et ego noui: silete. Dixit aūt helias ad helisęum. Sede hic quia dñs misit me i iericho Et ille ait: Viuit dominus et viuit anima tua quia nō derelinquā te. Cumq; venisset iericho accesserūt filii pphetaruz qui erant ibi ad helisęum ꝛ direrūt ei: Nunquid nosti quia hodie dñs tollet dñm tuū a te? Et ait. Et ego noui: silete. Dixit aūt ei helias: Sede hic qz dñs misit me vsq; ad iozdanē. Qui ait: Viuit dñs ꝛ viuit ania tua qz nō derelinquā te. Ierūt igitur ambo pariter: et quinq̄gita viri de filiis pphetarū secuti sūt: qui ꝛ steterūt econtra longe. Illi aut̄ ambo stabant sup iozdanē. Tulitq; helyas pallium suū ꝛ involuit illud ꝛ percussit aq̄s quę diuisę sunt ī vtrāq; partem: ꝛ transiezūt ambo p siccum

¶ Per turbines. Turbo .i. validissim⁹ ventus rapuit helias in cęlum acriū. Vnde volucres cęli. vt in secretaz quandā terrę regionem repente illium deponeret: vbi in magna iam carnis et spiritus quiete viueret. quousq; in fine mundi mortis debitum solueret. Currus ignens q̄ raptul dicitur. ăgelicę sunt virtutes quarum opatōe sublenat⁹ elt

¶ Sublenatio helye ascensionē dñi significat. helias ī curru ascēdit: quia homo purus adiutorio egebat alieno. Redēptor noster nō curru. qz qui oīa fecerat. sup omnia sua virtute ferebatur. In delignatōne ascēsionis sue dñs pgnuncios et testes habuit. vnum ante legem. alterū sub lege: vt quādoq; veniret ipse q̄ veraciter penetraret cęlos. Qui credentib⁹ quoq; carnis mundiciam largiretur ꝛ sub eo p incrementa temporū virtus castitatis ecrescerct. Trāslatus nanq; est enoch p coitum generans ꝛ genitus. Raptus helias tantū per coitum genitus. Assumptus ē dñs per coitū nec generans nec generatus.

¶ Fiat in me duplex spiritus. Helyal spiritū ꝓphetali ꝛ operatōe miraculoꝝ excellēter pollebat. gemina ergo gratia quā helisē in magistro videre cognoscebat. sibi tribui rogauit. Vnde patet q̄ non esse discipulus super magistrū postulauit.

¶ Ra. Fiducia petē di accepta a dño ecclesia postulat duplicem spūm xp̄i. ꝛ qz remissiōe peccatoꝝ idiget. quam non eguit xp̄s. ꝛ munere virtutū quas ex plenitudine sua per spūm sanctū tribuit xp̄s. qui ascēdens in altū captiuā duxit captiuitatē. dedit dona hominibus videlicet qui spem suā in illo ponunt. Hinc ē q̄ ait si videris quando tollar a te. si oculos fidei aperueris. ꝛ cū passiōe ꝛ resurrectōe etiā ascēsionē mā fideliter credideris. petitionis tuę effectū cōsequeris.

¶ Pallium helyę. Rab. Incarnatio ē p quā lęti fluuiū dirupit nobisq̄ transitū ad vitā ꝓparauit. Q helisē post transitū helię reti nuit. qz fidem incarnatōis ecclesia post ascensionē xp̄i retinuit. p quā ꝓsentis vitę fluctus trālire satagit. ſz sicut helisęus nō nisi inuocato nomine helię aquas diuisit. ita ecclesia nisi p inuocatōem nominis xp̄i. virtutes vllas facere nō potest. deus ē enī qui operat̄ in nobis ꝛ velle ꝛ perficere.

¶ ſ christus caput nostrū ad ecclesiā corp⁹ suū.

Cunq̄ trāsissent. ¶ helyas dixit ad ſ quod et accipiens
helisęum: Postula qđ vis vt faciā tibi anteq̄z tollar a te. Dixitq̄ helisęus: Obsecro vt fiat in me duplex ſ spiritꝰ tui largitio.
spiritus tuus. Qui respondit: Rez difficilem postulasti. Attamen si videris me quādo tollar a te erit qđ petisti: Si aūt nō videris. nō erit. Cunq̄ pergerent ꝛ incedentes sermocinarentur: ecce currus igneus ꝛ equi ignei diuiserunt vtrunq̄: et ascendit helyas p turbinem i cęlū. Helysęus aūt videbat ꝛ clamabat. Pater mi pater mi currus israel ꝛ auriga israel. Et non vidit eum amplius. Apprehenditq̄ vestimenta sua ꝛ scidit illa in duas partes. Et leuauit pallium helię qđ ceciderat ei. Reuersusq̄ stetit sup ripam iordanis. ꝛ pallio helię qđ ceciderat ei percussit aquas: quę non sunt diuisę. ſ vel et
Et dixit: Vbi est deus helię etiā nunc? Percussitq̄ aquas. ꝛ diuisę sunt huc atq̄z illuc: ꝛ trāsiit helisęus. Videntes aūtē filii ꝓphetarū qui ſ vel obcontra.
erant in hiericho econtra dixerunt: Requieuit spūs helię sup helisęū. Et venientes i occursum eius adorauerunt eum. pni in terram. dixerūtq̄z illi: Ecce cum seruis tuis sūt quiquagīta viri fortes. qui possūt ire ꝛ quęrere dominū tuū: ne forte tulerit eum spiritus dūi: ꝛ proiecerit in vno montiū aut in vnam vallium. Qui ait: Nolite mittere. Loe gerūtq̄z eum donec acquiesceret ꝛ diceret: Mittite. Et miserunt quinquaginta viros: Qui cū quęsissent tribus diebus nō inuenerunt: ꝛ reuersi sunt ad eū. Ac ille habitabat in hiericho ꝛ dixit eis: Nūquid nō dixi vobis: nolite mittere? Dixerūt quoq̄z viri ciuitatis ad helisęum. ſ hiericho
Ecce habitatio ciuitatis huius optima est. sicut tu ipse dñe perspicis: ſ vel pro.
sed aquę pessimę sunt. et terra sterilis. At ille ait: Afferte mihi vas nouum: ꝛ mittite in illud sal. Qui cū attulissent. egressus ad fontē aquarum. misit i illū sal. ꝛ ait: Hęc dicit dñs: Sanaui aquas has: ꝛ nō erit vltra in eis mors neq̄z sterilitas. Sanatę ergo sunt aquę vsq̄z ad diem hanc iuxta verbū helysęi qđ locutus est. Ascendit autē inde helisęus in bethel. Cūq̄z ascenderet per viaz. pueri parui egressi sūt de ciuitate. ꝛ illudebāt ei dicentes: Ascende calue. ascende calue. Qui cum respexisset vidit eos: et maledixit eis in nomine dñi. Egressiq̄z sunt duo vrsi de saltu. et laceraverunt ex eis quadragīta duos pueros. Abiit aūt inde in montem carmeli: ꝛ ide reuersus ē in samariam.

¶ Wittite i illud sal. Isi. Sal. i. sapientia in vase fictili. i. corpe hūano posita aqs sanat. i. populos dulcedine dilectōis ꝛ bonorum operū per xp̄i incarnatōem fecūdat.

¶ Ascendit aūt inde helisęus. Isid. Helisęus ihs⁹ dei. Ihs est qui saluator vocat̄ cui illudunt iudęi. qi calvarię loco ascensurus erat in crucem. sed xp̄us postq̄z ascēdit in cęlos. sicut helise⁹ ascēdit in bethel. i. i domū dei. xl. secundo anno īmisit duos vrsos de siluis gentium. vespasianū. s. et titum. q̄ eos crudeli strage vexerūt ibiq̄z sanguis eorū effusus est: vbi dominum suspenderunt.

C. III.

Oram uero filius achab regnauit sup israel in samaria: anno octauodecimo iosaphat regis iudę. Regnauit qz duodecim annis. ꝛ fecit malum coram dño: sed nō sicut pater eius ꝛ mater: Tulit ei statuas baal quas fecerat pater eius. Veruntamē in peccatis hieroboam filii nabath q̄ peccare fecit israel adhęsit: nec recessit ab eis. Porro mesa rex moab nutriebat pecora multa. et soluebat regi israel centum milia agnorū et centū milia arietū cū velleribus

suis. Cunqz moꝛtuꝰ fuisset achab: ꝓuaricatus est fœdus qđ habebat cum rege israel. Egressus est igitur rex ioram in die illa de samaria·et recensuit vniuersum israel · misit qz ad iosaphat regem iudę dicens Rex moab recessit a me: veni mecum contra eū ad prelium. Qui respondit ascendā: Qui meꝰ ẽ·et tuus est·populus meus poplus tuus· et equi mei equi tui. Dixitqz: Per quā viam ascendemus? At ille respondit: Per desertum ydumeę. Perrexerūt igiꝭ rex israel·et rex iuda·et rex edom: et circuierunt p viā septem dierū: Nec erat aqua exercitui et iumentis quę sequebantur eos. Dixitqz rex isrl: Heu heu heu congregauit nos deus tres reges vt traderet in manu moab. Et ait iosaphat: Est ne hic ꝓpheta domini vt deprecemur dñm per eum? Et respōdit vnus de seruis regis isrl: Est hic heliseus filius saphat· qui fundebat aquā sup manus helyę. Et ait iosaphat: Est apud eū sermo dñi? Descēditqz ad eum rex israel et iosaphat rex iuda et rex edom. Dixit aūt helyseus ad regē israel: Quid mihi et tibi ẽ? Uade ad prophetas patris tui et matris tuę. Et ait illi rex israel: Quare cōgregauit dñs tres reges hos· vt traderet eos in manu moab? Dixit aūt heliseus: Uiuit dñs exercituū in cuius conspectu sto: qꝛ si non vultū iosaphat regis iudę erubescerem: nō attendissem qđē te nec respexissez. Nūc aūt adducite mihi psaltem. Cunqz caneret psaltes: facta est super eū manus dñi et ait: Hęc dicit dominus: Facite alueum torrētis huiꝰ fossas et fossas: Hęc eni dicit dñs: Non videbitis ventū neqz pluuiā et alueus iste replebitur aquis et bibetis vos et familię vestrę et iumēta vestra. Parūqz hoc est in cōspectu dñi· insuper trader etiā moab in manus vestras· et percutietis oēm ciuitatē munitam· et omnē vrbem electam· et vniuersum lignū fructiferum succidetis· cūctosqz fontes aquarū obturabitis: et omnē agrū egregiū opletis lapidibus. Factū est igiꝭ mane qñ sacrificium offerri solet· et ecce aquę veniebant p viā edom: et repleta est terra aqs. Uniuersi aūt moabitę audiētes qꝛ ascēdissent reges vt pugnarēt aduersū eos: cōuocauerunt omnes qđ accincti erant balteo desup er· et steterūt i terminis. Primoqz mane surgētes· et orto iam sole ex aduerso aqrū viderunt moabitę econtra aqs rubras quasi sanguinē. Dixerūtqz Sanguis gladij est. Pugnauerūt reges contra se: et cęsi sunt mutuo. Nūc pge ad prędam moab. Perrexeruntqz in castra israel. Porro consurgens israel percussit moab. At illi fugerunt coram eis. Uenerūt igitur qui vicerant et percusserunt moab et ciuitates destruxerunt: et omnē agrum optimū· mittētes singuli lapides repleuerunt· et vniuersos fontes aquarū obturauerūt· et omia ligna fructifera succiderūt: ita vt muri tātū fictiles remanerēt Et circūdata est ciuitas a fundibularijs: et magna ex parte percussa.

¶ Rex israel rex iuda rex edom. Ra. Tres reges ꝛ moab bellantes rectores sūt fidelium· qui p trinitatis fidem contra mūdi principem· et populum id ẽ· philosophos hęreticos scismaticos atqz omnes iniquos armis spiritualibus confligunt. Moab interpretatur de patre· illis cōuenit ad quos dñs dixit: Uos ex pfe dyabolo estis· bi aduersātur ecclesię minis persecutionibꝫ et dolo· ꝛ p xp̄m qui caput ẽ xp̄ianoꝝ effugantur.

¶ Facite alueum Ra. Prophęta pplo siti fatigato· p miraculum cōsulit· et ꝛpletię victa consilium ꝓbent fidelibus qualiter spirituali doctrina aīm reficiant.

¶ Ra. Fossas i aluceo torrentis facit· qui profunda mysteria in scripturis ꝛgnt. Quę absqz pluuia et vento aq̄ replētur: qꝛ sępe absqz humano solatio sapientiā confert suis inue stigatoribus potentia diuina. Unde iobes dicit: Non necesse habetis vt aliqs vos docear· ꝛ sicut vnctio doꝰ docet vos de omnib⁹. Unde bibent boues et iumenta· i· doctrinam accipient ingenioſi et simplices.

¶ Parūqz est hoc Ra. Nō eni sufficit seruis dei· abdita mysteria scire: quin etiā debent ea aliis ꝓdicare· et contradicentes redarguere: quibus ꝓmissa ẽ certa de hoste victoria· vt pcutiant omnē ciuitatem.

¶ Ciuitatem munitam. Ra. Ciuitas secularis est prudētia i qua philosophi et hęretici confidunt· hęc p ꝓdicatores subuertit.

¶ Lignū. Ra. Nō qđ facit fructū ꝛ mortiferū· qđ secuturo examine succisum: pabulum fiet ignis ęterni. Fontes aquarū obturantur· cū hęresiarchę suis cōsequacibus per catholicos dānantur. Agri egregij lapidibꝰ operiunt· cū venustas locutōis hęretice et philosophicę anathematis pondere obruitur. Remanēt tantū muri fictiles· i· falsę rationes· quę a fundibularijs· i· sanctis ꝓdicatoribꝰ ad nihilum rediguntꝫ.

¶ Ra. Ira philosophi verbꝰ crucis stulticiā existimantes: verentes passionem xp̄i· et ecclesię martiriū vemētiam existimant.

Qđ cum vidisset rex moab pœua luisse ſ. hostes: tulit secum septingentos viros qui educentes gladiuz: vt irrumperēt ad regē edom z non potuerunt. Arripiensq; filiū suuz primogenitū qui regnaturus erat, p eo obtulit holocaustuz sup murū: z facta est idignatio magna in israel. Statimq; recesserūt ab eo z reuersi sunt in terrā suam.

C IIII.

C. IIII. Mulier quędā. Sācta ecclesia duoz populoruz ī iudaici z gentilis est mater: quę prius et puerso opc cōsentiendo callidi spūs psuasioni q̄li quendā peccati numā a creditore acceperat: z duos q̄s in fide genuit amittere filios timebat. sed pphę ꝛbis ī sacrę scripturę ꝓceptis obediēs et paruo qđ habebat olei vacua vasa infudit. q̄ dum ab vniuscuiq; doctoris paruz q̄d de amore diuinitatis multoz vacuę mentes hauriunt: eruberante gr̄a vnguentoz diuini amoris vsq; ad summum replentur. z iam nunc multoz corda q̄ prius fuerāt vacua vascula vnguēto spīrit⁹ plena sunt: quę et panitate olei solūmodo ī fusa videbantur. Qđ vū alijs atq; alijs dat z ab auditoribus fidel accipit: erepta mulier id ē. sancta ecclia sub creditoris sui iam debito nō tenet. ¶ Mulier quę prophetaz hospitio suscepit. origine insinuat q̄li israelitici one fuit ī patriarchis. Vnde sicut ista helyseum pphetam: ita et illa dīm prophetaruz hospitio suscepit. Nā abraam z sara tres viros suscepit z pauit.

MVlier autem quędam de vxoribus pphetarū. clamabat ad helisęū dicens: Seruus tuus vir me⁹ mortuus est: z tu nosti quia seruus tuus fuit timens deū. Et ecce creditor venit. vt tollat duos filios meos ad seruiendū sibi. Cui dixit helysęus: Quid vis vt faciā tibi? Dic mihi quid habes ī domo tua. At illa dixit: Nō habeo ācilla tua quicq̄ in domo mea: nisi parū olei quo vngar. Cui ait: Vade z pete mutuo ab omibus vicinis tuis vasa vacua non pauca: z ingredere et claude hostium tuū cū intrinsecus fueris tu z filij tui. z mitte inde in omnia vasa hęc: z cū plena fuerint tolles. Iuit itaq; mulier: z clausit hostium sup se z super filios suos. Illi offerebāt vasa: z illa infundebat. Cumq; plena fuissent vasa: dixit ad filiuz suū: Affer mihi adhuc vas. Et ille respōdit: Non habeo. Stetitq; oleum. Venit autē illa: z idicauit homini dei. Et ille: Vade inquit vende oleum: z redde creditori tuo. Tu aūt z filij tui viuite de reliquo. Facta est aūt quędā dies. z transibat helysęus per sunam ciuitatē. Erat aūt ibi mulier magna quę tenuit cū vt comederet panē. Cumq; frequēter inde transiret: diuertebat ad eam vt comederet panem. Quę dixit ad virum suum: Animaduerto q̄ vir dei sanctus ē iste: qui transit p nos frequenter. Faciamus ergo ei cęnaculū paruū z ponamus ei in eo lectulū z mensam z sellam z candelabrum: vt cū venerit ad nos maneat ibi. Facta est igitur dies quędam. z veniens diuertit ī cęnaculū: z requieuit ibi Dixitq; ad giezi puerū suū. Voca sunamiten istam: Qui cū vocasset eam. z illa stetisset coram eo. dixit ad puerum suū: Loquere ad eam: Ecce sedule ī omnibus ministrasti nobis. qđ vis vt faciaz tibi? Num quid habes negocium. z vis vt loquar regi siue ꝓncipi militię? Quę respōdit: In medio populi mei habito. Et ait: Quid ergo vult vt faciam ei? Dixitq; giezi: Ne quęras Filium eni nō habet: z vir eius senex est. Præcepit itaq; vt uocaret eam. Quę cū uocata fuisset. z stetisset ad hostium. dixit ad eam: In ſ similia dīs ad abraā tpe isto habebit sara filiū. tempore isto z in hac eadē hora si uita comes fuerit: habebis ī utero filiū. At illa respondit: Noli quęso dñe mi vir dei: noli mentiri ancillę tuę. Et concepit mulier. z peperit filium in tempe z in hora eadez qua dixerat helisęus. Creuit aūt puer. Et cū esset quędā dies. z egressus isset ad patrē suū ad messores. ait patri suo: Caput meum doleo. At ille dixit puero: Tolle z duc eū ad

¶ Creuit aūt puer Ra. Sic ꝑpls israelitarum. postq̄ in ęgypto excreuit: z p moysen ī deserto eductus. dīi vocem audierat. q̄li lumine scię vebuit illustrari. mor aio ad ydolatriam recurrēs. mortuus est.

¶ Dixit aūt ad gi [illegible]

matrem suam. Qui cum tulisset et
adduxisset eum ad matrẽ suam·po
suit eum illa super genua sua vsq;
ad meridiez:z mortuus est. Ascen
dit aũt z collocauit eum sup lectu/
lum homis dei·z clausit hostium·
z egressa vocauit virũ suum z ait:
Mitte mecũ obsecro vnum de pu
eris z asinã·vt excurrã vsq; ad ho
minem dei z reuertar. Qui ait illi:
Quaz ob causam vadis ad eum?
Nodie nõ sunt kalendę neq; sab/
batum. Quę respondit: Uadam.
Strauitq; asinã z pręcepit puero
Mina z ppera·ne mihi moram fa
cias i eundo:z hoc age qđ p̃cipio
tibi. Profecta est igitur z venit ad
virum dei in montẽ carmel i. Cũq;
vidisset eam vir dei econtra: ait ad
giezi puerum suũ. Ecce sunamitis
illa. Uade ergo in occursum eius·
z dic ei: Recte ne agitur circa te et
circa virum tuũ z circa filiuz tuũ?
Quę respondit: Recte. Cunq; ve
nisset ad virum dei i montẽ· appre
hendit pedes eius·Et accessit giezi
vt amoueret eam. Et ait homo dei
Dimitte illam·anima eius in ama
ritudine ẽ:z dñs celauit a me z nõ
idicauit mihi. Quę dixit illi: Nun
quid petiui filiũ a dño meo? Nun
quid nõ dixi tibi ne illudas me? Et
ille ait ad giezi. Accinge lumbos
tuos·z tolle baculũ meum i manu
tua:z vade. Si occurrerit tibi hõ
non saluetes eum·z si salutauerit te
quispiam nõ respondeas illi:z po
nes baculum meũ sup faciẽ pueri.
Pozro mater pueri ait: Uiuit do
minus z viuit aia tua: nõ dimittã
te. Surrexit ergo z secutus est eã.
Giez i aũt pręcesserat eos·z posue
rat baculũ super faciez pueri:z nõ
erat vox neq; sensus. Reuersusq;
est in occursuz eius·z nunciauit ei
dicens: Nõ surrexit puer. Ingres
sus est ergo heliseus domũ·z ecce
puer mortuus iacebat i lectulo ei?
Ingressusq; heliseus domũ: clausit
hostium sup se z puerum·z oravit
ad dñm. Et ascẽdit z incubuit sup
cum·posuitq; os suũ sup os eius·
z oculos suos sup oculos eius·et
manus suas sup manus eius·z in/
curuauit se sup eum:z calefacta est
caro pueri. At ille reversus deam
bulauit in domo semel huc atq; il
luc:z ascendit z incubuit super cũ
z oscitauit puer septies: aperuitq;
oculos. At ille vocauit giezi·z dixit
ei: Uoca sunamitẽ hanc. Quę vo
cata ingressa est ad eum. Qui ait:
Tolle filium tuũ. Uenit illa z cor/
ruit ad pedes eius:z adorauit sup
terram. Tulitq; filiũ suũ et egressa
est. Et heliseus reversus est in gal/
galam. Erat aũt fames in terra: et
filij pphetaruz habitabant coram
eo. Dixitq; vni ꝺ pueris suis: Po
ne ollam grandẽ: et coque pulmẽ
tum filijs pphetarum. Et egressus
est vnus i agrum·vt colligeret her
bas agrestes·inuenitq; quasi vitẽ
silvestrẽ·et collegit ex ea† coloquin
tidas agri·et impleuit palliuz suũ
et reversus concidit in ollam pul/
menti. Nesciebat enim quid esset.
Infuderũt ergo socijs ut comede
rent. Cunq; gustassent de coctione
exclamauerũt dicentes: Mors in

ambulabat:qz z indę
os z gentes ad eterna
p fidem vocat. Sup
mortuũ septies ispirat
qz per aptiones diuini
muneris gratiã septi/
formis spũs in peccati
morte iacentibus aspi
rat. Mors is quem
terroris fẽga suscitare
nõ potuit: per amoris
spiritũ puer ad vitam
redijt.

¶ Filii prophetarũ. Id ẽ· pręcatorũ
qui ambulant in lege
dñi·z scrutantur testi/
monia eius·in p̃sentia
salvatoris sp vuũt.

¶ Concidit in ol
lam. Qui litterę legis
intentus vel philoso/
phię studiosus amari
tudinẽ de lege vl mo
ralium de phis sumẽs·
ei miscet veritati cuã
gelicę: z in olla cordis
coquens·tale pulmẽtũ
hoc est documentũ p̃/
parat auditoribus suis·
dicit ei aplis littera oc
cidit: prudentia carnis
mors ẽ: prudentia aũt
spũs vita·hoc scientes
fideles mortem in olla
clamant. sed farina in
ollam mittitur: ei scia
spiritualis in tale con/
dimentũ intromittitur
vt exclusa amaritudie
pastus siat salubris.

¶ At ille ait ad gi
ezi. Ra. Dum domi
nus p moysen legẽ de
dit·quasi p pueriũ vir
gam misit·sed puer p
virgam·i·terrorẽ legis
mortuũ suscitare non
valuit: qz ler neminez
ad pfectũ ducit. Ipse
p se veniens sup cada
uer sternitur: qz cum i
forma dei esset semet/
ipsũ exinaniuit formã
serui ac·huc z illuc re/

† ſ·i·cucurbitas egrestes·minores illis que in
ortis nascũtur·z sunt amarissime.

¶ Vir aūt quidā ue. de bal. Rv. Vir ste certus est patrū qui te balsalisa est. qz ternarium i cōfessione trinitatis seruat. Balsalisa enī tertiuz habens interpretatur. Dic vir viro dei panes primitiarū offert: cuz redemptori gratia eius inspiratus offert libros de origine creaturarū cōpositos. Offert frumentum nouum i pera: cū nouum testamentū in euangelijs z apostolos scriptis profert. Jubet helisęus noster ministris-i. ꝓdicatoribꝫ vt hęc fidelibꝫ dispensēt: z de thesauro suo pferāt nona z vetera. qđ mysterū in euangelio legimus. in fractōe q̄n qz z septem panū: vbi satiatis turbis collegerunt duodecim cophinos siue septē sportas fragmentoꝝ. qz nullus sacramēta scripturę p omnia capit: quin sibi satiato supererit iuxta verbum dñi.

C V.

¶ Naaman. Gentiles significat. virtute bellorum principatum gerētes ac rerū decore fructes. Dñ naaman decus sū cōmotio cuz interpretat. vir fortis et diues. sed leprosus. qz q̄uis p potentiā regni ac rerum abundantiā dominari videret. tū p errorem ydolatrię lepra fedus apparuit.

¶ Porro de syria e. fu. la. Ra. Latrunculi de syria qđ ē sublimitas egressi sunt: cuz cupiditate ducti z diuersis negocijs ꝓplicati gentiles p totam terrā vagabātur. Hi de terra israel captiuā duxerunt: quę de ꝓpheta i israel testabatur. qz fama de israel p negociatores gentiū translata i toto orbe curiositati hoīm (quā vox naaman significat) verum ꝓphām z saluatorē in iudea manere patefecit. Audiens ꝫ naamā dño suo nūciauit. Cū hi ad q̄s noticia verbi puenit: his q̄ sibi ꝓfūt suggerūt sicę spiritualis magnitudinē. Mittit rex syrię litteras ad olla vir dei. Et nō potuerūt comedere. At ille: Afferte ict farinā. Cūqz tulisset misit i ollā z ait: Infunde turbę vt comedat: Et nō fuit ꝑplus quicqz amaritudinis in olla. Vir aūt quidā venit de balsalisa. deferens viro dei panes primitiarū. et vigiti panes hordeaceos: z frumētum nouū in pera sua. At ille dixit Da populo vt comedat. Respondit qz ei minister eius. Quantū est hoc. vt apponā cozā centuz viris? Rursum ille: Da ait populo vt comedat. Hęc enim dicit dñs: Comedent z superit. Posuit itaqz cozaz eis: Qui comederūt z superfuit iuxta verbū dñi.

C V.

Naaman prin cepſ militię regis syrię erat vir magnus apud dñm suum z honoratus. Per illum eni dedit dominus salutē syrię. Erat aūt vir fortis z diues: sed leprosus. Porro ꝺ syria egressi fuerāt latrunculi. z captiuaz duxerant de terra israel puellam paruulā. quę erat in obsequio vroris naaman. Quę ait ad dominā suam: Utinā fuisset dominus meus ad ꝓphetam qui est in samaria. profecto curasset eum a lepra quā habet. Ingressus est itaqz naaman ad dñm suum. z nūciauit ei dicens: Sic z sic locuta est puella ꝺ terra israel. Dixitqz ei rex syrię Vade z mittam litteras ad regem israel. Qui cū, pfectus esset. z tulisset secum decem talenta argenti z sex milia aureos. z decem muratoria vestimentoꝝ: detulit litteras ad regem israel in hęc verba: Cum acceperis epistolā hanc: scito q̄ miseriz ad te naaman seruum meū: vt cures eum a lepra sua. Cunqz legisset rex israel litteras: scidit vestimēta sua z ait: Nunquid deus ego sum vt occidere possim z viuificare: qz iste misit ad me vt curem hominez a lepra sua? Animaduertite z videte: quot occasiones queratur aduersum me. Qđ cuz audisset helisęus vir dei scidisse videlicet regem israel vestimēta sua. misit ad eum dicēs: Quare scidisti vestimēta tua? Veniat ad me: z sciat esse ꝓphetam in israel. Venit ergo naaman cū equs z curribus: z stetit ad hostium domus helisęi. Misitqz ad cū helisęus nunciuz dicens: Vade z lauare septies i iordane: z recipiet sanitatez caro tua atqz mūdaberis. Iratus naaman recedebat dicens: Putabam q̄ egrederetur ad me. z stans inuocaret nomē domini dei sui. et tangeret manu sua locum leprę: et curaret me: Nūquid nō meliores sunt abana z pharphar fluuij damasci oībus aquis terrę israel: vt lauer i eis z munder? Cum ergo vertisset se z abiret indignans. accesserunt ad eum serui sui: z locuti sunt ei: Pater z si rem grandem dixisset tibi, ꝓpheta: certe facere debueras Quātomagis q̄ nunc dixit tibi lauare z mundaberis? Descendit et lauit in iordane septies iuxta sermonez viri dei. z restituta est caro eiꝰ sicut caro pueri paruuli: z mundatus est. Reuersusqz ad virū dei cum vniuerso comitatu suo. venit regem israel pro salute serui. cū primatus gentium audiens trū esse in israel salutē suo. cum ꝓuidens legatōes mittit in iudęam: vt p apostolicam doctrinā salutaris hdem acciptat. Dñ cornelius de cęsarea in ioppem ad petrū mittit. Rex scidit vestimenta sua: qz sacerdotes scribę z pharisęi. rectores iudęoz considerantes vndiqz plebes ad redemptōem cōuenire. qui blasphemiam existimātes scindebāt vestimēta: sicut i euangelio princeps sacerdotum fecit. Veniat ad me. z sciat cē ꝓphetā i israel. z dominꝰ quos ꝓsciuit hos z vocauit zc. Veniens gentilis populus ad domū beatysi sanctā. s. ecclesiā. per nunciū. i. euangeli cos predicatores accepit. vt se in iordane septies lauaret renatꝰ et aqua z spiritu. Jordanis baptisma ligificat qz i eo nobis saluator baptismuz cōsecrauit. Naaman sanatōis iordanicā vespitatem significat ruborem. qui spiritualem nō potuerūt intelligere efficaciā. qz animal homo nō percipit quę sunt spiritꝰ dei. Serui meliori ꝓsilio ad mandatū ꝓphetam ꝓsua serunt. qz sępe dominꝰ minori reuelat qđ melius est: qm̄ ꝑsonarum acceptor deus nō est. loto septies restituta ē caro sicę pueri caro. qz mundatus baptismo per inuocatiōem sps septiformis quibꝫ ad innocentis vitę infantiam redigitur. Quia in baptismo abrenuntiare satbanę ac fidem domini confiteri ꝓcipimur. negat se illam vitra dęs litaturum. soli per omia deo seruiturum. ptē terrę sanctę secum tollit. qz baptizatos oportet ministri corpis percipatione cōfirmari.

† ſ hec eſt catholica ꝓfeſſio. quoniã omnes dii ꝛ ſtetit coꝛaꝫ eo et ait: Uere ſcio ꝙ gentium di. a. c. f.

non ſit deus alius in vniuerſa terra: niſi tantum i iſrael. Obſecro ita ꝙꝫ vt accipias benedictõeꝫ a ſeruo tuo. At ille reſpondit: Uiuit dominus ante quẽ ſto: q2 non accipiam Cũꝙꝫ vim faceret: penitus nõ acquieuit. Dixitq; naaman: Ut vis. Sed obſecro concede mihi ſeruo tuo vt tollam onus duoꝝ burdonum de terra. Non enī faciet ſeruꝰ tuus vltra holocauſtum aut victimã diis alienis: niſi dño. Hoc aũt ſolum eſt de quo deꝓꝛeceris dñm ꝓ ſeruo tuo. quãdo ingredietur dñs meꝰ templũ remmon vt adoret. ꝛ illo innitente ſuper manum meã. ſi adoꝛauero in templo remmon. adoꝛante eo in eodem loco: vt ignoſcat mihi dñs ſeruo tuo ꝓ hac re. Qui dixit ei: Uade in pace Abiit ergo ab eo electo tempoꝛe. Dixitq; giezi puer viri dei: Pepercit dñs meus naaman ſyro iſti: vt nõ acciperet ab eo quę attulit. Uiuit dominus: q2 curram poſt eũ. ꝛ accipiam ab eo aliq̃d. Et ſecutus ẽ giezi poſt tergum naaman. Quem cũ vidiſſet ille currentẽ ad ſe. deſiliuit de curru in occurſum eius. et ait: Recte ne ſunt omia? Et ille ait Recte. Dñs meus miſit me dicẽs: Modo venerunt ad me duo adoleſcentes de monte ephꝛaim ex filijs ꝓphetarum. da eis talentũ argenti: ꝛ veſtes mutatoꝛias duplices. Dixitq; naaman. Melius eſt vt accipias duo talenta. Et coegit eum. Ligauitq; duo talenta argẽti in duobus ſaccis. ꝛ duplicia veſtimenta: ꝛ impoſuit duobus pueris ſuis qui poꝛtauerũt coꝛam eo. Cũ ꝙ veniſſꝫ iam veſpi. tulit de manu coꝛũ. ꝛ repoſuit in domo: Dimiſit q3 viros ꝛ abierunt. Ipe aũt ingreſſus ſtetit coꝛaꝫ dño ſuo. Et dixit ei heliſeus: Unde venis giezi? Qui reſpondit: Non iuit ſeruus tuus quoquã. At ille ait: Nõne coꝛ meũ in ꝓꝛeſenti erat qñ reuerſus eſt hõ de curru ſuo ī occurſum tui? Nũc igitur accepiſti argentũ ꝛ accepiſti veſtes. vt emas oliueta ꝛ vineas ꝛ oues ꝛ boues ꝛ ſeruos ꝛ ancillas. Sed ꝛ lepꝛa naaman adhęrebit tibi ꝛ ſemini tuo in ſempiternuꝫ. Et egreſſus ẽ ab eo lepꝛoſus q̃ſi nix.

C. VI.

Dixerunt aũt filij ꝓphetarum ad heliſeũ: Ecce locus in quo habitamus coꝛã te anguſtus ẽ nobis. eamus vſq; ad iozdanem. ꝛ tollant ſinguli de ſilua materias ſingulas: vt ędificemus nobis ibi ſ vel locũ. domum ad habitãdũ. Qui dixit: Ite. Et ait vn⁹ ex illis: Ueni ergo ꝛ tu cum ſeruis tuis. Reſpondit: Ego veniam. Et abiit cum eis. Cumq; veniſſent ad iozdanem. cędebant ligna. Accidit ſ ꝛ̃ps ifructuoſos argueret. ſ pauos ꝛ creparet. aut vt eum vnus materiã ſuccidit † ſ deſcędit. ‡ ſ ſpũs. ⁊ ſ coꝛpis. † ſ ſ. pfũdo ſ perdatur ītelligentia coꝛdis diſſolutõe negligentie.

ſer: †caderet ferrũ ſecuris ī aquã Exclamauitq; ille ꝛ ait: Heu heu heu domine mi. ꝛ hoc ipſũ mutuo acceperam. Dixit aũt hõ dei: Ubi cecidit? At ille monſtrauit ei locũ. Prędidit ergo lignuꝫ ꝛ mſit illuc.

¶ Obſecro ꝛc. de terra. Pariẽ ſanctę terrę ſecũ tulit naamã vt poneret in templo ydolorũ. ꝛ ſup eam cõſiſtens dñm cui? erat ſra adoꝛaret. ne offenderet dominũ ſuum ſi pariter nõ adoꝛaret.

¶ Giezi. Ra. pterruptũ videns interpꝛetatur ſiue vallis vilio: Is ẽ iſt qui aliquãdo puer dei. vñ puer iſrl: ꝛ dilexi eum. ſꝫ poſtq̃ ſpreto euangelio ſe in foueam auaricię ꝓcipitauit. quã filij dei ꝓ baptiſmum renati ſpreuerunt. iuſto iudicio lepram erroꝛis quã crędentes depoſuerant: ipſe ſibi ꝓcuꝛit. ſic omnes qui poſt baptiſmũ ꝛ emendatiõẽ vitam ad priſtina reuertuntur. ſoꝛdibus quibꝰ ſe exutos ſperabant iterũ in voluuntur. Hoc eſt canis raſus ad vomitũ.

¶ Accidit autẽ ut cũ unus maſuc. Ra. Cũ ipios iudicos ꝓ coꝛpus opata q̃ſentia xpi tangꝫ ifructuoſas arbores cederet. vñ Ecce ſecuris ad radicẽ arboꝝ poſita ẽ ab eis interueniente paſſione coꝛpus ipſum deſeruit ꝓfunda deſcendit. qđ in ſepultura depoſitũ: tangꝫ ad manubriũ ſpiritu redeunte reſurrexit.

¶ Ra. Curãdũ valde eſt. ne intellectus octoꝛpat: ne in exercitatiõe opis. vicio elationis euanęſcat.

¶ Grego mora. Ferrum in manubꝛio ītellectus eſt. in coꝛde. hoc ligna cędunt. cum prauę agẽtes ſcrepant. qđ dum ſtare agit. dũ lapſus vanę gloꝛię nõ vitatur: ferrum ī aquã pditur. q2 ex diſſoluto ope intelligẽtia fatuatur: quę ad hoc datur vt dantis ante oculos ex bona actõe reſtituatur. Dñ ſequit. Hoc

ipsum mutuo acceperā Electi vero si quādo offendunt ad cor velociter redeūt: z culpam lacrimis sequūt. Vñ heu heu domine mi. Qui sicutes cauteli spiritū nō solū quę mala cōmiserunt: sed etiā q̄ ex accepto munere recta rere bona debuerunt. Et hoc ē heu heu heu z hoc mutuo acceperā ac si dicat Illud p̄ dissolutōem negligentię p̄didi: q̄ō vt p̄ bona opa redderē ex grana redemptoris accepi. Iz nunc̄ tetus mētē deserit quę i peccatis se veraciter agnoscit. Vñ heliseus lignū tetrū misit z ferrum in superficiem attulit: q̄ redemptor cor peccatoris humiliat: z eam quā amserat itelligentiā reformat. Vñ i alia trāslatione dicitur q̄ confregit lignū z iactauit: et sic ferrū sustulit. lignū frangere est cor ab elatione cōterere. ad ima iactare: cogitatōe proprie infirmitatis humiliare. sic ferrū redit q̄ ad vsū exercitatōis priūs intelligētia recurrit.

¶ Qui cū ue. Ra. Qui inequitę armis cōfidens. xp̄i famulis insidias p̄parat. nocte p̄fidię exp̄cetus: bellū cōtra eccl̄iā gerit.

¶ Heu heu heu domi. Ra. Dis notat illos qui pusillanimitate cordis p̄nas verunt corporales.

¶ Noli timere. Noli timere eos q̄ occidūt corpus. z post hoc nō habent q̄d faciant vobis.

¶ Plures enī no. Ra. Potius rogare patrē meū z exhibebit mihi plusq̄ duodecim legiones angelorū.

¶ Domine aperi ocu. Ra. Valde necesse est vt heliseus nr̄ aperiat oculos cordis ad cōsiderandū. quia omnes qui cōfidunt i illum nō confundent.

¶ redūt ad carnem spūs.

Natauitq; ferrum. Et ait: Tolle. Qui extendit manū: z tulit illud.

¶ potestas terrena superbe sentiens. filios lucis persequitur.

Rex aūt syrię pugnabat cōtra isr̄l. Consiliūq; iniit cum seruis suis dicens: In loco illo z illo ponamus

¶ domini nostri doctrina. ille die inimico insidias. Misit itaq; vir dei ad regem israel dicēs: Caue ne trāseas in locum illum: q̄z ibi syri i insidijs sunt. Misit itaq; rex israel ad locū quē dixerat ei vir dei. z p̄coccupauit eum. z obseruauit se ibi: non semel neq; bis. Conturbatūq; ē cor regis syrię. p hac re. Et cōuocatis seruis suis ait: Quare non indicatis mihi quis. p̄ditor mei sit apud regem israel? Dixitq; vnus seruorū eius: Nequaq̄ dñe mi rex: Sz heliseus. pphēta qui est in israel: indicat regi israel omia verba quęcūq; locutus fueris i cōclaui tuo. Dixit q̄; eis: Ite z videte vbi sit: vt mittam z capiam eū. Annunciauerūt q̄ ei dicētes: Ecce i dothaim. Misit ergo illuc equos z currus. z robur exercitus. Qui cum venissent nocte. circūdederunt ciuitatē. Consurgens aūt diluculo minister viri dei egressus est. viditq; exercitū in circūitu ciuitatis z equos z curr? Nunciauitq; ei dicens: Heu heu heu dñe mi quid faciemus? At ille respondit: Noli timere. Plures enī nobiscū sunt quam cū illis. Cūq; orasset heliseus ait: Dñe aperi oculos huius vt videat. Et aperuit dominus oculos pueri z vidit. z ecce mons plenus equorū z currū igneorum in circūitu heliseī. Hostes vero descenderūt ad eū. Oro heliseus orauit dominū dicēs: Percute obsecro gentē hanc cęcitate. Percussitq; eos dñs ne videret iuxta ꝟbū heliseī. Dixit aūt ad eos helyseus. Non est hęc via. nec ista est ciuitas. Sequimini me. et ostēdam vobis virū quē quęritis Duxit ergo eos in samariā. Cunq; ingressi fuissent i samariā: dixit heliseus. Domine api oculos istorū vt videant. Aperuitq; dñs oculos eorū: z viderunt se esse in medio samarię. Dixitq; rex isr̄l ad heliseum cum vidisset eos: Numq̄d p̄cutiam eos pater mi? At ille ait: Non p̄cuties. Neq; enī cępisti eos gladio z

¶ vt p̄cutias.

arcu tuo vt p̄cutias. Sed pone panem z aquā coram eis: vt comedāt z bibant z vadant ad dñm suum. Et appositā est eis ciborū magna p̄paratio. z comederūt z biberūt z dimisit eos: abieruntq; ad dñm suum. Et vltra nō venerunt latrones syrię in terrā israel. Factus est aūt post hęc cōgregauit benadab rex syrię vniuersū exercitum suū: z ascendit z obsidebat samariā. Facta est fames magna i samaria. Et tamdiu obsessa ē. donec venunda retur caput asini octoginta argenteis: z quarta pars cabi stercoris columbarū ḡnq; argenteis. Cūq; rex israel transiret p murū. mulier quędam exclamauit ad cū dicēs: Salua me domie mi rex. Qui ait: Non te saluet dñs: Unde saluare te possū. de area an de torcular? Dixitq; ad eā rex: Quid tibi vis? Quę respondit. Mulier ista dixit mihi: Da filium tuū vt comedam?

¶ Percute obsecro g. h. cę. Ra. Bonum est oculū scandalizantem eruī. vt inimicus superbię z malicię obturetur: z oculus sanę fidei ac simplicitatis aperiatur.

¶ Duxit ergo eos isa. Ra. Postq̄ heliseus hostes in samariam adduxit. nō eos occidi permisit: sed refectōem illis p̄parans dimisit eos in pace. Et saulū diu cōtra stimulum calcitrantē. primū dñs exp̄cauit. deinde scia spiritualia docuit. Nobilęq; p̄cepit ita: Diligite inimicos vestros z benefacite his qui oderūt vos.

¶ Cōgregauit benadab ꝛc. Ra. Benadab z exercitus. est dyabolus z iniqui. sc̄z pagani. iudei. hęretici quos cōtra eccl̄iā bellum gerere excitat. per tales afflīgit. p̄lius vero qui est positus in samaria. i. legis custodia. sit qs fames. cū non ponitur doctoribus ꝟbū dei p̄dicare. Sed heliseo reuelante. i. redemptore per euangelii indicāte: salus q̄ a peccatoribus longe est. nūc tibus deū p̄pe esse fatur. Dicit enī dominꝰ Cras modi? ꝛc. Modius simile perfecta est mensura diuine sapię que est i nouo testamēto Duo modij hordei sunt scia legis z p̄phetarū. qui cōparantur stratere vno. hoc ē fide catholica. in porta samarię. i. in p̄dicatōe aplica. per quā itratur in ecclesiam. Cessante enī turbine persecutōis q̄ fit hodie: dabit dñs cras. i. tempore futuro tranquillitatē: vt p̄uaricatio perfecte cōpleatur.

¶ Quamor ergo mi. Ra. Leprosi sunt qui vitio tacto. vel errore implicati spūalem sanitatem perdiderūt. hi cibum ꝟbi dei cō

eū hodie: z filiū meū comedemus cras. Coximus ergo filiū meum z comedimus. Dixitq; ei die altera: Da filium tuū vt comedamus eū: Quę abscondit filiū suum. Qđ cū audisset rex scidit vestimenta sua: z transibat per murū. Viditq; ois populus ciliciū quo vestitus erat ad carnem intrinsecus. Et ait rex: Hęc mihi faciat dē z hęc addat: si steterit caput helisęi filij saphat super eū hodie. Helisęus aūt sedebat in domo sua: z senes sedebant cum eo. Pręmisit itaq; virū z antequā veniret nuncius: ille dixit ad senes. Nunquid scitis q̄ miserit filius homicidę huc: vt pręcidatur caput meum? Videte ergo vt cum venerit nuncius claudite hostiū z non sinatis introire eū. Ecce enim sonitus pedum dñi eius post eū est. Adhuc illo loquente eis: apparuit nuncius qui veniebat ad eum z ait: Ecce tantū malū a dño est: et quid amplius expectabo a dño.

C. VII.

Dixit aūt helisęus: Audite verbū domini. Hęc dicit dñs: In tempore hoc cras modius similę vno statere erit z duo modij hordei statere vno in porta samarię. Respondēs vnus de ducibus sup cuius manū rex incūbebat homini dei ait: Si dominus fecerit etiaz cataractas i ęlo: nunqd poterit esse qđ loqueris? Qui ait: Videbis oculis tuis z inde nō comedes. Quattuor ergo viri erant leprosi iuxta introitū portę: qui dixerunt ad inuicem: Quid hic esse volumus donec moriamur? Siue ingredi voluerim? ciuitatē: fame moziemur: siue manserimus hic: moziendū nobis est. Venite igitur z transfugiamus ad castra syrię. Si pepercerint nobis viuemus: si aūt occidere voluerit nihilominus moziemur. Surrexerunt igitur vesperi vt venirent ad castra syrię. Cūq; venissent ad principiū castroz syrię: nullū ibidē reppererunt. Siquidē dñs sonitū audiri fecerat i castris syrię currū et equoz̄ z exercitus plurimi. Dixeruntq; ad inuicem: Ecce mercede conduxit aduersum nos rex israel ꝙ rel ge. reges hetheoz z ęgyptioz: z venerunt sup nos. Surrexerūt ergo et fugerūt i tenebris: z dereliquerūt tentoria sua: z equos z asinos i castris: fugeruntq; animas tantū suas saluare cupientes. Igitur cum venissent leprosi illi ad principiū castroz: ingressi sunt vnum tabernaculum: z comederunt z biberūt: tuleruntq; inde argentuz z aurum z vestes z abierunt z absconderūt. Et rursum reuersi sunt ad aliud tabernaculum: z inde similiter auferentes absconderunt. Dixeruntq; ad inuicē: Non recte facim?. Hęc dies boni nuncij est. Si tacuerimus z noluerimus nūciare vsq; mane: sceleris arguemur. Venite eamus z nunciemus in aula regis. Cunq; venissent ad portam ciuitatis: narrauerunt eis dicētes: Iuimus ad castra syrię: z nullus ibidē repperimus hominē: nisi equos z asinos alligatos: et fixa tentoria.

Quattuor ergo uiri leprosi. Rab. Leprosi sunt qui variis vicijs veteri: vel erroribus implicati fęditatem ex interna pęste ducentes ostendūt in carne. hos dñs sępe convertens ad fidē: z mandans a vicijs vere salutis nūcios effiat. vñ Matthęus et publicano apls. Apparuit q̄s post resurrectōem pmo marię magdalenę ō q̄ ieccerat septem demonia. Illa vadens nunciauit his qui cū eo fuerant lugentibus. Leprosi ingressi in castra syroz̄ refecti sūt: aurū z argentū aspoztant: cū despecti hui? mūdi pbię operam dantes: z sensus subtilitatez z locatōis venustatē acquirunt. vnde ecclię vlibus bene istructi ꝛc seruire possunt. Qui bene quattuor esse memorant: ut a quattuor euangelioz̄ eruditōne imbuti: in q̄tuor mundi partibus fidei veritatem prędicent.

Jerunt ergo portarij: z nunciauerunt in palatio regis intrinsecus. Qui surrexit nocte: z ait ad seruos suos: Dico vobis quid fecerint nobis syri: Sciūt q3 fame laboram⁹ z idcirco egressi sunt de castris: et latitant i agris dicētes: Cū egressi fuerint de ciuitate: capiemus eos viuos: z tunc ciuitatē ingredi poterimus. Respōdit aūt vnus seruorum eius: Tollam⁹ quinq3 equos qui remanserūt in vrbe: q3 ipsi tm̄ sunt in vniuersa multitudine isrl: alij enī cōsumpti sunt: z mittentes explorare poterimus. Adduxerūt ergo duos equos: misitq3 rex ad castra syrorum dicens: Ite z videte. Qui abierunt post eos vsq3 ad iordanem. Ecce aūt omnis via plena erat vestibus z vasis quę piecerāt syri cū turbarent̄. Reuersi nuncij īdicauerūt regi. Et egressus populus diripuit castra syrię. Factusq3 ē modius similę statere vno: z duo modij hordei statere vno iuxta verbum dñi. Porro rex ducem illum in cuius manu incubuerat constituit ad portam. Quem cōculcauit turba in introitu portę z mortuus est: iuxta qd̄ locutus fuerat vir dei quando descenderat rex ad eum. Factū q3 est sc̄dm sermonē viri dei quē dixerat regi qñ ait: duo modij hordei statere vno erūt: z modius similę statere vno hoc eodē tempore cras in porta samarię: quando responderat dux ille viro dei z dixerat: etiaz si dñs fecerit cataractas i cęlo: nunq̄d fieri poterit qd̄ loqueris? Et dixit ei: videbis oculis tuis z inde nō comedes. Euenit ergo ei sicut prędictū fuerat: z cōculcauit eū populus i porta z mortuus ē.

C VIII.

Heliseus autē locutus est ad mulierē cuius viuere fecerat filium dicēs: Surge vade tu z domus tua z peregrinare vbicūq3 repperis. Vocabit enim dñs famē: z veniet sup terrā septem annis. Quę surrexit z fecit iuxta verbū homis dei. Et vadens cū domo sua peregrinata est in terrā philistijm diebus multis. Cunq3 finiti essent anni septez reuersa ē mulier de terra philistijm z egressa est vt interpellaret regem p domo sua z agris suis. Rex aūt loquebatur cū giezi puero viri dei dicens: Narra mihi omia magnalia q̄ fecit helisęus. Cunq3 ille narraret regi qūo mortuum suscitasset apparuit mulier cuius viuificauerat filium clamās ad regē p domo sua z p3o agris suis. Dixitq3 giezi: Dñe mi rex: hec est mulier: z hic est filius eius quē suscitauit helisęus Et interrogauit rex mulierem: quę narrauit ei vera eē. Deditq3 ei rex eunuchum vnū dicēs: Restitue ei omnia q̄ sua sunt: z vniuersos reditus agrorū a die qua reliquit terram vsq3 ad p̄sens. Venit quoq3 helisęus damascū: z benadab rex syrię egrotabat. Nunciauerunteq3 ei dicentes: Venit vir dei huc. Et ait rex ad azabel: Tolle tecum munera z vade in occursum viri dei: z consule dñm per eum dicens: Si euadere potero de īfirmitate mea

C Porro rex ducem illum etc. Dux typum tenet scribarum z phariseoz: ad quos veritas ait: Ve vobis scribe z phariseī ypocrite qui claudis regnum celorum ante homies. Vos enī non intratis nec introeuntes sinitis intrare: quē cōculcauit turba in porta: q3 gressum ad fidem introeuntium impediebat: vnde merito conculcatus: i examine iusti iudicis damnatus perpetuas mittetur in tenebras.

hac? Iuit igitur azabel in occursū eius habens secum munera ⁊ oia bona damasci·onera quadraginta camelorū. Cunq; stetisset coraz eo a it: Filius tuus benadab rex syrię misit me ad te dicēs: Si sanari potero de infirmitate mea hac? Dixitq; ei heliseus: Vade dic ei: Sanaberis. Porro ostendit mihi dñs: q2 morte morieť. Stetitq; cū eo: ⁊ cōturbatus est vsq; ad suffusionez vultus. Fleuitq; vir dei. Cui azabel ait: Quare dñs meus flet? At ille respondit: Quia scio quę facturus sis filijs israel mala. Ciuitates eorū munitas igne succendes·et iuuenes eoꝝ interficies gladio·et paruulos eoꝝ elides: ⁊ prægnātes diuides. Dixitq; azabel: Quid ei sum seruus tuus canis: vt faciam rem istam magnā? Et ait heliseus: Ostendit mihi dñs te regem syrię fore. Qui cū recessisset ab heliseo venit ad dominū suū. Qui ait ei: Quid tibi dixit heliseus? At ille respondit: Dixit mihi recipies sanitatem. Cūq; venisset dies altera·tulit stragulum ⁊ infudit aqua: ⁊ expandit sup faciem eius. Quo mortuo regnauit azabel, p eo. Anno quito ioram filij achab regis israel·regnauit ioram filius iosaphat rex iuda Triginta duorū erat annoꝝ cum regnare cępisset: ⁊ octo ānis regnauit in hierusalem. Ambulauitq; in vijs regum israel sicut ambulauerat domus achab. Filia enī achab erat vxor eius: Et fecit qđ malū est coram domino. Noluit aūt dominus disperdere iudā, ꝓpter dauid

ſ vel in cōſpectu domini.

seruum suū sicut, promiserat ei vt daret illi lucernā ⁊ filijs eius cunctis diebus. In diebus eius recessit edom ne esset sub iuda: ⁊ cōstituit sibi regez. Veniteq; ioram seyra: et omnis exercitꝰ cum eo. Et surrexit nocte percussitq; ydumeos qui cum circūdederant ⁊ principes curruū. Populus aūt fugit i tabernacula sua. Recessit ergo edom ne cēt sub iuda: vsq; ad diem hanc. Tunc recessit ⁊ lobna in tēpore illo. Reliq̄ aūt sermonuz ioram·⁊ vniu ersa q̄ fecit: nonne hęc scripta sunt i libro verborū dierū regū iuda? Et dormiuit ioram cum patribus suis: sepultusq; ē cū eis in ciuitate dauid ⁊ regnauit ochozias filius eius, p eo. Anno duodecimo ioram filij achab regis israel: regnauit ochozias filiꝰ ioram regis iudę. Viginti duorū annorꝝ erat ochozias cū regnare cępisset: ⁊ vno anno regnauit in hierusalē. Nomē matris eiꝰ athalia filia amri regis isrl. Et ambulauit in vijs domus achab: ⁊ fecit qđ malū est coram dño sicut domus achab. Gener enim domus achab fuit. Abijt quoq; cū ioram filio achab ad pręliandū cōtra azabel regem syrię in ramoth galaad: ⁊ vulneraverunt syri ioram. Qui reuersus est vt curaretur in iezrael q2 vulneraverant eū syri i ramoth pręliantē cōtra azabel regem syrię Porro ochozias filius ioram rex iuda descendit inuisere ioram filium achab in iezrabel: quia egrotabat ibi.

C. IX.

Helisęus autē ꝓphetes vocauit vnū de filijs ꝓphetarū·z ait illi: Accinge lumbos tuos·z tolle lenticulaz olei hanc in manu tua:z vade in ramoth galaad. Cumq; veneris illuc videbis hieu filium ioſaphat filij namſi. Et ingreſſus ſuſcitabiſ eum de medio fratrū ſuoꝝ:z introduces in interius cubiculū:tenensq; lenticulam olei fundes ſup caput eiꝰ. z dices: Hęc dicit dñs: Unxi te regem ſup iſrael. Aperieſq; hoſtiuz z fugieſ:z ñ ibi ſubſiſtes. Abijt ergo adoleſcens puer,ꝓphetę i ramoth galaad:z ingreſſus eſt illuc. Ecce aūt ꝓncipes exercitus ſedebant. Et ait:Uerbū mihi ad te o ꝓncepſ Dixitq; hieu: Ad quē ex omnibus nobis? At ille dixit: Ad te o ꝓnceps. Et ſurrexit z ingreſſus eſt cubiculū. At ille fudit oleū ſup caput eius·z ait: Hęc dicit dñs deꝰ iſrl: Unxi te regez ſup populū domini iſrael·z pcuties domū achab dñi tui. Et vlciſcar ſanguinē ſeruoꝝ meoꝝ ꝓphetarū:z ſanguinez oi m ſeruoꝝ domi de manu iezabel. Perdamq; omnē domum achab z iterficiam de achab minge ntem ad parietē·z clauſum z nouiſſimū in iſrael·z dabo domū achab ſicut domū hieroboam filij nabath·z ſi cut domuz baaſa filij achia. Jezabel quoq; comedent canes i agro iezrael:nec erit q̄ ſepeliat eā. Aperuitq; hoſtium z fugit. Hieu autē egreſſus eſt ad ſeruoſ dñi ſui. Qui dixerunt ei: Recte ne ſunt omnia? Quid venit inſan? iſte ad te? Qui ait eis: Noſtis hoiem z quid locutus ſit? At illi reſponderūt: Falſū ē·ſed magis narra nobis. Qui ait eis. Nec z hęc locutus eſt mihi·et ait: Hęc dicit dñs: Unxi te regem ſup iſrl. Feſtinauerūt itaq; z vnuſ quiſq; tollens pallium ſuū poſuerunt ſub pedibus eius i ſimilitudinem tribunalis:z cecinerunt tuba atq; dixerunt: Regnabit hieu. Lō iurauit ergo hieu filius ioſaphat filij namſi cōtra ioram. Porro ioꝝ obſederat ramoth galaad·ipſe et omnis iſrael contra azahel regem ſyrię·z reuerſus fuerat vt curareſ i iezrahel,ꝓpter vulnera:q2 pcuſſerant eum ſyri ꝑliantē cōtra azahel regem ſyrię. Dixitq; hieu: Si placet vobis nemo egrediaſ,pfugus de ciuitate:ne vadat z nunciet in iezrael. Et aſcendit z ꝓfectus eſt i iezrahel. Joram enī egrotabat ibi z ochozias rex iuda deſcēderat ad viſitādū ioram. Igitur ſpeculatoꝝ qui ſtabat ſuper turrez iezrahel:vidit globum hieu venientis·z ait: Uideo ego globum. Dixitq; ioꝝā: Tolle currum·z mitte in occurſum eoꝝ:z dicat vadens. Recte ne ſūt omnia? Abijt igitur qui aſcenderat currū in occurſum eius·z ait: Hęc dicit rex: Pacata ſūt omia? Dixit ei hieu: Quid tibi z paci? Tranſi z ſequere me. Nunciauit quoq; ſpeculatoꝝ dicens: Uenit nunciuſ ad eos·z non reuertitur. Miſit etiaz currū equoꝝ ſecūdū. Ueniteq; ad eos·z ait: Hęc dicit rex: Num pax eſt? Et ait hieu: Quid tibi z paci?

¶ Uidebis hieu. Rab. Hieu ꝛeſignat gentium principatum quem dñs deſtinauit vt ſacrilegam ciuitatē quę ꝓphas z dominū ꝓphetaꝝ occidit·z apoſtolos eius pſecuta eſt vltione iuſta pmeret z ſacerdotium qđ poſt xp̄m ianuer habuerat deſtrueret·templumq; ſubuerteret·nec non et ipſam ſynagogā·quę ſanguinē ſanctorū ſp̄ſitiebat·de regni culmine ꝓcipitaret:ac rectores illiꝰ interficeret.

Transi ꝛ seḡre me. Nunciauit aūt speculator dicens: Uenit vsq; ad eos: ꝛ non reuertitur. Est aūt incessus·quasi incessus hieu filij namsi Precepsenī graditur. Et ait ioꝛā Junge currū. Junxeruntq; currū eius. Et egressus est ioram rex isrl· ꝛ ochozias rex iuda: singuli in curribus suis. Egressiq; sunt in occursum hieu: ꝛ inuenerūt eum in agro naboth iezraelitḗ. Cumq; vidisset ioram hieu dixit. Pax ē hieu? At ille respōdit: Quę pax? Adhuc fornicatões iezabel matris tuę·ꝛ veneficia eius multa vigent. Conuertit aūt ioram manū suā ꝛ fugiens: ꝛ ait ad ochoziā. Insidię ochozia. Porro hieu tetendit arcum manu ꝛ percussit ioram inter scapulas: ꝛ egressa est sagitta p̄ cor eius. Statimq; corruit in curru suo. Dixitq; hieu ad badacher ducē: Tolle, pijce eum in agro naboth iezrahelitę Memini enī qñ ego ꝛ tu sedentes in curru sequebamur achab patrē huius·q; dñs onus hoc leuauerit sup eum dicēs: Si nō p̄ro sanguine naboth·ꝛ p̄ sanguine filiorū eius quē vidi heri ait dñs: reddam tibi in agro isto dicit dñs. Nunc igitur tolle, pijce eum i agro iuxta verbū domini. Ochozias aūt rex iuda videns hoc: fugit per viam domus ozti. Persecutus est eū hieu ꝛ ait: Etiam hunc percutite i curru suo. Et percusserunt eum in ascensu gaber q̄ ē iuxta ieblaam. Qui fugit in maggeddo·ꝛ mortuꝰ ē ibi. Et imposuerūt eum serui eius sup currum suū ꝛ tulerunt hierusalē: sepelieruntq; eum in sepulcro cū patribus suis i ciuitate dauid. Anno vndecimo ioram filij achab regis israel regnauit ochozias sup̄ iudam. Uenitq; hieu in iezrahel. Porro iezabel audito· depinxit oculos suos stibio: ꝛ ornauit caput suum ꝛ respexit p̄ fenestram ingredientē hieu per portam·ꝛ ait: Nunquid pax potest esse zamri qui interfecit dñm suum? Leuauitq; hieu faciē suam ad fenestram·ꝛ ait: Quę est ista? Et inclinauerūt se ad eū duo vel tres eunuchi·ꝛ dixerunt: hęc ē illa iezabel. At ille dixit eis: Precipitate eam deorsum. Et p̄cipitauerunt eam: Aspersusq; est sanguine paries ꝛ equox̄ vngulę cōculcauerunt eā. Cumq; introgressus cēt vt comederet biberetq; ait: Ite ꝛ videte maledictā illam·ꝛ sepelite eam: q̄ filia regis est. Cumq; issent vt sepelirēt eam: nō inuenerūt nisi caluariam ꝛ pedes·ꝛ summas manus. Reuersiq; nunciauerunt ei. Et ait hieu: Sermo dñi est quē locutus est p̄ seruū suū heliam thesbiten dicens: In agro iezrahel comedent canes carnes iezabel: Et erunt carnes iezabel sicut stercus sup faciem terrę i agro iezrahel·ita vt p̄tereuntes dicant: hęccine est illa iezabel.

C. X.

Erant autem achab septuagita filij i samaria. Scripsit ergo hieu litteras ꝛ misit in samariā ad optimates ciuitatis·ꝛ ad maiores natu ꝛ ad nutricios achab dicēs: Statiꝫ

¶ Regnauit ochozias super iudaꝫ. Ra. Dicitur de ochozia q̄ quadragintadu orum annox̄ erat cuꝫ regnare cḗpit·et vno anno regnauit. Nam pater eius ioram dicit viij·annis regnasse et quadraginta vtrūq;·sita est duobus annis prior ē patre suo. Sꝫ traditur hebrei qđ ioā q̄draginta annis vixit ꝛ xxviij·regnauit. et quibꝫ octo ei dantur· q; tamdiu iuste vixit viginti quibus postea regnauit in languore ꝛ tribulatōe filio eius adꝺiuntur· qui·xxij· annox̄ fuit cū regnare cḗpit·ꝛ vno regnauit.

vt acceperitis litteras has: qui habetis filios domini vestri·z currus z equos z ciuitates firmas z arma·eligite meliorē z eum qui vobis placuerit de filijs dñi vestri·z ponite eum sup solium patris sui: z pugnate p domo dñi vestri. Timuerunt illi vehemēter·z dixerūt: Ecce duo reges nō potuerūt stare coram eo: z quō nos valebimus ei resistere? Miserūt ergo p̄positi domus·z p̄fecti ciuitatis z maiores natu z nutricij ad hieu dicentes: Serui tui sumus·quęcūq; iusseris faciemus: nec cōstituemus nobis regē. §al· quecūq; tibi placent. Quodcūq; tibi placuerit fac Rescripsit aūt litteras eis secūdo dicēs: Si mei estis z obeditis mihi tollite capita filioz domini vr̄i: et venite ad me hac eadē hora cras i iezrabel. Porro filij regis septuaginta viri apud optimates ciuitatis nutriebant. Cumq; venissent littere ad eos: tulerunt filios regis z occiderūt septuaginta viros·z posuerunt capita eoz in cophinis· et miserūt ad eū i iezrabel. Venit aūt nuncius ad eū z indicauit ei dicēs Attulerunt capita filiorum regis. Qui respōdit: Ponite ea ad duos aceruos iuxta introitū portę vsq; mane. Cumq; diluxisset egressus ē· z stans dixit ad omnē pplm: Justi estis: Si ego cōiuraui contra dñm meum·z interfeci eum: quis percussit omnes hos? Videte ergo nūc·qm̄ nō cecidit de sermonibus domini in terrā quos locutus est dñs sup domū achab: z dñs fecit qđ locutus est i manu serui sui helię. Percussit igitur hieu oēs qui reliqui erant de domo achab i iezrabel: et vniuersos optimates ei⁹ z notos z sacerdotes·donec nō remanerēt ex eo reliquię. Et surrexit z venit in samariam. Cūq; venisset ad cameram pastorū i via: inuenit fratres ochozię regis iuda. Dixitq; ad eos: Qui nam estis vos? At illi respōderunt: Fratres ochozię sumus: z descendimus ad salutādos filios regis z filios reginę. Qui ait: Comprehendite eos viuos. Quos cū cōprehendissent viuos·iugulauerunt eos in cisterna iuxta cameraꝫ quadraginta duos viros: z nō reliquit ex eis quēquā. Cūq; abisset inde·inuenit ionadab filiū rechab i occursum sibi·z benedixit ei. Et ait hieu ad eum: Nunquid ē cor tuum rectum sicut cor meum cum corde tuo? Et ait ionadab: Est. Si ē inq̄t da mihi manū tuam. Qui dedit ei manuꝫ suā. At ille leuauit eum ad se i currum. Dixitq; ad eum: Veni mecum·z vide zelum meum p dño Et impositū curru suo duxit in samariam. Et percussit oēs qui reliq̄ fuerant de achab in samaria vsq; ad vnū: iuxta verbū dñi q̄d locut⁹ est p heliā. Congregauit ergo hieu oēm pplm·z dixit ad eum: Achab coluit baal parum: ego aut̄ colam eum amplius. Nunc igit̄ oēs p̄phetas baal z vniuersos famulos ei⁹ z cūctos sacerdotes ipsius vocate ad me: nullus sit q̄ nō veniat. Sacrificium enī grande est mihi baal Quicūq; defuerit: nō viuet. Porro hieu faciebat hoc insidiose: vt

disperderet cultorē baal. Dixitq3 Sanctificate diem solennē baal. Uocauitq3 t misit in vniuersos ter minos israel: t venerunt cuncti ser ui baal. Non fuit residuus ne vn9 quidem qui nō veniret. Et ingressi sunt templū baal: t repleta est do mus baal a sūmo vsq3 ad summū. ſal. præcerāt. Dixitq3 his qui erant super vestes Proferte vestimenta vniuersis ser uis baal. Et p3tulerunt eis vestes. Ingressusq3 hieu t ionadab filius rechab templū3 baal: ait cultorib9 baal. Perquirite t videte ne quis forte vobiscum sit de seruis dñi: sed vt sint serui baal soli. Ingressi sunt igitur vt facerent victimas et holocausta. Hieu aūt p3eparauerat sibi foris octoginta viros · t dixerat eis: Quicunq3 fugerit de ho minibus his quos ego adduxero in manus vestras: anima eius erit pro anima illius. Factū est autē cū completū esset holocaustū: p̄cepit hieu militibus t ducibus suis. Ingredimi t p̄cutite eos: nullus euadat. Percusseruntq3 eos i ore gladij · t, piecerunt milites t duces: Et ierunt i ciuitatem tēpli baal · t protulerunt statuam de phano baal: t cōbusserunt t cōminuerunt eam. Destruxerunt quoq3 edem baal: et fecerunt pro ea latrinas vsq3 i diē hanc. Deleuit itaq3 hieu baal de israel. Uerūtamē a peccatis hieroboam filij nabath qui peccare fecit israel nō recessit: nec dereliquit vitulos aureos qui erant in bethel t in dan. Dixit autem dñs ad hieu: ſ vel egisti. Quia studiose fecisti q8 rectū erat t placebat in oculis meis: t omnia quę erāt in corde meo fecisti cōtra domū achab: filij tui vsq3 ad quartam generatiōem sedebūt sup thron num israel. Porro hieu non custodiuit vt ambularet in lege dñi dei israel in toto corde suo: non enī recessit a peccatis hieroboam q̄ peccare fecit israel. In diebus illis cę pit dominꝰ tedere sup israel. Percussitq3 eos azabel in omnibus finibus israel: a iordane contra orientalem plagam omnē terrā galaad t gad t ruben t manasse ab aroer quę est sup torrētē arnon t galaad t basan. Reliqua aūt ꝟbor hieu t vniuersa quę fecit t fortitudo ei9 nonne hęc scripta sunt in libro verborum dierū regum israel? Et dormiuit hieu cum patribus suis: sepelieruntq3 eum in samaria · t regnauit ioachin filius eius, p eo. Dies aūt quos regnauit hieu sup israel viginti t octo anni sunt i samaria.

C. XI.

Athalia uero mater ochozię videns mortuū filium suū: surrexit t interfecit omne semen regiū. Tollens aūt iosaba filia regis iorā sororꝰ ochozię ioas filiu3 ochozię · furata ē cū de medio filiorū regis qui interficiebātur · t nutricem eius de triclinio: t absc̄odit eum a facie athalię vt non interficeretur. Eratq3 cū ea sex annis clam in domo dñi. Porro athalia regnauit sup terrā septē annis. Anno aūt septimo misit iohada pontifex: t assumēs centurriones t milites introduxit ad se i tēplū

C. XI.

Ra. Athalia quę semen dauid extinguere moliebatur · impietates exprimit synagogę: quę seminis dauid hoc est xpi insidiatrix erat. Quę aliquando regnare videbatur: cū legis cerimonias tēporaliter obseruabat. Interpretatur ei athalia tpalis dñi. Sed iosabeth strenuitate · q̄ interpretatur saturitas dñi id est · ecclię · i q̄ vere sunt dilectę · seruatur ioas · i · memoria domī xp̄s sc3 in quo est memoria nominis dñi: ne p crudelitatē seuientis hostis interimatur in cordibus electorꝰ. Magis nutritur in domo ioiade · qui dilect9 dñi sonat: de quo pater: hic est filius meus dilectus · cuius domus sancta ecclesia · vbi in sancta fide electorꝰ manēs quotidie facit augmētum corpis sui · donec tpe iudicij sceptrum regni t potentiā aduersus eos extollet · qui eū reprimere cogitabant t interfectricē sanctorꝰ eternis reputauerit pęnis.

Anno aūt septimo ꝛc. Portes viginti quattuor: erant sacerdotū · leuitarū t ianitorū · t habebāt totidē pontifices · qui singuli p totidem septimanas sibi et ordine succederent · habentes singuli sub se viginti q̄ttuor sacerdotes t totidē leuitas · t cuiusdē numeri ianitores. Intrāte itaq3 nouo pontifice sabbato ad officiū3 cū noua turma sacerdotū · leuitarū · ianitorꝰ · ille pontifex cum sua turma q̄

trāsacta septimana ministrauerat·post sabbatum domuz reuertebat ad vrozez. Æditui enī mīstrabant:a cōtigali ope cessabāt:ī portis circa domū dñi vsq; ad sabbatum manentes. Sed tunc summus pontifex ꝓpter necessitatē augendi exercitus z eos qui septimanam expleuerant retinuit·z illos qui impleturi erāt suscepit. Qui z alios quoq; leuitas de vrbib; z principes familiarū cōgregauit: quos filium regis ostendit:taliratione disposuit: vt illi qui ipse uerāt sabbatū armati circūstarent regē ī interioziby atrij locis. Qui ad sabbm venerāt domū regis·ī·palatiū obseruarent z portam scutariozum quā de tēplo ad palatiū descēdebatur. Reliqua multitudo exteriozes atriozuz ianuas contra furozez regine siquid moliretur custodirēt· postea eduxit regē de domo dñi vbi erat absconditus· venerūtq; p viam portę scutariozū ī palatiū z sedit super thronum regum.

¶ Ad portā seyr. Rab. In palatio porta seyr z domus messa quę cū porta scutariorum nominant esse videntur.

¶ Scutariorū. F. Scutarij erāt tutores regis custodientes palatij vestibulum.

¶ Et posuit super eū dyā. F. In libro dierū apertius·z imposuerūt ei diadema deferuntq; ī manu eius tenendam legē·z erat vtiq; salutaris prudētie: vt post tyrānicę necem regine· succedenti in regnū filio regis cū ipso regni habitu disciplina legis dei seruanda cōmitteretur·z qui se ꝑlatus ꝓpo videret regendo:ipse se regendum diuinis legibus subdi vehere meminisset.

ſ.i.cōtractionem cū principibus leuitarū fecit.

dñi: Pepigitq; cum eis fœdus. Et adiurans eos in domo dñi·ostendit eis filium regis·z pręcepit illis dicens: Iste est sermo quez facere debetis. Tercia ps vestrū introeat sabbato:z obseruet excubias domus regis. Tercia aūt pars sit ad portam seyr·z tercia pars ad portā quę est post habitaculum scutariorum:z custodietis excubias domus messa. Duę vero partes e vobis omnes egredientes sabbato custodiant excubias domus domini circa regez:z vallabitis eum habentes arma in manibus vestris. Si quis autez ingressus fuerit septum templi interficiatur. Eritisq; cū rege introeunte z egrediente. Et fecerūt centuriones iuxta omnia quę ꝑceperat eis ioiada sacerdos. Et assumentes singuli viros suos qui ingrediebāt sabbatū·cum his qui egrediebant̄ e sabbato venerūt ad ſ leuitas ioiadam sacerdotē. Qui dedit eis ſ que david cedis hostibus cōseruauit i domo do mini·quibus leuite in bello armarentur.
hastas·z arma regis dauid q̄ erant in domo dñi. Et steterūt singuli habentes arma in manu sua·a parte tēpli dextra vsq; ad partē sinistraz altaris·z ędis circum regem. Produxitq; filiū regis·z posuit super ſ insigne capitis regū. ſ legem dei qua do ceatur qualiter viuat et quid agat.
eum diadema z testimoniū. Fecerunteq; eū regem·z vnxerūt·z plaudentes manu dixerunt: Viuat rex. Audiuit aūt athalia vocem currentis populi·z ingressa ad turbas in templum dñi vidit regem stantem super tribunal iuxta morem z cantozes z tubas iuxta eum·omnēq; ſ vel ꝑpe populum terrę lętantē z canentem tubis:z scidit vestimenta sua·clamauitq;: Cōiuratio ꝛiuratio. Precepit autē ioiada centurionibus q̄ erant sup exercitū·z ait eis: Educite eaz extra septa templi:z quicūq; secutus eam fuerit:feriatur gladio Dixerat eni sacerdos: Nō occidatur in templo dñi. Imposuerūtq; ei manus:z impegerūt eam p viaz introitus equoz iuxta palatium:z interfecta est ibi. Pepigit igitur ioiada fœdus inter dñm z regē:z iter populum vt esset populus domini·z inter regem z pplm. Ingressusq; est omnis populus terrę templum baal:z destruxerūt aras eiꝰ z ymagines cōtriuerūt valide. Mathan quoq; sacerdotē baal occiderūt coram altari. Et posuit sacerdos custodias ī domo dñi. Tuliteq; centuriones z cerethi z phaleti legiones z omnē populū terrę: de duxerunt qz regez de domo dñi. Et venerūt p viam portę scutariozū in palatiū z sedit sup thronū regū. Lętatusq; est omnis populus terrę·z ciuitas conquieuit. Athalia autē occisa est gladio in domo regis. Septemq; annozuz erat ioas cum regnare cępisset.

¶ Pepigit ioiada fœdus inter do·et re·cē. In paralī·iter se·qz se loco regis z dei cultus minister erat: posuit·vnde ioiada recognoscens dñm vel diligens interpretatur·q; dominū cognoscere z diligere docuit.

¶ Pepigit fœdus inter dñm z regem et pplm vt rex z populus domino seruirent·pepigit inter regem z pplm·vt populus erga regem fideliter ageret·z rex cū iustitia pplm regeret.

C. XII.

ANno septimo Iehu regnauit ioas. Quadraginta annis regnauit in hierusalem: Nomen matris eius sebia de bersabee. Fecitq; ioas rectum coram dño cunctis diebus quib; docuit eum ioiada sacerdos: Verumtamen excelsa non abstulit. Adhuc enim populus immolabat

¶ Dixitq; ioas ad sa. Omnē pe. Mandat rex noster vt doctores accipiant omnē pecuniā que a ptereuntibus iustis scientię spūalis. vel bonor exemplor in thesaurū dñi cōfertur. p ḋdicatorum officia ad instaurationē templi spūalis conferatur: quatinus ibi quod cūq; scissum p errorē vt vicia inuenerint restaurent. ne forte per negligentiā magistrorum repereat multitudo auditorum.

¶ Sartatecta. Rc. Dicit ruinas domus dñi. vt qđ cadere cęperat fulciretur. Legitur ei ī parali. qđ athalia ꝛ filij eius. i. sacerdotes ydoloꝝ (qz legit non habuisse filiū) destruxerunt domū dñi. ꝛ de sanctificatis fecerūt baal

¶ Igitur usq; ad ui. Ra. Ante aduētū xpi licet doctrina legis in gēte iudea fuerit. tñ p doctorū negligentiā in multis corrumpebatur. donec veniret ipse qui legē dedit. ꝛ p sanctę trinitatis fidē decalogum in moysi ꝛ prophetarum scriptis spiritualiter obseruandū doceret.

¶ Ad instauratio nem te. rec. Raba. Dominus euāgelicis doctoribus ait: prędicate euangeliū omī creaturę. infirmos curate mortuos suscitate. leprosos mundate. gratis accepistis: gratis date.

¶ Et tulit io. gazo. Ra. Pontifex noster qui seipsum obtulit hostiam. vo. gazophilaciū vnū posuit. i. vnaꝝ catholicā ecclesiā fecit cui foramē desup aperuit. qz trāsitū inde ad celos parauit.

¶ Et posuit illud iu. al. Ra. Altare corpus dñi. iuxta qđ gazophilaciū est. cū ecclesia xpo cōiuncta ē ad dexterā ingredientiū domum. Quia qui p fidem ingrediunt ecclesiam. itendunt ad eternam beatitudinē quā vertra significat puerire. Istuc ḡ mittūt sacerdotes q̄ custodiunt hostia tēpli oēm pecuniaꝝ ḡ deferr ad tēplū cū predicatores qui seruant introitū fidei offerunt vota fidelium in verbis ꝛ operibus. ꝛ in ecclesia rite ḣabus cōmendant deo.

¶ Scriba regis et pontifex. Ra. Sūmi sunt doctores. qui pecuniā collatā iuxta numerū ꝛ mensurā illis tribuebant qui ḣerant fabris ꝛ cementarijs. hoc est dispensatoribus verbi dei. qui euangelici tritici mensurā conseruis suis bis qui operantur in domo dñi. ꝛ virtutum opera in ędificio diuino componunt tribuebant.

¶ Ra. Apostoli quos principes in ecclesia electio diuina cōstituit. p discipulos verbi semina p totū orbem sparserunt. quatinus oparios volūtatis dei ydoneos auditoribus suis ꝓficerent. quoꝝ alij fabricabant ligna cū serra dolebat in excelsis incensum.

Dixitq; ioas ad sacerdotes: Omnem pecuniam sanctorū quę illata fuerit in templū dñi a ptereuntib⁹ quę offertur pro precio anię: ꝛ quā sponte ꝛ arbitrio cordis sui inferūt in templum dñi. accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suū. ꝛ instaurēt sartatecta domus: si quid ne cessariū viderint instaurationē.

¶ Sacerdotes. Igitur vsq; ad vicesimuz tercium annum regis ioas: nō instauraverunt sacerdotes sartatecta templi. Vocauitq; rex ioas ioiadam pontificē ꝛ sacerdotes dicēs eis: Quare sartatecta non instauratis tēpli? Nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem vestrū: sed ad instauratōez templi reddite eā. Prohibitiq; sunt sacerdotes v ltra accipere pecuniā a populo: ꝛ instaurare sartatecta domus. Et tulit ioiada pontifex gazophilacium vnū aperuitq; foramen desuper. ꝛ posuit illud iuxta altare ad dextram ingredientiū domū dñi: mittebāt q; i eo sacerdotes qui custodiebāt hostia omnē pecuniam quę defere batur ad templū domini. Cūq; videre nt nimiam pecuniā esse in gazophilacio: ascēdebat scriba regis ꝛ pontifex. effundebantq; ꝛ numerabant pecuniā quę inueniebatur in domo dñi: ꝛ dabant eam iuxta numerū atq; mensurā i manu eoꝝ qui pręerant cementarijs domus dñi. Qui impendebant eam in fabris lignoꝝ ꝛ in cemētarijs bis q̄ operabantur in domo dñi ꝛ sartatecta faciebant. ꝛ in bis q̄ cedebāt saxa. vt emerent ligna ꝛ lapides q̄ excidebant: ita vt impleretur instauratio domus dñi in vniuersis quę indigebant expensa ad muniendā domū. Verūtamen non fiebant ex ℣ aquā sapię diuine cōtinentes, eadem pecunia hydrię templi dñi ꝛ fuscinulę ꝛ thuribla ꝛ tubę ꝛ omne vas aureum ꝛ argenteū: de pecunia quę inferebatur in templum dñi. Dis enim qui faciebant opus dabatur: vt instauraretur templū domini. Et nō fiebat ratio his hominibus qui accipiebant pecuniā vt distribuerēt eam artificibus: ſꝫ ℣ ſynde i cyodo. Quando ruleris summā filiorū in fide tractabāt eam. ℣ Pecuniam israel. dabant singuli precū. p animabus suis. et non erit plaga.

¶ Pro. Pro delicto ꝛ pecuniā. p peccatis ꝛ sibi obedientes ligna fructifera in domo dñi parare studebant. Alij sarta tecta templi faciebant. qñ illa quę p hęresim ꝛ falsmata rupta erant rędificabant. Alij sara cędebant: cū duros corde ꝛ incredulos fortiter increpabāt: ita vt impleret instauratio in vniuersis q̄ indigebant expensa ad domū domini muniendā; iuxta illud. Vnicuiq; aūt vestrū data est gratia fm mensuram donatōnis xpi.

¶ Verūtamen nō fiebat. ꝛc. Ra. Alia dat cē rō formandorū vasoꝝ i ministeriū dñi alia parandoꝝ lignorum ꝛ saxorum in ędificium domꝰ: qz alia debet esse doctrina quarudes ibunnt ad fidē: ꝛ alia qua iam pfecti instruunt ad scię plenitudinē. Vasa dñi sūt qui iam apti sūt ad capienda munera diuina ꝛ habiles sunt ad ministeriū dei.

¶ Nō fiebāt ex eadē pecunia hydrię ꝛc. In palitō. Cuꝫ cōplerent omnia opa detulerūt coram rege ꝛ ioiada reliquā ptem pecunię de qua facta sunt vasa tēpli. Non est cōtrariū. qz nō de eadē pecunia quę offerebatur a populo ad instauratōem domꝰ dñi facta fuerūt vasa in ministeriū templi: sed de reliqua ptę pecunię q̄ ꝛ aliqs donationū fuerat collata.

¶ Fuscinulę. Ra. Doctores. quoꝝ officium est corpus ꝛ sanguinem domini credē tibus distribuere. infirmis abnegare. nec nō ꝛ spirituales alimoniam verbi cuiq; ꝓut conuenit dispertiri: qz sunt in verbis dei quę nostrę humilitati reuelare dignatus est. sunt alia quę nostrę capacitatis mensuram transcendunt.

¶ Thuribula. Rc. Sunt q̄ mundum orationem ex conscientia pura ꝛ fide nō ficta offerūt deo: ꝛ dicunt dirigatur oratio mea sicut incen.

¶ Tube. Ra. Doctores q̄ toto orbe vocem euangelicę prędicationis emittūt. vñ. Quasi tuba exalta vocem tuam.

¶ Et non fiebat ratio. Raba. Tam religiosi fuerunt: vt nullus dubitaverit quin pecuniam dei sine fraude tractarent. Vnde constat quanta discretione opus est bis qui pecuniā verbi dei dispensant cōseruis. de qua ratio reddenda est. vt nō minus fideles inueniantur bi in spiritualibus q̄m illi in corporalibus.

¶ Pecuniam uero pro delicto. Raba. Hic ostenditur q̄ cōfessio peccatoꝝ ꝛ pnitentia non ꝓprio cuiusq; sed sacerdotū iudicio pagenda est. quoꝝ est discernere inter mundum ꝛ imundum. ꝛ lepę macula diiudicare.

non inferebant in tēplum domini q: sacerdotuz erat. Tunc ascendit azabel rex syriç z pugnabat cōtra geth: eçpitqz eam. Et direxit faciē suam vt ascenderet in hierusalem. Quāobrem tulit ioas rex iuda omnia sanctificata quç consecrauerāt iosaphat z ioram z ochozias pfcs eius reges iuda. z quç ipse obtulerat. z vniuersum argentū qđ in ueniri potuit in thesauris templi dñi z in palatio regis. misitqz azabeli regi syriç: z recessit ab hierusalem. Reliqua aūt sermonū ioas. z vniuersa q̄ fecit. nōne hęc scripta sūt ī libro verboꝝ dierum regū iuda? Surrexerunt aūt serui eius z cōiurauerūt inter se: percusseruntqz ioas in domo mello i descensu sela. Jozachar nāqz filius semath. z iozabath filius somer serui eius percusserunt eum: z mortuus est. Et sepelierunt eum cum patribus suis ī ciuitate dauid: Regnauitqz amasias filius eius p̄o co.

C XIII.

ANno uicesimotercio ioas filij achazię regis iudę regnauit ioachaz filius hieu sup israel in samaria decem z septem annis. Et fecit malum cora3 dño. secutusqz est peccata hieroboam filij nabath qui peccare fecit israel: z nō declinauit ab eis. Jratusq3 ē furor dñi cōtra isrl z tradidit eos in manu azabelis regis syriç: z in manu benadab filij azabelis cūctis diebus. Deprecatus est aūt ioachaz faciem domini z audiuit eum dñs. Vidit enim angustias israel: qz atriuerat eos rex syriç. Et dedit dñs israeli saluatorem: z liberatus est de manu regis syriç. Habitauerūtqz filij israel in tabernaculis suis sicut heri z nudius tercius. Ueruntamē nō recesserunt a peccatis domus hieroboā. qui peccare fecit israel: sed in ipsis ambulauerūt. Siquidem z lucus pmansit in samaria. Et nō sunt derelicti ioachaz de popl̄o: nisi quinquaginta equites z decem currus z decem milia peditum. Interfecerat enim eos rex syriç: z redegerat quasi puluerē in tritura areç. Reliqua aūt ꝺmonuz ioachaz z vniuersa quę fecit. fz z fortitudo ei? nōne hęc scripta sunt in libro sermonum dierū regum israel? Dormiuitqz ioachaz cū patribus suis. z sepelierunt eū ī samaria: regnauitqz ioas filius eius. p̄ co. Anno tricesimoseptimo ioas regis iuda: regnauit ioas filius ioachaz sup israel ī samaria sedecim annis: z fecit qđ malū est ī cōspectu dñi. Non declinauit ab omnibus peccatis hieroboam filij nabath qui peccare fecit israel sed ī ipsis ambulauit. Reliqua aūt sermonū ioas z vniuersa quę fecit z fortitudo eius qūo pugnauerit cōtra amasiā regē iuda: nonne hęc scripta sūnt ī libro sermonū dierū regum israel? Et dormiuit ioas cū patribus suis. Hieroboam aūt sedit sup solium eius. Ozro ioas sepultus est in samaria cū regib? isrl. Heliseus aūt egrotabat in infirmitate qua z mortuus est. Descendit qz ad eum ioas rex israel. z flebat

Heliseus autē egrotabat. Rabanus. Redemptor noster et rectoribus ecclesię animis ipsā alibus se indulsit. et cōtra hostem antiquū pugnare docuit. Arcus sacrum est eloquiū. qđ ex virorū testamento velut ex cornu z corda pstat. Vetus ē cornu. propter durician nouū corda. z dū corda tra hitur: cornu curuatur. qz cum nouum testamentū discutitur: mens a rigore suo ad intellectum spiritualem flecti tur. Sagittę sūt verba q̄ doctores proferunt. Nos ergo cū scripturę facę dicta pensamus arcum intendimus. cū verba doctorū damus sagittas emittimus.

¶ Superposuit he·ma·iu·Ra. Explens suos dominus actōes doctor dirigit z confortat.

¶ Aperi fenestrā ori.zc.Ra. Lumine lūe suos hortat' ꝓmus illustrari· et sic iacula verboꝝ mittere. ¶ Sagitta salutis. zc.Rab. Prędicatio sancta certissima est interfectio spūalium hostiū si pseueranter agit' Vñ nō debet doctor ꝓpter auariciam negligere animarū curam: sed magis ꝑ pietatem ad eternā ptendere requiez·quod significat aphech. Interpretat' enī cōtinebit vel apprehendet. Vnde aplus enumeratis vitijs subintulit. Tu aūt homo dei hec fuge·lectare vero iusticiam· pietatez: apprehende vitaz eternam.

¶ Tolle sa·Qui cū tur·r·d·e·percutie zc.Rab. Doctoribus ꝓpositum iaculo ꝓdicationis terrā·i·carnales pertere. Tribus vicibus terrā iaculo pcutere·est trinitatis fidem carnalibꝰ ꝑ doctrinaz insinuare·postea doceantur quinq; sensibus corporeis imparebonisq; opibus quę ꝑ seexprimunt' studiū ipendere·neenō sciam spiritualem instanter meditari:quam septiformis spiritus ad salutez bumani generis gemino testamento edidit. Qui aūt solaz fidē sufficere credūt ad salutē· recte arguunt':qz scōm iacobum fides sine operibꝰ mortua est.

¶ Quod dum te. Rab. Resurrectio cadaueris per cōtactum ossiū helisei·significat ꝙ q̄cūq; firma fide tāgit mortez xp̄i·z spem suam veraciter i eo collocat:sine dubio participes erit resurrectōnis eiꝰ. vnde. Ego sum resurrectio z vita.

¶ Postq; obijt ioiada ingressi principes iuda adorauerunt regē coram eo dicebatq;: Pater mi pater mi·currus israel z auriga eius Et ait illi helisęus: Affer arcum et sagittas. Cunq; attulisset ad eum arcum z sagittas·dixit ad regē isral: Pone manū tuā super arcum. Et cum posuisset ille manū suam: supposuit helisęus manus suas manibus regis·z ait: Aperi fenestrā orientalez. Cunq; aperuisset·dixit helisęus: Jace sagittā. Et iecit. Et ait helisęus: Sagitta salutis domini ¶ Ra·prędicatio sancta.
z sagitta salutis contra syriā. Percutiesq; syriam in ¶ aphech: donec consumas eam. Et ait: Tolle sagittas. Qui cū tulisset·rursū dixit ei: Percute iaculo terram. Et cū percussisset tribus vicibus z steussset·iratus est cōtra eum vir dei·z ait: Si percussisses quinqes aut sexies aut septies pcussisses syriā vsq; ad consummatōez. Nunc aūt tribus vicibus percuties eaz. Mortuus est ergo helisęus:z sepelierunt cū. Latrunculi quoq; de moab venerunt in terrā in ipso anno. Quidā autē sepelientes hominē viderunt latrunculos:z ꝓiecerūt cadauer i sepulcro helisęi. Quod dum tetigisset ossa helisęi:reuixit homo· et stetit super pedes suos. Igitur azahel rex syrię afflixit israel cunctis diebus ioachaz. Et misertus ē dominus eozū·z reuersus est ad eos ꝓpter pactum suū qđ habebat cuz abraā z ysaac z iacob·z noluit disperdere eos:neq; ꝑijcere penitus vsq; in ꝓsens tempus. Mortuꝰ est aūt azabel rex syrię: z regnauit benadab filius eius ꝓ eo. Porro ioas filius ioachaz tulit vrbes de manu benadab filij azahel: quas tulerat ꝺ manu ioachaz patris sui iure ꝓclij. Tribus vicibus pcussit eū ioas:z reddidit ciuitates israli.

C. XIIII.

Anno secundo ioas filij ioachaz regis israel regnauit amasias filius ioas regis iuda. Vigintiquinq; annoꝝ erat cum regnare cępisset. Viginti aūt z nouem annis regnauit i hierusalē. Nomē matris eius ioaden de hierusalē. Et fecit rectum cozaz domino:verūtamen nō vt dauid pater eius. Juxta omnia quę fecit ioas pater suus fecit:nisi hoc tantū q; excelsa non abstulit. Adhuc enī populus immolabat z adolebat in excelsis in excelsis. Cunq; obtinuit regnū·pcussit seruos suos qui interfecerant regē patrē suū·filios aūt eoruz qui occiderant non occidit:iuxta qđ scriptuz est in libro legis moysi sicut ꝓcepit dñs dicēs: Non morientur patres ꝓ filijs·neq; filij morientur ꝓ pr̄ibus:sz vnusquisq; ꝑ peccato suo morietur. Ipse ¶ ꝙ pler.sq; vacat.
¶ ꝙ vetus editio quasi nomen regionis genealam posuit. percussit edom in valle ¶ salinaruz duodecim milia·z apprehendit petram in ꝓlio:vocauitq; nomē eiꝰ iezechel vsq; in ꝓsentē diē. Tūc misit amasias nūcios ad ioas filiū ioachaz filij hieu regis isral dicēs: Veni z videamus nos. Remisitq; ioas rex israel ad amasiam regem iuda dicens: Carduus libani misit ad cedrum quę est i libano dicēs: Da filiam tuam filio meo vxorem. Transieruntq; bestię saltus· quę

z amasias

zc. Dicunt iudei sicut deū regē adoratum·z honores supra humanum modū a subditis libenter accepisse. Vñ iram dei subito exptus est sicut herodes.

¶ Non est deus i isral qz omnes notij erant· z ydolatria polluti Duas duas glosas et xxtiij·secūdi paralipomenō sumptas vide·z ponibi cū hic habere locū

¶ Et fecit rectum cozam domino. Ra. Amasias fecit bonum in conspectu dñi sed nō corde pfecto· bona quippe opera q̄ placent deo fecit·sz nō corde pfecto:qz sub simulata specie corā hominibus ostendebat· z sic corā deo accepta nō erant.

¶ In valle salinarū. Rab. Alias salinarū erat·vbi sal faciebant. Vel feno salsuginis decoso·z siccato z incenso. Vel aquis puteoꝝ salsis feruefactis·z vsq; ad salis firmitatē coquendo pduciis. Vel alio quolibz ordine quo sal fieri cōsueuit.

¶ Petram in pręlio. Ra. Petra ciuitas est arabię·nobilis in terra edom·quę i libro numeri recem dicitur·z a syris sic appellatur. Sz iosephus ñ ciuitatez dicit·sed magnā petram in arabia constitutam.

¶ Jezechel. Qz amasias victor nomē imposuit·interpretat' ęternus dei vel auxilium dei·agente eo fideliter vt ꝑ bennis videretur memorię·qꝑ hāc vel ętus pli dei vl deo ad iuuante ceperit.

c

sunt in libano ⁊ cōculcauerūt car-
duum. Percutiens invaluisti sup
edom: ⁊ sublevauit te cor tuū. Con
tentus esto gloria tua ⁊ sede in do
mo tua. Quare procas malū: vt
cadas tu ⁊ iuda tecum? Et non ac
quievit amasias. Ascenditq; ioas
rex israel ⁊ viderūt se ipse ⁊ amasi-
as rex iuda in bethsames opido
iudę. Percussusq; est iuda coram
israel ⁊ fugerunt vnusquisq; in ta
bernacula sua. Amasiam vo regē
iuda filium ioas filij ochozię cepit
ioas rex israel in bethsames: ⁊ ad
duxit eum in hierusalē. Et interru
pit murū hierlm a porta ephraim
vsq; ad portā anguli quadringen
tis cubitis. Tulitq; omne aurū et
argētū ⁊ vniversa vasa quę inuēta
sunt in domo dñi ⁊ in thezauris re
gis ⁊ obsides: ⁊ reversus est in sa-
mariā. Reliqua aūt verborū ioas
quę fecit ⁊ fortitudo eius qua pu
gnauit contra amasiam regē iuda:
nōne hęc scripta sunt i libro sermo
num dierū regum israel? Dormivit
q; ioas cū patribus suis ⁊ sepult⁹
est in samaria cū regibus israel: et
regnavit hieroboam filius eius p
eo. Vixit autē amasias filius ioas
rex iuda postq; mortuus est ioas
filius ioachaz regis israel viginti
quinq; annis. Reliqua aūt sermo
num amasię: nōne hęc scripta sunt
in libro sermonū dierū regū iuda?
Factaq; est cōtra eum cōiuratio in
hierusalem: At ille fugit in lachis
Miseruntq; post eum in lachis: et
interfecerūt eū ibi ⁊ asportaverūt
in equis: sepultusq; est i hierusalē
cū patribus suis in civitate david
Tulit aūt vniversus pplus iudę
azariā annos natum sedecim ⁊ cō
stituerunt eum regē pro patre eius
amasia. Ipse ędificavit ahilam et
restituit eam iudę: postq; dormivit
rex cum patribus suis. Anno quin
todecimo amasię filij ioas regis iu
da: regnavit hieroboā filius ioas
regis israel in samaria quadragita
⁊ vno anno: ⁊ fecit qđ malum ē co
ram dño. Nō recessit ab omnibus
peccatis hieroboam filij nabat: q̄
peccare fecit israł. Ipse restituit ter
minos israł ab introitu emath vsq;
ad mare solitudinis: iuxta ſmonē
dñi dei israł quē locutus est p servū
suum ionam filiū amathi, pphetam
qui erat de geth quę est in ophel. ſvel al.
Vidit enim dñs afflictiōem israel
amarā nimis: ⁊ q̄ cōsumpti essent
vsq; ad clausos carcere ⁊ extremos ſvel nō.
⁊ nō essę qui auxiliarē israel. Nec
locutus est dñs vt deleret nomen
israel de sub cęlo: sed salvabit eos
in manu hieroboam filij ioas. Re
liqua aūt sermonum hieroboam ⁊
vniversa quę fecit ⁊ fortitudo eius
qua pręliatus ē et quō restituit da
mascum ⁊ emath iudę in israel: nō
ne hęc scripta sūt i libro sermonū
dierū regū israel? Dormivitq; hie-
roboam cū patribus suis regibus
israel: et regnavit zacharias filius
eius pro eo.

C. XV.

Anno vicesi
moseptimo hierobo
am regis israel: regnavit azarias
filius amasię regis iudę. Sedecim

¶ Ipse restituit ter. ii. ab introi. Re
De hieroboam dicit.
Ipse restituit terminos
israł ab introitu emath
vsq; ad mare solitudi
nis. Emath quę nunc
epiphania dicit sept̄
trionalis erat termin⁹
israel. Mare autē soli
tudinis mare mortuū
est qđ in latitudine p
stadia. dlxx. vsq; ad
xxaros arabię in lon
gitudie. cl. vsq; ad vi
cinia sodomor̄ pgre
dit. Igitur hieroboā
castrametatus contra
syros omnē eor̄ pvin
ciam sicut ionas ppha
verat devastavit

¶ Que est ophel
Ophel turris erat nō
longe a templo enormis
magnitudinis ⁊ altitu
dinis. vnde ophel di-
citur i tenebrarū. siue
nubea. eo q̄ vsq; ad
nubes caput erigat. q̄
in zacharia turris ne-
bulosa vocatur.

C. XV.

¶ Azarias. Rab.
Ipse est ozias qui dū
sacrificare in templo vel
let cōtra legem moysi
percussus est lepra. hic
dyabolum significat.
cui lepra iniquitatis in-
sanabilis est. qui cū ma
iora se appeteret. fędi
tate pessimę lepę no
tabilis effectus. de do
mo ejectus est. ⁊ plene
rat vsq; in finem lepro
sus separatus a populo

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

dei: hoc regnāte ysai
as ꝓpheta oculos ad
celum nō leuauit· nō
fūt ei reserata celestia
sed postq̄ mortuus ē
Dum pharao uinit
ꝑ israel ꝛ luti ꝛ pa
learū ope nō suspira
uit ad dēū: ꝓ ꝑ pha
raonis mortē ascēdit
clamor eoꝝ ad dūm
Si ergo intelligas i
oxia ꝛ pharaone cō
trariaꝫ fortitudiē: ui
debis q̄o illiꝰ uiuēti
bus nullꝰ nostrorum
uideat ꝛ suspiret Re
gnāte peccato ꝙgipci
is etruimꝰ ciuitates
uersamur ī sordibus
Ozias ędificauit por
tā uallis quę supius
porta ephraim dicit

anno xv erat cū regnare cępisset:
ꝛ quinquagīta duobꝰ ānis regna
uit in hierusalem. Nomē matris
eius iecelia de hierusalē. Fecitq̄
qđ erat placitum coram dño iuxta
omnia quę fecit amasias pr̄ eius.
uerūtamen excelsa nō est demoli
tus. Adhuc populus sacrificabat
ꝛ adolebat incensum in excelsis.
Percussit autē dominus regē: ꝛ
fuit leprosus usq̄ in diē mortis
suę: ꝛ habitabat ī domo libera
ſ azarie
tor sum. Joathan uero filius regis
gubernabat palatiū: ꝛ iudicabat
populū terrę. Reliqua aūt sermo
nū azarie ꝛ uniuersa q̄ fecit: non
ne hęc scripta sunt in libro uerbo
rū dierū regum iudā? Et dormiuit
azarias cū patribus suis: sepęlie
runtq̄ eū cū maioribus sus ī ciui
tate dauid· ꝛ regnauit ioathan fi
lius eius pro eo. Anno tricesimo
octauo azarię regis iudę· ꝛgnauit
zacharias filiꝰ hieroboā sup̄ isra
el ī samaria sex mensibus· ꝛ fecit
qđ malū ē coram dño: sicut fecerant
patres eius. Non recessit a pecca
tis hieroboā filij nabath q̄ pecca
re fecit israel. Cōiurauit autem cō
tra eum sellum filius iabes: per
cussitq̄ eū palā ꝛ interfecit: regna
uitq̄ pro eo. Reliqua aūt verbo
rum zacharię· nonne hęc scripta
sunt ī libro ꝭmonū regū israel? Iste
ē sermo dñi quē locutus ē ad hieu
dicens. Filij tui usq̄ ad quartam
generatōnē sedebunt de te super
thronum israel. Factūq̄ ē ita. Sel
lum filius iabes regnauit tricesi
monono ano azarię regis iude re
gnauit aūt uno mēse ī samaria. Et
ascēdit manaen filiꝰ gaddi ꝺ ther
sa. ueitq̄ in samariā: ꝛ percussit sel
lū filiū iabes ī samaria: ꝛ interfecit
eū: regnauitq̄ pro eo. Reliq̄ autē
uerborum sellum et coniuratio
eius per quā tetendit insidias· nō
ne hec scripta sunt in libro sermo
nū dierū regū israel? Tūc percussit
manahen thapsam. ꝛ omnes qui
erant in ea: ꝛ termios eius ꝺ ther
sa. Noluerant eī apire ei. Et iter
fecit oēs p̄gnantes eius: ꝛ scidit
eas. Anno tricesimo nono azarię
regis iuda regnauit manahen fi
lius gaddi sup israel decē ānis ī sa
maria: fecitq̄ qđ malum erat coram
domino. non recessit a peccatis
hieroboam filij nabath: q̄ peccare
fecit israel cūctis diebus eius. Ue
niebat phul rex assiriorū ī thersa·
ꝛ dabat manaen phul mille talen
ta argēti· ut eēt ei ī auxilium· ꝛ fir
maret regnū eius. Indixitq̄ ma
naen argētū sup̄ israel cūctis poten
tibus ꝛ diuitibus ut darēt regi as
siriorum ī thersa quinquaginta si
clos argēti p̄ singulos. Reuersus
q̄ est rex assiriorū· ꝛ nō ē moratus
in thersa. Reliqua aūt sermonum
manaen ꝛ uniuersa q̄ fecit: nonne
hec scripta sunt ī libro ꝭmonum
dierū regū israel? Et dormiuit mana
en cum p̄tribus suis. Regnauitq̄
phaceia filius eius pro eo. Anno
quinquagesimo azarie regis iude re
gnauit phaceia filius manaen sup̄
israel ī samaria biēnio: et fecit qđ
erat malū coram dño. non recessit a
peccatis hieroboam filij nabath. q̄

peccare fecit israel. Cōiurauit aūt aduersus eum phacee filius romelie seruus eius: et percussit eum in samaria in turre domus regie iuxta argob: et iuxta ariph: et cū eo quinquaginta viros de filiis galaaditarum: et interfecit eum: regnauitq; pro eo. Reliqua autē sermonū phacee, et vniuersa que fecit: nōne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel? Anno quinquagesimo secundo azarie regis iude regnauit phacee filius romelie super israel in samaria viginti annis: et fecit quod malū erat coram dño. nō recessit a peccatis hieroboam filii nabath qui peccare fecit israel. In diebus phacee regis israel: venit theglatphalasar rex assur: et cepit ahyon et abel domū maacha et ianoe et cedes et asor et galaad et galileam et vniuersam terrā neptalim: et trāstulit eos in assirios. Cōiurauit aūt et tetēdit insidias osee filio hela contra phacee filium romelie: et percussit eum et interfecit: regnauitq; pro eo vicesimo āno ioathan filii ozie. Reliqua aūt sermonū phacee et vniuersa quę fecit: nōne hec scripta sūt in libro sermonum dierum regū israel? Anno secundo phacee filii romelie regis israel regnauit ioathā filius ozie regis iuda. Viginti quinq; annorū erat cum regnare cepisset: et sedecim ānis regnauit in hierusalem. Nomen matris eius hierusa filia sadoch. Fecitq; qđ erat placitū coram dño iuxta oīa quę fecerat ozias pater suus operatus est: verūtamen excelsa nō abstulit. Adhuc populus immolabat et adolebat incensum in excelsis. Ipse edificauit portā domus domini sublimissimā. Reliqua aūt sermonū ioathā et vniuersa quę fecit: nōne hec scripta sunt in libro verborum dierum regū iuda? In diebus illis cepit dñs mittere in iudā rasin regē syrie: et phacee filium romelie. Et dormiuit ioathā cum patribus suis: sepultusq; est cum eis in ciuitate dauid patris sui: et regnauit achaz filius eius pro eo.

Ipse edificauit. Rab. Joathan edificauit portas domus dñi excelsam quia in actibus apostolorum specio sa dr. et ab hebreis porta ioathan vocatur.

C. XVI.

ANno septimo decio phacee filii romelie regnauit achaz filius ioathan rex iuda. Viginti annorū erat achaz cum regnare cepisset: et sedecim annis regnauit in hierlem. Nō fecit qđ erat placitum in cōspectu domini dei sui sicut dauid pater eius: sed ambulauit in via regum israel. Insuper et filium suum cōsecrauit trāsferens per ignē scdm ydola gentium: quę dissipauit dominus coram filiis israel. Immolabat quoq; victimas: et adolebat incēsum in excelsis et in collibus et sub omni ligno frondoso. Tunc ascendit rasin rex syrie: et phacee filius romelie rex israel in hierlem ad prliandū. Cumq; obsiderent achaz: nō valuerūt superare eum. In tempore illo restituit rasin rex syrie hailā syrie: et eiecit iudeos de haila. Et idumei et syri venerūt in hailam et habitauerūt ibi vsq; in diem hanc. Misit aūt achaz nuncios ad theglathphalasar regem assiriorum dicens: Seruus tuus et filius tuus ego sum. Ascende et salua

Consecrauit trāsferens per ignē. Rab. Beennon filii ennon. Thophet sive thaphet est valle beennon iuxta achel demach. locus olim amenissimus: vbi solebant sacrificare demonibus. hebraice gehennon. i. vallis ennon. vnde in euangelio gehenna dr. qz sicut perierūt ibi qui ydola colebant in corpe et in aīa. ita peccatores qui ad infernū trāsibūt eterna dānatione punientur.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

me fac de manu regis syrię: et de manu regis israel: qui consurrexerūt aduersum me. Et cum collegisset argentum et aurū qđ inueniri potuit in domo dñi et in thesauris regūs: misit regi assiriorū munera: qui et acquieuit voluntati eius. Ascēdit enim rex assiriorū in damascum · et vastauit eam: et transtulit habitatores eius cyrenen: rasin aūt interfecit. Perrexitq; rex achaz i occursū teglathphalasar regis assyriorum in damascum. Cunq; vidisset altare damasci · misit rex achaz ad vriā sacerdotem exemplar eius · et similitudinem iuxta omne opus ei⁹. Et extruxit q; vrias sacerdos altare. Juxta oia q̄ p̄ceperat rex achaz de damasco: ita fecit vrias sacerdos donec veniret rex achaz de damasco. Cūq; venisset rex de damasco vidit altare et veneratus est illud. Ascenditq; et imolauit holocausta et sacrificiū suū · et libauit libamina et fudit sanguinē pacificorū quę obtulerat super altare. Porro altare ęreum qđ erat coram dño transtulit de facie templi · et de loco altaris · et de loco tēpli dñi: posuitq; illud ex latere altaris ad aquilonē. Pręcepit quoq; rex achaz vrię sacerdoti dicēs: Super altare maius offer holocaustū matutinū et sacrificiū vespertinum et holocaustū regis et sacrificium eius: et holocaustum vniuersi populi terrę et sacrificia eorū et libamina eorū · et omnē sanguinem holocausti et vniuersum sanguinem victimę super illud effundes. Altare vero ęreum erit paratum ad voluntatem meā. Fecit igitur vrias sacerdos iuxta omnia quę p̄ceperat ei rex achaz. Tulit aūt rex achaz celatas bases · et luterē qui erat desuper mare depositū de bobus ęneis q̄ sustentabant illud: et posuit super pauimentum stratū lapide. Musach quoq; sabbati quod ędificauerat in tēplo · et ingressus regis exterius cōuertit in templum dñi, ꝓpter regem assyriorum. Reliqua aūt verborū achaz · et omnia quę fecit: nōne hęc scripta sunt in libro sermonū dierū regū iuda? Dormiuitq; achaz cum patribus suis · et sepult⁹ est cū eis in ciuitate dauid: et regnauit ezechias filius eius p̄o eo

¶ Musach' sabbati. Ra. Est ędificatum positū in vestibulo templi, vbi reges quādo sabbato ad tēplum ibant · elemosinā mittebāt · et ita musach sabbati gazophilacium ē regum sicut corbanan sacerdotū

¶ Musach ē. et egressus regis exterius. Ra. Non ō conuertit in templum domini q̄n in eo cultui dei seruiret · ꝫ vt cū tēplo ꝓphanaret. sm dēs placē regi assiriorū magl ęj̄ dō. vt cū illuc veniret illud videns cōcupiscret et auferret sicut alia multa achaz sibi tribuente. quo inueniret gratiam illius

ς non causa religionis · sed luci⁹.

C. XVII.

Anno duodecimo achaz regis iuda regnauit osee filius hela i samaria sup israel nouē annis · fecitq; malum coram dño: sed nō sicut reges israel qui ante eum fuerāt. Contra hunc ascendit salmanasar rex assyriorum · et factus est ei osee seruus: reddebatq; illi tributa. Cunq; deprehendisset rex assyriorū osee q̄ rebellare nitens misisset nuncios ad sua regem ęgypti ne prestaret tributa regi assiriorū · sicut singulis ānis solitus erat · obsedit eum: et vinctū misit in carcerē. Peruagatusq; est omnē terrā · et ascendēs samariam obsedit eam trib⁹ annis. Anno aūt nono osee cępit rex assyriorū samariam: et transtulit israel in assyrios posuitq; eos i haylam et i abor iuxta fluuiū gozam i ciuitatibus medorū. Factū est aūt cum peccassent

filū ſrael dño deo ſuo q̄ eduxerat eos de terra ęgypti de manu pharaonis regis ęgypti: coluerūt deos alienos ⁊ ambulauerūt iuxta ritus gentium quas cōſumpſerat dñs i conſpectu filioꝝ iſrael ⁊ regū iſrael ꝙ ſimiliter fecerant. Et offenderūt filij iſrael dño deo ſuo nō recta dominū ſ. aliqn irritauerūt. deum ſuū: ⁊ ędificauerūt ſibi excelſa in cunctis vrbibus ſuis a turre ſ. i. a caſtro vſq; ad ciuitatē custodum vſq; ad ciuitatē munitā Fecerunt q̄ ſibi ſtatuas ⁊ lucos in omni colle ſublimi · ⁊ ſubter omne lignū nemorosum: ⁊ adolebant ibi incenſum ſup aras in more gentiū quas trāſtulerat dñs a facie eorus Fecerūt q̄ verba peſſima irritātes dñm: ⁊ coluerūt immundicias · de quib⁹ p̄ceperat dñs eis ne facerent ſ. monuit ſic ad thimo. ij. teſtifi. verbū hoc. Et teſtificatus eſt dñs eor coram deo. in iſrael ⁊ in iuda p̄ manus omniū ꝓphetarū ⁊ videntium dicens: Reuertimini a vijs veſtris peſſimis ⁊ cuſtodite p̄cepta mea ⁊ cerimonias iuxta omnē legem quā p̄cepi patribus veſtris: ⁊ ſicut miſi ad vos in manu ſeruorum meorū ꝓphetarū Qui non audierunt · ſed induraue runt ceruicem ſuā iuxta ceruicē patrum ſuorū qui noluerunt obedire dño deo ſuo. Et abiecerunt legitima eius · ⁊ pactū q̄ pepigit cū patres ſ. i. lege ſ. vel ne ſ. vel qua. trib⁹ eorū: ⁊ teſtificatōnes quibus contestatus eſt eos. Secuti q̄ ſūt vanitates · ⁊ vana egerūt · ⁊ ſecuti ſunt gentes quę erant p̄ circuitum eorū: ſup quib⁹ p̄ceperat dominus eis · vt non facerent ſicut ⁊ ille facie bant. Et dereliquerunt omnia p̄ce pta dñi dei ſui. Feceruntq; ſibi cōflatiles duos vitulos ⁊ lucos: ⁊ adorauerunt vniuerſam milicię cęli Seruieruntq; baal: ⁊ conſecrabāt ei filios ſuos ⁊ filias ſuas p̄ ignem Et diuinatōnibus inſeruiebant · ⁊ augurijs · ⁊ tradiderūt ſe vt facerēt malum coram dño: ⁊ irritarent eum Iratuſq; eſt dñs vehementer iſraeli ⁊ abſtulit eos de ſpectu ſuo: ⁊ ⁊ ſ. vel regnum iuda vt communiter dicebantur etiam beniamin ⁊ leui. nō remāſit niſi trib⁹ iuda tantūmodo. Sed nec ipſe iuda cuſtodiuit mādata dñi dei ſui · verūtamē ambulauit in erroribus iſrael quos operatus fuerat. Proiecitq; dñs omne ſemen iſrael · ⁊ afflixit eos · ⁊ tradidit i manu diripientiū · donec p̄iceret eos a facie ſua: ex eo iam tpe quo ſciſſus ē iſrael a domo dauid · ⁊ cōſtituerunt ſibi regē hieroboā filiū nabath. Separauit enim hieroboam iſrael a dño: ⁊ peccare eos fecit peccatū magnū. Et ambulauerunt filij iſrael i vniuerſis peccatis hieroboam q̄ fecerat · non receſſerunt ab eis vſq; quo auferret dñs iſrael a facie ſua: ſicut locutus fuerat i manu omniū ſeruorum ſuorū ꝓphetarum. Tranſlatuſq; eſt iſrael de terra ſua in aſſyrios vſq; in diem hanc. Adduxit aūt rex aſſyriorum viros de babilone ⁊ de cutha · ⁊ de abaiath ⁊ d emath et de ſepharuaim: ⁊ collocauit eos in ciuitatibus ſamarię p̄ filijs iſrael · qui poſſederunt ſamariam: habitauerunt i vrbibus eius. Cumq; ibi habitare cę piſſent · nō timebant dñm: ⁊ imiſit eis dñs leones qui interficiebant eos. Nunciatūq; eſt regi aſſyrioꝝ ⁊ dictum: Gentes quas trāſtuliſti

¶ Adduxit aūt rex aſſyriorū. Rex aſſyr⁹. i. dyabolus cū ſuo exercitu populum eccleſiaſticū ob ſidendo et dēualtādo quotidie afficit. cū eos ꝓpter peccata cōmiſſa d ſedib⁹ p̄opr̄ijs euelens: defert in terrā alienam. vnde ſup fluuia babilonis illic ſedentes ꝙ f. d. ſ.

z habitare feciſti in ciuitatibus ſa
marię ignorant legittima dei terre
et imiſit in eos dñs leones: z ecce
interficiunt eos: eo q̄ ignorēt ritū
dei terre. Precepit aūt rex aſſyrio
rum dicens: Ducite illuc vnus de
ſacerdotibus quos inde captiuos
adduxiſtis · z vadat z habitet cuz
eis: z doceat eos legittima di terre
Igitur cū veniſſet vnus de ſacer
dotibus his qui captiui ducti fue
rāt de ſamaria · habitauit in bethel
z docebat eos quō colerēt dominū
Et vnaquęq̄ gens fabricata ē deū
ſuū: poſuerūtq̄ eos i phaniſ excel
ſis quę fecerant ſamarię: gens et
gens in vrbibus ſuis i quibus ha
bitabāt. Viri ci babilonii fecerūt
ſochoth benoth. Viri aūt cuthei
fecerūt nergel: Et viri de emath fe
cerūt aſuna. Porro euęi fecerūt
nebaam z tharchan. Di autē qui
erant de ſepharuaim cōburebant
filios ſuos igni · adramelech z ana
melech diis ſepharuaim: z nichilo
minus colebant dñm. Fecerūt au
tē ſibi de nouiſſimis ſacerdotes ex
celſorū: z ponebāt eos i phaniſ ſub
limibus. Et cum dñm colerēt · diis
quoq̄ ſuis ſeruiebāt iuxta conſue
tudinem gentiū de quib⁹ tranſlati
fuerāt ſamariā. Uſq̄ in pręſentez
diem morē ſequūtur antiquū. Nō
timēt dñm: neq̄ cuſtodiūt cerimo
nias eius z iudicia z legē z manda
tum q̄ pręcepit dñs filiis iacob
quem cognoiauerat iſrael · z pcuſ
ſerat cū eis pactū · z mādauerat eis
dicēs: Nolite timere deos alienos
z nō adoretis eos · neq̄ colatis · et
nō immoletis eis · ſed dñm deū ve
ſtrum qui eduxit vos de terra ęgy
pti i fortitudie magna z ī brachio
extēto: ipſuz timete z illū adorate
et ipſi imolate: Cerimonias quoq̄
et iudicia et legem z mandatuz q̄
ſcripſi vobis cuſtodite: vt faciatis
cūctis diebus · z nō timeatis deos
alienos. Et pactum q̄ pcuſſi vobi
ſcum nolite obliuiſci: nec colatis
deos alienos: ſed dñm deum ve
ſtrū timete: et ipſe eruet vos de ma
nu omniū inimicorū veſtrorū. Il
li vero nō audierūt: ſed iuxta cōſue
tudinem ſuā priſtinā ꝓpetrabant.
Fuerūt igitur gentes iſte timentes
quidē dñm: ſed nibilominus ydo
lis ſuis ſeruientes. Nā et filii eorū
z nepotes ſicut fecerunt parentes
ſui: ita faciūt vſq̄ i pręſentem diē.

boc facīūt: ſed z ſequa
ces eorū quos filiorum
noīe z nepotum intelli
gimus.

¶ Et vnaquęq̄ gens ſa. Baba. In libro locorū legitur q̄ benoth z nergel fuerīt ciuitates quas conſtru xerunt in iudea qui de babilonia trāſierant. Aſuna quoq̄ opidum ędificauerūt qui ad cā xenerāt ō ematb. Nebaam z tharcha ciui tates ſūt quas cuębi ī iudea cōdiderūt.

¶ Ra. Videt iuxta cōſequentiā ſermonis z ydolorum quibus hę gentes prius ſeruierāt hic poſſe vocabula in telligi · q̄ cum dictum eſſet. Et vnaq̄q̄ gens fabricata eſt deū ſuum quaſi ad expletōm ſē tentię ſubiunctum eſt. Viri enim babilonie fecēt ſochoth benoth · i · tabernacla benoth. q̄ eſt nomē ydoli In ſequentibus oſtenditur adramelech z anamelech · idola fuiſſe vrbis ſepharuaim · ita videt conſequēs vt z nergel cuthenoꝝ · aſuna ematheorum · nebaath et tharcha ydola fuerūt eorum.

¶ Et cum dominū colerent dīs q.l.l. Habent hęreti ci quędam ſacramēta cōia cū ſancta eccleſia z quaſdam ſententias ſcripturarū rite intelligunt · ſed tñ ydolis im mundoꝝ ſpirituuz ſeruiunt. Videtur eis timorem dei rite ſe cuſtodire cū ſcām ſēlā ſuaz veritati ſe putant fanare · ſz q̄ catholicę fidei vnitatē ſpernūt: mali gnorū ſpirituū voluntatib⁹ obtēpant · z ñ ſolum inuentores ꝑni erroꝝ (quos patres ſamaritanoꝝ ſignificāt)

C. XVIII.

Anno tercio oſee filii bela regis iſrl regnauit ezechias filius achaz regis iuda. Uiginti quinq̄ annoruz erat cū regnare cępiſſet: z vigiti nouem annis regnauit in hieruſalē Nomē matris ei⁹ abiſa filia zacharię. Fecitq̄ q̄ erat bonū coraz domino iuxta oia quę fecerat dauid pater eius. Ipſe diſſipauit excelſa z cōtriuit ſtatuas · et ſuccidit lucos confregitq̄ ſerpentē ęreum quem fecerat moyſes. Siquidē vſq̄ ad illud tēpus filii iſrael adolebant ei
1 § alias nomē ei⁹ | § id ē eis eoꝝ nō deꝝ
icenſū: vocauitq̄z eū Noebeſthan § non in ſerpente
et in domino deo iſrl ſperauit. Ita q̄z poſt cū non fuit ſimilis ei de cūctis regibus iuda: ſed neq̄z in bis qui ante eum fuerunt. Et adhęſit

¶ Ezechias. Apprehēdens dñz vt fortitudo dñi. Nā redemptor noſter dñs fortis dñs potens in ꝓlio: nō ſolū ydola gentiū contrunit: z cultū idolatrię diſſipauit · q̄n⁹ vniuſ dei noticiaz haberent eiuſq̄ clim digne mā ciparentur · quin ipſaz litteram legis moſayce quā ille pplus legalis aſſidua lectōne reſonabat ac ꝓ magno habebat · cōtriuit · ac ſenſuz ſpirituale ī ea intelligere eos docuit.

¶ Confregitq̄ ſer. ereū. Ezechial ſerpētē confregit · q̄ in dño deo ſperauit · ñ i eneo ſerpēte. Noebeſthan vocauit · q̄ interptat es eoꝝ: vt quē illi pro numine colebant: ī dictis eius metallum euz eſſe nō deum agnoſcerent.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

dño ·z non recessit a vestigiis eius fecitq; mādata eius quę p̄cepat dñs moysi. Unde z erat dñs cum eo: z in cūctis ad quę p̄cedebat sapienter se agebat. Rebellauit quoq; contra regem assyriozū: z nō seruiuit ei. Ipe p̄cussit philisteos vsq; gazam ·z omnes terminos eozū a turre custodum vsq; ad ciuitatem munitā. Anno ōrto regis ezechię· qui erat annus septimus osee filii bela regis israel: ascendit salmanasar rex assiriozū samariam: z oppugnauit eam z cepit. Nam post annos tres anno sexto ezechię .i. no no anno osee regis israel capta est samaria. Et trāstulit rex assiriozum israel i assyrios: collocauitq; eos i hayla z in abor fluuiis gozan i ciuitatibus medozū: q2 nō audierūt vocem dñi dei sui: sz p̄tergressi sūt pactum eius. Oia quę p̄ceperat moyses seruus dñi nō audierunt neq; fecerūt. Anno quartodecimo regis ezechię ascēdit sennacherib rex assyriozum ad vniuersas ciuitates iuda munitas et cepit eas. Tūc misit ezechias rex iuda nūcios ad regem assyriozū in lachis dicens Peccaui· recede a me: z omne qđ ipposueris mihi feram. Indixit itaq; rex assyriozum ezechię regi iudę trecenta talenta argenti: z triginta talēta auri. Deditq; ezechias oīe argentū qđ repertum fuerat in domo dñi z i thesauris regiis. In tē pore illo cōfregit ezechias valuas tēpli dñi z laminas auri quas ipse affixerat: z dedit eas regi assyriozū Misit autem rex assyriozum thartan z rapsaris z rapsacem de lachis ad ezechiam regem cū manu valida hierusalē: Qui cū ascendissent venerūt hierusalē· et steterunt iuxta aqueductū piscinę superioris quę est i via agri fullonis: vocauerūtq; regē. Egressus est aūt ad eos (.i. pontifex) eliachim filius helchię p̄positus domus ·z sobna scriba z ioahe filius asaph acōmentariis. Dixitq; ad eos rapsaces: Loquimi ezechię Hec dicit rex magnus rex assyriorum: Quę est ista fiducia qua nitens: Forsitan inisti consiliū: vt p̄parares te ad p̄lium. In quo cōfidis vt audeas rebellare: An speras in baculo arundineo atq; confracto egiptio: sup quē si icubuerit homo cōminutus ingredietur manū eius z pforabit eā. Sic est pharao rex egipti omnibus qui cōfidūt in eū. Q si dixeritis mihi .in dño deo nostro habemus fiduciā: nōne iste est cuius abstulit ezechias excelsa z altaria ·z p̄cepit iudę z hierusalē ante altare hoc adorabitis i hierusalez: Nunc igitur trāsite ad dñm meum regē assyriozū ·z dabo vobis duo milia equorū: z videte an habere valeatis ascensores eorū. Et qūo potestis resistere ante vnū satrapā de seruis dñi mei minimis: An fiduciam habetis i egypto propter currus et equites: Nunquid sine voluntate domini ascendi ad locū istum ·vt demolirer eū: Dñs dixit mihi :ascende ad terrā hāc· et demolire eā. Dixerūt aūt eliachim filio helchię et sobna et ioahe rapsaci. Precamur vt loq̄ris nobis

¶ Rapsacem. Ra. Quia hebraice loquitur filium ysaię putāt. q̄ peritor fuit cū sobna Vl samariten ·z ideo hebraicam liguā sciret Qui quasi quedā cōtraria fortitudo imitabat prophetas sua arrogātia: ppheteq; dicūt Hec dicit dñus. Ille dixit: hec dicit rex magnus rex assyriorū.

¶ Eliachim. Ra. De hoc eliachi dixit ysaias Vocabo seruū meū eliachim· qui fuit pontifex post sobnam quē tradūt hebrei rapsacis cōminationibus p̄teritū. p̄dixisse hierusalez· z excepta arcessiens z tēplo assyrios totā vrbē cepisse· quē ei az sobnā cū eliachim ad rapsacē exisse q̄dā autumant.

¶ An speras i. ē. Nulla narrat hystoria q̄ ezechias pharaōis auxilium postulauerit.

¶ In domio deo Ra. Nec ē q̄ in deo habuerūt fiduciam: sz falsum ē ezechiam abstulisse excelsa dei et altaria· hoc enī nō cōtra deum: sz pro deo fecit vt destructo errore veteri iuberet deū i tēplo hierusalē adorari.

¶ Dabo uo. duo milia Ra. Rapsaces vt paucitatē obsessor ostenderet· duo milia equorū pollicet quorū ascēsores ezechias nō haberz. nō de imbecillitate ppli venit quasi equitandi ignari· sz q̄ deus p̄cepit ne rex isr̄ eqs et vtores sibi multiplicaret.

¶ Dominus dixit mihi. Ra. Ad qđ dixit si dixeritis ·i deo confidimus· callide respondet· se nō sua voluntate: sz dei venisse dicentis: Ascendo ei ē argumentū. Cum multas vrbes ceperit· z ppter hierusalem maneat intacta· manifestū est me dei venisse voluntate.

¶ Precamur vt loquaris. Ra. Deus est. Quid necesse ē pplm fallis terrenbus ꝯmoneri· z manū tacare virtutem: Loquere linguam quā ppl̄s nō

nouit. Ad qđ ille arro gãter: Num ad dñm tuum z ad te misit me dñs meus: zc. vsq; vt comedant stercora. p qđ ostendit fame eos z siti esse capiendos. si mulq; illecebrã iungit timori. ut qnos terror non vicit: persuasione recipiat. z dicit ex pso na regis: facite mecum benedictionez. i. facite qđ in vestrã bñdictio nem ꝓficiat. bñdicite regi assirio. et eũ dñm cõfitemini. vt ꝑmia cõ seq̃mini: donec reuer tar de egypto. Vel ca pta Iobna. redeam ba bitare in vrbe vestra. z rebus vestris fruimini et postea ducã vos in similez terre vestre ter ram. Quã tamen non nominauit: qz similem ei inuenire nõ potuit ꝙ similitudinẽ ponit. hoc enĩ solũ qsq; vult in quo nat⁹ ẽ. Alij pu tant terrã mediceis re promitti. q̃ terre iudee silitudinẽ haberet tam in situ qm in fructibus.

¶ Nõ vos seducat ezechias. Ra plac accusatio ezechie testimoniũ ẽ. qz captis videlicet vrbibꝰ i dño cõfisus sit. z pfortauit ꝓlm vt in dño sparet Nñ rapsaces vestrue re vult q̃ ille cõstruxit z dicit ad ꝓlm. Non seducat vos ezechias z non vobis tribuat fi duciam super domino deo vestro.

¶ Vbi ẽ deus e/ math zc. Rab. Ostẽ dit harũ ciuitatũ siue gentiũ dijs seruisse sa maritas. z qz nõ erant dij sed ydola merito cultores vanitatis di cebat esse subuersos: Emath est vrbs celes syrie q̃ nũc epyphania dicitur. Arphat vrbs damasci. Sepharua im qđ numero plurali libros vel litteras so nat. nomẽ est locorum de qbꝰ assirij transmi grauerunt in samariã vt in locoz libris inue nimus. Verũ nomen ciuitatis ẽ in ysaia di cente: Vbi ẽ deus vr bis sepharuaim: Plu raliter dictũ vt theba rum. Hzo ana et ana vetus editio qsi vnius seruis tuis syriace. siquidẽ intelli gimus hanc linguam: z nõ loqua ris nobis iudaice. audiẽte populo qui est super murum. Respondit; ei rapsaces dicẽs: Nunqd ad do minũ tuũ z ad te misit me domin⁹ meus vt loquerer sermones hos: z non ad viros q̃ sedẽt sup murum vt comedẽt stercora sua. z bibant vrinam suã vobiscũ? Stetit itaq; rapsaces z clamauit voce magna iudaice. z ait: Audite verba regis magni regis assirioꝝ Hec dicit rex Non vos seducat ezechias. Non enim ꝓ ualebit eruere vos de manu mea: Neq; fiducia vobis tribu at sup dñm dicẽs: eruẽs liberabit nos dñs. z nõ tradet̃ ciuitas hec in manũ regis assiriozũ. Nolite au dire ezechiam Hec enim dicit rex assiriozũ: Facite mecũ qđ vobis ẽ vtile z egredimini ad me. z come det vnusquisq; de vinea sua. et de ficu sua. z bibetis aquas de ciste rnis vestris: donec veniam z trans ferã vos in terrã q̃ similis terre ve stre est: in terram fructiferã et ferti lem vini. terram panis et vinearũ terram oliuarũ et olei ac mellis. et viuetis et non moriemini. Nolite audire ezechiam q̃ vos decipit di cẽs. dominus liberabit nos. Nũ quid liberauerunt dij gẽtiũ terraz suã de manu regis assiriozꝝ: Ubi ẽ deus emath et arphat: Ubi est de us sepharuaim. ana et aua: Nun quid liberauerũt samariã de manũ mea: Qui nã illi sunt in vniuersis dijs terrarũ qui eruerunt regionẽ suã de manu mea: vt possit eruere dñs hierusalem de manu mea?

§ Ne eum ad maiores blasphemias prouocaret.

† § Omnia agens cum consilio

Tacuit itaq; populus. z nõ † rñdit ei quicq̃. Siquidem pceptum regis acceperãt: vt non responde rent ei. Uenitq; eliachim filiꝰ hel chie q̃positus domus z sobna scri ba. et ioahe filius asaph acommẽ tarijs ad ezechiã scissis vestibus: et nunciauerũt ei verba rapsacis

§ Propter rapsacis blasphemiam.

C. XIX.

Que cũ audis/ set ezechias scidit vestimẽta sua. et opertus ẽ sacco. et ita ingressus ẽ domũ dñi. et misit eliachim q̃positũ domus et sobnã scribam et senes de sacerdotibus opertos saccis ad ysaiam ꝓphetã filium amos q̃ dixerũt: Hec dicit ezechias: Dies tribulatõis et increpatõnis et blasphemie dies iste. Uenerũt filij vsq; ad partus: et vires non habet parturiẽs. Si forte audiat dñs deus tuus vniuersa verba rapsacis quẽ misit rex assiriozũ dñs suus vt exprobraret deum viuentẽ. et argueret verbis que audiuit dñs deus tuus: et fac oratio nem pro reliquijs q̃ repte sunt. Uenerunt ergo serui regis ezechie ad ysaiam. Dixitq; eis ysaias: Hec dicetis dño vro: Hec dicit dñs: Noli timere a facie sermonũ quos audisti. quibus blasphemauerũt pueri regis assiriozũ me. Ecce ego mittã ei spiritũ. et audiet nunciũ. et reuertet̃ in terrã suã: et deijciam eum gladio in terra sua. Reuersus est igitur rapsaces. et inuenit regẽ assyriozum expugnantem lobnaz. vbis nomen aneriga nen posuit. z quidẽ in hebreo ita scriptũ est. Verũtamẽ qđ in me dio ẽ ꝓiunctionẽ etiã significat. potest ergo ita distingui vt dicat̃ ane z gaue iurta aquilaz. vel ana z gaua vt noster interpres

C. XIX.

¶ Que cũ audis. Rab. Mira regis humilitas z prudentia dimisso regio cultu z obuolutus sacco ad templum pergit. et palatio principes sacerdotum non stolis sed ciliꝯ amictos mittit ad ysaiã z dicit: Dies tribulationis nostre hec z correctõis dei z blasphemie hostium. ponit qz similitudinẽ partu rientis que ad partus peruenit. z generare nõ possit. Dñs deus tuus Non enĩ audemus dicere dñm deũ nostrum quo irascẽte tanta perpetimur. et hanc habemus vltõis fiduciam. qñ viuens deus blasphemat̃. a cultore ydolorum mortuoꝝ. leua q̃ oratõz nostrã iacentẽ ꝓ reliquijs ꝓli q̃ obsidentur. Dixerunt eos ysaias. qz eo spũ quo futura nouerat. etiam absentẽ regẽ audierat Hec inquit dicite dño vrõ. dicit dñs: Noli timere verba quibꝰ blasphematus. Nec dicã ois q̃ regi assirio faciam: sed quia vanus sit ei spũs nõ dei. sed aduersarij. z audito nuncio reuertens ad terrã suã corruet gladio vt duo pariter q̃ optabat ezechias audiret. se. s. ab obsidione liberandũ. z inimicũ in sua terra esse moriturum.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Cunqz audisset &c Ra. Dolente rapsace deseruit obsidionē hierusalē z inuenit dñm suū vel capta vel deserta lachis oppugnātē lobnā. Sennacherib occurrēs regi ethiopū misit ad ezechiam epistas vt quos viribz nō cepit sermōe terreret. Dixisse sennacherib ꝫ egyptios et obsedisse peluſiū. iāqz extructis aggeribz vt be capiēda venisse thabracham regem ethyopum in auxilium narrat herodotus.

Audierat enim q recessisset de lachis. Cunqz audisset de tharacha rege ethiopię dicentes: Ecce egressus ē vt pugnet aduersum te. z iret ptra eū. misit nuncios ad ezechiā dicens: Hec dicite ezechię regi iuda. Nō te seducat dñs deus tuus in quo habes fiduciā: nec dicas non tradetur hierusalē in manus regis assiriozū. Tu enī ipse audisti q fecerunt reges assiriozū vniuersis terris: quomodo vastauerunt eas. Num ergo soluſ poteris liberari? Nunqd liberauerunt dij gentium singulos quos vastauerunt pres mei? Hozan videlicet z araz z reseph. z filios eden qui erant in thelassar. Ubi est rex emath. et rex arphath. z rex ciuitatis sepharuaim ana z aua? Itaq cum accepisset ezechias litteras de manu nuncioꝝ z legisset eas. ascēdit in domū domini. z expandit eas coram domino. z orauit in cōspectu eius dicens: Domine deus israel q sedes super cherubin. tu es solus deus regum omniū terrę: tu fecisti cęlum z terrā. Inclina aurem tuā z audi. Aperi oculos tuos dñe et vide: et audi omia verba sennacherib quę misit. vt exprobraret nobis deum viuentē Vere domie dissipauerūt reges assiriozū gētes z terras omnium: z miserūt deos eoꝝ in ignē Non enī erant dij: sed opa manuū hominū ex ligno z lapide: et pdiderunt eos. Nunc igitur dñe deꝰ noster saluos nos fac de manu eoꝝ: vt sciant omia regna terrę quia tu es dñs deus solus. Misit autem ysaias filius amos ad ezechiā dicens: Hec dicit dñs deus israel: Quę deprecatus es me super sennacherib rege assyriozum audiui. Iste est sermo quē locutus est dominꝰ de eo. Sprezit te et subsannauit te virgo filia syō. post tergū tuum caput mouit filia hierusalē: Cui exprobrasti et quā blasphemasti? Contra quē exaltasti vocē tuā. et eleuasti in excelsū oculos tuos? Contra sanctū israel. Per manus seruoꝝ tuoꝝ exprobrasti dño et dixisti: In multitudine curruū meorum ascendi excelsa montium in ſ hierusalem. sūmitate libani. et succidi sublimes cedros eius. et electas abietes eiꝰ Et ingressus sum vsq ad termios † ſ Altitudo summitatis z salcus carmeli tēplus est ‡ ſ vel ego fodi z bibi aquam z siccaui veſti eius: et ‡ saltū carmeli eius ‡ ego succidi. pedis mei omnes riuos aggerum. et bibi aquas alienas: et siccaui vestigijs pedum meorum omēs ſ Ra. Responsio domini ꝑ z aquas clausas. Nunquid non audisti quid ab initio fecerim? Et diverba assirii. ſ vel olim. ebus ātiqs plasmaui illud: et nūc ſ Quod eradicatur funditus euerti titur. ſ Ra. uel eradicationem adduxi. Eruntq in ruinā collium compugnantiū ciuitates munitę: et q̄ sedent in eis humiles manu. ſ i. cōtracta z absqs uirtute. ſ A facie ęus ſ gladio perierunt Contremuerunt et confusi sunt. facti sunt velut fenum agri: et virens ſ Ra. inutilibus cōparantur. herba tectoꝝ quę arefacta ē ante ſ Ra. Dzia marcescūt q̄s matureſcāt † ſ Ra. Dabi tu. et omnia que operatus es antē q̄s veniret ad maturitatem. ‡ Dabi precognoui. taculum tuum et egressum tuum et introitum tuum et viam tuam ego pręsciui: et furorē tuum contra me ſ Ra. q. d. Non te vltra ferā Insanisti in me: et superbia tua ascēblasphemantem. dit in aures meas. Ponam itaq circulum in naribus tuis et chamum in labijs tuis: et reducam te in viam per quā venisti. Tibi autē

Ascendit in domū do. Ra. Dixit ezechias dñi terrore perterritus. adorare in tēplo nō audebat. vel liberas ibi fundere pces nūc dicēte ysaia. ne timeas a facie verboꝝ q audisti audacter dominus deprecatur.

Virgo filia S. Quia cunctis gentibz ydola adorantibz. hec sola ꝓseruat castitatē religionis vnius dei z q̄ ne ad maiorē blasphemiā ꝓcitaret. ꝓsenti non rūdit. post abrūtez mouit caput ad rogandum dñm. vel certe ad videndā arrogātiā. eius certa de vltōe Nec ipse p se sed p seruos suos vt maior ēet arrogantia dñm blasphemauit.

Excelsa mōtiū Ra. Altitudo mōtiū z inga libani excelsę cedri z abietes. Vel per metaphoram de omnibus gentibus accipiendum est z principibus earum. vel de hierusalem quę est libanus &c dri et abietes potentes et optimates.

Et siccaui. Ra. Vel ꝑ multitudinē exercitus omnia fluvia siccauit. vt pontes sibi fodere compellas se. Vel omnis populus quos aquę significāt suo vastatur exercitu.

Nunquid non audisti. Ra. Hęc est persona dñi contra blasphemiā assyrij sentienda sunt. Nō ignoras q̄ fecisti facta esse mea voluntate. Erbꝛ ego fuī a prędicti z prefacię da mād aui. Itaq quod oli decreui ꝫ expletuꝫ est ipe. vt colles z principes quiter se ante pugnabant. et ciuitates munitissime cōtrahente manuꝫ nec solitū ꝓbente auriłum eradicarent et cō tremiscerēt ac perirent z cōparētur nō olim z vineę et fructuolis arboribz. sed feno z gramini q̄ frugibus impedimēta sunt. herbis domatū quę ante maturitatem perueniant. Itaq sessionē et egressū tuā et introitū tuū cognoui ań. z ſ ania q̄ cōtra me debachatur. eras ꝓphetis vaticinātibus sum locutus. per quos olim dictuꝫ esse te noueram. in cęlum ascendam. supra sydera cęli ponā thronū meum et ero similis altissimo. Itaq furor tuus et superbia puenit in aures meas. z nequaq̄ te vltra portabo. vt intelligas q̄ potuisti ñ tuis te potuisse viribus. sed meo arbitrio. Merebātur enim impię gentes et infructuosę arbores vt per te quasi p securim et ferram meā loco ciderentur z caderent. Itaq ponā circulum ī naribus tuis. z blasphemātia ora cōstringaz: vt nequaq̄ vltra talia loqui audeas. frenūq̄ mittam in labijs tuis. quod tuā ferociā vomet. et te reducat in assyrios.

¶ Hoc erit signum. Ra. Eorū que ꝓuīcio ꝙ hoc an no ea comedas q̄ sponte nascant·siue iuxta lex·que priuſ seueras. Anno secūdo scōm ſyma chum pomis vescere:siue iuxta eosdē q̄ de ꝑteritis segetibus ꝛ cadentib⁹ i terzam pullulauerunt.in anno tercio fugato iā assyrio ꝛ obſidione iā lata ta·seminate ꝛ metite·plātate vineas ꝛ fructū earū comedite·siquidē parū vbis hui⁹ reliquiq̄ q̄ nūc hostili vallant ꝛ ercitu·ꝛ euasuros esse se non credūt·tantā re cipient abundātiā om niū rerū ꝛ fclicitatē·vt iſtar arboris alta ra dice fūdatę pomis dē ſſimis impleant. De hierusalem enī egredi entur reliquię·ꝛ imple bunt terrā iudeā ꝛ cua cuatā habitatorib⁹ nō suo merito·sed dei mi sericordia·immo zelo q̄ aduersus ꝑtos zela t̄ eſt ꝓplin suuz

¶ Comede hoc anno ꝛc. Isaias ita comede hoc anno que sponte nascūtur·ꝛ an no secundo vescere po mis. In anno aūt ter cio seminate ꝛ metite· plantate vineas et co medite fructus earum ꝛ mittet id qđ saluatū fuerit de domo iuda ꝛ qđ reliquū est radicem deorsuz·ꝛ faciet fructū ſurſum· quia de hieru ſalem eribunt reliquię ꝛ saluatio de mōte ſyō zelus dñi exercituū fa cet hoc.

¶ Omnibus ab exer citu vastatis comede q̄ iterꝫ germinare· siue q̄ inē vigulas equoꝝ euadere potuerūt. In secūdo anno q̄ sponte nascūt̄ sine labore Et ſimulatōne· hoc dictū est qz putabāt se fame perituros

¶ Et ꝓpter da uid. Rab. Propter futuroꝝ spem ꝓſentem excutit metū. Dicit aūt qz non suo merito sed dei clemētia cōſeruent̄ imo ꝛ patris eoruz da uid memoria·in q̄ mo nentur ꝛ suę negligen tię·ꝛ illius fidei ꝛ iuſti cię·qz intantuz diligit deus iuſticiam· vt po ſtgros maiorum virtute tueatur

¶ Factū ē igi. i no. il. Ra. Tot ab vno angelo vna nocte ceduntur ꝛ absq; vulneribus mors seua discurrit. Super q̄ in palipo·legit. Et misit dñs angelum qui percussit omnē virū robuſtū ꝛ bellatorē principemq; exerci tus regis assyrioꝝ. Reuerſusq; est cū ignominia in terrā suā. Qui ſernat̄ est·vt fieret testis maiestatis illius quē paulo añ cōtemſerat.

¶ Cumq; adoraret. Ra. Quasi victoriā de hostibus reportaret con temptor veri dei i fano falſi numinis trucidat·nec angelico perit gladio qđ erat cōmune ß parricidio filioꝝ.

¶ Ra. Pharao quoq; in decē ægipti ſeruatur plagis vt nouiſſim⁹ peat

¶ In terrā arme. Araratli regio in armenia cāpestris ꝙ quaz araxes

ezechia hoc erit signum: Comede ſ vel que.
hoc anno qđ seppereris. In ſcdo autez annō que ſponte nascuntur. Porro in tercio anno ſeminate et metite plantate vineaſ ꝛ comedite ſ Ra. vel ſaluatū fructus earum. Et quodcunq; re ſ Ra. ſubaudis in agris ꝛ ſeminibus·
libuum fuerit de domo iuda mittz radicem deorſum:ꝛ faciet fructum ſuū. De hieruſalem quippe egredi ētur reliquię: ꝛ qđ ſaluetur de mō te ſyon. zelus dñi exercituū faciet hoc. Quāobrem hec dicit dñs de rege aſſyrioꝝ: Non igredietur vr bem hanc·nec mittet in eam ſagit tam · nec occupabit eam clipeus: nec circūdabit eam munitio. Per viam quā venit reuertetur:ꝛ ciui tatem hanc nō igredietur dicit do minus. Protegāq; vrbem hanc ꝛ ſaluabo eam ꝓpter me ꝛ ꝓpter da uid ſeruū meum. factū est igitur i nocte illa venit angelus dñi:ꝛ per cuſſit i caſtris aſſyrioꝝ centū octo gintaquinq;milia. Cūq; diluculo ſurrexiſſet·vidit omnia corpa mor tuorum:ꝛ recedens abiit. Et reuer ſus est ſennacherib rex aſſyrioꝝ:et ſ vbe prima regni ſui·
manſit i niniuę. Cumq; adoraret i templo nesrach deū ſuuz. adrame lech ꝛ ſaraſar filij ei⁹ peuſſerūt eū ſ Ra. araratb
gladio:fugerūtq; in terrā armenio ſ qui miſit habitatores ſamarie ne terre remanēt
rum:ꝛ regnauit aſaraddon filiꝰ ei⁹ inſulte
ꝓ eo·

C. XX.

In diebus illis egrotauit ezechias vſq; ad mortem·ꝛ venit ad eū yſa ias filiꝰ amoz ꝓphetes·dixitq; ei: Hec dicit dñs dei·ꝓcipe domui tue. Morieris enī tu ꝛ non vives. Qui conuertit faciē ſuā ad parietē ꝛ adorauit dominum dicens: Ob ſecro dñe memento quomō ambu lauerim coꝛā te i veritate ꝛi corde pfecto:ꝛ qđ placitū est coꝛā te fece rim. Fleuit itaq; ezechias fletu ma gno. Et anteq; egrederetur yſaias ſ Ra. vt ipſe ſa
mediam ptem atrij·factus ē sermo naret qui pcuſſerat
domini ad eum dicens: Reuertere ꝛ dic ezechię duci populi mei Hec ſ Ra. Quaſi cui⁹ opera ſecqris.
dicit dominꝰ deꝰ dauid patris tui· ſ Ra. Qui ambulauerat coꝛā dño i veritate ꝛ coꝛ
Audiui oratōez tuam·ꝛ vidi lacri de perfecto·ꝛ placerat ꝛ deo placitum fecerat.
mam tuā:ꝛ ecce ſanaui te. Die aūt tercio aſcēdes tēplū dñi: ꝛ addam ſ Ra. Quos non poſtulauerat ſ Ra. Cuz
diebus tuis·xv·annos. Sed ꝛ de vita regni ſecuritas promittitur
manu regis aſſyrioꝝ liberabo te·

C. XX.

ſluit incredibilis vbertatis ad radices thauri montis·ergo ꝛ arca noe non ad montes generaliter armenię delata est·ß ad mōtes thauri altiſſimos q̄ ararath imminet campis.

¶ In diebus illis egro. ꝛc. Ra. Ne eleuaretur coꝛ ezechię poſt incre dibiles triumphos infirmitate coꝛpis viſitat ꝛ audit ſe eſſe moriturū·vt cō uerſus ad dñm flectat ſententiam.

¶ Ra. Cuncta deus ſcriptura ꝓphetas ante ſe cula decreuit·q̄liter p ſcla diſponātur. Sta tutum ergo est q̄ntuz in ipſa vita mortali tē poralit̄ viuatur. Nā ꝛ ſi ānos·xv· ezechię ad didit deus·cum tū cū mori permiſit: tūc ꝓfe cit eum eſſe moituruꝫ Cui cū mortis ſnīa di cta est·protinus ad ei⁹ lacrimas vita est addi ta·Eo quidē tpe mori merebatur·qui elatus dño gratias ꝓ iopina ta victoria ñ reddidit ·ſ· qz ſuę iuſticię et mé ritis deputauit. Nec ꝓfixum i ꝓphā dei ips vitę plongatū est·ſed illud qđ peccādo ami ſerat·et largitate dei redditum. Qui cū mo riturus ꝓdixit:ante pę nitentiā illius ꝓfcitur. Conuertit faciē ad pa rietē templi·qz ad tem plū ire nō poterat·pa rietem tēpli dicit iuxta qđ palatium erat, vel ad parietem abſolute: ne lacrimas aſſiſtētib⁹ oſtentaret: vt tota mē te deū deprecaretur

¶ Qui conuertit fa ſ. ꝛc. Ra. Felix co ſcientia q̄ afflictionis tpe bonoꝝ opm recordat̄ Dño alibi ſcriptū est. Qui gloriatur puruz ſe habere coꝛ. Hz pfe cōem cordis dicit i co qđ ydola deſtruit·tē pli valuas aput·ſpē tem gneuz cōminuit·ꝛ cętera fecit q̄ ſcriptura cōmemorat. Plerun qz iuſti neceſſitate aliq̄ ſua cogūtur opa fate ri·qđ cū iniuſti audiūt elatōem putāt·ex ſuis enī cordibus dicta in ſtoꝝ pēſant·ſicut q̄is culpa ē·ſibi boīz arrogare qđ nō est·ſic culpa nulla ē·ſi humiliē dicat qđ bonū est·vñ cōtingit vt iuſti ꝛ iniuſti habeāt verba ſimilia·ꝛ in quib⁹ dñs ab his offendit̄·in eis verbis ab illis placatur. Ecce phariſęus ſe iuſtificat in ope·ezechias etiā in cogitatōe·vñ ille offendit·inde iſte deū placauit·cu ius cōfeſſionem pfectōis dñs nō deſperit·quē mox in ꝓbr ſuis erudiuit. Vgiba enī ſingulos deꝰ pēſat et corde ipſos.

¶ Fleuit itaq; ezech. Ra. Fleuit ꝓpter promiſſionem dñi ad dauid quā videbat i ſua morte periturā:qz nōdū ezechias filiū habebat. Nā pꝰ mortem eius manaſſes cum duodecim eſſet annorum regnare cpit·et quo pſpicuū est poſt tercium annū cōceſſe vitę manaſſen eſſe generatuz. Alij aſſe runt q̄uis ſanctos viros morte terreri ptopt ignoratōes ſnīz dei·quā fedē

habituri sunt post mortem. simul fati ḡstio soluitur· ac necessitatis vincula atq; causarum· q nequaq; dies mortis singulis ꝓfinita sit: sed volūtate dei z ignotis mortalib; causis vel viuat aliquis vel moriatur. Pcipue cum z statuta mortis necessitas differatur· z post mortem resuscitatos plurimos legerimus.

¶ Afferte massam ꝛc. Ra. Verbū sim vt aiunt hebrei vlcus sonat ñ vulnus· hoc infligitur: illud sponte nascit. Nam aquila symachus z theodocio. aroc interpretati sunt· qđ morbū regiū intelligūt· cui cōtraria putantur vel sumpta i cibo vl apposita corpi quecunq; sunt dulcia Dei ergo potēta mō stratur· dū q res nori as sanitas restituitur. Alij sim apostema suspicant· qñ tumēs corpus cocto z putrescēte pure ꝓpletur. Et iuxta artē medicor· omīs sanies siccionib; ficis atq; contusis i cutis sup fixiem ꝓducitur.

¶ Uis vt ascēdat. Ra. Datur signū vt sol decē gradib; reuertatur. Gradus aūt symachus intellexit in lineis horologij· in quo ita erant extructi gradus arte mechanica· vt p singulos vmbra descēdens horarū spacia termīaret· Erat hora diei decima qñ hec ꝓpha regi loquebat. Uis ergo inq̄t vt ascēdat vmbra decē lineis ꝓcedēte sole sup terrā per horcales plagas vsq; ad oriētē qđ inb; terrā ḡtudiana ꝓsuetudine sui cursus erat factuꝰ. An vt reuertatur vmbra totidem gradibus conueīa retrorsum facie solis· ipso q; per australem plagam ad oriētem regresso. Qđ rex maluit: quia maioris potentie cē miraculi· si sol contrarium suo moti cursum ageret· ḡ si consuetꝰ ꝓcessu incedēs tametsi sup terras elatus ad orientem q̄li secundi diei mane nulla intercedente nocte facturus aduolaret. Nam qui in insula tyle quę est vltra britanniam vel in scitharum finib; degunt· omni estate diebꝰ aliquot vident manifeste quomodo sol ab occidente ad oriētez humilis redeat. Nunq; aūt hi qui interiora austri incolunt videt solem per meridianas plagas ad oriētem ab occasu redire. Qđ signum z pītis tpis z futuri typꝰ erat· vt quō sol reuerteretur ad exordiū sui: ita z ezechię vita ad detractos annos rediret· nobisq; in hebdoade z ogdoade vincētib; ꝓ resurrectōnem christi vite spacia ꝓtelent.

¶ Ra. Quidam decē gradus lineaꝝ ad misteriū xpi trāsferūt z vmbras figurarū in descensionē xpi interpretant· ꝓ quos itez sol iusticię xps p; resurrectōem ascēdit. Primꝰ gradꝰ descēsionis de celo in angelo fuit· quia magni ꝓsilij nunciꝰ erat. Secundus gradꝰ descensionis de angelo in patriarchis fuit: qz in oībus (vt ait aplus) ipse opatꝰ est. Tercius in legis datione· quia in lege ipse ē locutus. Quartus in ihesu naue· vt ꝑlm in terram ꝓmissionis induceret. Quintꝰ in iudicib;· qz eundē ꝓlm per eos ipe regebat. Sextus in regibus iudeoꝝ· qz in eis ipse regnabat. Septimꝰ in ꝓphis· qz ꝓ eos annunciatur. Octauus i pōtificib;: qz ipse sūmus sacerdos ē patris. Nonus i hoīe. Decimus in passione· ꝓ hos decē gradꝰ ḡsi per vmbram legis ꝓsce xps descendit· ac rursus post resurrectōez suā sol iusticię xps per eosdē gradus sursum in celū ascēdit· z oēm illam vmbrā legis writatis radios illustrauit.

¶ In illo tēpo. mi. Ra. Supra legit· q; sennacherib rex assiriorꝝ cepit ciuitates iuda· z misit hierusalē ptē exercitus· z cesis ꝓ angelū centū octogīta quīq; milib; ipe fugit in niniuen. Quo interfecto regnauit asaraddon filius eiꝰ pro eo. Egrotauit ezechias z recepit prophete nūcio sospitatē. Sole reuerso ad ortum pene duplex dies est factus. Nūc legimꝰ q; i tpe illo· i· eodez āno quo hec gesta sūt misit merodach baladan libros z munera ad ezechiā· non asaraddon de cuiꝰ morte vel vita scriptura conticuit. Et quo pspicuū est aliud fuisse tūc regnum assyriorꝝ· aliud babiloniorꝝ. Deniq; samariā· i· decē tribꝰ cepere assyrij: indā postea cepere chaldei quorum rex nabuchodonosor. Audierat merodach petitione ezechię ad ortum solem cōuersum· quem chaldei adorāt· dūq; regi mortali obsequiū dēā suā ꝓbuisse cognouisset· illā adorandū plꝰ hoīe crediderunt.

¶ Ra. Tradunt hebrei egrotasse ezechiā qm ꝓpe inauditā victoriam z assyrij regis interitum nō ceauerūt laudes dño· qđ cecinit moyses pharaone submerso· z debbora interfecto sisara· z anna genito samuele· rursusq; post corporis sanitatē z signi magnitudinem afferri occasionē super hiq; quaꝝ vt dei cultor vitare debuerat· nec monstrare alienigenis diuitias quas deo pribuēte possederat. Et q̄ iuxta leges tropologię discim;· non mittēdas margaritas ante porcos. Qui cū fidelis est spū absc̄dit negocia. Quare ñ ꝓhibuit dñs ezechiā ꝓ prophetā ne ostenderet' domus dñi alienigenis· ō vt nota fierēt quę erant i corde eiꝰ· i· occulta elatio mentis q; cora dño peccauit ad noticiā hominum per factuꝝ praui operis perduceretur.

¶ Ra. Ypocrite quoq; post magnas virtutes decrescūt· qz celari in celō ꝛrtutibus nolūt· q dū fuasu malignoꝝ spīrituū iactātię accēdunt· quasi boni quo diuti; ꝓgregatū amittāt hostibꝰ pandūt. Un tradidit i captiuitatē ꝛrtutē coꝝ. Sic iam suā paul; testimoniū ꝓsāę suę memorat· qz fauoē alieni otis nō appetit. Occultāda sunt ḡ q; agim;· ne hoc i bui; vite itinere icautę portātes latrocinātiū spūum icursione pdam;.

¶ Ra. Tacet de q; verebat' offēsam· q oñderit eis cūcta q; haberet i pētie sua· inter q; ꝓpria erat tēpli suppellex.

¶ Letatus est. Ra. Verba diez de ezechia aiunt in delegatōe primum babilonis q; missi fuerāt ad eū vt interrogarēt de portēto· reliquit eū deus vt tēptaret' z nota fierēt oīa q; erāt i corde ei;. Idcirco aūt tēptatōni relictus est· qz post tantā victoriā z solis regressū z ꝓgratulatōz regni potentissimi coꝝ illi; eleuatꝰ ē. Deniq; in eodē volumīe scribit' de ezechia. Egrotauit ezechias vsq; ad mortē· z oranit ad dñm z exaudiuit eū· z dedit ei signū· ß nō iuxta bñficia retribuit· qz exaltatū est cor ei;· z facta ē ira cū ira z cōtra iudā z hierusalē. Et itē humiliat' est postea eo q; exaltatum est cor eius tam ipse q; habitatores hierusalem z idcirco nō venit ira dei sup eos in diē; ezechię. Letatus est ergo in aduentu legatorum z datōe muneruꝝ ꝓgratulatōe sanitatis suę· oñditqz eis domum aromatū ꝛc. Nō fuit ꝛrbū (qđ apud hebreos pro re frequenter accipitur) qđ nō oñderit eis in domo sua z in omni potestate sua. Un dei ira iustissima· qñ non solū thesauros suos atq; palatij sed z tēpli ostēdit· qđ certe fuit potestatis ei;· de cui; valuis atrij laminas añ iam tulerat.

¶ Domū aromatū. Ra. Quidā sepulcra regū opinant' q; aromatib; plena erant: qz corpa regū antiqtus vnguentis cōdiebant'. Alij magis celā aromatum in tēplo dñi fuisse intelligunt· vbi recōdebant' odoriferi spūes ex q̄bus fiebat thimiama qđ in tēplo dñi offerebat'.

De terra longinqua. R. Quasi dicat. Nunc terra lōgior vñ venerūt: tanto ego gloriosior apter quē venerunt.

Ad me. Debuerat dicere ad glorificandū deū pro ligni magnitudine.

Rab. cū supercilio te
ad te: Cui ait ezechias: De tra lō
gendam Ş hab-que in orbe po
ginqua venerunt ad me de babi
tantissima ē.
lone: At ille respōdit: Quid viderūt i domo tua: Ait ezechias. Oia quęcūq; sunt in domo mea viderūt: nihil ē qđ nō mōstrauerim eis i thesauris meis. Dixit itaq; ysaias ezechię: Audi sermonē dñi: Ecce dies veniēt: & auferent oia quę sunt i domo tua: & † Ş nō tuo sed patrū tuoꝝ laboꝝ quesita
quę ꝓdiderūt patres tui vsq; i diē hāc i babilonē. Non remanebit quicq; ait dominus. Sz & dē filijs tuis q̄ egredientur a te quos generabis tollētur & erūt eunuchi i palatio regis babilōis. Dixit ezechias ad ysaiam. Bonꝰ ē ꝑmo dñi quē locutus ē. Sit tm̄ pax & veritas in diebus meis. Reliq̄ aūt ꝑmonū ezechię & omnis fortitudo eius & quō fecerit piscinā & aquęductū. & introduxit aquas i ciuitatē. Nōne hęc scripta sunt i libro sermonū dierū regū iuda: Dormiuitq; ezechias cū patribus suis: et regnauit manasses filius eius pro eo.

Dormiuitq; ezechias. In palipodi qꝫ sepultus est ezechias sup sepulcra regū. qz eꝰ sepulcrū est excelsius fabricatum cā pietatis qua coluit deum.

C. XXI.

Vodecim annorū erat manasses cuꝫ regnare cepisset. & quinquagintaquinq; annis regnauit i hierlem. Nomē matris eius aphsiba. Fecitq; malū i cōspectu dñi iuxta ydola gentium. quas deleuit dñs a facie filiorum isrl. Conuersusq; ē. & ędificauit excelsa q̄ dissipauerat ezechias pr eiꝰ. & erexit aras baal: et fecit lucos sicut fecerat achab rex israel: & adorauit omnē militiā cęli et coluit eā. Extruxitq; aras i domo dñi. ꝺ qua dixit dñs: i hierlēz ponā nomē meum. & extruxit altaria vniuersę militię cęli in duobus atrijs domꝰ domini. Et traduxit filiū suū per ignē: et ariolatus est & obseruabat auguria: & fecit phitones. et aruspices multiplicauit vt faceret malū coraꝫ dño & irritaret eū. Posuit quoq; ydolū lucę: quē fecerat i templo dñi: sup quo locutus ē dñs ad dauid & ad salomonem filium eius. In tēplo hoc & i hierusalem quā elegi de cūctis tribubus isrl: ponā nomē meū in sempiternum. & vltra nō faciaꝫ ꝓmoueri pedē isrl de terra quam dedi patribus eoꝝ. si tm̄ custodierint ope oia quę ꝓcepi eis & vniuersam legem quaꝫ mandauit eis seruus meus moyses. Illi vero nō audierunt: sed seducti sunt a manasse. vt facerent malū sup gētes quas cōtriuit dominus a facie filiorū isrl. Locutusq; ē dominus i manu ꝓphetarū suoꝝ ꝓphetarū dicēs Quia fecit manasses rex iuda abominatōes istas pessimas sup oia quę fecerūt ammorrei ante eum. et peccare fecit etiam iudā in īmūdicijs suis. propterea hęc dicit dominꝰ deus isrl. Ecce ego inducā mala sup hierlem & iudaꝫ: vt quicūq; audierit tinniāt ābę aures eius. Et extendā sup hierlem funiculuꝫ samarię & pondus domus achab & delebo hierusalem sicut deleri solent tabulę. Delēs vertam & ducaꝫ crebrius stilū super faciē eius. Dimittā ꝙo reliquias hereditatis meę. & tradā eas i manu inimicoꝝ

C. XXI.

Manasses. R. Huius tempe ysaias vt traditur hebrei lignea serra p medium serratus est. qz prīcipes sodomoꝝ appellauit eos. vertētes ei in crimē qđ dixerat. Vidi dñm sedētem sup solium excelsuꝫ. deo dicente: nō videbit me hō & vivet.

Rab. Manasses ad ydola se cōuertit & abominatōes. Loquente deo vel dño ad eū attendere noluit. ſō vinci? vnci? ē i babilonē. q̄ coangustatus orauit dñm inē

te & egit pnitētiā valde. & exaudita ē oratio eius. reduxitq; eū i regnū suū. & cognouit manasses qꝫ dñs ipse est deus. ergo pr̄ ꝓmissa scelera nullus de dei misericordia desperet. sed magis p pnitētiā spem venię habeat.

eius:eruntq; in vastitatem ⁊ i rapinā cunctis aduersarijs suis· eo q; fecerint malū coꝝ me·⁊ pseuerauerint irritantes me ex die qua egressi sunt pres eoꝝ ꝺ egipto vsq; ad diē hāc. Insup ⁊ sanguinez innoxiū fudit manasses multū nimis. donec implerek hierlez vsq; ad os:absq; peccatis suis quib⁹ peccare fecit iudā vt faceret malū coram dño. Reliqua autem sermonum manasse·⁊ vniuersa que fecit:⁊ peccatum ei⁹ qd peccauit: nōne hec scripta sunt in libro sermonū dieꝝ regū iuda? Dormiuit q; manasses cū patribus suis·⁊ sepultus est i orto domus sue i orto oza:⁊ regnauit amon filius ei⁹ pro eo. Uigintiduoꝝ annoꝝ erat amon cū regnare cepisset.et duobus annis regnauit in hierusalē. Nomē mris eius messallemeth filia arus de iethbeba. Fecitq; malum i ꝓspectu domini sicut fecerat manasses pater eius.et ambulauit i oi via p quam ambulauerat pater eius. Seruiuitq; immūdicijs quibus seruierat pater eius: et adorauit eas.⁊ dereliquit dñm deū pm suorū·⁊ nō ābulauit i via dñi. Tetēderūtq; ei insidias serui sui:⁊ interfecēt regē i domo sua. Percussit autē populus terrę omnes q; cōiurauerāt ꝓtra regē amon:⁊ cōstituerunt sibi regē ioſiam filiū eius pro eo. Reliqua autē sermonū amon quę fecit:nonne hec scripta sūt i libro sermonū dierū regum iuda. Sepelieruntq; eū in sepulcro suo in orto oza:⁊ regnauit ioſias filius eius pro eo.

ioſias interpretatur cuius ē sacrificiū domino vel salus domini·vel fortitudo domini·

C.) XXII.

Octo ānoꝝ erat ioſias cuꝫ regnare cepisset:⁊ trigintauno āno regnauit in hierusalez. Nomen matris eius ydida filia phadaia de bethsechat. Fecitq; qd placitū erat coram dño·⁊ ābulauit per oēs vias dauid pris sui:non declinauit ad dexterā siue ad sinistrā. Anno aūt octauodecimo regis ioſię: misit rex saphat filium aſlia filij mesullā scribā tēpli dñi dicēs ei. Uade ad helchiā sacerdotē magnum vt confletur pecunia q illata ē i tēplū dñi·quā collegerūt ianitores templi a populo.deturq; fabris per ꝓpositos domus dñi. q ⁊ distribuant eā his q opātur i tēplo dñi ad instaurāda sartatecta tēpli domini·tignarijs videlicet ⁊ cemētarijs :⁊ his qui interrupta componunt. vt emantur ligna ⁊ lapides ꝺ lapidicinis ad instaurandū tēplū domini. Uerūtamē nō supputetur eis argētū qd accipiūt:sz in potestate habeāt ⁊ i fide. Dixit aūt helchias pontifex ad saphan scribam. Librū legis repperi i domo dñi. Deditq; helchias volumē saphan scribę qui et legit illd. Uenit quoq; saphan scriba ad regez et renunciauit ei qd ꝓceperat·⁊ ait· Cōflauerūt pecuniam q reperta est in domo domini et dederunt vt distribueretur fabris ac ꝑfectis operū tēpli dñi· Narrauitq; saphan scriba regi dicēs. Librū ꝺdit mihi helchias sacerdos

Josiam·Rabā· Josias omnē spurciciā ydolox emendauit ⁊ se i dei cultu strenue exercuit.sicut de illo ante longe ꝓdictum est per ꝓphām·

Sidolatra

Sacrificanda. Immolare significat de victimis q publicanat mi nomen qui fuerat offerendo·⁊ postea ex altaris martyrio violatores a fidei. Prophetissa ꝙ habuerant filium ex secundi mariti.

Quem cum legisset saphan coram rege: et audisset rex verba libri legis dñi: scidit vestimenta sua: et pcepit helchie sacerdoti: et haibam filio saphan: et achobor filio micha: et saphan scribe: et asaie seruo regis dicens: Ite et cōsulite dñm super me et super populo et super omni iuda de verbis voluminis istius qd inuentum est. Magna eni ira domini succensa est contra nos: qz non audierunt patres nostri verba libri huius vt facerēt omne qd scriptum est nobis. Ierunt itaqz helchias sacerdos et haibam et achobor et saphan et asaia ad oldā pphetem vxorem sellum filii thecue filii aras custodis vestium: que habitabat in hierusalem in secūda: Locutiqz sunt ad eā Et illa respondit eis. Hec dicit dominus deus israel: Dicite viro qui misit vos ad me. Hec dicit dñs: Ecce ego adducam mala sup locū hūc: et super habitatores eius oia verba legis que legit rex iuda: qz dereliquerūt me: et sacrificauerunt dīs alienis irritātes me in cūctis operibus manuū suarum. Et succendetur indignatio mea in loco hoc: et nō extinguetur. Regi aūt iuda q misit vos vt consuleretis dñm: sic dicetis: Hec dicit dñs deus israel: Pro eo qp audisti verba voluminis et pterritum est cor tuum: et humiliatus coram dño auditis sermonibus contra locum istum et habitatores eius: qp videlicet fierent in stupore et in maledictū: et scidisti vestimenta tua: et fleuisti coram me: et ego audiui ait dominus: Idcirco colligam te ad patres tuos: et colligeris ad sepulchrum tuū in pace: vt non videant oculi tui omnia mala q̄ ego ducturus sum sup locū istum.

¶ alias abychaam.

¶ alias abychaam.

¶ In secunda. In paralipom̄ legitur de ezechia qp ędificauit omnē murum qui fuerat dissipatus: et forinsecus alterū murū: vñ sophonias vulnatus a secūda. Prophetissa ergo habitauit in secunda: i. in secundi muri parte.

C. XXIII.

Et renunciaue rūt regi qd dixerat. Qui misit: et cōgregati sunt ad eum omnes senes iuda et hierusalē. Ascenditqz rex templū domini: et omnes viri iuda vniuersiqz qui habitabāt in hierusalem cum eo: sacerdotes et pphete et omis populus a paruo vsqz ad magnū. Legitqz cūctis audientibus oia verba libri fderis qui inuentus est i domo dñi. Stetitqz rex sup gradū: et fęduſ pcussit coram dño: vt ambularēt post dominum et custodirent pcepta eius et testimonia et cerimonias in omni corde et in tota anima: et suscitarēt verba fderis huius q̄ scripta erāt in libro illo. Acquieuitqz populus pacto. Et pcepit rex helchie pontifici et sacerdotibus secundi ordinis et ianitoribus: vt pijcerent de templo dñi omnia vasa que facta fuerāt baal et i luco et vniuerse militie cęli: et cōbussit ea foris hierusalem in ꝓualle cedron: et tulit pulueꝛē eoꝝ in bethel. Et deleuit aruspices quos posuerant reges iuda ad sacrificādū i excelsis per ciuitates iuda et in circuitu hierusalē: et eos qui adolebant incensum baal et soli et lunę et duodecim signis et omni militie cęli. Et efferri fecit lucum de domo domini foras hierusalem in cōualle cedron: et cōbussit eum ibi et redegit in pulūerem: et

¶ Contaminauit Ra. Iosias topbet vl' ossa mortuoꝝ ibi sicut in sequentibus locis fecisse legitur· vel alia q̄libet immunda dispergens· quatin⁹ abominatōi porti⁹ q̄s delectationi aptus omibus q̄ aspirarēt locus apparet.

¶ In cōualle filii ennon. Ra. Vallis ennon est iuxta murū hierlm cōtra orientem in qua nemus pulcerrimum siloe fontib⁹ irrigat'. Thapbet sine topbet erat lo.⁹ ī eadē conualle iuxta agrum acheldemac ad austrū lyon. In topbet quia locus erat amenissim⁹ vnde hodie ortorum p̄bet delicias· solebāt sacrificare demonibus· Vallis ennon dicitur hebraicꝫ gehēnon· vñ dñs ihesus gehennam cognominauit· q̄ sic ī conualle ennon q̄ ydolis seruierunt in ea perierūt: ita peccatores et peccatis damnabunt'. Vnde ī hieremia nō vocabit locus iste amplius topbet· sꝫ vallis occisionis· ꝛ dissipabo cōsilium iude ꝛ hierlm in loco isto· ꝛ subuertā eos gladio. Ysaias topbet infernū appellat· dicens: p̄parata est ab heri topbet p̄fūda ꝛ dilatata· pulcre ait dilatata· q̄ topbet dicitur latitudo.

¶ Abstulit quoq; equos. Ra. Iudei superstitionib⁹ gentium se mancipauerāt· que inter cetera solent pingere vel facere simulacrum solis vt puerum imberbem· q̄ nullū p sexū femīū incidit: quotidie nouo ortu natus Cui cur⁹ ꝛ equos tribuunt· q̄ curru igneo ꝛ equis igneis belyas raptus ē ad cęlum· q̄s inter alia in pariete depictum vident· ꝛ vicinia nominis decipiuntur: helios ēī grece sol dicitur.

¶ Excelsa. Raba. Dicit scriptura loca ī collibꝰ posita fronden tibus· ī quibꝰ demonibus imolabāt· vl' dño locorum amenitate illecti· cōtra interdictū· proiecit super sepulcra vulgi. Destruxit quoq; ędiculas effeminatorum que erant in domo dñi; p quibus mulieres texebant quasi domunculas luci. Cōgregauitq; oēs sacerdotes de ciuitatibus iuda: et contaminauit excelsa vbi sacrificabāt sacerdotes· de gabaa vsq; bersabee. Et destruxit aras portarum in introitu hostij iosię principis ciuitatis: q̄s erat ad sinistrā portę ciuitatis. Verūtamē nō ascendebāt sacerdotes excelsoꝝ ad altare dñi in hierusalem: sed tm̄ comedebant azima in medio fratrum suoꝝ. Iosias. Contaminauit quoq; topbet q̄s est in conualle filij ennon: vt nemo cōsecraret filiū suū aut filiā p ignem moloch. Abstulit quoq; ¶ in atrijs templi domini po equos cū curru. sitos dederāt reges iude soli in introitu templi dñi· iuxta exedram nathamelech eunuchi: q̄ erat ī pharurim· Currus aūt solis cōbussit igni. Altaria quoq; q̄ erant sup tecta cenaculi achaz· que fecerāt reges iuda ꝛ altaria q̄ fecerat manasses i duobus atrijs tēpli dñi destruxit rex: ꝛ cucurrit inde ꝛ dispersit cinerem eoꝝ in torrentem cedron. Excelsa quoq; que erāt i hierlm ad dextrā ¶ ydoli. partem mōtis offensionis que ędificauerat salomon rex isrl' astaroth ydolo sydoniorū· ꝛ chamos offensioni moab· ꝛ melchom abominationi filioꝝ ammō polluit rex· ꝛ cōtriuit statuas· ꝛ succidit lucos: repleuitq; loca eoꝝ ossibus mortuorum. Insup ꝛ altare q̄s erat in bethel· ꝛ excelsū q̄s fecerat hieroboā filius nabath qui peccare fecit isrl' ꝛ altare illud excelsū destruxit atq; cōbussit ꝛ cōminuit in puluerē: succenditq; etiā lucum. Et conuersus iosias vidit ibi sepulcra que erant in monte: misitq; ꝛ tulit ossa de sepulcris· ꝛ cōbussit ea super altare: ꝛ polluit illud iuxta verbum domi q̄s locutus est vir dei qui p̄dixerat verba hęc. Et ait: Quis est titulus ille quē video? Responderūtq; ei ciues vrbis illius: Sepulchrum est hominis dei qui venit de iuda ꝛ p̄dixit verba hęc que fecisti sup altare bethel. Et ait: Dimitte eum nemo cōmoueat ossa eius. Et intacta manserunt ossa illius cū ossib⁹ pphetę qui venerat de samaria. Insuper ꝛ omnia fana excelsorū que erant i ciuitatibus samarię que fecerant reges israel ad irritandum dñm abstulit iosias: ꝛ fecit eis sm̄ omnia opa que fecerat i bethel. Et occidit vniuersos sacerdotes excelsorum qui erant ibi sup altaria: et cōbussit ossa hūana sup ea. Reuer Iosias. susq; est hierusalez· ꝛ p̄cepit omni populo dicens: Facite phase dño deo vestro sm̄ quod scriptū est i libro fęderis huius. Nec eni factū est phase tale a diebus iudicum q̄ iudicauerunt israel ꝛ omniū dierū regum israel ꝛ regum iuda: sicut i octauodecimo anno regis iosię factum ē phase istud dño in hierusalem· Sed ꝛ phitones ꝛ ariolos et figuras ydoloꝝ ꝛ immundicias abominationesq; que fuerunt i terra iuda et iherusalē abstulit iosias vt statueret verba legis q̄ scripta sūt i libro quē inuenit helchias sacerdos relicto altari q̄s erat ī templo: illuc oblatum confluebant· vñ sqq⁹ i hoc libro dicit' ꝛ regibus minus p̄fectis· verūtamen excelsa nō abstulit.

¶ Que ędificauerat sa. Ra. Dic ostē ditur q̄ salomō ꝛ admisso ydolatrię scelere nunq̄s perfecte pnituit· si eni vere pnitu isset: fategisset āte oīa vt ydola q̄ ędificauerat de ciuitate tollerē tur· ꝛ non in scandalū stultoꝝ· q̄ ipse cū esset sapiens tullim⁹ erronea fecerat: q̄si sapiēter facta relinqueret.

¶ Et chamos. Ra. Alibi legit· q̄d ędificauit salomon fanū chamos in monte q̄ est cōtra hierlm: sed nō ēōs tranū· q̄ mons ille in tanta erat vrbis vicinia vt ad ipsam posset re· ipsā quoq; sordib⁹ q̄ in eo cōgerebant' cōtaminare videret.

¶ Offensionum moab. Ra. Ydola dicitur offensio· q̄ vl' illa offendit de⁹· vel offensionē ꝛ ruinā suis adhērūt cultoribus.

¶ Tulit ossa de sep. et com. Iosias ossa mortuorū eorum sup altare iussit· q̄ pfana fuerūt eoꝝ sacerdotia et p errorē ydolatrię nō solū pecora demonib⁹ offerebant· sꝫ ipsi sol in potestatē demonū tradiderunt· qui iusto dei iudicio simul cū altari q̄d ydolis fabricauerāt dissipandi erāt. Mystice qui dyaboli seruitio mancipati vitam sacrilegā ꝛ paliter finiunt· eternis cruciatibus consument· deo retribuēte sm̄ merita.

¶ Facite phase domino. Ra. Allegat Iosias typū tenet totā natorū qui salus ꝛ festiuitatis dñi dr. Vnde dñs fortis dñs potens in ꝓphetis· ꝛ alibi. Ipse ei saluū faciet ꝓplm suum a·p·e· Ipe quidē se⁹ deus mūdat terrā iude ꝛ hierusalē ab immundiciis ꝛ abominationib⁹ Hñ zelus domus tue comedit me. Et item: Cuius ventilabrum i manu sua· ꝛ purgabit

aream suam·z alibi·et purgabit filios leui.
Celebrat ergo iosias noster verum phase ī decimooctauo āno regni sui: qñ in octaua grate generali refurrectione perpetrata: fcos suos·cū pfectõe bonorum operū pduxit ad beatitudinis denariū ejectis prius omnibus scandalis de regno ei⁹ Vñ. Ecce dies veniet succensa: z erunt oēs facientes ī pietatez·stipula·z inflamabit eos dies veniens·z orietur vobis timentibus fol iusticie. Nō fuit tale phase. Quia abolans figuris in die iudicij·transibunt sancti de morte ad vitam·sicqz in conspectu cõditoris sui gaudebunt·qz videbitur deus deoz ī syon.

¶Ra. Q; iosias eiectis ydolis d terra phitonibus ariolis z oibz immundicijs·dñi phase celebrasse legitur·moraliter docet vt primū purgem⁹ terrā cordis a vicijs vt seruire possimus do. Sicqz gratū dño celebrem⁹ paschā non vtiqz in fermento malicie z nequitie·sed in azimis sinceritatis z veritatis.

¶In mageddo. Ra. Iosias vulneratus est in cāpo mageddo·vnde z statim mortuus est. Luritqz eum pplus multū·hieremias marime. Tunc enī dz ita lamentasse. Nūo sedet sola ciuitas. De hoc planctu dicitur et erit planct⁹ vsqz sicut planctus adremō·qđ nomen est regis q̄ tunc regnabat ī dhercamis in cuius auxiliū iosias venerat aduersus nechao regē egypti.

¶Ra. Interfectio iosie a pharaõe nechao facta ī mageddo·significat plecutõem antiq hostis aduersus p̄dicatores·quos p inuidiā neci tradere molitur·z auferre de terra ecclesie conatur·quatinus facilius totam plebem dissipare possit·pharao: dissipans·nechao pcussio·mageddo de temptatione. Permissus quippe dyabolus cõsurgere aduersus sanctos: hic totis viribus certat·qñ nus rẽptando gregem dñi petiens dissipet·cosqz primum auferat: quoruz solatio aduti cõtra hostem dimicare debuerant.

¶Joachaz. Ra. Alio nomine sellū dict·sed qz puerissimus fuit·puto regnauit·nam nechao vinxit eum·eo qz populus cõtra suam voluntatem cõstituisset eum regem·z duxit illum in egyptum.

¶Ra. Joachaz retentus significat malos doctores quos populus terrē·sicuz terrene cupiditati deditos cõsentientes vicijs suis platos eligunt quos pharao in reblata vinxit·cum dyabolus per multitudinē adulatorum enervans rapit corda platoz·sicqz in spiritualis egypti vitos catenis peccatorū tenebrosam mergit abyssum.

¶Argentum aūt et aurū. Ra. Magnus pensum seruitij sui in populo carnali exprit·vt tā sensu qz eloquio eius p omnia parati sint obsequio. Joachim precepto regis censuz exigit·quia dyabolus per sibi deditos magios ab vno quoqz exigit scōm vires suas peccati cēsum soluere·licqz in nequit pplatis quotidie pparat perditionem subditis.

¶Et factus est ei io. seruus tri. an. Ra. Cum semel quis cuilibet se manciparit vicio: non vti ſ multis dominis obnoxius erit. Vñ ioacim quez pharao ante censum sibi soluere cogit: nūc rex babilonis sibi tribus annis seruire compellit. Nabuchodonosor: idē est qui pharao·scz princeps confusionis·z rector tenebrarum harum. Ergo cum antiquus hostis aliquē sibi censum peccati soluere persuadet: mox totū in dominiuz suuz redigere·z plenū seruitiū expendere admonet. Ergo tribus annis regi babilonis seruum esse est pfuasione delectatione cõsentiu antiquo hosti subditum fore·z totum vicijs deditum quasi libere ab eo possideri. Sz aliqñ tales p dei misericordiā admoniti rebellāt cōtra nequam spiritum. Unde subditur·rursum rebellauit contra eum. Nec sufficit rebellare·si non perseuerauerit in certamine. Qui enī a dyaboli potestate se exire desiderat: necesse est vt fortiter contra eum dimicet·z adiutorium a deo imploret.

¶Et rursum rebel. Rab. Hunc refert iosephus a nabuchodonosor interfectum z ante muros hierusalem, piecumz insepultum·de quo predictum fuerat sepultura asini sepelietur.

in templo dñi. Similis illi nō fuit ante eum rex qui reuerteret ad dominū toto corde suo·z in tota aia sua·z in vniuersa virtute sua iuxta omnē legem moysi·neqz post eum surrexit similis illi. Uerūtamen nō est auersus dñs ab ira furoris sui magni: quo iratus ē furor eius cōtra iudam·ꝓpter irritatiões q̄bus prouocauerat eū manasses. Dixit itaqz dñs: Etiam iudam auferam a facie mea sicut abstuli isrl·z ꝓiciam ciuitatē hanc quā elegi hierusalem: z domum de qua dixi erit nomen meū ibi. Reliqua autē verborū iosie·z vniuersa quę fecit: nōne hęc scripta sunt in libro verboruz dierū regum iuda? In diebus ei⁹ ascendit pharao nechao rex egipti contra regem assyrioz ad flumen eufraten·z abijt iosias rex in occursum eius: z occisus est ī mageddo cum vidisset eum. Et portauerunt eum serui sui mortuū de mageddo z ptulerunt in hierusalez: z sepelierunt in sepulcro suo. Tulit qz pplus terrę ioachaz filiuz iosie·z vnxerūt eum: z cōstituerunt eum regez pro patre suo. Uiginti triū annoz erat ioachaz cū regnare cępisset: z trib⁹ mensibus regnauit in hierusalem. Nomen matris eius amithal filia hieremię de lobna. Et fecit malum coram dño iuxta omia quę fecerāt patres eius. Uinxitqz eum pharao nechao in reblatha quę ē in terra emath: ne regnaret in hierusalem. Et ipposuit mulctam terrę centū talentis argēti: z talento auri. Regē qz constituit pharao nechao heliach im filium iosię, p iosia patre eius: vertitqz nomē eius ioachim. Porro ioachaz tulit z duxit in egyptū. Argentum autē z aurum dedit ioachim pharaoni cum indixisset terrę p singulos: vt conferretur iuxta ꝓceptuz pharaonis. Et vnūquēqz scdm vires suas exegit·tam argentum q̄z aurū de populo terrę·vt daret pharaoni nechao. Uigiti q̄nqz annoz erat ioachim cū regnare cępisset·z vndecim annis regnauit i hierusalem. Nomen matris eius zebida filia phadaia d ruma. Et fecit malum coram dño iuxta omnia q̄ fecerant patres eius.

C. XXIIII.

IN diebus ei⁹ ascendit nabuchodonosor rex babilonis·z factus est ei ioachim. a cum seruus tribus annis·z rursū rebellauit contra eū. Immisitqz ei dñs latrunculos chaldeoruz·et latrunculos syrię·latrunculos moab·et latrunculos filiorum āmon·et imisit eos in iudam vt dispderet eam iuxta verbuz domini quod locutus erat p seruos suos ꝓphetas

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Regnauit qz ioachin. Ra. Nomen ioachi aliter scribitur in designatōne patris qui et eliachi. aliter cū filius significatur· qui et ie.honias.

¶ Hierusalē. Be. Hierusalem·et terra israel·est ciuitas christi. id est ecclesia. Babylonq·chaldei·philistei·ē ciuitas dyaboli.i. omnis malignorum siue hoīm seu angelorum multitudo. Seruitq; israbel philistheos l' chaldeis·cum fideles noīe tenus in ecclesia consistentes ceterum ab immundis vel spiritibus vel hominibus decepti·cuilibet peccato mētis colla submittunt. Adducit autem nabuchodonosor regez hierusalem·z vniuersos principes fortes exercitus decem milia in captiuitatē·cum z magistros z eos qui inuincibili animo dño seruire ac decalogū fideliter videbantur cōseruare subito illecebris seu aduersitatibus subacti·maioribus facinoribus polluuntur·aut certe i heresim incidunt. Arma quibꝫ cōtra dyabolum repugnātes·libertatem a deo nobis donatam defendim⁹·sūt eloquia scripturarū; in quibꝫ z ipsius dñi z sanctoz exemplis quo ordine bella viciorum superare debeant: luce clarius discimus. His armis philistei filios israel priuant: cū mali gni spiritus animos fidelium a meditatiōne sacre lectōis·ne vl' ipe p exercitium resistendi fiduciam sumant· vel alios forte qui legere nesciunt ad resistendū vicijs exhortando aut corripiendo accendāt. Tollunt fabros armorum cū eos qui sacra eloquia nouūt: in tm scelebus obtunnt·vt dicere bona que didicerāt prorsus erubescāt. Transferunt oēm artificem z inclusores i babyloniā de hierusalez cuz eos qui multifaria virtutū operatione pluribus pderant z ciuitatē dei cōtra corruptores tēptationum munire solebant·a proposito deflectunt: atq; ingeniū qđ stutioni sancte ecclesie impendere debuerant: ad voluntatē potius regis viciorum

Factum est autem per verbuz dñi contra iudam·vt afferret euz coram se: propter peccata manasse et vniuersa que fecit·et propter sanguinem innocuum quem effudit·et impleuit hierusalem cruore innocentium: et ob hanc rem noluit deus propiciari. Reliqua autem sermonuz ioachim et vniuersa que fecit: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regū iuda. Et dormiuit ioachim cum patribus suis

† ꝙ quē matheus vocat iechoniam.

Et regnauit† ioachin filꝰ eiꝰ ꝓ eo. Et vltra non addidit rex egipti vt egrederetur de terra sua. Tulerat enī rex babylonis a riuo egipti vsq; ad fluuiuz eufraten omnia que fuerāt regis egipti. Decem et octo

ꝙ vel in.

annorum erat ioachim cum regnare cepisset: et tribus mensibus regnauit in hierusalem. Nomen matris eius noescha filia helnathan de hierusalem. Et fecit malum coram domino: iuxta omnia que fecerat pater eiꝰ. In tēpore illo ascēderunt serui nabuchodonosor regis babilonis in hierusalem: z circumdata est vrbs munitōnibus. Uenitq; nabuchodonosor rex babilonis ad ciuitatem cuz seruis suis: vt oppugnarēt eam. Egressus q; est ioachin rex iuda ad regē babilonis ipse et mater eius et serui eius et principes eius et eunuchi eius·et suscepit eum rex babilonis ano octauo regni sui. Et, prulit inde omnes thesauros domus dñi et thesauros domus regis: et concidit vniuersa vasa aurea que fecerat salomon rex israel i templo dñi iuxta verbum domini·z transtulit omnem hierusalē et vniuersos pncipes et omēs fortes exercitus decem milia in captiuitatem et omnē artificem et inclusorem: nihilq; relictū est exceptis pauperibus pplī t errę. Trāstulit quoq; ioachi i babilonē: z mr̄ ei; regis z vxores regis z eunuchos regis z iudices terre duxit in captiuitatem de hierusalem i babilonem·et omnes viros robustos septem milia et artifices et inclusores mille·omnes viros fortes et bellatores: duxitq; eos rex babylonis captiuos in babilonem. Et

† ꝙ vel matthaniam. ꝙ qui filꝰ iuit iosie frater io achin.

constituit† matthathiā patruū eius ꝓ eo: imposuitq; nomen ei sedechiam. Uicesimum et primum annum ętatis habebat sedechias cū regnare cepisset·et vndecim annis regnauit in hierusalez. Nomē matris eius erat amithal: filia hieremię de lobna. Et fecit malum coram domino: iuxta omnia que fecerat ioachin. Irascebatur enim dominus contra hierusalez et contra iudam: donec proijceret eos a facie sua. Recessitq; sedechias a rege babylonis.

ꝙ nō amplius qz erat ipius.

C. XXV.

FActum est aūt ano nono regni eiꝰ mēse decimo·decima die mēsis venit nabuchodonosor rex babylonis ipse

dispensare cōpellant? Q si inclusores nō bestiarum siue morum sed auri gemmarumq; itelligimus; ad eundē expositio finē respicit. Dictum quippe est de sapientia·qz aurum et multitudo gemmarum ei nō valeat cōparari: atq; ideo inclusores horum doctores dicimus qui ꝯdiu recte viuunt z docent·in ornatum sancte ciuitatis inducturi munia sue artis impendunt. Artifices forte errare rint: quid mīi a rege chaldeorum captiui babyloniam transierunt. sic talentum verbi ꝯlitus acceptum in terra defoditur·i·scia spiritualis ad peccatoz opera cōuertitur.

¶ Artificem et inclusorem. Ra. Ds supra populo israel pbi listhijm regnātes fecisse narrātur· cum dicitur fabeferrarius nō inuenebatur in omni terra israel. Canerant enim philisthijm ne forte facerent hebrei gladiū aut lanceam ad repugnandum·ita nunc chaldei sata gunt·vt nullus in ea remaneat artifex et inclusor qui diruta vrbis mēnia componere possit vel refarire.

¶ Sedechias. Malis sunt rectores qui manere z dono diuio abutuntur·z falso sibi nomen iustitię vsurpant. Mathathia vel mathanias enim interpretatur munꝰ siue donū sedechias iustus dñi vndecim annis regnauit·qz trāsgressor legis fuit quę significat denario numero. Nomen autem qui minus habet denario imperfectionez legis significat sicut vndenarius trāsgressionē. Recte ergo nabuchodonosor i nono ano regni sedechię obsedit ciuitatem mense decimo z decia die mensis· quia mali pastores cū decalogi mādata que sciēta tenēt: opere z doctrina perficere negligunt·necesse est vt plebem sibi commissam antiquus hostis cū suo exercitu obsidione circūdet·z munitōe erroris ac viciorū cōstructa claudat vallādo ciuitatē·sicqz fames i ciuitate sua leat·fames vtiq; verbi dei cum nō expenditur panis·decretinq; populo terre·

¶ Et interrupta est ⁊c. Ra. Interrupta quidē p tēptationes varias demonū custodia populoꝝ·hi qui debuerant armis ciuitatē defendere·nocte ignorantię·⁊ peccatoꝝ vallati fugiunt·quia mercenarius ⁊ qui non est pastor videt lupum venientē·⁊ dimittit oues ⁊ fugit·⁊ lupus rapit ⁊ dispergit oues p viam portę quę est inter duplicem murum ad ortuꝫ·apit inertiā doctoꝝ·q̄ inter duplicem murū duoꝝ testamentoꝝ cōstituti: non belligerare ſꝫ effugere quęrūt·⁊ in deliciis magi diffluere (qđ ortus significat)·ꝫ scuto fidei hostibus obsistere·fugit sedechias·qđ demonibꝫ pplin circundantibus rector fugit·non ad montes de quibꝫ montes in circuitu eius: sed ad campestria·i·ad delectatōem luxurię. Vnde arta ē via q̄ ducit ad vitam·lata quę ducit ad mortem. Cōprehendit cū i planicie biericho·⁊ dilatores dispersi sunt ⁊ reliquerunt eum. Cū enī virtutes hominē deserunt·q̄ cum defendere debuerant: in planicie biericho capit·i·i defectione carnalis sensus. Hiericho enī interpretatur luna·⁊ significat defectum carnis. Vñ qui de hierusalem descendebat in hiericho incidit in latrones. Filios sedechię occidit coram eo: ⁊ oculos eius effodit. Rex babilonis diabolus est·possessor intimę cōfusionis·qui prius filios ante ituentis oculos patris truncat·quia sępe sic bona opa interficit: vt hęc se amittere ipse qui capt ē anim⁹ volens cernat. Nā genuit plerumqꝫ anim⁹:⁊ tamē carnis delectationibꝫ victus·bona q̄ genuit amans perdit·ea q̄ patit' damna cōsiderat:nō tamē virtutis brachium cōtra regem babilonis leuat. Sed dum videt nequitię perpetratōne premitur·ad hoc q̄ꝫ peccati vsu pducitur· vtipso quoq; ratōnis lumine priuetur: quia diabolus bona priꝰ opera subducit:⁊ post intelligentię lumen tollit·qđ recte sedechias in reblata patitur. Reblata quippe multa hic interpretatur·qz quandoq; ei lumen rationis clauditur·q̄ prauo vsu ⁊ iniquitatis sue multitudine grauatur.

¶ Mense quinto. Ra. Congruit tēporis ordo cum ratione vindictę. Mense quinto vastata est ciuitas quę pentateucum legis seruare despexit·⁊ septima die mensis quia sabbati requiem nō custodiuit·⁊ contraria ęc-

·⁊ omnis exercitus eius in hierusalem ⁊ circūdederunt eam:⁊ extruxerunt in circuitu eius munitōes. Et clausa ē ciuitas atq; vallata vsq; ad vndecimū annuꝫ regis sedechię nona die mensis. Pręualuit q; fames i ciuitate:nec erat panis populo terrę. Et interrupta est ciuitas·⁊ omnes viri bellatores nocte fugerunt p viam portę quę est iter duplicem murum ad ortuꝫ regis. Porro chaldęi obsidebant in circuitu ciuitatē. Fugit itaq; sedechias p viaꝫ quę ducit ad campestria solitudinis·⁊ pſecutus est exercit⁹ chaldęoꝝ regeꝫ·cōprehenditq; eū in planicię biercho·⁊ omnes bellatores qui erant cū eo:dispersi sunt ⁊ reliquerunt eum. Apprehensum ergo regem addurerunt ad regem babilonis i reblatha:qui locutus ſ qz iustum in eo exercuit iudicium. est cum eo iudicium. Filios autem sedechię occidit coram eo·⁊ oculos eius effodit·vinxitq; euꝫ cathenis ⁊ adduxit i babilonem. Mēse q̄nto septima die mensis·ipse est annus nonusdecim⁹ regis babilonis·venit nabuzardan pnceps exercitus seruus regis babilonis in hierusalem:⁊ succēdit domū dñi ⁊ domuꝫ regis ⁊ domos hierusalē: omnēq;

ptię dei egit·frustra sibi blandiēs de securitate p sancto⁹ locoꝝ habitatōe.

¶ Venit nabuzardan. Ra. Qui interpretatur ventilabruꝫ·sine pphetia alieni iudicij·iusti dei iudicio sup peccatores·princeps vtiq; exercitus regis babilonis in hierusalē intelligibiles·⁊ succendit domū dñi:dum dyabolus qui ⁊ rex confusionis·⁊ princeps omniū iniquoꝝ est·tam maligno⁹ spiritū q̄s etiaꝫ impioꝝ hominum·plebem inuadit fidelium: ⁊ domū regis ⁊ domos hierusalem·i·rectores ⁊ eos qui videbant in visione pacis manere: inflamatos cupiditate subuertit·omnēq; domum cōbussit igni·cū vniuscuiusq; conscięaꝫ p flammam illiciti amoris pturbauit·Et murol hierusalē i circuitu destruxit·cū intentōeꝫ oratōnis ⁊ virtutū studia q̄ contra se valere nouit in desperantib⁹ dissoluit:ne p spem venię ad diuia faccurrāt auxilia·⁊ correptionis vitę apprehendāt muninina·pphęs i captiuitatē ducens de paupertib⁹ terrę reliquit vinitores ⁊ agricolas:qz eis qui vtiles verbo et exemplo esse poterant: p uicia captiuans stultis ⁊ debitibus cōmendat agriculturā·quatinus nō vinū gręs spūalis ⁊ frumētū lanę doctrinę i vineis ⁊ agris pl⁹ꝝ fructificet:ſꝫ spinę magis ⁊ tribuli viciorum excrescant.

domū cōbussit igni. Et muros hierusalem in circuitu destruxit omis exercitus chaldęorum qui erat cū principe militū. Reliquā aūt populi ptem quę remanserat in ciuitate·⁊ pfugas qui transfugerant ad regē babilonis·⁊ reliquū vulgus transtulit nabuzardan princeps militię ⁊ de paupibus terrę reliquit vinitores ⁊ agricolas: Columnas aūt ęreas quę erant in tēplo domini et bases·⁊ mare ęneū qđ erat i domo dñi confregerūt chaldęi:⁊ transtulerunt ęs omne i babilonē. Ollas quoq; ęreas ⁊ trullas ⁊ tridētes et cyphos ⁊ mortariola·⁊ omia vasa ęrea in qbus ministrabant tulerūt

ſ ſ nō res ac sensus ꝑpter litteras sed littere ob manifestatōem rerū sunt reperte.

ſ transscriptio.

nec nō thuribula ⁊ phialas. Quę aurea aurea·⁊ q̄ argentea argētea tulit princeps militię·i·columnas duas·mare vnū:⁊ bases quas fecerat salomon in templo dñi. Non erat pondus ęris oīm vasoꝝ. Decem ⁊ octo cubitos altitudinis habebat colūna vna·⁊ capitellū ęreū sup se altitudinis trium cubitoꝝ·⁊ retiaculū ⁊ malogranata sup capitellum colūnę:omia ęrea. Similē ⁊ colūna secunda habebat ornatū Tulit quoq; pnceps militię saraiā

¶ Columnas. Ty. Et bases intelligimus doctores·q̄ sonoritate ꝑdicatōis ⁊ fidei firmitate debuerūt alios sustentare. Mare ęneuꝫ baptismi lauacrū· vel cōpunctōem lacrimaꝝ hęc quidē oia chaldęi spūales p inertiam magistroꝝ de domo dñi auferre nituntꝫ cōfringere.

¶ Ollas quoq;. Ra. Quia diuersa officia in ecclesiasticis oꝝ diuinis de ꝛei seruitio auferentes in suū vsuꝫ nequissimū verterunt.

¶ Thuribula et phialas. Cū oratoꝝ qua diuinitas placari potuit:⁊ poculuꝫ verbi quo lassi refocillari debuerāt impediendo subuertunt. Quę aurea aurea·et quę argentea argentea. Quia tam sensum ꝑciosū q̄s eloquij venustatem hostis nequā de domo domini auferre molitur:⁊ secum in confusionem ducere.

¶ Tulit quoq;. Ra. Non solum populares·sed ⁊ fortes ⁊ principes in ecclesia diabolus decipere·⁊ peccatores captiuare satagit. Vnde i iob de

ipso. Esce eius electe sunt. Tulit saraiam q̄ interpretat vinctus-sacerdotem primū-cū primum ecclesię ordinem q̄ in episcopis est-amore voluptatis terrenę victor catena cōstrinxit. Similiter sophoniā qui interpretat absconditus-sacerdotē secundum: cum scdi ordinis viros-i. p̄biteros (qui talentū verbi in terra fodiētes absconderāt) i suū dominū subiugat Et tres ianitores q̄ hostium fidei aperire debuerant-z tenentes claue scientię-nec ipi introierūt-nec alios intro ire p̄miserunt. Eunuchus significat fatuas v̄gines-quę vasa oleo vacua i manibus tenebant: cōtinētes se a coitu corpali-nec tñ oleū gratię z misericordię i pectore suo habere volebant-qui frustra sup bellatores cōstituunt: cum arrogantia z non p̄caueant. Quinq̄ viros qui steterant cora rege-i. illos qui quinq̄ sensibus corpis voluptati seruiētes-regi vicioꝝ semp assistebāt.

¶ Sophar. Rab. Interpretat dissipans vel diuidēs-significās eos qui rudes i ecclesia quos ad militiam xpi nutrire debuerant pratuis exemplis dissipantes a cętu fideliū p errorem sequestrāt-z sex viros e vulgo-i. stultos operatores-qui merito e vulgo q̄ diuina cōsilia discere z factis implere neglexerant.

¶ So. et sex uiros Ra. Hos omnes nabuzardan duxit ad regem babilonis-z inter sacerdotem p̄imū-z sophoniam sacerdotem secundum et tres ianitores-z de ciuitate eunuchum vnū qui erat p̄fectus super bellatores viros-z quinq̄ viros de his qui steterant coram rege-quos reppe rit in ciuitate-et sophar p̄incipem exercitus qui p̄obabat tyrones & populo terrę-z sex viros e vulgo q̄ inuenti fuerant in ciuitate. Quos tollens nabuzardan p̄inceps militum duxit ad regem babilonis i reblatha: percussitq̄ eos rex babilonis et interfecit eos in reblatha i terra emath. Et translatus est iuda de terra sua. Populo autem q̄ relictus erat in terra iuda quem dimiserat nabuchodonosor rex babilonis p̄ęfecit godoliam filiū aichan filij saphan. Quod cum audissent omnes duces militum ipsi et viri qui erant cum eis-videlicet q̄ constituisset rex babilonis godoliā-venerunt ad godoliaz in maspha bismael filius nathanię-z iohannan filiꝰ zarec-z saraia filius thanameth netophatites-z ięconias filius machabati: ipsi z socij eorum. Iurauit q̄ godolias ipsis z socijs eoꝝ dicens: Nolite timere seruire chaldęis. Manete in terra z seruite regi babilonis: et bene erit vobis. Factum ē aūt in mense septimo-venit bismael filius nathanię filij elisama de semine regio z decem viri cū eo: percusseruntq̄ godoliam qui z mortuus est: sed et iudęos et chaldęos qui erāt cum eo in maspha. Consurgēsq̄ oēs populus a paruo vsq̄ ad magnū et p̄incipes militū venerunt in ęgiptū: timētes chaldęos. Factū ē vero in anno triceſimoseptimo trāsmigratōnis ioachin regis iudę-mēse duodecimo vicesima et septima die mensis-sublevauit euilmerodach rex babilonis anno quo regnare cęperat caput ioachin regis iuda de carcere-z locutꝰ est ei benigne. Et posuit thronum eius super thronū regū qui erāt cū eo in babilone: et mutauit vestes eius quas habuerat in carcere-et comedebat panē semper in conspectu eius cūctis diebus vitę suę: annonaz quoq̄ cōstituit ei sine intermissione-quę z dabatur ei a rege p̄ singlos dies oibꝰ diebus vitę suę.

Secundus liber malachim-i. regum quartus finit.

fe ei sunt-q̄ diabolus p̄dam quā ab ecclesia euellit: ad p̄petuę mortis interfectōem-p̄duce re ambit-quos p̄cuit rex cōfusionis in reblata-hoc ē in multitudie scelerum-z amore voluptatum.

¶ Et translatus est iuda de terra sua. Cum illa qui confessionem nominis dei i ecclesia videbāt̄ habere-p̄ scelera multiplicia de terra viuentiꝫ translati-in regnū confusionis z erroris abducuntur-sub quo impio quicūq̄ p̄seuerauerit non merebunt̄ p̄ ibi ducatum regredi iterram iuda: tēpliq̄ dei ibidez reędificare. In posterum nāq̄ p̄fectus vitę tradentur i carcere mortis p̄petuę-vbi vermis eoꝝ nō morietꝰ z ignis non extinguet̄ Nobis aūt licet i peregrinatōe labentis seculi veram cōmissoꝝ gerere penitudinem-z post excursum septem dierū velut post septuaginta annos bui⁹ captiuitatis eruti ab omni potestate regis babilonis valeam⁹ iuuante spū q̄ septiformis de celestem hierlm ingredi z vultū conditoris nr̄i p̄ secula cōtemplari.

¶ Et saraia filius. Filius saraię sacerdotis reseruatus est a pater occisus. Et quo in captiuitate postea natus est hiesus sacerdos magn⁹ qui reduxit p̄ populum cū zorobabel.

Prefatio sancti Hieronimi in libꝝ dabreiamin: qui ꝛ paralipomenon·qđ nos dicere possumus verba dierꝝ·incipit.

Sed si septuaginta interpꝛetꝝ·pura·ꝛ vt abeis in grecꝝ versa ẽst editio pmaneret: supflue mi chꝛomate episcopoꝝ sanctissime atqꝫ doctissime ipelleres·vt hebꝛea tibi volumina latino sermone transferrez. Qđ enĩ semel aures hominꝝ occupauerat·ꝛ nascẽtis ecclesiẽ roborauerat fidẽ: iustũ erat etiã nostro silentio cõꝛobari. Nunc vero cũ ꝓ varietate regionꝝ diuersa ferant exẽplaria· ꝛ germana illa antiquaqꝫ trãslatio coꝛrupta sit atqꝫ violata nr̃i arbitrij putas: aut e pluribus iudicare quid verꝝ sit: aut nouũ opꝰ in veteri ope cudere: illudentibusqꝫ iudeis· coꝛnicũ·vt dicitur·oculos cõfigere. Alexandꝛia ꝛ egyptus i septuaginta suis Esichiũ laudat autoꝛe: constantinopolis vsqꝫ antiochiam luciani martiris exemplaria ꝓbat. Mediꝫ inter has, puinciꝫ palestinos codices legunt: quos ab origene elaboꝛatos eusebius ꝛ pamphilus vulgauerunt. Totusqꝫ oꝛbis hac iter se trifaria varietate ꝓpugnat Et certe Oꝛigenes nõ solus exẽplaria cõposuit quattuoꝛ editionũ e regiõe singula verba describens: vt vnus dissentiẽs statim ceteris inter se cõsentientibus arguat·sed qđ maioꝛis audaciꝫ est: in editõne septuaginta theodotionis editõez miscuit·astericis desig nãs quę minus fuerint·ꝛ virgulis quę ex supfluo videbantur apposita. Si igit̃ alijs licuit nõ tenere qđ semel suscꝑerant·ꝛ post septuaginta cellulas·q̃ vulgo sine autoꝛe iactantur· singulas cellulas aperuere·hocꝫ i ecclesijs legitur qđ septuagita nescierũt·cur me nõ suscipiant latini mei·qui iuiolata editione veteri ita nouã cõdidi·vt laboꝛe meũ hebꝛeis·ꝛ qđ his maius ẽ· apostolis autoribus compꝛobẽ? Scripsi nuper libꝝ de optimo genere interpꝛetandi ostendẽs illa de euangelio: ex egypto vocaui filiũ meum· ꝛ qm̃ nazareus vocabitur·ꝛ videbũt i quez cõpunxerũt·ꝛ illud apostoli: qđ oculus nõ vidit nec auris audiuit·ꝛ in coꝛ hominis non ascenderũt q̃ pꝛeparauit deus diligentibus se·ceteraqꝫ bis similia i hebꝛeoꝝ libꝛis inueniri. Certe apostoli ꝛ euãgelistę·septuaginta interpꝛetes nouerãt·ꝛ vnde eis hęc quę i septuaginta interpꝛetibus nõ habẽtur? Christus dns noster vtriusqꝫ testamẽti cõditoꝛ i euangelio sm iohannẽ·qui credit inquit in me sicut dicit scriptura: flumia de ventre eꝰ fluent aquę viuę. Utiqꝫ scriptũ est: qđ saluatoꝛ scriptũ esse testatur: Ubi scriptũ est? Septuaginta nõ habent: apocrypha nescit ecclesia. Ad hebꝛeos igitur reuertẽdũ est: vñ ꝛ dns loquit̃·ꝛ discipuli exempla pꝛesumũt Hęc pace veterũ loquoꝛ ꝛ obtrectatoꝛibus meis tm̃ respõdeo·qui canino dente me rodunt·in publico detrahentes·ꝛ legentes in angulis·i·accusatoꝛes ꝛ defensoꝛes: cum i alijs, pbent qđ in me repꝛobant: q̃si virtus ꝛ vicium nõ i rebus sit·sed cũ autoꝛe mutet̃ Ceterũ memini editõem septuaginta trãslatoꝛuꝫ olim de greco emendatã tribuisse me nostris: nec inimicũ debere estimari eoꝝ quos in ꝛuentu fratrũ semp edissero. Et qđ nunc dabꝛeiamin·i·hba dierũ interpꝛetaꝰ sum·idcirco feci: vt inextricabiles moꝛes ꝛ siluam nominũ q̃ scriptoꝛũ confusa sunt vicio·sensuũqꝫ barbarie aptius ꝛ per versuꝫ cola digererẽ: mihimetipsi ꝛ meis iurta hmeniũ canens·si aures surdi sunt ceteroꝝ.

Item alius pꝛologus.

Eusebius hieronimus: dõmoni ꝛ rogatiano suis in christo ihesu·salutem. Quõ greꝰ coꝝ histoꝛias magis intelligunt qui athenas viderint: ꝛ tercium virgilij libꝝum a troade ꝓ leucbaten ꝛa crocerauia ad siciliam·ꝛ inde ad ostia tyberis nauigauerint: Ita sanctã scripturã lucidius intuebitur qui iudeam oculis cõtemplatus ẽ ꝛ antiquarũ vrbiũ memoꝛias·locoꝝqꝫ vel eadẽ vocabula vel mutata cognouerit. Uñ ꝛ nobis curę fuit cũ eruditissimis hebꝛeoꝝ hunc laboꝛe subire: vt circũiremus, puincia quã vniuersę christi ecclesię sonant. Fateoꝛ enĩ mi dõmon ꝛ rogatiane charissimi nunqꝫ me i diuinis voluminibus ꝓpriis viribus credidisse nec habuisse opinionẽ meam: sed ea etiã de quibus scire me arbitrabar iterro gare me solitũ. Quãtomagis de his superqbus anceps eram·Deniqꝫ cũ a me nuper litteris flagitassetis: vt vobis palipomenõ latino sermõe transferrẽ de tyberiade legis quondã autoꝛe qui apud hebꝛeos admirationi habebaꝫ assumpsi·ꝛ cõtuli cũ eo a vertice·vt aiunt·vsqꝫ ad extremũ ynguez·ꝛ sic confirmatus ausus sũ facere qđ iubebatis Libere enĩ vobis loquoꝛ. Ita enĩ in grecis ꝛ latinis codicibus hic nominũ liber vicio sus est: vt nõ tam hebꝛea q̃ barbara quędã ꝛ sarmatica noia cõiecta arbitrãdũ sit. Nec hoc septuaginta interpꝛetibus q̃ spũsancto pleni ea q̃ vera fuerunt transtulerant: sꝫ scriptoꝝ culpę ascribendũ. dũ de iemendatis iemendata scriptitant ꝛ sępe tria nomia subtractis e medio syllabis in vnũ vocabulum cogunt: vel e regione vnũ nomen, ꝓpter latitudinẽ suã i duo vel tria vocabula diuidũt. Sed ꝛ ipse appellatõnes nõ homies vt pleriqꝫ estimãt: sed vrbes·ꝛ regiones·ꝛ saltus ꝛ, puincias sonant·ꝛ obliquę sub iterpꝛetatione ꝛ figura coꝝ quędã narrãtur historię· de quibꝰ i regnoꝝ libꝛo dꝛ: Nõne ecce hęc scripta sunt i libꝛo verboꝝ dierum reguꝫ iuda? Quę vtiqꝫ i nostris codicibus nõ habentur. Hoc pꝛimũ sciendũ ꝙ apud hebꝛeos paralipomenon liber vnus sit·ꝛ apud

illos vocatus dabzeiamin·i·verba dieruz·qui ꝓpter magnitudinem apud nos diuisus est. Deinde etiam illud attendendum·q̄ frequenter nomina non vocabula hominum·sed rerum·vt dixi·significantias sonant. Ad extremū q̄ omnis eruditio scripturarum in hoc continetur·et hystorię quę vel prę termisse sunt in suis locis·vel per strictę leuiter·hic per quędam verborum compēdia explicetur. Orationum itaq̄ vestrarū aditus auxilio·misi librū beniuolis placiturꝫ tamen inuidis displiciturum esse nō ambigo. Optima enim quęq̄ vt ait plinius malunt cōtemnere plerique q̄ discere. Si quis in hac interpretatōne voluerit aliquid reprehendere. iterroget hebrǣos·suam conscientiam recolat·videat ordinem textumq̄ sermonis·et tūc nostro labori si potuerit detrahat. Ubicūq̄ ergo astericos .i. stellas radiare i hoc volumine videritis: ibi sciatis de hebrǣo additum q̄ i latinis codicib⁹ nō habetur. Ubi vero obelus transuersa sęz virga p̄posita ē: illic signatur quid septuaginta interpretes addiderunt·vel ob decoris gratiaz·vel ob spūssancti auctoritatez· licet in hebrǣis voluminibus ñ legatur.

C. I.

¶ Noe. Ra. Decimus ab adam noe z in genesi z in paralipome non mōstratur: z apte decimus·q̄ pfectus ē. Vñ. Noe vir iustus erat·z pfectus in generationib⁹ suis ꝛc. Hic genuit sem cham z iapheth·p quos post diluuium rediuiua hominū dilatatur pgenies.

¶ Filii iapheth. Dicero. Hi possederūt terrā i asia ab amano z thauro syrię cheles z cilicię montib⁹ vsq̄ ad flumen thanaim. In europa vsq̄ ad gadara nomina local et gentiū reliquęries e quibus postea immutata sunt plurima pmanēt cętera.

¶ Thubal. Rab. Dicer es qui z hispani a q̄bus celtiberia iteꝛ quidā italos suspicent

¶ Mosoch. Ra. Capadoces vñ vbs coꝛ vsq̄ hodie mazaca dicit. Septuaginta vero interpretes capharim arbitrantur.

¶ Filii aūt iauan. Greg. Ab his diuisę sunt insulę nationum

† ꝯ ethiopia ab hebreis vsq̄ hodie chus dicitur. ꝯ egiptus.

nim. Filij cham: ¶ chus et mesraim † ꝯa quo libii. ‡ ꝯ hic obtinuit terrā de qua in dei chananeos eiecerunt. ꝯ a quo afri z phenices

¶ phut et ¶ chanaā. Filij autē chus: † ꝯa quo sabei arabes. ‡ ꝯ getuli in gre temotio ris africe boreno coherentes. ‡ ꝯ a quo sabathe ni qui nunc aſtebon vel aſſabari nominantur. † ꝯ hec duo antiqua vocabula perdiderūt·z que p eis habeant ignoramus

¶ saba z ¶ euila ¶ sabatha z regma·z sabathacha ¶ Dozo filij regma: saba z ¶ dadan. Chus aute genuit nēroth. Iste cepit esse potens in terra. Mesraim vero genuit ludim et ꝯ libyes qui primi phuerī.

ananim z laabim z nephthuim: phe † ꝯqui z philistiim·quos corrupte palestinos dicimus.

thrusim quoq̄ z ¶ chasluim de quib⁹ egressi sunt philistijm et capthuri. ꝯa quo sydon vbs

Chanaan vero genuit sidonem p̄ in phenice.

mogenitum suum: cetheum quoq̄ † ꝯa quo iebusei quorū fuit hierusalem.

et ¶ iebusęum z ammoꝛeum z gerꝛ † ꝯa quo etiei qui z gabaonite a ciuitate gabaon qui iuꝛ pluces venerūt ad hiesum. ꝯa quo

geleū ¶ euęū quoq̄ et arachęū z asinęum aradium quoq̄ z samarꝛuz † ꝯa quo elamite ‡ ꝯ qui nimium vrbem cōdidit ꝯa quo assiriorū pullulauit regnū

et ematheū. Filij sem: ¶ elā et ¶ assur ꝯa quo chaldei. † ꝯa quo lidi. † ꝯa quo fuit quorū metropolis damasco·

z arfaxat ¶ lud et ¶ aram. Filij aūt arā: lingue cognatōes z gētes. De nonibus·q̄ gentes nascunt diuisi qui z colides. Vñ ista lingua grecię colis dicit.

¶ Tharsis. Rab. Dos iosephus alices arbitrat·vñ z metropolis eoꝛ tharsi dicit paulo aplo glosa.

¶ Cethim. Ra. A quo cithei alias cicia q̄bus vibs opa cithia africiē dr vsq̄ hodie.

¶ Rab. Dodanim thodanim: hic enim septuaginta transtulerūt. Legam⁹ varronis de antiquitatib⁹ libros·q̄ finij capitonis z gręcam siegonia·cęteroꝝ·z videbimus oēs pene insulas z totius orbis latora terraꝝ maritimas gręcis accolis occupatas·q̄ ab amano z thauro omnia maritima vsq̄ ad oceanū possedere britānicum.

¶ Phut. Ra. Libyes a q̄ z mauritanię finiꝰ phut de·z regio phenicis. Multi aūt scriptores tam greciq̄ latini huius rei testes sūt. Quare aūt in vra climatis parte ānquā libię nomē pmanet·z reliqua terra dicatur africa non est huius tpis disserere.

¶ Saba. Ra. A quo sabei. iterpretatur nūc saba arabia. Vñ psalmo vbi habemus·reges arabum z saba·i hebrǣo habet·reges aba z saba·primum per sin secundum samech.

¶ Iste aūt cepit. Quia insuetā tyrannidē primus arripuit. Hic fuit robustus venator: coꝛā dño·q̄ boues a dei cultura auertit. Dr iosephus. Fecit aūt eos elatos ad inuriam dei atq̄ cōtemptū. Nemroth filꝰ cham filij noe qui cū esset audacior z manu fortissimꝰ·suadebat hoibus vt nō deo suā fidelitatem sed ꝓprię virtuti adscriberent·Sic boues a dei timore removebat: vt spem in ꝓpria virtute ponerēt. Ideoq̄ putabant deū interminari diluuium. Vnde turrim edificari suadebant·qnā aqua nō posset ascendere. Multitudo aūt prompta erat vt obediret nēroth·grane putans seruitum obsequi deo. Regnauit aūt nemroth in babilone z in areth. Hęc est edessa z in acha que est nisibis z i chalamne q̄ a seleuco rege seleucia dicta ē·vbi q̄ nunc thesiphon dicitur.

¶ Mesraim uero ꝛc. Ra. Exceptis laabim a quib⁹ libies noīati sunt qui prius phuteī z chasluim q̄ post philistijm dicti sunt·quos nos corrupte palestinos dicim⁹·cętere gentes ignotę sūt nobis·q̄ bello ethiopico subuerse in oblionē ꝛterunt nominū puenere. Possederunt aūt terrā a gaza vsq̄ ad extremos fines egypti.

¶ Arathęum. Hic condidit arbas oppidum cōtra tripolim in radicibus libani·a quo haud procul alia ciuitas fuit noīe sim· quę vario euentu subuersa bellorum nomen tm̄ loco pristinum reseruauit.

Aradium quoq̄ A quo aradij qui aradum insulaz possederant augusto freto a phenicis littore separatā.

¶ Et samarꝛū. A quo syrię cheles samaria ciuitas· nunc q̄z taz a finq̄ ab hebreis vt prius apud veteres appellatur.

Ematheum. Ra. A quo emath ciuitas. Hic macedones q̄ post alexandrum in oriente regnauerunt· epiphaniam nuncupauerunt. Alij antiochiam ita dictam putant. Alij non vere opinionem suam verisimili vocabulo consolantes·emaus primam ab antiochia mansionem edessam pgentibus appellari putant et eādem apud veteres emath.

¶ Filii sem. Hi ab eufrate pręs asię vsq̄ ad indicū occeanū tenēt·ē aūt

C. I.

Adam seth enos caynā malaleel iareth enoch matusalem lamech noe sem cham

ꝯ hi possederūt terrā i asia ab amano z thauro ꝯ galathe. ꝯ hec septē gentes

et iafeth. Filij iapheth: gomer magog madai z iauā thubal mosoch ꝯ traces. † ꝯ tarmate hos greci regnos vocāt.

thiras. Dozo filij gomer: ¶ ascenez ꝯ pasagones. ꝯ friges.

z riphat z togozma. Filij autem ia † ꝯa quo elises qui vocanē colides. ꝯ alices. ꝯ cipri. ꝯ rhodii.

nā: ¶ elisa z tharsis cethim et doda

clayn a quo principes perfidis.

¶ Mus. Vel vs traconitidis z damasci cōdidit: iter palestinam z chelen syriam tenuit pncipatū a quo terra bus. Vñ fm septuaginta vir erat ī regione austride nomīe iob quasi husitide.

¶ Phalech. Batianio quodā. Phalech eñ diuiso. qz in diebus eius linguę in babilone diuise sunt. Narrat autē philo in libro questionū sup genesim. q ex tribu filijs noe adhuc ipso viuēte nati sunt xuij. milia virorz z centū extra multieres z puulos habētes sup se duces. Filij sem iectan ducē. filij chaz nemroth. filij iapheth sephene. Post obitū vero noe conuenerunt duces eoz agminibus suis ī campū sennaar vt ibi turrim pstrueret. Cū aūt edificarent diuisit dē linguas eoz z mutauit effigiē. z ñ cognouit quisq; frem suū. nec audiuit liguā proximi sui. Cum ro magistri lapides ḡrebant ministri aquā asserebant. z cū illi ḡrebant aquaz illi afferebant stipulam. Sicqz frustrata cogitatōe cessauerunt edificare z dixerūt sūt sup facie trę.

¶ Jectan aūt. Hier. Quarum gentiuz postrioza nomina inuenire nō potui. sed vsqz in psens qz pene a nobis sunt vel vra vocantur vt primū. l. quę mutata sunt ignorant. posse derūt aūt a cohene fluuio omnē indię regionem q̄ vocat hiberia.

¶ Sem arphaxat Ra. Sic in principio ab adā vsqz noe decē generatōes posuit. ita a sem vsqz abraā non sine sacramento mysterio.

¶ Primogenitus hismahelis. Hier. Duodeciz filij nascūt hismaeli. primogenit nabaiot a quo omnis regio ab eufrate vsqz ad mare rubruz nabaiothena dicit. quę pars est arabię. Nam familię ipsoz oppidaqz z pagi. ac minuta castella z tribus hoz appellatōe celebrantur ab vno ex eis cedar in deserto. z duma alia regio. z thebaran ad austrū z cedema ad orientalem plagam.

¶ Cethure. Br. Quasi copulate. vñ suspicāt hebrei cū ee agar. q̄ mortua sara. d cōcubina transierit ī vroꝛē. ne senex nouā arguat nuptijs iacuisse.

¶ Ra. Filij aūt cethure inē hystoricos hebreoꝛ occupauerūt trochoduten alij traconitidē. z arabiā q̄ nē vocat eidomo vsqz ad maris rubri finiꝰ.

¶ Assurim. Ab asurim syros quidaz vocatos cōtendūt. z a plenisqz filijs abrae te cetbura occupatos esse indię regiones.

¶ Epher. Ra. Hic dicitur cōtra libyam exercitū duxisse. ibi victor cō sedisse posteroscz ex nomīe eius africam nuncupasse.

Thamna. Queriť cur thamna ī genesi legať cōcubina esse eliphat de genere hoꝛreoꝛū. q̄ apud ydumeos habitauerint ī tra seyr. q̄ pepit ei amalech. quo iter filios numeretur cū ī sequētibꝫ legať ipsa thamna soꝛoꝛ lotan filij seyr q̄ z edom. Sed seyr hebraice pilosus dicitur. q̄ fuit ī modū pellis hirsutus. Edom aūt hebraice rubeus vel fulnus. Ab eo igit q̄ rubeo olꝰ vendidit primogēta sua edom vocatus est. Hebrei vero ita soluūt. dicūt thamnam cōcubinam fuisse eliphat. z generasse ei amalech. sz tangit filiā int filios ab ipso fuisse educatam.

Alian q̄ de genere hoꝛreoꝛum é. in genesi scribitur aluan. i. exaltat. In psal. vero aliando ē electus significās q̄ horrei exaltati sunt anteq̄ edom terrā eoꝛ caperet. post vero electi.

¶ Sephi. Hiero. Id est. vnipes. In genesi sephoid ē bipes virūqz ñ pfyn litterā. Bipes aūt dicit qui a pcessu tpis multitudie sobolis maioꝛē efficaciam habuerit qz ī primis.

¶ Mamaran. In psalmo. hamaran. i. rubicatus. sordidus vel tenuiētus. In genesi amadan. i. cōcupiscibilis. sz vtraqz vnius hominis noīa sunt.

¶ Jacham. Br. Jachan filꝰ aler de genere horreoꝛum in genesi zachan nominat. i. tribulator. In psalmo. iacham. i. tribulat. varijs enī enētibus noia comutantur vt varia mysteria significent.

¶ Denaba. Cuiras bale filij heoꝛ regis edom. post quē regnauit iobab. est tñ vsqz hodie villa denaba. ī octauo miliario arcoꝛpoleos pergentib armonē z altera denaba super montem phegoꝛ in septimo lapide hierusalem. hieronimus de ieslij.

¶ Jobab. Filius zare. quē iob esse suspicant. sz hebrei asserūt cū de stirpe nachoꝛ eē. pgenitū. Philo aūt ī libro questionū sup genesim narrat bis tpibꝫ eū fuisse. z accepisse vroꝛē dinā filiā iacob. z āte tēptatōis suę certamē dicit eū septē filios z tres filias illi generasse. qui extincti sūt ī tēptatōe. Sz ei sanato reddidit dñs oia duplicia. z ītē septem filios z tres filias pecudes vtoꝛ genuit. quoꝝ noia eadē fuerūt q̄ priorum. i. eliphaz. armoe. dialath. phalaliaz. iphar. celuth. thelon. Filiarū vero meꝛu iezath. seli.

¶ Bosra. Quę est bosoꝛ ciuitas ī deserto trāsiordanē ī tribu ruben. appellatur z alia bosoꝛ ciuitas esau ī montibꝫ ydumeę. de qua dicit. fluida vestimenta eius et bosra.

¶ Themanorū. Theman regio a themā filio eliphat sortita vocabulū. Est z vsqz hodie villa theman distans ab vrbe petra quinqz milibus z vbi

madian: epha et epher z enoch et abida z eldaa. Omnes hi filii cethurę. Genuit autem abraam † qui de sara soluta ex repmissione. ‡ ex vno cōcubitu rebecce.
ysaac: cuiꝰ fuerūt filii esau z israel
† ‡ quē peperit ada. ‡ ‡ quē genuit basemath.
† ‡ hoꝛ tres filii oolibame.
Filii esau: † eliphaz † rahuel † iehꝰ
† ‡ cuiꝰ mentio fuit in iobielon choze. Filii† eliphaz: theman omar. cephi. gothan. cenez thamna. amalech Filii rahuel: naath zara samma meza. Filii seir: lothan sobal sebeon ana dison eser disan. Filii lothan: hozri ahohimā. Soroz autem lothan fuit thamna. Filii sobal: alian z manaath z ebal: sephi z onā. Filii sebeon: aiaia et
† de quo ī genesi dicit qz īuenit aquas calidas in solitudine cū pasceret asinas patris sui sebeon
ana. Filiꝰ ana: † dison. Filii disō hamaran et esaban. et iethrān et charran. Filii eser balaan et zaban z iacham. Filii disan: hus z aran. Isti sunt reges qui imperauerunt ī terra edō anteq̄ esset rex super filios israel. Bale filius beoz: z nomē ci
† ‡ vel denaba. alii oannaba.
uitatis eius † denaba. Mortuus ē autē bale. z regnauit pro eo iobab filius sare de bosra. Cui qz iobab fuisset mortuus regnauit pro eo husan de terra themanorum. Obiit quoq; et husan: z regnauit pro eo

romanoꝝ militum ꝑsi
dij fecit·d̄ q̄ loco fu
it diphat rex themanorum. Vnus quoꝝ
filiorum bilmael appellabatur theman.
Sciendum autem q̄ omnis australis regio
hebraice themā dicit.
¶Madian. Ciuitas a minimo filiorum
abraam et cethurę sic
vocata. Est autē trās
arabiam in deserto la
cenorum contra orientem maris rubri· vnd̄
vocantur madianei et
madianea regio. Filię
quoꝝ socri moysi fi
lię madian dicuntur.
Sed hec alia ciuitas
est ononimos eius iux
ta armonem et areopolim cuius adhuc ruinę
mōstrantur.
¶Robooth. Vrbs
ē iuxta fluuiū vbi erat
rex edom ꝛ vsq̄ hodie
est ꝑsidium in regione
gabalena·ꝛ vic⁹ grandis q̄ sic vocatur.
¶Matred filię
mezaab. Que mes
hic numerant ad significandū mysterium
vt auctor genuisset dispensatricem·ꝛ dispensatrix dñi benignitatē
q̄ ex pfūditate sensus
nascitur facunda locutio·quę fidem mundā
gratia dei promeretur
q̄ genere i cordibus auditorum.
¶Duces pro regibus. Notandum q̄
pⁿ⁹ reges dixit de edō
postea duces cū prius
duces fuerūt·quorum
quasdam matres nominat vt oolibama et
thamna.
¶Dux aliba. Alua
in genesi legit·cui⁹ interpretatio elevatio·in
paralipo·aliba·i·sup eā.
¶Achar qui tur.
Achar .qui et achaz·
in iosue dicitur .i.colu
ber insidians. Achar
turbatus·quia p̄ auariciam insidiabat furto aliquid rapere de
anathamate·deprehē
sus in scelere·turbatus
est in vltōne. Mystice
innuens·quia q̄ post fidei indumentum con
uersatōis secularis cultum inducat·quasi pallium de anathemate
tollit. Ille quoqꝝ de
anathemate tollit hic

adad filiꝰ badad qui percussit madian in terra moab·et nomen ciui
† Vicus i terra basan iuxta montē galaath in tribu manasse.
tatis eius ‡auith. Lūcꝝ et adad fu
isset mortuus regnauit pro eo semla de masereca. Sed et semla mortuus est·et regnauit p̄o eo saul d̄
rooboth quę iuxta amnem sita est
Mortuo quoꝝ saul regnauit p̄o
eo balaana filius achobor. Sed
et hic mortuus est et regnauit pro
† Speciosus ‡adad hic cōdidit vrbē phou i regione gabalenea.
eo ‡adad: cuius vrbis nomen fuit
‡ beni
phou·ꝛ appellata ē vxor eius me
gnitas domi. ‡dispensatrix. ‡aurifex.
echabel filia matred·filię mezaab.
Adad aūt mortuo duces p̄o regibus in edō esse cęperunt. Dux thā
na·dux aliba·dux iethet·dux ooli
bama·dux hela·dux phinon·dux
cenez·dux theman·dux mapsardux magdibel·dux hiram. Hi duces edom

C. II.

Hęc aūt filij israel
‡ duodecim filii iacob.
ruben·symeō·leui·iuda·
isachar·ꝛ zabulō·dan·ioseph·ben
iamim·nepthalim·gad ꝛ aser. Filij
‡ de his ‡ generi plenissime scriptū est.
‡ vel aman.
iuda·her·onan ꝛ sela. Hi tres nati
sūt ei de filia sue chananitidis. Fuit autem her primogenitus iudamalus coram dño:ꝛ occidit eum.
Tamar autem nurus eius pepit ei
‡ de his quoq; in genesi multa scripta sunt.
phares ꝛ zara. Omēs ergo filij iu
da quinq;. Filij aūt phares:esrom
‡ vel hamul.
ꝛ chamul. Filij quoq; zare·zamri ꝛ
† ‡ alias daman. ‡ aliꝰ darda.
ethan ꝛ emā·chalcal quoq; ꝛ dara
simul quinq;. Filij charmi achar q̄
turbauit israel:ꝛ peccauit in furto
‡ vel an.
anathematis. Filij etham:azarias
Filij aūt esrom qui nati sunt ei:ieramehel ꝛ ram·ꝛ calubi·hic est ca‡ vel caleb.
leph. Porro ram genuit aminadab. Aminadab aūt genuit naasō
p̄incipem filioꝝ iuda·naason quo
† ‡.i. pax·in ruth vero dicit salmō.i.pacificus·
q̄ genuit ‡salma:de quo ortus est
boos. Booz vero genuit obed·qui
ꝛ ipe genuit ysai. Ysai autē genuit
‡ vel heliab
p̄imogenitū eliab. Secundū ami
† ‡ vel iamma. ‡ vel iammaa. ‡ vel samaa.
nadab. tertiuꝫ ‡ symmaba. quartū
nathanael. quintū raddai. sextum
asom. septimū dauid. Quorū soro
res fuerūt saruia ꝛ abigail. Filij saruię:abisai·ioab ꝛ asahel·tres. Abigahil autē genuit amasa·cuius p̄
fuit iether hysmahelites. Caleph
vero filius esrom accepit vxorem
nomine azuba:de qua genuit hierioth. Fuerunt quoq; filii ei⁹ iaser
ꝛ sobab·ꝛ ardon. Lūcꝝ mortua fuisset azuba:accepit vxorem caleph
† ‡ postq; mortua ē azuba de ephrata nati sunt filii.
ephrata quę ‡ peperit ei vr. Porro
vr genuit uri. Et uri genuit beseleel. Post hęc ingressus est esrom ad
† ‡ filii manasse filii ioseph qui vitra iordanem accepit hereditatem in terra galaath.
filiam ‡ machir patris galaad·ꝛ accepit eam cum esset annoꝝ sexaginta quę pepit ei segub. Sed ꝛ segub
genuit iair. Et possedit vigintitres
ciuitates in terra galaad. Cepitq;
‡ vel aran.
gessur ꝛ aram oppida iair ꝛ canath
ꝛ viculos eius sexaginta ciuitatum. Omnes isti filii machir p̄is
‡ post mortē patris caleph sociante sibi ephratā:
galaad. Cum autē mortuus esset
sed verū i egipto an in deserto nō apparet.
esrom·ingressus ē caleph ad ephra
† ‡ vtrū inter ceteras an post ceteras vxores non
ta. Habuit quoq; esrom ‡ vxorem
euidenter ostendit.
abia: quę peperit ei assur patrem
‡ ciuitas.
thecue. Nati sunt aūt filii ierame
hel p̄imogeniti esrom:ram p̄imogenitus ei⁹ ꝛ buna ꝛ aram ꝛ asom
ꝛ achia. Duxit quoq; vxorē alterā
ieramehel nomie atthara·quę fuit
richo:qui hereticorum
dogmata vel secularium literarum superstitiosa in ecclesiā inducit. Hęc est enī regula
aurea luculento sermone aperta, hanc furati
sunt arrius·marcion·ꝛ alij q̄ philosophorū
secram nō recta conati
sunt inducere i eccl̄iā
vt multi p eos pirent.
Jō abiecti accruo lapidum·i· multitudine
peccatoꝝ errinerti sūt.
¶Caluby. Jd ē ca
nis me⁹·qui ꝛ caleb·i·
canis·vnus d̄ exploratoribus·Efrom quoꝝ
ꝛ iephone idē ē.vnde
caleph filius efrom et
aliq̄ndo filiꝰ iephone
legitur.
¶Jsai aūt genuit
In libro regum dicit habere ysai octo filios
in paralipo·nō amplius
q̄ septē. Sed dicit de
hijs nathan ꝑphām filiū samaa vel iammaa
vel symmaba. filij ysai
quē in locū filij educauit ꝛ nutriuit iter filios
numeratū. Jnē filios
quoq; ysai nathan ad
ductus est ad famulē
qui ꝛ ionatham·q̄ peremit leonē. Et sciēdū
q̄ vbi ꝑpha vocatur:
nathan scribitur·nonionatham.
¶Jether. In regē
iethra israelites ꝑ merito ꝛ qualitas diuersitatem nominum facit·
nam iethra residuū interpretatur·iether ꝛo
modicū residuū·ꝛ resi
duo iūgitur israelitis
modico residuo bisma
helitis.
¶Ephrata. Hęc ē
maria soror moysi mater vr· patris vri amibeseleel. Vr vero est
qui cum aaron sustinebat manus moysi pugnante iosue
¶Jair. Hic inde
fuit post thola·et iudicauit israel.xxij. annis
habens filios·xxx·principes ciuitatum·xxx·q̄
ab ipso nominatę sūt·
sicut in libro iudicum
legitur.
¶Nati sunt. Hactenus scriptor hystorię texuit generatōnes
duorum filiorū efrom
duorum posteriorum
id̄ est·aram ꝛ calubi ꝺ
quibus ꝑ narrauit·

qr regiam & sacerdotalē quoquo mō voluit innotescere dignitatē. Nūc aūt ad primogeniti .i. ierameel genealogiam redit.

¶ Onam. Hic ab onan filio iude nomē accepit: sed differūt qr ꝑ nun filius iude. filius ierameel ꝑ mem scribit.

¶ Sesan. Hunc hebrei dicunt esse elimelech virū noemi patrē maalon et chelion. et ideo scriptū in sequentibus innuit qr sesan ñ habuerit filios sed filias. qr duo filij eius absqz liberis mortui sunt.

¶ Hebron. Ciuitas i qua regnauit dauid septē annis anteqz regnauit in hierusalē.

¶ Significat hec loca noīa accepisse a posteris chaleb qui hebron & suburbana eius i sortem accepit.

¶ Hi erant filij. Recapitulat generationē caleph de ephrata quā āte dimisit. qm vr de ephrata .i. maria sorore moysi genitum narrauit.

¶ Chariathiarim. Que & chariathbaal id ē ciuitas saltuū vna de vrbibus gabaonitarū in nono miliario euntibus ab helia diospolim in tribu iuda.

¶ Bethleem. Ciuitas dauid i tribu iude in qua dn̄s natus est i septimo ab helia miliario contra meridialem plagam iuxta viā que ducit hebron. vbi sepulcrum iesse & dauid ostēditur. & mille circiter passibus procul turris ader .i. turris gregis. quodaz vaticinio pastores dn̄ice natiuitatis cōscios ante significans.

¶ Qui diuidebat dimidiū requie. Dimidiū requietionū id ē sortes madian. iuxta sepulcra patriarcharū q̄ sunt in cariathar be accepit. & huius filij fuerunt ietrei &c. Seraite & esthaolite noīa locorꝫ sortiti sunt. qui sūt sarai & esthaol. vbi sepultus ē sanson. Requietio enī sepulcrū dr. Alij dimidiū requietōnis tps dimidiū intelligūt. quo filij isrl' ceperūt terrā ꝓmissiōis possidere. ab eo .s. tpe quo moyses dedit terrā galaath vltra iordanem. ruben & gath. & dimidie tribui manasse. vsqz quo cetere tribus sortes suas acceperunt. In hui9 tpis

mater onam. Sed & filij ram primogeniti. hieramahel fuerūt mo[[alias ioamin. alias ioanin.]]os & iamin. & achar. Onam autem habuit filios semei et iadan. Filij autez semei: nadab et abisur. Nomen vero vxoris abisur abia[vel abigail]hil que peperit [alias achoban. al. aabobbaz.] abobban & molid. Filij autez nadab fuerunt saled et apphaim. Mortuus est autem saled absqz liberis. Filius vero apphaim: iesi q̄ iesi genuit sesan. Porro sesan genuit [alias ohalai. alias oali.] obooli. Filij autez iuda fris semei: iether & ionathan. Sed et iether mortuus est absqz liberis. Porro ionathan genuit phalath et ziza. Isti fuerūt filij ierameel primogeniti esrom. Sesā autem non habuit filios sed filias: & seruum egiptium nomine ieraa. Deditqz ei filiam suam vxorem. q̄ peperit ei ethei. Ethei autez genuit nathan. Et nathan genuit [vel zabub. alias zabad.] zabad. Zabad autem genuit ophal: [vel ophel. alias ophal] et ophal genuit obed. Obed genuit iehu. Jehu genuit azariam. Azarias genuit helles. Helles genuit helesa. Helesa genuit zizamoi. zizamoi genuit sellum. Sellū genuit ithamian. Ithamia autem genuit elisama. Filij autez caleph fratris [vel ierameel vel mela vel mubel vel mubeli vel michel.] ieramahel: mesa [alias mosa.] primogenitus eius. ipse est pater [nomē loci a quo ziphei qui dixerunt sauli nōne dauid absconditus ē apud nos] ziph & filij maresa patris hebron. [ciuitas] Porro filij hebron chore & [al. taphua. alias taphey hu.] taphau & recem & sāma. Samma autem genuit raam patrem ierchaam [alias hierchaaz.] et recem genuit semei: filius semei maon: et maon pater bethsur. Epha autem concubina caleph peperit aran et musa [vel mosa.] et gezez. Porro aran genuit iezen [alias gezen.] [hic interpretatur tonsor vnde putat a iudeis esse nabal carmeli qui tondens oues suas nuncios dauid cōtumelijs affecit]. Filij iahaddai. regom et ioathan [alias ze nan.] & gesan & phalech & epha & saaph. Concubina caleph maacha pepit saber & tharana. Genuit autem saaph pater madmena Sue patrem machbena: et patrem gabaa. Filia vero caleph fuit achsa. Hi erant filij caleph filij hur primogeniti ephrata. sobal pater chariathiarim. salma pater bethleem [quia ab eo nomē accepit]. ariph pater bethgader. Fuerūt autem filij sobal. patris cariathiarim [alias videbat]. qui diuidebat dimidiū requietionum. & de cognatōne cariathiarim. iethrei. et aphutei. & semathei. & maserei. Ex his egressi sunt saraite et esthaolite. Filij salma patris bethleem & nethophati [quia mutua societate in prelijs vtebātur.] [significat eos in loco qui dicitur sepulcrū sarai possessiones haberet.] corone domus ioab. et dimidiū requietionis sarai [vnde supra dictum ē quia saraite et esthaolite nomina locorū sortiti sunt]. Cognationes quoqz scribarum habitantium in iabes canentes atqz resonantes et i tabernaculis commorantes [quia non habent hic manentem ciuitatem]. Hi sunt cinei qui venerunt de calore [quia de stirpe rechab fuerunt de quibus narrat hieremias.] patris domus rechab.

C. III.

David uero hos habuit filios q̄ ei nati sūt i hebrō. Primogenitū ammon [vel amnon.] ex achinoem gezraelitide. Secūdum daniel de [que fuit vxor nabal carmeli] abigail car

medietate dicūt sobal esse mortuū. & ita dimidiū requietionū vidisse id ē ad medietatē illius tpis puenisse. Mystice aūt sobal .i. vana vetustas. vel vectis ad portādū. iudeos significat. qui antiquitus populus dei vocabant. & legē littere ptn̄ accepeū. q̄ libros legis & ꝓphetarum ferebāt: sz mysteriū incarnatiōis xpi nō intelligebant. Hi dimidiū requietionū .i. hystoriā vident. Ille aūt plenitudinez requietionū possidet. qui post opa bona valde i eterna quiete gaudet. Hi dimidiū requiē videt. qui post ꝑsentis vite laborē. anteqz quietez hēt: tūc aūt pfectōz requietionū videbit. cū & aīa & corpe pfruetur pfectōe quietis.

¶ Habitantiū in iabes. Tradunt hebrei iabes fuisse doctorem legis peritissimū. in cuius cōspectu sedebāt filij cinei q̄ & iobab cognati moysi. Scribe igit dicuntur canentes atqz resonātes. qr assidue i legis dei locutione versabant. in tabernaculis quoqz cōmoratos regum narrat hystoria.

¶ Jabes xp̄m significat. verum magistrum sanctorꝫ laudes deo canentiū. Jabes enī interpretatur exiccans. xp̄s aūt fluxus carnaliū cupiditatū i suis fidelibꝫ exiccauit. Cinei .i. possessio vel possidentes. sunt oēs electi de q̄bus dicit. Hereditas mea israel. & quorꝫ possessio dn̄s est. Rechab interpretatur auriga. vel ascendens. Hi aūt venerūt de calore patris domus rechab. quia a patre luminum gratia spiritus inflamati per quadrigam virtutum in celos ascendūt. de q̄bus dicitur. quicunqz spū dei aguntur. hi filij dei sunt. C. III.

¶ Dauid uero &c. Redit ad explicandā progeniez dauid quā ante dimisit cum sobolē āram filij esrom enumerans puenit ad isai et ad filios eius quorꝫ dauid nouissimus.

¶ Gezrahelitide. Gezrahel ciuitas ē i q̄ hitauit naboth quē occidit iezabel.

¶ Daniel. Ra. Daniel qui in libro regū zelaab .i. vindicās patrē. quia

scom hebreos disceptans cum miphiboseth de questionibus legis victor apparuit et patres in eo vicisci nisus est ne irrideretur in disputando ab homine debili vir bellicosus.

De egla ux. Queritur cur hec egla sola vxor dauid dicat. Sed hec est michol q̄ inter multas sola vxor dr. q̄ eam i adolescentia primā ac cepit vxorē q̄ in ptu occubuisse dicit. Egla vero interpretat vitula q̄ significat synagogā q̄ legis iugū suscepit z lasciuiendo corrupit. Vñ ephraim vitula docta diligere triturā. Hāc noster dauid ac cepit q̄ eam sibi in testamēto dato copulauit. In ptu occubuit q̄ apparente verbo dī in carne z euangelium z p̄dicante cū per fidem bonor opm sobolem gignere debuit: scāda lizata in passione eius libi mortē eternam assciuit.

In hebron ubi. Quid p regnū dauid in hebron vel in hierusalem accipiat libū regum exponēdo p̄stringimus.

Scriptū ē in sequētibus oīne tps quo regnauit dauid. rl. anni regnauit i hebrō septē ann. s. in hierlm xxxiij. Vñ q̄ritur cur non in sūma quadraginta anni z sex mēses numerentur: Hebrei aūt dicūt. q. dauid absalon filiū suū fugerit sex mē sibus eosq̄ merito a sūmo regni ⁊ ecclesiis exclusos. Dicunt etiā q̄ sex mēsibus in hebron infirmitate corpis laborauit. z ideo i regno nō recte cōputari. Ex tūc enim dicunt eum regnasse in hebron. ex quo victis amalechitis de spoliis eor misit sentiotib iuda. his. s. qui erāt i hebron z alijs.

Omnes hi filii dauid. Quia omnes filij xpi eternā palmā expectāt: sed excipiunt filij cōcubinarū. q. nominatum inter ceteros non meruerunt nūari. Judei enī hereticī vel schismatici hui⁹ societatis cōsortiū habere nō possunt. Celestis enim regni gloria filios dauid de nobili tūm coniugio expectat. Non ei hgres erit filius ancille cum filio libere.

Filii aūt iosie. Ra. Quattuor filij iosie leguntur hic. sed in fine huius libri. et in libro regū vbi successio regū numerant tres tm. primus ioathaz. secundus eliachim quē nechao ret egipti vsq̄ noie vocauit ioachim. Ter eius sedechias. Johannā z sellum nō leguntur ibi. Vñ hebrei opinantur q̄ iohannā fil⁹ primogenit⁹ iosie ioachaz z sellū dictus sit. Vñ hieremias hec dicit dñs deus ad sellū filium iosie regem iuda. q. egressus est de loco isto. nō reuertet ad. Sellū n. q. interpretat translatus. q. aūt dicit de ioachim natū iechoniā z sedechiam. Jechonias idē est qui z ioachin. qui p patrē ioachim regnauit in hierusalem mensibus tribus z diebus decē. Sed ioachin qui z eliachim nabuch. cathenatū duxit in babyloné cū pte vasor domus dñi. cū quo ezechiel adhuc puer translatus ē vt iosephus testatur.

meliti dc. Tercium absalon filium
† vel tholomei. vel ptholomei.
maacha filiā ptolomai regis iessur
Quartum adoniam filium agith.
Quintum saphaciam ex abithal.
Sextum iethraham de egla vxore
sua. Sex ergo nati sunt ei i hebrō:
vbi regnauit septem annis et sex
mensibus. Triginta autem et tri
bus annis regnauit in hierusalem
Omnes in hierusalem nati sunt ei
filij. samaa z sobab z nathan z salo
mon. quattuor de bersabee filia
§ alias beth.
amihel. Jebar quoq̄ et elisama
† sbi quo nō numerantur in libro regum
z eliphalech z nogc z napheg z ia
phic: necnon elisama z eliade et eli
† § quia omnes filij david eternā
phaleg nouē. Omnes hi filii da
palmā expectant
uid absq̄ filiis concubinarum. ha
buerunt q̄ soromem thamar. Filij
§ generatōem david numerat per regum successiones vsq̄ ad transmigratōnem babilonis sicut in libro regum.
autem salomonis roboam. cuius
abia filius genuit asa. De hoc quo
q̄ natus est iosaphat pater ioram.
qui ioram genuit ochoziam. et quo
ortus est ioas. z huius amasias
filius genuit azariam. Porro aza
rie filius ioathan p̄ocreauit achaz
patrem ezechie. de quo natus ē ma
nasses: sed z manasses genuit am
mon patrem iosie. Filij autem io

sie fuerunt primogenitus iohan
nan. secundus ioachi. tercius se
dechias. quartus sellum. De ioa
chi natus est iechonias et sedechi
as. Filij iechonie fuerunt: assir q̄ sa
latiel. melchiram. phadaia. senna
ser. z iecemia. sama et nadabia. De
phadaia orti sunt zorobabel et se
mei. zorobabel genuit mosollam.
ananiam et salomith. zorozez cox:
§ alias iechol.
asabam quoq̄ z ochol z barachiā
z asadiam iosabeseth quinq̄. Fili
us autem ananie phaltias pater
hieseie cuius filius fuit raphaia.
Huius quoq̄ filius arnan. d. quo
§ vel abdias.
natus est obdia. cuius filius fuit
secheniās. Filius sechenie: semeia:
† § vel archius. ‡ § alias egraat. alias ioagal
cui⁹ filij iatnis et regaal z baaria.
† § filii semeche cum patre suo semeia. filii enim
et naaria. z saphat et sesa. sex nume
eius in quinq̄ sunt.
ro. Filii naarie beliocnai z ezechi
as et ezricaz tres. Filii elioenai od
uia z beliasub et phelcia et accub
§ vel anani
z iohannā z dalaia z annan septē.

C. IIII.

Filij iuda pha
res esrom. z charmi z vr
et sobal. Rabia vero filius sobal
genuit geth: de quo nati sunt achi
§ alias alech.
mai z laad. Hę cognatōes sarathi

migrata. quia nouit dominꝰ qui ei⁹ sunt. C. IIII.

Nūo phares z esrō z tres q̄ sequūtur filij iude esse dicūt: cū alibi phares z zaram filios iude esrō filiū phares legim⁹. sed hebrei asserūt mutatis nōibus eosdem filios iude q̄os scriptura alijs nominibus alibi nominat hic esse expressos. Aiunt enim phares qui interpretatur diuisio suum nomen. p primum hic habere. Esrom autem esse zaram: sed esrom interpretatur atrū zaram ortus. Charmi quoq̄ esse heber. Nam charmi interpretatur vinea mea. Heber vigilans. Vr autē dicunt esse onā. sed vr interpretatur sinistra. Onā murmuratio. sobal vero esse sela minimū filiorū iude. q̄os peperit ei Sue. Interpretatur aūt sobal spica vel vana vetustas. sela missus vel umbra eius.

¶ Asahel. Ra. Hanc suspicantur esse matrez sansonis de stirpe iude ge
neratam cuius maritus manue de tribu dan· qui z de saraba in libro iudi
cum esse legitur.

Heddor et ezer. Ra. Loca sunt a filijs vr possessa· sed mirū q hic dic
vr patrē bethleem cū supius salma dictus sit pater eius· nisi forte patrē hic
appellet parentē: qz vr
fuit pater salma q fuit
pater bethleem.

¶ Fuit aūt iabes
Ra. Videt ordo con
fusus qa numeratis fi
lijs baala z naara sub
ito inducit cognatōez
arabel filij aran· z cōse
quent narrat de iabes
Sed hebrei dicunt q
asur de baala genuit
ethā · z ille dus Ch⁹
aūt sobaba · z sobaba
iabes q fuit doctor scri
barū. Inter dus z ia
bes iseruīt cogītōes ara
bel · vl abarabel· alias
aral· q: ipse est obab fi
lius aram· i· ietro co
gnati moysi· z q: iabes
docebat eos inseri sūt
in eius progenie quasi
a maioribus eō geniti

¶ Et mater eius.
Synagoga de q xps
natus ē· que peperit eā
in dolore: qz de aduen
tu eius ꝑpter infidelita
tem dolut. Dñi iudei
inuidentes dicebant:
Si dimittimus eū sic
oēs credent in eū.

¶ Inuocauit ue
ro iabes. Hoc cōue
nit xpo quē pater san
ctificauit z misit i mun
dū. De quo dr. Ecce
agnus dei qui tol· pec·
mundi ꝛc. Hunc bene
dixit dens multiplica
tione filioꝝ· quos per
aquaz baptismi sacro
sancta parit ecclia. Di
latauit terminos eius·
qz omniū gentiū vedit
ei hereditatē· z possessi
onē eius extendit vsq
ad terminos terre. Cū
quo fuit man⁹ dñi· qz
potentia veritatis ꝑ eū
virtutes z miracula fe
cit· ipse quoq est virt⁹
dei z sapientia· ꝑ quē
pater cōdidit omnia q̄
in celis z in tra· cui ma
litia iudeoꝝ nocere ñ
potuit· qui ō se ait: venit princeps huius mundi· z in me nō habet quicq̄
per eū quoq benedicunt membra eius· i· ecclesia. cui p ysaiam dr: Dilata lo
cum tentorij tui ꝛc. Cū eo est man⁹ dñi: qz in ipsa opatur filius dei· qui est
brachiū z dextra patris. Et portę inferi non pꝛualebunt aduersus eum·
nec. dyabolus dominabitur ei· quia data ē ptās sup oēm virtutem inimici.

¶ Caleph aūt frater. Raban⁹. Legimus supra caleph esse filium ef
rom cuius fratres fuerunt ram z ierameel. Aiunt ergo hebrei ram caleph
fratrem suam ꝺ appellari. Et interpretatur ram excelsus· sua humilis· quod
iudaico populo ꝓuenit· quia excelsus fuit i cultu vnius dei et potētia regni:
ꝺ qz dei filiū suscipe noluit builis fact⁹ ē atq; vil· vt fiāt primi nouissimi.

¶ Recha. Ra. Quidaz putant recha nomine dauid nuncupari· est eū
recha tener· vnde dauid de se ait· ego sum tener et vnctus rex· ipse quoq; q̄i
vermiculus ligni tener cē dicitur· ideo aūt viri recha dicunt· qz ꝓpter expei
mendā genealogiam dauid hic annotati sunt.

¶ Saraias aūt ge·toab. De saraia dr: ioab ꝓdisse q inū nois interpre
tatōz pr̄ vall' artificū· qz ꝺ filiꝯ ei⁹ fuerūt architecti· q edificauerūt domū dāi

Jsta quoq stirps etham : iezra·
hel z iesema z iedebos . Nomen
quoq sororis eorū· asahel phuni
Phuniel autem pater geddor· et
ezer pater osa. Jsti sunt filij vr pri
mogeniti ephrata patris bethleē.
Assur vero patris thecue erāt duę
vxores alaa z naara. Peperit au
tem ei naara oozam z epher z the·
man z aastari. Jsti sunt filij naara.
Porro filij alaa sereth ysaar et
ethan. Dus autē genuit anob et
soboba et cognatōnem abarel filii
arim . Fuit autem iabes inclitus
pre fratribus suis: et mater eius
vocauit nomen illius iabes dicēs:
quia peperi cum in dolore. Jnuo·
cauit ergo iabes deuz israel dicēs:
si benedicens benedixeris mihi· z
dilataueris terminos meos· z fue
rit manus tua mecum · et feceris
me a malicia non oppꝛimi: z prēsti
tit deus quę pꝛecatus est. Caleph
autem frater sua genuit machir : q̄
fuit pater esthon. Porro hesthon
genuit betharapha· z phesse· z the
na patrem ‡ vrbis naas. Hi sunt

Artifices vo qui i val
le habitāt· possūt dici
doctores legis q̄s scia
nō inflat· sed charitas
edificat· quos mode·
stia z hūilitas exaltat·
vt gamaliel· z paulus
eius discipulus.

¶ Ezra. Ra. Hier.
Aiunt hebrei esram q̄
interpretat' auxiliator
ē. Amā patrē moysi
z aaron Jether· i· auxi
liū esse aaron· z mered
q̄ rebellās esse moysen
ꝑter quoq vel ꝓpter
id ē pulueꝛē beldad fu
isse· talō vo meldach·
qui duo de lxx· senio·
ribus fuerūt quos moy
ses a deo accepit ad re
gendi populi auxiliū·
tradunt enim moysen
post acceptam legem
in heremo patri iuasiū
se vt matrem dimitte·
ret· eo q ipsius amica
esset· fuit enim filia le·
ni· postq̄ amram du·
xit aliam et qua babu
it beldach et meldach

¶ Genuitq; ma
riam. Ra. Samai moi
sen intelligi volunt· q̄
interpretatur celestis.
Jesba aaron· qui iter
pretatur collaudatio·
patrē esthamo. i. ignis
manētis· quia filij aa
ron sacrificia igne ado
lebant. Nomina vero
que cōtinuatim sequū
tur omnia moysi esse
vocabula· intelligun·
tur ꝑpter diuersos
actus. Jareth vocatur
id ē· descendens· eo q
de monte descenderit·
cum tabulis lapideis
pr̄ geddor· i· sepis· q̄
q̄si sepe ꝓlim lege circū
dedit. Heber· i· victor
q; ꝓphetię· q; ꝓphetā ꝛc do
ctor fuit· icuthiel. id ē·
sperans in deum· quia
spem habuit vt de egipto ꝓlim liberare· pr̄ ionaa· q̄ interꝑtatur guberna·
tor· q; populū i heremo gubernauit· z doctrīa sua quotidie gubernat.

¶ Filie pharg. Ra. Filiā pharaonis mrēz moysi vocat· q̄ ecclesiā ꝓpie
tate nois filia domini nūcupatur· qz bonā· s· volūtatē i nutrīdo puero ha
buit· z a mered. i. moyse accepta dr· qz relictis ydol' ad dei cultū conuersa ē.

¶ Per pater. Ra. Redit ad ꝓgenie phares ꝺ q̄ ort⁹ ē dauid vt ꝓgeni
em iuda· ꝺ q̄ orta ē trib⁹ regia i dauid termiaret. Traduūt enim hūc fuisse eli
melech virū noemi i c⁹ tpe ꝓpter ꝓuaricatores legi sol stetit· vt viso mira cu
lo ꝓuerterent' ad dñm· qꝺ qz ꝓplerī in ualuit facē· z q̄ i tribu iuda ꝓ· vidbat
iopia cogēte cū vxore z filijs pria pull⁹ i pegnatōe cū filijs mortu⁹ ē.

¶ Securus et incedens. Ra. Maalon· et chelion qui hic securus

z incedens dicũtur fuisse in moab-q vxores moabitid. desumẽt. Vnde in hebr̃o non principes sed mariti dicunt sicut illius linguę doctores tradunt.

¶ Quę reuersę. Noemi z ruth quę reuerse sunt in bethleem qudita panis vbertate

¶ Figuli habitantes. Figulos q̃i plantationibus z sepib⁹ laborant doctores intelligimus-qui formant et cõponunt vasa domũ fingere ei cõponere dicimus. Vñ cõpositores lutifigulos vocamus. Vi vineã dñi dicentes plantant z exco lunt-exhortãdo z otãdo mununt-bi apud regẽ in opibus suis morant. quia in fide xpi manentes q̃d̃q̃ dicũt quidq̃ agunt: ad glorã dei faciũt.

¶ Habitantes in planta. Progenies ruth quę i ipsis locis z plantationib⁹ habitasse dicit-qñ ad regiã dignitatẽ z munimentũ plebis hęc plãtatio pruenit.

¶ Cõmoratiq̃ sifi-symeon. In genesi lex scribũtur-lz b sober ẖtermittitur-q̃a nulla de eo progenies Sed q̃dã noĩa mutãtur suis rationib⁹-In genesi-ci gemuel-i-mare dei-hic nabuhel-i-le gens cũ deo. Quidaz in genesi-vocatur ecbabic aũt iarib-i-litigãs qz de eo exiit zambri qui cũ madiante fornicans a phinee sacerdote pemptus est. Jachin in genesi-ẖparatio-hic vero nominatur zara-i-ortus.

¶ Et uniuersa cognõ po-adequare. Quia symeon nõ habuit tantam sobolem quantã iudas. Vnde in iosue dr symeon per cognatiões suas accepisse hereditatẽ in medio filiorũ iuda.

¶ Dę ciuitates. Asi sychebech z bersabee quę iude fuerũt et a symeone unasę sũt a dauid in pristinã inde hereditatẽ redierũt

¶ Isti sunt princi-no. Descripta stirpe symeois z actib⁹ eoz mystice signatur-q: doctores sancti-i-ecclesię-pricipes gregib⁹ xpi pascua, q̃ idẽres incedens qui principes fuerunt in ſ panem- moab-z qui reuersi sunt in iebem. ſ q̃ hec historia in ruth scribitur-

Hec autem verba vetera. Di sunt figuli habitantes in plantationib⁹ ⁊ ſ quia ex eis rex dauid ortus est-cuius opera nimis efferuntur pręcones-

et in septibus ⁊apud regem i opib⁹ ſin bethleem- eius: commoratiq̃ sunt ibi. ¶ Filii symeon: namuel z iamin-iarib-zarasaul. Sellum filius eius: mabsam filius eius: masma filius eius. ¶ Filii masma: amuhel filius eius: zachur filius eius: semmei filius ei⁹. ¶ Filii sẽmei sedecim et filię ser. ¶ Fratres autem eius non habuerunt filios mltos: z vniuersa cognatio nõ potuit adequare summam filiorũ ſhe ciuitates ex maxima iuda. Habitauerunt autem in ber parte pertinẽt ad tribũ iude labee et molada et apharsual et in ballaa z in asomech et i tholad et i ſ vel siceleg bathuel et in horma z i sichelech z in bethmarchaboth z in asarsusim et in bethorai et in saarim. Dę ciuitates eorum vsq̃ ad regem dauid. Villę quoq̃ carũ et ethan z enet rẽmon et thocen et asan ciuitates quinq̃ et vniuersi viculi eorum p circumitum ciuitatum istarum vsq̃ ad ⁊baal ⁊ ſ locus qui alibi cariathbaal. Dęc est habitatio eoz et sedium distributio. Mosobab quoq̃ et iemlech et iosa filius amasię z iobel iehu filius iosabię filii saraię filij asibel et elioenai z iacoba et suchua et asaia et adihiel et isimibel z banaia. ziza quoq̃ filius sephei-filii allon-filij idaia-filii semri-filii samaia. Isti sunt nominati principes in cognationibus suis-et in domo affinitatum suarũz multiplicati sunt vehementer. Et profecti sunt vt ingrederentur i gador ſ alias in dor vsq̃ ad orientem vallis-et vt ſ vel ouibus quererent pascua gregibus suis. Inuenerunt q̃ pascuas vberes et valde bonas-et terram latissimaz et quietam z fertilez-i qua ante habitauerant de stirpe cham. Di ergo venerunt quos supra descripsimus nominatim in diebꝰ ezechię regis iuda-et percusserũt taberna cula eorũz-et habitatores qui inuenti fuerant ibi-z deleuerunt eos ſ vel ad vsq̃ in pręsentem diem: habitauerunt q̃ pro eis-quoniã vberrima as pascuas ibidem reppererunt. De filiis quoq̃ symeon abierunt i mõtem seir viri quingenti-habentes principes phaltiã et naariã z raphiã et ozibel filios iesi-et percusserunt reliquias quę euadere potuerant amalechitarum-z habitauerũt ibi pro eis vsq̃ ad diẽ hanc.

C. V.

Filij quoq̃ ruben primogeniti israel: ipse quippe fuit primogenitus ei⁹: sed cũ violasset thorum patris sui-data sunt primogenita eius filijs ioseph filii israel: z non est ille reputatus in primogenitis. ¶ Dicitur tn da donec veniat qui in-ẽ-et-i-e. e-g- ⁊ ſ quia vnxit cũ deus oleo letitie pre-ẽ- das qui erat ⁊ fortissimus inter fratres suos-de stirpe eius ⁊ principes ⁊ ſ apostola et doctores no-tes-de quibus dr-pro patribus tuis nati sunt tibi filii cõ. e-p-s-o-r- ⁊ ſ progeniei dignitas et principat⁹ regni ad christũ pertinent qui ẽ primogenitus mortuorũ et principes regiõ terre. germinati sunt: ⁊ Primogenita aũt reputata sunt ioseph. Filii ergo ruben primogeniti israel: enoch et

proficiscẽtur in̾ gador vel gader q̃ interpretatur sepes eius-hęc est ecclesia q̃ ẽ fidelium defensio Ibi sunt pascua vsq̃ ad orientẽ vallis-i-incarnatiõem verbi q̃ secundũ metipsũ extenditur ser mi formã accipies. Inuenerunt pascua. Ipse eni aũt p mesiã introient⁹ egredientur et egredietur-z pascua inuenient virtutes-s-In eo terra latissima-z q̃ta id ẽ gratia spiritussancti copiosa. In q̃ante habitauerãt de stirpe cham-sigñificat gentiũ multitudinẽ ydola reliquisse-z ad vnius dei cultum confluisse. Isti ergo venerunt quos ẽ descripsimus nominatim in diebꝰ ezechię regis iuda-hoc ẽ i adnũtu xpi. Ipse est enim xps dei virtus-quẽ ezechias-s-fortitudo dñi significat-perusserunt tabernacula eoz ẽ. percutit fide tabernacula impioz-z habitatores impioz-qui abnegans impietatẽ oĩm-z spolia desideria peccatoz-p xpi baptismum a sordib⁹ abluitur precatoz-postea studens sobrie iuste z pie viuere in hoc sęlo-vt fiat qđ scriptũ est-z erit i loco vbi ãt dictũ est nõ plebs mea vos ibi vocabuntur filij dei.

¶ Viri quingẽti. Patres nostri-q̃ abierũt i mõtẽ seyr-z perusserũt reliquias amalechitarũ: q̃ supbiã huius mũdi cõculcãt⁹ desormitatẽ vicioz compoũt-hi q̃ruor: dicunt q̃ eu ãgelica doctrina veracit̃ instructi-spũale bellũ contra demones cõsentient gerũt: perusis reliquijs amalechitarũ ibi habitabãt-q̃ expulsis demonibus i loco viciorũ virtutes substituũt: q̃rũ possessio boiem efficit beatũ vsq̃ ad diẽ hanc: qđ sp dici poterit vsq̃ ad fines mũdi: q̃ ecclesia vsq̃ ad finẽ mundi permanet. i qua quotidie antiquꝰ hostis triumphatur.

¶ Sed cũ violass thorũ ẽ. Ideo ablata sunt ruben primogenita: q̃ dormiit cũ bala cõcubina patris sui: z data sũt ioseph filio iunior: cuius pgenies multiplicatur

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

phallu·eſrom ⁊ charmi. Filij iobel ſamaia filius eius·gog filius eius· ſemmei filius eius·micha fili⁹ ei⁹· rechia filius eius·baal filius ei⁹· beera filius eius· quē captiuum duxit theglatphalaſar rex aſſiriox et fuit p̄ceps ī tribu ruben. Fratres autem eius et vniuerſa ꝯgnatio quando numerabantur p̄ familias ſuas:habuerunt p̄incipes iehibel ⁊ zachariam. Dozro bala filius azaz filij ſamma filij iobel·ipe habitauit in aroer vſq; ad nebo et beelmeon. Cōtra oz̄ientalē quoq; plagam habitauit vſq; ad itroiuz beremi:⁊ flumē cuphraten. Multum quippe iumentox numerum poſſidebat ī terra galaad. In diebus aūt ſaul p̄eliati ſūt cōtra agarenos ⁊ interfecerūt illos:habitauerūtq; p̄ eis ī tabernaculis eox̄ in oī plaga quę reſpicit ad oz̄ientem galaad. Filij vero gad e regione eoz̄ habitauerunt in terra baſan vſq; ſelcha: Iobel in capite: et ſaphan ſecundus: ianai autem et ſaphat in baſan. Fratres vero eorum ſc̄dm domos cognationū ſuarum:michael ⁊ moſollam et ſebe ⁊ ioze ⁊ iachā ⁊ zie ⁊ heber ſeptē Di
Saf·ioza·alias ioara.
filij abiahil·filii vri·filii iara·filij galaad·filii michael·filii ieſeſi·filii
Saf·ieddu·alias geddo.
ieddo·filii buz. Fratres quoq; filij
ſ vel goni.
abdihel filii guni p̄inceps dom⁹ in familiis ſuis·et habitauerunt ī galaad ⁊ in baſan ⁊ in viculis eius· ⁊ in cunctis ſuburbanis ſaron vſq; ad terminos eoz̄. Omnes hi numerati ſunt in diebus ioathan regis iuda:et in diebus hieroboā regis iſrael. Filii ruben ⁊ gad ⁊ dimidię tribus manaſſe·viri bellatores ſcuta portantes et gladios·et tendentes arcum·eruditiq; ad p̄lia quadraginta quattuor milia et ſeptingenti ſeraginta p̄cedentes ad pugnam·dimicauerunt contra agarenos. Jthurei vero ⁊ naphei et nodab p̄buerunt eis auxilium.
ſ dum filii iſrael eos ſeruierūt habuerunt cū,ppter eum ⁊ defenſorē cōtra hoſtes ſuos·cū aūt eo relicto ydola coluerūt ſenſerunt vltorē quem habue
Traditiq; ſunt in manus eoz̄ agarant protectorem.
reni et vniuerſi qui fuerant cū eis. q; deū iuocauerāt cū p̄eliarēt·⁊ exaudiuit eos·eo q; credidiſſēt ī eū· Ceperuntq; omnia quę poſſederant·camelox quinquaginta milia·⁊ ouium ducenta quinquaginta milia·aſinos duo milia·et animas hominum centum milia. Vulnerati aūt multi coꝛruerunt. Fuit enī
ſ·i·ad internecionē hoſtiū auxilio dei pugnū.
bellum domini. Habitaueruntq;
ſ donec·ſ.p peccatis suis tra
p̄o eis vſq; ad tranſmigrationē.
dei ſunt aſſirii.
Filij quoq; dimidię tribus manaſſe poſſederunt terra a finibus baſan vſq; ad baal hermon ⁊ ſanir ⁊ montem hermon. Ingens quippe numerus erat. Et hi fuerāt p̄incipes domus cognatōnis eoz̄·
ſ alias ſcribel.
epher·ieſi·⁊ belibel·⁊ ezribel ⁊ hieremia et odaia et iedihel viri fortiſſimi et potentes·et nominati duces in familijs ſuis. Reliquerunt autem deum patrum ſuoz̄·et fornicati ſunt poſt deos populorum terr̄·quos abſtulit dominuſ coram eis·et ſuſcitauit deus iſrael·ſpiritum phul regis aſſiriox·et ſpiritū theglatfalaſar regis aſſur·⁊ tranſtulit ruben ⁊ gad ⁊ dimidiaz tribum manaſſe·et adduxit eos in

⁊ excedit potentiam regni inter ceteras tribus Myſtice aūt ſignificat ruinam p̄cioris ꝑſi· q; vt primogenitus debebat ſacdotiū ⁊ regniz accipe:ſed q; maculauit ſtratū patris ſui·i· corpus xp̄i in quo erat plenitudo diuinitatis in cruce ſuſpendit ⁊ occidit p̄mogeniti dignitas ad ſp̄ualez ioſeph id ē·xp̄m ⁊ eccleſię populum tranſlata ē· ad quē pater. Tu es ſacerdos in eternū ſm ordinem melchiſedech.

Contra agarenos. Verſimile eſt agar fuiſſe cethurā·cū in ſequentib⁹ dicat rubenitas ⁊ gaditas ⁊ dimidiam tribū manaſſe cū agarenis pugnaſſe· ⁊ p̄ebuiſſe illis auxiliū ithurēos·nafēos ⁊ nodab filios iſmaelis. Nodab aūt ē vt videt qui ī geneſi cedma dicit·i·antiquox·vel antecedens.

Et ſuſcitauit deus iſrael ꝛc. Notandum eſt q; in regū ꝺr phul regem aſſyrioz̄ a manahē filio gaddi rege iſrl accepiſſe mille talenta argenti vt eſſz ei auxilio ⁊ firmaret regnum eius·nō q; eum tranſtulerit in aſſyrios et q; teglathphalaſar rex aſſur ī diebus phacee regis iſrl cepit abion ⁊ abel domum maacha ⁊ ianoe ⁊ cedes ⁊

asor z galaad z galile am z vniuersam terrā neptalim: z transtulit eos in assyrios. Postremo narrat q̄ salmanasar rex assyriorū osee filiū bela regē isrl obsidendo tribus annis samariam cepit: z transtulit isrl in assyrios·z posuit eos ī haylа z in abor iuxta fluuium gozam in ciuitatibus medor. Vnde queritur quomodo in paralipo·dicā? phul et teglatphalasar reges assiriorum transtulisse ruben et gad·z dimidiaz tribum manasse in haylam et abor z aram et flumium gozan cū malachim nar rz ℞ salmanasar fecisse qui transtulit israel in assirios·et posuit in locis supradictis. Sed reges assiriorum priores hoc fecisse dicunt· quia ceperunt eam gēte assiriorum quod eadem gens in posteris perfecit. Ārā quā paralipo·memorat malachim pretermittit. Autumant hebrei esse rages ciuitatem medor.

Johannan. Pr̄ termissis aliis filiis leui qui similiter sacerdotes fuerūt in domo domī iohannan specialiter laudat·q̄ viriliter restituit ozię regi p̄r sesanctificare volenti·z constantia anī z zelo legis cepleuit officium sacerdotis.

Porro ioſedech Iosedech dicunt esse edram sacerdotē·q̄ reuersus a babylone cū zorobabel z filijs iuda restauranit templū domini z ciuitatē hierusalem·qđ in libro suo videtur demonstrare cū dicat. P⁹ hęc ī regno artaxersis regis plarū edras filī saraię·filij azarię·filij helchię·filij sellū·filij sadoch·filij achitob filij amarię filij azarię·filij marathoth·filij zaraię·filij ozi·filij bocci filij abisue·filij phinees·filij eleazar·filij aaron. Tradant etiam esdrā esse malachiam prophetam·q̄ plura q̄ in libro eius ptinent·hic etiā cōmemorat dicēs

ſvel als.
ale et abor et aara et fluuium gozan vsq3 ad diē hanc.

C. VI.

Filij leui ger
son·caath·et merari.
Filij caath:amrā·ysaar:hebron z ozibel. Filii amram:aaron·moyses et maria. Filii aarō:nadab et abiu eleazar et ythamar. Eleazar genuit phinees·et phinees genuit abisue. Abisue vero genuit bocci: et ſvel zarazā·
ſvel zarazas.
bocci genuit ozi·ozi genuit zaraiā: et zaraias genuit meraioth. Pozro meraioth genuit amariā·z amarias genuit achitob·achitob genuit sadoch:et sadoch genuit achimaas. Achimaas genuit azariam·azarias genuit iohannā·iohannā genuit azariā. Ipse ē qui sacerdotio functus est in domo quam ędificauit salomon in hierusalem. Genuit autem azarias amariam:et amarias genuit achitob. Achitob genuit sadoch: et sadoch genuit sellū Sellum genuit helchiā:et helchias genuit azariam. Azarias genuit zaraiā·et zaraias genuit iosedech Pozro iosedech egressus est quādo transtulit dominus iudā et hierusalem per manus nabuchodonosor. Filii ergo leui: gerson caath
ſde his in numeri.
et merari. Et hec nomina filiorum
ſvel iobni.
gerson:lobeni et semei. Filii caath amram et ysaar z hebron et ozibel
ſvel mosi.
Filii merari:mooli et musi. Pę au
ſvel cognatões.
tem generatōnes leui secōm familias cozū. Gerson:†lobeni filius eī iaath filius eius·zāma filius eius. ioaa filius eius·addo filius eius· zara filius eius·iethzai filius eī.

Filii caath:aminadab filius eius· choze filius eius·asir filius eius· helchana filius eius·abiasaph filius eius·asir filius eius·caath filius eius·vzibel filī eius .ozias filius eius·saul filius eius. Filii helchana:amasai z achimoth z helcana. Filij helchana:sophai filī eī· naath filius eius·heliab filius eī· bieroam filius eius·helchana filius eius. Filii samuel:primogenit⁹ ℣ ſ qui in libro regū iobel·
℣ vassenu et abia. Filii autē merari·
ſvel lobeni·
mooli:lobni filius eius·semei filī eius. oza filius eius·samaa filius eius·aggia filius eius·asaia filius eius. Isti sunt quos constituit dauid super cantores domus domini ex quo collocata est arca:z ministrabant coram tabernaculo testimonii canentes donec ędificarz salomon domum domini in hierusalem. Stabant autē iurta ordinē suuz in ministerio. Hi vero sunt q̄ assistebant cū filiis suis. De filiis caath·hemā cantor filius iobel: filij samuel· filii helchana·filij ieroſvel thau·
am.filii heliel·filii thou·filii suph· filii helchana·filii iobel·filii maſaltas masai·
ath·filii amasai·filii helchana·filii iobel·filii azarie·filii sophonie filii thaath·filii asir·filii abiasaph·filii choze·filii isaar·filii caath :filii le℣ ſ cognatōe·scriptura eni ppinquos fratres appellat·
ui:filii israel Et frater eius asaph: qui stabat a dextris eius. Asaph filius barachię·filii samaa ·filii michael·filii basię · filii melchie· filii
ſalias asbnai·
athanai·filii zara·filii adaia ·filii ethā:filii zāma·filii semei ·filii ieth. filii gerson:filii leui. Filii autē merari fratres eoz ad sinistram;ethā

Labia sacerdotis custodiunt scīam·z·requirunt os eius ꝛc. Alij asserunt iosedech esse patrem ihesu sacerdotis magni. Ezram vo esse sacerdotem·vsq̄ iustū z glorioſum.

Abia. Hic vt hebrei tradunt iudex cōstituit⁹ munera accipiebat·qđ iobel qui z vassenu senior eius filius sciens· nō corrigebat. Ideo vterq̄ peccasse dr̄ ꝑm hebrēos. Vnde factum est cū senuisset samuel posuit filios suos iudices israel ꝛc.

Isti sunt quos Anticipando de officijs canto⁹ david qui organis musicis laudes deo canebant cū eoꝝ genealogijs narraret ꝓlibauit·suo ōrdine qđ ipe fecissent demōstrabit.

Ethan filij chusi. Ethan vn⁹ de cantoribus tribus qui coram dauid ī cimbalis laudē dei cōcrepabāt Et notandum q̄ sicut

fuerunt tres filij leui caath · gerſon · z merari · ita tres cātores emā te caath · aſaph d̄ gerſon · ethan de merari. Myſtice āt ſignificat ſanctos doctores · qui ſancte trinitatiſ fide ītructi ſcīm diſpenſationem veri dauid p̄dicationem euangelij toti mundo annunciant.

¶ Leuite qui ordinati ꝛc. Anima omnis ordo eccleſiaſticus ſcīm apoſtolo z trādi tōm z qui primatum tenent totū miniſterij agant in eccleſia dei. Vñ vt ſcias quomō oporteat te cōuerſari ī domo dei que ē eccleſia dei viui ꝛc.

¶ Aaron. Xp̄m ſignificat · filij eius eccleſie populum cui dicit. Vos eſtis gen⁹ electū regale ſacerdotiū ꝛc. que ſumimus pontifex vocat ſup altare fidei holocauſtū z bonorum op̄m z incenſum orationis offerre · z vt p̄earet p̄ro iſrael · i · p ſtatu eccleſie ſm p̄cepta legis p moyſen data. Reperit autē genealogiā aarō vſq; ad achima as · qō p̄ro laude ei⁹ factum videt · qz fidelis fuit dauid in omnib.

filius chuſi · filii abdi: filij maloch filij aſabie: filii amaſie · filij helchie filij amaſai · filij bonni · filij ſomer · filii mooli · filii muſi · filii merari · filii leui. Fratres quoq; eorū leuitę qui ordinati ſunt ī cunctū miniſteriū tabernaculi domus dñi. Aarō vero z filii eius adolebant incenſū ſup altare holocauſti · z ſuper altare thimiamatis ī oñe opus ſancti ſanctorū · z vt p̄çarentur p̄ro iſrl' iuxta omnia q̄ p̄çeperat moyſes ſeruus dei. Hi ſunt aūt filii aaron Eleaſar filius eius · phinees filius eius · abiſue filius eius · bocci filius eius · ozi filius eius · zaraia filius eius · meraioth filius eius · amaria filius eius · achitob filius eius · ſadoch filius eius · achimaas filius eius. Et hęc habitacula eorū p vicos atq; confinia filiorū ſcz aaron iuxta cognatōes caathitarum. Ip ſis enim ſorte contigerant. Dederunt igitur eis hebron in terra iuda · et ſuburbana eius per circuitum: agros autem ciuitatis et villas caleph filio iephone. Porro filiis aaron dederunt ciuitates ad confugiendum hebron et lobna et ſuburbana eius. Jether quoq; et ſal eſthemoa. eſthemo cum ſuburbanis ſuis: ſed et helon et dabir cum ſuburbanis ſuis · aſan quoq; et ſ vel a. bethſemes et ſuburbana eorum. De tribu autez beniamin gabea et ſuburbana eī et almath cū ſuburbanis ſuis. anathoth quoq; cuz ſuburbaniſ. Omnes ciuitates tredecim cum ſuburbanis ſuis per cognatōnes ſuas. Filiis autem caath reſiduis de cognatōne ſua · dederunt ex dimidia tribu manaſſe in poſſeſſionem vrbes decem. Porro filiis gerſon p̄ cognatōnes ſuas de tribu yſachar et de tribu aſar et de tribu neptali · et de tribu manaſſe in baſan vrbes tredecim. Filiis autem merari per cognatōnes ſuas de tribu ruben · et de tribu gad et de tribu zabulō · dederunt ſorte ciuitates duodecim. Dederunt quoq; filii iſrael leuitis ciuitates et ſuburbana eorum. Dederuntq; per ſortem ex tribu filiorum iuda · et ex tribu filiorum ſimeon · et ex tribu filiorum beniamin vrbes has quas vocauerunt nominibus ſuis · ſ alias z ex bis. et his qui erant ex cognatōne filiorum caath. Fuerunt q̄ ciuitates in terminis eorum de tribu ephraim. Dederunt ergo eis vrbes ad confugiendum: Sichē cū ſuburbanis ſuis in mōte ephraim · et gazer cum ſuburbanis ſuis. ſ alias techmaan. Bethmaan quoq; cum ſuburbanis ſuis et bethoron ſimiliter · necnon et helon cum ſuburbanis ſuis et gethrēmon in eūdem modū. Porro ex dimidia tribu manaſſe aner ſ alias baalam. et ſuburbana eius. Balaam et ſuburbana eius. His videlicet qui d̄ cognatōne filiorum caath reliqui erant. Filiis autem gerſō de cognatōne dimidię tribus manaſſe gaulon in baſan et ſuburbana eius: et aſtaroth cum ſuburbanis ſuis. De tribu yſachar · cedes et ſuburbana eius: et daberith cum ſuburbanis ſuis · Ramoth quoq; et ſuburbana eius · et anem cum ſuburbanis eius. De tribu vero aſer maſal cuz

suburbanis suis: et abdon similr
Assach quoq; t suburbana ei?: t ro
ob cum suburbanis suis. Porro
de tribu nepthalim cedes in galilea
et suburbana eius. Amon cū sub
urbanis suis·et chariathaī et sub
urbana eius. Filiis autem merari
residuis. De tribu zabulon remmo
no et suburbana ei?: et thabor cuz
suburbanis suis. Trans iordanez
quoq; et aduerso hiericho contra
orientem iordanis. De tribu rubē
bosor in solitudine cum suburba
nis suis: et iasa cū suburbais suis
Cademoth quoqz t suburbana e?
et miphaath cum suburbanis suis
Necnō et ō tribu gad ramoth i ga
laad et suburbana ei?. et manaim
cum suburbanis suis. Sed et es
bon cum suburbanis suis. et iezer
cum suburbanis suis.

C. VII.

Porro filij issa
char thola et phua t ia
sub·et samaron quattuor. Filii tho
la ozi et raphaia et ierihel·et iemai
et iepsem et samuhel principes p
domos cognatōnum suarum. De
stirpe thola: viri fortissimi numera
ti sunt i diebus dauid vigintiduo
milia sexcenti. Filii ozi: et iezraia·
de quo nati sunt michael·et oba
dia et iohel et iesia· quinq; omnes
principes. Et cum eis per familias
et populos suos accincti ad prę
lium: viri fortissimi triginta sermi
lia. Multas enim habuere uxores
et filios. Fratresq; eorum per om
nem cognatōnem issachar·robustis
simi ad pugnādum octoginta sep
tem milia numerati sūt. Filii benia
min bale et bochor·et iadihel tres·
Filii bale esbō et ozi et oziel et hie
rimoth t uzai quinq; principes fa
miliarum et ad pugnandum robu
stissimi. Numerus autem eorum
vigintiduomilia et triginta quattu
or. Porro filii bochor zamira t io
as et eliezer et elioenai et amri et
hierimoth et abia et anathoth t al
mathan. Omnes hi filii bochor.
Numerati sunt autem per famili
as suas principes cognatōnū sua
rum ad bella fortissimi viginti mi
lia et ducenti. Porro filii iedihel
balan. Filii autem balan·iehus et
T ¶ a quo egressi sunt benjamite·qui nefario con
cubitu occiderut vxores·
benia
min t aboth t chanana t io
than et tharsis t chaisaar. Omnes
bi filii iadihel principes cognatō
num suarum viri fortissimi decem
et septē milia et ducenti ad prelium
procedentes. Sephan quoq; t a
phan filii hir et asim filii aher. Fi
lii neptalim: iasiel·et guni· et aser t
T ¶ cōcubine iacob ancille rachelis matris nepta
sellum filii bala. Porro filius ma
lim a quo ith sunt generati.
nasse ezribel. Concubinaq; eius sy
ra: peperit machir patrem galaad
Machir autem accepit uxores fi
lius suis·happhim·et sephan·et ha
buit sororem nomine maacha: no
men autem secundi filii salphaat.
T ¶ que in libro numerorū petune a moyse heredi
Nateq; sunt salphaat filię. Et pe
tate inter tractus suos.
perit maacha uxor machir filium·
vocauitq; nom̄ eius phares. Nor
ro nomen fratris eius sares: et fi
lii eius vlam et recem. Filius autē
vlam badan. Hi sunt filii galaad
filii machir filii manasse. Soror

¶ Omnes bi filii. Vbicunq; in lege scribitur omēs hi filij ist? vel illius aut p̄ meritorum excellētia ē aut p meritorū detentorē vt eius dicantur esse qui ejus cuius fuerunt imitatores.

¶ Cōcubinaq; eius &c. Hec dicitur nulle filia filij balan quam egyptia fame cogente a patre venalis data a manasse qui bonus pegerat abrahā· pari datis in cōiugiū nec honeste suscepta ē.

¶ Happhim et sephan. Priores filij machir hec duo nomina esse dicunt·hs secundum esse salphaat t eox sorores maachā quā ebron cū seragin esset annorum accepit uxorē que peperit filiū segub·licut supra dictum est.

¶ Soror aūt ei?. Soror vlam filij ephares filij machir vt filii eius eth·hanc quidā traduūt esse matrē ibu

filij naue qui vir decorus nuncupat: ob insigne virtutis z principatus. Filij dicūt xebboram vxorem lapidoch prophetissam.

¶ Filii aūt ephraim. Fabulātur hebrei q̄ filij ephraim congregata multitudie vnente patre conati sunt ad terram promissionis reuerti: z in geth palestinoz occisi sunt. Vnde cetere tribus per desertum adducuntur: ne viderent ossa fratrum suorum: z in psalmo dicit. Filij effren cōuersi sūt in die belli.

autem eius regma: peperit virum decozum et abiezer et moola. Erāt autem filij semida abin et sichem: et lecbi et aniam. Filij aūt ephraim sutbala: bareth filius eius: thabath filius eius: elada filius eius: ſ alias eladan. ſ alias thaath. thabad filius eius: z huius filius ſ alias oaph. zadab: et huius filij sutbala: et hij filius ezer z elad. Occiderunt aūt eos viri geth indigne: q̄z descenderant vt inuaderent possessiones eoz. Luxit igit̄ ephraim pater eoz † ſ patriarche qui adhuc supererant vel cognati multis dieb⁹. Et venerunt fratres qui sepe fratres dicuntur. eius vt cōsolarētur eū. Ingressusq̄ est ad vxorē suā: quę concepit z peperit filiū et vocauit nomē eius beria: eo q̄ in malis domus eius oztus esset. Filia aūt eius fuit sara quę ędificauit bethoron inferiorē z superiorē z ozensara. Porro filius eius raphe et reseph et thale de quo natus ē thaan: qui genuit laadon. Huius quoq̄ filij⁹ amiud genuit elisama: ō quo ortus ē nun: qui habuit filium iosue. Possessio aūt eoz̄ z habitatio bethel cum filiabus suis: z cōtra oriētē nozan ad occidentalez plagā gazer z filię eius. Sichem quoq̄ cum filiabus suis vsq̄ ad aza cū filiabus eius. Juxta filios quoq̄ manasse beth ſ alias thanaz. san z filias eius: thanath et filias eius: mageddo z filias eius: doz z filias eius. In his habitauerūt filij ioseph filij isrl. ſ alias temna. Filij aūt aser iomna z iesua z isui z baria z sara sozor eorū. Filij aūt baria heber z melchiel: ipse ē pater barzait. Heber aūt ſ alias sotham. genuit iephlat z somer z otham et suaa sozorē eoz. Filij iephlat phosec et chamaal et asoph: hi filij iephlat. Porro filij somer achi: z roaga: z iaba: z arā. Filij aūt helem fratris eius supha z iemna z selles z amal. Filij supha suae arnaphed ſ alias od: z sual z beri z iāra et bosoz et odoz z sama z salusa z iethran z bera. Filij iether: iephone z phaspha z ara. Filij aūt olla arec z anibel et resia. Omnes hi filij aser: principes cognationū electi atq̄ fortissimi duces ducum. Numerus aūt eorum ętatis quę apta esset ad bellum viginti sex milia.

C. VIII.

Beniamin aūt genuit bale primogenitū suum: asbal secundū: abara ter- ſ alias nabua. cium: noaba quartū: z rapha quintum. Fueruntq̄ filij bale: addoar et gera et abiud: abisue quoq̄ z ne ſ alias achoc. man et aboe: sed et gera et sephuphan et vram. Hi sunt filij abod: ſ alias aoth. principes cognationū habitantiū i gabaa qui translati sūt in manath ſ sepulchrū. ſ alias nooman- ſ alias hata- Naman autem z achia z gera: ipe trāstulit eos: z genuit oza z abiud ſ alias saarabum. Porro saarim genuit in regione moab postq̄ dimisit vsim et bara vxores suas. Genuit aūt de edes ſ vel o- vxore sua iobab et sebia et musa et ſ alias molchom. melchom: iebus quoq̄ et sethia- ſ alias marmath. et marma. Hi sunt filij eius principes i familijs suis: mebusim vero genuit abitob z elphaal. Porro filij ſ alias somad- elphaal heber z misaam z sama ſ alias iod- Hic ędificauit ono z lod: et filias ſ alias bar. eius. Bara autē et sama principes cognationū habitantiū i abialon. ſ quia vtri sunt fratres suos filios ephraim. Hi fugauerunt habitatores geth

¶ Qui trāslati sūt in manath. Quando pro scelere in vxorē leuitę gladio corruerūt z sercenti tantum remā serunt.

¶ Naman aūt et achia. Principes fuerunt: sed gera se subdi derunt. Vnde singulariter dicitur ipse trāstulit eos de quo exīt pro genies gera qui fuit pater semei.

§ alias bio· z haio et sesach·et hierimoth et za
badia et arod et heder. Michael
quoq; z iespha z ioaa z filia baria
z zadabia z mossollam et ezeci· et
heber z iesamari z iezlia z iobab fi
§ alias zacri. lij elphaal z iacim z zecri z zabdi z
helioenai z selethai z elibel z ada-
ia et baraia et samarath filij semei
Et iesphā et heber et helibel et ab
§ alias chanan. don et zechri et banan et anania z
§ alias alā. ailam z anathothia et iephdaia et
phanuel filij sesac Et samsari z soo
ria z othalia et iersia et helia et ze-
chri filij ieroam. Hi patriarchę et
cognationū principes:qui habita
uerunt in hierusalem. In gabaon
aūt habitauerūt abigabaon·et no
mē vroris eius maacha· filiꝰ quo
q; eius primogenitus:abdon z sur
z cis et baal et nadab. Sedur quo
q; et abio z zacher z macelloth. Et
macelloth genuit samaa. Habita-
uerunt; ex aduerso fratrū suoru; in hierusalem cum fratribus suis.
Her autē genuit cis·et cis genuit
saul. Porro saul genuit ionathan
§ altas aminadab. § alias balbaal. et melchisue z abinadab et esbaal
§ alias miphibaal. Filius aūt ionathan meribaal:ge
nuit micham. Filij micha: phiton
et melech z thara z abaz·z abaz ge
nuit ioiada z ioiada genuit almot
z asmoth et zāri. Porro zamri ge
nuit moosa· et moosa genuit baa-
§ alias raphaia. na·cuius filius fuit rapha·de quo
ortus est elasa·ḳ genuit asel. Por
ro asel sex filij fuere his nomibus
Ezricam bochru hismahel·saria
abadia anan. Omnes hi filij asel·
§ alias asech. Filij autē esech fratris eius vlam
§ aliaꝫ ieus. primogenitus:et vs secūdus·z eli
phalech tercius· Fuerūtq; filij vlā
viri robustissimi et magno robore
tendentes arcum:z multos habē-
† § numerus referetur ad filios vlam vt sit sensus tes filios ac nepotes vsq; ad centū
fuerūt filii vlā centū quinquagīta ḡ hiberbaron. quinquaginta quiq; milia. Dñs
hi filij beniamin.

C. IX.

Nuersus ex
§ per dauid vel per sa
go israel dinumeratus
lomonē vel per quēlibet aliū regem·]
est z summa eoꝝ scripta ē in libro
† § partim per teglaphalasar· partim ḡ nabucho regum israel z iuda. † Translatiq;
donosor. sunt i babylonē ꝓpter delictū suū
Qui aūt habitauerūt primi in pos
sessionibus z in vrbibus suis isrl
z sacerdotes z leuitę et nathinnei
ꝓ morati sunt in hierusalē de filijs
iuda z de filijs beniamin. De filijs
quoq; ephraim et manasse Othei
§ alias rai. filius amiud filiꝰ semri· filij omroi
filij bonni. De filijs phares filij iu
da:et de siloni asaia primogenitus
et filij eius. De filijs aūt zara iehu
bel:et fratres eoꝝ sexcētinonagin-
ta. Porro de filijs beniamin:salo
filius mosollaz filij oduia· filij asa
§ vel belam. na et iobania·filiꝰ ieroam et ela fi
lius ozi·filij mochori et mosollam
filiꝰ saphatbię· filij rabuel· filij ie-
banie et fratres eoꝝ ꝓ familias
suas nongenti quinquaginta sex.
Omnes hi principes cognationū
ꝓ domos patrū suoꝝ. De sacerdo
tibus aūt: iedaia ioiarib et iachin
Azarias quoq; filius helchię filij
mosollā filij sadoch filij maraioth
filij achitob pontifex domus dei.
Porro adaias filius ieroam filij
† § alias measia·alias masa. phasor filij melchia et masaia filiꝰ

¶ Nathinnei. Donum vel in humilitate seruientes· Hi sunt gabaonitę quos iosue vi tę donauit· et seruitio templi reputauit· vt aqa et ligna portarent.

¶ Melchię. Hic fuit sacerdos magnus q̄ vnteronomiū impetit in templo domini in tē pore iosue·z dicitur ꝓ ter fuisse hieremię ꝓphetę.

adihel filij iezra filij mosollam filij mosollamoth filij emmer. Fratres quoq; eoz principes p familias suas: mille septingētiseraginta foz tissimi roboze ad faciendum opus ministerij in domo dei. De leuitis autē semeia filius assub z filij ezri-
§ alias asebia
cam filij asebiu de filijs merari.
§ alias bacbacar † § qui artificio suo fugebatur in domo domini z erat de tribu iuda
Bachachar quoq; † carpentarius z galal z mathania filius micha · filij zechri · filij asaph. Et obdiaf fi-
§ alias cataal.
lius semeię · filij galal · filij yduthuz Et barachia filius asa · filij helcha
† § nomen loci z interpretatur inclusus vbi habi tabat caleb filius bara
na q̄ habitauit i atrijs † nethophati. Janitores autē sellū z achub-
§ alias ebiman.
z thelmō z abiman · z frater eoz sellum princeps · vsq; enim ad illud tempus in porta regis viciſſim ad orientem obseruabant p vices suas de filijs leui. Sellū vero filij choza filij abiasaph filij choze cuz fratribus suis z domo patris sui. Hi sunt chozitę sup opera ministerij custodes vestibulozuz taberna culi testimonij z familie eozuz p vices castrozū domini custodientes introitum. Finees autē filius eleazari erat dux eoz cozaz dño. Poz ro zacharias filius mosollamia: ianitoz porte tabernaculi testimonij Omnes hi electi i ostiarios p pozтas ducenti duodecim z descripti in villis, ppijs quos constituerūt dauid z samuel videns i fide sua tam ipsos q̄ filios eozum in ostijs domus dñi · z in tabernaculo vicibus suis. Per quattuor ventos erāt ostiarij · i · ad orientez z ad occidentem · ad aquilonē z ad austruz.

Fratres autē eoz in viculis mozabātur: z veniebant i sabbatis suis de tempore vsq; ad tempus. His quattuor leuitis creditus erat omnis numerus ianitorū · z erant sup exedras z thesauros domus dñi. Per girum quoq; templi dñi morabantur in custodijs suis: vt cum tempus fuisset · ipsi mane aperirēt
§ congregatōne leuitaz
fores. De horum genere erant z super vasa ministerij. Ad numerum eni z inferebantur vasa: z efferebātur. De ipsis z q̄ credita habebant
§ que ad sacrifi
cia pertinebant † § quibus conficiebantur, vnguenta z thimiamata
vtēsilia sanctuarij: pzerant similę z vino z oleo z thuri z † aromatib⁹. Filij autē sacerdotuz vnguenta ex
† § Christus primogenitus mortuorum
aromatibus cōficiebāt † Et matha z princeps regum terre † § domini dei † § cautio vel diuisio § diſſipans vel disperdens
thias † leuites primogenit⁹ † sellus chozitę pzefectus erat eozum quę in sartagine frigebātur. Porro de filiis caath fratribus eoz sup panes erant, ppositōis: vt semper nouos per singula sabbata pzeparent. Hi sunt principes cantorum p familias leuitarū qui in exedris morabātur · ita vt die z nocte et iugiter suo ministerio deseruirēt. Lapita leuitarū p familias suas principes manserunt i hierusalem. In gabaon autem commorati sunt pater gabaon iahiel z nomen vroris eius maacha. Filius primogenit⁹ eius abdon z sur z cis z baal z ner z nadab. Gedor quoq; z ahio et zacharias z macelloth. Porro macelloth genuit semmaa. Isti habitauerunt e regione fratrū suorum
§ quia vicini z propinqui ejus fuis
in hierusalem cum fratribus suis. Ner autez genuit cis · z cis genuit

¶ Idithum. Cātoris dauid · ſ · Obseruabant cū in porta regis ad orientē & filijs leui p vices suas cantores z vicissim ad psallēdū cū dauid cōueniebāt: qz antequ templū ędificaretur in palatio erat arca testamenti · z ibi seruiebāt editui.

¶ Sellū vero fichora. Prior chora p aleph scribitur z sonat chora · scōus p he: z sonot chore. Chora clamans. Chore clamans? interpretatur. Dicit q̄ in numeris seditōez monit ptra moysen.

¶ Custodes vestibulorū. Quia custodiebāt exteri? hostium tabernaculi. Dicit vo eoz qui subter scribunt: z qui i psalterio titulos habent · custodiebant interi? hostiū z cantores erāt.

¶ Finees. Nepos aaron · qui adhuc viuebat vt tradunt hebrei z vicē mistroz ordinabat. Sūt aūt vicē vigiliquattuor quas dauid ordinauit ad ministerium tabernaculi Vñ in euāgelio. Zacharias de vice abia.

¶ His quattuor leuitis ꝛc. Qui fuerūt hi quattuor leuite q̄bus oīs numerus creditus erat ianitorū · de monstrat enim vicitur De osa aūt · i · de filijs merari · semri princeps ꝛc · vt habet in capso .xxvi. Quattuor principes ianitorum sancti doctores sūt · q̄ q̄ttuoz euāgelijs hostiū fidei seruantes patefaciunt credentibus · z cōdudāt blasphemantibus · q̄bus cū petro claues celi cōmisse sunt. Hi p q̄ttuoz vētos hostia custodiunt: qz p q̄ttuoz plagas mundi gentes ad fidē vocant · z ecclesiā vigilanter seruant.

¶ De horū ge.e. et su.va.mi. Mystice de eętn sanctoz p̄dicatoz ordinant q̄ sup vasa dñi · i · animas fideliū (in quibus voluntas dei quotidie ministratur) pnigilem habent custodiam. Sub eoz custodia ē similia z vinū z oleū · quibus sacramenta corporis z sanguinis dñi pficiuntur z spūssancti gratia spirituali vnctōne tradit. Ipsi thus orationū · z aromata vtutū in ecclesia cōponūt · z in ꝑspectu dñi vinum acceptabile reddūt

¶ Mathathias prefectus erat eorū que i sar. frige. Quia xps auctor ē sacramētoz celestiū · vbi quotidie panis z vinū in memoria passionis eius offerunt · z caput oīm qui carnez suā ad exemplo crucifigunt · z passioni p eius nomie tradunt.

¶ Panes. ę. Duo z duo diuisim coquebant ante sabbatū secundū iosephum · z sabbato mane sup mēsaz ponebant · de quibus in leuitico pleni? dicit?

¶ Capita leui. per fa. su. prin. ma. in hie. Dignū est vt quanto q̄s ꝓlatus ē ceteris: tanto deuotior sit i diuinis officijs. Ille bñ principatuz ministerij seruat: q̄ studet manere i hierusalem · i · in visione pacis: vt tumultus seculi z voluptates carnis fugiat: z q̄tē mentis in cōtemplatōe dei habeat vacans cū psalmista: Letatus suz in his q̄ d.s.m.

¶ Jahiel. Qui i regum abibel pr cis patris saul · z interpretat pr me? de?. Jahiel desertus dei · forte p meritorū distantia. Et notandū q̄ inter filios iahiel cis · z ner ffre vocātur z sunt · z in regū ita habent. In sequēti? vo dicit q̄ ner genuit cis: nō q̄ genuerit; sed q̄ educauerit.

Abinadab. Hic vt in regu3 cum patre occisus narratur aminadab vocatur·z interpretat abinadab pater meus votu3. Aminadab populus meus votum.

Esbaal. Ignis maritus·hic est isbosed·i· vir cõfusionis.

Meribbaal. Litigãs in maritũ · hic ẽ miphiboseth q̃ interpretatur de ore ignominia. C. X.

Multis omissis q̃ in libro samuelis de samuele z saule narrat hystoria casũ saul z familię eius cõmemorat. Mystice innuens·qz non est ne esse vitã ei⁹ discribere cuius impia cõuersatõ finem celerẽ meruit ac cipere·z figurate regni iudeorum·et sacerdo/ tij veteris finẽ demon strat. Ad dauid se trã stulit · cui⁹ fca z dispẽ satõne regni cõterit·q̃ typũ tenet veri dauid regnũ cęli z terre possi dentis. Quo iminẽte philistijm more suo pugnãt ptra israz vin cũt·qz appropinquãte gratia gẽtiles sicut añ castitatem israelitice fi dei oppugnabant: nũc mata opa nunc ydola trię cultũ ostendendo sicut balaam docebat balac mittere scãdalũ coram filijs israel edere z fornicari.

Fugeruntq3 vi ri ẽ. Qui fortel vide bant in dei pręplatõe dum incaute opa gen tilũ z doctrinã sequũ tur·hereticoz q̃q3 pdi tõnez non parũ inuit scęlaris scia. Vnde quidaz ait. Philoso phi patriarchę hereti coz ecclię puritatẽ puersa maĉauere do/ ctrina.

Cunq3 appro pinquassent. Iruerunt gentiles vndi qs in regnum iudę et fi lios eius·z corruperũt sacdotel scribas z pha risęos filiol·s·z seducto res illius regni·hereti cos quoq3 ne simplicię gram spũsancti p̃dica rent aut colerent vtu erunt.

saul·z saul genuit ionathan·z mel chisue z abinadab z esbaal. Filiuſ ſ litigans in maritũ at ionathã meribbaal: z meribba/ al gẽuit micha. Porro filij micha ſ alias maleth phiton et melech et thara z abaz. Abaz autẽ genuit iara·iara genuit alamath z azmoth z zamri·zamri at genuit moosa : moosa Yo genu it baana cui⁹ filius raphaia genuit ſ alias elasa ſ alias asel elesa:de quo ortus est esel. Porro esel sex filios habuit his noibus: ezricam·bochru ismahel·saria·ob ſ alias besel dia anan·hi filij esel.

C. X.

Philistijm aũt pugnabãt contra israel ſ vel palestinos. Fugeruntq3 viri israel philistęos· ſ Superbia et ceciderunt vulnerati in monte ſ futura·gelboe enĩ lubricũ significat. gelboe. Cunq3 appropinquassent philistęi persequentes saul z filios ſ colũbe donũ ſ vel ami eius:percusserunt ionathan z abi † ceteris veribus a qe nadab z melchisue filios saul. † Et bant gentiles vt regnum inde rolleretur. aggrauatum ẽ pręliũ contra saul : ſ viri dolosi z astuti. Inuenerunt q3 eum sagittarij et † occultis decepcõibus. ſ non gladijs·i·aperta vulnerauerũt iaculis Et dixit saul impugnatione. ad armigerũ suũ : Euagina gladiũ tuũ z interfice me:ne forte veniãt in circũcisi isti z illudãt mihi. Noluit ãt armiger ei⁹ hoc facere timore p/ territ⁹. Arripuit igit saul ensẽ:z ir/ ruit in eũ. Qđ cũ vidisset armiger eius videlicet mortuu3 esse saul:ir ruit etiã ipse in gladiũ suum z mor tuus est. Interiit ergo saul et tres filij eius : et omnis domus illius ſ ne amplius regnaret z gentem iudeoz regnũ amissse monstraret. pariter cõcidit. Quod cũ vidissent viri israel qui habitabant in campe stribus: fugerũt·z saul ac filijs ei⁹ mortuis dereliquerũt vrbes suas z huc illucq3 dispersi sũt. Venerũt q3 philistijm : z habitauerũt in eis Die igitur altero detrahentes phi listijm spolia cęsorũ·inueneruntq3 saul z filios eius iacentes in mon tib⁹ gelboe. Cunq3 spoliassent eu3 z amputassẽt caput·armisq3 nudas sent·miserunt in terraz suam:vt cir cũferretur et ostenderetur ydolo3 templis et populis. Arma aũt eius cõseruauerunt in phano dei sui: et caput affixerunt in templo dagon

Abinadab. Ne patrez q̃ nos sibi adoptauit spirituali dono digna cõfessione laudaremus·quod significat interfectio abinadab·i·patris mei spontanei.

Melchisue. Ne in xpi regno salutẽ futurã credam⁹·melchisue enim interpretatur rex me⁹ sal⁹. Pbs qui arrius seduxit quasi melchisue occidit qui macedoniũ ionathan·qui manichęũ abinadab·qz hunc veri regis xpi oipotẽtiã negare·illũ spũsancti donis derogare·istũ summi patris bonita tẽ blasphemare magister corruptõis edocuit.

Et dixit saul ad armigerũ ẽ. Hũc hebrei docth idumeũ dicũt ee·qui vides saul ee mortuũ:timẽs dauid seipm interfecit. Puerum vero q3 diadema z armillã saul attulit ad dauid·ee filiũ doeth·z ipm doeth ee puerũ cũ quo saul ẽbat asinas patris sui.

Ad armigerũ. Legisdoctores sicut enĩ arma z sagitte philistijm pra uorum deceptões:sic israelitarũ arma doctrinę spũalis verba·q̃ se pps di debuit munire a pęculis. Saul vsq3 ad desperatõez vulnerat⁹ · maluit ar migeri sui q̃ incircũcisorũ gladio perire·qz principes iudeoz arrepto semel ꝓposito in peccatis moriẽdi·maluerunt a doctoribus suis mandata legis soluẽtibꝫ perimi:q̃ gẽtilitũ cõsortio pollui. Vñ nõ introierũt in pretoriuz· vt nõ cõtaminarent:ſ vt mãducarẽt pascha.

Noluit aũt armi. ẽ. Non ẽ ambigẽdũ inter reptobos legisdocto/ res fuisse aliquos·q̃ verbi acumẽ ad occidendos auditores puertere nollẽt z tñ ipsos auditores q̃ recte dicta a magistris accepant · despiciẽdo vel blasphemando in suam vertisse pniciem q̃uz vsa morte·i·pec candi obstinatione·et ipsos verbi ministros p tẽpora detestantes testimonia legis q̃ ma le interpretari timuerũt sibi occasionem fecisse rminę Vergnia quoq3 peccato3 suoz iaculis cruentati·cũ verba di uina in argumẽtuz sui erroris trahunt:arma sua cõtra pectus suum moriturꝰ inuertũt. Qui libet enĩ catholi⁹ cũ artem quã pro cõmu ni vtilitate dicitur sa perbię·cenodoxię phi largnię vt cuilibꝫ vi tij contagiõe pollui, suo se gladio cõfodit· qz q̃ defendi ab hoste debuit:ipm irruit.

Quod cũ vi ar. videntes indocti vere humilitatis medicami na·lauacrumq3 bapti mi ignorãtes in indo magistros suos certa/ mine spũali victos·et vulgus nõ pauci eoz audiuni primum perse quẽte aduersario a pri sca constantię sue sede fugatũ · maiorũ ruina turbari·opa virtutũ z munimina scię spũalꝫ q̃ habuerant amisserũt venerũtq3 peccata gẽ tilium·z cuncta indois incredulis studia fru tuz pue/sa habitatõe corruperũt. Venerũt imũdi spũs z corda q̃ fidei cõstãna deseruit occupauerunt. Ve/ runt gentes z optima quondã indeorũ studia credẽdo·sua fecerunt. Vñ. Auferet a vob regnuz dei·z dabitur genti facienti fructũ ei⁹.

Et caput affixerũt in tẽplo dagon. Caput saul in tẽplo dagõ philistęi affixerunt· cum maligni spiritus animam in peccatis mortuam in abissum inferni demergãt· Interpretatur enĩ dagon piscis tristicię. Piscis aũt tristicię merito dr:q̃ in infernuz demersus ęterno dolore cruciat. Vsq3 adeo hostes visibiles vt innisibiles indẽ impietatis armis pfecti sũt· vt primatũ regni radicitus auferrent·z munimina sacrę legis everẽt. Cuius deiectõem lignũ trũphi z causam lgticię longe lateq3 cõplicibus suis diuul garunt·z celestis militię armaturam indeis ereptaz laribus suis·i· demo niorum doctrinis equiperarũt·vel spũalia carnalit interpretando·vt pau nas litteras q̃si cõmunes pro voluntate ventilando. Ẽntẽ vero ipsam re gno priuatã·q̃si ad nichilum redactã sub potestate inimicorũ in derisum publicum posuere puerbiuz·qđ est corp⁹ saulis truncũ in muro bethsan·

dom⁹ inimici ostentatui suspendisse: hereticos quoq; peccatoꝝ sagittis stratos cū psidio charitatis (quę ē arx virtutū) fraudant. Quali caput saul ī mundi ipius truncant. cū suum magis q̄ sacre scripturę sensuꝫ sequi persuadent. Armis spoliant: cū diuina eloquia demoniaco spū puertūt. Arma saulis intemplo astaroth ponunt: qui interpretatur factura exploratoꝝ: ꝫ significat doctrinaꝫ demonū qui circūeunt ḡtes quę deuorent: cuꝫ opera quibus fideles seruierant ad suę malignitatis obsequium permutāt: membra nimirū sine luce ꝫ vita ī muro domus inimici suspendūt.

Dius caput ei affixerunt: postea ꝙ̄ miserūt ī terrā suaꝫ vt circūferretur ostentandi causa. In regū autem dicitur: q̄ corpus saul suspenderunt ī muro bethsan. ꝙ hebꝛei tradunt bethsan vocari domuꝫ dagon. q̄ iterpretatur domus dormientis: ibiq; caput ꝫ corpus saul suspensuꝫ cē. Alia est em̄ bethsan ī iudicum ꝫ iosue: quę interpretatur domus securitatis.

Hoc cū audissent viri iabes galaad: oia sceꝫ quę philistiim fecerāt sup saul: consurrexerūt singuli virorū fortium: ꝫ tulerūt cadauera saul ꝫ filiorū eius: attulerūtq; ea in iabeq; ꝫ sepelierūt ossa eoꝝ sub quercū quę erat in iabes: ꝫ ieiunauerūt septem diebus. Mor ¶ finitā ē regnum iudeorū: q̄ iegem sepe irant greffi sunt. et ydola coluerunt. tuus est ergo saul ꝓpter iniquitates suas: eo q̄ ꝙ̄uaricat⁹ sit mādatū domini q̄s ꝙ̄ceperat: et non custodierit illud: sed insuper etiaꝫ phitonissaꝫ ꝓsuluerit: nec speraverit ī domino. Propter q̄s et interfecit eum: et transtulit regnuꝫ ei⁹ ¶ christū et christianū populū ad dauid filiū isai.

¶ vel preuaricasset.

C. XI.

Congregatus est igitur oīs israel ad dauid in hebron dicens: Os tuū ¶ fideles. ¶ christum. ¶ naturā suaꝫ ī christo fideles diligunt et venerātur. vnde adsumus ꝫ caro tua. Heri quoq; et rabūt ī cōspectu eius v. fami. a. ꝛc. nudiustercius cuꝫ adhuc regnaꝫ saul: tu eras qui educebas et inducebas israel. Tibi em̄ dixit dominus deus tuus: Tu pasces populum meū israel: et tu eris princeps super eum. Venerunt ergo omnes maiores natu israel ad regem ī hebrō: ꝫ iniit dauid cuꝫ eis fedus coram domino. Unxerūt

† ¶ iusticie obseruatōis mādatoꝝ: ꝛ̄ remuneratōis future.

† ¶ q̄ oim credentiū vna est cōfessio: et vna ē milite religio.

q̄ eū ī regem super israel iuxta sermonē dn̄i quem locutus est ī manu samuel. Abiit quoq; dauid et ¶ hec sub abstā omnis israel in hierusalem. Hęc tolosa vocabatur. quidā vero dicūt q̄ homerus est iebus: vbi erant iebusei habitatores terrę. Dixeruntq; qui habitabant in iebus ad dauid: Nō ingredieris huc. Porro dauid cepit arcē sion quę ē ciuitas dauid Dixitq; Omis qui percusserit iebusęum ipzimis: erit princeps et dux. Ascendit igitur primus ioab filius saruię: et factus est princeps Habitauit autē dauid in arce: et idcirco appellata ē ciuitas dauid ¶ q̄ murus eā munīt. Edificauitq; vrbem in circuitu a mello vsq; ad girum. Joab aūt reliqua vrbis extruxit. Proficiebatq; dauid vadens et crescens ꝫ dominus exercituum erat cū eo. Hi principes virorū fortium dauid: qui adiuuerunt eum vt rex fieret super omnē israel iuxta verbū domini quod locutus est ad israel: et iste numerus robustoꝝ dauid. Jesbaan filius abamoni princeps iter ḡita. Iste leuauit hastā

Et ieiunauerunt septē diebus. Vt ad requiem pueniant. Pro ser em̄ huius seculi grates quibꝰ in carne laboramus: sequit septima q̄tis aiaꝝ. Mistice de ecclesia iudeorū sabbatū carnaliter obseruantiū. cōtribules sui. i. fideles cōtinue dolent: et quasi septē diebꝰ ieiunant. Percepto autē misterio octauę diei resurrectōis: vtriq; perpetua felicitate gaudebunt.

Mora. aūt. Viri sancti deflebant mortē ipiorū: ꝛ exēpla eorum sepulturę oblionis tradūt. Septē dies ieiunant. i. oīe tēp⁹ huius vitę q̄s septenario dierū numero voluit in cōtinētia ducunt et abstinent ab oīb⁹ malo: ne similiter moriantur.

C. XI.

Maiores. Propheta: apostoli pariꝫ notōne ad xp̄m cōcurrunt. vii. p̄cipes plī ꝙuenerūt ī vnū cū deo abraam.

Dixeruntq;. Ęgros et claudos et leprosos ad ptēptum regis statuētes super muros et vicētes: q̄ phibuerit cū ęci ꝛ dauid.

Mistice dauid iebusęum de hierusalez ejiciens: significat xp̄m demones expellentē a cordibus fidelium. et ibidē māsionē suā stituentem. Jebusęus ei⁹ interpretatur conculcatus. Hierusalem visio pacis. vii ꝛ discipulis suis ait: Ecce ascendimus hierusalem: et cōsummabunt oīa que scripta sunt per prophetā filium hominis. Tūc ergo ī regum scriptū ē: q̄ eiectis ęgris ꝛ claudis qui odiebāt aiam dauid cepit arcē syon. suāq; ciuitatē vocauit: quia dn̄s christus malignos spūs ꝛ turbā vitiorum de aia expellit: illuminās eam sapia: merito arx syon. i. speculatōis ꝛ visio pacis vocatur: de qua recte dr. Notꝰ in iudea deus: ꝛ in israel magnū nomen eius Et factus est ī pace locus eius.

Joab aūt. Per industriam em̄ militis ciuitatez muniuit. Josephꝰ tū dicit dauid superiorem ciuitatē munisse: eiq; copulādo arcē vnū corpus effecisse: ꝛ cuncta muro circūdedisse. Sup aūt opus murorū cōstituisse ioab: expulisse iebusęos ꝛ hierosolimā vocasse. Jebro em̄ hebraice munitio est. Xp̄us quoq; ī iudea primū cuāgdiū p̄dicauit: ꝛ ecclesiā fidei suę munitōne firmauit. Joab qui reliqua vrbis extruxit significat apostolos et apostolicos viros qui pascensionem domini plurimos de gentibus cōuerteūt: vnde dei adiutores sumus d. a. e.

Jesbaan. Hunc iosephus eusebiꝰ nominat ꝛ filium dicunt achimeꝫ

qui adem hostium frequenter irrumpens·ñ cessabat donec octingentos occiderat·Alij hūc dauid intelligant q̄ iesbaan interpretat̄ sedens ī populo·abamoni ꝓ sapientissim⁹ vnde in regū scribitur sedens ī cathedra sapientissimus·sed ibi verniculo ligni ꝓparat̄·q̄ minuebat̄ illi sapia ꝓpter peccatū quod ī vnaz ꝑmiserat. Und ibi octingētos vno impetu interfecisse·hic āt trecētos: ꝓ peccato eiꝰ minorata est fama

¶ Aboites. Aboi vt hebꝛei tradūt frat̄ fuit ysai patris dauid cuius filius fuit eleazar qui fuit inter tres potentissimus· quos iosephus dicit eē eulebiuz filiū achimeę ꝛ eleazar filiū addi·ꝛ semeiam filiū bely·

¶ Desideraui t igitur dauid· Gregl. Moral·Cogitandus summope est·ꝛ qui se illicita meminit cōmisisse·a quibusdā etiaz licitis studeat abstinere: vt q̄ ꝑmisit ꝓhibitū sibi·abscidat etiam ꝓcessa·ꝛ se rephēdat ī minimis: qui deliquit ī maximis. Lex vetus alienā vxorē cōcupiscere vetuit·a rege fortia iuberi militibus·vt ꝺliderari aquā nō pꝛnaliter vetat. Dauid cōcupiscētię mucrone trāsitus alienā vxorē abstulit: ꝛ malum q̄ perpetrauit per pnitētię lamenta correxit: q̄ cū lōge post cōtra hostiuz cuneos sederet. aquā bibere et eozum cisterna ꝺlīdauit·quā electi milites inter hostiū caterua erūpētes illęsi attulerunt. Sed flagellis eruditus·se ꝓtinus cum periculo militū aquā desiderasse reprehendit·ꝛ eā dño libauit·q̄ ī sacrificiuz aqua effusa cōuersa ē. culpā eiꝰ concupiscentię mactauit ꝓ pnitentiā sue reprehensionis·q̄ ergo quondā alienā ꝓiugē ꝓcupiscere ñ timuit·pⁿ etiā q̄ aquaz cōcupiuit·expauit. Qui cū illicita se perpetrasse meminerat: cōtra se rigidus etiā a licitis abstinebat.

¶ Veruntamē vsq̄ ad tres pri·ꝛc. Hic apparet q̄ abisay pīceps erat inter tres sequentes·sed ad tres primos nō puenit ielbaan eleazarum et semmaa. Mystice aūt ignificatur q̄ nemo sanctoꝝ licet virtutibus emineat·ad ęqualitatem potentię p·ꝛ·f·ꝛ·s·perueniat. Quoniā quis ī nubi-

suam super trecentos vulneratos vna vice. Et post eum eleazar filius patrui eius aboites: qui erat inter tres potentes. Iste fuit cum dauid in aphec domini·quando philistijm congregati sunt ad locum illum in pꝛelium. Et erat ager regionis illius plenus hordeo: fugerat q̄ populus a facie philistinozum. Ipe stetit in medio agri: et defendit eum. Cunq̄ percussissent philisteos·dedit dominus salutē magnam populo suo. Descenderunt autem tres de triginta pꝛincipibus ad petram ī qua erat dauid ad speluncam odollam: quando philisti im fuerunt castrametati in valle raphaim. Porro dauid erat in pꝛsidio·et statio philistinozum in bethleē. Desiderauit igitur dauid aquā et dixit: O si quis daret mihi aquā de cisterna bethleem: quę est i porta. Tres ergo isti per media castra philistinozum perrexerunt et hauserunt aquam de cisterna bethleez quę erat in porta·et attulerunt ad dauid vt biberet: qui noluit·sed magis libauit illaz domino dicēs: Absit vt in conspectu dei mei hoc faciam·et sanguinem virozum istorum bibam: quia in periculo animarum suarum attulerunt mihi aquam. Et ob hanc causam noluit bibere. Hęc fecerunt tres robustissimi. Abisai quoq̄ frater ioab:

ipse erat pꝛinceps triuz. Et ipse leuauit hastam suam contra trecentos vulneratos·ꝛ ipse erat ī ter tres nominatissimus: inter tres secundus: inclitus et pꝛinceps eozum: Verūtamen vsq̄ ad tres pꝛimos ñ peruenerat. Bananias filius ioiada viri robustissimi q̄ multa opa ꝓ ꝺ petrarat ꝺ capseel: ipe ꝓcussit duos ariel moab. Et ipse descendit et interfecit leonem in media cisterna tempore niuis·et ipse percussit virum ęgiptium·cuius statura erat quinq̄ cubitorum: et habebat lāceam vt liciatoꝝ texentiuz. Descendit igitur ad eum cum virga·et rapuit hastam quaz tenebat manu·et interfecit eum hasta sua. Hęc fecit bananias filius ioiade qui erat inter tres robustos nominatissimus: inter triginta pꝛimus. Verūtamē ad tres vsq̄ non peruenerat. Posuit aūt eum dauid ad auriculam suam. Porro fortissimi viri in exercitu: asahel frater ioab·ꝛ eleanā filius patrui eius de bethleem·semmoth arodites·helles phalonites·hiras filius accesthe cuites·abiezer anathotites·sobochai ysatites. Ilai aboites·maraī nethophatites heleth filiꝰ baana netophautes·ethai filiꝰ rebai ꝺ gabaath filiozuz beniamī·banaia pharatonites·hurai de torrēte gaaz·abiel arabathites·azrimoth

bus ęquabitur domino ꝛc.

¶ Ariel moab. Id ē·leones sicut ī regum ꝺ·viros. f. fortissimos ī regno moab tāquaz leones.

¶ Interfecit leone. Hebꝛeus hic leonē ioab arbitratur q̄ domo domini tenebat cornua altaris ocul⁹ est. Altare eiꝰ cisterna ꝺ. Quia sicut aq̄ cisternę mundat·ira sācti aīaruꝰ dei homis expiat peccata. Aūt ęgiptum quē liber regum Dignū spectaculo dicit semei filiū gera q̄ maledixit dauid·qui fuit de baurim. id est ꝺ electis. Ęgiptius dictus quia ęgiptiaz blasphemantes deū quē moyses interfecit imitatus ē. Ille deū·iste regem et ꝑpterā blasphēauit. Dignus spectaculo·q̄ spectabat·vt si breuis egrederetur ita fieret· habēs in manu hastā id ē·legem dei·quam si meditatus eēt puerilē nōn ꝓpterret. Sed q̄ ꝓpter regis iussū fecit ꝛ expt bananias ī vrga i.rectitudie iustię dēlē dit: et hastā quā nō rete tenebat extulit.

¶ Tēpore niuis· qua pōt gratia dei q̄ mūdo resplendunt·ꝛ frigus charitatis qua refrigescunt homines significari. Bananias vero q̄ edificator dominus interpretatur·christus significat de quo dicitur·Edificās hierusalē dñs ꝛc. Dicmḗ ta opera ꝓpetrauit·q̄ ait pater me⁹ vsq̄ modo operatur: et ego operor. hic est de capseel. id est. de congregatōne domini·q̄ ad eū oēs sanctoꝝ cętus pertinet: qui decidēs ꝺ cęlis·ꝛ factus homo leonē. i. ꝺ abolas qui ifidelitatis suę frigore torpentes mundā pol sidebat·morte sua interficiens in infernū demersit·hic ęgiptium·i·antichristum peccatis nigerrimū id est·quinq̄ sensibus corporis abutentem ad scelera·per virgam crucis superans propria rem⁹ nequitia virtute dānauit perpetua. In diebus nimis: quia per mortem peccatum expiauit. Unde: Lauabis me et super niuem dealbabor.

¶ Inter tres. Abysai·et sobochai·et ionathan·quibꝰ viriꝰ equabat̄ qui erat super triginta·sicut hebꝛeus affirmat.

¶ Diligęs pene
ra. Bonitas enim
rationis dauid·q̄
nimirum cum vt re
pere ꝛep dicat.
¶ Qui erant for
tissimi et cete. p.
ōnis itinerꝰ signifi
ut ostenderet sē ñ ultra
nos omni genere bel
landi. Officio vero
nimis ꝛchi nō sognes
sed habuit sel declarabit
nobiscum in aduer
sis vt nos ꝛta sinistra.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

hauranites·eliaba salabonites. Fi
(alias assen·
lii asom: gezonites. Jonathan fi
† alias saga. alias saie alias abiam
lius †sega araritheſ·achiam filius
sachar araritheſ. Eliphal filius vr
(uel epher. (alias meberathites.
apher mecheratites. Ahia phello
(alias ezro. (alias naara
nites·asrahi: carmelites. Noorari
filius azbi·iobel frater nathan.
(alias mibaar.
Mabar filius agarai·sellech ämo
(alias naarai·
nites. Noorabi berothites. Armi
geri ioab filii saruie·iras iethreus
(alias iareb·
gareb iethreus·vrias ethеus·za
(alias sechar ꝛ
bad filius ooli·adyna filius segar
rubenithes p̄ceps rubenitarū.
(alias baanan·
ꝛ cum eo triginta. banan filius ma
acha·ꝛ iosaphat mathanites. Ozi
as asthаrothites·semma ꝛ iahibel
(alias arroerites.
filii hotha̅ aroeritеſ. Jedihel filius
samri·ꝛ ioha frater eius thosaites
belibel mahumites. Et ieribai et
iosoia filii elnaen. Et iethma moa
bites. eliel ꝛ obed ꝛ iasibel de ma
sobia.

C. XII.

¶ Hi quoq; uene
rūt ad dauid in siceleg·
cum adhuc fugeret saul filium cis
qui erat fortissimi ꝛ egregii pugna
tores tendentes arcū·ꝛ vtraq; ma
nu fundis sara iacientes: ꝛ dirigē
tes sagittas. De fratribus saul ex
beniamin p̄ceps abiezer: ꝛ ioas
filii samaa gabaathites. et iasibel
ꝛ phalleth filii azmoth ꝛ barachia
et iehu anathothites. Samaias
quoq; gabaonites·fortissimus iter
triginta·ꝛ super trigita hieremias
(alias zozabad·
ꝛ biezibel. et iohannan ꝛ iezabad
gaderothites. Eluzai et hierimuth
(alias saphtia.
ꝛ baalia ꝛ samaria ꝛ saphatbia ara
(vel bel·
phites Elchana ꝛ iesia ꝛ azrahel ꝛ
(vel lam·
ioezer et iesbaā de careim. Jobela
(vel io.
quoq; et zabadia filii ieroam ⁊ ge
(de tribu gad
dor. Sed et de gaddi trāsfugerūt
ad dauid cum lateret in deserto vi
ri robustissimi et pugnatores opti
mi·tenentes clipeus et hastas. Fa
(formaꝺine mentis
ciеs eorū quasi facies leonis: et ve
loces·quasi capreę in montibus.
Ezer princeps·obdias secundus
eliab tercius·masmana quartus·
hieremias quintus·ethi sertus·he
liel septimus·iohannan octauus·
helzebad nonus·hieremias deci
mus. bachanai vndecim⁹. Hi de
† (doctor ecclesiasticus qui nouiſſi
filiis gad: principes exercitus. † No
mus p̄ humilitate dicitur. † christi qui perfecti
one student virtutum·
uissimus centum †militibus p̄erat
† (qui scientia pollet et verbo et exemplo docet
et † maximus mille. Isti sūt qui trā
eterna beatitudie dign⁹ que millenario designat
sierūt iordanem mense p̄imo qñ
inundare cōsueuit sup̄ ripas suas
et omnes fugauerunt qui morabā
tur in vallibus ad orientalem pla
† (nolentes ad arcem virtutum et sapientie cul
gā et ad †occidentalē. Uenerūt aūt
men accedere·
et de beniamin et de iuda ad p̄sidium in quo morabatur dauid.
Egressusq; est dauid obuiam eis·
et ait: Si pacifici venistis ad me vt
auxiliemini mihi: cor meum iunga
tur vobis. Si aūt ut insidiamini mihi
pro aduersariis meis·cum ego ini
quitatem in manibus nō habeam
videat deus patrū nostrorū ꝛ iudi
cet. Spiritus vero dñi induit abi
sai principē iter triginta·et ait: Tui
sum⁹ o dauid·et tecū fili isai: Pax
Pax tibi. et pax adiutoribus tuis
te enim adiuuat deus tuus. Susce
pit ergo eos dauid: et cōstituit p̄i
cipes turmę. Porro de manasse
transfugerunt ad dauid: quando

¶ Hi quoq; venerūt. Inculcat enumerauit fortes dauid·q̄ adiuuerunt eum vt regnaret sup̄ israel.

¶ Qui erant fortissimi et egre. p. Scdm litteram significat eos agiles eē ꝛ strenuos omni genere belandi. Mystice vero milites xp̄i nō segnes sed studiosos describit in p̄speris ꝛ in aduersis·a dextris et a sinistris.

¶ Veloces. Dicit pro sensus acumie vel corporis agilitate. Mistice vero qui xp̄i militiam profitentur·non debēt esse parvuli sēsu ꝛ prouidere bona·nō tantū coram deo·sed etiam coram oibus hominibus.

¶ Nouissimus et maximus. Hic significat doctores iudeorum et gentiū de q̄b⁹ paulus et tribus benjamin ait: Petrus iacobus ꝛ iohes·qui videbātur columnę esse dextras mihi dederūt et barnabę societatis ꝛc. Hi ad xp̄m veniētes omnia explorati sūt Dñō. Vos aūt quē me esse dicitis? Rndit petr⁹ pro omib⁹: Tu es xp̄us filius dei vivi. Cui dñs: Tu es petrus et super hāc petrā ędificabo eccleiā meā. Et alibi. Accipite sp̄m̄scm quoꝝ remiseritis p. r. e.

¶ Transierūt iordane. Jordanis i q̄ xp̄us baptizatus ē·baptismū significat·hūc trāseunt doctores mēse primo qñ inundare consuerat·quia dño in carne apparente·et annū acceptabilem cōsecrante·postq̄ baptismum suo baptismate cōsecrauit·ipsū p̄dicādo ꝛ baptizando toto orbe diffuderunt.

¶ Et omnes fugauerunt ꝛc. Quia iudeos quos orientalis plaga propr̄ ortū scīe legis significat·vel gentiles in quib⁹ naturalis prudentia occidit duos cultum dei attribuūt ydolis·euangelij p̄dicatōe fugauerūt. Unde inimicos meos dedisti mihi dorsum ꝛ o. m. disp̄ dicisti.

¶ Porro de manasse. Hi ses septem principes qui de manasse venerunt significant p̄mos ecclesię doctores de iudea venientes·qui septiformi sp̄ũ

illustrati ad iuuant nostrum dauid contra latrunculos .i. hereticos vel spūs malignos .q̄ non cessant de ecclesia rapere et captiuare q̄s possunt. Dñi deo aūt gratias qui semper triumphat nos in christo suo.

veniebat cum philistiim vt aduersum saul pugnaret. Et non dimicauit cum eis .q2 inito cōsilio remiserunt eum principes philistinorum dicentes: Periculo capitis nostri reuertetur ad dñm suū saul. Quā
¶ a philisteis remissus cūctibus cōtra saul.
do igitur reuersus est in sicelech: transfugerunt ad eum de manasse
† Calias iosabaath. ‡ Cal. iediel. ¶ alias ch.
ednas et †iozabab et ‡ ieddi heled michael et ednas et iozabath z heliu z salathi principes militum in manasse. Qui prebuerunt auxiliū
† ¶ qui vastauerūt sicelech et vrozes eius capti
dauid aduersū† latrunculos. Omnes abduxerūt.
nes enī erant viri fortissimi: z facti sunt principes i exercitu .sed et per singulos dies veniebant ad dauid ad auxiliādū ei : vsq; dū fieret grā dis numerus quasi exercitus dei Iste quoq; est numerus principū exercitus qui venerunt ad dauid cum esset in hebron: vt transferēt regnū saul ad eum iuxta verbum domini. Filii iuda portātes clipeū z hastas sex milia octingenti: expediti ad prelīū. De filiis symeon virorum fortissimorū ad pugnandū septez milia centū. De filiis leui q̄tuor milia sexcenti. Ioiada quoq; princeps de stirpe aaron et cū eo tria milia septingēti. Sadoch etiā
¶ numerū sacerdotū significat .qui in domo patris sadoch .i. leuitici ordinati sunt.
puer egregię idolis: z dom⁹ patris eius principes viginti duo. De filiis autez beniamin fratribus saul tria milia . Magna enī pars eorū adhuc sequebat domū saul. Porro de filiis ephraim viginti milia octingēti fortissimi roboze: viri nominati in cognationibus suis. Et ex dimidia tribu manasse: decez et octo milia singuli p nomina sua venerunt vt constituerēt regē dauid De filiis quoq; ysachar viri eruditi .qui nouerant singula tēpora ad prēcipiendum quid facere deberet israel principes ducenti. Dis aūt reliqua tribus eorū consiliū sequebatur. Porro de zabulō qui egrediebantur ad prelīū .z stabāt i acie instructi armis bellicis quinquaginta milia : venerūt i auxiliū nō i corde duplici . Et de neptalim principes mille: et cū eis instructi clipeo z hasta triginta z septem milia .De dan etiā p̄parati ad prelium viginti octo milia sexcēti. Et de aser egredientes ad pugnam z in acie, puocantes q̄dragīta milia. Trans iordanez aut de filiis ruben z de gad z dimidia parte tribūs manasse instructi armis bellicis centum viginti milia. Omnes isti viri bellatores
¶ procedentes sex.
expediti ad pugnandū corde p fecto venerunt in hebron : vt cōstituerent regē dauid sup vniuersum israel. Sed z omnes reliqui ex israel vno corde erāt vt rex fieret dauid Fueruntq; ibi apud dauid tribus diebus comedentes et bibentes: Preparauerāt enī eis fratres sui. Sed et qui iuxta eos erant .vsq; ad isachar z zabulon z neptalis afferebant panes i asinis et camelis z mulis z bobus ad vescendum: farinam palatas vuampassam vinum oleū boues arietes ad omnē copiā. Gaudiū quippe erat i israel

C. XIIII.

¶ disposuit.

Nyr aūt con ¶ christus.
siliū dauid cum tribunis z centurionibus et vniuersis

Exercitus dei. Qui sex egressus ē de egipto .i. fercēta milia hic exponūt hebrei Sz mystice in exercitu nostri dauid quotidie numerus fidelium crescit .donec cōpleant̄ q̄ ad vitam p̄destinati sunt eternam.

Vt transferrēt regnū. Quia sancti doctores maxime desiderāt .vt veteris legis cultus in spiritualē intelligentiam euangelij trāsferant̄ .z fiant oia nona.

Joiada quoq; prin. Hunc tradūt hebrei fuisse finees filium eleazari .ad cuius cōparatōnem sadoch puer vocat⁹ tanq̄ grate z merito minor.

De filiis quoq; ysachar. Doctores legis in tribu ysachar fuisse tradunt .qui singula tpa cerimoniaū ob seruanda docebant .z quid facere deberet israel p̄scribebant. Hi doctores eccl̄ie significāt. quoz p̄ceptis subditi obtemperant.

Viri bellatores. Apli .s. z apostolici viri ad nostrū dauid cōueniunt et ei spūaliter copulantur .z alij sex inducūs q̄ gētiū vocōe .z pari voto exultantes .vt fiat rex dauid .z ipsi sint regnum christi.

Tribus diebus Omni tpe .s. fidei vnitatis tenentes .i. qui primi doctores .i. apli et diuina scriptura alimenta p̄gnauerūt .accipientes et omnia bonoz largitioni gratias agentes.

Cum tribunis z centurionibus Apostolis .cuā gentibus qui fidē incarnatōis audierāt ad salutē gētiū transtulerunt. Hoc est

eni de colle cariathiarim que est in iuda. ⁊ interpretatur ciuitas siluarum ad se arcã domini transferre. de eminẽtia scʒ scripturarũ apud iudeos posita. vbi vmbra nemorosa figurarum abũdat. ad intellectum gentilis populi vbi fundatur ecclesia fidem domini perducere.

¶ Non requisiuimus. Quia interpretatur veteris testamẽti spũalem sensum qui latebat. ppl's ille apire nõ potuit: sicut nũc reuelatus est aplis ⁊ pphetis gentes .s. esse coheredes et comparticipes promissionis dñi.

¶ Asior. Sior fluuiꝰ egipti est. q̃ a nilo vt ferunt deriuatur. et interp̃tatur firmamentum nouũ et turbidũ. Vñ. Quid nunc tibi vis in via egipti vt bibas aquam turbidam

¶ Cariathiarim. ciuitas damasci q̃ in amos emathbabaal .i. emath magna q̃ nunc epiphania nũcupatur Per sior aũt ⁊ emath totam terram promissionis cõprehẽdit. Per sior riuũ .s. vel torrentẽ significat egypti australẽ ptem. per emath vero septentrionalem.

¶ Cariathiarim que alibi cariathbaal ciuitas saltuum. vna de vrbibꝫ gabaonitaꝝ in tribu iuda in nono miliario ab helia euntibꝫ diospolim. de qua fuit vrias pph'a quẽ interfecit ioachim in hierusalẽ scd'm hieremiã. Filius quoqꝫ sobal cariathiarim dr̃. sicut superius ostenditur.

¶ Omnis israel. Electus nobilior. Numerus aũt hoꝝ viroꝝ in regũ cõprehẽsus est vbi legitur. Cõgregauit aũt dauid omnes electos ex israel triginta milia.

¶ Cũʒ aũt peruenissent ad aream chidon. Uẽtũ est ad aream chidon .i. clipeum. q̃ in ecclesia certa est dei protectio. Unde: Domine vt scuto bone volũtatis tue coro. nos. Ubi sacerdos incautꝰ arcã tangẽs a dño pcussus est. hic ⁊ ppl's iudeoꝝ qui gentibꝫ inuidet. ⁊ dum legem vult euangelio miscere. vtrunqꝫ perdit. Occiso sacerdote. diuertit dauid arcam dñi in domo obede. gethei. q: respuẽtibꝫ iudeis vbũ dei: apl'i cõuersi sũt ad gẽtes. Vñ. ⁊

principibus: ⁊ ait ad omnẽ cetum filioꝝ israel. Si placet vobis et a dño deo nostro egredietur sermo quẽ loquor: mittamus ad fratres nostros reliquos in vniuersas regiones israel. et ad sacerdotes ⁊ leuitas qui habitant in suburbanis vrbium: vt congregẽtur ad nos et reducamus arcã dei nostri ad nos Non enim requisiuimus eam in diebus saul. Et respõdit vniuersa multitudo: vt ita fieret. Placuerat enim sermo omni populo. Congregauit ergo dauid cunctũ israel a syor egipti: vsqꝫ dum ingrediaris emath: vt adducerꝫ arcã de cariathiarim. Et ascendit dauid et omnis israel ad collem cariathiarim que est in iuda: vt afferret inde arcã domini dei sedẽtis sup cherubin vbi inuocatũ est nomen eius. Imposuerũt qꝫ arcã dei super plaustrũ nouum de domo aminadab. Oza autẽ et fratres eius minabant plaustrũ Porro dauid ⁊ vniuersus isr'l ludebant coraꝫ deo omni virtute in canticis et citharis et psalteriis et timpanis et cimbal' et tubis. Cum aũt peruenissent ad areã † chidon: tetendit oza manũ suã vt sustentaret arcam. Bos quippe lasciuiens paululũ inclinauerat eam. Iratus est itaqꝫ dñs cõtra ozam. ⁊ pcussit eum eo ꝙ tetigisset arcam: et mortuus est ibi coram dño. Contristatusqꝫ est dauid eo ꝙ diuisisset dñs ozã: vocauitqꝫ locũ illum diuisio oze vsqꝫ in presentẽ diem. ⁊ timuit dñm tunc tẽporis dicẽs. Quomõ possum introducere ad me arcam dei ? et ob hanc causam nõ eam adduxit ad se. hoc ẽ in ciuitate dauid sed auertit in domum obededom gethei. Mãsit ergo arca dei in domo obededom tribus mensibus: ⁊ benedixit dominus domui eius et omnibus que habebat.

(† .s. in regũ nachor pro quo aquila interpretatur areã preparata. Chidon aũt interpretatur clipeus et dicitur eẽ locus vbi dictũ ẽ iosue. Leua clipeũ contra vrbem hai.)

(.s. fide spe ⁊ charitate.)

C .XIIII.

Misit quoqꝫ hirã rex tyri nũcios ad dauid. et ligna cedrina et artifices parietum lignorumqꝫ: vt edificarent ei domum. Cognouitqꝫ dauid eo ꝙ confirmasset eum dominus in regem super israel. et subleuatum est regnum suum super populum eius israel. Accepit quoqꝫ dauid alias vxores in hierusalem: genuitqꝫ filios et filias. Et hec nomina eoꝝ q̃ nati sunt ei in hierusalem. Samma et sobab nathan ⁊ salomon iebar et elisu et eliphalec. noga quoqꝫ ⁊ napheg et iaphie elisama et baliada et eliphalech. Audientes autem philistiim eo ꝙ vnctus esset dauid in regem sup vniuersum israel: ascẽderunt omnes vt † quererent eum. Quod cum audisset dauid egressus ẽ † obuiã eis. Porro philistiim veniẽtes diffusi

(† .s. non fidei deuotiõe sed dolo nequicie. ideo nõ meruerunt venire. quia scʒ noluerunt credere.)

(† .s. beneficii sui munera ostendẽs scʒ qui ingratus fuit mortem sibi acquisiuit.)

locus aree nachor que gentiũ pparationem demonstrat. percussio oza dicitur. q: relicto illo salus gẽtibꝫ facta est. Obededom qui interpretatur seruiens hõ ppl'm gentilem significat. de quo dr. Populus quẽ non cognoui ser. michi. Abiectõ qꝫ iudeoꝝ. quasi pcussio oze pmittitur sic: Eripies me de cõtradictõnibꝫ p. Geth q̃ interp̃tatur torcular crucem significat. in qua vitis vera calcata ẽ ⁊ expssa Unde. gentiũ ppl's potest dici getheꝰ tanqꝫ dicat: Mihi absit gloriari nisi in cruce dñi nostri iesu christi.

¶ Eo ꝙ diuisissꝫ do. ozam. Tradũt hebrei aminadab sacerdotem iussisse filiis suis oza ⁊ haio. vt portarent arcam humeris scd'm pceptum legis. Sed q: ñ portauerũt nec chaathitis portandam dederunt. pcussit dñs ozã et diuisit. Aruit enim vt aiunt brachium ⁊ humerus q̃bꝫ arca portãda fuit. ⁊ facta est distinctio obedientie ⁊ inobedientie.

¶ In domũ obededom gethei ⁊c. Quia ⁊ ipse leuita. cognita aũt causa p qua oza percussus ẽ: iussit dauid arcam portari ppriis leuitarũ humeris. sicut patꝫ in sequẽti. Notandũ quantũ delinquat qui corpus dñi indigne accipit. si deuotus sacerdos interiit. qui arcam dñici figuram corpis minori q̃ debuit veneratõne corripuit. All'. autem dauid xp̃m. arca ecclesiã significat quã vult christꝰ in ciuitatẽ suã adducere. Vñ. Non sũ missus nisi ad oues q̃ pe. do. israel. Et alibi. Cecitas ex pte contigit in israel ⁊c.

¶ Accepit quoqꝫ dauid ali. vx. Multe vxores dauid multas gentes significãt. q̃ per fidẽ christi copulant. Cõcubine hereticoꝝ ecclias q̃ xp̃iani noĩs titulo gloriãt' Sed q: ppe carnalia lucra xp̃m sequũtur: nõ cõiuges sꝫ cõcubĩe dicũtur. Nunc reges si plures habeãt vxores crimen est: quia figure transierunt.

¶ Audientes autẽ philistiim. Diffamata euãgelii gratia ⁊ regno christi vbiqꝫ pdicato. gẽtes vndiqꝫ surrexerũt cõtradicẽtes euãgelio pacis.

¶ In cacumine pirorū. In hebrēo vero sonitū i. ydolorū venire iubet. in quib confidebant: qz ad fletum eternū ducūt. Cū audieris inquit sonitū gradientis in cacumine sletuū i. cum audieris ab angelis paganorū ydola destrui. in qb est omis fortitudo eorū tunc inibis prelīū: qa dñs ante te peutiet castra philistinorū

¶ Invisibilis deꝰ qui in maiestate sua hemi net vniuersū. p invisibilia pñiam suā ostēdit. Unde invisibilis ipsius a creatura mundi p ea ḡ facta sunt: intellecta spiciūtur. Innuitur quoq; fidelib vt auriliū dei querant in omnib. z pficere se in certamine cōfidant cum dñi aduentū sibi adesse sentiant. Cacumina vero pirorū signiſicāt altitudinē sanctorum. Dat deus signū de coelo sanctis ad pdicandum missis. ut se quantur. s. deuotōnis ministerio: quos spiritussanctus dirigit prz monendo

¶ De gabaō vsqz gaza. Percutit xps qui in colle supbie pristūt et pterit seprem duricie eorū. diuidēs ptinaciā vt solus dñetur in orbe terrarū. Vñ sequitur Diuulgatū est nomē dauid ꝛc.

¶ Tunc dixit dauid illi. ē. ꝛc. Non vult xps vt indigni ecclesiastico fungātur officio: sed errditi sciētia et mox honestate spectati. portēt arcam dei id est ecclesiā humeris suis laboris. z exaltent. Unde facopus euangeliste ministerium tuum imple

¶ Contra vnū. is in bte. Non solū dauid sed etiā omēs prophetę in ecclesia xpi de

sunt in valle raphaim. Cōsuluitqz dauid dñm dicēs: Si ascendā ad philistęos: et si trades eos in manū mea. Et dixit ei dñs. Ascēde: z tradā eos in manu tua: Cūqz illi ascēdissent i baalpharasim: percussit eos ‡ cum fideles sibi per electiōz gratie cōiunxit z infideles eruit.
ibi dauid et dixit. Diuisit deus inimicos meos per manū meā: sicuti diuiduntur aquę. Et idcirco vocatum est nomen loci illius baalpharasim. Dereliquerūtqz ibi deos suos quos dauid iussit eruri. Alia etiam vice philistijm irruerūt: z dissipati sunt in valle. Consuluitqz rursum dauid deū. z dixit ei deus: Nō ascendes post eos. recede ab eis: z venies cōtra illos ex aduerso pirorum. Cumqz audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum: tunc egredieris ad bellū. Egressus ē enim deus ante te: vt percutiat castra philistijm. ‡ christus. Fecit ergo dauid sicut prz ‡ pater. ceperat ei deus: et percussit castra ‡ demonū vel mīa
philistinorū de gabaon vsqz gazera. Diuulgatūqz est nomen dauid in vniuersis regionibus: et dominus dedit pauorē eius super omnes gentes

‡ principatum. ‡ collis vel sublimitas. ‡ ſe pem eius vel diuisionem.
‡ dedit illi nomē quod est super omne nomen.

C .XV.

Fecit quoq; ‡ ecclesias. z ‡ catholica ecclesia toto orbe diffusa.
sibi domos in ciui ‡ qz in presenti ecclesia incarnat. onis et passionis
tate dauid: et ędificauit locū arce mysterium commendat.
dei: tetēditqz ei tabernaculū. Tūc dixit dauid: Illicitū ē vt a quocū qz portetur arca dei. nisi a leuitis quos elegit dñs ad portandū ea: z ad mīstrādū sibi vsqz in ęternū. ‡ omnes fideles.
Cōgregauitqz vniuersum israel in

‡ ecclesiā vt ibi. s. incarnādis misteria venerētur.
hierusalem. vt afferetur arca dei in locum suū quē pparauerat ei: ‡ prelatos. ‡ iuniores dignitatis
necnō z filios aaron z leuitas. De filijs caath vriel princeps fuit. et frēs eius ducenti viginti. De filijs merari asia princeps: et fratres eius ducētitriginta. De filijs elisaphan semeias princeps et frēs eius ducenti. De filijs gerson. iohel princeps et fratres eius centūtriginta: De filiis hebron eliel princeps et fratres eius octoginta. De filiis oziel aminadab princeps: z fratres eius cētumduodecim. Uocauitqz dauid sadoch z abiathar sacerdotes z leuitas vrihel z asaiam iohel semeiaz eliel z aminadab. z dixit ad eos. Uos qui estis principes familiarū leuiticarū. sanctificamini cum fratribus vestris: z afferte arcam domini dei israel ad locum q ei paratus ē. ne vt a principio qa non eratis presentes. peussit nos dñs: sic z nunc fiat illicitum quid nobis agētibus. Sanctificati sunt ergo sacerdotes et leuitę. vt portarēt arcam dñi dei israel. Et tulerūt filii leui arcam dñi. sicut precepat moyses: iuxta verbum domini humeris suis i vectibus: Dixitqz dauid principibus leuitarum. vt psti tuerēt de fratribus suis cantores in organis musicorū. nablis videlicet liris et cimbal: vt resonaret in excelsum sonitus leticię. Constituerūtqz leuitas eman filiū iohel: et de fratribus eius asaph filiuz barachię. De filiis vero merari fratri

ctis et factis incarnati
dni ꝓhuere locum: vt
vitius aduen ens sulci
peretur: cū fuisset ante
ptop̄ xpatus.

¶ Sanctificati sūt ergo sa. Mistri noui testamēti vita z doctrina debent esse mundi quibus dr. Sancti estote. qm ego sanctus sum. Qui recte fidelibus et exemplo operis debent fidelibus ꝓmē dare incarnatiōē xpi et redemptionem humani generis ꝛc.

¶ Nablis videlicet. Nablā hebraice psalterū grece. laudatorū latine. Dēt psalterium vnt cē obtinere in supioribus. vt corda rū fila religata disciplinabiliter pulsa. suauissimam reddant cantilenam. Nuicythara videtur ptracta ḡ in imo cōtinet quod psalterū i capite. psalterū cum decem cordis ecclesia ē cū decalogo legis. Huic opposita ē cithara. ḡ viginti quat tuor cordis in modū delte ſre ꝓponitur (vt peritissimi tradunt) et per digitos in diuersos modos concitant dęc ecclīa ſigt quę cum vigintiquatuor senioꝝ dogmatibus trinaz habet formā in modū delte littere. z idem sancte trinitatis significat. Per manū aūt apostoloz z euangelistaruz in diuersos modulos veteris et noui testamenti aliter in ira. alr in sensu cōtatur figuraliter.

¶ Liris. Lira dr a poto lirin. i. a varietate vocum eo q diuersos faciat sonos. Hec ecclīa significat. ꝙ in varietate diuersarum disciplinarū hystorice allegorice tropologice z per anagogen suauē sonum exhibit: ꝙ a symphonię simplicitate recedit. Cymbala aūt adinuicem percussa sonum faciunt. Unde Laudate dū c. b. s. ꝛc. Cimbala dñi sonāta sunt labia nostra quę percussa ad inuicē vnam hāc vocis armoniam reddunt.

¶ Pro octaua. In die scz iudicij aduentū dñi significabant in quo finita seculi hebdomada veniet ad iudiciū. Vñ sept⁹ psalmus q cū tremore iudicij cantatur· tali titulo prenotat. Hic aūt numerus magna continet sacramenta. Octo animę ingresse sunt in arcā noe z mundo peunte salvate. Octauus filius iesse fuit dauid quē dominus elegit. Die octauo purificat circūcisio. Die octauo ī dominico surrexit xp̄us.

¶ Porro sebenias et iosias ⁊c. Di septem sacerdotes coraz arca tubis canentes sancti p̄dicatores sunt septiformi spūs gratia pleni· qui euangeliū in ecclesia xp̄i p̄dicant· et sacramentū incarnationis auditoribus p̄dicant.

¶ Clangebant tubis. Aliꝫ fit tuba congregādi ppli· aliter cōductionis· aliter victorię· aliter p̄sequēdi inimicos· aliter conclusionis ciuitatū ⁊c. Tuba aūt cōsuetudinaria apud rerum p̄itos hoc modo formaꝫ· vt tuba fistulis grecis in capite angusto inspiret· sicut per q̄tuor vocaducas greas quę p̄ greum fundamentuꝫ quaternas vocet· pducūt· mugitū vehementissimū p̄ferant· quę significant euangeliū trina cōfessione trū personarū ī capite angusto· ī nativitate xp̄i diuinitus inspiratum· p quattuor vocaducas greas· ī per quattuor cuangelistas greo· id ē· stabili fidei et operis fundamento in toto orbe vocem vehementissimā quasi tube congregantis vocē emittere.

¶ Dauid aūt idutus erat ephod li. Christus incarnatōis suę z passionis crēplū antea indęis occultuꝫ manifestat· linū nāq̄ de terra ortū multipli ci labore ad candorem vestis perueniens· veritatem humanę carnis iter flagella triumphātis ostendit· z hoc est dauid erat indutus ephod lineo

¶ Hre. Libet intueri q̄nta virtutū munera dauid p̄cepat z ī oīb⁹ q̄s fortem se humilitate seruabat· quē nō extolleret ora leonū frangere· vrsoꝝ brachia dissipare· despectis fratribus eligi· reprobato rege in regem vngi· horrendum goliam vno lapide sternere· a rege ꝑposita extinctis allophilis numerosa p̄putia reportare· p̄missam tandem regnuꝫ p̄pere· totū israelem sine cōtradictōe possidere. Cum tamē arcam dei hierusalez renocat· oblitus se p̄latū· oibus p̄lis admixtus ante arcam saltat. Et q̄ coram arca saltare(vt creditur)mos vulgi fuerat· in diuino obsequio se p̄ saltum rotat. Ecce quē dñs cunctis p̄tulit· se sub domino exequādo minimis

bus eoz̄ū· ethan filium chasaię· et cum eis fratres eoz̄ū. In secundo ordine zachariam z ben z iazibel ¶ vel a. et semiramoth et iehiel et ani eliab et banaiam et maasiam et mathathiam et eliphalu et machenią et obededom et iehibel ianitores.

Porro cantores heman asaph et ethan in cimbalis ęneis cōcrepantes· zacharias autem et oziel et semiramoth et iahibel et ani eliab ¶ ꝯ in plateriis saluatoris aduentū predicabāt quē mirabili secreto diuinitatis p̄o hominū salute de z maasias z banaias ¶ in nablis assposuit. chana cantabant. Porro mathathias et eliphalu et macenias et obededom z iehibel et oziaziu in citharis p̄o octaua canebant ¶ victori deo triumphus z palma epinichion. Chonenias aūt p̄inceps ¶ ꝯ quia spū ꝓphetię plenus melodias z verba leuitarū p̄ophetię ¶ p̄cerat· et ad cantoribus ad memoriā reuocabat. p̄cinēdam melodiam. Erat quippe valde sapiens. Et barachias et helchana ianitores arcę. Porro sebenias et iosaphat et nathanael et amasa et zacharias et banaias z eliezer sacerdotes clangebant tubis coram arca dei: et obededom ¶ ꝯ posteꝝ plenitudo gentium introiturę ad fidez z abias erant ianitores arcę. ¶ Igitur reuertetur arca dei in ciuitatē dauid· ī· ad iudeos predicantibus helya z enoch gratia christi cōuertetur.

tur dauid z omnes maiores natu israel z tribuni ierunt ad deportādam arcam fœderis domini de domo obededom cum lętitia. Cumq̄ adiuuisset dominꝰ leuitas qui portabant archam fœderis dñi· immo ¶ martirio coronati. ¶ trinitā tes arcam dei septiformi spū pleni. labantur septem thauri et septem ¶ duces dominici gregis. arietes. Porro dauid erat indutꝰ stola bissina: et vniuersi leuitę qui portabant arcam fœderis cantores q̄ et chonenias p̄inceps prophetię inter cantores. Dauid autez indutꝰ erat ephot lineo. Vniuersus q̄ israel deducebat arcam fœderis domini in iubilo z sonitu buccinę et tubis et cimbalis et nablis z citharis concrepantes. Cumq̄ peruenisset arca fœderis domini vsq̄ ad ciuitatē dauid: michol filia saul prospiciens per fenestram vidit regem dauid saltantē atq̄ ludentem z despexit eum in corde suo.

C. XVI.

Htulerunt igitur arcam dei et constituerunt eam in medio tabernaculi quod tetenderat ei dauid: et obtulerunt holocausta et pacifica coram deo. Cumq̄ complesset dauid offerens holocausta et pacifica· dilcooperiens se ante ancillas seruoꝝ suoꝝ z nudatus quasi vn⁹ de scurris audiuit. Ludam ante dominum· qui elegit me potius q̄ patrez tuum· z paulo post: Ludam et vilior fiam plusq̄ factus sum ⁊c. Quasi vilescere coram homibus appeto· quia seruare mihi coram domio per humilitatem regnum queo. Sūt qui de se humilia sentiunt· et in honoribus positi nihil se esse nisi pulueꝛ perpendūt: sed hominibus nisi apparere refugiūt z qđ intrinsecus cogitant rigida exterius veritate palliant. Sūt q̄ viles homibus videri appetunt· z omnio qđ sunt rectos se exhibendo cōtemnunt: sed intus ex merito ostēsę vilitatis intumescunt z tanto corde elati sūt quanto ī specie elationem premūt. Vtraq̄ elationis bella magna dauid circūspectōe de prehendit· mira virtute superauit. Qui cū de se ītus humilia sentięs honorē extern⁹ nō quęrit· dicit ludam· z v· f· Et q̄ per hoc q̄ vilē se exterius ꝓbuit· interius vero non intumescat: adiungit: Et eroꝝ humilis ī oculis meis. Quasi qualē me exterius despicięs exhibeo talē interius attendo.

¶ Michol filia saul. Cunctis exultātibus z ad arcę introitū hymnis resonātibus sola michol filia saul abest· immo ī specialis dauid hunc humiliatum despicit· quia credentibus ī fine indęis quidā xp̄m ꝓfessione· antixp̄m sequunt· opere quibus cōgruit· q̄ michol q̄ ad figurā dā carnaliū instabilitatē aq̄ oīs interpretat· nō vroz dauid sed filia saul dr. Qui cni xp̄o speciem⁹ seruiūt· ī cū illo coronant· ī cū pse exoribus quos imitati sunt damnātur. Quānis aūt praui humilitatē cōtemnant ecclesię: nichilominus arca dei in locū suū peruenit. C. XVI.

¶ Et cōstituerūt in medio. Ponitur arca ī medio tabernaculi qđ tetenderat ei dauid· ī· fides ecclesię p̄dicatur· pficit inserit corditb⁹ fideliū· quos deus ad vitam p̄ordinauit eternā.

Benedixit populum. Cbuius fidem z vnorōem eccle sie cōmēdat patri· qui etiaz ad vtrā patris interpellat p nobis· et tanqz verus dauid benedicit· z salutaris mysterij pascit alimentis.

Et diuisit vniuersis. Hec munera fideles accipiūt: qñdo vnus panis z vnū corpus multi i cbristo carnis suę sacrificium casti gantes· z seruitutī subiicientes sancti spiritus igne recoquunt· z fructus bonoz opm oleo misericordię pigauilimos cōpassione pruni feruere faciunt. At cōtra filia saul frustra cubiculuz regis ingressa nō fructificat: qz q̄ verbum dei aureten⁹ percipiunt· sine boni operis prole moriuntur.

Friram oleo simulam. Carnē a peccati sale scilicet mundissimam· ob hamanę salutis causam crucis sartagine tostam· oleo charitatis plenā· sic cū deus dilexit mundum· vt filiū vnigenituz daret· q̄ ex charitate passus est.

In die illo sc. ꝛc. Quia xp̄s ordinē doctorum i cnlmine ecclesiasticę dignitatis constituit. Asaph enī congregans interpretatur Asaph ergo z fratres eius sūt apli z apostolici viri ad congregandos fideles cōstituti· ꝺ q̄bus dicit· Cōstitues eos p·s·o·t· Modum aūt laudatōis quē ipe dauid composuit· scriptor hystorię inseruit dicēs: Cōfitemini domino ꝛc.

Cōfitemini dño et. Alleluia huic psalmo p̄tytulatum est· z fm hiero· neutri generis est. Allelu· laudate· ia· inuisibilē deuz significat· qꝺ est vnū de decem dei noībus· sicē in epla ad marcellam tradidit hieronimus.

benedixit populū in nomie domini· z diuisit vniuersis per singulos † ſ quam· quia vnus dominus· vna fides· vnum baptisma· vnus deus· z pater o·ſc.
a viro vsq̄ ad mulierem † tortam † ſ qui de celo descēdit z dat vitā mūdo. ‡ ſ vitula fagmati· igne passionis affati.
panis z ‡ parte assęcarnis bubulę z frixam oleo similam. Cōstituitq̄ coram arca domini de leuitis qui † ſ cor mundū cū pura cōuersatione exhibentes. ‡ ſ meditantes in lege dei sēm regulam fidei die ac nocte.
ministrarent· z recordarētur opę ſ predicatōe· tabularū· z opę.
rum eius: z glorificarent atq̄ laudarent dominū deū israel. ſ digne.
Asaph principem· z sēm eius zachariam Dozo iabibel z semiramoth z iehibel z mathathiam z eliab· et banaiam z obededom· z iehibel sup organa psalterij z lira·. Asaph aūt vt i cimbalis psonaret. Banaiam vero z azibel sacerdotes canere tuba iugiter coram arca fęderis domi. In illo die fecit dauid principez ad confitendum dño asaph z fratres eius. Confitemini dño· z inuocate nomen eius: notas facite in populis adinuentōnes eius. Cantate ei z psallite: z narrate oia mirabilia eius. Laudate nomē sanctū eius: lętetur cor quęrentiū dñm. Quęrite dñm z virtutem eius: quęrite faciem eius semp. Recordamini mirabiliū eius quę fecit: signoz illi⁹ z iudicioz ozis eius. Semen isrl̄ serui eius: filij iacob electi illius. Ipse dñs deus noster: i vniuersa terra iudicia eius. Recordamini i sempiternuz pacti eius: sermonis quem przcepit in mille generatōes Quē pepigit cū abraam: z iuramēti illius cum ysaac. Et constituit illud iacob i przceptū: z israel in pactum sempiternū· dicens: Tibi dabo terram chanaan: funiculū hęreditatis vestrę· Cum essēt pauci numero parui: z coloni eius. Et transierunt de gente in gentem: z de regno ad populū alteruz. Non dimisit quēquā calūniari eos: sed increpauit p eis reges. Nolite tangere xp̄os meos: z in prophetis meis nolite malignari. Cantate domino omnis terra: annunciate ex die in diē salutare ei⁹. Narrate i gentib⁹ gloziam eius: z in cunctis populis mirabilia eius. Quia magnus dñs z laudabilis nimis: z horribilis super omnes deos. Oīes enī dij populoz ydola: dominus aūt cęlos fecit. Confessio z magnificentia coram eo: fortitudo z gaudiuz i loco eius. Afferte dño familię populorum afferte domino gloziā et imperiū: date dño gloziaz nomini eius. Leuate sacrificiū et venite in cōspectu eius: et adorate dominū i decore sancto. Cōmoueatur a facie illius omnis terra: ipse enī fundauit orbē immobilem. Lętentur cęli et exultet terra: et dicāt i nationibus dominus regnauit. Tonet mare et plenitudo ei⁹: exultēt agri et omnia quę i eis sunt. Tunc laudabunt ligna saltus coram domino quia venit iudicare terrā. Confitemini domino quoniā bonus: qm̄ in ętернuz misericordia eius. Et dicite: salua nos de⁹ saluator noster et congrega nos· et erue de gētib⁹ vt confiteamur nomini sancto tuo et exultemus in carminibus tuis. Benedictus dñs deus israel ab ętерno vsq̄ in ętернū· et dicat oīs

Et dicat omis popul⁹ amē. Beatilis· ſ· qui adhuc ifidelis erat q̄ iste canebat qui trī xp̄hię virtute introductus ē vt amore vniuersitatis dicat.

amen amen .i. fiat fiat sicut hodie orantibus sacerdotibꝫ respondet amen. vt concordet in precibus pia sacerdotum intentio. ⁊ populi sana deuotio fm illud Amē amē dico vobis qꝫ si duo ex vobis consenserint sup terrā⁊ de omni re quācūqꝫ petierint fiet illis ⁊c.

¶ In excelso qđ erat in gabaon ⁊c Aliꝫ dicunt tabernaculum dei postꝫ filiꝫ isrl intrauerunt in terram chanaan primū fuisse in sylo. vnde ī nobe post in gabaon. tandē in syon. Aliꝫ locū esse ī hierusalem appellatū gabaon. ibiqꝫ dauid tabernaculuꝫ ⁊ arcam collocasse. Gabaon cī collis īterpretatur. Et celsum aūt locū dictuꝫ esse existimāt. p dignitate diuini cultꝰ. Sꝫ in libro locoꝝ legimus gabaō metropolim eē eugoꝝ in tribu beniamin: ⁊ nūc ostenditur villa eiusdē nomis in quarto miliario bethleē ad occidentē iuxta rama ⁊ ramon. vbi salomon hostiꝫ immolatis diuinā meruit oraculū. Fuit aūt sepata leuitis.

¶ Vt benediceret Beneratōni filioꝝ vacaret. alij p antifrasim benedictionē accipiūt. Domū aūt michol filiam saul quā increpabat dauid. qꝝ despexit cum saltantē coraꝝ arca dñi.

¶ Et ait nathan ⁊c Patet qꝫ ꝓphetie spūs non sp ꝓphetarū mentes irradiat. Vñ beleus. Dimitte eam qꝫ anima eius ī amaritudine est. ⁊ dñs celauit a me ⁊c. Nō diuīa dispensatōe fit. vt accipientes spīm inueniāt qđ ve veo fuit ⁊ amittētes quid de ipsis.

¶ Nō ędificabis Quia vir sanguinum es. Debet enī in se mūdus esse. qui alienā corrigere vult: vt terrena desideria fugiat. ⁊ tanto pspicacius fugiēda videat. quāto ipse hec p scientiā ⁊ vitā veri declinat. Supiectas sordes manꝰ detergere nō valeret. q̄ linum tenet. qđ iuxta antiquę trāslationis seriē. bene ad dauid ergaꝫ exteriora bella laborantē p significationē ⁊ diuina voce dr. Non tu ędificabis mihi templum: qa vir sanguinū es. Templum dñi ędificat. qui corrigendis. primoꝝ mentibꝰ vacat. Templū dei sumus. q̄ ad veraꝝ vitā et eius habitatōe pstituimur. Vnde tē pluꝫ dei sanctū est qđ estis vos. Vir sanguinum tēplū dei nō ędificat. Qui enī adhuc carnalibus icubat. ne cesse ē vt instruere primoꝝ mētes erubescat.

¶ Nec filii iniquitatis ⁊c. Hostes alienigenę p ēternalia tempoꝝ sicut olim pꝛius pax. modo bellū. Inueniunt⁹ tamē ibi plurima tpa pacis cūm salomon habuit. Sub aborh eī octuaginta anni pacis fuerūt. Absit ergo vt de salomone hec accipiant.

¶ Cunqꝫ impleueris ⁊c. suscita. se. ⁊c. Salomō aūt regnante patre regnare cpit. qđ nulli illoꝝ regū ptigit vt ipm nō eē appareat quē ꝓphia ista ꝑ signat. xp̄s vero verus pacificus post mortem dauid vere regnauit.

¶ Aug. Hāc. pmissionē q̄ putat in salomone ꝓpletam errat. Attendat qđ dictū ē. hic ędificabit mihi domū qa salomō nobile templuꝫ extruxit. ⁊ non attendit qđ dicit. fidelis erit domui eius ⁊c. Attēdit ergo salomonis domū plenā mulierib⁹ alienigenis colentibꝰ deos falsos. ⁊ ipm regem quondā sapientē ad eandē ydolatriam seductum. Nec audeat estimare deū. vel ꝑmendaciter dixisse. vel pmisisse. ⁊ talē salomonis domum nō placuisse. In xp̄o aūt q̄ factꝰ est et semie dauid fm carnem. videmꝰ ista ꝓpleta: non aliū quęrimus sic iudęi. Ipsi enī hūc filiū dauid promissuꝫ salomonē nō itelligūt sed eo q̄ promissus est declarato. aliū se spare dicunt. Pręcessit quidem aliqua imago rei futurę in salomone: q̄ tēpluꝫ ędificauit ⁊ fm nomē suum pacem habuit: ⁊ in exordio regni sui laudabilis fuit.

¶ Ędificabit mihi do. Domū. i. ecclesiā. domus dauid ꝓpter genus domū dei. ꝓpter templū dei de boibus factū nō de lapidib. vbi populus

populus amen. ⁊ hymnū deo. De reliquit itaqꝫ ibi coram arca fęderis dñi asaph ⁊ frēs ei⁹: vt ministrarēt in cōspectu arcę iugiter p singulos dies ⁊ vices suas. Porro obededom ⁊ fratres ei⁹ sexagintaocto. ⁊ obededom filiū idithun ⁊ osa constituit ianitores. Sadoch aūt sacerdotem ⁊ fratres illiuꝰ sacerdotes coraꝝ tabernaculo dñi in excelso qđ erat in gabaon: vt offerrent holocausta domino sup altare holocaustomatis iugiter mane ⁊ vespere: iuxta omnia quę scripta sunt in lege dñi quā pręcepit israeli. Et post cum heman ⁊ idithun ⁊ reliquos electos vnumquēqꝫ vocabulo suo ad confitendū domino: qm̄ in ęternum misericordia eius. Heman quoqꝫ ⁊ idithun canentes tuba: ⁊ quatientes cimbala ⁊ omnia musicoꝝ organa ad canendū dño. Filios aūt idithun fecit esse portarios. Reuersusqꝫ ē omnis populꝰ in domum suā ⁊ dauid. vt benediceret etiā domui suę.

C. XVII.

Cum aūt habitaret dauid in domo sua: dixit ad nathan ꝓphetā. Ecce ego habito in domo cedrina. arca aūt fęderis domini sub pellibus ē Et ait nathan ad dauid. Omnia q̄ in corde tuo sunt fac: dñs enim tecum est. Igitur nocte illa factus ē sermo dñi ad nathan dicens: Vade ⁊ loquere dauid seruo meo. hęc dicit dñs: Non ędificabis tu mihi domum ad habitandū. Neqꝫ enim mansi in domo ex eo tempore quo eduxi israel de terra ęgipti vsqꝫ ad hanc diem: sed fui semper mutans loca tabernaculi: ⁊ in tentorio. mata nullo iudicū sibi domū cedrinā ędificari iussit nens cum omni israel. Nunquid locutus sum saltem vni iudicū israel quibus pręceperaꝫ vt pascerent populum meū. ⁊ dixi: Quare non ędificasti mihi domum cedrinam? Nunc itaqꝫ sic loqueris ad seruum meum dauid: Hęc dicit dñs exercituum. Ego tuli te cum in pascuis sequereris gregeꝫ. vt esses dux populi mei israel. ⁊ fui tecū quocūqꝫ pergebas. ⁊ interfeci omēs inimicos tuos coram te. feciqꝫ tibi nomē grande: quasi vnius magnorū qui celebrantur in terra. Et dedi locum populo meo israel: plātabitq ⁊ habitabit i eo. ⁊ vltra nō ꝓmouebit. Nec filij iniquitatis atterēt eos sicut a pręcipio ex diebus quibus dedi iudices populo meo israel: ⁊ humiliaui inimicos tuos vniuersos. Annūcio tibi ergo qꝫ ędificaturus sit tibi dñs domum. Cunqꝫ impleueris dies tuos. vt vadas ad patres tuos: suscitabo semē tuum post te quod erit de filijs tuis. ⁊ stabiliam regnum eius. Ipse ędificabit mihi domum: ⁊ firmabo solium eius vsqꝫ in ęternum. Ego ero ei in patrē. et ipse erit mihi in filium. ⁊ misericordiam meā nō auferam ab eo. sicut

⁊ predicti populus amen. ⁊ hymnū deo.
cōsanguineos
sacerdotem ⁊ fratres illiuꝰ sacerdotes
de: quasi vnius magnorū qui celebrantur
abraam. ysaac. iacob. moysi. ⁊ iosue. quorum nomina famosa
⁊ de viris lapidibus
regni eius nō erit finis
⁊ dauid germen iustū

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

in ęternū habitet cum
vro ⁊ in vro · ⁊ nō⁹ cuꝫ
populo tō ꝑplo. Ideo
cū fini septuaginta dictum sit ꝑ narbā · ⁊ nō
iabit tibi dñs qm̄ tu
muꝫ ędificabis ipsi · po
stea ꝑ dauid dicitur:
Quoniaꝫ tu vus isrl
reuelasti aurē serui tui
dicēs: Domū ędificabo tibi. Hanc eni vo
lum ⁊ nos ędificam⁹
tene viuendo · ⁊ deus
iuuando. Vnde nisi
dñs ędificauit domuꝫ
in vanū laborauerunt
qui ędifi-eam.

¶ Et thronus ei⁹
erit fir. Hyperbolice
de filio ysai accipi ꝑt.
At vero ꝛps qui de se
mine dauid natus ē et
altat⁹ ē sup omnē pn̄
cipatū ⁊ ptātem ⁊ vir
tutem: cui pater dona
uit nomē qđ ē sup om
ne nomē · ut in nōie ihe
su omne genu flectat.

C. XVIII.
Et filias eius.
Minores ciuitates ad
metropolim ptinentes
quinq; enim erāt insig
nes ciuitates philisti
norum · azotus · gaza ·
ascalon · geth · ⁊ acha
ron. Quę qz in terra
promissionis erāt · ⁊ fu

abstuli ab eo qui ante te fuit. Et sta
tuam eum in domo mea · ⁊ regno
meo vsq; in sempiternū : ⁊ thron⁹
eius erit firmissimus in perpetuū
Juxta omia verba hęc · ⁊ iuxta vni
uersam visionē istam: sic locutus ē
nathan ad dauid. Cunq; venisset
rex dauid · ⁊ sedisset cor̄ā domino ·
dixit: Quis ego sum domie deus
⁊ quę dom⁹ mea: vt pgestares mi
bi talia : Sed ⁊ hoc parum visum
est in conspectu tuo. Ideoq; locu
tus es sup domum serui tui etiā in
futuruꝫ: ⁊ fecisti me spectabilē sup
omnes hoies domie deus meus.
Quid vltra addere pōt dauid: cuꝫ
ita glorificaueris seruū tuum · ⁊ co
gnoueris eum. Dñe ꝓpter famu
lum tuum iurta cor tuū fecisti om
nem magnificentiā hanc: ⁊ nota cē
voluisti vniuersa magnalia. Dñe
non est similis tui : ⁊ non est alius
deus absq; te ex omnib⁹ quos au
diuim⁹ auribus nostris. Quis eni
est alius vt populus tuus israel :
gens vna in terra ad quā perrexit
deus vt liberaret ⁊ faceret populū
sibi ⁊ magnitudine sua atq; terro
ribus eijceret gētes a facie ei⁹ quē
de ęgypto liberarat : Et posuisti
populum tuum isrl tibi in popu
lum vsq; in ęternū: ⁊ tu domine fa
ctus es deus eius. Nunc igit̄ dñe
sermo quē locutus es famulo tuo
⁊ sup domū eius confirmet in per
petuū · ⁊ fac sicut locutus es famu
lo tuo · permaneatq; ⁊ magnificet
nomē tuum vsq; in sempiternū · et
dicatur: dñs exercituū deus israel
⁊ domus dauid serui eius: perma

nens cum eo. Tu enim dñe deus meus reuelasti auriculam serui tui vt ędificarcs ei domū: ⁊ idcirco in uenit fiduciam vt oraret coram te Nunc ergo dñe tu es deus · ⁊ locu tus es ad seruū tuum tanta benefi cia: ⁊ cępisti benedicere domui ser ui · vt sit semp coram te. Te eni be nedicēte benedicta erit in ꝑpetuū.

C. XVIII.

Factum est aūt post hęc vt ꝑcuteret da uid philistiim ⁊ humiliaret eos · et tolleret geth ⁊ filias eius de manu philistiim: percuteretq; moab ⁊ fie rēt moabitę serui dauid offerētes ei munera. Eo tempe percussit da uid adadezer regē soba regionis emath · quando perrexit vt dilata ret imperium suū vsq; ad flumen eufraten. Cepit ergo dauid mille quadrigas eius ⁊ septē milia equi tum · ac viginti milia viroꝝ peditū Subneruauitq; omēs equos cur ruū exceptis centū quadrigis q̄s reseruauit sibi. Supuenit autē ⁊ syrus damascen⁹ · vt auxilium pręberet adadezer regi soba: ſꝫ ⁊ but⁹ percussit dauid vigintiduo milia vi rorum. Et posuit milites in dama sco · vt syria quoq; seruiret sibi · et offerret munera. Adiuuitq; cū do min⁹ in cūctis ad q̄ profectat. Tulit quoq; dauid pharetras aureas q̄s habuerāt serui adadezer : ⁊ attulit eas in hierusalē. Nec non ⁊ de the bath ⁊ chun vrbib⁹ adadezer gris plurimū: de quo fecit salomon ma re ęneū ⁊ columnas ⁊ vasa ęnea.

alias corā
cordis interioris
progenię ſ. multiplicādo · ideo dedisti ei fiduci am loquedi de te ⁊ gloriā tuam ꝑdicare
a potestate diaboli
acceptabilē
miraculis
al-nationes
spūali
chusitanus
hō factus
de Christo aūt dicit adorabunt eū omnes reges terre.
ciuitatē syrie ptinentē ad emath in metropolim q̄ ⁊ epiphania · q; aūt dauid syriā vastauerit ioseph⁹ ostendit.

lijs israel ꝙ patre ei⁹ sed ab eis vsq; ad tu uid minie possesse imo ſqre cogebant ipſi sibi seruire. Dauid aūt hu miliauit eas ⁊ fecit tri butarias. Hę quinq; ciuitates · quinq; sen sus corporis significāt q; regnāte in nobis ve tustate · varijs tormen tis nos affligunt. Sꝫ cū vr⁹ dauid regnat in nobis fiunt tributa rij: ⁊ caro cogitur seruī re spiritui.

¶ Adadezer. Qui interpretatur decoꝝ auriliū · rex soba qui i terpretatur incensa vel puertens signat geni litatis vicia naturali feruore accensa · cōtra quē christus ꝓficiscit et vincit gladio ipsius q̄s est verbum dei.

¶ Subneruauit q̄ omes. Subner uat christus repugnā tem sibi superbia mūdi altitudinē humane sa pientię · q̄d tamē ꝓfec tunum ⁊ aptū ꝓdica tioni reperit referat sibi.

¶ In damasco. Damascus nobilis ci uitas ꝓuincie sangui nis ꝓculū interpretat Syria sublimis vel bu mecta. Hentilitas enī ꝓius libidine fluida ⁊ spū supba sanguinem humanū sitiebat: nūc baptismate christi mū data ꝓfectu virtū exaltata sanguis eius poculū desiderat.

¶ Pharetras ⁊c. Dogmata gentilium quib⁹ vsq; ad ꝓsentē ꝙs ydo la les ꝓtinent ꝙs ꝓfe ctilitate abstulit · vi le uitium ecclesię ꝓuenit ꝓsunt enī ad expugna tionē errorū ⁊ ꝓmul gationē veritatis.

¶ Salomon ⁊c. Quia ergo rex noster pacificus virtutē do ctrīnis de humilitate euersę gentilitatis ad emūdandā grauā ba ptismi ⁊ firmamentū fi dei ꝑ ędificationem ꝓ dogmatis in ipsa eccle uertit. Thebath enī interpretat̄ ꝓulus ve nit · ⁊ chun pulcritudo Qui enim pulchrum ꝛc agnoscit · pulcher ⁊ spe ciosus in decore virtu tum efficit.

¶ In valle salinarum. In regū ita scriptū est. fecit sibi dauid nomen cū reuerteretur capta syria in valle salinarum. cesis decem octo millib⁹ qz. s. ceredit sibi fornicem triūphalem. fecit etiā sibi nomē qz victa syria damasci z syria sobal alterum exercitū dicit.

¶ Decem et octo millia. In q̄busdaz cōt codicibus inuenit dauid nō vigintiocto milia in valle salinarū occidisse. qđ vicio scriptorū factū est. Joab vero duodecim milia pstrauit sicut in titulo lviij. ps. scribitur. hic aūt decem z octo abyssai interfecisse p̄hibetur ꝑ p dignitate regia ascripta ē dauid victoria. Et qz xp̄us eraminis sui districtōe i his q̄ de eo prava sentiunt stulticiā inmoderati saporis cerīguit. Unde qui vertit linguā suā incidit in malū.

¶ Achimelech. Id est frater me⁹ rex. qui in regū abimelech. i. pater meus rex ecclesiē sacerdotes instruit: ut q̄ p ordinē dignitatis patris tenent locū ꝓr bōitatē fratres censeantur nō dominentur in clero.

¶ Pheleti. Admirabiles vel vinificatores. quos quidā dicāt fuisse septuagīta iudices moze eoz q̄s moyse dño ꝓcipiente in xerēmo elegit. Alij dicunt cerethęos ad hoc dputatos. vt reos punirēt phelethęos vere vt innocentes defenderent

¶ Pozro filii dauid. Filij dauid. id ē xp̄i sunt fideles. quos ei sancta parit ecclesia qui sunt genus electū regale sacerdotiū. p̄mi ad manū regis. qz bonis operib⁹ merēt sibi regnū cęli. tanto deo vicinio⁹ quāto sanctiores

¶ Anon. qui interp̄tatur doloz eoz. significat dyabolū. q̄ āmonitoz. i. demonum rector esse videt. pp̄li scz mercenarios. z in angustia pstituti. bicradit diminutam barbam nuncio rum dauid ꝓdicatoz

Qđ cum audisset thou rex emath pcussi sse. videlicet dauid omnē exercitū adadezer regis soba: misit aduram filiū suum ad regē dauid: vt postularet ab eo pacem. z cōgratularetur ei eo q̄ expugnasset z percussisset adadezer. Aduersarius q̄p † ſ scribtus oēs quos de gentibus vocat alios sen pe erat thou rex adadezer. † Sed z ſu prędatoꝛ. alios eloquentia splendidos. alios predicatione sonoros sanctitate domino ut in ta oīnia vasa aurea z argētea z enea bernaculo eius fideliter seruiant. ſuel cum consecrauit dauid rex domino. et ſ uel to. ſ uel ro. argentū z aurum q̄ tulerat rex ex vniuersis gentibus: tam de ydumęa et moab z filijs ammon q̄ de philistijm et amelech. Abisai vero ſ sicut air fortissimus. filius saruię pcussit edom in valle salinarū decem z octo milia. z constituit in edom p̄sidiū: vt seruiret ydumęa dauid. Saluauitq̄ dñs dauid in cunctis ad q̄ perrexerat. Regnauit ergo dauid super vniuersum israel et faciebat iudiciū atq̄ iusticiam cuncto populo suo. Pozro ioab filius saruię erat sup exercitū: et iosaphat filius abiluth † ſ acōmentarius. i. cōmemoratores fuerunt qui causas annotatas regi ad memoriam reducebant † acōmentarius. Sadoch aūt filius † ſ frater meus rex. ſ qui in regū abimelech. i. pater meus rex. achitob z † achielech filius abiathar † ſ qui in regū saraia. interpretatur aūt iusa gaudium. sarata pricipes domini. sacerdotes: et † iusa scriba. Banani as quoq̄ filius ioiade super legio ſ exterminatores. † ſ in regū legit uel scribes cerethi et pheleti. † Pozro filij ptū est. qz filii dauid sacerdotes erant. ſz et hic primi et illic sacerdotes dicūtur ꝓpter nobilitatem et priozatum. dauid primi. ad manum regis.

.C. .XIX.

HEcidit aūt ut † ſ quē primū expugnauit saul i de sensione iabes galiad. z qz inimi mozeretur † naas rex filius saul erat dauid gratias pstabat quando ad se veniebat. rum ammon: z regnaret anon filius eius pro eo. Dixitq̄ dauid: Faciā misericozdiā cum anon filio naas

Pręstitit eni pater eius michi misericozdiā. Misitq̄ dauid nūcios ad consolandū eum super mozte patris sui. Qui cū peruenissent in terram filioz ammon vt cōsolarētur anon. Dixerūtq̄ principes filioz ammon ad anon: Tu forsitā putas q̄ dauid honoris causa in patrem tuū miserit qui consolarentur te: nec aduertis. q̄ vt explorent et inuestigent et scrutent terrā tuā venerint ad te serui eius. Igit anon pueros dauid decalauit et † ſ In regum scriptum est q̄ rasit dimidiam par rasit. † Et pręscidit tunicas eoz ā tem barbe eoꝝ. z pręscidit vestes medias vsq̄ natib⁹ vsq̄ ad pedes: z dimisit eos ad nates. sed nōdum diuersum: quia quod hic d Qui cū abiissent et hoc nūciassent dauid: misit in occursū eoz. Erant eni cōsumeliam sustinuerunt et ꝓcepit vt manerent in iericho donec crescerz barba z capilli eorū et tunc reuerterētur. Uidētes aūt filij āmon q̄ iniuriam fecissent dauid. tam anon q̄ reliqu⁹ populus. miserunt mille talenta argenti. vt ꝓducerent sibi de mesopotāmia et de syria maacha et de soba currus et equites. Condurerūtq̄ triginta duo milia curruū: et regē maacha cū populo eius. Qui cū venissent castrametati sūt e regiōe medaba. Filij quoq̄ ammon ꝓgregati sunt de vrbibus suis. venerunt ad bellum. Quod cū audisset dauid: misit ioab et omnē exercitū virozum fortiū. Egressiq̄ filij ammon direxerunt aciem iuxta portam ciuitatis. Reges aūt qui ad auxiliū eius venerant: sepatim in agro steterūt Igitur ioab intelligēs bellum ex

Sermonē vel cōuersationē maculādo. pręcidit tunicas vsq̄ ad genua vel inguina. cum turpia facta q̄ persuaserat i ocul⁹ hoīm reuelat. bi sedēt in iericho donec crescant barbe eoꝝ opprobriū. s. z ignominia alioꝝ. z effecti anathema oīm donec per bonū studium barbaꝝ. i. fructū spēs renascātur vt p̄sentia regis sui digni habeantur. cuius vultus ē super faciētes mala. vt perdat de terra memoriam eorum.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

aduerso et post tergum ꝓtra se fieri
elegit viros fortissimos de vniuer
so israel: et perrexit contra syrum.
Reliquã autẽ partẽ populi dedit
sub manu abysai fratris sui: et per
rexerũt ꝓtra filios ammon. Dixit
q̃. Si vicerit me syr⁹: auxilio eris
michi. Sin autẽ superauerint te filij
ammon: ero tibi in ꝑsidiũ. Cõfor
tare: et agamus viriliter ꝑ populo
nostro: et pro vrbibus dei nostri.
Dominus aũt qđ in cõspectu suo
est bonũ faciat. Perrexitq3 ioab
et populus qui cum eo erat cõtra
syrum ad prelium: et fugauit eos.
Porro filij ammon videtes q̃ fu
gisset syrus: ipi quoq3 fugerũt aby
sai fratrem eius: et ingressi sũt ciui
tatem. Reuersusq3 est etiã ioab in
hierusalem. Videns autẽ syrus q̃
cecidisset coram israel: misit nũcios
et adduxit syrũ qui erat trans flu
uium. Sophat aũt princeps mili
tię adadezer erat dux eor. Qđ cũ
nunciatũ esset dauid: congregauit
vniuersum israel: et transiuit iorda
nẽ: irruitq3 in eos: et direxit ex ad
uerso aciẽ illis ꝓtra pugnantibus.
Fugit aũt syr⁹ israel. Et interfecit
dauid de syris septẽ milia curruũ
et quadraginta milia peditũ: et so
phat exercitus principẽ. Videtes
aũt serui adadezer ab israel se esse
superatos: ad dauid transfugerũt:
et seruierũt ei. Noluitq3 vltra syria
auxilium prębere filijs ammon.

C XX.

¶ Cõgregauit ioab exer. Joab bellũ inchoauit: dauid perfecit. Xps enim bellum agit cũ ꝓdicatorũ ordo cõtra mundi potentes scutũ fidei opponit: ꝙ finis certaminis ꝓtrũ phus ad xpm refertur qui operatur in nobis velle ꝓ perficere. Qui coronã quã dyabolo abstulit sibi aptauit: fideles: ꝙ quasi coronam ambiunt. Vnde benedices coronę anni benignitatis tuę.

¶ Coronã fecitq3 sibi dia: quia consẽcrando purgauit scdm legem. Traduntur autem hebrei (qz illicitũ erat homi indęo de ydolis aliquid auri vel argenti accipere: qz ler ydolatriam vetat) ethai ethęum (q̃ de philistęis ad dauid venerat) coronaꝝ de capite mel

C XX.

Factum est aũt ¶ in hebreo
Post anni circulũ eo tem
quo reges ad bella procedere
pore quo solent reges ad bella pro
cedere: congregauit ioab exercitum et robur militię: ꝙ vastauit ter
ram filiorum ammon. Perrexitq3
¶ ciuitas regni ammon que nunc philadelphia dr̃ interpretatur aũt rabbath multi: qz multi venẽt ab oriente et occidente: et recũbent cum abraam
et obsedit ¶ rabbath. Porro dauid
ysaac et iacob in regno eorum.
manebat in hierusalẽ quãdo ioab
percussit rabbath: et destruxit eaz
¶ ydoli qđ interpretatur rex eorũ.
Tulit aũt dauid coronã ¶ melchon
de capite eius: ꝙ inuenit in ea auri
pondo talentum: ꝙ pręciosissimaz
gẽmaz: fecitq3 sibi inde dyadema.
¶ i. spolia.
Manubias quoq3 vrbis plimas
tulit: populũ aũt qui erat in ea edu
xit: ꝙ fecit super eos tribulos ꝙ tra
has et ferrata carpęta transire: ita
vt dissecarenť et ꝓtererenť. Sic fe
cit dauid cunctis vrbibus filiorũ
ammon: et reuersus ẽ cũ oi populo
suo in hierusalem. Post hęc initũ
¶ in regum gob id ẽ locus vel locusta gazer aũt ordinatio. qz sicut locuste herbam ita filii araphe delebant filos israel.
est bellum in ¶ gazer aduersus phi
¶ qui apud iosephum sabuch ethęus dicitur.
listęos: in quo percussit ¶ sobochai
¶ in regũ de stirpe araphe qz filiũ erãt orphe
vsathithes saphai ꝺ genere ¶ rapha
nurus noemi de terra moab.
im: ꝙ humiliauit eos. Aliud bellũ
quoq3 gestũ est aduersus philistę
os: in quo percussit adeodatus filiꝰ
saltus bethleemites fratrem goli
ath gethęi: cuius hastę lignũ erat
quasi liciatorii texentiũ. Sz ꝙ ali
ud bellũ accidit in geth: in quo fu
it bõ longissimꝰ bñs digitos senos
id est: simul vigintiquattuor: q̃ et
ipse de rapha ¶ fuerat stirpe gene
ratus: hic blasphemauit israel: ꝙ p
cussit eũ ionathan filiꝰ samaa fra
tris dauid. Hi sunt filij raphaim
in geth qui ceciderunt in manu da
uid et seruorum eius:

C. XX.

rhon rapuisse ꝙ vtẽsilia
ret indęo de manu ho
minis capę qđ ꝙ capte ydoli non licebat.

¶ Bellum. Notandum ꝙ in palęstina bella dauid principaliter legũtur. In regum quattuor. Ibi enim ipsius bella ẽ: vbi dauid contra philistęos pręliante ꝛebidenob: qui fuit de genere araphe cuius hasta. ccc. vncias appẽdebat ꝙ accinctus erat ense nouo: misus est penitere dauid: propsidio fuit ei abysai filius saruię: et percussit philistęum interfecit. Hi: ꝙ tres sũt distinguendi tempore ꝓteriti: presens: ꝙ futuri: ꝙ quattuor vicissitudines: vestitus: autumnus: hyems. Et bellum christi omni tẽpore nec ꝓtra visibiles vel invisibiles hostes agitur intestinis suis: ꝙ trinũ baptismo ꝛebellibus. Vnde. In deo faciemus virtutes: q̃ ipse ad nichilũ deducet tribulantes nos.

¶ Sed et aliud bellũ ac. in gezer. In regum ita tertium fuit in gob contra philistęos: in quo pręsse adeodatus filius saltus polumitan⁹ bethlemites goliad gethęum ẽ. Gob lacus interpretatur qz sicut lacũ leonum misit se dauid contra goliã: q̃ ẽ a deodatus id ẽ in regnum electus filius saltus: in quo oues pascebat: polumitarius: quia de genere beseleel fuit mater ei⁹ bethleẽites: qz bethleẽ in q̃ panis cũ nathanaele nota est. Vnde locus vom⁹ panis vocat⁹ est. Qui adeodatus ipse dauid sit. patet vbi dr̃: Hi nati sunt ꝺ arapha in geth: ꝙ ceciderũt manu dauid et seruoꝝ ei⁹. Hebrei vero arapham matigigantiũ orphã nati noemi arbitrantur.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Consumerit qui satan contra israel: et incitauit dauid vt numeraret israel. Dixitq; dauid ad ioab et ad principes populi: Ite et numerate israel a bersabee vsq; dan: et afferte mihi numerum vt sciam. Responditq; ioab: Augeat dñs populum suum centu pluz q̄ sunt. Nōne domine mi rex omnes serui tui sunt? Quare hoc querit dñs me⁹ qđ i peccatū reputetur israel? sed sermo regis magis p̄ualuit. Egressusq; est ioab et circumiuit vniuersum israel: et reuersus ē hierusalē. Deditq; dauid numerū eoz̄ quos circūierat: et inuentus est omnis numerus israel mille milia: et centum milia virorū educentiū gladiz. De iuda autez quadrigenta septuaginta milia bellatorum. Nā leui et beniamin nō numerauit. eo q̄ inuitus exequeretur regis imperium. Displicuit aūt deo qđ i ussum erat: et percussit israel. Dixitq; dauid ad deum. Peccaui nimis vt hoc faceres. Obsecro auferiniquitatem serui tui: q̄ insipiēter egi. Et locutus est dñs ad gad videntem dauid dicēs: Vade et loquere ad dauid et dic ei. Hec dicit dominus. Trium tibi optionē do: vnū qđ volueris elige et faciā tibi. Cūq; venisset gad ad dauid: dixit ei: Hec dicit dñs: Elige qđ volueris: aut tribus annis pestilentiam aut tribus mēsibus fugere te hostes tuos: et gladiū eoz̄ nō posse euadere. Aut tribus diebus gladium dñi et mortē versari in terra: et angelū domini interficere i vniuersis finibus israel. Nūc igitur vide qđ respondeā ei qui misit me. Et dixit dauid ad gad. Ex omni pte me angustię p̄munt. Sed melius ē mihi vt incidam i manus domini: q̄ multę sunt miserationes eius: q̄ in manus hoim. Misit ergo dominus pestilētiaz i israel: et ceciderūt ex israel septuaginta milia virorum. Misit quoq; āgelū i hierlim vt ꝑcuteret eā. Cūq; ꝑcuteret: vidit dñs et miserē ē sup̄ magnitudine mali et ip̄auit āgelo q̄ ꝑcutiebat: sufficit: tā cesset manꝰ tua. Porro āgelꝰ dñi stabat iuxta aream ornan iebusei. Leuāsq; dauid oculos suos: vidit āgelū dñi stantē iter celū et terrā. et euaginatū gladiū i manu eiꝰ et versū cōtra hierusalē: et ceciderūt tā ip se q̄ maiores natu vestiti cilicijs pꝛoni i terrā. Dixitq; dauid ad deū Nōne ego sū qui iussi vt numerarer populus? Ego q̄ peccaui: ego q̄ malū feci: iste grex quid cōmeruit? Dñe deus meus vertat obsecro manus tua i me et i domū patris mei: populus aūt tuus nō ꝑeuciat. Angelus aūt domini pꝛeceꝑit gad vt diceret dauid: vt ascēderet erigeret q̄ altare dño deo i area ornā iebusei. ascendit dauid ergo iuxta sermonem gad: quē locutus ei fuerat in monte dñi. Porro ornan cum suspexisset et vidisset angelum: quatuoz q̄ filij eius cū eo: absconderunt se. Nā eo tempore terebat i area triticum. Igitur cum veniret dauid ad ornan: conspexit eum

Et inuentus est omnis nu. ii. mille milia. In regum ita. Quinquaginta milia sunt ō israel octingenta milia virorū fortiū: et ō iuda quinquagīta milia pugnatorū. Asserūt autē hebrei hūc numerū ab ioab inuētū ē. sed scripturam voluisse ostendere nisi quātum i samuelis libris scribitur: in quo tm̄ cedi suspitentes ꝓtinentur.

Et ꝑcussit israel. Monē q̄ primum cā peccati venit. Si populo grassata est: quia sepe ꝓ malo gregis de linquit vita pastoris. Tamore elatus dauid ꝑ dinumeratione peccauit: et populus penaz suscepit: q̄ sc̄m merita plebis disponunt corda rectoꝝ. Justus vo iudex et ipsoꝝ animaduersione corripuit peccantis vicium: et quoz cā peccauit. Sz q̄ voluntate sua superbis a culpa alienꝰ nō fuit: vindictā culpe suscepit. Ira em̄ q̄ corpaliter populū ꝑcutit rectoꝝ cordis dolore ꝑcussit.

Peccaui nimis. In regū ita. Peccaui valde i ꝑ facto. Sed hoc: dñe: vt trāsferas iniquitatē serui tui: q̄ stulte egi. In quo nō tandē ē: q̄ dauid numerando populus offendit: q̄ legis p̄cepta non obseruauit. In libro em̄ numerorum p̄cipit dñs moysi. Tolle summā filioꝝ israel ꝑ cognatōes suas: q̄d quid seruꝰ ē masculini a vicesimo anno et supra ꝛc. Quia vero dauid generaliter omnes iussit numerari incurrit indignatoz dei. In codo quoq; ait dñs moysi. Nō tuleris summā filiorum israel inire numerum: dabunt singuli pcium dño ꝑ aīabus suis ꝛc. hoc oblitus facere dauid deuz offendit.

Et dixit dauid. Si famē eligeret contra alios facere vindictā: q̄ hūs multa frumēta iopiā cū alijs nō pateret. Si vinci ab hostibus per tres mēses eligeret: dñs ipe circa se viros fortissimos nihil metueret cū ceteris neci subiaceret. Cōmunez ergo sibi et alijs passionē elegit: in qua timor oīm̄ dubiꝰ ēt equalis.

Septuaginta milia virorū. Capita tm̄ plebis et seniores numerati sunt. Ceterū ō oīm̄ populo tot milia ītersecta hebrei affirmāt: quot militū numerus in paralipomenon scriptus numeraꝝ q̄ in regū ē excedit. Aiūt em̄ q̄ in pal: et remanserant et qui interfecti sunt numerati sunt. In regum vero tantū modo viui.

Extrueretq; altare. Hū dauid cum dñm placare vellet altare iubet i area arei mē: vel hornē: cōstrue re: quia non placatur deus ab homīe: nisi in area cordis per lumē rectē fidei et vere vilctōnis cōstituat illi altare humilitatis: i quo offerat sacrificium laudis.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

bomā ⁊ processit ei obuiā ō area: ⁊ adorauit illum pronus in terrā. Dixitq; ei dauid: Da mihi locum areę tuę vt ędificem in ea altare dō mino ita vt quantum valet argen ti accipias: ⁊ cessēt plaga a populo. Dixit aūt bozman ad dauid: Tolle ⁊ faciat dñs meus rex qcūq; ei placet. Sed et boues do in holo causta ⁊ tribulas in ligna ⁊ tritī cum in sacrificiū: omnia libens p̄ beo. Dixitq; ei rex dauid. Nequa q̄ ita fiet: sed argentum dabo quā tus valet. Neq; eī tibi auferre de beo ⁊ sic offerre domino holocau sta gratuita Dedit ergo dauid boz man pro loco siclos auri iustissimi ponderis sexcētos: ⁊ ędificauit ibi altare domino: obtulitq; holocau sta ⁊ pacifica ⁊ inuocauit dñm: et † ℣ sub moyse dauid salomone ⁊ belia super altā re descendit ignis de celo sub manue aūt angelus exaudiuit eum in ligne ō cęlo sup de petra flamā eduxit.
altare holocausti. Pręcepitq; do minus angelo: et puertit gladiū su um in vaginam. Protinꝰ ergo da uid videns q̄ exaudisset eum dñs i area bozman iebusei: immolauit ibi victimas. Tabernaculū autem domini qō fecerat moyses i deserto ⁊ altare holocaustoꝝ ea tēpestate † ℣ sicut preceptū ē in lege. sed spaciū illuc eundi erat i excelso gabaon: ⁊ nō p̄ręua nō habuit vel fortitā i mētē ei non occurrit.
luit dauid ire ad altare vt ibi obse craret dominū. Timio eī fuerat † ℣ plagam mortis illatā ministerio angeli. sicut in timore pēriꝰ videns gladium āgeli
domini. ℣ C. XXII. ℣ empto factum est.

C. XXII.

¶ Dedit ergo da uid ⁊c. In regum ita. Emit ergo dauid are am ⁊ boues argēti si clis quinquagīta. Ūn autumant hebrei boues argēti siclis quin quaginta. Aream ve ro sexcētis aureis esse ēpti. Alq; aūt estimāt areā emptā quinquagī ta siclis exprimere lo cus altaris vbi holo causta obtulit. aream vero emptā sexcētis si clis cē locū totius tem pli qō postea salomō ędificauit ⁊ atria eius

¶ Ut cōgregarē tur oēs proselitī et consti. De ęcle sia christi artifices do mus suę elegit qui ī cō ditos mozes boim do larent et polirent vt ī ędificatōe spūali ꝑ di

C. XXII.

Dixitq; dauid Hęc ē domus dei: ⁊ hoc ℣ hunc putauit eē locum in quo abraam pro filio arietem immolauit.
altare in holocaustū isrl. Et pręce pit vt congregarentur oēs prose liti de terra israel: ⁊ cōstituit ex his lat homos ad cędendos lapides ⁊ poliendos: vt ędificaretur domus ℣ vel ⁊ et.
domini. Ferꝝ quoq; plūmū ad cla ues ianuaꝝ ⁊ ad cōmissuras atq; iūcturas p̄parauit dauid: ⁊ eris pō dꝰ inumerabile. Ligna quoq; ce drina nō poterāt estimari: ꝙ sidonij ⁊ tirij ꝓportauerāt ad dauid. Et di xit dauid. Salomō filiꝰ meus puer puulꝰ ē ⁊ delicatus. Domus aūt quā ędificare volo domio tal esse debz vt in cunctis regionibus noīetur. Pręparabo ergo ei necessaria. Et ob hanc causam ante mortē suam omnes p̄parauit impensas. Uoca uitq; salomonē filium suum ⁊ p̄ce pit vt ędificarz domū domino ꝺo israel. Dixitq; dauid ad salomonē Fili mi voluntatis meę fuit vt ędi ficarē domum nomini domini dei mei. sed factus est ad me sermo do mini dicens: Multum sanguinez effudisti ⁊ plurima bella bellasti. non poteris ędificare domū nomi meo. tanto effuso sanguine coram
me. ℣ christus. Filius qui nascetur tibi erit vir ℣ de semine tuo.
quietissimus. Faciam eī eum req escere ab oibus inimicis suis per † ℣ erit in diebus eius iusticia et h.p.
circumitum: ⁊ ob hanc causaz † pa ℣ ipse eī ē pax nostra.
cificus vocabitur: ⁊ pacē ⁊ ocium dabo i israel cūctis diebus eius. ℣ ecclesiam.
Ipse ędificabit domū nomi meo: ℣ ipse inuocabit me pater meus tu es ego primo ⁊ ipse erit mihi i filiū. et ego ero ei i genitū. posā illum.
patrem: firmaboq; solium regni eius super israel i ęternum. Nunc ergo fili mi sit domiꝰ tecū: ⁊ pspa re ⁊ ędifica domū domino ꝺo tuo sicut locutus est de te. Det quoq;

uersas iūcturas fidei ⁊ charitatis sibi cōueni rent. Unde. Propt hoc delauī ꝑphetis ⁊c. p. i. r. o. m. nē.

¶ Ferrum. Fidei firmitatem sacris do gmatibus ostendit: vt itrātes in ecclesiā timo ris aculeis cōfigerent: ⁊ sic p̄ dilectōis ⁊ socie tatis fidē mutuo nexe rentur. Usi. Cōfige ti more t. c. m. Et alibi. Hierusalem quę edi fi. ca. p. ē. i. nē.

¶ Eris. Lectōes sa cras ⁊ cātica spūalia q̄ sancti patres ad in structiōnē eccłe christo vero pacifico pręparā runt.

¶ Cedrina ligna Uiros virtutibus di tos quos ad exēplum istruxerūt. vel scripture ris suis iseruerunt.

¶ Sidonii et tirii Quia p̄dicatores q̄ de gētib⁹ electi sunt tā les viri ad notitiaz ec clesie pucuerūt.

¶ Paruulus est et delicatus. Ꝓ veteri testamō obscu ra fuit notitia ścarna tōnis xpi. parum quo qz numerus fideliū q̄ sunt mēbra xpi.

¶ Pręparauit im pensas. Moyses ī pensas domus dñi ꝓ parauit dicens. Oīs quid dñs deus tuꝰ pe tit a te nisi vt timeas dñm deū tuū ⁊ ābules ī vijs eius ⁊ c. ⁊ alia si milibus.

¶ Multū sangui nē fudisti. Signifi cat iudeos ꝓpter car nalē legis obseruātī ā ⁊ sanguinolenta opa ñ posse spūale ędificiū dño pręparare. Ubi qz pollutas manꝰ ha bebāt sanguie christi et prophetarū. Unde Hierusalē quę occidis ꝑphetas ⁊ lapidas eos q̄ ad te missi sunt ⁊c.

tibi dñs prudentiã ⁊ sensum·vt regere possis israel:⁊ custodire legẽ domini dei tui. Tũc eni proficere poteris si custodieris mandata et iudicia:quę pręcepit dñs moysi vt doceret israel. Confortare viriliter age:ne timeas neq; paueas. Ecce † ꝯ pauptatem legalis littere significat-lex enī hab. nis vmbrā futuroꝝ nubil ad pfectum adducit. ego in ꝯpaup:rticula mea ꝑpara ui impensas domus dñi. Auri ta/ † ꝯ in pfectis numeris perfectio designatur. lenta ꝯcentum milia·⁊ argẽti mille † ꝯ qz diuinoꝝ testimoniorum firmitas ineffabilis ẽ-pudet celum ⁊ terra transibunt verba autem milia talentoꝝ. † Eris vero et fermea non transibunt. ri non est pondus: vi ncitur enim ꝯ mente elatos. numerus magnitudine. Ligna et ꝯ auric a lapideos. lapides pręparaui:ad vniuersa impendia. Habes quoq; plurimos artifices·lathomos ⁊ cemẽtarios artificesq; lignorũ·et omniũ artiũ ad faciendũ opus prudẽtissimos· in auro ⁊ argento ære ⁊ ferro:cuius non est numerus. Surge igitur et fac:⁊ erit dñs tecũ. Pręcepit quoq; dauid cunctis principibus israł vt adiuuarent salomonẽ filiũ suũ· Cernitis inquiens q dñs de⁹ vester vobiscũ sit·⁊ dederit vobis requiem per circũitum·et tradiderit omnes in manu vestra: ⁊ subiecta sit terra coꝝ dño ⁊ coram populo eius. Prębete igitur corda vestra ꝯ vel nus. ꝯ vel tras. ꝯ alias vt· ⁊ animas vestras:⁊ quęratis dñm deũ vestrum·Et consurgite ⁊ ędifi ꝯ templũ domum sanctũ est· qđ estis vos. cate sanctuarium dño deo: vt itro ducatur arca fęderis domi ⁊ vasa dño consecrata in domũ quę ędificatur nomini domini.

C. .XXIII.

IGitur dauid senex ⁊ plenus dierum constituit salomonẽ filium suũ su/ † ꝯ singuli ordines diuersoꝝ officiorum ad christi cõgregantur officium. per israel. Et ꝯcõgregauit oẽs principes israel:et sacerdotes atq; leuitas. Numerati sunt leuitę a vigiti annis et supra:et inuẽta sunt trigintaocto milia viroꝝ. Ex his electi sunt et distributi in ministerũ domus domini vigiti quattuor milia. Prępositoꝝ aũt et iudicũ sex mi/ † ꝯ qui et ianitoris vel psalte officium digne vult lia. Portro quattuor milia† ianitores·⁊ totidẽ psaltes canẽtes dño in organis quę fecerat ad canẽdũ Et distribuit eos dauid ꝑ vices filiozum leui: Gerson videlicet ⁊ caath ⁊ merari. Filij gerson ⁊ leedan ⁊ semei. Filij leedan principes iehibel ⁊ zetham ⁊ iobel tres. Filij semei salomith oziel ⁊ aran. Tres isti principes·familiarum leedan. Portro filij semei· leeth·et ziza et iaus·⁊ baria. Isti filij semei quattuor. Erat autẽ leeth prior· ziza secundus. Portro iaus ⁊ baria non habuerũt plurimos filios:⁊ idcirco in vna familia vnaq; domo cõputati sunt. Filij caath amrã ⁊ ysaar hebron ⁊ oziel quattuor. Filij ꝯ christus. † ꝯ accẽdens per semetipsũ ad deũ semp veniẽs vt interpellat pro nobis. amrã aaron et moyses. † Separatus ꝯ christus. ꝯ qz solus sine peccato. ⁊ ꝯ quia penetrauit celos. ꝯ membra christi. ꝗ ẽ aarõ vt ministraret in † sanctasanctoꝝ ipse ⁊ filij eius in sempiternũ † ꝯ oratiõis·ꝯ vnde:dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. ⁊ adoleret† incensum dño sẽm ritum suũ:ac benediceret nomini eius † ꝯ qz plures de prioꝝ populo ad ecclesiasticum pertinent sacerdotum. in sempiternũ. † Moysi quoq; hominis dei filij annumerati sunt i tribu leui. Filij quoq; moysi gersan et eliezer. Filij gersan sububel primus. Fuerunt aũt filij eliezer: roobia primus:et nõ erant eliezer filij alij. Portro filij roobia multi/

Numerati sũt leuitę. Qui ministerio domini fungũtur fidẽ sanctę trinitatis ⁊ mandatoꝝ implerionẽ seruare debent. Qui inuẽta sunt triginta octo milia viroꝝ. Quisquis enim sana fide et recto ope vsq; ad finem vo seruit·⁊ ad resurrectõis gratiaꝝ ⁊ beatitudinẽ eternaꝝ ꝯ in octonario signantur pueniet.

Viginti quattuoꝝ milia. Quia veri ministri ecclę debẽt instare·⁊ a via iusticie nõ declinare. Nam viginti quattuor horis totus per circulum orbis illustratur: et tenebrarum umbra pellitur. Vnde septuaginta duo discipuli ad ꝓdicandũ missi·quia fides sanctę trinitatis cũ opibus suis ad iusticiaꝝ sufficit· ter ei viceni ⁊ quater terni septuaginta duo fiunt Quo numero linguarũ diuersitas ⁊ librorũ veteris ꝙ·series cõprehenditur.

Prepositoruꝫ aũt et iu. Quia nemo huius ordis dignitatem appetere debet· nisi qui pfectioni ⁊ doctrinę suadz. Senario enim numero mundus factus ẽ· ⁊ homo sexto die creatus· qua et redemptus est.

Et distribuit eos dauid. Nolex et prophetę his q̃ assumpti sunt ꝑ gratiã·⁊ additi numero fideliũ· sanctę trinitatis fidem et virtutũ erectorẽm insinuant. Leui enī interpretatur addit⁹ vel assumptus. Gerson aduena ibi vel ejectio eoꝝ. Caath molares dẽtes vel patiẽtes. Merari amaricans vel amaritudo. Qui enī ꝑ gratiã assumptus est ⁊ additus fidelibus: ejicere debet omnem vicioꝝ immundiciã vt fiat ꝓba aduena ⁊ pegrinus deinde mortalitatis discretionẽ habeat· et quadriga virtutum vitã suaz ad cęlestia pucbat·quę sunt prudentia· iusticia· fortitudo·⁊ pantia ⁊ patienter toleret oĩa amarus et iratus peccatis suis.

Auri. Patres veteris testamenti in scripturis suis sensus.ꝑfunditatem et eloquij venustatem inserebant.

Talentoꝝ. Talentũ ceteris pręcellit ponderibꝰ·et rei magnitudinem et pfectionem significat.

Artifices. Prędicatores qui lathomi cementarij ⁊ artifices lignorum ⁊ multis aljs modis dicũtur: qꝝ iuxta qualitatẽ auditorũ formatur doctrina prędicatorũ. Aliter enī sapientes: aliter insipientes· aliter superbi· aliter hũles·docendi sunt.

Pręcepit quoq; dauid cunc·p· vt adiu. Significat legẽ ⁊ ꝓphas firma auctoritate docere· vbi q̃ sanctitate et virtute in ecclesia principant ad inuenient vꝝ salomonẽ in ędificio eius· docendo·s·⁊ opando. Vnde adorate dñm in atrio sancto eius.

Sanctuarium Anima iusti sedes ẽ sapiętię· in hac domo requiescit arca·i· fides incarnationis christi.

C. XXIII.

Igitur dauid senex. Post completionem veteris testamẽti successit incarnatio saluatoris cuius regni non erit finis. Vñ vbi venit plenitudo temꝑ·s·s·.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Dixit ei dauid. ⁊c. Dum filij israel in deserto fuerūt ⁊ terram chanaan expugnauerūt p diuersa loca ferebat tabernaculum sed templo edificato non fuit necessaria locorum mutatio-sic quoq; cultus veteris testamenti per varias figuras mutabilis fuit-euangelium vero stabile ⁊ fixū.

Et erunt sub manu. Vt minores discāt maioribus obedire-et maiores adiuti a minoribus possint dignius officiū explere sicut in ecclesia fit hodie.

¶ Exedris. Thalamis-s-vel cubiculis in quibus habitāt leuite et sacerdotes. Ipsi quoq; veri templi ministri adiutum debent diligenter observare dignos ⁊ro mittere-indignos vero repellere.

¶ Adseruentē si-Spicas-s-primitiarū q̄ torrebantur ⁊ grana comedebantur-quas vulgo granceas vocāt in quibusdā codicibus habet ad fermentem similam. In alijs ad fermentem tantum-sed in hebreo habetur ad torrendū.

C. XXIIII

¶ Sacerdotioq; functus est ele. Pōt p eleazar filium aaron leuitam ⁊ summum sacerdotem ecclesiasticū ⁊ sacerdotiū ⁊ spūale sacrificiū a capi. Prius enī legit per melchisedech panē ⁊ vinū oblatū cē in sacrificium corpis et sanguis xp̄i q̄z sacramentum q̄ per aaron pecudum victimas. Per ythamar vero (qui interpretat amarus) qui per dauid culmē leuitici honoris ascēdit: possūt figurari-qui ō figurali observātia ad euāgelium per xp̄m sunt translati quāby dicatur. Nōn cōuersa est amaritudinem vitis alienę plures de filijs eleazar q̄ de filijs ythamar electi sunt-q; multi filij desertę-magis q̄ eius q̄ habet virum.

¶ Per familias sedecim. Duplicata est octonarius. In lege carnalis circūcisio octaua die celebrat-i euangelio vero in ꝓsenti circūcisio cordiū ⁊ in futuro corporum.

¶ Descripsit eos Predicator ordo omnia que in lege composita sūt mysteria pure ⁊ sincere coram deo ⁊ hoibus tractant-et auditoribus infinua t q̄ ipsa nomia ostendunt. Sencias namq; audiens dñm-nathanahel donū dei-sadoch iustus achimelech frater meus rex-abiathar p̄s meus superbus. Quis ergo audit deum rectū sadoc legē eius-et mandata obediēdo ipse filius est dei-q; hāc gratiā habet et dono dei scriba docet in regno celoq; ⁊ ministet veritati-describit nāq; sacerdotij coram rege xp̄o ꝓpio xp̄iano-qui enarrat pōt dici: q; corpus xp̄i ⁊ vitam suam bene regit. Quilicet vsq; finē patre natus-filia sacerdotalem ⁊ regalē dignitatē ⁊ iustos nomine merito censet.

¶ Eriuit aūt sors. Si q̄ putant in nouitate testū esse confusionē sortiby apostolorū exemplo videant apostolos collecto numero fratrū hoc fecisse-⁊ preces vsq; ante fudisse.

¶ Prima secunda. tercia. ⁊c. Dauid in viginti quatuor sortes leuiticā tribum ⁊ sacerdotales ordines distribuit-ostendēs ecclesię sacerdotalē ⁊ regalē dignitatē plene habere-et legis et euangelij doctrinam perfecte seruare-vel perfectionē opis q̄ senario cōmendatur ⁊ claritatē euangelice p̄dicationis q̄ octonario figuratur. Nāz quater seni viginti quatuor fiunt.

plicati sunt nimis. Filij ysaar salomith primus. Filij hebron ierian primus-amarias secundus-iaziel tercius-iecbmaam quartus. Filij ozihel micha primus-iesia secūdus. Filij merari mooli ⁊ musi. Filij mooli: eleazar ⁊ cis. Mortuus ē aūt eleazar: ⁊ nō habuit filios sed filias. Acceperuntq; eas filij cis fratres earū. Filij musi-mooli ⁊ eder ⁊ hierimuth tres. Hij filij leui i cognationibus ⁊ familijs suis: principes p vices ⁊ numerū capitū singulorum: qui faciebāt opa ministerij domus dñi a viginti annis ⁊ supra. Dixit enī dauid: Requiem dedit dñs deus israel populo suo ⁊ habitationem hierusalem vsq; in ęternū. Nec erit officij leuitarū-vt vltra portent tabernaculū ⁊ omnia vasa eius ad ministrandum. Iuxta precepta quoq; dauid nouissima supputabitur numerus filiorū leui a viginti annis ⁊ supra: et erūt sub manu filiorū aaron in cultu domus domini in vestibulis ⁊ in exedris ⁊ in loco purificatōnis-⁊ i sanctuario ⁊ i uniuersis operibus ministerij templi dñi. Sacerdotes āt sup panes propositionis ⁊ ad sile sacrificium: ⁊ ad lagana ⁊ azyma ⁊ sartaginem ⁊ ad feruentē similam-⁊ ad torrendum-⁊ super omne pondus atq; mensuram. Leuitę vero vt stēt mane ad confitendū ⁊ canendum dño. Similiterq; ad vesperam tā in oblatiōe holocaustorum dñi q̄ in sabbatis ⁊ kalēdis ⁊ solennitatibus reliquis in ꝛta numerū ⁊ cerimonias vniuscuiusq; rei iugiter coram dño: ⁊ custodiant obseruationes tabernaculi fęderis-⁊ ritū sanctuarij-⁊ obseruationē filiorū aaron fratrum suorum-vt ministrent in domo domini.

† ¶ qui in domo domini ministrant decalogum in duobus preceptis charitatis debēt seruare-⁊ scōz

† ¶ vestibula dicūt eo q̄ vestiat fores templi vel

† ¶ sacerdotes predicta faciunt.

† ¶ mane ⁊ vespere fiebat inde sacrificium.

† ¶ hic ministri ecclesie debēt semper ⁊ vbiq; deū laudare.

C. XXIIII.

Porro filijs aaron hę partiones erant. Filij aaron nadab ⁊ abiu et eleazar ⁊ ithamar. Mortui āt sunt nadab ⁊ abiu ante patrē suū absq; liberis. Sacerdotioq; functus est eleazar ⁊ ithamar. Et diuisit eos dauid-i-sadoch de filijs eleazari-⁊ abimelech de filijs ythamar scōm vices suas ⁊ ministeriū. Inuēticq; sunt multo plures filij eleazar i principib⁹ viris q̄ filijs ythamar. Diuisit autē eis-hoc est-filijs eleazar principes p familias sedecim. Et filijs ythamar p familias et domos suas octo. Porro diuisit vtrasq; inter se familias sortibus. Erāt ei principes sanctuarij et principes

† ¶ aliter excludūtur a misterio sanctuarii ⁊ principatu sacerdotij-nisi sint a deo electi.

domos dei tam de filijs eleazar q̄ de filijs ythamar. Descripsit eos semeias filius nathanael scriba leuites coram rege ⁊ principibus ⁊ sadoch sacerdote ⁊ achimelech filio abiathar-principibus quoq; familiaꝝ sacerdotalium et leviticaꝝ vnā domū que ceteris pręerat eleazar ⁊ alterā domū que sub se habebat ceteros ythamar. Eriuit aūt sors-prima ioarib-secūda iedeie-tercia harim-quarta seorim-quinta melchia-sexta maimna-septia accbos octaua abia-nona thesu-decima

sechenia·vndecima eliasib·duodecima iacim·terciadecima hoppha·quartadecima isbaal·quinta decima belga·sextadecima emmer septimadecima ezir·octauadecima aphses·nonadecima apheceia·vicesima ezechiel·vicesimaprima iachin. vicesimasecunda gamul·vicesimatercia dilaiau·vicesimaqrta maziau. Hę vices eorũ ſm ministeria sua: vt ingrediãtur domũ dei·z iuxta ritum suum sub manu aaron patris eorum sicut pręcepit dñs deus isrł. Porro filioꝝ leui q̃ relicꝙ fuerant de filijs amram erat sububel: z de filijs sububel iecheia De filijs quoꝙ roobie prąceps iesias. Ysaarias vero filꝰ salemoth filius quoꝙ salemoth ianadiath. Filius quoꝙ eius ieiabu·amarias secũdus·iaziel tercius·iethmoam quartus. Filius oziel micha·filius micha: samir·frater micha iesia. Filius quoꝙ iesie: zacharias. Filij merari: mooli z musi·filꝰ ozi au: bennon. Filius quoꝙ merari: oziau·et soem et zachur et hebri. Porro mooli filius eleazar qui nõ hẽbat libros. Filius vo eis hieramubel. Filij musi mooli eder z bierimoth. Isti filij leui ſm domos familiarũ suarum. Miserũtꝙ z ipi sortes contra fratres suos filios aaron coram dauid rege z sadoch z achimelech z principibꝰ familiarum sacerdotalium z leuiticarũ tã maiores q̃ minores: omnes sors ęqualiter diuidebat.

C. XXV.

¶ Segregauerũt in ministeriũ fi. asaph z c̃ Quia vꝰ dauid rex noster z dominus officij ordinẽ ecclesiastici ministerij in fide trinitatis suã vult agere officium· nec eum digne laudare potest· nisi qui·p·z·f·z·s·cõfessione p fidem spem z charitatẽ laudauerit Asaph enim colligẽs. heman cor eorum·ydithun transiens. Qui cũ diuinę scripturę misteria sagaciter colligit z omnem terrenarum rerum cupiditatẽ transilit·digne laudes persoluit.

Igitur dauid z magistratus exercitus segregauerunt in ministeriũ filios asaph eman z ydithun·qui pphetarẽt in citharis z psalterijs z cymbalis ſcdm numerũ suum dedicato sibi officio seruientes. De filijs asaph zachur z ioseph z nathania z asarela filij asaph sub manu asaph pphetantes iuxta regem. Porro ydithun·filij ydithun godolias·sori·iesias·z sabias z mathathias sex sub manu patris sui ydithun: qui in cythara pphetabat sup confitentes z laudantes dñm. Hemã quoꝙ filij heman: bochiau matha ſ vel mu. nie·oziel·sububel·et bierimoth· ſ geldelibi ananias·anani·eliatha geddolthi z romethiezer·z iesbaccasa·mellothi·othir·mazioth. Omnes isti filij heman videntis regis in sermonibus dei: vt exaltaret cornu. Dederitꝙ deus heman filios quattuor decim et filias tres. Uniuersi sub manu patris sui ad cantandum in templo dñi distributi erant in cymbalis z psalterijs z cytharis in ministeria domus domini iuxta regẽ asaph videlicz z ydithun z heman Fuit aũt numerus eorũ cum fratribus suis qui erudiebant canticum domini cuncti doctores ducenti † ſ ne quis ecclesiastici ordinis gradum aut dare aut accipere presumat: vnde nemini manum cito imposueris. octogintaocto. † Miseruntꝙ sortes per vices suas ex ęquo tam maior q̃ minor· doctus pariter z idocius. Egressaꝙ est sors prima iosephꝰ qui erat de asaph. Secunda godolię ipsi z filijs eius z fratribꝰ eiꝰ duodecim. Tercia zachur filijs

¶ Ducti doctores ducenti octogintaocto. Hi sunt qui hodie canones diuinorum librorum sensu euangelico exponũt· quater enim septuagintaduo ducẽta octaginta faciunt. Libros autẽ veteris z noui testamenti· septuagintaduo eẽ dubium non est. Unde quicũq̃ diuino fungitur officio· q̃tuor principalibꝰ virtutibꝰ insistens· euãgelicę doctrinę incumbat· z secũdũ eiꝰ normã quidq̃d dicerit vel docuerit· formare intendat.

ꝛ fratrib⁹ eius duodecim. Quarta ysari filijs ꝛ fratribus eius duodecim. Quinta nathanię filijs ꝛ fratribus eius duodeciꝫ. Sexta bocciau filijs ac fratribus eius duodecim. Septīa isrehela filijs ꝛ fratribus ei⁹ duodecim. Octaua ysaie filijs ꝛ fratribus eius duodecim. Nona mathanię filijs ꝛ fratribus eius duodecim. Decima semeię filijs ꝛ fratribus ei⁹ duodecim. Undecima ezrael filijs ꝛ fratribus ei⁹ duodeciꝫ. Duodecima asabię filijs ꝛ fratrib⁹ ei⁹ duodecim. Terciadecima sububel filijs ꝛ fratribus ei⁹ duodeciꝫ. Quartadecima mathathię filijs ꝛ fratribus eius duodecim. Quintadecima hierimoth filijs ꝛ fratribus ei⁹ duodecim. Sextadecima ananię filijs ꝛ fratribus eius duodecim. Septimadecima iesboccase filijs ꝛ fribus eius duodecim. Octauadecima anani filijs ꝛ fribus eius xij. Nonadecia mellothi filijs ꝛ fribus eius xij. Uicesima eliatha filijs ꝛ fratribus eius xij. Uicesimaprima othir filiis et fratribus eius duodecim. Uicesimasecunda godollathi filiis ꝛ fratribus eius xij. Uicesimatercia azi filiis ꝛ fratribus eius xij. Uicesimaquarta romethiezer filiis et fratribus eius duodecim.

(Selemię. Nat interpretatur redditę domio. ꝛ significat ordinem apostolorum ꝛ primoꝝ doctoꝝ quib⁹ orientalis porta ꝛ primitiua cōmendatur ecclesia. quibus antiquorum patrū redditę sūt promissiones.

(Zacharię. Nai memoria domini interpretat. ꝛ significat doctorel gentium. quia a primis predicatoribus ad predicandum ordinati sunt. Unde cōtribus apostolis ꝛ nominibus: ait spiritus sanct⁹. Segregate mihi paulū ꝛ barnabam

(Obededom. Natus q̄ in futurū erāt generati. ꝛ rubore sanguinis xpi p fusi. reatū sibi in ꝓpatulo habuerunt. recte per obedom sionē magistroꝝ redeuntur ad gradus principium. Unde paul⁹. omniū seruum me feci ut omnes lucrifacerē.

(Ad austrum. Australis porta significat iudaicam plebem legi ꝛ prophetis illuminatam. caloꝛ fidei ꝛ lumini sapientię preparando vicinam.

(Ad occidentem iuxta po. Per occidentalem plagā finis mundi significatur. in quo erit persecutio antichristi et abundabit iniquitas ꝛ refrigescet charitas multoꝝ. Quius portę ianitores sūt doctores illius temporis: qui ecclesiam vōcando ꝛ exhortando roborant. Unde sophonias humilis vel cam pestris ꝛ obsa diuina interpretatur. Humiliabitur enim in persecutione ecclesia. ꝛ in campo latsuię erit dissoluta. Sed in perfectoꝝ actione elevata quod diuinis prefignat eloquijs. Uū: Clausi sūt sermones vsq; ad ptg finitum tempus.

C. XXVI.

Uisiones aūt ianitoꝝ de choritis mesellemia filij chore. De filiis asaph filii meselleme zacharias primogenitus. iadibel secūdus. zabadias tercius. iathanahel quartus. abilā quintus. iohannam sextus. elioenai septimus. Filii aūt obededom semeias primogenitus. iozabad secundus. iohaa tercius. sachar q̄rtus. nathanael quintus. ammiel sextus. isachar septimus. phollati octauus: qz benedixit illi dñs. Semeię aūt filio eius nati sunt filii p̄fecti familiarū suarū. Erāt em̄ viri fortissimi. Filii ergo semeię othin ꝛ raphael ꝛ obediel. zabad ꝛ fratres eius viri fortissimi. Nethiu quoq; ꝛ samathias. Oēs hi de filiis obededom ipsi ꝛ filii ꝛ fratres eoꝝ fortissimi ad ministrandū sexaginta duo de obededom. Porro meselemię filii ꝛ fratres eoꝝ robustissimi decem ꝛ octo. De osa aūt. i. de filiis merari semri p̄inceps. Non em̄ habuerat primogenitū: ꝛ idcirco posuerat eū pater eius i principem. helchias secundus. tabelias tercius. zacharias quartus. Oēs hi filii ꝛ fratres osa tredecim. Hi ꝛ custodes ecclesie qui ad baptismū singuloruꝫ sunt diuisi in ianitoꝝ: vt semper fidem exploꝛant. principes custodiaꝝ sicut ꝛ fratres eoꝝ ministrarent in domo dñi. Misse sunt aute sortes ex equo. ꝛ paruis ꝛ magnis p familias suas i vnamquāq; portaꝝ. Cecidit igit sors orientalis selemię. Porro zacharię filio eius viro prudētissimo ꝛ erudito sortito obtigit plaga ꝛ ad fidem veniunt. ꝛ seruient. septentrionalis. Obededom vero et filiis eius ad austruꝫ in qua parte domus erat seniorū p̄ciliū. Sephphima ꝛ hosa ad occidentē iuxta ꝛ qz in primo erit iudicii i quo sancti ascendēt ad regnū celoꝝ. portā q̄ ducit ad viā ꝛ ascensionis: custodia cōtra custodiā. Ad orientē

¶ Leuite ser. Seruanus bonū opus ministeriū: vel significat quaternarius euangelicam doctrinā z principaliū virtutū plenitudinem.

¶ Bini z bini. Janitores binos z binos dicit ee in cellulis atq; in via: qz siue ī cellulis cordis sui curā gerant siue in via exteri⁹ verbum dei exponāt: duo p̄cepta charitatis z regulam vtriusq; t̄ omnino seruent.

¶ Filii moysi. Qui p̄cipue a dauid honorabant ſm ioseph̄ z sup thesauros ꝓsituti erāt: doctores sc̄ in deis significat: q̄bus ornamentū ecclesię .i. decor anię ꝓmendat'.

¶ Frater quoq; eius eliezer. Ostendit donaria principuz thesauros esse sanctoz q̄ ā hostiis auferebāt i suppellectilē tēpli donabāt. Quicq̄ enim bene laborās aliquid virtutis vel boni opis acquirit: deo nō sibi debet attribuat: vñ. Nō nobis dñe nō nobis ſ nomi tuo d.g.

¶ Jsaaritis. Hi sūt qui in ecclesia humiliē z obediēter: q̄ a magistris audiunt: deuota mente suscipiūt: z qui lingua nō possunt: faciendo doctrinā virtutum ostendunt.

vero leuitę ser: z ad aquilonē q̄tuor ꝑ diem: atq; ad meridiem sīl in die quatuor: z vbi erat concilium bini z bini. In cellulis quoq; ianitorum ad occidentem quattuor in via: binię p cellulas. Ad septēntrionem vero z meridiem quaterni per dies singulos mutabantur. Et ad basilicam cōcilij ad occidentē bini habētes subiectos alios in via binię per cellulas. Hę sunt diuisiones ianitorum filiorum chore: et ſ frater meus
merari. Porro achias erat super ſ in christo sunt omnes thesauri sapię z scię: qui ait: Nunciabo nomē tuū fratribus meis
thesauros domus dei ac vasa sanctorum. ſ vel leedan ſ vel gersoni Filij ledan: filij gersonni. De leedan principes familiarū leedan z gersonni iehely. Filij iehely: zathan z iohel fratres eius sup thesauros domus dñi. Amramitis z isaaritis z hebronitis z ozielitis. Sububel autez filius gersion filij moysi ꝑpositus thesauris: fratres quoq; eius eliezer: cui⁹ filius raabia: z huius filius asaias: z huius filius ioram. Huius quoq; filius ſ al. iechri
zechri: sed z huius filius semith. Ipse selemith z fratres eius super thesauros sanctoz quę sanctificauit dauid rex: z principes familiaz z tribuni z centuriones z duces exercitus de bellis z manubijs prelioz quę cōsecrauerant ad instaurationē z suppellectilē templi dñi. Hęc aūt vniuersa sanctificauit samuhel videns: z saul filius cis: et abner filius ner: z ioab filius saruie: omneq; sanctificauerāt ea per manū selemith z fratrū eius. Ysaa ſ erarius meus vel mons: vel possessio. i. lug quē requieset dominus
ritis vero p̄erat ſ chonenias z filij eius ad opera forinsecus super israel: ad docendū z ad iudicandū eos. Porro de hebronitis asabias z fratres eius viri fortissimi mille septingenti ꝑerant israel trans iordanem contra occidentē in cunctis operibus dñi z in ministeriuz regis. Hebronitarū aūt princeps fuit hieria ſm familias z cognationes eoz. Quadragesimo anno re ſ vltimo. ſ inuenti sunt quo omnia dispositi z sagni dauid recēsiti sūt: z inuēti sūt lomoni oia q̄ facienda erant exposuit
viri fortissimi i gaser galaad fratres eius robustioris ętatis duo mi ſ apostoli et apostolici viri
lia septingenti principes familiaz Ꝓposuit aūt eos dauid rex rubenitis z gaditis z dimidię tribui manasse: in omne ministerium dei z regis.

¶ Israel trās iordanem. Israelitę q̄ trans iordanē possessionem acceperūt: significant eos q̄ mediocritate contenti arces virtutū: turbulentiā huius seculi trāscendendo nō appetūt: sed tm̄ mandata dei ope exercere nō negligūt. Quia vero nemo hec agit nisi deo dante: bis ꝓposuit dicere asabias: i. faciente dño: vt dicāt cū ꝓpheta Omnia opa nostra operatus es in nobis.

¶ Hebronitarū autem princeps. In hebron cępit dauid regnare: q̄ significat eos q̄ bñ ꝓuersari i cipiūt: z dauid in vita sua ꝑant regnū: hebronitis iciias. i. timēs dominū: princeps ē: quia initium sapię timor dñi. Hebron vero interpretat' ꝑfectū: qui enim timet ꝑficit vt amet: z foras mittat timorem.

C. XXVII.

Filij autē israel ſm numerū suum principes familiarū tribuni z centuriones z ꝓfecti qui ministrabant regi ſ ordines ter ſ ad deū
iurta turmas suas ingredientes z ſ ad predicandū
egredientes p̄ singulos menses in ſ benignitatis ſ sicut supra
anno: vigintiquattuor milib⁹ singuli p̄erāt. Primę turmę in primo mensę siboam filius ꝑerat zabdihel z sub eo vigintiquattuor mil'. De filijs phares principes cuncto rum p̄in. ipum in exercitu: mense primo. Secundi mensis habebat turmā dudai aboites: z post se alteri nomie macelloth: qui regebat partē exercit⁹ vigintiquattuor milium. Dux quoq; turmę tercię in mense tercio erat bananias fil⁹ iohiadę sacerdotis: z in diuisione sua vigintiquattuor mil. Ipse est bananias fortissimus inter triginta z

super triginta. Pręerat aũt turmę
§ Alias zadab
ipsius amizabat filiꝰ eius. Quar
to mẽse quartus asael frater ioab:
§ Alias be.
et zabadias filius eius post eũ: et
in turma eius vigintiquattuor mi
lia. Quintus mense quinto prin-
ceps samaoth iezarites: et in turma
eius vigitiquattuor mil. Sextus
in sexto mẽse byra filius acces et
thecuides: et in turma eius vigīti
quattuor milia. Septimus mẽse
septio belles phallonites de filijs
ephraim: et in turma eiꝰ vigitiquat
tuor mil. Octauus mense octauo
§ Alias vsathites.
sobochai asothites de stirpe sarai:
et in turma eiꝰ xxiiij mil. Nonus
mense nono abiezer anathotites
§ vel filius. § Alias iemin.
de stirpe gemini: et in turma eiꝰ vi
gintiquattuor milia. Decimꝰ mẽse
§ Alias manai.
decio marai: et ipse nethophatites
de stirpe sarai: et in turma eius vi
gintiquattuor mil. Undecimꝰ mẽ
se vndecimo banaias pharatoni-
tes de filijs ephraim: et in turma
eius vigitiquattuor milia. Duode
cimus mẽse duodecio holdai ne
thophatites de stirpe gothoniel et
in turma eius vigitiquattuor mil.
Super tribubus pręerant israel
rubenitis dux eliezer filius zechri
Symeonitis dux saphatias filiꝰ
macha. Leuitis asabias filius cha
muel. Aaronitis: sadoch. Judai-
tis: helin frater dauid. Isacharitis
amri filius michahel. zabulonitis
ismaias filius abdię. Neptalitis
§ vel oth.
hierimuth filiꝰ oziel. Filiꝰ ephraim
oseę filius oazaziu. Dimidię tribui
manasse iobel filiꝰ phadaię. Et di-
midię tribui manasse i galaad iad
do filius zacharię. Beniamin aũt
iasibel filius abner. Dan vero ezri
hel filius ieroam. Hi principes fi
liorũ israel. Noluit aũt dauid nu
merare eos a viginti ānis inferius
quia dixerat dñs vt multiplicaret
israel quasi stellas cęli. Joab filius
saruię cęperat numerare nec com
pleuit: quia super hoc ira irruerat
super israel: et idcirco nũerus eoꝝ
§ annales libros a scribis dicros in quibus
q fuerant recensiti non est relatus
in fastos regis dauid. Super the
regum vel consulum acta ferebantur.
sauros aũt regis fuit azimoth fili
us adihel. His aũt thesauris qui
erāt in vrbibus et in vicis et in tur
ribus pręsidebat ionathan filius
† § Malos male perdet et vineam saam locabit
ozię. Operi autẽ rustico et agricol
alijs agricolis id est predicatoribꝰ diuersi⁹ quo
qui exercebāt terram pręerat ezri
q boues operarij mittuntur in vineam que est do
mus israel.
filius chelub. Vinearũ quoq; cul
† § Mansionibus amenis de quibus dicetur. In
toribus semeias romathitbes † Vel
domo patris mei man-mul-sunt.
lis aũt vinarijs zabdias aphoni
tes. Nam super oliueta et ficeta q̃
erāt in cāpestribus balanam gad
§ vite eterne.
deritel. Super apothecas autem
† § Judeoꝝ synagogis qui tenerant iugum le
oli ioas. Pozro armẽtis quę pa
gis et lac simplicis doctrine prebuerant.
ſcebantur in sarona ꝓpositus fuit
§ auditor meus vel absconsio mea: hoc est ebꝰ
prophetarum qui a deo audiunt abscondita.
† § doctores corda subuertoꝝ eua angelico vomere
aranres.
sethrai saronites. Et sup boues i
§ bubulib⁹. † § iudicās vel iudicantes § ol. adli.
vallibus † saphat filius abdi. Su
per camelos Vo vbil hismahelites
† § Stultos vel insipientes. † § diminutum fuit
quod imperfectionem significat.
et super asinos † Iaas meronathi
† § Simplices in sanctos quibus dicitur: discite
a me quia mitis sum et humilis corde. † § iazi
qui tota mente ad deum conuertitur et adunez
se et perexinum conf retur recte a domino a rrsi
tes † Sup oues quoq; iazi agare
arus gregem domi sum pascit.
nus Dẽs hi principes subſtantię
† § domꝰ: donum vel columba declinati sunt a
postoli et prophete qui non solum littera legis sꝫ
et spirituali prudentia dono spũsancti instituti se
creto et vere dauid consilii esse meruerunt: unde
dauid regis † Jonathan autez pa
Quecũqz audiui a patre meo nota feci vobis
truus dauid ꝓsiliarius vir potẽ

thasemi doctor dei et
ozias fortitudo domi
Qui enī dono dei ac
cipit iam scię et rectum
dinē fidei fortiter se
rat in opere ecclesiarū
dei curam non unme
rito accipit.
¶ Ezri se zab. et
Ezri adiutus domino
Semeias audiens vo
minum. Zabdias fru
ctus vehemens vel a
bundans. Qui enim
audit ꝓcepta domini
ope misericordię eius
adiutus abundantes
tioni operis fructū con
gregat in vitā eternā.
¶ Oliueta et fi
ceta. In his olive et
fice sunt et signat eccle
sanctoꝝ qui misericor
dię oleum habent in pecto
re et mā sue actualiter dat
cedinē immortalitate.
Que virtutes in cam
pestribus q̃ in agro
et pasto sunt omnibus
acceptionē personarū
sed bone voluntatis re
ctitudinē quęrit audi
toribus suis.
¶ Balanā ioas.
Balanā q̃ interpreta
tur habens gratiā sup
oliueta et ficeta posita
tur. Ex dei enī grata
datur honor operum
vbertas. Joas vo qui
interpretatur sperans
vel dñi robur aposto
cas olei custodit. quę
mo gaudet ad ꝓmissa
nili qui per robur mē
tis fiducia spei tendit
ad celeste regnum.
¶ Sapath. Qui
terpretatur iudicans
filius abdi. i. pīs gra
tię significat apostolos
alijs doctoribꝰ electos
dei ꝓfectos. Qui
dicendus vos sup
duodecim sedes iudi
cantes duodecim tri
bus israel
¶ Super came
et ismahelites. Deformis et
immunda sunt gentilia
tia. et significat gentes
peccato distortos. i. li
bidine immūdos. In
regnū nostri dauid ve
nientes habent magi
stros iobal. i. ad ea qui
spnētes philosophias
et inanem fallaciā mū
di elegerunt simplicita
tem euāgelij. tanqz bu
miles et despecti. Ni
siquis videtur inē vos
sapiēs esse stultus fiat

¶ Non ē relatus
Quia supuenīēte ira
ꝓturbatus est nūerus
nec iusta eum fuerunt
distributi ministeria.
¶ Super thesau
ros. Thesaurus chri
sti scia. sapia. fortitu
et his honorat seruiē
tes sibi. his ꝓficit azi
moth q̃ interpretatur
fortis morte. doctrina
eni viri ꝓpatiaz dino
scitur. Nil. melior est
patiens viro forti. Azi
moth enī filiꝰ adihel
qui interpretatur pater
mens dei. Quicqd
enim sancti fortū ha
bent deo attribuunt.
¶ His autē the.
Illi enī veri salomo
nis thesaurus in vebi
bus. vicis et turribus
merito ꝓferunt. qui di
gnitatē noīs ionathe.
et patris eiꝰ ozię fide
ꝓfert et opere. Jona

Jachiel filius achamoni. Cuz ionathan fuit cōsiliarius iachiel id ē. requies dei. filius achomoni. i. spinarū. hic significat ꝓdicatores euangelii qui de errore gentilitatis z vicioꝝ spinetis ad fidē cōuersi efficiūtur requies dei. Vnde: Super quē requiescet spiritus meus: nisi super humilem z quietū z tremē. ē sermones meos.

Achitophel. Qui postea cupiditate depranatus cuz absalon de nece dauid tractauit. z interpretatur frater meus cadens. vel ruens vel tractās. Hic est iudas scharioth. q̄ inter apostolos familiaris dño fuit. sed postea cū indeiſ auaricia corruptus de morte ei tractādo. ꝑpetuę mortis ruinā meruit. q̄ etiā scdm librum regum laqueo se suspēdit. Possunt etiā p achitophel indei significari. q̄ patrū ꝓtogatiua aliqñ carissimi. z collocatōe dei fuere clarissimi. sed postea contra xp̄m auxiliū mortis facētes. a romanis i ꝓpria domo sicut achitophel. id ē i hierusalē extincti sunt.

Chusi. Jd ē. etbi ops z dauid fidelis ꝑ omnia gentiles signat de qb⁹ dr. Populus quem non cognoui seruiuit michi. in auditu auris obediuit mihi.

Post achitophel fuit ioiada. Prenaricante uda nō remansit vacuus uno decimus locus. sed successit cognoscens grāz dei mathias. humilis z fidelis. q̄ gratiā quā dono dei peccat humiliter seruauit. Interꝓtatur enī ioiada sciens vel cognoscēs. Bana ias ędificator dñi. Nulē enī gratia dei in aplīs elegit. agnitio sanę fidei in ipa dignitate solidauit. Abiathar qui ad tēpus est inter cōsiliarios dauid. sed in electōe a domīo cū ioab cōtra salomonez deuiauit. sigificat eos qui dignitatis suę gradum quē a dño ꝓcepe runt cupiditate corrupti nō custodiunt. Hi

† doctores sancti. ¶ custodes. z prudēs z litterat⁹: ipse z † iachiel † baptismi erā regenerationis filius achamoni erant¶ cum filiis regis: Achitophel etiā cōsiliarius regis z chusi arachites amic⁹ regis. Post achitophel fuit ioiada filius banaię z abiathar. Princeps aūt exercitus regis erat ioab.

C XXVIII

Onuocauit igitur dauid omnes principes israel duces tribuum z ꝓpositos turmarū qui ministrabant regi: tribunos quoq; z centuriones. et qui ꝓerant substantię possessionibusq; regis. filios quoq; suos cum eunuchis: z potētes z robustissimos quosq; i exercitu hierusalez. Cunq; surrexisset rex et stetisset ait: Audite me fratres mei z populus meus: Cogitaui vt ędificarem domū in qua requiesceret arca fęderis dñi. z scabellū pedū dei nostri: z ad ędificandū omnia pręparaui. Deus aūt dixit mihi: Non ędificabis domum nomi meo eo ꝙ sis vir bellator z sanguinē fuderis. Sed elegit dñs deus israel me de vniuersa domo patris mei: vt esſez rex sup israel i sempiternū De iuda enī elegit principes. Porro ꝺ domo iuda domū patris mei et de filiis patris mei placuit ei vt me eligeret regē sup cūctū israhel: sed et de filiis meis. filios enī multos dedit mihi dñs. elegit salomonem filiū meum. vt sederet in throno regni dñi super israel. Dixitq; mihi: Salomon filius tuus ędificabit domū meam z altaria mea. ¶ alias arria

Ipsum enim elegi michi in filiū: et ego ero illi in patrez. z firmabo regnum eius vsq; in sempiternuz: si perseuerauerit ꝑcepta mea facere z iudicia sicut et hodie. Nūc igitur coram vniuerso cętu israel audiente deo nostro. custodite et ꝙrite cuncta mandata dñi dei nostri: vt possideatis terrā bonā. z relinquatis eam filiis vestris post vos vsq; in sempiternū. Tu aūt salomō fili mi scito deum patris tui: z serui ei corde ꝑfecto et animo voluntario omnia enim corda scrutatur dñs: et vniuersas mentiū cogitatōes intelligit. Si quęsieris eū: inuenies Si aūt dereliqueris eum: ꝓiciet te in ęternū. Nūc ergo q̄ elegit te dominus. vt ędificares domū sanctuariū: confortare z perfice. Dedit aūt dauid salomōi filio suo descriptionem porticus z templi. et cellariorum et ęnaculi et cubiculorū i aditis. et domus propiciationis. necnon et omniū quę cogitauerat atriorū et exedrarum ꝑ circuitus i thesauros sanctorū. diuisionūq; sacerdotaliū et lenitarū i omnia opera domus domini. et i vniuersa vasa ministerii rempli domini¶ aurū in pōdere per singula vasa ministe ¶ sacta in honorē. † ¶ in quo sapię splendor signatur. rii. † argenti quoq; pondus ꝑ vasa ¶ sin quo nitor predicatōis. ¶ sicut deus dixit singulis prout vult. ¶ uel in. sorum et operum diuersitate: sed et ad candelabra aurea et ad lucernas aurū ꝓ mensura vniuscuiusq; cādelabri z lucernarū. similiter z in candelabra argętea. z in lucernas eorū ꝓ diuersitate mensurę Pondus argenti tradidit. Aurum

enī a vero salomone si in carcere puię iuxta timorez achitophel permanere noluerint ꝑpetuū puniendi sunt.

Joab. Jd ē. inimicus signat eos et quoz persōa dr. Ad omnia mādata tua dirigebar omnē viā iniquitatis odio habui. Quibus alibi dicit: Estote perfecti sicut pater vester cęlestis perfect⁹ ē. Interpretatur enī ioab iudex pater.

Cum eunuchis Lex phibet israelitas abscidi. z alienigenis nō solent ad secreta cōsiliū admitti Sed tradunt in hoc loco eunuchos vocari q̄ a seculi actionibus aliena. orationi z lectōi vacabant. et vtpote nō causa libidinis. sz suscipiendę pliis habebant. quos ioseph⁹ essenos vocat.

Dedit aūt dauid. Dauid psalmista z cętei patres veteris t. figuris z enigmatib⁹ ꝑ signabant vniuersa q̄ veteꝝ pacificus i ecclesia facturus erat: quō omnes natōes per fidē baptismi itroitū in ecclesiam habuerūt. qualis ecclesię stat⁹ cēt futurus. qualis sanctoꝝ pfectō z regno cęlesti remuneratio cuiusq; pmeritis reddēda per diuersas cellas z exedras q̄ in regno dei mālioneo multę sunt.

¶Et leunculos aureos Neq; in exodo in structõe tabnaculi neq; in regũ in edificatõne templi vspiam legunt facti leones z leunculi· nisi q; in tẽplo celatura facta narrat' in cõfectõe vecẽ basiũ vbi leones z boues et cherubin et palme sculpte narrant'. Sz neq; cherubin in similitudine quadrige formata: fi tñ q; duo cherubin fuissent fabricata ·alis suis arcam tegentia. Ezechieli autem iuxta fluuiũ chobar similitudo ostẽsa est quattuor aialiũ·z hic aspectus eoz: similitudo hominis in eis·z quattuor pẽne vni·z quattuor facies vni·z pedes eoz pedes recti·z plãta pedis eorum q̃si planta pedis vituli·z p9 pauca. Similitudo vultus eorũ facies leois·z facies leonis a dextris eorum q̃tuor·z facies aquile desup ipsoz quattuor Et alibi Quattuor facies bẽbat vnũquod q; eoz: facies vna facies cherub·z facies secunda facies hominis·et tercia leonis·z quarta aquile. Sed z horũ et sequentiũ expositões i ezechiele nostro prout nobis donauit deus p strinximus.

¶Omnia inquit ve scripta. Tradãt hebrei exemplar tẽpli z vasorũ moysi i monte monstrati ad ibm p uenisse·deinde ad iudices z ad hely z ad samuel z ad dauid tãdẽ ad salomonẽ. Vl'ma nus dñi filius est ·per cuius domũ dauid et alij sancti preceperũt qd quid de sancte ecclie structura protulerunt

† Hoc mensa ppositõis in exodo satis diximus.

quoq; dedit i mensam †ppositõis p diuersitate mensarũ. Similiter z argentum in alias mensas argẽ teas. Ad fuscinulas quoq; z phialas z thuribula ex auro purissimo

Hec oĩa plene in exodo exposita inuenies

¶Sunt leunculi z leones fortes·s·z fortiores alij z leunculos aureos p2o qualitate sensu alij nitore predicationis argentei.

mẽsurę pondus distribuit·in leunculum z leunculũ. Similiterq; in leones argẽteos diuersus argenti pondus sepauit. Altari aũt in quo adolebatur incensum aurũ purissimum: dedit: z vt ex ipso fieret simi

† Hec quadriga in eze chiele exposita est † Scientie pulcritudo hoc est· noticia sacramentoꝝ dei

litudo †quadrige †cherubin extenz thronus eius z requies· vnde qui sedes sup cherubin manifestatur.

sederis dñi. Omia inquit venerũt scripta in manu dñi ad me: vt intelligerem vniuersa opa exemplaris. Dixit quoq; dauid salomoni filio suo: Viriliter age z cõfortare z fac ne timeas z ne paueas: Dñs enim deus meus tecũ erit ·z non dimittet te neq; dereliquet te: donec pficias omne opus ministerij domus dñi. Ecce diuisiones sacerdotuz et leuitaruz in omne opus ministerij domus dñi assistẽt tibi z pati sunt z nouerũt tam principes q̃ populi facere omnia ꝑcepta tua.

C. XXIX.

Locutusq; est rex dauid ad omnẽ ecclesiam: Salomonẽ filiũ meũ vnum elegit dñs adhuc pucrũ z tenellũ Opus eniz grande est·neq; homi paratur habitatio: sz deo. Ego aũt totis viribus meis ꝑparaui ipensas dom9 dñi dei mei. Aurũ ad vasa aurea· argentũ in argẽtea· es in ęnea· ferz i ferrea· lignũ ad lignea lapides onichinos z q̃si stibinos z diuersoꝝ colorz omnẽq; precio sum lapidẽ: z marmoz pariũ abundantissime. Et sup hęc q̃ obtuli in domũ dei mei de peculio meo aurum z argentũ do in tẽplũ dei mei exceptis his q̃ prꝫparaui in ędem sanctã· tria milia talenta auri d' auro ophir: z septẽ milia talentoꝝ argenti probatissimi ad deaurãdos parietes tẽpli. Et vbicũq; op9 est aurũ de auro: z vbicũq; opus est argentuz de argento. Opera fiant p manus artificũ. Et si quis spõte offert: ipleat manũ suã hodie z offerat qd' voluerit domĩo Pollicite sunt itaq; principes familiarũ z pceres tribuũ israel: tribuni z centuriones z prꝫncipes prꝫncipũ possessionũ regis: dederũtq; in opa domus dñi auri talẽta quinq; milia z solidos decẽ mil' argenti talenta decẽ mil' z ęris talenta decẽ z octo milia· ferri quoq; centũ mil' talentoꝝ· z apud quẽcunq; inuẽti sunt lapides: dederũt in thesauros domus dñi p manuz gehibel gersonitis. Lętatusq; ẽ ppls cũ vota spõte ꝓmitterẽt: qz corde toto offerebant ea dño Sed z dauid rex lętatus est gaudio magno: z benedixit dño coram vniuersa multitudine: z ait: Benedictus es dñe de9 israel patris nostri ab ęterno in ęternuz. Tua est eniz domie magnificẽtia z potestas z gloria atq; victoria et tibi laus. Lũcta cũ quę in ęlo sũt z i terra tua sunt. Tuũ dñe regnũ: z tu es sup oẽs principes. Tuę diuitię· z tua ẽ gloria: tu dominaris

¶Polliciti sunt itaq; principes z Qui sibi z aliis bene principari didicerit ꝑ uenietę gratia dei q̃ potest ad lucrandũ primos· z op9 acceptũ deo agendũ· studiose z deuote exequi debet vt in splendore sapię in nitore verbi· z in sonoritate predicationis· in firmitate fidei· z diuersarum virtutum gemmis domuz ui· ecclesiam edificare nitat'. Vnusquisq; enim mercedem accipiet sm laborem suũ. Si super edificauerit aurum· argentum· lapides ꝑciosos. Qui aũt fragilia opa· i· lignũ· fenum stipulam superedificat· detrimentum patietur.

¶Benedixit z. Quo congrato fide deuotionis gpb' suus alimenta· z sanctoꝝ patrũ dictis· z ꝓphis consonans laudes et hymnos deo decantat· indicando pie obsequio subditos· z sanctę ecclie ordinis opa fructuosa.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

omniū. Jn manu tua virtus ⁊ po
tentia:in manu tua magnitudo et
imperiuꝫ omniū. Nunc igiť deus
noster cōfitemur tibi:⁊ laudamus
nomē tuū inclitū. Quis ego ⁊ qs
populus meus: vt possimus tibi
hęc vniuersa,pmittere·tua sūt oīa
⁊ quę de manu tua accepimus· de
dimus tibi. Peregrini enī sumus
cozā te ⁊ aduenę:sicut oēs patres
nostri. Dies nostri q̄si vmbra sup
terrā:⁊ nulla ē mora. Dñe deus no
ster omnis hęc copia quā parauí-
mus vt ędificaretur dom⁹ nomini
sancto tuo·de manu tua est:⁊ tua
sūt omia. Scio dñe deus q,pbes
cozda·⁊ simplicitatē diligas:vnde
⁊ ego in simplicitate cozdis mei lę
tus obtuli vniuersa hęc:⁊ populū
tuum qui hic repertus est vidi cū
ingēti gaudio tibi offerre donaria
Domine deus abzaā ⁊ ysaac ⁊ isrl
patrū nostrozū custodi in ęternuꝫ
hanc voluntatē cozdis eoꝝ: ⁊ sem
per ī veneratōꝫ tui mēſ ista pmane
at. Solomoni quoq; filio meo da
coꝛ perfectū·vt custodiat mādata
tua ⁊ testionia tua ⁊ cerimoiaſ tuaſ
et faciat vniuersa:⁊ ędificet ędem
cuius ipensas parauí. Prędcepit
autem dauid vniuersę ecclesię. Be
nedicite dño deo nostro. Et bene
dixit omis ecclesia dño deo patrū
suozum·⁊ inclinauerūt se ⁊ adoza
uerūt deū:⁊ deinde regi. Immo
lauerūtq; victimas dño·⁊ obtule
runt holocausta die sequēti tauroſ
mille·⁊ arietes mille·⁊ agnoſ mille
cum liba minibus suis ⁊ vniuerso
ritu abundantissime in omnem iſ-
raël. Et comederunt biberūtq; co
ram domino in die illa ī grandi lę
ticia:et vnxerunt secundo salomo
nem filiū dauid. Unxerunt autem
cum domino in principē:⁊ sadoch
in pontificem. Seditq; salomon
super solium dauid in regē pro da
uid patre suo·⁊ cunctis placuit:et
paruit illi omis israel·et vniuerſi
principes et potētes et cūcti filij re
gis dauid dederūt manū: et subie
cti fuerūt salomoni regi. Magni
ficauit ergo dñs salomonem super
omnem israel:et dedit illi gloriaꝫ
regni·qualem nullus habuit ante
eum rex israel. Igitur dauid filius
ysai regnauit sup vniuersuꝫ israel
et dies quibus regnauit sup israel
fuerunt quadraginta anni. Jn he
bzon regnauit septem annis·et in
hierusalē triginta tribus. Et mor
tuus ē in senectute bona plen⁹ dierū
et diuitijs et gloria: Regnauitq; sa
lomon filius eius,p eo. Hęsta aūt
dauid regis prioza ⁊ nouissima in
libzo samuelis vidētis scripta sūt
et ī libzo nathan,ppbetę·atq; ī vo
lumine gad videntis· Uniuersiq;
regni eius fortitudinis ⁊ tempozū
quę transierūt sub eo·sive in israel
sive in cunctis regnis terrarū.

¶ Dabzeiamin sive Paralipome
non liber primus explicit. Et secū
dus incipit.

¶ Et benedixit ⁊c. Quia congregatio fide
lium scriptis ppbarum admonita·⁊ sanctozū
patrū dictis ⁊ exēplis provocata·laudes et
hymnos deo decātat
- imolando pię cōfessio
nis hostias ⁊ sancte cō
uersatōis opa fructu
osa.

§ cbustus.

§ nulla digantas nulla poteſtas que huic non
pareat imperio· vnde omnes reges seruient ei.

§ magnus dominus ⁊ laudabilis nimis ⁊ rex

magnus super omnes deos.

§ dedit illi nomen qđ est super omne nomē vt
in nomīe ihesu omne genu flectatur ⁊c.

§ pium laborē. § p perfectione eterne vite.
§ iustum regimē. § simplicitatē ⁊ innocentiaꝫ.
§ sanctis orationibus.

¶ Et comederunt
hoc est gaudium san
ctoꝝ et intentio eorum
vt a fame futura virtu
tum opibꝰ sibi caueāt
⁊ epulentur ⁊ exultent
in cōspectu dei.

¶ Unxerunt ⁊c.
Quia xp̄s regia simul
⁊ pontificali dignitate
ab omnibꝰ fidelibꝰ sa
na fide·pia cōfessione
celebratur. Salomon
pacificus·sadoch iust⁹
interpretat. Xp̄s vero
est pax nostra qui fecit
vtraq; vnū·ipse est iu
stus dñs·⁊ iusticiā di
ligit·iudex viuorum ⁊
mortuozū·hūc primo
vngit omnis fidelis in
regē ⁊ sacerdotē·cū in
perfectōe baptismi ve
rum regē ⁊ sacerdotez
cōfitetur·vngit ⁊ docto
cū docendo ⁊ opando
idem aliꝰ p̄dicat· vñ
oleum effusum nomen
tuum.

¶ Et mortuus est
⁊c. Significat cū copia
virtutū ⁊ opibus luci
tā finisse p̄sentez· di
gnum quiete futura et
celestis regni gloria.
Abzaam similiter mor
tuus est in senectute bo
na perfectęq; etatis et
plenus dierum. Ysaac
appositus est pplo suo
plenus dierū. Joseph
mortuus est in senectu
te bona·explētis centū
decem vitę suę annis·
⁊ conditus aromatibꝰ
Moyses centū viginti
annozū mortu⁹ ē·cui⁹
non caliganit oculus
nec dentes moti sunt.
Viri aūt sanguinū et
dolosi nō dimidiabūt
dies suos·qui sibi vi
dentur ī bonis ducere
dies suos·⁊ in puncto
ad inferna descēdunt.

C. I.

¶ Confortatus. Quando in morte tri umphauit eu3 qui ha bebat mortis imperiū 7 sibi regnū omniū ac quisiuit. Vnd: Data est mihi omis potestas in celo 7 terra.

¶ Gabaon. Que fuit ciuitas metropolis eozoñ ceciditq3 in soz tem beniamin 7 fuit se parata leuitis. Vtrū ergo ē q3 iosephus dicit q3 salomon in hebron venit vt sacrificaret in altari eneo q3 fecerat moyses nisi forte ipsam hebron excelsu3 gabaon intelligi volu erit eo q3 ibi primu3 regnauerit. Interpretat eni gabaō inhabitatas vel colles planicies.

¶ Da mihi sapientia. Non aurum non diuitias nō terrenam gloziam a deo petit et vt sciat ꝓfin dirigere 7 iudicare li hoc eligit rector corpoz3 multo magis hoc eligere dñt rectores animaru3: vt ingressum ad fidem et egressum ad ipem populo dei demōstrent.

¶ Ab excelso gabaon i hie co ta. Arcam significat in q3 erant tabule t. Supra eni scriptū elt. Tabernaculu3 aūt dñi quod fecerat moyses i deserto 7 altare holocaustorum eade3 tempestate erant i excelsis gabaō 7 cetera. Arca aūt dñi postq3 introduxit eam dauid in domū suam mansit ibidē vsq3quo edificaret templū.

¶ Et duodecim milia ꝛc. Die numerus tēpus gratie signi ficat i quo apostolica doctrina ꝓfin noui t. informat. Bene autē p quadrageniariū numerū vel duodeniariū currus 7 equites salomonis numerantur q3 p vtrūq3 testamentu3 sancti viri sacris litteris eruditi: sessioni dei aptantur quos ipe sp̄s mus auriga pro nutu suo gubernat.

¶ Sexcētis argēteis. Quia duoꝝ t. ꝓdicatōe ad cognoscēdam fidei veritatē per ꝓdicatores in vsū veri

C. I.

Confortatus ē ergo salomon filius dauid i regno suo
sancti quozū patrū.
† ¶ qui me misit mecum ēst 7 non dimisit me. i. dedit ei nomen q3 est super omne nomen.
7 dominus erat cū eo: 7 magnificauit eum in excelsu3. Precepitq3 salomon vniuerso israeli tribunis 7 centurionibus ducibus 7 iudicibus omnis israel: 7 principibus familiarū: 7 abiit cum vniuersa multitudine i excelsū gabaon. vbi erat tabernaculu3 fœderis dñi: qd̄ fecit moyses famulus di i solitudie Arcā aūt dei adduxerat dauid de cariathiarim in locū quē ꝑparauerat ei. 7 vbi fixerat illi tabernaculum: hoc ē in hierusalez. Altare quoq3 eneum qd̄ fabricatus fuerat beseleel filius uri. filij ur ibi erat cozā tabernaculo dñi: qd̄ 7 requisiuit salomon 7 omnis ecclesia. Ascēdit q3 salomon ad altare eneum coza3 tabernaculo fœderis dñi: 7 obtulit in eo mille hostias. Ecce aūt i ipsa nocte apparuit ei de9 dicens: Postula qd̄ vis: vt dem tibi. Dixitq3 salomon deo: Tu fecisti cu3 dauid patre meo misericordiā magnā. et constituisti me regem pro eo. Nūc igitur dñe deus impleatur sermo tuus que3 pollicitus es dauid patri meo. Tu eni fecisti me regem super populum tuū multū: qui tam innumerabilis est q3 pulus terrę. Da mihi sapiam 7 intelligentiā: vt
† in exemplū omnibus.
ingrediar 7 egrediar cozā popu lo tuo. Quis eni3 potest hunc pplm tuum digne qui tam grandis est iudicare? Dixit aūt deus ad salomonem: Quia hoc magis placuit cozdi tuo. 7 non postulasti diuitias et substantia3 7 gloriā. neq3 animas eozum qui te oderāt. sed nec dies vitę plurimos: petisti autē sapiam 7 sciētiam vt iudicare possis populum meū super que3 constitui te regem: sapientia 7 scientia data sunt tibi. Diuitias aūt 7 substantiam et gloziam dabo tibi: ita ut nullus in regibus nec ante te nec post te fuerit similis tui. Venit ergo salomō ab excelso gabaon i hierusalem coram tabernaculo fœderis: 7 regnauit super israel. Cōgregauitq3 sibi
† ¶ sanctos. i. fortes charitate 7 ligis dei sociatos quos ipse velut auriga gubernat. ¶ angelos hoc nūq3 ministeria. vide. Curru. 9 dei decem. m. m. i. d. o. i. e. t. i. i.
currus 7 equites: 7 facti sūt ei mil
† ¶ quadragies deni. 7 significat tēpora legis quā moyses acceptarus quadragīta diebus ieiunauit 7 populus qui per eam instruebatur quadragīta annis in heremo fuit.
le quadringenti currus. et duodecim milia equitum. Et fecit eos cē
¶ in oppidis i. vel edificijs que edificata erāt ad stationem curruum.
in vrbibus quadrigarū 7 cū rege in hierusalez. Prebuitq3 rex aurū 7 argentū in hierusalez quasi lapides. 7 cedros quasi sicomoros q3 nascuntur in cāpestribus multitudine magna. Adducebantur autē
† ¶ viri. i. renui operis 7 intellectu i quibus ad fidem conuersus signe fecit xps. ‡ ¶ spiritualis. ‡ ¶ et omni natōe que sub celo ē. ¶ quam dicūt vnam esse de ciclad ibus. ideo habet. choa cōgregationem interpretantur.
ei 7 equi de ęgypto. 7 de choa a
¶ predicatoribus. i. qui dant predicatōem 7 aud tozā accipiunt fidem.
negociatoribus regis qui ibant et emebant precio quadrigā equozū sexcentis argenteis: 7 equū centū quinquaginta. Similiter de vniuersis regnis cetheozu3 7 a regib9 syrię emptio celebrabatur.

C. II.

Decreuit autē

salomōis boues adducuntur. Sexcenti ergo id ē. sexagies centi pfectionem quangulis do ctrine significantia3 q3 pfectio legis sino cōsistit. Hęc q3 cum redemptor noster secta die passus. omia que de se in lege 7 ꝓphis scripta erant cōpleuit. Vnde ait: Consummatū est: 7 inclinato capite emisit spiritum.

¶ Centum quinquaginta. Nullus iter quinquageni. et vetus 7 ꝓpter pentecosten 7 iubileum 7 triplicis scripture distinatōem qua dicitur necesse est omnia iplere q3 scripta sunt in lege moysi 7 ꝓphetis 7 psalmis de me manifeste significant.

C. II.

Decreuit aūt salo. 2c. Deo. Domus quā edificauit salomō in hierusalē significat vniuersalē ecclīā q3 a primo electo vsq3 ad vltimū quemlibe ꝓgrediam vri pacifica edificat. quę adhuc ꝓgrinatur in mundo partim exulis crūis cum illo iam regnat in celo. vbi tota regnatura est peracto iudicio. Ad hanc domum pficient angelique quozū nobis similendo ꝓsimi dicēte dño: Eḡes eni angelis sunt 7 hij qui sunt 7c. Ad hanc pficiet ipse xps qui ait: Soluite templū hoc 7 in tribo diebus excitabo. Hoc enim dicebat de templo corporis sui. De nobis dicit apls: Nescitis q3 templum dei estis 7c. Si ergo ille ꝓ assumptā humanitatem factus est templum dei. 7 nos ꝓ inhabitationem spūs eius i nobis constat. q3 figura eius nostrū 7 ipse xps templum fuit sed ille tangi lapidis angularis nostri aūt tangibilis pidas vinoz sup ipm edificatoz. Designat eandē domū dei tabernaculum in heremo facti. Sed q3 illa domus in itinere quo ad terrā ꝓmissionis veniebant. Hęc aūt edificabat i terra ꝓmissionis 7 in ciuitate hierusalez. Illa

salomon. Et ideo ꝓ ꝓmissionē multos significat de quib9 dicit: Multi venient et mittent de gentibus et sedebunt cū patribus suis in regno celorū. Salomon. Et ideo ꝓ ꝓmissionē pacifici multos significat de quib9 dicit: Beati pacifici. Hoc enim docebat in templo corporis sui. De nobis dicit apls: Nescitis q3 templum dei estis 7c. Si ergo ille ꝓ assumptā humanitatem factus est templum dei. 7 nos ꝓ inhabitationem spūs eius i nobis constat. q3 figura eius nostrū 7 ipse xps templum fuit sed ille tangi lapidis angularis nostri aūt tangibilis pidas vinoz sup ipm edificatoz. Designat eandē domū dei tabernaculum in heremo facti. Sed q3 illa domus in itinere quo ad terrā ꝓmissionis veniebant. Hęc aūt edificabat i terra ꝓmissionis 7 in ciuitate hierusalez. Illa

vt de loco ad locum a leuitis portata tandē in terrā pmissionis introduceret. Hic vt mos patria z ciuitate regia cōstructa immobili fundamento pfisteret domui nec figuratum celestium rem ipsam implere potest i illa hfentis ecclesie labor z exilium in hac futura requies et beatitudo figurari. Vel qz illa a sol filijs israel. hec aūt a proselitis z gētibus facta cōpossunt in illa principaliter patres veteris z antiquus dei pplis in hac congregata de gentibus ecclesia figurari. Quānis edificiū vtriusqz domus specialiter acceptū laborem ecclesie quotidianos z futura gaudia celestis regni z electoz primę ecclesie de israel z salutem omniū gentium in xpō multimodis ostendat figuris. Qz aūt dr decreuisse salomonem edificare domū nomi dñi z palatiū sibi · idē significat qz ecclesia et domus dei est quaz p henniter inhabitat et palatiuz celestis regis i quo glorię suę magnitudinē cunctis generationibus ostēdit. Operarij salomōis sūt qcqs electi q seipos edificio dei credēdo · operādo alios docēdo pparāt.

¶ Salomon. Et nōie z regno pacatissimo illam significat de quo ait ysaias: Multiplicabitur ei imperium z pacis nō erit finis Hyram vero qui interpretatur vinēs excelse credentes de gentibus vita z fide gloriosos qnoz ope sępe iuuat z augmentatur ecclesia z contra hereticos z schismaticos paganos de cretis principalib⁹ firmatur. Petit ergo salomon in opere templi auxiliū ab hyraz: qz xps volēs edificare ecclesiam nō soluz de iudeis sed et de gentibus operarios elegit. Misit hyrā salomōi pcisa d libano ligna cedrina et abiegna quę i domo dñi ponerent: qz cōuersa gētilitas misit ad dominuz viros in seculo claros · sed ni dominicę increpatōis de mōte sugbię deiectos z humiliatos · qui ad nomā euāgelicę veritatis p modo suo quando q ponerēt. Misit z artifices q regendis pliis prepponerent · dyonisiū · s · ario pagitā cipanū z alios multos. Misit z aurū sapientes · s · viros z ingenio claros. Pro his omnibus collata gentilitas expectat a dño dona gratię celestis · z triticum · s · verbi dei · z oleū charitatis · vncti onis · z illuminationis spūssancti.

¶ Et erunt serui mei. Apostoli mei et doctores primi qui doctores de gentibus informant z eruditunt ne in aliq prana docere pręsumant. Ideo ei salomon seruos hyram cę dere sibi ligna voluit: qz doctiores erāt suis suis ad cędendum · sed ea seruos suos adeē voluit: vt cedentibus ostenderent cui⁹ mēsurę ligna fieri deberent Apostoli enim certius verba euāgelij ab ipo dño nouerūt. Sed gētiles ab erroribus ad veritatem euangelij conuersi · certius gentiū errores nouerunt · z ideo subtilius expugnauerunt.

¶ Filiū mulieris de tribu dan. Dñs dit eū esse de progenie salomith de tribu dā · de q in libro nūerozuz legitur. Patrē ei⁹ traduntur hebrei fuisse hebreū de stirpe oliab d tribu dā q cū beseleel in heremo operatus ē Qz vero tyrium vocat aiunt hebrei hoc translatōe factuz fuisse Zori enim lingua eorum plasmatio interpretat' chiros enī quā illi zor vocāt aliqn angustiā · aliquādo plasmatōez sonat.

¶ Qui nouit operari i auro ar. ere fer. ꝛc. In his oibus hyram spūalis nouit operari vt ornatus dom⁹ dei coz̄ oculis hominū digno decore fulgeat · z bonę opinionis odore deo acceptabil' fiat.

¶ Mos aūt ce. ꝛc. Significat q gentes audita fama euangelij diuersas psonas p fidem ad baptismū trāsmittit. Solius tñ est veri pacifici vt absoluēdo peccata per baptismi sacramenta vnitati ecclesię illos adunare · de quo dicit: Sup quē videritis spm descendentem z manētē sup eū · h est q baptizat.

¶ Numerauit ergo salomon. Fuerunt operarij domus dñi de filijs

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

ísrael·de proselitis·de gentib⁹·de filijs ísrael triginta milia qui ad cędędas de libano cedros missi sunt·sicut legit⁹ in regū. De proselitis de quibus scz nūc agitur cęsores lapidū. De gentibus ipse hyram z serui eius qui cū seruis salomonis ligna cędebant de libano. Oēs igitur hoīm gētes p quos edificāda erat ecclesia p̄cessit in ędificio templi salomonis. Iudei enī proselyti z gentiles ad veritatē euangelij cōuersi ecclesiā xp̄i recte viuendo z vocando construunt.

¶ Tria milia z sercentu. In parali. pro tribus milib⁹ .ccc. prępositis q̄ in regum numerātur·tria milia sercenti scribunt·p pfectōe sublimium viroz In senario enim deus mūdi ornatū cōpleuit z qz sancta scriptura fidem trinitatis docet z opa iusticię recte tria milia·dc·perbibentur fuisse.

¶ In area hornā iebusęi. Ecclesia per aream signatur. Vnde cuius ventilabrū i manu sua.z permūdabit aream suam. Hornā·i· ornatus natōe iebusę gētiles significat·a domino ornandos z in filios ecclesie commutandos Vnde:fuistis aliquando tenebrę:nunc aūt lux in dño. Iebus ipsa est hierusalem·ie bus interpretat⁹ cōculcata·hierusalem visio pacis·in q̄ duz hornā gentilis regnabat·iebus dicta est. Sed cū z david i ea locū holocausti emeret: z cū salomō templū ędificaret: hierusalē vocata ē. Benignitas ei nescia diuini cultꝰ ꝑculcat⁹ a demonibus: ē cum christus eam respexit·pacis i se z locum inuenit et nomen.

¶ Mense secundo. Id est·maio·mox scz post pascha vt consecratus mistica solēnitate·ꝑfs digne aggrederetur misticū opus.

¶ Anno quarto. Post expletā dispēsatōz diuine incarnatiōis· quę in q̄tuor cuāgelijs scꝑta ē·misso spū de cęlo eccla fabricata est.

¶ Quę in libro regū expositum⁹·i palipo· sub breuitate ꝑstrīgim⁹.

¶ Longitudinis. Longitudo domus lōgā ecclesię partem significat latitudo charitatez·qua etiam diligit inimicos donec cum solis amicis in deo gaudeat. Altitudo vero spem futurę vitę z retributionis· qua omnia aduersa contemnit·donec videat bona dñi i terra viuētiū. Notādū q̄ triginta cubiti altitudinis·qui in regū legūtur non ad tectū templi· sed vsq ad cęnaculū inferius peruenerunt. Dic enim q̄ altitudo centum viginti cubitoū erat. Alij triginta ad mediū cęnaculū. Alij vro ad tertiū. Deinde vsq ad supremū templi tectū numerabuntur alij triginta · z sic tota altitudo domus in centum viginti cubitis cōsummatur· quo numero virorū primitiua ecclia in hierusalem gratiā spūsancti accepit. Quindecim nāq̄ qui er septem z octo cōstant futurā vitā signāt q̄ nunc agitur in quiete aiarum z perficietur in resurrectōe corporū·quidecim ꝑo in trigonū ducta·i·cum omnib⁹ ꝑtibus suis numerata centum vigiti fiūt quib⁹ designatur futura beatitudo electoz. Bene aūt hoc numero tertiū cęnaculum domus consummatur·q̄ post p̄tes labores post aīarum requiē plena felicitatis gloria in resurrectōne complebitur.

¶ Porticū vero. Ipsum scz templū qđ erat pro foribus oratorii·trigintā enī fuit fabricę distinctio·hoc ē·portic⁹ aūt templū. Et ipsum templum in quo altare thimiamatis mensa ꝓpositōis· z candelabrum luminis erant Et oraculum·i·sanctum sanctoz vbi arca testamenti z cherubim post velū collocata. Porticus vero ante templum antiquorum figuram gestat fidelium. Ipsius vero templum eorū qui post in carnatōnem dñi i mū dū venerunt. Domus antē interiora regni cęlestis gaudia vultq̄ data. Notandus ergo q̄ parietes domus lapidibus ꝓciosis factis fuerūt tabulis cypressinis vel cędrinis operi·lamini·s aureis vestiri. Vn de in regum· et cę dro ois domus velut ebatur ꝛc. Lapides parietis vel pauimenti et tabulę et aurum sanctorum vtam in ecclesia significant·lapides v iui sunt sāci fidei titudine fidei in vnaz regulam consūnci. Tabulę quoq̄ cedrine vel cypressine sūt sancti latitudine variatę virtutum ſm donatōem spūssancti in eadē fide sibimetipsis connexi. Auri laminę sunt sancti supeminētes scięq̄ charitatē habentes: z buius fulgore grauissimo ad inuicem cōgaudentes.

¶ Strauit quoq̄ pauimētū. Bene latitudo parietis in altum exurgens· z ad iacquaria pugnāsq̄ protectus virtutuz ihesu sancti ad cęlum pueniunt·vel sanctoruz choros sibi per varia tempora succedentes·significat. Ita ęqualitas pauimenti concordē coꝛ hūilitates q̄ in hac vita posita socialī charitatē cōuersantur. Pauimētū pręcioso marmore stratū mlto decore· z matoꝛ tectū tabulis abiegnis·qz vita instoruz ꝑmo fidei firmitate munienda est i corde post ꝛtutū latitudine ornanda in opere. Quid enī ꝑdest vtere marmoris tabulis obtecti·nisi aliquid mysticum ostendat·ē bonorum amplitudinem operum fortitudine fidei fulciendam esse significat. Abies vero alta z durabil⁹ mentē electoz infima spernentē cęlestibus inhrentem·z virtute patientię excellētem demonstrat. Auri laminę marmori de tabul⁹ abiegnis suppositę latitudo est charitatis·de corde puro z conscientia bona z fide non ficta·q̄ sicut aurum alijs metallis ita cęteris virtutibus in templo dei ꝓfulget.

¶ Postes et ostia ꝛc. Terit cum aditum fidei ipso domino pandente qua veritate reluceat omnibus ecclesiam intrantibus ostendit. Ostium ē pli christus est per quem venitur ad patrem·qui ait: Ego sum hostium ꝛc. In regum ita scriptum est: Oraculum habebat viginti cubitos longitudinis·z viginti latitudinis·z viginti altitudinis. Oraculum dicitur sanctum sanctorum: quia ibi diuina z angelica locutione hominibus seꝛta renelatur. Vnde: oraculum in abditis·id est·interiori domo factum est· quia in superna patria angelorum visio z allocutio · z ipsa dei ꝓsentia reuelabitur

† ſ qui ex gētib⁹ in consortiū populi dei trāsierūt

oēs viros † pselitos q̄ erāt in terra israel post dinumeratōnem quam dinūerauit dauid pater eius·z inuenti sunt centuz quinq̄ginta tria

ſ pro sabbatismo animarum.

milia z sercēta. Fecitq̄ ex eis septu

† ſ alter alterius onera portate·z alibi. Corripite inquietos cōsolamini·p·ꝛc.

agita milia q̄ humeris † onera por

† ſ pro spe resurrectōis que·vnį· die·i· post sabbatum z in domino preceſſit z in nobis speratur.

† ſ predicatores † ſ contras hoīm mētes

tarent·z octoginta milia † qui † lapi

† ſ qui nati erāt in mōte superbie de primi parentis ꝓuaricatōe ozi† ſ solabrum verbi dei vt edificio domus cōueniret† ſ pro fide trinitatis quam predicant nobis.

des in † montib⁹ † cędęrēt: † tria aūt

† ſ facere scripture creditores a qb⁹ nos erudimur insolos docere cōceptatores corrige onera nostra inuicem portare

milia z sercētos † p̄positos operuz populi.

C. III.

Cepit salomon ędificare domuz

† ſ i visiōe pacis q̄ ē in vnitate ecclesie · vñ in pace factus ē locus eius† ſ ſ·ꝛpō de quo ōr· nūqđ pōt absc̄di ciuitas in mōte posita† ſ ·i· visionis· qz quos ad claritatis sue visionē vocat in hac vita labōsātes militare z agōnizare dignatur

dñi in † hierusalē in † monte † moria

ſ preſciente eū dauid scōm carnē nasciturū sicut z alij ꝓphete

qui demōstratus fuerat dauid patri eius:in loco quez parauerat dauid i area hornā iebusęi. Cepit aū

† ſ hoc ad gentes referūt que scdo loco ad edificatōnez creatoris ꝓuenerunt

tem ędificare mense† secūdo: anno q̄rto regni sui. Et hęc sunt fūdamēta q̄ iecit salomon vt ędificaret domū dei·longitudinis cubitos i mēsura prima sexagita:latitudinis cubitos viginti. Porticuz vero ante frōtem quę tēdebatur i lōgū iuxta mēsuraz latitudinis domus:cubitoꝛū viginti. Porro altitudo centum viginti cubitoꝛum erat. Et deaurauit eā intrinsec⁹ auro mūdissimo. Domū quoq̄ maioꝛez texit tabulis ligneis abiegnis· z laminas auri obrizi affixit ꝓ totū. Sculpsit

† ſ sculptura palmarū descripcio virtutū ꝓ quas vera victoria z remuneratio acquirit.† ſ charitatis officia quib⁹ sanctoꝝ fraternitas copulatur z in vnā christi domū toto orbe ꝓponitur.

q̄s i ea † palmas·z quasi † catenulas

† ſ in regum ita texit pauimentum tabulis abiegnis. vnde pro q̄ tabulas non in terra ponit·sed se inuicez complectētes. † Strauit

sup marmoza·tercio vero auri suppositi

quoq̄ pauimētū cępli p̄ciosissimo

ſ Chari

marmoꝛe decoꝛe mlto. Porro au

tatis

rū erat ꝑbatissimū·de cui⁹ laminis

ſ sanctos doctores

texit domū z trabes eius z postes

matoꝛ tectū tabulis abiegnis·qz vita instoruz ꝓmo fidei firmitate munienda est i corde post ꝛtutū latitudine ornanda in opere. Quid enī ꝑdest vtere marmoris tabulis obtecti·nisi aliquid mysticum ostendat·ē bonorum amplitudinem operum fortitudine fidei fulciendam esse significat. Abies vero alta z durabil⁹ mentē electoz infima spernentē cęlestibus inhrentem·z virtute patientię excellētem demonstrat. Auri laminę marmori de tabul⁹ abiegnis suppositę latitudo est charitatis·de corde puro z conscientia bona z fide non ficta·q̄ sicut aurum alijs metallis ita cęteris virtutibus in templo dei ꝓfulget.

¶ Postes et ostia ꝛc. Terit cum aditum fidei ipso domino pandente qua veritate reluceat omnibus ecclesiam intrantibus ostendit. Ostium ē pli christus est per quem venitur ad patrem·qui ait: Ego sum hostium ꝛc. In regum ita scriptum est: Oraculum habebat viginti cubitos longitudinis·z viginti latitudinis·z viginti altitudinis. Oraculum dicitur sanctum sanctorum: quia ibi diuina z angelica locutione hominibus seꝛta renelatur. Vnde: oraculum in abditis·id est·interiori domo factum est· quia in superna patria angelorum visio z allocutio · z ipsa dei ꝓsentia reuelabitur

Qui vicit viginti cubitos altitudinis parietē cedrinū significat· qui oraculū ab cēde exteriori segregat.

¶ Et celauit. Habet hec domus sicut in regū legit· celaturas eminentes cū sancti opa virtutū non in occulto agunt· sed exemplū omnib⁹ ꝓferunt.

¶ Fecit quoq; domū sanctisan. Oraculū vbi erat arca viginti cubitos habebat· in longitudine. latitudine. altitudine. i. ꝑ quadrum· qz in superna patria vbi regem in decore suo vident sancti· sola charitas diuinq; supernę gratię ꝑ omia fulget. Vñ in sequēti bus laminis aureis texit eam. i. mentia supne ciuitatis gratia charitatis implent.

¶ Sed & clauos fe. ꝛc. Quinquagenario numero peccatorū remissio & spūalis gra & requies eterna figuratur· clauis ꝙ lamine auri affigebant⁹ in parietibus dom⁹ dñi. Claui sunt verba celestia quibus in amore dei operum profici mus & ꝑseruamur· hec nobis promittūt veniam peccatoꝝ ꝑ grām sancti spiritus· & sabbatismum in futuro eternum. Vñ sunt claui dilectōis & claui timoris quibus incipiētes nec dum ad ꝑfectiones ꝛ venientes illecebras vicio rum mortificant· illis scz veritatis sermonibus confixi· quib⁹ docemur carnes nostras cruci affigere cū vicijs et ꝓpiscentijs. Vnde propheta. Confige a timore tuo carnes meas ꝛc. Qui ad ꝑfectiora pueniens de clauis ꝑfectionis ait: Mihi aūt adherere deo bonum ē. Ce nacula quoq; tecta auro. Sicut sancta sanctoꝝ vbi erat arca· interna sanctorum vitā in conspectu redemptoris significat. Vnde abscondes eos in abscondito faciei tue a cōtur·hominū. Ita cenacula in alto candē vitā. i. i celis esse· & non in hoc mūdo. Unde: Quę sursum sūt querite vbi christus ē in dextra dei sedens.

¶ Talentis sercentis. In talentis pōderis perfectio q̄ charitatis perfectionem exprimit· sicut ꝑfectio senarij· per quē centenarius multiplicat⁹ vt fiant sercenti.

¶ Fecit etiā duo cherubin ꝛc. Hoc in regum plen⁹ legitur ita scriptum. Et fecit in oraculo duo cherubin· de lignis olinarū decem cubitoꝝ altitudinis quinq; cubitoꝝ ala cherub vna· & quinq; cubitoꝝ ala cherub altera. i. decem cubitos habētes· a summitate alę vsq; ad alę alterius summitatē. Decem quoq; cubitoꝝ erat cherub secundus mēsura pari· & opus vnum in duobus cherubin. i. altitudinē habebat vnus cherub decem cubitorum· & similiter cherub secundus. Posuitq; cherubin in medio templi interioris· extendebant aūt cherubin alas suas· & tangebat ala vna parietem· & ala cherub secundi tangebat parietē alterum. Alę aūt alterę in medio templi se invicem ꝓtingebant.

¶ Posuit aūt cherubin (vt in regū legitur) in medio templi interioris· extendebant aūt alas suas cherubin· & tangebat ala vna parietē ꝛc. Manifestū est et his quę ꝓdicta sunt quasi cherubin in medio templi interioris sint ꝓpositi quorum habitatio est in celis. Extendebāt aūt alas quasi ad volandū qz angeli semꝑ habent animū obsequio diuine voluntatis paratū. Ꝙ ala vna tangebat parietē· & ala cherub secundi alterū pietem· ꝓtinet ad illam charitatis administrationē· quā nobis angeli exhibent. Ꝙ alę alterę in medio templi se invicem ꝓtingebant· eam dilectionis gratiā qua se alterutrum ꝓplecunt⁹ significat. Tenet quoq; cherubin auro: qz naturā eoꝝ conditor immortali claritate sublimauit & mentē vere dilectionis atq; humilitatis luce complenit.

¶ Cherubin angelice dignitatis vocabulū est. Singulari numero cherub dicitur· plurali cherubin. Unde ꝑ cherubin angeli qui in celis ꝑditori suo semꝑ assistunt possunt intelligi. De lignis oliuarū facti· qz virtutes angelice vncte sunt gratia spūs sancti· ne arescant ab amore dei. Sunt aūt altitudinis decem cubitoꝝ· quia denario vite eterne fruunt· habentes inuiolatā cōditoris ymaginē seruata sanctitate iusticia & veritate· quā prima ꝑdītōe ꝓpeperunt. Denarius enim decem obolis ꝓstat· & in se nomen regis ꝓtinet & ymaginem. Vñ regnū celeste significat: vbi angeli i ymagine ꝑditoris· ad quā facti sūt sp manent· & electi homines ymaginem quā peccando amiserant: recipiunt. Alę cum in sanctorū hoīm figura ꝓnuntur· virtutes eorum significāt· quibus semꝑ ad celestia volare & his delectant⁹ cōuersari. Cum vero in figura angeloꝝ· grām perpetuę & indefectę sanctitatis eorū qua sp in celestib⁹ in misterio sui ꝓsiunt auctoris· vel qz leuitate spūalis nature sunt ꝓpediti· vt vbicūq; voluerint statim quasi volādo ꝓueniant· & hic cum alis figurati· & ꝓphis sūt cū alis ostensi.

¶ Duo cherubin. i. duo testamēta· in oraculo facti in secreto cōsilio diuine dispensationis· de lignis olinarum: quia lucē scientię nobis tribuunt inuante flama charitatis ꝺi ꝑ spūm sanctū· decem cubitis alti· qz obseruantiam decalogi ad deo fuiendū ꝓdicant: denario ꝓpetui regni remunerādā

¶ Ita vt ala una ha. quinq; cu. Quinq; cubitoꝝ erat ala cherub una ꝛc. quia angeli legem dei descriptam in quinq; libris indefessa deuotione custodiūt diligendo. s. deum et omnib⁹ viribus suis & primos tanq; seipsos· plenitudo autem legis est charitas· proximi quoq; adinuicem sunt spūs angelici & boies electi. Unde vtraq; ala cherub einsdem mensurę est qz eadem deuotione qua sese alterutrū in deo diligunt· nostrā quoq; ad se ascendentium societatē desiderant. Similiter ergo alę decem cubitos complent· cum in gemina charitatis exhibitione angeli conditoris sui ꝓsentia letantur.

¶ Tange. parietem. Duos equę parietes alis suis tangūt· qz indeos & gentiles secum habent celestis aule possessores· non q ibi sit localis distinctio iter vtrūq; ꝓplm. Sed qz maior ē festinitas interne tractitudis de ꝑsortio adunatę in deo fraternitatis. Extēdūt ergo ad vtrūq; pietem alas: q̄ letātes in celesti pria iustos vtriusq; ꝓli ad laudē excitāt creatoris.

¶ Alas tectas auro ad oraculi pietes extēdunt· sicut hūt facies versas ad exteriorē domū· qz angeli sic suam innocentiā ꝑseruāt· sic de sanctoꝝ tractitudine gaudēt· vt eis quos adhuc ternis ꝑspiciūt opem ferant: donec illos ad celestē patriā introducāt. Omnes enī sunt admīstratorij spūs in misterium missi ꝓpter eos q̄ hereditatē capiūt salutis.

¶ Alis exterioribus iste vnū parietē ille alterū ꝓtingit: qz vetus testamentū ꝓ antiquo ꝓlo scriptū· nouū nobis· q̄ ꝓl incarnatione dñi ad fidem venimus & sc̄o patri. i. septērionali recte ꝓparamur· q̄ post frigora & tenebras ydolatrię lucem veritatis cognouimus.

¶ Ala altera. Extendūt alas adinuicē sup arcā. cum ad laudē saluatoris referūt omne bonū qđ accepant. Extendūt alteras alas ad pietes oraculi· cū sanctos secū videre letant· eosq; velut alarū summitatib⁹ tangunt q̄s imitatores suę puritatis in hac vita fuisse exultant.

¶ Et facies eorum uersę erāt. Ad exteriorē domum· qz nostri cōsa qui adhuc foris stamus sed spe salui facti sumus. Diuini labi sunt conditi·

cherubin viginti cubitis extēdebā tur: ita vt vna ala haberet cubitos quinq; & tangeret parietē domus & altera quinq; cubitos hūs· alam

¶ vnū opus erat i duobus cherubin quia vtriusq; testamenti scriptores eadē castitate operis & de notione charitatis deo seruiunt vna & cōsona voce ac fide deū predicant

tangeret alterius cherub. ¶ Similiter cherub altertus ala quinq; habebat cubitos· & tangebat parietē:

¶ quia in omni labentiū rerum varietate sancti sui corpis sensus in obsequiū sui cōditoris extendit.

& ala eius altera quinq; cubitoꝝ·

¶ ale interiores super arcam semuicem cōtingunt quia testamēta pari de domino consentiūt attestatione.

alam cherub alterius cōtingebat·

Igitur alę vtriusq; cherub expāse

¶ qz nos ab huius pegrinationis erumna erectos ad suum desiderant venire consortium

erant: & extendebantur ꝑ cubitos viginti. Ipsi aūt stabāt erectis pedibus· & facies eorū versę erāt ad

¶ versus hūc faciem

¶ parietes templi auro salomō texit cū christ⁹ cetus fidelū homine sapiēte & charitatis illustratione. Angelicam puersationē in hominū moribus vt sicut ab angelis seruitur ei in celis· ita ab hominibus seruatur in terris.

& parietes & ostia & celauit cherubin parietibus. Fecit quoq; domuꝫ sactisanctoꝝ: longitudinem iuxta latitudinē domus cubitoꝝ viginti: & latitudinē similiter viginti cubitoꝝ. Et lamis aureis texit eā q̄si talentis sercētis: sed & clauos fecit aureos: ita vt singli claui sicli quiquagenos appēderēt. Cenacula quoq; texit auro. Fecit etiā i domo

¶ vnius mēsure & cuiusdē operis erant duo cherubin· quia nulla dispar voluntas ē in sigma patria· vbi omēs illustrantur eadē presentia dei visione & gloria. ¶ propter cōsortū charitatis que minus q̄ inter duos esse nō potest· vnde discipuli ad ꝑdicandum binī mittuntur: vt qui verbū fidei predicent charitatē ante omnia teneant

mo sanctisanctoꝝ ¶ cherubi ¶ duos ope statuario & texit eos auro. Alę

quoz scriptores iam cū dño regnantes nostrę salutis curam gerunt·z p nobis interpellant apud deum.

¶ Fecit quoqz velum. Hoc in regum ptermittitur: sed ibi narrat' qd hic non habetur·qz scz in ingressu oraculi fecit hostiola de lignis olivarū p stesqz angulos quinqz·z duo hostia de lignis olivarū postelqs. Sed velum istud decoris gratia factū est·vt inter parietes deauratos oloserici fulgeret. Sed eiusdem mysterij cuius hostiola ꝓgrua significatione ante arcam z in ingressum oraculi appēsum·vt sic hostiola ꝓgruis horis aperiebantur. Sic z vela ve nientibus qui i sancta sanctoz ingrederent·cui? revelatio fm legē aptionē regni celestis significat·quę per carnem xpi donata ē nob Vñ z baptizato dño aperti sunt celi: qz per baptisma qđ nobis cōsecravit·igredimur ia nuam regni celestis·et ipo moliēte velū scissū est mediū: qz legales figurę ad finem puenerant·z veritas euāgelij z ingressus regni ipsa veritate apitur.

¶ Et interxit eis cherubin. Intexuntur cherubin bis quatuor coloribꝫ·cū in omnibus q̄ pie agimus a venenatis dēmonū telis per angelica psidia ꝓtegimur·z multitudine scientię indeficēter vimur respicientes sp ad eloqa divina·ne a virtutū calle aberrem⁹.

¶ Ante fores tēpli. Stabant in porticu ante fores templi·z ingressum tēpli suo decore et vtraqz pte ornabāt. Ostiū tēpli dñs est q̄ ait: Nemo venit ad patrē nisi p me ꝛc. Ostiū columnę ab vtroqz latere a rectantiū cū ministri sermonis vtriqz pplo introitū regni celestis ostendūt: vt q̄cunqz a luce legalis scię vel gentilitatis erroꝛe ad fidē euangelij venerit·baptizet eos patos qui sibi iter salutis verbo monstrēt z exēplo.

¶ In regum de bis colūnis legit. Qui cū venisset ad regē salomonem fecit omne opus eius z finxit duas colūnas creas ꝛc.

¶ Triginta quinqz cubitos. Hic numerus pfectionem significat magistroꝝ. Septenarius enim numerus per quinariū vel quinarius per septenarium multiplicatus triginta quinqz reddunt. Quinarius vero legem septenarius ꝓpter spūm septiformē in flore radicis iesse manentē euangeliū exprimit. Vnde alibi dñs quinqz panibus quinqz milia hominū. Et alibi septē panibus quattuoꝛ milia pauisse narrat. Columnę igit' triginta quinqz cubitoꝝ significant doctores euangelij duoꝝ testamentoꝝ habere pfectam scientiā. Vnde vobis datū est nosse mysteriū regni dei. Et alibi aperit illis sensum vt intelligerent scripturas.

¶ Quasi catenulas. Multiplex catenarū ptextio z retis sdm regum expansio multiphariās electoꝝ personas insinuat·q̄ cum verbis p̄dicatoꝝ fideliter auscultando z obediēdo adherēt·quasi capitibꝫ columnarū supposita retia z catenule miraculū sue cōnectionis spectantibꝫ ꝓbent.

¶ Capitibus colum. Capita columnarū. i. suprema ps ꝓcordia sunt doctoꝝ·quoꝝ deo devotis cogitationibꝫ sicut capite membra·ita ipsoꝝ omnia opera dirigant' z verba.

¶ Malogranata. Vno foris cortice multa interius grana circūdant vnde ecclesiā significant·qz vnius fidei munimine innumera electoꝝ agmina circūdat·vel cuiusq̄ iusti vitā z mores·qui multa cogitationū virtutūqz insigniā ne forte vsuā firma fidei z humilitatis vallant custodia. Apte ꝛo capita columnarū malogranatis crāt in gyro circūdata·qz sancti doctores peioꝝ vitā fideliū ad memoriā revocāt coāqz exēplis z fmones suos oī pte cōfirmant·ne si aliter q̄ illoꝝ habet regula viterit vel vocaverit·errent.

exteriozē domū. Fecit quoqz velū
§ signoꝝ desiderio quo inicians crucē nostram portādo debem⁹ Tserramēto dominice passionis † flamma spūalis amoris·vnde dicerunt qui ambulaverunt cū domino. nonne cor nostrum ardēs erat ꝛc.
ex hyacintho z † purpura z † cocco
§ exhibitione carnis·vnde mortificate mēbra ve
z byssso: z interxit ei cherubin. Ante
sira que sunt sup terrā.
fores eius templi duas colūnas q̄ triginta z quinqz cubitos habebāt altitudinis. Porro capita earum quinqz cubitoꝝ: necnō z quasi catenulas i oraculo: z suppposuit eas capitibus columnaruꝫ. Malogranata etiam centum quę catenulis interposuit. Ipsas quoqz columnas
† dextra colūna doctores significat·q̄ in hierusalē
posuit in vestibulo templi: † vnā a
ꝓmittuā instituerūt ecclesiā
dextris·alterā a sinistris. Eam quę
§ firmitas
a dextris erat vocauit iachin·et q̄
§ in robore
ad leuam vocauit booꝫ.

¶ Ipsas quoqz columnas. Ideo dnę facte sunt columne·z ita dispositę·vt nobis in prosperis z in aduersis ingressum regni celestis ante oculos habendū doceant. Notandum vero qz porticus templi etiam vestibulum vocat·z qđ legim⁹ iter vestibuli z altare iter porticū z altare intelligi debere missi sunt. Vel dextra columna eos significat·qui venturū in carne ꝓbenerūt dñm. Secūda vo illos q̄ iam venisse z mundū suo sanguine redemisse testantur. Ambę colūne simili vocabulo decentur cū vna firmitas z altera in robore dicat vt vna fidei et operis fortitudo dictis ineffectoribus monstret·z nostri tpis doctores tacite notent·qui cōtra dom⁹ dei videri z appellari volunt·cū in se firmę fidei ad cōtemnenda seculi pompa ac veneranda trophea inuisibilia mbil habeāt robꝛis ad corrigēdos vel industrię ad intelligēdos eoꝝ quibus ꝓsunt errores.

C. IIII.

Fecit quoqz altare ęneum viginti cubitoꝝ longitudinis·z viginti cubitoꝝ latitudinis·z decem cubitoꝝ altitudinis. Mare etiam ęneum fusile
§ vel totū
decē cubitis a labio vsqz ad labiū
§ vt totus orbis lauacro vite signaret cē mūdāt⁹
rotundum per circumitum. Quinqz cubitos habebat altitudinis: et funiculus triginta cubitoꝝ ambiebat gyrum eius. Similitudo quoqz boum erat subter illud. Et decem cubitis quędam extrinsec⁹
celaturę: quasi duobus versibus
† hi sunt. xij. apostoli z eoꝝ vicarij·q̄ mare impositum portāt·cū inumeris sibi ex ꝑgelizādo officiū prompta devotione ꝓficiūt·z in quadrati orbis ꝑ
labiuꝫ maris circumibāt. † Boues
tibus fidem sancte trinitatis astruunt
autem erant fusiles·z ipsum mare

C. IIII.

¶ Fecit quoqz al. Altare holocaustiꝰ significat eos qui coꝑ suum z aīam deo ingte amoris cōfecrant·quorū ꝓfectus ānam i deo ope longitudo altaris exprimit·latitudo amplitudinē in charitate dei z primi·fpem in exspectatiōe dīne visitationis altitudo fidē

¶ Viginti cubitorum latitudi. ꝛc. Vicenarius magnꝰ pfectionē indefessi ganimitatis z sincerę dilectionis significat q̄ p utriusqz t·obseruantiā nob tribuit. Quater eni quini viginti sunt. Quinqz aūt sunt libri legis·z qnor euāgelia. Cū ꝛo ad intelligentiā z custodiā legis illustrāte gratia ꝓmimus·vicenariū numerū ꝓficimus·fitqz idē numerus in lōgitudine z latitudine altaris·cū corda electoꝝ docēte utroqz t·pseverantiā bonis operib⁹ cū ꝓfectionibꝫ seruant·z hylaritatē dilectionis etiā in eos q̄ ꝓsequūtur.

¶ Et decem cu·al. In denario spes celestiū ꝓmioꝝ significat. Vñ q̄n vinea pristamilias laborāt denario remunerant'. Vñ altare quidē electos significat·p signāda coꝝ vita ꝓperua decē cubitis exaltat'.

¶ Mare etiam ęneū ꝛc. Lauacrū salutare quo i remissione peccatorū lauamur. Sacerdotes eni in eo lauabant' vt in sequentib⁹ dr·q̄ omnes electos significāt·eo q̄ sint membra veri sacerdotis. Recte aūt hoc vas mare dr in memoriā. f. maris rubri: in quo extinctis egiptijs z liberato pplo de baptismi forma ꝓcessit. Baptism⁹ ꝛo vite nobis mundicię ḡre in sęculo z vite eterne gloriā ꝓmittit in futuro. Vñ mare decē cubitoꝝ a labio vsqz ad labiū esse ꝓhibet·qz decē ꝓceptis oīa q̄ facere debemus exprimunt. Denario quoqz merces benefictoꝝ significat·cū in vinea laborantib⁹ ꝓmittit. Erat ergo mare decē cubitoꝝ a labio vsqz ad labiū: qz a primo baptizato in nomie iesu xpi vsqz ad vltimū omīs fideliū chorus vnā virtutis vię ingredi·z ꝓmunē a dño coronā iusticię spare debet.

¶ Quinqz cubitos ha. al. Quia q̄dq̄ visu auditu olfactu gustu tactu ve delinqmus·totū in baptismo relaxat'. Sed nō sufficit ḡtenoꝝ remissio peccatoꝝ·nisi q̄sqz deinceps bonis opibus insistat. Alioqn dyabolus q̄ exierat multiplicius redit·z fiūt homis nouissima peiora priorib⁹. Vñ addit z funiculus triginta ꝛc.

¶ Funiculus. xxx. cu. Hoc ē disciplina celestiū ꝓceptoꝝ q̄ a nostris voluntatib⁹ relaxamur. Vñ funicul⁹ tripler difficile rumpit'·qz obseruāta mandatoꝝ dei cordibꝫ sanctoꝝ fide spe z dilectōe signę remuneratōnis firmata nulla ꝓtest aduersitate dissolui.

¶ Et decē cubitis quędā extrin. Sculptura subter labiū circūdat

illud decem cubitis ambiens mare. Duo ordines sculpturarū bystriatarū erant fusiles: cū prędictū sit q̄ reflicula triginta cubitoꝝ mare circūierit: et nunc addatur q̄ sculptura subter labium posita decē cubitis ambierit: patet q̄ vas erat i modū phyalę repandum ac diffusum a triginta cubitis q̄s habebat a labio vsq; ad decem coartatū. Sculptura aūt bystriata ē q̄ bystorias rerū imitatur. Vnde p sculpturas bystriatas quib; mare circūdat exempla priorū rpm designantur: vt videamus quibus opibus sancti deo placuerint ab initio: quanta infelicitate p̄ter scelera pierunt reprobi.

¶ Posteriora ꝛc. Quia qua mercede ꝓ dicatores i perpetuum donētur: dei examine dispositum est: sed nobis adhuc occultum est: quibus hoc occultum esse nō potest: q̄ omis qui baptismū ad salutem acapit fidez spem ⁊ charitatem debet habere: nec sine his tribus virtutibus opari: vel ad salutē itrare valet. Vnde in regum dicit Brossimodo aūt luteris trium vnnarū. Brossimodo luteris sumitas ē ⁊ruus. Trium vnnarum: quia robore fidei spei ⁊ dilectōis percipio baptismi munit.

Dozro vastitas eius ꝛc. Brossimodo quā iosephus q̄tuor dig; toz esse dixit: demonstrās quę fuit magnitudo palmi. Idez autem hęc significant. Quisq̄s enī fide spe ⁊ charitate fm quattuo: euangeliorū doctrinaz opa facat in stricę: percipiet mercedem eternę vitę.

¶ Tria milia metretas. Millenarius pfectōem significat q̄ tenari⁹ quadratū solidum facit. Decies enī decem centū faciunt: qui ē q̄i q̄drata figura: sed plana. Sed vt in altitudinē surgat ⁊ solida efficiatur: multiplica centum p decem ⁊ fiunt mille. Quo numero stabilis ⁊ inseparabilis ⁊ vnus quadrata iustorū conscientia signat. Quocunq; enī quadratū vertis stabit. Sic electoꝝ animus nulla tēptatione a statu rectitudinis inclinatur.

Capiebat mare tria milia metretas cum baptismi sacramentū i fide trinitatis parum in se ablutis cōfert oīm remissionē peccatoꝝ.

¶ Fecit quoq; conchas decē. In regum ita. Fecit quoq; decez luteres eneos. Quadraginta bathos capiebat luter vnus. Erat q̄ quattuoꝝ cubitorum. Singulos quoq; luteres per singulas decem bases posuit ꝛc. Apostoli ⁊ apostolici viri qui per boues mare portantes signant: per bases quoq; portādis luteribus ꝓparatas exprimunt: sicut ipsi luteres baptismū signant quē figurabat mare. Omnia enī in eis quę in holocaustis oblaturi erant sacerdotes lauabant. Holocaustū aūt domini omnis fidelium multitudo potest intelligi: q̄ ab ipso baptizatur i aqua ⁊ igni. Sicē ergo sacerdotes qui in mari lauantur: cos signant qui p baptismū consortes summi sacerdotis efficiunt: ita holocausta cōsdē exprimūt: cū post ablutōem baptismi gratia ꝛplent spūali. Lauatur enīz in lutere hostia cū fidelis perfunditur aqua baptismi. Offertur in holocaustū: cū p impositionem manus episcopi accipit donum spiritussancti.

¶ Et posuit quinq; a dex. In vtraq; parte templi ponite sunt bases luterum: vt vtriq; de populo sacri fontis gra designaretur esse pandenda. Et quinq; sunt in vtraq; parte: vt sicut in expositōe maris q̄d quinq; cubitis altum est iam dixim⁹: demonstraretur typice vniuersa q̄ per quinq; sensus corporis deliquerat p lauacrum baptismi esse remittenda. Sicut ergo i vno mari duodecim bobus supposito vnitas exprimit baptismatis: q̄ per apostos toto erat orbe prędicāda: ita etiā p duos ordines luterū mystice ostēditur: quia gentilitas cum iudęa in vnum fidei cōsortium per baptismatis vndam erat procreanda.

¶ Candelabra aurea. Diuina eloquia q̄ lucem sapię proferunt. Vñ Lucerna pedibus meis verbum tuū ⁊ lumen semitis meis. Vnde salomon ait. Quia mandatum lucerna est: ⁊ lex lux: bis quina sunt candelabra: q̄ quinq; sūt legis latoris volumia: i q̄bꝫ ⁊ tota veteris testamenti series cōplectit. Quinq; scil̄ etates. Quinq; a dextris: ⁊ quinq; a sinistris ponunt: cum post incarnatōem dñi eadez scriptura vtriq; ꝓpō cōmittitur: vel euangelicis plena figuris ostenditur: q̄ quondā iuxta literā solum intelligēda esse putabat.

super duodecim boues impositus erat: quorum tres respiciebant ad aquilonem: et alii tres ad occidentem. Dozro tres alii meridiem. et tres q̄ reliqui erant orientem: habentes mare superpositum. Posteriora autem boum erant intrinsecus sub mari. Dozro vastitas eiꝰ habebat mensuram palmi: et labium illius erat quasi labium calicis ſ quia? unice passiōis ⁊ apte claritas resurrectōis. ⁊ ſ in regū duo milia bathoꝝ.

vel repādi lilij: capiebatq; ⁊ tria milia metretas. Fecit quoq; ⁊ cōchas ⁊ ſtō hec omnia mozesq; carnali: sed spiritualibus quasi spiritualibus sed quasi carnalibus ꝛc.

¶ Necnon et mensas decē. Has mensas tā ad panes ꝓpositōis q̄s ad vasa dñi portāda factas cē credibile ē: pluraliē vero nūm⁹ singulari positum vsitato more: vt i libu nane: filij aūt israel quariati sūt mādatū: ⁊ usurpauerūt ō anathemate: cū achor solus hoc fecerit vel q̄ panes ꝓpositionis solebant ante sabbatum coqui: vt mos in sabbato ꝓponerēt in mēsa ꝓpositōis: potuit tamē fieri vt panes noui nonnisi recenter cocti illis mensis ponerētur: ibiq; nocte illa frangerent: quos donec primo mane ablatis veteribus super mensam ꝓpositōis ponerētur calidi. Sicut vna mensa duodecim panibus onusta vnanimē totꝰ scripture cōcordiā apostolica autoritate munitā significat. Ita decē mēse aureę diuine legis et ꝓphetarum eloquia q̄ refectōem nobis verbi dei q̄si panes proponunt. Mensa aurea sacra scriptura est spūalis sapię claritate fęcunda. De qua ps: Parasti inquit in cōspectu meo mensam aduersus eos q̄ tribulant me. Panes ꝓpositōis sunt doctores sancti quorū opera nobis velut vbera salutaria ad exempla vitę ꝓposita.

quinq; a sinistris: vt lauarent i eis omnia quę in holocaustum oblaturi erant. Dozro in mari sacerdotes lauabantur. Fecit autem candelabra aurea decem sedm speciez quam iusserat fieri: et posuit ea i tēplo: quinq; a dextris ⁊ quinq; a sinistris: vt lauarent i eis omnia quę in holocaustum oblaturi erant. Dozro in mari sacerdotes lauabantur. Fecit autem candelabra aurea decem sedm speciez quam iusserat fieri: et posuit ea i tēplo: quinq; a dextris ⁊ quinq; a sinistris: phialas quoq; aureas centum. Fecit etiaz atrium sacerdotuz et basilicā grandē: ⁊ ostia i basilica quę texit ęre.

¶ Fecit etiā atrium sa. Atrū sacerdotū in ecclesia vitā exprimit pfectoꝝ q̄ excellentia virtutū dño appropinquare ⁊ aliis verbo ⁊ ope ducatus solent ostendere. Sacerdos ē dict⁹ q̄ sacrū ducatuz ꝓbet minoribus. Quo noie non solū episcopi vel presbiteri: sed ⁊ omēs q̄ altitudine cōuersatōis ⁊ doctrinę salutaris ꝓeminent: solent appellari: qui scz non sibi tm̄: sed pluribus: pluntq; exhibentes corpa sua hostiā viuentē sanctā deo placentē lacerdotale misterū exercent: quib; p petrū dr. Vos aūt genꝰ electū r. s. ꝛc.

¶ In regū ita. Et edificauit rex salomon atrū interius tribus ordinibꝫ lapidum politoꝝ ⁊ vno ordine lignoꝝ cedri. De interiori atrio dicit loquitur: de exterioꝝ prorsus tacere videt. Sed i verbo dierū sit mentio vtriusq; Atrium ergo interius q̄d vocatur sacerdotū: q̄ sacerdotes ⁊ leuitę in eo ministrabāt: vndiq; erat tēplo circūdatū: sed ab oriente vnde tēpli erat ingressus: multo longꝰ a tēplo secretū: q̄ ibi i: in facie tēpli fiebāt ministeria sacra. Ibi altare eneū ad hostias offerēdas. Ibi decē luteres ad eas lauandas. Ibi mare eneū ad lauandas manꝰ ⁊ pedes sacerdotū cū intrarent ad ministrandū. Habebat aūt hoc atrium tres cubitos altitudinis sedm tolepbū: q̄t nus ab ingressu tēpli exteros phiberet: ⁊ sol sacerdotibus hoc licere significaz. Erat ei tanua ad orientalē plagā: ad quā usq; ꝓpis hostias ⁊ sacrificia iferebat: inde suscipiēda a sacerdotib⁹ ⁊ ad altare ꝓferēda. Quę ō atrijs vel porticibꝰ hic min⁹ dicunt: ā libro regū fm bedā pleni⁹ expressiū⁹.

¶ Et basilicam grandē. Quę erat extra atrū sacerdotū in quā omis pplus ad orandū vel ad verbū audiendū cōsluebat. Hęc in ecclesia vitā moresq; carnaliū significat: quibꝰ dr. Non potui vobis loqui quasi spiritualibus: sed quasi carnalibus ꝛc.

¶ Et basilicam ꝛc. Bene p basilicā grandē carnales signant: q̄ multo maioꝝ est in ecclesia nūs ⁊ aliū q̄ pfectoꝝ. Sed quantū pstant nūo tm̄ succumbunt merito. Vñ hęc basilica grandis ⁊ si plurimos capit: nō ad officium altario: non in ipsum quoq; atrū sacerdotuz: saltē intromittit: q̄ carnales ⁊ infirmi ⁊ si ob meritum caste fidei ⁊ pietatis ad electoꝝ sortē pertinent: longeꝫ ab his sūt q̄ dicunt: Non audeo loqui aliquid eoꝝ q̄ per me nō efficit xps: in obedientia gentium verbo ⁊ factis.

¶ Et ostia in basilica ꝛc. Hęc signant introitū fidei sermōe ꝓdicatōis

preparari·vt venientes discant quo per fidem xpi vel salutaria sacramẽta ad trãt intrare ecclesiã vel·z postq̃ intrauerint q̃ religiose debeãt cõuersari·

¶ Fecit aũt hyram lebetes. Lebetes cineres sacros sulcipiunt: cum fideles exempla z sacramẽta diuine passionis ad custodiam sui pia mente tractant·vel enim iustorũ diligenter aspicunt·qui magnis laboratis ago nibus de precepto dñi sine fine lętantur·vt cõsideratis maiorũ virtutib z ipsi magni efficiant. Vñ·quoz intuentes eorum cõuersatõis intueamini z fidem.

Et creagras. Creagre p̃dicatores signãt qui animas fidelium verbo dei reficiunt·spũs libz spiritualia cõparãtes· carnalibus verbi lac simplicius tractãtibus ministrã tes·qui aũt sacramẽta xpi luminatim cognoscere z admiratõez sulci pere volunt·quasi carnibus hostię salutaris saturantur·z q̃ doctoz est cuiq congrua diuidere·recte sunt sacerdotib sulcinule quibz carnes hostiarum put oportet componant: z alia hominibus mũdis quidem afferant· alia alteris ignibz cõsumẽda relinquãt. Quedã enim nostre humiliatati ad refectõem reuelant quędam solummõ patent sciẽ sanctispũs.

¶ Quędã in palipo. quę in regum expolita pretermisimus. Quędaz expolita nõ inuenimꝰ. z nostre quitatis pluetudinẽ excedere nolumus. Nusq̃ enim p nos aliq̃d expolimus.

¶ Et phialas cc. Phiale sanctorũ apti orem sancte doctrine significant sermonem· qui bausum sapientię pie sitientibus impendit z pie laborantibz refocillatõem cõgruam p p̃dicatoruz ministeria tribuit vt ad fontẽ vite eterne puenire possint·ex quo bibẽtes nõ sitient in eternum.

¶ In argillosa ter. Argillosa terra d̃ qua facte sũt forme ad fundenda vasa sacram scripturam (de qua bene viuendi regulam accipimus) significat. Quasi enim argilla igne durata formã vasis dñi quanta z qualia fieri debent exhibet: cũ nobis scriptura regulã qua sequamur iusticię·z sanctorum ostendit exempla qui igne tribulatõis inuincibiles in omnibz pstiterunt. vt nos in domo dñi vasa p̃ciosa esse cupiamus. Es aũt liquefactum igne argille formas ingreditur vt possit vas aptum ministeriis celestibus effici·cum ipsi salubriter humiliati·z flama diuine charitatis vel humane ad uersitatis emolliti·viã patrum bene operando intramus: vt ad p̃mia illoz bene currendo pueniamus. Nec enim semp nos regulis bene operandi necesse est artari: sed cõpleta opatione bona palma beate retributõnis est sperranda. Quia non semp vasa in formis argille tenebant inclusa·vbi ad pfectõnem venerant·fractis formarum claustris, pducebantur in lucem: z in tẽplo dñi pro suis q̃q locis disponebant. Non q̃ opera sanctorũ interitura sint·sz vbi coronã iusticię acceperint·cessabũt officia laboriosę opatõis.

¶ In regione iordanis cc. Jordanis in quo christus baptizat⁹ est cui⁹ fluctus vndis aquarum·nobis vertit elementũ in absolutõz precatoꝛ Et quia omne fidelium baptisma quo domino cõsecrantur i exemplũ illi⁹ baptismi celebratur·recte in regione iordanis facta sunt vasa dom⁹ dñi Non enim aliter vasa electõis fieri possumus·nisi ad baptisma eius respicientes vitali flumine ablui festinemus. Notandũ autez q̃ nõ tantum i regione iordanis sed i campestri regione illius facta vasa dicit·significãs multiplicationem fidelium q̃ non solum in iudea·sed in gentium latitudine futura erat. Unde. Laudebunt campi z omnia q̃ in eis sunt. Et alibi. Animalia cum eis in efferata inuenerã in capite ei⁹. Fudit ergo rex vasa domus domini i campestri regione iordanis quia dñs baptismo fluminis vt quo vasa mundi latitudine implent.

Fecitq̃ salomõ Dicitur q̃ hyram ipso opere complent. Allegorice Redẽptor noster in sanctis p̃dicatoribus z omnibz fidelibus ornatus ecclesiã parat: z virtute efficit opera qui ait. Sine me nichil potestis facere. Omne enim datum optimũ z omne donum pfectum de·l·e·zc.

¶ Altare aureũ. Corda pfectorũ interne charitatis z caritatis luce fulgentiũ quorum sublimitatẽ signi ficat etiã lotus altaris Erabat enim ante hostium sanctisanctorũ· vt in factura tabernaculi legim⁹·in quo nõ hostiarũ sanguis nec libamina sed humana tm incendebantur· quoz fumus ad supera ascendẽs operibz arcam·atq̃ oraculum odore suauitatis ipleba. In quo sacrificia rant·qui tũ negotiis tpaliuz expeditatibus tota intentiõe celestia q̃runt·q̃si inmisuẽ ocaculũ positi sũt·nec ioge remoti a velo q̃ tẽplũ z scasanctoz dirimunt·qz corpe tm terraz icolunt: sed tota mẽte i celo sunt. Ascendit aũt ab hoc altari fumus incensoꝛũ intra sanctasanctoz·vbi arca est recondita: vt oratões sanctorũ flama charitatis create·ad cęlum pueniunt·vbi xps est ad dextrã dei sedens. Non enim in hoc altari sanguis hostiarũ sz thimiama tm incendit·qz tales viri nõ habẽt opa carnis z sanguinis q̃ mactẽt domino i ara cordis·sed lacrimarũ z orationũ vota p̃ sideriꝰ regni celestis offerunt.

¶ Et forcipes. Forcipes i vsu altaris facti sũt gnei. Sz z hi quib⁹ eni dãbant lucerne interpretatõem spũalis sensus p doctoꝛ officia significãt. Ipse eni xps sacri eloquij ab hystoria i allegoriã·ab ũbra i veritatẽ trãsferẽtes: q̃si lucẽ sciẽ in ecclesiã super candelabrũ mysticũ positi multiplicãt.

¶ Et ostia templi. Hi sũt doctores z sacerdotes q̃ instruẽdo baptizãdo cõicando corpis z sanguis dñi mysteria p̃ma nob ecclie limina pandunt.

¶ Sicq̃ completũ est opus. Cum verus pacificus i die nouissima omnes electos resurrectõis immortalitate glorificat. Quãdiu aũt stat⁹ huius

Dorso mare posuit in latere dextro contra orientem ad meridiem.

¶ vel etã. † ad suscipiendos cineres altaris holocausti. †† ¶ fuscinulas quib⁹ carnes victimarum de caldariis traberentur z ad eũm hominũ offerentur. † ad offerenda libamina·

Fecit autez hiram† lebetes z† creagras z† phialas z complcuit omne opus regis in domo dei·hoc est

†† ¶ predicatores verusq̃ populi. ††† ¶ predicatorum corda·

†colũnas duas z epistylia z† capita

¶ sicut supra.

z quasi quędam retiacula q̃ capita tegerent super epistylia Malogranata quoq̃ quadrigenta z retiacula duo·ita vt bini ordines malogranatorũ singulis retiaculis iungerentur·quę protegerent epistylia·

¶ de hus supra tractatũ est.

z capita columnarũ. Bases etiã fecit·z conchas quas supposuit basibus: mare vnũ boues q̃ duodecim sub mari: z lebetes z creagras z phyalas. Omnia vasa fecit salomon hyrã pater eius in domo dei ex ere mundissimo. In regione iordanis fudit ea rex i argillosa terra iter sochot z saredatha. Erat autez multitudo vasorũ inumerabilis: ita vt ignorarẽt pondus eris. Fecit q̃ salomon omia vasa domus dei

¶ quasi pater·ſ·reuerendus.

† sorcem·ſ·de quibus supra dictũ est. ¶ hoc quo z altare aureum z† mensas: z† super eas q̃ supra expositũ ẽ. ¶ ſ re supra.

panes propositõnis. Candelabra quoq̃ cum lucernis vt lucerent ante

† ¶ q̃ lumine vere sapie clarissima.

te oraculum iuxta ritũ ex† auro purissimo·z† flozentia quędam·z lu-

† ¶ emunctoria quibus emungebatur lucima candelabra vt regata melius lucerent.

cernas z† forcipes aureos. Omnia de auro mundissimo facta sunt.

† ¶ vasa in quibus odoribabantur th miama·sunt doctorũ corda in quibus oratio pura z suaue flagrans·vnde: dirigatur oratio mea sicut incensum in cõspectu tuo.

† Thymiamateria quoq̃ z thuribula z phialas z mortariola ex au-

† ¶ sine regum ita z cardines ostiorũ domus ¦ tẽpli interioris sanctisanctorũ z hostiorũ domus tẽpli ex auro erant. ¶ angelica ministeria que non puerorum purissimo. Et ostia celauit tẽplum

bis corpore egressis introrũ referant vite celestis.

interioris·i·in sanctasanctorum: z ostia templi foris secus aurea. Sic q̃ cõpletum ẽ omne opus qđ fecit salomon in domo dñi.

C. V.

Intulit igitur salomon omnia† que quo

¶ christus. † in regum que sanctificauerat. † sde⁹ pater. ¶ eloquẽtes quos xps spũs sui gratia ad loquendum euangelium conformat·

uerat dauid† pater suus† argentuz

† ¶ naturali ingenio preditos quos suo spiritu repletos ad considerandã in lege sua mirabilia illuminat· †† ¶ omẽs ecclesie filios quos sacri spiritus gratia ad amanda z petenda perpetue salutis dona inflamat.

z† aurum·z vniuersa† vasa posuit

¶ Et forcipes. Forcipes i vsu altaris facti sũt gnei. Sz z hi quib⁹ eni dãbant lucerne interpretatõem spũalis sensus p doctoꝛ officia significãt. Ipse eni xps sacri eloquij ab hystoria i allegoriã·ab ũbra i veritatẽ trãsferẽtes: q̃si lucẽ sciẽ in ecclesiã super candelabrũ mysticũ positi multiplicãt.

¶ Et ostia templi. Hi sũt doctores z sacerdotes q̃ instruẽdo baptizãdo cõicando corpis z sanguis dñi mysteria p̃ma nob ecclie limina pandunt.

¶ Sicq̃ completũ est opus. Cum verus pacificus i die nouissima omnes electos resurrectõis immortalitate glorificat. Quãdiu aũt stat⁹ huius

ſeculi geritur. Facit quidē ſalomon tomus dñi opus ſed non pficit qz cor da electoꝝ dns vt bona operent inſpirat z adiuuat: nulli tñ abſq; peccato eſſe donat qđ in futuro fidelibus reſeruat. Perficit vero omne opus tẽpli ſui z dedicatõi aptum reddit: cum translatos de hac vita electos eternum pduxit ad regnum. Vnde septẽ annis ędificatur octauo pfectum dedicat

Septẽ enī diebus oē tempus volūtur octa uus eſt dies iudicij et reſurrectõis cui conue nit qđ ſequitur.

¶ Portauerunt leuitę ar. ⁊c. Hoc fit cū xp̃s pacto vniuerſa li iudicio ęternum docto rum z aliorũ fidelium introduxit ad regni gau dia. Reponitq; vaſa diuerſi generis argen tea ſiue aurea i thęſau ris dom⁹ dñi: cum eos qui multitudine dulce dinis eius frui meruerunt. Abſcondit in ab ſcondito vultus ſui a cõtumacibꝫ. Et apte multi ſunt thęſauri in quibuſ vaſa delectõis recondunt ſ. vna do mus dñi i qua ſãcti lũt thęſauri: qz vna eſt ec cleſia in qua omnes cõ tinentur electi qñiſ di ſtantes meritis z vna patria celeſtis omnib promiſſa: qñiſ ſtella a ſtella in claritate diffe rat. Dñi in domo pa tris mei multę manſio nes ſunt. Vnam ergo domum dñi fecit ſalo mon ſed multos in ea thęſauros ad recipien da vaſa diuerſi gene ris vna tñ benedictio ne ſanctificata panit qz vna eſt domus pa tris ſ. mltę i ea mãſio nes ad recipiẽdos oẽs quos timentes ſe z di ligentes benedicit dñs puſillos cũ maioribꝫ.

¶ Uectium autẽ quibus ⁊c. Notan dum qz z ſi capita ve ctiũ accedentibuſ ꝓpi z diligenter intuentib parebãt ante oraculũ nõ tamẽ fieri poterat vt ipſa coꝝ capita ãte oraculum emineret qz neceſſe erat vt clauſo oraculo z appenſo ante hoſtia velo ipſi quoq; vectes cũ arca z cherubin ite rentur abderentur qđ fieri nõ poterat ſi ꝓminentes viderẽ vectes ꝓ ducen dis ad claudẽdũ oſtia locũ nõ darent quoꝝ poſitõem in magno ſacramẽ to ſcriptura tam diligenter expediunt. Conſtat enī qz dom⁹ templi exteriꝰ peregrinantem in terris eccleſiam ſancta aũt ſanctoꝝ interiꝰ patrię ſplicita tem deſignat.

¶ Apparebant ſummitates vectiũ foris ante oraculũ nõ ſemp ſed cũ oſtia oraculi aperiebant neq; hoc omnib ſed illis qui ꝓpius accedentes ea quę intus erant attentius intuebant. Ipſa aũt arca qualis z qñõ eſſet poſita illi ſolum qui oraculũ intrabant videre licebat qz nullus ſanctoꝝ in hac vita z ſi multũ in altitudine mentis ſe attollat ſed ſoli illius patrię ciues gloria ſui redemptoris plene cõtuentur. Sed vectes cũ arca i oraculo recõditi qz

i thęſauris domus dei. Poſt quę congregauit maiores natu iſrael z cũctos ꝓncipes tribuũ z capita fa miliarũ de filijs iſrael in hieruſalẽ vt adducerent arcam fęderis dñi de ciuitate dauid q̃ eſt in ſyon. Ue nerunt igitur ad regẽ omnes viri iſrael: in die ſolenni mẽſis ſeptimi Cunq; veniſſent cũcti ſenioꝝ iſrl. portauerunt leuitę arcam z intule runt eam: z omnẽ paratura tabernacli. Pro vaſa ſanctuarij quę erant in tabernaculo portauerunt ſacerdotes cũ leuitis. Rex autẽ ſa lomon z vniuerſus cętus iſrael et omnes qui fuerant congregati ãte arcam ĩmolabant arietes z boues abſq; vllo numero. Tanta enī erat multitudo victimarũ. Et intulerũt ſacerdotes arcam fęderis dñi in lo cum ſuum i. ad oraculum templi i ſancta ſanctoꝝ ſubtus a las cheru bin: ita vt cherubin expanderent alas ſuas ſup locum in quo poſita erat arca. z ipſam arcam tegerẽt cũ vectibus eius. Uectium aũt qui bus portabatur arca: qz paululuz

1 ¶ illata in ſanctaſanctoꝝ arca aſſumptam xp̃i humanitatẽ z intra velum regie celeſtis mansiõ ſignificat.

longioꝛeſ erãt: capita parebant añ oraculum. Si vero quis paululũ fuiſſet extrinſecus eos videre non poterat. Fuit itaq; arca ibi vſq; in pręſentem diẽ. Nihilq; aliud erat in arca niſi due tabulę quas poſue rat moyſes in oreb: quãdo legem dedit filijs iſrael egredientibus ex egypto. Egreſſis autẽ ſacerdotib⁹ 1 ¶ nõdum enī viginti quatuor turme ſortem miſerant qui ſis primus aut ſecundus aut tercius miniſtret ſed oẽs ſanctificati pariter ſeruiebant. de ſanctuario. omnes enim ſacerdotes qui ibi potuerant inueniri ſanctificati ſunt: nec adhuc i illo tẽpore vices z miniſterio ordo iter eos diuiſus erat: tam leuitę q̃z cantores i. z q̃ ſub aſaph erãt z q̃ ſub heman. z q̃ ſub idithun filij z fratres eorum veſtiti biſſinis. cimbalis z pſalterijs z cytharis cõcrepabant. 1 ¶ qz iuxta altare fidei ortum lucis eterne exſpectabant. ¶ alias doctores. ſtantes ad orientalẽ plagam altaris. z cum eis cantores centum viginti canentes tubis. Igit cunctis pariter z tubis. z voce z cymbalis z organis z diuerſi generis muſicoꝝ concinentibus. z vocem i ſublime tollentibus longe ſonit⁹ audiebatur: ita vt cũ dñm laudare eępiſſent z dicere: Cõfitemini dño

pfecti quiq; qui nos ꝓceſſerunt abſconditi ſunt in abſcondito vultus dei a ꝓturbatõe hoim. Sãmitates tñ vectiũ apto oraculo bis q̃ appropiãt vidẽ tur cũ pfectionib z oraculũ ſui cordis tota intentione purificantib diuina gratia aliq̃d internũ de ſuperioꝝ ciuiũ gaudio cõtemplandum donauerit. Quę cõtemplatio bis qui paulo longiꝰ receſſerint nõ cõcedit quantũ enī exterius mẽte vaga re manent tanto minus interna gaudia vidẽt.

¶ Nihilq; aliud erat in arca. Dicit generalit qz i arca nihil fuit cõtrariũ legi dñi cõprehenſi i duabus tabul ſ. ea tñ ibi fuiſſe cõdita: que iuxta legis mãdata ad cultũ vni⁹ dei z cõmendationẽ nr̃æ fidei ſunt typice facta. vt vmbra futuroꝝ per oĩa futurę veritatis teſtimoniũ ꝓberet z ea in mũdo apparẽte finem acciperet. Erat aũt i arca ſcõm paulũ vrna aurea hñs mãna qz in hoie xp̃o habitat ois plenitudo diuinitatis corpaliter. Erat z virga aaron que ex cisa tenuo floruerat: qz poteſtas omis indicandi penes eum ẽ cui⁹ iudicium z in humilitate paſſionis videbat eſſe ſublatum. Erant z tabulę t. qz i illo lũt oĩs thęſauri ſapie z ſcięę abſcõditi. Adhęrebãt z vectes quibus portabatur quia doctores q̃ quondã laborabant in verbo xp̃i nunc pręſenti viſione congaudent gloriæ xp̃i. Dñi cupio diſſolui z eſſe cũ chriſto.

¶ Ueſtiti biſſinis Per ſtolas biſſinas candida mundicię cor poralis caſtitas deſignatur. hac iduuntur omnes qui dei officio aſſiſtũt z laudes ei ore moribus z actu concrepant. Cymbala enim oris cõfeſſionẽ. pſalteria mortalitatẽ. cythare carnis mortificatoꝝ z bone actõis ſtrenuitates. viginti quatuor coꝝdis id ẽ. apprehenſis z apoſtolicis doctrinis inſtructe ſignificant.

¶ Cantores. Vel doctores ſ. per centenarium z vicenariũ expreſſi. qz legiſlator hoc numero ſuorum ſummã annorũ cõpleuit z in die penteco ſtes eodem numero credentes ſp̃m paraclit gratiã receperũt.

¶ Igitur cunctis ⁊c. Cunctis ſacerdotib z leuitis organis diuerſi ge neris laudem dei in templo cõcinentibus ſacerdotes ꝓpter caliginẽ vel fm regnum ꝓpter nebulam nõ potuerunt ſtare z miniſtrare. qz ſdicantibus xp̃o z apoſtolis euangeliũ ei⁹. ſuperbi iudeoꝝ pontifices exigentibꝫ meritis dñi diuina myſteria per parabolas audiunt. qñi ſacerdotes domus dñi ꝓpter nebulam miniſtrare nequeunt. qui etiã in veteri teſtamento dñ ſenſus myſticos velamine litterę opertos inueſtigare reſpiciunt debitũ fidei ſuę miniſterium ꝓpter nebulaꝝ perdunt. Quibus etiã nebuloſum fuit qđ de ſe dñs

apte ait. Ego ⁊ pater vnus sumus. Et illud Antequā abraā fieret ego sum. Sed q̄ auditoꝝ mentes infidelitatis caligo obtexerat quasi interiectos solis radios interacens nebula abscōderat. Nebula enī caliginē intelligentię significat. Hęc synagogā i domū dei implent ⁊ sacerdotes ꝓpter nebulam ministrare nō poterant q̄ dū ab intellectu incarnatiōis dei ꝓphetia sua obscurati sunt veri sacerdotij ministeriū perdiderunt.

¶ Cōpleuerat enī glo. ⁊c. Quia mysteria quę sub velamine latebant ꝑ aduentum xp̄i aperiebant credentibus ⁊ digne accipientibus. Ḳteris ꝙo ad fidem accedere nolentibus puritina cęcitas remanebat. Vñ vob datum est nosse mysterium regni dei ⁊c.

C. VI.

¶ In caligine. Vñ iob. Nubes latibulū ei⁹. Et psalmista: Caligo sub pedibus eius ⁊ posuit tenebras latibulū. Latibulū dñi sacra scriptura. q̄ sub parabolis ⁊ figuris cęlestia gestat sacramēta. Vñ Cōfitebor tibi domīe pater cęli ⁊ terę: qm̄ abscōdisti hęc a sapientibus ⁊ prudētibus ⁊ reuelasti ea paruis,

quoniā bonus · qm̄ i sęculū misericordia eius · impleretur dom⁹ dei ¶ synagoga. ¶ cecitate intelligentie.
nube: ne possent sacerdotes stare ⁊ ministrare, ꝓpter caliginem. Cōpleuerat enī gloria dñi domū dei.

C. VI.

Tunc salomō ait: Dominus pollicit⁹ ē vt habitaret in caligine. Ego aūt ędificaui domū nomini ei⁹: vt habitaret ibi in perpetuū. Et conuertit rex faciē suā: ⁊ vniuersę multitudini israel benedixit. Nam omis turba stabat intenta. Et ait: Benedict⁹ dñs deus israel · qui q̄ locutus est dauid patri meo opere cōpleuit dicens: A die qua eduxi populum meum de terra ęgypti · non elegi ciuitatem de cunctis tribubus israel: vt ędificaretur in ea domus nomini meo · neq; aliū virum quēq; elegi · vt esset dux in populo meo israel: sed elegi hierusalem vt sit nomen meū in ea: ⁊ elegi dauid vt cōstituerē eum super ꝑplm meū israel. Cumq; fuisset voluntatis dauid patris mei · vt ędificaret domū nomini dñi dei israel · dixit dominus ad eum: Quia hęc fuit voluntas tua vt ędificares domū nomī meo: bene quidē fecisti huiusce modi habens voluntatē. Sed tu nō ędificabis mihi domū Verūtn̄ filius qui egredietur de lumbis tuis · ipe ędificabit domū nomini meo. Cōpleuit ergo dñs sermonē suū quem locutus fuerat · ⁊ ego surrexi ꝑ dauid patre meo: ⁊ sedi sup thronum israel sicut locutus est dñs. Et ędificaui domū nomī dñi dei israel: ⁊ posui in ea arcam in qua est pactū dñi q̄ pepigit cū filijs israel. Stetit ergo cora altari dñi ex aduerso vniuersę multitudinis israel: ⁊ extendit manus suas. Siquidē fece ¶ ꝙ vere humiliatus soliditatē quā habuit? verbo docuit ⁊ exemplo ostendit.
rat salomon basim ęneam · ⁊ posuerat eam in medio basilicę ¶ habērē latem ⁊ dilectōis latitudinē nobis habendam cōmendat.
quinq; cubitos longitudinis · ⁊ quinq; cubitos latitudinis · ⁊ tres cubitos altitudinis: Stetit q; sup eam · ⁊ deinceps flexis genibus cōtra vniuersam multitudinē israel · ⁊ palmis i cęlum leuatis ait: Dñe deus israel non est similis tui deus in cęlo ⁊ in terra · qui custodis pactum ⁊ misericordiā cum seruis tuis qui ambulant cora te i toto corde suo: qui ꝑstitisti dauid patri meo quęcūq; locutus fueras ei · ⁊ quę ore, ꝓmisiras opere cōplesti: sicut ⁊ p̄sens tempus probat. Nunc ergo domine deus israel imple seruo tuo patri meo dauid quęcūq; locutus es dicens: Non deficiet ex te vir cora me qui sedeat sup thronum israel · ita tn̄ si custodierint filij tui vias meas · ⁊ ambulauerint i lege mea: sicut ⁊ tu ambulasti cora me Et nūc dñe deus israel firmet̄ sermo tuus quē locutus es seruo tuo dauid. Ergo ne credibile est vt habitet deus cū hoibus super terram Si cęli ⁊ cęli cęlorū non te capiūt · quātomagis domus ista quā ędificaui. Sed ad hoc tantū facta est vt respicias oratōem serui tui ⁊ obsecratōem eius dñe deus meus · ⁊ audias pces quas fudit famulus tuus cora te · vt apias oculos tuos

super domū istam diebus ac noctibus super locus in quo pollicitus es vt inuocaretur nomē tuū: & exaudires oratōem quam seruus tuus orat in eo. Exaudi preces famuli tui & populi tui israel. Quicūq; orauerit i loco isto. exaudi de habitaculo tuo. i. de celis: & ppiciare. Si peccauerit quispiā in proximū suū & iurare contra eū paratus venerit & secq; maledicto cōstrinxerit corā altari i domo ista. tu exaudies de celo. & facies iudiciū seruorū tuorus ita vt reddas iniquo viam suam i caput. ppriū: & vlciscaris iustum retribuens ei scōm iusticiam suam Si supatus fuerit populus tuus isrl' ab inimicis. peccabūt eni tibi. & cōuersi egerint pnitentiā. & obsecrauerint nomē tuum. & fuerint deprecati te in loco isto: tu exaudies de celo & ppiciare peccato populi tui isrl' & reduc eos in terrā quā dedisti eis & patribus eorum. Si clauso celo pluuiq; non fluxerint. ppter peccata populi tui israel. & deprecati fuerit te in loco isto. & cōfessi nomini tuo. & cōuersi a peccatis suis cum eos afflixeris: exaudi de celo domine. & dimitte peccata seruis tuis & populi tui israel. & doce eos viā bonā per quā ingrediant: & da pluuiam terrę quā dedisti populo tuo ad possidendū. Fames si orta fuerit i terra & pestilētia ergo & aurugo & locusta & bruchus: & hostes vastatis regionibus portas obsederint ciuitatis: omnisq; plaga et infirmitas presserit. Si quis de populo tuo israel fuerit deprecatus cognoscēs plagam & infirmitatē suā: & expanderit manus suas in domo hac. tu exaudies de celo de sublimi sede habitaculo tuo. & ppiciare. & reddes vnicuiq; scm vias suas: quas nosti cū habere in corde suo. Tu eni solus nosti corda fidelium hominū. vt timeant te & ambulent in vijs tuis cunctis diebus quib⁹ viuunt sup faciem terrę quā dedisti patrib⁹ nostris. Externū quoq; qui nō est de populo tuo israel: si venerit de terra longinqua propter nomē tuum magnum. & ppter manū tuā robustā. & brachium tuū extentū. & adorauerit in loco isto. tu exaudies de celo firmissimo habitaculo tuo: & facies cuncta pro quibus inuocauerit te ille peregrinus. vt sciant oēs populi terrę nomē tuū & timeāt te sicut populus tuus israel: & cognoscant qm̄ nomē tuum inuocatū est super domū hanc quam edificaui nomini tuo. Si egressus fuerit populus tuus ad bellū contra aduersarios suos p viam in qua miseris eos: adorabunt te cōtra viam in q̄ ciuitas hec est quā elegisti & domū quā edificaui nomi tuo: vt exaudias de celo preces eorum & obsecrationē: & vlciscaris. Si autē peccauerint tibi. neq; eni est homo qui non peccet: & iratus fueris eis & tradideris eos hostibus. & captiuos duxerint eos in terrā longinquā. vel certe quę iuxta est: & cōuersi in corde suo in terra ad quā captiui ducti fuerant egerint pnitentiā. & deprecati te fuerint i terra captiuitatis suę dicētes: peccauim⁹. iniq;

§ vel ēt exaudias.

§ alias filioru.

§ vel a.

§ vel rit.

fecimus·iniuste egimus:z reuersi fuerit ad te i toto corde suo·z tota anima sua in terra captiuitatis suę ad quā ducti sunt:adorabūt te cō tra viaz terrę suę quā dedisti patri bus coz·z vi bis quam elegisti·z domus quā ędificabo nomini tuo vt exaudias de ęlo·hoc est·de firmo habitaculo tuo pces corum z facias iudiciū:z dimittas poplo tuo q̄uis peccatori. Tu es eni de⁹ meus. Aperiantur queso oculi tui z aures tuę intentę sint ad oratōez quę fit in loco isto. Nunc igitur cō surge dñe deus in requiem tuā:tu z arca fortitudinis tuę. Sacerdo tes tui dñe deus induant salutem z sancti tui lętent in bonis. Domi ne deus ne auertas faciem x̄pi tui. Memento misericordiarū dauid serui tui.

¶ vel tertio.

C. VII.

¶ Dedicauit do mum ꝛc. Sanguine suo mūdauit·z spū ali gratia sanctificauit xps z diuersis donis virtu tum multiplicauit·hāc q̄s dedicant filij israel q̄ quisq̄s fideiil fm do nam sibi a deo collatū verbo z exemplo p̄mos ad meliora z pfe ctiora cōuertit z proue bit.

¶ Sanctificauit. Quia xps ea quę i lege ꝓpter infirmitatem eius pfici nō poterant in ecclia pficit. Ipsa est eni atriū dom⁹ dñi p quā ingressus patet in ęlestem hierusalem q̄ ergo holocausta et sacrificia in altari vete ris testamēti nō potue runt offerri·q̄ omia fi guraliter fiebant ibi· rer noster et sacerdos erexit nouum altare fi dei in ecclia·in quo quotidie offerūtur pu gnia olocausta·z acce pta deo sacrificia. Vñ sacrificium laudis ho norificabit me·et illic iter qd est·m·ꝛc.

¶ Fecit ergo ꝛc. Rab. Non puto hic

C. VII.

Benqz cōplef set salomō fundēs pces ignis descendit de ęlo·z deuora uit holocausta z victimas:z maie stas dñi impleuit domū:nec pote rant sacerdotes ingredi templum dñi. Sed z omnes filij israel vide bant descendentē ignē·z gloriam domini supra domū:z corruentes proni i terrā super pauimentū stra tum lapide·adorauerunt z lauda uerunt dñm quoniam bonus:qm̄ in sęculum misericordia eius. Rex aūt z omnis populus imolabant victimas corā domino. Mactauit igitur rex salomon hostias boum vigintiduo milia·arietum centum viginti milia. Et dedicauit domū

¶ eo q̄ impiesset matestas templū domini.

¶ bene operantiū.

¶ bene gubernantiū.

¶ sanguine suo mundauit. ¶ ecclesiam.

dei rex z vniuersus populus. Sa cerdotes aūt stabāt i officijs suis· z leuitę in organis carminū domi quę fecit dauid rex ad laudandum dominum:qm̄ bonus·quoniam i ¶ al·eternū· sęculū misericordia eius:hymnos dauid canentes per manus suas. Porro sacerdotes canebant tubis ante eos:cunctusq̄ israel stabat. Sanctificauit quoq̄ salomō atriū medium ante templum z omni·ob tulerat ei ibi holocausta z adipes pacificorū:quia altare ęneum qd fecerat non poterat sustinere ho'o causta z sacrificia z adipes pacifi corum. Fecit ergo salomon solenni tatem in tēpore illo septem diebus z omis israel cū eo ecclesia magna valde:ab introitu emath vsq̄ ad ¶ septentrionali plaga terre i. pmissionis· ¶ introcu: ulā· ¶ australem plagā torrente ęgypti. Fecit die octauo collectā·eo q̄ dedicasset altare se ptem diebus:z solennitatem cele brasset diebus septē. Igitur in die vicesimotercio mēsis septimi dimi sit populos ad tabernacula sua:lę tantes atq̄ gaudentes super bono ¶ ¶ dumtio ies peccato qđ cōmiserat in vrta ceteri regnum cocessit illi tempiternū· ¶ quē de vro quod fecerat deus | dauid·z salo mone alienigena natum lex ꝓhibebat ecclesiam dei iterare permisit z regno inolimauit· ¶ ¶ cui post moni z israel | populo suo. Copie tantā multitudinē pcuratiōnū tēpli magnifi uitq̄ salomon domū dñi z domū centissimā cult⁹ iui habere permisit· et multo tpe regis:z oia q̄ dispoluerat in corde requiem ab hostibus suis cōcessit· suo·vt faceret in domo dñi z in do mo sua:z psperatus est. Apparuit ei aūt dominꝰ nocte·z ait:Audiui oratōnem tuam·z elegi locū istum mihi in domū sacrificij. Si clause ro ęlum z pluuia nō fluxerit·z mā dauero ꝓcepero locustę vt deuo ret terrā:et misero pestilentiā i po pulū meū·cōuersus aūt populus

aliud intelligendū q̄ q̄ expletis septē diebus dedicatōis tēpli· sub secuti sunt dies scenophegię·q̄ xv·die mensis septimi fm legē in choabant·z xxj· finie bantur. Peractis ergo festiuitatibus rite per actis z scenophegiarū octauo die finita·di misit salomō ꝓplm ad ꝑta ętantē z gaudē tem super bono q̄d fe cerat dñs dauid z sa lomoni z israel popło suo.

¶ Salomon expleto ope tēpli solemnitate celebrem fecit·z multi tudo ꝓpli cū eo ab introitu emath vsq̄ ad tor rentem ęgypti·hoc est ęternū gaudiū sancto rum·qđ cū vero pacifi co in ęternum habent Emath eni interpretat domini veritas. Rursū vero vsq̄ torrente ęgy pti morte intelligimus ꝓpalem quā in ęgypto id ē·in tenebris huius mundi nemo pōt ean dere. Vnde q̄s est hō qui vult z nō videre mortē. De ꝓpheta quoq̄ dr. De torrente in via bibit.p.e.c. Omnis q̄ israel a rivo ęgypti vs q̄ emath festū celebre cū salomone faciunt· q̄ sancti post finē vitę ꝓsentis cum xp̄o ꝑfruūtur eternis gaudijs Bis septē diebus fe stiuitatez celebrant·q̄ electi p̄ septiformis spi ritus sancti gratā illu minati i hac vita quę septenario nūo volui rit·gaudent in spe·vi sabbato·i·futura ani marū requie ipsius ve ritatis ꝓpōse ire.

¶ Igitur in die ꝛc. Hoc est post octa uam scenophegie solē nitatis die sicut i regū cōtinet. Significat it post ultimū vitę finem· z post sabbatismū ani marū sanctarū quo ad indicium quiescunt in octaua etate·i· resurre ctionis die sanctos re cepturos corpa imor talia·z i celestibus man sionibus fm meritoꝝ qualitates locandos· vbi semp ętern laudā tes deum in omnibus bo nis quę i christo pater cōtulit ꝓpio xpiano.

C. VIII.

¶ Dederat byrā. Videbat ley·q̄ cū salomon vellet non ꝓhibuit dñs Ideo sa lomon ꝓpitiatū ipsi ꝓpitiauit.

¶ Sethoron supe riore et inferi. ꝛc. Li cet i tribū ruffi ibs ꝓtinet et inimicos regis in tribu efraim, tamē aūt deo vicī in medietate ferme ab hoc lapide michopo lim gazenios·quoꝝ ten gazenus erat dicit hebreos superio· et inferiorem sethoron ferios vocationis in possessi onem.

¶ Et oēs vrbes fortes ꝛc. Exod. xcj mapolis·i gazer·et

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

meus sup quos inuocatū est nom̄ meum·deprecatus me fuerit·et ex quisierit faciem meā·t egerit pēni tentiam a vijs suis pessimis:t ego exaudiam de cęlo·t propicius ero peccatis eorū·t sanabo terrā eorū Oculi quoq; mei erūt aperti·t au res meę erectę ad orationem eius·q̄ i loco isto orauerit. Elegi enī t sanctificaui locum istum vt sit nomen meum ibi in sempiternū:t pmane ant oculi mei t cor meū ibi cunctis diebus. Tu quoq; si ambulaueris coram me·sicut ambulauit dauid pater tuus·t feceris iuxta quę pręcepi tibi·t iusticias meas iudicia q̄ seruaueris: suscitabo thronum regni tui sicut pollicit⁹ sum dauid patri tuo dicens: Non auferet de stirpe tua vir: qui nō pręceps sit i israel. Si aūt auersi fueritis·t dereliqueritis iustricias meas t pręcepta mea q̄ ꝓposui vobis·t abeuntes seruieritis dijs alienis t adorauerit is eos: euellam vos de terra mea quā dedi vobis:t domū hāc quā ędificaui nomini meo, p̄jciam a facie mea·t tradam eam in pabolam t in exemplum cunctis populis·t domus ista erit in prouerbiū vniuersis transeuntibus·t dicent stupētes: Quare sic fecit dñs terrę huic t domui huic. Respondebūt q̄·q̄ dereliquerūt dñm deum patrum suorū qui eduxit eos de terra ęgypti·t appręhenderūt deos alienos·t adorauerūt eos t coluerūt: idcirco venerunt sup eos vniuersa hęc mala.

C. VIII.

Expletis autē viginti ānis postq̄ ędificauit salomon domū dñi t domū suaz: ciuitates quas dederat hyrā salomoni ędificauit:t habitare ibi fecit filios israel. Abijt quoq; in emath suba t obtinuit eaz. Et ędificauit palmiram in deserto:t alias ciuitates munitissimas ędificauit in emath. Extruxitq; bethoron superiorem t bethoron inferiorez ciuitates muratas habētes portas t vectes t seras Balaath etiā t omnes vrbes firmissimas quę fuerūt salomonis:cunctasq; vrbes quadrigarū t vrbes equitū. Quia quęcunq; voluit fecit. cunq; voluit fecit rex salomō atq; disposuit:ędificauit in israel t in libano t in vniuersa terra potestatis suę. Omnē populum qui derelict⁹ fuerat de ethęis t amorręis t pherezęis t euęis t iebusęis qui non erant de stirpe israel·de filijs eorū t de posteris quos non interfecerant subiugauit salomon in tributum vsq; in diem hanc. Porro de filijs israel non posuit vt seruirent operibus regis. Ipsi eni erāt viri bellatores·t duces primi et principes quadrigarū t equitum eius. Omnes aūt principes exercitus regis salomonis fuerūt ducenti quinquaginta qui erudiebāt populum. Filiā vo pharaonis transtulit de ciuitate dauid in domum quā ędificauerat ei. Dixitq; ei rex: Non habitabit vxor mea i domo regis dauid israel·eo q̄ sanctificata sit:q̄ ingressa est in eam arcą dñi.

mello quę omnes ecclesię monstrant vocez quā vetus salomon in iocunditate regni sui ad laudē t leticiā sibi ꝓparauit. Interpretatur aūt mello adimpletio. Exer separat⁹ vel sanctificat⁹. mageddo cenaculum eius. gazer ꝓpsio vel diuisio. bethoron domus mōtiū balaath ascēdēs. Sancta aūt ecclesia ciuitas est dei viui. vbi impletur quotidie voluntas dei·t separata ab omi errore infidelitū. sanctificat fide t bono opere. Ibi est refectio virtutum ipsa discernit mūdum t imundum. et a virtute vitiū. t ē dom⁹ mōtiū. i. habitatio sanctorū. t fructu insticie sicut palma florēs ascēdit de virtute in virtutem. vt videat deum deorū in syon. Omēs vicos suos munuit salomon. qz xp̄s cętus fidelis suoz gratię suę protectione ita munit. vt hostibus suis spiritualibꝫ resistere possint

In libano. In templo. s. qđ cedrorū decore restitum erat. Vñ zacharias Aperi libane portas tuas. vt regijs ędificijs quę ex cedris libani,

Ducenti quinquaginta. Centenarius qui in cōposto digitorū de leua transit i dexteram. vitā signi ficat ęternā. Quinquagenarius vero peccatorum remissionē. t ęternam requiem. t gratiā sanctispūs significat. qz in psalmo eiusdem numeri pnitentia confessio t remissio peccatorū describitur. Et p iubileum requies futura. Per pēthecostē vo in aduentu spūssancti septiformis gratia expressa.

Qui erudiebāt populuz. Quia ecclesię rectores q̄ spirituali gratia illuminati t plene edocti remissionem peccatorū vitāq; ęterne salutis. t beatitudinez perpetuā appetendā suo decerent exemplo.

C. VIII.

Dederat hyrā. Reddiderat scz. qz cū salomon dedisset non placuerūt illi: Ideo salomon ꝓpter vtilitatibus eas reputauit.

Bethoron superiore et infe. ꝛc. Ciuitas ē ad q̄m usq; ibs pscutus est inimicos reges in tribu effraim. Sunt aūt duo vici in duodecimo ferme ab helya lapide nichopolim pgentibus. quorū scōm situm vnus dicit⁹ bethoron superior. et alius bethoron inferior datus leuitis in possessionem.

Et omēs vrbes firmis. ꝛc. Exer. scz mageddo. t gazer. et

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Holocaustā dominio. Holocaustus totum incensum dicit. hoc in altari crematur cum i corde cuiusq; electi qui seipsum totum scz carne et corde deo vouit-opus bonū ferrente charitatis igne succenditur.

Iuxta ritū vniuscuiusq; dici. ꝛc. Secundum cōuenientiam cuiusq; temporis omia in ecclesia disponit vt vnusq; ordo officio suo functus digne ministret.

Classis asiongaber. Insula dicit cē haud pcul ab baila i rubro mari vbi classis iosaphat perijt.

Classis quā fecit salomon in asiongaber quę fetinarū vel fortes vel virtutē interpretat ecclia fideliū intelligit q̄ in mari huius sęculi posita thesauros sapientię ꝛ scię opesq; virtutuz studet acquirere vbi sunt serui hyram nautici ꝛ gnari maris cū seruis salomonis: qz gēiles sapia sęculi eruditi cum in lege moysi pitis iocātur i vnitate fidei. Dos mittit salomon noster in ophir quę interpretatur infirmans vt unde aurū afferant cū i vilitate litterę sensū preciosū quę rere laborāt q̄ accepta sūma q̄dringētoū q̄n quaginta talentorum dñi ad regē deferunt cū preciosum sensū hystorię allegorię tropologię atq; anagogię i diuinis libris p̄ gram spiritussancti inueniunt ꝛ cum sapię ꝛ consilio diuino ascribentes tribuunt.

In ophir. Nomē p̄incie ophir ab vno posterorum heber vocata-ex cuius stirpe venientes a fluuio cophen vsq; ad regionem indię quę vocatur geria habitasse iosephus refert.

C. IX.

Regina quoq; saba. Regina austri quę ab extremis finibus excitata venit audire sapientiam salomonis ecclesiā de gētibus ad xp̄m venturam figurat

per mēbra sua. Cypriā. Sbonorū operū.

Tunc obtulit salomon holocaustā Sfidei catholice.

domio super altare domini quod Sin ecclesia. †Singressum celestis patrie. extruxerat ante †portā cum: vt per Sper omne tēpus presentis vite vsq; ad consummatōem seculi.

singulos dies offerretur i eo iuxta Spro eterna quiete.

p̄ceptum moysi in sabbatis ꝛ in †Spro nouitate vite. ‡Spro celestis gaudii perceptione. ‡Sin sancte trinitatis fide.

kalendis ꝛ in festis diebus ter

per annum i solennitate azimorum ꝛ i solennitate hebdomadarū ꝛ in solennitate tabernaculorū. Et †Sin qb in lege dei scripti est ꝛ ppheris. constituit iuxta dispositoez dauid patris sui officia sacerdotū i ministerijs suis ꝛ leuitas i ordine suo: vt laudarent ꝛ ministrarent coraz sacerdotibus iuxta ritum vniuscuiusq; diei: ꝛ ianitores in diuisionibus suis p portā ꝛ portā. Sic eni p̄ceperat dauid hō dei. Nec p̄cessit de mandatis regis tam sacerdotes q̄z leuitę ex omnibus q̄ p̄ceperat. Et in custodijs thesaurorum omnes impensas q̄paratas habuit salomon: ex eo die quo fundauit domum dñi vsq; in diē quo perfecit eaz. Tunc abijt salomon i asiongaber ꝛ in bailath ad oraz maris rubri quę est i terra edom. Misit ergo ei hyram per manus seruorum suoz naues ꝛ nautas gnaros maris: ꝛ abierūt cū seruis salomonis in ophir tuleruntq; quadringē taquinquaginta talenta auri: ꝛ attulerunt ad regē salomonē.

C. IX.

Regina quoq; fregalis ciuitas ethiopie quā iosephus a cabile regie meroen cognominata ex sororis sue vocabulo refert saba cum audisset famā salomonis: venit vt tēptaret eum cingmatibus in hierusalē cum magnis opibus ꝛ camelis: qui portabant aromata ꝛ auri plurimū gem maſq; preciosas. Cūq; venisset ad Sdomū. †Sque cogitabat sibi salubria ꝛ ne cessarta esse salomonez locuta est ei quęcunq; †Sper legis noticiā ꝛ spūsancti gratiam. erant in corde suo. Et †exposuit ei salomon omnia quę p̄posuerat: †Sqz hic quedā ex parte cognouit in futuro oūt facie ad faciē vidēbit ꝛ cognoscz sicut ꝛ cognita ē nec quicq; fuit qd̄ nō p̄spicuum ei fecerit. Quę postq; vidit sapientiā scz salomonis ꝛ domū quam ędificauerat: nec nō ꝛ cibaria mensę eiꝰ ꝛ habitacula seruorū ꝛ officia ministrorum eius ꝛ vestimenta eorū picernas quoq; ꝛ vestes eorū ꝛ vi etimas quas imolabant in domo dñi: non erat p̄z stupore vltra i ea spiritus. Dixitq; ad regez: Verus est sermo quē audierā in terra mea de virtutibus ꝛ sapientia tua. Nō credebam narrantibus donec ipa venissem ꝛ vidissent oculi mei et ꝓbassem vix medietatē mihi sapię tuę fuisse narratam: vicisti famam †Sbeati qui habitant in domo tua domine in svirtutibus tuis. Beati viri tui et s-i-r-

beati serui tui hi qui assistunt coraz †Sper quā mūdis cordibus dignaris te i omni tēpore: ꝛ audiūt sapien se ostendere. Spater scz-

tiam tuaz. Sit dñs deus tuus benedict: qui voluit te ordinare sup Ssuper solū. david ꝛ super r-e-s-

thronum suum regem dñi dei tui. Quia eni diligit deus israel ꝛ vult seruare eum in eternū: ideirco posuit te sup eum regem: vt facias iudicia atq; iusticiā. Dedit autē regi centū viginti talenta auri: ꝛ aromata multa nimis: ꝛ gemmas preciosissimas. Non fuerunt aromata talia: vt hęc q̄ dedit regina saba regi salomoni. Sed ꝛ serui hyram cuz seruis salomonis attulerunt aurū †Shec rotunda quasi ligna pineatica multo cariora et valde fulgentia. de ophir ꝛ ligna thina ꝛ gemmas preciosissimas. De quib⁹ fecit rex

bat-q̄ circūamicta vestitate in vestitu deauato obtutescens ipsa ꝛ domū patris sui barbara gente nō animo fuit-qz optabat fieri cōuiuis. Vñ Surget regina austri in iudicium cū generatione ista.

Saba. Saba ciuitas vt captiuitas interpretatur-qz ad fidē xp̄i cōuersa ecclesia ad eius captiuitatis sortē meruit pinere. De q̄ dicitur. Ascendens in altū captiuā duxit captiuitatē. Hyc i camel apportabat vero salomoni aromata-aurum gēmas preciosas-cum ad fidem christi addu cebat gentiles-omnidine peccatoū deformes-sed ingenio ꝛ studio flotentes-babelcq; dispēsantibꝰ fidei rozibus poterē fulgerem sapię ꝛ gemmis virtutū scioias-quib culm celebri honorabat nostrā salomonez iimmo honorata abeo maioze gratiā spūalis muneris peqsit. Vñ sequentibꝰ. Rex salomon dedit regię labe cuncta q̄ voluit ꝛ recepta. In p̄senti eni cōfert gratiā spūsanctus ꝛ sapiam atq; futuris in futuro-in conspectu glorię suę vitā largiet ęternam.

Que postq; vidit. Conueniunt hyc ecclesię q̄ auditis miraculis xp̄i prouocate ē ad quęrendū eū. Sed postq; ad ipsum venit per baptismū ꝛ fidē ꝛ sideratis scripturis: rebus monijs agnouit diuinitatis p̄sentiā-ꝛ parum ei visum ē q̄d audierat de eo audierat in comparatōe p̄sentię grauę Vñ. Et admirando in laudē eius prorumpit-dicēs. Beati viri tui ꝛc.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

De lignis sez thinis. Christus ligna fructuosa electos doctores quorū viros fidei munus arcesit nec folia verborū decidunt sed fructū bonorū operum tēporibus suis reddūt ponit in munimentum domus dñi et domos regie in cōfirmatione ecclie vt eorū undiq; doctrinis et exemplis vallata ruinā non sentiat hi quasi citharę et lire ad laudādū dñm fabricati dicunt quia omnia quecūq; fecerūt sperabuntur et laudē dñi in prosperis et adversis cordis et ore et opere pronunciant omnia in gloriā dei faciūt tota die et nocte non tacent laudare nomē dñi.

Sercentaseragintasex. Senarius per senarū multiplicatus seraginta facit. Cē tenarius quoq; sexies ductus decies reddit denarius mandatorum significat perfectionem. Lenteran⁹ eterne beatitudinis remuneratione. Desiderat enim rer noster nostrā perfectionem vt habeat qđ reddat pfectam mercedē. Vñ. Estote pfecti sicut et pater vester celestis pfectus est. Si vis ad vitam ingredi serua mandata et post panca. Si vis pfect⁹ esse vade et vende oīa que habes ⁊c. et omis qui reliquerit domum ⁊c. centuplum accipiet ⁊.v.e.p.

Omnesq; reges arabie. Offerunt salomoni diuersi gentes et negociatores et oēs reges arabie et satrape terrarū aurū et argētū quia quoq; gens et ſli bet persona certatim pro viribus nostro pacifico offert recte fidei munus pu ritatem sensus sacre confessionis plenitudinem eloquentie nitorem. Vnde Reges tharsis et in mu of ⁊c. Et adorabūt eū omnes reges omnes gentes seruient ei.

Fecit igitur salo. Quia patres vtriusq; testamenti doctrina et opatione pfecti custodiēt sermone docuerūt ope probauerunt.

Hastas aureas. Hec est armatura dei qua resistim⁹ cōtra insidias diaboli hanc qui habent ꝓdicatores sancti qui custodiūt domū dei et arcubant ad ostium ei⁹ ne subintret hostis antiquus. Vnde lectulum salomonis ambiunt seraginta fortes.

Trecenta quoq; scuta. Perfectam fidez significat et sancte trinitatis confessione. Bene custodes domus dei hastas et scuta aurea portāt qui ꝓdicatores qui sūt ecclie custodes claritate sapie splendētes verbo iaculis in inimicos cōfodiunt et sancto fidei igne tela nequissima extinguunt.

Set quoq; gra. In senario bonorū opm pfectio set eni diebus fecit mundū de⁹ et senarius e prim⁹ pfectus numer⁹. Bonis ꝛo et pfectis opibus

† Sin regū ita fecit rex salomon de lignis thinis fulcra domus domini. ¶ Salii fulcra.

de lignis sez thinis † gradus i domo domini et in domo regia: citharas quoq; et psalteria cantoribus. Nunq; visa sūt i terra iuda ligna talia. Rex aūt salomon dedit regine saba cūcta que voluit et que postulauit et multo plura q̄ attulerat ad eum. Que reuersa abiit in terrā suam cū seruis suis. Erat aūt pondus auri qđ afferebatur salomoni † § in senario perfectio bonorū que regi nostro a per singulos annos † sercentaseragintasex talēta auri excepta ea sūma que legati diuersarū gentiuz et negociatores afferre cōsueuerant: omnesq; reges arabie et satrape terrarum. qui portabāt aurū et argentum salomoni. Fecit igitur salomō ducentas hastas aureas de sūma § in regū sicloꝝ. sercentoz aureoz uz · qui in hastis singulis expendebantur. Trecēta quoq; scuta aurea trecentozū aureoz um quibus tegebantur scuta sin † § ecclesia sez vbi spūalis armatura reconditur quibus fideles protegunturet hostes repellunt. gula. Posuitq; ea rex i armētario † § per fidem. ¶ § diuersarū gentiuz congregatione ad decorem ecclie et delicias regis ostendas.

qđ erat † consitum † nemoze. Fecit † § ecclesiā · s · in qua iustus pacificus regnat et ubicat · qi anīa iusti sedes est dei. ¶ § castitate decoratur ecclesia · electas enī tēperans est et nō vnē coniuge secunda.

quoq; rex † solium † eburneū gran † § qz splendoze gratie sue facit in ecclesia splendescere · cum signis et miraculis presentiam suaz ostendit.

de ꝛ vestiuit illud † auro mundissimo. Ser quoq; gradus quib⁹ ascēdebatur ad solium: et scabellus aureum · et brachiola duo altrinsecus † patres vtriusq; testamenti animo sortes sibi et alios dominantes.

et duos † leones stātes iuxta brachiola · sed et alios duodecim † leunculos stantes sup sex gradus ex vtraq; parte. Non fuit tale solium i vniuersis regnis. Omnia quoq; vasa cōuiuij regis erāt aurea: et vasa domus saltus libani ex auro purissimo. Argentū enim in diebus illis pro nihilo reputabatur. Siquidē naues regis ibant in tharsis cum seruis hyram semel in tribus ānis et deferebant inde aurū et argentū † § quoniā quis in nubibus æquabitur d · ēt.

et ebur et simias et pauos. † Magni † § magn⁹ et terribilis sup omnes qui in circuitu ficatus est igitur salomon † sup oēs eius sunt.

reges terre pre diuitijs et gloria. § tibi dixit cor meū quesiui vultum tuū · vultū tuū domine requirā. Et alibi: Sicut cervus desiderat a · s · i · d · a · m · a · t · de⁹.

Omnesq; reges terraruz desiderabant videre faciem salomonis: vt audirēt sapientiā quā dederat de⁹ in corde eius. Et deferebant ei munera vasa argētea et aurea et vestes et arma · et aromata equos et mulos per singulos annos. Nabuit quoq; salomon q̄draginta milia equorum in stabulis · et curruum equitū q̄ duodecim milia. Cōstituitq; eos § in custodia disciplinarū. in vrbibus quadrigarū et vbi erat

ad cū ascendit.

Scabellū. Sanctos virtutū splēdore fulgidos i quib⁹ habitat de⁹ · possūt quoq; p scabellū notari q̄ in firmi sunt in corpe xpi sicut penitentes · vel q̄ nouissimi cōtentur iuxta finez · s · mundi q̄ tū sūt aurei igne tribulationum illius tpis excocti et pbati.

Stantes iuxta brachi. Quia sancti patres quidqd in euāgelio boni fecerūt non sibi sed deo reputauerunt. Vnde non nob die nō nobis sed noī tuo da gloriā.

Brachiola. In regū ita · et due manus hinc et inde tenētes scile hec sūt solatia diuine gratie q̄ ecclesiaz pro nebunt ad regnuz celeste. Vel bocq; binariuz designat: quia in vtroq; t · hoc marie pmendat · qđ non nisi p diuinū adiutoriū aliquid boni pōt perfici. Vnde. Sine me nihil potestis facere.

Ser gradus. Quia doctrina et exemplo certāt ne labor instituentiuz in operando vacillet · sed rectitudinem i progressu virtutum fortiter cōseruet.

Nō fuit tale so. Quia de ecclesia scriptum est. Fortitudo et decor indumentū eius ⁊c. Et multe filie congregauerūt diuitias tu supergressa es vniuersas.

Omnia quoq; vasa. Animę sancto rum q̄ voluntati dei deseruiūt splendore sapientie et charitatis nitentes · cōtinēt potū aque vive qui fit in eis fons aque salientis in v · e.

Argentum. Nō e in sermone verbū dei sed i virtute et ꝓdicatōe euangelij non in perluasibilibus humane sapientie verbis · sed in ostensione spiritus et virtutis.

Siquidem naues re · i · cū ser. ⁊c. Christus apostolos doctores euangelij quos de in ꝛgis elegit · cū ꝓdicatoribus de gentib⁹ electis trina cōfessione sed vna fide in mundū mittit: vt in credentib⁹ afferant sibi aurum sapie argentum eloquētie · et ebur castitatis. Simia aūt est animal ingenio sum · et bonis imitatorium · et philosophos significare pōt: qui vere sapientie sensus aliquādo mutant · et in disciplinis moralis vite edisserunt act⁹. Dum quidam laudatas ostendit pennas · eos significat · qui pter laudem hominū variarū virtutuz species ostentant · sed ꝓdicatores doctrina instructi · discūt tenere facere intuitu solius dei · et aptant eterni regis delicijs.

Quadraginta milia equoꝝ. Quadragenarius prisce legis tē pora significat. Moyses enī legem accepturus · quadraginta diebus iciunauit · et populus p eum instructus quadraginta annis heremū circuiuit. Senarius vero presens tempus significat in quo apostolica doctrina noui

testantem populū nutrit. Bene ergo p quadragenariū numerant equi salomonis in stabulis collocati: qz per duricias legis veteris coercita est insolentia priorum populi. Duodenarius vo presens tēpus significat: i quo apostolica autoritas populū gentiū nutrit noui testamēti doctrina.

¶ In hierusalem. Vtilione pacis: distantia locoz discretionem ostēdit affectuū. Qui eni sunt in vrbib qua drigaruz illos: significant: qui diuersis ecclesie disciplinis p spiritu ales magistros eruditur. Alij vero iā eruditi: vtui regis celestis aptati: presentiam eius habere merent. Vnd currus dei dece milibus. zc. Et alibi: Ascendes sup equos tuos: z equitat? tuus sanitas

¶ Philistinoz. Duplicatur? cadētū Philistijm cū iterpretatur ruina dupler: Fit cū per absolutionez peccatoz ab ichoatōe sui i iordane baptisma tis vsq ad cōuersionē omniū gentiū ad fidē xpi redūdat gratia protestatis: vt vbi deflux? fuit carnaliū desiderioru: ibi stabiliat ger mē virtutū: z vbi ydolatria z cōuersatio flagitiosa populoz fuit duplex ruina: ibi p cōfessionem rectę fidei et cultum pietatis ad celeste regnū surgat vita fidelium. Pertingit enim potestas eius vsq ad terminos egypti: i tenebrosas mētes infidelū: quas cōplet lumie fidei. Vnde coram illo pident ethiopes zc.

¶ Tantāq copiam p̄cebuit. Prebet verus salomon i ecclesia copiam argenti quali lapidū: cū corda gentiliū insensibilia ad veri dei intellectū quos lapides pro deo colnerūt ad meditatoēs legis z ꝓdicatoēs euangelij cōuertit. De quib dr. Similes illis fiunt qui fa. zc. Et Alibi: Po-

† ſ et dominabitur a mari vsq ad mare & rex in hierusalem. ¶ Exercuit etiam † ſ. i. ſuper oēs qui recti regiminis exercent pote ſtatem.
poteſtatē ſuper cūctos reges a flu ſ fructificato vel crescente
mei euphraten vsq ad terrā philistinoz: z vsq ad terminos egypti † ſ in argento nitor eloquētie z iocunditas eccle ſiaſtice doctrine.
Tantamq copiam p̄cebuit † argēti † ſ duricie z inſensibilitatis gentiliū. † ſ in ce dris ſubtilitas et odor virtutum.
in hierusalē q̄ſi† lapidum: z cedrorum tantam multitudinem velut ſin ſicomoris viteus z infructuoſitas infidelium.
ſicomoz quę gignuntur in campestribꝰ. Adducebant aūt ei equi de egypto z de cūctis regionibus ſ puoru: que fecit antēq̄ prevaricaretur: ſicut eſt templi edificacio varia ſacrificioz oblatio.
Reliqua vero operū salomois p̄iozum z nouissimoz quę fecit: scripta sunt in verbis nathan ꝓphetę z i libris abie silonitis: in visione quoq addo videntis cōtra hieroboam filiū nabath. Regnauit aūt salomon in hierusalē sup omnē isr̄l quadragīta annis. Dormiuitq cū patribus suis z sepelierūt eū in ciuitate dauid. Regnauitq p̄ roboam filius eius.

C. X.

Profectus est autē roboam in sichem. Illuc eni cunctus israel ꝓuenerat vt constituerent cum regē. Quod cum audisset hieroboam filius nabath: q̄ erat i egypto: fugerat quippe illuc āte salomonē: statum reuersus est. Vocauerūtq eum z venit cum vniuerso israel: z locuti sūt ad roboam dicentes: Pater tuus durissimo iugo nos pressit: tu leuioza impera patre tuo: qui nobis grauē imposuit seruitutē: z paululum de onere subleua: vt seruiamus tibi. Qui ait: Post tres dies reuertimini ad me. Cumq abisset populus:

inīt consiliū cum senibus qui stetterant coram patre eius salomōe dū adhuc viueret dicēs: Quid datis consilij vt respondeam pplo? Qui dixerūt ei: Si placueris pplo huic z lenieris eos verbis clementibus seruient tibi omni tēpore. At ille reliquit consiliū senum: z cum iuuenibus tractare cepit: qui cū eo nutriti fuerant: z erant in comitatu ei? Dixitq ad eos: Quid vobis videtur: vel respondere quid debeo populo huic? qui dixit mihi: subleua iugū q̄ ipposuit nobis pater tu? At illi responderunt vt iuuenes et nutriti cū eo i delicijs atq dixerūt Sic loqueris popło qui dixit tibi pater tuus aggrauauit iugum nostrū: tu subleua: z sic respondebis eis: Minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei. Pater meus ipposuit iugū vobis graue: z ego maius pondus apponā. Pater meus cecidit vos flagellis: ego vo cedam vos scorpionibus. Venit ergo hieroboā: z vniuersus populus ad roboam die tercio sicut p̄ceperat eis: Respōditq rex dura relicto cōsilio seniorū. Locutusq est iuxta iuuenū voluntatē: Pater meus graue vobis ipposuit iugum: q̄ ego grauius faciam. Pater meus cecidit vos flagellis: ego vero cedam vos scorpionibus: et non acquieuit ppli p̄cibus. Erat ſ vel tacitus
enim voluntas dei: vt cōpleretur sermo eius quē locutus fuerat per manus abie silonitis ad hieroboā filium nabath. Populus aūt vniuersus rege duriora dicente sic lo-

tens ē deus ꝙ lapidibꝰ istis suscitare filios abrae. Pyrrhus etiā mul titudinē cedrorum ſ sicomoroū: q̄ sterilitatē gentiū q̄ i altum se ēi gere nō valebant pro uerit ad fecunditatem honoz operum z virtutum.

¶ Et cedrorum. Cedrus est ipuenibilis natura: odora iocūda aspectu nitida: q̄ ac censa nitore serpentes fugat z perimit.

¶ Reliqua vero. Quę scōt postq̄ legē dei transgressus est: cū alienigēis vxores vsq ad ydolatriaz eas traxerūt. Multi q̄dē vt salomon bene incipiunt z male desinunt dicitq beat? ante obitum nemo supremaq̄ funera debet.

¶ Reliquit consilium senum. Dicunt hebrei esse banaiam filium ioiade z iabiel filiū achamoni q̄ et ebila vocat: quorum cōsilio relicto tractare cepit roboam cū iuuenib: z adoram q̄ in sequentib lapidē dicit: z similib. Innenem aūt nō etate sed animo ſpe dicīm. Nō eni erat roboam inuenis etate: ſ sensu: qui quadragesimo primo etatis suę anno cepit regnare.

¶ Respondit q̄ rex dura relicto cōsilio seniorū. Vult significat malos rectores ecclesia: qui terrenis cupiditatibus deditī: curam subditoꝝ negligunt: z gaudent in multitudine sibi obsequentium. Interpretatur vero roboam latitudo populi. Merito qui latam ingreditur viam: q̄ ducit ad mortem: nō angustam q̄ ducit ad vitā: z relicto patrū cōsilio quorum dicta z facta ad altitudinē pfectōis tendunt cōsilio iuuenum obtemperare dignit: qui laudibus z adulationib eos gratant: qui ecclie sunt voces ceconum. Vnde. Ve tibi terra cuius rex puer est zc.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

cutus est ad eum. Non est nobis pars in dauid·neq3 hereditas i filio ysai:reuertere i tabernacla tua israel. Tu aũt pasce domũ tuã dauid. Et abijt israel in tabernacula sua. Super filios aũt israel qui habitabant ī ciuitatibus iuda regnauit roboam. Misitq3 rex roboam aduram qui p3erat tributis:z lapidauerunt eu3 filij israel z mortuꝰ est. Porro rex roboam currũ festinauit ascendere:z fugit in hierusalem. Recessitq3 isrl' a domo dauid vsq3 ad diem hanc. Factũ est aute3 cum audisset omnis israel·q3 reuersus esset hieroboam:miserũt z vocauerunt eũ cõgregato cętu:z constituerunt eum regẽ sup omnẽ isrl'. Nec secutus est quispiam domum dauid p3eter tribum iuda solam.

C. XI.

Venit aũtẽ roboã in hierlm·z cõuocauit vniuersam domũ iuda z beniamin in centũoctoginta milia electo3ũ atq3 bellantiũ·vt dimicaret contra israel:z cõuerteret ad se regnum suũ. Factusq3 est sermo dñi ad semeiam hominẽ dei dicens: Loquere ad roboam filiũ salomonis regem iuda·z ad vniuersũ isrl' qui est in iuda z beniamin. Hęc dicit dñs: Non ascendetis neq3 pugnabitis cõtra fratres vestros. Reuertatur vnusquisq3 in domũ suã: q3 mea hoc gestum est voluntate. Qui cũ audissent sermonẽ domini reuersi sunt:nec p3exerunt contra hieroboam. Habitauit aũt roboã in heirusalem·z ędificauit ciuitates muratas i iuda:extruxitq3 bethleẽ z ethan·z thecue·bethsur quoq3 z sochot z odollam·necnon geth et maresa z ziph·sz z aduraẽ et lachis z azecha saraa quoq3 z abialon·z hebron quę erãt in iuda z beniamin ciuitates munitissimas. Lũq3 clausisz eas murisz·posuit i eis pncipes ciboz̃uq3 hoz3ea·hoc est olei z vini. Sz z i singulis vrbibus fecit armamẽtaria scutoz̃ z hastarũ firmauitq3 eas summa diligẽtia et imperauit sup iudam z beniamin. Sacerdotes aũt z leuitę qui erant in vniuerso israel venerunt ad eu3 de cunctis sedibus suis relinquẽtes suburbana z possessiones suas z transeũtes ad iudam z hierusalẽ eo q3 abiecisset eos hieroboaꝫ z posteri eius·ne sacerdotio dñi fũgerẽtur. Qui cõstituit sibi sacerdotes excelsoz̃ z demonioz3um vituloz̃ q3 quos fecerat. Sz z de cũctis tribubus israel quicũq3 dederãt coz suũ vt quęrerent dñm deu3 israel: venerunt in hierusalẽ ad immolãdas victimas dño deo patrum suoz3um z roboz3auerũt regnũ iuda z confirmauerũt roboam filiu3 salomonis p tres ãnos. Ambulauerũt enĩ in vijs dauid z salomonis annis tantũ tribus. Duxit aũt roboã vxoẽ maalath filia3 hierimoth filij dauid. Abiail quoq3 filiam heliab filij ysai q̃ peperit ei filios ieos z somoziã z zoom. Pꝰ hãc quoq3 accepit maachã filiã absalõ q̃ peperit ei abia z thai·z ziza z salomith. Amauit aũt roboã maachan filia3 absalon sup omnes vxoz3es suas z

5 vel c.

concubinas. Nam vxores decem ⁊ octo duxerat·concubinas autez sexaginta: ⁊ genuit viginti ⁊ octo filios ⁊ sexaginta filias. Cōstituit vero in capite abiam filium maacha ducem super omnes fratres suos Ipsum enī regē facere cogitabat: qz sapientior fuit ⁊ potētior super omnes filios eius·⁊ in cunctis finibus iuda ⁊ beniamin ⁊ ī vniuersis ciuitatibus muratis. Prębuit qz eis escas plurimas ⁊ multas petiuit vxores.

C. XII.

Boaz robo

ratum fuisset regnuz roboam ⁊ confortatuz: dereliquit legem dñi·⁊ omnis israel cum eo. Anno aūt quinto regni roboā ascēdit sesach rex egypti in hierusalem quia peccauerunt dño cū mille ducentis curribus ⁊ sexaginta milib⁹ equitum·nec erat numerus vulgi qd venerat cū eo ex egypto: libiesez ⁊ trogotidę ⁊ ęthiopes. Lepitqz ciuitates munitissimas in iuda: ⁊ venit vsqz in hierusalē. Semeias aūt, ppheta ingressus est ad roboā ⁊ principes iuda qui cōgregati fuerant in hierusalem fugiētes sesach Dixitqz ad eos: Hęc dicit dominꝰ Vos principes israel reliquistis me ⁊ ego reliqui vos in manu sesach. Consternatiqz principes israel ⁊ rex dixerūt: Justus est dñs. Cunqz vidisset dñs qz humiliati essent factꝰ est sermo dñi ad semeiam dicens: Quia humiliati sunt nō disperdaz eos. Daboqz eis pauxillum auxiliū ⁊ non stillabit furor meus sup hierusalem per manū sesach. Uerūtamen seruient ei: vt sciant distantiā seruitutis meę ⁊ seruitutis regni terraruz. Recessit itaqz sesach rex egypti ab hierusalem sublatis thesauris domus domi·⁊ domus regis. Omniaqz secū tulit·⁊ clypeos aureos quos fecerat salomon·, p quibus fecit rex ęneos·⁊ tradidit illos principibus scutariorū: qui custodiebant vestibulum palatij. Cunqz introiret rex domū dñi·veniebant scutarij ⁊ tollebant eos. Iterumqz referebant eos ad armamentariuz suum. Uerūtamen quia humiliati sunt·auersa est ab eis ira dñi: nec deleti sunt penitus. Siquidem et in iuda inuenta sunt opera bona. Cōfortatus est ergo roboam i hierusalē atqz regnauit. Quadraginta aūt ⁊ vnius āni erat cū regnare cępisset: ⁊ decem ⁊ septez annis regnauit in hierusalem vrbe quā elegit dñs: vt confirmaret nomē suum ibi de cunctis tribubus israel. Nomenqz matris eius naama āmonitis. Fecitqz malum: ⁊ non prępauit cor suū vt quęreret dñm. Opera vero roboaz prima ⁊ nouissima scripta sunt in libris semei, ppheteę ⁊ addo videntis diligēter exposita

§ ecclesia que in vnitate fidei persistit semper pugnat cum hereticis ⁊ scismaticis·⁊ cum omnibus fidei catholice inimicis.

Pugnauerūtqz aduersum se roboam ⁊ hieroboam cunctis diebꝰ Et dormiuit roboam cū patribus suis·sepultusqz est in ciuitate dauid: et regnauit abia filius eius pro eo.

C. XIII.

¶ Anno aūt quinto ꝛc. Mali rectores p negligētiā suā principes tenebrarum, puocant ī ecclesiā·qui thesauros domus domī ⁊ thesauros regis auferūt: cū sciam scripturarum ⁊ opa virtutuz subtrahit icautis ⁊ desidiosis.

¶ Sesach rex ꝛc. Byssus cilicij vt gaudiū cilicij·byssus quidem subtilitatē significat·cilicium qđ fit de pilis caprarū peccata: In byſſo ḡ cilicij vertuntur diabolice fraudis in pſuasione peccati. Sesach hierosolimitanas opes aufert·cum diabolus qui callide decipit ⁊ gaudet ī multitudine peccatorum ecclesiasticos viros sciētia spirituali et ope virtutis spoliat·⁊ eos qui videbantur ī ecclesia decori spoliatos secum in baratruz ꝑditionis mergit.

¶ Clypeos. Salomon scuta aurea fecit ⁊ custodibus domus suę tradidit·cum ipse spiritualē sciaz p duo testamenta doctoribus ecclesię ad plebē tradam cōmedauit. Hāc antiquus hostis ꝑ ministeriū rectorū abstrahit. Cū enim intendit terrenis rebꝰ·minusqz curare de celestibꝰ officio pristino ⁊ sāctis datos·quasi in domo ꝑpria opibꝰ spoliatos relinquit. Tales vo cū se sensu spirituali priuatos aspiciunt·pleq quētiā verboꝝ copiā quęrunt·quoꝝ sonoritatē velut scintoꝝ ceorum firmitatē ꝓra bestes ꝑ subiectis oppugnunt. Sed quanto ea auro vilius tāto ilerior est eloquentia vere sapientis fructu. Ubi Ubi plurima verba ibi frequēter egestas.

¶ Semeie. Qui sepius roboam ⁊ filios iuda de peccatis arguebat.

¶ Addo. Nai ⁊ abdo hē qui ad arguendaz hieroboam pro altari qđ fecerat a domino missus est in samariaz qui in via ineffectus ēqz cōtra pręceptū dei a pseudo ꝓpheta seductꝰ ibidē māducauit.

¶ Semeron. Cuius est canon cepit ibis ego filius interfecto· cui dicit vocari nāc Gedeon equūs paleſti ꝙ vbi adhuc hodie ostenditur sunt reliquię. Legimus autem in regum q̄ anno rex israel mensi nouē semeron regnauit semeron ꝙ edificauit montē vertice illius ciuitati·qui et nomie nomini semeron appellauit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Anno decimo octauo regis hieroboaz regnauit abia sup iudam. Tribus annis regnauit in hierusalē: nomē ei matris eius michaia filia vriel de gabaa: et erat bellum inter abia et hieroboam. Cūq iniisset abia certamē: et haberet bellicosissimos viros et electoū quadraginta milia: hieroboam instruxit ecōtra aciem octoginta milia virorum: qui et ipi electi erant: et ad bella fortissimi. Stetit igitur abia super montē semeron qui erat in ephraim: et ait: Audi hieroboam et omnis israel: Num ignoratis q dñs deus isrl dederit regnū dauid super israel in sempiternū ipsi et filijs eius in pactum salis? Et surrexit hieroboam filius nabath seruus salomonis filij dauid: et rebellauit contra dñm suum. Congregatiq sunt ad eū viri vanissimi et filij belial: et pualuerunt cōtra roboam filium salomonis. Puero roboam erat rudis et corde pauido: nec potuit resistere eis. Nunc ergo vos dicitis q resistere possitis regno dñi qd possidet p filios dauid: habetisq grandem populi multitudinē atq vitulos aureos quos fecit vobis hieroboam in deos: et eiecistis sacerdotes dñi filios aaron atq leuitas: et fecistis vobis sacerdotes sicut omnes populi terrarum. Quicūq venerit et inicierit manū suam in thauro in bobus et in arietibus statim fit sacerdos eoz qui ñ sūt dij. Noster aūt dñs deus est: quez nō derelinquimus. Sacerdotesq ministrāt dño de filijs aaron: et leuitę sunt in ordine suo. Holocausta quoq offerunt dño p singulos dies mane et vespere: et thimiama iuxta legis pcepta confectū: et proponuntur panes i mensa mundissima. Estq apud nos candelabrū aureus et lucerna eius: vt accendatur semper ad vesperas. Nos quippe custodimus pcepta dñi dei nostri quez vos reliquistis. Ergo i exercitu nostro dux deus est: et sacerdotes eius qui clangunt tubis et resonant contra vos. Filij israel nolite pugnare cōtra dñm deum patrū vestroz: q non vobis expedit. Hec illo loquente hieroboam retra moliebat insidias. Cunq ex aduerso hostiū staret: ignorantē iudam suo ambiebat exercitu. Respicienscq iuda: vidit instare belluz ex aduerso et post tergū: et clamauit ad dñm: ac sacerdotes tubis canere cęperunt. Omnes viri iuda vociferati sunt. Et ecce illis clamantibus pterruit deus hieroboā et omnē israel qui stabat ex aduerso abia et iuda: fugeruntq filij israel iudam: et tradidit eos deus i manus eoz. Percussit ergo eos abia et populus eius plaga magna et corruerunt vulnerati ex israel qn quaginta milia virorū fortū. Humiliatiq sunt filij israel i tempore illo: et vehementius confortati filij iuda: eo q sperassent i domio deo patrum suoz. Persecutus est aūt abia fugientes hieroboam: et cepit ciuitates eius bethel et filias eius § ciuitas regis iuda.
et hiesana cū filiabus suis ephron quoq et filias eius. Nec valuit

Semeron. Ciuitas est quam cepit ibs rege illius interfecto: quā dicūt vocari nūc sebasten opidū palestine vbi iobis baptiste conditę sunt reliquię. Legimus autem in regum q amri rex israel emerit montē semeron a quodā semer: et edificauerit in vertice illius ciuitatē: quā et nomie domini semeron appellauit.

Bethel. Ciuitas ī primo lapide ab helia ad dexteraz euntibus neopolim q̄ pr⁹ luza id ē amigdalon vocabatur et cecidit in sortē beniamin iuxta bethan et hai: quā expugnauit ibs rege illius interfecto.

Ephron. Ciuitas est in tribu iuda: vide et villa pergrandis ephrea cōtra septētrionē i vigesimo ab helia miliario hactenus vocatur.

¶ In dieb⁹ abia Nō hieroboā in ⁹ vicesimo anno ſcḋm libz⁹ regū impauit aſa filius abia ſup iudam ⁊ hierusalem-ſed abiā q̄ accepta bethel ydola reſeruauit iſrael in ſcandalum vt hebzei aſſerunt.

vltra reſiſtere hieroboam in dieb⁹ abia: quē percuſſit dñs ⁊ mortuus eſt. Igitur abia cōfortato imperio ſuo-accepit vxores quattuordeci⁹ procreauitq; vigintiduo⁹ filios ⁊ ſedecim filias. Reliqua ſermonu⁹ abia viarūq; ⁊ operu⁹ eius ſcripta ſunt diligentiſſime i libzo addo, pphetę.

C. XIIII.

Dormiuit aūt abia cū patribus ſuis: ⁊ ſepelierunt cū in ciuitate dauid. Regnauitq; aſa filius eius pro eo In cuius diebus quieuit terra annis decem. Fecit aſa qđ bonum ⁊ placitum erat in cōſpectu dei ſui-⁊ ¶ hic eos ſignificat qui bene ſcipiūt ⁊ male finiūt ⁊ abiiciens ydolatriam. ſubuertit altaria peregrini cultus ⁊ excelſa-⁊ cōfregit ſtatuas lucoſq; ſuccidit-ac pręcepit iudę vt quęreret dñm deum patrū ſuoru⁹m:⁊ faceret legem ⁊ vniuerſa mādata. Et abſtulit e cunctis vrbibus iuda aras ⁊ pbana:et regnauit in pace. Edificauit quoq; vrbes munitas in iuda: quia quietus erat-⁊ nulla temporibus eius bella ſurrexerāt pacem dño largiente. Dixit autem iudę. Edificemus ciuitates iſtas-⁊ vallemus muris-⁊ roborem⁹ turribus ⁊ portis ⁊ ſeris-donec a bellis quieta ſunt omnia: eo q; quęſierimus dñm deū patrum noſtrorū ⁊ dederit nobis pacem p gyrum. Edificauerūt igitur:⁊ nullū in extruendo ipedimentū fuit. Habuit aūt aſa in exercitu ſuo portantium ſcuta ⁊ haſtas de iuda trecenta milia: de beniamin vero ſcutariorū⁹ ⁊ ſagittariorū ducenta octoginta milia. Omneſq; iſti viri fortiſſimi. Egreſſus eſt autē⁹ contra eos zara ęthiops cū exercitu ſuo decies centena milia ⁊ curribus trecentis-et venit vſq; mareſa. Porro aſa perterit obuiā ei ⁊ inſtruxit aciē ad bellum in valle ſephata quę eſt iuxta mareſa:⁊ inuocauit dñm deum et ait: Dñe nō eſt apud te vlla diſtantia vtrū in paucis auxilieris an in pluribus: adiuua nos dñe deus noſter. In te enī ⁊ i tuo nomine habentes fiduciam-venimus contra hanc multitudine⁹. Domine deus noſter tu es-non pręualeat contra te homo. Exterruit itaq; dominus ęthiopes coram aſa ⁊ iuda-fugerunt q⁹ ęthiopes:⁊ pſecutus eſt eos aſa ⁊ populus qui cū eo erat vſq; gerara. Et ruerūt ęthyopes vſq; ad internitōem-q⁹ dño cędente contriti ſunt ⁊ exercitu illius pręliante. Tulerūt itaq; ſpolia multa:⁊ percuſſerunt omnes ciuitates p circūitū gerare. Grandis quippe cūctos terror inuaſerat. Et diripuerūt vrbes ⁊ multā prędā aſportauerūt. Sed ⁊ caulas ouiū deſtruenteſ-tulerūt pecorū infinitam multitudinē ⁊ camelorū-reuerſiq⁹ ſunt in hieruſalē

C. XV.

Hazarias autē filius obed facto i ſe ſpiritu dei egreſſus eſt in occurſū aſa ⁊ dixit ei: Audite me aſa ⁊ oīs iuda ⁊ beniamin. Dñs vobiſcum: quia fuiſtis cum eo. Si quęſieritis eu⁹ inuenietis. Si aūt dereliqueritis eum: derelinquet vos. Tranſibūt aūt dies multi in hieruſale⁹ abſq⁹

deo vero ⁊ absq; sacerdote absq; doctore quoq; et absq; lege. Cūq; reuersi fuerint i angustia sua ⁊ clamauerint ad dñm deū israel ⁊ q̄sierint eum: reperient eū. In tpe illo non erit par egrediēdi ⁊ ingrediēdi (Sed n. Sed tri.) sed terrores vndiq; in cunctis habitatoribus terrarū. pugnabit enī gens cōtra gentem ⁊ ciuitas cōtra ciuitatem: q; dñs cōturbabit eos in omni angustia. Vos ergo cō fortamini ⁊ nō dissoluantur manꝰ vestrę: erit enī; merces operi vestro. Q̄ cū; audisset asa scilicē; verba ⁊ pphetiā azarię filij obed pphetę. Confortatus ē ⁊ abstulit ydola de omni terra iuda ⁊ beniamin: ⁊ ex vrbibus quas cēpat mōtis ephraim ⁊ dedicauit altare domi qd̄ erat ante porticum domus dñi. Cōgregauitq; vniuersū iudā ⁊ beniamin ⁊ aduenas cū eis de ephraim ⁊ de manasse ⁊ de symeon. Plures enī ad eum cōfugerant ex israel. videntes q; dñs deus illius esset cū illo. Cumq; venissent in hierusalē mēse tercio anno quindecimo regni asa immolauerunt dño in die illa de manubijs ⁊ prędа quā adduxerāt boues septingentos ⁊ arietes septem milia. Et intrauit ex more ad corroborandū fędus vt quęrerent dñm deū patrum suoꝝ in toto corde et in tota anima sua. Siquis autem inquit nō quęsierit dominū deum israel. moriatur a minimo vsq; ad maximū a viro vsq; ad mulierem. Jurauerunt; dño voce magna i iubilo ⁊ in clangore tubę: ⁊ in sonitu buccinarū: Omnes qui erāt in iuda cū execratiōe. In omni enim corde suo iurauerūt: ⁊ in tota voluntate quęsierunt eum ⁊ inuenerunt. Pręstitit; eis dñs requiem p circuitum. Sed ⁊ maacham matrem asa regis ex augusto deposuit ipe rio: eo q; fecisset in luco simulacrū priapi. qd̄ omne cōtriuit: ⁊ i frusta cōminuens cōbussit in torrente cedron. Excelsa aūt derelicta sunt in israel. Attamen cor asa erat pfectū cunctis diebus eius. Ea quę voue rat pater suus ⁊ ipse intulit in domum dñi argentū ⁊ aurum. vasorū q; diuersam supellectilem. Bellum vero non fuit vsq; ad trigesimū annum regni asa.

C. XVI.

Anno aūt tricesimo sexto regni eius ascendit baasa rex israel in iudam. ⁊ muro circūdabat rama: vt nullꝰ tute posset egredi ⁊ ingredi de regno asa. Protulit aūt asa argentū ⁊ aurum de thesauris domus dñi ⁊ d̄ thesauris regijs. misitq; ad benadab regem syrię. qui habitabat in damasco dicens: Fędus iter me ⁊ te ē. Pater quoq; meus ⁊ pater tuus habuerūt cōcordiā: q̄obrem misi tibi argentū ⁊ aurum vt rupto fędere qd̄ habes cū baasa rege israel facias eum a me recedere. Quo cō perto benadab misit principes exercituū suoꝝ ad vrbes israel qui percussēt abion ⁊ dan ⁊ abelmaim ⁊ vniuersas vrbes muratas nepthalim. Qd̄ cū; audisset baasa desiuit ędificare rama. et itermisit opꝰ suū. Porro asa rex assumpsit vniuersū

iudam:et tulerũt lapides de rama
& ligna quę ędificationi prępara ue
rat baasa:ędificauitq; ex eis gabaa
& maspha. In tpe illo venit anani
pphęs ad asa regem iuda-& dixit
ei:Quia habuisti fiduciam in rege
syrię-& nõ in dño deo tuo-idcirco
euasit regis syrię exercitus de ma
nu tua. Nonne ęthiopes & libies
multo plures erant q̃drigis & equi
tibus & multitudine nimia. Quos
cuz i dño credidisses tradidit i ma
nus tuas. Oculi enī domini cõtem
plantur vniuersaz terrã:& prębent
fortitudinẽ his qui corde perfecto
credunt i eum: Stulte igitur egisti
& ppter hoc etiã pręsenti tempore
aduersum te bella consurgent. Ira
tusq; est asa aduersus videntem:&
iussit eum mitti in neruum. Valde
quippe sup hoc fuit dñs indignat?
& interfecit de populo i tẽpore illo
plurimos. Opera aũt asa prima &
nouissima scripta sunt i libro regũ
iuda & israel. Egrotauit etiam asa
ãno tricesimonono regni sui dolo
re pedum vehementissimo-& nec in
infirmitatibus quęsiuit dñm: sed
magis in medicorũ arte confisus ẽ
Dormiuitq; cum patribus suis et
mortuus ẽ anno q̃dragesimo p̃mo
regni sui-& sepelierũt eum in sepul
cro suo quod foderat sibi in ciuita
te dauid. Posueruntq; eum super
lectum suũ plenum aromatibus &
¶ odoribus ¶ quibus luxuriosi ad libidinẽ vtunt
vnguentis meretricius q̃ erant pig
mentarioꝝ arte confecta & cõbusse
runt sup eum ambitione nimia.

¶ Aromatibus et vnguentis &c. Hęc vana fame iactantia quã plbi vel poetę post mortẽ regum suorũ vl' etiã falsi xp̃iani obeun tibus magistris ipen dunt. & hęc i ignẽ mit tunt: q̃ omia gehennę ignibus ¶ obnoxia esse ostẽdunt. quę hic sine vtilitate & ędificatõne fratrũ ptulerunt.

¶ Cõbusserunt su per eũ am. &c. Nota q̃ cũ regibus vt he braei tradunt reuerẽtię causa cõbustiones ꝑci osarũz vestiũ simul cũ aromatibus fiebant. Vñ alibi. Juxta com bustiones maiorũ faci ent tibi. Mos enī fuit apud veteres vt ptęcio sa ornamenta regũ p̃ obitũ eorũ p exequijs in pira vrerẽtur. sed si ne cadaueribus.

C. XVII.

Regnauit aũt̃ iosaphat filius eius pro eo:& inua uit contra israel. Constituitq; mili tum numeros in cunctis vrbibus iuda quę erant vallatę muris:p̃si diaq; dispositis in terra iuda & in ci uitatibus ephraim q̃s ceperat asa pater eius. Et fuit dñs cum iosa phat quia ambulauit i vijs dauid patris sui primis:& non sperauit i baalim-sed in deo patris sui:& per rexit in pręceptis illius-& nõ iuxta peccata israel. Confirmauitq; dñs
¶ omnis fidelis.
regnũ in manu eius:& dedit omis
¶ iane doctrine operatoris bone.
iuda munera iosaphat. factęq; sũt
¶ multe filie congregauerũt diuitias. ¶ spirituales
et infinitę diuitię & in multa gloria
sapientie.
Cunq; sumpsisset cor eius audaciã
¶ ¶ omne scandalũ de congregatõe credentiũ
propter vias dñi:etiam ¶ excelsa et
lucos de iuda abstulit. Tercio aũt
¶ ¶ predicatores scz qui predicent euangelium xp̃i
anno regni sui misit de ¶ principib?
et docent precepta legis.
suis benail & obdiam & zachariam
& nathanael & micheaz-vt docerẽt
in ciuitatibus iuda:& cuz eis leui
tas semeiam & nathaniam & zaba
diam. Asabel quoq; & semiramoth
& ionathã adoniamq; et thobiam
et tobadoniã leuitas:& cum eis eli
sama et ioiã sacerdotes. Docebãt
qz populũ in iuda habentes libz̃
legis dñi:& circũibant cunctas vr
bes iuda:atq; erudiebant populũ
Itaq; factus ẽ pauor domini sup
omnia regna terraruz quę erant p
gyrum iuda:nec audebãt bellare
contra iosaphat. Sed et philistęi
iosaphat munera deferebãt:et ve
ctigal argẽti. Arabes quoq; addu
¶ ¶ prelatorũ-¶ spiritussancti gratia illuminatoꝝ
cebant pecora ¶ arietũ septez milia
¶ ¶ peccatores scz per cõfessionẽ & penitentiã ad
septingẽtos et ¶ hyrcos totidẽ. Lre
seruitiũ dei adductos.
uit ergo iosaphat et magnificatus
vsqz i sublime:et ędificauit i iuda

¶ Ambulauit in vijs dauid pa. &c. Ostendit cum errato rem fuisse sicut dauid diuinorum mãdator ante q̃ peccaret in vo re vrię cuius peccati sa tisfactio ętemã illi me moriam cõparauit.

¶ Dedit omnis iuda mu. Hic fide les de gentibus signifi cat-q̃ relicto patris e rore ad xp̃m pueniunt baptismo abluti-chri smate uncti. A xpo chri stianum nomẽ & regiã dignitatem accipiẽs Vnde: Vos estis ge nus electum regale sa cerdotiũ &c. In tpe ei iosaphat dñi dos vel qui ẽ dotatus: & quia ecclesia gẽtium sangui ne xp̃i cõparata spiri tussancti pignore dota ta cõsortium sponsi ę lestis & societatẽ regni ꝑmeruit. Cui facte sit infinitę diuitię cum di uersę nationes credunt & in acquisitõe diuersa rum virtutum.

¶ Itaq; factus ẽ Pro virtutibus quę geruntur in ecclesia au fertur gentilium auda cia & incitant-vt referant xp̃o munera fideli & censum boni opis et pię cõfessionis & pręcor simplicitatis.

¶ Affinitate con iunct? erat achab. Ideo ne bellaret? q̃ putarun arbi per er ror tuna tuant-et a nonnis pręcipuam nęgit. Iosaphat af finitate coniunctus est achab-& dolendũ ad am in samariam con sobrinum auditu-& ribulgebat qui & arbitrabat ad heresim a mutasse in diuinã ut erat a rate fidei ꝛ multum amauit: tamẽ mutã societatẽ atq; dimicationem nõ reui sus. Cetera quos &c. Peccatum bolem p? sola rebus correctio non tamen. Dei iosa phat ꝛ bona videntem sum avaru illius scz pęcunię q̃ ab achab incre pauerat augeri q̃ ipso rubore et confusam-& bonis odorum dñm amicicia magnitur.

domos ad instar turrium · vrbesq3 muratas · z multa opera patrauit ī vrbibus iuda. Viri quoq3 bellatores z robusti erant in hierlim: quorum iste numerus p domus atq3 familias singulozū. In iuda pncepſ exercitus eduas dux · z cum eo robustissimi viri trecenta milia · post hunc iohannan p3inceps z cuz eo ducēta octoginta milia Post istuz quoq3 amasias filius zechri conſecratus dño: z cū eo ducenta milia viroruz fortiū. Nunc sequebatur robustus ad pælia eliada: z cū eo tenentiū arcum z clipeum ducēta milia. Post istum etiā iozadat et cum eo centū octoginta milia expeditoruz militū. Hi omnes erant ad manum regis exceptis alijs quos posuerat in vrbibus muratis z in vniuerso iuda.

C. XVIII.

¶ populus xpianus qui religionē ſeruat catholicam.

HAbit ergo iosaphat diues z illustris multum: z affinitate cōiunctus est achab. Descenditq3 post annos ad eum in samariā. Ad cuius aduētū mactauit achab arietes z boues plurimos ipi z populo qui venerat cū eo · persuasitq3 illi vt ascēderet i ramoth galaath. Dixitq3 achab rex israel ad iosaphat regem iuda: Veni mecum in ramoth galaath. Cui ille respondit: Ut ego z tu · sicut populus tuus sic z populꝰ meus: tecū q3 erimꝰ in bello. Dixitq3 iosaphat ad regē israel: Consule obsecro impzesentiarū sermonē domini. Congregauit igitur rex israel pphetarū q3dringentos viros z dixit ad eos In ramoth galaath ad bellandu3 ire debemus · an quiescere? At illi: Ascende inquiunt: et tradet eos deus ī manus regis. Dixitq3 iosaphat: Nunquid nō est hic pphetes dñi: vt ab illo etiā requiramus? Et ait rex israel ad iosaphat · Est vir vnꝰ a quo possumus quęrere dñi volūtatem: sed ego odi eū · q2 nō pphetat mihi bonū: sed malum omni tē poze. Est aūt micheas filius iemla Dixitq3 ei iosaphat: ne loquaris rex hoc modo. Uocauit ergo rex israel vnū d eunuchis · z dixit ei: voca cito micheam filium iemla. Porro rex israel z iosaphat rex iuda vterq3 sedebant i solio suo vestiti cultu regio. Sedebāt aūt i area iuxta portam samarię: omnesq3 pphetę vaticinabāt coza eis. Sedechias ꝯo filiꝰ chanana fecit sibi cornua ferrea z ait: Hęc dicit dñs: His ventilabis syriā: donec cōteres eam. Omnesq3 pphetę similiter pphetabāt atq3 dicebant: Ascende in ramoth galaath: z prosperaberis: z tradet eos dñs in manu regis. Nuncius aūt qui ierat ad vocādū micheam ait illi: En verba oīm prophetarū vno oze bona annunciāt regi: q3so ergo te vt sermo tuus ab eis non dissentiat: loquarisq3 pspera. Cui respondit micheas: Viuit dñs · q2 quodcūq3 dixerit deus meus hoc loquar. Uenit ergo ad regem. Cui rex ait: Michea ire debemus in ramoth galaath ad bellandū an quiescere? Cui ille respondit: Ascēdite Cuncta enim prospera eueniēt vobis: z tradent hostes in manus vestras. Dixit ei rex: Iterū atq3 iterū te adiuro vt nō loquaris mihi nisi q3 verū est i nomie dñi. At ille ait: Vidi vniuersū israel dispersum in montibus sicut oues absq3 pastore · z dixit dñs: Nō hñt isti dños: sed reuertat vnusq3q3 i domuz suā

c

¶ Affinitate coniunctꝰ est achab. Hi sunt hereticarchę q3 ptitorum turbā per erroꝝ vias ducunt · et in mortis pręcipitium mergūt. Iosaphat affinitate cōiunctus est achab · z descendit ad eum in samariam contra hostes in auriliuz · z illos significat qui d catholicis ad hereticorū amiciciā se inclināt qui licet a recte fidei nō recedant tramite: tamē erantiū societatē atq3 cōmunionem nō vitant. Cōtra quos dr. Hereticum hoīem pmā z scdaz correctionem vita. Hū iosaphat p hiem videntem filium anani illius scz pphę qui asaph increpauerat arguit · q ipio pcebuerat auriliuꝫ · z his qui oderunt dñm amicicia iungeretur.

Vidi dominū sedentem i solio. Solium dñi angelice potestates · q̄bꝰ tanꝰ altius p̄sidens inferiꝰ cuncta disponit. Exercitus cęli ministrantiū angelorū multitudo a dextris et a sinistris. Deus q̄ ita ē extra oīa vt etiā sit extra omnia nec dextra nec sinistra cōdudit·sed dextra dī angeli boni·sinistra reprobi. Nec enī mīstrāt deo solummō boni q̄ adiuuāt· sed ꝛ mali q̄ redire nolentes grauāt de quib⁹ dr: Cōtra spirituales nequitias i cęlestib⁹. A dextra g̃ ꝛ a sinistra angelorū exercitus stat: q̄ voluntas electorū spīntuū diuīę voluntati cōcordat·et reproborū sensus suę malitię seruiēs iudicio districtōis eius obtemperat. Vñ spūs fallax in medīū.plilit p̄ quez achab excitat exigentibus meritis. Neq; enī bonus spirit⁹ fallacię vult deseruire·vel spiritus mendax esse i ore ꝓphetarū. Sed quia achab dign⁹ erat tali deceptōe dānari·vt q̄ sępe volens ceciderat in culpā:nolens caperetur ad pnaz: Iuste datur licētia malignis spiritib⁹·vt quos volētes in peccati laqueo strangulant·in peccati pnā etiā nolentes trahant. Qui vero vitaz reprobā nō mutat·cū a ꝓpha aliquid reḋrit illa audit deo disponēte q̄ merit⁹ damnandus audire. Ecce enīz a dei cultu domus isrl ad ydolorū seruitutez recesserat: ꝛ tamen ad ꝓphetas a q̄bꝰ decipi cōsueuerat·sępe veniebat pspera requirens. Sed q̄ puersa agens pspera audire nō merebatur: vt peccatorū populus i suo corde caperetur·quatenus qui p fidūā sequēdo deliquerat·sic ꝓphetarū blanditijs deciperet·vt nō ptimesceret q̄ deliq̄sset:ꝛ tanto durius raperet ad pnā·quanto secur⁹ vineret i culpa.

in pace. Ait rex israel ad iosaphat: Nōne dixi tibi q̄ nō ꝓphetaret mihi iste quicq̄ boni:sz ea q̄ mala sunt. At ille idcirco ait: Audite verbū dñi: Vidi dñm sedentē in solio suo·ꝛ omnē exercitū cęli assistentē ei a dextris ꝛ a sinistris·ꝛ dixit dñs Quis decipiet achab regez israel· vt ascendat ꝛ corruat i ramoth galaad? Cūq; diceret vnus hoc mō ꝛ alter alio: ꝓcessit spūs ꝛ stetit cora dño ꝛ ait: Ego decipiā eū. Cui dñs In quo inquit decipies? At ille respondit: Egrediar ꝛ ero spūs mendax in ore oīm ꝓphetarū eo⁹. Dixitq; dñs: Decipies ꝛ p̄ualebis: Egredere ꝛ fac ita. Nunc igit ecce dedit dñs spīm mendacij i ore oīm ꝓphetarū tuoruz: Et dñs locut⁹ ē de te mala. Accessit aūt sedechias filius chanana: ꝛ percussit micheę maxillā ꝛ ait: Per quā viā trāsiuit spūs dñi a me·vt loqueretur tibi? Dixitq; micheas: Tu ipse videbis in die illo qñ ingressus fueris cubiculū de cubiculo: vt abscondaris. Pręcepit aūt rex israel dicēs: Tollite micheā ꝛ ducite ad āmon ꝓncipē ciuitatis·ꝛ ad ioas filiū amalech ꝛ dicetis: Hęc dicit rex: Mitte hunc in carcerē·ꝛ date ei panis modicū ꝛ aquę paurillū: donec reuertar i pace. Dixitq; micheas: Si reuersus fueris i pace: nō est dñs locutus i me. Et ait: Audite pplī oēs. Igit ascenderūt rex israel ꝛ iosaphat rex iuda in ramoth galaad Dixitq; rex isrl ad iosaphat: Mutabo habitū: ꝛ sic ad pugnā vadā. Tu aūt induere vestib⁹ meis. Mutatoq; rex isrl'bitu venit ad bellū. Rex aūt syrię pręceperat ducibus eqtatus sui dicēs: Ne pugnetis cōtra minimū aut cōtra maximū: nisi cōtra solū regem israel. Itaq; cū vidissent pręcipes eqtatus iosaphat dixerūt: Rex israel est iste. Et circūdederunt eū dimicātes: At ille clamauit ad dñm·ꝛ auxiliatus est ei: atq; auertit eos ab illo. Cū enīz vidissent duces eqtatus q̄ nō ēet rex israel: reliquerūt eū. Accidit aūt vt vnus e pplo i icertū iaceret sagittā ꝛ percussit regē isrl'inter ceruicē ꝛ scapulas. At ille aurige suo ait: Cōuerte manū tuā ꝛ duc me de acie: quia vulneratus sū: ꝛ finita est pugna i die illo. Porro rex israel stabat in curru suo ꝓtra syrios vsq; ad vespe rū: ꝛ mortuus ē occidēte sole.

C. XIX.

Reuersus ē aūt iosaphat rex iuda pacifice in domū suā i hierlm. Cui occurrit hieu filius anani vidēs ꝛ ait ad eum: Impio ꝑbes auxiliū·ꝛ his q̄ oderūt dñm amicicia iūgeris: ꝛ id circo irā quidē dñi merebaris· sed bona opa inuenta sunt i te:eo q̄ abstuleris lucos de terra iuda·ꝛ p̄parauerīs cor tuū vt requireres dñm deū patrū tuoz̄. Habitauit ergo iosaphat in hierlm. Rursūq; egressus ē ad pplm ḋ bersabee vsq; ad mōtē ephraim: ꝛ reuocauit eos ad dñm deū patrū suoz̄. Cōstituitq; iudices terrę in cūctis ciuitatibus iuda munitis p̄ singula loca. Et ꝑcipiens iudicibus·videte inq̄t q̄d faciatis:ñ enī hois exercetis iudiciū sed dñi:ꝛ q̄cūq; iudicaueritis·in vos redūdabit. Sit timor dñi vobiscū:ꝛ cū diligētia cūcta agite. nō est enī apud dñm deū nostrū iniq̄tas nec p̄sonarū acceptio·nec cupido munerū. In hierusalem quoq; cōstituit iosaphat leuitas ꝛ sacerdotes ꝛ pręcipes familiarū ex isrl': vt iudiciū ꝛ causā dñi iudicarēt habitatoribus eius. Pręcepitq; eis

Comcis. Idonne significat is scriptor bellum malum: q̄d ge erant aduersatores. no un vocabulocz̄ impossibilium ignorant.

Debis locis &c. Videtur significare q̄ vina nare sic in arum lacus aliquos stagnus ophalt vinarent nec ꝑ̄ nominatur.

Engaddi. Vocatur vsq; hodie vi.⁹ nūmi tū nare mor tū vbi reperiuntur mū vsq; ad hoc tempus.

dicens: Sic agetis in timore dñi fideliter z corde pfecto. Omnē causam quę venerit ad vos fratrū vestrorū q̄ habitāt i vrbib⁹ suis: iter cognatōem z cognationē vbicūq; quęstio ē de lege de mādato de cerimonijs de iustificationibus oſtē dite eis: vt nō peccent in dñm: nec veniat ira sup vos z super fratres vros. Sic ergo agētes nō peccabitis. Amarias aūt sacerdos z pontifex vester: i bis q̄ ad dñm ptinent p̄sidebit. Porro zabadias filius hismael q̄ ē dux i domo iuda: sup ea opa erit q̄ ad regis officiū ptinēt Habetisq; magistros leuitas coram vobis: Cōfortami z agite diligēter z erit dñs vobiscum in bonis.

Saf et nedite

C. XX.

POst hec congregati sunt filij moab z filij ammon z cū eis de ammonitis ad iosaphat vt pugnarent cōtra eū Uenerūtq; nūcij z idicauerūt iosaphath dicētes: Uenit cōtra te multitudo magna de his locis q̄ trans mare sūt z de syria: z ecce cōsistunt i asasonthamar q̄ est engaddi.

¶ palma interpretat.

Iosaphat aūt timore pterritus: totus z se cōtulit ad rogādū dñm z p̄dicauit ieiuniū vniuerso iuda. Congregatusq; ē iudas ad p̄candū dñm: Sed z oēs de vrbibus suis venerūt ad obsecrandū eū. Cūq; stetisset iosaphat i medio cetu iudę z hieru

¶ ipium templum q̄ iosaphat ab ydolatrie immundicijs purgauit et innouauit et q̄ filii israel peccando vetus fecerant penitendo innouarūt

salē in domo dñi ante atriū nouum ait: Dñe deus patrū nostrorū tu es deus i cęlo z dñaris cūctis regnis gentiū. In manu tua est fortitudo z potētia nec quisq; ti bi pōt resistere: Nōne tu deus noster interfecisti oēs habitatores terrę h⁹ coram populo tuo isrl: z dediſti eam semini abrahā amici tui i sempiternū. Habitauerūtq; i ea z extruxerūt i illa sanctuariū nois tui dicētes: Si irruerint sup nos mala: gladius iudicij pestilentia z fames: stabimus coram domo hac i cōspectu tuo in q̄ invocatū ē nomē tuum: z clamauim⁹ ad te i tribulationibus nr̄is: z exaudi es nos saluosq; facies. Nunc igit ecce fil ij ammon z moab z mōs seyr p quos non concessisti filijs isrl vt trāsirēt: q̄n egrediebant de ęgypto sed declinauerūt ab eis z nō interfecerūt eos. Ecōtrario agūt: z nituntē ejicere nos d̄ possessiōe nostra quā tradidisti nobis. Deus noster: ergo nō iudicabis eos? In nobis q̄dez nō ē tāta fortitudo ut possim⁹ huic multitudini resistere q̄ irruit super nos. Sz cū ignorem⁹ quid agere debeamus: hoc solū habemus residui: vt oculos nostros dirigamus ad te. Omis vo iuda stabat coram dño: cū paruulis z vxoribus z liberis suis. Erat aūt iaziel filius zacharię: filij banaie: filij iehiel: filij mathanię leuites de filijs asaph sup quē fact⁹ ē spūs dñi i medio turbę z ait: Attēdite oēs iuda z q̄ habitatis i hierlm z tu rex iosaphat. Hęc dicit dñs vobis: Nolite timere nec paueatis hanc multitudinē. Nō ē eni vestra pugna sed dei. Cras descendetis cōtra eos. Ascensuri eni sunt p clivū noie seis: z inuenietis eos in sūmitate torrentis: qui ē cōtra solitudinē ieruhel. Nō ei eritis vos q̄ dimicabitis: sz tant ūmō cōfidenter state: z videbitis auxiliū dñi sup vos. O iuda z hierusalē nolite timere nec paueatis: cras egredimini cōtra eos: z dominus erit

c ij

¶ Cum eis. Idnme os significat: sz scriptor hystorie maluit qđ gerebatur associator⁹ notare vocabulo: q̄s impietatē imprudentium publice vulgare.

¶ De his locis. ꝛc. Illa loca significat q̄ vltra mare salinarum sunt: qđ alias stagnum asphalti vel mare mortuū nominatur.

¶ Engaddi. Vocatur vsq; hodie vic⁹ ind̄ eorū in⁹ mare mortuū vnd̄ opobalsamū venit: q̄ salomō nuncupat vineas engaddi

¶ Ascensuri eni sunt per clivū noie seis ꝛc. Qui z israhel fm hebreos. Dicunt eni q̄ scis: i. celebres vel olla ideo dict⁹ sit: q̄ plurima ibi multitudo hostiū cęsa ē: z ido ieruhel. i. timor dñi: q̄ de manifesto auxilio dei q̄d cōtulit sperantibus i se incussus est alienigenis pauor vndiq;.

Mystice mulcabit ammonite z ydumei paganos indeos z hereticos significat·q̄ gratis bellum exatat hdeibus z religionē xp̄ianam auferre cōtendūt Dz iosaphat·i·christi pplis non armis corporalibus sz spiritualibꝫ eos aggreditur· iuma cordis deuotōe supnū quērens auxilium.

vobiscuꝫ. Iosaphat ergo z iuda z oēs habitatores hierlm ceciderūt pni i terrā coz̄ dño et adorauerūt eū. Porro leuitę de filijs caath et de filijs chore laudabant dñm deum israel voce magna in excelsū. Lūcꝫ mane surrexissēt·egressi sūt p desertū thecue. Profectisq; eis:stans iosaphat in medio eoz̄ dixit. Audite me viri iuda z oēs habitatores hierusalē. Credite dño deo vr̄o:z securi eritis. Credite,pphetis ei⁹:z cūcta eueniēt,pspera. Deditq; cōsiliū populo:z statuit cantores dñi vt laudarēt eū i turmis suis·z antecederēt exercitū·ac voce cōsona dicerēt Cōfitemini dño qm̄ bonus:qm̄ in ęternū mia eius. Lūcꝫ cępissēt laudes canere: vertit dñs insidias eoz̄ in semetipsos filiorū sc̄z ammon z moab z mōtis seir·q̄ egressi fuerāt ꝙ alt·vt pugnarēt· pugnare cōtra iudā:z pcussi sunt. Nāq; filij ām̄on z moab cōsurrexerūt aduersus habitatores mōtis seir vt interficerent z delerēt eos. Lūcꝫ hoc opę ꝓpetrassēt:etiā i semetipsos versi mutuis cōcidere vulneribꝫ. Porro iuda cū venissz ad speculā q̄ respicit solitudinē:vidit,pcul omnē late regionē plenā cadaueribꝫ: nec supesse quēq̄ q̄ necem potuisset euadere. Venit ergo iosaphat z ois pplꝰ cū eo ad detrahenda spolia mortuoꝝ. Inuenerūtq; iter cadauera varia suppellectilē. Vestes quoq; z vasa pciosissima·z diripuerūt ita vt oia portare nō possent: nec p tres dies spolia auferre p̄ magnitudine p̄de. Die aūt qrto cōgregati sūt i valle bñdictōis. Eteni qm̄ ibi bñdixerūt dño:uocauerūt locū illū vallis bñdictōis vsq; i p̄sentē diē. Reuersusq; ē oīs vir iuda z habitatores hierlm z iosaphat añ eos i hierlm cū lętitia magna:eo q̄ dedisset eis dñs gaudiū de inimicis suis. Ingressiq; sunt i hierlm cum psalteriis z cytharis z tubis in domū dñi. Irruit aūt pauor dñi sup vniuersa regna terrarū cū audissēt q̄ pugnasset dñs cōtra inimicos isrl̄. Quieuitq; r̄gnū iosaphat·z p̄buit ei dñs pacez p circūitū. Regnauit igit iosaphat sup iudā·z erat triginta quinq; annoꝝ cū regnare cępisset. Viginti aūt z q̄nq; ānis regnauit in hierlm:z nomē matris eius azaba filia selachi. Et ambulauit i via p̄ris sui asa· nec declinauit ab ea faciens qd placitum erat coram dño·verūtamē excelsa nō abstulit: z adhuc pplꝰ nō direxerat coz̄ suū ad dñm deū patrū suoꝝ. Reliqua aūt gestoꝝ iosaphat p̄rioꝝ z nouissimoꝝ scripta sunt i libro hieu filij anani :q̄ digessit i librō regū israel. Post hęc iniit amicicias iosaphat rex iuda cuꝫ ochozia rege isrl̄ cui⁹ opa fuerunt pessima·z pticeps fuit vt faceret naues q̄ irent i tharsis: fecerūtq; classem i asiongaber Prophetauit aūt eliezer filius dodau de maresa ad iosaphat dicēs: Quia habuisti fœdus cū ochozia: percussit dñs opa tua. Cōtriteq; sūt naues nec potuerūt ire in tharsis.

fol vel que. ꝙ vel ra. ꝙ alt·rāt.

ꝙ alias ipissima.

tatem ecclesię p̄uenit. ibi rite laudās z digne deo cōuersans visionē ꝓpetuę pacis cū laude z lętitia sempiterna introibit.

Post hec iniit amicicias. Ducuꝫ est q̄ societas z amicicia iosaphat regis iuda cum regibus samarię illos significat·qui de ecclesia ad hęreticū societatē trālcūt·sz B societas abominabilis ē deo. Ideo naues eoꝝ conquassatę·q̄ dñs percutit opa eoꝝ q̄ quidq̄d in p̄sentis vitę nauigio cum hereticoꝝ factōe z consilio agit·cōtra oculos diuine dispicere,phat. Vnd Qui nō est mecū·contra me est ꝛc.

C. XXI.

ORmiuit aūt iosaphat cū p̄ribus suis z sepultus est cū eis in ciuitate dauid. Regnauitq; ioram filius eius,pro eo·q̄ habuit ffres filios iosaphat· azariā·iahiel z zachariā z michael z saphatiā. Oēs hi filij iosaphat regis iuda. Deditq; pater suus eis multa munera argēti z auri z pēsationes cū ciuitatibꝫ munitissimis in iuda. Regnū aūt tradidit ioram eo q̄ esset p̄mogenitus. Surrexit aūt ioram sup regnū p̄ris sui. Cunq;

Venit ergo iosaphat ꝛc. Sancti doctores cū turba fidelium colligunt de spoliis hostiū· quidq̄d de physica·ethica·z logica legendo scribēdo et docendo vtiliter credi debūt p̄ sancte trinitatis fidē in vsum totius ecclesię cōuertūt·vt q̄ illi iniuste z inutiliter possidebāt:fideles vtiliter possidētes animarū ad salutē possideāt

Omnes hi filii iosaphat. Imitatores sc̄z opm ei⁹ fratre eoꝝ ioram semp in deteriora labente. vnde ipse ioram legitur eos interfecisse cum principibus israel.

Vallis benedictōis. Humilitas ecclesię vbi digne deo laudes reddunt. Qui aūt r̄ectmo: eūangeliorū instructꝰ dogmate·per baptismi fidē ad vni-

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

se ꝓsirmasſz· occidit oēs ſres suos gladio:ꝛ quosdā de ꝓncipib⁹ isrl Triginta duo annozū erat ioza cū regnare cepisset:ꝛ octo ānis regnauit in hierlim. Ambulauitqꝫ i vijs regū isrl:sicut egerat domus achab Filia ꝗppe achab erat vroz eius:ꝛ fecit malū in cōspectu dñi. Noluit aūt dñs dispdere domū dd̄, ꝓpter pactū qd̄ inierat cū eo. Et qz ꝓmiserat vt daret ei lucernā ꝛ filijs ei⁹ i oi tpe. In dieb⁹ ill' rebellauit edō ne essz subdit⁹ iudę:ꝛ cōstituit sibi regē Lūqꝫ trāsiret ioza cū ꝓncipib⁹ suis ꝛ cūcto eqtatu ꝗ erat secū· surrexit nocte ꝛ pcussit edō ꝗ circūderat se ꝛ oēs duces eqtatus eius Attamē rebellauit edō· ne essz subditōe iuda vsqꝫ ad diē hāc. Eo tpe ꝛ lobna recessit· ne cēt sub manu illius. Dereliq̄rat ei dñm deū patrū suozū. Insuꝑ ꝛ excelsa fabricatus ē i vrbibus iuda:ꝛ fornicari fecit habitatores hierlim·ꝛ ꝓuaricari iudā Allatę sūt aūt ei litterę ab helia,ꝓpheta i ꝗbus scriptū erat. Hęc diē dñs deus dauid ꝓis tui: Qm̄ nō ambulasti i vijs iosaphat ꝓis tui ꝛ i via asa regis iuda:ſz icessisti p iē regum isrl·ꝛ fornicari fecisti iuda ꝛ habitatores hierlim imitatus fornicationē domus achab: insuꝑ ꝛ fratres tuos domū ꝓis tui meliores te occidisti:ecce dñs percutiet te plaga magna cū pplo tuo·ꝛ filijs ꝛ vrozibus tuis·vniuersaqꝫ substātia tuā

¶ Ecce dominus percutiet te plaga magna. Per philistigos ꝛ arabes qui eius terrā vastauerūt ꝛ diripuerūt substātiā ꝛ filios pariter ꝛ vrores. Ioram qui iterpretat ꝗs ē excessus· ꝛ ꝗ dereligioso pie ad ꝓfidiaz declinauit:ꝛ fornicari fecit filios iuda· significat eos ꝗ fide imbuti ꝛ baptismo ꝛgenerati relinquūt fidei veritatē hereticoū sequētes errozē· ꝛ alios secū pcurrentes. Dñs eos helias id ē· sermo ꝓpheticus

§ fructus operatōis· § sollicitudinē

insuꝑ ꝛ filios eius ꝛ vrozes· nec carnalē remāsit ei filius nisi ioachas:ꝗ minimus natu erat. et sup hęc oīa pcussit cū dñs alui lāguoze inābili. Lūqꝫ diei succederet dies· ꝛ tpm spacia voluerenť: duoꝝ annoꝝ expletus ē circulus· ꝛ sic lōga cōsumptus ē tabe: ita vt egereret viscera sua: lāguoze pariter ꝛ vita caruit.

§ desperatōis·

Mortuusqꝫ ē i ifirmitate pessima: § qz delebuntur de libro viuentiū ꝛ cū iustis i celesti regno nō scribentur sed perdet memoria eoꝝ ꝛ nō fecit ei ppl's fm mozē cōbusti ꝛ nomē eorū non erit in memoria sanctoruꝫ onis ereḉas: siē fecerat maioribus eius. Trigīta duoꝝ annoꝝ fuit cū regnare cepisset· ꝛ octo ānis regnauit i hierlim. Ambulauitqꝫ ñ recte· ꝛ sepelierūt eū i ciuitate dd̄. Uerūtamē nō i sepulcro regū.

¶ Et octo annis regnauit Dicit Joram octo annis regnasse ꝛ quadraginta viriſſe filiū autē eius ochoziā cū regnare cepisset fuisset ꝗdragintaduorum annorū· q si ita ē duob⁹ ānis anteꝙ pater ipse nasceret filium genuit. Sed hebrei dicunt ꝙ ioram qui ·xl· ānis viriſſe describit· ꝛ octo annis regnasse ꝙ viterit annos ꝗdraginta· ꝛ regnauerit viginti octo. Anni enim octo qui ei in regno tribuunť· ipsi sunt quibus regnauit antequā fratres occideret· cum adhuc inocenter viuęret. Reliq̄ vero viginti anni quib⁹ postea regnauit ideo nō nume rantť· qz in languore et tribulatiōe vixit· ideo qꝫ filio eius tribuitur ꝗ nō amplius qꝙ viginti duoꝝ annorū fm libꝝ regum esse ꝓbetur· ne de numeroꝝ summa anni remanentes in tpm cōputatōe errozē facerent. Ochozias enī vixit triginta tribus annis· ꝛ vno tm̄ regnauit. Collatio eī libri regū huic questioni soluende magnum prestat auxilium.

C. XXII.

¶ Onstituerūt autez hitatores hierlim ochoziā filiū eius minimū regez,ꝓ eo. Oēs ei maiores natu ꝗ aū eū fuerāt· iterfecerāt latrones arabū ꝗ irruerāt i castra. Regnauitqꝫ ochozias filiꝰ ioza regis iuda. Quadraginta annoꝝ erat ochozias cuz regnare cepisset:ꝛ vno āno regnauit i hierlim:ꝛ nom̄ matris eiꝰ athalia filia amri. Sꝛ ipe igressus ē per viā domus achab. Mater ei eius impulit cū vt ipie ageret. Fecit igiť malū in cōspectu dñi sicut domus achab. Ipi eni fuerūt ei consiliarij post mortē ꝓis sui i interitū eius. Ambulauitqꝫ i cōsilijs eoꝝ. Et perrexit cū ioza filio achab rege isrl' in bellū cōtra azahel regez syrię in ramoth galaad: Ulneraueꝛtqꝫ syri ioza. Qui reuersus ē vt curareť in iezrael. Multas ei plagas accepat in supdicto certamie. Igiť azarias filiꝰ ioza rex iuda descēditvt uiserz ioza filiū achab i iezrael egrotātē

§ fructus operatōis· § sollicitudinē

§ desperatōis·

§ perfidie.

§ mentis. ¶ § quoulqꝫ § omnis vigor ingenius eoꝝ

§ virtutum· § bone cōuersatōis·

Azarias. Quisu perius ochozias-i. ap prehendēs dñm. azarias ꝙ adiutoriū dñi Ideoq; fm hebꝛeos nomē mutat' in meli? ei: qz fm preceptū dñi infirmū visitauit.

Aduersū hieu. Hieu significat principatū gentiū quē xp̄s destinauit in sacrilegā ciuitatē q̄ pphetas et dñm pphetarum occidit. et apostolos pſecuta est vt eā digna vlti one puniret. et aphaū sacerdotiū post aduen tum xp̄i destrueret. et plumq; subuerteret. et ip̄iā synagogā sangui nem eoꝛ sitientē de regni culmīe quasi iezabel ꝓcipitaret. et iplius rectores interficeret.

Siquidē athalia. Athalia que sem dauid conabat extin guere et regiā stirpē de lere significat ip̄ietatē synagoge. q̄ per nequi tiam mētis semini xp̄i insidiatur inexorabili odio seuiens. q̄ aliq̄n regnare videbat. cū le gis cerimonias tpalis obſeruabat. Interp̄tat' athalia tpalis domi. sed iosabeth strenuita te. q̄ interp̄tat' saturitas dñi. i. ecclesie in q̄ sunt vere delicie ſeruat'. io as qui interpretat' me moria dñi. i. xp̄s. in q̄ est memoria nois dñi ne p crudelitatē semen tis interimat' i sanctis. q; nutriat' i domo ioia de pontificis. q̄ interpre tatur dilect? dñi. id ē. xp̄s. de quo pater ait. Hic est filius meus di lectus i quo m. c. Cui? domus ē ecclesia vbi i fide electorum manēs quotidie facit augmē tum corpis sui: vt i tē pore iudicij. sceptrū re gni et potentiā extollat aduersum eos qui eum deprimebant.

Uolūtas quippe fuit dei aduersus ochoziā vt veniret ad ioꝛā. Cunq; venisset et egrederet cū eo aduersū hieu filiū nāsi: quem vnxit dñus vt deleret domū achab. Cū ergo euer ¶ p heliseū hec i libro regū plenius scripta sunt. teret hieu domū achab: iuenit pn cipes iuda et filios fratrū ochozię q̄ ministrabāt ei et interfecit illos. Ip̄s quoq; pquirēs ochoziā cōphēdit latentē i samaria: adductumq; ad se occidit. Et sepelierūt eū eo q̄ eēt fi lius iosaphat: q̄ q̄sierat dñm i toto corde suo. Nec erat vltra spes aliq̄ vt de stirpe quis regnaret ochozię Siq̄dē athalia mater eius videns q̄ mortuus eēt filius eius: surrexit et in terfecit oēm stirpē regiā domus io ram. Porro iosabet filia regis tu ¶ memoria dñi. lit ioas filiū ochozię: et furata ē eū de medio filiorū regis cū iterficerē tur. Absconditq; eū cū nutrice sua i ¶ saturitas domini. cubiculo lectulorū. Iosabet aūt q̄ absconderat eū erat filia regis vxor ioiadę pontificis sororis ochozię. et id ¶ peralis. domini. circo athalia nō iterfecit eū. Fuit er go cū eis i domo dei absconditus sex annis quibus regnauit athalia su per terram.

C. XXIII. ¶ hec in libro regum scripta et

Anno autē se ꝓposita sunt.

ptimo cōfortatus ioia da assumpsit centuriones. azariā vi delicet filiū hieroboā. et ismael fi liū iohannā. Azariā quoq; filium obed. et maasiā filium adaię. et elisa phat filiū zechri. Et inūt cū eis fœ dus. Qui circūeuntes iudā cōgre gauerūt leuitas de cūctis vrbibus iuda. et pncipes familiarū isrl: vene rūtq; i hierlm. Inūt igit ois multi tudo pactū i domo dñi cū rege. Di xitq; ad eos ioiada: Ecce filius regis regnabit sic locut? ē dñs sup filios dauid. Iste ē ergo sermo quē facie tis. Tercia ꝑs vr̄m q̄ uenīūt ad sab batū sacerdotū et leui tarū et ianito rum erit i portis: Tercia vo ꝑs ad domū regis: et tercia ad portā q̄ ap pellat' fundamēti. Oīe vo reliquū vulgus sit in atriis dom? dñi: nec q̄sq; alius ingrediat' domū dñi nisi sacerdotes: et q̄ ministrāt de leuitis. Ipsi tantūmō ingredianť q̄ sanctifi cati sūt: et oīe reliquū vulgus ob ſeruet custodias dñi. Leuite aūt cir cūdent regē hītes singli arma sua Et siq̄s alius ingressus fuerit tēplū in terficiat'. Sintq; cū rege et itrante et egrediēte. Fecerūt igitur leuite et vniuersus iuda iuxta oia q̄ ꝓcepat ioiada pōtifex. Et assumpserūt sin guli viros q̄ sub se erāt: et veniebāt p ordinē sabbati cū his q̄ tā ip̄leue rāt sabbatū et egressi erāt. Siq̄dē ioiada pōtifex nō dimiserat abire turmas q̄ sibi p singulas hebdoma das succedere ꝛsueuerāt. Deditq; ioiada sacerdos ceturionibus lan ceas clipeosq; et peltas regis dauid q̄s cōsecrauerat i domo dñi. Cōsti tuitq; oēm pplm tenētiū pugiones a pte tēpli dexteram: vsq; ad partem templi sinistram coram altari et tem plo per circūitum regis. Et eduxe runt filium regis. et imposuerunt ei ¶ q̄s in plerisq; additur diadema. et testimoniū. Dederūtq; ei i manu eius tenendā legē: et ꝛstituerūt eū regē. Unxitq; eū ioiada et ¶ sinedoche. p solo zacharia qui ꝓpheta erat quē postea idē ioas occidit. pontifex: et filij eius. impcatiq; sūt atq; dixerūt: Uiuat rex. Qđ cū audisset athalia vocē. s. currētiū atq; laudantiū regē: ingressa ē ad pplm i tēplū dñi. Cūq; vidisset regē stan tē sup gradū i introitu et principes turmasq; circa eū. oēm quoq; po pulū terrę gaudētē atq; clangētes tubis et diuersi generis organis cō cinentē. vocēq; laudātiū. scidit ue stimenta sua et ait: Insidię. insidię. Egressus autem ioiada pontifex ad

Super gradū. Colūnam. scz et basim quā ꝓparauerat salo mon et posuerat in me dio basilicę habentes quinq; cubitos longi tudinis et quinq; latitu dinis. et tres in altū.

centuriones ⁊ principes exercitus
Dixit eis: Educite illaz extra septa
tẽpli: ⁊ interficiat̃ fozis gladio. Pre
cepitq3 sacerdos ne occideret i do
mo dñi. Et iposuerũt ceruicib⁹ ei⁹
man⁹. Cũq3 intrasset portã equoz
domus regis: interfecerũt eam ibi.
¶ Fedus dei-i lege dei-i ipsum deũ cuius minister erat.
Pepigit aũt ioiada ꝺfedus inter se
vniuersũq3 pplm ⁊ regẽ: vt eẽt po
pulus dñi. Itaq3 igressus ẽ omis
ppls domũ baal-⁊ destruxit eaz: ⁊
altaria ac simulacra illius cõfrege
rũt. Mathã quoq3 sacerdotẽ baal
interfecerũt añ aras. Cõstituit aũt
ioiada p̃positos i domo dñi-⁊ sub
manib⁹ sacerdotũ ⁊ leuitarũ-quos
distribuit dõ i domo dñi: vt offer
rent holocausta dño sic̃ scriptũ ẽ in
libro moysi: in gaudio ⁊ cãticis iu
xta dispositõem dauid. Constituit
quoq3 ianitores in portis domus
dñi-vt nõ ingrederet eã imundus
i omni re. Assumpsitq3 cẽturiones
⁊ fortissimos viros ac p̃ncipes po
puli ac oẽm vulgus terrę: et fecer̃t
descẽdere regẽ de domo dñi ⁊ itro
ire p mediũ portę supioris i domũ
regis: ⁊ collocauerũt eũ i solio rega
li. Lętatusq3 ẽ omis popls terrę: ⁊
vrbs q̃uit. Porro athalia iterfe
cta est gladio.

¶ Pepigit aũt io
iada. Joiadas inter
pretat̃ cognoscẽs dñm
vel diligẽs-qz filios is
rael dominũ cognosce
re vocat. Pepigit er
go ꝺfedus iter dñm po
pulũq3 ⁊ regẽ-vt dño
ser3 obedirẽt ⁊ legi ei⁹.
Pepigit etiã iter regẽ
⁊ pplm-vt populus er
ga regẽ fideliꝫ ageret-
⁊ rex pplm iuste regeret
scdz3 doctrinã sacerdo
tum ⁊ leuitarũ-quoz
officij fuit insinuare p̃-
cepta domini.

C. XXIIII.

Septẽ annoz̃
erat ioas cũ regnare cę
pisset ⁊ xl-annis regnauit i hierlm
Nomẽ mr̃is eius sebia ꝺ berſabee
Fecitq3 qꝺ bonũ ẽ coram dño cũctis
diebus ioiadę sacerdotis. Accepit
aũt ei ioiada vxores duas-de q̃b⁹
genuit filios ⁊ filias. Post q̃ pla
cuit ioas vt instauraret domũ dñi
Cõgregauitq3 sacerdotes ⁊ leuitas
⁊ dixit eis: Egredimi ad ciuitates
iuda ⁊ colligite de vniuerso isr̃l pe
cuniã ad sartatecta tẽpli dei vestri
p singulos annos: festinatoq3 hoc
facite. Porro leuitę egere hoc ne
gligẽti⁹. Uocauitq3 rex ioiadã p̃n
cipẽ ⁊ dixit ei: Quare ñ fuit tibi cu
rę vt cogeres leuitas iferre ꝺ iuda
¶ de qua in exodo-quãdo tuleris summã si
⁊ hierlm pecuniam q̃ cõstitura ẽ a
liosũ israel iuxta numerũ dabũt singuli preciũ p
moyse seruo dñi: vt iferret eã omis
asabus suis pomso ꝛc-qꝺm exodo vt ip̃orumus
multitudo isr̃l i tabernaculũ testi
exposuimus.
monij? Athalia aũt ip̃ũssima ⁊ filij
eius destruxerãt domum dñi: ⁊ de
vniersis q̃ sãctificata fuerãt tẽplo
dñi ornauerãt pbanũ baalis. Pre
cepit ergo rex ⁊ fecerũt arcã-posue
rũtq3 eã iuxta portã dñi fozinsecus
Et p̃dicatũ ẽ i iuda ⁊ hierlm-vt de
ferrẽt singuli p̃cium dño: qꝺ cõsti
tuit moyses seruus dei sup̃ omnez
isr̃l i deserto. Lętatiq3 sũt cũcti p̃n
cipes ⁊ ois ppls ⁊ igressi cõtulerũt
in arcã dñi atq3 miserũt: ita vt iple
rẽt. Cũq3 tps esset vt deferrẽt arcã
coram rege p manus leuitarũ-vide
bãt eni multã pecuniã-igrediebaꝫ
scriba regis ⁊ quẽ pzm⁹ sacerdos
cõstituerat: effundebãtq3 pecuniã
q̃ erat i arca. Porro arcã reporta
bãt ad locũ suũz. Sicq3 faciebãt p
singulos dies. Et cõgregata ẽ ĩfi ni
¶ diuini verbi. ¶ xp̃us rex ⁊ sacerdos.
ta pecunia quã dederẽt rex ⁊ ioiada
¶ dispensatoribus euãgelii qui tritici mensurã ꝺ
his q̃ p̃erant operibus domus dñi.
¶ pensant his qui operantur in domo domini.
Et illi ꝺducebãt ex ea cęmentos lapi
dũ ⁊ artifices opm singulozũ-vt ĩ
staurarẽt domũ dñi: Fabros quo
q3 ferri ⁊ ęris-vt qꝺ cadere cępat
fulcirẽt. Egerũtq3 hi q̃ opabant in
dustrie-⁊ obducebaꝫ parietũ cica
trix p manus eozũ: ac suscitauerũt
domũ dñi i statũ pristinũ-⁊ firmiter
eã stare fecerũt. Cũq3 cõplesset oia
opa ꝺtulerũt cozã rege ⁊ ioiada re
liquã ptẽ pecunię: de q̃ facta sunt
¶ qui apti sunt ad capiendā diuina munera ⁊ ex
ercenda dei ministeria.
vasa tẽpli i misteriũ ad holocausta
operẽm sig̃ficat. In
terpretat̃ aũt dñi robur
hic doctoribꝫ mandat
vt accipiant oẽm pẽn
iam-q̃ a p̃tereuntibꝫ
offert̃ in domum dei
quidqꝺ-s-a sanctis sci
entię spũalis vel bone
opationis collatũ est ĩ
thesaurũ dñi-ut p̃ ꝺdi
catoz officia ad istam
ratiõem spũalis templi
cõferat̃: vt quidqꝺ iue
nerit p errores fassum
vel p vicia ipsũ restau
rent-ne p negligentiã
doctoz pereat audito
rum multitudo.

¶ Post que pla
cuit ioas. Joas rex
sacerdotes arguit-qz
minus studiosi fuerãt
in instauratiõe tẽpli-⁊
pecunia a populo col
lata iussu regis p ma
nus magistroz cemen
tarijs ⁊ artifiobus ope
rũ dat̃: vt fissuras pa
rietũ reficiant ⁊ sarta
tecta restaurent. Joas
enim ⁊ hoc nõe ⁊ hoc

¶ Et filii eius ꝛc.
Non q̃ filios tunc ha
buerit-quia ochozia
mortuo-eo q̃ ñ habue
rat filiũ-omne semẽ re
gium iterficere molita
est-sed filios eius sacer
dotes ydoloz nomiat
q̃ templũ spoliauerant
⁊ ex ornamẽtis ei⁹ ydo
la sua ornauerãt-sę
pe emi3 filij imitatores
dicuntur.

¶ At illi cõduce
bant ꝛc. Hoc faciũt
apli qñ p̃ subiectos si
bi discipulos vbi diui
ni semina p̃ mundum
sparserũt: vt oparios
volũtati dei ydoneos
in auditoribꝫ p̃ficerent
quoz alij fabricant li
gna cruz: se ⁊ sibi obedi
entes ligna fructifera ĩ
domo dei p̃parant.
Alij sartatecta qñ que
p hęresim vel scismata
rupta fuerãt reedificãt
Alij sara cędunt cum
duros corde ⁊ incredu
los fortiter increpant.
alij metalla ferri-⁊ eris
cum robur fidei ⁊ con
fessionẽ catholicę veri
tatis ab vnoquoq3 ex
petũt vt impleatur do
mus dei. Jurta illud.
Unicuiq3 nr̃m data ẽ
gr̃a-s-mensurã dona
tionis xp̃i.

¶ Reliquã partẽ
pecunię de qua ꝛc.
Uidetur cõtrarũ qꝺ
legitur ĩ libro regum-
vtrũtamẽ nõ fiebãt ex
cędes pecunia hydrię
tẽpli ⁊ fusciculę ꝛc. Is
nõ hic dr̃ q̃ de eadem
pecunia q̃ offerebatur
a pplo i tẽplo domini
ad instauratiõez dom⁹
dei facta fuerint sacra
vasa in ministerium tẽ
pli ⁊ ad holocausta: is
de reliqua pte pecunię

id ē de ea q̄ aliis' bonationib collata fuerat. Potuit enī fieri vt in diuersis temporib pecunię oblate diuīse fabricę materiā ꝓberent sicut alia ē doctrina q̄ rudes imbuuntur ad fidē alia qua perfecti instruūtur ad plenitudinem.

¶ Et facta est ira domini ⁊c. Tradūt hebrei principes iuda regē vt deū adorasse ⁊ illū libenter accepisse. Vnde nimis dīm offendit ⁊ subito erptus est irā quā merit. Ob hanc enā culpā herodes legit in actib apostolor ab angelo percussus.

¶ Zachariā filiū ioiadę. Dns i euāgelio zachariā inter templum ⁊ altare occisū memorans filiū barachię dicit quē ꝑsens hystoria testat filium fuisse ioiadę. Sed alij zachariā filium barachię dicūt qui in duodecim ꝓphis vndecimus est patrisq̄ nom cōsentit in eo. Sz vbi occisus sit iter templum ⁊ altare scripta nō tocet maxime cū tpibus eius vix ruinę templi fuerint. Alij zachariam patrē iobis itelligi volunt et q̄busdā apocrifis somnijs appropātes q̄ ꝓterea occisus sit q̄ dicauit aduentū saluatoris. hoc q̄ de scripturis nō habet autoritatē eadē facilitate cōtēnitur qua ꝓbat. Alij illū volunt zachariā esse q̄ occisus sit inter templū ⁊ altare a ioas rege sic regū narrat hystoria: sz obseruandū q̄ iste zacharias nō sit filius barachię sz ioiadę. cū ergo zachariā tenemus et occisionis cōsentiat locus. queramus quare dicitur filius barachię ⁊ nō ioiadę. barachias benedict⁹ dīi dr ⁊ sacerdotis ioiadę uisti, sbec ingenia capacitatē vel dilectōis latitudi

phiale quoq; ⁊ cętera vasa aurea nem significāt.

⁊ argentea: Et offerebantur holocausta i domo dīi iugiter cunctis

† ꝑ si tēpus ꝓsentis vite i sancte trinitatis fide diebus ioiadę. † Senuit ioiada plecū bonor operū perfectōe cōplemus ad eternam nus dierū ⁊ moꝛtuus ē cū centum beatitudinē que ē i dextra dei peruenięmus. ⁊ triginta esset annoꝝ. Sepelierūt q̄ eū in ciuitate dauid cū regibus ꝑ q̄ populū dei cūctis diebus sacerdotū sui bene eo q̄ fecisset bonū cū isrl ⁊ cū domo rexie ⁊ ad cultū dei instruxit.

ei⁹. Postq̄ aūt obijt ioiada egressi sunt ꝓncipes iuda: ⁊ adoꝛauerunt regē. Qui delinit⁹ obsequijs eoꝝ acqeuit eis. Et dereliquerūt tēplū dīi dei patrū suoꝝ: seruierūtq̄ lucis ⁊ sculptilibus: ⁊ facta ē ira dīi cōtra iudā ⁊ hierlim ꝓpter hoc pecatū. Mittebatq̄ eis ꝓphetas vt reuerterent ad dīm: quos ꝓtestantes illi audire nolebāt. Spūs ita q̄ dīi induit zachariā filiū ioiadę sacerdotē ⁊ stetit i cōspectu ppli et dixit eis: Hęc dicit dīus: Quare trāsgredimi ꝓceptū dīi q̄d vobis nō ꝓderit: ⁊ dereliq̄stis dīm vt derelinq̄ret vos. Qui cōgregati aduersus eū miserūt lapides iuxta regis iperiū i atrijs dom⁹ dīi. Et nō est recoꝛdat⁹ ioas rex misericordię quā fecerat pr illius ioiada secū: sz iterfecit filiū ei⁹. Qui cū moꝛeret ait: Videat dīs ⁊ reqrat. Cūq̄ euolutus esset ānus: ascendit cōtra eū exercitus syrię. Uenitq̄ in iudā et hierlim ⁊ iterfecit cūctos ꝓncipes ppli: atq̄ vniuersā ꝑdam miserūt regi i damascū. Et certe cū ꝑ modicus venisset numerus syroꝝ: tradi

ꝑ alias infinitam.

dit dīs in manibus eoꝝ vniuersā multitudinē: eo q̄ reliq̄ssent dīm deū patrū suoꝝ. Jn ioas quoq; ignominiosa exercuere iudicia: ⁊ abeuntes dimiserūt eū i languoꝛib⁹ magnis. Surrexerūt aūt cōtra eū serui sui i vltōz sanguis zacharię filij ioiadę sacerdotis: ⁊ occiderūt eū

t lecto suo ⁊ moꝛtu⁹ ē. Sepelierūt q̄ eū i citate dd: sed nō i sepulcris regū. Jnsidiati ꝙ sūt ei zabath filiꝰ semath āmonitidis ⁊ iozabath filiuꝰ semerith moabitidis. Porro filij eius ac sūma pecunię q̄ aduenta fuerat sub eo ⁊ instauratio domus dei scripta sūt diligētius in libro regū. Regnauit aūt amasias filius eius ꝓ eo.

C. XXV.

Uiginti quiq; annoꝝ erat amasias cū regnare cępisset ⁊ viginti nouē ānis regnauit i hierlim. Nomē matris eius ioiaden d hierlim. Fecitq̄ qd ꝑ opinione bonū quē videbant ⁊ laudabant.

bonū ē i cōspectu dīi: verūtamē nō i corde pfecto. Cūq̄ roboratū sibi vider et iperiū iugulauit seruos q̄ occiderāt regē patrē suū: sed filios eoꝝ nō iterfecit: sic scriptū ē i libro

† ꝑ alias vbi ꝓcce oo dicēs Non occident.

legis moysi vbi ꝓcepit dīs ne occiderent ꝑes ꝓ filijs neq; filij ꝓ ꝑibus suis: sz vnusq̄sq; i peccato suo morietur. Cōgregauit igit amasias iudā ⁊ cōstituit eos ꝑ familias tribunosq; ⁊ cęturiones i vniuerso iuda ⁊ beniamin. Et recēnsuit a viginti ānis ⁊ sursū inuenitq; triginta milia iuuenū q̄ egrederēt ad pugnā: ⁊ tenerēt hastā ⁊ clipeū. Mercede quoq; ꝙduxit de isrl centū milia robustoꝝ centū talentis argēti.

Uenit aūt hō dei ad illū ⁊ ait: O rex ne egrediat tecū exercitus isrl. Nō ē enim dīs cū isrl ⁊ cūctis fi

† ꝑ de quo hieroboam quasi nec cū subditis nec cū ꝓlatus dominus est.

lijs ephraim. Q si putas i robore ꝑ decē tribuū qui ydola colebant ⁊ deo abominat exercitus bella cōsistere: fugari te

boles etiam.

faciet dīs ab hostibus. Dei q̄ppe est ⁊ adiuuare ⁊ i fugā conuertere. Dixitq; amasias ad hominez dei: Quid ergo fiet de centū talētis q̄ dedi militibus isrl? Et rndit ei hō dei: Habet dīs vñ tibi dare possit

cia hebręo nole mostrat. Jn euangelio q̄ vtuntur nazareni pro filio barachię filius ioiade legit simpliciores fratres inter ruinas tēpli ⁊ altaris vel i portarū cruitby q̄ hyloam dicunt rubra saxa mōstrantes zacharię sanguine putāt esse pollucta.

¶ Insidiati vero sunt ei. Asserunt hebrei ammonitas ⁊ moabitas insidiatos esse regi ioas ꝓ iniusta nece zacharię ad exaggerandā malicią vltionis earum qui vlciscī nolarerūt sacerdotē dei quē vindicauerūt filij alienigenarum.

multo his plura. Sepauit itaq; amasias exercitū q̄ venerat ad eū ex ephraim vt reuerteret i locū suū At illi cōtra inda vehemēter irati: reuersi sunt i regiones suas. Porro amasias cōfidēter eduxit pplm suū & abiit in vallē salinarū. Percussit q; filios seir decē milia: & alia decē milia viroꝝ ceperūt filij iuda: & adduxerūt ad p̄ruptū cuiusdā petrę: & p̄cipita uerūtq; eos de sūmo i p̄cęps: qui vniuersi crepuerunt. At ille exercitus quē remiserat amasias ne secū iret ad p̄liū diffusus est i ciuitatib⁹ iuda a samaria vsq; bethoron. Et iterfectis tribus milib⁹ diripuit p̄dā magnā. Amasias quoq; post cędem ydumęoꝝ & allatos ¶ ſ qz ſcōs hebraeos cū p̄cipitarent duodecim milia de petra: ydola rēſponderūt: illos ideo interfecit sibi: & adorabat eos: & illis adolebat incensū. Quāobrē iratus dñs ¶ ſ eleazar filiū dodai auunculi eius ſicut he cōtra amasiā: misit ad illū p̄pheta dei tradunt. q̄ diceret ei: Cur adorasti deos q̄ ñ liberauerāt pplm suū de manu tua? Cūq; hęc ille loqueret: respōdit ei: ſ alias num. Nunq̄d cōsiliarius regis es? Qui esce ne iterficiā te. Desecēdēsq; p̄pheta: scio inq̄t q̄ cogitauerit dñs occidere te: q̄ fecisti hoc malū: et insup ñ acq̄euisti cōsilio meo. Igit amasias rex iuda inito pessimo cōsilio misit ad ioas filiū ioachaz filij ſ ahu. iehu regē isrl dicēs: Veni videam⁹ nos mutuo. At ille remisit nūcios dicēs: Carduus q̄ ē i libano misit ad cedrū libani dicēs: Da filiā tuā filio meo vxorē. Et ecce bestię quę erāt i silua libani trāsierūt & cōculcauerūt carduū. Dixisti: Percussi edō & idcirco erigit cor tuū in superbiā. Sede i domo tua: Cur maluis aduersū te, puocas vt cadas & tu & iudas tecū? Noluit audire amasias cuius q̄ dñi essent volūtas: vt tradere[t] ſ vel us: in manib⁹ hostiū, p̄pter deos edō Ascēdit igit ioas rex isrl: & mutuos sibi p̄buere conspectus. Amasias ſ alias erat. ¶ ſ ciuitas sacerdotū ād rex iuda abiit i bethsames iudę quę ſ ē tribū beniamin. altera bethsames ē i tribu ne Corruitq; iudas coram isrl: & fugit i ptalim ad regnū decē tribuū pertinēs tabernacula sua. Porro amasiā regē iuda filiū ioas filij ioachaz cepit ioas rex isrl i bethsames & adduxit ſ alias cū in hierlim. Destruxitq; muros eius a porta ephraim vsq; ad portā anguli q̄dringētis cubitis. Omne quoq; aurū & argentū & vniuersa vasa q̄ repperat i domo dñi & apud obededom. i thesauris etiā dom⁹ regię necnō & filios obsidū reduxit i samariā. Uixit aūt amasias filius ioas rex iuda postq̄ mortuus ē ioas filius ioachaz rex isrl q̄ndecim ānis Reliq̄a vo sermonū amasię p̄riorū ac nouissimoꝝ scripta sūt i libro regū iuda & isrl. Qui postq̄ recessit a dño tetenderūt ei insidias i hierlim. Fugq; fugisset lachis: miserūt & iterfecerūt eū ibi. ¶ ſ qz deos edom qui in equis portabantur ado rauit: nō super humeros hoim qz negligit seruire deo israel: cuius misteria super humeros patrum equos sepelierunt eū cū patribus suis in ciuitate dauid.

C. XXVI.

OMnis aūt populus iuda filiū eius oziā annoꝝ. xvj. constituit regē, p patre suo amasia. Ipse ędificauit abilat & restituit eam dicioni iudę: postq̄ dormiuit rex cū patribus suis. Sedecim annoꝝ erat ozias cū regnare cępisset: & q̄nq̄gintaduobus annis regnauit i hierlim. Nom̄ matris eius iecelia de hierlim. Fecitq; q̄d erat rectū i oculis dñi iuxta omia q̄ fecerat amasias p̄ eius: & exquisiuit ¶ ſ hunc aiunt esse filiū zacharię de quo post mortē patris narrat & ob hoc patris nomen dñm i diebus zacharię intelligens eum, p̄pter sacerdotium vi gentis & videtur dñm. Cū rogaret deus: direxit cū i omibus. Deniq;

Bethsames. In regiā vicā bethsames esse oppidum iudę. qđ ptinet ad regnū iudę. id ē ad duas tribus quib⁹ iparabat dom⁹ dauid: sed ſm situs locoꝝ ptinet ad tribum beniamin.

Et apud obededom. Quia nō solū vasa abstulit q̄ in domo di reppert sed etiā illa q̄ obseruabāt tanquā thesaurū & custodes tēpli. In regū autē legit. q̄ dauid elegit de filijs obededō. lxx. q̄. ad ministrandū in domo di & ad custodiā tēpli.

Qui postq̄ recessit. Ex quo p̄pheta cōsilium non audiuit neq; ad dñm conuerti voluit cōuersatio p̄parata est & dilata donec ad cōsummatōem peruenire[t].

In valle salinarum. Ubi sal fiebat. vel ſno salsuginis vt multis locis vcalso & siccato & icēso. vel aq̄s puteoꝝ salsis feruefactis & ad salis firmitatem coquēdo productis Vel aliter vbi & ioab duodecim milia ydumeoꝝ peussisse legit. Porro valle aūt salinarum vet⁹ editio ſi nomē regionis gentis ap posuit.

Scio inquit q̄ cogitauit. Qui itemine vult perire: sed eū qui in peccato p̄seuerat in isto iudicio dānat. Jō ergo amasias p̄cūt. qz admonitus p̄ p̄pham vt ageret pniam. non obediuit: sed vsq; ad finē permansit.

Carduus qui ē in li. Hanc similitudinem inuit qz amasias nobilissimis cętus natalib⁹ de stirpe dauid veniens p̄pter ydolatrię fiditatē degens. et velis factus p̄priā mentē nō cōsiderat: sed vltra modū superbię fastu se elevat.

Ozias. Qui et azarias oziā interpretat virtus dñi. azarias autē filium dñi. qz q̄diu rexit egit: diuina ope adiutus. plurima bella feliciter cōmisit. & de hostib⁹ triūphauit. Sed postquā p̄ superbiam illicita tēptauit. lepra percussus. nōis & honoris fuscauit dignitatē ecclesiā a populo vsq; ad diez mortis.

Super portam vallis. Hec ē porta ephraim quaz supius destructā esse retulit a ioas rege isr̃l. Noluit autē scriptor hystorie nomē ponere in edificando·qđ posuit i destrūcdo:z qz ephraim ydolis imolabat z cū ioas rege suo hāc portam destruerat i edifi catōe ipsius ꝓpter vocabulo nō meruit nominari·sed noīe vallis dicitur·ꝓpter auctoris sui humiliationē z vilitatē·hinc in ezdra dr z porta vallis edificata nō memorat z habitatores sanoc. De hac aūt porta z de alijs portis hierlm in ezdra sequētes bedam abunde discimus.

Sed cū roboratus. Fuit ozias ꝑmo iustus·z fecit rectū in cōspectu dñi. Vnde z hostes vicit·z multos ꝓbas i impio suo habuit. Hic q̄diu vixit zacharias sacerdos cognomēto itelligēs·placuit deo cū omi veneratione seruiēs in templo. Sz postq̄ zacharias obijt volens p se offerre thuaria·sacerdotij dignitatē nō tā pie q̄ andacter iuasit nec redamantibz lenitis z sacerdotibz obediuit·vnde lepra i fronte ei⁹ passus ē·quā sacerdos auri lamina protegebat·quā i ezechiele inbet dñs thau litterę ipressione signari.

Ingressusq; est templū. Quia iduitus stola sacerdotali instante solēni festiuitate intrauit i templū ad altare aureū oblaturus incensū ſm iosephum. Vnde ante ciuitatem in loco qui dr erege fossa ē media ps montis ad occidentē·z sua volubilitate per q̄ttuor stadia ꝓcedēs ad orientalem restitit mōtē·ita vt vias claudere et regias vrbes opprimeret. Volūt bedā i anno vigesimo quinto ozię hoc accidisse cui⁹ reliqui anni sunt vigintiseptē. Regnauit aūt ānis quinquaginta duobz.

Regnauit ozias an egressus ē z pugnauit cōtra philistijm·z destruxit murū geth:z murū iamnie murūq; azoti. Edificauit quoq; opida in azoto z philistijm:z adiuuit eū deus cōtra philistijm·z cōtra arabes qui habitabāt ſ locū esse dicūt qui i genesi gerara dr·vbi regnauit abimelech·z vbi peregrinatus ē abraam cum sara vxore sua. i gurbaal·z cōtra āmonitas appē dibanitq; munera āmonitę ozię:z di uulgatū ē nomē ei⁹ vsq; ad ītroitū ęgypti ꝓpter crebras victorias Edificauitq; ozias turres i hierlm sup portā anguli·z sup portā valle·z reliq̄s in eodē muri latere:firmauitq; eas. Extruxitq; etiā turres in solitudine·z effodit c isternas pluri mas·eo q̄ haberet mlta pecora tā i cāpestribus q̄ i heremi vastit ate Vineas quoq; habuit z vinitores i mōtibus z i carmelo. Erat q̄ppe hō agricturę dedit⁹. Fuit aūt exercitus bellat oz ei⁹ q̄ ꝓcedebant ad p̄lia sub manu iehiel scribę maasięq; doctoris:z sub manu ananię q̄ erat de ducibus regis. Oisq; numerus ꝑncipū ꝑ familias virorū fortiū duo milia·dc·z sub eis vniuersus exercit⁹ trecentorū z septem ſ alias ad bella. miliū q̄ngentorū q̄ crāt apti bellare z ꝓ rege cōtra aduersarios dimicabāt. Prępauit quoq; eis ozias·i·cūcto exercitui clipeos z hastas z galeas z loricas arcusq; z fundas ad iaciendos lapides: Et fecit in hierlm diuersi generis machinas q̄s i turribus collocauit z i anguł muroꝝ vt mitterēt sagittas z saxa grādia. Egressūq; ē nomē ei⁹ ꝓcul eo q̄ auxiliaret ei dñs z corroborasset. raret illū. Sz cū roborat⁹ esset·eleuatū ē cor eius i interitū suū:z neglexit dñm deū suū. Ingressusq; ē tęplū dñi:z adolere voluit incensū sup altare thimiamatis. Stetitq; ingressus ē p⁹ eū azarias sacerdos z cū eo sacerdotes dñi octogīta viri fortissimi·restiterūt regi atq; dixerūt: Non ē tui officij ozia vt adoleas incensū dño:sz sacerdotū. Hoc est·filioꝝ aaron q̄ cōsecrati sūt ad huiusce mōi misteriū. Egredere de sanctuario ne cōtēpseris: qz nō reputabit tibi i glām a dño deo tuo Iratusq; ē ozias z tenēs in manu thuribulū ut adoleret incensū:minabat sacerdotibus i domo dñi sup altare thimiamatis. Cūq; īspexisset eū azarias pontifex z oēs reliq̄ sacerdotes·viderūt lepram i fronte eius:z festinato expulerūt eū. Sz z ipe pterritus accelerauit egredi: eo q̄ sensisset ilico plagā dñi. Fuit igit ozias rex lepros⁹ vsq; ad diē mortis suę:z habitauit i domo sepata plenus lepra:ob quā eiectus fuerat de domo dñi. Porro ioathan filius eius rexit domū regis:z iudicauit pplm terrę. Relq̄ aūt sermonū ozię ꝑoꝝ z nouissimoꝝ scripsit ysaias fil⁹ amos ꝓpheta. Dormiuitq; ozias cū ꝑtribus suis z sepelierūt eū i agro regaliū sepulcrorū eo q̄ esset leprosus. Regnauitq; ioathan filius eius ꝓ eo.

C. XXVII.

Viginti quiq; annoꝝ erat ioathan cū regnare cepisset·z sedecim ānis regnauit i hierlm. Nomē mr̃is eius ſ qz sibi z subditis etne pacis vtilitatē acquisiuit. hierusa filia sadoch. Fecitq; qđ rectū erat coram dño iuxta oia q̄ fecerat ozias p̄ eius:excepto q̄ nō est ingressus tęplū dñi·z adhuc pplis delinq̄bat. Ipse ędificauit portaz domus dñi excelsā z i muro ophel multa cōstruxit. Urbes quoq; ędificauit i mōtibus iuda·z i saltibus castella z turres. Ipe pugnauit cōtra regē filioꝝ ammon·z vicit eos Dederūtq; ei filij ammon i tpe illo centū talēta argēti·z decem milia chorōs tritici·ac totidem chorōs ordei quinquagintavnobus quoꝝ tpe apud latinos amicus apud athenienses agnomen/sto⁹ imperabāt. Quo mortuo vidit ysaias visionē sicut ipe testatur·eo sc̄z tpe quo romulus romani imperij cōditor natus ē.

In agro regaliū sepul. Non i regalibus sepulturis non in ciuitate dauid. Merito ei ei⁹ atq; sepultura indigni sunt societate et cōmunione sanctę eccle się nec memoria eorū iter catholicos habet qz erroribꝰ maculati z vicijs squalidi ab eoꝝ cōsortio sepantur.

C. XXVII.

Vigi.qui.annorum. In principio z in fine annos ioathan enumerat·qz sic iuste cia cepit vsq; ad finez perseuerauit. Vite ei⁹ laude digna ꝑdicantur.

Ipse edificauit portā. Que i sacris apostoloꝝ dr speciosa sc̄dm hebreos z ab eis porta ioathan·qz ipe ędificauit cā usq; hodie nuncupatur.

Ophel. Turris erat nō longe a tęplo mire altitudinis. Vñ z ophel.i.tenebrarum vel nubili nomen accepit. Vbi aūt in zacharia scriptū ē z tu turris gregis nebulosa filię syon·in hebrео habet turris ophel.

Turris ophel omnentiā scripturę significat·quę i hystoria fūdata spūalis sensus capiat inter nubila cōdit dum sc̄ę magitudinē ab oculis hoīm ablcō dit. Vñ posuit tenebras latibulū suū.

Joathan cuius vita laudat·ꝑm significat·de q̄ dr. Magnus dñs z laudabil⁹ nimis ē. Interpretatur enī ioathan cōsummatus vel perfectus·z de xp̃o dicit apls. Et consummatus factus est omnibus obtēpantibz sibi causa salutis ęne ē. Ipe cōstruxit portaz domus domini excelsam·z mysterium sue incarnatōis mirabili potentia effecit·qui d

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

se ait: Ego sū hostius p me si quis introierit saluabitur. Hec porta excelsa vocat. de qua psalmista ait. Excelsus sup oēs gentes dominus ꝛc.

horrdei. Hęc ei p̄buerūt filij āmon i anno secūdo ꝛ tercio. Corroborat⁹ tusq̄ ē ioathā eo q̄ direxisset vias suas coꝝ dño deo suo: Reliq̄ aūt sermonū ioathan: ꝛ oēs pugnę ei⁹ ꝛ oīa opa scripta sunt i libro regū isrl' ꝛ iuda. Viginti⁹q̄ ānoꝝ erat cū regnare cępisset: ꝛ sedecim ānis regnauit i hierlm. Dormiuitq̄ ioathan cū p̄ribus suis: ꝛ sepelierunt eum in ciuitate dauid. et regnauit achaz filius eius p̄ eo.

C. XXVIII.

Viginti anorū erat achaz cū regnare cępisset: ꝛ sedecim ānis regnauit i hierlm. Nō fecit rectū i cōspectu dñi sic̄ dauid p̄ ei⁹: sed ambulauit i vijs regū isrl'. Insup ꝛ statuas fudit baalim. Ipse ē q̄ adoleuit icensum i valle bennō: ꝛ lustrauit filios suos i igne: iuxta ritū gentium q̄s interfecit dñs i aduentu filioꝝ isrl'. Sacrificabat quoq̄ ꝛ thimiama succēdebat i excelsis ꝛ i collibus: ꝛ sub omi ligno frōdoso. Tradidit q̄ eū dñs de⁹ eius i manu regis sirię: qui p̄cussit eū magnāq̄ p̄dam cepit de eius iperio: ꝛ adduxit i damascū. Manibus quoq̄ regis isrl' traditus ē: ꝛ p̄cussus plaga grandi Occiditq̄ phaceę filius romelię de iuda centū viginti milia i die vno oēs viros bellatores: eo q̄ reliq̄sent dñm deū patrū suoꝝ. Eodem tempe occidit zechri vir potens ex ephraim maasiā filiū regis ꝛ ezricā d ucē dom⁹ eius: helchanā quoq̄ secundū a rege. Ceperūtq̄ filij isrl' de frib⁹ suis ducēta milia mulieꝝ puerorꝝ et puellarū: ꝛ if initā p̄dāꝝ Pertulerūtq̄ cā i samariā. Ea tē pestate erat ibi pphęta dñi nomie obed q̄ egressus obuiā exercitui venienti i samariā. dixit eis: Ecce ira tus dñs deus patrū vestroꝝ ptra iudā: tradidit eos i manib⁹ vestris et occidistis eos atrociter. ita vt ad cęlū ptingeret vīa crudelitas. Insup filios iuda ꝛ hierlm vultis vobis subijcere i seruos ꝛ ancillas: q̄d nequaq̄ facto opus ē. Pecca stis enī sup hoc dño deo vīo. Sz audite p̄silij meū. ꝛ reducite captiuos quos adduxistis d̄ fratribus vīis: q̄ magnus furoꝝ dñi iminet vobis. Steterūt itaq̄ viri d̄ principibus filioꝝ ephraim. azarias filius iohannā. barachias filius mosollamoth: ezechias filius sellū. et amasias filius badali cōtra eos qui veniebāt d̄ p̄lio. ꝛ dixerūt eis: Nō introducetis huc captiuos: ne peccemus dño. Quare vultis adijcere sup peccata nostra: ꝛ vetera cumulare delicta? Grāde q̄ppe peccatū est: ꝛ ira furoꝝ dñi iminet sup isrl' Dimiserūtq̄ viri bellatores p̄dā: ꝛ vniuersa q̄ ceperāt coꝝ p̄rincipibus ꝛ omi multitudie. Steterūtq̄ viri quos supra memorauimus. ꝛ apprehēdentes captiuos oīesq̄ q̄ nudi erāt vestierūt d̄ spolijs. Cū q̄ vestissent eos ꝛ calciassent ꝛ refecissēt cibo ꝛ potu: unxissent quoq̄ p̄pter laborem. ꝛ adhibuissent eis curā. quicūq̄ ābulare nō poterāt ꝛ erāt ibecillo corpe. ipsuerūt eos iumētis ꝛ adduxerūt hiericho ciuitatē palmarū ad fratres coꝝ. Ipsi quoq̄ reuersi sūt i samariam. Tpe illo misit rex achaz ad regē assyriorum postulās auxiliū. Uenerūtq̄ ydumęi ꝛ p̄cusserūt multos ex iuda et ceperūt magnā p̄dā. Philistijm quoq̄ diffusi sūt p vrbes cāpestres et ad meridiem iuda. Ceperuntq̄ bethsames et ahilon et gadiroth: Socho quoq̄ et thānam ꝛ ganzo cū viculis suis. et habitauerūt i eis.

tes cultū diuinum p̄bent simulacris ꝛ fructū veri sui. i. effectū prauę cogitatōnis ve monijs immolāt igne zeli. Omes enī adulterantes quasi dibanus corda eorum.

In valle bennon. Hęc est vallis bennon. i. filij bennō vel ennon iuxta murū hierusalē ptra orientē in qua nem⁹ pulcherrimum siloe fontib⁹ irrigat. Taphet aūt vel tophet vtrūq̄ enī dr. locus est in eadem cō valle iuxta piscinā fullonis ꝛ iux agrū achel demach q̄ vsq̄ hodie monstrat' ad australē plagam montis syon. Solebāt aūt i taphet q̄ locus erat amenissimus. vnde ꝛ hodie ortoꝝ p̄bet delicias posita ara sacrificare demonib⁹ nefandoq̄ igne liberos suos consecrare ꝛ holocaustū offerre. Vallis ergo ben non. id ē. filij ennō benbraice gehennō dicit' cuius nomie i nouo tpa inferni gehenna vocat'. Sicut enī i valle bennon qui ydolis seruierūt pphetis atte stātib⁹ perierūt: ita peccatores et eis qui peccauerūt eterna dānatione peribunt. Achaz in sti patris filius in pfidiā ꝛ scelus ydolatrię lapsus significat. gret icos qui et catholicis patribus sacramēto fidei sunt imbuti. sed et ad apostasiā de dīnā-

Humiliauerat ei dñs iudā ꝓpter achaz regē iuda eo q̄ nudasset eū auxilio: z cōtēptui habuisset dñm. Adduxitq̄ cōtra eū theglat phalasar regē assirioꝝ q̄ z afflixit eum: z nullo resistēte vastauit. Igit achaz spoliata domo dñi z domo r̄gū ac ꝓncipū: dedit regi assyriozū mūnera: z tñ nihil ei pfuit. Insup z tēpe angustię sue auxit ꝓtemptū i dñm Ipe per se rex achaz imolauit dijs damasci victimas percussoꝝ suos z dixit: Dij regū syrię auxiliant eis quos ego placabo hostijs: z adeāt mihi. Cū ecōtrario ipsi fuerint ruinę ei z vniuerso isrl. Direptis itaq̄ achaz oibus vasis domꝰ dei atq̄ cōfractis: clausit ianuas tēpli dei: z fecit sibi altaria i vniuersis angul' hierlm. In oibus quoq̄ vrbibus iuda extruxit aras ad cremandū bus: atq̄ ad iracundiā ꝓuocauit dñm deū p̄m suoꝝ. Reliq̄ āt ꝓmonū eius ꝓoꝝ z nouissimoꝝ et oīm opm suoꝝ sēpta sūt i libro regū iuda z isrl'. Dormiuitq̄ achaz cū p̄ribus suis: z sepelierūt eū i ciuitate hierlm. Neq̄ eni receperāt eū i sepulcra regū isrl'. Regnauitq̄ ezechias filius ei⁹ ꝓo eo.

¶ Nō est dignum dereticos cū catholicis in futuro quiescere qui ab eis hic discordāt fide z opere.

C. XXIX.

Igitur ezechias regnare cępit cū vigintiq̄ esset annoꝝ: z viginti nouē annis regnauit i hierlm. Nom̄ mr̄is eiꝰ abia filia ¶ Zacharię. Fecitq̄ qđ erat placitū i cōspectu dñi iuxta oia q̄ fecerat dauid p̄ suꝰ. Ipo anno z mēse p̄mo regni sui apuit valuas domꝰ dñi: z instaurauit eas Adduxitq̄ sacerdotes atq̄ leuitas z cōgregauit eos i partē orientalē.

¶ Ipso anno et mense etc. Nō aliter imitarē dauid patrē suū qui ab infantia ꝛo deditus i principio regni sui cultū dī magnificauit. Moraliter aūt admonet rectores ecclesię ne sint desidiosi in officio sibi cōmisso: sed oia diligent' agāt. Mystice ezechias qui nō tantuꝫ p se vel per suos opus dei strenue gessit: imo p̄ nuncios ad simile studiū alios ꝓuocauit: xp̄m significat: qđ etiā nomis interpretatō testat'. Ezechias eni apprehendens dñm vt̄ fortitudo dñi Ihs aūt dei virtus et dei sapientia qui oīm patrū ꝓuaricatōes q̄ sub lege fuerāt sanguine suo diluit: z cultum pietatis i ecclesia plane instauravit. Ipse legatos ad cōuocādas gētes ad fidē mittit. Primum ꝓbas: vnde apostolos z eorꝫ successores: hic scdo mense pascha celebrare instituit: qr vmbra legis cessante verū pascha seruare docuit. ꝺ quo paulus ait: Etenī pascha nostrū imolatus est christus.

¶ Sanctificauerunt ꝓtes nri z fecerūt malū i cōspectu dñi dei nostri derelinquentes eū: Auerterūt facies suas a tabernaculo dñi dei nostri: z ꝑ buerūt dorsū Clauserūt hostia q̄ erāt i porticu: z extinxerūt lucernas. Incensūq̄ nō adoleuerūt: z holocausta nō obtulerūt i scūario deo isrl'. Cōcitatus ē itaq̄ furoꝝ dñi sup iudā z hierlm: tradiditq̄ eos in cōmotionē z i interitū z in sibilū: sic ipi cernitis oculis vr̄is. En corruerūt ꝓtes nostri gladijs. Filij nostri z filię nostrę z cōiuges capriuę ducę sūt. ꝓp hoc scelus. Nūc igit placet mihi vt ineamus fœdus cū dño deo isrl': z auertat a nobis furorē irę suę. Filij mei nolite negligere. Vos elegit dñs vt stetis cor̄ eo: z ministretis illi: Coletis cū: z cremetis incensū. Surrexerūt ergo leuitę maath filius amasię: z iohel filius zacharię de filijs caath. Porro de filijs merari cis filius abdai: z azarius filꝰ iahalelbel. De filijs āt gersō ioha filꝰ iemna: z eden filius io aba. At ho de filijs elisaphan samri z iahibel De filijs quoq̄ asaph zacharias z mathanias. Nec nō z de filijs hemā iahibel z semei. Sꝫ z de filijs idithun semeias z oziel. Cōgregauerūt q̄ fratres suos z sanctificati sūt: z ingressi iuxta mādatū regis z ipiū dñi: vt expiarēt domū dei. Sacerdotes quoq̄ ingressi tēplum dñi vt sanctificarēt illud: tulerūt oēm immunditiā quā itro repperāt i vestibulo domꝰ dñi: quā tulerūt leuitę z asportauerūt ad torrentē cedron foras. Cęperūt aūt ꝓma die mēsis ꝓmi mūdare et i die octaua eiusdē mēsis ingressi sūt porticū domus tēpli dñi. Expiauerūtq̄ tēplū diebꝰ octo: z i die sedecima mēsis eiusdē

¶ Sanctificauerunt ꝓtes nri z fecerūt malū i cōspectu dñi dei nostri derelinquentes eū: Auerterūt facies suas a tabernaculo dñi dei nostri: z ꝑ buerūt dorsū Clauserūt hostia q̄ erāt i porticu: z extinxerūt lucernas. Incensūq̄ nō adoleuerūt: z holocausta nō obtulerūt i scūario deo isrl'. Cōcitatus ē itaq̄ furoꝝ dñi sup iudā z hierlm: tradiditq̄ eos in cōmotionē z i interitū z in sibilū: sic ipi cernitis oculis vr̄is. En corruerūt ꝓtes nostri gladijs. Filij nostri z filię nostrę z cōiuges capriuę ducę sūt. ꝓp hoc scelus. Nūc igit placet mihi vt ineamus fœdus cū dño deo isrl': z auertat a nobis furorē irę suę. Filij mei nolite negligere. Vos elegit dñs vt stetis cor̄ eo: z ministretis illi: Coletis cū: z cremetis incensū. Surrexerūt ergo leuitę maath filius amasię: z iohel filius zacharię de filijs caath. Porro de filijs merari cis filius abdai: z azarius filꝰ iahalelbel. De filijs āt gersō ioha filꝰ iemna: z eden filius io aba. At ho de filijs elisaphan samri z iahibel De filijs quoq̄ asaph zacharias z mathanias. Nec nō z de filijs hemā iahibel z semei. Sꝫ z de filijs idithun semeias z oziel. Cōgregauerūt q̄ fratres suos z sanctificati sūt: z ingressi iuxta mādatū regis z ipiū dñi: vt expiarēt domū dei. Sacerdotes quoq̄ ingressi tēplum dñi vt sanctificarēt illud: tulerūt oēm immunditiā quā itro repperāt i vestibulo domꝰ dñi: quā tulerūt leuitę z asportauerūt ad torrentē cedron foras. Cęperūt aūt ꝓma die mēsis ꝓmi mūdare et i die octaua eiusdē mēsis ingressi sūt porticū domus tēpli dñi. Expiauerūtq̄ tēplū diebꝰ octo: z i die sedecima mēsis eiusdē

¶ Sanctificauerunt ꝓtes nri z fecerūt malū i cōspectu dñi dei nostri derelinquentes eū: Auerterūt facies suas a tabernaculo dñi dei nostri: z ꝑ buerūt dorsū Clauserūt hostia q̄ erāt i porticu: z extinxerūt lucernas. Incensūq̄ nō adoleuerūt: z holocausta nō obtulerūt i scūario deo isrl'. Cōcitatus ē itaq̄ furoꝝ dñi sup iudā z hierlm: tradiditq̄ eos in cōmotionē z i interitū z in sibilū: sic ipi cernitis oculis vr̄is. En corruerūt ꝓtes nostri gladijs. Filij nostri z filię nostrę z cōiuges capriuę ducę sūt. ꝓp hoc scelus. Nūc igit placet mihi vt ineamus fœdus cū dño deo isrl': z auertat a nobis furorē irę suę. Filij mei nolite negligere. Vos elegit dñs vt stetis cor̄ eo: z ministretis illi: Coletis cū: z cremetis incensū. Surrexerūt ergo leuitę maath filius amasię: z iohel filius zacharię de filijs caath. Porro de filijs merari cis filius abdai: z azarius filꝰ iahalelbel. De filijs āt gersō ioha filꝰ iemna: z eden filius io aba. At ho de filijs elisaphan samri z iahibel De filijs quoq̄ asaph zacharias z mathanias. Nec nō z de filijs hemā iahibel z semei. Sꝫ z de filijs idithun semeias z oziel. Cōgregauerūt q̄ fratres suos z sanctificati sūt: z ingressi iuxta mādatū regis z ipiū dñi: vt expiarēt domū dei. Sacerdotes quoq̄ ingressi tēplum dñi vt sanctificarēt illud: tulerūt oēm immunditiā quā itro repperāt i vestibulo domꝰ dñi: quā tulerūt leuitę z asportauerūt ad torrentē cedron foras. Cęperūt aūt ꝓma die mēsis ꝓmi mūdare et i die octaua eiusdē mēsis ingressi sūt porticū domus tēpli dñi. Expiauerūtq̄ tēplū diebꝰ octo: z i die sedecima mēsis eiusdē

¶ alias plateā. ¶ vel ad eos.

Dixitq̄ eis: Audite me leuitę z sanctificami. Mūdate domū dñi dei patrū vestroꝝ: et auferte oēm immū

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

qđ cę perāt ipleuerūt. Ingressiq3 sūt ad ezechiā regem· et dixerunt ei: Sāctificauimus oēm domū dñi·z altare holocausti vasaq3 eius·necnō z mēsā,ppositōis cū oībus vasis suis. Lūcta mq3 tēpli suppellectilem quā polluerat rex achaz ī regno suo postq3 p̄uaricat9 ē·et ecce exposita sūt oia coz̄ altari dñi. Lōsurgēsq3 diluculo ezechias rex adunauit oēs p̄ncipes ciuitatis:z ascēdit ī domū dñi. Obtulerūtq3 simul tauros septē z arietes septē agnos septē z hyrcos septē;p peccato·p regno;p iuda;p sanctuario. Dixit quoq3 sacerdotib9 filijs aaron: vt offerrent sup altare dñi. Mactauerūt igit̄ tauros·z suscepерūt sacerdotes sanguinē:z fuderūt illud sup altare. Mactauerūt etiā arietes:z illoz sanguinē sup altare fuderūt. Immolauerūt agnos·z effuderūt super altare sanguinē. Applicuerūt hyrcos ,p peccato coz̄ rege z vniuersa mlt̄itudie:iposuerūtq3 man9 suas sup eos:z imolauerūt illos sacerdotes· z asperserūt sanguinē coz coz̄ altare,p piaculo vniuersi israelis. Pro oī quippe isrl̄ p̄cepat rex vt holocaustū fierer:z p20 peccato. Lōstituit quoq3 leuitas in domo dñi cu3 cimbalis et psalteriis z citharis scd̄m dispositōe3 dauid regis z gath vidētis z nathan p20phetę. Siquidē dñi p̄ceptu3 fuit p manū p20phetarū eius. Steterūtq3 leuitę tenēt̄es ozgana dauid·z sacerdotes tubas·et iussit ezechias vt offerrēt holocaustū sup altare. Lūq3 offerrēt holocausta:cęperunt laudes canere dño z clangere tubis atq3 in diuersis ozganis quę dauid rex isrl̄ p̄parauerat cōcrepare. (ſ alias reppererat.) Omni autez turba adozāte:cantozes z bi q tenebāt tubas erant in officio suo donec cōpler̄ holocaustū. Lūq3 finita esset oblatio:incuruatus ē rex z oīs qui erāt cū eo z adozauerunt Pręcepitq3 ezechias z p̄rincipes leuitis: vt laudarēt dominū sermonib9 dauid z asaph vidētis: Qui laudauerūt cū magna lętitia:z incuruato genu adozauerūt. Ezechias aūt etiā hęc addidit. Implestis manus vestras dño: Accedite z offerte victimas z laudes in domo dñi. Obtulit ergo vniuersa multitudo hostias et laudes et holocausta mente deuota. Pozro numerus holocaustoz quę obtulit multitudo hic fuit. Tauros sexaginta·arietes centu3·agnos ducentos. Sanctificauerūtq3 dño boues sexcentos z ones tria milia. Sacerdotes ho pauci erāt nec poterāt sufficere: vt pelles holocaustoz̄ dtraherēt. Unde z leuitę fratres e oz adiuuerūt eos donec implerent opus·z sanctificarenť antistites. Leuitę quippe faciliozi ritu sanctificantur q̄ sacerdotes. Fuerūt igit̄ holocausta plurima·adipes pacificoz·z libamina holocaustozum:et cōpletus est cultus domus dñi. Lętatusq3 est ezechias et omis populus:eo q̄ ministeriū dñi esset erpletum. De repēte quippe hoc fieri placuerat.

C. XXX.

Misit quoq3 ezechias ad omnem isrl̄ z iudā:scripsitq3 epistolas ad ephraim z manassen:vt venirēt in domū dñi i hierūsalē3·z facerēt phase domio deo suo. Inito ergo cōsilio regis z p̄rincipū z vniersi cętus hierusalem:decreuerūt vt facerent phase mense secūdo. Non eni occurrerat facere in tpe suo: quia sacerdotes q̄ possent sufficere sanctificati nō fuerant:z populus nondū cōgregatus fuerat in hierusalē. Placuitq3 sermo regi z omni multitudini:z decreuerūt vt mitterent nuncios in vniuersu3 israel de bersabee vsq3 dan:vt venirent z facerent phase dño deo israel in hierusalem. Multi eni non fecerāt sicut in lege p̄scriptum est. Perrexerūtq3 cursozes cū epistolis ex regis imperio z p̄rincipū eius in vniuersum israel z iudā iuxta qđ rex iusserat p̄dicantes: Filij israel reuertimini ad dñm deū abzaā z ysaac z israel z reuertet̄ ad reliquias israel:quę effugerunt manu regis assyriozū. Nolite fieri sic̄ patres vestri z fratres q̄ recesserunt a dño deo patrum suozū:z tradidit eos in interitum vt ipsi cernitis. Nolite indurare ceruices vestras sicut patres vestri. Tradite manus dño:z venite ad sactuariū ei9 qđ sanctificauit ī ętern̄. Seruite dño deo patrū vestroz et auertet̄ a vobis ira furozis eius. Si eni reuersi fueritis ad dominū:fratres vestri z filij habebunt misericozdiam coz̄ dñis suis·qui illos durerūt captiuos:z reuertent̄ in terrā hanc. Pius eni z clemens est dominus deus vester z nō auertet faciē suam a vobis:si reuersi fueritis ad eum. Igitur cursozes pgebant velociter de ciuitate in ciuitatē p terram ephraim z manasse vsq3 ad zabulon:illis irridētibus z subsannantibus eos. Attamē quidā viri ex aser z manasse z zabulon acquiescentes cōsilio venerūt in hierusalem. In iuda vero facta est manus dñi·vt daret eis coz vnum z animā vnā·z facerent scd̄m p̄ceptū regis z p̄ncipum verbū dñi. Lōgregatiq3 sunt ī hierusalē ppli multi vt facerēt solennitatē azimoz mense secundo. Et surgētes destruxerūt altaria q̄ erant in hierusalem atq3 vniersa in quibus ydolis adolebať incensū subuertētes p̄oiecerūt in tozrente cedron. Immolauerūt aūt phase decimaq̄rta die mensis secūdi. Sacerdotes quoq3 atq3 leuitę tandē sanctificati obtulerūt holocausta ī domo domini. Stetez rūtq3 ī ozdine suo iuxta dispositōe3 z legē moysi hois dei Sacerdotes ho suscipiebāt effundēdū sanguinē de manibus leuitarum:eo q̄ multa turma sanctificata non esset: (ſ alias ba.) z

idcirco immolarēt leuitę phase his qui nō occurrerāt sanctificati dño. Magna etiā pars populi de ephraim ꝛ manasse ꝛ isachar ꝛ zabulon quę sanctificata nō fuerat: comedit phase nō iuxta qđ scriptū est. Et orauit ꝓ eis ezechias dicens: Deus bonus ꝓpiciabit̄ cunctis q̄ in toto corde requirūt dñm deū patrum suoꝝ ꝛ nō imputabit eis q̄ minꝰ sanctificati sunt. Quē exaudiuit dñs: ꝛ placatus ē populo. Fecerūtq; filij israel qui inuēti sunt in hierlim solēnitatem azimoꝝ septē diebus in lętitia magna laudantes dñm ꝑ singulos dies. Leuitę quoq; ꝛ sacerdotes ꝑ organa q̄ suo officio congruebant. Et locutus ē ezechias ad cho-rū oīm leuitarū qui habebāt intelligentiā bonaꝫ super dño ꝛ comederūt septē diebus solennitatis īmolantes victimas pacificorū: ꝛ laudantes dñm deū patrū suorū. Placuitq; vniuersę multitudini vt celebrarēt etiam alios dies septē qđ ꝛ fecerūt cū ingēti gaudio. Ezechias aūt rex iuda ꝑbuerat multitudini mille thauros ꝛ septē milia ouium. Principes vero dederāt populo tauros mille: ꝛ oues decē milia. Sanctificata est ergo sacerdotū plurima multitudo: ꝛ hilarita te ꝓfusa omis turba iuda tam sacerdotū ꝛ leuitarū q̄ vniuersę frequētię quę venerat ex israł. Proselitoꝝ quoq; de terra israel ꝛ habitantiū in iuda. Factaq; est grādis celebritas i hierusalē: qualis a diebus salomonis filij dauid regis israel nō fuerat in ea vrbe. Surrexerūt sacerdotes atq; leuitę bñdicentes dñm: ꝛ exaudita est vox illorū Peruenitq; oratio in habitaculū sanctū cęli.

C. XXXI.

Fregerūt simulacra. Post aduentum saluatoris non solum in hierusalem ꝛ in iuda sed in cunctis nationibus orbis destructa ē ydolatria ꝛ dyaboli corruit superbia. et crescente numero fidelium decrescit cultura demoniorū: donec in fine mundi obruatur moris nouissima. et regnabit dñus solus in die illa.

Qvnq; hec fuissēt rite celebrata: egressus est omnis israel q̄ inuentus ē in vrbibus iuda: ꝛ fregerūt simulacra. Succiderūtq; lucos demoliti sūt excelsa: ꝛ altaria destruxerūt nō solū ꝫ de vniuerso iuda ꝛ beniamin sed ꝛ ꝺ ephraim quoq; ꝛ manasse donec penit9 euerterēt. Reuersiq; sunt oēs filij israel in possessiōes ꝛ ciuitates suas. Ezechias vo cōstituit turmas sacerdotales ꝛ leuitas per diuisiones suas vnūquēq; in officio ꝓpria tam sacerdotū videlicet q̄ leuitarū ad holocausta ꝛ pacifica vt ministrarēt ꝛ cōfiterentur: cancrēq; in portis castrorum dñi. Pars aūt regis erat vt de ꝓpria eius substātia offerret holocaustū mane semp ꝛ vespere. Sabbatis quoq; ꝛ kalendis ꝛ solennitatibus cęteris sicut scriptuꝫ est in lege moysi. Pręcepit etiā populo habitantiū hierusalē vt darent partes sacerdotibus ꝛ leuitis vt possent vacare legi domini. Qđ cum ꝓcreb̄uisset in auribus multitudinis plurimas obtulere primitias filij israł frumenti vini ꝛ olei Mellis quoq; ꝛ oīm quę gignit humus decimas obtulerunt. Sed ꝛ filij israel ꝛ iuda qui habitabāt i vrbibus iuda obtulerūt decimas boum ꝛ ouiū. Decimasq; sanctoꝝ quę vouerāt dño deo suo: atq; vniuersa portātes fecerūt aceruos plurimos. Mense tercio cęperūt acerui iacere fundamēta ꝛ mense septimo cōpleuerūt eos. Lūq; ingressi fuissent ezechias ꝛ principes eiꝰ ꝺ viderūt aceruos: ꝛ benedixerunt dño ac populo israel. Interrogauitq; ezechias sacerdotes ꝛ leuitas cur ita iacerent acerui? Respōdit illi azarias sacerdos ꝑmꝰ ꝺ stirpe sadoch dicēs: Ex quo cępunt offerri primitię in domo dñi comedimus ꝛ saturati sumꝰ ꝛ remanserūt plurima: eo q̄ benedixerit dñs populo suo. Reliquiarū aūt copia est ista quā cernis. Precepit igitur ezechias vt ꝑpararent horrea in domo dñi. Qđ cū fecissent intulerūt primitias ꝛ decimas ꝛ quęcūq; vouerant fideliter. Fuit aūt ꝑfectus eoꝝ chonenias leuita ꝛ semei frater eius secūdus. Post quē iehiel ꝛ azarias ꝛ naath ꝛ asahel ꝛ hierimoth ꝛ iozabath quoq; ꝛ elihel ꝛ ieſmachias et maath ꝛ banaias ꝓpositi sub manibus chonenie ꝛ semei fratris eius ex imperio ezechię regis ꝛ azarię pontificis domus dñi: ad quos omia pertinebāt. Chore vero filius iemna leuites ꝛ ianitor orientalis porte ꝑpositus erat his quę sponte offerebanť domino: primitijsq; ꝛ cōsecratis in sancta sanctoꝝ. Et sub cura eius eden ꝛ beniamin iesue ꝛ semeias. Amarias quoq; ꝛ sechenias i ciuitatibꝰ sacerdotum: vt fideliter distribuerēt fratribus suis ꝑtes minoribus atq; maioribus exceptis maribꝰ ab annis tribus et supra: cunctis q̄ ingrediebanť templū domini. Et quidđ per singulos dies cōducebāt in ministerio atq; obseruationibus iuxta diuisiones suas. Sacerdotibus ꝑ familias ꝛ leuitis a vicesimo ānо ꝛ supra ꝑ ordines ꝛ turmas suas vniuersęq; multitudini tam vxoribus q̄ liberis eoꝝ vtriusq; sexus: fideliter cibi de his q̄ sanctificata fuerant ꝑbebantur. Sed ꝛ filiorū aaron ꝑ agros ꝛ suburbana vrbiū singularū dispositi erāt viri q̄ ꝑtes distribuerēt vniuerso sexui masculino ꝺ sacerdotibꝰ ꝛ leuitis. Fecit ergo ezechias vniuersa quę diximus in omni iuda. Operatusq; ē bonum ꝛ rectū ꝛ verum cora domino deo suo i vniuersa cultura ministerij domus dñi iuxta legem ꝛ cerimonias volens requirere deū suum in toto corde suo. Feciq; ꝛ ꝓsperatus est.

C. XXXII.

POst que ꝛ hui
iuscemodi veritatem ve
nit sennacherib rex assyriorū ꝛ in
gressus iudā obsedit ciuitates mu
nitas: volens eas capere. Qđ cū
audisset ezechias venisse sez sen
nacherib ꝛ totū belli ipetum verti
cōtra hierusalē: inito cū pncipib⁹
cōsilio virisq; fortissimis vt obtu
rarent capita fontiū qui erāt extra
vrbem: ꝛ hoc oīm decernēte sentē
tia cōgregauit plurimā mltitudinē
ꝛ obturauerūt cūctos fōtes ꝛ riuū
qui fluebat i medio terre dicētes:
Ne veniant reges assyriorꝫ ꝛ inue
niāt aquarū abundantiā. Edifica
uit quoq; agens idustrię oēm mu
rū qui fuerat dissipatus: ꝛ extruxit
turres desupꝫ ꝛ forinsecus alterum
murū. Instaurauitq; mello i ciui
tate dauid: ꝛ fecit vniuersi generis
armaturam ꝛ clipeos. Cōstituitq;
pncipes bellatorꝫ i exercitu: ꝛ cō
uocauit oēs in plateā portę ciuita
tis ac locutus ē ad eos eorꝫ dicens
Uiriliter agite ꝛ ꝓ fortami. Nolite
timere: nec paueatis regē assyriorꝫ
ꝛ vniuersā multitudinē q̄ est cū eo
Multo eni plures nobiscū sunt q̄
cū illo. Cū illo est brachiū carneū
nobiscū dñs de⁹ noster: ꝙ auxilia
tor est noster: pugnatq; ꝓ nobis.
Conforatusq; ē ppls huiuscemōi
verbis ezechię regis iuda. Quę post
q̄ gesta sūt: misit sennacherib rex
assyriorꝫ seruos suos i hierlm. Ipe
ei cū vniuerso exercitu obsidebat
lachis: ad ezechiā regē iuda ꝛ ad
omnē populū q̄ erat i vrbe dicēs:
Hęc die sennacherib rex assyriorꝫ
in quo habentes fiduciā: sedetis
obsessi in hierlm? Num ezechias
decipit vos vt tradat morti famę ꝛ
siti: affirmās q̄ dñs deus vr libe
ret vos de manu regis assyriorū?
Nunqđ nō iste est ezechias q̄ de
struxit excelsa illi⁹ ꝛ altaria ꝛ ꝓce
pit iudę ꝛ hierlm dicēs: coꝝ altari
vno adorabitis: ꝛ ī ipo cōburetis
icensū? An ignoratis q̄ ego fecerim
ꝛ pr̄es mei cūctis terrarū poplis?
Nunqđ pualuerūt dii gentiū oīm
q̄ terrarū liberare regionē suaꝫ de
manu mea? Quis est ī vniuersis
gentiū diis q̄s vastauerūt patres
mei: q̄ potuerit eruere pplm suū ī
manu mea: vt possit etiā de⁹ vr̄ eru
ere vos de hac manu? Nō vos er
go decipiat ezechias: nec vana p
suasione deludat: neq; credatis ei
Si eni nullus potuit de⁹ cūctaruꝫ
gētiū atq; regionuꝫ liberare pplm
suū de manu mea ꝛ ī manu patrū
meoꝝ: cōsequētur nec deus vester
poterit eruere vos de manu hac.
Sꝛ ꝛ alia mlta locuti sunt serui eius
cōtra dñm deū: ꝛ cōtra ezechiā ser
uum eius. Epistolas quoq; scripsit
plenas blasphemię i ī dñm deū isrl:
ꝛ locutus est aduersus eū. Sic dii
gentiū, cęteraꝝ nō potuerūt libera
re pplos suos de manu mea: sic et
deus ezechię eruere nō pōt pplm
suū ī manu ista. Insupꝫ ꝛ clamore
magno lingua iudaica cō.ra pplm
q̄ sedebat i muris hierlm̄ psonabat
vt terreret eos ꝛ caperet ciuitatē. Lo
cutusq; ē ꝗra deū isrl sicut aduer
sum deos pplorꝫ terre opa manuū
hoim. Orauerūt igit̄ ezechias rex
ꝛ ysaias filius amos, pphetes aduer
sum hāc blasphemiā: ac vociferati
sūt vsq; i cęlū. Et misit dñs angelū
qui percussit oēm virū robustū et
bellatorē ꝛ pncipē exercitus regis
assyriorū. Reuersusq; ē cū ignomi
nia i terrā suā. Cūq; ingressus ceēt do
mum dei sui: filii q̄ exierant de vte
ro eius interfecerunt eum gladio.

¶ Obtura. fon. Cōtra paganos ꝛ he
reticos pugnantes di
ligens cautela adhibē
da est ꝛ velāda myste
ria. Vnd. Nolite san
ctū dare canibus neq;
mittatis mar. añ por.
Edificauit quo
q;. Ips edificauit ec
clesiam q̄ ē ciuitas di
ꝛ murū sane fidei ꝛ ve
rę religionis. qui mali
cia paganorꝫ vel here
ticorum ī aliquib⁹ dissi
pat restaurat. Extruit
turres virtutū. ponit
forinsecus alterum mu
rum. i. ante muralem:
cum docet bonoꝝ ope
rum efficaciam tenere
Non eni sufficit mur⁹
fidei nisi cōfirmet ope
ribus bonis. Facit ar
matura ꝛ clipeos scri
pturę sc̄z ꝛ diuīa testi
monia ꝛ doctrinaꝝ ec
clesiasticam ad muni
mentū ecclesię suę ꝛ di
sposuit do ctores spiri
tualium bellorum prin
cipes.

§ hec oīa in regum ꝛ in ysaia scripta sunt plenius

§ hec in ysaia sm plauticm historie plene glosauimus.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Saluauitq3 dñs ezechiaz ⁊ habitatores hierlm d manu sennacherib regis assirioꝝ ⁊ de manu oim: ⁊ pstitit eis re quiez p circuitu. Multi etiã deferebãt hostias ⁊ sacrificia dño i hierlm ⁊ munera ezechię regi iuda. Qui exaltatus ¶ hec in regũ plenius scripta sunt.
est post hęc cozã cũctis gentibus. In diebus illis egrotauit ezechias usq3 ad mortẽ: ⁊ orauit dñm. Exaudiuitq3 eũ ⁊ dedit ei signũ: ſz nõ iuxta bñficia q̃ accepat retribuit: qz elevatũ est coz eius: ⁊ facta ẽ cõtra eũ ira ⁊ cõtra iudam et hierusalẽ. Humiliatusq3 ẽ postea eo q̃ exaltatũ fuiſſz coz eius ⁊ ipe q̃3 habitatores hierlm: ⁊ idcirco ñ venit sup eos ira dñi in diebꝰ ezechię. Fuit aũt ezechias diues ⁊ inclitus valde ⁊ thesauros sibi plurimos cõgregauit argẽti auri ⁊ lapidis p̃cioſi aromatũ ⁊ armoꝝ vniuersi generis ⁊ vasoꝝ magni p̃cij: apotheccas quoq3 fruñti vini ⁊ olei ⁊ ꝓsepia oim iumentoꝝ caulasq3 pecoribus ⁊ vrbes sex ędificauit. Habebat q̃ppe greges ouiũ ⁊ armentoꝝ inumerabiles: eo q̃ dedisset ei dñs substãtiã multã nimis. Ipe est ezechias q̃ obturauit superiorẽ fontẽ aquarũ gion: ⁊ auertit eas subter ad occidentẽ vrbis dauid. In oibus opibꝰ suis fecit, pſpere quęcũq3 voluit. Attamẽ in legatõe pręlatum babilonis q̃ missi fuerãt ad eũ vt iterrogarẽt de portento qđ acciderat sup terrã ſ dereliquit eũ dñs vt tẽptaret: ⁊ nota fierent omia q̃ erant i corde eius. Reliqua aũt sermonũ ezechię ⁊ misericordiarũ eius scripta sunt i visione ysaię filij amos, pphetę: ⁊ i libro regũ iuda ⁊ israel. Dormiuitq3 ezechias cũ pribus suis: ⁊ sepelierunt eũ supra sepulcra filioꝝ dauid ⁊ celebrauit exequias eius vniuersus iuda: ⁊ oẽs habitatores hierlm. Regnauitq3 manasses filius eius pro eo.

¶ solus reditũ signi fecit.
† ſ non cohibuit ieꝛ per ꝓphetã ne ostenderet thesauros suos ⁊ thesauros domꝰ dñi alienigenis. ‡ ſ occulta elatio mentis.
ſ qz sepulcra eius excelsius ex prerogatiua meriti ⁊ pietatis.

C. XXXIII.

Duodecim annoꝝ erat manasses cũ regnare cępisset: ⁊ q̃nquaginta quiq3 annis regnauit in hierlm. Fecit aũt malũ coraz dño iuxta abominatõem gentiũ q̃s subuertit dñs coraz filijs israel. Et cõuersus istauravit excelsa q̃ demolitꝰ fuerat ezechias pr̃ eius. Cõstruxitq3 aras baalim ⁊ fecit lucos: ⁊ adorauit omnẽ militiã cęli ⁊ coluit eã. Edificauit quoq3 altaria i domo dñi de q̃ dixerat dñs: in hierusalẽ erit nomẽ meũ i ęternum. Edificauit aũt ea cũcto exercitui cęli i duobus atrijs domus dñi. Transireq3 fecit filios suos p ignem in valle hennon. Obseruabat somnia: sectabaꝫ auguria: maleficibus artibus iseruiebat. Habebat secũ magos ⁊ icantatores: mltaq3 mala opatus ẽ coraz dño vt irritaret eũ. Sculptile quoq3 ⁊ cõflatile signũ posuit i domo dñi de qua locutus ẽ deus ad dauid ⁊ ad salomonem filiũ eius dicẽs: In domo hac ⁊ i hierusalẽ quã elegi de cunctis tribubus israel ponã nom̃ meũ i sempiternũ: ⁊ movere nõ factã pedẽ israel d̃ ẽra quã tradidi pribus coꝝ. Ita dũtaxat si custodierint facere q̃ pcepi eis. Lũctaq3 legẽ ⁊ cerimonias atq3 iudicia: q̃ mãdauit p manũ moysi. Igit manasses seduxit iudã ⁊ habitatores hierlz: vt facerẽt malũ sup oẽs gẽtes q̃s subuerterat dñs a facie filioꝝ israel. Locutusq3 ẽ dñs ad cũ ad pplm illius: ⁊ attẽdere noluerũt. Idcirco sup induxit eis pncipes ⁊ exercitus regis assirioꝝ. Ceperũtq3 manassen: ⁊ catenis vinctũ atq3 cõpedibus duxerũt i babilonẽ. Qui postq3 coangustatꝰ ẽ orauit dñm deũ suũ: ⁊ egit pnitentiã valde coram do patrũ suoꝝ. Deprecatusq3 eũ ⁊ obsecrauit itente: ⁊ exaudiuit oratõez eius. Reduxitq3 eũ hierusalem in regnũ suũ: ⁊ cognouit manasses q̃ dñs ipe esset deus. Post hęc ędificauit murum extra ciuitatẽ dauid ad occidentẽ gion: in cõualle ab introitu portę piscium p circuitu vsq3 ad ophel: ⁊ exaltauit illũ vehementer. Cõstituitq3 pncipes exercitus i cũctis ciuitatibus iuda munitis ⁊ abstulit deos alienos: ⁊ simulacra d̃ domo dñi. Aras quoq3 q̃s fecerat i monte domus dñi ⁊ i hierusalẽ, piecit oia extra vrbẽ. Porro instauravit altare dñi: ⁊ immolavit super illud victimas: pacificasq3 ⁊ laudes. Pręcepitq3 iudę vt seruiret dño deo israel. Attamẽ pplꝰ adhuc immolabat i excelsis dño deo suo. Reliqua aũt gestorũ manasse ⁊ obsecratio eius ad dñm deũ suũ verba quoq3 videntiũ q̃ loquebanꝫ ad eũ i noie dñi dei israel: cõtinentur in sermonibꝰ regũ israel. Oratio quoq3 eius ⁊ exauditio ⁊ cuncta peccata atq3 cõtẽptus: loca etiã i q̃bus ędificavit excelsa ⁊ fecit lucos ⁊ statuas anteq3 ageret pniam: scripta sunt in sermonibꝰ ozay. Dormiuit ergo manasses cum pribus suis: ⁊ sepelierũt eũ i domo dauid. Regnauitq3 p eo filius eius amon. Viginti duoꝝ annoꝝ erat amon cũ regnare cępisset: ⁊ duobus annis regnauit i hierlm. Fecitq3 malũ in cõspectu dñi: sicut fecerat manasses pr̃ eius. Et cunctis ydolis q̃ manasses fuerat fabricatus immolavit atq3 seruiuit: ⁊ nõ ẽ reveritus facię dñi: sicẽ reveritus ẽ manasses pr̃ eius ⁊ multo maioza delicta. Cũq3 cõiurassent aduersus eum serui sui: interfecerunt eum in domo sua. Porro reliqua populi multitudo cędis his qui amon percusserat: cõstituerunt regem iosiam filiũ eius pro eo.

¶ alias ida.

¶ Et egit pniam
Audata pnitentia manasse nemo debet de dei misericordia desperare: sed magis per pnitentiã venia pręsumere.

C. XXXIIII.

Octo annoꝝ erat iosias cũ regnare cępisset: ⁊ triginta ⁊ uno ãno regnauit

in hierusalem. Fecitq3 qđ erat rectū in cōspectu dñi: t ambulauit in vijs dđ pīs sui. Nō declinauit neq3 ad dextrā neq3 ad sinistrā. Octauo aūt anno regni sui cū adhuc eēt puer: cepit q̄rere deū pīs sui dauid. Et duodecimo anno postq3 regnare cepat: mūdauit iudā t hierlim ab excelsis t lucis simulacrisq3 t sculptilibus. Destruerūtq3 coram eo aras baalim: t simulacra q̄ supposita fuerant demolīti sūt Lucos etiā t sculptilia succidit atq3 cōminuit: t sup tumulos eoz q̄ eis īmolare cōsueuerāt: fragmēta dispsit. Ossa p̄terea sacerdotū ꝓbussit i altarib⁹ ydoloz. Mūdauitq3 iudā t hierlz S3 t i vrbibus manasse t ephraim t symeon vsq3 neptalim cūcta subuertit. Cūq3 altaria dissipasset t lucos t sculptilia cōtriuisset i frusta: cūctaq3 delubra demolitus eēt: de vniuersa tra isrl: reuersus ē i hierlz Igit anno decimooctauo regni sui mūdata iā terra t tēplo dñi: misit saphan filiū ezechię t maasiā principē ciuitatis: t ioa filiū ioachaz acomētarijs vt īstaurarēt domū dñi dei sui. Qui venēr ad helchiā sacerdotē magnū: acceptaq3 pecunia ab eo q̄ illata fuerat i domū dñi: t quā cōgregauerāt leuitę et ianitores de manasse t ephraim t vniuersis reliquijs isrl ab omi quoq3 iuda t beniamin t habitatorib⁹ hierlz: tradiderūt i manib⁹ eoz q̄ erant oparijs i domo dñi: vt instaurarēt tēplū t infirma quęq3 sartirent. At illi dederunt cā artificibus t cemētarijs vt emerēt lapides de lapidicinis: t ligna ad cōmissuras ędificij: t ad cōtignatōz domorū q̄s destruxerāt reges iuda. Qui fidelit cūcta faciebāt. Erāt aūt p̄positi opantiū iadab t abdias de filijs merari: zacharias t mosollā de filijs caath: q̄ vrgebāt opus: oēs leuites sciētes organis canere. Sup eos q̄ ad varios vsus onera portabāt: erāt scribę t magistri de leuitis ianitores Cūq3 efferrent pecuniā q̄ illata fuerat i tēplū dñi: repperit helchias sacerdos libz̄ legis dñi p manū moysi: t ait ad saphan scribā: Libz̄ legis inueni in domo dñi. Et tradidit ei. At ille tulit volumē ad regē: t nūciauit ei dicēs: Dia q̄ dedisti i manū seruoz tuoz: ecce cōplenē. Argentū qđ repertū ē i domo dñi cōflauerūt. Datūq3 ē p̄fectis artificū t diuersa opa fabricantiū. Pręterea tradidit mihi helchias sacerdos hunc librū. Quē cū rege p̄sente recitasset: au dissetq3 ille ꝗba legis: scidit uestimēta sua: t p̄cepit helchię vt aichā filio saphan t abdon filio micha: saphan quoq3 scribę t asaię seruo regis dicēs: Jte t orate dñm p me: et p reliquijs isrl t iuda sup vniuersis sermonib⁹ libri istius q̄ reptus ē. Magn⁹ eni furoz dñi stillauit sup nos: eo q̄ nō custodierint pīes nri ꝗba dñi: vt facerēt oīa q̄ scripta sūt i isto volumie. Abūt ergo helchias t hi q̄ simul a rege missi fuerāt ad oldā ꝓphetē vroz sellū filij thecuath filij aras custodis vestiū: q̄ habitabat i hierlim in secūda: et locuti sut ei ꝗba q̄ supra narrauim⁹. At illa rndit eis: Hęc dicit dñs deus isrl: Dicite viro q̄ misit vos ad me. Hęc dicit dñus: Ecce ego inducā mala sup locū istū: t sup habitatores eius. Cūctaq3 maledicta q̄ scripta sūt i libro hoc: quē legerūt coram rege iuda: q3 dereliquerūt me: t sacrificauerūt dijs alienis vt me ad iracundiā, puocarēt i cūctis operibus manuū suarū. Idcirco stillabit furoz meus sup locū istū: t nō extinguet. Ad regē aūt iuda q̄ misit vos ꝓ dño deprecando sic loquimini: Hęc dicit dñs isrl: Quōm audisti ꝗba volumis atq3 emollitū ē coz tuū: t hūiliatus es i cōspectu dñi sup his q̄ dicta sūt cōtra locuz hūc t habitatores hierlim: Reuerituſq3 faciē meā sciditi vestimēta tua t fleuisti coram me: Ego quoq3 exaudiui te dicit dñs. Jam eni colligā te ad pīes tuos: t infereris i sepulcrū tuū i pace: nec videbūt oculi tui oīe malū qđ ego iducturus sū sup locū istū: t sup habitatores eius. Retulerūt itaq3 regi cūcta quę dixerat. At ille cōuocatis vniuersis maioribus natu iuda t hierlim ascēdit domū dñi. Unaq3 oēs viri iuda t habitatores hierlim sacerdotes t leuitę t cūctus popl⁹ a minimo vsq3 ad maximum. Quib⁹ audientibus i domo dñi legit rex oīa verba voluminis: t stās i tribunali suo pcussit fedus coram dño vt ambularet post eū: t custodiret ꝓcepta et testimonia et iustificatōes eius i toto corde suo: et i tota ania sua: faceretq3 q̄ scripta sūt in volumine illo quē legerat. Adiurauit quoq3 sup hoc oīes q̄ reperti fuerant in hierlim t beniamin: et fecerūt habitatores hierusalē iurta pactū dñi dei patrū suoz. Abstulit ergo iosias cūctas abominatōes de vniuersis regionibus filioz israel: et fecit omnes qui residui erant in hierusalē seruire dño deo suo. Cunctis diebus eius nō recessērūt a dño deo patrum suoz.

C. XXXV.

Fecit aūt iosias in hierusalem phase dño: qđ imolatum est decimaq3 rta die mensis primi: t cōstituit sacerdotes i officijs suis. Hortatusq3 est eos vt ministrarēt in domo dñi. Leuitis quoq3 ad quoz eruditōez omnis israel sanctificabāt domino.

¶ Ossa p̄terea sacer. Idco ossbussit sacerdotes in altaribus ydoloz: vt ostenderet q3 funesta erāt coz sacrificia: q̄ nō solū pcul dū hostias dęmonijs offerebāt: sed t seipos ydolatrię tradebant. Hic significat oēs qui dyaboli seruitio mācipati vitā sacrilegā tēporaliter finierāt: eternis cruciatibus cōsumēdos p culpas merito.

t ¶ quē hebrei aiunt ante quinquēnū esse hieremie prophetā ananehel.

t ¶ ex muri pte: p quo vehebatur hēt in massina quasi nomē loci: massina quippe custodis vestiū: q̄ habitabat i hierlim in secūda: et locuti sut interpretatur secunda.

¶ Fecit aūt iosias. Admonemur vt purgemus primū terrā cordis nri ab oibus vicijs sicq3 pascha dño celebrem⁹: nō in fermēto veteri neq3 i fermēto m. t n. sed i. a. s. t v. Mystice aūt iosias, i. fortitudo dñi xp̄m significat: de quo legit Dñs fortis t potens: dñs potēs i pręlio. Interpretat etiā iosias sa

lus dñi·z xp̃s saluum faciat ꝓplm suũ a peccatis eox. Ipe zelo dei mundat terrã iuda et hierusalẽ ab oibus immundicijs q̃ ꝑ ꝓphaz dixit: Zelus domus tue comedit me. De q̃ alibi. Cui⁹ vẽtilabꝝ in manu sua·z p̃m·a·s. Nec celebrat x̃m pha se decimooctauo ãno regni sui·quia octaua gratie generali resurrectõe donata: sanctos suos cũ pfectõe bonorum opm perducat ad eterne beatitudinis remunerũ eiectis p̃ius omnibus scandalis de regno eius.

Ponite arcam ⁊c. Tradũt hebrei arcam tpe achaz de templo fuisse clatã·simulacris ab eo in templo nullis·z ĩ domum sellũ viri olde auunculi hieremie fuisse traductã. Nõ eni poterat cẽ simul cũ simulacris.

locutus est: Ponite arcam in sanctuario tẽpli quod ędificauit salomon filius dauid rex isrl. Nequaq̃ eni eã vltra portabitis. Nunc aũt ministrate dño deo vño·z pplo eius isrl: z ꝑpate vos p domos z cognatões vras i diuisionibus singulox sicut ꝓcepit dauid rex isrl·z descripsit salomõ filius eius. Et mi strate i sanctuario p familias turma q̃ leuiticas: z scificati imolate phase. Fres etiam vros·vt possint iuxta ꝛba q̃ locut⁹ ẽ dñs i manu moysi facere: p̃cpate. Dedit ꝓterea ioas omi pplo q̃ ibi fuerat iuentus i solẽnitate phase. Agnos z hedos de gregibus z reliq̃ pecoris triginta milia·boũq̃ tria milia. Hęc de regis vniuersa substãtia. Duces quoq̃ eius qd̃ vouerãt obtulerũt tam pplo q̃ sacerdotib⁹ z leuitis. Porro helchias z zacharias z iehiel ꝓncipes domus dñi dederũt sacerdotibus ad faciendũ phase pecora cõmixtim duo milia sexcẽta: z boues trecẽtos. Chonenias aũt z semeias etiã z nathanael fres eius necnõ asabias z iabiel z iozabad ꝓncipes leuitarux· dederũt ceteris leuitis ad celebrãdũ phase q̃nq̃ milia pecorũ z boues q̃ngẽtos. Prępatũq̃ ẽ misterũ z steterũt sacerdotes i officio suo. Leuitę quoq̃ in turmis iuxta regis iperiũ: z imolatũ ẽ phase. Alsperserũtq̃ sacerdotes manus tuas sanguie: z leuitę detraxerũt pelles holocaustox z sepauerũt ea vt darẽt p domos z familias singulozũ: z offerrent dño sic̃ scriptũ ẽ i libro moysi. De bobus quoq̃ fecerũt simlr: z assauerũt phase sup ignẽ iuxta qd̃ i lege p̃ceptũ est Pacificas vo hostias coxerũt i lebetis z caccabis z ollis z festinato distribuerũt vniuersę plebi. Sibi ãt z sacerdotib⁹ postea parauerũt. Nã i oblatõe holocaustox z adipũ vsq̃ ad noctẽ sacerdotes fuerãt occupati. Vñ leuitę z sibi z sacerdotibus filijs aarõ pauerũt nouissimis. Porro cãtores filij asaph stabãt i ordine suo iuxta p̃ceptũ dauid et asaph z eman z ydithun, ꝓphetarũ regis. Janitores vo p portas singulas obseruabãt: ita vt nec pũcto q̃dẽ discederẽt a misterio. Quãobrẽ z fratres eox leuitę p̃parauerũt eis cibos. Dis igit̃ cultura dñi rite cõpleta ẽ in die illa·vt facerẽt phase z offerrẽt holocausta sup altare dñi: iuxta p̃ceptũ regis iosię. Fecerũtq̃ filij isrl q̃ repti fuerãt ibi phase i tpe illo z solẽnitatẽ azimox septẽ diebus. Nõ fuit phase simile huic

Nõ fuit phase ⁊c. Quia ablatis figuris i die iudicij translibũt sancti de morte ad vitam·de corruptõe ad gl̃am·z i cõspectu cõditoris sui ĩ cęlesti hierusalez in ęternũ gaudebunt·qz videbit deus deox in syon·qz mirificabit misericordiam suã in ciuitate munita.

in isrl a diebus samuelis, ꝓphetę: sed nec q̃sq̃ de cũctis regibus isrl fecit p phase·sicut iosias sacerdotibus z leuitis z omi iudę z israel q̃ reptus fuerat z habitãtibus i hierusalẽ Octauodecimo anno regni iosię hoc p phase celebratum ẽ. Postq̃ ĩstaurauerat iosias tẽplũ: ascẽdit nechao rex ęgypti ad pugnandũ i charcamis iuxta cufratẽ: z, pcessit in occursum eius iosias. At ille missis ad cũ nũcijs ait: Quid mihi z tibi ẽ rex iuda? Nõ aduersũ te hodie venio: sz̃ pugno contra regio·f·adremon filiu thabrimon qui regnabat i charchamis quã eodẽ tẽpore quo alia domum pugno·ad quã deus festinato me ire ꝓcepit. et iosiam nechao interfecit.

Desine aduersus dñ̃ facere: q̃ mecũ ẽ: ne interficiat te. Noluit iosias

Ad quã dñ̃ ⁊c. Quia ex verbis hieremie z aliox ꝓphetarum potuit voluntatẽ dñi cognoscere·q̃ iudicandus erat ꝓplo peccatore. Vñ z raplacen dixit de sennacherib rege assirioꝝ: dñs iussit me ascẽdere ad terram istã: q̃ ꝓ hz ꝓdiceret cũ esse ascensurum·qd̃ cũ minime latuit,

reuerti: sz̃ ꝑparauit cõtra cũ bellũ nec acq̃euit sermonibus nechao ex ore dei: Verũ pertexit vt dimicaret i campo magedo·ibiq̃ vulneratus a sagitta

In campo magedo ibiq̃ vul. Interfectio istę qui a pharaone nechao iterfectus ẽ i magedo sigĩficat animã hostis pcauẽdi aduersũ ꝓdicatores q̃s nec tradere z de ecclia auferre conat·vt facilius totã plebẽ inade z dissipare possit. Interpretat cũ pharao dissipans·nechao pcutiens·magedo de tẽptatõe. Permittit q̃pe dyabolus cõfligere ad uersum sanctos·z hoc totis viribꝫ certat·vt tẽptãdo gregẽ dei pastẽs eos prius dissipando auferat·quoꝝ solatio alij cõtra hostẽ dimicant.

rũs dixit pueris suis: Educite me de ꝓlio q̃ oppido vulneratus sum. Qui trãstulerunt cũ de curru i alterũ currũ·q̃ sequebat̃ eux morte regio: z asportauerũt cũ i hierlm. Mortuusq̃ ẽ z sepultus i mausoleo patrũ suox: z vniuersus iuda z hierlm luxerũt cũ·hieremias maxime cui oes cãtores atq̃ cãtatrices vsq̃ i p̃sentẽ diez lamẽtatões sup iosiã replicãt: z q̃i lex obtinuit i israel. Ecce scriptũ ferẽt i lamẽtationibus. Reliq̃ aũt sermonũ iosię z misericordiarũ eius q̃ lege p̃cepta sũt dñi: opa quoꝝ eius ꝓma z nouissima scripta sũt i libro regũ isrl z iuda.

XXXVI.

Tulit ergo populus terrę ⁊c. Qui interpretat recẽs z significat ꝓmos retores quos ꝑis terrę q̃ dediti sunt scz cupiditati terrenę fm mores suos cõsentẽtes vicijs dũt quos pharao i reblata vincit·z i ęgyptũ ducit: qz p multitudinẽ aduluterum eneruans decipit corda ꝓlatoꝝ. Rebbla eni multitudo interpretat· licq̃ vinctos catenis peccatoꝝ in spũalis ęgypti mergit abyssum.

Tulit ergo populus terre ioachaz filiũ iosię·et cõstituit eũ, p̃ ꝑe regẽ i hierlm. Viginti triũ ãnox erat ioachaz cũ regnare ępisset: z tribꝫ mẽsibus regnauit in hierlm. Amouit aũt eũ rex ęgypti cũ venisset hierlm: z cõdemnauit terrã cẽtũ talẽtis argẽti z talẽto auri. Cõstituitq̃ regẽ p eo

Cõstituitq̃ re gẽ. Nechoa regem ioachaz ꝓstituit ipsum:

multā terre centū talentis argenti·q; dyabolus pensum seruitij a populo pditor exegit·vt tam sensu qs eloquio parati sint eo obsequio.

¶Et vertit nomē eius ioachim. No tandū q; de eodem io achim filio iosie i regū ita scriptū ē. Dormiuit ioachim cū pribus suis·regnauit pro ioachin filio eius p eo. Josephus tñ dicit dū rex babilonis irrasset aurea ē fidē nequaqs seruauit: & iuuenes fortissimos z pulcritudine decoros occidit vna cū rege ioachi: quē añ murū sepultū pijci iussit. Filiū vo eius ioachin cōstituit regē vniuse prouincie. Eos aūt q erāt i dignitatib cōstituti nūo tria milia fuerūt i babilonē: iter qs erat ezechiel adhuc puer·hic q finis habuit ioachin regē·q virit annis triginta ser regnauit aūt vndecim ānis. Successor vo regni ioachi rex nolē ononimos regnit mēsib vo z dieb r.

¶Sciendū aūt q cū semel qs cuilibet vicio se mācipauerit·multis dnis obnoxius erit. Vñ ioachin quē pharao añ sibi icensū solnere coegit·hunc nabuchodonosor rex babilonis trib ānis fuire cōpellit. Nabuchodonosor eundē significat quē z pharao pncipē scz cōsulōis z rectorē tenebrarū hanc. Cū aūt dyabol aliquē sibi censū pcī solnere coegit·totū i dñium suū redigit·z plenū seruitū exigit psuasiōe·s·delectatōe consensu·cogitatōe quoq locutione z operatione.

¶Nicro. Sciendū q nomē isti ioachin·q alio nole iechonias dr elemēnis nō elidē i fine apud hebreos scribit·quo z pris eius ioachim q z hebi achim. Sz pozē.i.patrē i fine nois p chaph z mem: scdm.i.filium p chaf·z nun annotāt. Vñ nemo putet i danielis pncipio cē ioachim·q in ezechiel exordio ioachin scribit. Extremā sillabā bēt iste chim ille chin. Et ideo in euāgelio sm matheū vna videt deesse generatio·qz scda tesseredecas in ioachim desinit filio iosie·tercia icipit a ioachin filio hxiachim·qd ignorās porphirius calūniā struit ecclesie suā ostēdens iperitiam dum euangeliste matthei nintur arguere falsitatem.

¶Joachin captiuus i babilone ductus lapsu recto sigificat·q dyaboli arte deluti adducunt i cōfusionē erro ac vicio·z q alios vo z ope docere debuerāt z a peccato suscitare: variis abs:bent peccatis. Joachin cū refuscitās vel q ē cōsurgens in tempe. Cū eo pciosa dñi vasa captiuantur. Qui enī ingenij acumine excellebāt·vel mox honestate fulgebant·pepo sitorum pauari exemplis cedunt cū ipsis in predam dyaboli.

Jpm vo ioachaz tulit secū z adduxit i egiptū. Vigitiqnq annoz erat ioachim cū regnare cpisset: z vndecim annis regnauit i hierlz: fecitq malū coram dño do suo. Cōtra hūc ascēdit nabuchodonosor rex chaldeozū: z vinctū catenis duxit i babilonē. Ad quā z vasa dñi transtulit: z posuit ea ¶ Sz deus irritauit operibus z verba pphetarū qui ad se missi sūt puertit z librū i templo suo. Reliq aūt smonū ioachim z abominationū ei hieremie scalpello scindēs i ignē piecit. ¶ Sēm hebreos caput i rotundū totum qs fecit z q inuēta sūt i eo: cōtinenť i libro regū isrl z iuda die super mortuū itgmata in corpore suo fecit que i corpore mortui iuenta sunt. Regnauit aūt ioachin filius eius, p eo. Octo annoz erat ioachin cū regnare cpisset: z trib mēsibus z decē diebus regnauit i hierlm. Fecitq malū i cōspectu dñi. Cuius ānī cir culus voluere misit nabuchodonosor rex nūcios q z adduxerunt eū in babilonē: asportatis silr pciosissimis vasis domus dñi. Regē vo cōstituit sedechiā patruū ei sup iudā z hierlz

¶Regē vero cōstituit. Sedechias sigificat cos q regimē i pplo rei suscipiūt. Interpt aūt eni sedechias iustus dñi. Illi enī accipiūt sedē iusticie ad exercēda opa iusticie·honoris z officij accipiūt dignitatem marie qz filij iosie.i.salutis dñi p gram baptismi z vnctōem chrismatis nā cupari merent·scz degenerātes relabūtur i vicio z ydolatrē·z se z subditos puertūt ad ipietatē·nec fidē quā vo pmiserāt custodiūt·nec cū hoībo pacis federa seruāt. Tales quotidie lex diuia ppha z apls miracula a peccatis recedere z ad dñm p pnīaz reūti monēt. Sz semel idurati vba salutis despiciūt·vñ deus iratus mittit sp eos regē chaldeoz.i.dyabolū·cū satellitibus suis.i.spūalib neqtijs·q nulli pcentes etati nulli deferentes dignitati qscūq capūt i babilonē.i.i cōfusionē trāsferūt·z domū dñi icendūt·qz fideles q sūt templo dei blasphemare cōpellūt. Muros hierlm destruūt·cum custodiā pastoz desiciūt, turres cōburūt: cū ptatos p illicita desideria eruunt. Omē pciosum demoliūtur·cum eos qui de virtutis z scīe progatiua sibi applaudunt ad nichilum redigunt.

Viginti z vnius anni erat sedechias cū regnare cpisset: z vndecim ānis regnauit i hierlm. Fecitq malū i oculis dñi dei sui: nec erubuit faciem hieremie pphete loquētis ad se ex ore domini. ex oze dei. A rege quoq nabuchodonosor recessit·q adiurauerat eū p deū·z idurauit ceruicē suā z cor vt nō reuertere ē ad dñm deū isrl: scz vniuersi pncipes sacerdotū z pplus puaricati sūt iniquē·iuxta vniuersas abominatō es gētiū et polluerūt domū dñi: quā sanctificauerat sibi i hierlm. Mittebat aūt dns deus patrū suoz ad illos p manū nuncioz suoz de nocte cōsurgēs z quotidie cōmonens·eo q peceret pplo z habitaculo suo. At illi subsannabāt nūcios suos z quipendebāt seruos dei. Illudebāq pphetis donec ascēderet furor dñi i pplm ei z esset nulla curatio. Adduxit eni sup eos regē chaldeoz: z iterfecit iuuenes eoz gladio i domo sanctuarij. Nō ē misertus adolescētī z virginis z senis: nec decrepiti qdē: sed oēs tradidit i manib eius. Uniuersaq vasa domus dñi tā maioza qs minoza z thesauros templi z regis z pncipū transtulit i babilonē. Incenderūt hostes domū dñi: destruxerūt murū hierusalē. Uniuersas turres cōbusserunt: z quidqd pciosum fuerat demoliti sunt. Siqs euaserat gladiū ductus in babilonē seruiuit regi z filijs eius: donec imperaret rex psarū z cōple ¶ Syabolo· ¶ricus. ¶·i·donec erurgat aliud regnū ppheteo elogio prenunciatū·z corruat peccati regnū diuino iudicio· ¶donec scz ē pleantur septuaretur sermo domini ex ore hieremie: z celebrat ea terra sabginta annibata sua. Cūctis eni diebus desolatōis egit sabbatū vsq dū cōplerent septuagita anni. Anno aūt primo cyri regis psarum ad explendū sermonē dñi quē locutus fuerat per os hieremie: suscitauit dns spiritū cyri regis persarū: qui iussit pdicari i vniuerso regno suo etiā p scripturā dicens: Hec dicit cyrus rex psarum. Omia regna terre dedit mihi dns deus celi: z ipse pcepit mihi vt ędificarem ei domum in hierusalē: q est i iudea. Quis ex vobis ē in omi populo eius: sit dns deus suus cū eo: z ascendat.

¶Finis libri paralipomenon similis pncipio libri sacerdotis esdrę. vñ qd ibi exposuimus hic replicare nō est opus. De cyro quoq quo christū significet z q de eo dicunt z que ad ipm referantur in ysaia exposuimus.

¶Salomon templū dñi septē annis cōstruxit in hierusalē·octauo ano cōsūmauit z dedicauit·qz toto tpe hui vite q septē diebus agit·ips ecclesiam cōstruit de suis fidelib. In futura vita pficit·z ad eternę vitę claritatis visionē sustollit i gla resurrectōis, precedente tpe q dam templi ędificia vetustate dissolata sūt·b ilantia regū z sacerdotū illi tpis restaurata in paūstinū statū·q significat q tidianos z leuissimos erratus fidelium. De q bo salomon. Septies inq cadit iustus z resurgit·q p crepla z borta mēta in stox corri gūtur·q si p industriā regū z sacerdotū·q sūt mēbra vni regis·z sūmi sacerdotis. Postmodū crescentib malis templū ydoloz sordib ppha natū·z tandē a chaldeis destructū z incensuz significat gramores lapsus eoz q eccle mēbris adunati·b p fraudē dyaboli a statu fidei deiecti·vicioz flama cōburūtur. Diruto templo z vrbe hierlm cues in babilonē transmigrati·p septuagita annos pacta pnīa ad patriā reuersi·rursus idem templū z vrbē scam labore grādi restaurāt. Signātes eos q decepti a dyabolo nō solū fidei sinceritatē z opis itegritatē pdūt·sz etiā imanitate scelerū ethnicis z publicanis similes sūt. Quoz nō nulli vinia gra resipiscētes ad ecclesiā redeūt cū illustratōe spūssancti cōpuncti·pcepta legis q requerāt audire z custodire icipiūt. Septem enī sūt dona spūssancti·decem

Oratio manasses regis iuda cū captus teneret in babylone.

Invocat deū omnipotē eternū quē

Domine deus suus est ruinis expertus.

oipotēs patrū nostrōꝝ abraā ysaac z iacob·z semini eoꝝ ⁊ subiubilē z iustificātē creaturā· vel celū scōs·terrā carne·q· i sua gloria fecit dō· ppatū ornatu britū.

iusto:q̄ fecisti celū z terrā cū omni ⁊ ne luminibus noctis viterius euagari possit.

ornatu eoꝝ:q̄ ⁊ signasti mare ꝙbo ⁊ maris vniuersarū aquarum·q· clausa ē dnio

ꝓcepto tuo:q̄ ꝙcluisisti abyssum z si ꝓcepto subaudis ista creasti ad laudē videlicet

ginasti terribili z laudabili noī tuo nomnis tui.

qđ oēs pauēt z tremūt ā vultu vir tutis tuę·z insustētabilis ira sup pec catores cōminatōis tuę. Immēsa ⁊ infirmi enī infirma cogitam⁹·que oculus non vo z ⁊ inuestigabilis misericordia ꝓ videt nec ī eos dō. ꝛc.

missionis tuę:qm̄ tu es dns deus altissim⁹ sup oēm terrā longanimis z multuꝝ misericors:z penitēs sup malicias hoīm. Tu ā dne ꝑm boni ⁊ gaudeant penitēres·itelligant cōtēptores·pmit tatē tuā⁊ pmisisti pniaꝝ remissionis ꝑ ea pnia remit. pec.si deieraț peruersitas ipsoꝝ peccatorū:z tu dē⁹ iustoꝝ nō posu

Videt ḡdā elucescere ratio vitatis vt p delicti mō ꝓfectoꝝ qsp̄ā puniat q̄ pnā cruciat⁹ scis igesslit·vt asa rex iuda icuruat⁹ ē·z manasses ñ vno vt duobꝫ·sed multo v·f. Lot cū sibi vincla spiritalis ferri ⁊ qbꝫ ligaret ipse fit·qt ipe sanctoꝝ mēbris iniecit.

Quia excita ui ira. Iniquis actibꝫ puocādo·excitat ḡ iracūdiā dī q̄ mala coīa dō cōmittit. Sz videdū qr malū singlr se ꝓmisse testat⁹ ℔ unꝰ mali commissio ādignationē domini,puocauit·cuꝝ multi mīa fecerūt ma la:nec ultra ē vitio sub secuta. Dō malū ecclē nit statuēs abomina tōeꝝ. In sacris volu mibꝫ abominatio siue offensio simulacra di cunt·q̄ q̄ fuit venerat⁹ ꝓuaricatōis crimine pollut. Possūt z aīe itelligi. Vnde pcm of fendiculū ē in q̄ vtiqꝫ offendit⁹ ad ruinā. Si milit ēnā abominatō qr de⁹ aboīat· oē deli ctū·qđ ꝓuaricatoris corde dctā effect⁹ si mulacrum. Cōgruit z doctrinis demonioꝝ aptari·ḡ ꝛe abomi nātōeꝝ z offensionel gra uissimę·qbus ira dñi pvocatur.

Et nūc flecto ge. Genua cordis flectit vt simplici postulatōe deleat·qđ ꝓ terna ꝓꝫ supplicēt·pegerat. In li militudinē boīs arteri oris ulteriorē describit.

Peccaui d·p. Ite ratio ꝓtēdi ꝓ a·ē bōi litas supplicātis,q·d. Peccaui ſpū·peccaui cogitatōibꝫ. Peccaui fcis,peccaui fcrinse?. Peccaui in deūꝫ pec cauī ī proximū.

Nō leui pnāciatōe

dolorꝭ hec ꝛba sūt relegēda:fꝫ cū eadē gravitate q̄ dicta sūt a peccāte.

Ne leuit pcurrat anim⁹ acer ista:℔ cū dolore graui z patīa trahi ī pau cis ꝛbis vim magne rei sapiat coartari. Pnitēs·qppe aut raucus labꝭ fletibꝫ idulgentiā silēto depcet·aut etiā si loquēdū aliq̄d et dolore cōmi ptoris suadet:pauca loquat·qr mentis cōtritio nō otꝭ loquitio dñicam pietatē inflecit. Loꝛ eni cōtritum z humiliatū deus nō spernit.

Ne sil' per. Nō ait ne dānes me cū i·m. Qđ ei dānarī ista ꝛba sua retor quet. Nō ꝛo pdit z eterne pdit·id agit·vt qđ habebat ī nihilū redigat.

Cū iniquitatibus. Nota iniq̄tates nullā habere subam.omē qppe peccatū febris ē aīe q̄ dum aufert in nichilum renocatur.

Quia indig. sal. Indignos dns saluat:ñ p merito delictoꝝ tetribu tōeꝝ ipēdēs:℔ ꝓpt mīę bonū venīā supfundēs. Dign⁹ ei ē q̄ salvat idignū z et dignitate sua facit dignū quē culpabilis vitę tract⁹ faciebat indignū.

Secundū ma·mi. Qui fm magnā mīam se ḡrit saluari·nō tpalis sed eternę vite salutē inq̄rit. Equidē mīam primere ad hāc vitā ēternā tpa lem:magnā aūt misericordiā remuneratōni concurrere sempiternę.

Omnibus diebus vi. Prudēs expectatoꝛ eternę salutis·ñ pauco tpe sed omni tempore vitę suę deum laudat.

Deus ī diebꝫ vitę laudat·ī diebꝫ aūt mortis nō pōt laudari. Sic ita ꝙ delictoꝝ morti subdit⁹ iacet·iniq̄tatibꝫ involut⁹ deū laudare nō pōt. Nō est enī speciosa laus in ore peccatoris. Cōuersus ꝛo cū fuit tanq̄ de morte translatus ad vitā:alico laudis officio dign⁹ fuerit·cōfessꝭ supiorib⁹ ꝛbis tib iudicat·dū illū laudat ī terris qđ ille quoq; glificauit in supernis.

Dis vir·ce. Cherubin seraphin throni z dnātōs·archangeli sedes ꝛbis tes angeli milit·atq; multa sūt officia·ḡ fortasse aut nos ī libris posita fa cris nō possumus inuenire aut hūanis celata sensibꝫ inq̄rere nō valemus.

Gloria in secu. Est gloria tpalis de qua. Ne timueris cū diues fa ctus fuit hō·z ē·in f·g·tō·e. Est z alia gloria sempiterna. Sit gloria dñi ī seculum·cui z humana creatura z angelica famulat. Amen.

Oratio manasses regis iuda cū captus teneret in babylone.

Domine deus omnipotēs patrū nostrōꝝ abraā ysaac z iacob·z semini eoꝝ ⁊ subiubilē z iustificātē creaturā· vel celū scōs·terrā carne·q· i sua gloria fecit dō· ppatū ornatu britū. iusto:q̄ fecisti celū z terrā cū omni ⁊ ne luminibus noctis viterius euagari possit. ornatu eoꝝ:q̄ ⁊ signasti mare ꝙbo ⁊ maris vniuersarū aquarum·q· clausa ē dnio ꝓcepto tuo:q̄ ꝙcluisisti abyssum z si ꝓcepto subaudis ista creasti ad laudē videlicet ginasti terribili z laudabili noī tuo nomnis tui. qđ oēs pauēt z tremūt ā vultu vir tutis tuę·z insustētabilis ira sup pec catores cōminatōis tuę. Immēsa ⁊ infirmi enī infirma cogitam⁹·que oculus non vo z ⁊ inuestigabilis misericordia ꝓ videt nec ī eos dō. ꝛc. missionis tuę:qm̄ tu es dns deus altissim⁹ sup oēm terrā longanimis z multuꝝ misericors:z penitēs sup malicias hoīm. Tu ā dne ꝑm boni ⁊ gaudeant penitēres·itelligant cōtēptores·pmit tatē tuā⁊ pmisisti pniaꝝ remissionis ꝑ ea pnia remit. pec.si deieraț peruersitas ipsoꝝ peccatorū:z tu dē⁹ iustoꝝ nō posu ⁊ remedii peccatorū est pnia·iustis vero non est iusti pniaꝝ iustis abraam ysaac z ia pnia cōstituta:quib⁹ per gratiā donata ē culpa: cob·bis q̄ tibi ñ peccauerunt: qm̄ peccaui sup numeꝝ harenę maris Multiplicatę sūt iniq̄tates meę·i· curuat⁹ sū multo vinculo ferri:z ñ est respiratio mihi·qr excitaui ira cundiā tuā z malū coram te feci·sta tuens abominatōes z multiplicās offensiones. Et nunc flecto genua cordis mei ꝓcans ad te bonitatem ⁊ qđ est maior effectus·liquidē plurimi peccant dñe. Peccaui dñe peccaui:z⁊ iniq̄ sed nō oēs ꝓprias iniquitates agnoscunt. tatē mea agnosco. Peto rogans te ⁊ sole pe dñe ſmitte mihi ſmitte mihi·ne sil' reant que me secum perdere laborant. pdas me cū iniq̄tatibus meis:ne· ⁊ illo cursus extenditur penitentiā. te que pecca qꝫ ineternū reserues mala mihi:qr uerūt oblitioni tradantur·ne eterne memorie do indignū saluabis me ſm magnam mīam recondantur. misericordiā tuā:et laudabo te sp ⁊ nō vno die nec pauco tēpore sed o d·Qui enim oībus diebus vitę meę: qm̄ te lau perseuerauerint vsq; in finem hic salu⁹ erit. dat oīs ꝙnus cęloꝝ·et tibi ē gloria in secula seculoꝝ Amen.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Incipit prefatio beati Hieronymi presbiteri in librum Esdre.

Cum difficilius sit facere quod poscitis·an negare: necdū statui. Nā neq; vobis aliquid imperantibus abnuere sententię est· et magnitudo oneris impositi ceruices premit: vt ante sub fasce ruendum sit q̄ leuandum. Accedunt ad hoc inuidorū studia· qui omne quod scribim⁹ reprehendendū putant. Et interdum contra se conscientia repugnante publice lacerāt quę occulte legunt: tantum vt clamare compellar et dicere. Domine libera animam meam a labiis iniquis·et a lingua dolosa. Tercius annus ē q̄ semper scribitis atq; rescribitis vt esdre librum et hester vobis de hebreo transferam· quasi non habeatis greca et latina volumina· aut quidquid illud est q̄ a nobis vertitur· non statim ab omnib⁹ cōspuendum sit. Frustra autem· vt ait quidā· mihi neq; aliud fatigādo nisi odiū querere: et tremę dementię ē. Itaq; obsecro vos in domnion et rogatōne charissimi: vt priuata lectione cōtenti· librum non efferatis in publicum: nec fastidiosis cibos ingeratis· viteriq; eorum superciliū qui iudicare tātum de alīs· et ipsi facere nichil nouerunt. Siqui autem fratrum sunt quibus nostra non displicent· his tributis exemplaribus· amonentes vt hebrea nomina quorū grandis in hoc volumine copia est· distincte et per interualla transcribant. Nihil enim proderit emēdasse librum nisi emēdatio librariorum diligentia cōseruetur. Nec quēq; moueat q̄ vnus a nobis liber editus est· nec apocriphorum tercii et quarti libri somnijs delectetur· quia et apud hebreos esdre nec mię sermones in vnum volumē coartantur· et quę non habentur apud illos nec de viginti quattuor senib⁹ sunt proculabijcienda. Siquis autem septuaginta vobis opposuerit interpretes· quorum exemplaria varietas ipsa lacerata et euersa demonstrat· nec potest vtiq; verum asseri quod diuersum est: mittite eum ad euangelia in quibus multa ponuntur quasi de veteri testamento quę apud septuaginta interpretes non habentur: velut illud· q̄m nazareus vocabitur· et ex egipto vocaui filium meum· et videbunt in quem compunxerunt· multaq; alia quę latiori operi reseruamus· et querite ab eo vbi scripta sūt. Cū q; proferre non potuerit: vos legite de hiis exemplaribus que nuper a nobis edita maledicorum quotidie linguis confodiuntur. Sed vt ad compendium veniam· certe q̄ illaturus sum equissimum est. Edidi aliq̄d quod nō hēt in greco· aut aliter habetur q̄ a me versum ē. Quid interpretem laniat? Interrogent hebreos et ipsis autoribus· translatōni meę vel arrogent vt derogent fidem. Porro aliud est ti clausis q̄ dicit oculis mihi volunt maledicere: et non imitantur grecorum studium et beniuolentia· qui post septuaginta translatores iam christi euangelio choruscante iudeos et hebionitas legis veteris interpretes· aquilam videlicet et symmachum et theodotionem· et curiose legunt· et per origenis laborem in hexaplois ecclesijs dedicarunt. Quāto magis latini grati esse deberent· q̄ exultantes cernerent greciā a se aliquid mutuari· Primus enim magnorum sumptuum est et infinitę difficultatis· exemplaria posse habere omia· deinde etiam qui habuerint· et hebrei sermonis ignari sunt· magis errabūt: ignorantes quis e multis verius dixerit. Quod etiam sapientissimo cuidā nup apud grecos accidit vt interdum scripturę sensū relinquēs ymuscuiuslibet interpretis sequeretur errorem. Nos autem qui hebreę linguę saltem paruam habemus scientiam· et latinus nobis vtcūq; sermo nō deest· et de alijs magis possumus iudicare· et ea quę ipsi intelligimus i nostra lingua promere. Itaq; licet hydra sibilet· victorq; synon incēdia iactet· nuq; meum iuuante christo silebit eloquium· etiam p̄cisa lingua balbutiet. Legat qui volunt: qui nolut abijciat· Euentiluet apices: litteras calumnientur· Magis vestra charitate prouocabor ad studium q̄ illorum detractōne et odio deterrebor

C. I.

In anno primo Cyri. Beda. Sicut cyrus destructo chaldeorum imperio populum dei liberauit-et in patriam remisit-et templum incensum hierosolimis reedificari precepit-et hoc edictū etiaꝫ per literas manifestauit. ita christus destructo dyaboli regno: electos suos qui erant dispersi ab eius tyrannide in ecclesiam congreganit-que in presenti iustificata et fide pacem habet ad deum per ipsum-et ad visionē perpetuę pacis festinat-hierusalez quippe visio pacis dicitur. Templuꝫ quoqꝫ incēsum restaurari facit: cum illos q̄ insidijs dyaboli fidez p̄uerterant ad salutē reducens: habitatōe sua dignos efficit-scripturas etiam sacras et sanctas per vniuersum mundum mittit: quibus fidem sui nominis et spem salutis cunctis qui ad regnū suum pertinent. i. electis predicat.

Et ipse pre-mu-nt ęcli-ei do-Beda. Domus vel templuꝫ dei in scripturis sanctis vnusquisqꝫ doctorum et tota simul ecclesia solz appellari. quia in cordibus fidentium et sperantiū diligentiumqꝫ habitare cōsueuit-vnde Si q̄s diligit me serm-ser-z p-m-d-e-z ad e-v-zē. Unde et ipse apostolus ait. Templum dei sanctum est quod estis vos. Et alibi. Christus vero in domo sua tanq̄ filius-que domus sumus nos ꝛc. In figuram huius domus vel templi spūalis salomon fecit templum in hierusalem domino. Interpretatur enī pacificus. figurās eum de quo dicitur. Multiplicabitur eius imperium-et pacis non erit finis-de quo apostolus ait. Et veniēs euangelizauit pacem vobis qui lōge fuistis et pacem his qui prope zē. Q̄ vero tēplū septem annis edificauit-octauo autem consummauit et dedicauit-significat q̄ toto tempore huius seculi (quod septem diebus circuit) ecclesiam-dominus collectis ad ędificium celeste fidelibus construit-et in vita futura apparente resurrectōis gloria ad integrum perficit-et in gaudium vitę immortalis in eterna visiōis suę claritate sustollit-q̄ enī ipe octaua die. i. post septimā sabbati resurrexit: recte octonario numero tēpus etiā nostrę resurrectōis exprimitur. Q̄ autez euo sequente quedam templi edificia vetustate solui ceperunt-sed instantia regum et sacerdotum instaurata sunt: significat quotidianos erratus fidelium-de quibus dicitur. Septies cadit iustus z resurgit-qui quotidiana temporū sollertia per exempla vel exhortamenta precedentium iustorum-quasi per sacerdotū et regum dei corrigantur i lustriam. Reges enim et sacerdotes oēs perfecti vocantur-cum sint mēbra summi regis et sacerdotis z se bene regere-et corpora sua viuentē hostiam deo exhibere didicerint. Q̄ postea crescentibus malis templum ydolorum sordibus prophanatum-et tandem a chaldeis destructum et i censum est. significat grauiores lapsus eorum qui per confessionem recte fidei et sacramentum baptismi-ecclesie membris adunati-denuo fraude demonum a statu fidei deiecti-et viciorum flama sunt combusti-q̄ diu pro templo et vrbe hierusalem ciues eius in babilonem transmigrati-sed post septuaginta annos acta penitentia ad patriā (domino miserante) remissi-rursus templū et vrbem sanctam grandi laboze restaurarūt: significat eos qui decepti a dyabolo: non solum fidei sinceritatem et integritatem boni operis perdunt-sed etiam per acerbitatem scelerum gentilibus et publicanis similantur-vnde. Sit tibi sicut ethnicus et publicanus-quorum tamen aliqui per diuinā gratiam resipiscentes ad ecclesiam reuertuntur-cum illustratōe sancti spūs compūcti-heresta dei que reliquerant denuo audiunt et custodiunt. Septies namqꝫ sunt dona spiritussancti. De cem vero preceptis summa diuine legis comprehenditur-et decies septies septuaginta sunt. Unde bene qui per opera puerta in babiloniam fuerant captiuati post septuaginta annos liberantur-et domum dei et ciuitatem sanctam reedificant-quia nonnūqꝫ qui per peccata sua a communione ecclesię separati-infidelium numero copulabant-rursus per donū spiritussancti bona opera exercent-et sic consortium fidelium domus-s-et ciuitatis dei de qua fuerant electi-recipiunt. Notandū enim q̄ eadem penitentium ad ecclesiam reuersionem-et domus domini post incendium reedificata-et ciuitas restaurata-et populus p⁹ captiuitatem in patriam remissus. et vasa sancta relata denunciāt. Sed quia esdras de his omnib⁹ explicat. libet de volumine eo aliqua spūali sensu exponere-quo dariusq̄ fiat qualiter his qui per negligentiam vel errores perierant sit ad penitentiam redeundi. quāta dei gratia: ąm to ipsoꝝ conatu admissorum poscenda t impetrāda venia-qāo penitentes cum eis q̄ nuper ad fidem venerant-eandē christi domum edificent-et pariter in futuro dedicationis illius solemnia expectent.

C. I.

Nāo primo

¶ christus quoq; ait. necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moisi-et psalmis et prophetis de me.

cyri regis persaruꝫ vt cō

plereť verbuꝫ domini ex

¶ cognita potestate et prouidētia dei

ore hieremię. ſ suscitauit

israel. etiam christus dicit. a meipso facio nihil. sed sicut docuit me pater hec loquor.

dominus spiritum cyri regis per-

¶ ꝯ christus scripturas sanctas per vniuersum mūdum misit.

sarum. ſ et tradurit ꝓ vocem in vniuerso regno suo etiam per scripturam dicēs. Hec dicit cyrus rex p-

¶ quia tunc nullum aduersarium habebat. vel destructo chaldeorum imperio nullum posse sibi resistere credidit. sic quoq; christus ait. data ē mihi omnis potestas in c-z in ter.

sarum. Omnia regna terrę dedit

¶ deum israel deum celi confitetur- z etiam omnia regna terre eū m ptāc habere-z cui vult dare posse agnouit.

mihi dominus deuſ cęli. z ipse p̄

cepit mihi vt ędificarē ei domum i

hierusalem q̄ ē in iudea. Quis est

in vobis de vniuerso populo ei⁹?

q. nō ē corporeus nec loco comprehensus

¶ ſine me nihil potestis facere ¶ saluet nemo pōt de cōfessione peccatoꝝ ad opera virtutum. ad ē. de seruitio babilonis ad libertatē p̄ transire.

Sit dominuſ deus illius ¶ cuꝫ eo.

¶ id. ē. i cōfessiōe. vt qui per oblitionem dei cap

Ascendat i hierusalem q̄ est in ¶ iu-

tuantur a chaldeis. id ē demonibus per cōfessio

dea: z ędificet domum domini dei

nem diuine pietatis ad visionem pacis et lucis re

deant.

israel: ipse est deus qui est i hieru

ſ diuites. s. qui predicare non possunt.

¶ ſ vel in chaldea. i. vel alibi meru chaldeorum dispersi.

salem. Et omnes reliqui ¶ in cuctis

ſ ad predicandum.

locis vbicūqꝫ habitant adiuuent

¶ Quis est in vo. B. Magna i his ꝓbis fides regis-magna daret pictas. fides quia populū israel p̄ ceteris dei cē itellexit. Pietas. qui nullo exemplo oēs q̄ vellēt libos in patriam redire p̄misit. Fides: q̄ eundē deuꝫ z habitare in celis z esse i hierusalem z cum singulis reuertentibus ascendere posse cōfessus est. Patet enī q̄ nō corporeū z loco ꝓhensibilem. sed spiritū z vbiqꝫ p̄sentem credidit. quē ita hierosolimis z in templo hab cre locū confessus est. vt simul eum cęli regno p̄sidere non dubitaret-ita in cęlis regnare credidit: vt cum suis fidelibus esset in terra. eorum q̄ animos et manus ad salutaria ꝓdirigeret opera.

¶ Ascendat in hie. Beda. Qui peccant vel secularia curant in imo sunt. qui deo placere desiderant: ad celestia suspirāt. omnes pompas mūdi et illecebras eternorum amore transcendant-et edificent domum deo i iudea. in confessiōe. s. suę iniquitatis-et diuine miserationis pręparent corda sua: quę deus habitare et illustrare dignetur-et proximos ad idem iuuare verbis et exemplis nitantur.

¶ Et omnes. Notanda distinctō verborum. quia omnibus a captiuitate solutis dedit rex facultatem: vt quicūqꝫ ad templum edificandum (domino duce) ascenderet. non tamen omnes ascendere iussit. sed quos donata libertate alibi habitare delectaret. ascendentibus auxiliari. quę q̄ de loco suo precepit. data. s. eis in necessitatem tam longi itineris pecunia vel peconibus. alia quoqꝫ illis dona dare et cōmendare desiderauit quę in templo domini pro memoria mittentium offerrent. Omnes ergo ꝺ captiuitate liberati sunt. omnes pictatis actibꝫ dediti. sed perfectiores ad edificandū tēplū dño ascenderunt. ceteri adiuuāt. Oēs enim electi de potestate tenebrarum eruti. ad libertatem pertinent filiorum dei et glorię. oēs societati sanctę ciuitatis. i. ecclesię annumerari letantur. sed tantum perfectorum est in edificatione eiusdem ecclesię etiam alijs predicando laborare. qui ab apostolo duplici honore donantur. sicut angelus danieli dicit. Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamēti. et qui ad iusticiam erudiunt multos. quasi stellę i perpetuas eternitates. quia eruditores multorum cum magis auditores ad celestia diligendo ꝓterunt. minus pro terrenis curam gerunt. immo acquisita pro spe eternorum relinquunt. Unde necesse est vt ad predicandum subsistant diuites qui predicare nequeunt inopię eorum z subuenire. vt sic predicationis possint esse participes. Unde Johannes Nos ergo debem⁹ huiusmodi suscipere. vt cooperatores simus veritatis zē.

¶ Adiuuent eum. Qui temporalibus abundant: non solum pauperibus christi necessaria debent ministrare. ꝺ z bona quę possunt p se libēter

opari·vt vtroq; commodo in tẽplo dei quod est ecclesia· partem mereãtur habere.

¶ Et surrexerũt·Cyrus omnia precepit immo permisit in hierusalez ascendere et edificare domum domini·sed tantum de iuda et beniamin et tribu leui ascendere voluerũt. Nam decem tribus sub ieroboam rege a tẽplo dei et cultu pietatis sunt alienate: et iõ a regibus assiriorum fuerunt captiuate·nec vnq; omnes vt perhibent in patriã venisse. Sed iudas et beniamin ꝛ tribus leuitica ad quaz templi ministerium pertinebat·q; nisi peccata decem tribuum imitarentur· nunq; in habitationem vbil ꝛ templi cerimonias deserebãt. Vñ et vltime a chaldeis sunt capte ꝛ prius persis regnantibus redire permisse·quia ſ. de tribu iuda ꝛ leuitica ortus est dñs noster. Tribus quoq; beniamin illius se religiosa fide coniunxit·maxime· quia hierem in eius sorte fuit·et ideo collate misericordie p ticeps cẽ meruit.

¶ Principes p. Principum enim patrum .i. magistrorum est opere et doctrina errantium mẽtes i studio boni operis edificare.

¶ Scribe docti in regno celoz·qui merita sensusq; auditorũ solerter examinantes dijudicare nouũt quẽ in quo gradu misterij ecclesiastici promoueãt

¶ Vt ascenderẽt. Quotidianis profectibus velut quibusdam gradibus ascendit ad summam virtutuz quę sunt in eterne pacis visione. primi gradus sunt proprium vitam corrigere

ſ de quacũq; ſ. professione.

eum viri de loco suo· argẽto ꝛ auro et substãtia et pecoribus excepto quod voluntarie offerunt templo dei quod est in hierusalem.

ſ quia debili et certi animo tacent vel sue vel fraterne dilectionis et salutis curam non habẽt.

Et surrexerunt principes patruz de iuda et beniamin et sacerdotes † ſ per scripturas admonendo et gratiam infundendo et leuitę ꝛ omnis cuius † suscitauit deus· spiritũ vt ascenderẽt ad edificandum templum domini quod

† ſ virtutes gaudia perpetue remunerationis expectantes.

erat in hierusalẽ. † Uniersiq; qui

ſ predicatorum. † ſ naturali ingenio ẽlatis

erant i circumitu adiuuerunt manus eorum in vasis † argenteis et

fictis eloquentia nitidis.

aureis·in substantia et iumentis· in supellectili·exceptis his q̃ sponte obtulerãt. Rex quoq; cyr⁹ pro-

ſ fideles † ſ quilibet immundus spiritus

tulit vasa templi domini quę † tulerat

qui fideles de ecclesia rapit et potat gaudio eterne pacis·

nabuchodonosor ō hierusalẽ·

ſ iungendo consortio reprobozum qui sunt templum et ciuitas dyaboli caputs .i. oim malozum

et posuerat ea i tẽplo dei sui. Pro

angelorum et hoim.

tulit autem ea cyrus rex persaruz per manum mitridatis filij gazabar·et adnumerauit ea sasabasar

ſ iudas confessio interpretatur.

principi iudę·et hic est numer⁹ eo

† ſ corda sanctorum simplicia et lucida.

rum. Phialę aureę triginta· † phia

† ſ qui sacrificium quod est cibus hui discrete diuidere norunt ꝛ intelligere.

lę argẽteę mille· † cultri vigintiquẽ

ſ qui feruente charitate solent solacia debitari

cyphi aurei triginta· cyphi argentei secundi quadringenti decẽ: vasa alia mille. Omnia vasa aurea ꝛ argentea quinq; milia quadraginta. Uniuersa tulit sasabasar: cum his qui ascendebant de transmigratione babilonis in hierusalez.

C. II.

Hi sunt autem prouincię filij qui ascenderunt de captiuitate quam transtulerat nabuchodonosor rex babilonis in babilonem·et reuersi sunt i

ſ de quacũq; ſ. professione.

eum viri de loco suo· argẽto ꝛ auro et substãtia et pecoribus excepto quod voluntarie offerunt templo dei quod est in hierusalem.

ſ quia debili et certi animo tacent vel sue vel fraterne dilectionis et salutis curam non habẽt.

Et surrexerunt principes patruz de iuda et beniamin et sacerdotes † ſ per scripturas admonendo et gratiam infundendo et leuitę ꝛ omnis cuius † suscitauit deus· spiritũ vt ascenderẽt ad edificandum templum domini quod

† ſ virtutes gaudia perpetue remunerationis expectantes.

erat in hierusalẽ. † Uniersiq; qui

ſ predicatorum. † ſ naturali ingenio ẽlatis

erant i circumitu adiuuerunt manus eorum in vasis † argenteis et

fictis eloquentia nitidis.

aureis·in substantia et iumentis· in supellectili·exceptis his q̃ sponte obtulerãt. Rex quoq; cyr⁹ pro-

ſ fideles † ſ quilibet immundus spiritus

tulit vasa templi domini quę † tulerat

qui fideles de ecclesia rapit et potat gaudio eterne pacis·

nabuchodonosor ō hierusalẽ·

ſ iungendo consortio reprobozum qui sunt templum et ciuitas dyaboli caputs .i. oim malozum

et posuerat ea i tẽplo dei sui. Prouidi·ſ. in b.

Secundi de primoꝝ erratibꝫ laborare. Suprẽmi post opera bona et doctrinam gaudia perpetuę remunerationis expectare.

¶ Adiuuerũt ma-cozã. Man⁹ edificatiõ socij qui edificare neq̃unt datis pecuniis adiuuant·cũ seculares predicatoribus liberos suos vel familiã domino educandaz cõmittũt·vt qđ per se nequeunt·p eos qui post sunt dño suę deuotionis munus offerant.

¶ In iumentis. Beda. id est·tardioribus·sed ad leue iugum euangelij portandum mansuetis. Dant etiã pecora· humiles ſ. spiritu et mites qui de substantia sua quasi de lacte et lana gratis pauperibus tribuũt. Dant et substantiam et supellectilem variam cum multipharijs operuz floribꝫ insignes viros vel feminas parentes vel domesticos· doctoribus ꝛmẽdant·per quos domino consecrentur·et proficiant in edificium dom⁹ domini. Sunt enim pleriq; naturali dono casti·patientes ·modesti·liberales·iusticię et sapientię amatores·oratõnibus et elemosinis sicut corneliꝰ instantes·et legem non habentes·que legis sunt faciunt. Hi cũ sanctis predicatoribus in christo renasciturꝰ·vel in fide confirmandi offerantur·quasi supellex varia ad edificandam domum domini principibus potum tribuũtur.

¶ Protulit vasa. Beda. Diuersa vasoꝝ species fidelium personas diuersas vel oratiões significat. In apocalipsi legitur viginti quattuor scãtes hie phyalas aureas plenas odoramentoꝝ·que sunt oratões sanctoꝝ·phyale cũ sunt vasa patula et lucida·et significãt simpliciuz corda

ꝗ nihil subdole cogitatõis habent· ſ ea q̃ in corde tenent pura pferunt lingua. Talibus ergo aromata .i. acceptabiles deo orationes inesse referuntur. Cultri quibus vtebantur ad incidendos vel diuidendos ratõ ne congrua artus victimaꝝ. vt omnibus ratõe distinctis pars i altari consumeretur·pars sacerdotibus·pars leuitis. pars offerentibus daretur· illos significãt qui discretõnem hñt·qui perfecte nouũt discernere ſ sacrificio salutari quod ẽ christus· quę omnibus sint dicenda· quę perfectioribus· quę humane cognitõnis modum excedentia igni spũsancti tribuẽda·Sciphi aurei qui maiori sapientie splendore rutilãt. Argentei vero qui docendi venustate rutili quę nouerunt plenius exponunt·quos distinguens apostol⁹ ait. Alijs per spiritum datur sermo sapientię· alijs sermo sciẽtię sm eundem spiritum. Qz autem numer⁹ vas sorũ ꝛ spẽaliter singulorũ ꝛ i summa generaliter oim memoratur: significat qz dñs summã electorũ suorũ· nõ solũ eoz q̃ in fidei mãdicia pseuerãt· ſ etiaz eoz q̃ resipiscẽdo ad fidem redeunt·i libro eterne mẽorię scriptã ptinet·i quoz figura apte subdit. Uniuersa tulit sasabasar ẽc.

¶ Et adnũerauit Docuit cũ xps qui ẽ heres vniuersoꝝ q̃s ad salutẽ pdestinauit ō ptãte sathane erui: et ecclie sacerdotibus reconciliãdos per pẽitentiã offert

¶ Ethic ẽ nũer⁹ Quia nouit dom⁹ numeruz electoꝝ· nec perit aliqua de oibꝰ q⁹ pfitẽtibus noꝰ a⁹ magno et terribili·

¶ Et hic ẽ numerus. Quia nullus de predestinatis pire imperpetuum põt·si qñ ẽ in babilonẽ .i. confusionem peccatorũ abducuntur· diuina promissiõe p societatẽ iustorũ ad pacẽ ecclię reducũtur. Uasa aũt q̃ creatus chaldęorũ captꝛa hierusalẽ fregisse·fractaq; i babilonia transtulisse phibet· illos exprimũt q̃ ita a dyabolo capiũt· vt pr⁹ ẽs peiteãt phẽnẽ rapiãt ad penã·

¶ Hi sunt aũt filii prouincię. Judee·ſ. nõ babilonię. Ad hãc cũ ptinebãt etiã de captiuoꝝ stirpe i babilonia nati·toto cõ anio iudęaz ꝛ hierusalẽ suspirabãt·qz figurã gerit tur eoz zorobabel q̃ noie ipo se ortũ i babilõe demõstrat·hz itẽtõne ꝛ ope cui⁹ ierusalẽ. Altioꝛ ihesu filij eccłe filij sũt pñe celestis· ñ solũ q̃ ecclesię sacmẽtia sũt ibuti·ſz etiã q̃ fort .i. iter ipsos aliq̃ aberrãtes diuina electõe añ secta pordiati ad vitã diuię gie ministerijs sũt pscrãdi·ō qđ hũ subditur. Et reuer·ſ. in b.

¶ Et reuersi. Cũ enim liberati de ptãte sathane qui a fide erraverant cũ eis qui nuper fidem didicerunt in hierusalẽ optate pacis ꝛ in iudeã cõfessionis vel laudatõis redierint·mox quisq; ciuitatem suaz repetens ingreditur·id ẽ custodiam et opatõnẽ virtutum·quam diuina dignatõ scõm mensuram fidei largitur·deuotus exequitur. Bene autem cum dixisset generaliter reuersos in iudam et hierusalem subiecit vnusquisq; in ciuitatẽ suam·quia sic singuli in suis ciuitatibus commorabantur vt generaliter omnes ad iudam et hierusalem pertinerent. Designat ergo hierusalẽ vniuersalem ecclesię statum·et ciuitates ad eam pertinentes singulas fidelium virtutes in quibus ab incursibus demonum muniuntur. Possunt etiaz

per ciuitates ī quibus cōmorabantur qui ō captiuitate in hierusz ⁊ iudeā venerāt diuersi p orbem ecclesiē accipi-ēt quibꝫ vna catholica perficitur-ī q̄ bus quicqꝫ cōuersantur singuli se filios catholicę ecclesię quasi ciues hierusalem profitentur. Utebantur autē ante alios zorobabel et iesu duabꝰ-quorum vnus de regia:alter ō sacerdotali prosapia erat:qui vnā veri regis et summi sacerdotis personā gerebant Ipse solus est per quē ad salutē venim⁹. vñ Nemo venit ad patrē nisi per me:qui singulos electorum vel per seipsum occulta inspiratōne-vel per prędicatores aperta eruditōne de confusione p̄sentis vitę ad visiōz pacis et cōfessionē diuine laudis-quasi ad iudeam et hierusalem de babilone colligit. Visio aūt pacis ⁊ cōfessio ī p̄ti inchoat-⁊ ī futuro pficitur.

¶ Unusquisqꝫ ci-s. Beda. Ꝟō vigilanter scriptura distinxit de qua generatōe captiuozū soluti ī patriam redierint-vt ex eo admoneremur q̄nta certitudine summā electorum suoz in libro vitę dīn̄ pscribat: et velut ī albo egti cōsignet quot animas q̄sq; fideliū vel verbo vl exemplo puerteret p quibus certa mercede remuneret.

¶ Numerus viro- ilra. B. Populum israel tribū iuda et beniamin dicit-et q̄cqꝫ ō aliis tribꝰ alsyriozum q̄ndā ea serāt man⁹. sed cū bis fuerāt a babilōnijs captiuati. Deniqꝫ notā dum- quia in ipsa serie cathalogi-⁊ magis vbi idem cathalogꝰ ī secunda parte libri.i. verbis necnicę repetitur-quindecim fere ciuitatū noia inseruntq; (nisi fallor) in iuda tm̄ ⁊ beniamin inueniuntur-vñ verisimile ē populū israel ꝫ hierusalem ⁊ iudęam vnusquisqꝫ in ciuitatez suam qui venerunt cū zorobabel ⁊ iesua neemia saraia rabelaia mardochai belsan mesphar (sal begnai) belguai reū baana. Numerus virozū populi israel. Filij phares:duo milia centum septuaginta (sin plerisqꝫ va) duo Filij arethi:septingenti septuagintaquinqꝫ (cat). Filij gersephatia (sal.duo) trecenti septuaginta quinqꝫ. Filij saphatia:trecēti septuagintaduo. Filij area:septingēti septuaginta quinqꝫ. Filij phaemoab filiozum iosue:octingēti-et ioab duo milia octingenti duodecim. Filij belā: mille ducenti quinquaginta quatuor. Filij zethua nongēti quadraginta quinqꝫ. Filij zachai: septingēti septuaginta. Filij bani:sexcēti quadragintaduo. Filij bebai:sexcenti viginti tres. Filij azgad:mille ducēti viginti duo. Filij adonicā: sexcēti sexagintasex Filij beagui:duomilia q̄nq̄gintasex. Filij adin: quadringenti quinquagita quatuor. Filij ater qui erant ex ezechia nonagintaocto. Filij besai:trecenti viginti tres. Filij iora:centuz duodecim. (vel o) Filij asem:ducenti viginti tres. Filij gebbar (al nonaginteba) :nongentaquinqꝫ. Filij bethlehem : centum viginti tres. Sal.nephthe Uiri nephtupha:quinquagintasex Uiri anathot : centum viginti octo. Filii azmaueth q̄dragintaduo Filii cariathiarim :cephira et beroth:septingenti quadragita tres. Filii rama ⁊ gabaa:sexcenti viginti unus. Uiri machmas: centū viginti duo. Uiri bethel et hai: ducenti viginti tres. Filii nebo quinquagintaduo. Filii megbis:centū quinquagintasex. Filii belam alterius:mille ducenti,quinquaginta quatuor. Filii arim :trecenti viginti. (Sal.sexcēti) Filii lodadin ⁊ ono septingēti viginti quinqꝫ. Filii hiericho:trecenti quadragintaquinqꝫ. (Sal.idata) Filii senaa:tria milia sexcenti triginta. Sacerdotes. Filii iadaia in domo iesue:nongenti septuagintatres. Filii emmer : mille quinquagintaduo. Filii phessur:mille ducenti q̄draginta septem. Filii arim :mille decem et septem. Leuitę. Filii iesue ⁊ (sal.odema) cedmihel filiozum odeuię: septuaginta (sal.tres) quattuor. Cantores. Filii asaph:centum viginti octo. Filii janitozum. filij sellum. filii ather. filii thelmon. filii accub. filii atthita filii sobai. vniuersi centum triginta (sal.sisai al.oiai) nouem. Nathinnei. filii tia. filii asupha. filii thebbaoth. filii ceros (sal.sisara-al.sisa) filii sysaa. filii phadon. filii lebana (sal.agaba-al.abaga) filii agaba. filii accub. filii agab. filii selmai. filii anan. filii gaddel. filii (sal.rabata) gaer. filii raabia. filii rasin. filii (sal.aza) nechoda. filii gazem. filii azec. filii phasęa. filii beseę. filii asemaa. filii munij. filii nephusij. filii bechue (vel o) filii acupha. filii azur. filii besluth filii maida. filii arsa. filii bercos. filii zisara. filii thema. filii nasia. filii atbupha. filii seruozum salomonis. (Sal.ph) filii sothei: filii sopheret :filii pharuda: filii iala: filii dercon: filii geddel. filii saphata. filij athil. filii phocereth qui erant de asebaim. filii amim. Omnes nathinnei et filii seruozum salomonis .trecenti nōagintaduo. Et hii q̄ ascenderunt ō thelmala thelarsa cherub ⁊ don ⁊ mer··et non potuerunt indicare domum patrum suozum et semen (vel de)

¶ Hi erant auctores tēpli,qui reficiebant fanū:et eta⁹ forte fatiscens vexata, et restaurabāt de sacra pecunia.

loco ō ipis maxime tribubus vna cum sacerdotibus ⁊ leuitis qui inter eos sorte habuerāt debere itelligi.

¶ Nathinnei filii Beda. Nathynnei q̄ p⁹ sacerdotes leuitas cantores et ianitores in ordie describunt-ipi tunc fuere q̄ nūci ecclesia subdyacōi vocantur-obedientes officijs leuitarū-et oblatōes ī templo susapiētes a populo.

¶ Dēs nathi-E. Hoc loco etiaz sm̄ literā gratia dei ostenditur-q̄ etiaz in veteri testamēto gētiles ad salutē recipiebātur-duz expolito cathalogo cor-quos ꝑ aster ad populū dei ptinere cōstabat. adiuncti sunt q̄ vtz et isti an ex proselyti essent ignorabatur-corqꝫ simul inter filios isrl numerus ponitur-et si cū lōga sepatōne patrū suozū a tēplo vl populo dei qūo ad cū pertinerent indicare nequiuerāt-q̄ tū data generali licentia de captiuitate ascenderant:vt socij recipiebantur-gaudebant enim cęteri israelitę eos ob amorē cōmunis fidei et religionis habere quasi fratres et notos-⁊ si i origine carnis minus cognoscebant eos. Alle gorice aūt iter pnitētes qui liberati a captiuitate vitiorum ad ędificandam vel i sēl i aljs domū dīn̄ ascēdunt. Sunt nonnulli qui plurimū gratiarū pecatis astricti-q̄ a deo ab omni actu pietatis ⁊ castitatis videntur alienari:vt nihil prorsus bonitatis ⁊ religionis quā a deo crediderint accepant-i cis remansisse videatur. nec pñt indicare vtz ex ilis-i. sancta ecclā fuerint generati-q̄ tales peccādo facti sunt quasi nūq̄ ꝓtinuerint ad spūm sanctum-pnitendo tū corrigāt̄ ⁊ puertātur:ut numer⁹ eoz iter veros israhelitas ī quib⁹ dom⁹ dī ē pscribat̄ eēis.

¶ Et de filiis sacerdotum. Beda. Eadem cautela filij transmigrationis erga sacerdotes agunt qua erga populū. Curabāt enī vt distincte pateſceret qui vere ad populum israel vel ad genus sacerdotale pertinerent: qui aut suspecti aut certa ꝓfitorum. i. aduenarū essent stirpe perearati. Sacerdotes ergo suspectos ab altaris mouerūt officio vsq; cū certius eorum origo clareſceret sed nichilominus in societate trāsmigrātiū vnanimi se cum pace seruauerūt Mystice aūt quęrunt filij sacerdotū de captiuitate babiloīca ascēdētes scripturā genealogię suę nec inuenientes de sacerdotio ejci untur: eoꝝ ministri altaris in tāta flagicia vel nephāda dogmata deadūt: vt et si penitendo ad salutē aīe redeant: non tamē digni sunt qui ad sacrū gradus restituantur. Et si enim inter fideles vitam expectent et nam non tamē scripturā gradus sui quez repetere nequeunt int perfectos sacerdotes inueniunt.

¶ Omnis mul. ꝛc Beda. Hi eos significant q̄ profectu emēdationis vitę vicia superare et virtutuꝝ culmē ascēdere satagūt. nondū tamen sibi ad prouidendam viā regularis vitę sufficūt sed eorum qui in christo ꝓcesserunt industria coercentur ꝛ diriguntur.

¶ Et in ipsis. B. Mystice in templo vt populo dei sunt cantores qui maiore animi dulcedine celestia mandata custodiūt ꝛ auditoribus suis crebris exhortatōnibus custodienda committunt. Bene autem cātoribus cantatrices iūguntur propter sexum. s. femineū in quo plurime reperiuntur psonę quę nō solū vacando sed etiā predicando corda proximoꝝ ad laudes sui creatoris accendūt. et quasi suauitate suę vocis adunāt ędificātes templū.

¶ Muli eorū. Beda. Malus ex asino et equa gignitur mula et equo et azina. Inter homines qui de captiuitate ascenderant etiam animalia quibus adiuuabantur describuntur. Et eorum sicut hominum numerus designatur quia sunt multi in ecclesia vel sensu tardiores: vel etiam carnales: qui tamen magistris spiritu alibus deuote obtēpāt. et ad portāda onera fraternę necessitatis doctum mētis inclinant. et cum ceteris electi ꝺ ꝑfusione dyabolicę captiuitatis erepti ad supnę ciuitatis menia tendūt. quorum etiam numerus memoria dei integer cōseruatur. vii. Impfectum meum viderunt. Et alibi. boues ꝛ in sal. do.

¶ Sponte obtule. B. Magnę deuotōis indiciū est non debitas tātum oblatōnes. id est. lege preceptas: sed etiā non scōm preceptum sed sm consilium donaria sponte domino offerre. Lege ꝑceptum est. Diliges dominum deum tuum. et proximū tuum sicut teipsum: et cętera huiusmodi Voluntaria vero oblatio est. Si vis perfectus esse: vade et vende omia quę habes et da pauperibus. Sicut apostolus de virginibus. ꝑceptuꝝ domini non habeo. consilium autem do. Recte ergo principes patrum ad construendum domū dei sponte offerunt. quia quo amplius quisq; etiam a licitis abstinent. eo efficacius ecclesiam dei ędificant. cum qui exempla ꝑfectōis eoꝝ agnoscunt. tanto magis ꝑmittere illicita formidant: ꝗnto eos nec licitis vti considerant. Scōm vires suas. Hę est enim mensura perfectōnis pro posse suo quemq; pro dōmino laborare. et statum ecclesię primo i se. deinde in proximis confirmare. Qui taliter conuersantur recte principes patrum vocantur. quia perfectōnem vitę et doctrine illis qui in ecclesia per solicitudinis studium patres vocantur altius viuēdo pręcapiantur.

¶ Auri solidos. Beda. Aurum et argentū et vestes sacerdotales pręapes patrum scōm vires suas in impensas operum templi offerunt: cum viri sancti quidquid sapientię eloquentię et actionis bonę percipiunt bene viuendo in ędificatōnem fidelium conferunt. Certū est pondus auri ꝛ argenti certus numerus sacerdotalium vestiū. vt sciamus domini cogitatōnes et sermōes et actus nosse ꝛ digne remunerare.

¶ Notandum vero ꝗtuꝝ populo dei captiuitas profuit. Qui enim scōm hieremiaꝝ quattuor milia sercti captiuati sunt inter hostes inuolutati ꝗn quagita fere milia viri in patriam redierit. et qui pauperes et serui fuerant. auro argento. vestibus et seruis locupletati reuertunt ꝛ qui propter multitudinem falsorum deorum patriaꝝ perdiderūt. nunc vnius veri dei fide gaudentes re patriam ipam etiam fidem vnanimi deuotione colentes. vt q̄ ꝑ diuersitate religionis diuerso nomine iuda et israel vocabantur. nūc ꝓ vnitate pietatis antiquo vocabulo oēs israel vocantur. Cultum nanq; pietatis quę in terra sancta prophetis redeuntibus et exemplis iustitię demōstrātibus spreuerunt. nūc in terra aliena hostibus ydolatrię seruientibus dilexerunt. Quos cū libertas et copia i patria negligentes scit celestium mādatorū. eos seruitus et inopia. i peregrinatōne ad obsequium creatoris adduxit. Humanū cū corpus opibus et libertate solutur. erumnis quoq; et paupertate ad semetipꝰ colligē. Nō ergo in populo illo semel factum est: hoc in oībus penitentibus quotidie fieri solet. dum qui per negligentiā in laqueos dyaboli ceciderunt: per industriam penitentię diuinitus adiuti: resurgunt. et qui virtutuꝝ operibus a dyabolo nudati de ecclesia recesserunt ad communionem illius maioribus virtutibus exercitati redeunt. Quo cū grauiꝰ se errasse meminerūt: eo ardentiꝰ bois opibꝰ insistūt.

¶ Habitauerūt ergo sa. et le. Lenita ꝛ chaldeis captiuatus ciuitatem recipit: cum dyaconus virtutem perfectōnis quā a dyabolo seductus perdiderat: domino donante reintegrat. In babilone vero natꝰ ciuitatem in eadem veniens ingreditur. cum regeneratus in xpo. et bñ instituta ecclesia acceptuꝝ semel dyaconatum regulariter custodit. Sicut cū ille per christi gratiam. quasi de chaldea seruitute liberatus est. ita ꝑ creatōnē bonorum in quibus ꝓdecessores eiusdē grad⁹ ꝑuersati sunt. velut ad menia ꝓpię virtutis ciuitatis ascendunt.

¶ Uniuersus israel. Beda. Vniuersum israel non decem tribus tātum dicit. quę quondam vocabantur israel ad distinctōnem duarū quę vocabantur iuda: sed omnes generaliter redeuntes: siue de iuda et beniamin siue de alijs tribubus. Nam decem tribubus in assirios trāslatis

suum. vtrum ex israel essent filii dalaia. filii thobia. filii nechoda: sexcenti quinquagintaduo. Et de filiis sacerdotū. filii iobya. filii acchos filii berzellay. qui accepit de filia bꝰ berzellai galaaditis vxoꝛe. et vocatus est nomine eoꝝ. hi ꝗsierunt scripturā genealogię suę. et nō inuenerunt. et ejecti sunt de sacerdotio. Et dixit athersata eis vt nō comederent de sanctosanctorum donec surgeret sacerdos doctus ꝛ ꝗ multitudinis credentium e. c. v. et a. u. atq; perfectus. ꝛ Omnis multitudo ꝛ ꝗ cuius tantus exercitus. tā diuersi gradus. tā diuerse conditōes. quasi vir vnus quadraginta ꝗ alias duo quinq; milia trecenti seraginta: exceptis seruis eorum et ancillis q̄ erant septem milia trecenti triginta septē. Et in ipsis ꝛ cantatores et ꝗ i populo ꝛ ꝗ qui psalmos dul ci modulamine resonabāt. quod leuite in templo inter quotidiana sacrificia faciebant. quod etiam plures de plebe suis in locis fecisse credibile est. cantatrices ducenti. Equi eorum sexcenti triginta ser. Muli eorum ducenti quadraginta quinq;. Cameli eorum quadringenti triginta quinq;. Asini eorum sex milia septingenti viginti. ꝛ Et de principibus patrum cum ingrederentur templum domini quod est i hierusalem ꝛ ꝗ preter emunerationibus ꝗ qui pro aliis sollicti sunt. ꝛ ꝗ precepta legis transcendentes. sponte obtulerunt in domum dei ad extruendam eam i loco suo. Scōm vires suas dederūt ꝗ hec est mēsura humane ꝑfectōis. ꝗ claritatis sapiētie impensas operis: auri solidos q̄ ꝛ ꝗ nitidi eloqui. eloquia domini eloca. dragita milia ꝛ mille: argēti mnas ꝛ ꝗ opera iustitie vulgi mores transcendentia. ꝛ ꝗ erant deo cordibus cigna ꝗ sacerdotes tui induātur iusticiam. q̄nq; milia: ꝛ vestes sacerdotales cētū. Habitauerūt ergo sacerdotes ꝛ leuitę et de populo ꝛ cantores ꝛ ianitores et nathinnei in vrbibus suis. vniuersiq; israel in ciuitatibus suis.

C. III

et samaritis in terram eorum substitutis quicūq; remāserant reliquerunt et fregerunt simulacra ⁊ integro corde dño seruire ⁊ in templo sacrificare ceperunt · sicut scriptum est in paralipomenō. His ergo qui residui ex tribu iuda et beniamin quibus sociati fuerant captiuati sunt simulq; reuersi in patriam et in ciuitates suas quas vacuas cum agris et villis reperunt. Non eñ eas cum ipsi in babilone seruirent: sicut nec quarū tribuū terraſ quiſq; colonus intrarat. Celebrauit eñ terra sabbata sua cūctis diebus desolatōnis. Maior autē pars decem tribuum captiuata ab assirijs vltra medorum montes nūq; redijt · nec si reduret ciuitates suas ingredi posset · quas possedere samaritę · de quibus sibi promittunt indeq; regnāte christo suo cum ceteris suę gentis hominibus sint in ipsas reuersuri ⁊ in toto orbe regnaturi. Allegoice. Sacerdotes leuitę cantores ianitores et nathinnei: omnisq; israel in ciuitatibus suis habitāt · cum ministri altaris ⁊ doctores et plebs christiana in suis gradibus deo fideliter seruiunt · siue qui eodem gradu aliqñ vicijs sordidato vel perdito · per penitentiam correpti surgunt. siue qui nup de regno dyaboli ad ecclesiam venientes · bonum sibi gradum acquisierunt. Duas enim ciuitates introierunt leuitę vel filij israel · non solum q̄s captiuati amiserant · sed etiam qui de captiuis genti ad ipsas se paterna successione pertinere dicebant. Quicunq; vero ita captiuati sūt vt nunq; reuersi alijs fundos suos possidendos relinquerent · illos significant qui sic peccando ab ecclesia discedunt vt nunq; respiscant · et alijſ promissa sibi regnia relinquant · vnde. Memor esto vnde excideris ⁊ age penitentiam · et prima opera fac · sin autem veniō tibi et mouebo candelabrum tuum · de · l · ſ · ⁊c. Et alib. Tene quod habes · vt nemo accipiat coronā tuam.

C. III.

¶ Iamq; venerat. Mensis septimus qui apud nos october pre ceteris legali obseruatōne solennis · in quo etiam celebrata est dedicatō templi. Congrue ergo cum primo ciuitates suas intrassent · ⁊ mansiones sibi prouidissent: mox in hierusalem conflurerunt: et altare construxerunt · et eo tempore quo templū cum altari ⁊ omnibus vasis olim consecratum ē · ⁊ quo ad dié ꝓsecratōnis annuatim venire solebāt.

¶ Mistice. Septimus mensis gratiam spiritussancti significat. In ſ mense post captiuitatem de ciuitatibus nostris in hierusalē cōuenimus: cum ablatas sordes vitiorum post inchoatōnem bonorum operum maiore eiusdem spiritus gratia illuminamur · et in amore superne pacis quę in vera vnitate est accendimur · hierusalē eñ visio pacis dicitur.

¶ Et surrexit iosue. De tribu sacerdotali quę significat christum verum sacerdotem · qui in sanguine suo nos a peccatis lauit: et assistit nunc vultui dei ꝓ nobis

¶ Et frēs e · ſa · ⁊c. De quibus dicitur. Ite nūciate fratribus meis. Hi sunt in ecclesia altiores et christo familiarius inherentes · ecclesiam edificant. Toti etiam dicitur ecclesię. Vos aūt gens electū re · ſa · sunt eñ electi nēbra summi sacerdotis · corpā sua offerētes hostiā viuā.

¶ Et ędificauerūt. Beda. Magna promissione primo altare ędificauerunt: vt quia templum nondum erat fundatū · haberent tamen vbi sacrificantes deuotōnem suę mentis ostenderent. Quod et nos hodie spiritualiter facimus · cum ante omnia in corde nostro fidem dominicę incarnatōnis et passionis collocamus · et auditoribus tradimus · vnde. Non iudicaui me scire inter vos nisi iesum christum · et hunc crucifixum. In ſ altari holocausta nostra · ad est cogitatōnes et opera perfecta offerimus. Ita enim vota actōnum nostrarum deo patri placent · si sacramētis christi participamus · si virtute spūſancti quaſi igne altaris incendimur. Ho locaustum namq; totus iucensum dicitur · quo noīe sacrificia vocabant · quorum nihil cedebat in humanos vsus · sed totum deo dabatur · et fumo igne ꝓsumebatur. Quibus vita fidelium exprimitur: qui nihil proprium quęrunt · sed oñe qđ viuunt · in famulatum dei expendunt. Nec solū voluntatem corporis et animę pro domino calcare · sed ipsam animā pro ipso ponere gaudent · cum apostolis dicentes. Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te ⁊c. Quibus respondetur. Omnis qui reliquerit domum aut fratrem aut sororem ⁊c. Hoc holocaustum in altari dei offerendum est · quia nisi in fide christi acceptum esse non potest. Multi enim philosophi propria reliquerunt · et mundam ac pauperem vitam agentes holocaustum facere videbantur · sed hoc in altari dei non fecerunt · qr voluptates relinq̄unt · ℞ xp̄m apud p̄sen aduocatū ñ habuerūt.

† Quia sine eo non placent † mundo omnino rēt in eo † holocaustomata. sicut abrenunciantes · et christum sequentes † per omnia viriliter et fortiter agentes · scriptum est in lege moysi † viri dei

Collocauerunt autē altare dei su ſ ⁊ qz inceptis deo deuotis · statim obsistit cōtradictio nephandorum vel spiritum vel hoīm. per bases suas † deterrētibus eos

† non quorū conuersatō in celis est. per circumitum † populis terrarū: ſ tamē preceptis insistentes. ⁊ obtulerunt super illud holocaustuz dño mane et vespere. Fecerūt

¶ Bases suas · ⁊. Beda. Corda · ſ · deuotorum ad suscipienda fidei sacramenta ꝓceptis magistrorū · quaſi ferramentis fabrorū ꝓparata. Bene autem vnum altare · sed plures sunt bases quę hoc portant · quia vnus deus · vna fides · sed multa fidelium corda · vna veritatis regula instituta · q̄ si in equalem sinā collecta communi deuotione celestium sacramentorum onus portant. Qui aut minus instructis nec vicia deserentibus fidei sacramēta committit · quasi altare domini in terra sine basibus ponit · quia terrenis adhuc mentibus quę sunt celestia tradit · vnde. Neq; accendunt lucernam · et ponunt eam sub modio · sed · ſ · c ⁊c. Sicut enim christus altare vocatur · quia ab iniquitatibus emēdat · et vota oratōnum patri commendat · sic et lucerna · quia in tecta humanitatis lumen posuit diuinitatis. Supponuntur aūt bases altari · et lucerne candelabrum · cum fideles corda et corpora ad cęrēdā operando quod credunt: huibi itentōe submittunt.

¶ Et obtulerūt ſ · i · ho · Beda. Mane et vespere offerimus holocaustum domino super altare eius: cum stabilita in corde nostro fide ipsius integra deuotione bonis actibus operam damus · et hoc mane et vespere, cum scilicet meminimus inicia saluriferę intentionis ab illo accepisse · et ñ nisi per aut · lium gratię eius inchoata perficere. Et ideo illi vota gratiarum in omnibus ardenti desiderio pię conuersatōnis offerimus. Ites̄ mane holocaustum facimus · cum pro accepto lumine spiritualis scientię deo vicem bene viuendi impendimus. Vespere vero · cū pro requie sempiterna quam in illo post opera bona speramus incessabili studio flagramus Potest etiam ad litterā recte accipi nos mane et vespere offerre holocaustum · cum ira deo placere omni tempore curamus: vt diluculo surgentes nō prius ad agenda humanę fragilitatis necessaria procedamus · q̄s igne diuinę caritatis inflammati: deuotis nos oratōibus domino cōmende? · vnde. Mane oratio mea pęueniet te. Similiter cōpletis diei operibus ñ ante demus somnum oculis nostris q̄s locum domino in nobis oratōnū instantia consecremus · iuxta illud. Dirigatur oratio mea sicut incensum i con · t · e · m · ſ · n ·

¶ Fecerūq;. Beda. Qui de babilone in hierusalē ascenderant ardēter implere omnia mandata domini: hanc solennitatem celebrare cupiebant singulis diebus septimanę que lex ꝓceperat: implēte quę nos spiritu aliter implere conuenit. Egressi eñ sumus de egipto per sanguinem agni vt veniamus ad terram promissionis cū sacramento diuinę passionis baptisati grauiorum prevaricatōis abiecimus · vt in libertatem glorię filiorum dei adoptati regni celestis heredes simꝰ. Manebamus aūt in tabernaculis per desertum lōgo tēpore euntes donec veniremus ad patriam · eñ in baptismo renunciantes sathanę · quaſi regi egipti · a tenebrarum et omnibus pompis atq; operibus seculi velut peregrinos viatores ſmū do alterius vitę q̄s a dño speramus: ciues nos esse promisimus. In mēsa huius spei promissionis septimo mense debem? in tabernaculis manere · et illustrante nos septiformi gratia spūſancti tota die mūdā velut arē tē et extraneā deserere · et fixa intentōe ad imarcessibilia paradisi gaudia ꝓperare · et hoc septē diebus · i · toto ꝓsentis vitę tempore quę tot diebus volvitur. Singulis quoq; diebus huius ebdomadis holocaustum facere debemus ⁊ opus diei in die suo · oblatōnem · ſ · totam incensū in his q̄ ꝓprię ad diuinū seruitiū pertinent · vt orationes et ieunia · opus vero diei in die suo in illis quę ad fraterne dilectōis obsequiū attinēt · vt claudenti panē · ſitienti potū · et huiōi mīstrare · hęc nobis solēnia tabernaculoꝝ

mistice celebranda: paulus ilinuabat-cum iter ꝑdicandum scenofactorie artis vacabat-faciebat eñ scenomata: vt peregrinum se esse doceret-et eos quos erudiebat peregrinari in hac vita-in futuro aũt patriã sperare-vnde. Dum sumus in corpore peregrinamur a dño. Et alibi. Nõ habem9 ẞ manẽtẽ ciuitatẽ: ẞ futurã.

¶ Solennitatem. Quę grece scenophegia. i. fixio tabernaculoꝝ dicitur: quę incipit. xv. die mensis septimi-et durat septem diebꝰ. in quibus

ꝓcepit dominus populum in tabernacul habitare-et quotidie legem seruantes bolocausta domino offerre-quia quondam in tabernaculis. s. morabantur in solitudine ꝓdicãte legẽ moyse-et crebro sibi deo apparente diu expectantes promissam requiẽ-nevnq̃ sc̃z tãti beneficij gratia in oblioñ veniret.

ꝓ solennitatem tabernaculorum sicut scriptum est-et holocaustum diebus ſ ingulis per ordines scdz ꝓceptum opus dei in die suo-et post hęc holocaustum iuge tam in calendis ꝗ in vniuersis solennitatibus domini que erant conse

† ſ q. s. exceptis generalibus mandatis sponte do offerimus. de quibus non precipiendo sed consulendo dicitur. si vis perfectus esse. vade et vende o. que ha. ꝛc. et alibi suadendo. qui potest capere capiat.

crate-et in omnibus i quibus † vltro offerebatur munus domino.

¶ Per ordinem. Quia quidquid ordinate geritur: meritũ perfectõis auittit-qꝝ honor regis iudicium diligit-Quę enim in honorem summi regis agimus certi: necesse ẽ discretõne iudicij qñ ſ quantum sint agẽda distinguamus.

¶ In calendis. Scz inicijs mensium in ortu lunę-a quo semper bicij menses incipiebant: nullos menses exceptis lunaribus habentes-vnde pro calendis greci melius neomenias-id est-nouilunia vocant-Si autem menses propter dies-xxx-quibus implentur-significant plenitudines operum lucis-quando in fide sancte trinitatis decalogi ꝓcepta perficimus ẏ Quid exordia mensium in quibus luna vt denuo luceat nuper a sole dicitur accendi nisi inicia designant bone operatõnis-quę donante cõditoris gratia: quasi solis iusticię presentia percipimus. Ob cuius significantiam diuinę illustratõnis-sine qua nihil boni inchoare vel perficere valemus. Deus omes calendas-id est-exordia mensium celebrari ꝓcepit. vnde. Canite in inicio mensis tuba in insigni die solennitatis vestre. Bene autẽ dicitur-quia peracta festiuitate tabernaculoꝝ filij transmigratõnis faciebant holocaustum iuge ꝛc. Nulla postq̃s animus semel huic mũdo perfecte abrenunciauerit-oportet vt totum se impendat obsequio diuine voluntatis.

A primo die. Ab exordio. s. diuine inspiratõnis qua humana consentia immutatur-et voluptatibus neglectis in ea sola quę domini sũt inardescat-sicut apostoli qui spiritu sancto inflamati: quasi holocaustum facti: oibus linguis ꝓdicabant magnalia dei. Hinc apud hebreos septimus mensis nouus annus vocatur-quia per spũm sanctum fidelibus datur: vt nouum charitatis impleant mandatum-et canticum nouum i edificatõne dom9 dei: reddant.

¶ Notandum autem ꝙ mense septimo congregatus est populus in hierusalem-et congregatis omnibus iosue et zorobabel cum fratribus suis altare edificasse-et a primo die septimi mensis holocaustum obtulisse referuntur-vnde colligitur hoc altare et lapidibus impolitis atissime cõpositum: non sicut olim de ligno fabrefactum-et ereis laminis coopertũ. Nõ enim aliter etiam plurima fabricantium turba instante potuit vna die ĩcipi et perfici-et ad offerendum holocaustum ꝓparari. In libro eñ machabeorum de lapidibus factum dicitur. Et accepunt lapides integros ſm legem-et edificauerunt altare nouum ſm illud qđ pri9 fuit.

¶ Notandum autem ꝙ inicium quintę ętatis sicut quattuo: precedentium obtulit domino holocaustis conseratur. In prima eñ prothomartir abel primus oĩm electorum de primogenitis ouium deo holocaustum obtulit. et ingressus nascentis seculi-primo hostis pecoris-tandem proprio cruore dedicauit. Secunde ętatis ortum noe oblatis deo holocaustis de bis que fuerant in archa consecrauit. Terciam ętatem melchisedech et abraham-hic in pane et vino-ille proprio filio oblato sacrarunt. Quartã ętatem dauid domino consecrauit-edificato altari in area orne biebusei-et oblatis deo holocaustis-quibus eum quem populum numerando offen

ſ spũalis. s. illustratõnis.

A primo die mensis septimi: cepe runt offerre holocaustum domio

Porro templum dei nondum fũ

§ vt promptius operarentur § principes patrũ.

datum erat. Dederunt autem pe

† ſ virtutum. s. exempla vel scripturas quibus cõfortati non lassescant ‡ ſ predicatoribus. lapidũ ecclesiis ‡ ſ qui cementa faciant ad congluti nãdos lapides Notanda pia populi solertia de necessariis suis-uel materias omit. uel operarios conducant.

cuntas ‡ lathomis et ‡ cemẽtarijs cibum quoq̃ et potum: et oleum

§ tyrus et sidon nobilissime phenicis vrbes liba no monti vicine.

sidonijs tyrijsq̃ vt deferrẽt ligna

derat: placaret vbi abraham perhibetur filium obtulisse-et post edificato a salomone templo: altare holocaustorum constat esse locatum. Quinte nunc etatis exordium iosue et zorobabel edificato ibidem altari. z oblatis do holocaustis: mox ecclesso captiuitatis iugo obtulerunt-et postea iugi holocausto dominũ sibi placauerunt. Hęc omnia in figura ꝓcessit eius qui in serta etate hostia suę carnis totũ mũdũ redemit.

¶ Dederunt. Beda. Qui de captiuitate liberati hierosolimam venerunt: facere templum dispoſuerũt-et postea fecerunt-sed prius posito altari: quotidiaſ holocaustis domino se cõmendauerãt-vt digne ipsum templuꝝ edificare mererentur. Qui ergo alios vult docere: prius seipsum doceat-ne ab apostolo audiat. Qui ergo alium doces-teipsum non doces. vnde. Castigo corpus meum et in seruitutem redigo-ne-s-c-a-ꝛc. Recte ergo transmigratõis filij non alia sacrificia q̃s holocausta-id est-totaſ incensas oblatones deo obtulisse referuntur-quia necesse ẽ vt totum se beneviuẽdo-et a licitis etiaꝫ cõtinendo creatori mancipet-qui male viuentes cupit ab illicitis docendo compescere.

¶ Potest etiam dici ꝙ edificato altari holocausta offerant deo-ſ non dum templum edificant: qui nuper conuersi: mox in diligendo deum toto corde ardescunt-vt tam inter perfectos numerari queant-et si nondum bona quę cupiunt operãdi vel perficiendi tẽpus vel facultatem accipiunt-vt abraham iam fide perfectus erat-cum nondũ perfecisset opera-vnde. Credidit abraham deo et reputatum est ei ad iusticiã-Cũ vero filius super altare obtulit-quasi tẽplo cõstructo pfectiora deo holocausta reddidit: Singuli eñ actus vel gressus pię deuotõnis ordines sunt lapidũ polituꝝ-quibus in corde nostro dilectam deo habitationem ꝓstruã9.

¶ Fundatio templi illos significat qui nuper conuersi locum ꝓparant domino in se-vnde. Membra via tẽplũ ẽ ſpũſſancti ꝛc.

¶ Lathomis. Mistice-B. Lathomi sunt in constructõne dom9 dei qui corda proximorum docendo vel increpando instruunt-quos duꝝ fir miter iter alios cõsistere docent-quasi quadrãdo aptant. Quocumq̃ eñ verteris quadratum-stabit-et electorum mens dum inter aduersa vel ꝓspera manet immota: quadratã sibi ineſſe virtutis figurã mõstrat. Vnde archa noe de lignis quadratis facta describitur. Nã eãdem ecclesiã quã templum de lapide factum: et archa de lignis compacta figurat-et tabernaculũ de cortinis z tabul' ꝓpositũ.

¶ Cementarijs ꝛc. Cemẽtarij sunt item ꝓdicatores qui dum eos q̃s bonis operibus instituunt: copula charitatis ad inuicem nectunt-quasi quadratos politosq̃s lapides-ne ordinem cõpositõis referãt cemẽti ifasione ꝓiungunt-dicentes. Ante oĩa aũt mutuã in vobis pri-ca-ba-Jn9 paul9 Sup oĩa aũt habete caritatẽ qđ ẽ vinclũ pfectõis.

¶ Sydonijs tyrijsq̃. Sydonij quoq̃ z tyrij ꝓdicatores representant qui boies in gloria quondam seculi sublimes et candidos securi sermonis dei-de statu prime conuersatõnis deijciunt-vt salubriter prostratos-z quasi ab humore corruptiuo ingenii sensus ecrectos-ab oĩ vicio rum torritudine corrigãt-et in ornatum vel in munimentũ ecclesie erigãt. vnde in psal-qui inscribitur in consummatõe tabernaculi-vox dominũ cõfringentis cedros.

¶ Sidonijs ty-ꝛc. Dant principes patrum iosue-s-et zorobabel z fratres sydonijs et tyrijs-cibum potum et oleum vt deferant ligna cedrina de libano ad mare ioppen cum doctoribus: vt predicare valeãt spiritualia carnalia quę in christo ꝓcesserunt emulãda commendant. Vel cum rpõ qui in iosue z zorobabel s gnatur-verbi sui dona spũalia partitur-quibus intus illustrati fortiores efficiantur: ad debellandam superniorum iactantiam et stultam sapientiam. vnde. Parasti in conspectu-mũ-ad e-q-t-m-Jm-i-q-c-m. Dãtur ergo pecunię lathomis-cemẽtarijs-z ligno re cęteris-

cibus potus et oleum vt ad edificandum domum dei materiã preparẽt · cum predicatoribus diuinitus gratia virtutũ copia confertur quibus ad iuti ad corrigenda prauorum corda et perceptõi bonorum aptanda sufficiunt.

Sydonijs venatoribus qui vagos sensus retibus fidei christo capiunt. Vnde faciam vos f. p. ho. Idem sunt angustiati q; pssuram i mundo habẽt: q; is pfidẽtes quia dominus vicit mundũ.

Vt deferrent li. Deferunt ligna ecclesia in mare non mergẽda · sed per illud iopẽ que interpretatur pulcritudo perferẽda cum doctores auditoribus ad fidem vocatis temptatões occurras; sed fide superãdas pgnãcãt; vt prius viciorum vel prauorum hominum fructus tollantur · et sic ad pulcra virtutuz menia portumq; perueniatur · velut prius dyabolo draconi · s · regi omnium que sunt i aquis. i. impiorum q i mari. i. seculi perturbatõnibus cõuersantur renunciemus · post ad pulcritudinem fidei veniamus: qua sanctam trinitatez et vnam deitatem qua dispensatõnem incarnationis xpi: ecclesie vnitatẽ peccatorum remissionem · et carnis resurrectõnez confiteamur · vnde petr⁹ in hac ciuitate thabitam suscitauit · quia in huius perfectõne fidei et generalis ecclesie per baptisma a morte peccatorum suscitamur · et cum post baptisma morte peccati incurrimus · p eandẽ pnitendo reuiuiscimus · et p reconciliatõnẽ sacerdotũ ecclie aggregamur.

† hec est ciuitas maritima. xl. fere milibus a hierusalem remota.

cedria d libano ad mare † ioppen iuxta quod pceperat cyrus rex persarum eis. Anno autem secundo aduentus eorum ad templum dei in hierusalem: mense secundo ceperunt zorobabel filius salathiel · et iosue filius iosedech · et reliq de fratrib⁹ eorum sacerdotes z leuite: et omnes qui venerant de captiuitate in hierusalez: z constituerunt leuitas a viginti annis et supra vt vrgerẽt opus domini. Steterũtq; iosue et filij ei⁹ et fratres ei⁹. cedmihel et filij ei⁹: et filij iuda q̃si vir vnus vt instarent super eos q̃ faciebant opus in templo dei: filij enadab et filij eorum z fratres eorum leuite. Fundato igitur a cemtarijs templo domini: steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis: et leuite filij asaph in cimbalis vt laudarent deũ per manus dauid regis israel. Et concinebãt in him

Joppen. Unde. s. per terram ad opus templi deferrentur: sicut i prima templi structura factum est · sed salomon regali potentia a rege hyraz que voluit facile obtinuit · bi aũt de captiuitate redeuntes z regni potentiam nõ habentes cicta emebãt.

Anno a. s. Beda. Cum supra dicatur q; septimo mense venerunt i hierusalem · hic vero q; anno secundo aduẽtus eorum mẽse secũdo opus templi inchoauerint · patet · quia septem mensibus lapides · cementũ · ligna et cetera necessaria parauerunt. Octauo aũt incipiente mense operari ceperunt. Set cũ erãt mense · s anni primi et septimus sequentis. Mistice autem septimus ad sabbatũ pertinet: in quo dominus conditor mundi ab operibus suis · vel xps post passionem in sepulcro requieuit · Octo ad primam sabbati in quo resurrexit · septem ad spem nostri sabbati p⁹ mortẽ · Octo respiciunt ad gaudiũ nostrũ perpetue beatitudinis. Quia ergo omnis electorum operatõ qui sunt domus dei per gratiam spũs incipit et pficitur · omnis respectu et intentõne futurẽ quietis et immortalitatis peragitur · recte structores tẽpli a septimo mense oblatis deo holocaustis · sũptus edificatõni parare incipiunt: quibus septem mensibus paratis octauo aggrediuntur opus · nec alius in preparatõne tãti operis ponitur numerus · q; ille qui septiformẽ gratiam spiritus · qua operantes adiuuat̃. vel quietem animarum · aut resurrectõnem corporum quã bene operantes speramus denunciat ·

In hierusalem. Locum. s. templi quo templum edificare cupiebãt · Falluntur enim indi qui dicunt nunq; parietes templi · sed solum tectũ a chaldeis fuisse subuersum · cum pateat eũdẽ filiũ translmigratõnis templum fecisse a fundamentis.

Et cõs qui. Magna deuotio totius populi · gaudebant enim se de captiuitate redisse · et q̃ntum superbe ciuitatis flagicia horrebãt: tantum hierusalem videre cupiebant decorem: quantum pbana abhominabantur: tantum templum dei restaurari conabantur. Sic non solum episcopi et pdẽbz plebem fidelium · id est dei domum debent edificare · sed etiaz populus de captiuitate viciorum ad visionem vere pacis vocatus: ministerium verbi ab his qui dicere nouerunt · debet erigere · qui · s; ministri verbi · i · leuite a viginti annis z supra constituuntur: quia tales sunt ad pdicandum constituti z pferendi · qui decalogum non solũ faciendo audi

ditoribus ostendant: sed etiam puritate et integritate cordis in cõspectu dei inmeratam custodiant

A viginti annis. Non est dubitandum ibi statum ecclesie per spiritum sumere profectum · vbi et presules gradum suum rite custodientes populo magistros veritatis regulariter ordinant. et ipe populus ne a docendo cessent diligẽter audiẽdo et obtemperando pellunt. Sz secordia nostrorum temporum matores simul et minores ledit · hos a predicando verbuz: illos ab audiendo · vtrosq; a facẽdo prepediens · quia minus pensamus q̃nta sit acerbitas denoniaeq; captiuitatis ꝺ qua eruti sumus · vel quanta solemnitas · ad quam vocamur supne hierusalem matris omnium nostrum: cuius iam pignus accepimus. Sed intueamur eximia patruz opera quo amplius de animi nostri pusillanimitate pfidamur.

Notandum vero z credibus memorandũ q̃ntum boni · malum captiuitatis attulit · ꝺ qua eruti · tanta omnes intentõne quanta nunq̃m antea ecclesiabus obsequijs instant. Sz z hodie multis qui in pace negligenter viuerant · subito erraße et peccaße profuit · duz post casum pnitendo erecti: vigilantius deo seruiunt · et qui pigri innocentia stabant et desides: post accidentem ruinam admoniti sunt solerius contra hostis insidias accincti · vt qui nec propeiam vitam curando offenderant: post etiam fraterne salutis curam gerant. Omnes ergo de captiuitate redeuntes curam templi restaurandi habent · sed maxime leuite et filij iuda propter sacerdotalem simul et regiam ecclesie dignitatem: que precipue templum edificant · quia omnes qui corda fidelium docendo vel bene viuendo instituunt · ad corpus veri regis et sacerdotis · id ẽ christi pertinent · vnde et autores operis · huius ꝺ sacerdotali tribu. zorobabel vero de tribu regia orti sunt.

Steteruntq; iosue. Nõ filius iosedech. s. sed vnus de leuitis a viginti annis et supra constitutis ad regendum opus · de quibus fuit cedmiel et filij enad. qui pariter ininncto operi cum filijs et fratribus curaz adhibuerunt. Supra etiam in catalogo populi hi post sacerdotes primi leuitaz memorantur. vnde colligitur eos principes leuitarum illius temporis fuisse. Bene filij iuda in medio leuitarum ponuntur simul instaurãdo templo dantes operam · et propter eundem pietatis consensum: quasi vnum fecisse dicuntur · h ẽ cũ unitandus ordo virtutis · vt ecclam omnes vocati deo grad⁹ z pijs deuotõ populi p se quisq; edificet.

Fundato igitur. Mistice. Fundato a cementarijs templo domini stant sacerdotes in ornatu suo cũ tubis · dũ querelis ab errore peccatoribz: et fundata in eis fide et dilectõne xpi p gaudent ecclesia z magistri · et ceteri sospes solertius bonis operibus ornantes tubis doctrine salutaris insonãt · vt exemplo virtutum et suasione verboz adiuuent bona cepta eorum q̃ nuper pnitendo ad gratiam christi peruenere · vel alios docendo conuertere. Stãt z leuite vt laudent deũ in cimbalis · cũ sceõ ordinis ministri ad informatõnẽ neophitoz pijs actibus suo conditori seruiunt · z in mutue caritatis dulcedine. Cymbala em q̃ se vt resonẽt iuicẽ tangunt: opa charitatis cpriműt: quibus se sancti alterutrũ excitãt i laudem. Laudant etiam p manũ dauid regis · cũ opa xpi que p carnẽ gessit: diligenter attẽdũt et unitantur q̃ntum possunt.

Steterũt sacer. in or. Magna oĩm personaz deuotio ostenditur cũ fundato templo oẽs iuxta gradum suum misericordiã dei laudãt. Sacerdotes quidem sanctis vestibus ornati sicut adhuc stante templo psuerant tubis psonãtes et cor populi ad suauitatem supne laudis accendentes · leuite in cimbal⁹ bene sonantibus himnos dño pcinẽtes · popul⁹ pij clamore deũ laudãdo affectũ cordis ostẽdẽs.

Et cõcinebãt in himnis. In organis · s · que ipse fecit · vel psalmis quos instituit · vel quia dauid i collocatõe archẽ principẽ fecit ad pfitẽ

domino asaph et fratres eius: vt verba dierum testantur. de quo rursus dicitur. quia filij eius sub manu ipsius erant prophetantes iuxta regem Merito ꝫ cum filij asaph laudarent et confiterentur domino per manus dauid iuxta dispositionē eius hoc fecisse intelligendi sunt.

¶ Flebant. Scilicet cernentes q̄ntū pauperies illius temporis a magnifica quondam salomonis potentia qua prius tēplū fundatū est distaret. et prius templum pro suis sceleribus nouerant esse destructū. cui⁹ nec magnitudinē nec decorem equipare valebant. Q̄ cū ꝓphet dicit. Erit gloria domus istius nouissime magis q̄s prime: non ad magnitudinem vl' ornatum domus. sed ad res ipsas pertinet. quia maioris miraculi et euidētioris virtutis dei erat. q̄ pauce captiuorum reliquie inimicis etiam resistētibus tantum op⁹ perfecerūt. q̄s q̄ rex opulentissimus nullū omnino aduersarium habens cuius adiutorio cyri regis dilectissimi ꝑ ut voluit fecit. Item maior gloria nouissime domus q̄s prime: quia in priori domo cultores veteris testamenti legū et ꝓphetarum scriptura popul' predicabant. In secūda christus et apostoli gratiam noui testamenti et regni celestis introitum nunciāt

¶ Beda. Flebant i ędificatōne templi spiritualiſ. fletus simul ⁊ lętitia principibus nascitur. gaudēt em̄ doctores in salute penitentium: ꝫ lugent. q̄a vnūq̄s penitenda commiserunt. Exultāt ipi de salute qui penitentia a morte animę surrexerūt. Lugent: quia peccando perdiderūt. Lętantur neophiti gratia redemptoris se collectos esse. Dolent: cuius humano genere in primo se perisse parente: ⁊ quasi corrupto ab hostibus dei templo ꝛc statu corporis et animę immortalis in babilonē. i. in confusionem presentis exilij transmigrasse. Sed quia crescentibus bonorū profectibus: crescit inuidia malorum. nec inter augmenta piorum desunt temptamenta prauorū qui vel bonū ficte ostendendo vel aperte malum ingerendo sanctos ledere conentur. recte subiungitur. Audierunt autem ⁊c.

nis et confessione domino q̄m bonus: quoniam in eternum misericordia eius super israel. Omnis quoq; populus vociferabatur clamore magno in laudando dñm: eo q̄ fundatum esset templum dñi. Plurimi etiam de sacerdotibus ⁊ leuitis et principes patrū et seniores qui viderant templum prius cum fundatus esset: ⁊ hoc templū: in oculis eorum flebant voce magna: et multi vociferantes in lętitia elevabant vocem: nec poterat quisquā agnoscere vocem clamoris lętantium: et vocem fletus populi. Commixtim enim populus vociferabatur clamore magno: et vox audiebatur procul.

C. IIII.

HAudierunt autem hostes iude et beniamin samaritas dicit q̄s captiuatis decem tribubus rex assyriorum de diuersis gentiū populis in ciuitates eorū et terras transtulit: qui postea acceptā dei legem ex parte seruabant. nec minus simulacris quibus et ante seruiebant. hi quia veros dei cultores abominabantur pollicentur auxilium operis vt in societatem recepti possent inferre dispendium. Hi ergo falsos fratres. i. hereticos et malos catholicos exprimunt. qui hostes iude. i. confessionis et laudis. quas ecclesia per fidem rectam et operationem rectā et dignā offert. et beniamin. i. filij dextere: dū eos qui se audiunt sepant a fidelibus: qui ad dexteram iudicis benedictionem et regnum ꝛternum percepturi sunt. Dicunt ergo. Edificemus vobiscum: cum affectant heretici auctoritatem sibi ꝓdicandi inter catholicos tribui. ꝓmittentes: se eandem cum eis recte fidei et operationis tenere castitatem: vt accepta potestate docendi i medio boni seminis: a quo paulus spermologus. i. seminiuerbius cognomē accepit zizania interserant. Intrauerunt em̄ terram filiorum israel. non a iosue introducti. non hierosolimorum imperio subditi. sed a rege perfido. ab hoste. s. populi dei in terram eius adducti. non vt domino: sed regi aduersario seruiant. Sic heretici et falsi catholici cum pacem ecclesię vindicādo puerse. vel docendo impugnarēt. a hierosolimorū regno sunt extranei. ⁊ ad gētilium sortem magis pertinent quorum seruiunt ydolis. nec iesu christo duce: sed diabolo (quē significat rex assur) sanctę ecclesię fines introeunt. Sic symō magus baptismum in ecclesia non pro sua salute accepit. ꝫ vt secreta ecclesię familiari⁹ discuteret. q̄s exitum monstrauit. cum ecclesiam quam in persona ficti fratris nequiuit. i persona apti hostis acerrime impugnauit

¶ Mō ędificāno. ⁊ vo. Non est hereticorum edificare ecclesias. a q̄ sunt alieni. sed tantū eorum qui christo vero regi ⁊ sacerdoti adherentes: principes patrum vocari meruerūt et pro pia cura quam habēt ergā eos q̄ christū videre desiderāt.

¶ Factū est aūt. Beda. Quotiens heretici non solum in ciuitatibus. sed etiam i prouinciis peruersę docendo vel etiam seuiendo dogma confessionis verę ꝓpediebāt vtinam nescirem⁹. Nam vt de magistro gentium sileamus qui biennio vinctus in cesarea ob persecutōnē iudęorum ab edificando domum dei ligna compescuit hereticorū ysidor⁹. Athanasi⁹ pluribus profugus ānis Ambrosius in sua ciuitate obsessus. Hilarius in exilium relegatus. Eusebius martirium passus. plures i affrica episcopi ligni

[samarite. s. hereretici mali] [iudei. s. laudis et confessionis] [catholici] [populi ad dextram sessuri]
tem hostes iudę et beniamin: quia filii captiuitatis ędificarēt tē
[ecclesiam instruendo verbo vel exemplo.]
plium domino deo israel. Et accedentes ad zorobabel et ad principes patrum: dixerunt eis. Edificemus vobiscum: quia ita vt vos
[habeamus equam predicandi autoritatem.]
quęrimus deum vestrū. Ecce nos
[simundus. s. quia non renunciāt ydolis. que cū
cōuentu christi ad bella.]
immolauimus victimas a deb⁹ assoraddan regis assur qui adduxit nos huc. Et dixit eis zorobabel et iosue et reliqui principes patrum israel. Non est nobis et vobis: vt ędificemus domum deo nostro: sed nos ipsi soli ędificabimus domino deo nostro: sicut precepit nobis cyrus rex persarum. Factū

[bene dicitur populus terre qui operarios virtutis turbare et opus celeste tempeat impedire.]
est igitur vt populus terrę impediret manus populi iudę. et turbaret eos in ędificando. Cōduxerūt

esis a prouincia sua electi. alij diuersis penis vexati vel interempti. donum dei quam ędificauerant populis terrę. i. hominibus sua quęrentibus non quę iesu christi. ꝓbanandam dimisere. donec tempore diuinitus ꝓuiso sapientibus architectis reędificandę post captiuitatem eiusdem donus copia su ꝓpeteret.

C. IIII.

¶ Audierūt aūt. Beda. Hostes iude et beniamin samaritas dicit q̄s captiuatis decem tribubus rex assyriorum de diuersis gentiū populis in ciuitates eorū et terras transtulit: qui postea acceptā dei legem ex parte seruabant. nec minus simulacris quibus et ante seruiebant. hi quia veros dei cultores abominabantur pollicentur auxilium operis vt in societatem recepti possent inferre dispendium. Hi ergo falsos fratres. i. hereticos et malos catholicos exprimunt. qui hostes iude. i. confessionis et laudis. quas ecclesia per fidem rectam et operationem rectā et dignā offert. et beniamin. i. filij dextere: dū eos qui se audiunt sepant a fidelibus: qui ad dexteram iudicis benedictionem et regnum ꝛternum percepturi sunt. Dicunt ergo. Edificemus vobiscum: cum affectant heretici auctoritatem sibi ꝓdicandi inter catholicos tribui. ꝓmittentes: se eandem cum eis recte fidei et operationis tenere castitatem: vt accepta potestate docendi i medio boni seminis: a quo paulus spermologus. i. seminiuerbius cognomē accepit zizania interserant. Intrauerunt em̄ terram filiorum israel. non a iosue introducti. non hierosolimorum imperio subditi. sed a rege perfido. ab hoste. s. populi dei in terram eius adducti. non vt domino: sed regi aduersario seruiant. Sic heretici et falsi catholici cum pacem ecclesię vindicādo puerse. vel docendo impugnarēt. a hierosolimorū regno sunt extranei. ⁊ ad gētilium sortem magis pertinent quorum seruiunt ydolis. nec iesu christo duce: sed diabolo (quē significat rex assur) sanctę ecclesię fines introeunt. Sic symō magus baptismum in ecclesia non pro sua salute accepit. ꝫ vt secreta ecclesię familiari⁹ discuteret. q̄s exitum monstrauit. cum ecclesiam quam in persona ficti fratris nequiuit. i persona apti hostis acerrime impugnauit

¶ Mō ędificāno. ⁊ vo. Non est hereticorum edificare ecclesias. a q̄ sunt alieni. sed tantū eorum qui christo vero regi ⁊ sacerdoti adherentes: principes patrum vocari meruerūt et pro pia cura quam habēt ergā eos q̄ christū videre desiderāt.

¶ Factū est aūt. Beda. Quotiens heretici non solum in ciuitatibus. sed etiam i prouinciis peruersę docendo vel etiam seuiendo dogma confessionis verę ꝓpediebāt vtinam nescirem⁹. Nam vt de magistro gentium sileamus qui biennio vinctus in cesarea ob persecutōnē iudęorum ab edificando domum dei ligna compescuit hereticorū ysidor⁹. Athanasi⁹ pluribus profugus ānis Ambrosius in sua ciuitate obsessus. Hilarius in exilium relegatus. Eusebius martirium passus. plures i affrica episcopi ligni

¶ Populi iude. Populum iuda. i. confitentem et glorificantē dicit eum qui integra mēte domino ędificare. i. ad voluntatem ei⁹ faciendā et gloriā querendam: omnium quos potest animos et ora conuertere ꝗrit

¶ Cōduxerūt. B. Notanda distinctō verborum. quia consiliarios dicit dato precio conductos cōtra operatores templi vt destrueretur consilius eorum. sed non consiliū destructum vel opus est intermissum. donec scripta artaxersis est epistola accusatōis. ipso iubente prohibuerūt eos i bria chio et robore. tunc em̄ intermissum est opus. et non fiebat vsq; ad annus secundum darij regis persarum. Unde colligitur. quia toto tempore cyri opere incepto. q̄suis segnius iusto instabant. Illo autem mortuo ñ conspiritus prauis impediri: sed aperta impugnatōe ab opere sunt repulsi. Nō enim audebant hostes cyro viuente qui opus fieri iusserat. aperte obluctādo: q̄suis occulte suggerendo vel consiliando. edictis illius ꝓtraire.

Mistice autem heretici pro opportunitate temporis in cōsiliis malignorum dogmatum nunc acerbioze gladiorum pugna insequuntur. et aliqū suffragio gentilium principum eam vexare non verentur. Impediunt manus populi iude. cum ecclesiam in membris infirmioribus ab operibus pie ꝓfessionis retardant. destruere nituntur consilium operādi. cū etiā aliōs ab intentōne bone actōnis revocare laborant. Accusant eos apud reges

cum principum terre/
tionū cōtra ecclesiam
p̄sidia acquirūt ·qs
quantū noceat fidei:
tēpe arriane perfidie
luce clarius inotuit.

¶In regno aūt.
Beda. Hunc artar/
xersem qui epistolam
accusatōnis a samari
tis suscipiens vetat hie
rusalem et templū cō
struit) Josephus pu
tat esse cambysem fili
um cyri. qui post pa/
trem. xxx. annis impe
rio functum. viii. an/
nis regnauit ·et post
eum magi vno anno
regnantes: dariū fi
lium ydaspis habue/
re regni successores. an
no cuius secūdo quo
templum edificare p̄
misit · dixit apud za/
chariam angelus pro
populo interuenies:
Domine exercituum
vsququo non misere/
beris hierusalem et
vrbium iuda quibus
iratus es. Iste ia3 sep
tuagesimus ānus ē ꝛc
Affluerus autē cui pa
riter epistola accusa/
tōnis dicitur missa. ió
fortasse an aliquid re
scripserit: aut respon/
dent tacetur ·quia eo
dem anno quo regna
re cepit decedēs artar
xersi apicem regnādi
et ꝫ curandi reliquit:
vel contemporaneus
erat artarxersi :ꝫ qua
si minoris potentię il
lum hęc tractare ꝛ de
cernere permisit.
Beda. Artarxerses
cui suadetur et suasus
p̄cepit ne hierusalē
edificetur: quēlibet gē
tilium principū eccle/
sie inimicus persecuto
res significat. vel dya
bolum oim bonorum
aduersarius. Judei q̄
accusant apud regem
viros ecclesiasticos. sa
maritani qui accusāt
hēticos. Ūñ ꝑgrua sibi voce irkes ciuitatē rebellē ꝛ pessimā vocāt. talē em
iudicant catholicam vnitatem quam impugnant. Reuera autem rebel
lis est et muros parietesq̄ fidei recte lapidibus testimoniorum celesti/
um aduersus tela impugnantium cōponit· de quibus dicit ysaias· Et
occupabit salus muros tuos et portas tuas laudatio. Non est autē pessi
ma vicenda nisi ab illi qui ab optima electōne propie sententie p̄rorsus
sunt aueni. Inter quę notandum q̄ eo tempore populus dei indeorum ce
pit nomīe ceteri q̄ et tribu inda maxie fuerunt hi qui ō captiuitate ascē
dentes hierosolimę vrbis menia et templum restauraeunt: et exacua
tam habitatore prouincā denuo superatis hostibus qui proxima tene/
bāt loca :possederūt.
¶Lectiones. Quia nequeunt sufferre sicq̄ regnus dyaboli conātur im/
pugnare: timēt bella peiani ī ecclesia: ne bēles et fallaciq̄ eor cū dogma

quoq̄ aduersus, eos consiliatores
vt destruerent consiliuz eorum oi/
bus diebus cyri regis persarum.
ꝛ vsq̄ ad regnū darij regis psarū·
In regno autem assueri ipse est ar
tharterses i principio regni eius
scripserunt accusatōnem aduersus
habitatores iudę ꝛ hierusalez. Et
in diebꝰ artarxersis scripsit besel/
lam mitridates et thabeel et reliq̄
qui erant in consilio eorum ad ar
tarxersem regem persaruz. Epistō
la autem accusatōnis scripta erat
syriace: et legebatur sermone syro
Reum beeltheem et samsai scriba
scripserunt epistolaz vnam debie
rusalem artarxersi regi huiusce mo
di. Reum beeltheem ꝛ samsai scri
ba et reliqui consiliatores eorum
dynei ꝛ apharsathei ·terphalei ar
phasei: hercuei: babilonij: susāna
chei: dyei et elamitę: ꝛ ceteri de gē
tibus quas trāstulit assennaphar
magnus et gloriosus: et habitare
eas fecit in ciuitatibus samarię: et
in reliquis regionibus trans flu/
men in pace. Hoc est exēplar epi/
stolę quam miserunt ad eum. Ar
tarxersi regi serui tui viri qui sunt
trans fluuium: salutē dicunt. No
tum sit regi: quia iudei qui ascēde
runt a te ad nos venerunt in hie
rusalem ciuitatem rebellē et pessi
mam: quam ędificant extruentes

muros eius et parietes componē
tes. Nunc igitur notuz sit regi: qz
si ciuitas illa ędificata fuerit et mu
ri eius instaurati: tributū et vecti
gal ꝛ annuos redditus non dabūt
ꝛ vsq̄ ad reges hęc nocua pueniet

† ꝑ sal in palacio comedunt samaritani. cum
bereticis sapoē mundane sapientie ꝛ philosophie
cum suauitate rabonice et versutia dialetice insti
tuunt.
Nos ergo memores† salis quod
in palacio comedimꝰ ·ꝛ quia lesio
nes regis videre nephas ducimꝰ
† diabolo vel cuilibet principi christianorum ini
mico
idcirco misimus et nūciauimꝰ † re
gi vt recenseas in libris historia
rum patruz tuorū: ꝛ inuenies scri
ptum in commētarijs ·et scies qm
† ecclesia magni regis ciuitas. ‡ hereticis. f. et
hostibus veritatis·
† vrbs illa vrbs rebellē ꝛ nocēs † re
gibus ꝛ prouincijs· † ꝛ bella conci
tantur in ea ex diebus antiquis:
‡ persecutōne hereticoū et gentilium.
ꝙobrem ꝛ ciuitas illa destructa ē
Nunciamus nos regi :quoniaz si
† per fidem et operatōz ‡ de tapidibus viuis·
ciuitas illa ędificata fuerit: ꝛ † mu
ri ipsius instaurati :possessionē trās
‡ in baptizatis·f.
fluuium non habebis. Uerbū mi
sit rex ad reum beeltheem ꝛ sam/
sai scribaz· et ad reliquos qui erāt
in consilio eorum habitatores sa/
marię et ceteris trans fluuium: sa
lutez dicēs et pacem. Accusatōnē
quam misistis ad nos: manifeste
lecta est coram me: et a me pręcep/
tum est· ꝛ recensuerunt: inuenerūt
q̄ quoniam ciuitas illa a diebus
antiquis aduersū reges rebellat:

te gentilium debellen
tur· duce illo qui ait·
Non veni pacē mittere
re sed gladiuz. Et ite
rum. Ignem veni mit
tere in terram ꝛc. gla/
dium· s· verbi dei quo
aduersarios sternat.
ignem caritatis quo
suoꝝ corda accendēs
omnia contrariq̄ secte
arma et scuta combu
rat.

¶Qm̄ vrbs· ꝛc
Ipi hostes iterum de
ciuitate dei pfitentur
qz si edificata fuerit
post captiuitatē ꝛ mu
ri de lapidibꝰ viuis· i.
aiabꝰ sanctis ptra mū
di supbiam erecti tri
butuz nephādę serui
tutis ciues eiꝰ· i· electi
malignis spiritibus
vltra peccando non
dabūt· immo tenebra
rum principibus edi
ficatō pietatis nocebit
qz quotidie p lauacz
regenerationis regno
dyaboli plures aufe
runtur qui ī fuitiū eiꝰ
origiali pctō corrupti
generantur ·qui non
hosti indebitū ꝗ con
ditoꝛi illum seruitu
tis tributū reddāt· an
nuos reddit̄ primicia
rū ꝛ decias suaz· i· in
choatōz ꝛ pfectōz bo
noz· do a q̄ accepant
bū vinēdo ꝛ grās agē
do referūt.

¶Trās flumē· ꝛc
Eufratē· s· litra quē sy
ria est qui bapm signi
ficat· qz vnꝰ ē de q̄tu
oꝛ fluuiis paradisi qui
totū orbez irrigāt· sic
quattuor euangeliste
ab vno fōte vite· id ē
xpō ispirati: consona
voce cunctis gēnbꝰ la
uacrum salutis prędi
cant. vel qz eufrates
frugifer ītērpretatur·
qđ ꝑgruit sacramento
quo oꝛb ablut̄ ꝛ san

ctificatꝰ fructū aiaz tricesimū· sexagesimū· ꝛ cētesimū do gignit.
¶Uerbū misit· Querit rex psa ꝛqui ītērpretat tēpratē· possessiōes trās
fluuiū· cū antiquus hostis excitatis tēpratōnū icursibꝰ ecclesie fines irrū
pere· ꝛ eos q̄ sacro fōte redēpti sunt subiugare conatur. Junant eū sama
ritę· cū hereticis ꝑpugnātes eccias· ꝑ regno diaboli militāt· ꝛ dolētes dicūt·
qz si ciuitas edificata fuerit ꝛ muri ītaurati ꝑ fidē· s· ꝛ operatōes rectā ille
trās fluuiū· i· ī cordibꝰ eoꝛ qui baptizati sunt possessionē ñ hēbit. Intelli/
gūt em̄ etiā qui fidē rectā ñ itelligūt q̄ eandem mētē lux ꝛ tenebrę· simul
iniquitas ꝛ iusticia· rps ꝛ belial possidere nequeunt.
¶Patet sensus littere et allegorice· qz ꝓphanus· i· hostis ātiquus liben
tissime fauet eis qui ecclesiā psequuntur: ꝛ ꝓhibēt edificari.
¶Habitatores sa· Habitāt hostes hierosolimorum in samaria qđ
interpretatur custodia ·non q̄ precepta fidei et veritatis custodiant qui

visioni vere pacis obstinate repugnāt: sed quia custodiam virtutum penes se manere tactant cum aduersus menia pacis p hereses pugnāt.

¶ Iracz exemplū. Beda. Patet ordo historie q hostes populi dei primo opus scīm persequendo impedichant. deinde consiliū recte intentionis eorum prauis consilijs dissipare temptabant. nec omnino ab opere retrahere valebāt. pauscis regali auxilio fulti autoritate publica obsisterēt quorum notāda in accusando fraudulentia qua eos qui domū dei edificabāt ciuitatē contra regnū edificare que rebantur. et precipiente rege. ne ciuitas edificaret. seduli arrepta autoritate ne templum edificaretur. restiterunt. cui nihil de constructōne templi detulissent. et rex tantū pro bibuisset construi ciuitatem. C. V.

¶ Prophetauerūt Beda. In libris eorū plenius scriptum ē quibus verbis secordiam eorū redarguerint qui negligentiores erāt erga opus tēpli. vel. remisso dei auxilio ad operandum accenderint. qua etiā deuotōne ad exhortatōnem eorum zorobabel iosue et omnis populus se ad operandū accinxerint. Aggeus cū ita incipit. In anno secūdo darij regis in vno die mensis prefati. factum ē verbum domini in manu aggei. pphetę dicens. Dic ad zorobabel filium salarbiel. et ad iosue filiū iosedech. et Et paulo post. Et suscitauit dominus spiritum zorobabel filij salarbiel ducis iuda et spiritum iesu filij iosedech sacerdotis magni. et spiritum reliquis de omni populo. et ingressi sunt. et faciebant opus in domo domini. Zacharias autem sic incipit. In mense octauo i anno secundo darij regis factum est verbū dñi ad zachariam filium baradhie. filiuz addo prophetam. Et quo apparet quomodo esdras zachariam filiū addo nominet. quia scz nepos illius fuit q pphetauit. nobilis fuisse intelligitur. cuius zacharias in prophetis crimius iure filius dicretur. Inter que notādū quanti spūs isti prophete fuerint. vt contra tāti regis edictum. et samaritanos et omnes gentes p circumitū edificatōnem templi impedientes. auderēt templū extrui. Zorobabel quoq; et iesus. et populus qui cū eis erat non minoris fuisse fidei probantur qui prophetas iubentes magis audierūt q̄. prohibentis regis imperium.

¶ Zorobabel. ortus i babilone vel mgr babilonis. quia ibi iuxta hystoriam natus est cum esset de stirpe dauid in bethleem nati. hic significat christum. qui vt mundum a confusione errorum liberaret in babilone. id est in confusione mūdi oriri. et conuersari dignatus est. Qui etiaz recte babilonis magister dicitur. non q ea que babilonis. i. mundi sunt docuerit. sed quos babilonio rum ingo pressos inuenit. ad gratiā libertatis eruditos ad patriam celestem perducit. cuius pater est salathiel. i. petitio mea deus. qui. sin psalmo dicit. Pone a me. et. Exaudi. et. vnusquisq; etiam cum deum inuocans non aliud quęrit q̄ ipsum. potest eum salarbid vocare.

¶ Et iosue. B. Iosue vel iesus interpretatur saluator. Iosedech dñs iustus. hic quis sicut filius? nun xp̄m significat. vterq; cū populum in terrā promissionis. ille de longo incolatu beremi. hic de longiore captiuitatis fluuio itrouerit. Sic verus iesus electos suos ab omnibus malis eruens ad supernī regni. promissa gaudia induat qui est filius iosedech. et domini iusti. de quo dr. dñs iustus conadet ceruices peccatorum. rē.

¶ In ipso. B. Pōs litterę textus. quia cōfortari verbis prophetarum optimates iudeorum nō potuerūt hostium infestatōnibus a sancto opere prepediri. a quo quiescentibus adhuc propheticis timore hostium cessauerant. sicut nunc i ecclesia geritur. dum bi qui malignorum spirituum vel hoīm insidijs retardati tardiores aliqñ ad opus bonum fuerunt. repente verbis doctorum. vel diuinarum scripturarū correpti. nullis tēptatonū machinis possunt vinci. vel a xpo sito intentōis reuocari.

¶ Ad qd̄ respondi. Videtur qui hoc scriptit presens affuisse. cū esdras dicat. scripsisse qui non tāc bierosolimis fuisse. ꝫ mlto post regnāre artarxerse illuc venisse reperitur. Aut ergo tunc vere ibi fuit. et facto tēplo babiloniam rediit vt plures de filijs israel in hierusalem reducerz. aut se edificātibus iungit. qui asi sum sit qd̄ erga fratres agit. vel qd̄ ipi agūt. sicut apls ait. Nos q̄ viuimus q̄ residui sumus in aduentu domini ñ preueniem? e. q̄ dor-

C. V.

Prophetauerunt autez aggeus prophęta et zacharias filius addo prophetātes ad iudeos qui erant in iuda z hierusalē et in nomine dei israel. Tūc surrexerunt zorobabel filius salathiel: et iosue filius iosedech: et cęperunt edificare templum domini in hierusalem: et cū eis prophetę dei adiuuātes eos. In ipso aūt tpe venit ad eos thātannai q̄ erat dux trans flumen z starbuzannai z consiliarij eorum: sicq; dixerunt eis. Quis dedit vobis consilium vt domum hanc edificaretis z muros eius instauraretis? ad quod respondimus eis quę essent nomina hominum auctorum edificationis illius. Oculus autem dei eorum factus est super senes iudeorum: z non potuerunt inhibere eos Placuitq; vt res ad darium referretur. z tūc satisfacerent aduersus accusatōnem illam. Exemplar epistolę quam misit thātannai dux regionis trans flumen z starbuzannai z consiliatores eius apharsathei qui erant trās flumen: ad darium regem. Sermo quē miserāt ei sic scriptū erat. Dario regi pax omnis. Notum sit regi esse nos ad

¶ Exemplar epistole. Multum dissimilis est hec epistola illi quaz reum beelthem et samsai scripserunt artarxersi. Illa eñ accusatōne bierosolimitarum. ꝫ laude nō solum gentis sed et dei omnipotentis plena est. illa insidijs. hec amicabilibus litteris scripta. quia illa a samaritis hostibus iudeorum. hec a duce regionis trans fluuiū. i inferioris syrie q̄ phenicis et a socijs eius. q̄ nullas ptra iudeos inimicias domesticas habuere. sz tantum regis a quo potestatem acceperant. voluntatē exequi curabāt.

¶ Samaritę qui primā scribentes epistam animos regis aduersus structores templi accenderunt hereticis comparantur. qui ecclesiā itantuz foede pste cōmaculant. vt etiam erosam gentilibus reddant. eorumq; furores et etiant aduersus illā. Dux aūt syrie qui regem de opere dei non operādo instigat. sed consultando interrogat. eos significat qui adhuc i gēnilitate positi. nec se creditu ros abuegant. si veram et iustam esse hāc diuinitatis

scriptura intelligant. Benigs audiens a senibus iudeorum cum rones rederent nos sumus serui dei cli et terre 2 edificates no luit impedire sed simplici animo quesiuit vtrum cyrus templu edificari iusserit 2 dari us hoc velit. Agnita autem voluntate vtrius regis diligenter vt opus citus perficeretur adiuuit. Que oia illius conueniunt qui i gentili vita constituti quersatos ecclesie visam repete obstupefce re. deide rone religionis audire et discere studet. et tande pgnoscentes q hoc a deo cli et terre qui solus vere est deus originez sumpsit; sacrificijs eis cocant: et edificiu iuuare letantur.

¶ Lapide ipolito Nouo. s. que impolitum repperierunt. sed poliendo edificio apparuerunt. Na et si vetum lapidum q fm hieremia dispersi fuerant i capite olim platearum aliqui remanserunt. lapides noui erant poliendi et qui bus opus templi posset impleri. Quod mistice videmus in ecclia fieri: cum non solum de bis qui penitendo resipiscunt. sed etiam de illis qui nuper ad fidem vocati i situtõe magistrorum quasi norma opificuz compositi: et in edificio cogruo ordine sut locati edificatur. De veteribus quoq 2 nouis lapidib? i. duo posiq 2 ipolitis tẽplu edificatur. cum de vtroq populo iudeo. s. et gẽtili vna christi ecclesia colligitur. Alter enim iam dudum cognitõe et observantia legis velut politus erat. alter ydolatrie mancipat? nulla spualiu architectoruz industria nullo pietatis cultu de formitatem agrestis et terrene mentis eruerat.

iudeam prouinciam ad domũ dei magni que edificat lapide ipolito et ligna ponuntur in parietibus: opusq illo diligenter extruitur et crescit in manibus eoꝝ. Interrogauimus ergo senes illos. 2 ita dixim⁹ eis. Quis dedit vobis potestatem vt domum hanc edificaretis: et muros hos instaurare tis? Sed 2 nomina eoꝝ quesiui mus ab eis vt renunciaremus tibi: scripsimusq nomina eoꝝ virorum qui sunt principes in eis. Huiuscemodi autem sermonẽ responderunt nobis dicentes. Nos sumus serui dei cli et terre: et edificamus templuz quod erat extructum ante hos annos multos: qd q rex israel magnus edificauerat et extruxerat. Postq ante ad iracundiam prouocauerunt patres nostri deum cli. tradidit eos in manu nabuchodonosoz regis babilonis chaldei: domũ quoq hãc destruxit et populum ei? transtulit in babilonem. Anno autem primo cyri regis. cyrus rex babilonis proposuit edictum vt domus dei edificaretur. Nam et vasa templi dei aurea et argẽtea que nabuchodonosoz tulerat de templo quod erat in hierusalem et asportauerat ea in templum babilonis protulit cyrus rex de templo babilonis: et data sũt sasabasar vocabulo: quez et principem constituit. dixitq ei: Hec vasa tolle et vade: et pone ea in templo quod est in hierusalem. et dom⁹ dei edificetur i loco suo. Tunc itaq sasabasar ille venit: et posuit fundamenta templi dei in hierusalem. et ex eo tempore vsq nunc edificatur 2 necdum completum est. Nunc ergo si videtur regi bonuz. recenseat in bibliotheca regis que est in babilone. vtrum nã a cyro rege iussuz fuerit vt edificaretur domus dei in hierusalem. et voluntatez regis super hac remittat ad nos.

C. VI.

Tunc darius rex pcepit 2 recẽsuerũt i biblotheca librorum qui erãt repositi i babilone. et inuentus est in egbathanis quod est castz in medena prouincia: volumen vnuz: 2 talisq scriptus i eo erat commentarius. Anno primo cyri regis: cyrus rex decreuit vt domus dei edificaretur que est in hierusalẽ in loco vbi immolant hostias: vt ponant fundamenta suppoztantia altitudinẽ cubitoꝝ seraginta. et latitudinem cubitoꝝ seraginta. ordines de lapidibus impolitis tres. et sic ordines de lignis nouis. Sumpt? autem de domo regis dabũtur. Sz 2 vasa templi dei aurea et argentea q̃ nabuchodonosoz tulerat de templo hierusalem. 2 attulerat ea i babilonem. reddantur 2 referantur in templum hierusalẽ in locum suum que 2 posita sunt† in templo

† Babilonio. s. quo ea nabuchodonosoz portulerat.

sint inuente ita posuit. Et inuentus est in egbathanis construcꝫ vbe in regiõe medie codex. Porro alia translatio sic habet: ¶ In egbathana i edifitio munitissimo regioꝝ medorum. vnde videtur q nomen medena non aliud q̃ media significet.

¶ Ut imponãt. s. Nõ ẽ nobis expondendum. quia negz i priori tẽplo edificatõe negz in posteriori aliquid harum mensurarum vel huiusmõi operis inuenitur. vnde colligitur cyrum hoc de suo sensu protulisse et mensurã vel ordinem temporis vt sibi videbatur pgruũ ãnotasse. Siquidẽ tẽplũ verba dierũ narrant i mẽsura prima. i. intra muros interiores habebat seraginta cubitos longitudinis. viginti latitudinis 2 altitudinis vt regum hystoria scribit vsq ad cenaculũ cubitos. xxx. deinde alios. xxx. vsq ad cenaculũ superius quoulq altitudo portionis ascẽdebat: vt iosephꝰ testat? deinde lx. vsq ad summũ tecti. i. sil. c. xx. vt verba dierum docent. Dio aũt dicit ordines ponendos de lapidibus impolitis tres. et sic̃ lignis nouis. cũ oẽ tẽplũ fuerit iteruꝫ edificatum vetustate: nisi forte moris persarum erat sic templa facere variato opere: vt tñ lapidum ordines essent q parietes. et quartus de lignis fabrefactis. 2 quoq in tẽplo hierosolimoz fieri vbẽ putauit. An forte dario sacerdotũ itelligendũ ẽ eum dixisse. q circa templũ in giro factuz tres ordines habuerat lapidum politoꝝ. 2 quartũ lignoꝝ cedrinorum. eratq altantibus vsq ad pectas altum. aut de porticu domus dñi que erat ante faciẽ tẽpli. vbi qua scriptura. cum palatium salomonis fabricaret. ita memorat. fecit et atrium rotũdũ triũ ordinũ de lapidibus sectis 2 vni? ordinis dolata cedrorum. et i atrio dom? dñi interioꝛi. 2 porticu domus.

¶ Et ligna. Beda. Ligna que ad ornamentuz vel munimentũ templi ponuntur eandẽ sanctorũ vitam i ornatu ecclesie quã et lapides designãt de quibus vt. Exultabũt oia ligna silue.

¶ Tũc darius. ꝛc. Beda. Josephus nomen loci in quo hẽ cyri littere

¶ Reddantur. Darius perfectas litteras auctoritate sua confirmat

competens omes indeorum aduersarios ⁊ templum in loco suo edificari iubet·ꝛc·

¶ Nūc ergo than. Significat artarxerses qui domū dei et ciuitatem edificari vetat eos qui cōstructōni ecclesie sancte motis persecutōibus cō tradicunt: inter quas ecclesia maxime martirū victoria floruit. Darius aūt piam illerū regum deuotōnem: qui agnita fidei xp̄iane pietate non resistere: sed suis decretis eam adiuuare curabant·e quibus multi interdicti persecutōibus priorum: seipsos cum subiectis populis ciusdē fidei sacramentis consecrari voluerūt: quibus bene cōuenit qđ darius adiungit. Sz et a me p̄cep·e·q·o·ꝛc Quis em explicare valeat quantū ecclesia liberalitate regum adiuta sit et locupletata

¶ Ut de arca·ꝛc· Beda. De arca regis ad opus dei sumptus tribuuntur: cum et familia secularium principum aliqui ipsis fidēnibus ad fidem xp̄i veniunt: qui velut in arcba regis erant cuz regalium archanorū consciī essent. Sz dātur p̄sbris et seniorib⁹ iudeorū in sumptus operis templi dū magistris et ecclesie eruditendi mēbris adunandi committuntur Qualis fuit cassiodorus quondam senator repente ecclie doctor: qui dum in expositiōne psalmorum diligēter attendit: quid ambrosius·quid hilarius·quid augustin⁹·quid cyrillus·quid iohānes·quid ceteri scīptorum edocuz se a senioribus iudeorum id ē confitentiū ⁊ laudantium deum probauit.

¶ Vitulos et ag· Beda. Hec animalia quę mūda sunt ⁊ frumentum et sal ⁊ vinū et oleum quę scdm legem offeruntur·in significatōne bonorum hoīm vel operū perfectorum·ſ carissimarum spūalium sepe ponuntur: quę nunc iubente rege in holocaustum dei cęli offeruntur: cum fautōribus mūdi principibus res sancte ecclie crescunt: subditiq⁹ eis populi in vnam veritatis fidem christo p̄scrā di aggregantur·et quidquid boni naturalis quisq⁹ diuinitus habuerit· quidquid a viris ecclesie salubre didicerit totuz in diuinū cultū impēdit.

¶ Scdz ritū. Quia tunc tantum vota offerentium accepta erunt: cuz scdz catholicę pacis ritū offeruntur·quę aūt gētili superstitiōe hereticа pernigra sunt: bona nō sunt.

¶ Orentq⁹·ꝛc· Scdz illd apostoli. Obsecro ergo primo oīm fieri obsecratōnes·et oratōnes·postulatōnes: gratiarūq⁹ actōes omnibus pro bonis pro regib⁹ ⁊ oīb⁹ q̄ī sublimitate sunt.

¶ Ame ergo po. Grauissima pena voluit eum punire qui decretū mutāret damno: omnū quę haberet et animę suę quam etiam ligno confixus longo cruciatu amitteret. Miscē autem opera nostra lignis compārantur·bona fructiferis·prava autem salicibus et incendio dignis·tollit q̄ lignum de domo eius qui holocaustis domini contradicit et erigitur

dei. Nunc ergo thantānei dux regionis quę est trans flumē et starbuzannai et cōsiliarij vestri aphar sathei qui estis trans flumen procul recedite ab illis·et dimittite fieri templū dei illud a duce iudeorū et a seniorib⁹ eorum: et domus dei illa ędificetur in loco suo. Sz et a me p̄ceptum est quid oporteat fieri a p̄sbiteris iudeorum illis vt ędificetur domus dei·scilicz vt de arca regis·id est·de tributis que dantur de regione trans flumē studiose sumptus dentur viris illis ne impediatur opus. Qđ si necesse fuerit et vitulos et agnos et hedos in holocaustū dei cęli frumentum·sal·vinum·et oleuz scdz ritum sacerdotum qui sunt in hierusalem detur eis per singulos dies·ne sit in aliquo quęrimonia: et offerāt oblationes deo cęli·orent q⁹ pro vita regis et filiorum eius. A me ergo positum est decretum: vt omnis homo qui hanc mutauerit iussionem: tollatur lignū de domo ipsius et erigatur et cōfigatur in eo·domus autem eius publicetur. Deus autem qui habitare fecit nomen suum ibi: dissipet omia regna et populum qui extenderit manum suam: vt repugnet et dissipet domuz dei illam quę est in hierusalem. Ego darius statui decretum·quod studiose impleri volo. Igitur thantannai dux regionis transflumen ⁊ starbuzannai ⁊ cōsiliarij eius scdm q⁹ p̄ceperat darius rex sic diligenter executi sunt Seniores autem iudeorum ędificabant et p̄sperabanē iuxta p̄phetiam aggei p̄phetę ⁊ zacharię filij addo. Et ędificauerūt et cōstruxerūt iubēte dō israēl: ⁊ iubēte cyro ⁊ dario et artarxerse regib⁹ psarum: ⁊ compleuerunt domum dei istaz vsq⁹ ad diē tertiū mēsis adar qui ē anus septimus regni darij regis

§ qui post darium regnauit. cuius tempore ciduas de babilonia hierusalem ascendit.

et ipse in eo configitur: cum opera eorum qui pacī ecclesię repugnant oīmbus manifeste q̄ī sint inutilia et peruersa patefiunt: et ipsi in eis non vite gaudium·sed mortis laqueum acquisisse probantur. Domus quoq⁹ talium publicatur. i. publico censu proscribitur: cum corpora eorum cum quibus in hac vita mānerunt in resurrectōe ꝑpetuo puniēda tormēto seuis cruciatibus immundis spiritibus ī pāte traduntur.

¶ Deus autem. Decretum suum diuinę potentię confirmari desiderat ⁊ ipse ut homo tē porali regno p̄ceditur pro pace domus dei publica lege omnia q̄ potest facit. Qđ nūc quoq⁹ in ecclesia geritur: cum terrene potestates ad fidem conuersę ꝑ statū ecclesię publica edicta ꝓmūlgāt· et hanc domino inuāte, ⁊ inimicos debellāte placidam pacem sperare cupiūt.

¶ Seniores aūt Nunc quoq⁹ consuētudinibus ad fidem populis·et aliqū bis qui soris sunt fauentib⁹? seniores iudeorum·id ē qui magisterio digni sunt ecclesiā quotidie verbo et exemplo edificant ⁊ prosperāturquia, et si dyabolus ī impugnet: tamen sermo dei in quibus vincat·et fugatis aduersarijs muros veritatis extruat.

¶ Iuxta prophetia ꝛc. Prędixerant enim·quia si ędificando templo insisterēt· mox donante domino et opus ipsuz complerent·et bois oīb⁹ abūdarent.

¶ Beda. Nemo qđ aggeus dicit sub⁹ dario rege iacta esse templi fundamenta estimet contrarium huic hystorię·i qua scriptū est. Secūdo āno cyri regis fundatum esse a ceīntarijs tēplū multū laudante deum·⁊ cōgaudēte popło. Tūc enim ipsius templi fūdario descripta est. i. domus interioris cuius mensuras specialr regum et paralipomenon hystoria refert. Nunc autem cum ędificatōne domus ⁊ porticuum et gazophilatiorum quę domum vndiq⁹ ambiebant fundata dicuntur edificia: quoruz in paralipomenon ita fit mentio· fecit ⁊ atrium sacerdotum et basilicam grandem et hostia in basilica quę terat ere. In qua. s. basilica tēplo circūpōita ꝓlis ad orādū ꝓsistebat·⁊ custodes ac laitores templi p̄ vices die ac nocte excubabāt·lic̄ psal·docz·B aliqū generalr cū ipo tēplo ānumerāt·vt ī euāgelio vbi docēte ī tēplo dño mulierē ī adultio ꝺprehēsam adduxerūt pbi ⁊ scribę quā nullo mō nisi ī aliqs portic⁹ tēpli introducere potuerit. Aliqū separati sb noīe gazophilatioꝝ l̄ excedra ꝛ l̄ porticū l̄ atrio ꝛ. vñ Qui statis ī do·d·in a·do·d·n·

¶ Et artarxerse. Queriē qūo iubēte artarxerse dicat⁹ dom⁹ ꝑstructa: cū statim subiungitur cā regnāte adhuc dario fuisse completam et dedicatā·nisi forte credēdū ē etiā artarxersē misso auro ⁊ argēto iussisse: vbi si dū mi⁹ ędificio ornata tēpli l̄ vasoꝝ cēt ꝓpletū ꝑficeret. Nā eid·a illuc ꝓrātescriptū ē q⁹ id̄ rex cū pūcipibus l̄ psiliarijs suis plima auri ⁊ argēti ⁊ va

¶ Mensis adar. Beda. Cuius tercia

sozū miserit ad tēplū.

die domus completa est·ipe ẽ martius que scriptura duodecimum tutta cursum lunę solet appellare. Nec vacat a misterio q domus domini que septimo mense in edificio altaris cepta est·duodecimo mense est perfecta· Cepta est enim in inicio mensis septimi·quia offe bonum quod facimus preueniente gratia spūssancti incipimus:et eadem comitante perficimus Completa est antez duodecimo mense ob significantiā perfectōnis que ℔ numero continetur:maxime propter summam apostolorū in quotum fide et doctrina perficitur ecclesia. Jtez duo denarium perfectōnez fidei et operatōnis significat·q; sine tria p quattuor sine quattuor per tria multiplices.xij.consummabis. Tria autem ad fidez propter confessionem sancte trinitatis referuntur·quattuor ad opus bonuz propter quattuor principales virtutes· prudentiā· fortitudinem·temperantiam·et iusticiam· de quibus dicit. Sobrietatem cū et prudentiā docet ·et iusticiam et virtutem quibus vtilius nihil est in vita hominis· Recte ergo dom⁹ domini septimo mense ichoata· duodecimo perfecta est et dedicata, quia mens electorum gratia spūs sancti illustratur·vt ad perfectōnem bone operatōis perueniat cum fide sancte trinitatis ·sicq; letabunda dedicatōnem retributōis expectat· Et quoniam hec retributō futuręq; solennitatis in tempore vniuersalis resurrectōnis et in visione trinitatis perficitur·recte domus domini non solum duodecimo mense:tercia eius die completa memoratur·quia eiz dominus die tercia resurrexit·resurrectō nostra potest triduano numero signari. de qua dicitur. In die tercia suscitabit nos. Cepta est aūt edificatō templi anno primo cyri regis·z consummata sexto āno darij·qui sunt anni ℔ cronicam.xlv. Cirus cū regnauit annis.xxx.·post quem cambyses filius eius·vij.qui in hoc volumine sicut iosephus autumat artarxerses vocatur·post quem magi qui illū interfecerūt anno vno·post quos darⁱ vsq; ad cōsummatōnē et dedicatōnem templi annis sex qui sunt anni q; dragintaquinq;. Queritur aūt quomō respondērūt iudei quadraginta z sex annis edificatum est templum hoc nc̄ Sed si historiā iosephi legimus que post ꝓsummatōnem et dedicatōnem templi tres annos addit in quibus perybolus.i.circumposita templo munitōnū pstructō: et quedā alia que remanserūt perfecta sunt: videbimus.quia recte in edificatōne tēpli·xlvi. annorum potuerit summa pputari·in quibo eminentiora cūcta fuere completa.

¶ Beda. Templū vero quāq; electam animā significat propter inhabitantem in se spm̄ xpi·et ecclesiam totam·id est·congregatōnem omnium electorū angelorū et hoīm:etiam ipsum corpus xpi de virgine natū exprimit sine peccato in mundo conversatū·morte solutū·et die tercia suscitatum. cui specialiter apteatur q·xlvi·annis edificatum dicitur. Sunt enim phisici q hoc dierum numero corpus humanū in vtero a tempe peptōis vsq; ad pfecta mbroz liniamenta crescat·Et decebat vt dō⁹ q; corpus dominicum significabat·eo annorū numero in hierusalem conderetur·quo domini corp⁹ in vtero virginis erat creandum. Virgo cū hierusalez.i. ciuitas regis magni et visio illⁱ pacis noīatur:de qua dicitur. Ipse ē par nostra qui fecit vtraq; vnū. Sicut etiā illud. Hostiū aūt lateris medij i parte erat dom⁹ dñi dextre·et per codeā ascendebatur in superius cenaculum·z a superiore in terciū:specialiter corpus christi figuranit·de quo dicitur. Vnus militū lancea latus eius aperuit nc̄. Postiā cū lateris medij in parte erat domus dextre,id est ab orientali angulo lateris meridiani incipiens·et per interiora eiusdem lateris occulto itinere paulatim ad altiora cenaculorū perducens.quia christus ianuā nobis salutis i dextro latere suo voluit aperiri:per cuius sacrata abluti et sanctificati introeam⁹ altiorem aulā regni celestis· Ascendimus cū per hostiū medij lateris in superius cenaculū:quādo per aquam baptismi et poculū dñici calicis consecratū ab hac terrestri consecratione ad celestium animarū vitā peruenim⁹ A superiore quoq; in terciū penetram⁹ cū būtudines aliaz etiā corpū imortaliū peptōne cumulamus.

¶ Fecerūt aūt. Merito gaudent filij transmigratōnis qui captiuitate euaserunt·et domū dei edificare meruerunt·et quasi deuoti deo famuli in dedicatōne domus eius hostias offerunt·et quasi fraternitatis amatores pro peccato totius israel vbicūq; essent rogantes eis deū fieri propicium ·et eos vel inter hostes custodire·vel ad patriaz renocare. Recte autē dedicatur templū a sacerdotibus et leuitis z reliquis filiorum transmigrōnis in gaudio·quia correptis peccatoribus fit gaudium in cḡlo coram angelis dei et magistris qui pro eorum salute laborauerūt·z omībus qui ꝺ confusione peccatoz ad virtutum arcē terram.s.promissionis mente z opere transmigrarunt. Sacerdotes ergo et leuitę z oīs pop⁹ī dedicatōe restaurate domus gaudent·quia omnes ordines ecclesie recōciliat per penitentiā petōibus gaudent

Fecerunt autem filij israel sacerdotes ·z leuitę et reliqui filioz trās migratōnis dedicatōnem domus dei in gaudio·et obtulerunt in dedicatōne domus dei :vitulos centum·arites ducentos·agnos quadringentos· hircos capraruz pro peccato totiⁿ israel duodecī iurta numerum tribuz israel. Et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis·z leuitas in vicibus suis super opera dei in hierusalem:sicut scriptum est in libro moysi. Fecerunt autem filij trāsmigratōis pascha.

¶ Et obtulerūt. Offerunt in dedicatōne hostias:cum p emēdatium conuersione dō gratias agunt;cū multi conspecta deuotōe eoz:ad maiora se virtutū opera accingūt: ne sint segniores eis i operando:quibus innocentiores fuerūt minus peccando. Multi etiā qui in fide fecerūt;feruētiora nouicio p studia emulantur.

¶ Hircos ca. Hirci in hac vita offeruntur pro peccato·cum electi deo supplicant vt liberentur a peccatis.offeruntur in futura: cum grās agunt qui liberati sunt·iōq; misericordias domini ꝛeternū cātabūt·q; sp miseros le fuisse·z dono eius liberatos esse mēorabūt.

¶ Pro peccato. Pro peccato etiam totius israel offerunt·q; oportet sic eos qui nobiscum sunt bonis fauere.sic illoz bona imitando nostra facere, vt etiam pro statu totius ecclesie dñm deprecemur. Vnde in oratō ne dominica nemo sibi specialiter aliquid petit·sed oīa qui eundem patrem habent in celis. Item edificato templo: dedicatō sequitur·cum cōplēta in fine seculi summa electorum peruenīet ad gratiam celestium pgenioū in qua hostię offeruntur·de quibus eadem domus .i.ecclesia post captiuitatem mortalis eruminę redificata per gloriā imortalitatis dicit. Dirupisti domine vincula mea ti-sa-h-l. Et quia offeruntur non solum pro dōis virtutū ,sed et pro mundanis sordibus vitioū bene post vitulos arietes z agnos,hirci pro peccato totius israel offeruntur·gratia cū de q; virtutum bñficia confert·etiā scelera aufert.necī domo dei bz pelagⁱ locū q; se suosq; persuadebat libertate arbitrij vel liberari a malis vel confirmari posse in bonis.

¶ Et statuerūt. Ordo poscebat:vt domo dei edificata mox sacerdotes z leuite qui in ea ministrarent ordinarentur·quod obseruandū est his qui magnifice monasteria cōstruunt· vt i bis doctores istituāt qui ad opera dei populū hortent:ñ ibi suis voluptatib⁹ fruiant.

¶ Sacerdotes. Beda·Q; dicit sacerdotes in ordinib⁹ suis·z leuitas i vicib⁹ suis pstitutos· vices ebdomadaz significat·i quib⁹ oīs cetus vtriusq; gradⁱ p.xxiij partes erat distributⁱ·ita vt vnusquisq; ordo vice suę ebdomadis p octonos dies.s.a sabbato vsq; ad sabbatū i tēplo ministret·z pⁿ·xxiij ebdomadas a tēpli liber officijs curā proprię rei ageret· vt verba dierū narrāt. Nam et in circuitu interioris sacrarij ꝺ fecerāt porticus templi i quarū tantis p vices obseruabāt leuite sicut ibi dicitur. Q; vero ait·sicut scriptū ē i libro moysi.nō ad vices leuitaz sed ad opera dei pertinet. Moyses cū scripsit·quid sacerdotes·quid leuitę i domo dei operarentur. Vices vero leuitarū z ordines sacerdotū p sortes·xxiij nō moyses sed dauid rex cū ꝓphetis sacerdotibus z leuitis sui tēporis descripsit: Et nunc quoq; edificata z dedicata ecclesia per regenerationem nouoz in fide populoz·statui·decet sacerdotes et leuitas i ordinibus suis et vicibus suis· qui sunt super opa dei·vt nō solus sacramētis fidei inniteⁿ populi·ꝺ exēplis z eruditōe pcedētiū initoz ad agenda que dei sunt accingantur.z ℔ nō,p captu humani ingenij·ꝺ sicut scriptū ē in libro moysi·cui consonat illud euāgelij. Euntes docete oēs g. bap-e-nc̄ docētes eos seruare omnia mandata dei. Non enim auditores nostra propria :sed ea q; legis et euangeliū sunt mādata docere debem⁹:si ad ꝑfectionis vna cū aspuenire curam⁹.

¶ Fecerūt aūt pa. Ideo specialiter edificata z dedicata domo dñi celebratio paschę memoratur;cum nulli dubium esse tam religiosū paschā suo tempore celebrare· vt mistice insinuaretur hanc esse summam perfectōnis·cum preteritis omnibus mundi illecebris tota semper intentōe mētis alterius vitę meditamur ingressu. Paschā cū trāsitus interꝑatur.

quia filij israel in eo per immolatõnem agni de egiptiaca seruitute ad lib
tatem transierunt·vel ipse agnus.i.christus pro nobis imolatus transiit
et hoc mundo ad patrem·quod imitamur·cũ ab infimis' voluptatib' ad
celestia querenda transimus et vere perficimus· cum a carnis ergastulo so
luti celeste regnũ intramus.

Beda. Quare ꝺ pascha post edificatam domum referatur:cum'prędi
cium sit ꝙ a primo die aduentus eorũ in hierusalẽ i cunctis solennitatib'
domini legitimas bo
stias et holocausta of
ferrent·nali, vt innue
retur ꝙ edificatõnem
templi eadem qua in
ceperunt:mensis de
notõne compleuerũt:
Ibi enim predictum ẽ
quia congregatus est
popul⁹ quasi vir vn⁹
et surrexit iosue z fra
tres eius· et ꝺ.ficaue
runt altare vt immo
larent in eo holocau
sta.et nũc dedicato tẽ
plo'instante anno.xl
vi·eadem pietas reli
gionis omniũ menti
bus insse memoratur
cum dicitur purifica
tos fuisse sacerdotes z
leuitas quasi vnũ om
nes mundos ad imo
landus pascha. Quę
eñ in hac vita maior
potest ẽ perfectõ q̃m
mundę multitudinis
vnitas ·multa eñ sa
cerdotum :multa leui
tarum erant mũia ·ß
omẽs purificari z mũ
di ad celebranduꝫ pa
scha.corde vno z alia vna·nec dispar in populo vnitas: cũ dicitur ad im
molanduꝫ pascha vniuersis filijs transmigratõnis et fratribus suis sacer
dotibus et sibi.statimq; infertur·Et comederũt filij is·zc. Omnibus ergo
imolatũ est pascha.omnes comederunt·non solũ qui reuersi fuerant de
captiuitate·sed z oẽs qui alicubi antea constituri sepauerunt,se,eo tẽpo
re ad eos. Quod etiã de proselytis intelligi potest:qui natura gentiles in
ritũ eor puerli sunt circũcisiõe z hostijs purificati vt digni eẽnt pticipatõe
sacramẽti salutaris. Nullq; alias(ni fallor)exquo egressi de egipto tãte re
uotionis cũ sacerdotibus et leuitis magistris .s.suis fuisse reperiuntur·sed
hec deuotio castigatõne diuina facta ẽ·quia pro peccatis hostibus tradi
ti·sed penitentia et confessione liberati sunt deo melius seruiturꝰ. videm⁹
quoq; illos qui templum corporis sui peccando prophanauerunt.et per
hoc a dyabolo captiuati sunt:per penitentiã redisse quibus mansionem
in se domino reparent. Notandum eñ ꝙ salomon prius templuꝫ maxia
pace regni breui tempore et nllo contradicente perfecit. Destructum aũt
propter peccata filij transmigratõnis magna compunctõne cordis longo
insistentes labori·et sepe ab inimicis retardati·tandẽ diuinitus adiuti re
staurarunt· Facileq; eñ quemq; conuersuꝫ dyabolo renunciare .vnum et
verum deum confiteri z percipere sacramenta christi.huiꝰ iniciatum in re
missione omniũ peccatorũ templũ eius effici·et acceptã vite innocentiaꝫ co
mitante eius gratia seruare· Sed multi laboris est si quis accepta fidei sa
cramenta peccando contẽnit pristinam recipere dignitatẽ.quia iterũ bap
tisari non potest.sed longo penitentię labore peccatum abluendum est.
cuius ablutõi ipsa consuetudo vitiorum quasi inimica samaritanorum
turba repugnat·tanto ad superandum difficiliꝰ quãto diutius terram
cordis tenuit vacuã possedit.

Et fecerũt so. Beda · Potest in hoc loco celebratio paschę ad re
surrectõem referri vt edificatio templi presentem ecclesię statuꝫ significeꝫ.
dedicatõ vitam futurã quę i animaꝫ cum de corpore exierint lętitia agi
tur. Immolatio pasche gloriam resurrectõis:cum electi immaculati car
ne agni non in sacramento credentes,sed in re ipsa z veritate reficiuntur.
Unde hic in pascha omnes quasi vnus affuisse perhibentur· quia tunc
veraciter agnus dei qui tollit peccata mũdi· vnde Johannes ·Sanguis
ihesu filij dei emundat nos ab omni peccato. Tunc vera erit vnitas cuꝫ

quartadecima die mensis primi.
Purificati enim fuerant sacerdo
tes et leuitę:quasi vir vnus:omẽs
mundi ad imolandũ pascha vni
uersis filijs transmigratõis z fra
tribus suis sacerdotibus :et sibi'.
ℭ nõ in fermẽto ꝛc.zc.
Et comederũt filij israel qui reuer
si fuerãt de transmigratõne· z oẽs
†ℭ qui.s.inquinatõnibus seruiunt.
qui se separauerãt a †coinquinatõ
†ℭ sunt et gẽtes celi. qui.s.ab his separati in vni
tate et castitate domino seruunt· cuiuꝰ solennia
sincero corde celebrãt·
ne †gentium terrę vt quererent do
minum,deum israel· Et fecerũt so
†sm azimos'sin-etre.
lennitatem azimorum septem die
bus in lętitia· quoniam lętificaue
rat eos dominus· z ꝙerterat cor

regis assur ad eos vt manꝰ corũ
adiuuaret in opere domus dei is
rael

C. VII.

Post hec autẽ
verba in regno artarxersis regis
persarum esdras filius sarayę ·fi
† ℭ computata generatõne vsq; ad aaron legitimus
sacerdos cõputabatur.
lij †azarię·filij helchię·filij sellũ.fi
lij sadoch·filij achitobfilij amarię
filij azarię·filij marathoth .filij za
raię·filij ozi·filij bocci·filij abisuę·
filij phinees·filij eleazar·filij aarõ
sacerdotis ab inicio ·Ipse esdras
ascendit de babilone ·z ipe scriba

fuerit deus omnia in omnibus·et azimorũ solennitas in lętitia:cum nul
lo remanente fermento malicię et nequicię omnes in veritate z sinceritate
cordis diuinę visioni adherebunt.nõ i septem diebus labẽtis seculi:sed
in vna die perbennis vitę in atrijs domini quę melior est super ratione
tanti operis ponit numerus:cuꝫ ille cui septiformẽ gratiã spiritus qua ope
rantes adiuuamur·et requiem aniarũ aut resurrectõem corporum quaꝫ
bene operantes speramus:denũciat.

¶ Septẽ diebus
Quia per omne secu
li tempus in sinceritate
z veritate· immo in
omnium bonoruꝫ vi
ctimis et holocaustis
vita ducenda est · q̃a
christus paschali tem
pore transitorie mor
tem gustauit· sed eter
na resurrectionis vir
tutę denicit.

¶ In lętitia. zc.
Hęc est cui maxima
nunc in futuro iusto
rum lętitia:perfectum
esse opus iustitię vt ec
clesię conuersis etiam
gentilibus qui olim re
sistebant ad adiuuan
dum eius statuꝫ·id ẽ.
confirmandam christi
anę religionis pacẽ
per mundum

C. VII.

¶ Post hec. Be
da. Huculq; reditus
populi de babilonẽ
hierusalem·et relatio
vasorum · dedicatio
templi·et celebratõ so
lennitatum·et dedicatio canticorũ domini quę in terra aliena non pote
rant cantari sub zorobabel z iosue describuntur: quę omia humanę sal
natõnis in christo continent formã.cum hi qui cũ peccato originali i mũ
dum venerant sacramẽtis fidei purificati saluant·vel qui peccando fideꝫ
corrumpunt.pnitendo resipiscunt .z vtriq; per eundem saluatorẽ verus
regem z sacerdotem verũ pascha celebrantes de mundo ad patrem ꝺ mor
te transeunt ad vitam. Sed quia tẽplo incenso vrbe subuersa ·scripturę
quoq; fuerunt perustę ·z bas miserante dño reparari oportebat : vt qui
edificia eruta restaurauerant haberẽt vnde ipsi moniti intus discerent re
staurari. Hñ sequit· Post hꝰ zc.

¶ Artarxersis regis· Beda. Hunc artarxersem sub quo esdras ꝺ ba
bilonia hierosolimã alcẽdit·iosephus putat esse xerxeꝫ filiũ darij qui post
illum regnauit·ß cronicoruꝫ libri successorem eiusdeꝫ xersis. Regnauit au
tem darius sub quo edificatum est templum annos.xxxvi.post quẽ xerxes
annos.xx·p⁹ quẽ archabanus mẽses septẽ·quos cronographi,p ãno po
suere·p⁹ hãc artarxerses ãnos.xl.

¶ Et ipse scriba velox. Beda . Scriba velox in lege moysi appella
tur esdras·quia esdras legem moysi quę consumpta erat refecit·z etiaꝫ vt
communis maior fama est omneꝫ sacrę scripturę seriẽ quam ignis absump
serat prout videbat legẽtibus sufficere scripsit·z nonnulla vt referũt quę
oportuna putabat:adiecit .de quibus ẽ z illud. Et non surrexit prophe
ta in israel sicut moyses quẽ nosset dñs facie ad faciẽ zc. Quę verba dice
re non potuit:nisi qui diu post moysen vixit. Et in libro samuelis olim i
israel sic loquẽbatur vnusquisqꝫ vadẽs consulere deum . Venite z eam⁹
ad videntem. Qui eñ propheta hodie dicitur: olim vocabatur videns.
Nonnulla autem integra volumina quę quondam in populo israel ha
bebantur: intacta reliquit .ideo eorum nihil aliud q̃ nominis memoria
habetur· vt est illud in libro numerorũ· vnde dicitur in libro bellorũ dñi.
z in iosue. Nonne hoc scriptum est in libro iustorum. In regum quoq; et
paralipomenon volũe memorantur libri hystorici ꝓphetarum. achyesi
lonitis·et seneię addo et nathan. Isaię quoq; et hiesu filij anani·i·qui i
bzum regũ israel scripsisse dicitur·et multa alia quorum nulla debent ho
die posse reperiri vestigia . Ferunt quoq; pro certo hebrei ꝙ leuiores lit
teras excogitauit sub nominibus earum quas ante habuerant; quibus

velocissime tantam librorū copiā quę consumpta erat reficeret. Ideo non solū scriba sed etiā velox nōiatur. Priores aūt litterę remanserunt apud samaritas quibus illos quinq; libros moysi quos solos de scriptura sancta receperāt scribere solebant.

¶ Et ascēderūt. Beda. Notandū q; in capite huius libri scriptum ē q; ad permissionem cyri ascenderunt de babilone zorobabel et iosue et de filijs iuda et beniamin cū sacerdotibus et leuitis oēs quorum suscitauit deus spiritus ·ō quibus additus est q; essent de captiuitate quā transtulit nabuchodonosor in babilonem. hic autem sub esdra duce: nulla iude et beniamin vl' nabuchodonosor. sed tātum filiorum israel et sacerdotum et leuitarum: qui cum illo ascenderant·mentio est. vnde videtur q; illi ō iuda et beniamin fuerunt quos nabuchodonosor captiuauit · Hi autem de decē tribus qui specialiter post diuisionem israel vocabantur: quos assiriorum reges lōge ante captiuauerant · et vltra montes medorum fecerunt habitare. Tunc ergo due tribus maxima et parte redierunt et templum graui labore restaurauerunt · Decem autē tribus quę minorē religionis curā habuerunt · quia destructo chaldeorum imperio libere sub regibus persarum viuebant cum templū edificatū ·et compressam esse samaritanorū inuidiam cōperent ·tandē aliqui ex eis redierunt: plēs ibiō recedēt·q;ū pgeies vsq; hodie ī eisd ptib dtineri et fuire gēti p̄ sarum perhibetur. Sicut autem zorobabel et iesus christum significant qui captiuitatem humani generis sua gratia relaxat·et suaz in nobis domum sanctificando et possidendo edificat. Sic esdras sacerdos et velox scriba eundem qui non venit soluere legem sed adimplere figurat · qui iō scriba legis vel scriba velox in lege moysi potuit vocari·quia ipse moysi legem per angelum dedit·ipe ꝓphetas veritatem docuit·ipse electorū mētes ad intelligendam et faciendam patris voluntatem accendit · vnde et hoc testamentum quod disponam domui israel post dies illos dicit dñs dando leges meas in mente eorum ꝛc̄. Et lingua mea calamus scribe ꝛc̄. Lingua enim prophetę calamus erat velocis scribę . quia quę dominus illum sine mora temporis intus docebat.hoc ipse per officium linguę foris temporaliter declarabat. Esdras quoq; interpretatur adiutor:·quia solus christus populū suum a tribulatōnibus liberat:et de confusione vicioz ad pacem virtutum proficientibus meritorum gradibus inducit · Unde auxilium meum a dño ꝛc̄. Ad hoc sicut Esdras partem populi non minima de captiuitate hierosolimā reduxit·et pecuniam ac vasa sancta in gloriā templi·et populum ab vsibus alienigenis pontificali autoritate purgauit·ita christus in carne apparens confusionem mundi :libera confusione viciorum intrauit· vt nos secum rediens ab omni confusione liberatos ad tranquillitatem superne pacis induceret·cuius pacis pignus in presenti accipimus. ſm illud. Pacem relinquo vobis:pacem meam do vobis .i.temporalem vitā pegrinātib relinquo:perpetuā adꝛ ecclestē patriam peruenientibus:do.

¶ Quia in p·m. Beda· Prima die mensis cepit ascendere de babilone·et quinto cum filijs transmigratōnis·z primo die mensis peruenit ī hierusalem.primordium eīn mensis in quo luna nouum a sole lumen mutuari creditur:nouū doni celestis initiuz significat·et bene prima die ihūs pti mi ascendit esdras de babilone cum eis quos a captiuitate saluabat ·qz principium sanctę conuersatōnis in quo sathanę et regno eius abrenūcia

velox in lege moysi:quam dominꝰ deus dedit israel · Et dedit ei rex scōm manum domini dei eius bonam super eum omnem petitōnez
ſ proles fris. nā in sequētibus quo venerint et
eius. Et ascenderunt de filijs isra
exercitū ē̄ congregauerint plenius scribitur.
el·et de filijs sacerdotum :et de filijs leuitaruz:et de cantoribus:et de ianitoribus·et de nathynneis in hierusalem anno septimo artarxersis regis·et venerunt in hierusalem mense quinto·ipse est annus septimus regis. Quia i primo die mensis primi:cepit ascēdere ō babilone:et in primo die mensis quinti venit in hierusalem iuxta manū
ſ adiutor.
dei sui bonaz super se . Esdras autem illustratione fit diuinę pietatis in nobis . Prima quoq; die mensis quinti peruenit in hierusalem . quia et hoc nō nisi libertate arbitrij·sed inspiratōne superne lucis fit· vt audito euangelio ecclesię membrū incorporemur.pulcerq; et salubris in ecclesia mos doctrina patrum inoleuit· vt z bis qui catheziz̄antur quattuor euangeliorum sacramentum explanetur. et recitetur in oratorio ·Item prima die mensis quinti venit cum bis qui liberati erant ab hostibus in hierusalem .quia dum cōpletis quattuor euangeliorum p̄ceptis ęterne regnū ingrediūr. quasi nouum mensis initiuz celebramus·qz nunc tam lucis gaudia in sole iustitię cernimus·velut post hyemz oz mensis lucide aestatis quos in via peregimus·quintū mensez ꝓpter hoc remuneratōis in luce patrię celestis agimus .

tem parauit cor suum vt inuestiga
ſ quā flama cōsumpserat. ſ cepit diebus face
re et docere·
rez legem domini et faceret z docere in israel preceptum et iudicium. Hoc est autem exemplar epistole edicti:quod dedit rex artarxerses esdrę sacerdoti scribę erudito in sermonibus et p̄ceptis domini·et cerimonijs eius in israel·
ſ doctrina· ſ exēplo· ſ oratoz.
Artarxerses rex regum:esdrę sacerdoti scribę legis dei cęli :doctissimo·salutem. A me decretuz est vt cuicumq; placuerit i regno meo ō populo israel: z de sacerdotibus eius z de leuitis ire in hierusalem tecum vadat· A facie enim regis z
ſ ad distinctōnē. ſ. eorum quos de hominibus mortuis aut certe de nullis institutos nouerat.

¶ Beda. Primo mēse cepit esdras ascēdere ō babilone ·z. v. cum filijs transmigrationis venit in hierusalem.quattuor enim menses iter de babilonia in hierusalez complet ·quia per quattuor libros euangeliū fidez et sacramenta veritatis discimus · quib; de captiuitate diaboli domino duce erepti ad libertatez filiorum dei ascendimus· z in eisdem libris p̄cepta cōtinentur operū quorū quasi gressib; quotidianis ad superna promissa veniamus.

¶ Iurta m·d· Confirmatus. ſ. gratia et protectōe diuina qua prosperecepta perficeret. Sic et christus: quia deus erat in christo mundum reconcilians sibi·manus quoq; dei super eius humanitatez fuit·qua in passione exaltatus·et ad media supernę ciuitatis ascendit ·et fidelibus suis iter patefecit.

¶ Esdras aūt. ꝛc̄. Magna virtus hominis parare cor suuz ad obsequium diuinę voluntatis·et dicere posse . Paratum cor meum deus·paratum cor meū ꝛc̄.

¶ Beda. Christus quoq; paravit cor suum vt inuestigaret legem dñi quia talem sibi hoiem quē suscipe diuinitus ꝓuidit·qui nō solū sine peccato·ſ etiā plenus esset gratia et veritate qui nulla sibi repugnante lege peccati legem dei absqz villa mentis vel carnis contradictōne seruaret. vnde In capite libri scriptum est de me ꝛc̄·Item dominus inuestigauit legē dei quia abiectis phariseorum traditionibus scripturam sanctā mistice intelligere docuit·et decreta euangelij quę attulit magis perfecta et deo accepta ex ea quę per moisen p̄miserat ostendit. vnde Audistis quia dictum ē antiquis. Diliges amicū tuū·et o·b·i·t·. Ego autez vobis dico. Diligite inimicos vestros ꝛc̄·

¶ Artarxerses rex. Artarxerses qui deuota mēte tēplū et sacerdotes domini veneratur.cuiꝰ familiatur : christianos principes·sicut et darius significat· Nec mirū si successores eius qui templū z ciuitatē fecerūt edificari qui seruos ei⁹ ac legem dilexerūt atqz iuuerunt:christianos reges figurāt·cū ipe dñs per ꝓphetā cyrū significare filiū suum dixit:z ei⁹ nolle illos honorificauerit dices· Hec dicit dñs christo m·a·

¶ A me decretū· Quia ad regem peruenerat fama diuinę virtutis p quam ille incensam a chaldeis legem eisdem quibus p̄ꝰ ꝓpijs sermonibus cuius alio litterarū caractere nouauerit·

¶ Ut cuicūq; placu ꝛc̄· Omnibus licentiam eundi tribuit· nullus ire compellit·christiani principes nullum cogentes ne sit incerta voluntas fidei omnibus quibus placuerit in regno suo christum colere p̄mittunt.

¶ Et septem consi. In libro hester legitur morts fuisse persarum regibus vt in sanctis agendis vel discernendis. vij. consilio vterentur. septem consiliarijs vtuntur fideles: cuius in omnibus que faciunt precepta diuine scripture sequuntur. ō qua dicitur. Eloquia domini e.c.a.i.e.p.ē.p.s.i. sancta illustratōne septiformis spūs perfectū.

¶ Missus es. Mittitur esdras a facie regis et septē consiliatorū eius vt videret iudeam et hierusalē. et conuersi ad fidē principes seculi et scripturarum persuasionibus roborati rpm ad saluandam ecclesiam et congregandam de gentibus quotidiano auxilio qō esdre nom significat venire desiderant dicentes. Domine deus virtutū cōuertere re. de ce. r v. et v. ps. xc.

¶ Que est in m. Mirum qm inuenitur verbum in epistola artarxerxis quo prophete solent vti: cuius dicit legem dei esse in manu ferui illius. Scripturę est enim. Factum est verbum in manu aggei prophete. et dās fecit quod locutus est in manu serui sui helie. et testificatus ē dominus in israel et in iuda per manū omnium prophetarum. quia. s. prophete non minus operando q̄ loquendo que dei sunt prędicabant.

¶ Christus legem in manu habuit. qz cum quondam per moysē prout voluit statuit. r nunc eandē per semet ipsum immutans ad perfectiora transtulit.

¶ Et vt feras. Notanda fides et sapientia regis et consultatū eius qui dona sua magis per illum qui legem deo in manu habebat. id est. opere cōplebat offerenda esse. interlexerūt.

septem consiliatorum eius missus es vt visites iudeam et hierusalē: ¶ non solū in lingua. qz cepit hic⁹ fa. r do. in lege dei tui que ē in manu tua: r vt feras argentum et aurum qd̄ rex et consiliatores eius sponte obtulerunt deo israel: cuius in hierusalem tabernaculum est. Et omne argentum et aurum quod cūq; inueneris i vniuersa prouincia babilonis: et populus offerre voluerit. r de sacerdotibus qui sponte obtulerint domui dei sui que est in hierusalē libere accipe. ¶ hec de causa data ē pecunia et studiose eme ō hac pecunia vitulos. arietes. agnos. r ¶ sacrificia et libamia eorum. et offer ea super altare templi dei vestri quod est in hierusalē Sed r si quid tibi et fratribus tuis placuerit de reliquo argento. et auro vt faciatis iuxta voluntatem dei vestri facite. Vasa quoq; que dantur tibi in ministerium domus dei tui. trade in cōspectu dei i hierusalem. Sed r cętera quib⁹ opus fuerit in domo dei tui quātumcūq; necesse est vt expendas: dabis de thesauro fisco regi. Et a me ego artarxerses rex statui atq; decreui omnibus custodibus arce publice qui sunt trans flumen. vt quodcūq; petierit a vobis esdras sacerdos scriba legis dei cęli absq; mora. dentis vsq; ad argenti talenta centū: r vsq; ad frumēti choros centum. r vsq; ad vini bathos centum. r vsq; ad bathos olei cētum. sal vero absq; mensura. Omne quod ad ritum dei cęli pertinz. tribuatur diligenter in domo dei cęli: ne forte iracatur cōtra regnū regis r filiorum eius. Vobis quoq; notum facimus de vniuersis sacerdotibus r leuitis cantoribus et ianitoribus nathinneis r ministris domus dei huius vt vectigal r tributum et annonas non habeatis potestatem imponendi super eos. ¶ nota nonnullos sacerdotes in babilonia cū residuis populi remānsisse. ¶ que. s. de frugibus terre offerebantur. vt pais r simila r species ¶ sacerotum corda.

¶ Cuius in h. Beda. Fideliter et docte cum in hierusalē habere tabernaculum dicat quem supra dixerat deum cęli. tabernaculo cū i itinere vtimur. et deus cęli tabernaculum habet in hierusalem. quia qui eternam sedem in cęlis habet ipse cum peregrinantibus in hac ecclesia sanctis ad tēpus morari dignatur. vnde. Ecce tabernaculū dei cū hominibus. Et qz esdras nō solum predicatorū quorū vnus erat: sed etiam christi ad cuius membra pertinebat typum gesserit. quasi p illū dona offerimus: cum i omnibus opitulatōe indigem⁹. vt bona que agimus deo patri accepta sint. Nemo enim inquit venit ad patrez nisi per me. r de illo paulus ait. Ipse est propitiatio p peccatis nostris.

¶ Et omne ar. et au. De hac pecunia fideles in ecclesia sua bona opera dirigere cupiunt: vt per hoc patrem cum sanctis habeant. et alij ipsorū exemplis proficiant. Nam quasi de argento et auro nostro sacrificia libamina et hostie ad offerendum domino comparantur: cum visa operū nostrorum dilectate proximi conuertuntur ad officiū pietatis. quo et ipsi benedicendo domino consecrantur. Sunt aūt quedā sanctorum clarissime virtutes. que non omnibus in exempla operis possunt ostendi. sed tantum ad glorificandam dei gratiam recitari. vt est illud quod daniel et hieremias pueri prophetauerāt. quod iohannes nondum natus. quod comelius cum domo sua nōdū baptisatus spūsancti accepit. et innumera. mirabilia instar argenti in domo dñi. Nec tñ et hoc argento vel auro oblatōnes que super altare ponuntur emi possunt. quia talia cuz audim⁹ mirari quidē velut diuia debē⁹: sed quasi possibilia imitari n valē⁹.

¶ Vasa quoq;. Verus esdras vasa misericordię que sibi traduntur ab boibus in cōspectu patris in supnā hierusalem tradit. De q̄bus dicit. Nō poterit quisq; intrare in domū dei et vasa eius diripere nisi prius alligauerit fortem. fortis cū erat rex babilonis. i. diabolus. sed victus r ligatus a domino ea q̄ inuste possidebat vasa. i. dectorum corda amisit: neq; auferenti et ad supernā ciuitatez cui⁹ erant propria reducenti contradicere potuit.

¶ Et a me. Principes christiani subiecti suis impant. vt quod quid petierit xp̄s pontifex noster absq; mora tribuāt nihil omnino retractantes. dent aurum in confessione vere fidei. frumētum i ostensione bone operatōis. vinū in feruore dilectōnis. oleū i hilaritate misericordię: et hec omia sub centenario nūero sacerdoti magno et scribe legis dei cęli dari iubētur. i. xp̄o qui celestia nob mādata a patre deferens cęlestia obedientibus i domo patris ꝓmia pmisit. Centenarius cū qui in cō puto digitorū a leua trāsit in dextram. ea que in dextra indicis. i. vita gēnasūt gaudia designat. Talentuz autez triplicis mēsurę traditur. minimū libraruz. l. medium libraz. lxij. sūmū libraz. c. xx. chor⁹. xxx. modij ba. b⁹ q̄ et ephy decima ps chori. i. tres modij.

¶ Sal vero. Beda. Sal sapientiā significat. et inde cōmuni locutōne bebetes insulsi vocantur. Sed interest cuiusmodi sit sal. nam et dñs per legem omni sacrificio sal offerri precepit. r in euangelio dicit. Habete sal in vobis. r pacē habete inter vos. Nec tñ frustra dauid in valle salinarum ydumeos percussisse legit. quia. s. sal celestis sapię quo imbuantur cathecumini in cūctis operum nostrorum sacrificijs offerre iubemur. Salinā vero vallium cum īcolis suis penitit dauid. qz ifirmā r mundanā sapiētiam cū sectatoribus suis xp̄s destruit. vū bñ capitur sal absq; mēsura tribui diligēter i domo dei cęli. qz necesse est vt qdq̄d sapię q̄s hz totū hoc i obsequiū dei exhibeat. Recolēdū ꝙ o q̄ superi⁹ dixerūt samaritani scribētes ad alterū artarxersez. qz mēores sal q̄d i palatio ꝓmederāt tolere non poterāt rēplū r ciuitatē dei cōtra vtilitatē ei⁹ edificari. b autē artarxerses iubz oīb⁹ arce publice custodib⁹ vt iter cetera. sal iq̄ntū op⁹ sit ebuāt i domo dei. ibi cū ꝓgnoscat ꝙ hēnci ad ipugnādā ecclā fraudulēto hāanę sapiēnę gustu aiant. b āt ꝙ pūsi ad fidē sapiētes ipāz p discipliaz scīar sapiētię adiuuār: dū p cā aduersarios expugnāt.

¶ Vobis quoq;. Hoc priuilegio ostenditur q̄ cętera plebs filiorum

israel ad patriã pertinẽs tributa regis pẽdebat·qđ discreta p̃uisione rex fecisse cognoscitur·vt qui diuino seruitio superant: occupati a suo famulatu essent liberi·et q̃ terra nichil p̃riꝰ possidebant: sed et decimis populi viuebãt: nemo et eis tributum exigeret·His omnibꝰ probatur non solũ discretisse·sed etiam opesse didicisse quę diuine seruitutis poscerꝰ cultus.

¶Tu aũt. ꝛc. Beda. Repetit rem q̃ supdixerat et veritatem quam cognouit itera to sermone cõfirmat. Supra eñ ait in manu esdrę esse·qz lex dei sapientia est.vii. Os iusti meditabitur sapientiam et lingua eius lo·i.lex d·e ẽ c·i·Et iustus in manu sua legẽ dei et sapiẽtiã habet·dũ i oĩbꝰ q̃ agit et ioq̃tur mẽorem se diuine voluntatis ostendit· Mistice aũtẽ dñs noster bꝫ sapientiã i manu sua·ipse est eñ dei ar⁹ z di sapia· Cõstituit iudices·i·p̃sidet ecclesiarum qui ꝑm voluntatem eius iudicẽt omnia· z idoctis p oꝛbꝫ fidẽ p̃dicent.z oĩs qui decreta cõtemnit legis illi⁹ vel p̃ri pẽa vl futua intra modũ peccati sui punietur. In his artarxerses et p̃xesit quid futuri tẽporibꝰ christianis deuotionis haberẽt·q̃d ne erga fidem veritaq̃ agerent reges.

¶Possumus esdre personaꝫ etiã ad quẽlibet doctorem ecclesię referre: quibus sepe reges z principes litteras pro statu fideliꝫ miserũt.

¶Et ego cõfortatus· Sic q̃sq̃ ad alios congregandos idoneꝰ p̃ doctrinã suã efficitur debet⁹ p̃ gratiaꝫ dei p̃tra oĩa quę sanctam op⁹ impediũt, mẽte roborãtur.

C. VIII.

¶Hi sunt. Dilẽgẽter principes qui secũ de babilone ascenderũt enumerat z genealogiam eorũ explicat. numerum quoq; illorum adiungit·qui ad mille·ccc·et.xl.pueri innuens·quia nomina eorum de confusione mundi ascendunt i libro vitę scripta sunt. sed doctores·i·principes familiarum popoli dei q̃ntũ aĩarꝫ domino acquirunt tãtã augmenta ppetue remunerationis acopiunt. vnde seruo dicẽti mna tua decẽ mnaꝰ acquisiuit. Respondet z tu esto super·x·ciuitates eorũ vita quos docuisti gloriosior eris i regno dei.

¶Cõgregaui aũt. Beda. Nomen hoc loci non alibi me legisse memini. Cum vero in sequentibus scriptũ sit·et prędicaui ibi ieiunium iuxta fluuium hana decima die mensis primi·videtur ep et hana fluminis sit et alter fluuius in eum decurrat:in quo confinio esdras cum congregauit. Sepibus autem eufratẽ ponit.vnde videtur hana cẽ aliquis eius eufrates.

¶Oportune anteq̃s tantum iter inciperet copiam sibi ministrorum domus dei prouidit per quos hiero solimam veniens que in templi vsus necessaria sunt perficeret.

¶Et mssi. Beda. Mare caspium scẽm boreosium sub aquilonis plaga ab oceano oriturcui⁹ vtraq; ꝛca occeani litora loca deserta incultaq; habentur·inde meridiẽ versus per longas angustias tenditur· donec per magna spacia dilatatum montis ratibus terminetur· habet ab oriente vltq; ad occeanꝰ hircanorum et scithaꝝ gẽtes plurimas propter terrarum infusionem infecundas late obseruantes. Ab occidente gentes habet multas sed generaliter regio plurima albania vocatur: sub mari z monte caspio amazonum nũcupat. Ubi nerso

Ꝑ patenter erpetmit artarxerses quid reges temporibus ꝑsianis haberent deuotiõis .quid re et gaudẽ veritatis oĩbus agerent.

Tu autem esdra scõm sapientiam dei tui quę est in manu tua :constitue iudices et p̃ęi des vt iudicẽt omni populo qui est trans flumẽ his videlicet qui nouerunt legem dei tui:sed et imperitos docete libere· Et omnis qui non fecerit legem dei tui:et legeꝫ regis diligenter:iudicium erit de eo siue i mortem·siue in exilium·siue in condẽnationem substanntę eius·vel certe in carceresꝫ· Et dixit esdras scriba

† Ꝑ Esdras accepta epistola in dei laudẽ prorupit Ꝑ nõ ẽ dubitandũ decreta regis sancta esse z mistica,quę prophetã ei diuinitus inspirata confirmat·a quo etiã domũ dei glorificatã inaugurat·

Benedictus dominus deus patrum nostrorum qui dedit hoc in corde regis vt glorificaret domũ domini quę est in hierusalem·z inclinauit misericordiam suã: coram rege et consiliatoribus eius· et vniuersis p̃cipibus regis potentibus·Et ego confortatus ima nu domini dei mei qui erat in me congregaui de israel p̃ncipes q̃ ascenderunt mecum.

† ꝑtate.i.qua ota opatur

C. VIII.

Hi sunt ergo principes familiarum z genealogia eorum qui ascenderunt mecum in regno artarxersis regis de babilone · De filijs phinees:gerson · De filijs ythamar: daniel De filijs dauid attus. De filijs sechenię · et de filijs pharos: zacharias · et cum eo numerati sunt viri centuꝫ quinquaginta· de filijs phemoab elioenai filius zaręe . et cum eo ducenti viri. de filijs sechanie filius ezechiel·et cuꝫ eo trecenti viri·de filijs addan:nabeth filꝰ ionathan·et cum eo qui quaginta viri. de filijs helam·ysaias filius athalię: et cũ eo septuaginta viri. de filijs saphatię·zebedia filꝰ michael · et cum eo octoginta viri. de filijs ioab·obedia filius iheibel. et cuꝫ eo ducenti decem z octo viri·de filijs selomith·filꝰ iosphię·z cũ eo cẽtum seraginta viri·d filijs bebai .zacharias filius bebai· et cũ eo vigitiocto viri de filijs ezcab·iohãnã filꝰ ezechã z cum eo cẽtum decem viri .de filijs adonicam qui erant nouissimi ·et hęc nomina eorum:beliphelet z heibel z samaias:et cum eis seragita viri·d filijs beggui:vthai z zachur :et cum eis septuaginta viri.Congregaui autẽ eos ad fluuiuꝫ qui decurrit ad hana: z mansimus ibi tribus diebus. Quęsiui q̃ i populo z i sacerdotibus d filijs leui:z non inueni ibi . Itaq; misi helizer z ariel z semeam z helnathan z arib:z alterum helnathan z nathan z zachariam z mosolla5 p̃cipes z ioarib z helnathan:sapiẽtes:z misi eos ad heddo qui ẽ p̃imus in casphię loco·Et posui i oꝛe eorum verba quę loquerẽtur ad heddo z ad fratres eius nathineos i loco casphie.vt adducerẽt nobis ministros domus dei nostri.Et adduxerunt nobis per manum dei nostri bonam super nos virum doctissimuꝫ d filijs mooli: filij leui:filij israel·z sarabiam z filios eius z fratres eius decẽ z octo z asabiam z cum eo ysaiaꝫ de filijs merari fratresq̃ eius et filios eius vigiti·Et d nathynneis quos dedꝛat dauid·et p̃cipes ad mini

q̄ cum hystorici caspiū scribant: esdras cassiam noīat. hebrei ēm .p. litte ram non habentes pro ea in noībus grecis vel barbaris .f. vtuntur. vt fe rus fylatus. In cassiaz ergo filij israel per captiuitatem assirioꝝ vel chal deorum peruenisse probantur: vñ illuc mittit esdras vt adducantur mi nistri domus domini. leuite .s. et nathynnei quos iosephus sacros seruos nominat. Et notandū q̄ multū libera pace: quis inter ceteros viuebāt. qui statim tantam exercitus copiam destinare valebāt. Nam ducentos lviij. viros electos in illa expeditōne fuisse cathalogus eoꝝ ostē dit: quibus adiunctis esdras in exercitu suo mille septingentorum ꝑpe virorum summaz habuisse reperitur.

Et predica. B. Datur nobis exēplū ieiunandi et orandi: cum aliquid magne virtutis incipere volu mus. et quia nunquā fallitur fida in domi nuz spes. neq̄ fieri po test vt qd̄ iustū a pio auxiliatore per conti nentiam et oratōnem cū fide querimus et nō impetremus. Sz no tandum quia ieiuniū premittitur: et oratio sequitur. Primo eñ ait. et predicaui ibi ie iuniuz ꝛc. deinde sub iunxit. et peterem⁹ viā rectam nobis. et ī con clusione sententie. Ie iunaui⁹ aūt et rogaui mus de. ꝛc. Oportet enim vt quicumq̄ ad ꝑpetrandam miseri cordiam domini ingredi tur. primo se continē tiis vincendo dignuz exaudiri prebeat. et sic oret. nec prosperē euē tura que postulat du bitet.

Appendi. Be da. Per argentum et aurum vasa que ꝺ ba bilone hierosolimam mittūtur anime signi ficantur. que de cōfu siōe mūdi ad dñm con uertuntur. vnde bene sacerdotibus vasa commendat custos esdras: qui hierosolimā perferant et. quia per sacerdotes lauantur in baptismo et consecrantur dño. quicū q̄ ad consortium ecclesie pertingere desiderāt: et per eos reconciliantur pe tendo qui ab ecclesia recesserant peccādo. et in seruitium dyaboli quasi in captiuitatem babilonij regis in peccatis perseuerando deciderāt. Bene aūt duodecim sunt sacerdotes quibus hec cura cōmittitur ꝓpter duode cim apostolos per quorū doctrinā ecclesia primo fundata est: et per succes sores eorum vsq̄ ad finē edificāda est.

Beda. Distat iter hec vasa que esdras cū sacerdotibus hierosolimā offert: et ea que zorobabel et hiesus obtulisse referuntur. quia illa de tem plo domini translata sunt in babilonem. et post reddita in hierusalē. h' aūt in babilonia facta. sed deuotōnis gratia hierosolimā missa a rege vel prī cipibus persarum. vel etiā a populo israel qui in illis partibus morabat'. Illa ergo vasa significāt eos qui post acceptā notitiam et sacramēta fidei post inchoata virtutū opera decepti a dyabolo rapiuntur in confusiōez eoꝝ. sed christi gratia reuocantur ad salutem. h' aūt illos qui cuz peccato prime transgressionis nati per lauacꝝ regeneratōis sacerdotū ministerio ex piati ecclesie filijs aggregantur.

steria leuitarum: nathinneos ducē tos viginti Omnes hi suis nomib⁹ vocabantur. Et predicaui ibi ieiu nium iuxta fluuium hana vt affli geremur coram domino deo no stro et peteremus ab eo viā rectā. nobis et filijs nostris vniuerseq̄ substantie nostre. Erubui eñ pete re regem auxilium et equites q̄ de fenderēt nos ab inimico in via. q̄a dixeramus regi. Manus dei no stri est super omnes qui querunt eum in bonitate: et imperium eius et fortitudo ei⁹: et furor super oēs qui dereliquūt eū. Ieiunauimus autem et rogauimus deum nostꝝ pro hoc: et euenit nobis prospere Et separaui de principibus sacer dotum duodecim. sarabiam et asa biam: et cum eis de fratribus eoꝝ decem. Appendiq̄ eis argentum et aurū. et vasa consecrata domus dei nostri: que obtulerat rex et con siliatores eius et principes eius: vniuersusq̄ israel eorum qui inuē

(alias hauua)

ti fuerant. Et appendi in manibus eoꝝ argenti talenta sexcenta q̄n quaginta. et vasa argentea centū. auri vero centum talenta: et crate ras aureas viginti que habebant solidos millenos. et vasa eris ful gentis optimi duo: pulcra vt auꝝ Et dixi eis: Vos sancti domini et vasa sancta. et argētum et aurū qd̄ sponte oblatū est domino deo pa trum nostrorum: Vigilate et custo dite donec appendatis coram pri cipibus sacerdotum et leuitarum te ducibus familiarum israhel in hierusalem in thesaurum domus domini. Susceperunt autez sacer dotes et leuite pondus argenti et auri et vasorū vt deferrēt irlēz ī do mum dei nostri. Promouimus er go a flumine hana duodecima die mensis primi vt pergeremus hie rusalem. Et manus dei nostri fuit super nos: et liberauit nos de ma nu inimici et insidiatoris in via: et venimus hierusalē: et mansimus

Vos sancti do. Oportet doctores ecclesie nunquā obliuisci sancti monie. quia a dño sunt consecrati per spm̄sanctū in die redemptōnis ad quam suscipiendam etiam auditores instituant. vt qui iaz domino obla ti sunt per rudimenta fidei. etiam per eorum qui in fide processerunt exem pla et monita magis confirmentur, et superne ciuitatis introitu digni efficiantur.

Vigilate. Vigilandum est sacerdotibus ne qua de sibi creditis ani mabus. id est. vasis dñi pereat. sed integro numero ad sancte vir tutis edificia perdu cantur.

Donec appen. Eos .s. quos superna dispoitō vobis cōmisit tales istruēdo et docē do exhibeatis qui irre prehensibiles inueniā tur. et apti thesauro aule celestis. i. sedibus interne pacis et lucis. et hoc non iudicio q̄ rumlibet qui falli pos sunt. sed apostoloꝝ et eorum qui cum dño sunt iudicati. Hi eñ merito principes sacer dotum et leuitarum et duces familiarū israel. id est. virorum vel ani marum deuz videnti um intelliguntur. De quibus dicitur. Con stitues eos principes super omnem terraz. et alibi. Nobilis ī por tis vir eius ꝛc.

Promouimus B. Dia sunt plēa mi sterijs. Supra eñ legi tur q̄ prima die men sis ceperunt ascende re de babilone. nunc dicitur q̄ decima die eiusdem mensis ꝑmo uerunt a flumine ha na. Primo ergo die mensis de portis ba bilonie exierunt. h' vs q̄ ad duodecimū diē iuxta memoratum flu men expectabant. do nec leuite et nathyn nei de cassia venirēt. et seipsos ob pericula longi itineris diutius ieiunando et orando dño cōmēdarēt. Et nos ergo cum nouos ecclesie populos dyabolo renunciare et verū deum credere et confiteri docemus. quasi primi mensis inicio de babilone cū pecunia dño consecranda egredimur. quia principium eis noue conuersionis tradimus quos ereptos dyabolo ad celeste regnū ducimus. vnde idem mēsis nouo rum vel nouarū frugū dicitur. In ipso eñ ꝑ eadem significatōe noue con uersatōnis patres de egipto sunt educti. Cum autē noue vite auditoribus symbolum fidei tradimus. quod per duodecim apostolos ordinatuz est. et totidem sententijs cōprehensum: quasi duodecim diebus in prima man sione cōsistim⁹. et sic ceptū ad terrā ꝑmissionis iter aggredimur. q: p⁹ accep tam fidei noticiā virtutū eis viā qua ad vitā perueniat' ingrediendam ē c monstramus: quib' dieb' esdras cū filijs trāsmigratōnis ieiunijs et oratō nib' et ꝯgregatōi leuitaꝝ et nathinneoꝝ deditus erat. q: cū nouos fidei po pulos acquirimus: maxie studendū ē virtutibus. quib' nos dño familiari us cōmēdem⁹. et eis quos erudim⁹ exēplū boni operis ꝓbeam⁹. fratrū quo q̄ cohortē religiosaz nob' ī auxiliū vocā⁹. q̄ adiuti aīas fideliū ad societa tē electoꝝ. et arcē vite pfectiōis q̄si vasa sancta ad tēplū dñi efficaci⁹ trans feramus.

Et mansimus. Tres dies manetur ī hierusalem qui

sunt tres virtutes. fides. spes. et caritas. has oportet doctores primo in se ostendere. z sic eos quos docuerint. eisdem virtutibus instituerint ꝓcedentibus ī xpo patribus. pbandos offerre. Cū em̄ ecclā eos quos cathezizamus in fide z actōne probos inuenerit quasi ḡ offerim⁹ in templū per manū sacerdotū appendens puri metalli et perfecti pōderis reppert. quod in hac ecclesia p electos quotidie in credentiū vita examinanda agit z i supna hierusalē in eis qui intrare merentur gfecti⁹ cōpletur. Jn hac em̄ vita doctores q̄i tri/duo manentes in hierusalez. quarto die argentū et aurū qō obtulerant appendendū sacerdotibus offerūt: cum se fide fortes. spe sublimes. deuotōe ferventes: exhibent. z auditores p pfessionē recte fidei: quasi argētū probatum clarescere: per puritatem sensus ītemolati. quasi primū aurum fulgescere p susceptōnez Ipsaliuz carismatū. q̄si vasa cōsecrata pcminere dmōstrāt. Jn superna quoq; patria cū pro fide spe z caritate. p⁹ etiaz pro illis quos docuerunt gratiam remunerationis accipiunt. q̄i p⁹ gaudium trinoctij manentes in hierusalem ob donaria et vasa pciosa quę obtulerunt. ampli⁹ bonorantur.

Descriptūq; est Beda. Hoc fit cū doctores studiose vitam examinant subditoz quantuz. s. singuli ad fidem vel operatōnē profecerunt. vt intra modū suę capacitatis ordinent eos per competentes gradus ī domo dommi. Si autez pzpositus per ignaniam torpet. vitamq; subditoꝝ aut ignorat: aut nosse dissimulat. internus arbiter qui numeq; credentium: ponduscq; singuloꝝ in trutina sui examinis cōseruat. reddet vnicuiq; sm opera sua. Pōt etiam dici. quia perfectis ꝑfectis ad supernā hierusalem: describatur cū eis quos instruxerant: illo tempe oīe opus bone actōnis in libro vitę. et digna in cęlis donetur retributione.

Sed et qui ue. Beda. Magna devotio z religio ostenditur. cum perueniētes ad templū p oīm holocausta offerūt: nō tm̄ pro scipsis: sed etiā p omni israel. i. pro eis qui ī domū reuersi fuerant. et pro eis qui adhuc exulabantur. Mistice aūt illi veraciter et perfecte captivitatē diaboli: qua pec cādo tenebantur. penitendo euaserunt. qui se fixa intentōne diuino seruitio subdunt. qui totos se ab infimis abstractos: flamma celestis desiderij accendunt. Hoc est em̄ holocausta. i. tota incensa sacrificia dño offerre nichil nisi ei⁹ voluntatē ī oīb⁹ cogitare. l facere.

Obtulerunt. Nō tm̄ pro se. Perfecte mētis indicium ē cū quis pro oi isral imolat. i. p generali fidelium sospitate quasi vnitatis et fraternitatis memor superne pietati supplicās.

Et eleuauerūt. Augustinus orando. varijs donarijs quę rer z cōsiliarij et principes ei⁹ miserant. ministros quoq; et sacerdotes illius ab oībus angustijs liberando. Mistice populus z templum dei vnam et eandē ecclesie figuram tenent. quam leuat esdras et filij transmigratōnis ablatis de babilone sacris vasis. cū predicatores aggregantes ei vnanimante domino nouos credentium populos honorabilem eam omnibus et terribilē exhibent. Idem cum eos quos exemplis in bona conuersatōne instituere. l ver

bis vsq; ad celestium perceptōz premioz promouent vel promouēt. leuāt populum in domum dei. q; magnū z manētibus ī supna patria. et peregrinantibus adhuc ī terra electis gaudiū faciūt.

C. XI.

Postq; ꝛc. Beda. Hęc autem transgressio ī malachia prophēta manifeste describta. et prophetica autoritate redarguta est. s. quia de auctoritate reuersi tanq; principes et sacerdotes et leuitę cēt reliquus populus. abierunt vrozes israelitas quę paupertate et labore vię z seruitutis fragilitate confectę infirmatę erāt. z alienigenas gtate florentes vel pulchriores: vel potentum et diuitum filias duxerūt. Quod non de his qui tunc cum esdra venerant. ꝛ de illis intelligendus est qui cum zorobabel et iesu iam dudū de captivitate alcēderāt. Non enim poterant q̄ cum esdra venerant tam cito tanti ducis contemnere doctrinā. vt necdum quisq; mēsibus in pria domorati vrozes suas reliquerūt z externas acceperint. de quoz numero intelligūtur fuisse principes qui hoc faciēs ad esdrā referentes corrigere curarunt.

Notandum q; ea que principes peccauerunt. et plebez sibi cōmissam peccare fecēt. principes corrigere satagunt. sed quia per se nequeāt referunt cām ad principem. i. archiepiscopum. cuius auctoritate expletur flagitiū. Militie autē vtores alienigene. hereses et superstitiosas philosophorum sectas significant. quę cum sęculi amante admittuntur: semen sanctū catholicę veritatis et purę actōis errore cōtamiuant. Peccata quoq; omnia quibus ethnici polluuntur. dū xpiani non erubescunt imitari. quasi per vtores alienigenas degenerant a semine verbi dei quo fuerant geniti. sm illud. Voluntarie genuit nos verbo. u. nē. z quasi prophanā de filiabus exterorum sobolem procreant. dū illecebras errantiū secuti. pueros et eis actus ad ꝛūctoz noticiā proferunt.

Nō ē se. Notandum est q; abducto israel in captivitatem. i. de. xii tribubus indifferenter pristino nomine. duę tribus. i. iudas z beniamin appellantur isral. Populus ergo israel non hic ad distinctōnem iude z beniamin. r. tribus dicuntur. ꝛ ad distinctōnē populoꝝ terrarū generaliter populi dei intelligitur. qui dignitatem celestis uoīs terrenoz societate pollutt. Vñ i malach. quē esdrā putāt hebrei trāsgressias ē iudas. et abominatio facta ē ī hierusalē z isral. nē. vbi iudā dicēs manifeste primę transgressionis ꝓphīn ī ꝛ pollutum significat. Q; vero addit. dispdat dns mḡrm z discipulū nē. pūapes z populū pollutos oñdit. z a sortio scōz eradicādos ē nisi penituerint. Et q; adiūgit offerētes munera dño execrātur. admonet cos incassum domino offerre qui se non timēt diabloo subdere.

Nō est segregatus. Miranda fides principā z populi de captivitate exuti qui semē sanctū. alias gētes vocāt populos terraz. vt significēt sęculis de terra creatos ī cęlis habitare. dū ꝙ ceteris ī deum cli credunt z celestia ab illo bñficia ꝓsequi sperāt. unde merito dolēt sanctificatōs suā ab omni abōiāe gētiū cē inquinatā. et q̄ graniūs ē principes qui corrigere debuerāt primos errasse fatentur.

Scidi palliū. Beda. Per vestimenta solent opera d. signari q;

C. IX.

Postquā autē hęc ꝓpleta sūt accesserūt ad me ꝓcipes: dicētes. Non ē separatus populus israel z sacerdotes et leuitę a populis terrarum. et de abominationibus eorum: chananęi videlicet et ethęi z pherezęi et iebuzęi et ammonitarum z moabitarum z egyptiozum et ammoreozum. Tulerunt enim de filiabꝰ

†sdereses. philosophicas sectas.

eorum sibi et filijs suis †vrozes. et

†catholice veritatis et pure actionis

commiscuerunt †semen sanctum cū populis terrarum. Manus etiaz principum et magistratuum fuit ī transgressione hac prima. Cumq;

† ꝙ lugubri habitu dolorem cordis significās. vt scz velocius alios oim ad penitentiā provocarem.

audissem sermonem istum †scidi

et domum dei.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

induimur ad gloriã: si
mũda. vel ignominiã
si imunda. p pilos ca
pitis cogitatões que ỗ
occulta cordis radice
velut de internis cere
bri radicib⁹ oriãtur: q̃
si recte sunt debẽt cõ
seruari. si aũt reprobe
abscidi. Vñ ỗ samue
le qui sanctus erat fu
turus ait genitrix. Et
nouacula non ascẽdẽs
super e.e. Et apostol⁹
quit dominus. Capil
lus de capite v. si. p. q̃
omnes sanctorũ cogi
tatões in eterna me
moria sunt apud deũ
Peccator vero vt mũ
dari possit ab iniqui
tatibus suis. reprobas
cogitatões. origines
q̃z maloꝝ operum
abiciat necesse ẽ. Vn
de leprosus i leuitico
recepta sanitate inter
purificationes alias
oĩs pilos carnis sue
radere pecipitur. vt
sic expiatus bostijs ca
stra ingredi mereatur
quia tũc demũ a vici
is perfecte mundabĩ.
cum etiam cogitatus
noxios expellim⁹. bar
ba quoq; virilis sex⁹
et etatis index: virtu
tem solet significare.
Scidit ergo pallium
et tunicas pontifex ut
subditos minus per
fecta opera habere si
gnaret. z que a sua soli
ditate per pniten
tiam scindi. et in me
liorem habitum neces
se esset renouari: vellit
capillos capitis: vt co
gitatões prauas de
corde extirpẽt z nasci
turis vtilibus locum
darent. Vellit z pilos
barbe vt i ipsis quas
habere viderẽtur. vir
tutibus humiliarent.
z parua ẽe aut nulla
tamẽ eterni arbitrij
meminissent que vici
is permixta essent. Se
dit merẽs vt per lamẽ
ta pnitentie veniam
promerendã esse doce
ret.

Conuenerunt Nota q̃stũ exempla doctor⁹ inuãt. nihil sc
bibl' eẽdras locut⁹ eẽ. si
tm̃ audito scelere lacri
masso. z turbã ad se fi
deliũ ñ vocifrãdo: ỗ
lacrimãdo traxisse.

¶ quibus opera significantur. ¶ vel exuuiã.
pallium meum z tunicam: et euel
¶ cogitatões mentis. † ¶ que virilis sexus z eta
tis indicia est. z iõ ponitur in designatõe virtutũ
li capillos capitis mei et †barbe: z
¶ nocens per lamenta penitentie veniam esse im
petrandã.
sedi merens. Conuenerunt autez
ad me omnes qui timebant ver
bum dei israel pro trãsgressiõe eo
rum qui de captiuitate venerant:
Et ego sedebam tristis vsq; ad sa
crificium vespertinum. Et in sacri
¶ eleuatõ manuũ m. sa. ves.
ficio vespertino surrrexi ỗ afflictõ
¶ christi carne i cruce. s.
ne mea: et scissis pallio et tunica cur
uaui genua mea: et expandi man⁹
meas ad dominum deum meum.
¶ exaustus quoq; pro nobis orauit. dicẽs
deus tu scis iniquitatẽ meã. z deam. a te
nõ sunt abs.
et dixi. Deus meus confundor et
erubesco leuare faciem meam ad
te: quoniam iniquitates nostre mul
tiplicate sunt super caput nostruz
z delicta nostra creuerunt vsq; ad
celum a diebus patrum nostrorũ
Sed et nosipsi peccauimus grauí
ter vsq; ad diem hanc. et i iniquita
tibus nostris traditi sumus ipsi z
reges nostri: et sacerdotes nostri i
¶ rectorum. s. tenebrarũ barũ ¶ spuale.
manum regum terrarum et in gla
†¶ peccati ¶. ¶ quia spualis lupus rapit z disper
git oues.
dius et †captiuitatem z in †rapinã
¶ iteriorus
et in confusionem vultus: sicut et
¶. s. apparz
i die hac. Et nũc quasi ad paruz z
et ad momentum facta est deprẽ
catio nostra apud dominum deuz
nostrum vt dimitterentur nobis
reliquie: et daret̃ pax illius in loco
sancto eius: z illuminaret oculos
nostros deus noster. z daret no
¶ hyabolica.
bis vitam modicã in seruitute no
stra: quia serui sumus: et in seruí
tute nostra non dereliquit nos de
¶ cõdescendẽs nobis.
us noster: z inclinauit super nos
misericordiam coram rege persa
¶ spuale.
rum: vt daret nobis vitam: z sub
¶ ecclesiam.
limaret domum dei nostri. z extru

¶ letabitur deserta et inuia et exultabit soli
tudo.
eret solitudines eius. z daret no
¶ rite eterne
bis spem in iuda z hierusalem. Et
nunc quid dicemus domine deus
noster post hec? Quia dereliquim⁹
mandata tua que pcepisti in ma
¶ ut opere. s. impleretur.
nu seruorum tuorum prophetarũ
dicens. Terra ad quam vos ingre
dimini vt possideatis eam. terra i
munda est iusta immunditiaz po
pulorum ceterarumq; terraz abo
minatõnibus eorum qui repleue
ruut eam a boze vsq; ad os coinq
natõne sua. Nũc ergo filias vras
ne detis filijs eorum. z filias eoz
ne accipiatis filijs vestris: et non
q̃ratis pacẽ eoz z pspitatẽ eorũ vs
q; ieternũ vt cõfortemi z cõedatis
† ¶ vinetũ vel ecclie vel cuiusq; alie
que bona sunt terre: z heredes ba
¶ imitatores vel bona opera.
beatis filios vestros vsq; in secu
lum. Et post omnia que venerunt
super nos in operibus nostris pes
simis. et in delicto nostro magno:
quia tu deus noster liberasti nos
de iniquitate nostra: z dedisti no
bis salutem sicut est hodie. vt non
conuerteremur z irrita faceremus
mandata tua. necq; matrimonia iũ
geremus cum populis abomina
†¶ cum populis abominationum istarũ.
tionum istaruz. †Nunquid iratus
¶ consumptõnem.
es nobis vsq; ad consummatõem
ne dimitteres nobis reliquias ad
†¶ in operibus tuis. ¶ nos aũt iniqui.
salutez. Domine deus israel †iust⁹
es tu: quoniam derelicti sumus q̃
saluaremur sicut die hac. Ecce co
¶ qui omia vides.
ram te sumus in delicto nostro. Nõ
eniz stari potest coram te super hoc.

C. X.

Sic ergo orã
te esdra et implorã
te deum et flente et iacente ante tẽ
plum domini collectus est ad euz
¶ fructus seleuet oratõnis et lamentatõ
nis esdre
de israel cetus grandissimus viro
rum et mulierum puerorumq; et

Conuenerunt ꝛc. Magna mutatõ rerũ pfidia pncipum mlt luxuriam secuti sunt magno pncipe merẽte z qd petõibꝰ agẽdus eẽt inuẽte. puenit ad eũ oẽs q̃ timẽt verbũ dei q̃ trãsgresso rei pu niẽdos cẽ minatur.

Scisso pal. Typice q̃ salso indu mẽto curiat genua z expandit manus ad deũ z fulis peibus ac lacrimis plurimorum mentes ad pnitẽtiaz conuertit. xpm ondit q̃ pro peccatis nostris añ passionez. z in ipsa orauit. quicq; extensis in cruce maibus: ỗdu mentũ carnis sue vul neribus scindi z mor tificari voluit. vnde Mortuus est ꝓ pec cata nostra. ꝛc. Nõ apte i tpe sacrificij ve spertini facũ ẽ. Vsq; dñs in fine seculi sacri ficiũ sue carnis et san guinis obtulit patri. z nobis i pane z vino offerre pcepit. Vsq; ad finẽ veniẽte sacrifi cio legali. sua nos pas sione liberauit. z a po pulis terrarũ sepans celestes fecit. et sibi ca stos corde z corpe pre cepit adherere. Ipa q̃ q; eius oõ qua se in stũ populo peccatoꝝ sociat. dicẽs. Deꝰ me⁹ cõ. ꝛc. Humilitati re demptoris pgruit qui i similitudine carnis peccati. vt petrũ tolle ret: apparuit. vñ. De us m. d. m. q. m. de. l. a s. m. Jte. Deus tu sal insi. m. z d. m. a. i. non sunt ab. Nõ q; deli cta i se vel ipiẽtiam possit habere. qui fa ct⁹ ẽ nobis sapientia a deo z iustitia et san ctificatõ et redẽptio. ỗ cãm corz q̃s saluare venerat in se suscipi ens etiã ea q̃ illoz fra gilitati veraciter con uenichãt misericordiẽ in se trãsferre dignat⁹ est.

Curuaui ge. ꝛc Parauit se per com pũctõz cordis. et affe ctõs corpis. vt dign⁹ efficeretur audiẽ sup ne pietatis. z in ỗ ver ba oois. pmpit. Cur

nat aũt genua·et pandit manus·et fudit ꝓces in tpe sacrificij vespertini·sciẽs ẽ gratiꝰ qđ fit i spũ humilitatis ⁊i animo ꝓtrito q̃s qđ carnibꝰ et sanguine pecudũ offertur.

¶ Fleuit popu. Qui·s·peccauerant pnitentiam agentes vel qui in castitate pmanserant de casu fratum dolentes. Multum vero conturbati ad precẽ ⁊ lamẽta sui pontificis ostenduntꝰ. cum etiam mulieres ⁊ pueri interfuisse narrentur. Potest autem ea discretõne factum intelligi qp̃ prius innocentes et recti ad eum confluxerunt·cũ ait· Et conuenerũt ad me oẽs qui timebant verbꝫ dei israel ⁊c̃ Nũc vero etiam ipsi q̃ peccauerunt cum vxoribꝫ suis et liberis pnitentiam acturi ꝓuenerũt.

¶ De filiis he. ⁊c̃ Nunc dicit iosephus primum fuisse hierosolimitarum qui vt pũcipem decet maxima autoritate mox intentõem esdre iuuabat populum secum peccasse confitendo: ⁊ pnitentiã suadendo abiectis vxoribus alienigenis cum liberis suis

¶ Et nũc si p. ⁊c̃ Quasi si populꝰ bonus peccati perfecte pnitet·primo conuersi ad dominum correctõnem promittamus·et veniam postulemus. deinde ad nos reuersi omnẽ peccati radicẽ extirpemus ⁊ fructicẽ e cordis·s·vxoribus cũ omni sobole·hoc est enim veraciter pnitẽtiã agere: toto corde et intus ad dñm conuerti·et omnẽ fomẽ peccandi materiã ab ipsa origine resecari.

¶ Surge. Decent ꝫ docet qõ sit apd̃ maiores consilio agendum·vt·s·qui isqp̃ ꝓ suo sensu qđ optimũ intellexerit vel intellexisse sibi videbitur dicat·et rñ ei qui ꝓfuit locũ discernendi relinquat·paratus obtemperãre oĩbus: quẽ ille fm voluntatem ⁊ legẽ dei agenda decreuerit.

¶ Filii heliasib. Qui tunc summus sacerdos erat: pꝰ hiesum filiũ iosedech iodahim filius eius·et post eum heliasib filius eius summo sacerdotio functus est·

¶ Manẽ nõ co. Beda. Exemplũ hic habent sacerdotes non solũ flendi et orandi·sed etiam ieiunandi ꝓ his qui peccauerunt. Beati cũ qui propria peccata lugẽt·quia accepta remissione consolantur. sed beatiores qui aliena deflent vt ne panem quidem et aquam que abstinentiã refectio est contingere velit·neq; domũ suam ingredi vel alcẽ dere i lectũ stratã: sed in atrijs domus domini orando pnoctãt. Vbi cũ erat dom⁹ sacerdotis quam vespera superueniente esdras perhibetur intrasse· Alia fleuit populus fletu magno ⁊ multo· Et respondit sechenias filius iehiel de filijs helam·⁊ dixit esdrę· Nos prꝫuaricati sumus in deũ nostrũ: ⁊ duximus vxores alienigenas de populis terrę· Et nunc si ẽ pnitentia in israel super hoc: percutiamus fœdus cum domino deo nostro vt proũciamus vniuersas vxores·⁊ eos qui de his nati sũt: iuxta voluntatem domini ⁊ eorũ qui tenent preceptum domini deꝰ nostri. scdm legem fiat. Surge: tuum est discernere nosq; erimus tecum. cõfortare et fac· Surrexit ergo esdras ⁊ adiurauit principes sacerdotum et leuitarum et omnem israel vt facerent scdm verbũ hoc Et iurauerunt· Et surrexit esdras ante domũ dei: ⁊ abijt ad cubiculum iohannan filij eliasib·⁊ ingressus est illuc· Panẽ non comedit ⁊ aquam non bibit· Lugebat enim transgressionem eorum qui venerãt de captiuitate. Et missa ẽ vox i iuda ⁊ in hierusalem omnibus filijs transmigrationis vt congregarentur in hierusalem·⁊ omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta ꝫsilium principum ⁊ seniorum: auferetur vniuersa substantia eiꝰ. ⁊ ipse abicietur d̃ cœtu transmigrationis. Conuenerunt igitur omẽs viri iuda ⁊ beniamin in hierusalẽ tribus diebus. ⁊ ipse est mẽsis nonus: vicesima die mensis: et sedit omnis populus in platea domus dei: trementes ꝓ peccato ⁊ pluuijs· Et surrexit esdras sacerdos. et dixit ad eos. Vos transgressi estis ⁊ duxistis vxores alienigẽas vt adderetis super delictum israel Et nunc date confessiõem domino deo patrum vestrorum ⁊ facite placitum eius·⁊ separamini a populꝰ terrę ⁊ ab vxoribus alienigenis: Et respondit vniuersa multitudo dixitq; voce magna· Juxta verbũ tuum ad nos: sic fiat. Verumtamẽ quia populus multus est ⁊ tempꝰ pluuię: et non sustinemus stare foris. ⁊ opus non est diei vnius vel duorum. vehementer quippe peccauimus in sermone isto. constituantur principes in vniuersa multitudine: et omnes in ciuitatibus nostris qui duxerunt vxores alienigenas veniant in temporibus statutis: et cum his seniores ꝑ ciuitatẽ in ciuitatem et iudices eius: dõec auertatur ira dei nostri a nobis super peccato hoc· Igitur ionathan filius asahel·⁊ iaazia filius thecuę steterunt super hoc·⁊ mesollam et sebechai leuites adiuuerunt eos: Feceruntq; sic filij transmigrationis· Et abierunt esdras sacerdos. et viri principes familiarum i domos patrum suorum et omnes per vero editio ꝓ cubiculo iohannan. pasto phoriam iohannan bꝫ quo nomine sepe dicitur poniꝰ qua tẽ plũ vndiq; circũdatur i qua ministri et custodes tẽpli manebant. Lugent etiã nũc i trãsgressione eorũ q̃ d cap tiuitate venerant qui dolẽt eos qui a peccatis pnitendo erepti sunt ad ea peccando esse relapsos· et quasi denuo a diabolo captinatos· De quorum seductoribus quasi d̃ imundarum vxorum parẽtibus ait petrus· Superbia enĩ vanitatis loquẽtes pelliciũt i desideriis carnis luxurię eos qui paululũ effugerunt. Et paulo pꝰ. Si enĩ refugientes coinq̃natões mundi in cognitõe ihu xp̃i his rursus inplicati superãt: fia sunt eis posteriora deteriora prioribꝰ.

¶ Ipse ẽ m. Beda. Qui ab hebreis casleu: a romanis vocatur december qui ẽ in medio hiemis pluuialis ⁊ tẽpestuosus. Vñ notandũ: cũ in media hyeme populꝰ pœnitet: timere a pctõ et a pluuijs mẽoratur. Cũ enĩ pluuias ipso etiã tpe pluuiarũ maiores solito cernerẽt· reuersi ad consciam peccatis suis hoc ĩputauerũt·⁊ irã celestẽ superuenturam et ipsa aeris perturbatõne timuerunt· iõ nõ i priuatis domibus negocia sua agere pesumpserunt. sed in platea domus domi: assumpto penitentię ⁊ humilitatis habitu cõsederunt· ꝫ propter eos qui turbatis elementis et ventorum frigore ⁊ inundantia pluuiarum vt acernis niuiũ vel ardore siccitatis· vel etiam exitio boũm vel aĩaliũ desuper ingraueſcẽte·⁊ ipso iudice etiã ꝑ apta iudicia vim suę ire imitante· nihil d̃ correctõe moꝝ q̃ placẽt iudicẽ·plagamq; eam dãt ipẽdẽte: requirũt· ꝫ fastu secli ptractãt q̃ arte aduersa q̃ exteriusꝫ propter peccata desinũt aut enitẽt· aut supẽt·

¶ Et sedit o. Ꝫ·i·circa arriũ sacerdotũ q̃ ipa dõ⁹ vndiq; ãgebat·hũ sacra se ex oĩ pte p quadrũ cdes atriorũ ãplissimas·i qbꝰ etiã ꝑs qñ pro plurima opus erat stare poterat·⁊ videre ea que in tẽpli iannis gerebãt·l' circa templum·habebant enim interiores parietes extra terrã i columnis factos exteriores solidos.

¶ Et surrexit es. Beda. Hic locus respõdet ad hoc qđ supra dictũ est Et surrexit esdras ante domũ dei·et abijt ad cubiculũ iohannan fi·s·c̃ Vbi nocturna deuotio pontificis q̃ lugens oãs et ieiunãs ꝓ trãsgressiõe populi in atrijs tẽpli permansit·nec prius domum suam intrare voluit· q̃ accepto consensu populi toto pnitentem corde et cõuersum ad dñm

vide cuius deuotōnis et reliqui principes videntur fuisse consortes. Ait vi
cuntur et ipi finita synodo abisse in domos patrū suorū. Si em hoc nō
significat scriptura quid opus fuit scribere q expleto colloquio esdras et
principes familiarum in domos patrum suorum de septis tēpli abierūt?
eos em hoc fecisse nemo est qui nesciat. quid opus fuit addere. et omes per
noia sua zum z hoc omibus esset notissimū: nisi qz tales eos voluit itelli
gi quoz nomia et facta mento in mēoria tenerentur ac posteris noscenda
tradcrentur.

¶ Et sederunt. Z Beda. Nota numez ternarium ee misticz. Supra dictum est q tribus diebus oēs cō uenerant in hierusalem. z nunc tribus mensibz decimo. s. vndecimo: et duodecimo castigā tur ab vrozibus alie nigēis. Tres em sunt virtutes sine quibus nemo saluatur. fides spes et caritas. Tercio tempore seculi venies xps in carne in mun dū: gratiā nobis cuā geli contulit. Primū nāq; tempus ante le gem in patriarchis. se cundum in propbetis sub lege premisit. i ter cio ipse cum gratia ve nit. et sua nos passiōe redimens. tercia die re surrexit. Per cui gra tiam: quia consortio ecclesie copulamur. et a viciorū illecebris et purgamur. apte trans migratōnis filij tribo dibus castigandi ve nerunt. z in tribus mē sibus castigatōnē cō pleuerunt. Juxta litte ram quoq; oportune laborauerunt. vt an te initium primi men sis ipsi omnes pur garētur. vt pascha et mensem ipsum in quo celebrandū erat: mun de z sancte celebrarēt. z annum mundē et sā cte inchoarent z con summarēt. Quod et iam nos omibus ānis in quadragesima paschē oportuit imitari. instante scz dominica resurre ctōne. mūdemus nos ab omni iquinamento carnis et spūs vt participes resurrectōnis esse valeamus.

¶ Et inuenti s. Beda. Aptant bebzei huic loco illud zacharie propbe te. Et ostendit mihi dūs hiesum sacerdotem magnū stantem coram ange lo domini. et satban stabat a dextris eius vt aduersaretur ei. Et paulo p. Et hiesus erat indutus vestibus sordidis. z stabat ante faciez angeli. Et respondit angelus et ait ad eos qui stabant coram se dicens. Auferte ve stimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum. Ecce abstuli iniquitatem tuaz. et indui te mutatoriis. Et dixit. Ponite cydarim mundā sup caput eius. Recte inquiunt stabat satban a dextris eius vt aduersaretur. quia vera erat accusatō ipse em cū ceteris alienigenā durit vrozem. Qz aūt dicitur qz hiesus erat indutus vestibus sordidis. tripliciter interpretantur. vel ob cō iugium illicitū. vel ob peccata populi. vel ꝓpe squalorē captiuitatis. An gelus autem añ cuius faciez stabat hiesus. precipit ceteris angelis vt auferrēt ab eo vestimēta sordida. Quo facto. ait idē angelus. Ecce abstuli a te iniquitatem tuā. Hec sunt vestimenta sordida. et indui te mutatoriis. i. si racitem coniugem copulaui tibi. Qz aūt sequitur. Ponite cydarim mundam super caput eius: intelligi volūt sacerdotij dignitatē. quia. s. ablatis peccatoz sordibus mūdū habuerit sacerdotiū. Sz intuendum q nō scri bit esdras hiesum alienigenam duxisse vrozem: sed quosdam de filijs et fratribus suis. z̄c.

¶ Et fratres e. Beda. Cognati. s. non em frēs eius germani carne ea tenus viuere et voluptati operā dare poterāt. cū centum z amplius anni essent. transacti. et quo cyrus regnare incipiēs hiesum et zorobabel cū trās migratōe iuda et ben iamin ad cōstruendā domum dūi hierosoli mā remisit.

¶ Et dederunt. z̄c Beda. Primo vro res illicitas abiciunt. z sic pro se arietē offe runt. vt ablato scele re: mundi accederent ad altare. difficile em est huius victimā do ee acceptā qui nō pri us reliquit culpā pro qua offert. vñ. Quie scite agere peruerse. d. b. f. Et quia filij fra tres fuere summi sacer dotis qui primi pecca uerant. recte in corre ctōnem sceleris arietē de gregibus offerunt vt significent. quia se ipsos qui ductores po puli: quasi ducos gre gis ee videbantur: a pristina vita mactare z purgatos digna pēi tentia deo per melio rē vitaz offerre dispo suerant.

Et dederunt ma. ¶ Beda. Nota q̄n ta arte pugnādi dya bolus fideles impugt vt nullum eis tempus securū relinquat. Ecce em qui ab aduersanti bus superari nō pote rant: vincebāt hostes publicos edificato rē plo dūi z dedicato. ſ vicebātur amore mu lierum. ne tēpla cordi um vel operū suorum deo digna seruarent. Cuius rei tēporibus manifeste figura com pletur. cum videmus animos fidelium multo periculosius nūc tēptari intrī secus a concupiscentia sua abstractos. illectos q̄s quondam temptaban tur extrinsecus. cum imanis aduersarius contra eorum cōstantiaz ferro et igne seuiebat. Sz aderit pietas dūi. que sicut aduersus apta furentiū cer tamina virtutē patiētie tribuit. ita nobis contra subripientiū laqueos blā diciarum cautelę custodiā dabit. Deniq; z hoc agente industria pontifi cis: qui timebant dūm cūcti compūcti sunt corde qui peccauerant. et eiece runt vrores alienigenas. z sic expulsa turpitudine luxurie: redijt dei castimonie. z inimitate domini: electo rudere viciorum: respersi sunt flores et ornamenta virtutum.

¶ Si quis obijciat non esse scriptū q filios adulteraz. sed ipsas tantum eiecerunt. q̄smis supra sedentia suggerēte z dicēte. Percutiā fedus cum dño deo hio. z proijciā omnes vrores et eos qui de eis nati sunt: cō tinuo subditum sit. Surrexit ergo esdras z adiurauit popelum. principes sacerdotū z leuitaū z omnē israel vt facerēt scdz verbū hoc. z iurauerūt. intelligat. quia si non proiecerūt filios. illa fuit causa q eos docuerūt renū ciare materne infidelitati. z consecratos dño p circūcisionē z hostiaz salu tarem fidei suę et castitati sociauerūt. Mistice aūt bona opera que ituitu

nomina sua. Et sederunt i die primo mensis decimi vt quererēt rē: Et consummati sunt omnes viri q̄ duxerunt vrozes alienigenas vsq; ad diem primam mensis primi Et inuenti sunt de filijs sacerdo tum qui duxerunt vrozes alieni genas. de filijs iosue filij iosedech et fratres eius. maasia et eliezer et iarib et godolia. Et dederunt manus suas vt ejcerent vrozes suas z pro delicto suo arietem de ouibus offerrent. Et de filijs emmer: ānani z zebedia. Et de filijs serimasia z belia z semeia. iehiel z ozias: Et de filijs phessur: elioenai: maasia. hismael. nathanael: iosabeth z belesa. Et de filijs leuitarū iosabeth z semei et celaia: ipse ē calithaphathaia. iuda z eliezer. Et de cantoribus: eliasub. et de ianitoribus sellum et thelem et vri. Et ex israel de filijs pharos: remeia et ezia et melbia z miamim et eliezer et melchia: banea. Et de filijs helam: mathania. zacharias et iehiel z abdi z rimoth et belia. Et de filijs zethua: elioenai. eliasib. mathania z bierimuth z zabeth et aziza. Et de filijs bebai: iohannan: anania. zabbai athalai. Et de filijs beni: mosolla z melluch z adaia iasub et saal z ramoth. Et de filijs phetmoab: edna et chalaal: banai as et maasias: mathanias beselel bennui et manasse. Et de filijs erem: eliezer iesue: melchias. semeias. symeon. beniamin. maloch. samarias. Et de filijs asom mathanai. mathet: azabeth elpheleth iermai: manasses: semei De filijs bani. maaddi: amram: et uel: banee as et badaias: cheliau: bānia: marimuth et eliasib: mathanias mathanai z iazi et bani z bēui. semei et salmias z nathan z adaias: mechne. babai. sysai: sarai: ezrel z selemau z semeria sellum amaria iosseph. De filijs nebui: abiuel mattathias: zabeth: zabina: ieddu: z iohel et banai. Oēs hi accepāt vrores alienigēas: z fuerūt ex eis mulieres q̄ peperant filios.

Liber esdre explicit.

temporalis cōmodi vel fauoris vel delectatōnis agimus ·aut inter mala sunt reputāda ·aut ab infima itentione fecernenda ·et p celesti tm retributione faciend a· Qui cm ieiunat orat et elemosinaz dat vt videatur z laudetur ab hominibus talis proles bone actōnis quasi de immunda genitrice nascatur ·et ideo inter eos qui de babilone hierosolimā ascenderūt p tem habere non potest· Qui cm in presenti mercedem recipit in futuro carebit ·nisi auctor operis mentem ad meliora conuertens pro deo facere ceperit: qđ p laude faciebat inani ·et quasi solem indigne editaz domino plerans hierosolimę finem fecerit vt opus male inchoatum corrigens· dignā faciat perpetua merce dei cplis·

C. I.

¶ Verba neemię· Beda· Neemias interpretatur cōsolator domini: vel consolatus a domino ·qui cū renouauerit muros hierusalem ·z populum ab hostibus liberatum i diuine legis obsernātia sublimauerit ·ps quia nomine et opere christum significat ·q ait· Ego rogabo pfz et alium paraclitum d· v· De quo psalmista ait· Edificans hierusalem dominus zc· Significat etiam sanctos predicatores q̄z ministerio superna nobis consolatio prestatur ·vel dum post lapsum peccati ipsem venię et postulatōis penitentibus pollicē quasi diruta ab hostibus hierosolimorum menia restauranit·

¶ Verba nee· Be. Huiusq verba eloq̄ qbo sorobabel et ibusdā discribit· deide luas facta descripsit· B mani este christuz signi cauit· quia sacrā scripturaz renouauit· captiuos in hierusalem reduxit· domum domini maioribus donis ditauit· z sublimauit· et duces ac psides trans flumen eufratē qui legem dei nossent constituit· et filios transmigratōnis ab vtoribus et ternis castigauit· Renouauit enim christus sacram scripturam· quia quā scribę z pharisei per traditiones sedanerant· vel iuxta litteram tantum intelligi docebant· ipse spiritu ali sensu plenam ostendit· et nouum testamē tum missio sancto spiritu per apostolos et apostolicos viros describi fecit. Edurit populum de captiuitate babilonia z in hierusalē terram promissionis liberatum induxit· quia semel passus in cruce mundum sanguine redemit· z descendens ad inferos veros inde israelitas ad menia superne ciuitatis duxit· z gaudia promisse hereditatis eis inclusit· z quotidie fideles a perturbatōne mundi congregans ad consortiuz ecclesię regnūq perbēne connocat. Auxit ornatus templi auro et argento· z valis preciosis quę populus israel z principes persarum per eum miserant· quia i se credentes de vtroq populo in ecclesiam ducens claritate fidei et operis eorum hāc ornare z glorificare non desistit. Constituit duces et principes omni popu-

Incipit liber Neemie.

C. I.

Sconsolatoris domini. vel consolatorius a deo missi subaudis.

Verba neemię filij helchię Et factū ē in mē

† ſ qui interpretatur spes eius·

se casleu anno vicesimo· et ego erā in susis castro. Et venit ad me anani vnus de fratribus meis ipse et viri ex iuda· et interrogaui eos ð iudeis qui remanserant et supererāt de captiuitate et de hierusalez. Et direrunt michi· Qui remanserunt et derelicti sunt de captiuitate ibi

† ſ mentis ·ſi videantur in pace esse·

i prouincia † in afflictiōe † magna

† ſ hostium· ·qui ſ. alios munire debuerāt.

sunt et in † opprobrio· et † murus

† ſ qui dignos ·ebēt introducere. indignos ab ecclesia arcere.

hierusalez dissipatus est. et † porte

(incendio vicioꝝ·)

eius combuste sunt igni. Cumq audissem verba huiuscemodi· sedi et fleui et luxi diebus multis: z ieiunabam et orabam ante faciem dei cęli· et dixi· Quęso domine deus cęli fortis magne atq terribilis qui custodis pactum et misericordiam cum his qui te diligunt z custodiunt mandata tua: fiant aures tuę auscultantes· et oculi tui aperti vt audias oratōnē serui tui quā ego oro coraz te hodie nocte z die pro filijs israel seruis tuis· et confiteor pro peccatis filiorum israel quibus peccauerunt tibi· Et ego z domus patris mei peccauimus: vanitate seducti sumus· et non custodiuimus mandatum tuum z cerimonias z iudicia quę precepisti moysi famulo tuo· Memento verbi quod mādasti moysi seruo tuo dicens· Cum transgressi fueritis: ego disperdam vos in populos· z si reuertamini ad me et custodiatis precepta mea et faciatis ea· etiam si abducti fueritis ad extrema cęli inde congregabo vos et reducam in locum quem elegi vt habitaret nomen meum ibi· Et ipsi serui tui et populus tuus quos redemisti i fortitudie tua magna· et in manu tua valida· Obsecro domie sit auris tua attendens ad orationem serui tui· et ad oratōnē seruorum tuorum qui volunt timere nomen tuum: et dirige seruum tuum hodie: z da ei misericordiam ante virum hunc· Ego enim eram pincerna regis·

lo trans flumen qui legem dei noscerent z docerent· quia in ecclesia ęfluminę baptismi· abluta est· z flumē babilonium· i· perturbatōnem seculi fluentis fidei sinceritate transcendit apostolos euangelistas pastores posuit et rectores. Castigauit filios transmigratōnis ab vtoribus alienigenis quia illos qui professione fidei mundo renunciant· illecebras mundi seruire prohibuit· Elicit filios talium matrum de cętu transmigratōis ab vtribus alienigenis· ne forte adulti perfidiam sequerentur earum· non fidem patrum. Opera enim nostra etiam quę bonis bona videntur si carnalibus delectatōnibus permixta sint· si originem de contagio humani fauoris sumpserint: reprobare docuit· nec conuenire illis qui mundum perfecte relinquunt· et tota mēte ad celestia trāseunt qui nō blandimentis tpalibus enervari sed aduersitatib exerceri· z ad requiem sempiternā gaudēt ppari

¶ In mense casleu· Mensis casleu ipse ē quem nos decembrem vocamus· quod hebręos nonus· apud nos vltimus· Cuius nomē quod spes eius interpretatur bene congruit votis eoꝝ qui ad ruinas sancte ciuitatis intendebat erigendas.

Primus enim bone actōis fundamentū ē spem habere de auxilio domini ad perficiendum quod cępit.

In hoc mense natus ē dominus· cuius nomine onge ante figurabatur q̄ in eo mense verus neemias desiderat ad edificatōez ecclesię essz vēt·

¶ Erā in susis· ·i· Susis metropolis est persaruz: sed tanta firmitate vt castrum ēe videatur· et interpretatur equitatō vel reuertens· quę fidelibus cōuenienter aptātur: et maxime qui de captiuitate hierusalē curā gerunt· id ē· de salute eoꝝ qui aliquādo p insidias diaboli de ecclesia rapti penitentes denuo p grām dei sunt redacti tales enim sunt in reuertente castro· id est· in robore mentis· reuocate ab infimis ad superiora pfię celestis· z i cętatu scoꝝ corditū q̄· s· portāt sessoꝝ suoꝝ·

¶ Qui remanserant· B· Ps hic sensus· q cū remāserāt d captiuitate· z sunt in pace ꝓsperi videbāt· ātea eis erāt rege plurę qbo paulo ań esdrā cū eccłis miserat· q bñet plātē i regiōe trāsfluuiū· tū i magna afflictōe mēbris erāt· z opprobrio hostiū· q adhuc sāctę ciuitatis murꝰ erat dissipatus· Excłauit merito i ecclesia affliguntur· z tristicia sedari ꝓpugnantur sancti· cum q̄ęz relipiscentes a pctis vidēt· pctos adhuc subiacere vicijs· ita vt p negligētiā eoꝝ aiaꝝ multi ꝑ desse poterāt· quasi p muros vbi dissipatę diabolꝰ i ecclia posset introire· qđ magis dolēdū ē· si z ipi q aliis doctrina· z exemplo prodesse debuerāt· cē p̄ morti vulnerato fiūt· Hē ei portas ustas flamis hostiū ē pulsas· eos q bñ viuēdo z docēdo digni sī ecclia eloꝝ introducē· indignos arcē obuertā· a·

¶ Fleui et luxi· Si vir sctus uaricę luxurię cęlorꝝ vicioꝝ licēdio pire

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

C. II.

Factum ē autē in mense nisan: anno vicesimo artarxersis regis: et vinum erat ante eum. Et leuaui vinū et dedi regi: ⁊ eram quasi langnidus ante faciem eius. Dixitq; mihi rex. Quare vultus tuus tristis est: cum te egrotum non videam? Non ē hoc frustra: sed malum nescio quod in corde tuo est. Et timui valde ac nimis. et dixi regi. Rex in ę ernū viue. Quare non mereat vultus meus ḡa ciuitas dōs sepulcrorū pris mei destructa ē. et porte eius combuste sūt igni? Et ait michi rex. Pro qua re postulas? Et orauī deū cęli. et dixi ad regem. Si videtur regi bonum: et si placet seruus tuus ante faciem tuam: vt mittas me in iudeam ad ciuitatē sepulcri patris mei et ędificabo eam. Dixitq; mihi rex ⁊ regina que sedebat iuxta eū. Usq; ad quod tempus erit iter tuum: et quā reuerteris? Et placuit ante vultum regis: ⁊ misit me. Et constituī ei tempus: ⁊ dixi regi. Si regi videtur bonum: epistolas detur mihi ad duces regionis trans flumē vt traducant me donec veniam in iudeam: ⁊ epistolam ad asaph custodem saltus regis: vt det mihi ligna vt tegere possim portas tēpli: turres domus ⁊ muros ciuitatis: ⁊ domum quam ingressus fuero. Et dedit mihi rex iuxta manum dei mei bonam mecum. Et veni ad duces regionis trans flumen: deditq; eis epistolas regis. Miserat autē rex mecum principes militum ⁊ equites. Et audierunt sanaballath horonites ⁊ tobias seruus amanites ⁊ contristati sunt afflictōne magna q; venisset homo qui quereret prosperitatem filiorum israel. Et veni hierusalem: ⁊ eram ibi tribus diebus. Et surrexi nocte ego et viri pauci mecum: ⁊ non indicaui cuiquā quid dominus dedisset in corde meo vt facerem in hierusalem: ⁊ iumentum non erat mecum nisi animal cui ipse sidebam. Et egressus sum per portam vallis nocte ⁊ ante fontem draconis et ad portam stercoris. et considerabam murū hierusalem dissipatum et portas eius consumptas igni. Et transiui ad portam fontis ⁊ ad aquęductum regis: ⁊ non erat locus iumēto cui sedebam vt transiret. Et ascēdi per torrentem nocte: ⁊ considerabam murum. ⁊ reuersus uei ad portam vallis ⁊ redii. Magistratus autem nesciebant quo abiissem aut quid ego facerē. Sed ⁊ iudeis ⁊ sacerdotibus ⁊ optimatibus et magistratibus et reliquis qui faciebant opus vsq; ad id loci nihil indicaueram. Et dixi eis. Vos nostis afflictōnem in qua sumus. ḡa hierusalem deserta ē: ⁊ porte eius consumpte sunt igni. Uenite ⁊ ędificemus muros hierusalē: ⁊ non simus vltra opprobrium. Et indicaui eis manum dei mei q; esset bōa mecum: ⁊ verba regis que locutus est michi. ⁊ aio. Surgamus ⁊ ędificemus. Et confortate sunt manus eorum in opus bonum.

Porro audiens sanaballath horonites ⁊ tobias seruus amanites ⁊ gosem arabs: subsannauerunt nos et despexerunt nos et dixerunt. Quid est hoc quod facitis? Numquid contra regem vultis rebellare? Et reddidi verbum eis: ⁊ dixi. Deus celi ipse dirigit nos: et nos serui eius sumus: et edificabimus. Vobis autem non est pars et fortitudo et memoria in hierusalem.

Et vidit eliasib sacerdos magnus frater eius: et edificauerunt porta gregis ipsi sanctificauerunt eam: et posuerunt ostia eius. Et usque ad turrem centum sanctificauerunt usque ad turrem hananeel. Et iuxta eum edificauerunt viri hiericho. Et iuxta eos edificauit zacchur filius amri. Porta autem piscium edificauerunt filii asanaa: ipsi tignauerunt eam: et posuerunt ostia eius: seras et vectes eius. Et iuxta eos reparauit meremoth filius vrie filii accos. Et iuxta eos reparauit mosollam filius barachie filii mesezebel. Et iuxta eos reparauit sadoc filius baana. Et iuxta eos reparauerunt thecuitę: sed nobiles eorum non subdiderunt cervices suas in opere domini sui. Porta autem veteris edificauerunt ioiada filius phasee et mosollam filius besodia ipsi tignauerunt eam: et posuerunt ostia eius: seras et vectes eius. Et iuxta eos reparauit meltias gabaonites et iadon meronothites viri gabaon et maspha ad thronum prefecti trans flumen. Et iuxta eum reparauit oziel filius arcaia de aurificibus. Et iuxta eum reparauit anania de unguentariis: et restituerunt hierusalem usque ad murum latum. Et iuxta eum reparauit raphaia filius hur princeps dimidie partis hierusalem. Et iuxta eum reparauit nodia filius hanan et habitatores zanoe: ipsi edificauerunt eam: et erexerunt ostia eius: seras et vectes eius. Et reparauerunt mille cubitos murum usque ad portam stercoris. Porta autem stercoris reparauit melchias filius rechab princeps regionis bethacharam: ipse edificauit eam: et erexit ostia eius: seras et vectes eius. Et iuxta eum reparauit sellum filius colhoze princeps regionis maspha: ipse edificauit portam fontis: et texit eam: et erexit ostia eius: seras et vectes eius. Et muros piscine siloe iuxta hortum regis: et usque ad gradus qui descendunt de ciuitate dauid. Post eum reparauit nehemias filius azboc princeps dimidie partis bethsur usque contra sepulcra dauid: et usque ad piscinam factam: et usque ad domum fortium. Post eum reparauerunt leuite: roon filius bani. Iuxta eum reparauit asebia princeps dimidie partis ceile in regione sua. Post eum reparauerunt fratres eorum: beai filius enadad princeps dimidie partis ceile. Et iuxta eum reparauit azer filius iosue princeps maspha: mensuram secundam contra ascensum armamenti anguli. Post eum baruch filius zabbai exercitauit fortiter a cornu usque ad ostium domus eliasib sacerdotis magni. Post eum reparauit meremoth filius vrie filii accos a foribus domus eliasib usque ad finem domus eliasib. Et sacerdotes viri de regione circa iordanem. Post eos reparauit benamin et asub contra domum suam. Post eum reparauit azarias filius maasie filii ananie iuxta domum suam. Post eum reparauit bennui filius henadad exercitauit fortiter a domo azarie usque ad cubitum et usque ad angulum. Phalel filius ochozi contra cubitum et turrem que eminet de domo regis excelsa que est iuxta atrium carceris. Post eum phadaia filius phoros. Et nathinei habitabant in ophel usque contra portam aquarum ad orientem et turrem que eminet. Post eum reparauerunt thecuitę: secundum contra turrem magnam que eminet usque ad murum ophel. Ab exitu arietis usque ad angulum: et contra angulum ascensus armamenti anguli. Et contra eum de latere domus eliasib sacerdotis magni. Post eum reparauerunt filii sacerdotum viri de regione circa iordanem. Post eos reparauit benamin et asub contra domum suam. Post eum reparauit azarias filius maasie filii ananie iuxta domum suam. Post eum reparauit bennui filius henadad exercitauit fortiter a domo azarie usque ad cubitum et usque ad angulum. Phalel filius ochozi contra cubitum et turrem que eminet de domo regis excelsa que est iuxta atrium carceris. Post eum phadaia filius phoros. Et nathinei habitabant in ophel usque contra portam aquarum ad orientem et turrem que eminet. Post eum reparauerunt thecuitę: secundum contra turrem magnam que eminet usque ad murum ophel. Ab exitu arietis usque ad angulum: et contra angulum ascensus armamenti anguli. Et contra eum de latere domus eliasib sacerdotis magni. Post eum reparauerunt filii sacerdotum viri de regione circa iordanem. Post eos reparauit benamin et asub contra domum suam. Post eum reparauit azarias filius maasie filii ananie iuxta domum suam. Post eum reparauit bennui filius henadad exercitauit fortiter a domo azarie usque ad cubitum et usque ad angulum. Phalel filius ochozi contra cubitum et turrem que eminet de domo regis excelsa que est iuxta atrium carceris. Post eum phadaia filius phoros. Et nathinei habitabant in ophel usque contra portam aquarum ad orientem et turrem que eminet. Post eum reparauerunt thecuitę: secundum contra turrem magnam que eminet usque ad murum ophel.

Et audierunt sanaballath horonites ⁊ tobias seruus amanites ⁊ contristati sunt afflictōne magna q; venisset homo qui quereret prosperitatem filiorum israel. Et veni hierusalem: ⁊ eram ibi tribus diebus. Et surrexi nocte ego et viri pauci mecum: ⁊ non indicaui cuiquā quid dominus dedisset in corde meo vt facerem in hierusalem: ⁊ iumentum non erat mecum nisi animal cui ipse sidebam. Et egressus sum per portam vallis nocte ⁊ ante fontem draconis et ad portam stercoris. et considerabam murū hierusalem dissipatum et portas eius consumptas igni. Et transiui ad portam fontis ⁊ ad aquęductum regis: ⁊ non erat locus iumēto cui sedebam vt transiret. Et ascēdi per torrentem nocte: ⁊ considerabam murum. ⁊ reuersus uei ad portam vallis ⁊ redii. Magistratus autem nesciebant quo abiissem aut quid ego facerē. Sed ⁊ iudeis ⁊ sacerdotibus ⁊ optimatibus et magistratibus et reliquis qui faciebant opus vsq; ad id loci nihil indicaueram. Et dixi eis. Vos nostis afflictōnem in qua sumus. ḡa hierusalem deserta ē: ⁊ porte eius consumpte sunt igni. Uenite ⁊ ędificemus muros hierusalē: ⁊ non simus vltra opprobrium. Et indicaui eis manum dei mei q; esset bōa mecum: ⁊ verba regis que locutus est michi. ⁊ aio. Surgamus ⁊ ędificemus. Et confortate sunt manus eorum in opus bonum.

Porro audiens sanaballath horonites ⁊ tobias seruus amanites ⁊ gosem arabs: subsannauerunt nos et despexerunt nos et dixerunt. Quid est hoc quod facitis? Numquid contra regem vultis rebellare? Et reddidi verbum eis: ⁊ dixi. Deus celi ipse dirigit nos: et nos serui eius sumus: et edificabimus. Vobis autem non est pars et fortitudo et memoria in hierusalem.

Et vidit eliasib sacerdos magnus frater eius: et edificauerunt porta gregis ipsi sanctificauerunt eam: et posuerunt ostia eius. Et usque ad turrem centum sanctificauerunt usque ad turrem hananeel. Et iuxta eum edificauerunt viri hiericho. Et iuxta eos edificauit zacchur filius amri. Porta autem piscium edificauerunt filii asanaa: ipsi tignauerunt eam: et posuerunt ostia eius: seras et vectes eius. Et iuxta eos reparauit meremoth filius vrie filii accos. Et iuxta eos reparauit mosollam filius barachie filii mesezebel. Et iuxta eos reparauit sadoc filius baana. Et iuxta eos reparauerunt thecuitę: sed nobiles eorum non subdiderunt cervices suas in opere domini sui. Porta autem veteris edificauerunt ioiada filius phasee et mosollam filius besodia ipsi tignauerunt eam: et posuerunt ostia eius: seras et vectes eius. Et iuxta eos reparauit meltias gabaonites et iadon meronothites viri gabaon et maspha ad thronum prefecti trans flumen. Et iuxta eum reparauit oziel filius arcaia de aurificibus. Et iuxta eum reparauit anania de unguentariis: et restituerunt hierusalem usque ad murum latum. Et iuxta eum reparauit raphaia filius hur princeps dimidie partis hierusalem. Et iuxta eum reparauit nodia filius hanan et habitatores zanoe: ipsi edificauerunt eam: et erexerunt ostia eius: seras et vectes eius. Et reparauerunt mille cubitos murum usque ad portam stercoris. Porta autem stercoris reparauit melchias filius rechab princeps regionis bethacharam: ipse edificauit eam: et erexit ostia eius: seras et vectes eius. Et iuxta eum reparauit sellum filius colhoze princeps regionis maspha: ipse edificauit portam fontis: et texit eam: et erexit ostia eius: seras et vectes eius. Et muros piscine siloe iuxta hortum regis: et usque ad gradus qui descendunt de ciuitate dauid. Post eum reparauit nehemias filius azboc princeps dimidie partis bethsur usque contra sepulcra dauid: et usque ad piscinam factam: et usque ad domum fortium. Post eum reparauerunt leuite: roon filius bani. Iuxta eum reparauit asebia princeps dimidie partis ceile in regione sua. Post eum reparauerunt fratres eorum: beai filius enadad princeps dimidie partis ceile. Et iuxta eum reparauit azer filius iosue princeps maspha: mensuram secundam contra ascensum armamenti anguli. Post eum baruch filius zabbai exercitauit fortiter a cornu usque ad ostium domus eliasib sacerdotis magni. Post eum reparauit meremoth filius vrie filii accos a foribus domus eliasib usque ad finem domus eliasib. Et sacerdotes viri de regione circa iordanem. Post eos reparauit benamin et asub contra domum suam. Post eum reparauit azarias filius maasie filii ananie iuxta domum suam. Post eum reparauit bennui filius henadad exercitauit fortiter a domo azarie usque ad cubitum et usque ad angulum. Phalel filius ochozi contra cubitum et turrem que eminet de domo regis excelsa que est iuxta atrium carceris. Post eum phadaia filius phoros. Et nathinei habitabant in ophel usque contra portam aquarum ad orientem et turrem que eminet. Post eum reparauerunt thecuitę: secundum contra turrem magnam que eminet usque ad murum ophel. Ab exitu arietis usque ad angulum: et contra angulum ascensus armamenti anguli. Et contra eum de latere domus eliasib sacerdotis magni. Post eum reparauerunt filii sacerdotum viri de regione circa iordanem. Post eos reparauit benamin et asub contra domum suam. Post eum reparauit azarias filius maasie filii ananie iuxta domum suam. Post eum reparauit bennui filius henadad exercitauit fortiter a domo azarie usque ad cubitum et usque ad angulum. Phalel filius ochozi contra cubitum et turrem que eminet de domo regis excelsa que est iuxta atrium carceris. Post eum phadaia filius phoros. Et nathinei habitabant in ophel usque contra portam aquarum ad orientem et turrem que eminet. Post eum reparauerunt thecuitę: secundum contra turrem magnam que eminet usque ad murum ophel.

quia doctores: imo omnes qui zelo dei feruent i afflictõe matima sunt q̃ diu hierusalem. i. visionem pacis quã nobis deus reliquit et cõmendauit bellis dissensionũ cernunt esse desertã. et portas virtutũ quas iuxta ysaiã laudario occupare debuit. ꝑualentibus iferorum portis deiectas et opprobrio habitas.

C. III.

¶ Et surrexit he. sũmus sacerdos. i. pontifex temporis illius filius ioachim qui post patrem suum hiesum filiũ iosedech: non paruo tpe pontificatum tenuit. et recte restauratio ciuitatis a sacerdote magno z fratribus eius cepit. vt qui gradu ꝓcellerãt ordis exemplum fierent aliꝫ in bonis operibus. et bene ędificantibus sacerdotibus adiungẽ. z vsq; ad turrim cẽtũ cubitorum sanctificauerunt eã vsq; ad turrim ananeel. Edificãt eñ sacerdotes in cẽtenario numero cubitorum. cum omnes quos erudiunt in amore et desiderio ꝛternorum incendunt. Nam centum quę in computo digitorũ de leua trã seunt in dexteram. ꝛlestia bona figurant: quę comparõne terre norum quasi dextera ad sinistram sunt.

¶ Et ędificauerũt Beda. Uerus translatio habet. Et edificauerunt portam z piscinam probaticam. cuius nos meminit iohãnes dicens. Est aũt hierosolimis probatica piscina: quę cognominatur hebraice bethsai. ẽ. Neq; aliq̃d obstat intelligere ipm locum ꝟ esse designatũ. quia nec nomen probatice multum distat a nomĩe gregis. grece eñ ouis probaton dicitur. Meminit huius loci hieronimus in libro locorũ. dicens. Betsaida piscina est in hierusalem quę vocatur probatica. z interpretatur a nobis pecualis. ꝟ quondã quinq; porticus habuit. ostenduntur quoq; gemini lacus: quorum vnus hybernis pluuiis ipleri solet. alter mirum in modũ rubens. quasi cruẽtis aqs antiqui in se operis signa testatur. Nam hostias in eo lauari a sacerdotibus solitas ferunt. vnde et nomẽ accepit. Et quibus oñibus videtur porta gregis vicina esse piscine probatice: vt per hanc hostię afferantur. in illa lauentur.

¶ Beda. Uidetur iuxta litteram ideo primam portam gregis a sacerdotibus ędificatam vel sanctificatam esse q̃ in vicinia ipsius templi fuerit. et ad ipsos propius pertinuerit. Congruere eñ videtur vt edificatõ ciuitatis a templo incipiat. quia necesse est vt cõstantiam fidei z dilectõis in deum ante oña cõstruamus in nobis. deinde opera pietatis. quę ad proximi dilectõem ptineant addamus. tercio. i. vltimo loco. quę ad generalẽ huius vitę prouisionem respiciunt. De quibus apostolus. Habentes inquit victum et quibus tegamur his contenti simus. Hoc quoq; probabile videtur. q̃ per eo porta gregis dicatur. quia per eam pecora in templo offerenda introducebantur. Portam eñ gregis in primordio edificande ciuitatis dei sacerdotes ędificant. cum ꝓdicatores añ oñia auditores. suos fide veritatis quę per dilectõnẽ operatur imbuunt. per quas victimas bonorum operũ introducant. z in altari cordis deo offerant. z huius portę edificium per centum cubitos extensus vsq; ad turrim ananeel. i. gratie dei sanctificant. cum ab initio fidei vsq; ad firmitatẽ bonę actõis: quę nisi deo inspirante z adiuuante perficitur sola intenę retributõnis intentione protendunt.

¶ Porta aũt piscium. Quę. s. respicit ioppen z dyospolim. id ẽ. lyddã viamq; maris inter cunctas vias hierusalem. quę nunc porta dauid fertur appellari. z esse prima portarum ad occidentem mõtis syon. Huic opinioni consentire videntur verba pierũ. vbi scriptum ẽ de manasse. rege iuda. Post hoc edificauit murum extra ciuitatem dauid ad occidentem geon. in conualle ab introitu porte piscium per circuitum vsq; ad ophel. et altauit ulã vehementer. Typice autem sicut grex significat domini fideles sic z pisces solent appellari. vnde Pasce oues meas. Et. venite post me faciam vos fieri piscatores hoim. de quibus dr. Elegerunt bonos pisces in vasa ma. au. s. multe. nã Porta ergo piscium edificat. cũ illis virtutum operibus fideles deseruiunt. quibus instantes proximos a fluctibus perturbatõnis z concupiscentie mundialis eruptos: ad tranquillitatem z pacem vite spũalis introducant. Porta piscium edificatur i hierusalem. cum illi gradui in ecclesia ordinãtur per quos electi a reprobis quasi boni pisces a malis segregati: ad consortium perpetue pacis inferantur. Meminit huius porte sophonias. dicens. vox clamoris a porta piscium et vlulatus a secunda. Dcõ aũtem muri i eode climate portã significat. d. a secunda. Temporibus eñ ezechię duplicatus fuisse murum dinoscitur. Edificauit quoq; agẽs industrię omnem murũ qui fuerat dissipatus. z extruxit turres desuper. et foꝛis secus alterum murum.

Et iuxta eos ædificauit Ezechias filius achaz. et iuxta eum ędificauit manasses filius ezechie. et iuxta eum ędificauit amon filius manasse. et iuxta eum ędificauit iosias filius amon. et iuxta eum ędificauerunt filii core. et iuxta eos ędificauit eliasib filius iodae magni sacerdotis. et iuxta eum ędificauit sellum filius cholhoze. principes regionis maspha. ipse restauravit portam fontis. et ędificauit eam. et operuit eam. et statuit seras eius. et vectes. et muros piscinę natatorię. quę est iuxta hortum regis. et usque ad gradus qui descendunt de ciuitate dauid. Post eum ędificauit nehemias filius azbuc. princeps dimidię partis bethsur. usque contra monumentum dauid. et usque ad piscinam factam. et usque ad domum fortium. Post eum ędificauerunt leuite. rehum filius bani. Iuxta eum ędificauit asebias princeps dimidię partis ceilę. in partibus suis. Post eum ędificauerunt fratres eorum. Euai filius henadad. princeps dimidię partis ceilę. Et iuxta eum ędificauit iosue filius iesu. princeps maspha. secundam mensuram contra ascensum armamentarii anguli. Et post eum ędificauit baruch filius zabbai. secundam partem a cornu usque ad ostium domus eliasib pontificis magni. Post eum ędificauerunt sacerdotes viri de circuitu iordanis. Post eos ędificauit beniamin et hasub contra domum suam. Post eum ędificauit azarias filius maasie filii ananie iuxta domum suam. Post eum ędificauit bennui filius henadad secundam partem a domo azarie usque ad angulum et usque ad flexum. Phalel filius ozi contra angulum et turrim eminentem quę est in excelso domus regis. quę est iuxta atrium carceris. Post eum phadaia filius pharos. Et ophlim usque contra portam aquarum orientalem et turrim eminentem. Post eos ędificauerunt thecuitę secundam partem contra turrim eminentem magnam usque ad murum ophel.

Ab eminentia autem portę equorum ędificauerunt sacerdotes viri unusquisque contra domum suam. Post eos ędificauit sadoc filius emmer contra domum suam. Post eum ędificauit semeias filius sechenie custos portę orientalis. Post eum ędificauit hanani filius selemie. et hanun filius sabbe sexti. secundam partem contra domum mosollam. Et iuxta eum ędificauit melchias filius orafi usque ad domum nathinęorum et negotiatorum contra portam iudicii. et usque ad ascensum anguli. Et inter ascensum anguli et portam ovium ędificauerunt aurifices et negotiatores.

C. III.

Et surrexit heliasib sacerdos magnus et fratres eius sacerdotes: z ędificauerunt portam gregis. † Ipsi sanctificauerunt eam et statuerunt valuas eius z vsq; ad turrim centum cubitorũ sanctificauerunt eam vsq; ad turrim ananehel. Et iuxta eum ędificauerunt viri hiericho: z iuxta eos ędificauit zachur filius amri. Portam autem piscium ędificauerunt filii asnaa. et ipsi texerunt eam: et † ꝟ consummauerunt † ꝟ quibus parefactus ciues vel hostes ingredi vel egredi possunt ꝟ prouisionis ꝟ ꝟ quibus arcetur hostis. statuerunt † valuas eius z ꝟ seras ꝟ munimina diligentie. et vectes. Et iuxta eos ędificauit marimuth filius vrię filii accus. Et iuxta eum ędificauit mosollam filius barachię filii mesezebel. Et iuxta eum ędificauit zadoch filius baana. Et iuxta eum ędificauerũt thecueni. Optimates autem eorũ non supposuerũt colla sua in opere eorum in bono. Audierunt autem sanaballath horonites et thobias seruus amanites et gosem arabs et subsannauerunt nos. z despexerunt. direruntq;. Quę est hęc res quam facitis? Nunquid contra regẽ vos rebellatis? z reddidi eis sermonem. dixiq; ad eos. Deus cęli ipse nos iuuat: z nos serui eius sumus. Surgamus et ędificemus: Uobis autem non est pars et iusticia z memoria in hierlin.

† ꝟ quia sacerdotum est opera sua sanctificatione speciali pre ceteris digna facere. et instãter agere. vt qui sibi iunguntur nomen domini in se bene viuendo sanctificent.

Typice autem ipse sophonias vocem clamoris a porta piscium: et vlulatum audiuit a secunda. quia ab hostibus vtramq; deiiciendam preconouit fidem eñ et opera doctorum per quę ab vndis vite corruptibilis ceteros erui z in ecclesiam oportebat induci. vidit dyaboli insidias terre esse sternenda. i. per appetitum terrene voluptatis cęlestibus gaudijs esse preuandos. Bene autem ab vtraq; porta prima. s. z secunda intentio et exteriori vocem clamoris z vlulatus audiuit. quia exterius opera z intus corda dyabolo impugnante vidit subuertenda. Sed quia dominus ergit clusos. Neemias portas piscium post ruinam narrat instauratam. quia si aliqui predicatorum peccando corruerint: non deerunt vsq; in finem sęculi qui succedentes portas iustitię dño adiuuãte fideliter bene viuendo z predicando apiant.

¶ Ipsi texerũt. Dic versus etiam de ceteris portis quę edificate fuerunt repentur. quia necesse est vt quicũq; structuram boni operis inchoauerit vsq; ad tectum bonę perfectõnis perducat. z munimina custodię sollerter: quasi valuas seras et vectes statuat. Valuę enim in portis statuuntur: vt eis congruo tempore patefactis: ciues intrandi z exeundi facultatem habeant. Seræ z vectes vt obseratis iannis hostis intrare non possit. Sic i bonis operibus valuę sunt apponendę. vt conciues. i. proximi nostri hęc videntes glorificent patrem qui in cęlis ẽ. z ipi quoq; ꝓ exempla nostra incedere z menia virtutum nobiscum discant intrare. Sunt z seræ z vectes contra insidias z irruptõnem hostium apponẽdę: vt diligenti vndiq; munianur industria: ne forte arcem virtutis hostis intromissus expugnet. vñ frater qui adiunat a fratre quasi ciuitas firma. z iudicia quasi vectes vrbium. Cũ ergo vtrq; populus iudeorum. s. z gentium fraterna sibi in christo charitate pśenit vnam ecclesiã. s. ciuitatẽ dei edificant. z sicut vectes vrbium portas muniunt. ita dogmata veritatis ecclesias p orbẽ q̃ vnã catholicam faciunt ab infidelitatis incursiõe defendũt. Item seras vectesq; portę nostre statuim⁹. qũ ꝓcauem⁹ ne archana fidei nostrę poꝛtis et cancl-

imādis mēbꝝ pdam⁹. vl humani gratia fauoris iusticiam nostrā faciā⁹ eosq; ad videnda bona nostra intromittamus qui plus periculi nobis la nando afferant: ꝙs salutaris aminiculi a nobis videdo referant.

¶ Et portam ve. De qua dicit iohannes. Carissimi non mandatum nouum scribo vobis: sed vetus quod habuistis ab initio. Mandatum vetus est verbum quod audistis. Porta vero vetus edificatur in hierusalem: cum verbum fidei et dilectōnis quod ab initio ecclesię traditum ē vel reparatur i eriā tibus. vel in nup credentibus instituitur.

¶ Ad murum. ꝛc. Firmitatem .i. et munimentum perfecte dilectōnis in cordibus electorum. ad quam īstructores eius edificādo perueniunt. cum ī operibus caritatis p̄ficiendo dicunt. Vīa mandatorū tuorū cucurri. ꝛc. ala .i. dilatatōe mētis illustrate q̄ q amicū ī deo et inimicū diligāt propter deum.

¶ Et portā val. Beda. Vallis iosaphat quę a gebennon idest. vallis ennon dicebatur ad orientalē plagā ciuitatis est. p quam torrens cedron pluuio vel nimbo arcus. a septentrionali in australem plagam defluit. In occidentali quoq; parte eiusdē ciuitatis vallis geon esse legitur in paralipomenon. vbi de manasse rege dicitur. p⁹ ꝺ edificauit murum extra ciuitatem dauid ad occidentem geon ī conualle. Est autem geon nom̄ fontis vbi unctus est salomon ī regem fonis ciuitatem Siue ergo hanc siue illam: siue quamlibet ciuitatis vallē eā: ꝺ loco ſ significet. Mistice. Porta vallis edificatur in hierusalē cū imbutis nuper noticia fidei electis: vel reparatis in castitate fidei qui errauerant a doctoribus veritatis inter alia virtus humilitatis obfuāda ꝓpie. p quam maiore dei gratia sublimari mereātur. De⁹ enī superbis resistit: humilibus dat gratiam. vñ cōualles abundāt fructibus. i. humiles dono superne refectōnis.

¶ Et portam vallis. Beda. Bene post portam veterem ꝛ murum latioris platee edificatur porta vallis. quia post rudimenta catholice fidei quę per dilectōnem operatur. necesse est vt humilitas nobis quasi custos virtutum tenenda insinuetur. vt quanto magni sumus humiliemur ī oībus.

¶ Et mille. Beda. Ferunt quia situs urbis hierusalem ita molli clino contra orientem simul et occidentem dispositus vergat vt pluuia ibi decidens instar fluuij per orientales portas defluens: cunctis secum platearū sordibus raptis. in valle iosaphat torrentem cedron angeat. Videt' porta sterquilinij illa vocari per quam sordes et immunditie solent egeri. nec minoris virtutis et vtilitatis est immunda q̄ꝺ de ciuitate domini efferri. q̄ munda inferri. Portam ergo sterquilinij in hierusalem edificant qui illos in ecclesię ministerium ordinant: per quos vitiorum sordes ab electorum mentibus expurgentur. ꝛ corrupte mentis eiectus ab eis. ꝛ corruptegnentis homines ab ecclesia arceantur: iuuante eos ꝛ eruante omnem impuritatem imbre gratię celestis vt dispergantur de ciuitate domini omnes qui operantur iniquitatem. Et q magnę perfectōnis est: cum quis humilitate a deo proficit vt erratus suos vindicte inspicere. et efficaciter valeat expurgare. recte dicitur: quia qui portam vallis edificauerunt mille cubitos in muro vsq; ad portam sterquilinij construxerunt. Millenarius enī perfectōnem. cubitus operationē quę per manū fit ꝛ brachia significat. ꝛ illi in muro sancte ciuitatis a porta vallis vsq; ad portam sterquilinij mille cubitis edificando perueniūt. qui percepta humilitatis gratia tanta se industria perfectōnis bonis opibus mancipāt vt omia a se rudera actōnis noxię iuxta locutōnis ꝛ etiā superfluę cogitatōnis eiciant.

¶ Et portam fon. Beda. Narrant scriptores q; ab ea fronte montis syon: quę prerupta rupe orientalem plagā expectat. intra muros et in radicibus collis fons siloe prorumpit. qui in meridiem fluit nō iugibus aquis. sed in certis horis diebus q; ebullit. ꝛ per terrā cōcaua ꝛ duriss. mi sarii antra magno sonitu venit. quo vno nec perpetuo vtitur ciuitas. Siloe autē q ō interpretatur missus. vbi cecus nat⁹ illuminatus est christum significat. qui a deo patre ad illuminatōnē nostram missus ē. cuius fons pater et quo natus est intelligi potest. De quo. quoniā apte ē fons vitę. et in lu. i. Porta fōtis ꝺ edificatur in hierusalem. cum ordinantur in ecclesia doctores qui fidem diuine ęternitatis populū prędicent. ꝛ muri piscinę siloe cū firmissima ꝛ inexpugnabilia scripturarū testimonia. quibus sacramentum dominicę incarnatōnis ꝺsignat' in mente fidelium ꝺ ponuntur. Qui sicut muri diuini verbi in ortum regis perueniunt. cum agnitis dispensatōnis dominice misteriis germina virtutum summo rege opitulante perferre cępimus. perueniunt vsq; ad gradus qui ꝺscendunt de ciuitate dauid. cum quis a generali fidelium vita spūalibus desideriis ad celestia proficere ꝺdicerit. Gradus enim qui de ciuitate dauid ad inferiora hierusalem ꝺscēdūt diuine inspirationis vel protectōnis auxilia sunt: quibus paulatim excitamur. vt ad menia regni celestis perueniam⁹. Fecit enī gradus dauid quibus ad ciuitatem eius ascendimus. cum diuina nos pietas ordinēs docuit virtutum: quibus celestia petimus. cū ipsas virtutes exequendi nobis donum tribuit. vnde. Ascensiones in corde suo dispositi. Et paulo p⁹. Ibunt de virtute in virtutes. ui ꝺ ꝺ in sy. Ad hos ergo gradus structores sancte ciuitatis post muros piscinę syloe ꝛ post ortum regis ędificando perueniūt. cum post ostensa dominice incarnatōnis misteria vel sacramenta. quibus ceca a natiuitate gentilitas absoluta ꝛ illuminata ē. post inchoata per fidem germina boni operis doctores sancti diligenter et tempore auditoribus suis profectus virtutum ostendunt: quibus ad visionem conditoris manu fortis solicꝫ et ꝺsiderabilis (quod vocabulo dauid significatur) ascendant. Quos gradus maxime in humilitate consistere pater benedict⁹ intelligit. cum in scala patriarche iacob oīa angelis per eam ascendentibus ꝛ descendentibus iter nostrū ad celestia ꝺsignatū interpretans. gradus ipsius ecclesię incrementis ꝛ profectibus bonorum operū q̄ p humilitatem fiunt ꝓparās.

¶ De ciuitate dauid. Ciuitas dauid iuxta litteram mons syon appellatur qui a meridie positus pro arce urbi supereminet. ꝛ maior parsciuitatis infra montem iacet in planicie humilioris collis sita. Vñ in lib 2o

domini dei sui. Et portas veterem edificauerūt ioiada filius phasea ꝛ mosollam filius besodia. ipsi texerunt eā ꝛ statuerūt valuas eius ꝛ seras et vectes. Et iuxta eos ędificauerunt melchias gabaonites et iadon meronathites viri de gabaon. ꝛ maspha pro duce qui erat in regione trans flumen. Et iuxta eus ędificauit eziel filius araia aurifex. Et iuxta eum ędificauit ananias filius pigmentariū. ꝛ dimiserunt hierusalem vsq; ad murū platee latioris. Et iuxta eum edificauit raphaia filius abur princeps vici hierusalem. Et iuxta eum ędificauit ieiada filius aromath contra domum suam. Et iuxta eū ędificauit atthus filius asebōię. Mediam aūt partē vici ędificauit melchias filius herem et asub filius phetmoab. ꝛ turrim furnorum. Et iuxta eos ędificauit sellum filius aloes: princeps medie partis vici hierusalē: ipse et filij eius. Et portam vallis edificauit annun ꝛ habitatores zanoe. ipsi edificauerūt eam: ꝛ statuerunt valuas eius et seras ꝛ vectes. Et mille cubitos ī muro vsq; ad portam sterquilinij. Et portam sterquilinij edificauit melchias filius rechab princeps vici bethacharez. Ipse edificauit eam ꝛ statuit valuas eius ꝛ seras ꝛ vectes. Et portam fontis edificauit sellū filius colozai: princeps pagi maspha. ipe edificauit eā ꝛ texit: ꝛ statuit valuas eius ꝛ seras ꝛ vectes. ꝛ muros piscine siloe ī orto regis. ꝛ vectes. ꝛ muros piscine siloe ī orto regis. ꝛ usq; ad gradus qui descendunt de ciuitate dauid. P⁹

§ perfectā operatōnem.
§ qui .i. sordes vitiorū ꝛ corrupte mentis eiciūt ab eis.
§ vt supra.
† ꝺ per quas rapidē pluuie abūdantia egeruntur ciuitatis sterco.
§ doctores qui fidem trinitatis predicant
† siloe ꝺci paris de quo filius natus scitur.
† firma scripture testimonia quibus sacramentū dominice incarnatōnis predicatur
§ quod interpretatur missus. hic ē christus ad illuminatōēz nostrā a patre missus
§ eos .i. qui opitulante summo rege proferunt germina virtutum
† auxilia diuine inspiratōnis vel protectōis. vel incrementa bonorum operum que per humilitatē fiunt.
§ celesti.

regum. Cepit autem dauid arcem syon hec est ciuitas dauid. Et paulo post. Habitauit autem dauid in arce et vocauit eā ciuitatē dauid.

¶ Edificauit nec. Beda. Pō porta fontis ⁊ muros piscine siloe qui in ortum regis et vsq; ad gradus qui descendunt de ciuitate dauid perueniunt. etiam vsq; contra sepulcrum eius mensura ciuitatis sancte protē ditur. quia qui fidem sancte trinitatis predicat et dispensatōnem diuine ī carnatōnis et fructificatōnem xpō adherentis ecclesie. de qua dicitur. Detul conclusus lo. m. nē non eis tantū gradus bonorum operum q̄; bus ascendant in celū sed ⁊ dominicam passionem debet inuinare. vt per eum qui p ipsis mortuus est ⁊ resurrexit. se quoq; de regione et vmbra mortis ad vitā resurrectu ros. et ad regnum celeste ascensuros cognoscant.

¶ Cōtra se. da. nē Nota dauid non in bethleem vt quidam putant. sed in hierusalem dē sepultus certa ratōe misteriū. Sicut enim in bethleem natus est in regem vnctus christum ibidem nasciturum de suo semine. et a magis sub persona regis adorandus figurauit. ita in hierusalem defunctus ⁊ sepultus ipsum in eadē ciuitate passurū ac sepeliendum.

¶ Ad piscinā. nē. Piscina scriptura. s. diuinā quę sancti spiritus opere confecta. ablutiones nōb pecca torum et salutare poculum ministrat. quę si a domino nobis in vinum. id ē. in spūale sensum fuerit conuersa. gratiori nos suauitate inebriat veritatis. vbi etiā ē domus fortium. quia quicunq; crebris diuini eloquij fluentis audiendo ⁊ opando reficiuntur. contra omnes infidias dyaboli fortes reddūtur. Post sepulcrū ergo dauid piscina grādi opere constructa locatur. cui domus fortium cōnigua est. quia per passiōs domini. scripturarū nobis abyssus patefacta est. per quarū affluentiam corda fidelium roborata. ⁊ ciuitas christi cunctis hostibus inexpugnabil facta est. Deficientibus em̄ vel ablatis ab hoste aquis facile capitur ciuitas. ⁊ si hostis antiquus fontem nobis abstulerit verbi dei. continuo arcē mentis rumpit.

¶ Et edifi. Beda. Hucusq; primus ciuitatis mur⁹ extruitur. hinc mē sura secunda. s. muri interioris incipit. Vnde dicitur. quia plurimi structorum contra domū suā edificauerunt. Muro enim interiori domus ciuitatis pluriūq; vel vicinę erant vel iunctę. Post cōstructōnem ergo muri exteriorisequitur in nostra ciuitate secundi mensura muri. cum p⁹ operum ⁊ linguę perfectōnem quę omnibus apparere potest magis in interioribus mentis deo placere contendimus. ne quid in animo concipiamus ī quo interni arbitri oculos offendamus.

Contra ascensum firmis. an. Hic est christus qui in fide sua et dilectōne indoctorum populum adunauit et gentiū. vnde lapis angularis dicitur. contra cuius ascensum mensura secunda edificatur. cum per mōdicā pię cogitatōnis ad visionem eius tendimus. cū etiam in hac vita retenti crebro visionis eius desiderio suspiramus. Sequuntur plurimi structorum ordines qui mensuram secundā edificasse narrantur. quia maxima ecclesię structura ē in munimuq; interioris virtutis. cum. s. omni custodia mu

cum ędificauit neemias filius asboth princeps dimidię partis vici bethzur vsq; contra sepulcrum dauid. et vsq; ad piscinā quę grandi opere constructa est. et vsq; ad domum fortium. Post eum ędificauerunt leuitę. reuz filius benni. Post eum ędificauit azebias princeps dimidię partis vici ceile in vico suo. Post eum ędificauerunt fratres eorum. bebiu filius enebad princeps dimidie partis ceile. Et ędificauit iuxta eum azer filius iosue princeps maspha mensuram secundam. contra ascensuz firmissimi anguli. Post eum i mōte ędificauit baruch filius zachai mensurā secundam ab angulo vsq; ad portaz dom⁹ eliasib sacerdotis magni. Post eū ędificauit meremuth filius vrię filij. arthus mensuram secundam a porta domus

§ murum secundum .i. mentis firmum munimētum.

beliasib. donec extenderet domus beliasib. Et post eum ędificauerūt sacerdotes viri de campestribus iordanis. Post eos ędificauit bēiamin et asub contra domum suā Et post eos ędificauit azarias filius maasię filij ananię contra domum suam. Post eum edificauit bennui filius enadad mensuram secundam a domo azarię vsq; ad flexuram ⁊ vsq; ad angulum. Pō eum ędificauit phalel filius ozi cōtra flexuram et turrim quę eminet de domo regis excelsa. id ē. i atrio carceris. Post eum phadaia filiꝰ

§ professione perfectionis vite deo sacrati.

feros. Nathinnei autem habitant in ofel vsq; cōtra portā aquarum ad orientem et turrim quę p

§ munitione et altitudine virtutum.

§ vñ. visitauit nos oriens ex alto. † § christus qui est turris fortitudinis. i. int.

§ predicatores.

minebat. Post eos edificauerūt

§ hucusq;

thecueni mensuram secundam e

§ contemplationis.

regione a turre magna ⁊ eminenti

nimus cor nostrū. qm̄ et ipo vita precedit. Singula vero ad intelligētiā spiritualē trahere nimis lōgū ē.

¶ Nathinnei dicuntur gabaonite q̄ ī misterū dom⁹ dñi iuxta dispositōnē iosue filij nun fideli deuotōe seruiebāt.

¶ In ophel. Beda. Turris erat non longe a templo altitudine enormi. Vnde ophel. id ē. tenebrarum vel nubili nomen accepit. quia nubilo caput inseruit. Deniq; vbi in zacharia scriptū ē. Et tu turris gregis nebulosa: bene dicitur turris ophel. hęc turris in qua parte sit ciuitatis liber paralipomenon ondit. dicens q̄ manasses ędificauit murum extra ciuitatē dauid ad occidentez. geon in cōualle ab introitu porte piscinę p circuitū vsq; ad ophel

Cōueniebat ergo in ista situm loci vt minister templi in vicinia templo turre habitarent. Mistice autē nathinnei habitant in ophel. id ē. in turre nebulosa. cum bi qui p fessione perfectōis vitę dicati sunt deo. ⁊ i munimento et altitudine virtutum actōne semper et cogitatōne morantur. ⁊ conuersatio eorū in cęlis ē. q̄s admirans vulgus ait Qui sunt isti qui vt nubes volant. nē. Ite thecueni habitant in ophel. cū quibus religionis habitu insignes abdita scripturarum de quibus dictum est tenebrosa aq̄ i nubibus aeris. i. mistica scia in prophetis illustrato corde penetrant et assidue legunt ⁊ meditantur.

¶ Cōtra por. a. nē Beda. Dominum. s. qui quotidie nos misericordie sue gratia. ne in erumnis vite labamus presentis et deficiamus irrigat. Hanc portā desiderabat psalmista. dicens. Sicut cervus desiderat ad fontes aquarū. i. de. a. m. a. t. deus Quę porta congrue ad orientem ponitur. quia dñs qui torrente nos sue voluptatis ne sinamus inebriat. Ipse nos dono visitatōis. ne in tenebris erroris eligemus illustrat. vnde. Visitauit nos oriens. exalto. et illuminare his q̄ ī tenebris et in vmbra mortis sedent. ipse nos presidio sue protectōis ab hoste defendit. Vnde sequitur. Et vsq; ad turrim quę preminebat. de q̄ scz dicitur. Deduristi me quia factus es spes mea turris fortitudinis a facie inimici. Habitant ergo nathinnei in ophel vsq; contra portā aquarū ad orientem ⁊ turrim quę p̄eminet. cum fideles lectōribus sacris dediti diuine pietatis gratia debeāt. ⁊ auxilio ab hoste gaudent defendi. Et q̄a post presentis virtutum dona ad videndā claritatē dñi ascendit. recte sert Post eū edi. the.

¶ A turre nē. A turre magna et eminenti vsq; ad murum templi pertinet structura ciuitatis. cum iusti ab altitudine contemplatōnis. que mentē in hac vita despectis temporalibus ad celestia desideria suspendunt veraciter in illa vita ad claritatem dominicę incarnatōnis intuendā patefacta etiam diuine eternitatis gloria ascendunt. Et quia thecua bucina vel tuba thecueni bucinatores interpretantur. apte dicitur q̄ thecueni bē ędificauerunt. Doctorum enim ē quorum sonus exit in omnem terram per sentia dei dona vel futura in ciuitate eius. i. fidelibus patefacere.

¶ Ad murū templi Corpus. s. christi. de quo dicitur. Soluite templum hoc ⁊ in tri. die il. quod sal. et persecutores in morte solnerant. sed exaltatā et

ad celos exaltatū amatores videre non cessant i gloria.

¶ Sursum aūt ad portā e. Bed. Hanc portam significat hieremias ē in oriētali plaga ciuitat scribēs tipice de eccīa. Et edificabit dominō ciuitas a turre ananeel et paulo post vsq ad torrentem cedron et vsq ad angulum portę orientalis. Ad portam equorum edificant sacerdotes ,cum sufficientia viuendi exempla prebent eis qui ad refrenādos lascinos motus carnis vel animę ianuas intrant ecclesię vel cum cogitatōnes quibus de victu suo suorumq vel vestitu tractant,ita disponūt ne libertatem mentis qua celestia querunt retardent. Vnde bene de operantibus dicitur: vnusquisq contra domum suam-qui sermo crebrius in hac constructōe repetitur. nexu in expositōne laborandum est quomō in ecclesia contra domum suam quisq murum edificare et mentem suam aduersus insidias dyaboli debeat munire-ne aliunde possit irrumpere: dum quisq corpus suum et mentem fortis in deus fide munierit. Quisq etiam contra domum suam edificat .si illos qui sibi commissi sunt diligenti custodia regularis disciplinę defensat-ne incursu vitiorum vel persuasione hereticorum decipiantur.

¶ Ad portā equorum. Equi cum in bono accipiantur: sicut asini cameli et muli: cōuersos ad dominum populos gentilium vel curas rerum temporaliū domino seruātes aīę subiugatas ostendunt.

¶ Edificauerūt sacerdotes. Sacerdotes vero ciuitatis dei magis ad portā aquarum edificant. cuius doctores post vocatōnē iudeorum ad inducendos in ecclesiam gentiles verbum dei seminādo: perueniant.

¶ Beda. Longum ē de singulis edificijs vel edificatoribus mistice differere: que etiā per se perite lector potest agnoscere. Tantū hoc notandū-quia qui portas et turres edificant per qs ciues ingrediantur. vel inimici arceantur. prophetę sunt apostoli et euangelistę. per quos nobis forma fidei et recte operatōnis per quā ecclesiam intremul ministratur. quorumq verbis aduersarios veritatis redarguere et repellere discam?. Qui vero reliqua verbis extrinsecus pastores sunt et doctores. quos secundo loco posuit apostolus. per quorum industriā vsq hodie tangūt p magnos architectos ecclesię fides catholica per totum orbem seruatur. Et sicut neemias et ordine ciuitatis structores enumerans ppetuę memorie commendat. ita consolator noster paupertatis christus omnium qui vsq ad murum templi. Sursum autem ad portam equorum ędificauerunt sacerdotes vnusquisq contra domum suam. Post eos ędificauit seddo filius emmer contra domum suam. Et post eum ędificauit semeia filius sechenię custos portę orientalis: Post eum edificauerunt anania filius selemie. et anō filius selo sertus. mensurā secundā. Post eum edificauit mosollā filius barachie cōtra gazophilatium suum. Post eum edificauit melchias filius aurificis vsq ad domum nathinneorum et scuta vēdentium contra portam iudicialē et vsq ad cenaculum anguli. Et intra cenaculum anguli in porta gregis edificauerunt artifices et negociatores.

C. IIII.

Factum ē autē cum audisset sanaballath q edificaremus murum iratus est valde. Et motus nimis subsannauit iudeos: et dixit coram fratribus
§ cōfessoren fidei.
† hereticorum .§. qui se legum dei custodire dicunt.
suis et frequentia †samaritanorū. Quid iudei faciunt ibecilles. Nūquid
§ gentiles ecclesie persecutores
dimittent eos gentes ? Num sacrificabunt et complebunt i vna die?

ecclesiam in electis ędificant: nomina conscribit in cęlo ꝛc.

C. IIII.

¶ Factū ē aūt. Beda. Plane hec ira hereticorum est. hec sunt verba eorum qui se samaritanos cognominant. id est. custodes legi dei. cum sint deo et legibus eius cōtrarij tanquā a domo dauid. id est. ab vnitate christi et ecclesię per hereses et scismata et mala opera segregati. qui ne sua expugnetur impietas. muros fidei ędificari metuūt. Hec subsannatō ē omnium qui dicunt se nos se deum. factis autem negāt. Samaritę enim ita domino seruiebāt vt dijs suis non renūciarent. Quos hodie imitātur. qui ita christiani sunt vt ventres suum deum habeant. aut auaritiam sequātur. quę est ydolorum seruitus. aut ęteris mundi illecebris magis capti. creaturę magis seruiant qȝ creatori. Tales ergo sicut hereticī nolūt ecclesię muros innouare. ne crescente statu pietatis. a sua cogantur impietate recedere. Tales solent imbecilles appellare iudeos. i. confessores fidei. et facile agentibus superare dos: dum in quotidiano animarum certamine plus amant vicia qȝ virtutes victorię palmam obtinere. Et quia sunt inter hereticos. qui etiam pnitētibus veniam negant. recte ex eorum persona subiungitur. Nūquid edificare potest lapides d aceruis pulueris qui combusti sūt? Edificantur enim lapides combusti de aceruis pulueris. cum hi qui igne persecutionis victi fidem negauerūt. vel vitiorum delectationibus subiecti. mūdiciam operis perdiderunt: miserante deo respiciunt. vt integritatem catholicę fidei constanti professione recipiant. et ornamenta virtutum moribus emendati consequantur.

Nunquid edificare poterunt lapides de his. §. qui igne persecutōnis victi fidem negauerunt. vel vitiorum operibus subiecti mundiciā corporis vel operis perdiderunt.
des de aceruis pulueris qui combusti sunt? Sed thobias amanites proximus eius ait. Edificent:
§ thon? dñi non veritate. §. elatōe
§ surgens contra assertōnē fidei vltorū.
§ hereticī? .scōm illud. capite nobis vulpes vulpeculas parvulas. † superabit. c. et pedibus suis cito subiciet omnē fiduciā doctrine eorū. quā velut lapide firmo munitas in christo cē fundatā gloriantur.
Si ascenderit vulpes † trāsiliet murum eorum lapideum. Et dixit neemias. Audi deus noster quia facti
§ munitōnem ecclesie.
† huic imprecationi simile est quod prophetа dicit: cōuertetur dolor eius in caput eius.
sum? despectui. † Conuerte opprobrium super caput eorum et da eos in despectōnem in terra captiuitatis. Ne operias iniquitatem eorum et peccatum eorum coram facie tua non deleatur. quia irriserunt edificantes. Itaq ędificauimus murum: et coniunximus totum vsq ad partem dimidiam. et prouocatum est cor populi ad operandum. Factum est autem cum audisset sanaballath et thobias et arabes et āmonite et azotij q obducta esset cicatrix muri hierusalem: et q cepisset interrupta concludi irati sunt nimis. Et cōgregati sunt oēs pariter vt venirent et pugnarent contra hierusalem: et molirentur insidias. Et orauimus deum nostrum et posuim? custodes super murū die ac nocte contra eos. Dixit autē

¶ Sz ethobias. Hunc thobię persona et verba hereticis conueniunt. Persona quidem: quia patriarcha ex ammon de ieeftu ebriet ate nocte et spelunca natus ē. et hereticorum origo de voluptate carnali et immundicia detenebris errorum vel scelerum de priuatis conciabulis. et non de publico ecclesię symbolo genita est. Et vere idem thobias. i. bonus domini non merito et veritate. sed elatōne super big murum dicitur a vulpe transiliendum. Vulpes hereticī vocant. Fm illos Lapide no. vul. par. q. de. vi. Nō ē dephēdite et lucē pferte putridas. et dolosas hereticorum fluitias qbus fructiferas fidelium mentes corrūpere nituntur.

¶ Et orauimus. Hoc est vnū cōtra hostes ecclesię refugium. oratio

salicet ad deuz et idu
stria doctoz cū qui die
noctuq in lege ei⁹ me
ditantes corda fideli
um cōtra insidias dya
boli et militum eius p̄
dicando:consolando
et exhortando:p̄mu
niant.

¶ Humus ni. B
Congesta.i. in loco mu
ri quz pri⁹ exportan
da erat vt fundamen
ta muri in viua terra
ponerentur.quo d cō
cūt euāgelicę domui
cuius structor fodit i
altuz.elataq terrę cō
gerie fundamenta po
suit supra petram:q̄
nullo aquarum vl ve
torum impetu deiici
tur. Prius enim de
corde nostro egerēda
est humus terrenaruz
concupiscentiaruz.de
inde firmus et inexpu
gnabil' opū mur⁹ sup
fundamentuz fidei cō
struendus. Nam qui
super humum et rude
ra infirmarum cogita
tionum edificium san
ctę actōis erigit .fal
litur.et pro domo vel
ciuitate :procella tēp
tationis ingruēte .ruī
nam edificasse probat'

¶ Direruntho.
Hęc in edificio spūali
agi solent. Manz cīn
indefessus hostis cum
satellitibus suis spiri
tibus scilicet immun
dis et hominibus ma
lignis qui opera vir
tutum et fidei nobis i
cantis impedire et et
pugnare contēdunt.z
mentem fidelium mu
crone prauę suggestio
nis interficere. Hz cō
tra hęc nobis armatu
ra dei sumēda est :vt
possim⁹ resistere i die
malo.z in omnibus p
fecti stare.

¶ Statui in lo.
Vt agmie.s. armato
rum circumdati ope
ratores liberius z secu
rius edificarent. Dis
pertiti enim sunt gra
dus fidelium. Alij bo
nis operibus intus or
nantes ecclias edificant. Alij armis sacrę lectionis muniti ptra īpugnātes
hereticos vigilāt. Alij religiosa deuotōne primos in fidei veritate confor
tant .illi aduersus dyaboli vel viciorum tela necessariū certamen exercēt.
et ab ouili dominico insidiantes lupos pastorali sollicitu dine arcēt.

¶ Media pars. Beda Notandum quia non solum media pars in
uenum faciebat opus et ps media parata erat ad bellum,sed et idem in
uenes q̄ faciebāt op⁹ gladio erāt accincti. Tāta circūstātia hostis antiq: rāe
est furoz maliciz eius cōtra ecclesiam.vt non solum prędicatoꝛes veritaꝭ:

¶ tribulatio iudę

iudas. Debilitata ē fortitudo poꝛ
tantis:et humus nimia est:et nos
non poterimus ędificare murum:
z direrunt hostes nostri. Nesciāt
z ignorent donec veniamus in me
dium eoꝛum z interficiamus eos.
z cessare faciamus opus. Factum
est autem venientibus iudęis qui
habitabant iuxta eos:z dicentib⁹
nobis per decem viceſ ex omibus
locis ꝺbus venerant ad nos: sta
tui in locum post murum per cir
cumitum populum in ordinem cū
gladiis suis,et lanceis et arcubus.
Et persperi atq surrexi.et aio ad
optimates et magistratus et ad re
liquam partez vulgi. Nolite timē
re a facie eoꝛum.Domini magni z
terribilis mementote .et pugnate
p̄ fratribus vestris: filiis vestris
z filiabus vestris:z uxoꝛibus ve
stris et domibus vestris. Factuz

¶ In spūali quoq; edificio si apostolici armis fre
mimus malus diuinabatur diaboli consilium et an
gelorum eius qui nos expugnare desiderant.

est autem cuz audissent inimici no
stri nunciatum esse nobis.dissipa
uit deus consilium eoꝛum. Et re
uersi sumus oīs ad muros vnus
quisq ad opus suum. Et factum ē
a die illa:media pars iuuenum eo
rum faciebat opus :et media pa
rata erat ad bellum:z lanceę z scu
ta et arcus z loricę.z principes p⁹
eos in omni domo iuda ędifican
tium muros et portantium onera
z imponentium:vna manu sua fa
ciebat opus:z altera tenebat gla
dium. Edificantium enim vnusq̄s
q̄ gladio erat accinctus renes Et
ędificabant et clangebant bucina
iuxta me. Et dixi ad⁹ optimates et
ad magistratus:z ad reliquaz par
tem vulgi. Opus grande est z la
tum:z nos separati sumus in mu
ro procul alter ab altero. In loco
quocūq audieritis clangoꝛē tubę
illuc concurrite ad nos. Deus no
ster pugnabit p̄o nobis:z nos ip
si faciamus opus. Et media pars
nostrum teneat lanceas ab ascen
su auroꝛę donec egrediatur astra:
In tempoꝛe quoq illo dixi popu
lo. Unusquisq cum puero suo ma
neat in medio hierusalez:z sint no
bis vices per noctē z diez ad ope
randum. Ego autez z fratres mei
z pueri mei z custodes qui erant
post me:non deponebamus vesti
menta nostra. Unusquisq tantū
nudabatur ad baptismū.

C. V.

Et factus est
clamoꝛ populi z vroꝛ
um eius magnus aduersus fra
tres suos iudeos. Et erant qui di
cerent. Filij nostri z filię nostrę mł
te sunt nimis. Accipiamus p̄o p̄
cio eoꝛum frumentum :z comeda
mus z viuamus. Et erant qui di
cerent. Agros nostros z vineas z
domos nostras opponamus.z ac
cipiamus frumentum in fame. Et
alij dicebant. Mutuo sumamus
pecunias in tributa regis. demus
q̄ agros nr̄os et vineas. Et nunc
sicut carnes fratrum nostroꝛum :
sic carnes nostrę sunt. et sicut filij
eoꝛum:ita z filij nostri. Ecce nos
sed et ipse popul⁹ dei
semper debeat contra
vigilare.z quasi i acie
stare. Edificantes cīn
gladio accingāmur re
nes.cū hoc qui p̄sunt
bonis operibus insi
stere vel sibi commis
sos curāt regulari rōe
disponere.hoc em ēvi
nos lapides i ędificio
sanctę ciuitatis cōpetē
ter locare.qui stulta lu
xurię in se acumie ver
bi dei satagunt restri
gere.

Nec p̄terendum ē
q̄ cum dauid vel salo
mon eandem ciuitatē
ędificarent:nihil d ar
matis structoribus vl
aduersarijs impugnā
tibus dicitur.sed de
structa propter pecca
ta maioꝛi labore ista
stria reficitur. Simil
autez est edificatō spi
ritualis quę in anima
rum salute geritur.vt
in baptismo renatiq̄
fidem z confessionem
sanctę trinitatis sine la
bore per gratiā dei d
uitas et domus eius
efficiamur.z si p⁹ dya
bolo suadēte vel seda
cente ad peccata rela
bimur.z virtutum me
nia hostis victor igne
viciorū dejicit. necesse
est grauioꝛ studio af
flictōnis vigiliarum z
arctioꝛis vitę bonoꝛuz
operum ędificia repa
rare. Naz expertis vi
ciorū illecebris difficili
us carem⁹ q̄z icognitis
Minoꝛibusq laboris ē
icognitā canere carnis
voluptatē q̄z rejicere
cognitā.

¶ Et sint vobis.
B. Nota q̄tū studi
um i opādo habuerit
q̄ etiā nocte in labore
p̄stiterunt.sicut paul⁹
q̄ nocte z die opabat
mānibus suis.ne quē ar
dentiū victuz quiren
do fatigarz.nisi forte
ita sibi per vices succe
debant ad operandū
vt alij per diem labo
rarent in opere muri.
alij contra hostium in
cursores agerent excubias noctis. Nā et nostrę ciuitatis extructores vtriq̄
simul faciunt. Ipi cīn qui fidelēs instruendo ecclesiaz ędificāt.fidelēs
etiā z ędicētes arguēdo ab ecclia repellūt.

¶ Et factus est. B. Desiderabat populus muz cōstruere :sed impedie
batur fame.quā non solum penuria frugū.sed etiam auaricia principū fe
cerat:que ab eodem populo maiora q̄z reddere poterat tributa exigebat.
Quod quotidie apud nos fieri vidē.multi cīn in populo dei vitiis cu
piunt obtemperare mandatis.sed inopia temporalium rerū retardantur.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

exemplo eor q̄ habēt religionis ꝓdīti sunt. cū ipi ab eis quibus ꝓ sunt iportabile vectigal secularium rerum exigunt. nihil saluti eorum vel verbo l'exemplo vel pietatis opere compleant aut ꝓferūt. atq; vtinam vt aliqs in vobis nostris ucemiaſ. i. cōsolator a domino veniens: mores nostros ꝓficat et ꝓcordia nostra ad amorē diuinū accendat. et manꝰ nostras a ꝓpriis voluptatibus auertēs ad ꝓstruēdā xp̄i conuertat ciuitatem.

Beda. Tribus ꝺ caulis augeꝫ clamor populi. Quidā fame coacti filios suos diuitibus vendere volebant. aliq; liberis parcentes agros potiꝰ et domos. nonnulli. phibentes liberorum et agrorum venditionem. hoc etiā ꝓfuadebāt vt mutuo imerent pecuniam in tributa regis oppignorantes agꝝ et vineas donec redditā fertilitate reddere posset fenerator. ꝺ quod mutuo accepissent.

Et increpaui. Beda. Tanquā vir optimus militię ecclesiaſ et sapiens architectus ciuitatis dei. qꝺ optimates facere voluit et magistratꝰ populi se puꝰ fecisse ꝺclarauit. clamosinā. ſ. pauperibus dare. nichilq; ab eis ꝝrere nisi custodiam legis et ędificatiōis ciuitatis. In hac autē lectiōe ñ oportz nos allegoriam querere. ſ. litteram totam diligenter operando seruare. vt scilicet exceptis quotidianis elemosinarum fructibus: vbi generalis fames ingruerit. q̄ possumꝰ egētibus ꝓbeamꝰ. et q̄ subditis quasi iure solebāꝰ exigere tributa. ꝺimittamꝰ. vt ꝺimittat nobis pater debita nostra.

Insuper excus. Hoc sententię terribilis clausula imponit. qui. q; cū paupibus misericordiā ñ ꝺpēdit. vel ab eis q̄ ñ būt vel iuste exigit. de domo sua excutitur. i. ꝺ subiugauimus filios nostros et filias nostras in seruitutē. et de filiabꝰ nostris sunt famulę. nec habemus vnde possint redimi. et agros nostros et vineas nostras alij possident. Et iratus sum nimis: cuz audissem clamorem eorum secm verba hęc. cogitauitq; cor meum. Et increpaui optimates et magistratus. et diri eis. Usuras ne singuli a frib⁹ vſis exigitis. Et cōgregaui aduersum eos contionem magnā et diri eis. Nos vt scitis redemimꝰ fratres nostros iudeos qui venditi fuerant gentibus secm possibilitatem nostram. Et vos igitur venditę fratres vestros. et redimemꝰ eos? Et siluerunt nec inuenerunt quid responderent. Dixiq; ad eos Non est bona res quam facitis. Quare nō in timore dei nostri ambulatis: ne exprobretur nobis a gētibus inimicis nostris? Et ego et fratres mei et pueri mei cōmodauimus plurimis pecuniam et frumētum. Non repetamus in commune istud. Es alienum concedamus quod debetur nobis. Reddite eis hodie agros suos et vineas suas et oliueta sua et domos suas. Quin potius et centesimam pecunię frumenti vini et olei quam exigere soletis ab eis: date ꝓ illis. Et dixerunt. Reddemus. et ab eis nihil q̄remus. si cq̄ faciemus vt loqueris. Et vocaui sacerdotes. et adiurauī eos vt facerent iurta quod direrā Insuper excussi sinum meum. et diri. Sic excutiat deus omnez virum qui non compleuerit verbuz istud: de domo sua et de laboribꝰ suis. Sic excutiatur: et vacuus fiat. Et dixit vniuersa multitudo: amen. Et laudauerunt deum. Fecit ergo populus sicut erat dictuz

A die autē illa qua ꝓcęperat rex mihi vt esseꝫ dux in terra iuda ab anno vicesimo vsq; ad annum tricesimum secundum artarxersis regis per annos duodecim: ego et fratres mei annonas quę ducibus debebantur non comedimus. Duces autem primi qui fuerunt ante me grauauerunt populum. et acceperunt ab eis in pane et vino et pecunia quotidie siclos quadraginta. Sed et ministri eoruz deprędebant populum. Ego autem non feci ita ꝓpter timorem dei. Quin potius in opere muri ędificaui: et agrum non emi: et omēs pueri mei congregati ad opus erant. Judęi quoq; et magistratus centum quinquaginta viri: et qui veniebant ad nos de gentibus quę in circumitu nostro sunt: in mensa mea erant: Parabatur autem michi per dies singulos bos vnus. arietes sex electi: exceptis volatilibus: et inter dies decem vina diuersa: et alia multa tribuebam. Insuper et annonas ducatus mei non quęsiui. Valde cū erat attenuatus populus. Memento mei deus meus in bonum secundum omnia quę feci populo huic.

C VI.

Factum ē autē cū vidisset sanaballath et thobias et gosem arabs et cęteri inimici nostri q̄ ędificassem ego murum. et non esset in ipo residua interruptio. vsq; ad tempus. autē illud valuas non posueraz in portis: miserunt sanaballath et thobias et gosem arabs ad me: dicentes Veni et percutiamus fędus pariter in viculis in campo vno. Ipsi autem cogitabant vt facerent mihi malū. Misi ergo ad eos nūcios

egtu ecāę. i. qui putabat se perpetuo manere et ꝺ laboribus. ſ. i. fructibus bonoꝝ operū. in quib⁹ se laudabiliter laborasse putabat. nil prorsus laboris recipiet. laborē eiꝰ sine pietate ñ prit apud deum fructuosi ee.

Et dixit vniuersa. Quātū nequitię obiurgatoꝝ l'impiorū corda oim mouerit: ostēdit. audita eiꝰ ꝓfessiōe ruꝺēs amen. et deum collaudantes fecerunt quę iusserat. In quo patet. quia non timore sed amore dicta eoꝝ susceperunt.

Per annos. nē Beda. Hoc exponit apostol⁹ dicēs. q̄ statuit dñs eos q̄ euāgelium annūciāt de euāgelio viuere. ego autē nullo horū vsus sum. Duodecim autez annis neemias cū fratribus suis ita in vocatu viuebant. vt annonas quę ducibus debebātur nō ꝓmederēt insinuans euangeli. cum opus esse i regimine plebis opus rectoris notabiliter circa ecclesiā exercere. et a subditis commodū terrenum non quęrere.

C VI.

Percutiamus. Beda. Hostes sancte ciuitatis persuadebāt neemię in campestria descendere et fędus pacis secum inire. mactatis simul vitulis in testimonium compacti fęderis. sed ille ne opꝰ religiosum negligat. i montanis perseuerat. sic et hereticī et catholici falsi volunt cum veris catholicis pacē cōsortium habere. non vt ipsi ad arcez catholicę fidei et operationis ascendant. sed vt eos potius quos i culmine virtutuz commorantes aspiciunt. ad infima operum vel prauorum dogmatum vsqꝫ dere cogāt. Bene aūt in campo vno volunt cum neemia pactū inire. quia in eadez libertate latioris vitę quā sequuntur: omnes cōsequenter resoluī deſiderant. Bene idem

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

pactū cū eo ī vitul pa
ter mactatis volunt
inire quia falsi fratres
oratōnis sue vel actō
nis deo hostias vna
cū veris catholicis ge
stiunt offerre · vt veri
fideles crediti per vic
timam cōionis veros
catholicos corrumpe
re possint · Sz neemi
as personā fidelū do
ctoz tenens nec ad p
phanos descendere :
nec eoz hostijs inqui
nari consentit; sed ic
ptis virtutum oper
bus deuot⁹ perstit ·
z quo acrius terrere ni
tuntur eo magis bene
operando ipsis terri
bilis efficitur . vnde ī
sequentibus dicitur :
Dēs aūt bi terre ·n· rē
Similiter ergo nos ī
spū ali structura · quia
versutus hostis semp
man⁹ nostras temp
tat impedire curemus
eas semper diuino au
xilio pforzare.

¶ Et ingressus.
Pulsatus ille hō
stis neemias domum
samaye quasi amici z
fratris ingreditur · sed
ipsum illi diatorē z ho
stez inuenit tāq̄ exter
norum donis z amici
cia corrupti Semper
enī electi hūt foris pu
gnas · intus timores ·
nec solus apostolus; sed
z pphetę periculis ex
genere · periculis ex gē
tibus · periculis ex fal
sis fratribus suspectā
vitā agebāt.

¶ Mensis elul.
Beda . qui scdm he
breos sextus est · z apd
romanos septēber ap
pellatur . Et recte mu
⁹ sancte ciuitatis sex
to anni mense comple
tur . vt etiam hoc tem
pore perfecta fidelius
vel pnitentię vel ino
centię actio designet
Senario enī perfectō
boni operis designat
Vel quia deus sexto
die creatōnem mundi
consummauit · et ī sep
timo requieuit · Ut q̄ nos in sex huius seculi etatibus bonis operibus de
sudare · in septima autem que est in alia vita : sabbatū animarū volunt spe
rare · Recte etiam vicesimo quinto eiusdem mensis die completur · propter
quinq̄ sensus corporis · quorum ministerio bona foris operari debemus
Sicut enim qnarius simpler solet hos sensus significare · ita per seipsum
multiplicatus · z ad xxv · perductus eosdem maiori perfectōe demonstrat
Perficimus ergo muros hierusalem xxv · die mensis sexti · cum omnes sen
sus corporis nostri diligenter diuinis mancipati misteriis cepta virtutum

dicens · Opus grande ego facio et
non possum descendere : ne forte
negligatur cū venero et descēdero
ad vos . Miserūt aūt ad me scdz
verbum hoc per quattuor vices :
et respondi eis iuxta sermonē prio
rem · Et misit ad me sanaballath
iuxta verbum prius quinta vice
puerum suum . et epistolam habe
bat in manu sua scriptam hoc mo
do · In gentibus auditum est : et
gosem dixit : q̄ tu et iudei cogitetis
rebellare : z propterea edifices mu
rum · z leuare te velis super eos re
gem : propter quam causam et pro
phetas posueris qui prędicent de
te in hierusalem : dicentes · Rex in
iudea est · Audituruſ est rex verba
hęc . Idcirco nunc veni vt ineam⁹
consilium pariter · Et misi ad eos :
dicens · Non est factum scdm ver
ba hęc quę tu loqueris . De corde
enim tuo tu componis hęc Omēs
enim hi terrebant nos : cogitantes
q̄ cessarent manus nostrę ab ope
re z quiesceremus · Quam ob cau
sam magis confortaui manus me
as : Et ingressus sum domum sa
maię filij dalaię filij methabeel se
creto . Qui ait · Tractemus nobis
cum in domo dei in medio templi
z claudam⁹ portas ędis : quia vē
turi sunt vt interficiant te : z nocte
venturi sunt ad occidendum te · Et
dixi : Num quisq̄ similis mei fugit :
Et quis vt ego ingredietur tēplum
z viuet : Non ingrediar . Et intelle
xi q̄ deus non misisset eum : sed q̄
si vaticinans locutus esset ad me.

z thobias z sanaballath conduxis
sent eum . Accepat enim pręciū vt
territus facerz z peccarem : z habe
rem malum quod exprobrarent mi
chi . Memento mei domine pro to
bia z sanaballath : iuxta opa eorum
talia : sed z noadię prophetę z cęte
rorum prophetarum qui terrebāt
me . Completus est autem murus
vicesimoquinto die mēsis elul q̄n
quagintaduobus diebus · Factū
ē ergo cum audissent omnes inimi
ci nostri vt timerēt vniuerse gētes
que erant ī circuitu nostro : z cō
ciderēt intra semetipsos : z scirēt q̄
a domino factum ē opus hoc . Sz
z in diebus illis multe opumatum
iudeorum epistole mittebantur ad
thobiam : z a tobia venebant ad
eos · Multi enim erant ī iudea ha
bētes iuramētum eius : quia gener
erat sechenie filij iozei : z iohannā
filius eius acceperat filiam mosollā
filij barachie . Sz z laudabant eū
coram me : z verba mea nunciabāt
ei . et thobias mittebat epistolas vt
terreret me.

C. VII.

Postquā autem
edificatus est murus : et
posui valuas : et recensui ianitores
¶ cantores sunt qui dulcedie celestis patrie pia
voce predicant, ¶ leuite sunt qui erga diuini cul
tus obsequium semper vigilāt.
z cantores z leuitas : precepi ane
ni fratri meo z ananie principi do
mus de hierusalē . Ipse enim qua
si vir verax : z timens deum plus
ceteris videbatur . Et dixi eis · Nō
aperiantur porte hierusalem vsq̄

studia ad finem sanctā
perducamus · quatz ad
minimōnem catholi
cę pacis fideliter agere
cęperimus · efficaciter
iuuante deo compleā
Būs etiā muri qnqgin
ta duobus diebus dici
tur esse completi Qui
qagesimus enī pnitē
tię z remissionis ē
psal · in quo de huius
ędificatone ciuitatis
orans propheta dicit
Benigne fac dñe in bo
na tua syon · edifica muros
Quinquagesimo die
dñice resurrectōis spi
ritus sanctus aduenit
per quem deuotō no
bis pnitētię z pnitē
tibus venia cōfertur.
Duo autem sunt pę
cepta caritatis · dilec
amoz z proximi quib
data nobis per ipsum
sanctum ydumęa pec
catorū p eternā vitā
laborare iubem . Jdo
neus murū reędificantes
ciues quinquaginta
duobus diebus restaurāt
quia ibi ē instoz ī hac
vita perfectō · vt q̄ de
liquerūt pnitēdo per
gratiā diuini inspira
tōnis castigent · z dū
cepsi sci dei z proximi di
lectōe ī bonis opib⁹ ad
oiment.

¶ Uniuerse gē
Beda · Qui aūt stru
ctores sancte ciuitatis
terrere volebāt vt ab
ope retardarēt pple
ta constructōe timent
z aīo cōcidūt scientes
q̄ edificatō illa do au
ctore cepta ēt z cōple
ta · Sic ecclia cū vir
tutum structura firma
surrexerit timēt iman
da spūs · z viribus no
stris tēptatō eorum re
pellitur · z ad nostram
victoriā pficit . Here
tici q̄z et falsi catholi
ca pstāri bonor fide q̄
dilectiōnē opantes aut
corripiuntur emēdan
aut cauētur māsuēta
ti z ab ecclia expulsi.

¶ Postq̄ aūt · nē
Mistice . Ubi ecclesię
mur⁹ collect⁹ ad fidem nouis populis correctis bis q̄ errauerāt edificatus
fuit · mox ponēde sunt valuę regularis disapline · ne dyabol⁹ q̄ quasi leo
rugiēs circuit vt ī oulle dei possit irrumpere.

¶ Recensui ta. Janitores qui sunt claues regni celoz pcepit · vt dignos
z bniles suscipiāt · suspbos ro z indignos ab ingressu supnę ciuitatis arceāt
dicēdo . Nō ē hbi ps nox sozs ī mōe ei . Loz enī tuū nō ē rectū corā deo
¶ Nō aperiantur . p · i · vsq̄ ad c · so · i · toto tpe noctis : ne aurī tenebris
hostis irrumpat . aut aliqs ciuiū icauc⁹ exiens ab hoste capt⁹ pereat . Nō

ciũ tota nocte huius
ſecuti cuſtodes aiarũ
debẽt vigilãtes agere
ne illis negligẽter agẽ
tibꝫ dyabol⁹ cohortẽ
fidelium turbãs irrum-
pat. vel quemlibꝫ pdi
turus rapiat. Apparẽ
te autẽ ſole iuſticie. z
darſcente luce beati-
tudinis future: tũc nõ
erit op⁹ clauſtris cõti
nentie: qz nec aduerſa
rijs dabit vltra facul
tas impugnãdi vel tẽp
tãdi eſſna cũ principe
ſuo vltione dãnatis.
vñ. Et portę eius nõ clau
dentur p diẽ. nox enĩ
nõ erit illic. ꝛc.

¶ Et poſui cuſto.
Cuſtodes aiarũ non
ſunt ꝺ neophitis vl ꝺ
plebe cõſtituẽdi. ſi de
illis q̃ a captiuitate
dei gratia liberati iaꝫ
mẽtẽ i hieruſalẽ. i. i vi
ſione trãquille pacis:
bñt. qꝫ paſſato i eſſẽ.

¶ Quis enĩ pſumato
rius de hac luce ſub
tractis. Alij mox ſub
ſtituantur: ne vnquã
deſint q̃ pace ecclie ex
cubãdo ambiãt ꝓpter
timores nocturnos. Fm
illud. Pro patribꝰ tu
is na-ſunt ti-ſi.

Hec illi ꝛpe typice cõ
ueniũt q̃ ſemĩato p
aplos lõge lateq; dei
verbo totus orbis no
uum fidei germẽ acce
pit-nedũ eccie edifica
tę-ſi tm̃ audim verbi
z ſacramẽ populi ad
hoc rudes erant ibuti
Jõ ꝓgregatis ñ ſolũꝫ
optimatibꝰ-ſi z vulgo
diligẽter eoꝝ numeꝝ
recẽſere curauit. vt p
ſpecta oĩm ſumma diſ
ceneret qui ẽ hierſem
q̃ i alijs ciuitatibꝰ ha
bitare deberẽt.

¶ Vnũquemq;
Sic enim cuſtodia ec
deſie pficiẽ. ſi q̃ſq; ita
ſolliciti vbiq; oĩm fide
lũ grat-ur ſpẽ alie eſſ
dbo deo auctore pñat?
ẽ carũ diligẽtionis ſtu
dq̃ impẽdat.

ad calorem ſolis. Cũq; adhuc aſſi
ſterem: clauſe porte ſunt z oppila-
te. Et poſui cuſtodes de habitato
ribus hieruſalem ſingulos per vi
ces ſuas. z vnumquemq; contra
domum ſuam. Ciuitas autem erat
lata nimis z grandis: et populus
paruus in medio eius: et non erãt
domus ędificate. Deus autem de
dit in corde meo et congregaui op
timates z magiſtratus et vulgus
vt recenſerent eos. Et inueni libꝝ
cenſus eorum qui aſcenderant pri
mũ: z inuentum eſt ſcriptum in eo
Iſti filij prouincie q̃ aſcenderãt ꝺ ca
ptiuitate tranſmigrãtiũ quos trãſ
tulerat nabuchodonoſor rex babi
lonis: z reuerſi ſunt in hieruſalem
et in iudeam: vnuſquiſq; in ciuita
tem ſuam qui venerant cum zoro-
babel: ioſue. neemias. azarias. raa
mias. naamin. mardocheus. bel-
ſar. meſpharat. begguai. naum ba
ana. Numerus virorum populi iſ
rael. Filij pharos: duo milia centũ
ſeptuagita duo. Filij ſaphatia tre
centi ſeptuagintaduo. Filij area:
ſexcenti quinquaginta duo. Filij
phetmoab filiorum ioſue et ioab:
duomilia octingenti decem z octo
Filij helam mille octingenti quin-
quagintaquattuor. Filij cethua:
nongenti quadragintaquinq;. Fi
lij zachai: ſeptingẽti ſeraginta. Fi
lij bennui: ſexcenti quadragintaoc
to. Filij bebai ſexcenti vigintiocto
Filij azgad: duomilia trecenti vi
gintiduo. Filij adonicam: ſexcenti
ſeragintaſeptem. filij beguai: duo
milia ſeragintaſeptem. filij adin:
ſexcenti quinquagintaquinq;. filij
ather filij ezechię: nongenti octo.
filij aſem: trecenti vigintiocto. filij
beſai: trecenti vigintiquattuor. fi
lij areph: centus duodecim. filij ga
baon: nonagintaquinq;. filij beth
leem z nethupha: centum octogita
octo. Viri anathot centum viginti
octo. Viri bethamoth: quadraagin
taduo. Viri cariathiarim cephira
z beroth: ſeptingẽti quadraginta
tres. Viri rama z nebo: ſexcenti vi
gintivnus. Viri machmas: centus
vigintiduo. Viri bethel z chai: du
centi vigintitres. Viri nebo alteri
us: quinquagintaduo. filii belam
alterius: mille ducenti quinquagi
taquattuor. filii arem trecenti vigĩ
ti. filij hiericho trecenti quadragi-
taquinq;. filii lodadin z ono: ſepti
genti vigintiunus. filii ſenaa: tria-
milia nongenti triginta. Sacerdo
tes. filii idaia in domo ieſue: nõgẽ
ti ſeptuagintatres. filij emmer: mil
le quinquagintaduo. filii phaſſur
mille ducenti quadraginta ſeptem
filii arem: mille decem z ſeptẽ. Le
uite. filii ioſue z cedmihel filiorum
oduię: ſeptuagintaquattuor. Can
tores. filij aſaph: centum quadra-
gintaocto. Janitores: filii ſellum:
filii ather. filii thelmon: filii accub
filii athita: filii ſobai: centum trigĩ
taocto. Nathinei: filii ſoa. filii aſu
pha: filii thebaoth: filii ceros: filii
ſiaa: filii phadon: filii lebana: filii
aſaba: filii ſelmon: filii anan: filii
geddel: filii gaer: filii raabia: filii
raſin: filii nechoda: filii iezẽ: filij
aza: filii phaſea: filii beſai: filii mu
nim: filii nephuſim: filii bechue: fi
lii acupha: filii azur: filii beſiut: fi
lii maida: filii arſa: filii berchos: fi
lii ſiſara: filii thema: filii naſia: fi
lii athupha: filij ſeruorum ſalomo
nis: filij ſothai: filij ſopherech: filij
pheruda: filij iahala: filij dercon:
filij gedel filij ſaphatia: filij achil: fi
lij phocereth: qui erat ortus ex aſ
baim filio ammon: Oẽs nathinei

Mensis septi. Beda. Qui non longe aberat. Cū em̄ mus esset. xxv. die sexti mēsis ꝓplctus. v. tantū dies ad exordium septimi mensis superāt. qui a prima die vsq; ad vicesimā secūdā tot⁹ legitimis cerimoniis cōsecratus ē. quibus ita rite celebratis. deinde ad disponendos vibis mansores cum principibus z plebe reuersus est.

Cōgregatusq; Beda. Notanda de nomine populi z ꝓcordia quasi vir vnus. eadē fide et dilectōne ad templum dei conuenerunt. z pontificē rogauerūt vt allato libro mandata legis q̄ agerent: replicaret. vt cum ciuitate ędificata operis quoq; deo placiti structura consurgeret. ne sicut antea. ꝓpter religionis negligentiā: ciuitas perireret. Bene autem sexto mense ciuitas extructa septimo in eam populus ad audiendam legem congregatus est. Per enim dies in lege sūt operandi. septima quiescendi. et hęc est post bonum opus accepta domino quies nostra. vt abstinētes ab opere seruili. i. peccato audiendis et implendis mandatis eius operam demus: Unde i principio mēsis septimi statuta est solennitas tubarum: quarum cantu populus inter oratiōes et hostias ardentius ad legis memoriā excitaret. Mistice q̄; ędificata ciuitate oportz se qui lectōnem diuinā z et tubas sonare cerbiores vt populus sacramentis cęlestibus iniciatus. etiam sacrā eloquijs ex tēpore solertius. qualiter viuere debeat instruatur.

Ante portā a. Beda. Portā aquarum z rect dicī i anno sacerdotum quo tēplum vndiq; per quadratum erat circumdatum maxime ad orientalē plagam templi. vbi erat mare eneum ad lauandas manus pedesq; ꝓtroeunnium in tēplum vbi erant decem lutheres enei ad lauandas hostias: vbi etiam altare holocausti inter quod z templum lapidatus est zacharias filius barachię. Non autez huius atrij porta intrandi populus habebat licentiam. q̄ tm̄ sacerdotes et ministri domini. Populus autem extra hanc portam z maxime in platea que erat ad orientalem plagam eiusdē ad audiendū vel ad orandū stare solebat. Bene ergo ante portam aquarum collectus est populus tanquam pant. sitiens suum fluentis scripturarum spiritualiter potandus.

Stetit aūt es. Videt meminisse horum loci palipomenon vbi dictum est. quia stetit salomon coram altari dei et aduersus vniuersę multitudinis israel. z extendit manus suas. Siquidem fecerat salomon basem eneam: z posuerat eā i medio basilicę: habentem quinq; cubitos altitudinis et tres cubitos in altum: stetitq; sup eā. In medio enim basilicę i medio vidit atrij sacerdotū. cui basilica maior exteriorū atriorum ońiū parte tēpli erat circumdata. ꝺ quibus in codex libro scriptum est. Fecit etiā atrium sacerdotū z basilicam grandē nīs. Hs et salomon quasi rex basem fecit eneam. Es dras quasi minoris potentię gradū ligneum sicut salomō vel moyses altare holocausti fecerunt eneum. z filij transmigratōnis lapideum. Sed non ē putandum minus sacramentum ligneum gradum q̄; basem eneam habere. Sicut enim ea pro diuturnitate ꝑ durandi. vel suauitate sonandi diuinis cōgruit sacramentis quę nulla sacramentorum longitudine deficiunt z in o. f. er. so. e. Ita ligneū cōgruit esdre ꝓpter tropheum dūice passionis.

Ec. VIII.

Tuenerat mē

ſ querente. ſ. neemia prouidere et disponere qui) in ciuitate quā edificauerat habitare debebant.

sis septimus scenophegię sub esdra z neemia. Filij autē israel erāt in ciuitatibus suis. Congregatus ſ eadem fide et dilectōe.

q; omnis populus quasi ſ vir vnus ad plateam quę est ante portā aquarum: z dixerunt esdrę scribę vt afferret librum legis moysi quam ꝓceperat dominus israeli. Attulit ergo esdras sacerdos legem coram multitudine virorum z mulierum cunctisq; qui poterant intelligere i die prima mensis septimi. Et legit in eo aperte in platea quę erat ante portam aquarum de mane vsq; ad mediam diem: in conspectu virorum z mulierum z sapientium: Et aures omnis populi erant erectę ad librum. Stetit autem esdras scriba super gradum ligneum quē fecerat ad loquendum: z steterunt iuxta eū: mathathia z senia z ania z uria z helchia z maasia ad dexteram eius: z ad sinistram phadaia misahel z melchia z asum z aseph dana zacharia et mosollam. Et aperuit esdras librum coram omni populo. Super vniuersum quippe populum eminebat. Et cum aperu

ſ qui enim gradum do debet actiōi vulgi.

etonis accipit: merito vice perfectionis transcendebat

isset eum: stetit omnis populus: z benedixit esdras domino deo magno voce magna. Et respondit omis populus: amen: amen. eleuās manus suas. Et incuruati sunt z adorauerunt deū ꝓni in terra. Dorso iesue et baani et serabia. iamin accub: sethai: odia: maasia: celita: azarias: iozabed: anani: phalaia: leuitę silentium faciebant i poplo

Stetit aũt esdras ꝛc. Beda. Erat pontifex ī gradu ligneo quem fecit ad loquendum: cum singulari imitatõne dominicę passionis altiorem se ceteris facit. vnde merito fiducialiter ꝺicat verbum dei. Si cũ nõ imitatur passionem domini nondũ gradũ ligneũ vnde alijs ꝓmineat ascendit Unde necesse est vt timidus ꝛ erubescens que ipse non fecit alijs faciendo ꝓdicet ꝛc.

¶ Cum presules quantũ bonore tũ opere subditos antecellunt · ipsi eorum exemplis incitati vite sue gradum ete quintur deuoti · ꝛ ab eis pie admoniti po peccatis vel desiderio patrie celestis lacrimas profundere delectant vnde bene subditur · flebat aũt o · p · ꝛc.

Ite et comedi. Ut infirmiores cõscientias proximorum et exemplo pie actõnis et suauitate deuote admonitõnis confortẽ precipit · quatenꝰ sicut adipe ꝛ pinguedine repleatur · labijsq; exultatõnis laudent nom domini Juxta litterã quoq; cuꝫ in festis diebus post oratõꝫ lectõnem et psalmoꝛuꝫ studia completa carnem reficimus pauperum et peregrinoꝛuꝫ memi nisse debemus.

Nolite cõtri. Doctores qui mentes auditorum sacris lectõibꝰ ad lacrimas erudiant: et idẽ consolantur: quꝫ gaudia scriptura promittit.

Quia dies sctũs. Dum scilicet verbis domini audiendis et implendis operaꝫ damus · in quo die q̃uis ceteris aduersa patientes nos in spe gaudere oportet · Unde.. Quasi tristes semper autem gaudẽtes ꝛc.

Et inuenerũt · ꝛc Beda. Hec in leuitico plenꝰ scripta sunt et q̃in memoriam fieri iussa sunt longi itineris quo eductꝰ dominus populuꝫ de egipto quadraginta annis per desertum in tabernaculis habitare fecit: quotidiebus per moysen legis precepta deprimens. Jussa est autem fieri tabernaculorum festiuitas que grece scenopegia dicitur: omnibus annis septẽ diebus i. a quindecima die septimi mensis vsq; ad vicesimũsecundũ. Cuius obseruantię sacramentum debemus perscrutari: cum christus huic festiuitati adesse dignatus ẽ. Cumq; populum affatus confluentem sacris dedicaret verbis. Nostri quoq; patres liberati sunt ab egiptiaca seruitute ꝓ sanguinem agni · ꝛ adducti per desertum quadraginta annis in terra ꝓmissionis · cum per domini passionẽ liberatus est mundus a seruitio diaboli · ꝛ per apostolos primitiua ecclesia congregata ẽ · que quasi per desertũ quadraginta annis ducta ẽ ad patriam celestem: quia quadragenarium ieiunium moysi et helię ꝛ ipsius domini imitando continentẽ vitam duxit

ad audiẽdã legeꝫ. Populus autẽ stabat in gradu suo · Et legerunt in libro legis dei distincte et aperte ad intelligendũ: ꝛ intellexerũt cũ legeretur. Dixit autem neemias: ipe est athersatha ꝛ esdras sacerdos ꝛ scriba ꝛ leuitę interꝑtantes vniuerso populo. Dies sanctificatus ẽ domino deo nostro. Nolite lugere et nolite flere. flebat enim oĩs populus: cuꝫ audiret verba legis. Et

§ diuinitus. s. collate actõis libertatem. et audiendi verbi dei ꝛ ulcedinem. multum enim est vnuꝫ melle dulcoratũ. vnde ꝛ grece ynomelle vocatur.

dixit eis · Ite comedite pinguia et bibite mulsa: ꝛ mittite partes his qui non ꝓparauerunt sibi · quia sanctus dies domini est: ꝛ nolite contristari. Gaudiũ etenim dñi ẽ fortitudo nostra · Leuitę autem silentium faciebant in omni populo: dicentes: Tacete: quia dies sanctus est: et nolite dolere Abijt itaq; omis populus vt comederet ꝛ biberet: et mitteret partes · ꝛ faceret leticiã magnam: quia intellexerãt verba q̃ docuerat eos. Et in die secundo congregati sunt ꝓncipes familiarum vniuersi populi sacerdotes et leuitę ad esdram scribam vt interꝓtaretur eis verba legis · Et iue

nerunt scriptum in lege ꝓcepisse dominum in manu moysi vt habi

§ quasi incole et peregrini super terram

tarent filij israel in tabernaculis ī

† § luce. s. gaudii celestis · ‡ § plenꝰ gratia spiritussancti.

die solenni mẽse septimo: ꝛ vt ꝓdicent et diuulgent vocem in vniuersis vrbibus suis ꝛ in hierusalẽ

§ nobis quoq; egrediendum est de quadam mãsione generaliũ cogitationum ad meditandum altitudinem scripturarũ.

dicentes · Egredimini in mõtẽ et

‡ § fructus misericordie quibus pauperes recreando nos ab esu viciorũ obumbremus.

afferte frondes oliue ꝛ frondes ligni pulcerrimi: frondes mirti et

§ .i. ceterarum ornamẽta virtutũ.

ramos palmaruꝫ: ꝛ frondes ligni

† § de his omnibus tabernacula facimus: cũ bois delectati operibus · totũ animũ a mundanis illecebris abstrahimus.

nemoroſi: vt fiant tabernacula sicut scriptuꝫ est. Et egressus est omnis populus ꝛ attulerunt. fecerũtq; sibi tabernacula vnuquisq; in domate suo ꝛ in atrijs suis: ꝛ in atrijs domus dei: ꝛ in platea portę aq̃rum · et in platea portę ephraim: Fecit ergo vniuersa ecclesia coꝰ qui redierant de captiuitate tabernacula · ꝛ habitauerũt in tabernacul Non enim fecerant a diebus iosue filij nun talia filij israhel vsq; ad diem illum: ꝛ fuit lętitia magna nimis · Legit autem esdras in libro legis dei per singulos dies a die

semper ęternam sitiens patriam · ꝛ ab omnibus mundi secreta illecebris · ꝛ quotidiana diuinę legis meditatõne vigilauit. Nos quoq; debemus manere in tabernaculis eruntes de habitaculis nostris · id est · seculi voluptatibus relictis peregrinos nos esse in terra · ꝛ patriam habere in cęlis confiteri ꝛ desiderare eam omnibus votis · et hoc ī die solenni mense septimo · id est. in luce gaudij celestis: implente coꝰ nostrum gratia spiritussancti q̃ septiformis est · In tabernaculis septem diebus manere ꝓcipimur. quoniam omni tempore huius vite que septem diebus agitur meminisse nos oportet · quia incolę sumus in terra et peregrini sicut ꝑres nostri.

Ligni pul. ꝛc Quod scilicet hebrei vocant cedrum · Frondes vero myrti et obumbraculũ sibi affert qui dicere potest. christi bonus odoꝛ sumꝰ deo in omni loco.

Frõdes lig. p. et frondes myrti. ꝛc Fructus caritatis que inter omnes virtutes pulcerrima. per quam et christus lignum crucis ꝓ nostra salute ascendit · cuius passionem dum quantũ possumus imitamur frõdibꝰ ꝓ tecto ligni pulcerrimi ꝛ mirti ī mortificatõnem viciorum et libidinuꝫ protegimur Magi cĩ dño mirrã offerentes docuerunt quia qui christi sunt carnẽ suam cum vicijs et ꝓcupiscentijs crucifigunt.

Ramos pal. B. Ramos palmaruꝫ aferimus quod ẽ manꝰ victricis ornatus cuꝫ mentem viciorum victricem gerimus et inuictaꝫ cunctis hostibꝰ vt stemus ãte throno in cõspectu agni amicti stolis albis · et palme in manibus nũis.

Unusquisq; ī do. Beda. In domate tecto scilicet domorum · quia in palestina non habent culmina in domibus · sed equales sunt omnium domorum summitates superpositis trabibus et tabulatis. Ita quisq; nostrum egressus facit tabernacula in domate · tecto scilicet domus sue · cum habitaculum sue carnis animo transcendens affectus noxios sedula supernę lucis ꝛ libertatis meditatõne calcat. Idem in atrijs nostris facimus: cum mẽte ad celestia flagrante quasi extra mundũ consistimus · cuius mansionem ocius reinquere desideramus · ꝛ in atrijs domus dei · quando ꝛ si nondum aulam supernę habitatõnis licet ingredi: in eius tamen vicinia totam cogitatõnis nostre memoriam sedemq; locamus · ꝛ in platea portę aquarum cum dilatato corde ī via mãdatorum dei · sicut cervus desiderat ad fõtes aquaꝫ · ita desiderat alia nia ad deum viuũ · ꝛ ī platea portę ephraim. i. frugifera vel crescentis · qñ ī latitudine liberi cordis ita proficimus: vt patefacta nobis a dño porta iusticię

semper in illo crescã in salutẽ: z i maioribꝫ bone actõis frugibus abundare mereamur

¶ Septẽ diebus Beda Scenophegia septem dieb⁹ agebat. a quindecima luna mẽsis septimi vsqꝫ ad vicesimaꝫ primã. viij. die. i. xxij. insil denuo collecta populi agebatur maiori festiuitate insignis. Vñ in leuitico a. xv. die mensis septimi qñ pgregauerit is oẽs fruct⁹ terrę vestrę celebrabitis feriã septem dieb⁹. die pmo et die octauo erit sabbatum. i. requies nẽ.

Legit ergo esdras septem diebus scenophegiã populo i libro legis dei. qz ꝑ ẽ vera solennitas mẽtis: vt p dies singulos. i. p oĩa bõa opera quibus a deo illustramur legẽdis: an diẽbꝰ faciendisqꝫ et⁹ sermonibꝫ itento corde vacem⁹. Incipit autem hęc solennitas a xv. die mẽsis qñ luna nocte plenissima ẽ. cũ oẽs. s. mẽtis nostrę tenebrę clarissimo christi lumine resoluunt. sequiturqꝫ eam dies octauus sabbati. i. qẽtis. quod erit tempore resurrectõis in vita futura: cui⁹ gaudio iterum i spe subleuamur tũc i re ipa pfruemur: cũ optata illa collecta oĩs sanctoꝝ cetus angeloꝝ. s. z hoim i conspectu dei cõgregat⁹ z nunquã segregãdus exultauerit.

¶ In die autem. Beda. Notãda correcti populi deuotio. Cõpleta em rite solennitate vno tm itermisso die mox i ieiunio z penitentia sponte cõuenerunt. vt qđ gerẽ dũ audierãt diligẽt gererẽt sepãdo. s. seip sos mẽte z corpe a consortio eoꝝ q̃ a domĩo alienati sunt. ne p eoꝝ cõsortiũ in similia mala reciderent quę vit⁹ lõga tẽpa euaserant. Nos igitur quidquid i publica sinari vl auditorio faciẽdũ ꝓgnou⁹: mutua iter nos colloquiõe tractemus et qualit singula casti

pzimo vsqꝫ ad diem nouissimum: et fecerunt solennitatẽ septẽ dieb⁹ ſ quod significat sanctoꝝ cõgregationẽ in resurrectione.

z in die octauo collectaꝫ iuxta ritũ

C. IX.

IN die autem uicesimoquarto mensis huius conuenerunt filij israel in ieiunio et i saccis z humus super eos. Et separatum est semen filioꝝ israel ab oi filio alienigena: z steterunt z confitebantur peccata sua: et iniquitates patrum suoꝝ. Et consurrexerunt ad standum: z legerunt in volumie legis domini dei sui quater in die: et quater in nocte confitebantur: z adorabant dominum deum suum. Surrexerunt autem super gradum leuitarũ iosue et bani: z cedmibel. remmi: sabnia abani sarebias: bani: et thanani: z clamauerunt voce magna ad dominum deum suum. Et dixerunt leuitę iosue et cedmibel: bonni: asebia serebia: arebia: adaia sebna fataia Surgite: benedicite domino deo nostro ab ęterno vsqꝫ in ęternum. Et benedicant nomini glorię tuę excelso in omni benedictõne z laude. Et dixit esdras. Tu ipse domine solus: tu fecisti cęlum z cęlum cęlorum: z omnem exercitum eoꝝ: terram z vniuersa quę in ea sunt: maria z omnia quę in eis sunt. Et tu viuificas omnia hęc: z exercitus cęli te adorat. Tu ipse domine deꝰ qui elegisti abram: z eduxisti eum de igne chaldęoꝝ: z posuisti nomen eius abraham: z inuenisti cor eius fidele coram te: z pcussisti cũ eo fędus vt dares ei terram chananei: ethęi: euęi: z ammorręi: z pherezęi z iebusęi: z gergesęi: vt dares semini eius: Et implesti verba tua quoniam iustus es: Et vidisti afflictiõnem patrum nostroꝝ i ęgipto: clamoremqꝫ eoꝝ audisti super mare rubrũ: z dedisti signa atqꝫ portenta in pharaone z in vniuersis seruis eius: z in omni populo terrę illius. Cognouisti enim qz superbe egerant contra eos: z fecisti tibi nomen: sicut z in hac die: et mare diuisisti ante eos: z transierũt per medium maris in sicco. Persecutores autem eorum proiecisti i profundum quasi lapidem i aquas validas. et in columna nubis ducebat eos eorum fuisti per diem: et in columna ignis per noctem: vt appareret eis via per quam ingrediebãtur. Ad montem quoqꝫ sinai descẽdisti: et locutus es cum eis de celo: et dedisti eis iudicia recta et legem veritatis: cerimonias et pręcepta bona. Et sabbatum sanctificatum tuum ostẽdisti eis: et mãdata et cerimonias et legem pręcepisti eis i manu moysi serui tui. Panem quoqꝫ de celo dedisti eis i fame eorum. et aquam de petra eduxisti eis sitiẽtibus. Et dixisti eis vt ingrederẽtur z possiderẽt terram: super quam leuasti manum tuam vt traderes eis. Ipsi vero z patres nostri superbe egerunt z indurauerũt ceruices suas: z non audierũt mãdata tua: et noluerunt audire: et nõ sunt recordati mirabiliũ tuoꝝ. q̃ fecerat eis. Et indurauerunt ceruices suas: et dederũt caput vt cõuerterentur ad seruitutem suam q̃ si per contẽtionẽ. Tu autẽ deus, picius clemẽs et misericors lõganimis et multę miseratõnis: nõ dereliquisti eos. Et quidem cum fecissent sibi vitulum conflatilẽ et dixissent. Iste ẽ deus tu⁹ qui eduxit te de ęgipto: fecerunt qꝫ blasphemias magnas: tu autem in misericordijs

gatõne cordis vel corporis ꝓpterea valeam⁹ sollerter ꝓquirama⁹. Maxime aũt ꝓbantur vitę correctõis idustria cũ subditur. Et ꝓsur ad stan. nẽ.

¶ Et cõsurrexerũt Quis non miretur tã tũ populũ tãtã babuisse pietatis curam. vt quater i die. i. mãe bora tercia z sexta z nona qbꝰ oĩbus vl psalmodię vacandã erat ad diuini legis diuiꝫ sexta deret: quo inoueata i deum mẽte pariot et deuotio: ad deprecandũ eũ⁹ misericordiam, rediret. z i nocte quãt excusso torpore somni ad cõfitendũ peccata z veniã postulandam erurgeret. Vñ vt recte mos i ecclã pulcerrim⁹ inoleuit. vt p singulas diuinę psalmodię horas lectõ ꝺ vo. z no. tẽctis audiẽtib⁹ dicat z sic apostolicis z prophẽticis ꝓfunati verbis. ad istãtã orationis genua flectãt. z nocturnis horis cũ a ceteris labouꝝ cessatur diuinis lectõib⁹ aures liberius ꝓmodantur.

¶ Et dixit esdras. Vsqꝫ ad finẽ oionis ꝓfessiõis eũ⁹ qđ supra dictũ ẽ. qz cõfitebãtur peccata sua z peccata patrũ suoꝝ plenius ꝑdita deprẽdere qualiter factũ sit ostenditur.

tuis multis nō dimisisti eos in de
serto. Columna nubis non recessit
ab eis per diem: vt duceret eos in
viam: z columna ignis per noctez
vt ostenderet eis iter per quod in
grederentur. Et spiritum tuum bo
num dedisti qui doceret eos: z mā
na tuum nō prohibuisti ab ore co
rum: et aquam dedisti eis in siti.
Quadraginta annis pauisti eos i
deserto: nichilq eis defuit. Vesti
menta eorum non inueterauerūt:
z pedes eorum non sunt attriti. Et
dedisti eis regna et populos: z par
titus es eis sortes. Et possederū
terrā seon: et terram regis esebon:
z terram og regis basan. Et multi
plicasti filios eorum sicut stellas cę
li: z adduxisti eos ad terram de q̄
dixeras patribus eorum vt ingre
derentur z possiderent. Et venerūt
filij z possederunt terram. Et humi
liasti coram eis habitatores terrę
chananeos: z dedisti eos in manu
eorum: z reges eorum et populos
terrę vt facerent eis sicut placebat
illis. Ceperunt itaq; vrbes muni
tas z humum pinguem et posside
runt domos plenas cunctis boni
cisternas ab eis fabricatas: vine
as z oliueta: et ligna pomifera mul
ta. Et comederunt z saturati sunt
z impinguati sunt z abundauerūt
delicijs in bonitate tua magna. Pro
uocauerunt autem te ad iracundi
am: z recesserūt a te: z proiecerūt
legem tuam post terga sua. Et pro
phetas tuos occiderunt qui con
testabantur eos vt reuerterentur
ad te: feceruntq; blasphemias grā
des: z dedisti eos in manus hosti
um suorum: z afflixerunt eos. Et i
tempore tribulationis suę clamaue
runt ad te: z tu de celo audisti: et
scdm miserationes tuas multas de
disti eis saluatores: qui saluarent
eos de manu hostium suorum. Cū
q; requieuissent reuersi sunt vt fa
cerent malum in conspectu tuo et
dereliquisti eos in manu inimico
rum suorum z possederūt eos. Cō
uersiq; sunt: z clamauerunt ad te:
Tu autem de celo exaudisti z libe
rasti eos: in miserationibus tuis mul
tis temporibus: et contestatus es
eos vt reuerterentur ad legem tuā
Ipsi vero superbe egerunt: et non
audierunt mandata tua: et in iudi
cijs tuis peccauerunt: quę faciet
homo et viuet in eis. Et dederunt
humerum recedentem: et ceruicez
suam indurauerunt: nec audierūt.
Et protraxisti super eos annos mul
tos: et contestatus es eos in spiri
tu tuo per manum prophetarum
tuorum: et non audierunt. et tradi
disti eos in manum populorum ter
rarum. In miserationibus autez tu
is plurimis non fecisti eos in cō
sumptionem: nec dereliquisti eos:
quoniam deus miserationum et cle
mens es tu. Nunc itaq; deus no
ster: magne fortis et terribilis. cu
stodies pactum et misericordiam
ne auertas a facie tua omnē labo
rem qui inuenit nos: reges nostros
principes nostros: et sacerdotes
nostros: et prophetas nostros. et
patres nostros: et omnes populū
tuum a diebus regis assur vsq; in
diem hanc. Et tu iustus es in om
nibus quę venerunt sup nos: q̄a
veritatem fecisti nobis: nos autez
impie egimus. Reges nostri: prin
cipes nostri: sacerdotes nostri. et
patres nostri: non fecerunt legē tu
am: et non attēderunt mādata tua
et testimonia tua quę testificatus
es in eis. Et ipsi in regnis suis bo
nis et in bonitate tua multa quaz
dederas eis et in terra latissima et
pingui quam tradideras i conspectu

eorum :non seruierunt tibi nec reuersi sunt a studijs suis pessimis.
Ecce nosipsi hodie serui sumus:et terra quam dedisti patribus nris vt comederent panem eius et quę bona sunt eius:et nosipsi serui sumus in ea. Et fruges eius multiplicãtur regibus quos posuisti super nos propter peccata nostra et corporibus nostris dominantur: et iumentis nostris scõm voluntatem suam :et in tribulatõe magna sumus. Super omnibus ergo his nosipsi percutimus fędus ⁊ scribimus :⁊ signant principes nostri: leuitę nostri:et sacerdotes nri.

C. X.

Signatores autẽ fuerunt:neemias:athersatha filius achelai:⁊ sedechias:saraias: azarias:hieremias:phessur:amarias:melchias accus:sebenia:mel luc:maarem:merimuth: obdias: daniel:genton:baruch: mosollaz: abia:miami:mazia:belga :semeia hi sacerdotes. Porro leuitę :iosue filius azarię:bennui de filijs enadad:cedmihel et fratres eorum:sechenia:odeuia:celita:phalaia anan:micha:roob:asebia:zachur :serebia :sabania:odia :bani:baninu
Capita populi :feros phermoab: elaz:zethu:bani:bonni:azgad :bebai:adonaia:beggoai:adin ather ezechia azur:odeuia:asum:besai: areth:anathot: nebai: mechphia: mosollam:azir:mesizabel: sadoch ieddua:felthia:anan:ania oseę:ananía:asub:aloes phaleã: sobech reum:asebna:madsia: ethaia :banan:anan: melluch:arem:baana: ⁊ reliqui de populo. Sacerdotes: leuitę:ianitores:⁊ cantores: nathinei:et omnes qui se separauerunt de populis terrarum ad legez dei

vxores eorum: filij eorum: et filię eorum omnes qui poterant sapere spondentes pro fratribus suis: optimates eorum: et qui veniebãt ad pollicendum et iurandũ: vt ambularent in lege domini quam dederat in manu moysi serui sui vt facerent et custodirent vniuersa mãdata domini dei nostri :et iudicia eius et cerimonias eius. ⁊ vt non daremus filias nostras populo terrę:⁊ filias eorum non acciperemus filijs nostris. Populi quoq; terre qui inportant venalia ⁊ omia ad vsum per diem sabbati vt vendãt: non accipiemus ab eis in sabbato ⁊ in die sanctificato. Et dimittemus annum septimum:et exactoz vniuersę manus. Et statuemus super nos precepta vt demus terciã partem sicli per annũ ad opus domus dei nostri ad panes propositionis ⁊ ad sacrificiuz sempiternũ ⁊ in holocaustum sempiternuz: in sabbatis in calendis in solẽnitatibus ⁊ in sanctificatis pro peccato vt exoretur pro israel:⁊ in omnem vsum domus dei nostri. Sortes ergo misimus super oblatõnem lignorum inter sacerdotes leuitas ⁊ populum: vt inferrentur in domũ dei nostri per domos patrum nostrorum per tempora a temporib9 anni vsq; ad annum : vt arderent sup altare domini dei nostri :sicut scriptum est in lege moysi. Et vt afferemus primogenita terrę nostrę ⁊ primitiua vniuersi fructus omis ligni ab anno in annum in domo domini:et primitiua filiorum nrorũ:et pecorum nostrorum:sicut scriptum est in lege ⁊ primitiua bouz nostrorum ⁊ ouium nostrarum vt offerrẽt i domo dei nostri. Sacerdotib9 q̃ ministrãt i domo di nri. Et primitias ciborum nostrorum: et

Percutim9 fę. Dicit quãta deuotõne omes pfone coz nonum p9 festa sceno phegie puentũ fecerit vt .i. tota se itentõe a sceleruz ptagijs expurgatos diuio fœderi cõiungerẽt ⁊ fœderis sancti pditõnẽ sermõe firmarẽt ⁊ scripto .et sic ab ipiorũ pfortio separati: securiores repleret op9 qõ dudũ gperant .i. vt pgnos vrbium ad numero ipioz iungerẽt.

Signatores. Alia trãslatiõ. Neemias qui athersata fert erat eĩ dyonimos. vñ singulariter subiungitur filio achelai :qõ supra apertius dixi. Dixit aũt neemias ⁊ ipse ẽ athersata.

Per diẽ sabbati. Beda. Nobis quoq; sabbatuz spũale semper agẽd est .i. a seruili opere .i. a peccato feriandum. semp vacandũ ⁊ videndũ. quoniam domin9 ipse ẽ deus. vt p9 tale sabbatũ liberati a peccati pcig; pueniã9 ad sabbatum futurę glorię. Vz querũt populi terrę nrm ppham are sabbatũ venalia sfrẽdo in die sanctificata. qũ imũdi spũs mũdicias cordis nostri macula re nituntur. et igenere illecebras viciorũ. accepto pcio nostri consensus quo die matię sanctificatõis inqnẽt. id ẽ lucẽ pię actõis vt cogitatõis errorũ obnubilẽt. Vz nos hmõi mercatũ clausis muris nostrę vrbis .i. custodia vitę pfectõis prorsus vitare debemus.

Tacta q̃ hoc capitulo ptinentur ad curam domus dei ⁊ ministroz ac misteriorũ ei9 ptinẽt. optimusq; ordo ẽ religiose puersatõis ⁊ nobis spũaliter imitãdus. Primo em ab inqnatõe gentiũ se castigauerũt. deinde observatõe sabbati que inter prima legis eminet sanctificatu sunt. et de cetero omnẽ curã agendi ad obsequium cultus dei uini puertunt. Dño die a malis emundari necesse ẽ. deinde bõis actib9 adornari.

C. XI.

¶ Habitauerũt autem B. Nunc cõpleta ẽ dispositõ quę mox facta ciuitate inchoata erat. Hyscp ad hoc tempus terminari nequibat: nõ dũ recensito populo. vel expleta ſolennitatibus ſeptimi mẽſis: qua. ſ. in ciuitate ſancta qui ĩ alijs habitarẽt. Miſtice autẽ principes ſccię quantũ culmie potẽtię plebẽ trãſcẽdũt: tm̃ ꝺbẽt vitę meritiſ trãſcẽdere Reliquę em̃ ciuitates iſrael denotã plebis ꝓuerſatõꝫ ſignificant Habitatõ vero hieroſolimorũ eoꝝ actus ſpẽaliter ſignificat: q̃ iaꝫ ſuperato certamine victoꝝ: libera mẽte viſioni ſuprę pacis appropinquant. vñ. Dilige dñs portas ſyon. ĩa. vñ etiã ꝓſequẽtes decãa ps plebi ĩ hieruſalem habitatõnẽ ſortitur. reliquę vero decem reſidẽt ĩ vrbibus ſuis. q. perfectorũ ẽ vitę qui ꝓcepta decalogi ad itegrũ in dilectõne dei ꝛ proximi cuſtodiũt cęleſtibꝰ ſecretis mẽte proximare. et pacẽ ſumme beatitudinis iter turbines vitę labẽtis imitari. cuꝫ in illis qui generalia dei mãdata ſeruãt patent ianua ad vitam ętemã. Tales em̃ qua ſi ĩ ciuitatibus a dño ſibi traditis morant: q. in cuſtodia diuinę legis ꝓtra inſidias dyaboli ſeſe muniunt. De bis vero qui omnino mũdo renunciant. et dñm ſequuntur. ꝛ velut in arce hierlem ꝛ ꝓximi templo ꝛ archę teſtamẽti inhabitãt. q. grẽ ꝑditoris ſublimiꝰ appropiant. Benedicit vniuerſus populus: quia ñ eis humanę ꝓuidentie dectõne: ſed puẽtu ſortis ꝓtigit habitatõ ſanctę ciuitatis. ſicut ꝛ ceteraꝫ poſſeſſio ciuitatũ tpe ioſue data ẽ filijs iſrael. q. et parua parui. ꝛ magna magni. nõ ſui libertate vel induſtria arbitrij. ſed octi inditiis et largitoris munere ꝓpiũt.

libaminũ noſtrorũ: ꝛ poma omniſ ligni. Vindemię quoq; ꝛ olei afferem⁹ ſacerdotib⁹ ad gazophilatiũ dei noſtri: et decimaꝫ ꝑtẽ terrę nr̃ę leuitis. Ipſi leuitę decimas accipient ex omnibus ciuitatibus operum noſtrorum. Erit autem ſacerdos filius aaron cum leuitis ĩ decimis leuitarum. et leuitę offerent decimaꝫ partem decimę ſuę in domo dei noſtri ad gazophilatium ĩ domo theſauri. Ad gazophilatiuꝫ em̃ deportabunt filij iſrael ꝛ filij leui primitias frumenti et vini ꝛ olei ꝛ ibi erunt vaſa domini ſanctificata ꝛ ſacerdotes ꝛ cantores ꝛ ianitores ꝛ miniſtri: et ñ dimittemus domũ dei noſtri.

C. XI

Habitauerũt autem principes populi in hieruſalem. Reliqua vero plebs miſit ſortem, vt tolleret vnã partem de decem qui habitaturi eſſent in hieruſalẽ ciuitate ſancta: nouem vero partes in ciuitatibus ſublimiora vitam electorum quã imitando ſequi non poſſumus. congaudendo et venerãdo noſtrã facere debemus.

Benedixit autem populus omnibus viris qui ſe ſponte cb:ulerãt vt habitarent in hieruſalem. Di ſunt itaq; principes prouintię qui habitauerunt in hieruſalem ꝛ in ciuitatibus iuda. Habitauit autem vnuſquiſq; in poſſeſſione ſua i vrbibus ſuis iſrael: ſacerdotes: leuitę: nathinnei: et filij ſeruorum ſalomonis. Et in hieruſalem habitauerunt de filijs iuda: et ꝺ filijs bẽiamin. De filijs iuda. athaias filiꝰ aziam: filij zacharię: filij amarie: filij ſaphatię: filij malalebel. De filiis phareſ: hiſmaaſia filius baruch filius coloza: filius aſia: filiꝰ adaꝺia: filius ioarib: filius zacharię: filius ſiloniteſ. Omnes filij phareſ qui habitauerunt in hieruſaleꝫ: q̃ ꝺcingenti ſeꝛagintanoueꝫ viri fortes. Di ſunt autem filij beniamin Sellum filius moſollam: filius ioed: filius phadaia: filius colaia: filius maſia: filius ethiel: filiꝰ yſaia: Et poſt eum gebbai: ſellai: nongẽti vigintiocto. Et iobel filius zechri ꝓpoſitus eoꝝ: ꝛ iudas filius ſennua ſuper ciuitatem ſecundus. Et ꝺ ſacerdotibus: ydaia filius ioarib: iachin. ſaraia filius helchię: filius moſollam: filius ſadoch: filius meraioth: filius achitob principes domus dei: ꝛ fratres eoꝝ facientes opera templi. octingenti vigintiduo: Et adaia filius ieroꝫ filius phaleia: filius amſi: filius zacharię: filius phaſſur: filius melchię: ꝛ fratres eius principes patrum: ducenti quadꝛagintaduo. ꝛ amaſai filius aꝛziel: filius azi: filius moſollamoth. filius emmer. et fratres eoꝝ potentes nimis. cẽtum vigintiocto. Et ꝓpoſitus eorum zabdiel filius potentiuꝫ. Et de leuitis: ſebenia filius aſob: filius azaricam. filius aſabia. filius bonni. ꝛ ſabathai. et iozabeth ſup omnia opera quę erant foꝛinſecuſ in domo dei a principibus leuitarum. Et mathania filius micha: filius zebedei: filius aſaph princeps ad laudandum et confitendum in oꝛatione. ꝛ becbecias ſecundus ꝺ fratribus eiuſ: ꝛ abda filius ſamuha. filius galal: filius ydithun. Omnes leuite in ciuitate ſancta: ducenti octogintaquattuoꝛ. Et ianitoꝛes accub: telmon ꝛ fratreſ eoꝝ qui cuſtodiebant oſtia: centum ſeptuagintaduo. Et reliqui ex iſrael ſacerdotes ꝛ leuite in vniuerſis ciuitatibus iuda: vnuſquiſq; i poſſeſſiõe ſua. et nathinnei qui habitabãt in ophel: ꝛ ſyaba: et gaſpha ꝺ nathinneis. Et epiſcopus leuitaꝝ i ierl̃ę

¶ Et in hieruſalẽ ha. B. His verb oñ ditur q. vniuerſus iſrael. i. decem tribus ĩ vrbibꝰ ſuiſ habital. ãt in quibuſ etiã ſacerdotes ꝛ leuite decretaꝫ ſi bi ex lege portiões tenebant. De tribu autẽ iuda et beniamĩ quoſ cũq; ſoꝛs elegit habitabãt in hierlem ſimꝫ ꝺ ſacerdotali ꝛ leuitica tribu. Tribuſ em̃ beniamin ibi antiquitus manebat. tribus aũt iuda a tẽpꝛibꝰ ꝺauid. cũ ipſe etiã eã totius regni metropolim fecit. quibꝰ etiã tribus leui addita ẽ. eꝛquo illuc arca dei adducta ꝛ tẽplũ ꝛ altare cõſtructum eſt. In ſequentibus em̃ huiꝰ libri iunies q. ꝺ bis tm̃ tribubus habitatoꝛes hieruſalẽ ꝓnũtat: quoꝛũ oim̃ etiã ſummã accepit vel annecnit: quoꝛũ expleto cathalogo adiungit ĩ quibꝰ vbibus cętera ps carũdeꝫ decẽ tribuũ habitauerit. Nã ſequit. De filiis iuda habitauerunt ĩ cariathbarbe. cẽ

¶ Beda. Iudas interꝓtat cõfitẽs vel confeſſio. Beniamin filiꝰ dextrę. Leui additus vel aſſũptus. quoꝛ oim̃ tribus partem in hierlem: primi ĩ ſubiectis quitatibꝰ a deo ſibi datis habitant. q. multi ꝛ diuerſi ſunt ꝓfectus fideliũ: ꝓ quibus ꝛ multę mãſiões in cęliſ. Alij generalia dei ꝓcepta ſeruare cõtenti ſunt. Nõ occidere. ſ. nõ adulterari. nõ furtum facere ꝛ huiuſ Alij nituntur apprehẽdere arcẽ perfectę vitę ſed quiſq; ꝓ ſua vocatõne gratiã ſui cõditoris laudat ꝛ cõfitetur. ꝛ ſunt filij regni quod ẽ ĩ dextera dei ꝛ ab illo aſſumuntur ĩ vitaꝫ Ali eoꝝ q̃ ſunt ĩ agro vni⁹ aſſumetur ꝛ alter relinquetur.

C Hi sunt aũt ꝛc. Beda. Hic principes sacerdotum vna cum fribꝰ suis a ministerijs sacerdotibꝰ ꝛ leuitis oscribuntur: qui cum zorobabel et iesu filio iosedech de captiuitate babilonia ascenderẽt: quibus explicatis adiunguntur et illi q̃ ex tunc in principatum sacerdotum sibimet ĩuicem vsq; ad initium regni macedonum successerũt. Sequitur eñ iosue genuit ioachi ꝛc Jedda vero qui in his vltimis ponitur scribit iosephus tempore alexandri magni pricipez fuisse sacerdotũ: occurrentemq; ei cum fratribus suis humiliter ꝛ honorifice suscep tum: quem ipe iaddũ nominat. et dicit esse patrem onye sacerdotis magni: ꝺ quo in libro machabeorũ scribitur: non q̃ hꝰ cõditor libri neemiaꝰ ad illa vsq; tempa viuere in carne potuerit. sed quia infantiam eius nouit: qui longe post mortem eius ad sacerdotium peruenerit. nã i fine huius libri filiorum ioiada filij bely ab mentio est q̃ vnus ex eis gener fuerit sanaballath horonitis: cuius quidem generi nomen tacetur. sed quia ioiada annis ẽ iedde: constat generum de q̃ sermo est patrem eius dem iedde: aut patruum fuisse. Idcoq; illũ superstite adhuc nec uxia nasci potuisse.

C In diebus ꝛc. Beda. Describta est successio principum sacerdotum ꝛ leuitarum qui illo tẽpore fuerũt vt scire possim⁹ quia ꝑgregato in ierlm ciuium numero copioso. sacerdotum q̃ꝫ et leuitarũ cetus fuerit egregꝭ. q̃ ad ministerium tẽpli ꝛ altaris ad ꝓfitẽdum ꝛ laudandũ deũ ad custodiã eiusdẽ tẽpli ꝛ ciuitatis et ad plebem erudiendam sufficerent. Nec sine misterij sacrationis intelligẽtia factum est q̃ reedificata ciuitas tantam ciuium copiam ĩ omni gradu et ordine meruit quanta ꝛ perdidisse non legitur. Ecclesia enim sepe ecclesia ex detrimentis maiora recipit incremẽta: cũ vno per incuriã lapso in peccatũ azi filius baani: filius asabie: filij⁹ mathanie: filius mihe. De filijs asaph: cantores in ministerio domꝰ dei. Preceptum quippe regis super eos erat: et ordo in cantoribus p dies singulos: ꝛ fathaia filius mesezebel: de filijs zara: filij iuda in manu regis iuxta omne verbũ populi: ꝛ in domibus per omnes regiones eorum De filijs iuda habitauerunt in cariatharbe ꝛ in filiabus eius: et in dibon ꝛ in filiabus eius: ꝛ in capseel et in viculis eius ꝛ in iesue et in molada: et in bethfaleth: et in asersual: et in bersabee et in filiabus eiꝰ: et in sicelech: et ĩ mochona et in filiabus eius: et in remmon: et in sara: et in ierimuth. zonoa: odollam et in villis earum lachis et in regionibus eius. azeca et in filiabus eius. Et manserunt ĩ bersabee vsq; ad vallẽ hinon. Filij autem beniamin a gebamechmas et hai ꝛ bethel et filiabus eius: anathot. nob. anana. asor rama. gethai. madid. seboim. neballath ꝛ onoualle artificum: ꝛ

† ꝙ que est ad austrum plagam scilicet terminus tribus iude. ‡ ꝙ que est ad aquilonem terminus inde iuxta hierusalẽ ad orientem

ꝙ significat q̃ in possessione filiorũ iuda et beniamin leuite sortem iuxta decretũ legis acceperũt.

de leuitis portiões iudę et beniamin.

XII.

Hc Jsunt autẽ sacerdotes ꝛ leuitę q̃ ascenderunt cum zorobabel filio salathiel. Josue: saraia: hieremias esdras: amaria: melluch: accus: sechenias. reum: merimuth: addo: genthon: abia: miami: madia: belga semeia ꝛ ioarib: ꝛ ydaia: sellus: amoch: elcia adaya. Jsti principes sacerdotum et fratres eorum in diebus iosue. Porro leuitę: iesue bennuy: cedmihel: sarabia: iuda: mathanias: super himnos ipi et fratres eorum: et becbecia: atq; ethanni et fratres eorum vnusq̃sq; in officio suo. Josue autem genuit ioachi: et ioachi genuit eliasib: et eliasib genuit yoiada. ꝛ ioiada genuit yonathan. ꝛ yonathan genuit yedda. In diebus autem ioachi erant sacerdotes et principes familiarum: saraie: maarie: hieremie: ananie: esdre: mosollam: amarie: iohannan: milico ionathan: sebenie: ioseph: arã: edna: maraioth elci: adaie: zacharie: genthon: mosollã: abye: zecheri: miami: ꝛ moadie: felthi: belgi: sammua: sameie: ioathan: ioarib: mathanai: iodaie azzisellaie: celaia: mochober: elchie: asebie: ydaie: nathanael. Leuite in diebus beliasib ꝛ ioiada et ionan: et iedboa scripti principes familiarum et sacerdotes in regno darij perse. Filij leui principes familiarum scripti in libro verborũ dierum. ꝛ vsq; ad dies ionathan filij eliasib. Et principes leuitarum: asebia: serebia: et iesue filius cedmiel et fratres eorum per vices sibi vt laudarẽt et confiterentur iuxta preceptum dauid viri dei: et ob seruarent eque per ordinem. Mathania ꝛ becbecia et obedia: mosollam: thelmon: accub: custodes portarum et vestibulorũ ante portas. hi in diebus ioachi: filij iosue filij iosedech. et in diebus neemie ducis ꝛ esdre sacerdotis scribeq;.

In dedicatione autem muri ierlẽ

‡ spũsleo. i. assumptos in sortes regni ꝙ qz mittet filius hois angelos suos et congregabit electos a quattuor ventis.

requisierunt leuitas de omnibus plures exemplo ꝰ territi ad persistẽdũ in castitate fidei cautiores fiant. Depetiõe q̃ peccauerunt maiores ꝰ actã pniaꝫ bonoꝝ operum fructus ferũt. sepe ab hereticis vastata ecclesia. postq̃ ista doctorum catholicorum lucem veritaq; recipit. plures ad cognoscẽdas ꝛ tuendam rationẽ veritaꝫ filios procreauit. Nã ꝙ enim athanasius. ambrosius. hylariꝰ. augustinꝰ ꝛ ceteri tales tot ꝛ taꝫ magnificos tractatus ꝑderent. si non cõtra fidem rectã fuisset multiplicatus hereticoꝝ error oborius. Sed dñs hereticis mẽdacium testimonijs scripturarũ astruere niteb ãtur. coacti sũt ꝑ illos earũdem scripturaꝝ auctoritate reflere ꝛ eas ꝙ modo recte intelligãt disserere. Unde nos eoꝝ scripta relegẽtes. quasi ad portas ꝛ vestibula ciuitaꝫ ac tẽpli custodes vigilãtes q̃ ad officiũ altaris ꝛ hostiaꝝ dñi cepiosius res acapimus mistros quia per illorũ sermones ad custodiam fidei et bonę actionis: et ad seruiendum intentius conspectui diuine maiestatis eruditi. Pot etiam hoc de persecutione gentilium qua ecclesia sepe concussa est mistice accipi: que occasione martiriꝝ videbatur fundibus cẽ deleta. sed eis in occulto coronatis melius construebat: quoꝝ etiaꝫ post mortem dare cultibꝰ miraculis maiorad confessionem fidei populus ꝓfluebat. donec ipe aper mũdani imperij xpi iugo colla subdidit. vt stat⁹ sancte ciuitatis. i. ecclesię diu a regibus et principibus impugnatus eorundem adiuuaret. et ꝓpagaretur instantia. sicut hierusalẽ reges chaldeorum qui ĩterpretantur feroces. vel quasi demonia ꝑnerterũt. sed reges per sanctũ q̃ interpretantur temptati: amica prouisione restaurant: ꝛ debito bonore exaltant.

In dedicatõne. Beda. Jam dudum edificata erat ciuitas: sed non

debebat eum dedicari priusquã habitatoribus aggregatis ministri templo idonei et portis ac vestibulis custodes essent deputati. Facta autez ciuitas sancta dedicatur: cum impleto in fine seculi numero electorum ecclesia vniuersaliter in cælum ad visionem conditoris sui introducitur. cuius vitę desiderijs quotiens in hac vita sustollimur: quasi de futura nostrę ciuitatis dedicatõne lętamur. vnde et bipharia dedicatio potest accipi interijs scilicet in spe desiderantium et mundantium oculos cordis: quibus deum videant. tunc ĩ re ipsa fruentium diuina visione beatorũ hominum in corporibus spũalibus iter angelica agmina.

† ℣ celestem. Sin eterne scilicet perceptione vite inuicem congaudentes et gratias agentes ei cuius dono illam ciuitatem intrare meruerunt.

locis suis vt adducerẽt eos ĩ ierlin et facerent dedicationem et lętitiã in actõne gratiarum. et cantico et ĩ cymbalis: psalterijs z citharis. Cõgregati sunt autem filij cantorum et de campestribus circa hierusalem: et de villis netuphati: z de domo galgal: z de regionib⁹ geba z asmaueth: quoniam villas ędificauerunt sibi cantores in circuitu hierusalez. Et mundati sunt sacerdotes z leuitę: et mundauerũt populum et portas et murum. Ascendere autem feci principes iuda super murum: z statui † duos choros laudantium magnos. Et ierunt ad dexteram super murum ad portas sterquilinij. Et iuit post eos osaias et media pars principum iuda et azarias: esdras: et mosollam: iuda et beniamin: et semeias: z hieremias Et de filijs sacerdotum in tubis: zacharias filius ionathan: filius semeię: filius mathanię: filius michaię: filius zechur: filius asaph: et fratres eius semeias z azarel: mala lai: galalai maai: nathanahel et iuda et anani: in vasis cantici dauid viri dei. et esdras scriba ante eos in porta fontis. Et contra eos ascenderunt in gradibus ciuitatis

† ℣ manufortes et aspectu desiderabilis. ℣ que ẽ omnes iusti qui gratia conditoris implentur et ab ipso habitantur.

† dauid ĩ ascensu muri sup † domũ dauid z vsq; ad portam aquarum ad orientem. Et chorus secundus

† ℣ vt alter alterum incitaret.

gratias referentium † ibat ex aduerso: z ego post eum. et media pars

† ℣ sublimitatem. ℣. et custodiam operum.

populi super murum †. et sup turrim

℣ eorum flama spũssancti ardentium.

furnorũ et vsq; ad murũ latissimũ: et super portam ephraim. et super portam antiquã. et super portam piscium. at turrim ananehel. et turrim

tempore tribulatõis generalem ecclesię cõuersatõnem altius viuendo trãscendisse probantur. De his ẽ dicitur. Super muros tuos hierusalem constitui custodes tota die et tota nocte iugiter. Ego qui nunc muris ecclesię tanquã vigiles ℣ sunt. tũc quoq; eisdẽ gloria remuneratõis ℣ minebunt.

Et statui duos cho. Vel spurcitiã peccatorũ ĩ presenti de ecclesia correctius viuendo z errantes corrigendo expurgent. z futuro q̃ corrigi noluerunt iudiciaria potestate de ciuitate domini. i. ab ingressu patrię celestis expellãt. vel chori laudãtiũ ad dexterã euntes sup murũ ad portam sterquilinij ascendunt: duos eos dignos laude prędicant q̃ omnem immunditiam ecclesia ℣ dicendo arguendo exõicãdo eliminant.

Et de filiis sa. In hac vita filij sacerdotum in dedicatõne ciuitatis dei tubis canunt: qui ad memoriã patrię celestis corda auditorum prędicando succendunt.

In vasis can. d. Quia non suo sensu vel desiderijs inniti: sed patrę et ꝓphetarum viam z doctrinam per omnia sequẽtes verbo prędicatõis insistunt.

Et esdras. Quia in omnibus que agũt verba sancte scripturę pre oculis habent: quibus ducibus ad ĩgressum vitę eterne ꝑuenient: vt inebrient ab vbertate domus dei z torrẽte voluptatis eius: apud quem ẽ fons vitę zc.

Et contra eos. Beda. Cum ciuitas ędificaretur dictum ẽ. quia qui portam fontis ędificauerunt ipsi mensuram sui operis vsq; ad gradus qui descendunt de ciuitate dei perdurexerit. Ibi ergo descensio graduum de ciuitate. hic cum dedicatur ciuitas ascensio nominatur. z sicut etiam ibi cum hoste certamen gerebat. hic deuicto hoste lętitia celebrat. quia sancti qui in presenti humiliantur sub potenti manu dei in futuro exaltabuntur. qui nunc muros ecclesię in terra de viuis lapidibus. id ẽ. sanctis animabus in afflictõe et periculis z vigilijs mũtis ędificant. tunc completo ędificio z ad cælum lenato gaudentes ad contemplandam dei claritatẽ ascẽdunt.

Et contra eos zc. Non contrarietate. ſ. distantię: sed occursu ꝑsonantię. qua electi in hac vita sese ad amorem dei accendunt. z illa pfecti? cũ in sua inuięe beatitudine ꝑgandẽtes absq; fastidio laudant. sicut seraphĩ alter ad alterę clamãtes. sctũs trinitatem socia exultatõne concelebrant.

Super domũ dauid. Beda. Ascendunt filij sacerdotũ super domum dauid. cum prędicatores vel martires sicut nunc generalem vitã in sanctum ministerio verbi. l agone martirij transeunt. ita tũc generalia eorũ ꝓmia sublimioris dono remuneratõis antecedunt. Vnde. qui ĩ modico fuisti fidelis eris potestatem habens sup decem ciuitates. Quãtos eñ vnusquisq; verbo vel exemplo erudit ad vitam. pro tantis tunc in pceptõne vitę gloriosius honorificabitur. Supueniũt quoq; sacerdotes vsq; ad portam aquarum ad orientẽ. qñ hi qui ĩ hac vita sicut cervus desiderat ad fontes aquarum. ita desiderauerit venire z apparere añ facie dei ad effectũ desiderij ꝑtingãt. ortũq; solis iusticię sine occasu videre mereantur.

Et super tur. Beda. Longum est de singulis portis. l turribus specialiter disserere. tantum dixisse sufficiat. quia qui portas turres et murum

Filii cantorum. Imitatores scilicet eorum qui deuota et hilari mẽte domino famulari. et verbum eius alijs prędicando cantare studuerũt. Qui sibi villas facinnt ĩ circuitu hierusalẽ. cũ ĩ vicinia superne patrię sublimi corde habitant. dicentes. Nostra autem conuersatõ in cęlis est. Faciunt autem easdem villas in campestribus circa hierusalez. cum tanto magis se in deum dilatato corde humiliant. quãto suauius sublimitatis gloriam gustando contingunt. Qui omnes et nunc profectibus operum virtutum ad cęlestem patriam congregantur. z ipso tempore dedicatõnis. i. ꝑpetuę remuneratõnis ibidẽ ꝑciper vniuntur.

Et mundati zc. Beda. Iustus omnino ordo vt doctores qui populum mundare desiderant prius mundentur. castigent corpus z seruituti subiiciant. ne forte alijs prędicantes reprobi inueniantur. Mundati sũt autem sacerdotes et leuitę oratõnibus z victimarum oblatõnibus. et cõtinendo ab vxoribus. Mundauerũt autem populum eandẽ ꝓtinentiã ℣ dicando. Mundauerũt portas z murũ cũ tubis z canticis psalmorum comitante populo circiendo. et expleto circuitu victimas pro statu ciuitatis offerendo. Sed et nunc quoq; qui ecclesię pręsunt in spũale ministerium a domino assumpti. quo maiorem dedicatõnis nostrę. quę in resurrectõne nostra futura est: memoriam gerunt. eo magis seipsos et sibi cõmissos mundare et sanctificare ꝓtendunt. ne quis forte non habens vestẽ nuptialem a ꝓmuni sancte ciuitatis iocũditate ejiciatur. et vinctis manibus z pedibus ĩ tenebras exteriores mittat.

Principes iuda. Id est. confessionis vel laudis perfectiores sunt ecclesię doctores qui in dedicatõne ciuitatis super murũ ascendunt. quia in

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

ciuitatis magno labore erumna fame frigore z vigilijs multis: repugnan te indefesso hoste et insidiante perfecerunt tunc repulso et confuso hoste p̄ eiusdē ciuitatis portas turres z ędificia deambulātes in canticis hymnis et psalteriis: cymbalis: cytharis: et in tubis gratiarū actōne vna cuz magistris operis z legis dei lętantur quod etiā in spūali ędificio fieri nulli dubium est cum instante tempore vltime retributōnis quasi diu desiderata dedicatōne ciuitatis dei fideles p̄o operibus premia consequentur

eterna quando velut neemias: esdras ceteri q̄ sacerdotes z leuitę suos singuli operan tes producentes cuncti fidelium populorū magistri: quos domino adquisierunt: ad menia patrię celestis ducunt tūc inter alia etiaz super turrem furnorum in cuius p̄ide structura defudabāt neemias cū choro laudantium incedit cum magistri veritatis de sublimibus eorum q̄s docuere premijs letantur. Si em̄ panes furnacei qui in abdito coquuntur: interna mētis fidelium deuotoz caritatis igne cōfirmatam significāt. Unde z in sacrificium domini iubētur offerri qd per furnos in quibus ędem panes coquunt nisi illoruz corda que flama intimi amoris semper ardent et virtutum facta vel verba solent procreare: figurantur. De quibus bene dicitur. Deus cui est ignis in syon z caminus eius in hierusalem. Ipsi quoq; d̄ se dicunt. Nōne cor nostrum ardens erat i. n. ꝛc. Reprobōrum vero corda igne scelerum ardent. Unde omnes adulterantes quasi clibanus corda eorum. Structores q̄ sancte ciuitatis iter alia turrem furnorum ędificant: cum doctores auditorum suorum corda in fide et opere instruunt vt accendantur ad maiora dona spiritꝰ p̄cipienda et nouas quotidie virtutū dapes i gaudiū populi dei proferēdas. Laudentes vero z laudem domino canentes super turrē furnorum in die dedicatōnis hierusalem ic̄edunt cum in tempore future retributōnis de illorum quos docuere gloria congaudent. Furni ergo sūt corda electorum in quibus caritas dei diffunditur p̄ spūmsanctum qui datus est illis. Turris autem furnorum sublimitas z custodia qua cadē corda ne a malignis spiritibus possint ledi ne flama virtutum elatōnis vento flecti valeat vel turbari: circumspecta semp̄ ē necesse cautela et sollicitudine muniri.

¶ Steteruntq; ꝛc. Beda. Perambulatis menibus et portis ciuitatis in carmine lętitię et organis musicorum: redeunt ad templum domini vt ibi quoq; stantes laudem domino p̄sonantibus tubis referant: z oblatis victimis vota dedicatōnis impleant. Ipam aūt futurę vitę patriā dominus dūi sicut et ciuitas dūi significat sicut z p̄fis ęcia dom̄ dei appellatur et ciuitas sed distat quia edificia ciuitatis i carminibus gratiarum et organis ascendisse laudantes in domo autem dei stantes laudasse z clare ceanisse perhibentur. Ascendāt em̄ electi menia ciuitatis que fecerunt cuz gaudio superne patrię q̄ bene operando meruerūt: introeunt. Fecerūt dispartitā portaz graduū z edificatōū celsitudinē cū introeuntes i domū p̄fis multarū ibi mansionū distantiaz diuersis meritoz templātur. In hac vita ascendāt in ciuitate dūi iusti cum hymnis dedicatōnis qū i memoriam futurę renouatōnis toto corde inbiantes i bonis operibus quotidie p̄ficiunt. Fm illud. Ascensiones in corde suo disposuit i. v. la. Et beati ima

emath et vsq; ad portaz gregis et stamo corde steterunt in porta custodie. Stete de vtroq; s. populo cōueni in vnā modu latōnem diuine laudis. vel oc angelis et hominibus facti. qz erūt boues equales angelis dei.

rūtq; duo chori laudantiū i domo dei. et ego z dimidia pars magistratuum mecū. Et sacerdotes elia chim: maasia: miami: michea: elionai: zacharia et anania in tubis: et maasia: z semeia: z eleazar: z azi et iohannan: z melchia: et elam: et ezer. Et clare cecinerunt cantores z iezraia p̄positus. Et immolaue

perpetue. s. lucis. de qua zacharias. Et erit dies vna que est nota domino. non dies neq; nox. i. a labentium remota consuetudine.

runt i die illa victimas magnas.

quia in suis singuli mansionibus receptꝰ in perpetua contemplatione perfecerant z eius laudes cōsona voce cōcelebrant.

et lętati sunt. Deus enim lętificauerat eos lętitia magna. Sed et vrores eoruz et liberi gauisi sunt: et audita est lętitia illa hierusalem procul. Recensuerunt quoq; i die

illa viros super gazophilatia thesauri: ad libamina et ad primitias z ad decimas: vt introferrent per eos principes ciuitatis in decore gratiarumactionis sacerdotes et leuitas: quia lętificatus est iuda i sacerdotibus z leuitis astantibus Et custodierunt obseruatōnez dei sui: z obseruatōnez expiationis. et cantores z ianitores iuxta p̄ceptum dauid z salomonis filij eius: quia in diebus dauid z asaph ab exordio erant principes constituti cantorum in carmine laudantium et confitentium deo. Et omnis israel in diebus zorobabel et in diebus neemię dabant partes cantoribꝰ z ianitoribus per dies sin

quasi sictis dei dabāt decimas. s. tāq; maiori bus decimarum suarum decimā partē offerendo.

gulos: z sanctificabant leuitas. z leuitę sanctificabāt filios aaron.

culati in via ꝛc. Die em̄ acceptam cordis z operis innocentiam tenent vt semper ad altiora crescere ꝑtendant. Brāt aūt in domo dūi cū laudibus qui in ipso operum profectu indefessi perseuerant. iurta illud beliē. Viuit dominus in cuius conspectu sto. i. in cuius implenda voluntate infatigabili mente permaneo.

¶ Et clare cecinerūt. Dirupisti vincula mea t. sa. b. l. Vota mea do. reddam in atrijs domus do. i con. o. p. e. in m. p. bie. Hoc fit: cum in celesti patria oīm sanctoruz multitudine cōgregata eas p̄o quibus in presenti gemimus. q̄ qz gratiarum actō quotidiano deditio sitimus laudes offerim̄

¶ Deus enim lę. Beda. Hęc ad dedicatōnez sancte ciuitatis hierusalem. s. celestis pertinent i qua dulcis est res qui sua p̄sentia cuel lętificat. lętitia magna gratur. vnde. Euāgelizo vobis gaudium magnū qd erit omni populo. ad distinctōnem. s. huius mundi gaudij: qd̄ parvum gaudium z transitorium z ideo parui pendendum. Potest hęc dedicatō i hac vita in quibusdam electis cepta intelligi. q̄ purificato cordis oculo futura ecclesię gaudia partim contēplatur. sicut isaias: ezechiel daniel z alij prophetę et apostoli qui glorificatum i. mōte dūm viderunt. qui quo altius superne ciuitatis gdita igredi debātur. eo clarius laudes domini canere. z victimas bonorum operū maiores immolare curabāt.

¶ Sz et vrores. Quia tempore resurrectōnis. nō solum qui p̄dicando vel fortiter operādo ecclesiam edificauerūt: fructū laboris percipiūt. sed etiā infirmiores eiusdē fidei sortes eadē vitę p̄cepta lętantur. Dūdixit em̄ dūs pusillis cū maioribus.

¶ Recensuerunt quoq;. B. Gaudētibus cūctis de edificatōe z dedicatōne ciuitatis: instanter procuratum est vt cultus in ea religionis q̄ in cerimonijs maxime per doctrinā z officia sacerdotū. leuitaz. cātoz. ianitorūq; erat ꝛcequēdus seruaret z crescez. Jō statuti sunt viri strenui q̄ collata a populo pecunia diligenter eraium ip̄i colligerēt z custodirēt i vsū misterioz tēpli z altaris. Primitias quoq; frugū z decimas z vinū ad libamīa q̄ ad tēplum deferebantur sedula cura conseruarent. vt. s. abundāte copia eoz que essent domino offerenda l̄er quibus ministri dūi viverent. ip̄i libenti? i hierusalem manerent. a quibus populus doceretur z sanctificaret. Dūs quoq; statuit eos qui euangelium annunciāt de euāgelio vivere. Ue autem sacerdotibus z ministris qui grad? sui sumptus delectārent a populo sumere: sed nihil pro ei? salute laborare. nec aliquid sacri ducatus recte viuendo prebere. non de suauitate regni celestis quippiam dulce p̄dicando canere. nec ianuas supne ciuitatis aperire. q̄ pene agēdo obcludere probantur. quoz opib? ñ popul? laudādo deū lętat sed afflig̃t.

Notandū sane q̄ iudas qui i edificatōne ciuitaz desperās loquebat. Debilitata ē fortitudo portāt. z. h. n. ē. nē. ic̄. nunc fortitudinem mentis z corporis receperat ad exportādā humum que impediebat ad edificandum murum qui ceciderat. z ad supandas hostiū illidias q̄ imminebāt. Merito ergo lętatur i sacerdotibus z leuit. cantoribꝰ z ianitoribꝰ q̄z labore et exhortatōne tāte afflictōis paciū eualit. z tante prosperitatē gloriam sue nit. Et tu ergo si humo viciorū cor tuum grauari. ne in eo ciuitatē dilę

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

habitationis vignam edificare valeas: si te ab expurgandis vicio-rum ruderibus ab edificandis virtutū mentibus hostē malignū retrahere perspexeris audi consolationē et consilia sacerdotū et lectionem diuinarū scripturarū sic eñ habitaculū pectoris tui expulsis demonū insidijs deus victor quasi ciuitatem suam sanctificaturus ⁊ māsionē apō se facturus ingreditur

¶ Hac de causa populos sacerdotes et leuitas ⁊ cæteros sanctorum ministros in hierusalem habitare voluit vt lætaret in bonis eorum operibus quorū instantia populus correct⁹: et ciuitas extructa ⁊ cū magna laude ⁊ lætitia erat dedicata.

¶ In die aūt. ꝛc. Hi quia de ecclesia nati sunt hereticos exprimunt quorum auctores cum doctrinā patrum de qua eruditi sunt male intelligendo corrumpant: quasi filij lorb semine paterno furtim ⁊ in tenebris ⁊ nō legitime vñtur. Ideoq; eorum p̄les i sectatores nunq̄s in ecclesia dei partem habere possunt. Si qui enim corriguntur iam non sunt filij tali matrum. Occurrunt autem filijs israel egredientibus de egipto cum pane ⁊ aq̄: sic bene ⁊ in catholica pace viuentes solacijs verbi dei cōserunt eis qui nuper a seruitio peccatorum p aquam baptismi ⁊ fluctus maris eruti: anhelant ad libertatem patrię cęlestis. Quod fecit berzellay galaadites qui fugienti dauid et exercitui eius a facie absalon cum alimentis occurrit quo eos refocillando aduersus nouā tyrannidem redderet fortiores. Illos significans qui dispersam ab hereticis ecclesiam subsidijs verbi cęlestis cōfouāt. ⁊ ad debellādam eorum insaniam animant. Sed dum hereticī neophitos suos pœnitentibus ⁊ ostēsis aliorum exemplis l' verbis malignis perdere nituntur quasi de incestu nati populū israel egressum de egipto armis suis ⁊ et balaam qui interpretatur vanitas populi. consilijs et maledicti impugnat nephandis. sed deus maledictionē balaam i benedictiones populi sui conuertit ⁊ eū ab armis inimicorū muniuit.

¶ Factū est aūt ꝛc. Quia necesse est nos auditui veritatis intendere vbi cum ab vno quolibz vicio lectione diuina prohibemur: continuo etiā quidquid vicij sordidantis in nobis deprehendimus ab actione nostra et conscientia repellamus.

¶ In omnibus aūt ꝛc. Beda. Hec sententia qua se dixit neemias in hierusalem non fuisse: non ad ea quę supra hucusq; narrauerat: sed tantum ad presentem locum pertinere videtur. Superiora enim cum ciuitas ędificata est gesta vel dicta videntur. quando neemias adhuc hierosolimis morabatur. quibus strēnue completis rediit ad regem. quo absente fecit ybi heliasib grande gazophilatium in quo reponerentur ea quę vel in ministerium domus domini: vel in vsus ministrorū necessaria erāt. qui etiam quzdam illicita i gazophilatio ⁊ domo dñi ponere ñ timuit. q̄ reuersus neemias mox extirpauit.

¶ Et proieci va ꝛc. Qui supradictus est seruus ammonites inimicus populi dei. vnde male egit heliasib. qui huic tam etsi propinquo sibi in vestibulo domus domini thesaurum fecit. eiectis vasis domus dei ⁊ cęteris quę poscebat vsus misterij. Quę eñ participatio iusticiæ cum iniquitate. quis cōsensus templi dei cū ydolis? Quę cōmunicatio hereticis et falsmatis cū orthodoxis ⁊ pacificis filijs dei?

C XIII.

IN die aūt illo lectū est in volumine moysi: audiēte populo. Et inuentum ē scriptum i eo ꝙ non debeant ammonites et moabites in ęcclesiā dei vsq; in ęternum: eo ꝙ non occurrerint filijs israel cum pane et aqua: et conduxerunt aduersum eos balaam ad maledicendum eis. ⁊ cōuertit deus noster maledictionem in benedictionē. Factum est autem cum audissent legem: separauerunt omnē alienigenā ab israel. Et sup hoc erat eliasib sacerdos q̄ fuerat p̄positus in gazophilatio dom⁹ dei nostri: et proximus thobię. Fecit ergo sibi gazophilatium grande: et ibi erant ante eum reponentes munera et thus ⁊ vasa et decimas frumenti vini et olei: partes leuitarum ⁊ cantorum ⁊ ianitorum ⁊ primitias sacerdotales. In omnibus autem his non fui in hierusalem: quia in anno tricesimosecundo artarxersis regis babilonis veni ad regem. Et in fine dierum rogaui regem: et veni in hierusalem: Et intellexi malum quod fecerat heliasib thobię: vt faceret ei thesaurum in vestibulis domus dei: et malum mihi visum est valde. Et proieci vasa domus thobię foras. ⁊ gazophilatio: præcepiq; et emundauerūt gazophilatiū Et retuli ibi vasa domus dei sacrificium ⁊ thus. Et cognoui ꝙ partes leuitarum non fuissent datę ⁊ fugisset vnusquisq; in regionem suam de leuitis et cantoribus et de his qui ministrabant: et egi causam aduersum magistratus: et dixi. Quare dereliquimus domum dei? Et congregaui eos: ⁊ feci stare in stationibus suis. Et omnis iuda apportabat decimas frumenti vini et olei in horrea. Et constituimus super horrea selemiam sacerdotem: et sadoch scribam: et phadaiā de leuitis. et iuxta eos anan filium zachur: filium mathanię: quoniam fideles comprobati sunt: et ipsis credite super partes fratrum suorū. Memento mei deus meus pro hoc: et ne deleas miserationes meas quas feci in domo dei mei et in cerimonijs eius. In diebus illis vidi in iuda calcare

¶ Et proieci. Beda. Tu quoq; quidquid inter fideles infidelitatis ⁊ immūditię reperis cōtinuo pisce foris vt mandatis eorum credentium q̄ sunt gazophilatia domini cum virtutū fuerint plena diuinis vasa domini iferantur. id est ipsa corda quę paulo ante vasa erroris fuerāt p dispā. p correctōs vasa dñi fiant. ⁊ ibi sacrificium sit bonę operationis. ⁊ thus bōe odoris vbi p⁹ erat spelunca latronum.

¶ Illi quoq; vasa thobię ammonitis ō gazophilatio templi ejciunt. vasa domus dei ⁊ thus reponunt: q̄ excommunicatis hereticis vel falsis catholicis ab ecclesia expulsis ī eorū gradus dñi sto famulaturos subrogant qui fidelibus ei actibus ⁊ orationib⁹ deseruiant. Compandum sane hoc factum neemię ē zelo christi q̄ inueniens i templo dei vendentes ⁊ ementes fecit flagellum de restibus ⁊ cūctos foras proiecit. Dicut eñ neemias in cęteris ita ⁊ hoc eius personam p̄ sentauit.

¶ In diebus illis Per diebus operari per legem quę necessaria sunt in septima iubemur quiescere. quia omnes electi in hoc seculo quod sex gradibus agitur debent pro gerua requie laborare. in die aūt futura quasi septima: requię a domino sperare. Tropologice aūt. i. moraliter agit sabbatū domino sacratum cum ab huius mundi curis ad tempus separati oratōnibus vacant ⁊ cęlestiū rerum contemplationi purificatam mentem suspendunt. Nam cum ea quę carnis cura flagitat iure grim⁹ quasi in ser diebus q̄ necessaria sunt laboram⁹. Quia ergo illa quibus pter hoc seculum indigemus occupamur: sabbatismū vero oratōnum ⁊ deuotōnis nostrę in qua vacamus a temporalibus vt ęternitatis gaudia diutius gustemus. recte diei septimo assignatur. quia futurę vitę quietem et beatę laudis imitatur. Sed diem sabbati alienigenę quęrunt pphanare. cum terrenę cogitatōes nos in tempore orōnis ipsor tunc perturbant. et memoria vel delectatōne temporaliū rerum ab intimo

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

amoxe retrahunt. Imponunt azinis vinũz vuas et ficus et omne onus et inferũt in hierusalem cũ oblectamẽtis carnalibus stultoꝝ animi motus onerantes iquietẽ cordis deo dicatam violare conãtur sed his improbarum cogitatõnũ tumultibus ne sabbatũ nostrũ iquietent contradicit neemias cum districta sollertia inuante domino inutiles de corde nostro z ieptas fantasias tempe oratiois excludimus. Cõtestatur eis eos vt in die qua vendere liceat huiusmõi ꝓmercia vendãt ꝙ hunc suis cogitatõnibus deuota deo aĩa modũ imponit vt in tempore oratõnis a transeuntium rerum curis abstineant nec tamen alijs tẽporalibus vbi oportunitas dictauerit ab his que ad victum et vestitũ pertinẽt ꝓfuturis intuitum auertant. ꝙ congruo ꝓ moderamine dispensent.

¶ Inferentes pisces. Discis bonus est pia fides: quã quis domino petit serpẽtem infidelitatis non accipit. Discis autem malus infirma cogitatio: que se curis huiusmõdi vltra modũ immergit: quã nobis tyrii. i. coangustati querunt in sabbato vendere: caꝫ immundi spiritus quietẽ nostrę cogitatõnis importune profundis seculi curis obuere temptant: sed pro tali mercatu neemias optiates obiurgat iuda et castigat: duꝫ diuina inspiratõ eos qui professioni pietat ꝙ seruire conant ab huiõi cogitatõnibo purgat.

¶ Factũ ẽ aũt. Cõscientia nostra si a vicijs purgata deo habitatore gaudet vocari põt hierlem. cui⁹ portę sunt corpoꝛei sensus. ꝑ quos quę foris aguntur ad noticiã nostrę mẽtis. quasi intrãdo pertingũt: quas i die sabbati audere iubemur. vt cũ deo vacare i psalmis z oratõibꝫ q̃rimus quid quid ceteꝝ agit ab aĩo ꝛppellemus. solũqꝫ indicem in occulto libera mẽte ꝑcemur z laudem⁹. z quia nemo repente fit summus. ꝙ lõgo ꝓuersatõnis sanctę profectu dꝫ q̃s ad hãc ꝓfectõnẽ et pacẽ mẽtis gratia duce peruenire. Jõ merito sequit. Diri quoqꝫ le. ꝛc.

¶ Diri quoqꝫ leuitis vt mundarentur. Mundari eos a quotidiano operis exercitio necesse ẽ. q̃ portas sensuũ ab incursu turbulẽtę cogitatõis custodire cupiũt.

¶ Qui cupit die sabbati sanctificare. i. ociũ oĩois. psalmodię. lectõis sanctę z lacrimaꝫ sibi vtile facere: necesse ẽ vt mũdet ei⁹ ꝓscia multa sollertia vt torcularia in sabbato: portantes acervos et onerantes super asinos vinũ et vuas et ficus z omne on⁹: et inferentes in hierusalem die sabbati. Et contestatus sum eos vt in quo die vendere liceret venderent Et tirũ habitauerunt in ea: inferẽtes pisces et omnia venalia. Et vẽdebãt in sabbatis filijs iuda et hierusalem. Et obiurgaui optimates iuda: et dixi eis: Quę ẽ hęc res mala quã vos facitis: et ꝓphanatis diem sabbati? Nunquid non hęc fecerunt patres nostri Et adduxit deus noster super nos omne malum hoc et super ciuitatem banc? Et vos additis iracundiam super israel: violãdo sabbatum. Factum est autem cũ quieuissent portę die rusalẽ die sabbati. dixi. z clauserũt ianuas: et ꝓcepi vt non aperirẽt eas vsq̃ post sabbatuꝫ. Et de pueris meis constitui super portas vt nullus inferret onus die sabbati. Et mãserunt negociatores z vendentes vniuersa venalia foris hierusalem semel et bis: z contestatus sum eos. et dixi eis. Quare manetis ex aduerso muri? Si secundo hoc feceritis manuꝫ mittam i vos Jtaq̃ ex tempore illo non venerũt in sabbato. Dixiq̃ leuitis vt mundarentur z venirent ad custodiendas portas: z sanctificandam diẽ sabbati. Et ꝓ hoc ergo memẽto mei deus: et parce mihi scdm multitudinẽ miseratõnuꝫ tuarũ. Sed et in diebus illis vidi iudeos ducentes vxores: azotidas: ãmonitidas. et moabitidas. Et filij eorum ex media parte loquebãt azotice. z nesciebãt loq̃ iudaice: z loq̃bant iuxta ligũã popli et populi. Et obiurgaui eos. et maledixi. Et cecidi ex eis viros. et decalcaui eos. et adiuraui in deo vt non darent filias suas filijs eorũ. et non acciperent de filiabus eorũ filijs suis: et sibimetipsis dicens. Nunquid in huiusmodi re peccauit salomon rex israel? Et certe in gentibus multis nõ erat rex similis ei. et dilect⁹ deo suo erat. Et posuit eum deus regem super omnẽ israel. Et ipsuꝫ ergo duxerunt ad peccatuꝫ mulieres alienigene. Nũquid z nos iobedientes faciemus omne maluꝫ grande hoc: vt ꝓuaricemur i deo nostro: z ducam⁹ vxores peregrinas. De filijs aũt ioiada filij helia sib sacerdotis magni: gener erat sanaballath oronitis q̃ fugaui a me Recordare dñe de⁹ me⁹ aduersuꝫ eos q̃ polluũt sacerdotiuꝫ: iusq̃ sacerdotale z leuiticũ. Igit mũdaui eos ab oĩbus alienigeis. z ꝓstitui ordies sacerdotũ z leuitaꝝ vnum quęq̃ i misterio suo: z i oblatõe ligno rũ i tpib⁹ ꝓstitutis z i ꝓmitijs. Memẽto mei deus meus i bonũ:

intentionem bonę actõnis ꝓsummare valeat. Cõtinã allegoꝛico sensu d doctoribus fidelib recte põt accipi Quicunq̃ cũ portas gręce fidẽ. i. et opa auditoꝝ ꝑ q̃ solaꝫ gręaꝝ ĩtratur. a cõtagio hereticoꝝ vicioꝝq̃ pulsantiũ gestũ obmare oportet vt prius mẽte luã z actꝰ puriꝰcẽt ab oĩ erroꝝ labe.

¶ Sed et i diebus illis. In gẽtia vxoꝛes alienigenas ducunt q̃ delectatõibꝰ sceleꝝ q̃ ꝓpriq̃ sunt gẽtilium ꝓlium pollunt. z filij q̃ ex his nati sunt nescũt loqui iudaice. cũ opa q̃ ex mẽte viciata prodeũt. nihil ĩse pij ꝓfessioꝛis ostẽdunt. ꝙ gẽtilẽ pon⁹ stulticiã q̃s ecclastică castitatẽ sonãt. Azotus ẽ⁹ q̃q̃ hebraice ꝺ: ddod ignis verbo⁹ ĩterꝑtatꝰ est. Jõq̃ tropologice azotice loquunt filij vxoꝝ alienigenaꝝ. cum opera ꝑ lasciuiã ꝓcreata virtutẽ eterne cõbustionis expectãtũ merito talis genitores a neemia nõ solũ obiurgari z maledici sed z ꝺdã sunt celi. q̃ necesse ẽ errãtes a doctoribus veritatis aĩ⁹ coerceri vt ab vberibus vtroꝝ ad vbera diuine laudatõis trãsferantur. Heretici q̃q̃ cũ gẽnẽ pbie dyalectice z rethorice studijs ãpli⁹ q̃s ecclastice simplicitati operam impẽdũt. nihil miꝝ si audiꝛores eoꝝ iarta lingua populi et populi loquuntur. scripturaꝝ quidẽ sanctas ozevolutiones. sed gẽtili sensu interꝑtates.

¶ Igitur mundaui. Beda. Aptus ꝓ omnia finis z cõdignus edificio sancte ciuitatis z tẽpli domini: vt emundatis ciuibus alienę a deo pollutõnis ordines sacerdotũ z leuitaꝝ i ministerio suo rite custodiantur. vt instituti regulariter magistri. ꝙ cę castigatis ab oĩ peccato populũ decetero i bono ꝑmanere z crescere ꝑ exhortatiõnibus studeant.

¶ Et i oblatõe lig. Inter cętera populus ligna offert ad ignẽ altaris nutriendũ. cum opa fructum diuis ꝓfectõne digna operantur. Ardent ligna et cõsumuntur i altari holocaustoꝝ. cũ i cordibus electoꝝ opa iustitię flama caritatis ꝑficiunt.

¶ Memento mei. Merito talꝰ cõditor z dedicator ciuitatis ꝓ multos deuotõnis labores mẽorię se creatoris z largitoris oĩm bonoꝝ ꝓmẽdat.

nia finis z cõdignus edificio sancte ciuitatis z tẽpli domini: vt emundatis ciuibus alienę a deo pollutõnis ordines sacerdotũ z leuitaꝝ i ministerio suo rite custodiantur. vt instituti regulariter magistri. ꝙ cę castigatis ab oĩ peccato populũ decetero i bono ꝑmanere z crescere ꝑ exhortatiõnibus studeant.

¶ Et i oblatõe lig. Inter cętera populus ligna offert ad ignẽ altaris nutriendũ. cum opa fructum diuis ꝓfectõne digna operantur. Ardent ligna et cõsumuntur i altari holocaustoꝝ. cũ i cordibus electoꝝ opa iustitię flama caritatis ꝑficiunt.

¶ Memento mei. Merito talꝰ cõditor z dedicator ciuitatis ꝓ multos deuotõnis labores mẽorię se creatoris z largitoris oĩm bonoꝝ ꝓmẽdat.

Sequentes tercium et quartum Esdre libros vtcumq; de canone non sunt exposito-
res ordinarij intactos reliquerunt.

Tercius esdre. Capitulū primū.

Fecit iosias pascha in hierosolimis dño: et immolauit pha-
se quardecima luna primi mensis: statuens sa-
cerdotes per vices dicrū stolis amictos i tē-
plo domini. Et dixit leuitis sacris seruis isra-
el: vt sanctificarent se dño in positōne sancte
arce domini in domo quam edificauit salo-
mon filius dauid rex. Non erit vobis tolle-
re super humeros eas. Et nunc deseruite do-
mino vestro: et curam agite gētis illius isra-
el et parte sēm pagos et tribus vestras. sēm
scripturā dauid regis israel. et sēm magnifi
centiam salomonis filij eius: omnes in tem-
plo: et sēm particulā principatus paternā ve
stram eorū qui stant in cōspectu fratrū filiorū
israel. Immolate pascha: et sacrificia parate
fratribus vestris: et facite sēm p̄ceptū domi
ni quod datum est moysi. Et donauit iosias
in plebē que inuēta est: ouiū. agnorū: et hedo
rum. et caprarū. triginta milia. vitulos tria mi
lia. Nec de regalibus data sunt sēm promis
sionē populo: et sacerdotib⁹ in pascha: oues
numero duomilia: ac vituli centus. Et iechō
nias et semeias et nathanahel fratres et asabi
as et oziel et cozaba in phase. oues quinq; mi
lia: vitulos quingētos. Et cum hec fierent ele
ganter: steterūt sacerdotes et leuite habentes
azima per tribus. Et sēm partes principat⁹
patrū i cōspectu populi offerebant domio:
sēm ea que in libro moysi scripta sunt. Et as
sauerunt phase igni prout oportebat: et hosti
as coxerunt in emolis et in ollis cum beniuo
lentia. Et attulerūt omnibus qui erant ex ple
be: et post hec parauerunt sibi et sacerdotibus
Sacerdotes em̄ offerebant adipes vsq; dus
finita esset hora: et leuite parauerūt sibi et fra
tribus suis filijs aaron. Et sacrificatores fi-
lij asaph erant per ordinē: sēm p̄ceptus da-
uid. Et asaph et zacharias et ieddim⁹ q̄ erat
a rege: et ostiarij p̄ singulas ianuas: ita q̄ non
quaricaret vnusquisq; suam. Fratres enim
illorū parauerunt illis. Et consummata sunt
q̄ pertinebāt ad sacrificiū dñi. In illa die ege
runt phase: et offerebāt hostias super domi
ni sacrificium sēm p̄ceptus regis iosie. Et
egerūt filij israel qui inuenti sunt in tempore
illo phase: et diem festi azimorū per dies sep
tem. Et non ē celebratū phase tale in israel a
temporibus samuel prophete: et omnes re-
ges israel non celebrauerunt tale pascha qua
le egit iosias et sacerdotes et leuite et iudei et
omnis israel: qui inuenti sunt in commora
tōe hierosolimis. Octauodecimo āno regnā
te iosia celebratum est phase. Et directa sunt
opera iosie i cōspectu dñi sui in corde pleno
metuentia: et que circa illum quidē conscrip-
ta sunt in pristinis temporibus de eis q̄ pec
cauerūt quicq; irreligiosi fuerunt in dñm p̄ oi
gente: et qui non quesierūt verba domini su
per israel. Et post omnē actum hūc iosie: ascē
dit pharao rex egipti veniens i charchamis
ab itinere super eufratē: et exijt in obuiam illi
us iosias. Et misit rex egipti ad iosiam: dicēs
Quid mihi et tibi est rex iude? Non sum mis
sus a domino vt pugnem cōtra te. Super eu
fraten em̄ bellum meū est. Festinans descen
de. Et nō ē reuersus iosias super currus: sed
expugnare eum conabat: nō attendens ver
bum prophete ex ore dñi: sed cōstituit ad eū
bellum in campo mageddo. Et descenderunt
principes ad regem iosiam. Et dixit rex pue
ris suis. Amouete me a prelio. Infirmatus
sum em̄ valde. Et statim amouerunt cū pue-
ri ipsius de acie. Et ascēdit super currū secū-
darium suum: et perueniens hierosolimas vi
ta functus est: et sepultus ē in paterno sepul-
cro. Et in tota iudea lugebant iosiam: et qui
p̄sidebant cum vxoribus lamentabant eū
vsq; in hunc diem. et datum est hoc fieri sem
per in omne genus israel. Nec autē p̄scripta
sunt in libro historiarum regum iude. et
singula gesta actus iosie et eius gloria: et intel
lectus eius in lege domini: quecq; gesta sunt
ab eo: et que nō: scripta sunt in libro regus is
rael et iude. Et assumentes qui erant ex gen-
te iechoniam filium iosie. constituerunt regē
pro iosia patre suo: cum esset annorum trigin
tatrium: et regnauit super israel mensibus tri
bus. Et amouit eus rex egipti ne regnaret in
hierosolimis. Et mulctauit gentes argenti ta
lenta centum: et auri talentum vnum. Et con
stituit rex egipti ioachim fratrem ipsius regē
iude et hierusalem: et alligauit magistratus io
achim et zaracelem fratrem suum: et appē
dens reduxit in egiptum. Annorum erat ioa
chim viginti quinq; cus regnare cepisset i ter
ra iuda et hierusalem: et fecit malum in cōspe
ctu domini. Post hunc autem ascēdit nabu
chodonosor rex babilonis et alligans eum i
areolo vinculo perduxit in babiloniam: et sa
cra vasa domini accepit nabuchodonosor. et
tulit: et cōsecrauit in templo suo in babilonia
Nam de immundicia illius et irreligiositate
scriptum est in libro temporū regū. Et regna
uit ioachim filius eius pro eo. Cum autem
constitutus est: erat annorum octo. Regna-
uit autem menses tres: et dies decem in hie-
rusalem: et fecit malum in conspectu domini:
Et post annū mittens nabuchodonosor trās
migrauit eum in babilonia simul cum sacris
vasis domini: et constituit sedechiam regem
iuda et hierusalem cum esset annorus viginti
vnius. Regnauit autem annis vndecim. Et
fecit malum in conspectu domini. et nō ē veri
tus a verbis que dicta sunt ab hieremia pro
pheta ex ore domini: et adiuratus a rege na
buchodonosor piurans discessit: et indurata

cernice sua et corde suo transgressus est legi
tima domini dei israel. Et duces populi dñi
multa inique gesserunt: et impie egerunt sup
omnes immundicias gentiū: z polluerunt tem
plum domini quod sanctum erat in hieroso
limis. Et misit deus patrum ip̄orum p̄ angelū
suum reuocare eos propter quod parceret
illis et tabernaculo suo. Ipi vero subsanna
bant in angelis suis: z qua die locutus ē do
minus erant illudentes prophetis ei⁹. Qui
vsq; ad iracundiam cōcitatus ē: sup̄ gentē su
am propter irreligiositatem suam: z p̄cepit a
scendere reges chaldeorum. Di occiderunt
iuuenes eorum in gladio: in circumitu sancti
templi eorum: z non pepercerunt iuueni z seni
z virgini: et adolescenti: sed omēs traditi sūt
in manus ipsorum z oia sacra vasa domini:
z regales apothecas resumētes tulerunt i ba
bilonias: z incēderunt domū domini: et de
molierunt muros hierusalem. z turres eius
incenderūt in igne Et consummauerūt omia
honorifica eius: z ad nihilum redegerunt: z
reliquos a gladio duxerunt in babilonē. Et
erant serui illius vsq; dum regnarent persę:
in repletione verbi domini in ore hieremię:
quousq; benigne ageret tra sabbata sua Om
ni tempore desertōnis sue sabbatizauit in ap
plicatōne annorum septuagintale ptem.

C. II.

Egnante cyro re
ge p̄sarum in cōsummatōe ver
bi domini i ore hieremie. suscī
tauit dominus spiritum cyri
regis persarū. z predicauit in toto regno suo
simul p̄ scripturam: dicens. Hec dicit cyrus
rex p̄sarum. Me cōstituit regem orbi terrarū
dominus israel dominus excelsus: z signifi
cauit mihi edificare domū sibi in hierusalem
que ē i iudea. Si quis ē ex genere vestro: do
minus ipius ascēdat cum eo in hierusalem:
Quotquot ergo circa loca habitant adiuuēt
eos qui sunt in loco ipso in auro et argento i
datōnibus cuz equis z iumētis. cūq; alijs q̄
sēm vota apponuntur in edem domini que
ē in hierusalem. Et stantes p̄cipes tribuū
patrum et iudee ex tribu beniamin: et sacer
dotes et leuite quos excitauit dominus ascē
dere et edificare domum domini que est i hie
rusalez et qui erant i circumitu eorum adiuue
runt in omni auro et argēto eius: et iumentis
et votis q̄ pluribus: multi quoq; sensus exci
tatus est. Et cyrus rex p̄tulit vasa sacra dñi q̄
transtulit nabuchodonosor rex babilonis ex
hierusalē: et p̄secrauit ea ydolo suo. Et profe
rens ea cyrus rex persarum tradidit mitrida
to qui erat super thesauros ipsius. Per hūc
autem tradita sunt salmanasaro p̄sidi iudee
Horum autez hic numerus. Libatoria argē
tea: duo milia quadrigenta: athisce argentee
triginta. phiale auree triginta: itez argentee
duo milia quadrigēte: et alia vasa mille. Om
nia autem vasa aurea et argentea quinq; mi
lia octingēta seragita. Et enumerata sunt sal
manasaro sil' cū his qui ex captiuitate babi
lonie venerāt in hierosolimam. In artarxer
sis autem regis persarum temporibus scrip
serūt ei de his qui inhabitant in iudea z hie
rusalem. balsamus et mitridatus et sabellī
z rathimus balthemus samelius scriba: et re
liqui inhabitantes in samaria: z ceteris locis
subiecram epistolam regi artarxersi. Domine
pueri tui rathimus ab accidentibus: z sabel
lius scriba: et reliqui curię tuę iudices in ce
lesiriam, et phęnicez. Et nunc notum sit dño
regi: quoniam iudei qui ascenderunt a vobis
ad nos venientes in hierusalem ciuitatez re
fugam et pessimam ędificant furnos eius et
statuerunt muros: et templum suscitant. q̄ si
ciuitas ista z muri ꝛsummam fuerint: nō tan
tum tributa non sustinebunt pendere: sed eti
am regibus resistent. Et quia id agit circa rē
plum: recte baberi arbitrati sumus non de
spicere hocipsum: sed notum facere domino
regi vt si videbit rex: quęratur in libris pa
trum tuorum z inuenies in ammonitōibus scripta
de his: scies quoniam ciuitas ista fuit refu
ga: z reges z ciuitates concutiens: z iudei re
fugę z p̄lia committentes i ea ab ęterno: ob
quam causam ciuitas ista deserta est. Nunc
ergo notum facimus domine rex: quoniaz si
ciuitas hęc ędificata fuerit: et huius muri cre
cti fuerint: descensus tibi ñ erit in celesiriā et
phęnicē. Hūc scripsit rex rathimo q̄ scribebat
accidēria z balthimo z sabellio scribe et cete
ris cōstitutis z inhabitātibus syria z phęni
ce ea que subiecta sūt. Legi epistolaz quā mi
sistis michi Precepi ergo inquiri. z inuēiuz
est. qm̄ ciuitas illa ē ab euo regibus resistens
et boies refuge z p̄lia i ea efficientes. et reges
fortissimi erāt i hierlm dñantes z tributa exi
gētes. a celesiria et phęnice. Nunc ergo pre
cepi p̄hibere homines illos ędificare ciui
tatem: z p̄hibere ne quid vltra hec fiat: sed
nec p̄cedant in plurimum: ex quo sunt ma
licie: ita vt regibus molestia imporetur. Hūc
recitatis his que a rege artarxerse scripta fue
rant rathimus z sabellius scriba: z qui cum
his constituti erant iūgentes festinanter ve
nerunt in hierusalem: cum equitatu z turba
z agmine: ceperuntq; edificantes p̄hibere
Et vacabant ab edificatōne templi in hieru
salē vsq; secundo anno regni darij regis per
sarum.

C. III.

Ex darius fecit ce
nam magnam omnibus verna
culis suis: et omnib⁹ magistra
tibus medie et persidis et omni
bus purpuratis. et p̄retoribus. et consulib⁹:
et p̄fectis sub illo ab india vsq; ad ethiopiā
centum viginti septem p̄uincijs. Et cuz mā
ducassent et bibissent et satiati reuerterentur
tunc darius rex ascendit in cubiculo suo: et
dormiuit et expergefactus est. Tunc illi tres
iuuenes corporis custodes: q̄ custodiebant

corpus regis: discesserunt alter alteri. Dicamus
vnusquisq; nostrum sermonē qui p̄cellat: ⁊
cuiuscūq; apparuerit sermo sapiētior alteri⁹:
dabit illi rex darius dona magna purpura co
operiri: et i auro bibere: ⁊ super aurum dor
mire: ⁊ currum aureo freno: et cydarim byssi
nam ⁊ torquē circa collū: ⁊ secūdo loco sede
bitur a dario p̄opē sapiam suam: et cognat⁹
darij vocabitur. Tūc scribentes singuli suū
verbū significauerunt: ⁊ posuēr subtus cer
uical darij regis: ⁊ dixēr. Cūq; surrexerit rex
dabimus illi scripta nostra: et quodcūq; iu
dicauerit rex e tribus ⁊ magistratus persidis
qm̄ verbū eius sapientius est: ipsi dabitur vi
ctoria sicut scriptū ē. Unus scripsit. Fortē est
vinum. Alius scripsit fortior ē rex. Tercⁱ⁹ scri
psit: fortiores sunt mulieres: super omnia au
tem vincit veritas. Et cū surrexisset rex acce
pērūt scripta sua: et dederūt illi: et legit. Et mit
tens vocauit oēs magistratus psarū: et me
dos ⁊ purpuratos ⁊ p̄tores ⁊ p̄fectos: et
sederūt in cōcilio: ⁊ lecta sunt scripta cor̄ ip
sis. Et dixit. Vocate adolescentes⁹: ⁊ ipsi indi
cabunt verba sua. Et vocati sunt et introierūt.
Et dixit illis. Judicate nobis de his quę scri
pta sunt. Et cēpit p̄ior qui dixerat de fortitu
dine vini: ⁊ dixit. Uiri: cōq; p̄ualet vinū om
nibus hominibus qui bibūt illud. Seduc
cit mentem. Itemq; regis ⁊ orphani facit
mentem vanam. Item serui ac liberi pau
peris ac diuitis ⁊ omnem mētē cōuertit in se
curitatē ⁊ iocunditatē: ⁊ nō meminit omnē
tristiciam et debitum: ⁊ omnia p̄cordia fa
cit honesta: ⁊ nō meminit regē nec magistra
tum. et omnia per talenta loqui facit. Et non
meminerunt cum biberunt amiciciā nec frā
ternitatem: sed ñ multū post: sumunt gladios:
et cū a vio merserit et surrexerit ñ meminēr
quę gesserunt. O viri. num p̄cellit vinum?
Quis sic cogitat facere? et tacuit hoc dicto.

C. IIII.

Et inchoauit sequi
dicere: qui dixit d̄ fortitudie regis
o viri: num p̄cellunt homines. qui terram
⁊ mare obtinent: et oia quę in eis sūt? Rex au
tē sup̄ omia p̄cellit: et dominatur eor̄: et om
ne quodcūq; dixerit illis. faciunt. Et si miser
rit illos ad bellatores: vadūt et demolīūt mō
tes et muros et turres. Jugulantur et jugulāt
et regis verbum non p̄tereūt. Nam si vicerit
afferūt regi omnia quęcūq; p̄dati fuerint.
Similiter et alij omnes: quotquot non milī
tant nec pugnant. sed colunt terram: rursum
cum fuerint metētes afferūt d̄buta regi: Et ip
se vnus solus si dixerit occidite. occidunt. di
xerit remittite. remittunt. dixerit percutite. p
cutiūt. dixerit exterminate: extermināt: dixerit
ędificate: ędificāt. dixerit ercidite. ercidunt:
dixerit plantate: plantāt: et omnis plebs et
virtutes eum obaudiūt: et super hoc ipse re
cumbit et bibit et dormit. Ui autem custodi
unt in circuitu eum. ⁊ ñ possunt ire singuli
et facere opa sua: sed in dicto obaudiētes sūt
ei. Uiri: quomodo nō p̄cellit rex qui sic dif
famatur? Et tacuit. Tercius qui dixerat d̄ mu
lieribus et veritate: hoc ē zorobabel: cēpit lo
qui. Uiri: non magnus rex: et multi homines
nec vinum p̄cellit. Quis est ergo qui domi
nat̄ eor̄? Nonne mulieres genuerūt regē
et omnem populum qui dominat̄ mari et ter
rę: et ex illis nati sunt: et ipsę educauerūt eos
qui plantauerunt vineas ex quibus vinū fit?
Et ipsę faciunt stolas omnium hoīm: et ipsę
faciunt gloriam hominibus: et non possunt
homines separari a mulieribus. Si congre
gauerint aurum et argentum et omnem rem
speciosam: et viderint mulierem vnam bono
habitu et bona specie: omnia hęc relinquen
tes in eam intendunt: et aperto ore ꝓspiciūt:
et eam magis alliciunt q̄ aurum et argentū.
et omnem rem p̄ciosam. Homo patrem su
um relinquit qui enutrīt illum et suam regio
nem et ad mulierē se coniungit: Et cū mulie
re remittit animam: ⁊ neq; patrem meminit:
neq; matrem neq; regionem. Et hinc oportet
vos scire: qm̄ mulieres dominantur vestri:
Nonne doletis? Et accipit homo gladiū su
um: ⁊ vadit in viā facere furta et homicidia
et mare nauigare ⁊ flumina et leonem vidē ⁊
in tenebris ingreditur: et cum furtum fecerit
et fraudes ⁊ rapinas: amabili suę affert: Et
iterum diligit homo vxorem suam magis q̄
patrem aut matrem. Et multi dementes facti
sunt p̄opter vxores suas: et serui facti sunt p
pter illas: et multi perierūt ⁊ iugulati sunt: et
peccauerunt p̄opter mulieres. Et nunc cre
dite mihi quia magnus ē rex in potestate sua
qm̄ omnes regiones verentur tāgere eū. Ui
debam tamen apemen filiam bezacis mirifi
ci cōcubinam regis sedentem iurta regē ad
dexteram ⁊ auferentē dyadema de capite ei⁹
⁊ imponentem sibi: et palmis cedebat regem
de sinistra manu. Et super hoc aperto ore in
intuebatur eam: et si arriserit ei ridē. nam si ī
dignata fuerit ei blandit̄. donec recōcilier̄ in
gratiā. O viri: cur ñ sunt fortiores mulieres?
Magna ē terra ⁊ excelsum ē cęlū: q̄ ista agūt
Et tunc rex et purpurati intuebantur i alteru
trum. Et inchoauit loqui de veritate. O viri
nōne fortes sunt mulieres. Magna est terra
et excelsum ē cęlum: et velox cursus solis con
uertit in giro cęlum i locum suum in vna die.
Nonne magnific⁹ ē qui hęc facit? Et veritas
magna: et fortior p̄ omnibus. Dis ēra verita
tem inuocat: cęlum etiam ipam benedicit: et
omnia opera mouētur et tremūt cā: et nō est
cum ea quicq; iniquum. Uinum iniquū: ini
quus rex: iniquę mulieres. Jniqui oēs fi
lij hoīm: et iniqua illorum oīa opera: et nō ē
in ipsis veritas. Et in sua iniquitate peribūt:
et veritas manet et inualescit in ēternū et viuit
et obtinet in secula seculorū. Nec ē apud eā
accipe p̄sonas: neq; differentias: sed q̄ iusta
sunt facit omnibus: iniustis ac malignis: et
oēs benignanter in op̄ibus eius. Et non est i

iudicioeꝝ iniquū· sed fortitudo ꝛ regnum et
potestas ꝛ maiestas oim euoꝝ. Benedictus
deus veritatis. Et desijt loquēdo. Et omnes
populi clamauerūt ꝛ direrūt: Magna ē veri
tas ꝛ ꝓualet· Tūc rex ait illi. Pete si q̄d vis
amplius q̄s q̄ scripta sūt· ꝛ dabo tibi sēm q
inuenius es sapiētior ꝓ coris· ꝛ ꝓ orim⁹ mihi
sedebis· ꝛ ꝙgnat⁹ meus vocaberis. Tūc ait
regi. Memor esto voti tui q̄d vouisti ędifica
re hierl̄z i die qua regnū accepisti· ꝛ oīa vasa
q̄e accepta sūt er hierlim remittere: q̄ separa
uit cyrus q̄n mactauit babiloniā· ꝛ voluit re
mittere ea ibi. ꝛ tu voluisti ędificare tēplū q̄s
incēderūt idumeī q̄n exteriata ē iudea a chal
deis. Et nunc hoc ē q̄d postulo dñe: ꝛ quod
peto hoc ē maiestas a te: postulo vt faciaſ vo
tum q̄d vouisti regi celi er ore tuo. Tunc sur
gens darius rex osculatus ē illum· et scripsit
epistolaz ad omnes dispēsatores ꝛ p̄fectos ꝛ
purpuratos vt deducerēt eū· ꝛ eos qui cum
illo erant· omnes ascendētes ędificare hieru
salem. Et oibus p̄fectis q̄ erant in syria ꝛ phe
nice ꝛ libano scripsit eplas: vt traberēt ligna
cedrina a libano in hierlim: vt ędificarēt cum
eis ciuitatez. Et scripsit oibus iudeis q̄ ascē
debant a regno in iudeā ꝓ libertate: omnē
potentem ꝛ magistratū ꝛ p̄fectuz nō supueni
re ad ianuas ipsoꝝ· et omnē regionez quā ob
tinuerant esse immunem eis: ꝛ idumei relin
quent castella q̄e obtinent iudeorum: et in
structurā templi dare per singulos annos ta
lenta viginti vsq̄ dum ędificaret· ꝛ super sa
crarium holocaustomata hostilare quotidie
sicut habent ꝓceptum: alia talenta decē of
ferre per singulos annos· ꝛ oīibus qui pro
cedunt a babilonia condere ciuitatez vt essz
libertas tam ipsis q̄s filijs eorum: et oīibus
sacerdotibus qui p̄cedūt. Scripsit autez ꝛ
quantitatem: ꝛ sacrā stolaz iussit dari in qua
deseruirent: ꝛ leuitis scripsit dare p̄cepta vs
q̄s in diem qua cōsummabit domus: ꝛ hieru
salez extrueꝝ· et omibus custodientibus ciui
tatem scripsit dare eis sortes ꝛ stipendia. Et
dimisit oīa vasa q̄ separauerat cyrus a ba
bilonia: ꝛ omia quecūq̄ dixit cyrus· et ipse p̄
cepit fieri· et mitti hierusalem· Et cum proce
sisset ille adolescens· eleuans faciem in hieru
salez: benedixit regem celi· et dixit· Abs te est
victoria: et abs te est sapientia et claritas: Et
ego seruus tuus sum· Benedictus es qui de
disti michi sapientiaz: et tibi confitebor dñe
deus patꝝ nostroꝝ. Et accepit eplas· et pro
fectus ē i babiloniā. Et venit et nunciauit fra
tribus suis oibus qui fuerūt in babilonia et
bñdixerunt deum patruz suorū· q̄m dedit ill̄
remissiōz et refrigeriū· vt ascēderent et edifi
carēt hierlim: et tēpluz vbi noiatuz ē nomē eiꝰ
in ipso· et exultauerunt cuz musicis et leticia
diebus septem.

C. V.

POst hec autem ele
cti sunt vt ascēderēt p̄cipes pa
gorum ꝓ domos ꝛ tribus suas: et vxores illoꝝ
et filij et filie eorū et serui et ancille ipsorū: et
pecora illorū. Et darius rex misit vna cuz eis
equites mille donec deducerēt eos in hierlm
cuz pace et cuz musicis et cuz tympanis et ty
bijs· et oēs fratres erāt ludentes: et fecit eos
ascēdere simul cum eis· Et hec sunt nomina
virorū q̄ ascēderūt ꝓ pagos suos in tribus et
i partē p̄cipatus ipsorū. Sacerdotes· filij
finees. filij aaron: iesus filius iosedech: ioa
chi: filius zorobabel: filij salathiel de domo
dauid· er progenie phares· tribu autem iuda
q̄ locutus ē sub dario rege persarū sermones
mirificos in secdo āno regni ipsius mēse nisā
primo. Sūt autē hi q̄ ascēderunt er iudea de
captiuitate trāsmigratōnis: quos trāsmigra
uit nabuchodonosor rex babilōie i babilonē
et reuersus ē in hierlim. Et reliq̄t partē iudee
vnusquisq̄ in ciuitatē suā q̄ venerūt cuz zo
robabel et iesu: neemias areores· elimeo em
manio· mardocheo. beelsuro· mechpsacoor
olioꝛ emonia· vnus de p̄cipibus eorum:
ꝛ numerus a gentilibus eoruz: er p̄positis
eorum. Filij phares: duomilia centuz septua
ginta duo. Filij ares: tria milia quiquagita sep
tem. Filij semo· cētum quadrageta duo· In
filijs iesu et ioabes: mille trecenti duo. Fi
lij demu: duomilia quadringēti septuaginta
Filij choraba: ducenti quinq̄· Filij bani: ca
centum seraginta octo· Filij bebeth quadrin
gentitres· Filij archad: quadringenti vigin
tiseptem· Filij chan: trigintaseptem· Filij zo
roar: duo milia seraginta septez. Filij admu:
quadringenti seraginta vnus. filij adarectis
centum octo. filij chaso ꝛ zelas: centum septē
filij asorch: quadrigēti trigintanouem· filij
iedarbone: centum trigintaduo· filij ananie:
centum triginta· filij asoni: nonagita· filij mā
sar quadringenti vigintiduo· filij zabarus:
nonagintaquinq̄· filij sepolemō: centū vigi
titres· filij nepopas: quinquagitaquinq̄. filij
bechanatus: centum quinquagintaocto. fi
lij cebethamus: centum trigintaduo. filij cre
arpatros: qui enocadies ꝛ modie: quadrin
genti vigintitres. Qui er gramas et gabea:
centum vigintivnus. Qui er besselon et ceag
ge: seragintaquinq̄. Qui er bastaro: centuz
vigintiduo· Qui er bechenobes: quinquagi
taquinq̄· filij liptis: cētumquiquagintaquin
q̄· filij labonni: trecenti quinq̄gintaseptem:
filij sichem: trecēti septuagita· filij suadon et
clionius: trecēti septuagitaocto· filij ericus:
duomilia centum quadragiūtaq̄nq̄· filij ana
as: trecēti septuagita. Sacerdotes· filij edd⁹
filij cuther· filij beliasib: trecēti septuaginta
duo· filij emerus: ducēti q̄nquagintaduo· fi
lij fasurij: trecēti q̄nquagintaseptem· filij ca
reꝫ: ducēti vigintiseptem. Leuite: filij hiesu i
cadubel: ꝛ banis: et serebias et edias: septua
gintaq̄tuoꝛ. Omnis numerus a duodecimo
āno: trigintamilia q̄drigēti seragitaduo· filij
et filiꝫ ꝛ vxores· omis computatio q̄dragita
milia ducēti quadragintaduo· filij sacerdoiū

qui psallebant in templo·filij asaph:centū vi
gintiocto. Ostiarij vero·filij asmenni:filij a
zer:filij amō:filij accuba:topa:filij tobi :om
nes centū trigintanouē. Sacerdotes seruiē
tes in tēplo. Filij sel:filij gaspha:filij tobloch
filij carię:filii su·filij hellu:filij labana:filij ar
macha:filij accub:filij vtha·filij cetha:filij ag
gab:filij obai:filij anani:filij canna: filij ged
du :filij an:filij radin:filij desanō·filij necho
ba:filij caseba·filij gaze:filij ozui:filij smone·
filij atrę:filij hastem:filij asiana:filij manei:
filij nasisim:filij accufu:filij agista :filij azui:
filij fauon:filij fasalon·filij meedda:filij fusa
filij careę·filij barcus:filij sareę:filij coeli: fi
lij nasith.filij agisti: filii pedon :salomon filii
eius:filij asophor: filij phacida : filij celi ·filij
dedon·filii gaddabel:filii sephegi:filii aggia
filii sachareth:filii sabathen:filii caroneth: fi
lii malsieb:filii ame·filii sasus: filii addus·fi
lii suba:filii cura·filii rahotis:filij phasphat:
filii malmon. Omnes sacro seruientes z pue
ri salomonis :quadringenti octogintaduo :
Hi sunt filii qui ascenderūt a chermel z ther
sa·principes eorum:carmellā z careth :et nō
poterant edicere ciuitates suas et progenies
quēadmodū sint ex israel:filii dalari·filii thu
bal·filii nechodatici ex sacerdotibus qui fun
gebātur sacerdotio et nō sunt inuēti. filii obia·
filii achisos. filii addin:qui accepit vxorē ex
filiabus phargelei:et vocati sunt noīe eius.
Et horum quęsita ē generis scripta ipedimen
ta z non est inuenta:z prohibiti sunt sacerdo
tio fungi. Et dixit ill'neemias :z astharas ne
participentur sancta:donec exurgat pontifex
doctus in ostensionē z veritatem. Omnis au
tez israel erat:exceptis seruis et ancillis:qua
dragintaduomilia trecēti quadraginta. Ser
ui horum et ancille:septem milia trecenti tri
gintaseptem :cantores z cantatrices ducenti
seragintaquinq. Cameli:quadringenti trigi
taquinq. Equi:septem milia trigintasex. Mu
li:ducenta milia quadragintaquinq. Sub
iugalia:quinq milia viginticinq. Et de pre
positis ipsis per pagos·duz venirent in tem
plum dei quod erat in hierusalem :innouare
z suscitare templū in loco suo sēm suā virtu
tem:et dari in templuz thesaurū operū sacz
auri minas duodeci milia· et stolas sacerdo
tales centum . Et habitauerūt sacerdotes z
leuitę:z qui exierant de plebe in hierusalē et
in regione·z sacri cantores et ostiarii: z om
nis israel in regionibus suis· Instante autē
septimo mense.cūq essent filii israel vnusqs
q in suis rebus:cōuenerūt vnanimes i atri
um quod erat añ ianuā orientalē. Et stantes
iesus filiꝰ iosedech·z fratres eius sacerdo
tes:z zorobabel filius salathiel z huius fra
tres:pauerūt altare:vt offerrēt sup illud ho
locaustomata sēm qꝑ in libro moysi homis
dei scripta sunt. Et cōuenerūt ibi ex aliis na
tionibus terrę·et exerexerūt sacrarium in loco
suo oīes gentes terrę:z offerebāt hostias z
holocaustomata dño matutina . Et egerunt
scenophegiam:z diē solennē sicut pręceptū
est in lege · z sacrificia quotidie sicut oporte
bat :z post hęc oblatiōnes institutas: z hosti
as sabbatorū:z neomeniarū:z dierū solēni
um oim sanctificatorum. Et quotquot vou
bant dño a neomenia septimi mensis :cepe
runt hostias offerre deo·z templū nondum
erat edificatuz. Et dederūt pecuniā lapidari
is z fabris:z potum z pabula cū gaudio. Et
dederunt carra sydonis et tiriis·vt transue
herēt ill'de libano trabes cedrinas z facerēt
rates in ioppe portum:sēm decretū qꝺ scri
ptum erat eis a cyro rege persarum . Et in se
cundo anno venientes in templum dei i hie
rusalem ·mense secundo inchoauit zorobа
bel filius salathiel:z iesus filius iosedech.
et fratres ipsorū z sacerdotes z leuitę·et oēs
qui venerant de captiuitate in hierusalez :et
fundauerunt templū dei:nouilunio secundi
mensis secundi anni:cum venissent in iudeā
z hierusalem· Et statuerunt leuitas a vigin
ti ānis super opa domini. Et stetit iesus et
filius eius z fratres:omnes leuitę: conspirā
tes et executores legis ·facientes opera i do
mo domini. Et steterunt sacerdotes haben
tes stolas cum tubis .z leuitę filii asaph ha
bentes cymbala·collaudantes dñm :z bene
dicentes sm dauid regez israel. Et cantabāt
cauticum domino:quoniaz dulcedo eius et
honor in secula super omnē israel. Et omnis
populus tuba cecinerunt: z proclamauerūt
voce magna:collaudantes dñm in suscitatō
ne domus domini. Et venerunt ex sacerdoti
bus z leuitis z presidentibus sm pagos senio
ribus qui viderāt pristinam domū·z ad hu
ius ędificatōnem cuz clamore z planctu ma
gno·z multi cum tubis et gaudio magno :in
tantum vt populus nō audiret tubas propt
planctum populi. turba eñ erat tubis canēs
magnifice·ita vt longe audiref. Et audierūt
inimici tribus iudę z beniamin ·z venerunt
scire quę esset vox tubarū· Et cognouerunt :
qm qui erāt ex captiuitate edificāt templum
dño deo israel. Et accedētes ad zorobabel et
iesum et prepositos pagorum. dixerūt eis:
Edificabimus vna vobiscū . Similr eñ au
diuimus dñm nr̄m. et ipi pariter incedimus
a diebus asbasareth regis assiriorum·q trās
migrauit nos huc. Et dixit illis zorobabel.z
iesus z principes pagorū israel. Non ē no
bis z vobis edificare domum dei nr̄i. Nos
enim soli edificabimus dño deo israel: sm ea
que precepit nobis cyrus rex persarum. Hē
tes autē terre incubates his qui sunt in iu
dea.et leuātes opus edificatōnis:z in sidias
et populos adducentes· prohibebant eos
edificare:z aggressuras exercentes impedie
runt ne cōsummaref edificium omni tempo
re vitę cyri regis·et protraxerūt structurā p
biennium vsq ad darij regnum. C. VI.

IN secundo autem anno
regni darii prophetauit aggeus z zacharias

c

filius addin prophetę apud iudęam ⁊ hieru salem: in nomine dei israel super eos. Tunc stans zorobabel filius salathiel ⁊ hiesus filius iosedech: inchoauerunt ędificare domuꝫ domini quę est in hierusalē: cum adessent eis prophetę dñi et adiuuarent eos. In ipso tẽpore venit ad illos sysennes subregulus syrię ⁊ phenicis ⁊ satrabuzanes ⁊ sodales eiꝰ ⁊ direrunt eis: Quo precipiente vobis domuꝫ hanc ędificare ⁊ tectū istud ⁊ alia oīa perficitis? Et qui sunt structores qui hęc ędificant? Et habuerunt gratiā visi- ōne facta super eos qui erāt ex captiuitate a dño seniores iudęorū ⁊ nō sunt impediti ędificare donec significaretur dario de oibus istis ⁊ responsum acciperetur. Exemplū epistolę quā miserūt dario. Sysennes subregulus syrię ⁊ phenicis ⁊ satrabuzanes ⁊ sodales eius: i syria ⁊ phęnice presides regi dario salutē. Omnia nota sint dño regi ꝙ cum aduenissemus in regionem iudeę ⁊ introissemus in hierusalē inuenimus ędificantes domuꝫ dei magnā ⁊ templū ex lapidibus politis ⁊ magnis et preciosis materijs i parietibus ⁊ opera illa instāter fieri ⁊ suffragare ⁊ prosperare i manibus eorum ⁊ in oīi gloria ꝯ diligentissime perfici. Tunc interrogauimus seniores dicentes. Quo permittere vobis ędificatis domum istā ⁊ opera hęc fundatis. Ideo aūt interrogauimus vt notū faceremus tibi homines ⁊ ꝓpositos ⁊ noim scripturā ꝓpositorū postulauimus illos. Et illi respōderūt nobis dicentes. Nos sumus serui dñi qui fecit cęlū ⁊ terrā ⁊ ędificabaī hęc domus ante ānos istos multos a rege israel magno ⁊ fortissimo ⁊ consummata ē. Et qm̄ pcēs nostri exacerbātes erāt ⁊ peccauerunt in deū israel: tradidit eos in manus nabuchodonosor regis babilonię regis chaldęoꝝ ⁊ domū istaꝫ demolientes incenderūt ⁊ populū captiuuꝫ duxerunt in babilonē. In primo āno regnāte cyro rege babilonię scripsit cyrus rex domū hanc ędificare ⁊ illa sacra vasa aurea et argętea quę abstulerat nabuchodonosor de domo quę est in hierusalē ⁊ cōsecrauerat ea in suo templo rursus protulit ea cyrus rex ꝺ tẽplo qꝺ erat in babilonia ⁊ tradita sunt zorobabel ⁊ salmanasaro subregulo Et ꝓceptū ē eis vt offerrēt hęc vasa: ⁊ reponerēt in templo qꝺ erat i hierusalē ⁊ ipsum tẽplū dei ędificare i loco suo. Tūc salmanasarus subiecit fundamēta domus dñi ꝙ ē in hierusalem et exinde vsq nūc ędificatur et nō accepit consummatōnē. Nūc ergo si iudicatur a te o rex perquiratur i regalibus bibliothecis cyri regis quę sunt in babilonia: ⁊ si iuentū fuerit cōsilio cyri regis ceptam esse structuram domus dñi ꝙ ē i hierusalē ⁊ iudicatur a dño rege nostro: scribat de his nobis. Tūc darius rex ꝓcepit inquiri in bibliothecis ⁊ iuētus ē in egbathanis oppido qꝺ est in media regione locus vnus i quo scripta erāt ista. Anno primo regnāte cyro rex cyr? ꝓcepit domum domini quę est in hierusalē ędificare. vbi incendebāt igni assiduo cuius altitudo sit cubitorū decē: ⁊ latitudo cubitorū seraginta: ex dratū lapidibus politis tribus ⁊ meniano ligneo eiusdē regionis: ⁊ meniano vno nouo: ⁊ impendia dari de domo cyri regis: ⁊ sacra vasa domus dñi tā aurea ꝙ argętea quę extulit nabuchodonosor i domū domini quę ē i hierusalē vbi erāt posita vt ponātur illic. Et pręcepit curā agere sysennem subregulum syrię ⁊ phenicis ⁊ satrabuzanē ⁊ sodales eius ⁊ qui ordinati erāt in syria ⁊ phenice ꝓsides vt abstinerent se ab eodem loco. Et ego quo ꝙ precepi in totū edificare: ⁊ prosperi vt adiuuet eos ꝙ sunt ex captiuitate iudeorum donec ꝓsumeretur templū edis dñi: ⁊ a veratōe tributorū celesyrie ⁊ phenicis: diligēter quā titatem dari his hominibus ad sacrificium dñi zorobabel ꝓfecto ad thauros ⁊ arietes ⁊ agnos: similiter aūt ⁊ frumentū ⁊ sal ⁊ vinū et oleū instanter per singulos annos: prout sacerdotes qui sunt i hierusalem dictauerit consumi quotidie sine vlla dilatōne: vt offerantur libatōnes summo deo pro rege ⁊ pueris eius: ⁊ orent pro ipsorū vita. Et denuncietur: vt ꝙcunq trāsgressi fuerint aliꝙd ex his ꝙ scripta sunt aut spreuerit: accipiatur lignū de suis prorijs ⁊ suspendātur: ⁊ bona ipsorū regi ascribantur. Propterea ⁊ dñs cuius nomē inuocatū est ibi: extermiet oēs regē et gentes qui manū suā extenderit, phibere: aut male tractare domū domini illā ꝙ est i hierusalem. Ego darius rex decreui ꝙ diligentissime fm hec fieri: C. VII.

Tunc sysennes subregulus celesyrie et phęnicis ⁊ satrabuzanes et sodales obsecuti his ꝙ a dario rege erant decreta. ⁊ sistebant sacrosanctis opibus diligentissime coopantes cum senioribus iudęorū principibus syrię ⁊ prosperata sunt sacrosancta opera: prophetantibus aggeo ⁊ zacharia prophetis. Et consummauerūt oia p ꝓceptuꝫ domini dei israel ⁊ ex concilio cyri et darij ⁊ artarxersis regis pſarū. Et cōsummata ē domꝰ nostra vsq ad terciā et vicesimā diez mensis adar xerto anno darij regis. Et fecerunt filij israel ⁊ sacerdotes ⁊ leuitę ⁊ ceteri qui erāt ex captiuitate qui appositi sunt: fm ea quę scripta sunt in libro moysi. Et obtulerūt in dedicatōnem templi domini thauros centū arietes ducentos agnos quadringētos ⁊ hedos pro peccatis vniuersi israel duodecim fm numerū tribuū isrl. Et steterunt sacerdotes ⁊ leuitę amicti stolis per tribus sup opa domini dei israel fm libruꝫ moysi: ⁊ ostiarij p singulas ianuas. Et egerunt filij israel cū his qui erant ex captiuitate illud phase quartadecia luna mēs primi: quādo sanctificati sunt sacerdotes ⁊ leuitę. Oēs filij captiuitatis non sunt simul sanctificati: qz leuitę oēs simul sanctificati sūt. Et imolauerūt phase vniuersi

filij captiuitatis·z fratribus suis sacerdotibus et sibimetipsis. Et mãducauerũt filij israbel qui erant ex captiuitate oẽs qui remanserant ab oĩbus execratõnibus gentiũ terrę quęrentes dñm·z celebrauerũt diem festum azymorũ septem diebus epulãtes in conspectu domini·qm̃ ꝓuertit cõciliũ regis assiriorum in eos: cõfortare manus eorũ ad opera domini dei israel. C. VIII.

Et post hũc regnã te artarrerse persarum rege ac cessit esdras filius azarię·filij helchię·filij solome·filij sadoch filij achitob·filij ameri·filij azabel·filij boci·filij abisue·filij phinees·filij eleazari·filij aaron primi sacerdotis·hic esdras ascẽdit de babilonia cũ esset scriba·z ingeniosus in lege moysi quę data est a dño israel docere et facere. Et dedit ei rex gloriã ꝙ inuenit grã tiam in omni dignitate z desiderio in cõspectu eius. Et ascenderunt simul cũ ipso ex filijs israel et sacerdotibus et leuitis z sacris cantoribus templi·z ostiarijs et seruis tẽpli in hierusalem Anno septimo regnante artarxerse in quinto mense: hic annus septimus ẽ regni: exeuntes de babilonia nouilunio dñi mensis venerunt hierosolimã iuxta ꝓceptũ illius: fm prosperitatem itineris a dño ipsoꝝ datã eis. Jn his eñ esdras magnã disciplinã obtinebat ne prętermitteret quicq̃ eorum quę essent ex lege domini et precepti z docendo vniuersum israel omnẽ iusticiam z iudiciũ. Accedentes aũt qui scribebãt scripta artarxersis regis·tradiderũt scripturꝫ qđ obuenerat ab artarxerse rege ad esdrã sacerdotem et lectorem legis dñi: cuius exemplũ subiectũ est. Rex artarxerses esdrę sacerdoti z lectori legis domini salutẽ. Numquid ego iudicauo in beneficijs ꝓcepi eis qui desiderant ex gente iudęorũ sua sponte·et ex sacerdotibus et leuitis qui sunt in regno meo: comitari tecũ in hierlem. Si qui ergo cupiunt ire tecum ꝙueniant et proficiscanť sicut p̃acuit mihi z septẽ amicis meis cõsiliarijs: vt visitent ea quę aguntꝰ fm iudęa z hierusalez· obseruantes sicut habes in lege dñi·et ferãt munera domio israel·q̃ vouit ego et aĩci hierusalem·z omne aurũ z argentũ qđ inuentuꝫ fuerit in regione babilonię·dño in hierusalẽ cũ illo qđ ẽ donatum pro ipa gẽte i tẽplo domini eorũ qđ ẽ i hierusalẽ: vt colligatur hoc aurũ z argẽtũ ad thauros et arietes z agnos et hedos·z quę his sunt cõgruentia: vt offerant hostias domio super altare dni ipoꝝ qđ ẽ in hierusalem. Et oĩa quęcũq̃ volueris cũ patribus tuis facere auro et argento·perfice pro volũtate tua·fm ꝓceptũ dni dei tui· z sacrosancta vasa q̃ data sunt tibi ad opera domus domini tui quę est in hierusalẽ: z cętera quęcũq̃ tibi subuenerint ad opera tẽpli dei tui·dabis de regali gazophilatio cuꝫ voluĕris cũ fratribus tuis facere auro z argento perfice fm volũtatẽ dni. Et ego quidẽ rex artarxerses ꝓcepi custodibus thesaurorũ syrię z phęnicis: vt q̃cũq̃ scripserit esdras sacerdos z lector legis domini·diligenter detur ei vsq̃ ad argenti talenta cẽtũ·similiter z auri·z vsq̃ ad frumenti modios cẽtũ·z vini amphoras centũ·z alia quecũq̃ abundant sine taratõne. Omnia fm legem dei fiant deo altissimo: ne forte exurgat ira in regno regis: z filij et filiorũ eius. Vobis aũt dr vt omĩbus sacerdotibus z leuitis z sacris cãtoribus et seruis templi z scribis templi huius nullus tributũ neq̃ vlla alia indictio irrogetur. nec habeat quisq̃ potestatẽ obijcere eis quicq̃. Tu aũt esdra fm sapiam dei ꝓstitue iudices z arbitros i tota syria z phenice·z omes qui legẽ dei tui ñ nouerit doce: vt quotquot trãsgressi fuerint legẽ·diligenter plectãtur·siue morte siue cruciatu: siue etiam pecunie mulctatõne vel abductõe. Et dixit esdras scriba Benedict⁹ domi⁹ patrũ nostrorũ qui dedit hanc voluntatẽ i cor regis clarificare domũ suam q̃ est in hierusalem: z me honorificauit in cõspectu regis z cõsiliariorũ z amicorũ ei⁹ et purpuratorũ eius: z ego ꝓstãs aio factus sum fm opitulatõnem domini dei mei. Et cõgregaui ex israel viros: vt simul ascenderent mecũ. Et hi sunt ꝓpositi fm suas patrias et principatus porrõnales eorũ q̃ mecũ ascenderunt ꝺ babilonia in regno artarxersis. Ex filijs phares: gersomus. Ex filijs siemarith: amenus. Filiorũ dauid: accus filius sceclie Ex filijs phares: zacharias·z cuꝫ eo reuersi sunt viri centũ quinquaginta. Ex filijs ductoris moabilionis zarael: z cuꝫ ipo viri ducenti quinquaginta. Ex filijs zacues: iechonias: zechoeli: z cũ ipso viri ducenti quiquaginta. Ex filijs sala: maasias gorbolie: z cum ipo viri septuagita. Ex filijs saphatie: zarias michaeli: z cum ipso viri octoginta. Ex filijs iob: abdias iebeli·z cũ ipso viri ducẽti duodecim. Ex filijs banie salimoth filⁱ iosaphie· z cũ ipo viri centũ seraginta. Ex filijs beer: zacharias bebei·z cũ ipo viri ducenti octo. Ex filijs ezead: iohannes azecban·z cũ ipso viri centũ decem. Ex filijs adonichã ipsi postremis·z hec sunt noia eorũ· eliaphalã filⁱ gebel z semeias: z cũ ipso viri septuaginta. Et congregaui eos ad fluniũ qui dicit thia· Et metati illic fuimꝰ triduo·z recognoui eos Et ex filijs sacerdotũ z leuitarũ nõ inueni illic. Et misi ad eleazarũ z eccelom z masman z maloban z enaatha z samea z iozibuꝫ·nathan·enuagã·zachariã z mosollamuꝫ: ipsos ductores z peritos. Et dixi eis·vt venirẽt ad luddeum qui erat apud locum gazophilatij. Et mandaui eis vt dicerent luddeo z fratribus eius z illis qui erant in gazophilatio: vt mitterent nobis eos qui sacerdotio fungerentur in domo domini dei nostri. Et adduxerunt nobis fm manũ validam domini dei nostri viros peritos. Ex filijs mooli: filij leui: filij israel: sebebian: et filios et fratres qui

erant decem ⁊ octo·asbiam et amin· ex filijs filiozum chananei·⁊ filij eozum· viri viginti. Et ex his qui in tẽplo seruiebant quos dedit dauid·⁊ ipsi principes ad operatõnem leuitis templo seruientiũ: ducẽti viginti. Omia nõia significata sunt in scripturis. Et voui illic ieiunũ iuuenibus in conspectu domini: vt quẽrerem ab eo bonum iter nobis ⁊ ꝙ nobiscũ erant ⁊ filijs ⁊ pecoribus ꝓpter insidias. Erubui enim petere a rege pedites et equites in comitatu tutelę gratia ꝓtra aduersarios nostros. Dixim⁹ enim regi: quonia3 virtas domini erit cũ eis· qui inquirũt eum in omni affectu. Et iterum deprẽcati sumus dñm deum nostrum ꝑ hęc· quem et propiciũ habuimus ⁊ compotes facti sumus deo nostro. Et segregaui ex plebis prępositis·⁊ sacerdotibus templi viros duodecim·⁊ sedebant ⁊ asannan·⁊ cum eis ex fratribus eozũ viros decem. Et appendi eis aurũ et argentũ ⁊ vasa sacerdotalia dom⁹ dei nostri quę donauerat rex et consiliarij eius ⁊ principes et oĩs israel. Et cum appendissem tradidi argẽti talenta centum quinquaginta· et vasa argẽrea talentoz⁹ centum·⁊ auri talenta centu3·⁊ vasozum aureozum septies viginti· et vasa ęrea de bono ęramento splendentia duodecim·auri speciem reddentia. Et dixi eis: et vos sancti estis dño·⁊ vasa sunt sancta·et aurum et argentum votum est domino deo patrum nostrozum. Vigilate et custodite donec tradatis ex plebis prępositis ⁊ sacerdotibus et leuitis ⁊ principibus ciuitatum israhel in hierusalem in pastofozio domus dei nostri. Et hi qui susceperunt sacerdotes et leuitę·aurum ⁊ argentum et vasa·intulerũt in hierusalẽ in templũ dñi. Et promouimus a a fluuio thia die duodecima mensis primi: vsqꝫquo introiuimus in hierusalem. Et cum factus fuisset tercio⁹ dies: quarta aũt die pẽderatum aurum et argentum traditũ est i domo dñi dei nostri marimoth filio iozi sacerdoti·⁊ cum ipso erat eleazar filius phineces· ⁊ erant cũ ipsis iosadus filius hiesu ⁊ mechias et banni filius leuitę: ad numerũ ⁊ ad põdus vniuersa. Et scriptũ est pondus ipsozu3 eadem hora. Qui aũt venerunt ex captiuitate: obtulerunt sacrificium domio deo israel· thauros duodecim pro omni israbel· arietes octoginta sex· agnos septuagintaduos· hircos pro peccato duodeci·⁊ pro salute vaccas duodecim: omnia in sacrificium domini Et relegerũt prȩcepta regis regalibus dispẽsatoribus ⁊ subregulis celesirię ⁊ phenicis· ⁊ honorificauerunt gentes ⁊ templũ dñi. Et cõsummatis his accesserunt ad me ꝓpositi· dicentes. Non segregauerũt genus israel et principes ⁊ sacerdotes ⁊ leuitę ⁊ alienigenę gentes·⁊ natõnes terrę immunditias suas: a chananęis ⁊ ethęis et pherezęis ⁊ iebusęis ⁊ moabitis ⁊ egiptijs ⁊ idumeis. Coniuncti ẽm sunt filiabus eozũ ⁊ ipsi ⁊ filij eozũ·⁊ mixtum est semen sanctũ alienigenis gentibus terrę·⁊ participes erãt ꝓpositi ⁊ magistratus iniq̃tatis eius ab inicio ipsius regni. Et mor vt audiui ista·conscidi vestimenta ⁊ sacram tunicam·⁊ lacerãs capillos capitis ⁊ barbã· sedi dolẽs ⁊ mestus. Et cõuenerũt quotquot tũc mouebantur in verbo domini dei israel ad me lugentem sup iniquitatem istaz. Et sedebam tristis vsqꝫ ad vespertinuz sacrificiũ. Et surgens a ieiunio ꝙscissa habẽs vestimenta·⁊ sacram tunicam: ingeniculãs·⁊ extẽdẽs manus ad dñm dicebam: Domine confusus sum·⁊ reueritus sum ante faciem tuam. Dece cata enim nostra multiplicata sunt super capita nostra: ⁊ iniquitates nostrę exaltatę sunt vsqꝫ ad celum: quoniam a tẽpozibus patrũ nozũ sumus in magno peccato vsqꝫ ad diẽ hunc. Et propter peccata nostra ⁊ patrũ nostrozũ sumus traditi cũ fratribus nostris·et cum sacerdotibus nostris· regibus terrę in gladium ⁊ captiuitatem ⁊ depdatõnez cũ cõfusione: vsqꝫ in hodiernũ diem. Et nũc quantum est ꝙ contigit nobis misericordia absẽte domine deus·⁊ relinque nobis radicem ⁊ nomẽ in locũ sanctificatõis tuę detegere luminare nostrum in domo domini dei nostri: dare nobis cibũ in omni tempore seruitutis nostrę. Et cũ seruiremus nõ fuimus derelicti a dño deo nostro: sed cõstituit nos in gratia ponens nobis reges persaꝝ dare cibu3· ⁊ clarificare templũ domini dei nostri·⁊ ędificare deserta syon: dare nobis stabilitatem i iudea ⁊ hierusalẽ. Et nũc quid dicimus dñe habentes hęc? Transgressi ẽm sumus prȩcepta tua: que dedisti in manus puerozu3 tuorum prophetarũ dicens: Dñs terra in qua i troistis possidere hereditatẽ eius·terra polluta est coinquinatõnibus alienigenarũ terre: ⁊ immũdicie illozũ repleuerũt eam totam ĩmundicia sua. Et nũc filias vestras nõ coniungetis filijs eozũ·⁊ filias eozũ nõ accipietis filijs vestris·⁊ non inquiretis pacem habere cum illis omni tempore: vt inualescentes manducetis optima terre·⁊ hereditatem distribuatis filijs vestris vsqꝫ in euu3. Et ꝙ contingunt nobis oĩa fiũt ꝓpter opera nostra maligna·⁊ magna peccata nostra. Et desisti nobis talẽ radicẽ·⁊ rursu3 reuersi sum⁹ transgredi legitima tua: vti commiscerem⁹ immũdicie alienigenarũ gentiũ terre huius Nõne irascaris nobis perdere nos·quoad vsqꝫ non relinquatur radix ⁊ nomẽ nostrũ? Dñe deus israel verax es. Dereliqta ẽ ẽm radix vsqꝫ in hodiernum diem. Ecce nũc sum⁹ in cõspectu tuo in iniquitatibus nostris. Nõ est enim adhuc stare ante te i bis. Et cũ adorando ꝙsitere⁊ esdras flẽs humi prostratus añ tẽplũ: cõgregati sunt añ eũ ex hierusalem turba magna valde· viri et mulieres et iuuenes ⁊ iuuenculę. Flebat ẽm erat magnus i ipsa multitudine. Et cũ clamasset iechonias iebeli ex filijs israel· dixit esdrę. Nos in dñm peccauimus ꝙ collocauimus nobis i matrimonium mulieres alienigenas ex gentibus

terre. Et nunc es super omnē israel. In his ergo sit iusiurandum a dño expellere omes vxores nostras q̄ er alienigenis sunt cum filijs earū. Sicut tibi decretū est a maioribus ꝟm legem dñi exurgens explica ad te em̄ spectat negociū tuū nos tecū sumus. Viriliter fac Et exurgēs esdras adiurauit principes sacerdotū tuū et leuitas et omē israel facere ꝟm hęc: et iurauerunt. C. IX.

Et exurgens esdras ab ante atriū templi abijt i pastoforium ionathę filij nasabi. et hospitatus illic non gustauit panē nec aquam bibit: super iniquitatem multitudinis. Et facta est p̄dicatō in omni iudea et in hierusalez omnibus qui erāt ex captiuitate in hierusalem congregati: vt quicūq; nō occurrerit biduo vel triduo diei ꝟm iudiciū assidentium seniorum tollerentur facultates suę et ipe alienus iudicaretur a multitudie captiuitatis. Et congregati sunt omnes qui erant ex tribu iuda et beniamin in tribus diebus i hierusalem. Dic mensis ē nonus dies mēsis vicesimus. Et sedit omnis multitudo in area templi trementes ꝓpter hiemē p̄sentem. Et exurgens esdras dixit illis. Vos iniquefecistis collocādo vobis i matrimoniū vxores alienigenas: vt adderetis ad peccata israel. Et nūc date confessiōz et magnificētiā dño do p̄m nr̄oz et pficite voluntatē ip̄i. et discedite a gentibus terrę et ab vxoribus alienigenis. Et clamauit omnis multitudo et dixerunt voce magna: Sicut dixisti faciemus. Sz qm̄ multitudo magna est et tempus hybernum et nō possumus insubsidiati stare et hoc opus non est nobis vnius diei neq; biduī multū em̄ in his peccauimus: stent p̄positi multitudinis et omes qui nobiscū habitant et quotquot habent vxores apud se alienigenas et assistant accepto tēpore ex omni loco presbiteri et iudices: vsq;quo soluat iram domini negocij huius. Jonathas aūt filius ezeli et ozias tecbam susceperunt scōm hęc et bozosamus et leuis et sabbatheus sunt cooperati sunt cum illis. Et steterūt ꝟm hęc omia vniuersi qui erant ex captiuitate Et elegit sibi viros esdras sacerdos principes magnos de patribus cozū ꝟm nomina et conside rerunt nouilunio mensis decimi examinare negocium istud. Et determinatum est de viris qui habebāt vxores alienigenas vsq; ad nouenias primi mēsis et inuenti sunt ex sacerdotibus permixti qui habebant alienigenas vxores. Et filijs ihesu filij iosedech et fratribus eius maseas et eliezerus et iozibus et ioadeus et miserunt manus vt expellerent vxores suas et ad litandum i erozatōnē arietem p̄o ignorantia sua. Et ex filijs semmeri: maseas et esses et icelech azarias. Et ex filijs fosere: isomasias bismaenis et nathanae. iussio reddus et talsas. Et er leuitis: iozabdus et semeis et colnis et calitas et facetas et colaias et elionas. Et er sacris cantozibus: eliasib zaccarus. Et er ostiarijs: sallumus et tolbanes: Et er israel. er filijs fozos et remias et geddias et melchias et michelus et eleazarus et gēmebias et bānas. Et er filijs iolamā chamas et zacharias et iezrelus et ioddius et ēmoth et beliaf. Et er filijs zathoim: eliadas et liasumus zochias et larimoth et zabdis et tebędias. Et filijs zebes: iohannes et amanias et zabdias et emens. Et er filijs bāni: olamus et malluchus et ieddeus et iasub et asabus et hierimoth. Et er filijs addin: naathus et moosias et calcus et raanas maaseas mathathias et beseel et bōn et manasses. Et er filijs nuae: nonеas et afeas et melchias et samеas et symō beniamin et malchus et marras. Et er filijs asom: carianeus mathathias et bānus et eliphalach et manasses et semei. Et er filijs banni: bieremias et moadias et abram et iobel et baneas et pelias et ionas et marimoth et eliasib et mathaneus et eliasis et oziзas et dielus et semedius et sambzis iosephus Et er filijs nobei: idelus et mathathias et sabadus et zecheda sedmi et iessei bancas: Omnes isti cōiunxerunt sibi vxores alienigenas et diuiserunt eas cum filijs. Et ibabitauerūt sacerdotes et leuitę: et qui erant ex israel i hierusalez in tota vna regione: nouilunio mēsis septimi. Et erant filij israel in commoratiōibus suis. Et cōgregata est omnis multitudo simul in aream quę est ab oriēte portę sacrę. Et dixerunt esdrę pontifici et lectori vt afferrz legē moysi quę tradita ē a domio deo israel. Et attulit esdras pontifex legē omni multitudini cozum a viro vsq; ad mulierem et oibus sacerdotib: audire legez nouilunio mēsis septimi. Et legebat in area quę est ante sacraz portam templi a prima luce vsq; ad vesperam coram viris et mulieribus. Et dederūt omes senium ad legem. Et stetit esdras sacerdos et lector legis super ligneum tribunal quod fabricatū ē. Et steterūt ad eum mathathias et samus ananias azarias urias ezechias et balsamus ad dexteram et ad sinistram faldeus. misael: malachias abusthas sabus nabadias et zacharias. Et assumpsit esdras librū cozā omni multitudine: p̄sidebat em̄ in gloria i cōspectu omnium. Et cum absoluisset legē oēs erecti steterunt: et benedixit esdras dominum deū altissimum: deus sabaoth oipotentē. Et respondit ois populus amē. Et eleuatis sursum manibus: procidētes in terram adozauerunt dñm iesus et banaeus et sarebias et iaddimus et accubus et sabbatheus et calitbes et azarias et iozadus et anaaias et philias leuitę qui docebāt legem domini et p̄ferebāt singuli eos qui intelligebant lectiōnem. Et dixit atharathes esdrę pontifici et lectori et leuitis qui docebāt multitudinē dicens: Dies hic sanctus ē domino. Et omnes flebāt cum audissent legem. Et dixit esdras. digressi ergo manducate pinguissima quęq;

c 3

& bibite dulcissima quoq; et mittite munera his qui non habent. Sanctus est enim hic dies dñi & nolite mesti esse. Dominus enim clarificabit vos. Et leuite denunciabāt in publico omnibus dicentes: Dies hic sanctus est Nolite mesti esse. Et abierunt oēs māducare et bibere & epulari & dari munera his qui nō habebāt vt epulentur. Magnifice enim sunt exaltati verbis quibus edocti sūt. Et congregati sunt vniuersi in hierusalem celebrare leticiam: secūm testamentum domini dei israbel.

Liber Esdre tercius explicit. Incipit liber Esdre quartus. Capitulum primum.

Liber esdre prophete secūdus filij sarei filij azarei filij elchie filij sadanie filij sadoch filij achitob filij achie filij phinees filij heli filij amerie filij asiel filij marimoth filij arna filij ozie filij bozith filij abiset filij phinees filij eleazar filij aaron ex tribu leui qui fuit captiuus in regione medorū i regno artarersis regis persarū. Et factū ē verbum domini ad me dicens: Vade & nūcia populo meo facinora ipsorum & filijs eorū iniquitates quas in me admiserūt: vt nuncient filiis filiorū quia peccata parentū ipsorū in illis creuerunt. Obliti enim mei sacrificauerūt dijs alienis. Nonne ego eduri eos de terra egipti: de domo seruitutis? Ipi aūt irritauerunt me & consilia mea spreuerūt. Tu aūt ē excute comā capitis tui & proijce oia mala super illos: qm̄ nō obedierūt legi meę. Populus aūt est indisciplinatus. Usq;quo eos sustinebo quibus tanta beneficia cōtuli? Reges multos propter eos subuerti: pharaonē cū pueris suis & omnē exercitū eius percussi. Omnes gentes a facie eorū perdidi & in oriente prouinciarus duas populos tyri & sydonis dissipaui & oēs aduersarios eorū interfeci. Tu vero loquere ad eos dicens: Hęc dicit dominus. Nempe ergo vos per mare transmeaui & plateas vobis inicio munitas exhibui. Ducem vobis dedi moysen & aarō sacerdotem: lucem vobis p columnā ignis prēsti & magna mirabilia feci i vobis. Vos aūt ē mei obliti estis dicit dñs. Hęc dicit dominus omnipotens. Coturnix vobis in signo fuit: castra vobis ad tutelā dedi & illic murmurastis & non triūphastis i noīe meo de perditō ne inimicorum vestrorū. sed adhuc nūc vsq; murmurastis. Ubi sunt beneficia quę prēstiti vobis? Nonne i deserto cum esuriretis proclamastis ad me dicentes: vt quid nos i desertum istud adduristi iterficere nos? Melius nobis fuerat seruire egiptijs q̄s mori in deserto hoc. Ego dolui gemitus vestros. et dedi vobis manna in escam. Panem angelorum manducastis. Nonne cū sitiretis: petrā excidi & flurerūt aque i saturitate? Propter estus foliis arborū vos texi. Diuisi vobis terras pingues: chananęos & pherezęos. et philistinos a facie vestra proieci. Quid faciam vobis adhuc dicit dominus? Hęc dicit dominus omnipotens. In deserto cū esseris in flumine ammorreo sitientes & blasphemātes nomē meū non ignē vobis pro blasphemijs dedi: sed mittēs lignū in aquam. dulce feci flumen. Quid tibi faciā iacob? Noluisti obedire iuda. Trāsferam me ad alias gentes & dabo eis nomē meū: vt custodiant legitima mea. Quoniā me dereliquistis: & ego vos derelinquam. Parentibus vobis a me misericordiam nō miserebor: quando inuocabitis me ego non exaudiam vos. Maculastis enim manus vestras sanguine: & pedes vestri impigri sunt ad cōmittenda homicidia. Nō ḡst me dereliquistis: sed vosipsos dicit dominus: Hęc dicit dominus oipotēs. Nōne ego vos rogaui vt pater filios & mater filias & vt nutrirt paruulos suos: vt esseris mihi in populum & ego vobis in deū: & vos mihi i filios. & ego vobis i patrē? Ira vos collegi vt gallina pullos suos sub alas suas. Modo aūt quid faciā vobis? Proijciā vos a facie mea. Oblatōnem cū mihi attuleritis auertā faciē meam a vobis. Dies enim festos vestros et neomenia & circūcisiones repudiaui. Ego misi pueros meos prophetas ad vos quos accepistis interfecistis: & lamastis corpa eorū: quorum sanguinē exquiram dicit dominus. Hęc dicit dñs omnipotens. Dom⁹ vestra deserta est. Proijciā vos sicut ventus stipulam: & filij procreatōnē nō faciēt: quoniā mādatū meum neglexerunt & quod malū ē corā me fecerunt. Tradam domos vestras populo venienti qui me nō audiētes credūt. quib⁹ signa nō ostendi facient quę prędicepi. Prophetas nō viderunt & memorabuntur iniquitatū eorū. Testor populi veniētis gratiā cuius paruuli exultant cū leticia me nō vidētes oculis carnalibus. sed spiritu credētes quę dixi. Et nunc frater aspice quę gloria: & vide populū venientē ab oriēte: quibus dabo ducatum abraam ysaac & iacob & osee & amos & micheę & iohel & abdię & ionę & naum & abacbuc sophonię aggei zacharię & malachim: qui & angel⁹ domini vocatus est. C. II.

Hec dicit dominus Ego eduri populum istum de seruitute: quibus mandata dedi per pueros meos prophetas quos audire noluerūt sed irrita fecerūt mea cōsilia. Mater quę eos generauit dicit illis. Ite filij: quia ego vidua sum & derelicta. Educaui vos cū leticia & amisi vos cum luctu & tristicia: Quoniā peccastis coram domino deo vestro & quod malum ē coram eo fecistis. Modo aūt ē quid faciam vobis? Ego vidua sum & derelicta. Ite filij et petite a domino misericordiam. Ego autem te pater testē invoco super matrem filiorum q̄ noluerunt testa mētū meū seruare: vt des eis confusionē & matrē eorū in direptōnem: ne

gnatio eoꝝ fiat. Dispgant̃ n gētes noīa eoꝝ-
deleantur a terra: quoniā sprcuerunt sacra-
mentum meum. Ue tibi assur: qui abscondis
iniquos penes te. Mens mala memorare q̃d
fecerim sodomę ⁊ gomorrę quoꝝ terra iacet
in piceis glebis ⁊ aggeribus cinerum. Sic
dabo eos qui me nō audierunt-dicit domi?
omnipotens. Hęc dicit dominus ad esdrā.
Nuncia populo meo: quoniam dabo eis re
gnum hierusalem quod daturus eram israel
Et sumam mihi gloꝝam illoꝝum-⁊ dabo eis
tabernacula ęterna quę pręparaueram illis.
Lignum vitę erit illis in odore vngu nti-et
non laborabunt neq; fatigabuntur. Ite: et
accipietis. Rogate vobis dies paucos vt i
morentur. Jam paratum est vobis regnuꝫ.
Uigilate. Testare cęlum ⁊ terram. Contriui
enim malum et creaui bonū: quia viuo ego
dicit dominus. Mater amplectere filios tu
os: educa illos cum lętitia. Sicut columba
confirma pedes eoꝝm: quoniam te elegi di
cit dominus. Et resuscitabo mortuos de lo
cis suis-⁊ de monumētis educā illos: quo
niam cognoui nomen meum in israel. Noli
timere mater filioꝝ quoniā te elegi dicit do
minus. Mittam tibi adiutoꝝium pueros me
os ysaiam et hieremiam: ad quorum consili
lium sanctificaui ⁊ paraui tibi arboꝛes duo
decim-grauatas varijs fructibus-⁊ totidęꝫ
fontes fluentes lac ⁊ mel-⁊ montes immen
sos septem-habētes rosam et lilium-in qui
bus gaudio implebo filios tuos. Uidua iu
stifica-pupillo iudica-egenti da-orphanum
tuere-nudum vesti-cōfractum et debilem cu
ra-claudum irridere noli-tutare mancum-⁊
cecum ad visionē claritatis mee admitte. Se
nem ⁊ iuuenęꝫ intra muros tuos serua: moꝛ
tuos vbi inueneris signās cōmēda sepulcro-
⁊ dabo tibi primam cessionem in resurrectōe
mea. Pausa ⁊ quiesce populus meus: quia
veniet requies tua. Nutrit bona nutri filios
tuos: confirma pedes eoꝝm. Seruos quos
tibi dedi: nemo ex eis interiet. Ego enim eos
requiram de numero tuo-noli fatigari. Cum
cū venerit dies prępssurę ⁊ angustie: alij plo
rabunt ⁊ triste erunt: tu aūt hilaris ⁊ copio
sa eris-zelabūt gētes-⁊ nil aduersus te pote
runt dicit dominus. Manus mee tegēt te:
ne filij tui gehēnā videāt. Jocūdare mr cū fi
lijs tuis: qr ego te eripiā dr dns. Filios tuos
dormiētes mēorare-qm̃ ego eos educā de la
terib? trę-⁊ miam cum illis faciā: quoniam
misericors sum: dicit dominus omnipotens
Amplectere natos tuos vsq; dū venio ⁊ pre
stem illis misericoꝛdiam: quoniaꝫ eruberant
fontes mei-⁊ gratia mea non deficiet. Ego es
dras prręceptum accepi a domino in monte
oreb: vt irem ad israel. Ad quos cū venirem
reprobauerunt me-et respuerunt mandatū
domini. Jdeoq; vobis dico gentes: quę au
ditis et intelligitis. Expectate pastoꝛem ve
strum: requiē ęternitatis dabit vobis qm̃ i
proximo est ille qui in fine sęculi aduenict.
Parati estote ad p̄mia regni-quia lux ppe
tua lucebit vobis: per ęternitatem tempoꝛis
Fugite vmbrā sęculi huius. Accipite iocūdi
tatē glorię vestrę. Ego testoꝛ palā saluatoꝛeꝫ
meū: cōmēdatū donū accipite ⁊ iocūdamini
gratias agentes ei qui vos ad cęlestia regna
vocauit. Surgite ⁊ stare-⁊ videte numerum
signatoꝝm i cōuiuio domini. Qui se ꝺ vm
bra sęculi transtulerunt: splendidas tunicas
a domino acceperunt. Recipe syon numerū
tuum-⁊ conclude cādidatos tuos qui legeꝫ
domini cōpleuerunt. Filioꝝ ruoꝝ quos op
tabas plenus est numerus. Roga imperiuꝫ
domini: vt sanctificetur populus tuus q̃ vo
catus est ab inicio. Ego esdras vidi i monte
syon turbam magnam quā numerare nō po
tui: et omnes canticis collaudabant domi
nū. Et in medio eoꝝm erat iuuenis statura
celsus-eminētioꝛ o mnib? illis et singulis eo
rū capitibus impōebat coꝛonas-⁊ magis ex
altabatur. Ego aūt miraculo tenebar. Tunc
interrogaui angelū ⁊ dixi: Qui sunt hi dne?
Qui respōdens dixit mihi. Hi sūt qui moꝛ
talem tunicā deposuerunt-⁊ imoꝛtalem sum
pserunt-⁊ cōfessi sunt nomē dei. Modo co
ronantur ⁊ accipiūt palmas. Et dixi angelo.
Ille iuuenis quis est qui eis coꝛonas impo
nit ⁊ palmas in manus tradit? Et respōdens
dixit mihi. Ipse est filius dei: quem in sęculo
cōfessi sunt. Ego aūt magnificare eos cepi: q̃
fortiter pro nomine domini steterūt. Tūc di
xit mihi angelus. Vade annuncia populo
meo qualia ⁊ quanta mirabilia domini dei
vidisti.

C. III.

Anno tricesimo ru
inę ciuitatis ezā in babilone-⁊
cōturbatus sum super cubicu
lo meo recumbēs. Et cogitatōnes meę ascen
debant super coꝛ meū: quoniā vidi desertoꝫ
syon-⁊ abūdantiam eorum qui habitabāt in
babilone. Et vexatus ē spūs meus valde.
Et cepi loqui ad altissimum verba timoꝛata
⁊ dixi: O domiatoꝛ domine tu dixisti ab ini
cio quādo plantasti terrā-⁊ hoc solus-⁊ im
perasti populo-⁊ dedisti adam coꝛpus moꝛ
tuum-sed ⁊ ipm figmentū manuum tuarum
erat ⁊ insufflasti in eum spūm vitę-⁊ factus
est viuens coram te-⁊ induxisti eū in paradi
so quē plantauerat dextera tua anteq; terra
aduenteꝛeꝫ. Et huic mādasti diligere viā tuā
⁊ pteriuit eā-⁊ statim instituisti in eū moꝛtē
⁊ in natōibus eius-⁊ nate sunt gētes ⁊ trib?
⁊ populi ⁊ cognatōnes quarum non est nu
merus. Et ambulauit vnaquęq; gens in vo
lūtate sua-⁊ mira agebant coꝛaꝫ te ⁊ sperne
bant prępcta tua. Jterū aūt in tpe iduxisti di
luuiū super inhabitantes sęculū-⁊ perdidisti
eos. Et factuꝫ est in vnoquoq; coꝛ sicut ade
moꝛi: sic his diluuiū. Dereliquisti aūt vnū ex
his noe cū domo sua-⁊ ex eo iusti oīes. Et
factū ē cuꝫ cepissent multiplicari qui habita
bant super terrā-⁊ multiplicauerunt filios ⁊

populos ⁊ gentes multas ⁊ ceperūt iterato impietatez facere plus q̄ pziores. Et factus est cū iniquitatē facerent coꝝ te: elegisti tibi virū ex his cui nomē erat abraaz. Et dilexisti eum: et demōstrasti ei soli voluntatem tuaz. Et dispositisti ei testamentū ꝛternuz ⁊ diristi ei vt non unq̄ derelinqueres semē eius. Et dedisti ei ysaac ⁊ ysaac dedisti iacob ⁊ esau. Et segregasti tibi iacob: esau aūt separasti. Et factus est iacob in multitudine magna. Et factum est cum educeres semē eius ex egipto: adduristi super mōtem syna. Et inclinasti ꝯlos ⁊ statuisti terrā ⁊ cōmouisti oꝛbez ⁊ tremere fecisti abyssos ⁊ conturbasti ſeculum ⁊ transijt gloria tua portas quattuoꝛ ignis ⁊ terremotus ⁊ spūs et gelu · vt dares semini iacob legem ⁊ generatōni israel diligentiaz. Et non abstulisti ab eis coꝛ malignum: vt faceret ler tua in eis fructuz. Coꝛ em̄ malignū baiulans primus adam trāsgressus ⁊ victꝰ est: sed ⁊ omēs qui de eo nati sunt. Et facta ē pmanens infirmitas ⁊ ler cū coꝛde populi cum malignitate radicis ⁊ discessit qđ bonū est ⁊ mansit malignū. Et transierunt tempora ⁊ finiti sunt anni ⁊ suscitasti tibi seruū nomine dauid. ⁊ diristi ei edificare ciuitatē noīi tui ⁊ offerre ibi in eadem thus ⁊ oblatōnes. Et factum est hoc annis multis · et deliquerunt qui habitabant ciuitatē in oibus faciētes sicut fecit adam ⁊ oēs generatōnes eoꝝ. Utebantur em̄ et ipsi coꝛde maligno. Et tradidisti ciuitatē tuā in manibus inimicoꝝ tuoꝝ. Nunquid melioꝛa faciunt qui habitant babilonē ? Et propter hoc dñabitur syon. Factum est cū venissem huc ⁊ vidissem ipietates quarū nō est numerus ⁊ delinquētes multos: vidit anima mea hoc triceſimo anno ⁊ erceſſit coꝛ meum: qm̄ vidi qūo sustines eos peccantes ⁊ pepercisti impie agentibus ⁊ perdidisti populū tuū ⁊ conseruasti inimicos tuos ⁊ nō significasti. Nihil meminiſ quō debeat derelīq̄ via hec. Nūquid melioza facit babylon q̄ syon: aut alia gens cognouit te p̄ter israel ? Aut que tribus credidit testamentis tuis sicut iacob? Quarum merces non compauit: neq̄ laboꝛ fructificauit. Pertrāsiens em̄ pertrāsiui i gentibus ⁊ vidi abūdantes eas ⁊ nō memoꝛantes mādatoꝝ tuoꝝ. Nunc ergo pondera in statera nostras iniquitates ⁊ coꝝ qui habitant i ſeculo: ⁊ nō inuenietur nomē tuū nisi in israel. Aut qñ nō peccauerunt i conſpectu tuo q̄ habitant terram: aut que gens sic obſuauit mādata tua? Vos quidem per noīa inuenies seruasse mandata tua · gētes aūt ñ iuenies

C. IIII.

Et respondit ad me angelus qui missus ē ad me cui nomen buriel ⁊ dixit mihi: Excedens excessit coꝝ tuuz in ſeculo hoc · et comprehendere cogitas viam altissimi. Et diri: Ita domine meus. Et respondit mihi · et dixit: Tres viaſ missus sum ostendere tibi ⁊ tres similitudines proponere coram te · de quibus mihi si renunciaueris vnā ex his · et ego tibi demōstrabo viā quā desideraſ videre ⁊ docebo te vnd̄ sit coꝝ malignū. Et diri loquere dñe meus. Et dixit ad me. Uade pōdera mihi ignis pondus: aut mensura mihi flatū venti: aut reuoca mihi diē que pꝛeterīt. Et respondi ⁊ diri: Quis natoꝝ poterit facere vt me interroges de his? Et dixit ad me. Si essem interrogans te dicens: quāte habitatōes sunt in coꝛde maris · aut quāte vene sunt in principio abyſſi · aut quāte vene sunt sup firmamētum · aut qui sunt exitus paradisi: diceres mihi foꝛtasſis in abyſſum nō descendi: neq̄ in infernū adhuc: neq̄ in ꝯlum nūq̄ ascendi. Nūc autem non interrogaui te nisi de igne ⁊ vēto ⁊ die per quē trāsisti: ⁊ a quibus separi non potes · ⁊ ñ respōdisti mihi de eis. Et dixit mihi. Tu que tua sunt: tecum coadolescētia non potes cognoscere. Et qūo poterit vas tuum capere altissimi viā · et iaz exterius coꝛrupto ſeculo intelligere corruptōnē cuidentē in facie mea? Et diri illi. Melius erat nos nō esse q̄ adhuc viuētes viuere i ipietatibꝰ ⁊ pati ⁊ non itelligere de qua re. Et respondit ad me ⁊ dixit: Proficiscēs profectus suz ad siluā lignoꝝ capi: ⁊ cogitauerūt cogitatōnem et direrūt. Uenite ⁊ eamus ⁊ faciamus ad mare bellū: vt recedat coram nobis ⁊ faciamus nobis alias siluas. Et similiter fluctꝰ maris ⁊ ipsi cogitauerūt cogitatōnē · ⁊ direrunt: Ueite ascēdēras debellamus siluas cāpi: vt ⁊ ibi ꝛsumemus nobismetipsis aliam regionem. Et factus est cogitatus siluę i vanum. Ueit em̄ ignis ⁊ consumpsit eam. Si militer ⁊ cogitatus fluctuum maris. Stent enim arena ⁊ prohibuit eos. Si enim esses iudex hoꝝ: quē iciperes iustificare: aut quē cōdemnare? Et respondi ⁊ diri: Uniq̄ vanā cogitatōnē cogitauerūt. Terra enim data est siluę et mari locus portare fluctus suos. Et respondit ad me · ⁊ dixit: Bene tu iudicasti. Et quare nō iudicasti tibimetipsi? Quemadmodū enim terra siluę data est · ⁊ mare fluctibus suis · sic qui sup terram inhabitāt q̄ sunt super terrā intelligere solūmō possunt · ⁊ qui super ꝯlos q̄ sup altitudinē ꝯlozum. Et respondi · ⁊ diri: Deprecoꝝ te dñe · vt mihi det sensus itelligēdi. Nō em̄ volui interrogare de ſuperioꝛibꝰ tuis: sed de his que pertranſiūt per nos quotidie: propter quid israel datus in opproꝛiū gentibus quez dilexisti populū datus est tribubus impijs: ⁊ ler patrū nostroꝝ in interitū deducta ē · ⁊ dispositōnes scripte nusq̄ sunt: ⁊ pertrāsiuimus ꝺ ſeculo vt locuste · ⁊ vita nostra stupoꝛ ⁊ pauoꝛ: Et nec digni sū? misericordiā consequi. Ꝺs quid faciet nomini suo qꝺ inuocatū est sup nos? Et de his interrogaui · ⁊ respondit ad me · ⁊ dixit: Si fueris plurimū scrutaꝰ · frequenter miraberis. Quoniā festinās festiat ſeculū pertransire · ⁊ nō capit poꝛtare que in

futuris temporibus iustis repromissa sunt: qm̃ plenũ iniusticia est seculũ hoc et infirmitatibus. De quibus autez interrogas dicã: Seminatum est em̃ malũ et necdũ venit destructo ipius. Si ergo nõ inuersuz fuerit qd̃ seminatũ est et discesserit locus vbi seminatũ est malũ: non veniet vbi seminarũ ẽ bonuz. Quoniam gramẽ seminis mali seminaruz ẽ in corde adam ab inicio et quantum impietatis generauit usq; nunc et generat usq; cũ veniat area. Estima aũt apud te granũ mali seminis quãtum fructum impietatis generauit: quãdo secatę fuerint spicę quarum non ẽ numerus: q̃ magnam aream incipient facere. Et respondi et dixi: Quo et qm̃ hęc? Quare modici et mali anni nostri? Et respõdit ad me et dixit mihi: Non festines tu super altissimum. Tu enim festinas inaniter esse super ipsum. Nam excessus tuus multus. Nonne de his interrogauerũt animę iustorũ in prõptuariis suis dicẽtes: Usq;quo spero sic et qm̃ veniet fructus aręq; mercedis nostrę? Et respõdit ad ea hieremiel archangel⁹ et dixit: Qm̃ ipletus fuerit nũer⁹ seminũ i vobis: qm̃ i statera põderauit sęculũ et mensura mẽsurauit tpa et numero nũerauit tẽpora et ñ cõmouit nec excitauit usq; dum impleatur prędicta mensura. Et respondi et dixi. O dominator dñe: sed et nos omes pleni sumus impietate. Et ne forte propter nos nõ impleantur iustorum aręq: propter peccata inhabitãtiuz super terram. Et respondit ad me et dixit. Vade et interroga pręgnantez si qm̃ impleuerit nouem menses suos adhuc poterit matrix eius retinere partum in semetipsa. Et dixi: Nõ potest domine. Et dixit ad me. In inferno promptuaria aniarũ matrici assimilata sunt. Quẽadmodũ em̃ illa festinat q̃ parit effugere necessitatem partus. sic et hęc festinat reddere ea quę cõmendata sunt. Ab inicio tibi demõstrabitur de his quę concupiscis videre. Et respondi et dixi Si inueni gratiam ante oculos tuos et si possibile est et si idoneus sum: demõstra mihi si plus q̃ pteritum sit habet venire: aut plura ptransierunt supza q̃ futurum est. Quid pertransiuit scio: quid autem futurum sit ignoro. Et dixit ad me. Sta sup dexteram partem et demõstrabo tibi interpretationem similitudinis. Et steti et vidi et ecce fornax ardens transiit coram me. Et factum est cum transiz flama vidi et ecce supauit fumus. Post hęc trãsiit coram me nubes plẽa aquę: et immisit pluuiam impetu multaz. Et cum transisset impetus pluuię supauerunt i ea guttę. Et dixit ad me. Cogita tibi. Sicut crescit pluuia amplus q̃ guttę et ignis q̃ fumus: sic superabundauit quę transiuit mensura. Supauerũt aũt guttę et fumus. Et oravi et dixi. Putas viuo vsq; in diebus illis? Vel quid erit in diebus illis? Respondit ad me et dixit: De signis de quibus me interrogas ex parte possum tibi dicere de vita autẽ tua nõ sum missus dicere tibi: sed nescio.

C. v.

De signis autem ecce dies venient in quibus apprehendentur qui inhabitãtes terram in censu multo et absconditur veritatis via et sterilis erit a fide regio et multiplicabitur iniusticia super hanc quẽ ipse tu vides et super quam audisti olim et erit impositio vestigio q̃ nunc videt regnare regionẽ et videbunt eam desertam. Si aũt tibi dederit altissimus viuere videbis post terciam tubam et reluceret subito sol noctu et luna teri die et de ligno sanguis stillabit et lapis dabit vocem suam et populi ꝓmouebuntur et regnabit quem nõ sperant qui inhabitãt super terram et volatilia cõmigratõnem faciẽt et mare sodomiticum pisces reiciet et dabit vocez noctu quam non nouerãt multi. Omes aut̃ audient vocem eius. Et chaos fiet per loca multa et ignis frequẽter remittetur et bestię agrestes trãsmigrabunt et mulieres mẽstruate parient monstra et in dulcibus aquis salse inuenientur et amica omnes semetipsos expugnabũt et absconditur tunc sensus et intellectus sepabitur in promptuariũ suũ. et quęretur a multis et nõ inuenieť: et multiplicabit iniusticia et incõtinẽtia super terraz. Et interrogabit regio prorimam suam. et dicet: Nũ quid per te ptransiit iusticia iustũ faciens. Et hoc negabit. Et erit in illo tempore et sperabunt homines et nõ impetrabũt laborabũt et nõ dirigentur vię eorum. Hęc signa dicere tibi: permissum est mihi. Et si orazueris iterum et plorazueris sicut et nunc et ieiunaueris septem diebus: audies iterato horum maiora. Et euigilaui et corpus meum horruit valde et aia mea laborauit vt deficerz. Et tenuit me qui venit angelus qui loq̃bat in me et cõfortauit me et statuit me super pedes. Et facta est i nocte secũda et venit ad me salathiel dux populi et dixit mihi. Ubi eras? Et quare vultus tu⁹ tristis? Aut nescis qm̃ tibi creditus est israel in regione transmigratõis eorum? Exurge ergo et gusta panem: et nõ derelinquas nos sicut pastor gregem suum in manibus luporum malignorum. Et dixi ei: Vade a me: et non appropies ad me. Et audiuit vt dixi: et recessit a me. Et ego ieiunaui diebus septem plulans et plorãs sicut mihi mãdauit huriel angelus. Et factuz est post dies septem: et iterũ cogitatõnes cordis mei molestę erant mihi valde. Et resumpsit ania mea spũm intellectus et iterum cepi loqui coraz altissimo sermones. Et dixi: Dominator dominee ex omi silua terrę et omibus arboribus eius elegisti vineã vnicam: et ex omni terra orbis elegisti tibi foueam vnam. et ex oibus floribus orbis elegisti tibi liliũ vnũ. Et ex oibus abyssis maris replesti tibi riuum vnuz: et ex omnibus ędificatis ciuitatibus sanctificasti tibimetipsi syon: et ex creatis volatilibus nominasti tibi columbam vnaz. et ex oibus plasmatis pecoribus prouidisti tibi ouẽ

vnam·et er omībus multiplicatis populis acquisiuisti tibi populum vnum·et ab omnibus p̄obatam legem donasti huic quem desiderasti populo : Et nunc domie vt quid tradidisti vnum pluribus? Et p̄paraſti super vnā radicem alias: Et dispersisti vnicum tuum in multis. Et conculcauerūt eū q̄ cōtradicebāt sponsionibus tuis: quicq̄ tuis testamentis nō credebant. Et si odiēs odisti populum tuum: tuis manibus debet castigari. Et factum est cū locutus esset sermōes· et missus ē angelus ad me qui ante venerat ad me p̄terita nocte·⁊ dixit mihi: Audi me et instruam te·⁊ intende michi· et adijciam coram te. Et dixi: Loquere domie meus. Et dixit ad me: Valde tu in excessu mentis factus es p̄o israel. An plus dilexisti eū q̄s qui eus fecit? Et dixi ad eum : Non dñe: sed dolens locutus sum. Loquent em̄ me renes mei p omnem horam querentem apprehendere semitam altissimi·⁊ inuestigare partem iudicij ei⁹. Et dixit ad me: Nō potes. Et dixi : Quare domine? Ad quid nascebar: aut quare nō fiebat matrix matris meę mihi sepulcrus: vt non viderem laborē iacob⁊ defatigatōnem generis israel? Et dixit ad me : Numera mihi quę necdum venerant:⁊ collige mihi dispersas guttas. Et reuirida mihi aridos flores·⁊ aperi mihi clausa p̄mptuaria:⁊ p̄oduc mihi inclusos in eis flatus . Demonstra mihi vocis ymaginem:⁊ tunc ostēdā tibi laborem quem rogas videre . Et dixi: Dñator dñe: quis em̄ est qui potest hęc scire · nisi qui cū hominibus habitatōnem nō habet? Ego autem insipiens·⁊ qūo potero dicere de his quib⁹ me interrogasti? Et dixit ad me: Qūo non potes facere vnum de his quę dicta sūt: sic nō poteris inuenire iudicium meum : aut in fine charitatē quā populo p̄omisi . Et dixi: Ecce domine: tu p̄ope es his qui i finē sunt. Et quid facient qui ante me fuerūt: aut nos· aut hi qui post nos? Et dixit ad me: Horonę assimilabo iudicium meum . Sicut non nouissimorum tarditas : sic nec p̄iorum velocitas . Et respondi· et dixi : Nec poteras facere eos qui facti sunt· et qui sunt· et qui futuri sunt in vnum : vt celerius iudiciū tuum ostendas? Et respōdit ad me·⁊ dixit: Nō potest festinare creatura sup creatorem: nec sustinere sęculum eos qui in eo creandi sunt in vnum . Et dixi : Quomodo dixisti seruo tuo: quoniam viuificās viuificasti a te creatam creaturam in vnum·⁊ sustinebat creatura: poterit⁊ nunc portare p̄sentes in vnum . Et dixit ad me: Interroga matricem mulieris·⁊ dices ad eam. Et si paris: quare per tempus? Roga ergo eam : vt det decem in vnum. Et dixi: Nō vtiq̄ poterit· sed p̄m tempus . Et dixit ad me: Et ego dedi matricem terrę his qui seminati sunt sup eam per tempus. Quēadmodū em̄ infans non parit ea quę senuerunt· sic ego disposui habitatiōnem creatū sęculū. Et interrogaui·⁊ dixi: Cū iam dederis mihi viam loquar coram te. Mater nostra de qua dixisti mihi· adhuc iuuenis est: iam senecturi appropiquat. Et respōdit ad me·⁊ dixit: Interroga cā quę parit· et dicet tibi: Dices em̄ ei. Quare quos peperisti nūc· nō sunt similes his qui ante te· s̄z minores statura? Et dicet tibi⁊ ipsa. Alij sunt q̄ in iuuentute virtutis nati sunt·⁊ alij qui sub tēpore senectutis deficiente matrice sunt nati. Cōsidera ergo⁊ tu qm̄ minori statura estis p̄e his qui ante vos:⁊ qui post vos minori q̄s vos· quasi iam senescētes creaturę⁊ fortitudinē inuentutis p̄tereuntes. Et dixi: Rogo dñe si inueni gratiam ante oculos tuos : demōstra seruo tuo per quem visites creaturam tuam.

C. VI.

Et dixit ad me Ignitio terreni orbis⁊ anteq̄s starent eritus sęculi⁊ anteq̄s spirarēt cōuentōnes ventorum·⁊ anteq̄s sonarēt voces tonitruum·⁊ anteq̄s splenderent mitores chorusca tōnum·⁊ anteq̄s cōfirmarentur fundamenta paradisi· anteq̄s viderentur decori flores·⁊ anteq̄s confirmarentur motę virtutes· anteq̄s colligerentur innumerabiles milicię angelorum·⁊ anteq̄s ertollerentur altitudines aeris·⁊ anteq̄s nominarentur mensurę firmamentorum·⁊ anteq̄s estuarent camini in syon·⁊ anteq̄s inuestigarentur p̄ntes āni·⁊ anteq̄s abalienarentur cor qui nūc peccāt adinuentōnes·⁊ anteq̄s cōsignati essent qui fidē thesaurizauerūt: tūc cogitaui⁊ facta sūt per me solum⁊ nō p alium·⁊ finis per me et non p alium. Et respōdi·⁊ dixi: Quę erit separatō tempor̄? Aut quando p̄teritis finis⁊ sequentis initiū? Et dixit ad me: Ab abraā vsq̄ ad ysaac quando nati sunt ab eo iacob et esau manus iacob tenebat ab initio calcaneum esau. Finis em̄ huius sęculi esau:⁊ principium sequētis iacob. Dominis man⁹ iter calcaneū⁊ manū. Aliud noli querere esdra. Et respondi·⁊ dixi: O dñator dñe· si inueni gratiam ante oculos tuos: ostende mihi seruo tuo finē signor̄ tuor̄: quor̄ partē mihi demōstrasti nocte p̄cedente. Et respondit·⁊ dixit ad me: Surge sup pedes tuos· et audi vocē plenissimā sonitus . Et erit sicut cōmotio: nec cōmouebitur locus in quo stes super eus. Ideo cū loquitur tu nō erpaueas: qm̄ de fine verbum·⁊ fundamentū terrę intelligitur: qm̄ de ipsis sermo tremiscit⁊ commouetur. Scit eni quoniā finē eor̄ oportet cōmutari. Et factus est cus audissem· surreri super pedes meos·⁊ audiui· et ecce vox loquens·⁊ sonus eius sicut sonus aquarū mltarus·⁊ dixit: Ecce dies venīt·⁊ erit qñ appropinquare incipiā vt visitē habitantes in terra·⁊ qñ inquirere incipiā ab eis qui iniuste nocuerunt iniusticia sua·⁊ qñ suppleta fuerit humilitas syon·⁊ cū sup signabitur sęculum quod incipiet p̄trānsire: hęc signa faciā. Libri aperientur ante faciem firmamenti: et

omẽs videbunt simul·z anniculi infantes loquentur vocibus suis·z pregnãtes immaturos parient infantes triũ z quartuoz mensium:z viuent et suscitabuntur. Et subito appebũt sciata loca ñ semiata·z plẽa ꝓmptuaria subito iuenientur vacua·z tuba canet cũ sono·quã cum oĩes audierint·subito erpauescent. Et erit:in illo rempoze debellabunt amici amicos·vt inimici·z erpauescet terra cum his. Et venę fontiuz stabũt·z nõ decurrent in hozis tribus. Et erit:omnis qui derelictus fuerit ex omnibus istis quibus prędixi tibi:ipe saluabitur z videbit saluatore meũ z finem sęculi vestri. Et videbunt qui repleti sunt homines qui moztem nõ gustauerunt a natiuitate sua·z mutabitur coz inhabitantium·z conuertetur in sensum alium. Delebitur eĩ malũ·et extinguetur doluꝰ. Flozebit aũt fides·z vincetur cozruptela·z ostẽdetur veritas quę sine fructu fuit diebus tantis. Et factum ẽ cuz loquereꝰ mihi·z ecce paulatim intuebar super eum añ quem stabaz·z dixit ad me hęc: Veni tibi ostendere tempuꝰ vẽturę noctis. Si ergo iterum rogaueris·z iterũ ieiunaueris septem diebus·iterũ tibi renũciabo hozũ maioza per diẽ quã audiui Audita est enim vox tua apud altissimũ. Vidit enim fortis directõnẽ tuam·z prouidit pudicitiaz quã a iuuẽrute tua habuisti·z ꝓpter hoc misit me demostrare tibi hęc oĩa·z dicere tibi: Confide et noli timere· z noli festinare cum priozibus tempozibus cogitare vana·vt nõ properes a nouissimis tempozibus. Et fẽs est post hęc z fleui iterum z similiter ieiunaui septẽ diebus: vt suppleã tres hebdomadas quę dictę sunt mihi. Et factum est in octaua nocte:z coz meũ turbatur iterato in me·z cepi loqui coz̃ altissimo: Inflamabaꝫ eĩ spũs meus valde·z aia mea anxiabatur·et dixi. O dñe loquẽs locutus es ab initio creaturę in primo die dicens: Fiat cęlum z terra·z tuuz verbum opus perfectum. Et erat tunc spũs z tenebre circumferebantur z silentiũ :sonus vocis hominis nondũ erat absẽte. Tunc dixisti de thesauris tuis ꝓferri lumẽ lumino sum :quo appareret opus tuum. Et die secũdo creasti spũm firmamenti· et imposti ei vt diuideret z diuisionẽ faceret inter aquas: vt pars quędã sursum recederet:pars vero deozsuz maneret. Et tercia die imperasti aquis cõgregari in septima parte terrę: ser vero partes siccasti z conseruasti:vt ex his sint cozaz te ministrantia seminata a deo et culta. Verbum enim tuum ꝓcessit·z opus statim fiebat. Processit eĩ subito fructus multitudinis immensus et cõcupiscentię gustus multifozmes:z flozes coloze imutabili:z odoz odozamenti inuestigabilis. Et die tercio hęc facta sunt. Quarta aũt die impasti fieri solis splendozem:lunę lumen·stellarũ dispositõnẽ·z imperasti eis vt deseruirent futuro plasmato homini. Quito aũt die dixisti septimę parti vbi erat aqua congregata vt ꝓcrearz aialia et volatilia z piscesꝰ·z ita fiebat. Aqua muta z sine anima quę dei nutu iubebãtur anialia faciebat: vt ex hoc mirabilia tua nationes enarrent. Et tũc ꝛ seruasti duas aias nomen vni vocasti enoch· et nomẽ secunde vocasti leuiathã·z sepasti ea ab altutro. Nõ ei poterat septia pars vbi erat aqua congregata capere ea. Et dedisti enoch vnam partez quę siccata est tercio die vt habitet in ea: vbi sunt montes mille. Leuiathan aũt dedisti septimã partẽ humidam z seruasti eaz vt fiat in deuozatõnem quibus vis et quando vis. Verto autẽ die impasti terrę vt crearet coram re iumenta z bestias z reptilia·z super his adam: quem constituisti ducem super oĩbus factis quę fecisti·z ex eo educimur nos omnes quẽꝫ elegisti populum. Nęc autez omnia dixi coraz re domine· quia ꝓpẽ nos creasti sęculũ. Residuas aũt gentes ab adaz natas dixisti eas nil esse·z qm̃ saliuę assimilatę sunt·z quasi stillicidiuz de vase similasti abundantiam eorum. Et nunc domine ecce iste gentes quę in nihilũ deputatę sunt:ceperunt dominari nostri z deuozare·nos autez populus tuus quem vocasti primogenituz vnigenitum ęmulatozem tuum·traditi sum̃ in manibus eorũ. Et si ꝓpter nos creatum est seculum: quare non hereditatem possidemus cum sęculo. Usq̃quo hęc?

C. VII.

Et factum est cum finissem loqui verba hęc: missꝰ ẽ ad me ãgelus ·qui missus fuerat ad me primis noctibꝰ·z dixit ad me: Surge esdra·z audi sermones quos veni loqui ad te. Et dixi: Loquere deus meus. Et dixit ad me. Mare positum est in spacioso loco vt esset altum et immensum:erit aũt ei introitus in angusto loco positus: vt esset similis fluminibus. Quis eĩ volẽs voluerit ingredi mare z videre eum vel dñari eius:si non transierit angustũ·i latitudinez venire qũo poterit? Item aliud. Ciuitas ẽ edificata z posita in loco campestri:est aũt plena oĩ bonoruz. Introitus eius angustus z in ꝓcipiti positꝰ: vt esset a dextris quidem ignis·a sinistris aq̃ altra·semita aũt est vna sola inter eos posita· hoc est inter ignem z aquã vt nõ capiat semita nisi solũmodo vestigium homis. Si autẽ dabitur ciuitas homini in hereditatẽ· si nunc̃ antepositũ periculuz ptransierit quõ accipiat hereditatem suam? Et dixi. Sic domie Et dixit ad me. Sic est et israel pars. Propter eos enim feci sęculum z quando trãsgressus est adam cõstitutõnes meas:iudicatum est quod factum est. Et facti sunt introitꝰ huius sęculi angusti z dolẽtes et laborioſi: pauci autem z mali z periculozum pleni·z labore magno opere fulti:nam maiozis sęcli introitus spacioſi et securi·z facientes immoz talitatis fructuz. Si ergo ingredientes non fuerunt ingressi qui viuunt:angusta z vana

hec. non potuerunt recipere que sunt reposi
ta. Nūc ergo tu quare cōturbaris cū sis cor
ruptibilis·z quid moueris tu cum sis mor
talis? Et quare non accepisti i corde tuo qđ
ē futurū: sed quod in psenti? Respondi et
dixi: Domiaro dñe ecce disposuisti lege tua
quoniam iusti hereditabunt hec: Impū au
tem peribunt: iusti autem ferent angusta ·
sperantes spaciosa. Qui enim impie gesse
runt. z angusta passi sunt·z spaciosa non vi
debūt. Et dixit ad me. Non est iudex sup de
um: neq; intelligens super altissimū. Pere
unt ēm multi psentes: quia negligitur que
anteposita est dei ler. Mandans ēm manda
uit deus venientibus·qñ venerunt: quid fa
cientes viuerent ·z quid obseruātes nō pu
nirentur. Di autem non sunt persuasi et cō
tradixerunt ei ·z ꝓstituerūt sibi cogitamē va
nitatis·z ꝓposuerūt sibi circūuentōes de
lictorum·z superdixerunt altissimo non esse
z vias eius nō cognouerūt z legem eius spre
uerunt·z sponsiones eius abnegauerunt·et
in legitimis eius fidem non habuerūt·z opera
eius non perfecerūt. Propter hoc esdra
vacua vacuis·z plena plenis. Ecce tempus
veniet·z erit qñ venient signa que prędixi ti
bi. Et apparebit sponsa et appariscens ostē
detur que nunc subducitur terra·z omnis q̄
liberatus est de p̄dictis malis·ipse videbit
mirabilia mea. Reuelabitur ēm filius meus
hiesus cum his qui cum eo sunt·z iocunda
buntur qui relicti sunt in annis quadringen
tis. Et erit post annos hos z morietur filius
meus christus·z omnes qui spiramentum ha
bent homines·z conuertetur seculum in an
tiquum silentium diebus septē sicut in prio
ribus iudicijs·ita vt nemo derelinquatur ·z
erit post dies septem·z excitabitur qđ nōdū
vigilat seculum·z morietur corruptum. Et
terra reddet qui in ea dormiūt·z puluis qui
in eo silentio habitant·z promptuaria red
dent que eis commendate sunt animę. Et re
uelabitur altissimus super sedem iudicij·z p
transibunt miserię·z longanimitas congre
gabitur. Judicium aūt solū remanebit: veri
tas stabit·z fides conualescet. Et opus sub
sequetur·z merces ostendetur·z iusticię vi
gilabūt·z iniusticię nō dñabuntur. Et dixi:
Primus abraam propter sodomitas orauit·
z moyses pro patribus qui in deserto pecca
uerunt·et qui post cum pro israel in diebus
achaz z samuelis z dauid pro confractōne·
z salomon pro eis qui venerūt in sanctōem·
z helias pro his qui pluuiam acceperunt z
pro mortuo vt viueret·z ezechias pro popu
lo in diebus sennacherib z multi pro multis
Si ergo modo quādo corruptibile increuit·
z iusticia mltiplicata ē·z orauerit iusti pro i
pīs: quare et nunc sic non erit? Et respondit
ad me·et dixit: Presens seculum non est fi
nis: gloria in eo frequēs manz·propter hoc
orauerunt pro inualidis. Dies enim iudicij
erit finis temporis huius·z initium tempo
ris futuri immortalitatis: in quo pertransi
uit corruptela soluta est intemperantia ·absci
sa est incredulitas: creuit aūt iusticia·orta est
veritas. Tunc ēm nemo poterit saluare eum
qui perūt: neq; demergere qui vicit. Et respō
di z dixi: Dic sermo meus primus z nouissi
mus: quoniam melius erat non dare terraz
adam·vel cum iam dedisset coercere eum vt
non peccaret. Quid ēm prodest hominibus
in presenti viuere in tristicia·z mortuos spe
rare punitōnez? O tu quid fecisti adaz? Si
ēm tu peccasti non est factus solius tuus casus
sed z noster qui ex te aduenimus. Quid enim
prodest nobis si promissus est nobis immor
tale tempus: nos aūt mortalia opera egim?
Et qm̄ predicta ē nobis perhennis spes: nos
vo pessimi vani facti sumus. Et quoniam re
posita sunt nobis habitacula sanitatis z se
curitatis: nos vero male conuersati sumus.
Et quoniaz reposita gloria altissimi protege
re eos qui tarde conuersati sunt: nos autem
pessimis vijs ambulauim?. Et quoniā ostē
detur paradisus cuius fructus incorruptus
perseuerat in quo est securitas z medela·nos
vero non ingrediemur. In ingratis enim lo
cis conuersati sumus. Et quoniaz super stel
las fulgebunt facies eorum qui abstinentiā
habuerunt: nostre aūt facies super tenebras
nigre. Non enim cogitauimus viuētes quā
do iniquitatem faciebamus q̄ incipiem? p̄
mortem pati. Et respondit·z dixit: Hoc ē co
gitamentum certaminis quod certabit qui su
per terram natus est homo: vt si victus fue
rit patiatur quod dixisti. Si autē vicerit reci
piet quod dico: quoniā hęc est vita quā mo
yses dixit cum viueret ad populum·dicens:
Elige tibi vitam z viuas. Nō crediderūt au
tem ei: sed nec post eum prophetis. Sic nec
mihi qui locut? sum ad eos: quoniā nō esset
tristicia in pditōnem eorum sicut futurum est
gaudium sup eos qb? plusa est salus. Et re
spondi·et dixi: Scio domine quoniam vo
cat? est altissim? misericors in eo q̄ misereat
his qui nōdū in seculo aduenerūt·z q̄ mise
reat illis qui cōuersationez faciūt in lege ei?.
z lōganimis est: quoniā longanimitatem pre
stat his q̄ peccauerūt quasi suis operibus·et
munificus ē: quoniā quidē donare vult pro
exigentijs·z multe misericordię·quoniā mul
tiplicat magis misericordias his qui presen
tes sunt z qui p̄terierūt z q̄ futuri sunt. Si eni
non multiplicauerit misericordias suas·nō
viuificabitur seculū cū his qui ibabitabunt
in eo. Et donat: quoniam si non donauerit d̄
bonitate sua·vt alleuiētur hi qui iniquitatez
fecerūt de suis iniquitatib?: non poterit deci
es millesima pars viuificari hoim. Et iudex
si non ignouerit his q̄ curati sunt verbo ei?.
et deleuerit multitudinem contemptōnum
non fortassis derelinquerētur i innumerabi
li multitudine nisi pauci valde. C. VIII.

Et respōdit adme
z dixit: Hoc seculum fecit altis

simus propter multos futurū aūt propē pau
cos. Dicam aūt coꝝ te similitudinem esdra.
Quō aūt interrogabis terrā ꝛ dicet tibi: qm̄
dabit terrā multa magis vnde fiat fictile par
uum autem puluerem vnde aurum fit sic et
actus p̄sentis seculi. Multi quidem crea
ti sunt: pauci aūt saluabuntur. Et respōdi et
dixi: Absorbe ergo anima sensum ꝛ deuora
quod sapis. Conueniēti em̄ obaudire et pro
phetare volens: Nec enim tibi est datū spa
cium nisi solūmodo viuere. O domine si nō
permittes seruo tuo vt oremus coram te et
des nobis semen cordi ꝛ sensui culturas: vn
de fructus fiat: vnde viuere possit omnis coꝝ
ruptus qui portabit locum hominis? Sol9
em̄ es ꝛ vna plasmatō nos sumus manuū
tuarum sicut locutus es. Et quō nūc in ma
trice plasmatum est corpus et p̄stans mē
bra cōseruatur in igne et aqua tua creatio ꝛ
nouem mens bus patitur tua plasmatō tu
am creaturam quę in ea creata est: p̄m autez
quod seruat et quod seruatur vtraq; seruа
buntur seruataq; qñq; iterū reddit matrix
quę in ea creuerunt. Impasti em̄ es ex ipsis mē
bris hoc est māmillis p̄bere lac fructui mā
millarum vt nutriatur id quod plasmatum
est vsq; in tempus aliquod ꝛ postea dispo
nas eius tuę misericordię. Enutriuisti cū tua
iusticia ꝛ eruditi eum in lege tua ꝛ corripui
sti eum tuo intellectu ꝛ mortificabis eum vt
tua creatura ꝛ viuificabis eum vt tuum op9
Si ergo perdideris eum qui tantis labori
bus plasmatus est: tuo iussu facile ē ordina
ri vt ꝛ id quod fiebat seruaretur. Et nunc do
mine dicam: de omni homine tu magis scis
de populo autem tuo ob quem doleo ꝛ ō hę
reditate tua, ppē quā lugeo ꝛ propter isra
el propter quem tristis sum ꝛ de iacob pro
pter quem doleo ideo incipiā orare coram te
pro me et pro eis: quoniaꝝ video lapsus no
stros qui inhabitamus terram. Sed audiui
celeritatem iudicis qui futurus est. Ideo au
di vocem meam ꝛ intellige sermonē meum
ꝛ loquar coram te. Initium verborum esdrę
priusq; assumeretur. Et dixi. Domie q̄ inha
bitas seculum cuius oculi eleuati in super
na ꝛ aere ꝛ cuius thronus inestimabilis et
gloria incōprehensibilis: cui astat exercitus
angelorum cuius tremore quorū seruatio i vē
to ꝛ igni conuertit: cuius verbum verum et
dicta perseverantia: cuius iussio fortis ꝛ dis
positō terribilis: cuius aspect9 arefacit abys
sos ꝛ indignatō tabescere facit montes ꝛ ve
ritas testificatur. Exaudi orationez serui tui
ꝛ auribus percipe p̄catōnem figmenti tui.
Dum em̄ viuo loquar ꝛ dum sapio respon
debo. Nec respicias populi tui delicta: sed q̄
tibi in veritate seruiūt. Nec intendas impia
gentiū studia: sed qui tua testimonia cū do
loribus custodierunt. Nec cogites qui in cō
spectu tuo false cōuersati sunt: sed memora
re qui ex voluntate tua timorē cognouerunt
Neq; volueris perdere qui pecudū mores
habuerunt: sed respicias eos qui legem tuā
splendide docuerunt. Nec indigneris eis q̄
bestijs peiores iudicati sunt: sed diligas eos
qui semper in tua iusticia cōsidunt et gloria.
Qm̄ nos et patres nostri talibus morbis lā
guemus: tu autem propter nos peccatores
misericors vocaberis. Si ergo desideraue
ris vt nostri miserearis tunc misericors vo
caberis: nobis autem non habentibus ope
ra iusticię. Justi em̄ quibus sunt opera mul
ta reposita: ex propriis operibus recipient
mercedem. Quid est em̄ homo vt ei indigne
ris aūt genus corruptibile vt ita amarus sis
de ipso? In veritate em̄ nemo de genitis est
qui non impie gessit ꝛ de cōfidētibus qui n̄
deliquit. In hoc enī annunciabitur iusticia
tua ꝛ bonitas tua domine: cum misertus fue
ris eis qui non habent substantiā bonorum
operum. Et respondit ad me ꝛ dixit: Recte
locutus es aliqua ꝛ iuxta sermones tuos sic
ꝛ fiet. Quoniā non vere cogitabo super plas
ma corum qui peccauerunt ante mortem aī
iudicium ante perditōnem: sed iocundabor
super iustorum figmentuꝝ ꝛ memorabor pe
regrinatōnis quoq; ꝛ saluatōnis ꝛ mercedis
receptōis. Quō ergo locut9 sum sic et ē. Si
cut enim agricola serit super terrā semia mul
ta ꝛ plantatōnes multitudinis plantat sed
non in tempore oia quę seminata sunt saluā
tur sed nec oia quę plātata sunt radicabūt
sic ꝛ qui in seculo seminati sunt non omnes
saluabuntur. Et respondi et dixi. Si inueni
gratiam loquar. Quō semen agricolę si non
ascenderit aut non acceperit pluuiam tuam
in tempore: aut si corruptum fuerit multudi
ne pluuię: sic perit et similiter homo qui ma
nibus tuis plasmatus est ꝛ tu ei ymago noia
tus: quoniam similatus es ei propter quem
omnia plasmasti ꝛ similasti semini agricole?
Non irascaris super nos: sed parce populo
tuo ꝛ miserere hęreditati tuę. Tu autē creatu
re tuę misereris. Et respondit ad me ꝛ dixit:
Quę sunt p̄sentia p̄sentib9 ꝛ q̄ futura fu
turis. Multuꝝ enim tibi restat vt possis dili
gere meam creaturaꝝ sup me: tibi aūt frequē
ter ꝛ ipsi proximaui: iniustis autem nunq̄.
Sed ꝛ in hoc mirabilis es coram altissimo
quoniā humiliasti te sicut decet te: ꝛ non iu
dicasti te vt inter iustos plurimū glorificeris
Propter quod miserię multę ꝛ miserabiles
efficientur eis q̄ habitant seclm̄ in nouissimis:
quia in multa superbia ambulauerunt. Tu
autem pro te intellige ꝛ de similibus tuis in
quire gloriam. Vobis enim apertus est pa
radisus plantata est arbor vitę p̄paratum ē
futurū tempus p̄parata est abundantia ędi
ficata est ciuitas probata est requies: perfe
cta ē bonitas ꝛ perfecta sapia. Radix mali si
gnata est a vobis: infirmitas ꝛ tinea a vobis
absconsa est: ꝛ in infernum fugit corruptō in
oblitione. Transierunt dolores ꝛ ostensus
est in fine thesaurus immortalitatis. Noli ergo
adijcere iquirēdo de multitudie coꝝ q̄ peūt.

Nam et ipsi accipientes libertatem spreuerũt altissimum ⁊ legem eius contempserunt ⁊ et vias eius dereliquerunt. Adhuc autem iustos eius conculcauerunt: ⁊ dixerunt in corde suo non esse deum ⁊ et quidem scientes quoniam moriuntur. Sicut enim vos suscipient que predicta sunt: sic eos sitis ⁊ cruciat que preparata sunt. Non enim voluit hominem disperdi. Sed et ipsi qui creati sunt: coinquinauerunt nomen eius qui fecit eos ⁊ ingrati fuerũt ei qui preparauit eis vitã. Qua propter iudicium meũ modo appropinquat Que non omnibus demonstraui nisi tibi ⁊ et tibi similibus pauci. Et respondi ⁊ dixi. Ecce nunc domine demonstrasti mihi multitudinem signorum que incipies facere in nouissimis sed non demonstrasti mihi quo tpe.

C. IX.

Et respõdit ad me et dixit: Metiens metire tempus in semetipso ⁊ erit cum videris qñ trãsierit ps ꝯdã signoꝝ que predicta sunt: tunc intelliges qm̃ ipsum est tempus in quo incipiet altissimus visitare seculũ quod ab eo factũ est. Et quando videbitur in seculo motio locorum et populorum turbatio tunc intelliges quoniam de his erat altissimus locutus: a diebus qui fuerũt ante te ab initio. Sicut em̃ omne quod factum est in seculo: initium habet pariter ⁊ consummatiõem ⁊ consummatõ est manifesta: sic et altissimi tẽpora: initia habent manifesta in prodigijs ⁊ virtutibus ⁊ consummatiões in actu ⁊ in signis. Et erit omnis qui saluus factus fuerit ⁊ qui poterit effugere per opera sua ⁊ per fidem in qua credidistis relinquetur de predictis periculis ⁊ videbit saluare meum i terra mea ⁊ in finibus meis: quoniam sanctificaui me a seculo. Et tunc miserebuntur qui nunc abusi sunt vias meas ⁊ et in tormentis commorabuntur hi qui eas proiecerunt i cõtemptu. Qui enim non cognouerunt me viuentes beneficia consecuti ⁊ qui fastidierũt legem meam cum adhuc erant habentes libertatem ⁊ cum adhuc esset eis apertus pẽnitentie locus non intellexerunt sed spreuerunt: hos oportet post mortem in cruciamẽto cognoscere. Tu ergo noli adhuc curiosus esse quõ impĩ cruciabũtur: sed inquire quõ iusti saluabũtur ⁊ quoꝝ seĩm: et ppẽ quos seculũ ⁊ qñ. Et rñdi ⁊ dixi: Oli locutus sum ⁊ nunc dico ⁊ postea dicam ⁊ quoniam plures sunt qui pereunt ꝯ qui saluabũtur: sicut mltiplicatur fluctus super guttam. Et respondit ad me ⁊ et dixit: Qualis ager talia ⁊ semina: ⁊ quales flores tales ⁊ tincturẽ ⁊ qualis operator talis et creatio ⁊ qualis agricola talis cultura: quoniã rẽpus erat seculi. Et nũc cum essem paratus eis his qui nũc sunt; ante ꝯ fieret seculum in quo habitarent ⁊ et nemo contradixit mihi: Tũc em̃ quisq; ⁊ nunc creatur in mundo hoc parato ⁊ mense indeficienti ⁊ lege inuestigabili: corrupti sunt mores eorum. Et considerauit seculũ ⁊ ecce erat periculum propter cogitatiões que in eo aduenerunt. Et vidi ⁊ peperci ei valde ⁊ seruaui mihi acinum de botro ⁊ plantatiõem de tribu multa. Pereat ergo multitudo que sine causa nata est ⁊ seruetur acinus meus ⁊ plãtatio mea: quia cũ multo labore perfeci. Tu autem si adhuc intromittas septem dies alios: sed nõ ieiunabis in eis: ibis in campum florum vbi domus nõ est ędificata ⁊ manducabis solumõ de floribus campi ⁊ carnes nõ gustabis ⁊ vinum non bibes: sed solummõ flores. Deprecare altissimum sine intermissione ⁊ veniam et loquar tecum. Et profectus sum sicut dixit mihi in campum qui vocatur ardath ⁊ sedi ibi in floribus. Et de herbis agri manducaui ⁊ facta est esca earum mihi i saturitatem. Et factum est post dies septem: ⁊ ego discumbebam supra fœnum ⁊ cor meũ iterum turbabatur sicut ante. Et apertum est os meus ⁊ inchoaui dicere coram altissimo ⁊ dixi: O domine te nobis ostendens ostensus es patribus nostris in deserto ⁊ quod nõ calcatur et infructuoso: quãdo erant ereũtes de ęgipto ⁊ dicens dixisti: Tu israel audi me ⁊ semen iacob intende sermonibus meis. Ecce em̃ ego semino in vobis legem meam ⁊ faciet in vobis fructum ⁊ glorificabimini i eo per seculum. Nam patres nostri accipientes legem nõ seruauerunt ⁊ legitima mea nõ custodierũt ⁊ factus est fructus legis non parens. Nec em̃ poterat quoniã tuus erat: nã qui acceperunt perierunt non custodientes quod in eis seminatũ fuerat. Et ecce cõsuetudo ẽ vt cũ acceperit terra semen ⁊ vel nauẽ mare ⁊ vel vas aliquod escam vl̃ potũ: cum fuerit exterminatũ id in quo seminatũ est ⁊ vel id quod missum est ⁊ simul id quod seminatum vl̃ missum est ⁊ vel que suscepta sunt exterminãtur ⁊ suscepta iaꝝ non manẽt apud nos. Ꝟs nobis sic non factum est. Nos quidem qui legem accepimus peccãtes periuim⁹ ⁊ cor nostrum quod suscepit eam ⁊ nam lex nõ perijt ⁊ sed permansit in suo labore. Et cum loquerer hec in corde meo ⁊ respexi oculis meis ⁊ et vidi mulierẽ in dextera parte. Et ecce hec lugebat ⁊ plorabat cum voce magna ⁊ animo dolebat valde ⁊ vestimenta eius discissa ⁊ cinis sup caput eius. Et dimisi cogitatus in quibus eram cogitans ⁊ cõuersus sum ad eam ⁊ dixi ei: Ut quid fles ⁊ quid doles animo? Et dixit ad me. Dimitte me domine me⁹ vt defleam me ⁊ adũciam dolorem quoniam valde amara sum animo ⁊ humiliata sũ valde. Et dixi ei. Quid passa es? Dic mihi Et dixit ad me: sterilis fui ego famula tua ⁊ nõ peperi habẽs maritũ ãnis triginta. Ego em̃ per singulas horas ⁊ per singulos dies ⁊ ãnos triginta hos. deprecor altissimũ nocte ac die. Et factum est post triginta annos exaudiuit me deus ancillam tuam ⁊ vidit humilitatẽ meã ⁊ attendit tribulatiõi meę ⁊ dedit

mihi filium. Et iocundata sum super eū valde ego et vir meus ⁊ omnes ciues mei: ⁊ honorificabamus valde torrem. Et nutriui eū cum labore multo ⁊ factum est cum creuisset ⁊ venisset accipere vxorē: feci diem epuli.

C. X.

Et factum est cuz introisset filius meus in thalamo suo: cecidit ⁊ mortuus est: ⁊ euertimus omnes lumina. Et surrexerunt omēs ciues mei ad consolandum me ⁊ quieui vsq; in alium diem vsq; nocte. Et factuz est cū omnes quieuissent vt me cōsolarentur vt desinerem ⁊ surrexi nocte et fugi ⁊ veni sicut vides in hoc campo ⁊ cogito iam non reuerti in ciuitatez: sed hic consistere ⁊ neq; māducare neq; bibere: sed sine itermissione lugere et ieiunare vsq; duz moriar. Et dereliqui sermones in quibus eram ⁊ respondi cum iracundia ad eam ⁊ dixi: Stulta super omnes mulieres: non vides luctum nostrum ⁊ quę nobis contingunt? Quī syon mater nostra omni tristicia contristatur ⁊ humilitate humiliata est ⁊ luget validissime. Et nunc quoniam omnes lugemus ⁊ tristes sumus: qm̄ omēs contristati sumus: tu aūt contristaris in vno filio. Interroga eā terram et dicet tibi quoniaz hęc est quę debeat lugere casuz tantorum super eam germinantiuz. Et ex ipsa ab initio omnes nati ⁊ alij venient. Et ecce pene omēs in perditōnē ambulāt ⁊ exterminium fit multitudo eorum. Et quis ergo debet lugere magis: nisi hęc quę tam magnā multitudinē perdidit: q̄ tu quę pro vno doles? Si autem dices mihi: qm̄ non est planctus meus similis terrę: quoniam fructū vēteris mei perdidi: quem cum meroribus peperi ⁊ cum doloribus genui: terra aūt sc̄dm viam terrę: abijt; in ea multitudo presens: quō euenit et ego tibi dico. Sicut tu cum labore peperisti: sic et terra dat fructum suum homini ab initio ei qui fecit eaz. Nunc ergo retine apud temetipaz dolorē tuū ⁊ fortiter fer qui tibi contigerunt casus. Si eā iustificaueris terminū dei ⁊ consilium suum: recipies in tempore ⁊ in talibus collaudaberis. Ingredere ergo in ciuitatem ad virum tuū. Et dixit ad me. Non faciam neq; ingrediar ciuitatem: sed hic moriar. Et apposui adhuc loqui ad eam ⁊ dixi: Noli facere hunc ꝓmonem: sed consenti psuadenti. Quot eā casus syon? Consolare propter dolorez hierusalē. Vides eni quoniā sanctificatō nostra deserta effecta est ⁊ altare nostrum demolitum ē ⁊ templum nostrum destructum est ⁊ psalterium nostrū humiliatū est ⁊ hymnus cōticuit: ⁊ exultatō nostra dissoluta est ⁊ lumē candelabri nostri extinctum est ⁊ arca testamenti nostri direpta est ⁊ sancta nostra contaminata sunt ⁊ nomen quod inuocatum est supnos pene prophanatuz est ⁊ liberi nostri cōtumeliam passi sunt ⁊ sacerdotes nostri succensi sunt ⁊ leuite nostri in captiuitatez abierunt ⁊ virgines nostrę coinquinatę sunt ⁊ mulieres nostrę vim passę sunt ⁊ iusti nostri rapti sunt ⁊ paruuli nostri perditi sunt ⁊ iuuenes nostri seruierunt ⁊ fortes nostri inualidi facti sunt. Et quod oīm maius signaculū syon: quoniā resignata est de gloria sua. Nā et tradita est in manibus eorum qui nos oderunt. Tu ergo exerce tuam tristiciā multam ⁊ depone abste multitudinem doloruz vt tibi reꝓpicietur fortis ⁊ requiem faciet tibi altissimus requietōnem laborū. Et factū est cū loquebar ad eā facies eius fulgebat subito ⁊ species: ch̄oruscus fiebat visus eius: vt essem pauens valde ad eam ⁊ cogitarem q̄d esset hoc. Et ecce subito emisit sonitum vocis magnum timore plenū: vt cōmoueretur terra a mulieris sono. Et vidi ⁊ ecce amplius mulier non cōparebat mihi: sed ciuitas ędificabatur ⁊ locus demōstrabatur ꝺ fundamētis magnis ⁊ timui et clamaui voce magna ⁊ dixi: Vbi est huriel angelus qui a principio venit ad me? Quoniaz ipe me fecit vehere i mlitudine in excessū mentis huius. Et factus est finis meus in corruptōnem ⁊ oratō mea in improperium. Et cum essem loquēs ego hęc: ecce venit ad me ⁊ vidit me. Et ecce erā positus vt mortuus ⁊ intellectus meꝰ alienatus erat. Et tenuit dexterā meā ⁊ cōfortauit me ⁊ statuit me super pedes meos. Et dixit mihi. Quid tibi est ⁊ quare cōturbatus es? intellectus tuus ⁊ sensus cordis tui: ⁊ quare conturbaris? Et dixi: Quoniam derelicq; sti me. Et ego quidē feci ꝺm sermones tuos ⁊ exiui in campū ⁊ ecce vidi et video quod ñ possuz enarrare. Et dixit ad me Sta vt vir ⁊ cōmouebo te. Et dixi: Loquere dñe meus tu in me. Noli me derelinquere vt ñ frustra moriar quoniā vidi quę nō sciebaz ⁊ audio que non scio. Aut nunquid sensus meus falsatur: et anīa mea suꝑemat? Nunc ergo deꝙ cor te: vt demōstret seruo tuo ꝺ excessu hoc. Et respōdit ad me ⁊ dixit: Audi me et docebo te ⁊ dicam tibi de quibus times: quoniam altissimus reuelabit tibi mysteria multa. Vidit rectā viam tuaz: quōiaz sine intermissiōe cōtristabaris pro populo tuo ⁊ valde lugebas propter syon. Hic ergo intellectus visionis quę tibi apparuit ante paululum. Quā vidisti lugētem inchoasti cōsolari eaz. Nūc aūt iā speciez mulieris nō videsˊ sed apparuit tibi ciuitas ędificari ⁊ quōiaz enarrabat tibi de casu filij sui. Hęc absolutio est. Hęc mulier quam vidisti ⁊ hę est syō ⁊ quoniam dixit tibi quam et nunc conspicies ⁊ vt ciuitatem ędificatam. Et quoniam dixit tibi q; sterilis fuit annis triginta ⁊ propter quod erant anni. s. triginta quando erat in ea adhuc oblatio ablata. Et factum est post annos triginta ędificauit salomon ciuitatez et obtulit oblatōnes: tunc fuit quando peperit sterilis filium. Et quod tibi dixit: quoniaz nutriuit eū cum labore: hoc erat habitatio i hierusalez.

Et quoniam dixit tibi q̄ filius meus veniēs in suo thalamo mozuus esset .et contigisset ei casus:hoc erat quę facta est ruina hierusalem. Et ecce vidisti similitudinem eius .z q̄m filium lugeret.incboasti consolari eam .z de his quę contigerunt hęc erant tibi aperienda. Et nunc videt altissimus q̄m ex animo cō tristatus es .z q̄m ex toto corde pateris p̄o ea:ostendit tibi claritatem glozię eius:z pulcritudinem decoris eius. Propterea em̄ dixi tibi vt maneres in campo vbi domus non est ędificata. Sciebam em̄ ego q̄m altissim⁹ incipiebat tibi ostendere hęc:propterea dixi tibi vt venires in agrum vbi non est fundamentum ędificij. Nec enim poterat opus ędificij homis sustineri in loco vbi incipiebatur altissimi ciuitas ostendi. Tu ergo noli timere neq; expauescat coz tuum:sed ingredere et vide splendozes z magnitudinē ędificij quantū capax est tibi visu oculozū videre .et post hęc audies quantū capit auditus auriū tuarū audire. Tu enim beatus es p̄e mḡ tis .z vocatus es apud altissimū .sicut z pauci. Nocte aūt quę in crastinum futura est manebis hic .z ostēdet tibi altissimus eas visiones supzemozū quę faciet altissimus his qui habitant super terras a nouissimis diebus. Et dormiui illā noctē z aliā:sicē dixerat mihi.

C. XI.

Et vidi somnium et ecce ascendebat de mari aquila: cui erant duodecim alę pennarū et capita tria. Et vidi et ecce expandebat alas suas in omnem terram .z omnes venti cęli i sufflabant in eam z colligebantur. Et vidi z de pennis eius nascebantur contrarię pēnę. et ipse fiebant in pennaculis minutis z modicis. Nam capita eius erant quiescentia .et dimidium caput erat maius aliozum capitū sed ipsa quiescebat cuz eis. Et vidi z ecce aq̄la volauit in pennis suis .z regnauit sup terram et super eos qui habitant in ea. Et vidi quoniam subiecta erant ei oīa sub cęlo .z nemo illi contradicebat.neq; vnus de creatura quę est super terram. Et vidi .z ecce surrexit aquila super vngues suos .z misit vocē pennis suis .dicens: Nolite omnes simul vigilare:dormite vnusquisq; in loco suo .z p tēpus vigilate. Capita autem in nouissimo seruentur. Et vidi .z ecce uor non exibat de capitibus eius .sed de medietate corporis ei⁹. Et numeraui contrarias pennas eius .z ecce ipse erant octo. Et vidi .z ecce a dextera parte surrexit vna penna .z regnauit super omnem terram. Et factum est cum regnaret .venit ei finis .z non apparuit locus eius .z sequens exurrexit .z regnabat. Ipa multum tenuit tempus. Et factum est cum regnaret:et veniebat finis eius vt non appareret sicut p̄ oz .z ecce vor emissa est illi .dicens : Audi tu quę tanto tempore tenuisti terram. Hęc annuncio tibi antēq; incipias non apparere.

Nemo post te tenebit tempus tuum: sz nec dimidium eius. Et leuauit tercia z tenuit principatum sicut et p̄iozes .z non apparuit z ipsa. Et sic contingebat et oībus alijs singillatim p̄rincipatum gerere .z iterum nusq; comparere. Et vidi:z ecce in tempore sequentes pennę erigebātur a dextera parte vt tenerēt et ipę p̄incipatū .z er his erant q̄ tenebant: sz tamen statim non cōpatescebant.nam z aliq̄ er eis erigebantur :sed non tenebāt p̄incipatum. Et vidi post hęc:z ecce non comparuerunt duodecim penne z duo pennacula .z nihil supererat in corpore aquilę nisi duo capita quiescentia z ser pennacula. Et vidi :z ecce ser pennaculis diuise sunt duę .z mansērt sub capite quod est ad dexteram partez. Nā quattuor manserunt i loco suo. Et vidi:z ecce hęc subalares cogitabant se erigere: et tenere p̄incipat⁹. Et vidi z ecce vna erecta ē:sz statim nō cōparuit . Et secunde velociuſ q̄ p̄ oz nō comparuerūt. Et vidi:z ecce duę q̄ superauerunt apud semetipsas cogitabant z ipse regnare .z i eo cū cogitarent .ecce vnū quiescentium capitū quod erat medium eui gilabat. Hoc enim erat duozū capitū maiꝰ. Et vidi quoniam completa sunt duo capita secum .z ecce cōuersum est caput cū his q̄ cuz eo erant .z comedit duas subalares quę cogitabāt regnare . Hoc aūt caput pcōterruit omnem terram .z dominabatur in ea his q̄ habitant terram cum labore multo .z potentatum tenuit orbis terrarum super oēs alas quę fuerunt. Et vidi post hęc :z ecce medius caput subito non comparuit .z hoc sicut alę. Sepauerunt autez duo capita :quę et ipsa similiter regnauerunt sup terram .z super eos q̄ habitāt i ea. Et vidi.et ecce duozauit caput a dextera parte illud qđ a leua . Et audiui vocem dicentem mihi: Conspice contra te .z cōsida quod vides. Et vidi:z ecce sicut leo concitatus đ silua rugiēs .et vidi quoniam emittebat vocem hominis ad aquilam . Et dixit dicēs. Audi tu z loquar ad te .z dicit altissim⁹ tibi. Nonne tu es qui supasti đ quattuor aialibus quę feceram regnare in seculo meo : et vt per eos veniret finis tēpozū cozū. Et quartus veniēs deuicit oīa aialia quę trāsierunt. z potentatu tenuit seculum cum tremore mḡto .z omnem orbem cum labore pessimo .z i habitauit tot tēporibus orbē terrarū cuz dolo. Et iudicasti terram non cum veritate. Tribulasti enim mansuetos .z lesisti quiescētes. z dileristi mēdaces .z đstruristi habitatōnes eorum qui fructificabāt .z humiliasti muros eorum qui te non nocuerunt. Et ascēdit cumelia tua ad altissimū .z supbia tua ad fortē. Et respexit altissimus supba tēpora .z ecce finita sunt .z scelera ei⁹ ꝓpleta sunt . Propterea non appareas tu aquila z a'e tuę horribiles .z pēnacula tua pessima .et capita tua maligna .z vngues tui pessimi .et omne corpus tuum vanum:vt refrigeretur oīs terra. et reuertat liberata đ tua vi .et speret iudiciū

et miseri cordiam eius qui fecit eam.

C. XII.

Et factum est dum loqueret leo uerba hec ad aquilam. Et vidi: et ecce qui superauerat caput: et non coparuerunt quattuor alę ille quę ad eum transierunt et erecte sunt vt regnarent: et erat regnum eorum exile: et tumultu plenum. Et vidi: et ecce ipsa non apparebant: et omne corpus aquile incendebatur: et expauescebat terra valde. Et ego a tumultu et excessu mētis: et a magno timore vigilaui: et dixi spiritui meo. Ecce tu prestitisti mihi hoc: in eo qd scrutaris vias altissimi. Ecce ad huc fatigatus sum animo: et spiritu meo in ualidus suo valde: et nec modica ē in me virtus a multo timore q̄ expaui nocte hac. Nunc ergo orabo altissimum vt me confortet vsq̄ in finez. Et dixi: Dominator domine si inueni gratiam ante oculos tuos: et si iustificatus sum apud te pre multis: et si certe ascendit deprecatio mea ante faciē tuam: conforta me: et ostende seruo tuo mihi interpretationē et distinctionez visus horribilis huius: vt plenissime consoleris animā meam. Dignū enī me habuisti ostendere mihi temporuz nouissima. Et dixit ad me. Hec est interpretatio visionis huius. Aquilam quam vidisti ascēdentem de mari: hoc est regnuz quod visum est in visione danieli fratri tuo. Sed non est illi interpretatuz: qm̄ ego nunc tibi interpretor. Ecce dies veniunt: et exurget regnum super terram et erit timor acrior oim regnorum que fuerunt ante eum. Regnabunt autez in ea reges duodecim: vnus post vnum. Nam secūdus incipiet regnare: et ipse tenebit amplius tempus pre duodecim. Hec est interpretatio duodecim alarum quas vidisti. Et quam vidisti vocem q̄ locuta est non de capitibus eius exeuntem: sed de medio corporis eius: hec est interpretatio. Quoniā post tempus regni illius nascētur pretentiones nō modice: et periclitabitur vt cadat et nō cadet tunc: sed iterum constituetur in suum initiū Et quoniam vidisti subalares octo coherentes alis eius: hec est interpretatio. Et urgēt i ipso octo reges: quorum erunt tpa leuia et anni citati: et duo quidez ex ipsis periēt. Appropinquante autem tempore medio: quattuor seruabuntur in tempore: cum incipiet appropinquare tempus eius vt finiatur. Due vero in finem seruabūtur. Et qm̄ vidisti tria capita quiescentia: hec est interpretatio. In nouissimis eius suscitabit altissimus tria regna et renouabit in ea multa: et dominabūtur terram: et qui habitant in ea cum labore multo sup oēs qui fuerunt ante hos. Propē hoc ipsi vocati sunt capita aquile. Isti enim erūt qui recapitulabunt impietates eius: et qui perficient nouissima eius. Et quoniam vidisti caput maius non apparens: hec est interpretatio eius. Quoniam vnus ex eis super lectum suum morietur: et tamen cum tormentis. Nam duo qui pseuerauerit: gladi⁹ eos comedet. Unius em̄ gladius comedet q̄ cuz eo: sed tamen hic gladio in nouissimis cadet Et quoniam vidisti duas subalares traijciētes super caput quod est i dextera parte: hec est interpretatio. Hi sunt quos conseruauit altissimus in finem suū: hoc ē regnum exile et turbationis plenum. Sicut vidisti et leonez quem vidisti de silua euigilātem et rugientez et loquentem ad aquilam et arguentem eam et iniusticias ipsius per omnes sermōes eius sicut audisti: hic ē ventus quem seruauit altissimus in finem ad eos et impietates ipsoz et arguet illos: et incutiet corazs ipsis scerpiones eorum. Statuet em̄ eos in iudicium viuos: et erit cum arguerit eos: tunc corripiet eos. Nam residuum populū meuz liberabit cum miseria: qui saluati sunt super fines meos: et iocun dabit eos quoadusq̄ veniet finis dies iudicij de quo locutus sum tibi abinitō Hoc somnium quod vidisti: et he interpretationes. Tu ergo solus dignus fuisti scire altissimi secretum hoc. Scribe ergo oia ista in libro que vidisti: et pone ea in loco abscondito: et docebis ea sapientes de populo tuo: quorum corda scis posse capere et seruare secreta hec. Tu autē adhuc sustine hic alios dies septem vt tibi ostendatur quidquid visuz fuerit altissimo ostendere tibi. Et pro fectus est a me. Et factum ē cum audisset omnis populus qm̄ pertransierūt septem dies: et ego non fuissem reuersus in ciuitatem: et cōgregauit se ois a minimo vsq̄ ad maximum: et venit ad me: et dixerunt mihi: dicētes: Quid peccauimus tibi: et quid iniuste egimus i te qm̄ derelinquēs nos: sedisti in loco hoc? Tu enī nobis superes solus ex oibus populis sicut botrus de vinea: et sicut lucerna i loco obscuro: et sicut portus et nauis saluata a tē pestate. Aut non sufficiunt nobis mala que ptingunt? Si ergo tu nos dereliqueris: quāto nobis erat melius si essemus succensi: et nos cum incendio syon? Nec enī nos sumus meliores eorum qui tibi mortui sunt. Et plorauerunt voce magna. Et respondi ad eos. et dixi: Cōfide israel: et noli tristari tu dom⁹ iacob. Est enim mēoria vīa coram altissimo et fortis nō ē oblitus vī in temptatōne. Ego enī non dereliqui vos neq̄ excessi a vobis: sed veni in hunc locum vt deprecarer pro desolatione syon: vt quererē misericordiā pro humilitate sanctificatōnis vre. Et nūc ite vnus quisq̄ vestrum in domum suam: et ego veniam ad vos post dies istos. Et pfectus ē populus sicut dixi et in ciuitatē. Ego aūt sedi i campo septem diebus sicut mihi mandauit: et manducabā de florib⁹ solūmō agri: & herbis facta est esca mihi in diebus illis.

C. XIII.

Et factum est post dies septē: et somniauit sōniuz

nocte. Et ecce de mari ventus exurgebat: vt conturbaret omnes fluctus eius. Et vidi: et ecce conualescebat ille homo cum nubibus cęli: et vbi vultum suum vertebat vt considerare: tremebant omnia quę sub eo videbantur: et vbicūq; exiebat vox de ore eius: ardescebant omnes qui audiebant voces eius: sicut quiescit terra quādo senserit ignem. Et vidi post hęc: et ecce congregabatur multitudo hoīm quorū non erat numerus de quattuor ventis cęli: vt debellarēt hoiem q̄ ascenderat ō mari. Et vidi: et ecce sibimet ipsi sculpserat montem magnum: et volauit super eū Ego autē quęsiui videre regionem vel locū vnde sculptus esset mons: et nō potui. Et p̄ hęc vidi: et ecce omnes qui cōgregati sunt ad eum vt expugnarent eum timebant valde: tñ audebant pugnare. Et ecce vt vidit impetum multitudinis venientis non leuauit manus suam: neq; frameam tenebat: neq; aliquod vas bellicosum nisi solūmō vt vidi: quoniam emisit de ore suo sicut flatum ignis: et de labijs eius spūs flāmę: et de lingua eius emittebat scintillas et tempestates: et p̄mixta sunt oīa simul hic flat⁹ ignis et spūs flāme: et multitudo tempestatis: et concidit super multitudinem in impetu quę pręparata erat pugnare: et succendit omnes: vt subito nichil videretur de innumerabili multitudine: nisi solūmō puluis et fumi odor. Et vidi: et extimui. Et post hoc vidi ipsum hominem descendentem de monte: et vocantem ad se multitudinē aliam pacificam: et accedebat ad eum vultus hominum multorū quorundam gaudentium: quorundam tristantium: aliqui vero alligati aliqui adducentes ex eis qui offerebantur. Et egrotaui a multitudie pauoris: et exp̄gefactus sū: et dixi. Tu ab initio demōstrasti seruo tuo mirabilia hęc: et dignum me habuisti vt suscipes deprecatōnem meam: et nunc demonstra mihi adhuc interp̄tatōnem somnij huius. Sicut enim existimo in sensu meo: vę qui derelicti fuerint in diebus illis. Et multo plus uę his qui nō sunt derelicti. Qui em̄ non sunt derelicti tristes erāt. Intelligo nūc quę sunt reposita in nouissimis diebus: et occurrēt eis: sed et his qui derelicti sunt. Propter hoc venerūt enim in pericula magna: et necessitates multas: sicut ostendunt somnia hęc. Attamen facilius est periclitantem venire in hunc q̄ pertransire sicut nubem a sęculo: et nūc videre quę contingūt in nouissimo. Et respondit ad me: et dixit. Et visionis interpretationem dicā tibi et de quib⁹ locutus es adaperiam tibi. Quoniā de his dixisti qui derelicti sunt: hęc est interp̄tatō. Qui aut fert periculum illo tempore: hic se custodiuit. Qui in periculo inciderunt: hi sunt q̄ habent opera et fidem ad fortissimum. Scito ergo quoniam magis beatificati sunt qui derelicti: super eos qui mortui sunt. Vę interpretatōes visionis. Quia vidisti virum ascendētem de corde maris: ipe est quē p̄seruauit altissimus multis temporibus: qui per semetip̄m liberabit creaturam suam: et ipse disponet qui derelicti sunt. Et qm̄ vidisti ō ore eius exire vt spūm et ignē et tempestatē: et qm̄ non tenebat frameam: neq; vas bellicosum. corrupit em̄ impetus eius multitudinem quę venerat expugnare eum: hęc est interpretatō. Ecce dies veniunt quando incipiet altissimus liberare eos qui super terram sunt et veniet in excessu mentis super eos qui inhabitant terram Et alij alios cogitabūt debellare: ciuitas ciuitatem: locus locum: et gens aduersus gentē et regnum aduersus regnum. Et erit cum fient hęc: et contingent signa quę ante ostendi tibi et tūc reuelabitur filius meus: quem vidisti vt virum ascendentē. Et erit: quādo audierint omnes gētes vocē eius: et dereliquet vnusquisq; in regione sua bellum suum q̄ habent ad alterutrū et colligetur in vnū multitudo innum erabilis sicut volentes venire et expugnare eum. Ipse aūt stabit super cacumen montis syon. Syon aūt veniet et ostēdetur oīmbus parata et ędificata sicut vidisti montem sculptū sine manib⁹. Ipse aūt filius meus arguet quę adinuenerūt gentes impietates eorum has: quę temptasti appropinquauerunt propter mala cogitamenta eorū et cruciamenta quibus incipient cruciari: q̄ assimilatę sunt flāmę: et perdet eos sine labore per legem q̄ ignis assimilata est. Et quoniā vidisti eū colligentem ad se aliā multitudinem pacificam: hę sunt decem tribus q̄ captiuę facte sunt de terra sua in diebus oseę regis quem captiuum duxit salmanasar rex assiriorum: et transtulit eos trans flumen: et translati sunt in terram aliam. Ipsi autem sibi dederūt consilium hoc vt derelinquerent multitudinem gentium: et proficiscerent in vlteriorem regionem vbi nunq̄ inhabitauit genus humanū vel ibi seruare legitima sua quę non fuerant seruantes in regione sua. Per introitus aūt angustos fluminis euphraten intreterunt. Fecit enim eis tunc altissimus signa: et statuit venas fluminis vsquequo transirent. Per eam enim regionem erat via multa itineris anni vni⁹ et dimidij: nā regio illa vocatur asareth. Tūc inhabitauerunt ibi vsq; in nouissimo tempore: et nunc iterum cum ceperint venire: iterū altissimus statuet venas fluminis ut possint transire: propter hęc vidisti multitudines cū pace. Sed et q̄ derelicti sunt de populo tuo: hi sunt qui inueniuntur intra terminū meum. Factum erit ergo quādo ęcipiet perdere multitudinem earū quę collecte sunt gentes: protiget eos qui supauerūt populū: et tunc ostēdet eis multa plurima portenta. Et dixi ego: Dominator domine hoc mihi ostēde propē quod vidi virū ascendentem de corde maris Et dixit mihi. Sicut non potes hec vel scrutari vel scire que sunt in profundo maris: sic non poterit quisq; super terram videre filiū meum: vel eos qui cum eo sunt nisi in tempore dieī. Hęc ē interp̄tatio somnij quod vidisti

et p̃opter quod illumiatus es hic soluſ. De reliquiſti em̃ tuam·z circa meam vacaſti legem z queſiſti. Vitam em̃ tuam diſpoſuiſti i ſapientia·z ſenſum tuum vocaſti matrez. Et p̃opter hoc oñdi tibi merces apud altiſſimũ Erit enim̃ poſt alios tres dies: ad te alia loquar·z exponam tibi grauia z mirabilia. Et p̃ofectus sum z transiũ in campum·multum glorificans z laudans altiſſimum de mirabilibus quę per tempus faciebat·z quomodo gubernat ipſuz z quę ſunt in tempozibus ordinata. Et ſedi ibi tribus diebꝰ. C. XIIII.

ET factum ẽ tercio die·z ego ſedebã ſub quercu. Et ecce vox eriuit contra me de rubo et dixit: Eſdra eſdra. Et dixi: Ecce ego domine. Et ſurreri ſuper pedes meos. Et dixit ad me: Reuelans reuelatus ſum ſuper rubum·z locutus ſum moyſi quando populuſ meus ſeruiebat in ęgipto·z miſi eũ z educi populum meuz de ęgipto·z adduxi eum ſuper montem ſyna·z detinebam eum apud me diebus multis·z enarraui ei mirabilia multa·z oſtendi ei tempoz ſecreta z finem·z p̃ecepi ei dicens: Hęc in palam facies verba·z hęc abſcondes. Et nunc tibi dico: ſigna quę demonſtraui·z ſomnia quę vidiſti·z interp̃etatiões quas tu vidiſti i coz de tuo repone ea·tu enim recipieris ab omnibus·cõuerteris reſiduꝰ cũ conſilio meo z cum ſimilibus tuis: vſq; quo fiuantur tempora. Quoniam ſeculuz perdidit iuuentutẽ ſuam·z tempora appzopinquant ſeneſcere. Duodecim enim partibus diuiſuz ẽ ſeculũ· et tranſierunt eius decima z dimidium decimę partis· ſuperſunt autem eius poſt medium decimę partis. Nũc ergo diſpone domũ tuam·z cozripe populum tuum z conſolare humiles cozum·z renuncia iam cozruptelę· z dimitte abſ te mortales cogitatões·z p̃oice abſ te pondera humana·z erue te iam iſtis mã naturã·z repone in vnã p̃tẽ moleſtiſſima tibi cogitamẽta·z feſtina tranſmigrare a tpibus his. Quę enim vidiſti nũc cogitaſſe malaterũ hozũ deñoza facient. Quantũ enim inualidũ fiet ſeculũ a ſenectute: tantũ multiplicabũtur ſup inhabitãtes mala. P̃olõ gauit eni ſe magis veritas z appzopinquauit mendacium. Jam eni feſtinat venire quã vidiſti viſionẽ. Et reſpõdi·z dixi coram te domine: Ecce ei ego abibo ſiẽ p̃ecepiſti mihi·z cozripiã p̃ſentẽ populum. Qui autẽ uterũ nati fuerit quis cõmonebit? Poſitũ eſt ergo ſeculũ in tenebris z qui inhabitant in eo ſine lumine Quã ler tua incenſa eſt: p̃opt̃ qꝺ nemo ſcit q̃ a te facta ſunt vel que incipient opa. Si eni ĩueni in te gratiã·imitte i me ſpiritu ſanctum z ſcribã omne qꝺ factũ eſt in ſeculo ab initio q̃ erãt in lege tua ſcripta vt poſſint homines iuenire ſemitã·z qui voluerint viuere in nouiſſimis viuant. Et reſpondit ad me z dixit: Vadẽs congrega populũ·z dices ad eos: vt nõ q̃rant te diebus quadraginta. Tu autem p̃para tibi buros multos·z accipe tecũ ſarcã dabriã ſelemiã·echanũ z aſiel quinq; hos: q̃ pati ſunt ad ſcribendũ velociter. Et venies huc·z ego accendã in coꝛde tuo lucernam intellectus que non extiguetur quoaduſq; finiãtur q̃ incipies ſcribere. Et tunc perfectis quedam palam facies·quedam ſapientibus abſconſe tradeſ. In craſtinũ eni hac hoza incipies ſcribere. Et p̃fectꝰ ſũ ſicut mihi p̃cepit z cõgregaui omnẽ populũ·z dixi. Audi iſra helverba hęc. Peregrinati ſunt patres noſtri ab initio i ęgypto·z liberati ſũt inꝺ·z acceperũt legem vitę quam non cuſtodierunt· quã·z vos poſt eos trãſgreſſi eſtis·z data eſt vobis terra in ſoꝛtẽ·z terra ſion·z patres veſtri z vos iniq̃tatem feciſtis·z non ſeruaſtis vias quas p̃cepit vobis altiſſimus·z iuſtus iuder cũ ſit·abſtulit a vobis in tpe qꝺ donauerat. Et nunc vos hic eſtis·z fratres veſtri introꝛſum veſtrũ ſũt. Si ergo impaueritis ſẽ ſui veſtro·z erudieritis coꝛ veſtrũ viui conſeruati eritis z poſt moꝛtẽ miſericoꝛdiã cõſequmini. Judiciũ eni poſt mortẽ veniet. qñ iterum reuiuiſcemus·z tunc iuſtorũ noia patebunt·z impioꝛũ facta oñdentur. Ad me igit̃ nemo accedat nunc neq; requirat me vſq; dies q̃draginta. Et accepi quinq; viros ſicut mãdauit mihi·z p̃ofecti ſumus in campũ·z mãſimus ibi. Et factus ſũ in craſtinum·z ecce vox vocauit me: dicens: Eſdra aperi os tuũ·z bibe quo te potauero. Et aperui os meũ z ecce calix plenus poꝛrigebat mihi. Hoc erat plenũ ſicut aqua: coloꝛ aũt eius vt ignis ſimilis. Et accepi z bibi: z in eo cũ bibiſſem coꝛ meũ cruciabatur intellectu: z i pectuſ meũ icreſcebat ſapia. Nã ſpiritus meus conſuabatur memoria. Et aperũ eſt os meũ: z non eſt clauſũ ãpliꝰ. Altiſſimus dedit intellectũ quinq; viris: z ſcripſerunt q̃ dicebãtur exceſſiões noctis quas nõ ſciebant. Nocte autez mãducabant panẽ: ego aũt per diẽ loquebar z per noctẽ non tacebã. Scripti ſunt autẽ p quadraginta dies libri ducenti quatuoꝛ. Et factũ eſt cũ cõpleſſent quadraginta dies: locutus eſt altiſſimus: dicens: P̃rioza q̃ ſcripſiſti in palã pone·z legant digni z idigni: nouiſſimoſ autẽ ſeptuaginta cõſeruabis vt tradas eos ſapientibus de populo tuo. In his eni eſt vena intellectus: z ſapiẽtię fons z ſcientię flumen. Et feci ſic. C XV

ECce loquere in aures plebis mee p̃mones p̃ophetię quos immiſero in oſ tuũ dicit dñs: z fac vt in cartha ſcribãtur q̃m fideles z veri ſunt. Ne timeas a cogitationibus aduerſũ te: nec turbent te icredulitates dicentium. qñ oĩs incredulus i incredulitate ſua moꝛietur Ecce ego induco diciꝰ dominus ſuper oꝛbem terrę mala gladium z famẽ z moꝛtẽ z interitũ: p̃opter qꝺ ſuppoſuit vniquitas oẽm terrã z adimpleta ſut opa

nocíua illoꝝ. Propterea dicit dñs. Jaꝫ non silebo de impietatibus eorum quę irreligiose agũt·nec sustinebo in his quę inique exercẽt. Ecce sanguis innorius et tristis clamat ad me·ꝛ animę iustorum clamant perseueranter. Vindicans vindicabo illos dicit dominus·ꝛ accipiam omnẽ sanguinem innorum ex illis ad me. Ecce populus meꝰ quasi grex ad occisionem ducitur:iam non patiar illum habitare in terra ęgipti: sed educam eum in manu potenti ꝛ brachio excelso. ꝛ percutiam plaga sicut priius:ꝛ corrumpaꝫ omnẽ terraꝫ eius. Lugebit egiptus·ꝛ fundamenta eius plaga verberata ꝛ castigatione quas inducet ei deus. Lugebunt cultores operantes terram:quoniaꝫ deficient semina eorum ab vredine ꝛ grandine·ꝛ sidere terribili. Vę seculo ꝛ qui habitant in eo:quia appropinquauit gladius ꝛ contritio eorum·et exurget gens super gentẽ ad pugnã·et rhompheа in manibus eorũ. Erit em incõstabilitio hominibus ꝛ alij alijs inualescentes nõ curabunt regem suũ ꝛ principes: vię gestoꝝ suoꝝ in potentia sua. Cõcupiscet em homo in ciuitateꝫ ire·ꝛ non poterit. Propter superbiam em̃ eorũ ciuitates turbabuntur: domꝰ exterentur·homines metuent. Non misereb̃itur homo proximum suum ad irritum faciendum domos eorũ i gladiũ:ad diripiẽdas substantias eorum propẽ famẽ panis ꝛ tributionem multã. Ecce ego conuoco dicit deus omnes reges terrę ad me verendum qui sunt ab oriente ꝛ ab austro·ab euro ꝛ a libano ad conuertendos in se·ꝛ reddere quę deerunt illis. Sicut faciũt vsq̃ hodie electis meis·sic faciam et reddaꝫ in sinu eorũ. Hęc dicit dominꝰ deus. Nõ parcet dextera mea super peccatores:nec cessabit rhomphea super effundentes sanguinem innocuũ super terram. Exijt ignis ab ira eius·ꝛ deuorauit fundamenta terrę·ꝛ peccatores quasi stramẽ incensum. Vę eis qui peccãt ꝛ non obseruãt mandata mea dicit dominus. Non parcam illis. Discedite filij a potestate·nolite contaminare sanctificatiõnem meaꝫ:qm̃ nouit dominus omnes qui delinquunt in illũ·Propterea tradidit eos in mortem ꝛ in occisionẽ. Jam em̃ venerunt super orbẽ terrarũ malaꝛ manebitis in illis. Non enim liberabit vos deus propter quod peccastis in eum. Ecce visio horribilis:ꝛ facies illius ab oriente. Et exient natiões draconũ arabũ in currib⁹ multis·ꝛ sicut flatus eorum numerus ferur super terram:vt iam timeant ꝛ trepident omnes qui illos audient carmonij insanientes in ira:ꝛ erient vt apri de silua·ꝛ aduenient i virtute magna·ꝛ constabũt in pugnam cũ illis·ꝛ vastabunt portiõnem terrę assiriorũ. Et pꝰ hęc supualescẽt draconeꝫ nationitatis suę memores·ꝛ conuertent se conspirantes i virtute magna ad persequendos eos. Isti turbabuntur ꝛ silebũt i virtute illoꝝ·ꝛ conuertent pedes suos in fugã·ꝛ territorio assirio-

rum subsessor obsedebit eos·ꝛ ꝓsumet vnuꝫ ex illis·ꝛ erit timor ꝛ tremor in exercitu illorum·ꝛ conteritio in reges ipsorum. Ecce nubes ab oriente et a septentriõe vsq̃ meridianum·ꝛ facies earum horrida valde plena irę et procellę. Et collident se inuicem·ꝛ collidet sidus copiosum super terrã ꝛ sidus illorum·ꝛ erit sanguis a gladio vsq̃ ad ventrem·ꝛ fumus hominis vsq̃ ad substramẽ cameli. Et erit timor et tremor multus super terram·et horrebũt qui videbunt iram illam·ꝛ tremor apprehendet illos. Et post hęc mouebuntur nimbi copiosi a meridiano et septẽtrione·et portio alia ab occidẽte. Et supinalescẽt vẽti ab oriente.et recludent eam·et nubes quã suscitauit in ira·et sidus ad faciendam exterritatiõnem ad orientalem ventum et occidentem violabitur. Et exaltabuntur nubes magnę et validę plenę irę et sidus·vt exterreant omnẽ terrã·et inhabitãtes eam·et insũdet super omnẽ locũ altũ et eminẽtes sidus terribile·ignẽ et grandinem et rhompheas volãtes et aquas multas:vt etiaꝫ impleant omẽs cãpi et omnes riui plenitudine aquarũ multarum. Et demolientur ciuitates et muros et mõtes et colles ꝛ ligna siluarũ·et fenũ prati rum et frumẽta eorũ. Et transibũt cõstantes vsq̃ babilonem·et exterrent eã:cõueniẽt ad ipam et circũibũt eã: et effũdẽt sidus et omnẽ iram super eã. Et subibit pulvis et fumus vsq̃ in cęlũ:et oẽs i circuitu lugebunt eam·et qui sub ea remanserint seruient his qui exterruerũt. Et tu asia ꝓcos in spẽ babiloꝛ et gloria personę eius:vę tibi misera·propter quod assimilasti ei:et ornasti filiaſ tuas i fornicatiõne ad placendũ et gloriandum i amatoribus tuis qui tecum semper cupierũt fornicari. O dibilem imitata es in omniꝰ operibus eius et in adinuentiõnibus eius·propterea dicit deus. Immittam tibi mala:viduitatem:paupertatem:et famem ꝛ gladium et pestem ad deuastãdas domos tuas a violatione et morte et gloria virtutis tuę. Sicut flos siccabitur cum exurget ardor qui emissus est super te:infirmaberis vt paupercula plagata et castigata a mulieribus vt non possint te susçipere potentes et amatores. Nunquid ego sic zelabo te dicit dominus: nisi occidisses electos meos in omni tempore exaltans percussionem manuum·et diceres super morte eoꝝ cum inebriata esses exorna speciẽ vultus tui:Merces fornicatõis tuę i sinu tuo: propter hoc redditõnẽ accipies. Sicut facis electis meis dicit dominus·sic faciet tibi deus·et tradet te in malũ. Et nati tui fame ibunt et tu rhõphea cades·et ciuitates tuę conterentur et omnes tui i campo gladio cadẽt Et qui sunt in montibus fame peribunt·et manducabunt carnes suas et sanguinem bibẽt a fame et sitis aquę. Infelix p maria venies et rursum accipies mala et in trãsitu allidens ciuitatẽ occisam et exterrẽt aliquã portionẽ irę tuę ꝛ partẽ glorię tuę exterminabunt

rursum reuertentes cōuersam. Et demolita
eris illis p2o stipula ·z ipsi erunt tibi ignis·
et d'uozabūt te z ciuitates tuas·erā tuā z mō
tes tuos:omnes siluas tuas·z lignū fructi
ferum igni comburent. Filios tuos captiuos
ducent·z censum tuum in p̄dam habebunt·
z gloriam faciej tue exterminabunt.

C. XVI.

Ue tibi babilon et a
sia ·vę tibi ęgiptę et syria. Pręci
gite vos saccis z cilicijs·z plāgi
te filios vestros z dolete:quoniam appropi
quauit contritio vestra. Immissus est vobis
gladius·z quis est qui auertat illum? Im
missus est in vobis ignis·z quis est qui extī
guat illum? Immissa sunt vobis mala·et qs
ē qui repellat ea? Nunquid repellet aliquis
leonem esurientē in silua:aut extinguet ignē
in stipula mox q̄n ceperit ardere. Nunquid
repellet al·qs sagittā a sagittario fortī missā?
Dominus fortis immittit mala·z quis est q̄
repellet ea? Exijt ignis ex iracundia eius·et
quis est qui extinguat eum? Exhorruscabit·et
qs ñ tiebit? Tōabit:et qs ñ paucbit·Dñs ?mi
nabit:et qs ñ funditus cōteret a facie ipsi?.
Terra tremuit z fundamenta eius.mare flu
ctuat de profundo·z fluctus eius disturba
buntur·z pisces eius a facie domini·z a glo
ria virtutis eius·quoniam fortis dextera ei?
quę arcum tendit:sagittę eius acutę quę ab
ipso mittuntur:nō deficient cū ceperint mit
ti in fines terrę. Ecce mittuntur mala z nō re
uertentur donec veniant super terrā. Ignis
succenditur:z nō extinguetur donec consu
mat fundamēta terrę. Quēadmodū nō redit
sagitta missa a valido sagittario·sic nō reuer
tentur mala quę missa fuerint in terram. Vę
mihi·vę mihi. Quis me liberabit in illi die
bus. Initium dolorū z multi gemitus:initi
um famis et multi interitus:initium bello
rū z formidabunt potestates:initium malo
rū et trepidabūt omnes. In his quid facias
cum venerint mala. Ecce fames z plaga z tri
bulatio z angustia missa sunt flagella in emē
dationē·z in his omnibus se nō cōuertēt ab
iniquitatibus suis ·neq; flagellorū memores
erunt semper. Ecce erit annone vilitas super
terram·sic vt putent sibi esse directam pacē·
z tūc germinabunt mala super terram·gladi
us·fames·et magna confusio. A fame enim
plurimi qui inhabitant terrā interient·z gla
dius perdet ceteros qui supauerint a fame·
z mortui sicut stercora proijcientur .et non
erit qui consoletur eos · Derelinq̄tur em̄ ter
ra deserta·et ciuitates ei? deijcient· Nō de
relinquetur qui colat terrā·et qui seminet eā
Ligna dabūt fructus:z quis vindemiabit il
la. Mua matura fiet·z quis calcabit illam.
Erit enim locis magna desertio. Cupiet em̄
homo hominē videre:vel vocem eius audi
re. Relinquentur enim de ciuitate decem ·et
duo de agro qui abscōderint se in densis ne
moribus z scissuris petrarū:quemadmodū
dū derelinquuntur in olineto z singulis ar
boribus tres aut quattuor olivę·aut sicut in
vinea vindemiata racemi relinquuntur ab
bis qui diligenter vineā scrutantur:sic relin
quentur i diebus illis tres aut quattuor scru
tantibus domos eorū in rhomphea. Et reli
quetur terra deserta·z agri eius inuterabūt
z vię eius z omnes semitę eius germinabūt
spinas·eo q̄ nō trāsient boues per eam. Lu
gebunt virgines non habentes sponsos:lu
gebunt mulieres non habentes viros. Luge
bunt filię earum non habentes adiutorium
sponsi earum. In bello consumentur·et vi ri
earum in fame exterentur. Audite vero ista
et cognoscite ea serui domini. Ecce verbum
domini·excipite illud:ne dijs credatis? de q̄
bus dicit dominus. Ecce appropinquāt ma
la z non tardant. Quemadmodū p̄gnans
cum parit in nono mense filium suum appro
pinquante hora partus eius:ante horā du
as vel tres dolores circūeunt ventrem eius
z prodeunte infante de ventre non tardabūt
vno puncto·sic non morabuntur mala ad,p
decundum super terrā.z seculū gemet ·et do
lores circumtenebunt illud. Audite verbum
plebs mea. Parate vos in pugnam·z i mal
sic estote quasi aduenę terrę. Qui vendit qsi
fugiat·et qui emit quasi qui perdatur? Qui
mercatur quasi qui fructum non capiat·et q̄
edificat quasi non habitaturus. Qui seminat
quasi qui non meteт·sic et qui vineam putat
quasi qui non vindemiaturus. Qui nubunt
sic quasi filios non facturi:et qui non nubūt
sic quasi vidui:propter quod qui laborant si
nę causa laborant. Fructus em̄ illorū alieni
genę metent·et substantiam illorum rapient
et domos euertent·et filios eorum captiua
bunt· quia i captiuitate et fame generant na
tos suos. Et qui negociantur i rapina quan
tum diu eroznant ciuitates et domos suas et
possessiones et personas suas :tanto magis
adzelabor eos super peccata sua dicit domi
nus. Quō zelatur fornicaria mulierem ido
neam et bonam valde·sic zelabitur iustitia i
iquitatem cum eroznat sc:et accusat eam i fa
cie cum venerit qui defendat exquirentē om
ne peccatum super terram . Propterea noli
te similari ei nec operibus eius :quoniam ad
huc pusillum·et tolletur iniquitas a terra ·et
iustitia regnabit in vos. Non dicat peccator
se non peccasse:quoniam carbones ignis cō
burет super caput eius qui dicit. Non pecca
ui coram deo et gloria ipsius. Ecce dominus
cognoscet omnia opera hominum et adinuē
tiones illorum et cogitatiōnes illorum et cor
da illorum. Dixit enim:fiat terra et facta est.
fiat cęlum et factum est. Et in verbo illi? stel
lę fundatę sunt·et nouit numerum stellarū.
Qui scrutatur abyssum et thesauros illarū:
qui menisus est mare·et concepit eius. Qui
conclusit mare in medio aquarum·et suspen
dit terram super aquas verbo suo. Qui erē

dit celum quasi cameram: super aquas fundauit eū. Qui posuit in deserto fontes aquarum et super verticem montiū lacus ad emittendum flumina ab eminenti petra vt poztaret terram. Qui finxit hominē et posuit cozsuum in medio cozporis et misit ei spūm vitam et intellectum z spiramen dei omnipotētis qui fecit omnia et scrutinat omnia absconsa in absconsis terrę. Nic nouit adinuentōz vestram z quę cogitatis in cozdibus vestris peccantes et volētes occultare peccata vīa. Propter quod dominus scrutinando scrutinauit omnia opera vestra et traducet vos omnes. z vos confusi eritis cum processerit peccata vestra cozam hominibus z iniquitates erunt quę accusatozes stabūt in die illo. Quid facietis aut qūo absscondetis peccata vestra cozam deo et angelis eis? Ecce iuder deus: timete eū. Desinite a peccatis vīs z obliuiscamini iniquitates vestras iam agere eas in sempiterno z deus educet vos et liberabit de omni tribulatōne. Ecce enim incēditur ardoz super vos turbę copiosę et rapient quosdam ex vobis z cibabunt ydolis occisos z qui consenserint eis erunt illis in derisum et in improperium z in conculcatiōnē. Erit enim locis locus z in vicinas ciuitates errurrectō multa super timentes dominum. Erunt quasi insani nemini parcentes ad diripiendum et deuastandum adhuc timentes dominuz quia deuastabunt z diripient substantias z de domibus suis cos ejicient. Tūc parebit probatio electozum meozum: vt aurum quod probatur ab igne. Audite dilecti mei dicit dominus. Ecce adsunt dies tribulationis z de his liberabo vos. Ne timeatis nec hesitetis: quoniaz deus dux vester ē. Et qui seruat mandata et pręcepta mea dicit dominus deus: ne pręponderent vos peccata vestra: ne supereleuent se iniquitates vestre. Ue qui constringuntur a peccatis suis. z obteguntur ab iniquitatibus suis: quēadmodum ager constringitur a silua z spinis tegitur semita eius per quam non transit hō et excluditur z mittitur ad deuoratōz ignis.

Liber esdre quartus explicit. Incipit prologus beati Hieronimi presbiteri in libū Thobię.

Hromatio et heliodoro episcopis. Hieronimus presbiter in domino salutez. Mirari non desino eractōis vestre instantiam. Exigitis enim vt libzum chaldęo sermone conscriptum ad latinum stilum trabaz. libzum vtiqz thobię quē hebzei de catbalogo diuinarum scripturarū secantes. bis quę agiographa memorant: manciparunt. Feci satis desiderio vestro: ñ tamen meo studio. Arguunt eniz nos hebzeozum studia z imputant nobis cōtra suum canonem latinis auribꝰ ista transfrere. Sed melius esse iudicans phariseozum displicere iudicio: z episcopozum iussionibus deseruire: institi vt potui. Et quia vicina est chaldeozum lingua sermoni hebzaico. vtriusqz linguę peritissimum loquacem reperiēs. vnius diei laborem arripui. z quidqd ille mihi hebzaicis verbis expressit: hoc ego accito notario sermonibus latinis exposui. Orationibus vestris mercedem huius operis recōpensabo cum gratum vobis didicero me quod iubere estis dignati: cōplesse.

Explicit prologus in libū Thobię. Incipit liber Thobię. Capitulum primum.

§ bonus domini § personaz describit aptā negocio.

Thobias ex § inter illos abductus de quibꝰ dz. prio tpe allauiata est terra za.

tribu et ciuitate neptali †§ rote. § huius mūdi rotam superās superiora querens. inferiora et volubilioza relinquēs q̄ ē i supioribꝰ galileę supra naasō † retro enim relinquit viam spaciosam que ducit ad mortē.

Post viam quę ducit ad occiden § scientiam falsi nomis sinistram et falsam deputat et mundanaz phiaz.

tem in sinistra habens ciuitatez se damnat. sepbet enim litterarū interpretat

phet: Cum captus esset in diebus § yyaboli. †§ superboz̄ assirius enim dirigēs interpretatur

salmanasar regis assiriorū. In captiuitate tamen positus viam veritatis non deseruit: ita vt omnia q̄ § vel minor.

habere poterat quotidie concapti § lupis.

uis fratribus et eius genere imp †§ in oculis suis. vñ. quanto maioz es. bu. te in o.

tiret. Cunqz esset iunioz omnibus in tribu neptalim: nihil tamen puerile gessit in opere. Deniqz cū irent

Dis quę agio Post z vrn durasset iter agiographa. vt large accepit agiographa. q̄si sanctoz scripta. et ñ d numero illoruz ꝙ uę q̄ppe e dicūt agiographa q̄ sūt d catbalogo. B ē d nūero trīz libzorum. Cōsistit em i pētbateuco. z. viij. pphetis. z ix. agiographis. Ex āt ūm grecos i p ordie. viij. ponit li. addēs pētbateuco iosue z iudicuz. z vocat ordinē illū eptateucū. ab epta septem z ibeos volumē.

Et qudquid ex hoc die ne weretur ybole q tā breui tpe tīn opꝰ videt adiplere Utriusqz lingue. Tenebat libz chaldē cū z legebat hebraice.

Ca. I.

Thobias ex. Beda. Liber thobię ē i supficie lię salubris Maximis em vite moralis et exemplis abūdat et monitis. Sed quantum poma folijs tantuz historie allegoria pręcellit. Nam enim ecclesię continet sacramenta. Ipse enim thobias populū isrl significat q̄ ceteris gentibus ydolatrię tedio fide recta z operibus deo seruiebat. vade. Cū irēt o. ad a. ꝛc. Ieroboam nāqz q̄ fabricauit ad receptōē subditoz̄ vitulos aureos ydolatrię errores exprimit. quorum complices significantur in subditis.

Neptali B. Latitudo. de qua. Latū mandatū tuum nimis cuius tribus. i. filij populus fidelis eius ciuitas ecclesia. De qua Nō potest ciuitas abscondi supra montem posita

Supra naason. Naason augurium huius ciuitas superiora auguratur. i. cōtemplatur celestia.

Cū cap. ccl. Thobię captiuitas humani generis captiuitatem signat per regem omniū pranoz̄. i. dyabolū qui nos d patria celesti in huius exilij vallem deiecit.

Ita vt. o. ꝛc. Sic populus israel per doctorem diuini verbi clamosin non solum rudibus sue gentis auditoribus: sed gentibus ad iudaismū veniētibus ministrabat. Quidquid em naturalis boni habuit qs hostis captiuans non abstulit: hoc suis in exemplum virtutis ostendebat. z portionē salutaris scientię tanquaz vēnam sue substantię aduenis id est gentilibus offrebat.

Nihil tamē. Jam illud apostolicum gerebat in pectore. Nolite pue

ri efficaci sensibus malicia autem paruuli esto te. Hoc autē fm illos dictū ē qui incedebāt in mādatis domini sine querela fm illā regulā tyconij · q̄ tangēs de edē agētes aliq̄n ꝓpter bonos omēs laudam⁹ aliq̄n ꝓpter malos oēs vituperam⁹ qđ ē secunda regula.

¶ Omnia primitiua sua. Videt obloqui q̄ prima decima tio cedebat in vsus leuitarū secūda in necessarijs erogādis q̄n visitabat ēplū. Sed tertij anni decias q̄s tūc ꝓsteuerant facere ꝓcedebāt paupibus. Et ideo dicimus omnē illam vel omēs scdas q̄ non poterat accedere ad templū timore cuiusdā regis.

¶ Cum vero fa. Sic ꝓpls israel amplificatus in ęgypto accepit synagogā cerimoniāq̄s legalibꝫ p moysen institutā · genuit ex ea filiū q̄ cognouit xp̄m ex suo genere gignēdū vñ ꝓphetā suscitabit u. ꝛc. ꝛ de fructu vē. t. po. f. f. t. Cui nomē suum ipse fuit credēdo ꝛ ꝓfitēdo q̄s pater de illo dixit. Ego primogenitū ponā illū · hoc ē nomē ipsius isral. vñ primogenit⁹ meus isral Dne ab infantia tu. d. credēdo ꝛ ꝓfitēdo. s. q̄ nunq̄ ꝑcūl facerz ꝑ ipsum timoris dñi spm impleret.

¶ In conspectu sal. Nō obloquit q̄ alibi dicit salmanasar qui ꝛ senna herib erat cū binomi⁹ vel generaliter oēs reges medoz sic vocabant. Sicut egypti pharaones

¶ Cum autē. Sic popul⁹ dei p xx. interpres scientiā diuinę legis q̄ in decalogo ꝓtinetur gēbꝫ ꝓmisit vt liberaret a fame verbi dei sub cirographo de d. t. i. sub ꝓditione reddendi cū ille diues eēt vbi q̄ederat repereret Acceperūt gētes xp̄m dei ꝛ. q. negociādo exercent etiā post christi aduentū cū spūalem intellectū requirunt red deunt feneratori cū ꝛ

Ꝯ gētes Ꝯ ydola sub specie sapie saurata
omnes ad viculos aureos quos
† principa idolatrie. r. cui tribus q̄ israel dicunt
sub ieroboā ydola venerabant † populꝰ israel
hieroboā rex israel fecerat † hic so
Ꝯ sectioñ illuc fugite fornicationē. yo · latria
ei fornicatio ē vñ gentili cōuerso vtorem genti
lem licet dimittere sed nō aliā ducere
lus fugiebat cōsortia omnium · et
pergebat in hierusalem ad templū
Ꝯ dñm deū r. ado.
domini · ꝛ ibi adorabat dñm deū
† naturalia bona † vel decimas
israel. Dia † primitiua sua ꝛ † ceri
monias suas fideliter offerens: ita
Ꝯ gentibus
vt in tercio anno proselitis ꝛ adue
Ꝯ salutarem sciam
nis ministraret omnē decimationē
Ꝯ a principio legis
Hęc ꝛ his similia fm legē dei puerulus obseruabat. Cum vero factus
† synagogā a moysi cōtributi suo cōstitutam
fuisset vir accepit † vxorem annam
† confitendo credendo † xp̄m Ꝯ primogenitus
de tribu sua · ꝛ genuit ex ea † filiū
Ꝯ imponendū credens
nomē suum imponēs ei. Quez ab
filialiter
infancia timere deum docuit · ꝛ ab
stinere ab omni peccato. Igitur cū
Ꝯ dyaboli
per captiuitatem deuenisset cum
Ꝯ synagoge religione † fide xp̄i † mundū nimi
uc cui speciosa int. rpretat · et nimbus cosmos
grece ab ornatu dr.
vxore sua † et filio in † ciuitatem ni
† alijs ydolatrie deditis
niue cum omni tribu sua ꝛ † omnes
† nō modo nō corpe sed nec mente pollutus est.
ederent ex cibis gentilium · iste cu
Ꝯ expositio
stodiuit animam suam ꝛ nunq̄ cō
taminatus est in escis eorum. Et
Ꝯ causa meritum
qm̄ memor fuit domini in toto cor
† effectus merces Ꝯ sicut danieli in babuch. et
ioseph in cōspectu pharaonis † qui memor est
omnium sperantium in se
de suo · dedit illi † deus gratiam i
conspectu salmanasar regis · ꝛ de
Ꝯ sicut nabuch. ieremie
dit ei potestatem quocunq̄ vellet
ire habens libertarem quęcūq̄ fa
Ꝯ p doctores qui sollicite
circuibant gregem. ciuitatē vñ nouit iust⁹ alas
tumentium suorum
cere voluisset. Pergebat enim per
omnes qui erant in captiuitate · et
monita salutis dabat eis. Cū autē
venisset in rages ciuitatem medo
rum · ꝛ ex his quibus honoratus
Ꝯ regum Ꝯ decalogum di
uini verbi
fuerat a rege habuisset decē talēta
argenti · et cum multa turba gene

Ꝯ gabelus secundū actiones nō se
cundū nois interpretationem significat gētes.
ris sui in gabelum egentez videz
Ꝯ omnes enim ex uno patre sum⁹ creatore deo
a deo factore Ꝯ cōditōe restituēdi
qui erat ex tribu eius: sub cyrogra
Ꝯ diuinā legē
pho dedit illi memorato pōdus
argenti. Post multuz vero tempo
ris mortuo salmanasar rege: cū re
gnaret sennacherib filius eius pro
eo · ꝛ filios israel erosos haberet i
consspectu suo thobias per gebat
† ne in captiuitate deficerēt
per cognationem suam ꝛ † consola
batur eos. Diuidebatq̄ vnicuiq̄
prout: poterat de facultatibus suis
Ꝯ tā corpe q̄ mente Ꝯ tā corpis
Esurientes alebat · nudisq̄ vestim̄
q̄ mentis Ꝯ in pctō Ꝯ a dyabolo
ta prębebat · ꝛ mortuis atq̄ occiꝭ
sepulturam sollicitus exhibebat.
Deniq̄ cum reuersus esset rex sen
Ꝯ inimicꝰ populi dei † mębris quibusdā amissis
et in iudea dimissis
nacherib fugiens a iudęa † plagam
quam circa eus deus fecerat propter blasphemiam suam · ꝛ iratꝰ mꝭ
tos occideret ex filijs israel: thobi
as sepeliebat corpora eorum. At
Ꝯ ab iniquis Ꝯ dyabolo Ꝯ ꝑ satellites suę iniquitatis.
vbi nunciatum est regi iussit eum
Ꝯ virtutes
occidi · et tulit omnem substātiam
† fide christi de eodem populo nascituri
eius. Thobias vero cuz † filio suo
Ꝯ institutione synagoge
ꝛ cum vxore fugiens nudus latu
Ꝯ doctores sancti
it: quia multi diligebant eum. Pꝰ
dies vero quadragintaquinq̄ oc
Ꝯ dyabolā Ꝯ scelerata ꝓles pessima
ciderunt regē filij ipsius · Et reuer
Ꝯ populus dei Ꝯ pacem
sus thobias ad domum suā: omis
Ꝯ virtutū vel ꝛpalium bonorum
q̄ facultas eius restituta est ei.

C. II.

Post hec uero cum esset dies festus do
† spirituale quo mens reficitur · vel corporale
quo corpus in seruitio dei sustentat · nano eius
s. o. b.
mini ꝛ factum esset † prandium bo
num i domo thobie dixit filio suo

dentes iudeos in fine
seculi suscipiūt ꝛ saluā
dis christi sacramenta
ꝓmittūt ꝛ scripturaꝝ ar
chana pandūt.

¶ Sepulturā solli. Peccato q̄ · vt nec memoria in illis remaneret tali sepultura noluerūt prēs nostri honorari iuxta sepulturā christi, vñ iacob in ida ea se voluit sepeliri ꝛ ioseph de ossibus suis mādauit.

¶ Deniq̄ cum reuersus. Bene sennacherib de iudea fugit · dyabolus enī verā cōfessionē ptimescit ꝛ aū facūe eius nō subsistit.

¶ At vbi. Dyabol⁹ ꝑpm dei pydolatriā spūali morte perimere voluit ꝛ certas opes virtutū auferre nec ualuit · q̄ in eo erāt multi sancti · q̄ eius vite, qui derent ac saluti. Fugit aūt cū filio ꝛ vxore · q̄ nec fidē vñice incarnationis · nec statū synagoge deseruit · qđ i machabeoꝝ agonibꝫ luce clarius clarnit. Occiso rege a suis filijs omia sunt restituta thobię q̄ supato sępius a sceleribus suis dyabolo q̄ velut pessimaz ꝓlem genuit redibāt. ꝓpera ꝓso dei · q̄bus adhuc alternationibꝫ ecclesię statum fluctuare videmus.

¶ Post hęc. Qui in lumine ē a vicijs feriat · vñ reliquie cogitationis die f. a. f. Et alibi. Vacate ꝛ videte quoniā ego sum deus

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Nō eīm vtrēm⁹ nos in pericula ꝓpitare⁹ deū tēptare dum tōne possumus agere. Unde Si pſecuti fuerit vos in v-e-f-in a. Et alibi. Dñs aūt abſcōdit se-te-detē. Et paul⁹ ſporta dimiſſus ē p murū. Et thesus fugit in egiptū. vbi erat vſq ad obitū herodis.

¶ Contigit. Bed. Nemo miret: ſi aliqñ bonū typice malum, mala bonū ſignificēt. Si eīm ē nō iccr: nūq̄ nigro attramento: ē ſp auro lucido noīa dei ſcriberetur. qr dꝰ lure. Sz ſi noīa dyaboli calculo candido ſcribas: nihilominus tenebras ſignificat. Cecatus g̃thobias⁹ popu lū iſrael ſignificat. Cecitas eīm er pte ꝓtigit i iſrael. fatigatus a ſepl tura: eſt cecatus. Qui eīm ifatigabili bonis operib⁹ inſtit. fidei ſuę mē ñ amittit. Ita ſpi ritualit fatigatus dor mit qui vigilare ſtare virilit agere. ꝓfortari negligit. Unde. ſur ge qui dormis. & exur ge a mortuis ꝛc.

¶ Ex nido hirun. Hirundines propter leuē volatū: ſuperbiam leuitatēq̄ ſignificant. quoꝝ immundicia q̄ bus dñatur excecat. Nido hirūdinis ſup poſitus dormit qui le nitati laſciuię ac ſuper bię ſe ſecuritus ſubiicit. Hęc cecitas populo iſrael imminente domi ni aduentu i carne ma xime ꝓfaluit. cū roma nę ſeruitutis iugo la borare⁹ divine legis ꝑcepta male viven do violaret.

¶ Sed immobi. Omnia a tomo dei in cipit iudiciū dei. vnde a ſanctuario meo inci pite. Qui non corripi tur ñ ē filꝰ. q̄ peit vir ge odit filiū. Paulus tāḡs puer colaphiz⁹ ne tanḡs inuenis extol latur.

¶ Insultabāt. B. Erāt ī populo illo qui temere miſeriis popu li inſultarēt. ſ. q̄ ītiqua felicitate patr⁹ q̄ dꝰ ſi militē fuiebāt iam care ret. q̄s idē popul⁹ per

¶ cū vult ſolus buccellā ſuā comedere. vñ iob. ſi comedi buccellā meā ſolus.

Vade et adduc aliquos de tribu

† ¶ maxime aūt domeſticos fidei. ¶ nō eos qui corpus tantū occidunt. ¶ tā ſpūaliter q̄ corporaliter vñ. Lecce q̄ bonū et q̄ malū. b.f.i v. ¶ beatus qui intelligit ſup egenū et pau. vere pauper ē qui filiozū mozz timet. vñ beatus vir qui timet dō.

nostra ¶ timentes deū et epulētur nobiſcum. Cunq̄ abiſſet: reverſus nūciauit vnum ex filiis iſrael iugu latum iacere in platea. Statimq̄ exiliens de accubitu ſuo reliquens ¶ ubi nec cibo corpto pſrēs. prandium ſuum ictinus peruenit ad corpus. Tollensq̄ illud porta uit ad domum ſuam occulte: vt dū ſol occubuiſſet: caute ſepeliret eū. Cunq̄ occultaret corpus: mandu ¶ primi: ¶ fuerunt m-l-m-p-o-a-n ¶ tiranni ¶ reddēs q̄ ſunt dei dei. et q̄ ſunt ceſaris ceſari cauit panem cum luctu et tremore memorans illum ſermonem quez dixit dñs per amos pꝛophetā. Dies feſti veſtri conuertent in lamen tationem et luctum. Cū vero ſol oc ¶ qr mortuis occumbit ſol iuſticie ¶ ſepulrū mole pecca ti oſtēdit. cubuiſſet abijt et ſepeliuit eum. Ar † ¶ carne amici noſa. non h dns inimici aie. nul guebant eum omēs † ꝓximi ſui: ſa enim peſtis efficacior ad nocendū q̄ familia ris inimicus. dicentes. Jam huius rei cauſa in terfici iuſſus eſt et vix effugiſti mor tis imperium. et iterū ſepelis mor tuos. Sed thobias plus timens ¶ qui pōt corpus et aiaz p-i-g. ¶ qui corpꝰ tantū ¶ feſtinanter occulte deum q̄ regem rapiebat corpora ¶ vt nec ab humanitatis officio ceſſarz. nec regē ꝺiſerere offēdez occiſoꝝ et occultabat in domo ſua et mediis noctibus ſepeliebat eos Contigit autem vt quadam die fa tigat⁹ a ſepultura veniens domuz iactaſſet ſe iuxta parietez et obdor miuiſſet: et ex nido birundinuz dor mienti illi calida ſtercora inciderēt ſuper oculos eius. fieretq̄ cecus. Hanc autem temptatōnē idō per miſit dñs eueniri illi: vt poſteris daretur exemplū patientię eius: ſi cut et ſancti iob. Nam cum ab in fantia ſua ſemper deum timuerit. et mandata eius cuſtodierit: non ē

¶ ſicut de iob dz. in oibus his non peccauit iob l.o.

contriſtatus contra deum q̄ pla ¶ cum temptaretur. ga cecitatis euenerit ei: ſed immo ¶ filiali. vñ. timete dominū oēs ſancti eius. ¶ iob. ſit nomē d-b.f.d.p-i-f.ē bilis in dei timore permanſit: agēs ¶ tota vita iuſtorum dies ē vnꝰ in dibus bdic mortu⁹ ē iob plen⁹ dieruz gratias deo omnibus diebus vitę tuę. Nā ſicut beato iob inſultabāt ¶ baldad. ſophar. et elipharh ¶ carne reges. ita iſti parentes et cognati ¶ oēs qui pie volunt viuere in chriſto patiuntur ob.phria eius. et irridebant vitam eius. di ¶ nuſq̄ † ¶ remuneratō vel vtili tas ſpei. centes. Ubi eſt † ſpes tua pro qua ¶ quaſi mercenarius. mali enim aut vt ſerui deo timore ſeruiunt. aut vbi mercennarij mer cedem querunt. ideo beatitudinem que eſt ipſe deus nunq̄ recipient elemoſinas faciebas et ſepulturas Thobias vero increpabat eos. di cens. Nolite ita loqui: quoniam ¶ ſancti ē debē⁹ ſiles patribus ¶ futuram in quirimus pro illa fidelē ſumus. filij ſanctorum ſumus. et vitā illaz ¶ non hanc ¶ per gratiam. gra tia autem dei vita eterna † ¶ perſeuerātibus non incipientibus. vltima ſemper eſt expectan da deo dominꝰ. vnde. qui perſeuauerit vſq̄ i fi.b-ſ.e. expectamus quam deus † datur⁹ ē bis qui fidem ſuam nunq̄ mutāt ab eo. Anna vero vroz eius ibat ad textrinum opus quotidie. et de ¶ laboꝛo m-t-qz-m-b-ꝛc. et qui nō laborat nō manducet labore manuum ſuarū victuz quē conſequi potuiſſet deferebat. Un de factum eſt vt hedum caprarum accipiens detuliſſet domi. Cuius cum vocem balantis vir eius au ¶ vir vxorem corrigit ratio ſenſualitatem diret: dixit. Uidete ne furtiuus ſit ſed reddite eum dominis ſuis. q̄a non licet nobis aut edere ex furto aliquid aut contingere. Ad hęc vx oz ei⁹ irata reſpondit. Manifeſte ¶ ratio futura querit et inuiſibilia. cua noſtra econtra † ¶ fructus elemoſinarum facta eſt vana ſpes tua. et † elemoſ ¶ periſſe parauerunt ſine tuę modo perierunt. Atq̄ his et aliis huiuſcemodi verbis expro brabāt ei.

doctores et electos ſu os corrigebat. ſeq̄ ad implorādā dei clemē tiā. ꝑ eterna vita con uertebat. thobias ęc⁹ et verbū dei ꝓdicare ꝓbos et electos ſigni ficat. ſicut iacob cū an gelo luctans. factuſq̄ claudus et benedictus In claudicatōe ſuę gē tis infidelitatē i bridi etōne ſignificās fidei. Thobias ꝙo vir ſan ctus rurſus et increpa tus a charitate ñ ceſſat Unde. Charitas pacifi ē. benigna ē ꝛc.

¶ iustus in principio est accusator sui. qui celat vulnera nutrit. nos quo q3 i oib⁹ que patimur deum iustum et misericordem cē sentiamus. vñ misericordiā et iudiciū c.t.d.

Tunc thobias igemuit ⁊ cepit orare cū lacrimis dicens:
Justus es domine ·⁊ omnia iudicia tua iusta sunt·⁊ omnes vie tue misericordia et veritas ⁊ iudiciū.
Et nūc dñe memor esto mei: ne vin
¶ q3 sumo ¶ futuro
¶ quasi parce mihi ego ñ parco
dictam sumas de peccatis meis:
¶ q3 ego reminiscor
neq3 reminiscaris delicta mea l'pa
¶ sicut debuimus
rentum meorū·qm̄ nō obediuim⁹
¶ ō a te iusto iudice.
præceptis tuis·⁊ traditi sumus in
¶ hostiū præda ¶ exilium
direptōnem et captiuitatem ⁊ mor
¶ corpis vel aie
tem ⁊ in fabulam ⁊ in improperiū
¶ gentibus
omnibus natōibus in quibus di
¶ tu ñ illi ¶ peccatores ¶ super nos
sperfisti nos. Et nūc domie magna
iudicia tua: quia non egimus sc̄d3
¶ ō virtute ¡ virtutē
præcepta tua·⁊ non ambulauimus
¶ et ñ cētā hoibus
sinceriter coram te. Et nunc domi
† ¶ que eruperat omnē sensum ¶ que in omib⁹ iusta ¶ quasi nō mea voluntas sed tua sit ¶ nō meā ¶ vrgentibus egiptijs filii israel clamāt ad dominū
ne dm̄ voluntatem tuam fac me
† ¶ angelis ¶ in sinu. in quiete anime abraham cuius ipse pater sicut et fidei
cum ·⁊ præcipe in pace recipere
¶ cupio dissolui et esse tecum·ne malicia malorū inuret cor' meū
spūm meu3. Expedit em̄ mihi magis mori q3 viuere. Eadem itaq3
¶ qua thobias orauit et illa orauit
die contigit vt sara filia raguelis i
rages ciuitate medoru3. ⁊ ipsa audiret improperium ab vna ex ancillis patris sui: quoniā tradita fuerat septem viris·⁊ demoniū nomine asmodeus occiderat eos · mor
descrtor. pprium nomē demonis.
vt ingressi fuissent ad eas. Ergo cū pro culpa sua increparet puellam respondit ei dicens. Amplius ex te non videamus filium aut filias super terras: interfectrix virorum tuorum. Nunquid ⁊ occidere me vis sicut etiam occidisti septem viros? Ad hanc vocem perrexit i superiora cenaculi domus sue: et
¶ mentis·
¶ in prosperitate cuius et aduersitate ad sanctā trinitatē preces debem⁹ dirigere
tribus diebus et tribus noctibus
¶ ola oratōne pinguescit quam macies corporis pascat ¶ oratio deum lenit·lacrima cogit·hec vincit. illa pūgit
ñ māducauit neq3 bibit. sed in ora
tione persistens cum lacrimis de
precabatur dñm vt ab isto improperio
¶ infidelitatis ¶ et aduentu filii
perio liberaret eam. Factum ē aūt
¶ luie sancte trinitatis ipleamur vt oratōnē cō pleamus·
die tercia cū compleret benedictō
nem: benedicens dñm·dixit. Bñ
¶ non recēs ¶ quos
dictum ē nomen tuum deus p̄m
debemus imitari quorum imitamur merita
¶ similiter eam irat⁹ fueris misericordie recordaberis.
nostrorum qui cum iratus fueris
misericordiam facies·⁊ in tempo
¶ non dimittit deus peccata nisi in tribulatione et cordis cōtritōne. vnde .cor contritum et hu·nō d.
¶ ñ aliis
re tribulatōis peccata dimittis his
¶ corde ore et opere ¶ ñ aliud a te
¶ non ad vsola non ad mea merita
qui inuocant te. Ad te domine faci
¶ mentis que tibi soli placet.
¶ quia inueni cor meum vt orarē te
† ¶ interiores. de quibus dicitur. leua oculos tuos et vide. et alibi. oculi tui cōbarum.
em meā conuerto·⁊ ad te oculos me
os erigo. Peto domie vt de vinculo improperij huius absoluas me.
aut certe desuper terram eripias
¶ ¶ quia
me. Tu scis domine quia nunquā
¶ nolui cognoscere thorum in delicto
concupiui virū·⁊ mundam seruaui animam meā ab omini concupi
¶ carnis· ¶ q3 risus dolori miscebit·
scentia. Nunq3 cum ludentib⁹ mi
¶ mentis
scui me ·neq3 cum his qui in leuita
¶ de vitio in vitium ¶ nō cōsensi
te ambulant participē me præbui.
¶ vt tibi fructū faciam † ¶ timens malcoicrō nem sterilitatis
Virū aūt cum timore tuo non cu3
¶ carnis
libidie mea consensi suscipere· Et
¶ nihil temere diffiniamus q̄ nobis dubia sunt·ō diffinienda reseruemus
aut ego idigna fui illis·aut illi fortitan mihi digni non fuerūt: quia
¶ quod verum ē ¶ intactas
fortitan viro alij conseruasti me.

¶ Vel parentū. Reddet deus peccata pīm vsq3 in tercia3 et quartā generatōnem his q̄ sc̄p derūt. ⁊ isles malis p̄dīb⁹ sunt.

¶ Sara. B. Turbā natōnū significat: cuius doctores cuncti vitā tñ hui⁹ sc̄uli q⁹ septē dieb⁹ euoluitur nouerāt: eterna nescie bant. Jō a dyabolo rapti. quasi y'dolatrię mācipari donec venit xp̄s vr⁹ sponsus qui eā sibi fide desponsauit hoste supato. sicut sarban alligato dyabolo pñte ⁊ coopante angelo. in quo salvatoris diuinitas sic i thobia significat bumanitas. Nec miran dū q⁹ duas personas angeli. l. ⁊ hois vnam christi figurare p̄sonā dicimus. q⁹ i expositōnibus patrū legimus vnā eius cē p̄sonam i ysaac ⁊ ariete figura tā: q̄ humanitate occiditur vt omis: i diuinitate pmanet ipassibilis cū patre sicut ysaac cū abrahā tomum reuertitur incolumis. Si enim aries christi humanitatē: bō significat diuinitatē: cur nō apti⁹ bō humanitatē: angelus vitatē.

¶ In supioni enī mētis nostre debem⁹ orare. vñ christus i mōte daniel i cenaculo orat ⁊ heliseus bz cenaculū ⁊ christus in cenaculo pascha celebrat

¶ Cū cōpleret o. Nomē plenitudinis in bono solet accipi. vñ. Vbi venit plenitudo tempis misit d⁹ f.l. nē ⁊ pleti sunt dies purgatōis marie. ⁊ d⁹ moy se. ad finē vsq3 ppleuit

¶ Missus ē. Raphael medicina dī, missus ē dñs in mundū q̄ de se ipso ait. Non est opus valentibus medicus &c. ma. ha. q̄ ꝛ postquam indaicū a tenebris phidie ꝛ gentilē liberaret: ab ydolatrie ferumtate ꝛ quo vocabit magni ꝓsilij āgel⁹.

¶ Corpus meum sepeliendo q. sacrosanctū ꝛepositū tre ꝓmendamus ꝛ reddēda glorificanda in resurrectōe credim⁹

q. nelcio qō hoꝝm. ſz tu nosti

Non est em̄ i homīs ptāte consili
vnde. quia cōsiliarius eius fuit
um tuū. Doc autem pro certo habet oīs qui colit te: quia vita eī⁹ ꝓstitit erit ꝓ qui legitime certauerit coronabit et qui glorificauerit ſ.c.
si i probatōe ꝓ fuerit ꝓ coronabitur
a te nec deficiat
si aūt in tribulatōe fuerit liberabit
ꝓ misericorditer eni corripis qui flagellas omnē filium quē recipis
ꝛ si i correctōe fuerit ꝓ ad misericordiaz
q̄ creasti gore nō vis
venire tuā licebit. Non em̄ delectaris
tribulationib⁹ ꝙ a nobis
ris in perditōibus nostris. q̄ post
corpis vel ai ꝙ vtriusq. vñ post tenebras spero lucem.
tempestatē tranquillā facis. ꝛ post
beati qui lugent quoniā ꝓ. cōſo.
lacrimatōnez ꝛ fletū exultationem
cui ora debe
infūdis. Sit nomē tuū deus bñdi
mus ꝙ fine fine ꝙ impl. te
cum in secula. In illo tempore ex
thobie et sare ꝙ i bñplacito
audite sūt ꝓces ambox in ꝓspectu
christus
glorię sūmi dei. et missus ē angel⁹
medicina dei
dñi sancti⁹ raphael vt curaret eos
ab angelis
ambos. quox vno tēpore recitate
sūt oratōes in conspectu domini.

C. IIII.

Igitur cum thobias putaret oratōez suam exaudiri vt
audi q̄ me
mori potuisset: vocauit ad se thobiam filiū suū dixitq; ei. Audi fili
debes imitari ꝙ intelligētia
mi verba oris mei. ꝛ ea i corde tuo
religionis
quasi fūdamēta ꝓstrue. Cū accepit
nemo vnq̄ carnē su. o. b.
deus aiaz meā. corpus meū sepeli.
honora pa. t. et ma. t. &c. et q̄ maledixerit patri vel matri. mor. m.
ꝛ honorez habebis mīi tuę oībus
t. q. n. e sis ingratus matrimis laborib⁹ ei⁹ rcode
te qui cum dolore dedit te
dieb⁹ vitę ei⁹. Memor enim esse
debes: q̄ ꝛ quāta pericula ppessa sit
propter te i vtero suo. Cū aūt ipsa
in bono ꝙ simul viuunt
fuerit simul sepeliunt quorū eadē in vita fides et eadem in morte requies.
cōpleuerit tps vitę suę: sepelies eā
nō ausit noctibus qz tota vita iusti
um dies est.
circa me. Dibus aūt dieb⁹ vitę tuę
vel dīm. caritatē dei. spem. fidē
i mēte habeto deū: ꝛ caue ne aliq̄n
nō dicā facias ꝙ est fouere vel
tacere cū possis arguere
peccato cōsētias ꝛ ptermittas pręcepta dei nr̄i. Ex substantia tua fac
nō de rapina

misericordiā q̄ pr⁹ est ut mente q̄s in oge. vñ qui miseret et cōmouat ꝙ oi petenti te tribue
ꝓ vñ. visitās species tuā ꝙ peccabis
elemosinā: ꝛ noli auertere ꝓ faciem
debes eni diligere p. t.
tu dicū sine miseria fiet ei qui nō facit misericordiā dare et habitur vobis ꝙ beati qui misericordes q. i. m. co.
tuā ab vllo paupe. ꝓ Ita eni fiet: vt
ꝓ cunctis facultatem nō et tristicia aut et necessitate hylarem eni da. d. d.
nec a te auertaī facies dñi. ꝓ Quō
potueris ita esto misericors. Si
mltū tibi fuerit abūdāter tribue: si
voluntas a deo pensatur nō dati quātitas.
exiguū tibi fuerit etiā exiguū liben
ter ipartiri stude. Premium enim
vñ thesaurizate vobis the. i. celestiudicij ubi nemo sufficiet ꝙ miseria deficiet
bonū tibi thesaurizas ꝙ in die necessi
vñ absq̄bite elemosinā i sinu pau.
tatis: qm̄ elemosina ab oi peccato
eterna ꝙ redemptio animaꝝ ppre diuicie et alibi. peccata tua elemosinis redime. Item sicut aqua extinguit ignez. i. e. e. p.
ꝛ a morte liberat. ꝛ nō patiet aiam
inferni
ire i tenebras. Fiducia magna erit
et si nō coram hoibus
coram sūmo deo elemosina: oīb⁹ faciē
caue
tibus eam. Attēde tibi fili mi ab oi
mētis et corpis ꝙ expositio
fornicatōe. ꝛ ꝓter vxorez tuā nūq̄
luxurie ꝙ nouū facere ꝙ nō veniat mihi pessimū oīs peccati fugbia
patiaris crimen scire. Superbiam
mente ꝙ nouū facto
nūq̄ in tuo sēsu aut in tuo verbo
et si aliq̄n sit nō regnet ꝙ ibi cecidērūt oēs qui operantur iniquitatem
domiari permittas. In ipsa enim
mentis vel corpis hominis vel angeli ꝙ non veniat mihi pes superbie
initiū sumpsit omnis ꝓditio. Qui
non morabit⁹ ep⁹ mercenarij tui apud te vsq̄ mane. qui meruit operando nō murmuretur expectando
cunq̄ tibi aliquid operatus fuerit.
statim ei mercedē restitue. ꝛ mercesmercenarij tui apud te omnino nō
qō tibi nō ut⁹ aliq̄ ne fceris
remaneat. Quod ab alio oderis fieri tibi: vide ne tu aliquādo alteri
frange e. p. ꝙ beatus q̄ intelligit super egenū et pau. ꝙ elemosinā tribue
ut oibus mie etiā iniusti peccata sepeliātur. i. multo eni offendimus om̄ēs. vñ ob. nō com. di buccellam meā solus.
facias. Panem tuū cū esurientibus
qui reddere nō pñt ꝙ cū videris nudū opi eū
non de rapina
ꝛ egētibus cōmede. ꝛ de vestimētis
q̄ indigent ꝙ verbi dei
tuis nudos tege. Panem tuū ꝛ vi
q̄ lētificat cor. bo. ꝙ nemo ē q̄ viuat et nō peccet
num tuū sup sepulturam iusti cōstitue ꝙ nolite margaritas ponere ante porcos et sanctuz nolite dare canibus ꝓ nō cōuiuetis cum peccatorib⁹ q. a cōiuctu morco cōformant
tuc. et noli ex eo ꝓ māducare ꝛ bibere
ꝙ ipio ne deceris ꝙ oia fac cū cōsilio
cum peccatoribus Cōsiliū semp
nō a stulto in quo nō est. ꝙ qui glorificauerit in. fi. ſ.c.
a sapiēte pquire. Omni tēpore bñ

¶ cogitationib⁹ verbis opibus ¶ actiones cogitationes.
dic deus· t pete ab eo vt vias tuas
¶ ab se ¶ nō i mūdo
dirigat· t omnia cōsilia tua in ipso
¶ firmiter
p̄maneāt. Indico etiam tibi fili mi
dedisse me decem talēta argēti dus
infantulus esses gabelo in rages
ciuitate medoꝝ· t chirographum
eius apud me habeo. Et ideo per
quire quō ad eū pueniās· t recipi
as ab eo supra memoratus pond⁹
argēti· t restitues ei chirographū
suum. Nolī timere fili mi: paup̄em
¶ in hoc mūdo
quidem vitam gerimus: sed m̄ltā
¶ si futuro ¶ timor dñi ē recedere a malo vel a pctō. vñ timētes deū et recedūt a malis ¶ beatus qui timet do.
bona habebim⁹ si timuerim⁹ deū
¶ declina a malo
t recesserimus ab omni peccato t
¶ fac bonū
fecerimus bene.

Cr V.

TVncrespōdit thobias patri suo t dixit
¶ vt ab nobis creplum vt sanctis patrib⁹ obedi amus. vñ honora p.t.e.m
Omnia p̄cepisti michi· faciam p̄
Quō aūt pecuniaꝝ hanc requiraꝝ
ignoro. Ille me nescit· t ego eum
ignoro. Quod signū dabo ei? Dꝫ
neq; viam p quaꝝ p̄gatur illuc· ali
quando cognoui. Tunc pater suus
rñdit illi· t dixit. Chirographum
quidem illius apud me habeo: qđ
dum illi ostēderis statim restituet.
Dꝫ pge nunc t inquire tibi aliquē
fidelez virū: qui eat tecū salua mer
cede sua· dū adhuc viuo· vt recipi
as eam. Tunc egressus thobias in
uenit iuuenē splendidū stantē p̄ci
cuꝫ· t quasi paratū ad ambulādū
Et ignorās q̄ angls dei esset: salu
tauit eū t dixit. Vñ te habem⁹ bo
ne iuuenis? At ille rñdit. Ex filijs
israhel. Et thobias dixit ei: Nosti
viam q̄ ducit in regionē medoꝝ?
Et dixit ei: Noui t oīa itinera eius
¶ angeli cui apud sanctos manē
frequēter ambulaui· t māsi apud

¶ boni mī equales angelis et cohabitatores et concines futuri sunt
gabelum fratrē nr̄m q̄ morat in ra
¶ ciuitas sanctoꝝ in monte· peccatorū in valle
ges medoꝝ· q̄ posita est in monte
posita ē
egbathanis. Cui thobias ait: Su
¶ nihil sine consilio patris agendū p̄creuit.
stine me obsecro: donec hec ipsa
nunciē p̄ri meo. Tūc ingress⁹ tho
bias idicauit vniuersa hec p̄ri suo
¶ qz cito occurrebat qđ volebat· vel qz subito.
Dup̄ q̄ āmiratus pater rogauit vt
introiret ad eū. Ingressus itaq; sa
lutauit eū· t dixit: Gaudiū tibi sit
¶ pplō iuvenū
semp̄. Et ait thobias: Quale gau
dium mihi erit· q̄ in tenebris sedeo
t lumē cēli non video? Cui ait iu
¶ appropinquabit eni reg. ce
uenis. Forti ānio esto: ī primo est
vt a deo cureris. Dixit itaq; thobi
as. Nunqd poteris p̄ducere filiuꝫ
meū ad gabelū in rages ciuitatem
medoꝝ? Et cū redieris· restituā tibi
mercedē tuaꝫ. Et dixit ei angelus.
Ego ducā t reducā eum ad te. Cui
tobias rñdit. Rogo te. indica mihi
de q̄ domo: aut de qua tribu es tu
Cui raphabel angls dixit: Genus
q̄ris mercēnarij: an ipsū mercēna
rium qui cū filio tuo eat? Sed ne
forte solicitū te reddā: ego sū azari
as· ananię magni filius. Et thobi
as rñdit. Er magno genere es tu:
Dꝫ peto ne iraſcaris q̄ voluerim
cognoscere genus tuū. Dixit autez
illi angls Ego sanū ducā t sanum
tibi reducā filiū tuum. Rñdēs aūt
thobias ait: Bene ambuletis· t sit
dñs in itinere vestro· t angls eius
comitet̄ vobiscū· Tūc patris oībus
¶ necessaria
q̄ erāt in via portāda· fecit thobias
vale patri suo· t matri suę· t ambu
lauerūt ambo simul· Cumq; p̄fecti
essent· cepit mater eius flere t dicere
¶ mulieb⁹ impatientia· affectio materna
Baculū senectutis nostrę tulisti· t
trāsmisisti a nobis: Nunq̄ fuisset
ipsa pecunia p̄o qua misisti eum.
Sufficiebat nobis pauptas nr̄a·
vt diuicias computarem⁹ hoc· q̄
videbam⁹ filiū nostruꝫ. Dixit eiq;
introduxit thobiam in
gelū ad patrē ꝛc. t co
minus p̄ miracula q̄ ī
carne fecit populo in
deoꝝ et quo carnez su
sceperat ostēdit· q̄ ē fi
lius t angelus. i. nunci
us paterne volūtatis·
cui etiā gaudium ppe
tue salutis p̄dicauit di
cens· pnitentiā agite
appropinquabit eni r.ce. t p̄speranti
bus de lumine celesti. Ego sum inq̄t lux
mūdi· q̄ sequit̄ m. nō.
a. in. te.

¶ Et dixit ei angelus Ego ducā. B
Promittit angel⁹ tho
bie ducere filiū suū in
ciuitatē medoꝝ t redu
cere. Promittit xp̄us
iudeis credēnib⁹ q̄uis
plures sint cęcati q̄ in
carnationis suę sacra
menta gentibus apiat
ī fine tp̄m p̄pō iude
orum latius pādat· co
mitāte t coopante di
uinitatis sue fide· de
duct⁹ ad medos dicit.
Alias oues habeo q̄
non sunt ex h.o. De re
ducēdo dicit apostol⁹
donec plenitudo gen
tium intraue· t sic oīs
isr̄l. fieret. Interrogan
te angluꝫ thobia vn
de esset· ego sum inquit
azarias ananię magni
filius. Azarias adiutor
Ananias gloria dei·
christi quoq; fidelibus
suis indicat q̄ ipse est
de quo dicit. Adiutor
meus t liberator meus
tu es dñe ne moreris·
t vidimus gloriā eius
s.q.u.a.p.

¶ Tunc para. B
Apparente dño in car
ne parata sunt omnia
q̄ ad redemptionē no
strā necessaria erāt· t q̄
bus ecclie fides t vita
nutriat̄ t firmetur· do
nec huius seculi via fi
niatur. i. virtutes eius
doctrina· tēptatio· pas
sio· resurrectio· ascēsio
spūsancti missio· fides
credentiū· psecutio· in
fidelium· bis in indęa p
actis· mediator dei t ho
minuꝫ p apl̄os iudeis
tribulibus suis· t gē
tibus gaudia supne sa
lutis t pacis p̄dicauit
t bis q̄ accipe t crede
re voluerūt p̄ spūm do
nauit t sic ad salutem
gentiū p apl̄os puenit

¶ Ex filiis israel.
Erat eum ex numero
angelorū qui sunt filij
israel q̄ semp̄ vident
deum facie ad faciem
et p̄ mittunt̄ in custodia
filiorū israel. i. videnti
um deum. vnde p̄stituit
terminos populorū iu
xta numerū filiorum israel.

¶ Tunc ingressus
thobias. B. Appa
ruit angelus thobie t
socius se p̄buit t filius
dei hominē assumpsit·
t misibiliter cū homini
bus conuersatus huma
num genus saluauit.

¶ Profectus B Domino veniente ad gentes saluandas ꝑdicatores vestigia eius sunt secuti qꝫ qđ iussit impleuerũt. vii. Euntes docete omnes gentes ꝛc. Domũ quoꝫ coinehn ipse deus ꝑmo ꝑ se ipleuit spũ sancto ⁊ sic petrus aqua pfudit-canes vocant ꝑdicatores qꝫ rei domum ⁊ eius substãã ⁊ ouel spũales a furibus ⁊ bestialibus spiritibꝫ hꝰ retiçis defendũt.

¶ Mansit. Dominice passionis sacramẽtum manifeste significat-piscis enĩ q̃ thobiã deuorare cupiẽs angelo docẽte occisus ẽ: dyabolum significat-qui dum in redẽptore nro carnẽ appetit captus ẽ potentia diuinitatis. Tigris ẽ fluuius q̃ rapidissimo cursu a tigri velocissima bestia sic nominat' decursus nostre mortalitatis significat-in quo piscis immanis latebat cũ dyabolus bũani generis ĩuisibilis seductor mortis habebat imperia. Mãsit thobias iuxta tygris fluenta-qꝫ dñs mundo apparẽs inter mortales vitam duxit-ꝫ eum peccati vnda nũ infundit nec i eo principes mũdi venies q̃q̃ habuit.

Eriuit B. Christus morte cui nil debebat accepit vt pedes .s. suos.i. mẽbra sua a ꝓtagione peccati ⁊ mortis ablueret. Occurrit piscis eũ deuorare cupiens-⁊ dño in cruce passo dyabolus-quo moriente crucifix' erat ad uenit-q̃rens si q̃d peccati in eo inuenisset

¶ Quem expauescẽs. Christus imminente mortis articulo cepit pauere ⁊ tedere ñ dyabolũ ꝫ morte q̃ inuidia dyaboli itranit in orbem naturali carnis fragilitate ꝓuocte scẽs. vñ pater transfer calicẽ hũc a me.

¶ Apprehende. Apprehendit christus dyabolũ q̃ eum capeĩ cruce voluit-⁊ moriendo vicit. Apprehẽdit ergo brãchiã vt caput nequissimũ a corpe potentie sue dextera sep arauet.i. nequitiã antiqui hostis ab his quos sibi corpus fecerat auferret-⁊ hos corpi suo.i. ecclesie inferret-brancbiã eni habet pisces in ꝑfundo carnis ⁊ corpis-ẽ aũt xps caput ecclesie q̃ ẽ corpus ei⁹ -⁊ dyabolus caput iniquoꝝ q̃ sunt corpꝰ eiꝰ.

¶ Cũ fecisset. Quũ dns nequitiam dyaboli manifestaret molitus est adhuc electis suis plecutionẽ cõmouere. hi eĩ sunt pedes eiꝰ ꝑ quos ambulat in terra q̃ sup oĩa regnat in cẽlo.

¶ Exentera hunc pisce. Dominꝰ plecẽ exenterauit cũ nequitiam dyaboli latẽ sanctis aperuit-⁊ q̃ archana insidiarũ eiꝰ reiectauit. Reposuit sibi corpus eius qꝫ callidit' eius in scripturis indicauit de quo dr. Serpens erat callidior cunctis animantibꝫ terre. Et alibi. Num ignorant' astutias eius. Fel quoq; reposuit. qꝫ quanto malicię furore-ꝑtra genus humanum feruat ad cautele studiũ scribi ⁊ cõseruari voluit.

Jecur reposuit qꝫ malignã eius ꝓlixa aduersum nos per doctores veritatis insinuauit. Aiunt eĩ philici qꝫ calore ⁊ oculta virtute iecoris ex coquant' ⁊ digerant' cibi. Cum ꝛo q̃ agere disponimus sedula cogitatione quo ordine sint agẽda exam'-q̃ acceptos in illo macbo oculos ardoꝛe cordis excoquimus.

¶ Sunt enĩ hec. Astutia dyaboli ⁊ nequitia cognita nobis ad medelam ꝓficiamus-quãto enĩ ea certius et ꝓloramus tãto certius declinamus.

¶ Assauit carnes. Nichil sibi ex hoc piscẽ assũpserit significat eos q̃ audito dei verbo malũt inter mẽbra sui deceptoris patrida ⁊ mortua residere q̃ in corpus christi venire. Assauit carnes q̃a q̃s carnales inuenit spũs sancti igne spũales ac fortiores reddidit qui sup aplos in ignis visione descendit.

¶ Tantos dñs de ista idea collegit ad fidem quãti sufficerẽt ad eẽ plus vincẽdi vel ad ministeriũ ꝓdicandi donec in gentibus ecclesie fundamẽta locarent.

¶ Oportet B Raguel ꝓlin gentiũ significat quẽ dñs ꝑ ꝓdicatores suos vilitare ⁊ de eius stirpe ipsũm sibi ecclesiã assumere dignatus ẽ-quã tene significat sara uxoris abrahe equinoca q̃ genuit ysaac filiũ promissionis.s. literum ecclesie populũ. Raguel interpretat pastus eius deus vel amicus

C. VI.

Profect⁹ ẽ aũt thobias-⁊ canis secutus est eum-⁊ mansit prima mansione iuxta fluuiũ tigris. Et exinit vt pedes lauarẽt suos-⁊ ecce piscis immanis exiuit ad deuorandũ eũ. Quẽ expauescẽs thobias-clamauit voce magna-dicens Dñe: iuadit me Et dixit ei angls-Apphende brãchiã ꝫ trahe eum ad te-Quod statim tenebrarũ quos filios lucis ꝓsauit et ꝑcũ fecisset attraxit eum in siccũ. ꝛpalpitare cepit ante pedes eius. Tũc dixit ei angelus. Exẽtera hũc piscẽ ⁊ cor eius et fel ⁊ iecor repone tibi Sũt enim hec necessaria ad medicamẽta vtiliter. Quod cum fecisset assauit carnes eius ⁊ secũ sustulerũt in via-cętera sallierũt q̃ sufficerẽt dr. vos estis sal terre thobias et angelus hoc eis-quousq; peuenirent in rages ei mo et deus.

uitatem medoꝝ. Tũc interrogauit thobias angelũ ⁊ dixit ei. Obsecro te azaria frater: vt dicas michi qđ remedium habebũt ista q̃ de pisce seruare iussisti. Et rñdens angelus assumpsit cordis intellectã et ardoꝛe spiritus crematam. dixit ei-Cordis eius ꝑticulã si suꝛ carbones ponas-fumus eius extricat omne genus dęmoniorũ siue a viro siue a muliere: ita vt vltra nõ accedat ad eos. Et fel vꝰ ad vnguẽdos oculos q̃bus fuerit albugo-⁊ sanabũt. Et dixit ei thobias. Ubi vis vt maneamus? Respõdens angls-ait: Est hic raguel noie vir ꝑpinquus đ tribu tua-⁊ hic habꝫ filiã nomie saram: sed neq; masculum neq; feminã vllã habet aliã ꝑter eam. Tibi debetur oĩs substãtia eiꝰ ⁊ oportet eã te accipe cõiugẽ. Dete ergo eã a pre eiꝰ -⁊ dabit tibi eã in vxorem. Tũc rñdit thobias. Et dixit. Audio qꝫ tradita ẽ septẽ virís ⁊ mortui sunt-sed ⁊ hoc audiui: qꝫ dęmonium occidit illos. Timeo ergo ne forte ⁊ michi hec eueniãt et cum sim vnicus pentibꝰ meis-deponam senectutẽ illoꝝ cuꝫ tristicia ad inferos. Tũc angelus raphael dixit ei-Audi me-et ostendam tibi qui sũt q̃bus ꝓualere põt dęmoniũ Dũ nãq; qui cõiugiũ ita suscipiũt vt deum a se ⁊ a sua mẽte excludãt et suę libidini ita vacent sicut equus et mulus q̃bus non est intellectus habet potestatẽ dęmoniũ sup eos Tu aũt cum accepis eam -ingressꝰ cubiculum per tres dies cõtinens esto ab ea-⁊ nichil aliud nisi orationibus vacabis cum ea. Ipsa autẽ nocte-incenso iecoꝛe piscis fugabitur dęmonium. Scda vero ꝛnocte ꝫ in dño confidit cui cõmisit eũ ꝫ suscepta consolatione ꝫ fugat ꝫ fortiores ꝫ debili ꝫ ꝓpter ad filiũ-postula a me et da.t. ꝫ sale sapietie ꝫ .i. apostolos de quib⁹ ꝫ thobias et angelus boꝫ tnõ carnaliter nc obloq̃ẽ et q̃ ifra dicet virginẽ

qui .s. dicere possit. dñs pascet me. ꝛ nihil mihi deerit. ꝛ q̄ audire dignus sit. Jam nō dicaꝫ vos seruos s; amicos meos.

in copulatōe sanctoꝝ pꝛiarcharū
†forte erāt cōstitute benedictōnes ad hoc vel a sacerdote dicende vel ab alijs
admitteris. Tercia autē nocte† bñ
ſ postmodū
dictōem ꝯsequeris vt filij ex vobis
† q2 nōdum carnalis interuenerat cōiunctio
ꝓcreentur incolumes. †Transacta
aūt tercia nocte accipies virginem
cum timore domini amore filioꝝ
magis q̄ꝫ libidinis duct⁹: vt in se
mine abrahe bñdictōꝫ i filijs ꝯseq̄ris

C. VII.

ſ doctores verbi
Jngressi sunt autem
ſ populū gentileꝫ que dñs p doctores adijt
†populus quem nō cognoui. ser. michi in. au. o. mihi.
ad raguelem ꝛ †suscepit eos raguel
cū gaudio. Jntuensq̄ꝫ thobiaꝫ ra
guel: dixit anne vxori sue. Quaꝫ si
milis ē iuuenis iste ꝯsobrino meo
Et cū hec dixisset. ait. Vñ estis iu
uenes fratres nostri? At illi dixerūt
†ex his .s. quos niniuite captiuauerant
Ex tribu neptalim sum⁹ †ex captiui
tate niniue. Dixitq̄ꝫ ill' raguel. No
stis thobiā fratreꝫ meū? Qui dixe
runt: nouimus. Cūq̄ꝫ multa bona
loqueretur d' eo. Dixit angelus ad
raguelē. Thobias de quo interro
gas pater istius ē. Et misit se ragu
el. ꝛ cū lacrimis osculatus est eum
ꝛ plorans supra collū eius. dixit.
Bñdictio sit tibi fili mi: q2 boni et
optimi viri filius es. Et anna vxor
eius ꝛ sara ipsoꝝ filia lacrimate
sunt. Postq̄ꝫ aūt locuti sūt: p̄cepit
raguel occidi arietē. ꝛ pari cōuiuiū
Cūq̄ꝫ hortaret eos discumbere ad
prandium. thobias dixit. Hic ego
hodie non mādūcabo neq̄ꝫ bibaꝫ
nisi prius petitōem meā cōfirmes
ꝛ ꝓmittas michi dare saram filiaꝫ
ſ gētilis ppl'us
tuaꝫ. Quo audito verbo raguel ex
†veni: ersis doctoribus
pauit. sciēs q̄d euenerit illis† septē

Quo audito. Audiēs populus gentiuꝫ verbū fidei ꝛ amonitus ab aplis vt de stirpe sua xp̄o daret vxorē. nō sine certa exploratione potuit noue fidei iura suscipe q2 olim multos doctores habuit q̄ omēs quasi septenario numero cōꝓhensi hanc tm̄ vitam nouerāt. de eterna nihil certū dicebāt ꝛ iō sine spe vite īmortalis eterne mortis rapuit eos interitus. docēte aūt intrinsecus veritate et foris p doctoꝝ ora sonante tandē intellexit q2 iustū ē vt qui stulta dicerēt stulte perirent.

viris. qui ingressi sūt ad eā ꝛ timere
cepit: ne forte ꝛ huic similiter cōtin
geret. Et cū nutaret ꝛ ñ daret petēti
vllum respōsum: dixit ei angelus.
ſ xp̄o
Noli timere dare eaꝫ isti: qm̄ huic
ſ nō alij
timēti deū debetur cōiunx filia tua
ſ qui nō recte docebat
Propterea ali⁹ nō potuit habere
ſ cōfirmatus i fide
illam. Tūc dixit raguel. Nō dubi
to q̄ de⁹ preces ꝛ lacrimas meas
i cōspectu suo admiserit. Et credo
qm̄ ideo fecit vos venire ad me vt
ista coniungeretur cognatōni sue.
ſ dicētis ꝓphetam suscitabit dñs vobis ex fratribus vestris
scd'm legem moysi. Et nūc noli du
biū gerere: q̄ tibi eā tradā. Et app
ſ deus cui opatur in nobis vt opemur. †eccle
hendēs dexteram †filie sue: dextere
†omnium fideliū qui p hos patres significant.
thobie tradidit. dicēs. De⁹† abraā
ꝛ de⁹ ysaac. de⁹ iacob. vobiscuꝫ sit
ꝛ ipse cōiungat vos impleatq̄ꝫ bñ
dictōem suaꝫ in vobis. Et accepta
cartha fecerūt cōscriptionē cōiugij
Et post epulati sūt. bñdicētes deū
Vocauitq̄ꝫ raguel ad se annā vxo
rem suā. ꝛ p̄cepit ei vt pararet alterū
cubiculū. Et introduxit illuc saraꝫ
filiaꝫ suā ꝛ lacrimata est. Dixitq̄ꝫ ei
Forti aīo esto filia mea. Dominus
celi det tibi gaudium pro tedio q̄d
perpessa es.

C VIII.

Postquaꝫ uero
cenauerunt: introduxerūt
iuuenem ad eam. Recordatus ita
q̄ꝫ thobias sermonum angeli. pro
tulit de cassidili suo partē iecoris.
†spūssanctus de quibus d2 habes carbones ignis sedebis sup eos hi fuerunt tibi in adiutorium et alibi carbones ignis cōgeres .s.c.c.
posuitq̄ꝫ eaꝫ sup †carbones viuos
Tunc raphael angelus appreben
dit demonium ꝛ religauit eum in
deserto superioris egypti. Tunc

Deus abraam. Sicut i baptismo abrenunciam⁹ dyabolo ꝛ omnibꝫ opibus eius ꝛ in patrē ꝛ in filiū ꝛ in spiritūsanctuꝫ nos credere ꝯfitemur. ꝛ simbolum nostre fidei .q. cartam accipimus.

Postq̄ꝫ vero cena. B. Introduct⁹ thobias ad cubiculuꝫ ptulit ꝛc. ꝛc. Deus accepturus ecclesiā de gētibus in desponsationis initio iubet eam abrenūciare dyabolo ꝛ omnibꝫ pompis eius ꝛ cōfiteri fideꝫ sancte trinitatis in remissionē peccatoꝝ q̄d est intima piscis viscera viuis cremare carbonibꝫ.

Raphael. B. Q2 post abrenunciationē diaboli post ꝯfessionē vere fidei sequit' peccatorū remissio p aquaꝫ baptismi expulso dyabolo. dyabolū ligauit q2 a fideliū lesione cessando ꝯpescuit. quos ꝛ si aliq̄n tēptare ad ꝓbationē ꝑmittit' supare tñ ꝓhibetur.

Religauit eum in de. Desertū ꝛ egyptus corda infideliuꝫ significant q̄ a deo deserta q2 ei⁹ habitatiōe indigna. ꝛ iuxta interꝓtationē egipti ꝑfidie sue tenebris obscurata. Merito aūt ꝛ q̄ a deo deserit': a demonio replet'. angelus vero demonē qui thobiā occidere volebat ī deserto ligauit .i. q̄ cohibitū a fidelibꝫ q̄ sunt membra xp̄i dyabolū in īfidelibus tm̄ dn̄ari ꝑmittit in quibꝫ tamē tenet eū ligatū. q2 nec ipsos tā tam lędere ꝑmittit': q̄n tum nititur.

Et factum ē. Cantus pullor sonus ē ꝓdicatorū qui post tenebras errorū diem lucis annūciant futurū. Erant in gentibus q̄ dubitarēt an dñs vere vicisset antiquū hostem·z ideo fidem nomis eius obtuere atq; abscondere satius esti marēt·ꝙ postmodū agnita veritatis luce .q. aurora ꝓcunte·z crescente canta pullorum,i. voce ꝓdicatorū veraciter xp̄m hoste sapato sponsum esse sancte ecclesię cognouerūt

Benedicimus te dō. Be. Letat raguel de vita thobię et ꝓiunctione filie suę. et benedicēs dñō occidit duas vaccas z q̄tuor arietes. Parat epulas omnib⁹ amicis z vicinis suis. Letat populꝰ gentiū de fide xp̄i z de uotione suę gentis in fide dñi ꝓficient busvt etā de ipsis voto/res fierent qui postino dum martures crisserēt bi vacce sunt qt ingu z euāgelij portauerūt·z q̄ portarēt ꝓdicādo genuerunt. Arietes sunt tanq; duces z patres populo. vñ. Afferte dño fi.az. Dat crassi gratia supne dilectionis referti. vñ. Dicut adipe·z pin·r·a·m.

hortat⁹ ē virginē thobias: dixitq; ei Sara exurge z deꝓcemur deus hodie z cras z secundū cras: quia bis trib⁹ noctib⁹ deo iūgimur:tercia aūt trāsacta nocte·in nostro erimus coniugio. Filij q̄ppe sanctorū sumus·z nō possum⁹ ita cōiugi sicē gentes q̄ ignorāt deū. Surgentes piter instāter orabāt ambo sil· vt salutas dareť eis .Dixitq; thobias. Dñe deus patrū nrorū: benedicāt ꝙ vel mystice vel ad litterā.
te cęli·terre·mariq; z fontes et fluuia·z oīa creaturę tuę q̄ i eis sūt Tu fecisti adam de limo terrę:dedisti eiq; adiutoriū euaz. Et nūc dñe tu scis q2 nō luxurię causa accipio sororē meaz cōiugē: sed sola posteritatis dilectōe in q̄ benedicať nomē tuū in secula seculorū. Dixit itaq; sara:Miserere nobis dñe: miserere nobis. z cōsenescamus ambo ꝙ ꝓcatorum.
piter sani. Et factū est circa pullorū cantū accersiri iussit raguel sexuos suos z abierūt cū eo piter·vt foderent sepulcrū Dicebat enī ne similimō eueneriť ei · quo z cęteris alijs septē viris qui sūt ingressi ad eā. Cū q; passet fossā :reuersus raguel ad uxorem suā dixit ei. Mitte vnā ex ancillis tuis·z videat si mortu⁹ est vt sepeliam anteq; lucescat·At illa misit vnā ex ācillis suis Quę ingressa cubiclm repit eos saluos z icolumes:secū piter dormientes. Et reuersa nūciauit bonū nunciū Et bñ dixerūt dñm·raguel videlz z anna uxor ei⁹. Et dixerūt: Benedicimus te dñe deus israel:q2 nō cōtigit nobis quēadmodū putabamus. Fecisti enī nobiscū misericordiā tuaz z exclusisti a nobis inimicum ꝓsequētē nos. Miserť⁹ es aūt duob⁹ vnicis. Fac eos domine plenio benedicere te·z sacrificiuz laudis tuę z suę sanitatis offerre:vt congnoscat vniuersitas gētiū·q2 tu es deꝰ solus in vniuersa terra. Statiq; ꝑ cepit seruis suis raguel·vt replerēt terra fossam quā fecerāt:pulsq; elucesceret Uxori aūt suę dixit vt instrueret cōuiuiū·z ꝑpararet oia quę in cibos erāt iter agētibus necessaria Duasq; pinguas vaccas z q̄tuor arietes occidi fecit.et pari epulas oīb⁹ vicis suis·cūctisq; amicis. Et adiurauit raguel thobiā: vt duas ebdomadas morareť apud eū·De ꝙ vñ zacheus.
oībus aūt q̄ possidebat raguel·di dimidiū bonorū m.do.p.
midiā ptē dedit thobię.z fecit hāc scripturā: vt ps dimidia q̄ superat p⁹obitū eoz thobię dñio deueniret

C. IX.

Tunc vocauit ꝙ fideles qui membra xp̄i sunt
thobias angelum ad se: ꝙ pauꝰ ꝙ tantū.
quē q̄dez boiez estimabat· dixitq; ei·Azaria frater:peto vt auscultas verba mea. Si meipsuz tradā tibi ꝙ ñ dignā mercedē tibi rependero ꝙ nō sunt cō
seruuz: non ero ꝑdignus,puidęrię digne passiones huius t.ad.f.g. ꝛc.
tuę·Tamen obtecro te vt assumas tibi aialia siue seruitia·z vadas ad gabelum in ragesciuitatē medoz reddasq; ei chirographum suum· z recipias ab eo pecuniaz z roges ꝙ xp̄i et ecclesie i quib⁹ facit xp̄s de aqua
eū venire ad nupcias meas. Scis vinū nouum i.in lege ostēdit spūalē itellectum
enim ipse quoniam numerat pater meus dies·z si tardauero vna die plus ꝓrstat aia ei⁹. Et ecce vides quō adiurauit me raguel·cuius adiuramētū spernere non possū·Tūc raphael assumens quattuor ex ꝙ quadratu anime vel quattuor virtutuz stabilitate ꝙ ꝓcatores de gentib⁹ p quos alij colligūť . ꝙ eorum quibus ꝓicaut·vnde apostolus .seruum omnium me feci .
ꝙ qui fraterne infirmitatis onera caritate subditi portāt·tales adiuuāte raphael ꝓcūte ga
seruis raguelis z duos camelos belum ad nupcias thobie cum ad vnitate mec clesie nouos populos christo opitulāte predica
in rages ciuitatem medoz pretit. torcs adducunt.
z iueniēs gabelū dedit ei chirogra ꝙ fidei obedientiā
phum suū·z recepit omnē pecuniā ꝙ xp̄o
Indicauitq; ei de thobia filio tho

Duas quoq; vac. Bā. voluit⁹ gentium eos q̄ ad fidē venerant de itupe loata les esse vocauit quos p excellētia virtutis temtaret inuidus hostis z tētatos nō uinceret· ꝙ victores z martires faceret. Eos quoq; occidi fecit quos carnem suaz ꝓ xp̄o crucifigere vocauit cū eiusq; z pas pulcērq;-vor occisione epulaī pauit qz vita p fectus passio z corona sanctoz multis lenimā tribuāt q̄ epulas et ea quoz refectiuē exēplis accipiunt.

Quattuor arietes. Quia sancti doctores z martires-iq;-libros cuāgelij fide z opere ꝓseruāt pudēdisuasticia· fortiudo·temperātia muniunt·z q̄ etuor ptibus mundi instruunt ecclesiam dei.

Occidi fecit. Quia alq; spōte mortificāt corpora sua vt sint hostia viua·alq; inter manus infidelium subeunt martiria parma iussticie a xp̄o sit a sinistris.i.ꝓsperis et in aduersis hostē vincentes antiquū.

Et adiurauit. Bā. Adiuramus xp̄m ut maneat nobisca vonec ꝓfectionē dētis p spūssancti gratiā plcā
mur qua requiescam⁹ z a peccatis in corpore z a prauis cogitatōnibus in mente.

Tamen obsecro te. Ysi. Aliquos de credentibꝰ seruitus tibi quib⁹ ꝓdicandi cōmittas officiū ad colligendas gentes q̄ non dū fidei mysteriū suscęperunt ꝙ tū famam audierūt z talentū verbi qđ fama didicerūt p fidei obedientiā reddāt

Nonus quottidie populus in ecclesia colligit·potest tamē sꝑci aliter intelligi q̄ litterā legis p .lxx. interꝑtes acceperūt. z iō fidem ciuius susceperunt.

bię oia ḡ gesta sūt: fecitq; eū secum ¶ xp̄i ecclesie.
venire ad nuptias. Cūq; ingressus ¶ xp̄m cum ecclesia cōiuātem.
esset domū raguelis · inuenit thobiā discūbētē · t erilibētes ¶ osculati
¶ occurrūt fideles de gentib⁹ xp̄o · occurrit christus eis · sine quo nihil possum⁹ agere.
¶ p̄ gaudio
sunt se inuicem Et flevit gabelus: benedixitq; deum t dixit. Benedicat te deus israel q; filius es optimi viri t iusti · t timēt⁹ deū · t elemosinas faciētis. Et dicatur benedictō sup vxorem tuā t sup parentes vestros t videatis filios vfos t filios filioꝝ vestrozū vsq; in tertiam t quartā generatōem · t sit semen vestrū benedictū a deo israel
¶ carnale vel opus v limitatores
qui regnat in sęcula sęculoꝝ. Cūq; oīs dixissent amen · accesserūt ad conuiuium. Sed cum timore dñi nupciarum cōuiuium exercebant.

C. X.

OMuero mo
¶ in ecclia de gentib⁹ ¶ xp̄us
ras faceret tobias cā nupciarū sollicit⁹ erat pr̄ eo tobias dicēs
¶ qui de iudeis figillatim credūt dolent
q; christus p̄tardat reuire ad reliquias israel
Putas quare moretur filius meus aut quare detentus ē ibi? Putas ne gabelus mortuus ē t nemo reddit illi pecuniā? Cepit autē contristari nimis ipse t āna vxor eius cū eo · t ceperūt ābo flē flere. eo q; die statuto nō reuerteret filius eoꝝ ad eos · Flebat igit mater eius irremediabilibus lacrimis · atq; dicebat: Heu me fili mi: vt quid te misimus pegrinari lumen oculorum
¶ solatium vite nr̄e · spem posteritatis
nostroꝝ · baculū senectutis nostrę
nostre ·
solatiū vitę nostrę spez posteritatis nostrę? Dia simul in te vno hūtes te nō debuimus dimittere a nobis
Dc. thobias ceritate sua designat
Cui dicebat thobias · tace et noli
infideles · fide fideles.
turbari: sanus ē fili⁹ noster: satis fidelis ē vir ille cū quo misimus eū. Illa aūt nullo modo cōsolari potebat · sed quotidie exilens circūspiciebat · t circūibat vias oīs q; quas spes remeandi videbat · vt procul videret eum si fieri posset: venientem. At vero raguel dicebat ad generū suū · Mane hic · t ego mittā nūciū saluris de te ad thobiā patrē tuum Cui thobias ait: Ego noui q; pater meus t mater mea modo dies cōputant · t cruciat spūs eoꝝ in ipsis Cūq; verbis multis rogaret raguel thobiā · t ille eum nulla ratione vellet audire: tradidit ei saram t dimidiam ptē omnis substātię sue i pueris · in puellis · in pecudib⁹ · in camelis et in vaccis · t pecunia multa et saluum atq; gaudentē dimisit eum a se dicens: Angelus dñi sanctus sit in itinere vestro: p̄ducatq; vos incolumes: et inueniatis oīa recte circa gentes vfos. et videāt oculi mei filios vestros p̄tusq; moriar. Et appḡhendētes gentes filiā suā. osculati sūt eā et dimiserūt ire monentes eam honorare soceros diligere maritum: regere familiam gubernare domum et se ipsā irreḡhensibilē exhibere.

C. XI.

OVnq; reuerterentur: puenerūt ad charram ḡ est in medio itinere cōtra niniuen vndecimo die. Dixitq; angelus Thobia frater · scis quēadmodum relinquisti patrem tuū · Si placet itaq; tibi p̄cedamus · t lento gradu in sequanť iter nostrū familię simul cum cōiuge tua et cum animalib⁹ Cūq; hoc placuisset vt irent: dixit raphael ad thobiam Tolle tecū ex felle piscis: erit enim necessarium. Tulit itaq; thobias ex felle illo et abierunt. Anna aūt sedebat secus viam quotidie in supcilio montis vt respicere poterat de longinquo

Satis fidelis. Illa .i. q; de iudeis credunt se suosq; solatur credētes q; reuertatur ad eos dñs t oīs israel salu⁹ fiat · fidelis ēm ē de⁹ q; hoc promisit.

At vero ra Ex plenitudo gentiū intrauerit nemo p̄hibere potest · quin dñs salutem israel tribuat · t ęcitatē eius ḡ ex p̄te cōtigit respiciat. Recordatus ē eīm divina clemētia · quon ā tristicia magna t ptinuus dolor ē in deis credentib⁹ p̄ fratrib⁹ infidelibus

Tradidit. Remittunť i fie doctores ęcleśię ad xp̄m · cū ipsa ecclesia virtutū d ni tūs plena ad fidē illustrandā vnoq; operum substantia ditandaꝝ iudeoꝝ gentem ex qua dei filius sumpsit carnem.

Precedamus Bc. Postq; illumiatus ē populus gentiuꝝ p̄cedit divina gratia ad illuminandā ęcatatē iudeoꝝ · vt in libris suis cognoscāt xp̄um verū hominē t verum deum · t sic tandē .q. viso angelo t filio suo quos diu nō viderāt multū gaudeāt · tandē .s. se ecclesię te gentib⁹ ꝯgregate mysteriorum ꝯmunione p̄iungant.

Blandimento De. Canis gaudebat dum tecta vñoꝝ diu inuisa reuiseret. gaudent doctores cū de effectu sui opis. cū indeā a dño recolligendā intelligant. gaudēt de ꝓmio vite eterne ⁊ cunctis electis eodē ꝓmio corda erhylarāda ꝓdicunt ⁊ statim aduēturam gratiā sancti spiritus edunt.

Exurgēs ce. Audito a doctoribus verbo salutis exurgit popul⁹ indeꝝ de pfidie sue cecitate lōga ⁊ amore currit ad dñm. ⁊ offendens gressibꝫ ceruū donec renatus ⁊ instructꝰ in xp̄o fidei ⁊ opatōis lumen ꝓpiat.

Tunc sumēs. De. Dominus credentibus apte reuelat q̄n ta sit antiq̄ hostis malicia. qui ipsum in passione vnoꝛare gestiuit ⁊ g hoc occisus mēbra sua. i. eos quos ante tenebat amisit.

Albugo cr ocu De. Habet adhuc populꝰ indeꝝ velamē ante facē cordis vt ñ itelligat gratiā christi habet albuginē q; candidus ⁊ iustus sibi videt. q. membranā oui q; cecitatē sustinet mētis sub spe stultissima xp̄i adhuc nasciturꝰ in dēos liberaturi ⁊ imperium magnuꝫ daturi. Cum aūt velamē albatum fuerit agnoscēt q; xp̄s iam venit ⁊ mundum sanguīe redemit. vnde sequit' q; visu recepto glorificabāt de. um thobias cuꝫ vroꝛe sua.

Albugo ꝛc. Albugo designat stulticiam populi sibi placentis habētis zelū dei ⁊ ñ secundū scientiā de q̄bus dr. Suaꝫ iustitiā volētes ꝓstituere iustitie dei nō sunt subiecti Pupilla enī nigra videt. alba tenebrosa est ⁊ qui sibi sapientes vident ⁊ dicūt. Nunqd ⁊ nos sumus ceci? In eis veritas nō ē. Qui aūt fragilitatis ⁊ ignorātie ꝓpriꝫ dicunt. dñe deus illumia tenebras meas a dño illuiant.

Egressa ē. Lucē

Et dū ex eodem loco specularetur aduētū eius. vidit alōge ⁊ ilico cognouit venientē filiū suū: currēsq; nunciauit viro suo. dicēs: Ecce venit filius tuus Dixitq; raphael ad thobiam. At vbi introieris domū tuā statim adora dñm deum tuum ⁊ gratias agēs ei. accede ad patrē tuum ⁊ osculare eū. Statimq; lini sup oculos eius ex felle isto piscis quod portas tecum. Scias enim q̄m mox apiētur oculi eius. ⁊ videbit pater tuus lumen celi. ⁊ in aspectu eius salutis donū ꝓnunciat et sic dñs corda illuminat. ꝺ doctores eccl'ie qui hereticos. q. lupos etu tuo gaudebit. Tunc ꝓcucurrit canis qui simul fuerat in via. ⁊ q̄si cauda finis corpis ꝓfectionem significat vel nuncius aduenies blādimēto suę mercedem q̄ in fine trībuit. caude gaudebat. Et erurgēs cecus pater. cepit offendēs pedibus curare ⁊ data manu puero. occurrit i obuiam filio suo. Et suspiciēs oscu latus ē eū cū vroꝛe sua. et ceperūt flere ꝓ gaudio. Lucq; adorasset deū et gratias egissent: cōsederūt. Tūc sumēs thobias de felle piscis. lini oculos patri suo. Et sustinuit q̄si hostis malicia cognouerit amissaꝫ recipit. et lucē dimidiam fere horā. ⁊ cepit albugo ex oculis eius quasi membrana oui egredi. Qd apphendēs thobi animatum ē seq; sperāt ⁊ ait. qd nō videm⁹ spe as trahit ab oculis eius: statiq; vi ramus ꝓ patiam expectam⁹. cuāgelica quoq; p sū recepit. Et glorificabāt deū ipse abola sub noīe panis et vini. et qui tres sūmas videliz ⁊ vroꝛ eius ⁊ oēs q̄ sciebāt virtutes exprimit cantarē. f. fidem et spem eum. Dicebatq; thobias. Bñdico te dñe deus isrl'. q⁊ tu castigasti me ⁊ tu saluasti me. Et ecce ego video thobiaꝫ filiū meū. Ingressa ē etiā post septē dies sara vroꝛ filij eius. ꝺ diuerse fidelīū ꝓsone ⁊ oīs familia ⁊ pecora sana ⁊ came ꝺ virtutes eccl'ie li ⁊ pecunia mlta vroꝛis: sed ⁊ illa ꝺ sacra scripturarū quā iudea gēt⁹ cōmiserat pecunia quaꝫ recepat a gabelo. Et narrauit pentibus suis oia beneficia dei: q̄ fecisset circa eū ꝓ hominē qui eū durerat. Venerūtq; achior † vñ letamini gentes cū plebe eius ⁊ nabath ꝓsobrini thobię. † gaudētes ad thobiam. ⁊ ꝓgratulantes ei de oībus bonis q̄ circa illū ostēderat deus. ꝺ in spūalibus Et ꝓ septē dies epulātes bonis et virtutib⁹ oēs cū gaudio magno ganisi sūt.

C. XII.

Tunc vocauit ad se thobias filiū suum dixitq; ei: Quid possum⁹ dare viro isti sancto qui veit tecū? Rñdēs thobias dixit p̄ suo: Pater quaꝫ mercedē dabimus ei: aut quid dignum poterit esse beneficijs eius? Me duxit ⁊ reduxit sanum: pecuniam a gabelo ipse recepit: vroꝛeꝫ ipse me habere fecit ⁊ dęmoniū ipe ab ea cōpescuit. gaudiū pntib⁹ ei⁹ fecit: meipsū a deuoratione piscis eripuit: te quoq; videre fecit lumē celi. ⁊ bonis oibus ꝓ eū repleti sumus. Quid illi adhuc poterimus dignum dare? Sed peto te pater mi vt roges eū si forte dignabitur me dieratem de oībus q̄ allata sūt sibi assumere. Et vocantes eum pater ꝺcz. ⁊ filius. tulerūt eum in partem ⁊ rogare ceperūt vt dignaret dimidiam ptē omniū q̄ attulerāt. ꝺ accepta acceptabiliter recipe. tam habere. Tūc dixit eis occulte. ꝺ a quo omnia ꝺ cęlīū alius Benedicite deum celi ⁊ coraꝫ oib⁹ ꝺ laudate ꝺ hūs agētib⁹ viuētib⁹ ꝓfitemi ei: q⁊ fecit vobis ꝺ mysteria regēda opa dñi ꝓpicanda cū misericordia suam. Etenī ꝺ scrm regis abscōdere bonum est: opera ꝺ vel honorificare q̄ dei reuelare ⁊ ꝓfiteri honorifice cum ē: Bona est oratio cuꝫ ieiunio ꝺ in sinu paupis absc̄dita et elemosina: magis q̄ thesauros ꝺ in situ paupis ꝺ ante auri recōdere q̄m elemosina a morte liberat. ⁊ ipa ē q̄ purgat peccata ⁊ facit inuenire vitam eternaꝫ. Qui ꝺ qui diligit iniquitatē o. a. s. aut̄ faciūt peccatum ⁊ iniq̄tatem: hostes sūt aię sue Manifesto ergo

gratię spūalis q̄ septiformis ē significat pⁿ vij. dies illuminatiōis ingredi' vroꝛ q⁊ post q̄ indea p fidē illuminata fuerit. posq; gratiaꝫ spūsancti accepit ingredier' ad eā eccl'ia vt sit vnū ouile ⁊ v. p. ⁊ sit domus xp̄i vna vno lapide angulari firmata.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

vobis veritatē ⁊ non abscondam
§ primo
a vobis occultum sermonē. Quan
do orabas cū lacrimis ⁊ sepeliebas
mortuos ⁊ dereliquebas prandium
tuū ⁊ mortuos abscondebas p diē
in domo tua ⁊ nocte sepeliebas eos
§ q̄ accepta ē cū bis opib⁹ misēdie.
ego obtuli orationē tuam dño. Et
§ corrigit deus filiuꝫ quē recipit quis enī filiꝰ
quia acceptꝰ eras deo necesse fuit
quem nō corripit pater.
vt tēptatio probaret te. Et nūc mi
sit me dominus vt curarē te. ⁊ sarā
vxorem filij tui a dēmonio libera
rem. Ego enim sū raphael angelus
§ septenarius vniuersitatē designat qz
totus mundꝰ septenario numero agit̄ vel p sp
tuosi spiritu quo omēs boni replent
† astamus seruire qui quocūq; sumꝰ missi deus
vnus ex septe q̄ astantꝰ ante dñm
§ timore
eni vbiq; est
Cūq; hec audissent turbati sunt ⁊
§ humiliati § nō retro vt mali
trementes ceciderunt sup terram i
facie suā. Dixitq; eis ag̃elus: Pax
vobis nolite timere: eteni cū essē
vobiscū p voluntatē dei erā. ipsū
benedicite ⁊ cantate illi: videbar q̄
† necessitate q̄si comedebā vt familiarior essem
vobis nō necessitate meus enī cib⁹ est panis q̄
dem vobiscū manducare ⁊ bibere
de celo descendi.
sed ego cibo inuisibili ⁊ potu qui ab
† § expleto negotio
hoīb⁹ videri non potest: vxor Tē
pus ē ergo vt reuertar ad eum qui
§ nō me
me misit. vos autē benedicite deū
narrate oīa mirabilia eius. ipsum
§ qz mirabilis in sctis suis § et leticia
benedicite et cantate illi. Et cum
hec dixisset ab aspectu eoꝝ ablat⁹
est. ⁊ vltra cuꝫ videre nō potuerūt
§ ternitati gras agentes
Tunc prostrati p horas tres in facie
§ vtilitati primorum fluentes
benedixerunt deum. Et exurgētes
narrauerūt omnia mirabilia eius.

C. XIII.

Aperiens autē
thobias senior os suum
† canticū thobie senioris
benedixit dominū ⁊ dixit: Magn⁹
† regni eius nō erit finis
es domine in eternū. ⁊ in oīa secla
regnum tuū. qui tu flagellas ⁊ sal
§ pius mortificat et viuificat dc. ad. in. et re.
uas deducis ad inferos ⁊ reducis
§ q̄ vbiq; est
et non ē qui effugiat manum tuam

§ videtes deū
Cōfitemini domino filij israel. ⁊ in
§ in exemplum aliis
conspectu gentiū laudate eum: q̄m
ideo dispsit vos inter gentes que
ignorant eū. vt vos enarretis mi
rabilia eius. et faciatis scire eos qz
§ sunt dij multi et dñi multi seu vt⁹ oipotens.
non est alius deus oipotens p̄ter
§ iuste
eum. Ipse castigauit nos ppter in
iquitates nostras. ⁊ ipse saluabit
§ nō ppter merita nra § admirātes
nos ppter misericordiā suā. Aspici
† nō tñ securi. beati omnes qui timent d
te ergo q̄ fecit nobiscum. ⁊ cū timo
† nō vos ipse est enī qui operatur in vobis
re et tremore confitemini illi. ⁊ regē q̄
seculorum exaltate in operibus vestris
§ quicquid vos faciatis.
Ego autē in terra captiuitatis meę
§ mihi
cōfitebor illi: quōm ostēdit maiestatē
§ a petō
suā in gentē peccatricē. Conuertimi
§ declina a malo et f. b.
ita q̄ peccatores. ⁊ facite iusticiam
coram domino. credētes q̄ faciat
§ nō
vobiscum misericordiā suam. Ego
§ coꝝ meū et caro mea exultauerūt in deum vi
uū § nō est speciosa laus i ore peccātis
§ sensualitas
aūt. ⁊ aia mea in eo letabimur. Be
nedicite dominū oēs electi eius: a
§ i. in conscia § dicentes
gite dies leticię. ⁊ cōfitemi illi. Hie
§ in qua visio pacis § nō occidit
rusalem ciuitas dei. castigauit te
dominus in operibus manuū tuarū
§ q̄ eius sunt nō tua
Cōfitere domino in bonis tuis. et
benedic deum seculorum: vt reedi
† qđ destructū erat p peccatū ⁊ replū dei factū
ficet in te tabernaculū suū. ⁊ reuo
est qđ eftis vos § dyaboli. vñ captiuā d. c.
§ in futuro
cet ad te oēs captiuos. ⁊ gaudeat
§ sine fine § fulgebūt tusti sicut sol
in oīa secula seculorum. Luce splēdida
§ sancti finita terrenitate § bono
fulgebis. et oēs fines terrę adora
rabunt § q̄ remote erāt in regione peccati
bunt te. Nationes ex lōginquo ad te
veniēt. ⁊ munera deferētes adora
§ viuentium
bunt in te dñm. et terram tuā in sā
§ magni dei § cōtra
ctificatione habebūt. Nomen enim
magnum inuocabunt in te. Male
§ ite male. in. ig. eter. § in mundo
dicti erunt q̄ contēpserint te. et cō
§ in eternum
demnati erūt oēs qui blasphema
§ virtutib⁹
uerint te. benedictiq; erunt q̄ edifica
§ saluatis
uerint te. Tu aūt letaberis in filijs
tuis. quoniā oēs benedicētur. et

Et nunc misit me. B Redit⁹ ite
sum angel⁹ aptius qđ
sit ⁊ quare venerit ⁊ q̄
reuersurus sit exponit.
⁊ ps eidē populo lati
us pficienti ꝓditionez
suam patefecit. oīdēs
q̄ ipē in patre ⁊ pater
in filio sit. angelus re
dit ad deū. thobias re
manet apud patrē. et
ps a fidelibus suis in
telligit diuinitate pri
equalis. sū unitate bo
minibus ꝓsubstātialis.

Aperiens. Con
fessas est veritatem ⁊
misceāt dcēs bene
dicta vis ꝓdicare ⁊
flagella timere replet⁹
qs spiritu ꝓphetię ve
supna iherlm multa ō
cantat. populusq; in
doꝝ in fine seculi con
uersus multos docto
res habebit ⁊ ꝓphetas
q̄ mentes primoꝝ ad
supna desideria accen
dunt celestis prie gau
dia ꝓdicando.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Et postq̃. Quadragenarius numerus laboriosus ē ieunij. et abstinentię. nos autē omnes huius vitę labores debemus sustinere cum dei et proximi dilectiōe et sic fructificabimus.

¶ Quinquagintā nam q̃. Sacratū numerum quinq̃genarium trāsierat. nec adseragenarius q̃ perfectionem (propter senarius in quo omnia facta sūt significat) pcenerat.

¶ In hora aūt. Tobias id ē doctores iudeorum qui de hoc mundo erituri ppinquis suis annūciāt qt mundus ad finē ppinquat et futurę vitę bona in primo futura.

¶ qui ante dispsi congregabūt ad dñm. Beati oēs qui diligūt te. et qui gaudent sup pace tua. Anima mea benedic dominū ¶ quicqd alq faciāt ¶ ecclesiā q̃ ē sup montē posita qm liberauit hierusalem ciuitatez suā a cunctis tribulatiōibus ei⁹ dñs deus noster. Beatus ero si fuerint ¶ merces opm vel alicui imitatorez corū uel naturaliū filiorum. reliquię seminis mei ad videndam ¶ .i. sancti qui introducūt ad celestē hierusalē claritatē hierusalē. ¶ Porte hierlm ¶ celesti cōuersatiōe ¶ fidei nitore ¶ viri qui habitāt in domo tua. do. in. sc. f. la. te. ex saphyro et smaragdo edifica buntur. et ex lapide pcioso omnis ¶ muri circūeuntes .i. sanctā ecclesiā munientes sūt lapides pcioli lapides viui qui in sacharia voluuntur sup terram. circumitus ¶ muroz ei⁹. Et lapide ¶ in domo patris mei mansiones m. s. ¶ qui dilatati sunt caritate sunt in edificio lapidei mundi a malo et cādori in bono candido et mundo omēs ¶ plateę ei⁹ ¶ p diuersos cōuentus fidelium sternentur. ¶ p vicos eius alleluia ¶ laudate nomē dñi ¶ curomia ascribēda ¶ non homo cantabit. Benedict⁹ dñs qui exaltauit eam: vt sit regnum eius in seculā seculorum super eam amen.

C. XIIII.

¶ verba consummationis ibono solēt accipi. consummant

ET consūmati sermones bonorū cōsumunt ma sunt sermōes thobię. Et lorum.

postq̃ illuminatus est thobias vir annis q̃draginta duobus. et vidit ¶ vt iudeas fi. fi. t. p. f. i. ¶ in bono. vñ cōpleti sunt dies marię. filios nepotū suoz. Cōpletis itaq̃ ¶ qui numerus pfectus ē et trāsit a leua in dextrā ¶ corpa sanctorum i pace se. sunt. ¶ quali mortuus mūdo vixit deo. annis centū duobus. ¶ sepultus ē ¶ q̃ speciosa dr mundū significat. qui et speciosus. vñ grece cosmos ab ornatu dr. honorifice in ninive. Quinq̃ginta nāq̃ et ser annoz lumen oculorū ¶ in numero pfecto et sacrato amisit: seragenarius vero recepit: ¶ recepto lumine Reliquum vero vitę suę in gaudio ¶ sp. crescens de virtute in virtutez. fuit. et cū bono, pfectu timoris dei ¶ ad dñm pcexit in pace. In hora autez mortis suę vocauit ad se thobiam filiū ¶ septiformi spū repletos ¶ per gratiā dei renatos. ¶ fortes mali suum. et septez iuuenes filios suos ginum vincentes nepotes: dixitq̃ eis. Prope erit ¶ mundo teritus ninive. Nō eni excidit verbū dñi. et fratres nostri q̃ dispsi sūt ¶ viuentiū a terra israel. reuertentur ad eam. ¶ pri⁹ ¶ multi filij deserte Omnis aūt deserta terra ei⁹ replebitur: et domus dei q̃ in ea incēsa ē iterū reędificabitur. ibiq̃ reuertēt oēs timentes deum. Et relinquent ¶ ecclesiam gentes idola sua. et venient i hierlem et inhabitabūt in ea. et gaudebunt ¶ .i. terrenitatis in ea. omēs reges terrę adorantes deum israel. Audite ergo filij mei patrem vestrū. Seruite dño in veritate. et ¶ cōsulentes alios inquirite vt faciatis q̃ placita sūt illi. Et filijs vestris mādate vt faciant iusticias et elemosinas. vt sint memores dei. et benedicant eam in oi tpe in veritate et in tota virtute sua. Nunc ergo filij audite me. et nolite manere hic. Sed qua ¶ in mūdo qui trāsibit et cōcupiscētia ei⁹ cumq̃ die sepelieritis matrē vram circa me in vno sepulchro. et ex eo ¶ intentionem cordis ¶ relinqua dirigite gressus vestros vt creatis ¶ trāsgressio mā tio desideria terrena binc. Video enim quia iniquitas patrū ōs q̃ ipsi⁹ orbis extermiū et toti⁹ huius eius finem dabit ei. Factuz est aūt nigenetis terminabitur post obitum matris suę: thobias abcessit ex ninive cum vroze sua et filijs et filioz filijs. et reuersus ē ad soceros suos. Inueniteq̃ eos incolumes. in senectute bona. et curaz ¶ ad celestia deducens ¶ a seculi dilectōe ¶ ad ppetuę eorum gessit. Et ipse clausit oculos lucis cōcplanonez dirigēs ¶ de qua dr tu bene eorum. et omnez hereditatē dom⁹ ditabis in omnibus gentib⁹. ¶ vñ et vocas fiz raguelis ipse percepit: viditq̃ qui dem filios fi. t. p. f. i. tam generationem filioz filiorum suorum. Et completis annis nonaginta et nouem in timore domini cum gaudio sepelierūt eum. Omnis autem cognatō eius. et omnis ¶ vna .i. generatio per totū orbē q̃ntū dei de qua dr generatio recto dr bñd. ¶ q̃ vita melior q̃ cōuersatio sanctoz q̃ gloria generatō ei⁹ ¶ bona vita et in sanctis manere perpetuo cta conuersatiōne permansit: vita vt accepti essent tam deo q̃ homini ¶ angelis quoz numero sumus sociādi et ppetuis supna societate copulādi ¶ bti mites quo mā ipsi possidebūt terrā. et credo vidēre bona domini in terra viuentium bus ¶ cūctis habitātibus ¶ i terra.

¶ Explicit liber thobię.

¶ Thobias abcessit. Hoc quotidie facit xp̃us cum malis relictis ad bonos cordia illustrāda cōcrucifixos quos inuenerit i senectute bona quia in bonis opibus dia studia erunt. alios aūt pterit qui diu viuentes nec consilio sunt maturi nec canicie bone actionis venerādi. ¶ peccatorum onere incurui. vñ ysaias. Puer centum annoz morietur. ¶ peccator cētus annoz maledictus erit qui. s. diu viuens animi lenitatē non deserit.

¶ Sepelierūt. Sepultura thobię finem mundi designat. quo dominus noster cū corpore suo. qđ est ecclesia in requiē intrat. angelis de societate bonorū gratulāb⁹ et singulos p diuersas mansiones ppmentoz qualitate collocantibus.

Ra. Querit quo tpe quib⁹ ve regib⁹ hystoria iudith fuerit·ob hoc ꝑci
pue qz reges qui ibi erãt notati arphaxat ⁊ nabuchod· apud hystorias as
syrioꝝ ⁊ medoꝝ in ordine regum nõ reperiunt. Apud assirios enim rer pri
mus magni noĩs ninus fuit· qui ĩ regione assirioꝝ ninum ꝓdidit quã nini
uen vocant hebrei·hic post gentes plurimas zoroastem bactrianoꝝ regem
qui primus magicas inuenisse artes vt bello cecidit ⁊ ipe occisit. Cui succe
dens vroꝛ semiramis totius asyꝛe regna tenuit·babilonã instauravit ca
putq; assiryj regni institu it qđ viq; inconcussa potẽtia stetit. Sed cũ arbat⁹ qui ⁊ arbates ꝓfectus medoꝝ natõe meditis sardanapal lum regẽ suum babilo nie interfecit·regni no men ⁊ summam in me dos trãstulit. Ita nun ⁊ babilonis regnũ in medos translatũ quã do apũ latinos ꝓbaf pater amuliꝰ ⁊ numito ris· annis autẽ rethesil uie matris romuli re gnare cepit. Partem aũt regni tenuere chal dei qui babilonã cou tra medos sibi vendi cauerunt·cui⁹ potestaf apud medos ꝓprietas fuit apud chaldeos · chaldei aũt ꝓpter anti quã vbis dignitatez nõ illam suã sed se illi⁹ maluerint dicere. vñ. Nabuchodonosoꝛ ⁊ ceteri vsq; ad cyrum q̃uis viribus potẽtes ⁊ nomine dari legant in numero regũ nõ ba benẽ illustrium. Eo au tẽ tpe quo azarias qui roxias sup dual tribꝰ in bierusalẽ regnabat ⁊ ieroboam filius ioaf sup.x. tribus in samaria regnum assyrioꝝ ꝓ arbatuꝫ ẽ destructũ at q; ad medos transla tum ⁊ interim sine pri cipibus res agebat vsq; ad vcoũ reges me dorũ q̃ et bathanam cõdidit ciuitatem. In medio autez tpe chal dei ꝓualebant. Deni q; ilxeglafalassar ⁊ sal manasar ⁊ sennache rib reges assirioꝝ ipsdẽ tẽporibus iudeos va stauerẽ atq; captiuane runt anteq; vcocus apud medos regna ret· postea autem nabuchodonosoꝛ ierosolimam vastauit. Inuenimus tamẽ inter arbatũ ⁊ vcocũ aliquoꝝ regum medoꝝ introducta in cronicis nomina· vbi referf post arbatũ .xx.vij. annis regnantẽ sosarmũ annis .xxx. in medis regnasse·post eũ medirnũ annis·xl· cui successit chalduceas annis xxvi·illi. vcocus. liij. post eũ regnauit frabates annis.xx. deinde sciarfares siue diocles ãnis.xxxij.q̃ moriẽs impium astriagi tradit quẽ cyrus rex psa rum ipsius et filia nepos regno ptinauit ac regnum medoꝝ in psas trãstu lit qui babiloniã vastauit occidens balthasar abnepoté nabuchodonosoꝛ regis babilonis innãte dario vt testaf iosephus ꝓpinquo suo astiagi filio annos etatis.lxiij. habẽte. Hijs regũ successionib⁹ cognitis diligẽs lector facilius indagabit·cui ꝓdictoꝝ regum maxime puenirat ordo narratõnis

Prologus in libꝝ iudith. Incipit.

Apud hebreos liber iudith iter a giographa legif: cui⁹ auctoritas ad roborã dã illa q̃ in cõcentõe veniũt·minus ydonea iudicaf. Caldęo tamen ser mone cõscriptus: inter hystorias cõputatur. Hȝ q̃ hũc libꝝ synodus nicena in numero scãꝝ scripturaꝝ legif cõputasse·acquieui postulatõi vestrę·ymmo exactõi·⁊ seposítis occupatõibus quib⁹ vehemẽter artabar· huic vnã lucubrari uncula3 dedi:magis sensũ e sensu q̃ er verbo verbũ trãsferẽs. Multoꝝ codicũ varietatẽ vitiosissimaꝝ ãputaui: sola eniꝫ q̃ intelligẽtia ite gra in verbis caldeis inuenire potui·latinis erpssi. Accipite iudith viduam·castitatis exemplũ ·⁊ triũphali laude ppetuis eã pconũs declarate. Hãc eni non solũ femínis sȝ et viris imitabilẽ dedit:q̃ castitatis ei⁹ remuneratoꝛ· virtutẽ ei talẽ tribuit·vt inuictũ oibus hominib⁹ vinceret:⁊ insuperabilem superaret.

C. I.

¶ superbi.

Arphaxat ¶ quo tempoꝛe hystoria iudith prenotatur. ¶ superbi eniꝫ sup omes subiugauerat mul tas gẽtes imperio condidit. ¶ amplificauit dao⁹ eni suo et ipse ędifica uit ciuitatem potentissimã quã ap pellauit egbathanis Er lapidibus ¶ fortitudo ¶ stabilitas omne enim quadrum est stabile· ¶ pulcritudo in longitudine ·lrr· quadratis ⁊ sectis fecit muros ei⁹ enim oẽ quadratum stabile vt fortis vt pulcra in altitudine cubitoꝝ septuaginta vt ĩ expugnabilis esset. et i latitudine cubitoꝝ trigita: turres vero eius posuit in altitudine ¶ magnitudo. cubitoꝝ centum· Per quadrum vero earum latus vtrũq; vicenoꝝ pedu3 spacio tendebatur:posuitq; portas eius in altitudine turrium ¶ er hoc ope ¶ nõ vere q̃ solus de⁹ potens sicut solus bonus. Et gloriabatur q̃si potens in potẽ ¶ non dci a quo omnis potestas. ¶ non dei sunt enim quadrige dei. de quibus dicit· quadrigas tia exercit⁹ ¶ sui·⁊ i gl̃a quadrigaꝝ aminadab· et alibi quadrige salomonis de quibus ꝛ in cãticis· suarum. Anno igitur duodecimo ¶ quem alq cambisem putãt ¶ dyabolus regni sui ·nabuchodonosoꝛ rex as ¶ fortis armatus custodit atriũ ¶ demonum· assyria cui dirigens vel coargues syrioꝝ qui regnabat i niniue ciuitate magna. pugnauit cõtra arphaxat·⁊ obtinuit eũ i campo magno qui appellaf ragau circa eufraten ⁊ tygrim ⁊ iasodon ĩ campo eriochi regis elicoꝝ. Tunc exaltatuꝫ est regnuꝫ nabuchodonosoꝛ ⁊ coꝛ ei⁹ ¶ turbã malignoꝝ spiritu ñ eleuatum ẽ. Et misit ad oẽs q̃ habitabãt in cilicia ⁊ damasco ⁊ libano ⁊ ad gentes quę sunt in carmelo ⁊ cedar·⁊ habitantes galileam:in campo magno esdrelon·⁊ ad oẽs ¶ nec fi oclos quietes esse patitur. qui erãt in samaria et ¶ transflumẽ

sed eusebius in cronicis suis asserit cambisem filiuꝫ cyri qui post patrẽ .vii. annis regnantẽ. viij. annis in pside regnauit ab hebreis nabuchodonosoꝛ vocari sub quo iudith hystoria scripta sit. Sed q̃ista hystoria dicit arphaxat regem medoꝝ nõ inuenio quomõ regnũ assyriorum a medis vastatũ atq; destructũ rursus ipsis medis ꝓualerit· si cambises nabuchodonosoꝛ intelligit·nili forte dicat·q̃ cambises qui gẽtes finitimas impugnasse ⁊ gyptum supasse dr·cũ regnũ assyrioꝝ atq; ꝓlarum, vnum esset aliquẽ regẽ nomine arphaxat in media repugnãtem vicerit atq; suo imperio subiugauerit.

C. I.

Arphaxat Ra. Mystice. Per arphaxat supbi exprimũtur quoꝝ conatus ⁊ labor q̃ p vastum tumoris ⁊ elationis agit facile in potestatem nabuch·i· dyaboli cadit· ipse est eiũ rex sup omes filios superbie.

Nerbbarbanis Muę medie ꝓuincie metropolim ẽ quã veteres medoꝝ reꝛ ꝓdidit ꝑ arphaxat mirabiliter ãplificauit sic̃ daniel apha ꝑm iosephũ sub dario rege in eadẽ ciuitate medie mausoleuꝫ valde ꝓclarum ꝑtructũ mira arte posuit ꝙ quacũq; die cernit eadẽ constructũ putatur q̃ sic pulchritudo nouа ⁊ materia solida. Ibi vsq; hodie reges ꝓlarum atq; medoꝝ sepeliunt· ⁊ cui hꝛe cura ꝓmittit sacerdos iudeus est.

En gloria qua. Hi in curribus · et hi in equis· ꝛc. Sed ds currũ pharaonis et exercitũ ei⁹ ꝓecit in mare· ergo qui gl̃aturã dño glorietur.

In campo ma Noĩb⁹ locoꝝ notant regiões gentiũ. Sic̃ei cosmosgraphi scribũt a fluie yndo q̃ ẽ ab oriente vsq; tigrin q̃ ab occasu·be regiones sũt aracusia. pthia. asiria pśida. ⁊ media. ⁊ montuose ⁊ aspe. A septemtrione bñt caucasũ mõtem. a meridie mare rubrũ ⁊ sinũ pśicũ. In medio sui fluia ꝓcipua ydaspem ⁊ ardinũ. In his eni sũt gẽtes. xxij. ꝑ generalr vt pthia sepe ⁊ media a tygri vsq; eufratẽ. Mesopotamia ẽ iapiẽs a septẽtrione iter mõtẽ tauri ⁊ caucasũ·cui a meridie succedit babil. deiñ chaldea nouissime arabia·q̃ iter pśicũ ⁊ arabicũ·angusto tr̃e tractu orientẽ ꝑius et tendit. In his sunt gẽtes xxij. Siceꝝ factũ ẽ vt duo potẽtissima regna iter se cõfligẽtia plimas gẽtes et cõfinijs cõparẽt ⁊ demũ victoriaf ad chaldeos

Tunc exalta. Cũ dyabol⁹ ꝓditoꝝ multitudi vt assyrios cõcesserit ne lue volũtati subijcit eleuaf coꝛ ei⁹ ꝓprie illud assignãs fruti ñ diuine ꝑmissioni ꝛco magis ardescit ad plurimoꝝ ꝓditoꝝ destructionẽ q̃ se uidet q̃ busdã ꝓualere ꝑ pranã suggestionẽ. vñ sequit Et misit ad omnes.

Et misit ꝛc. Dyabolus ꝑ diuersas ꝓuincias legatos mittit cũ turbaꝫ

malignor spirituū ad
seducēdas gētes p to-
tum orbē dispgit nec
pat dignitati nec ho-
nori-omnes ad geben
nā trahere caput z face
re filios pditōnis-fide
les quoq; esse securos
nō patit-q; p hierusa-
lem z iordanis nomen
significanē-nec satis ē
ei ethnicos abstrere
nisi etiā xpianos pos-
sit vnoare. vnde iob
Absorbebit fluuiū z nō
mirabit-z habet fidu-
ciam q; influat iorda-
nis in os eius. Et iterū
Esce ei⁹ electe-si q̄uis
multos super a multis
ptemnit. vnde-omēs
vno ore ptradiderunt
maledictis.

¶ Tunc indig. Diabolus ppa a super
bia excecatus cū vel si
bi impium tot⁹ orbis
cōtendens vt abstra-
ctos a cultu pietatis cō
sortes suos faciat ipie
tatis qui de potētia re
gni exultās ait. Ascen-
dam in cē. cē. Et in e-
uangelio hēc oīa ubi
dabo si-ca-ado-me.

¶ Tunc holofer
nes. Holofernes ille
principes gentiū qui ec-
clesiā psecuti sūt signi-
ficat aut antixp̄m pdi-
tionis filiū in quē tot⁹
sathanas introibit vt
faciat q̄ nō fecerūt pa-
tres sui-z verum patrū
suoz non reputabit q̄
aduersus omia regna
surget-z veniet i mul
titudine magna vt cō
terat z interficiat-z ta
bernaculū suū sup mō
tem inditū-z sanctum
ponat ubi diuinit⁹ cō
tritus corruet-hēc ē be
stia cui iuncta apocal⁹
draco virtutez suam
z potentiam dabit vt
omnes adorēt draco
nem q̄ bestie talē dedit
potestatem.

iordanem vsq; hierusalē-et omnē
terram iesse quousq; pueniatur ad
mōtes ethiopię. Ad hos oēs misit
nūcios nabuchodonosor rex assy
riorum: qui oīs vno animo ptra
¶ nūcios sinfecto negocio
dixerunt-et remiserūt eos vacuos
¶ malignus hostis licet fugatus ab incepta ma
licia nō desistit-sz iterū bellum intendit et forē
ac sine honore abiecerūt. Tunc in
furoris sui effundit tumultum. ¶ filiorū superbie
dignatus nabuchodonosor rex ad
omnē terram illā: iurauit p thronū
¶ amatoz est potēne et glorie
z regnū suū q̄ defēderet se de om
nibus regionibus his.

Ca. II.

Anno tercio
decio nabuchodono
sor regis. vicesima et
secunda die mensis primi: factum
¶ sententia
est verbum in domo nabuchodo
nosor regis assyriorum: vt defēde
¶ demones qui minoribꝰ p̄sunt in quib⁹ cōfidit
ret se. Vocauitq; oēs ¶ maiores na
quib⁹ secreta cōmittit
tu-oēsq; duces z bellatores suos-z
¶ secretum
habuit cum eis mysteriū cōsilij sui
¶ aput
Diritq; cogitationē suaz in eo esse
¶ tā bonos q̄ malos ¶ sup pect⁹ tuū gradie
vt omnē terram suo subiugaret im
rio et terram comedes-
perio-Quod dictū cum placuisset
¶ omnes eni demones sunt potentie amatores
oībus vocauit nabuchodonosor
rer holofernem p̄incipem militię
suę-et dixit ei: Egredere aduersuz
oē regnū occidētis-z ptra eos p̄ci
pue q̄ cōtēpserūt iperiū meū. Non
¶ qz pfecutionem magnā excitabit inimic⁹ an
tichristus in vniuerso mundo ¶ erit enim
pcet oculus tu⁹ vlli regno: oēmq;
talis pfecutio qualis nec ante fuit nec erit.
vrbem munitam subiugabis mihi
Tunc holofernes vocauit duces
¶ plerosq; qui firmitatem fidei et virtutuz excel
z magistratus virtutis assiriorum
lentiā habere videnē
z dinumerauit viros inexpeditiōe
sicut pcepit ei rex-centū viginti mi
lia peditū pugnatorum-z equites
sagittarios .xxij. milia. Omnem
q; expeditionem suam fecit. p̄cire
in multitudine innumerabiliuz ca
melorum-cū his q̄ exercitib⁹ suffi
cerent copiose: boum quoq; armē
ta-gregesq; ouium-quoz non erat
numerus. Frumētum ex omi syria
in transitu suo pari cōstituit. Aurū
vero z argētū d̄ domo regis assūp
sit multum nimis. Et pfectus ē ipe
z omnis exercitus cum quadrigis
z equitibus z sagittarijs. q̄ coope
ruerunt faciem terrę sicut locustę.
Cumq; ptransisset fines assiriozuz
venit ad magnos mōtes auge qui
sunt a sinistro cilicię: ascēditq; oia
¶ virtutum excellentiā
castella eoz-z obtinuit oēm muni-
tōnē. Effregit aūt ciuitatē opinatis
simā melothi-q̄dauitq; oīs filios
tharsis z filios israel qui erant con
tra faciem deserti-z ad austrū ter
rę celeon. Et transiuit eufraten-et
† ipsos eni pastores astucia sua frangit qui p̄e
venit i mesopotamia-z fregit oes
sunt dominico gregi
ciuitates excelsas quę erant ibi a
torrente mābre vsq; quo pueniat
ad mare-z occupauit terminos ei⁹
a cilicia vsq; ad fines iapher q̄ sunt
ad austrum. Adduxitq; oīs filios
¶ scie virtutē
madian. z q̄dauit oēm locupletatō
† acquiescere nolentes ¶ pena corporali
nem eoz-oēsq; resistētes sibi occi
¶ facile deiciosi vincunē
dit in ore gladij. Et post hęc desce
dit in campos damasci i diebꝰ mes
¶ flama inuoie ¶ vule
sis z succendit oia tata: ¶ omnesq;
hoc quib⁹ erit q̄ semiat se-f.su-
¶ locuntum ¶ fructuosū ¶ gladio pcecut.
¶ ideo ¶ subito
arbores z vineas fecit incidi-z ce-
cidit timor illius super omnes in
¶ carnales terrena amātes-alij enim bis visis q
ppinquuz redemptoris aduentū expectāt leta
bundi qui pegrini et hospites sunt sup terrā
¶ ve sup inhabitātes terrā
habitantes terram.

C. III.

Tunc miserūt
legatos suos vniuersaz
vrbium ac p̄uinciarū reges ac p̄n
¶ clari oīes
cipes syrię scz. et mesoporamię. et
¶ sublimis ¶ vana ¶ venētes vel intrantes
† tectus luctus uel vomitus eius
syrię sobal z libię atq; † cilicię: q̄ ve
nientes ad holofernem direrunt:
Desinat indignatio tua circa nos.

¶ Tunc pertran
sil. ri. al. K. Per di
uersas p̄uincias z no
mia locoz q̄ in hysto
ria continent⁹ plonaz
distinctiones z graduū
z dignitatū designan
tur-et quibꝰ omnibus
dyabolus vendicat si
bi aliquā pte nec pug
nę formidat difficulta
tem ¶ grādis potentię
grādē certat efficere ut
ingam.

¶ Predauitq; om
nes. Bacchę vrbis ta
tem auferēs z cętera q̄
bus seruire debuerāt
deo z in vsum seruitij
sui cōuertens resistētes
occidit in ore gladij-qz
quos flectere ad cōfes
sum nequit coppaliter
occidit.

¶ Descēdit i cam
da. Damascus pos⁹
sanguinis interpretat
in qua principes gen̄i
um exprimunt⁹ qui siti
unt sanguinē fideiuam
maxime in tpe mēsis.
id ē ā plummatione se
culi vel ab ante p̄lati
tudinē orbis furore an
tichristi. C. III.

¶ Tunc miserunt
Potentes seculi z vo
luptatū amatores qui
p̄cipē mādi studēt re
cōciliare sibi vt mor
tis piculum z volupta
tis detrimentū euade
re possint de quibꝰ dr.
qui vult esse amicꝰ hu
⁹ seculi inimicus dei con
stituit. In his eni soli
citudo huius seculi z fal
lacia diuitiaz suffocat
verbū z fructū nō fert
hi eni sēm̄ nōia bap
tismatis ymaginem
tollūt vanitatē sequūt
terrā deabo vitā ingre
diunt z cętaz ingenuā
vel luxurie sue pēnas
luentiū in iferno loca
buntur vbi ad colorē ni
miū transibūt ab aqs
niuiū z nermis eoz nō
morietur-z ignis non ex
tinguetur.

¶ nobis in delicijs mundi
Melius ē eni vt viuētes seruiam?
¶ dyabolo ¶ principi tenebrarū harum
tibi nabuchodonosor regi magno
¶ antixpo
z subditi simus tibi q̄ morientes
cum interi tu nr̄o. ipi seruitus s no
strę damna patiamur. Omis ciui
tas nostra · omniscq; possessio oēs
mōtes z colles z campi z armenta
boum · gregesq; ouiū z caprarū · e
quoq; z camelor · z vniuersę fact
¶ voluitate ¶ vtere vt placeat
tatef nostrę atq; familię i cōspectu
tuo sunt. Sint omia sub lege tua.
¶ naturaleo vel imitatores vel opa
Nos etiā z filij nostri pueri tui sum?
¶ qui tui pacifici ¶ nō repugnā tibus.
Veni nobis pacificus dñs z vtere
seruitio nostro sicut placuerit tibi.
¶ pato iumento ¶ in aptum op? ¶ cōsilio
Tunc descendit de montibus cū e
¶ turba ꝓsecutorū ¶ vt purant filij
quitibus in virtute magna z obti
¶ chaim ¶ carnalē terrā amantes
nuit omnē ciuitatem z oēm ¶ habi
tantem terrā. De vniuersis aūt vr
¶ pollentes ingenio · corpis viriq? ꝓcellentes.
bibus assumplit sibi ¶ auxiliarios
¶ cōtra sanctos
viros fortes z electos ad bellum.
¶ loco
Tantusq; metus, puicijs illis icu
¶ ꝓcedentes
buit · vt vniuersarū vrbium habita
¶ quorū ruina facilior
tores · pncipes z honorati simul cū
¶ sequentibus
populis exirent in obuiā venienti
excipientes eū cum corōnis z lāpa
¶ ve vobis qui tradetis nunc ꝛc.
dibus, ducētes choros in tympa
nis z tibijs. Nec ista tñ facientes
ferocitatez eius pectoris mitigare
¶ munitiones et latebras
potuerūt. Nam z ciuitates corū
simulatōis qua se impune peccare finge bant.
destruxit · z lucos eor excidit. Prę
¶ antixpo ¶ dyabol?
ceperat enim illi nabuchodonosor
¶ vult eni solus coli et adorari. vñ et xpo
rer · vt omis deos terę exterminaret
dixit · hec omnia tibi da. si. c. a. m.
videlz vt ipe sol? diceret de? ab his
natōibus q̄ potuissent holofernis
potēcia subiugari. Pertransiens
¶ fugbos ¶ vanitatem vetustatis seqñtes
aūt syriā sobal · z omnē appamiam
¶ arrogantiā
omnēq; mesopotamiam · venit ad
¶ terrenos
idumēos in terra gabaa: accepitq;
¶ cōtra eos q̄ occa
ciuitates eor · z sedit ibi p triginta
logus sub fide trinitatis debent implere
dies in q̄bus diebus adunari pre

¶ seruientes
cepit vniuersū exercitū virtutis sue

C. IIII.

¶ tpe persecutionis
Tunc audiētes
¶ israelite deū videntes
hec filij isral qui habitabant
¶ cōfessionis ¶ instantia
iraz iudaicum valde a facie ei?
¶ corpis ¶ animi ¶ spūalis
Tremor etiā z horror inuasit eos?
¶ ecclie q̄ ē templū dei
eor: ne hoc faceret hierusalem z tē
¶ gentib?
plo dñi · q̄ fecerat ceteris ciuitati
¶ ꝓuicauerunt
bus z templis eorū. Et miserūt in
¶ in omnes illos qui custodire debent. samaria
enim custos interpretat ¶ ne alicubi sit aditus
hostis
omnē samariā per circuitum vsq;
¶ quacūq; patet ecclesia · iericho enim interp
tatur luna q̄ ecclesiam significat
¶ admonitionibus
iericho · z ꝓoccupauerūt omēs ver
¶ qui alios custodiunt ¶ robustos viros et stu
dio virtutū excelsos ¶ fidei virtutū
tices mōtiū. Et muris circūdederūt
¶ greges sibi cōmissos ¶ scientias
scripturarum vñ fideles viuunt
vicos suos · z cōgregauerūt frumē
¶ xpo sacerdos magn? qui dicit ego sum resurre
ta in ꝓparatōez pugnę. Sacerdos
ctio et vita. b. iachim enī dei resurrectio
etiā eliachim scripsit ad vniuersos
¶ qui est contra declarationem mundi q̄ ad dese
q̄ erāt cōtra eldrelon q̄ est cōtra ia
crionē ducit. dorbaim enim defectionē sonat
ciem campi magni iuxta dotaym ·
z vniuersis p quos via esse poterat
¶ sublimitates montiū
poterat: vt obtinerēt ascensus mō
¶ in hoc eni dyabol? ecclesiam impugnat
tium per quos via esse poterat ad
¶ subtile
bierlez · z illic custodirēt vbi angu
stum iter esse poterat inter mōtes.
¶ admoniti
Et fecerunt filij israel: sicōm q̄ cōsti
tuerat eis sacerdos dñi eliachim.
¶ intentiōe cordis ¶ unanimis
Et clamauit omis popul? ad dñm
¶ multum enim valet deprecatio iusti assidua
¶ in iciunijs
instantia magna · et humiliauerūt
animas suas in iciunijs z oratōib?
¶ sensualitates ab illicitis oblectationis castigātes
ipsi z mulieres eor. Et induerūt se
¶ doctores cum populo penitentiā agētes
¶ innocentes ꝓces in cōspectu domini
sacerdotes cilicijs z ¶ sanctes, pstra
uerunt cōtra faciē templi dñi z al
¶ seipsos q̄ hostiā immolāt deo ¶ cōpūctōe pnie.
¶ sic ¶ corde · ore · et opere
tare dñi. Iopuerūt cilicio. Et clama
¶ qui solus saluare potest ¶ q̄ cari
tatis vnanimitate petīt cito impetrat
uerunt ad dñm deum israel vn ani
¶ a deo & ꝓmissione sit ¶ dyaboli ¶ innocē
tes simplices
mum: ne darētur in ꝓdam ¶ fantes

¶ Memores esto te. Dei exempla sanctorum corroborat. vii tob. Instaurans testes tuos ptra me ꝛ paul⁹ ad hebreos fidei virtutem laudãs patrum copiosa iduat exẽpla qui p fidẽ vicerunt regna opati sũt iustiã.

¶ Holocausta. Carnẽ suã cũ vicijs et pcupiscentijs crucifigẽtes vitã suã deo dicãtes hostias laudis ore ꝛ animo offerẽtes.

¶ Tunc achyor. Quasi princeps hereticoꝝ q̃libet ydolatrie vedituꝰ q̃ re diuinis opibus ꝛ miraculis cognouit q̃ sepe alijs dicit q̃uis fidez catholicam pfecte nõ didicerit ꝛ p baptismate renatus non sit. Vel⁹ achyor. hereticꝰ designant q̃ licet p omia viaz veritatis nõ tenent in doctrina sua multa vera p̃dicant q̃ nostre fidei pcordant. Di ptra ecclesiã catholicam pugnãt. Fraudẽ supati veritatẽ omissã nõ celãt. hereticꝰ enim bona malis pmiscent qꝫ si sp mala dicerent latere nõ possent licut q̃ veneni poculũ ponit. labiũ calicis melle tangit vt qđ dulce ẽ p mo sẽtiat ne qđ mortiferũ ẽ timeat. Aliqñ in correcti saluant. licut achyor vidẽs victoriã in duob⁹ plocutus q̃ deꝰ arcãcidut carnẽ p putrij sui. lepꝛ quoqꝫ euãgelica hereticos exprimũt. qui dum recta prauã ilerũt. q. colorẽ sanã maculis aspergant

(ꝺebiles subditi p diuersa vicis) eoꝝ. ꝛ vrores eoꝝ in diuisionem (ecclesie) et ciuitates eoꝝ in exterminium. ꝛ (qui sancti esse videbant) pcõꝝ sancta eoꝝ in pollutiõem ꝛ fieret (xpus) i opꝓbrium gẽtibus. Tũc eliach (scõm ordinẽ mel.) (sup omnes) ym sacerdos domini magnus circ⁹ (se et p nũcios suos) (ocum vicentes) cumuit omnẽ israel: allocutusq; ẽ (quasi cõfidite-erudite sunt oꝛoco vẽ) eos dicens: Scitote qm̃ exaudiet (assiduc) dominus pces vestras: si manẽtes (actione) (finis nõ pugna coronat) pmãseritis in ieiunijs ꝛ oꝛõibus (vt placeatis domino) in cõspectu dñi. Memores estote moysi serui domini. q̃ amalech cõfidẽtem in virtute sua ꝛ in potẽtia sua ꝛ in exercitu suo ꝛ in clypeis suis ꝛ i curribus suis et i equitibus suis: nõ ferro pugnãdo. sed pcib⁹ (pstrati) sanctis oraõdo diecit. Sic erũt vni (qui perseuauerit vsq; in finem sa.c.) uersi hostes israel: si pseuerauerit⁹ in hoc ope quod cepistis. Ad hanc (pdicatoꝝ xpi.) (fideles) igit exhoꝛtatõnem eius depcantes (in oꝛone cõfortati) (bñplacentes) dominũ. pmanebãt i cõspectu dñi (sacerdotes) ita vt etiã bi qui offerebãt domino olocausta. pcincti cilicijs offerrẽt (memoria fragilitatis) sacficia domino. ꝛ erat cinis super (mentes) (cor cõtri-et h. de⁹ fi. det.) capita eoꝝ. Et ex toto corde suo (vnanimes in oꝛõne) omes oraõbãt deũ vt visitaret populum suum israel.

Ca. V.

Nunciatumq; (spũali) est holoferni principi mi(fideles)litie assyrioꝝ q̃ filij israel ꝓpara(malis) (fidenti aio omnem) rent se ad resistẽdum ac montium (fugbiam detestat⁹ per quã maxime aduersarij ir) itinera pclusissẽt: ꝛ furore nimio exrumpere studerent. arsit in iracundia magna Vocauit (qui turbidi et incõsiderati) (qui sine lege) q̃ omnes principes moab ꝛ ducesꝫ (guerunt hec pscutores adinuicẽ qui sint quã) ammon. et dixit eis. Dicite mihi q̃s (te constantie) sit ppls iste q̃ mõtana obsidet: aut (munitões fidi) quę ꝛ quales ꝛ quãte sint ciuitates eoꝝ. quę etiã sit virtus eoꝝ: aut q̃ sit multitudo eoꝝ. vl quis (ꝺ potens) rex militię illoꝝ. et q̃re p̃ oibus q̃ (luce fidei et fẽe quibus principes tene) habitãt in oriẽte isti cõtempserunt (bzarum facilius expugnanẽ) nos. ꝛ nõ exierunt in obuiã nobis (quasi principes hereticoꝝ.) vt suscipient nos cum pace? Tunc (q̃libet ydolatrie deditus) achioꝛ dux omniũ filioꝝ ammon rũdẽs ait. Si digneris audire domine. dicam veritatem incõspectu (populi⁹ dei habitat i mõtanis egypti i cãpis) tuo de populo isto qui in mõtanis habitat. ꝛ nõ egredietur verbũ falsum ex oꝛe meo. Populus iste ex (ꝓgenie caldeoꝝ ẽ. Nic primum) in mesopotamia habitauit: q̃m no (signẽ et alios ꝙ gentiũ) luerũt sequi deos patrũ suoꝝ q̃ erant in terra caldeoꝝ. Deserẽtes (religionem) itaq; cerimonias patrũ suoꝝ q̃ (mali sunt in multitudine boni in vnitate) in multitudine deoꝝ erant. vnum deũ cęli coluerũt: qui et pcepit eis (mente et corpe) vt exirẽt inde ꝛ habitarent in charrã (verbi dei) Cũq; opuisset omnem terrã fames (in bictualem ascẽdit in egypto descenditur) descenderũt in egiptum illic p qua (multiplicati sũt sup numerũ) dringẽtos annos sic mltiplicati sũt vt dinumerari eoꝝ nõ possẽt exercit⁹ (pharao dyabolus) Cumq; grauasset eos rex egipti atq; (vel one) (nõ deꝰ) (terrenus) in ędificatiõibus vrbiũ suarũ i luto (opibus) ꝛ latere subiugasset eos. clamauer(corde et ore) runt ad dñm suum. ꝛ pcussit totaz (non oculos) (vltionem eorum) terrã egipti plagis varijs. Cũq; eie(plagis supati) cissẽt eos egipti⁹ a se. ꝛ cessasset plaga ab eis. ꝛ iterũ eos vellẽt capere ꝛ ad suã seruitiũ reuocare. sugẽtib⁹ (summꝰ boꝝ oim) (rubrũ in quo baptisma) his deus cęli mare apperuit ita vt (significatur) hinc inde aque q̃si murus solidarẽtur ꝛ isti pede sicco fundũ maris p ambulando trãsirẽt. In quo loco (multitudo viciorũ demonum) dũ inumerabilis exercit⁹ egiptioꝝ (baptismi) (vbi quo) eos psequeretur. ita aquis coopt⁹ (rum remisse sunt iniquitates.) est: vt non remaneret vl vnus qui factũ posteris nunciaret. Egressus etiam mare rubrũ deserta sina mõtis occurrerunt: in q̃bus nũq; hõ

habitare potuit vel filius homis ¶ante ¶in deserto huj⁹ mun⁹ dj homines requieſcunt non filij hominum.
¶flectis q̄ ad litterā ē amara ¶indulcati ligno
reḡeuit. Illic ¶fōtes amari ¶obdul
¶cruris sanguine xp̄i spiritualiter intellecti
cati sunt eis ad bibendū·t p̄ anos
quadraginta ānonam de ḡlo cōse
¶vt de nō gnim in arcu meo sperabo
cuti sunt. Ubicūq̄ ingressi sūt sine
arcu t sagitta·t absq̄ scuto t gla-
dio: deus coꝝ pugnauit p eis t vi
¶impune
cit. Et nō fuit qui insultaret populo
isti: nisi quando recessit a cultu dñi
dei sui. Quociēscūq̄ aūt p̄ter ip̄m
¶a deo suo
deum suū alteꝝ coluerūt: dati sūt
¶captiuitatem ¶occisionem ¶nationib⁹
in p̄dam t in gladium t i opp̄briū
¶quasi nō ex toto abiecat sd correxit
Quocienscumq̄ aūt p̄nituerunt
se recessisse a cultura dei sui: dedit
¶inimicis
eis deus ḡli virtutē resistendi. De
nicq̄ chananḡ regem t iebusḡ et
pherezḡum t ethḡ t cuḡm t am
morrḡ· et oīs potentes esebon
p̄strauerunt·t terras coꝝ t ciuita
tes coꝝ ip̄i possederunt· t vsq̄ dū
n peccarent in ꝓspectu dei sui·erāt
cum illis bona. Deus enim illoꝝ
odit iniq̄tatem. Nam t ante hos ā
¶p̄ceptis
nos cum recessissent a via quā de-
derat illis deus vt ambularēt i ea
¶a terra sua
extermiati sūt p̄liꝫ a multis natio
nibus. t plurimi coꝝ captiui abdu
cti sunt in terrā non suā. Nup aūt
¶p penitentiam
reuersi sūt ad dñm deū suū ex disp
sione q̄ dispsi fuerāt· adunati sūt
t ascenderūt mōtana hec omnia·t
¶visionem pacis
itex possident hierusalē·vbi sunt
¶vel eozum
sancta sanctoꝝ Nunc ergo mi dñe
q̄uire si ē aliqua iniq̄tas coꝝ i cō
spectu dei eoꝝ ascendam? ad illos
qm̄ tradens tradet illos deus coꝝ
tibi·t subiugati erūt sub iugo potē
tię tę. Si vero nō est offensio po
puli huius coꝝ deo suo·non pote
rimus resistere illis: qm̄ deꝰ eoꝝ
defendet illos·t erimus in oppro
brium vniuersę terrę. Et factum ē
cū cessasset loqui achior verba hec
¶qui fastu mundi superbiūt p̄conia veritatis au
irati sūt oēs magnates holoferniꝭ
dire nō possunt·et p̄dicatorib⁹ cū ceteri o fidei
t cogitabāt interficere eum· dicētes
bus mortē minant ¶cui⁹ temeritatis ¶fidei
ad alterutrū: Quis est iste q̄ filios
israel posse dicat resistere regi na-
¶diabolo ¶demonijs vicijs ¶bellib⁹ malis
buchodonosor t exercitibus eius
¶nō enim vident fidei scutu⁹ galeā spei et gla
homines inermes t sine virtute·t
dium verbi dei ¶pugnādi
sine peritia artis pugnę? Ut ergo
¶putat fallere
agnoscat achior quoniā fallit nos
ascendem⁹ in mōtana·t cum capti
fuerint potentes eoꝝ tūc cū eisde⁹
gladio trāsuerberabiḝ: vt sciat oīs
gens qm̄ nabuchodonosor deus
¶nō celi,
terrę ē·t p̄ter ip̄m alius non est.

C. VI.

Factum est aūt
cum cessassent loqui: in
dignatus holofernes vehemēter.
dixit achior: Qm̄ ꝓphetasti nobis
dicens·q̄ gens israel defendatur
a deo suo: vt ostendam tibi qm̄ nō
est deus nisi nabuchodonosor: cū
p̄cusserimus eos oīs sicut boe⁹
vnum·tunc t ipse cū illis assiriozū
gladio interibis t oīs israel tecum
p̄dītōe disperiet·t ꝓbabis quoniā
nabuchodonosor dñs sit vniuer-
se terrę Tūcq̄ gladius militię meę
transiet per latera tua·et confixus
cades inter vulneratos israel et nō
respirabis vltra donec extermineris
cum illis. Porro aūt si ꝓphetiam
tuam verā existimas non cōcidat
vultus tuus·t pallor qui facie tuā
obtinet abscedat a te: si verba mea
hęc putas implere ñ posse. Ut aūt
noueris q̄ simul cū illis hęc expe
† turbe picture preconeo veritatis adiugere stu
rieris·ecce ex hac† hora illoꝝ po
dent p̄citos cui putāt quos a cōsortio suo se pa
pulo sociaberis vt dū dignas mei
rant et fidelib⁹ christi associāt. vñ tu discipulus
gladij penas exceperint· ipse simul
eius sis nos autē moysi
vltioni subiaceas· Tūc holofernes
¶p̄secutoribus fidei.
p̄cepit seruis suis: vt cōp̄henderēt
¶quelibet cōfessorem xp̄i p̄conem veritatis
achior·t ducerent eū in bethulia⁹

¶ Quē soluētes
Doctores ecclesię ad arborem ligatū soluūt cū catechuminos suos nec pcessoꝝ rabiē nec mortem timescere docent. q. ad arborē ligatum soluunt cum a formidine crucis mentem paulisper eruūt et ad patiendum instruūt. hoc aūt mō fit si (exēplo ozię et charmi qui confortātes achior pceres venotas cū omni plo dño effuderūt) magīri ecclesię cū ceteris fidelibus auditores suos domino pmendauerint venotis ꝓbis vt eis dono habeat qđ bāna ifirmitas nō nocet

§ separatum a se § quos pr
et traderent eum in manus filiorū
dendos putauit.
israel. Et accipientes cū serui holo
§ cupiunt enim tales g illicita desiderio
fernis. pfecti sunt per campestria:
trahere et vitā latā q̄ duxit ad mortē
sed cum appropinquassent ad mō
§ pdicatores testimonia scripturarū cōtra
tana exierunt cōtra eos fundibu
laculātes § votū suum iplere nō valētes.
larij. Illi aut̄ diuertentes a latere
§ qz milites xpi quē seducere nō pñt crucis
montis ligauerūt achior ad arbo
ac passionis eius socū faciunt
rem i manib⁹ et pedibus et sic vin
ctum de rebus dimiserunt cū. et
§ ñ correcti seu peiores augmento scelerum.
§ pristinū errorem
reuersi sunt ad dñm suum Porro
filij israel descendētes de bethulia
venerunt ad eum: quem soluen
tes ad bethuliam duxerunt atq̄
in medium populi illū statuentes
pcūctati sūt. quid rerū esset q̄ illū
victū assirij reliqssent. In dieb⁹ il
lis erāt illic principes. ozyas filij
micha de tribu symeon. et charmi
qui et gothoniel. In medio itaq̄ se
nioꝝ et in ꝓspectu oīm achior dixit
oīa quę locut⁹ fuerat ab holoferne
interrogatus et q̄liter populus ho
lofernis voluisset, ꝓpter hoc verbū
interficere eum. et quēadmodū ipe
holofernes iratus iusserit cū ira
elitis hac de causa tradi: vt dum
vinceret filios israel. tunc et ipsum
achior diuersis iubeat interire sup
plicijs propter hoc q̄ dixisset: deus
cęli defensor eoꝝ est. Cūq̄ achior
vniuersa hęc exposuisset: omis po
pulus cecidit in faciem adorantes
dominū. et comuni lamentatiōe et
fletu vnanimes pces suas dño ef
§ q̄ oīa fecisti oīa
fuderūt: dicentes: Domine deus
potes § ne dissimules pctā eorum
cęli et terrę intuere superbiam eoꝝ
§ qui humilia respicis
et respice ad nostram humilitatem
§ mentis q̄ tibi sola placet
et faciem sanctoꝝ tuorū attende. et
§ cōfidētes
ostende qm̄ nō dereliquis ꝓsumē
§ nō de se
tes de te. et ꝓsumētes de se et d sua

§ qui gloriat in do. glo.
virtute gloriātes būilias. Finito
itaq̄ fletu et totā diem oratiōne po
§ cōfidentes oēm suā esse
pulorū cōpleta. cōsolati sūt achior
exaudita.
dicētes. Deus patrū nostroꝝ cui⁹
§ remuneratoꝝ § q̄ meruisti
tu virtutē ꝓdicasti. ipse tibi hāc da
§ q̄ ipsi tuum
bit vicissitudinē: vt eorū magis tu
interitū videas. Cū vo dñs deus
§ interemptis hostib⁹
noster dederit hāc libertatē seruis
suis: sit et tecū deus i medio nostri
vt sic placuerit tibi. ita ut cum tuis
oībus cōuerseris nobiscum. Tunc
ozyas finito cōcilio suscepit eū in
domū suam. et fecit cenam magnā.
Et vocatis oībus presbiteris. sil'ex
§ ecce q̄s bo
pleto ieiunio refecerūt Postea vo
num et q̄s io. b. f. i. v.
cōuocat⁹ ē oīs populus per totam
§ domus mea domo. o. vo.
noctem intra ecclesiam orauerunt
§ maledict⁹ homo qui cōfi. in ho. et po. c. b. f.
petentes auxilium a deo israel.

C. VII.

§ mysticus
Holofernes aūt
§ cōplicabus
altera die ꝓcepit exercitū
§ ecclesiā q̄ ē oīm dei
suis: vt ascenderet cōtra bethuliā
Erāt aūt pedites bellatorū centum
viginti milia. et equites vigīti duo
milia. ꝓter ꝓparatōes virorū illoꝝ
quos occupauerat captiuitas et ab
ducti fuerāt de, puincijs et vrbibus
vniuersę iuuentutis. Oīs pauerunt se piter ad pugnā cōtra filios
israel. et venerūt p crepidinē mōtis
vsq̄ ad apicē q̄ respicit sup dothaym a loco qui dicit belina vsq̄ ad
chelmon qui ē cōtra esdrelon Filij
§ fideles
aūt israel vt viderūt multitudinem
§ humiliter orantes
illorū, pstrauerunt se super terram
§ memoriā fragilitatis habentes. vñ
mittētes cinerem super capita sua
memento. bō qz. ci. es
vnanimes orantes vt deus israel
misericordiā suā ostenderet super
† virtutum studia
populū suum. Et assumētes † arma
† mentis penetralia. ne hostis aditū inueniat
sua bellica: sederūt p loca q̄ angu
p quē delectatiōes carnales noxie cogitationes
inducat
sti itineris tramitem dirigūt inter

¶ Et fecit cenam
Cenam magnā explet to ieiunio facit. q̄ animam diu languidam et pane verbi indignā euangelica doctrina et dapibꝰ virtutū refici. Huic puinio aduocātur omnes ꝓbiteri vt exhortationibꝰ et exemplis corroborent neophiti ad fidē accipiendam vel ꝓficiendam

¶ Incidi precepit. Doctrinā euangelij quā ex fonte uiuo precedentē doctores spiritussancti gratia illuminati p oris sui fistulam in ciuitatē ecclesie introducāt. hanc plecutores fidelium phibēdo ⁊ mortē minādo auferunt. vt potius spūalis indigentia occidat

¶ Erant tamē ⁊c. Sicut i libro regū phi listijm fabros ferrarios auferunt ne faciant hebreis aut lanceā aut gladiū Et discēdit oīs israel ad philistijm vt exacueret vomerē. ⁊ ligonem ⁊ securim ⁊ falculum. hoc enim marime dyabol⁹ studet vt doctrine fluenta ⁊ virtutū arma auferat. et sic nequitiā suā in interitum seruoꝝ dei velociter expleat. hinc pcipiens gentiū ⁊ iulian⁹ apostata nō solum diuinā sed ⁊ humanam ꝓhianis iterdicūt philosophiam.

¶ Tunc ad oziā. Carnales qui dicunt d. d. coz aūt eoz lōge ē a me. Sunt enī in sagena dei ⁊ boni ⁊ mali pisces usq; ad litꝰ futuri iudicij qui ꝓsentis vite incōmoda grauiꝰ ferētes malūt ꝓsentibus uti delicijs q̄ celestia bona sibi i fuꝰo refundi qui magistros suos importunis grimonijs affligūt ⁊ sibi ad lucrū seculi assentire cogunt uti sequit. Et cum fatigati. h. cla.

mōtuosa. ⁊ erāt custodiētes ea tota die ⁊ nocte Porro holofernes dū ⁊ ipse quē deuocet circuit p girū reppit q̄ fōs q̄ influebat aqueductū illoꝝ a pte australi extra ciuitatē dirigeret. ⁊ incidi ꝑcepit aḡductū illoꝝ. Erant tamen † dogmata phōrum q̄ scire et honestatis aliqd conferunt solatium nō longe a muris fontes ex quibꝰ furtim videbant haurire aquam: ad refocillandum potius q̄ ad potandum. Sed filij ammon ⁊ moab accesserunt ad holofernē. dicentes. Filij israel nō in lācea nec in sagitta confidūt: sed mōtes defendūt illos. ⁊ muniūt illos colles in ꝑcipitio constituti. Ut ergo sine congressione pugneq; possis supare eos pone custodes fontium vt nō hauriant ex eis. ⁊ sine gladio interficies eos. vel certe fatigati tradent ciuitatem suam quā putāt in montibus positam supari non posse. Et placuerūt verba hec coram holoferne. ⁊ coram satellitibus eiꝰ. ⁊ cōstituit p girū cētenarios p singulos fontes. Lunq; ista custodia p dies viginti fuisset expleta. defecerunt cisterne ⁊ collectiones aquarū omnibus inhabitantibꝰ bethulie: ita vt non esset intra ciuitatē vnde satiarent. vel vna die: quoniā ad mēsuram dabaꝰ populis aqua quotidie. Tunc ad oziam ꝓgregati omnes viri fem̄eq; iuuenes ⁊ puuli omnes simul vna voce dixerunt: Judicet deus inter nos ⁊ te: quoniam fecisti in nos mala nolens loqui pacifice cū assirijs. ⁊ ꝓpter hoc vendidit nos deus in manibꝰ eoꝝ Et ideo nō ē qui adiuuet: cū ꝓspicimur ante oculos eoꝝ in siti ⁊ in ꝑditione magna. Et nunc cōgregate vniuersos qui i ciuitate sunt: vt sponte tradamus nos oīm populo holofernis. Melius est enim vt captiui bñdicamus dñm viuētes q̄ moriamur ⁊ simus opprobrium omni carni: cū videam⁹ uroꝛes nostras ⁊ infātes nr̄os mori añ oculos nostros. Tonte stamur hodie celum ⁊ terrā ⁊ deū patrū nostroꝝ q̄ ulciscitur nos sēm peccata nr̄a vt iā tradatis ciuitatē in manu militię holofernis vt sit finis nr̄ breuis in ore gladij: q̄ lōgioꝛ efficitur in ariditate sitis. Et cū hec diriss̄et factus ē fletus ⁊ ululatus magnus in ecclesia oībus. ⁊ p mltas horas vna voce clamauerūt ad deum dicētes: Peccauimus cū ꝓbis nr̄is iniuste egim⁹: iniq̄tatē fecimus. Tu q̄ pius es miserere nostri. et i tuo flagello vindica iniq̄tates nostras ⁊ noli tradere confitentes te. pplo q̄ ignorat te: vt nō dicāt inter gētes vbi ē deus eoꝝ. Et cū fatigati hiis clamoribus ⁊ his fletib⁹ lassati silu̇issent: exurgens ozias infusus lacrimis. dixit: Equo animo estote fratres. ⁊ hoc quinq; dies expectemus a domino misericordiā. Forsitan enim indignationē suam abscidet. ⁊ dabit gloriam nomini suo Si aūt transactis quinq; diebus non uenerit adiutoziū: faciem⁹ hec verba quę locuti estis.

C. VIII.

Et ꝓfectū est cum audisset hec verba iudith vidua q̄ erat filia merari. filij idor filij ioseph. filij ozie. filij elai. filij iamnoꝛ. filij gedeon. filij raphoim filij achitob. filij melchię. filij enā. filij nathanię. filij salathiel. filij ysi

¶ Et hos quinq; diebus. Quinq; dies quinq; sensus corporis quibus ꝓsens vita ducit. quasi. v. dierum inducias doctoꝛ inexpertis expetit qui corpale vicium solatiū auditoriū indiscrete ꝓmittit. q. i potestate tua sit sūmi datoris magnificētia cū magis tēpus tribuēdi et modꝰ i dātis q̄ accipiētis ptāte ꝓlustrat. si enim ꝓsentis vite negat solatium subditos deserunt vt cedētes persecutionib⁹ corpale detinēt supplicium. hanc quentionem nostra indub. i. ecclesia respuit ⁊ ptemnit.

¶ Et factum est. Filia merari. i. ārituꝛdinis. Ecclesia enī per amaritudinē ⁊ tribulationē ad futurę vitę gaudia generat. vbi dñm laudabit in eternum. q̄ enī .xv. generatiōe pgenita narrat significat q̄ ecclesia p ebdoadē legis ⁊ octoadem euāgelij de patriarchis ⁊ aplis ē edita. ⁊ ad celestem gratiam sacēsura. vnde hic numerus gradū in psalterio ponit futurę ad celoꝛ ascēsionis figuratiuus quo sancti uenientes merito dicūt Ec. nunc ꝛc.

¶ Et vir eius ma- Manasses: interpretat oblitiosus vel necessi- tas cui iudith ꝓiugio copulata-q· decalogo leg' ul'ritib' gētiliū ob noxia: B veniente xp̄o z luce euāgelij clarescēte in mūdo: ois illa obser uantia cessit·z q̄ vitis collectō messis velocit trāsiit. vñ apls. Vbi veit fides iā nō sumus sub pedagogo. Dmōs enī filij ekt̄is p fidez in xp̄o ibu· Et ad rō· ait Mortificati ekt̄is legi per corp⁹ xp̄i ibu ut sī tis alteri⁹ q̄ ex mortuis resurrexit.

¶ Et vir. Manasses xp̄s ecclē sp̄osus. Bñ manasses dr: q̄ nos fa cit oblīuisci calamitat̄ p̄tinę p p̄solonē vitę futurę· B in tpe messis ordeacie·i· collectōis plebis iudaicę cui⁹ mit teret apl̄os suos ꝓdica re z manipulos credē tiū ꝙgregare venit est⁹ pſecutōis super caput eius·i· sup̄ diuinitatē eiusl. Caput enī xp̄i ds Inde enī maxīe scāda lizabātur iudei q̄ dice bat se cē filiū dei. Bñ fac teipsz z̄ vē. Et ali bi. Quia filiū di se fe- Passus ē ibs in gēte sua z sepultus in orto. b⁹ sp̄osa ablato sp̄oso ieiunior ozōi opā dat vsq̄ a plāmatōez scli- nec erroribz heresi digē pollui·cui vir suus re liq̄t diuitias sp̄ūal sa piētię et virtut̄ z fami liam·i·gētiū multitudi nem aggreganit.

¶ Et habens su per lumbos Qui p cōtinentiā vitę z mor tificatōez voluptatuz carnē suā crucifigit cū vicijs z cupiscentijs vt futurę solēnitati et sabbo animo se ꝓparet vbi p p̄nti tribulatōe cū scīis āgelis plenum gaudiū suscīperet.

¶ Cui vir suus z̄ Et veter̄ legz z ex p̄big instructōne moralī di sciplie mstriplices opes ad xp̄m venies attulit ecclesia. vñ et paul⁹ se ad pedes gamalidis nutritū gloriat·z moy ses oī sapia egiptioꝝ eruditus legitur

¶ Non est iste s- Nec tēpus nec modū meon·filij ruben·et vir ei⁹ fuit ma nasses·qui mortuus est in diebus messis ordeaceę instabat eni super alligantes manipulos in campo z venit estus sup caput eius·et mor tuus ē in bethulia ciuitate sua·z se pultus est illic cum patribus suis.

§ Ecclesia a mundi illecebris destitu ta fidem sancte trinitatis habens et operum per

Erat aūt iudith relict̄ eius vidua fectionem.

tam annis tribus z mensibus sex.

§ In arce mentis

Et in suplexibus domus suę fecit

§ firmā custodia vt non p̄ oīa desideria de sibi secretum cubiculū in quo cum

fiaret § Congregatōibus mundis.

puellis suis clausa mozabat·z ha bens sup̄ lumbos suos ciliciū·ieiu nabat omnibus diebus vitę suę: ꝓter sabbata z neomenias.z festa domus israel. Erat autez eleganti

§ vnde·pulcr⁹ eo et decora fi- bie·

aspectu nimis cui vir suus relique rat diuitias multas z familiā copi

§ ꝓdicatoꝝ

osam:ac possessiones armēti boū

§ Innocentiū obedientiuz

z gregibus ouium plenas. Et erat

§ Bonis § In timore domini. vnde mi hier timens deum laudabitur·et laudē cā in por tis eius opera § de hoc timore dicit ysai. timor do mini ipse est thesaurus eius.

hęc in oībus famosissima· quoniā

§ Ab omni spē mala ab

timebat dñm valde:nec erat q̄ loq̄

stinere vos.

retur ꝺ illa verbū malū. Nęc itaq̄ cum audisset q̄m ozyas ꝓmisisset q̄ trāsacto·v·die traderet ciuitatē assirijs:misit ad p̄sbiteros chabri z charmi Et venerunt ad illam·et dixit illis: Quod est hoc verbū in quo cōsensit ozyas vt tradat ciui tatem assirijs·si intra quinq̄ dies nō venerit nobis adiutoriū:? Et qui estis vos qui temptatis dñm: Non ē iste sermo qui misericordiā ꝓuocet:sed potius qui iraz excitet z furorē accendat. Posuistis vos tempus miseratōnis dñi·z in arbi trium vestrū diem constituistis ei.

§ Quia omnia nouit

Sed q̄z patiens dñs est·i hoc ipo pęniteamus·z indulgentiam eius

§ que pōdera vocis habent·que impetrā t

fusis lacrumis postulemus. Non

non supplicant.

eni q̄si homo deus sic cominabit· neq̄ sicut filius hois ad iracūdiaz

§ Qui se exaltat hu- ꝺ

inflamabitur. Et ideo humiliemus

§ Non modo corpora nostra. In spū hu

illi animas nostras·z in spū consti

mulatis z in animo contrito suscipiamur domine

tuti humiliato seruientes illi dica

a te. § vnde·fiat vo

mus flentes dño. vt sc̄ꝺz volūtatē

luntas tua non mea.

suam sic faciat nobiscuz cito miam

suam:vt sicut cōturbatum est cor nostrum in superbia eoꝝ· ita etiā de nostra hūilitate gloziemur:qm̄ nō sumus secuti pēta patrū nostrozū qui dereliquerunt deū suuz·z ado rauerunt deos alienos:ꝑ quo sce lere dati sunt in gladiū z in rapinā z in cōfusionē inimicis suis. Nos

§ vnde Ego sum domin⁹ et nō est alter.

autē alterū deū nescimus ꝓter ipm

§ Longanimiter·vnde· Expecta dominū viriliter

Expectemus humiles cōsolatiōez

age § vindicando

eius·z exquirat sanguinē nostruz de afflictōibus inimicoꝝ nostroꝝ z hūiliabit oēs gentes q̄cumq̄ in surgūt cōtra nos·z faciet illas sine

bonoze dominus deus noster. Et

§ Omniū nostri vnus est pater in celis·vnde pa trem nolite vocare vobis super terraz

nunc fratres qm̄ vos qui estis pze

Cui rationem reddituri de ouib⁹? § Qui sc̄z speculatores et doctores

sbiteri i populo dei·z ex vobis pē

Exhortationem consolationem

det aīa illozū· ad eloquiū vr̄m coz

A desperatoe qui modo obtu.

da coꝝ erigite vt memozes sint q̄z

A deo·vnde·temptauit deus abraam

§ Quoniz imitatores esse debemus

temptati sut p̄res nostri·vt ꝓbarēt

ut abrae ysaac.

si vere colerēt deū suū. Memozes

§ Ironia facta patribus quāmera sunt filioꝝ

esse debent quomō p̄z nr̄ abraam

temptat⁹ ē·z p multas tribulatiōes ꝓbatus·dei amicus effectus est. Sic ysaac·sic iacob·sic moyses·et oīes q̄ placuerūt deo p̄ multas tri

§ vnde transiuim⁹ per ig·z aquā

bulatiōes transierunt fideles. Illi

§ Dicut exēplo bonoz admonet ita exemplo ma

aūt q̄ temptatiōes nō susceperunt

lozum terret·

cū timore dñi·z impatientiā suam z impperiū murmuratōis suę con

tra dñm ꝓtulerūt extermiati sūt ab

§ ꝺyabolo § Corporalibus z ſ; q̄ualib⁹

extermiatore·et a serpētib⁹ pierūt

§ q· quidemini hec facientes in dño querere ultoz

Et nos ergo nō vlciscamur nos ꝑ

Hec est via meritaria ut in flagellis aūos nostraſ humiliemus·et pariam dē studeamus

¶ § Bōm illud. Iniuste egim⁹ iniquitatē fecim⁹ bis q̄ patimur: sed reputates pēas

§ q̄s mereamur.

nostris hęc ipa supplicia mioza eē

Hscribere dño debem⁹ magi arbitrio ei⁹ q̄ cta relinq̄m⁹. Vñ quidā patrū in ozōne sua di xisse legitur· Fili di sic fcis z sicut vis miserere mei. Regnuz tū ḡre debemus z omia adici entur· pīis vita sit fide lib⁹ in vsu· futura i fru ctu· sit res tpalis in in nere desiderē eterna in p̄uentione.

¶ Et dixerūt ozyas et presbiteri ad quecūq; loquūt eccle
sia in cōfessiōe fidei in doctrina religiois laudabilia z irreprehensibilia sunt: h singulos fideles ozādo premonet si quisq; sicut prohauit vtq; esse qd vocz ita operib⁹ ipleat. Vñ subditur Et dix-il-iu-

¶ Et dixit illis iudith. Judith-i-eccle sia primendat pbris potax-i-castroz di solicitam custodiam vt pnigili z solerti cura cōtra hostiū insidias semper parati assistant et orazōibus muniri.

¶ Quibus ascendentibus Postq; ad pbros locuta est orazoriū ingreditur judith: qz solicitudo scōz post pdictionis obsequiū recūt ad cordis sui secretum vt ibi cōpleat pure afflictionis incensum-fm illud-Cū ora-itra i-c-t

¶ Domine deus Dñe in ozōne actū symeonis cōmemorat q cā fre lent stupz sozoz in alienigenas vindicauit. Futuz enī erat ut holofernes q in judith voluit explere imundi cū libidis: gladio ferretur vltiōis

¶ Respice castra Sicut luxuriosos luxuriosis cōparat ita nē superbis superbos assyrios.s.egyptijs-q-sicut potēcia duia ē in illis ita manifestari pōt et his subuersis: qz idem dñs eadem potēcia eadem iustitia.

† ¶ deus non vult mortē pecz toriis: sed ut pueria flagella dñi qi seruiūt q corripimur tur ex una
ad emendatōnē z nō ad pditōnem nostrā· cueniſſe credamus. Et dixerunt illi ozyas z pbiteri: Dia quę locuta es vera sūt· z nō ē in sermōibus tuis vlla reprehensio Nūc ergo oza p nobis: qm mulier sancta es z timens deū. Et dixit illis iudith· Sicut qd potui loq; dei esse cōgnoscitis: ita qd facere dispoſui, pbate si ex deo est· z orate vt firmū faciat deus cōsiliū meum. Stabitis vos ad portam nocte ista z ego exeā cū abra mea· et ozate vt sicut dixistis in diebus q̄nq; respiciat dominus pplm suum israel. Vos aūt nolo vt scrutemini actus meū· z vsq; dū renūcie vobis nihil aliḋ fiat nisi ozō p me ad dñm deum nr̄m. Et dixit ad eā ozyas pncepſ iudęę Vade in pace· z dñs sit tecū in vltōnē inimicoz nr̄oz. Et reuertētes abierūt.

C. IX.

QVibus ascendentibus iudith ingressa est ad ozatoziū suū· z induens se ci licio posuit cinere sup caput suum Per humilitatis affectū se sperās exaudiri sacrific z, psternēs se dño clamabat ad dominū deo spūs contribulatus
minū· dicens: Domie deus patris mei symeon· q̄ ded isti illi gladium in defensione alien igenaz qui violatozes extiterūt in coinquinatiōe sua· z denudauerūt femur virginis in cōfusionē· z dediſti mlieres illorum in p̄dam· z filias illoz i captiuitatē· z omnē p̄dam i diuisionem filijs iacob
seruis tuis qui zelauerūt cęlū tuū: subueni q̄so te dñe deus me⁹ mihi desolate Omnia
vidue. Tu enim feciſti poza· et illa ordine dispoſitis
post illa cogitaſti· z hoc factum est qd ipe voluiſti. Omia eniz vię tuę patę sunt· z tua iudicia in tua prudentia posuiſti. Respice castra assirioz nunc· sicut tūc castra egyptioz videre dignatus es: qñ post seruos tuos armati currebāt· cōfidentes in qdrigis z in equitatu suo z i mlt
titudie bellatoz. Sz asperiſti sup castra coz· z tenebre fatigauerūt eos
Aut euadere non possent Maris
Tenuit pedes coz abyſſus· z aque
opuerūt eos. Sic fiant et isti dñe. qui cōfiduut in multitudie sua· et i currib⁹ suis z in contis z i sagittis suis· z in lanceis gloziāt· z nesciūt qz tu ipse es deus nr̄ qui conteris
bella ab initio· z dñs nomen ē tibi
Potentia qua uideris dimisisse
Erige brachiū tuuz sicut ab initio z allide virtutē cozuz in ꝓtute tua
Cadat virtus coz in iracūdia tua.
Iacent
qui, pmittūt se violare sancta tua z polluere tabernaculuz nominis tui· et deiicere gladio suo cornu altaris tui· Fac dñe vt gladio ꝓprio ei⁹ † ¶ per portam oculoz intret affectio cōcupiscz unde· qui uiderit, mulierē ad cōcupiscēdū ea iam
supbia amputet† Capiatur laqueo mechatus est eam
oculoz suoz in nic· z pcutiet eum
dulcia uideātur ei labia mea· ad est· uerba
et labijs caritatis meę Da mihi in animo cōstantiā vt contemnā illuz· et virtutē· vt euertā illū. Erit enī hoc Non nobis domine non nobis &c
memoriale nois tui: cū manus fę/
fragilis sexus qui se exaltat humiliabitur
superbū in qua
mine deiecerit cū· Non enī in multo confidit holofernes fallax
titudie ē virt⁹ tua dñe· neq; i equo equ⁹ ad salutē· z nolite fieri sicut equ⁹ z mulus † unde diabolus et primus homo cecidit
rū viribus volūtas tua. Nec supbi ab initio placuerūt tibi: sed hūiliū z mansuetoz semp tibi placuit de
Sanctoz Apo
precatio. Deus cęloz creator aq̄z Nolox Noue
et dñs tocius creaturę· exaudi me
Afflictam Non de uirtib⁹ meis
miserā de pcantez· z de tua miseri/
cordia psumētem. Memento dñe
promissionis qui promisiſti te esse cum fidelibus tuis quo loquor
testamenti tui· z da verbum in oze
ad cum Ex quo procedunt verba
meo z in corde meo cōsiliū corro/
qua delere uult
bora vt domus tua i sctificatōe tua
in eternum Audito miraculo
pmaneat· z omnes gentes agnoscāt
Solus
qz tu es deus· z nō ē aliꝰ pręter te.

C. X.

¶ Fac domine. Hoc non dicit tentatōne pene: sed amore iusticie. Vic ꝓphę quidquid in spiritu iusto iudicio videt futurum in eoꝺ spū prędicant faciendū imo per eos ipse pdixit qui eis revelat atq; facit quale est illud. Fiat mēsa coz. c. i. i. la. &c. Et per cutiet te deus paries dealbate.

¶ Mystice. Omis hereticus vel sismaticus vel iudeus vel paganus qui ecclesiā verbo vel exemplo corrūpere uolu erit: proprio superbię gladio caput inique volūtatis amittit. Vñ ipsa conteret ca. tu.

Abstulit a se.c. Quia sancta ecclia alios pro peccatis suis penitentię gerit affectū, dū ipe remissionis futuri primitias exhilarat animū.

Ut in cō.d. Quia iustū est vt qui dei fert amore: oibꝫ habeatur dignꝰ honore. Vñ Astitit regina a d.t.ā vesti.d.c.v.

Abre suę. Carnalibus: q̄ li fideliter ī p̄senti seruierint: poteit ad verā libertatē puenire-licat abra in fine huius libi mēoratur libertatem a dña sua promeruisse. Sepe cī cōtingit vt sācta mozibus minus perfecti p̄ sentiū rerū amore allecti sacramētis cōicent ecclesiasticis: z spūalibꝰ magistris. corpalibus seruient solacijs ad rēāādū quę possidēt nō sunt idonei. Unde in euāgelio diues qui p̄cepta dī se custodisse rādut-oīa tamē vendere z dare pauperibus ñ p̄senit. Portat abra .i. carnaliū turba ascopā vini-cū sacramēta .i. corpus domini z sāguinē: z crismatis vnctōne venerabiliter seruat.

Et panes. Hec oīa abra pro dispēsatōne dominę suę obꝰ nat. Justum est enī vt q̄ nō nouit moderami na vitę suę tenere: nō

Abstulit a se circumcisionis pellem. ¶ Quia ecclia a iudeis ad ozum·z tenuerūt eā dicentes. Uñ gentes transeuntem dogmatibus suis supare cupiebant.

venis aut quo vadis? Quę respōdit. Filia sum ebrǫorum. Ideo ego fugi a facie eoꝝ: qm̄ futurum agnoui q̄ dentur vobis in deprędatōm p eo q̄ p̄temnūtes vos noluerit vltro tradere seipsos: vt inuenirēt misericordiā in conspectu vestro. Hac de causa cogitaui mecum. dicens: Uadā ad faciē p̄ncipis holofernis vt indicem illi secreta illoꝝ·z ostēdam illi quo aditu possit obtinere eos·ita vt nō cadat vir de exercitu eius. Et cū audisset viri illi verba eius·cōsiderabāt faciē eius·z erat in oculis eorū stupor: qm̄ pulcri tudinē eius mirabātur nimis. Et direrūt ad eā: Conseruasti animā tuā eo q̄ tale reppisti consilium vt descēderes ad dominū nr̄m. Hoc aūt scias: qm̄ cum steteris in cōspectu eius bene tibi faciet·z eris gratissima in corde eius. Duxeruntq illam ad tabernaculū holofernis nūciantes eā. Lunq intrasset ante faciē eius: statim captꝰ ē in suis oculis holofernes. Direrūtq ad eū satellites eius. Quis cōtemnat populum hebrǫorū qui tam decores mulieres habēt: vt nō p̄ his merito pugnare cōtra eos debeamus? Videns itaq iudith holofernē sedētē i cāopeo qd erat ex purpura z bisso z auro·z smaragdo et lapidibꝰ preciosis iterū·z cū in faciē eius intendisset adorauit eū, p̄sternens se sup terram·z eleuauerūt eam serui holofernis iubente domio suo.

C. XI

Unc holofernes dixit ei: Equo animo esto z noli pauere in corde tuo qm̄

subito fiat rector alienus.

Direruntq. Sic dominatōe secularium principū libere manere p̄mā serūt. Sic trianus licet ipimis xp̄i p̄fessores p̄cutus scriplinio scdo admonente leuioribus vtendis edictū suū temperauit. Cuius quoq; adrianꝰ quadratū discipuli aplorū et aristidē athenienses virtutē religione eruditus ad municiū fundandū p̄sulē asię epam misit vt nemini licere xp̄iānū sine crimine obiectōne aut pbatōne dānare.

Adorauit eū. Nō p̄turbatōne timoris: sed obsequiū et dinis. Unde z subditi estote i oīi timore dñi z deū timete re. ho. Et aplus. Qui p̄cepti rectitudini dei ordinatōi resistit. Unde heliasre gē impiū achab adorasse legit. Unde paulus apd agrippā regē z festū p̄sidē cām suam agēs verba mānsuete p̄tulit. Similit apd holofernem iudith venientis suo z iurgorum casū futuro loquitur: nō adulatorie mē

tiendo. ſi futura apbe
rice ꝓdicēdo.

ego nūq̄ nocui virum qui voluit
ſeruire nabuchodonoſor regi Po
pulus autē tuus ſi nō cōtempſiſſet
me: nō eleuaſſem lanceā meā ſup
eum. Nunc aūt dic mihi q̄ ex cau
ſa receſſiſti ab illis· et placuit tibi
vt venires ad nos? Et dixit illi iu-
dith· Sume verba ancille tue· qm̄
ſi ſecutus fueris verba ancille tue
pfectam rez faciet dom⁹ tecum.
Uiuit enim nabuchodonoſor rex
terre z viuit virtus eius q̄ eſt in te
ad correptiōem oīm aiarum erran
tiuz: quoniā nō ſolū homes ſeruiēt
illi ꝑ te: ſed z beſtie agri obtempāt
illi. Nūciat eni animi tui idustria
vniuerſis gentibus· z indicatū eſt
omni ſeculo: qm̄ tu ſolus bonus z
potens es in omni regno eiuſ· z di
ſciplina tua oibus ꝓuincijs p̄edi
catur. Nec hoc latet qđ locutus ē
achior· nec illđ ignoratur quod ei
iuſſeris euenire· Conſtat eni deuz
noſtrū ſic peccatis offenſū: vt man
daverit per p̄ophetas ſuos ad po
pulum q̄ tradet cum p̄o peccatis
ſuis. Et quoniā ſciūt ſe offendiſſe
deum ſuum filij iſrael· tremor tuus
super ipſos eſt Insup etiam fames
inuaſit eos z ab ariditate aquę tā
inter mortuos cōputātur. Denicꝫ
hoc ordināt· vt interficiant pecora
ſua z bibāt ſanguinē eorz· z ſancta
domini ſui q̄ ꝓcepit deus nō cōtin
gi· in frumēto vino z oleo hec cogi
tauerūt impendere· z volūt conſu
mere q̄ nec manibus deberēt cōtin
gere. Ergo qm̄ hec faciūt: certum ē
quę i pditiōnem dabuntur. Quz ego
ancilla tua cognoſcens fugi ab illis
et miſit me dominus hec ipſa nun
ciare tibi. Ego eni ancilla tua deū
colo etiā nūc apud te. z exiet ācilla
tua z adorabo deum· z dicet mihi·
quādo eis reddat peccatū ſuum· z
veniens nunciabo tibi: ita vt ego
adducā te p mediam hierlim Et ba
bebis oēm populū iſrael ſicut ouez
q̄bus nō eſt paſtor· z non latrabit
vl' vn⁹ canis cōtra te: qm̄ hec mihi
dicta ſūt per ꝓuidenciā dei. Et qm̄
iratus ē illis deus: hec ipſa miſſa
ſum nūciare tibi: Placuerūt autē
oīa verba hec cora holoferne z co
ram pueris eius· z mirabantur ad
ſapientiā eius. et dicebāt alter ad
alterū. Nō eſt talis mulier ſup tra
in aſpectu· i pulcritudine et i ſenſu
verborum Et dixit holofernes. Bñ
fecit deus q̄ miſit te ante populuz
vt des illū tu in manibus noſtris.
et qm̄ bona ē ꝓmiſſio tua: ſi fecerit
michi hoc deus tuus· erit et deus
meus· z tu i domo nabuchodono
ſor magna eris· z nomē tuū nomi
nabitur in vniuerſa terra.

Miſſa ſum nūci·
Prima via ſalutis
fuit gentibus ꝓdicato
res euangelij gratāter
recipere et fidē ꝓbere·
z p eorū doctrinaz ad
agnitōnē veritatis ve
nire

C. XII.

holofernes et principes ſeculi
ecclia eni requieſcat apud eos qui in
telligentiā et fidē ſanā recipiunt. i the
ſauro mentis.

Unc iuſſit eaz introire vbi repoſiti erant theſauri eius z iuſſit illic manere eam· z cōſtituit qđ daret illi de cō
uiuio ſuo. Cui reſpondit iudith et
dixit: Nūc nō potero manducare
ex his q̄ mihi ꝓcepit tribui ne veni
at ſup me offenſio. Ex his aūt quę
michi detuli· māducabo. Cui holo
ferncs ait: Si defecerit tibi iſta q̄
tecuz detuliſti: quid faciemus tibi
Et dixit iudith. Uiuit aīa tua dñe
meus: quoniam non expendet oia
hec ancilla tua· donec faciat deus
in manu mea hec q̄ cogitaui. Et in
durerūt illā ſerui eius i tabernacu
lum quo ꝓcepat· z petijt dū introi
ret vt daretur ei copia nocte· et aī

holofernes
ſecula
videtur talibus cultus re
ligionis vilis et deſpectus.
gram diuinā ſibi celeriter
ſubuenire repromittit.
huius ſeculi

¶ Et accepit t m. Nō inquinatur abis gentiliū aut supstitiōe. Ecclesia eñ inter gentes habitans ydolatra non pollnit: sed bis q̄ venotio fidelium per obedientiā p̄parat vti tur. Unde meꝰ abus ē vt facia voluntatez eius qui misit me p̄is

¶ C. XIII. Tautem sero factum est festinauerūt serui illius ad hospitia sua: t cōclusit vagao ostia cubiculi: t abijt. Erant autē omēs fatigati a vino. Erat q̄ iudith sola i cubiculo. Porro holofernes iacebat in lecto nimia ‡de quo nolite inebriari &c ‡ s.luxuria. ‡eccla. ‡ebrietate sopitus. Dixitq̄ iudith ‡unicuiq̄ fideliū. ‡hostiozuꝫ.s.custodiā .s.catho lice fidei obseruant ā cōmisit. puellę suę vt staret foris añ cubicu ‡aio cōstanti. lum t obseruaret. Stetitq̄ iudith ‡ ‡signū auxilii. ‡ciuma deuotōe cordis. ante lectū: orans cū lacrimis t la ‡ interiozū. biozꝫ motu in silentio dicens: Con ‡inf rmā cōsolatōē i te. ‡ videntiū te ‡ peloc ter eraudi me. firma me dñe deus israel: t respice ‡in qua necesse ē. in hac hora ad opa manuū mearū ‡ ecclesiam. vt sic ‡ pmisisti hierlem ciuitatē tuā ‡ad imo vtozū ‡in te. erigas: t hoc quod credēs p te posl ‡ liberatōe añ ‡ qui pseuerauerit v.āī. s.e. se fieri cogitaui. pficiam. Et cū hęc ‡ ‡ prauꝰ cordis duriciam.que errorem gerunt vane fecerit ans dixisset: accessit ad † colūnaz q̄ erat ‡ malicia inique intentōnis ad caput lectuli eius: t ‡ pugionem ‡ capiendo aliꝫ eius q̄ in ea ligatꝰ pēdebat exoluit Lūcq̄ euaginasset illū: apprehēdit ‡ letōne sup. rbe mentis. comā capitis eiꝰ et ait: cōfirma me dñe deus i hac hora: t p cussit bis ‡ cōtumacia imq̄ actōis ‡ occasionē.pter ne t.imptatōnis in ceruicē eius: t abscidit caput eiꝰ ‡ detegendo alijs ‡ qō ē rbet: nuscatis .s.insidie dolose cogitatōnis q̄bus simplices et icautos decī pit. t abstulit canopeū eius a colūnis ‡ in micū inf rmū ostendit et debilē vt sciant eū mi lites cbristi posse superare t euoluit corpus eius trūcum. Et ‡ adepta victoria. post pusillus exiuit: et tradidit ca ‡ auditozibus suis. put holofernis ācillę suę: t iussit vt ‡ memoriā cordis. mitteret illꝰ in perā suā. Et exierī ‡ spōsa et adolescentula. duę sedm cōsuetudinē suam quasi ad oratōez t transierūt castra: t gy rantes vallē venerūt ad portā ciui ‡ ecclesia. tatis. Et dixit iudith a longe custo ‡ castrozum ecclesie. ‡ suffragijs vtis ‡ celumde. aperite mihi poz. &c dibus murozꝫ. Aperite portas qm̄ ‡ vt membzis. ‡ q̄ ē caput. nobiscū est deus: q̄ fecit virtutē in israel. Et factū est cū audissent viri nunq̄ biberat in vita sua.

¶ In lecto. Nesci de q̄ securitatis. ex se in pune peccare confidit Unde. Impius cum in profundū vitiorum venerit: cōtemnit.

¶ Caput holo. n Recordatōnez cōsecti bella solliciate iubet me mozari. Unde. Sobzij estote t vt. nē.

¶ Venerūt ad. Introitū regni. xpum. s. q̄ dicit. Ego sum hostiū et via p me siquis introierit. sal. t p. Et alibi. Venite ad me oēs qui la. t o. c. t c. r. v.

¶ Custodibus. Id ē doctoribus q̄ verbo et exemplo ecclesiā muniunt. t ad vitā eternaz introducunt. De q̄bꝰ dr. Sup muros tuos hierlem cōstitui custodes. Uel angelicas spiritibus qui nobis i custodiā missi malignos spūs excludunt.

¶ Aperite p. Id ē. renotōnē cordis. Unde dr. Qui habet aures audiendi audiat quid spi. d. ec. Sm illud. Beatus qui cām suaz loquitur in aure audientis. Dūs virtutem populo suo dabit. cuꝫ quo .s. apicem celestis regni ascendit. Unde Nemo ascendit in celū n. q. d. d. c. si. b. q. e. i celo

¶ Et ecce vobis vanū surgere añ lacē lucem egrediēdi foraz ad oratōem t deprecādi dominū. Et p̄cepit cubicularijs suis vt sicut placerz illi exiret t introiret ad orādum deuz ‡ catholice cōf. fiducia p fidē .spem. et charitatē. suū per triduū. Et exibat noctibus ‡ fonte lacrimarū.pñs.Iuabo p singu. in vallez bethulię: t baptizabat se n.l.m.l.m.s.m.ri. in fōte aquę. Et vt ascendebat ora bat ad dominū deuz israel: vt diri geret viā eius ad liberatōez populi sui. Et introiēs mūda manebat in tabernaculo. vsqꝫ duz acciperet escā suā in vesperū. Et factū est quarto ‡ lace euangelij choruscante. victoria de hoste spe ratur. die holofernes fecit cenam seruis suis. t dixit ad vagao eunuchū. va de t suade hebreā illam vt sponte cōsentiat habitare mecū. ‡ Fedū est enī apud assyrios si femia irrideat virū agendo: vt imunis ab eo tran seat. Cūc introiuit vagao ad iudith ‡ qui vagao .horzatur ad illicitas vo t dixit Nō vereat bona puella in luptates primēr. troire ad dñz meuz. vt honorifice tur añ faciē eiꝰ. t māducet cū eo et bibat vinū in iocunditate. Cui iu ‡ q̄ iudith rndit cōstantis animi ostendūt virtutes dith rndit. Quę ego sum vt cōtra ‡ deo ‡ ambitiue illusoze illudit. dicam domio meo? Omne qd̄ erit ante oculos eius bonū t optimū ‡ summo deo. faciam. Quicūq̄ añ illi placuerit: hoc mihi erit optimū oibus diebꝰ ‡ que resurgere horzatur a ruina spiritalis vitę meę. Et surrexit et ornauit se ‡ virtutum operibus vestimētis suis. t ingressa stetit āte ‡ spiritualez.n virtutes ad carnales cōcupiscētias multi reflectunt quas per predicatozeꝫ audiunt ‡ alijs sumus odoz mortis i mortē faciē eius. Loz añ holofernis ‡ cō alijs odoz vite in vitam. cussum ē: erat enī ardens in cōcupiscentia eius. Et dixit ad eā holofernes: Bibe nunc t accūbe in iocūditate: qm̄ inuenisti gratiā corā me. Et dixit iudith: Bibā domine: quoniam magnificata est aia mea hodie p̄ oibꝰ diebus meis Et accepit t māducauit t bibit corazꝫ ipo. ea q̄ pauerat ancilla eiꝰ. Et iocundus factus ē holofernes ad cam. ‡ oc quo.nolite inebriari vino i quo ē luxuria.et fel draconū vinū corum. bibitq̄ vinū multū nimis quātum

¶ Illa aũt as. Ad celestia dogmata sermonẽ cõuertens · z ad laudandũ deũ pro beneficijs suis auditores atrollens.

¶ Aperiens. De quo. Ipa conteret caput t · tc. Et in euãgelio. Dabo vobis potestatem calcandi sup serpentes · z scor: z sup oẽs virtutes inimici ·

¶ Ecce ca. Quasi. tatote quãta sit malitia quãtas fraus inimici nostri · quanta pietate a nobis superatus sit · qs illesos ab oi fraude z errorũ pstrami natõe custodit · vt his inspectis cõditoꝛi z redemptoꝛi nostro gratias agatis. Unde. Vobũ ẽstote et vi. tc. Et timeo ne sicut serpens sedux euam astutia sua · ita z sensus nostri corrũpantur. Et itez. Cõfortamini in domino z ip · u · e · et induite vos ar · dei.

¶ Quia hodie. tc Laus eccle nõ recedz de ore hoim : q memores sunt studij et operum eius q p dilectionez xi et pximi pz sentes tribulatões secura sustinet · fide plẽa z spe firma · attendens eminẽtiã celestiũ ꝓmissoꝝ · vbi sociabitur bti tudini angelorum.

¶ Jdens aũt Per achyor principẽ ammonitarus pagani vel heretici designant qui videntes ecclie fidem hostiũ supasse feroc itates nimio pauore cõcutiũtur · z superbiã suã humiliãtes ecclesiam venerantur: et sequaces suos errores relinquere · z fidelibus sese sociare hortãtur: Unde ysaias. Venient ad te curui filij eorum qui te humiliauerunt · z adorabũt vestigia pedũ tuoꝝ oẽs q detrahebant tibi.

Sdoctrinã Secclie. Smaiores. vocem eius vocauerũt pbiteros Saudendam. ciuitatis. Et occurrerũt ad eã oẽs Splebe. Smaiores. i. doctores. a minimo vsq ad maxim: quoniã Stribulatõib? oppssaz sperauerũt eam nõ esse venturam Spsã cordis intentionem vniuersas errorũ tenebras Et accendẽtes lumiaria cõgraue Sppellentem runt circa eam vniuersi. Jlla autẽ ascendẽs i eminentiorẽ locũ · iussit Sfili audi israel et tace Sattenti Sa Sreptu mõi fieri silentiũ. Lũq oms tacuissent Sfi me ñ hoiem. dixit iudith: Laudate dñm deum nostꝝ · q non deseruit spantes in se Sfi ego seruus tuus et f.a.t. z in me ancillaz suam adimplenit misericordiã suam quaz ꝓmisit domui israel · z interfecit in manu mea Sdiabolam. hostem populi sui in hac nocte. Et Shostis. ꝓferens de pera caput holofernis Smentem: ostendit illis · dicens: Ecce caput holofernis ꝓncipis militie assyri / Secce Sdomi i qua confi orz. Et ecce canopeũ illius i quo debat recũbebat in ebrietate sua · vbi z p manũ fẽminẽ pcussit illũ dñs deus noster. Viuit aũt ipe domin?. qm custodiuit me angelus eius · z hinc euntẽ z ibi cõmorãtem z inde huc reuertẽtem · et non ꝓmisit me dñs ancillam suam coinq nari: sed sine pollutione peccati reuocauit me vobis · gaudentem in victoria sua: in Sq̃ manus hostis. euasione mea in liberatõe vestra · Senuz mittet Sfoluo. Cõfitemini illi oẽs qm bonus · qm Seffectus misericordie. in sẽculũ misericordia ei?. Uniuersi aũt adorãtes dominũ direrunt ad eam: Bñdixit te dñs in virtute Sdeiuuit inimicum et fatelli sua: q p te ad nihilũ redigit inimicos eius nr̃os. Porro ozyas princeps Scuius fidei populi israel · dixit ad eã: Bñdicta et confessio in toto orbe obtinet palmam. Smulte es tu filia a dño deo excelso ꝑ oib? felic cõgregauerũt diuitias. e. f. e. v. mulieribus sup terraz. Benedict? dñs q creauit cẽlũ z terram · qui te direxit i vulnera capitis principis inimicoꝝ nr̃oꝝ: quia hodie nomẽ tuũ ita magnificauit vt nõ recedat laus tua de ore hoim · q memores fuerit virtutis dñi in ẽternũ: ꝓ qb? nõ pepcisti aiẽ tuẽ ꝓpter angustias z tribulatõez generis tui: sed subueniisti ruinẽ ante cõspectũ dei nr̃i Et dixit ois popul?. fiat fiat. Poro achior vocatus venit. Et dixit ei iudith Deus isrl' cui tu testimoniũ dedisti q vlciscatur se de inimicis suis: ipe caput oim incredulorꝝ incidit in hac nocte i manu mea. Et vt ꝓbes q ita est: ecce caput holofernis q in cõtemptu superbiẽ suẽ deũ israel cõtemsit · z tibi interitũ minabatur dicens: cum captus fuerit populus israel · gladio pforari ꝑcipiam latera tua. Uidens autẽ achior caput holofernis · ãgustiatus ẽ ꝑ pauore cecidit in faciẽ suaz sup terram z ẽstuauit anima eius. Postea vo ẽ resumpto spũ recreatus est · pcidit ad pedes eius · et adorauit eaz z dixit: Benedicta tu a deo tuo in oi tabernaculo iacob qm in oi gente q audierit nom̃ tuũ magnificabit sup te deus israel ·

C. XIIII

Sdocet ecclesia filios suos qualitẽr persequantur hostem spiale

Dixit autem iudith ad oẽm populuz. Auscultate me fratres. Suspẽdite caput Saperite cõtrita cẽ hostis superbiã Sdoctrina euangelij qua mununtur redentes hoc sup muros nostros · z erit cuz Sintellexerit. Sol. s. diuine placatõis et solacij se rẽtas ? Sscutũ fidei. loricã iusticie. galeã salutis qõ est verbum dei. exierit sol · accipiat vn?q̃sq̃ arma sua · z exite cũ impetu: nõ vt descẽdatis deorsum sed q̃si impetũ facientes. Tunc exploratores necesse erit; vt fugiant ad ꝓncipez suũ excitandus ad pugnã. Lũq ducesq̃ cõcurrerint ad tabernaculuz holofernis · z inuenerit euz truncum in suo sanguie volutatũ: decidet sup eos timor. Lũq cognouerit? fugere eos · ite post illos securi: quoniam

cōteret eos sub pedibus vestris. Tunc achior videns virtutē quaꝫ fecit deus israel · relicto gētilitatis ritu credidit deo · et circūcidit carnem ꝓputiū sui ⁊ apposit⁹ est ad populū israel · ⁊ ois successio generis eius vsqꝫ in hodiernū diem · Mor aūt vt oꝛtus est dies ſuſpenderunt ſuꝑ muros caput holofernis: accepitqꝫ vnusquisqꝫ vir arma ſua ⁊ egressi sunt cū grandi strepitu ⁊ vlulatu. Quod videtes explozatozes ad tabernaclm holofernis cucurrerūt. Porro hi q̄ i tabernaculo erāt vēientes ⁊ añ ingressū cubiculi ptre pētes excitādi gra ideꝛudinē arte moliebantur · vt nō ab excitantib⁹ sed a ſonāntib⁹ holofernes euigilaret. Nullus enī audebat cubiculm virtutis assyrioꝝ pulſando aut intrando apire. Sed cū venissent ei⁹ duces ac tribūi ⁊ vniuersi maiozes exercitus assyrioꝝ: direꝛūt cubiculo holozum. Intrate ⁊ excitate illū: quoniā egressi mures de cauernis suis ausi sūt ꝓuocare nos ad pꝛelium. Tūc ingressus vagao cubiculū ei⁹ stetit ante coꝛtinā · ⁊ plausum fecit manibus suis: ſuſpicabaī enī illuꝫ cū iudith dozmire. Sed cuꝫ nullū motū iacentis sensu auriū capet accessit, primans ad coꝛtinā · ⁊ eleuāſ eaꝫ videnſqꝫ cadauer absqꝫ capite holofernis in suo sanguine tabefactum iacere ſuꝑ terraꝫ: exclamauit voce magna cuꝫ fletu ⁊ scidit vestimenta ſua. Et ingress⁹ tabernaclm iudith nō inuenit eam. Et exiliuit foꝛas ad populū ⁊ dixit: Una mulier hebꝛea fecit cōfusionē i domo regis nabuchodonoſoꝛ. Ecce enīꝫ holofernes iacet i terra ⁊ caput ei⁹ nō est in illo. Q̄d dum audisset ꝓn cipes virtutis assyrioꝝ · sciderunt oīs vestimēta ſua · ⁊ intolerabilis timoꝛ ⁊ tremoꝛ cecidit ſuper eos · ⁊ turbati sūt animi eoꝛum valde. Et factꝰ est clamoꝛ incomparabilis in medio castroꝛum eoꝛum'.

C. XV.

Vnqꝫ omnis exercit⁹ decollatū holofernē audisſ · fugit mēſ ⁊ ꝓſiliū ab eis ⁊ solo tremoꝛe ⁊ metu agitati fugę ꝓſidiū sumūr: ita vt nullus loq̄rer cū ꝓmo suo · sed inclinato capite relictis oībus euadere festinabant hebꝛęos: quos armatos ſuꝑ se venire audierant: fugientes per viaſ campoꝝ ⁊ semitas collium. Videntes itaqꝫ filij israel fugiētes · secuti sunt illos: descenderūtqꝫ clangētes tubis · et vlulantes post ipsos. Et qm̄ assyrij non adunati · in fugam ibant ꝓcipites. Filij aūt israel vno agmine ꝓsequentes: debilitabant omnes quos inuenire potuissent. Misitqꝫ oꝛyas nuncios per oīs ciuitates ⁊ regiones israel. Omis itaqꝫ regio oiſqꝫ vrbs electaꝫ iuuentutem armatā misit post eos · et ꝓcesserūt. Tūc ingressus vagao cubiculū ei⁹ stetit ante coꝛtinā · ⁊ plausum fecit manibus suis: ſuſpicabaī enī illuꝫ cū iudith dozmire. Sed cuꝫ nullū motū iacentis sensu auriū capet accessit, primans ad coꝛtinā · ⁊ eleuāſ eaꝫ videnſqꝫ cadauer absqꝫ capite holofernis in suo sanguine tabefactum iacere ſuꝑ terraꝫ: exclamauit voce magna cuꝫ fletu ⁊ scidit vestimenta ſua. Et ingress⁹ tabernaclm iudith nō inuenit eam. Et exiliuit foꝛas ad populū ⁊ dixit: Una mulier hebꝛea fecit cōfusionē i domo regis nabuchodonoſoꝛ. Ecce enīꝫ holofernes iacet i terra ⁊ caput ei⁹ nō est in illo. Q̄d dum audisſet ꝓn cipes virtutis assyrioꝝ · sciderunt oīs vestimēta ſua · ⁊ intolerabilis timoꝛ ⁊ tremoꝛ cecidit ſuper eos · ⁊ turbati sūt animi eoꝛum valde. Et factꝰ est clamoꝛ incomparabilis in medio castroꝛum eoꝛum'.

C. XV.

Vnqꝫ omnis exercit⁹ decollatū holofernē audisſ · fugit mēſ ⁊ ꝓſiliū ab eis ⁊ solo tremoꝛe ⁊ metu agitati fugę ꝓſidiū sumūr: ita vt nullus loq̄rer cū ꝓmo suo · sed inclinato capite relictis oībus euadere festinabant hebꝛęos: quos armatos ſuꝑ se venire audierant: fugientes per viaſ campoꝝ ⁊ semitas collium. Videntes itaqꝫ filij israel fugiētes · secuti sunt illos: descenderūtqꝫ clangētes tubis · et vlulantes post ipsos. Et qm̄ assyrij non adunati · in fugam ibant ꝓcipites. Filij aūt israel vno agmine ꝓsequentes: debilitabant omnes quos inuenire potuissent. Misitqꝫ oꝛyas nuncios per oīs ciuitates ⁊ regiones israel. Omis itaqꝫ regio oiſqꝫ vrbs electaꝫ iuuentutem armatā misit post eos · et ꝓcesserūt.

Tūc ingressus. Duces ꝓsecutoꝝ de os suos cōtra ecclesiā posceꝛtes auxilium inueniūt eos ꝓpria fedi/tate spurcissimos ⁊ oī virtute destitutos. vñ fuge se cōmendantes reliquunt ea i quibus tpaliter cōfidebant. ñ ē eī prudentia · nō est sapia nec cōsiliū cōtra deum. Vñ Hieremias ait. Nō effugiet velox · nō saluabitur fortis ⁊c.

Videntes itaqꝫ Bedcon, cōtra malitias pugnaturus nō hastā · ñ clipeuꝫ sed tubas et lampades tulit ꝓfiguraī euāgelij q̄ cones q̄b ñ ē collecta tio aduersus carnes et sanguinem · sed cōtra spūalia nequitię i celestibus ⁊c. ⁊ pugnāt ꝓ dicatōis voce ⁊ miraculoꝝ fulgoꝛe.

Omnis itaqꝫ. Ad ꝓdicatōnes verbi dei ex singulis gentib⁹ et prouincijs ꝓbatę ꝓsonę · ⁊ viribus accinctę animi ad militiam domini veniant. Vñ ysaias. Ecce iusti tol/ge veniēt · ⁊ ecce illi ab aquilone ⁊ mari ⁊c

¶ Per dies xxx. Qui vniuersum pnti tempus significat quo popul⁹ dei ꝺ hoste triumphans spũa liter expoliat. vnde ꝺ ecclesia dicitur. Confidit in ea cor viri sui et spo-nõ vid.

¶ Porro autem Dic populus dei ab egipto recedens ipam spoliauit: vnde tabernaculũ cõstruxit. Dic reges iuste sub testam̃to veteri q̃ hostibus abstuleruit. ī misterio templi cõsecrauerunt.

¶ Iuuenibus i or- Quia tũc neq; nubẽt neq; nubentur. q: resurgent oẽs in virum pfectum ī mẽsurã ętatis plenitudis xpi. vñ in resurrectõe domini iuuenis coopertus stola candida angel⁹ apparuit

ſ hic⁹ vel resurrectõ dñi; ꝺ dicit: ego sũ resurrectio et vita. ſ eõm oro. melchi.

Joachym autẽ summ⁹ pontifex de ſ descendit de celis: ſ in vterum virginis q̃ domus dei vñ carnẽ assumpsit: hierusalez venit in bethuliaz cum ſ discipulis quos elegit ſ phariz eccie fidez vniuersis prei biteris iuis vt vide et dilectõz ſ oratiõe mẽis opationez de mõstrans.

¶ et iudith. Quę cũ esset ad illuz: ſ dño benedicit ecclesiã: ũ grãrum vbertate repleꝛ ꝛ oĩbus laudabilẽ exhibentem. Surrexerunt filij eꝰ et beatissimã prędicauerũt. et vir eius laudauit eã benedixerũt illam oĩs vna voce dicentes: Tu gloria hierusalez. tu leticia israel. tu honorificentia populi nostri. quia fecisti viriliter. et ſ cõtra principẽ mundi, ſ a dño. ¶ ſ sinceritatem fidei. vñ. respondi vos confortatũ est cor tuum eo q̃ castã vni viro virginẽ castam exp.o.c. xpũ tatem amaueris ꝛ post virum tuũ ſ hereticorum corruptõnem. altęr nescieris. ideo ꝛ manus dñi confortauit te. ꝛ ideo eris bñdicta ¶ ſ filij ecclesie tam maiorez q̃ minorez. in ęternum Et dixit ¶ oĩs populus fiat. fiat. Per dies aũt triginta vix collecta sunt spolia assyriorum a poſ oẽs enĩ hũ. les quidquid hostium pulo israel. Porro aũt vniuersa q̃ parant ad ecclesie laudem et studium referunt. holofernus peculiaria fuisse, pbata ſ lapide sunt: dederunt iudith in auro ꝛ argento ꝛ vestibus ꝛ gemmis et omi ſ eloquẽtie ſ ornamẽto variarũ disciplinarum: supellectili. ꝛ tradita sunt omia illi ſ oia mẽbra xpi ſ hoc ꝑ ꝑ cetur ī fine mundi q̃ plenarie exultabunt⁹ sancti triumpha to pręsipe mundi. a populo Et oẽs populi gaudebãt ſ vocẽ ubi. atõn o. cum mulieribꝰ ꝛ virginibus ꝛ iuuenibus in organis ꝛ cythariſ cõcordi tribulatõne ꝑ triũpho suo

C. XVI.

ſ Jam secura. beati qui babi. ī d. t. d.

¶ Vnc cantauit ſ cõfidẽs et laudãs catticũ hoc domio iudith ſ mortificatõis carnis dicens: Incipite dño in tympanis ſ spũs alia bonoꝛu vel labꝛoꝛũ. cantate dño in cymbalis: modula ſ boni operis. ſ corpe. mini illi psalmuz nouum: exultate ſ mente. ¶ vñ. cõfidite ego vici mundum ꝛ invocate nomẽ eius. Dominus ſ potẽs ī plio ſ soli cõterens bella. dñs nomen est illi ſ ecclam. Qui posuit castra sua ī medio poſ natõnũ. ſ quotidie paulatim. ī fine ꝓfecte lꝺe puli sui. vt eriperet nos de manu rabit. omnũ inimicoꝛ nostroꝛuz. Venit ſ p se et ꝑ suos. de quo. virga furoꝛis mei assur. ad ẽ diabolus ſ superbie ſ frigore ifidelitatis assur et montiꝰ ab aqlone in mul ſ vel virtutis ſ exercitus titudine foꝛtitudinis suę: cuiꝰ mul ſ persecutõibus. ſ predicatores ad oram mũdanez. titudo obturauit torrentes et equi ſ fugbia. ſ humiles. coꝛ cooperuerũt valles. Dixit ſ e i ſ ira. libidine. ſ possessiões eccie. censurum fines meos. et iuuenes ſ fide et opibus robustos. ſ persecutõis ſ exꝑte ī meos occisurum gladio: infantes fan. et l. p. l. ſ pudicas a fao. meos dare in prędam. ꝛ virgines ſ victorum. ſ ecz. in captiuitatẽ. Dñs aũt omipotẽs nocuit eũ. et tradidit eũ in manus ſ ecclesie. ſ ligãs ancillas suas. fęminę. ꝛ cofudit eum. Non enim ſ reboze carnis. cecidit potens corũ a iuuenibus. ¶ ſ sagacitas humani ingenij, aut foꝛtitudo terrenꝛ imperij nec filij tyran pcusserunt eum. nec excelsi gygantes imposuerũt se illi ſ id ẽ. cõ. essio. ſ amaritudinis. ſ alacritate. sed iudith filia merari in ſpecie sa ſ virtutum ſ in baptismo ctei suę dissoluit euz. Exuit eniz se ſ actu veteris hois, ꝑ quo vir suus eã deserui: vestimento viduitatis. ꝛ induit se ſ noui hois ſ rũ. lcterur imꝑterũ vestimẽto leticię in exultatõe filioꝛ ſ vt exhilararet facie ẽ. in oleo lc. ſ crismatis. israel. Unxit facie suam vnguento ſ fluentes motus cogitatõũ colligauit cincinnos suos mitra ad ſ dnum r. moze et firmauꝛe. ſ indumẽta pedum quibus ꝓparan c. leantur ī ꝓpatõe c. pa. decipiendum illũ. Sandalia eius ſ virtutum. rapuerũt oculos eius: pulcritudo ſ voluptatem. eius captiuam fecit alias eius: amputauit pugiõe ceruicem eiꝰ. Dor ſ reptãtes. ſ mẽtiẽres ruerũt per se cõstantiã eius. ꝛ medi ſ patãt ſ ecclesie ſ pfecutoꝛes audaciaz eius. Tũc vlulauerunt ſ durigẽtium. castra assyriorum quãdo appuerunt ſ f. deles ſ beati qui eluerũt et li. tu. humiles mei: arescentes in siti. ſi ecclesiarum. sagitt. o scripturarum lij puellarũ cõpunxerunt cos. ꝛ sic ſ de bleo. ſ gladio verbi pueros fugientes occiderunt cos. ſ dominus potẽs ī ꝓelio qui dat foꝛtitudinẽ plebi sue. perierũt in plio a facie dñi dei mei ſ Nouum testamentum. quod iõ nouum: quia deum incarnatum nulla etas coꝛ oreis oculis antea aspexit: Hymnũ cantem⁹ domino et hym ſ non idolis: sed prędicãdo alijs num nouũ cantemus deo nostro. Adonay dñe. magnus es tu: ꝛ pręclarus in virtute. ꝛ quem superare ſ sed per humilitatem et subiectõs placare nemo potest. Tibi seruiat oĩs crea ¶ ſ p filiũ ſ verbo dñi cel firma tura tua q: dixisti ꝛ facta sunt. mi ſ pater: ti sunt sisti spiritũ tuũ ꝛ creata sunt. et nõ ſ sanctum

¶ Exuit eni se. Unde ysa. Cõfusio ẽ ancille suę. adolescentię tuę oblinisceris: et opprobrij viduitatis tuę non recordaberis amplius. q: dominabitur tui qui fecit te dominus exercituum nomẽ eius.

¶ Corruerunt. Notare ꝺz lector vtꝛ opio vera sit ꝙ Cambises filiꝰ cyri a plerisq; iste nabuchodonosoꝛ dictus sit q̃ persismedis ꝛ assirijs ꝑpauit

¶ Adonay do. ꝛc Unũ ꝺ. t. noiꝰ apꝺ hebꝛeos significãs ꝙ dñi creaturę dominetur. Et norand⁹ ꝙ vbi q3 bis ponitur dominus. primum nomẽ tragmaton est. ꝛ ꝓprie ad deũ ꝑtinet. ꝛ ineffabile ꝺr. Secũdũ ꝓmune ꝙ ꝺuĉt hoibus. Et bene adonay dominus filius dei ꝺr. q: deꝰ ꝛ hõ. domin⁹ ꝛ dominus ꝙ oĩb⁹ dominetur vl ab oĩb⁹ timeatur.

¶ In carnes. ꝛc. Quas amauerūt: ō q̄ bus nascitur fetor vermiū. Caro et sanguis vermes creat. q̄ delectatō carnalis cui sal cōtinentię non resistit. pēnā eternā generat in furiosis. vñ. Vermis eorū ñ morietᵉ. ⁊ ignis ñ extinguetur.

¶ Et factum est. Adepta victoria ō bo sthibus suis. quisq; electus ab oñi labe purgatus. pperat in supernā dei ciuitatē. vbi vera visio pacis. vbi redit vota sua cōditori.

¶ Erat autem. Gloria martirū ⁊ cōfessorū quā colit ecclia vita et moribus gloriosa. Añ. Cōstituite diem solennē ī frequētatōibus. i. frequenter vsq; ad cornu. i. gratiaꝫ cōcatōnis corpis et sanguinis domini. nec antea liceat recedere a vitiis.

¶ Jn carnes. ꝛc. Quas amauerūt: ō q̄ bus nascitur fetor vermiū. Caro et sanguis vermes creat. q̄ delectatō carnalis cui sal cōtinentię non resistit. pēnā eternā generat in furiosis. vñ. Vermis eorū ñ morietᵉ. ⁊ ignis ñ extinguetur.

¶ Et factum est. Adepta victoria ō bosthibus suis. quisq; electus ab oñi labe purgatus. pperat in supernā dei ciuitatē. vbi vera visio pacis. vbi redit vota sua cōditori.

¶ Erat autem. Gloria martirū ⁊ cōfessorū quā colit ecclia vita et moribus gloriosa. Añ. Cōstituite diem solennē ī frequētatōibus. i. frequenter vsq; ad cornu. i. gratiaꝫ cōcatōnis corpis et sanguinis domini. nec antea liceat recedere a vitiis.

¶ Centum quinq; Dño eterna beatitudine cētenarius numerus a leua transit ī dexteram.

¶ Abram. Abram. Carnalitū cōuersatōes quę sp timori obnoxię ī libtatē gratie. ⁊ ad securitatē charitatis vocādo ⁊ exhortando perducit. vt nō timore ſ amore seruiat.

¶ Lurit. nē. Electi dei p omne tēpus: qui septem diebus euolutis ꝓpter peregrinatōes pfitis ꝑcię ī dolore et gemitu ñ affligantur et desperatōne. sed futurę vitę recordatōne. intra illud. Flemus dū recordam. syon.

¶ Jn carnes. ꝛc. Quas amauerūt: ō q̄ bus nascitur fetor vermiū. Caro et sanguis vermes creat. q̄ delectatō carnalis cui sal cōtinentię non resistit. pēnā eternā generat in furiosis. vñ. Vermis eorū ñ morietᵉ. ⁊ ignis ñ extinguetur.

¶ Et factum est. Adepta victoria ō bosthibus suis. quisq; electus ab oñi labe purgatus. pperat in supernā dei ciuitatē. vbi vera visio pacis. vbi redit vota sua cōditori.

¶ Erat autem. Gloria martirū ⁊ cōfessorū quā colit ecclia vita et moribus gloriosa. Añ. Cōstituite diem solennē ī frequētatōibus. i. frequenter vsq; ad cornu. i. gratiaꝫ cōcatōnis corpis et sanguinis domini. nec antea liceat recedere a vitiis.

¶ Jncipit ploguſ in libꝝ Hester

Jbrū hester

varijs translatoribus cōstat esse vitiatū. quez ego de arciuis hebꝛeoꝝ reuelans verbū e verbo exꝑressi⁹ transtuli. Quem libꝝ editō vulgata lacinio sis hinc inde verboꝝ sinib⁹ trahit addens ea q̄ ex tpe dici poterāt. et audiri. sic solitū est scolarib⁹ disciplinis supto themate excogitare. q̄bus verbis vri potuit q̄ iniuriaꝫ passꝰ est: vt ille q̄ iniuriā fecit. Uos aūt o paula ⁊ eustochiū qm ⁊ bibliothecaꝫ hebꝛeoꝝ studiosis. ita rare. ⁊ in terp̄retū certamia cōpbatis tenentes hester hebꝛaycū libꝝ per singula verba nr̄am translationez aspicite: vt possitis agnoscere me nihil etiaꝫ augmētasse addēdo sed fideli testimonio simpliciter sic in hebꝛeo habeť. hystoriā hebꝛaycaꝫ latię linguę tradidisse. Nec affecta mꝰ laudes hominū. nec vitupatōnes exꝑauescimus: deo eni placere curātes. minas hominuꝫ penitus nō timem⁹: qm deus dissipat ossa eoꝝ qui hominibus placere desiderant. ⁊ sēm aplm qui eusmōi sunt. serui christi esse non possunt. Rursum in libro hester alphabetū ex minio vsq; ad theta litteram fecimus diuersis in locis. volentes sez septuaginta interp̄tuꝫ ordinez per hoc insinuare studioso lectori

¶ iussioni. ſ superbia gestorum.

est qui resistat voci tuę. Montes a ſ iniquis cōsilijs. ſ ne possint iplere qō cepant. ⁊ subditis. aque multe. populi multi. fundamēntis mouebūtur cuꝫ †aquis ſ furiosa qua se insupabiles putabat ſ aduentū in iudicio. petrę sicut cera liquescent añ faciē ſ cultores dei. hec est generatō q̄. do. ſ sicut negligē tes minorantur. tuaꝫ. Qui aūt timēt te: magni erūt ſ vel p orbus. ſperpetuū ſ generatōni prave et peruerse. de quo. venient hec omnia super ge. i. apud te per omia. Uę genti insur genti sup genus meum. Dominus ſ cui nemo resistit ſ iniquitatem. enim omnipotēs vindicabit in eis ſ q̄si dabit vnicuiq; sēm opera sua. ſ in virga. in die iudicij visitabit illos. Dabit exterius interitus ſ q̄ nō extinguētur. q̄ ñ morientur enim ignem et vermes in carnes eoꝝ: vt vrantur et sentiant vsq; in post mortē bolofer mos. fugam hostis et cetera supradicta. sempiternū. Et factū est pⁱ hęc ois populus post victoriam venit in supernam hierusalē adorare dñm. et mor vt ab omni labe peccati: seipsos quos nouerunt domio purificati sunt. obtulerūt oēs olo causta ⁊ vota ⁊ rep̄missiones suas ecclesia. obtulit dño q̄ sunt vasa in honorem. Porro iudith vniuersa vasa belli anāas fraude diaboli decepeas que illi erep te ī vsum verterunt eccle ea bolofernis quę dedit illi popul⁹ ſ fraudes quas anathēmatizat mater ecclesia ⁊ canopeum quod ipsa sustulerat et damnat. ſ posuit obtulit in anathema oblationis. ſ hic spe in futuro ipsa re. Erat aūt populus iocūdus sēm ſ sicut decet sanctos. ſ ↑ cogitationis. locutōis. operationis. vel fidei faciē sanctoꝝ. ⁊ p tres mēses gau spei. et ea. quibus gaudent sancti in incolatu huius mūdi. dium hui⁹ victorię celebratum est ſ pacto cū iudith. Post dies aūt illos vn⁹ iudicio. ſ percipite regnū q̄ vobis pa. ē ab origine mundi. quisq; redijt in sua. et iudith mag ſ celesti hierusalem. ſ ↑fulgebunt iusti sicut sol ī re. na facta est i bethulia ⁊ ↑ p̄clarior ſ vñ. lex. sūt re gine. et octoginta cōcubine vna columba mea. erat vniuersę terrę ifrl'. Erat etiaꝫ ſ pe q̄ despōdi vos vni viro. v. c. cribere xpō ☧ tuti ↑castitatis adiūcta: ita vt nō ſ corruptōem voluptatis et castitat⁹. cognosceret virum oibus diebus ſ mūdus ei crucifix⁹ et obliuioni tradit⁹ vitę suę: er quo defunctus est ma ſ passionis resurrectōis. ascensionis. nasses vir eius. ↑ Erat aūt dieb⁹ se stis. pcedens cum magna gloria. ſ sub estu tribulatōis. ſ mūdo ſ prioris erroris ſ quo relicto stati emerserūt molestie tribula Mansit aūt in domo viri sui ānos tionis. ſ vii centenarij numerus a leua transit in dexteraꝫ. ſ legi mo ysi q̄ est in. v. libris contents. centū ↑ q̄nq; ⁊ dimisit abram suā ſ coꝛporaliter cōiugēchumani generis ſ sepulsi eni sum⁹ cū illo p baptismū in mortē liberaꝫ ⁊ defuncta ē ac ↑sepulta cū ſ mūdo mortua in baptismo vbi cōmorimur xpō vt resurgam⁹ cum xpō. ſ ↑ sep dierunt stephanum viri timorati et fecerunt planctū magnuꝫ sup eum. viro suo in bethulia ↑ luritq; illam ois populus diebus septez. Jn oi ſ vñ quis separabit nos a caritate christi. aūt spacio vitę ei⁹ ↑ nō fuit qui per ſ temporalem turbaret israel. ⁊ post mortem eius ſ in eternū qñ oio aufugiet dolor. et gemitus et cum xpō regnabimus in eternū. ānis multis. Dies aūt victorię hu ſ ↑ transitoribus quorū vnus dicebat. pegrin⁹ sum sicut omnes pres mei: ius festiuitatis ↑ ab hębꝛeis in numero sanctoꝝ diez accipitur: ⁊ co ſ cōfessorū xpi ſ quo p baptismū inimici potestatem euaserunt. litur a iudęis ex illo tempore vsq; ſ duꝝ durat presens seculum. in plentem diem.

¶ Explicit liber Judith.

In diebus as-
Rab. Liber hester
quem hebrei iter agio
grapha numerāt: xpi
et ecclie cōtinet sacra
menta. Hester enim ī
typo ecclesie populū
liberat ꝛ periculo ·et
interfecto aman qui ī.
terpretatur iniquitas.
partes cōuiuij ꝛ diem
celebrem cōuertit ī po
steros.

Hystoriam hester
tempore assueri fuisse
nō dubitamus. sed q̄s
fuerit assuerus ignora
mus. Iosephus tamē
memorat eum fuisse cy
rus Xersis filiū q̄ post
uariū patrē perside re
xit imperium. Hūc cy
rum dixit artarxersem
apud grecos vocari ·q̄
longimanus cognoīa
tus regnauit quadra-
ginta annis ·ꝑ nō vidi
hester eo tempore fuis
se ·forte eīn Esdras n̄
pterisset eam ·q̄ de bis
q̄ captiuis ī hierusalē
redemptis ō babilo
ne) gesta sūt texit histo
riā. Eusebius vero in
cronicis suis arbitrat
hūc cē artarxersem q̄
cognominatur mēno
darū ꝛ pharastidis fi
lium ·hic ab hebreis
assuerus ·a. Ixx· inter p̄
tibus artarxersis voca
tur: qui regnauit post
darium patrum cog-
nomento nothum an-
nis .xl.

Susa ci. Susa
metropolis est perside
quam aiunt hystorici
mennonis fratrem cō
stituisse. ꝛ a susi fluuio
nomē accepisse. Ibi ē
regia domus cyri lapi
de cādido ꝛ vario co
lumnis aureis et lacu
naribus gemmisq̄ di
stincta ·cęli continens
simulacrum ·stellis mi
cantibus insignitum ꝛ
incredibilia multa. Ibi
Assuerus cōuiuiū maximū diuitijs ꝛ et copiosū delicijs celebrauit. Virtus
nāq̄s sacri eloquij sic aliquando transacta narrat vt ventura exprimat: sic
factorem approbat: vt ei in ministerio contradicat ·sic gesta damnat: vt ꝑ
mystice gerenda suadeat.

Tercio igitur a. Tempore sc̄z istius seculi incarnatōnis sue sacrāmē
tū patefecit ·et spūales epulas p̄dicatōnis: ꝛ corporis et sanguinis sui ab-
undantissime ministrauit. Primum tempus ante legē. Secundus sub le
ge. Tertiū sub gratia

Grande cō. Simile est regnū celorū ho·r·q̄ fecit nup. fi. su. Et alibi.
Hō quida f.c.m. ꝛ vo.m.

Huius cōuiuij historia pompā diuitiarū et lutū regis ostendit ·sed xpi
spūales delicias quas vnicuiq̄ dispensat allegorice significat. Ipse eīn ē ille
diuitissimus ·rex qui vrozis sue. i. ecclie p̄cibus exoratus. in dos. i. cōfesso
res suos ꝛ manu inimicorū liberat ·atq̄ ipsos iuste codemnat. Neq̄ eīn
Nos enim iurta morē hebraycus
ordinem ꝓsequi etiā in septuagin
ta editione maluimus.

Explicit prologus.
Incipit liber Hester.

In dieb⁹ assue
ri qui regnauit ab india
vsq̄ ethiopiā sup centū
¶ q̄ que erant.
viginti septez puincias
quādo sedit in solio regni sui: susa
ciuitas regni eius exordium fuit.
¶ Assuerus. s. qui xp̄m ostendit nomine et dign-ta
tate. ꝛerpretatur enim atrum meum vel hostium
xp̄us aūt dicit. ego sum hostiū oui. ꝛc.
Tercio igit anno iperij sui fecerat
grande cōuiuiū cunctis p̄ncipib⁹.
¶ apostolis. vnde. pueri nunquid pulmentarium ha
betis. Et alibi. qz pueri cōcacauerunt carni et sangui
nem ipse cōcacauit eisdez ¶ quos neq̄ mors neq̄ vi
ta separabit a charitate christi.
ꝛ pueris suis fortissimis persaruz
¶ prelatis ecclesiarum.
ꝛ medox inclitis ꝛ ꝓfectis prouin
¶ coram se in beneplacito suo. ¶ scie
et sapientie que ducunt ad regnum beatitudinis.
ciarum coram se: vt ostenderet diui
cias glorię regni sui. ac magnitudi
¶ ostensionem.
dinem atq̄ iactātiam potentię sue
¶ propter eternā vitam. qz centenarius p̄fectus est
numerus. et a leua transit in dexterā
multo tpe: centum videlicz ꝛ octo
ginta diebus. Cumq̄ implerēt dies
¶ per apostolos. vnde. exce conuerti
mur ad gentes. Seram gentes
cōuiuij ·inuitauit oēm populū qui
¶ que ē ciuitas gentium. et per
sinodochen gens significatur.
iuētus ē in susis a maximo vsq̄ ad
¶ toto tempore huius vite que
septem diebus agitur.
minimū ·ꝛ iussit septē diebus cōui
¶ presenti ecclia in qua nos fide et operibus
ad introeundū paradisum preparamus ī qua
verbi dei dapibus electi saciantur ¶ ozzi eter
uium ꝓparari in vestibulo hozti ꝛ
ne iocunditatis vbi consite arbozes fruct fere. id est
sancti meritis p̄eclari ¶ christi enim regis nostri
dono ibi sancti fruuntur regno ꝑpetuo. ¶ ogibus.
nemozi ·quod regio cultu ꝛ mag
consitū erat Et pendebāt ex omni
¶ spēalis ornatus. ¶ celestis cōuersatōnis
parte tentoria aerei coloris et car-
¶ sabie. carbasinus color auro similatur.
basini ac hyacinthini: sustenta ta
¶ celestis cōtēplatōis.
funibus byssinis atq̄ purpureis
qui eburneis circulis inserti erant
et colūnis marmoreis sulciebant.
¶ vñ ī cor. lectulus noster floridus.
¶ ī. quies cōtemplatōnis. in qua quiescent sancti
¶ pro sapia. ¶ p elc quēna:
Lectuli quoq̄ aurei ꝛ argētei ·sup
¶ humilitatē prelatoruz qui miōribus preparant
lectum ¶ rore fidei. ¶ can
pauimentum smaragdino ꝛ pario
do ze castitatis.
stratum lapide depositi erāt: quod
¶ astitit regina a dex. ī. ī v. deau.
¶ virtutū ¶ picturā fecit deus nō homo.
mira varietate pictura decorabat.
¶ spūales cōiuge.
Bibebant autē qui inuitati erant.
¶ euangelicis verbis spūali sapia conditis
¶ legis et apostolozum et pro
phetarum:
aureis poculis ·ꝛ alijs atz alijs va
¶. spūales delicie quibus saginantur anime
¶ verbi dei celestis grē
sis cibi inferebantur. Vinū quoq̄
¶ ñ paruitate nostra. ¶ diuidens singulis prout
vult.
vt magnificencia regia dignū erat
¶ abunde anter tribuit et ñ improperat.
abundās ꝛ ꝑcipuū ponebat. Nec
erat qui nolentes cogeret ad bibē
dū. sed sicut rex statuerat ꝓponēs
¶ scripturarū ¶ doctores. ¶ maiorbus eccie. q̄
dant ī tpe triticī mēsuram:
mensis singlos de principib⁹ suis
vt sumeret vnusq̄sq̄ quod vellet.
¶ plebs iudaica que regnare videbatur cuz ī culpa
vniuersoz. preminebat ceteris gentibus. ¶ refectōs
legis.
Vasthi quoq̄ regina fecit cōuiui-
¶ sanctarū aiarū.
um feminarum in palatio vbi rex
assuerus manere cōsueuerat. Ita
¶ nobis ¶zni opi
q̄ die septimo cum rex esset hilari
one. ¶ copiosam sancti spūs gratiā quaz apostol
potati sunt: ¶ in apostolis.
oz: ꝛ post nimiā potōez incaluisset
¶ spūs sancti musto de quo dicit aūt seruasti bonuz
vinum v. a.
mero: ꝑcepit maumam et bazatha
ꝛ arbona ꝛ bagatha ꝛ abgatha et
necesse est vt si alicuius
bonarpūm significāt
eorū quoq̄ mala ipsi
sez christo cōueniant.
Moyses eīn in multis
xp̄m significauit ·sed
nō in hoc q̄ aquas cō
tradictōis dubitauit.
Sed nec aaron in fa
ctura vituli. Nec salo
mon in sorde libidinis
Sic assuerus in isto iu
dicio vel in liberali cō
uiuio xp̄m significat
sicut ysaias in cyro re
ge plarum xp̄m signi
ficat. ō quo postea iub
iungit. Accinxi te ꝛ nō
cognouisti me ·ꝛc. Si
eīn reges iniqui ī ma
lefactis dyabolū signi
ficant ·cur ñ reges iusti
in benefactis xp̄m re
monstrāt. Nabucho
donosor iussit populos
audita simphoniarum
ꝛ musicorū voce pstra
tos statuā adorare ·et
dyabol⁹ seculari vul
cedie genus humanū
inflectita mentis recti
die ad sequēdā auari
ciā q̄ē sacroꝝ fuit.

Dies cōui. Ma
gnatuz vel primitiuo
rum fidelium q̄ primi re
fecti sunt. ſm illd. Nō
sum missus ni. ad oīḡ
p. do. isrl.

In sacramēto dnī
q̄ resurrectōis nouit,
ꝛ re circūcisionis: ꝛ oc
to sunt beatitudines;
ad q̄s istō puiniū pdu
cat: qō fit tm̄ diebo-ma
li ät puinabūtur ī no
ctibus.

Et pendebant
Bissus mortificatōnē
carnis significat. Pur
pura sanguinē marti
riū. Columne marmo
ee: firmitatē doctorū
Bene ergo dr q̄ tēto
ria diuersi coloris bis
sinis ꝛ purpureis funi
bus p̄ circulos eburneos
ī colūnis marmoreis su
spēdūt·qz dcor eccię ī sapię meditatōe ꝛ ī virtutū asceliōe: ꝑ carnis mor
tificatōz ꝛ castitatē cū martiriū dignitate ī doctorib⁹ dz effulgere· ꝛ ꝑ eum
xbo ꝛ exēplo ad aliorū notitiā pucre. vtab his istructi ꝛ p̄fortati aulā pa
Et columnis. Id ē doctorib⁹ ·d q̄bus dr: Ego cōfir-
¶ dis merēāt itroire
manu colūnas eī. Et alibi. Colūnas fec argēteas reclinatoriū aureū.
Super pa. Smaragd⁹ a nimia viriditate sui sic vōtur· puum gen⁹ mar
moris candidissimū ·Per virorē eīn fidei ꝛ cādorē castitatis pstruit fidem
tū builtat. Bū cī pau·l.q·i·ē r.c.ꝛ q̄ se builtat et··ꝛ alibi. Discite a me ꝛc.
Vinum. Sdz illd. Caritas dei diffusa ē ī cor. n. ꝛc. Alij datur ſmo scie
Nolentes. Nēo cogit spūale ¶ alij sapię· alij fides· alij grā sanitatū
nū accipe. filios vult dr nō seruos. volūtate vult nō necessitatē. ſm illd
Qui pōt cape ca. Ite si vis ad vitā ingredi serua mādata. Et si vis pfec
Vnusquisq̄. Scom velocitatē ꝛ capacitatem et ¶ cē. vade ꝛ ven. om.
vtilitatē singulorū. Sic eīn tēpāda ē ꝑdicatō; vt ī omnib⁹ vtilis fiat nulli

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

noceat· ꝙ iter oium vi
tia quasi gladius an
ceps trãseat. sic ꝑ supbiã retundens auferat
vt ñ augeat timiditatem. Sic o.tiosis ꝙ to
pẽtibus sollicitudinẽ
operis imponens· vt ĩ
quietis et curiosis non
augeat ipportunã actõnẽ· ꝙ sic ꝺ ceteris

Ut ostenderet. Ubi venit plenitudo tpis misit ꝺs filiũ suũ ñr̃. Cũ em̃ dei filius incarnat⁹ legis mysteria q̃bꝫ añ fidles paterat: abundantiora gr̃a maifestauit.

In palacio. Hierusalem vbi templũ ꝙ sancta sanctorũ: vel in sancte scripture meditatõe: i qua diuinitas potẽtię sue tribuit noticiam.

Que renuit. Nõ solũ legatos despiciẽs sed et regis imperium Ũñ in euãgelio· semꝺ em̃ filius a pre rogatus ad cõuiuiũ noluit introire, ꝙ ad cenam vocati aliis rebus occupati noluerũt venire iurta indignatõnẽ patrisfamilias reiecti sũt ꝙ alij loco illoꝝ ꝓstituti.

Respondit. Hic nouissimus i ordine septem sapientium numeratus sententiaꝫ ꝓmulgat· ꝙ paulũ apostolũ significat qui dicit. Ego sum minimus apostolorũ qui ñ sum dignus vocari apostol⁹. et ꝺicentibꝫ iudeis et zelo repletis ait. Quia vos iudicastis vitã eternã ecce ꝓuer. ad gentes

¶predicatoribus repletis septiformi spũ qui se extrauerunt propter regnũ celorum

zarath ꝙ charchas ¶septem eunu
¶verbum dei
chis qui in cõspectu eius ministra
¶iudaicã plebẽ
bãt: vt introducerẽt reginam vasthi
¶ad cõuiuiũ ꝑuale.
coram reg· posito sup caput eius
¶honore regiũ oim.
ꝺyademate: vt ostenderet cunctis
¶natõnibus· ¶regibus nobilsoribus.
populis ꝙ principib⁹ eius pulcritu
¶prerogatiua patrũ.scia legis et prophetarũ
dinẽ. Erat enim pulcra valde Que
rẽnuit· ꝙ ad regis iperiũ qꝺ ꝑ eunuchos mandauerat· venire cõtẽpsit
¶saluator nost̃.r.de quo ꝺr. Cõcupiscet rex de
corem tuum.
Ũñ iratus ꝙ nimio furore succẽsus
¶doctores spũ sep. iformi pcellẽtes
interrogauit sapiẽtes qꝺ ex more re
¶recta fide et operatõe
gio ei sẽp aderant· ꝙ illoꝝ faciebat
cuncta cõsilio· scientiũ leges ac iu
¶prophetarum.
ra maioꝝ: erant aũt primi ꝙ primi
charsena· et zethar. et admatha· et
tharsis· ꝙ mares· ꝙ marsana· ꝙ ma
¶predicatores gentiũ
mucha· septẽ duces ꝑsaruꝫ atq; me
¶voluptatem.
dorum· qui vedebant faciem regis
¶i regno ecclie vel celesti.
ꝙ primi post eum residere soliti erãt
cui sententię vasthi regina subiace
ret quę assueri regis imperiũ quod
per eunuchos mãdauerat· facere
noluisset. Respondit⁹ mamucha
audiente rege atq; ꝓncipib⁹: Nõ
¶quasi publica res agitur.
solũ regem lęsit regina vasthi: sed
¶subditos. ¶predicatores.
ꝙ oẽs populos ꝙ principes qꝺ sunt
¶ecclesiã.
in cunctis ꝓuincijs regis assueri.
Egrediet enim sermo regine ad oẽs
mulieres vt cõtemnãt viros suos
ꝙ dicant. Rex assuerus iussit vt regina vasthi intraret ad eum· et illa
noluit: atq; hoc exemplo oẽs ꝓncipũ cõiuges ꝑsarum atq; medoꝝ
parsipendẽt imperia maritorum.
Unde regis iusta est indignatio.
Si tibi placet egrediatur edictum
a facie tua· ꝙ scribãtur iurta legẽ ꝑsaꝝ atq; medoꝝ quã ꝓteriri illicitũ
¶synagoga q̃ cõtẽpsit.
est: vt neq; q̃bꝫ vltra vasthi egrediat

¶quasi spõsa in cubili ¶quo regnabat cũ rege.
¶ecclia ꝺ gẽtib⁹
ad regem: sed regnũ illius altera q̃
¶fide et deuotõe. de qua ꝺr. astitit regina a ꝺex. r.
¶In oẽs terrã e.f.e.
melioꝝ ẽ illa accipiat. Et hoc in oẽ
¶ecclesiarum.
quod latissimũ est, ꝓuinciarũ tuaꝝ
¶fidelite plebeo:
diuulgẽt imperiũ: ꝙ cũcte vrozes
¶apostolorũ ¶successorum ¶prelatus
tam maioꝝ q̃ minoꝝ deferant ma
¶ces obedientie
ritis suis honorem. Placuit con
¶coapostolo:
silium eius regi ꝙ ꝓncipib⁹: fecitq;
¶paul. ¶predicatores.
iurta cõsilium mamucha· et misit
¶admonitõs.correptões.
eplas ad vniuersas ꝓuincias regni
sui. vt q̃q; gens audire ꝙ legere po
¶loquebantur varijs l.a.m.o.
terat diuersis linguis ꝙ litteris. esse
viros principes ac maiores in do
mibus suis· et hoc per cũctos populos diuulgari.

C. II.

His itaq; gestis
post q̃ regis assueri indignatio deferbuerat: recordatus est
¶cõtemnẽs regẽ ¶repudiatõnem
vasthi quę fecisset vl q̃ passa esset:
¶cõsolantes regem.
dixerũtq; pueri regis ac ministri ei⁹
¶nouelle anime.
¶a corrupcõe diaboli
Quęrantur regi puellę virgines ac
¶apostoli. de quib⁹ dicit⁹ecce e.m.v. ¶diligenteri
speciosę· ꝙ mittãtur q̃ circumeant p
¶virtutibus et op.bus
vniuersas ꝓuincias puellas ꝙ speci
¶verbo et exemplo:
osas ꝙ virgines: et adducant eas
¶nõ po.ta abi.ſ.m.p.
¶in qua regnabat assuerus
ad ciuitatẽ susan: ꝙ tradãt eas i do
mũ feiarũ sub manu agei eunuchi
qui est ꝑpositus ꝙ custos mulierũ
¶spõsarũ regiũ magni: ¶a deo. ¶victũ et cultũ aromarum.
regiarum: ꝙ accipiant mundũ mu
liebres ꝙ cętera ad vsus necessaria
¶qz mulri vocati.p.e.
Et q̃cunq; inter oẽs oculis regis
¶vna nõ multe, multitudinis c.e·c.vt
placuerit: ipsa regnet ꝓ vasthi.
Placuit semo regi: ꝙ ita vt suggesserat iussit fieri. Erat vir iudeus in
susis ciuitate: vocabulo mardo·
chęus filius yair filij semei filij cis
¶secutor ecclie factus
de stirpe gemini: qui translat⁹ fue

His itaq; g. Repudiata iudea diuersis partibus mundi ad societatẽ regię dignitatis ꝑ predicatores verbũ dei administrantes adducit et sub manu egis qui interpretatur festinus· et custos ẽ regiarũ mulierũ tradãtur .i. ꝓmittuntur pastoribꝰ q̃bꝫ fideliũ aia ꝙ custodia dat vt eis verbo et exẽplo ministrẽt quidq̃d ad alitũ pietatis necessariuꝫ vident. Quicũq; autẽ fide recta ꝙ sãa para regi altissimo placuerit: ad ipsum ꝗdiet repudiata vasthi.

¶ Qui fuit n. Hester dicitur abiconsa-edissa-misericordiā cō secuta. H ē gētiū eccia q̄ i abscondito cordis nutriēs castitatē fidei z misericordiā gratiaz corā oculis dñi iuenit repudiata synagoga q̄ in oleę vocabat absq̄ misericordia. Hāc nutrit mardoche? spiritualis z adoptat i filiā q̄ est doctor gentiū in fide z veritate. z est de stirpe gemini. H est de stirpe beniamin.

¶ Hester q. Hāc nabuchodonosor spiritualis z rex pfuliois a naturali lege z cultu vm? rei in cōfusiones ydolatrię trāstulit. sed pietas diuina ad viā veritatis p ḡdicatores reuocauit.

Et septem p. Id ē fideles animas spūssancti gr̄a regeneratas atq̄ dedicatas q̄ eius sequuntur vestigia. fide doctrina z operatione bona. de q̄b dr. Ado lescentulę di-te mi-

Que noluit. Quia pctōr labe z sordibus ydolatrię p baptismū mūdata opprobrium pristinę iniquitatis nō sustinuit vltra.

ſ spiritali.

rat de hierusalem eo tempore quo ſ preparatos captiuitati spūali-iechonias enim preparatio dñi exspectatur. ſ dyabolus iechoniam regē iuda nabuchodo ſ cōfusionis.

nosor rex babilonis transtulerat q̄ ſ magister ſ ecclesie. ſ xp̄s qui dicit nūcia bo nomen tuum f-m-

fuit nutriciuſ filię fratris sui edisse ſ abiconsa

neſciat enim sinistra tua quid faciat dextera tua.

quę altero nomie vocabat hester: ſ errorē z ſ capitidēm gentilē. ſ pulcra

z vtrūq̄ paretem amiserat. pulcra es z decora f-me.

nimis z decora facie. Mortuisq̄ patre eius ac matre. mardocheus ſ per verbum euāgelij ad salutē genera

uit eternam. vnde filioli mei quos iterū par urio.

sibi eam adoptauit in filiā. Cunq̄ perbrsisset regis imperiū. z iuxta

mandatuz illius multę pulcre vir ſ castis

gines adducerentur susan. z ageo parentibus.

traderētur eunucho: hester quoq̄ inter cęteras puellas ei tradita est vt seruaret in numero fęminarum

Quę placuit ei z inuenit gratiā in cōspectu ei?. Et p̄cepit eunucho vt

ſ sanam doctrinā scripturarū scientiam z vitam

acceleraret mundum multebrem. z eternam z honestam.

traderet ei partes suas. z septē pu

ellas speciosissimas d̄ domo regis ſ sponsam. ſ adolescentulas.

ſ domus vir

z tam ipaz q̄ pedissequas eius ornatum. ſ verbo z exēplo ſ ecclesia de gentib?

naret atq̄ excoleret. Quę noluit i

dicare ei populū z patriam suam.

ſ doctores qui docunt obliuiscere po-t-tē.

Mardocheus enim p̄ceperat ei vt

z ſ solicite exquirendo fide z operatōem cōmisse plebis.

de hac re oio reticeret. Qui deam

z ſ assidue-vnde apostolus-solicitudo'oim ecclesi arum. z quis infirmatur z ego nō infirmor.

ſ ante regulam recte fidei

bulabat quotidie ante vestibulū ſ celestis hierusalem ſ anie.

domus in qua electe virgines ser

uabātur: curā agens salutis hester z scire volens q̄d ei accideret. Cuz aūt venisset tēpus singularū p ordinem puellarū vt intrarēt ad regē

ſ tangi sponse ſ celestē.

expletis oibus quę ad cultū mulie

brem ptinēbāt. mēsis duodecim? vertebatur ita dūtaxat vt ser men-

ſ noie fidei z pinguedine dilectiōis.

sibus oleo vngerentur myrrino. et ſ honorū operū.

alijs sex q̄busdā pigmētis z aroma

ſ virtutū. ſ in baptismū.

tibus vterentur. Ingrediētesq̄ ad

regē: quidq̄d postulassent ad ornā ſ a doctoribus primo.

tum ptinens accipiebant. z vt eis ſ trinitatis fidei

placuerat cōpositę: de triclinio ię

minarū ad regis cubiculū trāsiebāt ſ q̄ post occasum vicioū exurgit fulgor virtutum

Et quę itrauerat vespe egrediebaſ

mane: atq̄ exinde i secūdas ędes

deducebātur q̄ sub manu saſagazi

eunuchi crāt. qui cōcubinis regis

p̄sidebat nec habebat potestatē ad

regez vltra redeundi nisi voluisset

rex z eā venire iussisset er noie Euo

luto aūt tempore per ordinē insta ſ sexta eras vbi venit plenitudo tpis.

ſ ecclesia de gentibus

bat dies quo hester filia abiail fra ſ doctoriū z precipue pauli. ſ vt supra

tris mardochei. quam sibi adopta ſ per baptismū

uerat in filiam deberet intrare ad ſ q̄ plus credidit doctoribus q̄ sibi q̄ vti

lia sant melius nouit medicus q̄ ip̄e ?

regem. Quę nō quęsiuit muliebrē cultū. sed q̄cunq̄ voluit ageus eu

nuchus custos virginuz: hęc ei ad ſ circūdata varietate virtutū

ornatum dedit. Erat enī formosa valde. z incredibili pulcritudine: omniū oculis gratiosa. z amabilis videbatur. Ducta est itaq̄ ad cubi

culum regis assueri mense decimo ſ hemignatis anno

qui vocatur thebeth. septimo āno

regni ei?. z adamauit eaz rex plus ſ ecclesiū. ſ xp̄s

ſ nationes ſ virtutū.

q̄ oēs mulieres: habuitq̄ gratiā ſ remissionem peccatorū

z misericordiā coram eo sup oēs ſ cōsolatē sibi regni fecit

mulieres. z posuit dyadema regni ſ in mente. ſ salutis regina a celestis tuis

in capite eius: feciteq̄ eam regnare

z ſ synagoge q̄ regē ipemēdo z crucifigēdo regni dignitatem amisit

in loco vasthi. Et iussit cōuiuiū p̄ ſ cōuiuium-spūale gaudiū in toto orbe vbi epule

spūales vbi mysteria corp̄ z sanguis domini

parari permagnificū cūctis p̄ncipibus z seruis suis: p̄z cōiunctōe

z ſ ecclesie. ſ vēte ad me oēs qui laboratis &c.

z nuptijs hester. Et dedit requiē ſ depesito onere peccatoū. ſ spūalia

ſ dedit dona bonibus

vniuersis. puncijs: ac dona largi-

tus ē iuxta magnificentiā p̄ncipa

lem. Cunq̄z z secūdo ḡrerētur vir-

z ſ doctores qui cōuocāt gentes ad fruitū fidei z sacramentum baptismi.

gines. z ꝓgregarent. mardoche?

¶ Ingredientes Quęcūq̄ ania cerat ad thalamū xp̄i ꝓpara re: condignū a luis to ctoribus accipit orna mentū. z quo magis se deuotā ad agnitōez fi dei z exercitiū opis q̄ pat eo āplius a docto ribo istruit. vt d̄ spetē tū numero sancte tri nitatis integrā fidē et pfessionē ad p̄ceptōes baptismi. z vnctōnem crismat? vt celeiti spon so veraciter iungatur accedat.

Atq̄ exinde. Qui se ab ecclia p̄ vicioruz sordes sepauerit: meri to i secūdas edei retru dit. vbi cōcubine regi morant. q̄ sanę fidei casus descensū honor meretur. nec hēt vltra prātē ad regē redire ni si superna gratia vi tatus i pristinę statum dignitatis restituatur

¶ Euoluto. Id ē. translactis quinq̄ ętatibus mūdi: d̄b patr̄ ꝓpago. p̄fessa: insta bat sexta ętas venien te redēptore. i qua gen tiū multitudo p ewan gelū vocāda erat.

¶ Thebeth. Apud hebr̄eos: adimos apō grecos ianuarius est. apud latinos i q̄ dñs icarnatus viij. die circūcisus. a magis ado ratus. z misticis mune r. b ē honoratus. in q̄ etiā a iohāne baptza tus esse ꝑdicatur.

¶ Lūgz et secundo Nō sufficit christo pri mitiaz sibi sociare ec desiaz. h ꝑ ꝑdicatores ex gentib multitudi nē acquisiuit ceptosā Vñ. alias oues habeo q̄ nō ex. z il-o-m-ad.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

manebat ad ianuam regis: necdū
¶ qz sancta eccla nihil agit per arrogātiā. vñ ois gloria filie re. abun. et alibi gloria mea testimonium cōscie mee.
¶ didérat hester patriā z populum suū iurta mandatū eius. Quicqd enim ille precipiebat obseruabat hester. et ita cuncta faciebat vt eo
¶ quo eā primis eccle rudimentis istruebat,
tempore solita erat quo eā puellā nutriebat Eo igit tempe quo mardocheus ad regis ianuā morabat
irati sunt bagathan z thares duo
¶ scribe et philosophi clauē scie hītes nec intus eun tes. nec alios intrare permittētes
¶ cuitati sine robore animi.
eunuchi regis. qui ianitores erāt.
¶ quasi principes doctrine
et in pmo palatij limine residebāt.
¶ collegerūt principes et pha. con. ¶ xpm
voluerūqz insurgere in regē z occi
¶ ordinem predicatorum.
dere eum. Qđ mardocheum non
¶ fidelibus.
latuit Statimqz nunciauit regine hester z illa regi: ex nomie mardochei q ad se rem dtulerat. Quēsitū est et inuentuz z appensus est vter qz eoz in patibulo. Et iussit rex vt in libro memoriali scriberetur: vt pro vita sua aliquid repensaret ei. Mandatumqz est hystoriis z annalibus traditus coram rege.

C. III.

Post hec rex as
¶ xpūs. ¶ aliter. ¶ ūcteras ūceptaē
suerus exaltauit aman filium amadathi qui erat de stirpe agag: z posuit soliū eius super oēs principes quos habebat. Lūctiqz serui regis qui in foribꝰ palacij versabantur flectebant genua. z adorabant aman. Sic enī precepat eis
¶ predicatores euangelij
imperator. Solus mardocheꝰ nō
¶ dñm deū tuū ado. et il. fo. ser.
flectebat genu. nec adorabat eum.
¶ adulatores
Cui dixerunt pueri regis qui ad fores palatij residebant. Cur preter ceteros non obseruas mandatum regis? Cumqz hoc crebrius diceret et ille nollet audire: nunciauerunt aman scire cupientes vtruz psueraret in sententia. Dixerat enīz eis se esse iudeum. Quod cuz audisset aman z experimēto, pbasset qz mardocheus nō sibi flecteret genu nec se adorare. iratus est valde. et pro
¶ d. habuit. ¶ in vno tantū. ¶ z ī oēs iudeos
nihilo duxit in vnuz mardocheuz mittere manus suas. audierat enī qz esset gēris iudee: magisqz voluit
¶ omnē plebem catholicam.
omnem iudeoz qui erāt in regno assueri perdere nationem. Mense
¶ vltimo tpe qñ erat plecutō qualeo ñ fuit.
primo cuius vocabulum est nysan āno duodecimo regni assueri. missa est sors in vrnam que hebraice
¶ plecutoribus fidelū.
dicitur phur coram aman quo die
¶ ōfessorū fidei
et quo mense gens iudeoorū debe ret interfici. z exiuit mensis duodecimus qui vocatur adar. Dixitqz
¶ iudaicus populus. ¶ christianus.
aman regi assuero. Est populus p
¶ in oīm ter. ex. so. e. ¶ vñ petrus
electis aduenis dis. pōt galatie. capa. assūec bitbi.
omnes prouincias regni tui dis-
¶ nouo testō. vñ. mādatū no. d. ro. vt d. ī. c. di. v.
sus. et a se mutuo separatus. ¶ nouis
vtens legibus z cerimonijs. insup
¶ legē veterē
¶ opinione iudeorū. q cōtemnit legē q occidit. sequitur spūm q vnificat.
regis scita contenens. Et optime
¶ quē nihil latet.
nosti qz non expediat regno tuo vt
¶ cōtra te ¶ peccādi
insolescat per licentiā. Si tibi pla
¶ id ē pfectā ob
seruātiā legaliū obseruationū
cet decerne vt pereat. et decem mil
¶ iusto pōdere ¶ scribis et
pharisei.
lia talentoz appendam archarijs
¶ Jā ē debellauit sapie et sīe dei.
¶ opione iudeorū.
gazę tuę. Tulit ergo rex annulum
¶ prāte et opatōne ¶ permulti
quo vtebatur de manu sua. et de-
dit eum aman filio amadathi de. p
¶ verorū cōfessorū
genie agag hosti iudeorum. dixitqz
¶ sacrificiū et oblatiōē voluīsti fieri ñ ac
cipiā ō domo t. ai. ns de. g. e. h.
ad eum. Argentum quod tu polli
ceris tuum sit. de populo age quod
¶ sicut diabolo dictū ē omīa q̄ dz in manu tua sunt.
tibi placet. Vocatiqz sunt scribe regis mense primo nysan terciadecima die eiusde mensis. z scriptū est vt iusserat aman ad oīs satrapas regis. z iudices, puinciarū diuersaqz gentiū: vt queqz gens legere poterat z audire pro varietate linguarum ex nomie regis assueri. et

dis perdētes. q̄ p ysaiam principes sodomorū z popul⁹ gomorre dicūtur. Vñ ege. Principes tuus amatores z mat tua cethea.

¶ Missa est sors. Qui ad sorte dñi pertinēt occidūtur: quos significat ille hircus q̄ ītm sorte dñi ī lege occidebatur.

¶ Tulit er. Sicut aman eplas dirigens regis signaculo eas munire conatur: vt facilius votū expleatur. sic iudei libros diuine legis i qbꝫ ē signaculus summi regis. i. grā spūs sancti ad cōpbandā hereſim suam assumūt ī testimoniū. reprobātes societatē gentiuz z xpi euāgelīū q̄s. dñs preposuit suum.

¶ Duo eu. Pōt ī duobꝰ eunuchis falsa tici z heretici notari q̄ fraudis et malicie w nenū corde gestātes p tra veritatē cōsiliant: vt eam credētibꝰ aufe rāt. z xpm. i. fidez xpi in ipsis fidelibus interficiant. sed eorū iniquitatem sancti doctores manifestant. vt innocentes saluentur. z illi iusta vltōne puniantur.

¶ Historijs et an. Duobus testamentis in quibus scriptū est q̄ iustis ꝓmia q̄ iustis ꝺbeantur supplicia. vñ ibunt hi in supplicū ēt nū. iusti aūt m. ī et. Et in ezechiele. Justicia iusti super eū. z impietas impij erit sup eū.

¶ Aman fi. a. Doctores seculi: q̄ bñficijs diuinis ptāe collatis abutēte. quos ꝓfiteri bēt naturę dedignantur habere cōsortes ḡtie. z honorē z reuerentiā quā soli deo ꝺbuerūt i sese trāsferre cōtendunt. Eos autem qui ꝓsentire nolūt: odijs z cruciatibus persequūtur. sed iusto dei iudicio i insidijs suis capiūtur inuiq̄. Vñ ds: Justꝰ de angustia liberatur. z traditur ipius p eo. Pōt p aman qnē iosephus de stirpe amalech cōmemorat iudeoz populus figurari qui ꝓphetas occiderunt. et dñm ꝓphetaz et apłos eius generis nobilitatem ꝓpter ire dulitatē z ꝺgricā cor

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

litterę signatę ipsius annulo missę sunt p cursores regis ad vniuersas
¶ sicut paulus accepit epistolas a principibus iudeorum·vt quoscūq; inuenirent ui.a.c.m.u.p.ic.
¶ puincias·vt occiderēt atq; delerēt oēs iudęos a puero vsq; ad senes parnulos ⁊ mulieres vno die·hoc est terciodecio mensis duodecimi qui vocatur adar·et bona eorū diriperent·Sūma aūt epistolarū hęc fuit:vt oēs ¶ puincię scirent ⁊ parati essent ad hanc diem. Festinabant cursores q̄ missi erant regis imperiū explere. Statiq; in susis

¶ vñ plorabitis et flebitis vos·mundus aūt gaudebit

pependit edictū:rege ⁊ aman celebrante cōuiuiū·⁊ cunctis iudęis qui in vrbe erant flentibus.

C. IIII.

¶ id ē·necē iudeorū,

QVe cum audisset mardocheus·scidit vestimenta sua.⁊ indutus est sacco:

¶ mistri ecclesie· ¶ discrete per scrutans opera sua·ne in aliquo displiceat deo· ¶ flacrimosa compūctōne cordis ieiunijs et elemosinis.

¶ recordatōnē hūane fragilitatis·vñ cinis es et in cinerē. ¶ menti ¶ lautudē

ne cōio eccię que dicit:E tribulatōe dilatasti mihi·spargens cinerē capiti et in platęa

¶ valida uērōe cordis·

medię ciuitatis voce magna clamabat ostendens amaritudinem

¶ cōpunctōnē·

¶ aīa eius i amaritudine ē animi sui. ⁊ hoc eiulatu vsq; ad fores cōspectū diuie maiestatis·

palatij gradiens. Non enī erat licitum indutū sacco aulam regis

¶ ecclesijs

intrare. In oībus quoq; puincijs

¶ fideliū cōuētibus

oppidis ac locis ad quę crudele regis

¶ rex·

dogma puenerat·planctus ingens erat apud iudęos:ieiunium vlulatus ⁊ fletus:sacco ⁊ cinere multis p̄o strato vtentibus. Ingressę aūt sunt puellę hester ⁊ eunuchi: nunciauerūtq; ei. Q̄d audiēs con

¶ nuptialem.

sternata est·et vestē misit vt ablato

¶ pallio laudis p spū meroris. ¶ rachel plorans filios suos no.cō·qz ñ sunt

sacco indueret eam. Quā accipere noluit: Accitoq; athach eunucho quez rex ministrum ei dederat p̄ce pit vt iret ad mardocheuz et discere ret ab eo cur hoc facerz. Egressus q; athach iuit ad madozheū·⁊ inuenit

¶ forte ī aduersis ¶ ī latitudine ¶ eccię.

eum stantē in platęa ciuitatis ante ostū palatij. Qui indicauit ei oia quę acciderāt·quō aman ꝓmisisset vt in thesauros regis p̄o iudęorū nece inferret argentum·exemplar quoq; edicti q̄ dependebat in susis

¶ eccię:

dedit ei vt reginę ostēderez·⁊ mone

¶ intro duxit me rex ¶ regū

ret eam vt intraret ad regē·⁊ deprę caretur eam ꝓ populo suo. Regressus athach nunciauit hester omia quę mardocheus dixerat. Quę respōdit ei:⁊ iussit vt diceret mardo-

¶ q̄ seruiunt ei ī timore et exultabūt cū tremore

cheo. Omnes serui regis.⁊ cunctę quę sub ditione eius sunt norunt

¶ singule eccię ¶ q̄ fortior vñ audacior· ¶ debilior vñ submissior·

¶ puincię· ꝓ siue vir siue mulier nō

¶ añ regnus· ¶ celeste ¶ ñ bijs vestem nuptialem·

vocatus·interior atriuz regis intrauerit:absq; vlla cunctatōne statim

¶ spualiter ¶ signū misericordie potestis.

interficiatur· nisi forte rex auream virgam ad eum tenederit p̄o signo clementię·atq; ita possit viuere. Ego igitur quomō ad regem intrare

¶ etate huius vite.

potero:quę triginta iam dicbus nō sum vocata ad eum? Quod cū audisset mardocheus:rursum mādauit hester dicens: Ne putes ꝓ animam tātum liberes·quia in domo

¶ ne q̄as q̄ tua sunt·ꝙ q̄ dñs ꝓpi

¶ superiori

¶ summi

regis es p̄ cunctis iudęis Si enim

¶ ñ intercedas p̄o nobis·

nunc siluerīs·per aliam occasionē

¶ q̄ filiorū cura ñ habes.

liberabuntur iudęi·⁊ tu ⁊ domus

¶ Dia q̄cūq; voluit fecit ī cęlo ⁊ ī oīb⁹ abyssis. Cui⁹ iusto iudicio agitur: vt fideles ī manifestorū tradātur·¶ ad purgatōnem vt ad correptōnē·vel ad meritorū augmētatōnez Dicit iob sathanę traditur.paulus ab angelo sathane colaphizatur

¶ Usq; ad f. Dicit ecclia literessione regine·d qua dr. Assistit r. a d.r.nō.q̄ partis pegrinat ī mdo·⁊ pñs regnat cū domio a rege oīm seculorū ꝛsidebat grandiri.

¶ Non enim. Nullus cū corruptōe psentis vitę potest anīā celestem itrare·si ante obitū suum ds q̄s corpis castigatōne et cōpūctōne cordis regni pulsare itroitum: ut post letabundus supernū itret palacium.

¶ Si quis q̄rat quomō rex iustissimus tot mēta iferat inocentib⁹ sciat ꝙ non cē ex voto malicię· ꝙ ex summi cōsilij nutu ꝓcedere. Sapientia enī vincit malitiam. attingit a fine vsq; ad f. d. ⁊ di.o.g.

¶ Rursum. Orant p se inuicez mardoche⁹ z hester. i. mḡri z discipuli · sicut paulus pro discipulis orat · z p se orari obsecrat · vt i actibus apostolorū ab ecclesia fiebat oratio sine intermissione, p petro.

vñ obliuiscere po. t. et ho. p. t. ¶ pauci vel nulli· patris tui peribitis. Et quis nouit ¶ q. ideo rex te reginā fecit vt n[illegible] in ꝓsecutō nebauriaueris·

vt̄ idcirco ad regnum veneris vt in tali tempore parareris? Rursū ꝙ hester hęc mardocheo ꝓba mā dauit: Uade z cōgrega omnes iu dęos quos in susis reperis z ora ¶ ieiunium cōmendat.

¶ panem desiderij

te ꝓ me. Non comedatis et non ¶ vinum voluptatis ¶ in fide sancte trinitat⁹ contra ꝓspera et aduersa ¶ quibus sunt filius hominis in corde terre.

bibatis tribus diebus z noctibus ¶ ecclesia. ¶ animabus fidelium humilibus abiectis in oculis suis.

z ego cuz ancillulis meis similiter ¶ per continentiā munita.

ieiunabo. z tūc ingrediar ad regez ¶ non digna·

ꝓtra legē faciens non vocata: tra ¶ animaz meā ponam in manibus meis.

denſq; me morti et periculo. Fuit ita ꝙ mardocheus et fecit omnia quę hester ꝓceperat.

C. V.

¶ tpe gratie vel post incarnatōnē post passiōz et resurrectōnē

De autem ter ¶ baꝑmo ¶ eccia ¶ fide spe et charitate et alijs virtutibus quib⁹ induta regi digniꝰ soaciꝰ·

cio induta est hester regalibus vestimētis z stetit i atrio domus regię quod erat interius con ¶ opatōnē ꝓcedentis vite que spectat ad solium superni regis qui pijs ꝓcibus annuit

tra basilicam regis. At ille sedebat super solium suum in consistorio pa ¶ vt fideles videat. et singulorum opera diiudicet

latij contra ostium domus. Cumq; ¶ nō titubantē in aduersis.

vidisset hester reginam stantē pla ¶ qui oīa scrutatur ¶ mōstrauit·

cuit oculis eius et extendit contra eam virgam auream quaz tenebat ¶ oi ꝺuotōe ipleſ

manu. Quę accedens osculata est summitatem virgę eius: dixitq; ad eam rex. Quid vis hester regina? ¶ quasi petite et accipite et inuenietis pulsate et aperiet vobis·

Quę ē petitio tua? Etiā si dimidiā ptez regni petieris dabitur tibi. At illa respondit. Si regi placet obse

¶ nō tantum amicos sed inimicos iuuate· ¶ diligite inimicos vestros et benefacite his qui oderunt vos

cro vt venias ad me hodie z aman ¶ ꝓcatōis largitatem vbi panis qui cōfortat et vinū qđ letificat cor hois·

tecum ad conuiuiuz quod parauī ¶ fidei deuotōem qua deꝺ lectatur deus

Statimq; rex: vocate inquit cito aman vt hester obediat voluntati. Uenerūt itaq; rex et aman ad con uiuiuz quod eis regina parauerat ¶ cōuiuiū quo⁹ reficit deus·

Dixitq; ei rex postq; vinuz biberat abundanter. Quid petis vt detur tibi: z ꝓ qua re postulas? Etiam si dimidiaz partē regni mei petieris impetrabis. Cui respondit hester. Petitō mea z ꝓeces sunt iste. Si inueni in cōspectu regis gratiam, et si regi placet vt det mihi qđ ꝓpostulo z meam implcat petitōez: veniat rex z aman ad cōuiuiuz quod in futuro·

parauī eis. et cras aperiaz regi voluntatem meaz. Egressus est itaq; ¶ nesciens quid parcret ventura dies·

illo die aman lętus z alacer. Cūq; vidisset mardocheuz sedentem añ fores palatij z non solū non assurrexisse sibi. sed nec motuz quidem de loco sessionis suę. indignatus ē valde. z dissimulata ira reuersꝰ in domuz suam. cōuocauit ad se amicos suos et zares vxorem suam. et ꝓposuit illis magnitudinem diuitiarum suaruz filiorumq; turbaz z quanta eum gloria super oēs ꝓncipes z seruos suos rex elevasset. Et post hęc ait: Regina quoq; hester nullum aliū vocauit ad conuiuiū cum rege ꝑter me: apud quaz etiaz cras cum rege ꝓansur⁹ sum Et cum hęc omnia habeā nihil me habere puto q̄diu videro mardocheum iudęū sedentem ante fores

¶ Uocate. Cōcordat voluntas regis inuitantis z regis inuitantis, sed ve illi q̄ idigni accedit. q̄ licet inuitat⁹ venit, suis tñ obstant bus meritis: letitiā cō uiuij nō habebit. Intrabit ergo rex z videbit discūbētes. z non vestitum veste nuptiali proijcit in tenebras exteriores. vñ. In iudicijs suis capientur iniq.

¶ Si inueni g. Dilatiō petēdi nō ꝓputatur segnicie ꝓpter tpe. Nō em̄ i ꝓsenti ꝓ futuro bonis z malis retribuet⁹ merces. Cras em̄ ꝓ futuro ponitur. Unde. nolite solliciti ē de crastino. z iacob in genesi ait. Apparebit mihi cras iustitia mea. Et d̄ agno dicit. Non remanebit ex eo quicq̄ vsq; mane. Cū aūt iudicū venerit reuelabitur q̄li veste q̄q; ad cōuiuiū intrauerit.

¶ Zares. v. c. Ille familiaritas peccandi Uel, ad litterā vxor regū z principum i pleraq; cōtēplatiū ꝓficiscit.

¶ Virgā au. Regiminis potentiā vt̄ passionis crucē ꝑ quā acquisiuit potestatem. ꝺ qua dicitur. Data ē mihi oīs ptās i cęlo et i t̄ra. Et alibi. Propter qđ et exal. il. d. z de. il. nqđ ē sup oīe nomen.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

regias. Responderuntq; ei zares ¶ satellites ministri scelerum ℨ
vxor eius z cęteri amici. Jube parari excelsam trabem habentem altitudinis quinquaginta cubitos. et dic mane regi vt appēdatur super eam mardocheus. sic ibis cū rege lętus ad conuiuium. Placuitq; ei consiliuz. z iussit excelsam ꝑparari crucem.

¶ Noctē il. In se mobilis ꝑmanens cursus tempoꝝ z actꝰ omnium cōtēplatur. z nulla eū latz cogitatio cuiꝰ ois presentia. Vnde apls. Nō ē in illo ē et fuit: ß ē in illo semp ē.

¶ Venerunt est Bella mardochei memorantur' cotā rege. qz bōa opa sanctoꝝ vocatoꝝ nunq; oblionis tradentur. ß in mēoria eterna erit iustus.

C. VI.

¶ non dormitabit neq; dor. qui custos. ℨ

Noctem illaz durit rex insomnez: iussitq; sibi afferri hystorias z ānales priorum temporꝝ. Quę cum illo ꝑsente legerētur: ventum est ad illū locum vbi scriptuz erat quomodo nunciasset mardocheus insidias bagatham z thares eunuchorum regem assuerū iugulare cupientiū Quod cum audisset rex. ait: Quid ꝓ hac fide honoris ac pręmij mardocheus consecutus est? Dixerūt

¶ qui quotidie seruiūt. qui cupiunt dissolui et cē cum christo ℨ

ei serui illi? ac ministri. Nihil oīo mercedis accepit. Statiq; rex. ꝙs est inquit in atrio? Aman quippe interi? atriū dō? regię intrauerat. vt suggerez regi. et iuberz mardocheum affigi patibulo qđ ei fuerat pręparatum. Respōderunt pueri. Aman stat in atrio. Dixitq; rex. ingrediatur. Cunq; esset ingress? ait illi: Quid debet fieri viro quez rex honorare desiderat? Logitās autē in corde suo aman. et reputans ꝙ nullum aliū rex nisi se vellet' honorare respondit: Homo quē rex honorare cupit debet indui vestibus regijs. z imponi supꝫ equum qui ꝺ sella regis ē. z accipere regiuz ꝺyadema super caput suum. z primus de regijs principibus ac tyrānis' teneat equum eius. z per platęā ciuitatis incedēs clamet. z dicat: Sic honorabitur quemcūq; rex voluerit honorare. Dixitq; ei rex. Festina et sūpta stola z equo sac vt locutus es mardocheo iudeo qui sedet añ fores palatij. Caue ne quicq; ꝺ his quę locutus es ꝓtermittas. Tulit itaq; aman stolam et equum. indutumq; mardocheū in platęa ciuitatis. z impositum equo ꝓcedebat atq; clamabat. Hoc honore ꝺignꝰ est quēcūq; rex voluerit honorare Reuersusq; est mardocheus ad ianuaz palatij. z aman festinauit ire in domum suam lugens. et operto capite: narrauitq; zares vxori sue z amicis omnia quę enenissent sibi

¶ sepe enim seculares conuersi veritatem intelligunt et confitentur. ℨ

Lui responderunt sapientes quos habebat in consilio et vxor eius.

¶ verozum. ℨ

Si de semine iudęoꝝ est mardocheus ante quez cadere cepisti

¶ in quo deus pugnat. ℨ

non poteris ei resistere: sed cades in conspectu eius. Adhuc illis loquentibus venerūt eunuchi regis et cito eū ad conuiuiū quod regina parauerat. pergere compulerunt.

¶ Festina. Magistri ecclie olim virtutuz cultu z decore sapię illustrati honorāt' ꝺyademate regię dignitatis tanq; mēbra summi regis. Ascendit super equū regiū. i. super ꝓpłum fideliū i quoꝝ cordibus residz rex angelorū. Unꝺ abacuc ꝓpha. Ascēdes super equos tuos. z equitatus tuus sanitas. Dis amā spālis hostis ꝓpli ꝺi lz etiā inuit? prebz obsequiū, cuz plecutores ecclię cogēt eidē ecclię reddere testimoniū. nō valētes occultare quod manifestū ē

¶ Tulit itaq; .ac. Nec mutatō dextere excelsi. q̄ sibi videbat' glorioſioz infra alios apparet viliorꝫ z ignoz Scōm illd. Deposuit potētes ꝺ se. z exalt. humiles. Isaias ait. Conuertetur libanus i chermel. z chermel i saltuz reputabitur Sic synagoge ꝓpłla ē superbia ecclię humilitas exaltata Sic plecutores fidei ad nihilū sunt redacti Cōfessores xpi in toto orbe exaltati. Caput i caudam z cauda i caput versa est: qz ois q̄ se exal. humi.

¶Intrauit ꝛc. De cūda die cōiuiū inita tus aman venit. Sed vbi hester petitiōez ſu am aperuit: dānat⁹ ad pnā ſeceſſit. In euangelio enī prādium ꝛ cē na memorātur. Prādiū pīs rēpus eccleſie deſignat. cēna autem ēternū ꝛ vltimuz cōui uiū. Unde malū ſepa tis ippetuū letātur boni. Amā nāqꝫ quia ve ſtē dignā cōuiuio non habuit extra pīci me ruit

¶Intrauit in or tum. Rege in ortum ꝓperāte. i. ſecū electos ad delicias paduli iui tante: reginā. p ſalute ſua deprecari cōtēdit. ſed tempus oportunū non habuit. Sero enī querūtur ſalutis reme dia cū mortis imminēt pericula. Unde ſalo. Tunc invocabūt ꝛ nō exaudiā eos. manc cō ſurgēt ꝛ nō inuenient.

¶Et ſta oper. De precatio aman oppreſſio dicitur. qꝛ in die iu dicij iniquoz oratio ir ritatio eſt. vnde. Cum indicatur erecat condē natus. ꝛ. o. e. ſi. in. pec. Cūc opreſſio qua bāi les optimebāt ipīs ip perabitur.

¶Arbona. Docto res legis ſignificat qui ſcelera ꝛ dolos iudeo rū prediterunt. Unde moyſes. Nouit q poſt mortē meā iniquē age tis ꝛ declinabitis ꝺ via quā oſtēdi vobis. Et in euangelio. Eſt q ac cuſat vos moyſes in q ſperatis.

¶In domo aman Iniquos tumultuan tes contra xpm ſignifi cat aman ꝛ eius eccleſi am perſequentes. chri ſtus aūt i lege erat eis ꝓmiſſus. ler itaqꝫ que ad caſtodiā vitę data eſt ipſis in mortez ver ſa eſt. per quaz chriſtū delere ꝛ eius ꝓfeſſores iterficere moliebantur ꝛ qui p legem inorios opprimere volebāt ip ſa accuſante iuſti iudi cij accepere ſententiaz ¶Qui in lege peccauerūt p legē vindicabuntur

C. VII.

Intrauit ita

qꝫ rex ꝛ aman vt biberent cum re gina. Dixitqꝫ ei rex etiam ſecunda die poſtqꝫ vino incaluerat. Quę ē petitio tua heſter vt detur tibi. ꝛ quid vis fieri? Etiam ſi dimidiam partem regni mei petieris impetra bis. Ad quem illa rñdit: Si inue ni gratiaz in oculis tuis o rex. ꝛ ſi placet: dona mihi aiaz meā, p qua rogo. ꝛ populū meū pro quo obſe cro. Traditi ei ſumus ego ꝛ popu lus meus vt ꝑeamur. iugulemur ꝛ ꝑeamur. Atqꝫ vtinā in ſeruos ꝛ famlas vēderemur. ꝛ cēt tollerabi le malum. ꝛ gemēs tacerē: nūc aūt hoſtis noſter eſt cuius crudelitas redūdat in regez. Reſpōdenſqꝫ rex aſſuerus ait: Quis ē iſte ꝛ cui⁹ po tentię. vt hęc audeat facere? Dixit qꝫ heſter: hoſtis ꝛ inimicus noſter peſſimus iſte ē aman. Qꝺ ille audi ens illico obſtupuit: valtū regiſ ac regię ferre nō ſuſtinēs. Rex aūt ira cꝰ ſurrexit. ꝛ de loco ꝓuiuꝰ ītrauit i ortū arboribus ꝓſitū. Amā quo qꝫ ſurrexit vt rogaret heſter reginā pro aīa ſua: itellexit enī a rege ſibi paratū malū. Qui cū reuerſus eſſz de orto nemoribus cōſito. ꝛ intraſ ſet cōiuiū locū repperit aman ſup lectum corruiſſe in quo iacebat he ſter: ꝛ ait. Etiā reginam vult oppri mere me pīte in domo mea. Nec dū verbū ꝺ ore regis exierat. ꝛ ſta

confuſio ꝛ pudor ſcōm illud. Induantur cōfuſi one ꝛ reuereātur qui vo. m. mi.

tim opuerūt faciē eius. Dixitqꝫ ar bona vnus de eunuchis q̄ ſtabāt

ꝛ qui fodit foueā incidit in eā. q̄ volunt lapides reuertentur ad eum

in miſterio regis. ¶En lignū qꝺ pa uerat mardocheo q̄ locutus ē pro rege: ſtat i domo aman: habēs alti

qꝫ quinquageſimo die poſt īmolatōez tudinis quinqginta cubitos. Lui agni data eſt lex i monte ſyna dixit rex: Appendite eū i eo. Suſpē

cōuertetur dolor eꝰ in caput eius ꝛc ſus eſt itaqꝫ aman in patibulo qꝺ parauerat mardocheo. ꝛ regis ira quieuit.

C. VIII.

Die illo dedit

rex verus eccleſie rex aſſuerus heſter reginę domuz aman aduerſarij iudęoruz. ꝛ mar docheus ingreſſus eſt ante faciem regis: Confeſſa eſt enim ei heſter

pater ſpūalis qꝫ cēt patruus ſuꝰ. Tulitqꝫ rex an ſignaculū fidei quod recipere noluerunt. Iudeis ꝛ perſecutoribus fidei.

nulū quē ab aman recipi iuſſerat. ſicut dictū eſt de iudeis ita poteſt generaliter de omnibus perſecutoribus eccleſie accipi.

eccleſia. ꝛ tradidit mardocheo. Heſter aūt predicatores ſeuſtodiendam. ꝓſtituit mardocheū ſup domū ſuā Nec bis cōtenta ꝓcidit ad pedes regis: fleuitqꝫ ꝛ locuta ad eum ora uit vt malicię aman agagite. ꝛ ma chiatōes eiꝰ peſſimas q̄s excogita uerat cōtra iudęos iuberet irritas fieri. At ille ex more ſceptꝝ aureuz

ꝓtensus ſue impendit clementiam ꝓtēdit manu. quo ſignū clemētię mōſtrabatur. Illaqꝫ cōſurgens ſte tit ante eum ꝛ ait: Si placz regi. ꝛ ſi iueni gratiam in oculis eius. ꝛ deprecatō mea nō ei videtur eē cō

ſenūgelicas documētis traria: obſecro vt nouis epiſtolis

omnes ſecte veterum erroꝝ ſancti hoſtis veteres aman litterę inſidiatoriz. ꝛ hoſtis iudęorum. quibus eos in cunctis regis prouintijs perire p cepat corrigātur. Nūo ei potero ſu ſtinere necē et iterfectōez ppli mei? Reſpōditqꝫ rex aſſuerus heſter re ginę. ꝛ mardocheo iudęo. Domuz aman conceſſi heſter. ꝛ ipſum iuſſi affigi cruci: qꝛ auſus eſt manū mit tere in iudęos. Scribite ergo iu dęis ſicut vobis placz ex regis no

¶Die illo. Tenet heſter domuz amā ho ſtis iudęoꝝ: cū eccleſia poſſidet mūdum qnez poſſederat diabol⁹ ho ſtis xpianoruz. Unde Cū fortis armatus c. a. ſ. ꝛc. Ingreditur an te faciem regis marde cheus cū quotidie ſan ctorū animę de incola tu pīs vitę ingredi tur ad contemplatio nē diuine maieſtatis.

¶Domū aman. Dignitatē ꝛ honoez quē iudęi ſcia legis et ꝓphetaꝝ ꝛ cultu religi onis habuerant. Uſ in ꝓuerbijs. Cuſtodie iuſto ſubſtātia pecca tis. Et in euāgelio. Au feretur a vobis regnū ꝛ dabitur gē fa. fr. e⁹.

¶Tulitqꝫ rex. Lu dāte ꝛ predicāte inſti tia magiſtroū a domi no pro gratia gratiaz accipiūt i ſpectu con ditoris oīm. vnde nu triuit corda fidelīū.

¶Tradidit mar doch. Predicatori bus gentium vt et ſibi hererent. ꝛ gēibus mi ſtrarēt

¶Procidit ad pe des. Quia ſancta ec cleſia pro errꝝtōe filio rū ſuoꝝ quotidie deū oīpotētem p fidē ꝛ mi ſteria incarnatōis eto rat. vt hoſtili cōpima tur audacia. ꝛ fideliuz liberetur innocētia

¶Obſecro vt ꝛc. Quia euangelica doc trina q̄ chriſti nomine i toto orbe predicatur ſpūs ſancti ſignaculo cōfirmata declaratur. cuius dono repleti ſpi predicatores permāſ runt inſuperabiles. ꝛ bo ſtiū ſuoꝝ glorioſi trū phatores.

¶ Accitisq; scri-ē Quia euāgelij doctri na ita cōdita est p scri ptores noui testamen ti vsq; mediāte: ut san ctę trinitatis fides ple nissime in ea continere tur: et totus decalogi summa perfectō i duo bus præceptis charita tis demōstraretur.

¶ Qui centum ꝛc In q̄b totus mūdus figur. Nam denar? nūerus per duodenari um multiplicatus. c. xx facit: quibꝫ septenari? sociatus toꝫ summę plenitudinē cōdidit ta decalogi custodia: apostolica traditōe p totū orbē diffusa: sep tiformis spūs grā i cor dib fidelium infundi tur vt est cōsummata

¶ Interficerent. Nemali germinis pul lularēt redimina plan taria. Similiter. Be pterē gētes q̄ habitabāt in terra promissionis domin? interfici iussit: et postmodū amalech itas omnimode deleri vt omnē occasionē scā dali auferret eis. Vñ dauid ait. In matuti no interficiebam o. p. ter-rē.

¶ In susis. In su/ perbia mundi rebellā da. Nam susis equita tio vel euertens in ter pretatur. Vnde salua tor ait. Confidite ego vici mundū.

mine: signāres litteras anulo meo
Hęc enī ꝛsuetudo erat: vt epistolę quę ex regis noie mittebātur et il lius anulo signatę erant nemo au deret ꝛtradicere. Accitisq; scribis et librarijs regis: erat autem tem/ Qui apud hebreos siban: apud grecos the en: apud latinos mensis nominatur.
pus tercij mensis q̄ appellat siban vicesima et tercia illius die scriptę sunt epłę vt mardocheus volucrat ad iudęos: et ad principes: procu ratores q; et iudices: q̄ cētū uiginti septē, puincię ab india vsq; ethio piaꝫ p̄sidebāt: prouincię atq; pro uincię: populo ꝛ populo: iuxta lin
Primi enim doctores in hys linguis loquebātur vnde. Audiuim? eos loquētes v-l-m-dei
guas et lrās suas: et iudęis prout legere poterant et audire. Ipseq; epistolę q̄ ex regis noie mittebant anulo illius obsignate sunt ꝛ misse Predicatores summi regis cursores
per veredarios q̄ p oēs puincias discurrentes: veteres lrās nouis ¶ predicatoribus
nūcijs p̄uenirēt. Quibus impera ¶ Celi ꝛ terre ¶ Adducētes in vnitatē fidei. Spiritu non carne
uit rex: vt cōuenirent iudęos p sin ¶ Multitudinis credentiuꝫ erat cor vnū ꝛ anima vna
gulas ciuitates: ꝛ in vnū p̄ciperēt ¶ fortes in fide ¶ Saluādis
congregari: vt starēt p̄o aniabus Judeos qui sūt in synagoga sathanę: paga nos. hereticos. demones
suis: ꝛ oēs inimicos suos cuꝫ con ¶ volaptatib? coꝝ ¶ Operibus
iugibus ac liberis: ꝛ vniuersis do ¶ ambitione seculari
mibus interficerent atq; delerent.
Et cōstituta est p omnes puincias Qui trinitatis fi dem cum custodia decē mandatoꝝ significat
vna vltōis dies: id est: terciadecia ¶ Nouissime eratis seculi: vnde Nos sumus in quos fines seculoꝝ deuenerunt
Id ē mēsis marcij
die mēsis duodecimi adar. Sum maq; epistolę fuit vt in omnibus Celestis
terris ac populis qui regis assue ¶ homine in tua vtōne cūcta sunt posita: ꝛ non est qui eue possit resistere voluntati
ri subiacebant imperio: notum fie ret paratos esse iudęos ad capien dam vindictam de hostibus suis.
Egressiq; sūt veredarij celeres nū ¶ celestis.
cios perferētes: ꝛ edictuꝫ regis pe Eminens: superbiam mundi spernęs
pendit in susis. Mardocheus au ¶ de cōemptatione ad
tem de palatio et de conspectu re actionem ¶ A superno rege
gis egrediens fulgebat vestibus datis Quia celestem grām expectāt
regijs hiacinctinis videlicet et ac ¶ fermis ¶ dignitatis eterne quaꝫ per sapi entiam acquirunt
rinis: coꝛonaꝫ auream portans ca ¶ mente Regia dignitate quā merue runt purpurati sanguine
pite et amictus serico pallio atq; ꝛ ¶ gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei
purpureo. Omnisq; ciuitas exul ¶ actione ¶ contemplatione ¶ veris
tauit atq; letata est. Judęis autem ¶ Leticie ¶ Oculis mentis
¶ Cognitio fidei ¶ in se
noua lex oriri visa est: gaudiū: ho ¶ apud alios ¶ Solemnitates
noꝛ et tripudiū. Apud omnes po
pulos vrbes atq; prouincias quo ¶ christi ¶ Euangelica ¶ p p̄dicatores
cunq; regis p̄ceptа venicbant: ¶ exultate deo adiutori nostro
¶ Spūales ¶ predicatio publica
mira exultatio epulę atq; cōuiuia ¶ Reliquie cogitationū d-f-a-t-
¶ vt nichil fiat seruilis operis
et festus dies: intantū vt alterius ¶ pagani ꝛ iudei
¶ gētilis superstitiōis ¶ christiane
plures gentis et secte coꝝ religio ¶ visa xpi potētia ꝛ seōꝝ constātia ¶ Sicut in
ni et ceremonijs iungerent. Gran passione andree: vincētij: cipriani ꝛ aliorꝫ
¶ christiani.
dis enim cunctos iudaici nominis ¶ vnde time at eum omnis terra
terroꝛ inuaserat.

C. IX

Quando dei filius incarnatus est et euāgelij predicatō toto orbe dis fusa est.

Gitur duode

cimi mensis quem adar
¶ Quādo lux ſti
vocari iam ante diximus: terciade
dei et bonoꝝ operꝝ predicatione euāgelij ecclesia
declaratur ¶ veris p̄fessoꝛib?.
¶ a persecutoꝛibus
cima die q̄n cunctis iudęis interfe
¶ rosgalta ꝛ spualis ¶ rei insidiabātur
ctio parabat ꝛ hostes coꝝ inhiabāt
ꝛ ¶ qui videbātur inferi oꝛes.
¶ Predicationi ¶ in q̄
sanguini: versa vice ꝛ superioꝛes in
bus dominus fortis et potens
¶ accepta gloria ¶ Rubiciētes eos
dei esse ceperūt: ꝛ se de aduersarijs
sibi qui se volebant subijcere.
¶ in vnitate fidei.
vindicare. Cōgregatiq; sunt p sin
Spūales ecclesias.
¶ Suburbana ¶ heremi
tagꝛ vel latibula
gulas ciuitates ꝛ opida ꝛ loca: vt
¶ Elevatis manibus moysi vincitur amalech.
¶ voce ¶ facto
extenderēt manū contra inimicos
¶ inimicoꝝ.
ꝛ persecutoꝛes suos. Nullusq; au
¶ deo qui mirabilis est in sanctis ſ ius-
sus est resistere: eo q̄ oēs populoſ
¶ Spūalis ¶ visis miraculis
magnitudinis coꝝ foꝛmido pene

¶ Et plurimum. Quia doctoriz actio laudabilis: z potentia virtutiz: honorem z reuerentiam tribuit multitudini fidelium. Vñ in actibus apostolorum flebāt prodigia. z signa. ꝛc. Ut̄ legitur alibi. licebat cū oi aiē timor Itē nemo audebat se cōiungere illis. sed magnificabat eos populus.

¶ Itaq; percus. Nō solū alios opari os iniquitatis qui perseuerāt in peccatis: nec curāt papere remissionē peccatoriū: spūssancti diuina sētentia dānādos indicat. sed etiam carnales iudeos decalogi trāsgressores: crucis christi reatū. quem ex pfidia cōfratres ut: in inferni cruciatibus sensuros.

¶ Quorū ista sūt nota. Noz nominū interpretatōes nō mito opere exquirimus nec allegorie seruire cogim? Typus cū in parte est nō in toto. Si cū in toto est typus nō ē. historicum oportet rei geste verā seriem exponere: nec extra subsistere nec vltra procedere. Allegorici interpretē egregias partes i spūali sēsu cōueniētes eligere.

¶ Cui illa. ꝛc. Hester quę cū tanta constantia hostes suos extirpare cōtēdit. studiū atq; sollertiā eccīe exhibit quę hostes suos pacifica mente persequitur z sine fine deo subiicere conatur. Vnde persequar inimicos meos z cōprehēdam illos ꝛc Primū quīgētos dēs de trecētos viros occidit eos. s. q̄ nō curant remissionē peccati sui accipe. z qui fidē sācte trinitatis nō adorant opibus bonis ppetua morte dignos ostēdit

† ¶ adorabūt eū omnes reges terre ꝛc.
trarat. Naz et prouiciarū iudices. † ¶ reges ibarsis ꝛc.
duces. z. pcuratores. omnisq; dignitas quę singulis locis et opib? pręerat. extollebant iudęos timore mardochei. quem principem pa ¶ signis z prodigiis
lacū: z plurimū posse cognouerūt. Fama quoq; nominis eius crescebat quotidie: et per cūctorum ora volitabat. Itaq; percusserunt iu ¶ spirituali.
dęi inimicos suos plaga magna. z ¶ vt quidā ad bonū conuersi deliuerēt esse qđ fuerant. z ob timorē eius perirent.
occiderūt eos reddentes eis qđ sibi parauerāt facere: intātū vt etiaz in susis quīgētos viros iterficerēt et decē filios aman agagite hostis iudęorum: quorum ista sunt nomina pharasan. datha. delphon. z esphata. z phorora. z adalia. z aridatha. z ephermestha. z ariasi. z aari † ¶ nullius electorū nequitia malorū aut actus imitari dignatur.
dai. z ataiara. quos cum occidissent predas de eorum substantiis agere noluerūt. statimq; numer? eorum qui occisi erant in susis ad regem relatus est. Qui dixit regię In vrbe susis iterfecere iudęi qui ¶ qui nō curāt remissionē spūssancti ¶ carnales iudeos trāsgressores decalogi. p crucifixione christi. cruciādos.
gentos viros. z alios decem † filios aman quantam putas exercere ¶ qui tūc exercuere i susis.
eos cedem i vniuersis prouinciis? Quid vltra postulas. et quid vis vt facere iubeam? Cui illa respon ¶ fiat voluntas tua nō mea. † ¶ sanctę dicit abrnam. qz semel cepi loquar ad dominū meū.
dit. Si regi placet detur † potestas iudęis vt sicut hodie fecerūt in susis: sic et faciant cras. z decem filii aman in patibulis suspendantur. Precepitq; rex vt ita fieret. statiq; in susis pependit edictum. z decem aman filii suspensi sunt. Congregatis iudęis decimaquarta die mensis adar: interfecti sunt in susis trecenti viri. nec eorum ab illis di ¶ viciorum.
repta substantia est. sed per omnes prouincias quę dicioni regis subiacebant pro animabus suis srete runt iudęi: iterfectis hostib? suis intātum vt. lxxv. milia occisorum implerentur. et nullus de substantiis eorum quicquaz contingeret. ¶ falsa doctrina aut opatōe iniqua.

Dies autem terciusdecimus mensis adar vnus apud omnes inter ¶ qui perfectam quietem significat animarū.
fectionis fuit. z decimaquarta die ¶ laborare inuicē adepta victoria.
cedere desierunt quę constituerūt ¶ quia āplius nō erit luctus z do. ꝛc.
esse solennem. vt in eo omni deinceps tempore vacarēt † epulis gau ¶ celesti refectioni. vnde in hoc epulatōes et cōuiuia
dio atq; conuiuiis. At hii qui i vr ¶ quasi pdurāces z certātes z vitā vitā eternā
be susis cedē exercuerāt ¶ ciodecionam expectantes.
et decimaquarta eiusdem mensis ¶ spūaliū hostiū z corporaliū.
die in cede versati sunt. Quindeci ¶ qui signif cat corpis z animę quietē. septenarius em sabbatū i requiē significat animarū. z octo
mo autem die percutere desierunt nam? corpoꝝ resurrectōem z ętē z imortalitatē
Et idcirco eundem diez cōstituere ¶ qz āpl? nō erit luctus ¶ ō tozrēte voluntatis
eue poradies eos.
solennem epularū atq; leticię. Di vero iudęi qui in opidis non muratis ac villis morabantur. Quartū decimū diem mēsis adar cōuiuio ¶ qz charitas facit omia communia.
rū z gaudii decreuerūt. ita vt exul z omniū erat quod singulorū.
tent in eo z mittant sibi mutuo partes epularum z ciborum. Scrip ¶ id ē. scriptus hec credēda cōmēdauit z mādata
sit itaq; mardocheus omnia hęc. vel futura.
z litteris cōprehensa misit ad iudęos. qui in omnibus regis prouin ¶ iudaico populo.
tiis morabātur tam in vicino posi ¶ gentibus
tis q̄ procul. vt decimū q̄rtū z q̄n decimū diem mēsis adar. p festis ¶ suscipiēdos crederet.
susciperēt. et reuertēte semp anno ¶ ne aliqua obliuione solēnitas futura deleatur.
solennt celebrarēt honore. qz in ip ¶ vlti sūt deo vlciscēte.
sis diebus se vlti sunt iudęi de inimicis suis. et † luctus atq; tristicia ¶ tristicia vestra vertetur in gaudiū
ibant gaudentes e cōspectu cōcilii. ¶ ¶ spe enim salui facti sumus.
in hilaritatem † gaudiū q̄ cōuerse ¶ in spe. † hō quidā fecit. ce. mia. z xo. mil
sunt. essentq; isti dies epularū atq; ¶ interim ¶ pro expectatōe cōs refut
rectōis z relectōis
leticię. z mitterēt sibi inuicē cibo. p ¶ necessitatibus sanctoū cōicantes.
† ¶ libēter non ex tristicia aut necessitate sed larga mente.
tes. z pauperib? munuscula † largirēt

¶ Intātū. ꝛc. Oñit q quicq; scribus corpeus legē carnaliter suscipiunt. z cum per septiformē spūssancti gratiam spāliter plena z pfecta sit spūaliter intelligere respuūt. quasi vuabus diebus vicātur atq; sternūtur.

¶ Dies autem ꝛc. Notādū q̄ quidā iudęorum terciadecima die interficiūt. z decia quarta desinūt. z solennitate agūt: quidā per duos dies. i. terciā z decimā quartā cimā z decimāquartā die eiusdē mensis occidunt. quidecima solēniter quiescūt: qz q̄dā sanctorū post cōpletos labores quibus deo bene credēdo. z bñ viuēdo. z bñ seruiunt. modo ātēpus iudicij in aīab? sabbatus quietis cēlabēt. Aliq vsq; ad vltimū resurrectōis diez in carne perduraātes superatis hostib? vniuersis subito imutatiq̄tem aīarū z corpoꝝ percipiūt. Vñ apls. Mortui q̄ i xpo surrexerūt primi. Deinde nos q̄ viuim?. q̄. si. e. vl obuiā christo i aera ꝛc. Nam. xliij. qui bis septem pinet quietem aīarum perfectaz significat. quidecima vero septenariū z octonarium cōpletens aīarū z corporū significat qętem.

¶ Misitq; phur. Dōs in vnam missa dispositionē cuiuslibet rei in bois mente significat-cui⁹ euentū non hūanar: sed diuinarū regit arbitriū. Vnde salomon. Sortes mittūtur in sinu sed a dño tota tēperantur.

Susceperuntq; iudēi in solennem ritum cuncta quę eo tempore facere ceperant: ꝛ q̄ mardocheus lrās facienda mādauerat. Aman enim filius amadati stirpis agag hostis et aduersarius iudēorū cogitauit cōtra eos malū·vt occideret illos ateq; deleret: Et misit phur q̄d nrā ligua vertit in sortem: et postea ingressa est hester ad regē obsecrans vt conatus eius litteris regis irriti fierēt: ꝛ malū q̄d ꝓtra iudēos cogitauerat reuerteret i caput ei⁹ De quo & ipsum et filios eius affixerunt cruci: atq; ex illo tpe dies isti appellati sunt phurim·id ē·sortiū: eo q̄ phur·id ē·sors in vnā missa fuerit Et cūcta q̄ gesta sunt eplē·id est·libri huius voluīe continent: quęq; sustinuerint et q̄ deinceps i mutata sint·susceperūt iudēi super se ꝛ semen suū·et super cūctos qui religioni eorū voluerint copulari: ut nlli liceat hos duos dies absq; solennitate trāsigere quos scriptura testat: ꝛ cętera expetunt tpa annis sibi iugiē succedētib⁹ Isti sunt dies quos nulla vnquam deleuit obliuio·Et per singulas generationes cunctę in toto orbe prouincie celebrabunt: nec ē vlla ciuitas in q̄ dies phurim·id ē·sortiū nō obseruetur a iudēis·et ab eor⁹ progenie q̄ his tēporibus obligata est. Scripsēruntq; hester regina filia abihail et mardocheus iudeus etiā oēs epl̄as·vt oī studio dies ista solennis sanxiret in posterū. Et misērūt ad oēs iudeos q̄ in centū viginti septē prouincijs regis assueri

¶ Isti sunt dies. Quia quies animar et resurrectio corpor meritō firmiter a fidelib⁹ custoditur et celebrat. Vel quia quietis animarū et resurrectionis corpor⁹ merito feriatō a fidelib⁹ custoditur ꝛ celebratur.

¶ fraternam charitatēne per scismata discordent

versabant·ut hīent pacē et suscipe rent vitatē·obseruātes dies sorti um: et suo tpe cum gaudio celebra rēt·sicut cōstituerat mardocheus et hester. Et illi obseruāda susceperunt a se et a semine suo ieiunia·at q̄ clamores et sortiū dies: et ꝺia q̄ libri huius q̄ vocat hester historia continētur.

C X.

Ex vero assue rus omnē terrā et cun insulas reges charis et insule eis esse. Unde Red etas maris insulas fecit tributari dite que sunt dei deo et que sunt cesaris cesari as: cuius fortitudo et iperiū et di gnitas atq; sublimitas qua exaltauit mardocheū scripta sūt in libris omnium nationum quer⁹ iudeus nō in manifesto in carne sed i abscōdito in spū. medorū atq; ꝑsarū: et quō mardocheus iudaici generis sēs a rege assuero fuerit et magnus apud iudēos: et acceptabilis plebi fratrū suor⁹ querēs bona pplo suo: et locutus est pacē semi suo ꝑpetuum. Hec autem que sequūtur scripta reppi in editione vulgata que grecorū lingua et lris cōtinent: et interim post finem hoc caplm fere hab⁹ quod iuxta cōsuetudinem nostram obelo. i. verū ꝓnotauimus. Dixitq; mardocheus. A deo facta sunt ista. Recordatus sum somnii q̄d vidēra hec eadem significantis nec eorū quicq; irritū fuit. Parus fons qui creuit in fluuiū et in lucē solemq; conuersus est·et in aquas plurimas redundauit·hester est: quam rex accepit vxorē et voluit esse reginā. Duo autē dracones: ego sum et aman. Gentes que conuenerant·hi sunt qui conati sunt delere nomen iudeorū. Gens aūt

¶ Rex vero assue Christus qui excelsus de monte sine manibus creuit in mōtē magnū et implevit totū mundum·hystoriāliter enī non oēm terrā⁹ tributariam fecit: quia nec habuit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

mea israel est que clamauit ad dominum·z
saluū fecit populū suū·liberauitq; nos ab
oīb⁹ malis·z fecit signa magna atq; por
tenta inter gentes :z duas sortes esse prece
pit·vnā populi dei·z alterā cūctarū gēium
Uenitq; vtraq; sors in statuū ex illo tēpe
coꝝ deo vniuersis gētibus·z recordatus ē
dñs populi sui:ac misertus hereditatī suę
Et obseruabūtur dies isti in mēse adar·q̄r
tadecima et quītadecima die eiusdē mensis
cū omi studio z gaudio in vnū cętum popli
cōgregati i cūctas deiceps generationes po
puli israel.

C. XI.

Anno quarto reg/
nantibus ptholomeo z cleopa
tra:attulerūt dositheus q̄ se sa
cerdotem z leuitici generis ferebat·z ptho
lomeus filius eius hāc epistolam phurim·
quā direrūt interpretatū cē lysimacū ptho
lomei filiū in hierusalē. Hoc quoq; pricipi
uꝫ erat in editōne vulgata: qđ nec i hebrēo
nec apud vllū sertur iterpretū. Anno secun
do regnāte artarxerxe maxio ·prima die mē
sis nisan vidit somniū mardocheus filius
iaberi·filij semei·filij cis de tribu beniamin
homo iudeus q̄ habitabat in vrbe susis:vir
magnus·z inter primos aulę regię. Erat au
tē ꝺ eo numero captiuoꝝ quos trāstulerat
nabuchodonosoꝛ rex babilonis de hierusa
lē cū iechonia rege iuda ·z hoc eius somniū
fuit. Apparuerūt voces et tumultus.toni
trua z tremotus z cōturbatio sup terram·z
ecce duo dracones magni paratiq; cōtra se
in prelīū:ad quoꝝ clamoꝛeꝫ cūctę cōcitate
sunt natōnes:vt pugnarēt cōtra gētes iusto
rū. Fuitq; dies illa tenebrarū z discriminis
tribulatōis z angustię· z ingens formido su
per terrā. Cōturbataq; ē gens iustoꝝ timē
tiū mala sua·z prepata ad mortē. Clamaue
rūtq; ad deuꝫ·z illis vociferātibus·fons p
uus creuit i fluuiū marimū· z in aquas plu
rimas redūdauit. Lux z sol oꝛtus ē. z hūi
les exaltati sūt·et deuorauerūt iclytos. Qđ
cū vidisset mardocheus z surrexisset ꝺ stra
tu· cogitabat q̄d deus facere vellet et firuꝫ
hēbat i aīo·scire cupiēs q̄d significaꝛeꝫ sōniū

C. XII.

Drabatur autē eo
tempe in aula regis cū bagatha
z thara eunuchis regis·q̄ ianito
res erant palatij. Cūq; itelleriſſet cogitati
ones eoꝝ z curas diligentius puidisset:di
dicit q̄ conarētur in regē artarxerxeꝫ man⁹
mittere·z nūciauit sup eo regi. Qui ꝺ vtro
q; habita quęstione·cōfessos iussit duci ad
mortē. Rex aūt qđ gestū erat scripsit i com
mētariis. Hꝫ z mardocheus rei memoriaꝫ
litteris tradidit. Pręcepitq; ei rex vt i aula
palatii moꝛaret:datis ei ,p delatione mune
ribus. Aman vero filius amadathi bugeus
erat glorioſissimus coꝝ rege· z voluit noce
re mardocheo z populo eius,p duobus eu
nuchis regis q̄ fuerāt iterfecti. Ducusqꝫ p
hęmiū. Quę sequūtur i eo loco posita erat
vbi scriptū ē i volumine:Et diripuerūt bōa
vel substātias eoꝝ. Quę in sola vulgata
editione repperimus· Epistolę autem hoc
exemplar fuit.

C. XIII.

Ex maximus artar
xerxes ab idia vsq; ethiopiā cē
tū vigitiseptē,puintiarū: princi
pibus z ducibus q̄ eius iperio subiecti sūt
salutē. Cū plurimis gētibus iperarē· z vni
uersū orbē meę ditōni subiugasse:volui ne
quaq; abuti potētię magnitudine :hꝫ clemē
tia et lenitate gubernare subiectos:vt absq;
vllo troze vitā silentio trāsigētes optata cū
eis mortalibus pace fruerētur. Querente
aūt me a cōsiliariis meis quō posset hoc im
pleri:vnus q̄ sapiētia et fide ęteros precel
lebat·et erat post regē secūdus aman noie
idicauit mihi i toto orbe terraꝝ populuꝫ cē
dispsū q̄ nouis vterę legibus·et cōtra oīm
gentiū cōsuetudinē facies regū iussa cōtem
neret·et vniuersarū concordiā nationū sua
dissēsione violaret. Qđ cū didicissemus·ui
dētes vnā gētem rebellē aduersus oīe ho
minū genus puersis vti legibus ·nostrisq;
iussionibus ꝓtraire·z turbare subiectaꝝ no
bis,puintiarū pacē atq; cōcordiā :iussim⁹ vt
quoscūq; aman q̄ oīb⁹,puinciis prępositus
est z secūdus a rege.z quē patris loco coli⁹
mōstrauerit.cū cōiugibus ac liberis deleāt
ab inimicis suis· nullusq; eoꝝ misereatur
quartadecia die duodecimi mēsis adar āni
presētis vt nepharij hoies vno die ad iferos
descēdētes·reddāt ipio nostro pacē quam
turbauerāt. Ducusq; exēplar epłę. Quę
sequūt post cū locū scripta reppi ·vbi legit·
Pergēsq; mardocheus fecit oīa q̄ ei māda
uerat hester:nec tñ habet i hebraico·z apꝺ
nullū penit⁹ ferūtur iteꝛptū Mardoche
us aūt deꝓcatus ē dñm: memoꝛ oīm operū
eius.et dixit:Dñe dñe rex oipotēs.in ditio
ne eni tua cūcta sunt posita.z nō est q̄ possit
tuę resistere volūtati: si decreueris saluare
isrł Tu fecisti cęlū z terrā·z q̄dq̄d cęli ābitu
ꝓtinet:dñs oīs es:nec ē qui resistat maiesta
ti tuę. Cūcta nosti z scis . qꝛ non,p supbia z
cōtumelia z aliqua glię cupiditate fecerim
hoc·vt nō adorarē amā supbissimū· libēter
enim,p salute israel etiā vestigia pedū eius
deosculari paratus essem:sed timui ne ho
noꝛem dei mei transferrē ad hominem.z ne
quenq; adorarez·excepto deo meo. Et nūc
dñe rex deus abraam:miserere populi tui:
quia volūt nos inimici nostri pdere:z hęre
ditatē tuam delere Ne despicias partē tuaꝫ
quā redemisti,de egipto. Exaudi deꝓcatō
nem meam:et,ppitius esto sorti et funiculo
tuo. et conuerte luctū nostrū i gaudiū .vt vi
uentes laudem⁹ nom̄ tuū dñe.z ne claudas
ora te canētiū. Oīs quoq; isrł pari mente et
obsecratōe clamauit ad dñm:eo q̄ eis certa
mors impenderet.

C .XIIII.

HEster quoq; regi na confugit ad dñm pauẽs pericul̃ qđ imminebat. Lũq; deposuisset vestes regias· fletibus ꝛ luctu apta indumẽta suscepit: et pro vngẽtis varijs cinere ꝛ stercore impleuit caput ꝛ corpus suum hũiliauit iciunijs: omiaq; loca in q̃bus ãte letare cõsueuerat criniũ lacerat̃oe cõpleuit Et deprecabat dñm deũ isrl dicẽs: Dñe mi q̃ rex noster es solus adiuua me solitariã et cuius p̃eter te nullus auxiliator est aliꝰ Periculũ meũ in manibus meis est. Audiui a patre meo qđ tu dñe tulisses isrl de cunctis gentibus· et patres nostros ex omibus retro maioribus suis· vt possideres hereditatẽ sempiternã: feciſtiq; eis sicut locutus es. Peccauim⁹ in conspectu tuo: et idcirco tradidisti nos in manus inimicoꝝ nostroꝝ Coluim⁹ eni deos eoꝝ. Justus es dñe. Et nunc nõ eis sufficit q̃ durissima nos oppriműt seruitute: sed robur manuũ suarũ ydolorũ potentię deputantes volunt tua mutare ꝓmissa· et delere hereditatẽ tuam: ꝛ claudere oꝛa laudantiũ te· atq; extinguere gl̃iaꝫ templi ꝛ altaris tui: vt aperiat oꝛa gentiũ ꝛ laudent ydolorũ fortitudinẽ· et p̃dicent carnalem regem in sempiternũ. Ne tradas domine sceptrũ tuũ his qui non sunt· ne rideant ad ruinã nr̃am: sed cõuerte cõsiliũ eoꝝ super eos· et eũ q̃ in nos cepit seuire disp̃de. Memento dñe et oñde te nobis in tẽpore tribulatõnis nostrę: et da michi fiduciaꝫ dñe rex deoꝝ et vniuersę potestatis: tribue sermonẽ compositũ in oꝛe meo in comspectũ leonis· ꝛ transfer coꝛ illius in odium hostis nostri: vt et ipse pereat ꝛ ceteri q̃ ei consentiunt. Nos aut̃ libera in manu tua: et adiua me nullũ aliud auxiliũ hñtem nisi te dñe q̃ habes omniũ licentiaꝫ· ꝛ nosti q; oderim gloziam iniquoꝝ: ꝛ detester cubile in circũ cisoꝝ et omnis alienigenę. Tu scis necessitatẽ meã qđ abominer signiũ supbię ꝛ gl̃ię meę quod est sup caput meũ in diebus ostẽtationis mee: ꝛ detester illud quasi pannuꝫ mẽstruate· et nõ portẽ in diebus silentii mei et q̃ nõ comederim in mensa aman· nec mihi placuerit p̃uiuiũ regis· ꝛ nõ biberim vinum libaminuꝫ: et nunq̃ locuta sit ancilla tua ex quo huc translata sum vsq; in p̃sentem diem· nisi in te dñe deus abraam. Deus fortis super omnes exaudi vocẽ earũ q̃ nullam aliam spem hñt et libera nos de manu iniquoꝝ: ꝛ erue me a timoꝛe meo Hęc quoq; addita repperi in editiõe vulgata

C XV.

ET mãdauit ei baut dubiũ q̃n hester mardocheus· vt ingrederet ad regem: vt rogaret p̃o populo suo ꝛ p̃o patria sua. Memoꝛare inquit dieruꝫ hũilitatis tue· q̃o nutrita sis in manu mea: q; aman sc̃ds a rege locutus est ꝛtra nos in mortẽ: et tu invoca dñm ꝛ loquere regi p̃ nobis· ꝛ libera nos de morte. Nec nõ et ista que subdita sunt. Die aũt tercio deposuit vestimẽta ornatus sui: et circũdata ẽ gloria sua. Lũq; regio fulgeret habitu ꝛ invocasset oĩm rectoꝛe ꝛ saluatoꝛem deum: assumpsit duas famulas: ꝛ super vnã q̃dem innitebatur quasi p̃ delicijs et nimia teneritudine coꝛpus suum ferre nõ sustinẽs altera aut̃ famularũ sequebat dñam defluentia in humũ indumenta sustentãs. Ipsa autem roseo coloꝛe vultũ perfusa· ꝛ gratis ac nitentibus oculis tristem celabat animũ ꝛ nimio timoꝛe contractum. Ingressa igit̃ cũcta per oꝛdinem ostia stetit contra regem vbi ille residebat super solium regni sui· indutus vestibus regijs auroq; fulgens et p̃ciosis lapidibus: eratq; terribilis aspectu. Lũq; eleuasset faciem ꝛ ardentibus oculis furoꝛem pectoris indicasset: regina coꝛruit ꝛ in pallo eꝛem coloꝛe mutato· lassum sup anc̃illulam reclinauit caput. Conuertitq; deꝰ spũm regis in mansuetudinẽ: ꝛ festinus ac metuens exiliuit de solio ꝛ sustentãs cam vlnis suis donec rediret ad se· his verbis blandiebat. Quid habes hester? Ego sum frater tuus noli metuere Nõ morieris. Nõ eni pro te sed pro omnibus hęc lex ꝓstituta est. Accede igitur et tange sceptrũ. Cunq; illa reticeret· tulit auream virgam ꝛ posuit super collum eius: et osculatus est eam et ait. Cur michi nõ loqueris? Quę rñdit. Vidi te dñe quasi angelũ dei: ꝛ ꝓturbatũ est coꝛ meum p̃e timoꝛe glorię. Valde eni mirabilis es dñe: ꝛ facies tua plena est grãrum. Lũq; loquerer rursus corruit ꝛ pene examinata est. Rex aut̃ turbabat̃ ꝛ omẽs ministri eiꝰ consolabantur cũ. Exemplar epistole regis artaxerxis quã p̃o iudęis ad totas regni sui p̃ouincias misit: qđ ꝛ ipsum in hebraico volumine non habetur.

C XVI

REX magnus artaxerxis ab india vsq; ethiopiã centũ viginti sex p̃e p̃ouincia ꝓ ducibus ac p̃incipibus· q̃ nostri iussioni obediũt: salutem dicit. Multi bonitate p̃incipum et honoꝛe q̃ in eos collatus est abusi sunt in superbiã· ꝛ nõ solũ subiectos regibꝰ nituntur oppr̃imere· sed datam sibi gloriaꝫ nõ ferẽtes in ipsos q̃ dederũt moliũtur insidias. Nec contenti sunt gratias non agere bñficijs· et hũanitatis in se iura violare sed dei quoq; cuncta cernẽtis arbitrãtur se posse fugere sententiã. Et intrantũ vesanie, p ruperũt vt eos q̃ credita sibi officia diligenter obseruant· et ita cuncta agũt vt oĩm laude digni sit· mẽdacioꝝ cunicul̃ conẽtur subuertere: dũ aures p̃incipũ simplices ex sua natura alios estimãtes callida fraude decipiunt. Que res et ex veteribꝰ p̃obatur historijs. Et ex his que gerũtur quotidie: q̃o malꝝ quoꝛũdã suggestionibꝰ regũ studia de

prauẽtur. Uñ pꝛouidẽdus ẽ paci oĩm,puin ciarus. Nec putare debetis si diuersa iube amus er animi nostri venire leuitate: sed,p ꝗlitate ⁊ necessitate tẽpus vt reipublicę po scit vtilitas ferre sentẽtiã. Et vt manifestius quod dicimus intelligatis: Aman filꝰ ama dathi. ⁊ aĩo et gente macedo·alienusq; a p sarum sanguine· ⁊ pietatꝫ nostraꝫ sua cru delitate cõmaculans· pegrinus a nobis su sceptus est: ⁊ tantã in se exptus hũanitatꝫ vt pat noster vocaret· ⁊ adozaret ab oi bus post regẽ secundus· q̃ intantus arrogantię tumoꝛẽ sublatus est· vt regno pꝛiuare nos niteretur ⁊ spũ. Nam mardocheũ cuiꝰ fide ⁊ bñficijs viuim us ⁊ consoꝛtẽ regni nostri hester· cum omni gẽte sua· nouis ꝗbusdam atq; inauditis machinis expetiuit in moꝛ tem· hoc cogitãs vt illis interfectis insidia retur nr̃ę solitudini· ⁊ regnuꝫ pꝛsaruꝫ trans ferret in macedonas. Nos aũtꝫ a pessimo moꝛtaliuꝫ iudęos neci destinatos· in nulla penit⁹ culpa reppꝛimus sed ecõtrario iustis vtentes legibus: ⁊ filios altissimi ⁊ maxumi sempq; viuentes dei cuius bñficio ⁊ patri bus nostris ⁊ nobis regnuꝫ est traditum· et vsq; hodie custoditur. Uñ eas litteras q̃s sub noĩe noſo ille direrat sciatis esse irritas Pꝛo quo scelere ante poꝛtas huius vrbis· id ẽ· susis· ⁊ ipse q̃ machinatus est· ⁊ ois co gnatio eius pẽdet impatibulis: non nobis sed deo reddẽte ei qđ meruit. Hoc aũt edi ctũ quod nũc mittim⁹ in cũctis vrbibus ꝓ ponat· vt liceat iudęis vti legib⁹ suis. Qui bus debetis esse ãminiculo: vt eos q̃ se ad necem eoꝝ paruerãt· possint interficere: ter ciadecima die mensis duodecimi q̃ vocat adar. Hãc eni diẽ deus omipotẽs meroris ⁊ luctus eis vertit in gaudium. Uñ ⁊ vos inter cęteros festos dies· hãc habetote diẽ ⁊ celebꝛate eam cuꝫ omni lętitia· vt ⁊ impo sterum cognoscantur· omnes qui fideliter pers is obediunt dignã pꝛo fide recipe mer cedem: qui autem insidiãtur regno eoꝝm· perire pꝛo scelere. Omis aũt pꝛouincia ⁊ ci uitas quę noluerit solemnitatis huius esse particeps· gladio ⁊ igne pereat· ⁊ sic deleat vt non solum hominibus: sed etiam in via bestijs sit in sempiternum: pꝛo exemplo cõ temptus et inobedientię.

Explicit liber Hester.

Incipit prologus beati hieronimi in librum Job.

Ogor per singulos scripturę diuinę libros aduersariorum respōdere maledictis· qui interpretationem meam reprehensione septuaginta interpretum criminantur: quasi non et apud grecos aquila symmachus et theodocion·vel verbum e verbo·vel sensum e sensu·vel ex vtroq; commixtum et medie temperatus genus translatōnis exp̄esserint et omnia veteris instrumenti volumina Origenes obelis asteriscisq; distinxerit·quos vl' additos vel de theodocione sumptos trāslationi antiquę inseruit·probans defuisse quod additus est. Discant igitur obtrectatores mei recipere in toto quod in partib? susceperunt: aut interpretatōnem meā cū asteriscis suis radere. Neq; enim fieri potest vt quos plura intermisisse susceperint: nō eosdē etiā in quibusdā errasse fateant· p̄cipueq; in iob: cui si ea quę sub asteriscis addita sūt subtraxeris ·ps̄ matima detrūcabitur·et hoc dūtaxat apud grecos. Cetez apud latinos ante eā trāslationē quā sub asteriscis et obelis nup̄ edidimus·septuaginta ferme aut octogenta versus desūt: vt decurtat? et lacerat? corrosusq; liber fidei tarē sui publice legentibus p̄beat. Nec autē translatio nullū de veteribus sequit̄ interpretem: sz ex ipso hebraico arabicoq; sermone·et interdum syro: nunc verba: nunc sensus: nunc simul vtrūq; resonabit. Obliquus enim etiam apud hebreos totus liber fertur et lubricus·et quod greci rhetores vocant schemat̄isticos·dum qui aliud loquitur·aliud agit. Ut si velis anguillam vel murenulam stricto tenere manibus: quanto fortius p̄sseris ·tanto citō elabitur. Memini me ob itelligentiaz huius voluminis liddeum quendam p̄ceptorem·qui apud hebreos p̄mus haberi putabatur·non paruis redemisse numis: cuius doctrina an aliquid profecerim ·ne scio. Hoc vnum scio: non potuisse me int̄pretari: nisi qđ ante intellexeram. A principio itaq; volumis vsq; ad verba iob apd̄ hebreos prosa oratio est. Porro a verbis iob in quibus ait. Pereat dies in qua natus sum·et nox in qua dictum est·conceptus est homo: vsq; ad eum locum vbi ante finē volumis scriptū est: Idcirco ipse me reprehēdo et ago pēnitētiā i fauilla et cinere: hexametri versus sunt·dactylo spōdeoq; currentes·et p̄opt̄ linguę idioma crebro recipientes et alios pedes. nō earundē syllabarū·sz eorundē temporum. Interdū quoq; rythmus ipse dulcis et tinnulus ferē numeris pedū solutis: qđ metrici magis q̄z simpler lector itelligūt. A suprādicto aūt versu vsq; ad finē libri· paruū coma qđ remanet: prosa oratione cōtexit. Quod si cui videat incredulū .metra.s. esse apud hebreos·et in morem nostri flacci greciq; pindari et alcei et sappho·vel psalterium·vel lamentatōnes hieremię·vel omnia ferme scripturarum cantica comprehendi: legat philonem·iosephum·origenem·cesariensem eusebium·et eorū testimonio me verum dicere comprobabit. Audiant quapropter canes mei·idcirco me i hoc volumine laborasse: non vt interpretatōnem antiquaz reprehenderez·sed vt ea quę in illa aut obscura sūt: aut omissa·aut certe scriptorum vitio depravata·manifestiora nostra interpretatione fierent: et hebraeum sermonē ex pte didicimus et in latino pene ab ipsis cunabulis iter grāmaticos et rhetores et philosophos detriti sumus. Quod si apud grecos post septuagita editionē: tā christi euāgelio coruscāte iudeus aquila et symmachus ac theodocion iudaizantes hereticī sunt recepti qui mlta mysteria saluatoris subdola interpretatione celarunt·et tamen in hexaplis habentur apud ecclesias et explanantur ab ecclesiasticis viris: quantomagis ego christianus·et de parentibus christianis natus·et verillum crucis in mea fronte portans·cuius studium fuit omissa repetere·deprauata corrigere·et sacramenta ecclesię puro et fideli aperire sermone: vel a fastidiosis vel a malignis lectoribus non debeo reprobari. Habeant qui volunt veteres libros vel in membranis purpureis auro argentoq; descriptos·vel vncialibus·vt vulgo aiunt·litis onera magis exarata q̄z codices: dūmodo michi meisq; permittant pauperes habere scedulas·et non tam pulcros codices q̄z emendatos. Utraq; autem editio et septuaginta iurta grecos·et mea iurta hebreos·in latinū meo labore translata est. Eligat vnusquisq; quod vult·et studiosum me magis q̄z maluolum probet.

Item alius prologus.

Si aut fiscellaz iuncos texerem·aut palmarum folia complicarem·vt in sudore vultus mei ꝛmederē panē·et vētris op? sollicita mēte pertractarē: nullus morderet: nemo reprehenderet. Nunc autē quia iurta sententiam saluatoris volo operari cibum qui non perit·et antiquam diuinorum voluminuz viam sentibus virgultisq; purgare: error mihi geminus infigitur: corrector vitiorum falsarius vocor: et errores nō auferre·sed serere. Tanta est enim vetustatis consuetudo vt etiam confessa plerisq; vitia placeant: dum magis pulcros volunt habere codices q̄z emendatos. Quapropter o fratres dilectissimi vnicum nobilitatis et humilitatis exēplar·pro flabello calathis

sportelliscq munuscul'mõachorũ·spiritalia hec ꝛ mãsura dona suscipite: ac bñ̃ iob q̃ adhuc apd̃ latinos iacebat i stercore ·ꝛ ver mibus scatebat errorum :integrum imma culatumq gaudete. Quomodo enis post probatõnem atq victoriam duplicia sunt ei vniuersa reddita ·ita ego in lingua nostra vt audacter loquar·feci eum habere q̃ amiserat. Igitur et vos et vnumquq lectorem solita prefatione commonco· et in principijs librorum eadem semper annectens rogo vt vbicunq semper precedentes virgulas videritis·sciatis ea quę subiecta sunt in hebraicis voluminibus non haberi. Porro vbi stellę imago prefulserit:et hebrco in sermone nõ addita sunt. Necnon et illa quę haberi videbantur et ita corrupta erant vt sensum legentibus tollerent:orãtibus vobis magno labore correcti·magis vtile quid er odio meo ecclesijs xpi ventuꝝ ratus ·q̃ er alioꝝ negocio.

¶ Argumentũ in librum iob incipit.

IN terra quidez habitasse iob hus̃indi i finibus idumęę ꝛ arabię fertur·ꝛ erat ei nomen iobab. Et accepit vroꝛem arabissam·et genuit filium quem vocauit ennon. Erat autem ipse filius quidem zareth de esau filijs filiꝝ: de matre vero bosra·ita vt sit quintus ab abraam. Et hi sunt reges qui regnauerũt in edom:in qua ꝛ ipse regnauit:sed primꝰ in ea regnauit balach filius beoꝛ·ꝛ nomẽ eiusdem ciuitatis naaba. Post balach autem iobab qui vocatur iob. Post iob autẽ husam·qui erat dux ex themanorum regione. Et post illuꝫ regnauit ada filius beath·qui cecidit madian i campo moab :ꝛ nomen ciuitatis eius chethaim.

Argumentum explicit.
Prothemata in Job incipiunt.

QUedam hystorice hic dicuntur·et allegorice· et moraliter·quędam nequeunt ad litterã accipi·quia erronea essent·vel impossibilia·vt a se inuicem discordantia· vt illud·s·sub quo curuantur qui portant orbem:quasi gigantes mundum vebant. et illud s. Elegit suspendium anima mea·quasi tam patiens velit suspendio vitaꝫ finire·ꝛ illud·s· Pereat dies in qua natus sum ꝛc. Aliquando qui sensum litterę negligit·veritatis lumen sibi abscondit:dum intrinsecus aliud querendo·quod foris est perdit·vt dum dñi operibꝰ dicit·si negari qđ volebãt paupibus· allegoram quęrat. Diuinus est sermo·sicut in mysterijs prudentes exercet·ita superficie simplicef refouet·quia est vt fluuius planus et altus:in quo agnus ambulet· elephas natet.

OMnis homini data est lex. Inobediens legi cõfunditur exẽplo maxime hominis sine lege·qui legaliter vixit. Vnde·sydon erubescet·i·stabilitas in lege positorum ait·mare gentilitatiq dum legem custodit·auditores legis redarguit.

DIcitur moyses hec de iob quasi de anteceden te scripsisse·quia in genesi legitur ioab de esau descendisse·et balac filio beor in regnum successisse.

Sed mos est sacri eloquij in prioribus partibus breuiter longe post secutura perstringere dum ad alia properat. Non igitur fuit iob ante legem·sed tempore ipsius·quia ipse verius creditur gesta victoriq lucis scripsisse. Nec nocet quod ait dixit vel fecit hec iob·quia mos est sanctis de se quasi de aliꝫ loqui·spũs eñ est qui loquitur in ipsis·de ipsis sicut de aliꝫ. Unde angelus moysi modo angelus dicitur qui ceteris seruit· modo dominus qui interius psidet·vnde et dauid. Attendite populę meus legem meam·non enim populus vel lex erat dauid·sed eius qui in eo loquitur.

ITa a gentili sicut a iudeo voluit prophetari:qui p vtroq populo venerat.

IFructuosa loquacitas quasi verborum folia a diuinis resecatur·dum in templo dei nemus plantarii prohibetur. Indignum est vt verba celestis oraculi restringantur sub regulis donati.

QUirtus iob et in quiete magna fuit sibi nota et deo·sed flagellis commota vt aromata nobis redolet. Unde et fidei grano sinapis comparatur·quod non contritum lene est·sed si conteritur mordetur·et quod latebat in eo prodit·vnde in psal. Jn die mandauit dominus misericordiam suam·et nocte declarauit eam·Donu misericordie·quod in die quiete percipitur·nocte aduersitatis manifestari dicitur. Flagellatur etiam·vt inter mala gratias agere sciret·qđ vni ci profecto deerat. Quod ergo bestis ad malum petiit·deus ad bonũ permisit. Nec putet quis aliqua verba iob reprehendenda quem adeo commendat deus· in quo quasi medio dyabolus contra deus certat. Or ergo bona sua narrat non est arrogantia·sed per ea se ne desperet confirmat·cum per tot mala et amicorũ opprobria cogeretur desperare de vita sua.

OMni genere temptatõis feritur iob. Damnis rerum quibus potens in seculo mouen putabat· ꝫ hec despiat. Orbitate prolis·sed hanc equanimiter dolet. Percussiõe carnis quaꝫ patienter tolerat·ꝛ hec fuerunt quasi exteriores impetus belli· et quasi hostes a facie pugnantes Jntus vero per vroꝛem quasi p cuneos mens sustinet venena consilij·ꝛ hãc sapiẽter docꝫ

HIci ad consolatõnẽ veniũt·sed ad increpatõnem prosiliunt·inter quos et vltimus iunior qui dignus sit·acrius increpat·quia aliq̃n plus conturbãt verba q̃ vulnera. Ecce quasi hostes et latere. Per verba probatur patientia·per verba exercetur sapiẽtia·illa roboꝛ. hec rõne supauit

HIci iob magis ignorantia deliquerunt q̃ malicia. Non enim tantus vir amicos iniquos habuit·sed dum causam percussionum discernere nequeunt in culpam labuntur. Percussionum enim alia est qua punitur iniquus vt puniatur·alia vt corrigatur alia ne futura committat·alia vt cũ consequitur salus saluatoꝛ amplius ametur. Bonus si percutitur merita cumulantur· quod nescientes distinguere percussiꝫ pro culpa credunt·vnde et citius ad veniam redeant quos deus hic humiliat·vt non nisi per eum quem deseruerant ad gratiã reciperet.

SIcut omnes iusti·ita iob non mõ verbis :sed rebus christum prefigurauit: vt per passionẽ passiõ oñdat xpm·i·caput cum corpore quod est ecclesia· Uroꝛes eius carnales significat qui intra ecclesiam quasi per fidem ppius sunt duriusq vita premunt. Amici iob hereticos qui specie cõsulẽdi decipere volũt·et dñi quasi pro domino loquuntur·veritati aduersantur. Job dolens dicitur quo passio christi; vel labor ecclesię et patitur. Eliphaz domini contemptus .i. heretici qui dum falsa de deo sentiunt· eum superbiendo contemnunt. Baldac vetustas sola·quia non intentõne bona·sed appetitu glorie loquuntur·i·non zdo noui boni·sed pristinitate vite veteris. Sophar dissipatio speculę·vel dissipans speculatoꝛem ·quia heretici mẽtes supernas contemplantes·verbis percutere appetũt

Contemnendo ergo deum in vetustate se retinent · in q̃ manentes malis sermonibus speculantiby nocent. Sz quia et ipi aliquando ad ecclesiam redeunt. hec amicorum reconciliatio ostendit pro quibus iob orat · quia hereticoꝝ sacrificia deo ñ sunt accepta · nisi maiby ecclesię oblata. Septē pro eis sacrificia offeruntur · quia dum septiformem spm̃ accipiunt qua li septem oblatiby explantur. Thauri et arietes pro eis oblati sunt. In thauro cernit superbię significatur · In ariete ducatus gregis · quia per superbiam ab ecclia resilientes · post se ifirmos gregi trahebāt. quod in eis occiditur dum ad iob · ecclesiā redeunt. Per belin q̃ recto sensu loquit · ꝛ ad elatōnis verba detrimatur arrogans · sed tamen fidelis exprimitur · qui et arguit · nec tamen sacrificio reducitur · quia per veritatem fidei victus est · ꝑ tumoꝛes superbię displicz. Vnde belin dens meus iste · vt de nr̃o nostꝛ interpretatur · etsi eñ superbus tamen veraciter credendo aperte confitetur · et deum per diuinitatem · et dominuz per incarnatiōnē pbet. Post oia mala iob duplicia recepit · q̃ ecclia et ꝑ laboꝛiby suis duplicia accipit · dū suscepti gētib · in fine et iudeos conuertit · et in futuro duplici stola dotabitur · i. beatitudine aię et corpis. Usi ꝓpha. In terra sua possidebāt duplicia. Afflictō iob di · ꝑ q̃to tempoꝛe fuerit tacetur · quia ecclesia affligēda scitur · sed q̃diu ignoratur · vnde. Non est vestrū nosse tpa vel momenta quę pater in sua posuit potestate

C. I.

¶ Vir erat in terra hus. Moraliter. Per iob xp̃s. i. caput et corp⁹ deligiatur · ergo post hystoriam viso et capite quid credamus · videam⁹ et corpoꝛe quid videndo teneamus. Job in terra hus. i. dolēs in consilio qui superna non cōsideraꝛ · in his quasi bonis exultat. qui vero attendit eterna que perdidit · dolet · et consiliū inuenit vt hec despiciat · et quo magis crescit consilij scientia vt hęc deserat · crescit z dolor vt eterna non attingat. vnde salomon · Qui apponit scientiā · apponit z doloꝛez · quia qui scit summa quę non habet · magis ꝺ his infimis dolet. Qui vero eterna querit simplex est in opere · non duplex · vt qui de bonis laudem querit. Vnde isaias. Ue ingredienti terram duabus vijs: vt cum opus est dei · sit intentio mundi. Rectus in fide in summum quę intus sentit · hoc autem ex timoꝛe inchoat · sed caritate cōsūmat. vnde. Timens deum z recedens a malo · dum metū caritas sequitur plene a malo recedit · qui ex amoꝛe dei iam nolle peccare incipit · non ille qui timoꝛe. In eo enim peccat q̃ vellet si inulte posset · quia ex timoꝛe vicium premitur · et caritate virtutes oriuntur · vnde subdit · nati sunt filij. Cum spūs fecundat mentem nascuntur in ea septez virtutes · sapientia · intellectus · consiliū · fortitudo · scīa · pietas · timoꝛ dei. Sz habent bi filij tres sorores · dum quidquid agunt fidei · spei · et caritati coniungunt · sine quibus ad veraꝝ perfectōez non peruenitur. Has virtutes omnimoda bonoꝝ operuz cogitatō sequitur. Unde subdit · et fuit possessio eius. Septē milia ouiū possidemus: cum innocuas cogitationes perfecta cordis mundicia intra nos inquisito veritatis pabulo pascimus. Cameloꝝ tria milia possidemus · cum quidquid altum et tortuosum in nobis est sub cognitōne trinitatis ad humilitatem indinamus · vt vicissim onera portantes fraterne infirmitati ꝑpatiamur. Uel cameli sunt bonę dispēsatōes terrenoꝝ in quibus est aliquid dei · aliquid seculi · licet pro eternis · non tamē sunt sine perturbatōne mentis. Capite ruminando legi concordant · q̃ hęc bene dispensando celestia petunt. Pedibz erepant · quia mūdi sunt que agunt. Ungulam non findunt · quia non se penitus a terrenis tollunt. Cum ergo terrenas occupatōes cognitōni trinitatis subdimus: q̃ si camelos fide possidemus. Juga boum · concordes virtutes · duriciam cordis arantes. Asinas possidemus · cum lasciuos motus premimus · vel intra nos simplices cogitatōes regimus · quę sunt pigre · nec currunt in subtilioribus · sed eo mansuetius fraterna ferunt onera · humiliantq̃ se ad exteriora opera · vtraq̃ quingenta. Uel in hoc enim q̃ prudenter sapimus · vel in hoc q̃ humiliter ignoramus · dum requiem eternā queri mus · intra iubilei numerū tenemur.

¶ Allegorice. Job dolēs. i. xp̃s qui dolores nostros portauit. Bus cōsiliator. Terram ergo bus ibabitat. i. corda consiliys vite dedita. vñ sapientia. Ego in consiliis habito. Simplex et rectus · nos pro iustitia mansuetudinem · et p mansuetudine iusticiam derelinquimus. Sed xp̃s homo plene vtrāq̃ seruauit timens deum · vnō. Replenit eā spūs timoris domini. Recessit quoq̃ a malo · non q̃ facēdo cōtigerit · sed q̃ inuenientes in mundo repto bauit. Septem filii · hoc numero perfectio significatur. Filii fortes · apostoli. Filię infirmę · fideles · vel fidem trinitatis tenentes · vel post fortes apostolos tres filię. i. tres ordines fidelium in ecclia · pastores · cōtinentes · et coniugati. i. noe · daniel · et iob. Quod vniuersaliter filiabus · ꝟ distincte in aīalib⁹. Septē milia ouiū · pfecta corp̃ innocētia q̃ ad grāz et pascuis legis venerūt. Tria milia camelorum · tota gēntilitas ad plenitudinē fidei veniēt. Uel samaritani q̃ ruminant · dum ex parte legem recipiunt · sed vngulaz non findunt · quia ex parte eam contemnunt · quoꝝ dominus multos sicut hebręos ad fidē pdurit. Boues · operatores fidei. Asini simplicitas gentilis qua dominus insidet hierusalem tendens. i. ad visionem pacis ducens. De vtrisq̃ dicitur. Cognouit bos. i. iudeus iugo legis pressus possessorem suū. i. deum quem colebat sed ignoꝛabat · et asinus · id est gentilis brutus prout voluit seductor actus. presepe. i. pabulū legis. Quod ergo supra in ouibus et camelis · hoc replicat in bobus et asinis. Quinquenta · hic numerus fit ge quinquaginta decies ducto · quinquaginta requiem. x. perfectōnem si duificat · quia vtrisq̃ fidelibus perfectio quietis promittitur.

¶ Allegorice. Familia post animalia ponitur · quia prius stulta mādi elegit · vt nō seruio sed causa ad fidē suaderet · p⁹ et astuta collecta sunt.

¶ Simplex et r·et t·d·ē. Prius persona apta describitur q̃ pugna eius dicatur · vt talis posse vincere videatur.

¶ Simplex. Necesse est vt simplicitatem columbę astutia serpentis ilustret · et astuciam simplicitas tempet · vnde. Spūs in columba et igne apparuit. quia pleni illo sic mansuetudini simplicitatis deseruiunt · vt contra mala ydo rectitudinis accendantur.

¶ Timēs deū. Salomō. Qui timet deum nichil negligit. Recedens a malo. Item salomon. Qui in vno offēdit multa bona perdet.

¶ Legalia dicūtur aīalia. i. fm legē mūda · quę z rumināt z vngulā findūt · quoꝝ alterū būt cameli · alterū vero deest eis · z sic legi cōgruūt z dissidēt. ¶ Misteriū hic intelligitur inq̃tū ꝑ iob qual xp̃s futur⁹ eēt ad fidem instruimur. ¶ Moralitatē vero scīs q̃ qual quisq̃ cē fidelis debeat ꝑ iob pcsignatur.

¶ Multa familia. Innumera turba cogitatōnum · quę quasi ancille domina. i. ratione absente op⁹ deserūt · perstrepunt · ꝟ ea redeunte cum silētio operantur. His si bene dominamur nec carū multitudine animal superatur.

Inter o·orien. i. inter angelos orienti luci inhęrentes · magni sumus eoꝝ socii.

¶ Orientales sunt omnes qui per fidem sunt in christo · de quo ꝓpheta. Oriēs nomē ei⁹ quos oēs supat homo dei.

¶ Allegorice. Ibant filii. i. apostoli per mūdū cōuinia verbi dei ministrātes quilq̃ in suo die · i · inxta mēsurā illuminatę intelligentię. Bores. i. infirmiores reficiunt scripta · q̃ in obscuris cibus exponēdo frāgitur · in apertis poꝝ qui vt ē scribet.

¶ Et faciebant cōuiuia. Moraliter. Filii cōuiuia faciūt · q̃ singule

† ſ. q⁹ diuitias cordis exposuit post opes corpis que solent mentē in diuersa trahere. vnde dicitur diuitie verbum dei suffocare · sed iste ire occupatus diuinis sacrificiis vacauit.

† ſ. maioꝛ substātia discordiā inter fratres generat sed pater tam bene iustituit vt bona patrii duituri concordes sint.

virtutes iuxta ꝓpriū modum mentem pascit·in die suo·quia vnaquęq; virtutū ꝓpriā habet illumināt̄onem·alium diem hz sapientia·aliam intellect⁹·sic ⁊ cęteꝛę. Sapiāt multi ęterna·ꝫ ea intelligere nequeunt. Sapiētia ergo in die suo pascit·dum de ęternoꝝ spe et certitudine mentem reficit. Intellectus suo·dum de auditis cor illustrat. Consilium suo·dū rōnem implet: prohibens esse precipitem. Fortitudo suo·dum confidentiam cōtra aduersa dat trepidanti. Scientia ignorantiā pellit·pietas opera misericordię docet·Timor domini mentem ꝓmittit·ne de ꝓsentibus supbiat·spe futuꝝoꝝ confortat. Iuncē pascit: quia alia aliis suffragatur· sine quo vnaquęq; valde destituitur·minor est sapientia si intellectu caret. Inutilis est intellectus sine sapientia·si enim sine ea altioꝛa penetrat: sua illum lucitas ꝑcutiēs ꝓturū lenat. Vile est consiliū sine fortitudie·qꝛ quod tractando inuenit sine viribus ad actum nō perducat. Fortitudo quę plus pōt sine moderamine rōnis ꝓcepsruit. Nulla est lęticia sine pietate·quia qui bona cognita non exequitur: grauius iudicatur. Pietas sine sciētię discretōe quo mō misereatur ignorat. Timor sine aliis nil valet·quia ad omnia trepidans a bonis operib⁹ torpet.

per domos: vnusq̄sq; i die suo. Et mittētes vocabāt tres sorores suas: vt comederent et biberent cū eis. Cumq; in orbez transissent dies conuiuij ꝫmittebat ad eos iob·

† ꝫ quid ꝑ̄s ageret vbi absens cura nō deest-

ꝫ quia fert sine culpa vix posse celebrari cōuiuia quin fere semper epulas comitatur voluptas ⁊ loquacitas.

et ꝫsanctificabat illos cōsurgensq; diluculo offerebat ꝫholocausta per singulos. Dicebat enim ꝫ. Ne forte peccauerint filij mei·et benedixerint deo in cordibus suis· Sic faciebat iob ꝫcunctis diebꝰ. Quadam autem die cum venissent ꝫfilij dei vt assisterent coram domino: affuit inter eos etiam satban. Cui dixit dominꝰ. Unde venis? Qui respondens ·ait. Circuiui terrā:

ꝫ ito ē septem sacrificia·

† ꝫ non affirmat·quia temere iudicare de alienis cordibus nō debemus.

Offerebat holocausta. Holocaustum totum incensum dicitur·qꝫ ē cum tota mens igne compunctōnis accenditur in ara amoris et cogitationis quasi sue sobolis inquinamenta exurit·quod nescit nisi qui puꝛissimi custodia: non femineꝰ: vt ipse ꝓfeth·Unde salomon. Omni custodia serua cor tuum: quia ex ipso vita procedit. Virtutes enim·i. bona quę agimus ex ortu intentōnis pensantur. Dicebat enim. Ne forte peccauerint et benedixerint·id ē·maledixerint in cordib⁹. In cordemaledicit qui recta operatur non recta intentōe facit·qui putat se bene ex se quod est·vt si a deo inde ꝓprijs laudē ꝙrit. Ea quę coram hominibus bona sunt tribus modis diabolus pollui. Primo quippe intentionem boni operis viciat·vt pro fano re hominum faciat bonum. Unde propheta. Facti sunt boꝛes in capite. id est, in exordio cogitationis dominantur. hoc si nequit·si bonum incipitur bene·i gestōne quasi in itinere se opponit latenꝰ quasi secure euntem

ꝫ ꝑcepto⁹ i opere et sermone docuerat quibus de sola cogitatōne timebat· ꝫ seuere opera corrigere qui taꝫ solicitus est corda mundare.

† ꝫ in sancto ope perseuerātia indicatur. ⁊ laudatur ꝫ perseuerātia. qꝫ in oīb⁹ sacrificio inhetur offerri cauda hostie.

·ꝫ descripta persona satis laudabiliter· victoriā iob incipit demōstrare·

† ꝫ .i. angeli dei.

ꝫ natura et obsequio.

perempturus laudem obiicit·quę etsi nō ꝙsita delectat oblata·vel iracundę zelo recti immoderatius mentem turbat vel tristiciam vel lęticiam immoderatā. vñ dauid In via hac ꝙ am·ab·s·i·ih·Si vero nec exordiū vię quę nec in itinere supplantat·quasi iaꝫ abactus astutius fini insidiatur. Unde·ipi cal·m·ob·et serpens·si caput. id est. inicium suggestionis eius comprehendit·calcaneo insidiatur·i·in fine decipere molitur. In omnibus ergo debꝫ se circūspicere quisq; et in hoc perseuerare·vnde·sic faci·o·d·vt tunica talū operiat. i. bona actio nos ante oculos dei ꝓpꝫ ad terminum vitę tegat.

Quadā die. In exordio qualitas et terminꝰ rei exprimitur· vt modo temptatio iob a die cepta dicitur·quia ad victoriā ducitur sicut et i alijs. Nunc qualitate temporis res signatur·vt ꝙ angeli in meridie apparent abrahę·iudas nocte exit. Nūc loco. vt ꝙ israel infirmus legem non in monte: sed in imo audit. Nunc qualitate aeris· vt ꝙ dicitur: hyems erat cum ꝓdicatur nō creditur·et frigus erat imminente negatōe petri. Nūc positōne corporis: vt ꝙ stephanus vidit dextram stātem

Quadā aūt die. Allegorice. Non dicitur aliquid factum coram domino quadam die ideo ꝙ apud eum sit mutatio temporis·sed nostros verbis cōdescendendo' vtitur: vt dum de ęterno temporaliter loquitur nos affectos temporalibus sensum ad ęterna leuet· vel quadam die satban affuit·quia in luce dęis tenebras vidit·et qui omnia simul respicit bona et mala·in his quę diuerso ordine disponit·diuersus non est·nec lumen eius propter ꝑsentes tenebras fuscatur. Inter filios dei satban quia ea vi institię peuertatur·qua boni spūs complentur·coradio transigitur quo illi vt inceat perfunduntur. Inter filios dei·quia et si diuerso mō tamen deo seruit. Unde in libro regum. Vidi dominum sedentez super solium. i. angelos: quoꝝm mentibus altius ꝓsidens omnia inferius disponit·exercitus cęli a dextris et a sinistris. i. boni et mali angeli·quia non modo boni deo ministrant·sed et mali qui probant·et volentes conuerti grauant·de quibus. Fallax spiritus in medium prosilit·quo rectę achab exigentibꝰ meritis decipiatur.

Affuit inter eos. Mistice. In die dominus satban vidit·quia vias eius insipientię sua incarnatōe corripuit·qui quasi non viderat·cū tam diu prauitatem eius in perditione hominuꝫ toleraꝛerat. Unde vo·quia per aduentum eius vias detexit·et reprimens vias eꝰ increpauit. In ꝟ die filij dei astant deo·quia tunc ad patriam vocati: deitati iam per eius ꝓscientiaꝫ astant·Circūiui terrā et pambul·quia per corda gentiū vestigia sua impꝛesserat·et quasi ex portestate circumierat·quia nullum qui sibi plene resisteret inuenit·sed iam comprimitur per eū qui in carne sine peccato cuius stupenda superbia: et tumida ifirmitas a deo proponit·Nūquid·o·

Virtutes ergo in die suo pascit·dum de auditis cor illustrat. Consilium suo·dum confidentiam cōtra aduersa dat trepidanti. Scientia ignorantiā pellit·pietas opera misericordię docet·Timor domini mentem ꝓmittit·ne de ꝓsentibus supbiat·spe futuꝝoꝝ confortat. Iuncē pascit: quia alia aliis suffragatur· sine quo vnaquęq; valde destituitur·minor est sapientia si intellectu caret. Inutilis est intellectus sine sapientia·si enim sine ea altioꝛa penetrat: sua illum lucitas ꝑcutiēs ꝓturū lenat. Vile est consiliū sine fortitudie·qꝛ quod tractando inuenit sine viribus ad actum nō perducat. Fortitudo quę plus pōt sine moderamine rōnis ꝓcepsruit. Nulla est lęticia sine pietate·quia qui bona cognita non exequitur: grauius iudicatur. Pietas sine sciētię discretōe quo mō misereatur ignorat. Timor sine aliis nil valet·quia ad omnia trepidans a bonis operib⁹ torpet.

Tres sorores. i. fidem·spem·caritatem·in omne quod agunt virtutes vocant vt de eo gaudeant·quasi et abo vires capiunt·dum bonis operibus fidentiores fiunt·quasi ex potu post abū debriātur: dum cōtemplationis rore infundi appetunt. Sed et ipsis bonis et mala oriuntur vt elatio·vel cum pro bis lęticia fit menti. Adest etiam quędam securitas inde torpor. Ergo subdit·Cūq; in orbem·di·Peracto cōuiuio filios sanctificare: est post virtutum sensum intentōnez cordis dirigere·ꝛ omne quod agitur districta retractatōe mūdare: ne decipiatur qualitate mali·vt putentur bona quę mala sunt·Vel quantitate boni vt sufficiens credatur cum perfectum nō sit·sed ꝟ melius orando ꝙ discutiendo inuenit·Mēs eiꝰ per compunctionē elenata: omnia sub se certius diiudicat·vnde ait. Consurgensq; diluculo. Diluculo ꝓsurgit: qui compunctōnis luce perfusus. noctem humanam deserit·et ad verū lumē oculos aperit. Offert per singulos·dum pro vnaquaq; virtute deo preces immolat·ne sapientia eluet·ne intellectus aberret·ne ꝓsiliū dū se multiplicat confundat·ne fortitudo p fiduciam precipitet·ne scientia inflet·ne pietas extra rectum veritat·ne timor plus iusto trepidans desperet.

Per domos vnusquisq;. Mistice per domos: vt petrus per romam·philippus in samaria in suo die. i. pro mō intelligentię·quia alia īstitutōne fecit paulus apud gręcos·alia petrus apud romanos·licet non dissentirent in fide.

Allegorice. Cūq; in or. In orbe dies ꝓpriū trāseūt: cū ꝑdicatōnū misteria peragunt̄·peractis omnibus iob pro filijs offert·quia pro apostolis de predicatōne redeuntibus xp̄s patrem oꝛauit·mittendoq; spiritū sanctū sanctificauit·emundans quidquid culpę inesse potuit.

Diluculo ad offerend' surgit·qꝛ dum pro eis orat discussa nocte mentes illustrat·ne quo peccati contagio et predicatōe in occulto polluant·sibi tribuēdo. Unde subdit. Ne forte peccauerint ſ· et benedixerint·id ē· maledixerint deo. Deo maledicere: est de eius munere sibi gloriā ꝓbere. Unde et post predicatōnem dn̄i pedes apostolis lauit·qꝛ in bono opere peccati puluis contrahitur·vt interꝰ elationis·quā dominus tergit. Forte dicitur·nō quin omnia sciat·sed ex nostra dubitatione·vt putas īuenīri fidem in terra. Sic faciebat i·o·d·qꝛ semper pro nobis offert: dum ꝓ nobis patri suam incarnationem demonstrat qua peccata diluit.

Peractis diebus conuiuii·quia postq; septem fratres peregerant conuiuia·iob septem sacrificia offerre dicitur. Cōstat eīm ꝟ octaua die agere in quo plenꝰ septiformi spū ꝓ spe resurrectōis duo seruire perhibetur.

In terra enim non est ei similis·quia ceteri adoptantur per gratiam·iste deus per naturam·licet in forma serui·hoc dicere·dñi est indicare ·superbo· q̄ miretur ·q̄ dolens consideret·ad cuius superbiam reprimendam virtutes illius enumerat·s·t·r·Venit ꝓs vt prebeat exemplum vite hominibus simpler·vt non pareat malignis spiritibus. Rectus: vt debellet superbiam. Timens deum· vt detergat imundicias vite recedens a malo.

¶ De mūsterijs quoq; missi erant loco circumscripti vbi tamen semper assistunt et vident faciem patris. Foras ergo exeunt ad nos spirituali presentia·et ꝑ internam contemplationem semper cuz dō sunt.

¶ Affuit. Quia et si per superbiam exijt naturam tamē eis similē non perdidit·ergo inter eos affuit·q: deus eo intuitu quo omnia spūalia cōspicit etiam sathan ī ordine sublimioris nature videt· non tamē sathan deum videt· qui mundo corde videtur·sicut cecus non videt lumen quo illustratur.

¶ Cui dixit dñs. Non dominus vel sathan flatu vocis colloquitur cum sint incorporei· vt nos qui et in secreto cordis quasi post parietem corporis stamus·donec per linguā egrediamur .Nec vero incorporee nature locutio vno modo ē. Deus angelis loquitur: cum eis voluntas eius inspiratur. Angeli deo: dum q̄ super se est admirantur in laudem dei· Vox cozuz ē clamosa auribus dei·admirato virtutis dei in laude eius. Animę sancte loquuntur deo per desideria·non quidem a deo discordantia·nō q̄ ignorent futura: sed quo ardentius ei inhęrent·de ipso accipiunt·vt ab eo petant·q̄ cum facere velle vident·et nisi peterent: a voluntate eius discordarent·quibus respondet deus·dum per presentium cernitudine retributōnis eos inter desideria confirmat. Quattuor vero modis loquit deus ad dyabolum. Vias eius arguit· vt vnde venis? Electorum suorū iusticiam contra illum ꝓponit· vt confūd·s·m·iob·quod dicere ē tales eos facere quibus ille possit inuidere . Temptandam innocētiam ei permittit· vt omnia que habet in manu tua sunt·quod dicere est ad probatōez fidelium maliciam eius contra eos laxare·aliquando ne temptare audeat prohibet· vt in eum ne extendas manum·q̄ dicere est ab immoderate temptatōis impetu restringere. Tribus modis dyabolus loquitur ad deum. Vias eius insinuat· vt circuiui terram · Dicere quid egerit: est scire q̄ actus suos ei occultare non possit. Innocentes fictis criminibus accusat·vt nunquid iob f·t·d·quod ē contra bonos conqueri·et eorum profectibus inuidere. Et rimas nocendi querere·temptandam innocentiā postulat · vt ex·m·t·quod est ad afflictōnem bonorum malicię suę efficibus anhelare.

¶ Unde venis. Non querit a bonis·quia non querim? nisi q̄ nescimus·et dei nescire est reprobare· vt et bonus vir nescire mentiri dicitur· non q̄ nesciat·sed q̄ contemnat. Dicere ergo est· vnde venis? vias eius ē quasi incognitas reprobare. Circumiui terram et. Per girum circumitus·laboris anxietas significatur. Laborans terram circumit·qui in ęlo quietus non stetit·7 ñ transuolat·sed perambulat·quia a spūalis potentię volatu corruit.pressus nimis grauedine suę malicię. De membris quoq; eius dicitur. In circumitu impij ambulant·id est·in exteriorum labore fatigantur.

¶ Dyabolus non contra iob·ß in iob medio cōtra deum certat. Unde ñ ꝓ? iob a deo perijt·sed illū de? ī cōspectu ei? laudauit.

¶ Moraliter. Inter filios dei sathan·quia bonis dei cogitationibus que et deo sunt se interserit vt perturbet·sed cum latentem nobis deus detegit . Unde dicitur· vnde venis? quod dicere est eius insidias aperire nobis·Circūiui t· Carnalia corda scrutatur vt mala inserat nec trāsuolat·sed perambulat·quia non cito deserit quem temptat·sed motatur vt vestigia pranitatis imprimat·contra cuz iob laudatur. Nunquid cō

¶ pauci esi sunt vbi nō habeāt locū eius vestigia . et perambulaui eam. Dixitq; dominus ad eum ſ. Nunquid consideraſti seruum meum iob q̄ non sit ei similis i terra: homo simpler et rectus ac timens deum et recedēs a malo? ſ alias dat.

Cui respōdēs sathā· ſ diabolus quia nō est inuenit mala que accuset ·bona in malum vertit quasi non bono animo fiant q. d· non sua virtute sed tua a me defendatur ·et ideo frustra timet. ſ quem in operibus accusare non potest intentōne eius quasi deceptus accusat:

dit. Nūquid frustra iob timet deum? ſ quasi nō ex ꝓpria virtute habet q̄ stat sed tua vallatione. 7 ideo frustra timet deū iob· 7 ſ domum vocat mentem·

Nōne tu vallasti eū 7 domū eius: vniuersamq; substantiā eius ſ in omni parte per circuitum? Opera manuum eius benedixisti ·et possessio eius creuit in terra. Sed extende paululum manum tuam ·et tange cuncta que possidet·nisi in faciez benedixerit tibi. Dixit ergo dominus ad sathan . Ecce vniuersa que ſ multiplicando ·· ꝓ potentiam ſ hoat licentiā temptandi· habet·in manu tua sunt: tantuz ī ſ frenat hic diabolū. eū ne extendas manū tuā. Egressus q̄ est sathan a facie dñi . Cū ād sideraſti ser·m· quem deus bonum facit et roborat·quasi in auribꝰ sathanę laudat·vnde ipe granius contra seruit dicens. Nunquid frustra ·quasi cur laudas quem protegis·Me despecto laudandus esset si contra me suis viribus staret·vnde malicioſe expetit·sed extende paululū·dum bona abundant·mēs aliquantulū erigitur·quasi bona a se·que bona dyabolus aperit male·sed deus temptari bene sinit· vt dum in bonis illis homo concutitur imbecillitate cognita in ꝺo solidetur . Unde subdit.

Ecce vniuersa substantia quam habz ī manu tua est.

¶ Nunquid fru·ꝛc. Mistice. Dyabol? veniſſe redemptorem senserat·sed propter humilia que passus ē quidquid de deitate suspicatus est ·ei ī dubium cuenit ꝓ sua superbia ·et non deū natum·sed dei gratia custoditum credidit. Nonne tu valla. Domum vallatam dicit quia temptando conscientiā eius penetrare non potuit substantiam·quia electos ei? innadere non pesum plit.

¶ Possessio eius. Quasi· quia tot bona in terra ꝓcepit ꝓ bis se innocenter gerit·sed innocens esset si inter aduersa staret·quia nequit in die ·in nocte aduersorum vult reprobare . Non ergo vires iob sed quemq; verius aduersis ꝓbare sciens ·temptandum expetit. Sed extende·nec vires ferie di sibi tribuit. voluntas eius semper iniqua ·que ab ipo est ·potestas ista que a deo· vnde·spiritus domini malus in saul· et domini est per licētiā·et mal? ꝓ volūtatem.

¶ Manum. Augetur q̄ numerus fidelium ꝓdicantibus apostol' augetur·ß sathan dicere est talia ꝓnuidendo cogitare·et de bis tabescendo dolere·

¶ Tange.c. Quia exteriora sunt que petit conteri·nec multū putat ni si aiam ledat.

¶ In faciē. Facies domini·respectus est gratię. Dicit ergo·si data que amat subtrahis·respectum. ſ. gratię tuę · fauorez tuum non requirit ·sed maledicēdo ꝓtemnit·

¶ Ecce vniuer ꝛc. tātū in cū· Id est·bona eius exterius temptanda tribuo: sed intus mihi illum seruo.

¶ Dixit ergo dō. Nō petitōne dyaboli pronocatus de? vincitur·sed hosti cōcedit ad dolorē 7 ad deceptōnem suam q̄ famulo ꝑsit.

¶ Ecce v·q· Pia dispensatōne relaxat et refrenat ·substantiam prodit·corpus protegat·et si postea corꝓ? traditurus·non tamen simul omnia ne co acruata perimant que diuisa possunt tolerari ·Vel fortem iob do minus nouit. et ñ bella diuisit: vt mirabilius victor esset·cuz hostis vicius se iteꝛ ad noua bella reparet.

¶ Mistice. Sed extende·per passiones peccare posse xp̄m putauit. Ecce vniuersa que habet in manu tua sunt. Manus sathanę· non potestas·sed temptatio·prius iudea que possessio eius fuerat infidelitate sublata est·et ei aduersara·post et caro eius crucifixa.

¶ Egressus·i·ad desiderij sui vota peruenit. Vel egreditur· dum q̄ bona itentōne sibi ꝓmittit ꝓ ina intentōne ab eo ꝓpetrat.

¶ Egressusq; sathan. Quo exijt ab eo qui vbiq; est·sed quādiu ꝓsus potēia dei·sathan quod appetijt exercere nō potuit·quasi ante faciē stetit·exit cū laxat? ē ad effectū sui desiderij .

¶ Egressusq; a facie. Quia dum vsq; ad cor prevalere nequit exclusus ab intimis exteri? vagatur·et si mentē turbat foris est· q̄ ñ interimit· ß erudit.

¶ Cū aūt q. Tempora temptatōnibus congruunt. Tempus temptandi aptum elegit: cum filios eius in cōuiuio inuenit ·prenūciatio tribulatōnis est lętitia satietatis·

Allegori·Cū aūt quadā die filii et filie ꝛc· Apostoli et omnes fideles. Maior filius iudaicus populus lege generatus . Minor gentilis in

fine vocatus. In domo ḡ primogeniti apostoli conuiuant· qz adhuc scripture sacre delicijs in collectõne solius iudaici populi vescebant· quibus tunc dictũ est. In viam gentium ne abieritis.

¶ Comederent et bi. Moraliter Comedere ẽ bonis operib⁹ gaudere. Vinum bibere: ẽ desiderio celesti ſtuare.

¶ Fratris ſ.p. Moraliter. Prior nascitur in corde sapientia· quę ẽ fides· tunc enim sapimus· si credimus omnibus quę dicit dominus· vnde Nisi crediderit⁊ non intelligetis. Reliquę ḡ virtutes sacro eloquio sanãt⁊ domo fidei i. in mente sine q̃ nulla sunt bona. et si bõa videantur· et i domo sapientię· quia nisi ḡ apparũt: prudenter agant virtutes ñ sunt. Sed dum hoc non agitur dyabolus boues⁊ asinas tollit· pueros occidit. Boues sunt grauiores cogitatões· quę cor exercendo vberiores fructus reddũt· sed has aliquando hostis subintroducta voluptatis delectatõne corũpit. Asine pascentes· simplicesq⁹ mor⁹ cordis a duplicitate custoditi· in puritate nutriti. Sz et his dyabolus subtilitates ostendit: vt duz inde laus quę ritur· simplicitas perdatur. Vel bones arantes· cogitatões caritatis quę corda durorum arando· ad est, prędicando prescindunt· sed has cogitatões per torporem negligentię hostis occidit· vt si sibi prędident in hoc aliquid rapit: quod cogitatõi ad momentum prędaler· Asine· mansuetudo patientię· cui dyabolus laqueos tendit· et eo quod maxime diligit: vt inde maxima patientia turbetur. Electi vero ad se redeunt· et pro leui motu se grauiter affligunt. Sed dum vel ad momentum patientiã turbat: asinas tulisse exultat. In agendis vero ratõ custos· quid cuiq⁹ rei congruit· pensat. Sed dum hostis subito turbat circumspectõnẽ inopinate ꝓueniens quasi custodes pueros occidit· vnus fugit. i. ratõnis discretio ad animum redit quę amissa nũciat· vt quod pręoccupata mẽs pdidit· afflicta recipiat.

¶ Boues arabãt. Mistice Bones arãtes. Id ẽ boni bene operãtes· asine simplr vinẽtes· hę iuxta boues· quia intelligẽtia eoz pascũt· Babeã captiuantes. i. dęmones· pueros id est· incipientes nondum virilis constantię· gladio. i. desperatõne eternitatis. Nuncius qui audit prophetic⁹ sermo ẽ· qui ait. Captiuus ductus ẽ popul⁹ meus· quia non habuit scientiam· quia dum fiunt mala quę prędixit· quasi sanus ad dñz redit· captiuatis cũ infirmis: vera prędixisse cognoscitur.

¶ Et pueros. Moraliter Pueros vocat cautelam illaz diligentię q̃ quã his prouidz· q̃ z in eo percutitur.

¶ Ignis dei ⁊c. Mistice. Clum doctores legis· sacerdotes· de quibus ignis inuidię cadit super oues et pueros· i. innocentes· et ifirmos. Pu et sanus redit· qz vera dixisse ꝓbẽtia dauit· zelus appbẽdit populũ in erudirum.

¶ Moraliter. Ignis d· de c· descẽ· nẽ· Oues cogitatõnuz innocentia. Ignis de clo. i. ab aerijs potestatibus flama liuoris irruit· et sepe mũdas cogitatões ardore libidinis accendit· qui ignis est dei non facientis· ꝑ permittentis· et quia subito impulsu circumspectões obnubuntur: custodes pueri occidũtur· Sed sola discretio, i. ratio· animo damna nunciat· z quasi dominuz ad lamẽra vocat.

¶ Chaldei ⁊c. Mistι· Chaldęi interptãt ferocesq⁹· id ẽ· persecutores christi tres turmas· quia se ad proponendas questiones dño pharisei herodiani· z saducei diuiserit· q̃ camelos· i. tortuosas mites stultorum post se trahere runt· et pueros· qz siquidẽ rõne poterant autoritati illorum cesserunt· z verus ẽ sermo prophetarum qui ait· z tenentes legẽ nescierunt me. Et. Astite

quadam die filij et filię eius ꝓmederẽt et biberẽt vinũ i domo fra⁊ ¶ ſ nuncius ille ẽ ratõ· pdictũ tri alius et alius· qz aliud et aliud nunciat.
tris sui ꝓmogeni ¶ nũcius venit ad ¶ ſ q̃ callide damna nunciantur. vt memorato fructu operis crescat causa dolozis. vndeq⁹ et hic scie
tob qui diceret ¶ Boues arabant· asine apud grecos leguntur.
et asinę pascebantur iuxta eos· et ¶ ſ dum extra patimur· ad consolatõnẽ diuine gratie effugimus· ubi a sabeis et a bo scius ꝺ· ne qua consolatio sit· vt pdictũ est· tutus desperans eiũ pat in contumeliã·
¶ ſ victus quiq⁹ solacijs ferunt· sed isti ꝓsequũtur· ¶ ſ quia aduersa magis feruntur si cum multa sunt etiã subita nunciantur. sic nũciari dyabolus facit
¶ irruerũt sabei· ¶ tulerũtq⁹ omia· et pueros percusserunt gladio: et euasi ego solus vt nunciarem tibi. ¶ Lũq⁹ adhuc ille loqueretur· dictã eius sultiuel· quę tot hostib⁹ placabas vt fratra seruisse se estimans i deũ iugburet· ſ vel ali⁹ venit ¶ alter ⁊· dixit. Ignis dei ceci dit de clo· et tactas oues· pueros⁊ consumpsit· et effugi ego solus vt nunciarem tibi. Sed et adhuc illo loquente: venit et alius· et dixit. Chaldęi fecerunt tres turmas ⁊ inuaserunt camelos et tulerunt eos: necñ ⁊ pueros percusserẽt gladio: ⁊ ego effugi solus vt nũciarez tibi. Adhuc loquebatur ille: et ecce alius intrauit· et dixit. Filijs tuis et filiabus vescentibus et bibẽtibus vinum in domo fratris sui ꝓmogeniti· repente ventus vehemens irruit a regione deserti· ⁊ runt reges ter· ⁊ p· c· ī v· aduer· d· et aduer· c· e. Isti pueros percusserunt gladio· id ẽ persuasione sinistra ⁊c.

¶ Camelos ⁊c. Camelus mundũ animal partim· quia ruminat· partim autem immundum· quia vngulam non findit· bonas dispensatões terrẽnorum significat· in quibus multiplicius hostis insidiatur· ⁊ tales curas modo torpenti· vel precipitata actõe ferit· mõ pigra· vel immoderata locutõne confundit: pene semper nimijs cogitatõnum molibus premit· et sic tribus turmis chaldei camelos rapiunt· i. illicito opere· superflua locutione· inordinata cogitatõne· studia terrenarum dispẽsationum vastant. sepe aũt mens quid si bi· q̃d proximis debeat attendit· ⁊ nec pia moderatõnem sollicitudinis aliorum se negligit. nec per sui curã aliena postponit· sed cum hęc vtraq⁹ agit solerter aliqua subito causa emergit· quę omnes circumspectiones obruit· et sola discretio animo q̃ ploret renũciat.

¶ Vt nunciarẽ ⁊c. Nunciantur mala et multa et subita· vt super vulnus vulnere irrogato impatiẽter ferat· et callidus hostis non tam iactura rerũ ꝙs ordine nũciorũ per temptat. Pu⁹ puma nũciat· post maiora· tandẽ morte filiorũ ne tam orbato vilesceret rerum amissio: cui nõ essent heredes quibꝰ seruarz. Gradatim ergo deteriora audit· vt in ea⁹ corde omne vulnus locuz inueniat.

¶ Filijs tuis et filiabus. Mistice Filij et filię vt dictum ẽ sunt apostoli et plebes subdite· qui in iudęa scriptura vescebantur. Ventus· id ẽ fortis temptatio a deserto· id ẽ cordibus iudeorum· vel immundis spiritibus prorũpit· et quattuor angulos in quibus stat domus sacerdotes· scribas· seniores populi· pharisęos commouit. Domus· i. iudęa ī persecutione domini cadens· apostolos in desperatõe obruit. Et verus est sermo de persecutore populo. Dilectus meus in domo mea fecit scelera multa. Et de apostolis. Proximi mei alonge steterunt. Et percutiam pastorem et dis· o· ⁊c.

¶ In do· f· In maioris filij ꝓmio sathan obruit filios· qz p negligẽtiam maiorum quęrit aditum in mortem minorum· et in alios magis acipit vires: quando eos qui per custodiam alijs prefunt seruire leticię conspicit. Nõ quidem illi ventri vacabãt· ꝺ cum inter cõuiuia intentõ mentis bona min⁹ feruet· min⁹ ꝓuidet.

¶ Repente ventus. Latenter dicitur contra eum elementa mouisse ille cuius nutu mota sunt· licet dyabolo semel a deo accepta potestate ad vsum nequicię sue elementa concutere· vt ⁊ damnatis in metallo ad vsz ignis et aqua seruit.

¶ A regione deserti. Moraliter. Regio deserti· dęmonum multitudo derelicta a quib⁹ ventus· i. fortis temptatio ruit· ⁊ a tranquillitate cõscientiã euertit· domus mentis quattuor angulis· i. prudentia· temperantia· fortitudine· iusticia· consistit. Hęc sunt quattuor flumina paradisi· q̃ ab estu carnalium desideriorum temperant· sed sepe per ignauiam prudentia frigescit· et dum fessa minus prędidet· et sepe delectatõne pñtiz min⁹ ab illicitis tempamus· sepe timor· fortitudinẽ turbat· sepe amor· aliquis mentẽ a rectitudine iusticię auertit· et his quassatis conscientia turbatur. In mente que his quattuor cingitur· cetere virtutes quasi corde soboles se inuicem pascunt· spũs enim qui mentem aũ omia illis quattuor· formatꝰ eandem cõtra singula temptamenta· septem virtutibus instruit. Contra stulticiã sapiẽtia· cõtra hebetudinẽ intellectus· cõtra precipitatõnem consilio· contra timorem fortitudine· contra ignorantiã sciẽtia·

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

contra vuriciam pietate·contra superbiam timore. Sed dum hac copia mens secure fruitur·quasi a se non a deo psumit·vnde subtiliter subtra/hitur·vt infirma, videat·vñ habuit qđ seruare nō potuit. Feriuntur ergo septem virtutes suis contrarijs.i. turbata conscientia mouiuntur filij ad tempus·qui licet temptatōne extra turbantur·intus tamen per intentionis perseuerantiā viuunt. Moriuntur et tres sorores·quia dum vltra vires le grauari quis putat quasi a dei amore torpescit·Dū nimis timet debilitatur spes·dum nimis questionibus āgitur turbat fides·sed tamē vt viuas intus recta intentio seruat·vnde puer.i. mentis discretō euadit ⁊ agit cū animo: vt quod p dere cperat pniten do conseruet.

¶ Ecce iterum ne q̄d minus ō humana ad uerlitate doleat·ne item minus de superna·notatā irā in aere monstrat ventus irruit.

¶ Tūc surre. Mistice. Ruente domo·extinctis filijs.i. perdita in da·apostolis timor; mortu is·surrexit iob id est·christus de mor te. Vt qui patiens iacuit·contra reprobos iudicium iustitiæ cre/xit·vestem scidit·id ē· indyam·quę expectās aduentum ei adhęse/rat: diuisit alijs ad fidē assumptis·alijs relictis·Tōso capite. Caput sum ma sacerdotij·capilli.i. subtilitas sacramentorum·vnde ezechiel·Sume gladium ⁊ duces per caput et barbam·in quo signatur xps·qui caput fuit.i. a sacerdotio iudaico sacramenta legis abstulit·et barbam·quia regnum israel deserens·decorem virtutis ei amputauit. Terra est peccatrix gēlitas·Tōso ergo capite·in terrā corruit·quia indęam deserens dū sacramēta sua ab eius sacerdotio abstulit. ad noticiā gentiū venit·Quod cadit·repente ad ima venit·vnde xp̄m corruisse ē inopinate ad gentes p uenisse·vt dicitur. Cecidit super eos spūs domini.i. inopinate vēit. Adorauit.i. adorare fecit; vt spūs postulat·gemitibus inenarrabilibus·Sz ⁊ xps in se scōm formā serui patrē orauit.

¶ Tunc surrexit iob. Mira dispensatō dei pro habenda humilitate et vigilantia·securus eñ in ocio remittitur: sed tēptatus euigilat·vnde tunc surrexit iob·sedere quiescētis ē·surgere certantis·tūc et discretio profuit·et subtilius discernere virtutes a vicijs agnouit·vnde subdit·scidit vestī. Vestis sunt opera quę nos tegunt: ne nudi erubescamus·Quę dū culpā tere facit districtius quasi irata manu indicamus·Tūc etiaz omnis elatio et superfluitas cogitatōnum ab animo cadit·quod est tonso capite cadere·id est. repressis psumptōnis cogitatōnibus·q̄s infirmus sit i se sētire. Difficile est. magna agere·et de magnis apud se fiduciam nō habere·cuius elatōnis quasi tirānidis satellites sunt cogitatōnes. Nazarei capillos nutriunt: dum per vitę continentiaz psumptōnum cogitationes crescunt·deuotōne completa caput radere et capillos in ignē sacrificij ponere iubentur·quia tūc ad perfectōnem quis venit·cum sic exteriora vicia vincit·vt et superfluas cogitatōes a mente refecet: quas igne diuini amoris incendit: vt totū coz in dei amore ardens eas deuotōnis pfectōne consumat.

¶ Et tonso c. Mistice. Magna constantia putatur siquis mala non sentit·alij vero nimis sentientes immoderate dolent·virtus autez est i medio·non ē virtus insensibilitas cordis·Sicut et membra per stuporem insensa non dolent·vnde ꝓpheta. Percussisti eos nec doluerūt. Ne dilectō nem prorsus solueret filijs luctus impendit·ne dilectōnem dei desereret iter genitus orauit. Ne superbus esset nō sentiens corruit. Ne extraneus ferientem adorauit. Mos veterū fuit: vt qui spēm sui corporis capillos nutriendo seruaret: eos tpe afflictōis abscideret·et econuerso: qui tempore tranquillo abscederat: in ostensione afflictōnis nutriebat. Job ergo seruasse ostenditur: qui ad vsum doloris totondit·vt dum cum in omnibus manus superna percutit·etiam sponte illum pnitentię species diuersa fuscaret·et se diuię potētię cōsentire ostēderet.

¶ Corruit i ter. Cadēs adorauit: qz ille verā oīonē exhibz q̄ q̄ pulsus sit humiliter videt. Unde et dicit. Nudus egressus sum de vtero matris meę·Nudū in fide prima gratia genuit·nudū cadē sulcipit Cū pulsat? vicijs quasi nudus ad misericordiam refugit·et aliqua virtute aliquando detectus ipsa humilitate melius vestitur: non sibi sed deo tribuens quod habet·domin? dedit bona cuius po testas etiā tollit·quod ideo ad tempus fit·vt humilis melius habeat.

domini benedictum. In omnib? ⁊ quia et non loquēdo possumus in cogitatōe peccare.

his non peccauit iob labijs suis· ⁊ stulte in deum loquitur qui inter flagella se innocentem dicit·quod est superbe arcuare iusti cia dei ferientis.

neq; stultuz quid ⁊ contra deuz lo

cutus·est.

C. II

Factum est au

Fcadē die vt prius historice ⁊ mistice

tem cum quadam die venissent fi

lij dei·et starent coram domio:

venisset quoq; sathan inter eos·et ⁊ vt videretur a deo nō ipse deum qz ūmūd? corde

staret in conspectu eius: vt dicerz

dñs ad sathan. Uñ vēis? Qui rñ

dēs ait: Circūiui trā·z perābulaui

¶ Nudus egressus sum. Nudum me huc intrantem terra protulit nudū me ibnc ceuntez terra recipiet Cōsolatō et cō dicione rerum qp pro pria non perdidit·sed accepta et relinquēda recolit. temp? quo nec dū ulta habuit pgnidet qualis exiturus. Cōsolatur etiaz se ex iustitia dei.

¶ De utero matris meę. Mistice. Mater christi sinagoga est. quę in se eum opertuz litera tenuit·nec nudum in deita tevidit·sed ab ea nudus ad gentes venit. Ecce ioseph quem purum hominē credens synagoga adulterino cōpletu cuz constringere voluit. Cui reginē litterę reliquit·z se conspicuum gentibus ꝓbuit·Sed nudus reuertetur, cum in fine mundi reliquij israel deus innotescet. Domin? dñit. Judęa dum venturū credidit·abstulit cum ipa venientem cō tempsit.

¶ Sicut do·pla. Moraliter. Cum turbamur ad iudiciū dei recurrere debemus et maiores laudes reddere qz pulsati veri? nos nouimus.

¶ In re quę displicet magna est consolatō si eo ordinante geri·cui nil nisi iustuz placet·cur ergo ō re insta murmur et: Quasi post assertōes partis suę contra aduersariuz i termino oratōnis iudicem benedicit. Sit nomen domini benedictum. Quod rectū sensit domini benedictōne cōclusit·vnde dyabolus erubescit·qui et in beatitudine deo ꝓximar fuit·cui bō etiam percussus himnum dicit. Job ergo superbum hostem humilitate crudelem patiētia vincit·z acriora vulnera infixit q̄s accepit.

¶ In oibus his non pec. Mora. Dolens aī? dz se custodire: ne de igne probatorio murmuret. Nō de virtutibus dictum est de his quę in ostensionē virtutis dantur: potest accipi·dona spūs sunt·ꝓphetia·linguę·curationes·quę et subtrahuntur·ne mens elevetur. Non enim semper in erat prophetis spiritus prophetię. Unde heliseus dicit. Celauit dom? a me verbum. Et Amos. Non sum propheta: quia tunc quidem verum erat·sed humilem me spiritus replet. Et dicit. Et nunc audi verbum domini. Unde in euangelio. Super quem videris spiritum descendentem et manentem·hic est qui baptisat. In alijs enim venit·sed in solo christo singulariter permanet. Sed quomodo hoc eius signum est: cum ipse de apostolis dicat·apud vos manebit: Sed in christo semper manet ꝓ substantiam ad omnia·in electis per gratiam non ad omnia· Alia enim sūt dona spiritus sine quibus ad vitam non venitur·vt humilitas fides ⁊c. scōm q̄ spiritus semper manet· Alia quibus vitę sanctitas pro aliorū vtilitate declaratur·vt prophetia·curatio·linguę·sedz quę nō sp spirit? manet·sed subtrahit se aliquando a signorū ostensione: vt humilius habeatur. De illis ergo quę ad vitam timemus ne pereant·de his quę ad ostensionem aliquando sine periculo subtractis cōsolet se humilitas dicēs. dominus dedit·quia tunc recte nos habuisse ostendimus. cum sublata equo aīo toleram?.

¶ In oīb? his ñ p·i. Uñ·q̄ pecū f·nec·i·ē do·i o·e Job testimoniū ꝓhibet ⁊ oris ⁊ cordis·corde ñ tūuit·ñ murmurauit·lingua ꝓuar ñ fuit. C. II.

¶ Unde venis. Hoc non vt prius·cum enim sciatur redisse de bello

ad quod latatus fuerat non est alind nisi q infirmitas superbię eius increpatur quasi ab imo et infirma carne vinceris qui contra deum tergis. Vnde bona iob cū triūpho enumerans addit et adhuc innocentiā retinens quasi exercuisti maliciam: sed ille retinet innocentiam et qui minuere voluisti: pfectui fernisti.

¶ Innocentiā. ⁊c. Moraliter. Innocentiam retinet qui etiam post lapsum sanctis rōis erratę fideliter pnitet.

¶ Tu aūt c. Allego. Quomō pt i xpm cuz quo idem est motus ē per sathan. quia christus homo non pateretur nisi adam peccassz cū sathan adaz monit in xpm deum cōmouit. Frustra qz pnam tulit sine sua culpa sed nō frustra quia solut. quod alter rapuit.

¶ Pellē pro p. Dyabolus per miracula filium dei: sed pter humilia purum hoiem putauit. Hūc ergo indicans et alios qui in loco pastorum aliena damna contēnunt quasi non motū multis subtractis quasi q extra se sunt. Dolore ꝓpię carnis temptat quasi pro se dolcat qui ñ pro aliis. Hoc cuz fieri petit dicit desideriꝰ hec et per mēbra verbis ⁊ desideriꝰ intulit per quę dixit. Mittamus lignum in panē eius. i. pfigendo corpori eius stipitem crucis adhibeamus.

¶ Pellis pro pelle datur quia sepe dum ictus contra oculum venit. manum opponimus. vt potius in ipla q in teneriori vulneremur. hoc cōsuetę fieri sciens dicit pellem pro pelle et o. q hz b. quasi iō iob extra se tot flagella equanimiter sustinet quia ne ipse feriatur pauet. et cura sui minus de suis sentit. vnde ipm ferire expetit. mitte manum tuam. quod deus recte permittit: vt sepe victus obmutescat.

¶ Alioquin mitte ma. Moraliter. Sepe dyabolus posteaꝙ mentem ipugnauit. ad tempus cessat. vt securaz repente irrumpat. ideo iterū iob expetit quem dē ei retinendo concedit.

¶ Tage os eius et c. Moraliter. Per os ⁊ carnem intelligit vitam corpalem. p animā intelligit rationem. vt superius.

¶ Allegorice. Potestatem per suos in carnem christi sathan habuit sed animam seruat. nō q non temptet. sed q ñ superet. Vt animam. id ē caros et electos a iure suo amittat cum illum occidit a planta pedis vsqz ad verticem. quia ab exordio mundi membris eius dura intulit. et vsqz ad caput ipsorum. idest. xpm sciendo pervenit.

¶ Ecce in manu t. ⁊c. Sinit nos temptari. vt videamur nobis ifirmi et tamē custodit.

¶ Egressus ⁊c. Moraliter. Accepta licētia a plāta. i. a mimis vsqz ad maiora pueniens. Omne corpus mentis illatis temptatōibus lacerat. sed adiaz non peruenit. quia inter delectatōes quas suscipit: intentio resistit. ⁊ deliberatō recti vsqz ad molliciz consensus non inflectitur. sed et ille delectatōnes asperitate pnitentię tergendę sunt. quod est testa saniem radere. Testa em rigor ē districtōis. Sanies fluxus illicitę cogitatōis. Vel testa mortalis fragilitatis quā tenet manu. qui eaz semper habz pre oculis. ⁊ ea pspicerata q cito dissolnēda ē sanię radit. Sanies ex vulnere prana cogitatio et tēptatōe. q lz ñ ducat ad effectū. nō tñ est quasi parumpendenda. vnde. Siquis viderit mulierem ad concupiscendam eam ⁊c. Culpa ergo rescanda est. non solum ab opere sed et a cogitatōne. Vnde ieroboal trimranti in area angelus apparet. qui surgens sacrificat bedum super lapidem. Post hostiam ius carnium cogitatōes et carnalitate venię tes. quas etiam mactat cū carnalitate bieroboal superessudit. Sed quia de victoria bellum oritur. vt cum cogitatio vincitur: animus elatione pul

eaz. Et dixit dominus ad sathan. Nunquid considerasti seruuz meum iob q non sit ei similis in terra. vir simplex et rectus ac timens deum et recedēs a malo. et adhuc retinens innocentiam: Tu autez

§ non q deus instigetur. sed sēm nos qui nisi cō moti. non ferimus. ipsa dei percussio commotio dicetur.

commouisti me aduersus eum: vt

§ non frustra. quia creuit in eū virtus patiente et gloria. et nobis patuit quod in eo latebat mirabile. sed frustra. quia in eo non punitur peccatuz. vel frustra. id est. non ē effectū vt sperasti.

affligerem illū frustra. Lui respō

†§ rem minus carom †§. i. magis cara

dens sathan. ait. †Pellez pro †pel

† § id ē. quid per singula omnia † § exponet sine dolore vt mi. vitam seruet incolumem.

le: et †cuncta †quę habet homo da

satur. Job radens saniem humilitati substratus. sedz in sterquilinio. i. humilia de se sentit. et ad ea quę male gessit pnitendo respicit. nec qua elatio surgat.

¶ Qui testa. Historialiter. Testa et luto fit. ⁊ sanies corpis lutū est. Luto ergo tergebat lutum fragmento vasis fictilis. vas fictile contractū cōsiderans quid sit incuria tumentis. Quia vero per ea quę circa corpus sunt instatur aī. fragilitatis humane oblitus. vt sit in bonoibus. Job et mal circūstāt. despectōs auget substantiam. ⁊ nō in terra mandat: sed in sterquilinio sedet ppēdens quę sit substātia carnis. ⁊ et fetore loci in fetorem cito redituā carnem sentit. Quam molliciem sane carni adhibuit qui vulneri nō vestem vl digitos sed testam admouit? Ideo autez hic a deo premitur iustus vt gloriosus remuneret. ⁊ ostenditur q̄d expectet iniquus. cum sic premitur. q a iudice laudat

† § hoc suspicabatur dyabolus de iob quod sepe videbat in aliis. † § id ē. si non credis cum ideo patienter ferre de exteriorib⁹ qui timet de vita

bit pro †anima sua. †Alioquin mit

aliquando. deligit. mitte me in vitam ⁊ videbis.

te manum tuam. et range os eius

§ vel qui

et carnem. et tunc videbis q in fa

§ ve blasphemet.

ciez benedicat tibi. Dixit ergo dominus ad sathan. Ecce in manu tua est: verumtamen animam illius serua. Egressus igitur sathan a

† § ecce quātitas huc duobus pēsanda sunt flagella. leuiantur autē si multa sunt et non grauia. vel

facie domini. percussit iob †vlcere

si grauia. et non multa. § eius

pessimo: a planta pedis vsqz ad ver

† § auget despectionem vt se humiliorem prebeat.

ticem. †Qui testa sanies radebat

sedens in sterquilinio. Dixit autē

illi vxor sua. Adhuc tu pmanes i

¶ Allegz. Qui t. Testa in manu christi carо et luto nostrę substātię. quę igne passionis decocta robustior surrexit. qua sanie i. patā oleuit. Et p carnem ⁊ sanguinē peccata carnis notātur. Sanies. putēdo sāguinis significat peccata ve

tustate peiora. Sedēs in sterquilinio. q̄ firma mūdi elegit. sapbis iudeis speciis. in gentibus quiescit. i. pnitentibus qui sua mala fiendo quasi ante se stercora coacerauit se abijciendo. Sed qui tot hominibus fecit: multa in membris sustinet a carnalibus. qui quasi vxor in sinu ecclesię sunt per fidē. ⁊ ideo malis moribus ⁊ verbis peins premunt. ⁊ quasi ad cubile fidei recepti incitabiles sunt. Hij sunt turba premēs bielum. sed sola humilis tangit. hij suadent mala. vel metu vt petrus adhuc carnalis. absit a te domine. vel elatōe vt ioab filius saruię. a david petens mortē semey. Hz deteriores q̄ elatōe. vt vxor iob. q̄ supba suadet viro.

¶ Dixit aūt illi vx. s. Allegorice. Primam dyaboli temptatōnē ostendit in possessionibus. et filijs iob factam esse. Secundam ostendit in afflictiōe corporis. et persuasione vxoris. et competenti ordine. Si enim prius affligeretur in corpore: parumpendisset postea rerum ablationē. Reseruat dyabolus vxorem. vt saltem per eam vincat. qui per vxorem viat primā hominem. sed sicut in prima tēptatione iob victor extitit. sic et in hac victor remansit. Eodē mō in xpo. prius temptatur in apostolis. in propria plona affligitur. ⁊ i mēbris. ⁊ accipitur xps integer.

¶ Dixit aūt illi vxor sua ⁊c. Dyabol⁹ duobꝰ modis ipugnat. tribulatōne. vt frāgat. pluasione. vt molliat. victꝰ ergo de tribulatōne recurrit ad artem qua adā vicit. et ad altū. per scalā. i. p mulierē quę viro vicina subrepere nititur. sed et hanc ñ audit vt prepositā. sed docet. vt subditā. et sic arma tollit hosti. et sunt ei arma virtutis dū erudit.

¶ Moraliter. Et si i pspera. magis tū et iter mala corporis carnalis sug gestio mentez tangit. hec est vxor quę post vulnera male suadet iob. Vnde hieremias. Fons interficit gladius. id est. vindicta exterior ferit. et domos simul est. quia nec tūc cōscientia a tēptationibus munda est. sed et si hec suggestio bonum fatigat. et aliquādo ad delectationem rapit. mox erubescit. et se arguit dicēs. quasi vna d mulierib⁹ stultis locuta es. et d consideratōne munerum se munit. Si bōa suscepimus ⁊c. Cum autem ds videns tot vicia se vallātia. magis se virtutib⁹ munit. q̄dā vicia sub specie virtutum occurrunt. i. amici quasi per consolationez conueniūt. sed in contumelias erumpit. vt immoderata ira. iusticia. et dissoluta remissio misericordia vult videri. ⁊ timor. humilitas. et effrenata superbia. libertas. Hmōi blanda superficie incipiunt. sed in asperitatē vilabuntur.

Adhuc tu per. Allegorice. Simplicitatē arguit q terrena despicit. et

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

eterna capit. Qua dicat. Quid simplicit eterna petis-z sup his male ge
mis: cras(eterna vsq; ice)z mala ꝓsentia vel mores emade. Sz ꝟ passi
sunt illis forma rectitudinis. Vñ ait: Quasi vna de stul-zc. ferētes extra
sustinēt pueros intus vocent: ibi fortes-hic misericordes-ibi aduersos re/
pellant-hic suos ptegunt-z grande ē i acie-hoc vtrūq; facere. Si bona
id ē-si ad eterna bona tendimus-cur nō mala ꝓsentia sustinemus? In
omnibus. Quia sancti i omnibus q̄ extra z intus patiunt-nec iniurys di
ceredunt: nec in contu
melijs prauoz.

¶ Adhuc tu pmanes
Eua ꝓba sua repent
q̄si dicens-desere sim
plicitatē. Id ē-obedi
entiā veritū cōmeden
do contemne. Bene
dic dño et more
re. i. transcēdendo ꝓ
ceptū-vitra q̄s es con/
dignus vive.

¶ Vide ordinē-post
vulnera verba hostis
intulit-qz cum vis to/
tius ingraueſcit-fa/
cilius prana psuasio ali
quem capit ꝓpter qđ
q̄ cetera abstulit-vto
rem reseruauit.

¶ Quasi vna de
stultis. Quia sensus
nō serus in vicio est:
nō ait vna de multi-ꝫ
de stultis multi-Q; pra
uum sapit-accidentis
stulticiq; est: non con/
ditione nature.

simplicitate tua: Benedic deo et
ſ more finies hanc afflictōz vel morere-i. vives
per contrarium.
more. Qui ait ad illam: Quasi
vna de stultis mulieribus locuta
ſ id ē-bona dei-i. temporalia vel eterna.
es: Si bona suscepimus de manu
ſ id ē-flagella ꝓsentia.
domini. mala autem quare non su
ſ vel suscipiamus.
stineamus? In omnibus his non
† ſ qz per supradicta vinci nō potuit igitur alius
peccauit iob labijs suis. ¶ Igit au
aggressus est amicis ies vt post eis crederetur.
dientes tres amici iob oīe malu
qđ accidisset ei. venerūt singuli de
ſ cōtemptus dei. ſ australis ſ sola re
loco suo. eliphaz themanites. z bal
tuas. † ſ sue loquens. ꝟ ſ dissipatio speculę
vel speculatorē dissipans. ſ decorus
dath ſuites. z sophar naamathi-

¶ Si bona suscepimus. Magna cōsolatio est in malis bonoz re/
miniſci: ne sit omnimoda desperatio-licut in lętis tempat ab elatione q̄
sio mali. vnde dicit. In die bonoz ne sis immemor malo-z in die malo/
rum ne sis immemor bonorum.

¶ In omnibus his. Duobus modis labijs peccamus-cū non iusta
dicimus. vel cū iusta tacemus. Sed iob nec ꝓtra ferentē supba dixit: nec
contra suadentē recta reticuit. Patiennā habuit: deo gratias agens, in
sipientiā cōiugis arguendo docens: z sic victus ardentius hostis iltigat-
z qz vtroz tacuit: alios excitauit ad cōtumelias.

¶ Igitur audientes. All. Amici hereticos signifficāt-qui cōtra corp⁹
xpi. i. ecclesiā afflictā lapsus mēbroz volentē-alios sub nomie xpi tolera/
tem cōeuniunt ad cōtentiōem-qđ est augmentū doloris. De loco suo-
qui est supbia-qz nisi in corde tumerent-prana asserere nō certarent. E con
tra locus bonoz ē humilitas-de loco ergo veniunt-qz ex supbia mouent
ꝓtra ecclesiā-quoz puersa actio ex nominibz eorū colligitur. Eliphaz bal
dath sophar-vt supra dictū ē-z loca vnde sunt cōgrunt. Themā: austra
lis. Sue loquens. Naama-decor. Ab austro venit q̄ ardentꝰ appetit la/
pre q̄ oportet: Quē calorē sapię non vt bene utuant: ſz ut clare loquant
desiderāt. Vñ decorem. i. speciē bonoz et eruditōe sumunt-hypocrite no/
lentes esse-sed videri docti.

¶ Audientes. Moral. Non dicit audientes ideo qz vicia hec audiāt
sed dyabolus qui per ista temptat hec intelligit.

¶ Tres amici. Numerus iste moralis vel mysticus tres turmas cbal/
deoꝝ significat. i. impugnatōem quę fit in ope-lingua-cogitatōe-hec enī
omnia impugnat.

¶ Condixerant. Quia in falsitate cōcordāt-z dum sua docent: quasi
cōsolant. Vere aūt consolantur in afflictione ꝓsenti: qui de eternis eru
diunt. Hereticī amici nominātur: qz non ex sua nequitia: sed ex nostra be
nignitate nominandi sunt-vt amice ad quid veniūt?

¶ Moza. Condixerāt: qz quędā vicia cōtra nos inter se cōiungunt-vt
supbia z ira-remissio z timor: q̄ z si diuersa sint-tamen ad eundem finem
tendunt. i. ad subuersionem spiritualis iob.

¶ Lunqz eleuassent o. All. Qui in imo sunt: oculos leuant: si eccle
sie facta cōsiderant-z eam in dolore positā-quę hec ꝓmit eterna petit: nō
cognoscunt-qz quę vident i ea: in corde suo nō relegunt-q̄ hec amant eter
na cōtemnunt. vestes hereticoz sunt qui eis cōcorditer inhrent-qui semp
in deteriora ruunt-z in multis ptibus a se diuidunt. Ruptis vestibus cor
pus ostenditur-qz incisis sequacibus per discordiam malicia aperitur-quę

per concordiam tegebatur.

¶ Moza. Si aūt ex eumna vicioz z amore zeli i intimis volem⁹-que
letis surrepunt-tristibus nō ꝓualent. vnde subdit. Lunqz eleuassent zc.
Afflictos ñ cognoscunt vicia-a quibo reꝓbata resiliunt-q̄ letos nouerāt
id ē-penetrabant. quo aut magis in eis se reꝓhendi dyabolus videt-eo
illa sub ymagine virtutꝫ amplius abscondit. Et hoc est. Et exclamantes
plorauerūt-signatur pietas per ploratū-discretio per scissionē vestium-affe
ctus opm per pulueꝛē
capitū-humilitas per
sſionē. Spēs pietaꝫ
ad crudelitatē ducit-
si per disciplinā puniri
culpā prohibet: vt pꝰ
eternaliter puniatur.
Discretio dicit. vt si
pro infirmitate quasi
discrete plus alimēto
tū sumimus-z indiscre
te bella carnis excita/
mus. Aliqñ affectus
bonoz operū: inquie/
tudinem facit labozū.
Humilitas vilitates
necat: dū homo se pꝰ
infirmū z inutilem q̄s
sit cristimat-z alijs ꝓ
desse desinit. Sz hec
vicia sb specie virtutū
latēna subtilit cōpun
ctio examinat-qui enī
vere intus dolet-que
agenda foris z que ñ
agenda sunt bene ꝓui
det-z omnis stimulus

ſ cōtēxerāt intra se-z ergo pertussū quante fue
rint charitatis ostenditur-sed bona eoꝝ intentio
subtexta indiscretōe fuscatur
tes. Condixerāt enī vt pariter veni
entes visitarēt eum: z cōsolarēntur.
ſ Moza-vicia oculos leuant dū sub specie virtu
tum fideles illaqueare parant z quasi eis cōsule
re simulant.
Lunqz eleuassent ꝓcul oculos su
† ſ qz in hoc statu amplius eum nō viderant.
ꝟ ſ speciem miserie iob i se transferunt vt meli⁹
os ñ cognouerūt eū. z exclamā
eis credatur
tes plorauerunt scissisq; vestibus
ſ ecce cōpassio pietatis.
sparserūt puluerē super caput suū
in cęlum: z sederūt cum eo in terra
septez diebus septēq; noctibus. z
nemo loquebaꝫ ei verbū. videbāt
enim dolorē esse vehementē.

suggestionū obmutescit vi cōpunctōis. Vnde. Nemo loquebatur. Vide
bant enī dolorem. Si enim cor vere dolet vicia cōtra nos non ostrepunt.
Ipsa aūt vicia sepe i vsum virtutū mutant: vt ira si ratōi subijatur i san
cti zeli ministeriū vertitur. Superbia si dulo timori inclinat: libera quoto
ritate iusticiā defendit. Fortitudo corpis pr⁹ prana-si cōuertitur multum
pficit in exercendis pfis opibus. vñ iob pro amicis imolat-z quos hostes
ptulit per sacrificiū cines recipit-dum enī malas cogitatōes subigimus-z i
virtutes vertimus-quasi hostes per intentōis hostiā in amicos mutam⁹.

¶ Exclamantes plo. Hysto. Quia specē percussi plaga mutauerat
speciem cōsolatorum spontaneus dolor immutat-qz dolentem non potest
cōsolari: q̄ nō cōcordat dolori-sed hęrens trahit. Jō videtes corp⁹ sullus
vestes scindūt. videntes mutatū-capita fędant puluere: vt facilius iob au
diat eos-dū aliqd ꝺ sua afflictōe in eis videt. Videndū tñ ē cōsolatori ne
nimis dolens-afflictū grauet-z dolentes desperare faciat-forsan amici iob
nimis dolueruñ: nescientes mentē percussi: q̄si ille a corde cecidisset.

¶ Sparserūt pul. Pulvis-terrena itelligentia. caput: mens. celum-
ꝓceptū supernę locutōis-pulverem super caput in celuꝫ mittere est ꝑcula
ri intellectu mentē corrūpere-z de verbis celestibꝰ terrena sentire-dicēs intel
ligentia-nox ignorantia. Septē vniuersitas. Sedent-ergo. i. cōdescen
dere se simulant infirmāti ecclesię-z in his in quibꝰ verū lumen intelligunt
z in his in qbus habent ignorantiā-z sic dolos receptōis parāt. In ter
ra-qz spēm humilitatis ostendūt-vt superba suadeāt-vt terra est incarna
tio xpi-quā quidam hęretica nō negant-sed vel de deitate vel de incarna
tionis qualitate discordāt a nobis-qz ergo illam nō negant: quasi cuꝫ iob
in terra sedent: Diebus et noctibus-qz vel in hoc qđ vere-vel i hoc
qđ stulte sapiunt: incarnatōi nō cōtradicunt. Nemo loquebatur-qz
tūc tacent hostes-si filios dei ꝓdicando generare negligimus-sed si recta
loquimur-tūc graues cōtumelias ingerūt-in vocē doloris cōtra nos erum
punt. Loquuntur quidē semina erroꝝ-cum corda fidelium torpere uidēt-
sed cum vident alta sapere-de erumna seculi doloze ad celum redūt qnę
rere: ciliū spectę lingnā frenāt. Et hoc ē. Videbant ei dolo esse ve.
quia tūc timent prana loqui-cū amotis dei doloꝝ corda figit-qz tūc nō ꝑ
cerent-sed z quos tenebant bonis exercitatis perderent.

¶ Septē diebus. Ignoratur vtrū cōtinue-an tot diebus crebra vi
sitatione insisterent.

¶ Nemo loquebatur. Sunt enim multi qui tarde loqui incipiunt
sed modū incepto nō ponunt indiscrete loquendo-z cū bona intentōe ve
nerūt-bonū pię mentis preceps locutio vicianit. vnde bonum quisq; qđ
agit pensare debz libra discretōis-qđ est oblata dimidere. Aliter reatus ē

quod virtus putat. ℳ agna charitas fuit cōcorditer ad afflictū amicum venisse-longanimitas cū eo tam din tacuisse. humilitas in terra sedisse-cō passio capita puluere cōsperssisse: sed qz incaute locuti bene inceptū in fine factū est malū-z nisi sacrificio purgent: puniendi sunt. C. III.

¶ Post hec aperuit ꝛc. Attentos facit quasi ad occulta quę clausis ualculis tegebant. ſz apto ore eoꝝ detegūt vt eoꝝ intimo odore recreemur.

¶ Hanc vlq; triplex exposito. hinc ꝑt singula expetent loca. ℳaledixit diei. Ecce hoc n̄ ſm hystorię ſupficiem qz z malū est hoc-z impossibile. Dies ei quo natus fuit iam n̄ erat-z ociosus est maledicere rei nō existenti-pniciosus vero si crastaret nec iam pōt dies ꝓteritus verti in tenebras-nec ei possunt ꝓuenire cętera quę sequūt-nec abortiuus (qđ pō ait) requie fruer. ideo h nichil scōm litteram.

C. III.

Post hec aperuit iob os suuz: z maledixit diei suo-z locutus ē. Pere ꝛ ſ ꝑmus de die post de nocte. ſ qđ ita intelligatur-ſ. ꝓspera que. pmiserit-aduersa intelligant: qz ar' dies in qua natus sum: z nox i qua dictū est-cōceptus est homo.

Dies illa vertatur i tenebras: nec requirat eaz deus desuper-z non

Post hec. i. pō oīa ꝓdicta quę passus est tacentib⁹ etiā amicis. Cū ergo patienter in omnibus gratias egit z bene docuit: nūc nullo instigante nō est credendus. ex ip̄a patientia ad maledictōes ꝓrumpere-sed quiet⁹ hoc dicit: qz iter mala laudauit ꝺn̄ū.

¶ Maledixit. Maledictū duob⁹ modis dicit⁹ iudicio iusticię. vel iuore vindicte. Illud laudat⁹ hoc ꝓhibetur. Illo vtitur deus: vt maledicta terra in ope r. Maledicam maledicentibus tibi. Sancti etiā iudicium dei intus vidētes nō voto vltionis-sed iusticię dei maledicunt. vnde petrus. Pecunia tua tecū sit in perdi. Et helias-duobus quinquagenarijs. si hō dei sum descendat ignis: z consumat vos. Contra alterū qđ malicia agit: dicit aplis: Nolite maledicere. Et maledici regnū dei non possi. Maledictio igitur iob-non est malicia sed iusticia-non cōmotio sed doctrina. Videt enī amicos flere: z sm ſ(qui ꝓspera mundi querebant): um fractum malis putare-z nescios interę salutis eaz pro his desperare et flere. Et me dicamen ponit. Pereat dies. in qua natus nō cōditus-qz cōditus hō in die iusticie: natus vero in die culpę. Conditus adā. Cayn primꝰ natus. Dies ergo in quo natꝰ omne tps mortalitatis-sub quo degentibus non apparet ęternitas. hic ergo pereat z ęternitas appareat. Perire dupliciter dicit⁹: non esse: vel male esse. Hoc nostrū tępus: ita ꝑribit vt non sit. vnde tępus nō erit amplius. Cū ēn dicitur-z erit tępus illoz in ſecula-ꝓ defectu ponit⁹. sicut tępus momentis deficit. hic tn̄ optat ita perire vt male sit. Aliter enī nō posset amaritudine inuolui-qđ post ait. Anima aūt vel angelus ita est imortalis vt mori nō possit. Moritur enī vicio vel supplicio q̄ perdit beatę uitere-nunq; tn̄ desunt essentialiter viuere. Dies ergo q̄ optatur vt pereat ē apostata angelus-qui quidē iam perijt a gloria: sed adhuc optatur vt retrusus supplicijs-etiā tęptandi licentiā amittat. Js quidem dies ē p̄ natura bene cōditus-nox per meritū. Tenebrosus dies cum. ꝓspera illicat-sed in nocte desinit-qz ad mala trahit. Diem ostendit: cū meliora. ꝓmisit-eritis sicut vij: sed nocte intulit mortalitatis. Dies cū bona promittens apparet vt angelus lucis: Nox cū corda cōsentientiū obscurat erroribus. Job ergo in ꝓpio dolore causam totius humani generis volens reducit ad mentem originē culpę-z cōsideratōem iusticię dolorem temperat pene. Videt vnde cecidit homo-z dicit: pereat dies z nox in qua ꝛc. qua si pereat spes a dyabolo illata-quę ꝓmissione deitatis emicuit: sed vt nox imortalitatē obscuraret. Pereat hostis qui lucem promisit: sed peccati tenebras intulit.

¶ Mora. Videns iob post occasum boīs quantū ꝓsperis eleuet⁹. quantum aduersis ꝓmatur homo-ad imitabilitatē recurrit-z quanū hunc statum despiciat maledicendo declarat. Pereat dies. Dies mundi ꝓsperitas qui in nocte desinit-qz ad tribulatōem pduxit. Vel dies peccati delectatio-nox mentis cęcitas. Homo tribus modis dicitur-per naturā-per culpam-p infirmitatē. homo ergo in die nascit⁹: nocte cōcipitur-qz ad delectationē peccati nō rapit⁹. nisi prius p mentis tenebras infirmet⁹. Sed pereat dies⁹. i. peccati delectatō vigore iusticię destruat. Et nox. Jd ē-qđ ęcata mens p cōsensum perpetrat-dum blandimēta delectatōis cante non ꝓspicit: penitet-ta extinguat. Ne aūt culpa q̄ blandiri incipit ad interitū currat. Dico vertatur i tenebras. Jd ē in exordio dilectōis ad quē finem p̄ditionis rapit-videat: z p penitentiā crucięt. Q si ita punita est. Non requirat eā. Deus in iudicio vt puniat z nō illustrabit. Illustrat lumine qui arguit-ſz quasi tegit⁹ qui i memoria iudicij non reuocat. Vñ quoꝝ tecta sunt peccata. ne tunc i cōspectu omnū monstrētur. Non illustręt sed obscurent eā. i. diem delectatōis-ne ab eo qui omnia videt: vindicatur. Tenebre. Jd ē-lamēta penitētię. vel occulta dei iudicia quibus ꝓuenti gra absoluimur-q̄ nos mereri nescimus. Et ūbra mortis. Jd ē. mors xp̄i sm carnē quę nostraz culpaz destruxit. Vñ vno die z duab⁹ noctibus in sepulcro fuit qz lucē suę simplę mortis: nīę culpę tenebras adiūxit. vera mors ds qua sepatur aīa a dovmbra q̄ caro ab aīa. Aliter ds: vmbra mortis oblimio-q̄ agit vt nō sit rei i memoria sic mors agit-vt ñ sit qđ capit i vita. Vel dyabolus mors ds: z mutatio eius qnę d̄ specie eius ē-vt vmbra a corpore. vmbra mortis-qz aūt nullū peccatuz est inultum-in quo misericordia subuenit: hoc homo puniat, vt de sequitur. Occupet eum cali. Jd ē. mentis confusio de qua dicitur-est confusio addūcens gloriā. Et inuoluatur. omni parte. Amaritudine. penitentię. Sed si dies. i. delectatio peccati sic punit⁹ qđ nox. i. consensus ad culpam

Jd ē sic cū erroris sit cecitas obruaturvt vlterius ad lucē penitentie per dei memoriā nō resurgat.

illustret lumine. Obscurent eum

Jd ē oblitio que delet memoriā vt mors vitam. ſ ſ nūc-qz a luce cecidit: nunc imus caligine confunditur

tenebrę z ūbra mortis. ¶ Occupet

ſ ſ post finito gehenne supplicio cruciabitur: vt qđ inuolutū est finē suū non indicat que pena sicut cum iudex venit.

cum caligo: z¶ inuoluatur amaritudine.

ſ apostatam angelū a conspectu iudicis ad supplicia tępestas rapiat ō qua dicit. z in circuitu eius tempestualida.

bo possideat. Non cōputet⁹ i diebꝰ

requirat eā. Deus in iudicio vt puniat z nō illustrabit. Illustrat lumine qui arguit-ſz quasi tegit⁹ qui i memoria iudicij non reuocat. Vñ quoꝝ tecta sunt peccata. ne tunc i cōspectu omnū monstrētur. Non illustręt sed obscurent eā. i. diem delectatōis-ne ab eo qui omnia videt: vindicatur. Tenebre. Jd ē-lamēta penitētię. vel occulta dei iudicia quibus ꝓuenti gra absoluimur-q̄ nos mereri nescimus. Et ūbra mortis. Jd ē. mors xp̄i sm carnē quę nostraz culpaz destruxit. Vñ vno die z duab⁹ noctibus in sepulcro fuit qz lucē suę simplę mortis: nīę culpę tenebras adiūxit. vera mors ds qua sepatur aīa a dovmbra q̄ caro ab aīa. Aliter ds: vmbra mortis oblimio-q̄ agit vt nō sit rei i memoria sic mors agit-vt ñ sit qđ capit i vita. Vel dyabolus mors ds: z mutatio eius qnę d̄ specie eius ē-vt vmbra a corpore. vmbra mortis-qz aūt nullū peccatuz est inultum-in quo misericordia subuenit: hoc homo puniat, vt de sequitur. Occupet eum cali. Jd ē. mentis confusio de qua dicitur-est confusio addūcens gloriā. Et inuoluatur. omni parte. Amaritudine. penitentię. Sed si dies. i. delectatio peccati sic punit⁹ qđ nox. i. consensus ad culpam

Nocte igitur illa tene.tur.pos. Quasi turbo tępestatis est cōcutat⁹ ſpūs meroris-qui mentē tristicia obnubilat. Jste ē ſpūs qui cōterit naues tharsis. i. uis compūctōis quę mētes mari. id ē. mūdo dediras salubri terroze confundit.

¶ Nec requirat. Homo redimit⁹. qz cū caro z ſpūs sit-infirmū habuit aliquid vt peccaret qđ nō angelus-ꝓterea angelus. ꝓpria: homo aliena perijt malicia-dicit ergo nō requirat z quia tenebras itulit: toleret sine fine qđ fecit-nec lumen recipiat-qđ nō ſualus pdidit.

¶ Nocte illam te. Mora. Qui in peccato sibi blandit⁹ a nocte possidetur. Qui punit: nocte possidet-z melius si cum ꝺn̄o incipit peccatuz repimit. Qđ aūt punimus: non obijciēdum nobis a iudice speramus. vnde nō cōputetur ꝛc. Annus nīę illuminatōis ꝑficitur: cum veniente iudice pegrina tio cōpletur. Dies anni sunt singulę virtutes. Menses sunt multiplicia facta virtutum-uel collectio ꝑtutū vniuscuiusq; boni viri-sed qz cum bis timet ne iudex z mala pensет: orat ergo vt tūc sic bona remuneret: ne mala requirat. Si enī hęc nox cū diebus numeret⁹. iam omia obscurent⁹. vt aūt tunc nō numeret⁹. modo discutiamus: ne qua culpa sit i punita: ne quis qđ egit defendat: addens nequinę nequitiā. Vnde addit: Sit nox illa solitaria nec laudabilis. Sunt enī qui mala laudant z defendunt: z sic culpa geminatur: nō remanet solitaria. Cōtra qđ dr. Peccasti ne adijcias iterū peccare. i. mala defendere: vt adā qui ad pnām requisitus-erculatōem culpę addidit: Mulier quā dedisti ꝛc-ſi tu fuisti occasio peccandi: qui mulierē dedisti. Culpam vero bñ inſequit⁹ qui nulla ꝓspera mundi appetit-vñ ē. Maledicāt ei qui maledicūt diei. Qđ ē. Illi bñ nocte pgnitēdo ferunt: q̄ lucē ꝓsperitatis calcāt-q̄ diē delectatōis nō habēt. Vel dies ē suggestio hostis: z ē illi transacta. vere puniunt: q̄ i ip̄a blanda suggestione illidiat⁹ ductoris deprehendāt: q̄ cōtra se amplius fusciāt leuiathan. Ajus quoꝝ quos secure possidet dormit: sed bis euigilat ad oēm pugnam. sed qz victus v. cijs aliq̄d minimū recipiat qđ vinci nō pōt ne victor eleuet⁹ subdit: Obscurent⁹ stell⁹ caligine eius noctis: qz z ſi splendentes virtutibꝰ reliquias noctis trahunt-etā renitentes: vt inde luceant meli⁹. vñ nolentes ꝺuliter obscurant. vnde tribui ephraim in terra ꝓmissionis cbananeus nō occisus-fit tributarius: qz cū spe intramus cęlestia inter optima restant vicia-q̄ tn̄ seruiūt nobis ad vsum ꝺuilitatis: ne supbiat q̄ vincere nō pōt licet parua. Vñ rursus he sunt gētes q̄s reliq̄t dn̄s-vt i eis erudiret ili⁹. i. vicia i q̄bꝰ semp ꝑtus exercetur-z dū vinci timet elatio ꝑtutis cōprimitur: z parua discat-q̄ ipse maiora nō vincit. Vel obscurent⁹ stellę caligine ei⁹ noctis: qz nox. i. cōsensus ad culpā ab adam i nos ꝓpagata-ita oculi turbat: vt etiā hi qui lucent mūdo vt astra: ęternū lumē vt ē videre nō possint. Et boc ē. Expectet lucē z nō videat: qz quātolibet ardore ecclīant-tn̄ i carne baculmen vt ē nō videbunt pro cęcitate dānatōis in qua nati sumus.

¶ Non cōputetur in diebus. Alle. Annus supna gra. in q̄ multiplex vita virtutuz: vt dies in anno. Vel annus multitudo redēptoꝝ. quę

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

expletur collectõe bonoꝝ omnium: vt annus diebus qnq; apud ysaiam dr annus placabilis dñi. Dies vero sunt singuli electi. Menses mstę ecclesię ꝙ vnam catholicã faciunt. Sed non in his nox cõputatur-i-dyabolus: qz aduentũ xpi conspicit-sed nõ ad uemã cuꝝ electis credit. vnde nusqȝ angelos apprehendit. Vel dies angelici spũs in luce permanẽtes. Menses or dines ⁊ dignitates eoꝝ ut thrони ⁊ ceteri-sed nec ad lucẽ nec ad ordinem il locum dyabolus reducit: sed eos ab illa patria in ꝛternũ est. Vñ subdit

Sit nox illa soli-quia a frequẽtia illa separ. vel hoiem quẽ sibi so cium fecerat amittit: ⁊ electus ꝑ gratiã redem ptis solus cũ corpore suo gehenne traditur

Nec laude digna Homo cũ substratus ydola colu[er]it: in quib⁹ demonia ꝙli tenebraꝝ noctis laudant. ſ ia ydolis reprobatis nõ est laude digna.

anni: nec numeretur in mensibus. Sit nox illa solitaria: nec laude di gna. Maledicãt ei qui maledicũt diei: qui parati sunt suscitare leuia than. Obtenebrẽt ſ stellę caligine eius. Expectet lucem: ⁊ nõ videat nec ortuꝝ surgentis auroꝛę. Quia

ſ vel obscurentur.

ſ alius clausit.

nõ conclusit hostia ventris qui por tauit me: nec abstulit mala ab ocu lis meis. Quare nõ in vulua mor

¶ **Maledicant ei qui ꝛc.** In veteri trãſ latõe. Maledicat eã qui maledicit diẽ. qui captiuus ẽ grandẽ ꝛę rum. Dyabolus ꝙ mõ nor later: i fine erit vi sus dies. cũ extolletur sup omne qđ dicitur deus vel colitur. Sed modo malicia eius destruit: ꝙ in fine aduentu suo potentia eius destruet. qui in aquis ſcs baptismi gran dem ꝛetum. i. fortitudinẽ ei⁹ extinguit. Vel maledicant ei. i. nocti tenebras eius vãnando nunciantes electi angeli. qui maledicũt diei. i. ꝙ ficta ei⁹ claritate qua ꝑsumpsit equalis deo fieri despiciendã monstrãt. qui parati sunt suscitare. i. relaxare. vt totis viribus cõtra ecclesiã agat. modo enĩ liga tus tenet i abysso: ⁊ pressus: ⁊ qui superbus prę aliis se extulit: substratus di cioni eoꝝ succubuit. vt modo eis ministris ligatus lateat: ⁊ in fine solutus aperte bella gerat.

¶ **Leuiathan.** Id ẽ additamentũ Eoꝝ. i. boim. i quib⁹ post suggestiõnẽ mala addere nõ cessat. Vel exprobratõem: qz cũ adꝛ addere deberet ꝛ spopondit: ⁊ qđ habebat ablatum. Hic appa serpens tortuosus dicitur: qua mollit quasi blandis verboꝝ sinibus insidias infundit. Et vectis: qz durus ꝑ malicia ad necem peruit. Suscitatus apte aget interim aũt laten ter **Caligine eius.** Noctis. **Obtenebrẽt ſ stellę.** Id ẽ. hypocritę qui lucent ꝑ opera ad oculos boim. Hȝ sunt quę cauda draconis. i. extre ma persecutõe antichristi trahuntur. hę obtenebrant. qz malicia hostis sic prevalet eis. vt apertis malis involuant. quales in imis. tales exterius.

¶ **Expectet lucem.** Hoc ſm mẽbra eius. i. iniquos qui fidẽ habent ⁊ vel prava agunt. vel bona nõ recto corde ⁊ securi: qz existimatõe sua mul torumqȝ sancti diẽ dñi expectant. nõ frustra quidẽ. De quib⁹ ꝓpha: Ve desiderantib⁹ diem dñi. Lucem ergo. i. xpm. qui dicit: Ego sum lux mũdi Aurora surgẽs ecclesia. quę priores tenebras deserit: ⁊ i lucẽ iusticię venit Ortus eius initiũ claritatis ꝛternę. In iudicio ergo adhuc aurora. i regno dies. cuius ortũ in luce aduentus dñi impij nõ videbũt. qz pressi tenebris ignorabunt. vñ. tollatur impius ne videat gloriam dei. Vel in ꝑsenti ortum auroꝛę nõ vident: qui cũ opera videant. intentiõnem non pensant. imitantes vñ forꝛis laudentur: non vnde intus ad lumen sur gant. Vel ꝓpheta est hoc ve iudea. quę xpm. ꝓpterando sustinuit: sed ve nientem nõ cognouit.

¶ **Nec ortũ sur. au..** Mora. Ortꝰ auroꝛę est noua natiuitas resurre ctionis. qua sancti cũ carne orientur ad videndũ lumen ꝛternũ. Sed quan tumcũqȝ hic fulgeant electi. nequeunt penetrare ꝙ ent illa gloria illi⁹ nouę natiuitatis. hęc nox nõ clausit. sed aperuit hostia ventris. qz pecto homi ad peccatũ desideria cõpiscentię reseranit. Vnde aũt hostis. i. desideriꝰ cõpiscentię carnalis reseratis. ad inumera corruptiõis mala ꝓtrahimur. Vnde grauati gemimus. quia hoc iusticia exigit. vt quod sponte feminis inuiti toleremus.

¶ **Quia nõ clausit.** Hoc ve ipso capite. paradisus est vẽter. vnde hu manũ genus prodit. crescens propagine. conceptum ibi in adam origine. Hui⁹ hostia serpens aperuit: quia munita supernis monitis claustra men tis irrupit: ⁊ in ea mandatũ dei dissoluit. Job ergo in sua ꝑna culpam re cogitat: doletqz qđ nox. i. obscura suggestio hostis mẽtibus hoim intulit. ⁊ qz homo ei cõsensit. Non clausisse dicit illum qui aperuit: ⁊ nõ ablatulisse

qui irroganit. qz quasi auferret: si ꝙesceret. ⁊ quasi claudere: si ab irruptio ne cessaret. pessimo enĩ quasi lucra dare nobis erat: si non intulisset damna vt latrones dicimus captis vitã dare: si nõ auferunt.

¶ **Quare nõ in vulua mor. sum.** Non est credendus qz tant⁹ vir optet se aborciuũ interisse: sed intus hęc verba pensanda sunt. Quattuor modis peccatũ fit in corde. quattuor i opere consũmat. In corde fit suggestio per hostem: vt in paradiso serpens suasit. Inde delectatio per carnẽ: vt ⁊ ibi eua delectata est. Post fit cõsensus per spm̃: vt ⁊ ibi adã cõsensit. Inde defensio per elatiõnem: vt ⁊ adam requisitus se ex cusauit qui quidem ti muit sed. ꝛ tumuit. Cũ enĩ ꝑna timetur. ſ facies dei amissa ñ amat. timor ex tumore ẽ: non ex humilitate. quia superbit qui peccatũ si li ceat nõ puniri: ñ dese rit. In opere primus latens culpa agitur: ꝑ ante hoies sine pudo re aperitur. inde in cõ suetudinẽ ducitur. ꝑ vel falsa spe vel despe ratione nutritur. Tot modis lapsum plorat genus humanũ. **Quare nõ in vul. mor. sũ.** Vulua i qua in peccato concipitur homo. est mala suggestio: sed vtinã i ea mortuus. i. me moritur nouissem: ne ad delectatõem suggestio traheret.

¶ **Egressus ex vtero.** Mora. Quia peccatũ cõceptus foras delecta tio rapuit. sed vt in ea delectatõe occumberem ne vlꝛ ad opationis con sensum deliberem. Exceptus ẽ genib⁹: qz per consensum spũs omnibus sen sibus subiectis quasi genib⁹ culpam cõsumauit. Vberib⁹ etiã lactatus: cũ cassa fiducia. ⁊ blandis excusationib⁹ fouet. Sic i ope. Vulua ẽ latens culpa. Exit ꝙ qđ latenter egit in apto facere nõ erubescat. vnde peccatum suũ sicut sodoma ꝓdicauerũt. Sed cur in occulta iniqtate mortificare me nolui a carnis vita. vel cũ in actum exij. cur tunc saltem me perditũ nõ co gnoui. Fouet aũt genib⁹ vt crescat: qui nõ confusus de apto malo. prauis vsibus firmatur: vt ad peiora vigeat. Sed cur hęc. i. vtinã ñ ita esset. La ctatur ꝛo qz postꝙ culpa in vsum venit. falsa spe misericordię dei se pa scit. ne ad correptiõem redeat. post vsum enĩ ⁊ si velit debilius homo pecca to resistit. vnde eneruis ad falsa solatia se iclinat: quasi ⁊ deus his parcat. Cui additur ⁊ adulatio multoꝝ similiũ. Vnde si te lactauerit peccatores ne acquiescas eis. Preterea desperatio lacte erroris animam pascit. Tres priores modi ſm ordinẽ suũ facilius coniunguntur. quartus difficilius. Vñ xps tres mortuos suscitauit. In domo. qđ latet in peccato. Extra portam: cuius iniqtas publicatur. Sepultũ aggere. i. qđ mole consuetudinis grauat. Quartũ audit mortuũ nec suscitat: qz vir pressus mala cõsuetudine resur gir: si adulatõe nutritur: qđ est mortuos sepelire mortuos suos. i. fauoribꝰ ꝑmere. Vel si desperatio lacte erroris animã nutriat. Videt ergo iob pꝰ qđ homo ꝑ culpam paradisum pdidit: ad quãta hui⁹ exilij ꝓcipitia delẽ derit. ⁊ se peccasse in primo parente arguit. Qđ si nõ esset: subdit qua ꝙete frui potuisset. Nũc enĩ dormiens silerẽ ⁊ somno meo requiscerẽ. si homo in paradiso nõ peccaret: ad patriã angelorꝝ qnq; sine morte transiret: ad quã redempti post mortẽ sunt transferendi. ⁊ nisi culpa prodisset. sancti i pace cordis ꝙescerent: ⁊ omni clamore ⁊ inquietudine ⁊ tumultu temptationũ re moto: intra secretũ mẽtis ad dei cõtemplationẽ secederẽt. qui mõ quasi vi gilantes clamant: dũ cõtentõem ꝓprie carnis cõtra spiritũ ferunt.

¶ **Nunc enĩ.** Per nũc qđ est ꝑsentis temporis stantẽ semper in ꝑ sentia. ꝛternam quietẽ designat.

¶ **Requiscerẽ cũ regibus.** Id ẽ. angelis ꝙ subiecta regunt. Qui ⁊ consules. qz nobis voluntatẽ dei nunciando consulunt. Vel reges dicit sanctos ꝓdicatores qui se regunt. ⁊ cõsules terrę. qz terrenis bene cõsulunt. Dicit ergo qz si nõ peccaret: illuc etiã nõ redempt⁹ ascenderet: ad qđ apli ⁊ sancti ꝓdicatores post redemptiõem cũ magno labore peruenĩũt: qui nõ differuntur vt antiqui: ſ mox post mortẽ intrant cęlũ. **Qui ędificant sibi ſ.** Omnis terren⁹ densis cogitationũ tumultib⁹ corde comprimitur: ⁊ frequẽtia desideriorꝝ quasi turbarũ calcatur. Sed solitudines ędificare. ẽ a secreto cordis terrenoꝝ desideriorꝝ tumultus expellere. ⁊ in amorẽ ꝛtine quietis anhelare: vt possit dici, vnã petij ⁊ b. ꝛc. **Cũ principibus qui**

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

possident aurū. Principes sunt ecclesię rectores. Aurū: sapiētia qua bona ęterna mercant· vt auro tpalia. Domus cōscientię sunt. Argentum eloq̄a diuina·principes ergo·i·rectores loco apostolo⁹ succedentes⁹ possi dent aurum·sapienter viuendo:⁊ domū conscię duinis eloquiis quibus illos erudiunt replent. Pręuidens ergo iob futura·cū admiratōe conside rat·cū quibus el ctis sine labore ī eternitate quiesceret: si p supbiam nemo peccasset. Et dicit: Nunc dormiens ſ·ẍ. q⁹ si adam nulla peccati putredo corrūperet: non er se filios gebēnę generaret Sed bi qui nunc per redemptōē⁹ saluandi sunt: soli ab illo electi nascerent. Qui aūt fu tura ꝓuidit·ia ꝓterita colit. Aut sicut abortiuū. Quia quod abortiuus⁹ ante tēpus oritur extinctū ꝓtinus occultat. Di sunt sanc ti cū quib⁹ se quiescere potuisse cōsilio erat qui a mundi exordio ante tēpus redēptōis fuerūt·⁊ tū mundo se mortificauerūt. Tēp⁹ ꝓmū ante legem·qđ patres seculo mortuos ꝓtulit·quasi vter⁹ ab ortini fuit·⁊ ipi quasi ab vtero mortui sunt. qui sine tabulis legis deū naturaliter timu erunt:⁊ futurū redem ptorem credentes voluptates occiderūt. Absconditū. Quia paucis a moyse memoratis: magna ps eo⁹ noticię subtrahitur: ⁊ iam nō subsistere dicitur: q⁹ frequentia eo⁹ nullo apud nos memorię scripto retinet. Vel q̄ cōcepti p legem nō viderūt lucem dominici aduentus: ad quē fideliter cre ditum pucnire⁹ nequiuerūt. His cōceptus interior formā fidei edidit: sed ad aptam visionē nō perduxit. Jam quietē huius lucis aperit:⁊ qđ apud eam quotidie agit de cōuersatōe impio⁹ verbis manifestioribus demon strat. Ibi impii cessauerūt a·ꝛ. Jd ē·in luce xp̄i quā antiqui presto latis sunt·gentiles a turba desiderio⁹ mundi cessant·⁊ trāquilla mente iā ęternam quietem ḡustant. Et hoc est. Et ibi requieuerūt fessi ro. Immundo fortes roboze nō fessi dicūt· Qui i amoze dei roborat·salubri ter a sua virtute deficit:⁊ quo forti⁹ ęterna petit:eo magis fessus i terrenis morit. Vnde cōapiscit·⁊ defecit a·m·i·a·d·dum ibi dicit lucem locum de ctorū quo cōtinent·ostendit. Et quondā vincti. Justi⁊ si a desideriis quieti·dum tū in corpze·molestia sue corruptōis ligati sunt. Corpus enim⁹ grauat animā:⁊ repugnat caro spiritui. Sunt et vincula corporea fames litis⁊ huiusmodi·q̄ hic nequeunt solui·sed⁊ ab omnib⁹ in libertate glorię filio⁹ di soluent. Vide gradus· impij cōuersi cessant. Exercitati in intimo sinu quiescunt. A vinculis corruptōis absoluti·ad libertatē puenīt. Si⁊ quid hic iterim egerint subdit: Non exaudierūt vocē exactoris. Exactor dyabolus q̄ semel numum deceptōis homini cōtulit:⁊ quotidie debitū mortis exigit. Vox eius est tēptatio audit qui tēptat⁊ resilit. Exaudit qui cōsentit. Idem de interna pace·q̄ qđ mens valde amat·sepius replicat. Paruus et ma. Quia hic est discretio operū ibi erit dignitatum. Vñ·in domo patris mei mānsiones multę sunt. Seruus. Qui peccat seruus est peccati: qui hic nunq̄ liber fit·dum iudicē metuit:⁊ si ibi liber erit: vbi te nenia nulla dubietas erit. Erit quidē ibi memoria culpe· nō q̄ mentem pollut:sed q̄ sine lesione artius beatitudini⁊ lętię astringat: vt sanati dolo⁹ sine dolore recordamur. vnd⁹ amplius medico gr̄as agimus.

¶ Vel qui cōcepti. Conceptos nō solum illos qui legē scriptā habue runt vocamus:sed omnes ab abraam cui ꝓmissiones apte facte sunt: quos spūs ꝓphetię irradianit· vt ipsum iob.

¶ Quare data est misero lux. Cōtēplatus requiē· vbi liber a dño despicit seculi·dispera: quę ab ea retrabunt. Quare data ē mi·l. Jd ē dsperitas in pegrinatōis miseria:q⁹ si ñ instrum penitus opprimit: tamen mentē in amorem dei·⁊ in dispensatō⁹ sui vindicit. Vnde addit. Et vita bis qui ī amaritudine ſa. Amaritudo est omni iusto· vel flendo q̄ deliquit· vel q⁹ a patria differtur. Et bic talis mūdo protsus mori cupit: si q⁹ non semp tali moritur mūdus·sed gloria eius tristi⁊ gemētu vatur· que ritur. Et vita bis qui in amaritudine. Timet enī talis esse qui a mundo te neatur·q⁹ nisi quoquo modo ei vineret: hunc ad suū vsum nō amaret· vt mare viua corpa ī se retinet: mortua mox ase repellit. Illis ergo qui peni tus mundo mori volunt: mundus ipse adhuc viuit: dū eos non amatus amans quibusdā occupationib⁹ astringit. Desiderāt enim sancti sępe ab omni vita ꝓtalis glorię se extinguere·sed occulto dei iudicio sępe cōpellun tur occupari in iunctis honorib⁹ vel in regimine preesse.

¶ Qui expectant mortē. Jd est·penitus se mundo mortificare desi derant·sed occulto dī iudicio nō venit: quia occupari ī nūcijs bo noribus cōpelluntur: q⁹ dei timore tolerāt· ⁊ intus est desiderium pietatis·⁊ foris explet ministeriū ordinis·ne per supbiaꝫ contradi cant dei dispositōi: et sic ⁊ multis prosunt: et quo se ipsi fectos vidēt: per humilitatē ampli⁹ surgant·⁊ a videndis differunt: ipsa tar ditate ad eadē dilatā tur·vnde vt desiderū querentiū exprimeret addit: quasi effodientes thesaurū.

¶ Quasi effodien tes the. Quia q̄ thesaurū fodiendo ḡrit: cum altius fodiunt·q⁹ iam se thesauro ꝓpinq̄re estimat: ad illā tātē

(alias nunc · ſ sub lege.
non subsistere·vel qui concepti nō
(respectu bui⁹ lucis ⁊ quietis. ⁊ ſ vel lucem.
· ſ in presenti quodāmodo. ⁊ ſm spe illius lu cis. Fecce conuersio impiorum.
viderunt lumē. Ibi impij ſ cessa
ſ victorū.
uerunt a tumultu·⁊ ibi requieue-
ſ virtutū. ⁊ ſ in requie sanctorum in gloria.
runt fessi roboze:⁊ quondā ſ vincti
locis· Frequieuerūt ſ hoc de futuro· ⁊ ſ et si au dierunt.
pariter sine molestia· nō audierūt
vocem exactoris. Magnus⁊ par
ſ in mundo. nō timet iudicē
uus ibi sunt:⁊ seruus liber a dño
ſ quasi q̄ tanā gloriam bō perdidit· ergo miser et sic misero nō ꝓdest ꝓsperitas· imo nocet·
suo. Quare data est misero lux: et
ſ vt aliquo mō viuat
vita bis q̄ in amaritudine sunt ani

ſ desiderant mori mūdo
mę: Qui expectant mortem⁊ non
ſ mors illa · eternā quietē: vel cognitōem dei at nitatis·id ē·sapientiam
venit · quasi effodiētes thesaurū:
gaudentq⁊ vehemēter cuꝫ inuene
ſ exempla cōtemplationis.
rint sepulchruꝫ. Uiro cuius absco
dita est via:⁊ circūdedit eum deus
tenebris. Anteq̄ comedaꝫ suspiro
⁊ quasi inundantes aquę·sic rugi
tus meus·q⁹ timor quē timebam
eucnit mihi:⁊ qđ verebar accidit.
Nōne dissimulaui:·nōne silui:· nō
ne q̄ui:⁊ venit sup̄ me idignatio.

labōē amplius inardescāt·sic iustus quo ꝓpior ē fini ⁊ ꝓximo: eo delectabi lius sudat in ope. Vel q⁹ nemo pfecte mundo moritur: nisi intra mētis sui sibilia a visibilib⁹ abscondatur. Qui mortificatōem appetunt·thesaurus fodientib⁹ cōparant·q⁹ mūdo p inuisibilem sapiam moriuntur·q̄ vt thesau rus effodiat·quia sapiētia in rerū supficie nō iacet·sed ī inuisibilib⁹ latet·fi quent⁹ eo: fodiendo.i. vt mens a se omne terrenū ejiciat·⁊ sic thesaurū vi tutis qui se latebat agnoscat·⁊ q⁹ mortē vt thesaurū quęrunt·gaudent ve hemēt cū in·sepulcrū·vt ī sepulcro corpus:ita in diuina ꝓemplatōe ania abscondit·mundo mortua·vbi ab omni strepitu sęculi ē quieta. Vel qui thesaurū fodit·gaudet si sepulcrū inuenit·vbi antiquitus mortui cū diuitijs recondebant·q⁹ qui sapiam ḡrit·in iustis olim mundo sepultis·ex̄pta cōtemplatōis inuenit vnde diues fit.

¶ Uiro cuius abscondita est via. Ecce cū ḡreretur·quare misero data est lux:ostendit:hic via absconduta ē viro·q⁹ suam bene agit: quid aget in fine nescit. Vel aliq̄n quę putant deo placere·displicent. Circū dedit eū deus ꝛc. Quia licet celestia desideret:tamē qđ de sentus dispositum sit nescit. Sunt ⁊ circa euꝫ tenebrę ignorantię: ꝓteriti est immemor futura nō inuenit·ꝓsentia vix nouit:intima dispensatōis va penetrare ne quit. Qui vero has tenebras intendit·flet:⁊ omni nisu supnam lucem req rit. Vnde fit aliquando·vt in pio fletu interni gaudij claritas erumpat. vnde sequitur.

¶ Anteq̄ comedam suspiro ẍ. Comedere est cōtemplatōis luce pasci·quā nō habet nisi qui prius in hoc exilio quasi vbi nō sunt bona ge mit:⁊ suspirat desiderio. Exequit vim lacrimarū. Et quasi inundan tis aque. Aquę inundantes multis voluminib⁹ impetu ferunt: sic ingen tibus multa volamina· dum qđ apud deū decernat·nescīt: dū ꝓterita sua recolunt·futura ꝓtimescūt·⁊ in bonis suis ne errent verent. Quos dū flagella dei corripiunt·se offēdisse suspicant. vnde addit. Quia timor Fient enī q⁹ deleri se timent:⁊ ne pia ꝓcussio non sit disciplinę·ſ vindicte. vnde quis nouit potestatē ire tue. Aliquādo enī est gratia quā dicim⁹ īrā: ⁊ aliq̄n ira quā dicimus gratiā. vnde necesse ē· vt ī omnib⁹ timeat. In pos speris: vt nō sint sibi data ad maiorē exercatōem·non ad consolatōem·vt bonis solet fieri·ne sit ī aduersis initium pene. Dissimulaui: Et si semp cogitando·loquendo·agendo peccamus·tamen cū ꝓspēritate leuat. Per hęc tria effrenatius anim⁹ rapitur·q⁹ cum potestate preit·alta de se sentit: ⁊ quia nemo resistit·ligua defrenatur·⁊ q⁹ facere licet qđ libet·putat iuste licere omne qđ libet·sed sanctus tunc amplius eo⁹ gloria repimit:ne de a tione perdat qđ in potestate recte a git. vt rex babilonie de vrbe quā feat elatus supra boies factus est infra boies linguā etiā cohibet a minor⁹ con tum elijs opus a vagatōe inquietudinis restringēdo se a licitis. Solus enī

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

in illicitis nō cadit q̄ caute se restringit a licitis. Sic iob qualis ī potestate fuit ad crēplū ꝓponit. **Nōne dissimulauit:** potestas habita z ad vtilitatem cogitāda z ꝓpter tumorē dissimulanda z potens vt ꝑdesse debeat posse se sciat. **Nonne silui.** Ecce qualis est in ore. **Nonne quieui.** Ecce qualis erga illicita opa. Vel silere est mentem a desiderioꝝ voce restringere. Quiescere ī potestate terrenarū actionum strepitus intermittere q̄ qui non vacat ab his lumen visionis dei sibi abscondit. Vnde pisces fute pinnulis nō edunt: q̄ qui habent pinnulas laticul vant sup aquas. z soli bi in corpus ecclesię vt cibo trāseant. q̄ in eo q̄ imitāt seminant: aliquādo supbia mēte cōscendūt ne semp in ꝑfundo latent. qui tūc bene ex terioza disponunt: cū ad interioza refugiūt: z in sinu tranquille mentis quiescunt. vt iacob domi habitasse ꝓbetur. cum essau gnarū venandi dr. Sed z ꝟ agentes flagellat pat: vt purget. q̄ nostra ꝑfectio culpa nō caret vñ addit. **Et venit super me indignatio.** Vn. magna arte dictus verbera ꝑ misit recte facta. vt in quibꝫ consideret q̄ ꝑua maneat iniquos. ita bic castigat iustos vt si iustus vir saluabitur impius vbi parebit.

C. IIII.

Respondens aūt eliphat. Amica iob causa pietatis venerant. sed ad contentionis verba prosiliūt. nō praua sitentōe ꝟ q̄ percussum credūt ꝓ iniquitate. deberent aūt ex ante acta vita verba eius pensare. et si diuersa sentirent humiliter dicere. non percusso per immoderata verba vulnus addere z flendo se ei sociare: non scientiam suam ostendere. Sunt aūt dicta cōtū in multis recta z fortia. z in se magna: vnde coꝝ autoritate vtit apls. q̄ tñ dñs reprehendit. sed compatōe meliorīs: dicens. Non estis loquti rectum sicut seruus meus iob. Et li mira tumide tñ dicunt. in sancti viri aduersitatem. paulus ergo ea pensat ex coꝝ virtute: deus incauta. plata reprehendit ex plonę q̄litate. Inē recta ad puersa dilabūt. sic hęretici ex bonis mala abscōdūt vt recipiant. z ex malis bona inficiunt. vt corrūpant. **Si ceperimus loqui** ⁊c. Molliter incipiunt. sed in aspera prumpunt. Sic hęretici blanda verba proponunt ne caueantur. sed aspera subinferunt. **Sed conceptū sermonem.** Perfecti nec in corde puersa ꝓcipiunt q̄ silentio cōpescant. aliq̄ prava cōcipiunt. sed silentij vigore magno constringunt. Aliq̄ cōcipiunt. z mox effernunt. In sensu leues. in lingua ꝓcipites. De his est eliphat. qui suo experimēto de omnib idem sentit. **Tene re quis poterit.** Quasi vellet retinere. in quo innit se in loquendo offensurū. **Ecce docuisti plurimos.** Certa bona sunt quę z ille fatet q̄ criminari vult. Quantus ante fuit. q̄ tot suis occupatus disponēdis. etiā libere alios docuit. actu z verbo recta ostēdens. Q̄ vero criminator: bona de eodē dicit ad crimen inflectit. dicens: **Nunc aūt venit** ⁊c. Quasi ñ seruasti recta q̄ dicebas. Nota aūt q̄ iniqui z bona iustoꝝ quę nota nare nō possunt. dicūt. ne prava videant. z vt inde magis credatur eis. i mal' ꝙ quandoq; mino perisse. z spiritu irę eius esse ꝙ ꝓpter in te. cōsumptos. **Rugitus leonis** z vox **Rugitus leonis.** Postq̄ clementer monuit: aptę increpat. Rugitus leonis. i. seueritas z terror. ipsius iob. vox leene loquacitas cōugis. dentes catuloꝝ edacitas filiorū destructa ē. Rugitus exultat quasi ī re damnata. Tygridi etiā iob cōpat pro maculis simulationis. Hypocrita enī qui rectus videtur. habet latentia vicia quę aliquādo erumpentia colorē variant. Preda est substantia gloria quā sibi arripit. putans ergo iste iam cum iob bona quę in eo noverat. per hypocrisim tenuisse. dicit: **Tygris perit.** Hoc est varietas tuę similitudis extincta est. quia adulatio laudis ablata est. Pro tygride ꝟ apud septuaginta mirmicoleon legit. qđ latine dicit formicarū leo. vel expressius formica z leo. Est aūt parui animal qđ latens in puluere insidiatur formicis. z eas comedit. Volatilibus vero z aliis animalibus est formica. a quib comedit. Per hoc notat iob fuisse cōtra erectos timidum. cōtra subditos audacem. sed iam nō habet ꝓdam eius elatio. q̄ percussus ab aliena ꝟsione. ꝓhibet.

ꝟ rugitus. ꝟ edacitas filiorū.

leenę et dentes catuloꝝ leonū con
triti sunt. Tygris perijt. eo q̄ non ꝟ ꝟ gloria iniquoꝝ. ꝓpria ē iustis. malis vero quasi ꝓda z. nō ꝓpria quā aliquando sibi vsurpant.
haberet ꝓdam: et catuli leonis ꝟ quia tantus fuit.
dissipati sunt. Verbo ad me dictū ꝟ ꝟ qđ mihi reuelatū nemo scit: quia sine voce z sine sono.
est verbum absconditum: z quasi ꝟ tenuiter z latenter.
furtiue suscepit auris mea venas

Defecisti ⁊c. **vbi est timor tuus.** Quasi de virtutib miretur ꝓbitas: quas cōgruo ordine ponit. Sicut in via seculi audacia fortitudinē timor debilitatē parit: ita z in via dei audacia debilitatē timor dei fortitudinem. q̄ qui deo iungitur: potestate q̄dam sup omia leuatur. fortitudo nō nisi ī aduersis ostēditur. vnde patientia additur: quia ī fortitudine quasi ꝑficit: qui mala aliena ñ motus tolerat. De patientia ꝑfectio nascit: vnde ī patia animam possidere homo dicit. id ē. in omnibus recte viuere cunctis motib mentis ex virtute dominari. qui enī se vincit: cōtra omnia est fortis. Quomā aūt imminendo corripit. nunc quasi exhortando subdit.

Recordare obsecro. Sed z hoc reprehensibiliter agit. Innocens enī z rectus sepe hic fundit. z ꝑcutit. z si ad eterna seruient. Sed qui non ꝓ eterna ꝟ terrena mercede deseruiūt: ipsi sibi fingūt qđ querunt. z docere ꝓsumentes cū terrena securitate ꝓdicāt: cuncta suis laboribꝫ ostē dunt qđ amant.

Quin potius vidi eos. Dolores seminat: q̄ dicit. Fraudulenta metit: qui docendo ꝓsequit. Vel dolores seminat. q̄ perversa agit. Metit qui in eis ꝓsperatur. Dñs nō vt aut pereunt: sed ꝟ ꝓficiāt. Nititur enī deus quosdam hic ꝓsequi. vt mundius vita iustoꝝ purget. Punit mor alios: ne putetur humana negligere. z multa mala ꝓterire. vt corda innocentū. qui pusillanimes sunt cōsumet. Verius aūt diceret de omibus. In fine generaliter poterat dici. q̄ innocens z rect nō perit: quia z si hic attenit: apud deū vera salute reparat. Et mali pereūt: q̄ z si hic altius crescant. i fine durius ferient. Sed quia dicit: recordare. patet transacta ad mentē reduci: non futura enunciari.

Flante domino perisse. Nos cōflamus aerē dum ab extra īnstrabimus. z ab intus extra reddimus. Deus ergo in retributōe flare dicit. q̄ ab exterioꝝ causis intus iudicij cōsilium cōcipit. z ab interno consilio exterius sententiā emittit. Id ē. a malis nostris ꝙ extra videt. iudicij sus disponit. z ab interno cōceptu extra damnatōem facit. Vel flare deus. ira dr. p simile: quia nos cū irascimur. flatu furoris inflamur. Flat ergo deus irascendo vindictā cogitans. cū post longam patiam qui in se tranquillus est. reis videtur turbulentus. cū ipsi coram eo reatu suo turbātur. Typice. Sadē de hęreticis. Leo dyabolus pro seuitia. Leena ciuitas mūdi babilonia sociata leoni. Catuli quiq; reprobi ab illis generati. Ab his cauent sibi sancti. At hęretici securi omia se superasse putant. Quasi dicerent: Ideo nō flagellamur. q̄ virtutē dyaboli vincimus. z vocem. i. gloriā seculi. z tentes. i. ꝑsuasionē reprobor. Tygris iterū dyabolus. ꝑ multi.

formi astutia vel mirmicoleon qui cōtra resistentes vbalis cōtra consentientes fortis quē dicunt pertisse: qz in eis prędam non habet. Hoc pro gaudio repetunt qz sępe repetitur qđ per gaudiū dicit. Hi tales p sapientiam putant se omnes transcēdere. Vñ subdit. Porro ad me dictū ē ꝛc. Absc̄dita se hęretici audire simulant, vnde ⁊ latenter ꝓdicant: vt sanctior eor ꝓdicatio habeat nō alijs equa. Furtiue. Quia nō cū alijs p hostium intrant sed rimas quęrunt prauę intelligētię qz vero fur lumē timet addit In horrore visi. noc. In pauore nocturne vlionis se percepisse venas susurrij diuini dicūt: ꝙa vt alta tractent vir ea posse se capere dicunt Sed dum ita alta nō tant: tectes cōtra se nequitię sūt. In nocturna enim vlione dubie cernitur. Quando solet sopor occu. Hoc est dum omnes inferius dormiunt tempore: nos ad alta ⁊ suprema pcipienda vigilamus. Et dum aliqñ hoc despici vident: se ipsos timere simulant qđ dicunt. Vnde subdit: Pauor tenuit me. Mirum vide antur in altis quasi p timescunt quę fingūt: ⁊ tamen audaces sunt ꝓferre qđ asserūt vir se potuisse audire. Vnde est. Et cū spūs me pñte tran. ꝛc. Dicerit quidā ꝛc. Vt i cōprehēsibilia se nouisse inducēt: nō stetisse sed transisse spiritū narrant ⁊ vultū incognitum se vidisse simulant vt esse se incognitos ei qui ab hūana mente cognosci nō valet ostendant. Imago cozā oculis. Quia hęretici sępe deū sibi imaginabiliter fingūt quem intueri spiritualiter nequeunt. Vocem quasi aurę le. ꝛc. Quia ad secreta illius cognoscenda se ceteris familiariores gaudent. Nō enī docent q̄ deus publice loquit: sz quę sibi quasi latenter alpirant. Prę dicta veraciter a recte sentientibꝰ ꝓferri possunt. vnde ea repetimus et pro na amico ꝙ iob: qui ⁊ si in correctōe non tamē erant i veritatis cognitōe. Vel hereticoꝝ qui nō viram sc̄e tantū sed verba tenent. Hic aūt elꝑhat magnę scientię ostendit sed nō in ea humilis fuit: qz bonū cōmune spāle sibi arrogauit. Ad me dictū est verbū. Filius dei. Absconditū. Nō erat apud deū. Hoc di fidelibꝰ dū credentibꝰ manifestat. Vt verbū locutō intime aspiratōis per spiritū latentē i corde q̄ scirī nō pōt: nisi a q̄ haberi pōt. Vñ de hoc spū dicitur: quē mundus nō pōt accipere. Quia nisi bita diligit: cum spūs ad sola inuisibilia ascendat. Nō ergo pauci intus audiunt: a marima pte hominū nesc̄tur. Vel absconditū qz silenter i corde sonat sine strepitu locutōis. Et quasi furtiue qz raptim ⁊ occulte: nisi ei ab exteriozib mens absc̄ndat: interna nō penetrat. Suscipit nō susurrū sed venas eius. Susurrū ē ipsa locutio intima. Vene modi quibꝰ illa ad mentē nostram venit qz aliquando nos amore aliqñ terore cōpungit: et alijs modis. Venas ergo susurrij furtim audire est occultos diuine aspirationis modos tenuiter ⁊ latenter cognoscere. Vel qui susurrat occulte loquitur: ⁊ voce non exprimit sz imitatur. Ita cū deus modo nobis aliquid de se intimat nō ita quidē vt est: susurrat. Loquet vero in futuro cū se vt est ostendet. Vel venę susurrij sunt omia creata quibꝰ noticiam colligim⁹ de tatis. Sed ⁊ hęc furtiue qz nec ipsa mira opa nisi raptim ⁊ tenuiter pensamus. sed quo plus mens lenata virtutē dī cōsiderat: eo magis rectitudinem ei⁹ repressa formidat. Vnde subdit: In horrore vi. noc. ꝛc. Id est in pauore occulte cōtemplatōis: i qua nihil manifeste sed quasi imaginarię videt. Sz ad hanc nemo ptingit: nisi carnalibꝰ desideriis repressis. vnde: Quando solet sopor occu. ho. Vigilat qui curis seculi intendit. Dormit inquiete qui fugit. Hic est iacob qui in mirre dormit: ⁊ angelos videt. Id est in cursu huius vitę a sęcularibus rebꝰ oculos claudit. Quos ad cōspiciendū culpa primi parentibꝰ aperuit. Et nemo ad videda interna pducitur: nisi ab his q̄ exterius implicant subtrahatur. vnde vacate ⁊ videte qñ ego sum deus. Sed quo animꝰ in cōtemplatōe leuat⁹ fuerit per se altiora cōspicit: eo i se terribilius tremit. vnde. Pauor tenuit me et oia ossa. Id est fortiora acta quia nec bona sua digna examinis sentit: addit: Inhorruerūt pili car. mee. Pili sunt superflua q̄libet humanę corruptōis cogitatōes vite veteris quas si a mente excludimus pilos carne incidimus vt nō dolore fatigemur. Vñ moyses. Lenite tractate omnes pilos carnis suę. Hec aūt subtilius in nobis cōspicimus: cū altius penetramus. vnde recte nūc dr. Cum spūs transiret inhor. pi. car. Cum enī mens vera videt durius se de superfluis cruciat. Transeunte spū ergo pili pertimescūt: qz ante vim cōpunctōis superfluę cogitatōes fugiūt qz intima vilio animā cōtra se inflamat: a dū illicita districte resecat mens latius speculatōi inhęret: a pene figit spiritū qui transibat nec tū bcipsa mora cōtemplatōis vim veritatis plene aperit. Vñ subdit. Stetit quidam cuius non agnos. vul. Quidā nō dicit nisi de eo quē exprime re vel nolimus vel non possimus quoniō ⁊ hic exponit. cuius nō agnoscimus vultū. Quia homo q̄ obediendo ⁊ carne spūalis futurus erat peccando enā ⁊ mente carnalis factus est: vt sola cogitet q̄ ad animū p imagines corporis trahit sed vir conādo repressa specie corporali se cognoscit: ⁊ sicut ei via vt eternā substantiā cogitet. Et omnibus fantasijs abiectis aliquatenus eam conspicit: ⁊ si nō quid sit apprehendit: agnouit certe quid nō sit. Qui stare videt cum omia transeant nisi q̄ ipse retinet in se vt bonos. Jā cum dicit: Cum spūs transiret recte addit. Stetit quidā. Quasi quę p mā situm sensi: non transire deprehendi. Transit: qz nouꝰ pōt cognitus teneri Stat: qz satur esse imutabilis. Sed qz quisq̄s aliquid inde apprehendit per cogitam eius speciē conspicit subdit: Imago corā oculis meis Imago patris filij est qui dicit. Nemo venit ad patrē nisi p me. Et vocē quasi au. le. au. Vox ante cognitio sanctispūs est qui lenis vrbem mens sup apl̄os dr: quia noticiā suā nobis tempat vt possit vtcunq̄ cognosci ⁊ non sicut est: sed vt lippis se tenuiter insinuat. Vehemens: qz qui leniter tangit: inopiam nostram inaniter concutit. Quia ergo mens hominis quantūcunq̄ se extenderit vix aliqđ aliquid iñ videt recte dicit ⁊ vocē q̄si audire. Sed qz vel parum diuiq̄ cognitōnis nos perfecte docet quid et hoc audiru didicit subdit. Nunquid homo cōparatōe dei iustificabitur Hoc in cōtemplatōe nouit qz iusticia humana diuinę cōpata iniusticia ē vt q̄ lucerna in tenebris lucet: in sole caligat qđ potuit: qz qui lucem videt scit quid de tenebris estimet. Aut factore suo pu. Hoc estimat q̄ cōtra flagellātē murmurat. Sed debet scire qz impie q̄ flagellat: q̄ mira et nobilo fecit ⁊ conditor nature nō est iniquus inde culpe. Et si ille iniuste iob redarguit: recte tñ modū creature ei compatōe creatoris describit. Durior rem ergo se vir factore suo estimat si cōtra flagellā querelas parat. Q̄ enī sibi procul dubio postponit cū ei⁹ iudicū de sua afflictōe redarguit. Ecce qui seruiūt ei. Angelus ⁊ si in statu suo imutabilis permanet in hoc tñ q̄ creatura est vicissitudinez mutabilitatis habet ⁊ ita stabilis non est.

ſqz vero fur lumen timet. addit i horrore ꝛc.
susurrij eius. In horrore visionis
† cū sopitis sensibus fantasie per sensus non se ingerunt animę.
nocturnę q̄ſ solet sopor occupare
ſanimi. ſcorporis.
hoies. pauor tenuit me et tremor:
ſ si qua virtus erat.
⁊ omnia ossa mea pterrita sunt. Et
† ſ qz incōprehensibilē cognouit transire eū dicit
cum ſspiritus me ꝓtente transiret:
† ſ quid mirū si hic presente spū horreant pili eū etiā ossa perterreant. † ſ supertlue ⁊ manes cogitationes.
† inhorruerunt † pili carnis meę.
ſqz solus incōmutabilis. † quia non plene cognoscebam sed quasi per imaginem
Stetit quidā cui⁹ non ſagnoscebā
† ſ ex filius qui patris imago ⁊ ars est in rerum creatione ⁊ gubernatōe primū percipitur q̄ quez ⁊ pater.
vultū. †imago cozā oculis meis: ⁊

ſ hec omnia que sequūtur vsq̄ ad finē sui sermonis in visione percepit.
vocē q̄ſi aurę lenis audiui. Nūq̄d
homo cōparatōe dei iustificabitur
aut factore suo purior erit vir? Ec-
ſangeli. † ex se sine mutabilitate.
ce qui seruiunt ei nō sunt † stabiles
ſapostatas. † si hec de oib⁹ generaliter possūt dici: qz etiā boni nō sunt sine tumore vel de his tantū intelligatur qui huius vite lutose fedissimas exequunt voluptates quos hec notat a se differre ⁊ angelis suis repperit † prauitatē
Quantomagis hi qui habitāt do
† terrena corpora. † terrenis alimēnis subsistūt corpore ⁊ anima.
mos luteas qui † terrenum habēt
fundamentum cōsumentur velut
a tinea: de mane vsq̄ ad vesperaz

Si enī natura hēc mutabilis nō esset·cū esset bene cōdita ī nullis cecidisset Sed et arbitriū habuit ruere vel stare:z in stantibus meritū fuit·motum mutabilitatis suę studio voluntatis fitisse ¶Hoc mutabilitatis argūmētū est:qđ de apostata subdit. **Et in angelis suis rep·pra.** Et quoz cō paratōne infirmitas hūana colligit. **Quantomagis hi qui ha·do. lu.** Id ē·terrena corpa. Terrenū quoq; est fundamentū substantia carnis Linea de veste ozit:z oriendo eam corrūpit: vitis anime ē caro·vnde na scitur temptatio carnalis:per quā ad interitū puenit. Et est. Si angeli ex se nō sunt īmutabiles:qño homo in bono pmanere putat' qui in se habet vnde a nouitate veteracat Vel āgeli sunt sancti doctores·qz ñ sine culpa in hoc itinere habitant domos luteas q̄ de illecebrosa vita exultant. Linea damnū facit:sed nō sonū. Īmentes iniquoz·quia damna sua pſiderare negligunt innocentiā perdunt·amittunt nā qs a corde innocentiā ab ore veritatē·a carne cōtinentiā·z per accessum tēpis ab ętate vitam. Sed hęc ſe per dere nō cōspiciunt curis seculi occupati·vnde subdit. **De mane vsq; ad vesperam succidentur ꝛc.** Id est·a vite suę crocdio vsq; ad tēminū ppetratione iniquitatis vulnerant·aqua īuecti in profundū ruunt. Vel mane ¶sperat' vespera aduersitas-sed p vrūq; pereunt·quia per prospera talium·per aduersa ipatientes ad insaniam surgunt. Et qz nullus cog·ſ·q; de mane vsq; ad vesperā ſ·intelligit·quid bonis afflictis hic seruetur:quid sibi futurum qui hic bona putāt. Sed qz nō omnes sic deseruntˇ·subdit: **Qui aūt reliqui fuerint.** Id ē·despecti mundi·quos seculum vt indignos reliqit· vt puer ęgyptius·id ē·amator seculi·peccatis niger sępe a seculo despect? relinquitur·vt nō cum eo currat:sed fractus aduersis torpeat. Sed hunc dauid·i·rps·inuenit·z in suū amorem cōuertit·z cibo verbi pascit·z ducez itineris·i·predicatorē suum fecit·quo duce cōmanentes·id ē·mundi lętitiaz destruit:quę eaz comitem habere desperat. **Auferentur et eis.** Quia deus eos sibi elegit. **Morientur et nō in sapia.** Interposita forte iustorum redit ad interitum nō intelligentiū. Reprobi iustos despiciunt· quia per mortē suam inuisibilia quęrūt·vel per mortem vitam inuisibilem quęrūt. Sed ipsi qui panter mortez·z sapientiā fugiunt: sapientiā quidē penitus deserūt nolētes·p veritate mori·mortē tñ ñ euadūt. C. V.

¶ **Uoca ergo.** Quoniam hoc veraciter contra iniquos protulit·q; iuis latenter iob in numero eorum ꝓpoluerit:fastū sapientię in flatus apertam irrisionē in iob subdit. **Voca ergo**·i·si afflictus clames·deus nō respōdet id ē·non dat effectum·qz in tranquillitate cū contempsisti·z ad aliquem sanctoz·i·sanctos in afflictione aduersoz nō habes·quia socios in hilaritate non habuisti.

¶ **Virum stultū ꝛc.** Post irrisionem subdit sententiā quę vera est:ſ in iob male illata. Virū stul. Manuetudo imaginē dei in nobis seruat· qui semper tranquillus est·sed ira dissipat·quę multis virtutibus priuat· qz dum quietem menti tollit·spiritussanctus ibi nō quiescit. Sed alia ira est qnā ipatientia·alia quā zelus facit. Illa ex vicio·Hęc ex virtute:quā sinceꝰ habuit·hac irasci sciat nostris ita errantibus proximoz debemus·q̄ melior sit:quia per tristiciā vultus corrigitur proximus·sed non debet ſ mentī dominari:sed vt ancilla subesse rationi. Ne sit imoderata:sed i vltione peccati tempus·z modū cōsideret:prius se per patientiā vincens. Hęc sapientes turbat:sed ira per vicium stultos trucidat. **Et parvulum occidit.** Id ē. Dum ei inuidet quem putat maiorez·vt dyabolus hominī. Cayn fratri·cui? sacrificiū pferri doluit. Esau quoq; suo fratri. Parvul? ergo inuidia occiditur:quia nisi inferior esset·de bono alterius nō doleret. Vel parvus ē qui terrena diligit.magnus qui ętena. Parvus ergo inuidia occiditur:qz nullus hac pestē moritur:nisi qui hęc terrena appetit·quę tota non proueniunt pluribus. Vnde si qua desideramus·illi inuidemus qui penitus ea accipit:vel partem habendo quantitatē nobis restringit.

¶ **Ego vidi stultū firmā ra.** Moral. Quia totis desideriis in terreno amore solidatur. vnde primus cayn in terra ciuitatē construxit. Alienus a celo hic felicius degit. **Et maledixi.** Quia cuz et visa prosperitate malorz·pedes infirmoz nutant.fortes videntes·q̄ pena ad gloriaz eoz sequatur·pſperitatem eorū reprobant statim. Infirmus cū qualitate rerum mutatur·dum videt prospera laudat:cum mutātur·nihil cē iudicat:sed firm? cū ipsa gloria pgnā considerat sequentem·z mox damnat. Sed quia ꝓficientes i mundo multos secum trahunt.subdit **Longe sient filii eius.** Id ē·sequaces **In porta.** Porta regni est dies iudicij i quo electi intrant ad gloriā·ante quem filij huius mūdi stulti sūt· sed tūc conterent. **Et nō erit qui eruat.** Quia illos ibi ſtras eripit:quos hic p disciplinaz ſmittˇ. **Cuius messem.** Habz quis qs domū intelligētię: quo recta intelligit et dicit. Sz quia eadem non amat nec facit: a messe quā habet ieiunat.sed q̄ eſurit iustici am·ab illo audiens recta:se reficiat. vnd̄ quę dicunt facite. **Et ipsum rapiet armatus.** Dyabolus vt inermis vincit: cum apta mala suggerens oīa bona simul tollere conat'. Sed armatus venit·cū alia bona intacta petent: alia latenter corrūpit. **Et bibent si.** Stultus spe hēt diuitias ingeniū intelligentię·sacra verba ſ nō bibit:qz se nō exercet in illis. Hēt aūt alius sitim:q̄ nō habet ingeniū:z amando studens assequit qđ nescit ingeniosus Iste ē stellio q̄ manibz nitit z mozat in ędibus regis·vt ait salomon. Nā manibz sensuz adiuuat:z nitens manibz regni ędificiū tenet sic stellio anis q̄ nō hēt pennas ad volatū. Aliq̄n aūt aues q̄ pennas habent·i·ingeniosi in vepribz residēt. Sz qz quęreret' cur ergo negligēti dat' ingeniū:z studio sus tarditate ꝓpedit'.respōdet: **Nichil in terra fit sine cā.** Quia ide ille iustius de negligentia punit'.iste de studio coronat'. Sz qz ad intelligē dū recta nō mō studio·sed z pſecutōibz erudimur:addit. **Et de humo nō egre. do.** Humus·i·elementa mūdi in pgnā vertunt' delinquentiū. Vñ dr. Pugnabit.p eo·i·p dño orbis terrarū cōtra insensatos:sed tam de eis nō egredict' dolor·qz pena nō nascit' de bis q̄ feruntˇ: sed de bis q̄ peccādo passiones extorserūt:sed quo exterioz pgna castigat:eo mens ad iupna lenet'.vñ subdit. **Homo ad laborē nascit et auis ad yo.** Quia ipossibile ē in hac pegrinatōe sine labore esse:sed in eo qz caro affligit:mens ad petenda alta lenat'. Vel hō.i.carnalis mala mundi sentit:qz inbianter bona ei? appetit·Sed cui? mens hęc transit;vt auis ad alta penna spei leuatus nil mali sentit:cū gaudeat z de flagellis.sed qz hęc nullus suis viribz valet·subdit: **Quōbrem ego deprecabor dñm et ad dcū po.clo.m.** Id ē·illum rogo p quē hęc tribui scio. **Qui facit magna et inscru.** Quę nemo sufficit scrutari q̄ mira sunt:z si visu valuerūt.minoris ēt magnitudinis facere magz.si qs posset pscrutari·z iterū minoris·iscrutabilia:si pauca:z ideo addit: **Mirabilia absq; nu.** Numero ogm magnitudo·nec ex qlitate valet discuti:nec ex qntitate nūari.

¶ **Ego vidi stultū.** Mysti. Stultꝰ ē indęoz qđ·q̄ sapiam dei i carne ſpexit. **Firma ra.** Quia electos occidendo supauit.Sed z hui? pfidiā reprehēdūt hereticī. Hoc ē qđ clipbat maledicēdo despicit. **Filii.** Qui in pfidia ab eo generant'. **Longe a salute.** qz z si bic felices postea gravius punient'. **In porta.** Id ē.in xpo·i cuius pſentia indi ceciderūt·q̄ ante eius aduentū in lege flomerūt·quos nullus eripit·qz occidētes redemptoꝛ oblatā ereptōem amiserūt. **Cuius messem.** Messis eloqa dei·q̄ qz stultus habuerit;sed nō comedit·sed famelic? gēlis itelligēdo comedit pdita messe·z ipse perit. **Armatus.** Id ē·dyabolus rapit·vitā fidei i eo occidendo. **Sitientes.** Gentiles fluentis sacri eloquij rigantur. Eadem eloquia z messis:qz ieiunam mentem reficiunt. Et diuitię;quia magna ve nustate inozes componunt.

¶ **Nihil in terra f.s.c.** Hoc ideo ponit:qz putabāt quidā oīa flagella casualiter venire iuxta naturā elementoz·z nō ex culpa pcussi.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶Qui dat pluuiã. Alit. Hec verba mystica sunt·qz amici iob societate eius eruditi erant. Dat pluuiam terrę. Cum arida gentilium corda grãa predicationis infundit. Aquis vniuersa ri. Cũ hominẽ spiritu replet ad fructificandũ. Homo dr omnia·qz cuz omnib habet aliquid cõmune Vel vniuersa·i·diuites z pauperes z omnes differentias hominuz: qz bonum opus sequit retributio. Subdit. Qui ponit humiles in sublime. Vt modo respecti iudicent cũ domino. Mœrentes. Quia quã tomagis nũc aduersũ tribulantur·z se per lamenta castigãt: tanto sublimioze sospitatem habebãt·etiã i hac vita. Hec de electis possunt intelligi: vbi humiles alta mente oia tẽporalia transcendũt z afflicti sunt erecti sospitate·non infamia vt qui lętantur cuz male fecerint. Hi vero de certitudine ętern̄ę salutis hilarescunt.

¶Qui dissipat cogitãa. Cum reprobi cogitent mala· dẽ· ali quando ne contra bonos prevaleant·vires tollit: vt effectu careant opis: z apud dẽũ pleniora rei sint. Qui apprehendit sapientes in astutia eoz. Quia consilijs dei humana facta etiã tunc cõgrue seruiunt·cũ resistunt: vt in vendituõe iosephe adoraretur. In petitione preputiorum a saul: vt dauid extingueret. In morte dñi ne omnes crederent in eum. Deus alia cõcedit ꝓpitius·alia pmittit iratus: que tunc in vsum sui cõsilij vertit· vt quę eius cõsilio repugnant: eius cõsilio militent·z qđ sine eius voluntate geritur: eius voluntati cõtrariam nõ sit. Vnde·omnia quecunqz voluit fecit.

¶Per diem incurrent tene. Mysti. Quia in ipsa veritatis ꝓsentia pfidię errore ęcati sunt· videntes miracula xpi: z de eius deitate dubitantes. Quasi in nocte. Palpando quęrimus·quę oculis nõ videm⁹ Judei miracula viderãt·z adhuc quasi palpantes quęrebãt. Si tu es xps dic nobis pa. Sed hoz manibus diu retineri nõ potuit xps. vnde subdit Porro saluũ faciet a gladio ozis. Gladius oris est acculatio inoꝛum. Manus violenti: gentilitas q̃ crucifixit. Sed hos xps refurgẽdo superauit. In quo egeno·i·humili ꝓlo fidelũ spes vitę sequentis solidat. Iniquitas aũt quę modo dilatat os suũ in cõtumeliam xpi clauder p̃ supplicium. Vel cõuersa cessat ab iniurijs.

¶Vora. Eadem de ꝓuis generaliter. Per diẽ incur. te. Mens inuidi cum de bono alieno affligitur: d radio solis obcęcatur. Et quasi in nocte sic palpabunt i meridie. Dies boni operis i primo ętern̄ius lucet·sed quasi in nocte palpant: qz iuste ęci aliqua q̃ reprehendant inuenire satagunt. Ecce loth·i·iustus malis aduersantibus intra domũ recluditur z munitur·i·ad mentem reuertit̃ z manet interius. sodomite ęci circũeunt·id ẽ inuidentes facta dictaq̃ scrutant· nec postium·i·aditum reprehensionis inueniunt: sed parietẽ palpant: quia vbiq̃ laudabilis actio iusti eis obuiat. Palpabunt. Sed paup spiritu·i·qui apud semon ẽ elatus·saluatur a gladio oris·id est iniqua pluasione. Et de manu violenti pau. Id est·aduersa potestate·vt nec blandimentis inflationuz trahatur: nec dolore supplicioꝝ frangatur. Pauper aũt non trahitur·qz spes eius fixa in ętern̄is cõtra hęc solidatur. Ad cuius spei fructuz cum pauper

sine causa: z de humo nõ egredietur
§ caro. § qz ideo corpus flagellatur: vt mens ad deum, volet.
dolor. Homo ad laborem nascit:
§ anima. § vel landũ. § vt z tu ad laborẽ
z auis ad volatum. Quãobrẽ ego
adnoles. § per quem hoc tribui fato.
deprecabor dominum: z ad deus
† § vt me audiat. † § hoc de electis possunt intel
ponã eloquium meũ: Qui facit
ligi vbi humiles alta mente omia tẽporalia tran
magna z inscrutabilia: z mirabilia
scendunt z afflicti sunt recti sospitate nõ infamia
absq; numero. Qui dat pluuiã su
§ omis ipselit⁹.
per faciẽ terrę: z irrigat aquis vni
§ cõtemnentes tẽporalia erigit ad eternita
uersa. Qui ponit humiles in subli
me: z mœrẽtes erigit sospitate: Qui
dissipat cogitatões malignoꝝ: ne
possint implere manus eoꝝ qđ ęperant. Qui apprehendit sapientes
§ i·astutia
in astutia eoꝝ: z cõsilium prauoꝝ
§ i·cautũ. § prau.
dissipat. Per diem incurrent tene
§ i·tempebunt.
bras: z quasi i nocte sic palpabunt
§ opus.
in meridie. Porro saluum faciet a
§ detractõe. § prauoꝝ
gladio oris eoꝝ: z de manu vio
§ humilem.
lenti pauperes. Et erit egeno spes

venerit: elatus obmutescit· z cõtrabit os: quia tormenta linguã ligant quę loquebatur cõtra iustos detrahendo. Sed vt electus supplicia euadat: et ad premia ꝓtingat: debet hic flagellis purgari. Vnde subdit. Beatus homo qui corripitur a dño. Et qz beat⁹. Increpatõem ergo domini ne repro. Reprobat qui se iniuste pati cõqueritur. Elipbaz ergo putans iob pro purgatõne percuti· non pbatione fortitudinis: qz iob libere loquit̃ causas suę percussionis quęrens·putat cũ increpatõem domi

§ claudet.
iniquitas aũt contrabet os suum.
§ vel dño.
Beatus homo qui corripit a deo.
§ permittit deus quãdoq; animã affectu deliderii
Increpatõnem ergo dñi ne repro
lui vulnerari: vt sortior surgat z sanetur.
§ carnem. § diuine
bes: quia ipse vulnerat z medetur
percutit: z manus eius sanabunt.
§ per sex omnia mala psentis ęculi intelligi· qđ sex diebus operi deputatis ducatur.
In sex tribulatõnibus liberauit te
§ tribulatus.
dñs. et in septimo nõ tanget te ma
† § etiã tunc iustis fidelibus quid agendũ sit ab q̃ tono inspirat
lum. In fame eruet te de morte: z
§ tẽptator carnis † § a verbo detractõno· vel cõ
i bello de manu gladij. A flagello
t. melodio § liberaberis
linguę absconderis: et nõ timebis
calamitatem cum venerit. In va
§ corporis. § animę § iudeoꝝ z copiarũ eoꝝ
stitate et fame ridebis: et bestias
§ in exitu psentis vitę
terrę non formidabis. Sed cum
§ electis ecclie § scz erit § societas tua
lapidibus regionũ pactum tuum:
§ ipius negij non impugnabunt te
et bestię terrę pacifice erũt tibi. Et
scies q̃ pacem habeat tabernaculum tuũ: et visitans speciem tuam

reprobare. Sic hereti ci qđ recte ab ecclia agitur· ad malum conuertunt: Quia ipse vulnerat. Quibus modis vulnerat deus quos ad salutem reducit. Aliquãdo pcutit corpore. vt mentem sanet. Aliqñ sine ceteris flagellis mentis duritiã·suo deliderio pcutit·z sic eam sanat quę secura in mundo mortua ęstimabat. Sz dum mens ad dei anhelat·z omnia ęcularia despicit: oia mortua ei vertunt̃ in temptationẽ·z eam affligũt. sed dus transitoria tabore attenta ꝓpria liberatur. Et ideo subdit. In sex tribulationibus liberabo·et in septimo. Numero quem ęternitatis sequitur: ꝓsentis vitę operatio z discursus significatur·quia sexto die deus omnia perficiens hominẽ cõdidit·z septimo quiescit· qui nõ habz vesperam·i·finem. In septima ergo tribulatõe liberat·ne i septimo malus attingat·quia hic paterne cruciens attrit·sed in die iudicij a verbere abscondit.

¶In fame. Enumerat mala ꝓsentis vitę z aditoria dei. Fames mentis est silentiũ verbi dei. quo subtracto tẽptatio carnis invalescit·q̃ est bellum. Sed deus etiã in fame a morte animã eripit: quia verbo suo reficit. Et in bello. Contra tẽptatões carnis fortes facit. Sed talis fac⁹ aliqñ detractões metuit. vnde addit. A flagello linguę. Id est·ab exprobratione ꝛtumelię: ꝓpter quã irrisus a bono cessat. Vnde dauid: Et a verbo aspero. Ab hac sanctus absconditur: qz dum hic laudem nõ quęrit: nec contumelias lentit. Sed qz post hęc aliquis cruciatus corporũ timet: sequit. Et nõ timebis calamitatẽ. Persecutõis. sed qz talis in terrore iudicij futuri secuntatẽ tibi parat. subdit. In vastitate z fame. Vastitas est gehenna q̃ totis cruciat·fames inedia: quia a visione ętern̄i panis erũt separati. Sicut intus z extra deliquerũt: sic intus z extra punientur. Vel a flagello linguę. i·a sententia damnatõis ętern̄e: quę est. Ite maledicti in ignem ęterñũ·z a calamitate veniente iustus absconditur: qz in illa destructione blanda voce refouebit. Esuristi·z dedistis mihi manducare·z ridebit hilaris er gloria: nec iam cõpatiens damnatis· diuinę p̃ speciem inhęrens iusticię·z iminutio esset beatitudinis·si quid vellet qđ implere nõ posset. Sz quia hic inutia secuturę securitatis degustat: vt hostẽ antiquũ non metuat vt in articulo mortis eius impetus nõ horreat· subdit. Et bestię terrę. Quę tpe mortis ad rapiendas animas effrenant̃· sed sementes nõ timet· q̃ blandientes securitas nõ est. z initium retributõis est in obitu securitas mentis. Cum aũt bene viuit̃· cauendũ est ne quis despectis ceteris de singularitate gloriet̃: sz sociale bonũ recogitet. vnde addit. Sed cũ lapidibus re. pac. Quasi diuise sunt regiones gentiũ ecclesię moribz· z lingua distantes. Lapides: electi qui in edificio ponunt. Qui ergo recte viuit: pacto se

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

sapidibus iungit: qz ī eo q mundū reserit sanctis p imitatōz se alligat. vnde impugnatio crescit: qua tam attritus humilius do subditur. Vnde subjcit. **Et bestię ter.** Non pacatę sed pacifice: qz non pacem habent sed pacem facūt: quia cū acrius homo a dyabolo ipugnatur: amplius ad amorem ipellitur: z cum eo robustior pax efficitur. Vel bestię sunt motus carnis: qui cōtinentia quasi caulea prelse: z si temptando ruguunt: nō tamē ad effectū quasi ad rabiem motus excedunt: in quo sunt pacifice. Vel qz perturbāt: amplius illud vbi nulla cōtradictōe viuitur: diligitur z sic ad amorē intime quietis impellunt. **Et scies q pacem** ꝛc Pax vt inchoata: q̄ hic est cōcepta et veli verio dei: vel plena q̄ ī futuro et visione di Cum ergo mens vel caro menti subiugatur: taberna culū in sti-i-corpus qđ mens inhabitat: pacē habet motibus desideriorū: sub iusticia refrenatis Sz nihil est hec castitas carnis: si non assit mētis suauitas ī amore proximi. Vñ addit **Et visitans speciem tuam nō pec.** Spes nostra ē proximus: in quo videmus qđ sumus: quē visitat qui ad eum passibus amoris tendit: z ex se viso illi condescendit. Et hoc est lignum qđ fm speciem suū semen producit: i-mens q̄ ex se alium considerat: z recti operis germē parit Ecce paulus qui omnibus appropiat: condescendendo quidē: nō cadendo. Dic aūt plene pec catum vincit: qui ex se perpendit: quo dilatetur in dilectiōe proximi. Cum aūt caro restringitur: z mens virtutibus exercet: restat: vt loquendo vitam vocat: qua moribus seruat: qz ex semine boni operis: vberes fructus ꝑdicationis colligit. Vñ subdit. **Et scies qm multiplex erit semē tuū.** Ille enī bene loquendi facundiā accipit: qui bene viuit: nec conscientia loquentem prepedit. Hinc est q egyptij serui facti: frumenta ad semen percipiunt: qui ante liberi ad esum acceperant: qz cum plene deo subdimur: verbo ꝑdicatōis replemur. Ante liberi sacro eloquio pasti: z tamen ad quędā q̄m mundo petimus vacantes. Ex predicatōe magna: ples fidelium sequitur. **Et** hoc est. **Et progenies tua vt herba terę.** Jd ē innumerabilis. Vel herb ę cōparatur: qz arentē mundi gloriam deserens: spe eterna virescit. Justo aūt nō sufficit hec magna eterne agere: nisi etiā per cōtemplationē ī eterna penetret. vnde subdit. **Ingredieris in abundantia se.** Sepulcrum est cōtemplatio q̄ a mundo mortuos in intimis abscōdit: z actiua vita quodāmodo sepelit: q̄ a prauis moribus mortuos tegit. Sed hec pfectius in abundantia: qz prius actiuę vitę opera cōgreganit. Non est perfectus ꝑdicator: qui ppter cōtemplatōem opa: vel ppter opa illam postponit. Vnde rpus forma vitę in die miracula facit in vrbibus: orans p noctem in montibꝫ. Cōtemplatus fuit in amore dei sorbent: quod vsitati primo refundāt. **Sicut infertur acervus tritici.** Quia tempus actōis primum est: extremū contēplationis. Et necesse est vt pfectimentes prius virtutibꝫ exerceat: z eam postea in horreum quietis condat. Vel sepulcrū est quies eterna: in qua tanto verius quiescit: quanto perfectius vita corruptōis necatur. Hāc in abundantia ingreditur: qui post cōgesta huius vitę opa: huic mutabilitati plene mortuus: ī secreto veri luminis occultatur: sicut triticum. Quia insti in alieno tpe pfectōes sentiunt: sed in suo vt grana in horreum ītrant. **Inuestigauimus.** In hoc not at se scōm nō superficiem diuisse supra sepulcrum bestias lapides taberna culum: z huiusmodi: sed in his interiora ꝑsisse. **Quod auditum.** Verba iactantię. Et si bene docuit: ī peritia ē velle docere meliorē. vnde dicta

non peccabis. Et scies qm̄ multiplex erit semen tuum: z progenies tua quasi herba terę. Ingredieris in abundantia sepulcrū: sicut iferetur acervus tritici in tempore suo.
§ quasi nō sum mentitus.
Ecce hoc vt inuestigauimus ita ē:
§ aduertere.
qđ auditum mente ptracta.

C. VI.

Respōdēs aūt Iob dixit: Utinā appenderentur peccata mea quibus irā
§ peccata pena.
merui: et calamitas quam patior
§ quasi vtinam veniat statera: i-christus qui hēt duas lances misericordiā z iusticia: misericordia dimittendo leuis: iusticia coarctando z puniendo maioris est ponderis. § statera:
in statera: quasi arena maris hęc grauior appareret. Unde z verba
§ nō scz. § percussiones dñi. § cū sunt-
mea doloze sunt plena: quia sagittę domini in me sunt: quarum
§ vindictę. § elatiōn.
indignatio ebibit spiritum meum z terrores dñi militant contra me.
Nunquid rugiet onager: cū habuerit herbā: aut mugiet bos cū ante
§ quasi nō.
præsepe plenū steterit:
† § insulsum pōt intelligi aut lex sine spūali itel lectu aut philosophia gentilium de imaginatione verbi dei.
aut poterit comedi † insulsum: qđ non est sale conditum: aut pōt aliquis gustare quod gustatum affert mortē: Animę eni esurienti etiā amara dulcia esse videntur. Quę prius nolebat tangere anima mea: nunc p̄ angustia cibi mei sunt. Quis det vt veniat petitio mea: et quod expecto

amicorum z si recta: non recte dicta arguuntur.

¶ **Utinam appenderentur pec.** ꝛc. Job. Tactus flagellis verbis lacessitur: vt erect⁹ in defensionē cōtumax caderet. Sed vt pressus tacēs gratias egit: lacessitus recta respondit. **Utinam ap. pec. Statera.** In manu patris rpi habens lancem misericordię z iusticię peccatū pueri cordiā latans leue esse calamitatē mortendo grauis esse ponderis ostēdit Cui z hoc gratię dat: vt ipa cognoscabilis sit calamitas. Ceuꝰ eni homo in exilio: q̄si in patria gaudebat: sz deus extra apparens homiez intus reuocat: vt viso qđ amisit graue dolet at qđ tolerat. Dicit ergo. **Utinam ap.** Jd ē malū nostrę dānationis leue crederet sed vtinaz veniat qui ostendens patriā grauę esse exilium doceat Arenę aūt q̄ estu vndarum exterius pellit calamitas comparat: qz homo peccās fluctibus temptationū motus ab intimis exteriꝰ eruit. Gramor vicit. quia dura fusse pena ostendit: dum p misericordiā culpa leuiat. Qui aūt p gratiā rpi patriam plenit: ī pęlentibꝫ vbi nescį videt gemit: pensās iudicia dei: quibus affligitur. Et b est. **Unde verba mea dolo: sūt plena: qz sagittę dñi.** Jd ē: pcussio animaduersionis dei: q̄ nō me vt multos inemendatū dimittit. sed **Ebibit spiritum.** Jd ē elatiōem cōpescit: vt dicam. Defecit spūs meus. Et nō solū gemo qđ patior: sed timeo qđ minaris. Et boc ē. **Terrores dñi militant.** Ne post hoc mors eterna seqtur. Sed qz statere aduentū desiderat: quo ardore eundē gētilitas z iudea sitiat supponit. **Nunquid rugiet onager** Jd ē agrestis asinus. Asinus ē gēlis pp̄s quē sicut natura extra stabula disciplinę edidit: ita vagus ī cāpo voluptatū pmansit. Bos iudę⁹ q̄ iugo dei suppositus: pfectos colligens: p corda q̄ valuit nomē legis traxit. Deutroq; pplo multi vt iob z symeon aduentū rpi expectauerūt: herba z f. nū eoz: est incarnatio: qua satiant. Omnis eni caro fenū. Cuius gratia refert onager iam nō gemit. Et bos nō habet psepe legis vacuū: cū accepit quē ipsa lex ꝑdixit. Vñ natus ī psepe ponit. vt iciuna in lege animalia feno carnis reficeret. Lex aūt qz ante aduētū rpi nō spūaliter sz carnaliter tenebat: subdit. **Aut poterit comedi insulsum.** Sal ē virtus occulte intelligentię: sine q̄ gentes legi dura iubenti noluerūt subdi: nec gustare eam q̄ gustata carnaliter affert mortē: qz cōmissa dura admaduersiōe distringit: z qz culpā docet: sed nō delet. Sed cū ī ea veritatē cognouerūt: q̄ prius nolebant tāgere desiderijs suis: angustiatę comedūt: requirentes inter illa carnalia eū quē vehemēter diligunt. Sed z iudeę hęc cōgruunt: q̄ p legē et vnius dei cognitōe sal habuit: z insulsas gentes recipe fastidiebant. Qz diuina sua ꝓposita morte vetuerat: ne iudea cū alienigenis fędus iungeret z vitam inquinaret. Vñ dicit. Aut gustare qđ gust-af-mor. Sed fm electos ad rpm cōuersa suis verbū dei respuentibꝫ ad gētes cōuertit: z q̄s nec societate tāgebat: modo angustias ꝑdicatōis (quę apud suos despicit) patiens: conuertendo esuriens recepit.

¶ Eadem. **Moza.** Ille desiderat statera: nos iam p fidem eius viuim⁹ sed tamē p purgatōe sagittas eius patimur: z terrore futuri timemus. Bz qz filį non debemus timere vt dñm: sed diligere vt patrē: z ad eū anhelare: vbi cibo ī eternitate eius pascamur: p quo modo rugim⁹. Vñ. **Nunquid rugiet onager.** Onager est pplis qui in cāpo fidei nullius officij lotis ligatur. Bos plati officioz iugo pressi. Pastus vtriusq; eterna refectio: quā in exilio iamnus ardenter cupit. Sed huic intentōi mali obuiāt

suis verbis ⁊ moribus-que sunt insulsa bonis oblata-vt in ventrem delectationis admittant:inter que verba iportune auribus ingesta temtatões in corde gignunt-⁊ q̃uis hec ratio respuat-lingua damnet:tam difficile ictus vincitur qđ fortis iudicatur. Cum ergo sancti ad eternaꝫ vitam leuari insulsa a corde repellant:etiaꝫ ab huiusmodi verbis se separant.⁊ hoc est. Aut potent comedi insulsum. Sed iam in alto positi a stultis semoti-sepe dum sola ꝓpria ad ferendū dura procurant:p amore veritatis nō sunt accincti-vñ ibidē. **Aut pót aliquis gustare.** Durum est petere qđ cruciat-quod vitā fugat:sed sepe cum fit in alto-ad ferēda stultorū mala se inclinat: vt eos trahat. Aucto enī desiderio celestiuꝫ angustiatur:⁊ p̄ valedine illorum amara sedi ū metuit. Vñ ⁊ post ipossibiles mortis gulū-subdit. **Que prius nolebat tangere.** Id est-mala seculi iam sunt dulces cibi pe amore celi. Et cum hec dulcia sint. **Quis det vt veniat petitio mea.** scs. **Qui cepit ipse me cō.** Contra aduersan⁹ ⁊ defecit a virtute homo. Conterit deus-⁊ fract⁹ a vicijs in virtute solidatur-q̃ ergo p flagella deo appropiare desiderat-dicit: Qui cepit ipse conterat-qt aliquādo incipit de⁹ contritōem viciorum-⁊ in ipso,puccus initio homo extollit.⁊ sic hostis ejectus grauior assumptis alijs spiritibus surrepit-⁊ virtutes cōterit. **Solvat manum.** Id ē-exerceat effectum-dum enī inflatus longa prosperitate amorem suū p flagella non exercet: quasi manū ad ferienda vicia ligatam tenet, vnde peccanti populo dicit. Jam nō irascar tibi-⁊ zelus me⁹ recessit a te. **Succidat me.** Cum enī dolor vel temptatio nos percutit:cessatio mentis succula cadit-vt iam quęrat manuꝫ leuantis. **Et hec mihi sit cōsolatio vt affligens.** Quasi quibusdā hic parat-vt in eternuꝫ feriat:sed me hic nō parcens feriat-qđ est mihi consolatio. Timent enim sancti hic sibi parci. Ut hec nō tumenti sed humili mente dixit-ostēdit in his. **Nec cōtradicam sermonibus.** Sermones dei ad nos nec modo dicta-sed ⁊ facta-vt hic percussio iob-cui murmurando nō contradicit-quia ⁊ quęꝫ feriendo tolerat sanctum vocat.

tribuat mihi deus:⁊ qui cepit ipse me conterat. Soluat manū suam ⁊ succidat me-⁊ hec mihi sit consolatio-vt affligens me dolore non parcat:nec cōtradicā sermonibus sancti. Quę est enīꝫ fortitudo mea vt sustineaꝫ:aut quis finis meus vt patienter agam? Nec fortitudo lapidum fortitudo mea: nec caro mea ænea est. Ecce nō est auxilium mihi in me:⁊ necessariꝫ quoqꝫ mei recesserūt a me. Qui tollit ab amico suo misericordiaꝫ:timorem dñi derelinquit. Fratres mei p̄terierūt me:sicut torrens qui raptim transit in cōuallibus. Qui timent p̄ui nam:irruet sup eos nix. Tempore quo fuerint dissipati peribūt:et vt incaluerint soluentur de loco suo. Inuolutę sūt semitę gressuum eoꝝ ambulabunt in uacuum ⁊ peribūt Cōsiderate semitas theman-itinera sabba-et expectate paulisper. ℣ reuiunt mali ad bonos vt arguant:⁊ cum non possunt erubescunt. Cōfusi sūt:qz spaui. Uenerūt quoqꝫ vsqꝫ ad me:et pudore cooperti sunt. Nunc veniistis:⁊ mō videtes

Quę est enī fortitudo mea. Alia est fortitudo bonorū· alia malorum-quia illorū est carnis ⁊ seculi blanda vincere: mala hic pro eternis tolerare. Horum ē presentia semper amare-⁊ contra flagella dei insensibiliter durare-ab appetitu temporalium nec pro aduersis quiescere-in le spem ponere. De vtraqꝫ ysaias. Qui confidunt in domino mutabunt fortitudinem. Qui enī nequaqꝫ sumūt sed mutabunt dixit profecto patenter innotuit-quia alia est quę ponitur-alia quę inchoatur. Iniquus p mundo mala ⁊ pericula sustinet-iustus pro mundo pati hec debilis finē consipiatqꝫ breuis est hec vita-⁊ pro ea quam non amat pati recusat.dicit ꝙ. **Quę est enī fortitudo mea aut quis finis.** Id ē-mala pro mundo tolerare nequeo-quia fortis non sum in eius desiderio:qz dum finem huius vite considero-cur pro ea patiar quā spernor? Non enī simulis sum duricie iniquorū· qui īsensibiles vt lapis ⁊ es. Lapides percussi clarum sonum non reddunt qđ facit es-sed quia lapis vita caret-sensum in sonitu non habet-sic alij sunt ita duri-vt ⁊ percussi sonitum non reddant humilis confessionis. Alij vero reddunt-sed non ex corde-⁊ ita nō sentiunt bona quę loquuntur-⁊ nō implentes iuste vita clamant. Sed iob neqꝫ ita pduruit vt percussus a cōfessione sileat-nec vocis sensum ignorat. Negato q̃ non est fortis per insaniaꝫ ostēdit qt fortis p statū salutis. Sꝫ ne hoc sibi arroget-ponit vñ hēt· atqꝫ vt ita dixerim ifirm⁹ hēt vires. vñ subiūgit. **Ecce nō est auxiliū.** Ad maioris quoqꝫ meritum fortitudinis quomodo a proximis destituitur.adit. **Necessarii quoqꝫ.** Si ceteris despectus intus solio iudicij presidet. Nam ad sententias erumpit. **Qui tollit ab amico suo misericordiaꝫ:timorem dñi** derelinquit. Fratres mei p̄terierūt me:sicut torrens qui raptim transit in cōuallibus. Qui timent p̄ui nam:irruet sup eos nix. Tempore quo fuerint dissipati peribūt:et vt incaluerint soluentur de loco suo. Inuolutę sūt semitę gressuum eoꝝ ambulabunt in uacuum ⁊ peribūt Cōsiderate semitas theman-itinera sabba-et expectate paulisper. ℣ reuiunt mali ad bonos vt arguant:⁊ cum non possunt erubescunt. Cōfusi sūt:qz spaui. Uenerūt quoqꝫ vsqꝫ ad me:et pudore cooperti sunt. Nunc veniistis:⁊ mō videtes

auxiliatur. Et amore dei amor proximi gignitur-quia qui deum negligit: proximum diligere nescit. Unde dicturus: Diliges proximū. ꝑmisit dilige dominū deum tuum. Per amorē vero proximi amor dei coalescit. vñ qui non diligit fratrē quem videt-deū quem nō videt quomodo potest diligere? Qui tamē amor dei per timorem nascitur;sed crescendo in affectum mutatur. Deus vero vt ēq̃ pe vel longe sit quisqꝫ a charitate videtur. quosdam percutit:in quo ⁊ ipsos erudit;⁊ fictos amicos prodit:⁊ non percussis dat occasionem boni operis. Qui ergo a pcusso misericordiā tollit:timorem dei relinquit; qz aperte ostēdit q̃ eum nō amauit ⁊ nequiter pro deo se erigit: qđ nec pium in se;nec iustum i pcusso agnoscit. In iob vita totius electi populi. cuius membrā ē signatur. Reprobi cū ꝓbis in fide ⁊ sacramentis. sed nō i charitate iungutur, vnde ⁊ fratres dicunt. Et ꝑterierunt comparat torrēti· qui de montibus i valles transit· qui hyemalibꝫ pluuijs colleꝫ sitate arescit. Qui enim pro mundo superna deserunt: de montib⁹ ima petunt. In hyemem hui⁹ vite multi in estate indicij siccandi·rapt̄im i·line obstaculo ⁊ difficultate(quia ascensus est in labore·⁊ descensus in voluptate. Labore sursum impellit:facile ad ima relabit·labore crescunt quę cito ea dunt)vel ad valles·i·ad ima pgnarū loca repente transeunt quibus quotidie dies vitę rapiunt. Sunt vero aliqui qui recte agere volunt-sed eis firmis aliqua in pzsenti obsistunt:⁊ dum hec pati metuunt deū offendūt. Hi sunt qui timēt ꝑnā-quę inferius cōgelascit;⁊ nix quę de superioribꝫ ruit·i·animaduersio eterna sup eos cadit·⁊ qui calcanda ab infimis timēt a summis timenda patiunt. Qui quidē si modo sunt gloriosi; tempe quo fuerint dissipati omnibꝫ his amissis peribunt·etiā eternus qui intus dudū eterna negligendo perierunt.de quibꝫ recte dicitur. **Et vt incaluerint** Id ē-cum p cognitōem pnę feruere cęperunt-a delectatione carnis quaꝫ desiderio tenebant sepabuntur. Mali eterna non intelligunt:mili cū iam pro terrenis puniunt-tunc mens ꝑstat·⁊ igne ferę pnitentię se inflamat· tunc eius duricia p supplicius liquatur·vnde ꝓpheta tantūmodo veratio sola intellectū dabit auditui · hoc tūc passuri interim his implicātur. **Involutę sunt.** Omne qđ involuitur i se replicatur·sic mali nolētes aliqui bona quasi extra se tensi ad consueta mala temptati replicant. Vel involute sunt·qui ⁊ si aliquando victa vna nequitia pedem leuant regnās· altera ⁊ ad eam quā vicerat iplicat·vt qui iam spreta auaricia adhuc luxuriosus est·pro precio luxurię ad auariciam redit·sic ope vicaria fugitiuam suum vicia retinēt:⁊ quasi laqueis gressus ligant, vnde sepe lassi ad suas voluptates redeūt· nec curant ea que permanent· Unde subdit. **Ambulabunt in vacuum et peribūt.** Quia nichil secum de fructu suis bonis portant. Sed iustus in cōspectu dñi:nō apparet vacuus: portat enī manipulos iusticię. Ab illoꝝ aūt imitatōe per finem terret. **Considerate semitas.** Theman interpretat̄ auster:sabba rete. Auster q̃ tepore mēbra dissoluit·cum hic flatu vivendi remissio. Rete est actionis obligatio ⁊ fluxis actibus homo implicatur:dum nō perfecte mundum deserit.dū nō districto studio sed dissolutis gressibus vadit·vt qui pro amore carnali parentū ad ea que dei sunt ꝑpeditur. Considerate dicit·quia pueris agēdo diligimus·sed hec visa i alijs diiudicamus: vnde ad nos reuerti de hmōi erubescimus. **Expectate paulisper.** Quia parum est quid ꝺd fiatur· sed qui hoc longum putat:de eternis non curat. Dicta breuitate vite contra iniquos insurgit voce instor. **Confusi sunt.** Quia scs mali bonos per aspera a spe conant retrahere:qđ si pagunt exultant·si non in cassum crudeles fuisse erubescunt: vnde ⁊ quid in retributōe fiat· subdit. **Uenerunt quoqꝫ.** In iudicio mali ad instos perueniunt·qz eoꝝ gloriā vident· vt grauius doleant videntes qđ pdiderunt. Tunc pudor eos opit

cum testis cōscientia vrit. Eadem spūaliter. Amici iob ꝓfusi sunt·qz dum me ad desperatōem inflectere nequeunt·cōfundunt·verecundantur dum iam mētis cōstantiam intus agnoscunt ꝛ erubescunt. Quos ostendit de numero eorū·qui deū non timent·nisi suis vel alioꝝ aduersis territi. **Nunc venistis.** Quasi ego deū ante aduersa timui·vos qui ex amore deum nō timetis: ex solo verbere formidatis.

Nunquid dixi afferte. Ecclesia suba hereticoꝝ (quorū figura sūt amici iob) in eget·i·carnali sapia·ꝛ recta quę ꝓtra dyabolum ꝛ cōuersiōe aliqn loquunt audire ab eis renuit. qz per hęc ad phdiam trahunt. Manus hostis ē fortitudo satbane. Robusti sunt maligni spūs. **Docete me.** Hoc vel priorib subiungitur·vel per se dicat per increpatōem

Mora. Nunqd dixi affe re. Cōtra divites mundi paup·cōtra potētes oppressus contra sapientes stultus dei tria respondit quia nec paup eorum substantiā·nec oppressus ad utorū cōtra robustos·i·spūs malignos· nec stult⁹ doctrinam sapientię carnal' querit·Boni ei mēte in alto fixi·hęc omnia quasi i imo despiciūt vnde ꝛ potentibꝫ seculi intus humiles libere cōtradicunt·vbi ꝛba eoꝝ amor' exasperat·nec ex elatione sūt liberi·nec ex timore ſb missi·sed rectitudo facit liberos·infirmitas sua humiles·ꝛ quod in seipsis despiciunt ꝛ in alijs.

plagam meam timetis. Nunquid ſ aliquid
dixi afferte mihi ꝛ de substātia vestra donate mihi· vel liberate me ſ satbane ↑ ſ multignoꝝ ipi. ituū
de manu hostis·ꝛ de manu robuſ quasi nō· ſ sed nō potestis·
storuꝝ eruite me: docete me·ꝛ ego tacebo:ꝛ siquid forte ignorauī in ſ hoc etiā·
struite me. Quare detraxistis sermonibus veritatis ? cum e vobis nullus sit q̄ possit me arguere. Ad increpandum tamen eloquia con in vanum·
cinnatis:ꝛ i ventum verba profer ſ i. molestias autem
tis. Super pupillū irruitis:ꝛ sub uertere nitimini amicum vestrum. ſ i. molestias
Verūtamē quod cępistis explete. ſ qz ego non tremo· ↑ ſ ec si aperte dicat licet ingrau situs correctōis tamē interiora vobis non
Prębete aures ↑ videte an mentu abscondo
ar. Respondete obsecro absq; con

Quare detraxistis ꝛc. Mundus esse dēt·qui aliena corrigit·quomodo enī videt maculam in alio oculus quē pulvis granat· vt quo modo tergit sordes manus quę lutū tenet· vnde p significatōem dr· dauid. Non ędificabis mihi tēplum qz vir sanguinū es·qz qui actis carnalibus incūbit necesse ē· vt mentes aliorū spūaliter istruere erubescat. Dixit ergo. **Quare detraxistis.** Jd ē. qua temeritate audita reprehenditis: qui caulas percussionis męe ignorantes reprehensibilia ꝓfertis ad increpandū. Duo genera locutōis noxia sūt qō ꝛ peruersa laudat·ꝛ quod etiā recta vitupat ibi fauor·hic ira·de hoc amicos iob arguit. Ad qō vicio ex otiosis dictis perueniē. Vnō subdit. **Et in uentū verba proferetis.** In uentū verba proferre est otiosa dicere(quibꝫ noxia lingua effrenatur) ꝛ consueta de alijs loqui· postea ꝛ ad detractōnes coꝝ prolilit·vnde ire·odia:par pręt vnde salomon. Qui dimittit aquā·i·linguam in fluxū laxat loquendi·caput est iurgio ꝓ·qz qui lingnā nō refrenat·concordiam dissipat. vnde ecclesiastes. Qui ponit stulto silentium iras mitigat.

Ab omni statu rectitudinis pręcūt qui p noxia verba dilabunt·quia sicut aqua ita mens circūclusa ad superiora· vnde exit redit·ꝛ lavata p una deperit. Jdē·censura silentij ad sui cognitōz redit·sed supuacuis ꝛbis ē se dispergit·ꝛ tota hosti vtegitur. Vnde dicit: Sicut vbs patens ꝛ absq; murorꝝ ambitu·ita vir qui non pōt in loquendo cohibere spiritum suū. Silentiū ē mētis murus·intra quē in nimis aliquādo artatur· ꝛ dum ab doquio imoderate cōpescitur: intus feruet cogitationibꝫ·aliosqꝫ loquētes despicit liberius: qz secretius·ꝛ dum aliqua iniusta patitur: plus intus fervet dolor: qz per tranquillā linguā nō emanat. Vilis enī alioꝝ malis negat vsum medicaminis. vnde ꝓpheta. Ve mihi qz tacui. Sit ꝗ hostili lingue qō modo claudatur modo aperiatur.

Super pupillum. Ecce ignę infirmitatis se esse perpendat·ꝛ ęquis subuerti velle se querit·nī se amicum testat·qz charitas nec lęsa cessat. Jdē egit ecclesia cōtra hereticos. Boni aūt nec timent aduersa pati vt fortes. Vnde subdit. Verūtamen qō cępistis explete. Nec ipsis plectentibus ve

rit atem ꝓdicare cessant vt benigni· vnde ait. **Prębete aurē ꝛc.** Non enim bñ armant' scuto patię ꝓtra illata·quo tuti sint·sine gladio verbi quo vincāt. Hoc ē qō apls ait. Charitas patiēs ē benigna ē. Si alterū deest·charitas ñ ē·sc; si tolerat quos ñ amat: vel si ñ tolerat q̄s amat. **Videte an men.** Quia būlis q̄ dicit nō ex autoritate ꝓcipit·sz ex ratōe p'suadet·sz qz occasione ratōis cōtrarij ad cōtentōem effrenantur·subdit: **Respondete obsecro absq; contentōe.** Quia hereticj inquisitionibꝫ nō intendunt veritatē esse qui·sz victores videri

tentione:ꝛ loquentes id qd̄ iustuꝫ est iudicate. Et nō inuenietis i lingua mea iniquitatē:nec in faucibꝫ meis stultitia psonabit.

C. VII.

Militia ē vita hominis sup terram·ꝛ sic dies mercenarij dies eius. Si ſ requiem
cut cervus desiderat umbram·ꝛ sicut mercenarius prestolatur finem operis sui:sic ꝛ ego habui menses ſ sine premio ſ tenebras aduersitatū
vacuos·ꝛ noctes laboriosas enumerauī mihi. Si dormiero dicam ſ q̄n gueniam ad die ↑ ſ ec; in die dico
quando consurgā·ꝛ rursus expectabo vesperā·et repleboꝝ doloribus vsq; ad tenebras· Jnduta est

Et loquentes id quod iustū est iudicate. Quia qui loquit' iudicio auditorꝫ subdit. Inter coꝝ ꝛ linguam eī? equus arbit' sit: vt nichil ꝑpitant' de corde per linguam pdeat·sz prius examinet qđ dicat. Et quia prius de suis recte iudicant de dictis alienis addit. **Et nō inuenietis i lingua mea iniqui.** Quia non nobis in me stultitia sonat:si a vestra conscia nō ꝓcedat. sic ecclesia prius falsa bonitū destruit: post vera aperit·quibꝫ nō est locus dum falsa ꝓ veris habentur·p linguam aperta locutio·p fauces occulta tractatio·qz qō ecclesia foris ꝓdicat viuēdo custodit

C. VII.

Militia est vita hominis. Quid ergo re cte sentiat: exprimit. Militia ē vel tentatio fm aliā translatōem qō idē valet:qz temptatio est militia·i·pugna cōtra vemones. Nec ꝛeptari dr vita:sed ipsa ꝛeptatio quia iam corrupta ex se sibi molestiaꝫ gignit·ꝛ licet iā i bonis·tñ sp ex infirmitate generat· qō virtus perimat·ꝛ in ipsis bonis mala suboriri sentit·vt in otio cōtemplationis desidiā·in abstinentia vanā gloriā. Nomine vero militie aliqđ amplius innuit·qz pugna ē·ꝛ quotidie ad finē tendit. vnde ꝛ cursus militię exprimitur. **Et sicut dies mercenarii.** Qui dies acto transire optat vt ad laboris ꝓmium veniat. Sic omis iustus·ꝛ sicut ille in alicuis laboribus sudat·sed ꝓpriū ꝓm ū sibi parat:sic iustus i mundanis ꝛ malis subditur vt celestia capiat. Cauę ne vacuus ab opere dies eat·ꝛ pęmiū minuatur. Patitur dura vt magis coronet' licet merces iam sit in corde·sed tamē grauius estus sentit i corpe vt post sit refrigerū in quiete. Et hoc est. **Sicut cervus.** Bene omnis electus cervus dr· qđm sub iugo corruptōis huius est antequā veniat in libertatē glorię. **Et sicut mercenarius.** Qui de gravitate op:s lassesceret·nisi spe finis releuaret·sed illo viso nihil putat qđ sentit. **Menses vacuos.** A rebus mundi·qz non eas querūt p actus suos boni·ꝛ noctes aduersitatuꝫ tolerant laboriosas quādo iam sunt in cruciatu corpis. Vel mensē vacui·qz modo est labor·sed nondū ꝓmium. **Noctes laboriosas.** Enumerat·qui sibi ꝓsentis tēporis aduersitates sese in virtutibꝫ exercendo coaceruant. Ecclesia vero mēses bēt vacuos i infamis qui terrena agunt·sine vite ꝓmio. Noctes laboriosas i fortibꝫ q̄ multiplicia sustinēt. Et bene nō dies sed mēses·qz nō i ipis actionibus·sed in fine qđ in cassum egerint sentiunt. Vel per noctē ignorantia accipitur·de qua·qui ad lucem redit:fletu lauat·qđ inaniter egit. Js ergo sicut cervus desiderat vmbrā·bēt menses vacuos:qz quo magis eternum refrigeriū ꝓrit: videt q̄s vacue ꝓ hac vita laborauīt. Et sicut mercenarius prestolat finē·enumerat noctes laboriosas·qz quo magis ex fine operis ꝓmium cōspicit:eo magis gemit diu nesse qđ ꝓrit:ꝛ q̄ inaniter laborauit **Si dormiero ꝛc.** Sedm hystoriam animus dolentis exprimit·qui cogente mestitia per diversa desideria vagatur:in nocte diē·in die vesperaꝫ desiderat·qz dolor nō sinit placere qđ adest·ꝛ iam hoc expertus graue cō solante desiderio aliud expectat·sz nec sic dolor finit. **Un et repleboꝝ**

doloribus. Causa aūt doloris hec est. **Induta est.** Eadem subtili⁹ in ecclesia. Somno torpor ocij. Vespera q̄ somno congruit desiderū ocij figuratur. Per surgere exercitatio actōis. Mens ergo homis q̄ stare nolunt cum potuit: iam nō potest stare etiā cum velit-sed semp desiderijs variatur: vt quietus actionem desideret: occupatus quietē. Vel tedio est in peccatis tacere: a quibus surgere conatur instus-sed cum surrexit ipsis viribus se extolli sentit. Vnde t̄ tēptari aduersis quibus melius seruet̄ quā rit dicens: proba me t̄ tempta me. Vt vespera est temptatio peccati-t̄ iustioꝝ actus lacessit. Vnde t̄ moyses dicit: Mane ad vesperū duci-cū luce sequtur vmbra temptatōis-q̄ tamen in electis non ē nox-sed vespera-quia lucem obscurat: sed nō extinguit-quę etiā nō timetur-sed vt eis proficiat p futura expectat. Sed quantūcunq; cōtendant-nō eis est hic integra salus. vñ subdit. **Et replebor doloribꝰ vsq; ad tene.** Quia securitatem nō inuenit-donec penitus tempus tēptatōis relinq̄t. Doloris autē causam subijcit. **Induta est caro.** Id ē-carnalis vita quā ago-vel mala operatione polluitur: vt inde stricta ex memoria imaginibus peccatoꝝ suscatur: q̄ quasi pulvis ante oculos surgāt. Ecclesia ꝙ ī quibusdā putredinē luxurię carnis sentit-in quib⁹ terrenis actibus dediti puluere conspergitur de vtriusq; subdit. **Cutis mea.** Cutis sunt in ecclesia qui solis exteriorib⁹ curis vacant: quoꝝ corda desperatio siccat-t̄ ideo trahuntur non extenti p longanimitatē ad eternam vitaꝫ. Presentibus hęrent: qđ ideo fit: quia non attendunt q̄s fugitiua hec vita sit. Sed ecclesia econtra. **Dies mei velocius.** Sicut tela filis-sic vita diebus singulis proficit: sed quo magis crescit: ad insisionē tendit. Sed t̄ telę festinantiā velocitas vitę transit-quę semper deficit. Et ideo electi cor non in ea figunt: vnde ait: **Et cōsumpti sunt ꝛc.** Id est-nullam mihi fiduciam pono in his-qđ faciunt reprobi-ego non. **Quia ventus est.** Vita eterna t̄ solida-hec vita nec solida nec manens indicat. Et ideo. **Memento.** Id est-benignus velociter transeuntē respice-q; humane brevitatis consideratio deo est grata oblatio. Et q; postq̄ transit vita-non est locus meredi veniam subdit. **Et non revertetur.** Id est-post mortem mens suā retributōm videns non revocat̄ ad exhibenda bona opa. vnde dives de se desperās qđ est aggranatio pęne-pro fratribus rogat. Ecce vita transit qđ sequitur permanet. Post etiā. **Nec aspiciet me visus hoīs.** Id ē-misericordia redemptoris-quę peccantiū duriciam emollit-vt cum petrum respexit. Sed post mortē non liberat: quē ante gratia non reformat. Non nihil hominis. **Sed oculi tui.** Id est-districtus iudex ad feriendum videbis-et qui hic expectatus ad pñam subtiliter iam nō subsistam. Hoc iusto cōuenit qui timet omne qđ agit-t̄ remota pietate: se periturum pęsciat; t̄ non subsistit ante oculos-qt pęne vita nō sufficit: si iusticia cū premit. Nec enī astra id ē-qui sanctitate lucent-coram eo mūda sūt. Culpa aūt t̄ pęna humani generis breuiter subditur. **Sicut consumitur nu.** Nubes ad altra leuatur-densata vento impellitur-vt currat-calore dissoluitur vt euanescat sic cor hominis p ingenium emicat-flatu demonum per mala desideria agitatur: sed respectu iudicis quasi calore solis deficat-t̄ postq̄s traditur locis pęnalibus nō redit ad id cui per amorem inhęsit-qđ est domus mētis. Vt infernus est desperatio ī qua peccatis mortuus cadit-t̄ post nō ē via reuer

q; sedēs ī sterquilinio
caro mea putredie t̄ sordibus pul
† exterior pars corpis que' nō erubat humorem de meretricibus arefcat t̄ cōtrahatur
neris: † cutis mea aruit t̄ cōtracta
† ideo nō placent mihi que affluunt.
est. Dies mei velocius † transierūt
q; a texente tela succiditur. t̄ con-
† ſ sine meditatione. ſ vnde
sumpti sunt † absq; vlla spe. Me
ſ dimitte peccata mea. ſ breuis.
mento quia ventus est vita mea. t̄
ſ vt recta ficiā
nō reuertet oculus meus vt vide-
opera. ſ consolabit. † ſ misericordis
at bona: nec aspiciet me † visus ho
redemptoris. ſ sine iudicio.
minis. sed oculi tui in me t̄ nō sub
sistam. Sicut cōsumitur nubes et
ſ euanescet. ſ qi se ad alta leuauit pulsus vento temptationum.
pertransit. sic qui descenderit ad in
ſ ad hanc vitam.
feros non ascendet. nec reuertetur
vltra in domū suā: neq; cognoscet
eū amplius locus eius. Quapro
ſ iob. ſ quin cōfiteat.
pter t̄ ego non parcam ori meo: lo
† ſ in contestione. ſ vel dolore cordis.
quar † in tribulatione spiritus mei

ſ .i. instigabo me ad compunctōem ſ vite.
cōfabulabor cū amaritudine anię
ſ dicit quasi cōstringēdus summeę. **Nunquid mare sum ego. aut**
cetus: qr circūdedisti me carcere?
ſ cōtra hoc q; sit delicatus carne. † ſ meus ī qua
Si dixero cōsolabitur me † lectus
quiesco.
meus. t̄ releuabor loquens mecū
ſ cordis secreto † ſ post dum iudicē iustum experto. † ſ per imaginationes
in stratu meo: † terrebis me p somnia t̄ per visiones horroꝛe cōcuti-
ſ nocturnas. ſ terrore
ſ desiderū ad alta
ens. Quāobrem elegit suspendiū
† ſ vt sęz ad vitam perueniꝛe eternam
anima mea t̄ mortez ossa mea: de
ſa terrenis ſ nullā cōsolatōem habeo ī terrenis.
sperauī nequaq; vltra viuam iam
ſ vt consoler de eternis
Parce michi dñe: nichil enim sunt
† ſ largitione ratōis ifusione gratie
dies mei. Quid est hō qr magnifi
ſ subleuas. ſ claritate virtutū
cas eū. aut quid apponis erga eū
ſ humilitas. ſ q̄dm pmittis me tem
cor tuum? Visitas eum diluculo et
ptationibus perciti.
subito probas illū. Usq; quo non
parcis michi nec dimittis me vt

sionis. Desperans nubiloꝝ cōparatur: quia caligine obscurat̄ peccatis molestis densatur: sed claritate iudicij dissipat̄. hic talis nō redit in domuꝫ i. ad cor: de quo sanato dicit: Vade in domū tuam. **Nec cognoscet amplius locum suum.** Locus hominis deus est-qui eum creauit vt in se consisteret: quē homo peccando deseruit. sed deus fugitiuū per incarnationem requisiuit. Post aūt iam nequius agentes damnatū non cognoscit. dicens: nescio vos. Hoc timens iustus solicitus pnitet: t̄ non parcit ori ſ cōfitetur peccata. Os anteā aperit tribulatio spūs-quę sit timor pręsulis iudicij. Et reprobi peccata fatentur: sed ī contrito spū vt mala defleāt. Hęc aūt amaritudo mentis facit ip sum contra se loqui t̄ ritari iam t̄ alia attendit-quę securus pterit: t̄ sibi obijcit q̄ bona a deo accepit; quę mala reddidit. ß sic pęnitens voluptuosa p eternis spernens. adhuc de corruptōne carnis cōtradictōez sentit vnde addit. **Nunquid mare sum.** Carcer est caro-q̄ impedit ab altis. Mare corda carnaliū. Cetus dyabolus-qui natat p lubricas cogitatōnes. Hic ergo oī suis carnalibꝰ recte carcere pęnę sue aratur-ne liceat eis quidquid mali volunt. Sed ego qui iā corde in ęlo-cur carcere carnis premor: qđ nō superbe-sed amore veritatis dr. Deus ꝙ viliter differt. Dilatus aūt a vera quiete redit ad cor quasi ad quietem contra ritam carnis. Et hoc secretum cordis lectus vel stratus dicitur: vbi fessus extrinsecus occulta verba cogitationum versat. Sed t̄ ibi rixa: quia dum caro quasi paries domus quatitur; t̄ cubile turbatur; t̄ quo magis cogitat-videt q̄s districtus iudex-quę verecundia sit coram angelis t̄ omnibꝰ sanctis confundi-q̄ teinde pęna: t̄ ita quasi somno t̄ vsq̄ one terretur q; vtcunq; imaginatur: ſ non ita videt vt est res. Sed et ad litteram dyabolus cupidis, plera timidis aduersa per somnia ingerit. vt magis afficiat-sed t̄ sanctos quo minus valet vigilantes granius tēptat dormientes-qđ deus benigne permittit: ne saltem somnus a passionis pęnio vacet. Vnde facere dr qđ malus facit spirit⁹. Expositi quot vndiq; scandala: nunc subdit cōsilium contra. **Quāobrem elegit.** Anima est intentio mentis-ossa fortitudo carnis. Quod suspēditur ab imo elevatur Anima ergo suspenditur ad eterna. vt ossa moriantur. q; amore eternę vitę omnem fortitudinem exterioris vitę in se necat-ita vt desperet ī pręsentis vitę bona penitus deferat: ne in eis spem habeat: t̄ vlterius in eis non viuat. Non sic deficit ab his omnis qui cupit in atria dei: sed eis licite vtitur: perfect⁹ aūt deficit. Et q; ab his despero. **Parce mihi domine.** Vt eterna des-q; contēptu illoꝝ hec melius sperantur. Dum parci sibi petit probat q; non a deo desperauit-quod est-suspendiuꝫ elegit-hoc est-desperauī. de eodē intulit parce-qđ est-mortem ossa. hoc ē-nō vltra viuā hoc tercio. **Nichil sunt dies mei.** Qui eterna cōsiderat ad se rediēs bene dr dies nichil vocat: t̄ districte iudicari formidat. vñ addit. **Quid est homo.** Magnificat deus hoiem multo spūali munere: t̄ erga eū ponit cor: qr p datis districtius iudicat. Sed quid homo quasi t̄ si magnificatus vltra se donis tuis: tamē qr caro est-si sine pietate iudicetur ferre nō potest. vnde adhuc addit. **Visitas eum di.** Diluculum ē cuꝫ de nocte vicio t̄ ignorantie ad lucem venit homo in quo t̄ mox probatur. ne cuius bona a se habere glorietur-tentatōne cōcuti permittitur. vt altra dei t̄ sui infirmitas videatur. sicut salomon post sapientiā temptatur a meretricibꝰ.

hec tota hac mortalitate homo patitur· vnde vsq; quo non parcis mihi. **Saliuam.** Salina in os a capite labitur· ab ore in ventrē glutitur. Capit· t omnia mēbra actionū regit. Saliua sapor intime cōtemplatōis· hoc modo ad os· sed non in ventrē transit: qz ea nunc noster intellectus infunditur: sed mens nō plene satiatur. In gustu est· non in saturitate. hāc luto humanę cogitatōis miscuit xp̄us· t homo in mundo t cecus natus illuminatur. Tunc autē deus plene homī parcet· cū saliuam glutire permittit· cui3 ad p̄fectōem suę ꝓtemplationis admittit. Qui ℔ vult mereri· fateat malum qđ fecit. **Peccaui· quid faciam tibi.** Quasi quid in recompensatōem tibi offeram non inuenio: qz omnis virtus hoīs ad culpā abluendam ifirma ē. **℣t Quid facia tibi.** Quasi oīa bona non tibi· sed nobis p̄sunt. **O custos hominū.** quia nos sic destituit· vt nos custodire nequeamus: et siquid conamur: peccatis grauamur. vñ. **Quare posuisti me contrariū.** Cū homo serpēti credidit hostis di· extitit· ḡrere cōtemplat. Et deus cōtrariū sibi posuit: quē inimicū ex elatiōe deputauit· Sed ℔ contra rectas culpę· homini ē pondus pḡne· t scipsū graue pondus portat dum tot in carne tot i anima tolerat· sic debuit subijci qui se supbe erexit. hoc est qđ dr.

glutiam saliuam meam t peccaui.
ℨ vt a culpis abluer.
Quid faciam tibi: o custos hominum t
ℨ inimicum
Quare posuisti me cōtrariū tibi: t factus sum mihimet ipsi grauis t
ℨ carnalis concupiscentie.
Cur nō tollis peccatū meum t quare nō aufers iniquitatē meā t
ℨ vel am.
Ecce nunc in puluere dormio: t si mane me quesieris nō subsistā.

C. VIII.
ℨ aggredit̄ur de hypocritis.

Respōdēs baldath suites dixit:
ℨ i. semp
Usqquo loqueris talia t spūs multipler sermonis oris tui. Nunqd
ℨ i. precipitat· ℨ iniuste iudicat·
deus supplantat iudicium: t omnipotēs subuertit qđ iustum est: etiā
ℨ contra eū· ℨ ere liquit·
si filij tui peccauer̄t ei· t dimisit eos
ℨ in interitu mortis·
in manu iniq̄tatis sue. Tu āt si diluculo consurrexeris ad deū· t omnipotentē fueris deprecatus: si mundus
ℨ sz eo
gutatōe· ℨ sz operatōe·
es t rectus incesseris· statim
† ℨ. tranquillitatis securitatē reddet tibi·
gilabit ad te: t pacatū reddet habitaculum iusticię tuę· itaq; vtsi priora tua fuerint parua: t nouissima tua multiplicent nimis. Interroga enim generatōem pristinam: t diligenter inuestiga patrū memoriam: hesterni quidē sumus t ignoramus. Qm̄ sicut vmbra dies nostri sunt super terrā: t ipi docebūt
ℨ quasi in parabolis
te. Loquent tibi: t de corde suo proferent eloquia. Nunqd viuere potest scyrpus absq; hūore: aut crescere carectū absq; aqua:
ℨ vel sine
cum ad huc sit in floze nec carpatur manu
ℨ scirpus· ℨ carectum·
ℨ amittit virorē·
ante oēs herbas arescit: Sic vię omniū qui obliuiscuntur deum: t

Exprobratis etiā aliorum moribus: quasi iuste perierit alios seriunt· vnde subdit. **Et si filii tui peccauerint ei· dimisit eos in manu iniquitatis sue. Tu āt si diluculo.** Quasi ipsi luce ecclia sit i nocte· quā vocant vt p cognitōem dei surgat· t p precem pnitentię p̄terita diluat· si mundus in cogitatōe· rectus in opere. **Incipiet tibi.** Qui ab aditorio tui modo errātis dormit. **Et pacatū reddet habitaculū iusticię tuę.** Quia et a missa recuperari· t ad hoc maiora p̄sentis vitę premia promittunt vel **Habitaculū iustitię.** Cōstitui mētis dicunt qđ pacate· qz si cor ad sua trahāt a contentōe cōtinet̄ur. Opes quoq; intelligēt ie promittunt dicēdo **In tantū vt priora tua.** Sz qz verbis eoz non facile credit̄ sententias patrū in argumentū sui erroris inflectūt. vñ addit. **Interroga enim generationem pristinam.** Non videri sed inuestigari monent· quia hoc nolunt conspici qđ liquido patet cunctis.

Nesterni. Aliquando moraliter docent ex p̄teritis p̄sentia conijci sz ex tranlitu eoz· qz hec nulla sint. vnde subdit. **Nesterni.** Quia si prisitina recolitur generatio hec vita cito transire vt vmbra cognoscit. **Ipsi docebūt.** Laudant patres· nobiscū· vnde magis nos ipugnēt. **De corde.** Quasi tu hēs simplicitatē spūs i ore nō in corde· illi ptra. Sepe male non attendentes bonos lacerant· t vel bona ḡ nō videndo sed audiendo dicerēt. pferūt· vel mala ḡ ipsi agunt aliis ingerūt· t ita factis se excusant verbis indicāt. Sic baldath simulator· iusticię· cōtra hypocritas mira dicit· t de his docere iustū ꝓsumit quę cōuenirent prauis· Decoris q̄ ortis sitientibus in flumine aquā fundit. dicit enim. **Nunquid viuere potest scyrpus vel carectū absq; hūore: aut crescere carectū absq; aqua:** cum adhuc sit in floze nec carpatur manu ante oēs herbas arescit: Sic vię omniū qui obliuiscuntur deum: t

Non videri sed inuestigari monent· quia hoc nolunt conspici qđ liquido patet cunctis.

Nesterni. Aliquando moraliter docent ex p̄teritis p̄sentia conijci sz ex tranlitu eoz· qz hec nulla sint. vnde subdit. **Nesterni.** Quia si prisitina recolitur generatio hec vita cito transire vt vmbra cognoscit. **Ipsi docebūt.** Laudant patres· nobiscū· vnde magis nos ipugnēt. **De corde.** Quasi tu hēs simplicitatē spūs i ore nō in corde· illi ptra. Sepe male non attendentes bonos lacerant· t vel bona ḡ nō videndo sed audiendo dicerēt. pferūt· vel mala ḡ ipsi agunt aliis ingerūt· t ita factis se excusant verbis indicāt. Sic baldath simulator· iusticię· cōtra hypocritas mira dicit· t de his docere iustū ꝓsumit quę cōuenirent prauis· Decoris q̄ ortis sitientibus in flumine aquā fundit. dicit enim. **Nunquid viuere potest scyrpus vel carectū absq; hūore: aut crescere carectū absq; aqua:** cum adhuc sit in floze nec carpatur manu ante oēs herbas arescit: Sic vię omniū qui obliuiscuntur deum: t

Quare posuisti me cōtrariū. Cū homo serpēti credidit hostis di· extitit· ḡrere cōtemplat. Et deus cōtrariū sibi posuit: quē inimicū ex elatiōe deputauit· Sed ℔ contra rectas culpę· homini ē pondus pḡne· t scipsū graue pondus portat dum tot in carne tot i anima tolerat· sic debuit subijci qui se supbe erexit. hoc est qđ dr.

Grauiungū sup adę filios. Hoc aūt dicit iob ingemiscendo· qz ita sunt· nō iusticiaz arguit· sed misericordiā querit· vnde addit. **Cur nō tollis.** Ecce desiderū mediatoris· qui tollit pcc̄a mundi. Vel tunc peccatū plene tollet̄ur· cum i incorruptōem homo mutabit̄ur· Desiderat ergo redēptōē vel resurrectōem· vnde t pḡnam quā ex origine meruit· t iudiciū quod ex ꝓpria actione timet· adiungit. Ecce nūc peccanti· homini dictum est· cinis es i cinerem reuerteris.

Quare posuisti me cō. Quia inferior factus cōtrarius modo superiori· t deo· ideo noltrū inferius sensualitas factū est contrariū superiori id est· spiritui· vt semper pugnēt.

Mane. Id ē· in aduentu iudicis· cū omnia apta. Querere dei est· districte iudicare· ante quē nec iustus subsistit· sed hoc est solatiū liberatōis qz se sufficere non posse dicit humilis· plangit ergo mortē quę nūc est timet iudicium qđ imminet.

C. VIII.

Respondens baldath. s. d. vsqquo ꝛc. Saendū est i primis: quia sicut diphat sanctissimū iob de supbia p̄cipaliter notauit· licet t de hypocrisi breuiter tetigerit: ita t iste de hypocrisi principaliter notare intendit· sed primū hoc faciat quiddam ꝓmittit· vnde p̄pendit· q̄ onerosa ei fuerint verba ipsi⁹ iob· verba s. edificatōis· quasi ergo vlteri⁹ bene loquentē pati nō possit· indignatiue in hec verba prorupit dicens. **Usqquo loquaris.** Quia grauia sunt iniquo verba edificatōis quasi ferre nō possit: t qz non vult corrigi bñ dicta criminat· **Et spūs.** dū multiplicitatē sermoni ei⁹ tribuit: inopiam intelligentię ipsius reprehendit. Et nota esse quattuor genera loquendi. Alij enim ampli sunt ore t sensu qui laudandi sunt. alij vero vtroq; stricti· qui miserandi. alij sensu ampli· sed nō possunt eloqui q̄ sunt admirandi. alij sensu inopes· sed lingua torrentes qui despiciendi· qđ iste in crimen iob torquet. **Nunquid dñs sup.** Hec iob nec negauerat nec

flatu venti dissipatur. Sic quidqd hypocrita emdat fauoris aura tollit.
Innitetur super do.s. Domus mētis est quelibet res quā p dilectionem habitat animus. Domus ergo hypocritę est fauor. Vel domus ē fiducia sanctitatis·q̄ coram hoibus sed nō corā deo stabit. **Fulciet.** Qđ per se stare nequit fulcitur vt stet·sic hypocrita cum vitā suam i iudicio cadere conspiciat: enumeratōe operū fulcit dicens: Dñe nōne in nomine tuo pphe·demo·eiecim⁹: sed domus laudis sic fulcita nō surgit·qz in omnibus

† ſ scz in die retributōis. † ſ que ꝛ si modo placet tamen displicebat.

spes hypocritę pibit. † Non ei pla
† ſ cum res magna vix precio vendatur.
cebit † vecordia sua: ꝛ sicut tela ara
ſ inclinabit se.
nearum fiducia eius. Innitetur su
ſ ipsa.
per domū suaz·ꝛ nō stabit: fulciet
ſ virens.
eam ꝛ nō cōsurget. Humectus vi
ſ sibi † ſ sed nō stabit remuneratio pctens. qz
detur arequā veniat sol: ꝛ † **in ortu**
† ſ hypocrite. † ſ predari deliderat qui thesaurizat
suo germen † **eius egredie.** † **Sup**
rum in via portat. ſ scz serpi.
acerum petrarū radicef eius den
† ſ hoīes quorū fauorem querit·ꝛ iter quos habitat ideo dicit lapides: qz inter eos fructificare non potest.
sabuntur: ꝛ inter † **lapides cōmora**
ſ separauerit ſ mora.
bitur. Si absorbuerit eu⁹ de loco
† ſ. i. de fauoribus huius vite. † ſ scz internitus arbitrer.
suo: † **negabit eū ꝛ** † **dicet: Non no**
ſ incertōis.
ui te. Hęc est enim lętitia vię eius:
ſ amore terreno. ſ hypocrite sibi cōsimiles
vt rursum de terra alij germinent.
ſ qz gaudet habere segetes. ſ innocentem.
Deus non proiiciet simplicez·nec
ſ in presentis vel in futuro † ſ. i. adiutoriū vt de nuo eriganur
porriget † **manum malignis donec**
impleatur risu os tuū ꝛ labia tua

Et tabernaculum. Jd ē·ędificatio ęterne felicitatis·quā supra se casuram multiplicant: vt se hic a necessitatibꝰ ḡli ab estu ꝛ imbre defendant·in qua mens habitat: quā bonus viator despicit. C. IX.
Et respondens iob ait. Peruersi quidꝫ loquens pſona displicet
Omnia q̄ dicit prauа seu recta ipugnant·sed iob cui nō displicet persona·
sed culpa. Videns baldath recta dixisse·nunqđ deus supplantat iudicium
ꝛ vera cōtra hypocritas ptulisse. Audita probat. Vere scio q̄ hō humilis
ꝛ teo suppositus iusticiam accipit·cōpositus
perdit: qz qui se ei comparat·qđ tui ē sibi arrogans bono·qđ accipit sepinat. Dz ꝛ oē meritū nostrę virtutis si districte iudicetur vicium esse conſiderans·addit: **Si voluerit cō·c·e.** De suis meritis ꝛ emendo·ꝛ glām suę virtutis non deo: sed sibi arrogando:

† ſ de iob hic agitur pro omnibus bonis.
† ſ quasi diceret·qui post pniam bonus eris.
iubilo. † **Qui oderut** † **te induentur**
† ſ mundus in quo tabernaculum fixerunt peri
cōfusione: ꝛ tabernaculū impio⁊
but·quid igitur ipsis
non subsistet.

C. IX.

Et respondēs
† ſ id ē·q̄ de nō subuertendo·vel sup
plantat iudicium
iob ait: Vere † **scio q⁹ ita**
ſ qđ iustum ē
sit·ꝛ q⁹ ñ iustificetur homo cōpositus deo. Si voluerit cōtendere cū eo: nō poterit ei respondere vnum
ſ id ē deus
pro mille. Sapies corde est: ꝛ fortis roboze quis restitit ei: ꝛ pacem
ſ ab infidelitate ſ id ē sanctos ſ scz hoc
habuit: Transtulit montes ꝛ nescie
rūt·hi quos subuertit i furoze suo
ſ id ē iudeos
Qui cōmouet terram de loco suo·
ſ sacerdotes
et columnę eius cōcutientur. Qui
ſ id ē claritatē predicatoū
pręcipit soli·et nō oritur: et stellas claudit quasi sub signaculo. Qui extendit cęlos solus·et gradit sup

Et respondēs. Jd ē·ego de nō subuertendo vel sup plantat iudicium iob ait: Vere scio q⁹ ita sit·ꝛ q⁹ iustificetur homo cōpositus deo. Si voluerit cōtendere cū eo: nō poterit ei respondere vnum pro mille. Sapies corde est: ꝛ fortis roboze quis restitit ei: ꝛ pacem habuit: Transtulit montes ꝛ nescierūt·hi quos subuertit i furoze suo Qui cōmouet terram de loco suo· et columnę eius cōcutientur. Qui pręcipit soli·et nō oritur: et stellas claudit quasi sub signaculo. Qui extendit cęlos solus·et gradit sup

ſ qđ iustum ē
ſ id ē deus
ſ ab infidelitate ſ id ē sanctos ſ scz hoc
ſ id ē iudeos
ſ sacerdotes
ſ id ē claritatē predicatoū

Tiō poterit cire. v·p·m. Jd ē·tiō qđ tertię se cōtra eu⁊ erroꝛ lere·etiā de ipso initio bonę vitę·qđ p vnuꝫ designatur. Mille p vniuersitate ponit·vt qđ mandauit in mille generatiōes. Monos multiplicat in denariū den annos i mille·quia ergo ab vno incipiuꝫ vt ad mille veniamus per vnum initiū bonę vitę·p mille pfectio vitę accipitur. Qui ergo summa bona percipit si de eis extollitur; nec initiū se habere ostendit. Ne aūt cōtendat infirmum terreat vita eius potētia. **Sapiens corde ē.** Occulta tua ne putes latere: qz sapiens·cognit⁹ nō effugies·qz fortis: cui resistens se cōfundit. **Quis restitit ei ꝛ pa·ha.** Qui creat vt sibi creata cōueniant·ordinat·in quo sit eis pax·ꝛ qui eius dispositioni repugnare conat·pacem pdit·vt angelus: qui sua in quietudine elatus·homo qui carnis molestia verat·quia conditoꝛ subesse noluit·pacē vterqꝫ amisit.

Transtulit montes ꝛc. Dicta generaliter cōfusiōe superbię ḡ pna maneat elatos i interitu israel ostendit. **Transtulit mon.** Sctos pdicatores a iudęis ad gentes·qđ nescierūt iudęi·qui in hoc subuersi sunt: putantes sibi gaudiū qđ lumen pdiderunt. Translatis montibꝰ. **Terra cō mouet de lo.** qz iudęos de finibꝰ suis p romanos extraxit. **Columne sacerdotes·principes·legis doctores.** Concussi sunt·quia nec ipsi sibi viuere pmissi sunt·vnde aplos expulerunt·pterea in erroꝛis sui tenebris deserti sunt. **Qui precipit soli.** Sol per diem lucet·stelę p nocte·quia ꝑdicatores ꝛ cōtemplatōem vere lucis aperiunt: ꝛ de terrenis recte instruunt sub signaculo. Ideo aliquid sub sigillo claudimus·vt cum tempus est, pferamus·sic iudęa modo lumine priuatur sed in fine visitabitur. Sic hebraꝛ enoch·modo occultant⁹ post apparebūt. Gloria ꝑdicantiū a iudęis repulsa·in omnes gentes dilatat·vnde. **Qui extendit cę.** Jd ē·apostolos a iudęis fugatos vbiq̄ facit honorari. **Solus.** Qui mire hoc dispēsauit ꝛ cum amaritudo mundi in nece bonoꝛ seuiret. **Gradit super fluc.** Jd est·calcat dum mitigat admiratōe signoꝝ. Hieremias. Posui arenam terminū mari·i·ad frangendā gloriam mūdi abiectos ꝛ pauperes elegit·dum ante mare seuit·ecclia proficit. **Et hoc est. Qui facit arcturum.** Nominibus philosophoꝝ vtitur·vt res illas visitata appellatōe exprimat·vt ꝛ deus verba hoīs assumit. Pgnitet me ꝛ huiusmodi. Arcturus in arce cęli septez stellis lucet·semp versatur ꝛ nunqđ mergitur. Hic est generalis ecclia q̄ in septem ecclesijs ꝛ in septem cādelabris i apocal-

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

signatur·habens dona septiformis gratie·ab ake veritatis lucet que semp tribulatur·sed vsq; ad finem mundi nō deficit·imo vt arcturus versatur erigitur. vnde mox addit. **Oriona.** Que hyemali tempe oriuntur·z in ortu tempestates excitāt·z mare terraq; pturbāt. Hi sunt martires quos dum eccl'z·i·ecclesia edidit·hiems·i·fragilitas malox in tēpestate exercuit z non solum turbidos sed z placidos ī eox necē exercit. **Hyade.** In fronte tauri in vere nascunt·cum sol calidior extendit dies. Hi sunt ecclesie doctores·qui subductis martiribus eo tēpore ad mūdi noticiā venerunt·quo repressa hyeme fides clarius lucet z calet. Hyetus grece latine pluuia. Vnde hyades a pluuia dicūt quas ortę ferūt·vnde fruges vberius crescūt tunc nouus sol mentibus hoīm clarius micat·post ista restat·vt ecclesia ad videnda supne patrię interna perueniat. vnde addit. **Et interiora au.** Auster ferox spūs sanctus. Interiora eius occulti ordines angelox z secreti sinus illi⁹ patrię·quos implet calor spūs·vbi aię sanctox z post suscitati quasi astra in abditis occultant·vbi sol i meridie videtur. hec astra sūt occulti sponsę. interiora austri·qđ intrinsecus latet. Job per exteri⁹ dicta mirans: interiora conatur dicere: omne qđ extrinsecus vel interius agit. Sed q; hoc non pōt explicari: melius deficiendo cōprehendit dicens: **Qui facit magna.** Melius explet·q̄ se non posse explere fatetur: z facundius loquit·q̄ oblup̄escendo tacet. **Magna.** virtute. **Et inscrutabilia.** Ratione. **Et innumerabilia.** Multiplicitate. sed qđ miremur q̄ extra nos sunt·cū z hoc qđ erga nos agit ignoram⁹. vñ ait. **Si venerit ad me.** Venit·cū dona dat·abit·cum tēptationibus carnis hō lacessit·sed accessus z recessus ignorat·dū finis rerū puideri nequit q; aliq̄ z virtutibz elat⁹ corruit·z qđ putabat gratia fuit ira·z infirmat⁹ humilis surgit: z est gratia qđ videt ira·z tū sic ęcus hō ratōem reddet de actibus suo. vñ subdit. **Si repente interro.** Repente interrogat: cū inopinatos ad iudiciū vocat·ß nemo respondere sufficit·q; z vita iustorū succūbit: si pietas desit. **Si interrogat:** dū vanis pulsat. vt qđ sit hō cognoscat·s; rīdere nō sufficit: q; cū sit pulvis: cōtra diuīa iudicia nihil dicit·qđ plani⁹ ostēdit dū subdit. **Quis dicere potest·cur ita facis:** Facta dei debem⁹ venerari q; iniusta esse nō possūt. Nec discutere: q; idem cōsiliū ei⁹ q̄rere ē cōtra illud supbire. Qui aūt se ifirmū respicit cū nō videat cōsiliū dei·ratōem hēt: z bāllis irā placat·quā supbus iextinguibiliter accendit. vñ ait. **Deus cuius ire re·ne·po.** Moyses z finees z alij sancti sepe restiterūt ire dei. sed eos ipse de⁹ vt sibi resisterēt sic erexit: vt p bis q̄ iuste paterent pietas eox q̄ tanta ē apud deū obtineret sed z bis q̄ apud deū diffinita sūt·nemo resistit·cū ipse vt p̄cent nō aspirat: vt etiā ipse moyses terrā promissionis nō itranit. Ire dei nemo resistit·vt patet in iudęis qs deserit z gentes assumit·z curuat sibi eos q̄ orbē portāt·i·curas seculi tolerant. principes terre grece basileos dictos· laos est ppls·basileus·i·basis ppli qđ sustinet. Qui q̄ portant orbē·potestates sūt gentiū vel āgelice virtutes·q̄rū ministerio mūdus regit. Quis q̄ illi obuiat cui⁹ potēţe z angeli inclinātur. Vel cum⁹ supra se nō videt (sic z angeli curui·q; sublimitatem dei nō cōprehēdūt) ab his reuersus ad se humiliť q̄ potestate dei· sibi vile scit dicens: **Quis vel quātus ergo ego sum.** Id ē·si angelus hāc cōsiderare nō sufficit·q̄ mēte de ei⁹ iudicijs disputo q̄ carne ꝓmor: Verba nostra ad deū sūt opa·s; his quia nō pōt hō loqui cū deo: q; in eis apud

fluctus maris. **Qui facit arcturū z oriona z hyadas z interiora austri. Qui facit magna z inscrutabilia z mirabilia quorū non ē numerus. Si venerit ad me non videbo: si abierit nō intelligam illum. Si repente interroget·quis respōdebit ei: vel quis dicere potest cur**

¶ non debemus cū superba presumptōe ad iram prouocare·q; ipse deus iustus z tantus est·q; ei⁹ ire

ita facis: Deus cuius irę resistere

resistere nemo potest·

nemo potest·sub quo curuant̄ qui portant orbem. Quantus ergo sū ego: vt respōdeaz ei: z loquar verbis meis cū eo: qui etiā si habuero quippiam iustū: non respondebo: sed meū iudicē deprecabor: Et cū iuocantez exaudierit me·nō credo q; audierit vocem meam. In turbine eni conteret me·z multiplicabit vulnera mea etiam sine causa. Non concedit requiescere spiritus meū: z implet me amaritudinibus Si fortitudo quęrit: robustissim⁹ est Si equitas iudicū: nemo audet pro me testimoniū dicere. Si iusti ficare me voluero: os meū cōdemnabit me. Si innocentē ostēdero: prauū me cōprobabit. Etiā si simplex fuero: hoc ipsum ignorabit aia mea: z tedebit me vitę meę. Unus est qđ locutus sum: z innocentē z

¶ quotidiana vindicta.

impium ipse cōsumit. Si flagellat

¶ veniat qui semel moriatur·vt iam vota iustorū non differat·ipsum quoq; ordinē passioni adiuuat

occidat semel·z non d̄ pęnis innocentium rideat. Terra tradita est

¶ vel data.

manus impij: vultū iudicux eius

subtile iudiciū dei nulla fiducia ē. vnde addit· **Qui si habuero ꝛc. de precabor.** Pce p⁹ iusticiā dei idiget·vt q̄ min⁹ est se·et pietate iudicis valeat. Et si plena ī pfectionibz sit iusticia· **Quippiā.** dr: q; mens hoīs q̄ cō prehēdit vir pagit·z parū ē qđ cōprehēdit. Oratio ꝓ o q; multis cogitatio nibz q̄ritur·z si audit repelli timet vñ subdit. **Cū iuocantem exaudi me.** Cū enī·vt ait dauid mō ascendunt vsq; ad celos: cū suma penetrant· mō descendūt in abyssos: p turpia tēptamenta: certitudinē exaudit̄ois nō habent. Vide q̄ subtiliter se iudicat·infirmitatem suam aperit. **Quantus ego sū** In iusticia nō cōfidit sed ad pcē confugit· qui etiā si habuero q̄p piā iustū· de ipsa quo q; prece pauidus ait: **Cum iuocantez.** Jō sic circūspicit: q̄a vim iudicij se nō posse ferre videt·de quo ait. **In turbine eni conteret.** Qui in tranq̄llitate expectatus cōtēplat·in turbine cōtere tur. **Turbine.** quia in cōmotione clemēto rum ibi districte req̄rit opera timet·cū z quosdam sine operibus originali reatu damnari videt· quorum voce ait: **Multiplicabit vulnera mea s.c.** Quia ipli nihil egerunt. Vnde dr: nō ē mundus in cōspectu eius nec infans vnius diei. **Sine causa.** Pro estimatōne hūani sensus·s; apud deū iustum est vt arbor in ramis amaritudinem seruet quā traxit a radice. Hec etiā spūaliter de iob qui flagella dei inturbine z metuens pcui dit·z pzuidens pertulit. vnde ait. Et multiplicabit vulnera mea sine cā. quia nō pro culpa percussus ē: vnde supra vt affligeret eū frustra. Horum vulnerū cōmunatōes subdit. **Non concedit.** Plena probatio extra la cerant tormenta·intus castigant tēptamēta· vnde se ipletū amaritudinib⁹ dicit·sed mitigat vim dolorꝭ equitas z potēţa ferientis. Et hoc est. **Si fortitudo quęri.** Quasi nemo audet: q; ille merita examinat: q̄ p alienum testimoniū ea nō explorat: sed tacitus cōsiderator diu expectat. Hic nō potest mihi esse testis·q; nec ego ipse mihi. Et hoc est. **Si iustificare** Non sufficio esse testis innocentie·nec scio q; eam habeam. Et hoc ē. **Si simplex fuero.** Qui scit bona q̄ agit quoquo mō superbit. Item q̄ ne sat in se bona quomodo custodit: cōtra vtraq; opus ē z recta estimare·vt custodiantur·z minima ne erigamur. Sed sunt quędā q̄ non facile possūt fieri: nam aliq̄ qđ virtus incipit: culpa peragit. Vnde moyses iuste qđ iustum ē exequere·vt qui iusticiā amore ei⁹ nō pęnis defendit. Et q; seipsū plene nequit examinare. hoc exiliū cęcitatis egre fert. vñ subdit. **Et tedebit me vitę meę.** Sed ē consolatio hui⁹ caliginis reducta aio iusta potētia dei: q̄ z iniquos punit: z iustos transcēdit. Et hoc ē. **Unum est q̄** Vel innocens cōsumit·q; et cōsideratōe intime puritatis nihil ē videtur ipūs; q; cognit⁹ dānat·z hoc verbū cogitatōis apud me protuli. Vel innocentē z ipium cōsumit·q; merito pęnę culpę ad iteritū carnis eque trahunt. Cōtra ß dāna hūani generis grām redēptoris q̄rit·q̄ simpla morte carnis nostrā duplā carnis z aīe destruat. Et ß ē. **Si flagellat occisse.** Ridere dei ē afflictōni nolle misereri·vñ reprobis dicit: Ego i interitu vestro ridebo. Omne desiderū pęna est dum differtur. Vñ salomon ait: Spes q̄ differt affligit aiam. Hec pęna fuit oīb⁹ electis ante aduētū·q̄ū vota dū deus distulit: nisi. Vel risus dei letitia est q; gaudet cū ardenti⁹ q̄rit a nobis. Gaudiū ergo facit ei de pęna·qui p sancta desideria p eius amore se castigat. Q; solus carnis morte ptulit aperit. **Terra data vel tradita.** Terra caro impi⁹ dyabolus. **Manus** eius; occisores ipi⁹ in

cuius mentē qz dyabolus nīl potuit: carnem p satellites suos occidit. Hui⁹ terrę iudices fuerunt sacerdotes z pilatus· quoz vultum·i·corda impius velauit ne deū cognoscerent· qz dyabolus cū suis sequacibus vna persona est· sepe scriptura lic de eo loquit' vt repente ad corpus eius deriuetur. Bñ nomine impij ipīs plecutor accipit'· dum dicit· qz si non ille ppīs impius est quis vnqz ipius putandus est. A perfidia iudeoꝝ ad se oculos vertens dolet· qz ante de mundo exit quā xp̄s venerit. Et boc ē. **Dies mei velociores fu-cur.** Cursoris est secutura nūciare· sic omnes electi añ aduentū nunciantes xp̄m cursores fuerunt: sed qz ante moriuntur trāsire le velocius cursore dolent· vt non videant p̄sentem illū q̄ singulariter bonus dicitur· de quibꝰ etiā addit. **Quasi naues** Qui poma portat ō-dore fruitur· sed alijs cibum fert: sic antiqui odore vēturi pasti lūt sed nobis ꝓphetando ipsius fructū detulerūt Solent poma paleis misceri· vt illesa vsqz ad terras ferantur: sic in dictis patrū palea hystorię spūalia fuat qui sepe ab alto diuinitatis ad incarnatōem vertunt: vt aquila q̄ figit oculos ī sole quos tamē inclinat ad cadauer cum cibo indiget· z cadauer xp̄s ī morte qz reficimur. Sz qz ꝓphs israel·olim spūi eu ꝓphię plen⁹; ī fide quā ꝓnunciauit nō p-manſit: ꝓphiam perdidit· per cōpassionē ad eoꝝ uanitā sermo x̄titur· ita. **Cum direro nequaqz.** Israel vt prius noluit loqui· cum quē ꝓdiuit negauit. in quo facies eius interior cōmutat' sordibus ꝓhidię; vt non agnoscatur a deo. vnde restat torqueri doloribꝰ ęternis.

Velociores fuerūt cursore: fugerunt z nō viderunt bonum Pertransierūt quasi naues poma portantes: sicut aquila volans ad escam. Cum direro nequaqz ita loquar: cōmuto faciem meā z dolore torqueor. Verebar omia opa mea sciens q nō parceres delinquenti ¶ post metum peruenit ad lacrimas desperatōis· vt humilitas postulatōis opus bonū subuebat ad premiū· sed nec vita nec lacrime perfecte mundos reddunt: nīl hec corruptio tenet· vnde addit· si lotus fuero ꝛc.

Si aūt z sic ipius sum: quare frustra laborauī: Si lotus fuero qsi aquis niuis· z fulserint velut mū dissimę manus meę· tūc sordibus intinges me· et abominabuntur me vestimenta mea. Neqz eni viro qui similis mei est respōdebo: nec qui mecum in iudicio ex ęquo possit audiri. Non est qui vtrūqz va- ¶ sicut ysaias dicit· quiescite agere peruerse· discite bene facere z venite z arguite me.

leat arguere: z ponere manum suā in ambobus. Auferat a me virgaz suam: z pauor eius nō me terreat. Loquar z nō timebo cū: neqz enīz possum metuens respondere.

C. X.

Tedet animā meam vitę meę: dimittam aduersum me eloquiū meuz. Loquar in amaritudine anię meę dicam deo· noli me condemnare. ¶ Si presenti afflictōes verū pio securitate futura vel pio qua culpa ꝓpūaliter· qz z si minus· habet tamen aliqua mala·

Indica mihi cur me ita iudices:

C. X.

Mozą. Dies mei velocius tranſi. Primus bō sic cōditus ē· vt vita eius p tēpora posset tendi: nō cuolui· sed qz peccauit deorsum ꝓtulit· quez hō semp tolerat· z tū optat dum viuere appetit. Huius decursus dāna voce humani generis gemit. **Fugerunt.** Quia ad incē stare bō noluit: fugiendo vīlem pdidit· ne bonum qđ est videre posset· ad qđ conditus fuit. **Quasi naues poma poz.** Fructꝰ terre p fluctus. Terra bois paradisus est· in qua innocēs pmanſisset: sed per culpam ad undas mutabilitatis venit. Poma terrę· sermo nūdati· possibilitas opis: intelligentia trinitatę qz in terra quietis noluit hō edere· p mare portat· z in tot tēptationib⁹ seruare conatur· nō sine ligno·i·cruce qua reformamur. Vt nauis q̄ poma portat: suauitatē odoris habet: sed grauitatē ponderis nō hēt· sic z homo expulsus. Cum ad supna repetenda se erigit· odorē celestiū recordatōe sentit: sed pondus vitę nō habens huc z illuc leuiter ꝓpellitur· z sicut aquila q̄ in altū volat· sed appetitu ventris terrā expetit: ita homo in alto cōditus pro gustu veriti cibi ad terras cecidit: vbi carnibus voluptatis pascit'. Sz cum hec tractamus: questio nos vrget· cur deus fecit quē periturū ꝓuidit. Cur bonus omnipotēs nō talem fecit q̄ perire nō posset. Ne cogitatō ne in superbiā erūpat bñiliter se cōpunit dicens. **Neqz ita loquar.** Sed infirmus a tali inquisitōe cōpescat. In quo facies mētis cōmutatur qz quę alia ꝛrebat infirmā se videns· veneraī qđ ignorat. In quo ē dolor qz valde afflictur· qui ad intelligenda que de se sunt cecatur. Duis cōmixtus malis sua ꝓpria adiungere metuit. Vñ subdit. **Verebar omnia opera** ꝛc. Bona quidem erant: sed z hec timēda bis qui vere volūt deo placere. Quia duo in bonis timēda sunt: defidia z fraus. Defidiam facit minor amor dei. Fraudē propriꝰ amor sui· dum p tene actis tacita humani cordis gratia· vel fauoris aura· vel q̄libet res exterior desiderat· sed beatus qui excutit manus suas ab omni munere cordis manuſ z oris. Contra hec timor habendus ē· qui munit qz nō ꝓcz delinquēti· z si enim peccātes ad pniam vocat: tamē nunqz ꝓcatū sine vltione ꝓterit. Vel hō punit· vel deus· vnde z post baptismū p originali moriunur. sed dum plus iusto trepidat· tedet viuere: q̄si nec p labores ad vitaz puenīat. vñ. **Si aūt et sic impius sum.** Non pnitet laborasse· sed inter labores de pmiꝰ incertum se esse dolet. Ita est iccirtus iustus vt cōfidat: ita confidit ne securꝰ torqueat. **Frustra** dico· quia. **Si lotus fuero.** Qui conterit se vt la mentis affligatur: aquis se lauat· sed nō niuis· nili assit humilitas· quę coā deo candet· dum nec aliū despicit: nec cōtra deū murmurat. Vel aqua niuis ex aere est: cū alię aquę extra oriuntur. Qui ergo plorat ꝑ ęternis: aqua niuis pfusus est· qui cō punctī prece ꝑ terrenis aq̄ terę. **Manꝰ sunt opera. Velut mundi.** Quasi non vere mundę sub hac corruptione. **Intinguēs.** Id ē· intinctā demonſtrabis· qz quāto plus ei proximam⁹ sordes nostras ex eius munditia agnoscimus. **Vestimenta.** Vestimentuz anię est corpus qđ ꝓcipit salomō omni tpe candidū esse z si sit mixtuz sanguine id ē· carnalibꝰ delectatiōib⁹· dicit ysaias cōburendus. **Abominabuntur.** id ē· abhorrit nabilem reddēt: vt de iuda dr:· possedit agrū de mercede iniquitatis· id ē· possideri fecit. In abominatōe vestis ꝑ grauius habet· qz seipsum sui reprehensoris ignorat· vnde dicit. **Neqz enim viro.** Inter homines z audimus obiecta· z ad ea respondemus z audimur: sed in iudicio dei ipse nos audit· qz videt omīa q̄ agimus: sed nō audimus eum· qz qđ ei displicet plene nō intelligimus. **Nō** ex equo pōt audiri· nec est qui. **Utrūqz.** Id ē· deū z me possit **Arguere.** Arguit· qui ex auctoritate ratōis ꝛrevadit. Qui ergo recta agit· iam nō gemitu ꝓcis: sed fiducia autoritatis ire iudicis cōtradicit. Videt aūt iob q̄s puerse fecit hō· q̄ dilectate irasc̄atur deus· z nō esse humanā iusticiā q̄ cōtradicat· z ideo optat· si· post ventura mediatorē· qui z hoīem arguit ne delinqueret: z patiendo ho obstitit ne feriret. Et manū posuit in ambobus· qz z homini exemplum agendi ꝓbuit z deo in se opa quib⁹ placaretur ostendit· qđ nullus ante eū potuit. Ipse etiā hoc mirabilius fecit· qz corda delinquentiū mālsuetudine potius q̄ terore correxit. vñ addit. **Auferat a me vir.** Legis qua punit· sed eā xp̄s abstulit: z p mansuetudinē vias vitę ostendit. Voluit vt deus timeri· sed vt pater amari. vñ subdit. **Loquar et non timebo.** Jam nō hēr metum· sed vt ad patrē affectū. Ecce baculus·i·timor legis missus nō suscitat puerū· sed ipse heliseus puero cōtemptus· z septies aspirans·i·p amorez spūs. **Respondere.** Sīt factis digna recōpensare· sed beneficijs dei nemo seruiliter timēs respondit. Tantūmō qui p fiduciam amoris nō timet: digna ei reddidit obsequia. Non est purus qui mala ageret si liceret.

C. X.

¶ Amanti aūt est tedium huius vitę q̄ prius dulcis erat· etiā ingrens eam tolerat. Et boc ē. **Tedet animā meam vitę meę.** Cū autē hec vita valescit amore celestis: qui detestabat culpas: iā eas accusat. Et boc ē. **Dimittā eloquiū.** quo vtebar ī defensione. iam **Aduersum me.** quia cōfitendo me accuso: non vt q̄ adhuc erubescat cōfiteri: qz nō tanto desiderio mala deserit. Sed qz aliqñ apte cōfitens nō gemit ſs lugenda gaudēs dicit. subdit. **Loquar in amaritu.** Vt amaritudo puniat: qđ ligua accusat. Et pnia nō satur securitas· z confidentior interrogat· qđo erga se agat. Et boc ē. **Dicā deo· noli me cō.** Quia pena mea extinguit tua supplicia. **Cur me ita iudices.** Duobus modis hic iudicat. Vel pnā immittit· q̄ nō mutatos ad eternaz trahit. Vel per hanc pnam extinguit

futurā. Innius ergo iudicij incertitudine turbatur: ⁊ cogitatōe interrogat qui de sua ambigit vita. Sed cū virtus vitę respicitur: quasi consolatio a iudice respondet: q̄ non ad pdendū p̄cepit: quē ⁊ ferendo ī innocentia custodit. dicat ergo. **Indica mihi cur** flagellas: vtrū ad securitatez vel pro qua culpa specialiter: q̄ ⁊ si iustus: habet tam aliqua mala ⁊ ideo pcut vt deus se sibi indicet: vt q̄ deus in eo punit: ipse quoq; flendo puniat. Ideo causam quęro, scio enī q̄ non iniuste. **Et hoc ē. Nunquid bonū.** Interrogatō hęc negatōem exigit: ac si diceret: scio q̄ tu summe bonus: nō esti mal bonū: vt pauperē p calumniā premas: ⁊ ita scio q̄ nō ē iniustū q̄ patior: ⁊ ideo plus doleo q̄ causam ignoro. **Nō ait: opprimas** innocentē: q̄ nō audet de iustitia: ſ pauperē q̄ infirmū cōsiderat. **Opus manuū.** Quasi impie nō pdis quem gratuito fecisti. **Impiorum.** Id ē malignorū spirituū: q̄ cum ad vitā redire ne queūt: socios ad mortem querūt: quoz consilium fuit ut iob rectū in prosperis frangeret aduersis: ſz deus superes nō sinit tēptari. **Nunquid oculi carnis.** Oculi carnis nō nisi aliqua facta ī tpe agnoscunt: q̄ ⁊ cū tempore claudāt: ⁊ humanus visus quod libet opus sequit: nō ꝑcurrit Deus. quoq; ⁊ animi bois differt ab eterno: cui nichil pęterit: nichil est futurū: ß oia conspicit ꝑsentia. **Ut quęras iniquitatem meam. Et** ita scias q̄ nichil impie feci: quasi humiliter quęrat: cui in tempore per flagella probas quem apud te perfecte et ante tempora fecisti. **Cum sit nemo** ⁊c. Quasi quid restat tibi nisi parcere: cui nemo potest obuiare. Quo enim nullus potest tuam vindictam retinere: eo facilius pietas vebet pcere. vt aūt placetur: q̄ nostrū opus nō possumus: sunz opus ei offeramus. **Manus tuę dñe.** Quasi pensa misericorditer ne pereat q̄d fecisti. **Fecerunt.** scdm animā. **Totū in circūtu.** sedz corpus non gens tenebrarū: vt dignior cōditio bois pę cęteris ostendat' manibus dr factus ꝑmisso consilio. Faciamus hoīem ad ymaginē ⁊ similitudinē nostrā: cū ꝛe cęteris dixit tantū fiat. **Et sic repente.** Quasi quem tanta dignitate ꝑponis: cur tanta vilitate despicis? Sed cum hac dignitate q̄ est per spiritū: est infirmitas per carnem: quę moueat pium iudicē vnde dicit. **Memento queso q̄ sicut l. ſ. m.** Vnde venialis ē culpa: cum irremissibilis sit in angelo qui robustus fuit. Lutū est cū aqua terram infundit. Ita homo cū ania rigat carnem: cuius mortē aperte subdit. **Et in puluerē reduces me.** Quasi vide materiaz ⁊ pęnam: ⁊ culpę parce. Quia qualitatē bois conditi, ptulit: subdit ordinem, ꝓpagatōis, vñ dicat. **Nonne sicut lac** ⁊c. Factus hō vt lutum, ꝓpagat' aūt sicut lac mulget' semine: vt caseus coagulatur in carne. Carne ⁊ pelle induitur: ossibus ⁊ neruis solidat'. Post creatōem corpis q̄d minus ē subdit' mira aspiratio vinificatōis. **Utam et misericordiā.** Sz hęc bona frustra vidit: nisi ipse custodiat, vñ subdit. **Et visitatio tua** ⁊c. Eadē de interiori hoīe. Interior hō lutū est: quia terrenę menti gratia ſpūs infundit: ⁊ irrigat vt ad deū eleuetur. Sed ne cōtinuo vsu supbiat: ſpūs ad tēpus deserit: ⁊ puluerē redacta aret: vt iā vento tēptationis agat' vt sic se homo cognoscat, dum enī hō relictus cōcutitur: dona dei cogitat subtilius. **Non ut sicut lac.** Dum mens ꝑ spiritū dei a vetustate trahit' sicut lac mulget' q̄z in quadam inchoatione formaī. Sicut caseus coagulat' cū pinguedinibus vestisti me: ossib⁹ ⁊ neruis cōpegisti me. Uitā ⁊ misericordiaz tribuisti mihi: ⁊ visitatio tua custodiuit spiritū meu. Licet hęc celes in corde tuo: tamen scio q̄ vniuersorū memineris. Si peccaui ⁊ ad horā pepcisti michi: cur ab iniquitate mea mundū me esse non patearis? Et si impius fuero ve mihi est ⁊ si iustus nō leuabo caput: saturatus afflictōe ⁊ miseria. Et ꝓpter superbiam quasi leenam capies me: reuersusq; mirabiliter me crucias ⁊ instauras testes tuos cōtra me ⁊ multiplicas iram tuā aduersum me ⁊ pęnę militāt i me. Quare de vulua eduxisti me? Qui vtinam

ſ quero quare. sed scio q̄ iuste ⁊ non pernicioſe.
ſ vel pauperē alta littera.
ſ sicut mihi ita ⁊ omnibus.
ſ sed nō er toto mundus.
ſ si culpam venia abstulit cur hanc ⁊ a memoria nō abstergat.
ſ ⁊ cū non mundus vel impius ero vel miser ris?
ſ capitis est hō: q̄ inde nunc carcere tenetur vñ audacter est transgressus. ſ ⁊ hoc fit ne superbiā
ſ quasi q̄ nullus est qui eruat: ergo tu me cruce cruere.
quia fecisti.
ſ q̄z a superbo discedas.
ſ ⁊ q̄ si ad horam fum pęcr. ſ ſ risus tollit homis timetur ira: vnde ⁊ cōparatōe contz dispicē

cogitationibz stringit: vt iam nō desiuat desideriis: sed in vno amore solidetur. Sed contra hęc rudimenta caro et veteri vsu murmurat. **Pelle et car.** Id ē carnalia motuū obsidione mens vallat: q̄ aūt externus hostis ad bella intus roborat p ossa virtutū: vt humilis sit ⁊ fortis. Ideo autem de⁹ recte viuēdi recitudinē tribuit: q̄ ꝑternis delictis parcit. **Uitam et misericordiā.** Vita dat' cū malis mentibz benignitas aspirat': sed hęc non datur: nisi prius misericordia anteacta mala diluat. Vel misericordia est subsequens data tam vitaz: vt custodiat: q̄ misericordia' visitat: vel ad amorē compungendo: vel ad timorē flagellando: vt humanꝰ custodiat' spiritus. Postq̄z de se dixit dona mię generaliter: subdit. **Scio quia vniuersorū memine.** quasi cū de me trepido: q̄ oīm gētes colligēdas scio. **Licet hęc celes ī cor. t.** Quia adhuc ñ indicas apto sermone certi de venia solēt priores nequitię memoriam tāgi: ⁊ illicita cogitatōe nolentes pulsari. Vñ subdit. **Si peccaui** ⁊c. Ad horam peit dē: cuz mortem culpā cōcessis fletibus diluit. Sed nō patet esse mundos: q̄ ⁊ nolentes memoriā mali cuz delectatōe toleramus q̄d ē cicatrices computrescere. Dic ē hō qui (vt moyses) dicit' ſ potuit nocturno somnio id ē occulta tēptatiōe qui iubet: ⁊ exire extra castra. i. cōparatōe cōtinentiū se despicere. Ad vesperā lauat' aq̄ id ē conspiciens defectū suū fletibz se lavat: post occasū solis redit in castra cū frigescat flama cogitatiōis: fiducia societatis bonoz sumit. Cū aūt mēs memoria mali cōcutit: aliq̄n grauius q̄z pr⁹ ad ꝑpetratōez trahit: ⁊ fit hō ipius cui ⁊ si sit erect⁹ vt erit ęterne dānatōis. Q: si conat' resistere iustus: q̄ tñ labore ⁊ ꝑpetua afflictōe pressus caput leuare ñ sinit: sed sic liberabit: has ipugnatiōes deus suis referuat: ne securi supbiant: sed pulsati in solo auxilio dei spem forti⁹ figāt. Et hoc ē. **Propter superbiā quasi leenā.** Leena dū catulis escā inhianter ꝑit: i fouea cadit. Dicit' enī in inimicū ei⁹ fouea fieri angusta ⁊ alta: i q̄ pecul deponit: vt huc leena se ꝓjcere, puocet' vñ saliendo nequeat exire. Cohoret quoq; altera fouea i q̄ ē cauea: vt cum delup leena ꝛrget' volēs se occultare caueā itret: i q̄ clausa iā nō timet' sed circūsepta vctibz lenat'. Sic mens hominis i libertate cōdita: dū carnis desideria nutrire voluit: ī fouea deceptōis ꝑ vetito cibo cecidit: vbi caueā. i. carcerē corruptōis pertulit: per gratiā aūt revocata ad veniā: carcere semp stringit: ne per delideria vageī. Liber ergo hō sponte cecidit: sed reductus sub disciplina meli⁹ clausus vivit. Sic etiā quotidie dū aliqs de virtutibz ꝑsumit: mira dispensatio parat ei aliq̄d q̄ delectat' corruat: vñ ꝑ se ñ exit sed cognita infirmitate: q̄si vinctū de⁹ educit. **Propter supbiā q̄** se de virtutibz extulit: lapsus i hūilitate ligat'. A superbo auertit' de⁹: ⁊ recedit compunctio fūmi amoris: q̄ nec sua dāna sentit: sed remissus de⁹ p gr̄am pcutiat: q̄ visitat⁹ hō, pficiens plorat: q̄ lętus pibat: mirabiliter nō penaliter: q̄ per fletū ad alta mēs leuat' ⁊ gaudet sic affligi: q̄ proficit. Si aūt a sancto desiderio torpem⁹ crēpla hū vigilantiū, ꝓponit. **Et hoc ē. Instauras testes tuos.** Testes dei sunt q̄ per opa testant' q̄ ꝑmia sūt secutura. Hi sunt cōtra nos: cū vita coz arguit nostrā prauitatē: ⁊ probat q̄d ipsi fecerī a nobis posse fieri. visis bonis testiū: nos dissimules ꝛpli⁹ dānari timem⁹. **Et hoc ē. Multiplicas iram tuā.** Id ē multiplicē ostēdis: q̄ ⁊ si ille bonos flagellat: q̄d erit ipijs? Sic multiplici ira ꝓmissa. hō ad se redit: ⁊

prava punit. Et hoc ē. Et pgne militant i me. Quare de vulua Idem qđ supra. Quare nō i vulua mortu⁹ sum? Fuissem quasi nō essem de vte-trās-ad tu. Idem qđ ibi dictū ē. Sicut abortiuū abiō ditum ꝛc. vel qui cōcepti nō viderūt lumen. Nunquid nō pau. Non capiat delectatio ꝑsentis vite: qz cito transit. Dimitte. Id ē· flagella tē pera: vt possim etiam are mala q̄ patior· ꝛ flere· quia nimietas doloꝝ aliqñ grauat aīam· ne hoc possit; ꝛ fit mgroz sine mgroze. Vlsqz bō nescit quan tum lit on⁹ sui peccati vel si nouit ꝛ damnat tēsiderio carnis ꝛ con luetudine mali impe dit⁹ nequit digne fle re: nisi deus dimittat· ꝛ solutū excitet in lacri mas· qđ maxime facit ꝑsilio inferni. vñ ait: Anteq̄ vadam. Infernus terra dicit· qz ibi captiui tenētur. Antequā va. Nō qz qui plangit vadat: sed qz vadit qui non plangit· vt si dicā re bituor· solue priusq̄ te cōstringaz. Non re uertar. Quia damnatos vltra misericor dia nō liberat.

¶ Miserię et te nebrarū. Quia fo ns doloꝝ cruciat: quos ęcitas mētis intus ob scurat. vel ibi nemo vl tra ad lucem redit: sic in ista· vbi ꝛ ū sit misera: per questionē licet reuerti ad lucē. Umbra mortis. Mors est tepatio a bo. Um bra obscuritas ei⁹· qz ignis ꝓgnalis cremati onem habet· ꝛ nō lucē vt in vtroq̄ puniant· qui in vtroq̄ peccauerūt. Nullus ordo. Non qz de⁹ nō ordinet tormēta ſm merita singulor: qz et si vna gehenna non oēs vno modo sentient· sicut nec mō hominē calorē solis. Sed in mente dam natorum p̄ remissam vmbram ęcitatis magna erit cōfusio· qđ ītus eos cruciet sicut flamma foris. Vel ordo nō erit: qz in supplicijs ꝓpria qualitas re ū nō seruat· vnde ꝛ addit. Sempiternus horror inha. Hic timor erit futuri mali: qđ cum iam patit aliquis timor abit. Ibi ꝛ in ipsis tormen tis timor cruciat. hic flama quę vnt illuminat: ibi vnt ꝛ obscurat. Ecce q̄s grauis cruciatus vbi tormenta a suis qualitatibus discordant· sicut viuen tes a voluntate dei discrepabant. Idco aūt ibi timor ꝓuanet cum ꝓgnis: qz in futurum nullus finis ꝓgnarū sperabit. Ignis aūt qui non lucet ad cō lolatiōem aliqñ lucet ad ꝑnam: qz eo illuminante videbunt i ꝑna (vt ma gis doleant) lęcęes suos· quoz amoze deliquerūt. Q̄ aūt de cruciatu ami corum dolituri sūt· probatur p diuitez· qui memor fratrū periit ne venirēt ad tormenta quos in ꝑna videret qui lazarum vidit. C. XI.

¶ Sophar. Vicissim sibi succedunt· sicut contra fortem adlebam ipa res. Nunquid qui. A cōtumelijs incipit. Vos prauoz est recte dicus nō ꝓsentes· ꝛ diuerso respōdere· quibꝰ ꝛ pauca videntur multa: qz ꝑta sensus eoz sunt: qui nihil putant rectū nisi qđ sentiunt. Aut vir verbo suo. Vera sententia· qz legit cultus iusticię silentium· ꝛ nō ꝓ loco dicta. Qui neqt recta pati negligens corrigi· accingit se responsioni. Tibi soli tacebunt homines et cū ceteris irri. Omnia recta suam irrisionē pu tat· quē remordet conscientia: ꝛ generaliter dicta sibi ęstimat. Vnde ꝛ ꝑta loqui accendit· vt vel sic verecundiā tegat· quasi criminosus nō sit si alios criminet· vñ mentiēdo subdit. Dixisti enī· purus est sermo meus Job nō dixerat· sed solatio est facinoꝛi· si vel fallo inquinet vita corripien tis. Atq̄ vtinam ꝛc. Peruersi verbotenus bona optant: vt benigni vi deantur· ꝛ vt q̄ in ꝑsenti sunt mala esse ostendant· vnde ꝛ iste dicit. Vtinā deus loqueret tecū. Quasi diceret· tu modo tibi loqueris dum carnaliter sapis· eo vacuus a veritatis spiritu· quasi pot⁹ imperitię tuę cō patiorq̄ ꝑnę. Labia. Id est· iudicia· p quę agit· quasi labia suam vo

cōsumptus essem: ne oculus me⁹ videret. Fuissem quasi nō esse⁊ de ſqz. vtero translatus ad tumulū. Nun quid non paucitas dierū meoruꝫ finietur breui: dimitte ergo me vt plangam paululū dolorem meuꝫ: anteq̄ vadam ꝛ nō reuertar ad ter ram tenebrosam· ꝛ optam mortis ſ eterne vt nunq̄ dei lucē videant. caligine. Terrā miserię ꝛ tenebra rum: vbi vmbra mortis ꝛ nullus ordo· sed sempiternus horror in habitans.

C. XI.

Respōdēs aūt sophar naamathites di ſ quasi-nōne ꝛ nos tibi loqui debemus pena ē tniquo tacere· nec patienter audit qui neglgit cor rigi- xit: Nunquid qui multa loquitur

non audiet: aut vir verbosus iusti ficabitur? Tibi soli tacebūt homines: ſ potes enī cōfu ꝛ cū ceteris irriseris a nullo confu tari. taberis. Dixisti enī: Purus ē ser me meus: ꝛ mundus in cōspectu ſ sed deus ꝓhibeat te iniquum tuo sum. Atq̄ vtinā deus loquere ſ quasi sicut mihi tecum· ꝛ aperiret labia sua tibi: vt ostenderet tibi secreta sapientię ſ ostēderet sapiam· ſ dei- ꝛ q̄ multiplex sit lex eius: ꝛ intelli geres q̄ mīto minora exigaris ab ſ hoc opto eo q̄s meretur iniquitas tua. Fo rt bi sed- sitan vestigia dei cōprehendes: et vsq̄ ad perfectum omnipotentem ſ quasi nō reperes sed- reperies. Excelsior cęlo est. Et qđ facies? Profundior inferno: et vñ cognosces? Longior terra mēsura ſ ꝛ cum ira sit. eius: ꝛ latior mari. Si subuerterit

luntatem ostendit hoībus q̄ latet i occultis dispositionibꝰ. Apertis labijs hęc eruditio fit: vt ostenderet secreta sapientię. Publica opa sapię dei sūt q̄ quos gratis cōdidit benigne disponit· bona aspirat· ꝑcat· custodit· qđ omnibꝰ liquet. Secreta eiusdē opa sunt· q̄ ecōtra facit in malis quos de sent. Quę pauci possunt inquirere: sed nullus inuenire. Tamen vtiq̄ vi det· ꝛ nō inueniens inuenit: qui in.ō.prehensibilia esse intelligit: vt humilię timeat· et dicat: Tu quis es qui respōdeas deo? Ille per studium sāę peri⁹· p audaciaz tumoris ignarus mei ori optat qđ bē. Ler dei ē charitas· p quaz in mente sūt ꝓcepta vi tę· q̄ plenitudo legis dicit· multiplex· q̄ ad oīa virtutum facta di latatur· ꝛ ab omni ma lo retrahit· quā qui di ligēter attendit quan tū quotidie proficit deo agnoscat· et si peccata agnoscat· patienter fla gella tolerat. Et hoc ē Et intelligeres q̄ mul-mi-ori ab e-q̄s mere. ꝛc. Imuste iusto iniqtatē obiciat· sed hec commonita de zelo dei· pdit· ꝛ est ve rialis. Merita quoq̄ iusti nescius: et ipse rna irrisionem subdit. Forsitā vestigia dei com. Benigni tas vltatēis q̄ nam nobis ostendit: vt nō dū visum sequamur· donec ad cōtemplādā veniam⁹? Hęc neque unt cōprehendi: quia vnō vbi quibuslibet nō dis dona spūs ei⁹ ve niunt nescimus· vnde ꝛ nescis vnde veniat ꝛ quo v. In futuro reperiet omipotens per spēm: ſs non ad perfectum· qz eius essentia a nullo plene videbit. Excelsior cęlo Quia incrūscriptōe sui spūs cuncta transcendit. Inferno profun dior. Quia transcendendo subuehit. Terra longior. Quia modum creature ꝓbenitate eternitatis excedit. Mari latior. Quia tpa sic possi det· vt sub potentię iuę ꝓsentia coangulet. Vel cęli dicunt angeli. Infer nus demones. Terra mali hoies. Mare peccatores. Nec angeli igit eius altitudinē attingūt· ꝛ demonū astutias longe subtilius indicat· ꝛ iustorum longanimitatē patientia ei⁹ supat· ꝛ vbiqz facta peccantiū ꝓsentia eius oc cupat. Vel homo cęlum ē cōtemplatōe. Infernus tēptationum caligine. Terra dum fructificat. Mare dū mutabilitate agitur. Sed cōtemplatio hoīs in deo deficit. Et si se tēptationibus discutit: subtiliora dei indicia ti met· ꝛ opa ei⁹ retributio i fine superat. Et quantūlibet mens fluctuet in re quirendo districtiōem futurā· nō cognoscit. vñ q̄s nouit potestatē ire tuę? Vel ſm aplm. Latitudo dei est dilecto q̄· ꝛ persequentes colligit. Longa tudo quo longanimiter tolerando ad regnū pducit. Sublimitas: qz intelligentiā glorificato⁊ transcendit. Profundū qz damnatis infernus ta dicū incōprehensibiliter exercit. Eadē etiā modo exhibet· latitudinē aman do· longtudinē tolerando· altitudinē intellectus ꝛ vota superando· Pro funditatē motus cogitationū illicitos indicando. Altitudo vero a profun ditas q̄ sint inuestigabiles nemo scit· nisi qui ꝛtemplando ad summa pro uehit· vel occultis motiꝰ resistens tēptationibus turbat· vnde iob despe cto dī. Excelsior ꝛc. quasi altitudinem ei⁹ ꝛ profunditatē quādo tu cogno scere sufficis: qui vel virtute ad summa prouehi· vel temetipm in tēptationi bus reprehendere nescis. Si subuerterit. Subuertit cęlum dū contem platōem homis destruit. Infernū dum pauidā in tēptationibꝰ ad deteriora cadere ꝓmittit. Et terrā dum fructū boni operis per aduersa interdit. Mare dū nostrā titubatōem terrore iudicij cōfūdit. Cęlū ꝛ infernus simul coartatur· cum eandē mentē ꝛ cōtemplatio sublenat ꝛ temptatio obscurat vnde. Video aliam legem in membris meis repugnantē legi mentis mee. Terra ꝛ mare simul· cum candē mentem· ꝛ certa fides de eternis roborat·

7 et aliquantula mutabilitate aura dubietatis versat vt in eo qui dixit. Credo dñe adinua incredulitate mea. Quod occulta dispensatõe fit vt cum mens elevat reliquijs pranitatis ipugnetur: vt vel relistens exerceat vel seducta frangat. vnde recte dicit. Quis cõtradicet ei vel quis ei di·po·c·i·f: Qui a iudicio dei nullus potest obsistere vel inquirendo aliud penetrare. Cur subdit vt coartat subdit. Ipse enim no. Dñ mens elatione attollit quia bene succedit 7 in virtutib deus deserit: vt inveniat homo quid sit. Et qz deus tolerãdo fiscre vicia cõspicat: iudicando bona cõfun dit. Post vanitatem ponit iniquitas. vana sunt omia qz transeunt: q si nos ligant in opit iniqtas. Vel vanitas leuior iniquitas vero grauior reat? dr. Et et leuioribus vlu cuncta leuãte ad grauiora ducit hõ vnde salomon. Modica q spernit paulatim decidit. Vanitas nasc dr 7 iniquitas cõsiderari quasi studiosius: quia nec minora de? inultra deserit: 7 ad maiora frenenda intentius se accingit. Quo vanitas eiz iniquitate ptrahit ad tumorẽ scz subdit. Vir vanus in superbia erit. Vanus et culpa redditur andat oblatus sui humilitatẽ pdit: 7 seruiens desideriis a iugo diuĩ amoris se excutit vt liberc iam p voluptatẽ eat. Per pallam onagri omne genus agrestium notat qđ dimissum motibus naturę ñ tenet loris dominãtiũ sic qui disciplina nõ tenetur: per effrenatã libertatẽ audẽter vagat p obsidia currit. Tu aũt fir·cor tuum. Firmari cor nõ hoc loco p virtutẽ dicit· sed p insensibilitatẽ Et ad deũ manus expandere dicit: contra largitoris gratiam de virtute operum superbire. Sic reprobi cum redarguere electos et infirmitate actionis non valent: ex crimine tumoris accusant. Sed qui hactenus iustum corripuit nunc velut docendo subiungit. Si iniquitatẽ quę est in manu tua abst·a·te ꝛc. Iniquitas in manu ẽ culpa in ope. Immisit cia i tabernaculo iniqtas in mente. Mens quippe tabernaculũ vocat i quo apud nos absc̃ondimur cũ foris in openõ videmur. Leuare aũt facie est in deo animũ p studia oratõis attollere quã facie macula inqnat: si reat? sui cõscia accusat. Et eris sta. Quia tanto min? ad iudicium trepidat: quanto in bonis actib solidius stat. Miserię quoq ob. Mala vitę psentis tãto durius anim? sentit· quãto pensare bonũ qđ sequit negligit. Et si ad ea q̃ pmanẽt oculũ cordis figat: nihil esse cõspicit quidq̃d ad finẽ tendit. Et quasi aquarũ quę p·nõ r. Quia miserię q̃ trãseũt nõ vi cõtinuunt· sed tactũ meroris infundũt· dum extra p percussione dolet: intus et rẽptatione frigescit· cõtra qđ ampli? lux divina succendit. vnde subdit Et quasi meridianus ful·cõ·ta·vel. Fulgor meridian? in vespere est virtutis renouatio in rẽptatione. Et cũ te cõ·pu·o. Ad vesperã Cũ 7 per exteriora mala iustus occũbere cperit· tunc claritas eius incipit.

omnia vel in vnũ coartauerit: qs cõtradicet ei· vel quis ei dicere potest cur ita facis: Ipse enim novit hoim vanitatem: 7 videns iniquitatẽ nonne cõsiderat: Vir van? in superbiã erigitur: 7 tanquã pullus † Sita eis vanus·in aũt inter tales, oct·i·minus· Increpatio.
onagri se liberũ natus putat. † Tu † ſ non molleseris ti more dei vt sit cor quasi lapi deum tibi. ⁘ ſ qui tibi bona que facit tribuite coram d.o loquens·superbiens manus ad deum tendit.
aũt firmasti cor tuũ· 7 expandisti ſ opera. † ſ sed. ſ hec sunt vera si recte dicerentur. ſ omne peccatũ vel sola cogitatõe vel
ad cũ manus tuas. † Si iniquita· cogitatione 7 opere sit.
tem quę ẽ in manu tua abstuleris ſ vt sicut prius ẽ op? pura sit cogitatõ. ſ corde
a ꝛc. 7 non manserit in tabernaculo
tuo iniusticia: tunc leuare poteris † ſ mentẽ in qua recognoscimur vt a deo diligamur. ⁘ ſ qne faceret ab oratio diffidere. ſ iuxta·ad deũ surgit: qui nec in se cõmitat· nec i alios dimittit.
† faciem tuã † absq macula: 7 eris ſ psentis.
stabilis· 7 non timebis. Miserię ſ vitio eternis.
queq obliu·sceris 7 quasi aquarũ
quę p̃terierunt nõ recordaberis: 7 † ſ vt eo magis fruat charitas quo occubuisse timebatur. ſ sepe nanq nos tot rẽptamẽta obsident· vt ad lapsum desperatõis inclinem·t· sed ea
quasi † meridianus fulgor cõsurget ligniem nostrã conditor respicit· 7 fabricata luminis radi·os refundit.
tibi ad vesperã. Et cum re consum ſ fz nõ quidẽ e·is. † ſqt vita iustoꝝ premiscat qualis erit claritas solis sequẽs·i·chaos qui nõ dum apparet.
prũ putaueris· † orieris vt lucifer·

ecõtra iniqui sumẽ est i diẽ huius vitę obscuritas i vespe. Et cũ te compu·ẓ. Quia foris cadens itus renouat· 7 quo vuriora tolerat· certi? pimia sperat. et b ẽ. Et habebis fi·ẓ· 7 defossus se·d. Defossi secure dormiunt: qz dum sua itima vigilanter penetrãt: a laboriosis huj? mundi se oneribus sub quietis ocio occultãt. Vel defossus·i·mortuus secur? eris te corona. Vel defossus q̃ oẽs latebras anĩ pscrutat· 7 nõ iuento qđ mordeat secur? apud se vomit latẽs ab actib scli. Requiesces 7 ñ e·q·te
† ſ salomon· nõ cõtristabit iustũ quidquid ei accidat habebis fiducia, ppolita tibi spe
dent· Itẽ iusti? quasi leo cõfidẽs absq terrore erit 7 defossus securus dormiens. Re
ſ etiam.
quiesces: 7 nõ erit qui te exterreat.
† ſ dum recta predicat ad hoc qđ tacitus ambit erumpit· 7 dum quasi innocenter vivit intercessor pro hominibus vult videri.
Et † deprecabunt faciem tuã pluri
† ſ tibi ita· sqz in illa die peribunt omnes cogitationes eorum.
mi. † Oculi aũt impiorum deficiẽt
† ſ hec qđ displicet aliquo mõ virant· qđ non ibi. ⁘ ſ·i·terrena in quibus caro quiescit ſ̃ spiritus
7 † effugium peribit ab eis: 7 † spes deficit.
eoz abominatio animę.

C. XII.

Respõdẽs aũt Iob dixit: Ergo vos estis soli homines: 7 vobiscũ morietur sapiẽtia: 7 mihi est cor sicut 7 vobis: nec inferior vestri sum. Quis enim
† ſ sed. ſ vnde ad se redit nil habens extra 7 affluctus in precem funditur. ſ possiũ a timore ad qualitatẽ arguendo revocavit pocere incipit.
hęc quę nostis ignorat: † Qui deri
† ſ qz qui pro culpa irridetur nõ est fraudibulus.
detur ab amico suo † sicut ego: iuo ſ interni estẽ. † ſ a duplicibus
cabit deum 7 exaudiet eum. † Deri quasi fatuitas. † ſ mortuus putatur a carnalibus qui a dyabolo liberatur· sed xpũs vivit.
det eni iusti simplicitas· † lampas
† ſ que est. ſ qz nõ hẽt qđ ipsũ amãt. ⁘ ſ nõ rea in crimine est· sed tumor.
† cõtempta apud cogitatões † diui ſ sed lucebunt qz cũ christo iudicabunt.
tum: parata ad tempus statutum·
† ſ sed nõ sunt hec curãda quib? 7 reprobis abundãt. ſ facile despicit divitias qui nõ hẽt difficile velce· estimat qui hẽt· qđ ipi iob facit ducẽs eas abundare replus· ⁘ ſqz ñ grati de bonis ſ̃ persones
† abundãt tabernacula † prędonũ·

7 vos e·so·ho. Qui se omnes prire ratiõe putat· se solũ hoiem ẽ exultat. Ergo vos estis s·h. Qui eni se solum sapere estimat· quid aliud q̃s hanc eandem secum mori sapientiã putat. Et mihi est cor sicut 7 vo. Vt eorum superbiam corrigat: esse se inferiorem negat: 7 ne suę humilitatis limitẽ transeat· esse superiorem tacet. Ecce q̃s discrete in quo indicat quid illi de se sentire deberẽt. Quis eni hec quę no·ig. Ac si dicat. Cum cunctis sunt nota quę dicitis· de dictorum sciẽtia cur singulariter tumetis: Qui deridetur ab amico suo s·e. Quia illã facit derisio deo proximũ· quem ab humanis prauitatibus vitę innocentia servat alienũ. Lampas cõtempta a·co·di. Nomẽ divitũ designat elatõem superborum. Justi aũt simplicitas et lampas dr· 7 cõtempta. Lãpas·q· interius lucet· contẽpta quia apud mẽtes carnaliũ abiecta estimat. Parata ad tẽpus sta. Statutũ cõtẽpte lampadis tempus est extremi indicij predestinatus dies· quo iustus quisq̃ qui nũc despicit· quanta potestate fulgeat demonstrat. Abundant tapę. Ostendit nihil esse presentis vitę divitias· quas abundare reprobis dicit· qui deũ audacter pvocant· qui plerũq̃ eo magis ptra deũ superbiũt quo ab eius largitate 7 cõtra meritũ ditant. Possunt prędones appellari qui dũ loquunt q̃ nõ faciunt in locutõe verba iusto? tollunt. Quomodo

vt prędones violenter tulerũt·qđ ipse dat. Sed aliud misericorditer dat deus·aliud habere finit iratus. Et qđ ꝑdones agunt pernicie·hoc deus sinit iuste: vt z illis culpa augeat·z qui patit̃ pro pristinis feriatur·z qđ fieri phibet iuste fieri sinit. Sed z nos doctrinę aliquos replet·q̃ inde superbientes eum pronocant·qui z ꝙ se prędones puerse verba iustorum usurpãt z tñ bona quę habẽt a deo acceperũt. Numerũ interroga iu·z dote. Jumẽta sensu pigriores. Volatilia celi sublimia sapientes. Pisces. Curiosi intelliguntur Et ē sensus Si bos requiras: creatorem oim deũ fatent·pot̃ z iumenta literã intelligi. In cuius manu anima omis viuẽtis. Hoc loco alias viuẽtis ipa corpis vita signat. Spiritus vniuse carnis·i· bois effect⁹ intelligenię spiritualis q̃ in dei potestate sunt. Potest z ꝑ animã omnis viuẽtis iumẽtoꝝ vita signari. Nõne auris verba di. Et istis corporalibus q̃ diuersa idẽ spiritus operet̃ ostendit·quatenus ille sapientię·ille sag·ille lignarum dona capiat. vl Auris verba diiudicat z fauces cocta. Scitu aperte dicit. Doctrinę v̄ba q̃ vobis vsq; ad aurem pueniunt michi etiã ꝑ saporem intimã intelligentię faucẽ tangunt. Vn⁹ sensus ē cerebri sed in aure z in ore z ī ceteris diuersis instrumẽtis·q̃si diuersus diuersso modo discernit·ita vt in aure nõ videat·nec in ocło audiat: sicvna ē sapientia:sed alij plus alij min⁹ dat alij sciam: alij genera linguarũ:z ceteraꝝ vel quę reprobi audiũt sicvol ego gusto·z quod vos satis michi ꝑ intimũ amorẽ medullit⁹ sapit. In antiquis ē sa. Alia enī dicta i sapiẽtię radice solidata sunt q̃ per viuendi usũ etiã actuẽ experimento cõualescunt. Et cui⁹ aũt dono pendeant: demonstrat. Apud ipsum est sapia. Apud deũ est in principio deus erat verbũ·qui z dei virtus z dei sapientia habet ꝓsiliũ·qz disponit sua. itelligẽtiã qz cognoscit nostra. Si destruxerit: nemo ē qui edi. Omnipotẽs bonorũ genus destruit·cũ reducit. Edificat: cũ repleꝝ qđ nisi fiat in cassum·exterius a ꝓdicatore monet. Si incluserit ho. Omnis hõ qui per id qđ male agit·qđ sibi aliud q̃ carcerẽ facit: vt hunc animi reatus premat·etiã si exteri⁹ nemo accusset. Includere aũt dei ē claustra nõ aperire: z eos reprobos ꝑ gratiã ñ emollire. Si cõtinuerit aquas oia sicca. Quia si scientia ꝑdicatorũ subtrahit·eoꝝ qui viridescere i spe eterna poterãt corda arefiũt. Vel qz aquę noie spũsancti gratia designatur. Si sanctispiritus gra ab audientis mẽte subtrahitur: ardet ptinus intellect⁹. Qz aũt aquas pluraliter dicit ad ꝺcepti fontem gratiã retulit. Si emiserit eas sub·ter. Si enī spũsancti gra infunditur·statim terra subuertit̃·qz peccatoris mentis duricia ab imobilitatis suę obstinatõe pmutatur. Apud ipsum est fo. In verbis prioribus quibꝫ ait·apud ipsuꝫ ē sapia z fortitudo. Aperte idicat·qz hoc qđ manifestus edocuit·qliter credendũ fuerit·in virtute iudicij terribilis ostendit. In verbis ꝙ sequentibꝫ quibus ipse ait: Apud ipsum ē fortitudo z sapia Succedanus demonstrat qz prius i iudicio p virtutẽ reprobos destruet: z repulsis reprobis·electis in regno qliter sit sapiẽtia patris idicabit. Noui decipientẽ et cũ qui decipitur. Nouit decipientẽ·qz plerũq; anteriora eius mala cõspicit: z hũc iusto iudicio cadere etiã i alia precata dimittit Nouit cũ qui decipit. Nñ enī sepe cõmittũt homines mala quę sciunt·permittũtur decipi: vt cadãt in mala q̃ nesciunt·qđ aliq̃n ad purgatiõem: aliq̃n ad ultiõis initiũ fieri solet. Adducit cõsiliarios i stultũ. Cõsiliarios dicit q̃ ꝺdicatores·q̃ auditoribus vitę consiliũ ꝓbẽt Qui cũ ꝓpter tẽpalia ꝺdicant·i stultũ finem deducunt·q: illuc per laborẽ tendũt·vnde p mentis rectitudine fugere debuerant. Et iudices i stu. Qui et aminandtis alioꝝ moribus ꝓsunt·recte iudicis vocant·sed cũ eos nequaq̃ solicite discutiunt·nec qliter corrigant agnoscũt: in stuporem vdicti sunt. Balthеum regum dis. In his qui bn regere membra sua vidobant·ꝓpter elatiõis culpã cathenatis singulis destruit. Et qđ rebus delectatio ē carnis: fune precati ac delectatiõis ꝓingit renes eorum. Ducit sacerdotes ingloꝛ. Quia ante iudicẽ nõ inuenĩt gloriã·quã mõ i subditoꝝ moribꝫ iuctio ꝓdicatiõis ñ erꝛuit. Et optima sup·qz cuꝝ nictez regẽtis iusto iudicio disent·celestia negligit·z i suis hic voluptatibꝫ cadunt. Lõmutans labiũ veraciũ Quia sepe hi q̃ celestia ꝺdicando veraces erant: dũ tpalia diligũt·ad terrena dicenda corrumpunt: labiũ veraciũ cõmutat. Vt de iudeis põt intelligi: q̃ ante veraces xp̃m venturũ nũciauerũt: ꝓsente hũc negauerũt. Et doctrinã senũ aufe. Doctrina senum ablata est: iudei nequaq̃ ea credẽdo secuti sunt: q̃ patres suos ꝓdidisse meminerũt. Effundit despectiõem su·prin. Judei i legis mandatis pmanentes: principari ꝓ fidẽ videbãtur. Gentiles i ꝓfundo pressi per infidelitatẽ latuerũt: sed cũ icarnatiõis dñice mysteriũ negauit iudea: gẽtilitas credidit. sic Revelat ꝓfunda de tene. Cũ mystice allegorica: sensus in verbis occultis ꝓphetarũ agnoscuntur. Et producit in lucẽ vm. mor. Vmbrã mortis dicit duriciã legis q̃ mortẽ carnis iferebat·q̃ vmbra mortis aniẽ ē. Jn lucẽ aũt vmbra mortis ꝓducitur·cũ intellecta morte spũs· quã timere xp̃s ꝓcepit·remota punitõe carnali mors carnis minime timetur. Qui multiplicat g·et p. Quia gentes z ꝓ fecunditatẽ sobolis extenditur·z in ꝓpria infidelitate derelinquit: z ꝙs in infidelitatis casu reliquerat: q̃s ad finem reduxit·quibus ita restitutis fit qđ sequitur. Qui imutat cor prin. Cor principũ terrę imutatum ē·cũ summi sacerdotes·z seniores populi illi conabantur obsistere·quẽ prius ꝺdicabant·z decepti sua malicia

† Jpse nouit z decipientẽ·z eos qui decipitur. Adducit cõsiliarios in stultum finẽ:z iudices in stuporem. Balthеum regum dissoluit et † Spеcato cuius delectatio mẽbris dominat̃. vt quos intus fugbia inquinat q̃ sint detestabiles i publico ostendat.

pręcingit† funе renes eoꝝ. Ducit † quoꝝ gloria ē rectitudo subditoꝝ· Spud deũ cui fructus nõ afferunt.

sacerdotes in glorios:z optimates † Spdum ꝓ eterno de principatu tẽporali gratulantur z in voluptates cadunt. † Squi non agẽti semio imbrabitur ne loqu audeat·qui nõ operatur·z iusto iudicio sit vt non habeat linguam qui recusat bonam vitam.

† supplantat. † Cõmutans labium † Sqz ꝓtorũ suorum precepta non sequuntur. Sdeitas reducet corda filiorũ ad patres comiꝝ·qũ faciet intelligere de xp̃o quod patres predixerunt

veracium:z doctrinã senum aufe † Sne quis de bono gloriet̃ vel de malis desperet· † Ssup eos qui vicijs dominantur ñ inde superbiant.

rens. † Effundit despectionez † sup Svicijs.

pricipes:z eos qui oppressi fuerãt ꝙ penitentiã· † Sz cum illi cadunt·hi reuelãtur apta sententia de occulto cõsilio dei producti

relcuans. † Qui reluat profunda tur vt ostendat de quoquoꝝ quid sint at.

de tenebris: et producit in lucem † Sest prana operatio que ꝺ diabolo quasi corpore exit·que latet operances·sed deus ꝓducit in lucem dum fore cogi facit vt possit destrui. † Sad literam qz quotidie nascuntur z moriuntur sed ī reditu recione restituit.

† vmbram mortis. † Qui multipli cat gentes z perdit eas:et subuersas i integrum restituit. Qui imutat cor ꝓncipum populi terrę: et decipit eos · vt frustra incedant ꝙ

incedere per inuium frustra conabant: quia crudelitati eoꝝ qui grentiꝫ no men suū extinguere patere via nō poterat contra auctorem omniū. Palpabunt quasi in tenebris. Quasi enī in tenebris palpat qui qđ tan git nō videt: sic ⁊ hi inter tot miracula requirebāt qđ signū facis vt credā mus tibi: Errabant aūt quasi cbrij. Omnis qui errat: nūc huc nūc illuc du citur: ita hi aliquādo dicebant: nisi esset hic a deo: nō posset facere quicq̄. Aliquando nōne hic est filius fabri.

C. XIII.

¶ Ecce oīa. Hec enīꝫ cuncta beato iob p̄sentia p̄phetię spū facta sunt. In eo enīꝫ secutura videbat assi stentia: cui nec futura veniunt nec p̄terita discedūt. Sed qz ea ipa que ventura erāt alia vidit esse i opib⁹. alia in dictis sequitur. Et vidit oculus me⁹ et auꝛ. ⁊c. Sed qz di cta veritate nō habēt si intellectu carent: seq tur. Et itelleri singula. Cū eni aliquid ostenditur vel audit: si intellectus nō tribuit p̄phetia manie est. De quo intellectu: qz non extollitur ostendit cuꝫ ait. Secūdū sciaꝫ vestrā. His vbis in notuit quante humili tatis sint: qui se eis ise riosē negat: quoꝫ lon ge vitam sancte viuen do trāscēderat: ⁊ fm eoꝝ sciam se nosse con firmat: qui sciendo cę lestia eoꝝ terrenas co gitatōes: per p̄phetię spīm transibat. Sz tamē ad omnipo lo. Cum omnipotēte loquimur: dum ei⁹ sensor: diū deprecamur Cum eo disputamus: dū nos illius iusticię cōiungentes facta nra subtili indagatōe di scutimus.

¶ Vel cū deo disputat q̄ hic ei obediens, post cū eo ꝑ ipsos iudicabit: qui etiā interim de iniquis iudicare non cessat. Prius vos ostendā. Sic ecclesia d̄ hereticis. Prius vos ostē fab. Sicut eni scīfictum lapidibus ita mendacū seruonibus fabricat.

¶ Atq; vtinā tace. Videns eos velle apparere qđ nō erāt admonuit ad tacendū ne possint apparere qđ erāt. Stultus eni si tacuerit sapiens re putabitur: si cum aliis signis non prodatur.

¶ Quia stultus obloquendo verba sapientis pensare non sufficit adhuc post silentiū subdit. Audite. Quia hereticī ea q̄ prauē de deo intelligunt et veritate tueri nō possunt: falsitates requirūt: q̄bꝫ ifirmas mētes seducāt.

¶ Audite ergo correc. meas. Bene ergo pa⁹ correctōes post iudi cium intulit: qz nisi p correctōem prius stulti tumor deprimat: nequaq̄ per intelligent: ā iudicium insti cognoscit. Nunquid faciē eius. Justi cū redarguunt semp infirmitatis sue consciį interius cōpatiunt. Quia illius solius est p̄cata bōim sine ꝑpassione discutere: qui et nature sue omnipo tentia ignorat peccare. Cui⁹ faciem accipiebāt: qui ita iob reprehenderant acsi i se reprehensibile nil haberēt. Et p̄o deo iudicare nituntur: q̄ cū alterū reprehendit: apud se introrsus p̄ cōpassionem nō infirmatur.

¶ Decipiet vt hō vestris frau. Hereticī fraudes deo exhibent: qz ea astruunt q̄ ei p̄o quo loquunt nō placent: ⁊ eum dū defendere nituntꝫ offendunt. Ipse vos arguet: que. Sunt qui veritatē dei i corde sen tiunt: ⁊ externis ꝑpugnant ne victi videantur: hi in abscondito faciē eius accipiunt. Vel sunt qui q̄n ad mentem redeunt: dei iusticiā cōtemplantur ⁊ cōtremiscunt: sed post ad iniquitatē redeunt. hi in abscondito apud se q̄i cotidiane accipiūt faciem dei: qz et ⁊ cū p̄sentes fiunt: blandiuntur flentibꝫ: ⁊ cū quasi a cōspectu eius recedunt moribꝫ detrahunt. Et tanto am plius feriendi sunt: q̄nto in occulto cogitatōis recta dei iudicia cognoscūt.

¶ Statim vt se ⁊c. Humano verbo motus dei d̄ ipsa rectitudinis eius districtio: quę reprobos qui hic per p̄iam nolunt turbari per vin dictam turbabit.

¶ Et terroꝛ eius. Qz reprobis ī timoꝛ requiem sz pena timo rem parit. vñ ꝑphet. Sola veratio intelle ctuꝫ dabit auditui: qz cum p̄ceptis dei con temptis puniunt: tunc intelligūt qđ audiere nō

¶ Memoria ve stra cō. Quātūlibet quis p̄o memoria sui nominis elaboret: me moriā suā quasi cinerē posuit: qz hanc citius vētus mortalitatis ra pit: ⁊ redigentur in lu tum. Cernit in lutū re digi: cū suꝫ bus quisq; humiliatur ī moꝛte: ⁊ elata caro tabescit in putredine. Tacete paulisper vt loq. Sensu carnis locutoꝛ indicat: quos idcirco ad silentiū restringit: vt ea q̄ illi mens sug gesserit dicat. Acsi di cerē. Non ego carna liter sz spūaliꝫ loquoꝛ qz per sensum spūs an dio: qđ p̄ ministerium corporis profero.

¶ Quare lacero carnes meas dē. Dentes ī hoc loco in teriꝰ sensus: q̄ singu la q̄ cogitant quasi mandunt ⁊ cōminuūt atq; ad ventrē memoꝛi transmittunt. His dentibus sancti sigua in se carnalia depreh dunt: vehementer ī se metipsis insequuntur: vt ipsi irreprehensibiles inueniātur: ⁊ iniqui hoc cō spiciendo emendentur. Et est sensus. Cur iternis sensibus carnalia in me facta dilectio: si meis spectatoꝛibꝫ i: prodesse vobis nō possum.

¶ Dentibus meis. Dentes sunt interni sensus qui singula inquirūt Vñ hieremias. Fregit ad minimū dentes meos: qz fm mensuram peccato rum ęcitas in sensibꝫ generatur. vñ ⁊ dr. Qui comederit vuā acerbā den tes eius obstupescūt. Vua acerba: fructuꝫ ante tēpus: quē comedit q̄ huiꝰ vite delectatōe pascitur: vñ sensus interioꝛ ligat: ne spūalia mādere possit. Et animā meā ponam ⁊c. Animā in manibus portare est intentiōem cordis in opatōe ostendere: qđ fit p̄o edificatōe proximi. Et ē sensus. Cur me vel districte coram hominibꝫ diudico: vel quid appetam in opere ostē do: si proximis nec mala iudicando nec bona ostendendo profuꝛo. Sz tñ Etiā si occiderit me. Ille vere patiens est: qui ⁊ aduersis atteritur: et tamen a spei rectitudine non carnatur. Verūtamē vias meas. Sic enim tūc dominus saluatoꝛ inuenitur: si nunc p̄o timoꝛe dōini peccatūm vestrum a vobis ipsis redarguitur. Non eni veniet. Nunc veniet qui dem ante tribunal iudicis: sed qz modo culpas suas considerare dissimu lat: totum se fundens in verbis proximoꝝ quoꝝ laudibus credit ⁊ lętatur p̄cata sua ad memoriā reducendo in conspectu dñi venire renūat.

¶ Audite sermonen meum ⁊c. Per hoc q̄ enigmata nominat: fi guratas se habere locutiōes demonstrat, vnde voce fidelis populi subdit.

ꝯ diem talem se eis exhibet: qui possit ⁊ di
inuiū. Palpabunt q̄si in tenebris
uina operari ⁊ humana pati.
et non in luce et errare faciet eos
quasi ebrios.

C. XIII. ꝯ iam sunt.

Ecce oīa hec
ꝯ quasi presentia.
⁊ vidit oculus meus. et
ꝯ vt pphetа.
audiuit auris mea: ⁊ intelleri singla

Scōm scientiā vestrā ⁊ ego noui-
ꝯ vra. ꝯ vestri.
nec inferioꝛ vobis sum. Sed tamē
ꝯ uoratoꝛ. ꝯ de p̄cipio
ad omnipotentē loquar ⁊ disputa
ꝯ in iudicio.
re cum deo cupio: p̄ius vos osten
ꝯ veritas nō ex fabrica sed ex natura surgit.
dens fabricatoꝛes mēdacij ⁊ cul
toꝛes puersoꝝ dogmatū. Atq;
vtinā taceretis: vt putaremini sapi
entes esse. Audite ergo correctōes
meas ⁊ iudiciū labioꝝ meoꝝ
† ꝯ veritas nō indiget falsitate fulciri.
attendite. Nunqd deꝰ indiget ve
stro mēdacio: vt p̄o illo loquami
† ꝯ facies dei accipere est autoritatē eius in iudi
ni dolos? Nunquid faciem eius
cio sumere. ꝯ obliti vestri.
accipitis: ⁊ p̄o deo iudicare nitimi
ꝯ aliquis. ꝯ qz hoc in eo iudicat.
ni: aut placebit ei quē eclare nibil

ꝯ dō tūc sentit: nō qđ foris famulari videt.
potest: aut decipietur vt homo ve
ꝯ non. ꝯ sed.
stris fraudulētūs? Ipse vos argu
et: quē in abscondito faciē eius ac
cipitis. Statim vt se cōmouerit.
† ꝯ quē nō prouideris sicut iusti qui precauent.
turbabit vos: ⁊ terroꝛ eius irruet
† ꝯ quā laboꝛstis extendere. † ꝯ qz ibi ponitur
sup vos. Memoria vestra cōpa
vbi aura rapit: ⁊ terrenis sed iustus ꝯ eterna me
moria qui oculo dei sua facta cōmittit.
rabitur cineri: ⁊ redigentur in lutū
† ꝯ superbia que modo in tot extollitur nesciens
quid sequatur.
ceruices vestre: Tacete paulisper
† ꝯ non carnaliter sed spūaliter loquoꝝ: vnde ire
patōem ad mystica verba cōuertit: quare lacero
vt loquar quodcūq; michi mens
suggesserit. Quare lacero carnes
† ꝯ ī ultimo aliis nō, p̄fecit tamen p̄rebere bona
meas dentibus meis: et animam
exempla mundi cessat: vnde iob virtutē patientie
adhuc amicis ostendit: vñ subdit etiā si oc.
meā ponā in manibus meis? Etiā
ꝯ alius sperat cū ei beneficit
si occiderit me: in ipo sperabo. Ue
† ꝯ qui potentiā dei ad mentem reducit ⁊ se dū
dicat in cōspectu dei stat: vnde beatus: virtute deus
in cuius cōspectu sto
rumtamē viaꝫ meaꝝ in cōspectu ei⁹
ꝯ vñ hec veritas sit
arguam: ⁊ ipse erit saluatoꝛ meus.
ꝯ qz districtōem dei ante oculos nō ponit: dum in
humanis oculis placere cupit: sed
Non eni veniet in conspectu eius
omnis hypocrita. Audite sermonē
meū ⁊ enigmata percipite auribꝰ

Si fuero iudicatus. ℭ nec ab eius ꝓsona discrepat. ꝺ quo dominꝰ z magora dixit: q̄ non sit ei similis. Iste humilius dicit se iustum nō ꝑ ęte ris. Quid est qꝺ superius dixit. Vias meas ī conspectu eius arguam. Et inferius. cōsumere me vis peccatis adolescentię meę. Nunc ait: Si fuero iudicatus. scio q̄ iustus inueniar. Sed sibi iniquitatē tribuens. z deo pur gationē suam. z peccatorē se cognoscit et se. z iustum se factū nō ignorat et muncre. Quis est qui iudicet mecum: Quia in exterioꝛib actibus vnde reprehendat nō habet: libere accusato rem querit. q̄ ꝛo etiā iusto. z corda de stulta cogitatōe le reprehen dūt. subditur: Quare tacens consū. Sic ꝛ dicat sic viri ve accusatoꝛē exten⁹ nul lum timerem. vtinā sic virissem vt ira me ac cusatricem cōscientia. z nō timerem. Lacēs ei cōsumitur qui intus ī se inuenit vnde vrat. Duo tantū ne fa cias. Et dei faciem b admiaduersionē dic ī qua dū peccata aspi cit: punit. a qua nemo abscondit. nisi duo q̄ postulat amoueantur de quibꝫ sequit. Manum tuā lōge fac a me. Per manum quā longe fieri postu lat legem (que sub per cussione vitōis poplm tenuit: z sub qua timo re seruiebat) designat In quibꝫ verbis tem pus gratię. z redēptio nis inquirit. Et est sen sus. Percussionis du ricia removea me. fo midinis pondus tolle spiritū securitatis ifun de. q̄ in conspectu tuo iustus esse non valet. qui tibi nō ꝑ dilectōz sed ꝑ formidinē seruit. ¶ Voca. Presentia xpi querit. vt per hanc z audiat qd ignorat. z audiat in his q̄ nouit Vel vocat deus eligē do: respondet hō obe diendo. Loquit homo desiderando. respondet deꝰ apparendo. sed sic ane lans subtilius se discutit. quantas habeo ꝛc. Voca me z respon de bo tibi. Vocare dei est nos amando z eligendo respicere. Respondere nostrū ē amori illius bonis opibus parere. Aut certe loquar. Loqui mur cū faciem eius ꝑ desiderium postulamus. Respondet loquentibꝫ eis nobis se amātibus apparet. Quantas habeo iniqui. z pec. Justo rum labor est. vt semetipsos inueniant. inuenientes flendo atq; corrigēdo ad meliora ꝓducant. Granior videt iniquitas q̄s peccatum. scelus q̄s delictum. Cur faciē tuā ab. Homo cōtemplatōem dei habuit in paradiso sed ꝑ culpam incurrit caliginē. Et excitatus ex pena redit ad amorem. ac dicit. Et arbitraris me ini. tuū. Quia si vt amicū respiceres lumine tue visionis nō primares. Contra foliū quod vē ra. Homo foliū dī. qui temptatōis vento rapit. z deliderioꝝ flatibus mouet. Qui etiā stipula appellat. q̄ enim ꝑ carnē terre primus fuit. etiā eis stare videbatur: stipu la esse memorat. Sed q̄ viriditatē intimi amoris ꝓdidit: iam stipula sicca est. Et est sensus. Cur tanta rectitudine ꝓcedis eum: quē sic esse infirmū ag nosceis: Scribis enī cōtra me ama. Quia qd̄ loquimur transit. qd̄ scribimus manet. deus non loqui sed scribere amaritudines dicit. cum diu super nos eius flagella perdurant. sciēd enī de mortalitate carnis sentētiā

† Sin vltimo iudicio. ante qs̄ modo flagellor. z si bonus

vestris. Si fuero † iudicatus: scio

† Sinstū se noverat nec iuste flagellari negat. sla gellatur et abundanti gratia. vi meriti augēt̄ur nō vt peccata tergantur. ℣ Sz cum iustis.

q̄ † iustus † inueniar. Quis est qui

† Sz vtinā si sim etiā intus irreprehensibilis ad qs̄ omni modo iustus laborat. Sed

iudicetur mecuꝫ: † veniat. Quare

Svbi hec dyo removeris.

facias mihi: z tunca facie tua non

Spercussionē legis que punit.

abscondar. Manum tuam longe

† Spenā optat transire. z timoꝛē vt ad dilectoem veniat ℣ Sqa seruitur in lege

† fac a me: z † formido tua non me

† Spresens esto corporaliter: presens aūt aperie bolbus peccata que agebant. z ignorabant. t mie

† reat. † Voca me z ego respōdebo

subdit. quantas habeo iniquitates.

tibi: aut certe loq̄r. z tu rñde mihi.

† Somnis homo se peccatoꝛ cōfitetur. sed se ini

Quantas habeo † iniq̄tates. z pec

quum dici pudet

cata. scelera mea. z vlcera mea ostē de michi. Cur faciē tuā abscondis

z arbitraris me inimicū tuum: Lō

Squi ī paradiso ab arboꝛe cecidit. q̄s̄ vltis homo

tra folium qd̄ vento rapit̄ur ostēn

Squanta districtio dei.

dis potentiā tuam: z stipulā siccaꝫ

persequeris: Scribis enīꝫ contra

me amaritudines: z cōsumere me

vis peccatis adolescētię meę. Po

† Sqz singula eius subtiliter diiudicet.

suisti in nervo pedeꝫ meū. z † obser

† Sintentōes examinat

uasti oīes semitas meas: et † vesti

fixit: quę vsq; ad vltimū rumpi nō valebit. Et cōsumere me vis ꝛc. Patet grauia esse peccata iuuenū z senū: si illud iusti sic metuunt qd̄ in firma ętate deliquerūt. Posuisti in nervo pe. meū. In nervo pedē deus posuit homi: qz pmutatē illius fortidistrictōis sue sententia liganit Et obseruasti omnes se. meas. Semita angustior ē q̄s via. q̄ aūt vias actōes merito semitas actionū cogitatōes accipimus. Et vestigia pedū me. cō. Intentōes opm vestigia dixit. vel prava opa que dū agi mus. intuentibus hoc fratribꝰ exemplū malū ꝓbemus. z quasi ifecto extra viam pede sequē tibus distorta vestigia relinq̄m⁹. Qui qua si putredo. Sicut vestimētū de se exorta tinea comedit: ita hō in seipso habet putre dinem vñ cōsumatur. Vel et corruptōe sue carnis rēptat. sicut ve stis exorta tinea con sumitur.

vel prava q̄ alijs scādalū.

gia pedum meorum considerasti.

† S. i. qui infirma carne cōstringor. ℣ S conterē duos corruptōe carnis.

† Qui q̄si putredo † consumendus

† Sqz de carne eius temptatio que cōsumit. z sine tonitu perfozat. i. ita vt aliquando mens non ten tat.

sum: z quasi † vestimentū qd̄ come

dit̄ a tinea.

C. XIIII.

Snec mirum qz.

Homo natus

de muliere brevi viuēs

Sqz ostinata hec materia sunt

tpe. repletꝰ multis miserijs. Qui q̄si

† Shomines nati in mundo flores in campo. vita in carne flos in fcno ℣ Squoudie p momenta.

† flos egreditur z cōteritur. z fugit

† Svita hois non soli sed vmbre cōparatur: qz amisso amore dei caloꝛe cordis pdidit. et in frigo re iniquitatis gemit ℣ Sfed ab infantia tran sit in puericiā hic p ceteras etates vsq; in mortem hic et fcōm mentem mutatur.

velut † vmbra: z † nunq̄ in eodem

Set cū tanto nit. tu tantus.

statu pmanet. Et dignū ducis sup

huiusce modi aperire oculos tuos

† Sconsentato deo iudice. ut videat infirmitatē sua quasi nō debeo iudicare leꝺ mandare.

z adducere † eum tecū in iudiciuꝫ.

Quis potest facere mundū de im

† Sī ī iniquitatib⁹ conceptus sum. Smundus p

mundo † conceptū semine: nōne tu

teptum.

qui solus es: Breues dies homis

Sted. Sconsideratioe eterni. amplius patet diu nitas temporis.

sunt. numerus mensium ei⁹ apud

C. XIIII.

¶ Homo natus de muliere. Hic mulieris nomine infirmitas des signatur. Et est sensus. Quid in se habet fortitudinis. qui natus et infirmi tate: qui z angustiat ad vitā. z dilatatur ad miseriam: Qui quasi flos egre. Quia nitet in carne. Sz Conteritur. Quia redigitur in pulverem z putredinem. Et fugit velut vmbra. Non soli fugienti sed vmbre hoiem cōparauit. Qui enī in amore dei caloꝛe cordis nō habet. nec tamen vitam quā diligit tenet. velut vmbra fugit. Et nunq̄ in eodē statu per. Nam inde semp deficit vnde se ꝓficere in spacium vite credit. Et di gnū ducis super hu. ape. o. Deū aperire oculos est iudicia exercere z quē fenat videre.

¶ Quis potest facere mun. de ꝛc. Is enī qui per se solus mundus est mundare ꝓualet imunda. Ipsa enim propter delectatōes carnis no stra conceptio. imundicia est. Vel solum deus dicit non de immundo semine natum.

¶ Breues dies hois sunt. Quia apud deum etiam labentia stant. Apud eum esse numerū mensiuꝫ perhibet. Vel in diebus breuital tempus in mensibus multiplicata dierum spacia delignantur. homini ergo breues dies sunt. Sed qz vita nostra post tendit. apud deum numerus mensium

¶ Quātas habeo iniquitates. Quas si hō. p cecitate cuiꝰ se nō nouit qz cōtingit qz a facie dei se abscon dit. qd̄ iam pena ipsa monitus doleꝛ.

¶ Cōtra foliū. Homo arbor fuit i cō ditione. sed arefactus in temptatōe foliū. sti pula in deiectōe.

¶ Cōsumere me vis pec. a. Quia in iuuentute se peccasse i nouit. adolescentię fra timet. sed z sunt etates in mēte. Prima infan tia cū innocens. z nesci fari qd̄ ē. Jn puericia in qua dicit quę vult. Post adolescentia q̄ prima est in operatōe. Jnde iuuentuti apta fortitudini. Hinc sene ctus congrua maturi tati. iusti igit cui⁹ alti⁹ profecerunt in discreti one maturitatis. magi timent de iniciis suis quasi tūc indiscreti fu erint.

¶ Breues dies hois sunt. Quia apud deum z etiam labentia stant. Apud eum esse numerū mensiuꝫ perhibet. Vel in diebus breuital tempus in mensibus multiplicata dierum spacia delignantur. homini ergo breues dies sunt. Sed qz vita nostra post tendit. apud deum numerus mensium

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

nostrorum esse memorat. Constituisti terminos eius qui p̄n̄p. Nulla enī quę in hoc mūdo hominib⁹ fiunt: absq⁹ dei occulto iudicio fiūt Recede paululū ab eo ꝛc̄. Recede i. iā flagella ꝓsentis vitę subtrahe ⁊ bona eterna quietis oñde. Donec optata dies veniat. Aī eternam requiē pro recōpensatōe sui laboris accipit.

¶ Lignum habet spem si ꝓcidatur. Genus humanū ꝙ̄ sit despectū insinuat: quantūq⁹ ipsa in scelibilia hunc ꝓ̄ire videant. Vel iuxta mysticum sensum: lignum ꝓ̄ferę bonū. hic enim hō carnalis quisq⁹ lignū iustus accipitur: qui cuꝫ in morte passione affigitur eterne vitę viriditate reuperat. Et rami eius pullulāt. Quia et passione iusti fideles viriditatē vite ꝓ̄sentis accipiunt. Si senuerit in terra. ꝛc̄. radix iusti sancta ꝑdicatō: qz ab ipa oritur: ī ipa subsistit q̄ apud corda terreno rum cunctis virtutibus efferta credit. Et in pulvere truncus emoriꝫ: qz iter manus pſecutiū tium corpus ei⁹ exanimatur. Ad odorē aq̄ germinabit. Quia p afflatum spūs ī electorum cordibus exēplo sui operis gramen virtutis facit. Et faciet comā quasi cū ꝓ̄imo plantatus est. Successo trunco comā facere est ecclesia corporaliter iusto suę passionis exemplo miliorē corda ut viresceant iusticie: quasi cū primū plantatū fuit id ē. viriditatem suam ostendit ī effectu operis quā ꝑ̄ habuerit ī ꝓ̄scientia ꝑditoris. Vel radix insti ipsa humana natura ī terra sepelit: cū ī pulverē redit Truncus emoriꝫ cum corpus a sua specie dissipatur. Ad odorē aq̄ germinat: qz ꝑ aduentum sancti spūs resurgit. Et faciet comā q. d. ꝓ̄p. est: quia ad illam speciē redit: ad quā ꝓ̄cipiendā in paradiso si nō peccasset creatus fuerat. Homo vero cū mortuus fuerit. Ipsa aūt amissione iustitie homo moritur: veste innocentię in paditio cōcessa nudat: interitu carnis cōsequente cōsumit: vbi ergo est: qui ī eius amore nō est: vbi verus esse est. Quō si recedant aque de mari. Mare mens hominis est: quasi fluctus maris sunt cogitatiōes mentis. Cum ergo hō moritur: aque recedūt qz in illa die ꝓ̄ibunt omnes cogitatiōes eoꝝ. Arescit aūt fluuius vacuatus: qz subducta anima vacuū remanet corp⁹: quasi vacuꝰ alueus. Mari aūt ⁊ fluuio vita ꝓ̄sens cōparatur: qz modo aduersitatis amaritudine affligimur: modo dulcedine ꝓsperitatis replemur. Donec atteraī cęlū nō vi. Qz vbi hui⁹ mūdi finis aduenerit: hūanū genꝰ a somno nō euigilabit.

¶ Vel xp̄s lignum q̄ precisus passione virescat resurrectiōe ꝑ quā rami ī fideles creuerunt. Radix ī ꝓdicatio eius ī ꝑfidis viluit in pulverē ī ꝓsequentiū corde despectus ē: qz occidi carne potuit. Ad odorem aq̄ quia ꝑ virtutē dei caro ad vitam redūt. Fecit comam: qz apostoli qui arruerāt ad fidem ut ꝓ̄i⁹ firmarēt: cui⁹ cōparatōe homo pulvis ē. vñ hō vero cū.

¶ Quis mihi hoc tribuat vt i infer. p. me. Ante mediatoris aduentum ad infernū se descendere sciens ille cōditoris ꝓtectionem postulat

† ſ breues ⁊ tu. ſ prospera-aduersa- mortem. et ois ab eterno decreuit-vel in spūalibus ponit de⁹ cuiꝰ terminū et modum. quia nemo ista ꝓ̄ueben te est: ¶ cōstituisti terminos eius q̄ dit quātū cupit vt se eleuet in his que habet vt et paulo factum est.

† vel ꝓterire. † ſ sed. ſ i. rim flagelli remone- ꝓ̄teriri nō poterūt. ¶ Recede paulum recessus nō dat quiescere. ſ ostensione lulum ab eo vt quiescat: donec op future quietis donec scꝫ ipsa veniat.

tata veniāt ⁊ sicut mercenarij di- † ſ ita fac-qz hō despectui ligno. ſ istā.

es eius. ¶ Lignū habet spem si ꝓcisum fuerit rursuꝫ viresciꝫ: ⁊ rami eius pullulant. Si senuerit ī terra radix eius ⁊ in pulvere emoriꝫ: fuerit truncus illius ad odorē aq̄ germinabit: ⁊ faciet comam quasi ſ peccator.

cum ꝓ̄imū plantatuꝫ est. Homo ſ culpa. ſ iusticia

vero cū mortuus fuerit ⁊ nudatus ſ pena. † ſ qui nec ī patria est nec ī exilio deu esse potest.

atq⁹ cōsumpt⁹: vbi quęso ē. Quo modo si recedant aque de mari: et fluuius vacue fact⁹ arescat: sic hō † ſ sapia in cōparatōe lignī moriꝫ hō dicit a vita iustice: hic ꝙ̄ morte carnis somnus dicitur vñ cito surgatur. ⁊ ſ nō negat omnio resurgere.

cum ¶ dormierit non resurget. Donec sed donec atte.

nec atteratur cęlū non euigilabit: ſ sed taliē

nec cōsurget de somno suo. Quis in inferno, ptegas me-re non ī penalibus locis ſꝫ in superioribus ablegis.

mihi hoc tribuat vt in inferno ꝓ- ſa suppliciꝫ.

tegas me-⁊ abscondas me donec

Et abscondas me do. per. ꝛc̄. Furor dñi quātum ad electoꝝ aīas in redemptoris nostri aduentu ꝓtransiit: qz eas ab inferni claustris ad paradisi gaudia reduxit. Cōstituas mihi tē- i quo re-m: Aduentū redemptoris ad inferos petit. Putas ne mor-ho rur-vi. Solent isti viri in eo qđ certū ⁊ solidum sentiunt infirmoꝝ in se verba trānsferre- ſꝫ rursum ꝓ fortem sententiā dubietati cōtradicunt- vñ sequit-cūctis diebus.

¶ Putas ne mor-hō ꝛc̄. Ideo verba ī mutatis sulcapit- vt posit fortius roboret.

¶ Cunctis diebꝰ quibus nunc mi. Qui itaq⁹ immutatōez suam tanto desiderio expectat-q̄ sit de resurrectōne certus insinuat Vocabis me ⁊ e.r.t. Hunc vocāti deo vr aciter respōdemus-qñ ad summę incorruptiōis illum icorruptibiles resurgem⁹.

Operi ma-t-p-d. ac lt dicat. Idcirco corruptibilis creatura pſistere ad incorruptionem potuit-qz manus pfectatis erigetur Vel dextra filius dr qui incarnatus ad erigendū hominē missus est. Tu quidē gresſus m-q-s-p. Gresſus dinumerat-⁊ peccatis parcit-qz subtiliter acta nostra cōsiderat-⁊ tamē hic pnitentib⁹ misericorditer relaxat.

¶ Dinumerasti ſꝫ parce. Dinumerat duꝫ nos ad singula q̄ facimus deflenda cognoscit-parcit-quia quę punimus non punit Vñ adhuc subdit signasti.

¶ Signasti q. in sa. ꝛc̄. In occulto vt quādoqz in publicum prodirent. Signat et curat: qz nec inulta deserit: nec in iudicio puniet. Vel cor hominis sęculus dei est- ī quo mala signantur- dum studiose cōspiciuntur- quę si homo cognoscit deus ignoscit.

¶ Vel. Signasti quasi i sa. ꝛc̄. Signat delicta in sęculo. qz ea ī secreto iudicioꝝ suoꝝ attēdit vt feriat. Curat. Qz ꝑ flagella sūdt⁹ relaxat.

¶ Mons cadens de-et sa. Duo sunt genera ꝛ̄ptionū. vnuꝫ qđ ꝓ pęnitentię ductū agitur-aliud qđ paulatim in mente crescit-⁊ lenibus suggestionibus animū inficit. Et est sensus. Sicut hic insensibilia modo atterunt modo paulisp infusa aquarū mollicie cōsumunt. Ita etiā eoꝝ ratio nabilem cōditi-⁊ in alto constitutus ē vt mons- vel subita- vt david- ſꝫ ptatione deiçis- vel longa ac lenta- vt salomonē cōsumi ꝓmittis.

¶ Saxū. Id est-meus iusti fertur. De loco. Id ē. de iusticia ad culpā nimio ipulsu. Lapides. Id ē. fortitudinē aque assidua blandimenta. Terrā que fructificat.

¶ Roborasti cū paululū vt i per. Paululū roboratus ē hō quia hic vinendi vires ad modicū accepit-sed in hac brevitate vbi roboratus ē colligit vñ ī ꝑpetuitate inueniat- vel vt semp gaudeat- vt vt supplicia nō timeat. Immutabis faciē eius et emit-eū. Facies hois imitat cū eius spes morte attenit. Emittit eo-qz ab his q̄ volens tenuit trāsire ad eterna nolens cogit. Sive nobiles fuerint fi-e sive ig-nō i. Si-

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

enim viuentes mortuoꝝ animę quo loco habeantur ignorant· ita mortui qui carnaliter vixerant· vitam i carne positorū qualiter post eos dispona tur nescunt. Vel filios opa dicit. Nobiles·si recta sunt. Ignobiles·si pr uersa. Sine ergo nobiles sint filij eo· siue ignobiles hō ñ itelligit·q: subtili examine discussa· vtrū approbent eo opa an reprobent: ignorat. Et tam caro e·d·vi·do. Tribulatōem enī carnis hic patiunt etiā qui spūaliter vi nunt. Et anima illius ſſ.lu. Dignū eū est vt i se semp homo mgro/ res in eniat: qui relicto creatoꝛ in se gaudiuꝫ quęrebat.

C. XV.

¶ Nunquid sapi ens respondebit Cuncta quę i sanctis sentiunt·: malis quasi i ventū prolata displi cent·nec bonoꝝ verba dicta ratōis: sed stimu los furoris cristinātē· vnde subdit. Et im plebit ardoꝛe. qui etiā quę se sentiunt cō tumelioſe dicere· stu dent et dīi defensione palliare· vnde subdit. Arguis verbis eū Et nullū putant habe re timorē dīi: nisi eum quē ad stulticiam sue professionis traxerūt· vnde addit. Quan tū in te est ꝛc. Tu listi. dicat·i· abstulisti Ac si diceret. De tua iustitia ꝑsumens: creatoris tui gratiaꝫ despi cis depecari. Cum hęretici uera mala ꝓ tra bo nos nō inuenunt: fin gunt ꝙ redarguāt· vt iusti videāt. Docuit eīm i·t·o·r. Iniqras os docet· qui et mala vita cōcipit qđ peins dicatur. Imitaris lin. blas. Hęretica qui venerādo deū būlia vt carnē z mortem ne gant· z ecclesiam hęc cōfitentē blasphemare dicunt·z si qđ aduersi ei cōtigerit: pro hac in iuria dicunt fieri. Vñ ait: Cōdemnabit te ꝛc. Aliquando ꝺo quasi ratione inando cō primere volunt. vnde

Attamen caro eius dum viuit do lebit: et anima illius super semet ipso lugebit.

C. XV.

Respōdēs aūt eliphat themanites dixit: Nunquid sapiēs respondebit quasi i uentū loquens·z implebit ardoꝛe stomachū suū: Arguis ver bis eum qui nō est ęqualis tui: et loqueris qđ tibi ñ expedit. Quan tum in te est euacuasti timorē: z tu listi preces coꝝ dño. Docuit enīꝫ iniquitas tua os tuum: z imitaris linguā plasphemantiū. Cōdemna bit te os tuū·z nō ego: z labia tua respondebūt tibi. Nunqđ primus homo tu natꝰ es: z ante colles for matus: Nunquid ꝯsiliū dei audi stiz inferioꝛ te eius erit sapiētia: Quid nosti qđ ignoꝛemus: quid intelligis qđ nesciamus: Et senes z antiqui sunt in nobis multo ve tustioꝛes q̄ patres tui. Nunquid grande est vt consoletur te deus:

Nūquid primus homo. Hęc aūt dei defensio ab eis ideo assimit: vt docti videantur·z dū diuinam gloriā defendere vident·suā scientiā ho minibus inotescunt· vnde qui loqui de sapia dei cępit·statim ad suam elationē cecidit dicens: Quid nos ꝛc.

¶ Vel. Condemnabit. Labia sua ei asserunt respondere: vt culpa eloquij sit causa flagelli.

¶ Nunquid primus. Ac si dicat. qui de ęterno loqueris: pensa qꝺ tē poralis es· qui de eius sapiētia disputas: pensa qꝺ cōsiliū ignoraſ. Quid nosti qđ ignoꝛem: Hęc verba patenter ostendunt et qua mētis ela tione prodeat· quidqđ quasi ad dominicā defensiones sonat. Et senes et antiqui ꝛc. Hęretici qꝛ sua nō possunt astruere ratōe. Autoritate anti quoꝝ nitūtur defēdere apud stultos: z doctores eccleſię dicāt sibi magi stros fuisse: z aduersa ecclesię dicunt pro praua confessione ei cōtingere. Et hoc est. Nunqđ grande ē. Quid te e.c.t. Sepe iustoꝝ mens ad altiora cōtemplāda suspendit· vt exterius coꝝ facies obstupuisse videat. Sz hāc cōtemplatōis vim reprobi ꝑ hypocrisim fieri putāt·qđ eīm in se est in aliis putant. Quid tumet c.d.ſ.t. Plerūqꝫ iusti aliquib necessitatib affli cti sua opa cogunt fateri·qđ beatus Iob fecerat·qđ putat elatio: sed in dei auribus supba nō sunt ꝙ humili corde ꝓferunt·z sic grauis culpe est sibi ar rogare qđ nō ē: sic plerūqꝫ culpa nulla ē si humilit bonū dicat qđ ē. Du tuscemodi ser. De bonis tuis·nō tū Iob in his cōtra deū tumuit: led ꝙ vere fecerat hūiliter dixit. Sepe iusti z iniusti eadē habent ꝛba: z vñ illi placent·bi offendūt·vt pharisęus qui se iustificat in ope:z exemplas qui se iustificat in cogitatiōe

Quid est homo. Eo ipso qđ dr homo· terrenus exprimit·z in firm. Ab humo enim appellat ē. Et vt iu stus ap.n.nē. Nūo eni iustus appareat: ꝙ ve illa natꝰ ē·ꝙ iniusti cię ꝓpinatrix existit·p ma quippe viro iniusti ciam mulier ꝓpinauit padulo. Et iter ſ.nē Et cęli. ꝛc. Hoc celo rū nomine repetit·qđ sanctoꝝ appellatōne si gnauit·qui ante distri cium dei iudicium: nec ipsi esse mūdi ad perfe ctū possūt. Quanto magis abo. Quid bet puerilus abomina bilis ē·ꝓpter imūdicia macule. Inutilus·ꝓpe iusticiaꝫ ꝓcępe vitę·ꝙ bibere iniquitatez dr: qꝛ qđ bibit ad glutien dū mozā nō bēt. Cul pa ergo qꝛ ab iniusto boie sine vlla retracta tōne ꝓpetratur: quasi aqua iniquitas bibit Ostendam tibi. Quia cū minori autoritate docet·is ꝙ audi ta q̄ qui ea ꝙ viderat loquit: vt fortiorē au toritatē sibi eligbat ar rogaret dī. Qđ vidi nar-ti. Propeium ar rogantis vt cū rectuꝫ vel parū senserit· inde eleuet·z quasi doctior reuerentiā a melioꝛib exigat. Ostendam q̄si diceret. Cū constet ꝙ non mundus iob sententias contra eum proponere ꝑmittit· di cendas quidē sed non

Sed verba tua praua hoc prohibēt Quid te eleuat coꝛ tuū: z quasi ma gna cogitās attonitos habes ocu los: Quid tumet contra deū ſpūs tuus: vt proferat de oꝛe tuo huiuſ ¶ ſ sed tu non debes tumere. ſ inter iniquas re cemodi sermones: ¶ Quid ē homo ꝓbensiones vera admiscet sed bona nō bi dicit. vt imaculatus sit: z vt iustus appa ſ de corruptione. reat·natus de muliere: Ecce inter ¶ ſp natura sed inberendo imutabili veritati sit imutabilis ꝙ gratiā. sanctos eius nemo imutabilis·et ſ ꝙ seipsos. cęli non sunt mundi in conspectu ſ qz nec cęli mūdi. ſ in malis. eius: quantomagis abominabilis ¶ ſ in bonis quę ꝙ mala destruuntur ne placeāt. ¶ ſ qui sine timoꝛe illicita facit quasi imaſticie po z ¶ inutilis homo: ¶ qui bibit quasi tū sine obstaculo glutit. aquā iniquitatem: Ostendam tibi ſet. audi me·quod vidi narrabo tibi. ſ qz. ſ vt ego. Sapientes cōfitentur: z nō abscō dunt patres suos. Quibus solis ſ vel uit. terra data est: z nō trāsibit alienus ¶ ſ quasi non es mundus sed supbus· ¶ ſ confi sus preſentibus nesciens q̄s incerta sit eius felici ꝓ eos. ¶ Luncti l diebus suis ipius tas· supbit: z numerus annoꝝ icertus ¶ ſ intus tyrannus ē·z si extra proximos nō offit gat: qz nō intuetur deus quid possit·sed quid velit ¶ ſ vita incerta·etiā hic est pena ei·qz eo ipso qꝺ agit feritur·semp timidus z suspectus ne ab aliis est tyrannidis eius. ¶ Sonitus ter patiatur qꝺ alijs fecit·sed innocens securus est roꝛis sp in auribus eius: et cū par sit ille insidias suspicaſ. Nō credit

Quid est homo. Eo ipso qđ dr homo· terrenus exprimit·z in firm. Ab humo enim appellat ē. Et vt iu stus ap.n.nē. Nūo eni iustus appareat: ꝙ ve illa natꝰ ē·ꝙ iniusti cię ꝓpinatrix existit·p ma quippe viro iniusti ciam mulier ꝓpinauit padulo. Et iter ſ.nē Et cęli. ꝛc. Hoc celo rū nomine repetit·qđ sanctoꝝ appellatōne si gnauit·qui ante distri cium dei iudicium: nec ipsi esse mūdi ad perfe ctū possūt. Quanto magis abo. Quid bet puerilus abomina bilis ē·ꝓpter imūdicia macule. Inutilus·ꝓpe iusticiaꝫ ꝓcępe vitę·ꝙ bibere iniquitatez dr: qꝛ qđ bibit ad glutien dū mozā nō bēt. Cul pa ergo qꝛ ab iniusto boie sine vlla retracta tōne ꝓpetratur: quasi aqua iniquitas bibit Ostendam tibi. Quia cū minori autoritate docet·is ꝙ audi ta q̄ qui ea ꝙ viderat loquit: vt fortiorē au toritatē sibi eligbat ar rogaret dī. Qđ vidi nar-ti. Propeium ar rogantis vt cū rectuꝫ vel parū senserit· inde eleuet·z quasi doctior reuerentiā a melioꝛib exigat. Ostendam q̄si diceret. Cū constet ꝙ non mundus iob sententias contra eum proponere ꝑmittit· di cendas quidē sed non

buic·q̄s autoritate patrū munit. Sapientes confitētur. Ecce auda cia hereticoꝝ qꝺ de vānatis pribus cōfundunt·z tū sniaꝫ cū autoritate ꝓfe runt·in quoꝝ etiā laudē prosiliūt·z eos velut solos ecclesię profusse gloti ant·dicentes: solis datā esse terrā·i·ecclesiā ad regendū·nec ꝓ eoꝝ corda trāsisse alienū·i·dyabolū. Ecce sententię. Luncti diebus. Solet etiā electi in quibusdā actib supbire: sed prudq̄ vitā finiant·ab elatōe corda cōmutāt. Impius ꝺo diebꝰ oībus supbit: z sic vitā terminat·vt ab elatōe minime recedat. Et numerus annorū ꝛc. Propie tyrannus qui in cōmuni republica non iure principat. Sed z omnis superbus iusta modū ꝓprium tyrannidem exercet. Nam qđ alius in republica ·alius in prudntia alius in ciuitate· alius in domo ꝓpria· alius p latentē nequitiā·hoc ererct apud se i·cogitatōe: z si nō possit opere. Et est sensus. Luncti d.ſ.im su. nē. Sed cur quasi de certo extollitur·cui? vita sub incertitudine tenet. Sonitus terroꝛis ſ.nē. Prauaꝫ nens semp in laboribus est. Sicut bona semper tranquilla: quia aut molitur mala quę inferat·aut metuit ne sibi bicab alijs iferant. Non credit ꝙ ꝛc. Quia dū ferīri se vndiq

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

credit insidijs: salute desperata semp ad nequitiã crescit. Cũ se moue‑rit &c. Panis hic stipẽdium psentis vitę: Tenebrarũ vero dies tempus vltõis accipit. In actu itaq; suo. Iste puersus iram iudicis perpendit prę‑sentem: sed a malo non auertitur.

¶ Vel. Cum se mo. &c. Et si aliquando iudicia dei vidẽs sibi venire timet: dum tñ psentia quit auaricia victus illa contemnit. Terrebit eũ tri. In omni qđ iniquus agit tribulatõe & angustia vallat: quia cor eius

los ascendere nõ permittit. Vel p extendenda tẽporali vita elemosinã nõ valet obtinere: vt finem debitũ euadat. Anteq; di. eius im. p. Quia longos a aĩo dies pponit dũ ad illud tẽpus peruenire nõ valet qđ expectat quasi anteq; dies illius expleant perit. Vel. Anteq; di. e. im. Quia si quid forrasse boni cęperit priusq; per longitudinẽ in eo tpis conualescat: ad exteriora relabit. Anteq; dies eius im. Dies prelati nec augeri nec minui possunt: nisi cõtingat vt ita pręcipitentur: vt vel cũ operibus opti

anxietate & suspitõe cõfundit: si occulte vult rape vel mentiri timet deprehẽdi: & laborat qũo tegi possit. Plana ẽ via veritatis: graue iter mendacij: qui regi pręparato ad prelium cõparatur: q; rex qui pparat ad prelium sic de hoste suspectus ẽ: vt quẽ ducit exercitum metuat ne labefactet: ne destitutõe militũ ia‑culis pateat inimicorum. Sic iniqu⁹ falsa agẽs falsa eloquens formi‑dat: ne suos amittat milites. i. argumẽta fal‑sitatis: & iacul is pateat veritatis. si ei forte de‑fuit: qđ ex fallacia op‑ponat. Tetendit ei ad. d. Contra deum manus tendere ẽ i opeiatõe praua despectis ei⁹ iudicijs pseuerare. Et cõtra omipotentẽ roborat⁹: q; pperari i mala sua actione per‑mittit. Qui erecto col‑lo aduersus eũ currit: dũ quę creatori displi‑cent cũ audacia perpe‑trat. Cucurrit. id ẽ i malo ope obstaculũ de aduersitate non ha‑buit. Et pigui cer. ar. Pinguis ceruix ẽ opulenta supbia afflu‑entibus rebo q̃si mult is carnibus fulta. Ope‑ruit faciẽ e. c. Faci‑em crassitudo operit: q; desiderata terrenarũ rerum abundantia oculos mentis premit. Et de late. eius. &c. Latera diuitũ sunt: qui eis adherẽt anima de lateribus eius dependet: q; quisq; potẽti & iniquo adheret: ipe quoq; de ei⁹ potentia velut ex pinguedine tumet. Habitabit in ciui. Quia ciuitas a cõuersatõe cõuentiũ appellat. Ciuitates desolatę sunt ipsi obsequentiũ cunei peruersorum a quibus laudant. Domus aũt deser‑tę sunt cogitatões prauę: quas iniquus iste inhabitat: q; p omne qđ agit: inignotũ hoim placere cogitationibus appetit. Quę desolatę & desertę di‑cuntur: quia ab omnipotente sunt derelictę. Quę i tumulos sunt redactę: quia dum praui quiq; confusis actionib⁹ sibimetipsis ad puersa opa iun‑guntur: ostendunt procul dubio quia de ędificio vitę ceciderunt. Non ditabitur. Quia superbi cogitatio ab auctoris sui gratia non inhabita‑bitur. Nec perseuerabit sub. eius. Ac si dicat. Hoc qđ habere vi‑detur exterius transit: & illud qđ transire non poterat interius non habet. Nec mittet in ter. ra. s. Quia velut ad leuẽ flatum sic ad motum oc‑cultę sententię vita eius eruitur. Vel in terram non mit. ra. quia nunq; ad ęternę vitę desideriũ cordis sui cogitatiõem plantat. Non recedet de te. Quia enim lucẽ iusticię nõ quęrit: de tenebris non recedit. Ramos eius a. &c. Quia ipsi quoq; qui ei cõiuncti sunt terrenis desiderijs ęstuãt vt boni operis fructũ non ferant: q; ad appetenda infirma: p nequitiã an‑helant. Et auferetur spũ o. e. Quia eo percussionis sentẽtiã accipiet quo oris sui spiritũ timore dei nõ restringit. Non credet f. &c. Quia ele‑mosina eum redimere nõ valet: quã perpetrata rapina paupis ãte dei ocu

de peccatis ad iusticiã cũ tot vndiq; vrgeant. sicut inuolutus tenebris de luce desperat. vñ
q̃ reuerti possit de tenebris ad lu
impius cũ in profundũ venerit cõtemnit.
cem: circũspectans vndiq; gladiũ
etiã hec pena ei. hec etiã ẽ causa mala agendi
Cum se mouerit ad quęrendum pa
intus sibi testis dãnatõis: nec tamẽ quiescit: ex tra gaudet: intus timet: ut⁹ ẽ accusator. i actu.
nem: nouit q̃ paratus sit in manu
eius tenebrarum dies. Terrebit eũ
tribulatio: & angustia vallabit eũ:
bene aũt rex: q; & si trepidat erigit se p au daciam: eligit pati quelibet dũ agat qđ ei placet
sicut regem qui pręparatur ad prę
ideo hec omĩa. hoc aperte de antichristo & de membris eius omnibus.
lium. Tetendit enĩ aduersus deũ
qui puerse contra deum appetit: iusto iudicio iplere finitur: nec negata facultate ad se redit vt
manũ suã: & cõtra omnipotentem
peniteat.
roboratus est. Cucurrit enĩ aduer
terrenis abundans cõtra deũ erigitur
sus eũ erecto collo: & pingui ceruice
q; cura terrenorum occupat & excecat.
armatus ẽ. Operuit faciẽ eius
nõ est satis eis de se nisi & sui ex eis glorient.
crassitudo: & de lateribus ei⁹ arui
iste talis.
na dependet. Habitabit in ciuita‑
tibus desolatis: & in domibus de
ciuitates & domus edificia dum ruunt tumu los faciunt.
sertis: quę in tumulos sũt redactę
vel nõ habitabitur: qđ inẽ est: q; superba cogita tio ab auctoris sui gratia nõ inhabitabitur: & ita virtutibus non ditatur: cuiuĩ mentẽ nõ inhabitat deus. etiã.
Non ditabitur: nec perseuerabit
substantia eius: nec mittet i terrã
et flatu cito sententia dei eruitur.
radicẽ suã: nõ recedet de tenebris
cuius exẽplo qui sibi adherẽt desiderijs vrun tur. superbus quo hic plus valet eo amplius
Ramos ei⁹ arefaciet flama: & au
lingua eius effrenat cõtra bonos & contra deum.
feretur spiritu oris eius ab eo. Nõ
& iuste.
credet frustra errore deceptus: q̃
elemosina post culpã est preciũ quo redimatur: sed non valet ei qui in malo permanet.
aliquo precio redimendus sit. An
q; & nequitia eius vitam intercidit.
teq; dies eius impleant peribit: et
& si bona agit: q; tamẽ nõ recta itentõe
manus eius arescet. Lędetur q̃si
opus scz.
vinea in primo flore botrus eius:
florem quẽ pposuit oliua pijcit: q; rudimẽta bo ni opis ad perfectum non producit.
& quasi oliua pijciens florẽ suum.
lędetur q;. his enĩ hoc cõtingit: qui deũ pu ro corde non sequũtur. si bona intentio non sit & bonũ opus qđ videtur perit.
Congregatio enĩ hypocritę steri
q; citu auaricię maiora bona ostendũt.
lis: & ignis deuorabit tabernacla
laudis terrena q; maiora ab omni bus bona petunt ig. deuo. ta.
eorũ qui munera libenter accipiũt
inuidendo. derogando.
Cõcepit dolorẽ & peperit iniq̃tatẽ:
& vterus eius pparat dolos.

C. XVI.

Respõdẽs aũt iob dixit: audiui freq̃nt

mis sunt longiores: vel eius pessimis breuiores sicut ezechias augmẽ‑tum lacrimis meruit: & de peruersis dr̃. indisci‑plinatis obuiat mors. Manus eius a. Ab omni bona opati‑one siccat. Lędetur quasi vi. &c. Si flo‑rentem vineã imodera‑tũ frigus vel ęst⁹ atti‑gerit: discusso flore bo‑trus tabescit. Sic non‑nullos qui post puer‑sa itinera sanctas vias sectari appetunt: pri⁹ q̃ in eis desideria bo‑na roborent: psperitas sęculi quę eos exterius implicat a calore intimi amoris retrahit: & q̃si ex frigore extinguit: qđ quid de virtutũ flore in eis apparere videba‑tur. Illos aũt in flore ęstus cõtigit: quos hu‑manę laudis appetitõ feruentes in sancto stu‑dio a fructu alienos facit: vnde subdit. Et quasi o. p. Oliua cũ i flore est si imoderata nebula tangitur a fru‑ctu vacuatur. Sic bo‑na inchoantes si lau‑dibus ceperint delecta‑ri fructum operis per‑dunt: velut ex nebula fauoris: qua fit caligo intelligentię: vt neque‑ant discernere q̃ inten‑tione quid faciãt.

¶ Vel. In primo flo. Infirmus regere: vel inferiora agere non debet quia in terrenis actibus frigescit. Vel cum placere videt quę agit: ardenti⁹ eadẽ bona operat: & q̃si in sancto studio feruet: vnde ęstu perit. Congre‑gatio enĩ hypo. &c. Congregant hypocritę bona opera: sed eorum ste‑rilis est ipsa congregatio: quia per hoc qđ agunt: fructum recipere i ęterna retributõe non appetunt. Et ignis deuo. ta. e. &c. Corpora in quibus animę eorum habitãt tabernacula dicit: quę hic desideriũ laudis: postmo‑dum autem cremabit ignis gehennę. Tabernacula. Cogitatio est ta‑bernaculum. i. qua mens habitat: quã ęstus auaricię vastat. Vel cor taber‑naculum dicit: qđ cõsumit ardor laudis. Vel corpus est tabernaculũ ani‑mę: & qui hic ardent mente: ardebunt carne ignibus gehennę. Concepit dolorẽ. Cum peruersa cogitat: Iniquitatem parturit: cum explere cęperit Concepit. Mens etiam hypocritę nunquã vacat a malo: quia quę ap‑petit alijs inuidet: et quorũ despectu darior sit. vnde & dolos parat vt so‑lus estimatõem capiat. Vterus eius pręparat do. Id est mens in qua cogitationes generant: maiorem maliciam contra proximos concipit: quanto solus pre omnibus videri inocentior quit. hoc dixit: quia percussum iob pro hypocrisi putauit.

C. XVI.

¶ Audiui frequẽter talia. Hec enĩ frequenter aliena mala quasi sua audiunt: & ab his eis crimen impingitur: a quibus crimina impacta perpe‑trantur. Consolatores onerosi omnes vos. Praui cum laborare bonos i aduersitate conspiciunt: in eo q̃ consolari eos appetunt: mala eis psuadere

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

conantur. Consolatores onerosi. Cauendum est ne tempore luctus increpatio fiat: q; si recte quidam debent increpari non tamen in afflictõe ne qui leuiter debet dolorem augeat. Nunquid habebũt finẽ verba uento. Mali uentosa uerba proferunt. Nam dicta eoꝝ si quãdoq; sana iuuant p̃ iniam: inflata tamẽ sunt p̃ elatiõem. Aut aliquid tibi molestũ ẽ si loqueris. Ac si diceret eo plus loqueris quo a me aliquid molestum de mea actõe non audis. Docerã et ego si quid. Narrat quid facere potuit: sed ne iusticiam deleret qđ facere potuit declinat. At q; utinã ẽt anima mea pro anima mea. In his uerbis hoc mõstratur intẽdere: ut amici eius qui per charitatem compati nescie bant ab exprimendo dolorem differrent alienꝝ afflictõi qualiter misereri debuissent: quos doloribus edomitos consolaret: cum de exteriori passione interiorẽ in eis conualescere salutem indicaret. Caput etiaꝫ mouerat: q; mentes ad cõpassionẽ inflecteret: eosq; inter flagella roborare. cũ dolentis eoꝝ animum uerbis mitibus leniret. Et moueret labia quasi parcens eisq; mala eoꝝ sub modesta increpatione tegerẽt. Quasi parcẽs Nota qđ: q; ecclesia rigorẽ disciplinę cum mansuetudine miscẽs bene subdito nõ parcẽs parat: q; libere arguit ne a culpa eximit. Proinde uero qui de correctõne peior efficeretur parcẽs nõ parcit: q; tẽpus querit dum omnibus cõmuniter loquẽs ei⁹modi culpã inuehit. q; sic de tecta latẽs ille temperanti⁹ pauit et sanat. Hoc aũt de occultis pternoꝝ potentium. Nam de aptis si predicator tacet approbare uidet et crescunt in exemplum.

† Que ꝛc mali bonis sibi aduersantibus obijciunt pro quib; inde accusantur: et est bonis merces de patiari si non de culpa illorum. † In his istis onerosi: q; uidemini cõsolari: q; inter dolentia. Italia. Consolatores onerosi oẽs uirus inferunt: nõ tamen inde fracti boni recte defendunt. unde iob. Nunquid ꝛc.

vos estis. Nunquid habebunt finẽ † ideo nõ habent finẽ. † i. reuenient tibi molesta de tua locutõne nẽ: q; patienti qui nõ reddit. sed si hoc malo faceres redderet tibi molestiam tuus auus faceres. † quasi non uenit nem uerba † uetosa? aut aliquid tibi molestũ. Sed potenter.

teram et ego similia uestri loqui. † et q; uerbis nõ corripimini: utinã sentiretis qđ sentio. pia oratio qua optat eis flagella dei nõ ad penam sed correctiõm. † non mea pro uestra ne similis nequam.

anima mea. consolarer et ego uos † ne tunc. † uicem flagella prodesse.

fermonibus. et mouerẽ caput meũ † sic uos modo debueratis facere mihi.

sup uos. roborarem uos ore meo † non ex toto. q; et si extemplo tuus uicia nõ ferrẽ et mouerẽ labia mea quasi parcens † sed q; michi uos domat.

vobis. sed quid agam? Si loquar? † q; pueris hic felicib⁹.

fuero non quiescet dolor meus: et † sed mala sotis ab exterioribus † ostendit sub si tacuero non recedet a me. Nũc persona sua persecutõem ecclesie in utrumq; tẽporib⁹ siꝝ antichristi.

autem oppressit me dolor meus. et † dum prauti crescunt infirmi inde mouẽtur ad terrena.

in nichilum redacti sunt omnes

† Sicut p ossa fortes. sic p artus infirmi. † † mala intus a domesticis.

artus mei. Fuge meę testimonũ † iam. † hoc in fine sub ant christo.

dicunt contra me. et suscitatur falsi loquus aduersus faciem meaꝝ cõ

tradicens michi. Collegit furorem

suum in me. et cõminans michi in † in potentibus. † persecutoribus suis

fremuit contra me dentibus suis qui laniant. † insipientibus seculi.

hostis meus terribilib⁹ oculis me † qui puniẽt et cõsiliꝝ persecutõis inflamant.

est intuitus. Aperuerũt super me

ora sua. et exprobrantes percusserũt † alias saturati.

maxillam meã: saturati sunt pœnis

meis. Cõclusit me deus apud iniquũ: et manibus impioꝝ me tradi

† et cũ hoc sit. † ecclesia pacis q; suos opulentia predicatõis pascebat.

dit. Ego ille † opulentus quondã † qui in improuida mens infirmorũ cadit.

repente contritus sum. tenuit cer

uicem meã. confregit me. et posuit

me sibi quasi in signuꝫ. circũdedit † in uobis cõsentientibus.

me lanceis suis. † uulnerauit lum

† hoc non ad literã de iob. et per hoc nota hoc

bos meos. non pepercit. et effudit omnia mystice dicit.

in terra uiscera mea. concidit me

derogat ad cõtradicendũ ante faciem uenit: q; uerbis ueꝝ fidei apertis uobis obsistit. Nõ quoniã p̃ malignũ spiritũ fit: ad eam deserendam uerba conuertit. Collegit furorẽ suum. Diabolus princeps falsiloquij habet nunc cõtra ecclesiam furorem. sed sparsus est: q; occulta tẽptat. dẽ p̃ singulos mouet. Cum uero cõtra eam accepta licentia aperte seuierit furorem suum in eam colligit: q; in eius afflictõem tota se intentione cõstringit. Qui contra eam ventibus fremit. eamq; terribilibus ocalis intuetur: quia per alios contra eam crudelia exercet. et per alios que exerceat prouidet. Aperuerũt super me ora sua et exprobrantes. ꝛc. Quia ora sua reprobi exprobrantes aperiunt: cum terrorem p̃dicare non metuunt. et predicãta recte fidei arrident.

Percusserũt maxilla mea. Maxilla ecclesię sunt electi p̃dicatores qui uitam carnalium uerbo correctionis conuertunt. hos reprobi precipue persequũtur. quos dũ etiã nec mortalia eos pena sanat. quę mentem ecclesię precipue cruciat ut castigat. Maxillam meam. Petrus est maxilla qui mactat et manducat. Sanson maxillam asini tenet. et hostes occidit. q; spiritus simplices predicatores manu uirtutis tenet. et a uicijs carnales occidit. Maxilla proiecta iterum aquas effudit: q; data morti corpa predicatõi magna ostendit miracula. Conclusit me deus ꝛc. Electorum ꝑ̃s apud iniquos conclusitur. cum eius caro antiqui hostis p̃secutionibus temporaliter datur. Qui nõ spiritui: sed manibus inimicorum traditur. quia quo hunc mente capere nequeunt. eo contra illius carnes crudelius inardescunt. Ego ille opulentus quondam repente contri. ꝛc. Infirmoꝝ mentẽ designat quia dum aduersa pẽsidere nesciunt. tanto eis graviora sunt. quanto ab eis inopinata tolerantur. Vel in quibusdam eisdem retro lapsis abus hec ecclesia patitur: qui post doctrinę opulentiam aliquando subiti uicijs conuertuntur. Tenuit cerui cẽ meã ꝛc. Cerui hic libertatis erectõem significat. quã hostis tenet persecutionis tẽpore cõstringit. dum infirmos quę sentiunt p̃dicare libere non p̃sumunt. Vel ceruicem suã erigit eos qui in ecclesia sub occasione defendende rectitudinis uicio elationis deseruiunt. quã hostis distrahit. q; ecclesię persecutionis inclinat. Et posuit me sibi quasi i signum. Signum ad hoc ponitur: ut sagittarum emissione feriatur. Fidelis itaq; populus i signum hosti suo ponitur: quia eum semper suis ictibus impetit. cum suis persecutionibus affligit. Unde apostolus. Ipsi enim scitis q; i hoc positi sumus. Ac si aperte dicat: Quid in hoc pro uulnera nostra miramini: qui si eterna gaudia quęrimus ad hoc ueniamus ut feriamur. Circũdedit me lanceis suis. Ecclesia lanceis ab hoste suo circumdatur: quando i membris suis ab impugnatore callido tentationum iaculis ab omni parte impetitur. Conuulnerauit lumbos meos. Cum hostis fidelem populum ad luxuriam pertrahit. hanc i lumbis ferit. Cõuulnerare autem dicitur: quia qđ nobis male suggerit nos sequẽtes ex ꝓpria uoluntate implemus. et quasi cum ipso nos pariter uulneramus. Non pepercit et effudit iecur mi mea. Viscera ecclesię dicorum mentes qui eius i se cõtinẽt mysteria. quos dum antiquus hostis ad

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

secularia negocia ptrabit: eius viscera i terra fundit. Nō pepercit. Id est non pstitit. Concidit me vul. ꝛc. In infirmis sui ecclesia vulnere sup vulnus concidit: qñ peccatum peccato addit: vt culpa vehementius ei aggeret. Irruit in me q. gt. Quia nimirum malignus spūs cōtra hanc et prauā consuetudine veniam quasi more gygantis pugnat: qz quanto sci anima subijcit crebrius: tanto eum sibi intollerabiliorē se facit. Hz qz plerūq; ad pnitentiā redit: sequitur. Saccū cōsui super c. m. In sacco z cinere pniā i cute z carne peccatū carnis intelligit. Ergo quasi saccus sup cutem consuit: z cinere caro operitur: qz culpa carnis pnitentia tegitur: ne in districti iudicis examine ad ultōem videatur. Facies m. in tu. a f. Facies ecclesie sunt qui i regimine posiri apparent primi: vt ex eoz specie sit bonor fidelis pli. Hi plāgūt culpas infirmantium. Hz dum vident quosdā ad veniā redire: quosdā vero i iniquitate persistere occulta di indicia obstupescūt quę nō intelligunt: vñ subditur. Et palpebre m. c. Palpebre appellātur qui ad prohibenda plebium itinera vigilant. sed cuz occulta dei iudicia nec pspositi vigilantes intelligunt: palpebre ecclesie fiere caligāt. Nec passus sum absq; ini. A verbis corpis ad capitis verba vertitur: qz absq; iniquitate manus suę ptulit: q precatum non fecit nec inuentus est dolus in ore ei⁹. Terra sanguinem ei⁹ nō operuit: qz sancta ecclesia redemptionis suę mysterium in cunctis iam mundi partibus pdicauit. Ne q; inueniat in te locū la. cla. m. Clamor redemptoris nostri est sanguis redemptionis q a fidelibus sumitur: qui vt ait aplus melius loquit̄ qz sanguis abel: qz sanguis abel mortē fratricidę petijt: sanguis dñi vitam pfecutoribus impetrauit. Qui clamor locū latēdi inuenit i nobis: si qd mens credit lingua tacet. Ecce eni in ce. est ꝛc. Testis filij pater est. Vt i euāgelio: Et qui misit me pater ipse testimoniū pbibuit de me. Et cōscius m. u. e. ē. Quia una voluntate vno consilio pater cū filio operatur. Quę etiā ad corpus referri valent ecclia nāq; patitur hęc mala, p eternis: quę ne de sua resurrectione trepidet iam eum i ęlo qui resurrexit et mortuis testem hēt. Qui etiā cōscius dr: qz naturam nostrā nō solum creādo nouit: sed etiā assumēdo. Potest etiā nobis singulis hęc vox congruere cū ipso iob. Omnis eni qui est eo qd agit terrenas laudes appetit: testem in terra quęrit: qui aūt in suis actibus omipotenti placere festinat: testem se habere in ęlo cōsiderat. Sed talis hoīm reprehensiones metuere nō debet: vñ subdit. Verbosi amici m. ad d. stil. o. Cum verbosi amici sunt i cum z ipsi derogant q in fide sociātur. ad dēū necesse est vt oculus stiller: quatinus nostra intētio tota in amoris intimi cōpunctōe defluat: z tāto se ad iteriora erigat: q̄nto p exteriora opprobria intus redire cogitur. Atq; vtinā sic iudicaret vir cū deo qūo iu. fi. ho. cū col. suo. Peccatores quidem nos esse semp agnoscimus: sed tm i flagello positi, p quo magis peccato flagellamur ignoramus: z nos discutimus vt siquo mō possim⁹ causam pcussionis inuenire valeamus. Et est sensus. Sicut qui cū collega suo ad iudicium accedit: z qđ sentit dicit: z qđ contra dr agnoscit: sic omne qđ de me ad te dicit audirem. Sed qz hoc in pśenti fieri nequit: de ęcitate quidē vitę pśentis gemit: sed tñ de eius brevitate se cōsolat. Ecce eni breues anni trā. Breue qđ transit breue est. in mortis aūt semita p quā non reuertimur ambulam⁹: nō q ad vitā resurgendo non reducamur: sed qz ad labores hui⁹ vitę mortalis vt ad acquirenda latoribo pmia iterū nō venimus.

C. XVII.

Spiritus meus

C. XVII.

¶ ideo vt electi spiritū attenuēt, p pinquū sibi exitū suspicantur considerantes brevitatem vite.

¶ qui considerat qualis erit in morte semp est timidus in operatōe. vnde in omnibus memorare nouissima tua: z non peccabis i eternū. vnde ethz ifte dicit non peccaui.

attenuabitur. dies mei

brevi abuntur: z solum mihi sup

¶ culpam nō feci z flagella susceptā nō q̄ pius

est sepulcrum. Non peccaui: z in

fine peccatores sed non hec meruit.

amaritudinibus mozatur oculus

meus. Libera me z pone me iuxta

te: z cuius vis manus pugnet con

¶ longe esse vt erat. pmisti.

tra me. Loz eozum longe fecisti a

¶ disciplina est in omnibus que pro peccato inuenit deus. a qua longe ē eoz cogz. z si corpus sub ea

disciplina: propterea ñ exaltabun

tur. Prędam pollicetur socijs: et

¶ ista vnū corpus sunt. diabolus z omēs iniqui vt nomine capitis corpus censeatur. z econuerso

oculi filioz eius deficiēt. Posuit

z ideo hic a multitudine ad singularitatem redit

me quasi in prouerbiū vulgi: z ex

¶ qz secretum dei non penetrat.

emplum suuz cozā eis. Caligauit

saf. ad. ¶ vel nem.

ab indignatione oculus meus: et

¶ infirmitatis.

membra mea quasi in nichilum re

¶ sapit plan⁹ qđ dicit caligauit ad indignat̄ oz

dacta sunt. Stupebunt iusti sup

¶ qui et in alijs nō nocet pfecta agere. non valet et glorie simulatoris inuidet. quia nondum omnia perfecte despicit.

hoc: z innocens cōtra hypocritaz

C. XVII.

Spiritus me⁹ at. Attenuatur spiritus dilectoz timore iudicis z si quas in se carnales cogitatōes inueniunt pnitentie ardore consumunt. Spūs aūt ini quorū p tumorē elationis crassescit. Solū mihi su. ē. Pone mortuū se considerat: qz moriturū se minime ignorat. vnde sequit. Nō peccaui. Nō in tantū peccauit: vt hꝫ flagella mererēt: qz nō pro corrigenda culpa sed pro augenda gra pcussus ē. Vel caput hoc dicit qui sine culpa pnaz culpe i amaritudines passionis susceptā. cuius voce subdit. Libera pr re. missionem. Pone. Juxta p ascensionez post quia iudea pmota est in discipulos ad dit. Cuius vis manus ꝛc. Quia iā frustra agunt cōtra eum q̄ sedet i ęlo de quibus adhuc subdit. Loz eozū lon. Si eni di sciplinę custodiaz nos sent: nequaq; redepto ris pcepta cōtemnerēt. Propterea nō e. Qui eni p disciplinā minime custodire vitā studet semp per tesperia in imis iacent: nec mentē ad spem cęlestis patrię erigunt.

Prędā pol. Ad caput malor̄ diabolū. s. sententiā convertit. cui⁹ socij sunt apostate angeli qui cū eo ceciderūt. Filij sunt hoīes pueri. qui te ei⁹ prava persuasione in malicia generant. Prędam igit̄ socijs pollicet. qz malignis spiritib⁹ animos pranoz pmittit in fine rapiendas. Oculi filioz̄ eius defi. Quia intentōes hoīm ad sola terrena speranda excitat non aūt prauti amoris intentio pmanet: quando z hoc qđ amat pstat subcelicitate deficere. Vel socios ei⁹ dicit homines crudelissimos. Filios quoz adhuc prauitas angetur. Posuit me. Omnis qui flagello percutit. qui in prouerbium vulgi ponit z in exemplum: qz stultus quisq; dum cuiquaz maledicere appetit ex eius similitudine maledictōem sumit. quem perculsum temporaliter videt. Caligauit ab in. Ab indignatione oculus caligat. quando ipsi qui in ecclia lume veritatis habent. pueros z innocētes pręualere cōspiciunt: qz de occulti iudicij admiratōe turbantur. Sed cum iusti ad indignatōem caligant infirmi plerūq; vsq; ad infidelitatem corruunt. vnde sequitur. Et membra mea quasi in. Membrorum nomine tenerius exprimitur infirmorum. qui dum peruersos prospicūt florere. iustos cruciari. bona se in choasse pnitent. Stupebūt iusti super hoc. Hoc est qđ virerat ad indignationē oculus meus. Et innocens contra hypocritam susc. Contra hypocritam sustinet innocens perfectus. quando hunc cū suo flore contemnit. eumq; pdicando que recta sunt. despiciendum esse cęteris denunciat. Et tenebit iustus ꝛc.

Quia dum illum ex puersa voluntate obtinere ea q̄ mundi sunt intuetur: ipse ad amorē celestiū robustius stringitur. Et mundis manu. Quia videns peruersor terrenā gloriā tanto amplius tpalia despicit: quāto hec habere etiam malos cernit. Igitur vos oēs cō. ꝛc. Postq̄s exteriores prouectus malor. bonor. vero interiores intuitū exhortatur electos vt contuentur reuerendo mala: ꝛ veniant bona faciēdo. Et nō inuentā in vo. ꝛc. Conuersionē eor. desiderans exoptat. ne vllum sapientē in eis inueniat. ac si dicat: Stulti esse apud vos dilecti. vt si vos vere esse sapientes valeatis. Dies mei trans. Dies sperantes. Cogitationes cor. torquentes. curam terrene felicitatis dicit. q̄ quāto grauius electos premunt tanto subtilius a iudice rationes de ipsis cogitant exquirit. hę cogitationes cū ipsa terrena felicitate dissipantur. Noctem verte in die. Dissipatę cogitationes noctem in diez vertunt: q̄ iustis non nunquā amplius placet et aduersitate mala perpetuit. q̄s et prolixitate terrene dispensationis cura fatigari. Et rursus post tenebras speratur. q̄ post noctē vite ꝑsentis eternū lumen prospicitur. Si sustinuero. Prius res lacri ꝛ sustinere aduersa poterant. ꝛ tū et corporibus educti ab inferni locis liberari nō poterant. Tunc vero homo lectulum suū in tenebris strauit. qū lumen iustitię persuasor consentiendo deseruit Et q. in inferno iusti tenebantur. ꝛ tamē ex ꝓpriis actibus suppliciū nō habebant. quasi in tenebris strauisse lectulum ē i inferno sibi requiem ꝓparasse. Putredini dixi. Putredinē patrē dicit q. omīs hō ab origine iam viciata descēdit. Mater vero ꝛ soror. vermes. quantū ad materiā corruptibilis carnis. q. ꝛ de putredine processimus. ꝛ cū putredine venimus quā portam? Vel mater natura. ꝛ cōsuetudo soror. vocat. q. ab illa cū ista sumus. q̄s videlicet mater ꝛ soror. vermes sunt. q. et natura corruptibili ꝛ consuetudine puersa cogimur. vt quasi quibusdā vermibus. sic iquietis cogitationib in mente fatigemur. Ubi est ergo nūc p.m. Prolatio iusti. ꝛ ꝑs: quē quando. q. venturū nouerant. sed venire citius quęrebāt. vnde hic additur nunc. Et patiam meā quis con. Patientiā iusti. ꝛ deus cōsiderat. sed q̄li non cōsiderare dicit. ad votū videri. minus citius apparere ꝛ prolixiora tpa dispensatōis suę gratiā differre. In profundissimū infer. def. Ante mediatoris aduentū iob i infernū descensurus erat. sed quomō in. pfundissimū? In supiora loca inferi profundissimū infernū vocat? Nam quantū ad celsitudinē cęli. aer iste infern? est. quantū ad eiusdē aeris altitudinē terra quę inferius iacet. ꝛ infernus intelligi ꝛ profundus pōt quantū vero ad altitudinē terre. illa loca inferni q̄ superiora sunt alys recte piaculis inferni. hoc loco profundissimum infernū dicit. Omnia autē sua illuc descendere dicit. quo sola anima eius descensura erat. q. q̄ ex se i terra desert. vsq̄quo ad incorruptōem redeat. se non esse sentit. Vel i inferno oia descendunt. q. labor. omniū retributio adhuc i sola inferni quiete suscitabitur. Et tenebit iustus viā suā: ꝛ mundis manibus addet fortitudinē. Igit vos omīs cōuertimini et venite: ꝛ non inueniam in vo? sapiente. Dies mei trans. transitoria terrene dispositionis que aliquo mō ab eternis retrahit in electis cessat. fierunt: cogitatōnes meę dissipatę sunt torquentes cor meū. Noctes verterunt in diem: ꝛ rursus post tenebras spero lucē. Si sustinuero infernus domus mea ē: ꝛ in tenebris strauī lectulum meū. Putredini dixi: pater meus es: mater mea ꝛ soror mea vermibus. Ubi ē ergo nūc p̄stolatio mea: ꝛ patientiā meam quis considerat: In profundissimum infernū descendent? oia simul cū requie venturā? Putasne saltē ibi erit requies michi?

C. XVIII.

Respōdens aūt baldath suites dixit: Usq̄ quo iactantia primo argut. post de impietate. q̄ ad quē finem verba tua? tractabis? Intellige prius: et sic loquamur. Quare reputati sumus vt iumenta babes. ꝛ sorduimus coram te? Quid pdis anima tuam in furore tuo? Numquid propter te derelinquet terra et transferentur rupes de loco suo? Nonne lux impij extinguetur: nec splendebit flama ignis eius? Lux obtenebrescet in tabernaculo illius ꝛ lucerna quę super eū ē extinguet? Artabuntur gressus virtutis eius ꝛ precipitabit eū consilium suum. Immisit eni in rete pedes suos: ꝛ in maculis eius ambulat. Tenebit planta illius laqueo: ꝛ exardescet contra eum sitis. Abscondita est recipi prestolabatur. Putasne saltē ꝛc. Pensandū est quis nostrum te requie securus sit. si de ea trepidat. ꝛ ille cuius virtutis psona. ꝛ ipse in ter qui percutit clamat.

C. XVIII.

Usq̄ ad quē finem verba iac. Beatū iob in superbiam altrui erupisse quē fatetur verba iactare. Intelligę prius. Signat quanta elatiōe tumuerat: qui iob loqui q̄ nō itelligeret putabat. Quare reputati sumus. Humanę mentis est. ꝓprium hoc sibi fieri suspicari q̄ fit. Arbitratur enim se despici qui bonos despicere cōsuuit. ꝛ ex suspitione cōtempt? ad indignatiōem pilit. et contumelias ingerit. Quid perdis animā. Reprobi scilicet rectitudinis vel spiritalē gratiam sancte predicationis insaniā furoris estimant: quo ꝓximare si deliuum animas arbitrātur. Nūquid propter te derelinquet terra. Ecclesia dicit q. non nisi i se veraciter colatur. ꝛ vbi rātū sit salus. At cōtra hereticis si hoc ē verum: omnis terra a vero est derelicta: quā nos multi vbiq̄ incolimus. Quasi extra te est nobis vera salus vel. Nūquid propter te derelinquet terra. ꝛc. Quasi dē. vt quisq̄s extra te fuerit: minime saluetur. Et transferentur rupes. ꝛc. Rupes hereticī vocāt quos sublimibus excedere sensibus estimant: quos propter vocem ecclesię negāt de loco. ꝓprio trāferri: qm̄ tales humilibus cōsentire renuunt. Reprobi aduersa ecclesię videntes in arrogantiā iustitię erigūtur quasi iusti. q. culpa patiātur. Vñ iste flagellis iob insultat. vñ subdit. Nōne lux impii extin. Hoc dicit de impio recte potuit: cōtra sanctū non potuit: lucex ꝓsperitatem ꝑsentis vitę dicit. Q̄s lux impij extinguit. q. fugitiue vitę prosperitas cum ipsa terminatur. Nec splendebit flamma. ꝛc. Ignē dicit fernore temporalium desiderior. cuius flamma est decor. vel potestas exterior. q̄ interno eius ardore procedit. sed non splendebit. q. in die extremi omnis exterior decor subtrahitur. Lux obtenebrabitur. Aliquādo tristicia tenebras lucem gaudii accipit. Lux ergo i tabernaculo ipij tenebrescit: q. in eo cōsilia gaudiū q̄ de templis fuerat deficit. Et lucerna que super eū ē ex. Lucerna lumen in testa est. lumen ergo in testa gaudium in carne. Lucerna ergo que sup eum est extinguitur. q. cum malorum suor. retributio impium sequit: in eius mente gaudiū carnale dissipat. Bene aūt non que apud eum sed q̄ super eum est dicit. quia iniquor. mentem terrena gaudia possident. Artabuntur gressus vir. ꝛc. Quia vires malicie eius q̄s nunc exercet: postmodum pena cōstringet. Et precipitabit eū cō. s. ꝛc. Habet nunc consiliū iniquus. ꝑsentia appetere. eterna detestare: sed suo cōsilio precipitatur. quia per hoc in eternū supplicij tenebras mergit. Immisit eni in rete. ꝛc. Qui pedes in rete mittit nō cum voluerit ejicit. Sic q̄ i peccatis se deijcit: nō mox cū voluerit surgit. Et in maculis eius am. Qui i maculis retis ambulat. gressus suos ambulando ipse. ꝛ cū se expedire ad ambulandū nititur. ne ambulet obligat. Tenebitur planta ꝛc. Quia videlicet stringet finis i peccato. Et exardescet cō. eu. q. quo le

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

malis obligatũ pensat· eo de suo reditu desperat: et ipsa desperatiõe acrius ad huius mundi cõcupiscentias estuat. In eius animo cõtra eum sitis exardescit· quia qui perverse egit: ut perversius agat accenditur. **Abscondita ē in ter. pe.** In terra pedica absconditur: cũ culpa sub terrenis cõmodis occultatur· quatinus homo videat quid cõcupiscere valeat: et tamē nequaquā videat in quo culpe laqueo pedem ponat. **Et decipula il. etc.** Intuetur enim hostis mores cuiusque cui vicio sint ppinqui· et illa apponit ante faciem ad q̄ agnoscit facilius inclinari mentem: ut blandis ac letis moribus luxuriam. asperis mentibus iram et superbiā. Ibi ergo decipulam ponit: ubi esse semitam mentis cõspicit quia illic periculū deceptionis inserit: ubi viam esse invenerit ppinque cogitationis. **Undique terrebunt.** quia sepe idcirco quisque bonus eē metuit· ne hoc a pravis patiatur: qd se bonis fecisse reminiscit· undique hoc pati qd fac metuit: undique territus: undique suspectus in bono ope gressum pdit. **Attenuetur fame.** Caro nostra infirmitas ē. Robur autē anima rationalis· que in expugnandis viciis resistere p ratõem valet. Que fame attenuatur: cum nulla interni cibi refectione pascitur. **Et inedia invadat costas il.** Coste sūt sensus animi· qui latētes ut viscera cogitationes muniūt. Inedia invadat iniqui costas quia fames interna sensus mentis extenuat· ut cogitatões suas intus nullatenus regant: sed ad exteriora vagentur q̄ petunt. **Devoret p.** Pulcritudo cutis est gloria tpalis exterior: per brachia opa designant. Mortem peccatum dicit: qd animam occidit. Primogenita ergo mors superbia est initiū omnis peccati. Pulcritudinē ergo cutis eius· et brachia illius primoge. mors devorat: quia iniqui gloriā vel operatõz superbia supplantat. Potuit enim et in hac vita gloriosus existere: si superbus minime fuisset. **Evellatur de ta. suo etc.** De tabernaculo fiducia eius evellit: quando puerius qui multa in hac vita paraverat: repentina morte dissipatur. **Et calcet etc.** Quia hic vel viciis premitur: que ad interitū trahunt· vel mortis tpe potestati demoniace subiugatur. **Habitent in ta· e· so· il· qui nõ est.** Id ē in mente eius apostate angeli per cogitatiões nequissimas conversentur· eius videlicet socii qui idcirco iam non est: quia a summa essentia iam recessit. **Aspergatur etc.** In tabernaculo iniqui sulphur aspergitur· quotiens carnis delectatio in eius mente dominatur. Per sulphur enim fetor carnis accipitur. Et quia talis in malo permanet: unde nec fructū boni facere potest· addit. **Deorsum radices eius sic.** Per radices cogitationes accipimus que in occulto site sunt· et visibilia opa pducunt. Per messem apta operatio· pravus itaque quisque dum cogitationes suas i infimis rebus ponit: et superne viriditatis gaudia nõ appetit. radices suas deorsum siccari permittit· cuius sursum messis atteritur: quia omis eius opera do superno iudicio quasi nichilum deputatur. **Memoria illius pe.** Memoriam suam iniquus in terra statuere conatur: cum gloriam laudis sue extendere nititur. Et nomen suum in plateis celebrari gaudet· cum longe lateque operationē sue iniquitatis extendit. **Expellet eum de luce.** De luce ad tenebras ducitur· cū de honore vite presentis ad supplicia eterna damnatur. Sic de unoquoque iniquo loquitur· ut ad caput· i· dyabolum vertatur· qui in antichristo nomē extendet qd nunc mali imitant. **Et de orbe trans· etc.** Cum superno apparente iudice de hoc mundo ad penas transfertur· que omnia et de capite malorū antichristo possunt accipi. Unde et sequitur. **Non erit semen etc.** Quia omnes iniqui qui de eius persuasione in pravis actionibus nati sunt· cum eodem suo capite ferientur. Que hec de antichristo accipienda sūt in hoc aperit dum dicit. **In die eius stu.** Quia tanta tūc signa demonstraturus· et crudelia ac dura facturus est: ut ad stuporē pducat quos in fine mūdi invenerit· et priores patres helyam et enoch (qui in eius expugnatione servati sunt) carnalis mortis timore et dolore transfigat· quia et si electi tormentis vinci nequeunt: tamen quia homines sunt metuūt tormēta que vincunt. **Et primos i· hor.** Id est· corda electorū pavore ferientur· unde scriptū est· ita ut et i errorem inducantur si fieri potest etiam electi· non quidem casuri: sed trepidaturi ex carne. **Hec sūt ergo ta.** Hec illud retulit qd dixerat· expellet eū de luce ad tenebras· et de orbe transferet eū. Et est sensus· Is qui nūc deum ignorādo extollitur· tunc ad ppria tabernacula pvenit: quia ī supplicia demergitur· vel hec ergo sunt tabernacula. quasi in die eius stupebunt sancti ergo hec pdicta et tenebre etc. erunt tabernacula eius· et ibi habitabit. Vide quia in cõclusionibus suarum orationum satis aperte ostendunt quod sanctū iob credebant pro iniquitate percussum.

† idest escam· i· quod placet petitur· laqueus tenet occultus· quia qd aliis facit ab aliis metuitur· ad

in terra pedica eius: et † decipula il

dit· undique ter· cū tales omnes sibi putat qualis ē omnibus. † i in actione quam appetit.

lius super † semitam. undique terre

† idest et quid he agunt: sequitur· involuent. † idest ut non liberi gressus sint ad bene agendum.

bunt eum † formidines: et † involuēt

† idest sed utinā· idest optat non maledicentis animo sed predicentis.

pedes eius. † Attenuabitur fame ro

idest et. idest que extra quasi in cute.

bur eius: et inedia invadat costas

† idest et opibus poterat deo cõmēdari nisi elatio eēt

illius. devoret pulcritudinē cutis

† idest etiam. idest dives gloriā et opes sine culpa posset habere si hec in humilitate haberet: sed si in his confidit· deus evellit. idest de ter

eius: et † cõsumat brachia illius pri

ra. † idest dum viciis hic premitur vel in fine pena

mogenita mors. † Evellatur de ta

† idest cui non resistitur. † idest dyabolus vel peccatū idest ideo interitus dominatur eis· quia et si deest occasio peccandi· tamen in cordibus desideriū non deest

bernaculo suo fiducia eius: et † cal

cet super eum quasi † rex † interitus

Habitēt in tabernaculo eius socii

illius qui non est: aspergatur in ta

idest ut eternus ignis accenditur

bernaculo eius sulphur. Deorsum

idest quidquid homo videat

radices eius siccentur: sursum autē

idest etiam.

atteratur messis eius. Memoria il

lius pereat de terra: et non celebre

tur nomen eius i plateis. Expellet

idest in quo gloriatur.

eum de luce in tenebras: et de orbe

† idest quia in fine cū omnibus sequacibus suis dānabitur. idest quia eius iniquitas cum mūdo terminatur et populus eius cū eo punietur. † idest persuasio.

transferet eum. † Non erit † semen

idest actio.

eius neque progenies i populo suo:

nec ulle reliquie in regionibus eius

idest electi.

In die eius stupebunt novissimi:

† idest quia multa de iniquis et capite dixit generaliter concludit.

et primos invadet horror. † hec sūt

† idest in quibus permanet· † idest qui prius alienū tenebat in laude hominum·

ergo † tabernacula iniqui: et † iste lo

cus eius qui ignorat deū.

C. XIX.

RESPÕDENS autē

† idest quia hec et si iusta iniuste dicūtur

iob dixit: † Usquequo affli

contra iob affligi se dicit·

gitis animam meam: et atteritis me

sermonibus? En decies confundi

† idest timore hoim aliquando mali ad se redeunt: plus timentes displicere deo· aliquando vero despecto deo minus hominē reverentur·

tis me: † et non erubescitis opprimē

idest quia· idest quasi qd non debetis·

tes me. Nempe et si ignoravi: me

idest vel et· idest obli

cum erit ignorātia mea. At vos

ti vestri·

contra me erigimini: et arguitis me

idest elati opprobria putant mala temporalia

opprobriis meis. Saltem nūc in

idest quantū ad viā quā egit

telligite· quia deus nõ equo iudicio

C. XIX.

Usquequo affligitis a. m. Atterunt boni sermonibus iniquorū: quia cõtra eos illi in verbis tument· qui aut in perversa fide: aut in pravis moribus iacent. **En decies cõ. me.** Quia ab eis quinquies increpatões audierat· et quinquies respondit: decies se phibet esse confusum· quia in eo quod graviter increpatus ē· et in eo quod verba doctrine nõ audientibus dicit: confusionē ptulit in suis increpationibus· quia in eis nõ proficit. In eorū increpationibus· quia dolet de pravitate quā audit. **En decies.** Mystice. Ecclesia decalogum servat· cui iniqui totiens cõfusionē faciūt· quotiēs in suis actibus divinis vocibus obsistunt. **Et non erubescitis op.** Sunt nõnulli quos ad ppetrandā nequitiam oborta subito nequitia invitat: sed tamen hūana verecundia revocat. **Nempe et si ignoravi.** Scīa hereticorū nõ ē cū eis· quia contra eos dū inflat: sed ecclesie ignorātia quod arcana nõ pōt penetrare cū ea est: quia p ea dū humiliat· et quia heretici quod querūt scire elatio ē: ut cõtra bonos docti videantur. subdit. vos contra· ex me pcusso contra vos deberetis erigi timētes vobis deteriora. Bonus enim prius ī se postea ī alios erigitur. Et hoc ē. **At vos contra me eri.** Id est· vosmetipsos redarguendos relinquitis· et me districtis sententiis increpatis. **Et arguitis me.** quia qui eū iustum ante flagella noverāt: iniustū esse ex ipsa iā sua pcussione iudicabāt. **Saltem**

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

nunc intelligite ꝛc. Hoc dñs de illo dixerat: (cōmonisti me aduersus eum frustra) qđ ipse de se asserit: qz nō equo iudicio a dño sit afflictus. Si enim vita eius z flagella pensantur: nō equo iudicio videt afflictus: qz pro merita eius ex flagellio cumulauit deus: nō iniusto iudicio iob afflixit. Et hoc est qđ ait: Quia deus nō equo iudicio. Astruendum igit est qz deus cū iob recte egit: z tamē nō mentit: qui nō eque fieri dicit, aliquin dyabolus viat (in eo qđ de beati viri culpa, pmiserat) quē deus laudauit.

Hoc non elatio sz dolor extorsit. Bonus si in humili mente erigē te causa vel dolore dona de se dicat: non peccat. Et flagellis suis me cin. Cū tanta nos affectio deprimit vt nullius rei cōsolatione respirare animus possit: nō iam flagellis solūmodo fremur: sed etiā cingimur: qz tribulationū verbere ex omni parte circundamur. Ecce clama: vim pa. Deus quid nob profuturū sit scies dissimulat exaudire voluit tum vel mgrentiū vocē: vt augeat vtilitatē et purgetur vita p pnā. Sed hanc dispensatōis gratiam nōnulli fidelium ignorāt: et quoz pſona nunc dicit. Ecce cla. v. pa. z nō est qui iu. Dicitur qđ deus ptra adversarius causam indicare dissimulat: qz iudiciū differt: vt sancti viri merita z aduersa eq̄ pena crescat. Ecce cla. Semitā mea cir. Et figura ecclie in qua infirmi se despe ratos putant: qz tardius audiunt: i quoz alijs via septa ne transeant: qui vident agenda: sed implere non possunt. Alijs tenebre in calle: qui nec agenda queunt discernere. Semitā meaz ꝛc. Circūseptā verberibus semitaz suam vidit: cū transire ad securitatē cupiens eadere flagella non potuit: z quasi i calle cordis ignorātie tenebras inuenit: qui cur ita flagellaretur penetrare nō potuit. Spoliauit me g. ꝛc. Plane hec iob conueniunt. Mystice aūt gloria cuiusq; iusticia est: quę tegit z munit a morte: quę p aduersa ihūs mis tollitur: qz vt ꝓbatis externus dicit. Corona ꝑmium victorię q̄ in capite est: superna remuneratio in mente: sed hanc pdunt: qui in certamine nō perdurant. Vel caput sunt sacerdotes z ecclesię duces: sed z bi supna ꝑmia desertū: quibus ruentibus latius cadit exercitus, vnde subdit. Destruxit me vndiq; et pe. z quasi e. a. Arbor vento impellit vt cadat: sic ihūs minis ad iniusticiā trahit: z eterna q̄ sperabat reliquit: z qz aliqñ q̄ pēnis territus iusticiā relinquit: pēnas tamē nō exadit, subdit. Iratus est cōtra me. Qui enī ita percutit: vt vires eius superet: nō hunc deus vt filium per disciplinā: sed vt hostem ferit per iram. vnde z ꝓpheta. Plaga inimici percussi te caltigatione crudeli: z quia sepe maligni spiritus cordibus afflictoz multa suadent: z siquid boni est furātur, addit. Simul venerunt la. Id est: maligni spūs: qui exquirendis hoīm moribus occupant qui viam sibi in afflictorū cordibus faciunt: quando iter aduersa quę certius tolerantur: cogitatōes quoq; prauas imittere non desistunt. Et obsederūt in giro. In giro tabernaculum obsident: quando ex omni late re temptatiōnib; mentē cingunt. Vel etiā iuxta hystoriā beato iob hec cōgruunt: qui non quasi corrigendū filium: sed quasi hostem penitus se indicauit: dū mala que ptulit: ante oculos ꝛgessit. Per quē latrones fecerunt viam: qz maligni spūs contra eum licentiā percussionis acceperunt. Cui?

afflixerit me: z flagellis suis me cinxerit. Ecce clamabo vim patiens: z nemo exaudiet. Uociferabor: z non est qui iudicet. Semitā meā circūsepsit: z transire nō possum: z calle meo tenebras posuit. Spoliauit me gloria mea: z abstulit coronā de capite meo. Destruxit me vndiq; z pereo: z quasi euulsę arbori abstulit spem meam. Iratus est cōtra me furor eius: z sic me habuit quasi hostem suum. Simul venerunt latrones eius: z fecerūt sibi viam p me: z obsederunt i giro tabernaculū meum. fratres meos lōge fecit a me: z noti mei quasi alieni recesserunt a me. Dereliquerūt me ꝓpinqui mei: z qui me nouerant obliti sūt mei. Inquilini domus meę z ancillę meę sicut alienū habuerunt me: z quasi peregrinū fui in oculis eoz. Seruū meū vocaui z non respondit: ore ꝓpꝛio deprecabar illum. Halitum meū exhorruit vxor mea: z orabā filios uteri mei. Stulti quoq; despiciebant me: z cū ab eis recederem de trahebāt mihi. Abominati me sūt qui ei in simis cōsulunt: quos eo plus diligit: quo placere ei acquirunt. quondam consiliarij mei: z quem maxime diligebam auersatus ē me Pelli meę consumptis carnibus adhesit os meum: z derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. Miseremini mei: miseremi saltem vos amici mei: quia

in giro tabernaculū obsederūt: qz sublatis rebus z filijs omne corpus eius vlceribus attriuerūt. Fratres meos lon. Modo voce redemptoris vniuersa eo longe facti sunt fratres: z noti recesserunt: quē tenentes legem ꝓphetare nouerant: z ꝑsentem minime recognoscebant. Inquilini etenī ꝓpinqui p carnem: z noti per legis instructōem: quasi obliti quē verbis legi per fidem ꝓphetauerant: verbis pfi. dicę i carnatū negabāt. Inquilini domus mee. Id ē sacerdotes quoz origo i dei seruitio reputata: tam per officiū in cōdicione tenebatur. Ancille leuitarum anię sunt ad secreta tabernaculi quasi ad interiora cubiculi familiarius seruientes. Et quasi pe. f. quia a synagoga nō ē cognitus. vide z ꝓpheta: qi colonus futurus es in terra, z qi viator declinans ad manendum. Qui ei vt dominū autem non est: non possessor: agri sed colonus est credit. Qui quasi viator ad manendum declinauit: qz paucos ex indęa abstulit: z ad vocatōz gentiū pgens iter cęptum peregr. Seruū meuz vo. Seruus iudaicus populus fuit timore obsequens: quē collatis muneribus q̄si cunctis vocibus ad se vocare statuit: sed nō respondit: qz digna opa donis eī reddere ꝓtēplit. Ore ꝓpꝛio de pre. Qui antey ei tot ꝓcepta ꝓphetis ore mā daueraz: ore ꝓpꝛio deprecabar: quia i carne monstrat dū mādata vitę bñuliter dixit: q̄si suppliciter seruū vt veniret rogauit. Halitum meū exhorruit mea. Vxor dñi synagoga in legis fœdere carnali ei intelligētia subiecta: q̄ halitū exhorruit dum carnē dñi carnaliter itellexit: z quē videbat hoiem: dū credere erubuit. Halitus eni ex carne est. Et orabā filios vte. Uterū dei cōsilium eius vtemur: accipe: i quo ante ſcula p ꝓdestinatōem cōcepti sum⁹: vt creati p ſcula pdicamur. Orauit ergo filios vteri sui: qz eos quos cōdidit in carnatus humiliter rogauit. Stulti quoq; despi. ꝛc. Quia dū legis periti dū despicerent: ex incredulitate turba ꝓli secuta est. Relictis sapientibus pauper z stultos venerat ꝗrere: vñ cum augmento dolens dicit. Stulti quoq; p quibus ego stulticiam suscepi: verbuz caro factū despiciebant me. Et cū ab eis re. Quasi accedebat ad eos ꝓphetam dñs cuz eis miracula demonstraret: z quasi recedebat cū nulla signa ostenderet: z a miraculis quiescēti ꝓbere fidē nolebāt. Abominati me sunt cō. Scribe z legisdoctores qui erudire ꝓphetā ad vitā cōsueuerant: venturi redēptoris cōsiliarij i mēbris ei⁹ fuerāt. Vt i mēbris dicit se d⁹ pasci z vestiri: sic z cōsilium accipere. Et quem maxime di. auer. ē me. Dudo doctoz qui prius in ꝓdicatōe seruiens maxime diligebat: quē nō solū ad nō credendū sed vsq; ad ꝓsequendū deū turba secuta est. Et tunc factū est qđ sequitur.

† ſ quoz est seruire in domo affligit.
† ſ incarnatu venerat non sane.
† ſ dum non est agnitus in domo sua quasi peregrinus fuit.
ſ populi vt ꝓbarisei z doctores.
ſ quid mirum de populo.
ſ qui cum maxime videbat.
† ſ sic sua narrat vt sua z ecclesie mysteria aperiat
ſa deo gnatis.
† ſ z li cōsumelijs affligunt tamē amicos vocat: qz bonis mentibus etiā ipsa tribuit, pspera: que videtur aduersa.

Pelli meę cō. In ossibus fortitudo. in carnibus infirmitas corpis dñi gnat. Per os ergo rps. Per carnē discipuli qui tpe passionis infirma sapuerūt. Per pellē q̄ est exterior carne: sancte ſpiritę figurant: q̄ exteriorib dño seruierūt misterijs. Quasi q̄ cōsūpta carne os dñi pelli suę adhesit: qz fortitudo eius fugientib discipulis passionis tpe iuxta se mulieres inuenit. Carnibus. Que ossi hęserant dū discipuli licet infirmi veritatis fidem ꝓpalis ꝓdicarent: Et cū sancte mulieres ea q̄ necessaria erāt exteriora corpis subsidia ꝓpararent: q̄si pellis extra manebāt i corpe. Et derelicta sūt.

Dentes apostoli sunt. Labia tantūmodo circa dentes relicta sidit: cum de eo duo post mortē eius ambulantes cōfabulari quidē nouerāt: sed ḡdicare iam cum aut mordere infidelitas vicia formidabant. Sed iam ad ꝓpria verba iob reuertitur. Tantūmodo. nec ſcīcibus aliud eſt circa dentes ḡ labia: z ſic patet ꝙ mystice dic. Miſereminī mei. Piorū eſt cū ab aduerſarijs patiunt: non tam ad iram ḡ ad preces moueri. Tactū autē ſe manu dñi appellat: ſicut ipſe ſatban dixerat: Mitte manū tuā z tange os eī⁹. Quare perſe-

me. Cāto deus iuſti⁹ aliena vicia percutit: quanto in ſe nichil habet vicior. Et eſt ſenſus. Ira me ꝛ infirmitatibus meis affligitis ac ſi ipſi morte mea ꝛ infirmitate nichil habeatis. Sicut deus. Idē cum deo agunt: quia hoc faciūt quod deus omnipotēs fieri permittit: Sed nō idem volūt: qz cum omnipotens de⁹ amando purgationē exhibet iniſtor prauitas ſeuiēdo maliciam exercet. Vel quaſi non infirmi. qui non vereant ſcrepare cū deo tanto pauit-ne ad dant dolorem dolori: ſed conſolari. Cū ꝛo manus dñi ceſſat: tunc dignis increpatio ꝓfici. Et de carnibus meis ſa: Quorum mens proximoꝝ penas eſurit: ſaturari alienis carnibꝫ quērit Vel qui aliene vite ꝛ tractione paſcuntur: alienis carnibus ſaturant. Quis michi tribuat ꝛc. Dura ḡ ſuſtinet: non vult p ſilentium tegi: ſz erēplo ad noticiam pertrahi vt alij ad paſſiōs valeant edificari. Quis michi tri. Hec quo qz eccleſie cōgrunt: ḡ duo teſtamenta ſeruans ſecūdo ſermones ſuos ſcribi expetit: dicens: Quis michi tribuat vt ſcribant ſermones mei? Quis mihi det vt erarent i lib. ꝛc Que qz fortī ſententia modo grauibꝫ ꝓpondus auaricie modo duris cordibus loquit: ſtilo ferreo in plumbi lamina: vel celte in ſilicem ſcribit. Notandū quoꝫ qz per libꝝ vtroꝝꝫ corda itelligit: poſtea vero ipſum libꝝ i lamina plumbi: z i ſilice diuidit. Quis michi det. Per ſtilum ferreū fortis ſententia patrū. Per plumbū iudee ꝓphe grauis ꝑccato: per ſilicem gentilitas figurat. Cuncta ergo que pertulit fortis ſententia patrū edoctus z inde ꝓphe z gentilitas agnouit. Qđ in plumbo ſcribitur citius veletur. In ſilice difficile ſculpitur: ſz manet: ſic iudea verba dei cito recepit: z cito deſeruit. gentilitas vir recepit: ſed recepta fortiter ſeruauit. Scio enim qz re. Non ait conditor: ſed redemptor: cū apte denuncians: qui poſtꝫ omnia creauit: de captiuitate paſſione ſua nos redemit. Venit aūt ꝙ inter omnia creauit: de captiuitate paſſione ſua nos redemit. Venit aūt ꝙ inter omnes impioꝝ occubuit. Et in nouiſſimo die. Quia reſurrectōꝝ quā in ſe oſtendit: in nobis etiā qnqz facturus eſt: reſurrectio quippe qz am in ſe oſtendit: nobis promiſit: quia ſui capitis gloriā ſequunt' membra. Exemplo quippe monſtrauit qđ pmiſit in ꝓmio: vt ſicut ipſum reſurrexiſſe fideles agnoſcerent: ita in ſeipſis in fine mundi reſurrectōis ꝓmia ſperarent. Et hoc eſt qz dicit: Et in nouiſſimo die de terra ſurgam. ꝛc. Quaſi ꝙ eius reſurrectōem ſpero michi ſimile: ſed in fine: qz nostra adhuc corpa vſqz in finē mundi a reſurrectōis gloria differunt: vt alię virgę manſerunt aride: ſed ſola virga aarō id ē corpus ſacerdotis noſtri in florem reſurrectōis erupit: quo flore ſacerdos eſſe oſtendit' qui ꝓ nobis interpellat. Quē viſurus ſū ꝛc. Caro

ſnon ſathane. ſmanus.

manus domini tetigit me. Quare perſequimini me ſicut deus: et de ſ quaſi hec

carnibus meis ſaturamini? Quis deſidero ſcribi vt z alijs in exemplū inote'cant. michi tribuat vt ſcribantur ſermones mei? Quis mihi det vt erarent ſ fortī ſtilo. ſ aut erarentur in plum-la-

tur i libꝝ ſtilo ferreo. z plumbi ſ vel celte.

lamina: vel certe ſculpantur in ſili ſ ideo hec volo ſcribi. ſ quē alij putant moꝛtuum.

ce? Scio enim qz redemptor meus viuit. z i nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſum. z rurſū circūdaboꝛ ſ exponit effectū reſurrectōis. ſ. ne putent aliam

ſ non aerio vel alio corpe ſed in eadē carne.

pelle mea: z in carne mea videbo ſ ero. ſ cum. ſ ſpiritu.

deum. Quē viſurus ſum ego ipſe ſ non tantum cordis ſed z corpis.

z oculi mei conſpecturi ſunt: z nō ſ hoc eſt michi certiſſimum.

alius. Repoſita eſt hec ſpes mea i ſinu meo. Quare ergo nunc dicitis ſ facta reprehendit. ſ a prauis.

perſequamur eum: z radicem verbi ſ penā indicat

inueniamus contra eum? Fugite ergo a facie gladij: qñ vltor iniquitatum gladius eſt: z ſcitote eſſe iu-

ſ qz ſi nō timendo peccaꝛis.

dicium.

C. XX.

Reſpōdens aūt ſophar naamathites dixit: Idcirco cogitatōes meę varię ſuccedunt ſibi: z mens i diuerſa ſ quaſi ego ſic ago-ſed- ſ quaſi tu iuſtus non videris qui iam puniris.

patur. Doctrinā qua me arguis audiam: z ſpūs intelligentię meę reſ inſtinctus ſpū ſcientie fuit in iob retorquet que

ſpondebit michi. Hoc ſcio a prin cipio ex quo poſitus eſt hom. ſup ſ que in ſanctoꝝ linguarum eſt.

terram: qz laus impioꝝ breuis ſit ſ in his honoꝛibus. ſ. ꝙ pcntis quas videt putat hypocritam bona que olim viderat.

z gaudiū hypocritę ad inſtar puncti. Si aſcenderit vſqz in cęlum ſuperbia eius. z caput eius nubes tetigerit: quaſi ſterquilinium in fine ſ intellectus ſanctis equetur.

ſ pro vicijs in morte cōculcabitur qui hic gloriſus erat.

perdetur: z qui eū viderant dicent ſ hoc ſcito.

vbi eſt? Velut ſomniū auolauit nō inuenietur: tranſiet ſicut viſio nocturna. Oculus qui eū viderat nō

ſ quia non eſt res ſed viſio.

noſtra poſt reſurrectōem eadem' erit z diuerſa. Eadem per naturā: diuerſa per gloriā. Eritqꝫ ſpūalis qz incorruptibilis. z palpabilis: quia nō amittet eſſentiā veracis nature. Ego ipſe z oculi mei ꝛc. Expreſſe indicat veritatem reſurrectōis non eni alius morit'. z alius reſurgit (vt qui dicunt inuiſibile z impalpabile corpus futurū ſicut enticius dixit) ſed idem ipſe. Repoſita. Nichil nos certius habere credimus: qđ qđ in ſinu tenemus. In ſinu ergo ſpem repoſitā tenuit: qz vera certitudine de ſpe reſurrectōis ꝓſumpſit. Sed qz ventura diem reſurrectōis innotuit. iam nunc ſeu voce ſua ſeu typo ſancte vniuerſalis eccleſie prauoꝝ facta redarguit z iudiciū qđ in reſurrectōis die ſequit' ꝓdicit. Quaſi z quia futura ē reſurrectio timete iudicium qđ tunc fiet z reſiſtite a malo. vñ ptinus ſubdit. Quare ergo nunc di. Perueſi qz lingua iuſti acuſatiōem inuenire appetunt: verbis rapiunt: qz quaſi ſterquiliniū tamen in fine pdetur: qz mens illius pro vicioꝝ ſuoꝝ fetoꝛe damnabitur. Et qui eū vi. Qui hunc elatū viderunt: extincto dicēt: vbi ē? qz negꝫ i hoc ſcio vbi elatus fuerat apparet: negꝫ i ſternitatis requie de qua eſſe putabatur. Velut ſomniū auo. ꝛc. Vita hypocrite quędam viſio fantaſmatis eſt: quę hoc oſtendit

C. XX.

Idcirco co. Ac ſi dicat: qz extremi iudicij terroꝛē cōſidero idcirco cogitationum tumultibus in timoꝛe ꝓfundoꝛ. Et meus in diuerſa ra. Cū modo mala que egit. modo bona ḡ agere neglexit: modo repehenſibilia in quibꝫ eſt: modo recta ſibi adhuc eſſe cōſpicit: ſolicito pauoꝛe perpendit. Iſti ex ſocietate iob nouerāt qđē recte viuere: ꝙ iudicia dei ſubtiliter penſare neſcientes: iuſtos hic non poſſe percuti credunt. Et ideo hunc ſuſpicati ſunt iniquū: z ad increpatiōem vilabunt: ad quā tamen ſub quadam reuerentia deſcendunt: vnde iſte ſubdit. Doctrinā qua me ar. ꝛc. Quibus moderate ꝓmiſſis aperte exprobrat dicens. Doctrina qua me ar. au. Qui dicentis verba diſcernunt: doctrinam eius non ad adiutoriū: ꝙ ad occaſionem certaminis ſumunt: vt audita potius iudicent q̄ſ ſequantur. Et boc eſt. Doctrinā qua me ar. Ac ſi aperte dicat. Tua quidem verba audio. ꝙ an recte ꝓlata ſint ſpiritu mee intelligentię diſcerno. Et hoc inuenio qz laus impioꝝ ꝛc. Ideo ſubdit Hoc ſcio a ꝓ. Si enī ab ipo humani generis exordio: vſqz ad hoc tempus mentis oculos ducimus: omne qđ finiri potuit q̄ſ breue fuerit videmꝰ Et gaudium hypo. Gaudium hypocritę in ſimilitudinē puncti eſt. Nam ſicut ſtilus i puncto dū ponitur leuatur: ſic hypocrita pſentis vite laudem dum tangit: amittit. Ad inſtar p. Quia lętitia pertranſit: pena ꝑmanet: apparet ad momentū: diſparet in perpetuum. Si aſcenderit. Id eſt: z ſi celeſtem vitā ſe agere ſimulat: z ſi intellectū ſuum ſimilem veris predicatoribus oſtentat: quaſi ſterquiliniū tamen in fine pdetur: qz mens illius pro vicioꝝ ſuoꝝ fetoꝛe damnabitur. Et qui eū vi. Qui hunc elatū viderunt: extincto dicēt: vbi ē? qz negꝫ i hoc ſcio vbi elatus fuerat apparet: negꝫ i ſternitatis requie de qua eſſe putabatur. Velut ſomniū auo. ꝛc. Vita hypocrite quędam viſio fantaſmatis eſt: quę hoc oſtendit

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

imagine: qđ non habet et veritate. Quę somno cõparatur: quia ab eo oĩs laus ꝛ gloria dum tenetur: amittit. Transiet aũt velut nocturna visio: qz q̃ se ad momentũ diuitem humanis estimationibus videt: et ostensione ẽ fantasmatis: non et soliditate virtutis: ꝛ cũ mens eius i morte: cuiglat: cognoscit qz hominũ fauores somniens videbat. Oculus qui eum viderat. Locus hypocrite est adulantiũ. Vbi quippe requiscat: vbi fauores inuenit Oculus ergo qui cũ viderat nõ videbit: qz i morte amatoribus suis ablcõditur: qui cũ consuerant admirando cõspicere. Neq; vltra intuebitur. ꝛc. Quia linguę adulantiũ hunc ad iudicium fauoribus nõ sequunt. Filii aũt eius attererentur ege state: ꝛ manus illius reddent eos dolorem suum. Ossa eius implebuntur vitio adolescentię eius: ꝛ cuz eo in puluere dormient. Et manus illius. Quia damnatõem iustam et iniqua rapiẽt operatione. Interim aũt fit quod sequitur.

Ossa eius implebuntur vitio. c. Adolescentia hypocrite ichoatio prauitatis ẽ. Ossa dura i eo: prauitatis est cõsuetudo. Ossa itaq; eius iplent vicijs adolescentię: qz durę in eo prauitatis cõsuetudines: a vicio sũpte sunt pessime inchoatõnis: quę ossa cũ eo in puluere dormiẽt In puluere dormire ẽ vsq; ad pulueẽ i. vsq; ad mortẽ ab iniquitate nõ cessare. Aliter ossa dicit aliquid forte ac validũ: qđ ñ nũq̃s hypocrita habeẽ opere. Cuius ossa implebunt vicijs ei? adolescẽtię: quia cũ mobilis ac lenis multa puerĩliter facit: etiã i his quę fortiter egerit: in vicio mollescit. Cuius ossa i puluere dormire est cũ prauis actionib⁹ eius etiam si qua sunt bene acta omi soliditate vacuari ac deperire. Cum eni dulce fuerit. In ore cordis suauis est iniquitas: quã sub tegumine blandę locutõnis operit. Malum enim in lingua ꝛ non sub lingua esset: si loquens hypocrita maliciam aperiret. Parcet illi ꝛ nõ. Malo qđ diligit parcit: qui nõ ĩ pnitendo psequitur ꝛ non derelinquit: sed celat in gutture: qz sic seruat in cogitatione: vt nunquã pferat i voce. Panis eius in vtero. Plerũ qs hypocrita pane sacri eloquij eruditi studet: nõ vt ex eo viuat: sed vt doctus appareat: sed dum doctrine verbũ qđ male querit: prauę intelligit: ꝛ i hereses labitur: contingit ei vt sicut de felle aspidum: sic moriatur de pane Sed quia dei eloquia etiam si recte intelligat: in ope nequaquã seruat: in pñti vita perdit vt nesciat qđ agere voluit. Et hoc est. Diuitias. Sacrę legis quas legendo deuorauit: obliuiscẽdo euomet: quas deus iusto in dicio de eius memoria euellit. Caput aspidum. Aspis paruꝰ ẽ serpẽs. vipera prolixioris ẽ corpis: ꝛ sic nascitur vt violenter creat. Caput itaq; aspidum suget: ꝛ occidet cũ lingua vipere: qz cũ initiũ suggestionis occulte libenter susꝑit: violentis se postmodũ tẽptationib⁹ deuict⁹ tradet. Vel qz veneno aspis cõcite. vipera tardius occidit. Per aspidẽ violenta ꝛ subita per viperam lenis ꝛ diuturna tẽptatio signat. Unde illi mors in suctione capitis: vipę in lingua esse dicitur: qz repentina tẽptatio sępe vt surgit iter fiat. Longa: qz prava diutius pluadendo suggerit: velut et lingua vipa occidit. Non videat ri. flu. Riuuli fluminis sũt dona spũsancti: fides spes: charitas. Nec hypocrita nõ vere cõsiderat: qz solis visibilibus intendit. Fluuius aũt torrens est eruberans inundatio spũs: quę in cõtemplatiꝰ

videbit: neq; vltra intuebitur loc⁹ ꝯ vel suus.
eius. Filij aũt eius atterentur ege ꝯ quasi debilium.
state: ꝛ manus illius reddent ei dolorem suum. Ossa eius implebuntur ꝯ qz hic se talem exhibet: vitio confirmat qđ male cepit: vel bona que habet gẽi ꝑpter simulatꝰ.
vicijs adolescentię eius: ꝛ cuz eo in puluere dormient. Cum eni dulce fuerit in ore eius malum: absconder illud sub lingua sua. Parcet illi: ꝛ nõ derelinquet illud: ꝛ celabit in gutture suo. Panis eius in vtero illius vertetur in fel aspidũ intrinsecus. Diuitias quas deuorauit euomet: ꝛ de ventre illius extrahet eas deus. Caput aspidum ꝯ que bene sonat.
ꝯ aspis paruus est latenꝫ tẽptatio demonũ cuiꝰ caput: i. initiũ paruꝰ in corde nascitur: qua captus etiã post violenter trahitur. sicut ꝛ in gad. Io. dyabolus primo blande pinatur homini. post cõsentiũ
suget: ꝛ occidet cuz lingua vipere. ꝯ quasi vt patiens per quam signatur violenta temptatio.
ꝯ hypocrita demonũ quasi serpentiꝫ veneno pernitiosa dona spũsancti non videt qui sunt extra fauoribus intentus: vnde luet omnia que fecit.

Non videat riuulos fluminis torrentes mellis ꝛ butiri. Luet omnia ꝯ cuius vita mortua fuit in culpa: cuius mores viuet in pena.
ꝯ alias luet q̃ facit ola.
que fecit: nec tamen consumetur. ꝯ in malis exercitati plus admittunt q̃ ex vsu actionũ didicerunt: vnde ei? erunt noui cruciatus.
Juxta multitudinẽ adinuentionũ suarum sic ꝛ sustinebit: qm̃ cõfringens nudauit paupis domum nec ędificauit eam. ꝯ quasi ędificare debuit: inp rapit: de suo ñ debit: vnde damnatio sed aliena tulit inde gaudet.
ꝯ non ędificauit eam: nec est satiatus venter eius. Et cum habuerit quę cõcupierat: possidere ñ poterit. Non remansit de cibo ei? ꝯ auaricia. ꝯ quanto ei? malũ vberius im ꝯ prosuo. ꝯ vel re.
ꝛ propterea nichil permanebit de bonis eius. Cum satiatus fuerit artabitur: estuabit. ꝛ omnis dolor irruet in eum. Utinam impleatur venter eius. vt emittat in eum iraz furoris sui: ꝛ pluat super illũ bellum suũ. Fugiet arma ferrea: ꝛ irruet i aniñũ colligitur. Qui spũs melle nos pariter ꝛ butiro satiat: qz quez repleuerit: ꝛ diuitatis xpi: dulcedine: ꝛ incarnatõis fide letificat. Vel eni velut id ẽ. et aere cadens dulcedinẽ diuinitatis. Butirũ vero qđ et carne est mysterio incarnatõis xpi significat. Luet omnia que fecit. Persoluet ei in tormento eq̃ hic illicita seruauit desideria: nec in morte cõsumet: sz vt sine fine crucietur viuere sine fine cõpellitur. vt cuius vita hic mortua fuit in culpa: illic eius mors viuat in pena. Dicat ergo luet quę fecit omia: nec tamẽ consumet: quia cruciatur ꝛ ñ extinguitur: mortẽ ꝛ vitã desiderat ꝛ subsistit: finire ꝛ sine fine est. Juxta multitudine. Quãtus eni ꝺiaboli tot tormenta reddit: qui malitias quas ex suis q̃s desertis inuenerit.

Quoniã cõfringens nudauit p. d. Domum pauperi cõfringit ꝛ nudat: qz eam quem p potentiã pterit: ergo liare q auariciam non erubescit. Bene aũt subdit: Nec est satiatus venter eius. Venter quippe iniqui auarica est: ꝛ in ipsa colligitur quidqd puerso ꝺesiderio glutit: liquet vero qz auaricia deliberatis rebus nõ extinguitur: sed auget. Nã more ignis cũ ligna q̃ cõsumat accepit excrescat: ꝛ vnde videtur ad momentũ flama cõpimi: ide paulo post cernitur dilatari. Et cũ habuerit quę cõcupierat: possidere ñ poterit. Maiorem iracundię ẽ cum hoc tribuitur qđ male ꝺesideratur: quia inde repẽtina vltio sequit. quia hoc quoq; obtinuit: qđ ꝺo irascẽte cõcupiuit. Non remansit de cibo eius. Percusso hypocrita de cibo ei? rati remanet: quia cum ad supplicia ducitur: a cunctis quę possederat aliena tur.

Propterea nichil. ꝛc. Quia ex hac vita subtractus ad iudicem nudus vadit. Cum satiatus fuerit artabitur. Cum multa cõgesserit: artatur. anxiatur eni quattuor acquisita custodiat. Estuabit et omnis dolor. ꝛc. Nunc inde insidiatores metuit: formidat potentiorẽ: ne hunc sustineat violentum: pauperẽ conspicat: ꝛ suspicatur furem. Ipsa quoq; congesta curat magnopere: ne ex naturę proprię defectu per negligentiam consumãtur: ꝑ eternis cruciatibus mancipatur. Sed quia peruersus quanto eius premit ad ꝺesiderium: tanto facilius rapit ad tormentum: sequitur. Utinã impleatur venter eius. Bellum deo pluere est quasi quibusdã gutturis plurię delectantibus iudicioꝝ suorum iaculis ferire: vt cum iam malus ad iudicium rapiatur: modo meminent: quia male concupiuit: ꝛ cõcupita pejus congregauit: modo doleat q congregata deserat: ꝛ quandoq; ignem sentiat vltionis: quẽ ne bene vineret pẽnidere contẽpsit. Fugiet arma. ꝛc. Surripit auarus aliena aliquando per elationem: quia quę rit pęesse: Rapit aliquando timore penurie cum sua sibi sufficere nõ posse suspicatur. hinc est q̃ ait: Fugiet arma ferrea. Arma ferrea necessitates sunt pręsentis vitę quę dure pẽmunt ꝛ vtram inopis infequuntur. Ferro ergo necessitas trãsitoria comparatur: quia ferrum erugo cõsumit. Ere quod difficilius consumere solet: sententia eterna figuratur: quę quia ab iniquo non attenditur iuste arcuit: quia et insidijs percutit: cõparatur. Fugiet ergo arma ferrea: ꝛ irruet in arcum ereum. dum enim pśentes necessitates metuens: multa per auariciam rapit: eterni iudicij se percussionibus op

ponit. Interim aũt, Gladius eductus et egre.de ꝛc. Iniquus dũ prava in cogitatõe machinatur-quasi gladius in vagina est. De vagina egreditur-dum p iniquitatẽ malę opationis aperitur. Eductus aũt p se. ductores. Egrediens vero p ꝓpriam voluntatẽ. Et fulgurans i ama rundine sua. Fulguris noie splendor exprimitur cũ percussione. Qui er go positus in potestate alijs nocet-fulgurans dicit: qz vnde contra bonos quasi et luce glorię extollit: inde bonoꝝ vita cruciatur. Vadent z ve. ꝛc Maligni spũs bonis mentibus sunt horribi les pauendi atq; fugi endi-qui certis quibus qz vicijs singuli obse quuntur-qui sup men tem puersi vadunt et veniunt: quez etsi aliq mala ꝑferunt-alia oc cupant. Sepe nanq; furore ire cõmouetur. z cum furor abscessert eius mentẽ luxuria ve rastat. Cũ luxuria ad tẽpus ītermittitur ela tio ve cõtinẽtia surro gatur. Omnes te nebręab.sut. Nã qui cuncta simul ī esse ctu non expleꝛ: cuncta quę noccant in mente tacitus tenet. Et ideo Denozabit cũ ig nis qui nõ. Ignis gehẽne qui studio hu mano non succenditꝫ sed creatus ẽ a deo ab origine mundi. Affli getur relictus. ꝛc. Iniqui tabernaculuꝫ caro est-qz ipsam lętus inhabitat-cuꝫ qua ei? spũs cruciabitur. Bo ni non ī carne gaudiũ suum ponũt: sed ī cęlo ¶Relictus a carne a qua abstrahit. t quã hic amauit-nec relinquere voluit-tunc ꝓpter tor mẽta relinquere volet sed non poter t.

¶Reuelabũt. qz hic nec bonis nec mal pepcit: cum in tremen do examine iustorũ vi ta z peccatorũ pariter accusabit. Apertuꝫ erit. Cũ omne malꝫ qđ in cõscientia ei? na scebatur aduenięte iu dice ostendit. Detra hetur in die. qz vindictę tpe rapt? ad supplicia ab ęterni iudicis vultu sepat. Dece pars ho.im. Cũ ei? dei iusticia supplicia a reprobis ꝑ puer sis actibꝰ exigit-eis mala vsq; ad verboꝝ retributõꝫ reddit. C. XXI.

¶Audite queso ser.m.et agite pe. Sustinete me vt ꝛc. Notandũ qz dum subiungeret: agite pęnitentiã: ꝑmisit audite. Cũ vero subde ret-post mea si videbit verba ridete. ꝑmisit sustinete me. Audire quippe vo lentis est-sustinere nolentis. Boni eteni cũ loquunt-duo sũt q̃ in suis locu tionibꝰ attendũt-vt videlicet aut sibi z auditoribꝰ suis-aut sibimet solis ꝑ sint-si auditoribꝰ ꝓdesse non possunt. Cũ eni bene audiuntur bona quę di cunt sibi simul z auditoribus prosunt. Cum vero ab auditoribus verden tur-sibi ꝑcul dubio ꝑfuerunt-quoꝫ a culpa silentij liberos feccrũt. Beatus itaq; iob vt sibi z suis auditoribꝰ profit dicit: audite queso sermões meos z agite pę. Vt aũt ipse qđ vebet ecoluat-etiãsi auditoribus ꝓdesse nõ va leat-adiungit. Sustinete me z ego lo. ꝛc. Nunquid contra ho.dis. Beatus iob si vo placens hoĩb displiceret: caulas tristicę nullas habe

ret. Sed qz se vo displicuisse ꝑ flagella ꝑsentia credidit-anceps factus de anteacta vita-iam animũ ad tristiciã vocauit: q̃ si flagellis absentibꝰ extra hoĩem de vitę suę meritis disputaret: nequaq̃ cõtristari debuisset. Num quid cõtra ho. Quasi nondũ hypocrita-si cũ hoĩb de vita mea agerẽ nõ timerẽ-quibꝰ si displicerez nõ curarẽ-sed qz cũ vo: merito tristor. Vos aũt attendite q̃si deũ sed non vos timeo. Attendite. Id ẽ cõsiderate q̃ egi: z admirami in bis q̃ patior. Et superponite dr. Id ẽ locutõi vię discretõis virtutẽ ad iungite. Et ego qñ re.fu. Quia actuum suoꝝ oblitus nõ erat: cõstat qz ꝑ risionem hoc dicat. Et ẽ sensus Si me aliquid hypo critę meminero habu isse in priꝭ fletu: mor cõtremisco. Carnẽ ẏo suã si recordat? fuerit timore ꝑhibet cõcuti id ẽ infirmitatẽ vitio nis pauore fatigan. sz quia sopbar multa de subita dãnatõe impij asseruit: in quibus iob momordit: cõtra eius dicta subiũgit. Quare ergo im.vi. subleuant honoribꝰ cõfortant rebus: quia eos patientia diuina tole rat.

¶Confortati. Vt diu in eis. Sed quia sunt quibꝰ hęc habere pęna est-quia hęredes quibus hęc relinquãt non habent. Subdit. ¶Semen eoꝝ perma.ꝛc. In argumentum felicitatis cum patrimonio dan tur hęredes. Coram eis. Ne q̃ necessitas saltẽ oculis subtrahat ea in quibus animus exultat. Sed ne in eis sterilibus genus extin guatur-addit: Pro pinquoꝝ turba. Ecce dicuntur eis esse vita honores diuitię filij nepotes-sed si istud domestica cura vreret nõ esset leta Bfelicitas Vnde subdit. Do mus eoꝝ se. Quę eni esset suprадicta felicitas si lęta non esset? Si intus prospera-ī agris quoq;. Bos eoꝝ con. ꝛc. Dominis gregũ prima est felicitas: si grex sterilitatẽ nõ habens cõcipit. Secunda si cõcepꝭ ad partum venit. Tercia si qđ partũ est-p nutrimenta ad prouectũ ducat. Sed hoc minus est si greges crescãt: z custodes gregum nõ profugunt-vñ fęcunditas familię subdit. Egrediuntur quasi greges ꝛc. Vt sicut maiora ad habendã concessa sunt: ita multi germinent ad custodiendum Et infantes eoꝝ ex.ꝛc. Sed ne illum lusum vilem crederemus-ait. Tenent tympanũ et cy. Quasi cum dñi honoribus z rebus tument subiecti in lndricis actibus gaudent. Ducunt in bo.di. Quia ois lon gitudo vitę ꝑsentis punct? esse cognoscit cũ fine terminat. Quidqd enim trãsire potuit subitũ fuit. Et i puncto ad in. Sz finis ẽ pessim?-ecce q̃ tendebat: qz ꝑsentis vitę ꝓsperitas nõ ẽ testis inocętię-qz z hac vsi perunt z flagellati liberant-qđ ẽ ꝛ amicos iob. Qui dixerunt deo re.a no. Dicũt vo recede a nob-q̃ ei ad se ꝑtere aditũ recusant: cuiꝰ prauis actibꝰ impugnãt. Sciẽtiam viarũ tuarũ. Via rei par-humilitas: patia ẽ-

ab hoste qui suadet
arcum ꝛcreum. Gladius eductus.
suo arbitrio quo consensit.
z egredieṅ de vagina sua.z fulgu
qz vicia vicijs succedunt-que si non oia simul
sunt oia tamen simul sunt in mente: z si nõ oia osten
rans i amaritudine sua. Vadet et
dit omnia facere appetit. demoneo.
venient super eum horribiles: om
qz bona sunt in supficie aliqũ.
nes tenebrę absconditę sunt in oc
ꝑpter exprimitur ignis gehenne qui corpore?
malos corripaliter veritmec vt iste noster studio ho
minis succendatur nec ligni nutritur: sed creatus
cultis eius. Deuozabit cũ ignis q̃
semel semper manet. anima z corpore puni
etur quia in vtroq; peccat.
non succenditur: affligeꝫ relictus
corpore suo.
in tabernaculo suo. Reuelabunt
cti qui cũ deo iudicabunt. z si modo
celetur. terreni qui nunc lacrimis z clemosi
nis redimuntur.
cęli iniquitatem eius: z terra cõ
censandum. hunc. modo germẽ hypo
crite occultũ est: qz z si patet opatio: latet intentio
tunc cogitatio detegetur.
surget aduersus eu. Apertũ erit
intentio.
germen domus illius: detrahetur
in die furoris dei. Nęc est pars ho
qz nec verba iniqua
minis impij a deo: z hęreditas ver
erunt sine pena.
borum eius a dño.

C. XXI.

Respondens aũt
cõtra dicta supbi humi
iob dixit: Audite quęso
liter-subdit audite qso. ſ sibiliter rogat vt ad
salutẽ ducat-in quo sibi z auditoribꝰ ꝓfit.
sermones meos: z agite pęnitẽtiã
sancti sicut docere recte ita tolerare gaudia pa
rati sunt nec timent irrideri.
Sustinete me. vt z ego loquar: et
si quo fit i ꝓfit. ꝑ ꝓce auditori. vobis bonũ
post mea si videbitur verba ride

te. Nunquid cõtra hominẽ disputatio mea est: vt merito nõ habeaz
contristari? Attendite me z obstu
-i-a culpa verboꝝ vos cõpescite-uel digitus
dicitur discretio-i-p discretiõem lingua refrenet: ut
recta que cõtra hypocritam dictis-cui sint dicen
da videatis.
pescite: z superponite digituz ori
vestro. Et ego quando recordatus
fuero pertimesco: z concutit carnẽ
si ego.p culpa ꝑcussas
meam tremor. Quare ergo impij
hac vita-nisi qz parẽ de?. honoꝝ?
viuũt: ſ subleuati sunt: cõfortatiq;
sunt diuitijs? Semen eoꝝ perma
net coram eis: propinquoꝝ turba
z nepotum ī cõspectu eoꝝ. Dom?
eorum securę sunt z pacatę: z non
disciplina.
est virga dei super illos. Bos eoꝝ
concepit: z nõ abortiuit: vacca pe
perit: et non est priuata fętu suo.
Egrediuntur quasi gregeſ paruuli
culio.ũ.
eoruꝫ: z infantes eorũ exultant lu
sibus. Tenẽt tympanũ z cytharaz
his z
z gaudent ad sonitum organi. Du
alijs modis.
cunt in bonis dies suos: et in pun
ſ si nõ verbis: mo.ib?
cto ad inferna descendunt: Qui
ſ isti non sũt nescientes: sed
direrũt deo. recede a nobis: scien
scire nolentes.
tiam viarum tuarum nolumus.

Si intus prospera-ī agris quoq;. Bos eoꝝ con. ꝛc. Dominis gregũ prima est felicitas: si grex sterilitatẽ nõ habens cõcipit. Secunda si cõcepꝭ ad partum venit. Tercia si qđ partũ est-p nutrimenta ad prouectũ ducat. Sed hoc minus est si greges crescãt: z custodes gregum nõ profugunt-vñ fęcunditas familię subdit. Egrediuntur quasi greges ꝛc. Vt sicut maiora ad habendã concessa sunt: ita multi germinent ad custodiendum Et infantes eoꝝ ex.ꝛc. Sed ne illum lusum vilem crederemus-ait. Tenent tympanũ et cy. Quasi cum dñi honoribus z rebus tument subiecti in lndricis actibus gaudent. Ducunt in bo.di. Quia ois longitudo vitę ꝑsentis punct? esse cognoscit cũ fine terminat. Quidqd enim trãsire potuit subitũ fuit. Et i puncto ad in. Sz finis ẽ pessim?-ecce q̃ tendebat: qz ꝑsentis vitę ꝓsperitas nõ ẽ testis inocętię-qz z hac vsi perunt z flagellati liberant-qđ ẽ ꝛ amicos iob. Qui dixerunt deo re.a no. Dicũt vo recede a nob-q̃ ei ad se ꝑtere aditũ recusant: cuiꝰ prauis actibꝰ impugnãt. Sciẽtiam viarũ tuarũ. Via rei par-humilitas: patia ẽ-

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

qꝫ qui dꝛspiciunt dicunt: scientiam viarū tuarū nolumꝰ. Quis ē omnipo. ⁊c. Dicit enī insipiens in corde suo non est dꝰ. Et quid nobis prodest si ora. Iniqui qui nō dcm: sed exteriora dona quærunt: eam cadē seruientibus deesse cōspicunt: ipsi seruire cōtemnūt. Uerūtamen qꝛ nō sunt. Bona in manu habet qui despiciendo tpalia sub dominio mētis premit. Et quisquis ea minime diligit: se magis illis qꝫ ipsa supponit. Consilium eorū lon. Consiliū impioꝝ est terrenam gloriā quærere: eternā negligere. Dꝫ qꝛ in hac vita nō cōsequi nec pꝛsperant: sequit. Quotiens lucerna im. ⁊c. Sepe impius lucernam suā illi ozum vitam estimat: ꝫ cū filiꝰ qui nimie amatur subtrahitur: lucerna impij qꝫ videbat extincta est: sic est ⁊ de opibus atqꝫ honoribꝫ. Et superveniet eis. Inundatio ipsis superuenit: cū doloꝛuꝫ fluctꝰ ex aliqua aduersitate patiuntur. Et dolores dividet. Qui eternos dolores ipso seruat: ⁊ hic aliqñ eius mentē temporali doloꝛe transuerberat: qꝛ enīꝫ hic ⁊ illic percutit: furoꝛis sui super impium doloꝛes diuidit vt duplici cōtritōe cōterat. Erunt sicut palee. Quia ipꝫ dei flatu subito leuantur: atqꝫ asportātur ad ignem. Et sicut faulla qua. quia eos ad eterna supplicia turbo rapiens asportat. Deus seruabit filiū. Quia qui paretis imitatē etiaꝫ et eius delicto cōstringitur. Et cum rediderit ⁊c. Nescit enī impius mala qꝫ fecit: nisi cum puniri cgpent. Videbunt oculi eius. ⁊c. Quia ita iniqtate durauerat vt nec ipsis meueret feriri qꝫ amabat: dū modo ꝙ peruerse cogitauerat: expleret de qua obduratōne subiungitur. Quid enim ad eū.

¶ Vel. Quis arguet ⁊c. Constat viā impij ꝫ frequenter arguimus me cū eius pꝛsperitas abit: qꝺ sepe fit: sed ad antichristū respicit ꝫ: Quis nisi deus: quia nec helias nec enoch suis viribus: s; dei.

¶ Ipse ad sepulcra du. ⁊c. Hoc in vita: qꝛ sepulcra mortuos tegunt. Per sepulcra reprobi designant: in quibꝫ extincte a tentatiōnis vita anie velut in sepulcris latent. Iste ergo ad sepulcra ducetur: quia in prauoꝝ tantū cordibus recipitur. Et in congerie mortuoꝝ vi. ⁊c. Quia in congregatōe peccantium assurgit: ne insidias exerit: quoniā autes multi sunt mali: recte congeries nominant. Dulcis fuit glareis coc. Cocytus luctus infirmantiū dicitur. Glareę lapilli fluminum sunt: quos aqua defluens trahit. Glarea ergo cocyti sunt: qui contra voluptates fortiter resistere nolunt: a suis quotidie lapsibus ad luctum tenduntꝫ. Antichristus ergo qui amarus est electis ⁊ contemptus: suauis per dona ⁊ miracula est reprobis. Cocytus grece: luctus: qui tamen feminarū: vt quo: libet infirmantium intelligit qui non fortes in domino. Unde philosophi cocytū fluuium ad inferos currere dicunt: signantes ꝙ ibi sit luctus iniquus. Et post se omnē ho. ⁊.

Domo humana sapiēs hic intelligit. Post se

ꝫ habuit dixerunt. ꝫ dedit enī exterioribus insubsistem nō esse suspicantur. vel si esse credunt: eū cum celum terrena ab eo petunt: ea seruientibꝫ deesse vident: conclamant dicentes: quid nobis prodest ⁊c.

Quis est omnipotēs vt seruiam? ei: ⁊ qd nobis pdest si orauerimus? ꝫ boni si habent terrena sub potestate bñt. cum: Uerūtamen quia nō sunt in manu eorum bona sua: consilium ꝫ scz impioꝝ. eorum longe sit a me. Quotiēs lucerna impioꝝ extinguetur: ⁊ superueniet eis inundatio: ⁊ dolores dividet furoris sui. Erūt sicut paleę mobiles. ¶ qꝛ ⁊ si viridis videtur tam in iudicio dei consumptus cernitur. ante faciē vēti: ⁊ sicut faulla quā ¶ vnde in circuitu eius tempestas valida: ⁊ ait; deus mala feste venient deus noster ⁊ non tardabit. ¶ ꝫ vnde in tercia ⁊ quarta generatiōem qꝛ rsq; ad terciam ⁊ quartā; pgeniem: eam quā intrent si liꝫ parentuꝫ sua possint videre vsq; ad eos vltio turbo dispergit. Deus seruabit filiū eius: ꝫ creatur: qui viderunt qꝺ male sequerentur. ꝫ peccatū ⁊ penā. Uidebūt oculi eius plagā: ⁊ de furore omnipotentis bibet. ¶ sed ꝫ culpa oculos claudit pena aperit. ¶ ꝫ ecce se ea cis scia. ꝫ quia ante non vidit culpam. Quid enim ad eum pertinet de domo sua ¶ quid ad eū pertinet. ¶ ꝫ quē p naturā bñt. post se: ⁊ si numerus mensiū eius ꝫ culpam suā. ¶ ꝫ per certa que in nobis amos gimus soluuntur: si angelos iuste iudicauit de hominibus nil restat eos queri. ꝫ angelos. docebit scientiam: qui excelsos iudicat.

Alius moritur robustus ⁊ sanus dives ⁊ felix: Uiscera eius plena sunt adipe: ⁊ medullis ossa illius irrigantur. Alius vero moritur in amaritudine anime sue absqꝫ vllius ¶ ꝫ electis ⁊ reprobis una dispar. Carnis corruptio in morte simil. s. nec diuitie ergo extollāt nec inopia turbet. opibus: ⁊ tamen simul i puluere dormient: ⁊ vermes operient eos ꝫ quasi rum ita sit arguenda eius qui percussum despicitis. Certe noui cogitationes vestras: ⁊ ꝫ et sententias cogitationes nouit. sententias contra me iniquas. Dicitis enī: vbi est domus principis: ꝫ sed. ⁊ vbi tabernacula impioꝝ? Interrogate quemlibet de viatoribus: ⁊ ꝫ que ego. hec eadem illū itelligere cognosce ꝫ ⁊ ideo bte pspari iuntur tis. Quia i die perditōis seruatur malus: ⁊ ad diem furoris ducetur ꝫ sed. ꝫ quasi modo multi in adventu; non ita in psentia. Quis arguet coram eo vias eius ꝫ i. quis p factis puniet ⁊ q̄ fecit qꝺ reddet illi? Ipse ad se ꝫ multitudine. pulcra ducetur: ⁊ in congerie mor ꝫ afflictas exercebit. tuoꝝ vigilabit. Dulcis fuit glareis coccyti. et post se omnem homi nē trahet: ⁊ ante se innumerabiles.

Job

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

omnem hominē trahit: qt cunctos quos carnales inuenerit sub suę dicionis iugum rapit: qui z nunc priusq̄ appareat innumerabil̄ es trahit: z si non oēs quia multi a carnalitate retrahunt. Quo igitur cōsolamini me f. Quoniā si iniquus i hac vita p̄mittitur prosperari: qđ de antichristo ossē sum est necesse est vt electi? vexent sub flagelli freno retineri. Cum respō sio ye. ꝛc. Cum enī consolari non poterant: in quo suis sermonibus veri tati contrahebant. Nam cū hunc hypocritā dicerent: quoniā mentī dō cul/ pam perpetrabant: af flicti iusti penaz auge bant: qt diligentē veri tatē eruiret culpa ali ene fallacię.

C. XXII.

¶ Nunquid deo co.po. Qui cōtra ve ritatis verba deficiūt etiā nota replicant: ne tacēdo victi videant. vnđ eliphaz beati iob sermonibus p̄ssus ea dixit quę nullus igno rat. ait enim: Nun/ quid deo co. ꝛc. in cōparatōe etenim vī sapientia nostra ignoā tia ē. Ex vi nanq̄ pti cipatōe sapimus: non comparatōe. Quid g mirū q illud quasi per uersionā dicat: qđ sciri potuit etiā si taceretur Qui adhuc vī potē tiā ips defendēdo sub iungit: Quid pro dest deo si iu. fu. In omī quippe quod bene agimus: nobis met ipsos non dīm iuua mus. Unde p psalmi stam ei dicit. Dirī/ mino deus meus es tu qm̄ bonoz meoz non eges. Ipse enī bono ñ indiget seruientis: sed bonitatē confert quaz recipit: ut oblata boni tas non ipsi sed prius accipientibus: z post reddentibus, psit. Adhuc adiūgit eliphas quod nullus ignorat.

¶ Nunquid timens ar. Quis hoc vel delipiens sentiat q deus ex timore nos arguat: z ex metu contra nos iudiciū suum proponat. Nun quid timens ar. te. Qui verba sua metui nesciunt. ad otiosa dicta di labuntur. Et nō propter ma tuā plu. A verbis otiosis: ad cōtume liosa erarsit: qui ab otiosis se non repressit. Ecce a torpenti corde ad verba venit otiosa. ab otiosis etiā verbis per crimen fallacię ad cōtumelias erar sit. Isti quippe sunt casus culpę cretcētis: vt lingua cū non restringitur: ne quaq̄ vbi ceciderit iacet: sed semp ad deteriora descendat. Nam sequit. Abstuliſti enim. z cętera quę sequunt. Hęc ad litteram apta sunt: z si de iob sint ficta. Sed mystice per illos hęretici: q iob (vt diximus) ecclesia figuratur. Pignus ergo bonum est spūs quo certi sumus de promissis. Vel confessio peccati: vnde moyses. Cum dixerit tibi quippiam frater tuus id est: cum reliquit in te: z abstuleris pignus ab eo: i. cum tam peccati ei? confessionem tenes: ante solis occasum pignus restitue: i. confessionē venię redde: priusq̄ tibi per dolorē cordis sol iusticię occidat. Quia ergo ecclesia reuertentibus ab hęreticis culpam erroris confiteri suadet: dicit hęreticus Abstuliſti pig. ꝛc. Id est: inuitiliter confessionem exigis: vel bona spūalia perdunt: qui ad te veniunt. Nudos expoliaſti. Nudus est qui purita te cordis fruitur: sine velo duplicitatis: z talis aliquando dogmata hereti cōtra recipit quę ipsi veritatis inuenta dicunt: sed quia talis facile ad ecclesiam redit: eum hęretici nudum dicunt: z ab eorum veste ab ecclesia spoliatum. Lassus dicit qui sub sęculi onere fatigatur: cui ecclesia (quā de imperitia irridentes) dicunt aquā detrinę non dedisse: sicut ipsi qui omnibus locęes sunt: z panem se non subtraxisse putāt: dum se incōprehensibilibus audaciter respondent. Et tunc se doctos pę omnibus credunt: cum loqui de ico gnitis infelicius p̄sumunt. cum ecclesia vel cognita modeste tacet ei cui p desse non possent. Vel nescire incognita humiliter, p̄fitetur curiosos q ad ordinate humilitatis sensum revocat: cum per suum illis p̄dicatorem dicit: Non plus sapere q̄ oportet sapere: sed sape ad sobrietatem. Et rursum noli altū sapere: sed time. Atq̄ iterū. Altiora te ne quęsieris. z footnota te ne scru tatus fueris. Et rursum: Vel inuenisti comede qđ sufficit tibi ne forte sa/ tiatus euomas illud.

In fortitudine brachii tui. Quasi diceret. q tua p̄dicati one terraz vniuersitatē occupasti: potētia fuit non ratio veritatis: ipsis credidit ꝑpter po tētes sęculi: In quo se tetegunt inuidi. re ma gnitudini ecclesię. Uiduas. Dicunt hęre tici plebes. quib̄ eccle sia p̄dicatores eorū tollit cōuersos vel cō uictos. vnđ z lacertos discipulorū cōminutos querunt. Vel quia ec clesia a supstitōe eorū qui prohibent nubere z cibos damnāt: reuo cat. lacertos dī minu ere. vnđ si quid aduer si ei contingit: pro pec catis dcūt retribui ei. Et hoc ē. Propterea circūdatus es la. At putabas te tene bras ꝛc. Quasi dice ret. securitatē pacis in spe tibi proposueras. z ideo de p̄sumptione tua gaudebas: nec tri bulationibus te oppri mi estimabas: sed mō in malis q̄ pateris ap paret qualis fuis. Et vide q tribulationes aquis inundantib̄ cō parantur. qt alię super alias irruūt. sic vnda super vndā. An cogitas q deus ꝛc. Quasi an ideo putabas te nō op primendū: qt cogitabas tū nō videre hęc inferiora. z an adhuc cogitas? Hęretici te sapientes putant. z irrident catholicos: q deum non timeant qt corporaliter eum non vident: nec putent eum videre terrena ex longinq̄ ideo q celo altior sit. z quasi in nube latens p caliginem indicet. ideo q iter nos z celum aeris sint ptes: z superioribus intentus minus ima perpendat: et dū ambiendo cardines celi cōstringit inferiora nō respiciat. Sed quis de deo ista vel delipiens suspicetur? Qui nimirū dum sit semp omipotēs sic intendit oībus vt assit singulis. sic adest singulis. vt simul omnibus nunq̄ desit. Nā z si quoldā peccantes deserit: eisdē tū ipsis adest p iudiciū. quib̄ deesse cernitur per admirentum. Sic ita q̄ exteriora circundat: vt interio ra impleat. Sic interiora implet. vt exteriora circūdet. Sic summa regit. vt ima non deserat. Sic imis p̄sens est. vt a superioribus non recedat. Sic latet i sua specie. vt tū cognoscat in opatōe. Sic cognoscit i suo ope vt tū p̄tebēdi ñ valeat cognoscētis estimatōe. Sic adest vt videri neq̄at. sic videri nō valet: vt tū ei? p̄sentiā ipsa sua iudicia testent. sic se nob̄ itelligendā ꝑbet. vt ipm tū nobis radiū sui intellectus obnubilet. z rursū sic caligine nos ignoratię repimit: vt tū menti nostrę radijs suę claritatis iterum cet. quaten? z sublevata q̄pā videat: z reuelata cōremittat. Et qz eā sicuti est. videre nō pōt. aliqrenus videndo cognoscat. Sed hęretici sanctam ecclesiā scire nō estimant. qz stulto iudicio solos se sapientes putāt. Et quoz adhuc typo subiungit. Nunquid semitam secu. cu. cu. Sic semitā redēptoris būliras: ita semita sęculoz superbia. Sęculoz itaq̄ semitam viri iniq̄ calcāt: q p huius vitę delideria i elatōne pambulant. Qui sublati sunt ante tem. Qui p̄sentē vitā diligūt: longiora sibi existē

† iniquus in mūdo, ꝑperatur. ergo z si innocens pressus. vnde amicos arguit

Quomodo igitur cōsolamini me † vel sa.
frustra: cum responsio vestra repu † vel sunt.
pugnare ostensa est veritati?

C. XXII.

Respōdens aūt Eliphaz themanites dixit

Nunquid deo cōparari potest ho † qz sciencia homis nichil est ad scientiam dei comparata.
mo: etiam cum perfecte fuerit scien te non eum tuuas. vnde quoniā bonorum me orum non eges.
tię? Quid prodest deo si iustus fu eris: aut quid ei confers si imacu † nec tua iusticia prodest ei nec te timēs arguit.
lata fuerit via tua? † Nunqd timēs sed ꝓpter maliciam.
arguet te. z veniet tecum in iudi cium: z non ꝓpter maliciam tuā plurimam: z infinitas iniquitates tuas? Abstuliſti enī pignus fratrū tuorum sine causa: z nudos expo liasti vestibus. Aquā lasso non de

† cum dicit altiora te ne quesieris.

disti: z esurienti † subtraxisti panē. In fortitudine brachij tui possidebas terram: z potentissimus obtinebas eam. Uiduas dimisisti vacuas: z lacertos pupillorum cōminuisti. † qui in tua pcussione futura non putes. Propterea † circūdatus es † subita formido illū turbat. qui nō attēdit quid laqueis: z conturbat te formido er futuro iudicio sibi imminet. subita. At putabas te tenebras ñ visurum: z impetū aquarum inundantiz non oppressum iri. An cogitas q deus excelsior cęlo sit: z super stellarū vertices sublimet? Et † ideo. † quasi ex tam longinquo videre non pōdicis: Quid enim nouit deus? Et † sterū dicis. quasi per caliginē iudicat. Nubes latibulum eius: nec nostra cōsiderat: z circa cardines cęli pambulat Nunquid semitam sęculoz custodire cupis: quam calcauerunt viri iniqui. qui sublati sunt ante tēpus

vite spatia pmittūt: Sz cū eos supueniēs mors subtrahit: eoz vite spatia quę in cogitatōne tetenderant interc̄dit. Sciendū q̄ ordinās nos dē⁹ iuē merita disponit z terminū: vt vel malº brevit viuat ne pluriꝰ noceat. Vl bonº diutius viuat: vt pluriꝰ pſit. Vel rursus malus diutius: vt mala augeat quibus boni pbent. Vel bonus citius subtrahit ne si diutius viuat malicia corrūpatur. Et mutatur sententia: sed non consilium eternum. Et fluuius subuertit fundamentū. Iniqui dū ꝓsenta esse fug tua nō intuentes mentem in amore vite ꝓsentis figunt: z quasi longe hab: tatōis in ea fundamenta cōstruunt. Sed fluuius subuertit fundamēta eoz q̄ cursus mutabilitatis statū in eis subrnit puerse constructionis. Cū ille implesset domos eoz bonis: quorum sententia longe sit a me. Videbunt iusti z lętabuntur & inocēs ꝑ subsannabit eos. Nōne succisa est erectio eoz: z reliquias eoz deuorauit ignis? Acquiesce igit ei z habeto pacem: z per hęc habebis fructus optimos. Suscipe de ore illius legē: z pone sermones eius i corde tuo. Si reuersus fueris ad omnipotentē ędificaberis: z longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicē. Et torrentes aureos. Eritq̄ omnipotens contra hostes tuos: z argentum coaceruabitur tibi. Tunc super omnipotentē delicijs affluces: z eleuabis ad deum

suum: z fluuius subuertit fundamentum eoz: qui dicebant deo: recede a nobis: z quasi nil facere possit omnipotens estimabant eum. cum ille implesset domos eoz bonis: quorum sententia longe sit a me. Videbunt iusti z lętabuntur & inocēs ꝑ subsannabit eos. Nōne succisa est erectio eoz: z reliquias eoz deuorauit ignis? Acquiesce igit ei z habeto pacem: z per hęc habebis fructus optimos. Suscipe de ore illius legē: z pone sermones eius i corde tuo. Si reuersus fueris ad omnipotentē ędificaberis: z longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicē. Et torrentes aureos. Eritq̄ omnipotens contra hostes tuos: z argentum coaceruabitur tibi. Tunc super omnipotentē delicijs affluces: z eleuabis ad deum

† ꝯ iniqui. ꝯ hoc erat ſiſ iob dixit
† ꝯ hoc est qđ supra dixit iob: quis ē omnipotens
† ꝯ qui hic volēt de erroribus eorum.
† ꝯ qz eos tunc ejustando despicet. ꝯ quia
† ꝯ carnem quam hic relinquunt
† ꝯ eo: qđ erat dam in chi consurgēs.
ꝯ vel bis. † ꝯ qz iam non largabor contra te. ꝯ ꝯ si me ſequaris.
ꝯ opa. † ꝯ quasi: qđ dico et ore illi? habebis
† ꝯ ac si dicat: quos nūc vſq; i ore z nō
ꝯ in iusticia.
ꝯ z. ꝯ dē⁹. ꝯ conuersus et
ꝯ terrībilis sit vnde.

† ꝯ cordis qua ꝺo ꝓspicabilis. ꝯ ꝯ z rūc. † ꝯ quat modo pro culpa tua non ejaudit.
† Rogabis eū z exaudiet te: z vota tua reddes. Decernes rem: z veniet tibi: z i vijs tuis splendebit lumen. Qui eni humiliatus fuerit erit i gloria: z qui inclinauerit oculos suos ipse saluabit. Saluabitur inocēs: saluabit autē i mundicia manuū suarum.

C. XXIII.

Respōdens aūt iob dixit: Nunc quoq; i amaritudine est sermo meus: z manus plage mee aggrauata ē super gemitum meū. Quis michi tribuat vt cognoscam z inueniam illum: z veniaz vsq; ad solium ei? Ponam coram eo iudicium: z os meū replebo increpationibus: vt sciam verba quę mihi respondeat z intelligam quid loquatur michi. Nolo multa fortitudine cōtendat

† ꝯ sed quid ibi iustus ꝯ scīm fort tudinem o sentiat. ꝯ ꝯ dum fortitudinē vitat iudicē inmitatē optat incarnat onis.
† fortitudine

C. XXIII.

Nunc quoq; i amaritudine est sermo meus: z manus plage mee aggrauata ē super gemitum meū. Quis michi tribuat vt cognoscam z inueniam illum: z veniaz vsq; ad solium ei? Ponam coram eo iudicium: z os meū replebo increpationibus: vt sciam verba quę mihi respondeat z intelligam quid loquatur michi.

Sensus. Mens mihi i amaritudine est semp etiā in ꝓsperis: quam amaritudinē adnexit tas ingeminat. vnde. Nūc quoq; Sic fuit in ꝓsperis. Vel nunc quoq; i dū melioza ꝓmittis. Nunc quoq; in ama. est ser. m. Quia inordinatę cōsolatōis intentio ꝓuisionez quā minuere debuit multiplicauit. Justi enī eo amplius gemunt quo malos blādire ꝑspiciūt qui ꝑ dulces sermones seducere querunt. Et manus plage. Manus aūt plagę est fortitudo ꝓuisionis. Sed qz et aduersitatibus iusti plus sciunt: facilem auctoris sequit. Quis michi tribuat vt cog. ꝛc. Electi cuz cōtra votum quilibet agi conspiciunt: ad occulta dei iudicia recurrunt: vt in eis videant quia inordinate intus non disponitur: quod inordinate foris curre re videt. Et bocē qđ subdit. Vt cognoscam. Per speciem, quem nouit per fidem: qđ se sentire indicat ubi veniam ad solis eius. Inueniam. Vt est: qđ modo differt deus vt plus desideretur. Et veniaz vsq; ad so. Solis sunt angeli quibus interesse cupit. Vel hęc verba ꝓpositis in hac vita cōueniunt: quia cum ꝓsidente angelis fide vident: sciunt qz qui mire eos regit iniuste de hominibus non disponit: z sua nota damnant: dum meliora disponere deum vident. Vnde. Ponam coza eo iu. ꝛc. Coram deo in dicium ponere: est intra secretum mentis per fidei cōtemplatōem ad tremendum examen illius oculos nostrę consideratōis aperire: quid peccator homo mereatur: attendere: z occultus nunc z tacitus iudex ęs terribilis pˢ appareat considerare. Os meū re. i. ꝛc. Quia dum examen iudicis cōtra se contemplatur: amare se pnitentię inuectione persequitur.

Vt sciam verba quę michi ꝛc. Cum enim culpas penitendo pse quimur: qđ nobis de eis iudex in suo examine dicere possit inuenimus: qđ nescit: q̄ mala sua negligit. Nolo multa fortitudine con. Quis enī in examine iueniri iustus valeat: si scīm suę fortitudinis maiestatez vitam hominum discutiat deus: qualibet enim iustus si districte iudicatur: mole magnitudinis premitur: vnde subdit. Nec magnitudinis suę mo. Quasi diceret: si scm fortitudinē suam mecum cōtenderet: mole sua me premeret: z

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

nota quia dñi fortitudinē vitat:infirmitatē incarnatōis optat.vñ subdit.
Proponat equitatē cō.me. Mediator dei z hoīm equitatis noīe
designatur.de quo scriptū est.q factus est nobis a deo sapientia.z iusticia
Et est sensus. Ad redarguendas vias meas incarnatum filiū mittat.z nūc
insidiantē aduersariū p absolutionis meę indiciū victor erudā. **Si ad**
orientē iero nō ap. Ac si dicat.filiū incarnatum mittat. In altitudie
sua diuitas apprehendi nō poterat:sed monstrauit se hoībus p humilitatē.
Deus in parte non ē-
qz vbiqz est.z min⁹ in
uenitur:si in pte queri
tur. Vel ad orientē it
qui mentē in cōsidera
tione attollit maiesta
tis:sed deus in natura
non apparet ei. Inde
aūt mens reuerberata
ad seredit quasi ad oc
cidentē.z videt qs sup
sit:z se indignam vide
re. Ad sinistraz vt qui
peccatis consentit:qui
nullatenus deū appre
hēdit. Ad dexteraz ver
titur:qui de virtutib⁹
eleuat:qui deum non
videt. Sed nec in his
omnib⁹ plene se ania
cognoscat. vñ. **Ipse**
vero scit viā meā
Id ē.videre nō valeo
videntē me. **Et pro-**
bauit me q.au.zc
Non elatus compat
se auro.sed sua humili
ter considerat:qđ licet
omni iusto. Et hoc ē.
Et proba.me q.
au.zc. Et ustione eni
tribulationis:z subtra
huntur vicia:z augen
tur merita. **Uestī**
gia eius secu. est
pes m. Beatus iob
in futura opatōe icar
nandę sapientię inten
debat. Cuius vitā dñi
superno spiritu replet⁹
sollicita intentione cō
spiceret:futuram man
suetudinis illi⁹ humili
tatem ꝑuidens qui ad
exemplū sibi ꝓpositū
recurrit. **Uiaz eius**
custodiui. Custodi
re per intentōem est. Non declinare per operatōem. A mādatis labio
rū eius. Iustoꝝ mentes p intentōnem suam omnipotenti deo assistunt:
atqz in scriptura qsi os ei⁹ intuent. **Et in sinu meo abscōdi ver.o.**
In sinu cordis verba oris eius abscondim⁹:quomā mandata ei⁹ nō tran
sitorie:sed implenda ope audimus. Et si verba in opere ꝓdeunt. latent tñ
in corde. Si intus non eleuat animus.sed si laus extra quęrit:tunc sermo
dei in sinu non occultat. **Ipse enim solus est.** principaliter z immutabi
liter. Solus enī per se est qui omnia agit:in quibus est ipse timendus non
quę patimur:de cuius imutabilitate subdit. **Et nemo a.po.co.eius.**
Quia semel fixa iudicia mutari nequaqz possunt. **Et anima eius.** Ea
ipsa vis qua cūcta disponit:anima illius appellatur. **Cum expleuerit**
in me vo.s. Explet in me voluntatē suam:qz multis me ꝑcussionibus af
fligit. Sed multa similia ꝓsto sunt ei:quia si ferire cogitat:adhuc inueni
tur vbi plaga crescat. **Et idcirco a fa.eius tur.sū.** Rectitudinis pa
uore concutitur:cum se reddendis rationib⁹ cōspicit non esse ydoneum.si
districte iudicetur. **Deus molliuit cor meū.** Virtutē ergo luę fortitu
dinis non sibi.sed auctori tribuit. **Conturbauit me.** Nunqđ secura
sunt corda iustoꝝ.sed turbata timore iudicij:quę tamen consolant bonis
quę acceperunt. Unde non enī perij. Flagella iustoꝝ vel ꝑterita purgāt
vel futura peccata auertunt.qđ non in iob:sed virt⁹ augetur. **Non enī**
perij p.tim.zc. Illeī flagello positus a salute corporis ꝓpter imminētes
tenebras perit. qui pro transactis percutitur: vt a futuris supplicijs absco
datur. **Nec faciē meam ope.zc.** Qui enim semp diuinę fortitudinis
pondus aspexit eius cordis faciē caligo peccati nō operuit.

C. XXIIII.

Ab omnipotēte nō sunt ab. Quia ipse quidem nostra tempora
cōprehensibiliter ꝑspi
cit. **Qui aūt no.eū**
ig.zc. Quia vii tam
p fidem deū nouimus
qualiter tñ sit ei⁹ gen
nitas sine ꝑterito vel
futuro non videmus.
Beat⁹ iob ne pius la
piat qs oportet sapere
dies dñi nō posse cō
prehendi testificās:ad
hereticoꝝ mox superbiā
respectum mētis cōuer
tit:qui alta sape appe
tunt. de quibus sequit
Alii terminos
transiit. Quos alio
rū noīe mli hereticos
designat.qz sancte ec
clesię gremio extranei
existunt. Ipsi termios
transferūt:qz constitu
tionē patrū ꝓuarican
do transeunt. **Qui**
greges diripiunt z pa
scunt:qz imperitos ad
se ꝓtrahūt.z doctri
nis pestiferis ad inter
ficiendū nutriūt. **Asi**
nū pupillozū a.zc
Pupillos dic electos
qui magna fidei gratia
nutriūtur:z patris sui
am.p se mortui faciēs
nec dñi vident. Et sūt
pleriqz qui dum tales
conspiciunt celestia ap
petere:terrena despe
ctui habere:de rebus
quas possident subsi
dia subministrant.qui
ergo asinus electorum
est qui portat onera
fidelibus eoꝝ. Sed cū
hereticis talem ab eccle
sia auertunt:quasi pa
pillorum asinum abigunt. quia cum ad fidem pertrahunt:a ministerio
bonorum repellunt. **Et abstulerunt pro pig.bo.** Uidua dicitur ec
clesia quę occisi viri sui interim viduate primata est. Bos huius viduę est
vnusquisqz predicator. Et contingit vt hereticis pernicies dogmatibus ipsos
etiā predicatores trahant.pignus namqz cum rollitur:aliud quidez est qđ
tenetur.sed tamen adhuc aliud quęrit.z ideo hereticis eos conātur auferre
qui predicant:vt eorum etiā sequaces trahant. vnde subditur. **Subuer**
terūt pau. viā zc. Non nunqđ bi qui mansuete atqz humiles videntur
li seruare discretionem nesciunt:exemplis aliorum cadunt. **Alii quasi**
onagri zc. Sunt enī hereticī qui populis admiscere refugiunt.sed secer
sum vitę secretioris petunt:et eo amplius peste suę persuasionis inficiunt:
quo quasi ex vitę meritis reuerentiores videntur. onagris aūt comparant
q in suis voluptatibus dimissi a vinculo fidei z ratōnis sunt alienī. **Egre**
diuntur ad opus suum zc. Non enim dei:sed opus suum peragunt
dum non recta dogmata:sed ꝓpria desideria sequūtur. **Uigilantesqz**
ad prędam zc. Ad prędam vigilant:qui verba iustorum ad ꝓpriam sen
sum semper rapere conantur. vt per hoc pernicies filijs panem erroris pa
rent. **Agrum non suum demetunt.** Agri vel vineę nomine ecclesia
signatur:quā pernicī ꝓdicatores trucidant.z auctorem eius i membris suis

c

§ quālibet iustus si districte ab omnipoten
re iudicatur.mole magnitudinis premitur.

mecū:nec magnitudinis suę mole
§ sed.
me premat. Proponat equitatem
contra me:z ueniat ad victoriaz
iudicium meū. Si ad orientē iero
non apparet:z si ad occidentez nō
intelligam eum. Si ad sinistram.
quid agam?non apprehendā eum
Si me vertam ad dexteram:non
§ quasi ego non possim videre cuncta.ipse me
videt.vnde magis est timendus.
videbo eum. Ipse vero scit viam
§ iustus ante flagella a deo sic.sed mus? de
se sentit dicens se adhuc purgari.
meam:z probauit me quasi auruz
§ probauit me. § z ergo. † § operatōes q bo
nos tuunt.malos tolerat vel exempla verbi incur
qđ per ignem tranſit. † Uestigia ei⁹
na i qui non potuit videre sui lumia occulte dispo
sitionis.
secutus ē pes meus.viam eius cu
† § custodiu z non declinat.qui hec vbi intendit
stodiui:z ñ declinaui ex ea. † A mā
operatur.
datis labiozum eius non recessi:z
§ in hoc offendit qz in tot bonis que egerat nihil
se esse credidit.
in sinu meo abscōdi verba oris ei⁹
§ ideo sic ago. † § sicut immutabilis substantia
Ipse enim solus est.† z nemo auer
§ sic z voluntas. † § z nō timendu ē infirmo.
tere potest cogitatōes eius:† z ani
† § vel querūqs. § z qđ voluntati eius repugna
re videtur seruat illi.
ma eius † quodcunqz voluit fecit.
§ z ideo. § quasi et si malum iniuste debet quod
nondum ē.ego in malis iam posse timeo aliq

quibus me feriat

suā:z alia multa similia ꝓsto sūt
§ quia timore maiestatis cordi ꝓpinit.
ei. Et idcirco a facie eius turbatus
§ qui ei vim aduersitatis ei⁹ nō cōsiderat ñ timet
sum:z considerans eum timore sol
† § nec a me est istud.qz. § vt timore iudicij pene
licitoz. † Deus molliuit coz meum:
trenur. § vere
z omnipotens p turbauit me. Nō
deus molliuit cor meū.et semper timeo
enim perij ꝓpter imminentes tene
§ et si aliqñ teneāt.
bras:nec faciē meā operuit caligo.

C. XXIIII.

§ moderatur se freno scientie non
plus sapere qs oportet. § sed non
Homnipotē
possum de eo cōprehendere.
te non sunt absconditа
† § inter que voluitur. † § de⁹ natura simplex
neqz aliud ipse atqz dies eius sūt. Eternitatē quip
pe habet.sed ipse sibi est eternitas. Et est qui eum
tempora: † qui aūt nouerant eū
cognoscunt.adhuc nescunt.quia quem veraciter
credimus qualiter tamē § z ipsa eius eternitas ig
ignorat dies illius. Alii terminos
notamus. § populos ꝑuersos.
transtulerūt. diripuerunt greges:
z pauerunt eos. Asinuz pupillorz
abegerūt:z abstulerūt ꝓ pigno
re bouē viduę. Subuerterūt pau
§ humilii.
perum viā:z oppressерunt pariter
§ effrenes
mānsuetos terrę. Alii quasi onagri
§ vbi fructus no est.
in deserto egrediunt ad opus suū
vigilantesqz ad prędam ꝓparāt
† § scriptura § q hereticis fruias a suis fēlib⁹ tollit
panem liberis. † Agrum non suuz

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

oppimendo vindemiant: qui creatoris gratiã persequentes. dum quosdã de illa qui recti videbant rapiunt: quid aliud q̃ spicas vel botros animarum tollunt? Nudos dimittunt ho. in. Sicut vestimẽta corpus: sic bona opera ptegunt animam. Hereticitaq; cum quorũdam bona opera destruunt: vestimenta tollunt. Quib⁹ non est ope. ꝛc. Operimentus ad iusticiã ptinet. frigus ad culpam. Alget ergo q tegit: qui et alio operiescat ad iusticiã: et alio frigescit ad culpam. Sed cum hereticis talibus bona subtrahunt opa: agũt ne in frigore habeant vñ vestiant.

¶ Vel. Frigus ẽ malum desiderium. cõtra qđ boni viste boni operis se tegunt. ꝛ pro hoc agunt: vt q̃ frigẽt desiderio: sine veste boni operis moriantur.

Quos imbres mon. ri. Id est. fluẽta ꝑdicatorũ sentiant. Et non habent. sibi ãm. ꝛc. Lapides dicit fortes viros i ecclesia: vt martires. Qui itaq; ꝺ nullo ope suo confidunt. sed ad sanctorũ martirum. ptectionem orando currũt: quid illi faciũt: nisi qt bonę actionis velamẽ nõ habent lapides amplectũtur. Cum fecerunt depꝛedates pu. Hereticidepꝛedãtes vim faciunt: qt cõtra infirmas fidelium mẽtes verbor̃ et opm violentia grassantur. Vulgum paupe/ rem ꝛ. Quia dum ꝺctis nõ ꝓsentem. indoctos a velamine tenuant.

¶ Nudis et incedẽtib⁹ absq; ve. Qui nec bona nec mala operatur nudus est et ociosus. Qui autem mala agit: nudus incedit. quia sine velamine boni operis per iter prauitatis pergit. Eis elurientib⁹ et per pnitentiã pabulũ verbi cõpiscentibus hereticispicas tollunt. qr in eor̃ mente patrum sententias destruunt. Quę p spicas significant: qr cum p figuram eloquia p ferantur: ab eis tegumen litterę q̃si aristarum paleas subtrahimus: vt medulla spũs reficiamur. Inter acervos eoꝝ me. s. Qui ecclesiam psequuntur: torcular calcant. nam dũ iniustis iustos depꝛimunt: botros sub pedibus mittunt. ut animarũ botri in spirituale vinũ defluãt quę carne corruptibili erute ad celestia velut in apotheam currant. Calcant aũt et sitiũt qui agẽdo crudelia eo ipso ferociores fiũt. et grauiora facere ãbiunt. Quos dũ cõtra catholicos hereticiagere crudelia conspiciunt: inter acervos eoꝝ meridiãtur. Qui et calcatis torcularib⁹ sitiunt: quia eoꝝ se multitudini ad iungunt. quos vident grauia agere. et adhuc grauiora sitire. Et cum per se non possint psecutionẽ suscitare: potentes seculi ad hoc excitant. quorum feruor dum eoꝝ desideria satiat. in eorum actib⁹ quasi in meridie quiescit.

De ciuitatibus fecerunt vi. ge. Quia ciuitates a cõiunctionibus populi appellant. ciuitatũ nomine ecclie designant. Hereticiaũt quia potẽ tibus adherentes bonoꝝ socialem vitã psequunt. de ciuitatibus fecerunt gemere viros. i. eos qui per viam dei nõ fluxe sed viriliter currũt. Et anime vulne. cla. ꝛc. Vineratur ania iustoꝝ cuꝝ fides infirmoꝝ turbatur. Clamat aũt dũ alieno lapsu tabescat. Ipsi fuerũt re. lu. Lumini rebelles sunt q̃ sua desideria sequẽdo bonũ delpiciũt qđ nouerũt. Nescierũt vias eius. Qui enĩ pa⁹ sciẽdo rebelles fũt: postmodũ ẽcant: vt nesciãt. Nec reuersi sunt ꝛc. Angustior est semita q̃s via. quia aũt manifestiora agere cõtemnũt: ad subtiliora intelligẽda nõ pueniunt. Expectauit aũt deus vt p eius semitas pgerent. sed vnus q̃s eas vel reuerti voluissent: vt

† ¶ scripturam qđoq; que botros virtutũ profert
⁂ ¶ cõditorem scripture vt oppugnãt. cuius sensũ violenter inflectunt.

demetunt: ꝛ vineam ⁂ eius quẽ vi
† ¶ qua de ea pro se sententias colligunt.

oppꝛesserant ⁂ vindemiãt. Nudos dimittunt homines indumẽta tol
lentes. quibus nõ est operimentũ
¶ fluenta sanctoꝝ patrũ.
in frigore. quos imbres montium
rigant: ꝛ non habentes velamen
¶ cũ ipsi potẽtes sunt i seculo
ampleranẽ lapides. Cum fecerunt
¶ reneros ecclesie. ¶ vel gus.
depꝛedantes pupillos: ꝛ vulgum
¶ vel rũ. ¶ ociosis.
pauperẽ exspoliauerunt. Nudis et
¶ mala a gentib⁹. ¶ idẽ qđ nudi.
incedentibus absq; vestitu: ꝛ esu/
rientibus tulerunt spicas. Inter
aceruos eoꝝ meridiati sũt: qui cal
catis torcularibus sitiunt. De ciui
¶ quos magis instane extinguere.
tatibus fecerunt viros gemere: ꝛ
animę vulneratorum clamabunt:
¶ qt ꝛ si iusto ordine iniustũ aliquid fieri ꝓmittit
inultum tamen abire non sinit inultum qđ fieri
iuste permisit.
et deus inultum abire non patit.
¶ non ignorantia sed stupida delinquunt. qui non
Ipsi fuerũt rebelles lumini. nescie

facinnt qđ sciunt. vn de eecantur vt nesciant quod non agunt.

runt vias eius: nec reuersi sunt ꝑ se
mitam illius. Mane primo cõsur
¶ in istis alius est homicida. alius adulter.
git homicida. interficit egenum et
† ¶ mutata ꝓsperitate eadem mens manet.
paupere: per noctem vero erit q̃si
fur. Oculus adulteri obseruat cali
¶ qr adulterũ in mẽte officiale est re ab humano
visu penetretur. ꝛ eo securius facit quo se non meminit videri.
ginẽ dicens: non me videbit ocu
† ¶ adulter ne cognoscatur. ⁂ ¶ tales adulteri.
lus: ꝛ operiet vultũ suum ⁂ pfodiũt
¶ ex bonorum adnersitate eos ledere moliuntur.
in tenebris domos sicut i die con/
¶ alias lucem.
diterant sibi: ꝛ ignorauerũt lumẽ
¶ mens iusti.
Si subito apparuerit aurora arbi
¶ hoc dolent.
trantur vmbram mortis: ꝛ sic in te
¶ hoc amãt.
nebris quasi in luce ambulãt. Le/
† ¶ bonus ꝛ si laboret benedicatur.
uis est sup facie aquę. ¶ Maledicta
¶ qr nec bonis ꝓsentibus cõpetetur.
sit pars illius i terra: nec ambulet
¶ ecclesiarũ ¶ qđ malus ẽ.
per viam vinearum. Ad nimium
calorem transeat ab aquis niuiũ:
ꝛ vsq; ad inferos peccatus illius.

vitę itinera q̃ noluerũt ꝑ innocentiã: saltẽ tenerent ꝑ pnitentiã. Mane primo cõ. ho. ꝛc. Quia puersus quilq; in ꝓsperitate ꝓsentis vitę (q̃ per mane designat) humilitã vitã deprimẽdo interimit: ꝛ i aduersitate ꝛ electione positus (q̃ ꝑ noctes designatur) per iniq̃ consilia latenter ledit vt fur. Oculus adulteri ob. ca. di. non me vi. ocu. Hoc ꝺ hereticis dicit. Sicut enĩ is q̃ adulteriũ facit: carnẽ alienę coniugis sibi illicite ꝓiungit ita hereticicum fidelem animam in suo errore rapunt: quali alienam coniugẽ tollãt. Et operiet vul. suu. Vultus bũani cordis est si multitudo dei Quẽ perversus opit. vt cognosci a distracto iudice nequeat: cũ vitã suam malis actib⁹ cõfundit. vnde dicit: Nunquã noui vos. Perfodiunt in tene. do ꝛ. Domoꝝ noie conscięe designant. in quibus habitamus: cũ aliqđ tractam⁹ bonũ. Hereticipsilia exquirũt. vicinorũ ꝓsperitatis insidiãtur: vt in tenebris aduersitatis dicẽtes hoc ꝑ peccatis eis euenire. mentes eoꝝ sua dẽdo pfodiãt: qb⁹ ꝓspere viuentibus per uersa loqui minie auꝛebãt.

Sicut i die cõ dire. sibi. quia cũ in stos cõspicerẽt i ꝓsperitate. qm̃ loq̃ nõ potẽrãt: ad maligna cõtra eos cõsilia vacabant. Si subito ap. au. ꝛc. Cũ enĩ iusti ad regendę potestatis vident culmẽ crãpere: perturbant.

Si gaudẽt de electione bonoꝝ. Sed si subito apparuerit aurora. id ẽ si ad regimẽ veniunt boni: arbitrant vmbrã mortis: qr q̃ puerse egerũt puniri timẽt: corrigi nolũt: sed laxe ire eligũt: ꝛ culpa gaudere. vñ dicit. Et sic in tenebris quasi in lu. Quia ita gaudẽt i nocte peccati: ac si eos iur iusticię circumfundat. Dei i ꝓsenti cecitate ita lęti sũt: ac si iã eternę patrię luce ꝑfruant. Leuis est su. fa. a. Aquę supficies huc atq; illuc aura impellit. Iniq̃ aũt mens pluriq̃s aq̃ supficies leuis ẽ: quia quelibet banc aura temptatiõis attigerit: sine tarditate retractionis trahit. Leuis est. a plurali ad singulare redit: qr vno mala inchoante plures imitant. sed ꝓpaliter eiꝰ culpa est q̃ ꝓcedit. vñ crebro sñia ad cũ redit: q̃ est auctor mali. Maledicta sit Quilqs i vita ꝓsenti recta agit: aduersa sustinet. laborare quidẽ i aduersitate cernit: sed ad bñdictoꝝ hereditatis ꝓpetuę cõsumat. Quilqs ꝟo per uersa agit: ꝛ tñ. ꝓspera recipit. leqs a malis actib⁹ nec bonoꝝ largitate cõpescat; ꝓsperari se quidẽ cõspicit. sed reatu ꝓpetuę maledictiõis ligat. vñ recte nunc dicitur.

¶ Maledicta sit pars il. Quia ꝛ si ad tẽpus bñdicit. in reatu tamẽ maledictiõis eterne tenet. Nec ambulet per viã vi. Ille p viã vinearũ ambulat. q̃ vniuersalis ecclie ꝑdicatoꝝ pensans: neqꝫ a fide neqꝫ a bonoꝝ actuũ rectitudine declinat. Ad nimiu calo. tran. Iniquitas frigori cõparat: qr peccatus mẽtẽ torpore cõstringit. Charitas calor ẽ: qr mentẽ accẽdit quã replet. Et sunt nõnulli q̃ dũ iniquitatũ suarũ frigora tolerant: ad veram fidẽ ꝛ ad sanctitatis habitũ veniũt. qr cũ sepe p inquisitiões nimiã se erroꝝ dilabunt. ad nimiũ calorẽ tranꝺeunt ab aquis niuiũ.

Infidelis. vel iniqua agens aqua niuis est. sed cum ꝺ veseri in fide ad quã ducit ꝛ plus appetit ꝓsentari q̃s capit. i. plus sape q̃s oportet. plus calet q̃s calere oportet. Et quia qui se sapientẽ putat: vix humiliat vt credat recta ꝑdicatib⁹ addit. Et vsq; ad inferos. ꝛc. Peccatũ vsq; ad iferos

deducitur: qđ ante finē vite nō emēdatur. **Obliuiscatur eius mise.** Dei misericordia obliuisci eius dicit: qui omnipotentis iusticię fuerit oblitus. Quisquis enī iustum nunc non timet: post inuenire non potest misericordem. **Dulcedo illius ver.** Quia naturę vermium est momētis singulis moueri: nōie vermiū signatur inquietudo cogitationū: puersę itaq; mentis dulcedo vermis est: qr inde delectatur vnde per inquietudinē speculatis curę incessanter agitat. Potest etiā vermis nomīe caro signari: quę luxurioso z cuilibet carni vdito dulcedo est. Ecce q̄s cecus qui vermem amat.

¶ Uermes. Expiimitur corruptio carnis. Nihil adeo valet ad domanda carnis desiderania: q̄s pensare q̄lis ipsa sit mortua: ibi enī videtur q̄ si ipsa amatur tabes z fetor putredinis amatur.

Non sit in recor. Deus prauoꝝ vitam intuetur z obliuisci: qr quos p districtōem sentēcie iudicat: quantum est ad memoriam misericordię ignorat.

Pauit enim ste. Hoc loco sterilis caro nominat: quę dum sola presentia appetit: bonas cogitationes nescit. **Et vidue** Vidua anima dicit: qr eius vir p ea mortē ptulit: z nunc ab eius oculis occultatus est. Vel q̄dicatat erroris dum plebez extra vnitatem ecclesię positam docet: pfecto sterilem pascit: quę spūalē fructus nequaq̄ redditbene agit viduę nō facit qr ecclesię cuius vir in celo vivit: quasi i alio loco deseruire cōtēnit.

Detrarit fortes. In fortitudine suę prauitatis fortes detrahit cum p sui erroris astutiam potentes huius mundi rapit. **Et cuꝫ steterit nō credet vi.** s. Stat in hoc mundo peruersus predicator: quousq; terreno vivit in corpe: sed vitę suę credere renuit: quia de deo vera cognoscere cōtemnit. **Oculi enim eius sūt in vijs il.** Vias suas peccatoꝝ intuet: quia sola cogitare: sola cernere nititur: quę sibi ad cōmodum tēporale suffragentur. **Elcuan sunt ad modicū.** Subsistere enim nequeunt: qui ab ęterna soliditate diuidunt. **Et humiliabuntur sicut oīa** ꝛc. Omnia profecto terrena. Et est sensus: Stare nullo modo queūt quia ipsa quoq; fugiunt quibus inniuntꝫ. Dumq; tēporalia diligunt: cum his et ipsis volubilitate percurrūt. **Et sicut sum. spi.** ꝛc. Spicarum summitates aristę sunt, quid prauos huius mundi diuites diterim: nisi aristas quasdā humani generis? Qui et tumore mētis a charitatis vnitate se separant z quasi aristę rigidi stant: sed tamen cōcorditer grana deorsum ꝑmūt sed horum rigiditas tritureę vltime fortitudine frangit: z grana apparent. **Q si nō est ita** ꝛc. Sensus est. Ita sunt cuncta vt protuli: quę tamen si non ita essent: a vobis redargui nequaq̄ possem: qr dum adhuc ꝑuię sub cābibus: alienā reprehendere fallacia nō valetis. vnde habemus autoritatem: quia z si iustus aliquando delinquendo loquit: non est dignum tam vt a puis iudicet. **Et quis potest ponere ante deū v.m.** Quasi dicat: quę loquor ponere ante iudicē non valetis: quia eius vobis facies peccantes absconditis. Verba fallacia ante vtum ponit: qui ea apud se in conspectu veritatis examinat: qui considerato intimo iudice exteriora pensat.

C. XXV.

¶ Respondens aūt ꝛc. Quia iob multa dixit contra tumidos potestatibus istis: baldat et eius correctōe ꝓficiens apud quem vera sit potentia agnoscit dicens. **Potestas et terror apud eū e: qui fa.cō.** ꝛc. Solus corda mortaliū terret veraciter: qui et dignitatis sue potentia hoc veraciter possidet. Humana enī potentia quem terrorem incutit: quę iuxta eiusdem potētię quando careat nescit.

Qui facit cōcor. In concordiam cōponuntur summa: dū cōfunduntur infima: et inde electi sociātur angelis: vnde reprobos contra eos seuire z sibi aduersari permittit.

Cum par lumina sitā sublimibus: leguntur tamē i daniele angeli angelis resistere: nō q ipsi inter se: sed merita gētium quibus plunt dissideant: z si oratio ꝓphetę de erepiōe populi meretur audiri: vita eiusdem populi ad huc purganda contra dicit: z nō est hoc pro illis certare: sed facta illorum angelos iuste examinare z videntes voluntatē dei qđ obtinere nō valent: nunc volunt.

Nunquid est nu.mi. In cognitione humana superiorum numerus spirituum nō est. Qui milites dicunt: qr decertant contra aerias potestates: non labore: sed imperio. **Et super quę non sur.lu.il.** Quia militū cōmodę siue electorum virtus non ꝓprijs viribus: sed superne gratię infusione roboratur: quę si in corde nostro nō surgeret: pfecto mēs nostra in tenebris maneret. vnde subditur. **Nunquid iustificari po.h.c.d.aut apparere m.n.d.m.** quia p mutierem culpe subditam nascitur homo: reatus primi infirmitas in ple ꝓpagatur. **Ecce etiā luna nō splen.et stel n.s.m.** ꝛc. Per lunam ecclesia. Per stellas singulos bene viventiū animę designantur: qui culpas subigere perfecte desiderant. Sed quousq; corruptione carnis astringunt eius vinculis ligantur. **Quantomagis homo putredo. Et filius hōi g ver.** Ac si dicat. si a peccato esse liberi nequeunt qui iam i celesti delectatione conuersantur: quę peccatoꝝ pondera tolerāt: qui adhuc carnaliter viuūt? Notandū q homo putredo filius hominis vermis vocatur. Primus q̄pe homo putredo nō vermis: quia z si per carnez putruit: non ex putredine p natiuitatez venit. Qui aūt filius hominis vermis dicitur: quia ex iam mortalium corpoꝝ corruptione ꝓpagatur: sicut et homine filius hominis: ita ex putredine nascitur vermis.

C. XXV.

¶ Respondens aūt iob. Finitis amicorum verbis: iam in extremis iob contra eos acurius surgit: vt mos est peritis i conclusione fortiora serare. **Cuius adiutor es: Nunquid imbe: et s.** Adiuuare imbecillem charitatis est: adiuuare potentem velle elationis est. Et ē sensus. Dū eum iuuare intendis: sub cui? magnitudine succūbis: qđ impendis solatiū de ostentatione est: non de pietate. **Cui dedisti cōsiliū.** Consiliū dare stulto charitatis est: consilium dare ipsi sapienti puerilitatis est, vñ sequit.

Et prudẽtiam ꝛc. Omnis cui prudentia recta est plurima nõ est: quia non plus appetit sapere qꝫ oportet sapere.

¶ Plurimam. Vitra modũ vt qui pꝛe alijs videri appetunt doctiores vnde fit vt imoderati etiã fatua loquãtur vnde excessus prudentie subdit

Quẽ docere vo. nõne ꝛc. Spiramento viuimus sine quo non sapimus: sed p qđ. Qui ergo dat vitã: dat ꝫ sapientiã.

¶ Nonne cum qui fe. spi. Baldath qꝫ iob flagellatum ꝓ culpa credidit: occultum dei iudiciũ qđ venerari debuit humiliter: superbe visus est temeritate penetrare. Ipi ergo se ꝓ prudentiã ꝓtulit: cui⁹ iudicium nõ intelligẽ do iudicauit. Sed qꝫ iob ecclesiꝫ typum gerens pauca in superbos correctiõez ꝓtulit repẽte se ad doctrinã p sententias expãdit dicẽs

¶ Spiramentũ. Arg. Sicut nos possumus non de nostra natura qua omnes sumus, sed de isto aere circũfuso quẽ spirãdo ducimus ac reducim⁹ flatum ducere cum flamus: sit omnipotens nõ de sua neqꝫ de subiacẽti creatura: sꝫ etiã đ nihilo potuit facere flatũ quez corpi hois inserẽdo inspirasse vt insufflasse conuenientissime dictus est. non modo ꝛc corporeus corporem: sꝫ imutabilis mutabilem: quia non creatus creatum. Illud Auguſt. ꝫ plerisqꝫ codicibus vacat.

¶ Postqꝫ repressit tumorem sapiẽtie docet. Quasi cur de scia bõ superbit? cũ ignorantie abyssus ꝫ superbos angelos pꝛemat.

¶ Ecce gygantes gemunt sub a. Gygantes superbi ag̃ sunt populi. Elati autẽ dũ in hoc seculo assẽq̃ honorem celsitudinis cupiunt: sub ponderibus populoꝝ gemunt ꝫ eis pꝛis supponitur quisqꝫ mente: quibꝫ superponitur dignitate. Et bis verbis idi catur: qꝫ omis superbia eo ipso in imo iacet: quo in altum se erigit.

Et qui habitant cũ eis. Pariter gemunt hi qui talibus sociãtur qꝫ ipsi etiã laboris coꝝ pticipatõe depremunt ꝫ qꝫ deliberatę celsitudines sine peccatis nequeũt administrari ꝫ malũ qđ agitur diuine ire nõ absondit. sequitur. Nudus est infernus co. il. ꝫ nullũ est ope. di. Inferni ꝫ pditõis note dyabolũ ꝫ omes damnatõis eius socios designat. Qui extendit aquilonẽ su. Aquilonis nomine dyabolus appellat qui vt corporis frigore gentiũ corda cõstringeret. dicit: Sedebo i monte testamẽti i latere aquilonis. Qui sup vacuũ extendit: qꝫ illa corda possidet quę diuini amoris gratia nõ possident. Et appendit terrã su. ni. Terre nomine ecclesia designat q̃ fructus boni opis reddit. Per nichilum gentiles ꝓpli In nichilo terra suspendit qđ pꝛ vacuũ ab aquilone tenebat qꝫ illa corda gentilitũ repleta sũt charitate dei q̃ prius pꝛessa fuerant torpore dyaboli. Vel p vacuũ indeę infidelitas designat. Per nichilũ gentes de quibus p ꝓphã dr. Omnes gentes velut nichilũ ꝫ inane reputatę sũt. Qui ligat aquas i nu. s. vt nõ e. p. d. Initia nascẽtis ecclesię narrat dicẽs quia deus ꝓdicatõem doctoꝝ tempat: vt auditoꝝ infirmitas doctoꝝ roze nutrita cõualescat. Nam si sciam vt hauriebãt corde ita ore funderent: de

pꝛudentiaz tuã ostẽdisti plurimã? ¶ quasi plus

Quem docere voluisti? Nonne eo sapiens sit a quo habes viuere. ¶ i. spiritũ vitalis vite.

cum qui fecit spiramentum? Ecce gigantes gemunt sub aquis: ꝫ qui habitant cum eis. Nudus est infernus coram illo: ꝫ nullum est operimentum perditioni. Qui extendit aquilonez super vacuũ: ꝫ appendit terram super nichilum. Qui ligat aquas i nubibus suis: vt nõ erũpant pariter deorsuz. Qui tenet vultum solij sui: ꝫ expandit super illud nebulam suaz. Terminũ circundedit aquis: usqꝫ dum finiant lux ꝫ tenebrę. Colũne celi ꝫtremiscunt: ꝫ pauent ad nutum eius.

¶ oyabolo. ¶ oyabolo iudei sũt subditi

¶ sed qꝫ ꝫ vacuos replet gratia.

¶ ecclesiam super gentes fundaret sed quo ordine hoc.

¶ scim. ¶ sed aliquid seruetur pfectis.

¶ infirmis. ¶ ita pdicator nõ omia que nouit fundat inferius: sicut et deus non ostendit omnia superna.

¶ qꝫ ad illud videndũ nostre ignoratie obscuritate caligamus. ¶ vnde caligo sub pedibus eqꝫ non ea claritate ab inferioribus cernit̃ qua in superioribus dominatur.

¶ populis. ¶ dum cursus finitur ultorum ꝫ iniustorum.

¶ nõ mirum si carnales non sentunt signa qꝫ hi sup quos spũalis fabrica fargit. ¶ ecclesie.

¶ nõ timoꝛe penalis sed admiratione.

¶ admirando.

In foꝛtitudine illius repente maria congregata sunt: ꝫ prudẽtia eius percussit superbũ. Spiritus eius ornauit cẽlos: ꝫ obstetricante manu eius eductus est coluber tortuosus. Ecce hęc er parte dicta sunt viarum eius. Et cum vix paruam stillam sermonis eius audierimus: quis poterit tonitruũ magnitudinis eius intueri.

¶ ꝫ pꝛ illos ornatos. ¶ mediatẽ gratia.

¶ de cordibus in quib⁹ quiescit.

¶ scẽm aduentũ.

C. XXVII.

Ddidit quoq; iob assumens parabolam suam ꝫ dixit.

¶ Cũ loquerẽtur de sermone dei ꝫ magnitudie tonitrui quasi cũ ita sit: nõ eodem verbis vel flagellis vel gladijs.

¶ invocata vita dei astringit se ad id qđ subdit sez quia donec.

Uiuit deus q̃ abstulit iudicium meũ: ꝫ omnipotens qui ad amaritudinẽ adduxit animaz meã: qꝫ donec superest halitus in me: ꝫ spiritus dei i naribus meis non loquẽtur labia mea iniquitatem: nec lingua mea meditabitur

¶ sñã se perpeti nõ casu: sed deo disponẽte putat.

¶ pfecte beat veritati nec studio nec pcipat̃one perb bet se mentiri.

¶ Uultum solii. Solium ẽ maiestas ei⁹ vel angeli qui modo nõ plene possunt cognoscẽ. Vel nos ipsi quoꝝ vultus i sũa progredi ꝫ bibẽt ad altiora sup qs nebula in qbꝫ occulta erant iudicia, vñ subdit. terminũ cir.

Qui tenet vultũ solii sui. ꝛc. In vultu cognitio demõstrat. Solꝫ q̃ eius vult̃ tenet. qꝫ a nobis in hac vita regni eius gloria non cognoscitur. Sup qđ expandi nebula dr: qꝫ sicut est illa celestis gloria nõ videt.

Terminũ circũdedit aquis vsqꝫ dũ fiant lux ꝛc. Quia humani generis scĩam moderat. vt quousqꝫ vicissitudines alternantiuꝫ temporꝝ trãseũt pfecte ad cognitiõem claritatis intime nõ ptingãt.

Columne celi cõtremiscunt ꝛc. Columnas celi sãctos angelos. vel summos ecclesię pdicatores appellat. In foꝛtitudine illius remaicõ. sũt Quia incarnato dño discordãtia ecclesiarũ corda pcorderet ꝛ. dãt

Et prudẽtia eius percussit. Prudẽtia i virtute pcussus est antiquus hostis; qꝫ dũ audacter olim xpm in q̃ sibi nihil ꝓpetebat appetijt. ure boẽm quẽ ꝫ iuste tenebat amisit. Sed dño occiso quę pdicatoris gloria sit secutã sequit̃. Spũs eius ornauit cẽ. quia pdicatores nisi pmissa paraclíti dona suscepissent. nullo fortitudis decore darussent. Et obstetricãte manu eius eductus est coluber tortuosus dr: qꝫ in veritatis rectitudine non steterit. Dic obstetricante manu dñi electus ẽ ab ecclesia. In paucis aũt sentẽtijs primi aduentus dñici ordinẽ retulit: sed scẽm subdit valde esse timendũ. Ecce hęc er parte di. s. ꝛc. Viarũ nomine actões dñi appellat aduentũ dominicũ narrans vias dñi Et parte retulerat quia eius alia actio fuit qua nos condidit alia qua redemit. Qđ paruum stillã sermonum eius appellat: qꝫ quidquid altum in hac vita positi de eius consideratõe cognoscimus velut tenuis gutta superni liquoris ad nos emanat. Et cũ vix paruã stil. ser. e. au. quis pote. to. m. e. Acsi dicat. Si humilitatis illius admirãda vix tenuis terribilem aduentũ maiestatis eius qua virtute toleramus. C. XXVII.

¶ Addidit. Huius viri dicta q̃s mystice sint pꝛolata ostendit dũ patula i similitudo assumpta narrat ne iusta totũ eius verba tantũmodo pensemus qui ꝫ sua narrat: ꝫ sancte ecclesię afflicte tpa significat.

¶ Ecclesia duob⁹ modis patit amara ab hostib⁹ vel verbis vbi exercetur eius sapia: vel gladijs vbi pbatur patientia nũc de ea persecutiõe ait vbi lacessitur falsis assertionibus.

¶ Uiuit deus. Sunt qui aduersa patientes dũ esse non credunt nõ nulli dũ esse estimant: sed res humanas minime curare. Iste in typo ecclesię positus in afflictõne vt deum esse fateret ait: Viuit deus. Vt vero res humanas curare eũ phiberet subdit. qui abstulit iudiciũ meum ꝛc. Non loquentur labia mea ꝛc. Qđ prius iniquitatẽ bic post mẽdaciũ dicit qꝫ omis iniquitas mendaciũ quę discordat ab equitate ꝫ veritate dei: sed

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

peius est mendacium meditari q̄ loqui. Nam loqui plerūq; p̄cipitationis est: meditari studiose p̄meditans. Absit a me vt iu. vos esse iu. Quia dicit salomon. Qui iustificat impium & qui cōdemnat iustum: vterq; abominabilis ē ante deum. Et hoc est. Absit a me ꝛc. Ab innocentia enim recederet: si bona de illis malis estimaret. Justificatōem meam. Eę p̄tam iustificatōem de se fereret: si in peccantium laudem declinaret.

Bene ab alienis absistit: qui prius se a p̄xijs custodit: quasi ideo de eis peccare timeo: qr nō reprehendit me cor meū.

Nec enim reprehendit me cor meum. Si dicat. pro vobis non debeo ad culpam pertrahi: qui peccare i p̄xijs formidaui. Ex quo pacto a corde suo reprehendi se denegat qui superius dicit peccauit quidem vel cogitando: sed nequaquā se a suo corde reprehendi cōfitetur. quia & si illicita cogitādo rectitudini defuit: fortiter tamē cogitationi restitit. Sicut impius inimicus meus. Impius infidelis dr. Iniquus qui p̄uitate opis abhōrtate discordat. Ecclesia igitur & extra impios habet inimicos: & intus patit iniquos. Et sunt. Sicut. Et. Quasi. pro affirmatione. Si aūt pro similitudine dicatur. quos intus patit carnales de similitudine impio⁹ notat. quasi diceret. Ame etiā side discrepat: qui michi opere nō cōcordat. Quę enim spes est hy. Hypocrita qui latūe dicit simulator: est auarus raptor: q̄ dū inique agēs desiderat dī sanctitate venerari: laudem vitę rapit aliēnę.

Nunquid clamorem eius au. de⁹. Quia in iudicio remedium ī clamore nō inuenit: qui nunc tempus congruū clamoris perdit. De cuius p̄uitate subiungitur.

Aut poterit in om. de. ꝛc. qui terrenarū rerum amore vincitur: in deo nullatenus delectatur. Et inuocare deum om. tem. Tantū deū hypocrita inuocat: cū hunc terrenarū rerum tribulatio angustiat. Docebo vos per ma. Manus dei vocat filius. Omnia quippe p ipsum facta sūt. Et est sensus: Ego et me aliquid nescio: & quidq̄d ex veritate sentio: hoc et eiusdē veritatis largitate cōprehendo. Ecce vos omnes no. Scienti bonū facere: & nō facienti: peccatū est illi. Hęc est pars ho. im. ꝛc. Impij vocātur hęretici: qui p errorē a cognitōe veritatis sūt alieni. Quos etiam violentos apellat. qr sacrā scripturā ad intellectū p̄uū violenter conant flectere. Si multiplicati fu. fi. e. Qui hęreticoꝝ generant p̄dicatōe: venturi iudicij sūia ferunt. Et nepotes eius non sa. pa. ꝛc. Nepotes hęreticoꝝ sunt: qui de errantiū filioꝝ p̄dicatōe nascunt. Quos nequaq̄ panis satiat: qr dū in sacri verbi pabulo plus q̄rūt q̄ capiunt: semp a veritatis cognitōe ieiunāt. Sed qr ī nullos ex hęreticis ecclia colligit: nō nullos ī malicia p̄tinaces relinquit. Sequit: Qui reliqui fuerint ex eo. Ex eo videlicet hęreticoꝝ populo derelicti sepelientur ī interitu. qr dum ad lucem veritatis nō redeūt: intelligentia terrena deprimuntur. Et viduę illius nō plorabunt. Viduas dicit plebes subiectas morte hęretici destitutas. quę dum p̄dicatoꝝ errorib⁹ ad eterna supplicia rapit: sępe ad cognitōis verę gratiā reuertunt. Si cōportauerit quasi terram. Argentū id est eloquiū hęreticoꝝ terrę cōparatū: quia de scriptura sacra vt aliq̄d sciant: ex appetitu terrenę laudis elaborant. Qui etiā sicut lutū p̄parāt vestimēta: qr fluxe & inquinabiliter ei⁹ quibus seruire uolūt. sacrę scripturę conterunt testimonia. Preparabit quidē. sed iuve. Quia vir recta fide plenus: scripturę q̄ hęretic⁹ affert testimonia colligit: & errorib⁹ pertinaciā inde cōuincit: vt dauid goliam gladio suo occidit. Et argentū inno. diui. Argentū innocente dividere est eloquia dei minutę discretęq; exponere: & vnicuiq; q̄d digne cōgruat coaptare. Vel argentū innocens diuidit. qui ab hereticis salubriter. vt q̄ pestifere fuerit dicta discernit: qr illi miscēt falsa veris. Edificauit sicut tinea do. Tinea domus sibi corrumpendo ędificat. sic & hęreticus locum p̄dicę sue nō nisi in mentibus q̄s corrumpit facit. Et sicut custos fecit vm. Umbraculū custodis nullo fundamento solidat: sed tpe transeunte mox destruit. sic p̄missa ab hęreticis requies cum tpe destruitur. q̄ post hāc vitā nullatenus inuenit. Ex quia sępe hęretici potentius patrocinijs fulciuntur. a speciali hęreticoꝝ interitu ad generalem elatoꝝ diffinitionē sermo erigitur. Dives cū dor. ꝛc. Dormit diues & oculos aperit. qr cum carne moritur. eius alia videre cogit. q̄d p̄uidere contempsit. Apprehendet eū q. a. in. Agente nanq; inopia apud iferos vsq; ad minima petenda dives ardens cōpulsus ē: qui hic agente tenacia vsq; ad minia negāda p̄uenit. Nocte opprimet cū tē. Nocte absq; dubio tēpus tepētie erit. q̄ appellat. tēpestatis nōie iudicij turbinē designat. Tollet eū ventus vrens. Ventus vrens malignus spūs vocat: qui eum q̄ nunc succendent igne p̄uersę cōpulsētis: rapit postmodū ad flamas gehēnę. Et velut turbo ra. eū. Loc⁹ p̄uersoꝝ & alis vitę delectatio. Et mittet super eū & no p. Peccatorē de⁹ quotiēs feriendo corrigit. ad hoc flagellū emittit: vt parcat. Cum vero eius vitā in peccato p̄manentē feriendo concludit. flagellū emittit: sed nequaq̄ parcit. De manu eius fu. fu. Quia manus opatio ītelligitur: de manu p̄cussi fugit. quia dum p̄uus ītentū cōspicit: & vias p̄uitatis relinquit. vñ sequit. Et tringet super eū ma. ſ. Manus stringere est vitę opa in rectitudine confirmare. in aliena pęna p̄spiciendo q̄d timeat. Et sibilabit su. il. in. lo. e. In sibilo intentio admiratōis exprimitur.

† ſ qui respondet se non mentiri: subdit. in quib⁹ cōgruit veritati dicens.

† ſ sed. ſ cordis. ſ in op⁹bus. † ſ dum aliquis legit vel audit bona que cōm tenere. non deserā. † Nec enī repze plit: graviter eū conscientia reprehendit

hēdit me cor meū ī omni vita mea ſ sed. ſ est.

ſ vere iniquus & si iustus videatur.

sicut impius inimicus meus: & ad uersarius quasi iniquus. Quę eni ſ in futuro cum hic totū querat.

spes est hypocritę si auare rapiat & non liberet deus animas eius? ſ quasi non audierit a deo tpe angustie. quia tpe p̄cis deum non audiunt.

Nūquid clamorē eius audiet de⁹ cum venerit super illum angustia: ſ qui diligit mundum nō est charitas patris in eo & si non amat non inuocat.

aut poterit in omnipotēte delectari. & inuocare deum omni tempe? ſ eusq; hactenus malis recta planeat. ſ quasi. vos ideo nō sapitis: q̄a nō manus dei sed vobis datus.

Docebo vos per manum dei quę † ſ sic etiam decet vt nichil veritatis absconda. quod scire expedit.

omipotēs habeat: nec absconda. ſ quasi. & si quid sapitis ad iudiciū est vobis.

Ecce vos omnes nostis: & quid sī causa vana locmini? Hęc ē pars hominis impij apud deū: & hęredi ſ qui & si a scipsis habent iniqte agere. dei tamē est iuste ista iudicare.

tas violentoꝝ. quā ab omnipotē ſ mō in pdita libertate.

te suscipient. Si multiplicati fuerint filij eius: in gladio erunt: & nepotes eius nō saturabuntur pane

† ſ vel vidue in errore manentes dum sacrum fu esse suum predicatorem estimant spe falsa nō fugit

ſ ex cuius interitu viderentur affligende.

Qui reliqui fuerint ex eo. sepelientur in interitu: & viduę illius nō plorabunt. Si cōportauerit quasi terram argentū. & sicut lutum parauerit vestimenta. parabit quidem. sed iustus vestietur illis: & argentum innocens diuidet. Edificauit sicut tinea domū suā: & sicut ſ qui rebus tpalibus tumet.

custos fecit vmbraculum. Dives ſ corpe. ſ ex his habitis.

cū dormierit. nichil secum auferet: ſ in cogitatōne vera. † ſ de his que in somnio tenebat.

aperiet oculos suos. & nichil inue † ſ qr in lacu inferni anima illius cruciabitur.

niet. Apprehendet eū quasi aqua ſ qr dum ignorat turbo iudicij rapit.

inopia: nocte opprimet eum tempestas. Tollet eum ventus vrens et auferet: & velut turbo rapiet eum ſ flagellum

de loco suo. et mittet super eū & nō ſ hoc manu ferentis deū fugit qui se corrigit vel de iniquo opere percussi.

parcet: de manu eius fugiens fugi † ſ dissoluta opa restringit vita pena impij

et. Stringet sup eū manus suas: ſ admirabitur vel tam predicabit que florēte in pio non credidit.

& sibilabit super illum intuens locum eius. ſ eozmento⁹ ei⁹.

C. XXVIII.

CHabet argentū ve. su p. Postq̄ potentiū pēnas superbor̄ sufficienter explēuit: rursus ad hereticos verba conuertit. Ac si dicat: Qui ad verę ꝓdicatōis verba se pręparat necesse ē vt causā sui origines a sacris pagīnis sumat: quę ad loquēdū nob is quasi quędā argenti vęnę sunt: q̄ de ipsis locutionis nostrę originem trahimus. heretici aūt sic de eloquij sui nitore supbiunt: vt nulla sacrorum librorū auctoritate foli deant. Et auro locus ē in quo cō.

Hoc loco hereticę de stulta passione sua increpātur. Nam p̄ro multa sępe patiunt: se q̄ eisdem passionibus martires fieri sperant. De quib⁹ paulus. Si tradidero corpus meū ita vt ardeam: charitatem aūt non habeam nichil mihi prodest. Quia ergo nō nisi in catholica ecclesia veri martires fiūt. dicatur recte. Auro locus est i quo con. Quasi vere sapiētię locus est in q̄ purgat tribulatio iniquorū. quia non clare ꝺscet anima in fulgore ęterne pulcritudis nisi vt ita dicam: prius hic arserit in officina charitatis. Ferrum de terra tol. Solēt hereticī de iustitia gloriari: et catholicos fuisse iniquos criminantur. Contra quos ꝓ humilem cōfessionē dicitur. Ferrum de terra tol. quia fortiores viri a terrena q̄s prius tenuerunt actione separantur: et ꝓpugnatores ecclesię fiunt. Et lapis solutus ca in ęs ver. Quia cor durum: et diuini ignis amore frigidū: fernore spiritus tangit. Et quo ardore et emollit ad amorē: et solidatur ad operationem: vt sicut prius durus fuerat in amore ꝺsentię: ita se postmodū exerat in amore dei. Tempus posuit tene. Iniquis videlicet modū quo iniqui esse desistant. Et vniuersoꝝ finē ipse cō. Quia intuet electos et terminum quo ex malo mutentur in bonū. intuetur etiā finē reprobor̄ quo ex malo ope trabantur ad supplicium. Vidit gē tilitatis finem: q̄ quandoq̄ fidei luce clarescerat. vidit etiā indęe terminū q̄ obdurate pfidię se tenebris cęcaret. vnde subdit. Lapidem quoq̄ ca. ꝛc. Populus indęor̄ pfidia durus: qui auctorem vitę nolūt videre: quē per ꝓphetam ꝓdixit lapis fuit caliginis: qui et crudelitate durus extitit: et infidelitate nebulosus. Qui etiā umbra mortis dr̄ i. dyaboli: q̄ illius iniquitatem sequēs eius in se ymaginē expressit. Torrentis aūt nomie ignis a conspectu indęis examine egrediens: et electos et reprobos diuidens vocat. Unde ꝓpha: Fluuius igneus rapidusq̄ egrediebat a facie ei⁹. Peregrinus aūt ꝓphas omniū est numerus elector̄: qui hanc vitā sibi celsitu deputātes: ad supnā patriā tota cordis intentōe suspirant. Vel nolę torrenti pōt irrigatio lactis ꝓdicatōis intelligi. Eos quos oblitus est. ꝛc. Id est indęos quos pedes et ꝓdicatores dñi scōm humanitatē pauperis ꝓ supbię tumore reliquerūt. Eorūq̄ obliti sunt dū ꝓdicatōis sue lumina ad fructū catōem solam gentū transtulerunt. Quos inuios dicit: q̄ verbis vitę ad cor vitā ꝺbere noluerūt. Terra de qua oriebatur pa. Quia indęa et prius habuit legem: q̄ reficeret: et post visis miraculis redēptoris: innitida q̄ cōremaret. Locus saphiri lapides eius. Saphiri colorīs aerij sunt. Et hoc dicit. quia nunq̄s de indęa anię sancte q̄ celestē vitā ducerēt ꝛefuerunt. Et glebe illius au. Glebas dicit collectiones singulor̄ errorum ꝓphar̄um: docto r̄ qui magna se infusione gratię i ꝓfessionis et opis

C. XXVIII.

Saūr. ſ nō ē absolut⁹ debitor qui multa reddiderit sed qui omnia ſ q̄s non habet ē oppressus

HAbet argētū fugbor̄ aut qui noua fingunt. venarum suarū princi

ſ sed et si prius terra medo fortis et acutus

pia: et auro locus est in quo con flatur. Ferrum de terra tollitur: et ad defendendū. Et si prius durus et insensibilis igne dei liquefactus in verā fortitudinē mutatur. lapis solutus calore i ęs vertitur.

ſ electorum et

Tempus posuit tenebris: et vniuer reprobor̄. ſ id ē eos quos modo vel infide

sorum finem ipse cōsiderat. Lapi litas excerat vel crudelitas obdurat: fluuꝰ fiamma ab electorū populo sepabit. vel modo prędicatio deserit: et ad humiles se conuertit.

dem quoq̄ caliginis et vmbrā mor

tis. diuidit torrens a populo pere

ſ scz.

grinante: eos quos oblitus ē pes

ſ hic indea qua

egentis homis et inuios. Terra de

las ante fuit vel quid modo ꝓtulit subdit.

qua oriebaꝰ panis i loco suo igne

ſ locus est supbia de qua nasci solet inuidia. i. ideo arsit inuidia. quia superbia non relinquit.

ſ adhuc eam deserbuisset precedente gloria augetur sequens culpa. ſ lapides mentes fortium.

subuersa est. Locus saphiri lapi

ſ in prophetis et doctoribus.

des eius: et glebe illius aurum.

ſ humilitatē que ad vera tenat.

Semiram ignorauit auis: nec ītuit

ſ intentōes mortis qua nos reformat. ſ vultur dr̄ quia volat si videt cadauer ad illud se deponit sic filius dei. ſ ab eius vocatione cessant doctores que patres apostolos repulit.

tus est oculos vulturis. ſ Nō cal

cauerūt eam filij insitorū: nec per

ſ sed. ſ gentes.

transiuit per eā leena. Ad silicem

ſ fortitudinem predicatōis. ſ quia quos ex haurit a terrenis: supernis irrigat

extendit manum suā: subuertit a

ſ ex duris fluuijs predicatōis emanat.

radicib⁹ mōtes. In petris riuos

ſ subripsit despectus deo est magnus ſ elegit.

excidit: et omne pręciosum vidit

ſ iudeus supficiem videt.

oculus eius. Profunda quoq̄ flu

ſ facit scrutari.

uiorum scrutatus est: et abscōdita

produrit in lucem. Sapientia vo

ſ mens eni que intelligit ea tuste loquatur.

vbi inuenitur: et quis est locus in

ſ non dr̄ esse precium et nesciri sed ideo nesciri quia deest

telligentię. Nescit homo pręcium

ſ nam si vere sapereꝰ in hoc exilio potꝰ lugerent

eius: nec inuenitur in terra suaui

ſ ad id respexit qđ sup dixit: Sapia vero vbi ꝺr̄ ſ non dicit vbi sapia sit sed vbi nos sit

ter viuentiū. Abyssus dicit: nō est

vnanimitate tenuerūt: glebę ē et humore et puluere astringunt. Aurū aūt dicunt: qui virtute vitę et sapientia claruerunt. Sed car bona pdicit⁹ sęcutur. Semitā ignorauit a. Hoc loco anis nōę ille signatur: qui corpꝰ carneū qđ assumpsit: ascendendo ad ethera libr̄auit. Judęa semitā ignorauit anis: Quia humilitatis xpi vias quib⁹ nos ad alta subleuauit: cōsiderare noluit. Nec intuitus est oy. Redēptor noster vulturis appellatione ꝛesignat: q̄ manens in altitudine diuinitatis sue: cōsi quodā volatu sblimi cadauer nostre mortalitatis cōspexit infimitas: et sese de ęę estibus ad ima sūpsit. Et dū aīal mortuū petit mortē apud nos inuenit. Sed huius vulturis oculus fuit intentō nostre resurrectōis. Ille ergo ꝓphę cōspexit quidē vulturē. sz oculos vulturis nō aspexit vnde et eius prędicatores repulit. de quibus subdit. Non calcauerūt eaz filij. Insitores sūt qui spirituale negociū gerūt. qui ꝓdicatōes suis auditorib⁹ ꝓbēt: vt ab eis fidem et opa recipiant recta. Hi erāt prophętę quorū filij apli nuncupant. qui indęā calcarent: si eius vicia calce virtutis ꝛemerent. Vel insitores sancte ecclesię ꝓdicatores accipimus. insitor̄ filios. pastores et doctores.

Nec pertransiuit per eā le. Leena dr̄ ecclesia. q̄ male viuentes in vicijs ore ꝓdicationis sancte interficit. Unde petro dr̄: Mactā et manduca. Ecclesia itaq̄ ꝓ indęam trāsijt: sed non p. ranijt: q̄ ec illa paucos ad fidem rapuit. sed tm infidelem ꝓpm a perfidia funditus non extinxit. Sed a indęis repulsa quid fecit: Ad silicem ex. ma. suā. Quia ad durissimā gentium brachiū sue ꝓdicatōis misit. Subuertit a radicibus mon. Radices cognatōes intuę supbor̄. Montes a radicibus sunt euersi: q̄ ꝛesistere potestates ad colendū deū ab intuma cogitatōe ceciderunt. In petris riuos ex. Id ē in duris gentiū cordibus fluuios ꝓdicatōis aperuit. Et omne pręciosū vidit. oc. Vidit deus ꝓciosum: cū humanā se abiecta sapię sue gre illustratōe respexit. Profunda quoq̄ flu scru. ē Profunda fluuior̄ scrutat⁹ dñs. et abscōdita producit i luce: q̄ antiquor caligiosa dicta eo do nāte nūc expositio spūalis illustrat. Sed q̄ dicta dī sine eius sapia nō penetrant. de inuestiganda eadē ꝛba subūgit. Sapientia vero vbi in. Duo ꝓponit. et duo subdidit respondēdo: nō soluendo: sed augendo qđ obijcit. Duo ꝓponit de loco et de precio: Constat aūt q̄ nec bois sapiētia loco teneri: vel reb⁹ emi pōt. Non tū de creata sed de creante sapia. Mystice loquit. Alioquin infen⁹. post amū qđ charnus. q̄o vitrū pro imensa laude dicit ei nō posse equari. non soluendo q̄ sz augendo. qđ obiecerat dicit. Sapientia aūt dicit xpm. dei virtutē et dei sapientiam. Dñs homo preciū nescit: q̄ nullum dignū opis meritū: quo illaz ꝓparat inuenit. Gratia q̄ppe redempti sumus: et nullo merito nostro sapia dei venit ad nos. Nec inuenitur in t. l. Terram humanā aīam dicit. Hęc sapia in terra suauiter viuentiū inueniri nō potest: q̄ qui sēa adhuc hui⁹ vitę voluptatib⁹ pascit: ab ęterne sapię intellectu sepaꝰ. Abyssus dicit non ē in me. Abyssus dicit corda hoīm: que r ꝓ lapsum fluida: et ꝓ duplicatis caligine sunt tenebrosa. Quę nimirū abyssus nō esse i se hāc sapiam profitet: q̄ iniqua mens dū esse sapiens carnaliter appetit: stultam se ad spūalia ostendit. Abyssus. Sapientia mūdi: quę stulta apud dū

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Dicit.ipsis operibus. Mare. Inquieto3 mentes·israel habet sabbatū ꝫgyptus muscas·i·inquietudinē. Et mare loquitur non ē. Nullus quippe eam plene recipit·nisi qui ab omni se abstrahere actionū carnaliū fluctuatione cōtendit. Et p turbatę me ntes ſculariū eo ipso clamant·qm a vera sapīa longe sunt: quo quiete non sunt·quia vero hęc dei sapientia incarnanda erat: vt ad redimendū genus humanū non sanctos angelos· non sanctos hoies mitteret·sed p semetipsam veniret: Sequit. Non dabitur aurum obrizū pro ea. Aurū obrizum sancti angeli nūcupantur·qui in ea i q̄ sunt cōditi innocentia pdurantes·z fulgent claritate iusticię: z nullis maculant foꝛdibus culpę. Ex nullus eoꝝ ad redēptōem eoꝝ mssus est.

¶ Nō dabitur aurum ob. Homines aurum possunt esse, sed nō obrizum quia fulgent: ſz non sine ꝓtagio culpę.

¶ Nec appendetur ar.in. quia vita iustoꝝ ꝑdicantiū ut eloquia dei scribentiū quātalibet sanctitatis luce polleat·aduc nuꝝ nobis supnę sapientię p suam ꝓlentiam non cōmunicat. Non cōtercetur tinctui in. Per indiam hic mundus accipitur·in quo vita hoim p culpā obscura generat. Tincti coloꝛes idię sunt hui⁹ mundi sapientes· qui prius p infidelitatem· z plerūq; p actionem fedi·ante humanos oculos supducte honestatis colo refulsant·z cum rerum virtutę careant: aliud se esse ꝯ sunt verboꝝ cōpositionibus: quasi supradictis coloꝛibꝫ mentiunt·a quibꝫ longe sapientia dei distat. Mandata dei sine eloquentia placent vt vestis sine tinctura.

¶ Nec lapidi sardonico ꝓcio. vel sa. Sardonicus terrę rubrę similitudinē tenet·saphirus cream speciem.. Per sardonicū ergo hoies· vel patres veteris testamēti terrena quędā sectantes: p saphirū nom testamēti ꝑdicatoꝛes: celestia sola quęrētes· vel angeli accipiunt. Nō adequabitur ei au. vel vi. Postq̄s dictū est q̄ aurū huic sapię nō cōparat· adhuc quasi credendo subiungit·q̄ ei nec vitrū possit equari·qđ ad litteraz nō pocedit. In vitro quilibet liquoꝛ qualis cōtinetur talis exterius demōstratur. In auro z in vitro accepimus sanctoꝝ in supna patria societatē: qui beatitudinis claritate fulgebunt·z vnusquisq; mentē ab alterius oculis mēbꝛoꝝ coꝛpolentia nō absondet. Qui z si similes ei erūt·q̄ beati sunt nō tm adequant·quia creata sunt. Nec cōmutabuntur ꝓ ea vasa. Excelsum vas auri·belias z iobes z hieremias. Sed quisq̄s rp̄m quālibet coꝝ crediderit·vas auri excelsum z eminens p sapientia cōmutauit: q̄ ecclia rp̄m non vnū ꝓphetarum: sed dn̄m ꝓphetarum credit. Nec cōmorabūtur in copa. e. Quid enī sunt hoīes ꝛco comparati? nihil. Trahitur aut sapientia de oc. Quia cū sit inuisibilis·non nisi inuisibiliter inuenit. Et ęc trahi dicitur: q̄ sicut flatum trahimus: vt corpus viuat: sic ab intimis sapientię spūs ducitur: vt ad vitaz anima subsistat. Et tene de occultis. quia hęc sapientia latenter coꝛdibus infundit·vt de spū dicit·z nescis vnde veniat: aut quo vadat. Non adequabitur ei topa. Pro eo q̄ omni coloꝛe resplendet·topazion: quasi topādion vocat. Et ē sensus. Nullus sanctoꝝ quibuslibet virtutibus plenus·ex ista tamē nigredine mundi collect⁹ equari pōt ei.

¶ Et vide quis cū primus ꝑtulerat eam angelis·antiquis patribꝫ philosophis·sanctis·glorificatis·ꝓphis·nunc in isto loco ſspecialiter hęreticos ierepat qui homini ꝛco: hoies a peccatis cōuersos equant·cum isti sint filij per gratiā. Ille p naturā·qđ ostendit dum subdit.

Nec tincturę mun. cō. Mūdissimę tincturę sunt: qui humiliter custodiunt supuenientem in se virtutū gratiam. Tincti enī nō essent: si sanctitatem naturaliter habuissent. Unde ergo sapia veniet. Quia ab hui sibili patre nascit. eius via occulta est. Vñ ꝓpha. Generatōez ei⁹ q̄s enar. Locus vero intelligentię eius est humana mens. Quia ergo inuisibilis est te quo prodūt: z incertū est nobis in cuius mente itellecta requiescat: recte dicit: Unde ergo sapiētia veniet z q̄s ē locus intelligētię: Abscondita est ab oculis om. vi. Quia q̄dm hic viuit. videri deus p suę naturę speciem nō potest. per yimagines vero visus est moysi z iacob z alijs. Volucres quoq; celi latet. Quia i baccarne corruptibili cōstituti: naturę eius. potēti ipsi quoq; videndo nō penetrāt·q̄ iam p meritum sancte cōtemplationis volant. In scriptura sacra volucres aliqñ in malo aliqñ in bono dant· intelligi. Per volucres nanq; non nunq; potestates actię ꝛsignant· bonorum studijs aduersę. Unde veritatis voce dr. Qñ semen qđ sec⁹ viā cecidit: venerunt volucres z cōmederūt illud·q̄ nimirū malignī spūs hūanas mentes obsidentes·duz cogitatōnes noxias ingerunt·verbū vitę a memoria euellūt. Et itez vulpes foueas habēt z volucres celi nidos ꝛc. Nomine vulpium dolosa z fraudulenta. Nomine aūt volucrū hęc eadē supba memoria ꝛsignātur. At cōtra in bono volucres poni solent. Dicit i ewāgelio dn̄s cum similitudinē regni celestis et grano sinapis ꝛnūciaret z dixit: Simile est grano sinapis qđ acceptū homo mittit in ortū suum z creuit·z factum est in arboꝛē magnam z volucres celi requieuerūt in ramis eius. Christus quippe est granū sinapis·qui mortis sepultura plantatus arbor magna surrexit. Granū nanq; fuit cū moꝛeretur arbor cū relurgeret. Granū p humilitatem carnis. Arbor: per potentiā maiestatis. Rami arboris rame sancti ꝑdicatoꝛes·te quibus in omnē terrā exiuit so. ꝛc. In istis ramis volucres requiescunt·q̄ sancte animę quę qui busdam virtutū pennis a terrena cogitatōe se subleuant z in eoꝝ dictis at q̄ cōsolationibus ab huius vitę fatigatione respirant.

¶ Perditio et moꝛs direruṅ au. no. au. fa. c. Quia videre dn̄ hoc est qđ habere. ideo iniqui hanc sapiam nō vidēt·q̄ repulsi per supbiā nequaq̄s habere potuerūt. Famam aut ē eius audisse est eius potentiaz et virtute cognouisse. Deus intelligit viā eius. Ac si dicat. Deo notū est vel qñ per carnem ad hoies sapientia veniat: vel qūo apud patrē inuisibilis etiam cum foris apparuerit·ꝓsistat. Locus enī nō localis sapię pater est·iuxta illud·ego i patre. Vel deus intelligit viam eius·q̄ solus diuine visionis est cernere. Vel quib⁹ modis sapię intellectus ad coꝝ hoīs veniat Vel cuius mens itellectum vitę quę peperit nō amittat. Sed q̄ hec sapientia p carnē manifestata in cunctis mundi partib⁹ electoꝝ fuerat corda repletura. Sequit. Ipse enī mundi fi. intu. Respicere dei est perdita ad gratiā reformare. Qui fecit ventis pon. Delectate z sublimitate ventoꝝ in scriptura solent anię signari·q̄s dum supna gratia replet: maturitate indita vel solita grames reddet: vt ab intentōne dei nō leui motu dissiliant. Vel ventis pondus facere est: cōcessam hic electis te uiuturibus gloriā pmutta ifirmitate tempare. Et aquas appendit in mē. Aq̄s dicit mentes spūs sancto repletas: quas appendit in mensura: quia sancti q̄ spū leuante ad summa rapiunt: ne aliqua elatōe superbiant quibusdā temptationib⁹ reprimūtur. Leuat quidē sed cum mēsura: nō quātum volunt ꝑficiunt: ne eleuentur·belias mira fecit·ꝑ mulierem fugit timoꝛe percussus.

Quando ponebat pluuię legem. Pluuia ꝑdicantium dicta: quę blande suadent sunt. Prędicatoꝛi lex est posita: vt viuendo impleat qđ suadet. Procellas sonātes dicit verba terribilia te venturo iudicio. Viam autē

§ ab eo venit a quo ortus est.
cōponetur. vnde ergo sapientia ve
niet: z quis est locus itelligentię:
§ nō enī videbit me homo z viuet·q̄ nullus ipi ritualiter videt z carnaliter vivet sed morē carni
Abscondita est ab oculis oīm vi
§ angelos.
uentiū: volucres quoq; celi latet.
§ a·inuentores mortis z ꝓditiones·a maligno spūs
Perditio z moꝛs direruṅt: auribꝰ
sęz direrunt auribus no·au.
nostris audiuimus famam eius.
§ pater. † § via est p transitū hūanitatis. Locus per strarum diuinitatis. vel via eius ē q̄ venit ad eos hominis. Locus eoꝝ in quo pmanet.
Deus intelligit viam eius: z ipse
nouit locum illius. Ipse enī mūdi
fines iuuetur: z omia quę sub celo
sunt respicit. Qui fecit ventis pon
† § in hoc virtus eius apparet. ‡ § in hoc custo
dus: z aquas appēdit in mēsura
dia et sua infirmitate.
Quando ponebat pluuijs legem·
§ q̄ spūs z verbū patris·q̄ fi potest fieri· dixit homini qđ inde potest capere·
z viam procellis sonantibus·tūc

me: z mare loquitur nō est mecū
§ ad ad respicit q̄ dixit: Nescit hō preciū ei
§ non dicit quid sit eius preciū·sed quid non sit
Non dabitur aurū obrizum. p ea:
§ nec moyses est auctor salutis·qui iudicat mala non sanat.
nec appendetur argētum in cōmu
† § sed nec honestas vite et philosophia sufficit.
tatōe eius. † Non cōferetur tinctilis
† § nec hi lapides preciosissimi sed hoc elegit qui mystice aliud signent.
indię coloꝛibus. † nec lapidi sardo
nico pretiosissimo vł saphiro. Nō
§ i in se fulgentes. § riessim partes
adequabitur ei auruꝫ vel vitrum:
† § quia illi ex se ista ex eo.
nec cōmutabūtur pro ea vasa auri
excelsa z eminentia·non cōmemo
rabuntur i comparatōe eius. Tra
† § q̄ nescis vnde veniat aut quo vadat.
bitur autez sapientia de occultis.
† § qui de celo. ‡ § homo a peccatoꝝ nigredine conuersus.
Nō adequabitur ei topazius de
† § sapia dixit ind e coloꝛes non mundos.
‡ § baptisma tinctio di vbi sedi sunt decori.
ethiopia: † nec tincturę mūdissime

procellis posuit-cū ꝓdicatoribus suis ad corda terrore iudicij ꝑcussa-aditū fecit prius aūt ler ponit-vt postmodū via pandatur-qz illa vox cor audi toris penetrat-q̄ hoc quod sonuit opere conseruat. **Tunc vidit illā et enarrauit.** Hanc incarnatā sapiam vidit-i-videri fecit z enarrari a ꝓ dicatoribꝫ ꝓparari z inuestigari ab auditoribus fecit. Sibi quippe illaꝫ ꝓparat-quisqs illam bene viuendo i diem iudicij ꝓpiciam habere curāuit

Vidit illā z enar. et pr̄e. et inuesti. Vidit:qz species est-enarra nit:qz verbum-ꝓpa rauit:quia remediū-in uestigauit:qz occultū. Notandum q̄ hec q̄ tuor ꝓdicta ipi veo di filio conueniunt.

Et dixit homini Ecce ti. ꝛc. Quia na turam sapientie pene trare non possum⁹ q̄d sit in se:ex condescēsio ne dei audiuimus: q̄d sit in nob. Nanqz hāc habere certū est-quem timere deum incertum non est.

Ecce timor dñi ipse e sa. Quasi di ceret. Si deuꝫ times: constat qz sapia plen⁹ es-quę apud hoiem ti mor dñi vocatur. Hꝫ qz ille vere vim diuini timoris itelligit:qui se ab omnibꝫ prauis ope ribus custodit-subdit-z recedere a malo itel.

C. XXIX.

Addidit quoqꝫ iob assu. pa. sua. In hoc vltimo sermo ne vltimū tempus ec clesię ꝛesignat-qñ ad uersarios suos-i-carna les z hereticos vel gen tiles(quos nūc studet sapiētię autoritate cō primere)effrena iactan tia elatos cogit irrisa tolerare. Beatus aūt iob typum ecclesię tenens-quę tunc in angustijs erit-z tñ reminiscet nostrę quietis-z sua transacta n arrat z altęs ventura denūciat. Ecclesia eni tantis ꝓmet malis: vt hec nostra misera tpa cū suspirio desideret. Unde dicit. **Quis michi tribuat vt sim iu.** Beatus tus dierū numerus menses vocant. Nomine aūt mensiuꝫ collectōes signat animarū. Reminiscit ergo ecclesia:quanta ꝓdicatōis suę collectis animabꝰ lucra reportabat.

Congruę vltimus sermo agit de vltimis tēporibus quando erit error apertus-qui modo occult⁹ est.

Menses pristinos. Dies dū colligunt in mensibus subtrahunt qz ecclesia dum lucentes animas colligit:in intimis abscondit. Vel mensis ꝑ pfectōe ponit:q̄ erit eis i requie:qbus nūc ē in opatōe:cui⁹ nūc reminiscit ecclesia. **Secūn dies quibus de⁹ cu. me.** Quia se tūc i ꝛficientibꝫ et pfectōe estimabit eadē q̄ se nūc i istis respicit custodiri. **Qñ splende bat lucerna eius su. ꝛc.** Lucerna lumen sacre scripturę vocatur. Nūc ergo lucerna sup caput ecclesię splendet:qz sacra eloquia tenebras nostre mentis irradiāt. **Et ad lumen eius am. i te.** Ecclesia etsi alienę cogita tionis occulta nō penetrat-qz q̄si facie ꝛei nō cognoscit i nocte-ponit tamē gressus boni opis directa lumię supnę locutōis. **Sicut fui in diebus ado. mee.** Adulta erat ecclesia:qñ repleta spū ꝓdicatōis ministeriū:in filio z cōceptōe ꝛetabat. Parvula ecclesia vbera nō habuit cū anteq̄ ꝓfice ret:nullos ꝓdicatōe fouit adulta:qñ verbo ꝛei copulata: filios ꝓdicando generat:sed tunc erit senio sterilis. **Quādo in secreto de⁹ e.in ta.** Tabernaculū habitatōꝫ mētis dicit. Quisqs aūt mandata ꝛei tacit⁹ co gitat:secreto illi deus in tabernaculo est:vt eni demōstraret quātus intus ꝓficeret:secreto dū fuisse in suo tabernaculo phibuit-vt etiā ostēdat opa rectitudis quantū extrinsecus custodiuit adiungit. Qñ erat oi potēs mecū sequit. **Et in circūitu meo pu.m.** Pueri vocant q̄ celestibus man

vidit illam:z enarrauit z ꝓparauit
z inuestigauit-z dixit homini: Ecce
ſ initiū sapie timor dñi.
timor domini ipsa est sapientia:et
recedere a malo intelligentia.

C. XXIX.

Hddidit quo ſ in figuris se
qz iob assumens para misteria loqui inuit † ſ ecclesia tantis ꝓmet ma
bolam suam z dixit:† Quis michi lis vt hec nostra tpa misera cū suspirio desideret
tribuat vt sim iuxta menses pristi- ſ qualis in illis mēsibus fuit enumerat mō
infirmi in sinu patris custodiuntur-sed tūc cadent
nos-ſm dies quibus deus custo diebat me: Quādo splendebat lu
cerna eius sup caput meū:z ad lu
men eius ambulabaꝫ in tenebris.
Sicut fui in diebus adolescentię ſ his verbis nō simerito etiā simulatio, religio is
plangitur:qz nōnulli etiā nunc christiani esse non
appetunt sed videri quibus videlicet deus in pu
blico est non in secreto.
meę:quando in secreto deus erat ſ vt intus secreto ꝓficerē. ſ z etiā extra custodiui
in tabernaculo meo. Quando erat omnipotens mecum:z in circūitu
meo pueri mei. Quando lauabaꝫ † ſ dñs quo docente rim vbiqs manauerunt.
pedes meos butyro:z † petra funde † ſ predicam ēta intime vnctionis. ſ quia currūt
z vngunt.
bat michi † riuos olei. Quādo pro cedebam ad portā ciuitatis:z i pla
tea parabant cathedram michi. ſ tunc. † ſ qz deprehendi in suis occultis timēt
Videbant me iuuenes † z absc̄de ſ leues fugiunt ꝓfecti vtę meritis assur
gēdo venerantur.
bantur:z senes assurgētes stabāt. Principes cessabant loq̄:z digitū
supponebant ori suo. Vocez suaꝫ † ſ qui post se trahunt errantes. ſ qz z si per
uersa libere loqui non audent-intus tamen apud
se conteguntur.
cohibebant † duces:† z lingua eoꝝ ſ audientibus z
gutturi suo adherebat. Auris au videntibus veneretioni se fuisse dicit contra mere
pationes amicorum.
diens beatificabat me:z oculus vi dens testimoniū reddebat michi.
ſ de hoc ē testimoniū.
eo qꝫ liberassem pauperem vocife rantē:z pupillū cui nō essꝫ adiutor

Qñ lauabam pe. meos bu. Pedes ecclesię sunt inferiorū opa m. nistri:qui dū ad vsus necessarios ea q̄ sunt exterius exercent:p extremū m nisterū:velut pedes terrę inherēt. Sed debēt qui ꝓsunt crebrę admonitio nis voce infusionē pinguedis talib⁹ mistrare:qd z iob suis fecit. Volēt eni pedes itineris aspritate lacerari. Pedes vei ꝓdicatores-q̄ nō sine culpa: ſ lauant butiro,qz pinguedine boni opis infundit z mūdat collect⁹ pulvis vel gloria ꝓdicatōis.

Vel q̄si felli pedes bu tiro unguntꝰ:dū ꝓdica tores bonis opib⁹ sibi ministrantiū fouent-i fructu magis q̄ dato ita et uoce capitis: Et voce corpis pedes sūt q̄ exteriora ministrant

Et petra fundebat michi riuos.o. qa in ea xpi ꝓdicamenta itimę vnctōis emanāt De hac petra riui olei exierūt eu an gelistaruꝫ labri. Vt riuos olei vo na spirit⁹ dicit. **Qñ ꝓcedebā ad por. ciui.** Per portā ciui tatis quę bona actō signat-p qua ꝫ anima ad cōmentū regni celestis ingredit. Nūc ergo eccla ad ciuitatis por tā ꝓcedit:qz vt aditus regni celestis ꝓpiat i sanctis se actib⁹ exerit. Mos veterū fuit vt se niores i porta consisterent:z causas litigan tium iudicarent-vt vi bis ꝓpositis esset pacificus in qua discordes ligre dii ꝛi licet:qd⁹ iob fec

Et i platea parabant ca.m. Quia i magnę autoritatis la titudine sui magisterij exhibet libertatē. Quę enī recta q̄ sentit publica voce ꝓdicat:quasi in pla tea super cathedrā sedet-cū nulla re sua ꝓdicatōe metuit-nulli⁹ pressa ter roribus se sub silentio absconditur. **Videbāt me iuuenes z ab.** Iuue nes dicit qz nulla cōsilij grauitate fulgunt-senes motū grandeuitate matu ros. Et est sensus. Ecclesię vigorē z rectitudinē imaturi formidāt-grande m gloriā.

Principes cessabant lo. Principes vel duces dicit hę retię pravitatis auctores. Et ē sensus: Cū ꝓdicare michi publica voce la cuit-oīs me qui veritati nō fuit subiectus erpauit. **Digitum.** Dri super ponunt:dū fallis q̄relis non ratōe vocis se reprimi: ſ virtutis manu signi ficant. **Vocē suam cohi. duces.** Nimirū hi qui post se errātes popu los trahere conant-ne loqui puerla nūc audeant-z autoritatis frenantur pōdere z virtute ratōis. **Quoꝝ** lingua gutturi suo adheret-qz z si puerla loqui verba voce nō audent-intus tñ apud se conteguntꝫ cuncta quę cōtra veram fidem ꝓponere falsa mo iuntur.

Contra hęc hieremas de vitimis Lamię nudauerunt mammā-id est hereticꝰ qui humanam faciem fed per impietatem beluina habent corda tunc libere errorem suum ꝓdicabunt. Illo nanqz tempore cum sancta ec clesia aduersitate premitur prauis quibusqs ꝓdicatoribus licentia locuti onis datur. Tunc catulos lactant-quia male sequaces parvulorū animas dum peruersa insinuant ad impietatem nutriendo confirmant.

Auris audiens beatificabat. Ibi dixit quid exhibuit p doctri nam:hic quid per misericordiam.ibi verbis parit z satiat-hic a malis re fendit. **Auris audiens beati. me.** Qualis in sermone:qualis in ope re fuerit ostendit. Ille aūt ecclesię verba beatificat:qui ea q̄ audierat ope cōsumat. Ille ei testimoniū ꝑhibet:q̄ exēplis virę illi⁹ bñ viuendo rndet

Eo qꝫ liberassem pau. vo. Ecclesia pauperē vociferantē liberat:cū peccatori veniā ꝛepreciān eas q̄s ꝑmisit culpaꝫ relarat. **Et pupillū cui non essꝫ adiu.** Pupillū liberat dum vnusquisqs mortuo antiquo pre

dyabolo· ad sancte ecclesie sinum currens: in ea exhortatõis adiutoriũ inue-
nit. Magne misericordie ista sunt opa· pauperẽ liberare ⁊ pupillũ piturũ
eripere viduam cõsolari. Hec etiã ecclesia ⁊ corpaliter exhibet ⁊ spũaliter.
Benedictio perituri. Benedictio perituri sup eam venit· cũ peccato-
ris interitũ puenit: ⁊ sanctis exhortatõibus a culpe fouea reducit. **Et cor
vidue cõ. sum.** Magnã consolatõem cor vidue suscipit: qñ fidelis aĩa
in verbis ecclesie de aduentu illi⁹· aliqd cui spũaliter est piuncta cognoscit.

Iusticia indu. su.
Ille iusticia sicut vesti-
mento induit': q se vn-
diq₃ bono ope ptegit
⁊ nullã actõis sue par-
tem nudam relinquit.
Phariseus naq₃ ille
qui in templũ oratur⁹
ascẽdit ciuitatẽ cordis
sui insidiãtibus hosti-
bus p elatõem apuit
quã frustra p ieiuniũ
⁊ elemosinas clausit· i
cassũ munita sunt cete-
ra cũ locus vnus de q
hosti patet aditus mu-
nit⁹ non est. Eleazar
depbãtũ occidẽs sub
ipso occubuit· sic q vi-
cia supat· si supbit: sb
ipsis occũbit. Sub ho-
ste quẽ occidit morit':
qui de culpa quã supe-
rat eleuatur.
**Et diademate iu
dicio meo.** Iustor
iudiciũ dyadema dr·
q₃ per hoc non in terre-
nis ⁊ i infimis: sed sur-
sum remunerari cõcu-
piscunt.
Indutus sũ iudicõ
qd cõparat' corone: q
supra ponit': q₃ in celo
querit coronari: nõ in
terra. Bona sua apit:
vt amici nõ increpan-
tes erigantur: sed tacẽ-
tes imitentur

Benedictio pituri super me venie
† s vel q. s Ecce q₃ mãsuetus qui supra: videbã-
tũ dixit: videbant me iuuenes ⁊ abscon. ⁊c. rectori-
bus vtraq₃ tenenda· vt scz disciplinę vigor mãsue-
tudinem regat: et mãsuetudo ornet vigorem· et sic
alterum cõmendetur ex altero vt nec vigor sit rigi-
dus nec mansuetudo dissoluta. † s Non iuuenis
vel iuuenes.
bat: † ⁊ cor † vidue consolatus su₃.
s iusticia.
Iusticia idutus sum: ⁊ vestiui me
† s vndiq₃ vt necubi sit aditus hosti aliter non va-
let. † s q₃ iustorũ iudicia p magni opis gloria₃
ad retributõis ducunt coronam.
† sicut vestimento: et † diademate
† s bonus semp apud se iudicat· quid deo· quid
proximo debeat ⁊ se de vicijs mundat. † s ecce
que viscera misericordie. † s ego ipse.
† iudicio meo. † Oculus † fui ceco:
† s que largiebatur ex affectu dedit nõ timere iu-
dicij. s q₃ vis mẽe illius naturã fuerat imitata vt
eos quasi filios cerneret p amorem quibus pater
⁊ pes claudo. † Pater era₃ paupe-
pceterat per pteritionem. s operãdo
rum: ⁊ causam quam nesciebam
s vñ nemo sit preceps i sententia. † s insidias
diligentissime inuestigabã. † Cõte-
eius nudando.
rebam molas iniqui: ⁊ de dentib⁹
s animã qua₃ iam a peccato frangendo momor-
derat ad salutem vite conuertendo.
illius auferebã₃ predã. Dicebãq₃
s in tranquillitate pacis. † s i· paulatim cre-
scens vel demũ erit psperitas ⁊ robur.
in nidulo meo moriar: ⁊ † sicut pal-
s dicebã. † s q₃ spũali mente p itendit sese
ma mltiplicabo dies. † Radix mea

Valet etiam memoria priorum contra desperatõnes pro in-
crepationibus. **Oculus fui ceco et pes claudo ⁊c.** Beatus enim
iob ⁊ illi per semetipsum manum pbuerat: ⁊ hunc portando sustinebat
per semetipsum· q₃ scit a deo plus pensari animũ q̃ factu₃. Ecclesia oculus
est ceco ⁊ pes claudo. Cecos enĩ predicando illuminat: claudũ oportulando
sustentat. Cecus quippe est qui adhuc quo pgat non videt. Claudus ẽ q
non põt ire quo videt· vel cecum gentilem· claudũ autẽ iudaicum pplm dic
quia ille oculos nõ habuit· i· legem: q₃ non accepta lege nos vidit quo ire
debuisset· hic econtra legem sciendo quidem tenuit· sed in ea gressum recti
operis non tetendit. **Oculus fui ceco.** Post iusticiã pietatis· q₃ bene
agit que pia sunt: qui prius seruat iusta: vt pietas ex fonte iusticie ducatur
quo enĩ aliq est pius· qui sibi ipius ⁊ nondũ se diligit· qui sibi nequam: cui
bonus: **Pater eram pauperũ.** Pauperes enĩ spũ ex eius pdicatõe
generant'. **Et causam qua nesciebã.** Ecclesia cũ per electos mala car-
nalium iudicat· hoc qd nescit inuestigat: q₃ mala q̃ nescit operãdo inuesti-
gat p iudiciũ corrigẽdo. **Causam quã nescie.** Iustus in suis actionib⁹
pius i infirmitate primorũ· est etiã strenuus i negocijs pauperũ: vt qui eter-
na q̃rit· ad oĩa merita extendat'. Vñ salomõ· qui deũ timet nichil negligit
sunt tamẽ minora p maiorib⁹ relinquẽda. **Conterebam molas ini-
qui.** Iniquus dr dyabolus. Per molas occulte eius insidie. Per dẽtes
aperte culpe demonstrat' perpetratio. Pri⁹ ergo necesse ẽ occulta cõsilior
illi⁹ machinamenta pdere: vt auditoris nri aĩa₃ ab aperto lapsu valeam⁹
reuocare. **Dicebãq₃ in nidulo meo mo.** Per nidi nomẽ exprimit'
tranquilla qes fidei: q vnusquisq₃ infirmus nutritur. Igit' eor vox qui tunc
erãt· beati iob voce pdicitur· q tpe pacis se ad superna migrare· i· a nido
euolare crediderunt. **Et sicut palma** tarde proficit: sed diu i viriditate
subsistit· ⁊ i imo gratilior· superi⁹ iuxta fruct⁹ grossescit (pter alie arbores)
⁊ inferius ẽ aspera: superi⁹ tactu ⁊ visu pulcra. Quasi palma ergo multipli-
care dies credidit· q̃ sibi pacis ociũ ex multor longitudine dierũ promitte-
bat: ⁊ mentes fideliũ ad extremum vsq₃ robustiores exurgere putabat qd
iã nõ est. Sicut palma multiplicare se dies credidit ecclesia: q̃ subito emer-
gente periculo pacis sue gratiã· ⁊ tarde a fidelib⁹ adeptam· ⁊ oti⁹ ab infide-
libus dolet itereptã. Ecclesia vt palma· inferius despecta· ⁊ asperis cincta
superius pulcra· ⁊ cũ aliq sint in terrenis fortes· in celestib⁹ debiles: pro qbus
parum agere vel pati volũt. Ipsa est ad terrã debilis· supra fortis: nec vt
quidam in initio plus
agit· in consummatõe
minus. **Radix.** eccle-
sie incarnatus xps qui
inuisibilis deitate per
carnẽ apert⁹ ẽ ⁊ cogni-
tus populis.
Radicis nomie occul-
ta cogitatio designat'.
Iuxta aq̃s radix ape-
ritur· qñ ad pcipienda
veritatis fluenta laten-
ter cogitatõ mẽtis ape-
ritur.
**Et ros morabi
tur i mes. mea. ⁊c.**
Subaudis dicebam.
Messio ecclesie accipi-
tur· cũ perfecte aie cor-
poribus abstracte· ve-
lut mature segetes a ter-
ra decise· ad celestia
horrea dmigrãt. Ros
morabit' i messione: q₃
gratia desuper veniẽs
agit vt digni simus q
de inferioribus colliga-
mur. **Gloria mea
semper inno.** Idẽ
quasi amissam gloriã
deplorat: q₃ eos quos
ipe noue vite militare
credidit: vetustis desi-
derijs fuire cognoscit
**Et arcus meus i
manu mea in. ⁊c.**
Scriptura ẽ arcus de
q ad corda hoim sicut

s qui desup venit.
aperta est secus aquas: ⁊ ros mora-
s que dcorsũ colligitur. s dicebam.
bitur in messiõe mea. Gloria mea
semp innouabitur: ⁊ arcus meus
s opatõe. † s hec vere de iob sz i figura ecclie.
i manu mea instaurabit'. † Qui me
† s nõ vt hi erronei qui modo quasi docendo pre-
currunt.
audiebant † expectabant sententiã
mea₃: ⁊ intenti tacebant ad cõsiliũ
s vide reuerentiã audientiũ.
meum. Verbis meis addere nihil
s ecce dispensatõem decentiũ.
audebãt: ⁊ super illos stillabat elo-
quium meu₃. Expectabãt me sicut
pluuia₃: ⁊ os suum aperiebant q̃si
s christus ipse sero est in fine mundi.
s christus i fine mũdi s. ipsum p nobis sacrificiũ
vespertinũ dedit s vnde dabo vobis pluuiã tẽpo-
raneam ⁊ serotinam.
ad imbrem serotinum. Si quãdo
ridebam ad eos non credebant: et
s oculi sapientis in capite· i· xpo· cuius opa uidet
imitanda: sed oculi stulti in finibus terre.
lux vultus mei non cadebat in ter-
† s q₃ boni prius eterna: inde terrena curant· i eis
rã. Si voluissem ire ad eos. † sede-
dominus primus sedet in alijs ultimus.
bam primus. Cunq₃ sederẽ quasi

ferientes sagitte sic terrentes sinie veniunt. Instaurat' arcus in manu dum
quidqd de sacro eloquio cognoscit': viuendo cõpletur· qd i fine multis de-
ficiet· qd etiã nunc ẽ. **Qui me audiebant ex.** Preteritor tempor re-
minisci't in quibus omne qd ab ea dr: cũ metu a fidelibus audit': ⁊ aduersa-
riorũ proteruiam deplorat. **Et intenti tacebunt.** Ad cõsilium eius ta-
cent: qui verba eius nõ audẽt ipugnare: sed credere. **Verbis meis ad-
dere nichil au.** Dictis eius heretici aliquid addere psumũt: eu₃ pdica-
mẽto rectitudinẽ q̃si emẽdare moliunt'. **Et super illos stillabat. ⁊c.**
In hac stillatõe eloquij mẽsura pdicatõis: iuxta capacitatẽ audientiũ ac-
cipitur. **Expectabant me sicut plu.** Verba pdicatõis sancte sicut plu-
uiam sustinem⁹: cũ vera humilitate ariditatẽ cordis nostri agnoscimus· vt
potu sancte predicatõis irrigemur. **Et os suũ aperiebant q. ad im.**
Quia dñi in extrema parte seculi· verba sancte pdicatõis accipimus: q̃i ad
imbrẽ serotinum os cordis aperimus. **Si qñ ridebã ad eos nõ cre.**
Hoc dicit ecclesia ex voce capitis. Ridere aũt deum est: sanctor viam pro-
sequẽte fauore prosperare: sed redẽptori nro ridente nõ credimus: dũ mul-
tis iam donis eius testantib⁹ gratiã fauoris ei⁹ accipim⁹: ⁊ tñ adhuc sub ei⁹
iudicio de nra infirmitate titubam⁹. Talem se iob exhibuit subditis· vt et
ridens timeri posset· sic platus ridens timeri: ⁊ irat⁹ amari debet· ne nimia
licẽtia vilẽ· vel imoderata seueritas odiosũ reddat. **Et lux vultus mei
nõ ca.** Lux vult⁹ beati iob in terrã nõ cadit: q₃ terrena p cõcupiscentiã n
aspexit. Lux etiã vultus dñi i terrã nõ cadit: q₃ visionis ei⁹ claritas pecca-
torib⁹ nõ apparet. Ecclesia etiã clara mysteria terrenis nõ pdicat. **Si vo-
luissem ire ad.** Dñs ⁊ cũ vult venit: ⁊ cũ venit prim⁹ sedet· q₃ ⁊ aduẽt⁹
ei⁹ in corde nro gratuit⁹ ẽ: ⁊ appetit⁹ ei⁹ desiderij i cogitatõe nra ceꝗlis cete-
ris desiderijs nõ ẽ. **Cunq₃ sederẽ.** Et littera edificat· docens: vt i recto-
re misceatur· ⁊ regendi auctoritas· ⁊ benignitas cõsolandi· vinum ⁊ oleum.
Cunq₃ sederẽ q. rex. Quasi rex dñs sedet in corde: q₃ circũstrepẽtes

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

regit animoꝝ motus in cogitatõe·qui vt exercitus cũ circũstant: vel quasi rex sedet circũstante exercitu·qz ꝓsidentem illum mẽtibꝰ electorum: circũstabat turba virtutũ. Qui ꝛ mgrentium cõsolator est: ex pmissione qua dicit· videbo vos: ꝛ gaudebit cor vr̃m. Dõ si ad ecclesiam referamus· in ea ordo doctoꝝ qualis rex ꝓsidet· quẽ fidelium turba circũstat· ꝙ corda mgentium cõsolatur: dum ꝓ ꝓsentis pegrinatõis erumnã mentes afflictas eterne patrie ꝓmissione lenificat. Sedere aũt virga est regiminis· cõsolari mini legium pietatis

¶ Mgentiũ consola. ꝛc. Qui audiunt de iniuria dei vt timeat: audiat ꝛ de misericordia vt confidat: vt sit simul metus ꝛ spes.

¶ In arcba cũ tabulꝭ xga· simul ẽ ꝛ manna id ẽ· cum scientia sacre scripture in pectore recotis xga districtõis ꝛ manna dulcedinis.

C. XXX.

¶ Nunc aũt deridẽt me iu. ꝛ. Iudices ꝓ ecclesiam irridẽt: cum bi qui ab ea egressi sũt· de ordine eiꝰ verba despiciunt.

¶ Quozũ non dignabar pa. po. ꝛc. Pater grex ecclie multitudo fideliũ. Canes gregis doctores sancti qui fideliũ doctores extiterunt. Ecclesia ergo cũ canibus gregis sui hereticoꝝ patres ponere dedignat· qz inuẽtores erroꝝ diuidendo despuit· cosq; inter veros patres numerare contemnit. Quozũ virtus manuum erat m. p. n. Virꝰ manuũ est magnitudo in operatõe· sed virtus manuũ hereticoꝝ sancte ecclie ꝓ nihilo esse dicit· qz nullius esse meriti cõspicit: vera fide pdita· quidqd ꝓ agantur. Quozum virtus ma. Quo magis errant: eo amplius opibꝰ se magnos ostendũt· sed aliqñ miracula faciunt. Neq; ideo tamẽ sancti· ꝓbatio quippe sanctitatis non est signa facere: sꝫ vnũquẽq; vt se diligere· de deo aũt vera· de primo vero meliora qñ de seipso sentire. Egestate ꝛ fame steri. Immoderatis nanq; ausibꝰ cognitionẽ superne scientie quo plus appetunt: plus amittunt. Et fame. Quia desiderãt scire vnde docti ꝛ loquaces sunt: nõ moribus cõpoliti: vnde vix exteriora capiunt: qui secreta putant se penetrasse ꝛ hoc est. Qui rodebant in solitudine ꝛc. Heretici qui ab vniuersalis ecclie societate dissiliũt. in solitudine rodere memorant. Roditur qđ nõ potest comedi: quia qui scripturam intelligere sua virtute moliuntur: superna gratia non adiuti· hanc edere nequeũt: sed quasi quibusdã morsibus rodunt· dum non ad eius interiora perueniunt. Vel auari dente rodunt aliena vi tollentes. Laudant vero qui blandimẽto lingue tollũt. Squalentes calamitate et mi. Calamitate ꝛ miseria squalidi perhibentur: quia ꝛ mozũ sunt pernitie ꝛ sensuum prauitate despecti.

¶ Calamitas est quasi egritudo. Miseria est illius negligentia vnde gratior fit. Nullus squaleret: si in suis necessitatibus miserã voluptatis non adderet. Et mandebant herbas ꝛc. Herbas mandere est dicta planiora scripture intelligere· vel minima ꝓcepta seruare. Arborum autẽ cortices mandunt: qui in sacris voluminibus solam litteram supficiem venerantur. Vel certe herbas mandere ẽ levia quedam ac tenera de antiquis patribus imitari. arborũ vero cortices edere est eoꝝ opera superficietenus agere sed intentõem rectam in eisdem operibus non tenere.

¶ Quid enĩ per herbas? nisi tenera ac terre proxima teneq; ichoantiũ vita Et quid ꝑ arborum cortices nisi exteriora opa eorũ· qui iam sublimia appetunt designant. Herbas itaq; ꝛ arboꝝ cortices mandere est vel studia bene inchoantiũ vel operatões quorundam iam more arboꝝ ad superiora tendentiũ pestiferis pluasionibus quasi quibusdam malicie flatibꝰ ventibus dissipare. Herbas mandunt reprobi cum infirmoꝝ initia irridendo cõsumunt. Arborũ quoq; cortices mãdunt· cum manu pueri consilij a vita recte crescentiũ tegmen bonoꝝ operum subtrahunt. Hos aũt in quibusdam actibus velut arbores erpoliant. Illos vero velut herbas·qz despicientes trabunt· quasi quę calcant cõmedunt. Quozũdam iam fortitudinẽ ꝛ alta surgentẽ ex pte demoliunt. Quorundã vero teneritudinẽ ꝛ adhuc in imis politam penitus cõterunt. Vel herba ẽ terrena cõsolatio. Cortex exterior gloria· quę deus aliquando suis electis dat· quãdo eos exterioribus honoribus sublevat ꝛ pre ceteris honorabiles reddit. Sꝫ prauꝰ nõ nunqñ eoꝝ quidem vitam despiciunt· sed felicitatem in hoc mũdo assequi cõcupiscũt. Quia igit blandimenta hic transitorie cõsolatõis quęrunt herbas comedunt. Et qz in cogitationibus suis exteriores eorũ gloriã meditant· arboꝝ cortices mãdũt Et qñ in bis omibus soli auaricie deseruiũt radice iuniperi repleturꝫ. Et hoc est. Et radix iuniperorum erat ꝛc. Iuniperi ꝓ foliis quasi spinas habent. Spina vero est omne peccatũ· qz dum trahit ad delectatõem qsi pungendo lacerat mentẽ. Per radicem ergo iuniperi auaricia designat· quę radix ẽ omniũ malorũ qsi spinarum. Quę abusus est hereticoꝝ: qz plerunq; sola in verbis suis exteriora lucra secrantur.

§ quia in erroribus terrena lucra querunt
§ auaricia latet in corde sed punctores peccatorũ osm. patenter producit in ope.

§ omis presens vita cõparatẽ sapnorũ in imo ẽ in quo dum vel parum lucrũ inueniunt cũ clamo

§ vnde aque furtiue dulciores sunt.

§ fluctuãtes auõo. § etiã.

§ qz sine charitate sine sanctitatis speciminc.

§ ·i·miraculis que agunt· qz non bũles vel christiano nomine quod impugnant.

§ qz finc charitate sine sanctitatis speciminc.

Qui de conuallibus ista rapiẽtes currunt inde litigãtes ꝛ specie supducte sancti tatis rumpentes.

cum singula repperissent: ad ea cũ clamore currebãt. In desertis habitabant torrentium: ꝛ i cauernis terre vel super glaream. Qui inter § de quibus fiendũ esset. § § ignari veri gaudij § quia vnde spinas ꝑdendo alios portant: ſhuiuscemodi ſletabantur: ꝛ esse inde se ꝑ letitiam iactant quasi duces ad iusticiaꝫ vel mali in his delectentur in quibus tamen punguntur aduersis qñ a stultis dilecrant. vel nullꝰ est qui a cõditione sue fortune non discordet sub sentibus delicias cõputabant

§ ppter ignorantiã. § ꝑ prauis operibus infamiã· § § ꝛ vt videri appetũt· vel in ecclesia pro vilitate operũ non pareat deo· § ꝛ qui prius quasi vene Filij ſstultorum ꝛ ignobiliũ ſ ꝛ iter rabantur dum speculentus esse in ecclesia. ra penitus non parentes. Nũc in Qui de conuallibus ista ra. De cõuallibus illa rapiũt· qz hec de humilibꝰ dictis patrũ supbo spũ colligunt. Quę dum ꝑ suis se patribꝰ ingenuisse gloriant· ad ea cũ clamoꝝ currunt· qz omne qđ sentiunt: appetitu laudis ad aures hoim diffamare conant.

¶ Hec omnia sunt de hereticis vel de alijs carnalibꝰ q̃ intus premunt

¶ In desertis ha. toz. Inuentores puerilꝭ dogmatũ torrẽtes dicit qui a calore charitatis frigidi: qsi in torpore tpis hiemalis exercẽt: sed catholicoꝝ allegationibꝰ qsi estibus solis exiccant. Hi ergo q̃ illoꝝ sequuntur errores: in desertis habitãt torrentiũ. Inuentores quidẽ ꝑ veritatẽ extincti sunt: ſ discipuli q̃ illi docuerũt adhuc defendũt. Vel torrẽtes sunt sancti ꝓcones; quoꝝ deserta sũt terrena q̃ mali amant. Et in cauernis terre Heretica enĩ clãdestinis cõuenticulis cocunt: vt erroꝛ suo reuerentiã quã ex rõe nõ valent ꝓbeant et occultatõe. vñ aq̃ furtiue dulciores sunt. Vel cauerne sũt cogitatões male ubi hypocrite latent. Glarea vita ꝓsens· q̃ spelitꝫ· cui inherentis in supficie glareę pes ponit· sed ad ima labit· sic pro amore mundi q̃ vel licita agit: viꝙ ad mala descendit. Vel super glaream minutissimos lapides dicũt· quos aqua fluuialis trahit. Heretici sup glareã habitãt· qz illas hoim mẽtes trahũt· q̃ nulla stabilitatis gratuitate solidant. Qui inter hu. leta. Nomine sentiũ punctões significat peccatoꝝ. Peruersę aũt mentes gaudẽt iniquitatibꝰ quas flere deberẽt. Vñ salomõ. Qui lętant cũ male fecerint· ꝛ exultant in rebꝰ pessimis· qz nimirũ attendũt translitoria q̃ ꝓcipiũt· ꝛ intueri negligũt ꝑmanentia bona q̃ ꝑdunt. vñ ꝛ apte subiungit. Et esse sub sentibus delicias cõpu. De rebꝰ quidẽ tpalibꝰ gaudẽt: sed tñ dũ dispensare eadẽ sine tribulatõe nõ valent ea cura punguntꝫ miseri q̃ ꝓmunt. Et hoc ẽ qđ ait Hieremias Inebriauit me absinthio· qz humanũ genꝰ: ꝛ si amara multa recipit: tamen vt ebrius nõ ꝛtelligit q̃ patit: ſ gaudet qsi i bonis adeo terrenis inbians. Vñ osee· effraim vitula docta diligere triturasꝫ· qz qñ libere posset vacare a laboribꝰ mundi et vsu tñ ad cundẽ laboris usũ etiã nõ cõpulsa reuertitur· ita vt assueta fatigationibꝰ a iugo seruitutis mundanę cessare non libeat etiã si liceat. Filii ſstultorũ et ig. Eoꝝ filij qui fuerũt erroꝝ magistri· qui docendo pueros ſstulti ꝓ ignorantiã· viuendo nequiter ignobiles

per actionem: qui a terra viuentium errores facti sunt. **Nunc in eorū canticū versus** ꝛc. Ecclesię tēpus exprimit quo publice a reprobis irridetur. **Et factus sum eis pro.** Pramis puerbium efficiet quia cum bonos mori p tormēta cōspiciunt: ab eis similitudinē maledictōis sumūt dicentes: sit venia tibi sicut illi crucidato. **Abominantur me et.** Longe ab ecclesia fugiunt iniqui nō passibus gressuum: sed qualitatibus morum. Faciem aūt eius cōspuere est iustos etiā in p̄sentia cōfutare et in eorum cōtum: alias flura verba q̄si defluentes salinas mittere. Sed q̄ ecclesia sācta scit bona sua miseri cordię redēptoris scit mala sua insti/cię iudicis tribuere se quit. **Pharetram eni suam ape.** ꝛc. Per pharetrā occultum dei iudicium designatur. Cum ergo dominus peccata videt et tamen manū ad vindictam non cōmouet: q̄si clausam pharetrā tenet. Cū feriendo indicat: quantū ei in nobis displicuit. qđ diu videndo toleranit.

¶ Pharetrā cōsiliū occultū. vnde sagittā id est aperta sententiā emittit. Q̄ flagellatur homo videm⁹. sed nō est qua causa sed in correptione virtus cōsilij aperitur.

¶ **Et frenū posuit in os meu.** Sācti quippe doctores. dum corda resistētiū relicta diuinitus vident: afflicti gementes q̄ contice scunt: ne loquantur indignis. q̄ teriores fierent.

eorum canticum versus sum: et factus sū eis prouerbiū. Abominant me et longe fugiunt a me: et faciem meam conspuere non verentur.

¶ hoc ideo fit quia deus.

Pharetram enim suam aperuit et

¶ plus aūt dolemus q̄ ab his patimur in quibus fidebamus.

afflixit me: et frenum posuit in os meum. Ad dexterā orientis calamitates meę ilico surrexerūt. Pedes meos subuerterunt: et oppressērūt quasi fluctibus semitis suis. Dissi pauerunt itinera mea insidiati sūt

† ¶ quasi deus ad tempus reliquit vt pbet.

mihi: et p̄ualuerūt: et non fuit q̄

† ¶ vel minus est munitio discipline.

ferret auxiliū. Quasi rupto† muro et aperta ianua irruerunt sup me: et ad meas miserias deuoluti sunt. Redactus sum i nichilū. Abstulit

¶ Parcit malis tacēdo: quibus tamē vitam suam p patientiam suadet. **Ad dextrā orientis ca.** Redemptor noster orient⁹ dr. Nam q̄ ab oriente lux surgit: recte orient dr: cuius iusticię lumine nos tre iniusticę tenebre illustrant. Ad orientis ergo dexterā calamitates surgūt. Quia hi quoq; ad psecutōem p̄siliunt: q̄ electi ad dexterā futuri credebātur. Et illico recte asserit surgere: q̄ dū non erant extranei q̄ psequunt: ab eis repēre mala et illico sunt. Hi vero dextera veraciter fideles appellant: calamitates ad dexterā orientis surgunt: q̄ erūpente psecutōe prauorum impetus insti patiuntur. **Pedes meos subuer.** Per pedes ecclesię extrema illi⁹ mēbra signātur. q̄ dum ad opa terrena deuoluunt. tanto celerius falli possunt: quanto sublimia minus intelligūt. **Et oppresserunt quasi.f. se suis.** Aduersarios semita fluctibus cōparat: q̄ vita prauor iniolenti in quietudine molesta ad obruendam vt ita dicerim nauem cordis quasi tempestas illabit. **Dissipauerūt itinera mea.** Dicat hoc beatus iob de malignis spiritibus: dicat ecclesia de psequentib⁹ qui ei⁹ itinera dissipant: cū in quorūdā infirmor mentibus veritatis vīa squalida pluasione perturbāt. **Insidiati sunt mihi et pꝛe.** Insidiantes p̄ualēr: cum eos quos aperte ad malum trahere nequeunt: simulando bona puertunt. **Et non fuit qui ferret auxiliū.** Plerūq; insti tribulatōe reprehensi tardari manū subuenientis estimant: cū se psequētiū imanitas paulo longius angustat. et cōcita q̄dē fuit ereptoris remedia: sed tarda voluit videri. **Quasi rupto muro.** Redemptor nobis ē murus qui ad corda nostra p̄gere malignoꝝ spirituū cursum verat. sed quasi murus rumpit: cū prauorum pulationibus fides q̄ in redēptore nostro est: in quorūdam cordibus dissipat. quidq̄ fit quia dat a deo potestas inimicis. **Et aperta ianua irru. super me.** Cum pueris in hac vita potestas tribuit quid aliud q̄ ianua erroris aperitur. Quasi rupto muro et aperta ianua sup bonos mali irruunt: cuius accepta tēporaliter potestate pueri sipsa quoq; in quorūdam corde vestrere munimina fidei conantur. **Et ad meas miserias de.f.** Reprobi per-

quasi ventus desiderium meum: et velut nubes ptransiit salus mea.

† ¶ in futuro viridescet scipsam transiens.

Nunc aūt i memetipso marcescit

¶ post erunt dies

anima mea: et possidēt me dies afflictionis. Nocte os meū perforat doloribus: et qui me cōmedunt nō

¶ graues suat et multi.

dormiunt. In multitudine eorum cōsumitur vestimentū meum: et q̄si capitio tunicę succinxerūt me. Cō-

¶ si qui malunt mori q̄ tacere vites habentur.

paratus sum luto: et assimilatus sū

¶ ideo opto mutari sed qz de

fauille et cineri. Clamabo ad te et

differt ideo gemo.

non exaudies me: sto: et nō respicis

† ¶ districte ferentem nec pcentem culpe.

me. Mutatus es mihi in crudelē et in duritia manus tuę aduersaris

¶ eleuatus tēporalis et fugitiue felicitatis ad hoc solū fit: vt subito deterius sternat in infimis. in iob esse visa ē in altioribus oculis i infirmis vere ē

michi. Eleuasti me: et quasi super ventum ponens elisisti me valide.

¶ Abstulit quasi ventus de. Fidelis pls se pati denunciat quod eos quos diligit pati dolet. Ventus ergo desiderium tollit: cum res quelibet transitoria eternitatis appetitū destruit. **Velut nubes per.** ꝛc. Nubes in alto eminet: sed hanc ad cursum flatus impellit. Salus ergo vt nubes transijt: q̄ persoꝝ gloria quo alta est: fixa non est. Ecclesia desiderijs: et actibus infirmitatis ad vocem electorum redit.

Nunc aūt in me metipso. In nobis metipsis nunc ania nostra marcescit et afficit sed in deo refouet: tanto q̄ a viriditate gaudij longe fit: quāto ad huc autoris lumine repulsa ad se recedit. **Quia tpe vltime psecutionis plures cadēt** pauci stabūt: ideo hic pauca de bonis plura de pueris dicit: vnde mox ad coruentes redit. **Nocte os meum perfo. do.** Hic sua dicit: vt q̄ cadētib⁹ cōgruant: q̄ sancti viri corp⁹: p sinus vlcerū scaturiens vermiū multitudo lacerabat. Ecclesię aūt os nocte pforat dolorib⁹: q̄ tribulatōis tenebris pressi: afflictōe sancti terebrant vt et ipsi qui in ea habebant vigorē fortitudinis q̄si iā quoddā habeāt foramē timoris. **Et qui me cōmedunt.** Quia maligni spūs q̄ carnales de ecclesia p̄sumūt tantoma gis quiescere a tēptatōe nesciunt: quāto nullo carnis pōdere grauant. **In multitudine eorū cō.** ꝛc. Quid aliud vestimentū iob q̄si corpus accipit? Vestimentum aūt ecclesię sunt singulor aniq̄ q̄ ei credendo inhęrendoq; fideliter eā circūdant. Dicit ergo dū multi sunt q̄ crucīāt: destruunt plurimi qui ei cōnectione amoris inhęrebāt. **Et quasi capitio tunicę.** Tunicę capitiū collū circūdat. Collum vero si stringit: vocis vius et vitalis flatus necat. Ecclesiā vero in collo i in p̄dicatorib⁹ reprobi quasi capitio tunicę cōstrungunt: q̄ in ea psecutionib⁹ suis vitā fidei et p̄dicatōnis vocē extinguere conant. **Cōparatus sum lu.** In reprobor iudicio electorū ecclesia luto cōparat: q̄ tpaliter cōculcata despicitur. Fauille assimilatur et cineri: quia ad sola bona mala puenisse estimant: q̄ in ea exhiberi corporaliter vident. **Clamabo ad te.** Ecclesia psecutōis sue tpe fide stat. desiderijs clamat sed dolet se q̄si non respici: dum sua videt in tribulationib⁹ vota differri. qđ sit vt merita patientium crescant.

Patiaꝝ sācto dolor urget i voce et dilati: vt pficiāt timēt ne deficiāt.

¶ **Mutatus es michi in cru.** In deo nec crudelitas nec mutabilitas venit. sed aduersit michi: vt ipsa crudelitas atq; mutatio non sit i q̄litate iudicis: sed in mente patientis.

¶ Nostro more de deo dr: vt p vicina nobis ad summa quandoq; ascendamus. Nichil autem de eo dignum dici potest.

¶ **Et in duritia manus tuę.** Manus dei dicit tūc voluntati nostre ptrana: cū qđ ei in nobis displicet feriendo psequitur. **Et eleuasti me et quasi super ven. po.** Quia p̄sentis vitę gloria quasi in alto cernit. sed nulla stabilitate solidatur. velut eleuatus super ventum ponitur: qui

prosperitate transitoria letatur: que verba psone iob congruūt· nō addit qđ erat: sed ad id qđ esse videbat. Neqz enīz hunc casum in mente ptulit: quia nulla aduersitas reiecit· quē psperitas nulla corrupit. Etiā i ecclesia infirmi qui transitoriis successionib⁹ letant super ventū videntur leuati· sz psecutōis tpe dum psperitatis aura ptranslit: eoz protin⁹ elenatio corruit. Scio qz morti tradas me. Nullus ei huc venit. qui ad carnis mortem corruptionis suę gressibus non tendit.

¶ Infernus domus erat omniū ante aduētum xpi: morte carnis nullus euadit· z cōsumit hoc ipsi iob. Mystice infirmis· qui carnaliter viuētes ad domū mortis pueniunt. Hz qz quidam cadūt i voluptates qui per pnitentiaz redeunt: quib⁹ verbera sunt eruditio non extinctio· addit. Verūtamen non ad cōsumptōem c.c.m.t. Manū suaz dīs ad cōsumptiōem peccantiuz nō emittit: cū feriendo a peccatis corripit· z corruentes saluat· dum cadentes ad culpam i salute corporis vulnerat: vt p strati exterius surgant interius· Flebam quonda super eū qui af.c. Plus ē cōpassio qz datum· qz rē qualibet plerunqz dat etiā qui nō cōpatitur. Nunqz aūt qui vere cōpatit: qđ necessariū primo cōspicit· negat Ecclesia duz afflictos p lamenta pnitentię conspicit: suos eis oratione continua fletus iungit.

Scio qz morti tradas me: vbi constituta est domus omni viuenti. ¶ eternaliter. ¶ dum hoc nō de se sed de alijs subdidit q⁹ multo Verūtamen non ad cōsumptōem rum pfonaqin se significet ostendit. eoz emittis manum tuā: z si corruerit ipe saluabis. ¶ plus est de sepulo dare qz de suo. ¶ solimFlebā quondā super eum qui afflictus erat: z cōpatiebatur ania mea pauperi. Expectabam bona: z venerunt mihi mala. Prestolabar lucez: z erupit tenebras. ¶ ¶ quantotius habere. ¶ eternā claritatē. ¶ ¶ qui secreta illius cognoscēres ¶ secutōnū quāto sciunt vbi magis doleat tanto ociosius ab rūt tenebrę. ¶ afflictione minime quiescunt. ¶ hos autem z Interiora mea effer buerunt absqz vlla requie: sprzeque ante grauiter tuli. ¶ z si eleuamus nerūt me dies afflictōis. Mgrēs vt supra aut· elenatoīs me ꝛc. incedebam: sine furore consurgēs ¶ ¶ pacis tpe ecclesia patit intra se malos z fictos sic z iob bonus inter malos fuit· qđ est perfectio i turba clamaui. ¶ bonitatis. ¶ ¶ in quibus fuit pulcra ecclesia mā Frater fui draconum: z socius struthionum. ¶ est feda. ¶ ¶ qz et eis datur potestas cōtra eccle Lutis siam· iob vero extra et intus se ppessum dicit. ¶ ¶ vt paulus arridetur tedij efusabat· quibusdaz mea denigrata ē ¶ super me: ¶ z ossa

ter tolerant: docere nō cessant. Frater fui draconū et so. Draconū nomine maliuoli. Struthionū qui pennas habent z volatū non habent· simulatores designant· qui speciem tantū sanctitatis habent. Lutis mea denigrata ē. Lutis nomine ecclesię infirmi qui exteriori vilitati deseruiunt signant. Per ossa fortes qui curant ecclesiā: in quibus est compago corporis. Lutis ergo denigrat et ossa pię caumate arescunt: quia dum infirmi ad iniquitatem pciliunt· z sumpto plerūqz bonoris loco inter reprobos

cadentibus· cū dīr: quis scandalizatur et ego ū vror. ¶ ¶ cum predicatio siler electus dole. mea aruerūt pre caumate. ¶ Uersa, est in luctū cythara mea: z organū meū in vocem flentium.

contra ecclesiaz seuiūt fortes qui i ea sunt sz lo fidei cruciantur. Uersa ē in luctuz ci mea. Ac si diceret Dacis męę tpe p alios qui vel carnem vmāt parua more citharę· p alios more organi magna z sonora ꝑdicabaz. Sed nūc cithara z organum in luctū versum est: quia dum me cōtemni conspicio eos qui predicatōnis canticum non audiūt deploro.

C. XXXI. ¶ Epigi fedus cū oculis meis vt ne cogitarem quidē de virgine. Quā enim partem haberet in me deus desuper: z hereditatez omnipotēs de excelsis: ¶ Nunquid non pditio est iniquo: z alienatio operantibus iniquitatem? Nōne ipse cōsiderat vias meas: z cūctos gressus meos dinumerat? ¶ Si ambulaui i ¶ vanitate z festinauit in dolo pes meus: appendat me in statera iusta: z

¶ cū cōsen su delectationis. ¶ quasi si mundus non essem. ¶ videns. ¶ qz cetera bona nō placēt sine mūdicia ¶ me videns. ¶ nō essem pars dei qz. ¶ in hoc appendit· qz ad vite ex̄cplum pucat. ¶ salius inuisticiā. ¶ solerter mihi agendū est qz. ¶ qz nulla bona vel mala sine retributōe ¶ ¶ z cū deus omnia videat: opto perfici in exemplo christi ¶ ¶ vanitas ad lcuitatem pertinet: do lus ad maliciam. Recte ergo vitatur oadne· qz per lcuia peruenitur ad malicioſa·

Vel. Cithara per cordas sonat· organū per fistulas. Corda ei tbarę intētio recte operantiū quę p afflictōs carnis tenditur ad aliaz vitam siccata carne: aut corde cōgruus sonus sit· si minus tendit corda ñ sonat· sed nimis raucā sonat: qz abstinentia non valet: nisi bene corpus edomet· vel si nimis attent· qz vicia extinguenda sūt non caro.

C. XXXI. ¶ Epigi fedus cum oculis meis Nunc ꝓnias per ordinē virtutes enumerat sic vitę suę hystoriam tetens: vt perrarum aliquid qđ mystice possit intelligi interserat. Pepigi fedus cū o.m. Vt enim cogitatōes cordis caste seruare potuisset: fedus cum oculis pepigit: ne prius incaute aliqđ cōspiceret· qđ postmodū inuitus amaret. Serpenti dicitur a deo pectore z vētre repes· ventre quando per humana membra luxuriam exercet opere· pectore quādo polluit in cogitatione· sed quia per cogitationem ad opus peruenitur quę ponitur in pectore. Unde qz iob cogitationē muniuit vna custodia pectoris z ventrem superauit dicens· vt ne cogitarē ꝛc. qđ ideo addidit· qz non modo actum: sed cogitatōem luxurię extinxit· q̄ est abundans iusticia.

Uel. Et si tot abundabat: intus tenet eum merore sub disciplina z exercitia potestatis ad ipatientiam non erupit. vnde. sine furore consurgit. Impatientia pene semper amica est potestati

¶ Mactandi vituli in liberis pascuis relinquunt· seruādus ingo ꝓmittur Illi per amena prata ad foueam· hic per asperum iter venit ad patriam. Sine furore cōsurgit. in turba cla. Sepe seditiosorum tumultus hominum ꝓpositoz suorum mentes lacescūt: qui si boni sunt contra tumultū insolentium clamorē habent· z furorem non habent: quoniam quos clemē

Nucusqz enumerauit mala q̄ ptulit: nūc incipit dicere bona q̄ fecit: qz mors p fenestras sensuū intrat: eos extra custodit· ne p eos ania exteriora cupiat. Nō debent intueri qz non licet concupisci.

¶ Qua enim parte habitat in me. Ac si diceret· Habere me possessionē sua: excelsoz conditor· renuit· si mens mea ante cōspectū illius infirmis vel deriis tabescit. Nulla enim placent bona deo sine mentis mūdicia. Nunquid nō perditio est iniquo. Tunc erit alienatio reprobis· cum ab beatitate districti iudicis se anathema esse conspiciunt. Nonne ipse cōsiderat vias meas. Nomine viarū actōes denunciat. Appellatiōe gressuum· motus mentis· vel pfectus meritorum. Si antez dīs vniuersaliqz vias considerat: sic dinumerat gressus· vt nec minutissime quidem cogitationes eius iudicio· ac verba tenuissima qz apud nos vsu viluerunt· iudicij causa remancant.

¶ Si ambulaui ꝛc. Sciens se videri cauet· nō tamen securus z perfectus· qđ inter veteres in ꝓceptis futuri xpi pensat· qz multa te perfectione minus habet· ideo dicit· si ambu. Appendat. Quasi diceret. Quantū ad modū humanę vitę· mala in me non video. Sed nisi mediator appareat qui omnes excedit· quantū a vera simplicitate diſtem nō cognosco. In statera iusta. Statera noīe· mediator· dī z hoīm designat· in quo equa

lance merito nostra pensantur: & in cuius preceptis agnoscimus quid in nostra vita minus habeamus: & est sensus. Si qua vngs leuiter: si qua pnitio se perpetrauit: mediator apparebat: vt in eius vita agnoscam: an ego veracit simplex fui. Qui enī suo tempori vires excesserat: mediatore dei & hominum quærebat: vt in illo pensans agnosceret: si vitā simplicē vere tenuisset

Si declinauit gressus meus &c. Totiens gressus de via declinat: quotiens nostra cogitatio iter rectitudinis per consensum relinquit erroris. **Et si secutus est o. m.** Sicut enim tēptatio p oculos trahitur: sic nō nunqs cōcepta intrinsecus compellit sibi exterius oculos deseruire. **Et i manibus meis adhesit** m. Acsi dicat nec videre volui q cōcupiscerem: nec videndo secutus sum quę cōcupiui. Nec adhesit macula i manib⁹ meis id est culpa in actionibus: q: si q illicita aliquādo cogitauit: per ueire illa vsqs ad opa nō pmisit. **Seram et alius co.** Serere enim ē verba vite pdicare. Comedere est bonis operibus satiari. & ē sensus. Nō os meū loquitur: non ego sed alter operur. Mulier enim vigilans filiū lacrat: dormiēs occidit. Sic magister scia vigilans: vita dormiens si vigilijs auditores et pdicatōne nutrit: somno corpis occidit. **Et progenies mea era.** Quisquis iuxta B qđ loquit nō vivit: qđ verbo gennit a stabilitate rectitudinis opere euellit. **Si decepit⁹ est cor m. i. m.** Per b nec cogitasse de fornicatōis macula vir sanctus demōstrat

† ſ scire dicitur deus: scire nos facere. ſ .i. scire me faciat.

Sciat deus simplicitatem meam. ſ sed. ſ p cōscientiam nō per id qđ volens patitur.

Si declinauit gressus me⁹ de via ſ a visio seruit male cogitatiōi mee opus sequit: & si secutus ē oculus meus cor meū & si i manibus meis adhesit macu

ſ quos verbo genuit

la: seră & alius ꝓmedat: & pgenies

ſ exemplo ſ et.

mea eradicetur. **Si deceptum est cor meū sup muliere** & si ad hostiū

† ſ si hoc feci eadē culpa vertatur mihi in penā.

amici mei insidiatus sum: si cor⁹ alterius sit vxor mea & super illa⁹

† ſ crimē. ſ nullus sine peccato sine crimine mansit. Boni aſam pollunt peccatōrum extinguit.

incuruetur alij. Hoc enī nephas est & iniquitas maxima: ignis vsqs

ad pditionem deuorans & omnia

ſ alias genimina

eradicans germina. **Si cōtempsi** ſ vel is

subire iudicium cum seruo meo &

ſ vel la. ſ vel mea. ſ defectio quasi hec ni fecit

ancillis meis cū disceptarēt aduer † ſ magna repressio tumoris qui ē ex potestate

sum me. Quid enī faciam cū iurexerit ad iudicandū deus: & cum

ſ non cohibe

ꝑsierit quid respondebo illi? Nunquat humilis q̄ pēs: sed q natura cōis non gaudet prasse sed prodesse.

quid non i vtero fecit me qui & illū

conditōis. se quippe sub vero dño famulū cōspicit: ideo cordis altitudie se sup famulos non extollit. vñ & protinus subdit. Quid enī faciam.

Nunquid nō in vtero fe. Potentiꝫ viris magna est virtus humilitatis: cōsiderata ęqualitate cōditōis: iam ad libertatis opa se cōuertit

Si negaui. Post castitatē & humilitatē subdit se liberalitate: per hoc ostendit non solum ad inopiam paupibus: sed etiā ad desiderū deseruisse

Et oculos viduę ex fe. Incunctāter dandū est qđ cū vera būilitate

operatus est & formauit me in vtero

ua vnus? Si negaui qđ volebant

ſ humilibus. ſ sum donatōis tarditatis ni fuscat

pauperibus & oculos viduę expe

etare feci. Si comedi bucellā meā

ſ defectio vbiqs

solus: & non comedit pupillus ex

ſ nec ista pictas est a me sed ex gratia dei.

ea: q: ab infantia mea creuit mecū

ſ hoc cōstat non posse esse nisi a deo

miseratio et de vtero matris meę

ſ hic nota humilitatem.

egressa est mecum. Si desperi prętereuntem eo q nō habuerit indu

ſ qz quidā magis dant ꝑ noticia q̄ ꝑ natā.

ſ si desperi

mentum & absqs operimento pau

ſ hic notatur pictas

perem. Si non benedixerūt michi

latera eius: & de velleribus ouium

ſ hic patia notat

mearum calefactus est. Si leuaui

super pupillū manum meam: etiā

ſ in iudicio

cum viderē me in porta superiorē

ſ cadat a corpe qđ ad vtilitatez exercere nolui vel

vnitas rūpatur ſ vnitas

humerus meus a iunctura sua ca

† ſ bona opatio ſ sua bona opera perdit qui alie na mala renuit perpeti. ſ cōcordia & vnitas sine patientia nunqs seruatur: rupta vero vnitate bra cbium conterit.

dat & brachium meum cum suis

ſ alias confringat.

ossibus cōteratur. Semper enim

quasi tumentes super me fluctus

quęrit: i. qđ nec ex desiderio: sed ex necessitate poscitur. Vt nō solū ex munere: sed etiā celeritate muneris bonorum opum merita augeāt.

Si comedi bucellam meā so. Nō solum exterius dedi: sed apud me iopes habui Nec cōuersatio cū quibuslibet habenda est: sed ex quibus merita ꝑficiant. vñ se pupillā habuisse pbibet socium. Volent enim nōnulli multa largiri: si habere pauperes socios in domestica cōuersatōe refuguant: gratiā ꝓmunis vitę nō habentes Sed iste ꝓiudicium se pietati facere existimaret: si solus comēderet: qđ dīs omnū cōiter creasset. Nec istā pietatē sibi: sed grę deberet tribuit d. **Quia ab infantia mea cre. me. m.** Q̄ hęc pietatis viscera a conditoris sui gratia sit cōlecta: innotescit: q: sicut suo ope conditus non fuit i vtero: ita nec sua virtute ab vtero pius fuit. Miseratio enī & si ei⁹ fuit arbitrij vt cū illo ꝑficeret: tñ eius arbitrij nō fuit: ut cū illo exiret de vtero. Socię fuit virtutes: nec humiliras cū veneratē proximum deferat largitatē: nec largitas intumescat erga indigentē. Nec ꝑ impietatē deferas tegere cōsortē naturę: nec ꝑ superbiaꝫ desinas venerari quē tegis. dum dī. vt ipsi recipiant vos in eterna t. vbi ostēditur potius munera nos offerre patronis: qꝫ dona dare egenis. **Si desperi prętereuntē.** Q̄ pauperē nō despexit virtutem humilitatis exhibuit: q aut operuit: pietatis. Ignoto aūt primo mulertū se indicat: quē prętereuntez vocat: q apud piam mentē plus natura valet qꝫ noticia. vt in iob. **Si leuaui super pu. ma. m.** Si patenter dicat: neqs tunc vtilitatis męę negotia virtutē cōtra pupillū erigere voluisse: quando me in iudicio etiā ex iusticia potiorem vidi. hic enim portę nomine iudicium qđ i porta agebatur significat **Humerus meus a iunctura sua ca.** Si ea bona quę ore protuli operari renui: ipsum qđ michi ad operandū datum est corpis membrum ꝑdam. Vel per humerū cui brachium iungitur: socialis vitę cōiunctio designatur: per brachium operatio. In eo q dicit: si leuaui nē. patientiam se seruasse asserit: qđ qui non facit: a iunctura eius humerus cadit: cū aduersitatis aliqđ ferre nō valens: fraternā cōcordiam reliquit. **Et brachiū eius** cū suis ossibus cōterit: q: cuncta eius opatio: cū quibuslibet esse videatur cōiuncta virtutibus solueꝫ: nisi p charitatis vinculū patientia cōseruet. Et quia quędā virtutes sine alijs: vel omnino nullis: vt impfecte sunt: vt ostendat in se cōiunctas singulas enumerat. dictis ergo cęteris qua mente possederit diuitias subdit.

Semper enī quasi tumentes su. me. Fluctus cū tumentes de super imminent: cūq cā quā deferūt mortē minantur, nulla tūc cura ꝑ alius

rerum nauigãtibus: nulla delectatio carnis ad mentẽ reducitur: ea quoq; et naui pficiant pro quibus longa nauigia sumpserũt. Cuncteres in despectum mentis veniunt amore viuendi. Quasi ergo tumẽtes fluctus super se rum metuãt: qui dñi veram vitã desiderat: omia despicit quę hic possidẽs portat. Vel tumentes fluctus extremã potestatem dicit: qñ ꝓmotis oibus elementis supnus iudex veniens: finem omniũ apportat: quã sancti quotidie expauescũt. **Pondus eius ferre nõ po.** Cũ qui extremi iudicij aduentũ intenta mẽte cõsiderat: profecto vt ver: q tanto pauor immittet quãto nõ solũ tunc videre: sed etiam nũc ꝓuidere timescat.

Si putaui aurũ robur meũ. De creatore quippe desperasse fuerat: si spem i creatura posuisset. Qui enĩ labenti innititur necesse est vt cũ labente labat.

Si lętatus sum super mul. ꝛc. Nichil enĩ extra deum menti sufficit quę deum vera citer querit.

timui deũ. & pondus eius ferre nõ potui. Si putaui aurũ robur meũ ¶ Sꝛ obrutum est rudis auri moles. Sgena enĩ spem & delectatiõem in gratia dei nec de quantitate auri nec de spe peccat. ¶ Sꝛ tu es. ¶ Sꝛ in aquis fluentibus fundamentũ ponit qui in talibus confidit & cum eis rapitur.

Si lętatus sũ sup multis diuitijs meis. & q plurima repperit manus mea Sꝛ sol & luna humanis ministerijs deputata: mutare celi vocantur in quo cultu multi cecidervnt.

Si vidi solem cũ fulgeret. & lunaꝫ incedentẽ clare. & lętatum est in abscondito cor meũ: & osculatus sum manum meã ore meo. quę ẽ iniquitas maxima. & negatio contra deũ ¶ Sꝛ vera dilectio que & amicos in deo. & inimicos propter deum diligit.

altissimũ. Si gauisus sũ ad ruinã ¶ Sꝛ qui gaudet de malo proximi: dolet ꝺ eo bono

eius qui me oderat: & exultauit q̃ i ¶ Sꝛ a culpa cui maledictõi alienus fuit. Sꝛ qui in peccatur mala que inferre nequit quid faceret si

uenisset cuꝫ malũ. ¶ Non enĩ dedi Sꝛ vel expectauit.

ad peccandũ guttur meuꝫ: vt exp Sꝛ extra

terem maledicens aniaꝫ eius. Si ad aduersario ruenti condoluit. vt malis illius ipse ad bonum cresceret. **Non enim dedi.** Nonnulli enĩ quos aduersarios estimant: maledictõe feriunt quia virtute nequaq̃ possunt. **Si nõ direrunt v. ri t.m.** Secum enĩ aduersarios cõuersantes tolerabat. quia iniuste agentibus per silentiũ nõ cedebat. sed per rectitudinẽ contra ibat. **Quis det de carni.** Hoc mystice de xpõ de cuius carnibus saturati cupierunt. vel domestici indigi corpus volentes quasi cõsumendo extinguere. vel gentiles credentes qui ꝺ corpore ei⁹ quotidie reficiuntur.

positos dilexi & cõuersantes mecum aduersarios

non direrunt viri tabernaculi mei tolerauit.

quis det de carnibus eius vt satu Sin plurimis patiẽs charitas in his benignaremur. **Foris nõ mansit pegrinus** Sꝛ cum tam alius in opere cum tam humilis in mente. Sꝛ vere humi

ostium meũ viatori patuit. Si ab lis qõ de se sponte dicit. alio arguente nõ negat.

scondi quasi homo peccatuꝫ meũ: Sꝛ ac si aget⁹ dicat. turbatis cõtra me aliis extrinsecus ipse metuit. eos in me imperturbatus mansi.

Si erpaui ad multitudinẽ nimiaꝫ ¶ Sꝛ qui nõ timet despici p̃ superbiã non erubit.

& despectio ꝑpinquoꝝ terruit me Sed qz statim nemo fit in summitate gradibus.

& non magis tacui. nec egressus sũ Sꝛ quo secretis aperimus

ostium. Quis michi tribuat audi Sed.

tozem vt desiderũ meum audiat ¶ Sꝛ maior clamor ẽ cordis q̃ oris. ¶ Sꝛ eũ. Sꝛ in excessu mẽtis homo sapia sꝛ verax est. & agnoscit de qualitate bona. qz ois homo mẽdax etiam ipse idem homo.

omnipotens. & librum scribat ipse Sꝛ cor.

qui iudicat: vt in humero meo por Sꝛ fortasse.

tem illum. & circũdem illum quasi ¶ Sꝛ sed qz statim nemo fit in summitate gradibus.

coronã mihi. ¶ Per singlos grad⁹ Sꝛ ꝓpositos.

Myslice. Aurũ ingeniũ ꝓclari intellectus. obrizum mens q̃ dum igne amoris coquitur. semp seruat claritatẽ. Et ẽ sensus. Nec ingenio tribui: si q̃ veracit intelligeri: nec mẽti si qua bona egi. Multę diuitię: abundãtia animę cõsilioꝝ quę manus quęrentis inuenit. cogitatio tractantis gignit. Multas igitur diuitias repperit. q inquirẽdo sacra eloquia abundantẽ itelligentiam ꝓcipit. Non est aũt secura lętitia ea cognoscere & custodire. qz cui multũ cõmittitur: plus ab eo exigit. & dum ad usuraꝫ datur. amittitur: nisi caute tribuat. Intellectus vel ocio torpet. vel elatõe vanescat. et ideo ait. **Si lętatus sum.** Cum aũt quę itelligit operatur et eo qõd foras ostendit. sępe labitur: sed beatũ iob sicut intelligentię aurũ non extulit. sic nec lumẽ operatõis. Post tanta aũt quę supra dixit. quid magnũ ẽ creatã nõ adorasse. dicit etiã si non vidisse. si desiderant intuitum esse speciem pręsentis lucis: vt qui nec in auro nec in corporea luce delectet. vt ille qui dicit dẽm homĩs nõ cõcupiui. de quibus gaudere nõ potest: quia per delectũ non vidit. Aur aũt exteriot si incaute diligitur. a luce inuisibili cor cęcat. in hiano cęcatur. Et est sensus. **Si vidi solem.** Bene soli boni sua bona non vident. q̃ aliis videnda ꝓbent. nec lunã. i. famã boni operis. q̃ in tenebris ambulantibus lucet. hęc etiã iob nõ extulit quę plus timenda erant. Lucẽ enĩ quasi alta arbor flatibus amplius agitat. q̃ p intelligentiã erat i semine per operatiõem in ortu. & laudibus aũt nõ modo nõ est factus arrogans in verbis. sed nec in tacita cogitatiõe. Dum mali bona mirant. lucerna ardet i nocte. sed dũ boni optima mirant. sol i die fulget. Dum bonũ actõe corpis lucet. lucerna est. i. lumen in tecto. dum cõtemplatõe mẽtis. sol de cęlo. **Et lunã incedentẽ cla.** Lunam dicit famã quę lucens in nocte huius vitę ex bono ope vires accipit. & nõ est lętatũ in abscõdito. Sunt enĩ qui suis pręconijs extolluntur apud se & gaudent. Et hoc est. **Et lętatum est in abscon. cor meũ.** Et qz ꝑsiderata mens fauoribus tracta aliqñ laudat qđ fecit. addit. **Et osculatus sũ ma. meã o.** Per os locutio designatur. Manũ ergo suaꝫ osculat. qui laudat qđ facit. **Que est iniquitas maxi. & ne. ꝛc.** Quia autoris sui gratiã negare cõuincit. quisq̃s sibi tribuens qđ operatur. **Maxima.** Omne peccatũ qđ ex infirmitate est: spem nõ pdit: qz a deo veniam gĩt. Presumptio vero quãto longius ẽ ab humilitate: tanto grauiꝰ in desperatiõe. & dũ sibi vires tribuit: a deo ñ recipit.

Si gauisus sum ad ru. Quia videlicet & inimicum diligens dum

Foris non mansit pe. Dicturus ibo spiritalitatis gratia largitatęs suã. priusquã alius apud se fuerit. ergo fuit. qz exteriora manera: et interiori cordis mundicia coniunctus.

Si abscondi quasi hõ. p m. Homis quidem esse conspicuus. quia ex parentis veteris imitatõe descendit Adam enĩ peccatũ voluit excusare per mulierem. mulier per serpentem. **Si abscondi.** Qui multa sua bona facit. vbiq̃ ꝓdicari si q̃ habet mala tegit: et se sanctũ credit. sed vere humilis: mala sua cognoscit. & vocem confessionis apit. In sinu aũt iniquitatẽ celare ẽ banc in conscientię latibulis occultare. nec ꝑ confessionẽ detegere. Aperte in his demonstrat. qz vera de bonis suis dixit: qui mala nõ tacuit. vere iustus qui mala vitat. & q̃ vitare non potest: bonis non abscondit. ibi insticia. hic custodia insticię. Sed qz et vera humilitate secura nascitur autoritas. vt foris nil metuat: qui intus ad alta non anhelat. expressa cõfessione peccat. subdit. **Si expaui ad multi.** Nichil mundi cupere magna est securitas. vt inmota tabili berẽs omibus infra turbatis nõ turbetur in mente. & si extra quãdo qs cariis firmitate. **Et despectio.** Boni nec despecti sua aperiũt. cã alijs nõ prosunt. qđ esset se ostendere nõ pdesse. vt ibs herodi nõ ꝓsenti ꝓfectũ tacuit. & inde passus ẽ se irrideri. **Et despectio propinquorum me.** Sat qui despici metuũt. bi cogunt. estimi egredi. quia pulsati cõtumelijs: dum se q̃ nesciebãt aperiunt. tanq̃s per ostiũ egrediuntur. **Et non magis tacui.** Bene pmittit: tacui. qz qui ipatiẽs tacere nescit. a domo pdicatur. Hoc mystice de xpõ q̃ multos persequẽtes nõ timuit. & despicientes q̃ tacuit. nec egressus potẽtia vindicauit. **Quis mihi tribuat au.** De diatore requirit: scies q̃ ad requiẽ liberatõis eterne humani deliberij preces missi per aduocatũ suũ audiri nõ possunt. de quo subdit. **Et librũ scribat ipse qui iu.** Pater non iudicat quęquã: sed omne iudicium dedit filio. Qui veniens ad nostra redemptõem: nouũ nobis testamentũ pdidit. erit. q̃ quis autor iudicij: qui nunc ẽ cõditor libri. tũc districtus exigat. qui nũc mansuet⁹ iubet. **Beat** aũt iob cur scribi libũ a iudice postulat. qui ad testamẽti noui tẽpora peruenire nõ valebat. Sed electoꝝ vocibus vritur. atq̃ eoꝝ sigillatõe postulat. qz p futuro eis per oĩa ꝓdebat. Ipse nãq̃s per spm̃ huc apud se libri. ia dudũ tenebat. quẽ pr gratiã aspiratõis accepturat. & videndo cognoscere. & ꝓdẽdo nunciare. Sed cur beate iob scribi librum desideras? **Vt in humero meo por. il.** Librũ in humero portare ẽ. scripturã sacrã operãdo perficere. prius aũt describitur in humero portari. & postmodũ sicut corona circũdari. qz sacri eloquij mandata. si modo bene portantur i opere. ꝑ nobis victorię corona exhibent. i retributione. **Per singulos gra. m.** Incrementa uirtutũ gradus vocat. qm̃ per ipla ascenditur. vt ad cęlestia obtinenda veniatur. & qsi per singulos

gradus suos librum pronunciat·qui pcepisse se eius sententiam non p̄ verba tantūmodo·sed etiā p opera demonstrat. Et quasi principi offerā cū. Ad offerimus manu tenemus. Venienti ergo ad iudicij librum offerre: est verba p̄cepto⁊ eius in actione tenuisse.

¶ Si aduersum me t.m.c. Ad maiorē ostensionē suę profectōis: ad vltimū imprecatiuā conditionē ponit. Quia hoc ad litterā nō potest: mystice vtiq; intelligi. Omnis qui iura regiminis: in cōmissis fidelibus possidet: quid aliud quam terrā incolendaz tenet? Si fraudulenta possessorem clamat: cum cōtra eum qui p̄cepit aliquid iustū: vel puta dom⁹ vel sancta ecclesia murmurat·quę quantū ad rudes: z nullis opibus exercitos terra dr. Et cum ipsa sulci eius deflent. Sulci dicūtur hi qui ad audiēdū atq; ad retinendā: sanctis p̄dicationibus intenti·a priore mentis duricia: quasi quodā nomere linguę sulci: semina exhortatōis accipiunt·q̄ vomere lectionis attriti: cū grauari i minimis inocētes aspiciunt p cōpassionē ad lamenta vertunt. Si ergo qui p̄est: pueros i subditis agit: z rudes contra eum clamant: z p̄fecti defleant.

meos pronunciabo illum·z quasi ⁊ ⁊ mentiri tantū clamant nec volent·culti ploāt
principi offeram cū. ¶ Si aduersū p cōpassionē: mala primoni quasi sua volent.
me terra mea clamat: z cū ipa sulci ⁊z tacent. ⁊ si qui p̄est: pueros i subditis
eius deflent. Si fructus eius cō agit: rudes cōtra eū clamant z perfecti deficiunt.
medi absq; pecunia·z animā agri- ⁊ p maioribus bonis.
colarū eius afflixit: p frumēto oriat ⁊ mala minima. ⁊ p minis bois ⁊ mala maiora
mihi tribulus·z p ordeo spina.

C. XXXII.

Miserunt aūt tres viri isti respondere ⁊ tribus nō sibi iob quasi tumido
iob: eo q̄ iustus sibi videretur. Et iratus indignatusq; ē heliu filius barach el buzites de cognatione ram. Iratus est aūt aduersuz iob:

¶ Si fructus eius cō. a. Qui p̄est z sub est inuicem serui sunt: si bic obtemperat·ille solicite prouideat. Et fructus eius commedi absq; pecunia. Fructus absq; pecunia comedere est·et ecclesia sumptus accipe·sed eisdem ecclesię p̄dicatōis pręiū non prebere Job fructus terrę absq; pecunia nō cōmedit·q̄ subdidit verbum admonitionis reddidit·q̄ quibus fructus cooperę seruituris accepit. Animam agricolarū eius af. Animas agricolarū afflixit rector ecclesię si aliqs recte predicantibus inuidia se mordente contradicat. Et animam agri. eius a. Aliquando rector ecclesię dū sibi soli vis vendicat: aliqs recte p̄dicantibus p̄ inuidiam cōtradicat·sed puis pastor: qui non suā gloriā q̄rit ab omnib⁹ vult adimari. Si inquā hoc vel illud fecā p frumento·i·mato ribus bonis tribulus mala minuma·p ordeo·i·p minimis bonis: spina maiora mala. Tribulus enī molliot: spina·ad pungendū est durior·et est bne iter dicere·si hoc vel illud feci; p bonis quę in eternū reficiunt: retribuant michi mala q̄ pungunt·vel in frumento spāale opus qđ mentē reficit. In ordeo terrenarū rerum dispensatio figuratur·in qua q̄li immentis carnalibus alimēta paramus·q̄ etiā habet aliquid paleę admixtum. Dic aūt frumentuz z ordeū serit: aliqñ etiam ille rector: cōtra quē terra clamat·sed subditi qui i plurib⁹ grauant·illa panca bona q̄ aliquo modo polluunt bona nō putāt·dicit ergo·si magna q̄ debui nō feci·punctōes murmurus a subditis recipiam·etiā de bono qđ feci. Curandū est ergo p̄latis ne dent ecclam mali·z subditis ne facile iudicent facta p̄latoz cōtradicentes ordini dei qui illis potestatē dedit·sicut scriptū est. Omnis potestas a dño deo ē. De istis vero scriptū est. Obedite p̄positis vestris: ne de vobis dictum sit·z murmuraverunt·z a serpētibus perierūt·de illis ergo. Gloria eius quasi flos feni. Pro frumento oriatur michi tri. Pro frumēto quippe tribulus·z pro o·s·oritur: cum in retributōe victima: in qua remuneratio labor⁹ queritur punctio voluntas inuenitur. C. XXXII.

¶ Dmiserunt aūt tres ꝛc. Tandē beati iob plenas mystica virtute sniās·in q̄bus cōtra amicoz verba respondit digessim⁹: nūc superest vt ad beati verba veniam⁹·q̄ tanta grauitate circūspectione pensanda sunt: quāto z per inuentutis audaciā·spiritu feruentiore p̄ferunt. Beatus iob deo soli sibiq; cognitus: in tranquillitate ad nostrā noticiā producendus: tactus est verbere vt odorē suarū virtuz tanta latius spargeret: quāto more aromatum melius ex incensione flagraret. Noverat in bonis pie subditos regere z a malis se districte custodire. noverat bene vti rebo habitis: ꝛ nescabam⁹

si patiens maneret ipsis ablatis. Noverat quotidiana deo⁊ sanis pignoribus sacrificia solvere: sed incertū erat si ei gratiarū sacrificiū etiam offat? immolaret. Ne quid ergo vicijs salus tegeret: dignū fuit vt hoc dolor aperiret. Data itaq; est cōtra sanctū virū hosti callido cēptandi licentia· qui dum bona eius multis cognita modis interimere appetit: etiā bonū patiētię qđ latebat ostendit. Nā cōbussit greges: extinxit familias· obruit heredes·p cussit salutē corporis·z ad interq̄dam gr auioris cēptatōis iaculū· linguā

eo q̄ iustum se diceret coram deo. Porro aduersus amicos eius indignatus est· eo q̄ non inuenissent responsionē rationabilem: sed tantūmodo condemnassent iob. Igitur ⁊ hoc facto indicauit qđ fecerat ante-
heliu expectauit iob loquentes· eo q̄ seniores essent qui loquebātur. ⁊ sicut ab illis veritate sensuū ita ab his prauita te motū discordat. ⁊ heretici.
Cum autem vidisset q̄ tres respon ⁊ catholicis.
dere non potuissent qui loquebantur· iratus est vehementer. Respōdensq; heliu· filius barachel buzites dixit. Junior sum tēpore: vos aūt antiquiores· idcirco dimisso capite veritus sū vobis indicare meā

seruauit vxori· vt sancti viri forte ac solidū pect⁹: z per dāna rerū dolor sterneret: z per verba contagis maledictio pforaret. Sed q̄ vulnera seuiens itulit tot sancto viro nescię victorias ministrauit. Amici vero ei⁹ qui q̄si dum cōsulant inuchū tur hereticoz figuram exprimūt·q̄ sub specie consulendi agūt nego cium seducendi. vnde z ad beatū iob dum p dño verba faciūt: a domino reprobant· quia oēs heretici dum deū defendere nituntur· offendūt· vñ·z eis apte a iob dr. Disputare enī cū deo cupio: pri⁹ vos ostendens fabricatores mendacij·z cultores peruersoz dogmatū. Cōstat ergo eos heretico rum typū gerere: quos sanctus vir redarguit cultui peruersorum dogmatuz deservire. In tribus itaq; amicorum iob nominibus: tres in hereticis perditionum calus exprimunt. Nili enī deū cōtemnerēt nequaq; de illo peruersa sentirēt· z nisi vetustate se cōtraheret: in nouę vitę intelligentia nō errarēt·z nisi speculatōem bonoz destrueret: nequaq; eos supna iudicia tam districto examine p verboz inoz culpa reprobarēt. Contendendo igit deū in vetustate se retinent·z i vetustate se retinēdo: prauis suis sermonibus speculatōni rectoris nocent. Et iratus indignatusq; est. Heliu deus me⁹ iste· vel deus dñs interpretatur·p quē recte fides designat arrogantiū itra ecclesiā positoz·q̄ deū dñm cōfitent. Barachel benedictio vel. Buzites cōtemptibilis·q̄ arrogātes p̄dicantib⁹ cōgruit·q̄ in p̄dicatōis facundia benedictōez diuinę gr̄ę capiunt·sed i elatis moribus esse eam cōtemptibilem ostendunt. Ram: excelsus. Excelsus nāq; ē fidelis p̄lis·q̄ b⁹ vitę infima z abiecta contēnit. Heliu itaq; de cognatōe ram dr·q̄ vnusq̄sq; arrogās p̄dicatos itra ecclesiā posit⁹: sanctis p̄lis fidei veritate sociat·q̄uis ab eoz vita elatōnis prauitate disiungit. Iratus est autem aduersum iob. Eliaz enī glorię sectatores: cū le bona p̄ferunt: alios de latuis sensib⁹: alios de indignis meritis reprehendunt. i. alios censent nichil fare: alios nō bene viuere etiā cum oēs extra ecclesiā positos prana sentire iniste arguūt: eos etiā qui int⁹ sunt. p vitę cōtemptu despiciūt·z extra positos p̄mūt veritate dicti: itus positos p̄mūt q̄ritate dicēdi. i. vicio elatōis. Igitur heliu ex iob lo. Cū dr·q̄: heliu expectauit iob lo·eo q̄ s.e.q̄ lo. apte beatū iob n̄ p sua: ⁊ p amicoz reuerētia honorē seruasse mōstrat·q̄ arrogātes itra ecclesiā positi quā defendūt despiciūt. Et plerūq; plus ingenia male sapientiū q̄s simplicem vitā inocentiū venerant. Quāuis aūt ecclesia hereticis sit antiquior: q̄ de illa exierunt. Heliu tū iunior fuisse describit·q̄ post exercitata bella hereticoz: viri feruētes ingenio·cōtra hostiū prodiere certamia·z inde arrogantes esse ceperūt. Post hos quoq; heliu iunior in exprobratōe beati iob iungit·et cuius plona species quotūdā doctoz fiduciā: sed tū arrogantiū designat. Cui⁹ verba non facile intelligim⁹: nisi ea ex subsequētis vnice correptōe pensem⁹. Aut nāq; de illis dns. Quis est iste involuens sniās sermonib⁹ iperitis? Cū vero dicat sniās: sed nō addit protinus quales: vult procul dubio bonas intelligi. Nā cū snię nominār: nisi etiā male dicantur male sentiri nō possunt. In bono enī sniās accipim⁹ q̄ sine adiectōe reprobatōis ponunt· sicut scriptū ē. Sapiētior sibi videt piger septē uiris loquentibus sniās. Respondensq; heliu si. ꝛc. Dic q̄ soliditate grauitatis

carent: expositōis subtilitate nō indigēt· qz dū p ętatis sue respectu tacuit sapientior fuit· dum aūt se preferens ⁊ in alijs longeuitatem uesperit pueriliter delipuit· nā contra eius sniam ętas plurior loquitur ⁊ p annoz multitudinem sapia docetur. Quia ⁊ si ętas sensum nō prębet: usum tamen exercet ut ebementer.

¶ Sed vt video spiritus ē in ho. Non pua cōdemnatio est: et tono qđ cōmuniter datur: priuate gloriari· scire bonū unde ceperit ⁊ nescire qđo bono uti debeat qđ accepit. Quattuoz quippe sunt spēs animoris·cū homo bonū a se ipo habere estimat: uł si desuper credit datū p suis tamen meritis accepisse putat· uel cū tactat se habere qđ nō habet· uel cum ceteris despectis singulariter uult uideri. Hęc q̄tta species uicioz primat dyabolo: q pię angel esse uoluit· quia in ea quidē specie crebro oīs hūanus animus labit ut id qđ habet singulariter habere gloriet· qz quisqs bonū singulariter se habere gaudet quisqs sublimioz uideri ceteris querit illā· simitādo: qui despecto bono societatis angelozum: sedem suam ad aquilonē ponens· ⁊ altissimi supbe similitudinē appetēt· p iniquū desiderū qsi ad quodam culmen conatus est singularitatis erumpere. Ab hac dīa discipulos de predicatōe reuersos cōpescuit· ne de singularitate mira eulos gauderēt· dicēs Videbam sathan sic fulgur descendentē de ęlo· qui singulariter erat elatus· ut in eius ruina discerent: quid de elatōe timerent.

sententiam. Sperabam enim qđ ętas prolixior loqueret· ⁊ annozū multitudo doceret sapientiaz. sed
§ vel scīam. § hec recte diceret si eam intelligentiam sibi non arrogaret.
vt video spiritus est i hominibus ⁊ inspiratio omnipotentis dat itel ligentiam. Non sunt longęui sapientes: nec senes intelligūt iudiciū
Ideo dicam audite me· ostendam
§ vel sententiā.
vobis etiā ego meam sapienciam.
§ supbe se tacuisse indicat.
Expectaui eni sermones uestros. audiui prudentiā uestram. Donec
§ alias disceptaremini.
disceptaremini sermonibus· ⁊ do nec putabam vos aliquid dicere:
§ nō annos sed intentōem pensat uerboz.
considerabam. Sed vt video nō est qui arguere possit iob: ⁊ respondere ex vobis sermonibus eius.
§ prohibitio est quasi ne dicatis hoc· iob pectum a deo sicut incorrigibilem qui non cedit sententijs ⁊ autoritatibus uestris.
Ne forte dicatis· inuenimus sapientiam: deus proiecit eu3 non hō

¶ Expectaui enim ser. ye. Cū dicit expectaui ⁊c. declarat se ad uerba senū indicantis potius studio qđ dicentis uoto tacuisse: quāuis hęc melius uitā arrogantiū signant: qui aliquādo intra ecclesiā politi cum eulde ecclesię aduersarios cōspicinat: nō in eis ānos tporum sed intentōem solēt pensare uerboz. Nā quātolibet sunt eidem arrogantib⁹ antiquiores hyretici· eos tamē audacter cōprimere conant· in quoz uerbis dogmata puersa reprehendāt.

¶ Sed vt video nō est. Sepe heretici p hoc q esse ⁊ hominibus despicabiles solent: cū a cunctis ecclesiā regētibus ueneranter cōspiciunt: opinionē eius quib⁹ ualent obtrectationib⁹ lacerare cōtendunt dicētes. Idcirco illi cuncta tpalia suppetunt: qz ei pmia ęterno⁹ munerū subtrahunt· quoz uoce beln obuiat dicens. Ne forte dicatis. Quasi in casum dictis qđ deus eam proiecerit ⁊ nō homo: qm ueneratur· qz sic modo gloriatur: ut multiplicius celestis sequat. Ac si arrogantes fideles cōtra hereticos dicāt per hoc eni qđ ecclesiam in honore boīm florere tpaliter cernitis: proiectaz eam a domino non credatis· sed nichil est· dat, eni deus in hoc itinere solatia· ⁊ puenienti ęterna premia seruat.

¶ Nichil locutus est michi. Beln quidē publice beatū iob audierat: sed dicit michil locutus est michi· qz nimirū omnes arrogantes voces ecclesie audiunt· sed sibi eas dici dissimulant: qz elatōis vitium emendare cōtemnunt. Nec se de supbia redargui estimant: qz esse se humiles putant qui etiā redargui despiciunt cū sapientiores se ⁊ iplis redarguentib⁹ arbitrant. Quero ait. Et ego nō secundū ser. ye. re. Bene beato iob ū fin sermones coz respondere illi se dicit· qz arrogantes respondent contra

ecclesiā· sed nō fiant hęretici ceterius cōstituti. Neqz eni contradicūt ei prana p̄dicando: sed peruerse uiuendo· qz nec te teo ut hereticis indigna sentiunt· sed de se pluriqs necesse est digna suspicant.

¶ Extimuerunt nec respon. vl. Bene ab beln uerba amici iob ex timuisse referunt· qz non nunqs arrogantes ecclesię defensores: quānis ordinem dicendi nō teneant· tamē aduersarios uirtute dictorum perturbant.

Quoniā igitur ex. ⁊c. Finis locutōis sapientiuz esse soleat: ut usqs eo dicāt: quousqs aduersarijs silentiū iponant nō eni se ostendere: sz prauа docētes ꝓpelere cupiūt. Postqs aūt de amicis iob dictū· extimuerūt nec responderūt ul· abstulerūtqz a se elo·
§ aperta ostentatio.
quium. Quoniā igitur expectaui:
§ qz nil putat qđ
⁊ nō sunt locuti· steterūt nec respō
habent si occultū est.
derunt ultra· respōdebo ⁊ ego partem meam· ⁊ ostendam scientiam
§ qz superbi uident sinceros magna loqui ⁊ se honorari· ⁊ ipsi hec sequuntur: tantum ut clari habeantur.
meā. Plenus sum sermonibus· ⁊ coartat me spūs uteri mei. En uenter meus quasi mustum absqs spiraculo qđ lagunculas nouas dirū pit. Loquar ⁊ respirabo paululuz· aperiam labia mea ⁊ respondebo.
§ qz sicut labor ē iustorū uidere mala nec corrigere: ita labor est arguentibus si qđ sapiunt nō esse
Non accipiam personā viri: ⁊ deū dent.
homini non equabo. Nescio enim ꝯdiu subsistam· ⁊ si post modicuz tollat me factoz meus.

¶ Ego aūt loquoz qz nichil ad me quidquid dixit de supbia se arguī nō estimat qui sc̄ humilem pu
Nichil locutus est michi· ⁊ ego nō tat ⁊ arguente sapcationem.
secundū sermones uestros respondebo illi. Extimuerūt· nec respōderunt ultra: abstulerunteqz a se elo·
§ aperta ostentatio.
quium. Quoniā igitur expectaui:
§ qz nil putat qđ
⁊ nō sunt locuti· steterūt nec respō
habent si occultū est.
derunt ultra· respōdebo ⁊ ego partem meam· ⁊ ostendam scientiam
§ qz superbi uident sinceros magna loqui ⁊ se honorari· ⁊ ipsi hec sequuntur: tantum ut clari habeantur.
meā. Plenus sum sermonibus· ⁊ coartat me spūs uteri mei. En uenter meus quasi mustum absqs spiraculo qđ lagunculas nouas dirū pit. Loquar ⁊ respirabo paululuz· aperiam labia mea ⁊ respondebo.
§ qz sicut labor ē iustorū uidere mala nec corrigere: ita labor est arguentibus si qđ sapiunt nō esse
Non accipiam personā viri: ⁊ deū dent.
homini non equabo. Nescio enim ꝯdiu subsistam· ⁊ si post modicuz tollat me factoz meus.

¶ Respondebo ⁊ ego partē mea ⁊c. Hanc partē suaz oīs arrogans estimat· si scientiā nō tā habeat qz ostendat· qz nimirum oēs elati sciam habere nō appetūt: sed ostendere· quoārca bū per moysen dr· uas qđ nō habuerit operculuz nec ligaturaz desup imundus erit ⁊c. Predicatores aūt sancti ptem suaz reputant si intus quidē ipsi d sapia gaudeant· foris aūt alios ab errore compescant. Neqz a se ita loquendo erumpt ut gaudiuz mentis i ostentione ponant discrete locutōis sed bonum scietię i cordis secreto meditantur· ⁊ ibi gaudent ubi hoc ꝓspiciunt· non ubi inter tot rēpationū laqueos inotescere cōpelluntur. Plenus sum sermo. Hoc cōtingit: ut sapientes uiri cū se nō audiri cōsiderāt: oīa suo silentiū indicāt Sed dū cōspiciunt qđ facinora iplis tacentib⁹ crescunt: uim quandā spūs sui sustinent: ut in locutōe aptę correptōis erūpant. Unde hieremias cū sibi silentiū indixisset: dicens· non recordabor eius· neqs loquar ultra in nomine illius: ignis ardoris ardebit in corde meo clūsus ignis charitatis estuans· claususqs in ossibus meis· ⁊ defeci ferre non sustinens. Sed plerūqs similiter arrogantium mentē ad loquēdi impetū uanę glorię anxietas· neqz aqs se intra silentiū capiens· quasi zelus charitatis inflamat: ateqs ad effrenatoz locutōis spellit. unde beln spiritu elatōis extensus· ⁊ sese intra silentij claustra non capiens: ait. Plenus sum ser. ⁊c. In uentre sinus cordis. in musto fernoz spūs sancti accipit. Beln eni sic inflatione elatōis ostenditur ac si ardore spūs sancti accendat· sensus sui spiritū in eo qđ tacuit qui musto absqs spiraculo cōparat. Et bū ait. Quod lagunculas no. dī. quia sanctus spūs feruoz: nō solū veteri: sed etiā noua uita uitę capit· mustum ergo lagunculas nouas dirūpit. quia feruoris ei potētia: ⁊ spūalia corda transcendit. Lagūculas aūt dicit ifirmas consciās· uel terrena corpoz uascula.

Loquar et respirabo. Bū ait respirabo· qz sic labor iustoz ē: uidere prauа: nec corrigere· ita grauis ē labor: arrogantiū si qđ sapiūt nō ostendūt Unde q̄pe intrinsecus estuante ferre uix possunt· si oīe qđ sentiunt paulo tardius inotescāt. Necesse ē igit ut cū res bona agit· pri⁹ coz elatio i corde uincat· ne si a radice misere elatōis pdeat· miseros neqcię producat fructus.

¶ Non accipiam personā viri. Recte homini deū non equat· qz quādiu hic subsistat uel qn ad dei iudicium tollat· ignoret· ⁊ bene· si post

modicum·quia ꝗ̄ longū fuerit tempus vitę p̄sentis:eo ipso b:enius ē quo pmanens non est. Neqꝫ enī dignū est vt diuinus iudicetur:quidq̄d fine circūscribitur. Sed inter has sentētias quas ex veritate solidas profert ad verba rursum elatōis erumpit dicens·audi ⁊c. C. XXXIII.

Audi igitur iob elo·mea. Pensandū de quāta elatione vesc̄dit q̄ beatum iob audire se āmonet:q̄ os aperuisse se phibet:⁊ loqui ī fauc̄s linguam suā,pmittit. Proprium est enī⁹ arrogantiū: recta quę sapiunt: recte mīstrare nō possē nec būliter ferre ea q̄ docent. Loquatur lingua m.in fau. In fauc̄bus loqui est silenter dicere·⁊ nō clamo:b⁹ vociferare. Arrogantes intra ecclesiā velut in fauc̄bus loq̄ dicunt: qui non cōtra aduersarios extra venientes clamāt·ſz ītra ecclesiam positos īcrepant. Sepe ꝯo arrogantes se fugere arrogantiā simulant: ⁊ priuate singulis quasi latenter loquunt: vt sic de sensu:ita etiā de cō temptu arrogātię glorient. Aliq̄n ita impudentes sūt: vt alijs tacentibus laudēt q̄d dicūt, vñ subdit Simplici corde meo l. Magne virtutis laus ē simplicitas locutōis quā qui arrogantes nō habent:habere se asserunt·vt securius audiantur. Et pure se locuturos renunciant. q̄ huiusmodi timent reprehendi duplicitatez suaz:⁊ falsis vera miscent:vt citi⁹ eis credatur. Quia igitur beliu ⁊ pure se locuturū pbi buit·⁊ dicta sua appellando sententias fauore ḣaurit·eandez iam sententiam quā,pmisit adiungit dicēs. Spūs dei fecit me. Per spiritum facū ⁊ p spiraculum se narrat animatū· Facto quippe ad̄ scriptuz est. Inspirauit in faciem eius spiraculū vite. Et nota quia veram sentētiā ptulit dum se spū dei factum esse dixit·sed inutiliter·nec suo loco. vnde moyses. Vir qui flurum seminis sustinet imundus erit. Semen est sermo qui se cum dat audientes·sed si ipoztune defluit:emittentē polluit: vt etiam q̄d recte senserit fedetur·nec credat ei·⁊ virtutez perdit generandi. Sed hęc quę recte astruit vtrū recte exequat audiamus. Si potes. Iterus in falsum supbe elatōis erumpit·dum narrat ordinē vere cōditionis. Atq̄ alijs verbis hoc idē replicat dicens.

Ecce et me sicut et te. Arrogantes cū hominib⁹ equaliter se condi tos meminerūt:sed se p tumorem scie supponunt·atq̄ in eo q̄ equales iam nō sunt·illud ad miraculum renocant·q̄d equales nascendo fuerunt.

Uerūtamen mi. Paulus humiliter sua alta verbū solacij vocat: loquens hebr̄eis·ille sua minima miracula ⁊ eloquentiā vocat·q̄ ꝑpriū est arrogantiū:q̄d paulꝫ dicant:mira se dicere estimant:⁊ locutōem suaz ad mirando ꝓueniunt:q̄d facit elatio sensus.

Diristi ergo in au.m. Quid dixerit subiūgit. Mundus sum ego et absq̄ de. Cōtra hęc verba q̄ beatū iob dixisse narrat īmam suā ꝓferens ait. hoc ē ergo ⁊c. Profecto nāq̄ beatus iob veraciter dixerat·q̄ absq̄ culpa fuerat flagellat⁹. Hoc enī ipse se·q̄d de illo ad dyabolum dns dixit·cōmouisti me aduersus eū vt afflīgerem illum frustra.

Hoc est ergo in quo nō es iu. Nesciebat enī flagellis ei⁹ nō deseri vicis:ſz augeri meritū·⁊ q̄ se sine delicto diceret flagellatū: hac cū sententia increpat. Notandū aūt q̄ beatus iob in nerno pedem suū positum

C. XXXIII.

ſ inter veras sententias iterū ad verba elatōis prumpit.

Hdi igit iob eloquia mea·⁊ oīa sermones meos ausculta. Ecce apui ſ aue cōtra vos sentio ꝓdēter·hec silenter narro. os meum·loquatur lingua mea in faucib⁹ meis. Simplici corde meo ſ que non nisi vera. sermones mei·⁊ sententiam meam ſ ecce sentia. labia mea pure loquentur. Spūs dei fecit me·⁊ spiraculum omnipotentis vniuificauit me. Si potes respōde michi·⁊ aduersum faciem meam consiste. Ecce ⁊ me sicut ⁊ te fecit deus·⁊ de eodē luto ego quo q̄ formatus sum. Uerūtamen miraculum meū non te terreat: ⁊ eloquentia mea nō sit tibi grauis. Dixisti ergo in auribus meis·⁊ vocē verbo⁹ tuoz audiui. Mūdus sum ego ⁊ absq̄ delicto: īmaculatus:⁊ non est iniq̄tas in me. Quia querelas in me repperit:ideo arbitratus est me inimicū sibi. Posuit in nerno pedes meos ⁊ custodiuit oēs scitas meas. Hoc ē ergo ī quo ſ post tot verba ela non es iustificatus. Respondebo tionis:sciam suam aperit. tibi·quia maior sit deus homine. ſ ita aūt. Aduersus eum contendis: q̄ non ad omnia verba responderit tibi.

ſ sed deus singulis priuata voce non respondet q̄ eloquiū condidit:quo omnibus satisfacit

Semel loquitur deus·⁊ secundo

† ſ mente tranquilla ab actu seculi·vt moyses ī monte legem accipit.

idipsum nō repetit. † Per somniū † ſ i·cum cessat ab exterior actione·vñ fit quies in mente.

in visione nocturna: † quādo irruit ſ alias sup.

sopor in homines:⁊ dormiunt in lectulo. Tunc aperit aures virorꝫ· ſ aperiendo.

⁊ erudiens eos instruit disciplina

ait: Sed nequaq̄ hoc modo q̄d ei obiḉit mundū ⁊ absq̄ peccato:nec īmaculatū ⁊ sine iniquitate fuisse memorauit. Sed beliu dum austeritate studuit increpare q̄ dicta sunt:mentiens addit q̄ dicta nō sunt·vt dicte arguere videat·Et bñ q̄ arrogantes plus appetunt arguere q̄ cōsolari·⁊ bominib⁹ euenire mala:nō nisi p iniquitatib⁹ credūt. Respondebo tibi. Hoc ideo dr:vt flagellatus bō ꝓsideraū:q̄ illo maior ē deus:in omni q̄d patit:eius iudicio se ꝓponat quo se minorē non dubitat·⁊ q̄d a meliore patitur iustum credat· etiā si eiusdem iusticię causas ignorat. Aduersus eum con. Afflicti cordis ē ꝓpriū vt in omne q̄d appetat (⁊ tamē rerum ordinē cōtrarium sentit)si pos fit fieri:cur ita vel non ita sit:diuinis sibi vocibus responderi velit vt deum de cūcta rerū cōtrouersia cōsulat· et responsionis ei⁹ cognita ratiōe conquiescat. Semel loquitur dc⁹. Belin autez ꝓhibens q̄ scripturam sacram dns condidit·⁊ ī ea vel publicis vel occultis cunctoz questionibus respondent·ait Aduersus eū ꝓtendis q̄ non ad oīa verba re·ti·Semel loquitur deus ⁊c. Acsi diceret Deus singuloz cordibus priuatis vocibus non respōdet: sed tale eloquiū cōstruit:q̄ q̄d cunctoz questionibus satisfacit. In scripturę quippe eius eloqo causas nostras singli si requirimus inuenimus. Ibi enī nobis oībus in eo q̄d specialiter patimur:cōiter respondetur. Ibi vita ꝓcedētiū fit forma sequentium· vt enī vnū e pluribus proferamus. Ecce dum passione aliqua vel molestia carnis afficimur·scire fortia sse occultas causas passionis eiusdē vel molestie optamus·quatinus er eo q̄d patimur:et ipsa rerum scientia consolemur. Sed quia de specialibus temptationib⁹ nostris nequaq̄ nobis singulis specialiter respondetur ad scripturam sacram recurrimus. vbi inuenimus q̄ dum paulus carnis infirmitate temptatus fuerat:audiuit. Sufficit tibi gratia mea·nam virt⁹ in infirmitate ꝑficitur. Quod ideo illi infirmitate ꝓpria dictum est·ne singulatim nobis omnib⁹ diceret. In scriptura igit sacra vocem dei afflicto paulo audiamus:ne cum fortasse afflīgimur·singuli eaz audire priuata cōsolatione queramus. Loqui enim dei est verbuz generare:q̄ ꝑter vnigenitum aliud nō genuit verbū:q̄d nos mirari est aliquo mō videre: vt clausis oculis sentit lucē. Sed q̄ hęc ammiratio occupatis in terra non facile est·quo fiat ad nos locutio dei:p somnium aperit. Per somnū in visione no. In somno exteriores dormiunt sensus·⁊ interiora cernunt. Si ergo eterna cōtēplari volumus:ab externa implicatōe dormiam⁹. In diuturna aūt luce certi⁹ cernimus. In nocturna vero visione p imagines videmus·⁊ sancti q̄diu in hac vita sunt diuine nature secreta:q̄si sub quadam imaginatōe cōspiciūt·q̄ nec dū sicut sunt ea manifestius cōtemplant. Et dormiunt in lectulo. Quia tunc secreta diuinitatis agnoscim⁹:cū ab huius mundi tumultuosa cōcupiscentia intra mētis nostrę cubilia segregamus. Tunc aperit aures vi. Cum enim ab exterioribus actionibus sopiuntur:apta aure interni examinis causas audiūt. Et erudiens eos in. ⁊c. Quia dū subtiliter·vel flagella publica·vel iudicia occulta cōsiderant:semetipsos affligere flendo nō cessant. Et bene dictum est·⁊ erudiens eos ⁊c.quia cōsideranti mente ⁊ sese p pniam lacerāti·quasi quędā plagę

passionis sunt lamenta cõpunctõis. Quattuor quippe sunt qualitates q̃by iusti vri aīa in cõpunctõe vehementer afficit. Cũ aut malox suox remi niscit: cõsiderans vbi fuerit vt quo paulus. Non sum dignus vocari apostolus: q̃ ꝛc. Aut iudicio ꝙ di sententiam metuens ꝛ secum quę cõs cogitat vbi erit: de quo. Castigo corpus meum ꝛ in-s-r-u-s-ꝛc. Aut cũ mala p̃sentis vitę solerter attendens merens cõsiderat vbi est. vnde dum summa in hoc corpe peregrinamur a dño, aut cum bona supne patrię cõtemplatur: quę q̃ nec dum adipiscit: lugens cõspicit vbi nõ est. Vnde apostolus. Videmus nunc p̃ speculum in enigmate ꝛc.

¶ Ut auertat homine. Quid hõ de se nili peccatũ fecit · at qs qđ fecit vitare appetit: ꝛ ad conditõnis lue ordines humiliter redit: dum sua opa fugitalē se qualis a do factus est diligit. Contra conditorem aūt superbire est: p̃cepta eius p̃cãdo transcendere: q̃ quasi ad se jugum dominatõis eius extenuit: cui p inobedientiã subesse cõtemnit. Eruens animã eius. De corruptõne ad gladium trãsire: ē ab hac corruptõne vicio ad gladiux transire penarum. Sed numqũ illi⁹ vitaꝫ illic eripit ab vltione supplicij: cuius bmentē subtrahit a dilectatiõe peccati. Increpat quoq; per dolo. in l. Lect⁹ reḡes tẽporalis accipit. Increpat ergo p̃ doloꝛes in lectulo-i-in p̃sentis vitę requie · vel tẽptationis stimulis · vel flagelli afflictione pturbat. Electus enī huius mũdi iter asperũ facit: ne dũ quisq; vitę p̃sentis requie: q̃si vitę amenitate pascat: magis cũ diu pgere q̃s cupit nire delectet. Et omnia ossa il m.f. Ossa virtutes accipim⁹. ossa aūt facit marcescere: q̃ cũ i ea requie q̃s nobis ab hoc sęculo p̃paramus: flagello tẽptationis afficimur · q̃ ꝛ virtutib nostris instari potuim⁹: cognite infirmitatis nostrę tedio extenuamur · ꝛ oĩs illa nostrarũ virtũ pinguis viri dulcis gratulatio · subito anxietatis merore siccab. tur. Abominabilis. Panē p̃sentis vitę delectatõem vocat. Vnusquisq; enī cuꝫ sibi bene vivendi p̃speritas arridet: hilarescat: at ipsa hilaritas animũ velut desiderabilis cibus reficit. Sed cũ temptatõe pulsatur · a mente eius omne gaudiũ respuitur · quę prius codē gaudio q̃si lacrata lętabatur. Tabescet. Sic vicijs tẽptamur ne intus extollamur: ita extra flagellis terimur: ne quod ex queramus mundo blandiente seducamur. Tabescet caro eius. Carnis noīe carnis delectatio accipit. Tabescit ergo: ꝛ ossa nudant: q: dũ flagellis arguentib: carnalis delectatio extenuat · ea q̃ q̃si sub carne latuerãt virtũ fortia patefiãt. Nemo q̃ppe q̃nũ ꝙ fecerit: nili inī aduersa cognoscit.

¶ Appropinquauit cor. a. e. ꝛc. Temptati iusti aīa corruptõi proximare dr: q: ex suis se viribus pdĩoi proximũ n ignorat: vt b̃ qđ a pditione longe est: nõ sibi sed dño tribuat. Appropinquat ergo mortiferis: q: ex infirmitate carnis proximũ se peccatis mortẽ ferentib respicit: a quibus diuino munere tantom agis longe fit: quãto se eis proximũ ex suis meritis reprehendit. Protectio ĩ dei min⁹ necessaria creditur. si semp habet · vnde aliq̃ subtrahit vt quod sine ea nichil est bõ ostẽdat. Si fuerit pro eo qui. Angelus ille xp̃s accipit: p nobis aūt patri loquit vnus ꝛc similibus. Cum enī in cunctis opationib suis immensa nos virtute transcendit · ī vno tantũ a nobis · i · in forma veritate nõ discrepat: qui patri p nobis loquit: p hoc qđ se nobis similẽ ostendit. Loqui enī eius est le pro nobis boies ostẽdere · p̃ter quẽ nullus equus inueniret · qui sine peccato p peccatorib intercederet. Unum de sumi. Quia vere hõ: led nõ ita natus vt aliq̃ non ita moriturus · necessitate enī surgit p se ꝛ die tercio. Ut annunciet homini equi. Angelus equitatẽ boīs annunciauit. Intercedẽs enī p peccatorib semetipsum iustũ hoiem qui pro alijs indulgentiã mereret ostendit. Miserebitur eius. Mediator in eo misereť hoīs · q: formã hominis sumpsit. Et dicet Libera eũ. Dicere eius est liberare hoiem · naturã hois assumendo ꝛ liberã demonstrare. Et ea quippe carne quã sumpsit · eriam hanc ostẽdit liberã quã redemit. Ut non descẽ. De quo iap. Appropinquauit corru-id est · q: cognoscendo se corruptõi proximũ non ignorat: ideo non descẽdat in corruptõẽ.

Inueni in quo ei pro. Aĉli aptẽ dicat q: nullus boim fuit: q̃ corã deo intercessor ilius pro hoibus apparet · memetipsum ad ꝓficiandum hominib hoiem fec · ꝛ dum me hoiem exhibui: in quo iusto hoīe hominibus ꝓpicer inueni. Contumpta est c.e. Innumeris enī humanis gen⁹ suppliciis vicio ꝛ penaru ꝓsecutur: ꝛs vnente redẽptore reuertť ad dies adolescentię lug · i · priores vitę integritate renouaꝫ vt nõ in eo remaneat quo lapsus ē · sed ad b̃ redemptus redeat · ad quod ꝓpiẽdã ꝓdi⁹ fuit. Deprecabit deũ. Qui a dus redẽptor noster patrez pro nobis interpellat nos quoq; ꝑsentię vitę tor pore vsculło ad statũ oratiõis accendemur · iõ apte dr · deprecabit deum ꝛ placabilis erit ei. Prius enī postula re angelũ ꝛ postea homine dicit · q: nisi ante ipse dñs p incarnatõem suã interpellans patrẽ vitã nostrã peteret: nunquã se insensibilitas nostra ad postulanda ea q̃ eterna sunt excitaret: sed incarnatõis eius ꝑfecit oratio vt torpens nostri ingenia tio subsequat. Et videbit faciem e. Post laborꝫ enī certamina · post tẽptationũ fluctus in excelsa anima suspendit · vt cognitõem diuię ꝑsentię cõtemplet. Inbilum aūt dr ineffabile mentis gaudiũ · qđ nec ablondi pot nec sermonib aperiri. Et tũ quibusdam motib prodit: q̃suis nullis ꝓpie tatibus exprimat. Et reddet ho. iu. s. Non quã ex semetipso habuit: sed quã cõditus vt haberet accepit · vt inherere deo libeat · vt minacem eī⁹ sententiã primeat. Respiciet ho. ꝛ di. pec. Scriptura nunquã boies dicit quos a bestijs ratõe distinguit · i · quos ñ atteri bestiali passionũ motu demonstrat. Et est sensus. Sanctoꝫ virorꝫ exempla cõspicit: atq; ex eorũ cooperatõe se pensans: iniquã se esse cõprehẽdit. Peccaui et vere deliqui et vte. d. ac. Qui malo ꝛ exẽpla cõsiderat · minus se peccasse quã meretur agnoscat · q: illoꝝ iusticia cõspicit: q̃s graui culpa fuerit qđ erranit. Peccaui et v. d. Pere non vt qui verecundus se peccatorẽ fatetur ꝛ tamen se defendit si arguit · hic talis humilis vult videri non esse. Liberauit enim am. s. n. p. t. Quia p̃veniente diuina gratia in oratiõe bona: nostrum liberũ arbitriũ sequitur · nosmetipsi nos liberare diamur · qui liberanti nos domino cõsentimus. Sed viuens lucem vi. Lucẽ sc̃z veritatis quã corde mortuus videre nõ possit · vel viuens tunc lucem respiciat: q̃ dñs ad indiciũ liberis oculis cordis in forma diuinitatis attẽdit.

¶ Ecce hęc omnia ope. deus. Detẽptato flagellato ꝙ hoīe dictũ est superius. Abominabilis ei fit in vita sua panis ꝛc. Inferius vero sub nexum est. Deprecabit deũ ꝛ pla · ei erit ꝛc. In his sententijs: ꝛ supra meror amaritudinis ꝛ infra subiecta est lętitia securitatis. Morꝫ subdit. Hec omnia operatur deus t. v. p. Acsi diceret. qđ ꝛ vno diti hoc tribuvicibus per singulos agit · i · merorem ꝛ lętitiam · in vnaquaq; electi anitribus modis alternari inuenim⁹ · i · cõuersione probatõe · morte. In cõuersione grauis meror ē: cũ vult desiderioꝫ tẽporaliũ graue onus abijcere: et leue iugũ dñi libera fuitate portare · ſz occurrit illa familiaris sua carnalis

¶ qui ab his que fecit auertatur · ꝛ superbia liberetur · qz inanium omnis peccati superbia.

vt auertat hominez ab his q̃ fecit ꝛ liberet eum de superbia. Eruẽs animam eius de corruptõe · ꝛ vitã illius: vt non transeat in gladium

Increpat quoq; p doloꝛẽ in lectu ¶ mtus pungimur ne sit elatio. ¶ qz conscij bonorũ quati ꝑpugnamur.

lo · ꝛ omnia ossa illius ⁺marcescere ¶ vt ꝑbet quid er fecquid ex dei munere. ¶ · i · efficere merẽ in amaritudinem vertitur: quidquid facit. ⁺Abominabilis ei fit in vita ante blande saciabat.

sua panis · ꝛ anię illius cibus ante

desiderabilis. Tabescet caro eius ¶ qz p aduersa virtutum merita palescunt.

ꝛ ossa quę tecta fuerãt nudabunt. ¶ in aduersis nõ solum robur fortitudinis detegitur sed ꝛ infirmitas humanitatis. ¶ alias bit.

Appropinquauit corruptõni aniae⁹ · ꝛ vita illius mortiferis. Si fue ¶ ꝙ in vno ostensa generali pestilentia generale remedium subtrahere. ¶ alias vnus.

rit pro eo angelus loquẽs ⁺vnum

¶ vel milibus.

de similibus: vt annunciet homis

equitatẽ: miserebitur eius: ꝛ dicet.

Libera eum vt nõ descendat i cor

ruptionẽ. Inueni i quo ei, ꝓpicier. ¶ mira dispensatõe deus hoc nobis vertit i pnã

Consumpta est caro eius a suppli per quam fecimus culpam.

cijs: reuertatur ad dies adolescẽtię ¶ etiã ipse homo post angelũ · aliter hõ ad eterna petenda nunq̃ se erigeret.

sue. Deprecabit deũ ⁺ꝛ placabilis ¶ hoc recte post amaritudines · vt de se certore indicij tristis · ꝛ ita mundanis oculis bona videat que querit.

ei erit · ꝛ videbit faciem eius i iubi ¶ ex gratia contemplatõis sequitur iusticia operatõis. ¶ iusticia dei est dando · hoīs accipiẽdo

lo · ⁺reddet homini iusticiam suã ¶ peccatorẽ se nõ cognosceret nisi iusticiã haberet

Respiciet hoies: ꝛ dicet: ⁺Peccaui ¶ pena interrogat · si se homo vere cognoscit.

ꝛ vere deliqui · ⁺ꝛ vt eram dignus

non recepi. Liberauit enī animaꝫ ¶ vita enī lecto est vera bonorum · quã respici

suam ne pgeret i interitum: ⁺sed vi endo dicet.

uens lucẽ videret. Ecce hęc omia

delectatio. Que aũt tũc cordis in illo anxietas: cum hinc spũs vocat: hinc caro revocat: vt dici possit de eo. Abominabilis ei fit in vita s.p. zc. Sed qz diuina gratia diu eum hac difficultate affici nõ pmittit: ruptis peccatorum vinculis ad libertatẽ nouę cõuersatõis consolando pducit: z pcedẽtẽ tristiciam subsequens lęticia refouet: qz inchoatiõe pnidebat dẽ blanda: que nemo putet pfectionẽ: vt de eo dici possit. Deptecabit deũ z placabit ei erit zc. Post primã aũt vocẽ meroris z lęticię quã vnusquisq; p studiũ cõuersionis agnoscit: secũa saborię: ne securitatis negligẽtia dissoluatur: vt hostes in deserto occurrunt: post submersos egyptios i mediate amara ut probet in fine ſiima. Plerũq; enĩ euenit vt iam cõuersum insurgentia pluſq; i iitio vicia crucient: z repugnãti animum iamiãq; qſi i ipsum desperatõis ĩcinant: vt de eo dici deat. Abominabilis ei fit in v.s.p. zc. Sz qz misericors deus, pbari nos pmittit tẽptationibus: nõ reprobari: citi? cõsolatio occurrit: impugnãteſq; cogitationum motus eterna pace trãquillat: vt ŏ hoc tẽptato liberatoq; homine debeat dici. Videbit faciem eius i iu. Post pcussionis contamina z post pbationis crũnam: solutioni carnis appropinquãs non nunq; terrore districte vindicte etiã iusta aĩa turbat: timens magis iuala q nõ intelligit: cui z si quid i hac vita tranquillũ sapere potuit: mortis articlo ĩterueniẽte cõcutiẽ. vt iure dici debeat. Abominabilis ei fit i v.s.p. Sed qz iustor animę alienis quibuſq; cõtagijs ipso sępe mortis pauore purgãt: z eternam retributõem pciunt. Plerũq; vero cõtemplatione quada retributõnis interne prius qs carne expolient bilarescunt: z recte dicitur. Videbit faciem eius in iu. zc. Sed qz electi cuiusq; mens vel labore cõuersionis: vel tẽptatione, pbatõis vel formidine solutõis atteritur: atq; ipsa attritõe purgata liberatur. Sequit. Vt revocet animas eorũ a cor. Lux mortentiũ est quã corporis oculis cernimus. Illuminant aũt a luce viuentiũ qui despecto tpali lumine ad splendorem interne claritatis recurrit: vt ibi viuant vbi verum lumen videãt: vbi nõ aliud lumẽ: aliud vita est.

Attende iob et audi me. Heliu post; multa sapientię pfunda digessit: qualem se apud se habeat: hac locutõe manifestat. Immensa eniz superbia est: a senioribus sibi reuerentiã exigere: z silentiuz impare meliori. Si aũt habes quod lo. re. m. Iusti dicatores dum corripiũt se humilitatis gratia: in eo qd corripiunt ne forte fallant exquirunt: correptisq; licentiã tribuunt: vt siquid pro se ipsi iustius sentiũt: fateãt: hoc arrogantes imitari appetunt: paulisp enĩ in verbis elatõe postposita: qſi qs corripiũt si forte reperire poterũt: iusticiam quęrũt: nõ qz ita sentiunt: sz quia ornari p humilitatis speciem cõspicuum ne videantur tumidi vt sunt. Volo enim te ap. iu. Quia hoc ex corde nõ protulit: audire qd ſlicet non expectauit. Nã illico subiunxit. Quod si non ha. au. me. Heliu dici qd ſlierat nĩ pmisit. ß mox q ĩtrinsec⁹ gestabat erupit.

operatur deus tribus vicibus per singulos: vt revocet animas eorũ a corruptione: z illuminet luce vi-
§ ppriũ est arrogantis: veris iugbis misceri uentiuz. Attende iob z audi me: z tace dũ ego loquor. Si aũt habes
§ nõ ex corde
qd loquaris responde mihi. Volo
hoc dixit: cũ non expectans starim subdit.
enĩ te apparere iustum. Qd si non habes audi me. Tace: z docebo te sapientiam.

C. XXXIII.

§ quasi sup indignos hoc celi⁹ effundantur.
PRonuncias itaq; heliu etiã hęc lo-
† § nimis timet qui sua verba nõ putat decenter audiri nisi a sapientibus.
cutus est. Audite sapientes verba
† § auris non querit sapientes faceres sed sapienti
mea: z eruditi auscultate me. Au-
bus se ostendere: vt doctus a doctis audiatur.
ris enĩ verbis, pbat: z guttur escas
gustu diiudicat. Judiciuz eligam⁹
nobis: z inter nos videamus quid
§ de hoc iudicemus.
sit melius. Quia dixit iob: iustus
sum: z dñs subuertit iudiciũ meũ
§ ecce qui iudiciuz quesiuit: iudiciũ, peruit et cui
pa qua finxit: vt post nulla iob expectetur sentẽtia
In iudicando enĩ me mendacium

C. XXXIIII.

Pronuncians itaq; heliu e.h.l. Quid p huius pnunciatõnis vocabulũ nisi inflatio elatõis ostenditur: vt verba q de alta radice supbię veniebant: cũ quada quasi altitudine z districtõe procederẽt. Audite sapientes verba mea. Ac si diceret. Sic nec auris escas: nec gutt⁹ ꝑba cognoscit: ita nec stultus quisq; sapientiũ sententiã intelligit. Sapientes q intelligite qd dico: qui potestis ea q fuerint dicta cognoscere. Sed qz ꝑdicationem arrogantiũ nullus admitteret: si nõ aliquid bũilitatis imagine pmisceret: rursũ quasi ad quãdã equalitatis cõcordiam descendit. Judiciũ. Utrũ hoc iudicium et bũilitate ſlierit: an sequentibus pensatur. Quia dixit iob i. sum zc. Quia ß mitune dixerit, requisita sacri eloquij verba testantur.

est: z violenta sagitta mea absq; vlo peccato. Quis est vir vt est iob
§ arrogãs magis querit obiurgare quã refouere vt superior videatur.
qui bibit subsannatõz quasi aquã
§ ex societate reprobozũ dignum damnatõe iudi
qui graditur cũ operãtibus iniqui
cauit.
tatẽ: z ambulat cum viris impijs.
§ qz iugbus a veritate alienus est: mox ad falsa, p
rupit qui se extollit: que ĩ alio repehendat nequit
Dixit enĩ nõ placebit vir deo: etiã
ter fingit.
si cucurrerit cum eo. Ideo viri cor
§ nõ est ita vt iob dicit.
dati audite me. Absit a deo impietas z ab omnipotente iniquitas.
§ qõ non tamen hic vt ille putat.
Opus enim hominis reddet ei: et iuxta vias singulorũ restituet eis.
† § in extremo: z si hic frustra affligit.
Vere enim deus nõ ĩcõdemnabit
frustra: nec omnipotens subuertit
§ enim.
iudicium. Quẽ cõstituit alium sup
terram: aut quẽ posuit super orbẽ
§ ergo.
quem fabricatus est? Si direxerit
ad eum cor suum: spiritum illius z
§ z tunc.
flatum ad se trahet. Deficiet omis
caro simul: z homo in cinere reuer
§ er his que acute sensit intumuit: z alios despi
citur. Si habes ergo intellectum:
cit: z sic plus videndo cecus est qz se nõ videt.
audi qd dicitur: z ausculta vocem

Quis est vir vt e iob. Quis ẽ vir vt ẽ iob vt subaudiatur nullus. Ecce quẽ dñs dixit dyabolo absq; cõparatõe instum: eum heliu asserit absq; cõparatõe peccatorẽ: de quo subdit. Qui bibit subsan. q. a. zc. Aq cũ bibit: ita liqde sumit vt ad sorbendũ nulla sui pinguedine retardet. Subsannatione vero vt aquã bibere est: deum sine alio quo obstaculo cogitationis irridere. Dixit enim non p. zc. qd qz minime dixerit: si qſ beati iob verba legit agnoscit. Ideo viri cordati audite me. zc. Iterũ falsa supbię cor ſlgit: q quasi digni se valeãt ĩtelligere. Absit a deo ipietas. Bene dixit: qz omipotenti deo iniquitas vl impietas non est.

Opus enĩ ho. reddet ei. zc. In hac vita nequaquã hoc agitur. Nam z multos illicita perpetrantes gratuito ꝑmunit atq; ad sancta opa cõuertit: z nõnullos actibus rectis deditos: flagello ĩterueniente corripit. Vere enim deus nõ cõ. s. Frustra cõdemnare nõ potest ea cõdemnatõe q i extremo punit omne qd ß quisq; inique pmiserit: nec omipotens subuertit iudiciũ: qz si minus recta videnť esse q patimur: recta tñ in occulto examine discernunť. Quẽ cõstituit aliũ i. e. Nullum: per se enĩ regit mundũ: q p se cõdidit nec eget adiutoriis ad regendũ: qui non egerit ad faciendũ. Sed ß idcirco dicit vt indicet: qz oipotens deus si p semetipsũ regere nõ negligit qd creauit: qd bene creauit vtiq; bñ regit: qz qd pie cõdidit: impie non disponit. Si direxerit ad eum. Cuiuũ est cor: ei⁹ cũ ima appetit: dirigit cum ad supna subleuat. Spm aũt, p internis cogitationiby z flatũ q p corpus trahit pro ĩternis actionib⁹ ponit. Deũ ergo spiritu hois z flatum ad se trahere est ad cõuersionẽ sui desiderij: z ĩteriora nostra z exteriora cõmutare. vt omne qd ẽ hõ ad deũ a quo est: z interius desiderãdo ferueat: z exterius se edomãdo cõstringat. Deficiet omnis caro simul. Simul oĩs caro deficit: qñ iã null⁹ suis motib⁹ fruit. Hõ in cinerẽ reuertit: cũ bũilitatis spũ tangit: z nil se ex aliud qs cinerẽ recordat. Si habes ergo intel. au. q. d. Si tu sũt q̃dam de fectꝰ: q i cordib⁹ reprobor fiũt: ut sp ideten⁹ cant Supi⁹ dubitauit si posset beat⁹ iob, pferre qd iustũ ẽ, nũc ꝑo discutit: si ß

q̄ di saltez posset audire. **Nunquid qui nō amat iu.sa.po.** Amat iudicium quisq̄s vias suas subtiliter discutit: z secretariū mētis ingressus: quid dns ipsi tribuat: quid ipse dño vtrat pensat. Nō iob fecerat qui in expiatione filioz etiā p cogitationiby offerebat. nec cōdemnauerat eū qui iustus est. sed cui sine peccato pcussus fuerat: in dolore positus cū humūtra te requirebat. Quia ergo beliu dixit q̄ is qui nō amat iudicium sanari nō potest. Arguens beatū iob q̄ iudiciū nō amaret. z q̄ cum qui iustus est cō demnasset: alico caūsdē iuth. i. dñi iustiā sub dit dicēs. **Qui dicit regi apostata. zc.** Superbo rectori toties ad culpam apostatis dilabit quoties pesse hoibus delectat z bo norus sui singularitate letatur. q̄si nō sit vn⁹ ex his qui pſunt: z nō sub dño. qō non nisi ex imitatōne illius qui vespertis angeloz̄ so cietatiby dixit. ascēdā sup a.n. z e.s.a. **Qui vocat duces impios.** Quia dū dominādo pesunt: exem plo sue superbie subditos ad ipietatē trahūt Hunc vero solum po testat bene regit: cū nō amando sed timendo retinet. quē vt ministra ri recte valeat: oportet primum vt banc non cupiditas: sz necessitas imponat. Precepta aūt nec p formidie de bent deleri. nec pro li bidie amplecti. ne aut pe⁹ quis quasi ex bu militate superbiat si di uine dispensatōis ordi nē fugiendo cōtemnat aut eo iugum superni rectoris abiciat: quo eum sup ceteros prima tum regimen delectat.

¶ hoc tibi opus est. ¶ z hoc verū. sed non vere dicit. ¶ vt tu.

eloquiū mei. Nūquid qui nō amat

iudicium sanari potest: Et quo tu

¶ scz dñm cuius iusticiā subdit. qui dicit regi.

eū qui iustus est inuīm cōdemnas:

Qui dicit regi apostata. q̄ vocat

¶ q̄ sequaces ad mala trahit. ¶ ¶ q̄z hoiem ex eo q̄ est ipse homo iudicat deus. non ex rebus

duces impios. Qui non accipit

adiacentibus vt nos.

personas principuz: nec cognouit

¶ p principem z tyrannū quisq̄s supbus potest ac

tipi. p pauperem humilis.

tyrannū cū disceptaret cōtra pau

perem. Opus enim manuuz eius

¶ vel sa. ¶ ¶ sententia iudicis y qui hic

sunt vniuersi subito morient: z in

noluerunt humiliari.

media nocte curuabuntur populi

¶ illi quoz̄ est colligere. ¶ ¶ qui manu violen tus fuit.

z pertransibunt: z auferent violē

¶ non videt qui eū rapuit. sed rapitur. ¶ ¶ inuisi biliter. ¶ ¶ iniquus expectatus. non credebat se vi

tum sublatū manu. Oculi enī eius

deri. ¶ ¶ i. que diu patienter cōspexit: quando q̄ inulta non defecit.

super vias hominū: z omēs gres

¶ ideo vt ignoret cogitata.

sus eoz cōsiderat. Non sunt tene

¶ non obliuiscitur ppetrata. sed videt qō agitur. z non obliuiscitur qō videt.

bre. z non est vmbra mortis: vt ab

¶ nec abscondi possunt nec tunc emēdari.

scondāt ibi qui operatur iniquita

tem. Neq̄ enī vltra i homis pote

state est: vt veniat ad deū i iudiciū

¶ ita tunc nūc aūt occulto iudicio cōteritur in. qua re modo est cuiq̄ puidendū ne extra se vagetur.

Conteret multos z inumerabiles.

¶ q̄ iuste.

z stare faciet alios pro eis. Nouit

enī opera eoz̄. z idcirco inducet

¶ ¶ z si nō impij hominibus videntur: qui enī ma

noctem z conterentur. Quasi im

le agit. z fidē gdit dum impune peccare se putat.

¶ impius. ppue infidelis hz ecclesia locus viden tum est. vbi lumen. i. deus videtur.

pios pcussit eos in loco videntiū

qui quasi de industria recesserunt

¶ humilitatis exempla. ¶ ¶ via est quidquid in carnata sapientia gestit et tpe. ¶ ¶ viderunt mali

ab eo. Et omnes vias eius intel

obprobria xpi. sed quo ducunt non intellexerunt.

ligere noluerūt: vt peruenire face

rent ad eum clamorē egeni. z audi

¶ vta pater q̄ sic fuit placitū ante te. non pōt esse iniustum qō placet deo.

ret vocem pauperū. Ipso enī con

cedēte pacē. quis ē qui ꝓdemnet:

Et quo absconderit vultum suum

quis est qui contempletur eum: et

super gentem et super oēs homi

nes. Qui regnare facit hominem

nos iudicam⁹. iudiciū enī damnatōis non desiderant. **Conteret mul tos et in.** Hoc quotidie agit. Labunt̄ alij a statu iusticie. z locum vite alij illis cadentiby sortiuntur. Nō inumerabiles dixit. vel multitudinē ex primere voluit reprobor̄. vel indicare voluit. q̄m qui pereūt intra electoz numerū nō babentur. **Nouit enī opera e.** Videndū q̄ iuquus duo bus modis in nocte cōteritur. vel cum exterioris pene tribulatōe punitur. vñ dr in tenebras exteriores. vel cū occulta sua iterius cecatur. Inducere aūt noctem dominus dr: a cecitate liberare noluisse. **Quasi im pios pcussit eos** Hoc dicit d̄ his quos intra ecclesiaz diuina vitio iuenit. in iniqui tatiby pdurantes. Ibi q̄pe stabant vbi deū videre videbant. Ibi tenebras dilexerūt. vbi lumē veritatis aspicit bi pios in ecclesia se ostendūt. sed q̄ diuīa iudicia latere n̄ possūt quasi impij feruntur. **Qui quasi de in dustria re. zc.** Ex in firmitate solet accide re. amare bonū sed im plere nō posse. Et sin dio vero peccare ē. bo nū nec facere nec ama re. Peccatur aūt vel ignorantia: vt paulus pſecutor q̄ leuius vel infirmitate: vt petrus qui negat q̄ grauius vel studio quod pessi mum.

Et oēs vias eius in.no. Nescire igno rātia est. scire nolusse superbia est. Superbi enī humilitatis domi nice facta cōtemnunt. **Vt peruenire face ret ad eū da.e.** Ku enī isti superbiunt: cla mant ad deū bi q̄ a su perbientiby oppimunt vel q̄ istis cadentibus: in eoz̄ locū panperes. id est. spiritu humiles subro gantur. q̄ facere dicuntur: q̄ casu coz̄ fit. vel illis peccantibz: pauperū cla mor auditur. q̄ dū iudex cōtra dñm superbiunt: ad deū vota gentiū pueue runt. Vel q̄ hec de rectoribz possunt accipi dū. p curis seculi officiū dedica tionis deserunt. subditos i clamorē cōpellunt. qui murmurant cur hic⁹ te net locū. Sed q̄ rectores habēt iudicē suū: magna cautela subditoz̄ est. ne temē iudicare vitā regentiū. Neq̄ enī frusta p semetipsū oēs nūmulari otū effudit. z cathedras vēdētiū colūbas euertit. nimirū significās q̄ ma gistros quidē vitā iudicat plebiū. sed seipm facta examinat magistroz̄ q̄uis etiā subditoz̄ vicia q̄ a magistris modo vel dissimulant indicari vel nequeūt. eius tñ peculdubio iudicio reseruant. Vel per tumorē potentium supbia indicor̄. p clamorē egeni. desideria gentiū figurant. Iudex ergo su perbientiby vota gentiliū ad deū pueneūt. q̄ iudicia nō audet discutere. sed admiratōe venerat. **Ipso enim cōcedente pa.** Si gentilitatē mira ris assumptā: ipso cōcedente pace quis e q̄ cōdemnet. Si indeam obstupe scis perditā: ex quo absconditur vultū suū q̄s est qui ꝓtemplet eum: Et quia sic minima sicut maxima: sic singula iudicat de⁹ sicut cuncta: addit. **Et su per gentē.** Ac si aperte moneat. B iudiciū q̄ super vnā gentē describitur etiaz super omnes intelligere. vt alius repellat: alius eligatur occulte: sed nullus iniuste. Nō ergo in maximis fieri cernimus: cuiā in nobis singulis caute timeamus. Subtile B iudiciū. vt alius repellatur. alius eligat exerceat z super gentes. z super oēs hoīes. q̄ sic intendit dñs singulis. ac si vacet a cunctis. z sic simul intendit oibus ac si vacet a singulis. Quia vo de speciē trāsiuit ad genus: nūc de genere se cōuertit ad speciē. z q̄d iudex ppie me reatur ostendit. **Qui regnare facit ho. zc.** Omniū hypocritarū caput

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

antichristum designat·quē iudea exigentibus meritis accipiet·q; super se verū regem regnare noluit. Sicut in euangelio dr. Ego veni in nomie patris mei·z non recepistis me·Si alius venerit in noīe suo illum accipietis. Quia ergo ego lo. sum ad deū·te q.n. Hoc arrogantes;proprium habere solent·q; auditoribus suis ne quid forte inordinate dixerint tunc requirūt:cum se laudabiliter aliquid dixisse cognoscunt. Hoc aūt faciūt:nō q; de dictis suis ambigunt·sed quo ab audientiū iudicio fauores queruntur. Sed diu morari non possunt in ipsa humilitatis ymagine; quaz speciem tenus sumunt·si enī paulisp tacitus auditor dicta eoz cōsiderat:mox illi se retegūt. Vnō beliu subito ab humilitatis specie ad verba tumide accusationis erūpit·dicens. Quia ergo ego locutus sū ad deū te quoq; non prohibebo. Si erraui tu doce me·si iniquitatē locutus sum:vltra nō addam. Nunquid a te deus expetit eam: q; displicuit tibi? Tu enim cepisti loqui: z non ego. Nō siquid nosti meli⁹:loquere. Viri intelligentes loquantur michi·z vir sapiens audiat me. Job aūt stulte locutus est·z verba illius nō sonant disciplinā. Pater meus probetur iob usq; ad finem·nec desinas ab homine iniquitatis q; addidit super peccata sua blasphemiam. Inter nos interim constringatur:z tunc ad iudicium ,puocet sermonibus suis deū.

¶ antichristū quē iam sequuntur viuendo:etiam hi qui despiciunt verbo.

hypocritam propter peccata ppli.

¶ arrogans q; mala defendit·in bonis humiliter ambigit:q; fauorē querit·sed vere est humilis in bonis qui non est defensor in malis.

¶ nō quereret si

¶ sed.

¶ quasi ego innocens qui pallatus respondeo.

¶ ad te nō pertinet·sed tamen iterum palliatur.

¶ ad te non pertinet apparet elatio.

¶ qz asperitas sup bonū·vsq; ad maledicendū ex

¶ nō benivole,pbationē ei optat quē ē iam inter flagella lapsuz accusat;sed crudelis nescit compati:probetur iob vsq; ad finem·nec ti dolorinec artus humilit sed potius afflige.

¶ qđ nō supnis spiritibus qui mutari nō possūt

¶ sed z mala hominū bonis prosunt.

¶ qui bi in mundo abundant. ¶ id est.

¶ vt iob;putat se defen-

¶ infirmus

¶ ·i· lentiā in tribulatōe.

C. XXXV.

Igitur beliu hec rursum locutus ē Nūquid equa tibi videtur tua cogitatio:vt dicere:iustior deo sū. Dixisti enim·nō tibi placet quod rectuz est:vel quid tibi proderit si ego peccauero? Itaq; ego respōdebo sermonibus tuis·z amicis tuis tecū. Suspice eḡlū z intuere·contemplare ethera q; altior te sit. Si peccaueris quid ei nocebis? Et si multiplicate fuerit iniquitates tue quid facies contra eum? Porro si iuste egeris·quid donabis ei: aut quid d manu tua accipiet? Homini qui similis tui ē nocebit impietas tua·z filium hominis adiuuabit iusticia tua Propter multitudinē calumniatoz clamabunt·z eiulabunt propter vim brachij tyrānorum. Et non dixit vbi est deus qui fecit me:qui dedit carmina i nocte

¶ fortes sententie sequuntur:sed ppone iob non congruunt.

¶ vel bonū.

¶ in creaturis cognoscimus:quantū a creatore distāmus.

¶ qđ nō supnis spiritibus qui mutari nō possūt

¶ sed z mala hominū bonis prosunt.

¶ qz bi in mundo abundant. ¶ id est.

¶ ·i· lentiā in tribulatōe.

Igitur beliu hec rursum locutus ē. Hoc bene de illo frequēter infert qui nō mō inepta:sed z multa puersius studet dicere·alia finiens·alia incipit:vt immēsa loquacitas cōtinuetur. Arrogantes ei z multa ineptaloquūtur:z in locutōe sua semp incipere student:quatin⁹ ipsa locutōe suspensos auditores faciant:quo quasi nouū audire aliquid expectent. Nunquid equa tibi vide. Justiorē se deo nō dicerat·sz apponat equitatē pria me z puenat ad victoriā iudicium meū. Vt dicere iustior deo sū. Hic vitium ē illi ex verbis iob sed non ita deo:qz boies pensant cor ex verbis·dō z ba ex corde. Dixisti enim non tibi p.q.re.c. Nichil boz dicerat B arrogātes dū non possunt respondere iuste q; sunt; reprehendunt mentiendo q; nō sunt. Itaq; ego respōdebo ser.t. Superioribus dictis q;li beati iob culpabilia verba narrauit atq; ex eis sibi materiaz loquendi ꝓposuit·z forti acumine discutit B q; sibi ad dicendi materiā fallaciē finxit. Suspice eḡlū et intuere. Hoc dicens nimiū colligit vt cōsiderare debeat: q̄nto minus deo actōe sua aut ꝓfit aut nocet·q; altitudine eḡli at q; ethera,pdisse vt nocere nō possit·q̄uis in eḡlo z ethere posīnus supnas potestates ac cipere·vt cū angelicos spūs lōge adhuc a nobis distare cōspiciamus ipsi creatori z dominatori spirituū quātū distemus cognoscamus. Homini qui similis tui e.ꝛc. Humana impietas ei nocet quē peruertendo inq̄nat·z rursus adiuuat nostra iusticia·quē a proximis actionibus mutat. Sed quia reproborum nequicia trituꝛ morte electoꝛ virā quasi grana a paleis separans ꝓmit vt purget. Et moyse vocāte cogit pharao etiā dure ꝓmendo exire·ita mala q; hic ꝓmūt; nos ire ad deū cōpellunt·vti labores electoꝛ sub oppressionib⁹ iniquoꝛ. Ideo addit Propter multitudinē ca.cla. Calūniatores dicere possum⁹ offices iniquos:non solum q; externa bona rapiunt sed etiā malis moribus suis·z vite reprobe crēplis interna nostra dissipare cōtendūt·qz vero quę verbis suadere nō valent:extorquere nōnunq̄s effrenatis viribus studēt. Et eiulabunt ꝓpter vim brachii. Dum vi peccare cogimur:iam tyrannum sustinemus Sed q; infirma si qua eis sunt ex aduerso obiecta langue scant. Deum ꝓmissis vnde fortes,phciunt:malo z oppressionibus:firmoz ū mor pusillanimitates exequit·iob probra pusillanimitatis impingens. Et nō dixit vbi est d.q.f.m. Mos sacre scripture ē vt a singulari numero ad pluralē subito tranleat·z eōuerso. Quisquis aūt iam aduersitatū tribulatōe frangit:a quo factus est minime cōtemplatur. Nā qui eū qui non erat fecē factū sine gubernatiōe nō deserit. Qui dedit carmina in nocte. Carmen in nocte lętitia est in tribulatōe:qz z si pressuris temporalitatis affligimur;spe tn de eternitate gaudem⁹. Et est sensus. Infirmus cū ꝓmit:aspe gaudij nimia pusillanimitate lassatur·nec dicit. Vbi est deus qui fecit me;q; dedit c·i·n;Si enī ista diceret vim quā patitur temperaret.

Qui docet nos su.iu. terre. Quasi infirmus ideo nō est fortis i aduersis: qz in.piperis nō tempat ab inglauie iumento y: nec a volatu volucrum. Jumenta terre sunt: qui viu vite carnalis ima apetūt. Volucres vero celi sunt: qui supbe curiositatis studio sublimia pscrutantur. Docet g nos deus sup iumēta terre z volucres celi: qz dum qđ sumus agnoscimus nec despiendo imo subijcimur: nec supbiendo de sublimibus inflamur. vl per iumenta terreni boies: p volucres dēmonia designantur. Subaudit aūt: hoc quoqz si dixit
Vel reptilia que toto corpe herent terre: sūt cogitatōes omnio tre ne. Animalia g̃ ventre lenant a terra ꝛ pna sunt ad terrā: bona sūt que pro terrenis fiunt
Ibi clamabūt et nō exaudiet p. superba. Ibi videlicet i tribulatōe. Et si diceret. Beatus oppimentiuz audiri voce prohibet oppressoz: nec eripiunt visibiliter iusti: qz salvari inuisibiliter non merent iniusti: z dāmodo i tribulatōe terunt illorum nequitia cōsumatur. Et sic non cito clamante audit: z tam qđ patitur scit. Patz ergo p bono differri: vnde nō exaudies: et nō ad insipiētiā mihi sed qz multi et tarditate auxilij franguntur. subdit: z cum dixerit.
Nec enī frustra audiet deus. Duo dicit: qđ clamante non frustra audit: z tamen qp patitur respicit. Exaudit z dissimulat: qz qđ ipse ri cōtate petim⁹ ex ipa melius tarditate pspe ratur. Etiā cum dixerit nō cō. Ac si diceret. Cum idcirco deꝰ cōsiderare non credit: qz tarde miseret ultima cogitationis ingredere

¶ hoc nō dicit infirmus. ¶ qui carne labuntur.
Qui docet nos sup iumēta terre. ¶ qui mente extollunt.
z super volucres celi erudit nos: ¶ sicut aliquando deꝰ suos ꝓpter inimicos eripit vt illi cōuertantur: ita aliquādo suos nō audit pro pter damnatōem psequentium.
Ibi clamabunt z nō exaudiet pro pter superbiam malorū. Nec enī frustra audiet deus: z omnipotēs ¶ si forte singulorū causas intuebitur. Etiā pit tibi desperatio attende omia que tibi dedit et iam non difficilia.
cum dixeris non considerat: iudi- ¶ tibi hoc opus est.
care coram illo: z expecta eū. Nūc enim non infert furorem suum: nec † ¶ vera que dixit ad despectum iusti retorsit. vnō vlciscitur scelus valde. Ergo iob maior est virtus in humili.
frustra aperit os suum: z absqz scientia verba multiplicat.

C. XXXVI.

¶ quasi nichil adhuc dixerit pro
Hdēs quoqz lixa incipit.
belim: hec locut⁹ ē. Sustine me paululum: z indicabo tibi ¶ sub pretextu dei tibi reuerentiam querit.
Adhuc enim habeo qđ pro deo loquar. Repetaz scientiā meā a prin

cipio. z operatorē meum probabo iustum. Vere enī absqz mendacio sermones mei: z pfecta sciētia pro ¶ in deendis. † ¶ quasi diceret: potentia in natura sua mala non est sed nequitia z superbia que
habitat tibi. Deus potentes non proiecit ex ipsa. ¶ de hoste
abijcit: cum z ipse sit potens. Sed nō consulitur lex: sed de cuie peccāte sic in iudicio impius non iudicabitur: sed peccator.
nō saluat impios: z iudicium pau † sed tunc magis respicit cū sunt tribulati.
peribus tribuit. Non aufert a iu † ¶ de hoc regno in eterno locat.
sto oculos suos: z regesī solio col
locat in perpetuū: z illic eriguntur z si fuerint in catenis z vinciantur funibus paupertatis: idicabit eis opera eorum: z scelera eox qz vio ¶ vel mi.
lenti fuerūt. Reuelabit quoqz aurē eorū vt corripiat: z loquetur vt reuertantur ab iniquitate. Si audierint z obseruauerint: complebunt dies suos in bono: z annos suos i † ¶ z hic feriuntur: z post supplicia nō euadunt.
gloria. Si aūt nō audierint: tran † ¶ qz flagellis peccata exaggerant.
sibunt per gladiū: z cōsumētur in ¶ occiorus hypocrite
stulticia. Simulatores et callidi

ri eloquentes volunt. Et operatorē meū pro iu. Ne noīe scientie tu mor pateret palliat: subinferens de dei iusticia. Docuit vt dū quasi de dei iusticia loqrur: apud bāna iudicia quidqd arrogāter effutit excusēt. Vere enim absqz mendacio sermones mei. ser. Qđ de semetipso sublimiter estimauit: tacere non potuit: z recta qđ sensit: laudando pcurrit. Justi nāqz non pro sua laude: sed vt attentos faciant suos auditores: laudant aliquādo qđ dicūt vti z supbi sua laudant: sed alio corde.
Deus potentes nō abiicit. Eos videlicet qui fastigiū potentie alieni s intenti vtilitatibus: z non suis laudibus dati administrant. qui p desse appetunt nō pe esse. Vnde i lib. regū Spūs dñi malus irruebat in saulem. Si dominī cur malus: si malus cur dñs? Male vo luntate quā habet a se dñi potestate z creatā vnde iustus. qz omnis potestas a dño deo ē. Et qz neqqđ iusta potentia sed prava actio damnat. subdit. Sed
non saluat. Id ē elatos destruit: humiles vero p iudiciū liberos reddit. vel iudiciū pauperibus tribuit. qz hi qui nunc nequiter oppimunt: ipsi tūc sup oppressores suos iudicare venient. Nota qz quedaz et se nocia sūt vt peccata. quedam et adiacentibus vt cōmigium et cura seculi: potentia et elatōe qua similis est dyabolo. Hz bene pōt qui vicios potius dominat qz fratribus: qz pro vicijs platus est: non p natura.
Non aufert a iu sto o. s. zc. Absit ille a iustis oculos credit. qz ab iniustis hic sine vindicta lacerant. de quibus sequit. Et re
ges in solio col. Reges sunt qz temptationū suarū motibus nō cōsentiendo succūbere sed regendo pesse nouerunt. Hi in regni solio i perpetū collocantur. z eo illic accipiunt digne alios iudicare quo hic nesciunt sibi metipsis nequiter parcere. Subdens aūt i perpetū: non de terreno solio dicere se apte insinuat. Et si fuerint in ca. Catene obligatōes sunt ipa adhuc retenta peregrinatōne. Ligatus bis carbenis paulus dicebat. vsi derū habens dissolui. z cum xpo esse. z funibus pauptatis se vinctum esse cernebat. qui veras diuitias intuens dicebat. vt sciatis g̃ sit spes vocatōis eius g̃ diuitie gloie hereditatis eius i sanctis. Vel p carbenas z funes tē porales pena accipit. vt pene trabant: quos ꝓmia nō inuitant. Bene aūt subdit. Indicabit eis opera eorū. Cum enī supnam gloriam magis amando cognoscimus grauiora fuisse sentīa. Revelabit quoqz aurē e. Aurē reuelare est: intellectū cogitatōis aperire. Reuelata aut aure vnusquisqz corripit. qui intrinsecus eterno y bonorum desideria percipit. z que mala extrinsecus perpetrauit agnoscit. Si audierint et obser. cō. d. s. i. n. b. Per bonū recta actio. per gloriā superna retributio signat. Qui vero obbedire ꝓceptis celestibus studet: dies suos in bono cōplent annos in gloria. qz z cursum ꝓsentis tēporis in bono opere. z cōsummatōes suā perficiunt felici retributōe. Si aūt non audierint t. p. g. Quia z vindicta eos in tribulatōne percat. t: z finis in fatuitate cōcludit. Fatuitas quippe est: qp sic illos iniquitas obligat vt a culpa eos nec pena compescat.
Simulatores et callidi prouo. iram dei. Cum simulatores dicere: apte subiunxit: z callidi. qz mli ingenio calleant qp videri appetunt:

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

congrue simulare non possunt. Ante iudicē itaq; de ignorantia excusatōes habere nō possunt·qz dum ante oculos hoīm omnē modū sanctitatis ossē tant: ipsi sunt testimonio q̄ bene viuere nō ignorant. **Neq; clamabunt cū v.f.** Simulator quasi vinci' cuz flagello peussionis alt'ingitur·qui tn cum sic peutitur: iniquū se prodere refugit·qz sanctus videri placuit. **Vel vincti ducunt'** nō clamabūt: qz humane laudis ꝑportunitate supati·sanctos se dici etiā cum in peccatis moriuntur putāt. **Iniquus qui nō appetit** videri sanct⁹ in flagello non erubescat fateri qđ est·qđ nō hypocrita: sed extrema peussione mouitur⁹·talis vult remanere iudicio hoīz qualis videbat'. **Vel** idco etiā tunc non confitetur·qz putat se esse qđ viat' iudicio dei in tus precep⁹·qui alios fotis fallebat. **Morietur in tēpesta**re a.e. Quasi tranqlli nāq; videbant' viue re: cū de sanctitatis ꝑfectione rarent laude gaudere. **Hz turbo eos subit⁹** interne peussionis deꝑ cit·quos arrogātia et eterni fauoris extollit. **Quia de dānatione** reprobor⁹ dictum est: de ereptione humiliū sequit'. **Eripiet pauperē de a.f.** Pauperē angustia sua eripit' cum vnu'quisq; de afflictione liberatur. **Et reuelabit in tri.a.** Aurem in tribulatiōe reuelare est: auditum cordis verberū plagis aperire.

† ¶ confessio est validus clamor ad deum. **prouocant iram dei: neq; clama**

bunt cum vincti fuerint. Morietur ¶ que impatientia surgit.

in tēpestate anima eoz·z vita eoz † ¶ nō viriliter viuit: quem laus corrumpit.

inter †effeminatos. Eripiet paupe

¶ quā hic patitur vt eterna queratur. vñ addit·z re.

rem de angustia sua·z reuelabit in † ¶ qua ꝑfecti claudit. ‡ ¶ propter flagella

tribulatione aurem eius. Igitur putat grauā iniquitate grauari cui⁹ ꝓfunditatē

saluabit te de ore angusto latissime subdit·non habente fun.

non habente fundamētum subter ¶ verba iob·reprobatōe eternorum vult cōsolari: quasi a se gratuito punitat⁹ qđ iure cōperebat.

se. Requies aūt mēse tuę erit plena

pinguedie. Causa tua quasi impij † ¶ iusti tanto tunc potentius omnia mal. cabunt· quanto magis hic mūdat. sunt.

iudicata est: causam iudiciūq; re ¶ si ira correctōem superantē oppanit qi eor rigat⁹ sub specie zeli iustitie furor est.

cipies. Non te ergo superet ira vt

ferunt·quasi soli ecclesię remanserint·vt cōsolantes ecclesiā illudunt: quasi iam nō sint tibi veri robusti qui tribulent·z quibꝫ gloriens·sed sunt mō debiles: qui tibi ꝑsident. Ignorant enim q̄ ablatis fortibus debiles loco eoz a deo roborent. Sed quo infirmos aliquādo nouerūt nūq; conualescere credunt. Et qz quosdā ꝑclatos terrena potestate quę ē debilitas subnitos vident; ꝑ illoz estimatōe omnes despiciunt·z qz bos loco antiquoz patrū subrogari cōtemnunt·subiū. **Ne protrahas no.** Populi quasi numerosi sunt hi debiles qui passim viuunt pro libitu. Hoc ḋe dicit·sed nō humiliter: et plus increpando ferit q̄ consolet'. vnde et subdit. **Ne protrahas nocte.** Acsi dicat. Ignorātię tuę obscuritate nō agas· vt loco fortiū ifirmos subroges. Nocte enī protrahere est: vt ꝑ robustis ꝑsi ascēdant· si p negligentiam agit⁹ vt doctoꝝ fortiū loca indocti ac debiles fortiantur.

aliquez oppzimas·nec multitudo ¶ vel locoꝝ·qđ ī antiquioribus libris·i· qz vbiq; coleris·si legis bonoꝝ exposit. one non eget.

donozum inclinet te. Depone ma

gnitudinē tuam absq; tribulatōne

z cūcos robustos fortitudine. Ne

protrahas noctem: vt ascendāt po

puli pro eis. Caue ne declines ad ¶ sed. ¶ alias sequi.

iniquitatem. Hanc eni cepisti loq

post miseriaz. Ecce deus excelsus † ¶ z si aliquis dicit eum esse iohannē·beliam vel hieremiam.

i fortitudine sua: †z nullus ei simil' ¶ moyses·iosue; ꝑphete sunt legislatores.

in legislatozib⁹. Quis poterit scru ¶ iudicia: q̄ hunc elegit·hunc reprobat· iudea re

tari vias eius: aut quis ei dicere prehendit gentilitas eligitur.

audet: operatus es iniquitatem: ¶ iudicia

Memento qđ ignozes opus eius

¶ Moza. in singul. Non te superet ira. Qui aliena corrigit·primū videat ne ira superetur·q̄ modū ultionis excederet z oppriməret. Et ut ira mentē superet: causa est multitudo locoꝝ·i· cogitationuz supuacuarū q̄bꝫ mēs acquiescit. Mēs eni per tot diffusa z inclinata: iusticię nō stabit. Mens iusti studet vni semp herere·iniqui variatur·qz ꝑter deum nil sufficit·z ideo qđ modo petit: mox fastidit. Cum aūt collecta est mens ad dicit. sciat magnuz esse qđ agit. aliter enī hoc nō agere: ipsa nanq; scientia est aditus elatōis· vnde deus tēptari sinit: vt infirmus humilietur. vñ ait.

Depone magnitudinē t. Pulsatus enī vicio sentit qđ ē: z desinit magnus esse·z deponit omnes robustos mentis metus. absq; tribulatiōe qz cum p temptationē humilitas proficit·prospera est ipsa aduersitas· non tamē sine aduersitate hoc agitur·quę menti noctem tristicię facit. Sed hęc nox non debet protrahi: sed cito finiri cōsolatione·qz in ea pro robustis ascendunt ꝑsi·i· indigne z multiplices cogitatōes. Turbat⁹ enī modo ofa se perdidisse cogitat·modo qđ fuerat·modo qđ nunc est·mō resurgere· mō an victus manere possit. Recte dicit talia beliu si sciret cui· nō hoc enī iob congruit·ad cuius etiam contumeliā addit. **Caue ne decli.ad ini.** Iniquitatem post miseriam sequitur·qui post mala quę ꝑ correptionem sustinet·feruenti corde ipatientię se facibus inflāmat. Qđ beatum iob ꝓpe trasse beliu credidit·quia eum intra flagella positum liberis effari vocibus audiuit: nesciens quia omne qđ dixit; nō ſ de iniquitate ipatientię sed de virtute veritatis ꝓtulit·quia ab interni iudicis sententia nec cum se iusti ficaret erraut. **Ne declines ad ini.** Hoc superbi ecclesię miseriam vocant·q̄ expectante deo cōdemnuntur. **Hanc eni cepisti.** Incerta z ignota: licet certa z nota damnat. nescit enim vtrū ex impatientia vel ex virtute dixerit iob quę ab eo audiuit. **Ecce deus excelsus** ꝛc. Helin q̄ multa superius moraliter intulit: nūc ad ꝓphetię archana se sustulit. Nec mirum cur arrogans impleri ꝓphetico spiritu potuit: cum saul etiam in numero ꝓphetarum fuit·z asina verba rationabilia acceperit. Sic beliu redeꝓtus aduentū humilem conspicit dicens. Ecce deus excelsus ꝛc. Acsi diceret. Qui humilis videbitur in infirmitate: celsus manet in fortitudine.

Nullus ei similis in le. Legislatores dicere possumus q̄ ex lege admonuisse recta populum scimus·sed huic nullus boz similis est: qui nunc sine peccato est filius sine adoptione. **Quis poterit scrutari v.e.** ꝛc Acsi dicat. Cuius scrutari' actio non potest: quo pacto reprehēdi potest? nemo enī bene iudicat qđ ignorat. vnde subdit. **Memento qđ ignores o.e.** De vño viri cantauerunt·quia eius potentia nobis· vel superni spiritus· vel perfecti quiq; doctores innotescunt·z iudicia illius· bi etiā qui eum ꝓdicant ipenetrata venerantur. Et est sensus. de q̄ fortes quiq;

locuti sunt eius iudicia tuę mẽtis oculis absconduntꝫ. Omnes homines vi.cũ. Omnis homo eo ipso quo rationabilis est cõditus debet et ratiõe colligere: cum qui se cõdidit deũ esse. Procul aũt eum intueri est iam non illum p speciem cernere sed adhuc ex sola operũ suoꝝ admiratione pensare. Ecce deus magnus v.s.n. Quia deus vbiq; ꝑsens est: cum de illo ecce dicitur ⁊ non videntibꝰ adesse memoratꝫ de cuius claritudine magnitudinis quidq̃d scimus infra ipsum est. Numerus annorum eius in.

Dicere vtiq; eternitatem voluit: ⁊ ipsam eternitatis lõgitudinẽ annos vocauit. Cũ ei breuitatez tps dilatare volumus: mometa p horas: horas p dies dies p menses: menses vero p annos extendimus. Quia ergo amplum quoddaz dicere voluit: sed q̃d diceret latius nõ inuenit ideo annos sine numeri esti matõe multiplicauit deus. Numerus annorũ eius estimabilis vt duz ea quę apud se sunt plura multiplicat eternitatis longitudinem se metiri nõ posse infirmitas hũana cognoscat. Qui aufert stellas pluuię ⁊c. Stellę pluuię sũt qui sic meritis vitę lucent: vt etiã sermonẽ ꝑdicatõis pluãt. Tales erãt apli quos cum dñus absolutos: eoꝝ vice apostolos misit. Postq; exteriora sacramẽta sũt luerunt: qui ĩ similitudinẽ gurgitũ pluerent. Vel reductis ad suprema aplis ꝑ expositoꝝ sequentiũ linguas diuinã sciam largiore dñs effusione patefecit. Vel stellas pluuię dñs subtraxit: atq; ad siccãt gurgitũ imbres fudit: qz cũ a iudea ꝑdicantes apostolos abstulit: doctrinę nouę gratia mãdũ rigauit. Stellas pluuię. Stellę ⁊ nõ pluuię sunt: qui bene viuunt: sed nõ docent: sicut in celo sunt stellę quas nõ sequitur pluuia. Altj vero sũt pluuiose stellę: ⁊ hęc sunt duo genera iustoꝝ. Qui de nubibus f. Quia si ex sanctis aplis doctrina intelligentię nõ caperet: nequaq; ꝑ ora sanctoꝝ largior manaret. Pertransierũt cuncta de. Nubes cũ aerem protegunt: si in celũ oculos attollimus: nõ celum sed ipsas intuemur: sic intellectus noster transire ad diuina nõ sinitur: nisi prius ꝑ sanctoꝝ precedentiũ ꝓphetarũ apostoloꝝ exempla formetur. Si voluerit extendere nu. Extendit nubes dñs dum ministris suis vitã ꝑdicatõis aperiens: eos in mundi latitudine circũquaq; diffundit. De nubes tentoriũ eius qđ ĩ itinere poni solet dicunt: qz ad nos p gram venientes: intra ꝑdicatoriũ suoꝝ mentes operitur. Et fulgurare lu.s.d. Per has nubes lumine suo fulgurat: qz per ꝑdicatores suos infirmitatis nostre tenebras etiã miraclis illustrat. Cardines quoq; ima.o. Cum enim nubes iste verbis pluunt: cũq; miraculis vim coruscę ꝑdicatõis aperiunt: extremos ⁊ mundi terminos in diuino amore conuertunt. Per hec enim tu.po. Per verba ꝑdicatoriũ ĩ guttas nubiũ. Per hęc fulgura miraculoꝝ deus ꝑplos iudicat: quia coꝝ corda territa ad penitẽtiam vocat. Si quis dicat. Quid si dꝰ quosdã post baptismũ prauę actus vertet: ⁊ ideo ꝑuenit morte ad baptismuz non ducunt: si ita est: tunc peccata quozundã puniunt anteq; sint ꝑpetrata: qđ nõ facit deus: qui ⁊ a ꝑpetratis liberat: sed occulta sunt iudicia. Et dat escas m.m. Per easdẽ nubes per quas terroꝝ infligit: etiam esca datur: qz dispensatio ꝑdicatoriũ est: vt sic sciant mentes affligere vt etiã afflictas nouerint cõsolatione nutrire. Non aũt ait omnibꝰ sed multis: non enĩ omniũ est fides. vnde aperte subiungitur. Immanibus abscõdit lu. Immanes sunt qui se elatis cogitationibꝰ extollunt quibꝰ veritatis cognitio denegat. Et precepit ei vtrur. ad. Quia veritatis lumẽ qđ elatis occupatisq; mẽtibus abscondi-

tur afflictis humiliatisq; reuelat. Vel immanibus sur absconsa est. i. iudeis qui idcirco redẽptoꝝ cõtradicere ausi sunt qz apud se imanes exstiterunt. Sed qz in fine mundi ad fidez recipiendi sunt: ꝓpit ei vt rursus ad eam reuertant. Vel in manibus (vt sint duę partes) sur absconditꝫ cũ apud rectoz iudicem: iniqui in suis operibus excecantur. Cui tũ ꝓcipitur vt rursus ad eam reuertant: qz dũ peccatores se cognouerit: gratię lumẽ accipiunt. Annunciat de ea a.s. Qui custodire voluntatez dei in ꝓceptis illius nititur ei⁹ amicus vocatur. De hac luce igit eterne patrię amico suo dꝰ annunciat qz possessio eius sit: vt nequaq; infirmitatis sue fragilitate deficere sperat: sed exemplo capitis ad superandã rotoboret: qz ad eam possit ascẽdere. Cuius itaq; cor in sublimatiõe tãta cõsideratõis nõ expauescat: vnde sequit.

C. XXXVII.

¶ Super hoc exp. coꝝ meu. Pauor: hic pro excessu ponitur: qz sicut i excessu: ita in pauore animus alienatur. Locus aũt humani cordis est vt lectatio vitę ꝑsentis coꝝ itaq; pigũ ⁊ terrenis vndiq; cogitationibus vrditum: cum repente ꝑ excessum ad summa suspendit: cogitationis infime locum mutauit. Sed qualiter ibi agitur sequit. Audiet auditionem ter. vo.e. Quia precatoꝝ duz coꝝ oppressũ in infimis cogitationibus gestat: si diuine glie aspiratione tangit: ibi intelligit qz cuncta que agit: districti iudicis animaduersione pumantur. Versatur in mente qs terribiliter sententia de ore iudicis prodeat, discedite a me: qz ergo superbum coꝝ prius terroze cõcutitur: vt cõcussum i amore solideturꝫ recte dicat. Audiet auditõem vocis eius in terrore. Et sonũ de ore il. Per os dei vnigenitus designatꝫ: qz sicut eius brachium dicitur: quia ꝑ eum cuncta pater operatꝫ: ita etiã os eius dicat ur: ꝑ quem nobis loquitur per sonum vero oris potest dñi spũs designari: de quo scriptũ est. Factus est repente de cęlo ⁊c. Potest ꝛ ꝑ terroꝛem vocis vis formidinis ꝛ ꝑ sonuz oris dulcedo cõsolatõis intelligi: qz prius de terrena actione spũs quos replet terrificat: ⁊ postmodũ spe celestium cõsolatur. Super omnes eos i.c.⁊c. Ac si dicat. Qui summa regit: ⁊ extrema nõ deserit. Quia qđ spualiter agit: a carnalibus nõ videt. Sunt enĩ qui deuz curare res humanas nõ estimãt: ⁊ fortuitu agi. vnde subdit. super omnes celos. Vel celos ꝑdicatores dicit. Eleuatis ergo celis dñs inferiora cõsiderat: qz ⁊ ablatis sũmis predicatoribꝰ incessanter etiã infirmitatẽ nostrã curat. Et lumen illius super t.t. Quia post sublimẽ vitã ꝑcedentiuz etiã peccatoriũ mores gre sue illustratione cõprehendit: vel gentes ad fidem colligit. Vel terminos terre sunt fines hoĩm peccatoriũ. Hępe enĩ supna gratia respexit in extremis suis ad deuz redeunt. vnde sequitur. Post eũ rugiet s. Quẽ enĩ dñs illustrando repleuerit: eius vitam in lamentũ vertit: ⁊ post eam rugiet sonitus: quia cũ mentẽ ingredit: constat qz penitentię gemitus sequat. Tonabit voce m.s. Voce magnitudinis sue deꝰ tonat: cũ se nobis ĩ p lamẽta ꝑparatis qs sit magnus in supnis insinuat. In terra positi senũ etiã de superioribꝰ audimꝰ: cuz terrena cogitãtes: supernĩ terroris sniam repente ptimescimꝰ. Et non inuestigabitur cũ a.f. Vox dñi auditur cũ gre eius aspiratio mẽte cõcipit. Sed illã voce superuenientis spũs q̃ se in aure cordis insinuat: nec ipsa mens q̃ per hanc illustrata fuerit inuestigat. Pensare enĩ nõ valet inuisibilis virtꝰ: quibꝰ sibi meatibus insinuat: qbus ad se modis veniat qbꝰ recedat. Tonabit deus i vo.s.mi. Voce sua deus mirabiliꝫ tonat: qz occulta in coꝛda nr̃a incõprehẽsibil. ter penetrat-

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

ꝛ fit eiusdem impulsionis nimietas in mente. Cum nichil sonet in voce. sic qꝫ vernstate vite vsus mutat. Vnde subiungit. **Qui facit magna et inscru.** Vt homo terrenis vsibus vetitus-inicꝫ desideriis pcllus subito ad noua efferueat: atꝫ ad cōsueta frigescat. Ꝺ qualiter fiat-sequitur. **Qui pręcipit niui vt de.** Aquę ductę in superiora cōstipant: vt nives fiant. Sed cū ipse nives ad terrā veniunt: in aquarū iterū liquorē vertunt Aquę igit̄ sunt prędicatorū mētes: quę dum ad supna cōtemplanda se erigunt: altiori intellectu solidant. Nives ergo de celestibus ad terrā veniunt: cuꝫ sublimia corda sanctoꝝ quę tā solida cōtemplatione pascunt: pro fraterna charitate ad humilia ꝓdicatōis verba descēdunt. Aqua enī ab inferioribꝫ trahit̄. vt pꝰ a superioribꝫ terrę redatur. sic ꝺ a terra surgens ē leuatus. respicit qꝺ fuit: ꝛ ceteris cōdescendit. ideo sequitur. **Et hyemis plu et im. f. f.** Hyems ē vita pśens in qua nos mortalitatis nostrę frigid? torpor astringit. Dēt hęc hyems pluuias recte ꝝ. pcul dubio ꝓdicatōes quę in estate eternа cessabant. **Et imbr fortitudinis suę.** Imber fortitudinis dr̄i est prędicatio diuinitatis. Nā imber infirmitatis est prędicatio incarnatōis Et qꝫ audita virtute dei: mor ad nos redimus pensantes quid male: vel bene egimus subdit. **Qui in manu om. ho. f.** Mala enī quę agūt homines pensare cōtemnunt. ſꝫ prędicatione pulsati exigulabunt ꝛ prauoꝝ operum pondus agnoscunt. Dei creator hominem rationalē cōdidit quatinus quid egerit ignorare nō possit. ꝛ naturę lege scire cōpellit. seu prauum seu rectum sit qꝺ operatur. Quia superius dei nubiū virtutes intulerat. agit nunc vt cōtra bonoꝝ vitam etiā ad nersarij ꝓpugnatōem inotescat. Vel post prauа membra: de capite coꝝ. subdit. nam sequitur. **Ingredietur bestia la. su.** Hęc est illa bestia quā agnus moriens a multoꝝ cordibus eicit quę corda reprobꝰ intrat. Et sic bestia antiquus hostis accipit. qui primus hominem seruus imperijt ꝛ integritatē vitę illius male suadendo laniauit. qui cū post tonitruum nubiū in fine mundi antichristū inuaserit: quid aliud qꝫ latibulum suū ingrediatur vt in antro ꝓprio demoretur? Judeoꝝ etiā perfecutiū corda antrū hui? bestię ante fuerunt. qui cum quē legaliter interimere ipsi non poterant. fe. riendum gentibus tradiderunt. vnde subiungitur. **Ab interioribus egre tem.** Scriptura cū contra arcturū interiora memorat. aduersꝰ aq lonis partibus austri plagam designat. Interioꝝ ergo nomine plebs iudaica exprimit. Di enī qui deum nouerant. quasi sub meridiano sole feruētes in fidei caloꝛe tenebant. Gentiles aūt qꝫ nullam scientiā supne cognitōis attigerant. velut sine sole frigidi sub aquilone remanebant. Ab interioribꝫ ergo egreditur tēpestas. ꝛ ab arcturo frigus. Ac si diceret. Audęs surgit malicia pśequens. a gentibus potestas prępotens. dum qꝺ indęa ex inuidia perijt. hoc gentilis inder et romana auctoritate perpetrauit. Vñ ꝓra hanc inuidiam subdit. **Flante deo cō. gelu.** Quia quo fidelium cordibus spūſſanctꝰ aspirauit. quo maiora virtutū miracula cōtulit. eo ſfideliū mētibus graniorꝭ inuidię torpor exercuit. Aqua ergo in gelu versa fuerat dū eunte post dñm mūdo. indęoꝝ inuidia ꝑgra remanebat. Sed qꝫ etiā ire dulitatis tantę dominus duriciaꝝ soluit. sequit. **Et rursum la. fun. a.** Quia postq̄ indęoꝝ sęuitiam vsq; ad mortē dns pertulit. eorum corda ab ſfidelitatis duricia liquefecit. ꝛ ex duris pcentoribus magni prędicatores facti sunt. vt tanto vberiorū electorum messis exurgeret. vñ sequitur. **Frumentū desi. nu.** Electi frumenta dei sunt. celestibꝰ horreis recondenda

ſ pfectio operis extra patet. sed qualitas operationis intus latet.

qui facit magna et inscrutabilia.

Qui pręcipit n. ui vt descēdat sup terram. ꝛ hyemis pluuijs. ꝛ imbri ſ ꝑmogenita afini murabis ouis. imūde vite fortitudis suę. Qui in manu om primordia ad innocentiam cōuerte.

nium hoim signat. vt nouerint singuli opera sua Ingredietur bestia ſ infidians eunuchus.

latibulum suū. ꝛ i antro suo morabitur. Ab interioribus egredietur ſ a minori vita.

tēpestas. ꝛ ab arcturo frigus. flante deo concrescit gelu. ꝛ rursum latissime funduntur aquę. Frumētū desiderat nubes. ꝛ nubes spargūt lumen suū. quę lustrant cūcta per circūitum. quocūqꝫ eas voluntas ſ quasi quo duxerit. ꝛ ad quidqꝫ ficut non possunt ire quo voluntas nec agere sicut volunt.

gubernātis ductrit. ad omne qꝺ pręceperit illis super faciem orbis ſ vel terre.

terrarum. Sive in vna tribu: sive in terra sua: sive i quocūqꝫ loco misericordię suę eas iusserit inueniri. ſ quasi pondera sublimiū fessas. ꝑ iactantias ad dit. auscultа. q. d. qui immoras.

Ausculta hęc iob: sta ꝛ ꝑsidera mirabilia dei. Nunquid scis quādo ſ ꝑ verba lux nubiū paret. nisi pluuia cadat quid sit in nubibus nescitur.

pręcepit deꝰ pluuijs vt ostenderēt lucem nubiū eius. nunquid nosti ſ ꝙ tantummodo donec sanctipus agitur.

semitas nubium magnas: ꝛ perfectas scientias. Nonne vestimēta ſ apud se humiles nō sunt.

tua calida sunt cum perflata fuerit ſ ustio est.

terra austro. Tu forsitan cuꝫ eo fabricatus es cęlos: qui solidissimi ſ ꝙ nō facile rubigine cōsumitur.

quasi ęre fusi sunt. Ostende nobis quid dicamus ei. nos ꝗppe inuol

qnę nūc in tritura areę paleas tolerant. sed ꝺ frumentū nubium fluuios exspectat vt crescat. **Et nubes spargunt l. f.** Nubes lumen spargere est: prędicatores sanctos exempla vitę. ꝛ loquendo. ꝛ agendo dilatare. **Quę lustrant c. p. c.** Nubes dr̄i cuncta ꝑ circūitum lustrant: qꝫ prędicatōis luce mundi fines illuminat. sed qꝫ diuinis nutibus subditi nequeūt explere qꝺ volunt: ire non possunt: nisi quo eos voluntas gubernantis ducerit. **Ad omne qꝺ prece. i. f. f. o. t.** Sępe enī aliter agere appetunt: aliter disponunt. Nam plerunqꝫ studentes blande corrigere. ꝛ tamē eoꝝ sermo ī asperitatē ducitur. plerūqꝫ quoslibā resecare aspe aspernatur: sed tamen eoꝝ rigor ꝑ mansuetudinis spm refrenatur. **Sive in vna tribu: sive in t. f.** Vna tribus iuda intelligit̄ q̄ scriptura pręceteris clara. ꝛ multiplex memorat. Terra aūt dr̄i simul omnia iuda nominat̄ q̄ tunc ei fructum fidei ꝓtulit cuꝝ totus sub ydoloꝝ cultu mundus erauit Locus autē misericordię est ipsa gentilitas. quę reconciliationem ex sola misericordia accepit. Nubes ergo iussas diuinitatis ducit: sive i terra sua sive ī vna tribu seu ī quocūqꝫ loco misericordię suę. qꝫ prędicatores veteris nouiqꝫ testamenti: aliquādo soli tribui iudę cōtulit. ꝛ israel ꝑne totum ex prauа regum gubernatione reprobauit. Aliquando eundē israeliticum populū ad antiqnā gratiam post captiuitatē reuocauit. Aliquando loco misericordię suę nubes clarescere voluit. qꝫ prędicatores sanctos etiaꝝ gentibus ostendit. **Ausculta hec iob: sta ꝛ c. m. d.** Quasi in cōparatione sui iacentem vidit. quę ꝑ verba tante prędicatōis vt staret admonuit. Sunt nāqꝫ qui dei miracula iacentes considerant: qꝫ operatōis eius potentiam nō sequētes admirant. **Nunquid scis qñ p. d. p.** Dehinc beatum iob de venturis discutit. ꝛ quasi de ignorantia humiliat. pluuias autem nubium dicit verba prędicantium. ꝛ est sensus. Nunquid ti venturos in mundo prędicatores iam conspicis: quando ad prędicandum eos dominꝰ repletione spiritus impe. lat. quibus ve modis eoꝝ vitę dantarē mundo innotescat appendis? **Nunquid nosti se. nu.** Habent enī iste nubes semitas subtilissimas. sed sancte prędicatōis vias. Eos ergo per semitas astringūt. qui ab intentionis eoꝝ tramite per lata mūdi delideria euagando non exeunt. quę semitę magnę sunt. quia quanto in ꝑsenti vita ꝓ ipsa viuendi custodia angustę sunt: tanto amplius in eterna retributione dilatantur. **Et perfectas scientias.** Perfecta scientia est. ꝛ cuncta sollicite agere. ꝛ scire de suis meritis nichil cē. **Nonne vestimēta tua c. f.** Hoc generaliter de ecclesia. ꝛ specialiter de iob dicitur. per vestimenta vincti corpori adherentia. discipulorū vita. magistris bene viuentibus coniuncta signāt. Vestimēta enī ꝑ se calere non possunt. sed adiuncta viuentium corpori. dū exalantes mēbroꝝ poros contegunt. emanantē ab intimis caloꝛē exprimunt. ab eis caloꝛ ad corpus redit. dum ꝓ bonis subditorum amplius doctores accendunt. Et est sensus. Incassum tibi tribuis si quoꝫ ꝑ te incaluisse estimas. ꝑcalle in virtutibus contemplaris. qꝫ nisi eos spūſſancti fauoꝛ attingeret. frigidi ī sua insensibilitate ꝑmanerēt. Post qꝫ hęc fortiter ducit. ꝑ arrogantiam subiungit. **Tu forsitan cū eo fabricas es c.** Possunt ꝑ cęlos bi q̄ in celestibus sunt cōditi angelici spūs designari. Electoꝝ mentes celestibus inherentes: qui solidissimi vt ęre fusi sunt qꝫ ab integritate ceptę fortitudinis nulla mutabilitatis rubigine cōsumunt. Iterum deridendo subiūgit. **Ostende nobis quid di. ei.** Tu qꝺ magis itelligētię luce fueris. docę nos q̄ ignoras. tę tenebris involuimur. dēs

Quis narrabit ei q.l. Hec respiciendo dicit. Ac si apte dicat. Quę ego et te suis laudibus acute sentiens nō audita loquor: quis hęc narrare vel postq̄ audierit poterit? **Etiā si locutus fu.hō de.** Dme qō aliq̄d devorat: hoc introitus trabeus ad ituendā oculis occultat: z rem q̄ in superficie videri potuit in profundum rapit. Homo igit̄ cum de deo tacet: p rōam i qua est cōditus esse aliquid videt. Ac si loq̄ de deo ceperit: illico qō nichil sit ostendit: q̄ magnitudinis eius īmensitate devoratur. Sed tunc bene vere innotuit: cū se eis humanitate suscepta mōstrauit: q̄ nec dū revelata fuerat, sequit̄

At nūc nō vi.lu. Sz hęc lux eadē qualiter ab hominib⁹ videatur insinuat cū dic̄

Subito aer co.i nu. Per aerē mentes ſcularū designātur q̄ innumeris vitę bui⁹ videriis vedite: huc illucq̄ more aeris flui ve dispergunt. Sz aer in nubes cogit: cū flure mētes p superni respectus gratiā virtutis solidate roborant. Nubes enī tanto firmiores sunt q̄nto densiores. Apostoli autez omnes aer extiterant: sed subito aer i nubes coactus est: q: p respectū ingne gratię flura corda piscantiū: in solidate versa sunt prędicatorū: qui q̄m per acto ministerio ad celi secreta recurrūt, sequit̄

Et ventus transiens fu.e. Vent⁹ trā siens est vita presens, ventus transiens nubes fugat: q: vite tpalis et cursus a carne apostolos subtrahit: z eos a terrę ſpicie in secreta requię q̄si in celoz cardine abscondit. Sed quid de eoz laboribus in sancta ecclesia agatur subdit.

Ab aquilone au. Per aquilonē peccati frigore constricta gentilitas signat. Auri nōe animę fidelių. Ab aquilone ergo aurū venire dicit: q: a gentilitate vudum pfidię toipore frigida ira sanctam ecclesiam ꝓfessa deo vita fidelių multiplicat. **Et a deo fo.z.** Sic a deo dr̄ acsi ab his qui in parte dei sunt dicerēt. Auro igit̄ ab aquilone veniente: a deo formidolosa laudatio pdit: quia dum claritatē lucę fidei gentilitas attulit: multitudo hebreoz iam fideliū divina iudicia primescendo laudauit: q: nimirum iuste iudea repulsa est: dum pie est gentilitas vocata: z damna suę repulsionis timuit: dum lucra alienę vocatōis vidit. **Digne eum invenire nō pos.** Quia quidq̄d in illo sentimus et fide est nondū et specie. Hoc tn̄ qō iam se inuenisse cōsiderat adiungit. **Magnus fortitudine et iu.et iu.** Magnus fortitudine q: fortem adversariū supat. Magnus iudicio q: vi hic electos suos ꝓ aduersa reprimit: eos q̄nq̄ in gloria ęterne ꝓspentatis extollit. Magnus iusticia q: a si hic diu tolerat quādoq̄ tn̄ sine termio reprobos damnat. **Ideo timebunt cū viri.** Viros qui ad intelligentiā fortes appellat. **Et nō audebunt co.om. ꝛc.** Pertos quidē sed arrogantes his verbis insinuat: in q̄ se tenuit. Cō templari enī dei sapientiā nō possunt: qui sibi sapientes vident: q: tāto ab eius luce longe sunt quanto apud se bamiles non sunt.

C. XXXVIII.

¶ Respondens aūt do.iob de t.d. Quia flagellato loquit̄ de turbine fuisse locutus phibetur. Verū aūt p semetipsum aut p angelum sit ei locutus ambigitur. Potuerūt quippe p angelum cōmotōes aeris fieri: q̄ subiecta sunt p eum verba mandari. Verumtamen potuit exterius angelus in turbine aerem excutere: z tamē interius dñs p semetipsum vim sentētię cordi eius sine verbis insonare. **Quis est iste in t.i.i.** Prima exprobratio est talis iterrogatio. Quis est iste: z hoc nō dicimus nisi de eo quē nescimus. Nescire aūt dei reprobare est: qui vtiq̄ arrogantes nescit: i eoz vitam nō approbat. In eo vero quo aut sentētias: z non addidit quales bonas accipimus quas imperitis sermonib⁹ addidit imperitas: q: cū ꝓbis iactantię fuerant, platę. Imperitię quippe vicio ē rectum nō recte sapere: celeste vonū ad appetitū terrenę laudis inclinare. Hoc itaq̄ despecto ad eruditēdū iob verba vertunt. **Accinge sicut vir l.t.** Lumbos accinge re est: vel in opere vel in cogitatōe luxuriā refrenare. sed cū iob prędictū castitate nouerimus: cur ei dr̄. Accinge sicut vir fortis lumbos: i. restringe luxuriam, nisi q: alia luxuria est carnis alia cordis: qua de castitate atq̄ virtutibus gloriamur. Dicit ergo ei vt qui prius luxuriā corruptōis vicerat: nūc luxuriā restringat elatōis. **Interroga bo.te et tu re.mi.** Tribus modis pdictor noster nos iterrogare cōsuevit: cū aut flagelli districtōe nos premit z quāta nobis infirmitas desit: vt velut patientia ostēdit aut quędā q̄ nolumus ꝓcipit: z notā nobis obedientiā vel inobedientiā patefacit: aut aliqua nobis occulta aperit aliqua vero ab scondit: z nobis mētium nostre būilitatis inotescit. Beat⁹ itaq̄ iob post interrogatōs verbor⁹ discutitur in terrogatione sermonis vt q̄ sint supna consideret: q̄ dum minime cōprehendit ad semetipsum redeat: vt q̄si ſ iurta nichilū in sapientia comparatōne cognoscat. Humiliand⁹ enī erat qui prostratis vlceribus sic vulnerib⁹ stabat: permittit ergo medicamen supiorū z ꝓspera retinen

---

¶ Si aliquando blande loquitur deus vt amentur: aliquādo terribiliter vt timeatur.

Espōdens au

tem dominus iob de

¶ quasi qō dicat sapiēs qui dicit nescio. ¶ q: p

turbine dixit. Quis est iste ¶ inuol

districtōm premit ne extollatur.

uens sentētias sermonibus impe

ritis? Accinge sicut vir lūbos tuos

dum ad sublimia erigit: quę nō potes perpetrare responde: i. te humilem vide.

Interrogabo te z tu respode mihi

¶ z si hoc iuxtā in ope tam facium est in prede stinatione.

Ubi eras quando ponebā funda

mēta terrę? Indica michi si habes

inter quas

intelligentiā. Quis posuit mensu

omnes electi sunt.

ras eius si nosti: vel quis tetendit

¶ occulti iudicij. ¶ nisi sup me ¶ doctores vel prophete.

super eaz lineā. ¶ Sup quo bases

illi⁹ solidate sūt: aut quis demisit

do. Ubi eras quādo po.fun.ter. Fundamenta i scriptura ꝓdicatores accipimus quos dñs primos dñs in ecclesia posuit: tota in eis sequētis fabrice structura surrexit. Ne ergo iob de virtutum suarū potentia subleuet: i dominio: prima parte sermois de sancto ꝓdicatorum cōmemoratione dicitur: vt quāto illos admirabiles venire cōspiceret: tanto i eoz cōparatōe de se vilius estimaret. Et est sensus. Virtutē fortiū cōsidera: meaq̄ ore ārte ſcula auctorē pensa: z cū eos quos i tpe cōdidi mirabiles suspicias: prende quantū mihi subdi debeas quē auctorez mirabiliū sine tpe esse cognoscas. **Vel quis tetendit ſ.e.l.** Nullus nescit deū bas lineas tendere: ſsiō hoc dr̄: iob vt memoret̄ qō poterat nosse z ꝓtermittere, acutius pensans dispositōem dei nō in humanis vtilb⁹ sed in manu esse dei. Mensurarum lineę i terrarū ptiōe tenduntur. In carne aūt dñs ad ecclesiā veniens mēsuras terrę lineis mētis est: q: sine ecclesię occulti iudicij ſubilitate distinxit. Dur⁹ terrę occultę lineę vel mēsurę tendebant: q̄ ꝓdicatores sancto agente spū in alijs mundi ptibus vocabant vt irent: Ab alijs aūt arcebant ne accederent. **Super quo bases il.so.** Terrę bui⁹ bases sanctę ecclesię doctores accipim⁹: q: cūcte pondus ecclesię fira mox suox ḡuitate iustenūt.

¶ Ubi eras quādo po.f.t. Mora. Vt animꝰ iniqui pmissa ira iusti terra cui⁹ fundamētū est fides. Ergo vbi eras: i. iustificatus a me peccator recole vbi te iuenī: z eris humilis. Et qz de bonis etiam bō superbit: mē surā pfectib⁹ deus ponit: vt per ea quę desunt seruent̄ bene iuste q̄ adsunt vnde subdit. **Indica michi si ha.in.quis po.men.** Nili deus: q̄ alij bocalij illud dedit vt ex multis sit vnum corpus. Super aniam iusti linea tenditur dum ei exempla patrū monstrant̄ vt suam seruet mensurazne citra vel vltra eat: super qua bases i. anię intentōes a quib⁹ totum innititur, vnde si oculus i. fi. n. Dę in fundamento i. ꝓ solidatę sunt: qz tunc robustius in fundamento solidamur: cū verba dei et interioribus ꝓceptis sequimur z in intimo sensu intelligendo pensamus, subdit.

¶ Quis demisit lapidem an.e. Mora. Lapis angularis duplex intellectus: vt in ꝓceptis dei exteriora agamus: vel cōtemplando intima sentiamus. Ad qō noster animus nunq̄ surgeret: nisi conditor nostrā naturam sustineret, qui in se vtrusq̄ vitę exempla monstrauit. Et ita est angularis in vtrisq̄ docet: cui ar in montib⁹ orat: nec contemplatio: studio

prorimorum-nec cura eor cõtemplatione deseratur. Cuius icarnatõis mi
sterium 7 angeli mirãtur. Aut quis demisit l.a.c. Illum qui dum ī se
hinc indaicũ pplm:illic gentilem populum suscepit in vna ecclesię fabrica
quasi duos parietes iunxit. Cum hoc nõ de mundi:sed ecclesię cõditione
potest dici:patet 7 precedentia non de origine mundi dici debere. Et cum
multa dixit de pstructõe ecclię adiecit:quomodo etiã inimicę natiões ad
iunctę sunt. Cum me laudarent simul ꝛc. Incarnatõis eã xpi my
sterium:etiã electi ange
li mirati sũt:qz qui pri
mi in tpe creati sunt ñ
imerito astra matuti
na dicunt. Vt qz sepe
ad exhortãdos homi
nes missi:duz ventura
mane nunciant:ab hu
manis cordibus pſen
tis vitę tenebras fugãt
ꝙ matutina astra etiã
cum vespertinis redem
ptoris potẽtiã laudãt
qz cum redemptis in fi
ne mundi boibus lar
giratem supne gratię
glorificãt. Et iubila
rent oēs f.d. Iubi
latio dicit:cum cordis
leticia oris efficacia nõ
explet. Laudant itaqz
angeli qui iã tante cla
ritatis latitudinẽ ī sub
limibus vident. Iu
bilant vero boies qui
adhuc ī inferioribus oris sui angustias sustinent. Quę qz futura domin⁹
nouerat:facta narrat. Sed qz cum boni iubilant:malos inuidia inflamat
quos tamen deus temperat:de qb⁹ protinus subditur. Quis cõclusit
ostia mare ꝛc. Mare seculũ, vulue aũt nomine occulta 7 malicio'a car
nalium cogitatio designatur. Per hanc vuluam praui concipiunt cũ ma
la cogitant:per hanc pariunt cum mala quę cogitauerunt operant. Erum
pebat ergo mare quasi de vulua,pcedens-cũ minarum secularium fluctus
de carnalis iniquitate cogitatõis concepti in sancte ecclesię intentum leni
rent. Sed auctore deo:hostijs hoc mare cõclusus est:quia contra tumores
persequentiũ sancti viri quasi ꝙdam ostia opositi sunt:vt eor miraculis
ire persequentiũ frangerentur 7 ecclesia staret:de quo mari sequitur. Cũ
ponerem nubem ve.c. Mare seniens nube induitur:qz crudelitas
plequentium stulticię suę velamento vestitur:7 lucem veritatis videre non
sufficit:7 qz superna dispensatione constringit:ne contra sanctos in quantũ
voluerit effrenet:sequitur. Et caligine illud q.p.i. Pannis infantię
pedes ac brachia constringuntur ne huc atqꝫ illuc dissoluta libertate tacte
tur:quia plecutores ecclesię instabilitate cordis inquieti puerilia quidez sa
piunt-sed occulta dispensatõe constricti:quo volunt brachia non extẽdãt
7 si cuncta mala perpetrare leniter appetunt:nequaqꝫ implere ꝓmittuntur.
Circũdedi illud ter.m. Quia uas persequentiũ iudiciorum suorum
dispensatione modificat. Et posui vectem 7 ho. Doctores sancti ꝙdi
canone sequẽtibus apti:auctoritate sua resistentibus clausi: hostia vocant
qz 7 ingressum fidelibus aperiunt:7 rursum se perfidis ne ingrediãtur oppo
nunt. Per vectem aũt cuius opositõe hostia solidantur:incarnatus dñs
designatur:qz hec hostia cõtra scientis maris impetum tantũ valentiora
oposuit:quantũ ea sua obseruatõe roborauit. Et hostia. De hostijs,p
phrmatõe repetit:sed si mare seculũ generaliter accipis-ipsum dñs hostia
opposuit-prius lege frenans-post euangelio-7 hoc de vulua-i-cũ seculum
vanum origini creseret. Et tunc nube vestiuit-qz tunc non apte lucẽ ostẽ
dit:7 rudes cõstrinxit panniis-i-ꝓceptis figuralibus 7 timore-7 ꝓpter imo
deratas euagationes terminis-i-limite ꝓcepto⁹ circũdedit. Et qz motus
hoĩm misso mediatore cõpescuit addit. Posui vectem. Xp̃m qui ho
stia-i-precepta agẽdo solidauit-7 amplius mare nõ pcedit-vñ addit. Ma
re vidit 7 fugit. Et hic confringes. fracta vnda in se reliditur-cum
nequitia victa ab ipso qui egit acculatur. Nucusqꝫ venies 7 n.p.a.
Quia nimirũ iudicij occulta mensura est-7 qñ persecutõis,pcella prosiliat
7 quando quiescat-ne aut exagitata electos nõ exerceat:aut nõ moderata ī
profundum mergat. Et hic cõfringes t.f. Cum noticia fidei vsqꝫ ad p
sequẽtes extenditur:turbati maris tumor sedat-ibiqꝫ fluctus suos mare fran
git-qz ad cognitõem veritatis veniens:oĩe qđ nequiter egit erubescit. Vn
qz idcirco hoc ad tratũ iob dr-vt de tot virtutibus gloria cordis eius ꝓ

ſ qz 7 duos populos inter se-7 vtrosqꝫ angulos
sociante.
lapidem angularem eius:cuz me
ſ cũ vespertinis-i-electis boĩbus.
laudarent simul astra matutina-7
ſ quid mari
iubilarent omnes filij dei. Quis
fecit deus subdit.
concluſit ostijs mare-quando erũ
pebat quasi de vulua ꝓcedens:
ſ vt non videret quid agit.
cum ponerem nubem vestimentũ
eius-7 caligine illud quasi pannis
infantię obuoluerez:7 circũdedi il
ſ cõtra illud seniẽs. ſ gloriã
lud terminis meis-et posui vectez

meretur:hec moraliter etiã disserantur.

Quis cõclusit o.m. Mora. Mare est cor nostrũ furore turbidum:
rixis amarũ:elatione tumidum. Qñ erumpebat q.de v.p. Vulua
prauę cogitatõis adolescentia est-de qua dr. Sensus 7 cogitatõ humani
cordis:prona est ī malum ab adolescentia sua. Solus aũt dñs hostijs ma
re cõcludit-qz prauis motibus cordis claustra inspirate formidinis obijcit
Cum ponerem nu.p.c. Tumultuosum cogitationiby cor nostrũ nu
be vestitur-qz ne ī ter
nam quietẽ pure con
spiciat-inquietudinis
sue cõfusione tenebra
tur. Et caligine il.
q.p.in ob. Quia a
ꝓemplandis sublimi
bus adhuc tenenis sen
sibus sue infirmitatis
ligatur. Circũdedi
illud t.m. Termini
suis dñs hoc mare cir
cũdat-qz cor nostrum
adhuc corruptionis sue
molestia 7 cura turbu
lentũ sub mensura con
templatõis humiliat-
ut licz plus appetat-vl
tra tñ quã sibi cõcedit
non ascendat. Vel qz
illicitos motus cordis
respicit-7 in quibusdã
eos a consensu phibet
in quibusdã etiã a de
lectatione restringit-
nimirum furenti mari terminos ponit-vt nequaqꝫ in oꝑre ereat:sed ītra
sinum mẽtis tẽptationuz submurmurãs se vnda collidat. Posuit etiã
ve.7 ho. Per hostia virtutes-per vectez robur charitatis accipiñ. Hec
itaqꝫ hostia scz virtutes mare seniens dissipat-nisi ea ex occulto mentis op
posita charitas astringat. Nucusqꝫ venies 7 nõ p.o. Quia dñs de
ctus quisqꝫ:7 temptatur vicijs:7 tam facere male suggesta remittur-quasi
mare clausum tenetur. Sd 7 si intus tumultuosis cogitationũ fluctibꝫ men
tem premit-statuta tñ bene viuendi littora nõ excedit.

Nunquid post ortum t.p.d. Allegi. Subaudis vt ego-ortus di
uinitatis xpi ante 7 post nõ habet-ortus vero humanitatis hẽt-per hunc
ortũ locum suũ aurora cognouit qz cognouit eum diluculũ. Vel aurora
a tenebris in lucẽ vertitur diluculi. Vel auroze noĩe ecclesia designat. Vt
qz aurora noctẽ qđẽ ꝓfugisse nunciat,nec tamen diei claritatẽ integrã ostẽ
tat-qz 7 quędã tam ꝙ incis sunt agimus:7 tñ in quibusdã adhuc tenebrarũ
reliquijs non caremus. Et ostendisti au.lo.f. Locus auroze est ꝓecta
claritas visionis interne. Locũ suũ aurora cõsiderat-qñ sancta ecclesia ad
cõtemplandã cõditoris speciem flagrat. Bene aũt post ortũ locuz,ꝓprium
auroze ostendisse se phibet-qz future retributõis beatitudinẽ prinlqꝫ ipe,p
corpus inotescere:in pauco⁹ mente cõtinuit. Nunquid tenuisti cõ.
ex.t. Extrema terre dñs tenuit:qz in fine seculoz ad fidẽ uirtutẽ tam z alieni
genis regibus subditã synagogaz venit. Atqꝫ ex illa ipios excussit:qz fidei
ꝑdicamenta renuentes-etiã a carnalis sacrificij gloria repulit. Vel extre
ma terre tenuit:qz legis doctores deserens 7 exeuntes-i-fortiter damnans
piscatores sũpsit. Recte aũt extrema terre cõcussit 7 tenuit-qz cũ firma cor
da humiliũ pio timore terruit:nequaqꝫ ea districto iudicio dereliquit-7 qz
extrema indęs in aplis tenuit:ex ea ipios excutit:qz scribas 7 phariseos im
pietatis sue merito exigente repbauit. Vñ adhuc sequit. Restituetur
vt lutum sig. Dñs plebem israeliticã lutum reperit-quã dum cognitõis sue scia
impleuit:dũ in ꝓphia clausum continuit-quidqd de se veritas in fine reue
lauit-quid aliud qꝫ seruandi mysterij signaculũ fecit? Sed dũ post diuina
secreta pl⁹ terrã qꝫ veritatẽ dilexit-ad lutũ egypti redijt. Lutũ se p⁹ signa
culum ī oculis veritatis exhibuit:cũ per ipietatis malicią accepti verbi my
steria perdidit-7 terrena sapere elegit. Et stabit sicut ve. Brossiora ve
stimenta cũ induta fuerint:qz induentis mẽbris bene applicata nõ inherẽt
stare referunt. Iudea igit circa notitiã veritatis stetit:qz fuire se dño ostẽ
dit-sed adherere ei per charitatis intelligentiã noluit. Vbi aperte subdit.
Auferetur ab im.l.s. Quia dũ credere veritatẽ renuãt-cognitionez
legis ī ꝑpetuũ amittũt. Scriptũ ẽ eni-erceca cor ꝑpli huius-7 aures eorum
aggrana. Et qz de operibꝫ legis se extulerũt-subdit. Et brachium ex.
cõ. Excelsum brachium cõterunt qñ pẽdicata fidei gratia:superba legis

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

operatio reprobatur possunt & aliter hec omnia dici vt sequit. **Cōcutiēs extrema &c.** Allego. Res cōcussa huc & illuc agitur sic iudea fuit p alios dicens q̄ bonus: per alios non sed seducit turbas. Vel terra est ecclesia cuius extrema dñs sub antichristo concutit & tamen tenens nō deserit a q̄ tunc ipi cadent qui spreuerūt eius sunt & qui signaculū sunt dum fideles videntur ad tutū q̄d ante fuerunt redeunt. **Et stabunt.** Id est in malo psistent. **Sicut vestis.** Id est breui tpe q̄ cito veteraſcunt. Vel stare vt vestis dr vt nō possit stare mōstret quia vestis induta p corp⁹ tensa nidet extra complicatur ita qui ī ecclia stat: exut⁹ iacet abiectus hec aūt obscura iam aperit dñs dicit.

Auferetur lux &c. Id est simulata vel vera fides quā male viuēdo tenuerant & tūc **Brachium** eius i antichristus ipse cōteretur. Vel boues saltē in extremis timore concutit & cōuersos tenet & impios mot⁹ ab eis erunt & culpe vindicta mors comitatur ī qua homo qui erat signaculum & ymago dei lutum fit. **Et** hoc lutū vsq ad resurrectiōem durabit vt vestis exuta & inanis a spiritu hec pena specialis ē in perbis sed q̄ cōmunis ideo pprium eius addit. **Lux** tollitur i gloria vite & celsitudo cordis cōtentur sed in morte iustis est lux.

§ alias cōfringet. § vt ego ppter hostem retraben

conteretur. Nunquid ingressus es § ad singula loca electorum.

§ hec sunt pfunda maris

profundum maris: & in nouissimis abyssi deambulasti? Nunqd̄ apte sunt tibi portę mortis: & hostia te nebrosa vidisti? Nunquid cōsideraſti latitudinē terrę? Indica mihi si nosti omia: in qua via lux habitet & tenebrarum quis locus sit: vt ducas vnūquodq̄ ad terminos suos: & itelligas semitas domus ei? § non debet extolli qui nescit quō huc venit vel quomodo vel quādo exibit.

Sciebas tunc q̄ nasciturus esses & numerum dierū tuo⁹ noueras? § de malis fiunt nix i candidi & grando hostem feriens & ideo nulla te preteras.

Nunquid ingressus es thesauros

Nūquid ingreſ.es. Ac si diceret. Vt ego q̄ nō solus mare i seculū per assumptā carnē & animā petij sed etiā per eā spōte i morte polita vsq ad vltimum inferni quasi ad maris profundū descēdi. **Et in nouissimis q. de.** Sicut aquarū abyssus nulla nostra vilione cōprehēdit ita occulta inferni nulla a nobis cognitōis sensu penetrant. In nouissimis ergo abyssi dño deambulare est in loco sue damnatōis nil sue retentōis inuenire. De ambulare quippe ē nō cōstricti sed liberi. **Nunquid aperte sunt tibi p.m:** Porte mortis potestates sunt aduerse quas delendens dñs aperuit q̄ eorū fortitudinem moriendo superauit q̄ appellatōe alia tenebrosa hostia vocant q̄ dum p occultatōis luę tenebras nō vident receptis mē tibus viam mortis aperiunt q̄ tenebrosa hostia dñs videt q̄ in mundo sū spiritū fraudulentam malicia & respicit & premit & nos videre facit vt ea ueamus. Vel tenebrosa hostia dñs videt cum claustra inferni penetrans crudelis spūs perculit. **Moza.** Vel in pfundum i corda prauo⁹ etiā de speratissimo⁹ deus intrat & cōpungit & vicia quasi fluctus calcat: vnde cōfessio nascitur & porte i cogitatōes prane dño aperiuntur & sic intrat & hostia i lateritia mala quibz destructis virtus dilatat prius angustos: q̄ late do cōsideranda est: q̄ aduersis pressa latet: sed deus videt. **Vel** cōsidera q̄ lati sunt iusti & desine de te gloriari sed ad id q̄d dictum est supra ī alia sententia reuertamur & dicamus q̄ ideo hoc additur q̄ post mortē & resurrectiones eius ecclia crescit. **Unde ait. Nunquid cōsideraſti la.t.** Dum enī dñs angustias mortis petijt: fidem suā i gentibus dilatauit. Ac si diceret. Perpēde q̄d petisti & pensa q̄d emi. **Ne** exacerbaris & verbere: dū nescis quę tibi ꝓmia maneant in retributōe. **Indica michi si no.** Iustitia lucis nosce: iniquitas p tenebras designatur. **Et** est sensus. Si plenā scientiam te habere suspicaris: dic cuius mentem veniens impleat. **Et tenebrarū q.l.s.** Id est iniquitas ī qua ceca perduret. **Ut ducas vnū quodq̄ ad t.s.** Id ē vt diudices si vel is qui nūc iniquus cernitur ī iniquitate vitam finiat: vel is qui instus cernitur extremitatem vite sue cū iustitie protectōe concludat. **Et intelligas semi.do.e.** Id ē discernas cui bona actio pleneranse eternā mansionē prestet in regno vel quē vsq ad suū terminū sua actio cōstringens in eternum damnet supplicium. Domus quippe pro mansione ponit. Semita pro actione q̄ ad domum ducit.

De tam valida aūt questione requirit q̄ ab hostibus omnino ignoratur. Vt alio⁹ finem cognoscere non valens: idem de suo sentiat. **Sciebas tūc q̄ n.e.** Ac si diceret apte. Quid mirum si terminum nō intelligis qui nec initium cōprehendis. Vel sciebas s vt ego qui me nasciturus noui: q̄ & ante eram vt deus: sed q̄ homo tunc esse incipit cui⁹ in ventre nascatur: se nasciturus nesciat. Cur ergo homo de flagellis queritis qui prescium ad eam nat⁹ ē. **Nūquid ingreſ.es.** In niue vel grādine frigida ac dura intelligenda sunt corda prauoꝝ que dñs preparauit in tēpus hostis in diem pugne & belli vt cum aduerian⁹ nos ter dyabolus tempta re nititur: eo⁹ mouby quali ints contra nos armis vrat vel q̄ dominus multos electos intra prauo⁹ vitā nonnit repositos q̄ de talibus sanctos facit: in niue vel grandine thesauros habere se ꝓhibet. Ac si diceret. Nulla te de operibus pfectas: q̄ de his quos intuens: adhuc p culpā frigidos: quātos operatores iniquitatis & defessores recte fidei sim facturus ignoras. q̄d q̄ per aduentū mediatoris agit sequit. **Per qua viam s.l.** Ipse est via qui ait. Ego sū via per hanc viā spargitur lux q̄ p eius presentiaꝝ gentilitas illustratur. **Spargit** aūt dicit: q̄ nō angustata sed late fulgēs lux ꝓdicationis emicuit. **Diuiditur estus s.t.** Sparsa luce estus diuidit. dū vna spūs disparsiliter quibz accedant singuli accipiūt. vel postęs lux spargi dicit: diuidit estus sup terrā q̄ cū lux ꝓdicatōis ictarnit mox a pfidorum cordibus ardo: persecutōis crarsit vbiq̄ sparsus. Vel iustica est lux: quod spargitur nō est cōtinuū: ita in hac vita lux dum hęscimus: hec nescimus Sed dic qua via i quo ordine iusticiā in cordib infundo cum modo hac modo illa virtute ipleo nescis spūs vnde veniat vel quo vadat. Cōtra lucem mor estus tēpratōis surgit qui diuidit q̄ alius hoc alius illo vicio tēpratur sibi vicino. **Quis dedit vehe.im.cur.** Diuiso estu: cursū vehementissimo imbi dedisse ē inter persecutōis angustias ꝓdicatōis impetū roborasse. Dic imber ē aliq̄n sed cursū nō hēt q̄ ꝓdicatio ad aures venit sed cessante eterna gra ad corda audientiū nō ptransit. **Et viam so.to.** Per tonitruū ꝓdicatio supni terroris accipit quē duz pcipiunt humana corda quaciunt. Tonitrus etiā dr ipse qui et patrū cōueniente pphia cōcursione nubiū nobis platus ē q̄ terribiliter insonuit. vñ & apli filij tonitrui vocati sunt. **Ut pluceret su.r.** Diuiso estu deserta absq̄ hoie terra cōplutur q̄ dispsa i iudee regionib psecutōe fidelium derelicta dudum et q̄si ab infusione rōis aliena ꝓdicatōis guttis gētilitas irrorat. In qua q̄ legislator nō fuit & q̄ rationabiliter deū qreret nō fuit quasi homo nullus fuit. Desolata vocata ē vel rōe cōsilij vt fructu boni opis dedit vehemētissimo imbi cursū & viā sonantis tonitrui vt i deserto plueret & ipleret viā & desolatā & produceret herbas virētes i exteriori ꝓdicatōi eterna aspiratōe contulit vt corda gentilium arescentia vireſcerēt clausa patefierēt inania cōplerent infecunda germinarent. Vel quisq̄ qui aure non corde verbū dei accipit terra deserta ē q̄ nō hēt hoiem i sensu rōis vel si aliq̄i est nō ibi cōmorat sed & tales cōpungit deus & implet & illi fructū reddūt. Pocloco aūt herbas virentes sancte & eterne vitę vel cōgruas opationes accipim⁹. **Quis est pa.plu.rę.** Pater pluuię dñs dr q̄ supna ꝓdicatio nō de nro merito is de eius gra generat. stille sunt ꝓdicatores q̄ eni⁹ ꝓdicatōe tēperant infirmis q̄si rozē tenerū aspgunt. Qui vero ea q̄ de sup nis sentiūt virtute q̄ ualent loquunt q̄si vbertim manāte pluuia fundāt **De cuius vtero egressa est g.** Dicto qua gra vocata est gentilitas ostendit q̄ districtōe iudea repulsa ē q̄ si ē misericordia & iudiciū. In gelu

§ frigoris. § duriciam.

nuus: aut thesauros grandinis aspersi? q̄ę preparaui in tempus § vel hostis. § vt p ea nos impugnet & purget.

hostis: in diez pugnę & belli. Per quā viam spargitur lux: diuiditur § nisi ego.

estus super terram? Quis dedit § quanto crescit persecutio tanto & predicatio.

§ vehementissimus est qui facit omnia que hic fiūt sperni eterna diligi.

vehementissimo imbri cursum: et § vt eo⁹ pungat. § somnus est. § vt facit imber

viam sonanti tonitrui: vt plueret & tonitrus. § que est.

super terram absq̄ homine i deserto vbi nullus mortaliū cōmoratur § inuia gentilitas fuit ad quam via dei verbo nō patuit.

vt impleret inuiam & desolatam: & produceret herbas virētes. Quis § adhuc gra

est pluuię pater: vel q̄s genuit stillas ꝓris? De cuius vtero egressa

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

enim z glacie: torpore pfidię constricta accipimus corda indoctorum qui ve nicante dño seruoꝝ fidei z charitatis amiserūt z a secreto gratię sinu piecti quasi glacies de vtero creatoris egressi sunt. Et gelu de celo q. Quia indoctos quos naturaliter bonos cōdidit: iusto iudicio p eoꝝ malitiam fri gidos a se exire pmisit. Celum antiqui fuerūt patres d quoꝝ pgenie hi frigidi processerunt: quos deus genuisse dr: qz cum bonos cōdidisset: iuste eos pter malitiam a se exire pmisit. Vel glacies z gelu est satban: qui de calore secretoꝝ dei malicia frigidus extitit ipse gelu de celo est conditus qui in celestibꝫ condi? a summis ad ima ceci dit frigore corda seq̄ cium cōstricturus: qui aquas i aplos in sui si militudinem qui lapis est durat cuius cōsilia fraudulēta a seductis nequeunt cognosci et bocē z superficies aliud extra paret: aliud int? latet bona est psuasio nis eius spes quasi so lida desup glacies: sz pfunda malicia sub tus est. In similitu dinez ia. a d. Aqs populos lapidis noie gētiles accipi?. Et ē sensus. Illa mollia z penetrabilia fidei corda indoctorū i insensibilitatē xtiani gentiū. Sz qz ex occulto dei iudicio fiūt. sequit. Et superficies abyssi cō. Quia supiecto quodā ignorantię nr̄e velamine incomprehensibilitas diuini iudicij humanę mentis oculo nullatenus pene tratur. De cuius vtero. Mora. Dum mentē hois deus in suo timore formar: cōcipit dum ad apertas virtutes prouehit: gignit sed si extollitur: relinquit z frigidi de vtero exeunt i a vicinis pcatis hec egressio i iudicio. qz modo tolerat eos in sinu ecclię vnde iob humiliari debet. Celū est eloquiū dei cuius sciam spe dat de? sed q̄ inde lugbit in ipso eloquio ceatur z duratus ad ima corruit z alios cōstringit hos deus gignit non q̄ culpam faciat: sed qz ab ea nō liberat sed qz relicta vera ymago virtutis tenetur. pro laude hoīm aqua in similitudinē la duratur. Et superficies abyssi cō. Aqua p glaciem in superficiem durescit sed intus fluida est sic corda illoꝝ flura p hypocrisim se fortes ostendunt imitatores fortiū vel cōpluta terra ne semē luturię in herba de vtero i secreto gelu i tēptationes pducit vt quo tardius p humilitatē fructus surgat vberius z cum in celo sit mens: solis eternis intenta frenat gelu humanę infirmitatis si tū bas tēptationes opprimit z se in quodā rigore viuendi cōponit vt z li int? fluxę cogitatōes lacescāt: ad cōsensum opis nō trahant sed quadā duricia p̄mantur: z abyssum cordis fluctuantē supductus rigor premit. uel glacies z gelu pfectis vitę aduersitas q̄ sanctos cōprimit vt valētiores sint i esta te eterna z qz sola plpera soluunt aduersa solidant. Aquę in similitudinē lapidis durant i infirmis p tollerantiā passiones xpi imitat z qz exterius pcessus melius eterna custodit superficies abyssi cōstringit idem mens ad cō seruanda pfunda dona aduersitatibꝫ munit vt paulus ne in laudibꝫ difflueret: aduersa tolerās archana sua texit. Nunquid cōiungere va. mi. Constat hoc nullū hominē posse sed tamen de his iob interrogat: vt būlis ad deū refugiat: qui solus hoc posse ostenditur. Pliades a pluralitate vocatę sunt q̄ z vicinę sibi z similę sunt p quas quę septem sunt sanctos oēs dr̄nūtiat: q̄ inter vitę plentis tenebras spū septiformis gratię nos lumine illustrāt qui a mundi origine vsqꝫ ad eius terminū diuersis tpibꝫ missi: q̄si disiuncti sunt z cōiuncti per intentōem mentis: dū vnū p̄dicant. Ac si dicat. Nunq̄d cōiungere valebis m. s. p. sicut ego qui vn? omnia impleo z vnitatis sensu electoꝝ mētes pungo. Aut gyrum arcturi po. dis. In arcturo qui per gyrū suū nocturna spacia non casurus illustrat ne quaqꝫ pticulatim cdita vita sanctorū sed tota simul ecclia designat. quę fatigatōes q̄dē parit nec tū ad defectum p̄tij stat? inclinatur. Gyrū lato rum tolerat sed ad occasum cū tpibus nō festinat sed illa stante: nox mundi finitur. Hunc gyrum q̄nqꝫ dūs dissipat: qz labores ecclię ad requiem pmutat. tunc pliades plenius inngit: qz tunc sancti oēs visionis sibi specie copulabunt q̄si in fine ecclia ab his quos nūc sustinet laboribꝫ soluitur. Habemus adhuc q̄ de stellis pliadib atqꝫ arcturo aliud sentiam?. Pliades quippe ab oriente: arcturus vero ex parte aq̄lonis surgit. Quocunqꝫ eūt se per gyrū arcturus verterit: pliades ostendit z cū lux diei iaz vicina efficit: stellarū eius ordo distenditur. Potest igitur per arcturū qui a plaga frigoris nascitur lex: per pliades vero q̄ ab oriente surgūt testamenti noui gratia designari. quasi enī ab aquilone lex venerat: q̄ tanta subditos rigiditatis asperitate tenebat. Nam dus pro culpis suis alios pciperet lapidibus obtui alios gladij morte mulctari: plaga torpens velut a sole ebantatis aliena: pceptoꝝ suoꝝ semina plus premebat et frigore q̄s ex calore nutriebat. Nec mirū q̄ per arcturi septem stellas testamētū vet? exprimit: qz i veneratōe legis dies septim? extitit venerabil? z p ebdomadā integrā psti tuti sacrificij vota tēdebātur. Pliades ꝛo q̄ sic supi? dictus ē septē sūt: testamti noui gratias tanto apertius indicant quāto cuncti liquido cernim? q̄ per illam fideles suos spūs sanct? septiformis muneris lumine illustrat. Quaqꝫ igitur arcturus se vertat: pliades semper ostendit. quia per oē qđ testamentū vetus loquit: testamēti noui opera nūciant sub textu enī littere tegit mysterium xpi. Redēptor aūt noster i carne veniens pliades iūxit qz operatōes septiformis spūs simul in se z cunctas z manētes habuit. Nullus ꝛo hoīm operatōes sanctispūs oēs simul habuit nisi solus dei mediator z hoīm cuius ē idē spūs q̄ de patre ante sęcula processit. Dū vero pliades iungit: arcturi gyrum dissipat. qz dū semetipsum facit hoiem habere cunctas sanctispūs operatōes innotuit: in testamēto veteri littere laboꝝ solut. vt fidelit̄ q̄sq̄ iam cū libertate spūs illud intelligat: cui prius in formidine inter tot discrimina seruiebat. Audiat itaqꝫ beat? iob. Nunquid cō. v. tē. Ac si aperte dicatur. Habere quidē lumina quarūdā virtutū potes: sed nunq̄ exercere simul oēs operatōes sanctispūs sufficis. Aut etiā gyrus arcturi potes dissipare. Ac si diceret. Etsi iam q̄ recta sunt sentis nunq̄d virtute tua etiam in alienis cordibus laboꝝ gressionis intelligētię destruis? Me itaqꝫ cōsidera qui carnalia stulta eligo: dum me per carnis stultitiā manifesto: vt tātomagis hęc q̄ putas tuarū virtutū fortia humilies: quanto nec vestigia mee infirmitatis cōprehendis. Nunquid producis luciferū i t. s. Pater in tēpore suo luciferū pducit: qz cum venit plenitudo tpis milit filiū suū q̄ natus ex virgine velut lucifer inter tenebras nr̄e noctis apparuit. qz fugata obscuritate peccati: eternū nobis mane nūciauit. Mora. Quotidie electis lucifer oritur repetebis vesper. qz sermo dei credentibꝫ lux: inuidentibꝫ tenebre. Et vesperū super fi. t. c. f. Vesperū super terrę filios consurgere dūs facit. qz infidelibꝫ indoctoꝝ cordibus dominari antixpm coꝝ merito exigente permittit. q̄ idcirco a dño huic vespero iuste subdunt: qz sua sponte filij terrę esse volūt: terrena quippe z nō celestia requirentes ac perspicacia luciferi nr̄i claritate ecati sunt. Dō qz occultis iudicijs agitur: q̄ in hac vita ab hoibꝫ cōprehendi non possunt. sequit. Nunquid nosti ordine celi. Ordinē celi nosse ē supernarū dispositionū occultas p̄destinatōes videre. Ratōem ei? i terra ponere ē. ante hūana corda taliū secretoꝝ causas aperire. Et ē sensus. Cuncta q̄ pateris tāto tolerare patienti? debes. q̄nto secretoꝝ celestiū ignarus: cur hęc pateris nescis. Nunquid eleuabis in ne. vo. t. Vocē suā i nebula dūs leuat q̄n per p̄dicatoꝝ suoꝝ linguas ad caliginosa corda infidelium exhortatōꝝ formam: cuiꝫ aquarū ipe? operit dū bn̄ agentia mēbra ei? turba resistentiū p̄cloꝝ seuitia p̄mit. Per semetipsū i nebula vocē leuauit. q̄n persecutoribꝫ mīta figuris enigmatū velata p̄dicauit. Ad hāc eleuatōꝝ vocis cū ipe? operit. qz ptra illū mox seuiens turba surrexit. Dū nebula iplenit domū dñi i obscuritas. z iō sacerdotes nō possunt debitū ministerij pagere. Nunquid mittes fulgeti. Fulgura de nubibꝫ exeūt sic mira opa ex sanctis p̄dicatoribꝫ ostendunt. Vadūt fulgura: cū p̄dicatores miraculis coruscāt z supna reuerētia auditoꝝ corda transfigunt. Dū ad locū vnde exeūt flumina reuertunt vt iterū fluant. qz sancti a visu dei pter nos exeunt: sed mox ad ptemplatōꝝ recurrūt. Aliter eni p̄dicatio siccaret: qz ibi sumūt qđ ꝑpinat. Reuerētia ꝛo dicit. assum? cū nō sibi sed dei virtutibꝫ tribuūt qđqđ egisse se fortiter cognoscunt. Vel mittunt z vadūt cū a secreto cōtemplatōis ad publicuꝝ operatōis exeunt. Reuertunt z dicūt deo adsumus. qz post opera exteriora ad cōtemplatōꝝ recurrunt. Quis posuit in visceribus ho. sa. Balli p̄dicatores sūt qui inter tenebras plentis vitę huius student venturā lucē p̄dicādo q̄si

cantando nunciare. Ac si diceret. In cor hois humana sapientis supne sapientie gratiaz quis infundit-vel ipsis sanctis ꝓdicatoribus:quis nisi ego intelligentiã dedi:vt sciant qñ vel quibꝫ debeant venturũ mane nũtiare. **Quis enarrauit celozũ ra.** Sicut intelligẽtie ita z locatõis auctor est deus:q̃ cum se ꝓpriꝰ ostenderet:cessabat-vel modo narrat cę-ra-duz supna secreta electis insinuat. **Et concentũ celi q.d.f.** Id ẽ hymnos z gaudia angelox a reprobis absconditꝫ tamen latius innotuit cũ xps apparens z indignos assumpsit z eos qui digni videbantur eccliã-vnde qñ pulnis-i-peccatores i terra-i-ecclesia solidati sunt-et glebe-i-infusione spũs vnit sũt charitate-vt glebe sedz diuersa merita-vt virgines-cõiuges ꝛc. **Decaũt eccle** sia spretis indꝫis gẽtes rapit-nõ suis ſz viribꝰ dei. **Quis enarrabit celozum ra.** Morali. Tunc autem cę lorum ratiõez dñs narrat:cũ semetipsum nobis qñ electis spiritibus ꝓfit insinuat. Tũc celox ratiõem narrat-cũ detersa mentis nostre caligie clara se visione manifestat-z tũc pcenitꝰ celi tozmit-q apparentẽ iudicio retributore opm-exhortationũ iã verba cessabunt. **Per cõcentum** enĩ celi cõcoꝛs ꝓdicantium sermo signat-vñ z aperte ipsum resurrectõis tps adiũgit. **Qñ fundebat pluit.** Que adhuc futura sũt qsi ꝓterita dicit-sicut enim que ventura sunt. Pulnis quidꝫ tũc in terra fundat qñ per resurrectõem in solida membra reducitur. **Et glebe cõpingebantur.** Quia nimirũ firma corpora ex pulvere collecta surgunt. **Nunquid capies leenę ꝛc.** Leena est ecclesia que gentes rapuit-z i suũ corpoꝛe cõuertit. Hinc dominus prędam rapit:vt animam catulox eius impleat-q ad augmentum huius innumeros de gentilitate diripuit-z per anunatum lacrum esurientia apostoloꝛ vota satiauit. Ipsi quippe catuli pro mentis tenerit̃dine z formidinis infirmitate-passo dño foꝛibus clausis ꝓpter metum indoꝛum residebant. sicut de illis scriptũ est. Cũ foꝛes essent clau-ꝛc. **Quãdo cubant i antris et i ꝛc.** Clausis foꝛibus quasi in quibusdã abditis specubus catuli nundum rapturi cubabant:cum apostoli nec dum spiritu solidati firma autoꝛitate prędicabant. Sed contra aduersarioꝝ qsi in antris u.lidiabantur: vt animarũ prędam postmodum ꝓsumentes diuiperent. Sic z alij post eos cubant tempus vocendi prestolantes. **Quis ꝓparat c.e.i.** Corui nomine peccatis nigra gentilitas designat. Iste coꝛnus esca fuit-oum ipsiꝰ ecclesia ḡreret-sed nunc escam accipit:quia ipse ad conuersionẽ alios exquirit. Cuius videlicet pulli-i-prędicatores ex eo editi-non in se ꝓsumunt sed in viribus sui redemptoꝛis. vnde bene dicit **Quando pulli eius ad d.c.** Nihil enĩ sua ꝓprie possunt. **Vagantes eo q̃ non habent.ꝛc.** In hac vagatione nichil aliud qsi estuantium prędicatoꝝ vota signantur-qui dum in ecclesię sinũ recipere populos ambiunt magno ardoꝛe succensi-nunc ad hos nunc ad illos colligendos vsq̃ deũ mittunt. Potest p coꝛnum nigra per infidelitatis meritum plebs iudaica designari-cum dum pulli eius clamant esca ꝓparatur-q dñ apostoli exoꝛant:plebs dudum phida ad cognitiõem fidei ducitur z ex ꝓdicatione filiozum quasi ex pullox voce satiatur. Sed z cum pulli vagantur inde esca coꝛnus inuenit-q dñ p laborem ꝓdicantium cõuersam gentilitatẽ iudaicꝰ ipse respicit-ad extremũ q̃q̃ stultitiã sue infidelitatis erubescat.

¶ **Moza.** Coꝛnus est prędicator qui magna voce clamat-memoriã precatoꝛis z infirmitatis sue nigredinẽ gestans. Hic discipulos non plene pascit vt secretis sublimibus-donec sublimes sibi nigredinẽ humilitatis z speciem volatus sui ostendant-ante patitur eos media affici:vt clamẽt ad deũ: z vagantes in nido apto oꝛe escam expectant. Pro hac discretiõe largioꝛ copia ipsi coꝛno a deo datꝝ nõ solum enĩ pro se ſz z pro eis quos nutrit maioꝛa percipit. C. XXXIX.

¶ **Nunquid nosti tẽ.par.hi.ꝛc.** Hibices parua quadrupedia dicũ in petris morant z pariũt-z ruentia i suis se cornibꝰ illesa suscipiũt-i qbꝰ magistroꝝ spũaliũ plona signat-q̃ velut hibicines in petris parunat-qz in doctrina patrũ q̃ petre ꝓ soliditate vocate sũt-ad cõuersionẽ alias gignũt: ipsi velut hibicines nulloꝝ casus dãna sentiũt dũ i suis cornibꝰ erapiunt-qz quidq̃d ruine tẽpalis aduersitatis accesserit in testamẽtis se sancte scripturę suscipiunt-et qñ comuñ exceptõe salnant. Ipsi cernę q̃ interemptis vicijs quasi extinctis serpentibꝰ vinũt-z ipsa extinctõe vicioꝝ ad fontez vite acri⁹ inardescũt. Bñ aũt iob de tpe partus hibicum cernarũq̃ dixit. Ac si dicatur ei. Idcirco te egisse aliq̃d sublimiter credis-qz illud tẽpus nec dũ fuit-dum quo spũales magistri i mundũ missi ꝓ doctrinã antiquoꝝ patrũ filios generant. Nam si illoꝝ fructum quasi hibicum cernaz-qs parte aspiceres:valde bñ uiter de tua virtute sentires. Meridiana pars hibices aues vocat q̃ nili fluentis inhabitant. Oriens z occidẽs pua q̃drupedia vñ ꝓ bñ possũt audito rel notari q̃ eia pariũt ꝓ exempla fortiũ patrũ. Tẽpus dicit-qz prius semẽ dei in corde cõcipitur: post formaꝛ:tandẽ erit in partũ-qd qñ fiat nouit deus qui facit. vñ dicit. Nunq̃d nosti vt ego:multo ante tẽpꝰ aborsiua pducãt. Observasti quasi diligẽter:qz paucoꝛũ est pensare q̃ laboꝛ:qui doloꝛ sit:q̃ etiã cantela. vnde z addit. **Dinumerasti menses cõ.c.** Per mẽses qui congesti dies sunt-multiplicate virtutes intelligunt-qs qz prius i se ꝓdicatoꝛes cõgerũt-qsi in cõceptu sancte ꝓdicatõis mentes virtutũ fiunt. Quos mẽses solus dñs dinumerat-qz eadẽ bona in coꝛ cordibꝰ is qui vedit pensat-z qz iusta mẽsurã virtutũ effectꝰ iam sequit fructuũ-recte subiungit. **Et scisti tempus par.e.** Subaudis vt ego-qz nimirũ dũ cordis occulta cõspicis:fructũ foꝛtis effectũ optis-intus in pondere cogitatõis penso. **Incuruantur ad fetum et ꝛc.** Prędicatoꝛes sanctiꝰnãc qsi cernę in doloꝛe partus sũt qz nunc rugendo in lacrimis seminãt:qui curuant vt pariant-qz nisi abimensitate cõtemplatõis interne ad infirmitatẽ nostrã relenderẽr:nunqꝫ filios procrearent. **Separantur filii earũ.** Quia ipsi qui patrũ ꝓdicatõe nascunt:aliqñ doctoꝛes suos patiendo ꝗuniunt. **Et pergunt ad pastum.** Quia de coꝛporibꝰ exeuntes illa pabula interne viriditatis inuenunt. Egressiqꝫ iam nõ redeũt qz angustias ꝓsentis vite euadentes:ultra a doctoribꝰ prędicatõem vite accipe non querunt. **Quis dimisit onagrũ li.** Nunc ad coꝛ vitã q̃ remote cõuersatõis secreta appetit: vbi vertunt quos onager q̃ in solitudine morat significat-q̃ apte liber dicit-qz magna est seruitus negociatoꝝ secularium quibꝰ mens vehementer attenit: dũ ꝓspera appetunt dum aduersa formidant. Liber ergo dimittit q̃ calcanis terrenis desideriꝭ ab appetitõe rerum tpalium exonerat. Vel onager agri aniaĺ ẽ-z qz dñs aniale coꝛpus sumẽs:gentilitati magis qsi indꝫ ꝓfuit-qsi nõ in domũ sed i agrũ potius venit-q̃ liber dimissus dr-qz principa factus ẽ nre nature nõ culpę. Vel onager xps de cui⁹ incarnatõe ibidit ꝓ quẽ virꝰ ꝓdicte prędicatõis dat. **Et vincula eius q.s.** Vincula ei⁹ tunc soluta sunt cũ infirmitates passionis illi⁹ i resurrectõis sibi gloriã sunt cõmutate. Esurire etiã sitire z similia nre mortalitatis vincula fuit. Soluunt etiam vniuersinqꝫ vincula diuino adiutoꝛio cũ eterna desideriox carnaliũ retinacula dissoluunt. Et qz ꝓ resurrectõez suã ad fidẽ gentilitatẽ nocauit-se quit. **Cui dedi in solitudine do.** Onagro dñi solitudie domũ dat dũ sancti a carnalibꝰ desideriꝭ remoti silentiũ mẽtis inhabitant. Idcꝰ in

† ſ ponetrando inuisibilia. ſ qui sonum exercitie z bozas noctis-i-meritis peccatoꝝ diuidicat z in crepantiqz z se prius alios exciat.

dedit ſ gallo intelligentiaz: ſ rei tit. **Quis enarrauit celozum ratiõem z concentum celi quis dormire faciet: Quãdo fundebatur puluis i terra z glebę cõpingebãtur: Nunquid capies leenę ꝓdam-z animaz catulozum eius implebis: quando** ſ-i-occultantur in suis cogitationibus dũ eporta nitas venit. Capti vero alij magna fame esurunt. **cubant in antris:z in specubus insidiãtur. Quis ꝓparat coꝛuo escã suam quando pulli eius ad deum** ſ qz charitas vnum coꝛ ad multos dividit. ſ alios vagientes. **clamant:vagantes eo q̃ non habeant cibos.**

C. XXXIX.

gentilitate:in qua qui ad intelligendū deū ratōe vteretur·hō pene nō fuit. **Et tabernaculū·e·i·t·s·** Terra salsuginis ß eadem solitudo·q̄ paulo ꝑ verā dei sapientiā cognoscere salsuginē protulerat·qz nullam viriditatez boni intellectꝰ proferens puersa sapiebat·qz etiā sancti viri ꝯfidiu in huius vitę tabernaculis degūt:z ad supnam patriā desiderij sui cotidianis estibꝰ accendunt.in terra salsuginis habere tabernaculum perhibent. **Contemnet mul·ci·** Multitudinē ciuitatis contemnere est humanę conuersationis prauas studia deuitare·vt iam nō libet terrenoꝝ hominū qui per abundantiā iniquitatis multi sunt perditos mores imitari. **Vel·i·mores** despicit humane conuersationis. **Vel certe** multos p spaciosaz viā vagātes deserit·z p angustam gradientes paucos elegit. **Clamozē eractoris** nē Eractor intelligit dyabolꝰ qui semel homini nummum male saalionis contulit·z cotidie ab eo buiꝰ debiti reatum querit·**Vel** eractorem ventre dicit·q̄ a nobis q̄dam debitum exigit·qz condignum fructū sibi labor ſ humani impendi etiaz p naturā querit·absti nentes igit viri qui ß loco onagri vocabulo figurantur·dū violentia gule desideria reprimunt quasi clamātis eractoris verba contemnunt·sed recte petentis audiunt. **Eractor** potest accipi dyabolus qui suadendo intulit culpam·seniendo exigit pnam·bu ius sermo est ante mortem astuta hominis persuasio clamor eius est violentia iam rapina post mortez. **Circūspicit montes pascuę suę.** Montes dicat electos buiꝰ ſculi·quos dominus cōspicere dicitur·i·ab iniquitate sua in melius cōmutare. Isti montes pascuę sunt·qz nimirum de conuersione errantium z humilitate superbos sanātur. Intuendū aūt qđ ait:circūspicit non inspicit. In ista quippe incarnatꝰ est qui in medio gentiū fuit·circumspicit montes·qz electos buiꝰ ſculi circūquaqz positos ex gentilitatis vniuersitate collegit. **Circūspicit mon·p·i·** Montes pascuę sunt altę contemplationes interne refectionis·vel altę sententię scripturę sancte. **Et virentia·q·p·** Hunc onagro virētia quērere est sancto viro despectis trā sitorijs inetternum mansura desiderare. Virentia quippe sunt oīa quę temporaliter condita venturo fine a iocunditate vitę presentis quasi ęstiuo sole siccant. virentia aūt vocata sunt:quę nulla temporalitate marcescunt. **Vel** virentia sunt corda quę illi hereditati inhęrent quā petrus immarcessibilē vocat·quisquis ergo a domino pquiri desiderat eternam patriam appetēs in interna cordis plantatione virescat. **Nunquid volet·r·s·t·** Rhinoceros est indomitę nature·qui si captus teneatur illico moritur. Designat aūt potentes buiꝰ ſculi. Et est sensus. Nunquid volet rhinoceros seruire tibi, subaudi·sicut p eos quo misero seruit michi. Ad trahi quippe iob noticiaz pro humilianda eius virtute deducitur q̄s mira quādoqz p apostolos agātur·qui mundū deo subiciunt·eiqz edomitam huius ſculi potentum superbiam flectunt·vt tanto se minus estimet beatꝰ iob:quāto aggregari deo tam difficiles animas p alios videt. **Aut mora·a·p·t·** Presepe scriptura sacra nō inconuenienter accipitur in qua verbi pabulo animalia sancta satiantur. Deus aūt rhinoceronta ad presepe suū religauit·ut vite pabulū bene clausus accipiat qui prius per voluptatis campum vagabatur. Jam cū principes predicamenta dominica libenter audiunt·constanter legunt, Sed q̄ post acceptum pabulū predicationis rhinoceros iste fructum boni operis debet ostendere sequitur. **Nunquid alligabis a·a·r·l·t·** Primo apostolis cū dum deū in suis actibꝰ metunt quid aliud q̄s loris ligant. Cum vero eam fidē quā dudū psequendo impugnauerant·nunc prolatis legibus predicare nō cessant:tranq̄s aratri lauoribꝰ insudant. **Aut cōfringet cꝛ.** Volent enim culte terre supiacentes glebe iactata semina premere:z nascentia suffocare·bis illi signāt qui per duricię suam nec ipsi semina vendi recipiūt nec receptorū seminum fructus alios ferre permittunt·atq̄ postq̄ oīpotēs princeps sibi subiugauit dura persequentiū infidelium corda conuertit·vel cō

cepta quando venit ad ea. ſ salsugo accēdere solet fimi.

tabernaculū ei⁹ ī terra salsuginis:

† ſ ꝟ cū paucis p angustā portaz intrabit.

Contemnet† multitudinē ciuitatis

† ſ graue tentationem. † ſ dyaboli vel ventris. de quo dicit specialiter·qz ipse muros·i·virtutes animę destruit·victo priorimo facilius vincitur ęt terciꝰ hostis † ſ consentiendo.

†clamozem eractoris† non audit.

† ſ q: inde predicis munitur † ſ bis domit: ſ supi

†Circūspicit montes† pascuę suę·z ora melius videntur.

virentia queqz pquirit. Nunquid

ſ rhinoceros in mare cornu in nature fatuitas in cornu elatio.

volet rhinoceros seruire tibi: aut

ſ In typo ecclesie·sed qđ est hominꝰ impossibile deo est facile videat ergo per quem potest.

morabitur ad presepe tuū? Nunqd

ſ vt ego. ſ Sancte discipline.

alligabis ad arandū rhinoceronta

ſ sicut post me tui subditꝰ est.

loro tuo·aut cōfringet glebas val-

ſadhuc addit sublimia de potestatibꝰ seculi vt iob de suis virtutibꝰ humilia sentiat.

lium post te? Nunquid fiduciam

ſ vt ego.

habebis in magna fortitudine eiꝰ z derelinqs ei labores tuos? Nūquid credes ei qm̄ sementē reddat

† ſ borū timore pressi malū fingunt religionem z

tibi·z aream tuā congreget.† Pen

intus nocent ſ in colore· ſ non in

na struthis similis est pēnis hero·

virtute. ſ post speciē ō opiḃ? dicit qui? primoscūt

diꝰ z accipitris·Quando dereliqt

ouа sua in terra·tu forsitan in pul

uere calefacies ea. Obliuiscitur q

pes cōculcet ea:aut bestia agri cō

ſ qz meris eius sparsa est p extremos ſ boni mēs

terat. Duratur ad filios suos quasi

triuit·vel falsoꝝ qui in ecclesia quos potestas premit·cū simplicitas ecclesię rideret·vt quasi cōfracte glebe iam nō premerent·ß ad precepta verbi semina resolute germinarent·ita vt principes nō solū credentes pmaneant·ß z alieni cordis duriciā zelantes frangāt·valliū aūt nomine mollia paupum corda dicit·q̄ glebe·i·quidam duri supiecti impediūt. **Nunquid fiduciā habebis cꝛ.** In rhinocerontis fortitudine fiduciā dñs habere se asserit·qz vires quas tpaliter terreno principi cōtulit ad cultū suę venerationis inclinauit. Nā qz a subiectis metuit tanto facilius ꝑsuadet:q̄sto z cū potestate indicat qui ꝑe metuatur. **Et derelinquet ei·l·t·** Labor vel suos huic rhinoceronti dñs relinqt qz puerso terreno principi cā quā sua morte mercatus est ecclesiam credidit·qt videlicet ī eius manu quāta solli citudie pax fidei sit tuenda cōmisit. Et ē sensus. Ego vires terrenoꝝ principū meo cultui seruituras aspicio. Tāto g ea q̄ nūc agis minora estimo q̄sto iā ꝑuideo·qz z maiores buiꝰ mundi potestates michi inclinabo. **Nūquid credes ei cꝛ** Semen verbū predicationis accipit. area ecclesia·q̄s ergo crederet qđ rhinoceros iste dño sementē redderet ·i· acceptū ꝑdicationis verbū operibꝰ repensaret. Quis posset infirmoꝝ credere·q̄ dñi areā congregaret. Ecce post ea pro ecclesia leges promulgat·qui dudū ptra eā per varia tormēta seuiebat. Audiat ergo iob ne de sua potestate extollat·qđ principes faciant·z nequaqz se apud se de gloria tante virtutis extollat Sz qz principes magna se humilitate sustinuit·praui qui dudū ptra ecclesiā aperta aduersitate seuiebant·nunc ad alia fraudis argumenta vertunt. Dū sequit. **Penna struthionis cꝛ.** Herodiꝰ z accipiter reliquas aues velocitate transcendunt. Struthio vero penne eorum similitudinem habet.sed volatus eoꝝ celeritatem nō habet. A terra quippe elevari nō valet·z alas quasi ad volatum ꝑcipiens erigit·ß tamē nunqz se a terra volando suspendit·ita ypocrite alas per figuras sanctitatis extendunt·sed curarum ſcularium pondere pregrauati·nulla tenus a terra subleuantur.

¶ Struthionis. Cui immane corpus rare pennę ecōtra herodio z accipitri·ita cū ypocrita si qua facit quę leuant plura grauant·sed veris predicatoribꝰ multa virtus·parum culpę z solide sunt eis virtutes·vt ventosi fauoris premant·illi rare quas aura transit.

Quādo dereliquit ouа cꝛ. Progenie terrenā·s·q̄ fouēdā sibi est donec vnum volatile fiat.sed ypocrita loquendo generat·viuendo nō fouet bonus etiaz doctor ne insolescat·qz sine eo vnus calefacit ouа relicta·z in eo hoc repetesso redit ad fatuitatem struthionis vt infra. Sed ouа in terra dereliquisse est nullum celestis vitę exemplum filijs prebere·sed quia eos superna cura non deserit.

Tu forsitan in pulvere·c·e· Ac si dicat vt ego qui illa in pulvere calefacio·quia solicet parvulorum animas in medio peccantium positas amoris mei igne succendo.

¶ Obliuiscit q̄ pes conculcet ea. In pede transitus operationis intelligitur·Struthio itaq̄ ossa sua deserens obliuiscitur q̄ pes cōculcet ea· quia videlicet ypocrite eos quos filios generant derelinquunt·z omnino non curat·ne aut exhortationis sollicitudine aut discipline custodia testi tutos prauorum operū exempla perurtant.

¶ Aut bestia agri cꝛ. Ager mundus est. Bestia antiquus hostis·qui huius mundi rapinis insidians humana quotidie morte saturatur. Et est sensus: Si dyabolus in hoc mundo seuiens editos in bona conuersatione filios rapiat ypocrita omnino non curat.

¶ Duratur ad filios. cꝛ. Quem enim charitatis gratia non infundit priorimum suum etiam si ipse deo hunc genuit extraneum respicit. Synagoga quoq̄ quasi non suos respiat:quos aliter viuere quā docuit ipa de prebendit·z durescēte sevicia se in eorum cruciatibus exercet.

Frustra labo.nul.ti.co. Hypocrite torpent a celestibo flagrant terre nis anrietatibo. Illic iraq trepidauerit v.n.e.t. Qui sepe palatia irrupūt principatus pulsant·dicunt se deū metuere·idcirco tanto studio defendendis alioz patrimonijs insudare. Priuauit eam deus sa. Hoc repetit subdendo:non tedit qđ qz pmisit priuauit. Cū tempus fuerit in al.a.e. Alas dicit pressas hypocrite cogitatões·quas cum tēpus fuerit in altum elenat·qz oportunitate cōperta eas subiendo manifestat. Nūc aūt qz se sanctū simulat·qz in semetipsum stringit ꝯ cogitat quasi alas in corpe p hūilitatez plicat.

¶ Deridet equū z ascen.e.ꝛc. Equꝰ vnicuiqꝫ facte anime est corpus suuz qđ vi delicet nouit·z ab illicitis continentie freno restrigere·z charitatis ipulsu·in exercitatiõe boni operis relaxare. Equitis noie animaz sācti viri exprimit. Deridet ergo hypocrita: qz cum in aperto iniq̄tatis irruperit:electoz despicit sanctitatem. Ascensor autē equitis dominus est qui iusti aīam possidens regit. Deridere vero est ascensorem equitis:psilire vsq ad iniurā creatoris. Sed iam aliter rinocerontis virtz struthionis fatuita exponatur. Potest ergo per rinocerōtem·i·vnicornez pplus ille intelligi·qui dum de accepta lege inter cunctos homines elatiõem sumpsit·quasi inter ceteras bestias comu singulare gestauit·de quo dicit.

¶ Nunquid volet rino.s.t. Acsi dicatur. Nūquid populū illum quē superbire in nece fidelium stultra sua elatõne consideras·sub iure tuo predicationis in figura sancte ecclesie inclinas. Subaudis vt ego:qđ in paulo factum est·qui etiam ad presepe dei moratus est·quia ruminare verba euāgelij non dedignatus est. Loris quoq; dei non tantum a veritate restringitur:sed etiam ad arandum ligatur·vt iam hominū refectioni seruiens:aratrum predicationis trahat:qui in valle post dominū glebas fregit·quia in humili mente fidelium quorūdam in quos tam dominus intrauerat: cum tamen nequaq̄ a pristina obseruatione recederent·paulus legis ducium redarguendo contrinit.ne videlicet grana seminum quę eraisus aratro fidei sulcus cordis acciperet p custodiā litteę pressa deperirēt. Nunquid fiducia habebis i m.f.e. In huius rinocerotis fortitudine fiduciam deus habuit·quia quanto illum crudelius dura sibi inferentē pertulit:tanto pro se constantius tolerantem aduersa prescinit· cui labores etiam quos in carne pertulerat dereliquit·quia conuersum illum vsq ad imitationem pprię passionis traxit·qui etiam semen deo reddidit·z aream·i·ecclesiaz cōgregauit.qnę aūt in paulo diximus z in multis alijs facta credamus. Sed quia qđ de electis dominus egit audiuimus. Nūc de reprobis audiam? ideo sequit. Penna struthōis similis est p.h.ꝛc. Struthōis noie synagoga signat·qnę alas legis habuit:sed corde infimis repens: nunqꝫ a terra se subleuauit.per herodium vero z accipitrem antiqui patres qui ad ea qnę potuerunt intelligenda perspere valuerunt etiā viuendo uolare. Penna igitur struthōis be·z ac penne simil est·quia synagoge vox prioz doctrinā loquendo tenuit·sed viuēdo nescuit. Quādo derelinquit in ter.o.s. In onis aliud est qđ cernitur·aliud qđ speratur· per struthōis ergo ouā synagoge carne editi apostoli designant. Qui dum se i mundo despectos et bibentes:sperare gloriā in supernis docent. Abiecti nāqꝫ apud elatos in terra velut ouā iacuerunt·sed in eis latebat vnde viuerent·et subleuati pennis spei ad celestia volarent·qnę ouā struthio i terra derelictqz synagoga apostolos audire contemnens vocande gentilitati deseruit. hoc dominus in pulnere calescit·quia vinos apostolos fetus in illa abiecta dudum gentilitate suscitauit·quos etiam synagoga genuit a terra non suspendit. Obliuiscitur q.p. Tunc ouа pes cōculcat·z bestia cōterit· cum in terra deserunturquia humana corda dum semper cogitare·semper quę prana sunt agere appetunt:ad conterendum se agri bestię·i·dyabolo sternunt. Duratur ad filios suos. Synagoga quoq; quasi non suos respicit:quos aliter viuere quam docuit ipa reprehendit·z durescente feuicia se in eorum cruciatibus exercet. Frustra laborauit nullo t.c. In labore quippe illam pscutiones anbelare non timet: sed crudelitas coegit. Vel. Priuauit eā deus ꝛc. Quia scīe humilitatē perdidit· etā

costracta vires virtūti habet sibi·z his quos diligit hypocrita vero in tentus extra·frustra laborauit.

† ſ sed de eorum exterioribus laborat.

nō sint sui: frustra laborauit: nul

ſ non dare dei est prius

lo timore cogente. Priuauit·n·eā re·quasi nō iniuste ablatur:sed iuste non dedit.

ſ hoc quidem

deus sapientia:nec dedit illi intel in pace tegit:sed in temptatione aperitur·qđ in pus sub specie ouis fuerit.

ligentiam. Cum tempus fuerit i al

tum alas erigit:deridet equum et

ascensorem eius. Nunquid pzbe

bis equo fortitudinē? aut circūda

bis collo eius hinnitum. Nunqđ

fuscitabis eum quasi locustas? glo

ria narium eius terror. Terram vn

ſ bant gaudentes a.c.c.q.d.h.f.

gula fodit·exultat audacter. In

ſ etiā cū non queritur.

occursum pergit armatis. Cōtem

nit pauorem:nec cedit gladio. Su

ſ cū decegitur cōsilium.

per ipsum sonabit faretra·vibrabit

veritatis intelligentiam nesciens amisit. Cum tempus fuę in al.ꝛc. In altum struto alas erigit quando suo conditori synagoga·nō vt ante formidando·sed aperte iam repugnando in aduentu antichristi ꝓtradit.

Deridet equū et ascensorē e. De malis ad grauiora venit:primus ostendit qz bonus non sit·unde bonos despicit·tandez ad iniuriam deipsi lit. Nunquid pzebebis equo for. Sed qz malis mirti nūc sunt boni de bis incipit·vt audito qđ fugiens toleres audias·z qđ imitando ames.

Hoc enim loco equi nomine sanctus predicator accipitur·huic dominus prius se dare fortitudinē: et postmodum hinnitum asserit. Nam predicator ante fortitudinem accipit: vicia i se extinguendo:tunc pro eruditis alijs ad vocē predicatōis venit. Et notandum cur hinnus equi collo circūdari dicatur·quia vox predicationis emanat de interris:sed extra circūdat. Nam quo alios ad bene viuendum scitat·eo ad bene agendum opera predicāti ligat·ne extra sermonem actio transeat· Collo ergo equi hinnitus circūdatur·quia ne ad peruersa opera prodeat:suis vocibus etiaz vita predicantis obsidetur. Aut circūdabis collo eius ꝛc. Quasi exterius p gyrum cum interius per collum ducitur·a quo erat illud ligat·quia suis vocibus predicantis vita tenetur ne aliter agat:z est torques in collo fortiter agentis signum virtutis.

¶ Nunquid fuscitabis eū q.lo. In locustis predicatorum pfectio exprimitur·qnę quotiens se in aerem attollere conantur :primum se cruribus impellentes sublenant:z post alis volant. Sta sancti primus actuę vitę bonis operibus innituntur·z tunc demum se in contemplatōis (in qua non diu durant:sed iterum se cunis ereipiunt) saltu suspendūt. Mane. Locuste matutinis horis vix a terra se subleuant: cum vero eius crastent:altius volant. Sic predicator dum quieta fidei tēpora conspicit:humilis z despectus accipitur. Si autem persecutōis ardor incaleat:quante sit sublimitatis ostentat. Et est sensus. Nunquid suscitabis eum quasi locustas, subaudis vt ego:qui eo illū ad altiora erectāda subleuo:quo grauiora persecutionis estu cruciari permitto. Gloria narū eius ter. Naribus hoc loco prescientia designatur·per nares enim aliquando via prescie. vnde z hoc loco equi hui? naribus predicatoris sancti prescientia atqz pstolatio designatur. Gloria narium eius terror est·quia visionem districti iudicis: quā iustus venire formidat·iste? vehemēter expectat·z vnde gloriatur iustus meredem expectans·inde teretur iniustus iudicium per horrescens·sed iustus quid interim?

Terram vngula fodit. In equi vngula laboris fortitudo monstrat. Equus vngula terram fodit:cum predicator de corde audientium exemplo suorum operum terrenas cogitatões eijcit·cum forti inquisitione terrenas in se cogitationes discutit·z in se cauando puteum terraz semper exhaurit. Exultat audacter·quia aduersis non frangitur.

In occursum pergit ar. Quia prauis ac male agētibus sese per reprehensionem iusticie opponit.

Cōtemnit pauorem nec ce.gla. In pauore ventura pena metuit. In gladio iam pena sentitur de presenti percussione. Quia ergo ventura aduersa non metuit·pauorem despicit. Quia vero nec sepueniente percussione vincitur:nequaquā gladio cedit. Sed quid ab aduersarijs agatur·sequitur.

¶ Super ipsum sonabit pharetra.ꝛc. Pharetre nomine prauorum machinatio designatur. Iniqui enim cum dolos quos bonis excogitant:secretis machinationibus exultant:quasi in pharetra sagittas parant·pharetra ergo contra equum sonitum reddit:cum contra predicatorē prauorum machinatio consilium suum qđ fraudulenter operit:fraudulentius innotescit·quia eosdem dolos qui prodesse bonis debeant: ipsi instituunt et latenter mittunt: vt premissis minis ꝯli ex sonitu pharetre terreāt Cum vero minis minime terrent:mor persecutoz crudelitas ad supplicia manifesta perducitur. vnde sequitur.

Vibrabit hasta. Contra ꝓdicatorem post pharetre sonitum hasta vi

batur: qñ post terrores exhibitos e vicino iam feriēs apta pēa' prodūcatur sed nō nunq̄ ꝫ agitur. vt ipsi qui in pſecutione seuiūt nō tam voleant q̄ ꝑdi catorē nō emolliant. q̄s q̄ per verba ei' etiā alios amittunt. q̄ igit' cū feriendo nō supant. ne forte ſſe z alij qui illū audiūt se relinquāt. mox cōtra loquentis verba scutū responsionis parant. Vñ sequit'. **Et clipeus.** Contra equū quipe vei q̄ prauor' consilia perstrepunt pharetra sonat. **Quia apta pēa erquiritur.** hasta vibrat. q̄ ꝺo ei etiā disputatione resistitur clipeus ante fert'. Sed a feriore suo per ista non cōpescit'. Vñ subdit'. **Feriens z fremens sorbet. ꝛc.** Peccanti homini dictum est: Terra es z in terrā ibis. Tubę clangunt cū bui' seculi potestates loqui sanctos terribiliter prohibent. Quia igitur p̄dicator zelo fidei inflamatos quoslibet pctores ad se trahere nō resistit. feriēs procul dubio terrā sorbet. Quia vero pſecutorū mina's minime formidat. clangorē tubę sonare nō reputat. Nō solū aūt in laboribꝰ pſenerat. ꝫ q̄ maius est in laboribꝰ exultat. Vñ sequit'. **Ubi audierit ꝛc.** Vah sermo exultationis est. Equus ergo audita buccina vah dicit. q̄ fortis p̄dicator cū certamē passionis sibi ꝓpinquare cōsiderat. te erecitio virtutis exultat. Sed nequaq̄ ad hoc passionis bellū incōcussus venire nisi eandē passionē intenta meditatione p̄veniret. Vñ sequit'. **Procul odorat ꝛc.** Fc si dicat. Idcirco q̄libet certamen erupat. q̄ mentem certamini ante certamē parat. Bellū quipe procul odorari est: aduersa quę q̄ longe adhuc posita cogitando ꝓnoscere. ne forte valeāt improuisa superare. **Exhortationē ducū ꝛc.** Duces aduersę ptis errorꝭ auctores sunt. Notandū q̄ duces exhortari. exercitū vero vlulare dicit. q̄ bi qui in fidelibꝰ z hereticis ꝓsunt prauā q̄ tenere ꝓcipiunt. q̄si ex ratione persuadent. Turba vero eis subdita. q̄ sine iudicio eoꝝ voces sequit'. dū p cōfusionis insaniā perstrepit: bestiali mente vlulare perhibet'. **Nūquid prebebis equo. f.** Alia moralisatio. Sub specie equi te p̄dicatore qui in bello fortis est dux fidei. vel te quoq̄ milite quo a primeua cōuersatione proficit mentionē facit. Vnusq̄sq̄ cui' deꝰ ꝓsidet equꝰ. est cui' deꝰ ante oīa fidei fortitudinem dat. cui hynnit' iungitur. dū q̄ corde credit: ore confitetur. **Suscitatur vt locusta in exordio.** quia si in quibuscā actibꝰ terrę adhęret. in qui busdā attollitur. Initia em̄ cōuersionum sunt plerūq̄ nouę vitę p intentionem z veteri p consuetudinē. nec adeo nocet illa vetus quę semper impugnat. hęc infirma: deus pie tolerat. Naris eius est p̄cussio futuri iudicij vbi gloria est te bonis: sed z terror pro admixtis adhuc malis. Iudicium ergo q̄ est gloria ei est z terror. sed timere seruile reputans. vt filius incipit patrem diligere. Et q̄ pro carnali actione erat timor ante omnia carnē domat. quia cum vngula. i. forti abstinentia terram fodit. carne pressa securus de spe celesti lętatur. et hoc est. **Exultat audacter.** Audacter q̄ valenter reprimit corpus. **Exultat de spe eternorum.** Letus aūt presso corpore bestium adiutore sub tilius frandes eorum pspicit. quas longe prenidere z eis resistere: est in occursum pergere armatis. i. malignis spiritibus qui sunt contra nos fraudibꝰ accincti mala tegentes sub specie boni: quasi ne nudi videantur armis sunt tecti. Contra quas frustra nititur qui seipsum prius non vincit. Sed in occursum pergit qui exhortando in alieno corde eorum insidias preuenit. Vnde talem victorem hostes acrius tentant de seipso vt cum eius ab aliꝭ ad se tuendū redeat. z illi deserti pereant. Sed iste fret' gratia dei z sua infirmitatem curat. z alios non veretur. Et hoc est. **Contemnit pauorē nec. c. g.** Contemnit q̄ nulla tentatione terretur vt taceat. Nec cedit gladio. q̄ z si cum violenta tentatio pcutit: nō tñ a cura proximi repellitur. vt paulus qui grauiter pcussus nō tamē silet. equꝰ' percutit' nec a cursu prohibetur. Vnde despectus hostis acutiora spicula perquirit. vt duce in fugam verso equi quos regebat dissipentur. Diuersa ergo multiplicat et pharetra. per insidias iacit. hastam aperte vibrat. quia alia vicia virtutū spem tegit. alia vt sunt aperta ꝓponit. vt infirmari videt. Frandes nō quęrit. nisi fortem recipere querit. Si nec sic proficit clipeum opponit. id ē quasdam difficultates conatibus illi'. z sic non potest vincere. Vel resistit vter proficientis interdudit. Contra hęc aūt equus vei feriens z fremens sorbet terram. i. terrena in se consumit: nec clangorem tubę reputat. Clāgor tubę sonat cum in bene gestis e vicino aliqua culpa terribiliter tentat. Qꝫ ille nec bona veretur z viciū q̄ te bono nascitur dedinat. Sonare autem re

basta z clipeus feruens z fremens
† Ꞅ que discrimen belli nunciat.
sorbet terram: nec reputat' tube so
nare clangorem. vbi audierit bucci
† Ꞅ hic patet q̄de equo irrationabili nō agit.
ỽ Ꞅ exercitio minoꝝ interim se preparans.
nam dicet. Vah ỽ procul odorabitur
† Ꞅ odorabitur. ỽ Ꞅ q̄ propriū est lupoꝝ.
bellū. exhortatiōs ducū z ỽ vlulatū
exercitus. Nunquid p sapientiam

putaret. sed ꝓpter malū q̄d subortū recte agere metueret. Ne autē dum prō sperat in virtutibꝰ eleuet' pulsari se tentationibꝰ gaudet. Et hoc est. **Ubi audierit ꝛc.** Concussio tentationum infirmos prodit. agnito infirmitatis custodia est virtutū. Idco aūt tentationem supat q̄ nō est imptouisa. **Procul odorat ꝛc.** Id est ex causis p̄cedentibꝰ q̄ę vicia subsequant agnoscit. vt et doctrina arrogantia. ex iustitia crudelitas. ex zelo ira. videt etiā q̄ę turba maloꝝ ꝓnat. si vel pauca admittat. Et hoc est. **Et hortationem ducū ꝛc.** Alia enim sunt duces z alia q̄ę mox sequunt'. Regina est superbia q̄ę quę capit septē principaliꝭ vicijs quasi ducibꝰ suis tradit. quos duces multa vicia sequunt'. Initium omnis peccati superbia. Prime filię eius sunt inanis gloria. invidia. ira. tristicia. auaricia. ventris ingluvies. luxuria. contra q̄ septē dat' septiformis spiritus. De inani gloria oriuntur inobedientia. iactancia. ypocrisis. incōtinentia. ꝓtinatia. discordia. nouitatum ꝓsumptiones. De invidia. odia. susurratio. detractio. exultatio in adversis proximi. afflictio in prosperis illius. De ira. rixe. tumor mentis. contumelię. clamor. indignatio. blasphemia. De tristicia. malitia. rancor. pusillanimitas. desperatio. torpor circa ꝓcepta. vagatio mentis erga illicita. De auaricia. proditio. fraus. fallacia. piuria. inquietudo. violentia. contra misericordiam obiurgationes cordis. De ventris ingluvie. inepta lętitia. scurilitas. immunditia. multiloquium. ebitudo sensus circa intelligentiā. De luxuria. cęcitas mentis. incōsideratio. inconstantia. ꝓcipitatio. amor sui. odium dei. affectus ꝓsentis seculi. horror vel desperatio futuri. De his septē quibꝰ spiritualia. duo carnalia sunt. ꝫ ita cognata sunt vt vnū ex altero proferat. q̄ inanis gloria generat invidiā. Invidia iram. Ex ira turbata mens tristat. tristicia non batens in se vnde lętetur foris quęrit. z facit auarū. In carnalibus vero ingluvie nascit' luxuria. Hęc septem quasi sub quadā ratione mēti se inferunt. vt cepte. z ideo dicuntur exhortari sequentia eorundem dū ad omnē insaniam ꝓtrahūt. bestiali clamore confundunt. Inanis em̄ gloria suggerit. preesse vt pluribꝰ ꝓsit. Invidia q̄si ratōe ostendit alios nō superiores vel pares ei. Ira suadet nō vetere illata pati: ne pluescant inferri. Tristicia q̄si ꝓbat nichil habere vnde gaudeat. cū omnis proximi ita sint ei amari. Auaricia dicit recte ꝓgregari. ne egeat. z melius expendat q̄d alij retinēt. Ventris ingluvies dicit. omnia immunda in esam a deo condita. in donis dei cōtradicit nō vbere. Luxuria cū bene sit tempus. z nesciam' q̄d sequit' dicit nō vbere pdere q̄d viuimus. Si em̄ deus coitū improbaret masculum z seminā nō fecisset'. **Nunquid per sapientiā ꝛc.** Dicto p̄ speciē equi quantus sit q̄s fortis sanctus cōtra certamina incipit ꝓ speciē auiū q̄tū ꝓtemplatōe volat. Per singulos em̄ annos accipiter pennā veterē z nouā nascente. ꝓicit. Quid est ergo accipitrē in austro plumescere nisi q̄ vnusq̄sq̄ sanctorū factus spiritus sancti tact' concalescit. z vsum vetuste cōuersationis abiciens: nouū hominis formam sumit. Et est sensus. Nunq̄d auilibet electo tu intelligentiā quā nec tu habes et te contulisti. vt flante sancto spiritu cogitationū alas expandit. confitendo aperiat. quatinꝰ pondera vetuste cōuersatōis abiciat. z virtutū plumas in vsum nō volatus sumat? Accipiter tempore austri veteres pennas deponit. **Nūquid ad preceptū .t. ꝛc.** Hoc loco aquile notę subtilis sanctoꝝ intelligentia. z sublimis eoꝝ contemplatio figuratur. ad ꝓceptū dei elevat' aquila. dū insistendo divinis obtemperans in supernis suspendit' fidelium vita. In supnis nidum ponit q̄ habitationem mentis suę in abiecta. z infima conuersatione nō constituit. **In petris ma.** In sacro eloquio cū singulari numero petra nominatur rps accipit'. cū plurali sancti viri exprimunt'. Vñ petrus. Vos tanq̄ lapides viui. Aquila itaq̄ in petris manere dicit'. q̄ in dictis antiquorum z fortium patrū mentis statione collocant'. Possunt etiā petrę celestes potestates intelligi. q̄ velut petrę in arduis site ab omni motu q̄d nō arbores mutabilitatis alienę sunt. Vir ergo sanctus plrennem angeloꝝ gloriā ꝓ stolatur. atq̄ huic mundo hospes illa appetendo. q̄ alpicit iā in sublimis figitur. **In preruptis silicibus cōmo.** Qui sunt p̄rupti silices nisi illi fortissimi angeloꝝ chori. Prupti em̄ sunt q̄ pars eoꝝ cecidit. pars remāsit. qui integri quidē stant p qualitatem meriti. ꝫ p numeri q̄titatem ꝓrupti. Eodē inaccessas rupes dicit. Cordi em̄ peccatoꝝ hominū valde inaccessa est charitas angeloꝝ. Dꝫ quisquis ita contemplatione rapit' vt intentionem suā

iam choris angelo⁊ interserat·nō ei sufficit nisi cum etiā qui sup angelos ē valeat videre·sequit. Inde cōtemplatur escā. Idē ex ill' choris angelicis tendit oculū mentis ad gloriā sapiē maiestatis.qz non visa adhuc eiurit·qua tandē visa satiat. Sed qz carne grauati deuz sicuti est videre nō possumus·sequit. Et de longe oculi eius p⁹. Ac si dicat. Sācti intentōis aciem fortiter tēdāt:sed nec dēi ꝓpinquius aspiciūt·cui⁹ claritatis magnitudinē penetrare nō possunt. Ꝟz ipsi ꝓdicatores cū auditores suos verbū diuīatis capere nō posse ꝑspiciunt:ad sola incarnatōis dñice verba vertunt. vnde sequitur. Pulli eius lambent san. Ac si diceret. Ipa quidē diuinitatis cōtemplatōe pascat.ſz qz auditores ei⁹ diuīatis archana prope nequaqz possūt cognito crucifixi domi cruore satiant. Sanguinē lambere ē: passionis dñice infirma venerari. Sed qz ꝓdicatoris aīa carne exepta ad cē mor vocat·q pro nobis spōte sua i mortem cecidit·sequit. Et vbicūqz cadauer fuerit.sta.a. Vt illud. Vbicūqz fuerit c.i.c. 7 a. Aliter. Omis qui peccati morte ceciderit potest cadauer vocari Sanctus vero ꝓdicator vbi peccatores esse cōsiderat: illuc anxie pronolat: vt i peccati morte iacentib⁹ lucem vīificatōis ostendat Auditis itaqz tot sanctoꝝ virtutib⁹ beatus Iob obstupuisse intelligit·7 sub admiratōis terrore fuisse.nā legit. Adiecit dominus et Io.e ad Iob Ut sēs hac districtōe flagelli ñ efferauit sibi merita angeri:ſ vitia resecari·q qz i se nulla cognouit ꝓcussū iuste se credidit:7 peccātē arguere ē·de pusillo ne murmurare. Considerās aūt dñs q ea q̄ ꝓtulit: nō ex rumore sed ex qlitate collegerat. virg. pie illum increpat dicens. Nunquid qui cōtendit c.d.t.f.c. vtiqz qui ar. deu ꝛc. Ac si apti⁹ diceret. Qui tanta de tua actōe locutus es:cur audita sanctoꝝ vita fuisti: De aūt fuit arguere te pussiōe mea an fuerit iusta dubitare·7 vera quidē de te dixisti.ſz quo tenderēt flagella nescisti·qz si nō ē qđ corrigas:est quo crescat. Narrauī ō alijs·7 si merita nouisti:illoꝝ celsitudinē nō nouisti. Auditis igit' illoꝝ virtutib⁹ si quid potes respōde de tuis·sed iustus omnis attendens aliorum bona:quasi de singularitate non superbit. Qui leuiter locutus sū. Ac si diceret. Sermonē meū defendere ē si hunc cū ratōis pondere ꝑtulisses Aut·postqz lingua ieiunitate vsa cōuincat' qđ restat nisi vt cōticēdo refrenet Rūdere. Arguit de silentio·ut ꝑ⁹ de locutōe·si nesciat cur celsus:silens tñ reueretur qz a iusto. Manū meā po.s.ꝛc. Id ē·hoc qz districto iudici de sermone meo me displicuisse cōsidero·ante eius oculos sub nelamine reti opis absconso. Unum locutus sum. Loqui nostrū ē boibus oc cultū sensum apte. Loqui ꝟo nostrū ad diuinas aures ē·motū mētis etiā expressione actōis ostēdere. Beatus ꝟo Iob locutōe sua scōo se reliquisse cōfitet. Unū enī loqui illicite ē·res flagello dignas agere. Aliud vero loqi est etiā ō flagello murmurare. Et ē sensus. Recū quidē me inter boies crediди·sed te loquēte 7 ante flagella prauū 7 post flagella me rigidū inueni. Quibus vltra nō addā. Quia iā nūc quanto te loquente subtilius intelligo tanto meipū balius inuestigo. Homo enī vicinior luci sentit qđ ante fuit:7 qđ iam gustat ampli⁹ amat·7 qđ subest indicat·7 q̄ ē dignior sibi videt indignio:·7 longe esse quo ꝓpior. C. XL.

¶ Respondens aūt dñs Iob ꝛc. Quid sit dñm de turbine rudere, quid beatū Iob lāb⁹ accingere·qđ interrogare del·qđ boīs indicare: ꝓmo iā dñi sermone tractatū ē. Nunquid irritum fa. iu. m. Quisqs ꝑtra flagella semetipsū defendere nititur flagellātis iudiciū euadere conat·vt saul. Ut tu iustificeris. Quia sine culpa se feriri sciat·ne īsolescat corripiatur·7 ad occulta iudicia reuocat·vt credat iustū qđ a dō fit·7 si causā ñ videat Si habes brachium. Deū brachiū habere ē oprantē filiuz gignere. Si voce simi.to. Voce tonare ē·cōsubstantialē sibi filiū mūdo terri bilit' demōstrare. Circūda tibi ꝛc. Subaudis vt ego. Ipe enī circūdat sibi de q scriptuz est·dñs regnauit decorē indut⁹ ē. Ipse apud nos sublime eri gitˢ cū nisi mētib⁹ i sua natura esse ipenetrabilis demōstratur. Ipse glosus ē qui dū sepe ꝓfuit·accedentis laudis indigēs nō ē. Ipe speciosis iduit' vestib⁹ qz scoꝝ angelorū choros qs cōdidit in vsū sui decoris assumpsit·7 velut quandā vestem gloriosam sibi ecclesiā exhibet·ñ habentē macula aut rugā. Ꝟz qz speciosarū vestiū noie iustos sibi quomodo adiungat insinuat·iustos etiā qño a se disiungat ostēdit. dicēs. Dispērge superbos. Subaudis vt ego. qz eos 7 trāquillitatis tpe vnitos ꝓtra me tolero·7 distrīct⁹ qñqz veniens in meo cos furore dispergo. Et respiciens om. arbu. Ac si dicat·ut ego Quosbus ante modis peccatoꝝ a dño respici tur·duz aut a peccato cōuertit·aut ex peccato punit·vtrisqz aūt modis in hūilitate arrogans sternit. Respice cunctos su. Subaudis vt ego. Superbi enī ex respectu dñi cōfundunt·aut dān antes crimina·aut illic supplicia de iusticia sentiētes. Impioꝝ vero locus superbia est·qz cū scriptū sit·inīmū oīs peccati superbia. vñ out ipetras ibi cōtinet ipius ergo i suo loco ꝑtit·cū ipsa superbia q̄ se elevat oppmitur Absconde cos ꝛc. Ac si dicat vt ego. Superbos enī atqz ipios iusto iudicio dñs i puluere absc̄dit·qz eoꝝ corda ipsis q̄ despecto amore creatoris eligūt·terrenis opprimi negotijs ꝑmittit. Sed cūcta hec q̄ intentōe ꝓmiserit ostendit dicēs. Et ego confitebor. Ac si diceret. Si potes terribilia facere ſ q̄ ipse ꝓtuli tibi·7 nō mihi ꝑputa bona oīa q̄ fecisti. Si ꝟo peccantes alios nō potes pdere·liquet qđ a reatu nequitie tua te ñ vales virtute liberare. Quia aūt ꝓmissis ꝟbis dñs potentiā suę magnitudinis inulit·nūc i sequētibus neqtiā antiqđ hostis ostēdit·vt bonus famulus·7 audi tis ꝑ⁹ virtutib⁹ dñi sciret quātū diligeret·7 cognita ꝑ⁹ calliditate dyaboli disceret quātū timeret. Ve.ſ enī sequētib⁹ fideli famlo dñs cūctas hostis machinatōes īsinuat·omie qđ opprim ēdo rapit·oē qđ īsidiādo circūuolat omie qđ minādo terret·oē qđ suadēdo blandit·omne qđ desperādo frangit·omie qđ ꝓmittendo decipit. Cūcta q̄ tergiuersatōis ei⁹ certamina ecce ditur dicēs. Ecce behemoth quē fe.t. Dia simul facta dicunt·qz cū primo fecit eūm 7 terrā in ſba sillfacta sunt·q̄ de eis originē bñt·ſz nō bñt i specie·q̄ ꝑ⁹ sequētib⁹ diebꝫ ostēſa sunt·sol 7 luna d eūdē: utrgulta 7 hmōi de terra·nō sic hō 7 behemoth·qz ñ alter et altero·si iō simul qz i actōe dei q̄ tpe caret:idē dicerat ō oib⁹:ſz sil ꝑ ymaginē sapīs. Ecce vehemoth quē ꝛc. Sub vehemoth noie antiquū hostē insinuat·interpretat aūt animal·q cū boīe fact⁹ ē nō vnitate tpis:sed cognitōe ratōis·qz q̄i cūcta rerū natā nullū rōnale aīal ē nisi angel⁹ 7 hō·quidq̄d ratōe vti nō pōt cū boīe cōnō est. Dicat q̄. Ecce vehemoth q·ſ·t·vt dū hō cuz q̄ in rōe secū factus est

rupibus. Inde cōtemplatur escā: ¶ sed nec qđ videt 7 de longe oculi eius prospiciunt. de alijs pullis aperit. Pulli eius lambent sanguinez·7 ¶ peccatoꝝ cōuersio:iustoruz est refectio·vel ꝑ⁹ tam sedens in celo. vbicūqz cadauer fuerit statiz adest Et adiecit dñs 7 locutus ē ad Iob. ¶ vt tu dubitans an iuste percusserim. Nunquid qui contendit cum deo ¶ vt tu vides alios pares alios minores·7 qz pena est augmentum meriti. tam facile conquieſcit? Utiqz q̄ar ¶ si potest qđ tu hus auditis nō potes. guit deum: debet 7 respondere et. ¶ qui superauit amicos superatur a deo. Respondens autez Iob dño dixit.

Qui leuiter locutus sum: respōde ¶ opus teget sermonē·hoc de se dicit 7 in typo ecclesie que meritis vite tegit culpas lingue quam re quid possū? Manum meā po nullus potest domare. ¶ qz iustum me credidit. nam sup os meū. Unum locutus ¶ qz te docente didici nulla hoīs esse iusticia. sum: quod vtinam non dixissem: 7 ¶ qz de flagellis dubitauī quasi minus patiens. alterum quibus vltra non addā.

C. XL.

Respōdens aūt dominus Iob de turbine

dixit. Accinge sicut vir lumbos tu os: interrogabo te 7 indica michi. ¶ dū de tuis meritis cōtra mea flagella disputas Nūquid irritū faciet iudiciū meū: 7 condēnabis me vt tu iustificeris ¶ qz Iob hoies superat·eum deus ad cōsiderandā maiestatem ꝓuocat·vt de se nichil sentiat. Et si babes brachium sicut deus: 7 si voce simili tonas: circūda tibi decorē 7 in sublime erigere·7 esto gloriosus: 7 speciosis induere ve¶ ipse qui idē est in iudicio·sed cōscientia vnusc⁹ uiusq⁹ ei modificabitur iratus vel placatus. stibus. Dispērge superbos in furore tuo: 7 confunde eos: 7 respiciens omnem arrogantē humilia. Respice cunctos superbos 7 cōfunde eos ¶ inde di 7 contere impios in loco suo. Abcce nescio vos. ¶ intentōes cordis. ¶ quo al sconde eos in puluere simul. 7 ¶ fatuus eriguntur in gloria terrena que est in imo in barathrum mergunt'.

cies eoꝝ demerge in foueam·et ego confitebor q̄ saluare te possit ¶ ¶ mīs diligitur erepto si nesciat periculi magnitudo. ¶ vel re. dextera tua. Ecce behemoth quē

periſſe ꝓſiderat· vicinū ſibi caſū ſuperbie & ipſa ꝓpinqui ſui perditõe perti meſcat. Sed q; vehemoth cū q̄ ſit fact⁹ dictū ē: perdit⁹ q̄d agat audiam⁹.

Fenū quaſi bos ꝛc. Boues ſgno nõ niſi mũdo veſcunt: ſgnũ q̄ ſic bos appetit comedere· q; ſuggeſtionis ſue dente ꝓterere mũdã vitã ſpũalũ q̄rit q̄d quidẽ ꝓualet in his q̄ mundã vitã per ſtudiũ ducũt· ꝗ & illa placere do nõ ꝛappetũt· hi apud humana iudicia electi ſunt· ꝗ apud ſtrictẽ examẽ dei ſg nũ. Quia igit⁹ omꝑs q̄d hoſtis nr̄ agat inſinuat· nunc quõ ꝓualeat innote ſcit· vt callidit⁹atis ei⁹ neq̄cia q̄ apti⁹ cognoſcatur facili⁹ ſuperet. Sequitur

Fortitudo ei⁹ in l· ꝛc. Seminariũ cor⁹ viris in lumbis eſſe fẽminis in vmbilico perhibẽt· q; igit⁹ poteſtati dyaboli vteq; ſeq⁹ualde ex infirmitate luxurie ſubſternit· ꝛ fortitudo eius in lumbis ꝓtra maſculos· ꝛ virt⁹ illi⁹ contra fẽminas in vmbilico perhibetur. Bene autẽ in lumbis vel vmbilico ei⁹ nõ corum fortitudo dicitur q; nimiꝫ eiuſ ꝓprie coꝛpus fiũt qui ſuggeſtionum turpiũ blandimẽtiſ recepti ei ꝑ luxurie ſtura ſuccũbũt.

Stringit caudã ꝛc. Cedri noie ſuꝑba prauoꝛ potentia veſignat. Cauda aũt vt hemoth illa antiqui hoſtis extremitas dicitur· cum vas ꝓprium illum perditum hominem ingreditur· qui ſpecialiter antichriſtus nuncupatur· quꝛ quia modo bonoꝛ ⁊ ſeculi modo ſignis ⁊ prodigĩs fícte ſanctitatis in tumore potentie eleuare permittitur· recte voce dominica cauda illius cedro compatur. Sicut eñ cedrus arbuſta creſcendo deſerit· ita tũc antichriſtus mundi gloriam temporaliter obtinens menſuras hominum ⁊ honoris culmine ⁊ ſignorum poteſtate tranſcendet. Bene autem caudam ſtringere dicitur· quia tota eius virtus in illo vno damnato homine congeſta tenſatur: vt tanto ꝑ illum fortia ⁊ mira faciat quanto illum collectis vndiq; inſtigat. Hoc etiaꝫ per ſe ipm̃ ſine voĩe agit· prima ſuggeſtio ei⁹ mollis eſt· q̄ ſcile ꝑt ꝓteri· ꝗ recepta vſu roboꝛat. Caput eſt herba. Cauda cedr⁹ dente delectationis vulnerat· cauda ſtringit ⁊ ligat· ꝓſenſu eñ ⁊ vſu ita indurane rit ⁊ exerceꝛit vt etã volẽs nõ facile queat diſſolui. Illis etiaꝫ quos ꝛpit ſũ primis morti granioꝛa culpas ingerit. Stringit q̄ caudã dũ ꝑ pua vicia in fine ꝓteriꝰ eo facit. Aliq̄ receptũ gr̃a dei expellit: ꝗ eũ expellit⁹ acriuſ ſeuit ⁊ diſcerpens exit· tũc eñ mentem pẽnis vilaniat eũ egredi compellitur ⁊ in hoc caudam ſtringere dicit· ꝗ quia quale ſit iniuſtorum caput dicit· de membris eius ſequit.

Nerui teſticulorũ ꝛc. Tot teſtes habet quot iniquitatis ſue ꝓdicatoꝛes poſſident. Teſticuloꝛ ei⁹ nerui perpleni ſunt· q; videlicet ꝓdicatoꝛ illius argumenta voloſis aſſertõibꝫ innodanẽ: vt recta videant· ꝗ perverſa ſuadeat· nec ſolui poſſunt. Vel teſticuli eius ſunt q̄ cor da innocentiũ actionis ſue exemplo corumpũt ⁊ ſuo exemplo alij ꝛctus erroꝛis miniſtrant· quoꝛ nerui perpleni ſunt ⁊ male impliciti· dũ correctõe ſolui neq̄q̄ poſſunt. Vel teſticuli ſunt prauę cogitatões ⁊ ſuggeſtiones· quibus ſtuꝑrata anima iniquũ opus ſignit. Harum nerui· i· callida argumenta ita ſunt ꝑpleꝛa: vt ſi quis peccata velit fugere ſine aliquo peccati laqueo nõ poſſit nec poteſt ab vno ſolui niſi alio alligatus· vt ſi quis inrat alicui: ſi poſt inuent⁹ graue crimen illi⁹ q̄ velit facere: timet prodere ne ſit periurus ſilere ne cõſentane⁹. Vel deſerẽs mundũ ſi nõ caute a ꝓlato· aliq̄ inducatur agere que ſunt mundi: timittere q̄ ſunt dei. Si obedit deũ deſerit. Si non obedit deũ in ſuo ꝓlato ꝓtemplit· vtã ad ſuas voluptates redit. Vel qui precio ad regimen eccleſiaſticũ aſcẽderit pulſatus tribulatione attendit q̄ male intrauit· ꝗ volens dimittere timet culpã gregis reſtituẽde· volens re tinere timet ne grauioꝛ ſit culpa q̄ exuit poſſidere· quipe neutrum ſine reatibus criminis videt. Si aũt ſine peccato nullus euadendi eſt adit⁹: minoꝛa eligant· ⁊ ꝑpleritas vehemoth ſolutꝫ dũ ad maximas virtutes quis ꝑ minora cõmiſſa trahit.

Oſſa eius ve· ſi· eris. Oſſa ſunt ꝑſilia in quib⁹ eius vis tota qui nõ vi ꝗ callide interficit. Per teſticulos· i· ſuggeſtiones apte noria inſeꝛit· ꝑ oſſa quaſi ex vno ꝑſulit· vnde fiſtulis eris compat· q̄ ſuauitate cantus aures mulcent ⁊ coꝛ exolliũt· ita doloſa illi⁹ ꝑſilia blandum ſonũ & exterioꝛib⁹ reddũt· q̄ ⁊ habere poteſt homo ⁊ bonus eſſe· ⁊ ſic coꝛ ad

† ſed qui parent mũdo de ſordibus⁹ pau minimo eſt ei⁹ ſ carnales

feci tecum: ſgnꝫ q̄ſi† bos comedet

† ſ hoc primo poſt eſum feni· q; poſtq̄ ſpũm cepit mox ad carnis coꝛruptões ſe extendit. ‡ ſ in die ouẽ· i· puerſionis nõ eſt ꝓfectus vmbilic⁹· i· reſecata

† **Fortitudo ei⁹ in lumbis eius: et luxuria.**

virtus illius in vmbilico ventris

eius. Stringit caudam ſuã quaſi

ſ qz tunc cũ poteſtate miracula. ſ male im

cedrũ: nerui teſticuloꝛ eius ꝑpleri

pleni⁹ ⁊ teeri nõ poſſũt ſolui. ſ qz infirm⁹ nequiꝰ inc dit.

ſunt. Oſſa eius velut fiſtulę ęris.

† ſ debilioꝛes nequiꝰ agũt ‡ ſ vt videaẽ qz ñ eſt † ſ ferro cetera metalla concidũntur.

†**cartillago illius quaſi† lamine† ferr**

volũptates trahũt· vt laudando q̄ tenet et ſe egit· vt nõ tꝛeat alijs ſubdi ad ſuꝑbiã intendit· ꝗ dum⁹ tentat: cũ ſub ſpecie virtutis q̄ſi inſum⁹ laqueo occultat. Dũ cartilago ei⁹ eſt q̄ſi lamine ferreę. Cartilago habet ſpeciẽ oſſis ꝗ nõ firmitatẽ· i· quedã vicia habent ſpeciẽ recti ſed nõ virtutem. vt ſub ſpecie zeli latet ira· ⁊ ſub manſuetudine diſſolutio· ꝓ hoc ergo facit ſperari premia vnde ſequunt ſupplicia· ꝗ facili⁹ corrigit q̄ erubeſcit· q̄ aũt virt⁹ putatur difficilius vnde lamine ferreę compantur. Habet ꝗ brũa carnes· habet oſſa ꝗ oſſa eius quoſlibet valentiores in corpe ei⁹ accipim⁹· in quib⁹ dñ

ſi ergo hanc ſagbienti nõ pepercit de⁹ quid fet ſagbo homini.

reę. Ipſe eſt pꝛincipiũ viarum dei

† ſ multũ poteſt ex conditione· ſed reprimitur ab auctore ‡ ſ omne q̄d applicaẽ in ſeipſo reducitur.

†**Qui fecit eũ ‡ applicabit gladium**

ſ ex ſucceſſu huiꝰ ſeculi, pcedit elatio ⁊ deſideria mlta ⁊ cure quaſi ſenũ quo fames dyaboli paſcit

eius: huic montes herbas ferunt.

† ſqz coꝛ ſuꝑboꝛ oſſũ vicio ſubſternit ‡ ſ vel dẽ

†**Omnes beſtię agri ‡ ludunt ibi ſub**

† ſ vbi nichil eũ cõmouet. ſ Solis calore recedẽ te ſit vmbra· i· coꝛpoꝛ ⁊ frigiditas percat: quies dyaboli. ‡ ſ vbi ipſe quaſi coꝛex arboꝛis· ſed ñ ſoliditas·

†**vmbra dormit in ſecreto ‡ calami**

ſ vbi hũ veſtigia impriment· vbi pes labitur.

in locis humentibus. Protegunt

iniquitas vehementer indurauerit ꝑ eos tota corpis compago ſubſiſtit. Cui quis poteſtate videri ãmiranda, ꝗ tũt· ⁊ tñ auditoꝛibꝫ nõ nunq̄ exhibẽt lingue vulcednes: cris fiſtule comparant· q; more metalli inſenſibilis ſonum bene loquẽdi habent· ꝗ ſenſuꝫ hũ vinẽdi nõ habẽt. Cartillago. Cartilago oſſis ſpeciẽ habet· ꝗ oſſi ſimilitudinem non habet. Cartillago q̄ eius ſimilis ferro dr̃· q; bi q̄ in eo⁹ corpe ad oſtẽſionẽ virtutũ nõ ſufficiũt: ꝺ voce fidelĩ acn⁹ accẽdunt. Quia ei cũ eos ſe facere ſigna ⁊ prodigia nõ poſſe ꝑſpexerãt fideles ſe illi ꝑ crudelitatẽ ꝓbant. Qui recte laminis ferreis compant· quia dũ circũquaq; ſe in crudelitate dilatare ambiũt. q̄ inferri laminas ſe extendunt· ꝗ vehemot iſte qui ꝑ membra ſua extremo tpe vel ꝑ ſe ſemp contra deos dei tãta ſe arte iniquitatis exercet· cui⁹ nature cui⁹ ſit ꝑduꝛis· ac ſi cuſas tante aſtutie tanteq; fortitudis redderet: aduinrit.

Ipſe eſt pꝛincipium viarum. Vnde ꝓpꝛia. In ſignaculum ſi militudinis dei· q̄d nõ habẽt in q̄ eſt ſimilitudo ymaginaliter q̄ in eo vnũ ſignat· eẽ eſſentialiter. Itẽ oĩe lignũ paſſili nõ eſt ſimile ei· ⁊ cetera agmina ⁊ ſi excelſa non ſunt ꝑlata nec equata. Itẽ oĩs lapis ꝓclus ornamẽtũ tum· quia oĩes angelos ornamentum habuit quos tranſcendit· hunc ſummum pulueris tñ· i· bõ rp̃s vicit cui eſt ⁊ hꝛes quicq; vincit. Vias eteniꝫ dei actiones accipim⁹. Principiũ ergo actionũ dei vehemot dicit· q; nimirum cũ cuncta crearet hunc primũ condidit quẽ eminentioꝛe reliquis angelis fecit. Tot antiqui hoſtis virtutib⁹ auditis tanta conditionis ei⁹ magnitudine cognita· quis nõ percuſſione deſperatõis ſuccumbat: Dꝫ q; elatoꝛ noſtrã oſtenſa hoſtis potẽtia reprimit: etiã infirmitatẽ noſtrã ſciuet adiuuãgens. **Qui fecit eũ ꝛc.** Gladi⁹ vehemot ipſa nocẽdi malicia eſt· ꝗ ab eo a quo bonus ꝑ naturã factus eſt ei⁹ gladi⁹ applicat· q; eius malicia diuina diſpenſatione reſtringit· ne ferire tñ mentes hoĩm q̄tũ appetit permittat. **Huic montes herbas ferunt.** Quę eſt herba montiũ niſi voluptas ſiꝛra· q̄ ex corde gignit ſuꝑboꝛ. Elati nãq; ſeculi huic vehemot herbas ferũt· q; tunas illi offerũt ſiꝛras ⁊ lubricas voluptates· ⁊ ex eo illũ refician⁹ q̄d nequiꝰ operantur. **Omnes beſtię agri· l· i·** Beſtię immũdi ſpũs ſunt· agerq; mund⁹ Agri vero beſtię in bꝛbis montiũ ludũt· q; ꝓcta de ſuperioꝛib⁹ in ꝗ modo demonia prauis ſuperboꝛ opib⁹ delectant· ꝗ audiũm⁹ q̄d iſte vehemot comedat· nũc audiam⁹ vbi interim ꝑ ꝑnum videam⁹ requieſcat. **Sub vmbra dor· i· ſ· ꝛc.** Hoc loco appellatõe calami mẽtes ſeculariũ temporali gloꝛie dedite deſignant. Qui tanto apud ſemetipſos int⁹ inaneſcunt. q̄ſto alti ⁊ nitidi extem⁹ oñdunt· q; dũ ad exterioꝛẽ gliaꝫ ꝑ ſuꝑficiẽ tendunt ⁊ deſiluũt: nulla int⁹ firmitate ſolidant. In ſecreto ergo calami dormire ꝓhibetur· q; quoꝛ ſtudia ad appetitũ tꝑalis nitoris atq; altitudinis cõmouet coꝛda eoꝛ q̄ſi quiet⁹ tenet. Dormire eñ in coꝛdibꝫ ſancto⁹ nõ ꝑt· q; ⁊ ſi q̄ in eis ad breue momentũ ſe collocat ipſe cũ celeſtiũ deſidenoꝛ eſtus fatigat ⁊ q̄ſi totiẽs vt recedat pungit: quotiẽs ab eis amore intimo ad eterna ſuſpiratur. **In locis humenub⁹.** Loca humentia ſunt terrenoꝛ hoĩm mẽtes quas humoꝛ carnalis ꝓcipiſcentię q; replet fluidas facit. Loca quoq; humẽtia ſunt opera voluptuoſa· vel mẽbra genitalia. Q; ſi ita eſt q̄d aliꝺ locis humentꝫ hoĩm⁹ luxuria deſignat· vt ꝛ per calamum ſuperbia glorię· ⁊ per loca hũmentia luxuria coꝛporis deſignat. Hęc vno nimꝰ dominantur in homine. Vnũ eſt ſpiritus. Alterꝫ carnis. **Protegũt vmbꝛe vm· e·** Vmbrę ſunt dyaboli. Omnes iniqui· qui dum imitationi iniquitatis eius

inseruiant ꝙsi ab ei⁹ corpe imaginis speciē trabūt. Dic aūt vmbre ei⁹ sunt plurales reprobi: ita singlr vmbra ei⁹ ē vnusqsq; peccator. Ꝟs vmbre vehemoth isti⁹ vmbraz eius ptegūt dū peccatores q̄ i quo sibi male cōsci sunt: in eo z alii peccatē defendūt. **Circūdabunt e.** Per sterilitatē salicū vita peccantiū q̄ verbis vires cōcūt sine fructu signat. Per torrentē hui⁹ mortalis vite cursus exprimit. Circūdāt ḡ vehemoth salices torrentis: qz amatores vite mortalis a bonis actibꝰ ꝙsi a fructibꝰ alieni tāto illi arti⁹ iberent

¶ si hec mala justi inrepot occurrunt alicui: ne alij corripiantur.

vmbre vmbram eius: circūdabūt eum salices torrentis.

Ecce absorbebit fluuiū: z ñ mirabit: z bēt fiduciā q̄ ifluat

¶ sacrius verbis explorationem dyaboli p miracula diuinitatē odorantis percutit

iordanis i os ei⁹. ¶ **In oculis ei⁹ ꝙsi hamo capiet eu⁹: z in**

dicēs-nō ē solo pane viuit bō sē. ¶ de quis būam generis. ¶ vt ego qui tibi mitto

fudib⁹ pforabit nares ei⁹. An extrahere poteris leuiathā

¶ q̄s si opte id nō ē potens: p inf dinas mozdet dño ponit e-i-n-ei⁹. ¶ potētia in

hamo: z funē ligabis linguaz eius: Nunqd pones i circu

oicij ifidie ei⁹ coartant. ¶ vel aut.

lū in naribus eius: z armilla pforabis maxillā eius: Nū

q̄nto eos largi⁹ delectatio trālitorie voluptatis ifundit bos enī ꝙsi in radicibꝰ torētis rigat. dū i suis cogitationibꝰ amor vite carnalis ichoat. Ꝟs q: qd ei a suis cientibꝰ ipendat audiuim⁹. nūc etiā qd in illa agat audiam⁹

Absorbebit f. Noie fluuij decursio būani generis signat. appellatōne iordanis: bi q̄ ia imbuti sūt sacrāmēto baptismatis: q: i ꝟ flumie cōtigit sacramētū baptismatis idoari. Quia igit būanū gen⁹ i ima defluens. vsq; ad redēptoris ipa ꝙsi quēdā i se fluniū traxit. bn nūc subdit. **Et nō mi.** Nec enī p magno dyabol⁹ habuit q: infideles tulit. Quia ꝛo p⁹ media tozis aduentū ꝙsdā q̄ recte viuere negligūt. etiā fideles raptr. recte subiungit. **Et bēt fi.** Vel q fidē ꝛtatis cognouerūt. ꝛs viuere fidelit negligunt fluni⁹ dici possunt. qz videlicz vorsum fluūt. iordanis defensio eoz dicit. Sūt etiā nōnulli q̄ vias ꝛtatis appetētes semetipsos abij. ūrt. atq; a vite vteris elatōe defendūt. Et ē sensus. Absorbebit fluniū. q: p magno ñ estimat cū eos deuorat. q p ipa suę vite studia vorsum currūt. sed illos magnope rapit. quos despectis terrenis studijs iugiā celestiꝰ cōtēplat. Sed ptra hūc pfolatōis aditoriuꝫ pstat ts vt q̄ subdit. **In oculis e.** Cū vehemoth isidias atq; effrenatas vires vñ terret indicasset. hoc sui vñ refouet cōmēdat aduentū. z quo ab illo ordine behemoth iste lut pereund⁹ insinuat. q̄ de se i nece dyaboli hamū fecit. Assumpsit enī corpus vt i eo vehemoth ꝙsi escā sua mortē carnis appeteret. ꝟ ibi erat diuinitas ḡ raptoris fauce pforaret. In oculis aūt suis hamo capt⁹ ē. z nouit z momordit et prius cognoscendo cōfessus: ꝓfitendo priuit. z tādē p⁹ nō timuit. cū illo ꝙsi escā ppria: morte carnis eluriret. Scit q: caput nr̄m qd p se fecit dictuꝫ est: nūc per mēbra sua qd facat sequit. **Et in fudibus.** Per nares odor trahitur. z ducto flatu bo cognoscere. z ꝟ pessima pstatione dissipare. In fudibus itaq; dñs nr̄ nares ei⁹ pforat. q: calidas ei⁹ insidias acutis sactoꝛ sensibus penetrās enerat. Ꝟs q: vehemoth iste p varia fraudiū argumenta distendit. adhuc inncto z alio noie notat. nā sequit. **An extra po.** Leuiathan additamētū coꝛ dei. boim sc̄s quib semel culpā puaricatōis iulit z hāc vsq; ad eternā mortē quotidie pessimis suggestionibꝰ extēdit. potest etiā p irritonē vocari leuiathan. primo itaq; boi diuitatē se additurū pbi buit ꝟ imortalitatē tulit. Additamētū ḡ boim p irritionē dicta pōt. qbꝰ dū ꝟ qđ nō erāt addere spopondit. etiā ꝟ qđ erāt fallēdo sbtraxit. Ꝟs bamo captus ē. q: i redēptoꝛe nr̄o dū p satellites suos escā corpis momordit. diuitatis illū acule⁹ pforauit. hui⁹ hami linea illa ē p euāgeliū patrū. ꝓpago memorata. q̄ iste ham⁹ in ꝟ pfunda aquarū mire suspensus ē vbi cet⁹ apto ore pene oēs vorabat. In extremo lineę ham⁹ est xp̄s. **Et funeli.** Quia fune peccata signant. per ꝙbam dr. Ve q trahitis iniqtates i funiculū vanitatis. Iniqtas i funiculis trahit dū p augmentū culpa ptelatur. Rursū fune fides exprimitur. salomōe attestāte. Funiculus triplex difficile rūpitur q: fides q̄ de cognitōe trinitatis ab oꝛe ꝓdicantiū texit. fortis in electis per manēs. i solo reprobꝰ coꝛde dissipatur. Dic itaq; funis noie sine peccatu sine fidē nil obstat itelligi. Incarnat⁹ eni dñs funē leuiathā linguā ligauit q: i similitudine carnis peccati apparēs de peccato dānauit peccatū. z oīa ei⁹ erroꝛ ꝓdicamēta dānauit. Vel funē leuiathan ligua ꝓstringitur: q: dū p ꝓdicatores sēos i mūdo fidē i notuit. erūpere mūdi doctrina cessauit. **Nunquid po.cir.** Per nares insidię. p circulū diuię ꝛtutis oīpotentia signatur. Circulus ḡ ei i naribꝰ ponitur. dū circūdata ptectōis supnę fortitudine ei⁹ sagacia retinet. ne cōtra ifirmitates boim rōn ꝟualeat quātū pditōis argumēta latenter explorat. Pōt etiā circuli noie occulti iudicij aduitoriū designari. vñ. Circulus dr potestas iudicij. q: vndiq; stringit sic falx. q: intra se colligit. z nullatenꝰ euitat. **Et armilla p.m.** Ab itellectu circuli armilla nō discrepat. q: ipa quoq; ꝟ vbi ponitur ābigēdo ꝓstringit. Armilla ḡ dñs maxillā leuiathan pforat. q: mię sue potētia sic maliciaꝫ antiq̄ hostis obuiat. vt aliqñ eos. etiā qs tā cpit amittat. z ꝙsi ab ore illi⁹ cadāt. q: post ꝓpetratas culpas ad innocentiā redeūt. Vel in ore bēt nō eā q̄ peccat: ꝟs eū qui tēptat. ꝟ pforata ē m. q: vñ ptent instos ide eos pdit. q: sic humiliant in bonis vt paulus. sequit. **Nunquid mul.ad.** Subaudis vt michi. Si ad psonā filij ꝟ referant. icarnatio ei mollia loq̄bat. cū diceret. Sā

¶ sez vt michi.

qđ mꝛtiplicabit ad te ꝓces: aut loq̄tur tibi mollia: Nūqd

¶ vt mecū.

feriet tecū pactū: z accipies eū seruū sempiternū: Nunqd

¶ ¶ Animal. est dū ḡ iuruta tēptat. serpens dū per malicias aute oꝛa ꝓ superbiam. ¶ ¶ in capite cuius pestis arcatur. vel in membro quę tortore restringuntur.

illudes ei ꝙsi iauī: aut ligabis illū ancillis tuis: Lōcidēt

cū amici: diuidēt illū negociatoꝛes. Nunqd iplebis sage-

¶ fluuius. ¶ prudentibus.

nas pelle eius: z gurgustiū ꝓpisciū capite illi⁹. Ponces sup

¶ ¶ si vires dyaboli bene attendas: quot modis nocet. nō murmuras de his que patetis. quia profuit z ab eo liberari.

eum manū tuam. ¶ Memento belli nec vltra addas loqui

q: es. filius dei z si cūcis nos: mitte nos in gregē porcoꝛ. Vel ad dñm ꝓces multiplicat. cū extremo die iudicij iniqui q̄ ei⁹ corp⁹ sūt: libi pcere ꝛpcant.

Nunquid fe.t.p. Sub. vt mecū. In pacto discordantiū ptū volūtat⁹ iplet. vt ad votū suū quoq; puemiat. z turgia ꝛsiderato fine ꝓludat. Antiqu⁹ itaq; hostis. a dei innocentia malicia sua. d. discordat. ꝟ ab ei⁹ iudicio etiā discordādo non discrepat. Nā instos sp malignole tēptare appetit. ꝟ tñ ꝟ dño. vel misericorditer fieri vīuste pmittit. Nec ḡ tēptatōis licētia pactū vocat. i q̄ z teliderā tēptatoꝛis agit. z tū p eā miro mō volūtas iusti redē ptoris ip. etur. **Et accipies e.** Sub. vt ego. Et pacto qđ eu⁹ dño ferire dr. seru⁹ accipi pbitur. q: ñ obtēpat nutibꝰ diuię potētię. vñ exercet ira neḋssime volūtatis sue. Seru⁹ ḡ et pacto ē. q: dū nolenter tē suā iplete permittitur a superni cōsilij volūtate ligat. ut electos dei volēs tēpter. z tēpta do nelcāt probet: Notandū aūt ē q: a dño nō solū ꝟ nus ꝟ tēptem⁹ seruꝰ accipi dr. Leuiathā ḡ p⁹ ꝓsentis vite terminū cū suo corpoꝛe flamis tradetur. q̄s. f. cruciat. dū iuste ꝓpciāt. i dei laudibꝰ crescāt. q: i se cernūt donuꝫ q̄ remunerati sūt. z i illi⁹ inspiciāt supplicia. qđ euaserāt. Igitur si virilitati istoꝛ. z hic leuiathan ist⁹ tēptatio z illis dānatio ꝓfuit. tēptem⁹ seruus ē. dū dei laudibꝰ nescies fuit. z illic ei⁹ pena iusta. z ꝟ volūtas iusta. **Nunquid il.ei.** Adūsan⁹ nī prius vehemoth. postmodū leuiathan dr. nunc aut i pditōis sue illusione cōpatur. Vehemoth aūt qđ bestia interpretatur q: ad specie celsitū nulla tā respuratōe se erigit. bruto sensu bestia ē. dracō p nocēdi malicia. Auis q: dr natura sue subtilitate supbe extollitur. Huic ꝙsi aut dns illudit. dū ei i passione vnigeniti sui ostēdit escā. s. z laqueū absconsum. Vidit qđ oꝛe peccaret. ꝛs nō vidit qđ gutture teneret. z more auis illusus. diuinitatis ei⁹ laqueū ptulit. dū hūanitatis ei⁹ escaꝫ momordit. **Aut ligabis il.** Sub. vt ego. In seruis z ſi despecta ē cōditio virilitas viget In ancillis aūt cū cōditōe pariter sex⁹ iacet. Bene aūt leuiathan. ñ seruis sed ancillis ligare se asserit. q: ad redēptoꝛis nr̄am z suos ptra mūdi supbia ꝓdicatores mittens. reictis sapientibus insipientes. reictis fortibus debiles. reictis diuitibꝰ pauperes elegit. Ꝟs quia ḡs cōtra eū dominus mittat ilinuat. nūc etiā qđ ipli agant q̄ m̄ttunt. adiungit. **Lōcident eū a.** Leuiathan toties cōcidit. quoties diuini verbi gladio sua ab illo membra sepantur. Ipsos aūt amicos noīat. q̄s superi⁹ ancillas vocat. ipsos etiā negociatores appellat. Sēi etiā ꝓdicatores ꝑus ancille sunt p formidinē. post amici per fidē. Ad extremū negociatores dum ꝓdicatōem ꝛrogant. z aplis fidē reportant. **Nunquid im.sa.** Per sagenas vel gurgustiū pisciū ecclesie fidelit qui vnā catholicā faciunt. designantur. ḡ et oī genere pisciū cōgregant. q: malos cū bonis. superbos cū humilibꝰ. tracundos cū mitibꝰ fatuos cum sapientibus capiūt. In pelle vero leuiathan istos q̄s est extremus subditi ad hec extrema seruientes. Capite aūt ꝓpositi designātur. Dicit ergo. Nunqd iplebis sagenas p.c.z g.p.c.i. Subaudis vt ego. Omnes intra ecclesiā fideliū prius ꝙsi pelle dyaboli extremos atq; infimos colligo post modicū caput illius. i. prudentes michi aduersarios subdo: Pro⁹ enī collegit idoctos. postmodū phos. **Ponces supere.** Id ē. vt ego. Aut forti illā potētia reprimens. non plus ḡs expediat leuire permissum est. vel manū super eū ponere est virtutis potestate supare. vt sit sensus. Nūquid illū ꝛtute ppria reprimis? vñ subdit. **Memēto belli n.v.** Acsi diceret Si occulta hostis cōtra te bella cōsideras. quidqd a me pateris ñ accusas. Diuinę enī dispensatōis medicamine agit. vt exteriorbus doloribus eternum vulnus adunatur z flagellōꝝ sectionibus repellatur. ea ḡ mente occupare poterat interior putredo vitiorum. q: vero leuiathan de diuina misericordia falsa sibi ꝓmissione blanditur. sequitur.

Ecce spes ei⁹ ꝛc. Q̄ sic ꝛ eo vtret intelligi· vt referri etiā ad corp⁹ illi⁹ possit· q; iniq̄ q̄ districtionē diuine iusticie nō metuūt incassum sibi ꝺ misericordia blandiunt· morq; ad psolatōes nostrā futur⁹ ei⁹ interitū ꝓnunciat. Et videntibus ꝛc. Cunctis videntibꝰ ꝓcipitabit· q; eterno iudice terribiliter apparente aduersantibꝰ legionibꝰ angelorꝫ atq; electis oīb⁹ ad ℔ specta culū ꝺductis ista ꝺelua crudelis in medio captiua ꝺucit· ꝛ iam cū corpore suo· i· cū reprobis oīb⁹ eternis incendijs mancipabit· ꝛ bene videntibꝰ cūctis

Ecce spes ei⁹ frustrabit eū: ꝛ videntib⁹ cūctis ꝓcipitabitur.

C. XLI.

Non quasi crudelis suscita ℣ quos eligo possum eripere.
bo illum. Quis em̄ resistere pōt vultui meo: ꝛ quis ante dedit michi vt reddā ei: Omnia q̄ sub ҽlo sunt mea sunt. Nō parcā ei verbis potentibus ad deprecandū ℣ q̄to magis frangitur: tanto rentat subtilius· sed dominus revelat.
cōpositis. Quis revelabit faciē indumēti eius: ꝛ in mediū ℣ per quas introī ad videndū eū quasi in sua ptate
oris eius quis intrabit: Portas vultus eius quis aperi⁹: ℣ contra ꝓta ia
Per gyrū dentiū ei⁹ formido: corpus eius quasi scuta fu

ꝓcipitabit· q; visa mors ei⁹ tūc gaudiū exhibet: cui⁹ vita nūc tolerat. Sed ne queram⁹ dicentes dñe q̄ leviathan istū esse tante fortitudinis ñ ignoras cū in certamine nr̄ę infirmitatis cur suscitas: adiunxit. C. XLI.

Nō quasi cru· Et velut si mox a nobis ratōis causa quęreret quō cū nō q̄ crudelis suscitas quē scim⁹? q; tantos inuadere ꝛ vexare permittis. subiungit. Quis em̄ resi p· ꝛc. Aut si dicat. Nō em̄ q̄si crudelis suscito· q; ꝛ ei⁹ fortitudine ꝛ electos meos potenter eripio. Propter hāc cī potentiā dictū est: Quis em̄ r·p· vul·m· Et rursum superbos nō iniuste: ℟ rationabiliter damno. Ad ℟ refert. Quis q·d· Aut si·d. Ad parcendū reprobis nulla ratōe cōpellit· q; eis debitor est sua actione nō tenet. Omnia que sub·e·s· ꝛc. Liquet q; ꝛ ea q̄ sub ҽlo sunt ꝛ q̄ sup ҽlos sunt ei⁹ voluntati seruiūt. ℟ q; ꝛ de leviathan loquit· q̄ iā nō ei⁹ rei sede pmanet. Cuncta q̄ sub ҽlo sunt asserit sua esse· ꝛ cū quoq; q; ꝛ ҽlo ceciḋt lux ꝺocet ꝛ potestati seruire. Aut si dicat. Leviathan iste beatitudinē quidē meā pdidit ℟ dñm nō ewalit. Nō parcā ei ꝛc. Hoc ꝛ eius corpe· i· inimicos oīb⁹ intelligit. Sūt nāq; nonnulli intra ecclesiā q̄ proiuras ad trū ꝑces habēt ℟ vitā reprecantiū nō habent. Per ℟ aūt q; verba potēta ad trāndā cōpositā referunt· apta inanitas oratōis intelligit· ꝛ oñditur. Veraciter nāq; oratꝫ est amatos in oratōe gemit⁹· vel in compunctōe gemit⁹ ꝛ nō cōpolita verba resonare. Quis revelabit ꝛc. Subaudi: mihi ego: Leviathan aliter religiosos aliter huic mūdo ꝺeditos tentat. Nā ꝑius mala q̄ ꝺesiderāt aperte objcit· bonis aūt latēter insidias sub specie sanctitatis illudit· ꝛ in eo q; iniquitatis op⁹ mollit· sepe specie sanctitatis induit· ꝛ nisi ꝑ ꝺei gratiā simulationis ei⁹ velegi indumēta nō possunt q̄ fuꝰ suꝰ mentibꝰ grām subtilissime ꝺiscretōis inspirat· vt revelata malicia facē ei⁹ nudā videāt· quā coopta ille sub habitu sanctitatis occultat. Et in mediū·o·e· ꝛc. ℟ baudi nisi ego· qui ꝑ ꝺiscretas electoꝝ mentes suggestionū ei⁹ verba discutio· ꝛ ñ ita ℟ esse vt sonuerūt manifesto. Bonū nanq; vident promittere· ℟ ad pditū finē trabūt. In mediū q̄ oris eius intrare est· calliditatis ei⁹ ꝛba penetrare· vt nequaq̄ pensēt quid resonēt· ℟ q̄ intendāt. Intrare adā in medium oris eius voluit q̄n intentōem psuasionis illius caute pensare neglexit. Portas vultus·e· ꝛc. Porte vult⁹ ei⁹ sunt iniq; ꝺotores ꝑ quos via perditōis aperitur· quas dñs aperit· q; electis suis ypocritaꝝ mētes comprehensibles facit. Et q; antixp⁹ venies ipsas etiā summas huius seculi potestates obtinebit· qui conabitur ad se corda hoīm ꝛ missis ꝓdicatoꝛibꝰ trahere ꝛ cōmotis potestatibꝰ inclinare. Sequitur. Per gyrū·d·e·f· Dentes ꝛ ventes quos superi⁹ portas vocauit. Peruersi etem ꝓdicatores porte eius sunt· q; ingressum perditōis aperiūt. Dentes eius sunt· q; eos quos in errore capiunt a veritatis soliḋitate ꝓfringūt· quoꝝ ꝓdicatio facile vespici poterat· ℟ hāc adiūctus secularium potestatū terror exaltat. Per gyrū ergo dentium eius formido est. Aut si aperte diceret. Idcirco isti peruersi ꝓdicatores aliquos sua ꝺctes pterūt· q; sunt circa ipsos alij q̄ infirmoꝝ mentes terrētes affligūt. Corp⁹ eius ꝛc. Dñe vas q̄ fusile est durū quidē est· ℟ cū labitur fragile esse solet. Corpus q̄ leviathan·i· oīes iniq; q; per obstinatōs duri sunt: ℟ per vitā fragles scutis fusilib⁹ ꝓpantur· q̄ ne ad se corripientiū verba perueniāt q̄si ꝓtra aduersantiū iacula scuta vexationū parāt. Lompacti⁹ squamis ꝛc. Corpus ꝺyaboli·i· repbi eius ꝛ iniq̄tate sua comp̄itur quibꝰ valet tergiuersatoribꝰ se excusare conat· ꝛ q̄si q̄ſdā vexationis squamas objcit· ne trāsfigi sagitta veritatis possit. Una vni coniū· ꝛc. Iste squame ꝑcantiū ne ab ore ꝓdicantiū aliquo vitꝫ spiraculo penetrentur ꝛ

obdurate sunt ꝛ piūctę. Quos em̄ similis⁹ reat⁹ ꝓcordi ptinacia sociat: etiā vexatio ꝺuersa pstipat· vt ꝛ facinorib⁹ suis alterna se inuicē vexatione tranеant· ꝛ ꝺū iniq̄tatibꝰ suis superba vexatione se protegāt: sancte exhortationis spiracula ad se nullatenus intrare pmittūt. Una adhęrebit al· ꝛc. Qui em̄ ꝺiuisi corrigi poterāt iniquitatū suaꝝ ptinacia vniti perdurant· ꝛ tenentes se separi nequeūt· q; eo ad vexationē suā vicissim constricti sunt· quo se sibi ꝓ oīa similes esse meminerūt. Descripto aūt corpe· ad caput q̄ ꝺ

culas: sed suo lapsu fragilia ℣ q; sibi timet ꝺuꝝ simul in
silia: compactū squamis se pmentibus. Una vni coniū· crepatur.
gitur: ꝛ ne spiraculū quidē incedit per eas. Una adhęrebit
† extrema cōmotio ꝓ antiꝓm.
alteri: ꝛ tenētes se nequaq̄ separabunt. Sternutatio ei⁹
℣ lucens miraculo.
† ℣ cui⁹ sapiētes mūdi sunt ꝓsiliarij. † ℣ promittentes meliora vt serpēs in gadio
splendor ignis: ꝛ oculi eius vt palpebre diluculi. De ore
† ꝓ eo his certior visus cali
eius lampades procedūt sicut tede ignis accense. De fu
gat in electis. ℣ qui ꝛ electoꝝ oculos turbat: sed nō excecat.
ribus eius procedit fumus: sicut olle succense atq; feruentis. Alitus eius prunas ardere facit· ꝛ flama de ore eius egredit. In collo ei⁹ morabit fortitudo· ꝛ facie eius ꝓcedit

agat extremo tpe sermo reducit. Sternutatio eius ꝛc. In sternutatione inflatio a pectore exurgit· q̄ cū aptos ad emanandū poros nō inuenit cerebꝝ tangit· ꝛ pgesta p nares exies totū caput ptinus pcutit. In ℟ itaq; leviathan corpe· i· in malignis spiritibꝰ sine in reprobis voluntatis ℟ surgit a pectore· ꝺū elatio se erigit ex seculi ptāte· q̄ velut ad emanandū poros non inuenit· qt in ℟ q; cōtra iustos extollit· dilponēte deo q̄tū aperit ꝓualere prohibet. Exurgēs aūt cerebrū tangit ꝛ pcutit· qt collecta elatio sathane caput turbat· ꝺū ipm auctorē malignoꝝ spirituū ꝑ antixp̄m in psecutionem fideliū excitat. Tūc pgesta ℟ latio ꝑ eius nares egreditur· qt tot a superbię eius iniquitas aptis malicię flatibꝰ demonstratur. Et q; eius tyrānidi sapientes mūdi adhęrēt· ℟ q̄tur. Et oculi eius ꝛc. Per oculos q̄ inhęrentes capiti utilitati visionis inseruiūt· ñ imerito ei⁹ ꝓsiliarij vocant· q̄ ꝺū ꝑ uersis machinatōibꝰ q̄ q̄liter agēda sunt ꝓuident· malignis eius operatiꝰ q̄si oculum iter pedibꝰ ꝓtent· q̄ palpebris diluculi ꝓparātur. Palpebras diluculi extremas horas noctis accipimus· in q̄bꝰ q̄si nox oculos aperit ꝺū venture lucis ꝓ initia oñdit. Prudētes igitur seculi malicię antixp̄i perūsis cōsiliꝰ inhęrētes: q̄si palpebꝰ sunt diluculi· q; fidē quā in xp̄o inueniūt q̄si ꝑ rorē noctis asserūt· ꝛ veneratoꝝ antixp̄i verā esse mane pollicent. ℟ ꝺēt se tenebras ꝓpellere ꝛ veritatis lucē signis clarescētibꝰ nūciare. Ideo sequit. De ore eius ꝛc. Qui ꝓmidēt oculi: qui aūt ꝓdicant os vocātur. ℟ ℟ ore lampades exeūt· q; mentes audientiū ad amorē perfidię accendūt· et vñ q̄si per sapientiā lucēt: inde per nequiciā concremāt. Sicut tede ig· Teda ꝺū accēditur odore suaue quidē habet ℟ lumē obscurꝫ· ita ꝓdicatores antixp̄i q; sanctitatis spēm sibi arrogāt: opera iniq̄tatis exercēt. Quia ꝛ si blandū est q; redolēt· ℟ nigrū q; lucent· olunt per simulationē insticię· ℟ obscurꝫ ardēt per nequicię perpetratōes. De naribus·e·p· ꝛc. Oculoꝝ q̄ppe acies fumo sautiat· fum⁹ q̄ ꝺ narib⁹ ei⁹ pcꝺit· q; ꝺ miraculoꝝ ei⁹ insidijs caligiosa ꝺubietas ecā in electoꝝ corde generat. ℟ aūt i hac fumi caligine· ipe etiā aioꝝ seruos exp̄imitur cū subinfertur. Sicut olle ꝛc. velut olla feruēs ē vnaq̄q; aia tūc cogitationū suaꝝ impet⁹ q̄ spumas vndarū ardentiū sustinēs q̄s ꝛ ignis zeli cōmouet· ꝛ ipa talis oppssio more olle intrinsec⁹ clausas tenet· vel ꝺ naribꝰ ei⁹ pcedere fum⁹ asserit· cuius nomine ostis ꝺ ratōibꝰ ꝓua i bonis cogitatio nasat· per quā acies mētis obtunditur· cui⁹ fumi vim exp̄mit cū subiūgit: sic ol·s·a·f· Olla ei succēditur cū mēs bona maligni hostis suasionibꝰ istigatur. Olla aūt feruet cū ia etiā ꝑ cōsensū ꝺ ꝺesideriꝰ pue persuasiōis accēditur· ꝛ tot vndas q̄si feruēdo ꝓjicit· per qs negocias vsq; ad ulteriora opa exterdit· qđ adhuc apertius exequitur

Alitus eius ꝛc. Quid prunas nisi succēsas in terrenis ꝺcupiscētijs reprobꝝ mētes ad illicita inflamātes appellat. Tanto igit habitu in prauis fit q̄to a visu suggestionis occulte humanas mentes ad illicita inflamat. Et flama ꝛc. Flama oris eius est ipa instigatio occulte locutōis. In collo eius ꝛc. Collo leviathan elatōis exterior ꝺsignatur· qt ꝓtra ꝺū se erigēs cū simulatione sanctitatis· etiā tumore potestatis extollit. In collo autem eius fortitudo ꝺmorari ꝺicitur· qt elationi illius etiā subiūcta potestia suffragatur. Nā quidq̄d superbe tūc extollitur etiā cū virtute secularis potentię exequitur· ꝛ quia qui perueršis moribus amicicijs eius inuolcuit primum ꝺmentis ꝺuitias amittit. Sequitur. Et facię eius·p· ꝛc. Per facię notitia ꝺsignari solet· leviathan ergo faciem egestas antecedit· qt negligentia mentes ante tentando virtutibꝰ spoliat· quā ei⁹ insidias is qui tentat agnoscat· ꝓ hoc ergo q; dictū est: In collo eius mo·for· Virtus violentię oñdit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

per hoc vro q subdit. Et facie il-ꝫ-e-fraudis subtilitas ꝛsignat. Vlfa
ciem ei⁹ ꝫ. Quia postq̃ illo vānato hoīe quē assumet apparebit-a sancta
ecclia miraculoꝝ diuitie subtrahunt. Nā cū pphia abtcōdit curationū
gīa auferet. Mēbra car. ꝛc. Carnes leuiathan sūt oēs reprobi-q ad in
tellectū spūalis patrię p̃ relicta sede ad imitatē p̃cedēby cōiungunt-ac sic repro
boꝝ vnitas vnorum vitam tāto dur⁹ ꝑmit quanto se ei p collectōs du-

¶ prius bona subtrahit vires minuit-z tunc notitiā sui iniquitatis infundit.

egestas. Mēbra carnū eius coherētia sibi. Mittet ꝓtra
¶ sed ne unde terreamur-subdit.
cū fulmina: z ad locū aliū nō ferētur. Cor eius indurabit
¶ apparuit angelis-i-predicatoribus qb ex sequti gaudent-subdit cui predicatus
q̃si lapis: z stringetur quasi malleatoris incus. Cū subla
cit gentibus.
tus fuerit timebūt angeli: z territi purgabūtur. Cū appre
henderit eū gladius-subsistere nō poterit neq̃ basta neq̃
thorax. Reputabit eni q̃si paleas ferrū-z q̃si lignuꝫ putri
dum ęs. Nō fugabit eū vir sagittarius: in stipulā versi sūt
¶ qb z bonis placet ¶ nūc mīsterio
ei lapides fundę. Quasi stipula estimabit malleus: z deri
debit vibrantē hastā. Sub ipso crūt radij solis: z sternet

rio: opponit. Sed quid tandē cōtra hūc diuina clemētia faciat adiungit.
Coherentia. Sz si viuiderent vt mare-isrl ad terrā ꝓmiss-trāsiret-ut sic
pniciosa ē li vnitas vest tonis-ita punitiosi⁹ si ñ velit malis. Mittet cō.
cū. ꝛc. Appellatōe fulminū tremēde extremi iudicij sñię ꝛsignant-q: quos
ferunt ī ppetuū incendūt-q̃ ad locū aliū nō ferent-q: igne suo nō grauā:ꝫ
paleas incendūt. Sz q: leuiathā istū pena nō corrigit. sequit. Cor eius
indu. Cor antiq̃ hostis vt lapis indurabit-q: nulla vnq̃ puersiois pnia
mollit. Qui q: solis icubus eterne vltōnis aprabit-apte subinfertur. Et
stringetur q. Ad hīcus stat̄uit: vt crebris ictib⁹ feriat. Leuiathan q̃ vt
malleatoris incus stringet-q: inferni vinculis coartabit-vt eterni supplicij
pīnas pēnsiōe tundat. Incude alia vasa formant: ꝫ ipsa tot ictib⁹ ī aliud
vas nō transfert. Cū sublatus fu. ꝛc. Futurū p ꝓterito posuit. Leuia
than eni ab arce tranquillitatis cadēte-i ruina ei⁹ etiā electi angeli expauerūt-
vt cū istū supbię lapsus ejecer:illos ad robustius standū timor ipse solida
ret-z purgati sūt-q: isto cū reprobis legionib⁹ exēte electi soli remāserūt-vl
si p futuro legatur: p̃dicatores ągelos dicit-q cū sublat⁹ fuerit timebūt-q:
cū iudicij tmbine rapiē hi q̃ ī corporib⁹ reperiri poterūt imenso terrore cō
cussi: etiā supnę patrię nūcij cōtremiscunt. Et q: ei⁹ ꝫ pauore exequit-si
q̃ in eis inesse potuit leuię rubigo vicioꝝ apte subdidit. Et territi pur.
A districto iudice nō possunt q̃ i carne sūt tāto terrore nō pcuti-cū ota cle
mēta q̃tiunt-ꝫ tm mēres eoꝝ spes ꝓpriq̃ regni letificat. Interim ār q̃d agat
sequr. Cū apprehen. cū. Gladij noīe ꝫ loco ira signat. Ille aūt q̃ per
abrupta furoris rapit-nō apprehēdere gladiū:sz gladio apphendi phibe
tur. Leuiathan ḡ q: p assumptū reprobū hoīem ī ira oīmode crudelitatis
effrenatur. Apprehēdi a gladio dr-z neq̃ basta neq̃ thorax subsistere po
terit-q: in antixp̃m dyabolus venīēs tante virtutis apparebit: vt si supnū
adiutoriū vesit-z p̃dicantiū acumē obtundat z longanimitatē patiētiū ve
strnat. Gladius. Id ē-ille pdit⁹ bō dyabolū sulcepit. vel ira ip̃m q̃ rā
in vīū instituꝫ tumit-gladiū tenet cui ira dñatur-z p abrupta rapitur: z ab
ea apprehendit. Reputabit eni q. Nō super⁹ basta dicit ꝫ infer⁹ fer
ri appellatōe replicauit-z qđ lupius thoracē hic ęs. Ferrū nāq̃ acuitur vt
adulatius vulneret-ęs aūt rubigine pene nulla ꝓsumit. Ferro ergo p̃dica
tionis iacula-gre aūt longanimitatis pstātia ꝛsignat. Ferrū ḡ velut p-e-
q: diuina gīa ꝓtegat:z p̃dicantium vires velut paleas neq̃tiq̃ igne cō
sumit-z patiētiū pstantiā q̃si lignū putridum ī puluerē redigit. Sed q̃nto
magis erigitur rātomagis ꝓtra eū sancti se accingūt-qđ tūc ī reprobis ñ pfi
ciat sagitta veritatis: subdit-sed ipi ſci contēnunt-et hoc ē. In stipulam-ꝫ
quid mirū si vires boīm respicit: q̃ z supni iudicij tormēta cōtemnit-z hoc
est-q̃si stipulā. Nō fugabit e. ꝛc. Sagittas vba p̃dicatoꝝ accipit. Et ē
sensus. A reprobor⁹ cordib⁹ eū sagitta p̃dicatoris nō excutit-q: quisq̃s ab
illo apphendit vba iā p̃dicātiū audire cōtenit. In stipulā ver. Ver
fundā ecclesia figurat. Funda nāq̃ dū in gyrum mittit-sic de illa lo-des
creunt: quib⁹ aduersarioꝝ pectora feriantur-ita ecclesia dū volubilitate ꝛe
poꝝ p tribulationū circuitū ducit-fortes et illa viri pdeunt-quib⁹ q̃si lapi
dib⁹ ictib⁹ iniquoꝝ corda tundunt. Leuiathan itaq̃ q: dānato illo homie
assumpto q̃sibet fortes ecclesię velut ifirmos respicit-in stipulā versi sūt ei
lapides fundę. Quasi ict. esti. Quia p malleū velut veniēte-ecclesiis
pondus pessionis expunit-qđ ē q: leuiathan malleū respicit-nisi qđ su
pnę aīadueriionis ict⁹ formidare cōtenit: Et q̃si stipulā-q: ad iustę irę se

pōdera velut cōtra leuissimos terrores parat. Et deridebit vi. Hastā
vibrare ē eternā ei morte ex districta aīadueriione ꝓparare. Sz vibrantē
hastā deridet-q: quidq̃d gne quidq̃d horribile ꝓuidet pati ñ metuit. Sz
quo se eterna tormēta euadere nō posse cōspicit-eo ī exercēda nequitia du
rior assurgit-vū sit qđ sequit. Sub ipso crūt. Per solis radios acumi
na sapientię dēmōstrat-Et ē sensus. Dū q̃ ira ecclię p acumina sapiētię
q̃si radios lucis videbant alpgere-z p auctoritatē recutudis velut respicien

z mne apte. ¶ nō fuit cōsā deo virtus-z si eram habuit.

sibi aurum quasi lutum. Feruescere faciet q̃si ollā, pfundū
¶ qua transit admiratōem ex miraculis rel-inquit.
maris-z ponet q̃si cū vngūenta bulliunt. Post eū lucebit
¶ quos nō sic capit aliter inducit-vt nō dubitent habere voluptatibus quia
finem habent suppti-cia.
semita: estimabit abyssum q̃si senescentē. Nō est sup terrā
¶ suo vicio liber z effrenatus. ¶ nec deū nec qm pauorus est
potestas q̃ cōparetur ei-qui factus ē vt nullum timeret.
Omne sublime videt: ipe ē rex sup vniuersos filios superbię

C. XLII.

Respōdēs aūt iob dōmo

dixit. Scio q: oīa potes: z nulla te latet cogi
tere potestati leuiathā z puersitate opis z blandimēto adulatōis se inclī
nant-dū se terrenis potentatib⁹ pue agentib⁹ subiciunt. Lucē ḡ cęli pedib⁹
suis substernit dū imoderato acumie-sapiētes prava sentiūt in scripturis-
vel aliquo mō ei subduntˇ. Sternet sibi au. q. Hoc loco aurū caritas
sanctitatis accipit. Lutū vel terrenarū rerū abundantia-vel prauarū cōgregia
tionum-vel sordes carnalium voluptatum. Multos eni q̃ ītra ecclesiā
fulgore iusticię splendere videbātur-vel terrenarū rerū cōcupiscētia-vel er
rantis doctrinę ꝓtagio-vel carnalib⁹ sibi voluptatibus subiecit-z sic aurū
sibi q̃si lutū sternit. Sz si ḃ agitur ī eos q̃s daros aliqua vt⁹ oīdit-q̃d te
se maiestē malis factur⁹ ē. sequitur. Feruescere fa. Per mare vita se
cularū-p profundū alte z abdite eoꝝ cogitatōes expmūtur. Nō ꝓfundā
mare leuiathā q̃si ollā feruescere facit: q: pcutōis extremę tpe contra ele
ctoꝝ vitā studet aīos reprobor⁹ p flammā crudelitatis excitare-qz ꝛo pesti
fero errore pluasi-sicī istis famulantur antixpō vt tūc veritas ꝓbere se elīi
ment obsequiū xpō. sequitur. Et ponet q. Unguēta cū bulliūt flagran
tia suauitatis reddūt. Quia ḡ leuiathan ita seducit corda reprobor⁹ vt
quidq̃d agāt ex iniquitate phāię pro veritate recte fida se agere suspicent
q̃si eis bñ olet id qđ zelo religionis exercēt. Et ponet. Tāto atrociores
sunt q̃nto meli⁹ agere sibi videnť-vū ad augmentū iūlionis signa eos se
quunť. Post eū lu. Semita p⁹ leuiathā lucet-q: quoꝝ corda penetrat
eoꝝ opa ꝓdigne illustrat. Vū i euāgelio. Surgēt pseudo chāsti z pseudo
pphę-z dabunt signa magna z prodigia. Estimabit abyssum. Abys
sus pro iudicio. senect⁹ pro suis ꝓpriquitate ponit. Leuiathan itaq̃ esti
mabit abyssum q̃si senescentē-q: reprobor⁹ corda sic fatuat-vt suspitiōem
eis de venturo iudicio qđ q̃si finiat infundat. Abyssum nāq̃ senescere esti
mat-qui terminari q̃nq̃ i supplicijs sugn⁹ aīadueriionē putat. Nō est
su. ter. Post vim z fraudes imanitatē virtutis eius breuiť subdit. Pote
stas ei⁹ super terrā eminentior cūctis pbibetur-q: z si actōis sue merito ira
hoīes ceciderit-omne tū humanū gen⁹ naturę angelice cōditōe transcendit
z si beatitudinē perdidit: magnitudinē naturę ñ amisit-q: oīa humana su
perat z si meritis sanctoꝝ subiacet. ergo quo altior ē dyaboli natura ma
ior est vincendi homī gloria. Qui factus est ꝛc. Sic quidē ꝓ naturaꝫ
factus ē: vt cōditorez suū caste timere deberet. sed sua puersitate talis fa
ctus ē vt nullū timeret. Ei quippe a q̃ cōdit⁹ fuerat subdit⁹ cē desperit. cui⁹
adhuc superbia desinit. Omne sublime vi. Id ē-cūctos velut ira
se positos q̃si de sublimi respic-q: per intētōes contra autorem nititur-esti
mare sibi quemlibet similē dedignatur. Appetitū eni celsitudis vtię i rigo
rem mētis vt sit tā insensibilis-z ē remediū superbo-vt qđ nō pōt transire
di despiciat. Qđ etiā mēbris eius cōgruit-q: oēs per tumoꝛē cordis, elati
cūctos q̃s cernūt superbię fastu despicāt. Ipse est rex su. Post multa
oīdit vū oīa. Iste ē titul⁹ dyaboli-sic būlitas xpi-q̃ signo utri⁹q̃s exercit⁹
secernit. Superbiā idcirco dūs fini sue locutōis iseruit-vt cū p⁹ mala oīa
leuiathā isti⁹ superbiā dicēt quid esse mal⁹ oīb⁹ veter⁹ idicaret-z per ḃ q̃s
ī imo ponit⁹ vicioꝝ radix esse mōstratur. Sic eni inferius radix tegitur-sed
ab illa rami exten⁹ pandunt-ita se superbia intrinsecus celat-inde fiunt
aperta mala. C. XLII.

Respōdens aūt iob. Post q̃ fideli famulo dūs leuiathan hostis
eius q̃s sit z fortis z calidus oīdit-dū vires illius frandesq̃ patefecit. Be
at⁹ iob ad vtraq̃ rūdit dicēs. Scio q: oīa. Cōtra vires quippe ei⁹ ait.

Scio q̃ omia potes. Cõtra ꝺo occultas machinatões subiungit. & nulla te latet cogitatio. vnde eidẽ leuiathan exprobrat dicens.

Quis est iste ꝛc. Absq; sciẽtia leuiathan celat ꝓsiliũ. q̃ ꝙnis ꝑ infirmitatẽ nostrã multis fraudib⁹ occulteꝝ protectoris tñ nr̃i sancta nobis inspiratõe vtegit. Audita igit̃ fortitudie & calliditate dyaboli. & creatoris potentia q̃ illũ valẽter rep̃mit & nos misericorditer tegit. Beat⁹ iob q̃ de se sentit apit dicẽs. **Ideo insipienter** ꝛc. Quę dixerat sapiẽter dixisse se ere

ſ vt ego.

tatio. **Quis est iste qui celat cõsiliũ absq; sciẽtia.** ideo insi/

pienter locut⁹ sum & q̃ vltra modũ excedũt scientiã meã.

ſ ergo. ſ Si tu audis.

Audi & ego loquar: Interrogabo te & tu rñde mihi. Audi

ſ magna de misericordia agnoscat. ſ ecce cilicũ quo

tu auris audiui te: nũc aũt oculus meus videt te. Ideirco

pungitur in dolore. ſ de nullo dono dei superbio. q̃ sumpſ⁹ et pulueri ꝑ sentẽtã

ipse me rep̃hendo & ago pn̄itẽtiã in fauilla & cinere. Post

illate mortis in pulueꝝ me redigere cognosco.

q̃ aũt locutus est dñs verba hęc ad iob: dixit ad eliphaz

ſ prius vult⁹ secat.

themanitem. Iratus ẽ furor meus in te & in duos amicos

† ſ me⁹ vbi ꝓplicẽ multi qui foris placent. † ſ q̃ nichil sapẽ dixit. ſ humiliter

tuos: q̃m nõ locuti estis coꝝ me rectũ ſicut seruus meus

† ſ remediũ indicat. † ſ q̃ veniã reat⁹ nõ habẽt. nisi gratie septiformis spiritu vti

iob. Sumite igit̃ vobis septẽ thauros & septẽ arietes: et

uersali pacẽ a qua fuerãt exciſi aggregent.

ite ad seruũ meũ iob & offerte ꝓ vobis holocaustũ. Job

† ſ propriũ speculũ electoꝝ est vt sup de se sentiant infra quę sunt.

aũt seruus meus orabit ꝓ vobis. Faciẽ eius suscipiaꝝ

veret si verba sapientis sapiẽtię nõ audiret. in cui⁹ ꝓpatione stultũ est oſſe nr̃m q̃d sapit. Et q̃to magis ꝓficit ꝓmeditãdo dei sciẽtias: eo amplius se nichil esse cognoscit. Et sciẽtã suã vltra modũ excessisse credit. q; i verbis dei plusq; estimauerat secreta ei⁹ sapiẽtię agnouit. Hic & moyses ex q̃ dñm audiuit: se factus impeditioris linguę & tardioris dicit. **Audi & ego.** l. Dei audire est desideria nr̃a ꝓspere. loq; nr̃m ad dñm est ꝓmptus ad illũ deuide rijs inhyare. Et q̃ ꝙsq; interrogat q̃m ignorat: interrogare homini dñm est in ꝓspectu ei⁹ nescientẽ se cognoscere. Rñdere aũt dei est: eũ qui se nescientẽ humiliter cognouerit occultis inspiratõib⁹ erudire. Et est sensus. Audi & e. l. Misericorditer desideria mea ꝓspe. ut dũ ſ misericordia tua ꝓspies ad iuuat: ad te multiplicior⁹ ꝓsurgãt. **Interrogabo.** Id est. nescientem me et me sciẽtię ꝓmptũ de cognosco. Respõde: stulticiã. ꝓpriã humiliter cognoscentẽ doce. Quid cũ interrogaret ipse et desiderio humilitatis & dei sibi rñdere q̃reret et magisterio inspiratõis dclarat. interrogatu⁊ se quip ꝓphibuit. ſ nichil interrogãdo subiungit. **Auditu auris au.** ꝛc. His verbis indicat q̃ q̃to visus supior est auditu: tãto differt ab eo q̃d prius extitit & ſ q̃d postmodũ ꝑ flagella. ꝓfecit. Et q̃ interno oculo veritatis lumẽ magis ꝓsperat humanitatis sue tenebras diuudicãs ꝓ⁹ videbat. Vñ se quit. **Idcirco ipse** ꝛc. Quãto se q̃sq; min⁹ videt: tanto sibi min⁹ displicet. & q̃to maioris gr̃e lumẽ ꝑcipit tanto ampli⁹ rep̃hensibilẽ se esse cognoscit. ſ⁹ q; nulla est cognitio rep̃hensionis si nõ sequant̃ etiã lamẽta penitudinis. Sequit. **Et ago** ꝛc. In fauilla & cinere pn̄itẽtiã agere est ꝓmplata diuina essentię nichil aliud q̃ fauillã cinereq; se cognoscere. **Post q̃ aũt** ꝛc. Quia ambigerem? indicat deus de verbis iob q̃ facta virtutis sue reuoluit. & amico⁊ q̃ ꝓra eũ iusticię dei gloriã defenderunt. **Dixit ad** ꝛc. Postq; laudat? est iob: istis añsertur. & tñ q; ſ⁹ sine rep̃hensione añ oculos dei esse nõ ꝑt compatõe alio⁊ laudat. & tñ habet et voꝫ q̃ indicet. Credidit q̃ se. ꝑ culpa flagellari nõ. ꝑ gr̃a. & in ſ⁹ rep̃hendit. & tñ amicis ꝓfertur.

Loꝝ me re. ꝛc. Nã q̃tus⁊ ad humana iudicia in verbis suis amici iob multa recte⁹ illo dixisse crederent. ſ⁹ q; iust⁹ est & misericors de⁹ amicos eius ꝓximi hylarescere tanto se indicat de ablata doluisse. Consolãtur christũ cõsolantur ecclesiam qui ab infidelitate resipiscũt. & pramitatẽ ꝑ quã repugnauerãt detexit. In flagello aũt ꝓsolari noluerũt. q; passionis ei⁹ tẽpore trebei tẽ credere despexerũt. Vñ ꝑs. Cõsolantẽ me q̃sivi & nõ inueni. In fine q̃ trebei credẽtes. pueniũt. & redẽptori in potẽtia diuinitatis q̃i sano iob oblationũ suaꝝ vota persoluũt. **Et dederunt** ꝛc. Per one innocentia. per inauꝝ obedientia. & audit⁹ humilitatis gr̃a ornatus exprimitur. Et licet ſ in xta hystoriaꝫ veraciter dicta sint tñ sub typo gesta sunt sancte ecclesię. Quę & simultos nũc p̃cussione tentationis amittit. in fine tñ duplicia recipit. q̃ susceptis gentib⁹ ad fidẽ etiã indęa consentit. Notandus vero est q̃ ſ loco cũ inaure ouis. cũ oue inauris offertur. q; in nocuis mentib⁹ ornamentũ obedientię iungitur. dño attestante. Ques mee vocẽ meaꝫ audiunt. Beato q̃ iob nemo inaurem sine oue. nemo aũt̃ oues sine inaure obtulit. q; redemptori nr̃o nõ obedit. qui innocẽs nõ est. & innocẽs esse nõ potest

Samuel. Melior est obediẽtia q̃m victime. q; ꝓ victimas aliena caro. ꝓ

vt nõ vobis imputet̃ stultícia. Neq; cũ locuti estis coraꝫ

me rectũ sicut seruus me⁹ iob. Abierunt ergo eliphaz the/

manites & baldach suites & sophar naamatites: et fecerũt

ſ orando pro aliis sibi ipſi prosunt

sicut locutus fuerat dñs ad eos: & suscepit dñs faciẽ iob.

† ſ vide ergo ordinẽ excessum correctio correctionẽ penitentia penitentiã venia ꝑ

Dñs quoq; ꝓuertus est ad ꝑnitentiã iob: cũ oraret ille. ꝓ

niam munera subsequuntur.

ſ orando. vel pro aliis sibi prosunt.

amicis suis. Et addidit dñs oĩa quęcũq; fuerãt iob dupli

cia. Venerũt aũt ad eũ oĩes fratres sui & vniuersę sorores sue & cuncti q̃ nouerãt eũ prius: & comederũt cũ eo panem

ſ iste muneribus cognitur ut

in domo eius. Et mouerũt sup eũ caput & ꝓsolati sunt eum

legorice misterium querere.

sup oĩ malo q̃d intulerat dñs sup eũ. Et dederũt ei vnus

quisq; ouem vnam & inaurem auream vnam. Dominus aũt

obedientiã volũtas ꝓpria mactatur. repꝛssa g̃ arbitrij sui superbia citi⁹ deum hõ placat. Aut⁹ obediẽtię et aduersa oñditur. q; peccatũ amolãti & q̃ sceleus ydolatrię est nolle acq̃escere. Obediẽtia g̃ sola est g̃ meritũ fidei possidet sine qua. quisq; infidelis ꝓuincit. Salomon vir obediẽs loquit victorias. q; dũ aliene voci humiliter subdimur. nos ipsos in corde supam⁹. Scienter dũ q; nunq; per obediẽtiã malũ fieri. aliq; aũt̃ ꝑ obediẽtiã bonũ q; agit debet intermittere. Neq; cũ mala in padiso arbor extitit quã deus homini ne ꝓtingeret interdixit. ſ vt ꝑ meli⁹ obediẽtie meritũ hõ bene ꝓdit⁹ creseret. dignũ fuerat vt hũc etiã a bono ꝓhiberet. quatin⁹ q̃to ver⁹ ſ q̃d ageret virtus esset. q̃to & a bono cessans auctore suo se subditũ humili⁹ exhiberet. Sic notandũ q; dr̃ de oĩi ligno pa. c. de ligno aũt sci. bo. & ma. n. c. qui cũ quolibet bono subiectos vtat. necesse est vt multa ꝓcedat. ne obediẽtia mẽ fũditus intereat. si a bonis oĩb⁹ repulsa penitus teneat. Jubet⁹ aliq̃n. ꝓsperabui⁹ mũdi. aliq̃n aduersa. Si q; ſ ex ꝓprio desiderio ad prospa anhelat cũ imperãtur sibi obediẽtie sibi virtutẽ cruciat. Si aduersa inuit⁹ & nolẽs subit obedientię sibi meritũ minuit. prosperis & ex sola iussione aduersis et sola deuotione militem⁹. vt moyses de suo nichil habet. q; ꝓhibẽ remittitur ne israeli ꝓferatur. paul⁹ aduersa etiã et suo voto ducitur. **Et addidit dñs** ꝛc. Quia per pietatẽ benigni iudicis tentatõis nr̃e dispendiũ vincit suffragia ꝓsolationũ. min⁹ eu⁊ tentat probatio q̃ remuneratio consolatur

Venerũt aũt ꝛc. Tũc q̃ ad xp̃m frẽs ac sorores accedũt. q̃ et ea plebe g̃ ei per cognatões iũcta est. vel qui fortes futuri sunt velut frẽs. vel infirmi velut sorores ad eũ per cognitões fidei deuota gratulatõe concurrũt. tunc in domo ei⁹ panẽ comederũt cũ ꝓsit ꝓsita obseruatõne lr̃e in ecclesia mistici eloquij q̃si frugis medulla pascunt. **Et cuncti** ꝛc. Nã nasciturꝰ xp̃m null⁹ qui plene dicitur legẽ ignorauit. Vñ & herodi respondẽt in bethleem inde⁹.

Comederũt cum. e. c. ꝛc. In cõmestione panis charitas. in cõmotione capitis ãmiratio dsignatur. **Et moverunt.** ſ. e. c. In ſ loco caput mouere est insensibilitatẽ mentis excutere. & ad cognitõs fidei crudelitatis passibus ꝓpinquare. **Et cõsolati.** ſ. Percussus meroꝫ cõsolari est ei post percussionẽ de venia cõgaudere. Nam q̃to quisq; cernitur de restituta salute ꝓximi hylarescere tanto se indicat de ablata doluisse. Consolãtur christũ cõsolantur ecclesiam qui ab infidelitate resipiscũt. & pramitatẽ ꝑ quã repugnauerãt detexit. In flagello aũt ꝓsolari noluerũt. q; passionis ei⁹ tẽpore trebei tẽ credere despexerũt. Vñ ꝑs. Cõsolantẽ me q̃sivi & nõ inueni. In fine q̃ trebei credẽtes. pueniũt. & redẽptori in potẽtia diuinitatis q̃i sano iob oblationũ suaꝝ vota persoluũt. **Et dederunt** ꝛc. Per one innocentia. per inauꝝ obedientia. & audit⁹ humilitatis gr̃a ornatus exprimitur. Et licet ſ in xta hystoriaꝫ veraciter dicta sint tñ sub typo gesta sunt sancte ecclesię. Quę & simultos nũc p̃cussione tentationis amittit. in fine tñ duplicia recipit. q̃ susceptis gentib⁹ ad fidẽ etiã indęa consentit. Notandus vero est q̃ ſ loco cũ inaure ouis. cũ oue inauris offertur. q; in nocuis mentib⁹ ornamentũ obediẽtię iungitur. dño attestante. Ques mee vocẽ meaꝫ audiunt. Beato q̃ iob nemo inaurem sine oue. nemo aũt̃ oues sine inaure obtulit. q; redemptori nr̃o nõ obedit. qui innocẽs nõ est. & innocẽs esse nõ potest

qui obedire cõtemnit. Quia vero ipsa obedientia noh metu sed charitate obseruanda est. Aurea inaurem obtulisse phibentur. vt in ea q̃ exhibeat obedientia charitas fulgeat. que virtutes omnes q̃si aurũ cętera metalla transcendit. Sed qr nulla esse obedientia vera nulla inocentia i hęreticor diuisionibus esse potest. offerũt ouem. sed vnã. i. ad sanctam ecclesiaz cum innocentia z obedięntia veniętes eã mętẽ referant quã sectarũ scissurata nõ diuidant. Et qr ad hoc cõuiuium helya vocante iudęi in fine vberius venturi sunt cũ numeribꝰ subdit. Dñs autez be. ꝛc. Magis nouissimus iob q̃ principio benedicit. qr quantuz ad israelitici pli susceptionẽ ptinet vrgente fine seculi voloẽ fącte ecclesię dñs animaruz multiplici collectõe cõsolatur. Magis q̃ in princi. ꝛc. Adhuc multiplicabant i senecta vberi. qr cum vita differt ad melius fortitudo pducit. z per augmentũ tempoꝝ crescũt lucra meritoꝝ. Et facta sunt ei q. m. o. Agnoscamus in ouib fideles z innocentes et iudęa pplos legis vndum pascuis satiatos In camelis ad fidem simplices ex gentilitate venientes. qui turpes prius ostensi sunt fęditate vicioꝝ. rursum qr repetit scriptura qđ cõfirmat. i bobus israeliticos quasi iugo legis attritos. In asinis gẽtiles. Ecclesia ergo q̃ prius innumeris tẽptationibus pressa vsq; elitium pplm vel multos ex gentib amisit. videlicet quos lucrari nõ potuit. Duplicia i fine recipit qr ex vtraq; natione fidelium numerus multiplicioꝝ excrescit. Possunt z p boues ꝓdicatores. z p asinas simpliciũ mentes signari. de quib in principio latius dictũ est. Septẽ quoq; filios z tres filias recepit. qr coꝝ mentibus quos septẽ virtutib quas ysaias enumerat genuerat. ad pfectõis summã spem. fidem. charitatemq; coniungit. Quattuordecim milia ouiũ. Hęc aperte vident duplicia. sed hij totidem redditi dicunt. quot amissi. vt hi q extincti fuerant viuere demonstrentur. z hi ergo duplicater. qr ei deus dẽ i carne restituit. dece q amissi fuerant i occulta animarũ vita seruauit. Et vocauit nomẽ vni⁹ die. Omis qui misericordia redẽptionis eligit. bis nominibus designatur. qua humanũ genus condendo die. redimendo cassiam. Nã christi bonus odor sumus deo. z assumẽdo cornustibij fecit. Qui enĩ tunc fuimus conditi. z nũc sumus cassia redempti. erimus q̃q; cornustibij in exultatõe eterne laudis assumpti. Cornustibij aũt ex corno z tibia compositũ est. Ergo p cornustibij letantiũ cantus exprimitur. Prius etiã homo quasi die ex conditione clarus. post redemptus flagrantia virtutũ impletur. quib⁹ qđ pdidit restituatur. Tercio in resurrectõe carnis in cõcentu eterne laudis assumetur. sed ante nuptias sponse ꝑparat vt impleat. vnde. Non sunt aũt inuente mu spe. ꝛc. Electorum quippe animę omne humanũ genus qđ in terra scõm dominẽ cõuersatur. sue pulcritudinis decore transcendunt. quanto qs exterius se affligendo despiciunt. tanto intus verius componuntur. Dedit q̃ eis pa. suus be. Ipse ergo ex pfectorum numero speciose memorantur. Ipse etiã velut ex imperfectorum typo velut infirme hereditatẽ iter fratres accipiunt. Sorores ergo cum fratribus ad celestia admittunt. Vsu nãq; veteris vitę femine inter mares hereditatẽ non habent. qr legis seueritas fortia eligens infirma cõtemnẽs. districta potius studuit q̃ benigna sancire. Sed pio redemptore veniente. z infirmus cũ pfectis ad regnũ assumitur. Vixit aũt post hęc iob ꝛc. Vacuus dierum est qui z quãlibet

benedixit nouissimis iob magis q̃ ¶ de his plenius dictũ
in principio eius. Et facta sunt ei ¶ est in principio.
quattuordeciz milia ouiũ z ser milia camelorꝝ: z mille iuga boum et mille asinę. Et fuerunt ei septẽ filij z tres filię. Et vocauit nomẽ vni⁹ ¶ i. lux. diem: z nomen secũdę cassia. z nomen tercię ¶ odor virtutũ. ¶ letantiũ cantus. cornustibij. Non sunt aũt iuuenę mulieres speciosę sicut ¶ sed qr inter filię iob in vniuersa terra. Dedit q̃ pfectos sunt z infirmi z his benigne pater dat hereditatem cum fratribus.
eis pater suus hereditatẽ inter fratres earum. Vixit aũt post hęc iob centuz quadraginta annis. z vidit filios suos z filios filiorꝝ suorum vsq; ad quartã generatõez. z mortuus est senex z plenus dierũ.

Liber Job explicit.

multiũ vixerit ętatis suę tpa in vanitate cõsumit. At cõtra plenus dierum dicitur. qui nequaq̃z dies sui pereundo trãsierint. sz ex quotidiana mercede boni operis apud iustum iudicem. z postq̃z transacti fuerint reseruantur. In typo ecclię si quattuordecim per denariũ ducimus. ad centesimum z quadragesimũ numerũ perueniemus. et ecclesia recte per multiplicata decẽ z quattuor cõputat. quia vtũq; testamẽtum custodiens. z tam fm legis decalogum q̃z scõm euangelij quattuor libros viuens. vsq; ad perfectõis culmen extendit. Bene aũt iob post flagella viuere dr. quia ecclesia prius flagello disciplinę percutitur z postmodũ vitę perfectõe roboratur. Que z filios suos. z filios filioꝝ suorum vsq; ad quartam generatõem conspicit. quia hac ętate que annis quattuor tẽporibus volvitur. vsq; ad finẽ mũdi per ora predicantium nascentes sibi so boles cõtemplatur. Videt filios filiorum. cum ab eisdem fidelibus ad fidem alios gignit z alios cognoscit. Que senex z plena dierum moritur. qr subsequente luce ex mercede quotidianorum operũ repolito corruptõis pondere ad incorruptionez spũalis patrię mutatur. Plena dierũ moritur cui labentes anni nõ transeunt. sed stantium actuum retributõe solidantur. Plena dierũ moritur. quia p hec transeuntia tempora id quod non transit operatur. Vnde aplis dicitur. Operamini non abũ qui perit. sed qui permanet in vitam ętnam.

Prologus beati Hieronimi in psalterium Incipit.

Psalterium romę dudum positus emẽdaraz. z iuxta septuaginta interpretes. licet cursim. magna tamen ex parte correxeraz. Qđ qr rursũ videns o paula z eustochiũ scriptorꝝ vicio deprauatuz. pluscq; antiquũ errorem q̃ nouã emendationẽ valere. me cogitis vt veluti quodã nouali. scissum iam aruũ exercem. z oblitis sulcis renascẽtes spinas eradicez. equũ esse dicẽtes vt qđ crebro male pullulat crebri⁹ succidatur. Vñ consueta ꝓfatione ꝛmoneo. tam vos quibus forte labor iste desudat. q̃ eos qui crepantia istiusmodi habere voluerint. vt que diligẽter emendauí. cũ cura et diligẽtia trãscribantur. Noter sibi vnusquisq; vel iacentẽ linea. vl radiantia ligna. i. obelos. vel astericos. z vbicũq; viderit virgula ꝑcedentez. ab ea vsq; ad duo pũcta q̃ impressimus. sciat i septuagita translatoribus plus haberi: vbi aũt per spexerit stellę similitudinẽ. de hebreis voluminib⁹ addita nouerit eque vsq; ad duo pũcta iuxta theodotionis dũtaxat editionẽ. q̃ simplicitate sermois a septuagintaꝛ interpretibus nõ discordat. Hęc ergo z vobis z studioso cuiq; fecisse me sciens. ñ ambigo multos forte. qui vel iuuidia vel supercilio malint cõtemnere videri prędara q̃ discere z de turbulento magis riuo q̃ de purissimo fonte potare.

Prologus in psalteriũ Explicit.

Prothemata in librum psalmorum.

¶ Liber hymnorū vel soliloquiorū prophę de christo incipit.

AVgus. Liber iste intitulatur apud hebręos liber hymnorum, ac ratione. quia hymnus est vbi habentur verba et laus cum cantico: quod in psalmis inuenitur. Intitulatur etiam secundum quosdam liber soliloquiorum. quod ideo videtur fieri, quia illud quod aliquis secum rimatur: et a nullo discit nisi a veritate sibi interius presidente: soliloquium dicitur. verbi gratia. quemadmodū beatus augustinus secum de natura animę et de natura dei inuestigauit: eodē modo potest dici prophera secum inuestigasse de incarnatione filij dei. et de reparatione humani generis.

¶ Rex dauid et ꝓpheta cū prospere regnaret volens cultum dei magnificare. cum archam a philisteis redditā longo tempore post incertis sedibus vagantem tandem in hierusalem reduceret: nudus cum cythara precedebat sed ꝛ quattuor milia virorum elegerat: qui nō solum voce. sed etiam instrumentis musicis psalmos canerent: quibus prepositi quattuor. asaph. iditū. eman. ethan. vt filios chore: qui a patris scelere vel sacrilegio degenerantes (quem ignis consumpserat) in cultu dei deuotissimi ꝓ stiterunt.

¶ Die. Psalterium est quoddam musicum instrumētum in modum delthę littere compositū. et ab eo musico instrumento. per quod modulatum fuit presens opꝰ nomen sibi sumpsit.

¶ Psalterium apud hebręos vocatur nablath. apud grecos psalterium. apud latinos vero organum.

¶ Multi dicunt dauid non fecisse omnes psalmos. eo ꝙ quidam ex ipsis intitulantur in personis aliorꝫ. Sed vt dicit beatus hiero. non sunt audiendi in hoc. Nā dauid composuit omnes psalmos. modos etiam apposuit: in quo multos auriliatores habuit. quibus prefecit. iij. videlicet eman. ethan. asaph. et idithū. Diuino consilio hoc fuit factū: vt psalmi intitularētur in psonis aliorum. vel propter interpretationem nominum tantū. vel propter negocium. vel propter vtrunq;. Propter interpretationem nominis tantum: vt in persona iditum. Propter negocium. vt in persona aggei et zacharię. Propter vtrunq;. vt in persona salomonis.

¶ Iditum. asaph. filij chore. et ceteri huiusmodi non fuerunt autores psalmorum. sed prepositi artificibus: ꝙ psalmos personabant tribus modis. vel humana voce. vel musicis instrumentis. vel communiter vtroq; modo. Et hoc dupliciter. vel post vocem instrumēto. vel post instrumentum voce: vnde nomina illorum. vt honorem ō ministerio sumerent: titulis inseruntur. maxime ꝓ significatione rerum. Psalmus vero est instrumenti sonus. Cantieum humanę vocis cantus in laudem dei. Psalmi canticū: cum post instrumentum vox. Psalmꝰ canticum: cum post vocem instrumentum.

¶ Las. Volet queri cur ꝑ alijs scriptis psalmi in ecclesia legantur: qō ideo est. quia antiquitus apud hebręos mos iste in templo dei erat. Vel ꝙ psalmi plus mysteriorum ꝛ cętere scripturę continent. et breuiter multa dicunt. in quibus omnis lex et prophetę ꝛ euangelij ꝓstat.

¶ Las. Prophetia est inspiratio vel reuelatio diuina quę euentus rerum vel per facta. vel per dicta. immobili veritate pronunciat. vnde prophetia visio. propheta videns. Multis autem modis hęc gratia data est. vel per operationes hominum vt fuit arca noe. et sacrificium abrahe. et transitus maris rubri. Vel per natiuitates: vt esau et iacob qui futura significabant. Vel per loquentes angelos: sicut locuti sunt abrahe. lotb. et alijs. Vel ꝑ visiones: sicut ysaię et ezechieli. et ceteris. Vel per somnia: sicut salomoni iosephi et danieli. Vel ꝑ nubem et vocem de celo: vt moysi. Vel adhuc alijs modis. Dauid autem nullo horum. sed celesti aspiratione int? edoctus. spiritu in eo loquente completus est. vt in libro regum: directus est spiritus domini in dauid. et dominus si dauid in spiritu vocat eum dominum. quomodo filiꝰ eius est. Spiritus autem sanctus sic datus est prophetis vt aliquando pro peccatis recederet: et placatus rediret. Et sicut ait petrus. non voluntate humana allata ē aliquando ꝓphetia: sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti homines dei. Non sunt autem illi a munere prophetię alieni. quib? data est facultas intelligendi vel interpretandi scripturas.

¶ Hiero. Multa genera sunt christorū Patriarchę dicti sunt christi. vt nolite tāgere christos meos. In parabolis dicuntur christi omnes qui de egipto egressi sūt. Chrisma in exodo fit. vnde sacerdotes vncti. Est aliud vnguentum quo reges inunguntur: sed hoc duobꝰ modis. quia si dauid est ꝛ salomon. i. fortis manu et pacificus: vngitur cornu. Si hieu et azael lenticula. quod est vas fictile. Ꝫ cyrus rex persarum et medorum qui israel relaxauit. christ? est. secundum illud. hęc dicit dominus christo meo cyro. ꝙ nō sinunt sequentia de saluatore accipi. vt quidam putant. Est vnguentum propheticum ꝙ precipitur helię vt vngat heliseum in prophetam. Sup omnia est vnguentum spirituale. quod dicitur oleum exultationis. quo christ? vnctus ē ꝑ participib? qui habēt chrisma baptismi. quod si perdat quis non desperet: qa de reparando chrismate scribitur in leuitico. ꝙ cum lepra alicuius fuerit mundata. mittat ei sacerdos oleū in manu sinistra. et cętera quę ibi dicuntur. et ipse vocetur christ? dei. hoc aūt restat ꝙ idē homo frequenter vngat. ne sit occasio ruine negligenti. Sufficit enim leproso vt post primum vnguentum perditum vngatur secundo. si ille sępe vngitur: qui semper proficit. et de oleo leprosi venit ad vnguentum populi. inde ad sacerdotale. de quo ad chrisma pontificis. a pontifice ad regem. a rege ad patriarchas. a patriarchis ad christum.

¶ Las. Sicut prophetia fit diuersis modis. ita et diuersis temporibus. Est igitur alia de presenti. vt elizabeth. vnde mihi hoc vt veniat mater domini ꝛc. De preterito vt moyses. In principio c. d. c. et r. De futuro: vt ecce v̄ go concipiet ꝛc.

¶ Item prophetia alia est secundum prescientiam dei quam necesse est omnibus modis impleri. vt ecce vir go concipiet ꝛc. Alia secundum comminationem. vt quadraginta dies et ninive subuerterentur.

¶ Notandum igitur ꝙ propheta aliquando loquitur indiscrete de futuris quasi de presentibus. Aliquando ō ꝑteritis. Aliquando etiam proprie ō futuris. quod ideo fit. quoniam omnia dictante spiritu sancto dicit: cui sunt omnia nota siue ꝑterita siue futura tanq̄ presentia.

¶ Remigi. Liber iste ex centū quinquaginta psalmis non sine altioris mysterij ratione consistit. Hic enim numerus mysteriis celebrimus. Constat enim ex octogenario et septuagenario quibus ex octenario et septenario principium et significatio est. Octonarius enim octauam resurrectionis significat. quia cum sex sint ętates viuentium. septima morientium. octaua resurgentium erit. Per septenariū vero huius vitę tempus significatur qō septem dierum repetitione agitur. Recte ergo tali psalmorum numero liber iste compositus est. quia sic in huius vitę septenario operari ac viuere nos docet. vt in octaua resurrectionis stolam glorię consequamur. Vel ideo ꝙa per octonarium nouū testamētum significatur. Octoadi enim patres noui testamenti deseruiunt. obseruātes diē octauam resurrectionis christi. id est. dominicā octauas sanctorum. expectantes octauam resurrectionis mortuorum. Per septenarium vero vetus testamentum. quia hebdoadi. id est. septenario patres veteris testamenti seruierunt obseruantes septimum diem. septimam septimanam. septimum annum. ꝛ quinquagesimus. qui septenis annorum hebdomadibus texitur. id est. iubileum. Vnde salomon da partes septem necnon et octo. Bene igitur hoc numero psalmorꝫ liber hic edit? ē. cuius ptes vtriusq; testamenti doctrinam et mandata continent.

¶ Aug. Item ꝙ tres quinquagenas tripler fit psalmorum distinctio. propter tres status christianę religionis

significandos. Primus penitentie in qua et prima psalmorū quinquagena terminatur scilicet miserere mei dē. Secundus iusticie in qua et secunda quinquagena-misericordiam et iudicium cantabo tibi. Tercius status vite eterne in cuius laudem tercia quinquagena finitur scilicet omnis spiritus laudet dominum.

Aug. Unus est liber psalmorū nō quidē vt in actibus apostolorū legi & sicuti scriptū est in libro psalmorū-hiero-tamē dicit quoq; libros-id ē-quinq; distinctiones q̄ fiunt per fiat fiat.

Ordo psalmorum ab ordine hystorie discordat. qz ante peccauit dauid cum vrone vrie-et de penitentia cecinit. miserere mei dē. q̄ filius eius cum p̄sceret et cecinerit domine quid multi. sed ab esdra p̄pheta instincta diuino-ita ordinati creduntur.

Materia est integer christi sponsus & sponsa.
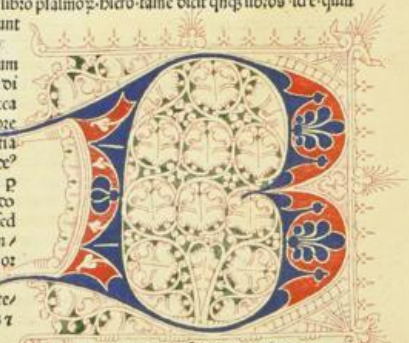
Intentio hominis in adam deformatos xpō nouo homini cōformare.

Modus tractandi. Quidoq; agit de xpō scdm q̄ caput ē. Aliq̄n scdm corpus. Aliq̄n scdm vtrūq;. Scdm caput triplicit er-quia vel scdm diuinitatē-vt tecū principiū &c. Aliquando p̄ trāsumptionem vt quando vtit voce membroz sicut ibi longe a salute mea &c. Item de ecclia tribus modis. Aliq̄n scdm p̄fectos. Aliq̄n scdm impfectos. Aliq̄n scdm malos qui sunt in ecclia corpore nō mente-numero nō merito-nomie nō numine.

Psalm⁹ iste prim⁹ iō videt carere titlo: q̄z de cōmēdatōe xp̄i p̄cipa sit loquit̄ ad quem oēs alij psalmi ptinent: qui loquūtur vel de passione vel de resurrectione-vel de membris ipius-quare videt esse quasi titulus alioz. vel secūdū hieroni-ne titulus p̄scriptus libri caput et initiū videret vel quia iste psalmus est quasi p̄logus et titulus sequētis operis-vel quia esdras nō fuit ausus titulū ponere-videns in sequēti dauid in p̄sona xp̄i hunc psalmum caput libri appellasse.

Diero. In hoc psalmo loquit̄ p̄pheta cōsiderans destructionē generis humani q̄ cōtigit p̄ adam-et et opposito p̄udens p̄phetico spū reparationem p̄ xp̄m futurā-et vt cōtraria cōtrarijs curent: vult eum omino reddere oppositū et dissimilē priori adā-q̄ sicut ille destruxit se & humanū genus p̄ superbiā et inobedientiā-eodē modo xp̄us p̄ humilē obedientiā suā reduxit quod destructū fuerat culpa primi pentis ad vitas-et pro hac cōsideratōe, prampsit in laudē illius dicēs-beat⁹ vir &c. In hoc primo versu notāt tres mortes aime-p̄ tres mortuos a xp̄o resuscitatos designatas-p̄ filiā archisynagogi resuscitatā i domo p̄ris: designat̄ illa mors-quā p̄ delectatiōem et consensum patimur tantū in interiori. Per filiū vidue extra portā resuscitatū exprimitur illa mors quam patitur homo: dū ducitur in operationē per prauā delectatiōem & cōsensum. Per lazarū iam fętentē & quadriduanū designat̄ illa que p̄cedit et cōsuetudine prauę operatiōis-qua p̄hem⁹ nos alijs exemplū peccandi: & corrūpim⁹ alios sicut aer corrūpit̄ fętore cadaueris. Rogāndo discipulis dominū vt quartū suscitaret mortuū: dixisse fertur-dimittite mortuos s-m-s-bi sunt impenitētes & in pcīs sepulti.

Cui succedunt omnia optata. Contra prospera et aduersa furimus.

Beatus uir qui non

† A deo in regione dissimilitudinis cuius impius hoc molitur-quod laudabilius. Cogitatione consensu. Positus. vt adā qui p̄tra consensit a dyabolo decepte.

†abiit in ¶consilio impiorum-et in

† In mūdo. In prauo operatione que est via ad mortē. Quia natus inter peccatores est sed nō venit cū illecebra secula-i-noluit terrenū regnū. Opere.

¶via ¶peccatorum non ¶stetit:et

† Pestilentia ē morbus qui fere oēs inuadit et amore onāndi vr caret aliquis-vel cathe-p-ē pernitiosa doctrina que vt cancer serpit do cendo. Consuetudine.

in cathedra ¶pestilētię nō ¶sedit.

† Quia in volūtate-nō-sub-quasi ex tristicia vel timore

Sed ¶in lege domini ¶voluntas

† non litteris sed sanctitate p̄positi.

eius :et ¶in lege eius meditabitur

† Psperis et aduersis. vel assidue non ad horam. ad similitudinē- vel homo fuit secundū operationem spūssanctī vel virtus sapiētie. vel assimilatudinē carnis peccati. veresimilitudinē cū veritatis expressione.

die ac nocte. ¶Et erit ¶tanquā

† Christus virtutes ceteris & p quod ad eū accedere possumus. Secundū sapientiā

¶lignum ¶quod plantatū est ¶sec⁹

que hominē suscepit-vel secundū spūmsanctum vel secundū fluxus populorum. † vitā eter

decursus aquarum:quod ¶fructū

naz Ecclesias constituet † Post resurrectō nē et ascensionē missio spū. tempe plenitudinis nō est datus spūs-qz nōdum glorificatus est xp̄us. cū exaltatus fuero a terra oia trahabam ad me ipsum.

suum dabit ¶in tempore suo. Et

† -i-verbū eius nō erit irritū cū celū et terra transibunt &c. Sed vacet ad vtram.

-i-fructus et folia-facta-et dicta.

Qz etsi moueatur. tamē o-q-f-t-quia et mors eius est salus mūdi.

¶folium eius non ¶defluet:et ¶oia

† Circa casum ade. sibi et mēbris.

quecunq; faciet ¶prosperabuntur

Sed † Qz nichil horū poterunt assequi.

Cas. immobilis firmitas et repetitiōne.

Cedūt suggestionibus-qz sunt sine humore gratie dei.

¶Non sic impij ¶non sic: ¶sed tan

† Qui patius conglutinatus in adā ante peccati oleo manāte a capite christo-nisi autem are facemus est. Ad similitudinē. -i- Superbia quia inflat et petit alta.

q̄ ¶puluis quez ¶proiecit ¶ventus a

† Quia vetus pucit. bene dicit eis tolli quod supbi ambūt-i-vt indicēt. quod planius repetit neq; pec-in cō-&c. Non resurgunt in fide a peccatis

facie terrę. ¶Ideo non ¶resurgūt

Propheta humani generis reparatōem p̄ xp̄m futurā cōsiderans. hic q̄ ad cōsolatōem spūs edoctus-quasi viā qua liberari posset ꝓponit.

Primus psalmus bipti⁹ de beato viro-& de vltōrib⁹ iniquorū. Et arim p̄ beatitudinē blādit. p vltōnē iniquos iret aduersis-ibi-Nō sic impij &c.

Beatus uir. Aug. Hic ondit immunis ab omi pcto.

Abiit ite.se. Aug. Ordo-abijt adā cū a deo recessit. Stetit: cū delectat ē pcto Sedit: cū i supbia ꝓfirmat⁹ redire ñ potuit-nisi p̄ xp̄m liberat⁹ q̄ nil boz habuit.

Aug. abijt adā cū pluationi dyaboli cōsensit. Stetit. dū pomū comedit. Sedit dū se excusauit-mulier quā dedisti michi me decepit. Ad similitudinē exulātiū q̄ dū sunt in via facil⁹ reuocant-dū iaz stant: difficil⁹-temū dissilūt cilime-dū ibi magistri & dñi effecti sunt.

Remigi. Peccat cogitatōe-actu-et ꝓbis docendo

Cas. Impius in deū-peccator: in se-p̄ stilens in p̄ximū.

In cathedra. Dās excēlū precādi.

Cas. Cronus regum-tribunal iudicū cathedra-proprie doctorum.

Cas. Gl ita aiat. Mos q̄ occidit⁹ p̄ pomū adā :ꝓformami huic scdo :qz bt⁹ p̄mo ꝓtrarius.

Sed in lege. Aug. Cas. Dic plenius omi bono is se.

Aug. Nō ē laus ꝓfecta fugere vitupāda: nisi sequātur laudāda.

Quo ordine cruerūt in primo remouentur a secundo.

In lege. Qui ē in lege scdm legē agit. qui sub lege scdm legē agit. Ille liber-iste seruꝰ. Aug. Ambro. Aliud ē lex quę scribit̄ leuiatā. aliud q̄ mente cōspicit̄ ab eo qui nō indiget litteris.

Volūtas. Cas. Vt nō sit tedia laboris-nec ociosa-& meditabit̄ sp

Volūtas sensus ē sub lege. Ratōis in lege. Diuinitatis supra legē

Et erit. Cas. Dic vtilis nobis vās fructū vitę-et folia-et obumbrās.

Beatus uir. Sed in lege. Et erit. Plena diffinitio beati viri.

Nec omia nō omi beato viro. & soli christo cōueniūt.

Tanquā. Cas. Secūdū similitudinē ligni vitę qd̄ est in paradiso. vnde obediens homo comederet.

Lignū. In paradiso ē lignū vitę-lignū ad vitā. Et lignū scientię boni et mali.

Aquarū. Aug. Aquę spūssanct⁹ scdm illud q̄ crediderit in me flumina de vētre ei⁹ fluēt aquę viue et ē ꝓtra estus vicōz. Cas. Vel per aquā sapiētia dei-qua reficit̄ interior hō-vt sitis aq̄. Aug. Vel morta le gen⁹ vt iobes-aq̄ multe populi mlti-qz vesuuit in morte vt aq̄ in mare.

Dabit. Aug. Dare pōtest ad ratōnalem sensū-& ad offerēdū volūtatē

Et folia. Aug. Sicut folia fructū tegunt-ita verba dñi promissiones suas custodiunt

Et omnia. Aug. quid per singula.

Non sic. Dic de vltōre iniquorū aduersis terret. boz formido gratiā facit premissa.

Facie terrę. Aug. Stabilitatis eternę-quia vt hęc ūra nutrit et continet hominem ita illa interiorem.

Ideo non resurgunt. Quia ꝓcit ventus-i-ideo quia vati sunt

in reprobum sensum·ideo nō resurgūt prīma resurrectōne, vt se iudicēt. In consilio· vt voluntates dei suis ꝑferant. Vel in consilio·i· in concordi multitudine iustoꝝ. Impiꝫ y dolatrę vel apostate. Peccatores falsi christiani, vel ideo nō resurgunt in futuro vt iudicēt· vel vt iudicati in consilio id est·in collegio iustorum quiescant.

¶ In cōsi. Aug. In eccho vno qd seqūps ilū fuit sanctis. Vel in cōsilio·i·in iudicō· vt cū eis iudicent· qz iudiciū in consilio ē· qz diversa pcā diuersis penis punīētur ·z hoc et silitudie dicit.

¶ Resurgūt. Due resurrectōes. Animę a peccatis in ꝑsenn. Corporis a morte in futuro·qua fiet ipassibile z immortale

¶ In iudicō. In iudicio quattuor erūt ordines. Alij iudicabūt et nō iudicabuntur· vt perfectissimi. Alij nec iudicabunt nec iudicabūt· vt dānati infideles. Alij iudicabūtur z percūt vt fideles mali.

¶ Quoniaꝫ no. Id ē·nō resurgunt ꝫ in anima·qz deus nō approbat opera coꝝ· nam iustorū tantum.

¶ Psalmus. Do dulatō q̄ fit p tactuꝫ tecē corda z est bona opatio q̄ fit p obfuscatā tecē mandatoꝝ.

David. Cas. Manu forti vt pulē alpe ceu xp̄us ē· qui aerias rebellauit potestates in quem et angeli ꝓspicere desiderant.

II

¶ Iste psalm⁹ ē scdus in ordine·prim⁹ in titulo·vii in actibꝫ apostoloꝝ dicitur prim⁹.

¶ Primo increpat psequentes et minatē ꝓdicat quasi ꝓpheta.

¶ Inania. Cas. Detinere i morte· vel ne mūdus p⁹ eū abiret.

¶ Reges. Cas. Prior q̄ infantes occidit herodes· posterior qui pilato cōsulit in morte xp̄i.

¶ Reges et principes. Cas. Potuit etiam secundum ambrosium de vno pluraliter dicere, Solus enim rex herodes·et princeps pilatus in apostoloꝝ actibus aduersus christū conspirasse voce petri prodūtur.

¶ Dirumpamus. Amb. Vel cōuenerūt dicētes, dirūpamus rōnes coꝝ dñi et christi· vel xp̄i et discipuloꝝ qtibus nos sibi astringere volūt.

¶ Aug. Et si alit̄ possꝫ dici·apt⁹ illis zucit·q̄ nolūt iugū xp̄i sibi ꝑponi.

¶ Vincula. Promissiones vite ꝑterne et cōminatōes gehenne per q̄ volunt nos sibi subiugare.

¶ Proiiciamus ꝛc. Destructis rōibꝫ dñium ipi⁹ a nob exutiam⁹. Aug. Iugū·id ē·leges, sed qui habitat in cęlis irride.

¶ Irridebit. Aug. Et qñ positis custodibꝫ surrexit. Subsānabit: qñ ꝑ mundum dispersi sunt.

¶ Spenitus infideles. ꝓ vel impii sunt qui eū resurgēt non iudicabitur: quia iam iudicati. peccatores·qui nō in consilio vt iudicēt: sed impia butur. ꝓ falsi fideles.

impiꝫ in iudicō: neqꝫ peccatores in consilio iustoꝝ.

¶ non resurgūt eū sanctis: qz deus diligit opa iustoꝝ: no impiorum.

¶ Quoniam ꝛt iustā et approbat.

nouit dominus viam iustorum: et iter impiorum peribit.

¶ Dzo nō nouit·sed planius dicitur·qz hoc ēst nescīri quod grē et scīri·manere et esse.

¶ Qui monet ad bene opādū. ꝓ Attribuitur.

¶ i·ꝑpō qui agit de se rege vt ei subdamur.

Psalmus dauid. II.

ꝓ Aug. Quasi frustra, qz nō ꝓfuerūt vt christus extingueretur ꝓ eas. Qua vitulate sua. ꝓ Re· vt fere sine ratione.

Quare fremuerunt gentes: et populi meditati sunt inania.

¶ ꝓ Remig. Romani milites. ¶ ꝓ Remi. Iudei. ¶ ꝓ In scripturis de venturo adhuc messia. ¶ ꝓ falsa. ¶ ꝓ cū ira. ¶ ꝓ herodes z pilatus. ꝓ contra regem celi.

Astiterūt reges terre: et principes ꝓuenerūt in unum aduersus dominum: et aduersus christum eius.

¶ ꝓ Sacerdotū annas et caiphas.

¶ ꝓ In vnā volūtatē. ¶ ꝓ patrē. ¶ ꝓ Qui contradicit filio et patri.

Dirumpamus vincula eorum: et proiiciamus a nobis iugum ipsorum.

¶ ꝓ me. ¶ ꝓ sed o mei non consentia

¶ ꝓ carnales obseruantias et ceremonias· ꝓ ne dominentur.

Qui habitat in celis irridebit: et dominus subsannabit eos:

¶ ꝓ Repetitō. ¶ ꝓ naso·

¶ ꝓ Quia. ꝓ Sed. ¶ ꝓ dominus. ¶ ꝓ In animabus sanctis. ꝓ i·ꝑ spūalibus. ¶ ꝓ irrisio ne dignos reddet in futuro ꝓ Quasi bucens.

tunc loquetur ad eos in ira sua: et in furore suo conturbabit eos.

¶ ꝓ vel quādo irridebit ¶ ꝓ i·ꝑterea ¶ ꝓ plenius agit cōturbabit. ꝓ per ꝓphetas et ꝓphetiam ¶ ꝓ Ira et furor nō perturbatio sed vis qua iuste iudicat. ꝓ In cōminatōe pene.

Ego autem constitutus sum rex ab eo super syon mōtem sanctum eius: predicans preceptum eius. Dominus dixit ad me filius meus es tu: ego hodie genui te.

¶ ꝓ Dbedi patiēdo moriendo vt possis postulare. ¶ ꝓ secundū qz homo.

Postula a me: et dabo tibi gentes hereditatem tuam·et possessionem tuam terminos terre.

¶ ꝓ nō tirānus. ¶ ꝓ in iusticia inflexibili. ꝓ vel regali potestate.

Reges eos in virga ferrea: tanquam vas figuli confringes eos.

¶ ꝓ quidquid de peccati limo cōtraxerūt conteres in eis: ¶ ꝓ ad vitam.

Et nunc reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram.

¶ Aug. cas. Ne michi supbiāt subditi· seruite in timore·sed ne misera seruitus videatur addit et exultate: sed ne itez in temeritatē eatur: subdit in tremore. ¶ ꝓ Qui nō finit peccare: ꝓ Et ¶ ꝓ vt qui stat videat ne cadat.

Seruite domino in timore: et exultate ei cum tremore.

¶ ꝓ Quasi ꝓsidiū et munimētū aduersus ea que obesse possunt. ꝓ Quia quē diligit arguit et castigat. ¶ ꝓ Quia diu sustinet in seculo·

¶ ꝓ Aug·i·cū venerit vindicta iniquis·nō modo nō attinget ꝓsidentes· sed et beati erūt·qz ad regnū ꝓuenēt.

Apprehendite disciplinam nequando irascatur dominus: et pereatis de via iusta.

¶ ꝓ Aug·i·cū venerit vindicta iniquis·nō modo nō attinget ꝓsidentes· sed et beati erūt·qz ad regnū ꝓuenēt.

Cum exarserit ira eius.

¶ ꝓ patre. ¶ ꝓ·i· eccham que speculatur gratiā dei·et ē mons eminentia et firmitate. ꝓ de indeis·ꝓ· qz ꝓmus receperūt radios fidei nō sic missus nisi ad ones q ꝓ·d·i·

¶ Aug. Ira dei est motus q̄ fit in anima q̄ legē dei nouit· cum videt cā malo ꝓcauri·ꝓ quē motū multa vidicātur, vel ira dei ē obscuratō mētis transgressoꝝ legis.

¶ Ego aūt. Cas. Sedo inducit verba eius de omnipotēti regno, et inenarrabili generatōe sua· vbi ō diuinitate z humanitate eius discimus.

¶ Rex. Cas. Hic z reges tręab eo ꝓstituti. Predicas. Iuꝺyō·hic z ꝓphę. Filius. Cas. hic z alit. Hodie. Hoc est xp̄o.

¶ Do dirit. Per long regnantis.

¶ Filius meus. Aug⁹. Ideo vo tibi gētel hereditatē potiꝰ qz alicui obedienti qz filiꝰ ꝓ naturam· z cō substantialis inefficabili genitura.

¶ Hodie. Aug⁹. Et si possit accipi de die qua secūdū hominē nat⁹ ē· tñ hodie qz ꝓsentia significat· de lempitina generatōne sapiētię dei accipiat.

¶ Postula. Aug. Ad susceptōem tuis ꝓtinet q̄ ꝓ salute hominū facta·secdm quā interpellat ꝓ nobis.

¶ Hereditatez. Cas. Hereditas ab hero·qz in ea potestate libera domineꝝ.

¶ Reges e. Aug. Partim reges·ptim frāges. secdm illd. Ecce hꝰ ꝓsit? ē in ruinā et i resurrectōem multoꝝ. vt q̄ iust? ē iustificet adhuc· et qui in sordibus ē· sordescat adhuc.

¶ Virga ferrea. Cassi. Post ea xp̄us virga ferrea·peccatoꝝ vas figuli·qd z lutū et facile frangitur.

¶ Et nūc reges.

Nunc·id est·ꝓ ea que dicta sunt.

¶ Cas. Tercō ꝓ his patefactis admonet oēs bēiliter obedire· et suadet ab vtilitate peant, et ab honesto :qz beati qui cōfidunt in eo. In hoc post xp̄m quasi apostolus loquitur.

¶ Augustinus. Vel me rege constituto: ne tristemini reges terre·et pedit enim vobis· vt sub illo sitis·a quo est intellectus et eruditō·et vt nō temere dominemini· sed domino omnium seruiatis et in beatitudine exultetis.

¶ Nequādo. Aug. Dubitatō nō secdm ꝓphetā·sed secundum ipsos qui cum dubitatione cogitant iram dei.

¶ De via iust. Id est·xp̄o sublati. vel de bona operatione.

¶ Cū exarserit. Cas. Modo nō ardet cū castigat vt pater·ꝓ in futuro ardebit·qz nichil patiētię in futuro erit. In breui, quia nō singula bonum sepatim sed simul omnia discutit.

Psalmus. Psalmus de passione et resurrectõe xpi. Filꝰ iudas a quo fugit cũ illo discedẽte cũ ceteris in montẽ sec̃ essit. Vel potꝰ cũ mentem eꝰ sapientia dei deseruit: vt totus esset dyaboli. quę desertõ fuga pter celeritatẽ dicit. vnde quod facis fac citius cui xpus pacẽ exhibuit: vt et dauid filio inię. vnde pax patris dicit. Judas ꝓ vt absolon suspensus iterijt.

III

Proponit duas ptes oppositas.

Vox xpi q̃i admiratis cũ ad saluandũ venit. domine quid.

Domie quid. Cas. Primus psalmus de his qui breuiter de passiõe et resurrectõe facit cõtra eos et maxime paganos. qui gloriã materialis nõ putãt ad humilia posse descẽdere.

Multi dicũt. Aug. Vel hoc dicit vnusquisq; qui a vicijs et cupiditatibus impugnat. Dicunt nõ est salus. Loquentiatõe vicꝰ surrepit desperatõ sanitatis. quasi vicijs insultantibus animę. Vel eę dyabolis z ãgelis eꝰ p suggestiones Susceptor. In christo Caput. Christũ vl mentem quę seruit legi dei. Percussisti oẽs. Recte in ꝓdestinatõne dicit de dyabolo et ãgelis eꝰ Super po. Hoc est vnũquęq; nrm.

Aug. Vt hoc loquitur ecclesia et caput eius inter pcellas psecutõnũ p totũ orbem pstituta. Multi di. Xpianũ nomẽ extinguere cupientes. Non ẽ salus. Aliter nõ sparent dlere eccias late pullulatẽ Susceptor. Qui christo suscepta et cũ eo exaltata. Caput ipm qui primꝰ ascẽdit in celũ. De mõte. Id est. christo au ditur oratio ecclesie. Vel de iustitia dei. Dormiui et. Secundum illud exurge a mortuis et illuminabit tibi xps. Milia. Gentes quę nomẽ christi conantur extinguere. Exurge O caput christe in cuius resurrectione salus est. Quoniam percussisti. Jam regnante ecclesia inimici confusione percussi sunt. Dentes contriuisti. verba scꝝ maledica vel principes in interitum fiunt. Ergo credite homines qꝝ domini est salus. et o domine benedictio tua sit sup p.t.

Voce mea. Hoc michi merito. quia voce mea.

Qui bonꝰ ẽ z bona petit: voce sua clamat. Qui bonũ petit et in vicijs manet: clamat aliena voce. i. vitę sue non concordante.

Ego dormiui. Finis rei. vnde ꝓponit non timendum.

Ego cum pondere quasi sciunt illi. sed nõ dormirem nisi vellem.

Vel dormiui consentiendo, soporatus male opando: exurrexi peccata deserendo.

† Quicũq; putãt longe futurũ.

†in breui ira eius: beati omnes qui confidunt in eo.

Psalmꝰ dauid cũ fugeret a facie absolon filij sui.

III.

† vt et de numero discipulorũ iudas

Domie quid multiplicati sunt qui tribulant me: †multi insurgnt ad uersum me †Multi †dicunt †ani mee: †non est salus ipsi in †deo eius. Tu autem domine †suscepto rem exaudiuit †me deus †iusticie mee: in tribulatione dilatasti mi serere mei: z exaudi orationem meam. †Filij hominum †vsquequo graui corde: vt quid †diligitis vanitatem. z queritis mendacium. †Et scitote quoniã †dominus †exaudiet me cum clamauero ad eum. †Irascimini et †nolite peccare: quę †dicitis in †cordibus †vestris. et in †cubilibus vestris. et requiescite. Sacrificate sacrificium iustitie. z sperate in domino. Multi dicunt quis ostendit nobis bona. Signatum est super nos lumen vultus tui domine. Dedisti letitiam in corde meo. A fructu frumenti vini et olei sui multiplicati sunt. In pace in idipsum dormiam et requiescam. Quoniam tu domine singulariter in spe constituisti me. Exurge domine deus exalte manus tue. ne obliuiscaris pauperum tuorum. Quare irritauit impius deum. dixit enim in corde suo non requiret. Intende voci orationis mee rex meus et deus meus. Quoniam ad te orabo domine. mane exaudies vocem meam. Mane astabo tibi et videbo quoniam non deus volens iniquitatem tu es. Neque habitabit iuxta te malignus. neque permanebunt iniusti ante oculos tuos. Odisti omnes qui operantur iniquitatem. perdes omnes qui loquuntur mendacium. Virum sanguinum et dolosum abominabitur dominus. Ego autem in multitudine misericordie tue introibo in domum tuam. Adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. Domine deduc me in iustitia tua. propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam. Quoniam non est in ore eorum veritas. cor eorum vanum est. Sepulchrum patens est guttur eorum. linguis suis dolose agebant. Judica illos deus. decidant a cogitationibus suis. Secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos. quoniam irritauerunt te domine. Et letentur omnes qui sperant in te. In eternum exultabunt. et habitabis in eis. Et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum. Quoniam tu benedices iusto domine. sicut scuto bone voluntatis tue coronasti nos.

† Ecce! † vt me deprimant.!!

† caſ. nota iterari multi ꝑ magno numero. † In rei euidentia. † verbo. † Insidiantes.

† Nisi resurrectiuũ desperent nec iudas timeret. nec illi occiderẽt † quę sibi deũ facit.

† vobis susceptõe verbũ c.s. gloria qz et deus cũ illo qui susceꝑit. † Ad similitudinẽ iudicis vel oratoris vel medici.

† Procedit augẽdo † in resurrectõe † In celo.

† Id est. mentẽ que tanta passione nõ deponitur. † cordis quę deo sonat.

† caput meum. † Voce mea

† clamor ꝓpter vim intentionis. vt de moyse exauditus est clamor tuus.

† Id est. de me in quo habitat. vel de sua iustitia. † Quia eram sanctus mons. vnde. Et erit in nouiſſ. dieb. mons do. in vertice mon. &c.

† de monte sancto suo.

† Quia sponte morte suscepi. dormiui. i. passioni me pmisi. et somnus. i. mors subsecuta est. vt a dormitione transitur ad somnum.

† In quo. † Iniurius. † In corde terre.

† Ego dormiui et soporatus sum

† In regno. vnde misso spiritu confirmat pre dicatores.

† Et ideo. † Quanta multitudo crucifixum circumstetit.

† Aug. mos ẽ scripture vt pſone dei tribuat quod in nobis facit. † Id est. vt exurgamus obediendo me volũtati. tũc enim deus nobis surgit cũ nos ei surgimus. † Quia dominus exurget qñ affirmãdo debuit ponere deprecãdo posuit

† Quoniam tu percussisti. Aug. Nõ retropendet. Non ſterea salũ facit quia pcussit. sed inde ꝓtriti sũt ventes: qz percussit. i. maledicta verba in irritum ducta sunt. vel ventes sũt. q̃ quoſdã de numero sanctorũ ꝓcidũt et malis incorporãt.

†In fine psal. Aug. Finis duoby dr modis. qñ aliq̃d dicit vel qñ pficit.

Aug. Cãticũ leti cãt idicat. psalmi lũt q̃ cantant ad psalterium q̃ i magno mysterio vsus ẽ ꝓba.

Psalmꝰ de mortibo ad agẽdũ vt deleant falli dij. z vana secli Cãtici: qz fit mẽtio d̃ ętna iocũditate

IIII.

Cũ invocarẽ. Cas. Exẽplo sui increpat infideles d̃ falsꝰ

Dilatasti. Aug. Ab ãgustijs tristicię in latitudinẽ gaudij duristi. vñ gaudemꝰ i tribulatõe sa. quotri. o. p. pus indicauit se auditũ. iã quasi habẽs i corde dei: et loquitur.

Miserere. Misertus de iustitia z dilatatõne. itẽ miserere ꝓtra misericordiã bꝰ vitę

Org. de petẽdis bonis. z cũ ita d̃ mefilij hoim.

Diligitis. Cas. Voto ampletamini quęrisꝰ laboze vana ydola z mẽdacia quę nõ deꝰ. vel terrena q̃ ñ faciũt qd̃ ꝓmittũt.

Et scitote. Propositio nouo hoie. vt eterem iubet eruere.

Aug. Nota. et in initijs poni vt dicta cũ vilione q̃ in corde ẽ coniũgat: ita b. Vt nolite diligere vana Et scitote. Sed dia psalma sic pñgi vtrat.

Diapsalma scdm hiero. semp. Debet esse. i. semp in pfirmatõe ꝑcedentis partis. Sinpsalma. i. pñctõ psalmi.

Dominus exaudi. Hereje. ita z vos: z nõ clamate. sic dignũ auditu. Irascimini. si motus surgit animi qui nõ est in potestate: nõ ei cõsentiat ratio.

Cassio. Motus animi in potestate nostra non est: sed dei gratia temperare possumus. quod ergo consuetudinis est permittit. quod culpę prohibet. Hieronimus hoc docet apostolus sol nõ o. s. i. u. vt peccatum sit omnino vel leuiter irasci. iusticia autem iram celeri pnitudine minigare.

In corde. Aug. De his q̃ tractatis in corde. q̃ nonit deus. i. de cõsensu. et de his q̃ voluitis in cubili. i. delectatõe carnis in q̃ captiua versatur ratõ. vt fera in cubili. Cõpugimini p pnitentiã. Vel cubilia sũt cogitationes ferocium.

Cas. Venialis est ira que nõ ducitur ad effectum.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Diapsalma. Sacrificate. Cas. Deposito veteri hoīe nos in sacrificiū iubemur offerre quia certi de bonis.

¶ Aug. Sacrificiū iustitie spūs contribulat⁹ vt se puniens mactet deo vel opa iusta post pñiam qđ notat diapsalma vt de veteri vita trāseat ad nouā. ⁊ sic spate bona. Deo q̄ vt ē qui diligat interiora bona: subdit mlti d·q·o·n·bona futura de qb⁹ dubitant et despant ad qđ ridens ostendit breuiter q̄ bona sunt querenda.

¶ Signatum ē. Aug. Hoc lumē ē totū ⁊ verū bois bonū q̄ sigāt vt ōnari⁹ imagine regis. hō cū fact⁹ ē ad imaginē dei quā peccādo corrupit: ꝑ renascēdo sigatur. vñ sicut redditis sibi imaginem cesaris sic aīam deo lumine vult⁹ ei⁹ illustrātā et signatā.

¶ Lumen Aug⁹. Lumē·i· luiolus vultus ⁊ illuminās nos. imago q̄ agnoscēris Cas. Vt crux nob⁹ ipsa est in signū regis nostri. q̄ est lumē·u· q̄ talib⁹ radiat de⁹ Imago creatōis rō. Recreatōis gr̄a. Si militudis tota diuitas.

¶ In corde. Nō foris in vanis ꝑ int⁹ vbi habitat de⁹: quę renda est leticia.

¶ Fructu. Cassi. Quia putant in his pximatū bonū. Hęc tria tangit vsibus hūanis magis accōmoda p oīb⁹ diuitijs ponit.

¶ In pace inid. Cas. Ego aūt i pace mētis dormiā ꝑ obliuisi mūdi ⁊ requiescā in futuro. q̄ iam in vita spe nō i multiplicita te seculi.

¶ In pace dor. Aug. Ab oīb⁹ seculi cū mortale hoc induet imortalitatē. ⁊ ꝑ vere erit. q̄ iā est spes. ⁊ ꝑ est qm̄ t·d·et ꝓfecto erit qđ spatur

¶ Pro ea. Quia ꝑhonorat cui habēda hereditas affirmat: a q̄ emula excludit⁹.

¶ Ecclesia ē q̄ hereditatē·i· vitā eternā ipm deū accipit: q̄ hic loquitur. De hereditate quā sibi petit et assert emula dicēs excludi. V.

¶ Verba m. Cas. Hic innuit ꝓpha trinā otōs ee facēdā. Sūt em̄ tria principalia vicia in pfectis tria in adūlis ⁊tra q̄ trinā debem⁹ facere oratōes. In pfectis: ⁊tra carnis concupiscētā. ⁊tra concupiscentiā oculo⁹. ⁊tra superbiam vite. In aduersis. ⁊tra timorē mortis periculi. vtilitatis.

¶ Cas. Trina oratō. Verba. Otis psalmodiā. Clamorē. cordis affectū ideo. Exaudi. Ecce ter. de eodem.

¶ Auribus. Aures dei sūt potētia clemētia. Potētia qua pōt. Clemētia qua vult exaudire nisi cū ēet clemēta: nulli⁹ ꝑces exaudiret

¶ Voci. Illa oratō vocē habet quę est digna au diri

¶ Rex. Aug. Propte filī⁹. hñ ꝓmo rex: q̄ p cū itur ad patrē. vñ subdit ⁊ de⁹ me⁹. et tamē nō dicit itendite; ꝑ intende: quia vnus deus.

¶ Et.

stris compūgimini. Sacrificate
† ¶ Non enim hic recipietis.
sacrificium iusticię. et ¶sperate in
† ¶ Sed.
domino: ¶multi dicunt quis ostē
† ¶ Hoc illi. sed iā signatū. i. impressum rationi qua et similes sumus. vt sigillum cere.
dit nobis bona. ¶Signatum est
super nos lumen vultus tui do
† ¶ et per hoc. ¶ Intus sunt vera et certa bona que mali nō vident. de quibus recte subdit a tempore frumenti.
mine: ¶dedisti leticiam in corde
† ¶ Sed illi. ¶ Aug. qui nō vident regnū celorū in se esse in his multiplicati sūt. nō in uerita te sed in multiplici distractōne et erūna non in simplicitate cordis querūt simplex bonū ō quo bonus exultat.
meo. ¶A fructu frumenti vini et
† ¶ quia aliud est dei panis qui de celo descendit. aliud uinū dei quod letifi. c.b. aliud oleum dei de quo impingua. in o.c.m.
olei sui multiplicati sunt. In pa
† ¶ que est immutabilis.
ce ¶in idipsum dormiam ⁊ requie
† ¶ Aug. contra qđ illi multiplicati. securi enim ab omnibus vni deo adherere debent.
scam. ¶Quoniam tu domine sin
gulariter in spe. cōstituisti me.
† ¶ Libera. i. fara. ✝ ¶ Nō sic agar. i. synagoga
In finem ꝓ eo qđ hereditatem consequitur.

V.

¶ Egri ¶ Aures dei sunt potētia misericordia. ꝑ potentiam potest ꝑ misericordiā vult.

Verba mea au
ribus percipe domine:
† ¶ Aug. Spūalis est clamor qui intelligitur. vnde ⁊ auris dei. presentia maiestatis accipitur.
✝ ¶ Alia litera. Exaudi orationem meam.
¶intellige clamorem meū. ¶Inte
† ¶ christus.
de voci orationis mee: ¶rex meus
† ¶ pater. ✝ ¶ vere exaudies. i. m. quoniam ad te orabo. id est. te in simplici corde petam.
et ¶deus meus. ¶Quoniam ad

¶ Quoniam. Aug. Ducūq̄ oratō vt audiatur. hic iam ē intellect⁹ eo⁹ q̄ impediūt ad videndū deū. i. vt se exaudirī ꝓgnoscat. pri⁹ quasi in q̄ senti volēs audiri. dixit exaudi in quo ipam inuocatōem ondit: ꝑ caligans int̄ pcellas secu. i. sentit se nō videre qđ cupit. et tū spat. scit aūt q̄re nō videat: q̄ adhuc ē nor pcor. Dicit ergo: q̄ ad te o. i. q̄ rātus es. ad quem orabo. mane e. u. m. nō in nocte quā pcca fecerūt: ꝑ ea finita vitā debis. Mane finis tenebraꝝ. initiū lucis. q̄ semp crescat: vt nec i cipientes excludant. cur ergo ꝑus dixit et audi: fortā clamauit. et q̄ nō ē audita sentit qđ oporteat transire vt audiat. Vel ꝓpi⁹ audita ē. ꝑ nō intelligit se audirī. q̄ nō dū vidz auditorē. ⁊ ē exaudies. i. intelligam me audirī. ⁊ in hac mane nō ero horan. ꝑ astabo. ⁊ scia q̄ ce deū ⁊ placere inigratē nūq̄ ꝓuenīt. Est ꝓpte. Astat deo vt plenū q̄ pur⁹ ē. ⁊ ꝑ mane mor vt tenebras delent.

¶ Mane. Cassio. Vel mane qñ incipiēt⁹ ⁊ tūc plene vt debo q̄ nō placz in iqtas. q̄ tūc nō habitabit. ꝑ tollet' impius ne v. g. dei. ⁊ tū: non pmanebūt. esti misericordia ei⁹ habuerit

¶ Iniusti. Qui mala faciūt. Nā odisti q̄ opant̄. nō q̄ opati sūt.

¶ Mēdaciū. Aug. Quia ꝑ ē veritas cōtrariū. Veritas ē de eo qđ ē. Mēdaciū nō ē suba vel natura. ꝑ de eo qđ nō ē. et mereto pdit qđ dicīat ab eo qđ ē: ad id qđ nō ē

¶ Aug. Mēti ē loq̄ hoc qđ aio scarit

¶ Aug. Sūt mēdacia q̄dā ꝑ salute vel cōmodo alicui⁹ nō malicia: ꝑ benignitate. vt obstetrices q̄ dixerūt pharaoni falsū. p filijs hebreoꝝ. Hęc aūt mēdacia nō re. ꝑ in dolo laudāt. q̄ q̄ sic mētit⁹ merebit⁹ aliq̄n ab oi mēdacio liberari. Est enā mēdaciū ioco qđ nō fallit. scit em̄ cui dr̄ cā ioci dici. ⁊ ꝑ duo genera nō sūt sine culpa: ꝑ nō cū magno. Perfectis aūt nō ꝓuenit mētiri. nec ꝓ tpali vita. cui⁹ morte sua vl alteri⁹ nō occidit alia licz aūt eis si nō falsū dicere vez tacere. vt sic⁹ nō vult ꝓdere hoīem ad mortē. vez taceat: ꝑ nō falsū dicat. nec ꝓ corpe alteri⁹ aiaz suā occidat. Nō ē culpa vez tacere. vt ⁊ dñs multa bēo vob⁹ tc. Illo aūt vbi nō ē duplex cor. nō debet dici mēdaciū. vt si q̄s cōmodet michi gladiū. ⁊ petat reddere poscēti. si furēs posit: nō debeo reddere. ne se vel aliū occidat. iō hic nō ē duplex cor. q̄ cū primis reddere. nō cogitauit furētē posse repetere.

¶ Ego aūt. Aug. Tercō dicit se futurā domū dei. ⁊ nūc primare in timore ante consummationem quę expellit timorem.

¶ Introibo. Cas. Per hoc introibo quia adorabo.

¶ Cas. Petit contra ea que emula ingerit. vnde ipsa peribit.

¶ Domine deduc. Aug. Quarto pfacēs int̄ impedimēta orat iuuari in tus ne linguis dolosis auertat.

Justicia t. Cas. Una penitentes et supplices recipis.
In cōspectu. Aug. Vbi homo nō videt cui laudanti vel vituperanti nō est credendū quia nō videt in cōscientia in qua iter ad deum dirigitur. Ideo subdit quoniā nō est in ore eorum veritas.
Quoniam nō. Nō modo nō est veritas in ore: sed sepulcrū quia fenda pmunt ad corrūpendum. quibus si non pficiunt: dolose agunt. i. non modo moliūtur sed efficiūt.
Judica illos.
Decidant. Nō optat sed quod futurū est ꝓdicit. decidit q̄ spe bona frustrat.
Et letentur. o. Cas. Desit retributiones malorū subdit ꝓmia bonorū. vt sicut pena terret: pmia incitent.
Et scuto. Cas. Vno verbo indicat beneficia dei gratuita. Voluntas quę vocat est defensio cōtra oīa. et corona. 7 dispensatio. Capiti aptatus corona est. cordi defensio.
Octaua est aduē tus dñi in qua peccato: timet arguī. et ideo pmittet.
Aug. Octauā dicunt aliqui aduentū domini qui venturus est post. vij. milia annorū (vt aiunt) ꝑ nulli hoc tempus cognitū est. potius octauus dies dicitur. q. oīa tempa. vij. dierum repetitōe voluūtur. Ille nullā habēt varietatem. Vel duę vite sunt. vna ptinet ad corpus quod est vetus homo. cui et vetustatū est testamentum. i qua regnauit mors. Altera ad animam: quod est nouus homo regenerat⁹ p dnm. Ad corpus aūt quaternarius. ad animā ternari⁹ ptinet. Per acta ergo vrasq; qua si septenario numero venit octauus dies in dicī. vbi anim. p merito reddetur. vnde tumens ecclia hic orat.

VI.

Domine ne in.
Cas. Cōfessio est deplorantis q̄ apud deū valet. pmo ē erordiū in q̄ captat p potestatē iudicis p firmitatē sua. p pietudinē pcēdi. qi nō vult a mortuis. ꝑ a vitis rogat.
Arguas. Aug. Argui granius est q̄ accusari. vnde damnato timetur. Corripi minus. i. emendari vel erudiri. Arguūtur in iudicio qui sine fundamento Emendātur. i. purgātur qui supra illud. lignū fenū stipulā edificauerunt. dicit ergo hic sana: nec ibi sit opus. vnde subdit: miserere.
Infirmus. Aug. Reatu infirmatur anima. a quo sana. quia ossa. i. mens cōturbatur ad penitentiā. et anima. i. sensualitas. ergo vsquequo differs: quasi dicat quid restat quin sanes.
Usquequo. Aug. Innuit se diu luctari cū vicijs. Non est aūt cruditas dilatio dei. sed vt psuadeat aīmę in quę mala se ꝓcipitant. Non dū enim tam perfecte orat vt ei dicatur. Adduc te loquente dicā ecce assū. Et vt et difficultate sanationis inde magis caueat sibi. 7 vt ostendat quę pena sit non cōuersis li tanta diffidentia sit puersis. vn de si iust⁹ vix saluabitur impi⁹ vbi pare.
Conuertere. Cas. Qui aūersus eras. vel a vindicta.
Eripe. ab imminēte morte. Vel eripe animā peccatis ligatā.
Salua. dando ꝓmissa.
Quoniam nō. Cas. Ideo hic scilicet dimittit. quia post mortē et in inferno nō accipitur confessio.
In inferno. Aug. Confessus ē dicit⁹ qui lazarū vidit etsi de profundo. cuius compatiōe coact⁹ est cōfiteri mala sua. vsq; adeo. vt et frēs roget ab his ꝑmoneri. ꝑ post iudiciū in pfundioribus tenebris nullā lucē dei videbunt cui ꝓfiteant. Vel monet dicat pcm in q̄ime mor ē dei. qui māda ta q̄ cōtemnit.
Laboraui. Cas. Narrat crūnas q̄s ꝓnitēs aūtē. gemit dū videt q̄d egit. 7 q̄ pena futura.
Lectum. Cassi. Conscientiam quę q̄ buſdam quies. q̄busdaz tormentū. Stratū cordis alitate. fernīē faciam quę erat arida. Vel lectus delectatio corpis in qua homo resoluit. Stratus cumulus peccatorū vt vestiū. quo relato imbre lacrimarū nouus messis virtutuz crescat.
A furore. Aug. Ab ira vt dei que in iudicio et hic in cecitate mentis. Vbi certe riores tenebre. q. tūc penitus extra deū. i. lucē: q. in summa cecitate. hic iā incipiūt in peccante. 7 iō dicit turbatum nō extinctū oculus. Vel a sua ira q̄ turbāt solem. i. sapientiā dei nō potest videre. Vel ideo sic laboro quia inueteraui mēbrū factus veteris hominis. vnde hoc. q. turbatus a furore primo parenti exerto. Inueteraui ad similitudinē veteris vestis. q̄ nec est vsui nec decori. ne quis despere de grauitate peccatoz subdit discē. Cas. Correptō vt sequitur ab illis quorum collegio peccauit: et insistat mandatis dei.

† deductio cōuenit. pficiscenti. ✝ Aug. Non homis vbi malū. p malo datur. q̄ nō deus quia et si punit nō suū malum infert. sed malis suis eos reliquit. homo vero cū punit malo vtitur bono agit. et ideo puos ipse malos.

deduc me in † iustitia tua ꝓpter † Remi. meo. vt pze oculis habeā preceptā.
inimicos meos: dirige in † conspectu † vel meo. ✝ vel tuam ✝ Aug. Quorū iudicō nō est credendum. et ideo ad conscientiā vbi deus videt fugiendum est.
cu tuo viam meā. † Quoniaz † Aug. Quia cor eorū fallitur ō peccato et pena peccati.
non est in ore eorum veritas: † cor † Aug. Pro veracitate pro qua adulando mētiuntur.
eorum vanum est. † Sepulcruz † Aug. Quia semp hiat voracitas. vel adulatione trahunt homines. et deuorant sibi assimulā do. quibus mortuis ipsi sunt sepultura.
✝ malis.
patens est guttur eoz. ✝ linguis † Quinto prophetia. que pena malis. q̄ pmiū iustis. nō enīs est optatō. sed ꝓuidet quod futurū est.
suis dolose agebāt: † iudica illos † Dic. ✝ scite consciētia et accusante.
deus. † Decidant a cogitationi † Aug. Id est longe vt meretur pelli ab here ditate. que videndo deū possidetur.
bus suis. secūdum † multitudinē † Qui sibi videntur intromissi.
impietatum eorum † expelle eos: † vel amaricauerūt. ✝ Aug. Panis de celo qui dulcis. egris p peccata ita amarus est. vt sustinere non possint.
quoniaz † irritauerunt te domie. ✝ Ecōtra. ✝ de adepta hereditate. ✝ Quibus gratulantibus vel gustantibus suauis est.
Et letentur omnes qui sperāt † Non dubie dico. ✝ Non temporaliter. ✝ Id est. q.
in te: † in eternum exultabunt † et † Hec est eterna eorum exultatio.
habitabis in eis. Et gloriabū † Aug. tanq̄ habentes ad fruendū quod diligunt. quę est hereditas eterna.
tur † in te omnes qui diligunt no † Aug. Benedictio est gloriari in deo. et habitari ab eo. sed q. hanc precedit vocatō que ē gratie: subdit. domine vt scuto ꝛc.
men tuum: † quoniam tu benedi † Bona voluntas dei precedit nostram vt vocet ad penitentiam. et hec sunt arma quibus vincitur inimicus. hoc scutum contra eum qui
ces iusto. † Domine vt scuto bo tribulationibus et temptatōnibus suggerit de spationem.
nę voluntatis tuę coronasti nos.

† In finem ꝓ octaua psal.

✝ Hic sexta hore ꝛc.

Domine ne in

† Aug. furor idē est ex greco qđ ira. vnde et hic varie dicitur. primo furor postea ira. vel ecōuerso. ✝ Quasi comincas.
† furore tuo † arguas me: neq; † Quod minus ē. ✝ Quasi castigādum. ✝ Sed.
† in ira tua † corripias me. Misere † Quia iniciā sustinere nequeo. ✝ Natura et peccato.
rere mei domine. quoniam † infir

mi⁹ sum sana me domine: quoniā † Non parum sed vsq; ad ossa pertenuit. ad esterobur anime. hoc valde. ✝ fortitudo alectōrbata sunt omnia † ossa mea † Expositio ossium.
† Et anima mea turbata est val † Ideo. ✝ differs.
† Aug. Et q̄quā pius es nō differas ꝛs cōuertere. vt ego cōuertar ad te. ꝛs q. ꝑfecte puersioni nostre semper ē paratus. videtur dici cōuertere. i. fac me perfecte cōuerti. i quo sentit laborē. vn de addit. eripe alias quasi in cōuersione multus impeditum.
de: † tu domie † vsquequo: † Lō

uertere domine et eripe animam † Non merita. quia iusta damnatio peccantimeam: saluū me fac ꝓpter † miseri † Aug. Intelligit nunc esse tempus conuersionis. quia cum hec vita trāsierit non restat nisi retributō.
cordiam tuā † Quoniam non est † Aug. Infernus ē cecitas aīmi que mortuū inuoluit. sed vt inde liberer. laboraui et quasi pa rū ꝓfuerit: addit. lauabo
in morte qui memor sit tui: † in in

ferno autem quis confitebit tibi. ✝ ego aūt. † Bati faciēdo ✝ cordis. ✝ et post.
† Laboraui in gemitu meo. la † Ad literā. vel peccata ✝ Aug. Quasi alter natum patitur nocte. cū carne seruit legi peccati. et dies sentit. cū mente seruit legi dei.
✝ Lectus ē voluptas corporis et delectatō sensuum. in quo eger animus quiescit.
uabo † per singulas nocte † lectū ✝ Idem qđ lectus.
meū: lacrimis meis † stratum meū † Rigare ad iterus pertinet vt sit fletus vsq; ad intima cordis. ✝ futuro quem timeo.
✝ Ideo q.
† rigabo. Turbatus est a † furo † quia etiam inter omnes a nullo immunis omnibus consensi.
re oculus meus: † inueteraui inter

Inimicos. Augus. Id est. vicia vel mala homines qui vere sunt inimici ad deū se cōuertentiū a quibꝰ sepatur omnis bonus nō loco · sed animo. qz vero nō est inanis tantus labor ꝓnitentie: erauditum se significans subdit · discedite.

Dominus. Ter domin⁹ quia trinitatē affuisse ꝓbus ostēdit. Incepit a lacrimis erauditus exultat.

Exaudi do. Cas. Dat exemplū fideliter orantes audiri.

Erubescant · Cas. Quasi in cōclusione · iam liber a peccatis exultās ꝓ inimicis vt cōuertant orat vt sicut ipse habeant vniam.

Aug. Erubescāt. Hoc nō hic · vbi potius irridet eos qui oīa relinquūt: z infirmos erubescere facūt · fz in iudicio.

In finem psalmus. Aug⁹. Quidā qui trāsiunt in partez absolon · sed de bisto ria velamen sumpsit mysterioꝝ. Christi si lentiū · Gemini vers. Achitofel fratris rui na · i · iude scelus qui dominū tradidit. Cōtra hos dolos dominus dimicauit silentio · i · alto secreto · q̄ ceatas in israel facta est. vt cum plenitudo gentium intret: totus israel salu⁹ f · de quo aplus exclamat admirans non exponens. O altitudo diuitiaꝝ sa · et sa · d · Hoc silentio domin⁹ passionis occultans sacramētū ruinā fratris · i · scelus iude cōuertit in misericordiā. et quod ille ad pniciez vnius hominis fecit · iste ad salutē omniū flexit. Cātat ergo hunc psalmū domino fidelis · cui facta sunt verba christi · i · manifestatio huius silentij. qđ dexter et fauēs dē opatus est ei. Non enim erat eis abscondēdū ꝓ quibus gestū est

Aug. Potest hic psalmus in ꝑsona xp̄i intelligi sigma humiliter dicta sunt · ad infirmitatē nostrā referātur quā gestauit.

Primo petit et oīnibus tribulatōnibus liberari. VII.

Domine deus meus in te zc. Cas. Iste est primus psalmus eorum in quibus ꝓ actus david futura mysteria domini significātur. Mysterium incarnationis silentiū fuit iudeis. Vt david a filio · ita christus a populo quem nutrierat ꝓsecutionem sustinuit.

Libera · Aug. Quasi superato oīi bello vicioꝝ iam ꝓfecto nichil restat nisi inuidus dyabolus.

Rapiat redimat. Cas. Ꝓpria verba · domini est liberare · leonis rapere. Dicit ꝓinus persequentes ponit inde leonem. Expiatus enim ab omnibus spiritualibus nequitijs a dyabolo liberatur.

Domine si feci istud. Cas. Ad literā ꝺ david et absalon. Si feci istud · i · si hoc malū michi ꝓ ꝓteritā culpam contigit. Vel si modo est iniquitas in manibus · i · operibus meis. Vel si reddidi re · m · m · zc · quod † Aug. vel ꝓphetia ē · qz ira in iudicio · vel nunc vbi grana a paleis nuda et si inter eas · omnes inimicos meos. Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem: quoniam exaudiuit dominus vocem fletus mei. Exaudiuit dominus deprecationem meam: dominus orationem meam suscepit. Erubescant et conturbentur vehementer omnes inimici mei: † Aug. Illis cōuersio ad cōfusionē qui nolue runt habere ad salutem. † Cassio. Ne eant quo tendebant · et non differatur. sed erubescant v. r. vel post puersionē ex recordatōe qđ est cu stodia virtutis. † Et hec omnia. † conturbentur et erubescant valde velociter.

† Christū. † dirigēs nos. † fidelis cui facta est misteri revelatio

In finem psalmus dauid † Ad honorē. † manifestatōe alti silentij quo ꝓphetauit iudeis mysteriū passionis. quem cantauit domino ꝓ verbis chusi filij gemini. † Jd est · dextre. quia cōsuluit saluti dauid nec cessaria ꝓditōne. vel quia illud silentiū deus dexter · i · fauens et ꝓpicius huic fideli aperuit

VII.

† per potentiā. † per creatōz.

Domine deus meus in te speraui. † cōsolūtate † nō in me. † retēdite meritū. † Spūalibus nequicijs vicijs et peccatis · saluum me fac ex omnibus persequentibus me et libera me. † A dyabolo et angelis eius. † A leone.

† Aliquando. † de corpe. nō curat si carne affligatur † Jd est. dyabolus qui in illis vicijs et peccatis impugnat. vnde vt leo rugiēs circūit zc. † Cui semper insidiatur.

Nequando rapiat vt leo animā meam: dum non est qui redimat. † Si ea nō redimus ille rapit † Nisi ꝓpius † Nisi qui redimit. † dando vitā eternam. † Qui sine inocētia neminem videt posse saluari dicit † Iē pretendit meritū.

Si reddidi. Aug. Id est. si te non sum imitatus in illo silentio · id ē · patientia qua ꝓ me opatus es,

Decidā meri. Aug. Non iureiurādo hoc sibi imꝑcatur ꝑ dicit qđ contigit se vindicātibꝰ · ꝓbetat ergo nō iurat ꝓ creatōez · quod est grauissimum iurisiuran di genus.

Aug. Inanis factus vana et supbalencia q̄ quasi vincī nō potuit. Balomon · Melior est qui vincit iram q̄ qui capit ciuitatem.

Conculcet zc. Aug. Anima peccatoris. de quo · terra es et in terrā reuerteris · abus serpētis est · cui in maledictōne dictū est · terrā māducabis · i · dyaboli · q̄a terra · i · terrena est. Et ideo hic ait. Cōculcet in terra vi · m · i · in terrā redactā sibi incorpet · z ibi sit despicabilis.

Gloria mea. Aug. Que debet esse in conscientia vbi deus videt. Et soli da in domio · vt qui gloriat in dño glorietur. deducat in pulueré · i · in supbiā z iactātiā · vt sez velim gloriari apud homines.

Pul. Pulvis · q · ꝑ. Aug. Supldoz iactātia. vult q̄ vt gloria sua sit solida int⁹ vbi deus videt. Est enī puluis si apd̄ homines gloriat · ecce q̄ cauenda supbia.

Exurge. Dent vt gloria resurrectōis christi subueniat.

In ira tua. Perfect⁹ enī iste nō ꝑcat hic aduersus hoies: sed aduersus dyabolū vt possessionē eius amittat pcōres sez et impios qui sūt ei⁹ possessio. Et qz ablatō homis qz pena est dyabolo: dicit ira dei cōtra eoz vel ꝑcat hic xp̄i resurrectōem sicut in ꝓcedenti ei⁹ incarnatōnem. vt o domine deus meus zc.

In finibus. Mundus vel infernus sunt fines dyaboli.

Exurge domine d. Supbꝰ dyabolus qz ꝓ iniquitatē vincit · subdit. Vel exurge · i · toto orbe not⁹ efficere resurgēdo · in ꝓcepto · vt ꝓceptū humilitatis facias implere. et hoc inde sequit · qz sinagoga de diuersis populis vel specialiter indeis · circū · t · amādo vel ꝓsequendo. ꝓpter hanc · id est. amantē regredere · i · fac sare eos oīnipotentiā tuā: qui desēdisti vt te viderent. vel ꝓpter hanc · i · ꝓsequentē · in qua locū nō inuenis. regredere in · i · altū subtrahe te his qui te ꝓsequuntur.

Sinagoga. Aug. Congregatō populi sez qui vel humilē cōtemnētes circūdederūt: vt ꝓsequētes · vel amando: vt credentes. Regredere resurgendo · ascendendo ꝓpter sinagogā creditura vt mittas sp̄m de alto

quo fit cō gregatio. vel ꝓpter hanc i. pſequentē ſinagogā in altū regrede re te illi ſubtrahendo. q̄ locū nō habes in malis ſubtrahe te illis. vel et / urge in ira i. exerce iram tuā contra inimicos ſcz in deos dicit eccleſia. de/inde quaſi exponendo ſubdit. exaltare in finib⁹ i. altus eſtice re vt te nō intelligant quod eſt ſilentiū tituli vt ſic te crucifigant. Et exurge i ꝑcepto i. cū appares humilis altus eſto. Ipſa eīm humilitate exaltat⁹ eſt i. nō eſt intellectus. et p hoc quod nō intelligūt te iudex qui crucifigūt. credent inter gētes. Et ita ſinagopulo. circūdet te plenitudo ſcz gentiū. credēdo. t ꝓpter hanc ſinagogā gentiū in altū regrede re. i. rurſus deſine intelligi. q̄ et iſta te offenſura ē. vnde putas cū venit f. h. i. f. i. terra. Refrigeſcet eīm charitas multoꝝ. et dominus in altū regrediet. vt a paucis ſincera fides teneat. Hz quomōlibet hic loc⁹ exponat. cōueniēter ſequit. domin⁹ iudicat populos poſt aſcēſionē in celū. q̄ re/greſſio accipit. q̄ in/de ventur⁹ eſt iudicare vīuos et mortuos. vel cū peccātes xp̄ianos deſerit intelligentia veritatis. q̄ itez regreſſio dicit. Scōz aliā ſententiā. venit xp̄ianos iudicare q̄ō iudiciū nō timens p/fectus audet ozare in dicame.

Dominus iudicat. Dēiudicō regreſſi. i. xp̄i.

Innocentiā. Aug. Q: nō reddi/di retribuēntibus. m.

Super me. Aug. Juſticia z innocētia ſunt ſup me. q̄ nō a me ſed a deo.

Corda. Auguſ. Quid quiſq̄ cogitet

Renes. Quid quē q̄ delectet. quia finis cure et delectatōnis ē delectatio. ad quā nititur puenire. Opera noſtra in dictis et i factis poſſūt vīdere homines. ſed quo animo fiant. et quo puenire cupiant. ſolus videt deꝰ. q̄ cū videt coꝝ eſſe in celo. et nō delectari in carne. ſed in dño. i. cū bonę ſunt cogitatōnes. et carū fines. dirigit iuſtū. et nō ſolū dirigit. ſed adiuuat iuſtū. vnde ſubdit. inſtū ad. ꝛc.

Juſtū adiutoriū. Aug. Duo facit officia medicine. ſcz morbū ſanare et ſanitatē cuſtodire. Secundū primū dixit in alio pſalmo. Infirm⁹ ſum ſana me domine. Juxta alterā dicit hic pfectus. Juſtū eſt adiutoriū meū a domino. Et illa eīm et iſta medicina ſaluos facit. Sed illa et egritudine tranſfert ad ſalutē. hec in ipſa ſalute cōſeruat. Illa ad morbū euadendū remediū. Hec aūt ne ad morbū recidat remediū pſtat. Illa ſanatur infirmi. hac cuſtodiuntur ſani.

Deus iudex. Caſ. Nic metu futuri iudicij t̄ret z ſpez reūſis. pmittit

Nūquid. Aug. Alia litera. Nūquid adducit iram p ſingulos dies In greco ſignificātius adducit iram. quia non in ipſo eſt ira qua punit. ſed in angelis ire p quos punit. qui nō ꝓpter iuſticiā qua ñ gaudent. ſed ꝓpter malicia pēna humana delectātur. quos p ſingulos dies nō congre

† ſ Quidam amando quidam pſequendo

populorum circumdabit te. Et

† ſ vt diligēs exerceatur odiēs amplius exercietur. ‡ ſ Celum.

ꝓpter hanc in altum regredere: dominus iudicat populos.

† ſ Penitens ſupra dicebat ſaluū me fac. ꝓpter miſericordiā t. qua vocat ad penitentiam. iam vocatus q̄ ꝓcepta ſeruauit ſcōm iuſticiā petit iudicari.

Judica me domine ſecundum

† ſ In bonis faciendis. ‡ ſ Quia time malis ſum. quia nō reddidi re-nu-ma-

iuſticiam meaz: et ſecundum in

† ſ Supra q̄ dignus ſum. ‡ ſ Etiam ſ Qui in ſoꝛdibus eſt. ſ. a. vt iam tandē veniat iuſtum iudicium.

nocentiam meā ſup me. Conſumetur nequitia peccatorum: z

ſ Et eo.

† ſ vt iuſtus iuſtificetur adhuc ‡ ſ In cecuto vbi nullus videt niſi ipſe qui ꝓſpicit corda. ſ Cogitationes.

dirigies iuſtum ſcrutans corda z

† ſ delectatōnes. ‡ ſ Quia iam iuſto tribuitur. et eſt quaſi medicina que ſeruat ſalutez. altera eſt que facit.

renes deus. Juſtum adiutorium meum a domino: qui ſaluos

† ſ nō ait et remibus: quia vbi coꝛ ibi et delecto cū eterna cogitātur. ‡ ſ Sed o iniqui quoꝛ nequitia cōſūmatur: puertimi. ſ Quia.

facit rectos coꝛde. Deus iudex

† ſ Secundū merita ‡ ſ Cui nemo reſiſtet et ſi modo patiens. ‡ ſ nō: ſed expectat ad pnitentiā. vnde poſt grauius punit.

Juſtus fortis et patiens: nunquid irascetur per ſingulos dies.

† ſ O. d. iuſti ſaluabūtur. ſed o vos peccatoꝛes. ‡ ſ Aug gladius. xp̄us qui primo aduentu vam humilitat⁹ o tectus. ſecūdo conſcendit: lumē ſuus: terroꝛ impīs.

Niſi conuerſi fueritis gladium

† ſ Aug. Scripturā. vbi per coꝛdā nouā t. duri ea veteris flectitur et domatur.

ſuum vibrauit. Arcum ſuum tetendit et parauit illum. Et in eo pa

gat ad vindictā ſed per patientiā ad pnitentiam inuitat.

Gladiū. Aug. Alia litera framcam ſuam ſplendificauit. Caſ. Gladiū. Manifeſtā vindictā exercebit nec impūdictum eſt hoc. quia a. ſ. t. minatur. ne putetur remiſſa patientia. paulo vt mox miſſurus ſagittā putet

Arcū ſuū. Caſ. A ſimili. Dicit eīm qui tetendit arcū minatur. Ita p ſacrā ſcripturā minat⁹ malis ne remiſſa putetur dei patientia. Et parauit quaſi mox miſſur⁹ ſagittā putet ſicut quis arū parat vt ſagittā mittat.

† ſ Aug. hereticos. qui ex ſcripturis venenant animas. ‡ ſ Jude etiā ſagittas iaculatur. i. apoſtolos. quas effecit ardentibus amore dei qui omīa contemnētes dicūt. Quis me ſeparabit ab amore chriſti. ſ Apoſtolos. vñ ſagitte populi.

rauit vaſa mortis: ſagittas ſuas

† ſ Aūt. ‡ ſ cū nequitia in animo pcepta in ope cōſummatur ſ Mittit efficere.

ardentibus effecit. Ecce par

† ſ Qz a dyabolo p ſuggeſtionē. ‡ ſ Aug. Qui eſt de terrenis rebus. p quibus mala machinamur. de ſunt ſemen. vnde iniquitas. i. inuiſti ea naſcitur.

turit iniuſticiam: z concepit dolorem et peperit iniquitatem.

ſ Etiam. † ſ conſentiēdo ſuggeſtioni terrena cupiditatū. ſ fraudem inchoauit. ‡ ſ Inſtando operi fraudis.

Lacum aperuit: et effodit eum

† ſ Aug. fraudem pariendo. prius leditur fraudator. damno innocentie q̄ alius dāno pecunie.

et incidit in foueam quam fecit.

† ſ Aug. Quia noluit euadere. ſed ſeruus eſſe peccati libidine rationi dominate. ‡ ſ Quē concepit. † ſ mentem.

Conuertetur dolor eius in ca

† ſ Rationē. ‡ ſ Quā pepit. In zacharia ſe deus ſuę talentum plumbi.

put eius: et in verticē ipſius iniq

† ſ Quaſi impetu. et ideo grauatur vt nō reuoluet ad requiē ſanctorum.

† ſ Hec confeſſio nō eſt peccatoꝝ ſed iuſticie dei. qui iuſtus iuſtos. pfecit. et malos. p ſua malicia punit. cōtra hanc laudē nichil valent blaſphemie impioꝝ. qui mala exercuſant per fortunā vel fatū. vel dyabolū cui nō pōt reſiſti. vel aliaz naturā. que nō eſt ex deo. ſ Laudabo.

ſ Ideo.

quitas eius deſcendet. Confiteboꝛ domino ſecundum iuſticiā

† ſ Opere. ſ Hoc ad gaudiū pertinet ſi eſt penitentia ad iuſticiam.

eius: et pſallam nomini domini

ſ Quia. ‡ ſ tendens.

altiſſimi.

ſ. i. ſm qz agit de exaltatōe ſm duas naturas.

In finem pſalmus dauid. p

ſ Jd eſt. eccleſius de quarū cōſtitutione et cauſa conſtitutionis agit.

torcularibus.

Aug. Arcum ſ. t. Tempando verꝰ te. p nouū teſtamētum.

Parauit. per ex/planatōnem.

Aug. Vel pauit Parat z diſpoit deꝰ nō quidē faciēdo ſed errare pmittēdo vt ꝑpter peccata quidam malo voto legentes. male intelligantur in ſcripturis. quod ē ea pena peccati. vt ex q̄/ſi ſpīę a ſomno exciterēt bonos vt ſcriptu/ris inuigilēt. vel ꝺ bonis vtiūq̄ poteſt accipi qui ipſem ſūt vaſa mortis et ſagitte ſe cūdū illud apli. Alijs ſūm⁹ odoꝛ mortis in mortē. alijs odoꝛ vite in vitā. Vnō venter iudiciū de quo dicit. quod nō par dei et effabile lumē de ſcꝑfert. vnde putantur iniqui. ſed ipa peccata vertunt hominī in pnā. vt q̄z fuerunt delectamēta homini facienti ſint inſtrumēta deo punienti. vel vaſa moꝛ. obſcura q̄dam loca vnde moꝛs hereticis. ſed ardentibus ſtudio ſagitte.

Ecce. Quaſi. hec pauit deus in ſcripturis. **Aug.** Vnde videtur hominē cē cauſa damnatōis. Sed ecce q̄ non est deo ſed est homine eſt. quia ſa cū ape. ꝛc.

Concepit. Aug. Jd eſt. appetiū ꝑpaliū rerū. **Peperit.** effect⁹ emiſit. vt omīs iniquitate eſt lacus. i. ꝑcipiū alijs. vnde ſubdit. **Lacū aperuit.** Et ſic eſt compabilis aperienti lacū. aperit eīm cōcipiendo fraudē effodit. ꝑtuendo inſtando operi fraudis. incidit pariendo fraudē ſcz ꝑpetrādo.

Cōuerterur. In caput eius. Caput. anima. vertet rationē cui dominant peccata et ſuplunt. et ſup deſcendēt cū in pnas detrudent.

Confitebor. Caſ. Concluſio quaſi oīa in ſummā colligens. ala/criter ſe dicit confiteri.

In finē ꝛc. pro torcularibus. Aug⁹. Do torcularib⁹. i. eccīs: q̄ de eccē cōſtitutōne agit. cū dom⁹ poſt reſurrectō ſ aſcendit. miſit ſpiritū quo impleti apli et alij fideles ꝓdicando eccleſias cōgregauerūt. Eccleſia dicit torcular. vbi boni a malis opere miniſtroꝝ ſeparantur. non loco. ſed affectu. et quaſi a tegumētis purgant. vt frumēta in area a paleis et in torculariby vina a vinacijs. q̄e tn neceſſaria erant. vt ſimul naſcerētur et creſcerent et ad maturitatē peruenirent. vel q̄ in ea intellect⁹ verbi dei dū ſono vocis miniſtrat. quaſi vinū includit vinacio. et ſic fertur ad aures. quaſi ad torcular. vbi dulcescit. q̄ valet ſonus auribus. intellect⁹

ho a memoria quasi a quodaz lacu excipitur·inde in mentē et mores qua si in cellas transit. Vel torcularia sunt martiria· vbi corpa p nomine xpi pfecutione calcantur.et quasi acina in terra remanent·animę in requiem emanant.

VIII.

¶ Laſ. Primo laudes dei maiestas eius et opatō excelsa describunt.

¶ In uniuersa. Laſ. Non ergo iudęi vel quilibet alij sibi vendicent quod omniū est.quod est intentio.

¶ Celos. Augſt. Ad literā. vel scriptu ras·quia excedit elo / quia omniū scriptu / rarū. Vel sup celos Continuando cū se / quentibus·id est· scri / pturas quas inclinat infantiby ꝓpter inimi cos crucis qui dstruū tur·cū videntur·i· in telligantur scriptur ę vsqꝫ ad infantes vu / ęę ꝛ cū p eas vsqꝫ ad robur nutriūtur ꝛ sb / limitatē intelligentię eruantur.

¶ Infantiū. Aug. Incipientiū·quibus aplūs lac dabat. qꝫs signabant illi qui do minū laudabant · in quos hoc vtitur dūs testimonio. Ex bis p fecit laudē quia ſ. soli pfecti essent in ecce / sia nō cōsolarēt būa no generi sicut nunc cū et minimi nōdum capaces cognitionis rerū ſpūaliū nutriun tur fide tpalis histo / rię. Inimici sunt om nes qui dispensatōni p crucifixū facte con / traria dicūt. defenso / res vident hereticī fi dei·philosophi sapiē tię· cū tamē et illi ſi / dem· et bi sapientiaz vrā impugnēt.

¶ Lactentiū. Laſ. Nō grate· sed vt pe / trus quasi modo ge / nit· qui nōdū escam sed lac sumere possāt ꝛ est·nō solū a pfectis sed et ab incipientib ꝓdicaris Vel infā tes et lactentes dicit apostolos·qui fuerunt homines simplices et indocti. vnde stulta mundi elegit deus vt cōfun / dat· vnde pfectio: est laus. Vel et ore infan·et lact· id est·ex verbis pueroꝝ bebęoꝝ perfecisti laudē.qꝫ videbatur puerili / ter agi ꝓpter inimicos.ne videat' bumana sapientia·sed diuinitus data. Inimicos paganos. Inimicū. iudęū qui inimicus est dei·dū patrē solum defendit·quia qui nō honorificat filiū·nō honorificat patrem· vel inimicus voto. Ultor. sectę suę defensor.expositō ei' quod ē inimicum. Perfecisti·destrues. Quoniā uide. ꝓ iudęo spiritu. Celos. apo / stolos videbo ꝓsentialiter in posteris boc bene cōuenit ꝓmisit. Ope ra di. quia cooperatione trinitatis pfecti·quę significat in tribus digitis bic· vt ibi qui appendit tribus digitis m·t·et per eos. Luna et stel. qę tamen tu fundasti·non illi.

¶ Quid ē. Laſ. Secundo naturā hominis olim viciatā dicit in cbri / sto sup omnia exaltatam·primo cū offenderat offip otentia deitatis.

¶ Laſ. Per boīem peccatores·per filū hominis ſpūales

¶ Laſ. Homo quilibet vilis·cuius memor deus·miserendo. Filiꝰ hom nis·xpus homo·quoniam per eū tu visitas eum cum verbū caro factū est in quo medicus venit ad infirmos.

¶ Aut filius. Aug. Distinctō innuit distare inter hominē et filiū ho minis. Omnis filius hominis homo·sed nō econtra so vt adam. Homo ergo offis qui portat imaginem terreni. Filiꝰ hominis·qui celestis· ꝛ me rito nouus homo filius homis.quia nouus ex veteri quadā mutatōe fit.

¶ Aug. Cur relictis altionibꝫ bec ima dicit·sed ones innocētes dicit·bo / nes qui opantes ter / renos faciunt fructū / care·et boc de ange / lis et hominibus di / citur· vt de omnibus probet qꝫ subie.ti sint omes innocentes tam homines qꝫ angelos Boues arantes ꝛ tri turātes qui in vi.ea domini vomere ſ. ſa / lī arbusta criminis p / scindūt. Ouiles fe / minco genere vitur vt notet fructificātes qui semine verbi dei bois corda fructifica re faciunt.

¶ Insuper et pe / cora campi. Ma / los ergo ꝛpō subie / ctos esse notat qō mi / nus videt· bi em car / nales in latitudie cā / pi·i· in amplitudine voluptatū·nō in mō / tibus virtutū habi / tantes. Decorg. Aug?. Qui in carne viuūt· vbi nī arduū ascēdūt· sed lata via cui inbrēt est q̄ du / cit ad iteritū· vnde et abel in cāpo occidit. Volucres·supbi. de quib. poluerūt in / celū os suū. Quoruz caput dicit. Ascendā in celū ꝛ exaltabo so / liū meū ꝛ ero si·altſ. Piſces. curiosi. bec tria voluptas carnis superbia·curiositas· includunt omnia vi / cia quę sunt concupi / scentia carnis·ambi / tio ſeculi·id est·sup / bia·ꝓcupiscentia oc / lorum.per oculos cu / riositas maxime ꝓ / batur.

VIII.

§ Omniū scōm potentiā.

O Dñe dñi / nus noſter q̄ admi / rabile est nomen tuum in vni / uersa terra. Quoniam eleua / ta est magnificētia tua super cę / los. Ex ore infantium et lacten / tium perfecisti laudē ꝓpter ini / micos tuos: vt destruas inimicū / et vltorez. Quoniam videbo / cęlos tuos opera digitorum tuo / rum: lunaz et stellas quę tu fun / dasti. Quid est homo q̄ me / mor es eius: aut filius hominis / quoniam visitas eum. Minu / sti eum paulominus ab angelis / gloria et honore coronasti eum /

† § Stabiliuisti † § Aug. quia angeli sunt opera manuū·et super eos constitutus est vnge nitus dei filius.

et constituisti eum super opera

† § Omnia quidē. quia sup omnia ope·con·e· ideo dico.

manuum tuarum. Omnia sub

† § sub dominio et potestate.

iecisti sub pedibus eius oues et

† § Aranres et triturātes. † § fructificātes. † § Per hec distinguit a predictis sanctis. hec sunt acina sicut predicta vinū.

boues vniuersas: insuper et pe

† § Curiosos qui in pfūdo seculi tempestas que quasi semite in mari cito vanescunt inquirunt p tinaci studio.

cora campi. Volucres cęli ꝛ pi / sces maris: qui perambulāt in se / Ergo.

mitas maris. Domine domin? noſter q̄ admirabile est nomen tuum in vniuersa terra.

† § Christū. † § Id est. de. † § Ds dei vel ipsius dauid de quo natus est christus.

In finem pro occultis filij. § Loquentis in persona ecclesie.

psalmus dauid.

IX.

§ quicūqꝫ detrahat. ego. § Laudabo.

O Confitebor ti / bi domine in toto corde meo: † § qma in nullo de pudentia dubito. sed ota recte agi sentio· que inulti teme re· et casti agi putant. § Non in parte.

narrabo omnia mirabilia tua.

§ Alius· § Omnia narrat qui de visibilibus ad inuisibilia trāsit. vt qui la zarum in corpore. paulū fuisse sunt in mente. quod manus est. § generaliter visibilia et inuisibilia. § vel quecūqꝫ dico. sunt nu. † § nō nrā.

† narrabo omnia mirabilia tua. § nō solū narrabo alius sed et. † § Non in se cularibus·sed in occultis filiis· § Apud me. † § Alibi non est leticia.

Letabor et exultabo in te: † § Opere· † § vt meo exēplo psallant alii.

psallam nomini tuo altissime.

IX

¶ Confitebor tibi domine in toto corde meo. Propbeta le tus psallit·quia cultura dyaboli aduentu cbristi destruitur·et cbristus re gnat.iudicat.adimat.

¶ In finem pro occultis filij psal. Filii. Nec additur cuius per excellentiam est vnigenitus dei. Occultis. Quia alta eius sunt manifesta. Duo ergo sunt aduentus. primus occultus iudęis· qui gen / tibꝫ pfuit. vñ ęcitas ꝓrigit in israel· vt plenitudo gentium intraret. Se / cundus manifestus omnibus. Duo etiam sunt iudicia dei. Occultum quod nunc agit·quod incipit a domo dei·id est·pena·qua quisqꝫ vel ex ercetur ad purgationem·vel monetur ad conuersionem. vel si contemnit ex cęcatur ad damnationem. Manifestum autem erit in vltimo ·cum cui qꝫ retribuet secundum merita Hic ergo agit de humili aduentu ·qui ce / catis iudęis profuit gentibus. et de pena qua iudicat purgando· con / uertendo· et cęcando.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

In cõuertẽdo inimicum. Aug. Quia dñs dyabolũ puertisti retro-mẽbra infirmãtur vt nil nocere possint et nõ erunt. vel dicit. nũtur et toto ab impugnatõne tua cũ dices. Ite maledicti. vel perbũt cum aufert de' ab eis iniquitatem.

Meũ et meã. Aug. Q: michi seruierũt ad vilitatẽ quia seduxi.

Judicas. Die. Pater vt xpus mo-niat' pro genere hoim Aug. Vel xpus in fine iuste iudicabit. cui pater omne iudi-cium dedit.

In seculũ et in sc̃m. Aug. Seculũ ẽ hoc pfens quod vol-uitur-seculũ seculi ẽ nũ. cuius istud ima-go est. Vel determi-natõ est-ne hoc pte-sens accipes.

Framea. Cas. Virtus dyaboli-in fine seculi destruetur

Ciuitates. Po-puli eri'. Cũ sonitu Jd ẽ. clamore mario vt fit cum res pspere graui fine claudũtur sed ecõtra dominus pmanet.

Finis. Aug. Est gladius quẽ vibra-bit in secũdo aduen-tu apte iudicans-et qui modo occidẽ-vs qs ad quẽ aliquid va-lent hostis framee-ꝫ tũc penitus deficient

Eorũ. Cas. Eo-rũ pluraliter cũ supra inimici singulariter dix-it. quia cũ plures sũt demones-qz tamẽ in malicia similes-sunt quasi vnum.

Cũ sonitu. Aug. Jd est. et strepitus et tumult' ipietatis pe-rijt. vel cũz impietas euertẽ-strepitus fit-quia nõ venit ad sũ-mã pacem: nisi q̃ ma gno strepitu cum vi-cijs pugnant.

Thronũ. Cas. Judicaui iam pe tenta tem-qui in humilita-te iudicat' est-in ma-iestate iudicabit.

Et factus. Quã tũ ẽ cũ q̃ iudex ẽ cõ re fugiũ pauper q̃ nichil mundi cupit.

In oportunitatibus. Aug. Nõ oportuni' bõ a seculo auertit: nisi his voluptatibꝫ labores et dolores misceantur.

Sperent. Aug. Cũ desinũt sperare in rebꝫ seculi. Auersos a seculo quęrentes vbi figant spem-Exaput' cognitõ nois. Nomẽ fac-cũ ille cui' est nomẽ nosse. Nomẽ est vel dñs. quod nouit-qui libenter ei seruit. vt qui ẽ. vt ideo nemo spet in trãsitorijs. nichil habẽtibꝫ pter fuit et erit. Nã qõ in illis futurũ ẽ-cũ venerit fit statum p̃teritũ. expectat' cum cupiditate-amittit' cũ dolore. nõ tenetur cum certitudine.

Quoniã nõ de. Fideles puocat ad laudẽ. ppba respiciens benefi cia p̃sentis temporis et futuri.

Syon. Aug. Speculatio q̃ mõ agit: vt pueniam' ad pacis visionẽ. vt de ly õ i bierlm-q̃ibꝫ ãt studiosa speculatõ it i errorẽ: nisi dñs ea biret

Studia. Die. Jd ẽ mãdata eius q̃bus studendũ est.

Quoniã requi. Aug. Sz q̃ dicãt q̃ miss. sũt eũ gẽdsare-nemo cre dat nobis et occidimur-mdiat-ꝫ inue fructu-qz reqrẽs vitõe san-e-in iudicõ vbi gla occiso-pena occisoꝝ exit-fcos-ẽ ꝛc

Recordatus. Aug. Nõ post obli-monẽ-ꝫ post longuz tpus scõin affectu in-tum.oz-q̃ obliũ pu-tant-qz nõ cã cito fit vt vo.ũt. q̃b etiã ad de.imo nõ ẽ oblitus vt putatis-z li dixi re cordat': ꝫ pra gr̃e-res.q̃.p dilatõne pu-tant obliti.

Miserere. Cas. In sua pona dicit cõ vnusq̃sq; pcat.

Vide. Cas. Aspe-ct' dei auxiliũ ẽ-q̃ cũ sit et lux-tenebras fu-gat. de supbia inimi-ci etiam ad' bilitat pa tientia. qz nũ ki bũt li ant'. q̃nã illi extol-lãtur.

Qui eraltas me de portis mortis. Aug. Jd ẽ. ab oĩo cupidi-tatibꝫ quibus itur ad mortẽ-mors iã ẽ ipa lętitia in pfruẽdo cu pitis. vñ apls-vidua q̃ vivit i delicijs mor-tua ẽ. Porte filię syon. Sũt ora opti-ma studia p q̃ venit ad visionẽ pacis in ecĩa. in q̃bꝫ bene nũ-cianꝫ oẽs laudes dei vt peterẽtibꝫ dei' san-ctũ z nũ cantibꝫ. Vel portę mor-sũt corpo-rei sensus. a q̃bꝫ eral-rauit. q̃ q̃nit nõ q̃ vi-dent. ꝫ nõ videnť Et p-f-l-sũt sacramẽ-ta et initia fidei-quę pulsãtibꝫ apiunť. vt pueniat' ad occulta q̃ nec oculus vidit nec auris audiuit.

Cas. Portę pra portas. qz hę mortis ille vite.

Syon. Cassio. Omes ecĩas mundi generauit qz ibi nat' ẽ xps. vñ fides icepit.

Exultabo. Aug. Vnusq̃s clamoꝫ inde dicit ecĩa quę affligit exul-tabo in hielu. Cas. Spe eñ salua est.

In laqueo. Aug. Laqueꝰ occultꝰ doloſa cogitatõ. Pes aĩe amor qui li prauꝰ ẽ dicit cupiditas. si rectꝰ caritas. eo mouet' aĩa qua si ad locũ quo tendit-i-delectatõem bonã vel malã. quo sc̃ pueniſſe p amorẽ lętat'. In laqueo ergo-i-fraudulẽto cõsilio. pes-i-amor q̃ p fraudẽ puenit ad vanã lętiã. cõprehẽsus est-qz illa delectatõ alligat eos-vt inde abrum-pe amorẽ et ad vnita vertere nõ audeant. si eñ conent-dolor ẽ delectant. et ille dolor non sinit abscedere.

Cognoscetur. Cas. Vel de futuro iudicõ põt totũ accipi. Quasi

§ Cas. dulce auxiliũ qõ in necessitate datur
† § e ponit oport. § potius pacifere.
† § Quia refu. es et adiu. † § et nõ o obe-
tuntibus in tribulatõe. † Et † § Non in seculo † § Nouit nomen dei qui colit eum.
sperent in te qui nouerunt no-men tuum. quoniam non † de-
† § cũ quo nemo potest querere tranquilitatem
reliquisti querentes te domine. † § Laudate eu predicado et opere quod predi catis implẽdo § ergo o vos qui e querentes non reliquit.
† § In presenti ecclesia que nunc per speculũ contemplatur.
Psallite dño qui habitat in † § Que habet erga suos.
syon. annunciate inter gẽtes stu-dia eius. Quoniam requirẽs † § Occisoꝝ † § Consolando et gloriando
sanguinem eorum recordatus ẽ: non est oblitus clamorem paupe-
† § ecce clamor. § vnus p omnibus.
† § contritu misereordie que quanta sit estimatur.
rum. Miserere mei domine: vi-
de humilitatem meam de inimi-
† § Longe facis.
cis meis. Qui eraltas me de
† § Quicquid dico laudato est.
portis mortis: vt annuncie om-
† Prophetis-apostolis id est-in imitatione doctrine apostolorũ. qui sunt porte quibus intratur ad ecclesiam.
nes laudationes tuas in portis
§ Ideo. † § Dicit christo
filię syon. Exultabo in salutari
† § Quibusdã clamis peccatorũ. † § volentes corpa sanctorũ occidere in alis membrꝭ.
§ Bol. § Aname.
tuo: infixe sunt gentes in interi-
† § pena cuiꝰ sua est iniquitas † § fraude-
§ etiam.
tu quem fecerunt. In laqueo
isto quem absconderunt: compę
† § Affectus. § Amor animę † § vel hic a fals-vel in iudicio ab oibus. § et-
hensus est pes eorum. † Lo-
† § Decernens malos a bonis. § Hic merito non loco-ibi autem et loco. § Doc.
gnoscetur dominꝰ iudicia faciẽs
† § Non a deo. pcedit quo cruciet eos § ab eis
† § pro qualitate operũ damnatus penis ex terioribus
in operibus manuũ suarum cõ-

inde scietur vera iu/
dicia facere. qz pecca
tor: suis opibus pstri
getur·et in infernū cō
uertet· non memoria
eoz tantū punit⁹· vt
q̄daz falso putant.

¶ Conuertantur
pec. Aug. Hic ē cā/
ticū diaplalmatis·q̄
si occulta lentia sepa
tōnis·que hic sit non
loco sed affectu intra
bonos et malos.

¶ Laf. Peccatori/
bus cū antixpo finez
malozū p̄dicat. quasi
hoc interim· ꝑ tandē
conuertent ne in suis
gaudeant. In infer/
nū ne alibi mittēdos
se putent.

¶ Patientia. Aug.
Patient. ꝓpter hoc
p̄cipue memor erit
de⁹ pauper scilicet ꝓ
pter patientiam.

¶ Erur. Aug. Pic
cat futurū iudiciū.

¶ Laf. Loquēs de
fine seculi. ꝓpha. pro/
sperit aduentū ann/
xpi· vnde q̄si terrius
clamat exurge.

¶ Sciant. Id ē.
crucian ecpiantur q̄
hoies stulti fuerūt.

¶ Ut quid. Aug.
Diaplalma. qz illi li
cebit tanta facere· vt
deus puter. subdit q̄
vocē gementiū et q̄/
rentiū de dilatōne iu
dicij.

¶ Laf. Aug. Vt
quid. Mala illi⁹ tem
poris ptractat·quoz
nimietate pmor⁹ di/
cit deo. Cur recessisti
dū tardat subuenire.
Querit vt simplices
sanctos docat. Ecce
cur despicis: vt videt
gentēdo dū differt·
vel modico tempe ꝑ
oportune. ita scz duz
superbit.

¶ Incenditur.
Aug. Virg. puiden/
tia dei de malis opa
tur·compatōe peccā
tiū boni magno stu/
dio bonę spei accen/
dūtur ad rectę viuēdū: sic et p hereses crescit et gratior ē inuētō veritatis

¶ Fornax ligna cinerat·aurū purgat·sic tribulatōes ligna vicioz·z aur
virtutū·sic damnantur mali·iusti saluātur.

¶ Quoniā laudatur. Ideo supbit vel compbendit: quia laudat⁹ a
suis·impletione desideriozum sensualitatis suę.

¶ Aug. Adulantiū linguę alligāt aīas in pcīs·delectat eīs ea facere in
qbꝫ nō solū nō metuitur reꝑbensor· sed etiā auditur laudator.

¶ Ire sue. Laf. Antixpi·qz omnia turbulēter et crudelit facit. vel dei
ñ curet deū penitēdo· vl de⁹ eū vt ꝑ vlcisc at· ꝑ in futuro grauiꝰ punitur⁹.

¶ Inquinate. Cassio. Nec̄ic causa est q̄ deum nō habet anteo cu

† ¶ Illaqueentur delectatione mortifera·
pzbensus est peccatoz. † Con/

uertantur peccatores in infernuz
† ¶ Scilicet. exponit peccatores. ¶ Augus.
Quasi sicut nō ꝓbauerūt deū habere in notitia
ita det illos deus in reꝓbum sensum.
† omnes gentes que obliuiscunt
¶ Et ñ hoc videtur cum mali floreat felicitate
et iusti laboꝛāt. in fine tamen mūdi nō cōtemne
tur pauperes.
deum. Quoniam non in finem
† ¶ Aug. Qua mō opuſ ē ad hērēdos malos. qui
tamdiu separi. donec finaliter sepentur et loco.
obliuio erit pauperis: † patientia

pauperum non peribit in finem.
† ¶ Ad iudicandū. ¶ Patientia pauperū non
peribit. vt aūt nō pereat. † ¶ Super eos.
† Exurge domine non † conforte
† ¶ Purus nō deus sicut finget antichristus.
† ¶ Aug. Sed ante. ¶ Per eū preci
pitentur in peccatum. damnentur. et de malo in
malum.
tur † homo: † iudicentur gētes in
† ¶ Cassi. In occulto quod pauci iusti et sancti
vident.
† ¶ Quia te et tuā legem noluerunt.
conspectu tuo. † Constitue do/
† ¶ Prave. † ¶ Antichristū. † ¶ In rumā
illozum.
mine † legis † latorem † sup eos vt
† ¶ gentiliter viuentes. † ¶ Quia nolunt
esse filii hominis·z non sint veteres.
sciant † gentes quoniaz † homies
† ¶ gentes iudicentur. ¶ O. ¶ Scz a tuis.
sunt. † Ut quid domine recessisti
† ¶ Quasi subito intellexerit. vel quasi sciens
vt doceret que scierit soluit. oportune despicis
et tuos tribulari. hoc consilio vt incēdantur de
siderio aduentus tui.
longe: † despicis in opoztunitati/

bus in tribulatōne. Dum super
† ¶ Spiritu· amore dei· vel purificatur.
bit impius † incenditur pauper:
† ¶ Impi. ¶ Male cogitationes sunt eis vin
cula. † ¶ Cogitationibus.
† comꝓbenduntur in † consilijs
† ¶ Comꝓbendere sanctos. † ¶ Cur hoc ē.
¶ Magna ira dei vt desit correctio et assit adula
tio.
quibus † cogitant. † Quoniam
¶ In se.
laudatur peccator: in desiderijs
† ¶ Nocendo. † ¶ Quasi deus.
anime sue: et † iniquus † benedici/
¶ Quia. ¶ Et per hoc. † ¶ vt hoc patiatur.
id ē. correctionis flagella ab eo suspendatur.
† ¶ Antichristus verū deū vt punitur

tur. † Exacerbauit † dominū pec
¶ Ideo.
catoz: secundum multitudinē ire
† ¶ Nō attendit peccata. † ¶ tanta est ira dei
vel nequitia antichristi ¶ Quia.
sue non † queret. † Non est deus
† ¶ Ag. Magnū est malū luce veritatis deseri.
in † conspectu eius: inquinate sue

† ¶ cogitationes et consilia. † ¶ Aug. putet
q̄ non iudicet deus.
† vie illi⁹ in omni tempore. † Au

feruntur iudicia tua a facie eius:
† ¶ Aug. dicitur omnes reges supaturus vt so
lus regnet z sedeat in templo dei et tollens se su
pra omne quod colitur et dicitur deus. et quia p
malas artes ad illud culmen venier addit.
† omnium inimicoꝝ suoꝝ domi
† ¶ Apud se: extra alia dicit vt bonus videatur.
nabit. † Dixit enim in corde suo
† ¶ Aug. Id est. fama mea nō trauſibit ad poste
ros. nisi malis artibus tale culmen consequar.
de quo tacere non possint.
non † mouebor a generatione in
† ¶ exequitur eius maliciam.
generationem sine malo. † Cuius
† ¶ Blasphemius. contumeliis. † ¶ Inter
os nō extra. quia effectu caret.
† maledictione † os plenum est et
† ¶ Ira et insidias alios sibi conuertet.
¶ Amaris verbis minis scz. † ¶ Blandis.
† ¶ Non in lingua. tacite em̄ apud se ista cogita
bit. aliter extra loquetur.
† amaritudine et † dolo: sub † lin/
† ¶ Iniquitas vnde sequitur pernicies.
† ¶ Latroni compar. ¶ cum moza.
gua eius † labor et dolor. † Se
† ¶ Quos latabit quoꝛū felicitatē ad alios deci
piendos offictabit.
det in insidijs cum † diuitibus in
† ¶ faciendo nocentem.
occultis: vt † interficiat innocen/
† ¶ Quia pauperes spū maxime psequetur.
tem. † Oculi eius in † pauperez re
† ¶ Quia nescit qui decipitur.
spiciunt· insidiatur in † abscondi/
† ¶ Propter vim. † ¶ Propter dolum.
¶ de vitioz repetit ¶ Ad quid.
to quasi † leo † i spelunca sua. In
† ¶ dolo vel vi.
sidiatur vt † rapiat pauperem: ra/
† ¶ violenta vel dolo † ¶ trahit ad se crucia
tibus· vel conuerso dum blandis attrahit quod
tamen non minus est rapere.
pere † pauperez dum † attrahit eū.
† ¶ Ecce dolus· † ¶ Qui sibi fit·
† ¶ Aug. Cas. Quanto mirabiliora faciet signa
tanto sancti contrarii magis contenentur et p
nichilo habebūtur· sed inclinabitur et cadet· cū
sanctis supplicia intulerit·
† In laqueo † suo † humiliabit eū
† ¶ vel putare impunitū se iclinatio ē z casus.
¶ vis:
† inclina bit se et cadet: cuz domia
† Merito incli·et cadet.
tus fuerit pauperum. † Dixit em̄

† ¶ pauperū ad saluandū vel sui ad puniendū
in corde suo † oblit⁹ est deus: auer
† ¶ De vel illos. † ¶ In die iudicii·
tit faciem suaz ne † videat in † finē.
† ¶ cito ven· vid· ¶ Iam de vindicta·
¶ Manifesta potentia·
† Exurge domine deus meus ex
† ¶ potentia· ¶ Imitium. † ¶ vt pu
tant dicentes auertit se. f.
altez † man⁹ tua: ne † obliuiscaris

los·z ideo vic·i·cogi
tatōes z opa sordēt.

¶ In oīe. Aug.
Huo scz vite·luc vt
ad compatōz omniū
q̄ fuerūt. qō inde. p/
cedit: qz auferunt·u.
t·i·quia differtur·nō
putat se puniēdū. et
qz oīm i·i·d·

¶ Dirite. Omnes
gētes occupabo: sed
nō sine malo·i·pcco
qō ei ꝓpriū est. Vel
semꝑ ero sine malo·
hoc sibi ꝓmittit cui⁹
maledictiōne os ple/
nū ẽ.

¶ Nō mouebor.
Aug⁹. Vel putabit
se malis artibꝫ et non
aliter vetuꝛ de mor/
tali generatiōe in eter
nā·qō z simon mag⁹
putauit.

¶ Sub lingua.
Laf. Id ē. cogitatō/
nes ei⁹ sunt de labo/
re scōz z dolore coz
poreo qō i martirib⁹
ptz. Vel labor scōz
z dolor q̄ est in pnis
corpis est sub lingua
a⁹·i·est leuior lingua
ei⁹·que int⁹ nocet. al
la·s·pena extra. Vel
sub lingua· qz verba
pl⁹ timent z nocebūt
qꝫ verba· qbꝫ ꝓpi/
tat et perdit anima.

¶ In occul. Aug.
Id ē. ambiguis vbi
nō facile videt· quid
petendū· quid non.

¶ Oculi. Laf. Ex
ponit insidias. ocli q̄
misericordia z affectu
Vel alios sic decipit
q̄ ocli crudelit respi
ciūt in paupes spū.

¶ Leo. Aug. Quia
leo vis et dol⁹. Vis
in impio· dolus in mi
raculis. hec ē tercia p
secutō cōposita vi et
fraude. Que fuit ate
Paul⁹ violenta· cū
martires tormētis age
bāt. alia fraudulēta
p hereticos et fallos
fratres.

¶ Inclinabit.
Laf. Cū nimia fetici
tate in ocū remiserit animū· cadet repentino interitu· et diis spū otis eius
interficiet eum.

¶ In finem. Negant videre deū qui dicunt eū non curare humanas
res. quia terra finis est rerū et vltimum elementuz· in q̄ nichil agitur sine
ordine. sed homines eū non vident· quoniam pertinet ad occulta filij. la
borans ergo ecclesia illo tempore in flucnbus: exclatat dīm. exurge dne.

¶ Exurge. Cassio. Precatur iudicium. vt hic cito finiantur que tan/
ta sunt· vt nemo velit tempus quo hec fiunt dilatari.

¶ Exurge quasi et inprouiso: vt conteraptur dum tui tecū exaltari glo/
rificantur.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Propter quid. Aug. Jam itaq; et de iudicio illo intelligens 7 ex altans dicit, ꝓpter quid·i·quid proficit tanta mala facere.

Dixit no r. et uides·q·t·l·et·do·uel ira cōsideras. Sensus iste, pnunciatione quęrit·in qua si erratū fuerit obscuratur·sic ei dixit impius·Nō reꝙret deus·quasi deus laborē et dolorē consideret·vt tradat eos in manus suas·i·quasi laborare et irasci timeat: et ideo parcat eis ne puniēdo eos laboret·et turbetur ira, sicut aliquando faciūt homines, dissimulata vindicta: ne laborēt·vel irascant.

Aug. Xpus iudā toleraūt et ad p̄dicā dū misit·et ei eucharistiā dedit·vt ostenderet dona puenire ad eos qui fidem accipiūt·etiam si talis sit ꝙ quē accipiūt qualis iudas fuit.

Uides. Id ē·ita ꝓordinatū vbi tradas eos in ma·s·

Orphano. Aug. Cui moritur pater mundus ꝙ quē carnaliter est genitus· vt dicat michi mūdus crucifixus est·et ego mūdo.

Contere. Penis ē rēt·bonis demulcer.

Quęretur. Aug. Nan adhuc necatū ad purgādos bonos sicut supra dum supbit impius ⁊c. sed quia nō inueni·i·qa iam nō est in quo sit locꝰ pcō illi⁹·plano ferro nō est opꝰ luna.

Dominus re. Hoc regnū gratius erit ꝙ cōcurrentibus malis·quod veniet ꝺ structo ānchristo·ab hoc regno pibitis gētes·ꝫ paupes bēbūt: qz ꝺsignū paupū ⁊c.

Preparationes. Cal. Vel concupiscentiā quod est vbi oībus viribus animę aliquid ardēter petit. Vel hoc qđ in cordibus eoꝝ ipe deus ꝓparauit. Vel qđ statim volunt petere deus audiat.

Auris. Nominatis mēbris quę in nobis visibilia et corpoea sunt. in deo potentias operationū intelligi oportet.

Judicare. Secundus aduentus manifestus erit: sed et nūc in occultis ponitur: quia de eo nemo scit. Apponat. Tunc omnia mala finientur. cum homo·i·auctor malorū cum sua plebe damnabitur. X.

In finem. In finē psalmus dauid. ꝓphę docētis resistere hereticis.

In domino confido. Aug. De hereticis qui catholicos in suam volunt cōuertere pranitatē.

Aug. In domino confido quo. Ad literā potest legi de passione· et dicit xpus secundū hominē· vt solet cōtra terrores iudeoꝝ. In domino cōfido·cū peccantes volūt sagittare rectos. In obscura luna·i· repleta peccatoꝝ sinagoga. Destruerunt inde. Justus quę ꝺstructo rē legis cōtemnebant. Dominus in templo. Verbū in homine·vel filius hominis in cęlo. In paupere. quē suscepit·vel ꝓpter quē passus

Palpebre. Aptio et optio oculoꝝ motꝰ et resurre: vbi probauit discipulos. Interrogat. tam de cęlo regens ecclam. Odit animam. Cur ita sit docet. Plurit enim ⁊c.

Aug. Respondet hereticis qui se mentiunt habere christū: et alios ad se ab ecclia retrahere volūt. Unus mons est in quo cōfido, quomō mo

paupērum. Propter quid ir
† ꝟ Antechristus. ✠ ꝟ cal. Irritauit: nō credens deum punitorem·
ritauit impius deum: dixit enim
† ꝟ deus quę facio. ✠ ꝟ Sed tu.
in corde suo non requiret. Tu
† ꝟ quod supra. sub lingua eius la. et do. q· putabat deum nescire.
des quoniam tu laborem et do
† ꝟ Qualiter tradas. ✠ ꝟ Antechristus et cōplices.
lorē consideras: vt tradas eos
† ꝟ die vindictas. ✠ ꝟ Aug. Ideo enī paup est omnibus cōtemptus: vt eu tantum sis spes eius. ꝟ Quia
in manus tuas. Tibi derelict
† ꝟ Cui moritur pater mundus.
est pauper: orphano tu eris ad
ꝟ Ergo. † ꝟ potentia illius pessimi.
† ꝟ In vi· ꝟ In se.
iutor. Contere brachium pec
† ꝟ In fraude. ꝟ In alios. ✠ ꝟ vindicabit de peccato suo.
catoris et maligni: quęretur
† ꝟ Id est·et ipse peribit ꝓpter peccatū suum.
peccatum illius 7 non inuenies.
† ꝟ Autem.
Dominus regnabit ęternus
† ꝟ Sed vos. ✠ ꝟ Id est. peccatores omnes qui sine lege dei estis.
et in sęculū sęculi: peribitis gen
† ꝟ viuentū. ✠ ꝟ Quo exhauabant in malis seculi. cupientes diem domini.
tes de terra eius. Desiderium
† ꝟ Id ē.eoꝝ paratū seruire ꝓ patiētiā expectās
pauperum exaudiuit dns: pę
vel nē
parationes cordis eorum audi
† ꝟ Potentia qua audit. ꝟ Misericordia.
✠ ꝟ Ecce desideriū pauperum. ꝟ vt iudices.
† ꝟ Non conformi seculo.
uit auris tua. Judicare pupil
† ꝟ Non superbo. ✠ ꝟ vt fecit in terra·
lo et humili vt non apponat vl
† ꝟ Magnū se facere. ✠ ꝟ Ille superbus.
tra magnificare se. hō sup tra.

netis transire quasi sint multi xpi. Vel in vos montes ꝓ superbiā passer pennatus virtutib⁹ et ꝰceptis·sed hęc nō sinūt ad vos transire, quia habeo domū ⁊c. Quoniam ecce. Aug. Si sunt terrores cōminationū nobis de peccatoribus: vt ad se quasi iustos transeamus. dicunt enim peccatores intēderūt arcū scripturas. vnde venenatas sagittas mittāt. qs in cordis occlto parant. Quoniā quę. Cōuertit ab his sermonē ad deū, quasi cur dicūt transmi, cur de peccatoribꝰ terret, qui intendūt sagittare rectos, quia quę pfecisti ꝺstru·in luis cōtribuis vbi puulos qui erant lacte nutriendi et quoꝝ ore laus pficitur venenis necant.

In finem psalmus dauid.
X.

IN domino
ꝟ Ergo. † ꝟ Ecce increpato.
confido quomodo
† ꝟ A tuo imo: ✠ ꝟ Ad christū qui apud nos est· ꝟ Eminentiā intellectus quē nos habemus. ✠ ꝟ Qui in alto habitat. vel auis quasi instabilis sum si transeo.
ꝟ vel montes.
dicitis animę meę:
transmigra in montē sicut pas
† ꝟ Quibus hoc et quare. vel ideo in deo fidendum.
ser. Quoniam ecce peccatores
† ꝟ versus se detorserunt ad vulnerādas aias. ✠ ꝟ Parata in corde habēt venenosa verba vel in scripturis subtilē vt sibi videtur intellectum habuerunt.
intenderunt arcum: parauerūt
† ꝟ In exceptaculo mentis.
✠ ꝟ cū senserūt se nō posse cōtinci lumine ecclę sic obscurato ꝓpter multos carnales 7 impios homines.
sagittas suas in pharetra: vt sa
ꝟ Alia litera in obscura luna.
gittent in obscuro rectos corde·

Quoniam quę perfecisti destru
† ꝟ Si hereticis offēdūt. christus nōne pacē dat vobis. ✠ ꝟ Quid veritas det incipit ostēdere
xerunt: iustus autem quid fecit.
† ꝟ Cōmuniter omnū per potentiam.
✠ ꝟ Quod est celū. ꝟ Id est. in sanctis suis vt faciat eos sibi templū. ꝟ vbiq; non est sic vt in suo templo.
ꝟ est.
Dominus in templo sancto
† ꝟ Specialiter. ✠ ꝟ In fidelibus vnde templum dei sanctum est ⁊c.
suo: dominus in cęlo sedes ei⁹.
† ꝟ Et ideo nō sunt timēdi tumultus qui in rebus fiunt antequā ad litus veniatur.
ꝟ Misericordia ✠ ꝟ Quia est ei lux.
Oculi ei⁹ in paupere respiciūt

Aug. Jn obscuro. Cal. In simplici sensu degētes, vel in suis ambiguis sententijs, nō ꝓ scriptura ad ꝫ valeat: sed qz Que perfecisti·i· pfecte edidisti, vel implēdo ꝓdicta. Destruerunt. male exponendo. Augus. In obscuro, Vel obscura luna, vnde sunt opiniones lunę, quarum quę vera est·vel nō omino vel difficile sciri potest. Alij dicūt eam lumen suū habere·sed globū eius dimidiū lucere· dimidiū obscurū esse, dū autē partē quę lucet paulatim ad terrā puertit, vt videri possit: cornicolata apparet, et sic crescit donec tota illa pars videatur, et dū iterum cōuertitur, obscura ps incipit apparere, donec tota iteꝝ nob⁹ offerat. hęc est ecclesia q̄ et spūali parte lucet, et carnali obscura est·7 spūalis pars modo per bona opera apparet hominib⁹· modo in cōscientia latet: soli deo nota·et solo corpore videtur. Alij dicūt qꝺ nō habet lumē nisi a sole·sed quādo cū illo est cā partē habet ad nos qua nō illustratur ab eo·et ideo nō lucet·sed cū recedit illustrat ab ea pte quā habet ad nos, donec sole occidente plena surgat ab oriente·cā aūt et altera parte soli cępit ꝓpinquare·supior pars illustratur: inferior obscuratur. hoc item ecclię cōuenit: qui lumē nō habz nisi a sole iusticię. Si quis aūt hęc obscura vitat·satis habet incrementa lunę et detrimenta attendere·quę si deficit vt renoueꝝ: notat ecclesias vbi creditur resurre cō mortuoꝝ futura. Obscura aūt est luna vel cū mēstruis cursibꝰ finitur, vel cū fulgor nubilo interpolat· vel in eclipsi vbi cruēta videtur·i·cū noua ecclesia nōdū tertio effulsit, vel cū nubibus blasphemoꝝ tecta vitupat, vel in eclipsi vbi cruenta videt·i· cedib⁹ martiꝝ. In his terroribꝰ iniqui dolosa verba iaculant·: vt rectos puertant. Vel cū filij ecclesię peccāt occasione lunę obscurę· opprobria iniqui ingerunt catholicis.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Bz nil timēdū ꝓfidē
n in dño timeat q cō
fidit in hoie· q tē dic
scā sacra cum p scos
dentur.

¶ Pluet. Quid
malis reddat oñdit.

¶ Aug. Pluit· de
nubib· i· pleudo pro
phetis. Vel ō bonis
vnde emanāt laquei
cū male itelligūt· B n
nisi bis q pcores sūt.

¶ Ignis. Augus.
Primo igne cupidi
tatū vastant, ide ma
lor operū fetore ab
ijciūt a scis. Jnō mer
gunt eternis penis.

¶ Justicias. Aug.
Pluraliter vt iustos
accipias in q̄b multe
iustice cū vna sit dei

¶ Equitatē ui.u.
Equitas visa ē in fa
cie·i·noticia eius·fa
cies eiꝰ est noticia eiꝰ
·i· potentia q̄ dignis
inotesl cet· vel vidit
quia nō se dat noscē
dū malis, sed bonis
quod est equitas.

¶ Pro octa. Las.
Pro octaua, q: hic
petit ꝓpheta iniqui
tatē mūdi destrui: vt
ad veritatē ꝓmissio
nis future pueniat.
Aug. Octaua ꝓ die
iudicij sicut in sexto
psalmo dictū est.

XI.

¶ Saluū me fac.
Reuocat aūt a falsi
tatib⁹ secli ad eloq̄a
dei. vbi salꝰ. a pūlita
te seculi petit saluari.

¶ Quoniā defe
cit. Las. Expoit q̄ n
muit mlta ꝓgregās ī
vnū vt sit maior vis.

¶ Sanctus. Las.
Deus qui vbiq; p
sens quantū ad bo
mines defecit, qui in
eū nō credunt.

¶ Prorumū. Aug
Protinus omis hō
cū nullo male agēdū
est· primꝰ primo natiuitatis ꝓdi cōne ē omnis homo. Carnis cognatōne·
amici et cognati. Misericordię cōpassione beneficius quilibet.

¶ Cor. et cor. Geminatō dupler cor significat in quo dolosus descri
bit. vn salomon vir dupler aio incōstans est in oībus vijs suis. Boni
habēt vnum cor et vnam animā.

Disperdat. do. Las. Jd ē. passim peant q̄ in vna pranitate pueniūt.

¶ Lingua ma. Las. Jd ē. supbā bi sūt ypocrite hītes speciē in sermo
ne ad decipiendos hoies· et deo nō subditi. Remi. vel philosophi.

¶ Qui direrūt. Las. Jactāt se de ptā·elabiox q̄ nō a deo accepint.

¶ Inopū et ge.pau. Aug. Las. Inopes gentiles· qui nec legē nec ꝓ
phetas habuerūt· paupes iudei. Nūc. quod nō in priori populo. Erur
gā. apparebo in filio. Ponā. cōsolatōes pauperū. ¶ fiducialiter. po
tēter cui nil resistit.

¶ Ponā. Augus. Nō dicit quid·B sacēdū est qō ad paupes consolan
dū ptinet.

† ¶ crebra agnio scripturarū ꝓ loca. ꝛ optio per
alia † ¶ Probant. † ¶ de veteribus
innouatos ꝓ fidē.

†palpebre eius †interrogant †fi
† ¶ Solus de conscientius iudicat.
† ¶ Per bereses et tribulatōes· ¶ Etiam·
lios hominum. †Dominus †in

terrogat iustum et impium: qui
† ¶ Non qui facit. diligit qui ex desiderio et af
fectu. † ¶ Idem quod peccatum.
autem †diligit †iniquitatem odit
† ¶ Qua. ¶ Etiā. † ¶ Inde ierexsabiles.
animam suam. †Pluet sup pec
† ¶ doctrinā illaqueantē. † ¶ Cupiditatis.
† ¶ Malox opex fetox. ¶ pena blasphemox
catores laqueos †ignis et †sul
† ¶ In futuro. vel tumultuosa mens. ¶ vl
tima separatio a iustis.
phur: ꝛ †spiritus procellarū pars
† ¶ Quia et pene secundum mensurā meritox.
† ¶ Quare hoc.
†calicis corum. †Quoniam iu

stus dominus ꝛ iusticias dilexit:
¶ Secundum vtranq; partem.
equitatem vidit vultus eius.

In finem psalmus dauid ꝓ
octaua.

XI.

¶ Cassi. Quasi timens subito
exclamat ꝓ magnitudine peri
culi.

Saluū me fac

† ¶ Non inuenitur sanctus in mundo vbi tot
mali. † Et vere sanctus quonia di. ꝛc.
domine quoniam †defecit sanct⁹:
† ¶ veritas vna: sed in hominibus multe.
quoniam diminute sunt †verita
¶ Nō in. quia culpa eox dona dei depra
uātur. ¶ Insuper. † ¶ vere diuin. sunt ve.
tes †a filijs hominum. †Vana
† ¶ Quod deterius.
locuti sunt vnus quisq; ad ꝓxi
† ¶ garruli. † ¶ Ad decipiendū. † ¶ Mul
tiplici corde, ꝓpter geminatōnem.
mū suum: †labia †dolosa in cor
† ¶ garruli et dolosi sunt. ¶ Sed.
de et corde locuti sunt. †Disper
† ¶ Ne quis se excipiat. † ¶ garrulitates et
dolos· ¶ Non ipsos homines.
dat dominus †vniuersa †labia do
† ¶ Superbam.
losa: et linguam †magniloquam.

† ¶ Cassi. Loquacitate se extollunt: et ponunt
in sua potestate quod se a deo accepisse non pu
tant.

†Qui dixerunt linguam nostrā
† ¶ facundia et eloquentia.
†magnificabimus· labia nostra a

† ¶ Cuius regule sublicimur
nobis sunt: †quis noster domin⁹
† ¶ Sed contra hoc. ¶ Aug. Pro inopia et
paupertate ipsāmū bonox filiorum murmu
† ¶ Mortalitatem et passibilitatem.
est: †Propter †miseriaz inopū·
† ¶ de malis naturaliter non essent digni.
et †gemitum pauperum: nunc ex
¶ pater·
urgam dicit dominus. †Ponam
† ¶ Dei·nō in seruis. † ¶ Aug. docēdo.
¶ Nō quasi scribe ꝛ pharisei· sed tanquā potestā
tem habens mutandi et addendi vt autor legis.
† ¶ Quod non in seruis.
in †salutari: †fiducialiter †agam
† ¶ Dic prophete.
in eo. †Eloquia domini eloquia
† ¶ Sine corruptione simulationis.
† ¶ Eloquia per tribulationes probata.
†casta †argentum igne examina
† ¶ Nichil terrenitatis habens. † ¶ Id est·
a terra. genitiuus ꝓ ablatiuo more greco.
tum: †probatum †terrę purgatuz
† ¶ Et o domine tu no ipsi nos· † ¶ Supra
de malis disperdat o·r·i·d·
septuplum. †Tu domine †serua
† ¶ Hic de bonis q̄ seruet. ꝛc † ¶ Hic tāquā
inopes et pauperes· ibi opulentos et diuites.
† ¶ Huius seculi.
bis nos: †ꝛ custodies nos †a gene
† ¶ ducendo in eternā beatitudinem.
† ¶ Vnde deus meus pone illos vt rotam:
ratione hac †in ęternu. Jn †cir
† ¶ Nō secundum meritū sed vt alterum decet
cuitu impij ambulant: †secundu5
† ¶ Sicut stellas celi. ¶ Secundum ꝓmissio
nem abrae.
altrudinem tuam †multiplicasti

filios hominum.
† ¶ Plenitudinē sex temꝑis vel cōsummatōem
eterne beatitudinis. † ¶ dirigēs· † ¶ cbu
lis vel prophete

†In finem †psalmus †dauid.

XII.

¶ Jd est. presentiam incarnatio
nis michi subtrahis.

Bqzquo do

† ¶ Aug. Jd est differs me ad intelligendū ipsū
spectaliter qui est sapientia et finis. † ¶ vsq;
ad tempis plenitudinē. ¶ cū vene. ple. tem. ꝛc
† ¶ Repetit
mine †obliuiscēris me †in finē: †vs
† ¶ Nō das animę noticiā tui. † ¶ Presen
tiam tibi que hominibus videnda est.
quequo †auertis †faciem tuam a
† ¶ de diuersis. vt qui anxius est.
me. Quādiu ponam †consilia in

† ¶ Bqz quādiu ponam.
aīma mea: †dolorē in corde meo
† ¶ Absolute·i· per singulos dies.
†per diem. Usquequo exaltabit

dū ptinet.

¶ Eloquia do.
Las. Contra mala lq
culi xpus a patre mis
sus cuius eloquia ve
ra sūt· impiox falsa.

¶ Casta. Las. Con
tra hoc qō supta va
na locuti sunt. Era
minatū. ptra labia
dolo·in cor·ꝛ cor·i·s·

¶ Septuplum.
Aug⁹. Perfecte vel
plectiformē spūm ꝝ
bū nitet s·p pietatē p
tionē ꝛ certa dona· vl
purgatū p septuplū
lcs p pauptatē spūs
māluctudiem ꝛ cete
ros gradus beatitu
dinis, de quib⁹ totus
sermo in mōte. Octa
ua ergo beatitudo ē
plecturō ignis· quo se
ptuplū ꝓbat argētū·
hec eīm eramiat ꝛ cla
rificat ꝛ quod pfectū
est demonstrat.

¶ Tu domine.
Las. Vnitate diui
nox eloqox ad dñm
se conuertens oñdit.

¶ In circuitu. Cō
dulio de viraꝛ pte.
Aug. In circuitu·i·
cupiditate tpalium q̄
vij. diebus voluunt
et ñ veniūt in octauā
·i· in eternū. vnde vē
tilator est impiox rec
sapiens et imitat illis
rotā malox·i· ambi
tū volubiliū.

¶ Multiplicasti
f·h. Aug. Est et mul
tiplicatō in tpalibus
q̄ auertit ab vnitate
dei, sed iusti multipli
cātur secdm altitudi
nē· quādo erit de vir
tute in virtutē.

¶ In finē. Cassi.
Psalm⁹ de charita
te xpi in qua totꝰ le
gis pfectō ē quā qui
bz mūdā nō amat· ꝓ
pheta in psona ann
quox patruz plenus
charitate eā auit de in
carnatōnem exꝑctat· quasi de dilatōe cōquerit· in quo dilectō, primi oī
dic· cur saluti boc optat vt abiecta supstitōe· cultura vni⁹ dei suscipiat.
Vel in psona modernox scōx secdm aduentū exꝑctantiū secdm illud cu
pio d·e·cum christo. XII.

¶ Usquequo. Las. Hec ꝑma ps ē de dilatōe aduentus cōquestio·

¶ Quadiu. Las. Magn⁹ ardox sustinētis dicit deesse cōsiliū vt vidē
di mitiget affectū· qñ magna anxietas est cōcupiscere bonū et diuti⁹ susti
nere· crescit desiderū in dolorē· quia spes ꝓtrahitur.

¶ Consilia. Aug. Cōsilio nō est opus nisi in aduersis·i· q̄diu ero in
aduersis· vel ē respectus·tādiu auertis: q̄diu ponā c·vt nisi ponat quis ꝝ
psiliū in aīma vt operet misericordiā· nec eū diriget deus in finē· neq; tet
ei plena sui notitiam, canisq; eterna.

¶ Per diem. Aug. Cōtinue· vel die ꝓ tpe quo vult eum volens pce·

¶ Usquequo ex·mi·ꝛ. Las. Dicit q: ante aduentū xpi dyabolus

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

captiuos tenebat boñ nec. vel sup me. i. mecū credulitate. qa totꝰ orbe colitur. et qa lic orbis interit. plorat.

¶ Respice. Cassi. Potꝫ pticione ora tō. vt illuminet ne ce dat fraudib⁹ inimici. q in misericordia ꝓfi dit. Respice. Aug. mitte que nullū⁹ es.

Exaudi. Cassi. pto oībus pro quibus generaliter petit. Illumina. Cas. si nō corpe videamus vel mente. Oculi ob dor. in mor. Cas. quādo fides lumie sepulto. carnali dlectatōne claudūtur. In morte. Cas. id ē. in peccato qđ fit in spiritū sanctū de quo tohānes. Est peccatum ad mortē nō ꝓ eo dico vt quis oret.

¶ Exultabūt. Aug. Nō tolū ꝓpter me illuminare. s ne inimicus gaudeat.

¶ Speraui. Cas. Et si fefellerit: tamē patiens ē. qz et si differt: firmꝰ est in spe. et interius iam vidēs exultat: quē carne videre desiderat. vii et sibi bona data dicit. qui prius querebat. Irruit. Cassio. nō tribuet. magna virꝰ si dei tam habet quod futurū est.

¶ Exul. can. psal. Sitiēdo desiderat. si sic famulat⁹ venturo: qđ faciēdū suscepto.

XIII.

¶ Dixit insi. Cas. Increpatō indeoꝝ dscripta eoꝝ malicia

¶ Cas. Dixit psalmus de increpatōe indeoꝝ et cōuersione. Increpat insipietiaz et duriciaz iudeoꝝ q christo ꝓsente quem optauerūt nō credūt. Priores expectauerūt christum venturū sed cum appareret: dixit insipiens: hic homo non est deus.

¶ Dominus de cē. Cas. Sed inde inetractabiles: quia dominus ꝓsper. id est. de humana natura eminuit.

¶ Aug. De celo. Id est. q sanctas animas ꝓspicit. nā per se nil eū latet. Vel de celo per animas sanctas. qę sunt celū et sedes dei. Vel dominꝰ pater de celo. i. secreto diuine mentis. Cas. vel de equalitate dei patris.

¶ Si est intelli. Cas. Vel videt si ē intelligēs et inuenit q aliquis nō intelligat. qz nō requirit sed declinat. Nam oēs declinauerūt ꝛc.

¶ Sepulcrū. Cas. Ira inanes alqs facti. qz guttur eoꝝ est sepulcrū ꝛc.

† § Id est. dyabolus vel carnalis consuetudo. § cōtra auertis.

† inimicus meus super me: † re
† § contra obliuiscetur.

spice et exaudi me domine deus † § cordis. ne delectatione peccati claudātur.

meus. Illumina † oculos meos † § per concupiscentiā que ex me fit. § crudinali.

ne vnq̄ † obdormiam in † morte: † § Nec g aliū. et hoc ē. § Ecce timēda ē insultatio dyaboli. § dyabol⁹ qui insultat dū capit

† nequando † dicat inimicus meꝰ † § Nequando dicat mu. ꝛc. § Quia

pꝛeualui aduersus eum. † Qui † § dyabolus et angeli eius. § de stabilita te fidei.

tribulant me exultabunt si † mo † § Quasi illi tribulāt. § Nō de me presū psi. Aug. Quia et qui nō mouentur nō sibi dat.

tus fuero: † ego autem † in miseri § de aduentu christi. § vade.

cordia tua † speraui. Exultabit † § ihesu. quē mente futurū conspicio. † § Aug. Corde. Cas. Cordis leticia quod ad cōtemplationem vitam pertinet.

coꝝ meum in † salutari tuo † canta † § Spiritualia.

bo domino qui † bona tribuit mi † § eū gaudio gratias agam. § Opere. § Ad actuum vitam.

chi et † psallam nomini domini al § dirigens: § christi vel ꝓphete.

tissimi. Psal. dauid in finem.

XIII

§ gentilis vel iudeus.

Dixit insipiēs † § Quia nemo audet dicere et si cogitare.

in † corde suo: non est † § ceci. vt dicant non est deus. § Augus. Sicut nō ꝓbauerūt deum habere in noticia ita tradidit illos dominus in reprobū sensum. § Quia. § Reprobi.

deus. † Corrupti sunt et † abomi † § Quia seculū amat nō deū. § Affectib⁹.

nabiles facti sunt in † studijs suis § Et qui ita a christo recedūt. † § de illis.

† non est qui faciat bonum: nō est † § Id est. nec vnus. vel preter vnū christū sine quo nemo facit bonū. † § Mittendo filium misertus ē.

vsq; ad † vnū. Dominꝰ de † celo † § Aug. honoratius nominat iudeos. ꝓpter vnius dei cultū. § Nō homines.

prospexit super † filios hominum † videri faciat. † § corde deū in hoīe

vt † videat si est † intelligens. aut † § Sequendo mandata. † § Iudei tales fa ci. quales et gētes de quib⁹ supra. dixit insi. ꝛc § Sed.

† requirens deū. † Omnes decli † § cum declinatōe pricios⁹ sibi et alio.

nauerūt simul † inutiles facti sūt: † § Nullus facit bonum sine vno scilicet christo.

non est qui faciat bonum † nō est † § Aug. vt vocabulū gule significat. vt q⁹ suo rūt eos quib⁹ suos mores ꝓsuadēt. § In fetidis

vsq; ad vnum. † Sepulcrum pa

tens est guttur eoꝝ: linguis † § Mala sub specie boni suadentes. § Cas. comes est vocatibus adulatio et omnib⁹ malis. § Adulantes aliis.

suis † dolose agebant: venenum † § In corde quod penes est ꝙ in ore. § ooꝝ aspis. quia nolut audire ꝓcepta legis. sed mala rediit predicantibus ea.

aspidum sub † labijs eoꝝ. Quo † § hoc est venenū aspi. § Opprobrius. blasphemus. § Omis.

rum os † maledictione et amari † § Incōsulte et ofa faciēt. § Expedit ꝓfuerit dīe male facendi. † § voluitas et affectus.

tudie plenū est: † veloces † pedes † § cruris et suorum.

eorum ad effundendum † sangui † § Aug. Omnes vie malorꝝ plene sunt laboribus et. § Quia tales ideo. † § Miseria.

ne. † Contritio et † infelicitas in † § Operibus. † § christum vel euangeliū. § Aug. de qua dīs. lingū m. s.

† vijs eoꝝ. et † viam pacis nō co † § Isti nō dicut nō est deus. sed tm nō timent.

gnouerunt: † nō est timor dei an † § Q. predicta mala faciunt nec de his timent in futuro iudicō. sed nōne. e † § Q. hoc cognoscent tunc quod modo scire nolunt. scz ꝙ dominus est in generatione iusta. § tunc.

te oculos eoꝝ. † Nonne † co

gnoscent omnes qui operantur † § Aug. vt qui in literio suo. vrūtur ad capiēda pmoda ab hoib⁹. n ad salute hoīs vel gloria dei § Deducendo vel occidendo.

iniquitatem qui † deuorāt plebē † § Cas. vt sit eis satietas de decepto xpiano. § Aug. Quotidie. sicut pais quotidiani⁹ ē ab⁹.

meam † vt cibum panis. Deum † § In damno temporaliū timuerūt perdere scz regnū terrenū. vbi nō erat timendū. et nō celum vbi esset timendum.

non inuocauerunt † illic trepida

uerūt timore. vbi nō erat timor.

Quoniam deus in generatōne † § Aug. Nō in ea qua seculū diligit.

† § Aug. Humilē aduentū christi cōtemptibilē factū ideo. vt quos vocabat in deo solo spēs ponerent nō in seculo. ideo aduētus ꝓsalū dicitur

† § vel cuiuslibet. † § vos iudei.

iusta est. † consilium † inopis † cō

fudistis: quoniam dominus spes § Sed. § Alius. † § Seilicet nisi ille quez humanem spernitis.

eius est. † Quis dabit ex syon sa † § Cas. cū damnauerit dyabolū qui populuz eius captiuat. † § christus.

lutare israel: cuz auerterit † domi

nus captiuitatē plebis sue: exul † § Repetit. § Quod est.

tabit iacob et lętabitur israel.

¶ Sepulcrū. Cas. Dicuntur hi tres versus qui sunt vsq; ad secundā diuisionem ibi. Nonne cognoscent ꝛc. non esse debere eos quos tamen apostolus ad romanos cōtra iudeos adducit. Sed dicuntur ab apostolo propter iudeorum vituperationez de multis psalmis compacti. et alterꝝ interpretibus ad dit. Vnde inferius repetitus ille idē psalmus eos non habet.

¶ Contritio. Aug. Ita inanes sibi fa cti sunt. quia contriti per ritum et vespasianum. vbi et infelices vbiq; diuisi. Vel la pis angularis christꝰ super eos cadens conteret eos per exēplū nem. Et sic contritio est modo in vijs eorum. et infelicitas in futuro. Cas. Via in piorum contritio. qa terit et teritur dū aliꝰ et sibi nocent. Iniq licitas. quia ad infernum ducit vade ꝛ nec reacruntur. quia viam pacis non cognouerunt. hęc omnia ideo. quia nō est timor dei ante ꝛc.

¶ Nōne cognō. Minatur iudicū im pijs.

¶ Deum nō inuocā. Augus. Non eū vere deum inuocant qui deo displicentia amant.

¶ Cas. Inde augetur intertus: quia necesse est mala agere. cum superbi nolunt deum inuocare. Sicut cautela ē oportune timere. ita ignauia inepte trepidare. vt pro gente et loco timore dei abiecto.

¶ Cōsilium in cō fudi. Cas. Inuectio in iudeos qb⁹ obscure dicit. consiliū christi confudistis. id est. recipere noluistis. qui ad vos liberandos venerat. Admiratiue legendū. quoniam dominus. vnde magis esset reuerendus inde magis contemnitur. Postremo conuersio eorum ꝓdicatur. cum plenitudo gentium intrauerit.

¶ Quis dabit. Cassio. Postremo indeoꝝ conuersio ꝓdicatur. quę fiet cum plenitudo gentium intrauerit.

¶ Cum auerterit. Cassio. Pro iudeis etiam hoc testimonium ysaię ponit apostolus. Veniet ex syon qui auertet captiuitatem. vel impietates a iacob.

Domine quis. Cas. Psalmus iste ꝓpter motū est institutorius. Assumptionis repetitio, vbi agitur de vnitate ecclesie et futura ei⁹ te. primo interrogat ꝓpheta quasi sacerdos ante faciē domini stans et re sponsa petit, volens scire quos deus sua dignos iudicet ecclesia.

Qui ingreditur. Respōsio domini qui dicit in exemplū decalo gi. Decē virtutibus ad atria sua pueniri. Decē virtutes. decē virtutū effe ctus. qui omnes ad quattuor principales referūt. Et quedā de his ad ali quā harū specialiter.

Quedā vero ad plu res cōiter. Item que dam pfectis tantum. Quedā impfectis cō ueniunt.

Cas. Aliter de chri sto legitur. Q. Quis habit. ꝛc. Quis re quiescet ꝛc. Ille scz qui ingreditur.

Sine macula. Cal. Vt xpus agn⁹ sine fractura mēbroꝝ qui proprie templum ingressus est non vt expiaretur sicut cete ri. sed sine macula.

Operatur iusti. vt duas vendentes et ementes eiecit de tem plo.

Qui loqui tur. Hic exequitur plenius. Veritas est cū res ita est vt dicit. hoc ꝓprie christ⁹ fecit In corde. qa aliquā do tacuit indignis fraudulenter queren tibus.

Nō egit. Do tus est in lingua. cum aliud dicit. aliud est in pectore. Vel non egit dolū. quia oīa que audiuit a patre sine aliqua adiectio ne vel suppressione no ta fecit. primis. id est. discipulis iudeis. p rimis secundū carnē.

Nō fecit malū. ꝙ pro eis orauit. non ac ceptū habuit oppro brū aduersus proxi mos suos. sicut est pa tens per hoc ꝙ iudā nō mordāci increpa tiōe lacerabat.

Malignus. Id est. dya bolus despicitur. vt cum dixit vade retro satha. ꝛc. Econtra ti mentes deo. Iu rauit. quando apo stolis certissima veritate promisit. Iam non dicam vos ser. sed amicos.

Pecunia. vel terrena est. que penitus ad vsurā dari. phibetur. quā do minus iude tradidit ad erogandū paupibus nō ad vsuram. Vel spūa lis que ad vsurā dari iubetur. i. predicatio ad instrumendos homines.

Et munera. accepit quidē christus munera vt a magis. et quotidie pias ob lationes. sed nō contra innocentes. imo animā pro eis dedit.

Qui facit. Ecce absoluta responsio interroganti. facit dicit. vt ad actum nos inui ter nō solum ad cantandū hec.

Ad nichilū. Aug. Hec est pfectio vt nichil in homine valeat ma ligne. et vt hic sit in conspectu. i. certe sciat malignum non esse nisi qui a creatore ad creata conuertitur.

Qui iurat et nō deci. qui pe. Aug. Hec tria nō sunt magna: ꝙ q

Psalmus dauid.

XIIII.

† Alta transi latō quis peregrina bitur in tabernacu.

Omine quis

† Quod proprie est belli atq militantiū.
† Id est. presenti ecclesia. vbi contra dyabolum dimicamus.

habitabit in † tabernaculo tuo:
† Eterna beatitudine vbi pax et eterna quies.
aut ꝙs requiescet in † mōte scō tuo.
† Q. Ille habitabit et requiescet. † In tabernaculo. † Ecce prima. † Innocentia. † In quo notatur temperantia.

† Qui ingreditur † sine macula:
† Ecce secunda. † Quia nō satis est abstine re a malo. † Id est. qui icit et dicit. in quo notatur prudēcia et iustitia.

et † operatur iusticiam. † Qui lo
† Ecce tercia. † Conceptam:

quitur † veritatem in † corde suo:
† Quia aliquis aliquādo verū dicit et putat fallere. † Pars innocētie. i. temperantie.
† Ecce quarta.

† qui non egit dolū in lingua sua
† Aug. Iste ps innocētie. † Pro oīa bona.
† Ecce quinta.

† Nec fecit † proximo suo malū:
† Ecce sexta. † Non libenter vel temere credidit criminatori.

et † opprobrium non † accepit ad
† Q. no accepit opprobriū ꝛc. † Sed.

uersus proximos suos. † Ad ni
† Fortitudo. † Nō potuit cogi nocere alicui
† Ecce septima.

chilū deductus est in conspectu
† Dyabolus vel homo male suggerens.
† Aug. glorificat deus timētes. qđ est intrū tapientie. iugiora ad pectora. hic ad incipientes.
† Iustitia.

eius † malignus: † timentes autē
† Non nocet si subuenit. † firmiter. pinat eit.
† Ecce octaua

dominū glorificat. † Qui iurat
† Sed. pudicam reddit.

proximo suo et † non decipit: qui
† Non tentalem exprete interrogantem.
† Ecce nona.

† pecuniā suam non dedit ad vsu
† Causa innocētis nō ꝓpriat. p munere alio.
Ecce decima.

ram. et † munera super innocētes

non accepit. Qui facit hec non

† Ab ipso non mouebitur.

mouebitur ⁊ in eternum.

† Sicut in arcu triumphali.

Tituli inscriptio ipsi dauid.

XV.

† Inter pericula.

Onserua me

† Et debes. † Ecce meritꝫ quo seruari debeo.

domine. † quoniam in
† Nō in me. † Operari. † Quia vel et. † Non habuis sed corde affectu. † Id est. mei hominis.

te † sperauī dixi domino † de⁹ me⁹
† Vere deus. † Aug. Bonis meis non expectas beatus fieri.

† es tu: quoniam † bonorum meo

rum non eges. Sanctis qui in
† Non maledictōis. sed cui benedicitur.
† Aug. Christus dicit voluntatem moriendi et resurgendi.

† terra ei⁹ sūt: mirificauit † oēs vo
† Cōpletas. plantatas. vel in eis. i. inter. eos qui bene viderūt ⁊ intellexerūt. † Aug. Nō ad pugnē sed vt ad medicum accelerarent.
† Sed prius.

lūtates meas † i eis. † Multipli
† Sed nō priori more. † Aug. Non erūt cōuentus eorum carnales nec de sanguinibus pecoꝝ ꝓpiciatus congregabo eos. quasi nō scōm legale ritum. facia eis.
† Quia.

cate sunt infirmitates eorum: po
† Sed nō priori more. † Aug. Non erūt cōuentus eorum carnales nec de sanguinibus pecoꝝ ꝓpiciatus congregabo eos. quasi nō scōm legale ritum. facia eis.
† Quia.

stea † acceleraverunt. † Non con

gregabo conuenticula eorum de
† Institutā. † Aug. Id est. antiquorum patrū. sed spūali mutatōe obliuiscētur quod fuerūt quia nō iam dicētur peccatores iuuenci vel homines. sed iusti. fratres. filii dei.

† sanguinib⁹: nec memor⁹ ero † no
† Loquens modo.

minum eorum per labia mea.
† Q. nō ero memor. sed potius habebūt me cū hereditate ipsū dominū. † Intrāsitiue. i. potius hereditaria mei et meorum.
† Pater.

† Dominus † pars hereditatis
† Aug. Bibant alii venena et mortiferas voluptates ego et mei deū. † Intransitiue. i. capiz meus.
† O pater.

meę et † calicis mei: † tu es qui

sunt. Cas. Q. mirificauit vo. m. sanctis quibus per fraternitatē legis infirmitas carnalis multiplicata est. vt gratiam noui testamēti desideraret. Vel multiplicate salubri affectione deo prouidente vt de ceteroti afflictione intelligatur.

Nec memor. ꝛc. Vt prius in veteri testamēto quādo specialiter ō signabat. vel populū vt hec dicens filijs israel. Vel psonā. vt moysi. Vel tribū vt dic domui beniamin. domui iude. Nūc aūt nō est distinctō plonarū. sed in oīi gente qui timet deū hic acceptus est illi.

Per labia. Cas. Propria. vel paplos. Vel labia duo testamēta que in vno sono plonāt. quibus voluntates eius ostendūtur.

† Pars hereditatis. Aug. Eligant alij alia quibus fruātur. pars autem mei et lancto⁊ deus. Non cōgregabo de sanguinibus

sanguinē sed qui deum eligunt partē. Tu es q̄ r̄i tu es domine hereditas tu restitues eius. Caſ. Vel dominus est pars i portio et premiū hereditatis meę i sancto. Et pars calicis m id est, merces passiōis. Hereditas enim ad gentes, calix ad passionē pertinet, qui bibitus dat resurre.

¶ Caſ. Sed nemo se putet heredē nisi p̄ clarus. Funes ceciderūt, quasi sorte in qua est diuina electio, vt et sors cecidit super mathiā, et quisq̄ capit ad mensuras suam. In preclarō. id est in sanctis.

¶ Benedicā dō. Caſſio. Gratias agit patri de intellectu et passione. ā qua eo fauente vincit, et de resurrectione et confessione, et hec sunt per que hereditas restituit, vt sit rectū indeorum, vt titulus dicit.

¶ Intellectū. Aug quo hec hereditas videri et possideri pōt. Insuper aut. id est super intellectū. Vsq̄ ad nox. Id est, mortem. Eruditus me. inferior ps mea carnis assumptio, vt experiret tenebras mortalitatis, quas ille intellectus nō habet, q̄ p̄ eis nec turbari nec offendere potuit. Prouidebā dō. Caſſi. Hinc trahe exemplū quo peccata vitentur qui enim deū semper acie mentis intuetur, nō peccatis inclinat.

¶ Renes. Caſſio. Et quibus secundus carnē eius scilicet passiōnē. Increpue. iniurijs temptatōe et passione.

¶ Insuper. Aug. Sicut supra: insuper et vsq̄ ad. n. in. mente. vt pro modo molestiarū sint modo gaudia humanitatis celestia.

¶ Quoniā nō derelin. Aug. In qua spe requiescet. In hac quia nec anima in inferno dabit nec corpus sanctū p̄ que et alij sanctificandi sunt patiens corrūpi.

¶ Delectatōnes. Aug. Delectatō est in fauore tuo. in itinere huius vite pdu cens ad finem glorię conspectus tui.

¶ Oratō dauid. Caſ. Oratio persone domini conuenit: adiuncta ecclesia que eius corpus est.

XVI

¶ Exaudi domine. Caſ. Iste psalmus verā naturā humanitatis fatur attendere. Oratō xpi institutō est fideliū, sicut flendo lazarum charitatem prorimi habere nos docuit. pseudotores fugit: vt inconsideratę temeritatis nobis auferret audaciam.

¶ Caſ. Primo petit secundum iusticiam sibi retribui.

Exaudi domine † Caſ. Quia iusticia habet vocē apud deū. ☞ § Pro iustitia † § de malis tauendis.
iustitiam meā: intende † deprecationem meam. † § nō trāsitorie. ☞ § de bonis sibi et suis. § Non modo intendas sed et.
Auribus † percipe domine † orationem meā: non in † labijs dolosis. † § Prolatam. † § Aug. Et illuminatione tue notitie. veritatem iudicē. § Aug. Qui omnia vides nec eges te testimonio alterius. § Ecce quid petit. † § Cordis. § vel mei.
De vultu † tuo iudicium meum prodeat: † oculi tui videant † equitates. Probasti cor meum † § Caſ. vt michi remediū indeis penam deo. § Quia. † § Aug. Ipsum cor visitatione tribulatōnis probatū est. que nō solū nos, q̄ pturbat: sed † ignis quia vnt. in qua inuentus sum iustus. & † visitasti nocte: igne me examinasti: et non est inuenta in me iniq̄tas. † § Aug. vt aliud nō p̄cedat de ore meo q̄ qō ad gloriā tuam pertinet. non ad opera hominū que preter te sunt.
Ut non loquatur os meum † § Sed. § Et si innocens tamē. ☞ § Dacis me vel, pphetarum. ☞ § Coplenda nō p̄ culpa. opera hominum: † propter † verba labiorum tuorum ego † § Caſ. humanas actōes meas. § Ideo. † § Aug. Libera. & valida intentione preces direxi. quia vt hoc possem. exaudisti me infirmum ozantem.
custodiui † § Hominibus. ☞ § Aug. Ideo etiā in cogitatiōbus et in verbis ē ex ultatio. § Aug. Plena est letitia et que eode bilari cōcipitur. et alacri sermone profertur.
vias † duras. Perfice † gressus meos in † semitis tuis: vt nō † § Arrioribus preceptis. ☞ § Qui volunt me imitari. † § Quibus ē impressa forma iusticie. ☞ § Aug. Libera. & valida intentione preces direxi. quia vt hoc possem. exaudisti me infirmum ozantem.
moueantur † vestigia mea. † Ego clamaui quoniam exaudisti me deus † § Ideo. § Aug. Nō deserat exaudiō tua humilem. ☞ § Clementie et misericordie. † § Humili.
† inclina † aurem tuam † michi: et † § Que verba.
exaudi verba mea. † Mirifica † § Aug. Nō vilescant misericordie. ne minus mentiar.
ca misericordias tuas: qui saluos facis sperantes in te. A resistentibus † § Aug. fauoris quo michi faues vel michi filio tuo.
† dextre tuę: custodi me vt † § In munimēto charitatis. misericordie tue
pupillam oculi. Sub † umbra

¶ Nō in la. do. Caſ. Vt qui inique damnat. vel vt q̄ dicit domine dñe. & nō facit opa. Aug. Vt nō in la. dolo. de vultu tuo iudicii meū. p̄deat. vt iudicās non p̄ferā aliud q̄s et te intelligo.

¶ De aspectu t. Caſ. Id est. scīm ea q̄ in me cognoscis. qui nullū habeo peccatū Iudicium. q̄ fui iudicatus videar p̄o disse. De vultu t. nō de dispositōe in deorū. quod factum patet in resurrectōne. Vel iudiciū. quo discernit omnia. Probasti. a similitudine fornacis. q̄ metallum purgat. sed nō est inuenta iniq̄tas. Caſ. quam vltio coqueret q̄ tu scis. et hoc vt nō i. o. m. id est. si taceā tu scis me puram.

¶ Vias du. Caſ. Licet opa hominū. q̄s. i. mereant opa bona. Vel quas debent imitari homines. q̄bus iter vitę leue est vir tutū difficile. Vt nō est inuēta. ita vt non loquat. i. vt nō tacā ter hec dicā. vel vt nō peccē in lingua quod est op̄ hoīm. Aug. Vel vias duras latronis. i. q̄e latro merito. ego patior imerito. Vias duras mortalitatis et passionis. Aug. Vel ad p̄ficiē dos gressus meos in semitis. i. vt p̄ficeret charitas ecclesię in iustis vijs. in artioribus p̄ceptis. vt non moueant signa inimicis. q̄ sacramēta et scripturis impressa sunt. vt intueant et obseruent: qui me sequi volūt. Vel vt stabiliter p̄manēt in eternitate positā pergi vias duras. et p̄fici gressus.

¶ Perfice. Caſ. Vsq̄ in finē ante nō est nisi inchoatō. Hresi. bus actōes. vt qui volunt imitari. nō moueant a te. vel vestigia ab eis.

¶ Ego clamaui. Caſ. Scīo p̄cat vt a iudeo. q̄ insidijs ei puniras liberetur. Ego etiā clamaui. i. boc non nisi iusto conuenit. qui confidenter orat. quia scit se audiri. mirantibus iudeis.

¶ Mirifica. Aug. Mira sūt que nota sūt. hec sunt que in carne gessit

¶ Pupilla pcipua est. et tamē p̄ eam acies luminis dirigit. quo lux

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

t tenebr̃ diudicãtur. si p humanitatẽ xp̃i diuinitas discernens est inter
hoios et malos.

¶ Adipem. Cas. A similitudine animaliũ quę et adipe inflant·i·sup/
biam reminuerũt nõ macri·i·nõ humiles. Vel adipẽ·i· carnalẽ sensum re
tinuerũt. Vel scelerib̃ saginati verã intelligentiã pdiderũt. vnde restat
supbꝫ loqui. Os. nõ cor qr sepe iniqui qõ ore defendũt: corde dãnant.
¶ Susceperũt. Cas. Vnde eis hęc oportunitas respon. sus. Vel su/
sceperũt a deo cuius
dispositõ est. Vel a
traditore. Vel a iu/
dice acceperũt auide.
¶ Leo. Aug. Cas.
Principes cõpandi
leoni dyabolo q̃ au/
ctore facũt. Popu/
lus catulus leonis·i·
filius dyaboli habi/
tans pmanẽs in insi/
dijs·quia mos est ma
lis vota tegere·vt la/
tenter possint perficere.
¶ Exurge. Cas. De
remuneratiõibus oratõ.

¶ Preueni. Cas.
A similitudine currẽ
tis. nemo nõ potius in
se q̃m in alium peccat.
¶ Supplãta. a simi/
litudine luctantis·id
est·efficaces fac et de
ice eos.
¶ Eripe. Aug. Re
surrectãdo a morte ab
impijs ulata. ¶ Fra/
mea t. Aug. anima
mea est framea quaz
man⁹·i· virtus tua as
sumpsit, vt p eam re/
gna iniquitatis dbel
let. et iustos diuidat
ab impijs.
¶ Diuide eos.
Cas. Id est. iudęos
duos. ¶ A pauci⁹/
·i· electis sc̃im mo/ses
Vel a paucis fideli/
bus q̃ in regnũ agrip
pe cessĕrãt Judęos
de terra sublatos pro
qua me occiderãt di/
uide p orbẽ in vita q̃
sciant quid ergo post?
Miseria quasi inceri/
to:qr. ¶ De absco/
·i· de imũdicijs quas
deus nõ nouit·i· qbi
bet sanata est carnali
tas eorũ. Vel de hẽ
ptis legis et miracu/
lis xp̃i. venter·i· carnalis sensus impletus est. quib̃ bonis etsi pasti: tamẽ
saturati sunt porcina·i· immundicia. et reliquias peccato⁹ misericordie posteris
Vel saturati sunt filijs ad opus filioꝝ. Et est similitudo a re quę non est.
Nullius enĩ dape filij saturãtur. Et ita saturati sunt q̃ dimiserũt relĩquias
maledictionis parvulis suis. Vel saturati sunt de absconditis·i· peccatis
q̃ a te remota sunt. et hoc filijs·i· ad vtilitatẽ filioꝝ q̃ sũt reliquię saluãdę.
¶ Absconditis. Aug. Nõ solũ eis hęc pena vilibus·sed de absco·i·
peccatis quę a lumine veritatis tuę absconditur: plena est memoria eo/
rum: vt oblivisci nequeant deum.
¶ In finẽ puero ꝛc. Aug. Cas. Saul petitio. Quia ecce sit popul⁹
hunc regem a deo, qui nõ erit electus ad pmanendũ·sed sicut dicit. facit
deus regnare ypocritã. ꝓpter puerilitatẽ populi. Dauid elegit deus ad p/
manendũ de quo xp̃us rex in eternũ. Sed nõ ante regnũ tenet q̃m liberat
a psequentibus. sic xp̃us primo sustinet·sic corp⁹ ei⁹. Saul mors quę sola

† ℣ Cas. Misericordia et charitas sũt ale patris
quibus ptegit. † ℣ vt gallina pullos.
† alarum tuarum † protege me: a
† ℣ Instantia. † ℣ demonũ et iudeorum.
† facie † impioꝝ qui me afflixerũt.
† ℣ Sic. ℣ Judei † ℣ Cas. Id est. vitã volẽ
tes tollere. † ℣ Consilius.
† Inimici mei † animam meã † cir
† ℣ Aug·Leticia sua pungui coopti sunt· postq̃
impiditas eoꝝ de scelere sanata est. ꝛ ideo os eo
rũ lo·est supbiã dicens aue r·i·
cũdederunt: † adipem suum con/
cluserunt·os eorum locutum est
† ℣ Aug·Extra caritatẽ quasi loc⁹ de me macu
laretur.
superbiam. † Proiicientes me
† ℣ Nõ obsequio sed furore quasi ad spectaculũ
℣ Dauid coloni qui pr⁹ seruos in vineã missos
occiderãt nũc me filium et heredem.
† ℣ Quia. ℣ Cordis.
nunc † circũdederunt me: † oculos
† ℣ Aug·Coz in terrena declinauerũt. putãtes
malũ pati eũ qui occidebatur. et se nullum qui
occidebant. † ℣ Ne pdent locũ et gentem.
suos † statuerunt declinare in ter
† ℣ dyabolus et princeps.
ram. Susceperunt me sicut † leo
† ℣ Populus.
paratus ad prędam: ꝛ sicut † catu
† ℣ Cogitans de insidijs.
lus leonis † habitans in abditis.
† ℣ Sed tu· ℣ Ad vindictã. † ℣ Aug. Qui
videris nõ curare hec.
† Exurge † domine preueni eum ꝛ
† ℣ Aug⁹ ·sacrũ eoꝝ vindicta exsecratõis, preue
niat·et ita subuerte eos·
† supplanta eum: eripe animã meã
† ℣ dyabolo. ℣ Idẽ quod alia
ab impio: frameam tuam ab ini
† ℣ Id est. virtutis tue. id est· meis. † ℣.
Supplanta eos hoc modo:
micis † manus tuę. † Domine a
† ℣ Aug. domine pdens eos de terra quã inha
bitãt·dispone eos p orbẽ in ista vita quã solam
suã putãt·qui de eterna desperant·
paucis de † terra diuide eos in vi
† ℣ Peccatis.
ta ipsoꝝ: de † absconditis tuis ad
impletus est venter eorum. Sa
† ℣ Id est·ogibus malis· vel porcina·i· immun
dicia. † ℣ Sanguis ei⁹ sup nos et su· fi· no·
turati sunt † filijs: et † diuiserũt re

nos psequitur. nisi enĩ mortales essem⁹ nichil nobis faceret inimicus. hãc
nõ fecit deus: sed impij manibꝰ et verbis accersierũt illã. ¶ In die qua e·
In die resurrectõis a dyabolo ꝛ morte xp̃us ereptus est. mẽbra ablouta.
¶ Cas. Attende regulã vnitatis capitis et corpis·i· xp̃i et ecclesię quasi
em vna psona ẽ caput et corp⁹. ideo ꝓs vna voce vtr̃·licet q̃ dicũt ad diũ
sos referãt. Quedã enĩ soli capiti pueniũt. Quedã solis mẽbris. Quedã
capiti ꝛ mẽbris. Itẽ q̃ mẽbris. Quedã ꝓteritis. Quedã ꝓntib⁹. Quedã
futuris. Itẽ quedã p
fectis. Quedã imple
ctis·et tamẽ in tanta
diuisitate vna vox ẽ
vt sicut duo sunt· in
carne vna·vt scilicet
sponsus·ꝛ sponsa ita
sint et in voce vna.

XVII.

¶ Diligã te do·
¶ Cas. Dicit hoc
xp̃us et ecclesia·id ẽ
totus christus.
¶ Cas. Primo p/
pheta summã colli/
gens· de liberatione
gratiaꝝ agit.
¶ Refugiũ. Cas.
Quãdo erat op⁹ cõ/
silio·dauid ad eũ re/
fugit et inuenit.
¶ Liberator. Cas
Vt si potens captuꝝ
ab hostibus liberet.
¶ Protector. Au
gus. Quia de me nõ
ꝓsumpsi quasi cozno
superbię cõtra te eri/
gens. sed te celsitudi/
nẽ salutis inueni. qõ
vt inuenirem suscepi
sti me.
¶ Laudãs inuo.
Cas. Post oia non
elatus se iactat. sed
omnia deo tribuit. et
ideo saluus·nam qui
aliter sibi relict⁹ perit
etsi vicisse videbat.
¶ Circũdederut.
Cas. In plona iusto
rũ ante aduentũ xp̃i
agit de cladibus hu
mani generis. et quo
modo deus mysterio
incarnatõis miser·tus
est. et in baptismate
de toto orbe xp̃ianos
collegit. ¶ Dolo/
res. nõ de rebus mũdi ꝓ
mortis. qr vbiq⁹ dya
bolus regnabat. iter

† ℣ Ego ab⁹ qui nõ apparui eis qui corde tene
broso et sordido lucẽ veritatis· et iaptẽtie nõ vi
dent in iusticia tua apparebo in cõspectu tuo
℣ Q· illis ita continget.
liquias suas paulis suis. † Ego
ãt i iusticia appebo ꝓspectui tuo:
† ℣ Et cũ illu saturati sũt in iudicia vt me nõ
nosceret. ego satiabor dũ manifestabitur gloria
tua in his qui me intelligunt·
† satiabor cuꝫ apparuerit glã tua.
† ℣ Id est·christum. † ℣ toti christo.
† In finẽ † puero dñi dauid quę
† ℣ Ad honorẽ dñi. † ℣ de leticia resurrecto
nis et constructionis ecclesie· ne de hystoria. da
tur intelligentia.
locutus est † dño verba † cantici
† ℣ Babili.
huius † in die qua eripuit eũ dñs
† ℣ Primo de inimicis·post de morte·qr nouiss̃i
ma inimica destruetur mors.
de † manu inimicoꝝ suoꝝ· et de
manu saul et dixit.

XVII.

℣ Qd ini restat de oib⁹ erepto.

¶ Diligaꝫ te do
† ℣ Aug· per quã fortis sum
super inimicos·
mine † fortitudo mea:
† ℣ aug. firmasti. qr ad te confugi. refugiũ. qr li
berasti. ℣ Quo firmus steti· in acie·
dominus † firmamentũ meum et
† ℣ de inimicis.
refugiũ meũ et † liberator meus.
† ℣ Qui creat. adiuuat. † ℣ aug· Qui pius
adiutoriũ vocatõis michi gratis prestitit· vt
possim superare in te.
† Deus meus † adiutor meus: et
† ℣ Contra insidias.
sperabo in eũ. † Protector meꝰ
† ℣ ad dissipandos inimicos. ℣ Per grãm
et † cornu saluti meę· ꝛ † susceptor
† ℣ Ideo. ℣ aug. Nõ meã gloriã sed dñi que
rens. † ℣ ad persequendum.
meꝰ. † Laudans † inuocabo do/
† ℣ aug. Non nocebit impietatis error.
℣ Sic.
minũ: † et ab inimicis meis saluꝰ
† ℣ Quid enim tibi. ℣ Carnis·
ero. † Circũdederũt me dolores

quos rari erant iusti·qui rapidis iniquitatibus conturbati sunt. Dolo/
res inferni. gentiles in inferno debito dolore torquendi. ¶ Preoccu/
pauerũt. laqui originalis reatus. ¶ Cõmota est. ecce quomodo audi
uit de premissa tristicia p incarnatõez·quã per eã quę tunc facta sunt sic
describit commota est·et post ꝛc. ¶ Tremuit. necesse est enim vt pas̃en/
tia iudicis tremant peccatores. ¶ Inclinauit. humiliauit se verbum vt
carnem sumeret. ¶ Descendit. ad nos venit. ¶ Caligo. dyabolus·qui mẽ
tes obnubilat. ¶ Sub pedibus. quia dñi potestate calcatur. ¶ Ascen/
dit super cherubin. quando videntibus apostolis conscendit·quod
omnẽ modũ scientię excedit·quis enĩ attigit hoc archanum·q̃ caro pas
sa sic est exaltata. ¶ Volauit. geminatũ nimiã celeritatẽ significat·qua p
totum mundũ cucurrit. ¶ Tenebras. incarnatõis mysteriũ quod nobis
pfundã et obscurũ. ¶ Latibulũ. secretũ maiestatis suę quod tũc aperiet
quando videbimus eũ facie ad faciẽ. ¶ Et tabernaculũ. id est· ecclesia

e

que ci militat ē in ar/
cūitu eius-id ē- ei pto
xima.

¶Dolores. Aug
Dolēt el iudei ō me/
ꝯ eis causa ē mortis i
teriotis ⁊ inferni. Vt
dolores morientium
et hi sunt inferi- id ē-
pto infernꝰ pte mea
Torrē. iniqui- trā
sitoꝝ impeꝝ iniquo/
rum. et hoc quia pre/
occupauit mortalitas
et passibilitas.

¶De templo. Cas.
Vel de celo vel de
venturo xpi corpore.

¶Cōmota est.
Aug. Ira clarifica/
to christo cōmoti sūt
et contremuerunt pec
catores.

¶Fundamēta.
Cas. Psumptōes
superboꝝ-id est- di
uitie et huiusmodi- q̄
bus innitebant- spes
eīs mundi abijt quā
odit deus.

¶Celos. Cas. Id
est- predicatores incli
nauit a contemplati/
ua ad ministerium et
ad ferēdas molestias

Descendit. ipe pas
sus in eis-et in quoꝝ
dam notiā. Cali/
go-tenebrosi-q̄ etiaꝫ
psequūtur sub ei⁹ po
testate sunt. vel qui
simpliciter credūt sub
iecti ei sunt. Et ascē
dit. facit eīs quoldā
plenos scientia in q̄
bus supeminet-quo/
rum celeritatem intel
lectus transcendit. te
nebrosis autem latē
ter vrit- vū ꝛga furo
ris mei assur ipse ve/
ro non cognouit sed
sui cognolcūt.

¶Vola. su. pen.
uen. Cas. Ventos
quibus michil est ve/
loci⁹: supat fama ei⁹.
vt dū mor natus ma
gis p stellā nuncia/
tus est.

¶Tenebras. Aug
Obscuritates sacra/
mentoꝝ. Vel in bis
tenebris vbi viden/
tes p fidē ambulam⁹
et nō per spēm.

¶Per celos. Cas.
Descendit et ascēdit
sed per nubes etheꝝ.
quod in hebꝛco ·i· p
phetas in quibus obscura doctrina ·nō sic. Sed per nubes que nō ethe
ris ·i· apostoli· pfulgide sunt in cognitōe eius·i· vicinius cōtemplantes·

¶Grando. Aug. Obiurgatōes q̄ dura corda feriūt-sed si ignis cha

† ſ turbe inique ad tēpus cōmote sed cito dest
tute. egerūt vt conturbarent.

mortis: et ‡torrentes iniquitatis
† ſ Cepit tedere et pa. † ſ Aug. In circūdā
tibus me vt pderent erant dolores inuidie qui
ducunt ad infernū.

‡conturbauerūt me. † Dolores
† ſ vt ptores nocere vellent.

inferni circūdederunt me: ‡preoc
† ſ Aug⁹. vt iudei qui iactatione iusticie mala
suadent.

cupauerunt me ‡laquei mortis.
† ſ In necessitate vbi totis viribus petitur.

‡In tribulatione mea inuocaui
† ſ Qui est vnicū inter mala remediū.
† ſ Nō alienū. † ſ Quod plus est q̄ inuo
care.

‡dominū: et ad deum ‡meū ‡cla/
† ſ de corde meo in quo habitat.

mau. Et exaudiuit de ‡templo
† ſ Causa iusticie que bene ad deum intrat.

sancto suo vocem meam: et ‡cla/
† ſ Aug. Que intus habeo nō coram hoibus.
† ſ A similitudine fidelis nuncii.

mor ‡meus in conspectu eius ‡in/
† ſ potentie et clemētie. † ſ Inter⁹ q̄ pe
nitentiam. ſ vnde.

troiuit in ‡aures eius. † Cōmota
† ſ Eternas. p peccatis. † ſ Peccatores.
† ſ Aug. Spes suphoꝝ in seculo.

est et ‡contremuit ‡terra. ‡funda/
† ſ vt iam spes mūdi non habeat firmamentuꝫ
in cordib⁹ hominum.

menta montiū conturbata et ‡cō/
† ſ Innotuit eis ira dei. † ſ deus.

mota sunt: quoniā ‡iratus ē ‡eis.
† ſ Aug. Lacrimosa depreciatō penitentiū eum
nouissent quid minetur deus. † ſ In pena in
dicti preuisa.

‡Ascendit fumus in ‡ira eius-et
† ſ Aug. Charitas post penitentiā flagrans de
notitia eius. † ſ Extincti ab igne dei et luce
iusticie. vel qui frigida tenebrosiq̄ remanerant.

ignis a ‡facie eius ‡exardescer: ‡car
† ſ Rursus accensi et illuminati reuixerunt.
† ſ Igne. ſ Id est. veniente domino.
† ſ Aug. Humiliauit iustū vt descēderet ad ho
minū infirmitatē. ſ Sed quomodo hec offēsa
facta-inclinauit celestia. misso filio.

bones ‡succesi sunt ‡ab eo. † In
† ſ Ceci malicia.

clinauit celos et descendit: ‡cali/
† ſ terra seabellū pedū eius. † ſ Exaltatus
est super plenitudinē scientie-que est charitas
vt ad deū nemo veniret. nisi p charitatem. vola
uit: q̄ dilectoribus suis se incōprehensibilē oīē
dit. ne corporeis imaginib⁹ querāt pprehēdere.

go sub ‡pedibus eius. † Et ascē/

dit super cherubin et volauit: vo
† ſ aug. Quia incōprehensibilitas eius superat
virtutes animarum.

lauit ‡super pennas ventorum.
† ſ Aug. Occultā spem in corde credentiū. vbi
latet non deserens eos.

‡Et posuit tenebras latibulum
† ſ Aug. tamē cōuersi eī ambiunt in quib⁹ hic
temporaliter habitat ſ Milites sui cognoscūt
q̄s per malos agitat.

suum: ‡in circuitu eius taberna/
† ſ Obscura doctrina est in pphetis et in omni
bus predicatoꝝ libꝫ.

culuꝫ eius ‡tenebrosa aqua in nu
† ſ Ne quis ergo se putet esse in futura luce q̄
scripturas recte intelligit. subdit ſ Aug. In
comparatione fulgoris qui erit in manifestatōe
eius. nūc per speculū. tunc facie ad faciē.

bibus aeris. † Pre fulgore in cō

† ſ Predicatores. ſ Que nubes ad gentes trā
sierunt nō ita in iudea tamē sunt.

spectu eius: ‡nubes transierunt:
† ſ Et p trāseūtes.

grando et carbones ignis. † Et
† ſ Aug. de corde nisi sonuit dominus. quādo
ignitia mysteria loquitur. que ē fiducia euāgeli.
† ſ Aug. vt in pfundo seculi adiremꝰ ecclesia-
ſ Omnis.

‡intonuit de celo dominus· ⁊ al
† ſ Quauum de premiis eternis.

tissimus dedit ‡vocem suam: grā
† ſ Nō temere transiūt sed missi.

do et carbones ignis. ‡Et misit
† ſ Euāgelistas cū pennis virtutū recte volā
tes. † ſ vt alijs essent odor vite. alijs odor
mortis. † ſ Ad quos mittit.

‡sagittas suas et dissipauit ‡eos:
† ſ enam. ſ Miracula que stupidos reddūt.
† ſ Stupefaciendo.

‡fulgura multiplicauit ⁊ ‡contur
† ſ Qui facti sunt in predicantibus.
ſ Cas. rentas predicatorum.

bauit eos. Et apparuerunt ‡fon
† ſ Saluentiū in vitā eternā. † ſ Aug. Pro
phete. super quos credens orbis edificatur. quia
ecclesia de toto orbe colligitur.

tes ‡aquarū: et reuelata sunt ‡fun
† ſ Aug. tua clamātis appropīquabit regnū c-
damenta orbis terrarū. ‡Ab in
† ſ Aug. dicentis nisi penitentiam egeritis mo
riemini.

crepatione tua domine: ab ‡inspi
† ſ Aug. gloriosam ecclesiam vocando et gentes
bus in hereditatem.

ratione spiritus ire tue. † Vi/

sit de summo et accepit me: et assū
† ſ de multitudine populoꝝ.

psit me de ‡aquis multis. Eri/
† ſ Aug. Qui michi inuidebāt. iam voleī eū.
† ſ Qui prevaluerūt tpaliter ad affligendā et
peruertendā hanc tempoalem vitam.

puit me de ‡inimicis meis ‡fortissi
† ſ Quia volo eum.

mis: et ab his qui oderunt ‡me

† ſ Quia q̄dā fuberā ipsis ignorabā deum.

quoniam ‡confortati sunt super
† ſ a similitudine currentiū. ſ Ptores michi
nocerunt. † ſ In tempore earuis. ſ Nō
tempore gaudii.

me. ‡Preuenerūt me in ‡die affli

ctionis mee: et factus est domi/
† ſ Contra miserias et voluptates. † ſ Per
mala dilatat charitatem.

nus ‡protector meꝰ. Et ‡eduxit
† ſ aug. Spiritualē. contra angustias carnis.

me in ‡latitudinē: saluum me fe/
† ſ anteq̄ ego vellem eū. † ſ Hec omnia
gratis. sed post. ſ Dic.

cit ‡quoniam voluit me. ‡Et re/
† ſ Aug. Bone voluntatis qui dedit misericor
diam vt vellem.

tribuet michi dñs secundū ‡iu/
† ſ aug. factorum. qui dedit vt facerem educē
do in latitudinē.

‡ticiaꝫ meā: et secundū ‡puritatē

manuum mearum retribuet mi/
† ſ aug. vt latitudinē operū longanimitas con
sequatur perseverandi.
ſ Quasi hoc retribuet.

chi. ‡Quia custodiui vias domi
† ſ Recedendo.

ni: nec impie ‡gessi a deo meo.

ritatis resoluit in mi/
ti alio fit aqua fatiaꝫ
altas salieꝫ. Et car
bones. q̄ illo igne
tenebrosa corda acce
sa reuiuiscūt.

¶Intonuit. Cas.
Ad litera. vt q̄ vnū
est tonitruū deo dicē
te clarificaui- et iterū
clarificabo. Dedit
uocē. vt cū dicit hic
est filiꝰ meus dilectus
in quo michi cōpla.

Et misit. Cas. dns
intonuit et dns misit
nō eīn transit⁹ ad gē
tes semp erat certus-
necꝫ rationabilis ha
bitus.

¶Et apparuerūt
xpo veniente patuit
quod diuinū tegebat
eloquium.

¶Ab increpatōe.
Cassi. Conuersio ad
deū quasi cū gratiaꝫ
actōe- q̄ p predicatōes
increpabat peccātes.
et inspirabat vt time
rent iram futuram.

¶Misit. Cassio.
Mucalpꝫ de aduen/
tu dñi-hinc de tempi
bus xpianis. Misit
pater xps. Accepit
me. ecclēā sponsaꝫ
De aquis. baptis/
mi. Vel misit spūm q̄
est donū. De alto.
q̄ equalis patri et fi/
lio. Accepit. quasi
fugitiuā. Assūpsit.
in altitudinē virtutis
et boni opis.

¶De inimicis.
Aug. Id ē. vicijs- q̄
sup omnes inimicos
plus nocent. Et ab
his qui oderūt.
·i· exterioribꝫ inimicis
hoibus scꝫ ⁊ demoni
bꝰ. qō necesse ē q̄ cō
fort- scēm quid. Ec/
ce p̄uenerūt·i· p̄malue
runt. Per hoc ma/
gis eripit- q̄ illi sunt
pfortati. cū eīs afligi
tur ecīa magis crescit

¶In latitudinē.
Cas. Per leuitā ma
loꝝ crescat ecīa nume
roꝝ ⁊ mento. Saluū
q̄ ad fidem venit.
Quia voluit. Au
gust. id ē gratis elegit.
Et retribuet se/
cūdū iusticia. bo
ne volūtatis. Et se/
cūdū opera. que

sunt post prima beneficia dei scꝫ fidem et charitatē. que gratuito sine pce
denti merito deus pstat.

¶Quia custodiui. Vel ita cōtinuādo cū precedenti versu. Et retri·

m.d-se-iusti-m-z-s-p-
zc. Id ē lcōz q̄ uult?
ei purus-i-innocens
Iustus.q̄ custodiui
vo-do-purus-q̄ non
impie gessi.et hoc iō.
q̄ considerauī iudi-
cia tam p̄sentia q̄s fu
tura-et vidi iusta. et
inuenta iusta nō re-
puli-i-placuerunt.et
sic custodiui-et sicut
eq̄s ero immaculat?
vñ futuro retribuet.

¶Lu co. ei adhę-
rens. Et obseruā-
vo. ne iterū cadam.
Ab iniquitate. q̄
est mors beata. Vel
ne iterū cadam qui ē
mos beati.

¶Et retribuet.
Cal. Duplicit deus
retribuit hic in p̄senti
vt iustus iustificetur
et qui in sordibꝫ ē lor
delcat adhuc. vnde
hic dicit cū sancto sā
ctus zc. z in futuro p̄
miū bonis et pēnam
malis. vñ ibi quoniā
tu populū hu-zc. q̄si
ita hic.quia in futuro
tu populū h-s-f-.

¶Aug. Et retribuet
Jā nō solū p̄pter la
nitudinē fidei q̄ p di-
opat'. s. p̄pē logani
mitatē retribuet michi

¶In cōspectu.
Hoc iuste p̄suent. vt
sicut illi deū semp cō
mentē.ita deus eos in
giter respiciat.

¶Cū sancto. zc.
Cal. Diuerat retri-
buit secundū iustitiā.
nūc vt videat' gratia
cū libero arbitrio. oñ
dit quomō habeatur
iustitia. Et fit cōver-
sio ad dām quasi cuz
gratarū actōe. o do
mine cū-s-s-e-i-adiu-
uas in sanctitate. q̄a
scūs in natura. alios
grata sanctificas. In
nocētia q̄ innocēs
innocētem adiuuas-z
puerū puertis pmit-
tendo-et hec omia q̄
tu populū hu-s-f-. et
occa-su-bu. Vel sicut
ego ero immaculat⁹ cū
eo.similiter tu quicūq̄ cū sancto xp̄o-id ē.ip̄o donāte eris scūs. et inno-
cēs. et cū peruerso-i-dyabolo eris puersus. Et est hic argumentū a cōui-
cto. et hoc ideo quia tu dominue po-bu-sal-fa-et occi-sup-bu.

¶Aug. Est enā occulta p̄fūditas q̄ intelligentis cū scō scūs. q̄ tu sāctificas.

¶Quoniā tu illumynas. Quod enūciauit de electis et sanctificatis erat nunc de alijs.

¶Lucernā. Cal. Fuerūt p̄dicatores.in quibꝫ lux-i-cognitō veritatis
q̄a illuminauerunt alios-vñ hēmus thesaurū iſtū in vasis fictilibus.

¶Tenebras. Aug. Eos q̄ adhuc sūt in tenebris. Meas. p̄destinatōe.

§ Aug. Id est. premia iustorū. penas impiorꝫ
flagella corrigendorꝫ. tentationes p̄bandorꝫ tem
per attendo.

†Quoniam omnia iudicia eius
† § Aug⁹. vt ille qui deficit sub sarcina. vel qui
fragilitate carnis impatiꝫ tumultat quod cepat.
in conspectu meo: †z iusticias eī⁹
† § Cōtra olim viri-et sicut cepi ita. § Post
modū † § Nō q̄ p̄cessus sine macula. sz obs-
non repuli a me. †Et ero †imma
culatus cuz eo: et obseruabo me
† § Ne iterū cadam per peccatū mortale.
† § In futuro.
ab †iniq̄tate mea. †Et retribuet
michi dominus secundum iusti-
ciam meam: et secundū puritatez
† § Aug. Nō quod homines vident. qui que vide
tur temp alia sunt. que nō videntur eterna. quo p
tinet alcitudo ipsi.
manuū mearū in †conspectu ocu-
† § Sanctificans eū. § Et si dixi iusticiā meā
tamē nō est mea iusti te donante.
lorum eius. †Cum sancto sanct⁹
† § Aug. Qui nulli noces. sed p peccatis suis
quisq̄ constringitur.
eris: et cum †viro innocente inno
† § Ab eo quē elegisti elegisti.
cens eris. Et cum †electo elect⁹
† § Aug. Peruersio puersus videtur. q̄ dicit nō
ē recta. v.d. † § Hoc peruersa videtur p
uersus q̄ confitentes peccata saluat.
eris: z cū †puerso puerteris. †Quo
niam tu populum humilez saluū
† § Qui ignorantes iusticiā de suam volunt
constituere. † § Quanto plus alti-
facies: et oculos †superborū †hu-
† § Nō est nostrū lumen ex nobis. § Prop̄e
diuit ecclesia o deus pater. q̄ lucernā-i-apollo
los et alios p̄misimus.
miliabis. †Quoniam tu illumi-
nas lucernam meaz domie deus
† § Per eos. † § Quia peccatis nostris tene
bre sumus.
meus †illumina †tenebras meas.
† § te rogo. † § vel per. † § Nō a me.
†Quoniam in †te cripiar a ten
† § Non in me.
tatione: et in †deo meo transgre
† § Aug. Quē intra homines et celū peccata cō
struxerūt. † § vere quia dei⁹ meus.
† § Id est-nō incedit niſi per mūdā viam-quia
nō venit in homines nisi mūdent via fidei. qua
veniat-q̄ impolluta via etat-vnde para. v.do-
rec. fa. zc.
diar †murum. †Deus meus †im
polluta via eius: eloquia domini
† § Spiritu sancto vel tribulatōe. † § aug⁹.
Et eos qui sperāt nō in se. sed in illo nō confu
mit tribulatio-quia spes sequitur fidem.
†igne examinata: †protector est
omnium sperantiuz in se. Quo
† § Cui ex debito seruimus.
niaz quis deus p̄ter †dominū?

† § Aug. Quē post seruierūt in hereditates pa
sidemus.
aut quis deus p̄ter †deum no-
strum. Deus qui †p̄cinxit me
† § vt fortis sim.
† § aug⁹. de flentes finus cupiditatis impe
diant gressus-i-bona opera. † § Sicut ima
culata ē fides qua ad me venit. sic charitas qua
ad illum vadam.
†virtute: et posuit †immaculatam
† § aug. Id est- amorē ad transcendenda spino
sa et vmbrosa secuti.
viam meā. Qui perfecit †pedes
† § In celo coelos intentione.
meos tanq̄ ceruoz: z super †ex
† § aug. Operati ad fugandos homes. qui iter
celi claudere conantur.
celsa statuēs me. Qui †docet ma
† § Contra vicia et demones.
nꝰ meas ad †p̄liū: z posuisti ve
† § aug. Infatigabile intentione bonorum ope
rum meorum. † § Nō sufficiant p̄dicta
nisi adsit protectio dei
†arcum ereus brachia mea. †Et
dedisti michi protectionem salu
† § aug. fauor gratie tue. Cas⁹ rē potentia dei ta
tis que hominē in altum constituit.
tis tue: z dextra tua suscepit me.
† § aug. Correctio tua nō sinit deuiare vt quid
quid ago in eū finem referā quo coheretur tibi
et eadem docet quemire quo diuerit.
† § vel diuerit.
†Et disciplina tua †correxit me
in finem: et disciplina tua ipa me
† § vt melioribus insistam.
†docebit. Dilatasti gressus meos
† § De mala mundi.
subtus me: et non sunt †infirmata
† § Itinera. vel signa que reliqui imitaturis.
† § Judeos. § Carnales affectus meos.
†vestigia mea. Persequar †ini
† § aug. vt absummantur.
micos meos et †comprehendam
† § Non illi me. † § ab hac intentione.
†illos: et non †conuertar donec
† § a rebellione. § Qui modo obstrepunt.
† § diuersis miseriis affligam. † § Non du
rabunt aduersus me.
†deficiant. †Confringā illos †nec
† § p̄reposui illis amores quibus in eternita
tem ituri
poterunt stare: †cadent subtus pe
† § aug. fluentia desideria carnis virtute sirmi
pisti. ne in pugna p̄pedirer.
des meos. †Et p̄cinxisti me †
† § aug. decipi fecisti insequentes. vt michi sub
essent qui supelle volebant.
ture ad bellum: et †supplantasti
insurgentes in me subtus me.
† § aug. fecisti vt me p̄sequerentur.
Et inimicos meos †dedisti michi
† § Perdurātes in odio. † § per vniuer
sum orbem.
dorsū: z †odientes me †dispdidisti.
† § vbi. † § aug. alius no potest.
†Clamauerūt nec erat q̄ saluos

Trāsgredi. Cal. Diuerere nō penitus
pōt hō. sed ope dei
nāsit murū obstacu-
lū peccatoz.

¶In deo meo.
Cal. Dē cui me⁹ est
via qua itur ad celū
ipolitura. Dei via q̄
venit in mūdū sācta
et imaculata virgo.
Et quidq̄d dixit ip̄ū
sācto examiatū est. i.
vale z bonestū. vt sa
piēs q̄dq̄d dicat p̄i?
apud se diudicat.

¶Deus meus.
Cal. Et ostendēdo se
quit' impios me de-c-
-cetera iterponit ad
cōmendatōem.

¶Eloquia. Igne
examinatōs p̄bant.

¶Omnium. Cal.
Nullus eccipit' nisi q̄
spare nō valt.

¶Quoniā quis.
Cal. Dē dico. quia
q̄s est alt⁹ deus nisi q̄
et oñs in rebꝰ ē. et qui
in iudea not⁹. nō oēs
gentiū. Hec ptra pa
ganos qui maltos si-
bi fingunt.

¶Deus qui pre-
cinxit. Cal. Adhuc
p̄ter cōta cōmēdat p
spēa'ia. q̄ tercio xp̄s
de virtute et potēta
sua cōmēdat. P̄cinxit. i. armauit.
Vt a similitudie cur
rētis. Vel dignitatē
notat et fortitudinē.
q̄ ei p̄uenit. q̄ p̄ter
sua iudicabit populū
vel mūdū. Et po-
suit. firmauit. Vta
imacu. sine peccato
Cerui spinas et bra-
tia loca transilit. sic
xp̄s spinas et foueas
peccōrū. et sicut ceruus
alta. ita sup oēs crea
turas cōscēdit. Qui
docet. ab imminēti-
bus insidijs cauū facien-
do. Manus. opa
vel voluntates. Ad
p̄liū. Contra dya-
bolū. Vt arcū. simi
litudie rei q̄ nō est. i.
dedisti irremissibilez
fortitudinem. Vel
brachia. xp̄i. ap̄lōz et ap̄li p quos opat⁹ q̄ arcus greus q̄ p̄dicādo nō
molliscāt sed semp fortes verba salutis iaculant.

¶Protectōne. Nō vt nichil putat quod tamē est ad p̄fectū. Tribu
latō est correctō et doctrina et dilatatō et confirmatō.

¶Dilatasti. Aug⁹. Nec impediunt carnales angustie. quia latam feci
sti cantare hilariter operantes etiam de his que sūt sub me solicet de mo
talibus rebus et membris.

¶Persequar. Cassio. Arguendo. diuersis afflictionibus fatigando.
Comprehenda. veris rationibus circūueniam.

Comminuã. Aug. Ecce eadẽ optatõ pñs et filij supra ait dispdidisti pater. Et iã ait cõminuã-i-aufertã virtutes. vt pꝰ cedãt omni vẽto doctriꝝ.
Eripies. Cas. De illis ita-sed eripies me-depssio iudꝯ et exaltatio gentium.
Filii. Judei ꝙs enutrini facti alieni. mẽ.s.michi ad bonorẽ meum.
Inueterati s. et claũ. Sequẽtes poꝛius suas traditõnes ꝙs dei.
Tuuit do. Cas. Quarto erultãs ecclesia sumati munera dei laudat. Vel vinit-q; vinificat. Benedictus. q; oia benedicit.
Et exaltetur. Augus. Nõ terreno more de deo salutis meę sentiã-nec ipsaꝝ salutẽ terrenã-sed in excelso de illo spabo.
Vindictas. Cas. Pia vindicta dñi rebellis subditur.
Iracũdis. Cas. Maior; glia ẽ a feriẽ tibi malis liberare.
Magnificãs. deus q magnificat.
Faciẽs. deꝰ q facit
In fine. Cassio. Psalmus de primo aduentu. vnde tirannus cadit-homo absoluit. hic ppba respicit in finẽ-i-xpm vel in vltima tempa.

XVIII.

Celi enarrãt. glo. Primo loquẽs de incarnatõe cõmendat pdicatõem nouę legis. Aug. Celi apostoli-de gloria xpi in q̃ patri equalis. Cas. Vel celi qui stellam miserunt. Gloriã. Cas. q deus-q gratꝛ pcẽ dimittat. Aug. Opera. quę scdm hominẽ. In pmo alti quia altũ nunciãt. In isto firmati: quia ꝓ eo opus ẽ patri-vnde nõ ei erubesco eã gelũ. et iudeis quidẽ scandalũ-gẽtibꝫ stultitiaꝝ. Dies. ecce ꝙs discrete,nõ cñ oĩa oĩibꝫ:sed dari claris sapientiã dei. ꝛ ipsi eidẽ facti nor tenebrosis. Scientiã. quę de humanis. Cas. Et boc tã mirifice-q; in oĩby lingnis-ꝛ tã late q; in oĩm pte ãbit? trę.
Dies diei. Cas. Demõstratiue agit. Aug. Dies diei. Spirit' spiritualibus ꝓfert plenitudinẽ sapientię-quod est verbũ in principio apud deũ. et mortalitas carnis quasi longe positis carnalibꝫ fidem insinuando annunciat futurã scientiã. Vel dies d.nor no. qi hę: doctrina diebus ꝛ noctibus cõtinuatur vsqꝫ ad posteros.
Loquele. Cas. Publicę suasiones. Sermones. cões narratões.
Quoꝝ nõ au. Planius diceret in quibꝫ nõ audiant' vo,eo. vel omniũ sermonũ audiãtur voces eoꝝ.illud idem facit per relatiũ.
Aug. Oĩbus linguis primos loqui fecit spiritus: qui omnes gentes in vnũ erat cõgregaturus, vnus bõ tũc oĩibꝫ;sic mõ vnus xpus caput et corpus.

† ſ ang. tu non vis.qi nõ recedũt a malicia.
faceret: ad dominũ nec † eraudi
† ſ pꝛeter dispersionem.
uit eos. Et † comminuam eos vt
† ſ Aridi sunt sine imbre misericordie dei. vt elati et inflati superbia a spe firma quasi a soli do terra rapiantur.
† puluerem ante faciem venti: vt
† ſ Aug. Luxuriantes et lubricos p latos vias.
† lutum platearum delebo eos.
† ſ Aug. Qui dixerunt.si dimiserimus eum sic totus mundus post eum abit.
Eripies me de † contradictioni
bus populi:constitues me in ca
† ſ Quia. ſ gentium.
put gentium. † Populus quem
† ſ Nõ visitaui corporali ꝓsentia vel lege et ꝓphetis. † ſ Oculis nõ vidit sed per predicatores obediunt:
nõ † cognoui seruiuit michi:in † au
ditu auris obediuit michi. Filij
† ſ Nõ mei sed alieni ex patre diabolo. vnde gentꝫ peccatrix filius alienus po.ple.pec.fe.
alieni mẽtiti sunt michi: † filij alie
† ſ Aug.In veteri homine remãserũt quos in nouare veni. † ſ Aug.vno pede debiles. vetus testamentũ tenẽtes.nouũ respuentes.
ni inueterati sunt.et † claudicaue
† ſ Quas ipsi fecerant. † ſ Quia presens ẽ in corde meo firma fide vtus.
runt a semitis suis. † Tuuit dñs
† ſ Laudatus sit. † ſ coto orbe credatur. ſ Aug.det michi saluẽ in excelso nõ in imo.id est.celestem non temporalem.
et † benedictus deus meus:ꝛ exal
tetur deus salutis meę. Deus
† ſ Subdẽdo populos michi. ſ de iudeis. † ſ ꝓ.o id est.
qui das † vindictas michi. ꝛ sub
† ſ gentes.
dis † populos sub me: liberatoꝛ
† ſ Clamantibus crucifige † ſ Non quibuscunqꝫ.sed.
meus de † inimicis meis † iracun
† ſ Quanto altius surgũt in iram.tanto ꝙ pli? exaltatur qui pertulit † ſ Patientes.
† ſ de se christus.
dis. † Et ab insurgentib? † in † me
† ſ Resurgentẽ vel ascendentẽ. † ſ A regno eorum iniquo. ſ Quolibet sestinatico.
eraltabis † me:a † viro iniquo eri
† ſ ꝓpter ea que dicta sunt. † ſ gentes tibi per me confitebuntur.
pies me. † Propterea † confite
boꝛ tibi in nationibus domine:ꝛ
† ſ Latus innotescet bonis ogibus meis.
† nomini tuo psalmum dicam.
† ſ Aug. Admirabiles facit salutes. quas eius filius dat credentibus. † ſ Christi.
† Magnificas salutes † regis ei?

† ſ Aug. Ipsi liberatori manu fortꝫ.!
faciens misericordiã † christo suo
† ſ Aug. Id est -eis quos credentes in euangelio genuit.
dauid:ꝛ † semini ei? vsqꝫ i seculũ.

In finem psalmus dauid.

XVIII.

† ſ Aug. Apostoli exponunt gloriam christi. vel quia ipse patrẽ glorificauit.

Celi enarrant

† ſ Cas. facta virtutum domini-i-passio resurrectio et miracula.
gloriã dei:et † opera manuũ eius
† ſ Aug. firmati spiritu: qui primo et terra per timorem. † ſ Sancti.
annunciat firmamentuꝫ. Dies
† ſ Sanctis. † ſ de pleno. † ſ Quasi carnales carnalibus.nõ verbũ. sed scientiam.
† diei † eructat verbum:et † nox no
† ſ vt simplicibus.
cti † indicat scientiam. Non sunt
† ſ Lingue. † ſ genera dicendi † ſ Per quos non sunt audite voces apostolorum.
† loquele neqꝫ † sermones: † quoꝝ
† ſ Celorũ.
non audiãtur voces eoꝝ. In
† ſ fama.et si non presentia.
omnẽ terram exiuit † sonus eoꝝ:
† ſ Etiam in angulis † ſ Sadẽ que dixerũt. † ſ vel dicentiũ.
et † in fines orbis terrę † verba † eo
† ſ Quomodo hoc. ſ Aug. In tempore vel manifestatione.
rum. † In sole posuit tabernacu
† ſ Renatus scientia et virtute.
lum suum: et ipse tanq̃ † sponsus
† ſ vtero virginali. † ſ Non inuitus fuisse pit laborem.
procedẽs de † thalamo suo. † Et
† ſ Aug. Omẽs inꝰparabili virtute precedẽs.
† ſ Aug. Non stetit ad inuita.ostendi
ultauit vt † gigas † ad currendam
† ſ Quoniã. † ſ A patre. ſ A sumo ab equalitate pris. Exiui a pre ꝛ veni i m.itez reliquo mũdũ et va.ad pa. † ſ Eterna qua ꝺ pa.nat?
viam suam: † a summo cęlo † egres
† ſ aug. Occurrit plenitudine diuinitatis vsq ad equalitatem patris.
sio eius. Et † occursus eius vsqꝫ
† ſ Patris celi.
ad summũ † eius:nec est qui se ab
† ſ Quia. ſ Non humana.
scondat a caloꝛe eius. † Lex
† ſ Ipse est lex. † ſ Qui peccatũ non fecit. ſ Aug. Immaculatos facit quod non priores lex.
† domini † immaculata † uertens
† ſ aug?. Quia nemo nouit patrẽ nisi filius. et cui f.v.r-que sapientiꝰ abscondita sunt et reuelata parvulis. † ſ testimoniũ quod ꝓmittit obseruantibus complebitur.
animas: † testimoniũ domi fidele

In sole. Cas. qꝺ alios fecisse laudat. ipse facit. ꝓdicat incarnatõem. Dei in sole. in manifesto mundi. vel in laboꝛe.
Sol-vrit-lucet-et variat tempoꝛa.
Tabernaculũ. Aug. Quali militare habitaculũ-i-dispensatõem incarnatõnis sue-in qua venit expugnare erꝛores mundi. Vel tabernaculũ ecclam in manifesto non in occulto vt lateat.
Sponsus. Cas. Totiens ꝓphetis promissus-magna simili tudo sacramenti. tũc de virgine natus; vt ecclesiam sibi virginem copularet.
De thalamo. Aug. Id est. virginali vtero. vbi deus humanę nature vt sponsus sponsę copulatus est. Ecce humilis misericordia, sed fortis maiestate,
Gigas. Cas. Imperturbabilis.irreuocabilis.humanã naturam potentia superans.
A summo. Cassi. Nec trinitas offendi tur. A summo cęlo pater. Egressio. gna generatõ filij. Decursus. secundũ hominẽ. dum ascendẽs ad sedem patris occurrit vsqꝫ ad summũ secundus ꝙ deus patri equalis. A caloꝛe. spiritussancti? quẽ post ascensiones apostolis misit, a quo nemo absconditur. qui vt deus corda hominũ nouit. Dicendo eius:notat vnitatem trinitatis.
Nec est q. sa. Aug. Verbum caro factum nõ pmisit vlũ se excusare de vmbra mortis-quia et ipam penetrauit caloꝛ verbi. Vel caloꝛ est spũs quem misit reuersus-qui est lex testimoniũ iustitię ꝓceptũ timoꝛ et iudicia,quia hęc agit.
Lex do. Cas. Secõ laudat ꝓcepta noui et veteris testamenti.
Cas. Lex ꝙ moysen data ꝙ oia verba sua districtõe corrigẽs.et ad xpi gram mittẽs Testimoniũ fi. Quecũqꝫ testimonia deoit iste plena sũt veritate.et humilibus sapientiam dederunt.
Conuertens. Aug. Libtate ad se imitandũ-nõ ĥmẽs iugo seruitutis.
Alias. Aug. Voluntates-nõ mõ man? vt vet?. Sapias. de diuinis.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Justicie. Aug. Omnes in illo recte, qui nō docuit quod nō fecit, vt imitantes gauderent in eis, qui libere cū charitate fa cerent: non seruiliter cum timore.

¶ Laf. Justicie lex que iustificat. quid quid peccavit mutum elt.

¶ Timor do. Laf. Timor seculi nō lan ctus. quia non profi cuus. et cū tempibus mutatur. Timor do mini sine omni ptur batione. quia elt mi cta cum pauore dile ctio. quia si timet in dicē sat misericordē.

¶ Aug. Timor nō ille penalis, p terrenis quoz amore fornicat anima. sed casti. quo quanto diligit cauet offendere sponsuz. et ideo nō foras mittit sed permanet.

¶ Judicia. Augus. Judicia dei nō egēt alterius autoritate.

¶ Desiderabilia. Aug. Vel multū de siderabilia. vel mul tū aurum z lapis. vel multū pciosum.

¶ Aug. Desidera bilia l. a. sup pompas seculi. p quibus iudi cia dei nō desideran tur. sed timentur vel contemnūtur. vel nō credūtur. Vel si quis est aurum vel lapis, vel mel. vel fan. pl desiderat ois se iudi cia dei. cuius volun tatem sue pponit. z dulciora sunt ois ipse sibi.

¶ Super aurū. ꝛc Aug. Id est. omne quod appetitur pro diuitijs vel potentia vel pro voluptate.

¶ Mel. Aug. Li bus dei est mel. i. solu tus tam a seculo. Et fauus. i. quia adhuc circūplicatur cui op est pscrutare experimen tis manus dei. vt cat in ytam.

¶ Delicta quis. Aug. Tercio petit sese a vicijs purgari. vt sit dign psalmista qui hec referat sacra.

¶ Aug. Venti videnti suā anis ē veritas, dulcia iudicia. ñ videti que sua iustas. Sed quare nō videt. pter delicta. Nec mirū. delicta eñ q intel.

¶ Laf. Delicta omnia, quedam enim nota sunt.

¶ Laf. Hec inquinant aliena affligunt. et ideo parce repelle su a seruos.

¶ Ab occultis. Laffi. Omia peccata duobus includit. Occulta sunt originalia. et que secreta voluntate oriūtur: que multis ante effectum rei

¶ nō supbis.

sapientiam pstans paruulis.
† ¶ Non terrentes. ¶ Spe premii.

Justicie domini recte letifican
† ¶ Aug. Sine velo carnalium obseruantaruz nō sicut moyses ponebat velamen.

tes corda: precepтum domini lu
† ¶ Interiores hominis. ¶ Aug. gratis amans. non puniri sed fegari timens.

cidum illuminans oculos. † Ti

mor domini sanctus permanens
† ¶ Aug. Qui omne iudicium dedit f.

in seculum seculi: iudicia domi
† ¶ Aug. Inconmutabiliter. nec quis eripit pe nia que dat vel penas.

ni vera. iustificata in semetipsa.
† ¶ Ideo. ¶ Spe diuitijs.

Desiderabilia † super aurum et
† ¶ Spe potentia.

lapidez pcciosum multū: z dul
† ¶ Id ē spe voluptate. ¶ Secundū nouū testamentū. ¶ Secundū vetus.

ciora super mel et fauum. Et
† ¶ Modo dulcia post salubria.
¶ Nō loquēdo. pbat dulcia. sed custodiendo.

enim seruus tu† custodit ea: in
† ¶ Aug. In eo ipso. nō in extrapolita re. quia in eis gaudetur per se placent. ¶ Que ne quit dici.

custodiēdis illis retributio † mul
† ¶ Aug. Sicut tenebre oculos. ita delicta merē nō iuuant videre lucē vel se. ¶ Sed timeo ne quibuslibā preoccuper. ¶ Aug. A cupiditatibus in me latētibus ne seducar ab alijs. quia non capitur ab alienis qui ē mundus a suis.

ta. Delicta quis intelligit. † ab
† ¶ Que ex me.

occultis † meis munda me: et ab
† ¶ Non superbo meo. ¶ Nō q ois tollā tur. qđ impossibile sed ne dominētur.

alienis parce † seruo tuo. † Si
† ¶ Alieni. ¶ vel ea.

mei non fuerint † dominati tunc
† ¶ a criminali.

† immaculatus ero: et emūdabor
† ¶ Aug. Sūbie quod est vltimū redemptibus. primū recedentibus. ¶ Aug. Si fuero mun

a † delicto maximo. † Et erunt vt
bus a superbia eloquia placebūt ē conspectu bo minū nō dei. sed si mūdus tūc erit vt cōplaceāt nō solum elo. sed et medi-

complaceant eloquia oris mei: et
† ¶ aug. vt nō placeant hominibus. quia tā nul la superbia. sed in cōspectu tuo qui intus vides et cōscientiam puram inspicis.

meditatio cordis mei † in conspe
† ¶ aug. tendentis ad te. qui redemptor vt tende rem. ne quis sibi cōueti ad te. vel peruenire tri buens. repellatur ve superbus.

¶ In bonis agendis.

ctu tuo semper. Domine † adiu
¶ a malis.

tor meus: et redemptor meus.

In finem psalmus dauid.

XIX

¶ O christe vel ecclesia.

Exaudiat te
† ¶ Pater. ¶ aug. Qua dixit. pater clarifica filiuz.

† dominus † in die
† ¶ Ita. ¶ Quia ad te gemet populus poste rius natus.

tribulationis: † protegat te nomē
† ¶ Cui studes. ¶ aug. faciens tibi sa crificiū corpus ecclesiā de specularōne tutam.

† dei iacob. † Mittat tibi auxiliū
¶ Contra mala.

de sancto: et de syon tueatur te.
† ¶ Memores nos faciat omnium miuriarum quas pro nobis tulisti.

† Memor sit omis sacrificij tui:
† ¶ aug. Crucē qua tot? oblatus cōuertat in le ticiam resurrectionis. ¶ Jocundā deo.

et † holocaustum tuum † pingue
† ¶ aug. Qui scīti quid valeret passio. nō eoruz qui te delere voluerunt.

fiat. Tribuat † tibi secundum cor
† ¶ Quia omnia alto consilio facit.
¶ Non indeoruz.

tuum: et omne † consilium † tuum
† ¶ aug. O tibi mors nō nocebit. in quo nobis non posse nocere eam facis.

confirmet. † Letabimur in salu
† ¶ aug. Confessio tui nominis nō pdet sed ma gnificabit nos. ¶ Christi.

ri tuo: et † in nomine dei † nostri
† ¶ Laf. Eius nomine dicti christiani.
¶ Quid p singula.

† magnificabimur. † Impleat
† ¶ aug. Nō solū quas in terra. sed et eas quas in celo facis interpellans pro nobis.

dominus † omnes petitiones tuas:
† ¶ Per ppbetā michi ostensum ē. q resuscita bit dominus christū. ¶ Nec inde dubito. quia tā nūc tanto an. ¶ In resurrectōe z ascen

† nunc cognoui quoniam † saluuz
† ¶ Ex certitudine pio facies.

† fecit dominus christum suum.
† ¶ Et. ¶ aug. Nō solū de terra vbi pcit clarificari. sed et in celo vbi interpellat ad deū mittens spiritum.

† Exaudiat illum † de celo sancto
† ¶ In hoc vtiq.

suo: et in † potentatibus salus de
¶ Sed. † ¶ aug. Bonis volubilibus trabuntur. ¶ Superbis honoribus gaudent.

xtre eius. † In curribus z † hi
† ¶ aug. Spem figentes in eternis. nec gloriam nostram querētes sed dei.

in equis: nos autem in † nomine

domini dei nostri inuocabimus.
† ¶ Cupiditate temporalū. ¶ Laf. terrenis defi dertis ne gderent locum et gentem.
¶ de ipe celesti. ¶ In meritē eū videantur stare recti. ¶ Ideo.

Ipsi † obligati sunt z † ceciderūt:
† ¶ de lapidibus suscitati. ¶ aug. a vitijs et morte. ¶ Laf. Nō viribus nostris. sed ere ctī per fidem iustificati. ¶ ad alta.

† nos autem † surreximus. et † ere
† ¶ Et quia sic erit. ¶ vt qui patiendo et emplā preliandi dedit. offerat etiā sacrificia no stra sacerdos a morte excitatus. et in celo cōstitu tus. et eo tam. p nobis offerente erandi nos.

cti sumus. † Domine saluum fac

celantur. que si forte noscūtur (vt dicit sa lomon) non eas post cōcupiscentias. Filie na sunt que suadentibus malis homibus vel dyabolo fiūt. Ab illis mūda: ab his p ce. q: iam seruus que si nō dominētur, tūc sum mundus.

Dominati. Aug Vel dominata oc culta et aliena. Im maculatus. quia nō ē tercia origo pec cati pter occultū. quo cecidit dyabolus: et alienū quo homo se ductus est. et plentiē do fecit suum.

¶ Aug. Nō est ma ius delictū qđ apostо tare a deo qđ est initiū superbie. superbia vero est initiū et cau sa omnis peccati.

¶ In fine. Laf. Fi gura optādi que vē tura sūt. ppba canit.

¶ Laf. Prophetа et nimia charitate op tat. pspere euenire ec deliē que p xpm vi debat ventura.

XIX

¶ Exaudiat. Que tempe tribulationis vult ei fieri.

¶ In die. Quo ma iori desiderio deum ꝓcamur.

¶ Dei iacob. Vt sicut illi ita nbi grām benedictōis dei: et p ponat indeis.

¶ Mittat. pater. Auxilium. misso fi lio.

¶ Memor. Agit quasi d sacerdote im molaturo et rege pu gnaturo.

¶ Sacrificii. Laf. Sacrificiū ecclesie p uidebat: nō pecudū, sed sanguinis et cor pis christi.

¶ Tribuat. Dia psalma. que tpe g le optat et affirmat.

¶ Letabimur. Aug. Ideo hec cra tō q: letabimur z ma gnificabimur. osten

dit se vnum de ecclesia tanto ante tempore.

¶ Omne. Aug. Nō solū quo alioz posuisti. p vita plurimoz. ß z quo cecitas ex pte cōtigit in i. vt ple. gen. in. et sic om. isl. sal. fieret.

¶ Potentatibus. Aug. Potentat nō sūt salus fanoris ei. cū z de tribulatōe dat auxiliū. q: vana sal boim q ē sinistre. vñ z supbia nascit.

¶ Salus dextre. Aug. Id ē. gratia spūalis qua salvas eos facit eos potētes. in eo q multas virtutes et miracula faciunt. Laf. Vt ipm quo q omipotentē ostēderet addit. in dextra eius salus ē. habet in deitate qđ

in dextra ei⁹ salus ē. habz ī deitate qđ petit et carne. et salus ista nō est aliquibus malis affligenda. sed potentes facit in eternitate. Salus ministre temptalia. in quibus potentes erunt nō sui Et hoc est hi in curribus ī in sęculari potentia. Hi aūt in nom (qui dicit laudatū in curru. Hi aūt in equo. Despicit eos qui terrena dignitate ꝑsumunt.

¶ Domie ī saluū. Cas. Conclusio.

¶ In finē. Tertius psalmus de duabus naturis in xp̄o celeste regez describit. vt audiam credat mundus: quē vltiō contēnit iudęus.

XX.

¶ Demōstratiua facit oratiōnem in laude dei.

Domine in virtute. Cas. Summā ꝓponit scilicet meritū et ꝓmium.

¶ Quoniā preuenisti. Cas. Dispalma. virtutes ei⁹ ⁊ gloriam describit.

Aug. Prevenisti. Prius in eū munera gratię cōtulisti: in q̄ oīes vivificamur. vt sit ꝓmogenit⁹ in multis fratrib⁹. quos post mortis expientiā aptasti ei: quasi capiti ī coronam.

¶ Coronā. Cassio. Quia circuitus apostolorū vocatē ambibat. vel totus mundi circulus ī. ecclesia generalis.

¶ Vel gloriā et mag. deco. Cassi. Gloriosos. vt petrus cui⁹ vmbra infirmi sanabātur. ⁊ de cetes sup eū ꝓter quē non est aliud fundamentū. ideo sup eum quoniam dabis.

¶ In salutā. Cas. Verbo patris q̄ in⁹ gloria. Gloriā. de iudicō qz in deitate iudicabit. Decorē. in maiestate quę nunc apparebit.

¶ In gaudio. Cas. Id ē. de boc ꝙ sui gaudebūt cū tua ꝑsentia. quādo eris omia in omnibus.

¶ Inueniatur. Cas. De ꝓmis inimicoꝝ vt supra de laudib⁹ christi.

¶ Fructu. Non erit eis fructus beat itudinis in terra viventium.

¶ Quoniā pones. Cas. Dicta de fatura de ꝑsenti cōtra ꝓna subiūgit. Aug. Quoniā pones eos. Vel qz boc faciunt iudęi pones eos dor-

† ¶ Christū. † ¶ per eū aduocatū.
† ¶ Cas. Qua credimus eum surrexisse.

regem: et exaudi nos in die qua

inuocauerimus te.

Psalmus dauid in finem.

XX.

¶ Qđ ozauit enūciat.

¶ verbi:

Domīe in uir

† ¶ Qz tibi coōmpotens.
¶ homo xp̄us.

tute† tua lętabitur rex:

¶ Cas. Sup hoc ꝙ per eū virtūtes omnia.

et super salutare tuum exultabit

† ¶ Cas. vt rex magna est. † ¶ Aug. Comede re pascha et cū vellet ponere ālam et sumere. et mūdum redimere. ¶ Quia.

† vehementer. † Desiderium cor

† ¶ Aug. Cas. verbū quoqz eius implenū est fugando demones. sanando ulcerosos. predicatio quoqz eius recepta est.

dis eius tribuisti ei: † ꝛ volūtate

¶ Quidquid dixit factum est.

labiorum eius non fraudasti eū.

† ¶ vnde hoc eis. ¶ Aug. Preuento immanitate pcōi nō nocuit † ¶ Cas. Cū alii in amaritudinibus ade ꝓuenianter

† Quoniam ꝓuenisti eū in be

† ¶ Quia totū ex gratia. † ¶ In ꝓcipio sermonis ambierūt eoz lapides ꝓciosū scz apostolā a quibus ezordium ꝑdicationis fieret.
¶ Id est. facies eū regem ad similitudinem trīū ꝑsonarū.

nedictionibus † dulcedinis: † po

suisti in capite eius coronā de la

† ¶ Et. ¶ Resurrectōnē. † ¶ Sibi et suis.

pide ꝓcioso. † Vitam † petit a

† ¶ Aug. Longa tempora huiꝰ sęculi que habet ecclesia. et deinde eternitatem.

te: et tribuisti ei † longitudinē die

rum in sęculum et in sęculum sę

† ¶ Et. ¶ Preterea dabis ei nomen quod est ꝑ per omne nomen.

culi. † Magna est gloria eius in

† ¶ In hoc ꝙ resuscitasti. † ¶ Adhuc addes ei cum ad dextram collocabis.

† salutari tuo: † gloriam et magnū

decorem impones super eum.

† ¶ In semine tuo bene-om-gen.

Quoniam dabis eum in † bene

† ¶ Erit in benedictione sine fine. † ¶ Dec erit benedicto-

dictionibus in † sęculuz sęculi: † lę

† ¶ Deōm hominē quem leuauit a ꝑ te.

† ¶ Presentia-

tificabis † eum in gaudio cū † vul

† ¶ Merito hoc ei. † ¶ Homo christus.

† ¶ vt humilis corde.

tu tuo. † Quoniā † rex † sperat in

domino: et in misericordia altissi

† ¶ Nichil turbabit humilitatē et obedientiam vsq̄ ad m. † ¶ Quia talis. ¶ vt credant.

¶ O rex vel pater

mi non † cōmouebitur. † Inue

† ¶ Aug. Potestas eū ad iudiciū veneris.
¶ Id ē. filiꝰ tuus. † ¶ Et si ei nō inuenitur.
¶ Cassio. Qui eam in humilitate non cognouerunt.

niatur † manus tua omnibus † ini

† ¶ Claritas qua regnas. ¶ Ipse filius.
† ¶ Puniendos. ¶ In die iudicii.

micis tuis: † dextra tua † inueniat

† ¶ Quia nūc ipsi non inuenerunt eam.

† ¶ Et sic erit quia.

omnes † qui te oderūt. † Pones

† ¶ Aug. Ardentes intus conscientia impietatis sue. † ¶ In tempe manifestatōis tue.

eos vt † clibanum ignis: in † tem

† ¶ Preterea. † ¶ In iudicio futuro.

pore vultus tui: † dominꝰ in † ira

† ¶ Aug. Conturbari ꝑdicta dei. post accusatōnem consciētie deuorabūtur eterno igni.

¶ Mor-

sua † conturbauit eos. et deuora

† ¶ Infernalis. † ¶ Quia terrenus est de terra perdetur.

uit eos † ignis. † Fructum eoruz

† ¶ viventiū. † ¶ Aug. Opera vel quos sedu xerunt nō deputab⁹ inter beredes.

de † terra perdes: et † semen eoruz

† ¶ dicentes demoniū habes. ¶ Hec pena iōquia mala que sibi imminere te regnante putabant. in te eccidendū retorqueunt.

a † filiis hominum. Quoniā † de

¶ Que in eis sunt.

clinauerunt in te mala: cogitaue

† ¶ Expedit vt vnus moriatur homo pro populo. et ne mundus post eā abiret.
† ¶ Quia omnia peterant. ¶ Nescientes quid dicerēt.

runt † consilia † quę non potuerūt

† ¶ Aug. Ordinabis eos in b.s a quibus post poteris auctorari.

stabilire. † Quoniaz pones eos

† ¶ In his que relinquis. i. cupiditatib⁹ regni terreni preparabis tibi ad passionē in pudentiā eoꝝm.

dorsum in † reliquijs tuis ꝓpa

† ¶ Sed. ¶ In gloria resurge.

rabis vultum eoruz. † Exaltare

† ¶ Aug. Autem humilem non nouerunt.
† ¶ Quam infirmitatē putauerūt. † ¶ Cor de et opere celebrabimus ⁊ nota faciemus mirabilia tua.

† domie in † virtute tua: † cantabi

mus et psallemus virtutes tuas.

† ¶ Id est. christi sub persona veteris hominis nam verus homo nullo cōtrixus est cruce ab illo

Psalmus † dauid in finem ꝓ

¶ vel pro cetua.

assumptione matutina.

XXI

¶ veli.b.

Deus deꝰ meꝰ

¶ Lama bazab.

respice in me: quare me

† ¶ Ecce ideo † ¶ Corporali- ¶ Quia sunt causa quare patior.

dereliquisti † longe a † salute mea:

† ¶ Postulatio- † ¶ Aug. Nostra delicta sua fecit. vt suaz iustitiā faceret nostra. ¶ Cas. O. mēbroz meoꝝ delicta postulantia moꝛtē meaz.

† verba † delictorum meorum,

sum. i. depelles eos a te. quia hi repelluntur

In reliquijs. id ē in his quos tibi relinquis de gentib⁹ assumendos parabis vt tum qui deberet eoꝝ esse. Vel dorsum sūt iudęi qui terrena nō celestia contemplantur. Vultū. i. malam intentionē eoꝝm paras ad passionem. vt cum putarent occidere: salus fieret.

¶ Exaltare. Cas. Conclusio.

¶ Psalmus dauid. Cas. Cum psalmus iste sufficeret ad testimoniū passionis nequa sit alicui occasiano sequātur et alij quattuor de eadē re aperte scripti. xxiij. liij. lxvij. et. cxiij.

¶ Vel pro suscepto ne-ad similitudine solis-qui paulatim assumitur: donec vbiq; clarescat. sic christus. Dic ergo oratur assumptō-pro qua petitur passio cepesse. ¶ si sit historia non ꝓphetia. Per id qđ sequi. i. p assumptionē notatur quid ꝓcedit. i. passio. et merito quia ipsa passio salꝰ ē mūdi. Aug. Pro cerua (vt alq hn:) est humana christi natura quę iuxta ꝙ peccatorum ipinas transiit et mane in gloriam resurrectionis quasi in altum est assumpta.

XXI

¶ Deus deus meus. Premittur conquestio de relictione: neonon et oratio sicut in omnibus psalmis de passione.

¶ Aug. Cas. Deus deus-geminat et affectu. vel deus omnipotēs ꝓ creatōnis potentiā meus ꝓprie per cultum.

¶ Aug. Quando hoc in cruce diterat: psalmum istum de se scriptum indicauit.

¶ Respice in me. Cas. Non est in hebreo. sed a septuaginta interpretibus additum.

¶ Quare me dere. Augustinus. Mirum hoc cum et deus esset cum eo. Sed ꝓ nobis qui in eo corpus eius.

¶ Longe es a ſ. mea. Augustinus. Id est. mei veteris hominis quia longe a peccatoribus salus. et hec sunt verba non iusticie: sed delictoruz. vel longe a salute sunt verba. d. m. que sic sunt tolenda.

Clamabo. Aug. De nobis corpore suo dicit, vt cū forte dixit transeat a me ci. put atur timuisse mori, sed p suis infirmis qui timēt mori hęc dixit. sic et hęc vox membroꝝ est cla. et nō e.

Per die. Cas. q; nullę i eo tenebręꝝ n tñ nō audit ad salutē corpalē.

In sancto habitas. Aug. Et ita mirū q; patres liberasti ego aūt sum vermis. Aug. Hāc ficatus a te q; facis intelligere q; ad salutē sanctos nō audios. vt paulū. et ad damnatōnem malos audis. vt demonib; concedens porcos. vt tentare iob.

Cas. Tu habitas in sancto, quia de; erat in christo mūdum si bi reconcilians.

Laus israel. Aug. Id est. videtis te. nō eius qui se volunt abscondere a cōspectu tuo.

In te speraue Cas. Magn; decoꝝ dū terat spnerūt.

Ego aūt sum. Aug. Ducalq; xpus in plona veteris hominis hoc iam ꝓprie in sua plona loquit.

Aug. Ego autez sum ꝓprie xpus sine semine natus sum. vt essem vltra homines in homine in quo facti sum opprobriū. vt vel sic superbia hominis humilē imitet.

Vermis. Cas. Ita vlciter cōculcat et quasi nō essem homo. vel cū sim vmis i. de virgine natus. et non homo i. peccator. vel non tantū homo. sed et deus sum opprobriū. Vermis sine coitu natus. mortalis humilis et vilis silentio repens.

Sperauit in do. Cas. Dicentes. Spe in do. ꝛc. Hyronia iudeoꝝ. ecce q; si historialis narratō non ꝓbenia. nequa sit exultatio. nequa ambignitas.

De uentre matris. Aug. Nō solū matris quę ler nascēdi est oīibus. sed de tenebris synagoge in quibus infidelis est nōdum in luce xpi natus. qui in observatōibus illis carnalibus sabbati et circūcisionis cōfidit. Ab ubere ribus. nō et quo lactari cepi: quia et ante sed ab vberibus synagoge et transi: ne carnalē consuetudinē suggerē cuius vterus me nō peulit: ꝑ iactanit. nec feat eius venter vt sicut paulus eēm tui oblit; ꝑ fuisti de; me;

Aug. De ventre ma. Ipsi ita. sed tu. Ne discesseris a me. qui iā cepisti. Tu extraxisti. nō vir: ne dubitetur virginis ptus. virtute dei factū est. Spes ab uberibus. vera humanitas et magna perfectio. ab vberibus em facit: quod vt maturus. In te proiectus. nō in peccata homis. Alij in adam ꝓiciūtur et quo rei. De uentre deus. Cas. nec cōceptio sine deo nec in peccato vt homo. Vnde angelus. Spiritus sanctus superueniet in te.

Circūdederūt. Cas. Describitur passio quam terminat oratio: ad conuincendos iudeos: refert futura quasi ꝑterita. seratum.

Aperuerunt. Cas. Vt ferꝝ volētes dēglutire. os suū nō ad sapiam re

Sicut leo. Aug. Vt leo rapiens circūdederūt. vt rugiēs os apugnūt.

Sicut aqua effu. Aug. Quādo fūdit aqua abluit rigat z lapsū pedibus facit Ita effuso xpo: ablute sūt sordes. rigate mētes. vbi etiā lapsi sūt psecutores. et p̄ ni more dispersi sūt discipuli. vñ relicto eo fugierunt.

Cas. Sicut aqua sacramentuz ablutio peccatoruz. et hoc q; apostoli p mundū dispersi sunt qui ipsi effusi dicūtur: vt aqua abluens et rigans. et p quos secretum scripturę elicuit. virtus igne passionis induruit et solidata est.

Tanquā cera. Cas. Bene legis mysteria compat cerę. q; tunc lucem reddit cū calore dissoluitur. vt ideo discipuli fugierunt: quia doctrina qua eos firmauerat admota passione: q̄si igne euanuit: et infirmis ercidit. et quia ꝑtus mea aruit. id est viluit. prius probata miraculis. Aruit: qa lingua non respondit eis crucifigentib; verbū. et quia in pulverem ꝓ opinione iudeoꝝ. In pulverem mortis. in quem redigūtur mortui. et hoc q̄si circūde.

In medio. Augul. Veter. infirmos in ecclesia vel memorā ecclesię significat.

Aruit. Cassio. Nō vt ꝑnū B vt testa q̄ igne fit firmior.

Lingua mea. Aug. Seruauerūt p̄ cepta mea apō se. bi p q̄s loquitur; erā. z p eos in ignitōz corꝝ q̄ erāt puluis mortis ddux; fū.

Foderunt. Aug; Euangelica narratō. Et si hęc ad literā. innuit fossio manuū. q; opibus eius nō crediderūt. pedū. q; apostolos lacerauerūt.

Cas. Foderunt. Terra fossa fructum facit. sic fructū vitę dedit christus vulneratus.

Dinumerauerūt. Cas. Ꝓpriē describit pęna crucis. Dic ossa pinu. i. apostolos. ne in maiorem numerū crescerent: quereb̄at extinguere

Inspererūt. Cas. cū diligētia et delectatōe. cū a re crudeli soleāt oculi aūt. ecce q̄s obstinati nō casu aliquid facinus. nec tot miraculoꝝ cor mollitū

Diuiserūt sibi uestimēta. Augul. Sacramēta ipius potuerunt

† Ita sūt lōge q; † In ꝑsois vt ſi abeūt.

Deus meus clamabo p; diem

† In tribulatione vt abeat.

Quia verbis delictoꝝ clamabo.

et non craudies: et nocte. et nō

† De vtroq; sed ad sapientiā. nō audit de; ad voluntatē sed ad salutem. † Dz vt sapiam quid clamāduz sit nō verbis delictoꝝ sed vite.

ad insipientiam michi. Tu aūt

† Et ideo non audis verba delictorum.

in sancto habitas laus israel:

† Aware nō audis et me vel nos † Qui minores q̄i ego. Iusti. Dēm carnem.

In te speraverūt patres nostri

† Quasi et spe est liberatio. † aug. vt ō egipto. de camio pueros. z butiō. Et.

speraverūt et liberasti eos. Ad

† Nō verbis delic. † Statī nō futuro

te clamauerunt et salui facti sūt:

† De premio. Quia nō in se sibi spes.

in te speraverunt: et nō sunt pfu

† Qui maior. † Aug. vermis. quia mor talis de carne sine cōcupiscentia natus. et non tantum homo. quia deus.

si. Ego autem sum vermis et

† Quia est et homo vermis vt adam. sed ille vermis et nō homo. quia verbum in principio apud deum. † In spiritu et colaphis.

Ecce quanta patitur cū liberati patres.

non homo: opprobrium homi

† Quam pro eo barnabā elegerūt.

num et abiectio plebis. Omes

† huiusmodi. † Sicut abiectum.

videntes me deriserunt me: locu

† Non tantū in corde. † Irridentes. ve lut nimantes. non iudicio agentes.

ti sunt labijs et mouerūt caput.

† vt ait. † De manibus nostris. vel si nō ercipit. resuscitet.

Sperauit in domino eripiat

eum: saluum faciat eum: quoniā

† vt ait. † Aug. Ideo hoc dicit. quia homo factus. in verbū quod e deus in principio apud deum talia non diceret.

vult eum. Quoniam tu es q̄

† Ab vberibus. spes et deus meus. qui ante secula pater meus.

extraxisti me de vētre: spes mea

† vt tu michi solus esses spes. † Iam homo infirmus.

ab vberib; matris meę: in te; pie

† Non de te. nam de te pater meus. de matre deus meus.

ctus sum ex vtero. De ventre

matris meę deus meus es tu: ne

discesseris a me. Quoniam tri

† In corpore vel secundum tempus.

† Quoniā. † Alio.

bulatio proxima est: et non est

† Aug. Constitus. et gladus. et fustibus.

qui adiuuet. Circūdederūt me

† Populus luxurians sine iugo dei.

† Principes superbi. † De pinguedine fe rociores. † Ad similitudinē

vituli multi: tauri pingues ob

sederūt me. Aperuerunt sup me

† In cōprehensione. † Crucifige cruci. clamantes.

os suum: sicut leo rapiens et ru

† Circūde obsede. et occiderūt tam viliter.

† D. † vel effusa sunt.

giēs. Sicut aqua effusus sū:

† Missi ad praedicandū. Ecce ego mitto vos sicut o. in me. lu. † Cas. firmi mei.

et dispersa sunt omnia ossa mea.

† Aug. Scriptura. i. sapientia eius et volun tas. hiero. Que erat in scripturis clausa crucifi

Factum est cor meum tanquā

ꝓ dommo liquefacta est vt cera. vt omnes infirmi intelligerent. Aug. vñ et p eo velū scissū ē.

cera liquescens: in medio ventris

† Aug. Nomē meū quod ante passionē conte nebatur. post firmius honoratur.

mei. Aruit tanquā testa virtus

† Predicatores mei † Aug. vt de ītrioui bus meis cagent sapientiam.

mea: et lingua mea adhesit fau

† Aug. In impios quos pręit ventus a facie terre mortis destinatos. Sel re.

cibus meis: et in puluerem mor

† In cognitionem per apostolorum predicatō nem. Effusus sum.

tis deduxisti me. Quoniā cir

† Aug. Non p veritate. sed ꝓ consuetudine latrantes et mordentes. † vel cōcil. um.

cūdederunt me canes multi cō

† Mala cogitātiū iudeoꝝ obsedit me in passione in quo ciuitas spiritalis hierusalē obsidetur. Id est. gentilium.

silium malignantiū obsedit me.

† gentiles. Clauis.

Foderunt manus meas. et

† Aug. Nō poterat melius describi extensio corporis in ligno.

pedes meos: dinumerauerunt

† Aug. Non mutata Iudei. † Sed nō intellexerunt.

oīa ossa mea. Ipsi vero con

† aug. tantū viderunt vlq; ad carnem oculi corporis. et nō vlq; ad verbū cordis oculi.

siderauerunt et inspererunt me:

† Cas. Mal. sic qui non tendūt ad vnitatem scripturas corrumpentes.

diuiserunt sibi vestimenta mea

diuidi p hereses. ſ ñ tunica desup-i-a deo data-hec est charitas vt vnitas quā nemo pōt diuidere. Caſ. ſz forte et dono dei qui busdā venit. qui vero hanc habet secur? ē. et nemo cū a catholica ecclesia mouet. et si extra incipit illā habere ītromittit. vt ram? oliue a colūba de latus ad arcā

Aug. Vel p animā vnicam ·caput et corpus qđ vnū diuersitates respuit.

Unicornes. Aug. Iudei terrenā tm̄ petētes. vel de cultu dei singulariter se iactātes ·vl singulariter superbiētes. occiso etiā filio post seruos.

Narrabo. Aug. Facten? ondit que passus et quid o:anit ecce iā quare passus. qui nisi vellet nō pateret. Caſ. ecce passionis fruct?· ne audita passione turbētur coꝛda fideliū.

Qui timetis dominū laudate eum. Caſ. Timor hūanus nō laudē· sed vitupriū parit.

Timeat. Quos dicerit semē iacob a perit subdens.

Pauperis. Aug. Nō a? q vbis dlic· clamat de vana vita sed nō tumētis de pōpis seculi.

Apud te laus. Aug. Apud deū laudē ponit: qui docet ī hoīe nō presumi.

Laudabūt. Augu. Pauper deū: diuites se. ideo paupes q? deū laudāt vt euz ḡrant: et ipe est diuitie pauperum.

Corda. Aug. Q: illeabo est coꝛdis.

Manducauerūt. Aug. Nō phibeat dispēsator mā/ducare · sed exactoē moneat timere.

In cōspectu. Caſſi. Ecclia vtroq; recipit· sed ipse videt et discernit.

Annunciabitur. Caſ. Ab angelis q? pces hoim deo oferūt· nō p iſtructōe· sed pro ministerio.

Caſ. Nota pſal/

† Caſ· Catholica ecclesia nō discerpitur. ſz dono dei cuiq; pueniť· nō humano arbitrio.

et super vestem meam miserunt sortem. † Ipſi ita. Tu autem domine ne

† ſ Aug. vſq; in cōmunē oim resurrectionē· ſ Quia post triduum statim resurrexit.}

† elongaueris auxilium tuum: ad

† ſ Et: ſ Ne quid michi noceant.

† defensionem meam conspice.

† ſ Ne elongaueris. sed· † ſ Aug. A morte et a lingua dissensionis·

† Erue a † framea deus animam

† ſ Aug· de potestate iudeoꝝ ceco more latrā tium sine discretōe. † ſ Augus. Ecclesiā. vel vnica est anima christi sola a peccatis immunis·

meam: et † de manu canis † vnicaz

† ſ Aug. dyaboli ſ Qui circūit querens quē deuoꝛet. vel regni secularis·

mea. Salua me ex oꝛe † leonis:

† ſ Aug· Sublimitatibus vel superbia·

† ſ Aug. Superboꝝ singulariter se erigentiū et cōfortes nō ferentium.

et a † cornibus † vnicornium humilitatem meam. † Narrabo no

† ſ Aug· Qui inuicem diligunt· vt a me dilecti sint· ſ Apostolus· † ſ Non in patre sed·

men tuū † fratribus meis: in me/

† ſ Pzo qua passus· † ſ Et per eos.

† ſ O pater † ſ Et o vos· ſ Caſ. Sed que est ea. vbicuq; timentur· deus. et laudatur·

dio † ecclesię laudabo te. † Qui

vbi eccīa ē· semen iacob. semen israel est eccia.

† ſ Non vos ipsos.

timetis dominum laudate eum:

† ſ de omni gente. † ſ Cui maior seruiet.

† vniuersum semen iacob glorifi

cate eum. Timeat eum omne se

† ſ Aug. Omnes ad visionem dei regnū. Cassi· alienus nescit timere· † ſ glorificate.

† ſ Et toto·

men † israel: † quoniam non spre

† ſ Etiam· ſ Licet altus humilem·

uit neq; † despexit deprecationez

† ſ aug. Cuiuscunq; nō de se presumentis.

† ſ aug· vt ab illo qui orabat supra: clamabo

† pauperis. † Nec auertit faciez

nec exaudiet·

suam a me: et cum clamarem ad

† ſ vt quid exauduit.

eū exaudiuit me. † Apud te laus

† ſ Est· † ſ Id est· laudabo te. † ſ Id est· in toto orbe non modo in africa· vt donatiste aunt. † ſ Quomodo erit laus. ſ aug· Ba crificiū quod christus obtulit deo. quod norūt fideles et edent.

† mea in † ecclesia magna: † vota

† ſ Corporis et sanguinis. † ſ vt intelligāt teū esse corpus et per illud se saluari

† mea reddam in † conspectu timē

† ſ Hec vota. † ſ Aug· Contemptoꝝ secularibus et humiles.

tium cum. † Edent † pauperes et

† ſ aug· diuites nō saturabūtur· quia non esurient· saturantur vero qui imitantur patiendo et laudando eructant.

† saturabuntur: et laudabunt do/

† ſ Et si morientur corpora·

minum qui requirunt eum: † vi/

† ſ In hoc diuites. † ſ alu extra·

uent † coꝛda eoꝝ in ſculum ſę/

† ſ Et post dominū p istos laudatores;

ſ Qui pauperes· et quomodo laudabunt.

† ſ Quia deus eis ereꝛat·

culi. † Reminiscentur et † conuer

† ſ Ecclesia de toto orbe. ſ Sunt paupes.

tentur ad dominum † vniuersi fi

† ſ aug· In conscentus suis· nō in conspectu hoim. Caſ· vel quia eū dīm cōspicūt· vel in fide orabant· q? conspectus dei nō ē nisi per fidem.

nes terre. Et † adorabunt in con

† ſ de omnibus finibus. de omnibus familiis·

spectu eius: vniuerse † familie gen

† ſ debet coli· ſ aug· Non dominū supboꝝ·

† ſ Olim abiuratū a iudeis di· Non habemus regem nisi cesarem·

tium. Quoniam † domini est re/

† ſ Non modo iudeoꝝ·

gnum: et ipse dominabitur † gen/

† ſ aug· Ettaꝝ diuites terre. nec sicut pauperes saturati sunt vſq; ad imitationē. sed tantū ado rauerunt· ſ Corpus humilitatis christi·

† ſ Speciebus adorant deū· sed humanitatem fraternam nō exhibent.

tium. † Māducauerunt et ado/

rauerunt omnes pingues terre:

† ſ Bed. ſ Solus videt quomodo cadant· qui defecerint celestia in terra eligūt bona fieri.

in † conspectu eius cadent omnes

† ſ Cassi· Que in contemptu seculi hominibus non videtur· ſ pingues cadent

qui descendunt in terra. † Et ani

† ſ Non sibi † ſ aug· Opera. vel per me crescentes· ne quis dubitet de successionibus·

ma mea † illi viuet: et † semē meū

† ſ Quia. ſ Per annunciationē ē cōtentur.

† ſ In honorem dñi.

seruiet ipi. † Annunciabitur do

† ſ aug? Noui testamenti que ex aqua et spiritu generabitur.

mino † generatio ventura: et an

† ſ Euangeliste. † ſ filium dei vel mandata eius.

nunciabunt † celi † iusticiam eius·

† ſ Quis ille populus· ſ Quomodo nascetur· ſ Et fide domino. † ſ Secundo per re

populo † qui † nascetur quem fe/

generationem.

cit dominus.

Psalmus dauid. XXII

ſ In quo tuꝝ: ſ vel pascit.

Dominꝰ regit me: ꝛ † nichil michi de

† ſ aug. Quia spūalē subditam credit sibi a deo ē cōtentas. † ſ In futuro.

erit: i † loco pascue ibi † me † collo

† ſ vbi certus de satietate. † ſ diuina lectō ne. ſ Nutriendum. † ſ Non ego.

cauit. † Super † aquaz refectōis

† ſ O. patus instruxit me ad fidem. et post educauit me. † ſ Caſ. Baptismi quo reficiūt. qui vires amiserant. et anima ariditate peccatorum sterilis fecundatur.

† ſ Paulatim vt pueros. † ſ auersam in edam. ſ Sed patus educa. ꝛc. Et post.

† ſ ut post. sit sancta et iusta. ſ Sicut pastor ouem.

† educauit me: † animaz meā † con

† ſ Inde. ſ perseuerare fecit in preceptis charitatis. vel ad hoc scīēte pduxit. vt eius precepta docerem. † ſ Quib? pauci ambulant.

uertit. † Deduxit me super † semi

† ſ Sue. † ſ aug. nō meritā meū et si hic ut deatur qđ non in alijs.

tas † iusticię propter nomen suū.

† ſ deduxit. ſ Quia si etiam. † ſ ut conuer ser inter ignaros dei. † ſ aug. ante huius

Nam † etsi ambulauero in me/

que est umbra m. Caſſi. uel heretici sunt umbra m. quia figuram exitii portant.

dio vmbrę mortis: non timebo

mala quoniam tu mecum es.

† ſ Non timebo nam. ſ aug?. disciplina que est ad oues. baculus ad grandiosos filios. qui ab animali vita crescunt ad spiritualem.

† Virga tua et baculus tuꝰ: ipa

† ſ aug. Erudiendo. nō afflixerunt.

† ſ Per quod conſo. sunt.

me † consolata sunt. † Parasti in

mos de passiōe in magna spe xpianoꝝ termiari · vt saat? ex passione salus esse.

Psalmus dauid. Caſ. Prophe/ta reditum populi de babilone ꝑdicit.

XXI

Dominus regit. Psalm? de misericordia· enumerās decē gratias. vt oēs spent in mia dei.

Aug. Ecclesia loquitur christo.

Pascet me. Aug. Xpus est pastor me?. pducens in loco pascue. i· intelligētia divini sermonis incipiētes ad fidē· i· incipientis instruēnis.

In loco pascue. Caſ. Prima gra loc? pascue· i· sermo diuin?· qui fagi/nat meditantes.

Super aquā. Caſſi. Deda gratia aqua refectōis.

Animā meā. Caſſi. Tercia gra· q? post baptismū aia cō tracta fit sine ruga. ſz qbusdā ordo baptismi gratiā puerilis vi/det legētes ſrās. Col locauit i loco pascue. ſz pis? educauit sic per a· ref· Sed prius animā m· con.

Deduxit. Caſ. Quarta q? sup deba/ritatis ꝑcepta dunt.

Super semi· Aug. Arnoꝛa māda ta q? pfectioꝛa psilia q? bus q? seminis pauci iusti ambulāt· sicut se mite arnioꝛes sunt q? vie.

Nā etsi. Caſ. Quā ta q? i vmbra mortis nō timet mala.

Mecū es. Aug. In corde p fidem. vt post vmbrā mortis· ego tecū sim.

Virga tua. Caſ. Certa correctio.

Caſ. Vel virga disciplinā q? cōtentu vi/cia Bacul? gubnatō q? sustinet fideles.

Parasti in cō spectu. Caſ. Septima mensa dñi beata cōmunitō· saturitas sci dei· esca celestis. de q? aplus. qui māducat et bibit indigne· iudicū sibi mā· et bi·

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

In cōspe.m. Cas. Et si nō impior. De hac dicit. Sedisti ad mē sam dignus-i-christi. scito et te similia debere ꝓparare-i-pati sicut ipse.

Impinguasti. Ocrana victio capitis scilicet christi qō nulla aridi tate peccati crarunt. vnde cetera lętantur membra. quia a capite descēdit vnguentū in barbam aaron et in oram vestimenti eius.

Et calix meus. Cas Nona calix christi sanguis qui sic inebriat. vt sobrios red dat.

Meus. Cassio. Quia a cipio. Vel nō. quia das. Mensa et calix. Caro et sāguis ꝗqs vnū sint sacramentū sub diuer sis tamen speciebo ꝗa virtutiꝫ sumitur. Di uisim hic ponātur.

Et misericor. Cas. Decima misericordia subsequēs ad custodiam: quę hęc dit ad gratiam confe rendam.

Et ut inhabitē. Hiero. Hic oībus sapientibus iungitur. O. collocasti. Edu casti. deduxisti ꝛc. et hoc ideo vt inhabi.

Psalmus dauid. Aug. In prima sabbati mundus cō ditus. In eadem ho mo restauratus p resurrectōnē xpi. Cas. Vnde monet victo rem cū triumpho su scipere.

XXIII

Domini est ter ra. Primo dicit to tum orbem esse dei: vt sicut nullius ab ei imperio-ita nec a fide eius sit alienus. Vel ad litteram mundus et eius omnes incolę sunt domini. quia sta tuit ne obruatur ma ri vel fluminibus. ⁊ qs in monte eius nisi innocens.

Et super flumina. Aug. Vt flumina mare. ita cupidi labūtur in seculuꝫ. et hos enim supat eccle sia quę victis cupiditatibus ad immortalitatē paratur.

Quis ascendit. Determinat quibus virtutibus ꝺditi sunt in ecclesia.

Quis stabit. Hieronimus. Multi enim ascendunt qui non permanent.

Innocens. Ad proximum-manu-et corde. Et qui sibi innocens. Hiero. Hic est qui nō accepit in vanū animā. Et qui innocens in verbis. et hoc est nec iurauit in dolo. hic talis ascendit. quod quidē est ei a domino. hic accipiet bene. et hi nō pauci sed generatio. et nō nisi quęrāt deū nō pro fauore deum. sed ita ꝙ faciem. id est. ꝓsentiam et cognitionem desiderent.

Qui nō accepit. ꝛc. Aug. Hiero. Id est. qui nō deputauit aliam rebus nō ꝑmanentibus. sed eā sentiēs imortalē eterna desiderabit. et iō nō iurauit in dolo. Aug. sicut simplicia et non fallentia sunt eterna. ita se ꝓbuit proximo. nil ꝑmittit. vnde decipiat. Nedū patus faceret permittit iuramenta simplicia et dolosa prohibet.

In uano. Hiero. J. Qui nullis eā fecibus peccaminū post baptis mū maculauit.

Attollite. Dya psalmus. xpiana religione declarata. sit perstitiosos a prauitate auocat. vt patefactis cordibus xpm admittant.

Attollite. ꝛc. Aug. O principes tenebrarū qui. ꝗqꝫ prima tū in hominibus quę ritis: auferte ne vel impediant aditus quos statuistis cupiditatis et timoris. Aug. Angeli ꝑcuntes ad inferū dicūt. Auferte portas testatem vestram. Et in ascēsione p.e. quę hacten eratis claues hęc dauid. ꝓna angelorum sibi assumpta.

Cas. Attolite. auferte. Portas. mortis-ꝙ a principe dyabolo posite sunt. Et eleuamini. contra portas mortis. Portę eter. omnis gratia quę veniente christo data est. Quis est. in terrogat ꝓpheta ad conuincendam iudeorum perfidiam. et vt amplius eum commendando alios inuitet. Dominus fortis. per virtutes describitur. quasi ꝓprio nomine. Fortis. Aug. et si cum gladijs cepistis. Potens. et si pilato tradidistis. Potens in prelio. ne in pugna vos superasse putetis.

Virtutes. Hie. Aug. Ministrę pcedentes christum in ascensiōe ad alias cęlestes clamant. vt vā domio venienti aperiant. quę nouo mysterio carne induti sustulerāt quęrunt quis est?

Attollite portas principes uestras. Cas. Congeminatio vt amplius determinet quis sit rex glorię. et non per singula vt prius dicendo fortis et potens sed breuiter totum respondet dominus virtutum. i. gratiarum. qui omnibus omnia dat bona. vel cęlestium virtutū. id est. angelorum.

Virtutū. Hiero. In hebrąo sabaoth. quod interpretatur exercituū vel militiarum vel virtutum.

In finem ꝛc. Hiero. Hic flagellatus pnitens ꝓponitur alijs. ne murmurent in aduersis. qui in se expertus: per misericordiam blanditur: per iusticiam terret.

† ℣ aug. nt taz nō facte alar gnulus sed solidio re cibo firmatus sum contra eos. † ℣ aug⁹: Cōmunionē corporis christi. † ℣ aug. quia et bona indigne sumpta obsunt malis.

℣ uel meo.

† conspectu tuo † mensam: † aduersus eos qui tribulant me.

℣ Letificasti spūalī leticia mentem.

† ℣ Spūali gratia. † ℣ Mentem.

Impinguasti in † oleo † caput meum: et † calix † meus inebrians

† ℣ Aug. dans obliuionē variarū delectatōnū.

† ℣ vel tuus.

† ℣ dat enim claritatē eterne vite.

℣ Post omnia.

† quā pręclarus est. † Et misericordia tua subsequatur me: † omnib⁹

† ℣ Non tue. † ℣ Nō aūt hic tantū. sed vt etiā inhabitem. ℣ Et ad precedentia seruāda et vt inhab.

† ℣ Caſ. Quādiu hic viuo.

diebus vitę † meę. † Et vt inhabitem in † domo domini: in longitudine dierum.

† Non manu facta.

℣ Eternaliter.

℣ de clarificatiōe dñi que prima sabbati facta ē.

Psalm⁹ dauid in ꝑma sabbati.

XXIII.

℣ Caſ. Ecclesia fructifera. ñ parua. et ola quibus plena sed de toto orbe. ⁊ de omnibus que in eo subdit.

Domini ē ter

† ℣ Aug. dum clarificatus dominus in fidē annūciatur omniū gentium et totus orbis fit ecclesia et plenitudo eius: † orbis terrarū ⁊ vniuersi qui habitāt in eo.

† ℣ Merito domini. † Aug. Super omnes fluctus seculi vt eos superet. † ℣ humillime.

† Quia ipse † super maria † fundauit † eum: et super flumina ꝓpara

† ℣ vel eā.

† ℣ Caſ. Q. magno nisi opus est. ℣ Caſ. Ostendit ē domi. nō tamē nisi innocens ibi est.

rauit cum. † Quis ascendet in

† ℣ Aug. In altā iusticiaz domini. † ℣ Aug. permanebit in eo quo ascēdit. ℣ Post ascēsū.

† montem domini? aut quis † stabit in † loco sancto eius. † Innocens

† ℣ Aug. Operibus. † ℣ Aug. Mundus in cogitationibus.

† manibus et † mūdo corde: qui nō † accepit in † vano † animaz

† ℣ Nō acceptabilē habuit. † ℣ Peccato. ℣ Caducis. † ℣ Sensualē.

† ℣ Caſ. In dolo iurat qui alteri facturus est q̄ promittit. cū pturū sit necquiter decipe creditorem.

suam. † Nec iurauit in dolo ꝓxi

† ℣ Caſ. Inde hec premisit vel illa. ℣ Id ē. ꝙ be nedictōnem domini accepit ascendet ꝛc.

† ℣ Predicta bona

mo suo. † Hic accipiet † benedictionem a † domino: † et misericordiam a deo salutari suo. † Hec ē

† ℣ Non a se. † ℣ Caſ. Et benedicto p misericordiā nō per merita. qz ꝓ peccā dimittit.

† ℣ Ne putes predicta de solo christo. quia talis est generatio.

† generatio † querentiū eum † quę rentium faciem dei † iacob. † Et

† ℣ Baptismo renata. ℣ Hic enim ꝓ misericordiam in baptismo nascūtur qui querunt eū.

† ℣ Cōmuniter. † ℣ Qui seruitiozes alios volunt preponi. vt eis primatū det.

† ℣ Cui posterius nato dedit primatum sicut iacob fecit.

℣ Ergo.

† ℣ Id est. opera ꝙ deus intrat. † ℣ gen⁹ electū. r. ℣

tollite † portas † principes vestras

† ℣ Exaltamini in cordibus hominū. Aug⁹. Aditus eterne vite. renunciatōnis a seculo. ⁊ cō uersionis ad deum.

et † eleuamini portę eternales: et

† ℣ Id est. christus. ℣ In quo sine superbia gloriemur. † ℣ Aug. Danet admirans mortalis natura et querit quis est.

introibit † rex glorię. † Quis est

† ℣ In rebus. Aug⁹. Quem infirmū et oppressum putastis.

iste rex glorię: dominus † fortis et

† ℣ Aug. vbi cōtra mortem pugnauit.

† ℣ Contra dyabolū.

potens. dominus † potens in ꝓ

† ℣ aug. Dine iam itur in celū. exclamat iterum ꝓpheta. tollite etiā celestes principes portas quas habetis in animis hominū qui adoāt mi lieum celi.

lio. † Attolite portas ꝑncipes

† ℣ aug. Porte eterne. iusticie et charitatis et caritatis. per quas vnū verum deū diligat.

vestras et elauamini † portę eter

† ℣ aug⁹. vt ad dextram patris interpellet pro nobis. ℣ ad mentem.

nales: et † introibit rex glorię.

† ℣ aug. Et princeps hui⁹ aeris miratur ⁊ que rit quis est. † ℣ aug. Etiā supta te glorifica eo corpore ꝑgit ille tentatus sup omnes angelos tendit ille ab angelo prevaricatore tentatus.

† Quis ē iste rex glorię: † dominus

† ℣ aug. Celestium vel terrenoū.

nus virtutū ipse est rex glorię.

† ℣ Christū. † ℣ ecclesie. † ℣ ecclesie que loquitur in ꝓpria penitētia ꝑ flagella correcti.

† In finem † psalmus † dauid.

Adte leuaui. Aug. Psalmus contra aduersa seculi: quasi oratio populi in babilone constituti: et est primus p litteras hebraici alphabeti digestus. et si non per omes. Qui per omnes eos significat: qui omnibo pfecti virtutibo laudem dei cantat. Qui non per omes minus perfectos.

Cas. Primo petit doceri vias domini: quia ad deū erect?

Cas. Ad te cont ē plandū: facile terrena despicit: qui diuina conspicit.

Confido. Cas. Exptus in malis in eam infirmitatez. nō erubescit. Negz inimici irrideat. et certus sum: quia in nullo sustinente patienter: fallit.

Superuacue. Cassio. Quia omnia sūt vana et infructuosa quę a deo sunt aliena.

Vias tuas do. Cas. Vię sunt de ordine vitę: qui conuenit omnibus. Semite quę angustę: et occultę: i. intelligentia legis quę paucis nota est. Dirige. ad vitam ptinet. Doce. ad scientiam.

Doce. Aug. Ipa veritatē: vt qđ credo intelligaz: quia deus quia sustinui: z si hoc nō sufficit: remitto.

De sal. m. et te sus. Cassio. Quę res sunt q̄ bonos facūt: vt deū saluatorē credamus: et patienter eius retributōnem et pcepta.

Reminiscere. Cas. De peccatis pōribus et quę quotidie fiunt orat: p misericordiam antiquis factam: z quia timet verum iudicē.

Miserationū. Miseratō propie in bonoz exhibitione.

Que a seculo. Aug. Id est. a diuinitio seculi sunt: nō ergo in me fallat.

Delicta. Cassi. Sunt quando delinquit via equitatis. Juuentus. non p etate. sed p capitatōis audacia: q̄ ē tunc: cū calor animi modestiā excedit. Ignoran facim? ea q̄ mala ē nescim?: vel delicta ignorantię in puulis: q̄ vel originali peccato tenētur.

Piero. Juuenturis. Antequā de domo patris iniqui exirem.

Tu. Aug?. Cuius opus est misereri et peccata dimittere. Secūdū misericordiā tuā. i. vt ampla est misericordia tua. Misericordia erga miseros: bonitas erga quoslibet: facit aūt deus bonum et a miseris implorat⁹: et bonitate ductus. nemo bonus nisi deus.

Dulcis. Aug. Quia oīa prioza dimittit. vbi gratia sine meritis. Rectus. q̄ post misericordiā vocatōis venię in iudicio merita requirit neleui

XXIIII.

Amplexandum.

Ad te domine

Aug. Spūali desiderio.

Piero. De terra ad similitudinē grani. Aug. Qđ in terra ortū surgit in altū. Que carnalib? desideriis premebatur in terra.

leuaui animaz meā:

Aug?. Jam nō in me qui sicut deus esse volui. De eo vnde confido. Ideo-

deus meus in te confido nō erubescaz. Neq; irrideant me inimici mei: etenim vniuersi qui sustinent te non confundentur.

Sed. Pro peccatis hic salubiter vel si hic nolunt tandem in pena eterna. Aug. Ad acquirenda que transeūt. Quia.

Confundantur omnes iniqua agentes supuacue. Vias tuas domine demonstra michi: et semitas tuas doce me. Dirige me in veritate tua et doce me: quia tu es deus saluator meus: et te sustinui tota die.

Aug. Quia per me nō noui nisi mēdacium. Expulsus per me redire nō possum. Quia. Aug. Id est. toto eractu secularis tpis reditus meus tuā. expectat misericordiam. Cas. Confidens audacie mee et ignoātie mee anteq̄ credere.

Reminiscere miserationum tuarum domine: et misericordiarum tuarum que a seculo sunt. Delicta iuuentutis mee: et ignorātias meas ne memineris. Secundum misericordiam tuam memento mei

Naturaliter insitarū. Quia nec peccanti homini misericordia defuit.

Etiā per misericordiam. Aug. Confidens audacie mee et ignoātie mee anteq̄ credere.

vel ignorantie mee. Aug. Ne seruet ad vindictam perpetuam.

Sed potius. Aug. que te digna est nō secūdum iram qua ego dignus.

tu propter bonitatem tuam domine.

Contuersio sermonis ad homines hac fiducia peto quia dulcis.

Dulcis et rectus dominus propter hoc legez dabit delinquentibus in via. Diriget mansuetos in iudicio: docebit mites vias suas. Universe vie domini misericordia et veritas: requirentibus testamentum eius et testimonia eius. Propter nomen tuum domine propiciabis peccato meo: multum est enim.

Aug. Quia terram nō timeo nō timeo terrena pericula. qz ipse quē intueor semper ad dominum.

Aug. Quia liber apprehendit. vel vt tutam elegit: ergo per flagella nō esse deūdū ab ea.

Aug. Quia misericordia prerogauit. vt peruceret ad viam.

Die. Correctionem vel charitatem qua iunguntur deo.

Non extra viam fidei.

Aug. Non turbabit in iudicio.

tamen

Aug. Qui ei ri resistūt.

Aug. Non eos qui precurrere volunt.

Et ri infinite.

Aug?. Illi intelligunt misericordē in primo aduentu. iudicē in secundo. qui mites querunt testamentū eius. cū sanguine suo nos redemit in nouā vitam. et testimonia in prophetis z euāgelistis.

Bi non alius. his videatur.

Quia dulcis et rectus propter nomē. sicut ostā facies.

Quod est hoc?

Sacrificio ipūs contribulati.

Non solū bonas peccata. que ante fidez. sed et illud quod multū est. i. post fidem.

Quia in via fidei non deest offensio.

Et cū ita sit.

Rationalis

Aug. vnde incipit venire ad sapientiam.

Non securus.

Quis est homo qui timet dominum: legem statuit ei in via quam elegit. Anima eius in bonis demorabitur: et semen eius hereditabit terram.

Ecce. Aug?. Ne iam impune peccet. vel cōpletionem legis.

Fidei

Aug. Quā liber apprehendit. vel vt tutam elegit: ergo per flagella nō esse deūdū ab ea.

Opus habebit soliditatem hereditatis instauratī corporis. i. glorificati.

tandem.

Interim vero.

Firmamē

Non homo mutabilis.

timor dei dat firmitatē. humanus diffidentiam.

Est hoc.

Firmamentū timentibus eum: et testamentū ipsius vt manifestetur illis.

Aug. Nec aī me ad pedes attēdo. qui ipse cad.

Cod?.

Aug. Quia terram nō timeo nō timeo terrena pericula. qz ipse quē intueor semper ad dominum.

Piero. Id est omnes conatus mei eruellet.

Oculi mei semper

tas et? securos et ociosos reddat dulcis: qz suauis dat: rectus qz corrigit.

Propter hoc. Cas. Quia dulcis et rectus nō et crudelitate leo benignitate. In via. i. hō vel preceptis dei. Vel in via bo vitę vbi recte viuendū: dabit legem. Et in iudicio. dū punit: diriget ad meliora. Sed mansueti sunt qui corripiūtur. quod ē. et feris domiti vt tolerent. Qui mites. i. lenis animi q̄ si naturaliter hoc habentes: docebit eos p cepta. p quoz negligentiā venerūt flagella.

Misericordia et ueritas. Aug. Misericordia qua placabilis: veritatē qua est in corruptus. hec peccata dimittit. Illa iudicat merita. Ergo vniuersę vię duo aduentus. vnus miserātis. alter iudicantis. Tenet aūt vias eius: qui erpatus misericordia deponit superbias. nullis suis meritis libertatis. z deinde cauet securitatē iudicis.

Testamētum. Cas. Nouū. qđ egregie dicit testamētuz vbi clara et certa promissio hereditatis: qđ et morte firmat. Et testimonia. veteris vbi fuerūt ppbe testes promissionū.

Propter nomē. Aug. Id ē. gloriā tuam. Causa ad deū refert. et qz nō negligo. sed multū puto. Vel grande ē. et nisi p te nō ōlebitur.

Propter nomē pec: qz non ppter se: quia quotidie augeat pcm in quo catholici refutātur (hereticis. Et interpretant mūdi) q̄ se ab oīni peccato mūdos asserunt.

Quis est homo. Cas. Hic agit de eternis quō bēatur: laboras et orans vt et ipse et totus israel ab his malis liberet.

Anima. Cas. Et li nō statim post corpus habet pfectā beatitudinē tamē. In bonis demo. vel mō non redit in egiptū. sed morat in pce ptis q̄si delicijs. vel spe et si non re in futuris. et merito boni operis excolitā suam. i. carnē. et ppter hec firmat deus timentē: ne in malis cedat. et manifestabit se ipsum ei. sicut promisit. Si quis sermones meos seruabit dili. e. et manifestabo ei meipm. et ideo oculi mei. omnes conatus mei. quidquid alij faciant ꝛc.

Semē. Piero. Bonum est vnde fructus colligitur.

Firmamētum ti. e. Augus. Videtur infirmorum timor. sed dns est firmamētū timentiū eū. et facit vt testamētū ei? manifestet illis.

Oculi. Salo. Oculi sapientis in capite. i. in corde eius.

Semper ad do. Aug. Nec aī me ad pedes attēdo. qui ipse cad.

Unicus. Lasci. Plus amatur. pauper plus dolet.

De necessitatibus. Id est. aduersis que necessaria sũt oibus qui pie in christo vi. vo.

Respice. Aug⁹. Cor hoim pditio-ne dolore esse nõ potest. ideo p eis orat.

Nõ erubescã. Cas. Q. erue· esti nõ pter aliud. vel ideo ne cedat erubescentię q̃ sperani in te. et q̃a innocentes facti et reti bona opatione p tribulationes adhęsurunt michi: ideo quia sustinui. et tu libera eos deus israel.

In te. et rec. adhe. Casii. Mali tolerati sunt· nõ adheserunt.

Israel. Augas. Populum quem ad tã vsionem pepparasti.

Cas. Psalmus iste monet vitari consortia iniquoꝝ· iungi iustis· quia et conuictu mores formãtur.

XXV.

Judica. Aug⁹. Quia post misericordiam habeo innocentię meritum: cui⁹ vã custodiui. nec tantus sic in me. sed in deo sperans permanebo. Quia vero quasi boni nolũt inter malos esse. fastinatici et pcipites sunt. et vt palee tam ante ipsam ventilationem a vento supbis rapiuntur.

Cas. Judica. Nõ est pesumptio iusti. sed certitudo misericordię dei. quod ibi ostendit in dño sperans deinde non infirmabor.

In innocentia. Aug. Non angelorꝝ sed qualis est hoim.

Proba m. Cas. Id est. prius vires inspice. et tunc vt ferre valeo· temptari permitte.

Aug. Sed ne quid occultoꝝ meoꝝ lateat me· iudica me non tibi sed michi· q̃ omnibus adhibeas purgatoriũ delectationibus et cogitationibus, q̃ ne illo igne cõsumar. nõ merita· sed misericordiã q̃ talẽ me fecit attẽdo.

Cas. Proba me· Tu vero proba in tentationibus ne quid delicti remaneat. Aliter negligentes essemus· tentat deus vt erudiat. diabol⁹ vt seducat. Domo vt discat quod nescit. Aug. Hic pfect⁹ precatur tribulationes ne quis de eis murmuret.

Ure renes. Aug. Igne verbi tui· cor caloꝛe spiritus. Cor· p cogitatõnibus. Renes pro delectationibus.

ad dominũ: quoniam ipse euellet
† ꝟ Aug· pedes affect⁹. vel de passione et morte que tenet ligatos. et est p similitudinẽ dictum.
ꝟ Quia oculi mei sunt ad te. † ꝟ Cas. Oculi sunt ad dominũ m ei scz ita dicẽtis respice.
† ꝟ Ergo·
†de laqueo pedes meos. † Respice
† ꝟ Aspicite te. † ꝟ Quia miser † ꝟ Cas. Locus est misericordie .quia nõ p plura vestra etus. sed in veritate· ꝟ Aug. Nulla fastimata vel bereses tenent ecclesiam.
ce in me et †miserere mei: †quo-
† ꝟ A mundo vel humilis.
niam vnicus et †pauper sum ego.
† ꝟ Et quia. ꝟ Cas· tot calamitates mũdi q̃ earum anxietas ad cor ꝟuenit· † ꝟ Aug⁹. Abundante iniquitate et refrigescẽte charitate.
†Tribulatões cordis mei †mul
† ꝟ Augus. Quia hoc michi tolerare necesse est vsq̃ in finẽ. vt salvus fiam.
tiplicate sunt: de †necessitatibus
† ꝟ Et· ꝟ gratam habe· † ꝟ Aug⁹. Quia tacantia initicie nõ me ab vnitate abrumpo·
meis erue me. †Vide †humilita
† ꝟ aug. Quo indisciplinatos michi admistos suffero·
tem meam et †laborem meum: et
† ꝟ Aug· his sacrificijs placatus. † ꝟ aug· nõ ea tantũ que ante fidem feci sed et que post fidem·
†dimitte vniuersa delicta mea.
† ꝟ Cas. Conuerte vel· ꝟ aug. fac sicut feis·
†Respice inimicos meos quo-
† ꝟ Non solum foris sed etiã intus in ecclesiam †multiplicati sunt: et odio
† ꝟ Aug· diligentem se. † ꝟ Sed ab eis.
ꝟ In his que habet.
iniquo oderunt †me. †Custodi
† ꝟ Aug· Ne declinẽ ad imitatõnẽ eorum·
† ꝟ aug· a gplexitate qua michi miscẽtur.

†animam meam et †erue me: non
† ꝟ aug· Si forte insurgunt contra me·
†erubescam· quoniam speraui in
† ꝟ Non in me. † ꝟ Nõ solũ psentia corporis miscẽtur. sed consentione cordis.
te. Innocentes ꝛ recti †adhese
ꝟ aug⁹· Quia nõ deferi sequens illos· sed sustinui expectans iudicium·
runt michi: quia sustinui te. Li-
† ꝟ Que foris vel intus.
bera deus israel: †ex omnibus tribulationibus suis.
ꝟ attribuitur· ꝟ Cas. Perfecto viro qui dicit se nõ habere partẽ cũ iniquis. ꝛ petit ab eis discerni.

Psalmus dauid.

XXV.

ꝟ aug. discerne a malis qui simul nobiscũ sunt in ecclesia· ne simul eam⁹ in igneꝫ eternum·

Judica me

† ꝟ Quare· † ꝟ aug⁹· Nõ est elatõ. sed nõ ingrate confessio.

domine †quoniam ego in †inno-
† ꝟ viam mortis vel inter peccatores·
centia mea †ingressus sum: et in
† ꝟ aug. aliter inter malos turbarer· q̃ et si cubũt· iste stat. qui non in eis. sed in deo sperat·
† ꝟ Inter peccatores.
†domino sperans non †infirma-
boꝛ. Proba me domine et tem
† ꝟ Ne quid mali delectet. † ꝟ Ne quid mali cogitem·
pta me: †vre renes meos et †coꝛ
meum. Quoniam misericordia
† ꝟ aug. Int⁹ vbi videt nõ timeo. sed displicez vbi boies vident. ꝟ Me delectant bona. quasi quis se in speculo videat.
tua ante oculos meos est: et †com
† ꝟ Et· aug· Cor nõ apposuit illis qui ꝟidẽt beati fieri in trãsitoriis. que est causa omnium iniquitatũ. ꝟ Non consensi et ẽ intrauit.
placui in veritate tua. †Non se-
† ꝟ tractatũ malorũ vitam. facta nõ incepi.
di cum †consilio vanitatis: et cuz
† ꝟ aug· Nec incipiam et si sim inter eos.
ꝟ Conscientiam nõ habebo.
iniqua gerẽtibus †non introibo.
† ꝟ Sed· ꝟ Nõ satis est vitasse. ꝟ aug· Congregationẽ que sit vt veniatur ad consilia vanitatis. † ꝟ Et si de nobis sunt.
†Odiui ecclesiaz †malignantiũ:
† ꝟ Placitũ nõ habebo· † ꝟ Munda faciam opera mea. ꝟ Sed·
et cum impijs †non sedebo. †La
† ꝟ aug. quib⁹ amplerabor sublimia tua. Die· altare celeste quo sacerdos xpũs p nobis introiuit. vt audiã vocẽ laudes que cantãtur ab ãgelis seq̃ sanctus sanctus s·
uabo inter innocentes †manus
† ꝟ aug. vbi deo vota offeruntur.
meas: et circũdabo †altare tuum
† ꝟ. Aug. discam quomõ te laudẽ· nõ ex ipso bono de me pesumam·
domine. †Ut audiam vocẽ lau-
† ꝟ aug· Cũ didicero exponam alijs.
dis: et †enarrem vniuersa mirabi
† ꝟ Nõ mea· † ꝟ aug· In sanctis .et si adhuc ecclesia habet malos. ꝟ Bonos actue.
ꝟ Et.
lia †tua. Domine dilexi †decoꝛz
† ꝟ decorẽ· ꝟ archanũ pectoris. † ꝟ aug⁹. vbi habitas glorificaris· vt nõ sibi sed tibi detur gloria· et ideo non simpliciter habitatõnis. sed vbi habitat gloria·
domus tuę: et †locum †habitatio
† ꝟ aug. Ergo retribue· ꝟ Nõ nocebit malorũ comixtio. quia nõ errat deus in iudicio.
nis gloꝛię tuę. †Ne perdas cum
† ꝟ qui te oiunt. † ꝟ aug. que dilexit decorem domus tue. † ꝟ Casii. qui primũ oderunt. aug. Nam duobus preceptis domus tua decoratur.
†impijs †animaz meam· et †cum
† ꝟ Cas· qui carnaliter viuunt.
viris †sanguinum vitam meam.
† ꝟ aug. quoniã oga sunt iniqua·
†In quoꝝm manibus iniqui-
† ꝟ Cas. Q. q̃ eis datũ est ad accipienda eterna cõuertũt ad seculi bona. estimãtes questum esse pietatem·
tates sunt: †dextra coꝝm repleta

Misericordia· Cas. Que nõ limitẽtari super vires· vel ipsa vitio est misericordia· non aspitas.

Complacui. Aug. Cui displicet mẽdacium suũ. et placet veritas dei. placet ipse cũ illa et in illa.

Nõ sedi. Cassio. Complacui in veritate q̃ nõ sedi. Odiui. quod est vitare mala Et lauabo. quod est agere recta.

Vanitatis. Cas. Vani q̃ de caducre bo laborãt ipñ hereti ci. qui scripturas pervertunt. illi superflua quęrũt· hi venenosa.

Malignantiũ. Cas. Qui mala pximis agunt.

Lauabo. Aug. Penitendo. Et altare. mentem virtutibus ornabo· vel fidẽ quia nõ est locus vern sacrificij extra catholicam ecclesiam.

Inter inno. Aug⁹. Conuersans. Ut audiã. ab eis id est. vt discam qua voce sis laudandus. vel vt audiam. venite benedicti patris mei.

Voce. Spiritus sancti. qui docet laudare te.

Domine dilexi. Casio. Petit ne malis in iudicio misceatur· quia non eis. sed cõcordat domui dei.

Dilexi. decoꝛ. Casiodo. Hęc ideo faciam. quia dileri me facere decoram domum tibi. et locum in quo gloriose habites. vt de gloria et essentia dei aliquid capiam.

Ne perdas. Casio. Et si modo simul esse pateris· ne simpl perdas.

Cas. Ne perdas in futuro. Cum impijs. q̃b⁹ nõ cõico

Aug. In area pte palea non videntur a longe grana. sic et opinio est abundante iniquitate multorum nullum esse bonum. quę fuit in helia quando dixit domine relictus sum solus.

Dextra eorum repleta est muneribus. Augusti. Id est. si quid boni agunt pro muneribus faciunt. vel dextra ratio eorum presentibus bonis remunerata est. ego contra· et ideo redime· vidit iste precium sanguinis christi quo mũdus redimitur. Et ideo ait. Redime me et miserere. misericordia in omnibus comitetur quod debes. q̃. Pes· i· affectio q̃ facile labi solet. stetit immobilis ꝑtra oĩa scãdala tẽdẽs vltra et psiste⁹ in directo· et quia sic redimis in ecclesijs benedi.

Stetit. Cas. Et si undiq; cõcussus vel confusus scandalis.
In finem. Aug. Cas. Primo dauid electꝰ a samuele unctus est in domo patris. Secundo in hebron regnauit ibi sup tribũ iuda septẽ ãnis. Tandem saule iam regni detrimentũ patiente et suis intereuntibus unctus est in regem totius populi, sed duę extremę p una reputãtur, post primã hostes būit. his inpfecta cadẽtib; unctõe: secure regnauit. sic eccia pͦ bapm q̃ ẽ prima unctõ hz hostes, in dissolutõe corporis pereunt. Aug. Olim duę pson; unigebantur rex et sacerdos, in quibus figuratur unus xp̃us rex et sacerdos. Nos aũt sumus corpus christi. et in eo xp̃i. Nobis ergo est unctõ modo in sacramento quo q̃ figuratur quid futuri sumus: et ideo dicit, priusq; liniretur, unde in sacramento gemens et laborans ut i re gaudeat.

XXVI.

Cas. De prima unctõe. p quã certificat secunda, ibi locꝗ.
Dominus protector Aug. Dat et vitam virtutũ quam et protegit. sine quo omnia dona eius pereuntur.
A quo trepidabo. Aug. Quem trepidet caro. cũ induerit corruptionem.
Super me. Aug. Ut se michi preferant insultãtes. qđ vertit deus in meli⁹. ut maledico dente ñ me. sed carnalia desiderata ꝑsumant. Vel edant. i. delectentur in morte mea. crudelitas inimicoꝝ. Carnes aiam non possunt.
Infirmati. Aug. Dñs xp̃s carnẽ accepit nutãtes facti. q̃ pͦ et toto se fidei subdiderũt. Cas. Vel debilitati paulatim ad ruinã aie puenerũt.
Castra. Cas. Molimina prelium: conflictus.
In hoc prelio. Aug. habeo spem victorię in domino remunerationis eterne.
Unam petii. Aug. Hec una domus eterna qua semper manetur. ubi eterni dies. cur ibi; ut contempler delectatoz dei. qđ est verum bonum.
Omnibus diebus. Aug. Ut quãdiu uino nulla aduersitas me excludat ab unitate fidelium. Sed videã ꝙ quam videt qui percepta intelligit. Et visitẽ. mente. et si non oculis. Tem e. corpus xp̃i. Vel Visitẽ. e. me faciam templũ quod potero. quoniã absconditur. vel In domo. nõ manufacta. ubi nichil mali. Ut videã uo. do. sicut ẽ ibi eis voluntas dei in homine plenius q̃ hic. unde fiat voluntas tua. sicut in ce. et in ter. Et visitẽ. i. cum desiderio et frequentia videã templum. i. hierusalem celestem. vel humanã eius naturã, quod hac fiducia peto.

† Aug. Precunie laudis timoris iniuste miseri corditer. sed beatus qui eruitur manum ab omni munere. † Illa muneribus: ego diuitias innocentie.

eſt muneribus. Ego autem in innocentia mea ingreſſus ſum:
† Aug. valeat michi ad profectũs liberatiõis preciũ tãi sanguinis. Aug. Nõ deserat misericordia tua in huius uite periculis.
redime me et miserere mei.
† Aug. dilectio mea nõ recedit a iustitia tua.
Pes meus ſterit in via recta:
† quia multe in mundo. † Aug. dilectionẽ primi. nõ occultabo eis quos vocasti benedictõem tuã ut p me bene dicatis. † Nõ me-
in eccleſijs benedicã te dñe.
† future consũmationis. † Attribuitur † Cuilibet fideli.

In finem pſalmus dauid priuſquã liniretur.

† Id est. agens de hoc quod est ei ante pfectã unctionem antequã hostes habet. † Secundo.

XXVI.

† Habitans in me. Aug. Cõtra tenebras. † Post hãc vitã. Aug. Q. Noticiã sui dedit et salutem.

Dominus illuminatio mea: et ſalus mea quem timebo. Dominus protector vite mee: a quo trepidabo.
† Aug. Quã nullus potest contra eũ.
† Aug. Omnes impetus et insidias repellit.
† Aug. Quẽ. vel quid trepidabo. qm perfectã tur cadunt. nec tollunt nisi carnes. illis finitus ero spũs. hoc est dũ a. tẽ. † Quis tam in
dabo. Dum appropiant ſuper me nocentes: ut edant carnes meas.
† voto meo.
† Aug. Nõ solum qui videtur emici blandiendo. sed et tam inimici manifesti. † Ex odio. † Etiam.
Qui tribulant me inimici mei: ipſi infirmati ſunt et ceciderunt.
† Aug. In eo q̃ mala defendebant ut iam credant melioza.
† Accepta tanta fiducia si deum ceps.

Si conſiſtant aduerſum me caſtra: nõ timebit cor meum. Si exurgat aduerſum me prælium: in hoc ego ſperabo.
† Aug. Contradicentiũ conspiratio.
† ut ad eos transsingã † Ratõ restituta.
† Dubito vel in imminẽsum crescat.
† perseccutio seculi. † Cas. In una quaz cogito figam spem. vnã eiꝰ tẽ. † Cui deus protector
† Aug. † Quia. † Mali multiplicia † Ipsũ deũ.
Unam petij a domino hanc requiram: ut inhabitem in domo domini. omnibus diebus vite mee.
† Bellicet. † In presenti ecclesia.
† ut precepta eius spiritualiter intelligam.
† Aug. fruar contemplatione ipsius boni. et ut secuno fruar delitius. proteget ipse me templum
Ut videam voluntatẽ eius. ibi perfectio. hic incorruptio.
et viſitem templum eius.
† Aug. In dispensatõe incarnata verbi.
Quoniam abſcondit me in tabernaculo ſuo: in die malorum protexit me. in abſcondito tabernaculi ſui. In petra exaltabit me.
† In tempe tentationũ ibi dies vite. † Quo mali florent.
† Ne lederer. † Aug. In corde credenti ad iusticiam. et vt pala fieret ad salutẽ quod credidi. q in sua firmitate fecit ſminere ꝓfessionẽ meã
† Aug. Quã nullus potest contra eũ.
† Aug. Omnes impetus et insidias repellit.
† Aug. Quẽ. vel quid trepidabo. qm perfectã tur cadunt. nec tollunt nisi carnes. illis finitus ero spũs. hoc est dũ a. tẽ. † Quis tam in
† Aug. Contradicentiũ conspiratio.
† ut ad eos transsingã † Ratõ restituta.
† Dubito vel in imminẽsum crescat.
† perseccutio seculi. † Cas. In una quaz cogito figam spem. vnã eiꝰ tẽ. † Cui deus protector
† Aug. † Quia. † Mali multiplicia † Ipsũ deũ.
† Bellicet. † In presenti ecclesia.
† ut precepta eius spiritualiter intelligam.
† Aug. fruar contemplatione ipsius boni. et ut secuno fruar delitius. proteget ipse me templum
† Aug. In dispensatõe incarnata verbi.
† In tempe tentationũ ibi dies vite. † Quo mali florent.
† Ne lederer. † Aug. In corde credenti ad iusticiam. et vt pala fieret ad salutẽ quod credidi. q in sua firmitate fecit ſminere ꝓfessionẽ meã
† Aug. Quã nullus potest contra eũ.
† Aug. Omnes impetus et insidias repellit.

Quoniã abſcondit. ne viderer a querentibus. vt figuraliter dauid cũ fugeret saulez. absconditus in latibulis ne videretur. Tabernaculi. deitatis caro xp̃i in qua per fidem et spem me occultat. Vnde nunc vita nostra absconditur est cum christo in deo. In abſcõdito tabernaculi. in secreto diuinitatis. ubi semp est animus iusti. In petra. ad humiliandum imperatoꝝ superiora loca suis militibus ꝓuidentium. ita
In petra. in firmitate virtutum. vel in christo. Exaltauit scõm. promotoz de virtute in virtutẽ. et qua si extra homines fecit
Et nũc. ante temp⁹ incarnatõnis mentes exaltat sup vitiosos appetitus. vel nunc dum dies malorum ẽ ita illustrat mentem vt ꝓcuideã malorũ damnationẽ. ꝓo bis beneficijs gaudiũ suũ subdit. vnde item certus: post hec omnia.
Circũiui. id est. omnia beneficia memoric dando pertractati. et non ingratus.
Immolaui. et de reliquo. Cantabo. iocunditate contemplationis. Et psal. dicã. id ẽ opus manes tabo.
Ut videã. Augul. Alia litera. vt cõtempler delectatõz domi. Et protegar a tem. e. id est. ẽ ita ne vt dnm̃ appareat michi species desiderabilis quam videam facie ad faciem et induar immortalitate effectus templuz eius. hec ideo in fine prestat. quoniam absconditur et ideo non temere peto vnam. et si peccator.
In abſcondito t. Augul. Quasi multe partes sint eius fortitudinis et penetrale nos sumus fortitudo ipse sacerdos est absconditum tabernaculuz. in quo vita nostra absconditur est christus quẽ mor vocat petram.

Circũiui. Aug. Quia michi se ꝓbuit ducem. ego me sibi militem. Circũiui ad humilitudinem multis necubi sit aditus hosti. vel exquisitum entem meam vt omnes voluntates eius implerem. Hiero. vel circũsperi omnia creata. vel exempla sanctorum.
Aug. Circũiui. animo omnia creata. et dicunt deus me fecit. et in his tanta laus inuenitur dei. quę verbis non potest dici. Vel consideraui fidem orbis terrarum. in qua caput exaltatum est super inimicos. quod est honor ecclesię in eo exaltate. In ipso tabernaculo eiꝰ immolaui. bo. vo. Per hec omnia certus petij. et petam. et tu exaudi. de illa vna quanto plus accepit. tanto ardentius appetit.
Exaudi domine uocem meam. Cassiodo. Quis labor quis gemitus. Oratio ante secundam unctiõem. vt possit haberi quam et sibi. p pbetię spiritu promittit.

Tibi dixit cor. Gallio. Cor: ratō a te edocta tibi cōfabulatur de vna .nō aliud q̄ doces ptractet.

Ne auertas fa. Aug. Alius petit hic bona tpalia a deo.et de datis gaudet .hic nō nisi vnā. Alī ba bens timet iratum ne tollat ea: iste nō putat iram. nisi si auertat vultū.etiā si quid in eo vidicet .nil diuinius poterat dicere.

Ne declī in ira Aug. Nō in ira declinat· q̄ a peccatis facē auerti t· vel ne ō clines· vt me labi si nasī ira·i·q· punias. sed vt nostra infirmitas cautior fiat.

Salutaris. Augusti. Quasi frustra creasti et recreasti· si mortalē despicis q̄ nō debes: q: nō mea ppria· sz parentū cura est.adā et eua miserię huic me exposuerūt·sz dñs carne assūpta suscepit ad imor talitatē.sic dauid fratrū minimus a parē tibus cōtempt⁹.a domino est p samuelem electus.

Quoniā pater. Fecit se puluz deo. ipm fecit sibi patrez. q: iubet vocat cōditor et regit. Matrez: q: fouet·ptinet collacat et nutrit.sed secula pf vt dyabol⁹.mater babilonia·i·societas impiorum.

Tribulantiū. Aug. Vt saulis et aduersor. Testes. vt doech z alīq accusatores dauid. Mentita. vt dā dixerunt sacerdotes achimelech cōsilia dedisse contra saulē.et deū p eo consuluisse sibi ad damnū.quia falsi.

Credo videre. Aug. Sed inter oia puncta deo dirigente credo videre.

Bona. Aug. Bona que sunt vera cē na. Illi suadēt beatitudinē in terra.ista q̄ est morientium.

Expecta do. Aug. Vt ego certus sū de illa vna.ita tu quicūq̄ limitus es expecta·et vt cōsequaris ñ remisse agas. sed fortiter·et cōfortet·ne lasseris·et si mala ve

† § Cum merito misericordia tua sit. † § De vna. § In ea § aug. desiderio ñ ē finis et sa tietas. † § Aug. Nō me ostentauit hō bus.sz in corde vbi solus audis dixi. § Quia.

miserere mei z exaudi me. † Ti † § Caſ. desiderū quod deo loquitur. † § Non aliud extra te. † § Aug. Presentia mea tuā. vel pulcritudo qūa sum notabilis tuaz que est vna.

bi dixit cor meū· exquisiuit te fa † § Quia huic inquisitōi pseueranter instabo.

cies mea: faciem tuam domine † § Caſ. tu aūt ne auertas in futuro· quia nō est in manu mea obtinere quod peto. § vbi inue nā quod quero. § In futuro.

requiram. † Ne auertas faciem † § Propter quod interim. § Aug. Ne te que reno in aliam incurram. § Nil aliud volo vel timeo.

tuā a me: ne declines in ira a ser † § Sed. § Caſ. Quia quando inuentā te nisi admines. § Quia cuius ego liber.michi in via positus nō sufficio. † § Et in hoc. § Incepta nō intermittas.

uo tuo. † Adiutor meus esto· ne † aug. Neqs cōtemnas q̄ mortalis eternū au deo querere.quia tu deus sanas plagā peccati·

derelinquas me: neqz despicias me deus salutaris meus. Quo † § Regnū seculi et ciuitas seculi vnde nat⁹ sū

niam pater meus et mater mea † § Querentē te et contemnētem se. cū id quod quero,dare nō possunt † § Qui pōt se michi dare et modo necessaria.

dereliquerunt me: dominꝰ au † § Igitur adte sedenti § Aug. Ne aberrantē disciplina tua deserat. hoc susceptus audet dicere. § Aug. Iam ergo in via posito da correctō nē que non sinat aberrare·

tem assumpsit me. † Legem po † § Christo iniquo lex est cū misericordia· † § vlterius § Quia nō sufficit inchoare cū inimici donec quantur non quiescant.

ne michi domīe in via tua: et di † § In rectitudine angustiarū·

rige me in semita recta propter † § aug. Ne sinas eos satiari de malis meis vt eis consentiā.et si carnē das in manus vnde in

inimicos meos. Ne tradideris † terra data est in manus impi.

me in animas tribulantium me: † § aug. Doc mō traderet si essem falsus cū eis. † § Aug. de me falsa dicentes vt reuocent a te quasi ab hominibus gloriam queram.

quoniaz insurrexerunt in me te † § aug. Duo mendacō delectata est.sed me nō mouit.

stes iniqui: et mentita est iniqui † § Omne peccatū in suū auctorem redit· § Nō michi vnde maior merces michi· † § Sed ego. † § Qui et hoc prior passus ē et post glorificatus est.

tas sibi. † Credo videre bona † § vbi nullus locus morientium· † § Etiā si tardam est hoc amanti·

domini in terra viuentiz. † Ex † § Qui non fallit· † § Aug. tolera vsionez reuū viriliter·et vstionem cordis fortiter·

pecta dominum viriliter age· et † § aug. Nō negatū putes q̄ nōdū accipis. non desperatione deficias.quia dictū est sustine d.

§ Perseueranter non triduo.

prorte cor tuū :et sustine dñm. § Id est.chasto.

Psalmus huic dauid.

XXVII.

Ad te domine † § Ego homo † § aug. Ne vnitate verbi sepes ab eo q̄ homo sū. § In resurrectōne. § Sed respōde annuēdo .i. resuscitando·

clamabo: deus meus ne † § Nec ad horam.sed et hic in passione exaudi ptegendo et post clarifica·

sileas a me. nequādo taceas a me † § Si siluerit. † § Aug. In miseriam huius vite. vel in infernum.

et assimilabor descendentibus † § Ne sileas sed.

in lacum. Exaudi domine vo † § De liberatione a malis. † § Caſ. Quia ora quod fecit ante traditōnem,p creaturis. et quia manus in cruce extollo non pro culpa,sed vt ecclesiam constituam.

cē deprecationis meę dum oro † § Caſ. In cruce ad salutem; corū qui fiunt tē plum· vel opera non deprimo.

ad te: dum extollo manus meas † § Exaudi.

ad templum sanctum tuū. † Ne † § Cassi. Et si tradis· nō eo voto quo illi ad mortē·et ne pdas damnādo sicut illi intendunt q̄ fūt peccatores.et opantur iniquitatē .i. mor

simul tradas me cum peccatori † § Scimus quia a deo. venisti magister·

bus.et cum operantibus iniqui tem meā. et quia loquūtur pacem dolose. vnde subdit.

tatem ne perdas me. † Qui lo † § aug: Per carnem qui non ptransiuit. sed ap propiauit. † Id est mecū qui fu ꝑm? eorū.

quuntur pacē cum proximo suo § Odium.

mala autem in cordibus eorum. † § Ideo iusticie concedo. § Quia hoc iustū est. § Aug. Quia mala affectantes bona inuenire non possunt. Aug⁹. Mala fecerunt mala adinuenerūt dicentes q̄ seductor essem. et non deus·

† Da illis secundum opera ipso rum:et secundum nequitiam ad † § Et si alius prosit quod fecerant.tamen secūdum opera da eis. § aug. In quibus studiosi q: ceperunt· crucifixerunt linguis et si nō manibus·instinctu z si nō actu.hoc ideo dicit.ne se ꝑ alios excusent·que inter opera eoz fūt pessuminuentionū ipsorum. † Secun dum opera manuum eorum tri † § Aug⁹. Sicut fallaciam pro veritate redde bant fallacia eorū z eos fallat. † § Caſ. Quia mala pro bonis.

bue illis: redde retributionem † § Caſ. Nec est retributio. vt quē maluolo animo hominē tentauerunt.nō cognoscerent deum quo consilio pater incarnatū miserit.

eorum ipsis. † Quoniam non in tellexerunt opera domini: et in † § Nec ipsis visibilibus operibus moti sunt que porrecta sunt vsq̄ ad oculos eorum ꝑ que ad inuisibilia ducerētur·

opera manuum eius destrue il † § Non vt in melius edificet vel exceabis nō ad horam· vnde missi te ut euelles dissipas z destruas·disperdas et edifices et plantes. † § Non ex diffidentia ora.quia audiuit·vnde benedictus sit.

los:et non ędificabis eos. † Be nedictus dominus :quoniam ex audiuit vocē deprecatōnis meę.

niant·expecta q̄ re dis· sustine quod pateris.

Psalmus huic dauid. Per dauid aliqn intelligit caput ·i·xpc. Aliqn corp⁹.i· eccia. interdū vtrūq̄ simul·i· totus xpus. vbi aūt addit in titulo huic vel ipi xpus intelligitur vt hic.

Caſ. Psalm⁹ ter ciuus q̄ breuiter de passione et resurrectōne.

Caſ. Hic apponit xpus·et si adeo di gnus·nō in se cōfidere:sed totū a deo petere: vtile exemplum iustis,

XXVII·

Ad te do. Caſ. Oratio tempe passionis habita.

Ne sileas.ne quādo ta. Minus est in hebrēo et hieronim⁹ obelo anteposito q̄ ingulandū non tauit. Sz additū a septuaginta ꝑter duo q̄ xpus in passione petijt. scz in clarificādo ptestōem. et a morte resuscitatōnem.

Ne sile. ꝛc. et assi. ꝛc. Hiero. Ec eo q̄ verbū michi sp vnit: nō talis hō sū. quales ceteri q̄ nascētur in ꝑfidā miseriā seculi. Aug. vbi quasi si sileas·nō cognoscā verbū tuū.

Ad replū. Caſ. Secōm morē iudeoz quib⁹ ꝓceptum est vt vbicūq̄ essent ad illaz ptem orarēt; vbi hierusalē esse scirent.q̄ z hiesus legem implēs scit. Vel ad celū vn de auxiliū speramus.

Da illis. Cassi. Ꝓdicere ē nō optare·scōm opa·i. scōm q̄ intēderūt .nō scōm q̄ inde pruenit. vel optat iusticiā dei ꝑ seruari.

Quoniā nō intel. Caſ. Et si deesset opa·hoc sufficerz dānatōi·q̄ nō intellexerūt p legē et ꝓphas ꝙ inuisibiliter dē opar p me ,nec tiam visibilia.

Destrues. Aug. vt nichil michi nocēant nec post ecclesię tuę vel męę.

lute credentium.

Benedictus dō. Caſ. Audit⁹ in resurrectōe grās agit.subdēs de sa

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Dominus fortitudo. Cas. Idem qui adiutor meus et protector est fortitudo plebis qui in eo confidit. et protector ne lędantur. et tu o domine Saluū fac. ecce quanta spes credentiū in eis ostat passus pro eis in / der est et aduocatus.

Rege. Cas. Ne declinent ad prava. Ertolle. a terrenis ad petēda eterna et intellectu scripturarū. et bono opere. p totū hoc seculū vsqs in finem.

Psalmus dauid in cōsu. Alē. Cas. Arcba a philistheis reducta. dauid fecit ei tabernaculum ad quod hortat hostias offerre. sic xp̄us a iure dyaboli reduxit ecclesiā. de cuius perfectione. ppheta hic loquitur. s. qp septem donis spūs sancti cam replet. z in eis confirmat. et sic promouet. et p̄ remunerabit. Vnde monet fideles vt se offerāt tali consummatori.

† Ita. † Tanta patientia. Mei. † In immortalitate resurgentis.

†Dominus adiutor meus z p

tector me z in ipso speravit cor

† Bic. Resurrexit. Immunitate peccati. Que in adam defluxit. vel reflouit in resurrectōne. que prius immunitate peccati flouit in conceptione.

meum: et adiutus sum. †Et reflo

† Non timoris necessitate. Nō timore sub lege. sed libere cum lepe.

ruit caro mea: et ex †voluntate

† Unde iam metu mortis consumpto. Cō fitebuntur mei in quibus ego. † Aug. In pugna contra dyabolum. Non se fortē putet plebs ne suam iusticiam constituat.

mea †confitebor ei. Dns fortitudo

† Post pugnā saluos factos p xp̄um in immortalitate proteget. Id est illos quos christus ad salutē elegit protegit hic in luctu. ne lędatur a dyabolo.

plebis sue: et †protector salvatō

† A malis seculi. Quod ego iam refusci tatus interpello.

nū christi sui ē. †Saluū fac po

† Qui et meus ē. Quia omia mea tua sūt. † Auge virtutibus vel numero.

pulum tuum domine: et benedic

† In hac tempali vita.

hereditati tuę. et rege eos et er

† Ineternū hinc tolle eos. † Eternā vitā

†tolle illos vsqs ineternum.

† Prophete. † Perfectione ecclesie in hoc seculo vbi contra dyabolum militatur.

Psalmus †dauid in consum

matione tabernaculi.

XXVIII.

Afferte do. Cas. Dnus monet sacrificia offerre. Filios a. Aug. quia nō deest impugnatō. Vel Afferte vos filios a. Aug. Id est apostolorū qui cominus i. vtriusq; tcsta / mēti autoritatibz valuerūt contra hereticos et supstitiones et ydola q̄ qsi dura frō te vincerūt. hinc ē q̄ mitra pōtificalis duo habet cornua: quia omnis scriba doct in regno celorū. pfert de thesauro cordis sui noua et vetera. Et sexta mansio filiorū israel de egipto venientiū fuit belym et interp̄tatur arietes. vbi fuerūt duodecim fontes. p quos duodecī apostoli et septuaginta / duę palmę. et septuaginta duo discipli ad p̄dicandū missi significantur.

XXVIII.

Afferte domi

† Non ire vel gaudēs. † Aug. vos ipsos quos p eūgelium apostoli genuerūt duces pregum. † Aug. Nō corruptos erroribus.

no filij dei: †afferte domino fi

† Aug. Per opa vestra bona glorificetur de⁹ et honoretur.

lios arietum. †Afferte domino

† O patri equalis. † Imperiū in reb⁹.

†gloriam et †honorem: afferte

Aug. gloriose per ozbem innotescat.

† Etiam. † Aug. In dilatato corde et sanctificato. quia ex charitate ē omnis sanctitas.

domio gloriā nomini eius: ado

† alias in aula sancta.

rate dominum in atrio sancto ei⁹.

† Aaia. † Christi. † Judeos. Populos gentium.

†Vox †domini super †aquas:

† Cas. de nube carnis terribiliter penitentiaz predicauit. Ipse xp̄us postq̄ voce misit populis et perterruit. puerit in se et habitabat in eis.

†deus maiestatis intonuit domi

† Populos gentium.

nus super aquas multas. Vox

† Aug. Christi iam in ipsis habitantis.

† Aug. Potentes faciens eos.

†domini in †virtute: vox domini

† Magna faciens in eis. Miracula vel operū. † Aug. Contritione cordis humilias superbos.

in †magnificentia. †Vox domi

† Per penitentiam.

ni confringētis cedros: †et cōfrin

† Aug. Elatos mitore nobilitatis terrene.

get dominus †cedros libani.

† Aug⁹. ablata altitudine eoz deponet eos ad imitationē humilitatis sue qui vt vitulus ad victimā crucis ductus est per nobiles seculi. vnde alibi terē reges ter. et pun. rc. † Per ignobilia que elegit.

†Et cōminuet eos tanq̄ vitulū

† Aug. vitulus patris erimanthi se nobilitate sua et fact⁹ est homo sicut filius vnicoz. i. iudeo rū iactantiū suam singularem iusticiam.

libani: et †dilectus quēadmodu

filius vnicornium. Vox domini

† Aug⁹. transeūtis sine lesione per ardozē per sequentiū. vel dimittēs furentē iram illoz. vt alii cōuertātur alii non.

†intercidētis flāmam ignis: vox

domini concutientis desertum. z

† Aug. Cōmouētis ad fidei gentes que erant sine deo sine lege et ppbetis. Aug. tunc celebrari faciet verbū scripturarū qđ a iudeis nō intelligentibus deseretur. † Intelligibilia faciet verba legis.

†cōmouebit dominus desertū ca

† Perficientis.

des. Vox domini †preparantis

† Aug. Qui superāt et repellūt venenosas linguas. † Aug. Opacitates illas librorū et vmbracla mysteriorū vbi libere pascātur.

†cervos: et †revelabit condensa z

† Augus. in ecclesia vnusquisq; p suo dono audat deum.

in †templo eius oēs dicēt gloriā

Vox do. Cas. Predicatō xp̄i int⁹ mentes terruit. qđ ē spūm timoris dedit indeis et gētib⁹. Ore. Iste ab imo ascēdit. i. a spū timoris ad spūm sapientię. qz agit de ecclesiastica ecclesię que incipit a spū timoris. Ysaias a summo descendit dicēs. Et requiescet sup eū spūs domini spūs sapiētię et intellectus. spūs consilij et fortitudinis. spūs scientię et pietatis. et replebit eū spūs timoris domini. Et hoc ideo qz agit de xp̄i incarnatōne. in qua seipm exinaniuit formā serui ac. Nec intonare xp̄s destitit. donec daret virtutē. i. pietatē. quę timori compata virtus est. i. cultus erga deum. quē exhibuit postq̄ offendere deū timent. Addit etiā deus magnificētiaz .i. scientiā quę magnificis facit. vt qui in cultu dei sunt. sciant quomō se agant in psenti. Domin⁹ etiā cōfringet ce. i. altos de gentibz. et cedros libani. i. altos de indeis tempe vltimi introitus. ita franget et būliabit. vt et quelibet aduersa nō refugiant pati. quod est habis spūm fortitudinis. vt sint fortes in his quę spū scientię cognoscūt. Cedros quę est altissima arbor. nisi succisa inutilis est. in sua radice manēs nō facit vllos fructus. sic superbia quę peccata nobis intulit. In libano. monte paschali vituli ad sacrificia enutrichātur. Cōminuet ergo vt vitulū libani. i. humiliabit vt immolētur. p xp̄o. dilectus xp̄us vnicor. i. indeoz qui in vna lege superbiūt. filius superbiam cōminuet vel quid mirū si illi cōminuētur. dilecto⁹ eīm comminuetur. secundum q̄ iudeorum filius. Aliter cum deus sit non videt posse cōminui. Intercidentis flamaz. ignis. Ignis est fomes peccati. flamma quę inde exit. cōscius est actus et cōsuetudo. sed dns interrupit dato spiritu consilij. Hoc fortib⁹ cōuenit. ne si otiosi. erūpat flāma ab igne. Desertū gentes. Desertū cades. i. q̄ a sancto legis sunt deserti. Cades cū interp̄tat sanctuz legis. Judei qui non habent sanctū legis. i. spūalez intellectū. hos dns conterit. Hiero. vt agricola sterilem terrā vt fructificet. id est dat intellectū vt scripturas etiam secundum anagogen percipiāt. quod fit in mente bñ placata p̄silio. p intellectum autez scripturarum prouebit. et facit ceruos qui cōscendant montem sapientię de diuina essentia. Et hoc non solū gentibus s̄ et indeis in vltimo reuelabit. ea scilicet quę de deitate sunt conden / sa. Ecce quomodo a timore vsqs ad sapiētiam ascendit. cū omnibus enim donis timor castus sūlicet associatur. Omnis qui in templo sic consummato est. dicet gloriā. Qui ergo non dicit gloriam. non in templo est. Quare date gloriam. ideo etiam. quia hoc templum dominus facit habitare intra fluentes z submersores vt arcam inter fluctus. vel illos sanctos qui sunt templum habitare facit illesos. et in illo templo sedebit potens et regnans vsqquo eternitas veniat. et dabit virtutem: et tandem benedicet in pace eterna.

Vox do. su. a. Cassiodorus. De constitutione ecclesię. vbi virtutes spiritus sancti cum magno preconio enumerat.

Libani. Libanus interp̄tatur candidatio. Cedri libani. id est. alti homines in terrenis elati. quos deus confringendo comminuet. id est. de superbia ad se per dilectum filium reducet: et hoc spiritu fortitudinis. Cōminuet. sicut vnicornis captus comminuitur.

Desertum cades. Augustinus. Judaicum populum. Cades regio est in qua est sina. Cades locus est vbi aqua de petra data est. quod modo spiritualiter de duro corde quando ad fidem conuertitur vnde emanat aqua viua.

Dominus di. Quod constitute fiat.

Diluuiū. Cas. Id est aquas baptismi: que purgat crimina mundi.

Psalmus cantici. ꝛc. Aug. Supra de cōsūmatione tabernaculi tempe bellū, hic autē est psalmus lētiaꝫ. quia domus dedicatur. id est. cōfirmatur quę in eterna pace manebit. corpore immouato. non tantū christi sed etiā totius ec/clesię. Totus christus loquitur in hoc psalmo. quia quędā capiti. quędā corpori. q̄ dam vtriq; cōueniūt

Aug. Psalmus breuiter de passione et resurrectōe vt passio non terreat. quos spes resurrectionis lętificat.

Domus dauid. Cas. Totus christus sponsus et sponsa vna domus dei est. quia in christo plenitudo gratię habitauit. et ō plenitudine eius nos omnes accepim⁹. hęc domus quantum ad caput. id est. christus fabricata est in eius conceptione. dedicata vero in eius resurrectione. quando immortalitatis glia confirmatus est. Quantū vero ad ecclesiam quotidie fabricat. dedicabitur autē in futuro quādo sancti resurgentes stabunt in magna cōstantia fulgentes vt sol. Dicit autē hęc domus secūdum psentē statu tabernaculū vt in p̄cedentis psalmi titulo. quando in ea militatur. Domus vero secundū statū futurū quando in ea quiescitur.

Cas. Primo agit de dedicatōne sua et iubet sanctos idē spērantes laudes dicere

XXIX.

Exaltabo. ꝛc. Hoc modo dicit̄ ex psona fundamēti qđ dedicatū est. post dicit ex psona domus vniuersę. cū in cōmuni resurrectione fuerit dedicata.

† § Hui⁹ seculi. ☞ § Sāctos in ecclesia quasi in arca constitutos.

Dominus † diluuium † inhabitare facit: et † sedebit dominus

† deinde. § Super eam.

† § Regnans in eis ineternuꝫ. ☞ § Aug. Cōtra procellas seculi. quia nō est par in hoc seculo. § Quia.

rex in eternum. Dominus † virtutez populo suo † dabit: dominus

† § In presenti § Et.

† § Aug⁹. In seipso pacem illis dans. § vt de pacem meam do vobis. § Exemplo suo alios admonet.

† benedicet populo suo in pace.

† § Leticie ☞ § Que modo in capite. post futura est in membris.

Psalmus † cantici in † dedicatione domus dauid.

§ Christi.

XXIX.

§ Aug. Altitudinē tuam laudabo in dedicatōne q̄ tunc nō iocundabuntur inimici super nos vt modo.

Exaltabo te

† § aug: Iā in spe et in futuro suscipies in te. § In resurrectōne dedicando.

domine quoniam † suscepisti me:

† § delectari vel iocundari permisisti.

☞ § Aug. Qui p orbē varius psecutōibus me conati sunt oppaimere. † vel iocūdasti.

nec † delectasti † inimicos meos

† § Exponit susceptōnem.

super me. † Domine deus meus

† § Iam nō gero egrū corpus sed gloriosum et imortale § Dic in spe et in futuro in re § Et.

† § Hiero. Hoc expositōe nō eget manifestū est essi animā christi cū animabus sanctoꝝ de inferno eductam a deo.

† clamaui ad te et † sanasti me. Do

mine † eduxisti ab inferno animaz

† § Ab his psequentibus § In resurrectōne tam cum eis amplius sim. ☞ § Quibus similis videbatur. § Aug. de corruptione p̄sumpte carnis quia immunis a peccato et corrupte carnis quia impassibilis.

meam: † saluasti me a † descenden

† § Profunditatē seculi vel infemi ☞ § aug. Quia surrexit caput idem sperent membra. § vos sancti eius. § Opere.

tibus in † lacuz. ☞ † Psallite domi

† § Id est. laudate eū. ☞ § Aug. Quia ex bonitate memor fuit sanctificare vos. § Quia sanctitatis qua nos sanctificauit nō est oblitus hoc toto tempe quo vos eratis eius obliti.

no sancti eius: et † cōfitemini † me

§ Ideo psallite et confitemini.

morię † sanctitatis eius. Quoniā

† § aug. De abiecit homines pro peccato.

☞ § Cōminatione vnde quia die co.m.m.

☞ § Aug. vitā eternā quia voluit dedit ad quā p vos nō redirētis. sed ipse vos reduxit.

† ira in † indignatōne eius: ☞ † vita

† § Non in viribus vel meritis nostris.

☞ § aug. ade quo peccauit demorabitur. q̄ oēs ex eo nascamur xp̄us in hoc vespe sepultus mane surrexit. ☞ ortus lux homini. § vel post meridiem.

in † voluntate eius. † Ad vesperū

☞ § aug. diu et in multis morabitur. diu q̄ non mor est tota restitutio tradito domīo. et in multis quia omnes ex eo nascemur in peccato.

§ vsq; quo resurrectō futura est que in matutina christi resurrectōne p̄figurat.

† demorabitur † fletus: et ad † ma

† § Ille populus qui ab imitō loquebar in adā existens. § Q. er adam male moto est fletus.

tutinum † lętitia. † Ego autem di

† § Iam nullā patiens egestatem. § In confidentia dicitis. ☞ § a domino a quo adam motus est. § Ipse et si non verbis tamē actu dixit nō mouebor nec in delicijs ꝫ in misericordia morabor.

xi in † abundantia mea: † non mo

† § Sed hec abundantia ex te non ex me. § Et sicut ego dixi tu domine.

uebor ineternum. † Domine in

† § Quia immunis a peccato.

voluntate tua p̄stitisti † decori

† § Cas. Hoc non de humana natura sed ex te habui quod inde p̄batur. quia te aduerso turbatur carnis infirmitas vnde ergo p̄sumit hō. § Quia et miracula feci. ☞ § in passione.

† § Lumen tue noticie § aug. Er eo didici q̄ p̄stiti. deco. me. ꝛc. quia auertisti a peccante homine ꝛ. t. vnde conturbatio hominis p̄cessit.

meo † virtutem. † Auertisti † facie

† § Peccante aliquando § Non ego a te vt adam. ☞ § Recedente lumine noticie tue.

tuam † a me: ☞ factus sum † contur

† § Sed. § time dixi clamabo. § Cas. de gloria immortalitatis adhibenda.

batus. † Ad te domine clamabo

† § de mortalitate tollenda.

et ad dominum meum † deprecabor.

† § dicēs. § Er psona dñi. ☞ § aug. in effusiōe sanguinis qui sine culpa mea effusus est.

Quę utilitas in † sangui

† § Q. per gradus malorum.

ne meo: dum † descendo in corru

† § aug. Si puluis remaneo nō fiet confessio vtilis nunciatio.

ptionem. † Nunquid confitebi

† § Cas. turba impiorū que in ea resurrectōe iustificabitur.

tur tibi † puluis: aut annunciabit

† § ad salutē ceterorū. ☞ § Sic deprecantē. † Nō oedit sanctū suū videre corruptionem.

† veritatem tuā. † Audiuit † dñs

Ad uesperū. Aug. Quia ira. i. i. e. ad vesperum demorabitur. f. q̄ vita in voluntate ad. m. l. Vesper incepit post meridiem. vbi lux sapientię a peccante homine recessit. quando morte damnatus est. et extunc durat fletus q̄diu in laboribus et tentationibus populus dei expectat diez domini. Mane est cum lux oritur fideli quę occidit peccanti. vñ et dominus mane surrexit idē. pmittēs nobis. ve spe lium⁹ sepulti in paradiso in culpa et pęna. et surgim⁹ die tercio. id ē. tempore gratię post tempus ante legem et sub lege.

Hiero. Ad vesperum demorabitur fletus. q̄ passo et sepulto domino apostoli et mulieres in fletu et gemitu morabātur. Et ad matutinuz lętitia. q̄ mane venientes ad sepulcrum gloriam resurrectionis ab angelis acceperunt.

Fletus. Cassi. Demorabitur hominibus respicientibus ad vesperum quo adam declinauit et a paradiso cruit sed lętitia erit respicientibꝫ ad matutinum. quo christus surrexit.

Ego autem dixi. Quomodo ante dedicationem egerit et eam meruerit.

Aug. Cas. Vt spere facit. Sed ego dum in paradiso essem michi abūdantia. dixi nō mouebor ab hoc bono. credēs dyabolo dicenti. nō morte morieris. Sz o domine in voluntate tua p̄stitisti decori virtutez. quod est nō et me bonum eram et fortis sed et te. Nō vt ostenderes auertisti faciem tuam. hoc est forsā misisti me de paradiso. iam vero hic positus clamabo ad te. ꝛc.

Auertisti. Cas. Deus a christo facē exponendo cum passioni et morti: et sic christus turbatus ē. vnde tristis est anima mea tur. vsq; ad mortē.

Conturbatus. Augus. Quod tempus conturbationis et miserię recolens et in eo positus audio vocem capitis pro me morituri dicentis. Ad te domine clamabo e. descendere in corruptionem.

Que utilitas. Aug. Necessitatem ostendit per quam non surgerez

Dum descendo in corruptionem. Augusti. Si enim statim non resurgo et corpus corrumpitur: nemini annunciabo. nullū iuuabo.

Aug. Confessio gemina est. nunquaz sine ea sumus. quando male est nobis in tribulationibus confiteamur peccata. Quando bene est. in exultatione iustitię confiteamur laudē.

Audiuit dominus. Cas. Quō ea accepit: scz dedicatoz ptractat.

Domine deus meus. Aug. Christ⁹ etiā homo infirmus. et hoc orans pro nobis mediator inter deū trinitatem et homines peccatores. Quia infirmus appropinquat nobis. Quia nō iniquus iungit̄ deo. Etiā in ꝑ nū q̄ ꝑ nō nobis p̄cedit vt caput. in quo sunt omnes sensus pręceteris membris. Super hunc iocūdati sunt inimici in cruce. sic et sup suos iocundantur in passionibus: sed nō in dedicatione.

In lacū. Hiero. Id est. de lacu inferni vbi animę peccatorum sunt ne licuit illi preceps caderem in mortem. memor fuit nostri.

Cōfitemini. Augus. Quia et bonitate et sanctitate sua non nostra

Quoniam ira. Aug⁹. Id est. vindicta qua vindicauit in nos primum peccatum quod morte soluistis.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Diri clamabo deprecabor. ſs me deſpicantem etanduit dominus.

Conſcidiſti ſaccū. Caſ. Saccus veſtis eſt aſpera in vſum laboris vel temp̄e triſticie conceſſa vt minimus i caro humana que ſaſſa eſt mo riendo: et prodijt frumentum glorioſe reſurrectionis vel diuinitatis. Vel pena peccati qua in reſurrectione deſtructa: prolata eſt diuinitas ante oculta ſic ut quod ſaccus integer celat. ſciſſus aperit. Aug. ſaccus de captis vel bedis mortalitas quam de peccatoribus chriſt traxit vel accepit. vnde dum michi mo leſti eſſent iduebar cilicio. vt quod intus erat non videret.

Nō cōpungar. Aug. Non moriar tam in finem domine deus in eternū laudabo te.

XXX.

In finem pſalmus. Aug. Extalis hic accipitur pauor p turbati populi de p ſecutione omniū gentium: et defectu fidei per orbem. Caſ. Cōtra pauorem ſpes et oratio premittitur cū certitudine liberationis et gaudio. Hic pſalmus imbecillitatem humanitatis et primit z beneficia dei vt videſ ſe nemo ſuperbiat: videſ miſericordiā nō paueat. Qui dignatus eſt pro nobis homo fieri non dignatur nos transfigurare in ſe. et loqui verbis noſtris. vt et nos loquamur ſuis. Moriturus ergo ex noſtro non in ſe ſed i nobis pauebat. Qui enim pauet ſuum eſt vt te agnoſcas. q ſperas donum dei eſt. Loquitur chriſtus in prophetis et membris. vna perſona eſt ſponſus et ſponſa. vnde yſaias. ſicut ſponſus alligauit michi mitrā et ſicut ſponſam ornauit me ornamentis. Erunt duo in carne vna. ergo et in voce vna.

Aug. Priorſo quitur redemptor. In de redempti gratias agentes. Inde diu de perturbatione prophete vox interponitur propeſinem et in fine.

Aug. Hic deſcribitur humiliatio xpi martiriū vn de ſequit exaltatō.

Confundar. Auguſ. Eſt confuſio eterna de qua liberari petit. Et e temporalis ad horam ſalicet que prodeſt.

Accelera. Auguſ. In faciendis, in ſoluendis animabus et huiuſmodi. vt eruas cito a die. non differas in cōmunem reſurrectionem. quod vt ſit eſto michi protector tantus quantum decet eſſe deum.

† Quem cōſecuta eccleſia nūc in dedicatōne domus eius

et miſertus eſt mei: † dominus

† dico cōuertiſti ꝛc. † ita.

factus eſt adiutor meus. † Lon

† Quo dixi triſtis eſt anima m. † Caſ. vel apoſtolos volētes gaudere feciſti. † Reſurrectionis.

uertiſti † planctum meum in † gau

† vetū peccatoꝝ i triſticiam mortalitatis. † aug. Carnis mortalitatem.

dium michi † conſcidiſti ſaccum

† Cinxiſti ſtola prima. † aug. gloria im mortalitatis.

meum: et † circundediſti me † lę

† Non plangat humilitas.

ticia. † Vt cantet tibi gloria mea

† Quia ſemel paſſus. † aug⁹. Conſcientia peccati. timore mortis vel iudicii. Et hec e gloria mea vt ineternū confiteat tibi. q nil ex me. ſed

et non † compungar: domine de⁹

emnia ex te qui es deus meus omia in oībus.

meus ineternum cōfitebor tibi.

† Chriſtū dirigens eſt. † Loquētis in p ſona chriſti vel ſua vel eccleſie.

† In finem pſalmus † dauid

† Exceſſu mētis qui ſit pauore. vel mente rapta ad ſuperna.

pro extaſi.

XXX.

† auguſ. ſanct nō eſt ſine ſpe. † Non in me.

IN te domīe

† Id eſt. nunq̄ dū michi vt homini ſimuli ceteris ſultatur. † Que ad bonā pdeſt.

ſperaui † non confundar † in eter

† Aug⁹. Quia meā non inuenis in ea quam das libera. † In mea damnarer. † A morte.

num: † in iuſticia † tua † libera me.

† Proxima michi humili. † Deꝰ fecit deus quando filiū miſit. † Miſericordiam.

† Inclina ad me † aurem tuam:

† Auguſ. Ne differas in finē ſeculi ſegregare me a peccatoribus. † Aug. Nō eſt diu quod ſi natur. et tibi tardum videtur † Caſ. Id eſt. eſto michi o deꝰ. ptector et quaſi domus quo refugiens ſaluus fiam.

† accelera vt eruas me. † Eſto mi

chi in deum protectorē: et in do

† Cum pielitor. † Aug. Sunt qui fugiunt a te. cuius oculus omia nuda ſunt. Sed michi nichil reſtat niſi fugere ad te.

mum † refugij vt ſaluum me fa

† Et ideo non aliū quero. † Ad tolerā dos perſecutores.

cias. † Quoniaz † fortitudo mea

† Ad relinquēdū eos i fine malo p mortez. † vt per me innotescas omibus gentibus.

et † refugium meum es tu: et † pro

† Aug. vt gloriſceris nō quia ego digneꝰ. † Ne aberrem. † Aug. dur michi eris i p omīa ſequar voluntatē hāc paulatim aggregan do michi ſanctos adimplebis corpus meū.

pter † nomen tuum † deduces me

† aug. vt validius ſim ad eſcam. † Etiam de paſſionibus eruet.

et † enutries me. † Educes me de

† Inſidiis.

† laqueo hoc quem abſconderūt

† Caſ. Cōtra quē nulla poteſt aduerſitas

michi: quoniam tu es † protector

† vnde iam. † Caſ. Poteſtati tue commē do cito recepturus.

meus. † In manus † tuas com.

† fidelis populus de paſſione redemptus de reſurrectione capitis letus dicit gratias agenſ. † Quia in chriſto.

mendo ſpiritum meum: † redemi

† Aug. Non fallens in promiſſione.

ſti me domine † deus veritatis.

† Q. me redemiſti ſed † aug. falſam beatitudinē ſeculi eū et pro vita male quis agit. et tamen eam perdit. † Quid

† Odiſti obſeruātes † vanitates

† Qui non obſeruo vana. † Qui nō eſt vanitas ſed veritas et vita.

ſuperuacue. † Ego autem in † do

† Ideo.

mino ſperaui † et exultabo et lęta

† Que nō fallit. non in mea iuſticia. † Exponit miſericordiam.

bor in † miſericordia tua. † Quo

† Auguſ. Qua me vanitati in ſpe ſubiec iſti

niam reſperiſti † humilitatez meā

† Et ideo quia humilitas placet. † aug. timoris legalis vt charitate libera ſeruiat. † Caſ. Peccatis quibus ſe hō exolvere nequit.

† ſaluaſti de † neceſſitatibus aiaz

† vetis neceſſitatibus. † vt non reſpiram in libertatem.

meam. † Nec † concluſiſti me in

† aug. In poteſtate dyaboli cupiditate v te il laqueantis. morte terrentis. † aug. a cui⁹ manibus liberātur qui bene viuūt et bene moriun tur. qui autem male concludūtur.

† Aug. ab anguſtijs timoris in libertates de duriſti charitate meam in reſurrectōne dominiſimuli promiſſa michi. † aug. Iam facilem mi ebi feciſti v ā que aliquando difficilis fuit.

† manibus inimici: ſtatuiſti in † lo

† affectus. † Dta. pe. m. ꝛc. ſed contra ſunt mali pauorem incutientes vñ precor Mi.

co ſpacioſo † pedes meos. † Mi

† Et neceſſe eſt. † Non dico moriar ſed tri. quia de morte iam nō terreor ſed de cruciatibus.

ſerere mei domine † quoniam † tri

† Propter iram. † Caſ. Iratus turbaſti oculū quez habebā in te. et animā. et momoziā qua tenebā quid p me gtuleris. z quid michi promiſeris. † Interior

bulor: cōturbat⁹ eſt in † ira † oculꝰ

† Eſto michi. Auguſ. Dirit iuſticiam da. a peccatis erue protege. Nunc dic eſto domus refugij. Domus refu. eccleſia. in qua ſalui hoies vt in arca. Affirmat liberationem.

Educes. Caſ. De morte ad ſupna vt fruſtra ſint iudeorū conſilia.

De laqueo quem abſconderunt. Aug. Per duas portas dya bolus tentat. cupidi tatis et timoris. Per cupiditatem tentauit primo chriſtū tribus modis. ſcilicet gula. auaricia. vana glo ria. Et inde per timorē paſſionis. Ita omnes ſanctos. vnde e duces me de laqueo.

In manus. Nota eum hic loqui qui in paſſione eadez verba protulit.

Aug. In manus Et his verbis que in cruce dixit admonet ſe in hoc pſalmo locutum eſſe.

Ego aūt in domio. Caſ. De gaudio quia ſperat in domino qui odit vanos.

Exultabo et lętabor. Caſ. Exultare eſt cū magna alacritate animi gaudere. Letari ſpata affectione.

Humilitatem. Pro infirmitate z ipſa virtute humilitatis accipit.

Neceſſitatibus. Auguſ. Neceſſitates ſunt infinite. neſcire cor alterius ſuſpicari nō bene de amico fideli. vel bene de infideli. neſcire q̄s cuis eris. nolle mori et tamē mori. ſeq̄ veres cōſuetudines. vnde infelix ego homo quis me liberet d corpore mortis. qui ſic hūilis eſt ſalnatur. in pſenti et pte et in futo plenarie.

In loco ſpacioſo. Caſ. Remi. Locus ſpacioſus libere eūdi ad patriā virtutū caritas. ſed q caro infirma: z vigent mala: miſerere.

Miſerere mei domine. Caſ. Ja⁹ pauor enarrat i eſt et quāta prurbāt ꝓtra q̄ eſt et oratio.

Tribulor. Aug. Cū prius dixit Dta. in lo. ſpa. ꝛc. Sed alijs locus ſpacioſus et liberatōis gratulatōe. alijs et tribulatōne anguſtia.

Conturbatus. Aug. Iraſcit p peccatis palea z. nō tñ odit. in quo extingueret oculus. veter. p interioribꝫ q̄ turbātur q̄ nec corripi poſſunt inp̄ſ. quibꝫ nō clamat clare ſed int⁹ ingemiſcit. q defecit in do. vi. videſ nō poſſere qđ ꝓdicat. Nā vita pfectoꝝ eſt profectus aliorum

In ira oculus. Aug. In ira pfectoꝝ turbat oculus i. ratō. Et anima ſculi alitas. Venter. id e caro. Vel oculus. bi per quos alij vident.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Anima: quoꝝ exemplo alij viuũt. Venter: debiles vt ab oñũbus gradi/
bus quꝝratur deus. Cas. vel intellectus turbat̃ et animus confunditur,
quando pericula formidant̃ et venter i memoria, que noticias rerũ qua
si cibos recipit. hic memoria hñs repolita, pmissa dei turbat̃ imminentib
periculis. hinc est turbatio et metus quoniã defecit ꝛc. quasi ꝓ longas et
graues passiones ad
mortẽ perducta est ꝙ
sens vita ãi lõga vi
ta darãs ad penas
vel vita i confessio
fidei defecit. Virtus
anime infirmat vt te/
deret etiam viuere in
paupertate. in indigen
tia plenitudis quia
hũana fragilitas ni/
chil boni habet in se.
Ossa fortitudo corpo
ris. Nec in animo
nec in corpore: vlla
potest esse hominis ꝙ
sumptõ Aug. Ira p
vitiũ oculi mentis eꝝ
cat. ira p zelũ turbat.
quia et hec passa mẽ
te contemplatoꝝ dis/
sipat. quę nõ est nisi
in quieta mẽte, sed in
de post paululũ plus
ꝑfiat ad videndum.

¶ Paupertate. Aug. Vel egestate. Ego sanitate corpo
ris nec paratę cruciati
bus. Ego resolutio
ne. et paratę morti. et
in hoc infirmata est fi
ducia mea.

¶ Super omnes Aug. Peius paga/
nis et iudeis viuunt
mali christiani. quos
exechiel compat sar/
mentis. hec in vitę ꝙ
nalent silustribus li
gnis. qꝝ fecerunt fru/
ctũ. Hasa solus ignis
expectat. cũ de illis fa
ber alionid facere nõ
possit. Vicinis oppro
briũ quia iam voleu
tes credere. deterriti
sunt mala vita falso/
rum christianoꝝ gra/
uantiũ nauem. ꝙ qui
bus timent et noti ne
omes tales sint.

¶ Cas. Vel apud
omnes inimicos. vel
maioti opprobrio ha
bims q̃ illi qui di/
gni coꝝ vicinis parẽ
tibꝰ. vel iã credituris
et notis familiaribꝰ.

¶ Qui uidebãt. Hiero. Foras ꝛpum
id est. qui hoiem pu/
tabant. Obliuioni dat. Cas. vel eradi a corde eorum. vt mortuus,
cuius memoria cũ corpore sepelitur. de cuius reparatione desperat. Vas
perdi. mortuus hesus abiciẽdus putatur

¶ Vituperationẽ. Aug. Vituparunt pro malis oñes ꝛpiani a cir/
cuntibus et nunquã intrantibus. quia rotam tempis sequũtur. qui et
nos vituperando ejicere volunt. Vnde in eo dum cõuenirent. Sed ego

† ℣ Omnia interiora mea.

meus anima mea et † venter meꝰ.

† ℣ tormentorum.

Quoniam defecit in † dolore

† ℣ Cas. Confessio tui nominis et fidei ℣ Nũc
viuam? si vos stato in domio. ℣ Manere aũt
in carne necessariũ est propter vos. † ℣ Cas.
tempora que hic ago. † ℣ Non morte tollun
tur ℣ Aug. Quia iniquitas abundat in claris
vocibus.

† vita mea: et † anni mei in † ge/

† ℣ Et. † ℣ vel egestate ℣ Aug. Quia refri
gescit charitas multorum.

mitibus † Infirmata est in † pau

† ℣ firmitas mea. ℣ fortes etiã pro peccanti
bus turbati sunt.

pertate virtus mea: et † ossa mea

† ℣ aug. Omnes iniquos qui torquẽtur pro sce
leribus plꝰ ad cõfessionẽ scelerũ suoꝝ. sed hoꝝ
opprobriũ supo cuius cõfessionem nõ mouis sed
cruciatus sequitur.

conturbata sunt. † Super omẽs

† ℣ aug. Id est. his qui sunt deteriores? omibus
aliis inimicis meis. vt falsis christianis qui sũt
peiores iudeis et paganis.

† inimicos meos factus sum op/

† ℣ Aut tam proximi fidei mee.

probrium: † vicinis meis val/

† ℣ aug: Ipsis notis timorem incussi exemplo
horribilis tribulationis. † ℣ Aug. Qui etiã
nouerũt ꝙ sũt ecclesia. foras fugierũt faciendo
scismata et hereses et eis sum oblitus vt a corde
eorum moꝛtuus. Hiero. Id est. intelligebant
inuisibilem spem meã. in exteriora et visibilia fu

de: et † timoꝛ notis meis. † Qui
gerunt a me.

videbant me foras fugerũt a me

† ℣ Oblti sunt me quasi mortuus sim a corde
ipsorum.

obliuioni datus sum † tanq̃ moꝛ

† ℣ Aug? visus sum michi pisse vsibus domi
ni. viuens et nullũ lucri faciens. adquisitos non
retinens.

tuus a coꝛde. † Factus sum tan/

† ℣ Et tacui

quã vas perditum: † quoniam au

† ℣ hiero. Multi me vituparit sequẽtes circum
diui † vituperationes multorum

itũ tempoꝝ. et nolẽtes in patriã reuerti mecũ.

commoꝛantium in circũitu. In

† ℣ Cas. Omẽs nõ pauci. grauius quod consiliũ
eo dum conuenirent † simul aduer

gerantur plurimoꝝ.

sum me: accipere animam meam

† ℣ aug. Id est. facere vt consentiret eis anima
mea quã ne mors liberet cõsiliũ fecerũt quo me
ri non sinerent. † ℣ Sciens quia potestas ta
lium nulla est.

† consiliati sunt. † Ego autem in

† ℣ Quia maledictus omnis qui spem suam po
nit in homine.

te speraui domine: dixi domino

† ℣ Quia nõ mutatus es. vel nõne saluũ facies
qui emendas. † ℣ Aug. In tua potestate.
℣ non homo.

deus † meus es tu: in † manibus

† ℣ Aug. Causa et ordo electionis mee homini
bus incognitus. ℣ Non enim video cur me de
impio elegisti. † ℣ tu autẽ.

tuis † sortes meę. † Eripe me do/

† ℣ dyaboli et omniũ ministroꝝ eius qui nobis
inuident regnum celoꝝ.

mine de manu † inimicoꝝ meo

† ℣ Malis christianis. ℣ Aug?. Maxime illi
persequũtur ecclesiã. qui cum sint christiani no
lunt bene viuere.

rum: et a † psequentibus me libe/

† ℣ Et. ℣ Aug. Notã fac hoib? qui putãt me
negligi quia facies tua super me intendat: et qꝝ
ego tibi seruiã cũ confusio sit ꝓmixtis malis cũ
ra me. † Illustra faciem tuam su

bonis.

per seruum tuum: saluum me fac

† ℣ Non erubescam insultantibus michi malis
eꝝ eo ꝙ inuocaui te. vel causa est quare non con
fundatur.

in misericoꝛdia tua domine † :nõ

† ℣ Proprie qꝝ non mali. † ℣ Non aliud.

ꝙfundar quoniam † inuocaui † te.

† ℣ Precoꝝ vt nõ confundar. ℣ aug. Potius
qui lapides inuocant et ymbuis infernalib? so
cientur. hanc confusionem timebat iste.

† Erubescant impij: et deducan/

† ℣ Cas. Manifestatis tuis in me sacramentis.
℣ In inferno vt potius dicant nos insensati vi
tam eorũ estimabamus insaniam.

† ℣ Que de me fingunt falsa/

tur in infernuꝝ † muta fiant † labia

dolosa. Que locũtur aduersus

† ℣ vel christum vel etiã suos. † ℣ aug. Sup
bientes et cõtemnentes christũ quasi hoiem cru
cifixũ cũ ipsi floreant in mũdo. contra quos cla
mat q̃s magna.

† iustum iniquitatem: in † superbia

† ℣ vel contemptu † ℣ Cas. Qua corrigis par
tis ꝙmittis. ℣ Sed.

et in † abusiõe. Quã magna † mꝰ

† ℣ aug?. Seruasti nõ cõmunẽ impiis.

titudo dulcedinis tue dñe † quã

† ℣ aug. hanc dulcedinẽ nõ subtrahes eis qui
vlꝝ in finem expectant.

abscondisti timentib? te. † Per

† ℣ Non tamẽ timẽ. † ℣ Ita vt nõ erube
scãt de spe sua. † ℣ aug. Nõ latet eos qui nõ
secundã adam. sed scõm filiũ hominis viuũt. et
si multi inde dubitant. ℣ Qui me confessus
fuerit coram hominibus cõfitebor et ego eum co
ram patre meo.

fecisti eis qui † sperant † in te † in cõ

† ℣ Ita est eis ꝓfecta dulcedo q̃. ℣ ne videã
tur ab impiis.

spectu filiorum hominum. † Ab/

† ℣ Cas. vt te videant oñ mali turbabũtur dam
nati. ℣ Noticie tue.

scondes eos in abscondito † faciei

tue a conturbatione hominum.

† ℣ aug. Et hic interim oñ maledicte lingue ob
strepunt negantes futura ꝓteges in tabernaculo
fidei earũ reꝝ quas dñs ꝙ nobis gessit ꝛ gestu.
℣ In futuro. † ℣ Ecclesia catholica.

† Proteges eos in † tabernaculo

¶ Sortes. Cassi. Vel tempora vitę. Aug. quia quando vis viuum? vel mori mur: ideo eripe.

Aug. et si iust? et oc cult? oi do electõis a/ pud te est ego tñ quẽ hoc latet ad tunicam domini incõsutilẽ. i. veritatẽ ecclie do/ mini sorte pueni. id est. gratia electõis. Sors nõ est aliquid mali. sed res in hũa/ na dubietate diuinã indicans volũtatẽ. Sors hic est gratia quę sine meritis quos vult eligit.

¶ Illustra. Cassi. Manifestã fac beni/ uolentiã tuã sup me. vt sicut de moriente desperat. ita de resur gente confidant.

Aug. Illustra. appa reat qui ad te ptineat cũ modo sit cõfusio. vnde alibi discerne c m. ne tñ se iustificare videat subdit: saluũ m. f. in misericoꝛdia ñ in mea iustitia.

¶ Inuocaui. Aug Inuocas deũ quan/ do in te vocas eũ. et qũ in domum coꝛdis tui cum inuitas.

¶ Muta fiãt. Cas. Mnę hic garrula dñ nõ timent iudicium. Muta in pgnis. in in/ ferno.

Que loquũtur. Cassi. Apte opponit iusto iniquitatem.

¶ Superbia et abusione. Cassio. Quia creatura ꝓ creatorem. et puerso vsu bũficiꝝ dei. qui ꝓter cętera. ꝓpter eos venit.

¶ Quã magna. Cas. Que bona dei contra ꝓdicta mala. que leniãt ipa mala.

¶ Aug. Ista cernẽs et miras ecclamat. ꝙ/ pheta q̃s multis mo/ dis copiosa ẽ dulce/ do tua. Cas. qua etiã eos quos emẽdas multũ amas. ñ ne securi negli/ gẽtius agãt: absco̅disti eis dulcedinẽ tui amoris q̃b vtile est timere te. Et ñ est qđ subdit. absco̅disti. vt plus desideretur. in futuro vero patebit.

¶ A conturbatione. Aug. Vt iã nullã ꝑturbatoꝝ hũanã patiant. etiã mõ tribulati. mẽte intrãtes ad vultũ dei. non turbantur.

¶ Proteges. Cas. Ne promissio tantum futuri turbaret hoc addit

proteges ne noceantur.

¶ Benedictus. Cas. Quasi quid vltra plenitudinē beneficij laude ꝑdudit. cōparans illud suę ibecillitati. Et loqtur ꝓpheta vel ꝑs fidelis.

¶ Mirificauit. Aug. Visso spiritu totū mundū replenit. qui dicitur ciuitas circūstantiū populus dei in iudea erat. quasi in medio gentiū modo vero in omnibus gentibus circūstantibus est populus dei in quibus diffusa est misericordia ꝓpter in hierusalē quasi in vase vnguentum christi seruabatur. sed nunc tanq̄ de fracto vase vnguentū per mūdū diffusum est. Vnde vnguentū effusus est nomē tuū. Cas. Vel mirificauit deus pater misericordiā. i. incarnatōnem verbi. in ciuitate circūstantię. id est. in hierusalē q̄ est in medio gentiū q̄ si templū fidei. vnde circūiectis gētib⁹ veritas fulsit. quia ibi xp̄us docuit. passus ē et cętera sacramenta cōplenit. Et dicit ciuitas circūstantię eo q̄ a gentibus circūstatur. Et cor terre q̄i vmbilicus mūdi. Iuxta illud. Et requieuit in corde terre.

¶ Ego dixi in excessu. Aug. Timoris nostri typū in petro attēde. qui vidēs dominū sup aquas ambulantes putans fantasma timuit. Cui domin⁹. Ego sū noli timere. Cōfisus petrus dixit. domine si tu es. iube me venire ad te. descendit eīn et cepit ire irrepidus tā q̄n in illo sperans. Videns aūt ventuz validū timuit. et cum cepisset mergi clamauit domīe pereo. hoc est quod iste ait. Ego dixi in excessu ꝛc. Hiesus autem porrigens manum seuauit eum. hoc est q̄d subdit. Tō exaudisti vo. ora. m. Aug. In excel. m. Vl'rapta mēte vidit altitudinē: ex q̄ sentit se ꝓiectū valde longe. vel excessit a rōe timēdo.

¶ A facie. Aug. Si in facie tua essem nō timerē. sed si dixi motus ē pes misericordia tua a. vnde ideo e. Ideo quia confessus sū non superbus extiti. sed meum cor accusaui.

¶ Diligite do. Cas. Cōclusio oratoria vel hortatoria. ꝓ prędictis obtinendis. Aug. prędicta exptus iam nos hortat quasi tribulatus sum. timui clamaui. nō sum confusus ita vos.

¶ Sancti. Aug. Quoꝝ est diligere deū. quia nō amant mundū nec ea q̄ in mundo sunt. amicus hui⁹ mūdi inimicus dei cōstituitur. discę ergo nō diligere mundū. vt discas diligere deū. auerte vt conuertaris. funde vt implearis.

¶ Retribuet. Aug. Etiā hic aliquādo. si nulli hoc faceret. nō videret vigilare diuina ꝓuidentia. si oībus nō seruaret diuina patientia. Abundāter facientibus. qui nō cito pnitent. Superbiā. ꝓ omni vicio. quia radix omnium.

¶ Viriliter. Virtus totius psalmi. ne carnis fragilitas timeat tot mala seculi.

¶ Intellecus da. Aug. Psalm⁹ de gratia qua xp̄iani sumus. vt ait apls. Incipit ergo ꝓ indulgentiā. Hic psalm⁹ contra viciū boim ages qui peccata nesciunt vel defendūt et merita iactant. Cas. Cōtra viciū ergo boīm hic psalm⁹ opponit. ne quis putet deo absconditū quod in cōscięntia habz occultū.

Aug. Primo dicit ininū boni cē ꝓ indulgētiā dei. se ꝛo sequēte illud vicium boīm fuisse miserū. sz ꝓ manū dei cōuersum ad verū intellectū. ad quē oportuit⁹ erptus casū alios deceptos reuocat in quo stantes cōfirmat.

¶ Beati. Aug. Nō in quibus nō inuēit peccatū. sed quibus remittit.

¶ Beatus uir. Hiero. Cui remittit de⁹. nō eīn ꝓ se. Tegit. ne in iudicō reueleť. et sic nō ꝑputabit ad pgnā. Nō ego dolus. qui se accusat. corde tenet q̄d ore fatet. hic Beatus. q̄ olim nō cōfitens deo veni in peccatū. dum clamarē si quid boni egi. Tacui. Aug. q̄ nō vult cōfiteri peccata laborat sine causa in defensione peccatoz. in quo cū eis aret merita ampli⁹ deficit fortitudo.

¶ Iniquitates. Aug. Dicit fomitez peccati scilicet ꝓcipi scibilitatē q̄ ante baptismū nō tantū pena. sed et culpa ē. nō vtiq̄ actualis. sz originalis. ꝓ baptismū ꝛo pena est et nō culpa. In baptismo qui dē originale deletur nō vt nō sit. ꝫ vt peccatū vltra nō sit.

¶ Dixi. Inquitates ante fidē et baptismū. peccatū post fidē vel baptismū. Cas. Beatus vir. e. nō imputatis q̄ grauia hūt deus imputat. alijs ꝓ misericordiā nō imputat. et si habēt aliqua bis scz qui u ō iustos se ꝓdicāt cū sint mali. sed se agnoscētes sanctificāt. modo hoc ꝓfiteor. sed oli qm̄ tacui ꝛc. Aug. vel tacui voce peccatū dū clamarē tota die. dū pena pcī vel interior excęcatō oīderet me peccatorē. vel dū prava vita me tacente clamaret si quid boni egi.

¶ Dum clamarem. Aug. Et si nō sit sibi cōscius quis. nō tñ iustus. q̄ delicta quis in. vnde est iustus qui pit in iustitia sua. Et apostolus. Nichil mihi cōscius ꝛc.

¶ Confrigitur. Cas. Spina q̄ totū corp⁹ erigit. i. supbia. Vel ꝓfigit Aug. tē est cruna dū. i. q̄ spina. i. pcm ꝓfigit. i. vsq̄ ad cōfessū. et op⁹ et cōsuetudinē ducit. Vel spina. i. ratōne fracta curuor ad terrena. De bis spinis dictū est primo homini. Terra tua germinabit tibi spi. et tnb. Et alibi spine et tribuli nascūtur in manibus temulenti.

¶ Delictū meū. Diapsalmus. confessio vnde venia sicut supra detectione inueteratio.

¶ Feci cognitū. Cas. Dixi enim prius. id est. deliberaui apud me. Magna pietas vt ad solam ꝓmissionē dimiserit. votuz eīn ꝓ operatōne

† ℣ aug. Omniū scismatū et hereseum.

tuo: a † contradictōne linguaruz.

† ℣ aug. Quoniā post emēdatōnē pcentōnum omnibus mirabilē fecit misericordiā suā p orbez terrarū non tantū in hierusalem.

Benedictus † quoniam miseri-

cordiam suam mirificauit michi

† ℣ id est. toto orbe terrarū. ℣ vel circūstantie. ℣ Populus fidelis loquitur.

in ciuitate † munita. † Ego autez

† ℣ In pauore meo vel ertasi cum horribiliter seuirent in me gentes. ℣ videns ventum validū timuit et cū cepisset mergi clamauit domine pereo.

† dixi † in excessu mentis meę: pie-

† ℣ Si eīn me respiceres. nō ita pati fineres. vnde si dicebam motus ē pes meus. misericordia tua adiuuit me.

etus † sum a facie oculoꝝ tuoruz.

† ℣ Augus. Modū ponēs emēdatōni. et ostendens me ad te pertingere. ℣ Nec timentē ꝛ pusillanimē abiecisti. ℣ Ertendens manum leuauit eum. ℣ Indilate.

† Ideo † exaudisti vocem oratō-

† ℣ Nimis intenderem. ℣ Corde-

℣ ꝓ bis.

nis meę: dum † clamarem † ad te.

† ℣ Iterum hortatur prophetа. ℣ auctorē tanti beneficij.

† Diligite † dominuz omnes san

† ℣ vt seruiat creatura creatori ℣ Etiaz in futuro a sanctis. quando si iustus vix saluabitur. impius vbi parebit.

cti eius: quoniam † veritatez † req

† ℣ Aug⁹. vis qui abūdanter faciūt superbaz qui nec cōuicti cōuertūtur. quia multū fugbūt

ret dominus: et retribuet † abun-

† ℣ aug. Contra nos. vel qui eū contemnūt faciendo contra iussa eius.

danter † facientibus superbiam.

† ℣ O. retribuet interim ergo. ℣ Ne sit otiosa dilectio. ℣ Et ti grauia occurrant que supra dixi. ℣ Aug. vt bonū sine defectu opantes tempore suo metatis.

† Viriliter † agite et † confortetur

cor vestrum omnes qui speratis

in domino.

† ℣ vt primo intelligas te peccatorē. post si ceptis bonū facere ne veris⁹ tuis tribuas. sed gratie. vt nō sit dolus in corde verbis te iustificas.

† ℣ Id ē. penitētis in cui⁹ ꝑsona hic loquitur.

† Intellectus † dauid.

XXXI.

Beati quoruz

† ℣ Augus. Mitigate per gratiam vt non reginet. cuius causa est q̄ in baptismo tecta sunt peccata.

† remisse sunt iniquitates: et quo-

† ℣ Aug. vt deus non videat. i. puniat. sicut se quentes egipti tecti sunt in mari rubro. nec hoc sufficit nisi inde caueatur ab eo quod deus imputat. i. a criminali.

rum † tecta sunt peccata. Beatus

† ℣ Et si remissis iniquitatibus et tectis peccatis sit aliquod leuius vt iob et nathanaeli quos laudat dominus nō imputabit.

vir cui non † imputabit dominus

† ℣ Subdit cui nō imputet. in quo nō est dolus vt cū sit peccator iustum se prędicet.

† peccatum: nec est in spiritu eius

† ℣ O. hec causa fuit misericordie. ℣ Confessio nem de peccatis. ℣ Quod non esset tacēduz. ℣ Interior fortitudo defecit. ℣ Si contra fecisset innouaretur virtus robusta in domino. ℣ Quia confitendo nō agnouit nouitatem.

dolus † Quoniam † tacui † inue-

† ℣ Presumptionem de meritis.

terauerunt ossa mea: dum † clama

† ℣ dixi quod nō est dicendū de iustitia mea. ℣ Aug. Quia vindicta tua tetigit me assidue.

℣ Sed o domine.

rem tota die. † Quoniam die ac

† ℣ Aug. Ad humiliandū superbum.

nocte † grauata est super me manꝰ

† ℣ Aug. lacꝰ sus miser. ℣ Cognouit miseriā

tua: † conuersus sum in erumna

† ℣ Aug. Pūcta est ꝓscientia. sensi dolorē. et sic delic. ꝛc. ℣ Cas. Odimisi facienda. i. q̄ tacui peccata. ℣ vel confringitur.

mea † dum cōfigitur spina. † De

† ℣ Per me. ℣ Confitendo.

lictum meum † cognitum tibi † fe-

† ℣ O feci nō facēda. i. quod clamaui. merita nō abscondi. ℣ Aug⁹. Quādo homo detegit deus cognoscit. Si homo agnoscit deus ignoscit.

ci: et † iusticiaz meā non abscōdi

mū. peccatū post fidē vel † baptismū. Cas. Beatus vir. e. nō imputatis q̄ grauia hūt deus imputat. alijs ꝓ misericordiā nō imputat. et si habēt aliqua bis scz qui u ō iustos se ꝓdicāt cū sint mali. sed se agnoscētes sanctificāt. modo hoc ꝓfiteor. sed oli qm̄ tacui ꝛc. Aug. vel tacui voce peccatū dū clamarē tota die. dū pena pcī vel interior excęcatō oīderet me peccatorē. vel dū prava vita me tacente clamaret si quid boni egi.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

indicatur. Nondū pnūciat: pmittit pnūciaturū. et deus iam dimittit. qz hoc ipsū dicere quoddā pnūciare est corde. nōdum est vox in ore. vt homo audiat cōfessionē: et deus audit.

¶ Pro hac orabit. Cas. Diapsalm⁹. pnitudinē cōmendās. oīb⁹ sanctis dicit cōmunē quā varie lecte respuūt-cōtra quas ad deū refugit.

¶ Aug. Pro hac. Inde orat oīs sanctus. qz dimisisti alter nō esset sanctus.

¶ Tempore o. Aug. Tempus est gratie. Iet pmens. cōuincēs reos: coegit clamare. gratia sanat.

¶ Uerūtamē in dilu. Aug. Licet sanctus oret. licet temp⁹ tamē diffluctes in cōcupiscētijs. vel qui sunt in erroribus diuersarū sectarū vt philosophi qui libero arbitrio. iudicij qui caralibus obseruātijs salutem ascribunt.

¶ Hiero. Vel sanctus orat in quo nota tur habere peccata. licet tamē dū pene inundabūt in iudicō. non approximabūt ipse pene ad eū sanctum. vt nec aque ad noe. sanctus orabit dicens. tu es refu.

¶ Ad eum. Aug. Deū. mutat eīn psonā vt sepe. nō appropiant q̄ dicunt fatuz facit peccare. vel fortuna qne oīa regit. vel gens tenebraz q̄ deo rebellat.

¶ Intellectū tibi dabo. Aug. Diapsalmus. Respōdet pnitenti intellectū tibi dabo. Ecce psalm⁹ intelligentie ne puter supplicans negligi teste deo.

¶ Tu erue. Cassi. qui pmisisti intellectū tibi dabo. Vel respōdet ipse pnitenti.

¶ Cas. Letus finis. dat deus intellectuz. vnde alios adhortat ad idem.

¶ Nolite fieri sicut. Aug. Accepto intellectu cōuertit se ipse penitens ad suppbos peccata defendētes. ergo vos quos inuito. Equus. gentilis indomitus. Mulus. indeus piger ad credendum.

¶ Aug. Equus sine discretōne sessorē. mulus quelibet onera accipit. et ita neutri est intellectus. vel illi sessoris vel huic oneris. Prohibet ergo boles a dyabolo insideri et vicijs onerari. alioquin equ⁹ freno. mul⁹ chamo arceat. Quod si nolnerint o deꝰ fac illis quod michi fecisti. maiori et minori tribulatōe constringe marillas-i-iactantiā de viribus suis. Cas. Vel marillas quibus mādunt-i-parcius da victualia vt necessitate coacti redeant. Aug. Vel hic pfringes et in futuro erit multa fla. Vel nolite fieri sicut equ⁹-quia multa fla. hic et in futuro. Letamini. Aug. Tacita suauitate letari. concitati animi feruore exultare.

† § feci cognitū et vere. § Aug. Michi non deo dando. vel nature qō est iterum deo dare † § Aug. Contra priora agens. † § Qui

† Diri † confitebor aduersum

prius contra deum.

me iniusticiam meam domino: † § Etiam. † § Quod nec deū credidi. § Quod tacere decreui. et male clamauī. § vel impietatem.

et tu † remisisti † iniquitatem pec † § Impietate vel remissione.

cati mei. Pro † hac orabit ad

† § Quia nullus sine peccato. † § Quando venit plenitudo temporis misit deus filiū suum. § Hiero. In hac vita vbi licet-§ cū erūt aque in undātes. i. angustie in iudicio.

te † omnis sanctus: in † tempore

† § Aug. In multiplicitate variarū doctrinarū vna vero doctrina est dei de humilitate cordis.

opportuno. Ueruntamē in † dilu

† § deum vel sanctū scōm imitatōnem.

uio aquarum multarum ad † eum

† § aug⁹. Sed in hoc diluuio qō vndiq⁹ gestipit. § Non mea vis vel alterius deus.

non approximabunt. † Tu es

† § aug. Diuius seculi vel peccatorum.

refugium meum a † tribulatione

† § Spe futuri boni. et q̄ parcis.

quę circūdedit me † exultatio mea

† § aug⁹. Quia quis gaudeā in spe tamen ad huc sum in malis. † § Peccatis meis.

† erue me a † circūdantibus me.

† § aug. vt te cognoscas et gaudeas in spe. § Aug. vt scias q̄ omnia ex gratia. † § aug. ne aberres.

† Intellectum tibi dabo et † in

† § Cas. Quasi inermē gladio. † § nō vt bereas. § Bellicet dei. † § Sine errore.

struz † te in via † hac qua † gradie

† § No auferam a te postea oculum: § Ne quis noceat. § Quanta gloria patientis. † § Quia tu semp leuas oculos ad me.

ris † firmabo sup te † oculos meos.

† § Superbi. § Qui pius peccator iam cōuersus efficitur predicator. † § Erecta cervice. § Nō būrilis bos. † § Otiosi et pigri.

† Nolite fieri sicut † equus † mu

§ Quid enim tales patiuntur.

lus quibus non est intellectus.

† § verba christi ad patrē. § Cas. Sicut alimalia donec viam tenēt. frena patiūtur et flagella. § Aug. Si nō habes sessorē. os quo tactas meritas et taces peccata constringetur.

† In chamo † freno marillas co

† § vel confringe. † § Et nolentes conuerti constringe.

rum † constringe: † qui non appro

ximant ad te. Multa flagella

† § Qui omnia gratie dant. vel dat.

§ vel tes.

peccatoris † sperantem autem in

† § aug. Lex in flagellis. misericordia in confessionibus. † § Cas. vndiq⁹ ne sit locꝰ hosti.

domino † misericordia † circūda

† § Ergo. § Qui prius in nobis. † § In domino.

bit. † Letamini in domino † exul

† § Quia iam iusti non meritis sed gratia qui prius peccatores. § Etiam in tribulationibus. † § Quia et subiuti.

tate iusti: et † gloriamini † omnes

recti corde.

In finem psalmus dauid.

XXXII.

§ Et in aduersis.

Exultate iusti

† § Iniusti in seculo qō pit. § Non in vobis. § In quo nil displicet eis. † § Laudat qui subditus est deo. aliter dissortus est. † § Propter vnitatem ecclesie.

in † domino: † rectos decet † collau

† § Hoc modo laudandū. § Exultantes laudate hoc modo. Cōtemini &c. et posit causā laudis supponit. quia rectū est verbū domi &c.

datio † Confitemini domino in

† § Exhibete corpa vestra hostiā viuā deo mortificando carnē cū vicijs et concupijs. † § Seruāt mēbra carnalia. vbi tria et. vii. precepta in quibus tota lex et pro.

† cithara: in † psalterio decem cor

† § Aug⁹. Non lingua tantū sed et vita. § Exulte vestra vitate quia nō nisi ad nouos pertinet nouū testamentū.

darum psallite illi. † Cantate ei

† § Si queris quomodo bene. § gratie dei. § Ecce. § Operibus.

canticum nouū: † bene psallite ei

† § Ineffabili vt nō possit verbis dici quod in tellegatur. hoc decet ineffabile. § In letitia. § vel tribulatōe. † § Ecce causas cur sit laudandum. § Aug. In omnibus nullū fallit.

in † vociferatione. † Quia rectus

† § Ler.

est † verbum domini: et omia ope

† § aug. Nichil. pmittit et nō reddit. quia diligit misericordiam et iudiciū. § fidelia. † § Sepe enim facit. § Quidā faciunt qō nō diligāt. † § aug. Quā nō pierogat. Et. § Hic.

ra eius in † fide. † Diligit † miseri

† § aug. Quo exigat pierogata. § In futuro. † § Misericordiā dico quia

cordiā et † iudiciū: † misericordia

¶ Qui nō approximāt. Cas. Sunt enim qui si peccant carnis imbecillitate a pijs precibus non recedunt.

¶ Multa flagella. Aug. Post frenū addūtur flagella ad domādū ne sit de illis impunitis. quibus modo vaga datur licentia vite fuge. sic iste supra dixit se domitum.

XXXII.

¶ In fine. Cassio. Hic 4phbeta potētiā et facta dei enumerat z sic ad laudē dei inuitat. Primo iustos et rectos monet laudare. quia exultare in illo nisi laudādo non possum⁹. rectos inqt decet collaudatō.

¶ Rectos. Aug⁹. Luxu laudat deuz. quādo sibi bene est: blasphemat qñ male regnus semp. vt iob.

¶ Aug. Recti-c-Nō relistētes do. Praui corde sunt qui dicūt deū vel nō esse. vel in instū. vel negligere cū vident malos florere. bonos pati. Recti sunt qui dirigunt cor. scōm voluntatez dā. quā fuę ꝓponūt vt et xpus docuit. nō sicut ego volo sed sicut tu vis. trāsfigurans in se suos. vt et ibi. Saule saule qd me psequeris.

¶ Cithara. Aug⁹. Ab inferioi sonat. et et terra ē. vnde laudemus. i. pfperitas z aduersitas quę ab eo sunt nobis. In psalterio. dū attendis quę supiora tibi dedit cęlestē doctrinā. Per citharā caro. p psalterium charitas intelligit ad quę decē ꝓcepta legis pinent. Tria in pma tabula ad deū. septem in secunda ad primuz.

¶ Cātate ei. Qua si quid plus dicā de incarnatōe speciali. te letamini.

¶ Canticū nouū. Cas. Quia nō sufficit nisi abundet iusticia vestra plusqz scribi. et pbari. Cantate

cāticū no. de incarnatōe. de q̄ mūdus exultat. de q̄ angeli cantauerūt.

¶ Quia rectū est. Modū laudis exposuit. nūc cur sit laudādus.

¶ Et omia ope-e. Aug. Ne quis putet se meritis ad fidem venisse cū in fide sint omia opera que diligit deus-i. remunerat.

¶ Aug. Omnia o-e-i-Quia nō nisi in fidelibꝫ operatur. vnde fides tene. fe. Vel omia opa sūt recta-i-quę pcepit operi sunt recta et se quod patet positis in fide. Vel omia opera quę diligit et remunerat ex fide procedunt. quę fides quia a deo. et omia opera bona sunt a deo. ideo quoqz ex dilectione nostri fecit misericordiam. vocando iustificando. Et inde in futuro qz ibi malis et bonis retribuet. Aug. Cauę ne amisso iudicio sis pauperi in mala causa misericors. vñ nō accipies psonā pauperis in iudicō

cuius si parcis sacello pcutis cor: quia remanet iniquus, et ideo nequior, quia iust ū fauere sibi videt. In fide. quasi in exterioribus si causa iusti cę fuerit fidelis: interiorē fidē adijcet ille, quē nō cognoscerēt timuit, vn de quis nō dubit ei quę sua sunt qui in alieno fidelis fuit. Aug. Fidelis est deus dans homini quod, pmisit. fidelis est homo credens, pmittenti. et pmisso vero deus est nobis debitor. Terra. Aug. ecclesia vbiq; terrarū. Uerbo. id est, sapientia dei patris. Celi. apostoli instructi sunt plenę

† ¶ Aug. ubiq; euāgeliū predicatur ubiq; salus ubiq; peccata dimittūtur hominibus.
† ¶ Sed quomodo hoc. ¶ nō a se. ¶ filio.

eius co etiā corpaliter conuersando. et post oīm virtus cor: ba/bita roborata est spi/ritu filij: p cęlos firma tos cōgregat et cōsoli dat i vnitate fidei spei et charitatis. Uter ec clesia. in qua est caro mortua. Ęc abyssos. id est, pfundos tene/bris viciorū ponit in ter eos qui sunt the/saurus. vnde alios di tat sapientia. Aug. Terra cęli non indi/gēt misericordia. vbi nulla est miseria, indi gent tamē regente do mino. nō em̄ ꝓpriam firmitatē. ipsi sibi ꝑfi terūt. Omnis ur tus. quia nichil a se habuerūt. ꝙsi a deo fieret supplemētū. No ta vnū oo⁹ verbi. i. filij ⁊ spūssancti. Idē em̄ oīm virtus cor:, q̄ firmati sunt. pater vero p verbū suum ⁊ spūm suum opatur. Aug. Virtus eorū. Cū inter lupos essent vt vincerēt. post etiā si amaritudo ē. tecta est in pelle. modo em̄ timētes mali pelle suę intus tenēt mala quę non audent emittere de quibus, pfert deus vnde nos emendet. q̄ secreta corda omniū nouit. ergo tim̄. d. nō sit secura et torpens licentia.

¶ Sicut in utrē. Ras. Ad litterā. Si cut litora ibi mare, dau dit in ecclesia fluctuā tes populos et in the sauris sapiēte suę po nit, pfundas altitudi nes. vt, pbet quis scripturas pietatis studio inquirat.

¶ Timeat omis t. Ras. Ecclesia de mari. i. fluctuanti populo facta. vel nō modo potens sup bos quos diligit et firmat. sed et pfectores ha/bet quasi in vtre. quia nil nisi pmissi faciunt. et ponit eos sibi in thesauris vt et eis donet milites flagellātes filios. ergo nō eos sed dominū timeat ter. Ras. Timeat. imo cōmouēatur manu misericordię a similitudie dormiētis. Ab eo quia ipse creauit. et ideo vtiliter administrat. q; et a dyabolo aliquid cōmouet. sed quod a deo vtiliter. ideo ab eo.

¶ Cōmoueātur. Aug. Nō terroribꝰ hoīm vel cuiusq̄ creaturę. leonis serpentis. dyaboli: quia oīa sub eo. quid aūt de oīnibus his timendū nichil. Quoniā ipe dixit et facta sūt. nichil possiant nisi quod pmittit. cupiditatē nocendi p te habes: potestatē nō nisi a deo.

¶ Dixit et fa. sunt. Creationem simul et formationem notat. Man dauit. recreationem.

¶ Dissipat. Ras. Ne habeant effectum consilia contra se. vt iudęoꝝ. et contra suos.

¶ Gentiū. Ras. Dū ydolatriā destruxit plurimoꝝ iudęoꝝ quoꝝ voluntas: et si impleta: tamen in resurrectōne est reprobata.

¶ Principū. Ras. Tirannorum vel demonum.

¶ Consiliū. Rassio. Incarnatōis arcanuꝫ. in quo consuluit homini. Manet in eternū. quia ad ęternā salutem nobis obtinēdam. Logi/tatōnes. ꝑdestinatio in qua omnia re/posita sunt. quę a sic pmanent vt pposita sunt.

¶ Beata gens. Ras. Beatū dicit q̄ ad cultū dei perueniunt quod fit templis christianis. in quibus gētes cōuersę. hi sunt iusti et recti quos decet laudatio.

¶ Aug. Beatitudo oīnis in animo. q̄ melior est corpe. et nunq̄ homo est beatus. p id quod est eo inferius. ergo p nichil terrenū: sed p iustū animū fiet et corpus im/mortale. iustus vero est animus et deo cuius in eo est imago. p quā est similis angelis. Aug. Beata gēs de deo possessione. s. Beat⁹ ꝓplus de deo possessore.

¶ De celo Augu. homine xpo. Pro/spexit. in aduentu filij. et vidit misericordiā ñ peccata. Ras. a quibus facię auert. Sed oīes s. h. Aug⁹. i. omnes qui ad nouā vitaꝫ volūt renasci.

¶ Aug. Quomodo elegit. De cęlo. i. xpo. De pręparato. qr nō nili pręparāte. Habitaculū sunt apostoli, doctrina et gratia sancti spiritus ꝓparati ad vocationem alioꝝ. qua miser⁹ est omnis. nō solū p eos vocauit. ꝑ finxit singula corda. id est inspirauit om/

† ¶ Sed eterne.
in † generatione et generationem.
† ¶ Et hoc est consiliū. ¶ Nec sola quę dominū ñ sibi elegit nisi deū suū ¶ de omnibus gentibus.
† Beata † gens cuius est domin⁹
† De quo viuit ¶ Qui colit ¶ Negs hoc a se sed a deo electa est.
† deus † eius: populus quem † ele
† Quā colit. ¶ Aug. vt possidendo eā non sinat esse incultā et miseram. ¶ de anima iusta.
git † in hereditatem sibi † De cę/
† Aduentu filii.
lo † respexit dominus. vidit omēs
† Non peccatea. ¶ Sed. ¶ Aug. pre/uiso ad salutem mundi.
† filios hominum. † De prępara/
† Aug. Susceptionis humane quod sibi parauit. vel de angelis et hominibus quos misit ad prędicandū. et pręcipue apostolis.
† ¶ Remi. Misericorditer vidit.
to † habitaculo suo † respexit super
† ¶ Remi. vt possit illis ad regendū eos p omnes terras. ¶ Carnem excolendo eam.
† omnes qui habitant † terram.
† ¶ Respexit. ¶ Aug⁹. Cordibus singulorum propria dona tribuit. et scit quomodo vertatur quisq; eis. ¶ hic destruitur quorūdam heresis. qui dicebant in adam simul omēs animas esse creatas.
† Qui † finxit sigillatim corda eo
† ¶ Secretius et interius videt. ¶ Apud illum intellectus sunt operū eorum. ¶ Quo fine fiant.
rum: qui intelligit † omnia † opera
† ¶ Qui carnem suaꝫ regit si in sua virtute pręsumit.
eorum. Non saluatur † rex per
† ¶ Suam. ¶ Quisquis militat cętera dyabolum. vel concupiscentiam suam.
multam † virtutem: et † gigas non
† ¶ Quia fallax e. ſc.
saluabitur in multitudine † virtu/
† ¶ fallitur quisquis p se. vel per hoiem putat salutari. ¶ Id est, fugba potentia fallet.
tis suę. † Fallax equus ad salu/
† ¶ Nam. ¶ Infessor eius nō saluatur p eā.
tem † in abundantia autem vir/
† ¶ Bello⁹ eius.
tutis suę non † saluabitur.

nem bonam voluntatem.

¶ Finxit. Aug. Manu gratię formauit. Sigillatim. singulis singula quędā dans. Piero. vnde tamē vnitas corpis. i. ecclesię fiat.

¶ Piero. Sigillatim. i. nō et adam vt quidā dicunt aīam et anima. et insimul omnes cognoscit et omnes actus earum.

¶ Nō saluatur rex. Sic fiunt iusti, sed nec facti sua virtute saluantē. Nō mō spūalia sūt a deo. ſ. et exteriora. Piero. Nemo quicq̄ habȝ nisi ab eo. quia nec potens vt rex. nec fortis vt gigas. nec vires qui equo notatur. vel quandoquidē voluntas. et oīnia a deo. ergo quicunq; rex et gigas. i. fortis nō consequet̄ pmiū et sua virtute. sed si ascendit in superbam opinionē. quasi virtute sua saluetur. fallitur etiā si sit in multa abūdantia virtutis. Equus. Aug. Animal in cuius velocitate vel virtute cōfidit̄ figurate quęlibet amplitudo seculi. vnde subditur. sed quanto in eo altius erigeris. tanto grauius cadis. Piero. Ras. Vel equus est

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

corpus hominis qui antiquus speciosum et bene formatū tamen fallat ē, ad salutē corporalē vel spiritualem. Vel equus augusti? mundana felicitas que homines vehit.et dū nimis properat.cadit vt equus.et fessores perdit. Equus.humana sapientia. Migas.superbus aliquis extollens se contra deum.

¶ Ecce oculi. In sua virtute nullus saluatur. sed ecce vnde est salus oculi. ꝛc.

¶ Oculi. respect? diuinitatis quę protegit eos.

¶ Metuētes qui spe. Cassio. Timere dominū.et semp sperare cōiuncta sunt..

¶ Ut eruat. Cas. Hec duo sunt vota fideis vt in iudicio eripiatur a morte. et hic spūalibus alatur. vbi ē digēta bonoꝝ

¶ Anima nostra. Quid de ḋictis sentiat.quasi conclusio.

¶ Quia in eo. Augus. Quia ablentiq; p fidē misit nomē suū Sperabim⁹.nos venturos ad deū nō meritis nostris.

¶ Cas. Quia in eo. ne quis mulcet de patientia subijcit muꝰ? scz qꝛ lętat hic in domino. Et speramus in nomine xpi quem patienter.ꝓbeta lętus.venturꝰ sustinuit

¶ Sperauimus. Continuū temp⁹ notat.quia nō est fas dissinere. Fiat. incarnatōem cōpleri desiderat. vt pfect⁹ possit esse. In te. Hoc dicit ideo.vt omnis suspitio et prauitas excludatur.

¶ Psalmus dauid. Aug⁹. Loquit xpūs.et in eo xpian? docet humilitatē dū cōmendat corpus et sanguinē. Cū mutauit vultu. xpūs.i.sacrificiū coram iudeis.qui regnum patris sui dauid fuit. Intra illud. Et dabit illi dominus sedē dauid.ecclesia est regnū patris. Abimelech.patris mei regnū. Idem ꝓprie achis vocabatur.i. quomodo est? Sed ecclesias mutauit ꝓpter sacramentū. ne putetur sola hystoria narrari. Mutauit ergo vultū coram abimelech.i.iudeis. mutauit et coram achis.i.illis ignaris discipulis.qui dixerunt durus est hic sermo In hac quoq; mutatione vultus affectabat quia cōpassus est nobis vsq; ad mortem. Timpanizabat.quia extensus fuit in cruce vt eorum in lingno. Ad bestia ciuitatis.i.corda deo clausa. vt ea p crucem apiret.fereba tur manibꝰ suis quod nō ad literam accipi potest. sed cū corpus manibꝰ suis aplī portent. Saliuę in barbā decurrebant.id ē. verba infirma ꝛ infamilia dicentis.hoc est corpus meū.tegebant virtutē eius. Procidebat ad bestia portę.i.humiliabat se ad initiū fidei vestrę. Vetus sacrificium

† ¶ Sed inde salus. ☞ ¶ dilectio dei.
☞ ¶ nō de se presumētes.

†Ecce †oculi domini super †metuē

tes eum:et in eis qui sperant sup

† ¶ Non in viribus suis vel meritis.
☞ ¶ Ad hoc sunt oculi domini super timētes. ¶ tandem. ¶ dans eternam vitam.

†misericordia eius. ☞Ut eruat a

† ¶ Et si ¶ corpora ☞ ¶ verbo eterna veritate

morte †animas eorum:et ☞alat

† ¶ Vic. ☞ ¶ Iusticie. ☞ ¶ Et hoc vel ideo ¶ Modo alit nos in fame. vt autem post perfecte saginetur. † ¶ Modo interim patiens est ¶ Interim in spe.

†eos in †fame. ☞Anima nostra †su

† ¶ Pōt sustinere. ☞ ¶ dū conamur ad deū

stinet †dominum:quoniam ☞adiu

† ¶ dum hosti resistimus. ☞ ¶ Ideo sustinē dum.

tor ꝛ ☞protector noster ē. ☞Quia

† ¶ Non in nobis vbi inopia. ☞ ¶ tunc.

in †eo †lętabitur cor nostrum:et

† Nunc. ¶ vel bimus.

in nomine sancto eius †sperauimus

† ¶ Et sicut sperauimus fiat. ¶ Subdit oratōem:vt impleatur quod futurum scit.

mus. ☞Fiat misericordia tua do

† ¶ Quo merito. ¶ Spes eni non confundit.

mine super nos:†quēadmodum

† Non in alio.

speranimus in te.

† ¶ Attribuitur. ☞ ¶ Christo qui hic loquit cum et in eo christianus.

†Psalmus †dauid cum immu

† ¶ vetus sacrificiū in nouum. ☞ ¶ Iudeis.

tauit †vultum suum coram †abi

† Christi? iudeos ꝓ mutato sacrificio.
☞ ¶ dauid. ☞ ¶ Ad gentes. ¶ vel ab eorum cordibus.

melech.et †dimisit †eum et †abiit.

XXXIII.

¶ Laudabo ¶ Aug. Quasi iam mutato vultu.lauda bo nec vt tantū in pspteris solebā. ꝓ temporalibus tā tum seruiens.

Benedicam

† ¶ Non tantū in pspis.

¶ Quod si rege priorio vult⁹. ☞ ¶ Cas. Q: que cogitat vel dicit sine culpa sunt. et ita laus dei semp in eo est. ☞ vt alios instruam.

domino in omni †tempore †semp

† ¶ Sed quia hoc nequit nisi humilis.ideo ꝛ
¶ vnde in futuro. ☞ ¶ Aug. Qui in domino nō vult laudari nō est māsuetus sed superbus.

¶ Non in me.vel exterioribus.

laus eius in ore meo. ☞In do

† ¶ Hoc autem

mino laudabitur anima mea:†au

† ¶ Leni alio ☞ ¶ Cas. Et nō tristentur de hac mutatione · quia res iocunda anime.
☞ ¶ Et o vos mansueti ¶ Ex seruore charitatis hoc dicit. ¶ Cui hoc demonstratiue dixisse non sufficit. ¶ Non mansuetus vasceatur

diant †mansueti ꝛ lętent. ☞Ma

† ¶ Cas. Non est arta res.omnibus sufficit.

gnificate dominum mecum:ꝛ †ex

† ¶ Cas. Ab omnibus vnum fiat.
¶ Id est.in vnum.

altemus nomen eius †inidipsuꝫ.

† ¶ aug⁹. Intus munda conscientia.
☞ ¶ Ipsum.nō aliud. ☞ ¶ Qui non auditur non ipsum quesiuit.

†Exquisiui †dominum:et †exau

† ¶ Quia post mundū cor restat tribulatio.
¶ Cū mortale hoc induet incorruptionē.

diuit me.et †ex omnibus tribula

† ¶ Id est.in futuro eripiet. ☞ ¶ hortatur alios dicens quod ipse ꝓbauit. ¶ Ad imperfectos dicet · venite et in fide timorem domini discite.

tionibus meis †eripuit me. ☞Ac

† ¶ Percipiendo illū non situs ceci.
☞ ¶ Mentes. ¶ Post lumen.

cedite ad eū et †illuminamini:et †fa

† ¶ vt eorum qui retro abierunt dicentes dur? est sermo.

cies vestre †non confundentur.

† ¶ dauid.ebastus ecclesia. ¶ Aug. dines nō auditur.sed hoc modo potest fieri auditio.
☞ ¶ decepti erubescant vos impetrabitis.

†Iste pauper †clamauit ꝛ domi

nus exaudiuit eum:et de omni

bus tribulationibus eius salua

† ¶ Quomodo. ☞ ¶ Magni consiliꝰ vel alius quis angelus de celo qui est ecclesie vallum.
¶ Christus.

uit eum. †Immittet †angelus

† ¶ vt protegat ne ꝓsternantur. ☞ ¶ pure.

domini in †circuitu †timentium

† ¶ In futuro. ☞ ¶ Et. ¶ Non solum accedite vt credatis sed etiā. ☞ ¶ Et sic.

eum:et †eripiet eos. ☞Gustate ꝛ

† ¶ Si hoc nō intelligis regnat in te achis.id ē ignorantia.et abiit a te dauid. ☞ ¶ Q. gustate et sperate.quia.
¶ Intelligite.

†videte quoniam †suauis est do

† ¶ aug. Quia eū habet qui est omne bonum.

minus: †beatus vir qui sperat in

† ¶ vt qui stat videat ne cadet.
¶ Miser qui in se.

eo. †Timete dominum omnes

dicitur vult? · quia indicat voluntatē dei in signo.

XXXIII.

¶ Cas. Psalmus secundus ꝓ alphabetū impfectū. Prophetа prius sūmatum laudē ꝓmittit monens mansuetos ad idem.

¶ A deo benedici ē · qui ipsum benedicit more boni famuli qui vilescēte domino vilescat,et domino glorificato glorificatur cum ipso.

¶ In domio laudabitur. Cassiod. Sua cū laus est ḋdicatio domi sui. vt bonus famulus de bona fama dñi sui glorietur. Mansueti Cas. nō docti nō temerātes q: sūt suphi. ⁊ māsueti q: tempantiam habent oīm rerū. Māsueti. non de sua intelligentia supbientes · nō iugā dei indomitoꝝ more ferentes.

¶ Magnificate do. Spūalis gratia ñ vult sola facere qđ multis ꝓficit. vnđ vocat alios magnifi. vt inuitatos traheret:dicit quę inde bona sibi. Exquisiui do.

¶ Ex omnibus. Nō possunt pticulatim dici quāta impetrauit .qui ñ aliud qs deū quesiuit.

¶ Accedite. Cassi. Iam pticulatim de nouo vultu admonet sanctos. Quasi magnificate.et si in p̄mis inuocādū accedite. vel magnificate et quo ordie. Ecce accedite p fidem.

¶ Aug. Accedite fide inhęrendo ꝛ duobus pedibus gemine charitatis currēdo.

¶ Cas. Premissis laudib⁹ ad cōmunionem hortatur.

¶ Pauper. Cas. Iste spūalis.hic est q̄ accedit et illuminat'. nec erubescet: q: quādo clamat liberat' ab oīnibus angustijs sęculi in obitu dū iam transit ad deum.

¶ Nō confundē tur. Aug. Quidqđ hic fiat iusto.nō erubescat:q: semp supior apud deū.supbus ꝛo in aduersis erubescit,q: ad deū nō accessit.

¶ Immittet angelus. Accedite et sicut iste paup clamauit et exaudit⁹ ē:eodē modo immittet angelus. Aug. Immittet angel⁹. Alij interp̄tes sic trāstulerūt circūdat angelus dñi in giro timētes eū. Angelus de celo, vel homo qui est minister voluntatis dei. Aug. Mendosi codices habent immittet angelum dominus. carnē et sanguinē xpi.

¶ Gustate. Hic apte de sacramēto qđ ferebat manibꝰ. Aug. Gustate.

¶ Suauis. Aug. Et dulcis.quia est vita sumenti pellens omnes molestias in futuro.i.sperate.ꝓ hoc vitam ęternam. Cas. Et quia deus est vita:caro quā sibi vnuit est vinificatrix.

¶ Omnes. Cas. Null? licet dū meritꝰ ab ꝺ desistet.ñ securitatē ꝑsumat

Quoniã non est inopia. Aug. Patiebat dominus cõtemnentem se et deserebat timentẽ. Promittit autem nõ supflua sed necessaria.

Non est inopia. quia etiã in psenti habent quantũ exigit natura.

Eguerunt. Cas. Quia fidem nõ habent. Esurierũt. quia corpore domini nõ saciantur. quid enim habent qui deum non habent.

Cas. Vel diuites eguerunt. id est. carebunt summo bono licet ciurant. id est. desiderent. Sed toto studio querentes sine imminutione habebunt bonum quod ẽ omne bonum.

Venite filii. Diapsalmus. tractatis ecclesiq sacramentis. admonet eos qui extra sunt. qui prima rudimenta fidei capiunt. ne nomẽ timoris horreatur. addit. docebo vos filios timoris. vt rem vtilem.

Cas. Jam et incipientes monet a quibus abstineant.

Dies uidere bonos. q omẽs fatentur se velle.

Prohibe. Cas. Nota q prius cohiberi linguã dicit. quã cum loqui volumus ante cõmouemus labia que mox sequuntur lingue motum.

Cas. Prohibe. qui vitam cupis. Loce quomodo debeãt timere.

Diuerte. Cassi. Hoc culpam vitat.

Fac bonum. hoc laudes meretur. Inquire pacem. qa hic nunquã pax iusto cum corpore suo. semper pugna cũ vicijs. ideo pcipit pacem semper queri. et si hic plene haberi non possit. et persequere fugientem. Aliter in futuro non capietur.

Oculi domini. Cas. De retributionibus bonorum et malorum. ne in periculis iusti? aliqua dubitate molleseat.

Oculi domini. Nec ex infirmitate tua diffidas. quia oculi.

In preces. Cas. Celeritas audiẽdi cũ in ipsis auditor habitat.

Memortam. Augus. Vt nec mentio. id est. intercessio fiat pro eis inter bonos. adeo placet eis iusticia dei. vnde chaos firmatum est inter nos et vos. vt boni non possint ad eos cõscendere ꝓpassione scilicet aliqua propter confusionem peccatorum que admiserunt.

Iuxta est dominus. Liberauit. nam pronus est ad hoc. quia iuxta est. vel est allusio ad clamorẽ.

† ſ Aug. Multi eũ deserũt deũ ne lopes fiãt: † ſ tempalia· ſ vera bona. ſ Spualis

sancti eius: † qm̃ non est † inopia

† ſ Cas. Alii aliquo indigent sed non sui. Quibus sit. Querite regnũ dei et hec oĩa a. v. † ſ Aug. ſ Beati. ſ Superbi. † ſ Ne putes hoc dictũ de terrenis que nullius precii sunt. sed de spualibus. ſ Etiam pane tempali aliquando egent.

† timentibus eũ. † Diuites egue

† ſ tamen bone nature.

runt et esurierunt: † inquirentes

† ſ Non aliud.

autem † dominum non minuẽtur

† ſ Quia in domino omnia. ſ Beliez quod est omne. † ſ vt autem sciatis timere. † ſ fide. † ſ discentes. ſ Hic. discite a me.

omni † bono † Uenite † filij † audi

† ſ Qui est mitiũ. s.

te me: † timorem domini docebo

† ſ Q. discite timorẽ. quia in hoc est vita.

vos. † Quis est homo qui vult

† ſ Eternaz. † ſ Et qui. † ſ Qui nunqz sunt in hoc seculo.

† vitam: † diligit † dies videre bo

† ſ Qui vult di. vt. bo. timeat. timor enim lingue coercet. † ſ Mors et vita in manib? lingue.

nos. † Prohibe † linguam tuaz

† ſ Omni ne loquaris aperte. † ſ Ne mala aperte. ne bona dolose.

a † malo: z labia tua ne † loquãtur

† ſ Aug. Nulli noceas facto. et quia hoc nõ sufficit subdit. ſ Cepat enim omnis aberrare. ſ destrue vicia in te. † ſ Edifica virtutes.

dolum. † Diuerte a malo et † fac

† ſ Et sic. † ſ deũ ipsum. ſ Spiritu tuo cum carne. † ſ Quia hic nõ habebis. ſ Perseuera inquirendo.

bonum: † inquire † pacez et † perse

† ſ Quo preceſſit in ceũ. † ſ Quia. ſ aug. Respectus misericordie dei. ſ Et si vt medicẽ secat et vrit. Sed hoc non facit vt sanet et parcat ineternum.

quere † eam. † Oculi domini † su

† ſ vt quod petunt det sez gratiã pro gratia.

per iustos: et † aures eius in pre

† ſ Aug. Sed nec malus putet se neseiri. quia.

ces eorum. † Uultus autem do

† ſ aug. Nõ tamen eos respicit misericorditer sed.

mini super † facientes mala: vt p

† ſ vindictam.

dat de † terra memoriam eorum.

† ſ vere oculi sup nos. quia. ſ Pro liberatione sua. † ſ Abraam et ceteri.

† ſ Aug. Christ?.

† Clamauerunt † iusti et † domi

† ſ In sua resurrectõe. ſ Hic q libera uit dando patientiam

nus † exaudiuit eos: et ex omni

† ſ Baltez spualiter. ſ vel corpaliter vt tres pueros in camino ignis. ſ Quando capti uam duxit captiuitatem.

bus tribulationibus eorum † li

† ſ Augus. Altus est dominꝰ sed vicinatur humili et non erigenti se.

berauit eos. † Iuxta est domin?

† ſ Aug. Non omnibus tribulatis corpore: ſ Quiterunt auriculam cordis.

his qui † tribulato sunt corde: et

† ſ Non verbis. † ſ nõ vt nichil patiãtur.

humiles † spiritu saluabit. † Mul

† ſ pauciores iniquoq. ſ Aug. Qui nõ patitur non est iustus. ſ Bed.

te tribulationes † iustorum: et de

† ſ Potens liberator. ſ In futuro. ſ vel uit.

omnibus his † liberabit eos do

† ſ Interim.

minus. † Custodit dominus om

† ſ Aug. firmamenta fidei. i. patientiam. ſ vt nec in agno confringebatur.

nia † ossa eorum: vnum ex his nõ

† ſ vt de agno dicitur. os non frangetis ex eo: † ſ Sed. † ſ Ad vltima semper respicientes temporalia cõtemnunt.

† conteretur. † Mors † peccato

† ſ Quia rapit ad gehennã. † ſ Quia vita iniqua.

rum † pessima: et qui oderunt † iu

† ſ Contra custodẽ. † ſ Precio mortis.

† ſ Autem.

stum † delinquẽt. † Redimet † do

† ſ Non libertoz. † ſ Aug. Iste est modus humane iusticie. vt quia sine peccato nõ est homo

minus animas † seruorum † suorũ

mo. in hoc nõ delinquant. s. in hoc mortale caueant. dum. s. quia sperant in eo in quo ẽ remissio

et non delinquent omnes qui spe

rant in eo.

† vt diuersa feramus. † ſ Christo.

† In finem psalmus † dauid.

XXXIIII

ſ Aug. Et si deus pro nobis quis ꝓra nos ſ Cas. dãa

Iudica do

† ſ voto.

mine † nocentes me:

† ſ vince. † ſ Actu.

† expugna † impugnantes me.

† ſ Aperit. ſ Sed quomodo hoc agis ſ pro me aũt. † ſ Magnũ est deũ videre ar matũ pro te

† Apprehende † arma et scutum:

† ſ Appare. ſ aug. dum nos excitamur. ali quando enim dormit deus in nauicula. ẽ fides in corde et fluctuat navis. †, ſ In nobis succurrendo.

et † exurge in † adiutorium michi.

† ſ hic. Et malis inexplicabilibus undicta † ſ Id est. fac conclusionem. ſ Ne augentur nocendo.

† Effunde framcam † conclude

† ſ inuisibiles et inuisibles.

aduersus † eos qui persequuntur

Cas. Multe a dyabolo. ab inuidis hominibus et a se.

Liberauit. Aug. Non corporaliter sed dando eis patientiam. vel liberauit spualiter.

Ossa. Aug. Virtutes. Et vnum. ꝛc. vt nec patiẽtia peat.

Pessima. Aug. Non modo mala. et si in diuitijs et odoribus et lamentis homo minuz finiatur. tamẽ pessima est. qz in peccatis ad infernuz trahit.

Qui oderunt quorum? non omnium quia peccatores. sed qui oderunt iustũ qui iustificat i xpm̃ quem qui nõ reconciliatur perit. sed redimet animas secundũ quas ẽ mors pessima

Ipsi dauid. Augul. Qui vincendo dyabolum est manifestus. vitam promittendo est desiderabilis. quod hic agitur. christus enim inuocat hic deũ ꝓtra tribulationes capitis et corporis. ꝓ tribulatões oĩbus vitaz ꝓmittit.

XXXIIII

Cas. Secundus psalmus qui late de passione.

Iudica domine. Cas. Incipit ab oratione pro vtraq parte pugne cum cõmemoratione culpe. z orat vnicuiq quod meretur ostendẽs qm̃ta tulit ab aduersarijs. et ꝓpnas que eis pro iniquitate restituuntur.

Arma et scutum. Hiero. Armis hostes percant. scuto nos protegit. scutum alibi dicit bone voluntatis. arma nos sum? quia vt nos ab eo. ita ipse armatur de nobis. Aug. Vel anima christi qua hostes dbellauit. que nichil agit nisi de? pugnet de ea.

Aug. Arma apprehende. face me habere arma. doctrinaz miracula. Scutum. constantiam. Exurge. fac vti acceptis. Effunde. me qui modo sum in obscuro. clarifica ita euidenter vt concludas et conuincas ne habeant quid oblatrent et dicas animẽ ita vt omnes sciant q̃ salus ei. ꝓtra hoc quod illi. non est salus ipsi in deo eius.

Framea. Aug. Est anima iusti. Abundantibus iustis. framea effudi tur. dũ vita coruscat. vñ cõcludit hostis. nõ babẽs de nobis male loqui.

Aug. Prophetia est nō optatio. vel hoc de conuertēdis.

Fiat tanquā. Aug. Prophetia vt eo modo quo dē facta est iusto iudicio, non amaro animo.

Tanquā puluis. Cas. Adeo dissoluti, vt nec inuicem cohereant· quod diuina gratia non humeat.

Veniat illi. Cas. Vel in bono. Laqueus. ventatis. quā peccator ignorat

Et captio. q. ab. ·i· abscondita mors ex christi. Apprehendat eos. ne scilicet finis scelerū recipiat. Et in laqueū cadat. bonū quo a malis colubeātur. In ipsum. i. et ipsa morte.

In ipsum. Aug. Nō in aliū, sed in eū quē tetenderūt. Nemo enī malus qui nō primus sibi noceat.

Anima aūt mea. Cassi. Premissa spe boni et gaudio: tenarrat qs maligne erga benignū agant.

In domino. Aug. quo nichil suauius, nec defecit qui oīa fecit. ipm ergo pete et in illo habebis omnia.

Oia ossa mea. Aug. Carnales non habent verbū laudis et cōfessionis, quia infirma apud te pnīa silent. sed forta te magnū laudāt et tremūt

Aug. Oīa ossa. omis fortitudo mētis quia hoc alius dicere nequit sz o domine. Quis ꝛc. q. unus? qui ipse solus erpuit.

Inopem. Cas. Aug. Benus humanū inops. quia mortale. Egenū· quia in sudore querit panē. Paup. quia de pura sapientia delectus tenuē et vmbratilem habet rationem.

Surgentes. Cassio. Dictis calamitatibus hominis, ne ipse christus alienus ab his videatur passionem suam exponit.

Que ignorabam. Aug. Peccata sūt que ignorabat facere, sicut vlī dicat de aliq, nō nouit bñ facere, qr nō bñ fecit. ita xpus q est cognitor iniquitatū dicit ignorare peccatū nō quidē nō videndo bñ nō cōmittēdo.

Retribuebant. Augustinus. Cū ego attulissem fecunditatē ipi re tribuebāt sterilitatē. ego vitā ipsi mortes retribuerūt. ego bonores ipi pcumeliaz. ego medicinaz ipi vulnera

Sterilitatem. Aug. In ficu maledixit dominꝰ. vbi cum quereret fructū nō inuenit bñ folia, sic in synagoga verba nō facta, vñ qui pdicat nō furandū furaris·

Cilicio. Aug. Laro cilicū, pter similitudinē carnis peccī.

Oratio conuer. Cassi. Vt dixit. pat vestra ad vos reuertet, ita eius oratō a iudeis non accepta ad eum rediit.

In sinu meo. Aug. Sinus est secretū in quo orare iubemur. Secretū vo xpi diuinitas. ad quā orat humanitas.

Quasi proximū quasi fratre. Cassus, p casu. Quasi de primo et fratre nostro, ita michi compacebā·i·de eoz affinitate gaudebā, qui me insequabant. Ecce gratia, p odio, bñficiū, p lesione.

Aug. Quasi, pticipat hoc dicere cōuenit, p pinquāti ad deum, et gaudēti q placet deo qi fratri z primo.

Quasi lugens. ꝛc. Cas. Alij interpretes, qi lugēs mater filiū, iam orabat sup eos

Cas. Quasi lugens. Cū hec omia facere nolebant puerti, et cū nollēt cōuerti. sic bñuolabat·i·dolebā sicut pater lugens filiū.

Et aduersum. Cū pie contristor, iudei impie lętātur.

Dissipati. Cas. Dissoluti vitis miraculis in passione. nec tū p duricia cōpūcti. Vel dissipati p totū orbē. nec tū cōpuncti sūt·i·pnitue·ūt. Vt dissipati·i·diuisi, alij dicūt q bonꝰ est, alij non.

Tenta. subsam. fren. Aug. Que capiūt cruce fcā corpi vbiq fiūt.

Frenduerūt. Aug. Mos seuicie, qñ ratō deficit dētib frendit. z qd vult tacens oīdit.

Domine quādo respi. Aug. Qñ videbim? vindictā d eis q nobis

Unica. Cas. Unica ē alia xpi, q sola immunis a pcō. insultant.

Confitebor. Aug. Jam de fructu humilitat pfessionē totꝰ eccīe inde

† Aug. Prophetia est nō optatio. vel hoc de conuertēdis.

† Fiat tanquā. Aug. Prophetia vt eo modo quo dē facta est iusto iudicio, non amaro animo.

† Tanquā pulus. Cas. Adeo dissoluti, vt nec inuicem cohereant· quod diuina gratia non humeat.

† Veniat illi. Cas. Vel in bono. Laqueus. ventatis. quā peccator ignorat

Et captio. q. ab. ·i· abscondita mors ex christi. Apprehendat eos. ne scilicet finis scelerū recipiat. Et in laqueū cadat. bonū quo a malis colubeātur. In ipsum. i. et ipsa morte.

† In ipsum. Aug. Nō in aliū, sed in eū quē tetenderūt. Nemo enī malus qui nō primus sibi noceat.

† Anima aūt mea. Cassi. Premissa spe boni et gaudio: tenarrat qs maligne erga benignū agant.

† In domino. Aug. quo nichil suauius, nec defecit qui oīa fecit. ipm ergo pete et in illo habebis omnia.

† Oia ossa mea. Aug. Carnales non habent verbū laudis et cōfessionis, quia infirma apud te pnīa? silent. sed forta te magnū laudāt et tremūt

† Aug. Oīa ossa. omis fortitudo mētis quia hoc alius dicere nequit sz o domine. Quis ꝛc. q. unus? qui ipse solus erpuit.

† Inopem. Cas. Aug. Benus humanū inops. quia mortale. Egenū· quia in sudore querit panē. Pauper. quia de pura sapientia delectus tenuē et vmbratilem habet rationem.

† Surgentes. Cassio. Dictis calamitatibus hominis, ne ipse christus alienus ab his videatur passionem suam exponit.

† Que ignorabam. Aug. Peccata sūt que ignorabat facere, sicut vlī dicat de aliq, nō nouit bñ facere, qr nō bñ fecit. ita xpus q est cognitor iniquitatū dicit ignorare peccatū nō quidē nō videndo bñ nō cōmittēdo.

† Retribuebant. Augustinus. Cū ego attulissem fecunditatē ipi retribuebāt sterilitatē. ego vitā ipsi mortes retribuerūt. ego bonores ipi pcumeliaz. ego medicinaz ipi vulnera

† Sterilitatem. Aug. In ficu maledixit dominꝰ. vbi cum quereret fructū nō inuenit bñ folia, sic in synagoga verba nō facta, vñ qui pdicat nō furandū furaris·

† Cilicio. Aug. Laro cilicū, pter similitudinē carnis peccī.

† Oratio conuer. Cassi. Vt dixit. pat vestra ad vos reuertet, ita eius oratō a iudeis non accepta ad eum rediit.

† In sinu meo. Aug. Sinus est secretū in quo orare iubemur. Secretū vo xpi diuinitas. ad quā orat humanitas.

† Quasi proximū quasi fratre. Cassus, p casu. Quasi de primo et fratre nostro, ita michi compacebā·i·de eoz affinitate gaudebā, qui me insequabant. Ecce gratia, p odio, bñficiū, p lesione.

† Aug. Quasi, pticipat hoc dicere cōuenit, p pinquāti ad deum, et gaudēti q placet deo qi fratri z primo.

† Quasi lugens. ꝛc. Cas. Alij interpretes, qi lugēs mater filiū, iam orabat sup eos

† Cas. Quasi lugens. Cū hec omia facere nolebant puerti, et cū nollēt cōuerti. sic bñuolabat·i·dolebā sicut pater lugens filiū.

† Et aduersum. Cū pie contristor, iudei impie lętātur.

† Dissipati. Cas. Dissoluti vitis miraculis in passione. nec tū p duricia cōpūcti. Vel dissipati p totū orbē. nec tū cōpuncti sūt·i·pnitue·ūt. Vt dissipati·i·diuisi, alij dicūt q bonꝰ est, alij non.

† Tenta. subsam. fren. Aug. Que capiūt cruce fcā corpi vbiq fiūt.

† Frenduerūt. Aug. Mos seuicie, qñ ratō deficit dētib frendit. z qd vult tacens oīdit.

† Domine quādo respi. Aug. Qñ videbim? vindictā d eis q nobis

† Unica. Cas. Unica ē alia xpi, q sola immunis a pcō. insultant.

† Confitebor. Aug. Jam de fructu humilitat pfessionē totꝰ eccīe inde

† In ipsa re. Cassi. vt audiā· vtroq modo· Aug. Quia suggerūt inuisibles· non est salus ipsi in deo eius. vt preter te nullū queram.

me: † dic aīe meę salus tua ego

† Et. vt querentes eam pdere confundantur. Cassi. dū quod voluerūt ffectere nequeant.

† timeant penas-

sum. † Confundantur z reuerea

tur querentes animam meam:

† Aug. Sequantur non precedant· non dent consilium sed accipiant·

† auertantur retrorsus z pfudant

† Aug. Sequentes tam desiderabunt bona· Pertinaces aūt· Aug. Cedāt omni suggestioni etiā minime. quasi nō expectent facie v.

† cogitantes michi mala. † Fiant

† tentationis grauiores.

tanquā puluis ante faciem † ven

† Malignus. Malus. Affligēs.

Cū suggestione·

ti: et angelus domini coartans

† Et si quando p rationē resistant fiat eis ob scura et lubricosa. i. inconstans. Ratio.

† Aug. Ignorantia·

eos † fiat via illorum † tenebre

† Luxuria. Aug. Qui nō suuat stare donec luceat ante pedes· vel donec luceat lux gratie· sed in varia mala precipitet·

et † lubricum: et angelus domini

† Aug. quo merito Quib nō nocui.

persequens eos. † Quoniā gra

† Cas. vę putabant. Christo·

tis † absconderunt † michi interi

† Cas. Ille laqueus nō momentis. sed peccantis erat interitus· Consilia z insidias quib me occiderent. falsa dicentes nichil peccantes· vel inutiliter· Accusabant

rum † laqueī sui: † superuacuę † et

vel opprobrijs afficiebant·

prębrauerunt animam meam.

† Ideo Aqua digna retributō Aug. Ipse suus. inde decipitur. vnde decipere voluit inde nocetur. vnde nocere uoluit.

Captiuitatis·

† Veniat illi † laqueus quē igno

† Criminalis peccatorū suoꝝ cōstringātur trahantes quomodo capeat christum·

Similiter capiātur a tito et vespasiano et improuiso.

rat· z † captio quam † abscondit ap

† Aug. Eodē modo interficiantur. sicut me interfecerunt. Quidā enim capti quidam interfecti. vel ex hoc cadant interius. q michi parant laqueum. vel o.

prehendat eum: et in † laqueum

† Hec illis· aug. vt que audit salꝰ tua ego sum. vel so.

cadat in idipsum. † Anima autē

† Ecce spes boni· Aug. Non querens aliud. vnde hoc sequitur

mea † exultabit in domino: et de

† Aug. Saluatione que facta est et in resurrectione· Saluatione qua discipuli roborati dicent agētes gratias, domine q. f. t. vnde. Quoniam viderunt oculi mei ꝛc. Christo:

lectabitur super † salutari suo.

† Et si caro cedat tamē os. i. iusti et firmi·

Omnia † ossa mea dicent: domi

† Aug. Nichil in duis vel creaturis.

vel tibi· Caſ. Incarnatōe verbi·

ne † quis similis † tui. † Eripies in

† vel eos o yaboli qui tenebat eum.

Judeorum.

opem de manu † fortiorum eius:

† yabolo et membris eius.

egenum et pauperem a † diripien

† Babito immoderate. Non modo alii passi sunt calamitates. sed etiam ego.

tibus eum. † Surgentes testes

† Quia contra equū testificabātur.

Aug. Sicut ars vicia quod p artem cognitū denitatur· actu. de iniquitatibus interrogabant cōuincere volebant· Aug. nō conuincebant.

† iniqui: † que ignorabam † inter

† Cū venissem saluare eos. et curassem infirmos eorum.

rogabant me. † Retribuebāt mi

† Malicy· Cū attulissem fecunditatem.

chi mala pro bonis: † sterilitatem

† Aug. Cum seuirent latebam-

animę meę. Ego autem † cum mi

† Carne mortali ideo incognitus. Non exercui potentiam.

chi molesti essent: induebar † cili

† Aug. Quia bona opa in illo non inuenit. et apostoli fugerant: in tuba se abscondentes.

Et·

cio. † Humiliabam in ieiunio

† Aug. Et orabam. sed nō aliū quā qui michi psonaliter vnitus est. vel nō, pderit nisi his qui sunt predestinati futuri familiares et sant in sinu a quo exierant leposti facti vt man? moysi.

animam meam: et † oratio mea in

† Non sum frustratus Et. vel um. vel um·

† sinu meo conuertetur. † Qua

† Dabendo eos.

si † proximum et quasi fratrem no

† Michi in eis vel patri Aug. Hoc conuenit longinquo· ut sic proximet.

strum· sic † complacebam: † quasi

lugens et contristatus sic humi

† Aug. Illi leti ego tristis.

liabar. Et aduersum me † lętati

† In consilium Tormenta parabant· Id est· congregauerunt·

sunt et † conuenerunt: † congrega

† Quantū ad illos. vel uerunt·

ta sunt super me flagella et igno

Cui facerent et cur. uel q in eos reditura.

rauī. Dissipati sunt nec compū

† Dic nobis si tu es christus. alios salvos fecit. se ipsum non potest saluum facere.

cti sunt † tentauerunt me † subsan

nauerunt me subsannatōe: † fren

† Hoc genus locutōis ponitur cū res copiose facta dicitur vt benedicens benedicam.

duerunt super me dentibus suis.

† Sed. Aug. Caſ. Hoc ex nostra persona quibus tarduꝰ est. Corpori. id est. facme resurgere.

† Domine quando respicies re

stitue animam meam a mali

† Aug. a potestate seruientiū Aug. Ecclesiā· Caſ. Carnem que sine peccato·

gnitate eorum: a † leonibus † vni

† Et si hoc fecerit·

cam meam. † Confitebor tibi in

† Aug. Hec est unica· De omnibus gētibus· In omni multitudine confessio· sed laus in granis non in palea· Que non auferet ventus tentationis.

† ecclesia † magna † populo † graui

tribuebāt sterilitatē. ego vitā ipsi mortes retribuerūt. ego bonores ipi pcumeliaz. ego medicinaz ipi vulnera

† Sterilitatem. Aug. In ficu maledixit dominꝰ. vbi cum quereret fructū nō inuenit bñ folia, sic in synagoga verba nō facta, vñ qui pdicat nō furandū furaris·

† Cilicio. Aug. Laro cilicū, pter similitudinē carnis peccī.

† Oratio conuer. Cassi. Vt dixit. pat vestra ad vos reuertet, ita eius oratō a iudeis non accepta ad eum rediit.

† In sinu meo. Aug. Sinus est secretū in quo orare iubemur. Secretū vo xpi diuinitas. ad quā orat humanitas.

† Quasi proximū quasi fratre. Cassus, p casu. Quasi de primo et fratre nostro, ita michi compacebā·i·de eoz affinitate gaudebā, qui me insequabant. Ecce gratia, p odio, bñficiū, p lesione.

† Aug. Quasi, pticipat hoc dicere cōuenit, p pinquāti ad deum, et gaudēti q placet deo qi fratri z primo.

† Quasi lugens. ꝛc. Cas. Alij interpretes, qi lugēs mater filiū, iam orabat sup eos

† Cas. Quasi lugens. Cū hec omia facere nolebant puerti, et cū nollēt cōuerti. sic bñuolabat·i·dolebā sicut pater lugens filiū.

† Et aduersum. Cū pie contristor, iudei impie lętātur.

† Dissipati. Cas. Dissoluti vitis miraculis in passione. nec tū p duricia cōpūcti. Vel dissipati p totū orbē. nec tū cōpuncti sūt·i·pnitue·ūt. Vt dissipati·i·diuisi, alij dicūt q bonꝰ est, alij non.

† Tenta. subsam. fren. Aug. Que capiūt cruce fcā corpi vbiq fiūt.

† Frenduerūt. Aug. Mos seuicie, qñ ratō deficit dētib frendit. z qd vult tacens oīdit.

† Domine quādo respi. Aug. Qñ videbim? vindictā d eis q nobis

† Unica. Cas. Unica ē alia xpi, q sola immunis a pcō. insultant.

† Confitebor. Aug. Jam de fructu humilitat pfessionē totꝰ eccīe inde

heatur cū cōmemoratōne culpe cōfusionē psecutoꝝ et exultatōꝝ fideliū.
¶ Nō supergaudeant. Augusti. Repetit de passione vt de pena eorum addat.
¶ Annuunt. Cas. Quoniam vicissim se tactis nutibus admonēt ad decipiendum et tentandum.
¶ Loquentes.
Cas. Id est. dum loquūtur pacifice. Intra. Id est. critialiter Cogitat cū quis dolum qui nō vult occidere, sed isti sic cogitabant qz interficere volebant.
¶ Et dilatauerunt. Cas. Prius ānūtesc. cogitātes dolos dilatauerunt os suum libera et aperta voce mortē inclamātes crucifige crucifi.
¶ Vidisti domine. Cas. Hoc dicit quādo aliquid in me mortā reuocare volumus. Vidisti qm̄ cruderes. ne fileas. ne discedas dare sententiā.
¶ Intende. Cas. Reddendo nomē suum per omne nomen. vt ego intensus i merito.
¶ In causā mea. Aug. Pena similis sceleratis. sed nō causa. Martirē cū nō facit pena. sed causa.
¶ Tuā. Aug. Que in se ē vt quā ei dedit
¶ Nō supergau.
¶ Cas. Magis deficant qz gaudeant. implesse mala.
Deuorabimus.
Aug⁹. Deuorant in corporati.
¶ Erubescant.
Cas. Potius erube. in clarificatione resurrectōis. et reuereātur. i. timeāt penas.
¶ Cas. Erubescat.
Qui erubescit: actus suos ppria cristima tione damnat. sed potest erubescere qui nō habet reuerentiā. ido addit reuerentia. vt puersionē notet. Reuerentia est timor domini cum amore.
¶ Induantur.
Cas. Pudore quasi cilicio pnitentie et veste lugubri. Pudor cōtra audaciam quā habuerunt furentes. reuerentia contra impudentiā fallitatis. vt his illa curent.
¶ Exultent. Cas. In spe magna fideliū: finit. sicut alij de passione.
¶ Cas. Exultent et lętentur. Illi dicūt euge animę suę quę letitia fugit isti nō suę animę. sed vota ad deū conuertūt. et in eius laudibus non in se suam leticiam ponunt quę est perpetua.
¶ Et lingua mea. Aug. Hoc fiat. et mei predicatores et studio nunciabunt te iustum qui. pmissa implesti. et oīa vniuersaliter in qbꝰ laudād⁹
¶ Cas. Lingua mea. Lingua eius meditata est iusticiam quādo nouū testamentum populis predicauit.

† ut confitear. † aug. Insultant eniz de palea mea.
laudabo te. † Non † supergau
deant michi qui aduersant̄ michi
† non omnes aduersi oderunt.
inique .qui † oderunt me gratis: z
† Et tamen. aug. Sicut ypocrite simulato nullu, pnunciantes quod in corde nō habēt.
† hi sunt annuentes.
annuunt oculis. † Quoniā mi
† Scimus quia ueraz es magister &c.
chi quidez pacifice loquebātur:
† Que erat pax terra. ne pderent lo. et gentz † iracūdia terrę logntes dolos
† post. † Aperte clamātes crucifige cruci.
cogitabant. † Et dilatauerūt su
† In ipsa morte. † Cas. Bene est nobis. † Insultādo tam.
per me os suum: † direrunt † euge
† Si rex isti ē descēdat de cru. &c. † facta tua.
† Quod nolumus. † Sed tu. † Obediē tiam meam. et iniquitatem eorum.
euge † viderūt oculi nostri. † Vi
† Judicasti domine ne † fileas: domine
† donec veniat iudiciū. ecce ego vobiscū sum vsqꝫ ad cōsummatōem seculi. † In passione.
† Sed. † Qui videris tacere. † Ad retribuendū michi et aduersariis.
ne † discedas a me. † Exurge et in
† O tribulatus. sed quia hoc et mali addit in cūm. † vel um. † vel um. † Quia
tende † iudicio † meo † deus me⁹:
† O. p redemptione hūani generis patior.
et dominus meus in † causā meā.
† Quē illi iniuste. † aug. † Nō sēm penā.
† Judica me secundum † iusticiā
† Quā michi dedisti. † vel meā. quasi hec est causa mea. † Secundū hoc me iudica.
† Sed secundū eandē iusticiā iudica illos.
† tuam domine † deus meus: z nō
† Scil. eet. † Aug. Ostende quia nichil fecerunt vt non gaudeant.
supergaudeant michi. † Non di
† Et si in ore. † secimus qđ volumus.
cant in † cordibus suis † euge eu
† vt nō resurgeret.
ge aīmę nostrę: nec dicant † deuo
† Aug⁹. Sed vt nos absorbeamus eos. vt vitulū cōminutū israel absorpsit.
rabimus eum. † Erubescant z re
† Omnes absorbit. † Nō solū faciētes
uereātur simul: † qui † gratulātur
† Plene vel tandem.
malis meis. † Induantur con
† vel magna. id est. superba.
fusione et reuerētia: qui † maligna

¶ In finem seruo Cas. Agit hic de errore quorundā dicentiū omnia peccata esse et vicio nature et creatōis nostrę. bona vero et libero arbitrio. Quod destruit dicens mala omnia esse a nobis. bona et misericordia dei. Quasi dicāt se delinquere vel fato vel cōstellatōne vel necessitate. puidentię. sed potius dixit. in seipo. i. deliberauit nichil impulit vt delinquat id ad quod creatus est. p hoc iniustus. Et sic patet qꝫ nō est timor dei actus ante eū qui tamē imminet omnibus. Nō est timor ante oculos; quia dolus. i. qz caro obedit nō deo. cū ratio aliud insinuet qꝫ videat deus et si nō aliud. vel qꝫ videt ipe iniustus a deo sat. vt inueniat ab ipso eodem qꝫ iniquitas sua est babēda odio apō deum et omnes homines.

† Autem.
locuntur super me. † Exultent et
† Cas. Imitari et ex ea pacem. † cas. Non suam statuere.
lętetur qui volunt † iusticiā meaz:
† Cas. Ita vsqꝫ ad finem seculi. sicut iam est in conuersione quorundam.
z dicant † semper magnificetur do
† Cas. Quā veni mittere in terra ad deū. et. p.
minus .qui volunt † pacem serui
† christi. † Cas. Ita vox consonet cordi. vt quod est cordis petur ore. † aug⁹. Interioz. † vel meoū fideliū.
† eius. † Et lingua † mea medita
† Aug. tota die laudat qui omnia bene agit.
bitur iusticiaz tuam: † tota die lau
dem tuam.
† Qui omnia bona deo. mala sibi tribuit. † vsqꝫquaqꝫ obedienti.

In finem seruo † domini psal
mus dauid.

XXXV

† deliberauit. † gens ini quorum.

Dixit iniust⁹

† vt libere peccet † deum nō curat: † vel vt non delinquat dicēs nullū se facere peccatū. † Aug. Proposuit in se vbi homo nō vt det. vbi si deus videt nō curat. quia non ē timor dei ante oculos &c. homines timet. ne publice. p fiteatur iniquitatem. † Apud se. † Non in publico. † vnde hoc ei. † Quasi deus non curet.
† vt delinquat in † semetipso † non
† Quia auertit.
est timor dei † ante oculos eius.
† Aug. Non nescit ibi deum videre.
Quoniam † dolose egit in con
† dei scz. † cuius timor nō est ante oculos. † aug. Id est. ut inneniret iniquitatē et odiret. † Sz noluit inuenire.
spectu † eius: vt † inueniatur ini
quitas eius ad odium. Verba
† cas. Imprudentie aliquando uenia. nolutati male semper pena.
oris eius iniquitas et dolus: † no
† Quod potuit et si non illud In principio erat uerbū. &c
luit intelligere vt † bene ageret.
† Potius. † hoc est qđ supra in seipso. † Augus. In quo si mūdū quiescere.
† Iniquitatē meditat⁹ ē in † cubili

XXXV

¶ Cas. Primo asserit mala esse et homine.
¶ Dixit iniustus.
Cas. Duo sunt genera peccatiū. qz vel infirmitate carnis nō possunt sequi iussa legis. Vel blasphemi qui libere peccant; qi deū nō curet hoc. vn. de est. dixit &c. Aug. descriptō iniqui viri.
¶ Non est timor.
Cas. Quia vol⁹ noluit studere legi. quasi pignorantiā excusetur.
¶ Quoniam dolose. Augus. Multi inquirūt iniquitates suas. sed cū dolo nolentes vere inuenire et odire. qui cum eas agnoscunt; nō timut runt eas ꝫ defendūt. qꝫ si sincere quererent inuenirēt et odirent. latet ergo illos. ꝫ volentes cōtra se faciūt nolentes intelligere. nec excusant deo ignorantia.
¶ Verba. Augus. Ostendit iniquitates per partes. verba sūt iniqua et dolosa. i. vt aperte mala. vel si bona cum dolo. cogitatio quoꝫ cum posset esse bona de bonis. est de iniqs. et hoc est noluit intelligere. nō nego posse. sed nolle. vt bene ageret. In cubili. i. in corde. in quo sibi complacēt opera mala. et hoc est affixit omni vię cū studio et mora. inuenit quidē et scit esse mala. sed tamen nō odiuit.
Noluit. Aug⁹. Non qꝫ nō potuit. pniciosius agit contra se ipsum qui quod potest nō vult. Sunt eīm quędā que et si volunt. nō intelligere homines possunt. vt in principio erat verbū &c. vt tamē bene agerent intelligere possunt.
In cubili. s. Aug. Id est. corde. vbi precipit dominꝰ orare clauso hostio vt nichil extrinsecū a domino petamus. qꝫ si petimus hostium patet. turba malorꝝ cogitationū videt. Si extra est tumultus. vel in cubili sit quies; quę erit si sit ibi bona cōiunx sapientia dei. qꝫ si ibi

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

mala vtor sit: nec ibi ē quies, z ita nullq̄. Tria eñ sunt q̄e bo minē in cubili vel do mo quiescere nō sinūt Fumus, carnis scli / cet cōcupiscētia. Snt liciū, peccata q̄e alūnde pfluūt. Ma / la cōiunct sapiētia sci licet carnis q̄e est ini mica deo.

Domine in cęlo· Cal. Bona et deo p misericordiā q̄si ma / la sint et homīe. sed bona et misericordia O domine in his qui cęlū sunt i. arcana sci entes est misericordia tua. et q̄ ipsi sunt nu / bes est a te. Aug. Iu dicia tua. q̄ boz mi / seretis; hos exęcas: nulli sunt pēnt⁹ scru tabilia, tamē vtrosq̄ saluas. hos corpali / ter tantū: illos z spūa liter, in quo magna misericordia. Aug. Vel in cęlo. i. mulier / cordia quaz scis das cęlestis est nō terre / na. vt illa q̄e cōmu nis est bonis z malis. Sed quomō homo agnosceret cęlestem, nisi deus ei nūciaret· nūciat ꝙo missa veri tate sua vsq̄ ad nu / bes. i. p̄dicatores. per quos tonat de⁹ nun ciando, choruscat mi raculis, pluit doctri / nis. Qui sunt etiam mōtes· quos pri⁹ sol luce vestit· q̄e post. de eis et si nō ab eis. ad infima valliū de / scendit. ministri enim sunt doctrine: sed de⁹ illuminat.

Homines et iu. Ena tempalia a deo esse ostendit.

Filii aūt hoiuz. Hoies tempalia cū dęstijs spaut: sed san ti miam cęlestem.

Inebriabūtur. Aug. Nō potest res experimi: sed p hoc si / multitudinē innuit, vt pleni mentes pdant. ne suos taz agnoscāt patres filios ceteros / q̄s amicos. Vel tūc i re ebrij. qui modo sperant,

Torrente. Q. impetus erit gratię et misericordię ad inebriandos.

Aug. Torrente. Non vt transitoria sit beatitu do sed copiosa. Vel voluntas tua in homine omnia rumpit obstacula. Vel sapientia christi torrens. quia subita et rapida.

Quoniā apud. Cal. Apud te christus est fons· i. initiū oīnis boni. z

† § Perseuerāter · ☆ § Peonus fuit iniqua operari·

suo † astitit † omni vię non bonę:

† § Aug. qui nō pōt ea carere pēnitūt. debet vel odisse quā deus odit· z mente seruiat legi dei· § Summa mali. ☆ § Sed dilexit. § Ad cumulum nequitie.

† maliciam autem † non odiuit.

† § Sed. ☆ § Est.

† Domine in cęlo † misericordia

† § Cal. Et veritatē tuam p nubes hominibus pręstas· ☆ § venit· † § Qui sunt iusti qui vt nubes volant. Et quasi columbe ad fe. s· § Audabo nubibus meis ne pluant super eaz imbrem. § doctores.

tua: et † veritas tua † vsq̄z ad nu /

† § Cal. Et iusti montibus compantur. ☆ § aug⁹. Integra et rotunda· § aug. Id est, montes impleūr iusticia. p iusticiam siunt mon

bes. † Justicia tua sicut † montes

tes. p iudicia profundi in peccatis. hi multi. mō tes pauci § Judicia sunt incōprehensibilia. q̄ † § Non seculi.

† dei: iudicia tua abyssus mul /

homines rationales. iumenta irrationales.

† § aug. Qui vtrosq̄ facit. vtrosq̄ tempaliter saluat. quia et tempalia a deo ☆ § Carnales. § Qui hec amant cum iumentis· § tempozaliter·

ta. † Homines et † iumenta sa l /

† § Saluabis sicut multiplicas.

uabis domīe· quēadmodū † mul

tiplicasti misericordiam tuā de⁹.

† § Sed preter iumenta· § aug· Hi homines secundū adaz· hic filii hominū secundū christū. tamē aliquādo filii hominū generaliter dicēt. ☆ § Cal. Ad similitudinē aues· in. precione ve teris et noui testamenti.

† Filij autem hominuz in † tegmi

† § aug. futura bona cū illi presentib⁹ gaudeāt. hi sperant misericordiam que in celo est per nu bes annūciata·

ne alarum tuarum † sperabunt.

† § Et.

† Inebriabuntur ab vbertate

† § presentis vel future ☆ § Spiritusancto· ☆ § Aug· delectationis.

† domus tuę: et † torrente † volu /

† § potuerūt inebriari. sed vitali poculo quod fluit in vitā e·

pratis tuę potabis eos. † Quo /

† § Christus.

niam apud te est † fons vitę: et in

† § Per christū patrem. § Quod idem est. § Idem qui fons est et lumen· quia satiat et illu mināt.

† lumine tuo videbimus lumen.

† § Interim autem·

† Pretende misericordiam tuaz

† § Cal· Recte credentib⁹. § Quia bona a re. mala a se· ☆ § vite.

† scientibus te: et † iusticiam tuam

† § Aug. Qui se dirigunt ad voluntatē dei. nō eam curuant ad se· vt in omnibus laudent· ☆ § Et. § Hoc est quod ab occultis meis mun da me.

† his qui recto sunt corde. † Nō

† § Si iupbus es cito te mouet operatio male suadentis.

veniat michi † pes superbię: z ma

† § dyaboli· ☆ § Et ab altentis parce s. e. § Aug. Nam et mala que a nobis vel a dyabolo amouet deus.

nus † peccatozis nō † moueat me.

† § In superbia ☆ § de alto. § Quis in pede supbie. q̄ nō sicut deū glo. ☆ § tradidit illos deus in desideria cordis eoꝝ· § Adhuc dya bolus et homo.

† Ibi † ceciderunt qui † operātur

† § aug. A paradiso· § dyabolus primo. et post homo. ☆ § vi sua.

iniquitatem † expulsi sunt nec † po

tuerunt stare.

Psalmus dauid. XXXVI.

§ Qui hoc soles § Indignari.

† Oli emulari

† § In' consideratōne malign tatum quia florent. ☆ § Ames. imiteris·

in † malignantibus: neqz † zelaue

† § Qui bonos premūt ☆ § Cur:

ris facientes iniquitatē. † Quo

† § aug· Quod bodie floret. et cras in clibanū mittitur·

niam tanquam † fenum velociter

† § Pro id est. ☆ § Aug· vita nō habentia al tam radicem· et ideo hieme virent estate arent·

arescent: † z quēadmodum † olera

† § vel prati. ☆ § tu vero. § Cal. Spes est introitus fidei.

† herbaruz cito decident. † Spe

† § Illi in uanis· ☆ § Illa maliciam. § al fidue quasi ex consuetudine. § Quia fides si ne operibus mortua est.

ra in † domino et † fac bonitatez:

† § Cal· Ne bona facias extra ecclesiā. ☆ § viuentiū. ☆ § ad futuritatē et suauitem.

et † inhabita † terram et † pasceris

† § aug· Que sunt ipse deus. vel in scripturis· ☆ § terre. i· ecclesie. ☆ § Ecce diuitie terre. ☆ § Cal. vt fusuus sit eius recordatio· Et vt ames quē times spreta mundi iocunditate.

in † diuitijs † eius. † Delectare in

domino: et dabit tibi petitiones

† § Non carnis· ☆ § Indica ei quid pateris .i. carnis corruptōnem. Et quid velis· id est· in de liberari.

† cordis tui. † Revela domino

† § Et grā te liberabit de corde mor. huius. § Qui potest.

viam tuam et spera in eo: et † ipse

† § Quid. § aug· Modo abscondita est iusti cia. i. fides qua operio. quia nondū vides quod credis· § Cal. de tenebris seculi ad lucē iudi cii vbi omnia palam·

faciet. † Et educet quasi lumen

† § fidem. § Que dicit est quasi sub modio· ☆ § aug· quo iudicas. et eligis sequi quod non vides. quod modo irruerunt·

† iusticiam tuam: et † iudicium tuū

† § aug. Non solū vt lumen sed vt clara lumē· ☆ § Obedi preceptis. § Cal· Bona regula vt bona agamus· et semper rogemus.

tanquā † meridiez: subditus † esto

† § donec det promissa. ☆ § Vic exponit· vn de solet nasci indignatio.

domino et † ora eum· ☆ † Noli emu

† § Sed in questione infelix· ecōtra tibi iusto.

lari in eo † qui prosperatur in via

† § Non dei in qua tu· ☆ § Beliect·

† sua: † et in hoie faciēte iniusticias

in tuo l. quia per eius ꝓdicatōnem videm⁹ lumen patris. et spūs sancti. et ideo pęten de vt in hoc lęto tu tius eatur.

XXXVI.

Cal. Psalm⁹ ter cius alphabe· imper fecto. totus de corre / ctione morum.

¶ Psalmus da uid· Psalmus hic est quali vestis chri / sti quę totum corpus eius operiat ꝓceptis z protegat· ab aduer sis· et quasi sinu cō. i / lij foueat· Potō con tra illos qui murmu / rant de floze maloz, labore bonoz: quali oīna casu agantur, vt mūdo spreto deo adhereant. Monet igitur ecclesia: ne ꝙs malignātes imitetur, sed quidq̄d boni spe / ratur a domino po / stuletur. qui, pfutura et eterna dat.

Olera herba. Aug. Nō est hiems Estas ꝙo iudicij diei de die autem illa ne / mo nouit neq; filius neq; ągelus neq; ho mo. Sed quō dicit fi lius nescire qui oīna nouit quę pater. Sz vt dicat lętus diei· q̄ lętos facit. sic filiꝰ scire et nescire nobis q̄ / bus magister missus est quę scire vel nesci / re facit. Arbor alte ra dicis p charitatēmo do arida: tūc glo. io / sa. q; nōdū apparuit quod erimus.

¶ Aug. Cal. Ole / ra nō ortoz sed her / barū· i· vilissima que p agros spōte nascū / tur. Fruū nobiles q̄ facile pficiunt, olera mediocres. sed et illi cito arescunt, et hi de cidunt.

Spera. Aug⁹. Bona quę in domi no et vt speres fac bo na. quę vt facias ex / cole trā. Alia littera .i. cuā scilicet corpus, et sic delectaberis in virtutibus eius. vn / de non in te sed in domino delecteris quod si dabit eterna quę petit ratō. hoc quidem iustis. Q; si peccatoz es confitere peccata, et sic iteū spera bo / na quę in domino, et ipse dabit.

¶ Noli emulari. Aug. Ne autem moueat te a pseuerantia, psperitas maloz. Vel si faciūt iustis iniqua. Q; et si tibi aliqua. ne iratus sis Q; et si grandia ne furiosus sis. ꝓsertim noli emula· vt malig· i· vt eodez modo

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

maligno sis. q; mali extra termios terre vi uentiu damnabuntur.

¶ Desine ab ira. Aug. Ira subita-furor diutin⁹. Si vtraq; deserēda. p q̄ peccat Cas. hoc dicit ei qui adhuc infirm⁹ timet. cur nō sibi bona. Noli emula. vt maligni id ē. volūtarie malus sis. imitādo eū q̄ maligne faciēdo ad tempus floret.

¶ Adhuc pusillū. Aug. Post ista vitā puā nondū eris vbi erūt sancti. quib⁹ dicetur. venite benedicti. sed poteris ee in illa requie in qua dives lazarū vidit. in qua secur⁹ expectes diem iudicij. qñ recepto corpore angelis equaberis. Sed quō lazar⁹ erat in requie cū non dū esset missa hostia. In spe ex toto. in reptim. q; nec ignē materialē nec vermē cōscientie corrodētis sē tiebat.

¶ Obseruabit pec. Cas. Dicto q̄ boni nō debēt malos emulari: subdit ma/los sup bonos inuidia tozqueri. q; nō similes illis. et ideo puoz est eos emulari.

¶ Stridebit ꝛc. Cas. Dū videt iustū se credit accusari. stridet quoniā nō potest subuertere conat⁹ occidere.

¶ Dominus aūt irride. Cas. Sic et nos videtes picturos irrideam⁹ et p̄sentes grandis cōsolatio.

¶ Gladiū eua. ꝛc. Cas. Si neq; blādis neq; minis aget. pena aggredit. si nec sic pficit. insidiat dolis. qñ bene loquēdo mala intendit.

¶ Melius est ꝛc. Cas. Paulo ante de malicia et sustinētia. hic de diuitijs et paupertate.

¶ Cōfirmat aūt iustos ꝛc. Aug. Maxime p exemplū crucifixe. Crux em̄ xpi finita est in pena et manet in gloria. a locis em̄ supplicioz transit ad frōtes imperatoz.

† § Sed. § aug⁹. Inde irasci et dedignari est contra deum murmurare et p̄ce blasphemare. § aug⁹. Ne turbetur oculus tuus ira. vide vertatem.

† Desine ab ira et derelinque furorem: noli emulari vt † maligne ris. Quoniam qui † malignan

† § Imitando eum. † § id est. mali sunt.

† § Et si modo floreat. § in futuro dānabūtur † § aug. qui aduersa ferūt. presentia dispiciūt.

tur † exterminabuntur: † sustinen

† § aug. qui non fallit et omnia potest.

tes autem † dominum ipsi hereditabunt † terram. † Et adhuc pu

† § viuentiū. † § Sed quādiu feredū. cito erit quod infirmo diu videtur. § Cas. iam fuisti nisti. et adhuc restat parū ne ergo te tedeat.

† § Pro quo gemuit. § Id est. nō erit dominiū peccatoris qui nunc viuit p̄o. i. ad vnitatē pu.

sillum et non erit † peccator: et

† § Aug. Sic nō erit. quia nō habebit vsū quez modo. cū eo vtitur deus ad p̄bandū iustum. sic ostendit de malis sibi facit deus quo castigat filios

† queres locum eius ꝛ nō † inuenies.

† § Non quicūq; sustinentes. sed qui patienter tolerant.

† Mansueti autem hereditabūt † terram ꝛ delectabuntur in mul

† § viuentiū. † § Quid ibi eis. § Augu⁹. Mali in exteris. tibi omnia pax

titudine pacis. † Obseruabit pec

† § vt allicat. si non potest. † § vt furens belua.

caror † iustum: et † stridebit super

† § Irrisibilem videt. et videre suos facit. † § de hoc † § prospicere suos facit. § quod ipse nō videt. † § vide et tu cū deo.

cum dentibus suis. Dominus autem † irridebit eum: † quoniā p

† § Semp enī vindicatur in impiū. si se conuertit. hic vt in paulo. si non. in futuro. † § quo retribuatur. † § Etiam. § Aug. Ecce aperta impugnatio.

spicit q̄ † veniet † dies eius: † Gla

† § Ecce occulta per insidias. † § dolos. † § Arcum.

dium euaginauerunt peccatores † intenderunt † arcum suum. † Ut

† § qui sibi non sufficit. † § qui nec habet opem ab alio.

decipiant † pauperem et † inopem

† § gladium euagina. † § vt martires. † § Sed. § Ā. occidendo alios in corpore. se occidant in mente. quod nō nocet sanctis. sed potiꝰ ē dolus tyrannis.

vt † trucidēt † rectos corde. † Gla

† § Aug. tibi extra. sibi intus nocent quasi per corpus. sui quis mittat gladium. vt cedat tuni eam. § vide venerat.

dius eorum intret in † corda ipso

† § Aug⁹. Insidie frustrētur ne noceant iusto. qui et si spoletur dicat melius est mo. iu. et. § Ita impius iusto. § tamē.

rum: et arcus eorum confringa

tur. † Melius est modicum iu

† § Augu⁹. quia et si modo. pspere non sic semper erit.

sto: † super diuitias peccatorum

† § Potentia.

multas. Quoniam † brachia pec

† § Aug. In aduersis p spem. p exempla

catorum conterentur: † confirmat

† § quomō cōfirmat. quia. § Approbat.

autem iustos dominus. † Nouit

† § Doc non potest homo. † § Et si miseri videntur ignoris. scit deus. quid eis seruet.

† dominus † dies immaculatorū:

† § Pro diebus immaculatis.

et † hereditas eorum in æternum

† § Confunditur qui sperat in hoīe se vt alio. § Maledictus qui ponit carnē brachiū suum. † § tribulationis presentis in qua potius gloriantur vel iudicii.

erit. † Non confundentur in † tē

† § qui modo sunt. vel quando mali esurient in futuro.

pore malo: et in † diebus famis sa

† § tantū. † § aug. quia ablatis exterioribus nichil habent intus. extra tribulātur et intra.

turabūtur: quia † peccatores pe

† § Etiam interim. † § In veritate.

ribunt. † Inimici † vero domini

† § vel vt. † § honoribus et potentia. † § gloza.

† mox † honorificati fuerint ꝛ † ex

† § assidue. † § aug. sumus quanto plus extenditur. tanto plus enascit.

altati: † deficientes † quēadmodū

† § In interiori. § penitus ab oīa vitate. † § Ideo hec malis. q; accepit corpus et mētē et alia a deo et non agit gratias.

fumus † deficient. † Mutuabi

† § Non lucrum refert.

tur pectator ꝛ † non soluet: iustus

† § Semper est aliquid quod det vel oratōem.

autem miseretur † et retribuet.

† § Cas. In omnibus gratias agentes. et iussa sequentes.

† Quia benedicentes ei hereditabunt † terram: † maledicētes au

† § viuent. um. † § mrpi vita. § Nomen dei per vos blasphamatur in gentibus.

† § Et eū benedicentes sunt. unde cōuerte in piū et non erit. † § ideo est benedictus. q; § a domino. † § a similitudine regis sue rei publice disponentis.

tem ei † disperibunt. † Apud do

† § Et per hoc.

minum gressus hominis † dirigē

† § et si pura. † § homo. † § In qua.

tur: et † viam eius † volet. † Cum

† § aug. aduersa passus erit in corpore. † § aug. Mente. § uel si cadit peccando non tangitur per crimina.

† ceciderit iustus † non collidetur

† § a similitudine. § auxilium.

quia dominus † supponit manum

† § Supponit. nam.

suam. † Junior fui etenim senui

† § a deo.

et non vidi iustum † derelictum

† § Cas. Opera uel imitatores. † § Quia uerbū dei semper cū eo. § Indigere pane uerbi.

nec † semen eius † quērens panez.

† § quia uel ideo. † § admonēdo affectu misericordie. † § docendo. § aug. terrena ut eterna accipiat.

† Tota die † miseretur et † cōmo

† § aug. quod seminauit vt metat. § Opera uel imitatores. † § Multiplicatione. § quia cū exultatione uenient portantes manipulos.

dat: ꝛ † semen illius in † benedictō

† § et ideo tu quicunq;. † § aug. Ne cui no ceas. sed ei benefac. † § aug. quia malus repente non potest bona appetere.

ne erit. † Declina a † malo et † fac

† § Ne putes te peccasse. † § ecce merces. § terram viuentium.

† bonum et † inhabita in seculum

† § declina. fac bonum. † § Cas. et si sinit pati sanctos. tñ iuste iudicat. et nō deserit eos.

† seculi. † Quia dominus † amat

† § Cas. discretos. qui discernit iter bo. ꝛ ma. † § et si sinit affligi.

† iudicium et non † derelinquet sā

† § quia. † § Cas. et si hic moriantur.

ctos suos † in æternum conserua

† § contra. † § Propter prauia opera.

buntur. † Iniusti † punientur: et

† § ut semen iusti in benedictōne. § quia si ne fructu beatitudinis erunt. § Opera non ferent fructum. § Cas. id est. imitatores eoꝝ cum eis.

† semen impiorum peribit. Justi

¶ Diebus f. Cas. Id ē. in hac vita qñ boni esurīūt. et si. isti. bi saturabunt per scripturas. et exēpla dñi p. pmiss. oēs. His duo opponit. q; pec. pibūt in iudicio ꝓtra n ꝓfundent. et inimici vero ꝓtra saturabūtur qui mor. i. dēs stabiliz in altū ascēdūt. tā statim a veritate ceciderūt. deficiētes. vt nec iudiciū remaneat. qñto plus elevātur tāto citius vt fumus defi.

¶ Mutuabitur. Cas. Audit verbum dei nō reddit opib⁹. Et nō soluet. Id ē. nō reddit opib⁹ q̄ quditu pcepit.

¶ Miseretur ꝛc. Cas. De his q̄ accōp. Misericordia cū moueat erga nō hītes: et dat. q; scit q̄ hūdicentes dño hereditabūt terrā. et q̄ maledicentes pibunt.

Miseret. Pcedit misericordia. sequit largitas.

¶ Gressus hois. Cas. Qui p se totus si. q; in pcās nati.

Uia eius volet. Aug. Via terre non dura. si latronibus plena est. vel viā hominis volet deus.

¶ Junior fui ꝛc. Cas. Tractat hic in ista nūq; defecti. ꝓmia bonoꝝ et penas malox cōmiscēs cū iteretis adhortatōibus.

¶ Aug. Ecclesia q̄ vn⁹ homo loquit. q̄ in primis tpib⁹ iunior fuit. iam in fine seculi senuit in senecta vbi q̄ omnes gentes dilatata. Aug Junior fui. Puer in abel. in pphis et pfarchis inuenis. tpe martiz q̄si senex. in fine mūdi q̄si in decrepita etate.

¶ Cas. Junior qñ do initia legis in adā suscepi. Senui. cuz i honorabili etate ad vltimū suscepi xpm.

¶ Tota die miseretur. Vide cōmonina dicit q̄ a mia incipit. et p⁹ manū apit vel de spū alio.

Amat iu. Cas. Jo et tu ama. vt bonis tuis gaudeas

Supplantabũtur. Cas. Supplantare est plantis foueas insidiarũ prẽtendere.

Dominus aũt. &c. Cas. Consolatõ iusti.

In manibus. Aug. Job terra tra/vita est in manus impq-i-caro, sed animã inuictã educat de⁹ ne cedat.

Cũ iudicabitur illi. Cas. Vel ñ pmittit damnari in/sũ.cũ iudicabitur ab impio. vel illi impio scz ad malum eius.

Et exaltabit. Cas. Nura nõ nisi et altratus celestẽ potest habitare.

Videbis. Cas. Quod mõ credis.du pliciter notat gaudia bonorũ. primo qr tũc sentient in quãtis sint iocũditatibus. Inde quia videbũt pnas iniquor vnõ gratior est beatitudo libera/tis ab huiõi malo

Vidi impium. Aug. Contra hoc qr putabat deo nõ di/splicere, qui hic vtr psperitate:sup hũles exaltatũ.z sup cedros eleuatũ: vt altis cel/sior sit. Hoc z de dyabolo põt accipi. cui religato locus nocẽdi est ablatus. Transi ui.mũdi meliori cõuersatõne ad deũ tendens, et vidi nichil posse. cũ nichil oĩa sint in quibꝫ hõ glo/riatur. Quesiui.in memoriã reduxi.quia boni tũc magis volent de impijs-qr ab eis sunt sepati, cuz in mel⁹ imutant. Locus.eor mũdus est. qui et dissoluetur.

Transiui. Aug. Transit qui psentia nõ attendit sed nouissima.

Custodi innocentiã. Aug⁹. ꝓpterea cus.et si graueris intelligens hoc esse eqũ. Vt veritatẽ ne in mũdanis curã habeas. Equitatẽ vel directionẽ. vt nõ iniqu⁹ putet deus qui fauet impijs. et iustos affligit. attende nouissima.z videbis qm̃ sunt reliquiꝫ homini pacifico .post hãc vitaz remanet ei bonũ-nõ perit oĩno sed vivit.

Pacificus. Aug. Est qui inter discordãtes pacẽ seruat. et facit. et nota cui hoc virtus est loco beati ponit. Reliquie. bona quꝫ post hãc vitam relinquentur. vel memoria bona post obitum.

Salus aũt. Hec oĩa iustis totũ tamẽ a deo. et colligit sũmatim.

Psalmus dauid. Aug. Cas. Vt peccatũ quod pẽsus fugere neqm̃. Sp in memoria habeamus, vt nos ab eo saltẽ tpemus. Hic pẽnitentẽ

† Custodi qr tamẽ non est nisi per deum

† Sal⁹ aũt iustorz a domi/no:et protector eorum in tempore tribulationis. Et adiuuabit eos dominus et liberabit eos:z eruet eos a peccatoribus:z saluabit eos quia sperauerũt in eo.

Psalmus dauid in rememoratione dei sabbati.

XXXVII.

Domine ne in furore tuo arguas me: neqz in ira tua corripias me. Qm̃ sagittꝫ tuꝫ infixꝫ sunt michi:et confirmasti super me manum tuam.

Non est sanitas in carne mea a facie ire tue: nõ est pax ossibus meis a facie peccatorum meorũ.

Quoniam iniquitates meꝫ supergresse sunt caput meum:et sicut onus graue grauate sunt super me.

Putruerunt et corrupte sunt cicatrices meꝫ: a facie

† Cas. Ne sim inter eos quibus pices-Eſaiam.z nõ dedi.mi-in. ite maledi.in i.e.

† vel indignatione tua.

† Cas. Nec inter eos sim qui p ignẽ emendati saluabũtur. sed hic emenda-qr tũc grauior ignis

† vel emendes. † Aug. vindicte dei. dolores animi et corporis. vel verba dei que iuſtra cordi faciunt recordari sabbati.z quia nõdũ habet quod amat. gemit et cognoscit nõ esse salutẽ carnis compatione futuri.

† Deus et in multis.

† Eo vsqz confirmasti qr.

† Que non est iniusta. quia pro peccatis.

† Nec ratõni est par.quia caro impugnat.

† Ab imitantia suggestionum mearum.

† Non est par.quia peccatũ regnat in morta li corpore † Quasi nec iniuste passus. sed peccatis imputo.vnde melius captat.

† Rationem.

† Aug. Leues iniquitates dũ fiunt. tandẽ afflictionibus onerantur.

† Cas. Suggresse.quia plage per baptismũ sanate cõputruerũt. cũ tã peccato consentitur. ruptę sunt dum ad actum ducitur.

† Aug. Aliis per exemplum.

† vt supra peccatorum. † Cas. Et hoc p stultitiam.quia non sum vsus viribus in baptismo receptis.

† Nõ alium/de.

† Si quid impugnat.

† Cooperabitur eis.

† A labore vince in futuro. † faciet liberos et securos. ac si nullus contra.

† Ne fidu.s eoz guertatur. † Seruat ille sos a contrarietate seculi. † In futuro.

† Nõ quia nõ peccauerũt. sed quia.

† vel mendacium.

† Et si modo nescis que ꝓmitto. in ergientia discos postea. † Perdunt ne vtiqz

† Oculo fidei.quo qui carer delectatur felicitate ipiorz. † In bonoub⁹. † vltra modũ.

† In candore seculi. † A similitudine. † Que alte a vento deuciũtur.

† Aug. Ad nouissima eius. † Potens

† Contra.

† Considera.intellige: † Si graueris.

† Quicunqs vult vel iu/quia aliter es curuus. et ne putes qr sit funeus bõ † Ad ꝓmiũ.

† Cum eis. † vel in dipsam.i-ineternũ. vel omnes simul in vnũ. † terrena.

† Aug. Altis per exemplum.

† Cas. Et boc p stultiam.quia non sum vsus viribus in baptismo receptis.

† Nõ est sanitas in corpe meo a facie ire tue: nec pacem habet ossibus meis a facie peccatorum meorũ.

† Aug. Leues iniquitates dũ fiunt. tandẽ afflictionibus onerantur.

† Cas. Suggresse.quia plage per baptismũ sanate cõputruerũt. cũ tã peccato consentitur. ruptę sunt dum ad actum ducitur.

† Aug. Aliis per exemplum.

† vt supra peccatorum. † Cas. Et hoc p stultiam.quia non sum vsus viribus in baptismo receptis.

† Nõ est sanitas in corpe meo a facie ire tue: nec pacem habet ossibus meis a facie peccatorum meorũ.

† Aug. Leues iniquitates dũ fiunt. tandẽ afflictionibus onerantur.

† Cas. Suggresse.quia plage per baptismũ sanate cõputruerũt. cũ tã peccato consentitur. ruptę sunt dum ad actum ducitur.

† Aug. Aliis per exemplum.

† vt supra peccatorum. † Cas. Et hoc p stultiam.quia non sum vsus viribus in baptismo receptis.

ioucit multis modis cruciatũ.ita vt ipsum iob videat ꝓponere tyronibꝫ in exemplũ. vt cruciat⁹ amplectãtur miores quidẽ meritis-quibꝫ ab eterna pna liberamur.

Sabbatũ. Aug. Est requies eternitatis quã pdere formidat peccati cõscius. et habere desiderat grauiter afflictus.

XXXVII.

Cas. Primũ cauꝫ plat misericordiã per pnas summatim.

Argue. Cas. Vt pna lit ã mia ad correctionem :nõ ab ira ad vltionem.

Sagitte. Aug. Vindicte quas minabaris adę, dicens in quacũqz die comedetis. mo. mo. qr comedit infixę sunt et nobis.z nõ ad horã.sed pfirmasti vt sint vsqz ad finẽ seculi.

Aug. Cas. Qm̃ sagittę. Numerat q̃ patiẽ. vt qz multa lũt latis sint deo ne petora patiantur.portat cũ corpe⁹ mortale tot miseriꝫ subditũ.quod z cũ sanũ dicit.nõ vere sanũ est qđ leuiter pteledi. Vũ. Nõ est sa. in carne a facie.ab instãtia vindicte in adam exerte. Vt timore future ire terreãt:sic vt nõ sit sanitas in carne more verecundi. qui futuris flagellis iam affligitur. Vel a facie ire quia ꝓuidi facẽ ire-i-quod minaris ne videam iram. Nõ est par. Grauis dolor ad interiora ꝓcuit a facie peccatorꝫ.qz sanctus sup pnas corporis affligitur peccatis putans se grauiora mereri.

Nõ est sanitas. Cas. Captat hic misericordiã a potestate iudicis.et ab infirma persona sua.

Nõ est par ossibus. Cas. Accipit ossa,p carne. Et exponit quod dixerat aliud addens scilicet a facie peccatorum.

Supergresse sunt. Aug. Vel sustulerũt-i-qz iniquitas eleuauit caput supbi ꝓtra deũ. de⁹ grauauit vt fasce.z cõpressit ne iam erigatur.

Putruerũt. Cas. Narratõ in qua enumerãtur miserię.

Cicatrices meę. Aug. Vel liuores mei. Alia littera-i-peccata mea Non est sanus qui cicatrices habet quę putruerunt et ferent. vt ab eis aũ si adorsus sabbatum .et gemamus currentes cum sponso post odorem vnguentorum.

Miser fac. Aug. Dicto qualiter iniq/tates supgresse. dicit quomō aggrauate.

Quoniā lumbi. Cas. Aug. Nō soluz mea infirmitate pec/co: sed et dyabolus q̄ corpus affligit: et ani mā fangat vanis imaginatōibus, et p hoc nō est iterū sanitas si cut a supra p sagittas

Aug. Lumbi. vel anima impleta est et ita nō est in toto bo/mine vnde sit leticia. donec anima cruat il lusionib, et corp⁹ in/duatur sanitate. Il/lusiones animę insi/nuę sunt quę aliquā/do vir ozare sinunt. imagines corpoꝝ oc/currūt. et translis de hac in illā. venit obli uio. recordaris hoc p illo. et huiōi. hę pellē tur cū videbim⁹ veri tatem vt est.

Rugiebam a gemitu. Cas. Aug. Hemitus corde. rugi tus voce. a similitudi ne bestiarū quibus se cōparat. vt fortio: ge mitus ostēdatur. vir tus patientię q̄ in ge mitū nō in verba pro rumpit.

Ante te. ꝛc. Cas. Tale est q̄ mereꝛ esse ante te. q̄ p peccatis petit. Aug. et ideo ñ est absconditus. sed auditus gemitus. q̄a pius est pro liberatio ne animę. alios non curat deus.

Desideriū. Aug. Est oratio. nec vnq̄ desinit ozare. qui non desinit amare. charitas clamoꝛ est.

Cor meū. Cas. Exponit dolor: et ani mi. quia virtus patię tię reliquit. Cōturba tū quia mens succu/buit passiōi sue. Lu/men i ratio nup tur/bata quā nō habet se cū pro ingentiꝫ mo/lestijs.

Amici mei et pro. Cas. Et p bis duobus solatijs gau vet hūanitas. ß huic sunt cumul⁹ passiōis.

Aug. Amici mei. Hactenus cōfessus est q̄ patitur a se intus. nūc q̄ a foris. vnde. ab occultis, me, mū. et ab alie. par. ser. tuis. vt eīs caput dicat peccata nostra sua. sic nos passiones eius q̄ hic ponūtur dicam⁹ nr̄as. quia vna vox totius. et hęc etiā cuiq̄ versanti inter homines conuenit.

† ℣ Non deo imputo. † ℣ Ideo. ℣ Mi serius afflictus.

tis ipietię meę. † Miser factus sū

† ℣ aug. ab elatōe. ℣ Ostis qui se eraltat bu/℣ adeo vt non possit se ergere sicut curua mu lier quā post decem et oct o ānos domin⁹ erexit ℣ aug. vel terrenus dedatus vnde tristis.

† ℣ vsq̄ in mortē.

et † curuatus sum † vsq̄z in finem: † tota vita. ℣ iugiter. † ℣ Nō despans. ℣ Quia sabbati memor † ℣ quam hui⁹ uitę. vel ambulabaz.

† tota die † contristatus † ingredie

† ℣ ideo. ℣ aug. Carnalitas. i. sensualitas.

bar. † Quoniaz lumbi mei ipleti

† ℣ dyabolicis. † ℣ Quoniā. ℣ vnde q̄dꝫ me liberabit de corpoꝛe mortis huius.

sunt † illusionibus: et † non est sa/

† ℣ Quā dyabolus affligit. † ℣ Corpoꝛe ℣ Contristatus.

nitas in † carne mea. † Afflictus

† ℣ per penitentiā. ℣ Animo vt nichil sit in me liberū a pena. † ℣ Quia vndiq̄ est cala mitas.

sum et † humiliatus sum † nimis:

† ℣ Aug. Omnis gemitus qui de exteriozibus est. carnis est. qui. p sabbato quod caro nō obti net cordis est. qui nō nouit homo. sed o dom⁹ ante te om. desi. m. qui vides cor. ℣ Cas. Id est. cū magno desiderio querebā animę refectōz ℣ A similitudine leonis.

† rugiebam a gemitu cordis mei.

† Hiero. Id est. nichil desidero nisi esse ad te.

† Domine ante te omne desi/de/

† Cas. Si desideriū ad deū ergo et gemit⁹ qui cum eo. † ℣ Et si ab hom̄ibus

rium meum: et † gemitus meus † a

† ℣ Augus. Quia nō. p terrenis. sed. p celestib⁹? † ℣ aug. Panoꝛ vndiq̄ et solicitudo incutitur.

te non est † absconditus. † Loꝛ

† ℣ vade. ℣ Si virtus mansisset. nichil terre ret. cur a hec reliquit.

meum conturbatum est. † dereli/

† ℣ Aug. Quia lumen defecit. ex quo adam ad vmbram fugit timens a facie dei.

quit me virtus mea: et † lumē ocu

lozum meozum et ipsum non est

† ℣ Aug⁹. ficti. † ℣ Cognati iudei.

mecum. † Amici mei a † proximi

† ℣ Exprobrando. † ℣ Crucifigentes. ℣ Consilijs dolus.

mei † aduersum me † appropinqua

† ℣ Persequenter. † ℣ Aug. Apostoli. ℣ vbi et vroꝛ. vnde balitum mei exhorruit vroꝛ mea.

uerunt et † steterunt. † Et qui iu/

† ℣ timentes mozi.

xta me erant † de longe steterunt:

† ℣ Crucifigebant † ℣ Cas. dyabolus cū ministris. qui tantomagis molūtur mortē anime. quantomagis vident stare. ℣ tollere nō imitari.

et † vim faciebant qui † quęrebant

† ℣ aug. Quia nō inuenichant crimina.

animam meam. † Et qui inquire

† ℣ aug. vt vroꝛ et amici qui cōsulentes corpo ri. anime contraria suggerunt vt loqueretur in deum. ℣ fuxerunt falsa.

bant mala michi † locuti sunt va/

† ℣ fallacias quot falsa testimonia ante crucē finxerunt. et post resurrectōem. corruptis custo dibus. de quibus ysaias. Ponam malos pro sepultura et.

nitates: et † dolos tota die medi/

† ℣ Non respondebis quasi non audiret.

tabantur. † Ego autem tanquaz

† ℣ Cassi. Magna virtus audire nozia. et non reddere contraria.

surdus non † audiebam: et sicut

mutus non aperiens os suum.

† ℣ Non solū non audiebā sed quasi nec posses audire.

† Et factus sum sicut homo non

† ℣ Augus. Quasi nō esset vnde illos argueret quod ante fecerat. sed implendū erat. sicut ouis coram tondente sic nō aperuit os suum.

audiens: et † non habens in ore

† ℣ Cas. Bic tacui quasi nō esset q̄s iuste redde rem. † ℣ Sed.

suo † redargutiones. † Quoniaz

† ℣ Ideo tacuit in passione. † ℣ Si bona est conscientia nichil est timendum.

† In te † speraui: tu exaudies me do

† ℣ Jō audies † caſ. Inter mala cauet sanct⁹ maxime ne de lapsu eius insultet inimicus

mine deus meus. † Quia dixi ne

† ℣ Aug. hoc dixi. et tamen hoc euenit. forsitā ad emendatōnem.

quando † supergaudeāt michi ini

† ℣ aug. Aliquando in aliquod peccatū vbi cūe insurgunt lingue nequissime inimicoꝝ cū fuit set potius miserendum. † ℣ actus.

mici mei: et duz † cōmouentur † pe

des mei super me magna locuti

† ℣ dolent impii q̄z ideo etiā exaudies ℣ aug. Quasi ad hoc natus sum vt flagella feram. fla gellat enim deus omnē filiū quē recipit. et ideo non insultent inimici.

sunt. † Quoniam ego in flagella

paratus et doloz meus in conspe

† ℣ aug. vnde doloꝛ. non de flagello quod me dicina. sed de peccati vulnere. nisi enim doleret non sic se accusaret.

ctu meo semper. † Quoniam ini

† ℣ Et q̄z nō sufficit confiteri addit ānū. i. confi teboꝛ.

quitatem meam † annunciabo: et

† ℣ Cas. Sedule agam pro sanando. ℣ Solli citus ero. † ℣ tua permissione ad. pbatōnem miseri mei missi.

† cogitabo, p peccato meo. † Jni

† ℣ Bene est eis in seculo. vbi laboꝛo et rugio. † ℣ In plecutōne. ℣ vel confortati.

mici autem mei † viuunt et † con/

† ℣ Et hoc valet ad impetrandū. † ℣ Quod graui⁹. † ℣ Et nō pauca quod grauissimū.

firmati † sunt † super me: et † multi

† ℣ Datores mala p bonis.

plicati sunt qui † oderunt me ini/

† ℣ Etiam.

que. † Qui retribuunt mala pro

† ℣ Cur. † ℣ Ideo dixit mala pro bonis.

bonis detrahebant † michi † quo/

† ℣ Sed quia hec homini intolerabilia. ℣ Hoc dicimus in illo qui pro nobis inter

niam sequebar bonitatem. † Nō

pellat.

derelinquas me domine deus

† ℣ Et si ad horā relinquas. ℣ Penitus. † ℣ Potius. ℣ aug. oū pugno cōtra hostem.

meus: ne † discesseris a me. † In

tende in adiutoꝛium meum do/

† ℣ dator eterne. ℣ aug⁹. Quia et animā ser uauit et a passionibus liberauit.

mine deus † salutis meę.

† ℣ Consūmatōnem dāne. † ℣ Prophete.

† In finem † canticum † dauid

Surdus. Cas. Ad iniquitatē cōsulē tiā. non apiens quia mutus. et si nō dare loquit vel balbutien do remurmurat. is er go nichil aspez. nihil cōtra deū dixit. Si/milat⁹ sum dissimu/lanti audire conuicia sua. in quo homo est ratōnalis ne per hoc cadat in peius. Con/tra iniquas suggestio nes tacet. supra 2tra doloꝛes corporis ru/giebat.

Quoniā in te. ꝛc. Cas. Quia inter tot mala speraui in do/mino. Affirmat se au diendū in cōmemoꝛa tōe emēdatōi. Spe raui. salutaris medi cina malis sperare. ñ deficere. In te do. qui mutas tristia in leta.

Quia dixi. Aug. Ite caput de infirmis pedib⁹ cū sit in cęlo ñ deseꝛit illud qō ba/bet in terra.

Nē cōmouean. Cas. Si cōmouent aliquādo hūana in/firmitate. timent im pij vnde dolent pij.

Paratus su. Cas. Sciens me deū quasse. Doloꝛ. quia deliquit. impi⁹ se de/fendit. iustus contra se iudicatur.

Quoniā ini/qui. ꝛc. Cassi. Duo modi pfecte pniten/tię. cōfessio et emēda tio. p fletus elemosi/nas et huiusmodi.

Viuūt. Augus. Fruūtur mundo. fir/mati in mundanis et quotidie plures fiūt.

Nō derelin. Aug⁹. De ꝑfectis absoluī⁹ cum actōne gratiarū. auctoꝛē sa/lutis, p fletus deū. lęt⁹ exclamat ne iam relin quat. Cas. quia gra/nioꝛ offensio post ve niam.

Augusti. Exulta/tiua cōclusio vt certa spes sit imitantibus. Ne discesseris. quo/modo ergo supra. vt quid me dereli. voꝛ ē veteris hoīs qui cum eo crucifixus. hic autem in persona propria loquit.

In finē canticū. ꝛc. Aug. Quia hic est de eterna beatitudie. p q̄ io/cundū est transiire: et si graue sit carni docet aūt inde mūdo ad deū tran sire. Transiitoꝛ aūt de bona opinione semp cōtrahit inuidiā iniquoꝝ et

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

calumniã. vnde deliberat inter malos tacere: ne quid dicat male.

Ydithũ. Aug. Transiliẽs cos-i-remanẽtes in mũdo. XXXVIII.

Laf. In primis de cõtinentia linguę inter blasphemos et calũniosos vnde et optat nosci finem vbi hęc non sunt.

Dixi custodiã. Aug. Laf. Monet hic psalmus inter blasphemos iniquos, et calũniosos linguę cõtinentiã. certamina rixas cõprimere. hoc enĩ silẽtiũ multum est vtile.

Laf. Dixi. in cor de deliberaui. vbi sapientes prius deliberant q̃ loquãtur.

Vias. Hic. Jd ẽ. actões et verba. Ut nõ delinquã. p̃s tua vel ociola.

In lingua. Aug. Nõ frustra ẽ lingua in vdo. quia facile labitur.

Posui ori. Aug. Postq̃ transiui terrenas delectatões et verbis bonis ꝓtra bo iudicã. sufficit intelligentia corã deo. ne loquẽdo dem aditũ calũniosis in quo fit sępe prturbatio: vt dicãtur nõ dicenda. cõtra quod melius re mediũ est silentiũ. sed dũ nimis timeo ne loquar mala: tacui bona. et quia nõ erogo talentũ michi creditũ paupibus, nõ cõmittet michi diues dominus. et hoc est. obsurdui-i-cepi iam nõ audire cõfitectar se passũ docens nos cauere. hoc non imitari.

Laf. Posui vsq; eo q̃ obmutui. Humiliatus. vt purus intelligas silentiũ. nõ dolosum. Et silui a bo. ne docerẽ contemnentem qui causa cõemptionis querit.

A bonis. Lassi. Annũciandis. vel a bonis hominibꝰ ꝓ potãs et camibꝰ. q̃bꝰ sanctũ nõ est dandũ. vnde dolor. quia negat cõseruis cibaria vitę. Et iõ. Cor meũ. concaluit oĩi pte igne dei. Intra me. in ratione. vt de cęlestibus cogitaret. Intra prius q̃ extra curet loquendo. vel interna gratia sancti spiritus. In meditatõe m-er-id est. in cõsilio. ne insanus esse ęstus videret. postq̃ intra. Etiã in lingua mea. i. transsilientiũ locutus sum. Aug. quod est malis iun? filii. sed domino locut? est ęstu charitatis agente illud. Notũ fac hi. i. xp̃m qui est finis noster. Et numerꝰ dierũ nõ desiderio huius vitę sed desiderio xp̃i. vt appareat si eius aduẽtũ potent videre. ante quẽ multũ deest ad vitã. quia ante eũ sunt veteres dies ade. qui ducũt ad mortẽ et nõ nouã regeneratio. Et substantia. q̃ adã peccãte dũnata est. nichil ẽ ante deũ. et si act? transiliẽtis aliq̃d fuit.

Dolor meus. ꝛc. Aug. Si damnabitur piger qui nõ erogat: quid ille qui p luxuriã cõsumit. positus eũ transiliens inter deũ diuitẽ et hominẽ pauperẽ. vt a deo accipiat et homini distribuat. Sed dũ timet esse p̃digus et dissipator: fit auarus dispensator.

Locutus sũ. Augus. Non auditori erudiendo. sed erauditori deo

§ Jd est. de transiliente pro ydithum.

XXXVIII.

§ deliberaui. § graue enim est hoc.

Dixi custo
† § Aug. Quia forsitan tam lapsus in lingua.
† § Jam bonas.
† § Aug. Perfectus est vir q̃ in nõ peccat in lingua. § Quod difficile.

diam † vias † meas: vt non delin
† § Dei iuris. † § Et

quam in lingua † mea. † Po
† § Ne incongrua exirent. § Non propter ĩtu diosos. sed. † § Cũ maxime opus esset. § Cum moza-

sui ori meo † custodiam: cum † con
† § Cas. Querens calũnias a quo decipitur per silentiũ. § Aug. Qui nõ percipit que sũt dei et calũniatur. turgidus et litigiosus nil dicendũ vt et agnus sine voce co. t-se-

sisteret † peccator aduersum me.
† § vel obsurdui. † § Non me humiliaui. § Cas. Impropperia sustinui ab eis.

† Obmutui et † humiliatus sum
† § dũ timeo ne dicã mala. † Jta. § Cas. Quem pallus est in loquendo a quo quiescit in silentio. † § Aug? dolet tacuisse dicenda. q̃ vidit mala tacuit etiam bona et bonis. vnde ze lus domus tue comedit me. i- amor ꝓximorum quibus bona tacui angit me.

et † silui a bonis: et † dolor meꝰ † re
† § ang. Cepit inquietũ esse cor videns hinc in de esse pericula. § Jd est. ex omni gte caluit igne dei. i. amore celestium.

nouatus ẽ. † Concaluit cor meũ
† § Ger. § Aug. In hac fluctuatione dicendi et tacendi inter calũniosos et audire paratos in hoc estu quesiui melioꝛẽ locũ vbi hoc nõ patiar-scz finẽ. i. vitam eternã. Et hoc est no-t. cẽ-

ardescet ignis. † Locutus sum
† § hoc. § Aug?. Si multa transiui restat si nis vbi non sunt scandala. noto fine plus delectat et omnia transilit. Et ou.

in † lingua mea: notum fac michi
† § Hiero. Aug. hic est numerus sine numero.

domine finem meum. † Et nume

§ † vere non transit. § vel qui-

rum dierum meorum † quis est:
† § Quantũ vnde humilior est homo.
† § Dic in presente. † § An deest. quasi vti q̃s quia. § Quid enim de istis diebus transitoꝛ tuis sentis.

vt sciam † quid desit † michi. † Ec
† § aug. vel veteres quia. corrũpuntur corpora peccato et pena. § Dicues manes.
† § Qui videras imensurabiles si hõ ꝓsistesset

ce † mensurabiles posuisti † dies
† § Aug. Cito transit. et ẽ dies est nichil est.
§ Aug. actus qui de boni sunt aliquid.

meos: † et substantia mea tanquã
† § Ex se. † § Aut vere vidis. † § In hoc gemit. sicut i superna. i. supernoꝛũ amore exardescit.

† nichilum † ante te. † Ueruntã
† § Ipsa nõ modo vana? et de hoc p exaggeratõnem. † § Non deus. non spiritus § Qua si iocunde in mundo cui seruit.

men vniuersa † vanitas: omis † bo
† § aug?. vel quãquã in imagine sęc dei homo ambulet que est vitra solem. et veritas quia vera et inuisibilia bona appetit. tamẽ vane turbatur. i. vanis desideriis. de victu et vestitu et huiusmodi.

mo viuens. † Ueruntamen in

imagine pertransit homo: sed et
† § Inuniliter. † § aug. Inde est vana perturbatio. quia.

† frustra conturbatur. † Thesau
† § augus. Nescit enim si filius possidebit qui et transit.

rizat et † ignorat cui congregabit
† § vsa hac vanitate respiciens veritatem in medio positus ait ergo. et nũc que est expectatõ
† § Nemo hic gfectus. § finis.

ea: et † nunc quę est † expectatio
† § Aut sup omnia. † § Cas. Jam ad te tendens. aliquantulũ esse incipit.

mea: nonne † dominus. et † substã
† § Cas. Sed quia nullus sine peccato quanta cunq; transiuerit. peto.
§ Quia multe etiam iusto.

tia mea apud te est. † Ab omni

bus iniquitatibus meis eruc me:
† § Quia hic ago. § Ideo debeo quia.
† § Cas. Iudeus irridet bonos in eis. § Cas. Quia remanet ei vanitate.

† opprobrium † insipienti dedisti

a quo intus audior. vere transilienti. hęrenti aũt esse videt.

Et numerũ. Hiero. Aug?. Numerus dierũ qui modo sunt non est

Ecce mesu. Lassi. Quali noto fine et diebus qui sunt. attendit ad hęc que reliquit. et cõparat inuicẽ.

Et substãtia. m. t. n. Aug. Qui videt nichil ẽ hãc substantiã. aũ te videt. vbi oculi tui sũt nõ vbi humani-i-tuę visioni cõcordat. vel ante-i-cõtritu illius. quę ante te erit.

Ueruntamẽ. Laf. Videns aduẽtũ christi redit ad infirmitatẽ. quam inter virtutes habet dicẽs Aug. magna sunt q̃ dicimus et credimus sed tamen nõdũ est illud ęternum. sed vniuersa vanitas. et ꝓ mutabilitate desiderans ęternam: exꝓbrat hũanę vitę cui subest quod dicit. ne quis putet sanctos a tentationibꝰ alienos.

Aug?. Vel licet mensurabiles dies. licet substantia nichil tamẽ vniuersa vanitas ẽ. in ratõnali creatura quę secundũ diuersos vniuersam appetit creaturam.

Aug. Verumtamen. Quãuis tanta transilui-q̃uis ętternis inhio. tamẽ dum hic viuo. vbi tot lẽdala. vbi tentatio. vniuersa vanitas omnis homo. et transiliens et hęrens-id est. ad vniuersam vanitatem adhuc ptinẽt. quia omnia vanitas sub sole. Sub sole est oĩe vilibile. Jnuisibilia nõ sunt sub sole-i-fides spes charitas hęc habet ydithum vltra solem cuius cõuersatio in cęlis est.

Omnis homo. Aug. Si malus in sęculatibus vanus est. Si bonus cum christo volenti esse vana est vita.

Verũtamẽ. Aug. Dyapsalmus. Quomõ oĩes sub vanitate et casu. et inde opponit se expectare dominum et petit liberari.

In imagine pertrãsit. Aug. Quãuis ita studeat vanitati. tamen cito transit corpaliter imagini speculi quę cito vanescat. Vel ipse positus in imagine dei-i-in ratione. et ita mirũ. q̃ hoc nõ retrahit eũ a vanitate. Si conturbatur-i-a pprietate mentis in actibus sęculi deducit. quia cũ miseria et labore appetit terrena.

Thesaurizat. Aug. De ceteris vicijs elegit ꝓbꝰ auaricia ad oĩdẽdum quod intendit-ipsa enim est radix omnium malorum.

Expectatõ. Aug. Primi aduentus vel secundi. qui cum mora. q̃ multa sustinet. Vere tu o oĩe es expectatio. q̃ sub a apud te ꝓsiderata ẽ. Vel q̃ fuideo meã subaꝛ apud te futurã. Vel suba nõ illa adę. Si cõsicie tię bonę possessio. q̃ sustẽtat et pascat q̃ ẽ añ deũ cui placꝛ nõ i sacrifis nris

Ab omnibus. Laf. Nõ solũ ab eis ne reuoluar in ea quę trãsiliũt sed ab oĩbus oĩno. Jmpfectus cũ est homo. quia nõdũ accepit quod

optat. pfectus qui scit hoc ipsum quod sibi deficit.

Obmutui. Cas. Dabit? opprobrio obmutui. nō ego cōtentiose cō/tra illos, vel murmure cōtra deū. quia tu fecisti dās michi patientiā: et qz talis es amoue pla. quod potes quia fecisti eas. et necesse est quia defeci.

Amoue a me pla. Aug. Quia tu feasti me noli exterminare. tantuz cede vt pficiā. nō vt deficiaz. tantū tunde vt pducar nō vt cō/minuar.

Increpationi/bus. Quibꝫ būanū genus increpuisti. qꝫ tū et merito nostro. p̄ pter iniq̄tatef nr̄as in crepuisti. que sunt ad correctōez. Aliter eīn iniquitas incorrecta ꝑmaneret.

Corripuisti. Aug. Est dolor informis q̄ nō emēdat. Formaꝫ qui eruditōibꝫ formā ꝑstat. Et talis dolor est p̄ceptū. i. vicem et imaginē p̄cepti habz

Et tabescere fe. Augus. Siccatā ab amore virtutū et co/gnitōnis. Sicut ara/nea texit in anē telam in cōgregatōe tpaliū Vel dū ettrahit a se iniquitatē (sicut ara/nea egestiōe viscez) moꝛiē. Cas. Vel ara nea tenue corpus ha bet. nec in terra sed in alto stat. telas egestio ne viscerū texit. sic ani ma cōuersi et afflicti terrena deserit. subti/les operationes timo re dei fabricata per/ficit.

Verūtamē. Au/gus. Cas. Licet in cre per. licet tabefiat. ta/men būana infirmita te varijs rebꝫ cōfun/ditur. nisi qui deū pu ra mente ꝓtemplat.

Exaudi ora/tō. Cas. Diapsalm? Inter mala sēculi pe tit sibi adesse. et pecca ta dimitti. vt pspero fine ereat.

Cas. Sed qz ego ista nō peto. ne p eis trister exaudi. Quā/to plura nouit. tanto plus supplicat. Ora tio est quādo vota deo pandimus. Deprecatō frequens supplicatō ab imo cordis. ne putes cā tantū verbis et ore orare addit. et lacrimas. quę violēte sunt in p̄cibus ad mouēdā misericordiam.

Ne sileas. Dic michi remissa sunt tibi peccata. vel veniteb.

Quoniā aduena. Aug. Jam apud te. sed adhuc inquilinus. qz hinc transiturus ad eterna. vbi non ero inquilinus.

Cas. Aduena apud te. Non in dyaboli cuitate. sed in tua receptus de babilonia ad hierusalem translatus. sicut omnes patres. ne quis ab hac cōdicione tutef exceptus. Aduena meū regnū pro tuo desero. Pere/grinus adhuc non eligens michi sedem hic. ueniat.

Remitte michi. Cas. Dic sibi petit dimitti. vt certus ad iudiciū p

† ſ ded. m. op. ꝛc. ſ contra quē sequitur.
† ſ Nec conatus sū loqui. ſ Quia tu nūtra loquerez. ſ vel obstaculi.

me. † Obmutui et non † aperui
† ſ Me. † ſ aug. Qui creauit ipse recreet.
ſ Erue ab iniquitate. z amoue pūnē z morte
os meum quoniā tu † fecisti † amo
† ſ plagas grauiter illatas. † ſ a forti po tentia. ſ Etiam.
ue a me † plagas tuas. † A fortitu
† ſ aug. Id est cui arguis me defeci. arguere aūt tuū est. ꝓpter iniquitatē eruditue. † ſ vel ar guitionibus.
dine manus tuę ego † defeci in † in
† ſ aug. Et nō sine causa q̄ defeci et infirmus sum. p iniquitate est. et in hoc eruditi. nō nam nasti. et pena est. et gratia ē. vnde alibi. Qui fin gis dolorē in precepto. i. formas dolorē quem in fulisti.

crepatōibus: † propter iniquitatē
† ſ vel eruditi. † ſ A deo corripuisti homi nem. ſ Ita eruditi vt anima tabesceret. qua si aranea. qua nichil est tabidius. eruditur enim anima infirmitate et humilitate vt nō de se ꝑsu mat. qui displicunt fortitudine et superbia.

† corripuisti hominem. † Et ta

bescere fecisti sicut araneam: ani/
† ſ aug. Licet correctus.
mam eius: veruntamen vanę cō
† ſ viuens in incerto. † ſ Aug. Inter hec ergo positus transiliens. iam in superioribus spe vigens eruditi inquit.
turbatur omnis † homo. † Exau

di oratiōnem meam domine. et

deprecationem meam auribus p
† ſ Aug. Licet tot transiliuerit. habet q fleat. quia abest quod desiderat. quia crebr̄ cant scā dala. abundat iniquitas. refrigescit charitas.
† ſ Id est. fac vt audiam. Augustin? Quia de? loquitur occulte in corde. salus tua ego sū quaz vocem vite optat.
cipe † lacrimas meas. † Ne sileas

quoniam aduena ego sum apud
† ſ Scilicet apud te. quia sunt peregrini cum dyabolo. ſ Quia ibi patria. † ſ Aug. Qui migrauerunt. cōst it ergo idem de me.
te et † peregrinus: sicut † omēs pa
† ſ Ideo. ſ Aug?. Quia migraturus sum. re stat hoc petere. † ſ Cas. Qui curis vor.
† ſ Quia habet estuo vicioū vnde dic̄ dimit te nobis debita nostra. ſ Aug. Ne cum pecca tis eaz. quasi si nō dimittis vt refrige. abo. et iaz nō ero amplius vero esse quod est cum deo.
tres † mei. † Remitte † michi vt re
† Ab hac rua. † ſ alioquin
frigerer: ꝓiusq̄ † abeam et † am

plius non ero.
† ſ de mutatione veteris testamēti in nouū.
† ſ Christo qui saluat qđ nō let nec dr̄ gētiū

† In finem psalmus † dauid.

XXXIX.

ſ In ꝑmissiōe ꝓphetarum: ſ Cas. Motus cū desiderio.

Expectās ex

pectaui dominum: z
† ſ Et quid ille. ſ Non auertit se. † ſ Qui prophetas se abdidit.
† intendit michi. † Et exaudiuit
† ſ a quibus expectans nō cessat. † ſ Et quid fecit.
† preces meas. et † edurit me de
† ſ Aug? de. pfundo iniquitatis et carnalis? cōcupiscentiis. ſ Inferno. † ſ Limi.
† lacu miserię: et de luto † fęcis.
† ſ vt iam ambulē. pficiendo. † ſ Christum. † ſ Qui prius cū dyabolo. ſ Sensus.
† Et statuit supra † petraz † pedes
† ſ Ne retro aspicerem. † ſ Operum.
meos: et † direxit † gressus meos.
† ſ Statuit. direxit et sic. † ſ Qđ nou? homo attulit.
ſ aug. Predicatōnem noui testamenti.
† Et immisit in os meum † canti
† ſ Nouus nouā cantat. ſ Nouā facta sunt omnia. † ſ Scilicet. ſ vel hymnum
† ſ Non duis alienis.
cum † nouum: † carmen † deo no
† ſ Precedentē sequaces imitando. ſ Hiero. venisse predicti christū. ſ Populi.
† ſ Jā sequi malos vias. ſ Quia peccatores.
stro. † Videbunt multi et † time
† ſ Cas. facti christiani. ſ Remissionem.
† ſ Non in precedentibus patriarchis sez et ꝓphetis.
bunt: z † sperabunt in † domino.
† ſ Etiam. † ſ Ipsum deum. non aliud spe rare ab eo.
† Beatus vir cuius † est nomen
† ſ Post. † ſ Quo plures eunt.
domini † spes eius: † et non † respe
† ſ In voluptatibus.
xit in vanitates et † insanias fal
† ſ aug. Qui iam illa nō respicit. habet qui et spectet. ſ aug. In corporibus et spūalibus.
sas. † Multa fecisti tu domine
† ſ Quis cōsiliarius eius fuit. ſ Non alieno consilio sed tua sapientia.
deꝰ me? † mirabilia tua: et † cogita
† ſ In illis omnibus.
tōnibus tuis † non est qui similis
† ſ Multa mirabilia et hec.
sit tibi. † Annunciaui et locutus

Aug. Autoritas ab antiquis in abraaz z ceteris assidue expe/ctaui nō legem. non aliud: sed dominū q̄ saluare pōt. et dominus fuit intētus. z be nuolus eis audiens eos. educendo de ꝓfū do cōpiscentiarū. z de malis opibus qui pedes affectuū inquināt. et retinēt. et sunt vilia. vt fex comparatione vini. Canticuz leticiā de noua gratia. nō vetus de lege. quod placet deo. qui nostet est p cultū nō aliox.

Dominū. Aug?. Non hoīem qui pōt fallere et falli. et qui mecū indiget.

Intendit. Aug. Michi vt pdesset. nō me vt et malos.

Lacus. Augus. Lenebꝛ iniquitatuz ifidelitatis scz z ignorantię. Lutu carnalis ꝓpiscētia. dupliciter dat de? pfutura primū educit de miseria sēculi q̄ est lac? et lutū fe. Deide supra petrā statuit: cum in ꝓceptis xpi ambulamus. peccata sicut lutū laci fetent. et mer/gūt. petra ꝓtra lutū.

Hiero. In lacu vero et in luto gentes ydola colētes. vt oēs terrena amantes.

Carmē. Hiero. Nō turpe. nō theatrale. sed p nouū te/stamentū.

Videbunt. Cas. Mirabilia tempe in carnatōis fcā. Aug. Videbūt hoc quod primo de prioribꝫ di/xi. videbūt multi populi posteri.

Nomen. Aug. Quod est saluator. Q. beatus ꝛc. qui nō tpalia sperat ab eo sed salutem quod ei? nomē indicat. In hebreo sępe duplicātur hoc mō genitiui. vel beatus est cui est nomē. i. in quo est laus dei. vt ab eo solo credat salutem vnde est et spes eius.

Insanię. Cas. Ydola que fallūt a veritate. vel insanię in spectacu/lis fallacib. Ideo pluraliter vt de oīb accipiat. hęc falsa. Fopa tua mirabilia celū terra. elidit suplitiōes. Nō e. q. s. Aug. nulli auctores artū

Aug. Salus verax. insania mēdax. nō est quod putatur.

Hiero. Vana sunt terrena. insanię. ire. z rixe. ꝛc. fluenbꝫ sēculi.

Mirabilia. Aug. Petrū ābulare sup aquas i signo nō in sęcło. i.

Annūciaui et. Aug. Hic xpus in capite et mēbris. Aug. Hęc sūt

mira dei hę cogitatō
nes, quibus nemo est
similis. Cas. Ecce mi
rabilia incarnatio in
stica prędicatiōis. li
berauo hominuz ab
iniquitatibus, confu
sio inimicoruz, leticia
sperantium. Primo
nudes et incompositi
ꝑparati sunt, vt ver
ba christi libenter su
sciperent. Aug. Vi
de mirabilia dei. An
nunciauī prius per p
phetas et posī locu
tus egomet.

¶ Multiplicati. Hiero. Aug. Super numerū saluandoruī. vel super hoc q̄ ali
quis enumerare pos
sit: vel me loquente
plures q̄z olim credi
derunt.

¶ Sacrificiū. Au
gus. Vt venit reo no
luit quasi verba pro
mittentia. tandiu est
promissor donec det.
vt dedit mutat ver
bum. nō dicit dabo.
sed dedi. Ipso ergo
veniente, noluit ea q̄
erant eiusī figura. qua
si quę necessitas an
nūciandi cum suffice
rēt legalia. quia sacri
ficium et hо.

¶ Posuit deꝰ cain
signum. vt nemo eum
occideret. Manet in
deus cum signo circū
cisionis. et aliis huiusī
modi. et nondum est
occisus. habens signū
suum. maledictus est
a terra-id est-ecclesia
quę sanguinem ecce
pit. quem ille fudit. et
de hac terra clamat
ille sanguis ad deū.
sed ille qui fudit: sur
dus non audit.

¶ Aures perfeci
sti. Aug. Id est. pfe
cte me intelligere feci
sti q̄d vellem, vel cor
pus aptasti michi. vt
ait apostolus ad he
bręos. id est. corpus
aptum ad offerendū
michi dedisti.

¶ Holocaustū.
Holocausta enī nō
petisti pro peccato.

¶ Pro peccato. Qđ supra oblatoz. vt de hirco apompeio. i. emissa
no q̄ cū pcūs ppli in desertū mitteba. vel possāt esse duę dictōes p pcō.

¶ Ecce uenio. Cas. Cū sacrificia cessent constat venisse christum.

¶ In capite. Ecce statim venio vt fa. vo. tu. quia in capite huius li
bri. vel sic est prefinitum apud deum patrem qui est caput mei. qui sum li
ber. id est forma iusticię hominibus.

¶ Ecclesia magna. Aug. Toto orbe terraz. nō qua vt prius, et si q̄dē

† Aug⁹. Certus est numerus hierusalē sed sup
sum † multiplicati sunt super nu
bunc sunt admixte palee. multe vocati pau. e.
merum. Sacrificium et oblatio
† ſ vtrumus † ſ propter hoc illa noluit. q
ſ Aug. Id est. corpus ꝑfectū dedisti sez sine pec
cato. ſ vel corpus. † ſ Perfectum enim
nez † noluisti: † aures autem † per
† ſ E. qđ maius est † ſ Erpouit potiꝰ est versū.
ſ Quia prius sacrificiū.
feciſti michi. † Holocaustum et
† ſ augus. Quod pro peccato fiebat maius z di
gnius in lege vt de vitula rufa.
† ſ Quia hoc noluisti. et corpus aptasti
ſ Aug. tempus est vt veniant promissa. quia au
feruntur promittentia.
pro † peccato non postulasti: † tūc
† ſ Quia. † ſ Duius psalmoū.
dixi ecce venio. † In capite † li
† ſ Omnino obediens me offerēdo.
bri scriptum est de me: vt † facerez
† ſ aug. Hoc est. sed in lege domini. ro. e.

† voluntatem tuaz deus meus.
† ſ Et in lege eius meditabar die ac nocte.
† ſ volui. ſ In plenitudine.
volui: et † legem tuam in † medio
† ſ post etiā mei. † ſ In medius. † ſ Aug⁹
q̄ a te est iusticia.
cordis mei. † Annunciaui † iusti
† ſ Non habeo in solo corde vt timore tacea.
ſ Aug. Vic contra timorem inundantem.
tiam tuam in ecclesia magna: † ec
ce labia mea non prohibebo. do
† ſ Aug. Hoc contra simulationē. † ſ Aug.
Hoc ōz contra seguiciem carnis. † ſ aug. vel
meam. i. eiusdem cōessus sum. nō celo timore. qua
mine † tu scisti. † Justiciam tuaz
si satis sit in corde tenere. † ſ Sed.
non abscondi in corde meo: † ve
† ſ Id est. christū tuū. † ſ Predicaui.
ritatē tuā et † salutare tuū † dixi.
† ſ Non ꝓpter multos confitentes dimisit et
hoc est. † ſ Qua dimittit peccata.
† Non abscondi † misericordiam
† ſ Qua retribuit.
tuam et † veritatem tuam a conci
† ſ Quia non celaui misericordiā et veritatez
noli removere misericordias a sanctis mēbris.
lio multo. † Tu autem domine
† ſ Ne sint sine effecta.
ne † longe facias miseratōes tuas
† ſ Quia. ſ aug⁹. nō auderē cōuerti nisi se
curus de remissione. quasi bonus es et tō amo.
† ſ Nō ꝑseuerarē nisi de ꝓmissione securꝰ quia
si iustus es et ideo timeo. † ſ Ne sit inane qđ ce
pi a primo iusto.
a me: † misericordia tua et † veri
† ſ Dec semper suscipiunt et semper aspicio et
opus est.
tas tua semper † susceperunt me.
† ſ Cas. Quia sunt pcā a nobis. et ab alienis.
quid ergo si cesset misericordia.
Quoniam circūdederunt † me
† ſ Peccata. ſ Id est. pene. † ſ apud bo
mines.
† mala quoꝝ non est † numerus
† ſ Ipso actu. † ſ aug⁹ Quibus oppressus
deus nō potest videri. sed mundato corde vide
bit deum.
† comprehenderunt me † iniquita

† ſ Nec ꝓ conatū te videre potui
tes meę: et non † potui vt vide
† ſ Iniquitates. ſ aug. Si virtutis gratia. ca
ne ne obruaris arena. minuta quidē videntur
sed multa sunt.
rem. † Multiplicate sunt super
† ſ Innumerabiliter. † ſ augus. Ratio reli
quit. quia ꝑfectura non appetit. vel a primo cecī
parente. ſ aug. Id est. cor nō cognoscit se. vt
eis petrus dixit non te negabo.
† capillos capitis mei: † z cor meū
† ſ Ergo. ſ trinitati. † ſ vm deo.
dereliquit me. † Complaceat † ti
† ſ a malis.
bi domine vt eruas † me: domine
† ſ Aug. Respice penitentes in dolore suo.
† ſ In boni cooperatione. † ſ Ecce autem.
ſ Cas. gaudii sunt cū ipse animā posuit. sed con
fusi cā receꝑit. ſ Mirabilis operatione.
ad adiuuandū † me respice. † Lō
† ſ Resurrectionis gloria.
fundantur et † reuereantur simul
† ſ vt non ea fruantur.
qui † quęrunt animam meam. vt
† ſ Interficiendo. † ſ Etiam. ſ aug. hu
miles sequantur qui superbe preibant.
† auferant eam. † Conuertantur
† ſ Nō solū qui facūt vel dicūt. † ſ augus.
Cū benedicūt mala tamen volunt.
retroꝝsum et reuereātur: qui † vo
† ſ vt pondus. ſ Cas. Ne diutius ingrauetur
malum eorum.
lunt michi mala. † Ferant con
† ſ adulatione.
festim confusionem suam: qui † di
† ſ Qui applaudunt quasi bono animo.
† ſ Contra.
cunt † michi euge euge. † Exultēt
† ſ fundati.
et lętentur † super te omnes qui
† ſ aug. Non me sed in me te gloriantes.
† ſ aug. Quia si peccator est homo ad penitē
tiam vocatur. si iustus ad coronam.
† ſ In medius. quia si se non poterit.
rentes † te: et † dicant semper † ma
† ſ Nec quilibet hec dicant. Sed
gnificetur dominus † qui diligūt
† ſ Cas. Me scilicet. † ſ de se autem. hic.
ſ Cui dicebant euge. ſ aug. Non est quod in
me laudetur. ex me egenus et paup. non diues.
quia non superbus.
† salutare tuuz. † Ego autem mē
† ſ Sed.
dicus sum et pauper: † dominus
† ſ Curam habet mei. † ſ de hoc constat.
ſ aug. Quod orat hic corpus christi. vnus mem
bicus. vnus pauper cum eo.
† sollicitus ē mei. † Adiutor meꝰ
† ſ augus. Ne diu simus in malis. sed acto fini
mature tempore antichristi.
et protector meus tu † es: deus
† ſ Hoc pcto.
meus † ne tardaueris.

In finem psalmus dauid.

XL.

insurget timor non ꝓ
hibebit loqui.

¶ Domine tu sci
sti. Aug⁹. Labia lō
nant hominibus. sed
tu domie nouisti cor
meum. ne in solis la
bijs esset annūciatio.
quia corde creditꝰ ad
iusticiā ore. c. f. a. s. vt
o domine tu es testis.
q̄ timor non probi
bet loqui. vl ꝑ te hoc
qui sic prędestinasti fu
turum. vt ad hoc nō
sim piger.

¶ Non abscondi.
Cas. Quando potui
prodesse. veritatem ꝓ
missionē z saluatōz.

¶ Misericordia
tua et ueritas t.
Aug. Amor et timor
perducunt me ad te.

¶ Capillos. Aug⁹.
Bene in comparatō
ne delictoꝝ. capilli
ducti sunt. Nam ido
in veteri testamēto sa
cerdotes radebātur.
vt sic carnis vicia de
posuisse viderentur.
Remi. Vt supent
eos qui sunt capilli. i.
fideles qui in christo
sunt radicati. vel ad
litteram comparue.

¶ Complaceat.
Cas. Trinitatē plo
narū. Tibi. singula
riter vnitatē essentię
signat. Aug. Cōpla
ceat ait nō dissidens
de potentia dei si as
sit volūtas. Quasi. si
tu vis potes domie.

¶ Respice. Cas. Re
spectus eius. nostruz
est auxilium.

¶ Qui dicūt mi
chi. Aug. Et qui bo
na dicat malo animo. z
qui mala dolose lau
dādo vteq̄ malꝰ est
et cauēdus. de primis
dixit. Qui volūt mi
ma. de secūdis. Qui
dicunt michi eu. eu.

¶ Et dicant. Cas⁹.
Dec est eoz exulta
tio. hec em̄ professio
in ęternū gaudentes.
efficit christianos.

¶ Ego aūt. Cas⁹.
Hoc xp̄us est forma
serui. ne quis gloriam ꝓdictę leticię sibi arrogaret. Men dicus qui pe
tit. pauper qui sibi nō sufficit.

¶ Ne tardaueris. Aug. Nisi breviati eēnt dies. nō saluaret omis ca
ro. et tūc erit ve ꝓgnantibꝫ et nutrientibꝫ. vel de ꝓsenti. i. qz ei mō est ve ꝓ
gnantibus. i. cōcipientibꝫ desideria alienarū rerū. et lactantibus. qui iam
quesita nutriunt.

¶ In finem. Hiero. Intellectus filiꝫ chore. vt cuius pauꝑ et passus
credatur tamē deus. Chore caluaria interꝑtatur qui fuit locus dominicę

passionis. Per caluariã igitur christi passio. Per filios choze filij passionis filij crucis intelligũtur qui salicet in cruce dominj nostri ihesu christi glorjantur cum apostolo dicente. Michi autem. ꝛc.

Aug. Quasi vnius hominis vox est capitis et corporis.

Beatus. Jrridetur qui colit pauperm mortuũ. Sed beatus.

Aug. Propheta intelligentẽ sup egenum et pauperẽ confitebat. Dicro. prius pphetа a se. p. inducet christũ.

Qui intelligit. Aug. Nota qui intelligit. vt et nõ petenti bus detur. qui petenti dat benefacit. q̃ tacentẽ intelligit. beat. sine dubio est.

Dominus cõ seruet. Aug. Bene optat pphetа intelligenti sup egenum et pauperẽ quod est cẽrta promissio.

Aug. Pietas promissiones habet vite que nũc est et future.

Et viuificet. Augul. In futura vita. vel hic per iustificatõnem.

Dominus o. f. Cas. Ne putes beatum requiem hic habere. dolores ei mittit gat et p̃catur ne hominis infirmitas duris supetur. quasi lectus quietis sunt hec bona temporalia. sed deus facit hec doloribus plena. ne in eis spes habeatur. Lectũ. Aug. vniuersũ eiñ stratũ. i. mũdanã felicitatẽ. quide contertit deus in angustias. Cas. Hic trepidus ipe misericordiã petit. quia qui se peccasse sciebat: bis iure tradi timebat. sed ne famli dei his afflicti videãt a deo deseri: cũ ipe deus ptulit talia. vnd dicit. Inimici m. d. Vt lect. doloris. Aug. caro in q̃ peccatũ. in qua pius gemit. impi. gaudet. sed vnde dolor. quia vniersũ stratã secundũ vegetationẽ z sensualitatẽ. quę erat ꝑfecta rationi. et lectus leticie et quietis versauit deus p contraria: vt modo impugnet. et dolores inferat. in infirmitate. i. quãdo adam infirmat. est q̃aricando.

Opem. Aug. Dicro. in infirmitate carnis que granat animã.

Stratum. Aug. Est aliquod terrenũ quod infum. licet bonus. sibi eligit. in quo pauser. vt vxor filij. et cetera licita cũ labore mentis in deũ ertense assidue nõ possit tolerare. Sed deus volẽs nos amore nõ habere nisi eterne vite: bis delectatõibꝫ miscet amara: et vertit in infirmitatem nostrã. nec in via stabulũ vbi samaritanus vulneratũ curandũ mandat

§ In eternis. § Et si videt eum egere.

Beatus qui in

† § aug. Quia et deus. § augus. Intendendũ est etiaz super egentes. vt eis deꝰ quod ad eum pertinet.

telligit † super egenum

† § Exponit beatitudinẽ. † § Judicii.

et pauperem: † in die † mala libe

§ vel bit † § Interim aũt.

rauit eum dominus. † Domin?

† § Die. Ne ab hoc intellectu cadat. sed in hoc manentem viuificet. § Inter mala seculi.

† conseruet eum et viuificet eum:

† § Ne putent sibi in futuro tantũ dari. et hoc negligi. † § In hac vita.

et † beatum faciat eum in † terra. et

† § In voluntatẽ et sẽn manus.

non tradat eum in † animam ini

† § dyaboli et ministroz eius. † § Sed. § Aug. vt quasi sanatus galilicus ponet lectuz impando carni non seruiendo.

micozum † eius. † Dominus opẽ

† § Infirmitatem carnis.

ferat illi super † lectuz doloris ei?:

† § doloris quia. § aug. Cur ergo deo opẽ se rẽte tanta pausmur. conuersus ad deũ exponit consilium medicine eius.

† vniuersum stratum eius versa

† § versasti. § Sed. § Sciens aũt homo se pan hec. ꝓpter peccatũ cõuertat se et dicat. § Hoc dicit caput in membris.

sti in infirmitate eius † Ego dixi

† § Ita. § Per ilagella.

domine miserere mei: † sana ani

† § Nullo modo ecclesia sed accusa.

mam meam quia † peccaui tibi.

† § Beatus qui intelligit super egenũ et pauperem. sed nõ inimici. † § Aug. Quonia videt populos post diesum ire. † § Falsa.

† Jnimici mei † direrunt † mala

† § Hoc salicet. † § Aug. Ne ipsi ꝑderent locum et gen. § Quia tediosus eis et grauis ad videndum.

michi: † quando † morietur z peri

† § Aug?. Quia videntes eum mori. scient se falso spasse in eo populi. § Aug. vt fama nõ sit de eo. † § vt iudas.

bit † nomen eius. Et si † ingredie

† § Q erat. § Explorare. sic et de iubinero dicebus falsis fratribus ait apostolus. Qui subin troierant explorare libertatẽ nostram. § ficta.

batur vt † videret: vana loquebatur † cor eius † congregauit † iniqui

† § Aug. Parans calũniam aliꝰ sibi nocet. nõ michi. † § Quã ibi deberet deponere.

tatem sibi. † Egrediebatur † foras

† § falsa et vana. † § vanitatis. † § Non modo ingredientes sed omnes inimici.

et † loquebatur † in idipsum. † Ad

† § Cas. In auribus inuicẽ murmurando.

uersum me † susurrabant inimici

† § Aug. Si quis alius alio amplꝰ inueniret. † § Aug. Prout intendebat cũ potius sibi.

mei: aduersũ me † cogitabant ma

† § tandem. § Occidamus eũ et habebimus eius hereditatem. § Cas. Scilicet expedit vt vnus moriaꝰ pro populo. et si hunc dimittis nõ es amicus cesaris.

la michi. † Uerbum iniquum cõ

† § Ipsi ita. sed.

stituerunt aduersum me: † nunqd

† § ut de latere dormiẽtis sponsa formetur. § Nũquid mortuus necessitate vt putatis. sed sponte dormit cito euigilaturus.

qui † dormit non adiciat vt † resur

† § aug. Et vnde dormitio ei traditore. † § iudas. § Aug. Prophetia de osculo quo tradidit eum.

gat. † Etenim † homo pacis meę

† § Scẽz qꝫ meruerã. † vt visum est. † § Prophetia ꝺ buccella. qua eũ dom. signauit. † vel doctrinam.

in quo † spaui: qui ędebat † panes

† § Magnificã fecit. † § Cas. vel amplianit sup me calcaneũ suũ. i. erexit pedem vt me cõculcaret. † § deceptionem.

meos. † magnificauit sup me † sup

† § vt homo putet quod vt deus tacit.

plantionem. † Tu autem domi

† § Quia egenus et paup. † § in hoc.

ne † miserere mei: et † resuscita me z

† § in presenti vt dispgantur in futuro. † § Aug. vel in hoc q̃ resuscitat apparet dilectio patris. § Dicro. Quod vere facies. in hoc q̃ voluisti. id ẽ. q̃ sem per placui. cognoui q̃ nõ

† retribuam eis. † Jn hoc cogno

gandebit.

ui quoniam voluisti me: quoniaz

† § aug. gauisi sũt de morte sed erubuerũt de resurrectione.

non † gaudebit inimicus meus su

† § O sine peccato sum.

per me. Me autem ꝓpter † in

† § in resurrectione. † § in gloria impassibilitatis et immortalitatis. § vnde mors vltra ei nõ domi. § dando nõmẽ sup omne nomen.

nocentiam † suscepisti: et † confir

§ aug. infirmasti in ꝑspectu boim et ad tpũs

masti in conspectu tuo inęternũ.

† § Suscepisti confirmasti. § vnde laus tibi. † § Cui debetur dulia. † § Cui latria.

† Benedictus † dominus † deus

† § videntiũ se qui non sunt nudei. sed nos qui sumus minoz filius. minoz populus nõ fide. sed tempore cui seruit maior.

† israel a seclo z in seculũ fiat fiat.

† § uel intellectu. § Psalmus. † § Crucis que in caluaria.

In finẽ † intellect? filijs † choze

Jmẽnus pro domo eternę habitationis.

Jnimici mei. Cas. Dominus de passione sua que secundum egenum fuit. Aug. Jnimici mei. Hec de christo specialiter dicta sunt. sed et de mẽbris dici possunt. et hodie sit tribulatio: vt nomen christi extingua tur. sed ꝓ mortem suam z suorum magis ecclesia creuit.

Et si ingredie

batur. Cas. Nota tolerandos malos.

Cas. Non solum aperti inimici. sed et qui simulabãt se amicos.

Egrediebatur. A sinu veritatis. malus ingressus. malus egressus.

Uel in idipsum. Augul. Jd est. vno zilio. omes aduersũ me susurrabant.

Susurrabant. Cas. Nõ audent detegere zilium. qz in scelere socij sũt omes. cũ pauci soleãt ee auctores scelerũ.

Sed nũquid. Aug. Qui habet potestatẽ ponẽdi aiam nõe habet z resumẽ di eam.

Etenim homo pa. Aug. Verbũ inquũ cõstituẽ. ãt. quia etiã homo qui intinguit m. m. in. p. p quẽ eis illa oportunitas.

Speraui. Aug. In mẽbris. qz alij fratres in illã aliqd ipe rabant. qz talis videbat vt ceteri. Sic et ẽrare in paupibꝫ se dixit.

Tu aũt do. Aug. De resurrectõe q̃ est gloria egeni. ad cõfirmãdã spem fidelium.

Et retribuã. Aug. Q eiñ displi sunt pẽ mũdũ ad admonitionẽ ẽ nõdũ ad dãnationem.

Me aũt. Aug. Affirmat qđ dixit.

Benedictus. Cas. Laudatiua cõclusio. exposita passione et resurrectõe.

Deus israel. Aug. Judei sunt cãplanj nostri q̃ nobis codices portant. nos israel. Aliter putasset pagani ficta. q̃ dicitur de xpo et ecclesia. sed vincuntur testimonio inimicorum.

A seculo et in seculũ. Cas. Et quo oĩa cepta sũt administrari. vsq̃ in seculũ futuz. vbi oĩa eterna.

Fiat f. Dicroni. geminatõ ostendit hoc ab omnibus esse faciendum.

Fiat fiat. Dicro. Pro fiat in hebrẽo scribit amẽ amen. quod aquila vere vere transtulit. vel fideliter. Et finit hic psalmus liber psalterij secũdum hieronimũ.

In finem intellectus. Cas. Choze interpretatur caluaria. filij ergo

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

choze sunt qui trophetum christi·i· signum crucis susceperunt. Conuenit hic psalmus omni christiano qui flama diuine charitatis accenditur. de qua re hic psalmus primus est. Secūtur et alij duo scz. xlij. et xliij. psalmi: contra tristicias seculi. ne a deo retrahant. Vor fidelis deum desiderantis. qui degerat in vicijs. et ad fontem baptismi tēdit. Vel exhaustis vicijs. ad contemplationem dei ascendit. qui exquisito exēplo desiderū ostendit. cui obuiat malorum insultatō. Ambro. sed ne tristicia seculi animū in despe rationem traheret. vel tediū consolatur animā. Piero. filij chore·i· filij caluarie christi in caluo beliseo pfignati quē qui imitant a dyabolo et angelis eius deuorātur. vt a bestijs q̄ he liseum irriserūt. dum dixerūt crucifige. hoc fuit puerli fatuitate dicere ascende calue verbū pueroz deridētium beliseū.

XLI

Quēadmodū. Aug. Vor hec cōuenit catheczminis. et etiā oīibz adhuc pe grinantibus.

Ceruus. senio grauatus excrescentibus pilis et cornibus serpentē manibz hanc. vñ veneno sitiuit fontem ad bibendū ardentissime desiderat. quo hausto corpus a pilos deponit.

Sitiuit. Aug⁹. Determinat desiderū suū. quia poterat itelligi desiderare cer uus fontē causa bibēdi. vel lauandi.

Hic oīe desiderū esse ad deū ostenditur.

Quādo veniā. Aug. Qō citi? est deo: tardū ē hois desiderio. Tal' ceru⁹ dū currit patit insultantes. Unde fuerūt mi·la. in pspcris etiā ꝝ despicit sicut in aduersis. Cas. Non amaritudo vel peremptio sed pa.

Decrecor. Aug. Dū querunt vbi est deus tuus. ego etiā sum me ditatus p oīia visibilia hec et p ipam animā meā. vt per ea exteciora inuisibilia dei inueniam. Ecce intellectus tituli.

Effudi. Aug. Ad intelligendū et attingendū dilatauī sup seipsam. Cas. vel letatus sum. Liquefacta est anima mea in me. nō extra. sed in se cōpuncta reuertit. et si visibiliter deū nō videam: cogito tamē q̄ p ecclesiam in qua admirabiles sunt sancti ad hierusalē celestem pueniaz. capt⁹ suauitate laudis angelice que suscipitur mente.

In locū ta. Aug. Tabernaculū dei in terra fideles sunt in quibus ille tam multa miratur. scz q̄ in corpore nō regnat peccātū. sed est arma iustitie. et q̄ anima obedit deo. tolerat aspa et tendit in alta. et huiusmōi. transit hec etiam et stuper. cum puenit vsq̄ ad domū dei. mente. de qua sonat ei mira suauitas. sicut mos erat festa colentibz ante domos simphonias cōstituere. Sonat dico exulta·et confessio·sonus epulan·i·sonantiū epulantiū. i· de refectione eterna gaudentium.

In voce exul. Aug. De eterna festiuitate sonat quid dulce cordi. vnde rapitur ceruus ad fon·a·et mulcet. sed quia pstrepit mundus. et caro grauat animā. cōp̄trans hec tristia illius iocūdis. ait quare tristis.

XLI.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus. Sitiuit anima mea ad deum fontem viuum: quando veniam et apparebo ante faciem dei mei.

† ut reuuenescat. † Per empto serpēte quā tū ad perfectū uel tracto serpēte quātū ad catheczminū

† § Cas: Piero. Christi? fons aquarū vnde omnia fluunt. † § Aug. Ardenti desiderio catheczmenus agnoscens victa. § Consumptis vicus amplius desiderat perfectus.

† Inquā et olim. † § Non ad mortua simulacra. § vel tenebrosum irriserūt. dum dixerūt crucifige. hoc fuit puerli fatuitate dicere ascende calue verbū pueroz deridētium beliseū. † § Quia tunc videbimus eum sicut est. † § In futuro apparebo. § In via autem.

Fuerūt michi lacrime mee panes: die ac nocte: dum dicitur michi quotidie: vbi ē deus tu?

† § Caz. Nam amaritudo eruditur christianis? § Non amaritudo sed refectio. † § Aug. Cū eoz deus digito ostenditur. † § Impoperia. † § vel meditatus.

Hec recordatus sum: et effudi in me animam meam: quoniam transibo in locum tabernaculi ad domum dei.

† § Cas. Ideo ista. § Aug. Sup quia si anima in me remaneret. deum nō videret qui vltra est. § ad attingendum deum. ꝝ quare hoc. † § aug. Extra locū tabernaculi· hums querēs deum errat. † § Cas. Id est. presentem ecclesiam que est spes future hierusalē que dū videtur amplius illa desideratur. et amplius in ista gemit· vsq̄ ad domum dei nō captus desiderio

in voce exultationis et confessionis: sonus epulantis.

† Quare tristis es anima mea: et quare conturbas me. Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei et deus meus. Ad me ipsum anima mea conturbata est: propterea memor ero tui de terra iordanis: et hermonii a monte modico.

† § Aug. Quomodo ad secretū dom⁹ pueuies. † § Laud.s eterne. † § vel ni. † § Ergo. § Cū videat iocunda·ci. de deo nō dubites·quem p̄sentis·quare· ꝛc. † § Rationē. † § aug. Quasi ne dicat aīma ideo conturbo·quia ibi nō sum quo p transitum rapta sum quia et hic grauor spera inquit ueri. † § A quo scilicet nō a me est salus † § Quid. † § aug⁹. Nondū er omni pte michi salus · sed cōfitebor in spe salutare vultus mei. † § Ex forma nostra quā assumpsit. † § Est etiā. † § Id est. creator⁹ meus. † § augul. Ad me cōturbat que ad deū reficiē nō eēt michi firmitas. vel spes in me. ideo nan ḡ presumo de me·sed sperabo in deo. † § domine. † § Aug. De baptismo. vbi remissio peccatoz † § Scilicet. † § Per humilitatē.

Memor dei admirans deo dicit abyssus. § Aug. Homo homine cuius neutrum cor pōt scire·vocat dū aliquid veritatis predicat. § Huiusmodi pturbant.

Abyssus abyssū invocat in voce catharactarum tuarum. Omnia excelsa tua: et fluctus tui super me transierunt.

† § Nō me pcemūt·quoz altez de primo. altez de futuro iudicio michi cit. † § aug. Ds quo crebriora mala dulciori misericordia. § In quie to tempore dicit les domini. sed in aduersis fluctus eius declaratur.

Quare tristis. Cas. De pturbatōnibus cōtra quas ratio p̄sumat aīmā sensualem spe dei.

Quare cōturbas. Aug. Qui si inuestigas: nil est in mādo quare hoc debeas. spa pon? salutare remediū adhuc. et si nō mō: plene in turo.

Spera. Cassio. Vel spare potes q̄ adhuc in p̄senti pfitebor·i·de peccatis p pnitētiā agā vt tibi non obsistam.

Ad meipsum. Conuersus ad deum dicit et se ipso cōturbationes. et deo finē earum. vnde in eo est ei spes. Et hoc est ad meipsū vel a me ipso. Cas. Ecce qui superius corrigebat alios. ad pdicōem bois reuersus. dicit hic aīam a se turbari· que nisi vicia carnis essent. trā quilla pmaneret. Ecce et qua diuersitate constat homo. Q. p pterea. i· ppter pturbationes animi: memor ero. Aug. id est. festino ad te. quia et dudis mala omnia. Ecce remedium quo quadat conturbationes. vnde p quibz sit memor subdit. de terra iordanis vbi dñs cōsecrauit baptismū. in quo būiliati lauantur. et fiunt terra fructifera. Cas. hortū memor. malis nō turbat

Propterea me. ꝛc. Augul. Quia ad me turbat aīma iō memor ꝛc. nemo curat ad remissionē. nisi qui sibi displicet. nisi qui se fatet peccatorē quod notat hermonii. nemo confitetur nisi se humiliet quod notatur in modico.

Iordanis. Aug. Descensio. Descēde ergo vt eleueris. Cas. In iordane dominus baptisma cōsecrauit in quo būiliati lauātur et fiūt terra fructifera que reddit fru cū tricesimū seragesimū et centesimū.

Hermonii. Aug⁹. Paratus mons intra iordanē. Et interp̄tat' anathematizatō. Anathematiza ergo te displicēdo tibi vt placeas deo. anathematiza etiā dyabolū abrenūciando ei. Et est sensus memor ero tui de hermo·a mon·mo·i·qui fecisti me michi displicere et dyabolo abrenūciare et in virtutibus altum. et tamen humilem. q̄ non in superbis sed in humilibus memor dei est.

Abyssus abyssū. Aug. Decet vt sim memor. Nā ad hoc abyss'a. invocat·i· euangeliū et lex in eo cōcordant. in voce catharactarū·i· p doctrinā pphetarū et apostoloz quibz fluenta dei manāt. et ideo memor quia omnia excel. id ē maior et minor pena que me supabant. sic trāsibūt. Ideo etiā memor. quia in die·i· in pspis ꝑcepit deus mala ferre·quod est misericordia. et in aduersis exultare. et ppter hec oīa oro in aduersis. et hoc est apud me oratō. Aug. Vel abyssus a·i·id ē iudiciū quod intulit deus peccanti vnde est nobis hic labor et mors inuocat abyssum·i· ostendit aliud iudiciū quo mali dānabūtur. hoc timuit iste dicens ad me ipsum a·m·c est· et ideo humilis est. quia timet iudicia.

Catharactarū. Catharacte ad litterā sunt hostia fluuiorum.

In die. Augul. Id est· in pspcris. mandat deus et docet misericordiam. quia liberat de tribulatione: sed nō declarat illam misericordiam

·i·fructū eō nisi ī no/ cte adūsitatis. Lūc ei subuenit. et verū pro bat deus. q̄ die man dauit. ergo vt formi ca in pſperis debem⁹ discere. et colligere. vnde viuamus in ad uersitate.

¶ Apud me. Aug. Oratio in cōturbatō nibus est michi·ꝫ hec est apud me.

¶ Quare obli tus. Cassio. Quare nūc me paterīs his mi seriis verari. videbat q̄z valeedo patrie ꝫ pericula mundi hor rebat.

¶ Dū confringū tur. Aug. Quasi os sa frangūtur. dū vir tus patientie affligit q̄ irident mali. hec est exprobratio illa. dū dicitur michi vbi est· vel nullus est. vel de te non curat.

¶ In finem psal mus dauid. Aug. Corporis christi q̄ hic gemit inter ziza nia·i·inter malos ha bens cū eis multa cō munia·nasci·mori·p spera et aduersa. cum quib⁹ quia nō habet cōmunē causam meri torū exclamat.

XLII.

¶ Aug. Psalmus iste cōtra pſuasores. ne et ipſe retrahant nos a deo.

¶ Cas. Conquerit de cōmittione malo rū: et precatur separa tionem.

¶ Judica. Cassi. Nō petit peccata sua discuti· quod pericu losum est·sed causam ab impijs separari: vt sit cum electis vn de addit: et discerne· Gens non sancta est iniquus et dolosus. a quibus in iudicō se paratur. sed et hic ne ab eis corrūpatur.

¶ Quare tristis. Aug. Causam tristi cię quęrit. quę est pec catum vt causa leticię iusticia. ysaias. propter peccatum modicuꝫ quid cō tristauit illum. sic enim punit deus.

¶ Emitte. Cas. Quia eo veniente tollet oīs tristicia seminis. Aug. Quia certi iam pignus habemus. quia ea ipsa·id ē·lux et veritas deduxe runt a peccatis in ecclesiā pſentē quę est tabernaculuꝫ.

¶ Introibo. Sicut pontifex ad sanctasanctoꝝ. Cas. Et introibo. De leticia finali pro qua laudat in tribulatione. qui supra tristis erat. vn de et se confortat.

¶ Confitebor tibi in cythara. Aug. Qui p̄cepta dei facit et nō patitur: in psalterio confitetur. Qui vero facit et patitur quod est et inferioꝝ natura in cythara· que ab in feriori resonat. sicut psalterīū a superiori.

¶ In cythara. Cas. Ecce vtę q̄ supra fuit tristis de malis sęculi debono intellectu si bi gaudium facit.

¶ Quare contri bas. Cas. Frequen ter et vehemēter per suadet sęculi tristiciā fugiendā. quę patien tiam· charitatem· et spem extinguit· et to tam vitam confūdit.

¶ Salutare vul tus mei. ꝛc. Aug⁹. Et alibi. Miserere mei sana animā meā quia peccaui tibi. hec vox tota est fratres·ß ꝫ in bonis opibus vi gilate. Tange psalte rium obediendo. Tā ge cythara passiōis tolerādo· frange esu rienti panem tuum in quit ysaias. Ne putes ieuniuꝫ sufficere sine elemosina et oratōe. Jeuniuꝫ te castigat sed alterū non reficit. Fructuose erūt angu stię tuę. si alteri ꝑstite ris latitudiez· alijs er go da quod tibi dne gasti· cūmultos enim pauper saginare po test intermissū hodie prandium. Ita ergo ieiuna vt alio mādu cante pūdisse te gau deas· Si panem de deris tristis. et panes et meritum perdidisti Ergo et animo fac et instā orationibus. Justicia eīus hoīs in hac vita. ieiuniū. de/ mosina et oratō· quę illis duabus alis vo lat ad deum.

¶ Ad intellectū. Augul. Non sic quę rant sibi fieri sicut ru dibus factum est. illis prospera vt crederēt. isthis aduersa: vt futu ra querant·s·sciant p tpalia illoꝝ figurari sua spūalia. et ē exhortatio ifirmoꝝ. Ideo nō audit de⁹ ad tpalia vt ab eo desideretur eterna. et hec nō ament. XLIII.

¶ Cas. Distinguit beneficia dei. quę incipientibus data sunt in mundo perfectis in cęlo.

¶ Vt magis sit mirum relinqui pręsentes. recolit preterita.

¶ Deus auribus. Primum dicit deus quod facere solet ętus vel grauiter afflictus. Audiuimus. vt maior fides sit rei. ne putetur ambi gua. Patres. Nō inuenes. vt videātur veri nīi qui suis certa dicerēt. Opus. et si sp operetur. tñ operari dr q̄ aliq̄s signū nouitatis ondit.

ſ vnde speciosa misericordia dei in tempore tribulatōis sicut nubes pluuie in tpe siccitatis.

suam: et nocte † canticum eius.

† ſ hec finit. ſ Quid ergo agis in hac pegri natōe. ſ Cas. Inuis habeo q̄s offerā· vn deū placare nō cessa quero. ſ Id ē. qui dat vitā

† Apud me oratio deo vitę meę:

† ſ Augus. Cū p baptismū suscepti in patria tua collocandum·

dicam deo † susceptor meus es.

† ſ Ergo· ſ Aug·dū differo. pmissa. et hic est labor· ſ Repetita confortatio·

† Quare oblitus es mei: † et qua

† ſ Secūdum sensus carnis· † ſ Ad te. † ſ Id est·quia. † ſ Augus. dū abundante iniquitate reirigescit ebritas multorum. ſ tentando tribulando.

re † cōtristatus † incedo: † duz af/

† ſ dyabolus· † ſ Ita affligit inimicus· ſ Aug. Qui ꝫ et fortes ecclesie ce dūt scandalis.

fligit me † inimicus. † Dum con/

† ſ Etiam.

fringuntur ossa mea † exprobra/

uerunt michi qui tribulant me

† ſ aug·Cas·Hoc maxime in tentationibus ec clesie dicitur fidelibus·

inimici mei. † Duz dicunt michi

† ſ Aug·Q. vel nullus est. vel de te non curat etsi curat liberet eos si potest·

per singulos dies: † vbi est deus

† ſ aug⁹·Quia ꝑpter hoc anima turbata est ad me. quid ei suadeam. nisi quod et supra·

tuus quare tristis es † anima mea

† ſ Sed ne dicas ideo turbet quia hec mala patior potius· ſ Repetita confortatio·

et quare conturbas me. † Spe/

† ſ In futuro vel nūc † ſ Quid: q̄ ipse est.

ra in deo quoniam † adhuc † confi

† ſ dicit ipsam confessionem. repetit spei confir mationem·

tebor illi: † salutare vultus mei et

deus meus.

† ſ tendens. † ſ Id est·corporis christi· ſ Id est. ecclesie que hic loquitur.

† In finem psalmus † dauid.

XLII.

ſ Aug. videns misericordiā nō timet iudicii· ſ In fu turo sepando a malis.

Judica me

† ſ Hic interum † ſ Mente mea· ſ Di nō locum:

deus et † discerne † causam meam

† ſ Cū qua est multa par infirmitas. sed dispar conscientia et desiderū· † ſ Augusti· Hec est gens non sancta.

de † gente non sancta ab † homine

† ſ Cas·Qui agte mala facit † ſ Cas·Qui occulte· † ſ Hic in presenti ne ab eis eorum par. ſ In futuro in iudicio.

† iniquo et † doloso † erue me.

† ſ aug. Nō michi arrogo fortitudiné. qua op⁹ est inter hec scandala.

† Quia tu es deus meus forti/

† ſ Miratur eū deus sit eius fortitudo. quare modo videtur repelli. desiderans eīs se repulsuꝫ putat·quia nō statim habet quod optat.

tudo mea † quare me repulisti: et

† ſ Aug⁹·Quia etsi nō vincitur saltem ꝓcitatur. † ſ Quia. † ſ tentationibus.

† quare tristis incedo † dum † affli/

† ſ hic quod non ibi· † ſ vt aūt erudiatur inimicus. ſ Ad iudicandū. † ſ Aug. Lux et veritas christus est qui veniens modo discer nit causam·et eruet ab iniquo et dyabolo. quia mittit angelos ſparatores qui separabunt triticū a paleis·

git me † inimicus: † Emitte † lucē

tuam et veritatem tuam: ipsa me

† ſ Ecclesiam.

dederūt ꝫ adduxerunt in † mō/

† ſ aug. vbi positi hoc speramus. ſ Augus. Que sunt pegrinantiū et militantium.

tem sanctum tuum: et in † taberna

† ſ Aug·Ad illud inuisibile·quo non accedit iniustus·qui vero accedit sumit in holocaustuꝫ diuino igne totus incensus·

cula tua. Et introibo ad † altare

† ſ Exponit altare· † ſ aug⁹. Nouitatē· qui ante contristant remissionem.

dei: ad † deū qui lętificat † iuuentu

† ſ Et ideo· ſ aug. gratias agam in tribulatio ne. vnde supra tristis incedo·

tem meam. † Confitebor tibi in

† ſ Sed· † ſ Ergo.

cythara de⁹ de⁹ me⁹ † quare † tri/

† ſ Cas. vult eam erigere ad meliora vel forsan quia non potest vitare omīa peccata timet.

stis es † anima mea: et quare con/

† ſ Rationem scilicet. † ſ Notius. ſ aug· Nō in te quod em̄ ꝫ es in te. quid es de te· Ille sit sanitas in te qui suscepit vulnera de te. ꝓpter te

turbas me. † Spera in deo quo

† ſ hoc scz· † ſ tu me saluabis.

niaꝫ adhuc † confitebor illi † salu

ſ Quia creasti·

tare vultus mei et deus meus.

† ſ Chastum· † ſ Passionis.

† In finem filijs † chore psalmus

† ſ Cur martires relinquere videtur·cū patres inuit in manu valida·

ad † intellectum.

XLIII.

Deus auribꝰ

† ſ Cas. diseretōne rationis in stelligimus. cū patres docerēt nos· † ſ A quib⁹ audistis·

nostris † audiuimus: † patres no

† ſ Retulerūt opus q̄s opa. ꝛc. † ſ Quid. ſ aug. vt est eductio de egipto et in terram pro missionis inducto.

stri † annunciauerūt nobis. † Op⁹

quod operatus es in diebus eoꝝ

† ſ Pro id est. vel scilicet· † ſ aug·vt est crea tio celi et terre. que omnia spūaliter implentur in nobis· † ſ Scilicet hoc· ſ Id ē. ptūs.

† et in † dieb⁹ antiquis· † Manꝰ

† ſ terre promissionis. † ſ Morte et altis modis·

tua † gentes † dispdidit et plātasti

Sed dextera tua. Aug. Id est. bonus successus quē eis dedisti. Et brachiū .i. fortitudo et illuminatio .i. sapiens consiliū. quod totus fecisti et benivolēna tua.

Tu ipse. Aug⁹. Tempa mutata sunt auctor nō mutatur.

In te inimicos. Aug. Quod illis tūc nobis in iudicō. vnō hic afflicti se cōsolantur. et resumāt aīum. Arcus. Cas. Mior vt⁹ hominis. qz min⁹ valet in bello. Validius. maior virtus qui in bello plus creditur valere. Aug. Vel gladius me⁹ nō saluabit me. sed tu. qz et in hoc seculo salusti. ne nos traherent post se. et eos pudere fecisti. et ideo tūc laudabimur.

Saluasti cōfudisti. Aug. Nota cē ptēria dicta. p futuris esse accipienda.

Tūc aūt repuli. Cas. Dyas. enūat mala que hic ferunt boni nō tantū obliti dei. Cas. Exaggerat mala vt benivolētiā iudicis impetret. Cōfudisti dū hic iniquis habent⁹ opprobrio.

Aug. Hec vere futura. illa a patrib⁹ audita. nunc aūt in medio tempis repulisti et cōfudisti. vt doceres hec spnere. eterna quērere. hic est intellectus tituli. Et etiaz ideo vt appareat an gratis colat⁹ deus. a quo gratis est homo saluat⁹. nō est pro terrenis colēdus deus. vel qz similia his in eternū sit daturus. Noli ergo talia spērare a deo vanda. qđlia hic iubet contemnere. Qui em̄ ita colit deū laudabilis nō est. Sicut nō laudat⁹ in illo ieiuniū. qui ad luxuriosam cenā fert⁹ uat ventrē suū. hoc ē ieiuniū nō abstinētie sed luxurie.

Auertisti. Cas. p deficientibus. Vel auerti est hostē fugere. Vnde si vos pscuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam. Diripiebant. hoc fugatis contigit. vt cadant in ꝓdam. qui hostibus nequeunt resistere.

† Patres. ✝ § Non facile quia fortes erāt qui aliter nō cederent. ✝ § Auxiliū eius. erbeii. et alios. ✝ § A terra promissionis.

eos. † afflixisti † popios et † expulisti eos. † Nec em̄ in gladio suo

† § tu non enim ipsi. quia fortitudo putarentur et se fortes.

† § Robur. § Aug. Nec gladio habuerunt terrā nec per se sunt saluati.

possederunt terram: et † brachium eorum non saluauit eos. Sed

† § Potentia. ✝ § Saluauit eos. § Aug. filius.

† dextera tua et † brachium tuum

† § Augus. Ideo talibus signis eis affuit deus vt presens intelligeretur. qui nobis nō nisi effectu miraculi presentiam ostendit. § Aug. Propriatio presentie tue.

et † illuminatio vultus tui: quo

† § Nō merito suo sed qz. ✝ § vt ulis solis facies. § Aug. Id est. sic egisti cū eis vt alios cōplaceres in eis. vt qui eos attenderet. diceret vere deus cum illis est ✝ § Qui hec illis fecisti.

niam † complacuisti in eis. † Tu

† § Qui soles regere et subuenire. ✝ § Cas. Ne dubites de christo deo. id est quem christ⁹ de quo loquitur fit deus.

es ipse † rex meus ☩ deus meus:

* § Corporales. ✝ § Aug⁹. Illis antiquis p creaturā non per te virtus illis. quod seruat in resurrectione iustis. ✝ § Que tunc illis temporaliter: hec nobis i futuro. § Q. sicut illos inuisti eodem modo nos.

q̄ mandas † salutes † iacob. † In

† § Aug⁹. Sicut paleā a granis separantes.

te inimicos nostros † ventilabi

† § fortitudine. ✝ § Id est per hoc q̄ dicimur de tuo regno valemus. ✝ § In futuro. § Aug. Quia tūc non valebūt ledere mali spūs.

mus † cornu: ☩ in nomine tuo † sp

† § Nunc.

nemus † insurgentes in nobis.

† § Merito hec nobis facies. ✝ § augus. vt nec patres in suo.

† Non enim in † arcu meo spera

bo: et gladius meus non saluabit me. † Saluasti enim nos de

† § Id est-saluabis- § In iudicio. § Aug. Preteritum pro futuro. adeo certū. vt qđ fuit non potest non fuisse.

† § Cas. ab immundis spiritibus qui hic affligūt

† affligentibus nos: et odientes

† § Id est-cōfundes. § Quādo damnabuntur. ✝ § Et tūc. ✝ § Non arrogant sibi de gloria per futura que misect.

nos † confudisti. † In deo laudabimur tota die: et in nomine tuo

† § Perpetuitate que nō est interpolata noctibus. ✝ § Pro id est.

† § Cas. Quia et omnibus ereisti. § Id est-laudabimus te. que est eorum gloria. ✝ § Id est-sine fine. ✝ § Ita in futuro. sed nunc

confitebimur tibi i seculū † Nūc

† § Aug. Quia differtur promissio. ✝ § aug⁹. nō in cēsentia. sed in facie hominum.

autem † repulisti et cōfudisti nos

† § Euidenter. § vtcrinos sicut olim iudeis. ✝ § Id est. exercitibus. § aug. Per hoc mundi

et non † egredieris deus in † virtudi

† § Cas. Quia illi victores. nos victi.

tibus nostris. Auertisti nos re

trorsum † post inimicos nostros:

† § aug. Id est. in castra iniquitatis sue attrahebant.

et qui oderunt nos † diripie

† § Cas. Quia omnia potestate dei fiunt. ✝ § augus. Plangit eos qui sic passi sunt. vt in corpus generium verterentur.

bant sibi. † Dedisti nos † tranquā

† § Id est. que ad escas sunt. nō ad seruos spūalium operū. ✝ § perfectio notatur.

† oues escarum: ☩ in gentibus † di

† § Aug. videmus quos dedisti. sed non quos accepisti. § Martires.

speristi nos. Vendidisti † popu

† § aug. Quia tempe pscutionis nō congregabūtur ad sublādū deo. vt sit in pace.

lum tuum sine † precio: et † non fuit

† § vel tribulationibus.

multitudo in † cōmutationib⁹ eo

† § preter dura turpia erā patimur. ✝ § fixos in hoc.

rum. † Posuisti nos opprobriū

† § Jātam cōuertendis. ✝ § Naso ptracto.

† vicinis nostris: † subsannatiōnē

† § Qui sit ore. § vel contemptū. ✝ § Cas. Nunquam nobis eu m.

☩ † derisum his qui in † circuitu no

† § vt de nobis formā maledictōnis sumāt sup alios. dicentes sic pereas vt laurentius

stro sunt. Posuisti nos in † simi

† § ad insultandū vt et christo in passione mouentes capita sua.

litudinem gentibus: † commotio

† § Cas. grauis verecundia que permanet tota die. hec eo erat contra sanctos vel coram. i. ante oculos sanctoꝝ. quando quos impios sciebāt libi insultare videbant. vel contra quia bonus erat. describit verecundiā ☩ quodā pallio confusionis vultū dicit operū. dū nube sanguinea sacies inflamata rutilat. sed cū dicit operuit me. non solū vultus. sed totius corporis indicauit horrorem.

nem capitis in populis. † Tota

† § vel cotā. § Contra hoc quod ego putaui cum essem bonus.

die verecundia mea † contra me ē:

cōfusio faciei mei cooperuit me.

† § Insultantis. ✝ § Crime imponētis.

A voce † exprobrantis et † oblo

† § Instantia. ✝ § Odio habētis. ✝ § actu.

quentis a † facie † inimici et † perse

† § nō separatim. ✝ § aug. vt fera vel rotrēs.

quentis. † Hec omnia † venerūt

† § Ecce quanta firmitas martirū. § augus. quia intelligimus gratis colendū ic. ꝓpter te.

super nos: nec † obliti sumus te:

† § quomodo non obliti-quia. ✝ § Lege vel pacto quod pepigimus tecum in baptismo.

et † inique nō egimus in † testamē

† § Cas. despando de bonitate dei. ✝ § Bato.

to tuo. † Et nō recessit retro † cor

† § aug. Et dū sic in angusta via ambulamus. tu deli. § vel non declinasti.

nostrum: ☩ declinasti semitas no

stras a via tua. Quoniam

† § Cas. In loco afflictionis. id est. in mundo vnde nascitur compunctio et penitudo. exaltabis autem in loco fortitudinis scz in futuro.

humiliasti nos in † loco afflictio

† § Id est. homines p ignorantiā morientes. et alios ad sue mortis tenebras trahentes.

nis: et cooperuit † nos umbra mor

† § non obliti quia si essemus. vel sed-

tis. Si † obliti sumus nomē dei

† § Cas. Id est-si nos cū opibus ydola vouim⁹ § Cassio. descriptio ozantis qui sensis manibus

nostri: et si † expandimus † manꝰ

crucem efficit quam fronte recipit.

nostras ad deus alienū. Nōne

Pdicit nos. Cas. Persistētes in fide. hic diuersi martires. i. diuersa martirij genera. alij esca forms. alij tradūt gēnib⁹ in seruitutē. Vñ dicit. Tanqz̄ oues escarū. vbi notat quorūdam mactatō.

Vendidisti po. Aug. Dū dātur alie nigenis. et nullus acquirit. qđ fit ad probatōem. vel coercitionem. vel nullus ꝓ eis acquirit. vel si quis pauci tamen.

Opprobriū ui cinis no. Cas. Grauis afflictō a vicinis ingerit. qz nō trāsito rie dicit quod a circūstantib⁹ irrogat.

Derisū. Cas. Derisus est vox confusa lēticie insultatōnem imoderata bilaritate denūcians. Cōtemptus est abiecta vilitas.

In similitudine gentiū. Cassio In similitudine xpi. gentib⁹ sunt appositi qñ eos cōparbus pēnis affecerunt.

Exprobrantis. Cas. Exprobrare est in facie maledicere. Obloqui ē absenti detrahere et dolose mordere.

Venerūt. Cas. Quia non erant in nobis per culpam.

Non recessit. Cas. Ita q̄ retro iret et si aliquādo descendit a contemplatōne deitatis.

Declinasti. Augus. Semite nostre erant in voluptatib⁹ et ꝓsperitatib⁹ seculi sed tulisti eas de sua via. et ostēdisti artas viā que ducit ad vitā. Piero. Vel et declina. i. opa nra de lege tua pēdere fecisti Dī nō declinasti alia lra. i. non permisisti declinare et deuiare semitas nras. Pie. i. opa a via tua. i. a lege. ideo qñ bu.

Umbra mortis. Aug. Dī hec mortalitas vmbra mortis ē

Vera autem mors est damnatio cum dyabolo.

Si obliti. Aug. Iste est intellectus filioz chore q̄ppter hec oia mala nō obliuiscūtur deū. scientes quia deus requiret ista

Nouit Aug⁹. Noscere dicitur deus et quod nouit· et quod te facit noscere. Aug. Nouit. Quoniam requiret propter te. vt tu inueniaste. z gratias agas ei, qui te fecit. vt in petro actū est. q. pbauit quid posset.

Propter te. Cas. Non pro criminibus nostris. sed vt fides tua gentibus augeatur.

Exurge. Cassi. Precatur auxilium. vt hic afflictis tempore resurrectōis subueniat. Aug. Nacte/nus nō obliti. et vt p seueremus: exurge. qz propter te m· Aug. Hiero. Et si sciunt christū non dormire: et sibi resurrexisse: p/cantur tamē resurge/re p fidem nō sibi sed gentibus one putant mortuū. Si eīn et illi crederent surrexisse. credentes in eum nō psequerentur. sed et ipsi crederent.

Aug Vel exurge conforta. Obdormis. negligere videris. Quare. et si nesciamus tu scis quare. vel. p culpa. vel. p utilitate. Et si. p culpa: vtinam abesset. Si. p utilitate vtinā adesset. Quosdā re/pellis: quia faciem ·i· cognitionē tuam eis subtrahis. obdormis quibusdā qui gemūt de malis. Quare obliui ·i· non das spiritū fortitudinis. sine quo inopes. Et tribulationis. qz eam non mitigas et hoc quare. quasi nos nescamus. sed inquiramus. quia non nisi iuste et pie auertis. s. quia subtracta cognitione tua. anima humiliata in cogitatione mundanorum. et venter ·i· sensualitas hęret eis. et cuz ita necesse: facsurgere et erectos adiuua. et adiutos libera. vt sine metu simus. Et hoc ppter nos. tu ·i· gratis nō pro merito. Post morā andītōnis sancti nō despant: sed continuant oratōnem. Linere supra se parso. animā peccato memoria cruciant. Finis eīn et aliqū sunt arma penitentiū. adhesit venter terrę vt fit pstratis· qui tota corporis effusione tenduntur. Vel nō soliū. p nobis oramus. sed et pro his qui facile cedunt illicitis motibus et hęrent terrenis. Exurge adiuua. hic sine dormitione exurge ponit: quod ad resurrectōem pertinet. in qua est spes omniū fidelium. in qua humana destruēt captiuitas. per quā sumus adiuti et liberati.

In terra uenter. Aug. Qui genua figit terrę. habet quo plus humiliemur. qui vero plus humiliat. vt et venter hęreat terrę. nō habet vltra quo plus humiliet. Exprimit ergo nimiā humiliatōem: vt quia venit ad summā. iam adsit dei miseratō. Aug. vel plangit eos qui sunt venter ·i· carnales et hęserunt· id est· consenserunt iniquis.

In finem. zc. Aug⁹. Epythalamiū ·i. laus thalami. Canticū. p com

† § Cas· quasi graue est apud deū in sua religione peccare· quod pondere acute pnunciationis est. ndatur. † § Manifesta. q. eīā occulta·

† deus requiret † ista ·ipse enīz no

† § quo magis religio geritur ꝙ deuotōe cor potius. † § Que abscondita·

uit abscōdita † cordis· † Quoniā

† § Cas· Longis passionibus ꝙ moiamur videt homo. sed cur nō nisi deus.

ppter te† mortificamur tota die:

† § cas· Sine aliqua reluctatione occisi.

† estimati sum⁹ sicut oues occisio/

† § aug· confortando stantes per fidem. § aug· Non in nobis sed in gentibus que nō credunt. † § oum differs quod expectat.

nis. † Exurge quare † obdormis

† § Reducendo deficientes· § Aug. Si surgat in gentibus cessat pscutio·

domine? † exurge ? ne repellas in

† § Et si hoc. non in finem. † § Cas· vt videtur dū differt subuenire. § nō est querela sed supplicatio pia pari cordis. § Enim.

† finem. † Quare faciem tuam

† § Augus· Quasi nō adsis. † § Quasi oblitus sis nostri. † § Aug⁹· Cui cōsuetus sub uenire·

† auertis: † obliuiscēris † inopię no

† § Cuius semp clemens es inspector· † § Ideo ne obliuiscaris. § Inter man⁹ pulueris. vt te inuocemus in auxilium·

stre ? † tribulatōnis nr̄e? † Quo

† § aug⁹· Puluis nos psequitur· i· mali. de quibus dicitur· nō sic impii non sic sed tanq̄ pul· § Bapalpersō cinere·

niā humiliata est in † puluere ani/

ma nostra: conglutinatus est in

† § aug. gentib⁹ p fidē quib⁹ cessantib⁹ a pscutōne. et qui terre beserant erunt et penitētes redduntur corpori christi.

terra venter noster. † Exurge do

mine adiuua nos: et redime nos

† § nō propter merita nostrū.

propter † nomen tuum.

† § Consūmatōem eternę beatitudinis vel christū. † § de vereri hoīe in nouum.

† In finem pro his qui † com/

† § Psalmus hic scriptus est· § Christi·

† § tanti mysterii. tanti decoris· § Saliez coniunctionis christi et ecclesie·

mutabūtur filijs † chore ad † intel

† § de quo hic est filius m· di· § Christo.

lectum cantucum pro † dilecto·

mutandis. et p dilecto ·i· p sponsa et sponso scribit. filijs chore vt veneretur. Hic enim describit. p quē cōmutabuntur· quia laus sponsi et sponsę hic cantatur.

XLIIII.

Cas. Prophęta ꝑconia dei se eructaturum promittit.

Eructauit. Aug. Hiero. Intus eīn satur. pphęta laudē eructat. licz quidaz magis superstitiose ęjs vere non considerantes tertū. et p sona patris hęc arbitrātur intelligi. Sic Eructauit. ex pclāru/dine mea et secreta cōsentia genui verbū. p quē notus dico ·i· dispono oīnia et p eum loquor. et hoc est lingua mea. et hic est calamus mei scribę. vt scriba nil sine calamo et calam⁹ sine scriba sic coopant⁹ pr̄ et filiꝰ. Cor m. eruc. Q· nō extrinseco contagio genui. ꝑ de corde. sicut homo generat consiliū de corde. anteęjs sit quod factus est. Cōsiliū vero patris est verbū. Bonū. quo oīnia bona facta sunt. Dico· id est· verbū. pfero. idez hic quod priusl. sed in ipso verbo oīnia opera dei esse dicat. vnde quod factū est in ipo vita e. vt nichil sit in ope. quod nō prius fuit in consilio. De ꝑ dicit. Semel locutus est deus. Velociter. virtus ꝑbętę. quę nō sub cruciatu humano cogitat. qđ de arcano diuinitatis aljs diuulgat.

Calamus. Nō solo qui transit comparat verbū: sed scripto quod manet. Vel velociter. quia nō aliud post aliud. ꝑ oīnia sīl in vno verbo ędo.

Bndi. Cas. Priora dixit. ꝑpheta et psona dei. hęc et sua vel oīnia et se. Vel eructat verbū qui dicit deo ymnū. Dico

XLIIII.

§ Secundū diuinā naturam.

§ Quasi de pleno· § Mens intus plena.

Eructauit cor

† § filiū dei· qui solus bonus

meum † verbum bonū: dico ego

† § Hūc psalmū. hanc eīn predicatōem quā mē te accepat regi dicere gestiebat

† § Ne cū aliquid putes a se dicere calamo se compat· a spū enim sancto regitur.

† opera mea regi. † Lingua mea

† § dixit et facta sunt omnia.

calamus scribę † velociter scriben

† § Ḡcām hūanā naturā· § Immunis a peccato † § Aug. Hiero. Cū ipse homo nō est tamē vt quilibet homo. et ideo vt eū in suo genere cōmendaret nō ait hic pte angelis.

tis. † Speciosus forma † pr̄e fi

† § Ēt· § Aug· Lex p moysen. gratia per christū que peccata soluit.

lijs hominum: † diffusa est gratia

† § Aug⁹. Propter gratiā qua regnū celorū data· cum olim terra.

in labijs tuis· † propterea bene/

† § hominē. † § bando tibi regnū cuius regni nō erit finis.

dixit † te deus † in ęternum.

† § A similitudine pugnatur· † § Augus· quo diuidit filiū a patre. nurū a socru· i. verbo dei quo et hoīes itrauit. † § eternem·

† Accingere † gladio tuo super † fe/

† § cas· vt secundū carnē venerandū habeas. † § aug. Id est. iustitia vt. p eodē accipiantur. § Et accinctus intende·

mur tuum † potentissime. † Spe

† § hominē peuntē miseratus respice·

cie tua et pulcritudine tua: † inten

† § aug. vt regnes per fidez in gentibus quod iam factum est·

de † prospere procede et regna.

† § Quia iplete sut. promissiōes † § Qua passi sunt martires. vnde regnum creuit. vt et ipse pro: passus est·

† Propter veritatez et † mansue

† § Aug⁹· Quia veniet vt iudicet secundum opera vniuscuiusq·

tudinem et iusticiam: et † deducet

† § potentia verbi. † § Ēt. † § cas· verba que corda penetrant· et velociter quo vult peruenit· et longe dirigūtur. supra gladius posit⁹ est qui. ppe ferit. et sic incōprehensibilis potentia christi ostenditur.

te mirabiliter † dextra tua. † Sa

opera. Aug. ad laudē eius qui et eo. Lingua calamus· quia quod dico et scribo. Vel velocit. q· cito ventura quę scribo. Cas. In labijs. q· eo loquente. mūdus gratiam reconciliationis accepit·

Speciosus forma. Cas. Incipit de laude spōsi. prius a forma.

Accingere. Cas. Hic laudat eū a prāte. et tu talis accingere.

Specie tua et pul. Cas. Species ad humanitatē in qua mundo apparuit. Pulcritudo ad deitatē. qua oīnia decora. Intende. hominem peuntē. miseratus respice. Prospere ·i· liberans homines. Procede. de vtero virginis vt sponsus. vel ab his victis. ad alios vincēdos Regna. in fide hominū tuam potentiam ostende. qui semp regnauisti. Et per hoc quia et p te et p tuos veritatē doces. qua falsitatē nostraz destruis. Et quia mansuetus ferendo malos vt quando pro inimicis orauit. sic et tui. Et quia iusticiā vitę ostendit. Et quia deducet te inoffense per cursum totius vitę. vel de populo ad populum. Mirabiliter. quia

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

omnes mirabũtur. vel quia miracula faciet.

¶ Populi ⁊c. inimicoꝝ regis Aug. Id est, multi de suis inimicis supponent se tibi. et hoc ratõne vel voluntate. hoc est quod titulus dicit. pro his qui cõmutabũtur et filijs chore. amici sicut saulus.

¶ In corda inimico rũ regis. Cas. Id est, inimicoꝝ tuoꝝ. vt sint Sedes t. Cas. hic a iudicõ. sedes ad iu/ cũ pertinet.

† ſ per eas vulnerati.

¶ Virga. Cas. Re/ gula diuine equita/ tis, que vere recta. et nunq̃ curua. hec in/ stos regit. ũ ẽos pemit

¶ Aug. Nemo sibi multũ de misericor/ dia ꝓsumat. blandia/ tur: quia virga dire/ ctionis si alios non regit: alios ꝓterit. ꝑgit spũa/ les. conterit carnales

¶ Dilexisti. Aug. Vel quia dilecti in. ⁊ odi. reddita sunt hec ꝓmia. fecit te regem. dando nomẽ quod ẽ sup oẽ nomen.

¶ Et odisti ini/ quitatem. Si homo iniq̃/ tatem in se odit. cum deo facit. odit deus iniq̃tatẽ oderis ⁊ tu.

¶ O deus deus Aug. Bis ponitur in greco apud. alter vo/ catiuꝰ. alter nomina/ tiuꝰ. Iste vnctus est ille lapis quem iacob vnxit.

¶ Mirra et gut/ ta. Cas. Hic laudat ꝓphet sponsum ab vxore et ornatu. ꝓpter ab ornatu.

¶ Aug. Mirra et gutta. Odores bene adhibentur nuptiali thalamo. Gutta que et ămoniaca. Cassia que et fistula. i. diuer/ sa virtutũ odoramẽ/ ta. Mirra est carnis amarituđo que pellit vermes maloꝝ. desi/ derioꝝ et malẽ cõscie/ tie et seruat a putredi/ ne vicioꝝ. Gutta pel/ lit oẽs inflaturas et tumores. i. humilitas ꝑ̃ curat duricias cor/ dis. ita duricia cor/ dis ꝑdicatõ xpi. Cas/ sia in aquosis nascit. et crescit in imensũ et reddit odorẽ. fides que p baptismũ crescit. vestis a qua hec fluũt ecclesia quã sanguine abluit a macula. extendit in cruce a ruga duplicitatis. Vestis qua celat deitas corpus christi. ab hoc venit mirra. quia mortꝰ ꝓ omnibus. Gutta quia duricia cordiũ prędicatõe resoluit. Cassia. id est. redemptio per aquam baptismi.

¶ Eburneis. Hiero. In eboꝝ castitas quod prius obscurũ serris et limis lucidum fit. ita sancti ꝑ sectones et attritones diuersoꝝ supplicioꝝ clarati virtutũ varietate fiunt lucidi.

¶ Vel regum. Aug. Terrenoꝝ nõ curantes honorẽ patrum sed xpi. Vel regũ. i. apostoloꝝ. in lege scriptũ est. Si mortuus fuerit frater. acci

gitte tue acute† populi sub te ca/
† ſ Aug. vbi se erigebant contra christũ. ibi ca/ dunt ante eum:
dent in† corda inimicoꝝ regis.
† ſ Remi. i. iudiciaria et regalis potestas.
† ſ cas. Quidquid cõmittunt non mutatur.
ſ Quod te decet.
† Sedes tua deus in† seculũ se/
† ſ aug. Que dissortos dirigit. † ſ guberna/ tio. ſ Decet eum.
culi: † virga directionis † virga re/
† ſ vere directionis quia. † ſ Nõ solum in/ stus in te. sed etiam in alios diligis iusticiam.
gni tui. † Dilexisti † iusticiam et
† ſ Aliter nõ ꝑfecte diligitur iusticia
† ſ Non homines.
† odisti† iniquitatem: ꝓpterea
† ſ vt diligeres iusticiã et odires iniquitates. † ſ Quia homo deus. ſ Sẽm hoiem regẽ et sacerdotẽ significat. † ſ O. † ſ Pater.
† ſ Spiritualt.
† vnxit† te† deus† deus tu† oleo
† ſ ꝓ o punitate conscientie et plenitudine gra/ tie. † ſ Apostolis et aliis in quos ab eo vi/ etio gratie effluebat.
leticie ꝑ† consortibus tuis.
† ſ Mortificatio carnis. † ſ Boni odores virtutũ bis aromatibus signãtur vnde. christi bonus odor sum?. † ſ bũltenas. † ſ tydes.
† Mirra et† gutta et† cassia a
† ſ Spirabant alias p exemplũ. † ſ Ab eccla. ſ augst. Coetibus sanctorum. quib? inhabitat deus. † ſ aug. Propter castitatẽ vel virtutũ decorem.
† vestimẽtis tuis a† domib?† ebur
† ſ Odoramentis.
neis: ex† quibus delectauerunt te
† ſ Apostoloꝝ vel ad litterã terrenorum.
† ſ Qui primus frater. ſ Id est. christi.
filie† regum in honore† tuo. Asti
† ſ Que sub lege regit. † ſ sponsa ecclesia.
† ſ Que a similitudine nõ est regina sed ancilla.
ſ In eternis. spe. † ſ Cas. Bonoꝝ operum.
tit† regina a† dextris tuis in† ve/
† ſ Cas. nõ aureo ne sola sit charitas. sed et ce/ tera que charitas ornat. † ſ Aug?. doctrina sa/ pientie omnibus linguis variata. et tamen ve/ stis catholice doctrine vna est.
† ſ Meritorum.
stitu† aurato circũdata† varieta
† ſ Et o regina. † ſ Mea prędicatõe gen/ ta. † ſ deũ ipsum. † ſ Parũ est audire ni/ si humiliter audieris.
te. † Audi† filia et† vide et† incli/
† ſ Ritus legis vel ydolatrie. per quos seruit regi babilonie. † ſ aug. Babilonie vnde cre/ uit ecclesia
na aurem tuaꝝ: ⁊† obliuiscere† po
† ſ Babilonia que est cõtra hierusalẽ. ſ Con/ uersationem et consortia. † ſ dyaboli.
pulum tuum et† domum† patris

piat vxorẽ frater eius. et suscitet semẽ nõ sibi. sed fratri suo. et habeat na/ tus nomẽ defuncti. i. xpi crucifixi. Nam a christo xpiani fideles dicũtur nõ a petro petrini vel a paulo paulini. qui tamẽ defuncto xpo tanq̃ fra/ tres sponsam eius. i. ecclesiã regendã et ad semẽ excitandã susceperunt.

¶ Astitit regina. Cas. Hic ab vxore cõmendat sponsum.

† ſ Autem ipse fecit in te † ſ Quod ẽ magnũ.
tui. Et concupiscet rex† decorẽ
† ſ Nõ qualiscũq̃ rex. † ſ Nõ prior pater. i. dyabolus. † ſ Non modo sponsus.
tuus: † quoniam† ipse est† dominꝰ
† ſ Omnes populi de quibus facta es.
† ſ Regem tuum.
deus tuus: ⁊† adorabunt† eum.
† ſ Etiã. † ſ Aug. Quia vult vt in celo the/ saurizemus et largiendo temporalia.
† ſ vultus ecclesie. ꝑdest elemosinas faciẽt. dum/ ne extra ponit faciant. vt sit gloria dei non sua.
ſ Conformitatem.
Et† filie tyri† in muneribus† vul
† ſ Ve sunt filie tyri. † ſ Concupiscet rex de/ corem tuũ qui non est nisi intus.
tum tuum deprecabuntur omes
† ſ Ve sunt filie tyri. † ſ Concupiscet rex de/ corem tuũ qui non est nisi intus.
† diuites plebis. † Omnis gloria
† ſ aug. In ꝓscientia. † ſ In doctrina sapiẽ/ tie. ſ In fine seculi vel cuiuslꝯ hominis quã/ do perfecta erit charitas.
eius filie regis† ab intus in† fim/
† ſ Que est regina † ſ Cas. varietas linguarum. decus doctrine. sed nõ ꝑdest nisi sit intus gloria. ſ virtutum vel gentium.
briis aureis: † circũamicta† varie
† ſ Cas. gratia dei non enim a se.
† ſ Cas. Pudice mentes/
tatibus. † Adducentur regi† vir
† ſ Primã. † ſ Cas. Nõ alteue ab ea. sed ad eã ptinctes ſ vidue caste que gradu secundo.
† ſ Regine.
gines post† eam: ꝓxime† eius
† ſ Monasterius angelorꝝ. † ſ O rex.
† ſ Cas. Quia sexus ille fragilis vicit graues passiones corporis.
† afferẽt† tibi. Afferẽt† in† leticia
† ſ Cas. Nõ solum ad cõspectum sed in penetra bilibus regii. i. hierusalem futuram.
ſ tanquã viui lapides. † ſ Aug. In ecclesiã presentem.
⁊ exultatõe. † adducẽtur† in† tẽplũ
† ſ adducentur nã. ſ aug. ꝓ o apostolis. cpi scopi quos ecclesia genuit. et in sede patrum cõ/ stituit.
regis. † ꝓ o patribus tuis nati
† ſ Non in vno loco ecclesia. † ſ Cas. Id ẽ populus christianus. qui in eorum prędicatõi bus per omnes successiones gẽeuerat.
ſ vel memores erunt principes su. om. ter.
sunt tibi filij: constitues eos ꝓin
cipes super† omnẽ terram. † Me
moz ero nois tui dñe in omni ge/
nerationem et generationem. ꝓ o
† ſ aug. vna confessione. ſ aug. Per cõfessio vnitatis valet.
pterea populi† confitebuntur tibi

¶ Variegate. Cas. Et si sit vnitas i cha/ ritate tamen auro. i. doctrina apostoloꝝ cocco martirũ. gẽmis virginũ. purpura pe/ nitentiũ ornatur.

¶ Audi filia. Cas. Laus sponse sumit/ sit sed quadruplex a forma. a gloria. ab adolescentulis. a ple.

¶ Aug. Audi filia. Alloquit ꝓphet re/ giã. tanq̃ vnus de patribus. Iudei vide/ rũt et occiderũt. tu au/ di euangeliũ. et credẽ/ do videbis deũ. hic p imaginẽ. in futuro p speciẽ. Vel audi ꝓ/ phetias. que incarna/ tõem ꝑdixerũt. et vi/ de impletas.

¶ Et cõcupiscet. Cas. Hic laudat eaꝫ a forma.

¶ Tyri. Cas. Per tyrũ vicinã iudee. gẽ/ tes designat. vñ mu/ lier chananea eccle/ sie figura.

¶ Lassi. Tyri gen/ tium. a parte totum

In muneribus. Augꝰ. vt se offerant. vel elemosinas faciãt

Filie tyri. sez om/ nes diuites ple. nobi/ les. sapientes ⁊ huius modi. Vel filie tyri. i. angustie. s. z peccatorũ. gentes sal. z quę sũt in ãgustia pccoꝝ.

¶ Omnis glo/ ria. Lassio. A gloria sponse. vt supra a po/ testate sponsi.

¶ Ab intus. Aug. vel intrinsecꝰ. Aug. sit ergo elemosina in occulto. vbi deus vi/ det. Vel nõ in circũci/ sione manũ facta sicut in veteri lege. sed in spũali.

¶ Fimbrie. Cas. Finis vestis significat finẽ mũdi vel hominis. Aureis. nõ deauratis vt supra: sed aureis. quia in fine tota ꝑfectio est vbi charitas inuenit plena.

¶ Adducẽtur. Cas. Hic laudat sponsa ab amicabus. vt supra a iudi/ co. Cas. Adducentur oportuna prędicatõe.

¶ Post eam: Cas. Prius vnitas dicit. post enumeratõ partiũ est di/ stincta. cũ dicitur virgines et proxime.

¶ Afferẽtur. Cas. Importuna ꝑdicatõe puersi. vel adducent. ꝑgines vt robusti. afferẽtur. prime imbecillitate fatigati. cura ẽ charitas.

¶ In templũ. Aug. Quia sũt et hęretice ꝑgines extra tẽplũ. cui? ĩus

¶ Pro patribus. Cas. Quãto incremẽto ꝑfecti in ple. Cas. Vel

p antiquis patribus ydoloꝝ cultoribꝫ .na ti sunt apostoli.prin/cipes predicationis. Aug. vel post ꝓphetas apostoli-p' apostolos alij.

Cantatur hic psalm' de festo beate ma ne virginis-quia que de ecclia generali hic dicũtur ad mariã spe cialiter referri possũt. Cantatur etiam pro virginibus- quia ibi dicitur adducent're vir-Et pro apostolis quia ibi dicitur, nati sunt tibi filij. Item d nativitate domini,qz ibi agit' de laude spõ si et sponse et de nu ptijs christi et ecclesie quarũ desponsatõ facta est in verbi incar/natione.

In finẽ. Lassi. Psalmus dauid,ali cuius fidelis de in/dea. vt sit certius te/stimonij. Pro ar/chanis.pro manife statõne archanoꝝ q deus sit homo,q sal' ꝓmissa vtriq populo q cecitas contigit in israel -q apostoli trã sierũt ad gẽtes.q par in terra, vnde cõfla/bũt gladios suos in v, et lanceas suas in falces.

Filijs chore. Lassi. Filij crucis de archanis-i-de aduen tu xpi loquitur.

XLV.

Las. Aug. In ad uentu domini omnis spes habẽda ostendi tur.etiam in transitu apstoꝝ ad gentes.

Inuenerunt. nos. Aug. Nos eñ fugiebam' eas. Vel inuenerũt nos exposi tos per adã. Nimis. tanto potẽtior qui li/berat.

Terra. Las. Iudea.quasi arida, sine ydolatria amaritudi ne gentiũ circũdata.

Vel mare. Aug. Seculũ. Lor maris, ĩmanitas gentiũ. Sonue rũt. contradicẽtes gentes. Vel apostoli ꝓdicando. Et turbate sunt aque eorũ.ad sensũ fit relatio nõ ad vocẽ-i-aque maris scz populi. vel doctrine eoꝝ quę in fatuate sunt chorruscante doctrina saluatoris. vnde absorpti sunt iuncti pe .in-e. Et hęc est virga moysi.quę vorauit virgas magorum.

Fluminis impetus. Las. Dyapsalmus,quod ecclesia in xpo fũ datur,cui gentes et regna subijciũtur. Aug. N.d. Ita sevit mare, sed in ter hos fluctus et sonitus nõ timent qui ad illud refugiũ confugerunt.

Adiu.e.d.m. Lassio, Vel vultu-i-demõstratõne auxilij sui cũ ad/

† § Presentis seculi. ☩ § vbi eterna laus. § In futuro.

†in eternum et in †seculum seculi.

In finem filiis chore pro archa nis psalmus dauid.

XLV.

§ Cõmunis. ☩ § Non modo iudeorum.

Deus noster

† § Augus. Alii vñ nõ sunt refugiũ ☩ § eum de periculo liberat. ☩ § Aug. Quia est refugiũ vbi plus timetur,quo quis ꝓfugerit pꝰ infirmatur. ☩ § Ideo ad te fugiendum. § Es.

†refugium et †virtus †adiutor in

† § Quia inuat vincere eos. ☩ § aug. Que enim intus sunt a nobis nimis sunt. sed et hic adiuuat.quia peccata dimittit § aug. Nõ nos eas-vt g nos penitcremus. vbi tamen et ille ro gandus.sed et ipse trib-nos inuene.aliis mone tibus penitere.

†tribulatõnibus que †inuenerũt

† § Quia hic perimus. ☩ § Las. Quia talis est securitas.

nos †nimis. †Propterea non

† § aug'. Nos qui montibus consentimus time ant contrarii. ☩ § Las.de nouitate tanti mi raculi in aduentu christi.

†timebimus dum †turbabitur ter

† § Id est apostoli secundũ illud. Quia repuli sus verbũ dei.Ecce cõuertimur ad gentes. ☩ § Quia gentes credunt eis. § Aug'. In fi dem gentium.

ra et transferentur †mõtes in †cor

† § Q. transferẽtur montes-in qua translatõe.

maris. †Sonuerunt et turbate

† § vel ei'.maris. populi seculi. ☩ § Pote states seculi.id est.exterius apostoli terrã sunt.

†sunt aque †eorũ turbati sunt †mõ

† § Nimis ꝑsecutõne. ☩ § Eius dei qui refu giũ et virtus. vel maris. ☩ § aug'. Spiritus sancti inundatio. § Bed.

tes in †fortitudine †eius. †Flumi

† § Sanctam ecclesiam-

nis impetus lętificat †ciuitatem

† § Et. ☩ § Las.Ecclesiam vel corpus quod assumpsit.

dei †sanctificauit †tabernaculum

† § Manet. § aug. Eque omnibus-nõ accepit personas-

suum altissimus. †Deus i medio

† § Ciuitatis. ☩ § Et ideo. § Illa ciuitas. § Porte infern nõ prevalebũt aduersus eam. ☩ § Las. In laboze seculi.

†eius non †cõmouebitur: †adiu/

† § Las. vel vultu suo-i. presentia incarnatõis-

uabit eum †deus mane diluculo.

† § Ideo. Salubriter. ☩ § Aug. vt adozẽt nõ erecta p superbiam.

†Conturbate sunt gentes et †in

† § Etiam. ☩ § Quia. § Intonuit de nubi bus.

clinata sunt †regna: †dedit vocẽ

† § Id est.terrenus. ☩ § Quia dedit/ro-su.

suam et mota est †terra. †Domi/

† § Celestiũ. ☩ § Las. Emanuel quod inter pretatur nobiscũ deus. § Carne assumpta et per hoc. ☩ § aug. Nulla ergo terreat infir mitas.

nus †virtutum †nobiscum: †susce

† § Aug. Quid fecit susceptor. § Ergo. § fide.

ptor noster deus iacob. †Veni/

† § Intelligite. ☩ § Las. Viero. Que tempo re incarnatõis fecit-vt de nimia pace et buõ-

te ☩ †videte opera †dei quę posuit

† § aug. Quia aliquid portendebat hec scilicet auferens ꝛc. ☩ § totum. ☩ § Ecce opera.

ꝓdigia super †terram: †auferẽs

† § Spũalia scz male volantatio- ☩ § Hoc tã iacta ẽ quibusdã nõ repugnantibus deo. ☩ § Quia. § Infidias.

†bella †vsq ad fines terrę. †Ar

† § Publicã impugnationez

cum conteret ☩ cõfringet †arma:

† § vane presumptiõis ꝓtectõnẽ. ☩ § Spi ritus. ☩ § Aug. dedit vocẽ quã- vacate ab ar mis diabolꝰ. § Infirmaris de te-vt fortis sis de eo-

et †scuta comburet †igni. †Vaca

† § aug. Nõ vos. Sed ego qui feci et reficio-nõ de vestris operibus extollamini. § Intelligite.

te et videte quoniam †ego sum

† § Non ille qui vos deludebat- ☩ § Quan do ad fidem conuertentur.

†deus: †exaltabor in †gentibus et

† § Et postq̃ plenitudo gentiũ intrauerit. ☩ § aug. Judea-gentes marc. ☩ § Ergo licet dicere.

†exaltabor in †terra. †Domin'

† § Las. Qui fecit vincere populũ christianũ§. licet sit posterior.

virtutuꝫ nobiscum: †susceptor no

ster deus iacob.

† § Pro cõuersis gentibus dirigendis in finẽ.

In finem filijs †chore psalm' dauid.

XLVI.

§ Non modo iudei.

Omnes gẽtes

† § gaudete. § augus. Bo nis oper.bus. ☩ § Viero.cõcorditer man' et lingua illa opẽtur. hec confiteatur.

†plaudite manib': †ubilate deo

† § De sunt cause iubilandi et plaudendi. § Hic quem ꝑsecuti sunt.

in voce exultationis. †Quoniã

† § aug. ascendendo celũ qui prius despicabi lis- ☩ § quia suos regit.

dominus †excelsus terribilis †rex

† § Aug'. Non tantum iudeos.

magnus †super omnem terram.

† § Ideo etiã plaudite quia. ☩ § gentium. ☩ § apostolis. qui de iudea.

†Subiecit †populos †nobis: et

† § aug. Passi a suis honorant ẽ gentibus. § Predicatione nostra.

gentes sub †pedibus nostris.

iuuando se indicat.

Mane. Las. In ipso boni operis prin cipio.et hoc. Dilu/culo-i.p illuminatõ nem sancti spũs qui est lux quasi dies.

Dedit. Quasi magnũ ꝓmiũ ꝓdi/catõnem. vnde tre/muit tren' . Tremet metu iudicis.

Dominus ut/tutu. Las. Breuiter diffinit quid sit rps.

Nobiscũ. Las. Q. qui milit angelos tam ipse venit et est nobiscum. quia nobi scũ susceptor-ergo ve nite quasi iam secu/ros vos inuito.

Noster. Lassi. Nõ nisi filioꝝ crucis Deus iacob .qui tãta nobis dabit q̃ ta dedit iacob,nõ eñ illius tantũ est deus.

Clemte et vide te. Las. Dyapsalm' Magnalia incarna/tõnis.

Posuit. Aug'. Quasi signa ad vo/cãdũ populũ. Pro digia. vt de partu virginis,et stella ꝛ ce teris.

Auferens bel. Aug. Quia p aduẽ tum ydolatria et sup stitio totius orbis pe/rijt. vel tunc tempo/ris pro eius ꝓsentia orbis pacatus fuit.

Vacate. Aug'. Si combusta sũt ar/ma, vacate.non ba/bentes vnde pugne/tis.

XLVI.

Omnes gen/tes. Augus. Q. et si insultant pueri dicen tes, calue calue. vos omnes gentes,ad q̃s transiuit gratia.

Aug. Gentes ad quas transiuit gratia ꝛ q̃s ꝑtiori psal. ad fidem vocauit inui/tat ad laudem.

Excelsus. Hic. potens quod vult. Terribilis. Remi.quia iudicaturus in potestate.

Subiecit populos nobis. Las. Hoc hominibus fidelibus con uenit.quibus omes extrinseci subiecti sunt, vel sibi subiecit nobis assocĩa dos: Populos.iudeos

Nobis. Las. Vniuersali scz ecclesię hoc dicere oĩbus puenit fi delib q̃bus extrinseci subiecti sunt.

Sub pedibus nostris. Lassi. Per pedes predicatores accipe quibus populi subiecti sunt.

Aug. Sub pedibus ,sic est exaltata ecclesia, vt nondum credentes sub pedibus habeat.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Elegit nobis. ꝛc. Vel in ꝑsona apostolo. Elegit nobis dare hereditate suã. multoꝝ populoꝝ vt colamus eam. gladio ꝓdicatõis eoꝝ dã corũ ferientes et maliciam destruentes.

Hereditatẽ. Aug. Celestis hereditas pulcritudo est christiani populi in qua speciosus erit fulgens vt sol qui nunc est abiectus.

Speciem. Augst. Id est. similes iacob vel signatos ꝑ iacob. qui terrena dãt ꝓ celestibus. vt iacob fecit quod fuit gratia dei. quia cum dilexit elegit reprobato.

Ascendit. Cas. Dyapsalma. Ascensio ꝛ regnũ dei describitur. vnde instanter monet psallere

In iubilo. Aug. Gaudiũ admirantiũ apostoloꝝ non potest exponi. vbi fuit vox tube. i. angelorũ manifesta. damãnũ viri galilei quid. s. a. ꝛc. Est em̃ iubilus ineffabile gaudium qđ nec taceri potest. nec exprimi valet.

Psallite. Cas. Operibus laudate. valde est salutare qđ tam crebro repetitur quia deus est q̃ creat et rer creata gubernans.

Omnis. Cassi. Non vt inpuer crete. mars thraciꝫ.

Sapienter. Docet quomodo sit psallendũ. olim sine sensu psallebãt. dum lapides colerẽt. Augus. Nemo sapiẽter facit quod non intelligit.

Regnabit. Augst. Modo impleta est hec prophetia deꝰ sedet sup se. san.

Sedes sancta. Aug. Throni. virtutes. et sancti.

Principes populi. Cas. Primiti in omniũ gentiũ conuenerũt credendo in christo. quia expulsis iudeis gentes in filios abrae succedunt habentes promissionem: quia iudei supbierunt. Hiero. Cas. Vel dij fortes apostoli scilicet quos neq̃ mors neq̃ vita sepabit a charitate christi. Elevati miraclis ꝛ doctrina

Psalmus vel laus cantici. ꝛc. Aug. Primo die fecit deus lucẽ et discreuit a tenebris. Sic dñico die christũ suscitauit. et a mortalitate discreuit. Secũdo die firmamentũ. i. ecclesiã fecit. corpus capiti. quę est firmata post rpi resurrectiõem sup̃a firmã petrã. a qua dimoueri nõ potest. de qua hic cantatur filijs chore.

Cas. De fundatione ciuitatis quã cõmendatiue describit.

Aug. Cõmendat ciuitatẽ et dominũ ciuitatis vt omnes cũ amplificẽt. Quinq̃modis cõmendat ciuitatẽ scz. A dignitate cõditoris. A situ. Ab amplitudine. A benignitate regis. A stabilitate eterna.

In monte. Aug. Hic est mons ille. qui (vt ait daniel) fuit paruus lapis ꝓcisus de monte sine manibꝰ. qui creuit in montẽ magnũ postea ꝛ implevit omnẽ terrã. i. christus de gente iudeoꝝ sine virili semine natꝰ su per quem fundata est ecclesia.

Fundatur ex. Hiero. Q. quę ꝓius maledictõnibus subiecta steri litatis oppꝛobrio dolebat. nũc ple lęcũda vbiq̃ exultat. Et cõmẽdatur hic ab amplitudine. Vel fundatoꝛ exultatõis vniuerse ꝛc Q. domin? est magn?. dñs dico fundatoꝛ exultatõis vniuerse terrę. cui cõ cordat alia trãslatio. Alij sic trãsferũt dilatans exultatõnes vniuerse terrę. ipse est rps qui ꝑ vniuersam ecclesiã gaudia dilatat

Mons syon. late. aqui. Augus. Quicũq̃ alicui hęrẽt latera eius dicũt. ita gentes dyaboli latera. ꝑ montẽ syon inꝺeos significat. ꝑ latera aquilonis gẽtes. quę adherent diabolo. qui ꝑ aquilonẽ vẽtũ frigidũ et durũ significat. Ipse nanq̃ ait ascendã in cęlũ et ponã sedẽ meã ab aquilone. ꝛc. de quo. Surge aquilo et veni auster. Itẽ ab aq̃lone pandetur omne malum ꝛc.

In domibus. Vel in gradibꝰ. i. secundũ gradus meritoꝝ. qꝛ in singulis distinctim dabit ꝓgnitõem sui.

Vel suscipiet. Aug. Tutandam. et quid opus est. qm̃ reges contra. sed videntes ꝓ fidẽ. sic scz qꝛ tã digna ẽ ciuitas admirati sunt. ꝛc.

Reges. Augst. Cas. Principes iudeoꝝ. Cõgregati. ab herode scilicẽte locũ natiuitatis. Cõuenerũt. concorditer dicẽdo. in bethleẽ iudę secundum scripturas. Videntes quę in prophetis legerant. Admirati sunt. de tanta gloria. non leniter vel ociose. Sed conturbati. ꝓ pcõ et Cõmoti. ad fidẽ. et tanꝰ fuit puoꝝ. vt corpus tremet. Ibi dolor. pne. videtes. ita. Sz. In spũ vehementi. herodis. Conteres naues tharsis. qꝛ in tharso cilicię q̃ magos transposuisse in patriam suam credebãtur: confractę sunt ab hero de. Decursis omibus concludit ergo. Sicut audi. in ciuitate domini virtutũ. qꝛ ibi custodes angelos deputat. Repetit. In ciuitate dei nostri. id est. catholica ecclesia. ne sibi boc nomẽ cõuentus hęreticoꝝ vsurpet. Ne autez putetur temporalis addit. Deus fundauit eam ineternũ. non ad horam. vt prius tabernaculum moysi.

Tharsis. Aug. Cilicia regio a tharso metropoli tharsis dicit. Vel tharsis est carthago quę nauibus floruit ad mercandum. quibus superbia gentium signatur. quę in incertis diuitiarum vt inflatibus venti cõfidit. sed iam firmã sedes in syon. non in mari. Conteres. a similitudine cenau fragantium. vel iuxta interpretatoem nominis. Intẽpretatur eũ tharsis

† Non merito sed gratia dicit ecclesia. † dare. † et ii ad iudeos venit. † vitã eternã. † vt colamus. † Quam.

† Elegit nobis hereditatẽ suã † Aug. Pulcritudinẽ. † posteriores populi. † Jacob. † vel quã scz speciem.

† Speciem iacob quem dilexit.

† Nobis subiecit quia. † christus. † caſ. vt mũdus firmꝰ crederet. qđles pręcones confirmaret.

† Ascendit deꝰ in iubilo: ꝛ dñs † Ergo. † aug. quẽ vt hominẽ irriserũt alieni. sed est deus.

in voce tubę. † Psallite deo † Christo.

nostro psallite: psallite † regi nr̃o † Assidue. † caſ. Jam omnis. quia ab omni agnoscitur.

† psallite. Quoniam rex omnis terrę deus: psallite sapienter.

† Caſ. Q. qui humilẽ cõemunt potestati succũbant. † Qui olim sup vnã. † Oês. † vel uir.

† Regnabit † dominus super gẽ † Aug. Ad dextrã patris regnãs ꝑ secula. † Celos angelos vel iustas animas.

tes: deus sedet super † sedem san † Quomõ regnabit. † Aug: Omniũ. nõ vnius tãtũ. † Etiam.

ctam suam. † Principes † popu † Id est. in christo qui est deus abrae

lorum congregati sunt † cum deo † Qui habet filios de lapidibus. † Id ẽ. iudei presumentes de terra.

† abraam: quoniaz † dij fortes ter † aug. Id est. valde supbierũt. Q. fracti sunt rams vt humilis oleaster inseratur.

re † vehementer eleuati sunt: † vel otium.

Psalmus vel laus † cãtici † filijs † Qua factũ est firmamentũ. i. celũ. i. agens ẽ ecclesia. que post christi resurrectiõez ẽ confirmata quã vocat ciuitatem

chore † secunda sabbati.

XLVII.

† Caſ. Quia omnia potenter facit. † Aug. Qui prius humilis.

† Signꝰ domi † Augusſ. Quia pulcre ꝛ mire fecit. † Aug. Sine termio et fine. † vbi. † In malis ei blasphematur deus. † Non in babilonia.

nus et † laudabilis † nimis: i ciui † aug?. Que est in monte. nec potest abscondi omnibus diffamata. hic est mons qui creuit et implevit omnẽ terrã. ne aũt putes no vbiq̃ esse. addit fundatur.

rate dei nostri in † monte sancto † que ciuitas. † vel tor. † vel nus.

eius. † Fundatur † exultatione † duo parietes cõuenerũt in lapidẽ angularẽ qui fecit vtraq̃ vnũ. vt esset vnus pastor et vna ouile. † per patres ostẽdit quod dixerat.

vniuerse terrę: † mõs syon. latera † Id est. dei. alii non magni.

aquilonis. ciuitas regis † magni. † Etiã. † quia. iam plurib. † vel gradibus.

† Deus in † domibus eius ꝛgno † Sed hoc ꝓ gratiã suscipientes. † vt medi eius. † in eterna beatitudẽ. † A benignitate regis. † Hec sunt latera aquilonis.

scetur: cum † suscipiet eaz. † Quo † Ceteris fidelibus.

niaz ecce reges terrę † congregati † Non est locus hereticis. ꝓ partes praui dogmatis pcisis. d. ecce hic est ecce illic. † In lapidem angularẽ. i. vnitatẽ fidei et mozũ. † Etiã sic scilicet ꝓ fidem.

sunt: cõuenerunt in † vnũ. † Ipsi † facti. † Et. † Scilicet videntes. † de gloria et miraculis christi † Augꝰ. Post admiratõem gloriæ et miraculoꝝ christi. † Aug. Pro peccatis.

† videntes † sic admirati sunt: † cõ † Ad bona mutati. † Aug. Pro conscięntia delectorum.

turbati sũt. † cõmoti sũt: † tremoz † Augꝰ. tantus erat pauoꝛ q̃ etiã corpore tremebant. † Penitentie.

† apprehendit eos. Ibi † dolo † graues sed vtiles. † Caſ. quia inde fructꝰ puenit. † vnde a timore tuo dñe cõcepimus ꝛ ꝑturuimus spũm salutis. † quomodo. † Per spũm sanctũ. † Aug. In forti timore indicamur.

res vt parturientis: in † spiritu ve † Euerres superbiam gentium.

hemẽti † conteres naues tharsis. † quia ita est. ergo. † aug. In ꝓmissionibus ꝓpheticis. Sicut est illud. adorabit eo. gen. ꝛc. Et illud in semine tuo bene. om. gen. † Aug. In exhibitione.

† Sicut audiuimus sic † vidim? † Omnes enim reges omnes gentes adorant christũ. christus regnat in celo ad dexterã patris † aug. qui in hac ciuitate ẽ audit et videt qui et tra est eccas est. † ecclesia.

in † ciuitate domini virtutum. in

exploratio gaudij. **Naues tharsis.** discursores i diuersis experientijs gaudia mundi explorantes.

¶ **Suscepimus.** Cas. Agens gratias de aduentu xpi. monet de gradibus ecclie distribuendis. per quos saluator possit agnosci. **In medio templi tui.** hierusalē. grauius accusant, qui contemnūt cū. qui in medio eoz cōspectus ē. Per hoc notatur incarnatō xpi. qui secundū qp homo plentatus est in templo. **Dextra.** Cas. hac p te iusti locātur.

¶ **Aug.** Suscepimus deus. Quo ordine fundata. vel qō audiuim⁹ et vidim⁹.

¶ **Templi. Aug⁹.** Id est. populi nō suscipiētis misericordiā qui multus. vt nulla videant esse grana. ß tñ nō nulla. qz scōm nomē.

¶ **Secundū nomē. Aug.** Nō vbi qz diffusū est qz nullus est. et si nesciat cultū. qui huic nomini nō se subijciat. Vel secundū nomē. ergo .i. sicut reuerentia tui nominis dilatat; ita in ecclia quę toto orbe diffusa est laus tibi dat. quia dextera .i. tua. ꝓpiatio iustificauit multos q̄ omnes laudant.

¶ **Letetur. Aug.** Et si laborēt iusti inter spinas. tñ exaltentur. quia nō errat de⁹ in iudicādo. ß discernet oīa grana a paleis. Cōcretę nati. discrete iuuant: nō temere modo iudicent. eoz id modo collige re. dei est separe.

¶ **Mons syon.** Cas. Ecclesia. quę ē in speculatōe populi

¶ **Filie iude.** sanctę fęminę. p iudā gens earū ostenditur. q̄ est pter xpm qui de iuda. et hę exultent. vt in vtroq; seru ecclesia sit. **Aug.** Causa leticię indicia futura vbi se sciunt ad beatitudinem venturas. Qui intus sunt letentur. vos qui extra. **Circūdate.** bonores exhibendo. **Cōplectimini** charitate. **Narrate in turribus.** Cas. predicate aliqs i cōcordia apostolorū. In hac ciuitate bene sunt turres apostoloz munitōnes contra hereticos et altitudines. vnde exteris est loquēdū vt possint audire. ne p leticiaz remissi lentescant.

¶ **Virtute.** Aug. Virtus ciuitatis charitas est. quā nichil vincit. vnd Salo. dilectio fortis est vt mors.

¶ **Cas.** In virtute ecclesię monet ponere corda. **Distribuite gradus.** officia distincta ordinatione disponite ꝓbiteros. yaconos vt p eos magnalia narretur in altera. pgenie .i. populo xpiano qui est secūdus ab hebręo quē primū dominus elegit. **Quoniā hic est.** hoc est quod narrandū est breuis sententia. sed quę omia cōcludit. Inęternū cōtra illos. q̄ temporales homines deos faciebant.

¶ **Distribuite. Aug.** Id est. distinguite domū a domiby. quę habet formā tantū et quę cū forma pietatē. nolite cōfundere quasi vnū sint. vel domos circūcisionis et ꝓputij vt paulus eat in gentes. alij in circūcisionē. Dispensatoz quidez diuiserūt. sed charitatē iurerūt hoc magis cōuenit. vnde subdit vt sic o prędicatores enarretis. vsq; ad posteros.

¶ **In finē psalmus. ꝛc.** Cas. Agit ꝓpheta de amatoribus mundi et xpo redemptore. nō illoruz sed cōtemptoz mūdi. vt electus in mūdo nō appreciet elatos.

¶ **Aug.** Qui colūt deū vt hic eis bñ sit. murmurant et blasphemant. quia mali flectēt. ipi ꝓmunt. qsi deus hoc ignoret. vel non curet ne ipe laboret hoc videndo vel corrigēdo. cōtra hos loquitur hic.

XLVIII.

¶ **Aug.** Primū attentos facit. ad noua et ad ingentia.

¶ **Omnes gen. omnes q. ha. or. Cas.** Nullū excepto. nō accipit deus ꝑsonas. omiby ꝓsto est et generale beneficiū est icarnatō. **Terrigene.** qui vita sequūtur terrena. bi in pte adę. qui homo nō filius b. Filij h. iusti in sorte xpi qui sunt filij hois. Breuis explicatio. diues. terrigena. pauꝑ filius ho. **Simul.** vsq; ad messez qñq; nō simul. quando. s. separābuntur zizania a tritico. oues ab hedis.

¶ **Qui terrigene. Aug.** Nulli sermonē subtraho. audiat hęres terrę. ꝓpter iudicū. iust⁹. ꝓpē regnū.

¶ **Os meū lo. Cas.** Commēdat dicēda. Sapiēta ad diuitias res. prudētia ad mores instruēdos. in his duoby omnis sermo diuinus indicat.

¶ **Inclinabo.** Dicto. Humiliabo me veritati intus loquēti. quę docet loq̄ in parabolis. ne omniby pateat.

¶ **Cur timebo. Cas.** Incipit narrare q̄. ꝓmisit dicens q̄ xpus nō redimet impios. hic ꝓpheta in sua ꝑsona generalē agēs causam. querit causā dānationis et timoris maloz quę est iniquitas. **Aug.** Cur timebo. quasi nō est quod timeā. cū iniquitatē vitare sit in mea potestate. p qua tantū timebit in die nouissima. q̄ erit mala dānatis nō iustis.

¶ **Calcanei. Aug.** Alludit verbis quę in genesi dominus serpēti dixit Inimicicias ponā inter te et mulierē. ipa conteret caput tuū. et tu insidiaberis calcaneo eius. In singulis nostrū est hęc mulier. Eua cū caro nostra est quę seducit virū. i. ratōem. p quā carnē labitur homo. qui lapsus p calcaneū hic significat. Vel p calcaneū finis vitę intelligit. qui dyabolus maxime insidiat. Vel iniquitas calcanei. Quę michi erit in fine. Cur cūdabit me. i. opprimet et timere facit.

¶ **Qui cōfidūt. Aug.** Di scz qui confidūt sunt quos circūdabit iniq̄tas calcanei. **Aug.** Obtenerat dyabolus q̄ labens vt decipiat te. tu obserua caput. i. initiū suggestionis. ne veniat delectatio. **Aug.** Ideo timendū iniquitate circūdato. quod p ptes exprimit iniquitatis. quia eos scilz

† § Ipse. † § aug. Ne ergo timeas nequādo cadat firmamentum.

ciuitate dei nostri: deus funda

† § Stabiliter. † § fundauit quia. § fides. § Nos grana inter paleas lolū inter spinas amica inter filias.

uit eam in ęternū. † **Suscepim⁹**

† § O. † § fuū. § Aug. Non solum sacramenta. sed etiam rem sacramentorum:

† deus † misericordiam tuam : in

† § In medio palearū. que p sacramenta qui bus cōmunicant populus dei sunt et templum de quibus habentes formā pietatis virtutes vero abnegantes. § In cōmuni populi tui.

† § Et quia hoc est.

† medio † templi tui. † **Secun**

† § Que nō est nisi in sanctis. § Aug. nō de

dum nomen tuū deus: sic † laus

sunt qui laudent per omnes terras.

tua in fines terrę : iustitia plena ē

† § aug. Multi sunt iusti qui stabunt ad dextrā. § Ad quā iusti. † § vnde. † § Iudea que primos radios accepit fidei.

† dextra tua. † **Lętet mōs syon**

† § aug. gentes a iuda. i. ab apostolis gente per cōfessionē. § Confessionis. † § Aug. Qui bus cecitas cōtigit in israel. vt. p. g. t.

et exultent filię † iude : ꝓpter † iu

† § Et o vos gentes. § aug. vos aūt reprobi in quorū medio suscipitur misericordia. circūdate nō scandalis sed charitate bonos.

dicia tua domine. † **Circumdate**

† § Electos. † § Brachijs charitatis.

† § augus. Predicate laudes eius in altitudine mutationum eius.

syon et complectimini eā: † nar

† § Nō modo ora. § aug. Nō ita vt habeatis formā pietatis et veritatē eius negetis.

rate in turribus eius. † **Ponite**

† § aug. habita charitate nō temere iudicabis. iudebitus nō obesse malos bonis.

cordа vestra in virtute ei⁹: et † di

§ vel gradus.

stribuite domos eius vt enarre

† § hoc solū. § Cas. rpūs ꝑsens in terris vitus et cū hominibus cōuersatus.

tis in ꝓgenie altera. † **Quoniā**

† § Et si in homine latet. † § Non ad tēpus vt falsi dii.

hic est † deus deus noster † ęter

† § Quia deus. ptegit ne moriamur. quia regit ne cadamus.

num et in ęternum ęternę : † et ipse

§ Hinc fine.

reget nos in ęcula.

† § Id est. christū.

† In finem psalmus dauid fi

† § passionis et crucis christi.

lius † chore.

XLVIII.

† Audite hec

† § aug. Omnes iniqui.

† § audiendi.

† omnes gentes † auribus perci

† § aug⁹. dominū nō serui rerū. § Non transeuntes audiatis. § Iusti. † § aug. habitat orbe qui nō tenetur ab orbe. nec eius erroribus implicatur.

pite † omnes qui † habitatis orbē.

† § Exponit p partes. † § Iniqui.

† § Iusti.

† Quiqz † terrigenę et † filij hoim

† § Aug. Nō separatim. vsq; ad messem.

† § ad ter. † § ad filios. b.

simul in † vnum † diues et † paup.

† § Quia. † § Christum.

Os † meum loquetur † sapientia

† § Ne putes eū solo ore et nō ex corde loqui. † § de moribus quod est in futuro patere.

et † meditatio cordis mei † prudē

† § Nec hoc a me. Sed. § veritati. § Que parabolas et enigmata docet. † § videmus nūc p speculū in enigmate. quidquid modo videmus per enigma est.

tiam. † Inclinabo in † parabolā

† § factis ostendam quod dico.

aurem meam † aperiam in psalte

† § Id est. quod michi ꝓ omnibus ꝓpono. i. eternā beatitudinē † § Incipit.

rio † ꝓpositionem meaz. † Cur

† § Aug. Iudicii. que dies quia tūc omia agnoscā. † § Aug. Eua nostra caro p quā labit homo. ō qua dicitur illa obscurabit caput tuū. et tu eius calcaneo. i. lapsum vel finem.

timebo in † die mala † iniquitas

† § aug. alij ꝓsumūt in virtute sua corporali vel ingenii.

calcanei mei circumdabit me.

† Qui confidunt in virtute sua †

qui confidunt et cetera. frater non redi. Aug. Q. timor est de iniquitate iniquitas de terreni. in quibus q deo stulti sunt.

¶ Frater nō redi. Aug. Si frater .i. xpus nō redimit, homo nullus redemptor ē. qui et go in hoc fratre cōfi/dit. nō timebit in die mala. vt alij. Vel q̄ confidit in diuitijs vel virtute vel amicis, ñ habit placa. su. quo flectat deū. p̄ peccato et peccium .i. clamosi/nam quibus redimat animā, et hic talis la/borabit. Sub admi/ratōne id est. christ? n. r. et si ipse non: bo/nus qui sanauit re/dimet. non. Q. null? homo redimet. quia nō dabit homo deo vnde placetur. et vn/de redimatur aīma: q̄ nulla oblatō po/test compensari pre/cio xpi. vel ideo fra/ter n. r. talem quia ta/lis non dat deo pla.

¶ Viuet adhuc in fi. Aug. Post fi/nem vite viuet secun/dum animā. quia nō peribit anima cū cor/pore sed dolori seruā/bitur. vsq̄quo acce/pto corpore vtrinq̄ cruciet.

¶ Non videbit. Aug. Id est non in/telligit quid sit inte/ritus. dicit enim si sa/piens qui pie deū co/luit mortuus est: r nō potest ea adere: cur se querer eu. michi eñ bene faciam dum vi/uo. et ita nescit quis sit vere interitus. q̄ enim ei iminet eter/na cū sapiens transit ad vitam.

¶ Vel insipiēs. Aug. Qui non attē/dit. Stultus. qui si attendit nō cauet.

¶ Diuitias. Cas. Propter quas fece/runt mala. Suas. quę nō secundū deū.

¶ Vel inuoca/bunt nomina eo/rū in terris ipso/rū. Aug. Heredes qui ad sepulcra mortuorū inebriant se in memoriā eorū. sed nec gutta puenit ad linguam in inferno ardentis.

Et homo cū. Et tam in hoc q̄ in ceteris homo nō intelligit. Vel inde non est accusandus deus, Nō intellexit suā dignitatem. nō intelli/genter egit. ß compatus amissa ratōe iumētis. nō in alia re ß in insipiētia.

¶ Hec via. Cas. Dicit am oīa victa colligit in vnū Via. id ē. vita quia ducit ad mortē. Scandalū. stimulus et dolor. nō securitas. quia de suis actibus torquētur. In ore complacent. alios secū pdūt. Vel sua palliant mala. Vel benedicent. mos peccantiū cū vota implent. deo gra/tias agunt: sed nō in ore. Juxta illud populus hic labijs me honorat cor autem eorum longe. ꝛc.

† ſ aug. alii in diuitijs confidūt. ſ post intri/seca que nomie virtutis significauit ponit exte/riora que intelligit per diuitias.

ſ vnde magis inflatur homo.

† ſ aug. alii in amicis sed frustra. quia.

in † multitudine diuitiarum suarum gloriantur. † Frater non re/dimit redimet homo: non dabit

† ſ Id est. vnde redimatur anima hominis.

deo placationem suam. † Et pre/cium redemptionis anime sue: et

† ſ Aug. Laborē nō inuet. vita tū hec finietur.

† laborabit in eternum et viuet ad

† ſ Ideo laborabit quia. ſ nō intelliget.

huc in finem. † Non videbit

† ſ Cū viderit eque mori bonos et malos.

interitum † cum viderit sapientes

† ſ Aug. Qui sibi nō prospicit in futurum.

† ſ Aug. Qui nescit in quo malo sit.

morientes: simul † insipiens et stul

† ſ Et si filius tamē alienus quia alieni sunt qui nichil prosunt.

tus peribūt. Et relinquent † alie

† ſ Aug. Que extruxerūt quasi domos eternas ad memoriā q̄uis in inferno magis maneant.

nis diuitias suas: et sepulcra eo

† ſ Qui palacia huius seculi edificauerunt

† ſ huius seculi.

rum domus † illorum in eternū.

† ſ In quibus ad tēpus. ſ domos quas be/redibus nimittant putant esse duraturas.

ſ filiorum.

† Tabernacula eorum in proge

† ſ Augst. hoc querūt vt vocentur nōia eoꝝ.

† ſ Nepotū. ſ A domibus. ſ vel suo habūt.

nie et progenie: † vocauerunt no

† ſ Prouinciis suis quia ad exteros fama non peruenit.

mina sua in † terris suis. Et ho/

† ſ aug⁹. Ad imaginē felicet dei factus non vi/ribus sed rationis intellectu. † ſ dū sepulcra quasi eterna cōstruit. et nomina facit inuocari. cū potius eterna deberet querere. ſ Aug. suā dignitatē sc̄z q̄ intellectu p̄ceit homo iumētis non viribus.

mo cum in † honore esset non † in/

tellexit: comparatus est iumentis

† ſ Et merito. † ſ Quia. † ſ vicio non natura.

† insipientibus: et † similis † factus

† ſ Aug⁹. Non dei. † ſ Cas. Quia ducit ad mortem.

est illis. Hec via † illorum † scan/

† ſ Aug. Nō ita sit tibi vt tales putes beatos. ſ Malis. † ſ Cas. vbi simulatō nō in corde/

dalum † ipsis: et postea in ore suo

† ſ vel benedicent. † ſ Sed. † ſ Ignari.

† complacebunt † Sicut oues

† ſ, Aug. Jam mente. vt iusti mente in celo. vel poit. ſ Aug. Qui sola pacientia attendūt.

† ſ dyabolus. † ſ vel pater est eis.

in † inferno positi sunt: † mors † de

† ſ Precumebunt eis et iudicabunt eos.

pascet eos. † Et dominabuntur

† ſ Cas. Resurrectione quia sunt cū christo qui eos iudicabit. ſ Aug. Id est in iudicio quan/do omnia erunt aperta. † ſ Aug. Quod hic habebant in gloria seculi quod erat a gloria eo/rum .i. a virtute sua pecunia amicis.

eorum iusti in matutino: et † auxi

† ſ A similitudine panni.

lium eorum † veterascet in infer/

† ſ Ipsi ita. sed ego non.

no a gloria eorum. † Verumtamē

† ſ Cas. vt terror. pternit malos spes reseptus nis relenat bonos.

deus † redimet animam meam de

† ſ Cas. de potestate dyaboli qui ante aduentū animas tenebat. † ſ Carnē et me/

† manu inferi: cuz acceperit me.

† ſ Ergo quia sic gibant mali et quia sic deus retribuet. † ſ Aug. In quo nōi videris in/stra laborasse. qui iustus es et tamen paup. nō

† Ne timueris cum † diues facta

est magnum q̄ domus eius.

† ſ Ideo ne timueris.

fuerit homo: et cū multiplicata fue

† ſ Dic possessa/

rit gloria domus eius. † Quo/

† ſ Ad inferos. quia in abyssum cadet.

niam cum interierit non † sumet

† ſ Cas. Sensualis. non ideo/

omnia: neq̄ † descendet cum eo

† ſ Aug⁹. Quādiu vigit in prosperis sibi benefe/cit in morte torquebit anima

gloria domus ei⁹. Quia † ita ei⁹

† ſ Id est. exaltabitur. ſ Quia. † ſ Aug. O deus solū in prosperis in aduersis blasphe/met. ſ Laudabit te.

in vita ipsius † benedicetur: † con

fitebitur tibi cum benefeceris ei.

† ſ Cas. imitabitur anteiquos iniquos.

† ſ aug. Quia etiā hic in tenebris interioribus

† Introibit vsq̄ in † progenies

est et postea exteriores patientur.

patrum suorum: vsq̄ in eternum

† ſ Sed quare hoc. ſ aug. Quia non inde

non videbit lumen. † Et homo

accusandus deus sed homo. quia.

cum in honore esset nō intellexit

comparatus est iumentis insipiē

tibus et similis factus est illis.

† Tribuitur. † ſ Synagoge fideli.

† Psalmus † asaph.

¶ In ore suo cō. Aug. Cū tales sint fiūt ypocrite. r labijs benedicūt deū. ñ corde. audiētes eñ de etna vita. de ptemptu mūdi nō curant. sed ne erubescāt, vel corripiant ore bñdicūt. et peiores sunt aptis malis.

¶ Sicut oues. Cas. Dyapsalmus. Que impijs et iustis fddēda. Se iactāt. ß michi iam pstat q̄ in inferno p. s. Oues. amissa lana manēt. sic in istis sine cōsum/ptōe subē pena inue/nit q̄ cruciet. De/pascet. Aug. a simi/litudine iumētoꝝ. q̄ nō radicitus herbas euellunt. ß sumitates tm̄ carpūt. vnde iterū herbe nascunt ad pa/stū. Sic et illi morte depasti renouiscūt. q̄ nō deficiūt. Vt De/pascet. Cas. de pa/scua .i. de pena ad pe/nā ducet.

¶ Mors. Aug⁹. Vt xps vita. ita dya/bolus mors. q̄ pastor est eis. vt quib⁹ quas trabit ad pascua mor/tis.

¶ In matutino. Aug. Quia nō nor. dū nō apparēt meri/ta iustoꝝ. et quasi fe/licitas noīat impioꝝ.

¶ Veterascet in inferno. Aug. Quā tā vtus ē habere glo/riā inter boies. tantā in inferno corruptio/nē. Alia littera a glo/ria sua repulsi sunt. Vel ita distingue se cūdū aliā litterā. au/xiliū eoꝝ veterascet in inferno. Sequit. A gloria sua expulsi sunt.

¶ Ne timueris. Cas. Dyapsalmus. Admonitō. ne timeā tur potentes qui oīa cū luce reliquūt. Cur eñ hec peccatoribꝫ p̄/missa sint cōmunis q̄ rela est.

Diues. Cas. hec eñ et abiecti habent. Gloria. in bonoꝝ b⁹ seculi. Domus. quia non solum ipse sed omnes qui ad eum pertinent.

Benedicetur. Cas. Non de bono actu. ß de delicijs bñdicet. fauo/re luxuriantiū. qui inter epulas pastoꝝ bene optant.

¶ Confitebitur. Aug. Del pecta confessione quā. pfperitas facit. sed illa est magni meriti quā non tollit vis doloris.

¶ In progenies patruꝫ. Aug. Qui patres sequūtur pessimos: eo/rum societate damnandi sunt.

¶ Et homo cum. Cas. Iterat deformitatē hominis vt malus a ma/lo quiescat.

¶ Psalmus asaph. Hiero. Asaph latine congregatio. grece synago/ga: q̄ fidelis hic loquitur. q̄ christū expectat. p̄ quā magis cōfutant

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

increduli iudei.

Laſ. Aſaph vocem dei inducit⁹ de mutatione ſacrificiorū. prius agit de vtroq; aduentu. p primū iuitans. p ſecundum terrens.

Deus deorum Laſ. Ne quis medio critet de incarnatōne eſtimet: potentia eius predicitur. vt increduliras tollatur.

Aſaph etiam vt inde ſit maior autoritas: ſibi inducit deū loquentē.

Deus. dicit ali/ quando ſubſtantialiter vel naturaliter vt deus pater et filius et ſpirituſſanctus. Adoptiue ſicut dicuntur ſancti qui p gratiam adoptionis dij ſunt. Nūcupatiue. vt falſi dij iupiter venus.

Locutus. Aug. Per ſe. et p ꝓphetas.

A ſolis ortu. Laſ. Q. qui omnes gentes vocat a hiero ſalē incepit. quia ide creuntes apoſtoli ſpeciem decoris xpi toto orbe annūciauerunt. vnde scribit de ſyon lex et verbū domini de hierusalem.

Ex ſyon. Aug⁹. Capit deus euāgeliū z in ſpecioſus ꝓ filijs hoīm ccpit annūciari quia ibi datus eſt ſpiritus apoſtolis. vt teſtes eſſent in hierusalem et in tota terra.

Ignis. Auguſ. Ante eū ꝓcedit. pena ꝑ terreat. quos ꝑmia non inuitant.

Aug. Ignis materialis vel malę ꝓcellę torquebit impios. cū conſpiciēt iudicātē.

Ignis purgatorius qui erit pfectis qlis tribus pueris. minus pfectos purgabit. malos comitabit ad inferos.

Tempeſtas. Laſ. Nō ventus: ſed potentia dei. vt eius ſententia area ventilet. Que iudicatio tēpeſtas dicit a ſimili. qz impulſa veniet. et celeriter rapiet.

In circuitu. quia cū ipſo iuſti ſedentes iudicabunt. prius omnes cōmuniter vocauit: tunc vocabit vt diſcernat.

Diſcernere. p. Aug⁹. Primo cōmixtos vocauit a ſolis or. vſ. ad oc. tunc autem vt diſcernat.

Congregate. Aug. Videns ꝓpheta futura quaſi ꝓſentia hortatur angelos congregantes et applaudit.

Aug. Congregate. Meſſores angeli quoſdā portabant in ſinu. quoſdā in manibus. In ſinu: cōtemplatiuos. In manibus: actiuos. quaſi ſaluos p bonā voluntatē et opatōem. De malis dicit. de quo nō implent manum ſuam.

Eris habēt opa charitatis ꝙ ſacrificia pecudum'.

Qui ordina. Aug⁹. Nouū t. ſuper vetus. Vel qui dicūt nō ſūt cō digne paſſiones bui⁹ tem. Vel poſt laborē ſequi denariū. Vel qui plu/

Et annunciabūt cęli in. Aug. Iā cęli nūciauerunt nobis hanc iuſtitiā dei. q̄ q̄dam erunt ad dextrā q̄dz ad ſiniſtrā. nullū granū erit tūc cū palea: et ſi nūc pmixta: quia deus eſt iudex iuſtus.

XLIX.

Deus deorum dominus locutus eſt: z vocauit terram. A ſolis ortu vſq; ad occaſum: ex ſyon ſpecies decoris eius. Deus manifeſte veniet: deus noſter z non ſilebit. Ignis in conſpectu eius ardebit: et in circuitu eius tempeſtas valida. Aduocauit cęlum deorſum: et terram diſcernere populum ſuū. Congregate illi ſanctos eius: qui ordinauerunt teſtamentum eius ſuper ſacrificia. Et annunciabunt cęli iuſticiaz eius: quoniam deus iudex eſt. Audi populus meus z loquar iſrael: et teſtificabor tibi deus deus tuus ego ſum. Non in ſacrificijs tuis arguam te: holocauſta autē tua in conſpectu meo ſunt ſemper. Non accipiam de domo tua vitulos: neq; de gregibus tuis hircos. Quoniā meę ſunt omnes ferę ſiluarum: iumenta in montibus et boues. Lo critudo agri mecū eſt. Si eſurierō non dicaz tibi meus eſt enim orbis terrę: et plenitudo eius. Nunquid manducabo carnes thaurorum: aut ſanguinem hircorum potabo. Immola deo ſacrificium laudis: et redde altiſſimo vota tua. Et inuoca me in die tribulationis: et eruaz te: et honorificabis me. Peccatori autē dixit deus: quare tu enarras

† ſ Et omnis creature. ſ aug. verbū caro factū eſt qui homineo deificat.

† ſ Qui oliz multifariā in ꝓphetis loquebat. † ſ Hoc loquendo fecit.

† ſ Miſſis teſtibus vſq; ad vltimū eius: † ſ nō vnā tantū ſed omnē que eſt.

† ſ A birſalē. † ſ Caſ. Quia ſpecioſus forma pre filius hominum.

† ſ Quia et ſi occult⁹ tūc. et eſt adhuc tamen. † ſ aug. Ad iudiciū.

† ſ Qui verus ē. † ſ Aug. A iudicio vt modo cum er flagella ſunt admonitio. ſ auguſ. Modo enim expectat ad penitentiam.

† ſ aug. timeat ergo palea ſe arſuram.

† ſ A ſimilitudine.

ſ ang. angeli ſeparatores et ſancti.

† ſ aug. Q. ſegabit bonos a malis. † ſ aug. veniens aūt ad iudiciū. Caſ. vel veniens ſurſuz a patre. † ſ aug. Omnes pfectos ſecū iudicaturos deſurſū ſeſſuros. celū eſt cum illo terram diſcernit. ſ vel bit. ſ vel los.

† ſ Omnes iudicandos. ſ Peccatores.

† ſ a malis.

† ſ Et quia erit ergo o angeli meſſores.

† ſ aug. Qui cogitant de ꝓmiſſis eius ſupra illa que opantur que ſunt ſacrificia deo.

† ſ venient manifeſtus et iudicabit. et hanc iuſticiam annūciabunt cęli. i. apoſtoli toti mūdo.

† ſ Qui non fallitur. ſ diſcernens

† ſ auguſ. Si populus meus audit. et ſi audiſ loquar tibi. aliter et ſi loquar. nō tibi loquar.

† ſ Per ſcripturas et miracula. ſ Vocat

† ſ Omnū p potentiā. ſ Caſ. familiarius. qz te ſeruū habeo † ſ In ꝓphetis. ꝓmiſſus ebri ſi⁹. † ſ Et ipſe.

† ſ aug. Quia nō quero animalia. ſ nō exhibitis. † ſ aug. animā igne charitatis totā inflamatā. vel ſacrificiū deo. ſ. e. vbi dicit nolle animalia in holocauſta. ſ Bed.

† ſ Que tua iuris.

† ſ Sed ne putes holocauſta de animalibus. ſ auguſ. Pęnūciat nouū t. vbi omnia ſacrificia ceſſant figuratiua.

† ſ aug. Cur queram a te quod meum eſt. qui creauī.

† ſ Etiam. † ſ Etiā domita que tu nutris. ſ vel equi ſilueſtres et boues ſecūdū aliam ſrāz.

† ſ ab eterno quod nullus homo fecit.

† ſ que et quot ſunt. † ſ aug⁹. vbertas oīm in terra gignentium.

† ſ aug. quia ego vbiq. vel apud me nichil poteſt. nichil futurum eſt. ſ Michi ſeruit.

† ſ ang. quod nūquā fit. ſed dicitur ad cōuincendū parūulum ſenſum.

† ſ Ergo non queras quod michi deſiderio non dicaz tibi meus eſt enim orbis terrę: et plenitudo eius.

† ſ Caſ. Omnes creature.

† ſ Bed. ſ q. nō in ſacrificiis ſed in pauperibus hec volo.

† ſ Nec nolo ſed. † ſ Ecce quid exigit.

† ſ quod in te ipſo eſt. ſ vt gratias de omnibus agas. † ſ Itez iteruq;

† ſ que in te non extra. † ſ tunc. ſ aug⁹. Non enim debeo pręſumere de omnibus vtilibus tuis.

† ſ aug. apud alios cauſa honoris eris michi. † ſ Per contra predicantē. ſecurus tamē ſit qui audit. a quocunq; audiat bona.

† ſ Cum opere non impleas.

Audi popu.m. Laſ: Vor rpi. vt reſciens ſacrificijs pecudū: fiat ſacrificiū laudis. Aug. vel repetit ſub alio verbo audi ſicut iſrael. i. ſicut videns deū. et teſtificabor: hec ſcz d. d. t. e. ſ.

Deus deus tuus. Aug. Prius dicit ſimpliciter ſum deus. Et poſtea dicit ſum deus tu⁹. Q. et ſi nō ſuz deus tu⁹. tamē ſum deus. bono aīe meo ſū deus. malo tuo nō ſū deus tu⁹.

Sum. Laſ. Eſſe eſt propriū deitatis.

Iſrael. Laſ. Q. ſi es iſrael. i. ſi me vides. audire nō negligis. Deꝰ ille generalis deus tu⁹ ꝓprie

Holocauſta aūt. Aug. Si anima inflamat⁹ et mēbra in vſum ſuū rapit. ne ſeruiāt cupiditati. vnde ꝓcipit in leuitico vt adipē cū renūculis offerant. quibꝫ interna charitas ſignatur.

Nō arguā. Laſ. Et ſi feceris nō acceptā. De domo. q̄ſi ſignificatos acciperē. nō illos d' domo. qm̄ meę. ac ſi diceret. q̄a nō ſunt tua ſed mea.

Quoniā meę ſūt. Aug. Mea ſunt que nō poſſides indomita ſcilicet.

Ferę iumenta boues. Laſ. His ſimilitudinibus figurat eccleſiā. ferę ſūt gētes Iumēta in montib⁹. ſimplices in culmine fidei. Boues apoſtoli ꝓphetę. Volatilia ſu pnę angelorū virtutes. Pulcritudo agri. gētes cōuerſe quę ſunt dei⁹ terre. eſurit ſalutē et de oīb⁹ ſatiat. Carnes thaurorū non vult in ſacrificijs ſed in pauperib⁹. ſapientię.

Cognoui oīa. Aug. Cū illo ſunt oīa cognitōe q̄dā ineffabili

Si eſurierō. Aug. Si hęc datis: forſitā eſurire putatis q̄ē inſania

Nūquid manducabo. Olim hęc ſacrificabātur. nō ideo q̄ deus in de delectaret: ſed ne demonib⁹ offerētur: et tantū deo ſacrificabātur in q̄ bus erat aliqua ſignificatio.

Immola deo. Laſ. Non dicit michi. ſed de ſe quaſi de alio. vt et poſt: peccatori aūt d. d. nō ego.

Tribulatōis. Aug. Nā tribulatō ꝓprie ē fiore ſalutis ſi carnaliū.

Peccatori aūt. Aug. A q̄b ſacrificiū velit. vbi peccatori ſuę neq; cię imputant. Laſ. Hęc populo ſuo dixit. ſed nō ſuo. i. peccatori dixit. de. Quare enarras. i. quare cōi ſermone ad hierlim. pfers aliq̄d de mea maieſtate b ꝓpria ꝓdicātes.

Laſ. Quia laudē q̄rit. ne putet turpis ſibi ꝑpari. ꝓhibet: ne lingua ꝓſumat laudare. cui obuiat prava cōſcientia. nō tñ inter dicit laus cōuerſis ad pñam: ſed oblitis deū vt infer⁹ ait. Immola deo ſ. l. ſed videas ne bene cātes: et male viuas. q: peccatori dixit deus. ne ſit ſecurus quaſi hoc ſolo ſaluetur q̄ bene vocauit.

Quare tu enarras. Laſ. Q. nec ſancta verba os pollutū ꝓſumat

d ocere. vel os hęretici et si legere. Non em̄ lectio negat̄ corrigendis. vnde
a plus. Castigo corpus m. et in ser. re. ne cū alijs prędica. iple rep. effi. Nō
aut cū alijs legerim. Ideo in veteri testamento erat labiū eneū in introitu
tabernaculi vbi sacerdotes lauabant manus. vnde mundamini qui fer
tis vasa domini.

¶ Assumis. Cas. Indeuotus psalmis. Non em̄ lectio negatur corrigendis.

¶ Tu uero odisti. Cas. Tu vero ore dicis. ē facto negas disciplinam. si corrigo murmuras.

¶ Furem adul. Cas. In his omnia notat vicia. a parte totum. Cas. Vel iuxta. sani intellectus scriptę. Adulteris qui ponūt falsum au ferendo verum.

¶ Os tuū abun. tr et lin. Cas. Accusat cōscientiā et linguā. Cōcinnabat quia mos est decipiētis sic falsa cōponere. vt lepore verboꝝ blā diatur. et hoc. nā cōtra fratrē sedens. nō casu aliq derogat. sed studio.

¶ Sedens. Cas Nō trāsiēs vel stās facit. nō cū voluntate facit.

¶ Fratrem. Cas. Omnē hoiem. Et aduersus filiū matris ecclesię cui charitate iūgimur. Ponebas scandalū. hęreses. vel alia quibus inno cens capiatur.

¶ Loquebaris uel detrahebas. Aug. Dū detrahit q doctus videt fratri. forsan bene docēti. vel bene ambulanti. ponit scandalū infirmo. qui nescit iudicare. et ideo filius matris dicitur. lacte scilicet egenus ecclesię. nōdum patris ad mensam accedens. cuius panē pascatur. i. validioris doctrinę cibo.

¶ Tui similis. Cas. Consentiendo malis.

¶ Statuā ante faciē tuā. Aug. Quod post dorsum posuisti. ante faciem ponam.

¶ Rapiat. Cas. de ad pgnā. et nō sit q eripiat. quādo dyabol rapit. deus eripit. Sed cū deus rapit nemo valet liberare.

¶ Sacrificiū laudis. Cas. Nō quod sceleratī cantant. sacrificiū laudis nō animaliū. et hęc est via ad deū. scala iacob qua angeli. i. fideles ascendūt ad laudem diuinitatis et descendūt ad laudem hūanitatis.

¶ Illiciter. Cas. In sacrificio laudis. Salutare dei. Aug. Christ qui cū gratia venit: quē nō nouit: qui aliqd alij cē gratię dei attribuit

¶ In finē psalmus. Cas. Arguente nathan. Rex nō erubuit peccata publice confiteri. non se excusauit vt solet homo. et a se pnas exegit. quas vt ferret aliquis coactus. in conspectu omniū reū se abiecit cui iudicium timebatur. vnde hic specialiter humilitas ostenditur. quę adeo valet pnitentibus. surgendi ne desperes.

¶ Dauid. Cas. Proponit in exemplū nō cadendi. sed et si ceciderit resurgendi.

¶ Cum. Cas. Prima est deprecatio vbi captat a psona iudicis p misericordiam: et iusticiā qua punire debet: nisi quia et ipse satisfacit. quod est a sua persona captare.

† ¶ nec sanctū. verbū. os pollutum presumat. † ¶ Sanctum.

iusticias meas. et assumis te

† ¶ polluti † ¶ augu. Laudas quando pater murmuras quando castigo.

stamentū meu per os tuū? Tu

† ¶ Aug. que dicis post te ponis. ne videas.

vero odisti disciplinam: et proie

† ¶ precepta contemnis.

cisti sermones meos retrorsum.

† ¶ Non dicas te non fecisse quia. † ¶ aug.

¶ Si videbas furem currebas

assentiebas laudando.

cum eo: et cum adulteris portio

† ¶ aliquo consensu. ¶ Id est astipulator facti eras. † ¶ Aug. nō solum nō reprehendit vel tacet. sed etiā laudat. etsi malū esse sciat vt lit dolus.

nem tuam ponebas. Os tuū

† ¶ vel nequitia.

abundauit malicia: et lingua tua

† ¶ aug. O. cum otio ita tibi placet. ¶ q. cum studio.

concinnabat dolos. Sedens

† ¶ Qui bene ambulat et bene docet.

† ¶ vel detrahebas alia littera.

aduersus fratrem tuum loque

† ¶ Repetit. s. t.

baris: et aduersus filiuꝫ matris

† ¶ Infideose.

tuę: ponebas scandalum. hęc fe

† ¶ Id est. distuli pena expectans ad penitentiam. sed tu vertis ad impunitatem.

cisti et tacui. Existimasti inique

† ¶ Augu. placere putas mihi mala. que nō credas vicioē. † ¶ Sed ego. ¶ arguendo.

quod ero tui similis: arguam te

† ¶ aug⁹. Ostendā te tibi. et displicebis tibi. qā et modo facetes si te videres. michi vero placeres si tibi displiceres.

et statuam contra faciem tuam.

† ¶ Ergo. ¶ Laudē volo sed nō a peccatore. ¶ Nemo dicat nō predictum. † ¶ Me deum non creditis.

¶ Intelligite hęc qui obliuisci

† ¶ Cui nemo potest resistere † ¶ de⁹. i. ego.

mini deum: nequando rapiat et

† ¶ Et hoc intelligite q

non sit qui eripiat. Sacrificiū

† ¶ aug⁹. Non laudat qui bene dicit. si male vivit. nec qui bñ vivit. si tibi dat. vel si sup altā se extollit. cui potius erogare deberet. qā habet.

laudis honorificabit me: et illic

† ¶ Illi laudanti: † ¶ Me scilicet.

iter quo ostēdā illi salutare dei.

In finem psalmus dauid cuꝫ

† ¶ Missus a deo ad arguendum qui simile de one prosoluit pauperis.

venit ad eum nathan prophęta

† ¶ vel quoniā. † ¶ Vicit pax quem bella nō vicerant.

quando intrauit ad bersabee.

L.

¶ Cas. Hoc dicens. locū aufert iudicio discussionis. quia factū conceditur.

Miserere mei

† ¶ Hiero. Q. ad tuā misericordiā pfugio vt granū⁹ pulneribus triaca remissionis inuindas. ¶ Quia magna misera mea. † ¶ Naturalem.

deus secundum magnaꝫ miseri

† ¶ Cas. Que supat multitudinē qualibet peccatorum.

cordiam tuaꝫ. Et secundū mul

† ¶ Ab initio seculi exhibiturū. ¶ factarum.

titudinem miserationum tuaru:

† ¶ Cas. vt nullum remaneat vestigium.

† ¶ Contra primū. † ¶ qꝫ ab actu peccati. ¶ Quia plus peccaui sciens scꝫ et ex volūtate.

dele iniquitatem meam. Am

† ¶ videbat p spūm ablutōem baptismi. et taliter ablui petit † ¶ Contra vtam.

pliꝰ laua me ab iniquitate mea:

† ¶ Adulteri. ¶ Quod in me fuit carnis voluptate.

et a peccato meo munda me.

† ¶ Augu⁹. Quid ergo erit. p misericordiā peribit iusticia. vt hoc sit ipunitū. nō. q. ego punio Quasi ignosce. quia ego agnosco. nō dissimulo.

Quoniam iniquitatem meam

† ¶ Sibi facit ille quod deus in iudicio faceret. vnde supra arguā te. et statuā contra faciē meā.

ego cognosco: et peccatum meū

† ¶ vel cosā non post tergū. vt priūs cū neglig ret. † ¶ Munda. quia. ¶ Aug. Quia tu solus sine peccato. et ideo iustus punitor.

contra me est semper. Tibi so

† ¶ In me carnis voluptate † ¶ In primū. † ¶ tibi soli. vel ideo munda.

li peccaui et malū coram te feci

¶ Cas. Pro mō in bilei. plalm⁹ remissionis. Jubileus qui ꝑpe annus in lege quinquagesimus erat in quo omnibus debita remittebātur et possessiones alienatę restituebant vnde jubileus initiās vel remittens dicebatur. ita p pniteatialē humiliatē ō qua hic agitur plena pēitat peccato. ū remissio.

¶ Cas. Hic pnitentialis psalmus pl⁹ frequētatur. q hic magna humilitas ostenditur. et quia hoc est tempatum supplicationū genus. quod et infirmi possunt implere. quia hic nichil difficile dicit vt in alijs laudabo p singlas noctes lec. Et grauata ē super me manꝰ tua. Putruerūt et c. s. c. mee. Cinerē tanq̄s panē māduca. De pfūdis clamaui a. t. d. Persecut⁹ est inimicus aiam. zc. Sz a pio petit misericordiā. Alibi ergo dicit contraria forsitan. hic tempata infirmis. p uidet. forsan ideo dicit. docebo iniquos v. t. et i. a. t. c. zc. q̄ fuidit p hanc psalmū plures petituros.

¶ Magnam. De grani peccato despandū esset. nisi magna misericordia eēt. Magna nō pōt definiri quanta sit.

¶ Magnā misericordia. Cas. Magā misericordia deus de celo deposuit: corpe induit. vt pateret. moreret p quā se credebat facile absoluī: p quā sciebat et humanū genus liberari. quid ergo nō poterat dare: cum sēm se rogatur deus ignoscere.

¶ Miserationū. Cas. Per misericordiā et miserationem petit. Et est misericordia in natura. miseratō in effectu.

¶ Amplius laua. Cas. Que modā delendi velit. subdit. Aug. Amplius laua. vt nō modo culpā operias sed etiā reatū volūtatis abstergas Hiero. vel amplius qꝫ petere intelligas. non sunt pura.

¶ Munda. Hiero. Sic laua vt mūdes. lauātur em̄ quedā que tamē

¶ Quoniā iniqui. Aug. Cas. Cuius misericordiā petit vt ignoscat: quia scit iustū vt peccata puniat subdit. Tu ne punias: quia ego punio. Quoniam iniquitatem meam zc.

¶ Contra uel corā. Aug. Post tergū peccatū habuit. cū rex sententiā in diuitē qui rapuit ouē pauperis dedit: oblitus sui.

¶ Tibi soli. Hiero. Solus enim ille iuste punit qui nō habet quod in illo puniatur. Ille iustus reprehensor qui non habet in se qđ reprehēdat.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

hic est inter homines solus christus.

¶ Cas. Tibi soli. Quia rex oīm̄ supior tantū a deo puniendus est. Lora te. quia vbiq; esse fat. vnde se arguit. quia eo psente peccare non erubuit. Vt iustificeris in ser-t. cuius verba nō transeūt: sed implēt. Vincas cū iudicaris. deus tanq; iustic̄ est vt velit se cū homine iudicari. Vnde in ysaia. Judicate inter me ⁊ vineā meā. ergo contra cū quem et pastore regem fecit: talē habet iustic̄ā vt vincat inter se et cū si iudicent.

¶ Aug. Tibi soli. christo. nullū habenti peccatū. in pscientia -i-spiritu ꝓphetic̄ dauid dicit. tibi soli peccani. et vincas cū iudicaris. supas enim omnes homies-i-omnes iudices. et qui se putat iustū coram te: iniustus est. tu solus iuste iudicas. Cum-i-ḡuis iniuste iudicaris a pilato ⁊ iudeis. Sed ne putetur vincere eos tantū-q; grā dia cōmiserunt. non eos qui ex quo nati sunt michi tale commiserunt. addit personam totius generis humani in se ostē dens. Ecce enī in iniq̄tatibus ⁊c. M. etiā his imputas peccata. In oīm̄bus vincula propago mortis. Tu omnes vincis. qui de spiritu sancto ꝓcept⁹.

¶ In sermonibus. Remi. De p missiōib⁹ xpi. Vel d venia ingemiscēs vt agat contra eos qui christū ḡuis a patre pmissum. et dauid pter eius peccata nō nasciturū dicunt. vel qui dicebant deū damnid nō indulgere. eo q̄ tam graviter deus offenderat.

† Aug. Solus in hominibus verū potuit discere homo deus.

vt † iustificeris in sermonib⁹ tuis

† Aug⁹. videt futurū iudicē iustū. a peccatoribus iudicandū. et in eo vincendē. vnde. Qui a scōdit sup occasū ⁊c. occidēdo eū victor factus ē

et vincas cum † iudicaris.

† vere vincis. vel peccati † Aug. Non q̄ de adulterio natus. sed quia in oībus trahit iniquitas et adam et vinculū mortis.

† Originalibus et actualibus quia macula originalis peccati teneor et ad actualia. pn⁹ exisso.

† Ecce enim in † iniquitatibus cō

† Aug. vel aliut in vero.

ceptus sum: et in peccatis ꝓcepit

† Id est. libidinis escupiscentia que peccatū est. nisi excuseur p bona coniugii. Naz hoc op⁹ castum in coniuge nō habet culpā. sed ori. peccati in prole secum trahit debitam penam.

† Non in te culpā refundo. sed veritatē profiteor quam diligo.

me † mater mea. † Ecce enim veri

† Cas. Aliis incertus. aliis occultus erat filii dei aduentus. vel cognitionis tue. vel remissionis peccatoꝝ michi ꝓ sapientiam. tuam reuelate et ita certus sum. vt asperges me sanguine christitatez † dilexisti: † incerta et occulta

sapientiē tue manifestasti michi.

† Sanguine christi.

Asperges me dñe † ysopo et mū

† ſ vel mundabis alia littera. ſ Aqua baptismi. † ſ Aug. vt ē vestis domini sine macula ⁊ ruga. quia vestimenta christi in transfiguratione facta sunt alba sicut nix. per que sancti significant. vnde Quotquot in christo bap. e. r. i.

dabor: † lauabis me et † sup niuez

† ſ Et sic audiam te.

dealbabor. † Auditui meo da

† ſ Cas. de absolutōe pec̄

† ſ Cas. de ceteris. pmissis.

bis † gaudium et † leticiam: et er

† ſ Interiora mea. † ſ Quia sine fastu sine tumore. tumor enī infusa repellit. † ſ Quia ea ante faciē habeo. si enim homo aduertit peccatū deus auertit faciē ne puniat.

ultabunt † ossa † humiliata. † Auer

† ſ Non a me.

te faciem tuam a † peccatis meis:

† ſ augus. plus presumit q̄s de illo grandi peccato adul. q̄ magnam misericordiam dei

† ſ Auertendo.

et † omnes iniquitates meas † de

† ſ deletis malis. † ſ ang. Quasi nouū aliquid fec̄s quia et ante innocens. innoua.

le. † Cor mundū † crea in me de⁹:

† ſ angus. Quia curuata est rectitudo spūs mei ad terrena. Rectus ē cum ei bonus est de⁹ ꝓ oīa vt dauid post in aduersis.

et spiritum † rectum innoua in vi

sceribus meis. Ne proicias me

† ſ aug. Cuius faciem timet amittere eius faciē imꝑocat.

a † facie tua: et spiritum sanctum

† ſ aug. Quia iam habet donū spiritus qui cōfitet et penitet. † ſ Per eū. ſ Aug. Quia peccando amisi.

tuum ne † auferas a me. † Redde

† ſ Christi. ſ Aug. per cuius venturi fidem. prophete sanati sunt. et nos ꝓ fidem facte rei salutem. tempa variata sunt. non fides.

michi leticiam † salutaris tui: et

† ſ aug. Id est. spiritusancto confirma nō solū non auferas.

† spiritu principali confirma me.

† ſ Qui in fide manentes peccant. † ſ Ut sericordiam et veritatem.

Docebo † iniquos † vias tuas: ⁊

† ſ Qui sine deo. i. infideles. ſ vt ego. vel etiā

† ſ Quod vt possim.

† impij ad te conuertentur. † Li

† ſ Ab omni corruptele pene et culpe. et da in corruptionem.

bera me de † sanguinibus deus

† ſ aug. Que erit i ꝑcorruptōe cū mortale hoc induet imortalitatē modo est tam in spe.

† ſ Cas. Et si alioquin timeo quod supra dictā est. quare tu ea arripis iustitias.

deus † salutis meę: et † exultabit

† Nec inde subito. quia o.

lingua mea † iusticiam tuā. † Do

† ſ ꝓpter peccatū clausa. † ſ Cas. Etiā cordis archanum.

mine † labia mea aperies: et † os

¶ Occulta. Cas. Ex autoritate manifestantis confidentia ablutionis et dealbationis.

¶ Asperges me. Cas. Secūda est confidentia misericordię dei. q̄ multā ē varia. ne surrepat desperatio. q̄ oīm̄ peccatis grauior est.

¶ Ysopus. Cas. Sup immolato sanguine intincta super corpus lepre si aspergebatur. ligni ficans sanguine christi macias peccatoꝝ abluendas.

¶ Aug. Ysop⁹ herba humilis sed medicabilis. cui⁹ radix petre herere dr. Ita homo hac̄ mysterio fit humilis radice charitatis firmis in humilitate xp̄o. et mūdatur. Dicitur ⁊ hec herba purgare pulmones in q̄bus ē inflatio. sic humilitas suphiam.

¶ Super niuem. Aug. Inꝑparabiliter. vnde et in monte vestis christi fulsit sicut nix.

¶ Auditui meo. Aug. Nota humilē. Audiā te būilis. Nō loquar cōtra te suphō nō eīm̄ defendo culpam qui humilis audit et discit. int⁹ gaudet ō ꝑfitate. vñ amicus sponsi stat et audit. nō cadit loquendo. ⁊ gaudio gaudet ꝓpter vocē sponsi. et quia iam humilis. tā exultant ossa humiliata.

¶ Auerte. Cas. Ex cōfidentia secut⁹: petit deletōnem omniū peccatoꝝ. et plenā restitutōnem.

¶ Omnes. Cas. De duob⁹ culpatus: prudenter ꝓ oīm̄bus orat. Dele. de notitia tua.

¶ In uisceribus Cas. Vñ adulterii exijt. In vtrisq; partibus anima et corpe remediū curatōnis petit. q̄ in eis peccauit. Sic desiderat expiari vt videat nil tale vltra velle ꝓmittere.

¶ Ne proicias. Cas. A peccatis faciem auerte. sed nō me a facie tua vnde lumen et sanitas venit.

¶ Spiritu princi. Aug. Notāt hic quidā trinitatē in deo. q̄ est spūs cū nō corp⁹. ꝓ spūm. r. filiū. spūm cūm suo noīe ꝓ spūm principalē patrē.

¶ Cas. Spūm ꝓphetic̄ qui sibi oīm̄bus ꝓfectior est rebus: solum petit non auferri. tacens de ceteris. matus nō ero ingratus: sed docebo.

¶ Docebo. Cas. Quid restitutus ꝓfoluat. pn⁹ plorās iam fit doctor.

¶ Aug. Docebo iniquos. Confirma in gratia qua ignouisti et confir

¶ Cas. Docebo. vel exemplo. quia dā sibi petitur alijs spes datur. Vel verbo dei post magnalia dei ꝑdicauit. Ecce questuosus de ꝑdicatōe fructus ⁊c. q̄ impij ⁊c. hoc ergo dicere non est delatio: sed ꝓuidentia: quia p ista verba multi orantes soluti sunt. ab his desinam.

¶ De sanguinibus. Cas. Quia multa sunt carnalia peccata. vt iam

¶ Aug. De sanguinibus. Et si minus latine: magis tamen ꝓprie pluraliter dixit. innuēs multa peccata et origine carnis peccati trahi. Vnde caro et sanguis regnū dei non possidebūt. id est. peccata quę de corruptō ne carnis et sanguinis veniūt.

¶ Iusticiam tuam. Cas. Iusticiam laudat cū pietati deberet gras

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

agere.sed et iusticię fuit confitentem suscipere.et hę vnę res semp in iudi/
cio domini adiunctę sunt.
¶Laudem. Aug. Q me creasti q peccantem non reliquisti q confite
ri mon uisti.q mundasti.
Sacrificium. Cas. Quod illo tempore pro expiatione ponebat.
¶Contribula/
tus. Cassi. Letus et
lascin? spūs obligat
pcō. Sequitur bu/
ius sacrificij pmissio
cor con.
Benigne fac. Cas. Jam gaudens de edificatione hieru salem,ppbetat.vbi sa
crificium iusticię.
¶Aug. Supra vn?
pęcabatur prophe/
ta scilicet pro seipso.
Ecce iam est hic ty/
pus ecclesię. huic syō
benigne fac qnę ali/
quid speculat' quod
sperat.
Muri. Augus. Munimenta immor
talitatis nostrę: con/
stituantur in fide spe
et charitate.
¶Tunc accepta
bis sacrificium.
Aug. Modo sacrifi
cium pro iniquitate.
cor contri-et bu.tunc
solius laudis-quod ē
sacrificiū iusticię. vel
cum ecclesiaz constru
ensi.tunc iusticia erit
sacrificium-oblatio/
nes miores sancti-bo
locausta perfecti.
¶Tunc impo/
nent. Cas. Sacer/
dotes-vitulos innocē
tes.adultos sine iu/
go peccati. Vel vitu
li pędicatores qui or
bam muginibus im/
plent. Super altare
-i-ecclīaz. Vel vituli
qui se offerunt in sa/
crificium deo-i-mar/
tires. Vel sacrificiz
iusticię passio christi.
Oblationes et holo/
causta ad fideles per
tinent. Et est. Tunc
accepta-sacri-ius.ad est-tibi erit accepta passio christi et acceptabis obla-
et holo.id est-fideles.p tuo nomine patiētes tibi erūt grati.
¶Altare. Aug. Celestem hierusalem.
¶In fine. zc. Hiero. Aug. Dobec prodidit dauid-et sacerdotes occi
dit.non dauid. vt et aries immolatus est.non ysaac-vbi vtrobiqz effuso
sanguine resurrectio christi et vita figurata est-Dobec motus-Idume?
terrenus ab edom-id est-genus hominum terrenum quod mouetur non
persęverat in eternum. Saul petitio. Et significat mortem quam homo
peccans verbis et manibus appetiit. Sicut populus a domino saulem re
gem extorsit. Dauid manu fortis vel desiderabilis aspectu. Dauid rec
comedit panes propositionis.quos non licet edere nisi sacerdotibus-figu
rauit non solum personam regis:sed etiā sacerdotis. Est ergo dauid chri
stus et corpus eius. Hic autem mixta sunt terrenum et celeste. de his duo
bus agit hic psalmus. Non est hic oratio pro malis, sed prophetia quid
sit eis futurum.
¶Dobec. Aug. Aduersarius dauid:significat antiꝝm qui totum or/

meum annunciabit laudem tuā.
† ¶ Hoc obtēdo-quia nō vis sacrificia pecudū-
¶ videbat tempus-quo hec figuratiua cessarēt.
†Quoniam si voluisses sacrifi/
† ¶ Sed- ¶ Nec etiam-
¶ Quc in aduentu christi respuitur.
cium dedissem: vtiqz holocau/
¶ ¶ Hiero. Quid ergo offerendū- ¶ Autem.
¶ Peccatorū quod deo placet- ¶ Est-
stus non delectaberis. †Sacrifi
† ¶ In quo spes venie cōcertendis si penitere
ælint.
cium deo †spiritus contribulatus:
¶ ¶ Penitentia. ¶ ¶ deo cōfitendo .nō elatū
peccatū excusando.nō potest humiliari nisi con
tritum.
cor †contritum z †humiliatū deꝰ
† ¶ aug?. Optemit thaurū et bircū. &c- que tem
pora habuerūt.cū aliquid futurū,pmitterent-
¶ Quod sacrificiū. vt tibi fiat.benigne
Mitte filiū-omitte peccata. ¶ ¶ O.
nō despicies. †Benigne fac dñe
† ¶ aug. Non sibi tribuat aliqua merita-
¶ ¶ Eccles-e- ¶ ¶ vel et
in bona †voluntate tua †syō: †vt
† ¶ per primū hominem destructi-
ędificentur †muri hierusalem.
† ¶ Muris edificatis-
†Tunc acceptabis sacrificiuz iu
† ¶ aug. vt diuin? ignis eos totos absumat.z sic
leuetur holocaustum vt absorbeatur mors in vi
ctoria.
sticię oblationes et †holocausta
† ¶ Angeli messores- ¶ ¶ Super fidei vel
christum.
tunc †imponent super †altare tuū
¶ Augus. Innocentiū noue etatis colla libera a
iugo legis et peccati. ¶ Nouos populos-
vitulos.
† ¶ Mitrens nos.
†In finem intellectus dauid
† ¶ de hoc- ¶ ¶ Motus- ¶ ¶ terrenus -i-
genus malorum.
†cum venit †dobec †idumeus- et
† ¶ Prodidit mortī- ¶ tunc est proditus mor
ti christi-cū venit ad regnū patris-id ē.regnū iu
deorū quod pater instituit-
†nūciauit saul venit dauid in do/
† ¶ Id est.ad iudeos.
mum †abimelech.

LI.

¶ Aug-Q-in bono gloriādū ē
quod est magnum.
Quid gloria
† ¶ tu. ¶ ¶ Quod minimum
est.
ris in malicia: †qui potēs es †ini
† ¶ Sine intermissione. ¶ ¶ Ecce iniquitas.
¶ ¶ Meditatio mali est in lingua.
quitate. †Tota die †iusticiā †co
† ¶ aug. Si nō potest facere loquit' saltē malu
et si hoc nequit cogitat- ¶ ¶ Aug-Ita exped i
te.vel inutilia rapit-vel animā purgat.
gitauit †lingua tua:sicut †nouacu
† ¶ Augus.vtrūq; ante te-sed hoc.s. malicia eli
gis puerile. quasi leues aquā sup oleū- terrā sup
celū.sed cū his inferius cadit.
la acuta fecisti dolum. †Dilexisti
maliciam super benignitatē: ini/
quitatem magis q̄ loqui equi/
† ¶ Q-nec mala regit verbis decoris.
tatem. †Dilexisti omnia verba
† ¶ me et aliorum. ¶ ¶ eu qui eo. ¶ Id est.
linguosus et dolosus: ¶ vel guā. ¶ vel sas-
†precipitationis: †lingua dolosa.
† ¶ Hec dilexisti. ¶ Hec sunt verba precipita
tōnis scz-
†Propterea deus destruet te in
† ¶ Et si nō modo ¶ ¶ aug?-Hoc modo pu?
dignitatem auferet. et post trāsire faciet de hac
vana gloria in qua es ad tempus- ¶ ¶ Aug-
Q. modo es in tabernaculo sed seruus nō ma
nes in domo eternū .modo si qua bona facit
mercedem suam recipiet.
†finem-et †euellet te z †emigrabit
† ¶ Aug-vbi palee cū granis- ¶ ¶ vel suo.
te de †tabernaculo †tuo: et radicē
† ¶ Beatitudine sanctoz. ¶ ¶ Hec patiēt
mali sed nō sine fructu piorum. ¶ Id est .vi
dent nunc.
tuam de †terra viuentium. ¶ Vi
† ¶ Aug. Nō erit cūc corruptionis locus-
debunt iusti et timebunt: †et sup
† ¶ Irrisione dignū iudicabūt- ¶ hic flent.
¶ ¶ Non deus-
eum †ridebunt:et dicent ecce †ho
mo qui non posuit deū adiutorē
† ¶ Non speravit in deo-sed in diuitijs.
suū. †Sed speauit in multitudie

bem mouebit. qui veniet per signa et miracula ante aduentum iudicij. et auxilium a saule-id est-a dyabolo petens.nunciabit venisse dauid-id est-christum.in domum abimelech-id est-ad ecclesiā que regnū est patris.
¶Abimelech. Hiero. Dicit in hebreo achimelech. Ita enim dictus est sacerdos ille,sed propter similitudinē litterarū heth et caph que modi co apice differunt variatur abimelech. for san autem sicut supra non coram achis.sed coram abimelech mutato nomine. vt non res hystorię,pequa/
ris:sed mysteriuz- ita et hic ē. ergo abime/
lech patris mei regnū et significat iudeos.

LI.

¶Aug. Prima est inuectio in dobec vt fideles confortet.et cō tra antichristū et eius complices.
¶Cogitauit. Cas. Cuius mens preceps dictio non ante cogi tat qꝫ loquatur. vnde salomon. In ore stul torum est cor eorum.
¶Sicut noua/
cula. Aug. Que dā promittit innouationem : incidit. ita ille dolosus antichristus scilicet beatitudinē z occidit.
¶Hiero. Aug. Sicut noua. Mali sanctis capillos ra/
dunt-id est superflua bona presentia que contemnunt eaz ipla vita. vt sint filij chore.quibus dicitur.no lite timere eos qui occidunt corpus .aiam autem non possūt occidere.
¶Dilexisti. Cas. Non delerit malum qui diligit.super benignitatem .et si beni gnitas tangit animā refugit.
¶Lingua dolo
sa. Cas. Id est.dolo sa verba fallacię mi/
nistra aliud in corde gestantium.aliud in ore promentium.
¶Propterea deus. Cas. De celeri fine in iqui.
¶Et radicem. Aug. Radix nostra charitas est in terra vi. vnde ra/
dix huius.id est. voluntas eradicatur-quia non est altius fixa per charita
tem ,sed in petra arida et sterili. Ecce dobec-id est-motus de quo loquit'
titulus. hic enim pulvis quem proiicit ventus a facie terre.
¶Aug. Radix mali cupiditas que non frucū parit in terra vi. Vel lo
quit de antipo cuius radix ministri.qui cū eo nichil habebūt cū sanctis.
¶Videbunt iusti. Aug. Pro delectione eius irrisio.
¶Aug. Videbūt iusti. Quid malis sit eventurū in fine: videt nūc iusti et timet tibi.ne et ipsi cadant.in futuro vero ridebūt. Nūc enī ambulant quasi ad lucernā lecundū ppheticū sermonē in nocte .et ideo timēdū. tūc vero erit dies, petrus enī ait. Attendentes ad ppheticū sermonē quasi ad lucernā in nocte donec dies luceat.et lucifer oriat' in cordibus nostris-id est-christus appareat qui est lux nostra.
¶Speravit. Non dicit habuit,quia habet aliquis qui non amat et

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

ardet anandia q̄ non habet.

¶ Prevaluit in uanita. Aug. Vel de antixpo specialiter agit. Et pualuit in va. s. quia plus omnibus alijs malis fideles decipiet.

¶ Ego aūt si. Augus. Quomō cōtra eū bonus se habeat.

¶ Laf. Ducusq; vi tupatio illi? hic lauf cōtrarię pns. ecce pfecta demonstratio.

¶ Oliua. Augus. Populus dei oliua vnde fracti sunt supbi rami. Iudei. et insertus est oleaster de gentibus.

¶ Laf. Oliua fructifera. de cuius germine xp̄us.

¶ In eternū et in sę. sę. Aug?. Nō dixit in eternū repetit in seculum s. vt repetendo confirmet q̄ fundatus est in amore regni celorum.

¶ Feciſti. Aug?. Predicta scz q̄ fuit oliua. q̄ spaui in misericordia in eternū.

¶ In finē pro abi. xē. Laf. Intellectus dauid prophete quem habuit de amalechitis. qui vastauerunt siclech. p quos intellexit membra antixpi vastatura ecclesiam. que hic confutantur. Supra idem psalmus de incarnatione domini. hic de aduentu iudicij.

¶ Aug. Vel p malech. i. parturiēte vel dolente que est ecclia p qua increpatur hic homines. inter quos gemit. Consolatio in fine psalmi ondit̄. Dixit insipiens. Aug. Increpatō malorum.

¶ Aug. Insipiens. Omis qui male viuit Qui cū putat ei placere mala. nō cum putat deū. Vel qui dicit eum omnibus parcere. Vel insipiens. Indeus dixit de xp̄o non est deus. Idē hodie mali. Vel cui supradictū est cristimasti inique q̄ ero tui similis. alie dicit non est deus.

¶ Deus de celo. Laf. Vel de celo. id est per sanctas animas admonuit vt videat. xē.

¶ Si est intelligēs. Laf. Aut si nō intelligit. Si saltē est requirens

¶ Omnes declina. Laf. Congruus ordo. prius declinat. tunc inutiles. inde nō est qui faciat bonū.

† § Quia nichil eo vani? qui putat plus valere nūmū q̄ deum.

diuitiarū suarū: z † pualuit in va

† § Mali spant in diuitijs. Ego aūt dicit popul? fidelis qui suz in domo dei. † § Que hieme et estate viret.

nitate sua. † Ego autez sicut † oli

† § Ecclesia. † § Hic vocat in diuitijs.

ua fructifera in † domo dei: † spera

† § Aug. Non ad terrena adipiscenda. sed eterna. † § Duratura.

ui in † misericordia dei † in eternuz

† § Pro id est. † § Dixit in eternū repetit. † § Et. § Laudabo.

† et in seculum seculi. † Confite

boz tibi in seculum quia feciſti. et

† § Quia tunc saluabor. nō enim prepropere?. † § Rem nominis tui quod est ihesus. s. q̄ tunc saluabor. † § Aug. Iocundum est nomen. scz non nisi gustantt. amarum vero seculum.

† expectabo † nomen tuum: † quo

† § Sed non in conspectu impiorum qui non

niam bonum est † in conspectu sa

gustant amando.

ctorum tuorum.

† § vel pro malech. id est. parturiente vel dolēte que est ecclesia.. § Lingens terram.

In finem pro † abimelech intel

lectus dauid.

LII.

Dixit insipiēs

† § Et si in ore non audet.

† in corde suo: non est

† § Cur ita. quia. vel et ideo. § Ab omi via rationis. † § Et quod deterq̄

deus. † Corrupti sunt et † abomi

† § Omnes qui dicunt. non est deus.

nabiles † facti sunt in iniquitati

† § Adeo q̄. § de illis.

bus: † non est qui faciat bonum.

† § Sed. † § Misertus est. § vel monuit. § Mittendo filium.

† Deus de celo † prospexit super

† § Desse debent filii hominū portando imaginem noui hominis. † § videri faciat.

† filios dominuz: vt † videat si est

† § Cognitione. † § Opere vel intelligētia.

† intelligens aut † requirens deū.

† § Sed. § Aug. Quasi prospiciendo hoc inuenit. † § Et.

† Omnes declinauerunt † simul

† § Sibi et alijs.

inutiles † facti sunt: nō est q̄ faciat

† § Ex se. § ductus ratōne boni. † § Quasi ex dolore repetit. † § Aug. Non est vnus. vel si vnum excipet diceret preter vnum.

† bonum † non est usq; ad † vnuz:

† § Sed. § Illi dicunt non est deus. † § In futuro. † § Qui modo scire nolūt.

† Nonne † scient † omēs qui ope

† § volentes consumere.

rantur iniquitatem: qui † deuorāt

† § Caf. Que parturit et dolet

† plebem meam vt † cibum panis.

† § Aug. Assidue. † § Ideo.

Deum non inuocauerunt † illic

† § de terrenis non de eternis. † § Q. sed non de his vbi esset timendum sicut iudei qui deum occiderunt ne perderent locū et gentem.

† trepidauerunt timore: † vbi nō

† § Quare hoc.

fuit timor. † Quoniam deus dis

† § Interiora bona. † § Os illius christi scz nemo fregit qui hominibus placere noluit.

sipauit † ossa † eorum qui homini

† § placere querunt. † § Quia et. locum q̄ dixerunt pro quo occiderunt christū vt legatur de iudeis ad literam.

bus † placent: † confusi sunt quo

† § Sed o vos stulti. § Nōne hic solus cui

niam deus spreuit eos. † Quis

displicuis non est deus.

dabit ex syon salutare israel: cum

† § augus. Qui modo inter manus vestras ea primus tenetur.

auerterit † deus captiuitatez ple

† § Quia hoc intelliget. † § populus christianus. § Cui maior seruiet. † § In futuro quia ipse cognosce ptecte.

bis suę: † exultabit † iacob et † leta

† § Quia ipse idem factus.

bitur † israel.

† § Id est christū. § Nouissima nō presentia. † § Quia in aduersio deus laudandus.

In finem in † carminibus vel

† § Id est. laudibus. † § Aug. Quia vir insipiens non cognouit quomodo interit ipse et seculi. † § vel alienus viri spiritualis qui intelligit florem malorum transitorium.

† hymnis † intellectus † dauid cuz

† § flos. § Quibus non profuit sua prudito

veniſſet † ziphei ad saul et dixiſſet

et dauid nō nouit. ibi enī datus est saul in manum dauid in spelunca.

nonne dauid absconditus est a

pud nos.

LIII

§ Aug. Quod mūdo predicatū est. § Hiero. Id est. in

Deus in noīe

ple rem nominis.

tuo saluum me fac: et

† § Caf. In futuro iudicio. † § Secerne a zipheis.

in † virtute tua † iudica me. Deus

† § aug. Quia non florem zipheorum a te peto. † § Caf. Menti reconde.

† exaudi orationem meam: † auri

† § Quia ex verbis cor iudicatur.

bus percipe † verba oris mei.

† § Caf. Hec est causa orationis et loquitur ecclesia. † § Malt. † ziphei pertinebant ad tribuz iude. vnde dauid. sed alieni flore malicie qui ploderunt eum non loco vel tribu.

† Quoniam † alieni insurrexerūt

† § Caf. Saul et magistri. † persecutores.

aduersum me: et † fortes quesie

† § Caf. Qui putant deū nescire quod agūt § Qui nichil nisi seculum conspiciunt.

runt animam meam: z nō † propo

suerunt te ante conspectum suum.

† § Nō proposu. d. a. conspec. sui quod patet quia. † § Aug. virtus vbi nemo videt vbi est gloria nostra non in flore extra.

† Ecce enim deus † adiuuat me:

† Mōne scient. Laf. Cōminatio malorū p finem. Aug. Minatur illis qui iquitur. p ipturiente.

¶ Q. Nōne inquā hi omes faciunt quoniam deus vere est. Scient vtiq; penaz experimento. Sed merito hoc eis quia.

† Deū non inuocauerunt. Aug. Cō solat̄ gemētes ne pro spantes imitētur. q̄a deū nō inuo. vnde cito pirati sunt consolatio fidelium.

¶ Qui hominibus pla. Laf. Boni sibi displicent. duz carnē castigant. mali placent.

† Confusi sunt. Laf. Id est. cōfundētur. quia a regno dei sepabūtur vt generaliter legat̄ de oīb? malis. sed israel saluabitur.

¶ Quis dabit. Aug. Salus aūt parturienti ecclesię.

† Ziphei. Hiero. Aug. Florētes interp̄tant. Et significant illos qui hic florēt in p̄senti et quasi virent copia tpaliū. quoz gloria est vt flos feni quod hodie floret et cras in clibanū mittitur. Inter quos latet dauid. i. sanctū quoz vita absc̄dita est cū xp̄o in deo. inf quos sunt viles et absconditi. LIII.

¶ Aug. Monet in aduersis deū laudare.

† Deus in nomine. Aug?. Inter zipheos orat.

¶ Aug. Nie. hic salua in noīe. post nō timeo iudicari in virtute.

† Aug. Deus in nomine. verba ecclesię latētis inter zipheos cuius bonū intus est et merces occulta. alij alijs petunt liberari: ego in tuo nomine.

¶ Deus exaudi.

Laf. Item deus. nomē potentię repetit ne tardet auxilium.

† Percipe tu. Aug. Zipheī ea et si audiunt. non tamen intelligunt. qui non nisi temporalia nouerunt.

¶ Alieni. Aug. Ziph vicul? erat q̄ ptinebat ad tribū inda vñ ziphei.

† Ecce e. d. Laf. Dyapsalmus. quid sibi et ziphei faciat deus vide solvit laudes:

¶ Adiuuat me. Laf. Quod ipsi nescium inter quos lateo. & hoc q̄s mea adiuuat videret: si deū ante oculos ponerent.

Laſ. Adiuuat laborantem ferre quę ingerunt.
Aug. Adiuuat et ſuſceptor eſt. Ita q̄ auertit mala inimicis diſpdit q̄ in virtute ſua eos qui florent in felicitate ſeculi.
Auerte mala. Aug. Vel auerte p conuertēdis ꝓcatur et hęc eſt hoſtia quā pro liberatione ſoluit. auerte mala ab inimicis m. Et diſperde illos. Laſ. a prioꝛe intentōne ponēdo in veritate tua idē vt ad veritatem tuam veniant.

In veritate. Laſ. Vel ſecundū aliam literā in virtute perde quos in tua infirmitate toleraſti.
Voluntarie ſacrificabo. Auguſ. Quia ꝓpter ſe nō p aliud quod ab eo velim. Qui ꝓpt aliud laudat. et neceſſitate laudat. ſi illud haberet nō laudaret michi aūt et quę dixit ꝓpter dantē placent.

In finem in carminibus. Aug. Intellect⁹ Magna cura debet intelligere eccleſia in quo malo nūc eſt. vt deliberari optat. plāgit inter mala ſeculi quę intellegit. ali⁹ nō intelligit. quia hec regio nō eſt gaudij ſed merorꝛis.
Aug. In hoc pſalmo eccleſia loquit⁹ vt in pſona ſua vel chriſti. Quādo in ſua loquit⁹ vt homo puſillanimis in tempeſtate dū fluctuat ⁊ mergitur. clamat ad hiem: decernēs in ſua infirmitate a tot ſcandal ſe ſeparī. ne et illis nō pſit et ſibi noceat. ad ſimilitudinē dauid qui pro mole ſtijs ciuiū fugit in ſolitudinem.
Laſſi. Quando vero in pſona chriſti integra ꝓpietas ſeruilis formę in chriſto deſcribit⁹ vt detur nobis humilitatis exemplum.

LIIII.
Tercius pſalmus qui de paſſione et reſurrectione latius.

Exaudi ora. Laſ. Oratio premiſſa contra mala vel fluctus ſeculi.
Ne deſper. deprę. Aug. Si eīm deus dat rpalia alicui petenti. ei⁹ tamen oratio ei nō eſt accepta. quia caret debito fine.
In exercita. Aug. Dīmis malus viuit. vel vt corꝛigatur. vel vt per eum bonus exerceatur.
Laſ. In exercitatione. Vno noie vita rpi exponitur. qui nullo ocio ab incepto remiſſus eſt. in quo triſtis. q̄ pfidi non referunt fructum.
Conturbatus. Aug. In ipſa pugna: dū et inimicos vult diligere et abādante malicia incipit odiſſe. et ita incipit in fluctibus mergi.
Hiero Conturbatus. Vel cōturbatus ſū a voce ini. Qui me ſama rtanū et demoniū habentem dicebant.
Cor meū. Laſ. Lege carnis anim⁹ turbat in me. non erit a me.

† ¶ Ita. ☩ ¶ Laſ. Et ſi corpus deſerit.
et † dominus ſuſceptor eſt † animę
† ¶ Dominus ¶ a me in illos.
meę. † Auerte mala † inimicis meis:
† ¶ aug. floꝛent falſi⁹ boni. ſpeunt veris boniſ ¶ vel. q. floꝛent ad tempus ſed pereūt ſcterniū
in † veritate tua diſperde illos.
† tame. ¶ aug. Quis gratis amo quod laudo. ☩ ¶ Sacrificiū laudis nō peccoꝛa.
† Voluntarie † ſacrificabo tibi et
† aug. Hoc eſt gratis confiteri quia bonū. non quia dat temporalia bona. ¶ Id ē laudabo.
† confitebor nomini tuo domīe:
† ¶ Auguſ. Nil melius nomine tuo inuenio. ☩ ¶ Ideo confitebor bono nomini.
† quoniam bonum eſt. † Quo
† ¶ aug⁹. In hoc probauit bonū nomen. ſi aliter ſeꝛet. tribulatio neceſſaria non fuiſſet
niam ex omni † tribulatione eri
† ¶ floꝛenteo.
puiſti me: et ſuper † inimicos meos
† ¶ Mente rapta ad deū videt q̄ omnis flos vt ſenum.
† deſperit oculus meus.
† ¶ Chriſtū vel cōſummatōnem futuram. ☩ ¶ Aug. vel in hymnis. i. laudibus. quia ſem per laudandus deus ſiue eruditat aduerſio. ſiue conſolentur letis.

† In finem in † carminibus vel hymnis intellectus dauid.

LIIII.
¶ Aug. verba tribulati optantis liberari.

Exaudi deus
† ¶ poſt. vt quoꝛum impleta oratō poſt deſpicit. quia non de eternis.
oꝛationem meam. et ne † deſpere
† ¶ Quia non de terrenis. ☩ ¶ Quia ſuꝛ in quem intendas.
ris † deprecationem meam: † inten
† ¶ dignum. ☩ ¶ Quid enim tibi eſt. † humana infirmitate.
de michi et exaudi me. † Contri
† ¶ aug. In his que ingerunt mali quod agit⁹ dicet quibus exerceatur.
ſtatus ſum in † exercitatione mea:
† ¶ In mari ſeculi a vento valido tribulatio nū. ☩ ¶ Aug. Dic eſt exercitatio que turbat oculū mentis. ita quaſi feſtuca. nō tamen extinguitur odio velut trabe.
et † conturbatus ſum a † voce ini
† ¶ Non meo merito ſed ſuo malo.
mici: et a † tribulatione peccato
† ¶ q. a voce inimici ſum turbatus. ¶ quia impetus malicie eoꝛū eſt quaſi fluminis curſus a tribulatione peccatoꝛia.
ris. † Quoniam declinauerunt
† ¶ que eoꝛū erant. ☩ ¶ quia. ☩ ¶ A tribulatione. ¶ furoꝛe ſuo non merito meo.
† ¶ Caſ. Sed ruinoſi ſibi.
in me † iniquitates: † et in † ira † mo
† ¶ Sed per hoc. ¶ quod alibi turbatus eſt pre ira oculus meus. vnde ſequitur metus moꝛtis. moꝛs animę odium eſt vt vita dilectio.
leſti erant michi. † Coꝛ meum cō
turbatum eſt in me: et formido
† ¶ vt pondus vel ibi penit in quo nichil habz iuris. vnde. Ero moꝛs tua o moꝛs.
☩ ¶ quia. ¶ Animi.
moꝛtis † cecidit ſuper me. † Ti
¶ Corꝛoꝛis.
moꝛ et tremoꝛ venerunt ſup me:
† ¶ Moꝛs ſecūta eſt. ¶ vel contexit me tenebꝛa alta littera.
et † contexerunt me tenebꝛę. Et
† ¶ niſi tu pater. ☩ ¶ Et iam qui ſoluit ligatas pennas. dat que non erant ad vſum. nec ſue habentis. id eſt. ſui iuris.
dixi † quis † dabit michi pennas ſi
† ¶ Id eſt. vt auolem a iudeis ſtudelibus
☩ ¶ In cōtemplatione. ¶ Montem optat vel ſolitudinē. ¶ In gentibus euadentibus.
cut columbę: ⁊ † volabo ⁊ † requie
☩ ¶ dixi et habui. ¶ aug. Non loco ne rumpa et ur charitas bonoū. ne perdat exercitū malorū quos deus admiſcet vt iudam apoſtolis.
ſcam. † Ecce elongaui fugiens: ⁊
† ¶ Aug. Mentis vbi nullus niſi deus cū eo. vbi quies. ſed quia extra tribulatio. expectabam inquit. ☩ ¶ Ibi etiam.
manſi in † ſolitudine. † Expecta
† ¶ aug. Saluat nos chriſtus dū fides eius in ardeſcat. excitatur in nobis: et dū videmus que pro nobis fulerit.
bam eum qui † ſaluum me fecit. a
† ¶ Auguſ. Caſ. qua ſupra dixit ſe turbatum. ☩ ¶ Aug. In qua et petrus excitauit eū dominē rem dicens domine perimus. ¶ Sedit⁹ibus.
† puſillanimitate ſpiritus ⁊ † tem
† ¶ Me ſaluaſti. illos aūt qui ſe extulerunt
peſtate. † Precipita domine di
† ¶ qui male cōſpirauerūt in turre ſuperbie edificanda.
uide linguas † eoꝛum: quoniam

¶ Timor et tremor. Laſ. Proprietas moꝛtis eſt. vt eaz prius timea mus. inde contremiſcamus.
¶ Contexerunt me. ¶. Hiero. Tenebꝛe ſūt mali hoīes qui pſequūtur eccām et qui cōtegunt ipām qui odit fratrem in tenebris eſt.
¶ Quis dabit michi. Aug: Sed in hac infirmitate quid ait? Quis dabit michi pen. vult ad tempus ſepari a tot ſcandalis. ne peccata infirmus augeat manens inter ea.

¶ Sicut columbę. Auguſ. Nō ſicut coꝛuo. Colūba a moleſtijs q̄rit auolare. ſi dilectōes nō amittit et ſemp gemit: ſic bonus ſepare ſe coꝛpore nō amoꝛe ab his quibus nō poteſt. pdeſſe. Die viuit in xpo ad cuius viſcera ptinet. quod ait apls. quis infirmat et ego nō infirmoꝛ. et quis ſcand⁹. et ego nō uoꝛ. et ſic alioꝛū mala ſunt ei p ſecutio. vñ optat fugere et manere in deſerto. p turba tribulatōnū et ſcandaloꝛuz. ſed aliquādo ligatur nō viſco cupiditatis. ſed cura et officio vt deſerere nō poſſit niſi ſoluatur. q̄ ſi non ſoluit⁹ tunc dicat cupio diſſolui et eſſe cū xpo. ſed manere neceſſe eſt ꝓpter vos. et ſic ē meritū et deſiderio.
¶ Laſ. Colūba. Vt columba emiſſa inuenies lutoſa ad archā reuerſa: ſic xp̄s inuenies lutoſa corda inoꝛum auolauit ad gentes.
¶ Aug. Alie. Optat ille moꝛtē p quā ſeparet a malis et ait p ſimile. Quis dabit michi pen. ſicut colū. id eſt. Quis dabit michi vt diſſoluar. et ſic auolē ab eis ⁊ cū xpo quieſcam.
¶ Ecce elon. Laſ. Illō tāgit q̄ xp̄s vitabat pſeqntes: vt occaſionē irę deneret. ⁊ manebat in deſertis oꝛās. i q̄ docebat nos i ſecreto ꝓſcientię oꝛare. ⁊ q̄ſcere cū a malignitate.

¶ Fugiens Alcui. Se elongat qui a turba terreno⁹ deſideriog in alta dei contemplatōe ſe ſubleuat. Manet in ſolitudine. qui pfecerat in remota mentis intentione. Hiero. Vel ecce elongani fugiens a indęis. Et manſi in ſolitudine. gentiū. vnde yſaias. Lętetur deſertū et floreat tanq̄ liliū. Et alibi. Lętare ſterilis que non paris.
¶ Expectabam eum. Dyapſalmus. Jā in ſolitudine ſalu⁹ ſperat auxilium dei. et impręcatur ciuibus.
¶ Laſ. Expectabam. Vt ex pſona rpi legatur in ſolitudine. non ex me fecurus ꝓſidium patris ſuſtinui qui ſal. m. f. a puſillanimitate ſpūs. ne caderē vel cederē malis in paſſione. a tempeſtate: ne iraſcerer.
¶ Precipita. Laſ. Ne muniant cogitatōnes machinādo.
Diuide. Laſ. Ne ſit ſupba vnitas. ne malicia habeat effectum.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

In ciuitate. Hec est ciuitas de qua p̄phetaꝫ dominus. Ego dē et nō homo. et ciuitatē non ingrediar. Est tamē alia quā deus inhabitat de qua dicit. Non potest abscondi ciuitas supra montem posita.

Et labor. ⁊c. Aug. Jam labor in medio: quia iniquitas, quies autem in humilitate.

Usura. Aug. Quia plus exigit i iniuria. Vel qualibet re quā accepit, non dimittit vt sibi dimittatur.

Quoniā si inimicus. Cas. Exprobratio iude. dū ex p̄sona christi legit. vel hucusq; de aptis inimicis egit ecclesia iaꝫ nunc de occultis.

Absconduissem. Aug. Magna patētia, ita locū daret verbis vt se absconderet ne videret aduersarium.

Tu uero. Aug. Olim quia aliquanto bonū consiliū deuisti.

Unanimis. Cas. Quia iter apostolos fuit. Dux ad castella et vicos p̄missus. Notus: quia p̄sciuit traditoꝫ, vt sic xp̄us specialiter cōtra iudam loquatur.

Nie. Vel sic generaliter cōtra quēlibꝫ virū iudaicū. Tu hō iudaice vnanimis cui tradita sunt eloquia dei. Dux m. quia ducem te feci sup populū meū. Et not⁹ me⁹ quia de eadem gente mecū. Cur me occidis. Qui mecū simul dulces capie. cibos le gis instituta, vel buccellam.

Dux m. Augu. Qui aliquando bene monuisti.

Dux. Feci te ducem sup po-m-notus de eadem gente.

Notus. Aug⁹. Qui in eadem ecclesia mecum fuisti.

Cibos. Cassio. Corporales q̄ soli in quo poterāt esse vulces. solet vir iniquitatis cōmestationib⁹ nitescere. vñ huic graniorꝫ culpa'.

Ueniat. Cas. Sicut supra apertis ita hic occultis imp̄ecat'. Et ne puteiur vnus de quo agebat-cōmunicat p̄nas iudeis. id est. cōmuniter iudeis cum alijs imp̄ecatur.

Aug. Nie. Veniat mors. Tangit hic initiū scismatis quando sꝫ dathan et abyron mouerunt seditionē aduersus moysen et aaron sicut in numeris legit. quos viuos terra absorbuit cū tabernaculis et omni substantia eorū. Unde quoq; et cū eo ducentiquinquaginta illoꝝ sequentes malicā arripuerunt thuribula vt incensum adolerent in conspectu domini. qui diuino igne cōsumpti sunt. qui etiā de populo quattuor decim milia et septingentos vastauit. Et ideo venit noua mors sup eos. Ita iste hic imp̄catur malis. Et loquitur in eadē voce xp̄us et ecclesia.

Aug. Veniat, vt super illos qui initiū scismatis fuerūt et sese superbi separauerunt venit noua mors. aperuit eis se terra et viuos absorpsit.

Descendāt in infernū uiuentes. Aug. Vt duces terra absorbuit. Illi minores scilicet consenserunt et consecuti sunt et studio cōtentionis accensi a ducibus suis recedere noluerūt. Et ideo venit ardor consumptionis sup ardorē dissensionis. duces vero absorpti sunt a terra. Ita bi sciēter peccantes descendunt.

Uiuentes. Aug. Scientes quia p̄eunt. et tamē p̄ēntes terrenę cupiditatis hiatu absorbēatur.

In habitacu. Alienę sunt nō naturales sed hospitio susceptę. q. adueniticię. vel prius inhabi-i-in occulto. p⁹ in medio-i-in aperto.

Ego autem. Cas. Affirmat quid sibi et illis fiat, alter natim pcedendo.

Uespere et mane. Nie. Quia saluauit ideo vespe quo capiar. Mane. q̄ indicat⁹. Meridie. quo crucifixus. Narrabo. p̄terita opa Nunciabo. virtutes, et opa quę faciet. et ideo exaudiet. ⁊c.

Uespere. Aug. De p̄teritis narrabo Mane de futuris nūciabo. Meridie qs non vergit in occasū. in sempiternis erauiet vocem meā. Vespere domin⁹ in cruce, mane in resurrectōne. Meridie in ascensione. Vespe narrabo patientiā mortis. Mane annunciabo vitam resurrectōnis. In meridie. Exaudiet sedens ad dex. p-qui interpellat pro nobis. Ecce quanta cōsolatio. A tēpestate contra malos foris et intus-i-in apto et occulto. Sic et nos inter malos cum isto orem⁹. plangam⁹. secum dicamus. Redimet. in pace. contra illos qui nō amāt pacē, quia amant pacē.

Cas. Narrare ad vespere pertinet: quo dixit omia quę iudas disponebat. Nuncia re de mane. quando dixit pilato, in hoc natus sum vt testimo. phi. veri. ⁊c.

Appropinquant. Nomine nō numine corpore non mente numero.

Qui inter multos. Hiero. Aug. Quia in multis mecū-i-baptismo. euangelij lectione. festis-et huiusmōi. sed nō in paucis mecum. in omnibus sacramentis mecum. sed non in fide spe et charitate. sine qua nichil sunt omia. Aug. Vel in multis-i-in paleis. quę multe nō in granis quę pauca, mecum-et prope est palea tritico de vno semine in vno agro vna pluuia nutriūtur. sub eodem messore: eadem triturātōe excutiūtur. cū de ventilatōem expectāt. sed nō vnū horreū intrāt. ita ꝫ illi i mlis mecū.

Exaudiet. Cas. Ad meridiē. qñ emisit s. Ecce quāta breuiter in ysterna. vel saluabis mane et vespe et meridie. vnde non ingratus narra-et annuncia. et ipse erau. ⁊c.

locum ꝫ gentem.

Humiliabit. Cas. De supbia vt credāt. Vel humiliabit vt tollat

Nō e illis cōmutatō. Aug. Quia sensus pfidoꝝ incōmutabilis.

Contaminauerunt. Cas. Quia illi contaminauerunt et diuisi

† ℣ Perfidiam eorum qui non credunt.
† ℣ quia contra mysteria christi agunt.

vidi iniquitatem et contradictō
† ℣ Et qs ista ibi vidi. ideo fugi in solitudinē.
℣ In babilonia que turrem superbie edificauit.
† ℣ assidue non ad bonam.

nem in ciuitate. Die et nocte
† ℣ aug. Hec turbare solent iustū vt vellet auo lare. † ℣ Babiloniam.

circumdabit eam super muros
† ℣ aug. Principes eius munimenta ciuitatis qui arca circūeuiente cadent. vii. die tanquā muri hiericho. quando post hanc vitā que. vii. diebus agitur singulorū merita discutiet christ⁹.
† ℣ In opp̄ssionibus aliorū. † ℣ In cō muni plebe. ℣ in ea tota. ℣ in maioribus et minoribus.

eius iniquitas et labor in me
† ℣ Id est. quia. ℣ In iudicijs faciendis.
† ℣ Quia semper durat.

dio eius et iniusticia. Et non
† ℣ Cas. In apto lucrati sūt et deceperūt quod vetūq; lex prohibet. † ℣ Aug. Non abscōditur quia mala sunt. sed publice fiunt.

defecit in plateis eius usura et
† ℣ Ita in ciuitate fac. ℣ p̄cipita diuide qz nō solū aperti sed et occulti. ℣ Aliquis manifestus.

dolus. Quoniam si inimicus
† ℣ Jurgus. † ℣ Quia nō inopinatum malum esset

meus maledixisset michi: sustu
† ℣ Nullam notitiam mei habuit.

nissem vtiq;. Et si is qui ode
† ℣ Aug. Michi sūpbe insultaret, magnificaret se sup̄a me. minaretur michi.

rat me super me magna locutus
† ℣ aug. Inter eos qui intus sunt mecū in eccle sia. ℣ Non vindicassem. † ℣ Alias vtiq;.

fuisset: absconduissem me forsitā
† ℣ Qui foris est. † ℣ Quid ergo restat nisi solitudo. Nulla est pestis efficaciorꝫ familiaris inimicus. vnde inimici ho. do. e. † ℣ Judace. vel iuda. s. cur me tradis. vel nō es tolerā

ab eo. Tu vero homo vnanimis
dus.

mis: dux meus et notus meus.
† ℣ Cum alijs. † ℣ Conuersans.

Qui simul mecum dulces ca
† ℣ Spūales. ℣ vñ gustate et videte q. s. e. d.
† ℣ Sed quia modo extra dissensio est. ℣ templo hierusalem.

piebas cibos: in domo dei mei
† ℣ Cas. Corporalis cōuersatōnis quia in eius collegio erat iudas.

ambulauimus cum consensu.
† ℣ Ideo. † ℣ Ignis cōsumptōnis.
† ℣ vel sup̄ pplm. ℣ ignis de celo. ℣ Maiores qui consentiunt maioribus.

Ueniat mors super illos: et
† ℣ Maiores qui sunt autores mali.
† ℣ In vo. aginē terrene cupiditatis.
† ℣ Aug. Scienter peccantes.

descendant in infernum viuen
† ℣ Merito: † ℣ augus. vbi pegrini. et transeūt. nō enim hic sp̄ mānsuri. quid ergo sic insātes. Quoniam nequitie in ha
† ℣ vel in cōmuni. ℣ aug. In corde.

bitaculis eorum: in medio eorū.
† ℣ Aug⁹. Illi ita peribūt. ℣ Corpus christi.
† ℣ Aug. In conturbatione exercitationis.

Ego autem ad deum clamaui:
† ℣ Quod consequens erat. † ℣ Et ego.

et dominus saluauit me. Ue
spere et mane et meridie narrabo

et annunciabo: et exaudiet vocē
† ℣ Ita. † ℣ Eterna. † ℣ Collocandam.

meā. Redimet in pace animā
† ℣ Aug. Christianus qui magis decipiūt q̄ decipi volunt. q̄ appetit q̄ optulaire. † ℣ Ficte laudant.

meā ab his q̄ appropinquāt mi
† ℣ Non cum paucis electis.

hi: qui inter multos erant me
† ℣ Me. ℣ Nō solū p me. † ℣ Qui consilium dunt in duce qui heri cepit.

cum. Exaudiet deus et humi
† ℣ Quia in principio erat v-qs eis nō videt.

liabit illos: qui est ante secula.
† ℣ Merito humiliabit. † ℣ Aug. Peruersi sensus. ℣ Sed manent in puersitate.

Non enim est illis commuta
† ℣ Aug. Hoc remedio cōuertitur homo.
† ℣ p̄o his pena cōsequitur. nō aliud inde.
℣ A simili ferire volentis qui manus eleuat vt grauius imprimat.

tio: et non timuerunt deum: ex
† ℣ Id est. vt retribuat eis.

tendit manum suam in retribuē
† ℣ Cas. Quantā ad se dū contraria agunt.
℣ Cas. Peruertūt scripturas. ℣ Nō satis fuit ni timere. nec mutari. s. et. † ℣ Qs dicit in semine suo b-o-g. quod polluit qui cōtradicendo.

do. Contaminauerunt testamētū

sunt armãtur amplius iusti, liberant infirmi qui curam habent in deum.

Ira. Cas. Vindicta iudicij qua diuidetur boni a malis vt grana a paleis tunc cor-i- voluntas dei p apostolas et apostolos nunciata appin/ qua omnibus nota erit. Vel cor-i- iusti qui secreta domini sui nouerunt, appropiabũt cũ illi diuidentur. Vel illi cõtamina suis appiat. Lor. Aug. voluntas secreta dei quę in scripturis cõtinetur.

Molliti sunt sermones. Cas. Vel ideo hoc illis: quia mollie/ runt sermones adulã do. qui sunt iacula: vũ dicũt reus ẽ mozt Aug. Sz si tibi pue ro q lacte minozis do ctrinę nutritis adhuc dum sunt. ne iracant vberib ecclesię, sed ia cta in dominũ nõ in aliũ qui portus ẽ vel sacũ nam: nõ portus fluctuanti in seculo.

Ipsi sermones sunt iacula. Cas. Quia molliri non p dunt virtutẽ. sed eis armãtur euãgeliste. et ferũt corda homi/ nũ ad amorẽ pacis. et a pleris hereticorũ questionibꝫ libe/ rant infirmos.

Curam tuam. Cas. Cura seculi vt vermis noster nos cõ sumit. sed si cura i dominũ iactatur nutrit. Salo. Sicut vmis ligno z tinea vestimẽto. ita viri tristicia nocet cordi.

Fluctuationẽ. Cas. Et si hic. verba fluctuationis fuerũt. cõtristatus sum in em-et con-s-a-u-i-et a-ẽ-p.

Tu uero deus. Aug. Di tunc nõ fluctuabũt. sed impij in puteũ gehenne vsq cẽtur. quia nõ dimi/ diabũt. vt si quos ege rũt in malo. reliquos agant in bono redi/ mẽtes tempus. ẽ omnes continuãt in ma/ lo. Alij ẽ incipiunt dies bonos. ẽ in ma/ lis continue pseuerãt alij dimidiãt. alij im/ plent dies bonos. qz alij moriãtur in egi/ pto. alij in deserto. alij in terra sancta. In egipto qui in tenebris viciorũ vsq in finẽ vite cõuer sant. In deserto. qui de cõfusione peccati exeũtes erata p penitentiã emẽdant. Implent dies qui sine crimine in ope iusti/ cię vsq in finẽ vite pseuerant. Hec tria genera hominũ figurata sunt p ea quę scripta erant in volumine ezechiel ostenso. vbi scripta erant hec tria. carmẽ. lamentũ et ve. Et dictũ est aphetę. vt deuoraret volumẽ. i. in mẽtis intelligentiã trajceret horũ triũ mysteria. Carmẽ cantant. qui pec catorũ lapsũ nõ senserũt. Lamentũ qui a peccatis p lamentũ penitẽtię re surgũt. Ve qui peccant et non penitent.

Dies suos. Aug. Voluntarios non a deo constitutos.

In finem pro populo. Aug. Populus qui a sanctis longe fit in tituli inscriptione. cui cõtradicit tam iudeus qi omis qui nõ vult habe re regem christum. et ipsi qui tribulant ecclesiã. contra quos hic psalmus

† ℣ Per heresim. ✠ ℣ rel pe. † ℣ Ipso irato qui tradidit eos in desideria cordis eorũ.

eius: † diuisi sunt ab ira vultus

† ℣ aug⁹. Quia fidelibus. ✠ ℣ aug. vt intelligamus voluntatẽ eius. quia illis ereũtur qui probati sunt. et intelligitur in scripturis que latebat dei voluntas. vnde alibi. Congregato tanrosũ in vaccis populorum vt exeludatur. i. emineant et appareant qui probati sunt argento di uini eloquii.

eius: † appropinquauit cor illi⁹.

† ℣ Quia. ℣ Que obscura in scripturis dura fũt. exposita molliũtur. et vsq ad ossa penetrãt

† Molliti sunt sermones eius su

per oleum: et ipsi sunt iacula.

† ℣ Ergo. ✠ ℣ rel in. ℣ tanquã in portũ.

† Jacta ✠ super dominum curaz

tuam. et ipse te enutriet: et nõ da

† ℣ Et si hic.

bit in † eternum fluctuationẽ iu/

† ℣ Illis quid. ℣ Hic est finis contaminationis.

sto. † Tu vero de⁹ deduces eos

† ℣ In tenebras sub mersionis.

✠ ℣ Nec differtur. quia. ℣ Cas. Qui occidunt animas et corpora aliquando

in † puteum interitus. † Viri san

† ℣ In seductione. ✠ ℣ Aug. Nõ proficient quantũ putant. sed intra tempus gbunt quod sperant.

guinum et † dolosi non † dimidia/

† ℣ aug. Quod nõ illi. et ideo guemã ad eternũ diem.

bunt dies suos. † ego autem spe/

rabo in te domine.

† ℣ Christũ. ✠ ℣ Babui do vel cõtra populũ. ✠ vt pseudotores qui ecclz sicut vuas calcãt.

† In finẽ pro † populo qui a † san

† ℣ Immutanda.

ctis longe factus est in tituli † in

† ℣ Christo.

scriptione ipsi † dauid cum tenue

† ℣ Alienigene pseudotores christiani nominis. ✠ ℣ In torculari in pressuris scz tribulatõnũ.

rũt eum † allophili in † geth.

LV.

℣ aug. Ne deficiã ẽ coeulcatõe.

Miserere mei

† ℣ aug⁹. Sicut vuã in torculari vt vinũ exeat.

de⁹ qm̃ † conculcauit

† ℣ dyabol⁹ ✠ ℣ Aug. Qui lõge a sanctis fac. est. de quo inimic⁹ homo hoc facit. ✠ ℣ Aug. toto tpe. nullus enĩ vnit in xpõ sine tribulatõe

me † homo: † tota die impugnãs tri

† ℣ nõ q merito meo. sed quia inimici.

℣ Cas. Quasi pedibus vuam.

bulauit me. † Conculcauerũt me

† ℣ aug. Mdxa dyaboli. ℣ Qui longe a scis. ✠ ℣ Necesse est vt inserearis

† inimici mei tota die: † quoniam

multi bellantes aduersum me.

† ℣ Alia sunt qui conculcant. sed die non diu. ℣ Quia multi. sed timebo ab altitudine. d. a potentia eis ad horã data: nõ sed sperabo. vel qz multi bellantes aduersum me. ideo timebo ab altitudine diei.

† Ab altitudine diei timebo: ego

† ℣ Inulli sperani timẽdi. ✠ ℣ Et. ℣ Quia ab ipso. ℣ Cas. Si tribuens q bene loquor.

vero in te † sperabo. † In deo lau

† ℣ Cas. Quia accepi. ℣ Et. ℣ Sed et ante speraui. ℣ Cas. Spe futuri nõ timet qui vidẽs mala seculi superius fomidanis orat.

dabo sermones † meos: † in deo

† ℣ Quia si caleat vinum exit.

speraui non timebo † quid faciat

† ℣ Quid enĩ caro facit. ✠ ℣ Et si a deo.

mihi caro. † Tota die † yba mea

† ℣ Aug⁹. Cũ verba respuũtur gsona dicentis nõ est imanitas ab iniuria.

† detrectabantur aduersum me om

† ℣ Quia nichil boni tractant.

nes cogitationes eorum † in ma/

† ℣ aug. ficte subintrabãt. ℣ Aug. vel incolẽt. i. quia pegrini sunt in hoc mũdo. vbi nullus videt eoz quidquid mali cogitant absconsum est. ✠ ℣ Cas. dolos. qz nõ audent palã contraire.

lũ † Inhabitabũt et † absc̃dent

† ℣ Augus. Pedes ad lapsũ vt calũnientur. vel calcaneũ finẽ vite secundũ quẽ iudicamur. dyabolus insidiat calcaneo. hoc agẽt vtpote illi qui bus sum grauis ad videndũ. sed ñ. p nichilo.

ipsi † calcaneũ meum obseruabũt

† ℣ augus. vel sicut sustinuit anima mea sono latrones intus absc̃dentes. et sicut ego sustinui sic tu christe saluos fa-il-i. sic tu sustine et ora. p illis et salui erunt.

† Sicut sustinuerũt animã meã

p firmat ecclesiam.

In tituli inscriptõe. Aug. Tituli inscriptõ. et si populus instaret nõ est delera: quia apbetatũ ẽ etiã in alio psalmo ne corũpas tituli inscriptiõs. Populus q longe a sanctis, pseudotores q ecclesiã sicut vuas calcãt

Allophili. Aug. Jdẽ quod populꝰ q a sanctis longe factꝰ ẽ.

Geth. Aug. Jd est. in torculari. Legit dauid in illa ciuitate pegrinus fuisse: sed nõ retentus. sed xpus et eius semine natus. nõ solũ olim in se: sz adhuc in corpore suo tenet in pressuris quę vrides sunt. augent eĩ sanctoz merita: et vinũ iusticię i de emanat. vt vua q̃ dũ ante torcular integra ẽ nichil inde manat. sed cũ ẽmicę stetit nõ est.

LV.

Cas. Orat ecclesia sũmatim tangẽs tribulatões in quibus p ipsę dei sint le nõ timere. i. in fine primeptus dicit se nõ timere.

Impugnãs. Aug. Homo vlsibiliter dyabolus inuisibiliter. vnde piculosior est tribulatio.

Ab altitudine diei. Cas. Altitudo diei mũdus vbi supbię timor: vt gramior fit tribulatio. dicit se a supbis cõculcari.

Aug. Ab altitudine, Alta littera. cõculcauerũt m-i-t-d. Ab altitudie diei-i. quia diẽ-i-christũ in altolucentẽ nõ cognouerũt. Vel quia alti licet ad horã die soliczz nõ diu. sed nõ timendi quoniã. Et sequit Multi qui debellãt me timebũt cũ dicĩ altitudinis eorũ trãsierit. Ego, vero nõ dico non timebo: nec me presumere videar. sed sperabo: qđ est causa nõ timẽdi. Nõ timet aliqs duricia cordis, vel supbia qui est stupido similꝫ. stupor enĩ est qui nõ sentit. non sanitas. Tres sunt affectiões corpis. In stupore ñ dolet corpꝰ quia nõ sentit. In imortalitate similiter. quia plene firmatũ ẽ. Sanitas vero si molestat dolorẽ habet. nec ideo ppior imortalitati stupidus qi sanus. Ita tres affectiões aimę sunt scz, puida cautela. Stulta arrogantia. Hlona secura. Stulta arrogantia similis est stupori. qñ quis de se psumens nec timet nec cauet. Iste ergo ne videret p stultã arrogantiam similis stupido nõ ait nõ timebo. Sed spe. in te.

Dies. Dies christi⁹ est. Cuius duodecim horę duodecim sunt apostoli. vnde ipse ait. Nõne duodecim horę sunt dei. huius diei altitudinem inimici nõ possunt attingere. vnde in passione xpi. Tenebrę facs.

Tota die. Cas. Enumerat mala quę sustinẽdo fit et inimicoz conuersio. vnde et p spem dei dicit se non timere sicut prius fecerat.

Inhabitabũt. Aug⁹. Vel aliqui et bis qui longe a sanctis ficte. subintrant et peius nocẽt. vt et iudas qui a dyabolo electꝰ est et ad xpus

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

incoluit-elegit eū qui nouerat nō ad opus pbatōis vt ceteros. sed tentatō nis-vt daret tibi solatiū nescieti quos eligas vt toleres sicut ille-si eīm falsa dicāt de te, celū non auferunt nec isti nocent.

¶ Pro nichilo. Aug. Quia nullus inde nbi labor: q̄ nichil inde tibi fit. quia et si despant: tamē verbo curas. Vel p nullis cor meritis sed gratis p pietatē. vel p hoc saluabit quia in ira populos cōfringes. dū per flagella dei resipiscūt. vel dum iram dei pmidēt.

¶ In ira deduces. Aug. Quia terres tribulatōibus. et sic ducis ad te. Est ā ira cōsimatōis qua filij flagellant' ad cor rectōem. Et ira consumptōnis qua mali puniūtur ad pemptōnem.

¶ Deus uitam. Triplex vita homis. Nature: qua viuim? et spiramus. Gratie: qua in christo viuimus. Peccati: q̄ in vicijs agit. duę sunt a deo quia bonę. vita scz nature et vita glorię. Tercia est ab homine quia mala. has oīes deo amā ciare debemus.

¶ Cas. Deus vitā. Cōfringes-et ego ad institutōem eoū vitā m-a-quę semp mala. vitā deo nūciat q̄ peccatā cōfitet': non deū docens-sed se dānās vt solnatur.

¶ Posuisti lacrimas. Aug. Pic lacrime q̄ p inimicis rogant. et ido accepte deo sicut ipse pmisit.

¶ In quacūq; die. Cas. siue in pueritia: siue i media eta te-siue i fine vitę. Vira clemētia que q̄libet tpus cōuersionis nostrę exspectat. et qū cūq; rogat' indulget.

¶ Deus meus es tu. Aug⁹. Et si oīmeus xpie. q̄ michi subuenis. quē colo et amo. alij alieni sunt.

¶ In deo laudabo. Aug. Verbū i. doctrinā. et sermonē quidq̄d loquar laudabo in dño. i. ei attribuā. et si q̄d veget. spaui. et ideo nō timebo. Aug. Hiero. Vel in deo patre. verbū. i. filiū. quia quidq̄d de patre. i. filio dicit secundā substantiā et de spū sancto. hoc de potentia verbi dicit' qua ē eternū et cōsubstātiale patri-postea et de būanitate subdit. In dño. i. in christo qui verbū caro factū ē. laudabo sermones. i. p̄dicatōes quib' regulam vitędi et salutē mādo dedit. hęc duo p̄dicat iste. potentiam verbi et humanitatem christi.

¶ In deo laudabo. Vel ita vt trinitas nature. psonaliter p tria verba quę ponit. In deo patre laudabo verbū. i. filiū. In domino. i. in spiritu sancto. laudabo sermonē. i. filium. quę in eternitate reddētur.

¶ In me sunt. Intus quę a nobis nunq̄ recedūt. Vota laudatōnis

¶ Cas. In me sunt. Ecclesia iam de malis seculi libera in futura beatitudine. vel etiam hic laudē dei cantaturam se dicit

pro nichilo saluos facies illos: in
† ℣ vel deduces. † ℣ Ego aūt. ℣ Aug. Quia vt vitā tu fecisti-tibi vitam enuncio-nō michi-vt alij hoc sequantur. ℣ O.
ira populos confringes. † Deꝰ
† ℣ vt non ingratus. † ℣ Aug. Et tu. ℣ erauditū me depecātem sicut p̄nouieras te erauditurā flentem. autem te misericordē. p̄mittendo veracem in reddendo.
vitam meā annunciaui tibi: † po
suisti lacrimas meas in cōspectu
† ℣ O. saluos facies et confringes. ℣ Quia obme. p̄misisti in somne t. bene. om. gen.
tuo. † Sicut et in, p̄missione tua
† ℣ Quando cōfringes. † ℣ Cas. A suo error. † ℣ aug. Ita vt sequētur qui preire volebant.
tunc conuertentur inimici mei
† ℣ Etiam. † ℣ Cas. Nō aliud querens q̄ terretrorsum. † In quacunq; die
† ℣ Ac si-audiet me. † ℣ Aug. Ecce magne dulcie quę tibi est. et aut? sta sufficit tibi de?.
inuocauero te: ecce ꝓgnoui quo
† ℣ Ideo.
niam deus meus es. † In deo
† ℣ Spiritu sancto.
laudabo verbū: in † domino lau
† ℣ filiū. ℣ Idem quod supra verbū.
† ℣ Cas. O. mūdana sperno. et ido nō timebo. quia michil michi nisi mūdana eripit homo. idē finis huius partis qui et prime.
dabo † sermones: † in deo speraui
† ℣ aug. Si que extra sunt eripit nō que intus:
nō timebo quid faciat michi ho
† ℣ Non extra quero quid offeras de ara cordis de macello vel celario consientie ejit totū qō in charitate accendendam est.
mo. † In me sunt deus vota tua
℣ vel nus-
que reddam laudationes tibi.
† ℣ Ideo laudabo. † ℣ Aug. Per me cram
† Quoniā eripuisti animā meā
mortuus-p te est vita quā tibi enuncio.
de morte-t pedes meos ꝺ lapsu:
† ℣ Aug. Nō alienis qui longe a sanctis-quia nō habent lumen vnde videant.
† ℣ Aug⁹. In lumine est qui gratis deū amat. quod nemo-nec etiā dyabolus scit nisi sol? de?.
vt placeam coram deo in † lumi
ne viuentium.
† ℣ vel corūpas. † ℣ Christum.
In finē ne † dispdas † dauid

¶ Quoniā eripuisti. Cas. Vel de futuro potest accipi sic. Ideo laudabo in futuro-q̄ eripuisti-i. eripies aliam meā de morte eterna. Et oculos meos a lacrimis-s. pe-m-a-lap-vt pla-co-deo in lu-vi-hoc in futuro. vbi nec peccādo aīma morit. Nec oculi flēt mala nec pedes labunt. Q̄s nō est hic vbi etiā p̄fecte deo placet. vide addit-vt placeā ꝛc.

¶ In finem. Aug. Psalmus de resur. et pas. brevit. Hoc agit psalm-ne tu pilate-vel tu q̄cūq; corūpas dauid ꝛc-negādo regē. q̄ tecum carne fugit a cognitōe iudeorum.

¶ Augustinus. Nullus titul? inscriptus ē dauid quē vel let saul corūpere. sed xpo qui ꝺ dauid natus est quę populus iudeorū corūpe volunt. sed quia p̄ spūm sanctū scriptū erat. ne corūpas: ait pilat⁹. q̄ scripsi scripsi. Cuius spelūca caro vt se pulcrū accipit' vbi latuit christus incognitus iudeis.

¶ Miserere mei. Cas. Prophęta in psona dñi. quia in eo dñs. quasi inter mala et clamat. et p̄dicit liberatōnem.

¶ Cas. Christ⁹ secūdum q̄ homo orat de passione ita humilis vt vnus de fidelibus clamare putet.

¶ Et in umbra. Cas. Vor corpis ad ūgit' caputi et loquēs in psona mēbroū et sua. quomō possit liberari dicit.

¶ Misit uerbū. Aug. Hiero. De occulta essentia sua ꝺ se creta cognitōe angelōz. vel inlūit auditū et p hoc liberauit et exaltando dedit in opprobriū dispsos vbiq; et marie dū videret eius resurrectōem adorari. quę putabāt se errasse.

¶ Misit de celo. Hiero. Ysaias⁹ Jam declarat quid misit: et de quib⁹ erupuit-et loquit in psona mēbroū.

¶ Liberauit. Hic. Quia iā misit verbū certū est. quasi iā sit q̄ liberauit-i. liberabit. et dedit. i. dabit in opprobriū cōculcantes me.

¶ Misit deus. Aug. Verbū in quo misericorditer egit. in quo et promissiones implent. Misericordia. q̄ et misericordia p nobis mortuus est. Veritatē. quia vt p̄dixit sarrexit ad iustificandos nos.

¶ Misit. et ue. Hiero. Aug. Vtraq; eīm in eo cōtinetur. Si eīm sola fuisset misericordia licētia essz nobis peccādi. Si sola veritas nō potuisz homo sustinere.

¶ Dormiui. Aug. alta quiete facile excitādus. Conturbatus. passione. Dormiui. dauid nō dormiuit in spelūca: sed xpus in morte.

¶ Cas. Cōturbatus secūdū carnē passionis memoria et angustia. vnde tristis est. aīa mea ꝛc. Et cepit taedere et pa. ꝛc.

¶ Filij hoim. Rect⁹ ordo ē filij hoim laqueos parauerūt. Si ita fecerit

† ℣ Negando christū esse regē quod tituli inscripto affirmabat. ℣ Mutata secundum voluntatem iudeorum. † ℣ Quia fugit.
in tituli inscriptione cuz fugeret
† ℣ Id est-iudeoru cognitōe. † ℣ Id est. cū in carne vel sepulcro tectus nesceretur.
a facie saui † in speluncam.

LVI.

¶ Aug. Hoc ep̄us patri dicit et nostro voces ozare qui cū patre misereē nolūt.

Miserere mei
† ℣ Cas. Repetitō piculū oñdit magnū. † ℣ Cas. Causa quare
deus † miserere mei: † quoniam in
debeat obtinere.
te confidit anima mea. Et in
† ℣ Mutatione materne pietatis. † ℣ Hoc et in membris ingiter facit.
† umbra alarum tuarum † sperabo:
† ℣ Quod in fine penitus complebitur in mēbris. rēp in finem nanq̄ seculi neq̄ iniquitas deerit premens. neq̄ iusticia patiens.
† ℣ Sperabo non ociosus. immo.
† donec transeat iniquitas. † Ela
† ℣ Quia ℣ Aug. Si impios quęsiuit quomō clamantes non audiet.
mabo ad † deum altissimū: deum
† ℣ Aug. Ergo sum p hoc quia et ante bene fecit michi q̄ etiā clamantē audiet. † ℣ Ita benefecit q̄.
† qui benefecit michi. † Misit de
† ℣ Suscitante. † ℣ dispersos vbiq̄.
celo et liberauit me: dedit in † op
† ℣ aug. Qui mortuo insultauerunt.
† ℣ Quid autem misit.
probriū † conculcātes me. † Mi
† ℣ Christū qui pro nobis compatitur.
† ℣ Hiero. Quia retribuit secūdum merita.
sit deus † misericordia suaz et † ve
† ℣ Ad hoc misit. † ℣ Ecce ipse se resuscitauit.
ritatē suā: t eripuit † animā meā
† ℣ aug. Populi a principibus seducti.
† ℣ Quid enim passus. ℣ Ecce.
de medio catulorum leonū: † dor
† ℣ Aug. Nō me turbato in ratōe sed illius turbantis? sua opinione. † ℣ Qui turbauerūt.
℣ Non se ecsciunt iudei si manus infirmos. os armauerunt. ℣ p esse deberent.
miui † conturbatus † filij homi
† ℣ Imissiones. † ℣ Ad consilia. † ℣ ad verba
nū † dentes eoꝝ arma t sagittę:

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Qui turbauerint.

Lingua. Caſ. Vo ces ille crucifige crucifi, et huiuſmodi, citā fecerūt mortem. vt gladius acu tuo.

Exaltare. Caſ. Ex ꝑſona ꝓphete vltis iniurijs. vlq; q̄ in reſurrectione manes facti ſunt in deū. gaudens exclamat homo in cruce. Exalta. deus ſup̄ cēlos. vt iudicet in terra iudeos.

Exaltare. Superiora domin⁹. propheta quidē, ſed in ꝑſona domini quia dominus in ꝓpheta loq̄t. Quādo etiā et ſua perſona loquit ꝓphet. dīs p ei loquitur qui ei dicat.

Aug. Exaltare. Verba chriſti. Sed o pater fac in me q̄ alius videaris ſup angelos. i. fac me reſurgere et aſcendere. vn de etiā oēs habitatores te glorificabūt. Vel verba ꝓphete. exalta. vt qui pendes in cruce. in maieſtate regnare cognoſcaris nō ēm quantū ad ſe. ſed quantū ad boies exaltat. Sup cēlos. quoniā ſedet ad dexteram patris et angelos habet ſubtus. et oīnē terrā. quia tot⁹ mūdus ei ſubiect⁹ ē.

Laqueū parauerūt. ſnterpolita exaltatiōe cepit narratiōnem exequitur.

Pedes. Caſſi. Domini ſūt increpatiōes malorū. et promiſſiones fidelium quibus dolos patef. vt d adultera. Incurauerūt dū eis compatiēs ſtenlis eſt ab eis.

Ante facie. Caſ. Dū in os eius dixerūt reus eſt mortis.

Paratū. Caſ. Dyapſalmus. Poſt reſurrectōem laudes promittit. Vel paratum ad agendas gratiaſ. qd ibi oſtēdit cātabo.

Exurge pſal. et cythara. Aug. Una caro chriſti ſurrexit. z cū ea duo organa ſurrexerunt. ſn pſalterio de ſuptiori corda ſonū acceperūt. ſn cythara de inferiori. ſn carne chriſti duo genera ſunt factor⁹ miracula et paſſiones. et hec ſurrexerunt. quia vtraq; ꝑdicantur in gentibus. ſurrexit ergo pſalteriū et cythara. et conſonat domino.

Gloria mea. Caſ. Et ideo caro quę eſ cauſa glorię meę.

Exurge poenter quaſi ad miraculum faciendū congratulatio. quia certus vnde idem affirmādo repetit. Exurge dico. quia certus ſum et de hora quia exurgam diluculo.

Ad cēlos. Aug. Qui ſupra nubes vbi ſedes angelor. nubes inferius. i. homines ꝑdicatores qui adhuc in caliginoſa carne. qui habent lumen in ſe ſed occultū. vnde choniſcāt. de quibus dīs tonat et pluit. Magis ergo ꝓtinet veritas ad cēlos. quia angeli ſine caligine vident ſpeciem veritatis. nec ibi op⁹ eſt miſericordia vbi nō eſt miſeria. Et ad nubes miſericordia. ſed et veritas quę ꝓpollet in angelis deſcendit ad homines. nec ea fraudauit nos. ad quos ipſa veritas carne opta venit. et ſi angeli nō egent miſericordia. dū tamē miſeri ꝓ miſericordiā in reſurrectōne angelis ſimiles fient. vſq; ad cēlos miſericordia aſcendit. Agentes ergo gratias dicamus cū eo qui ſupra dixit. Exaltare.

In finem. Caſ. Monet ne quis chriſti regno cōtradicat. Prima eſt exprobratio iudeorū. ne ſimilia faciamus.

---

† ſ dū clamant crucifige.
et lingua eorum gladius acut⁹.

Exaltare ſuper cēlos deus: et in
† aug. vt ſic gloria t. vbiq; extendat q̄s modo
completum eſt. † ſ Quaſi latentem.
omnem terram † gloria tua. † La
queum parauerunt pedib⁹ meis
† ſ Auguſt. voluerunt quaſi de celo ad inferna deprimere.
et incurauerunt animā meam.
† ſ Laqueū parauerūt. ſed nō me neſciēte:
† ſ Quia ſciebat tonū. quod moliebātur.
† Foderunt ante faciem meam
† ſ Caſ. Sententiā mortis inclamantes.
† ſ aug. Et hoc agendo nō michi ſed ſibi nocuerunt. † ſ In confuſſa. i. cauteriata et obſcura conſcientia cecati.
foueas: et inciderunt in eam.
† ſ Aug⁹. Ille parat foueā. ego eor ad toleranda. Ille in ea incidit. ego cantabo.
† ſ Repetit ad confirmatiōem. ſ A. multum.
ſ Caſ. Ad agendas gratias et quō ſubdit.
ſ Deū ſ O.
† Paratum cor meū deus † pa
† ſ auguſ. verbis gratias agam et ogibus. que duo precipiente geminato reddidit. quia ad vtrūq; paratus.
ratus cor meum: † cantabo z pſal
† ſ Aggratulando carnē alloquitur dicens.
mū dicaz domino. † Exurge glo
† ſ aug. Caro diuina operans. † ſ Auguſ. Caro humana patiens.
ria mea. † exurge pſalterium et ci
† ſ vel ge. † ſ Nova reſurrectōis chriſti hec eſt. † ſ Et hic. † ſ Aug. In membratha: † exurgam † diluculo. † Lō
fitebor tibi in populis domine: z
† ſ Celeſtem actum ploua tibi. † ſ Inter gentes.
† pſalmū dicam tibi † in gentibus.
† ſ Caſ. Cauſa cōfeſſionis et pſalmi. quia būnitas tūa ad cēlos ꝑducta ē. nubes ꝓphete qui impleti imbre ſpūs ſanctī cōpluunt doctrinis.
† Quoniaz magnificata eſt vſqz
† ſ Angelos.
ad † cēlos miſericordia tua: z vſqz
† ſ Dolos predicatores. † ſ Ideo. ſ Caſſi.
Iterat itidem noſtram confirmans.
ad † nubes veritas tua. † Exalta
re ſuper cēlos deus: et ſuper omnem terram glozia tua.
† ſ pſalmus origenis. † ſ Hoc agit:
† ſ tu pilate vel iudex. ſ vel eorum pes.
† ſ Id eſt. ne neges chriſtum regem quem titulus dicit.
† In finem † ne diſperdas † da
uid in tituli inſcriptione.

LVII.

ſ non falſe vt aliud ſit in corde aliud in ore. ſ verbis ſuis accuſantur.

† Iuere utiqz
† ſ Conſtat. † ſ Aug. In fatis cognoſcūtur labia. ſ vel ta.
iuſticiam † loquimini: † recte iudi
† ſ Prophetarū. † ſ Ideo ſic moneo vt recte iudicetis. quia.
cate filij † hominū. † Etenim in
† ſ nō poſſunt recte iudicare quibus in corde et in manu eſt iniquitas. † ſ Quia me terrā .i. hominē conſpicatis vel terram. id eſt. terrena amatis.
corde † iniquitates † operamini in
† ſ Opera prauę cogitationi concordant.
terra: † manus veſtrę iniuſticias
† ſ Ex multis partibus adunātes iniuſticias. ſ vel conectant ſecundū aliam litteram.
† ſ vnde hoc eis quia. ſ Aug. a veritate.
† ſ aug Quia precognouit de⁹ peccatores ab vtero. vt rebecce ait. Maior ſeruiet minori.
† cōcinnant. † Alienati ſunt † pec
† ſ Exponit. ſ Errare peticiti ſunt.
catores a vulua: † errauerunt ab
† ſ Quia errant a ventre in quo eſt veritas. loquūtur falſa. ſ Caſ. Q. ptraria matri ſecuta ſūt.
† ſ de hoc vero inexcuſabiles. quia nolunt veritati credere. et hoc eſt.
† vtero locuti ſunt falſa. † furoz
† ſ Caſ. Ira obſtinatorum artes ocabilis.
illis ſecundum ſimilitudinē † ſer
† ſ Cuius. † ſ vnde ſurda. † ſ Sic iſti ne audiant vera. ſ terra et cauda
pētis: ſicut aſpidis † ſurde z † ob
† ſ Quia obturat.
turantis aures ſuas. † Quę nō
† ſ aug. vt ad lucem educatur.
† exaudiet vocem incantantiū: et
† ſ Quantum ad artem ſuam.
venefici incantantis † ſapienter.

Si uere utiqz. Aug. Omnibus facile eſt loqui iuſticiā. qui b⁹ veritas ſcriptit in corde. Quod tibi nō vis. alij nō fa. et itera nit in tabulis. q̄ non legebāt in corde. Si uere lo. iuſt. vt ſit in ſtica ñ labioz ſ et factorū. i. ſi idem in corde quod in ore. recte iudicate. auro fidem ꝓponite. z alia huiuſ. Aliter ēm eſtis ypocrite. Si diatis magiſter verax es. ne iudicetis mortē meam: quia rex veſter ſū vt titulus ait.

Recte. Aug. Iudei ſic de xpo iudicauerunt. vt ficte de eo locuti ꝓbentur.

Manus veſtre iniuſ. Aug. Cor ſeq̄t manus. quidq̄d vis et nō potes deus factum putat.

Cōcinnant. Aug. Vel coniectāt. ſ. aliud alij adiūgentes. Vlatas. De illis qui trahūt peccata ſi cut reſtē longā. peccatis quibz cōtringit. vnde in fine ligate illi pedes et manus. ſed et interim eis cēdit. vnde flagello de reſticulis cēcidit dominus. emen. et ven. in tem.

Alienati. Vel alienati ſunt a vulua eccleſie quę cōceſſos cōcipit. et natos iam in ſe. et ſi nōdū natos et ſe nutrit. donec formetur in eis veritas. et tūc ꝑfectos pariat. Hi aūt vel nolunt cōcipi: vel ꝓcepti q̄ per impatientiam ante. ꝓ formentur quatiunt viſcera: abortiui eructuāntur

Furor illis. Aug. Non laudatur a ſcriptura vndecūqz datur ſimilitudo. vt de iniquo iudice qui rogantem viduam vix audiuit.

Surde et obturantis. Caſ. Nō ſolū nō faciunt: ſed nec audire volunt. Aug. Terra pleniſſima quibus delectatur homo. cauda preterita.

Venefici incantantis ſapienter. Aug. Vel ſecundū aliam litterā medicamenti medicati a ſapiente. medicamentū medicatū medicamentū cōfectū eſt. Et illud eſt omnia ꝑcepta legis et ꝓphetarū. Omnia quidē medicamentū erant ante aduentū chriſti ſed nō medicatū. quia nemo eo curabatur. ſed aduentu chriſti medicatū eſt. qui impleuit legē et ꝓphetas. Ligno enim poſito in marach dulcorata eſt aqua. vt poſſent bibere filij iſrael ante nō valentes guſtare ꝓ nimia amaritudine. Hoc eſt legis amaritudo quę gratia euangelij dulcorata eſt. et quod in ſacramētis legalibo

latebat.in luce positum est et demonstrata est nobis ciuitas constituta super montē .quę absconditi nō potest.et lucerna posita sup candelabrū .id est. veritatis doctrina in manifesto. vbi cū latet ecclesia christi. et veritas Nōne ipse mons.qui creuit et minuto lapide et impleuit faciē terre. Nōne ipse serpens in ligno suspensus: quem intuendo pausi a serpentibꝰ sanātur.hic est ergo sapiens a quo medicatur medicamentum.

¶ **Deus conteret.** Cas. Quę eis retributio.

.Aug. Aspides idolum dei dum inlidiose tē tabant. Leones. duꝫ morte inclamauerūt. horꝫ mole fracte quādo surrexit christus.

¶ **Dentes.** Aug⁹. Dolosa verba. In ore. verbis suis capiet eos. **Molas.** inclamationes mortis. **Confringet.** ne ad effectū veniāt. qđ expoit. ad nichilū d.

¶ **Tanq̄ aqua.** Aug⁹. Torrentibus etiā compantur quia sonātes ad sara supbię impuisi sunt et p̄cipites.sed cito transeunt.tot malis comparantur.

¶ **Intendit arcū.** Vindicta donec intus et extra infirmetur et auferātur a conspectu dei missi in gehennaꝫ hi cū pgenti a terra sua.

¶ **Priusq̄ spinę.** Aug. Id est-peccata intelligāt-rhamnū -i. acutā damnatōnem. in extremo ignis vicinū absorbet eos -i. devorat.

¶ **Rhamnus** -gen⁹ herbę prius mollis. ſ quę post i spinas vertit.sic et peccata modo delectant. sed pꝰ pungunt.

¶ **Sicut uiuē tes.** Aug. Quia nō vera sed falsa est impiorū vita. videntur viuere nec uiuūt. **Sicut in ira.** quia deꝰ tranquillus iudicat. Vel quia non est ira comparatōne future.

† Sed. † aug. Quibus est furor. vt aspidis.

Deus conteret dentes eorum
† aug. Ore suo contra se ducunt.
in ore ipsorum: molas leonum cō
† Qui tales et si modo sint torrentes tamen
fringet dominus. Ad nichilum
deuenient tanq̄ aqua decurrens
† Sed contra p misericordiā dei tenditur ar
ē? ad salutē .i. mine quib? terret. dū puertātur
† Minas. † vt saulus infirmatus est audiens quid me pſequeris
intendit arcum suum donec in
† Quid nō infirmari patiētur
clamabat de celo arcū tendebat
† Aug. Igne cōcupiscentiarū gibunt. vt ignis vestem. sic ubi do consumit animā.
firmētur. Sicut cera quę fluit
† Superbie. cōcupiscentie. et ire.
auferentur: supercecidit ignis
† Justicie. vnde. Errauim⁹ a via veritatis et lumē iusticie nō luxit nobis.
† Aug⁹. vel prius q̄ducat spinas veltras ibā nunc .i. prius q̄ voluptatū tormenta procedant. ignis qui sup cecidit in ira dei devorat et deuastat rhamnū peccati punctionē ne modo videāt
non viderunt solem. Priusq̄
intelligerēt spinę vestrę rhamnū:
vel sicut
sicut viuentes sic in ira absorbet
† Aūt. Malos absorbet ignis. Sed hoc nō sine fructu bonorū † Cas. Quia nō in illa est.
† Aug⁹. Qui fidem habet et si aliquid in eo lauandum leta. et si modo moleſtus pæſſus.
eos. Letabitur iustus cū vide
† hanc pœnā. Non tamen gaudet pro pena eorum.
rit vindictam: manus suas laua
† Cas. vnde. Salomon. Stulto gaunte sapiēs astutior erit. † pena quā videt. † Morte peccatoris quā videt.
bit in sanguine peccatoris. Et
† tractabit apud se q̄ nō casu hoc eis. sed p vindicta peccati quod a contrario probat.
† Rationalis. † Etiā hic. † Cas. Licet hic pœſſo.
dicet hō si vtiq̄ ē fructꝰ iusto
† aug. Etiam ista vbi tolerē videntur.
vtiq̄ est deus iudicās eos in terra.

¶ **Letabitur iustus.** Cas. Correctio iustorum de vltione iniquorū.

¶ **Et dicet homo.** Aug. Sicut iusto dei iudicio fit. vt iustus amplꝰ iustificetur. Ita eodem iusto pmittitur vt sordidus magis sordescat. Vel aliter secundū litteram quā ponit augustinus. Et dicet homo .ergo ē fructus iusto. ergo est deus iudicans eos in terra. Et infert ex duobus p̄missis. dixit enim malos hic absorberi et iustum lauari. Et hoc est. Et dicet. homo rationalis. quia iustus lauat manꝰ suas. ergo est fructus hic iusto et quia ignis absorbet malos. ergo est deus iudicans eos in terra.

¶ **In finem ne. ꝛc.** Cas. Frustra tentat aliquis dispdere quod totiēs divina prohibet auctoritas.

¶ **Ne dispergas.** Aug. Cū pilatus dixit quod scripsi scripsi. impletū est ne conūpas. Hoc agit psalmus ne dispergas. ideo quia iudei miserūt custodire sepulcrū. vt famā eius extinguerent: a quibus frustratis hic liberatus ostenditꝰ et famā habere in oībus gentibus.

¶ Cas. Orat primo liberari ascendendo ab inimicis ad alta. orat etiam pro salute gentium.

¶ Aug. Loquitur hic integer xp̄us scilicet caput et corpꝰ. oñdit.

¶ **Eripe.** Aug. Dū qui sine macula ē hoc petit. qđ necessario petamus

¶ **De inimicis.** Cas. Quatuor genera sunt aduersariorū. inimica q̄ nocendi votū habent: nō tamē hoc ardēter appetunt. Insurgentes qui iam cōmoti et animo parati. Operantes qui iam durata mente scelꝰ opere complent. Viri sanguinū qui nō contumelias ingerunt: sed sanguines fundūt. quod fecerūt iudei. qui christū priꝰ post etiam apostolos occiderunt. de his ergo ait. Eripe. ꝛc.

† Psalmꝰ tendens. † Tu pilate vel iudee † vel corūpas. † Ne neges christū regem quem titulus dicit.

In finem ne dispердas da
uid in tituli inscriptione quando
† Regnū mdeorū. † Sepulcrū christi.
misit saul et custodiunt domum
† Id ē nomē et famā eius extinguere ne crederent in eum.
eius vt eum interficeret.

LVIII.
† factū est hoc in carne christi. fiat et in membris.

Eripe me de
† Qui me odio habent.
inimicis meis deus
† Qui verbis nocent.
meus: et ab insurgētibus in me
† Qui colaphizant. et cetera huiꝰ faciunt.
libera me. Eripe me de operan
† Aug. Qui iustū .i. christum occiderunt. posſtea et suos.
tibus iniquitatē: et de viris san
† Cas. Quid enim illi tibi facīt vtiq̄ mala.
guinum salua me. Quia ecce ce
† Cas. Corporalē vitam. † Quia. † Cū impetu.
perunt animā meam: irruerunt
† Humilē. † Quasi reū. † Aug. Ju tē pozalibus de iustitia fugbt. sed peccatum in me nō inuenerūt. † Mea quā in eos fecerim causa fuit quare irruerunt.
in me fortes Neq̄ iniquitas
† In me.
mea neq̄ peccatum meum domi
† Sed. † viam mūdi huius. vnde Erubit gig. ad cur. v. † distortos quantū in me est. † vel dirigebat sęs ad te.
ne: sine iniquitate cucurri et dire
† Innotesce q̄ tibi equalis sim et fac videre.
† Aug. Adiuua me.
xi. Erurge in occursum meū et
† Quomodo curro et dirigo † Celestiū.
vide: et tu domine deus virtu
† Qui videris deus vnꝰ gentis que te colit.
tum deus israel. Intende ad
† Quia infirme. † Aug. vt omnes congregentur ad nuptias. † Et tamen.
visitandas omnes gentes: nō

¶ **Fortes.** Aug⁹. Etiam sunt qui pœsumūt de iustitia sua qui insultant christo cōiuranti cū peccatoribus. quibus non est opus medicus. sed cū occiderūt vt iusti reū sed tamen non est in eo iniquitas. Vel fortes in temporalibus abundantes qui non ponunt deum adiutorem suum. sed spērantes in diuitijs. ꝙ ualuerunt in vanitate sua.

¶ **Iniquitas.** Cas. Malignolētia. Peccatum. opens

¶ **Ideo erurge.** Aug. Quia dormire videris. **In occursum.** q. curro ad te merendo. et tu occurre michi .id est .redde pro merito.

¶ **Vide.** Aug. Id est-fac videri quomō ad te curro ꝛ alios dirigo .ne prauū putēt quod rectū est. et ita sequantur. Vel fac videri q̄ erurgis in occursum meū .i. q̄ tibi equalis sum. Occurrere nō nisi de q̄libus dicitur. Christus enim non debuit esse equalis patri. licet pro nobis factus sit infirmus. qui sep̄s erat animis formaꝫ serui accipiendo. vnde in euangelio se gallinę comparat dicēs: hierusalē hierusalem quotiens volui congregare filios tuos quēadmodum gallina pullos suos sub alis et noluisti. Nulla anis adeo videtur infirmata propter pullos nisi gallina. cuius vox rauescat. fit hispidum totum corpus. deponuntur alę. laxantur plumę. et ea est materna charitas quę inuenitur infirmitas. sic et christus propter nos infirmatus ē. sed i ea tamen infirmitate occurrit equalis patri. Ita enim assumpsit quod non erat vt non amitteret quod erat. Ita ergo se exinaniuit q̄ dignitatē quā habebat cum patre nobis non demonstrauit. In ipsa ergo infirmitate agnoscēdus est patri equalis non visione corporali sed fide. vt quod spē videre nondū possumus saltem credamus. Et dum hoc creditur in nobis ad patrem ascendit. Vnde marię magdalenę cui primo post resurrectionem apparuit ait: Noli me tangere: nondum enim ascendi ad patrem. Quid est hoc. No-m-tan-Nonne postea mulieres redeūtes a monumēto adorauerunt eum. et pedes eius tenuerunt. Sed hic agit de tactu mentis nō corporis. Id est: Non id solū credas quod vides. ne hęreat mens

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

humanitati mee aspectus tuus·q·tactus tuus.hoc ideo quia nondū ascē di ad patrem meū·vtiqz in corde tuo.quia nondū posticz vidisti me mori credis me patri equalem.

¶Conuertetur. Cas. Dyapsalmus. Orata salus gentiū affirmatur et oraturo indeorum salus

¶Ad uesperum. Id est.serius post ascensionem et missum spiritum. qui anteqz crucifigerent debuerunt facere. Bētes dicebātur canes pro immūdicia. sed et iudei canes se agnoscunt. id est. peccatores. vt chananea. et ideo ejiciūt: bene agūt. Male vero· qui saturati putatina iusticia dicūt. ieiuno bis in sabbato.

¶Circūibunt. Aug. Munient eccle sias contra hereticas impugnationes. Et ecce in manifesto loquentur. Et gladꝰ vt mactent· et manducent. Quoniā quis audiuit talia. quasi nullus· ita omnes mirabuntur. Vel ideo frequens p̄dicatio in labijs: qa pauci audiūt. z eos q̄ non audient deridebit in futuro· et omēs gentes quę te non venerantur· ad nichilū d· vel conuertes.

¶Gladius. Aug. Dic est gladius bis acutus vtroqz incidens testamēto. quo mactat petrus reprehēdit sibi in disco ostensa. quando dictū est ei. Surge petre macta et manduca.

¶Deridebis. Aug⁹. Eos dicentes quis audiuit. quare. quia pro nichilo habebit conuertere omnes gentes. quia omnes gentes christiane futurę sunt et dictis quis audiuit.

¶Fortitudinem. Aug. Et si possem p dere iudeos· q̄ irruēt in me fortes· permitto tamen eos viuere. seruans fortitudines ad te·id est· ad tuam dispositionem.

¶Ostendit. zc. Aug. Id est.quantā circa me habeat misericordiā demonstrauit michi in illis circa quos non habet. vnde apostolus sustinuit vasa ire apta ad interitum in multa patientia vt notas faceret diuitias suas in vasa misericordię.

¶Ne occidas. Aug. Potest de iudeis accipi.eos qui me occidūt ne occidas.sed maneat gen⁹ eoꝝ cū signo circūcisionis sabbati paschę. vt et chaim signū habuit vt nemo eū occideret·ita et gens ille habens signū suū non est occisa. quia necessaria est credentibus gentibus. In peccatis enim ostenditur quę misericordia sit insertis.

¶Cas. Considerāti quid de eis sit agendū· ne occidas.hoc est quod oīdit vbi et ꝓcatur ne iudei funditus peant dispsi eīs sunt. vt ad cōuersionē

† § Quia nulla peccata relinquit impunita. qz vel homo penitens punit· vel deus iudex· vel ē quedam iniquitas.quā qui facit eius nō misereꝰ tur deus· hoc est defensio peccatorum quando defendat quod deus odit· vnde est peccatū ad mortem·nō pro eo dico vt quis oret. Et sic iniquitatem·i. illud peccatū quod est ad mortem.

§ Sed persequere puni·conuerte· † § Omnibus iudeis.et ti quibusdam.

miscrearis † omnibus qui operā
† § Et vere intendes·quia ab ydolis.
tur iniquitatez. † Conuertentur
† § In vltima etate· † § Conuertendi alios
§ Quia dolebūt si nō poterunt conuertere.
ad † uesperam et † famem patientē
† § latrando contra hostes· † § Euangelizando. † § Aug. Circūstantie.i.mūdum qui circūstat iudeā vbi hec dicebantur.
vt † canes z† circūibunt † ciuitatē.
† § Stomachabūtur aduersus pigros dicētes quoniā quis audiuit † § Spūs quod est verbum dei· § vel mors.
† Ecce loquent in ore suo: z gla
† § Quis credit auditui nostro·
dius in labijs eoꝝ: quoniā † quis
† § aug⁹. Iudei nō credunt·et tamen p̄ credentes iudeos annūciatur gentibus. § Ipsi loquentur.et tu·
audiuit. † Et tu domine † ridebis
† § pro nichilo habebis cōuertere omnes gentes.i.facile cōuertes· † § Quia facile erit vt credant in te.
eos: † ad nichilum † deduces om
† § fortes illi ideo occiderunt· qz ad te nō cursto dierunt † § Ego autem.
nes gentes. † Fortitudinem meā
† § augus. Non a te recedā de me presumēs· † § Quia de imo meo in altū suū me suscepit
† ad te custodiā: quia deus † susce
† § persona mutat. § Est specci liter·
† § Quia· § augus. Nichil attuli cur misere atur. Nullus enim meret dona dei.
ptor meus: † deus meus † miseri
† § Aug⁹. Quia christū preuenit pre cōsortib⁹ suis cui sine mensura dedit spiritum·
cordia eius † pręueniet me. De⁹
† § Augus. O misericordia est que preueniet: quia ex eadez massa aliud vas in honoz· aliud in con· † § vel inimicis.i·per inimicos·
† ostendit michi super † inimicos
† § Rogat aūt pro ipsis inimicis. § Etsi eorū peccata·
meos:ne † occidas eos nequādo
† § Hoc esset eos occidi. † § vel legis tue.
† § Per omnes gentes. § Ne occidas. Sed inimicos iudeos salicet qui portāt nos codices.
† obliuiscantur † populi mei. † Di
† Saug·vel deduc.i· nō eos deseras in quo me protegis vt de eis habeam testimoniū·
sperge illos in virtute tua:et † de

nē.puocentur·vel vt ecclesia ab inimicis testimoniū veteris legis habeat. Et hoc ē. Ideo ne occidas·ne populi et si ñ modo obliuiscātur mei si nō sint testes legis et mortis christi. Ste·legis et mortis christi.

¶Ne qua·obliuis. Aug⁹. Et si nō modo obliti sunt·cū non sint te/
¶In uirtute t. Aug. Quia tu fortis. nō ipsi. Depone· ibi sunt op probriū oib⁹. Vel depone eos.in eo q̄ mali sūt vt boni surgāt vt i paulo. quia nō surgeret paulus.nisi prius caderet saulus.

pone eos protector meus domi
† § aug⁹. dimitte delictū. et etiā ipsū sermonē inerpletū effice· § Cogitatōnis depone·
† § delictū verbi.
ne. † Delictum oris coꝝ † sermo
† § Aug. Sciant se supbe egisse·et maniter. § Aug. Quia frustra irruerūt fortes in hūilem.
nem labioꝝ ipsoꝝ:et † compz̄e
† § In qua vitū sunt prevalere. † § In qua sunt inter gentes· vel q̄ christū execrabātur·
hendātur in † superbia sua. † Et
† § Cas. Quo puertunt scripturas.
† § Cas. Alio in exemplum esse.
de execratione et † mendacio † an
† § vel cōsummationes.
nūciabuntur in † consūmatione:
† § aug. Id est· vindicta dei qua consūmat·
† § Cōprehendūtur in sup.s· § Homines in supbia sua in qua cōprehensi sunt.
in † ira consūmatōnis † et nō erūt.
† § tunc.
† Et scient quia deus domina/
† § Indeoꝝ· † § gentū quas vt canes contempserunt.
bitur † iacob:et † finium terrę.
† § Et sic· § Laudis plenarie. † § Et si sero post interfectionē christi ·quod antea debuissent. § Mundi.
† Conuertentur ad † uesperam:z
† § aug. vt peccatores·nō vt oues·vnde.multiplicate sunt infirmitates e. postea·ac.
famē patientur vt † canes:z circūi
† § Jam digni. † vbiq;
bunt ciuitatem. † Ipsi dispergē
† § Augus. vt alios lucrētur.
tur ad † manducandū: si vero nō
† § fide populoū. † § vt olim in deserto.
§ Quia et supra murmur eoꝝ dicentiū quoniā quis audiuit.
fuerint † saturati z† murmurabūt.
† § Longe erat vterqz paries· sed ego iam tota ecclesia· § Cōmuniter pro hoc quia suscepit·
† § Qua gentes erigis et iudeos humiliasse.
† Ego autem cantabo † fortitudi
† § dominice diei. § In remuneratōne.
nem tuam: et exaltabo † mane mi
† § exultabo.
sericordiam tuam. † Quia fact⁹
† § Cas. nā ecclesia subleuat de imo in altum.
es † susceptor meus:et refugium
† § Cas. Quando gratū est
meum in † die tribulationis meę.
† § Cooperator. † § Operabor non tantū cantabo·
† Adiutor meus† tibi † psallā quia

¶Delictū oris. Aug. Nō eos sed delictū occide. vt resuscitatū quem pdere voluerunt paueant. Et comprehendantur. cōuersi. quia factū eoꝝ in irritū venit· peccatū remansit sup eos:et cōprehensi sūt·z ō magnitudie peccati post humiliati sunt·et ea humilitate post cōsummātur. nichil eīm sic impedit pfectōem vt supbia. facin⁹.p magnitudie sua cōsiderātiū abstulit supbiā· vt ꝓpaulo ągelus sathanę. Faci n⁹ ꝛvo deleuit venia.

¶In superbia. Aug⁹. Superbia comes est inuidię nec fieri potest vt supbꝰ nō inuideat. vnde z dyabolus inuidet homi.

Et de execratione. Aug. Vel male dicto q̄ putastis maledictū pendentē in ligno· cui maledicto mendaciū addidistis data pecūia custodibus vt mentirētur.in de annūciate sunt cōsūmationes·i·ido magis pficiūtur:quia in his deꝑhensi sunt.

¶Annūciabūtur in consū. Augus. Vel annūciabuntur consūmatōnes·i. ꝓpe dicabit ab apostolis vbi abūdauit delictū execratōnis z mendaciū superabūdauit et gratia pfectionis z ꝓtinuit ad medicinaz humiliatis z infirmitatis hominis.

¶In ira consū mationis. Aug⁹. Est enim ira·i·vindicta dei consūmatōis. quia aliquando vindicat deus vt perficiat. Est et ꝓsumptōis· vt cū dicet ite maledicti in·i·e·

¶Et scient gentes. Aug. Antea eīm iusti sibi videbātur iudei. si ostenditur eis q̄ nō sine xpo qui dñat iacob et deposita supbia sciūt se pares gentilꝫ·qz oēs peccauerūt. vtroqz pariete collecto grates aguntur·

¶Conuerte·ad uesperam. Cas. Dyapsalmus. Affirmat salus indeoꝝ. et

¶Murmurabunt. Aug. Vel murmurabūt·i· dolebūt q̄ etiā nāctim dispgent. Vel mur. ꝓtra pigros·i· increpabūt alios nolētes credere.

¶Ego autem Aug. Concludit hic psalmus. vbi vtroqz pariete in angulari lapide coniuncto iam tota ecclesia gaudet.

¶Et exaltabo mane. Aug. Transactis temporibus cum nox seculi

transierit·vt et xp̃us mane surrexit. vnde·ad vesperũ demorabit fletus. et ad·m·l·apostoli vespe fleuerunt mortuũ·mane ad resurgentẽ exultauerũt

¶ Misericordia.m. Aug. Quia totũ gratis das·cũ multa dederit. nõ tamen omitta·in hoc vno omnia comp̃ehendit.

¶ In finem pro his. Aug. In hystorijs nõ legitur q̃ dauid cõuenerit ioab. vel q̃ in huiusmodi vastatõnibus aliquid succenderit. sed sup ficie hystorie relicta sicut in pleriq̃ aliis sic ad spũalem dirigimur intelligentiã·q̃ nec nomi/nũ inter p̃tatõnibus sumit. Interp̃tat'em mesopotamia eleua/ta vocatio. Syria sublimis·Sobal vana vetustas. Joab inimicus. Edom terre/nus his oĩbus figurant'elati magnitudi ne terrene vanitatis quos omnes christus igne charitatis quem in terra dignatus est mittere accendit·z cõuertit inimicũ i fugã hominẽ ad fidẽ. Lerenos vt vuant q̃l/stes.

¶ In doctrinam. Aug. Mutant'in doctrinã·oportet em in eius doctrinã transire cũ qui vult ritusq̃ eius habere, sed quo modo nos mutaret. nisi ignẽ in terrã mit/teret. Mesopotamia. eleuata voca/tio·totus mũdus vocatione eleuat'. Syria. sublimis·sed in/cessa humiliatur·vt melius exaltet'. Joab inimicus cõuerti tur. si dyabolus est·i fugaz·si homo· ad fidez. Sobal. vana vetustas in vite no/uitatẽ. Edom·terre nã vitam in celestez.

¶ Et percussit edom. Aug. Cuz p cussit edom gladio spũs·id est. verbo·p cussit·xp̃i·milia in val le salinarũ. Duodecim milia pfectus numerus est·cui deputat' numerus apostolorz. qui de quattuor mũdi partibus ad trinitatẽ vocãt'. ergo per duodecim milia totus mũdus pcussus est·Vallis est humilitas. Salinę saporẽ sapientię significant·quia multi vane humiliãtur.p terrenis passi/passi sunt et hereticí.sed bonũ est sapienter humiliari·i·pro domino.

¶ Docet beatam esse cõtritõem p quã proximat cõmutandos ad eterna.

¶ Deus repulisti. Cas. Primo referunt'percussiones factz pro eter nis penis vitandis.

¶ Repulisti Cas. In adam. Et destruxisti. ab immort. Quia ira tus es. pro peccatis.et tamẽ. Misertus.p filiũ sic q̃. Lomouisti. ab errore. Et turbasti. penitentia, vt ergo cognisti:p/fice·sana

¶ Destruxisti. Vt erigeres in bonũ edificiũ male edificatos. Hec est cuitas trimonia .prius iebus dicta·postea salem ·inde hierusalẽ. Jebus cõculcata. Salem pax. Hierusalẽ visio pacis inter p̃tat'.prius em in no/bis cõculcãtur vicia·inde in pace iusticia edificiũ bonorũ operũ cõstruit. deinde ad visionẽ pacis ineffabilis rapiemur. Hec tria notãtur hic p̃ de struxisti. misertus es et sana· vnde domin⁹. Ecce hodie et eras demonia ejcio.et sanitates pficio·et die tercia consũmor.hi sunt pascha. pentheco stes· et scenophagia. et hi sunt tres dies dominicę passionis ·penitentia· iusticia· gloria.

† § Magnũ est q̃ deus susceptor est·

deus † susceptor meus es: deus

† § aug⁹. Quia totum ex dono dei. ideo iste im pletus bonis eius nõ intuent quid vocaret eũz nisi in sericordia sua § Per omnia·

† meus misericordia mea.

† § Psalmus diligens. § Id est christum.

† § Id est de· † § de preteri vita in nouam.

† In finem † pro his qui cõmu/

† § Suscepta p fidem· § In regnũ christi.

tabuntur † in tituli inscriptione

† § Christo vt ei vinãt· † § Eius trãseũtes.

† § nõ historialiter sed spũaliter igne sez dei·

ipsi † dauid in † doctrinam cũ † suc

† § vel syriam.

cendit mesopotamiã † syrię·et sy/

riam sobal· et conuertit ioab ·et

† § Id est. omnes de quattuor mũdi partibus ad fidẽ sancte trinitatis p apostolicã doctrinã vocatos in humilitate sapientẽ et discretos.

† percussit edom in valle salinarũ

duodecim milia.

LIX·

§ O. § vox percussoz in me lius mutatoz· § Amalic.

Deus repuli

† § aug. Qui mali eramus. † § Aug. Male edificatos vt erigeres † § Aug. Nõ miserem⁹ nisi trasce ris· ira est vetustati vt percat· misericordia ĩo uat hoiem interiorẽ. et si exterior corumpitur.

sti † nos et † destruxisti nos: † irat⁹

† § Aug. vibrato gladio spũs cũ dixisti. penite mini et credite euangelio appropiauabit enim regnum celorum.

es et misertus es nobis. † Lom

† § Conscientia peccatorum accusante·

mouisti terram et † turbasti eaz:

† § Passionẽ et mortẽ. † § Aug·nõ est di gna sanari. nisi cõmota sit.

sana † contritiones ei⁹·quia † com

§ Ostendisti p.t. Aug. Mutato em̃ homine in melius sequit' quod alibi dicat in li·hiesu filij syrach·fili accedens ad seruitutẽ dei.sta in iusti/cia et timore·z prepara animã ad tentatõnem·prior labor est peccata vin cere vt muteris.Scõus.p eo q̃ mutat' es ferre aduersa vsq̃ in finem.

¶ Pura·Cas. Id est·tempis miserias que nobis p charitatẽ sunt dele ctabiles et p infirmitatẽ carnis graues. Uno i·tribulatõe qua purgat' patiens vt vuln⁹ vino. Uino spũali vnde nõ vicia sed compunctio·

† § Sana quia. † § aug. Qui et si mutatus non mor eternus.

mota est. † Ostendisti † populo

† § Aug·Iam tuo postq̃ victili. † § Aug. Non est pemptio perdens.sed medicina vtens· § Illo in quo non est iurgium sed cõpunctio·

† tuo dura:potasti nos † vino com

† § Quare hoc·

punctionis. † Dedisti metuenti/

† § Aug·Per presentes tribulationes significa sti fugere ab ira eterna. † § Quia si hic tam aspere punit·quid in futuro·

bus te † significatiõnem:vt † fugiãt

† § aug. Ertensus arcus minat· sed nondũ fe rit ·quia indicium nos terret sed nondũ damnat. † § Et vt in futuro. § Ab eramnis seculi·

§ Judicii.

a facie † arcus. † Et liberentur di

† § In dextrã tuã collocando vbi vera salus.

lecti tui: † saluum fac dextera tua

† § Quia iam peto quod dare vis.et necesse ẽ hoc.quia deus·

z exaudi me. † Deus locutus est

† § Id est.in christo.p missit.s. dixit sancto vnõ salus † § vnde. † § vel diuidam·

in † sancto † suo:lętabor et † parti/

† § Aug⁹. Ideo humiliter militantes· quia ta bernacula militantiũ sunt.

bor sicchimam et † conuallẽ taber

† § Cũ mensura predestinationis·

naculorũ † metibor. Meus est

† § Aug. Acervus testimonii in martirib⁹· qi inter opprobria christiani nominis christũ con stanter confitentur. † § Oblitus priores con fusionis.s· quia tã honor est christianũ nomen vnde apostolus·Nõ enim erubesco euangeliũ·

§ Meus est·

† galaad et meus est † manasses:

et efraim fortitudo capitis mei.

† § Christus. vnde inda te laudabunt fratres tui quo regente. † § Id est·abatẽs lege ẽ § qi infert tribulatõem et hoc est

† Juda rex meus: † moab olla

¶ Dedisti signi fi/

catõne. Aug. Per hoc sign ificasti futu/ra. vt fugiãt ab impu gnatõne futurę vin/dicte. Vel significa/tio·vexilli crucis q̃ p signo nobil' dat·vt lecimur passiões chri sti.quia et si socij pas sionis simul et reliure etõnis crimus· vel si/gnificatõem scriptu/ras sacras.

¶ Arcus. Augus. Quãto plus retro tẽ ditur:tanto impetu sius sagitta in priora ferẽ·i· quantomagis differt'iudiciũ· tanto grauiꝰ venturũ est.

¶ Vt liberentur. Cas. Dyaplalmus. De liberatõe quã p/catur·z affirmat'pro q̃ gratę sunt percus/siones.

¶ Dextra tua. Augus. Vt stem⁹ ad de xtrã vbi vera et eter/na salus·de tpali sa/lute fiat sicut vis.sa/pores habet de valle salinarũ qui etna pe/tit.de his semp audi tur iustus·de terrenis nõ nisi viriliter.

¶ Deus locutus est. Aug. Q. hac fi/ducia oro quia deus in xp̃o ꝓmisit·quid? lętabor· faciz quod lęticię michi cedat.sic quia partabor.

¶ Deus locutus. Quia de⁹ locutus ẽ fiet istud q̃ ego lętabor·nõ verba dei dicit;sed quę consequẽter euenũt.

¶ Vox est ecclesię·lętabor.

¶ Sicchima. Aug. Interp̃tat'humeri·i·onus xp̃i quod.p virtus singu lis distribuit. Sicchima loc⁹ ẽ vbi iacob rediẽs a laban fecit tabernacu/la ꝓpter oues et armẽta.et vocauit sochot.i·taberna cula. vbi et absc̃dit ydola que habebat de syria, vbi diu peginat' fuerat. Scõm hystoriã ergo significat gẽtes que diuise.quia nõ omniũ est fides. Secũdũ interp̃/tatõnem diuidãtur humeri·i· onera vt alios peccata granẽt. alij ingam xp̃i ferant Conuallẽ tabernaculorũ .ꝓpter ones iacob sigt indeos qui etiã diuidãtur;q: alij credũt alij nõ.i·de indeis habebo nõ paucos.

¶ Manasses. Aug⁹. Vel manasses oĩs ille qui oblit⁹ priorꝰ vite in anteriora cũ apostolo se extẽdit. Vel p manasses intelligit' ecclesia gẽ tiũ que prius sterilis maledictõi et opprobrio subiacebat. Sed mõ cũ pa rit iam oblita est opprobrioꝝ et ignominię. vnde ysaias. Letare sterilis que nõ paris,quia plures sunt filij deserte q̃m eius que habet vir·cõfusio nis adolescentię tuę obliuiscẽris et opprobrij viduitatis tuę ñ recordaberis

¶ Efraim. Aug. Fructificatio,et hoc est fortitudo capitis.i·xp̃i. grauã eim moriens virtutẽ in se habet vt fructũ faceret.

¶ Moab olla spei mee. Aug. Filię male vtentes patre genuerunt moabitas· sic qui male vtitur lege generat mala opera. vt qui bñ bona

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

a male vtentiby autē lege oriť tribulatō ec delig. hec eſt olla ferues ab aquilone .i. dyabolo. ſed chriſto duce olla iniquitatis ardens facta eſt ſpei nō conſūptionis. qz tribulatio operatur patientiā. patientia probatōem. probatio vero ſpem facit. cū charitas ardet contra ollā iniquitatis.

¶ Caſ. Moab olla ſpei meę. Vel p moab gentes intelligunt. p ollā refectō de gentibus vero q̄dam ſunt cōuerſi et bi vſti ſunt tribulatōe. Alij non ſunt cōuerſi qui ſcz alios vrunt tribulatōne vtriqz vero ſtrentes et vſti ſūt olla .i. refectio chriſti et eccleſie. quia de vſtis cōſolatur. de vrentibus pficit. Et eſt ſenſus. Moab .i. gentes ſcz vel vrentes alios tribulatione. vel vſti ſunt olla .id. ē refectio ſpei meę. vnde ſpes michi vitę eſt.

¶ Hiero. Olla. vnde hieremias ollam ſuccenſam ego video et facieꝫ eius a facie aq̄lonis. Et alibi idem hieremias ab aquilone pādetur oīne malū .i. a dyabolo. qui dixit. ponā ſedē meā ad aq̄lonē ꝛc. Ab illo ergo tribulatōnum olla in eccleſia ebullit.

¶ Ciuitatē munitā. Caſ. Futurā hieruſalē. In ydumeaz .i. vſq; ad terrenos. vt impleto numero ſimul ad beatitudinez veniret.

¶ Non egredieris. Aug⁹. Sed intopabis: et ſic melius deduces. quia ſic videt nō p tempali vita pugnare ꝑ p fuga.

¶ In deo faciemus. Aug. Quia deus erit exercitus. et victoria nra.

¶ Aug. Vox eccleſię laboratis in terra quaſi vnius hominis. ſed tamen nō vnus qui a finibus terre clamat XL. p quid indicat.

¶ Exaudi. Aug. Eccleſia vndiqz pſſa orat. et dicit ſe pſeueraturā. et

¶ Clamaui. Caſ. In anxietate. Cū enim anxiamur clamam⁹ ſcz in tentatōibus. Nemo enim ſibi innotescit niſi tentatus. Nō pōt quis coronari niſi vicerit. Nec vincere niſi certauerit. nec certare niſi inimicos et tentationes habuerit. Caſ. Clamaui in anxietate. cū enim⁹ clamat ſequit clamoris exauditio. In petra. chriſto. Exaltaſti. Aug. de vno vicio. Caſ. et exaltaſti deduxiſti. Aug. In petra. et ideo nō vincor. Exal. p complū ultimo magna ſpes audiendi poſtatur aliis.

¶ Deduxiſti. Aug. Me p te viam ad te veritatē et vitam.

¶ Inhabitabo. Caſ. De beneficijs dei cōfidit. vt petra picula mūdi in

† § quia facit plenius ſperare nō deficere
† § diri letabor diuidā. quia † § Que interpretatur terrena. † § Aug. Et ſi ebulliat mūdus ſcandalis tam ē vſq; ad terrene vite hoſtes.
†ſpei meę. † In †ydumeaz †erten
† § Aug. Euangelia quo munię vita gradientiū in mundo. vel humanitas qua latuit deitas. vel per calci. quod fit de corio mortui animalis. paſſio chriſti intelligitur.
†dam †calciamentū meum: michi
† § Et ſic. § vocabo nō plebē meā plenam. § aug. Alienigene. allophili qui ad genus meū nō ptinent. multi eni adorant chriſtū. qui non ſunt cū co regnaturi. i. fieri xpiani. † § Sednō deus. § niſi deus.
†alienigenę ſubditi ſunt. †Quis
† § aug. gentes circūſtantes iudee medie.
† § vel circūſtantie que alibi rota dicit. t. orbis terrarū. vnde vox tonitrui tui in rota.
deducet te in †ciuitatem †munitā:
† § aug. vt regnē in terrenis qui de me nō ſunt nec de me proficere volunt.
ꝙs deducet me vſq; in †ydumeā.
† § deduces. † § Quod et in principio dixit § Finis tribulat.

Nonne †tu deus qui †repuliſti
† § aug. Non contra eos apparebis. qui dicunt vbi eſt deus cor. vt olim patribus feciſti non oſtendens potentiā tuā qualez oſtendiſti in dauid. moyſe. hiehu naue quibus gētes eſſerant.
nos: †et non egredieris deus in
† § Ergo quia deduces. § vel ſic cōtinua. nō egrediēris ſed nec cura ndum quia ſic maius eſt auxiliū dei. ſcz dū intus iuuat et ideo o deus
virtutibus noſtris. †Da nobis
† § Aug⁹. Inde ſubiecit. vnde putaris deſcere de hoc quero nō ſalutem temꝑalem. quia vana. † § Que eſt vana vetuſtas ſcz ſobal de quo in titulo.
auxilium de †tribulatione: et †va
† § Sed. § Aug. Non in gladio. nō extra ſed intus.
na ſalus hominis. †In deo fa/
† § vincendo dyabolum. † § Aug. delendo de libro vite. § aug. In noſtra reputatōne vt p nichilo habeamus.
ciemus †virtutem †ipſe ad †nichi
† § aug. Caſ. Et ſi nullius momenti ſumus.
lum deducet tribulantes †nos.
† § Chriſtū. § dirigens. † § Id eſt. laudibus exhibitis vel exhibendis. § Id eſt. chriſto:
†In finez in †hymnis ps dō.

LX.

Exaudi deus
† § Caſ. que aſſidua ē hominibus eam offertur.
†deprecatōem meam
† § Caſ. Que deo pure offertur. † § Caſ. Quia eccleſia vſq; ad terminos terre diffuſa eſt. § vndiqz ab vniuerſo orbe terrarum.
intende †orationi meę. †A fini
† § Quia. † § In temptatōibus que ad proiectum.
bus terrę ad te clamaui †duz †an

† § de qua et ſuggerebant petrā edificabo eccleſiā meam.
†iaretur cor meum: in† petra exal
† § auguſ. Non eſſet nobis dux niſi eſſet ſpes factus. ſperamus q; nos nō perdet. ꝓpter quos filium tradidit.
taſti me. †Deduxiſti me quia fa/
† § Caſ. Qui ſperantes exaltas. † § auguſ. Contra omnia ſcandala dum cogitat homo q; ꝓpter eſt paſſus. et quo fine eſt paſſus.
§ Caſ. Quia ſuos defendit.
ctus †es ſpes mea: †turris fortiſ/
† § aug⁹. Qui circuit que. quem deuoret.
† § Et ego. § vel inquilinus ero. § Quid quid agat inimicus.
tudinis a facie †inimici. †Inha/
† § vel ita iūge. qz exaltaſti in petra. et deduxiſti inhabitabo. in t. t. quia turris fortis fuit. t. e. ideo protegar.
§ vt ſemp colligat eccleſia natos ſuos.
bitabo in †tabernaculo tuo in ſę
† § Que ſpes tibi intermittit tot mala.
† § Contra eſtus ſeculi.
cula: †protegar in† velamēto ala
† § Et.
rum tuarum. †Qm̄ tu de⁹ meus
† § Caſ. de qua incepit in principio pſalmi.
exaudiſti †orationem meam: dedi
§ Caſſio. Preterita qz iam in quibuſdā ceptaz vel preterita. ꝓ futuro ponit. p nimia certitudie § futura regna. † § Nō eſt diſtinctio quia in oīi gente quicūqz timet deū. hic eſt accept⁹ illi.
ſti hereditatem †timentibus no/
† § Caſ. Oſtēdit hereditatē que ſit in rege chriſto. quia eadē eſt in militē. § Eternitatē xpi ſignificat qui eſt rex noſter.
men tuum. †Dies ſuper dies re
† § Qui vnus continet et tranſcendit ſecula.
gis adijcies: †annos eius vſqz in
† § Quia hi dies et anni qui ſunt vſq; in diem generatōnis et generatōnis ſunt vnus dies qui cōtinet et tranſcendit ſecula preſentis et future generationis et hic dies eſt eternitas.
† § huius. † § future.
†diem †generationis †generatō
† § Ecce illa eternitas. † § aug⁹. Nec eſt altera generatio ſcilicet eterna.
nis. †Permanet in †eternum in
† § aug. vbi preſto eſt ad miſerendū omnibus.
† § Et ergo. § Propter quid. Ecce propter.
§ Hic exhibendam nobis.
†conſpectu dei: †miſericordiā et
† § In futuro complendam. † § Sed miſericordiā et veritatē. † § Pauci.
†veritatem †eius quis requiret:
† § Quidquid alii faciant ego: † § Caſ. Ita quicūqz requirit exemplo meo faciat.
†Sic pſalmū †dicam nomi tuo
† § Quia nō ad tempus hoc agendū.
† § Caſ. Si vis ineternū pſallere redde vota in iſto die. donec gueniam in illum diem.
in †ſeculuz ſeculi: †vt reddam vo
§ vt quod voueam reddam aſſidue.
ta mea de die in diem.
† § Id eſt. chriſtū. † § Id eſt. agens de tranſiliente. † § habitus.
†In finē pro †ydithuz †ps dō.

tabnaculo dei iuſt⁹ p ſeueret. In ſecula. quibus qz et ſi multi contra. Protegar in ue/la. alā. quę nec onerant et omnē lectionē anertunt. In ſecula. nō vn⁹ homo vſq; in ſecula. ſed eccleſia quę vſq; ad finem mūdi accolit in terra et nunqz eradicat⁹ per aduerſa.

¶ Quoniam tu deus. Caſſi. Dyapſalma. Jam audita de hereditate habita vel habenda. affirmat. vnde laudes pmittit.

¶ Dediſti. Caſſi. Nec dicam dabis adeo certus ſum quaſi iam eſſes in ipſa.

¶ Dies ſuper dies. Caſ. Quidquid vis dicis de eternitate. anni. dies. vnus dies. quia quidquid dicis minus. ſed aliquid neceſſe eſt dici: vt ſit vnde cogites quod dici nō poteſt.

¶ Aug. Dies ſup dies. Xpo regi dedit dies ſine fine ſuper iſtos dies. vt nō ſolū bis diebus regnet in eccleſia. ſed regnēt cū illo ſancti in eternuz.

¶ Vel dabis hę reditate. Caſſiod. Hanc ſcz quia ſuper dies chriſti quos hic egerūt dabis dies eis quibus vixit deo. et quia hic vixerunt alii qui diutius addit annos eius. Q. adijcias eis annos eius. quibꝰ ipſe vixit deo ſup annos. i. ſup longiorem quorundā vitā quod magnū. quia rex ille permanet in eternum ſic et illi.

¶ Miſericordiā et veritatē. Aug. Miſericordia eſt qz nō meritis ſed bonitate peccatore dimittit. et vitam pmittit. Veritas quia nō fallit. ſed reddit quod promiſit. Miſericordiā ſe qui debemus circa infirmos. et circa inimicos. Veritatem. nō peccando vt ſit iuſtus.

¶ Caſ. Miſericordiā et veritatē. Eſt hic cōcluſio pſalmi et quia hęreditatē regis habebit miles. ergo miſericordiā et veritatē eius quis requiret in eterna vita. In eternū ita erit ſufficiēs beatitudo. vt nullus qnqrat ibi miſericordiā. vbi nullus miſer. nullus veritatē vbi omnes deum vidēbūt. vnde in illa die nō rogabitis patrē quicqꝫ. et quia ita tunc ideo ſic quādiu durabit ſeculū. vt qđ voueo reddam aſſidue. Vel ſic pſallam in eternitate vt hic reddam vota. ibi laudes hilares.

¶ Vel quis requiret ei. Aug. Vt nō quęrat aliquis diſcere hęc in libris. et poſt ibi viuat. non ibi.

¶ In finem pro ydithū. Aug. Tranſiliens videns tot occurrētia.

deo se subdit·qui a tio: co.et' inferioribꝫ se quasi de alto rīdet increpādo

Transiliens inuidis respondet volentibus decipere.

Nonne deo. Aug. Hoc est nō veniat michi p·s· Nō mouebor amplius. hoc est·et manus·p·nonmouebit me.

Deo subiecta. Aug. semp nil ꝑter eum cupiens. Erit·quidē. quia

Ab ipso salutare m. a patre filius auctor salutis .qz et deꝰ ne minor putetur.

Quousqz irruitis. Aug. Vel scōm aliā litterā quousqz apponitis idem sensus. Apponunt enim mali sup hominē·id est·sup ecclesiā· onera passionuꝫ·vt vsqz in fine impleat quisqz fidelis in corpore suo quod deest passionū christi. Uniuersi uos. vel scōm alias litterā. omnes vos·q· vos omnes interficitis hoīes illā quantū ad hoīes nō omnes vnū: sed ecclesiā ·sed quia deus susceptor ñ mouebor.

Aug. Quousqz. A sanguine abel .qa ad caput pertinēt mēbra que ante caput ꝑ dierunt. caput dicit mater syon. vnde diceret mater mea syon nisi aliqui ꝓcessissent de quibꝫ natus esset· mater dicit. sed hoc dicit homo in ea nat·i·hoc dicit caput scz qui est homo in ea natus· non scz quod est fundator altissimus·

In hominē. Cal. In corpore potestas vobis data est nō in animam· Irruitis. nō leuiter scz interficitis innocentē. putatis qꝫ sine defensore sit.z qꝫ facile corruat. vt paries inclinatus qui etiā nō impulsus caderet. Et q̄ si maceria q̄ est ꝑstructio sarcꝰ sine ligamine cemēti. et ne de ipsa nouitate firmā putes ·addidi·impulse·Vel non ē vobis irruēdū.qz vos ipsos interficitis vniuersi etiam consentientes.

Preciū. Cal. Christū ne coleretur·vel beatitudinē tollere.

Cogitauerūt. Aug. Nota diuersa genera hostiū. Irruūt ꝑsecutores violēti. Cogitāt repellere heretici et ficti xp̄iani. Nota duas ciuitates vna malꝰ babilonia q̄ a caim incepit. Altera bonꝰ hierusalē que ab abel. Illius rex dyabolus·illius xp̄us. Ille edificauit caim ciuitatem enochum vbi nō erat.ad est.dedicatō. Malꝰ em̄ templis se dedicant dū in hac vita que ante est radicē cordis plantant. quia prius est quod animale est. Post edificat hierusalē, nō vbi nō erat ciuitas sed vbi erat iebus. vnde iebuseus·que interꝑtat' cōculcatio.quia et veteri euerso :fit nouus homo . Cōmixtio vtriusqz corpalis facit. vt res babilonie ministrent aliquando qui sunt de hierusalē. Aliquādo et res hierusalem qui sunt de babilonia·vt tres pueri in babilonia.et mali regnātes in hierusalem. De illa dicit' a deo. Ego deus et nō homo et ciuitatē nō ingrediꝰ ō hac ꝓphēta ait: Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei.

LXI.

Est si multa translitio. sub deo ñ cro·

Donne deo

† Ne transiliendo elatꝰ sit·quia qui se exaltat humi iacebitur. † Deo quia supra me sit.

subiecta erit anima mea:ab ipo

† Saluatio·

enim salutare meum. Nam et

† Aug.Omniū p potentiā .Meus quadaꝫ ꝑ patrē scz per gratiā. † Aug. Redemptor per incarnatiōm·

ipse deus meus z salutaris meꝰ

† Ad gloriā. vel adiutor in laboriꝰ seculi· † vos agitis vt moueat·sed in vela.ala·eius munitus. Et ideo. vt prius carnis infirmitate· † Qui in adam quidē mortꝰ fuit·

susceptor meus non mouebor

† Ergo· † Aug.Quasi de turre.i· ō ar ce ꝓphetiꝰ loquit' imis.i·berentiꝰ terre. vt flumē vt sera.

ampliuſ. Quousqz irruitis in

† Non vtiqz in aiam sed carnē. † Aug· vel irruitis tanqz delectari· † vel omēs·

homines: interficitis vniuersi

† Etiam consentientes·

vos:tanqz parieti inclinato et ma

† Nichil possunt contra me persecutores. Aug.Quia nō possunt extinguere inhonestate ꝓximū. † vel honorez·

cerie depulsę. Uerūtamen ꝓce

† Augst. Later venenū in corde.et si non audent ꝓferre.

cium meum cogitauerunt repel

† Aug?. Ego tamen eos sitiebam· et si semp eos habebam· † Sed.

lere cucurri in siti: ore suo bene

† vbi scz cogitauerūt repellere. † hos sitiebat·

dicebant et corde suo maledice

† Sed quidquid illi.

bant. Uerūtamē deo subiecta

† aug?. homo eñ q se hoc non toleraret.

esto anima mea: quoniā ab ipso

† Cal· Inter tanta scandala. † A quo ipso. † Ergo vocat me.

patiētia mea. Quia ipse deꝰ

† Aug. Ergo iustificat me. † Ergo glorificat.

meus et saluator meus: adiu

† Aug· Inō vbi gloriſicor. † vel ideo non ero· transfuga scz ab hac fidei firmitate. † Quia. † Cal. Nō solū saluus ero·i. iustꝰ qz impio.sed et gloriosus.

tor meus non emigrabo. In

† Inō vt in duas gentiū mora· † Nō mouebor saluus.

deo saluatare meū z gloria mea:

† In certamine. † Cal. Ne quid homo tibi deputet· † Cal. donec veniat ad perfectū·

deus auxilii mei et spes mea in

† Imitamini ꝙdithā· quia spes eius in deo † Quo exemplo· † Imitatus vnum·

deo ē Sperate in eo omis cō

† Quomodo sperandū. Nolite intra retinere. Confitendo·sperando· Confitendo peccata· Sperando bona· Despecando ventum. Plorando per lacrimas

gregatio populi: effundite coꝝ

† Effunditur et quod effunditis·nō perit .qz· † Quid ergo timetis inter malos.

illo coꝝ vestra:quia deus ad

† Sic monui spera·effun· Aug. Quasi in alto positi vos boni scilicet miserentur eorum quos prius timebatis·

iutor noster ineternum. Uerū

† In se terrena petentes. † Aug. falso examine fallunt intuentes.

tñ vai filij hoim: mendaces filij

† ꝓcepti.

hoinū in stateris:vt decipiāt ipi

† Et si vani in suis ꝓuisis studiis z ꝓcepti ō cipiūt alios.de vanitate tamē in vnum sunt. † Os vos filii hoim Spes mea in deo.

de vanitate inidipsum. Noli

† Sed sicut spes mea ita sit et vestra· † aug. vbi ponis rapie vos dyabolus·

te sperare in iniquitate: et rapi

† Aug. Qui nō habetis·quasi necessitate rapiuntur· † Hec dñitibus ille qui non habet nō ambiat·hec qui habet nō ſupbiat.

nas nolite concupiscere: diuitię

† Si circumdent tanqz de pleno fonte currāt· † Quia habetis. † aug. Sperare in incerto ꝓuidentiā·

si affluāt nolite coꝝ apponere.

† Quia· Aug·hoc vidit iste elevatus supra ois creā transcendens angelos et ad liquidum ꝓueniens·vbi vnus vnum genuit

Semel locutus est deus duo

In deo saluta re m· Cassi. Tunc salꝰ et gloriosus in eo.mō quid? ipse deꝰ amittit.

Sperate. Cal. Sua fide vulgata· monet omnes qui sup stitionibus laborabāt sperare in domino.

Effundite. Aug. Per lacrimas cor et funditur.

Aug. Effundite. Virtus peccati intus remanere nolite.z hec effusio in tumore pectoris significat·qua ostendit quantū peccati cōscientia animā pūgat. vnde punge ociū et.pducit lacrimā punge cor et producit scientiā.

Lorda. Augus. Pranas cogitatiōes

Uerūtamen uanū. Hiero. Vel sic iūge deus est adiunoster. et licet sic coopetur nobis.tamē filij adesse vani z mēdaces in state·puerentes scripturas quibus probent falsa.

Cal. Dyapsalma. Errantes exprobrat.et monet in deo nō in caduc·s cōfidere.quod psalmꝰ intēdit.

Mendaces in stateris. Cal. Qui iniquis ponderibus emētes decipiūt. vel iusti videri volūt quoꝝ sint fallaces. In state ·in libra iustitie q facilꝰ decipiūt. In idipsū.q credēt sq.

Nolite spera

re. Aug?. Q. nec spetis nec cupiatis que ꝓgregata alijs rapiūtur.

Aug. Nolite. Stiens conuertir se ad eos. Nolite.

Rapinas. Aug. Preda quā vis rape in muscipula est.tenes et teneris·tenes alienū scz et teneris a dyabolo.o lucra dānosa i nuentis pecuniā perdes iustū eam.

Nolite cor appo. Aug. Nō dicit nolite habere,nō em̄ dānat diuitias vnde mercamur celū. Scor appositū.qđ nō expendit sed reconder.

Semel locutus est. Aug. Nolite cor a·Cur.qz ptās iudicādi est dei filij. Cur spandū·qz tibi dñe mia remunerādi. In quo ptās z mia:qz tu red·z. Vñ hoc scis·Semel·i·eternaliꝰ lo·e·d·id ē·disposuit oīa. int q̄ hec duo audini, Cōrania videt' deū semel loq̄ et duo audiri. qđ etiaꝫ qđ legit' in aplo·multifarie multisqz modꝰ olī locu.z. Sed int' hoies multis modis apud se semel·quia vnum verbum genuit.per quod omnia facta. et in quo omnia simul facta sunt.inter quę duo hec quę opus est dici audiuit.cuius et alia multa audierit.quę non opus est hic memorari. duo illa sunt potestas et misericordia·de quibus omnes scripture ·propter quę lex et prophetę. ipse christus missus est et apostoli. potestas timeatur r

misericordia ametur.nec pro misericordia potestas contemnatur.n ec pro potestate de misericordia desperetur.

¶ Potestas dei est. Aug. Non est potestas cuiqz nisi a deo cquo. est te lateat equitas.

¶ Psalmus dauid. Cas. Loquit de ecclesia que in ariditate sitit se cuia. et miseri cordiaz expetit: donec eterna capiat. docens bene conuersari in medio prauc nationis.

LXII.

¶ Aug. Psalmus et persona capitis et membroz. vor ipsius nra est. nra ipi c.

Deus deus m. Cas. Quomo se habeat in deserto. s. spo sa. deu videre deside rat. que et laudat. et id ipm agere optat

¶ Deus. Aug. Co munis. Meus. q dam modo specialio ri vide affectu pie de precatonis per hanc geminationem. De luce. vel diluculo. Cas. quando surre xit xpus. vt tunc lau det cum ecclesia qua do exemplo suc resur rectonis eam ad sur gendu aimauit. Uigilo. dn mudo dor mito no amans que mundi sunt. Cas. Et lutio animo 7 corpe.

De luce. Aug. Non enim vigilares nisi lux oriretur que te excitaret.

¶ Sitit. Aug. Et hic caro deo dum ab eo quert hic necessaria.

Deserta. Aug. Ubi nullus sancto rū habitat. Inuia quia non est qua in de eas. Inaquosa. quia nec dū mora ris est tibi aqua. Sz deus hic facit viam christi: et misit aquā verbi sui. spūsco im plens ꝓdicatores. vt fieret in eis fons aq salientis in vitā eternam.

¶ In sancto apparui. Augus. Qui nō apparet deus. sit in scō desiderio. 7 apparebit ei xpi maiestas et cōlitas cū pce. et si hō fuit.

Apparui ut ui. Aug. Nemo deū videt nisi prius deo appareat. sol em sua luce facit nos videre. ita et deus.

¶ Super nitas. Aug. Dum anitatis que multe sunt. vt mūitis agricole. et ceteroz. melius est quod das correctis qz quod. eligunt peruersi.

Labia mea lau. te. Aug. Post beneficia dei laudē. pmittit. laudabit ad primū. ꝺ quo etiā solliciti or. quia nisi misericordia tua me ꝑueniret. te laudare non possem. et sicut labijs-sic benedicam in vita. vel lic. quia super vi.

¶ Sic benedicā. Aug. Vt dedisti p misericordiā laudare te. sic benedicam vt misericordie tribuam vitam in qua laudo.

¶ In nomine. t. Aug. Leuat manus qui bonis opibus insistens tē sis manibus in figura crucis deum adorat. vñ apostolus leuantes puras man in orōe sine ira et disceptatōe in abscondito et fortitudo spūs

¶ Adeps. Aug. In ieiunijs. Pinguedo. in carne-i-sapientia que

† ℣ Augus. In alto quo transiui. ℣ Augus. Nō a me hoc dico. sed audiui raptus ad verbuz ymagentium. ℣ aug. alii. qui nō in se tanta potestate habet venū etiā aliis conferre.

hec laudiui: quia potestas † dei ē et tibi domine misericordia: quia † tu reddes vnicuiqz iuxta opera sua.

† ℣ Per hoc apparet hoc de christo dici. qz pa ter nō iudicat quēquā. sed omne iudi. dedit filio.

† ℣ Ecclesie.

Psalmus † dauid cum esset in deserto † ydumeę.

† ℣ Id est. huius seculi vbi sitit.

LXII.

℣ Omniū per potentiam.
℣ Per cultū et sancti desiderium.

† ℣ rel diluculo. i. matutinali hora. ℣ Id ē. dū michi subori tur lux gratie. ℣ Et. ℣ Multis de cautis ℣ dormit ad deū qui deū obliuiscitur

Deus deus meus ad te de † luce vigilo. † Sitiuit † ℣ rex. et beatū esse. ℣ Aug. Alii alia deside rant. † ℣ Sed de pluribus caro et hoc est.

† ℣ Aug. Pro multiplici defectu.

in † te anima mea: † q̄ multipliciter † tibi † caro mea. † In terra deserta 7 inuia et inaquosa † sic

† ℣ nō alii rei. † ℣ Aug. Quia 7 ei. pmittit resurrectō quā desiderat quomō anime beatitu do. ℣ Cas. Que plus eget. † ℣ Dic sitiendū hoc seculū ē deserū hoc ydumea de qua citur.

† ℣ Et tunc.

† ℣ Aug. Nisi quis prius deficiat in malo. nun quā pueniat ad bonū. ℣ desiderio. † ℣ O. vidissē me vt te viderem

† ℣ aug. Nō vt tu videres me qui oia vides.

† ℣ Christum.

† ℣ Bene vitando.

† ℣ Aug. Nō vt tu videres me qui oia vides. i sancto † apparui tibi: vt † viderē † virtutem tuam et gloriam tuaz. † ℣ Ideo hec omnia sic ago. † ℣ vita grē que p misericordiā.

† ℣ Id est. demonū. ℣ Qui vere rex quez eiecerunt. † ℣ aug. et si visi sunt supposse eamē letabitur. ℣ Christus.

† Quoniaz melior est † misericordia † tua super † vitas: † labia † mea laudabunt te. Sic † benedicam

† ℣ q̄ dat nō p merita. † ℣ Et si longe et p spere. ℣ humanas. † ℣ Ideo. † ℣ Nisi preueniret me misericordia nō posset laudare.

† ℣ Bene vitando.

† ℣ aug. Jā in vita quā donasti nō quā michi elegi. † ℣ Aug. In honore tuo.

te in † vita mea: et in † nomine tuo † leuabo manus meas. † Sicut

† ℣ Aug. In preceptis. ℣ aug. In bona opē ra. vt christus suas in cruce pro nobis.

† ℣ vitā leuabo ma. et hoc peram.

† ℣ aug. Scientia et pia alacritate. et sic labijs ex. ē. licca enim labia non possunt laudare. ℣ Hec olim placebant in sacrificio. † ℣ aug. Dic vbi sitis. ex et oratio leuatis manibus cū fitis transfieri: anima. et labia e. l. n. t.

† adipe et pinguedine † repleatur † ℣ rel labia exultationis laudabūt nomē tuū. † ℣ aug. Pro pura conscientia cuius comes est exultatio.

anima mea: et † labijs † exultationis † ℣ re. † ℣ Laudabit. quia in strata. et manē et hoc est.

nis † laudabit os meū. † Sic memor † ℣ aug. Inquiete ne ipsa dissolueret. et faceret obliuisci deū.

† ℣ Aug. In nocte mala sunt. sed christo non stante tanquā in luce debemus bona facere. ℣ Cas. Luce gratie michi illucescente.

mor fui tui † super † stratū meuz in † matutinis meditabor in te: † qz † ℣ Aug. Quia pullus sum et ideo si non pro tegis miluus rapie. † ℣ In ꝓtectione tua.

† ℣ Ideo in te.

† ℣ In bonis operibus.

fuisti adiutor meus. † Et in † velamento alarum tuarum † exultabo: † adhesit anima mea † post te

† ℣ Charitate. † ℣ Cas. vt sequatur te ꝙlēs pcire vt petrus voluit.

† ℣ Quia. † ℣ alios tegendum. † ℣ Sapiē tia tua verbū tuū. ℣ aug. In christo homine sapia dei ē et non ꝙ illo. † ℣ Notabile. in malicia iudei scz. ℣ Cas. Et ideo nil fecerūt anime deo cōtre querentes eam gere ipsi. aug. id est. quilibet ꝑcet rorcs maxime iudei. qui in capite. et in apostolis animā nostram quesierūt

† me † suscepit † dextra tua. † Ipsi vero in † vanū ꝙsierunt aiam meā

† ℣ Quia exaui.

† ℣ aug. timuerūt ꝑdere terram. et ideo occiderūt christū. et ierunt sub terra. que eis prepōsita dominata est. et accidit quod timuerūt. quia et post terrā perdiderūt. vnde sequit. tradētur ēc. quia expugnati sunt ab hostibus.

† ℣ Id est. terrenitatē. ℣ Infernum.

† introibūt in † inferiora † terrę: † tradentur in † manus gladij † partes † vulpium erunt. † Rex vero † lę

† ℣ Potestatē. ℣ tiri et vespasiani.

† ℣ Preterea.

† ℣ aug. Qui christū nō vulpem elegerunt.

† ℣ Laudabiles erunt.

tabitur in deo † laudabūtur omnes † qui iurant in eo: † quia obstructū est os † loquentiū iniqua.

† ℣ Judeorum et paganorum.

¶ Leuabo manus. Aug. In ero do moyses dum manus leuaret ad domi nū populus dei amalech vincebat. dū vero deponebat israel vincebat. Quia duz quis bona sibi opat ꝑ celestibꝫ vicit amalech-i-demonū turbaz sanguinē nostre ꝑditionis lingentem dū autē deponit manū-i-ꝑ terrenis opat vicitur ab amalech.

¶ Si memor. Cas. Exponit bona mala qz vtriusqz ptis. s. cōtra difficultates huius seculi quas hic patit. dicit securitatē suam et deo. in qua memor est eius. pituros inimicos. regē cū sanctis letaturū. Per stratū in quo quiescim pro spera accipe in quib est memor dei qr vir homo facit. In matutinis. in actionibus. quia mane incipit quisqz opari. si nō memor inquiete. nec in actione. sed si in ocio: tunc 7 in actōe. ne in ea deficiat. Ideo addit. qz fuisti adiutm. nisi ei adiuuet hic deus. bona opa implere nō possum. nemo aūt in mane opatur: nisi qui in christo opatur.

¶ Cas. In matutinis. i. in luce xpi vt supra de luce vigi. ad te vt filij lucis-i-xpi-ad lucis auctorē vigilet -i-ad deū.

¶ Adiutor. Aug. In ꝑiculis ydumee. 7 si quid occurrit exultabo in velamēto a. t. Ideo quia adhesit tibi charitate anima mea vt te ꝑ se diligeret. ideo exultabo. iō adhesit qz me suscepit a ꝑiculis det. id ē. ꝑpiciatio. la diuersaz ptiū.

¶ Ipsi uero ꝛc. Rex uero. Cōfert in his duobꝫ versibꝫ bona 7 ma

¶ Partes uulpiū. Cas. Principū seculi qui vulpibꝫ ꝑpant vt xps de herode dixit. dicite vulpi illi ꝛc. ptes boz indei qr xpm regē noluerūt dicentes nos nō habem regē nisi c. agnū reiecerūt vulpē elegerūt. Vel ptes vulpiū sunt: dū se dolosis prauis voluntate coniungunt.

¶ In inferiora terrę. Cas. Nō ad cglos vecti. a terra sorbent malę cogitatōes. qz de terra natę in ima terre quasi in sceno vergunt.

¶ In deo. Cas. Patre. vnde ego in patre. et pater in me.

¶ Iurant. Cas. Nō ꝑ eū ne ipet iuramētū. ꝺ in eo. ꝑmittēdo ei obsequz

¶Cas. Psalmus iste breuiter agit de passione et resurrectõe christi, vbi totus christus caput et corp⁹ loquitur.

¶Cas. Enumerat que tulerit et quomodo contra hec se habuerit: vt in passionibus speremus in domino.

¶Aug. Vt caput nostrũ ita nos in tribulatõibus rogemus.

¶Oratõnem. vt exaltes. et eripe quia deprecor.

¶A timore inimici. Cas. Sed nõ a timore mortis.

¶Proteristi me. Aug. Hoc in capite factũ quod et mẽbra expiuntur. hoc exemplo reliqui firmãtur.

¶Quia exacuerunt. Vt qui salicz malignantes et operantes iniqui.

¶Arcum. Occultas insidias. vt p discipulũ qđ ẽ res amara vt conuiua sit proditor.

¶Subito. Aug. Insidiose. quasi nescientẽ. vt eis videtur qui se credũt deũ fallere.

¶Nõ timebunt. Aug. O cor durũ occidere hominem qui mortuos suscitabat z inde non timere.

¶Firmauerũt. Cas. Obstinatõe. nõ veritate sermonẽ. re⁹ est mortis. vel expedit vt vnus moriat.

¶Sibi. Cas. Nõ domino. sibi cum dicunt. sanguis ei⁹ sup nos et sup filios.

¶Vt absconderent. Mos malorũ qui dolũ parat putat se fallere.

¶Scrutati. Cas. Quomõ accusarent iustũ. vel quomõ perderent. ne mũdus p⁹ eum iret.

¶Aug. Scrutinia. Id est. acerba et occulta cõsilia. sed quãto acutius cogitant. tanto plus deficiunt a veritate z equitate. et in tenebras mergũtur: quia cũ non vident deũ: putant se nõ videri a deo.

¶Accedet homo. Cas. Nã qui scrutat iniqua dficit. ß q̃ res diuinas pquirit. qđ est ad altũ cor ire. nõ deficit: ß crescat. et eo puenit: vt ab eo fũmus et oipotens esse credat. de⁹ nõ in se sed in corde hominis grandescit.

¶Aug. Scrutati. sed frustra. quia sponte accedet homo ad passionẽ.

Et cor altũ. erat ei. quia hoc faciebat secundũ altum consilium.

¶Sagitte parvulorũ. Cas. Enumeratã prauitatẽ irridet iudex. qui magis turbati sunt. nunciata resurrectõne iusti lętati.

¶Conturbati. Cas. Fuerũt illi qui salutis suę consilia quęrentes dixerunt. Quid faciemus viri fratres.

¶Et timuit. Aug. Si timet homo. nõ terreat homo quin annũciet. sit apostoli quibus cõminauerũt principes sacerdotũ dicentes ne predicarent in nomine iesu.

¶Et facta eius intelle. Aug. Cur passus. cur nõ descendit de cruce. quia moriendum erat. et resurgendus. quod tũc non fuit intellectus.

¶Letabitur. Cas. Cõclusio et ꝓdictis. Et olim endũ promissio iustorũ

† ¶ Christũ. † ¶ dirigens.

†In finem †psalmus dauid.

LXIII.

Exaudi deus oratiõnem meam cũ †¶ totis viribus. ¶ vel tribulor † ¶ vt nõ eos ꝺ te timeã ¶ In ß audi eripe. qđ fit etiã cũ occiditur. non enim timet vel cedit. ¶ nõ vt nõ moriar.

†ꝺprecor: a †timore inimici eripe † ¶ Quod erit quia.

animam meam. †Proteristi me †¶ Concilio. † ¶ vt iudeorũ. † ¶ Actu.

a †cõuentu †malignantiũ: a †multitudine †operantiũ †iniquitatez. †¶ Aug. vt eũ occiderent qui eis tot bona fecerat. † ¶ Actu. † ¶ Quod enim illi. vt qs mala. † ¶ Inclamãdo mortem. † ¶ Si nõ manibus linguis occiderunt.

†Quia †exacuerunt vt †gladium † ¶ gladius agte. arcus occulte ferit.

linguas suas: intenderunt †arcum †¶ Licet verba dulcia. † ¶ Quantũ ad suã opinionẽ ꝑ discipulum et huiusmodi.

rem †amaram: vt sagittent in †occulto † ¶ Cas. Ideo esset eis timendũ ¶ Magna iniquitas. et ideo inexcusabiles. † ¶ Intenar. et sic perficient.

cultis †immaculatũ. †Subito †¶ Cas. Scelus implebunt. ¶ Inde.

†sagittabunt eum et nõ timebũt: †¶ Quia. ¶ Aug. Nec miraculis mot. ¶ nullo modo nec ꝑ iudicem obmittere volẽtes. † ¶ Ad malum suum.

†firmauerunt †sibi sermonem nequ † ¶ Prius apud se postea cũ discipulo. ¶ vel dispositerũt. ¶ Exponit arcum. ¶ Si discipulus tradit. romani crucifigunt quid ad nos. † ¶ Putabant enim eum latere.

quã. †Narrauerunt vt †absconderent † ¶ Quis poterit cauere.

laqueos: dixerunt †quis †¶ Aug. Ideo putabant nõ videre. quia scruta ti. ꝑ discipulũ tradatur. a iudice occidat. et ita nichil ad nos.

videbit eos. †Scrutati sunt iniquitates: defecerunt scrutantes †¶ Q. christus cognoscebat laqueos. cur ergo p. eualuerũt. quia voluit. † ¶ Sed. ¶ Scrutans bonũ. ¶ Nõ pateret nisi homo esset. † ¶ vel et.

scrutinio. †Accedet †homo †ad † ¶ Aug. Secretũ obiciens illis hoiem seruans intus deum. exaltabitur deus. occiditur homo. deus exaltatur suscitando. † ¶ Aug. Qui in passione homo. ¶ In resurrectione.

cor alium: et †exaltabitur deus. †¶ Scrutati sunt. ¶ auctẽ. † ¶ nil nocuerunt vt canne puerorum.

†Sagitte †parvulorum facte sũt † ¶ Aug. In omnibus que cõtra me dixerũt. ¶ hic patet. qr sibi firmauerũt sermonẽ ne. ¶ virtute resurrectionis.

plage eorum: et †infirmate sunt † ¶ ad verecundiã eorũ. † ¶ aug dicentes. nobis dormientibus. venerũt discipuli et furati sunt. Si essẽ dormierũt quõ videre potuerunt. † ¶ Etiam. ¶ Exaltato nõ. visis miraculis.

†contra eos †linguę eorum. †Lõ † ¶ Id est. intelligebant eos defecisse. alii de aliis turbãtur. et ipsi nõ penitent.

turbati sunt omnes qui †videbãt † ¶ Confusos. † ¶ aug. Qui nõ timuit non fuit homo vtens ratione.

†eos: et †timuit omnis †homo. † ¶ Predicatores. ¶ Erunt a timore inimici timentes deũ. † ¶ Resu. ascen. et cetera.

†Et annunciauerũt †opera dei: † ¶ Cas. Esse diuina non hominis. † ¶ aug. Jam vo trinitis est iustus vt crucifixo domino. ¶ letatur et sperat. quia omnia manifestata.

et †facta eius intellexerunt. †Lę ¶ promissio. vnde letabitur iustus.

†abitur iustus in domino. et spe † ¶ Peruersi damnabãtur. ¶ Exaltabãtur. † ¶ aug. Cas. Quibus per omnia placet deus.

rabit in eo: et †laudabuntur †omnes recti corde: † ¶ Consũmatõnem seculi. † ¶ dirigens. † ¶ Id est. exultatio que ẽ vox redemptis ppli.

†In finem †psalmus dauid cãticũ † ¶ Beõm auguſt.

hieremię et aggei et †zecharię † ¶ Quod erat. erit⁹ sicut ou.

lis de †verbo peregrinatõnis. vel † ¶ Beõm augustinũ.

de †populo transmigrationis cũ † ¶ Mente. ¶ de babilonia huius mundi.

inciperet †proficisci.

LXIIII.

¶ Illos decet laudare qui vel mente vel re sunt in syon qz non est speciosa laus in ore p.

Te decz hym Non in babilone. ¶ vbi modo sumus spe. † ¶ aug⁹. Dic in presenti possumus bene agendo et cogitando. vbi reddemus votum. p vtroq; deũ laudando.

nus de⁹ †in syon: et tibi †reddet

¶Omnes. Cas. Ne putes de solis apostolis dici.

¶In finem. Aug. Prophetarum hieremias post lxx annos rediturũ populũ. Inter captiuos erat ezechiel. et alij pphetę: Cõpletis lxx annis restituũ est templũ. Figura est nostri qui de babilonia ad hierusalẽ suspiramus. de seculo et corpe peccati ad celum.

¶Aug. Tres in ecclesia septuagesime memorantur. vna significata. duę significantes. vna in figura ꝓcessit septuagesima. scaptiuitatis iudaice. Altera in repsentatõne adhuc obseruatur ab ecclesia. quę incipit. a Circũdederunt me. z terminat in sabbato in albis. quam obseruat ecclesia in repsentationem spũalis nostrę captiuitatis. qua captiui sum⁹ dũ adhuc in corpore a domiõ pegrinamur. quã eandẽ figurauit septuagesima iudeorum. Sed completo septenario huius vitę plene liberi erimus vtroq; homie gloriosi. hinc est q̃ septuagesima quaz ecclesia obseruat. exponẽs miserias nostri incolat⁹ et labores subticet cãticum lętitię allelua. Gloria in excelsis. et huiusmodi. In sabbato paschali vero adepta iam facultate redeundi. z ita in spe gaudens cantat alleluia.

¶Hieremias. Aug. Hiero. Excellus et significat eos q̃ dicũt nostra cõuersa. in celis est. Aggeus festus. Illos significat qui sunt spe gaudentes. qui in reliquijs cogitatõnũ diem festũ agunt domio. Ezechiel. roborauit me dominus et signat illos qui sunt roborati in domino. bi ꝓbetauerũt reditũ in bilrm. rã de pfectõe ad miserã et cõfessionẽ

¶De populo trãsmi. Aug. Id est. qui trãsmigrauit de cęlo ad terram.

¶Tũ inciperet. Aug. Incipit exire q̃ incipit amare. charitas ciuẽ facit hierlm. cupiditas babilonis. z sic q̃ corpe pmitti. desiderio sũt separati.

¶Cas. Cõsolato in exilio. ne qs desperet: qr certificat reditũ. et p quẽ. et q̃ diuitię reuertis. Affirmat reditũ et ꝓcatur:

¶Syon. Patria cęlestis est syon. eadem est hierusalem.

¶Te. Non deos gentiũ. et non alibi nisi in cõtemplatõne. id est. fide.

et tibi de bonis opibus reddetur votum in celesti hierusalē. quod illi solvebant marti post prelia: et ceteris dijs in hunc modum.

¶ Exaudi. Las. Prius facit. quod a ceteris faciendū di-s exaudi.

¶ Omnis caro. Aug. Id est homo-i-et omni genere pauper: divites. viri-femine. docti-indocti. pueri-senes.

¶ Verba iniquorū. Las. Qua spe hoc orat: qr ad te omīs caro nō solū anima .etiam malus homo necesse ē vt audias. verba cū iniquorū dyaboli et primitivorum parentū ādę et eue. Prevalue/rūt. id est. in exilium ducti sunt. vel pagani rit⁹ suos filios suos fecerunt. sed propiciaberis i hostia christi.

¶ Aug. Verba iniquorū. Id est. mali ritus et mores parentū nostrorū (qui vt ceta/te. ita auctoritate pre/stant pueris) secuti sumus.

¶ Propiciaberis. Aug. Propiciatio fit p sacrificiū qđ sacerdos christi obtulit. Idem est ergo sacerdos et hostia.

¶ Beatus quē. Las. Et beat⁹ dicit ille quem elegisti a massa peccatorū. Nō vos me. sed e-u-et assumpsisti in sortē tuā. in eternam requiem.

¶ Aug. Vel sic/propiciaberis p beatum virū. Beatus cū homo quē tu elegisti. i. quo indut⁹ es in tempe qui eras in principio verbū. et assumpsisti in vnitatē psone. z ipsius hominis tibi naturā vniendo nō ponam. Qui talis habitat in tuo cōfessu. et p eum replebimur in bonis gratiarū: vel futurę hierusalē. quę non possunt dici.

¶ In bonis. Las. Quę bona sunt sanctas in se. ęternas ad proximū.

¶ Templum. Ecclesia. vel caro christi.

¶ Mirabile in. Aug. Non in exterioribus vt domus terrę. sed in iustitia. quę pulcrior interiori oculo et amabilior. quam modo debemus esurire. vt tunc ea saciemur.

¶ In equitate. Las. Cū vnicuiq; digna retribuet. cui et dicet exaudi nos qui es salvator.

¶ Spes omniū. Laudes dei et virtutes describit.

¶ Et in mari longe. Aug. Ideo longe. quia in mari. mare dicitur in figura seculi amari salsitate iniquitatū et tempestuosi. pcellis tentationū vbi pisces inuicē se devorant.

¶ Preparans. Aug⁹. Ad vsus competētes. In virtute. quia per eos fecit miracula. Quomō preparauit. Accinctus potentia. i. deitate. qr dūanitas verbi maiestate ꝯjuncta est. vt qđ hō nō habuit. deitas daret.

¶ Accinctus. Aug. Christus in medio vndiq; cinctus. quia oīnes illa cōmuniter habemus. qui in eū credimus. sed quia fides non a nobis ꝫ ab eo: potentatu suo cinctus dicitur.

† ¶ anima et corpus imortale: † ¶ aug. Ar reduces. reduc et me cū alijs. et hoc est. ¶ Cas. dic. vt ibi parcas. quo oīnes inde ituros scio. vt referat. u-q.p.c- ¶ Jam uūc.

† vorum in hierusalez. † Exaudi

† ¶ Ar † ¶ Qui primicias de carne mūsti. ceteri congregabūtur. vt cōpleant holocausta.

orationem meam: ad te omnis

† ¶ Quidem † ¶ Primitivorum.

caro veniet. † Verba † iniquorū

† ¶ vt mare mergens. super nos † ¶ Ecōtra.

† prevaluerunt super nos: et † im

† ¶ O fili verbū dei. ¶ Et ideo nō opprimūt verba iniquorum.

pietabi⁹ nostris † tu, ppiciaberis

† ¶ aug. homo quo indutus es. vel potiꝰ spūs quemq; beatū assumpsit in filiū adoptionis.

† Beatus quem elegisti et assum

† ¶ Quia. ¶ Nō movendus. † ¶ Dicrim.

psisti: † inhabitabit in † atriis tuis.

† ¶ Et nos reuersi.

† Replebimur in bonis domus

† ¶ Que sunt illa bona. ¶ Ipsa dom⁹ est templū dei. ¶ Omnes iusti.

tue: † sanctum est templum tuum

† ¶ Quibus vt repleamur. ¶ tanto ante ut carnatōnem petit exaudiri.

mirabile in equitate. † Exaudi

† ¶ Dicsus. ¶ Ecce de quo supra ad te omnis caro. † ¶ tu dico

nos deus † salutaris noster: † spes

† ¶ Non, modo iudee vel africe. ¶ vnde supra ad te omnis caro. † ¶ In seculo. ¶ In insulis longe positis.

† omnium finium terrę et in † mari

† ¶ A patria. † ¶ Per hoc spes omnium. ¶ Ad agendū. † ¶ Predicatores quos misit predicare.

† longe. † Preparans † montes

† ¶ Et hoc. † ¶ Nō ipsoꝝ. † ¶ vel circū cinctus. † ¶ Aug. Omibus credentibus mare seculi cōmotū est. et cepit sanctos sequi.

in † virtute † tua: † accinctus † potē

† ¶ Ad psecutōem sanctorū. † ¶ Cor impio rum vnde omnis cōmotio.

tia: qui † conturbas † profundum

¶ Quis sufferet in plerisq; additum est in fine versus.

maris: † sonum fluctuum eius.

¶ Qui conturbas. Ecce quid p illos paratos facit. cōturbas ad penitentiā. Profundū maris. nō superficiem. sed corda. profundius mersa. vel corda principū. hec cōturbata sunt. cū viderent et deos suos et spes suas ad nichilum venire.

¶ Sonū f. Aug. Sonātes tradictōne. fluctuātes psecutione.

¶ Aug. Sonū fluctuū eius. Vel sonū fluctuū eius quis sufferet. nullus et se. sed ex eo qui ꝯparat montes in virtute sua. vnde magis turbant dū illos pl⁹ dijs suis valere cernunt.

† ¶ Et. ¶ Primo nō turbatis montibus. ¶ Repetit agonus. † ¶ Jam christiani timentur vbiq;

† Turbabuntur gentes et † time/

† ¶ Etiam terre. † ¶ Miraculis que p apostolos. nō sola predicatione.

bunt qui habitāt † terminos a † si/

† ¶ aug. Et p⁹ facies fontes i. ꝑsis et aduersis.

gnis tuis: † exitus matutini et ve

† ¶ Quō. ¶ Aug. Misisti nubes. earū predicatōne inebriata est terra. ¶ Cas. tuo aduētu.

spere delectabis. † Visitasti ter/

† ¶ doctrina. vel spūsancto inebriasti.

† ¶ In multimodis bonis honorasti.

ram et † inebriasti eaz: † multiplica

† ¶ vel ditare. † ¶ Populus dei prior. vnde ceteri rigari possunt. ¶ vnde ditare. aquis fluminibus. et hoc est.

sti † locupletare eā. † Flumen dei

† ¶ Spūsancto vnde alii potenē. † ¶ Et iō.

† ¶ aug. Panē vite et intellectus. s. scripturas.

repletum est † aquis: † paras † ti/

† ¶ vt p misericordiā dei. nō quia meruerunt.

bum illorum. † quoniam ita est p

† ¶ vel tua. † ¶ Primi rui inebriētur.

¶ Sūmos. ¶ vel sulcos. † ¶ bonis spūs.

paratio † eius. † Rivos eius † in

† ¶ vt ex crendentibus alii credant.

† ¶ Proiectos.

ebria † multiplica † genimina eius:

† ¶ paruulis stillātur quedam licet minora.

† ¶ Quia inde. ꝑficit. † ¶ Qui icipit rudis.

in † stillicidijs eius † letabitur † ger

† ¶ Et vere facies. † ¶ Vultitudini fidelium anno benignitatis tue. i. gratie acquisite.

minans. † Benedices † corone

† ¶ Quo seminatur et crescit quod seminat.

† ¶ Id est. homines et equitate pectoris.

† anni benignitatis tuę: et † campi

† ¶ Bonorū vel imitatorū. † ¶ Etiam.

tui replebuntur † vbertate. † Pi

† ¶ gentilitatis. † ¶ Quia veniūt ad regnū. ¶ vbi ꝓphete nō fonuerūt acceptus est deus. p phetarum.

guescent † speciosa † deserti: z † erul

† ¶ Quos deus erigit. † ¶ Cōfortabūtur ad predicandū alios. † ¶ Sez exultatione vel rete nuptiali. quia.

tatione † colles † accingent. † In

† ¶ duces gregis apli gaudent de fructib⁹ suis.

duti sunt † arietes ouium. valles

¶ Matutini et ue

spere. Aug. Mane est ꝑspe. itas: qr ꝙtū est mane post tristiciā noctis. Vespere. aduersitas. in his tentatur homo. sed datur ei exire inde: ne in eis capiat cui dimittę sunt deus. ne ad eis tentet. p quo passus est dūs.

¶ Delectabis. Aug⁹. Delectabiles facies ia3 in vita hac si eīs nō delectet bominē ipse exitus. non laborat inde exire. B capitur lucris. cui nō placet. pmissio christi. Et terretur aduersis. quē nō delectat ille q̄ p eo voluit pati. vt faceret exitum ei.

¶ Visitasti terrā et inebriasti. Per ꝓdicatores B faces: nā intus doces quibus ꝓdicant.

¶ Flumen. Prō fundi ad recipiendū. Reple aquis. donis spūs. i. tu ei para sti cibum.

¶ Flumen dei. Lasti. Misericordia dei pleno fluuio comparatur. quę repleta est aquis. i. refectōne singulor. post potū dei de cibo spirituali subdit. hoc totū de sacra cōione quādo corpore eius pascamur. sanguine potamur. z ne quid casu fieri putet. subdit: quia ita est p paratio eius sicut ab eo disponitur. sine quo nichil ibi fit. Rivos. apostolos. et alios qui de flumine b. berūt. Inebria. vt sibi et alijs sufficiāt. Multiplica. vt p successiones predicatio nō deficiat. corona āni. tot⁹ mūdus vbi ecclesia.

¶ Rivos eius. Las. Parasti ꝛc. Et o dñe rivos ei⁹ flumis doctores multiplica. da imitatores generatos in sti. licidijs: guttis. quid p singula. benedices corone. i. circulo tpis qui est ab aduentu ad finem seculi quo crescit verbū dei.

¶ Corone. Las. Quia gloria victorię est vincenti dyabolum.

¶ Benignitatis tue. Aug. Ne quis gloriet de meritis suis.

¶ Campi. Las. Aug. Boues ꝓpter equalitatē. i. iusti. Colles. quia deus erigit humiles. Desertum. oīnes gentes. quibo nullus ꝓphcia missus. Pinguescent. qñ apli ad eas venerūt. p quos decore facte sunt.

¶ Valles. Aug. Nūles populi multū fructū afferent.

¶ Clamabunt. Aug. Non in blasphemia. sed in hymno. inde abundāt frumento.

¶ Psalmus iste in exequijs fidelium decantatur. quia agit de reditu

a babilonia hui⁹ mundi ad patriā celestē ad quā sancti in obitu de carne educti feliciter migrant stolā simplā recipientes donec in resurrectōne gemine beatitudinis stola glorificentur.

¶ In finem. Aug. Judei et legis iusticia sperabant sibi bona temporalia et resurrectōem. Licet in ea nō intelligerent alia esse bona q̄m hic. vnde nō poterant q̄stioni saduceorū de muliere. vij. virorū respondere. postea cepit etiā gentibus promitti resurrectio credentibus in xp̄m qui resurrexit. Inde est psalm⁹ iste contra plumptionem et superbiam iudeorū pro fide gentiū ad eandē spem resurrectōis vocatarū

LXV.

¶ Cas. Primo monet omnes de resurrectione christi gaudere. q̄ omnibus dat vitam.

¶ Date gloriam. Aug. Non vt iudei qui meritis suis dant iusticiam. et inuident gentibus gratiam.

¶ Quā terribilia. Aug⁹. Si gaudes et time. ne quod datum est humili auferatur superbo. sicut factum est iudeis. ne ergo insultes fractis ramis: sed time ne forte nec tibi parcat.

¶ Opera. Cassi. Breuiter mysteria incarnationis dicit opera. q⁹ deus homo. q⁹ passus mortu⁹ et buiusmodi.

¶ In multitudine uir. Aug⁹. Hic innuit resurrectōz ad quā excludis mendacibus iudeis: adhibētur gentes.

¶ Mentiētur. Opera sunt terq̄ inimici mentiūtur. cōtra mentientes omnis terra adorat. ℣.

¶ Aug. Mentient. Solent mentiri inimici vt potentiā cuiusq̄ minuant. tibi cōtra accidit. quia minus appareret potentia tua: si nō mentirētur tibi. Maxime potētia xp̄i secundū bominē in resurre. vnde psalm⁹ intitulat apparuit. vnde propriū signū potentie scilicet resurrectōnem commendat dicens de similitudine ione quia. Sicut fuit ionas in ven. ℣. Itemq̄ soluite templum. et in triduo g. i. quo signo nichil ē potētius. Fecerunt enim sancti imo deus in eis fecit multa miracula homines resuscitare et mortuos resurgere. iterū mortuos. sed nullus in vitam eternam surrexit. Ad cōmendatōnem ergo huius potentię valuit mendaciū iudeorum quo ad crucem eū pduxerunt: vt sic resurgeret. Valuit et mendacium falsorum testium ad soluendum templum quibus creditum est. q⁹ damnatur christus. sed surrexit. et illi sunt falsi. accesserunt enim mendacio custodes sepulcri. qui et probati sunt falsi. Auctus est etiā nūerus mendaciū vt augeatur merces credentiū. Mentiti sunt et contra mēdaces apparuit christ⁹ veracib⁹. Illis ergo relictis. in mendacio te cuius potentię mentiri sunt adorat omnis terra.

† ℣ fruge boni operis.

abundabunt † frumento: clamabunt etenim hymnū dicent.

† ℣ Id est. christū vel cōsūmatōem future beatitudinis. ℣ Exultatō de resurrectōe. vnde q⁹ monet bene opari. ℣ dirigens.

† In finem † canticum psalmi resurrectionis.

LXV.

† ℣ Ineffabili effectu. ℣ pre gaudio resurrectōnis. ℣ hoc deo iit qui illud percipit.

Ubilate deo

† ℣ Nō solū indeis. ℣ hoc oībus ℣ Opere. † ℣ O homines audiant. ℣ effabili affectu.

† omnis terra. † psalmū † dicite nomini eius: † date gloriam † laudi eius. Dicite deo q̄ terribilia sūt opera tua domine: in † multitudie † virtutis tuę † mentientur tibi inimici tui. † Omnis terra † adoret te et † psallat tibi: psalmum † dicat nomini tuo. † Uenite et † videte opera dei: † terribilis in consilijs super filios hominū. † Qui conuertit mare † in aridam. in † flumine transibūt pede: † ibi lętabimur in ipso. † Qui domina † erasperant nō † exaltentur in † metipsis. † Benedicite † gentes deum nostrum: et † auditam facite vocem laudis eius. † Qui posuit † animā meam ad vitā: et † nō dedit commoueri pedes meos. † Quoniā tu probasti nos deꝰ † igne nos † eraminasti: sicut erami † natur † argentū. † Induristi nos † in † laqueū. posuisti † tribulatōnes † in dorso nostro: † imposuisti † homines super † capita nostra. † Transiuimus per ignē † aquas et † eduristi nos † in refrigerium.

† ℣ Non in nobis. ℣ In quo. in eo. † ℣ augus. Nobis que virtus nam eterna. in eo erimus fortes si eius participes sumus. sed non hoc solis iudeis pertinet.

† ℣ Aug. Id est. Illuminat gentes ne predictas promissiones putetis inanes. ℣ vnde. ℣ Judei.

† ℣ Meam iram alia littera. ℣ Aug⁹. Sed in se humiles exaltētur in christo. ℣ Aug⁹. In genere. in carnalibus.

† ℣ O. oculi eius sup̄ gentes respiciunt et quia vos illuminant. ℣ O.

† ℣ In quo benedicimur. vnde in semine t. b. o. g. ℣ Psalm. ℣ O. d. nō vos ipsos laudatis sz eū cuius gratia sumus quod sumus.

† ℣ Cuius laudis loco vocem. etc.

† ℣ Aug. Que in morte erat in se. sed in eo vivit. ℣ Aug. Hostea opus est vt gemeret in finem. et hoc dedit.

† ℣ Que enim causa cōmotionis.

† ℣ Non in cinere veristi. sed fodes abluisti.

† ℣ Non sicut ferū quod omnino cōburitur. ℣ Et.

† ℣ Aug. Nō vt capti liberaremur. sed vnde liberati erpiremur. ℣ Cotenus. ℣ flagella.

† ℣ vt male erecti ad bonitatē curuemur. ℣ Quia eius voluntate fit. ℣ Occisores.

† ℣ patimur supiores quos nouim⁹ cē peiores. ℣ A sili. nec ista nec pluuia a via cessantes.

† ℣ vel in. ℣ Spe. ℣ post istus tribulatōis. ℣ Aug⁹. Id est requiē. vbi et ignis operabilis qui totū quod in nobis fragile ē absumit. vt nichil nostrū remaneat. sed absorbeat mors i. u. et tunc reddam.

¶ Uenite. Cas. Dyapsalma. Incipientes ad opera dei considerandā inuitat. vt vna fides iungat quos vnum premiū expectat. vbi exponens illa opera. apertē dicit resurrectionem primere ad gentes repsis iudeis

¶ Qui conuertit. Opera in quibus terribilis. quę sunt ea subdit. qui conuertit mare. In flumine iordane ad litteram. mysticę labenti mundo.

¶ In flumine. Cas. Licet remissa sint peccata. tamen in decursu mortalitatis adhuc sunt. non enim mox immortalitas.

¶ Aug. In flumine. Flumen est mortalitas seculi. vbi alij veniūt. alij recedūt. sed qui in christū credit. transit pede in se humilis non equo superbus.

¶ Ibi lętabimur in ipso. Cassi. Dei sic terribilia sunt opera. quę vt sciatis. venite vos longinqui. videte. id ē. agnoscite opa dei in q̄bus ē terribilis. quia terribilis est i pīlijs habitis super filios hominū. Et agit de actualib⁹ operib⁹ olim factis in populo israel. et quę sunt illa subdit. Qui conuertit mare rubrū in aridam ad litteram. Et in flumine iordane pertransiuit pedestre. Ibi. i. in operibus illius lętabimur in idipsum. alia littera. i. in eorū significatē. Jam enim sacramenta illorū operum ostēdit in quibus lętantur christiani in idipsum. Maris transitus baptismū significat. fluminis. q⁹ mūdo sine periculo non potest transiri. et in his lętatur christiani.

¶ In ipso deo. Aug. Nō erit omia in oībus. vel in ipso qui dominatur in virtute sua.

¶ Non exaltentur. Aug. Pro lege quasi pl⁹ illos debeat. omes enim peccauerunt.

¶ Cas. Qui dū p⁹ nocat solet exaltari i se peccata sua volens defendere: quod probatur.

¶ Benedicite. Cas. Dyapsalma. Monet gentes benedicere deū: q̄ licet probat tribulatōibus. tamen ducit ad regnū. hęc enim videntur obstare promisse resurrectioni.

¶ Auditā f. Aug. Palam vt qui diligit deū. diligit et proximū. Vocem. quam dicit pater de filio. hic est filius m.

¶ Qui posuit. Aug. Enumerat hic quib⁹ causis debeat p̄dicari.

¶ Quoniā probasti. Aug. Nō dedisti in cōmotionem. Quoniā probasti. nō in preceps dedisti. probasti aduersis. igne charitatis qui non finit sentire tormenta: vel igne tribulatōis nos exa. ℣.

¶ Laqueum. Aug. Non qui decipit. sed qui probat.

¶ Transiuimus. Cas. Aug. Tu hęc omnia. et nos transiuimus per aduersa et sua quia. Vel per hęc elementa mors martiz̄ sepe impleta est.

Ignis vrit·i·aduersitas. aqua corrũpit·i·prosperitas. vas igne solidatũ aquã nõ timet. Sic et tu igne aduersitatis excoctus plsperitatis aq̃ nõ dissoluẽris. Inde est q̃ in sacramẽtis in catheciz̃ando et exorciz̃ando prius adhibetur ignis. vnde immundus spiritus clamat ardeo. post venitur ad aquam baptismi·ab aqua in refrigeriũ. Et quod in sacramentis hoc in rẽ rationibus nobis fit.

Introibo. Cas. Ecce quę bona contra p̃cedentia mala·vt roboret

In holocaustis. Cas. Id est. vt me offerã conspectui tuo. vel in holo·bonorũ operũ prius exhibitis: et tunc cũ introibo reddam cũ angelis quę hic vouebo. vel interim reddaz q̃ distinxit·i· quę ratio mea oĩbus p̃fuit. Cum recte obtulit. ß nõ recte diuisit·quia creaturã creatori obtulit·sed se quod debuit non abstrahit.

Distinxerunt. Aug. Distinguit qui se dicit nichil eẽ·deuz oĩa·et se eo egere·nõ illum se.

Que locu· Que p̃ omnibus manifestant q̃ alere omnibus alijs votis in tribulatõne mea. nõ victus tribulatione.

Holo·medulla. Me ipsum cũ me vultis intimi amorꝭ.

Incenso arietũ. Aug. Vel cũ incenso quod est oratõ. et arietibus quia ducens gregis. maxime orant pro grege.

Cum incenso. Hiero. Aug⁹. Cum oratõne apostolorũ. quia deo placet qđ traditione eorum fit. Vel cũ incensione et destructione bestialitatis et repugnantię. Boues cernicositatẽ cũ hircis·petulantia hęc in me mactando vicia.

Offeram tibi boues. Aug⁹. Si offeruntur triturãtes. non remanent tamen peccatores. sed p̃ pnitentiã sanati offeruntur et ipsi nõ p se·sed potiꝰ adiuncti bobus: quia fecerunt sibi amicos de mamona iniquitatis.

Venite. Cas. Dy apsalma Jam expositis oĩbus item monet non iam rudes sed deuotos. vt exemplo suę liberationis amplius cõfidant in dño. benedicens eum de eruditõe. Ita ego facio et o vos gẽtes venite·

Ad ipsum. Cas. Exponit quanta fecit animę suę subdẽs ad ipm ꝛc. Hoc fecit animę meę vt clamarẽ ad ipsum: cũ gentes ad ydola· et qđ extra loquor intus habeo. et nõ iniquitatẽ. q̃ si cor purum·as orationis audit.

Clamaui et exultaui. Aug. Id est·ipsum publice prędicaui· et in secreto cõfessus suz·quod in ore·hoc et in corde habeo·tñ holocausta mea dullata of·his duobus pfectus est christianus.

Deo. Aug. Suũ est quod nõ est quęrsum. apponit meritũ vt discãt primo laborare qđ p̃miũ quęrant.

Oratõnem et misericordiam. Hęc duo connexa sunt: si non suspenditur oratio: nec protelatur misericordia.

In finem. Cas. Post canticũ resurrectiõnis deprecatõnem suã p̃phera subdit. vt benedicti ad dei cognitõnem ducantur.

Cas. Prophetat benedictionẽ omniũ p̃ aduentũ christi.

Aug. Quia in p̃cedenti psalmo monuerat nos benedicere deũ qđ nõ possumus nisi ipse prior benedicat nos. Ideo hic p̃catur benedici deus deus noster. deus misereatur nostri. ꝛc.

† § Ecce refrigeriũ. § tandem in re· † § futuram·

† Introibo in † domũ tuam· in † § Et interim hic. † § Laudum quę hic voueo. § Me ipsum.

holocaustis † reddam tibi † vota † § aug. Non reddet qui nõ distinguit·

mea: † quę distinxerũt labia mea. † § Quę promisit· † § Id est. cor meũ· † § Quia spe dulcis est tribulatio.

† Et locutum est † os meũ: in † tri † § Quid locutũ est. § vel introibo in holocausta mea. † § aug. Intus est charitas. nõ in fuga. e vt est illis qui hominibus placent·

† medullata offeram tibi: cum in † § doctores qui in vinea domini operãtur. § vel su

censo † arietum offeram tibi † bo· † § peccatorib⁹. § Aug. Qui peccata clemo sinis redimunt. † § fide. † § Mente·

ues cum † hircis. † Venite † audi † § vos dico. † § Aug. Si deũ non t meritis nõ narrabo nec vos audietis quia timor dei aperit:

te·et narrabo † omnes † qui time· † § narrabo· † § Si vultis eadẽ facie vre·

tis deum: † quanta fecit † animę † § Cũ gentes ad ydola: † § publice confitendo et prędicando·

meę. † Ad ipsum † ore meo clama † § Quia inde holo. medul.

ui: et exaltaui sub † lingua mea. † § nõ q̃ nõ suggeratur. sed nõ ametur. † § Id est. dilexi. Multi apud se amãt quod in alus damnãt·erubescẽtes forte propter homines·

† Iniquitatem si † aspexi in cor· de meo: non exaudiet dominus. † § Quia iniquitatẽ non aspexi.

† Propterea exaudiuit deus: et † § Cas·Ecce vicissitudo intendentẽ intendit·

† attendit vocem deprecationis † § Nec bona fecit anime mee· vnde benec· § Quia sic gaudet spe ad resurrectiõnem·

meę. † Benedictus deus qui nõ † § Dz generãter facit orare vt nõ in oõe te pescã·z generãter miserẽ. sz q̃ si ẽ amota orõ· securus esto q̃ nec misericordia· que si differt. nõ aufert quod dandum est·

† amouit oratõnem meã: et miseri· cordiam suam a me. † § Christũ. † § Est. † § Id est·laudibus exhibitis vel exhib̃dis· † § Qui monet ad bene operandum· § vrigens·

† In finem † in † hymnis † psal· † § Quia est exultatio de benedictione. † § Christo.

mus † cantici † dauid.

LXVI.

§ Cas·Primo misereatur exanti· post benedicat bonis augẽdo·

Deus misere· † § nõ q̃ vultus eius sit sine lumine. sed quod est reuelet̃ su per nos. § Dez claritate filii sui qui est vultus patris.

tur nostri et benedicat nobis: † il· † § vt ab eo capiamus lucem·

luminet vultum suum † super nos † § Misericordia incipit misericordia pseruat· † § Ad hoc· § Deus

et † misereatur nostri. † Ut † cognoscamus in terra † viam tuam: † in † § In hac vita. § Sicut in celo est. † § Christũ † § Que ad te ducit. i. quo eam? et qua· quod in tenebris nõ potest fieri

† § Dez

omnibus gentibus † salutare tuũ. † § Cognoscam⁹. et cũ cognouerũt § Quia inuenerut viã· § Aug. Se accusent. te laudẽt·

† Confiteantur tibi populi deꝰ: † § nõ omnis terre. sed omẽs·ne dicat ecclesia nõ vbiq̃ diffusa·

confiteantur tibi populi † omnes. † § Et si confitentur. § Quia hec confessio nõ ducit ad penam. † § Quia bonus est cui confessio sit·et cõfessos liberat. iugbos dãnat·

† Letentur et † exultent gentes: † § Jn iudicio futuro· † § Aug. Et equitas illa nõ est timenda bonis·quia mo dirigit illos

quoniaz † iudicas populos in † eq̃ tate: et gentes in terra dirigis. † § aug⁹. gaudẽs ergo repent eadem que supra dixat in exhortando·sed adiecit aliam rẽ de tua cem terre. et ideo frequẽtato verbo postulat nos benedici·

† Confiteantur tibi populi deus confiteantur tibi populi omnes

Deus misereatur. Aug. Prior est benedictio dei qđ ẽ quasi pluuia terrã nostrę mentis irrigans. inde nos benedicim⁹ eũ. quod quasi fructꝰ est·et in vtroq; nos crescim⁹·nõ ipse. Dicat ergo desiderans pluuiaz dominicę benedictionis·deus misereatur nostri et benedicat nobis. sed qz multi volunt benedici copia rerum·prole et alijs huiusmodi. q̃ quidem a deo sunt. ß cõmunia bonis z malis: addit quod proprium est iustis·illuminẽt. Et hęc est benedictio terrę. Benedictio enim similiter in tẽporalibus talicet cõmunis est bonis z malis. Si enim solis bonis daret hęc·putaret malus ꝓpter hęc coledũ esse deum. Qui si solis malis daret timeret infirmꝰ ad deũ conuerti· ne hęc deesse sibi quem nutrit pius agricola nõ subtrahendo ista. dat ergo bonis vt consoletur intrantes. dat et malis vt discãt boni quęrere alia non cõmunia malis. tollit bonis vt probent se fortes. Tollit malis vt infirmꝰ nõ timeat perdere quę perdit et malus cui nichil remanet intus. hic vero si perstat habet intus quo se consoleꝰ. Iste ergo benedictõnem terrę desiderãt ait. Illuminet·i·ostẽdat vultuz suũ nobis. Vel vultũ suum·i· imaginem tuam quam impressit nobis. illumina sapiẽtia. ne sit in tenebris. vt sciam⁹ nos factos ad imaginem suam. et si a nobis deformata est·a te reformẽt: vt cognoscamus. Jn qua terra: in omnib⁹ gentibus. quaz viã: salutare tuum·et q̃a cognoscitur in gentibus christus: cõfiteatur·ꝛc.

Benedicat. Cas. Benedicit creator creaturę multiplicãdo numero et merito. Benedicit creatura creatori eũ corde voce et opere laudando et omne bonũ quod habet ei ascribendo.

Confiteantur. Cas. Post noticiã hortat confiteri pro directione et iudicio.

Letentur. Aug. Quia iam confessi: nõ timent futura iudicia quibꝰ christus ẽ aduocatus non iudex·letentur.

Confiteantur populi. Cas. Eadẽ admonitio ad aliud tendẽs· q̃ terra dedit fructũ. Et si idẽ initiũ. sensus tamẽ ad diuersa tendit.

Terra fructum. Piero. Maria christū. et in hoc semine benedicat Hec terra de nostro limo de nostro luto de adam dedit florē primū. qui ait. ego flos campi et liliū cōual. Iste ergo flos fructus factus est vt illum ederemus vt carnē eius manducaremus. Iste ergo fructus est virgo de virgine. dñs de ancilla. deus et homine. filius et matre. fructus de terra. Vel terra christus homo. dedit fructū suū. repationem. benedictōem vt de benedicat nos deus ꝛc.

Terra dedit fru. in hierusalem primo iam dedit vbi datus spūs est. sed nō illa sola hoc dbet. sed nō benedicat etiam nos.

Deus. Piero. Ter. trinitas. Eum vnitas.

Et metuant eū. Cas. Met⁹ inter beneficia postulatur. vt credita caute custo. diant. timor dei incipit et consūmat. qui timere nouit: amare nō desinit.

In finem. Cas. Psalmus dauid pphete de exaltatōe christi et ecclesie hic et in futuro vt omēs deo cantēt.

Cas. Surgente christo quasi eleuata arca. quid bonis malisq; hic et in futuro vt illos terreat hos lętificet. Modū sue locutōis formās ab eo quod moysi et filijs israel cōtra hostes dimicātibus olim contingebat. eleuata q̄ppe arca domini hostes suos superabāt atq; in eleuatōe arce verbis bis similibus moyses vsus fuisse dicitur.

Exurgat. Cas. Cōfidenter optat qđ scit futurum.

Qui oderunt. Aug. Pertinaces a pſentia tollantur ei⁹ qui vbiq; pſens. grauem maledictū. vt vel int et conētur quod nullaten⁹ fieri pōt.

Sicut deficit fumus. Cas. Fum⁹ ex flama ascensu vanescit. ita et flama nequitię fumifera producūt et ipa elatione deficiunt.

Et fugiant qui oderunt. Piero. Vel de penitentibus legi potest in bono. Odientes fugiant et dissipentur. Sed alij sicut defi. fu. defi. Ns vt in nichilū redigātur: sed vt quiescant a peccatis suis. Et sic peant pe. per pniteantā in eo q̄ mali sunt. a facie dei. i. a pſentia gratie ei⁹ sicut fluit cę. a fa. ig. vt lacrimis pnitentię admoti igne spūssancti duricia eorum soluatur.

Sicut fluit. Aug. De pnitentibus dicit potest. vel in iudicio a facie dei tollentur mali qui erit ignis ad pnā impioꝝ. et lumen iustorum.

Epulentur. Cas. Augul. In deliciis quę sunt in conspectu dei. Et

Cantate deo. Aug. Cōuertit se ad eos qbꝫ tātā spēz dedit. z hortat.

Qui ascendit. Aug. Non eū exapiet nouā vita nisi vetus occidit. Vel resurgendo casum corporis vicit.

Super occa sum. Cas. Occasus mortis cędit illi sup quem sol iustiçe oritur. Et ne dubites quis iste sit. quia dominus nomē illi essentiale quem iudei vt cōmunem hominē occiderunt.

In conspectu. Cas. Cōsideratio pnij futuri erūnas mitigat.

Orphani. Aug. Quibus mortuus est pater mūdus et dyabolus. z mater cōcupiscentia. Viduę quibus error: maritus moritur. In quibus habitat de⁹ quos colligit: quos trahit. qđ de viduis et orphanis facit sibi templuz in quo est.

Deus qui inhabitare. Piero. In hebręo habet. dominus antē inhabitare facit mōachos in domo. in quibus nō cohabitat peccatū.

Unius moris. Augul. Vnanimes vnū sentientes. iste ē sanctus locus dei. nō oīes qui in domo. in qua et vasa cōmeliç. hunc autem locum gratia edūcat n̄ meritis. vnde subdit. quia educit vinctos.

Educit. Cas. De inferno ligato dyabolo.

Qui exasperant. Cas. Blasphemos in deū. Vel per sequendo in sepulcris in carnalibus fetidis sepulti. vt nec velint nec possint ābulare.

Exasperant. Aug. Resistendo iustiçe. cum oīno sint mortui in opib⁹ mortuis vincti vero volunt ābulare. nec possunt. bi solūtur per gratiam illi relinquātur.

Deus cum egredieris. Cas. Dyapsalma. d verbo cuādeliꝰ p egressum xpi.

Cas. Deus cū e. Vere educis quia pfiguratū est egressus eius cotā israel. dū in colūna nubis z ignis apparuit in deserto z māna satiauit. Alle go. Aug. Egressus dū apparuit hominis p humanitatē. Vel dū educit vinctos. i. iustificat. Tranlijt in desertū cū ad gentes venit. Et tūc terra mota est. quia tūc terreni videdo tanta mirabilia moti sunt. Celi distillauerūt. māna dū in modū stillicidij mānā descendit a facie dei cuius pſentia p columnā nosc̄batur. Aug. Mons sina a facie dei fumauit. secundū aliā litterā. quando moyses ibi legē accepit. Pluuiam. hoc est q̄ celi distillauerūt manna. voluntariā. que satisfaceret voluntati illius gentis auidę comedendi. Segregabit hereditati t. q̄ non alijs gentibus dedit quod tunc indeis. Infirmata est hęre. ad tempus dū christo nō credidit. Cas. pfecit deus hereditatē suam. dū gentes in supplementū admisit. Subdit vnde perfecit. Animalia. id ē. gentes tuę dū credunt habitant in hereditate. i. in ecclesia. Que sunt animalia exponit. Parasti. ꝑdestinatos dicit quia ab origine mūdi pparati sūt.

Aug. Vel mons sina a facie dei israel. subaudi. distillauit. id ē. sunt

† Ecclesia que prius spinas germinauit. † Confitendo † Opera. † trecesimū se xagesimū et centesimū. † ter. de. fructu suū sed nō nisi p benedictōnem ideo vt et nos fructum demus.

† terra † dedit † fructum suū. † Be
† Pater. † filius. † Non genitum.
nedicat nos † deus † deus noster
† Etiā atq; etiā multiplicat. † Spūs sanctus. † Ad quid valet benedictō ad metum.
† benedicat nos † deus: et metuāt
† Aug⁹. Quia veniet iudex qui prius humilis agnoscamus humilē vt nō erpauescam⁹ ecclesiā
† eum omnes fines terre.
† Christū. † dirigens. † de exaltatōe christi et fu orū aduersariorū ruina.
† In finem † psalm⁹ † cantici dd.

LXVII.

† Hoc factū. surrexit christus. et dlperū sunt iudei per omēs genes.

Exurgat de⁹

† Hic in resurrectōne christi z post in iudicio futuro. † Nō loco quia vbi q̄ pesens est. sed metu animi in timendo non latendo.

et † dissipentur inimici eius: et † fu
† Aug. Nō ea quam nō vident qua vbiq; est is a pſentia qua in nubibus venit. i. preconiū? † Id est. tineant a pſentia sanctorum.
giant qui † oderunt eu⁹ a facie ei⁹.
† Aug⁹. Exterrēt se ignibus odioꝝ insultantes crucifixo et inde mox emanuerunt. † Id est. sic pereant peccatores a facie dei.
† Sicut deficit † fumus † deficiat
† Annichilatur.
† sicut fluit cera a facie ignis: sic pe
† Econtra.
reāt peccatores a facie dei. † Et
† Iocidentur qui laborauerūt in vinea contemplatōne dei hic et in futuro. † Cas. Nō coram hominibus vana iactantia.
† vel modo vel tunc.
iusti † epulentur z † exultent in cō
† Qui sine errore inspicit. † Et si iā insultent inimici in timore.
spectu † dei: et delectentur † in leti
† Et ideo. † Mente. † Etiā exultate eu⁹ tremore. † viuendo deo † Id est. recte operemini gloriē eius.
cia. † Cantate † deo † psalmū dici-

† Aug. In corda credentiū. † Cas. vel corda vestra parate vt intret. quia impolluta via eius.

te nomini eius: † iter facite † ei qui
† Quia. † Quod si cognouissent nunq̄ dominū g.e.
ascendit super occasum: † domin⁹
† Essentiale. † Etiā dū faciendo iter oc currunt tristia. † Nōmodo nō deficiants verū
† nomen illi. † Exultate in conspe
† Non dominū. † Aug⁹. Quia qui vos turbant in conspectu hoīm † Cumcu
-ctu † eius: † turbabūtur a facie ei⁹
† Q. non estis destituti vt putant.
† Aug. Ope seculi carentium.
† patris orphanoꝝ et iudicis † vi
† Quo. non extra nos sed in nobis.
duarū. Deus in † loco sancto suo
† Ipse sibi edificat.
† deus qui inhabitare facit vnius
† Soluit vincula peccatoꝝ. vnde dirupuisti vincula mea.
moris in domo. † Qui educit vi
† Per quā fortes sunt qui ante non erant.
† sua. † Educit.
-ctos in † fortitudine: † similiter eos

qui exasperant qui habitant in se
† Cas. Egredit cū apparet in opib⁹. sed nō nisi his qui norunt eius opera intueri. hec scilicet opera q̄ vinctos soluit. mortuos suscitat.
pulcris. Deus cum † egredieris
in conspectu populi tui: cum per
† Dei tamen. † Id est. gentes. † Terre ni ad fidem excitati sunt. † vnde. q̄ celi. i. apli. † vel reg. † Cū predicaueris gentibus.
transieris i deserto. † Terra mo
† Pluuiam. i. gratiam.
ta est. etenim celi † distillauerūt a
† Aug. Non a se. sed a deo qui in illis.
† Cas. vel mons sina. † Aug. Paulus apostol⁹ gentiū qui plus oib⁹ stillauit generat⁹ prius in teruitute ex lege que fuit data in mō. si. ergo bñ per sina significatur.
† facie dei † sinai: a facie dei israel.
† Doctrinā. † Aug⁹. gratia que sine meritis datur. † vnde voluntarie nos genuit verbo veritatis.
† Pluuiam † voluntariaz segre
† fidelibus in quos pluuia. pflua irrigatōne descendit † Aug. Agnouit se nichil ee q̄ se. † vel sti.
gabis deus † hereditati tuę: z † in

Deus cum egredieris. Cas. Dyapsalma. d verbo cuādeliꝰ p egressum xpi.

Cas. Deus cū e. Vere educis quia pfiguratū est egressus eius cotā israel. dū in colūna nubis z ignis apparuit in deserto z māna satiauit. Alle go. Aug. Egressus dū apparuit hominis p humanitatē. Vel dū educit vinctos. i. iustificat. Tranlijt in desertū cū ad gentes venit. Et tūc terra mota est. quia tūc terreni videdo tanta mirabilia moti sunt. Celi distillauerūt. māna dū in modū stillicidij mānā descendit a facie dei cuius pſentia p columnā nosc̄batur. Aug. Mons sina a facie dei fumauit. secundū aliā litterā. quando moyses ibi legē accepit. Pluuiam. hoc est q̄ celi distillauerūt manna. voluntariā. que satisfaceret voluntati illius gentis auidę comedendi. Segregabit hereditati t. q̄ non alijs gentibus dedit quod tunc indeis. Infirmata est hęre. ad tempus dū christo nō credidit. Cas. pfecit deus hereditatē suam. dū gentes in supplementū admisit. Subdit vnde perfecit. Animalia. id ē. gentes tuę dū credunt habitant in hereditate. i. in ecclesia. Que sunt animalia exponit. Parasti. ꝑdestinatos dicit quia ab origine mūdi pparati sūt.

Aug. Vel mons sina a facie dei israel. subaudi. distillauit. id ē. sunt

celi et montes scz apostoli. Nec tamē dicit montes sed mons idem significans singulari numero quod plurali. Et dicūtur mons sina quia legem dulcedinis acceperunt. vnde terre motus quia turbātur boies legem implere non valētes-et hec pluuia est lex quā soli israeli dedit. Et infirmata est lex vel hereditas. lex quia mutatur nec adimitur. et ita infirmos facit. Populꝰ qꝫ abundauit delictū data lege. sed deus pfecit legē per spiritū datum. vel populus in quo sup abundauit gratia.

¶ Cas. Hec mystice-sed secundū figuras cū translatit in deserto coram israel in colūna nubis z ignis terra mo-est-i- bomines visis illis mirabilibus. Celi manna stillauerūt-et mānā fluit pluuia voluntatis qnē soli israel data est-vt voluntati illius satisfaceret. Israel autez infirmatus est fastidio illius abi- deside rans carnes egipti- Et ille pessus est a deo nō pfectus-mittit ergo ad mysterium.

¶ Aug. Quidaz libri nō habent mons Et a sa-dea sina israel-id est-qui legē dedit populo israel-quia qui legez dedit p moysen qua terreret: dedit et benedictōem p apostolos qua liberet.

¶ In dulcedine. Cal. Dulcedo ē qua bonuz fit non timore pene-sed delectatione iustitie.

¶ Dominus dabit. Virtutes multas euangelizantibus verbum.

¶ Rex virtutum. Hiero. Apostoloū vel dilecti. Cas. pater est rex angelorū quibꝰ impat-et ipse dilectus.

¶ Aug. Rex virtu- Filij-i- pater. Vel more veteris scripture xpūs rex virtutū xpi.i-suarum. vt fecit moyses sicut precepit dominus moysi.

¶ Dilecti dilecti. Cas. Repetitio dilecti ad cōmendatōnem-sed non est hec repetitō in omnibus libris-sed sine sit sine nō- hic est sensus dilecti-ñ losū ad alta sed etiā ad diuidēda spolia. q̄ diuidendo speciosā fecit eccīaz

¶ Si dormiatis. Aug. Dormire inter m-c-est in auctoritate duoꝝ testamentoꝝ recēlere. et pacifice acquiescere-pē-co-doc. quoz p̄dicatōe in celum fertur gloria ecclesie.

¶ Columbe. Aug. Cas. Colūba ecclesia de qua in canticis vna est columba mea. hec est deargentata diuinis eloquijs erudita. p argentū enim figurat diuinū eloquiū- vnde alibi ē equa domini argentū. penne colūbe doctores ecclesie-p quos exaltatur ecclesia et semp volat ad alta-quorum predicatione in celum fertur.

¶ Et posteriora. Aug. Vbi radices alarū- vel vbi portat sarcina charitas. Alie duo p̄cepta charitatis in q̄bꝰ tota lex et pphe. Sarcina levis ipa charitas q̄ in his implet: qz quidq̄d difficile ē in p̄cepto leue ē amāti vi onus m. leue p ipūm e equo charitas. Ibi q̄ virot auri-i- vigoz sapiētie. Vigor sapientie est charitas. Aug. Posteriora hui⁹ columbe-i- vlama in specie auri splendent- quia postq̄ de mūdo erijt sup aurū lucet in charitate qnē nunq̄ ercidit- hic argento- ibi auro compatur.

¶ Inter medios cleros. Aug. Latine lingue esset inter cleros. sed quod dicimus inter nos. grecus habet inter mediū nostrū. hic ergo inter medios e-id ē- inter mediū clerorū- quod dici soz in eis rebus quę inter se debent habere cōsensū. Cleros testamēta dicit p quę datur hereditas quę grece dicit cleronomia-latine cleros sors-et sortes et pmissione dei p tes hereditatis vocant- vel cleros ipas hereditates. hic dicimus terrenas

† ¶ Hiero. Quia virtus in infirmitate pficit

firmata est tu vero perfecisti eam

† ¶ gentes māsuete et cōuerse- ✝ ¶ ibi sub dya nō sibi libera. ✝ ¶ hereditate ¶ hierūm.

†Animalia tua habitabūt in ea

† ¶ Quomodo- ✝ ¶ nō in illius facultate- ✝ ¶ nō seculi que amara. ✝ ¶ Qui in se infirmus.

†paraisti in dulcedine tua pau-

† ¶ per quos- ¶ pater- ✝ ¶ Cibaria animabus suis.

peri deus. †Domin⁹ dabit ver-

† Aug. Ecce quid opant alialia. euangelizant. ✝ ¶ Constantia fidei vel miraculorum.

bum euangelizantibus: virtu-

† ¶ Quis dominus. ¶ Quia ab eo regit- eius militat virtus a quo datur- ✝ ¶ vnici filii.

te multa. †Rex virtutuz †dilecti

† ¶ dabit: ✝ ¶ Alios apostolos. alios ꝓphetas faciendo.

dilecti: et speciei domus †diuide

† ¶ Exceptos dyabolo. ✝ ¶ Jam cōuertit verba ad eos de quibus fit species domus

re spolia. ✝Si dormiatis inter

† ¶ per quos exaltatur ecclesia. et semp volat ✝ ¶ erunt. ✝ ¶ de qua dicit vna est columba mea.

medios †cleros: †penne †colūbe

† ¶ diuinis eloquijs erudite- ✝ ¶ In rectitudine vel in fine.

†deargentate-et †posteriora dorsi

† ¶ vt virote ✝ ¶ Si dormiatis &c. eritis pēne quod nō est nisi p discernēte-quia- ✝ ¶ augmentādens singulis prout vult.

eius in †palloze auri. †Dum †di

† ¶ Qui ascendens sup omnes celos. ✝ ¶ Rectores vel doctores ✝ ¶ columbā vel hereditatem.

scernit †celestis †reges super †eaz

† ¶ Inēgabiliter- ✝ ¶ per remissionē peccatorū. ¶ Ipsi rectores vel alii homines. ✝ ¶ In vmbra gratie. ¶ Corpore christi. ¶ Jste selmon est mons in vertice montiū.

niue dealbabūtur in selmon:

† ¶ Qui est- ✝ ¶ Ne quis audeat eū ceteris compare. quia dicebant eū alis iohannē- alis behanā. quos increpat- vt quid suspicamini.

†mons dei mōs pinguis. †Mōs

† ¶ Lacte nutriens tenerioris doctrine- ¶ vel incarnatus- ✝ ¶ Pane cibans.

†coagulatus mons †pinguis: vt

† ¶ Dcz esse montem in quo- &c.

quid suspicamini montes †coagu

† ¶ Christū. ¶ vel mons iste est solus qui patri placuit vt in eo habitaret- ¶ vel tem.

latos: †Mons in quo benepla

† ¶ Aug. per se. in alijs ꝓ ipsum habitat.

citum est deo †habitare in co:cte-

† ¶ Alios montes- ¶ aug. vt aliquid sint qui sine eo mi- vnde fiunt currus portando deum- quos mandāo in eis et regendo ducit in finem. vt currū ad destinatū locū. ✝ ¶ vsq-

tum domin⁹ †habitabit †in finez.

† ¶ est.

Currus dei decē milibus mul-

† ¶ Sunt- ✝ ¶ In eo curru- ✝ ¶ cū letantur. ¶ Quia iam- ¶ Qui erit et finis-

tipler: milia †letantium †domin⁹

† ¶ Est- ¶ In impleto mādato. ✝ ¶ vel finai sancto- ¶ Christo- ✝ ¶ Cōuertit verba ad ipsum deū- ¶ Sed hoc quō. ¶ O christe-

in eis in †sina †in sancto. †Ascen

† ¶ Ad dexterā patris- ¶ hiero. Loco et dignitate. ✝ ¶ Hoc de christo apostolus exponit- ¶ Anteq̄ ascenderes- ✝ ¶ homies qui erant sub lege captiui vel sub dyabolo ꝓ peccatum-

disti in †altū †cepisti †captiuitatē

veteris te-eternā noui. Inter quas dormit. qui illā iam nō ardēter petit- a illā patiēter expectat. qui eā adhuc terrenę inhiat: nunq̄ quiescat. sed cupiditatibꝰ p multa agitat- vel si dormiatis-i- si moramini vt vsq̄ in finē in hoc pseueretis inter m-c-hoc est in contemptu terrenorū- spe celestium.

¶ Aug. Vtrū dns dabit v-e-v-m- si dormiatis inter m-c. penne c-dnine dealba-in selmon-B est-si vos q̄ diuidimi spo. speciei dom⁹ p diuersa dona. dormiatis inter medios cleros- tunc vos qui estis pēne dealbabi- in selmon- vel ita si vos o penne dor. inter m-c-tūc nine dealbabūtur-i- homies q̄ p grauā remissionem peccatorū acquirunt vel si dormiatis vos qui diuidimi speciei domus- eritis penne c-d-hoc est in alta delabimini- vel vobis erūt penne. ābiguū ē

¶ Lassi. Dyapsalma- dū discernit. de donatōibus xpi ascendentis qui solus pōt et non alius.

¶ Aug. Dū gratia spūs sancti reges discernūtur sup ecclesiā nine dealbi- in selmon- id ē- vmbra-i- spūsancti gra- qz nō meritis discernūt B spū obūbrāte ab estu carnis- vmbra fit lumine et corpore lumē est verbū cui corꝑ accessit- verbū c-f-ē et in eā credē tes pteguntur.

¶ Mōs dei mpin. Aug. Cas. Cōmēdatōez mōtis subdit, mons dei mons vb- vñ aque irrigue et suaues fluūt coagulatus ꝓpter paulol. B piguis fertilitate sua ꝓpter maturol. vt qd ergo putatis alios montes esse hūc montē. Iste solus ē in quo bñplacitū est deo. hic eñ est mons qui in ezechiele vulnerat principem tyri.

¶ Beneplacitum. Aug. Licēt dns habitabit eū in finem-i- vsq̄ ad terminū maiestatis suę qui est finis sine fine. et plenitudo omniū.

¶ Etenim dominus. Aug. Nullus vt iste-qz iste mons scz domin⁹ habitabit illos montes vsq̄quo ducat in finē-i- in se deū ꝓtemplandū.

¶ Idem. Alij aūt montes sunt currus p quos vehit deus i vniuersū mundū. Currus qz vnanimes copulati charitate, quos ad mīsteriū, voluntatis suę moderat deus decē milio⁹ innumeris ꝑplis multitudo sanctoz.

¶ In finem. Augul. Quia psonaliter vnitus est ei in quo habitauit omnis plenitudo diuinitatis corꝑaliter.

¶ Milia letantiū. Aug⁹. Cal. Magnā multitudinē significat sanctorū qui sunt milia letantiū, qz spe gaudent. dns eñ in illis sina-i-in mādato quod sanctū est- quid eñ ꝓdelit mandatū nisi dns ibi sit: qui dat vel le et opari. Aliter eñ littera occidens-sed dominus p spiritū dat charitatem qua impleatur et ideo letantur.

¶ Sina. Cas. Est mons in quo data est lex. dicit mandatuz in quo requiescet dns- qz in sanctis mādatis eius p̄sentia solet contueri.

¶ In sina. Hiero. Vel in sinai sancto-i- qui in sina mōte olim dedit legem- ipe idem est in sancto-i- in xpo qui ē sanctus sanctorū.

¶ Ascendisti. Augul. Qui ꝓpter nos erudiendos descendit. In altum. super omnes celos. Cepisti. prius apud inferos captos. hec sunt spolia. Similitudo triumphi. accepisti dona in hominibus a patre-i- homines. Vel dedi- scdm q̄ dē dona hoibus qđ etiā fit in triumphis.

¶ Cepisti. Augul. Vnde captui dicūtur- quia capti reinbus petri et sub leue iugum missi. vnde in hoc curru sunt milia letantium non ploranti um.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Accepisti. Aug. Paulus apostolica autoritate secundū q̄ filius cū patre deus est dicit: dedit dona ho-mittens spiritū qui est patris et filij-& sm q̄ idez est caput in ecclesia, accepit dona in mēbris, dū ipsa membra acquirunt-vnde quod vni ex his m-m-f.m.f-

Quotidie. Aug. Quia quotidie captinat captiuos vsq; in finē sęculi. Et quia currū illū ducat in finem-addit prosperum iter.

Iter. Aug. Cursum vitę-qui vere,pspere-cū dux sit salutaris.

Deus noster deus. Cas. Dya psalma. Exponit opationes quę ex supa dictis euenūt-congsatio inimicorū-conuersiones peccantiū martiria ab vtroq; sexu.

Saluos faciendi. Aug. Cōmendat gratiā quia nullus saluus nisi p eum sed ne dicas-cur ergo moriuri. patiēter fer-et mortez nō indigneris-quia et domi qui sine peccato fuit exitus non alius q̄s mortis-tamen volun tate:ne homo timeret mortem.

Exitus mortis. Cas. Id est. resurrectio. Ne graris de morte :quia christus inde exiuit.et inde exire ddit. Ne mala principium credas impunita subdit. verumtamē capita, supbiam-vel auctores iu daice sectionis. vel seditionis vel hęresis.

Verticem capilli. Cas. Versutias manū questionū-qui tales inimicias calūniarū quę runt-vt capillos videantur pscrutari.

Ex basan. Aug. Id est-confusione, quia confundetur de peccatis qui pro eis orat. Vel basan dicitur siccitas-et de siccitate-id est-inopia iusticię conuertit dominus, non eos qui plenos iusticię se putant cum sint inanes.

† ſ vel dedisti. ſ In hominibus suscipiendis -i. homines suscipiendo. † ſ Eroganda que donaces suscepisti.

suscepisti † dona in hominibus.

† ſ Quia. † ſ Erant † ſ vel accepisti hoies-ſ Iti sint quos feliciter capiuauit. vnde pro pbeta plenus letitia eructat hymnū fidelitus.

† Etenim † non credentes :in-

† ſ Christū hoiem. † ſ Bellicet verbum.

habitare † dominum † deum.

† ſ Lauo de triumpho. ſ ascendit et quo pre cessit nos sequi faciet. † ſ aug⁹. vel de die in diem-quod valet idem-i-iugiter.

† Benedictus domin⁹ † die quo

† ſ Ad se cundo. † ſ Aut talis fecit.

tidie:prosperum † iter † faciet no-

† ſ Qui et nō credentes vocat de pluribus periculis. † ſ Saluationū.

bis † deus † salutarium nostrorū.

† ſ nō cuiuscūq;. ſ Inquam. † ſ Quos tamē nō mittū eis mortem cum exitus domini.

Deus † noster deus † saluos facie

† ſ tamē. † ſ Est. † ſ Qua nos liberat-

di: et dñi dñi † exitus † mortis

† ſ Et si mortuus vel licet saluator. † ſ aug⁹. vel vt humilientur hic vel vt in tartara trudanē

† Verumtamē deus † confringet

† ſ vt arrisi. † ſ Aug. Nimis extollentium se in delictis.in quib⁹ saltem oberēt humiliari dicentes deus,ppicius esto mi-pec. Sed q̄ ibi sipbuant et in multis ruunt secundum illud. Insipiens cogitatio q̄e perducit ad culpas. ſ extollentium.

capita † inimicorū suorū: † verticē

† ſ Persecutantium

capilli † perambulantiū in delictis

† ſ Confringet quia dominus dixit tc. † ſ Ex gentibus etiā conteret multos.

suis. † Dixit dominus † ex basan

† ſ Aug. Ad eos qui tacent in pfundo maris· ſ vel tar. ſ vel do.

conuertam. † conuertam profun-

† ſ Occulti. † ſ vel cōuertam eos vel conuertar ad eos. vt intinguat quod nō de⁹ sed ppbeta dicit conuersus ad ipsum.

dum † maris. † Ut intinguat pes

† ſ vel illorum. † ſ Inter vel erit.

tuus in sanguine:lingua † canis

† ſ Per cōuersionē ex inimicis fient canes pio domino latrantes. † ſ A te ipso. † ſ Iustificatur tc.quia sic te rident processisse ſ A parte tua.

tuorū † ex inimicis † ab ipso. † Vi

sunt enim erant inimici-ait ab ipso-i-eius gratia non a se ipsis.

Viderunt. Aug. Vel vli sunt gressus tui deus. quibus venisti in mundū-hęc gratia latebat in veteri testamento,modo patet cum missus filius annunciatur in gentibus.

Qui. Aug. Dē est. In sancto.corpore-licet perfidi non videant secundum q̄ passus. In hoc etiam patiendo vel credendo p̄ceuerunt eos principes, vel p̄cucurrūt tc ad laudem.

† ſ vel gressus. † ſ vel tui- † ſ O- ſ Cuius dei.

derunt † ingressus † tuos † deus:

† ſ Inquam. † ſ verbi- ſ Creatione. † ſ gubernatione.

† gressus † dei mei † regis mei qui

† ſ Id est.sanctis vel in corpore. ſ templo- † ſ vt post vli sequantur- ſ vt isti gressus videntur p̄cucurrūt- ſ apostoli-

ē in † sancto. † Preuenerūt † prin

† ſ nō soli- † ſ Bene agendo ad gloriā dei. ſ Aug. Aut dei laudes sonant-

cipes † cōiuncti † psallentibus in

† ſ Principes etiā. † ſ Ne seminēū seruum excludas que etiā ab eis apostolis foruā laudādi et patienda sumunt.

medio † iuuencularum timpani-

† ſ Ergo- ſ O cōuersi ex basan.

striarū. † In ecclesijs † benedicite

† ſ Cui latria- † ſ Cui dulia. † ſ vos qui eo potas ſ de doctrina apostolorū vel in ecclesijs. † ſ Aug. de israel pauo elegit quos fontes faceret aque viua.in v.e-

† deo: † domio † de fontibus † isrl.

† ſ Inter fontes.vel in ecclesijs. ſ Est- † ſ Paulus apostolorū nouissimus ſ Nouit sine assumptus ſ deposita vetustate malicie-

† Ibi † beniamin † adolescentul⁹:

† ſ Mente furtiū vera. † ſ vel in pauore. † ſ Ibi etiā.

in † mentis † excessu. † Principes

† ſ Sunt. † ſ Aut in ecclesia benedicunt deum.

iuda † duces † eorū: † principes za-

† ſ Et per istos. ſ docendo ſc̄s. ſ Exemplum cōmenda.

bulō † principes † neptali. † Mā

† ſ Inuando- ſ Per gratiam spūs- ſ In gentibus. ſ Cū christus,p nobis mortus? quo modo non omnia nobis cum illo deus donauit- ſ vel tem. ſ vel am.

da deus † virtuti tuę: † confirma

† ſ Idem.

deus † hoc quod operatus es in

† ſ Judeis. † ſ Quod vere facies vel quod fi feceris- ſ vel operatus es in nobis- ſ Non aliūde ſ Quod est- † ſ Ente.

nobis. † A templo tuo in † hie-

rusalem:tibi offerent reges mu-

† ſ aug⁹. Quia non intelligendo nocent. † ſ Quia scripturas guertunt-vel q̄ inhabiles-

nera. † Increpa feras † arundinis

In medio. Ministri prepositi nonarum ecclesiarum deū laudantiū caine domita. et coito siccato ab humore peccati et extenso a ruga duplicitatis.

In ecclesijs. Cas. Dya psalma. Precat et affirmat vt hęc inceptio dilatetur .et confirmetur pro qua et hęretici destruantur.

Aug. In ecclesijs. Hę sunt inuencule tympanistrię-ne quis carnaliter choros laturię cogitet. Ecclesię quippe sunt adolescētule nona ętia pecoratę.

In ecclesijs nō alibi-non in alijs continentijs.

De fontibus. Cas. Vt ad eorum imitationem predicetis que decs-quia sūt principes fidei spei et charitatis.et per hoc beniamin-id est-filij? dextre.

Ibi beniamin. Cas. Per nomina tribuū christi ei opostolos indicat.

Ibi. in templo hierusalem vel in ecclesia. Interpretatio etiā nominū ecclesie continent.

Cas. Forsan ex his tribubus fuerunt apostoli: sed magis placet quod ex interpretatione accipitur- Juda cōfessio- zabulon habitaculum fortitudinis. Neptalim dilatatio- que principibus ecclie pueniūt-pma pfessio,p qua :q̄d̄q̄ accidit fortiter tolerandū est- In de finitis angustijs latitudo sequitur in premio- Vel confessio in fide,fortitudo in spe-latitudo in charitate.

Manda. Cas. O deus nostrica filium- quasi quod enuncio futurū pfice. vel virtuti tue-id est- fortibus tuis iniunge vt te annunciēt. vel o pater manda tuum opus virtuti t-filio vel spiritui sancto.

Confirma. Augus. Commendat enim deus charitatem suam in nobis-quoniam cum peccatores essemus christus pro nobis mortuus est quod bene et confidenter orat.

In hierusalem. Aug. Que est libera mater nra. que est templū a quo omne datū optimū. a templo reges terre vel spirituales tibi offerēt mūera i. sacrificia laudis.& q̄ huic laudi obstrepūt hereticis.increpa. Vtq̄ opus ē incipiēdo a templo q̄ est in hierlim-q̄ erit quia tibi offerent tc.

Feras arundinis. Aug. Id ē eos q̄ monent omni vero doctrine.

Ex his quę dicta sunt ,quia conuertitur deus his qui confundūtur de peccato ,et qui sicci vmbię gratię deficerant-et secundum hoc conuertar in profundum maris-i-ad eos qui erant desperatissimi.

Pes tuus. Aug. Id est-vt qui prius erant inimici fiant pes tuus ꝑ dicando vsq; ad sanguinem scilicet vsq; ad mortem.et canes pro deo latrātes qui edunt de micis, tc.

Aug. Pes tuus. Illi soli officium regiminis assumendi sunt qui quod percipiūt alijs predicant-et qui manibus bonoū operum crequūtur.quod ore predicant vel docent. vnde in leuitico os turturis retorquetur ad ascellas.

Canum. Augu. In magno sacramēto eos ducere iussus est gedeō. qui vt canes aquam lāberent .trecentos tantum et nō plures in signo eius propter ibau quo-ec-significat.

Ab ipso. Aug. Quali si queras vnde tantum bonū vt canes eius

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Utercludant. Aug. Hoc est quod aplus ait: qui pbati sunt m an i
felti fiant. vel a vacis ercludãtur pbati. Nã stabiles fortes et graues
nõ habent seducere. Vnde in populo graui laudabo te.

Dissipa gentes. Cas. Increpa feras. et etiã dissipa dissentientes.

Gentes. Aug. Hereticos et alios eis cõsentientes quos gentes vo
cat propter genera diuersarũ sectarũ. ne ibi series successionũ pfirmet errorẽ

Ex ægipto ethiopia. Aug. Egipti vel ethiopiç nomine fidẽ om
niũ gentium signat a
parte totũ. nõ ergo ex
folis iudeis. sed de gẽ
tibus pfectos futuros
pdicat.

Viero. Ethio
pia. gentilitas nigra
peccatis fœdinet ma
nus dare deo. simili
ter do a vitiis. qui ar
mis depositis eas dãt
victoribꝰ ne intereãt.

Preueniet ma.
Aug. Id est. vincli
ctã eius p confessionẽ
ne manẽtes in pecca
tis puniãtur. Sequi
tur. Deo regna t.
c. vt deo sit in princi
pio sequẽtis versus.
Vel magis in fine ꝓ
cedẽtis versus ẽ deo.
Commendat aũ fidei
quasi nõ pcedentibꝰ
operibus iustificatur
homo que p dilectio
nem incipit operari.
Credet ergo ethio
pia deo. et sic ꝓficiet
opera eius. i. ethiopie
quod in greco nõ est
ambiguũ. i. credendo
in deũ ꝓficiet opera
sua. vel eius egipti.
deo. i. in deum.

Regna terre.
Aug. Decursis omi
bus que iam impleta
cernimꝰ hortatur ad
laudẽ christi. et futu
rã eiꝰ aduentum pre
nunciat.

Psallite. Cas.
Dyapsalma. psallite
veniet qui ascendit.
vbi scõs cõsumabit.

Ascendit. Cas.
Scdz q hõ. Nã fm
q deꝰ pri eccliis. sup
celũ c. excelsiores creaꝝs. vt nichil supra se haberet.

Die. Cas. Dicẽs verbũ a pre genitũ. Et ascẽdit ab oriẽte ꝑtute ꝓbi.

Adorientem. Locũ expssit vbi surrexit. et vnde ascendit.

Aug. Ad orientẽ nostrę illuminatõnis. Vel q; hierlm est in oriente.

Voci sue. Aug. Que fuit humilis in passione. dabis vocem virtu
tis in cõmuni resurrectione.

Vocem virtutis. Cas. Efficaciã resuscitandi omnes mortuos.

Magnificentia. Aug. Quoniã iam tũc nõ erit cõmixtio malorũ
inde euidens erit magnificentia eius super verum israel.

In nubibus. Aug. Quia nõ solus veniet ad iudiciũ: sed cũ senio
ribꝰ populi. qui sũt nubes quas ne aliter accipes addit. mirabilis in scis.

Ipse dabit. Cas. Magna promisit. ne quis pro humana infirmita
te desperet. se ad tanta ꝓmia peruenire.

In finem. Augus. Cõmutatus est et forma dei in deteri' adam. in
quo oĩes moriũtur. Cõmutant de malo fideles in bonum et de bono in
melius in meli' p gratiã in passione xpi. qui transiuit de mũdo ad patrez
in quo et nos transire fecit. de morte ad vitã. de terra ad celũ. vnde descẽ
dit ad eos qui ceciderãt vt eos subleuaret. quod est pascha hebraice. i. trã
situs. Grece vero pascha passionẽ significat. Pascha eñ dicit' a patin.
id est. pati secundum grecos.

Cas. Quart' psalmus qui lati' de passione et resurrectõne.

Cas. Agit de causa cõmutatõis. i. passione christi.

Hic loquit' xpus caput et corpus. ·LXVIII·

Saluũ me fac. Cas. Primo ꝓcatur salvus fieri q; multa patitur
quantũ ad se gratis. sed quod ali' rapuit ipse soluit.

† S Ergo.
bi sue: † benedictus deus.
† S Christũ. S psalmus dirigẽs.
S de mundo ad celum.
† In finem pro his qui † cõmuta
attribuitur † S Christo.
bũtur ipsi † dauid.

LXVIII.

Saluũ me fac
deus. quoniã intra
† S Seditio et motus populi
iudeorũ. S tollendam.
uerũt † aque vsq; ad animã meã.
† S A. tenuerũt me. S Corpore. † S Judai
ce iniquitati. S Cas. homo limus est. sed cadẽ
do a iustitia limus pfundi est. Aug. cui pcqué
ti qui non cedit cõmutat de limo in aurum.
† Infixus sum in † limo. pfundi:
† S Michi. † S Nõ inueni qõ feci. S firmi
tas. S Status vite. S stabilitas. † S Quia.
S Ecce ionas a ceto absorpt'. sed tercia die euo
mitus.
et non † est † substantia. † Veni in
† S In qua nos naufragabamur † S Seditõ
transitorius impetus. S voces inclamantium
mortem.
† altitudinem maris: et † tempe
† S tamẽ. S Quia nõ recipiebar. † S Ad
monendo eos.
stas dimersit me † Laborauit cla
mãs. raucę facte sunt fauces meę:
† S Cas. discipuli desperauerũt. vel quando mor
tuus. † S vel ab sperando.
defecerunt † oculi mei † dum spero
† S Qui ode. fe. S ita vt et discipul' cũ eis cẽt
S vel um. S vel vn.
in deo meo. † Multiplicati sunt
† S Cas. Capillis capitis comput inimicos. quia
merito rasi sunt de christo dũ in caluaria cruci
fixus est.
super † capillos capitis mei: qui
† S Sine causa. † S numerosi sunt. et nocti.
S ẽt.
oderũt me † gratis. † Confortati
sũt

Cas. Hec est vox
grani sinapis ꝓcepti
dũ in ortu obruitur.
quod crescit in ma
gnũ olus. hoc fuscum
et aspnabile prorsus.
Sic et christus. de q̃
vidimus cũ non ha
bentem speciẽ neq; d
corem. sed tamẽ occu
pauit faciem terre fa
ctus mons magnus.

Aque. Aug. Id
est. turbę que pualue
runt occidere christũ
hoc dicendo in se trãs
format membra. qui
bus amarus est tran
situs mortis. p quem
christo cohæremus. et
habet fel et acetũ qõ
in passione domino
datũ est. vt clament
ne cedant iniquitati
timore mortis. vltra
quã nõ habent mali
quid eis faciant.

In limo. Ho
mo factus est de limo
terre. sed nõ de profũ
do. sed p originalia
et quotidiana pecca
ta facti sunt homines
limus profundi. hi ta
les vero nõ substãtia
quia iam nõ a deo fa
cti sunt: sed accessit.
Vt nõ est michi sub
stantia. i. virtus car
nis euadẽdi passiõez

Substantia.
Aug. Dicũtur dim
tie. et est. nõ est michi
substantia. i. ad pau
ptatẽ veni. inde post
paup et dolẽs ego sũ
Vt subaudiat illud qõ
ẽ q̃ps res. Fecit q̃ de
boiez substantiã scz naturaliter bonũ. sed quia nõ in eo remansit: fecit ẽ
in iniquitatẽ lapsus. quę ñ est substantia. sed puersitas hominis. ñ ẽ sub
stantia in qua infixus est filius dei. quia in iniquitatẽ eorũ infixus est. Et
sic. nõ est in eis substantia. i. nõ inueni in eis quod feci.

Veni. Aug. Quia sponte. In altitudinẽ. pfundũ insani populi.

Laborauit cla. Aug. Diu clamauit. Ve vobis scribę et phari. vt
rauceus quantũ ad illos. quia non est ab eis intellectus.

Clamans. Cas. Laborat si audit' nõ laborat. cuiꝰ votũ impletur.

Oculi. Cas. Vt oculi duorũ in via nõ agnoscentiũ. quibus factum
est extra quod erat itra. i. cecitas que in corde facta ẽ et in oculis. dixerũt
eñ. Sperabamus q; redempturus esset israel. Aug. Sed spem eis red
didit quãdo cicatrices palpandas obtulit. quibꝰ tactis. Thomas ad spẽ
redijt clamans deꝰ meus et dñs meus. Tetigit ergo formã serui et cogno
uit formã dei. Ideo in lege dictũ est. Nõ coques hedũ in lacte matris. i.
aplis adhuc teneris et infirmis nõ imittes passionem et mortem quia p
dixi fuissent. potentiam.

Dũ spero. Cas. Causa subditur ꝓtestoꝝ misericordiam. nõ eroro

Multiplicati. Augus. Quod prius typice. nũc in re aperte dicit

c

Super capillos. pro infinito. Vel plures sūt his qui sunt ornatui:
Rapui. Aug. Rapere voluerūt diuinitatē et pdiderūt fḡlicitatē. rapuit adam ꝑsumens: vt dyabolus de diuinitate.
Deus tu scis. Cas. Quia pro aliis soluit: ꝑcat' expectātes ātiquos. et ḡentes alios scz modernos in se nō frustrari. cū tāta tā ꝙuinit' ferat.
Insipientiam. Aug. Et mēbris. Vel quod stultū est dei sapiēs? est boiō?, qō in me irruerūt. qui sibi sapiētes videbātur: tu stulti quare fierent irrisio scz talis et iniqs.
Aug. Insipiētiā. q? mei ignari dei: bi sunt qui cōmutant' in sapientes et iustos.
Non erubescant. Augul. Que soluerit exponit: hic estendit quod supᵒ de mēbris dixerat.
Aug. Nō erubeāt ē: nō dicat' eis vbi est xp̄us vester: vel ñ ꝑmat' ecclesia vt filij erubescant.
Qui exspectant. Cas. Nō oculis videre nō potuerūt. p̄phete et iusti: ne ergo aliter eueniat q̄ ꝓmissum sanctus p eos ꝑdixit. Sequit' deus virtutū cui nichil impossibile.
Deus israel. Aug. Vt qui deitatem eius intueri possunt, nō seducant' in firmitate ci? carnali.
Quoniā propter te. Cas. Congregat in vnū multa que ꝓtulit ad iuuidiā in iudeos excitandā. opprobriū: in beelzebub e. d. potatoꝝ: vomitū. Operuit. Bonū est euenire in bono laceratis, q̄ solent tāto ampliᵒ ad tempus efficiri tristes: quāto cognoscūt in se iniqua confingi. Peregrinus. vel hospes qui in domo ad tempᵒ recipit: nō vt frater charissimus quod erat.
Comedit. me quādo funiculo vendentes eiecit. Quid istuꝝ zelū sequit' subiūgit.
Et opprobria e. t. c. f. Quia increpati iudei cōuicia quasi tela super eū miserunt. vt nōne hic est filius ioseph. Improperantiū tibi. quādo dixerunt: nūquid potest deus parare mensam in deserto. et ulti sūt dij tui israel. vnde nūc dicit eadē cōuicia cadere super se que olim exprobrabāt vt ex cōsuetudine impia videas eos et non nouerit hoc fecisse.
Confusio f. Aug. Vel irreuerētia: i: impudentia quā oportet nos habere inter eos quibus displicet xp̄us: ne erubescamus de eo.
Zelus. Cas. Indignātio vel amor: quia domus mea d. o. v.
Ceciderunt. Cas. Cadāt super nos mala quādo nō possumus vitare illa: ceciderunt igitur: i. effectum habuerunt.
Et operui ie. Aug. Prelegi ieiunare potᵒ q̄s fel et aceꝝ accipe: id ē. veteres et amaros: qui nō intrant in corpus eius.
Cas. Et operui. Nō exercui potentiā vindicando. Et factū est q̄ patuit in ꝓuerbiis. In opprobriū. Aug. detrabentiū et derisorum.

† Etiam.
sunt † qui ꝑsecuti sunt me inimici
† Causa est in causę bonitate nō in pene acerbitate. Causa em̄ facit martyrē nō pena.
mei † iniuste: quę non rapui tunc
† Hoc est gratis: nō peccaui et pena as dedi.
† Nō rapui: vel hoc ideo quia tibi placet.
† eroluebam. † Deus tu scis insi
† Id est. meoꝝ † Quā michi imputauerūt de morte et irrisione. † Que suscepi ad delendū: nō que admisi.
pientiam † meam: et † delicta mea
† ergo.
a te non sunt abscondita. † Non
† frustrenē † Morientē † Cū desiderio
† erubescant in † me qui † expectāt
† Celestiū vel terrestriū.
te domine: domine † virtutum.
† Et. † Insultatoribus. † Morientē.
† Non † confundātur † super me:
† videntiū deū. † Merito nō confundantur. † Nō. p. culpa vel alia re. † Nō est magnū: sustinui: sed propter te.
qui quęrūt te deᵒ † israel. † Cum
† In cōuitiis.
ꝓpter te sustinui † opprobrium:
† vt videbatur. † Cōputam.
† operuit confusio † faciem meam.
† vt ioseph. † Cognatice carni.
† Extraneus † factus sum † fratribᵒ
† vnde hūc nescimus vñ sit. † Synagoge
meis: et † peregrinus filijs † matris
† Sed quare hoc. † aug. Quia ꝑcutus fū in illis iniquitatibus eorū dū flagellaui in templo male versantes.
meę. † Quoniam zelus domus
† fuit michi causa mortis.
tuę † comedit me: et opprobria ex
† Aug. Quicūqs exprobrat christo et patri
† tandē. † Quia me inuenerunt.
ꝓbrantiū † tibi † ceciderunt † su
† Cas. Pallio trusticie. † Salutis eorū.
† voluntatem.
p me. Et † operui in † ieiunio † ani
† aug. Quia ab eis ieiunaui. i. eis nō cōsensi ideo insultant michi.
mā meam: † factum est in oppro
† Quia. † Cur in opprobriū. † vel tamē eos asperos volui esse testimentum.
briū michi. † Et posui † vestimē
tū meum cilicium: et factus sum il

† In ieiunio. Aug. Quia sicut esuriebat et sitiebat christus eorū salutem et fidem. ita et ieiuniū xp̄i fuit quādo defecerūt qui in eū crediderāt
† Et posui. Aug. Illis carnē oppositi in q̄ seuirent. † occulti deitatē.
† Lilicium. Aug. Hiero. Mortalis caro: vt de peccato damnaret peccatū. Lilicium. lugubris caro: vt q̄ flent sup̄ hierusalē: et ꝓ lazaro.
In parabola. Aug. Hiero. Irrisoriū vt cuilibet maledicendo dicerent sic tibi cōtingat vt crucifixo. Vel quia parabolas eos docebā. vt de vobis datū est nosse mysteria regni ceteris aūt in parabolis. et tūc aduersū me. ꝛc.

† In similitudinē maledicti. † Qui tibi hoc fecerunt.
lis in † parabolam. † Aduersum
† Habentes claues sapientie.
me loquebātur qui † sedebant in
† In publico. † Cece in eū cōcrepāt cantus qui prohibet vanos cantus † Cum ego ieiunus.
† porta: ꝛ in † me psallebāt q̄ † bibe
† Erroris impietatis et sup̄bie. † Dū ipsi ita insultarent. † dirigebam. † Olim nō corrigitur iniqui. nichil restat nisi orare etiam ꝓ ipsis.
bant † vinum. † Ego vero † oratō
† Nūc est. † gratie † Eyandi quia.
† aug. Cū granū moritur surgit fructus
nem meā ad te domine: † tempus
† Hoc tempus beneplaciti ꝓuenit. † cōtra multitudinē iniquitatis nostre.
beneplaciti deus. † In multitu
† Ideo. † Persāce in resur.
die misericordię tuę † exaudi me:
† Cas. re deus salute in resurrectōe. † Bient ꝓphetas ꝓmisit. † Christus ex infirmitate mēbrorū loquit. † In hoc audi.
in † veritate salutis tuę. † Eripe
† Aug. Cui supra caput se infixū corpore.
† Non teneat anima et si teneatur corpus.
† vel inheream. † Exponit. † In resur.
me de † luto vt non † infigar: libe
† Di iunt lutum.
ra me ab his qui † oderunt me: et
de ꝓfundo aquarum. Non
† Secm̄ spūm supra mersus secm̄ carnem.
† Irrecuperabiliter. † Impetus iudeorum.
† vt eam in profundū lumi.
me † demergat † tempestas aquę:
† Infernus. † Sic vt vigeat.
neq3 absorbeat me † profundu3:
† Profunditas iniquitatis humane.
† Infernus. a nō sic absorbeat vt vigeat.
neq3 vrgeat super me † puteus os
† Nec est causa audiendi.
suum. Exaudi me domine † quo
† vel suauis. † nō quia merui. † Suauis est misericordia tribulato: vt panis esurienti.
nia † benigna est misericordia tua
† Quibus peccata licet numerosa cedunt.
† nō peccōꝝ meorū.
secundū multitudinē † miserationū
† Cas. nō in peccata † Loquit' ꝙ? xp̄us
nū tuaruꝝ respice † in me. † Et ne

Aug. Premisit de misericordia nunc subiungit de veritate. quia vnuersę vię misericordia et veritas. misericordia dimittendo peccata. veritas reddendo promissa.
Ut nō infigar. Aug. Mente. Supra dixit infixum corpore. dicit hoc et infirmitate mēbrorū. de luto. i. lutosus deficiens. bⁿ turbulenti.
De profundo a. Cas. Judei maligne tāte cōsilij. pfidi sūt. fedifragi.
Profundū. Cas. Peccatorū q̄d deglutit alias, vñ peccator cū venerit in pfidiā pecꝝ contē. hec pcula mēbris eius imminēt.
Ne urgeat. Aug. Et si cecidisti nō claudit sup te putᵒ os suū. si nō claudis tu os tuū. B pfitere et dic. de pfidis e. a. d. et euades. Claudit sup illū q̄ in pfidiā ꝓtēnit. a q̄ mortuo. vel ut q̄ nō sit penit confessio.
Exaudi me. Cas. Periculis hoīm expositis voce eoꝝ ꝓcatur. exaudi me domine q? benigna misericordia. nō quia merui.
Benigna. Aug. Suauis ē tribulato misericordia. vt pānis esurienti

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Aug. Venit tribulatō differt deus subuenire vt moueat desiderīū. et fit dulce auxiliū qđ cū fit: tam nō est quo differat.

Apuero. Aug. Quolibet sancto paruo nō supbo .a quo supbiam tollit disciplina tribulationis.

Propter inimicos. Aug⁹. Vt cōfundant liberatōem mea. Vel vt cōuertant. q li neutrū nūquid nō est liberādus: sed est quędā liberatio occulta. quę ꝓpter sanctos fit. vt septē fratres qui igne conlāpti sunt cum matre bontāte eos ne cōtra leges dei homi nib cōsentirēt. Est et alia liberatō manifesta ꝓpter inimicos vl punientdos. vel etiaz libandos. vt tres pueri de igne liberati sūt etiā corpe. vnde ipe nabuchodono conuersus deū ꝓdicat

Aug. Propter inimicos. Hoc ad aptam. vt caro resurgat et ascendēs spūm mittat. vnd inimica pūsi sunt. quib nō pderit si solā aīaz liberauīs

Tu scis improperiū. Aug⁹. Quia quare sunt ita michi tu nosti. illi nō nouūt et quia ipsi in confusione tuo sunt. ista ne scientes nō potuerūt cōfundi vel corrigi. nisi manifeste eruas. Et ideo ait ꝓpter inimi.

Aug. Tu scis improperiū vel ogpb. ꝛc. Ogpbriuz qđ obijcit inimicus. Cōfusio est quę mordet pscientiā Verecūdia: quando et frons p falsis erubescit. hęc oīa i corpore christi. Obijcit xpianis nomē christi Fortib vt paulo gloria est. Mihi vivit. michi aūt absit glo-ri-in cru. ꝛc. Et alibi non eīm erubesc. euā. Vis ergo opprobriuz trī pot'at obijci. ß nec cōfusio sanḡ mēti. nec verecūdia fronti. Sed cum obijcit quibuscā q xp̄m occiderūt cōpuncti sūt mala conscientia et salubriter pfusi vt possint dicere. tu cognouisti cōfusionē. Quidam vero crediunt sed cōfiteri erubescūt: et hi cōmendant deo non vt sic eos relinquat sed adiuuando perficiat.

Reuerentiā. Aug. Alij ignominiā. vt alapas. flagella. et q pilato tanḡ reus traditus est. hęc nō pro suo reatu. sed p nobis sustinuit. vt in talibus nos instrueret pśente deo cōmitterent.

In conspectu tuo. Cas. Invidiā excitat cōtra eos vt tantū scelus

Cor meū. Quia volūtate sustinuit. secundū illud. desiderio desiderani hoc pascha manducare vobiscū.

Qui simul cōtristaretur. Aug. Cōtristati sunt discipuli et murmurabant quę sup eū flebant. sed nō simul. carnaliter eū ꝓtristabant de vita mortali quę erat mutanda morte. cū deberent cū tristari de ceteris qui medicum occidebant quod nemo tunc fecit.

Et dederūt in e. m. f. Aug. Q nō inueni simul tristes et cōsolātes hoc fuit michi fel amarū ꝓpter meroꝛē. Acetū i. acidū. ꝓpter vetustatē eorū. Legit in euangelio fel ci oblatū. sed in potu nō in esca. Mystice ergo diaf. i. sup escam suauē quā cū discipulis accepat q est eca vnitatis xpi iniecerūt fel. quod adhuc hodie facit. et grauī peccat cōtemptor sedentis in celo. q̄s qui crucifixit ābulantē in terra. Dant bibendū amarū potū q male viuendo scandalū faciūt ecclię vt hęretici. Bustauit dās docens nos gustare. i. pati tales. ß nō bibit: qr nō possunt tales in corp⁹ eius recipi. Mystice ergo hoc ꝓdicatur. sicut et mystice factum est in passione.

Cas. Et dederūt. Hęc est cōsummatō passionis cū dixisset sitio. fel cū aceto obtulerūt hoc facto mores suos amarissimos indicantes

Fiat mensa. Cas. Prophetia cōtra aduersarios.

Aug. Fiat mēsa. Mēsa scriptura. hāc iudei habuerūt: duz mandatū dei coluerūt. positq̄ a lege teiuni sūt. hęc mēsa corā ipsis gentibus data est. vt graui⁹ doleret

In laqueu. vt qui littera legis alios strīgebant. in ea obligati caderēt. In retributōem: qr illis ablata et gentib data. Malox fuit retributō. dū nolentes in ea ꝓpulsari: ab ea sunt excluſi. In scandalum. quia deficientes pacis auctorē. ritus sibi et prava opera cōfutant.

Coram ipsis. Aug⁹. Quia vident malum esse. ꝛ tamē facīūt. viui descendentes in infernū. vnde etiā. Nili dīs esset in nobis sol. vivuos deglutinos. i. scientes se non debere cōsentire illis.

Oculi. Augus. Doctores qui ꝓsunt

Obscurētur. i. lumē scientię pdār. Et dorsum. coz. i. minores. Cū eīm lumē scię pōār: q ꝓsūt ad portāda pccoz onera. et ad appetēda terrena inclinātur sequētes. vel dorsum mens eorundē. Semp. hoc dō illis q nō pnurent.

Effunde. Cas. Vti motę flumis sit copiosa. Comprehendat. vt nī liceat effugere.

Fiat habitatio. Augustī. Hoc iā in manifesto. sicut supra liberatō nō solū occulta cum dixit. intende aīmę. sed et apta secundum corpus cum dixit. ꝓpt' inimicos in. e. Ita hic calamitates ꝓdicit occultas. de quib añ ob scuretur oculi in ęcitate mētis coz. et aptas. vñ mō fiat habitatō coz desertz. vt factū est mō cū pdiderūt locū et gen. in quo supbierūt ptra deū.

In tabernaculis. Cas. Templo et regio palatio. ad hoc ponit ibabitare qđ sit deuote mētis affectu. ad domos bitare qđ fit corpea mansione.

Tu percussisti. Cas. Nō sua culpa. pcussisti passione ad salutē gētiū. hoc uli crudeli voto impleuerūt. Et super dolorē. qui erat. p pdītōne eorum. Addiderūt. inferre mortem. Vel Super dolorē. vulnerū eorum. Addiderūt. custodes sepulcri.

Appone iniquitatem. Aug. Iniquitas corū fuit vt hominē occiderent. et super hoc appoluit deus vt filium suuz occiderent vt sicut seruos premissos ita ipsum heredem.

Deleātur. Aug. Quia scriptos se putant. id est. constet etiam ipsis non ibi esse illos. vnde cadent a latere tuo mille. et decem milia a dextris tuis. id est. multi scandalizabūtur et eo numero qui se spabant selluros tecum. et staturos ad dextram.

Libro viuentiū. Cassi. Notitia dei qua predestinauit ad vitam quos ꝓscimt conformes fieri imagini filij sui. Non sic tamen accipiendū est tanḡ in hoc libro aliquem scribat deus quem postea deleat. sed scim

† caſ. A puritate. † ꝓpõe quo. Ecce puer meus quem elegi.

auferas faciez tuā a puero tuo:

† aug⁹. Decreſſit afflictio mea ſequatur miſeri cordia tua. † ſ Non eſt quo differas qm̄

qm̄ tribulor velociter exaudi

† ſ Hoc ad occultā ptinet liberatōem.

† ſ Quod. i. quā liberatōem tu ſcis.

me. Intende aīmę meę et li

bera eaz: propter inimicos meos

† ſ verbis. vt cū dicerent blaſphemauit

eripe me. Tu ſcis impperium

† ſ Quę ex impperio. ſ In paſſione.

† ſ vel verecundiam.

meū et confuſionem meā: et re

† ſ Et ſ hec michi inferūt. ꝛ hoc i tui peſen

uerentiam meā. In conſpectu

tu ꝛ hoc eſt.

tuo ſunt omnes qui tribulāt me:

† ſ Quod preſciens vitare nolle. † ſ Quia hec natura prenidit et predixit. et ad hoc venit.

impperiū expectauit cor meuz

† ſ Que magis eſt crudeliſſimū. quā ipſe miſerans vidit ignoſce illi. quia ne. q. ſ. † ſ tūc. ſ Dicut expectauit et predixi. ita impletum eſt. † ſ Hiero. de tanta multitudine ꝓſecutoꝝ. de ꝓſecutoribus ſed leti ſcelus pegerunt.

et miſeriaz. Et ſuſtinui qui ſi

† ſ Qui. ꝓſ. et conſola ur medicum.

mul cōtriſtaretur et nō fuit: ꝛ qui

† ſ Sed potius

conſolaretur et non inueni. Et

† ſ In euchariſtiā ſe dant fellicos iudei

dederunt in eſcam meam fel: ꝛ in

† ſ Qua deſideraui fidem. † ſ veteri acredine. ſ Aug. Quia niſi vetuſtatem inueni.

ſiti mea potauerunt me aceto.

† ſ fel ꝛ a. ſ aug. Qualez la

quēū michi exhibuerūt. dando michi talē potū talis potus et laqueus ſit illis.

ſ Scriptura. † ſ Aug. Que eis ꝓlata.

Fiat menſa coꝝ coꝝ ipſis

† ſ Reprehenſionis. † ſ Qz ſic tribuerunt. ſ Anguſtarū.

in laqueum: et in retributiones

† ſ Caſ. Ipſi ſibi ſunt ſcandalū. ſ Offendicu lū. † ſ Quia noluerūt intendere. ſ aug⁹. Quaſi qz ſine cā nō viderūt. fiat eis nō videre.

et in ſcandalum. Obſcurētur

† ſ Agnoſcant verū ſolem. † ſ hoc conſequēs de obſcuratis oculis. quia ſup na nō videt de inferioribus cogitāt. ſ Ratōem vel mentē

oculi coꝝ ne videant: et dor

† ſ Preterea eternas puniēdi hic et in futuro.

ſum coꝝ ſemper incurua. Ef

† ſ vt obruat. † ſ vindictā tuā. † ſ Quando illud euenit quod timetur.

funde ſuper eos iram tuā: et fu

† ſ Dic ꝓſequit ibi cōprehenditur. ſ Quaſi fugientes.

roꝛ irę tuę comprehendat eos.

† ſ Caſ. domus priuate.

Fiat habitatio coꝝ deſerta: ꝛ

† ſ de numero eorum.

in tabernaculis coꝝ non ſit q

† ſ Quare hoc eis.

inhabitet. Quoniam quem tu

† ſ Pro redemptōe. quaſi q deus ad bonū illi exercent ad malū. ſ Mortalitate que eſt pena humani generis.

percuſſiſti perſecuti ſunt: et ſup

ſ Penā. ſ Id eſt. ſup motē quā intulerut meis. † ſ Peccatoꝝ pro mēbris. † ſ vel meoꝝ. † ſ Cuſtodes. † ſ Perſecutōes

dolorem vulneruz coꝝ addi

† ſ Hiero. Predicit fieri ſicut iuſtū eſt gmuti a deo. ſ Et ideo. † ſ vicū vicio. vel iniquos filios iniquis patribus.

derunt. Appone iniquitatē ſu

† ſ vā vite. ſ In tuā. relicta ſua q ē ex lege.

per iniquitatē coꝝ: et nō intret

† ſ Deūm ipē coꝝ. † ſ Liber ē noticia dā.

in iuſtitiā tuā. Deleantur de li

† ſ veteꝝ ſcz abſa. pſ. et ta. † ſ Deūm equitatē. ſ Nouis apoſtolis. ſ. et aliis ſ hoc negat illis qui nō ſunt vt ait titul⁹ cōmitati.

boꝝ viuentium: et cū iuſtis non

c 2

spem illorum qui scriptos se putant.

¶ Ego tum pauper. Cas. Hic dispensatõem incarnatõis et sancti/tatẽ propolin exponit dicens quis finis passionis.

¶ Dolens. Aug. Vo secundũ caput p oĩbus volet. vnde dolores nostros ipse portauit. quod nullus alius ideo dicat ego.

¶ Et placebit. Cas. Laus puri cordis plus placet qꝫ mactatõ pecudũ. Vitulũ nouellũ. Aug. Pro peccatis offerebat nouellus vi/gnificabat nouitatẽ/ feraturã/ quę defen/sionẽ habet in cosmi/bus/ munimẽ pedum in vngulis p quas e/spera seculi calcet, p/ducentẽ quia fidelis quotidie virtute dei augetur.

¶ Aug. Vitul⁹ vngulis terrã eruitat. sic qui nõ cõtradicit, sed tamẽ terrenũ abiecte sapit: vngulis eruitãdus est. et sup hũc vitulũ placebit laudatio mea cum angelis. vbi nec aduersarius erit ventilãd⁹. nec piger de terra eruitãd⁹.

¶ Videant. Cas. Vt oblatõ iam est in mente, nõ in relv. vbi pauꝑ equat diuiti· z o paupes hoc tamen cõtuitu dꝫ facite· ꝗrite dñm. Vel vt vi/deatis querite deum escam mentis.

¶ Vinctos. Aug⁹. Qui vltra necessaria querit cõpedes one/rat. sed sufficiat dici malicia sua.

¶ Aug. Vinctos. Mortalitate qua do/min⁹ offensus. seruos cõpediuit. sed ide cla/mates audit.

¶ Celũ terra ma/re. Cas. Ad litterã· i· celestia terrestria z na/tãtia· hęc laudãt· dñ/ et eis laudat creator

¶ Cas. Diuitię sũt pauperis videre crea/ta· z ide laudare crea/torem.

¶ Laudent. Cas. Quod prius simul: nũc singillatim monet· vel laudent celestia t/restria natãtia. et vt pfecte oĩa conclu/dat: addit· oĩa quę in eis sunt. sic oĩis creatura ad laudes inuitatur.

¶ Piero. Cas. Ac si diceret oĩe genu f·e·t·et infernor. renis.

¶ Et omnia reptilia Cas. Dęs modi mõstruosi in pcis· hęretes ter

¶ Quoniã deus saluã. Aug. In spe fidelis populi finitur constructio ecclesie. vnde omnis creatura laudare monetur.

¶ Et qui diligunt. Cas. Quid p singula· oĩes qui diligunt no·t· habitabũt. Aug. hi sunt semẽ seruor. Ille eĩ versus exponit ꝓcedentem.

¶ In rememoratõne. Cas. Memoria duobꝫ modis. Cũ memores peccatoꝝ iudiciũ timem⁹: vnde supra in psalmo· xxxvij· vel dũ, pmissa bona corde retinemus et secun sum⁹. vt hic· qõ ostendit cũ subdit, q⁹ saluum

† ꝟ Aut totus christ⁹ loquit. ✣ ꝟ Beati pauperes· ꝟ humilis·

scribatur. † Ego sum † pauper et

† ꝟ Beati qui lugent· ꝟ In passione·

✣ ꝟ Ex voce capitis. ✣ ꝟ In resurrectõne.

ꝟ vt iam nõ sim pauꝑ vel dolẽs vnde laudabo.

† dolens: † salus tua deus † suscepit

† ꝟ In me et in mẽbus. ꝟ Quia et si omnia defunt deus mecum.

pit me. † Laudabo nomẽ dei cũ

† ꝟ delectatõe. ✣ ꝟ Hic et in futuro.

ꝟ Ad proximũ.

† cãtico: et † magnificabo eũ in lau

† ꝟ Hoc ꝙ laudabo· ꝟ Plus legalibus·

✣ ꝟ aug· Sacrificiũ laudis gratius est ꝙꝫ sacrificium vituli.

de. † Et placebit deo sup † vitulũ

† ꝟ Qui significat nouã vitam· ✣ ꝟ Quibus ventilatur qui cõtradicit hereticus.

† nouellũ: † cornua, pducentem et

† ꝟ Credant. ✣ ꝟ vt saturari queant.

vngulas. † Videant † paupes et

† ꝟ Spe gaudeant· ✣ ꝟ Sturite· sitite. quia ipse est panis vitus qui de celo descendit.

ꝟ vos inopes·

† letentur: † querite deuꝫ et viuet

† ꝟ Et ꝙ nõ corpus. ✣ ꝟ Querite· Omibus temporibus. ita et vos audiet.

† anima vestra. † Quoniaꝫ exau/

† ꝟ aliter nõ audiret. ✣ ꝟ Mortalitate· vel peccatis vel suis legibus.

diuit † pauperes dominus: et † vi

† ꝟ a se soluendos·

ctos † suos non desperit. Laudẽt

† ꝟ apostoli. ✣ ꝟ Ecclesia iudeoꝝ. ✣ ꝟ gẽes.

† Cũ hec cõsiderãtur laudatur deus· sed cit et aliud cur laudare debeant·

illum † cęli et † terra: † mare et † om

nia reptilia in eis. Quoniã deꝰ

† ꝟ In ceernũ et ti hic affligitur· ✣ ꝟ Ecclesiꝫ.

✣ ꝟ Huc. ꝟ per orbem.

† saluam faciet † syon: et ędifica/

† ꝟ Ecclesie· ✣ ꝟ Per cõfessionẽ humilitatis.

ꝟ Christi qui de iuda. ✣ ꝟ Pauperes·

✣ ꝟ Constanti mente·

buntur † ciuitates † iude. † Et in/

† ꝟ In ea syon. ✣ ꝟ Cas· Quãdo ad celestem hierusalem peruenient.

habitabunt † ibi: z † hęreditate ac

† ꝟ Aut. ꝟ Imitatores fidei vel boni actus.

quirent eam. † Et semen seruoꝝ

† ꝟ hierusalẽ· ✣ ꝟ aug· Vi sunt semen non qui carne filii sunt. quia et serui dilexerũt nomẽ ei⁹.

eius possidebit † eam: † et qui dili/

gunt nomẽ eius habitabũt in ea.

fecit eũ dominus. et ꝓgrue supra caput de passione egit et spe resurrectõis addidit. silit mẽbra et passiones suas edidit. et spez resurrectõis assumũt.

¶ Aug. Vox tribulatoꝝ xpõ·i· martirũ inter passiones piclitantiũ. sed de capite ꝓfluentiũ. Cũ illis vox oĩus iusti. cui et charitate abũdans iniquitas cruã xpianoꝝ est passio. vt loĩb corpalem plecutõem a nullo in/domis sustinuit: sed a malis factis eoꝝ· cui nõ fuit dictũ vt nõ ibi habitaret. Est ergo plecutio iusti· vel a leone in impetu, vel a draconę in insidijs vnde oĩes clament. Deus in adiutoriũ. primo petentes se ad iuuari, malos erubescere. LXIX.

¶ Deus in adiu/torũ. Monet vt in deo nõ in nobis gloriemur.

¶ Cas. Hic omnis petitio affirmatio est vnde nõ sunt timẽdę tribulationes.

¶ Hic versiculus ante oĩes horas in initõ ꝓdicit· quia cũ ora re lolem⁹ maxime tẽtare nitit· dyabolus vt nascę mortẽtes p/dant suã uitatem vngueti.

¶ Confundatur. Cas. Cõfundi est de peruersitate turbari.

Reuere· ne ples a iustĩa pena sequat.

¶ Qui quę· qui uo. Aug⁹. Diuersa sunt tempa in ecclesia primo fuit impet⁹ p/sequentiũ: vnde qui querũt. modo remanet malinolentia cogitantiũ· vñ q volunt.

¶ Auertantur. Augul. Duo genera sũt psequentiũ. vitupanriũ et adulantium. vt igne aurum, pbat ita vrit lingua adulãtiũ plus cñ nocet lingua adulatoris qꝫ manꝰ psecutoris· vtumꝫ ignis. Vnde qui tempat vitupio vel laude. Exit integer qui neutro capitur.

¶ Exultent et le/tentur. Cas. Monet letari bonos qꝫ egenos deꝰ adiuuat et liberat.

¶ Semper. Quia non vnquã debz cessare a laude eius.

¶ Magnificetur deus. Cas. Nostro more dictũ vbi quis laudibus crescit. quod nõ deꝰ. sed nos laudando proficimus.

¶ Ego uero. Cas. Qñ bonoꝝ facio· Vl ipsi de se sentiant. Vl oĩs magnificet· tu ꝙ quid. Vel ego xo etiã iam iustus· quia adhuc lex mẽbroꝝ repugnat le·mẽ·mee·et adhuc esurit iusticiã. Vel de deo illud dicant. Sz de se ita sentiant vt dicãt. Vl ego vero ꝛc. verba dei assumit sibi. q supra se hoc eadẽ dixit. q·d· Illi qui ꝙrunt aĩmã sunt diuites· sed ego e·t p·quia et mũdanas copias nõ habet, et intus vbi est diues· semper amabit desiderat accipit.

¶ Ne moreris. Cas. Tardũ videtur quod magno desiderio quęritur

† ꝟ Christũ. ✣ ꝟ dirigens. ꝟ attribuit.

ꝟ Omni iusto qui hic loquitur.

† In finem † psalmus † dauid in

† ꝟ Id est· agens de memoria· ✣ ꝟ Deꝫ.

✣ ꝟ Spe et certitudine.

† rememoratione † eo ꝙ saluũ † eũ

fecit dominus. LXIX

Deus in adiu

✣ Qui soles iuuare·

ꝟ Aug⁹. Semp adiutorio egemus in hoc seculo· maxime in tribulatõe. ꝟ Cõtra pcula·

† Deus in adiu

† ꝟ Respice. ꝟ Et exto·

torium meum † intende: domine

† ꝟ Cas· Quasi si tardet misericordia· crescent tormẽta· ✣ ꝟ Et· ꝟ aug, affiꝫ defendãt sua facta vt gloriosi. sed post cõueriũtur· vnde subdit et reuereanẽ ꝛc.

ad † adiuuandũ me festina. † Cõ

† ꝟ trucidantes. ꝟ Aug· ad opprimendũ.

fundantur et reuereantur: † qui ꝙ

† ꝟ Aug. Nõ precedãt sed sequãtur nõ suo consilio viuant sed sanctorum·

runt animã meam. † Auertantur

† ꝟ vel cogitant.

retrorsum et erubescant: qui † vo

† ꝟ vel animã meã. ✣ ꝟ Et·

lũt † michi mala. † Auertãtur sta

† ꝟ Repulit paulus dicentes· ego sum pauli.

ꝟ Irrisione· vel adulatorie·

tim erubescentes: † qui dicunt mi

† ꝟ bis omnibus auersis et confusis.

chi euge euge. † Exultent et lętẽ

† ꝟ In quo sunt fur. non in alio· ✣ ꝟ nõ bo/mines sed· ✣ ꝟ Qui pacor eos quesiti.

tur in † te omnes qui † querunt † te

† ꝟ Q· qui hoc nõ dicit nõ querit deũ.

✣ ꝟ hoc semp dicant· ꝟ Qui peccatorẽ vo cat confitenti dat venĩã. idem facit iuste viuere tandem glorificat·

et † dicant semper † magnificet⁹ do

† ꝟ Quia ab illo salus eis non a se·

min⁹ qui diligunt † salutare tuũ.

† ꝟ Aug. Ille diues nullius egens. ꝟ Lumen meũ. ✣ ꝟ vel mendicus· i· perens. ꝟ Insuꝫficiens michi·

† Ego vero egenus et † paup suꝫ:

† ꝟ Sed o· ✣ ꝟ vel adiuuat in mũdi tribulatõne. ✣ ꝟ Ideo adiuua, quia. ꝟ Et·

ꝟ hoc semp etiã dicendũ iustus· ✣ ꝟ vt vincam·

ꝟ Ecce vnde cepit·

† deus † adiuua me. † Adiutor

† ꝟ de tot nexibus causarũ· ✣ Ne ceoã· tu non

meus et † liberator meus † esto do

alia michi spes est· ꝟ vel ex tu.

mine ne moreris.

Aug. Ne michi tardius videat' q̄ venturus es quod sit p̄ patientiā, qua qui caret-tardū ci videt'et deflectit' ab eo. vt vxor lotb quę fit statua saliq; vt te conditat. exemplo eñ tibi est ne retrospicias.

In fi. Aug. De p̄mēdatōe gr̄e. Quidq̄d eñ sum? mīa dei sum? ,q̄d q̄d er nob malū sum?: vt tota spes nr̄a in deo sit. nō in nr̄is viribꝫ. Jonadab p̄ñdat' a biere· qui filijs suis p̄cepit ne biberent vinū: ne q̄s in domibꝫ ꝑ in tabernaculis hitarent· cui illi obedierunt. quasi deus hoc ꝑcepet. licet eñ hoc deus nō p̄cepit· p̄cepat tñ vt filij obedirent parentibꝫ. quod et debēt nisi patres cōtra deū iusserint. vnde deus benedixit eis. ꝓpter obedientiā· eos q̄ objcit populo israel· qui nolūt obedire deo· sicut illi patri. vnde suadz eis hierem· vt parēt se captiuitati: nec resistāt volātati dei. Subdit ergo. Et eoz qui p̄mi captiui ducti sūt nō quia filij ionadab captiui ducti sūt. sed potius oppositi captiuādis peccato inobedietie. Jonadab spōtaneus domini·i· qui et voluntate seruit. Filij israel captiui sūt primi et secūdi et tertij. Sed nō de bis sonat psalmus: potius de nobis qui captiuamur in lege peccati. q̄ est in mēbris, vñ magis cōmendat' libertatis xp̄i gratia. Sz cur primi. iam elucet: quia in compatōe filioz ionadab omnis iobedietia culpata ē· et p̄ iobedientiā adę (in quo oñes peccauerūt) captini sumus. merito ergo primi captiui. quia prim? homo de terra terrenus et similes. Secūd? de celo celestis· a quo liberabimur. vnd? iste ed amat. In te d. s. vt natus in adam in captiuitate ꝑmo pertens ab oñibus liberari. Fere singulis syllabis cōmēdat' gr̄a.

Filiorū ionadab. Augus. Filijs spontaneis·i· obedietię cantat' psalm?. et hi sunt qui primi captiui ·i· pmētes ad primū hominē· ꝓpter primū ꝑmi captiuitz. quia ꝑius quod animale est. ꝓpter scōm hominē secūdi redēpti. his cantat' vt discant p̄ gratiā reuerti qui ex se mali.

Cas. Vel ita monemur in titulo habere deuotōem filioz ionadab. ñ cōtumacīā indz oz: qua captiui esse meruerūt. Filij ionadab loco obedietiā. priores captiui loco cōtumacīā ponūtur. qui frequēter moniti nolunt corrigi. Hystoria in libro regū. Judei. p̄ lege dei cōtempta. decreti sunt p̄ me scōde et tercie captiuitati. vt corrigerētur. alioq; prima veniret. p̄ quā pberā puñciata est· illi vero cōsueta malicia in obstinatōe pmāserunt.

In te domine. Generalis iustus loquit' a principio mūdi vsq; ad finē. totā spē in deo ponēs. grām eius ꝑmēdat. ne falso in nob p̄sumat?.

Cas. Vel priores captiui sunt in mūdo vnde exadi pōt. Secūdi in inferno. Vel prioz·i· eoz q̄ ante capti vicisq; filij xp̄i. LXX.

Totus hic psalm? gratiā dei quę gratis dat' sūma intentōe cōmendat.

Libera me. Cas. A piculis. Et cripe. me a potestate dyaboli.

Esto michi in deū. Duo promisit duo alia reddit.

Peccatoris. Aug. Duo sūt genera peccatoz. alij legē acceptunt vt in deo et xp̄iani. alij nō vt pagani.

A iuuentute. Cas. Jd est. a cōuersione. vel ex quo contra dyabolū cepi pugnare.

Aug. A iuuētute. et quo cepi spare i te et cōtra dyabolū pugnare· ante nō spabā tē fuisti protector: qui saluuz duxisti me ad temp? quo discerem i te spare. a iuuētute ergo ex q̄ me armasti. fide· spe· charitate et ceteris pugnaturū cōtra dyabolū. iuuenis pugnat. sz cadit· nisi deus sit spes eius.

In te cantatio. Cas. Delectatōi est michi eē in te. Semper. vt cōtinua sint beneficia.

Semper. Aug. Et in p̄senti dū per fidem ambulo, et in futuro dū p̄ spēm videbo. ne tamē equatus ągelis obliuiscar gratię que me liberauit. sed hic tempore speri. tempe genitus prodigiū fuī tū m-q̄ michi insultāt. quia credo qđ nō video. et vias eoz respuo. Sz hec imputatio vel impugnatio negligenda. vbi virtus dei fauet: cōtra quā nichil stat.

Repleatur. Cas. Dixit beneficia. nūc petit vt gratiā agere possit. Nā si deus os nō replet. non ardet desideriuz.

Tota die. Aug. Jd est. sine intermissione· In psperis. q̄ cōsolaris et in aduersis quia cozrigis. quia anteq̄ essem fecisti· cū essem saluē· dedisti· cū peccassem ignouisti· cōuersum iunisti· p̄seuerantē cozonasti. nomie ergo magnitudinis omnia includit.

Ne proicias. Cas. De gratia tempore senectutis et senij danda.

Senectutis. Aug. Senect? in xp̄o dū. pdigiū fact? est· dū infirma tus in cruce et irrisus· qđ dicit' senect?· quia ex vetustate assumpsit. vnde vetus homo noster simul crucifixus est.

Quia dixe. ꝛc. Aug. Dicit' hoc de xp̄o· qui inter manus inimicorū infirmus factus est· et quasi nichil posset cōprehendi sus· sed hic de mēbris eius dicitur hoc· quia et illa talia ex nostra persona habuit.

De us dereliquit. Aug. Vnde alibi, Quare me dereliquisti·i· q̄re

† § Iste. † § Est.

In finem † psalmus dauid † fi-

† § Jd est-obedientiū quibus cantatur vt per seuerent † § Jd est. iobedientiū vt desistant-

liozum † ionadab et † p̄iozum ca-

ptiuozum.

LXX.

§ aug. Si in me cōfundor· vel in mūdanis que caduca.

In te domine speraui

† § vel ego iam in adam confusus sum. sed in christo. † § In futuro· § Et si hic de peccato. § Ideo. † § Si-

ui † non confundar † in eternū: † in

† § cas. Jd est-scīm q̄ iusticia tua erigit· que est vt parcas oranti· quod est misericordia

† § Nō mea· quā si statuo. iusticie dei nō sū subiectus· sed tua que michi a te· nō eñ de me gloriot. gratiam tuam nō respuo.

† iusticia † tua libera me et cripe

† § Et o domine etiā si suz ingnius ego. tamē. † § Jd est-iacentē egrū· † § Misericordias· § Meritū enim nō attingit ad illū. § Hec est confessio humilitatis.

me. † Inclina † ad me † aurē tuā:

† § Ab egritudine que intus. † § Nō ad me peruenīat iacula inimici· § Quia ego me. p̄ tegere nequeo. § Ab occultis meis mūda me

et † salua me. † Esto michi in deū

† § aug?. tu qui fuisti meus fugienti ade· iam esto locus refugii· ad quē qui refugit tutus est· † § q̄ sic ē alto ē et nichil timeat † vt refugii

protectorez † in † locum † munitū:

† § In alio saluus esse nō potero· † § Esto michi in deū. ꝓtectoꝛ et eris·

vt † saluz me facias. † Quoniā

† § per te sum firmus contra temptatōes. § Refertur hoc ad-Esto m. in deū. ꝓtectorem· † § Quia· § Hic vbi ero infirmatus et me. z adhuc captiuus. ad te refugio. quia quantūcūq; firm? sū et gratia. q̄dm in corpore peccati ag̃ē semp aliquid timendū est. § Ad locum muniti um refertur.

† firmamentum meū: et † refugiuz

† § Nō aliud. † § Caſ. Reperit determinando a quibus postulet eripi. § In te sperauit. Eo.

meum † es tu. † Deus meus eri-

† § Ab exterioris? hostib?. vñ ab alienis p̄. s. t. † § potestate. ne vi vel insidijs ducar ad peccū. † § generaliter· vbi laboat iste a captiuitate ia liberandus·

pe † me de † manu † peccatoris: et

† § Subdiuidit peccatoꝛ p̄ ptes dicens· § potestate· † § transgressoris.

† de manu † contra legem agentis

† § Simpliciter sine lege peccātis· † § Jdo eripe quia nō est in me vt eos patiar· sed a te· † § Patiētia quia spes. vel por? spes q̄ patia.

et † iniqui. † Quoniam tu es † pa

tientia mea domine: domie spes

† § Juuenis pugnat sed cadit nisi dominus sit spes eius. † § Augu. Nō solū in iuuentute. sed ab infantia p̄fuisti michi.

§ Non infirmatus·

mea a † iuuētute mea. In te † cō

† § aug· dū in vtero ecclesie rudinērō fidei cōcipimur· post ex aqua et spū sancto generamur.

† § vt natus exiui·

firmatus sum ex † vtero: de † ven

tre matris mee tu es protector

† § Dropter que· § Nō in falsis· § Laus· § Est·

meus. † In te cantatio mea sem

† § vnde· vel et·

p † tanq̄ prodigium factus sum

† § Q̄z· § Sz nō in timebo q̄z· † § vt vnicā nō modo protector·

multis: et † tu adiutor † fortis.

† § Quia adiutoꝛ ideo. § id est. fac me ad. p̄ primū indefinenter laudare te. vel in te cantatio mea. et ideo vt cantare possim repleatur.

† Repleatur os meum laude: vt

† § Caſ. glia est ore multoꝛ celebrata laudatō

cantem † gloziam tuā tota die ma

† § tu es spes mea a iuuentute· ideo

gnitudinem tuā. † Ne proiicias

† § Quando fessa virtus plus indiget iuuari. † § Quę ē senect?. § immo tūc erit ē te virt? dei cū tua defecerit· vt dicas cū apostolo· Cū infirmor tunc fortior sum. § Cū patientia ad uersis pullsata mollescit.

me in tempoze † senectutis: † cū de

† § Mei homis· vt de me iam non p̄sumam.

fecerit virtus † mea ne dereliquas

† § Sed quare hoc dico. † § discōfortaueſt.

me. † Quia † direxūt inimici mei

† § Caſ. Studio decipiendi· § insidiabātur·

michi mala: et qui † custodiebant

† § direxunt ex cōmuni cōsilio·

animam meam † consilium fecerūt

† § grauioz est fascis qui nō diuidit· † § in corde apud se· † § Quē sibi deum facit·

† in vnum. † Dicentes † deus de

† § Quē vident calamitatib? fatigatuz putant a deo desertū. † § Ergo· § vt tardum.

† § vt inualidum·

reliquit † euz. † persequimini † cō

prehendite eum: quia non est qui

finē. totā spē in deo ponēs. grām eius ꝓmēdat. ne falso in nob p̄sumat?.

Caſ. Vel priores captiui sunt in mūdo vnde exadi pōt. Secūdi in inferno. Vel prioz·i· eoz q̄ ante capti vicisq; filij xp̄i. LXX.

Totus hic psalm? gratiā dei quę gratis dat' sūma intentōe cōmendat

Libera me. Caſ. A piculis. Et cripe. me a potestate dyaboli.

Esto michi in deū. Duo promisit duo alia reddit.

Peccatoris. Aug. Duo sūt genera peccatoz. alij legē acceptunt vt in deo et xp̄iani. alij nō vt pagani.

A iuuentute. Caſ. Jd est. a cōuersione. vel ex quo contra dyabolū cepi pugnare.

Aug. A iuuētute. et quo cepi spare i te et cōtra dyabolū pugnare· ante nō spabā tē fuisti protector: qui saluuz duxisti me ad temp? quo discerem i te spare. a iuuētute ergo ex q̄ me armasti. fide· spe· charitate et ceteris pugnaturū cōtra dyabolū. iuuenis pugnat. sz cadit· nisi deus sit spes eius.

In te cantatio. Caſ. Delectatōi est michi eē in te. Semper. vt cōtinua sint beneficia.

Semper. Aug. Et in p̄senti dū per fidem ambulo, et in futuro dū p̄ spēm videbo. ne tamē equatus ągelis obliuiscar gratię que me liberauit. sed hic tempore speri. tempe genitus prodigiū fuī tū m-q̄ michi insultāt. quia credo qđ nō video. et vias eoz respuo. Sz hec imputatio vel impugnatio negligenda. vbi virtus dei fauet: cōtra quā nichil stat.

Repleatur. Caſ. Dixit beneficia. nūc petit vt gratiā agere possit. Nā si deus os nō replet. non ardet desideriuz.

Tota die. Aug. Jd est. sine intermissione· In psperis. q̄ cōsolaris et in aduersis quia cozrigis. quia anteq̄ essem fecisti· cū essem saluē· dedisti· cū peccassem ignouisti· cōuersum iunisti· p̄seuerantē cozonasti. nomie ergo magnitudinis omnia includit.

Ne proicias. Caſ. De gratia tempore senectutis et senij danda.

Senectutis. Aug. Senect? in xp̄o dū. pdigiū fact? est· dū infirmatus in cruce et irrisus· qđ dicit' senect?· quia ex vetustate assumpsit. vnde vetus homo noster simul crucifixus est.

Quia dixe. ꝛc. Aug. Dicit' hoc de xp̄o· qui inter manus inimicorū infirmus factus est· et quasi nichil posset cōprehendi sus· sed hic de mēbris eius dicitur hoc· quia et illa talia ex nostra persona habuit.

De us dereliquit. Aug. Vnde alibi, Quare me dereliquisti·i· q̄re

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

bi me derelictū putant malo suo·si cū cog·nunqȝ d·g·c·

¶ Ne elongeris. Cas. Longe putant dum tardat· ne elongeris, vt grauioribus exonar.

¶ Confundātur. Cas. Quia dispōsita dei nō mutantur.

¶ Detrahentes· Aug. Vel cōmittētes animā meā·i·puocantes nos vt deo relistamus·quod est cōtra deū cōmittere bellū·vt illi faciunt qui/bus nō placet deꝰ in suis aduersis, quod ē cū habere iustū. Cō/mittit etiam āma. si odit eos a q̄bus patit

¶ Qui quērunt. Augus. vt fecit vtor iob que ait. Dic ali/quid in deū et more/re, vt etiam ait vtor thobie vbi sunt iusti/cie tue·B dicebat. vt displiceret illi deus.

¶ Et adiiciā. Aug. Adiectō laudis ēꝰ creatōem omniū rez laus de icarnatōe et resurr ectōne quod in feriora docent.

¶ Omnē. Augus. Quia si laudatus in oīibus alijs·nōdus in eo q̄ suscitauit car nē nostrā in vitā eter/nā quę est laus adie/cta,p resurrectōe xpi. Vel oīs laus esset et nichil laudi deesꝛ si damnaret peccātes quia iustitia esset·sed quia ēt hos liberas. adijcā sup omnē lau dem tuam.

¶ Justitiā. Chri stū·sed ne aliter acci/peres,addit salutem. quare quia ñ appba tur ex opōbus legis iu stificari quōȝ ,et hoc est. Quoniā nō co·l·id est figuras legis p quod fiam potēs, dū helisens misit baculū ad suscitandū filium vidue, nesciebat q̄d ageret.

¶ Os meū. Aug. Vel ita tota dies dicitur dies cū sua nocte . Nox vero caro nostra est·dies iustitia. Et quia nox diei seruit. ergo quicq̄d in carne fit velut in nocte·iustitie tanqȝ diei seruiat vt quidquid ex p̄cepto dei fit. nō ꝓpter emolimēta carnis sed ꝓpt iustitiā fiat. Et ita annūciabo salu·t·to·d·vt quidquid in carne gero iustitie seruiat.

¶ Quoniā nō cognoui. Aug. P̄dicabo salutē tuā tota die. qa nō cognoui negociatōes·nā auidus acquirēdi p dāno blasphemat·pro p̄ciis rerū mentit et peierat. et ita tota die nō est in eius ore laus dei. Hȝ hec vicia homis sunt nō artis·qu ę sine his agi possunt·sicut et in oīib⁹ artibus male agit nō ex eis·sed ex hominibꝰ. ars em nescit vicia. De alia ergo dicit negociatōne·negociatō grece ab actu.latine a negocio dicitur. Actuosi ergo ab eo q̄ agunt·ꝑsumūt opa sua laudant·et ideo nō perue/niūt ad grām que hic cōmendatur: vt de se nemo glorietur, qui vero glo/riat tanqȝ negociator de templo a domino expellitur. Econtra requies ē in deo·q̄ iustificat. Illi negociatores potius sunt inḋi qȝ boni opatores

¶ Aug. Vel Litteraturā. indici qui legem accepant. quod nō gen/tes, gloriabātur nō de gratia·sed de littera: que cōiuncti nō adiuuat. q bi sunt negociatores qui opera sua extollūt. Lex in v·libris·i· quasi piscina in porticibus quinqȝ egros habet·nec sanat. Sed cū angelus·i·xpus ve/nit: turbat aqua·i·indici crucifigāt·et sanat eger vnus·i· vnitas corporis christi. Lex etiā est baculus p seruū helisei missus·quo nō surgit mortuꝰ.

† ¶ Comprehensum· ¶ Sic deliberat qui ad oculum iudicat. † ¶ Sed prope esto.

† eripiat. Deus ne † elongeris a

† ¶ Quia scio me affligendum.

me: deus meus in † auxiliū meuꝫ

† ¶ Respi.in aux.m·ecōtra. ¶ Contra hoc q̄s p̄sumūt vt ꝓgnoscant peccata sua· ¶ te sub uenientes. † ¶ A peruersis viribus· ¶ De patiente·

respice. † Confundantur et defi

† ¶ indei· ¶ Qui rectis obloquntur

† ¶ Mee patientie.

ciant † detrahentes † animę meę:

† ¶ Et ne resipiscāt· ¶ Quasi velo verecūdie. † ¶ de mala consc̄ientia † ¶ Propter mole stiam. ¶ vel verecundia.

† operiantur † confusione q † pudo

† ¶ Quia defecerunt· ¶ p̄aui suasores· † ¶ Quod fecit et vtor ipsi iob.

re † qui quērunt † mala michi.

† ¶ Comittunt querūt mala.ego aūt. † ¶ Sicut illi despant.

† Ego autem semper † sperabo:et

† ¶ P̄teritū·hiero·vt que tibi lex offerri p̄/ceput in sacrificiis p̄sibulibus .ego cū populo re dempto deportion ibi in bonis moꝛib⁹· vel alio rū·i· de aliis rebus tibi exhibitum

adiciaꝫ super † omnez laudē tuā.

† ¶ aug⁹· Inde adiicio laudi· quia iustitia tua in me est.nō mea. ¶ aug. Doc in me faciam et nō tantū in me laudabo. sed etiam ad proximū·

† ¶ gentibus. † ¶ per christū inpleram·

† Os meum † annunciabit † iusti

† ¶ Non meā· † ¶ Nec prospera nec aduersa retraherēt· † ¶ Quia domini est salus.

ciam † tuā: † tota die † salutare tuū.

† ¶ Id ē.tpbui de littera p̄sumēs·a gratia resilientes· † ¶ vel negociationes·

Quoniam non † cognoui † littera

† ¶ vircutē christianā· † ¶ nō meas·vt qui de se gloriantur.

turaꝫ: introibo in † potentias † do

† ¶ Ideo. † ¶ tunc· † ¶ nō legis mūdane

mini: † domine † memoꝛabor † iu

† ¶ Quia nichil ꝓfuis ex me. † ¶ Quod eraꝫ et quid oderis,vt memoꝛer iust.t.s·

sticię † tuę solius. Deus † docui

† ¶ vel er· † ¶ aug⁹· Ab initio fidei qua me innouasti qui me fecerās. † ¶ aug. Dicit ab ini tio fidei,sic post es necessari⁹. quia nec tūc quic ōi p me possum·

sti me † a † iuuentute mea :et † vsqȝ

† ¶ Et ego vt nō ingratus † ¶ Ame regis·q̄ in via posuisti q̄ timere faciꝫ·q̄ in a la suscitasti

nūc † pronūciabo † mirabilia tua.

† ¶ nisi vsqȝ ad vltimū gratia fit mecū· nichil ero. † ¶ finem seculi·

Et vsqȝ in † senectam et † seniuꝫ:

† ¶ Non gaudeant qui dicunt ad tempus erūt ebriātes·

† deus ne derelinquas me. Do

† ¶ Christū. † ¶ per successiones·

nec annunciē † brachiū tuū: † ge/

† ¶ vsqȝ in finem seculi.

nerationi omni quę † ventura est.

¶ Quid p̄stitit brachium ostendit· ¶ A.o deus ne derelinquas donec annūciem· ¶ Liberandi. † ¶ Michil homo ex se.

† ¶ puniendi.

Potentiam † tuam deus z † iu

† ¶ nō hominis. † ¶ ducens predicatōȝ meā † ¶ Dominē exaltatū sup altissima.

¶ Super que filios dei·

sticiam † tuam † vsqȝ in † altissima

¶ Adā expulit p iusticiaȝ. latronē accepit p gra tiam· † ¶ Et cū hoc sit· ¶ O ¶ Si homo se extollit credit suggerenti eritis sicut dii et in de captiuus. † ¶ Nullus quia nichil simile

¶ In natura et potentia.

que fecisti magnalia † deus † quis

† ¶ Ecce iusticia peccantibus. † ¶ Iuste īmisti sti. ¶ Quia sat ꝓdesse·

similis tibi. † Quantas † ostendi

† ¶ volenti simulari· † ¶ Merito qui recedit ab eo qui bonū est ex se et beatitudo miser.ē· ¶ passiones. † ¶ Quantitate·

sti † michi † tribulationes † multas

† ¶ Qualitate· † ¶ Hȝ hec discplana aduo nitio fuit nō defectio·vnde et cōuersio. ¶ dum me cōuertisti. † ¶ tamē· ¶ Ecce in cōuersio clementia.

et † malas: † et conuersus † viuifi

¶ Donec. a. b.t. Cas. Cū p incarnatōnem captiuos liberat Et iustitiā iudicij·pu

nīdi scilicet. qua hominē peccātem iusto iudicio damnas.

¶ Usqȝ in altissima. Et ne putes q̄ solus homo egeat gratia ·quia ꝓuenit gratia tua vsqȝ in altissima que fecisti magnalia.quia eos qui sunt in altissimis·i·oīes ordines fecit deus cum nō essent, magnos q̄ iuste et beate viuunt·et continet in eo qd sunt.

¶ Usqȝ in altissima.quia homo deus sedet ad dextrā patris regnās cū eo. Que fecisti magnalia. vtrūq̄ mirabile p gratiam redimi boieȝ qui p iusticiam damnatus erat.

¶ Deus quis similis. Cui plonē que gratia fit.captiuę sez vtraꝫ resurrectio mentis et corporis, vnde promittit gratias.

¶ Omnis adam similis dū vult puerse esse similis deo in captiuitatē ca dit·vnde clamet ad eum a quo cecidit·quis similis est tibi. Est autē alia simili tudo bona qua homo iustus qui diligit inimicos et benefacit eis si/milis est deo.ad cuius imaginē factus est.qui solem suū facit oriri sup iu/stos et peccatores. Sed hec obedientia nō est ꝛuperbia. Est ergo bene simi lis deo qui credit deū esse summū ·nullo egere·se vero non p se sed apud eū esse. Qui vero p se vult esse vt deus a nullo est·puerse vult esse similis vt dyabolus qui nolui esse sub eo·et vt homo qui vt seruus noluit tene/ri p̄cepto· voluit vt nullo dominante sibi esset q̄i deus Arbor illa quidq̄d esset cuiuscūq̄ pomi· ideo dicta est scientię boni et mali· quia homo qui uollet bonū a malo discernere p̄ceptum ,p experimentum discreturꝰ erat

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

vt tangendo vetitū inueniret suppliciū·bona quidē erat arbor.et bonus eius fructus.et sic vnumquā potuit perfectius obedientię bonū·qs probi/bando a bono demonstrari: vt et inobedientia trīs sit pena nō a re mala et et obedientia palma·Si enī res mala esset quę phiberet videret. etiā sine phibitōne esse vitanda·nec et sola inobedientia pena secuta.sed et re mala nō vitata. Nūc vero cū arbor bona sit.phibita.solam obedientiaz palmā inuenisse et solam inobedientiā incurrisse pnā manifestū est.

Iterū reduri/sti. Iterū primo cum natura nostra in dei verbo surrexit ꝓpter nos·reducti sum⁹ de abyssis terrę. Itez cū credimus in cuz et sit prima resurrectio ani mę quę spe iam surre xit cum eo. vnde apo stol⁹ si consurrexistis cuz christo. vnde hic dicat iterum reduristi. Item secundo iterum reduceretur quādo cor pora resurgemus. vn de postea dicet.

Conuersus cō/solatus es me. se cundū quosdā·est sic Consolatus es me et de abyssis terrę iterū reduristi me·et hęc re ductio in futuro erit secundū corpus.

Has psalmi. Cas. Psalterium est organi quod a surſū sonat.i. spiritus qui spe iam surrexit cum christo. Cithara ab ī feriori ꝛ significat cor pus quod ꝛ resurget.

Cas. In vasis psal mis in vuificatōe spi ritus. vel contempla/tiua vita.

Anima. Augus. Ipsis internis labǫs quibus tacite clamat ad deum.

Cū confusi. ꝛc. Tunc locus est vere et secure exultatōnis cū ñ licet ipsis dñari.

In salomonez Aug. Verum pacis cum qui fecit vtraq; vnū. qui mediū parietē macerię.i.inimicię soluens. et ambos reconcilia/uit deo .qui sup pacem reconciliatōnis dabit pacem imortalitatis. vnde pacem meam d.v.pacem mea relin.v. qui hic commendatur secundum vtrāq; naturam.

LXXI.

Cas. Quartus psalmus de duabus naturis christi. Monet vt chri/stum verū deum et verum hominem regē credamus et est ꝓphetia de xpo

Deus iudicium. Cas. De iudicio optando illud dat filio.

Iusticiam tuam filio regis. Aug⁹. Nota repetitiones .eisdem vel alijs verbis multum cōmendant diuina eloquia quę maxime sunt in psalmis.et in eo genere sermonis quo affectus animi est mouendus.

Montes. Aug. Propheta apostoli qui celo altitudine proximāt pacem nunciandā populo fidei.id est christā·**Et colles.** suscipiant in ſtiam.id est christū. vel montes pacem populo·et colles de vtrāq; prędicatoribus ꝑcedentibus et sequentib⁹ dicit. Vel **Suscipiant mon tes.** id est maiores. **Pacem.** verbū reconciliationis scilicet verbū cuā/gelij.ad hoc vt nuncient poplo. **Et colles.** id est. minores. Justi·i·obe dientiam· vt obediant doctrinę veritatis.

Tuum et tuos. dicendo ostendit omnia quę sunt patris esse et fi/ij et econuerso.

Iudicabit pauperes populi. Cas. Idem agit de eodem iudi/cio affirmando. Posit optatōnem virtute prophetię dicat quę sunt ad/uentu domini prestanda.

Aug. Vel secundū aliam litteram. Justicia iudicabit pau·po·Sed codices qui habent vt in littera magis approbantur.

Pauperes populi. Aug. Id est eos qui pauperes in populo.in q̄ boni maliq; ꝑmixti

Humiliabit Aug. Dū enim grā. sua adiuuat. vt grad hō colat deuz. humi liat diabol⁹ qui di/cit. Nunquid gratis colit iob deum. Vel humiliatus est dya/bolus quando per ea luminas iudęo.uz cū occidit in quo michol iuris habuit. Calumniatur qui innocētes nititur trahere in ca lumpnam.

Cum sole. Id ē quādiu tempora vol uentur. contra illos qui dicunt ecclesiam aliquando deficturā. Et ante lunā .potuit dicere ante solem·id est cum temporib⁹ et ante tempora·ante q̄ est eternum sed p lu nam malunt designa re incrementa et defe ctus mortalium.

Piero. Aug. Vel humiliabit·ꝛ vi cto dyabolo perma ne·cuz sole· splendor id est filius cum pa tre sedēt ad dex·p·in eternum hoc est.ante lu·in ge·et ge.

Ante lunam ge nerationis et ge nerationum. Aug Alia littera .exponit q̄d lunam dixit gene rationis·id est·ante generationes genera tionum quę transeūt successione et accessio ne mortalium.

Descendet. Cas. Ecce quis et qualis ille rex qui iudicaturus est.

Aug. Descendet sicut pluuia. Alludit facto gedeonis quod in libro iudicum legitur·qui pugnaturus contra madianitas petijt virtute signū a domino, tale vt vellus eius in area positum compleretur area remanē te sicca·et ita factum ē. Postea petijt·vt area irrigaretur .sicco remanente vellere quod similiter et ita factum fuit. In quo mystice significatum est. q̄ populus iudęorum prius irrigaretur gratia christi sicca area gentilita tis et postea compleretur gentilitas sicco vellere iudęorum.

Cas. Descendet. Christus quem nil posset sustinere si vellet manife sta potestate cognosci. voluit leniter in vtero virginis sine aliquo strepitu vt pluuia in vellus descendere·vt magis ostenderet virtutem·si eam tem passet. Lana enī accipiendo vel reddendo aquā non rumpit integra ma net. sic deus in virginem. Item alia similitudo compbat .sicut stillicidia quę in modum rotis sūma lenitate descendant. quis ergo post tam aper tas similitudines dubitet de partu virginis.

In uellus·Aug⁹. Vellus iudea quę autoritate doctrinę expolian da erat. vt ouis vellere. vel quia doctrinę pluuiam detinebat quam nole bat gentibus predicare.

† ſ de submersione peccati· ‡ ſ Sepe· ſ vel in spe.

casti me:ꝛ de† abyssis terrę† iterū

† ſ Quia p diuersa subuenit. ſ Et sic· ſ Misericordia reductis spe ‡ ſ Aug. Quia nec finis parcis a flagellis ſ vel iusticiam. ſ flagella scilicet.

reduristi me. †Multiplicasti† ma

† ſ per scripturas et premia. vnde generalis in stius letus veritatē psallere cōfitetur· ſ Quia et si districte castiget .tristes tamē esse nō sinet

gnificentiam tuam et† conuersus

† ſ vel reduristi me. Ego autem ꝛc.

consolatus es me. † Naz et ego

† ſ O deus. ‡ ſ Cas. Psalmi pulcre dicūtur vasa veritatis. quasi spūalia uolia vinum domi ni seruantia. ſ Id est decantatōe psalmoz· ‡ ſ vel orum·

confitebor† tibi in† vasis† psalmi

† ſ q̄ vere deus· ‡ ſ Opere.

†veritatem tuam deus:† psallā ti

† ſ Mortificatōne carnis vel exhibitōe tempa litū et hoc faciam exultando

bi in† citbara sanctus israel. Er‡

† ſ interioza. ‡ ſ id est.cū laudabo in predi catione.

ultabunt† labia mea† cū cantau

† ſ Labia anime que iam reducta primo. itez.

ro tibi :ꝛ anima mea quā redemi

† ſ nō solū anima redempta· ‡ ſ Corporis quod reducetur secūdo iterū. ‡ ſ in eternica te sine fine.quando hec exultatio erit.

sti. † Sed et† lingua mea† tota

die meditabitur iusticiam tuam:

† ſ in fine ſ seculi confu· ‡ ſ videtes oculis que nunq̄ crediderunt fieri. ſ vel erubuerit·

†cum confusi et† reuereti fuerint q̄

† ſ id est qui modo insultant·

†querunt mala michi.

† ſ Christū verū pacificū. ſ Qui interpretat pacificus·

Psalmus dauid in† salomonē.

LXXI.

ſ Pater nō iudicat quēq̄. sed omne iudiciū dedit filio.

Deus iudiciū

‡ ſ Quasi fac qs prouideo· † ſ Justū iudiciuz· ſ Epy mone repetitio·

tuum regi† da:et† iusticiam tuam

† ſ Et ideo nō vsurpat regnū quia fil.⁹ regis. ‡ ſ Id est.tui qui es rex· ‡ ſ Ad quid. Ad iudicandū vt discernat cum a nō suis.

†filio† regis. † Judicare populū

† ſ Qui et eius est. ‡ ſ Dic est populus dei humiles scz et nō superbi.

†tuum in iusticia:ꝛ† paupes tuos

† ſ Q. hec da. Sed patius prescitatur indicatus? q legatos et hoc est· ‡ ſ Maiores

in iudicio. †Suscipiāt† montes

† ſ Initiandā ſ humilitatis vt se nō offerā† p sua maiestate· ‡ ſ Ad populū· ‡ ſ Id est·minores· † ſ Suscipiant ſ vt nō seruos domino anteponāt. vel obedientiam. ſ verbū reconciliationis

†pacem† populo:et† colles† iusti/

† ſ Et vere dabis quia· ‡ ſ Patres·prophe tas.apostolos·

ciaz. † Judicabit† pauperes po/

† ſ Sic iudicabit vt· ‡ ſ discretos ab ini quis· ſ Qui sub eis pficiunt.

puli:et† saluos faciet† filios pau/

† ſ In psenti humilitat q gratiā vel in futuro iudicio·vel vt in pacientq̄ passionem·

ſ dyabolum.

perum:et† humiliabit† calūniato/

† ſ Judicabit ꝛc.

rem. † Et permanebit cum sole

† ſ Id ē· ofa mortalia in mortalitate precedit ‡ ſ vel in seculū seculi·vel in generatōez et ge nerationē. ſ Expositio precedentis.

†et ante lunaz :in† generatione et

† ſ Quomō incipiet hoc regnū. ſ aug. Pri⁹ in populū iudeoz vnde matrē sibi et apostolos elegit·sicca area toti⁹ orbis descendit gratia xpi ‡ ſ Ecce vbi incipiet et terminabitur regnum·

generationem † Descendet sicut

† ſ postea descen·

pluuia in† vell⁹: et† sicut stillicidia

† ſ Dicco vellere iudeorum ‡ ſ Que oriens attulit erequie

†stillantia super terram. ‡Oriet

Et dominabitur. Cas. Ostendit quę sit amplitudo regni.
A flumine. Aug. A iordane vbi vox. hic est filius meus d. Inde ergo doctrina eius cępit·inde auctoritas magistri dilatat' vsq; ad terminos orbis terr̨. Ꝑdicato euangelio regni. Cas. Inde regula baptismi per totum orbem manauit.
Cas. Paucis verbis magna docet sacramenta.
Inimici terram lingent. Cas. Pertinaces dicũtur inimici, quorum esca pęnalis est humus in modũ serpentis·i·amabãt terrena. Tharsis. Hie. cõtemplatio·in qua fixi sunt fideles q̃ offerunt munera dũ de toto animo seruiũt. Insulę. sunt qui vicia mundi circũfluentia a se excludunt.
Reges arabũ et saba. Hie. Cas. hę patrię q̃ diuersis odoribꝰ mulcent nares·significãt eos qui delectatõe se tractãt molliter. Reges qui hęc blandimẽta rigide disciplię subijciũt
Cassi. Vel iuxta interpretõnes nominũ. Tharsis exploratio gaudij. Arabia. humilis vel cãpestris Saba ieiunsio vel cõuersio. Et est. Reges tharsis. Illi q̃ explorãt verũ gaudiũ. Et insulę·q̃ a se excludũt vicia. Offerent munera·i·se et alios. Et reges arabũ.i·humiles iustitia et equitate plani. Et reges saba·i·qui diuino igne succẽsi sunt vel puer si ad deũ adducẽt dona·se·s·z alios. Vel hystorialiter põt accipi de regibus qui venerũt adorare christuz.
Quia liberabit. Cas. De operibus eius agit.
Liberabit·et si liberatus pauper postea offendit: parcet· quia omẽs pec·z egẽt gra. dei.
Si liberat·nõ tamen peccata pro quibus tenebãtur ei placent·sed parcet·id ẽ. peccata dimittet·et aĩmas saluas ,a·in participatione iustic̨e
Ex usuris. Aug. Usurę peccata·vbi plus mali est in suppli cijs q̃ cõmissum est in peccatis Ex usuris ergo redimet peccata dimittet. do quę debebant ampliora supplicia. Ex iniquitate. quando per gratiam ad iusticiam faciendam, to ipso pro quo ei pęna, debebatur.
Aug. Vel ex usuris. de futuro·i·pęnis ętermis. et iniquitate·i· pecca
Nomen. Aug⁹. Christianũ. Coram. tilo quia in eius regno ante ipsum victuri sunt.
Et viuet. Cas. De bonorificentia regis.
Arabię. Aug. Per arabiam gentes. per aurũ sapientiam quę excelłit inter doctrinas. tione·quia ipse orare docuit.
De ipso. Aug. Multiplicando vel consequendo. vel de eius institu

in diebus eius iustitia et abun/
† ꝟ aug. Id est·vt nõ sit·i. pax erit donec morte destructa iã nõ sit carnis mortalitas·vel extollatur luna.i. ecclesia eleuet p gloriã resurrectois.
dantia pacis: donec auferatur lu
† ꝟ tã late diffundetur ecclesia. † ꝟ Ad quẽ libet finẽ terre. ꝟ Hic latum erit regnum.
na. Et dominabitur a mari vs
† ꝟ aug⁹. Hoc est q̃ prius a mari vsq; ad
qz ad mare: et a flumine vsqz ad
† ꝟ Circũquaq; † ꝟ Per partes qs generaliter dixit ostendit. ꝟ id est.illũ adorabunt.
terminos orbis terrarum. † Lo
† ꝟ Qui in finibus terre·i. terminꝰ ꝟ gentes a parte totum.
ram illo procident ethiopes: et
† ꝟ Pertinaces scismatici·qui inuidẽt glorie christi. † ꝟ aug. Domines scismaticos amabunt et suaues habebũt· quibus autoribus contradicunt dominis eloquijs· † ꝟ dominatores vitiosũ· ꝟ fideles contemplatiui.
inimici eius terrã lingẽt. † Re
† ꝟ Etiã extremi: † ꝟ Beipsos. † ꝟ deuote seruiendo·
ges tharsis z insulę munera of
† ꝟ Reges alios in societate ecclesie adducent· reges etiã mali ara. et sab·i. pśequentes nescientes immolando martires adduxerunt.
ferent: reges arabũ z saba dona
† ꝟ Que familia· ꝟ Quid̃ p singula·
adducent. † Et adorabunt eum
† ꝟ Qui videntur adorandi. ꝟ terre·
† ꝟ Qui terrenos habent dominos. nõ est gẽs que in parte populi sui nõ adoret auctorem.
omnes reges: omẽs gentes ser
† ꝟ Cur et tantus honor. † ꝟ populum credentiũ·in quo et reges ꝟ vel bit.
uiẽt ei. † Quia liberauit † paupe
† ꝟ A byabolo quẽ nõ sua virtus· sed peccata hominũ potentẽ fecerunt· † ꝟ determinat quem pauperem † ꝟ Etiã·
rem a potente: z pauperem † cui
† ꝟ Aug⁹. Quia homo iustus·vel angelus. vel ler·vel liberum arbitriũ nõ poterat liberare· nisi tñ leo de tribu iuda † ꝟ Ex vsurꝭ ꝟ Redimẽdo peccata dimittet· † ꝟ Nõ de se confidẽti. sed de gratia.
nõ erat adiutor. † Parcet † pau
† ꝟ Ab iniquitate vitanda·dando gratiã ad iusticiã faciendã·
peri et inopi: et animas † pauperũ
† ꝟ vel in futuro sez nõ modo parcet. † ꝟ Peccatis· ꝟ Hoc est quod supra dixit pcet pauperi· † ꝟ Hoc est qđ supra dixit·Saluas faciaſ·
† saluas faciet. † Ex vsuris † et ini
† ꝟ Precio sanguinis.
quitate † redimet animas eorum

Firmamentũ. Aug. Prophetarũ ẽ. quia quod ꝓdixerũt ipleuit.
Sũma montiũ. Aug. Auctores scripturarũ prophetę et apostoli quos firmat. quia omnia ab illis ꝓdicta in illo sunt impleta. In terra. quia propter eos qui in terra sunt omnia scripta sunt. Vnde et ipse in terram venit·vt ea impleret.
Super libã. Aug. Sicut libanus proceras cedros producit·sic christus sanctos ad cęlum.

† ꝟ Et si malis cõtemptibile hic tamẽ erit.
† ꝟ vel nomẽ eius coram ipsis·quia reddũt gratias beneficijs dantes virtutẽ nomini eius·
Et honorabile nomen eorum co
† ꝟ Et si morte redemit pauperẽ tamen.
ꝟ Sine fine qui cõtemptus est moriens·
ram illo. † Et viuet et dabitur ei
† ꝟ Id est. sapientes mũdi in christũ credent·
de † auro arabię: et † adorabunt ꝺ
† ꝟ toto tempe. † ꝟ Bona vita·
ipso semper: † tota die † benedicẽt
† ꝟ Quia· † ꝟ Donec fidei cõfirmãs cor. † ꝟ Quod mirũ· ꝟ Ista·
ei: † Erit † firmamentum in † terra
† ꝟ Prophetis. apostolis. † ꝟ Ipse extollet suos sup cedros libani.
in † sumis montium: † superexcel
† ꝟ Aug. Candidatõ et significat candorẽ seculi
letur super † libanum † fructus ei⁹
† ꝟ Bonitate in futuro. † ꝟ dei.i·ecclesia.
† ꝟ fructi·ferum vt frumentũ.
et † florebunt de † ciuitate sicut † fę
† ꝟ Ergo. ꝟ Cas· Quia eternã dat gloriã· in eternũ glorificet·
num terrę. † Sit nomen eius be
† ꝟ Et. ꝟ Id est. ante tempa et omnẽ creaturã·i·in eternum.
nedictum in ęcula: † ante solem p
† ꝟ filii regis † ꝟ Prabzae. pmissũ est·in semine
manet nomen † eius. † Et benedi
ne tuo benedicentur omnes gentes
centur omẽs tribus terrę in ipo:
† ꝟ Omẽs benedicti· † ꝟ Magnũ eũ fatẽdo·
† omnes gentes † magnificabunt
† ꝟ Ostibus dictis himnũ eructuat.
eum. † Benedictus dominꝰ deꝰ
† ꝟ Quia quicũqs facit ipse in illo facit.
israel: † qui facit mirabilia solus.
† ꝟ Christianũ quod est de christo· ꝟ Quod ẽ maius omnibus nominibus· † ꝟ glozia·
Et benedictus † nomen † maiesta
† ꝟ Quãdiu seculũ durat. Et in seculũ seculi qs quidam interpretes addant.
tis eius in ętternum: et replebitur
† ꝟ vel glozia eius. ꝟ ipsius glorificatõe·Ecce O. subscriptio principis·confessio audientiũ.
† ꝟ Sancti.
† maiestate eius † ois † terra fiat fiat.
† ꝟ Qui non dat eis blanda· † ꝟ vel hymni·
† Defecerũt † laudes dauid filii
† ꝟ Nõ dei· † ꝟ Attribuit† † ꝟ Synagoge fideli·
† ieſſe † psalmus † asaph.

Fructus. Dilectiones christi sup ea·fin·li· quia omia ęcularia contemnũt· vel fructus eius charitas quę super omnia dona. Vnde apostol⁹. Adhuc eminẽtiorem vobis viam demonstro.
Sicut fęnum. Cas. Non eras fęni sed viriditas sanctis compat·boni de ista cuitate ꝓsentis eccle sic migrantes in illa beatitudine florebãt.
Aug. In genesi fęni nomine·et frumẽtum intelligitur·cum iussit deus producere terrã oĩe lignũ z omne fęnum. Vel fęnus omnis caro. quia omnis caro fęnum. cui cõparatur omnis claritas ciuitatis quam cępit ędificare caim. Et ẽ illud quod in ęternum nobis ꝓmittitur· dilatabitur sup omia ęcula. Et compabit' fęno terrę quidq̃d p magno habetur in ęculo.
Sit nomen eius. Cas· Monet omnes laudes ei dicere. quia omnes in eo benedicentur.
Ante solem. Cas. Id est. ante omnem creaturã. ne putes ꝓpalem dei filiũ.
Omnes gentes. Aug⁹. Ne tribꝰ duodecã accipias. ad dit omnes gentes.
Benędictus d. d. Aug. A parte sua laudat. Nota ecclamatoriã benedictiõez cũ admonitione et ꝓphetia.

Fiat. Cas· Magnificũ est quod sic concludit· Optãtis est semel dicere nimiũ desiderãtis repetere. Q. d. Quid iussisti domine·ita fi·fi· donec quod cępit a flumine pueniat vsq; ad terminos orbis terrę.
Hiero. Sciendũ q̃ septuagesimusquintus psalmus secundi libri finis est· vnde et in extremo habet fiat fiat. p quo in hebrẽo fiat' amẽ amẽ.
Defecerunt laudes. Hiero. Etiã hoc diligentius obseruandum est q̃ illud defecerunt hymni dauid filij iesse ad finez septuagesimiquarti psalmi pineat. Id vero quod sequit̃ psalmꝰ asaph initiũ sit sequẽtis·
Hymnus tria habet. Laudem dei cũ cantico. nisi enim cantetur hilariter non est hymnus·nõ cantat aũt qui non amat. Si sit laus et non ẽ dei nõ est hymnus. et si sit dei et ñ cũ cantico nõ est hymnꝰ. Pręter solitũ addit·filij iesse. dauid enim homo quidam filius iesse regnauit in israel. rpe

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

veteris testamenti·in quo nouū erat·sed occultū.sicut et christus in dauid et in abraam.sed occultus·vt fructus est in radice:sed nō apparet·None / runt autē pauci pphete et christū et nouū testamentū scilicet in occulto; et pnunciauerūt reuelandū. Illo ergo tempe,p regno illo vbi regnauit ho / mo filius iesse. p huiusmodi carnalib; carnalis populus laudabat deum· Sed regno illo et cęt eris huiōi deficientibus:deficit laus nō filij dei sed fi / lij iesse.his aūt deficientib; quę deus subtraxit·vt quęreretur ea quę occul / ta in illis tegebantur.

Loquitur asaph·i·si / nagoga ·sed fidelis: q̄ pie deum colnit.licet,p pter terrena quę a deo nō a demonib; vt gen tes quęrebat. Atten / dens aūt blasphemos bis abundare pro qui bus seruiebat cępit nu tare : nesciens quid in bis figuris lateret, quasi nō esset aliquid melius quod deus da ret·sed admonitus per hęc sibi subtracta quę rere ea quę non habet cū malis cōmunia·ca / stigans se cū admira / rione dicit. Q̄ bo / nus·sed quibus:rectis corde.primo ergo de / scribens nequitiā ma / loꝝ·dicit se zelasse,p / spera eorum.tamē in / de correctū. et correct⁹ alios corrigit.

Cas. Hic agitur q̄ laudes defecerī·quia iam nō dat deus blan da vt pueris ad seruiē dum alliciendis,7 hoc dicit sinagoga· quę iā sibi contra hoc quod prius agebat testat' vt credibilius sit.

LXXII.

Cas. Monet vt nō p tempalibus sed eter nis deum laudemus.

Pedes. Cassio. Pro arbitrio mentis quod a veritate discre pabat. Gressus actus pręcipitati·pene quia cito redijt. Vel pene. Aug. quia cęperam er rare:sed nō errauerā · cęperaꝫ cadere: sed nō ceciderā.

LXXII

Quam bonus.

† Joandū est quod nō semp ri sum fuit.

† Sed quetsus peruersis.

Israel deus: † bis qui re / † Modo fateor deū bonū·Sed patus cum nō esset cor rectum michi·

cto sunt corde. † Mei autem pe / † Ad errandū. † Affect⁹. † Ad lapsū

ne † moti sunt † pedes: pene † effusi † Jdē quod pedes. † Cur moti. † In uidi et grauiter tuli·

sunt † gressus mei. † Quia † zelaui † Intendens. † Quid in eis. Quam solebam a deo petere·et pro qua seruiebam.

† super iniquos: † pacez peccatorū

† Exponit breuiter quare sit eis data hec pax. † vel declinatio mortis .i. quia certa mors et eterna manet eos·

videns. † Quia non est † respect⁹ † Aug. Jd est. flagellū eoꝝ firmū est nō tempa le·sed eternū.et ideomō nō sunt in labore hoim.

morti eorum: et † firmamentum in † Sanctorum.

plaga eorum. Jn labore † homi / † Cas. Ab infirmitate et plagis velociter cohua lescunt·nec sicut homines iusti tribulationū qua tiūtur flagellis·

num † non sunt: et cum hominibus † Ad correctionē. † Et quia sic eis modo pspere cedit. † Ne euaderent. Q̄s quidē peius est q̄ quolibet modo superbire.

non † flagellabuntur. † Jdeo † te / † vnde iniqui· † Aug⁹. vnde q̄ nec vident nec videntur interiora eoꝝ. vbi miseri sunt qui se lices putantur. † vel circūamicti.

† Ad primū·

nuit eos † superbia: † operti sut † ini † aug. Contra deū blasphemi· † Et hec ini quitas. In apertum.

quitate et † impietate sua. † Pro / † Et. † transierūt viam rectā. modū hoīm·si putant se pares hominibus facientes q̄s placet.

dist quasi † ex adipe iniquitas eo / † p vicio in vicū † p desiderio nō necēsse

rum: † transierunt in † affectū coz / manitatis loquitur quasi imortales sint. Vel et si ipsi in terra tamē modū transeunt. Jn terra. vel sup terram·i·transit terrena omnia. quia nō co gitāt se homines cito posse mori·sed transit lingua eorū būanā fragilitatē.

Piero. Vel lingua eoꝝ ens in terra·i·locutio eoꝝ facta terrena· tran sunt·i·defecit quia pęter ratōnem veritatis infirma est·

Jdeo conuertetur. Cas. Exponens asaph suum et aliorum errores de prosperitate impiorum, dicit inde se reuertum ad melius consilium: vt et ipsi inquirant verita / tem rei intrantes in sā ctuarium dei. Q.d. B ppenso q̄ mala cr,p / speris·populus meus qui a veritate deuia / uit:reuertetur ad eaz.

Mic. Augul. Jn hac sententia in q̄ mo do sum.

Dies pleni. Mic. Perfecti inueniūtur.et si modo nō appareat. Cas. Vel dies pleni. sunt quādo christ⁹ ve nit.hi ergo sunt in in / dęis qui xp̄m nouerī.

† ſ et vt grauius eos peccasse ostendat q̄si ex im pulso egissent.subdit. † ſ Nō ex timore sed in alto. clare cunctis audientibus 7 superbe. ſ nō satis fuit q̄ int⁹ habent·nisi extra effundant· et alios intrite docent·

dis. † Logitauerunt et † locuti sūt † ſ vel sum·i·contra excelsum.

nequitiam: iniquitatem in † excelso † ſ Bugba loquūtur de celo et de alijs

locuti sunt. † Posuerunt in celuz † ſ defect vel deambulauit.

os suum: et † lingua eorum transi † ſ Eno. † ſ vel sup terrā.

uit † in † terra. Jdeo conuertet⁹ po † ſ Aug·Qui huc iniq⁹ redit ad deū et incipit querere·ſz quādo,quādo dies pleni·i· plenitudo empis quo missus filꝰ é qui hec docuit cōtemne re eterna querere. ſ vel huc·

pul⁹ me⁹ † hic: et dies pleni † inuenię † ſ Quia. ſ añ̄ḡ de tali cogitatōe reuersi sunt

tur in eis. † Et dixerunt quomo / † ſ an. † ſ vel nescit vel nō curat humana

do scit de⁹: et † si est † scientia in † er / † ſ deo·

† ſ hoc ideo videtur.quia mali sunt felices· †. ſ Aug·Quasi ideo eraz nō peccator. vt haberē diuitias,modo econtra fieri video·

celso · † Ecce ipsi peccores 7 † abun ſ Non puas.

† ſ Per violentiam·

dātes in seculo: † obtinuerūt diuitias. † ſ aug.Quia seruio et hec nō habeo. illi nō ser uiunt·7 habent·

† Et dixi ergo sine causa iustifica / † ſ Sine causa.

ui coz meum: et † laui inter innocē † ſ Opera nō modo cogitatōes· † ſ Et sine causa tui flagellatus. ſ Bene seruio et flagellor nō seruit malus et ornatur vel,honoratur·

tes † manus meas. † Et fui flagel † ſ Sine causa. ſ de ppetratis. ſ Mea non differtur .illis vel sera. vel nulla

ſ Bedula cita·vel in oratione matutina.

latus tota die: et † castigatio mea in † ſ ailtuam ſ deus.

matutinis. Si diceba⁷ narrabo † ſ Oñ curet ista † ſ O iuste iuuat quis frustra

† ſ doctrinam· † ſ Sanctorū ꝑphetarū et pa triarcharum.

† sic:ecce † nationem filiorum tuoz

Pacem. Aug. Tēporalē·fluxam·caducā.

Videns. Non intelligens. Aug. quia hęc pax videt⁹ nō intelligitur oculos eludit.est enim flura et caduca.

Cas. Pacem pec.quia nō est declinatio morti eorū·i.nō cito moriūtur sed viuunt. etsi plaga aliqū·non firma vt durat flagellū correctōis

Non est firmamentū in plaga. Cas. Nō miseretur de⁹ ꝑsolidā do plagas eorum·vel a simil·incurabilis cui nichil prohibetur.

Operti. Cas. Ne respiscant.nō amicti vt vel liberum caput haberēt sed toti operti.

Prodiit quasi. Aug. Sunt quidam mali et macie·id ē·necessitate. Aug et abundantia·vt paup egestate furat· diues ex cupiditate.

Transierunt. Cas. quasi a rectis semitis.

In excelso. Aug. Palam in manifesto.vel contra deū blasphemi.

In celum. Aug. Ac si dij essent·vel tra deū quē blasphemant dicē tes deum vel nescire sua mala vel non punire.

Lingua transit super terram. Aug. Quę vltra mensuram hu

Dies pleni. Perfecti inueniūtur.et si modo nō appareat. Cas. Vel dies pleni. sunt quādo christ⁹ ve nit.hi ergo sunt in in / dęis qui xp̄m nouerī.

Et dixerunt. Aug. Vnde cōuerten tur·7 dixerunt priusq̄z cōuer·quomō dicatur scire quę hic fiunt qui nō punit. et si est scien tia in excelso ·defectio est hic. tunc iniustus ē deus qui patit malos. q̄ ecce ipsi pecca·hoc est quare videbat eis nescire hoc.

Quomodo scit. Aug⁹. Non dicit ne / scit. sed adhuc hęsitat et prope est sanitati·et de tam graui infirmi / tate vicinior est salus· sicut vicia sanitate ma gis estuāt egri.

Et dixi. Cassio. Hęc dixerunt. quib⁹ confutandis hec ego. vel adhuc et persona dubitantis. Fatuis co gitationibus se dicit il lusum·vt cū hęc repu / diauerit melius nos,p curauerit.

Et castigatio. Augul. Vel et iudex meus in matutino.et / ceiā remediū .xp̄us in dęc'q̄ viā veritatis indicauit.et mane surgens spem nostram de mundo ad celos transtulit·

Si dicebam. Cas. Ecce iam se reprimit autoritate sanctoz·et iam viciua veritate deliberat sic. Si dice·nē.

Ecce nationem. Aug. Aliud incōueniens incipit soluere. Repro bauī. iudicaui quod nō est. Existimabam. p prędicta volo probare deū nō instū.sed hoc modo cogito nō absoluo. Ante me·i· quantum ad psentia·vel maior me·me supans nisi deus aperiat.

Aug. Vel ecce natio filioz tuoz·cui displicui et cōtinui subaudis oc / currit et obuiat michi·i·occurrit michi prior prędicatō quā israelitis feci vt deū colerent qui omnia creauit.et omnibus secundū opera sua restituit .ob uiat michi doctrina cui congrui 7 accōmodatus fū. Sed ne ego reprobа rem nationē priorū patrū: vel priori doctrinę meę contradicerē. Existi.nē.

Filiorum tuorum. omnes enī abraam et ceteri aliter docent: quib⁹ ce dere debeo.nō enim omnibus prudentior. Sed ne reprbarem. Existima. vel suscepi cognoscere·iam reuocatur a lapsu.qui nō ꝑsumit se scientē ꝑta

sanctos. Vt cognoscē. hui⁹ rei veritatē quod nō ante. dum dicebet deum hec nō curare. Cogitabam ut scirem hoc. prior gradus scientię dum scit nescire se. quod prius videbatur scire. repudiat aūt priorem sensu⁹ dum querit alium. Labor est ante me. Aug⁹. quasi murus michi obstat in facie. quomō deus sciat et curet hec: et bēne sit malis. et bonis male. vel ante me. sed nō ante deū. Si ergo faero ante deū. nec michi labor. quod et facit. addit ē. labor est donec intrē in sanctuariū dei. Christ⁹ est sanctuariū illud in quo oīa consilia sup filios hominū Vel sanctasanctorū. Vel lex quā contuēs videt in iudicio illos damnatos.

¶ Sanctuariū. Aug. Christus. qui vt deus singulorū merita dinoscit. vt sactuariū sanctasanctorū. i. secretum diuine dispositionis.

¶ Verumtamē. Aug. Cas. Ecce quid didicit iste in sanctuario. malos hic decipi. postea in fine omnib⁹ deserendos. a quo malo ipse liberatus est. q̄ et terrena quesiuit: sed a deo. hic dicit in hoc mundo malos nō esse imunes et impunitos: q̄z et si felices tñ reatū gestant: et frequenter ruinas incurrunt.

¶ Verūtamen. Id ē Sed z hic posuisti eis hunc florem et copiaz tēpaliū. ꝓpter do. ꝛc

¶ Propter dolos. Aug. Vel iuxta lubricū. Q. modo dolosi fecisti eis sub specie boni dans mala. Vel iuxta lubricū vt sunt tempalia. vbi cadunt qui amore sunt iuxta. dū ēm dolosus alius vult dejcere iuxta lubricū eū ponit.

¶ Velut somniū. Aug. Apta compatō clausis oculis videm⁹ bona. q̄ⁿ mor aptis non inuenimus in vita somnium in morte euigilāt sciētes quid ē.

¶ In ciuitate t. Aug. In contuitu populi tui. vel dū constituis tua ciuitas. Die. vel in celesti hierusalem imaginē eorum. effigies deformitatum quas sibi faciunt. alius leo ferocitate. alius aper sorde libidinis. Cas. vel gloriā tpis q̄ nō vera. sed similitudo glorię. quia cū decrit veritas eis pibit imago. nec similitudinē retinebūt. qui de beatitudine nil habebūt. ideo pdes eos. quia p eos. Inflamatū est cor meū. i. inuidi fęlicibus. et Renes. quibus fatur. i. constantia mētis resoluta est. vt pspera amarē. grauis culpa pbere alijs occasionē peccandi. Ad nichilum redactus sum. vanis hęrens. iniurius deo factus. Nescim. magna er. pfunda ignorantia nescire q̄ peccas.

¶ Cas. Remi. In ciuitate tua imaginē. Vel de hereticis pōt hoc accipi quorū diuersas imagines dicit diuersas hereses et plonas hęresiarchaꝝ quas sibi in varijs dogmatib⁹ induerūt. Quas rediget deus ad nichilū in ciuitate sua scz presenti. vel in supcelesti ecclesia.

† § Reliqui. § Reprobani iudicani. † § vel cogitabam. § vel suscepi cognoscere.

† § vel scirem. † reprobaui. † Existimaui vt co/

† § Laborosa questio ante oculos meos.

gnoscerem: hoc †labor ē ante me.

† § aug⁹. Quod tibi in eo de eo intendam oculo mentis in finem vbi omia iudicantur.

† Donec intrem in sanctuariū dei

† § nō a me ꝫ in sanctuario. † § nō modo in futuro. sed et hic.

et †intelligā in †nouissimis eorum.

† § Quia dolosi sunt. et in ipso volū patiuntē. vt terrena eligant. eterna relinquāt. dū aliquid alius dolo tollunt. animā suam ꝑdunt.

§ Sed.

† Veruntñ ꝓpter dolos posuisti

† § de alto. † § In eo ipso. nō post. quia elatō casus est.

eis: † deiecisti eos † dum alleuaren

† § aug. Admiratur de eis videns nouissima. § Sed in futuro. † § Ab omnibus rebus deseruti sunt i morte. que et repente venit. et nō cōmuniter moriūtur cū bonis. sed pereūt eternaliter propter iniqui. ꝛc.

tur. † Quomodo facti sunt in †de

† § vt sumus deficiat dum extollitur.

solationē: subito † defecerunt perie

runt ꝓpter iniquitatem suam.

† § Aug. Ita defecerūt vt somniū surgentis qui in somno sibi similes videtur. euigilans nichil habet. sic isti dū de hac vita in qua ceci dormiūt eui gilauerint. nil nisi miseriam inuenient.

† § vel exurgentes. † § Sed ne modo magna videantur que eorum sunt subdit.

§ vel o. § vel tis.

† Velut somniū † surgentium † do

† § Quia in terrena sua ciuitate imagines dei ad nichilum redegerūt

mine in † ciuitate tua imaginē ipso

rum ad nichilum rediges. Quia

† § zelo. vel amore dei. § Aug. vel delectatiū. i. quando delectauerūt me terrena. renes mei sunt mutati. vel quia ad deū totus castus factus est.

† § Carnales delectationes.

† inflamatum est cor meum et † re/

† § vel resolut⁹ i sunt. † § aug. Qui modo talia dico. de diuitibus aliquando talia desiderabā. et tunc nichil. quādo pene effusi sunt gressus. nō est ergo desp̄andum de huiusmodi.

nes mei cōmutati sunt: † et ego ad

† § Nebui vel nebos fui.

nichilum redactus sum z † nesciui.

¶ Quia inflamatū. Aug. Remi. Ecce cōuersio hui⁹ asaph facta sup̄ rius in quilibē quomō scit deus ꝛc. Q. d. Illos rediges ad nichilū. ſ ego semp ero tecū. Quare quia cor meū inflamatū est. vel delectatū amore dei. z tūc renes mei carnales delectatōnes cōmutate sunt in spūales.

¶ Vel cōmutati sunt. Augus⁹ in⁹. quia prius ad nichilum redac. sū. i. ad ea que nichil sunt delcēdi. q̄z nesciui nichil esse. z p⁹ vt iumētū man/ suetus factus sum ferēdo oneri. et semp ero tecum.

† § Quid est nesciui. ecce § aug. vel vt pecus cū terrena amans nō noui eterna. sed non recessit a deo petens hec non a demonibus. vnde subdit et ego semp tecum.

† Ut iumentum factus sum apud

† § Et tu:

te: et ego semper tecum. † Tenui/

† § Non meis meritis.

§ vel e. § vel tuam vel. e.

sti manum dextrā meam: et in † vo

† § Ad verū intellectū. † § vel in.

luntate tua † deduxisti me. et † cum

† § Eterna § Que maior gloria q̄ hominē ver bo dei vnari. et ad dextrā eius locari. § Duma nā naturā verbo vnisti cū gloria. † § Q. tantū et tale michi paratū est in celo quod dici nō pōt. scz tu ipse. § Q. bene dixi. In gloria suscepisti me. quia.

† gloria suscepisti me. † Quid em

† § Quod habent et mali quasi magnū volui.

† § q̄ vile.

michi ē in celo: † a † est quid volui

† § Ideo. § Carnalis delectatio in opere.

super terram. † Defecit caro mea.

† § Cas. Mala cogitatō. † § taz castū cōr mi chi fecit q̄ gratis iam deum amo.

et † cor meum: † deus cordis mei et

† § Hoc est qō est et in celo. § Alii alia eligūt sed ego deū. § tam magna res q̄ nō alia.

pars mea † deus in ęternum.

† § Ideo pars mea deus. † § Longe sunt qui hec tempalia nō a deo perunt. quod non iste.

† Quia ecce q̄ † elongāt se a te peri

† § Hi sunt longe.

bunt: ꝑdidisti oēs qui † fornicātur

† § Illi ita. tu aūt quid. † § aug. Nichil meli⁹ est q̄ videre facie ad faciē. § In presenti p cultū. et si errauit a cultura nō recessit

abs te. † Michi autem † adhęrere

† § Modo dū pegrinus. dū non res.

deo bonū est: † ponere in dño deo

† § Que est anchora premissa ad terram.

† § augus. Id negocii iste interim habet laudare deū et coamatores facere.

† spem meam. † Ut annunciē om/

† § vel in atriis.

nes ꝓdicationes tuas in † portis

filię syon.

§ Scz q̄ venit veritas figuris ablatis. et q̄ eterna. nō tempalia querenda sunt.

Intellectus asaph.

¶ Jumentū. Cas. Apud deū vice pecudū sunt. qui cōtra deū sentiūt. et tū in his errans. nesciens iudicia dei. semp fui tecū quo dāmō ab ydolis alienꝰ. et tibi credēs. et tu tenuisti.

¶ Tenuisti ma. Aug. Quia licet pec⁹ non recessi a deo. Tenuisti manū. i. potestatē dextre. i. rectū q̄ spū tecū. q̄ filius. dedit ēm potestatē filios dei fieri his qui c. in n. e. In sinistra pcus amans hec temporalia.

¶ Vid. Manum dextram. Cas. Nō sinistrā. Tenet dextrā dei. dū ad bona opa dirigit. et ne mergatur liberat vt petrū.

¶ Cas. Viso malo ꝓiorum bonoꝝ suo arguit se de priorib⁹ q̄ terrena a deo q̄siuit. z inuitat in cōtrariū.

¶ Aug. Compat terrene voluptati iuę pęnā celeste. et se arguit

¶ In ęternum. Ab eo nunq̄ vltra separabor.

¶ Qui fornicantur. Hic fornicatōi contrarius est casꝰ. i. mortui. qui gratis ipsum amat in quo habz oīa

¶ In portis. Aug. In publico. vel in cōcordia apostolorū qui sunt porte ecclie. Q. predicatio que est propter vnitatē ecclię inanis est. Vel virtutib⁹. Ecclesia est filia syon. id est speculationis.

¶ Intelle. asaph. Aug. Sinagoge. que tātū de iudeis vor/ grana nō paleas. Sinagoge data est lex. que quidem a deo per moysen. Per christum gratia. quia impletur p charitatem. qđ tunc videbatur. Veritas. quia redditur quod ꝑmittebatur. In lege et prophetis eadem ꝓcepta cum euangelio fere omia. Moralia ēm eadem sed nō cerimonialia. Non tamē eadem sacramenta. quia illa ꝑmittebant. hec dant salutē. Nec eadem ꝑmissa. quia ibi terrena primo animalib⁹. hic eterna spiritualib⁹. Illa ergo ablata sunt. nō est ēm vnctio vel sacerdos. vel ꝓpheta. vel templū Vbi veritas venit vastata sunt omnia pro quibus christū occiderūt. hoc plangit asaph intelligens discernęs terrena a celestibus: vetus testamentum a nouo: vt scias q̄d et bis eligas: LXXIII.

¶ Prim⁹ psalmus lamentationis. sequūtur alij duo lxx vij. et cxx vi. hoc genus dictionis plenū charitate docet flere cū flentibus. ampliore misericordia ploraz iste i ꝓsperis. virtim nōdū cōsa. uerdū visa caprnitate sicut post

fleuit hieremias captiuitate pacta. Ideo subuersio captiuitatis deplorata describitur. vt uarijs indicijs vel calamitatibus terreret vel molliret.

¶ Caſ. Monet relictis figuris transire ad veritatem.

¶ Ut quid deus. Caſ. Describens euersionē hierusalē irrepabilem: quērit causam quare admirās et cōquerens. et pcatur. p repulso populo et vltionem in destructores. que quidem eis vtilis est et iam facta est.

¶ Repulisti nos. Caſſiod. Quasi alienos a tua defensione. In finem. nec tempo/ rale. Interitū z captiuitatem significat que a tito et vespasiano. Oues. nominat vt pij pastoris misericor/ diā cōmoueat. Tue. in eos tempanti ꝰ vin/ dicamus. quos aliquā do fuisse nostros me/ minimus.

¶ Possedisti. Caſ. Vel creasti. et si omēs creat et disponit. in/ deos tamē specialiter. quibus legem et pphe tas dedit.

¶ Redemisti. Hie. Le pcio-i-p te pnim. Mons. Aug. Emi nētia. syon speculatio ē. in quo in qua re ha/ bitasti. Vel vacat in eo. Hie. montem vel montis syon. siue in eo Vnculos veteris testa. facta. que sequit vē/ ritas pmissa. per syon hierusalē signat. ī qua pſentia christi habita uit. et ideo ne daret eā vastitati supplicat.

¶ Virgam here/ ditatis. Aug. Ipsa congregatio virga hę reditatis dicitur. quā volens possidere vir/ gam moysi in serpentē vertit: sed apprehensa cauda redijt in virgā. Hiero. Mystice. qz mors sua fu serpentis i trauit in mundū. vir/ ga in serpente xp̄us in morte. Vnde et qui in tuebatur serpentē. id ē christū mortū credit. sanat a serpentibꝫ. i. a morte eterna. Expa/ uit moyses et fugit. sic apostoli moriente xp̄o. Retenta cauda. i. posteriori/ bus fit virga. quia primo occisus. postea surrexit. Cauda enā est finis secu/ li. in quo redimus ad manū dei et stabilimur: qui p mortē quasi p serpentē fluximus. Aug. sed quia hec et de gentibꝫ exprimit de quibus dicat. Mōs syon. i. nō de gentibꝫ. Vel montē syon ipſum qđ inhabitasti in ipso. lena ma nū t. in supbias eorū. a quibus euersa est hierusalē. i. a regibus gentiū. in ſi/ nem quia et ipsi christum iam nouerunt.

¶ Leua. Caſ. Potentiā. vt supbiā eorū vertas ad humilitatē. ducens eos in finem. i. xp̄m quod et impletū est. quia rome christiana religio efflo/ ruit. Leua quia ex multū superſticiosa facta ē sanctissima.

¶ Quanta ma. Aug. Sacerdotes et ministeria templi ꝺa fuerāt. To ta gens. vel occisa vel captiuata. Inimicus roman⁹ exercitus ad hoc per/ lepsim ꝓmisit eorum.

¶ Gloriati. Aug. Caſ. De victoria sua. Ecce qꝫ nō bono zelo fecerūt. Gloriari. cū scelus soleat sequi pnitudo. bi ad gloriā vertunt qui te odēt serui demonū qui nullatenus sunt tolerādi. In medio. nō in extremo lo co sed in medio atrio. alia littera sacrilegia cōmiserunt.

LXXIII

¶ Quia vēit veritas figuris ab latis. ¶ Non reprehendit sed querit quare. ¶ Quasi cur. ni si quia pastorē nō agnouimus.

Ut quid deus

¶ vsqꝫ in finem seculi. vel in christū qui ē finis. ¶ Ex toto. ¶ Ira su. Ex hac gemmatione grauissima ostenditur ira.

repulisti nos in finem. iratus est

¶ vel animꝰ. ¶ vel gregio.

furoꝛ tuꝰ super oues pascue tue.

¶ Caſ. Prestita beneficia numerat. vt post in dec inuitetur ad cōsueta beneficia. et plus sua be neficia in eos qꝫ eorū errata attendat.

¶ grece sunagoga. latine congregatio populi.

Memoꝛ esto congregationis

¶ Hoc est populus israel quē possedit nō gētes.

¶ Illius populi. i. a patriarchis.

tue: quam possedisti ab initio.

¶ Memor esto et debes. ¶ Quia. ¶ A pha raone et egipto. ¶ vel sceptrū. i. regnuꝫ hereditarium.

Redemisti virgam hereditatis

¶ Id est. que here. vel virga vel congregatio est. ¶ aug. vbi populus templū sacrificia et oia christū ꝓmittentia. et ideo nō debebant nec deberi

tue: mons syon in quo habitasti

¶ ētiā. ¶ potentiā tuā

in eo. Leua manus tuas in su/

¶ A quibus euersa est hierusalē. ¶ Regū gen tium. ¶ ducens eos. ¶ Christū quomodo et nos. ¶ Euersionis historiam dicitur cōme morat. quasi nō lena. qz iimicꝰ ydolatra malig. ꝛc.

perbias eoꝝ in finem: quãta

¶ Maligne operatus est. ¶ ydolatra.

¶ templo sacerdotio z ceteris sacramentis. qō genuit deus. quia iam nil pnesignabant cū res ēet

malignatus est inimicus in san

¶ Serui demonū.

cto. Et gloriati sunt qui oderūt

¶ cūc euersa est hierusalē quādo solēnitas age batur paschalis in qua crucifixerūt dominū.

¶ vel atrio tuo.

te: in medio solennitatis tuę.

¶ Signa vexilla romana. vel statuas quas pꝰ in templo posuerit. ¶ vel trophea. ¶ Et nō reſperexit. ¶ A deo esset hoc.

Posuerũt signa sua signa. z nō eo

¶ In sancto. Caſ. In sanctuario p contemptā sancti templi vbi deitas videtur despici: in ꝓsumptores concitat inuidiam.

¶ Signa. Aug. Aquilas quibꝫ in ꝓlio. vel statuas monumēta victorię sup postas. Signa sua manifesta. cū dolore iterat signa. vt ad celerem vin dictā. ꝓuocet iudicem. ostendens q̄ suis viribꝫ darent. vnde et subdit. Et nō cognouerunt. s. q̄ dei dispositione hoc fieret. Sicut i exitu. ita in templo posuerūt signa. sicut solent statuę ꝓncipū in exitu. i. in portis vel in via et in plateis po ni. z hoc sup summū. i. p edita loca.

¶ In exitu. Caſſi. Vt sicut i egressu de sup. i. nō ꝓgnouerit qđ hec licentia a deo egre deretur.

¶ Quasi in silua. Caſ. Anteqꝫ ꝓstruere tur ꝓbetat euersionē templi.

¶ In securi et a/ scia. Aug. Securi qꝫ dixit dabit. ascia minu/ tiꝰ ꝓsequit. per hoc er go et magnas res. z mi nimas dicit deiectas vt ciuitas fundit⁹ sit deuastata. ꝓius in ci/ sa. post ignis omia vo rauit. In terra. vt qꝫ ad terrā. deiecerunt culmina ad laudē dei erecta. Auget scel⁹. vt atroci⁹ vidicet. Caſ. vel potest totū legi ex ꝓsona desperantium in deū. ab illo loco. di xerūt in corde suo. ꝓ/ dicta vtiqꝫ mala mise ricordiā iudicis pote rant mouere nisi esset obstinata in iudęis su pbia. Irascentes enim visa euersione furiose dixerunt. abijciam⁹ le gem dei quę nos nō li berauit. qz etiaꝫ signa quę fiebant patribus nō modo videmus. qđ post reatū bis debetur quod illis deuotis fa ctū. Adhuc verba de spantiū iudęorū. iam nō est ꝓpheta quē con sulam⁹. vt olim fiebat in aduersitatibꝫ. cū eīm post xp̄m eos nō habe

† ¶ vel ¶ egressu desup. ¶ terre. vel ¶ aliquo erect

gnouerunt sicut in exitu super su/

so loco. † ¶ Sine aliquo respectu et reuerentia.

mū. Quasi in silua lignoꝝ se/

† ¶ Cōminuerūt. † ¶ In quibus ornādis olī curas fuit. † ¶ templi.

curibus † exciderunt † ianuas † ei⁹

† ¶ aug. Conspirati cōstanter. † ¶ aug. vel in dolabro vel fractorio.

in idipsuꝫ: in securi et ascia dei e/

† ¶ Cimbalen. † ¶ Quod nō poterat excidi.

cerunt eam. † Incenderunt igni

† ¶ nō modo domos priuatas. † ¶ Quia illō quod in celo nō potuerūt. vnde magis esset cuiqꝫ labezandū de illo.

† sanctuarium tuū † in terra: pollue

† ¶ Quod salomon fecit nomini domini.

runt † tabernaculum nominis tui.

† ¶ Ideo hec omnia quia. ¶ Romani.

† Dixerunt in corde suo cognatio

† ¶ nō pauci. ¶ Omēs simul. † ¶ Quid. ¶ Istud. † ¶ Ne sit in terra gloria nois dei.

eoꝝ † simul: † quiescere † faciam⁹

† ¶ hoc ex ꝓsona huius asaph interpositū ē. nō enim ydolis seruiētes deū appellauerūt cuius tē plum euertebant.

omnes dies festos † dei a terra.

† ¶ Merito hec. quia vel et cū hec oīa. preterea. ¶ Predicta mala sunt ei disciplina. In his hec asaph intelligit. q̄ cuncta fuit o in signa. qz res vēit quasi his oībus euersis cessant signa. † ¶ Qz

† Signa nostra nō vidimus: † iaz

† vt olim in aliis captiuitatibus qui prediceret liberatōem. † ¶ deus.

non est ꝓpheta: et nos non † co/

† ¶ Non reducet a malis. † ¶ Augus. Clamat asaph vt derelictus eger. qui maluit medicū cede re ꝙ curari. ¶ Hec mala nobis. sed.

gnoscet † amplius. † Usquequo

† ¶ O. † ¶ gentilis populus. † ¶ Aug. O. tu vt frat⁹ corripis iudeos p gentes q̄diu iude⁹ te scribit. vt sic ignoscas in finez vsqꝫ ducendo. i. christū. vel vsqꝫ in finē seculi quousqꝫ apprehensa

† deus improperabit † inimicus: † ir

cauda redeatur ad regnū saluatis reliquis.

ritat aduersarius nomen tuum in

† vsquequo † ¶ Alienas populū suū a te vt solus ūmundus remaneat. z nō reuo. in fi. vt salua torem agnoscat

finem. † Ut quid † auertis manuꝫ

in via et in plateis po ni. z hoc sup summū. i. p edita loca.

¶ In exitu. Caſſi. Vt sicut i egressu de sup. i. nō ꝓgnouerit qđ hec licentia a deo egre deretur.

¶ Quasi in silua. Caſ. Anteqꝫ ꝓstruere tur ꝓbetat euersionē templi.

¶ In securi et a/ scia. Aug. Securi qꝫ dixit dabit. ascia minu/ tiꝰ ꝓsequit. per hoc er go et magnas res. z mi nimas dicit deiectas vt ciuitas fundit⁹ sit deuastata. ꝓius in ci/ sa. post ignis omia vo rauit. In terra. vt qꝫ ad terrā. deiecerunt culmina ad laudē dei erecta. Auget scel⁹. vt atroci⁹ vidicet. Caſ. vel potest totū legi ex ꝓsona desperantium in deū. ab illo loco. di xerūt in corde suo. ꝓ/ dicta vtiqꝫ mala mise ricordiā iudicis pote rant mouere nisi esset obstinata in iudęis su pbia. Irascentes enim visa euersione furiose dixerunt. abijciam⁹ le gem dei quę nos nō li berauit. qz etiaꝫ signa quę fiebant patribus nō modo videmus. qđ post reatū bis debetur quod illis deuotis fa ctū. Adhuc verba de spantiū iudęorū. iam nō est ꝓpheta quē con sulam⁹. vt olim fiebat in aduersitatibꝫ. cū eīm post xp̄m eos nō habe

rent. direrunt se derelictos. hec dixit ne videret indemnitia qđ asaph. p eis nō est auditus: quia merito sustinēt qui inter hec nō pnitent. Aug. hec di xerunt. sed vsquequo pateris opprobria iudęorū. nō hoc dicit vt eos velit perdi sed cōmutari. In finē mundi vesperā scz quādo iudęi conuertentur.

¶ Signa n. n. uidimus. M. d. merito hec mala nobis contigerunt Quia nonne vidim⁹ signa. q. vidimus sed nō intellexim⁹ et vere vidim⁹. quia hoc signū quia nō est ꝓpheta vel sacerdos vel vnctio. vnde. Cū ve nit sanctus sanctoꝝ cessabit vnctio vestra. Et nos nō cognoscet amplius ꝓpheta aliquis vel deus p. ꝓphetam. i. nō annunciabit christum ventrum quia iam venit. eum.

¶ Amplius. Aug. Vel nō cognoscet adhuc donec scz iudeus agnoscat

¶ Usquequo impro. int. Et quasi subito cognouerit vsqꝫ quo sup posuit irritat aduersarius. M. d. tandiu im ꝓperabit q̄diu aduersarius. i. iudeus irritat nomen tuū.

¶ Ut quid auertis. Aug. Post signū virgę additū est signū manus moysi. hic est populus dei qui foras ab eo missus imundus est. sed reuocat⁹ redit i suū colorē. dicit ꝙ quousqꝫ nō reuocas manū vt agnoscat saluatorē.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Manum et dextram. Id est, inimicos.
Deus autem rex noster. Cas. Destructis signis ostendit rem ipsaꝛ fcz in aduentu christi salutē vbiq factam.
Aug. Deus autem. Dicit asaph intelligens-nos ita clamamus sine intellectu. nam nō est ꝓpheta ꝛc. hic autē deus noster opatus est in medio terꝛe-et ego remansi desertus-salutē hanc-s-vt discerent homines nō terrena ꝫ eterna querere. Ecce cecitas contigit in israel-vt p-g-m-et sic israel-s-f-li erⁿ go nō precessit saltē se quatur.
In medio terꝛe. Cas. Homo factꝰ hierusalē dicitur esse in medio.
Tu confirmasti. Aug. Lapsus maris rubri firmauit-vt esset iter siccū-Cuius mysterii subdit-q in aqs baptismi capita imundoꝝ spiritū annichilauit.
Escam. Augusti-Christus est esca qua nos consūmamur. dyabolus quā cōsumitꝰ. Illud est caput vitulī cōflatilis qō moysesꝫ misit in ignē vt prius ꝓfūderetur forma ipa deinde mūtatiꝫ cōminuit. vt paulatim consumeretur. postremum misit in aquā dedit populo bibere. Q: adoratores dyaboli corpꝰ eius erant-vt xpiani corpꝰ christi. Sꝫ israelite-id est-apostoli qui de illo populo corpus dyaboli mactant. euertendo mala et mandu cant in bonis ędificando-quod est cōminuere et bibere. sic dyabolus amissis mēbris cō sūmit. Idem significatur cum draco moysi dracones magoꝝ abolobuit. Sic et modo gentes corpus dyaboli devorant qui credūt Vel ipsiꝫ mordent re ꝓbēdēdo accusando. Cas. vel dū temptat esca est-q: inde ꝓficit.
Vel. Populis ethiopum. Hiero. Nolentibꝰ cōuerti de disti eum escaꝫ in quo delectentur.

† § Non sic quasi relicti a deo clamamus.
tuam et dextram tuam: de medio § sinu tuo in finem. Deus autem † § Qui non est tempalis- § In ꝓncipio erat verbū. † § Et nos iudei dominus. vel tandē ad intellectum redeamus-
rex noster ante sęcula: † operatus † § Incarnatōem. † § Hierusalem- † § Quā salutē exponit Ecclesia est illa terrena nostra salus. Sed.
est salutem in medio † terrę. † Tu † § tibi- † § potentia- † § gentes que in deam in medio emgebant-
† confirmasti † in virtute tua † mare † § Superbias demonstrorum.
contribulasti † capita draconum in † § Baptismi. † § Etiam. † § vel caput-id ē-initiū peccati. qđ est stupbia qđ obseruat mulier ecclesia vel sensualitas. § potens teniabat.
† aquis. † Tu confregisti † capi † § principis demoniorū. † § dyabolum-
ta † draconis: dedisti † eum escam † § Omniū gentiū que prius nigre erant peccatis sed post candore virtutū iunt dealbate quibꝰ dyabolus est esca cōsumptionis- † § Etiam- § vt maneret fidem ꝛ sapientiā. § Aperuisti-
populis † ethiopum. † Tu diruisti † § Predicatores bonos-
sti † fontes et torrentes: tu siccasti † § Omnes doctrinas gentiū. magnoꝝ iudeoꝝ presumentiū. † § fortes qui de se presumit. † § Spualis.
† fluuios † ethan. † Tuus est † dies † § Nō potui vobis loqui quasi spūalibꝰ sꝫ quasi carnalibus. † § Sapientes qui ꝓmanent-
† et tua est nox: tu fabricatꝰ es † au † § Aug-gratia tua salui facti sumus in operibus bonis- § vnusquisq; ꝓpriū domū habet-
rorum et solem. † Tu fecisti omēs † § Aug⁹-feruentes spiritu- † § Nouellos in fide temptatos mansuetudine-
terminos terrę: † estatem et † ver tu † § Et quia hoc fecisti. † § Cui⁹. § Opis tui.
plasmasti ea. † Memor esto † hu † § Ecce. § Judeus- † § verbus- † § gens sua christo dicens. Non nouimꝰ vnde sit-Samaritanus est ꝛc-manet tamē radix gentis.
tus: † inimicus † inꝓperabit † domi † § Et tunc asaph sine intellectu erat. † § Deꝰ exacerbauit- § factus.
no: et populus † insipiens † incita † § Sed ego qui intelligo precor ne tradas- † § dyabolo et angelis eius-
uit nomen tuum. † Ne tradas † be

† § Qui penitentes confitentur peccata-
stus animas confitentes tibi: ani † § Ideo pauper quia pauo suttes statuētes in fiucia sua. modo nō audent oculos ad celu leuare † § ducere. § Domus deuotus christo da.
mas † pauperum tuorum ne obli † § Obtutum- † § No vetus de terrenis-sꝫ tuū quod ꝓmissum regnū celoꝝ.
uiscaris in finem. Respice in † te † § terra-
stamentum tuum: quia † repleti sūt † § Pulueis intrauit oculos eoꝝ- § Quia corda habent iniqua. † § domus corda. vbi libenter habitant. de quibus dicit beatꝰ mudo corde-
qui † obscurati sunt terrę † domib⁹ † § Jō § Oꝛ ꝓmisit † § Aug⁹ Illos cōfudit stupbia qui terrena amant. § Eradicata stupbia-
iniquitatum. † Ne auertatur † hu † § et si nō auertē. § Spiritu humilis.
milis factus confusus: † pauper et † § Nō turgidi de suis tempalibꝰ-vel sua iusticia § nō alit- † § Confitendo peccata querendo eterna-
† inops † laudabunt nomen tuum. † § Ne auertas- § Ad confortandū. § Quia delectus videoꝝ. quia nōdū accepi quod ꝓmisit que inuisibilia nichil putantur-
† § Quā illi defendunt
† Exurge deus iudica † causā tuā † § aug⁹-Et adhuc insultatur christo-
memor esto † inꝓperioꝝ tuorum: † § Deꝝ § Aug. Non decrēt insultātes vsq ad finem seculi.
† que ab insipientibus sūt tota die. † § Et. † § Quin blasphemias deprimas-
† § deprecatum te humiliter et deuote.
† Ne obliuiscaris † voces inimi † § Noli etiā stupbiam eoꝝ obliuisci. sed semper ascendat ad te-quod et facit qꝫ vel corrigit vel punit- † § Romanoꝝ contra hostes comouet eū.
coꝝ tuorum: † superbia † coꝝ

qui te oderunt ascendit semper.

† § Respice- † § tu iudex vel quicunq;
§ Spem ꝓmissionis dei- † § Qui monet ad bene operandum-
† In finem † ne disperdas † psal † § Quia de remuneratione. † § fideles tua goge.
mus † cantici † asaph.

LXXIIII.

Huius. Aug. Alij huiꝰ creaturę tuę-cuius: Inimicus. Cas. asaph intellectu dolet prisinā cecitatē-et sicꝫ iudeis orat. vt coꝝ confiteant errata. Hoc orat quod fit futurū. erant em̄ inter iudeos vasa misericordię.
Terminos. Cas. Apostoli et ꝓphetę vt termini fines distinguāt. ita hi fidei iura custodiūt-vel omnia hystorice.
Memor esto. Cas. Jam quod vbiq fit-hcatur iudeis ꝓ numerata beneficia piū iudicē. quo cat. Q. memor esto huius creaturę tuę.
Respice. Aug⁹. Relige saluę fient: qꝫ multi qui tendūt ad terram obscurati sunt et repleti terra.
Cas. Respice. Imple quę ꝓmisisti. vt testamentū nouū quod est de eternis ꝓstituas
Meminit. pmissionis-quia merita deficiunt. Item ideo quia repleti sunt iniquitatibꝰ. vnde sequit obscuritas. quia lumē sapientię ꝓ dunt repleti iniquitati bus quia obscurati sūt domus terrę-terrena habitatōe-i-ceci amore terrenitatis.
Ne auertatur humilis. Cas. Dia tus. ꝓ odioso ponitur vt dilectio deuoti temꝑet odiū cōtumacis.
Confusus. Cas. Confundi nō est hūilis sed stupbi. qui non deo led sibi attribuit.
Exurge. Cas. Jaꝫ erauit asaph intelligęs terrena. ꝓmissa veteris testamenti.
Causam tuam. Cas. Dicāt em̄ vbi est deus tuus. cōemptus est a iudeis ambulans i terra. et a fidelis xpianis sedens in celo. Judica ergo-nō fallatur spes tuca qui credidi quod non vidi.
Cas. Causaꝫ tuā. Post omia facit causam iudicis. cui nego cij sui qualitas intima tur. Causaꝫ tuā. pro illos q obmurmurāt. vt manifesta veritate ꝓ dicent quod stulte abnuebant. Memor esto tuis dans coronā-hostibus pnam.
Tota die. Aug. Ideo dicit vt ipsa continuatio mansuetudines patiētis iudicis incitaret. perdita.
Superbia eorum. Cas. In fine ponit execrabile malū. quod est sup
Vel. In finem ne corrumpas. Aug. Id est, ne violes spem que habetur in, pmissiōe dei-sed sit tibi certa et ꝓmissio eiⁿ-vt hoc facias vide finem. vbi tu beatus-miseri qui hic rident. et ideo quęcūq modo occurrunt ꝑspera vel aduersa despice in sola dei promissione gaude. LXXIIII.
Aug. Monet hic psalmus ne quis superbe de se ꝓsumat-ne humilis de deo desperet-quęs et si affligitur certa consolatur, pmissio. Proponitur humilis qui et alios inuitat.
Psalmus ille contra tumorem superbię medicinam humilitatis apportat. In quo christus verus deus verus homo inder vivorum et mortuoꝝ vt in deꝝ credant nō corrumpant fidem.

¶ Confitebimur. Aug. Certus ergo de promissis incipit. Confitebimur, repetitio affirmatio est. ne pgniteat te esse confessum. vnde et dominus cõgeminat amen amen. fiat fiat. et ioseph de somno pharaonis, qui vidit septem spicas et totidẽ steriles. Et septẽ boues pingues et totidẽ macilẽtes. Laf. Repetitio cõfirmatio est. ad significatiõem veritatis sufficeret vnũ ad significatiõem firmitatis accessit alterũ. Confiteri peccata vel semel terreno iudici mortẽ inducit: ꝗ d:o freqũs pfessio: vitã. In inuocatõ p̃ narrati o vnde sequit. Narra.

¶ Inuocabimus Laf. Post cõfessionẽ potest inuocari de⁹ in hominẽ sic mundatus et sicut p confessionem euacuat a malis sic ꝙ inuocatõem impletur bonis.

¶ Narrabimus. Laf. Terret superbus iudicũ. quod effugi ri potest. et ad eum reuocandũ columne cõfirmãtur. quẽ et de⁹ hic humiliat. humilẽ vero exaltat.

¶ Loquit christus in persona capitis et mẽbrorum.

¶ Laf. Hec est regula sancte deuotõis pri⁹ confiteri peccata. post inuocare deum in auriculas tandẽ narrare. A purgato vocat deus vt a suo. Indeuot⁹ si vocat: iudiciũ postulat. Si autem purgatus inuocauerit. in de potest narrare. alio quin dicit ei quare tu enarras iust̃me. Do hac perfecta religione mor meret audiri. Dicit eñ christũ quasi re/ spõdere votis. in cui⁹ pson̄a subditur cui⁹ ac cepero.

Aug. secundũ homiñẽ accipit. qđ ipse de⁹ dat. s. potestatẽ iudicandi. Iustitias. Iudicãdi igit ante ꝙcntur absolui.

¶ Liquefacta est terra. Laf. Offendit omnes inexcusabiles i iudicio. per hoc quod pmisit apostolos et prophetas.

¶ Terra. Augusti. Prius firma in diuersas diffluit cõcupiscentias. Vel terra prius vicijs cõstricta flante sp̃ũ s. liquefacta est vt germina virtutũ emitteret.

¶ Vnique agere. Aug. Malum est peccare. peius est pfeuerare. punitio suas defendendo se in deũ culpam refundere.

¶ Nolite exaltare cornu. Laf. Maximũ est vicia excusatõnis. qua si cornu erigit: qui peccata sua per alios nititur excusare. vt p dyabolũ. per suasores. vel per necessitatem stellarum.

¶ Loqui. Vt qui non sua culpa. sed necessitate stellarum dicunt se peccasse: vt deo non sibi imputetur. Vel qui sciunt peccata sua: sed impunitatem sibi promittunt.

¶ Quia neq; ab. Laf. Cur hęc: quia iudex talis est qui vitari nõ potest. quia vbiq; est. deus enim est

¶ Aug. De nullo loco diuisim iudicat qui vbiq; p̃sens est vt de⁹.

Laf. Mystice. Oriens quibus sol iustitię oritur: homines claritate dei cõspicui. Occidens quibus occidit. i. mali. Deserti mon. falsi p̃dicatores. sup/bi hęretici. qui locũ montiũ vsurpant. sed a deo deserti quibus deus p̃sens nõ tamẽ ita vt bonis. in quibus p̃sens est p gratiã nõ modo per cognitiõem Et hoc est neq; ab orien. neq; ab oc. neq; a deser. mon. &c. id est. omnib⁹ ge/neribus hoim: quia deus p̃sens et cognitor est.

¶ Quia calix. Aug. Calix lex et omnis scriptura veteris testamẽti vbi nouũ absconditũ. quasi in fece corpaliũ figurarũ. Calix ergo meri. i. legis sincerę. quantũ ad pręcepta moralia bona et iusta. scilicet deũ vnũ adorabis. nõ occides &c. plenus mixto. i. fęce corporaliũ sacramẽtorũ quę residunt et remanent apud illos. et inde funditur oĩs spiritualis intellect⁹. q est eliquatus in homĩes. sed apud iudeos remãsit. vnde omes inficiunt potati. sed ego et mei seruũ a. et oia c. p. qđ añ hũc b. et exaltabũt cor. qđ añ hũc ex.

¶ Laf. Calix lex. vinũ merũ. mysteriũ cęlestę. Plenus. quia q si semp bibit. nunq; exp̃enditur. Mixto. q̃a vetus et nouum simul sunt. Iudei nõ mixtũ bibunt. qui vetus sine nouo. Manichei. nouũ sine veteri. Ex hoc in hoc. a indęis tulit. conuersis indinauit. Fex nõ p̃ sordibus. sz ima q vltima vini. sub tilitora legis. ad quę si potest peruenire bic. q̃a omĩbus bibentib⁹ plenitudo nõ deficit. Bibent ex eo vt de eo plenos. omes peccatores. i. indęi in fine cõuersi cũ aliis. Vel calix ptãs iudicãdi. Vini meri. iusti iudicij. Mixto misericordia et iudicio qz aliis mors p iustitiaz. aliis vita p misericordiaz quod inclinat et omĩbus ꝛpinat. omes enim sentiẽt misericordiã et iudiciũ. licet inclinet. fex pęna bibẽtibus austera. cuius sapor nõ eraniet. malis. vnde bibent omes peccatores terrę. nõ solum iudęi.

¶ Ego. Laf. Omnes bibent. sed seruũ ego. i. xp̃us cũ corpe annũciabo in seculum quandiu seculum erit.

¶ Cornua i. Id est. munera christi. quę sunt sublimitas iusti.

¶ Ad assirios. Laf. Remi. Cõtra iudeos qui nõ dirigentes sed errãtes. Vel ꝙ erigunt se. quia sine gratia quęrunt salutem: et persequũtur ecclesiam vt olim alluij iudeos. Qui confutãtur hic ablatis nominibus glorię. Et nichil posse sine gratia. phantur. nat. q̃ saluat.

¶ Canticũ. Quia agit de bonis christi. sz ꝙ notus. q̃ habitat. q̃ illumi

¶ Frangit gloriam iudeorum.

¶ Notus in iudea. Aug. Gloriat iudeus ꝙ iudeo notus est deus. z ve rũ est. sed iudeo intus. nõ in carne. iudęi.

Aug. Prophęta. si iudęi: tũc in vobis not⁹ est deus. q̃ si nõ est. tũc nõ

¶ In iudea. Augusti. Susceptis filijs ioseph duobus cum reliquis xi.

† § Confitebimur. § Dec confessio euacuatio a malis est.

Confitebimur
† § Non ali † § Nõ crudeli vl
roi sed ignoscenti. † § Hic implebit bonis.
§ Ex quo ipse aduocatus noster.

tibi † deus: confitebimur z † inuo
† § Plenus eructat. § vel narrabo. § Jam
enim omnes vnus christus.

cabim⁹ nomẽ tuuz. † Narrabim⁹
† § vt alii veniant. § Que si quis nõ audit.
† § Modo enim tempus docendi est et misericor
die. † § Judicandi.

† mirabilia tua: cum † accepero † tẽ
† § Qui modo nõ videt. § Christus totus qz
et sancti cũ eo iudicabunt. † § Modo quid.
§ aug. A stabilitate mentis et iusticie.

pus † ego iusticias iudicabo. † Li
† § Exponit quaz terrã dixit. ipsa terra dissipate
in habitantibus se.

quefacta est terra et † omẽs qui ha
† § talem inuenit terram. sed. § nõ supplicioni
exacto: sed peccato z donato. † § Apostolos.
§ Que in passione mutuerunt. § vel in.

bitant in ea: † ego confirmabo † co
† § Sed. § Aug. per colũnas cõfirmatas.
† § Omnibus generaliter. † § Hoc scilicet.
§ non pseueretis in malo.

lumnas eius. † Dixi † iniquis † no
† § Et si tam fecistis iniquitatẽ p cupiditatem.
† § Si sani nõ auditis. vel iacentes surgite.
§ Peccata defendentibus.

lite unique † agere: et † delinquenti
† § Inde iugbire apud vos. † § Ne deficiatis
per elationem. § Ad excusandũ. † § Et.
§ Cas. vt qui cõtra deũ blasphema cogitatõne de
murmurat.

bus † nolite † exaltare cornu. † No
† § Contra deum.

lite extollere in † altum cornu ve
† § Exponit in re. † § vt qui dicit se iniuste pa
ti cũ nequitores sint. pspert. quod est iniustũ face
re deũ. § Corde et li non lingua.

struz: † nolite † loqui aduersus deũ
† § Quasi nesciat. hec vel nõ curet. † § Jbo
nolite. † § deus iudex deest. § Judicat. q. vt
inde fugias in occidente vel conuerso.

† iniquitatem. † Quia † neq; ab
† § Quia non est localis.

oriente neq; ab † occidente neq; a
† § Id est. secretis locis est absens. § vt inde fu
gias in medio populoũ. † § Etiam eorum qui
sunt in corde.

† desertis montibus: † quoniã de⁹
† § Superbũ iudeũ vt pharisęũ de iusticia legis
tumidũ mentę. † § Humilem gentilem vt pub
licanum.

iudex ẽ. † Hunc humiliat z † hũc
† § Per legẽ que est in manu mediatoris.
† § dispensatio. † § Potestate.

exaltat: quia † calix in † manu domi
† § vinũ merũ propter sinceritatẽ. mixtũ. ꝓpter
fecem. vinũ merũ spũalis sensus. sec corporalis sa
cramenta. † § Qz hunc bũlliat et hũc exaltat.
§ Legem.

ni † vini meri plen⁹ mixto. † Et in
† § A iudeo in gentilem. § vel bunc.

clinauit ex † hoc in hoc: veruntamẽ
† § Quia carnalia desideria apud iudeos remã
serunt. † § Alii vinũ. alii fecẽ. § vel bunt.

† fex eius non est exinanita: † bibẽt
† § Judei fugdi peccatores. gentiles humilesq; pec
catores.

omnes † peccatores terrę. Ego
† § vel gaudeo de promissione futura in finẽ de
qua dicitur. ne corumpas.

autem † annunciabo in seculuz: cã
† § Que hic erigũtur. § Aug. dignitates sup
borum.

tabo deo iacob. Et omia † cornua
† § O. § In finem que modo nolunt frangi.
† § In futuro vbi fugbus humiliabit. humilis
exaltabitur. Et hoc est quod supra dixit. Et bunc
exaltat.

pecca torum † confringam: et † exal
† § Que non hic sed ibi.

tabuntur † cornua iusti.
† § pirigens. Christũ. † § Laudibus ad quas
monet.

† In finem in † carminibus psal
† § fidelis synagoge. † § Id est. contra; iudeos
qui non se durigunt sed errant vel erigunt contra
christum.

mus † asaph canticũ ad † assirios.

LXXV

§ vt cõfiteatur peccata.
§ vera.

Deus in iudea
† § vere. † § Nõ blasphema
tur sicut per malos.

deus: in † israel † magnũ
† § Alii saltem deus ponitur hic interpretatio.

nomen eius. Et factus est in † pa
ce locus eius: et habitatio eius in

Illijs iacob-xij-tribus-sunt-excepta tribu leui que sacerdotalis et de decimis viuebat. Duodecim tribubus terra diuisa est. In his vna est iuda. vnde reges.et a regno omes iudei dicūtur. Confessi autem cesarē nō christum: q̄ de iuda-iam non iudei.

¶ In syon. Aug. Congruū verboꝝ ordinē attende. Judea cōfessio. pⁿ qua: israel-i-videns deū.et sic in pacato cū deo locus est. vnde sequit' in pace-post in syon-i-in contemplatōne cū facie ad faciē videbit deū erit bitatō.

Ibi. Cas. In iudea-in israel-in salez-in syon-vbi deꝰ pacis auctor venit. hec oīnia (que et nomia glorię eorum) fugiunt.

¶ **Illuminans.** Cas. Hyapsalma. Illuminat xpus-dormit iudeus-xpus iudicat. perit ille.

Aug. Tu illumi-sed p montes qui pⁿ lumē eraptunt. p prophetas scz et apostolos. Sed de illumināte turbati sunt omin si-cor. Premittit in de quare in futuro terribilis-dormi. ꝛc.

¶ **Dormierunt.** Cas. A bonis eternis refrigescentes carni ac quieuerūt. pfutura nō videntes. **Somnū suū:** qui dilat a quiete bonorū. quia iste falax est. videntes p somnū se habere thesauros: dum euigilant. nichil inueniūt. vnde dicit et nichil inuenerūt oēs viri diuitiarū. Differitio anaroz

Nichil inuenerunt. Quia nichil poterāt in manibꝰ christi-qui dicit esurijui ꝛc. **Reni.** In pauperibꝰ nāq; eterni-qui in celo diues est.

¶ **Viri diuitiarū** Qui solā spem suā ponūt in incerto diuitiarū. Vnde nō ait habentes diuitias-multi enim habent qui non amant.

In manibus. Cas. Quasi adhuc in manibus querant cū se iam nil tenuisse cognoscant

¶ **Ab increpatōe dor.** Aug. Strepitus increpatōis solet excitare. sed tamē pondus est increpātis dei q̄ dormitant-i-cor habēt induratū.

¶ **Qui ascenderūt.** Aug. Quoz superbia creuit būli xpō nō humiliati

¶ **Equos.** Cas. Quaslibet seculares extollētias. vnde p̄ceptū erat in lege filijs israel. vt nō multiplicarent sibi equos. Salomon quoq; de iudea nō habebat equos sed emebat de egipto.

De celo a. Aug. Vnde aplus. In reuelatione domini hiesu de celo cū angelis venīēt ad iudiciū exercendū. cū exurgeret-i-cū potens apparebit qui hic humilis. Vel cū exurgeret hic a morte postea vēturus ad iudiciū.

¶ **Tunc.** Aug. Quādo veniens de celo. facies audiū-i-oīnibus notus. Virtus iudicij exponit. vnde terreni terrentur-et pdita potestate quiescūt. Quieuit cum exurgeret. iugum dei.

¶ **Mansuetos terre.** Aug. Qui mentis pacē habent-nō detractātes

¶ **Quoniā cogitatio.** Cas. Hyapsalma. Admonet iam deuotos offerre vota. Memento salnat man-quoniā cogitatō-i-laudabūt te cogitatiōne et opere. hoc est reliquię cogi-ꝛc.

† ꝟ vera-id est. ecclesia. ꝟ Contemplatione vel speculatione. ꝟ Quod nō nisi a deo habent.

Syon. Ibi confregit potentias:

† ꝟ Scz. ꝟ dolos. ꝟ vnde se superbe protegunt. ꝟ vnde pugnāt. † ꝟ Contra deū de fendendo peccata. ꝟ Oīa modā p tractōnem.

arcum scutum gladium z bel-

† ꝟ Confregisti-et illuminas. tu terribilis es futurus venturus ad iudiciū. ꝟ ꝟ Nō mōtes ipsi. ꝟ vel nas. ꝟ ꝟ Per mirabilia-

lum. Illuminans tu mirabili-

† ꝟ vel in. ꝟ ꝟ Id est. per montes eter. apl̄os z pphetas. ꝟ ꝟ Sed. ꝟ Annunciata alia vita que nō est hic. ꝟ Dare tibi esse tur. ſ.

ter a montibus eternis: turbati

† ꝟ Cas. desiderio mundi querentes.

sunt omnes insipientes corde.

† ꝟ Et turbati. ꝟ In presentibus que facta sūt eis deliciosa.

Dormierunt somnum suum: et

† ꝟ Cas. Studentes diuitijs vel qui a libero arbitrio et lege diuites se putant.

nichil inuenerunt omnes viri di-

† ꝟ domi. sed hoc a te. ꝟ Ab ira et exercitōne.

uitiarū in manibus suis. Ab in-

† ꝟ Juniorus populi. ꝟ ꝟ vt pharao qui increpationes dei obstinata mente contempsit. ita ne gligunt sancta monita. ꝟ Cecitate cordis. ꝟ Pharao et egiptus et qui p̄ secularia vagi sunt.

crepatione tua deus iacob: dor-

† ꝟ Qui noluerunt esse humiles.

mitauerunt omnes qui ascendūt

† ꝟ Superbie. ꝟ ꝟ Bz ꝟ qđ dormiētes nūc ti sentiunt. in finem sentient. ꝟ In iudicio futuru.

equos. Tu terribilis es z quis

† ꝟ tūc et ſ hic aliquo modo. ꝟ ꝟ Nullus ſz. ꝟ ꝟ Modo dicūt quod volunt ꝟ vel ab-

ꝟ Erit.

resistet tibi: vertunc ira tua.

† ꝟ Quid enim tunc. ꝟ vel de celo iaculat⁹ es iudiciū. ꝟ de me dicit asaph. ꝟ ꝟ futuz esse. ꝟ ꝟ facies. sed preterū ponit quasi iam factū.

De celo auditu z fecisti iudiciū:

† ꝟ vnde. ꝟ homo. ꝟ ꝟ Melius modo time rei et quiescerent. ꝟ ꝟ A malis suis. ꝟ ꝟ Ad

terra tremuit et quieuit. Cum

† ꝟ Seuere iudicās-qui hic quietus oīa genuit. ꝟ ꝟ Ihesus xpūs. ꝟ ꝟ Ne putes iudicium fieri ad solā damnatōem iniquoꝝ subdit vt sal.fa.

ꝟ vel o.

exurgeret in iudiciū deus: vt sal

¶ **Cogitatio.** Cas. Cōceptio voti. **Reliquię** redditio voti opatō reliqua post cogitatōnem.

¶ **Reliquię cogitatōnis.** Aug. Quoniā cogitatō prima vnde incipimus bona-i-cōfiteri domino. que facit reliquas cogitatōnes que festū agunt. prius est damnare z displicere quod eram⁹. quod postea ī memoria tenētes-ſ-quid eramus. et quid accepimus gratias liberatori agamus quod est solennia celebrare.

† ꝟ aug. Qui nō ascendūt equos. sed in humilitate confessi sunt peccata. ꝟ ꝟ Nō dico angelos-

uos faceret omes mansuetos ter

† ꝟ Prima qua damnat malū et meipm bonā.

rę. Quoniam cogitatio homis

† ꝟ Reliquie post penitentiam-

confitebitur tibi: z reliquię cogita

† ꝟ Cessabūt a terrenis opere nō intenti mūdo-sed quieti bonis intendent operibus. ꝟ ꝟ gratias agendo.

tionis diem festum agent tibi.

† ꝟ Mente. ꝟ Libenter bonū. ꝟ ꝟ Necessario post votū. ꝟ Opere. ꝟ ꝟ Non tanta hominū.

Vouete et reddite domio deo

† ꝟ Id est. omes humiles qui cōfitent ei-et adorant eū. ꝟ ꝟ Per fidem. ꝟ vt famuli-

vestro: omnes qui in circuitu ei⁹

† ꝟ vel offerent. ꝟ vel afferent. ꝟ ꝟ vos ipsi. ꝟ ꝟ Quia. ꝟ Si nō amore vel timore facte-

affertis munera. Terribili z ei

† ꝟ dando suū. ꝟ ꝟ vitam. ꝟ Audaciā sue bonū. ꝟ ꝟ Superbū. ꝟ terrenorum.

qui auferet spiritum principum:

† ꝟ nō solū alios ē terribilis sed etiā regibus. ꝟ ꝟ Qui se regunt subiecti deo-vnde cor regis in manu domini. ꝟ Qui terribiles sunt alios.

terribili apud omes reges terre.

† ꝟ Charitū. ꝟ ꝟ Et agite. ꝟ Jā est. de tranliente. ꝟ ꝟ Attribuitur.

In finem pro ydithum psal-

† ꝟ fideli synagoge.

mus asaph.

LXXVI.

Voce mea ad

† ꝟ Ente.

dñm clamaui: voce mea ad de-

† ꝟ Semp adest querentibus. ꝟ Id est. respexit me se nō ab eo aliud querentes. ꝟ ꝟ Quomō hoc fit. ꝟ Cas. In qua alia querūt ꝟ ea exire qui nō transiluūt. iste necessitatē oblat⁹ deū tri querent ꝟ nō solū voce et alio tpe. ſz in die tribulatōis.

um et intendit michi. In die

† ꝟ Aug. Ex tribulatōe deū. vt in eo sit quies. nō aliud ab eo querit.

tribulatōnis meę deum exquisiui

¶ **Cassi.** Quia sol⁹ domin⁹ est cui festiuitas debet reddant vota deo. Prima cogitatō dānat mala. **Reliquię.** quia post semp debet homo recordari pterita mala. vt lugeat licz mūdus hic agat. die festū quādo sentit se a peccatis liberū. vt post emendatō nez iudei iubent' offerre festiuū munus deo.

¶ **Vouete.** Aug⁹. Alia sūt cōmunia vota de his sine quibus nō est salus. alia propria vt vouete castitatem et buiōi.

Cas. Vouete. que dam sunt que nec promittentes debem⁹ solvere: vt nō occides et buiōi. Alia sūt que nisi vouem⁹ nō cogimur implere. vt virginitatē seruare. Ad hec ergo vouenda inuitat oēs qui in circuitu eius sūt p fidē. bi monētur vouere nō hereticī vel pagani. Vt vos monco quia qui in circuitu sūt vt famuli afferent vel offerent ꝛc.

¶ **Aug.** Sāt quasi medij in circuitu ei⁹: q̄ intelligūt cōmune esse oīnibus veritatē: et ii facūt superbiendo suā. bi offerūt munera: q̄a habēt būilitatē. **Terribili.** Cas. et ideo timeat quilqs superbe facere suā: sed sit būilis cōmunē oībus intelligēs habens spiritū dei nō principū. i. superbum.

Munera. Augu⁹. Que altaribus offerūtur. **Terribili.** que timent boni-mali vero non timent.

¶ **Spiritum.** Cas. Superbię vel tumoris tollit. et facit reges sui qui corpus suum moderantur.

¶ **In finem pro ydithum.** Aug. Cōgregatō loquit' transiliens vt pueniant ad finem qui est xpus. Docet igit' desiderā et illecebras mundi cauere: nichil sibi ꝑponere nisi ex quo sunt omnia.

¶ **Cas.** Transcendens oīa. deum querit et inuenit.

Voce. Aug. Intentione deuotionis ad dominū nō aliud ab eo petēs quia dominus. et quia deus. chil est.

¶ **Vox mea ad dominū.** Ad hoc est vox ꝑpter quod editur hoc addit ne putet ꝑpter aliud clamare ad deū q̄s ꝑpter ipm. supra quē ni

Cas. Nō dicit quid petat. quia nō op⁹ ē dici ei. qui nouit qđ expedit.

¶ **Intendit.** Cas. Intendere dei est dare totū qđ petit et placiū petat.

¶ **In die tribulatōis.** Aug. Quomodo quęris manibus. quando nocte. vbi coram eo. quo fructus nō sum deceptus. Lota vita huic est tribulatio. qui desiderat celū orans. Manꝰ sunt opera. Nox hoc seculū. in quo

opus est lucerna verbi dei. Vnde petrus. Nos certiorē habem⁹ ꝓphetic̄ sermonē cui benefacitis intendentes velut lucernę in obscuro loco. donec dies lucescat.et verus lucifer oriatur in cordibus vestris. Nox compatione futurę diei. Dies compatione vitę infideliū. vnde apostolus. Sicut in die honeste ābulem⁹. Cozā ipso ḡrit qui nō facit iusticiā cozā hoīb⁹ vt videat.

¶ Renuit. Aug. Exponit tribulatōem quę pungit. et quodāmodo impingit ei necessitatē transliendi. Tantū tediū et tristicia ꝑ peccatoribus q̄ dem me occupauit: vt contra omnē cōsolatōnem claudat se aīma. si quis eī⁹ iustus videtur qui solus est consolatio. sępe aliter inuenitur. qđ exptus iste ꝑ cussus scandalis. et tō iam timet in aliquo cō solari et lętari. qz ḡ in oīb⁹ hoīb⁹ scādalū vł inuenit. vel timet: in nullo securus est.

¶ Et exercitatus sum. Aug. Vel garriui. i. exultaui loquendo vt garrulus qui ꝑ lętitia nec vellet nec posset tacere. et rursus in garriēdo deficit spiritus. qui prius contaburat tedio malorū.

¶ Anticipauerūt Cassio. Hyapsalma. Inuento deo qui sol⁹ bonū est ei: deliberat an sit eū reducturus.

¶ Aug. Anticipauerūt. Exponit exercitatōez. Anticipauerūt vigilias aliosū. Oculi mei. vt ille qui ante temp⁹ surgit ad negociū. Vł Oculi mei. affectōnes męę. Anticipauerūt, scdm̄ laratē aliorū. vel ꝑ vigilias. nocturnos significat q̄s facim⁹ et vsualiter hic vocamus in laudibus dei. Et ideo. Turbatus. Cas. q̄ consequēter ponit qđ ḡro. Nō sum locutus. non murmurauī cōtra deū Vel turbat⁹ sum. q̄a dū nocte secreta aīmi pquirit. videt humanā genus in peccata ruere. et pio dolore pro alijs cruciatur. qui iam vicia transiluit. Tacet quia nocte nō habet solatiū hūani colloquij quo tempe cautius cogitat. et ideo subdit. Cogi.

¶ Oculi mei. Aug. Vel inimici mei anticipa. vigi. i. vigilauerūt super me. plus me tendendo insidias. ꝓcupauerūt me spūales inimici de quibus aplus. Non est nobis colluctatō aduersus carnē et sanguinē. sed aduersus virtutes prin. et po. aduer. spi. neq; hi vero plus vigilauerūt ad decipiendū q̄s ego ad custodiendū. vbiq; ponit scandala. vbiq; muscipulas. timendū est ne tristicia absorbeat lętitiā. vel ne garriendo ipsū in lętitia deficiat et dicat homo quod inimicus teneat. vnde turbat⁹ et nō loquit⁹. nō tamē cessat vult et hoc transcendere. vnde subdit cogi. ꝛc.

¶ Cogitaui. Ideo turbatus. q̄ cogitani dies antiquos. adę in quibus corruit homo. Sed cōtra annos ę. ideo turbatus. quia hos desiderat homo. eternos negligit.

¶ Dies antiquos. Aug. Quid cōtigit adę ꝓ inobediētia. et illo ꝑgno tunc boīs defectū esse. Eternos quos ꝓfectōs habere in mente habuit. qđ nō stulti. et etiā meditatus sum nocte. i. in hoc defectu cū corde. i. cū ratione si quo modo possem redire ad annos eternos. Cū ratōne tacitus loquit. q̄ in ea quietus erere cē. Et exercitabar. in ipsa meditatōe. Scopebam spi. in purgabā mentē. Aliq; ventilabā s. m. sic apud me tractās. Nūquid in eternū proiiciet. gen⁹ humanū. vt complaceat. Quasi qui iaz placat⁹ fuit sua gratia in veteri testa. Nōne addet vt plus sit in nouo ꝓ aduentū filij. hoc sentit qui de pietate tractat.

¶ Exercitabar et scopebā. Augus. Vel garriebā nō iam foris sicut prius. sed. Scrutabar spūm. vbi multa si cū eo loquor. z garrio inuenire potero. Et quid inuenisti. Q̄ nō in eternū repellet de⁹. et ideo transiuit nec cessauit transilire. etiam spūm suū donec ad finem veniret. de quo titulus. vbi hoc inuent q̄ nō in eternū proiiciet deus.

¶ Vt complacitior sit. a. Scz vt ipe qui fuit iratus repellēdo. mala inferendo sit mansuetior liberando. revocando.

¶ Aut obliuiscetur. Aug. In alio nō ē misericordia nisi de eā donet. et ipse erit sine ea. Rinus currit. fons siccatus est.

¶ Et dixi. Cassiod. Quid deliberādo inuenerit. scz q̄ rps mutat homies et redimit.

¶ Cas. Et dixi. huic meditatōni respondēnūc. i. iam cepi sape. i. intelleri quod fuit tacitū ab eternis temp⁹ scz q̄ homo reduceret ad annos eternos. qđ est argumentū de futura cōlūmatōne.

¶ Et dixi. Cū et me transiliens ad deū veni. hic nullū piculum.

¶ Cepi. Aug⁹. Aliqđ vbi lecur⁹ sum: vbi nō anticipent inimici. mo do cepit me mutare et cellus.

¶ Mutatio. Cas. ab ira ad misericordiā q̄ de seruis filij.

¶ Memor fui. Aug. Jam spaciat in opibus dei et securus gaudz: q̄ foris garriēs defecit. iaz z sui oblit⁹ in solo deo delectatur.

¶ Memor fui. Cas. Qui⁹ mutatōis in me facte memor fui. nūq̄ dans oblionē vt meliora merer. ſ ne de se tm̄ lętari videret. addit q̄ me. e. m. ḡ generi hūano idulsit q̄ adā ad imaginē suā fecit. q̄ abel hostiā accepit. dnoe. de abraā. tandē q̄ ipe venit. hęc lūt que sanctū mulcent.

¶ In adinuentionibus. Aug. Jd est. in ꝓceptis quę inuenisti. vel q̄ bus inueniris. Cas. Vel obseruatōibus. i. ꝓceptis que obseruāda sunt ereceb⁹. quia nō satis est legere scripturas sed et fruct⁹ operę demōstrare oportet. his eruditus in laudes prumpit. Aug. In adinuentōnibus vel affectōnibus tuis. nō in meis vt in terrenis est affectio. ita in opibus et meditatōne dei est interior quędā affectio. cū inspicit mūdus. et in creaturis querit creatoz. et inuenit nulq̄s displicens sed vndiq̄s placens.

¶ Deus in sancto. Aug. Per ꝓdicta certus sum q̄ veniā. et hoc dicit Aug. Deus in scō. i. in xpō. via redcūdi ad te. Et cū ꝑfit. q̄s de⁹ mag. ꝛc.

¶ Via tua. Aug. Colendi te. et ad te veniendi. vnde potentiā dei lętus ꝓfert simulacris. que falso colebātur.

¶ Mirabilia. Aug. Sanati sunt surdi. cęci. languidi. mortui. paralitici Jsta in corpibus facta sunt. In aīma quidā sobrij sunt q̄ paulo ante ebrioſi. fideles. adoratores simulacroz.

¶ Populus. Aug. Infidelib⁹ vt cognoscāt xp̄m tantū corpe. fidelibus corpe et deitate. subdit quid ꝓfiterit redemisti.

¶ Filios ioseph. Aug. Jd ē. gentilē populū. Vel ioseph intelligitur

† Operi nō inani desiderio · † ſ vel cozā eo.
† manibus meis: nocte † contra
† vt bi qui aliud querūt · ſ Inueni qđ quere bam · † ſ Quia adeo erquisiui deum q̄. ſ Quia vndiq̄s mala · ſ vel nui.
cū et non sū † deceptus. † Renuit
† ſ in aliis rebus q̄ in deo · † ſ Que ergo respiratio · Ecce. vel ā tā
† consolari anima mea † memor fui
† ſ In quo suauitas · ſ Nunc manus que ēius inuenerant in tristicia consolatorē. · † ſ vel garriui inquirendo magnitudinē sapientie et potentie eius.
† dei et delectatus sū: et † exercita/
† ſ Quia res est incōprehensibilis · † ſ Ideo defecit iterū spūs. quia · ſ Quęrentes calūniaz in verbis
tus sū et defecit † spūs me⁹. † An
† ſ Altorū · † ſ vel inimici mei.
† ticipauerunt † vigilias † oculi mei:
† ſ Quia qui dormit in mūdanis somniat se bene. · † ſ Malū est tacere malū est loqui. vnde in tro redit.
† turbatus sum et † non fuz locut⁹.
† ſ Quasi qui extra populauit iaz in secreto mē is agit. vt nemo oblatrat et deus adiuuat. ibi manēs de eternis agit. qđ ibi licz nō extra in strepitu
† Cogitaui dies antiquos: et an/
† ſ vbi nō hec mala. † ſ Memoria.
nos † eternos in † mente habui.
† ſ vbi non est locus calumnioso.
Et meditatus sum nocte cū † coz/
† ſ vel garriebam. † ſ uel scrutabar. ſ Cas. vel ventilabā spūm. i. virtutem animi huc et illuc voluendo. in qua actus deliberatōis exprimit.
de meo: † et exercitabar et † scope/
† ſ deliberat.
bam spiritum meum. † Nunquid
† ſ Dominē q. d. absit.
in eternum † proiiciet deus: et non
† ſ Jd est. nōne addet · † ſ Quia ira dei fuit q̄ patimur. ſ Quia misericors.
† apponat: vt † complacitior sit ad/
† ſ Omino a bonis sicut a malis. vel in plenitudine tpis · † ſ Incarnatōis · ſ Q̄ de virgie nat⁹
huc. Aut in † finem † misericordiā

† ſ Quia ipse natura misericors · † ſ A genere humano. † ſ Puma ve. t · ſ Malorū.
† suam † abscidet: † a generatione in
† ſ vltimā no. t · ſ Bonorum. † ſ Repent. ſ Quia misericors. † ſ Quod incepit.
† generationē. † Aut † obliuiscetur
† ſ vt et cōsumit · † ſ Iterū repetit ſ Quia cepit iam misereri. ſ Aug. Jd est. ira vincet misericordiā. potius misericordia iram. vnde esaias nō in eternū vobis videz cro. neq; p̄ omne tp̄s irascar vobis.
† misereri deus: † aut continebit in
† ſ Ita cogitabā apud me et post hec dixi.
ira sua misericordias suas. † Et di
† ſ Primo. ſ Sapere. † ſ Et. † ſ Est.
† ſ salutis et ꝓpiciationis dei. ſ Per christū.
xi † nūc † cepi: † hec mutatio † dextre
† ſ Scio q̄ potest mutare. quia omia creauit.
excelsi. † Memor fui operum do
† ſ Et fu.
mini: quia memor † ero ab initō mi
† ſ Repetit vniuersalitas. · ſ Nō solū memor. fz.
rabilium tuoz. † Et meditabor
† ſ Creaturis.
in omnibus † operibus tuis: et in
† ſ Preceptus. ſ vel. Et affectōib⁹ tuis garrīā ·
† adinuentionibus tuis exercebor.
† ſ O. † ſ Christo. † ſ Est. ſ Qui ait ego sum via veritas et vita. † ſ De dus gentiū. qui bus affecti colunt.
† Deus in † sancto † via tua: † quis
† ſ A. d. nullus.
deus magnus † sicut deus noster:
† ſ Proprie. ſ Nō alius. † ſ Solus.
† ſ eam in anima q̄ in corpore.
† tu es deus † qui † facis mirabilia.
† ſ augus. Per hec et iste sit transiliens quod est vnū de mirabilibus. † ſ Cū insilit † ſ De fidelibus et infidelibus. † ſ Christum.
† Notam † fecisti † populis † virtu/
† ſ Christo.
tem tuā. redemisti in † brachio tuo
† ſ Scz. ſ Judeos credentes. † ſ gentiles populum
populū tuū: † filios iacob z † ioseph

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

christus quia sicut ioseph venditus in egiptū regnauit.ita xp̄us in gentilb. prius humiliatus in martiribus. Aug. Joseph qui puenit ad gentes-augmentū inter p̄tas-et significat gentes de quibus augmentat⁹ est populus dei. Vel ioseph xp̄us a iudeis venditus et pulsus ad gentes-filij eius quos et gentibus congregit.

¶ Uiderunt. Cas. Dy apsalma. Que in mūdo xp̄s opatur exponit.

¶ Aug. Q-quoniā notā fecisti vir. vel p cū viderunt te o deus pater. vel te o christe qui es vir⁹ et brachiū vi-te-a. ꝛc.

¶ Multitudo. Cas. Nō pauci: sē multitudo. Sonitus. in gemitu culparū. in actione gratiarū. qua si cūi mare confragosū sonāt diuersa vota populorum.

¶ Sonitus. Aug. Vnde isti sonitus aq̄rū-turbatio abyssoꝝ quia vocem dederunt nu-de quib⁹. Mandabo nubibus meis ne pluant sup eā imbrē.

¶ Vox tonitrui. Cas. Tonitrui vox renouuit⁹ vt rotatus et sinuosus sonus sentiat⁹. allegoria in rota tot⁹ mundi.

¶ Rota. Hieron. Aug. Est-quod expo nit orbis terrę. quē circūierunt nubes tonando p̄ceptis. choruscando miraculis.

¶ Contremuit terra. Cas. Qui habitāt in terra. ipa terra mare dicitur p simil-quia humana vita amara. tempestatib⁹ subdita. vbi maior piscis minorem devorat.

¶ In mari. Aug⁹. Ad litterā dum xp̄us sup aquas ambulauit Vel in cordib⁹ hoīm q̄s sibi subdidit. Vel p terraꝝ in dei-p mare gentes accipiūtur.

¶ Et vestigia tua n-c. Increpatō tacita iudeorū-Q-d-licet palam venerit-z se miraculis ostenderit. nō est cognitus a iudeis infidelibus. quos dedurit in manu moysi et aaron. i-operatione miraculoꝝ quę fecerunt.

¶ Vestigia t.ꝛc. Tetigit aliquos-i-iudeos-qui dicūt nondū venit xp̄s nō vident super mare ambulantē.

¶ Sicut oues. Quia non vere oues sed hedi.

¶ Moysi et aaron. Cas. Moyses interp̄etatur assumptus de flumine. aaron mons fortitudinis. his nominibus virtutes quas fecerunt expr̄imūtur. Moyses inter cętera in mari viam fecit-signans p baptismū populum liberari. Aaron ecclesię tenebat imaginē q̄ monti fortissimo compat⁹.

¶ Intellectus asaph. Aug. Quia hęc narrata interius intelligenda sunt. nō modo in figura. Intellectus igitur asaph est quod intellexit sinagoga-sed fidelis: vel qō spūaliter debet intelligere-q̄ enim mystice tunc-i-figuraliter eadem modo in re. et sicut tunc nō in oībus illis beneplacuit deo-sic nec in istis. et ideo monendi.

¶ Aug. Psalmus vel verba intelligentię quę est data ipsi asaph-sic et

† ¶ fide. ¶ Quia notā fecisti virtutē. † ¶ O deus pater. † ¶ populi. † ¶ terq̄ populus.

† Uiderunt † te † aquę deus: † vi-
† ¶ O deus christe. † ¶ de peccatis.
derunt † te aquę et † timuerunt: et
† ¶ pungente conscientia. † ¶ Altitudines aquarū. † ¶ Et ita. ¶ Est. ¶ In confessiōe peccatoꝝ. in laudibus dei.
† turbatę sunt † abyssi. † Multitu
† ¶ Populoꝝ. † ¶ In omīb⁹ generibus.
do sonitus † aquarū: † vocē dederūt
† ¶ Predicatores verbi dei. † ¶ verbū pred. cationis. pluuia quia rigat-sagitta quia penetrit. ¶ voces nubiū. † ¶ O deus. † ¶ rsq̄ ad coꝝ. vel euangeliste de gente ad gentem.
† nubes. Etenim † sagitte † tuę † trā
† ¶ A-nō in occulto facta ē sed fuit. v .tc-i-aptasierunt: vor † tonitrui tui in rota.
† ¶ Nā. i-predicatores transi. et p illos.
† ¶ Cas-diuina precepta que tenebras pellerent mundi-vel miracula.
† Illuxerunt † choruscatōnes tuę
† ¶ vnde. ¶ Ad conuersionem.
orbi terrę: † cōmota est et contre-
† ¶ Nunc est in mari via tua tam dubiū. in sancto erat. In mari ābulat sup aquas gentiū eam q̄ fidē subiicaendo. † ¶ preceptu.
muit terra. † In mari via tua z † se
† ¶ populis multis nō paucis gentiū. † ¶ tiū. † ¶ presentia corpalis-doctrina. miracula.
mitę tuę in † aquis multis: † et ve-
† ¶ A iudeis. † ¶ de egipto. ¶ A quibus nō cog-ab his quos pedurit. et est increpatio et exstigia tua ñ † cognoscentur. † De
profectio eorum.
duristi sicut oues populum tuum:
† ¶ Quasi et te nō nouit. ¶ In operatōe miraculoꝝ que ipsi fecerūt.
in † manu moysi et aaron.
† ¶ Cas. fidelis congregationis.

Intellectus † asaph.

LXXVII.

A ¶ Aug. hoc dō qui et dedit legē. ¶ Corde veritatē rei. ¶ Aug⁹. vos.i.qui et cōgregatō christi. ¶ O.

Ttendite po
† Per humilitatē. et sic bene attēditis-Aug⁹. tumor infusa repellit.
pule meus legem meam: † inclina-
† ¶ Cordis † ¶ Id ē-ad intelligēdū verba asaph.
te † aurem vestram in † verba oris

greco determinatur. LXXVII.

¶ Aug. In hoc psalmo dū hystoria refertur-noui t-gratia declaratur-sic iudeos pro suis delictis expulsos. et xp̄ianos asserit intromissos-vt vtriusq̄ legis intentionē in vnū faciat pendere.

¶ Aug. Per acta in veteri populo itendit monere nouū populū-ne sint ingrati beneficijs dei. z iram eius puocent. Primo attentos facit. quia quę aperta videntur parabolę sunt et enigmata.

† ¶ Quia. † ¶ Que apte.
mei. † Aperiam in † parabolis os
† ¶ Per asaph. † ¶ Enigmata.
meum: † loquar † propositiones ab
† ¶ Et quo de egipto exierūt. † ¶ In veteri testamento predicta. ¶ Propter multitudinem.
† initio. † Quanta audiuimus et
† ¶ In nouo testamento impleta. † ¶ A quib⁹? ¶ Cas. Moyses et pphete qō et ipse preuidet.
† cognouim⁹ ea: et † prēs nostri nar
† ¶ Et-
rauerūt nobis. † Non sunt occul
† ¶ Spūalibus. † ¶ In qua data est regeneratio. ¶ Etiā gentiū que aqua et spū generatur.
tata a † filijs eoꝝ: in † generatōne
† ¶ Laudatur dominus vt ametur.
altera. Narrantes † laudes domi
† ¶ Liberationes vel potentias. † ¶ Q̄ pauit q̄ hostes vicit.
ni: et † vir̄utes eius et † mirabilia
† ¶ Nō modo p̄misit. † ¶ Quia p illud testio nū peccatū quod latebat apparuit et reuirit.
eius quę † fecit. † Et suscitauit testi
† ¶ populo iudaico. † ¶ Repetit. ¶ Quasi iugū ne yga voluntate errarent. ¶ Hoc est testimoniū.
moniū in † iacob: et † legem posuit
† ¶ hoc est in iacob. † ¶ In qua lege.
† ¶ Di sunt antiqu⁹ populus qui accepit mādata-nō tamē nouit vel fecit-filij sunt nou⁹ popul⁹
in † israel. † Quanta mādauit pa
nouit t-qui nouit.
tribus nostris-nota facite ea filijs
† ¶ Ad hoc acceperūt. ¶ prenuerūt. ¶ Ō ipsi patres nō nouerāt. † ¶ hoc gēnō electa.
suis: vt † cognoscat † generatio alte
† ¶ et cognoscētes. ¶ Christiani † ¶ post secūdo. ¶ Qui nati fūt et nō renati. nō surrexerunt-i-nō surrū est coꝝ eoꝝ sed in terra. † ¶ Barba habentes coꝝ.
ra. † Filij qui † nascentur et † erur
† ¶ posteris. † ¶ Nō sua iusticā cōstituant.
gent: enarrabunt † filijs suis. † Ut
† ¶ Nō lege que punit.
ponant in † deo spem suam: et non
† ¶ Jactando sua opa que nulla nisi a deo.
¶ vt fecerunt iudei ydola colentes. † ¶ Hec est vera dei recordatio.
† obliuiscantur operum dei: z mā
† ¶ Operando.
data eius † exquirant. Ne fiant
¶ Judei. ¶ Dz.
sicut patres eoꝝ generatō prāua

¶ Attendite. Cas. Primo ipse dom⁹ loquit⁹ vt reuerētia crescat. Populeme⁹ qui michi obedis. os dei est asaph: qui inferius locuturus est ista. quanta a. ab initō veteris te. vel fidelis sinagoga malis exprobrat.

¶ In parabolis. Aug. Parabole rerū similitudines. Propositiones. q̄ greco pblemata. questiones aliquid soluendū habentes.

¶ Quanta a. Cas. Sūmatiz dicit quę in deis deus fecit: tamen ingratis sibi: z sic sinō eis. prodest tamē filijs ne fiant sicut patres.

¶ Aug. Prius de⁹ in homine locutus est iam homo ipse. quanta a. Illud predictum dixit deus. et se-ne contemnat⁹ eius locutio.

¶ Et suscitauit. Aug⁹. Hoc testimonium initiū vnde supra loquar propo. ab initio. Initium est vetus testamentuz. finis nouū. Ibi timor. qui ē initiū. sed hic christus finis legis ad iusticiaz omni credēti. qui dat spīrū: vnde charitas quę pellit timorem. huius no-te. testimoniuz dicitur vetus lex: quia habet testimoniū a lege et prophetis. vnde tabernaculuz testimoniū dicebatur illud: qō tot mystica figurabat. Testimoniū ergo dicitur ve-lex. inquantū

pbat et testatur-lex inq̄ntum iubet.

¶ Cas. Remi. Suscitauit quasi mortuū in adam testimonium-id est-lex. vel dum describitur suscitatur prius ignorantia sopitum. Testimoniū in iacob. hoc forsan est: q̄ iacob cum angelo luctatus: tacto femore claudicauit. quod significat iudeos partim fide constare: partim a salute discedere. et ita huius rei testimonium fuit: quod iacob accidit. Ecce parabola.

¶ Filius suus. Et sunt tidem filij generatio altera. scz populus gratię.

¶ Generatio altera. Per generationes transmissa sunt mādata dei ne quis putet vnī data.

¶ Ut ponant. Hec est vtilitas paterne predicationis.

¶ Exquirant. Aug. Qui dicti sunt supra cognouisse modo exquirant: vt spantes in deo: adiuuentur ad implendum ab eo.

¶ Prava. Cas. Que veritatem non recipit et ideo distorta: et asperans sup omnes acerbitates: vt in salutatorem armarentur. vnde per ezechielem

dicit dominus. vade et dic pomui et asperanti.

Non direxit cor suū. Cas. Distortū cor habet qui prave intellecta nō corrigit et quę natura docet nō pficit. nō est creditus cū deo spi-e-i-si ra tio bene suasit non ei acquieuit.

Non est creditus. Aug. Quādo cum spiritu dei opante spūs bo minis coopatur. sit quod deus iubet. et hoc nō est nisi credendo in eū qui in stificat impiū. quā fidem nō habet generatio prava et amaricans.

Aug. Exprssi? mul to dicit vt significet g̃ riam. quę nō solū facit remissionē peccatorū: sed coopari sibi spūm hominis in opib? bo nis. qs si diceret. nō cre dicit deo spūs eius. habere cū deo spiritu creditū. est nō credere spūm suū posse facere sine deo iusticiā. ß cuz deo qđ ē credere i deū quod plus est qs nō crede re deo. Nam credim? et homini. sed non in homine. In deū cre dere est ei credēdo ad herere ad bene opan dum. vnde apostolus. qui adheret deo vnus est spiritus cū illo. Il la autez generatio et si credidit deo: nō tamē in deum.

† ſ deū. † ſ Ideo prava et distorta.

et exasperans. † Generatio quę † ſ Ad diuina vt se corrigeret † ſ Et si manū. ſ Cur talis est generatio. † ſ Aug. Id est qui a non habebat fidem que impetrat que lex imperat sed quasi ex operibus iusticiā querebat.

† non direxit † cor suum: et † non est creditus cum deo spiritus eius.

† ſ vere prava et distorta quia et- ſ de quibus minus videret- ſ promittentes seruare manda ta in die auditionis quādo de aliqua aduersitate eos clamantes audiebat- † ſ Q. preludentes armis. ſ vel ephraim.

† Filij effrem † intendentes et mit † ſ defecerunt in die temptatōis.

tentes arcus: † conuersi sunt in die ſ Ideo cōuersi. ſ Nō q nō possent- sed quia no belli. Non custodierunt testamē luerunt et ideo subdit- et in le- ſ Et si quādoq ambulent tamē nolunt. quia nō tum dei: et in lege eius noluerunt et corde- faciunt esi quod mallent nō precipi sibi Pares sunt manu sed nō corde- qui nō furātur ti more pene et qui amore iusticie.

ambulare. Et obliti sunt benefa

ctorum eius: z mirabilium ei? quę † ſ Obliti sunt mirabiliū eius- ſ Quoz z vbi. † ſ Moyse et ceteris intelligentibus. ſ Quib? credendum erat-

ostendit eis. † Coram † patribus † ſ tenebre vel tribulatio.

eorum fecit mirabilia in terra † egi † ſ humile mandatū- † ſ Quasi nō liquidā-

pti: in campo † thaneos. † Inter ſ Ad terram.

rupit mare et perduxit eos: statuit † ſ Clausas- † ſ pmissōs ponat in patria.

aquas quasi in † vre. † Et dedu

xit eos in nube diei: et tota nocte ſ Latus in cruce.

in illuminatione ignis. Interru

pit petrā in heremo: et adaquauit † ſ Christū- † huius seculi-

ſ Copiam notat-

eos q̃si in abyssо multa. Et edu

† ſ Que sequebat eos quocūq ibant- † ſ Os mirū. † ſ Sed- ſ Non parum-

xit † aquam de † petra: et eduxit † tā † ſ Copiose- † ſ hec fecit illis deus. ſ tū- † ſ Illi scz prava generatio- ſ Adiecerūt vt in ter tot mira non crederent-

q̃ † flumina aquas. † Et † apposue ſ Id est, non credere.

runt adhuc peccare ei: in irā conci ſ Plus cordis q̃ loci. ſ vel sicetare-

tauerunt excelsum in inaquoso. † ſ Et quomodo- † ſ temptare est dolose po stulare- ut in verbis sit simplicitas- cū in corde sit malicia- ſ Non credendo petierunt-

† Et † temptauerunt deum in cor † ſ Sic et multi cū temptatōe querūt hodie sa pientiam a deo- † ſ vite sue- nō spūales.

dibus suis: † vt peterēt escas † ani ſ tunc. ſ falsa-

mabus suis. Et male locuti sunt ſ Quasi nō bec diffidētia deo ē iniuria-

de deo: dixerunt nunquid poterit

deus parare mensam in deserto. ſ Cas. Exemplum dant et de simili desperant. ſ Q. poterit- quia et hoc aliud potuit. Quoniam

Quoniam percussit petram † flu percussit &c.

xerunt aquę: et torrentes inunda

uerunt. Nunquid et panem pote † ſ Copiosam refectōem. † ſ tot hosbus.

rit dare: aut parare † mensas † popu † ſ Ne videretur nō posse. † ſ vādo rogata.

lo suo. † Ideo † audiuit dominus ſ Penam-

et distulit: et ignis accensus est in ſ Exponit ignem-

iacob. et ira ascendit in israel. ſ Cur.

Quia non crediderūt in deo: nec ſ posse dare. ſ Christo- ſ audiuit

sperauerunt in salutari eius. Et et ideo. ſ predicatoribus

mandauit nubibus desuper: † ia

nuas cęli aperuit. Et pluit illis

In terra egipti in cam-tha. Aug?. Vt omez dubitatōez tollat: et puinciā dicit et locū factorū. sic xp̃s in terra positus coram patribus nouit- humile mādatū docuit- disci te a me quia mitis ſ. et humilis corde.

In nube. Die. Cas. Hoc futurū indi cabāt. Dies xp̃us est. tū nube carnis celat p fidis. Et sicut illis nu bes cōtra estū solis. sic nobis xp̃us p incarna tōem dat refrigerū cō tra estū vicioz. Tota nocte. toto tpe vite.

In illuminatio ne ig. xp̃ianos in hoc seculo lumis sui clari tate custodit ignis spi ritus sancti.

Petram. Cassi. In heremo. Pn? aq maris quasi petra. mo do petra fos. In here mo vbi necesse vt gra ti? sit mun? : Adaquit quasi pecora nō boes q nō egerūt grates.

Tanq̃s flumina. Cas. Aqua q̃ de xp̃o pdit. nulla imunitione deficiat. sed fit fons aq̃ salictis in vitā eternā.

Adhuc peccare. Cas. Id est. adiecerūt vt inter tot beneficia nō crederent. quod vt maximū itelligeret pec catū cū dominus dixit in euāgelio. Spūs ar guet mundū de pecca to. exponēdo subiūxit de peccato quidez. q̃ non credunt in me. Sicut ergo peccatum dicit ibi nō credere. ita ei hic pec care dicit non credere.

In ira. Cas. Nō credētes deū posse difficilia sibi facere qđ grauissi mū est apud deū. sic et nos abluti p baptismū. puocamus deū ad iram.

In inaquoso. Aug. Vel in alia heremo ad litterā. vel potius in se. quia licet pleni ventres aquę de petra: aridę tamen mentes fuerunt.

Mensam. Cas. Mystice. refectōz sapiētię vel corpus christi

Ideo audiuit. Cas. Q̃ dilata vindicta. dedit prius quod petebant. ne videretur non posse.

Distulit. Aug. Pęnam. dans prius qđ licet temptando petebant: ne videtur nō posse. et postq̃ dedit ignis. i. ira ascendit in israel. Et hoc est qđ prius dixit. Ignis accen. e. in ia.

Et mādauit. Utrūq̃ breuiter positū. scz q̃ audiuit. q̃ ira ascēdit. ap te hic incipit narrare. et prius quomodo audiuit et equitur. postea in sequēti parte quomodo vindicauit.

Et † nuas cęli. Cas. Januę ipsi pdicatores quibus intratur in celum. Vel scripturę. Aperuit. quia dedit spiritum suis vt intelligerent scriptu ras.

¶ Mãna ad mãdu. Caſ. Significat panẽ qui de cẽlo d. qui eſt cibus angelorũ. quẽ vt manducaret homo verbũ caro f. qui p nubes euangelicas pdicatur toti mũdo. et aptis eoꝝ cordibus quaſi celeſtibus ianuis credenti ecclẽſie predicatur nõ temptanti ſinagoge.

¶ Caſ. Manna quid eſt hoc? quia hic cibus admirando pquiritur: et eſſe corpus chriſti ſatur.

Panis celi. Caſ. Nõ aliter ꝙ̃ xp̃us de quo celeſtes. i. ãgeli reficiũtur eius cõtemplatione. et hũc panem. i. verbũ quo grandi cibo paſcũtur angeli. p carnẽ factũ lac edit homo.

¶ Africum. Quia ibi ſunt cornices.

¶ Et pluit ſuper e. ſ. p. c. Aug. Sic et paruulã fidem nõ tẽptantiũ et credentium paſcit carne edibis vocũ ſignis: et p aerẽ trãſ currentibꝫ q̃ſi volatilibus cẽli. nõ trã ab aquilone venientꝫ. vbi frigus et caligo. i. ab eloquẽtia ſeculi. ß auſtro tranſlato ad terras. vt paruuli andiẽdo terre ſtria nutriãtur ad celeſtia. vnde ſi terrena dixi vobis. ⁊ nõ creditis. q̃ mõ. ſ. di. v. c. c.

¶ Sicut pul. Caſ. Puluis hic ſignificat intelligentię ſubtilitatẽ que ad ſupna aſcendit. Harenam. in numerũ prudẽtię copiam ſalis ſapore conditã. Volatilia pennata celeſtia deſideria quibus anima paſta pinguefacit. hęc intra ſepta eccleſię poſſum? accipere. vnde ſubdit. Et ceciderunt in me. caſ.

¶ Et ceciderũt. Aug. Significãs per hoc ꝙ ſponte veniũt venti ad boues. ⁊ portant eis verba diuinitus miſſa. vt in ſuis ſedibus. et circa tabernacula audiãt. quia ĩ oĩez terrã e. ſ. e.

¶ Et manducauerũt. Connicti ſunt qui hoc deo impoſſibile putauerunt.

¶ Adhuc eſcę. Caſ. De vindictis et ſimilatis reuerſionibꝫ eorũ timore pnarũ. et tamen ſententia dei p miſericordiã tẽpata.

¶ Eſcę. Caſ. Manna. coturnices.

¶ Electos. Aug. Id eſt. impediuit ne illis pdeſſent quibꝫ paterno affectu cõſulere cupiebãt. Vel potius cõpediuit vt cũ eis moleſtias ſuſtinerent electi ad exemplũ nõ iuſtitię tantũ. ſed et patientię.

¶ Impediuit. Aug. Murmure eoꝝ. vt moyſes qui dixit. nũquid poterimus de petra aquam vobis ẽicere.

¶ In omnibꝫ his. correcti. poſt hęc oĩa. graniora ſũt peccata quę ſp

Et defecerut. Aug. Cũ poſſent credẽdo dico in veritate ſine defectu hſe

§ Id ẽ manna.

mãna ad mãducandũ: et panẽ cęli
§ Nõ laboze hũano § Nomine ſignificati intelligitur ſignificans.
dedit eis. Panem angelorum
§ Que ſecuntur
mãducauit homo: cibaria miſit in

† § Que ab auidis nõ poterant cõſumi.
† § Quomõ. § Ad terras. § Nõ potui loqui vobis quaſi ſpũalibus. ſed quaſi c.
† abundantiã. † Transtulit auſtrũ
† § vt inferius flaret. † § Ne ſibi det africus que ex deo habet.
† de cẽlo: et indurit in † virtute ſua
§ feruentes et lucentes predicatores.
africum. Et pluit ſuper eos ſicut
§ Babũde. § Carnem fidem carnis vocabus editam.
puluerez carnes: et ſicut arenã ma
§ Ideo miſit q̃ cum eſſent volatilia pennata. p voluntate ea capiebant.
ris volatilia pennata. Et cecí
† § ꝺuobus cubitis ſup terrã. § vt nec difficultas capiendi eſſet.
derunt † in medio caſtrozum eozũ:
§ Intra vnius tiri.
circa tabernacula eozum. Et mã
§ ventre non mente.
ducauerunt et ſaturati ſũt nimis:
§ Licet eis nõ. p. fuerit. § Cẽcedũtur enim interdum que non. p. ſunt.
et deſiderium eozum attulit eis:
§ Maltũ ſunt vti illis carnibus.
§ Ne impotentia a deo videretur.
non ſunt fraudati a deſiderio ſuo.
§ Ecce quid pſtulat. § Infidelis et prauę generationis. § vel ca.
Adhuc eſcę eozũ erant in oze ipo
rum: et ira dei aſcendit ſuper eos.
† § Bugbos de quibus. pdixi quaſi ex adipe. i. e. † § Bonos.
† Et occidit pingues eozũ: et † ele
† § Alias compediuit. † § Sed tamẽ in oĩb? ctos iſrael † impediuit. † In omni
peccauit prauo illa generatio.
bus bis peccauerunt adhuc: et nõ
§ dei.
crediderunt in mirabilibus eius.
† § Ideo. § Caſ. Quaſi languida tabe.
† § Caſ. p. o vanitate ſua citius perierunt.
† Et defecerunt † in vanitate dies
§ vnde dicitur alibi. viri impii non dimidiabunt dies ſuos.
eozum: et anni eozum cum feſtina

† § aug. nõ. pter eternã vitã. ſed timẽtes occidi exemplo iam occiſorum. † § Sed boni ſine ne ceſſarete querũt.
tione. † Cum occiderit eos † quęre

† § Ad eum. † § vel ante lucẽ. § Id eſt. in nocte manentes.
bant eum: † et reuertebãtur et † dilu
culo veniebant ad eum. Et reme
§ In bonis.
morati ſunt quia deus adiutoz eſt
§ A malis.
eozuz: et deus excelſus redemptoz
eorum eſt. Et dilexerunt eum in

† § aug. nõ in corde cũ tamẽ ei omia ſecreta nuda ſint. † § Hic cõtingit his qui ſolo timore nõ amore credunt.
loze ſuo: et † lingua ſua mentiti ſũt
† § Quaſi deus nõ cognoſceret. † § Quia nõ deũ. pter deum querebant.
ei. † Coz autem eozum † nõ erat re
§ terrena volebãt nõ hereditatẽ no. t. cui? fides etiã tunc ſub velo erat in eis. modo vero reuelata eſt nõ multis vocatis ſz in paucis electis.
ctus cum eo: nec fideles habiti ſũt
in teſtamento eius. Ipſe autẽ eſt
miſericors et ꝓpicius fiet pecca
§ Omõo.
tis eozum: et non diſperdet eos.

† § Oriante moyſe cũ diceret ei deus dimitte me vt delcã eos. et faciã te creſcere in gentẽ magnã cui moyſes aut dimitte eis hac nocte. aut de. m. de li. ẽ. § Mia dei. † § Penam quã ceperat.
† Et abundauit vt auerteret † iraz
§ vt penitus exirparet.
ſuam: ⁊ non accendit omnem iraz
§ Mouit pũ. iudicẽ fragilitas peccãtiũ.
ſuam. Et recordatus eſt qz caro
† § diffinitõ mortis. † § Per ſe in peccatũ. § de hoc mũdo. § de corpore. † § ꝑ ſe a peccato. § In hoc mundo.
ſunt: † ſpũs † vadens ⁊ † nõ rediẽs.
† § Q. multotiens. § Nõ ſolũ predictus mõs. † § Licet peceret. § vt bona tolleret.
† Quotiens † eracerbauerunt euz
§ vt mala faceret.
in deſerto: in iram concitauerũt eũ
† § vbi ponus timere deberent † § Quia pcp. gerant quecũq; precepit nobis dominꝰ facieꝰ.
§ Exponit. § A teſtamento.
in † inaquoſo. † Et conuerſi ſunt et
† § Id ẽ eũ qui ſanctificat iſrael.
temptauerunt deum: ⁊ † ſanctũ iſrl
§ Et ſic.
exacerbauerunt. Non ſunt recoz
§ Potentie. § Id eſt. in die.
dati manus eius: die qua redemit
† § Pharaonis. † § Qualiter. § Scilicet.
eos de manu † tribulãtis. † Sicut

¶ In vanitate. Caſ. A ſimil. illꝰ qui in ortu mortẽ inuanũ eſt natꝰ.

¶ Cũ feſtinatione. Aug. Et quę plitior videt vita. cito ꝑterit.

¶ Querebant. Caſ. Aug. Nõ occiſi ſed reliqui. ſed ſic loquit quia vnꝰ populus ſunt. quaſi de vno corpe.

¶ Diluculo. Caſ. Sedulo: vel ante lucẽ vnde vanũ eſt vobis a. l. ſ. pꝰ in luce. impius ante lucem rogat.

¶ Quęre. reuer. uente. Auguſ. Dęe omnia ꝓpter temporalia bona acquirenda. ⁊ vitanda mala. et ita nõ deus ſed illa colebant.

¶ Nec fideles habiti. Caſ. Qui vere credit: opa facit. vnde fides dicit. q̃ fiant dicta. vnde dicit nec fideles in ꝓceptis.

¶ Ipſe aũt. Aug. Dic mali impunitatẽ ſibi ꝓmittũt. ſed miſeri cordia eſt etiã malis. vez ante iudiciũ. quia facit ſolẽ. o. ſ. b. et male ſic et illi gẽti pepcit ne pnitus eradicaret. ſed manet in ſucceſſiõe poſterio ꝓ. ſicut caim ſigno accepto. ne q̃s eũ occideret.

¶ Peccatis eorũ
Populi. Aug? Quia tdẽ eſt in ſucceſſione filioꝝ. vt et poſt. abſtulit eos de egipto. et in duxit eos in montẽ ſãctificatiõis cũ nõ eo niſi in ſucceſſione. ſic. ꝛ hic cũ dicit. ꝙ pica? fiet pecca. coꝝ intelligim? etiã impletũ eſſe quod dicit ab apoſtolo. Reliquię ſ. ſ. quę credent in xpm. quod hic ꝙ dit cũ ſubdit. Et non diſper. e. Et abun. vt auer. ⁊c. q̃ nõ oẽm irã accẽdit. q̃a et illud remiſit ꝙ filiũ occiderũt

Spũs vadens et nõ r. ideo ꝓ grãm renocat qz ꝑ le redire nõ poſſũt. vñ in ꝓuerbꝫ de via iniq̃tatis dicit. Oẽs qui ambulant in ea nõ reuertentẽ. ſ. ꝑ ſe ſed ꝓ grãm renocabãtur. hęc ẽ ouis errabũda q̃ bñeris pſ paſtoris reducta ẽ ad gregẽ.

¶ Oẽm iraz. Id ẽ non punuit eos quantũ digni erant.

¶ Quotiens. Caſ. Dicturus plagas egipti. ꝓpter eos factas: compando mala coꝝ beneficijs dei. dicit eos oblitos et tẽptaſſe deuꝫ.

¶ Aug. Quia caro vſpus v. quotiẽs ergo. q. multotiẽs exacerba. eũ. Et conuerſi ſunt et ten. Aug. repetit eoꝝ infidelitatẽ vt memoret quas plagas intulit deus egiptijs ꝓpter eos. vnde deberent eſſe nõ ingrati.

¶ De ma. tri. Caſ. Tribulatõ ſolet cẽ in memoria ſed nõ eis pulcre opponit manũ dei manui pharaonis dicens manus eius et de manu tribu. quę multum differunt.

Aug. Cal. Mysticatões ab hoc loco. Et converit. vsq; . Misit in eos iram. Hic incipit exponere plagas ꝓpter iudeoꝝ liberatõnem in egipto factas et ponit decem plagas sicut in exodo decẽ ponũtur. Aliqua tamẽ hic que nõ i exodo: que nõ interꝑtari nisi figurate possum⁹. vbi et que facta fuerũt parabole dicũtur. sicut sepe solet nõ seriem hystorie sequi. sed alia addere. vel quedã mutare. ꝑ significatõne. Aqua. ergo in sanguinẽ significat de rerũ caulis carnaliter sentire. Lynomia canini mores sunt. Rana. loquat vanitas. Erugo. quã alij rubigine interꝑtãtur no est occulte. quẽ compatur vicio quod difficile apparet: vt est multũ videre de se. Aura eñ noxia hoc in fructibus opatur latẽter. sic in moribus occulta superbia. cũ putat se aliqd eẽ. q̃ nichil ẽ. Locusta. malicia ozelẽs. dens infideli scz testimonio. Brando. ẽ iniquitas res alienas auferens. vnde furta: rapine: predẽ. Plus aũt vicio suo vastatur ipse vastator. Pruina. vicium quo charitas. primi stulticiq tenebris q̃i nocturno frigore ꝑgelasat. Ignis. qui nõ in exodo nisi cũ grandine in fulgoribꝰ vt fructus lederet accipitur. qui tñ non legit possessiones incendisse: significat inanita tẽ iracundiẽ qua et bonicidiuz fit. Morte pecorum. pudicicie damnũ signatur: Cõcupiscentia qua genus oritur cõmunis est nobis cũ pecoribus. hãc habere dom. tã et ordinatas pudicicie virtus est. Mors primitiuorum. amissio est iustitie qua quisq; humano generi socialis ẽ. Decẽ plagis percussi sũt egiptij. ꝓtra decẽ ꝓcepta scripta in tabul. Et hic decem plage licet nõ eo ordine ponãtur: sed ꝓo tribus que in exodo. i. cynifes vlcera. tenebre que nõ hic. Alie tres sũt hic que nõ ibi. rubigo. pruina et ignis. Alia eñ ꝓo congrua intelligentia frequẽter variantur.

¶ Signa. Cal. Sunt duris cordibus quasi characteres impꝛssa vestigia.

Prodigia. q̃e signabant aliqua futura. Thanis. ciuitas humile mãdatũ. quod hic nobis necessariũ vt in futuro erigamur.

¶ Et dedit eru. Hec in exodo non legũtur. mystica ergo interꝑtatione tantum exponãtur.

¶ Locuste. Aug. Se inuicẽ comedẽtes significat detractores. quia alie

¶ Moros eoru pruina. Aug. Morus caliditas est nature ꝑ quod charitas intelligitur. que in primo occiditur.

¶ Brandini. Aug. Que grando nõ potuit lẽdere. id est mollia. post dicit erodus a locustis comesta.

¶ Tradidit gran. tu. Cal. Morte pecudũ stulto⁹ occasus ostenditur.

¶ Ignı. Cal. Ignis cupiditas que possessionẽ i statũ mentis vastat.

¶ Iram indignationis. Cal. Ordo vindicte. primus peccatis deꝰ irascitur: quãdo nõ compũgunt. inde malicia hois in sua indignatione ira et tribulatõe derelinquit. vt suis aduersitatibꝰ affligãtur qui deo nõ obediũt vt ibi discẽt. ꝓterea tradidit illos in reꝑbũ sensum. indignatõ hominis ꝓvenit ad tumidã superbiam. Ira ad nefandã audaciã. tribulatõ ad cõfusaz de spatoz. tũc p dyabolũ ad imissiones illicitas ꝓcipitant nudati defẽsiõe dei

¶ Per angelos malos. Aug. Judicio dei hec facta sunt in illis per angelos malos in hoc seculo malo. quasi in egipto et campo thaneos. vbi z humiles esse debem⁹. donec veniat seculũ quo exaltemur. et malis angelis deus vtitur bene. sicut et homo dei creaturis male.

¶ Aug. Per angelos malos. Vt homo bonus: vel malus vtitur visibili materia terra. aqua. aere. igne. ꝑ modo suo nõ solũ necessarijs sed et superfluis et iudicris et artificiolis opibus sic angeli boni et mali. put cuiqz ptãs est que eis ãplior q̃s hoibus. et maior est bonis q̃s malis: tñ scoz nutũ dei. In malos ꝑ dyabolus vt in suo pecore nisi. phibeat a maiozi. In bonos nõ nisi permittat ad. phandũ nõ ad pdendũ. ꝑ bonos punit de⁹ vt sodomã. sed iustos ꝑ eos. phari nõ occurrit. Et obstinatio ergo in egiptijs per malos: qbꝰ amica sunt vicia. et mala morũ figurata per plagas eorũ. ꝑ eosdẽ. cũ ei traditur in ꝓpitiatõnã: illi sunt ministri: vt i materia sui corpis. Possũ⁹ ergo sine dubitatõne malis ãgelis attribuere mortẽ pecorũ. mortes ꝑmitinoz et obduratões egiptiorũ. hanc enim deus cũ facere dicitur nõ instigãdo z inspirando. sz derelendo facit vt illi opentur in filios diffidentie quod deus iuste debitecqz ꝑmittit.

Ea vero que mirabiliter de creaturis facta sunt malignis angelis tribuere nõ audemus. Nã si ideo attribuunt demonibꝰ. q̃ pene infligebãtur: cõsequẽs ẽ vt etiam sodomã ꝑ angelos malos euersam esse credamus. et eosdẽ ab abraã z loth hospitio susceptos quod absit. Per ãgelos ergo malos punit deus bonos et malos hoies ꝑ bonos tñ corpalibus pnis. malos aũt corꝑalibꝰ et spualibꝰ. Per bonos vero ãgelos malos homines tñ punit. et corpalibus nõ spualibus pnis.

¶ Ire sue. Aug. Erat semita ire dei q̃ occulta equitate puniret egiptios cui deus fecit vĩã. vt eos quasi et abditos. ꝓduceret ꝑ angelos malos in apta scelera. et sic aperte puniret.

¶ Primogenitũ in egipto. Aug. Primogenita sunt sũma mãdata vt diliges deũ e. t. c. quibꝰ nõ seruatis orbamur. plerationis.

¶ Et abstulit. Aug. Mystice. Hoc et in nobis intus fit: vbi eruti de potestate tenebrarũ mẽte trãsferimur in regnũ dei oues in spualibus pascuis.

¶ Cal. Et abstulit. Q̃ eductos de seruitute duxit in terram. pmissionis. et item offendunt.

¶ Et induxit eos. Aug. Nõ eosdẽ quos abstulit: sed eos noĩe et gẽte. Significat tñ q̃ multi ad ecclesiã quã mauult intelligi conuersi sunt. ipsa est mons quem christus acquisiuit.

¶ Et eiecit. Cal. Mystice. Gentes sunt vicia et errores. Aug. Vel maligni spiritus. Nec oĩa christus eiecit a facie fidelium. et forte diuisit eis terrã. ꝑ hoc significat. q̃ in nobis oĩa opat vn⁹ atq; idẽ spi. di. sin. put vult

¶ Hoc primo cõpletũ fuit quod ad cham dixit noe tu eris seruꝰ fratrum tuoz. Chanaan eñ qui descẽdit de cham terrã illam possederat. quã deus populo suo dedit factis seruis qui de chanaan descenderant. populus dei descendens ꝑ abraam derivat⁹ erat. cham enim in ꝑsona sua propria non fuit seruus plusq̃ ceteri. tutes.

¶ In tabernaculis. Cal. In quibus regnabãt pecũ regnare fecit vir

posuit in egipto signa sua z prodigia sua in campo thaneos. ⁋ Et cõ
⁋ Hec scilicet. ⁋ Aqua alibi in vinũ mutatio populi in metipsos. hic in sanguinẽ. quia spualia carnaliter sentiunt.
uertit in sanguinem flumina eoꝝ:
⁋ Alii manatones aquarũ. quia foderunt egipti in circuitu et sanguinẽ. ꝑ aquas inuenerũt. ⁋ Cisternas.
et imbres eorum ne biberent.
⁋ aug. Canibus moses. vt nõ honorarent parẽtes vel prelatos. ⁋ Muscam caninam.
Misit in eos ⁋ cynomiaz et come
⁋ garrulitatem hereticoz que est in scenosis sensibus.
dit eos: et ranaz et dispdidit eos.
⁋ Hoc nõ ex odio. ⁋ vel rubigine. ⁋ Que per se nascuntur.
Et dedit erugini fructus eorum:
⁋ Gata.
et labores eorum locuste. Et oc
⁋ Bona eorum.
cidit in grandine vineas eorum: z
⁋ Nec hoc in exodo. ⁋ Que multũ distat a grandine.
moros eorum pruina. Et tradi
⁋ destructioni. ⁋ Quic quid boni erat dote nature. ⁋ Nec hoc i exodo.
dit grandini iumenta eorũ: et pos
† ⁋ Ad exaggeratõnem decime plage hic ponit.
sessionem eorum igni. ⁋ Misit in
† ⁋ Nõ ad correctõnem sed vindictã. † ⁋ Sez
eos iram ⁋ indignationis sue: indi
⁋ Ascendendo.
gnationem et iram et tribulatõnẽ
⁋ Immissam scz vel indigna. vel iram vel tribu
immissionem per angelos malos.
† ⁋ Amplitudinẽ ⁋ Aliter non liceret dyabolo. † ⁋ Occulte equitatis sue.
⁋ Uiam fecit semite ire sue: nõ pe
⁋ vel animabus.
percit a morte animarum eoruz: z
⁋ Cũ dominis quasi pariscatit. qz filios erãt illis
iumenta eorum in morte cõclusit.
⁋ Id est de omnibus.
Et percussit omne primogenituz
† ⁋ vel in terra egipti. † ⁋ frugũ. ⁋ Ofa que ad victũ vel solatiũ hominis sunt pastata sunt.
† ⁋ frumenti et huiusmodi.
in ⁋ egipto: ⁋ primitias ⁋ laborũ eo
⁋ vbi non erant iudei.
rum in tabernaculis cham. Et
⁋ Hoc fecit in decima plaga.
abstulit sicut oues populum suuz:
et perdurit eos tanq̃ gregem in
† ⁋ huiusc secu'i. ⁋ Quod erat inter mare et egiptũ † ⁋ aug. Spe salui facti sumus. nec tamẽ re obtinemus.
⁋ deserto. Et eduxit eos in ⁋ spe z ñ
† ⁋ ita et in baptismo delentur peccata nostra.
timuerunt: z ⁋ inimicos eorum ope
⁋ Sanctã eccliã.
ruit mare. Et iduxit eos in mon
⁋ Sez. ⁋ Syon.
tem sanctificationis sue: montem
† ⁋ Quẽ acquisiuit xpus. † ⁋ expellẽs gẽtes.
quem ⁋ acquisiuit ⁋ dextra eius. Et
† ⁋ A terra. pmissionis. † ⁋ Presentia.
⁋ fideliũ. ⁋ vicia errores.
⁋ eiecit a ⁋ facie ⁋ eorum ⁋ gentes: et
⁋ Mystice quia omia vnus atq; idem spũs opat diuidens singulis. put vult.
sorte diuisit eis terram in funiculo
distributionis. Et habitare fecit
† ⁋ Mystice in celestẽ gloriã vnde angeli deiecti sũt. ꝑ gratiã xpi subleuamur. † ⁋ videntiũ deũ
⁋ in tabernaculis eoꝝ: trib⁹ ⁋ israel.
† ⁋ tamẽ. † ⁋ Prava generatõ beneficiis male vtens temptauit adhuc. ⁋ in terra. pmissionis
⁋ Et ⁋ temptauerunt et ⁋ exacerba
uerunt deũ excelsuz: et testimonia

¶ Quemadmodū patres eorū. Aug. Per totū loquitur quasi de eisdem · tamen nūc de his qui in terra promissionis quorum fuerunt patres qui in deserto amaricauerunt.

◀ Arcū prauū. Aug. Animi intentōnem pernersam · vt contra deū qui dixerat non erunt tibi dij alieni · qō plantus aperit · in ira cōci · Vel in arcū prauū qui difficile remittitur. et ipli facte retroibant. Vel arcū prauū qui nō emunus iaculatur, sed in lespicula cōuerit · i · malicia dolosorum.

¶ Ad emulatōēz Vl emniati sunt alia littera · cum bonorem dei alij tradunt.

◀ Audiuit deus. Cal. De vitione t̄ terā promissionis · quę z retorta est in ipsos per quos puniuit.

¶ Et repulit tabernaculum. Cassi. Hoc tpe heli sacerdotis · quādo victi sunt ab allophylis · et arca domini capta est · et ipsi magna strage vastati · legitur eū in libro regum q̄ tunc ceciderunt de populo triginta milia pedituum.

◀ Habitauit in hoibus. Aug. Cum ergo nō esset dignū in quibus habitaret · repulit illud quod nō p̄pter se · sed p̄pter illos instituit. Cal. sic deserit corpora nostra quę spiritussanctus dū bene tractantur, inhabitat.

¶ Et tradidit. Cal. Si enim cum peccatoribus et boni tradūtur captiuitati: exercitium est: nō in mente capti · ui sunt. Vel hosti tradit: sed liberi: et deo coniuncti.

◀ Virtutē ę. et pul. Aug. Arbitrij libertatez iminuit · z virtutes abstulit in malis quod nō fit in bonis · licet cum malis interdū captiuent̄ corpaliter.

¶ Et excitatus est Cal. Aug. Vetes hominū domino tribuit p̄pter res explanādas Tanq̄ dor. et crapulatus. hoc dicit a persona dementium · qui ita putant · quando piditantibus non subuenit. Vino esse crapulatū quando nō tam cito subuenit. Et reuera sic demēter putantibus dormit, et est alienus et negligentibus et infidelibus · qui nulla voce laudis vel operis eum excitant · Excitatur autem ad vindictam malis actibus · vt hic peccatis eorum qui arcam inter simulacra posuerūt · Tanq̄ potens · quia tunc tunt hominos ad iram facile: et ad virtutes potentes qui post crapulam de somno surgunt.

◀ Aug. Et excitatus est · Xp̄s vino passionis ebri⁹ dormiens in sepulcro. excitatus est a morte tanq̄ potens in rclurrectione.

¶ Aug. Tanq̄ dormiens. Visus est dormire · quando populū suum dedit in manus eorum quos odit, vbi eis dicitur, vbi est deus tuus.

◀ Et percussit in po. Aug. Hoc pena cruciabitur qui in posteriora respexerit. quę debet putare vt stercora, qui enim suscipit testamentum dei vt veteri vanitate se non exuat, similis est hostibus qui arcam intra ydolum dagon posuerunt. Illa vetera etiam illis nolentibus cadunt · quia omnis caro fenuz · z claritas hominis vt flos feni. Fenum erant · Flos decidit, arca stat in eternū. Secretū arcę regnum ęlorum vbi est eternū verbum dei, sed qui posteriora diligunt et eis crucifixi sunt · opprobrium enim sempiternum dedit illis.

¶ Et repulit. Cal. De rege dauid et loco regni.

◀ Aug. Non dixit, repulit ruben qui primogenitus, et ęteros qui viderentur merito repulsi: cum iacob peccata eorū detestetur. Vt benjamin et quo saul vicino tempore reprobatus fuerat, sed eos potius nominauit qui clarioribus meritis videbantur excellere. Joseph qui impie venditus pro iustitia sublimatus · pauit patrē et fratres, de quo efficem qui maiori benedictione ne ant p̄latus, per hoc ergo p̄dari meriti nomina totum illū vetustū p̄lm xp̄ulsū a deo intelligimus · electā tribum inde · non promeritis inde · quo longe melior fuit ioseph · sed quia de ea xp̄us nonū populum xpi p̄latum veteri populo scriptura testatur, vnde z mōtem syon ecclesiam accipim⁹ · quę futura speculatur nō terrena, sic ab initio electionis bręę gētis vsq̄ ad christum precedit.

¶ Sicut unicornis. Aug. Vnicornis sunt quorū firma spes in vnum illud erigitur de quo dicitur vnam petij a domino hāc requiram. Sanctificiū. est plebs sancta regale sacerdotium.

◀ Dauid seruū. Aug. Qui de iuda · q̄ christum significat · in hoc loco. Seruū. nō dicit filiū · quia forma fuit et dauid · David ad litteram et pastoralī officio pecorum ad regnum hominū trālatus est · vnde de post fctan · ac · e · Christ⁹ ab hominibus ad homines, id est · ai ndeis ad gentes · tamen secundū parabolam ab ouibus ad ones, non enim modo sunt ecclesię nde quę olim fuerūt Dēs gemellis fetibus erāt, vñ in canticis. Dentes tui sicut greges tonsaz ascendentes de lauacro, quę omnes geminos creant, et sterilis non est in eis. Dentes ecclesię sunt illi per quos loquitur, vel per quos in corpus suū velut mā ducando ęteros trajcit. Grex tonsarum dicitur · quia onera seculi velut vellera depolsit · et ad pedes apostolorum rerum suarum venditarum precia appolsit, ascendēs de lauacro baptismi geminos creat opera salicet germine charitatis · vnde sterilis non erat in eis ab his translatus est christus · pascit greges in gentibus christ⁹, qui sunt iacob et israel.

¶ Jacob. Aug. Repent. Israel here. s. nisi dicat nūc ſcōm hāc statū iacob serv⁹. An videbit facie ad faciē hereditas · vñ et nouē accepit. Jsrael eni dr ex p̄platōe dei. Trāstulit eū ad hoc, vt pasceret et ita fecit.

◀ Et pauit eos in inno. Cal. Videtur forte alicui congruēti⁹ posse

---

† A deo.
eius non custodierunt. Et auer
† Quod fecerāt dicentes · omia quecūq̄ pcce
perit dominus faciemus.
terunt se et non conseruauerūt † pa
tum: quēadmodum patres eorū.
conuersi sunt in arcum prauum.
† Superbis cogitatōibus quando colere ydola
presumunt.
In irā concitauerunt eum in † col
† vnde.
libus suis: et in sculptilibus suis
† Indignationem.
ad emulationem eum prouoca
† Aduertit et vindicauit. † Hec prescta.
† Jsrael
uerunt. † Audiuit deus z † spreuit
† Quo spernente ntchil sunt qui per eum
totum fuerunt.
eos: et ad nichilum redegit valde
† Pro ydolatria eorū. † Cur repulit.
† Elegāter exponit cur repulit eū aut · vbi habitauit in hominibus.
israel. † Et repulit † tabernaculuz
silo: tabernaculum suuz vbi habi
† Inter homines.
tauit in hominib⁹. Et tradidit in
† aug. vir. et pul. arcam dicit. † vnde
vsūban ē inuicti et sibi placebāt honesti ūter gētes
captiuitatem † virtutem eorum: et
pulcritudinem eoz̄ in manus ini
† Capta arca cōsequēs est vt populus caderet.
† In occisione anime. † Malos. † Quē
inter multos elegerat.
mici. † Et conclusit † in gladio po
pulum suum: et hereditatem suam
† Etiam fortes.
spreuit. Juuenes eoz̄ comedit
† Ira bellantiū. † Quia hoc nō
vocabat in hostili meru.
ignis: et virgines eoz̄ nō sunt la
† aug. filii beli quoz̄ vnius vxor mox in
partu mortua nō potuit plangi honore funeris
mentate. Sacerdotes eorum in
† Que mōdo renūciauerūt
gladio ecciderunt: et † viduę eoz̄
† Antropospatos.
n on plorabantur. Et excitatus ē
† Aug. Sic videtur impius insultantib⁹
q̄ velut ebrius sūi dormiat cū ta cito nō subuenit
tanq̄ dormiens dominus: tanq̄
† Sicut excitatur planctu familie. ita
deus vino passionis ebrius.
potens crapulatus a vino. Et p
† In gehenna mersos.
cussit inimicos suos in † posteriora
† Quia null⁹ alius ita punitus est.
opprobriū sempiternum dedit il
† Ne inde esset rex. † aug. Melius in his vet
bis significatur populus iudaic⁹ a deo repulsus
et nouus populus christianorum electus.
† Augmentū interpretat. † Qui in augmen
to terrenoz̄ militant. et sūt de fruge seculi presumentes.
lis. † Et repulit tabernaculum † io
† Judeos. † fructificatio.
seph: et † tribum effrem nō elegit.
† Christianū populū. † Q. d. ecclesiam.
Sed elegit tribuz † iuda: † montē
syon quem dilexit. Et ędificauit si
† xp̄us. † vel nūc. † vel nōz.
cut vnicornis sanctificium suum:
† in ecclesia presenti vel celesti. † Et si eccle
sia presens mortaliter trānsit. tamen in eternū est
fundata.
† in terra quam † fundauit in sęcula
† Per quem.
Et elegit dauid seruum suum: et
sustulit eum de gregibus ouium:
† de loco vbi erat · post se. † primitiuā eccle
siā · i. de illis qui erant post primitiuos † Le
ctū pane. † No qui filii carnis · sed filii p̄mis
sionis estimantur in semine.
† de post fętates accepit eū. † Pa
† Contemplatōne dei.
scere iacob seruum suum: et † israel
† Et ita fecit.
hereditatem suam. Et pauit eos
† Quia sine peccato et hoc docuit eos qs ipse
egit. † id est. in egibus intellectualiter factis
† Quos facit in eis.
† in innocētia cordis sui: † et † intel
† Actualē sanctitatē significat. † ad vitam.
lectib⁹ manuū suarū: deduxit eos.

dici innocētia in mnū et itellcās cordis·s; sic maluit·q; sūt q̄ ñ faciūt mala ꝑ timore. hi videnť innocētes manib᷒. s; nō corde·ideo dixit pauit eos in innocen·cordis sui sc; hominū·i·faciens eos innocētes etiā in cogitatōnibus cordis. Et deduxit eos ad vitā intellectibus manuū suarū sc; christi. Intellectus manuū eius est quē facit quasi manib⁹ in credentib᷒·quod nō potuit ille dauid figura hui⁹ Et ħ docuit qđ egit.

ris. ne anima a deo forniceť. Nota hoc ꝑ peccatis euenire hominibus licet iustis sicut tres pueri ⁊ ꝓphete in captiuitate testantur.

¶ Velut ignis. Augu⁹. Vre tandiu donec aurū virtutū ꝑfectio purgeť ligna·id est. vicia cinerentur.

¶ Comederunt. Augustinus. Ferarū dentib⁹ tradēdo. Desolauerunt. euersione ciuitatis que ciuib⁹ suis nudata est·vel quia occiderūt substitutos loco ciuiū occisoꝝ. iacob ꝑ hoīe·homo sc; ꝑ gente quę offendit. Grat⁹ patriarcha: vt ei⁹ memoria peccata populi mitiget.

LXXVIII.

¶ Cas. Psalm⁹ secūdus de lamentatōe. Genti ꝑ auaricia sua ꝗ ni affligendę. ꝑcatur xp̄m subuenire. Mouemur bonis primoꝝ fletari·calamitatib᷒ affligi.

¶ Deus venerūt. Cas. Prima est ꝯquestio. et enumerātur q̄n ta tulerit hierusalē tēpib⁹ antiochi·vbi nō destructa fuit ꝓpter ꝗ signať ecclesię ꝑsecutō

¶ Aug. Venerunt· Nō dicit quasi nesciē ti a quo sciť quidquid sciť. Sed loquit cū eo pietatis affectu. transfigurans in se eos qui futuri erant qñ hec fierēt. Est autē deploratio eoꝝ que fecit deus vindicās et adiūgitur ꝑcatio quasi vtinā iā parcat.

¶ Aug. Venerunt. Nōdū erat templum et narrat quasi ꝑterita que in spiritu videt futura·iam vero euidenter sunt impleta.

¶ In hereditatē. Augusti. De populo isrł hereditas dei sunt electi. sed nō excecati· nō ergo possūt hec dici de tpibus post ascēsionem christi. sed antequā christus venisset. et tunc eñ hereditas vbi ꝓphete ⁊ sancti cōducti in babilone· vel sub anthiocho martyme. Cas. Q̄ si quis ac cipit hoc post resurrectionē faccam·de his que ydolatrę martiribus intulerūt accipiať·q; asaph et si ꝓprie de iudeis. tñ et eccłia cōgregatio dr·q̄ hereditas et tēplū quod polluitur in deficientibus. Est et hierusalem libera mater nostra. de qua suauibus pomis ad deum translatis ipsa videť deserta. de qua ysa. Letare sterilis que nō paris erumpe et clama que nō pturis·quoniā multi filij deserte magis q̄ eius que habet virū·cuius ciuitas ꝑ totū orbem vbi et persecutio fit.

§ attribuiť· § fideli sinagoge.

Psalmus asaph.

LXXVIII

Deus venerūt

† § hierusalē vbi boni aliqui. § Monet iudicē cui⁹ res lediť. † § Per simulacra ·nō destruxerunt· § Primo occurrit iniuria templi. in quo ē

gentes in †hereditatem tuā: †polluerunt templum sanctum tuum:

contumelia dei. et hic arguit eos de sacrilegio·

† § desertōnem vt collectis pomis custodie deseruntur. vnde· Relinquetur filia syon sicut vmbraculum i vinea et sicut tuguriū in cucumerario·

posuerunt hierusalem in †pomorū custodiam.

§ Post sacrilegiū homicidia.

Posuerunt morticina †seruorum tuorum †escas volatilibus celi: carnes sanctorū tuorū bestijs terrę.

† § Qui noluerūt inmūdis vti † § Quasi resurrectōi quicq̄ deperet. Cū tamē ille ex occultis nature sinibus totū reintegret·cui etiam capilli capitis nostri numerati sunt·

§ Hec sunt morticina.

† § Quasi ita liceret de sanguine sicut de aqua sine culpa.

Effuderunt †sanguinem eorum †tanq̄ aquā in †circūitu hierusalem: et non erat qui sepeliret.

† § Abūdanter et viliter· † § aug. Cū extra iuenireťur occidendi vel ꝑ totū mundū eccłia passa. § Cas·Copia cedis in vrbe et extra vt nō vacaret sepelire dū omnibus piculū immineret· § Non tantū intra muros sed etiam.

Facti sum⁹ opprobriū vicinis nostris: subsannatio et illusio his qui in circūitu nostro sūt

§ Scilicet ·auget scelus § gentib⁹ que circa hierusalē·vel inimicis ecclesie toto orbe § Quia nō eis s; in cōspectu domini preciosa mors sanctoꝝ eius.

† § Sed. § Precať iam qui deplorabat et orat quod futurū sciť·et tunc enim aliqui boni erant inter illos. † § Quasi noli irasci in finem· § O·

†Vsq;quo domine †irasceris in finem: †accendetur velut ignis zelus tuus: Effunde iram tuam in

§ vsq;quo sc; accendeť in finem. § Et. § Potius. § Nō est hoc dicere maliuolentia. sed preuisa dicūtur· § vt multā·

§ Subditos. § vt sicut illi nos opprimūt ita et ī tuis virtutibus obaudeť·

gentes que te non nouerunt: et in †regna quę †nomen tuum non †inuocauerunt. †Quia †comederūt iacob: et locum eius desolauerūt.

† § Ipsos reges. † § Nec scire voluerūt nec timere· Culpa iudeoꝝ horū compatione leuiatur· † § S; demonia vel q̄libet creaturā nō creatorē † § aug·Insup oppugnauerūt· § aug·aliquos incorpando sibi vel occidendo. § Iudaicū populū. § Ecclesia que iunior cui seruit maior.

§ Ita fac in gentes que te nō no·sed ne memineris. § ut hec mala nobis inferunt. § aug. Sed quia scio te ꝑ peccatis nos et ꝑ eos flagellare ideo precor § Confessio delictoꝝ ad veniā ꝓuocat.

Ne memineris iniquitatum nostrarum †antiquarū· †cito anticipent nos misericordię tuę: q; †pauperes facti sumus nimis. †Adiuua nos deus salutaris noster: ⁊ ꝓpter gloriam nominis tui domine libera nos et propicius esto peccatis nostris propter nomen tuum.

† § A parentibus venientiū vel ꝓpagatōne vel imitatōe. † § Ne ad iudiciū dānandi veniam⁹· † § A meritis· § Ad bona facienda· † § Sed. § gratia liberū arbitriū adiuuet· § Quasi pauptas·i. infirmitas nostra te miseran te adiuuetur ad bona facienda· § Q. tu salutaris nos infirmi § Qui necessari⁹ es infirmitati nostre· § vt qui gloriať in domino gloriet nō in se § Non propter nos.

§ aug. Hoc magis ꝑ gentibus que pereūt desperando de deo· Q· vel nō est vel suos nō adiuuat·

Ne forte dicant in gentibus vbi est deus eorum: †et inotescat in nationibus coram oculis nostris.

† § vt videamus cōuersos qui modo ꝑsequūtur· vel sume vindictā de malis qui fu·san·

§ Q·cito fiat.

§ tempalio vt eternā euadant.

Vltio sanguinis seruoꝝ tuoꝝ qui effusus est: †introeat in conspectu tuo gemitus compeditorū.

† § Aūt. Q·malis ita fiat. § vel tū § vel um· § Hec petebat gemitus illoꝝ. § Potentie·

Secundū magnitudinē brachij

¶ Iacob. Augus. Hec est supradicta hereditas. Loc⁹· Cas. ciuitas. vbi templū q̄ ꝯgregabanť ad festa.

¶ Antiquarū. Cas. Non dicit de ꝑteritis tantū· cū et hoc tempe quidā iudei ydola seq̄rētur·sed similiū antiquis quib᷒ īnumeris ā nis peccauerūt.

¶ Anticipent. Cas. Ante iudiciū quod timet omis homo·quia nisi indulgētia ꝑueniat in iudicō nō absoluiť reus. Nimis. ne quis de actibus ꝑsumat.

¶ Adiuua. Cassi. In bello defensionis legū·quia nō in suis s; in virtutibus dei cōfidūt. Propter gloria. nō ꝓpter meritū ut erepti tuo noī bonorē reddamus. Propter no. pietate sancti nominis tribuatur nō nobis quod actib⁹ nostris nō poteſt hri.

¶ Adiuua nos deus. Per hoc necigratus est gratię nec tollit libe rū arbitriū. Qui enim adiuuať. etiā ꝑ se ipm aliquid agit.

¶ Libera n. Aug. Liberat·i·eruit a malis. cū et adiuuat ad faciēdā iusticiā·et propicius est peccatis sine quibus hic nō viuitur.

¶ Morticina. Cas. Cadauera. Q. nō modo in viuētes seuiūt. Sepelire pietatis est·abijcere crudelitatis.

¶ Effuderunt. Cas. Exaggerat vt iudicem moueat.

¶ Facti sumus. Cas. Gloria hierusalē toto orbe mirabilis versa est in opprobrium vicinis quod grauius est q̄ si remotis: quia hi sunt assidui. Vel vicinis affectōe ꝓpinquis iā volentib᷒ credere· vt martires hoc dicant

¶ Vsq;quo domine irasc. Cas. Deꝑcatio ꝑ pte sua cōtra inimicos et insultātes vicinos. Q. illi ita seuiūt. Sed o dñe vsq;quo.

¶ Aug. Rogat ne vsq; in finē irascať·i·ne illa vastatio ꝑsueret. sed tempet correctionē. noīe irę vindicta iniquitatis accipiť·noīe zeli exactio castitatis. ne anima a deo forniceť. (see above)

¶ Ne forte. d. Aug⁹ ·illud vsitatū a ꝑfidis vbi est· vel non est· vel non poteſt insultatio non ferenda·

¶ Innotescat ultio. ⁊c. Vel hic in cōuersis perimitur iniquitas quod ante optauerat. vel in fine pereūt. quod hic dicit nō optando·sed ꝓphetiā do. Aug. quia iustus nō delectať de pena inimici: quia nō eum odit·sed diuina iusticia: quia deum diligit·econtra iniustus facit.

¶ Compeditorum. Aug· Corruptibilitate carnis. que aggrauat aīā; per quam ꝑualet aliquando ꝑsecutor·has compedes nō sentiunt nisi illi q̄ ingemiscunt grauati·ab his cupiebat dissolui aplus et esse cū christo. Vel compedes sunt ꝑcepta dei. quibus colligantur sancti· que patienter sustentata in ornamenta vertuntur· vnde iniice pedem tuū in compedes eius.

¶ Cas. Compeditorū. Ad litteram de his dicit quos gentiles vinxerunt. q̄ cū gemitu orant vt ecclesia in fratrib⁹ nō deficiat· et si eos pena ꝯsumit.

¶ Secundum magnitudinem. Aug. Res eñ tam magna in christianis secuta est quam nunquam crederent inimici. Filios. quia accensi

sunt exemplo non terriri.

¶ Posside filios mortificatorū. Aug. Hoc semp orauerunt sancti martires. ne infructuosus esset posteris sanguis eorū vt in de cresceret sege vnde putabatur periura.

¶ Cas. Pia precatio. ne filios eorū proiiciat. qui p eo puniti sunt. Posside. ne quo errore maculētur.

Et redde. Cas. Et si corpaliter reddit. salus est tū aīe eorū. Septuplū. pfectōez doni qe est. significat. quādo spū sancto replemur.

¶ In sinu. In secreto animoz vbi sit cōuersio. Improperiū. p iniurijs reddant laudes. gloriosa vindicatio quando inimicorū oze laudatur de. Vt septuplū. Septupla ī tributōe pfectōez pgne significat. sic ꝛ de bois cū dr septuplū accipiet in hoc seculo. qđ positū ē p omnibus bois. q̄ nichil hūtes et o. p. qz hoc nūo plenitudo significat. Vel septuplū pro infinito.

Improperiuz eorū. Aug. Hoc red de. Id est. pro isto op probrio da eos in reprobum sensū. homo nanqz cū datur in reprobuz sensū i. in interiori sensu accipit supplicioz meritū futurorū.

¶ Nos autē po. Cas. Conclusio exultantia non victorū sed patientium. Et suauis conclusio lamētatōis.

¶ Aug. Nos autē. Hę sunt reliquię a mathathia congregate. Vt generaliter de oi genere piorū ac veroz xpiānorū accipiēdū est. vt etiā xpianus populus ibi sit mixt. hic ē grex p q̄ orauit ne diutius irasceretur.

† ſ vel recipe. ſ In adoptōnem. † ſ Id est. posteros.

tui † possidē † filios mortificato-

† ſ aug. nō optat sed uera ꝓphetat. † ſ de quibus supra dixit. ſ inter quos est ecclesia usq; ad sepatōem futurā.

rum. † Et redde † vicinis nostris

† ſ in occultis nūc in hac uita. ſ unde supra dixit ut post innotescat in natione e. o. n.

septuplum † in sinu eorum improperium

† ſ in seruis putāres nomē tuū delere de terra.

† ſ Quos putabant se pdere. ſ illos ita

runt tibi domine. † Nos autē po

ſ fide. ſ doctrina tua pasti. ſ Lau da'imus te in nobis.

pulus tuus et oues pascuę tuę: cō

† ſ Quia usq; in finem seculi nō delebitur ecclesia vt putabant. † ſ aug. id est. in omnē generatiōem. idem quod in seculum.

fitebimur tibi in † sęculum. † In

ſ Alias.

generatione et generationē annun

ſ aug. Que ut faceremur nos finire conati sumus.

ciabimus laudem tuam.

† ſ uel in finē. † ſ in melius ut iam sint generatio dirigens se in christum.

† Intellectus pro bis qui † com-

† ſ Qui dirigentes interpretantur.

mutabūtur psalm⁹ pro † assirijs te-

ſ illuminati.

stimonium asaph.

LXXIX

ſ desideratur et inuocat vt veniat ſ O deus pater. ſ videtes te-

QVi regis isra

† ſ filiū mitte † ſ Alias oues.

ſ Aug. Ipsū qui interpretat augmentū. ꝛ motus grauō auctus est multū populus dei et iunctus in angulo duobus parietibus

el † intēde q̄ † deducis velut ouē † io

¶ Aug. Vel. In generatione. i. in futuro seculo ānūciabimus. nō. p alioz instructione. sed pro debito honore.

¶ Intellectus pro bis. cē. Cōmutabūtur Aug. In melius vt iā nō sint generatio quę nō direxit cor suū. sed dirigens. vel sicut agit de commutandis. ita et de iudeis qui se dirigūt per liberū arbitriū et per carnales observantias. Vel. Pro bis qui cōmutabūtur et pro assirijs. id est. pro cōuertendis et supbis. Et bis scz cōuertendis est testimoniū recte fidei. bis. i. supbis est testimoniū perfidię.

¶ Asaph. Illuminatus agit de aduentu christi et de vinea eius. bonū testimoniū de capite ipso et corpe eius. rege ꝛ plebe pastore et grege.

¶ Qui regis. Aug. Hic loquitur asaph illuminatus de aduentu christi qui cōuertit hominē. et vineā de egipto eductā solidat. hoc est testimoniū pro bis qui immutantur.

¶ Casti. Supra trepidus qui p peccatis synagoge orabat. iam ꝑsumit. et cōmutatis in melius testimoniū dat. hic psalmus synagoge est testimoniū de capite ipso et corpore eius.

¶ Cas. Deprecatō primi aduētus. p quē fit reparatio generis humani.

¶ Cas. Per act⁹ diffinit. O deus fili. Qui regis spūaliter Israel videtes te. Intende i. lumē pietatis super nos infunde vt a te sim⁹ clari. qui p nos summus tenebrosi.

¶ Ioseph. Cas. Fidelē populū ducis in cauas dei. vt oues ad pascua. de qb⁹. Aliaz oues habeo quę nō sunt de hoc ouili. et illos oportet me ad

† ſ Intende ita. † ſ Aug illas potestates celorū in plenitudine scientie que est charitas.

seph. † Qui sedes † sup cherubin

† ſ vt et nos simus plenitudo scientie qđ potest esse per charitatē quā que est deus. qui scit. quid nescit.

manifestare † corā effraim beniamin

et manasse. Excita domine poten

ſ tu ipse. ſ O. sic erim⁹ salui.

tiam tuaz et veni: vt saluos faciaſ

† ſ Alites nō pertimur nisi tu facias. † ſ auersos a te. ſ fac scire. ſ vel illumina nube

nos. † Deus cōuerte † nos: et † ostende

carnis opertam. ſ filiū qui est imago tua.

de faciem tuam et salui erimus.

† ſ Cōuersio restat ira. sed et hec finē habebit per christū in secūdo aduentu. † ſ Celestiū. ſ Quibus nos socii futuri. † ſ vt iam non sacias promissa.

† Domine deus † virtutum: † quo

ſ et si olim irascebaris. super oratōnem mi mici. ne irascaris super oratōem serui tui.

ſ Iam.

usq3 irasceris super oratiōnē serui

ſ tandiu. ſ Quę tamē erūt ad perfectōnem et ad correctōnem nō ad peremptionem.

tui. Libabis nos pane lacrimaz:

ſ Alia similitudine.

et potū dabis nobis i lacrimis in

† ſ Exponit lacrimas. † ſ de asaph electi sunt qui predicarent in gentibus xpm quibus cōtradicebatur. et inde cibati lacrimis.

mensura. † Posuisti nos i † contra-

dictionez vicinis nostris: et inimi

† ſ Non modo contradixerunt. † ſ Quasi colentes montiū.

ci nostri † subsannauerunt † nos.

† ſ Sed licet tanta simus passuri. nō tamē ideo minus optamus eum.

Deus virtutum conuerte nos et

¶ Aug. Manifestare coꝛā. Angelis notus innotesce hominibus.

¶ Coram effraim. Augusti. Id est. gente iudeoꝛū vbi he tribus scilicet coꝛā fructificatōne. ꝛ filio dextre. vt et nos simus plenitudo scientię p charitatē que deus est. Et coꝛaz manasse id ē oblito. vt iam illi vētas in mētē. iurta illud. remisceē et puertētur vniuersi fines terre

¶ Excita. Aug. Repetit qđ orauerat. Ꝺr do talis. Veni tu ipse in carnē. Et excita potentiā in resurrectōne. quia visus es infirm⁹ in passiōe. dū dr: si fili⁹ dei es descēde de cruce. Qđ ꝓsignatū ē cū iacob q̄ luctauit angelo. ipo qui dem volente: et tamen victus benedixit victorē. sed et claudū fecit eundē: claudicat qui dē populus iudeoꝛuz. ꝑ et ibi ē ꝓdictū gen⁹ aplor. Excita ergo. i. crucifix⁹ et infirmitate resurge et virtute.

¶ Cas. Excita. Potentiā miraculoꝛ olim factoruz quę sopita est donec res coꝛ et veritas appareat. Veni. vt saluos f. n. Ecce q̄n tam vtilitatem nouit incarnationis. ꝛ ideo taz studiose ꝓcat. quę eiꝰ vota hic suffiaunt petere deū ꝑtutē. quē nouit miracula in se facturū qui solus ab infidelibus liberat. Conuerte. distortos. et cōuersis. Ostende. f. t. qz cōuersos solet respicere. Quousq3. ꝑ asaph illo tempe dicebat quo venire petebat. quod adhuc differebat cōsilio dei. Ira tū dicit quia tardat. Ecce quę pietas et desideriū petentis. et ideo clamat qz sciebat differri. Enumerat quę interim mala. Libabis. panis lacrimarū ē vita doloribus plena. sed et hic cib⁹. dū non sic extinguimur sed eruditur. Addit quod et pot⁹: qz hęc duo sunt quibꝰ viuit oīnis homo. nā quod tempus a lacrimis vacuū. quas tū lacrimas das in mēsura. distributo modo. Vnde fidelis deus qui nō patitur vos tentari sup id quod potestis. cē.

¶ Faciem tuā. Aug⁹. Hęc facies velata fuit asaph tempe ihirmitatis xpi. et tūc egrotauit asaph. nō valens intueri velatū nube de qua dicitur. Ascendit de⁹ super nubē leuē. et intrabit vel ingredietur egipti. i. carnē inuenem a peccato. illuminauit vero eā cū surrexit et ascēdit et ita salvamur.

¶ Quousq3 irasceris. Aug⁹. Trāsit ira a sermo. nō vt nō flagellet vt pater. sed ne damnet. ꝛ conuersis enim durat ira sed corrigens. flagellat eīn omnē filium quem recipit.

¶ Libabis. Aug. Exponit hic passiones quas sancti tpe aduēt⁹ passuri sūt. Q. et si optē xpi aduentū. tū eo tempe multa passuri sum⁹ quia aba.

¶ In mensura. Aug. Pro viribus tuis vt cruciatus. nō vt opprimaris. vnde fidelis deus qui nō pa. v. t. s. q. p. vel pro modo culpamur.

¶ Posuisti. Casi. Dū vicini qui de nobis sunt cōtra nos. Irridentes inimici. a quibus oīnibus vt salui simus. deus. v. cib⁹ orat

¶ Deus virtutū. Aug. Desideratis mos est freqnter repetere. q̄ tātis ꝑ

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Vineam. Caſ. De vinea quomodo incepta et perfecta.
Aug Caſ. Vinea de egipto. Q. nos ſalui erim⁹: ſi iudeos quib⁹ tot ſeculi deſtruc· qđ nō ꝓ pleni culpa· ſed quia aduentū chriſti nō nouerunt. Vel ſalui erimus quia ita ꝓſignaſti. Vineā de egipto. ſed quare deſtrues· hoc de infidelibus. De egipto. vt illos de egipto· ita eccleſiam de tenebris eicuit vicioꝝ. gentes plantat in virtutib⁹ ⁊ ducit per hoc deſertum ſeculi. Radices. martires et alios firmos facit. et implet orbem.

Caſ. Vineam de egipto ꝓ myſticas ſimil· quę geſta ſunt dicit. vinea gens iudeorū i typo eccleſie. q̄ int turbaſ vmbratiles peccantiū fruge ſanctoꝝ ornatur quaſi vinea i ter folia fructu. et foſſa et putata in tribulatōnibus plus creſcunt· q̄ ita per orbē dilatata ē Dur. dum eam ducit ſpūalī itinere. Radices. prophetas apoſtoloſ martires ⁊ alios de quibus palmites tēdens mūdū occupat et opit.

¶ Dur itineris. Aug. Vl alia littera. Uia feciſti in cō. e· i· xp̄m viſibilē ei miſiſti· qui dicit. Ego ſū via veritas et vita. et ſic impleuit modo vinea terrā· quod fit vſq; in finem. dū quotidie aliqui cōuertūtur hoc de pfectōne dictū eſt· ſed prima gens iudea fuit vinea iſta q̄ regnauit vſq; ad mare qđ ibi vicinū· et vſq; ad flumē iordanis· trāſ iordanē ē aliꝗ in Deoꝝ· ſed infra tota gēs. Hoc ergo iniciū eſt vineę cui pfectio ē quā ꝓditerat ibi impleuit terrā per viam chriſtū. Et hoc eſt qđ alibi dicitur. Et dominabit a mari vſq; ad mare· et a flumine vſq; ad terminos orbis terrę· quod non gentes iudeoꝝ. Et non eſt altera ſed eadem vinea· inde xp̄us· inde apoſtoli· inde et alij in ſti. etſi aliqui rami fracti.

Operuit. Caſ. Altitudo et latitudo vineę hic exponitur. Superna ē vinea· quę et mōtes ſublimiores vita et doctrina obumbrat et magnis creſcere facit. vites quę arbores aſcendūt arbuſta nominā. per quę minores i eccleſia accipiūtur. Cedri. nō ſuperbi· ſed qui ſunt dei· martires ſunt qui in eccleſia alti ſunt. bos etiā eccleſia in gremio ſuo protegit. Propagines. filios regenerationis qui a flumine iordane manauerunt. quia ibi egit regula baptiſmi.

¶ Montes. Aug. Prophete quos operit vmbra. quia obſcure locuti ſunt in figuris· ſed poſt vmbrā venit res. Umbra. eſt circūcalio ſabbatuꝝ et buiōi quę et prophete locuti ſunt. Umbra· i· cura et ſolliciudo de eis operit maiores. Et arbuſta· i· eorū excrementa ſimiliter operiunt cedros dei· id eſt· doctores.

Cedros dei. Aug⁹. Quia ſunt cedri euertendę ſuperbi ſalicet qui ſunt cedri ſeculi. ſed non dei.

¶ Ut quid. Mirat' cur huic tali ſubtracta eſt dīi defenſio. Aperbya bolus ſortis et ferox. de ſilua quia cogitationes eius agreſtes et auię ſunt. ſed tu domine d.

Aug. Ut quid. Quia ſuperbia fuit aduerſus plantatorē et ſeruos occidit ad te miſſos· et tandē filiū hęredē· deſtructa eſt macerię· et inuenerūt eā gentes deſtructā et deleuerūt. Hoc primo plangit aſaph ſed ſine ſpe de diligentibus eū· cor iam loquitur.

¶ Aper. Aug. Caſ. Veſpaſianus fortis et ſeuus et ꝓtrariuſ iudeis q̄ hoc animal inter cętera habent imundū. Singularis ferus. Lit⁹ qui reliquias terribili depaſtione cōſumplit. qui dicitur ſingularis· i· ſuperbus. Vel ꝓ eodem accipit aper et ferus· ſcz romanus exercitus· vel ita continua. Ita vaſtata eſt vinea. ſed vt reliquię ſalue ſint. O deus virtutū cōuer.

in finē ſeculi. ſupplices ſerenus aſpice. Cōmutatis in melius hoc re mediū ꝓcatur. Et vi de. quibus peccatis laboret et pereat homo.

Singularis. Caſ. Dicit omis ſuperbus· ego ſum· ego ſū· ⁊ nemo alius.

¶ Et perfice eam Aug. Non alias iuſti tue· ſed hanc ꝓfice· in hac cīū eſt ſemē abrae ibi ē radix quę portat oleaſtrum. Perfice. quia ccitas et pte contigit in iſrael. vt pleni tudo g· in· et ſic o· i· ſ· f·

Super filium. Caſ. Sup te fundata et ſup filiū hominis. hic apte xp̄us oſtenditur. q̄ de maria nat⁹· Cō firmaſti· cum dixit· hic eſt filius meus dilect⁹ in q̄ mihi bñ ꝓplacui ipſū audite. in quo cō firmatus eſt xp̄us apd boies. Incenſa. mala quę igne cupiditat⁹ ſunt. Suffoſſa. occulta dī aliqs paſ inſidioſe fouea. Peribūt dū dicetur: ⁊te in ige· vt hec omia impleā tur. Fiat manus tua. i· opatio ad effectū ꝓmiſſa ducat. In cenſa· i· peccata. ſed in cenſa ſunt quę facit a mens cupiditaſ. Suffoſſa. quę timoꝝ male iacens· et hec ſūt omia peccata· quia omia fiūt ꝓpter cupiditatē· vel timorē· quę nō capit cupiditas vincit timor. Sic ecōtra amor dei et timor eius ducit ad oīe bonū. amas vt bene tibi ſit. times ne male tibi ſit. hoc age in deo nō in ſeculo. vtq; amor incendit· vterq; timor humiliat. de bono dicit. fodias circa illā et mittā ſterc̄ora. Foſſa ſignificat piā humilitatē timentis. Stercora vtiles ſordes pęnitentis. De igne autē boni amoris dicit. Ignē veni mittere in terrā et quid volo niſi vt ardeat.

¶ Fiat manus. Caſ. Grande ſacramentū· et mun⁹ dei. quia tandiu ſalus iſrael dubitari potuit· donec xp̄us venit. ſed tūc cōpleta eſt ꝓmiſſio. nec vltra diſcedit ab eo eccleſia ſponſo cōiuncta. Dicat ergo. Fiat manus. opationē ſancte incarnationis ꝓcatur.

Non diſcedimus. Caſ. Vltra cum filiū hominis. Vivificabis. hęc eſt vtilitas ab eo.

¶ Domine deus virtutū. Caſ. Magna ſuauitas huius verſiculi in quo regulam totius religionis exponit. Primo em deus nos conuertit. et tūc non ante faciem oſtendit· i· lumine ꝑceptis nos inſpiciat p⁹ qđ nos tandē ſaluat. Nunc ergo propheta iterat: quia per ipſum quilibet breuiter quod expedit imploret.

Pro torcularibus. Aug. In quib⁹ tria· ꝓſſura. et de ea tuo oleū et amurga. quoꝝ vnū recondit aliud ꝓiicitur. Similiter vinū et acinum ſic in eccleſia. Si ergo ſunt ꝓſſurę quas querūtur blaſphemi abundare tpibus xp̄ianis. ne turberis. cito oleum non amurga quę ꝓiicitur. Dic namq;

§ preſentiam chriſti.
oſtende faciem tuaz et ſalui erim⁹.
§ In terrā ꝓmiſſionis.
Uineam de egipto tranſtuliſti:
§ de terra ꝓmiſſionis. † § Amorreos iebuſeos ⁊ alios. † § Poſt· § vt agricola. § vincā·
eiecisti † gentes † et plantaſti eam.
§ vt vinea orbē comprehenderet. § vel dur iti neris i colūna nubis et ignis. † § Apparēs eis viſibilis carne aſſumpta.
Dur itineris fuiſti † in conſpectu
† § Principes eoꝝ. § Prophetas apoſtolos et martires·
eius et plantaſti † radices eius: et i
§ Sed primo vinea· que modo impleuit terrā. operuit montes vmbra·
pleuit terram. Operuit montes
§ Crescendo iſta vinea operuit omnes ſanctos prophetas et patriarchas.
vmbra ei⁹ et arbuſta eius cedros
§ Et. § Ab hierlm. § A ſimili· § filios·
dei. Extendit palmites ſuos vſq;
† § Quod ꝓpe iudeos typice omnū gentū.
§ Iordanis·
ad mare: et vſq; ad flumen propa
† § Ergo. § Inde quid accidit ei· euerſa ē gēs illa· Et hoc eſt deſtruxi·
gines eius. † Ut quid deſtruxiſti
§ Caſ. Munitionē que de ſolis lapidib⁹ fit circa vineas. § Spoliāt· diripiunt·
maceriam eius: ⁊ vindemiant eā
† § gentes que ydola colūt· † § Caſ· vel viam tranſeūtes ſunt temp̄aliter diſantes· § Leges vel chriſtum.
omnes † qui prętergrediuntur † viā
† § Extra terminos patrie electi. † § veniens· † § gentibus·
† Exterminauit eam † aper de ſil
§ Ipſe eſt aper qui vaſtauit·
ua ⁊ ſingularis ferus depaſtus eſt
§ Sed quo fructu hoc paſſi ſum⁹ vt ſic ſa nemur et conuertamur. Et hoc dicit orando.
§ Ab ira.
eam. Deus virtutuz conuertere:

† § Miſericordia· † § Celoꝝ † § fac iam cognoſcere te vel peccata tua· † § Infirmā ſana.
† reſpice de † cęlo et † vide † viſita vineam iſtam. Et perfice eam quaz
† § Inchoauit· † § Propiciatio tua· † § Sed vbi pfice· § Perfice· † § Qui ſol⁹ eſt fundamentum.
† plantauit † dextra tua: et † ſuper † filium hominis quē confirmaſti ti
§ Et ſic erit quia § Incendit amor· vter q̄ bonus ſcz et malus.
bi. Incenſa igni et ſuffoſſa: ab in
§ facies que delet peccata·
§ felix tui· § Jam ante·
crepatione vultus tui peribunt.

§ Quaſi quādiu mali erimus oſtendat ſe miſeri cordia tua. fac bene cū vinea tua. demonſtrata facie tua i· verbo tuo ſup virū dex· t· i· filiū virgis·
§ Optatio tua ad effectū ꝓmiſſa ꝓducat.
Fiat manus tua ſuper virum de
xtre tuę: ⁊ ſuper filiū hominis quē
† § Aug. Quaſi quādiu ſerepas et accuſas tuos fiat manus. hoc fac et non diſcedimus·
confirmaſti tibi. † Et non diſcedi
† § vt te nō terrena amemus in quo primo mor tui· † § id eſt· te diligamus· tu eris nobis totū·
mus a te † vivificabis nos: ⁊ † no
† § Quod vt ſit. § in quo cepi in eo finiā.
men tuum invocabimus. † Domi
ne de⁹ virtutū ꝓuerte nos: et oſtē
de faciem tuam et ſalui erimus.

† § dirigens. § Chriſtū· † § id eſt· eccleſius in quibus eſt preſſura tribulationū·
† In finem † pro torcularibus

discernitur quod simul illic pendebat in arbore. Pressura ergo discernēte renatis et aqua cantat psalmus asaph.i.domini congregatōni.

¶ Quinta sabbati. Quo die deus animalia pisces et aues creauit et aquis.loquitur ergo psalmus baptisatis,et quibus alij oleū vinū aues.id ē spūales,alij amurga acinum pisces.

¶ Asaph.Cal.Q: secundū hystoriam in deis.spūaliter xpianis loquit. LXXX

¶ Aug.Primo dicit quid agendū electā q̄ sit oleū vinū aues.

¶ Exultate.Asaph proposita sibi imagine cuiusdam solēnitatis electos ad celebritatem incitat dicens.

¶ Deo iacob.Fictigius deus deluso ē.

¶ Sumite psal. Aug.Verba dei z humani actus cōueniant in vnā societatē,hec eīm est pax hierusalem hec est ratio dati et accepti.vnde apostolus. Si spiritualia semina mus vobis magnū est si carnalia vestra metamus.

¶ Bucinate. Aug Huc vsq; ad ptitōem vel ad litterā simpliciter de iudeis accipienda sunt,vel allegorice de christianis.

¶ Aug.Bucinate. Et annunciate alij in nouatōem vestri. In neomenia. vel in initio mensis a prima die.vij.mensis iussum erat.vt.vij.diebus tuba canerent.quia septiformis gratia spūs sancti p quam innouamur.erat ꝓdicanda tuba. aperte per opera. vel altis clamoribus. vnde ysaias. Clama ne cesses.vt tuba exalta.vt.

¶ In neomenia. Cal. In initio mensis iussū fuit iudei tuba canere.id est.in initio noue lune quę significat nouam vitam.

¶ Neomenia.Festū noue lune. quod z festū tubarū dicit,quod celebrabant in memoriā istius rei.q̄ dñs ostendit abrae arietem inter vepres hērentem.quē pro ysaac immolauit.

¶ Quia preceptum. Cal. Ideo tuba canendū, quia lex data est in deis per moysen:et quia iudex futur⁹ est.

¶ In ioseph. Aug. Dentes sunt ioseph ,quia multi filij deserę magis ēt eius quę habet virū,cum exiret ecce quinta sabbati de quo in titulo cum populus multiplicatus erit de terra egipti de tenebris ignorantię p baptismū.audit et percipit mysteria quę nō nouerat vbi debebat habere cor.

¶ Ab oneribus. Aug⁹.Quibus onerib⁹?manus in cophino.i. seruili opere.peccata seruilia opera sunt.iuxta illud.qui facit peccatū seru⁹ est pecci

¶ In cophino. Aug. In īmūdicijs peccatoꝝ.in terrenis opibꝰ z luxurijs.

¶ In tribulatione. Cal. Si ppheta diuertit dom⁹.dicēs. In tribulatione.imputant eis bñficia dei vt grauior estimetur offensa.

¶ Eraudiui te.in abscon. Aug. Vt corde credas ad iusticiā. Pro

habitus. ¶ Loquens de baptisatis aqua baptismi quod figuratū est p opus quinte sabbati.

quinta sabbati psalmus asaph.

LXXX

¶ Aues vnū oleū.i.o congregatio dei cui sit hic psalmus. ¶ Alij exultant deceptori suo mundo.

Exultate deo

¶ gaudio. ¶ Quod nō potestis explicare ¶ Quia vos vere estis iacob.mi nor⁹ ꝛc⁹ populus cui seruit maior.

adiutori nostro: ¶ iubilate deo ¶ ia-

¶ Spūalia accipite. carnalia date ¶ donuꝝ celeste quod a deo.

cob. ¶ Sumite ¶ psalmum et date

¶ Carnale quod a vobis .i. ē vestris saeculis habetis. ¶ Qui expectat celestia nō sit piger ad oganda terrena. predicationi verbi dei corpalib⁹ respondeamus operibus. ¶ Quod hic ponit pro psalmo.

¶ tympanuꝝ: ¶ psalterium iocundū

¶ pro tympano. ¶ Ne terreamini sed clarē et fidentius predicate nouam vitam.

cum ¶ cythara. ¶ Bucinate in neo-

¶ Exponēdo quasi subdit: ¶ Dez ¶ vbi ē veritatis cognitio et a malis seriatio.

menia tuba: ¶ in insigni ¶ die solēni

¶ hoc ideo. ¶ A deo. ¶ aug.vbi pace pij ibi iudicij.quia qui in lege peccauerit p legem iudicabit⁹.

tatis vestrę. ¶ Quia ¶ preceptū in

¶ Judeis. ¶ Quia etiā iudex futur⁹ est qui hoc precipit.

¶ israel est: ¶ et iudicium deo iacob.

¶ future rei. ¶ Augmentatis gentibus. ¶ gentil⁹ etiā precepit.

¶ Testimonium in ¶ ioseph ¶ posuit

¶ Preceptū vel sine illud. ¶ Quando. ¶ de tenebris ignorantie.

¶ illud ¶ cum exiret de ¶ terra egipti:

¶ Precepta euangelii que prius nō nouerunt. vel hic significat q̄ apostoli varijs linguis locuti sunt.

¶ lingnā quam ñ nouerat audiuit.

¶ Et dom⁹.Quid ergo hoc auditu sibi.¶ fuit ne exeundū fuit vtiq; quia diuertit ¶ Barcina peccatoꝝ que z in plequētes egiptios notata fuit vnde venite ad me omēs qui onerati estis.&c.

¶ Rationem

¶ Diuertit ab ¶ oneribus ¶ dorsū

¶ Quo terram portabat latere¶ faciens.

eius: manus eius in ¶ cophino ser-

¶ Sed. ¶ Que erat presso peccatis.

uierunt. ¶ In tribulatōne inuoca

sti me et liberaui te: et exaudiui te

¶ Abscondito t.ad litterā quando.nec apte aut debuit gemere metu egiptioꝝ cum affligerētur operibus iuti. ¶ typice vbi bellū suggestiōis puteris. ¶ Ita.phat nos deus contradictionis

¶ in abscondito tempestatis: ¶ pha

bus hereticoꝝ. ¶ Populum contradicentem-

ui te apud ¶ aquam contradictōis.

¶ Quia tot seci. ¶ Intelligite. ¶ Et hic enim finis est ptinens ad torcular. ¶ vel te sificabo. ¶ et testimonio scripturarū.phabo.

¶ Audi ¶ populus meus et ¶ conte

stabor ¶ te israel si me audieris: nō

¶ Et si homo recens tamē deus eternꝰ ē xpūs. ¶ aug.Si nō cogitas falsū deū.nec adorabis fabricatū.nec debes.quia ego sum qui sum.

¶ In te nō a te quasi foris.sed in corde vbi imago fantasmatis tui.

erit in te ¶ deus recens: neq; ado-

¶ nō alien⁹.

rabis deum alienum. Ego enim

¶ Et si hō. ¶ Qui tibi hoc tpaliter prestitit. ¶ Dez. ¶ per hoc nō recens. ¶ per bap.

sum ¶ dñs deus ¶ tuus ¶ qui ¶ eduxi

¶ Hystoraliter vel allegorice de tenebris ignorantie. ¶ desiderio. ¶ Confitendo.amando frange ydolū cordis.quod te angustat.

te ¶ de terra egipti: ¶ dilata os tuum

¶ Quia apud me fons vite et intellectus

¶ Sic monui.et nō audi.

et ¶ implebo illud. ¶ Et non audi

¶ Cui legē dedi et magna feci vt culpa crescerz

uit populus meus vocem meam:

¶ Ecce.Quis cuius vocem. ¶ Ingratus de rebus beneficijs. nec intendere voluit ¶ Ecce currit amurga aptis foraminibus torcularis. vnde.tradidit eos deus in concupiscentias cor

¶ et israel ¶ non intendit michi ¶ Et

dis eorum. ¶ dedi eos sibi.

dimisi eos secundum desideria cor

¶ Et ipsi. ¶ Quia ꝑter traditōes suas. irrita fecerunt mandata dei. ¶ vel affectiōis⁹.

¶ Quibuslibet.

dis eorum: ¶ ibunt ¶ in adinuentio

¶ Ded.

nibus suis. Si populus meus

¶ Credendo. ¶ Dez. ¶ Hic est populus. ¶ hoc est enim audire me.

¶ audisset me: ¶ israel ¶ si in vijs meis

¶ Computandos vel gratis. ¶ vel in nichilū. ¶ Redigendo.

ābulasset. ¶ Pro nichilo forsitā

baui.vt ore fiat confessio ad salutem.'

¶ In abscondito t. Aug. Nō in tempestate maris ꝙ cordis. vbi erat dñs debet,pbari.in aqua cōtradictōnis.iam eīm gradiens viā dei habet multis modis obsistentes. Hec est aqua cōtradictōis quā senserūt antiq. ꝙ iā pene siccata ē.tūc eīm ag̃ populoꝝ turbabāt.et acrit resistebāt. Tūc īsoni forti viro.i.christo dicere eunti vrorē de alienigenis.i. ecclesiā de gentibus.occurrit leo fremens.i.populus gentiū.sed dissipauit eū vt dęū.captū.quia populus iste fremēs nichil erat nisi lā guidus peccator. occisa autem in eo illa feritate.iam nō sic fremit imo iam in ipso inuenimus leges,p ecclesia q̄ si fauū in ore leonis.

¶ Aqua cōtradictōnis. Aug⁹. Christus fuit etiā in seipso vt de eo nato dictū ē. Erit hic in ruinā et resurrectōem multoꝝ.in signū cui cōtradicetur vt iudei contradicerēt titulo crucis.

¶ Audi populus meus. Augal. Dya psalma. Nacten⁹ de oleo torcularij.iaz de amurga.qō dicit ad caueudū.hic arguunt reprobi.

¶ Contestabor. Cal. Ipe dominꝰ in dicij testem se facit veritatis tam hic q̄ in futuro vt nullꝰ dubitet deinde quid velit eus intelligere libr. Israel sim-a. vocādo eū israel familiarē sibi significat et ad iussa inuitat. In te, in corde tuo, vbi veritas nō falsitas debet esse. Recens. ne verbū pris puteur sub tpe. Deū alienū. qui nōie non essentia. Alienū. pe ne par est scelus recentē deum putare.z ydolis seruire

¶ Non erit in te d.r. Aug⁹. Alij faciūt sibi recentes deos, vel ydola. vel christum imparem patri.et alia huiusmodi fingūt in corde.et ita sunt templa simulacroꝝ. in oīb⁹ terrena cogitatio. opinio diuersa. vanitas vna. Ideo sanson caudas vulpiū colligauit.vt in cēderet messes philisteoꝝ. Samson inter ꝓtas sol eoꝝ ꝛc⁹ quibus ipse lucet.nō omniū de quo mali dicturi sunt. Erramus a via veritatis.et sol iusticię nō illuxit nobis Et alibi. Sol iusticię est et sanitas in pennis eius. vulpes sunt insidiosi ma xime heretici. latentes in tortuosis cauernis.decipientes.odore putentes.q̄ et si dissentire ab inuicē vident.in malū tamē.id est.in posterioribus. cōsentūt.fili vanitate tenent.et incēdūt messes nō nrōꝝ.q̄ nouit deꝰ q̄ sūt eiꝰ. ꝙ alienigenaꝝ q̄ sūt vasa ptūcliꝫ. Qui eduxi.factis ꝓprijs iudicat deus.

¶ Et dimisi eos. Et si impleti ora ꝓphetaꝝ.nō tamē ab amurga auditi sunt. vnde digna vltio quia et dimisi ꝛc.

¶ Pro nichilo. Cal. Si deo resistimus,ipse non contradicit inimicis nostris,nec manū defensionis super eos ponit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶Inimici do. Aug. Hec item ꝓpheta. Mentiti. non pagentes pro milia: hoc non pagani-quia nichil promiserunt.
¶Tempus. Caſ. Pone et ſi hic floreāt. vel variatō eox p penas.
Er adipe. Aug. Ad litterā. vel māna-vel corpe xpi vel ſpūali intellcā.
¶Psalmus aſaph. Caſ. Psalmus de duabꝫ naturis in chriſto in q̄ xpus vel ꝓpheta lo/quens exprimit ipſi a/ſaph-i-ſynagoge que dñm corpaliter vidit et tñ eū non cognouit.

LXXXI.

¶Caſ. Primo nun/ciat deū ſtetiſſe-et ar/guit cōtrarios. Stat homo diſcernit deus.
¶Deus ſtetit. Caſ/ſio. Cui? nō eſt ſtare qui celā et terrā ꝓplet. qui eſt inter oīa non ↄcluſus. extra oīa nō ↄcluſus-ß breuiē deū hoīem indicat.
¶Steꝛit. Aug. Fi/li? qui miſſus ad oues domus iſrael. ſpūalis aūt p̄ſentia deitatis q̄ vbiq̄ nō ꝓprie ad ſy/nagogā pꝛinet. nec tē/pe variat. Cur ibi ſte/tit. Ecce deus diuidi/cat-i-ſcīm q̄ deus-i-nō meritis ß gratia di/ſcernit vaſa-alia in bo/norē-alia in ꝓtumeliā hoc aūt facit ſtans in medio. vnde medi? ve/ſtrū ſtetit-q.n.n. vnde et hic. neſcierūt-n-i-ſ; amic? ſponſi. ſtat-7 a/et gaudio gaudet.
¶Deoꝝ. Auguſ. Quos poſt filios et celſi dicit ibi. Ego di/xi dij eſtis et filij excel/ſi omnes. vnde etiā filios enutrini et exaltaui ipſi aūt ſpreuerūt me. filij dicūtur nō ſolū gratia noui teſtamēti. ß gra/tia veteris qua eos ō egipto liberauit.
¶Uſq̄quo. Aug. Hec eſt vox diſcernē/tis. miſi legē. ꝓphetas 7 ſtatuti. ß quāꝫ? Nū vſq̄ ad aduētū: miſi ꝓphas et iūrijs affeciſtis. vl iterfeciſtis. vel ß agēntib plenſiſtis. ß cū ß agēntib nec loq̄ dignū ſit. vos q̄ tacuiſtis. et imitari eos vo/luiſtis. vſq̄quo iudicatis ini-et fa-pec-ſu-Nū et hꝛes occidēd? ē q̄ꝫ vobiſ/ venit. qui ꝓ vobis ſine patre eſſe volunt vt pupillus qui ꝓpter vos eſurit/ et ſitiuit. vt egenus qui ꝓpter vos pauper factus eſt cum eſſet diues.
¶Judicate egeno. Caſ. Dyapſalma. monet intelligere xpum ē deū et ſi egenus et pauꝑ fuit. quod eos nō feciſſe dicit.
¶Eripite pauperē. Aug. Oſtendit nec illos ↄmunes. qui pmiſer/ūt pīi/cipalo xpm-cū p̄ multitudine tumeretur. et poſſent illos a facto et ſe a cōſen/ſu liberare. Caſ. qui cuim deſinit obuiare cū poteſt: conſentit
¶Mouebuꝝ. Caſ. Hinc patet de quo dixerat. hoc ſignū in crucifi/xione contigit. Vel ſpūaliter terreni mot? ſunt. illo tempe viſo tanto mira culo. vt centurio qui dixit. vere filius dei erat iſte.
¶Aug. Mouebuntur oīa fun. N. p̄ hanc iſrael cecitatē. Mouebū/tur. ad fidē. Omnia fun-t-id ē. plenitudo gentiū intrabit. Vel in mor/te et paſſione dñi mota eſt terra. Vel fundamēta-i-fˀlices copia terrenoꝝ mouebūtur. Vel admirādo coli pauperē mortuū. Vel cū cōtemptis terre/nis ſectādo addit. Omnia. quia nullus eſt qui nō miret. vel cōuertatur.

† ſ Omīs generis. ſ de quibus ꝙqueritur q̄ p eos pecce.
Inimicos eoꝝ humiliaſſem et
† ſ preſſiſſem potentia.
ſuper tribulantes eos † miſiſſem
† ſ vindictam. † ſ Queruntur de inimicis. Sed ipſi facti ſunt inimici
manum meam. † Inimici domi/
† ſ Reſumēdo quibus renūciauerunt. et ſunt no/uiſſima peiora prioꝝ? † ſ Ideo. ſ Et quid inde eis. et ſi hic tolerati. nō erunt ꝭpuniti. nō ſat uātur ſolis ſacramētis. ſ pene.
mentiti ſunt ei: † et erit tempuſ eo
† ſ Et qui ſunt iſti. ſ vel tales ſunt et tamē/ ſ Sacramentis ſuis miſcuit eos. et iude bucel/lam dedit. ſ ecce.
rum in ſecula. † Et cibauit eos ex
† ſ vnde ingrati. † ſ nō ſolū adipe ſ. ſed mel le de petra. i-ſapientia chriſti. vt de'ctē/ur verbo dei. cognitione ſacramentoꝝ ſolutōne ꝓbolaꝝ.
† adipe frumēti: † et de petra melle
ſ et tamen ingrati/
ſaturauit eos.
† ſ ſit. ſ Synagoge que hic redarguit vt ſaltē nūc intelligat quod non ante/

Psalmus † aſaph.

LXXXI.

ſ factus homo.

Deus ſtetit in
† ſ populis iudeoꝝ.
† ſynagoga deoꝝ: in medio aūt
† ſ aug. Nō meritis ſ; gratia diſcernit vaſa alia in ho. alia in contu. ſ Maioreſ.
deos diiudicat. Uſq̄quo iudica
ſ Iniqꝫ. ſ Similitudines.
catis iniquitatem: et facies pecca/
† ſ Minoꝝ. † ſ O. nolite iudicare iniquitā/ tē vel cōſentire iudicātib? ſed potius.
ſ Hoc maioꝝ dicit.
toꝝ † ſumitis. † Judicate egeno
† ſ Ad honorē ei? qui voluit ē ſine patre ꝓpter vos. † ſ Chriſti factū. † ſ ꝓpter vos. nō illos ꝓpter ſe ſuſpoſ.
† et pupillo: † humilem et † paupe/
† ſ Juſtū predicate. † ſ Hoc mō miꝝ? ſūt.
rem † iuſtificate. † Eripite pauperē
et egenum de manu peccatoꝝ li/

Terreq̄ aūt felicitatis regnū eſt ſuꝑbia-cōtra quā venit humilis xpus. exp/brans eis quoſ vult facere altos p humilitatē bis ve biſ. Ego dixi dij e/vos boni. Uos aūt. mali-ſicut ho-m-vel oīnib? dicit dq̄ eſtis-i-omīb? p miſi celeſtia. vos aūt ſicut h. primi qui ſuaſione peccauerūt. et vos maiores ſicut dyabo-qui ſuperbia peccauit.

† ſ Sed. ſ Hoc omīb? ꝙuenit ꝓlatis 7 ſub/ditis. ſ Si cognouiſſent. nec illi d. g. c-nec iſti barrabam eligerent. † ſ Neq̄ curant ſcire. q/ nec ſcire voluerunt.
berate. † Neſcierunt † neq̄ intel/
† ſ Quia. ſ Id eſt-excecati ſunt. ſ tamen.
lexerūt. † in tenebriſ ambulat: mo/
† ſ Sup quos edificauē vt boni ſup apoſtolos.
uebuntur † omnia fundamenta ter/
† ſ Per adoptiōem gratie. † ſ res boni
ræ. Ego dixi † dij † eſtis: et † filij † ex
† ſ Cuiuſcūq̄ cōditōis. † ſ Malt.
celſi † omnes. † Uos autem ſicut
† ſ Peccatores qui nō redempti. ſ Primi adā et eua qui ſuaſione dyaboli peccauerūt
† ſ Per infirmitatē carnis. † ſ Per elatiōem animi. vt dyabolus.
† homies † moꝛieminiꝫ et ſicut † vn?
† ſ nō extollemini. ſ Per ſugbiam. † ſ A mortuis.
de principibus † cadetis. † Sur/
† ſ vos cadetis. ſz tu. † ſ Que tumuit te cru/ciꝫgens.
ge/ deus iudica † terram: quoniam
† ſ vel diſperdes terrā ipſam. vel cōtrendo eos penit? 7 ab hereditate exterminādo. vel affectuꝫ terre in credentiꝫ? abſumēdo. ſcīm quē ſrcilectu dicit. tu hereditabis terram in e-g.
tu hereditabis in oībus gentib?.
ſ de iocūditate mentis. † ſ Monētis ad bo/nas actōnes. † ſ eſt. ſ Id ē populi dei.

† Canticū † pſalmi † aſaph.

LXXXII.

Deꝰ quis ſimi
† ſ In forma ſeruꝰ † ſ a pe/na. † ſ vel mutefcas.
ſ Ab inceptoꝝ
lis erit † tibi: ne † taceas neq̄ † com/
† ſ Ne taceas quia ſonuerūt. ne compeſcaris. q̄ extulerūt caput. † ſ Mēbra antechriſti.
peſcaris deus. † Quoniā ecce † ini/
† ſ Contradicendo. † ſ Jam diu nō nouiſſ.
mici tui † ſonuerunt: et qui † oderūt
† ſ tūc leuabūt caput nō capita-ſed illud quod extollit ſupra omne quod colit aut noiatur deus-id eſt-antechriſtum.
te † extulerunt caput. Super po/
† ſ vel aſtute cogitauerūt. † ſ ad decipiendū
pulū tuuꝫ † malignauerunt † conſiliū

¶Ego dixi. Caſſi. Quid eis ꝓpoſitū-ſed peruerſū.
¶Caſ. Ego dixi. Ne ſcierūt neq̄ intelleꝛ-tē ego dixi. bas ꝓmiſſio nes oēs accipiūt ſi mā data conſtodiūt vt ſint filij et dei. ß ad iuſtos. vos aūt. ß ad malos.
¶Sicut hoies. Aug. Quaſi cū ato. ſi cut boies ſitis moꝛitu/ri. nō inde corrigimini ß vt dyabolus qui car ne nō moꝛit extollimi vt cadatis. q̄ ꝓ ſuper biā dyabolicā inuide rūt gloriē xpi-et vilnit eis būlitas crucis. Sz vt hoc vicius ſanetur ex ꝑſona ꝓphetę ſub ditur ſurge. ⁊c.
¶Sicut unus. Aug. Turba q̄ꝫ ceci dit dicit vn? quia in ſuꝑbia ſimilis.
¶Uos cadetis. Aug. Sed ſurge deus/ iudica-i-damna iſtos. q̄ his repulſis-tu hꝛe ditab. Vel iudica mū dū. q̄ tuus eſt. et hoc eſt. tu hereditabis.
¶Canticū. Caſ. q̄ in reb? actualib? habē da ē diuina ꝓtempla tio. deterret aūt imiq̄s a pſecutōe populi dei bonos vero monet ad patientiam.

LXXII.

¶Caſ. Pſalmus de aduentu chriſti ad iu dicū. vbi boni qui hic partiūtur coronabūtur Mali vero qui eos p ſequūtur torqueb?unt.
¶Deus quis ſi milis. Caſ. Ꝓpo/ſito timoꝛe futuri iudicis deſcribit malicia inimicoꝝ
¶Aug. Deus quis ſimilis Et ſi homo vt alij. et ſi indicat? cū iniquis de putaris. quis ſimilis. cū in claritate iudicabi: ideo tūc ne taceas. qui primo tacuiſti. 7 poteſtatem cōpeſcuiſti. vt poſſes teneri et pimi.
¶Aug. Deus quis ſimilis. Nō ad diuinitatē hoc referē cui nullū hoiez compandū cogitauit. Ideo nō ait quis ſimilis eſt nbi. quod vtiq̄ ad diui nitatē referē. Sed dicat quis ſimilis erit tibi hoc ad formā ſerui referens. q̄ tūc ceteris diſſimilis hoibus erit. quādo iudex in gloria apparebit. vel poteſt hoc referri ad diuinitatē ſcīm quod dicit o deus quis ſimilis tibi in potentia deitatis. Chriſtū eñ q̄ malt viderūt extra iſte videꝛ iutra. ſcili/cet omnipotentē.
¶Quoniā ecce inimici. Aug. Nouiſſima tpa antixp̄i deſignat. quā do q̄ modo p̄mūtur metu: in liberā vocē erumpent. q̄ꝫ vox q̄ irratōna bilis erat. mag? ſonitus q̄ locutio dicitur. deus dicatur.
¶Qui oderūt. Caſ. Plures. ß vnū caput antixp̄us. qđ elatum eſt vt
¶Super populū tuum. Caput ſuum extuleꝛunt. ſed non populum tuum deꝑeſſerunt.
¶Aug. Super populū tuū. Irridenē hoc dicit. non eni? poſſunt nocere

populo dei.p quo'est deus. vnde aplus. Si deus p nobis quis ptra nos.

¶ Direrunt uetu. Aug. Ecce consiliū quo meditati sunt inania. Iste ē ille sonus qui nō est sermo-sed inaniter streput.

¶ De gente. Cas. Singulariter-quia oēs xpiani vna gens cū et vno fonte baptismatis nati. vel oēs boni quos ille antixpus vocat vnā gentē ecce pseuto antixpi. qui nomē xpianū quasi malū intēdit tollere fūditus.

¶ Testamentū. Aug. Quippe in scripturis nō illud solū dicitur quod nō valet nisi testatore mortuo. sed etiā omne pactū et placitū quod inter vinos valet testamētū vocatur. sicut laban et iacob testamētū fecerunt. Ita ꝛ mali inter se quasi pactus fecerūt. ꝙ vnanimiter bonos psequerentur.

¶ Tabernacula ydumeorū. Expo suit quo studio mali gnauēt-oīdit deinde tā q̄ sint malignātes di cens. Tab-ydu. ꝛc.

¶ Ydumeo. ꝛ bis maelitę. Cas. Per hec nomia xpi inimi cos declarat. qui xpīs antixpi tot malis sunt lātur. quia sicut isti cōtra israel: ita illi cōtra xpianos tūc bellabūt.

¶ Moab. Augus. Hier. Vnd moabitę quē loth ebrius de ma iore filia sua genuit.

¶ Agareni. Aug⁹. Hie. Ab agar-qui et pseliti interpt̄ant.

¶ Hebal. Augus. Hie. Vall' vana. De cū vallis: bal vana.

¶ Ammon. Aug⁹. Hiero. Vnde āmoni te genuit loth ebri⁹ de filia sua minore.

¶ Amalech. Aug. Hiero. Filī elyphat pmogeniti. Esau a q̄ amalechitę.

¶ Assur. Hie. Aug. Ad ifaz nabuch-qui fuit rex assiriox.

¶ Ydumei. Augus. Hie. Terreni. vel sanguinei. Nisma. obedientes libi nō deo. qz pranas cogitatōes sunas sequunt. Moab et patre-quod in malo. bon⁹ quidē pater. quo filia illicite vsa ē. sicut et lex bona ē si q̄s ea legitime vtatur nō inceste. Agarem: proselti-i-aduenę-qui nō cum eis-sed alieno animo subintrant-et inuenta occasione nocendi se ostendunt. Hebal. vallis vana-i. fallaciter humilis. Ammon. populus turbidus. vel meroris. Amalech. populus lingens terrā. Alienigenę. licet latino nomine se indicent alienos. et ob hoc inimicos-tamē hebraice dicūtur philisthim-i. cadentes potione-vt ebrij luxuria seculari. Tyrus. hebraice loz-tribulatō vel angustia-secundū illud. tribulatō vel angustia in omnē animā hominis operantis malū. Assur. deprimēs-vel elatus. Loth. declinans-angeli apostate filij declinatōis. quia a veritate declinando in satellitiū dyaboli defecerunt. vnde in apocalip. Draco cecidit et traxit secū terciam ptem stellarū. de quibus aplus. Nō est nobis colluctatō aduersus carnē et sanguinē sed aduersus principatus et potestates. Madian. declinās iudicii. Sisara. exclusio gaudij. Jabin. sapiens. de quo. vbi sapiēs. vbi scriba. Et

† ℣ nō solū cōtra mediocres-sed etiā contra celestes viros.

cogitauerūt aduersus † sanctos tu

† ℣ Querentes in hoc sibi socios.

os. Direrunt † venite ꝛ disperda-

† ℣ Aug. Ne sint gentes-i. tollam⁹ eos de mūdo † vel gentibus.

mus eos de gente: et nō memore-

† ℣ eox qui se dicūt israel. ℣ veri † ℣ Expoit malignātes. qui vel quo studio malignauerūt.

tur nomen † israel vltra. † Quo-

† ℣ Cum studio.

niam † cogitauerunt vnanimiter

† ℣ Omnes. † ℣ Et quasi possent esse fortiores. ℣ vt cōtra eos moueatis. ℣ † Pactū interse. placitū scz qđ et inter vinos valet

† simul † aduersum † te † testamentū

† ℣ Congregatōnes. ℣ Aug. Inciit inimicos ebrisli memorare sub nobis quibuslā gentium. que mistice eis congruūt. † ℣ Ab edom qui et esau.

disposuerūt † tabernacla † ydumeox

† ℣ Ab hismahel filio abrae et agar. † ℣ gētes exleges que recedentes a deo patre sunt ex patre dyabolo † ℣ Alieni. qui et aduene falsi fratres qui nominetenus sunt in ecclesia.

et † hismahelitę. † Moab et † aga-

† ℣ Iporite. † ℣ furiosi. vel turbidi. † ℣ Cupidi. auari. amantes terrena.

reni. † hebal. et † amon et † amalech:

† ℣ ebrii luxuria seculari. † ℣ Possidentib⁹ terrena circa que angustiātur.

† alienigenę cum † habitantibus ty

† ℣ Cur isti sunt inimici populi dei. ℣ Quia. † ℣ dyabolus qui operatur in his. † ℣ Di omēs agante in. se dyabolo admiāt inuisibiles hostes qui p illos oppugnāt populum dei.

rus. † Etenim † assur venit cū † illis:

facti sunt in adiutoriū filijs loth.

† ℣ Et tu domine. † ℣ Nō maledicit sed predicit illius futura mala sub figura quasi nūdā notitie. † ℣ Deus omēs populus dei. id est israel debellauit et vicit.

† Fac illis sicut † madian ꝛ sisarę:

† ℣ deditī carnali generationi vt sterens. de quibus nichil ppagat nisi terrena secunditas.

sicut iabin in torrente cison. † Dis

† ℣ dum cadauera putrescerent.

perierūt in endor: facti sunt † vt ster

cus terrę. † Pone principes eorū

son. vbi victi fuerunt duricia interpt̄at. Endor. vbi pierunt fons generationis. et intelligit generatō carnalis nō aqua baptismi regenerati. Oreb motōis. hec oīa cōgruūt malis quos in bono vicit populus dei.

¶ Fac illis. Cas. De vindicta iniquoxū. Sicut oēs illi victi sunt in figura a populo dei. sic istos p̄catur in veritate superari.

¶ Sicut madian. Aug. Vtpote illi qui declinā iudiciū. se iudicādos nō putantes. et qui et dudū futurū iudiciuz et bi oēs in cisoa. et in fonte endor pierūt.

¶ Pone princi pes. Hec oīa cōi. Sz spēauter po. primeo. hoc optat miliub⁹ antixpi. qui nō sunt cōuertendi.

¶ Hereditatem. Aug. Dei inuadā. vt suam.

¶ Ut rotā et sicut stipulam. Cas. Per bachi militudinē multas eorū pdicat calamitates.

¶ Uenti. Cas. Leuitas peccantiū vento compatur. quia buc et illuc volitat.

¶ Ignis et flamma. Aug. Cōgruit in iudicio esse dicunt. quādo et densę silue pcōū. et montes superbię cremabūtur.

¶ Imple facies. Cas. Pgnis cōtumaciū ppbetarit. orat pro creaturis. qui non habent scelerū laudatores sed culpatores. q̄s sepe oppbriū corrigit. Aug. Velut est rure vt pniteat q̄s sub spē religionis supbire. vnde ppbeta ait: Et tu filia iyō vsq̄ ad babilonem venies. ibiq̄ liberaberis.

¶ Aug⁹: Imple facies. Hoc bonū et optabile eis nō ppbetaret. nisi iater eos inimicos esset tales quib⁹ hoc ā te iudiciū pstabit. qa et nūc idem corpus sonat et leuat caput: sz pticulatim nō vniuerlaliter vt in fine. et tamen inde aliqui cōuertuntur pro quibus hic orat.

† ℣ vtpote siccos a gratia dei. † ℣ Et rapaces. † ℣ Qui iam sunt victima lupi. † ℣ dyabolo et instabiles omī prave suggestioni cedentes.

sicut † oreb: et † zeb et † zebeę et † sal-

† ℣ Quid p singula. ℣ Consiliorū autores. Ecce inanis sonitus quo tonuerūt inimici tui.

mana. † Omnes principes eorū

† ℣ vt cedant nobis subditi.

qui dixerunt: hereditate † possidea

† ℣ de quo templū dei sanctū est. qđ ipsius vos.

mus † sanctuarium dei. Deus

† ℣ Animo cadunt terrenis illati. † ℣ Nō sunt stabiles in eo quod cogitant. nec ex his que retro sunt. i. terrenis extollant. de eo vero quod vere ē et ante cadant. i. ab eternis. † ℣ Cedant omīb⁹ motibus prave suggestionis.

meus pone † illos vt † rotam: et † si-

† ℣ Presentiā temptatōis. qua leuia et inania corda punūtur. Leuitate vero peccantiū sequit malus et grauis cruciatus sicut ignis.

cut stipulam ante faciem venti.

† ℣ In futuro aūt. † ℣ Quia illi steriles a iusticia. ℣ Malos.

† Sicut ignis qui cōburit † siluā:

† ℣ Aug. ignis flameus primens deus. † ℣ Quia plena superbia. ℣ dicit quos et siluam.

et † sicut flama comburens † mōtes.

† ℣ in iudicio quod impulsum et graue.

Ita persequeris illos in † tempe-

† ℣ iusticia vindicte vbi me-

state tua: et † ira tua turbabis eos.

† ℣ fac eos sibi et aliis ignominiosos videri.

† Imple facies eorū ignominia

et querent nomen tuum domine.

† ℣ Qui querunt nomē domini. ꝛ si modo p̄ pec catis erubescant et turbātur nō tamē in eternum confundēt. ℣ Quezent no. t. qđ si nō fecerint.

† Erubescant et cōturbētur in sę-

culum seculi et confundantur ꝛ pe

† ℣ Quicunqz alu. nō vero nec suo nomīe domi nūcapantur. quoniā seruiliter dominātur

reant. Et cognoscant † quia nomē

† ℣ Et quia. † ℣ Etiā in celo et sup. omne celū sed hoc elegit. quo premiatur humana fugbia. desunt enim terra supbire. i. homo de quo. terra es et in terrā ibis. cū ictu deū altum sup omnē terrā id est. nullū valere contra eos de quibus dicitur. si deus p nobis quis contra nos.

tibi domin⁹: tu solus † altissimus

super omnem terram.

¶ Erubescant. Augus. Hic de malis qui nō puertent. Erubescant. in futuro d malis qnę fecerūt. Et cōturbentur. de pēnis quas patiunt. Et hoc in sę. s. i. in eternum.

¶ Et confundantur et pe. Augustinus. Rursus redit ad eos qui in psenti pfundent ne cōfundant in eternū. Q. d. Illi cōturbētur in eternum Querētes aūt nomē dñi mō et cōfundātur de peccatis salubriter ꝛ pereant inquātū mali sunt. et si cognoscāt. Vel tūc cōfundātur mali aia et corpe et peant omīno irrepabiliter. et tūc cognoscant quod modo nolunt.

¶ Cas. Notandū quia vndecim iapto. ibi psalmis introduct⁹ est asaph vt duricia iudeoū frequēti voce aplus synagoge mollesceret. vel ipi nomini cui deuoti esse videbātur crederēt. Ægit aūt in pdictis psalmis de dñi incarnatōe et de gentiū fide et de iudeo in quib⁹ trāsgressio multiplex iudeoū redarguit. vñ cōgrue vndecim sūt. vndenarius⁹ cū numer⁹ trāsgressionis

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

ē-qz et denariū trāsit-et ad duodenariū nō puenit-vñ undecim erant vel a capillacea in tabernaculo dñi-et in undenario fuerūt apli-reiecto infelicissimo iuda tempe passionis quando a fide defecerunt. vnde posuisti tenebras et facta est nox.

¶ In finem pro tor. Aug. Nichil hic dicitur de torculario vel visibilibus vnde constat spūalia esse-vua in vite-oliua in arbore libero fruūtur aere-nec illa est vinū-nec ista oleū ante prelluram-sic quos ꝓscit deus ante secula fieri conformes imagi nis filij-anteq̄s accedant ad seruitutē dei fruāt in seculo delicios libitate-ē cū accedūt ad fuiuitem dei & eis filij accedens ad seruitutem dei.ista in iusticia et timore. et ꝓpara animā tuā ad temptationē.ecce torcular-cō terūtur-eruūtur intestumentis carnaliū de sideriozū quasi vinacijs eruū tur veteri homine-et in apotheca dei defluūt.ideo torcularia dicūtur ecclesie ꝓsentis tempis, sed qui in his filij choze-i-calui sc̄z christi. Caluus nāq̄s heliseus irrisus a pueril.figura fuit xp̄i. qui in caluaria crucifixus. Ideo hic ꝓmittit christianus vt querat quietem quę non ē hic et fit ei deus refugiū. Qui em̄ in cūbit terre nis. incūbit in baculū arundinis.

¶ Pro torcularibus. Aug. In torcularī fructꝰ vue vel olive emanat.sic in pressuris merita sanctorum patent quę in pace latebant.

LXXXIII.

¶ Laſ. Psalmus secundus de charitate.

Laſ. Primo de inestimabili desiderio et ne domus.

¶ Quam dilecta Ecce quanta militia-Eteī passer.q̄s secura-Beati qui habitāt.ad quā beatitudinē ducit. Beatus vir cuius ope-

¶ Etenim passer. Aug. Duobus duo reddit.Coz vt passer. Caro vt turtur.cui dat et pullos.corde cogitamus deū-quasi volet passer ad domū. Carne agimus opera.

¶ Laſ. Sicut passer deserit siluas et inuenta domo lętatur-vbi nō timet insidias:sic anima lętatur dō si scit sibi domū paratam in celo.

¶ Spūs q̄ est quasi passer volans in altū tendens ad ipluz deū.

¶ Nidum. Aug. Nidus ad tempꝰ.domus vero in ęternū-Niduz ergo dicit fidem et cōformitatē sacramentorum ecclesię-quez nidum querit turtur-vt re-pul-s-Non enim abijcit vbicunq̄s-sed in nido ecclesię facit opera bona salubriter pro quibus saluatur-per quod differt ab alijs qui opera faciunt sed nō in nido fidei. Nam et pagani faciunt opa-vestiunt nudos ꝛc̄. et hęretici multa faciunt-sed nō in nido ecclesię. et ideo conculcantur non

† Christū. †habitēs ſ. i-agēs de ecclesiis in quibus pressure tribulationū. † ſ Proponit

†In finem †pro torcularib⁹ †fi/

† id est christi in caluaria crucifixi.

(ſ dirigens.)

lijs †choze †psalmus.

LXXXIII.

ſ aug. de eternis dicit in quibus nulla ē pressura. vel de militia que in terra. ſ Caſ. Q-non potest dici quantum.

QVam dilecta

† ſ Caſ. In futuro mirā potentiā dei sentit. vel hic virtutes deus mittit in auxiliū

tabernacula tua domine †virtutuz

† ſ A statu suo,inde tendens in atri-os.

ſ Et tristicia quia nō habet quod desiderat.

concupiſcit †et deficit anima mea

† ſ Sed nūquid sine gaudio imo est et gaudium in spe et ideo tolerat torcular.

† ſ domita.

in atria domini. †Coz meū †ca/

† ſ Et si grauētur. ſ Vnc in illud eternum.

† ſ Qui dat vitere-

ro mea †exultauerūt in †deū viuū.

† ſ Quia ſ vnde exultauerūt.duob⁹ predictis duo reddit coz est vt passer.modo exercet pennas in virtutibus huius tempis spe fide et charitate vt volet in domū in qua ꝑmaneat. † ſ Scilicet non manufactam.

†Etenim passer inuenit sibi† do/

† ſ Casta caro. † ſ Ad tempus † ſ nō abit cit eos vbicūq̄.

mū:†et turtur†nidum †vbi repo/

† ſ Ecclesiastica sacramēta. ſ Quē nidum.

ſ Celestem patriam.

nat pullos suos. †Altaria tua do

† ſ Qui regis. † ſ Qui creastimine virtutum:†rex meus et †deꝰ

† ſ Oz nidus ē in peregrinatōne-in pressura vbi positus suspirat in supna.ꝑmissa dicens.

ſ Celesti vbi nō est timormeꝰ. †Beati q̄ habitāt in †domo

† ſ Hoc agunt.

tua dñe:in secula seculoruz†laudа

† ſ Beati in,futuro qui habita.ꝛc̄. ſ Etiā modo est. ſ aug. Sed quomō venimus cū corꝑ? grauet volantem. † ſ Cōtra labozes huꝰ secūbunt te. †Beatus vir cuiꝰ est †au

† ſ Quid enim ei,pdest-multū-quia ſ gradꝰ quibꝰ ꝓascendit. quia semp proficit † ſ augꝰ. Quanto plus amauerit.tanto plus ascendes.

xilium abs te:†ascensiones in †coz

† ſ vbi dispositi. ſ Vic enim plorat vbi semnat. ſ Ecce torcu. ſ vt quo ascendatur.

de suo dispoſuit.†in valle lacrima/

† ſ deus vel homo † ſ Post legem veniet gratia. ſ vel cum.

rum.in loco quē† posuit. †Eteniz

† ſ Ecce xp̄us datoz veriusq̄ testa.et auctoz.

benedictiones †dabit legiſlator.

† ſ Quid prestat benedicēs gratie-Ecce p eam. † ſ Quia ꝑ gratiā multe virtutes dātur quib⁹ venitur in christū dei virtutē vt videat illius finitis in syon-i. in plenitudine cōtemplatōis. † ſ Sicut est deus apud deū verbū apud patrem qui est deus deoꝝ-i.christianoꝝ.

ſ vel tibus.

†ibunt de†virtute in virtutem:†vi

debitur deus deorum in syon.

† ſ Cognitōne horū gaudioꝝ redit ad suspiria videns vbi adhuc sit et dicit. ſ videbitur deus in sion-est vt videā. O domine deus datoz illarū virtutū quibus ascendit ad te- vel deus celestium virtutū -i-angelorū quibus me sociari cupio.

†Domine deus virtutum exaudi

† ſ vt illis me socies- † ſ vt in lucra me inues sicut iuuisti iacob.

†oratōnem meam:†auribus perci

† ſ vmbra alarū tuarumpe deus iacob. †Protector no/

† ſ genus humanū ꝓtege.et hoc ꝑ christū

† ſ Si nō ꝓpter nos saltē quia sumus cōformes imaginis filii tui.

ſter†aspice deus:†respice in faciē

† ſ Ideo oro. † ſ Sine ortu-vel occasu.

christi tui. †Quia melioz est †dies

† ſ Hec sunt ad que suspirat. † ſ dierū- que ꝺ siderant homines.

vna in†atrijs tuis:super†milia.

† ſ humilius- ſ In valle lacrimarū inuenit humilitatē qua ascendit. † ſ Non ertra vel mea. vel in infimo loco unde nocetur super me.

Elegi†abiectus esse in†domo dei

† ſ Q esse potēs iter pecōres. † ſ glia seculi.

mei: magis q̄ †habitare in† taber

† ſ Qua puus subuenit et indulget.

naculis peccatoꝝ. †Quia mi/

† ſ Qua postea coronat. † ſ ut credenti det que ꝓmisit.

sericordiam et†veritatem †diligit

† ſ Et. ſ Vic. ſ unde gratia dei sum id qđ sum. † ſ Ibi. ſ unde sup est corona iusticie

deus:†gratiam et†gloziam dabit

† ſ Ideo. ſ Sed quibus dabit. bis qui ambulant in innocentia. Et hoc est. † ſ Cur ergo ꝓ bonis terrenis deseritur innocentia. Quid lucratur qui dāpnificatur.hz lucrū aut ꝑdit innocēciam.

domin⁹. †Non †priuabit bonis

seruātur.hec caro est mulier per quā seducitur passer. sed saluabitur per generatōnem operū si in nido.id est.si pseuerauerit in fide.ꝓbet autē deus. vnde fiat nidus.induit em̄ se ſgno carnis vt ad te veniret.

¶ Beati qui habitāt. Aug. Hoc boni am habent scilicet q̄ habitāt in domo tua. Sequit.in scula scul-lau-te-hoc totū negociū est ibi sanctoꝝ. Nō est ibi necessitas- quę mī ē omniū būanarū actōnū-quia cui facūt ibi quippiaz vbi nulli indigent-habent ergo et agūt vnō beati sūt. Oīs aūt beatus habendo vel agē do dicitur beatus.

¶ Altaria. Caſ. vbi animę cęlesti cōiunio epulātur. vbi aīma q̄ si in domo gaudeat. Aug. et caro reponit opera sua. vnde beati qui ꝛc̄. vbi ostēdit ad quā beatitudinem militia ducit.

¶ Beatus uir. Caſ. Quo auxilio ad domum veniatur.

¶ In ualle lacrimarū. Caſ. Vallis lacrimarū est penitentis humilitas. Vel. Piero. delectio huius seculi quē posuit. vel dispositi. Aug. vnde aūt ploratio. qa lege nos affligit-ꝑ quā cognouimus peccatuz repugnare spūi ꝛ gemimus-quomō scili cet veniamus ad locū quē po-Ope eius ꝛ auxilio vtiq̄.

¶ Piero. Vel valle la-i-in hac delectōe seculi in loco quem posuit deus homini. vt ibi peccata fleret-vel homo sibi cū peccauit

¶ In loco. Aug⁹. Qui nō potest exponi quē oculus non vidit nec auris audi-i-futurū regnū. quod dispositi et ordinauit deꝰ. vt ad id per gradꝰ veniatur.

¶ Domine deus uir. Caſ. Orat et humiliat se,ꝓ impetratione huius auxiliꝫ.

¶ Deus iacob.ꝛc̄. Aug. quē fecisti israel. apparēs ei-sic fac et me israel.

¶ Respice in nos. Aug. Ipe em̄ loquit in nobis. vñ aplus. An experimentū eius quęritis qui in me loquit christus. Et in nobis recipit. sicut ipe ait. Qui vos recipit me recipit.

¶ Aug. Respice.xp̄m pater semp respicit. Caſ. sed fac ꝓsentia incarnatōnis cū gentibus respici. Vel ita per factē innotescamus alijs. Respice ergo in faciē-i-innotescere fac omnibus xp̄m-vt possim⁹ ire de virtute in virtutē.

¶ Dies una. Immutabilis scilicet sine ortu et occasu.cui non cedit dies hesternus.quem non vrget crastinus. Super milia. sup infinitos dies ꝓsentes q̄ habent finem. Propter quod elegi et li possem regnare. abiect⁹ opinione hominū.in domo-in ecclesia. Ecce q̄s dulce fasce torcularis premi.

¶ Quia mi.et ueri. Caſ. Ideo in domo dei malo esse q̄s alibi. quia in ea dat misericordiā-qua iustificat-post veritatē promissi ꝓgmiſ-sed q̄s

bis qui ambulant in innocentia.

Domine uirtu. Qui tanta facis que dici nō possunt LXXXIIII

Aug. Psalmus de noua benedictione p christum.
Monet p fidem ad xpm accedere vt habeatur benedictio.
Psalmus tercius de primo aduentu p quē fit benedictio omniū gentiū que p peccatū adę maledictioni subiacebant.

Primo de auersione iniquitatis.

Remisisti. Aug. Futura dicit vt pęte rita.

Mitigasti. Cas. Dyapsalma. De auersione ire. i. pene.

Conuerte nos Petit qō adhuc futurum sciebat. Q. quod dixi vt ꝑtenta hic aūt orat vt vere futura. dicēs cōuerte et auerte. Q. d. dixi quasi facta. Et qz video futura et qz nō sunt. oro vt fiāt.

Nunquid in eternum. Diciidet iste hanc pnā translatā. quia licut in adā omnes moriūtur. ita et in xpo omnes v.

Irasceris. Aug Ira dei est omnis pna quaz patimur. Sicut dictū est adam quando peccauit. Maledicta terra in opere tuo. Et in labore et sudore vultus. vesp. De ira ergo mortales sum⁹ et passibiles. sed innoua ti in christo.

A generatōe. Aug Prima generatō fuit mortalis de ira. erit altera imortalis de misericordia. Dz nec hāc misericordiā meremur cōuersi p nos ad deū. ipse eīn nos conuertit. Et inde subdit. Deꝰ cōuertens. quasi licut vuisicatio est a te. ita et conuersio.

Deus tu cōuersus. Cas. Non extendēs. Sed deus cōuertens. Prius dat votū cōuersionis. post ad vitā vuc. Vel. Deus tu cōuersus. ab ira in aduētu filij. Uiuifica nos tanto tpe anūs res habeatur. Et tunc. Plebs tua lętabitur in te. q̄ prius in se male lętabat.

Ostende nobis do. Aug. Hoc orando ꝓdixit ꝓpheta sed tam facēti est. Sūt tamē multi qui nolūt sanari vt videant misericordiā ostensam Sed quomō ceci videbāt etā ostensam: bñ si velint quia ipa lux est saluta re. sanat eīn oculos interiores vt videri possit ostensa misericordia vel lux que est christus. Ipse eīn dicit. Qui diligit me mandata mea custodit. et ego diligā eum et ostendā illi me ipm. Sed nōne illi videbant eū quibo loquebat. Quomō dicit: Ostendā me ipm illi: Sed caro carnē christi videbat. diminutē cor nō videbat. ad hoc aūt caro carnē vidit. vt p fidē cor mūdaret. vñ deꝰ videret. vñ dicit. fide mūdās corda eoz. Et illō. Beati mūdo corde. quoniā ipsi deum videbunt.

Cas. Ostende. Vel petit iste sibi spiritualiter tantū christū ostendi. sciebat eū quidē futurū. ꝑ petit vt puro corde intueamur nō corporeis oculis vt infideles. indęi eīn viderūt et crucifixerūt. Et in futuro. Salu. tu. da no. id est. christū amplectendū et possidendū. vt non tollatur a nobis. et sic legitur partim de ꝓsenti ꝓim de futuro.

Misericordiam. Aug⁹. Christus dicit misericordia. quia ostendit nobis misericordiā. docens quidquid boni habet homo et deo esse. z sic homo non supbit. Sed sic herens et fruens deo lętatur in eo.

Audiam quid. Cas. Unde scit, et p quē fiat. et quid ꝑsłet ipe veniēs

Pacem. Augus. Christus. Pacem. ad deum et primus et p christum.

Prope timentes eum. Aug. Ubiq; demonia colebātur timebatur in gente iudeorū deus. licet p terrenis. his ergo prope erat nō gentibus que hec petebant a dyabolo. licet ergo generalis sit misericordia super omnes. tū aliquid ipsa le et propriūm in gente indęoz factū est. vnde subdit. vt in terra ī qua natus sum (dicit ꝓpheta) habitet gloria. ibi primo fuit templū. sacrificia dei. ibi patriarchę. ibi xps de eis natus apparuit. ibi misericordia. Ubi bis tantū saluatio. qui dū stant. vident ne cadāt gloria in terra. i. imoralitas in corpore nostro modo mortali.

Misericordia Aug. Postq̄ dixit et qua nascituras gentes addit que sit ꝑsitur⁹. Misericordia, q̄ in nouo testamēto. Et ueritas. impletō. p missionū veteris. cōuenient in christo. vnde apls. Dico enim ibm xpm ministrū fuisse circūcisionis ad implendas ꝓmissiones patrū Gentes aūt sup. i. de mia honorare deum. Justicia et pax cū deo cōuenient in hominibus sed hoc quomō. veritas de terra orta ē.

Veritas de terra. Aug. Confessio de homie vt se accuset. et sic iustificia. ꝓpicit. vt publicanus cōfitens redęt iustificatus. ꝓpicit iustitia. quasi deus dicat. parcam⁹ huic. quia sibi nō parcit. ignoscam⁹. q̄ agnoscat pēm suū de celo ergo iuſ. ꝓper. i. a deo data est iustificatō confitenti.

Justicia ante eum. Aug. Prima bois iustitia est vt se puniat malū. et hoc ē via deo vt veniat ad eū qui sua peccata odit. tam incipit ē deo similis. qui sibi ea odit. vñ iohānes. Parate viam domino cōfitendo. ꝓnitendo. Et elaias. Ejcite lapides de plateis. i. peccata de cordibus vestris. et ipse veniens et viitans. ponet in via gressus.

Ambulabit. Accrescet. vel ꝑrret parans ei viam. et domin⁹ in via parata ponet gressus LXXXV.

Oratio dauid. Aug. Psalmus iste secundus eoū est qui oratōnis nomine intitulātur. Jn quo christus dei filius et homis. vnus deus cū patre. vnus homo cū hominibus orat in forma serui. qui orat a nobis in forma dei. Orat pro nobis vt sacerdos noster. Orat in nobis vt caput nostrum.

eos qui ambulant in innocentia
† ℣ Ergo. ℣ Quid ergo restat nobis in tempe pressure. ut illic perueniamus. Spezare in bomino. Et hoc est. † ℣ Qui spem ponit in ꝯeruis nō occidius. paucis uerba omia concludit.

†domine virtutuz: beatus †homo qui sperat in te.
† ℣ Christū per quē fit benedictio. † ℣ Id est, nobis cantatur. † ℣ dirigens nos.

†In finem †filijs chore †psalm⁹. LXXXIIII

℣ Olim maledixeras p adā. ſz nūc. ℣ Secūdū christū p quē fit bñdictō

Benedixisti do
† ℣ Et per eū. † ℣ Quia lex mē broīū captiuabat bones. ℣ Qua sub dyabolo erat.

mine terram tuam: †auertisti †ca
† ℣ Noui populi. † ℣ Ne regner peccatū i hec mortali corpore. ℣ Cas. Sic auertit q̄ dicit re niam. † ℣ Que tenebat captiuos.

ptiuitatez †iacob. †Remisisti †ini
† ℣ Per baptismū. ℣ Ne videres. i. punires.

quitatem plebis tuę: †operuisti om
† ℣ Benedixisti remi. ope. et sic.

nia peccata eoz̄. †Mitigasti
† ℣ Que hic. † ℣ Petrus in iudicio. ℣ Id ē. auertes. ℣ Nos. † ℣ Que venit ex idignatōe

†omnē iraz tuaz: †auertisti ab †ira
† ℣ Quod dixit. fiat. ℣ A vitio.

indignatōis tuę. †Conuerte nos
℣ Sic.

deus salutaris noster: †auerte irā
℣ Enim.

tuam a nobis. Nunquid in ęternum irasceris nobis: aut extendes
† ℣ Que ab adam vsq; ad xpūm. † ℣ Que sub gratia baptismi in tempe filii.

tram tuam a †generatione in †gene
℣ Sed. ℣ vel tens.

ratiōnē. Deus tu cōuersus viuifi
† ℣ tunc. † ℣ Male lętatur quis in alia re. ma lo ergo suo lętabatur in se. bono suo lętabit in te.

cabis nos: †et plebs tua †lętabit
℣ vt hoc fiat.

in te. Ostende nobis domie misericordiam tuam: et salutare tuuz

† ℣ aug⁹. Auerſue a strepitu mūdi. qui inquietat foris. ℣ vñ hoc cōdis quod precaris

da nobis. †Audiam quid loquat
† ℣ Intus. † ℣ Spūsanctus.

in †me† dñs deus: quoniā loque
† ℣ Eternū. ℣ Cui nil aduersi ē. que nō bic. vn de. Qui posuit fines tuos pacē. † ℣ Judaeus.

† ℣ Hec est sua plebs.

tur †pacem in †plebem suam. †Et
† ℣ vel sup. † ℣ de omni gente.

super sanctos suos: et in eos †qui
† ℣ vel cōuertunt eoz ad ipsū non ad aliū vel ad aliud. † ℣ Qui a ratōne recesserant.

℣ Pace sup omnes loquit. tamē ex fion species de. e. et hoc est.

†cōuertūtur ad †eoz. † Uerunta
† ℣ Judeos qui eū timebāt † xpūs corpaliter

men prope †timentes eum †saluta
re ipsius: vt inhabitet gloria in ter
† ℣ In gentibus que longe. ℣ vnde. Euangeli sunt pacē his qui erāt longe. et pacē his qui erāt ꝓpe. † ℣ In iudeis qui ꝓpe.

ra nostra. †Misericordia et †veri
† ℣ Aug. Amant se hec duo. vt qui facit iusticiaz inueniat pacem. non aliter

tas †obuiauerūt sibi: iusticia z par
† ℣ Aug. Hiero. Ipse de semina natus est. vt iusticis de celo. ꝓspiceret. i. iustificarētur homines. sic enim veritas habet quod ꝓ iustificādis offerret.

osculatę sunt. †Ueritas de terra
† ℣ Celorū. † ℣ Prouenier.

orta est: et iusticia de †celo †prospe
† ℣ de celo est iusticia. † ℣ vel suauitatem. ℣ id est. affectū bonū. vt delectet bene agere.

xit. †Etē dominus dabit †beni
† ℣ Etiā sic ℣ vel maria christū. vel nos opera bona.

gnitatez: et terra †nostra dabit tru
℣ Ante principem gladius.

ctū suū. Justicia ante †euz ābula
† ℣ ipse. † ℣ Hiero. impolluta nāq; via eius.

bit †et ponet in via gressus suos:

Oratio dauid.

LXXXV.

℣ aug. Altus infirmo ℣ aug. Vu mili appropinqua.

Nclina domi

Oratur a nobis vt deus noster.

¶ Cas. Christi ora ō fideliū ē instructō · cui⁹ oīs actio christiani est le/ctio. Nostra aūt oratio pe catorū est ablutō. Sic orauit christ⁹ · sicut et cru cem tulit pro nostra scz nō pro sua necessitate. Sicut et flenit lazarum · vt doceret nos habere charitatē primi. Sicut etiam fugit. vt comprimeret au daciam stultę et incō/sulte temeritatis.

¶ Aug. Hęc dicit xp̄us in nobis. et nos in illo.

¶ Cas. Orat ascendē do· vñ concludit om/nes gētes adoraturas.

¶ Quoniā san/ctus sū. Aug. Chri/stus xp̄ie sanctus sanctificās. Sui sancti sā/ctificati in baptismo · iurta illud. Sācti estote, quia et ego sanctus sum. Totus itaq; christus sanct⁹ et vn⁹ sanctus. Sed aliter caput aliter mēbra. Tot⁹ ergo christus non incō/grue dicit. Quoniam ego sanctus sum. Nō est hoc dicere sup̄bia elati · sed confessio non ingrati · vide ascēsum pauper · sanctus · spe/rans · clamans · leuat⁹. ad deū. Congrua est etiā verborū collatio. Inclina pauperi · custo/di sanctū. salua sperā/tem · miserere clamātis letifica leuatū.

¶ Mitis. Augus. Portans hoiem do/nec pficiat eū. qa aut/oraret a se nisi a domio portaret. Multa enim agūtur in corde huma/no quibus male moue/tur · quēadmodū im/plorātōes impediūtur vanis cogitatōnibus. ita vt vix stet cor ad deū suū. vt loquat ei orando. Quando enī oras deo loqueris. qñ legis, deus loquit tibi Surrepentibus aūt fan/tasmatibus malarū co/gitatōnū. quodāmo/do cor hominis fugit a se. nec inuenit cā/los qbus se includat aut obices qbus retineat a uol atōes suas et vagos motus cōtra quod dauid dicit. Inuenit cor meū vt orarē ad te. quod solū audit deus. Inuenisse se dicit cor suū qñ soleret ab eo fugere et ille sequi · quasi fugitiuū. Nō inuenit homo. quādo moriētibus muscis electis quę pdunt suauitatē vnguenti · totus affectus cordis ad adorandū deū colligitur · portat aūt deus hoiem et expectat. dū vagatur cū nōdum sit pfectus.

¶ Auribus percipe. Cas. Vide ordinē orationis. prius fuit vt vox supplicatōnis ascenderet. cū dixit. Inclina aurē tuā · et deinde rogatus audiret · cū dixit. Exaudi me. Nūc vero addit auribus pcipe. Nō transitorie suscipi pent. sed quasi in sinu dei recondi · sicut p aures aliquid infigit cordi vñ subdit. Et intende · vt intentus anim⁹ tu⁹ aperiat auditū dep̄catōi mę

¶ Tribulationis. Aug. Cas. Cū enim is clamat. Supra clamaui to/ta die. hic facit augmentū · quia magis in tribulatōne clamat. Ideo dicit se clamasse, quia exauditus est cū clamor soleat p̄cedere exauditōem. Et est p uersio in sanctis congrua · qui et ante clamorē et post exaudiūtur. Et quia ex

† ¶ Comple desideria mea.

ne aurem tuam et exaudi me : qm
† ¶ ouanti nō inclinat ¶ ab alio nō habēs opē. † ¶ per me. ¶ in hoc audi· ¶ Ab omibus scandalis.
inops et † pauper sū ego. † Custo
† ¶ Contra insidiatores.
di † animā meam quoniaz sanctus
† ¶ Quia nō est ex homine saluꝰ. † ¶ Non libe rū suū vt fuit adam.
sum : † saluum fac † seruum tuum ·
† ¶ Non est superbus sanctus.
deus meus † sperantez in te· Mi

serere mei domine quoniam ad te
† ¶ Non vna tantū sed· ¶ Id est omni tpe/
† ¶ In passione tristem.
clamaui † tota die: † lętifica animaz
† ¶ vbi lex cia in terra amaritudo.
serui tui: quoniam † ad te domine
† ¶ Ipsam quā affectus bonus leuat † Leua ti et ita potui.
animā † meam leuaui. † Quoniaz
† ¶ tues. ¶ Ideo iocunda me affectum reuo mūdane amaritudis. † ¶ Vta quos expectas.
tu domine † suauis: et † mitis ⁊ mul
† ¶ Contra abundantē iniquitatē. † ¶ Nullus excipitur.
tę † misericordię † omibus inuocan
† ¶ Non aliud a te. † ¶ Ideo. ¶ Augus. Ma gnus osantis affectus. ¶ Id est. nō exeat de au ribus tuis. fige illam ibi
tibus † te. † Auribus percipe do/

mine orationem meam: et intende

voci depręcationis meę. In die
¶ Causa audiendi. ¶ Quādo aduersitas īmi net· ¶ Que semp est in peregrinatōne · donec se ipsum det videndum.
tribulationis meę clamaui ad te:
† ¶ gentes nō inuenient in deis suis simile in ei sentia. vel operatione nbi.
quia exaudisti me. † Nonne simi/
¶ Quocunq; modo accipiātur.
lis tui in dijs domine: et nō est se/
† ¶ Et ideo. ¶ de omnibus g.
cundum opera tua· † Omes gen/
† ¶ A sno cultu ad cultū tuum.
tes quascunq; fecisti † venient et
† ¶ p̄decierūt ¶ nominabilis es ¶ vel bono rabūtur ex tuo nomine.
adorabunt coraz te domine: ⁊ glo

† ¶ Non est similis tibi.
rificabunt nomen tuum. † Quo/
† ¶ Quod nō alius. † ¶ Deūm opera ma.
niam † magnus es tu ⁊ faciens † mi
† ¶ Nullus alius. † ¶ gentes venient quod vt poss nt. ¶ deductio conuenit pficienti.
rabilia: † tu es solus deus. † De/
† ¶ Meos. † ¶ Quā ingressus sum.
duc † me domine in † via tua: ⁊ † in/
¶ Hec est via.
grediar in veritate tua · lętetur cor
¶ ita tamen.
meum vt timeat nomen tuum.
¶ deductus
Cōfitebor tibi dñe deus me⁹ in
¶ ille in toto corde cōfitetur · qui totam spem po nit in domino. ¶ Cū sanctis.
toto corde meo: et glificabo nomē
¶ in eterna beatitudine.
tuū i ęternū. Quia misericordia
† ¶ iurta illud omne datū optimū omne donū p fectū. † ¶ in hoc magna misericordia est.
tua † magna est super me: ⁊ † eruisti

animam meaz ex inferno inferiori.
† ¶ Magna miseria eruisti de inferno tamē.
¶ peruertētes legem scz iudei † ¶ vt reum me dicerent.
† Deus iniqui † insurrexerunt su/
† ¶ totū chaillū. † ¶ Congregatio sugbdorum.
† ¶ dolosis consiliis.
per † me. ⁊ † synagoga potentiuz † q̄
† ¶ Addit quod sceleratis mētibus semp puenit
¶ nō intellexerūt deū vt hominī parcerent.
sierunt animā meā · ⁊ † nō pposuerūt
¶ ipsi ita.
te in conspectu suo. Et tu domine
¶ Acru. ¶ Natura. ¶ Malos expectans.
deus miserator ⁊ misericors: patiēs
¶ Conversis. ¶ in pinsius vel meritis rudens.
⁊ multę misericordię ⁊ verax. Re
¶ hoiem. ¶ Moralis. ¶ po testatem iudicii.
spice in me ⁊ miserere mei da impe
† ¶ innocēti. ¶ Michi christo † ¶ Suscita.
rium tuum † puero tuo: ⁊ † saluū fac
† ¶ A morte † ¶ Marie · que dicit ecce ancilla domini. ¶ ¶ Q. quod habit pmanet.
¶ ¶ Resurrectōis. signū ione qđ iam in capite. fiet et in membris.
† filiū † ancillę tuę. † Fac mecum † si

audisti · omes gentes · q · s · v · quia nō est similis tui in dijs domine.

¶ Quascunq; fecisti. Aug. Si est gens quā nō fecit de⁹ · illa nō ado/rabit · ānūciat ecclesiaz vbiq; diffusaz quod modo impletū est · Et nota qz vt ait scriptura. In lata gente gloria regis. in diminutōne popli principis contritio sequit. Et glorificabit. ⁊c.

¶ Tu es deus so
lus. Aug. Vel tu so lus magnus. contra fu turos. qui se dicūt ma gnos et deos.

¶ Omie deduc. Cas. Orat p oīb⁹ iam adorantib⁹. Et lo quitur in mēbris.

¶ Cas. Omie de. Aliud est duci ad viā ⁊ aliud ē duci in via · ne in ea cadat. vbiq; egent hoies adiuuari siue sint in via siue extra viā. via aūt christ⁹ est qui dicit. Ego sum via veritas ⁊ vita.

¶ Lętetur et ti
Aug. In timore mū dano p̄cedit causa pe riculi vel angustię. sed in ore dei lętitia vtra qz miscenda sunt vt et sub spe timeam⁹ : ⁊ sb timore lętemur. timor est in iocūditate nūc: i futuro iocūditas sine timore. vbi plena secu ritas q̄ nō modo. Jo cūditas modo trahit. et timor a via recedere non sinit. vtraq; ergo sūt habenda. Hę sūt duę molę inter quas molitur christian⁹. vt fiat panis xp̄i. scz spes et timor. vñ i deutero nomio dictū est. Non accipias loco pignoris supiorē vel inferiorem molā. Supior mola spes est inferior timor. Nō ē igit hęc sine il/la accipiēda. Qui enī spat ⁊ ñ tūet negligēs est. Qui aūt timet ⁊ ñ sperat dep̄ssus est.

¶ Ex inferno infe
rior. Aug⁹. Per sb intelligim⁹ tanq; duo iferna ee iferi⁹ et supi⁹ Nā vñ infer⁹ diceret⁹ nisi qz esset infernū sin

pius. Celestis ergo habitatō angelor · vbi ē vita ineffabiliū gaudior · vbi imortalitas et incorruptō supna est. Terrena vbi caro et sanguis decessio et successio mutabilitas et mortalitas. inferius ē · Ab hac terrena itur in ifernū infer⁹. vnde erut deus alias misso filio, eteñ xpter ista duo iferna missus est filius dei vndiq; liberās. ad hoc nascēdo. Ab illo moriendo, vel in ipo inferno iferiori est ps impior inferior. vñ dines leuat oculos ad abrahā · qui cū alijs inclusis erat quasi in ora et in limbo iferni tanq; in supiori · a qua liberat⁹ qui a pcis liberat⁹ illuc nō mittit. hęc sūt opiniones nō assertōes.

¶ Deus iniqui. Cas. Item p se orat facta mētione passionis suę et glo rię · vnde habēt hi p quib⁹ orauit multā misericordiā et eruūtur de inferno

¶ Da imperū. Aug. O. trāseat tēpus patiētię · veniat tp̄us iudicij. vnō nō tm xp̄us sed et sancti sedebūt iudices q̄ sunt filij ancillę i · ecclesię.

¶ Fac mecū. Remi. O · et ego deus tecū facio. Nam christus scīm q deus reuiscitauit se hominē.

¶ Signū in bonū. Remi. Aug. Fac insignem resurrectōnem capitis

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

et mẽbroꝝ vt alijs ꝓsit. vt iudei videant. hoc q̃ adiuuisti in his q̃ feci. Et consolatus es in his q̃ passus sum.

¶ Remi. Resurrectio est signũ in bono per quã et virtus dei declaratur et spes credentium firmatur.

¶ Psalmus. Cas. Quia agit de ecclesia secundũ p̃sentem statum vbi agit opera.

¶ Cantici. Cas. vt de seculari hierusalẽ. ad intelligentiã supne eleueris sẽs de actione ad theoricam.

LXXXVI

¶ Cas. Prophetа p̃dicat celestem hierusalem. filijs chore. quã cõmendat p fundamẽta et portas et famam vt eis angeat affectus.

¶ Fundamenta Cas. Psalmus de ecclesti hierusalẽ. plenus spiritu. propheta multa voluens apud se d hac ciuitate de qua nichil adhuc dicerat. in hoc crumpit. Fundamenta. eius ꝓiorans a fundamentis. vt solicitas totius ciuitatis notet. Eius non refert ad aliquod ꝓmissus. sed ad cordis ꝓphetę meditatõnem. qui nunq̃ de illa cogitare tacuerat etsi ore.

¶ Dicta. Aug. Hęc sunt illa q̃ dominꝰ p ꝓphas de ea p̃dixit.

¶ Memor ero. Augul. Dy a psalma. dns de eadẽ hierlm.

¶ Aug. Me. ero. Oñdit q̃ sũt illa gloriosa. Q. hęc sunt illa. in illa ciuitate. inquit. p phęta et persona dei. memor ero. ra. et ba. q̃ non ptinent ad populũ indeoꝝ. Gloriosa de te. vbi nõ solus est in deus. sed oẽs gentes.

¶ Raab. Aug. Per fenestrã emisit coccinũ. i. in fronte habet signũ sanguinis christi ecclesia gentiũ. Vnde publicani et meretrices p̃cedent. v. in. r. c. Raab. latinde. vel impet⁹. gentes q̃ late et impetuose vagantur p vicia.

¶ Aug. Ad babiloniã ptinent oñes mali. vt ad hierusalẽ omnes sancti.

¶ Ecce alienigenę. Aug. Memor. et ecce alie. i. gentes. et tyrus angustia viciorum vel penitentię.

¶ Nunquid syon. Aug. Cas. Secundũ aliã litterã. Mater syõ dicet homo. Q. vnde alieni pneniẽt ad hierusalẽ. Est quidã homo. i. christus q̃ dicit mater syon. i. synagoga mater mea secundũ carnẽ. et p hunc veniunt. quis est homo ille. ipse est qui in ea natus est. et eã fundauit. ipse dicit mater ciuitati illi.

¶ Cas. Vel cõmendata syon spũali. i. ecclesia increpat carnalẽ syon. i. synagogã. Q. christus est fundamentũ illius ciuitatis. Sed syon. i. synagoga mater ecclesię. dicet q rp̃us tantũ homo est nõ deus. ita dicet. Sz rp̃us

gnum in bonum vt videant q̃ ode
† ʃ in iudicõ pniciose qui modo nolunt salubri ter confundi.
runt me et † confundantur: quoniã
† ʃ in certamine. † ʃ in tristicia que hic est. in his sẽs que passus sum.
tu domine † adiuuisti me et † consolatus es me.
† ʃ proponit. † vt habitẽt in syon hic per fidem in futuro p speciem pars cui⁹ in celo. pars cuius in terra militat.

Filijs chore psalmus cantici

LXXXVI.

Fundamẽta
† ʃ Prophetis apostolis.
ʃ Quimo angulari lapide ex quo ʃ er.
eius † in montib⁹ san
† ʃ Idem sunt porte que et fundamẽta. † ʃ cuius ciuis. syon.
ctis: diligit dominus † portas † syõ
† ʃ theologice. p̃alem ciuitatẽ sup omnia illa quit⁹ p̃signabat. † ʃ Imaginaria.
† super omnia † tabernacula iacob.
ʃ Aug. Quod nõ de ea que ceciderit.
Gloriosa dicta sunt de te: ciuitas
ʃ Dec.
dei. Memor ero raab et babilo
† ʃ Apostatis. quibus de illis recipiendis p̃cepiam. † ʃ Ecce quid p raab et b. signauit
ʃ Allophili potione cadentes
ʃ bus. ʃ vel te. † ʃ gentes.
nis † sciẽtiũ me † Ecce † alieni genę
† ʃ Id est. illi qui sunt in angustia viciorũ vel penitentie. † ʃ aug. gentes que sunt vsq ad fin. z terre. etiam nigri.
et tyrus et † populus ęthiopũ: hi
† ʃ In hierusalẽ. † ʃ Id est. nũquid poterit homo pstadere sion. i. synagoge hoc quod dicã. Q. nõ hoc recipit incredula synagoga. ʃ vel syon. i. ecclesie dicet ho. Q. homo nõ dicit ex se ꝛz deus in homine q̃ et homo n. et fundauit.
fuerunt illic. † Nunquid syon di
cet homo. et homo natus est in ea
† ʃ hoc miraculũ etã accidit in ea. † ʃ Nõ vt homo sed vt deus.
et ipse fundauit † eam altissimus.
† ʃ vnde hoc scio. ʃ Quod miraculũ ne fat in credibile. quia ʃ vel ut. † ʃ Que sunt directe populis fidelibus. et edite a principibus, moyse et ꝓphetis et apostolis.
† Dominus narrabit in † scriptu
ʃ dico.
ris populorum: et principũ horũ
† ʃ vel facti sunt. † ʃ ciuitate † ʃ Quod non in peregrinatione.
qui † fuerunt in ea. † Sicut lętan
† ʃ nostrũ. † ʃ Erit. † ʃ O syon.
tium † omniũ: † habitatio est in te.
† ʃ Quia letus finis passionis hic ostenditur. ʃ ʃ Quia et hic agitur de bona operatione.
ʃ Canitur † ʃ Christi.
† Canticuꝫ † psalmi † filijs † chore
† ʃ Celestiũ corozarii. † ʃ id est in choro. i. concordia charitatis. † ʃ imitatõne vel gratiarũ z actione.
† in finem ꝓ o † melech † ad respon
† ʃ Et hic est. † ʃ Qui in choro respondente canentibus misterium intelleret.
ʃ vel exaite.
dendũ † intellect⁹ † eman israelitę.

LXXXVII.

Domine deus
† ʃ Auctor. ʃ qi totũ ab eo. † ʃ Ex forma serui et ei⁹ letis re b⁹ orauit xp̃us et in aduentu.
† salutis meę: i † die cla
† ʃ ideo. ʃ ingressio orationis acceptõ eius est.
maui et nocte coram te. † Intret
† ʃ idem repetit. ʃ inclamatio auris. misericors exaudimo.
in conspectu tuo oratio mea: † in
clina aurem tuam ad p̃ces meã.
† ʃ aug. Nõ vitijs sed doloribus quibus anima carni copatitur. vel malis pereũtis populi cõpatiendo. ʃ Hoc est. tristis est anima mea. r. v. a. m.
Quia † repleta est malis anima
† ʃ Hoc est quod in euãgelio dicit vsq ad mortẽ
† ʃ dum trador ad mortẽ.
mea: et vita mea in † iferno † appro
† ʃ A nescientibus quid facerẽt. qui sic putabãt cũ mori necessitate vt alii moriũtur.
pinquabit. † Estimatus sum cum
† ʃ Miserie vel inferni. † ʃ. i. estimatus sum.
descendentibus † in lacu: † factus
† ʃ Simpliciter. † ʃ aug. inter peccatores solus sine peccato. qui potest ponere aiam suam et resumere. ʃ Cum tamen essem.
sum † sicut homo sine adiutorio † in
† ʃ ita estimatus sum. ʃ flagitijs.
ter mortuos liber. † Sicut vulne
† ʃ Qui euigilabit in resurrectõe. † aug⁹. vel quorũ non meministi adhuc. i. quorũ tempus resurgendi. nõdum venit. in quo xp̃us de ceteris mortuis discernitur. qui et vulneratus et mortuꝰ in sepulcro positus é.
rati † dormientes in sepulcris: † quo
† ʃ Quibus ita factus sum.
rũ non est memor amplius. † et ipi

¶ Horum qui fuerunt. Aug. Vel secũdũ aliã litterã. Quoꝝ principũ. Horũ qui fuerũt facti sẽs principes in ea. i. qui facti sunt principes ante q̃ essent in ea nõ erant principes. sed abiecta mundi. Elegit eñ deus infirma mundi vt confunderet fortia.

¶ Sicut lętantiũ. Cas. Dy a psalma. cõcludit paucis verbis. tangens futurã beatitudinem.

¶ Aug. Sicut lętã. Collatis oñibꝰ cõclusit. Sicut lętantium. Sicut. qa talis erit lętitia. qualẽ hic non nouimus. et ideo cum nõ potuit exprimi. dic vt potuit. sicut lę.

¶ Aug. Melech chorus. vt canenti choro cõsonando respõdeat sicut hic et in aliorum cantu psalmoꝝ factus est. sed tituli variãtur pro leuando fastidio: vel forsan alia nõ sat nota causa. hic autem passio xp̃i ꝓphetatur. cui debemus imitãdo respondere. Ps ñ. pdest nisi fiat in choro. i. in concordia charitatis. Eman: frater eius iterꝓtatur. bi sunt qui in cruce gloriãtur. q̃ sunt veri israelite. vt eman exaita. i. aduena. dicitur eñ fuisse quidam orientalis.

LXXXVII.

¶ Cas. Monet christi passionem imitari.

¶ Cas. Primo ꝓcat auxiliũ referens cõtemptũ ab inimicis. vade in forma serui ortãs ad patrẽ. ait o vomie.

¶ Intret in conspectu. Cas. Virtus purę oratõnis q̃ qsi quędã ꝓsona ad deum intrat. et mãdatũ peragit. quo caro puenire nequit.

¶ Quia repleta. Aug⁹. Hos humane infirmitatis affectus. sicut ipam carnẽ ac mortem nõ cõdicõis necessitate. sed miseratõnis voluntate suscepit: vt trãsfiguraret in se corpus suũ quod est ecclesia. vt si cui suoꝝ tristari vel dolere cõtingeret. non ideo se a gratia dei alienum putaret. et non esse hęc peccata. sed humanę infirmitatis indicia.

¶ Estimatus. Q. Non solũ grauia sed et contumeliosa pertuli.

¶ Sicut vulnerati. Cas. Quia et ipse lancea vulneratus et sepulcro claulus. ꝑ differt ꝓ hoc quod sequitur quoꝝ non meministi adhuc.

¶ In sepulcris. Id est. in carnali voluptate sopiti. vnde deus non excitat eos.

¶ Et ipsi de manu tua repulsi sunt. Aug. Non enim ad dormientes hoc refertur: in quibus sunt iusti. quoꝝ licet nõ meminerit deus adhuc vt resurgãt de his tamen dictũ é. Justoꝝ aiæ in manu dei sunt.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶Vel. Posuerūt me. rei veritate. In lacu inferiori. id est in lacu inferni. scz in tenebris et in vmbra mortis.

¶In lacu inferiori. Cas. Vel inferni. quia tam abiecta morte ablatꝰ est in tenebris oblionis. quem nemo requiret. Et umbra m. locus malorum in quo puniūtur.

¶Super me confir. Cas. Putabant q̄ ira dei pijsset. et q̄ deus omnes indignationes sup eum induxisset. quando ptulit eum crucifigi.

¶Notos. Non quos nouit. quia tunc omēs nouerat vt deꝰ. sed quibus notus est.

¶Longe feciſti. Cas. Quid amici eiꝰ in passione fecerunt.

¶Tota die. Aug. Per extensas manus continuatio bonorum operum a quibus nūq̄s cessauit: intelligit. In cruce enī nec vna tota die fuit illa extensio. nec totū pro parte potest accipi cū addit tota. sed quia hęc opera non omibus pfuerūt: addit. Nūquid m. Mortuos corde dicit quibus fiunt qui dem miracula xp̄i. sed nō pfunt eis. mortuis enim corpore facta fūt mirabilia cum quidaz resurrexerunt. Et cū dominus infernum penetrauit atq̄ inde victor mortis ascendit. magnum factum est mortuis mirabilia. ¶Nūquid mortuis. Cassi. Quibus non pfunt. opera sua ostendit.

¶Aut medici. Augus. In hebrēo nō medici sed gigantes. pene eodem modo vtrūq̄ sonat i hebrēo. Si ergo superbi gigantes dicūtur id est sapiētes seculi: bene dicūtur medici qui p artes suas p mittunt salutem animarū. contra quos dicitur: domini est salus Si boni gigantes. i. magni et fortes. et ipsi medici: qui vinētes curare ministerio possūt. sed non mortuos excitare. Sola eīm gratia reuiuiscunt ad fidem. vnde nēo potest venire ad me. nisi pater traxerit eum.

¶Sepulcro. Vnde in euāgelio de talibus. Similes estis sepulcris dealbatis quę foris apparent hominibus speciosa. intus vero plena sunt ossibus mortuoz. Quasi sic et vos ypocrisi et iniquitate.

¶Misericordiā ꝛc. Aug. Amat coniugere scriptura. marie psalmi

¶In tenebris. Idem ergo sunt mortui. positi in sepulcro et tenebre. et terra oblionis. ꝓcinenti-

¶Ego dri. ad te. Cassio. Que in suis sustinet ecce chorus respondens

¶Cas. Et ego quasi cū illis. cum quibus vnum.

¶Aug. Et ego. His mortuis nō prosunt opera christi. quis ergo vsus eorum: quid de eis agit deus ad vtilitatē corporis sui. id ē. ecclesię. multū. q̄ in eis ostenditur quę sit gratia in predestinatis. addit ergo. Et ego. Quasi fuimus et nos natura filij ire. sed clamauit vt saluus essem. qui clamat et invocat: credit. sed non crederet: nisi misericordia suscitaret. qua ꝓueniente iam est mane post tenebras. sed quia restat futura clarificatio: nunc oratio mea ꝓcit. quę vt feruescat differtur bonum et crebrescunt mala. vnde addit. Ut quid domine repellis.

¶Ut quid. Cas. Ecce quantum desiderat.

¶Cas. Vt quid domie. Proponit querendam esse causam que est vt dilatione boni et aduersis multiplicatis quibus repulsa quasi oratio inflametur ardentius.

¶Exaltatꝰ. Cas. Prꝰ tumido corde. postea. Humiliatus. per cōfessionem. Conturbatus. id est confusus de peccatis ea damnando.

¶Transierunt. Cas. Non mansuetę contigerunt. Augꝰ. quia non de fideli sed infideli dictū est. Ira dei manet super eū flagellat eī filios q̄s recipit. vnde. Quos ego corrigo. arguo. et castigo. Et alibi. Percutiam et sanabo. occi. et vi-fa.

¶Aug. Transierūt et conturbauerūt. Vt aliud iam de damnatione patimur. et aliꝰ de eterna vltōne timemus.

¶Terrores tui. Cassio. Quos patior quia tibi placuit non meo merito.

¶Aug. Terrores futuri iudicij. quos omis caro timet.

¶Conturbauerunt me. Secundū infirmitatē carnis.

¶Aug. Conturbauerunt me. Aliquādo terrores ita cōturbant animuz. comprehenibus malis. vt sicut aqua circumfluere videantur. z simul vndiq̄ circundare. vū amici. et noti timore desernt. vnde apostolus. omnes me dereliquerunt.

¶Circumdederunt me. Cas. Peccata vndiq̄ copiosa in inundatione concludunt.

¶Tota die. Augus. Quia nullo tempore desunt mala ecclesię donec finiatur seculum. sed hęc omnia fiunt vt oratio ecclesię ꝓueniat deum. donec illa salus veniat vbi nichil malorum sit.

¶Amicum. Cassio. Et qui pio et fideli amore coniuncti sunt. Prorimum. parentela. Sepe iustis humana officia timore subtracta sunt.

LXXXVIII

¶Cas. Hic psalmus de spe christianoꝝ et magnificentia domini: multa dicit. p quę nemo seducti. qui digne supplicet. qđ verus israelita intelligit.

¶Cas. Primo de misericordia et veritate se cantare promittit ꝓpheta.

¶In eternum. Cas. Remi. Quomodo misericordias in eternū cantat et gratias agit. qui miserię non meminit: quomodo autem plena beatitudo si memoria reatus mentem tangit: Sed sepe lęti tristium meminimus. et sani doloꝝ sine dolore. et inde amplius lęti et grati sumus. Sic itaq̄ et miserię recordatio nil beatitudinis detrahit.

LXXXVIII.

Misericordias

In eternum duraturas.

ira ad tempus misericordie in eternum.

iocunde annunciabo.

domini in eternuz cantabo. In

¶ Veritatem. Promissionū. In ore. nō et ore labitur. sed in ore dulcia sunt.

¶ Quoniā dixisti. Hic dicit vnde scit. et quę misericordię dei p xp̄m

¶ Aug. Quas misericordias. et quā veritatē cantabo. Ecce. Quoniā est. q. ego homo secure dico. q̄ tu deus dixisti. per spiritū manifestasti

¶ Misericordia edificabitur. Aug. Vtrūq; repetit qđ p̄dixit. quia vniuersę vię d. m. et. v. nō exhibetur veritas in impletione. p̄missorū. nisi p̄cedat misericordia in remissione peccatorū. deniq; veritas iudęis quibus promissa facta sunt ptinet. misericordia gentibꝫ. vt ait apostolus. dico enī ihesum xp̄m christū ministrū fuisse circūcisionis ꝓpter veritatē dei ī splendā. gētes aūt super misericordia honorare deū.

¶ In celis. Qui enarrant gloriā dei. p quos edificatur misericordia.

¶ In eternū. Cas. Non est tempalis edificatio misericordię. sicut ruina iniquitatis tempalis est. Destruitur enī iniquitas tempalis in quibusdā. vt in eis ędificetur eterna misericordia. vnde hie remię dominus dicit. Ecce ego constitui te super gentes et regna vt euellas et destruas et dispdas et dissipes et edifices et plantes.

¶ Iurauī. Securꝰ est iste ideo quia deus dixit. securio: quia iurauit. Iuratio dei. p̄missionis est confirmatio. et vtroq; fit homo eban. ī. robustus.

¶ In generatōe. Aug. Generatō enim nō potest totiens repeti. quotiēs transit. Repetitio ergo. p oīm generatione ponit. Vel duę sunt generatōes vna carnalis: altera futura ī resurrectōe. In vtraq; p̄dicatur xp̄us hic vt credatur. p̄dicabitur ibi vt videatur. Et hoc est qđ supra. In generatōe et generatōe. an. vert. in o. m. Et nūc sedet xp̄s in nobis quos regit. sedebit et tūc in scis.

Confitebūtur celi. Cas. Dyapsalma. Sēdo diuersis modis laudes et potentiā dei describit. quasi sicut dixisti: ita fiet. cōfitebūtur. laudabunt.

¶ Confitebūtur celi mirabilia tua dne. Aug. In oīm enī misericordia pditoꝝ. in iustificatōe impioꝝ quid laudamus nisi mirabilia dei. laudas q̄ surrexerunt mortui plus lauda quia redempti sūt pditi. vides enī hoīem heri voraginē ebrietatis. hodie ornamentū sobrietatis. vides enī hoīem heri scenū luxurię. hodie decus tempantię. heri blasphematorē dei. hodie laudatorē dei. vides hominē heri seruū creaturę. hodie cultorē creatoris. hęc sunt mirabilia. quę cōfitentur celi.

¶ Etenim veritatem. Cas. Vel sine enim. Mirabilia. quomodo oīa agit. et administrat vbiq;. Veritas in ecclesia. vbi creditur. verbum caro factū. et q̄ trinitas. vnus deus.

¶ Quoniam quis. Aug. Notandū q̄ idem sunt celi et nubes scz p̄dicatores. Sed celi p̄dicatores ꝓpter fulgorē veritatis. Nubes quę nebulosę sunt ꝓpter mortalitatē carnis. ⁊ quia transeunt: vbi et abscondita. quę post in iudicio clarebunt.

¶ In filiis. Aug⁹. Vel supis vel boībus. ne ergo putetur tantū homo Ille ei naturalis. nos adoptiui. Ille genitus. nos creati. Ille ab eterno genitus. nos in tempe facti. Ille vnicus. nos multi.

¶ Super omnes. Aug. Angelos vel boīes. qui sunt stipatores eiꝰ impares. qui ei dono eiꝰ primant.

¶ Tibi. Aug. Qui omnia fecisti. sed plus est nobis misericordia quę exhibuit veritatez nō modo in loco vbi natus: sed et in omnes qui in circūitu. expansa est veritas. quę veritas cū ibi cępit p̄dicari mare gentiū circa aridam iudęorū: vt leo ī samsonē fremere cępit sed tu domie non finis temptari supra q̄s pōt homo.

¶ Vulneratum. Humiliatus est pdendo quos tenebat. vulneratus passo corde vbi superbiebat.

¶ Superbū. Aug. Scz draconez qui in mari factus est ad illudendū ei. qui p humilē xp̄m in quo alij sūt humiles humiliat. humiliauit enī se xp̄us vt humiliaret superbuz. Superbus enim superbol tenebat. vulnerat dyabolus. vulnerato xp̄o nōdū et toto mortuus est.

¶ Inimicos. Augul. Aeras potestates vel iudęos p mundus dispsos. vel de hominibus alios assumpsit qui sunt spolia dyabo li: aliosq; reliquisti quos post cū abire pmisisti.

¶ Tui sunt celi. Augul. Ideo in celo triūphauit de dyabolo. quia eius est cęlum In terra de indęo. q̄ eiꝰ est terra. Cur ergo illi in alienis supbiebāt

Tu fun. orbem. cur ergo in eū se erigūt cuius est ambitus mūdi. et oīes creaturę quę in eo sunt. Aquilo. dyabolus. Mare. seculū. stulte ergo in eum se erigunt: a quo creata sunt.

¶ Thabor et hermon. Aug. Montes syrię et p eos gentes accipiunt a pte totū p synodoche. Exultabūt. xpo veniēte allegorice. Thabor iudęi. ad quos primū lumen venit. Hermon. gentes quę paꝰ erant anathematizate. In noie t. exul. cōūctis in angulari lapide duobꝰ parietibus.

¶ Aug. Thabor. Veniens lumen a sūmo. s. lumię quo veniente. fit anathema eius. i. dyaboli qui nos tenebat in erroze suo. Quod ē a te datū est vt illuminemur vt anathema demis dyabolo.

¶ Prepara. se. Cas. Sedes dei eterna. s in iudicio apparebit parata cū ipse videbit iuste iudicare. vel modo boīes discernēdo. et iusta tenēdo parant se sedem domino. Et misericordia et veritas p̄cedēt. a simil. ꝑsonis domino. hoc spiritum preparantis.

¶ Beatus populus qui. Cas. Ille scit. qui suam leticiam nō in sua

ī. iudeorum. ꝑ gentium.

generatōe et generatōz: ānūciabo
† ꝑ A te dictam. † aug. Que tua est sine qua ego mendax. † ꝑ Quasi et ego dicam. ꝑ Ds meū est vt sim seruus. ī. vt inde seruā tibi. membra enim mea domino obsequūtur. ꝑ Cantabo.
veritatem tuā in ore meo. Quo
ꝑ Non tempala edificatōne.
niam dixisti in eternum misericor
ꝑ per celos.
dia edificabitur in celis: prepara
† ꝑ vel sine eis vt alii habent. ꝑ per eos.
† ꝑ dixisti q̄ preparabitur veritas. dixisti etiā hoc
bitur veritas tua in eis. Dispo
† ꝑ Aug. Nouū quo renouamur ad nouā hereditatem. † ꝑ Nō omibus qui de carne abrae vel dauid. sed
sui testamentum electis meis: iu
ꝑ Illi regi. vel christo.
rauī dauid seruo meo. vsq; in eter
† ꝑ Quod et semē abrae. i. christū. vel credentes
.i. nos qui credimus semen christi sumus.
num preparabo semen tuum. Et
† ꝑ Id est. in eternū. ꝑ Id est. omnē generatōz.
ędificabo in generatione et gene
† ꝑ Regnum potestatē. vel fideles in quibus xp̄us requiescit et regnat. † ꝑ Laudabunt.
rationem: sedem tuam. Confi
† ꝑ Ex te dicente et ūrāte certi. † ꝑ Quos redimis et iustificas p misericordiā. ꝑ Nō merita sua. sed
tebuntur celi mirabilia tua do
† ꝑ vbi cōfitebūtur in ecclesia. Et hoc ē qđ subditur.
† ꝑ Impletōnem promissionum.
mine: etenim veritatem tuam in
† ꝑ Q. securi de te predicant. ꝑ Q. d. nullus.
ecclesia sanctorū. Quoniā quis
† ꝑ predicatorib⁹. ꝑ Et si potentes.
† ꝑ Potentia. ▽ ꝑ Christo et si ipse sit homo.
ꝑ Qui et m nube carnis venit.
in nubibus equabitur domio:
† ꝑ Essentia † Christo ꝑ qui filꝰ dei vnicꝰ
similis erit domino in filijs dei.
ꝑ vere nullus. quia deꝰ qui glo. q̄ nō possūt ere quari. cōsilij eoꝝ. ꝑ credere in illū ⁊ eo gloriari.
Deus qui glorificatur in cōsilio
ꝑ Essentia ꝑ potentia
sanctorum: magnus et terribilis
† ꝑ Qui vbiq; est nullꝰ finitus. nichil habet circa. nisi quia p carnē in vno loco fuit. qui locus hz circa se omnes gentes in qua missis apostolis. per miracula factus est magnus et terribilis.
super omnes qui in circumitu ei⁹

† ꝑ aug. Celestiū. vel quibus illi dicuntur.
sunt. Domine deus virtutū dꝰ
† ꝑ Cas. Ex te illi de te. quia emisa te sū ceus et terra. ma. et oīa que in eis sūt † ꝑ Qui venies i nu
similis tibi: potens es domine ⁊
bil⁹ celi. † ꝑ aug. te ei ꝑmittente surgit mare.
veritas tua in circuitu tuo. Tu
† ꝑ Dominis seculi. † ꝑ Etiā. † ꝑ nō solum dominaris sed etiā. ꝑ vel tis.
dominaris potestati maris: mo
† ꝑ Non penitus rollis. vt mereatur quis coronā.
tum autem fluctuum eius tu mi
ꝑ aug. vt aūt rabies maris eneruet in ipso mari humiliasti.
gas. Tu humiliasti sicut vulnera
† ꝑ id est. in fortitudine tua vel in christo
tum superbum: in brachio virtu
ꝑ vel meos.
tis tuę dispersisti inimicos tuos.
† ꝑ Confite. celi mira. t. e. merito. q. † ꝑ Qui pluit veritatē ▽ ꝑ Ecclesia que excipit veritatē in circūitu. ꝑ Subditi. ▽ ꝑ totam ecclesiam.
Tui sunt celi et tua ē terra: oz
† ꝑ Ea vel eos quibus quotidie impleturbem terre ⁊ plenitudinem eius tu
† ꝑ firmasti. † ꝑ dyabolū. ▽ ꝑ Amaros qui bus turbatur ecclesia.
fundasti: aquilonem et mare tu
† ꝑ Dec omnia fecisti et inde. ꝑ Quod in illis fecisti. plus valet ad dominatōem tuā. q̄ illo rū voluntas ad malicia suaz. ꝑ illi ad quos a te lumen sūmo venit lumine. † ꝑ Qui anathema dant dyabolo.
creasti. Thabor et hermon in
† ꝑ Non in suis meritis † ꝑ Q. d. a te facti. a te defensi sumus. q̄. ▽ ꝑ Quo būtasti supbū.
nomie tuo exultabunt: tuū bra
ꝑ Semp est ꝑ Et semper.
chium cum potentia. Firmetur
† ꝑ aug. Operatio in supbos et humilientur.
† ꝑ Numerus dexte clarificetur et augeatur
man⁹ tua et exaltetur dextera tua
† ꝑ aug. in fine erit manifestatio iustitie tue et iudicii tui. cū separabūtur oues ab hedis. que nunc occulta sunt. † ꝑ Et tunc erit. ▽ ꝑ vnus in die iudicii. nunc ergo quid. preit misericordia delens peccata. ⁊ veritas implens. promissa. vt nō timeant iudicia futura. que gaudia cū nō sufficiat exponi
iusticia et iudicium ꝓparatio sedis
aut beatus populus qui scit iubilationem
tuę. Misericordia et veritas p̄ce
ꝑ post iudicaturi. ꝑ vnde iubilandum.
dent faciem tuam: beatꝰ populus

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

sed domini virtute po
nit· vel qui quod ore
cantat, corde intelligit
vnde sequitur hoc pre
miū. In lumie-i-in cō
templatione trinitatis
perseuerabunt·

¶Jubilatōnem
Jubilus gaudium qđ
verbis explicari non
potest. nec tamen peni
tus reticeri.

¶Domie in lucie.
Cal. Cōmendat gra
tiam de qua inbilus.

¶Aug. Vel in bene
placito tuo·i· in chri
sto·ideo in ipo.·q; as
sumpsit carnē nostrā
in quo oīm spes.

¶Tūc locutus·
Cassio. Dyapsalma.
Aercō. pmissiones pa
tris de ipo. Superior
laus nō est dubia. quā
paterna cōfirmat au
toritas.

¶Cal. Aug. Tunc
Quādo dispositi te
stamentū. vel cum hec
dicereris michi: tūc locu
tus es sanctis· reliquis
pphetis. in visione· nō
em ignoranter locuti
sunt· sicut montan⁹ et
quidā alij hereticī di
xerunt.

¶Dauid. Aug. ma
nu forte. Seruum.
obedientē. ideo in eo
posui adiutorium.

¶Inimicus. Aug.
Diabolus. vnde ve
rat princeps mūdi hu
ius et in me nō habet
q. Filius iniqui
tatis. iudas nō appo
net· nō addet effectum
voluntati.

¶A facie ipsius.
Aug. Quę facies eius
peccatores respicit. a
criminib⁹ separantur
quibus nō est locꝰ sub
psentia eius.

¶Et veritas mea.
Aug. Pepe misericor
dia et veritas cōmen
dātur nobis. vt ea red
damus deo. sicut mise
ricordiā dedit delens
peccata. Veritatē: im
plens. pmissa. sic red
damus misericordiaz.
vt miserorū miserea
mur· veritatē: ne iniq
iudicemus. ne altera al
terā impediat. aliter ñ
iumus in via. vbi hęc
sibi occurrunt.

¶Si aūt dereli.
Non solum de plisse
tibus· sed et de cadenti

† ſ Id est. scit de illo esse gaudendū quod dici nō
posse nouit. † ſ vnde autem iubilarō de gratia
de deo oīo non de te homine.

qui scit iubilationem. †Domine
† ſ Illuminatione spūs vel filii· † ſ thabor et
hermon. ſ vomines·

in lumine vultus tui ambulabūt
† ſ Quod benedicitur in terris. i· christiano.
ſ Non in se· † ſ Qui in se exaltat. nō tota die
exultat. quia cadit.

† in nomine tuo exultabunt tota
† ſ Quis illuminat et iustificat· † ſ Non spa ī
qua deprimerētur· † ſ Hic et in futuro.

die: et in iustitia tua exaltabun
ſ vere tua ſ Exaltatō ſ nō solum illu
minat. sed posse dat·

tur. Quā gloria virtutis eorum
ſ ·i. quia tibi placuit· nō qz digni sū?

tu es: et in beneplacito tuo exalta
† ſ potestas nostra. † ſ Cal· Aliter impulli ca
deremus. quia infirmi·

bitur cornu nostrum. †Quia do
† ſ Nostre carnis· † ſ Qui sanctificat israel
vel regis·

mini est assumptio nostra: et sanc
† ſ vnde scis hec predicta·

cti israel regis nostri. †Tunc locu
† ſ aug. In occulto in reuelatione quā fecisti. vn
de pphete dicti sunt· i· videntes.

tus es in visione sanctis tuis: et
† ſ Dasā per eos· ſ hominū. ſ Christo·
ſ Quis potens est ille· Electus. vnde subdit.

dixisti posui adiutorium in poten
ſ Sup omne nomē. ſ Immunē a peccato·
ſ Judaica· vti nos?

te: et exaltaui electū de plebe mea.
† ſ Qui est electus. ſ Id est. christus qui est
de semine dauid.

†Inueni dauid seruum meum:
† ſ vnde. † ſ Secundū qz homo. vnde vnxit te
deus oleo exultationis pre cōsortibus tuis.
† ſ verbum cooperabitur.

†oleo sancto meo vnxi eū. †Ma
† ſ In operibus in passionib⁹ † ſ Secz qz hō.

nus enim mea auxiliabitur et: et
† ſ fortitudo. † ſ Contra aduersa. vt peragat
incepta.

†brachium meū confirmabit eū.
ſ Gouſq; confirmabit qz. ſ Cal· Sciut quidē
exercet· sed. pdest· non nocet

Nichil proficiet inimic⁹ i eo: et fi
† ſ Cal· facies qđ suū est· sed nō nocebit ſ Post
resurrectionem.

lius iniquitatis non apponet no
† ſ aug· Paulatim enim credent· quasi cōminuto
capite viculi. ventant in potū populi· ſ Id est.
conspiratione sua·

cere eum. †Et concidam a facie
ipsius inimicos eius: et odientes
† ſ vt fugiant ab ipso iraro ad ipsum placatum.
† ſ Ab ipso ad christū· † ſ Cal· Nichil diuersū
est inter pa· et fi. virtutes quas habet pater. habz
et filius.

eum in fugam conuertā. Et ve
ritas mea et misericordia mea cuz
ſ Quod est deus.

ipso: et in nomine meo exaltabitur
† ſ Opera ostendā in mundo· † ſ Id est· domi
nabitur in gentibus que significant per mare·

cornu eius. †Et ponam in mari
† ſ flumina enim currūt in mare· cupidi in ama
ritudinē seculi· et tamē bi subditi christo.
ſ Cupidis etiā subdam. † ſ Operationem

manus eius: et in fluminibus de
ſ vel bit· ſ dicens· ſ De
cundū qz deus·

xtrā eum. Ipse invocauit me pater
ſ Secūdū qz homo. ſ Dei
firmi ad salutem.

meus es tu: deus meus et susce
† ſ pre aliis honorato illū a similitudine. sicut
primogeniti honorari solent pre aliis

ptor salutis meę. Et ego primo
† ſ vel apud regem· quod iam impletū est
ſ Constituam·

genitum ponam illum excelsū p re
† ſ Et quia hec potestas nō est temporalis subdit.

gibus terrę. †In eternum serua
† ſ Cal· Cui pperius data est potestas in celo ⁊ in
terra. † ſ Cal· Quia quecūqz de illo pre
dicta sunt· integre impleta sunt·

bo illi misericordiam meam: et te
† ſ aug· Qui eius mediator et testis et hereditas

stamentum meum fidele ipsi. Et
ſ in eternū· ſ Christianū

ponam in seculum seculi semen eius:
ſ aug. thronus? regū ere·· vt dies terre qui trāseūt
sed dies celi semper pasentes sunt· vbi erit thro
nus eius in eternum

et thronum eius sicut dies celi.
ſ Christi·

Si autem dereliquerint filij eius
legem meam: et in iudicijs meis nō
ambulauerit. Si iusticias meas
ſ Male operando offenderint

profanauerint: et mādata mea nō
† ſ Non ideo qdam eos· sed ſ vt medicus
† ſ aug. Etiaz in virga est misericordia· cedit qui
dem sed reddit hereditatē ſ ·i. in leui correctōe

custodierint. †Visitabo in virga
† ſ grauiori tribulatōe visitabo.

in quitates eorum: ⁊ in flagellis
peccata eorum. Misericordiam

† ſ dauid scz christo. id ē. a corpore eius quod est
autem meam nō dispergam ab eo.
vnū cū capite. ſ aug· Ad hoc nō tollitur a no
bis misericordia libarantis. ne noceat veritas in
dicantis·

neqz nocebo in veritate mea.
† ſ aug⁹. Non quia filii eius peccant ideo non
dat ero ego: et si palee recedunt. non tamen ideo
xpūs sine hereditate. maner imobile testamentū.
nouit dominus qui sunt eius· † ſ violabo
ſ patrū

†Neqz pphanabo testamentum
† ſ Repetit ad confirmatōnem ſ pphetis
meum: ⁊ quę procedunt de labijs
† ſ vere nō faciam irrita· ſ Eternaliter vel im
mutabiliter·

meis non faciam irrita. †Semel
† ſ Homini dauid filio ysai. † ſ in secreto. vn
de pphete biberunt. † ſ Nulli verus ero
ſ Apostopecis.

iuraui in sancto meo si dauid me
ſ Christus. ſ in regno dei.

tiar: semen eius in eternum mane
† ſ ·i. filii quibus insidet et dominatur. i. mēbra
que portant caput † ſ Erit

bit. Et thronus eius sicut sol in
ſ Quod nō est i conspectu hominū ſ Que
nō iterū iniuriatur

conspectu meo: et sicut luna perfe
† ſ inde ſ aug· Quia in nullo sic contradicit
fidei xpiane. sicut in resurrectōne corporum. ipse
christus carnē suam suscitauit. vt obuiaz ires om i
contradicenti. et in celū tulit. vt testis esset. pira
qđ philosophi impossibile iudicabāt. Et qui possz
mēbra sua sic iguare. ut ea uulnerata fuisse non
apparerēt. cicatrices tamē seruauit in corpore ut
uulnus dubitatōnis sanaret in corde.

cta in eternum: ⁊ testis in celo fide
† ſ aug. illa omia. pmisisti. hec aūt contraria se
tisti. tu ipse que tamē ad salutem. † ſ dauid et
ex⁹ regnū. et ad nichilū deduxisti christū tuū. sed
distulisti ne in illo dauid. sz ut alio. pmissa firmi⁹
expectantur. unde et auer tisti testamentū uer? scz
iudeorū· nō est regnum eius· non sacrificium uel

lis. †Tu vero repulisti et destru
ora deorum

xisti: distulisti christum tuū. Auer
† ſ Quod seruo factū erat

tisti testamentum serui tui: profana
† vbus terrarū † Sancta que habebant ter
rena ostendit·

nasti in terra sanctuarium eius.

bus hec promitto.

¶In uirga. Quis
est filius? cui nō dat
pater eius disciplinaz
dat disciplinā pater·
vt nō auferat miseri
cordiā. Credit ptūace.
vt reddat hereditatē
Que in deū diligit
corripit ⁊ flagellat om
nē filiū quem recipit.
Non est ergo tm mi
sericordia vocantis. ſ
et flagellantis et ver
berantis. vnde sequit
et in verbe. ꝛc.

¶Non dispergā
Aug. Ipe ñ tollit mi
sericordia ei qui xpiā
nus quidē est: quod si
homo ita iniq⁹ est vt
fugiat accedente pre·
ipe se alienat. nō pater
abijcit eum.

¶Neqz propha
nabo. Prophana
esset. pmissio si esset ire
pleta. Nūquid ppter
malos pisces nichil et
illa sagena mittetur in
vascula. Mittent vti
qz boni pisces·i· quos
ꝑdestinauit.

¶Semel iuraui.
Cal. Homo frequen
ter· deus semel· qui nō
variatur. In scō. in
homie xpō. in quo cō
plēdū erat quod iura
ui· vel dauid·i· xpo. p
sanctitatē. Semen.
christiani.

¶Sicut sol. Aug.
Secūdū animā· sicut
luna secundū carnē· q
mutabilis. qz ī vtroq
tūc pfecti erunt. gemi
stola condidati et glo
rificati. quā significat
tabula vnius cubiti p
mediū secta in veteri
testamēto· quę duos
pietes tabernaculi in
angulis occidētalis p
tis posita cōtinebat. qz
fideles taz noui qz ve
tes· post mortis occasū
gemia beatitudie glo
rificabūtur· et inde te
stis fidelis est in cęlo.
id est· christus.

¶Tu uero repu
listi. Cassi. Dyapsal
ma. Quarto aduersa
prędictis· pmissionib⁹
ponit· ne putentur in
alio impleri oīa futu
ro tunc christo

¶Cal. Tu vero re.
Quali xpianis ſ bo
nis· sed nō iudeis· qui
se priuauerūt pmissio
ne. Et hocē. Tu ue

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

ro.xpm tuū-i-vnctū dauid a regno repulisti.p peccato quod cōmisit cōtra uriam de bersabee. Et Despexisti. vel spreuisti: quia multa indigna passus-dissimulasti: viu in tribulatōe: testamentū.promissa indeis ad gētes lata sūt.

Aug. Tu vero. Vel hec oīa de christo z ecclesia. Repulisti. ad patibulū christū tuū. et in despectū deduxisti. vel. Distulisti. a gloria ad tempus. Vel secundū mēbra. Testamētū. promissio videt' ecclesia. et sancti xpiani reputātur. Sepes. plato. Destruxisti. dū occidūtur. Et posuisti firmamentum eius for. id est qui firmabāt alios docendo iam sunt timori dū affligūtur. et quidā ita sunt direpti a transeuntibo viam q̄ est xpus. Diuertisti adiutorium gladii eius. i. predicatōnes. Non es auricii in bel. sed destitisti ad passiōes. Destruxisti eū ab emūdatione. z sedem eius in terra collisisti. Minora. perfu. hec oīa venerūt indeis. non tamen ablato eis christo. et ēuangelio. sed dilato.

Sedem eius inter. col. id est regnū eorū: vbiq; terrarū deletū est. quia iam nō ē de eis princeps. Minorasti: ita diu stabit regnū eorum si sub deo. Perfudisti e. con. quia gestat oppbriū infidelitatis.

Minorasti. Aug. al. Putabant se regnaturos in eternum. sed minuisti dies regni eorū. vt nō staret intra opinionē eorum.

Usququo domine. Cas. Dyapsalma. Quinto. Ecce in quo implete promissiones. scz in substantia dauid. que viuit et erit aīa-i-in christo.

Aug. Sed vsqquo nō resuscitas xpm. Nuq̄ substātia. que nichil nisi per ipsum. Quis ē ex no. q. u. z c; nullus in his iam postulat sub uenire homini. vel specialiter indeis.

Memorare. Aug. Dicit hoc dauid carne posit' i indeis. spe in xpo Nuq̄ sit mea sub. et si indei deficiāt: nō deficit mea substantia. nō omino interit radix vnde veniet maria. et de ea veniet semen cui promissū est. Nā de populo illo virgo maria. de virgine maria caro christi. et caro illa nō est peccatrix. sed peccatorū mundatrix.

Nūquid uane. Aug. Omnes filij hominū erunt in vanitatē, non tamen vane cōstituisti eos. vnde ergo mūdas eos a vanitate: p semen: in quo est mea substantia. de quo subdit. Quis est homo.

Quis ē homo. Aug. Nulli hoc puenit nisi christo. Etsi eīm resurgētes inuenit: et nō vltra videbūt mortē: nō tamē ipsi eruent aīmas suas de m.i. sed ille qui potest aīam ponere et iterū sumere: cui nemo eam tollet.

Cas. Vel sic nullus viuet vel eruet aīam. Et cū hoc sit: vbi sunt miseri cordie. Jam rogat. promissiones impleri. quas dauid fecit.

† Olim patribus facte.

cordię tuę antiquę domine: sicut
iurasti dauid i veritate tua. Me
† Aug. Jam christus sedet in celo. et crimē obiicitur christianis de christo.
mor esto domie opprobrii † seruo
† Aug. dū cōtinuerunt xpiani
opprobria in eode. nec audebant agte resistere. scz
id nūc ē mirabile nomē christi apud reges terre.
rum tuorum: quod cōtinui in sinu
† Opprobriū.
meo multarum gentium. † Quod
† dicentes pisse christū. † iudei et pagani.
† exprobrauerunt † inimici tui do
† Cas. Exaggerat scelus. † Scz. Quid
exprobrauerūt. Aug. q. mortuus est xpūs q. crucifixus. quod est mutari a tempali vita ad eternam. a terra ad celū. a iudeis ad gentes. Quid ergo in sani obiicūt. Nūquid opprobriū. primū et ipsi sic cōmutentur.
mine: quod † exprobrauerunt † cōmu
† Quasi maledictū eorū epulo esset. Sz do. Fe.
tationē christi tui. † Benedictus
† Scce q. subscriptō post iussionē precepti. quā omēs faciunt. et est confirmatio.
dominus in eternum: † fiat fiat.
† Qui fuit minister veteris testamēti et prophete noui testamēti. scēm quā dispensatōs iste psalm? inspiciendus est. nō q. moyses eū conscripserit. sz quia in hoc psalmo tractant que in veteri testamēto. p moysen dato cōtinētur.

Oratio † moysi hominis dei.

LXXXIX.

† tu homo. † in hoc salo se tuli. † Quia nobis cepit esse quod nō erat. i. refugiū.

Domine refu
† aug. i. in oīm generatōne vel veteri. cuius ille ministerium et noua. cuius ille ppheta.
gium factus es nobis: a † gene
† factus es refugiū. sed tamē tu ipse.
ratione in generatōnem. † Priusq
† augus. Angeli. quid enim magnū est dicere de montib? qui paro terre. qua terra et celo et oībus corpalibus prior est deus.
q̄ † montes fierent aut formaretur
† boies. ecce oīs rationalis creatura † vt dicat breuiter vniuersitas rerū subiungit.
† Aptius ab eterno.
† terra z † orbis: a † seculo z vsq; in

† Ubi sunt misericordie tue antiquę domine: sicut iurasti dauid i veritate tua.

Callio. Dyapsalma. Verso in mēbris etiā implētur. promissiones. nō tempaliter sed spiritualiter. Et loquitur in psona ecclesię.

Memor. Aug. Vt remuneres. videt' oblitus dū differt.

Opprobrii. Callio. Israelitas seruis a multis gentib. Aug. Quod ego ecclesia. Cōtinui. i. portaui. In sinu. i. secreto mētis. quia palam nō audebat loqui.

Benedictus. Cas. Contra maledictōes gentiū.

Aug. Benedict?. Exclamātō et visa claritate christi.

Oratō moysi. Aug?. Cū vetus vita et noua. mortalis z vitalis. et anni quip nichilo. et dies quib? in plebimur misericordia et leticia: pgna p̄mi bominis. et regnū secūdi hic apte distingu̇atur cōgrue nomine moysi intulae psalm?. vt eis qui recte scrutātur scripturas intimet. legem quę p moysen data ē vbi terrena p̄mia videtur. p̄mitti: habere aliquid tale sub vela mento. quale iste psalmus ostendit. Cū aūt quisq; transit ad xpm tollit velamē. z videt mirabilia de lege dei.

Hois dei. Remi. Homo quidē passibilis bo. dei. liberan d? ēsi sepe dauid quod et moyses orauit.

LXXXIX.

Cas. Remi. Agit iste psalmus de defectu generis humani. qui p christum auferetur.

Domie refugiū. Cas. Primo eternū. ponit refugiū tempali homi.

Priusq; montes. Ne autem videretur nō fuisse anteq̄ esset nobis refugium adiungit priusq̄.

Montes terra. Aug. Ecce oīs rationalis creatura hac differētia distincta est. vt montiū nomine celsitudo angelorū. Et terre noie bāilitas boīm. ideoq; nō incōgrue verba sic distinxit. vt diceret montes. i. angelos fieri. et terram. i. homines formari.

Fierent formaretur. Aug. Formari vel fingi solet dici secundum corpora. Fieri de nichilo.

A seculo. Aug. Aptius diceret. Ab eterno in eternū. Non eīm a seculo deus est qui est ante secula. aut nō est vsq; in seculū cū sit sine fine. Sz et ambiguo verbo greco fit plerūq; in scripturis vt vel seculum. p eterno. vel

eternū p seculo ponat latinus interpres. hic aūt ponit' seculū pro eterno.'

Aug. A seculo. Ecce que eternitas nobis refugiū vt in ea mansuri de tē pore ad eam fugiamus. sed quia hic sumus in temptatōibus: ne ab ea auer tamur: orat homo dei. ne auertas. cū sis refugiū. ne auertas: qm̄ mille ānī.

Tu es Aug. Optime ait. quia imutabilis. Nō dicit eris vel fuisti, cum imutabilis essentia dei nō nouerit p̄teritū vel futurū. vnde dictum est. Ego sum qui sum. Et qui est misit me ad vos. Et. Tu autem idem ipse es et ānī tui nō deficient.

Ne auertas. Cas. Secundo exponit infirmitatem hominis cui petit subueniri.

In humilitatē Cas. Id ē. terrenā cōpiscētiā in ptemptū. Vel hominē positum in humilitate. i. dei cretione. i. hominē deiectū. Vel modo humilem qui ante fuit superbus. oro ne auertas. et .i. qz diristi. Cōuerti. ad me ab amore mundi. ipse potest a mūdo liberare qui vocuit eē lestia q̄rere.

Dies hesterna Aug. Nō dicit saltem sic crastia q̄ veter. omnia quę fine claudunt' p transacta habenda sunt. sed nec longitudini vnius dei compār mille anni. potius sūt vt custodia. i. vigilia noctis quę nō habz nisi tres horas. addit et de eruna mortalis vitę. quę pro nichilo h. quasi dicat in tenebris agitur in solicitudine et trepidatione. et quasi nichil ē.

Custodia in nocte. In custodię noctis comparat vita p̄sens pto sollicitudine. et trepidatione.

Mane sicut herbā t. Aug. Cas. mutatur a qualitate noctis.

Vespe. deci. indu. z āre. in extremis secta vel fracta

Cas. Mane si. h. Dixi q ānī habent' p nichilo. si nō accusans te q̄i facto rē mutabiliū si dixi. imo diuine iusticie cōsentiēs dico. Mane tp̄us vitę. vespe extrema. temp⁹ quo hō occidit. Et qz bis ponit mane duas notat ętates. Primū mane puericia q̄ cito transit. Secūdū mane inuētus q̄ floret et trāsit. Vespere. senectus quando refrigescit vigor hominis.

Vel mane sicut herba. Apta compatio quasi sicut herba mutatur a qualitate quā habz in nocte in deteriorē mane orto sole. ita mutat' hō in deteri⁹

Defecimus. Aug. Mortales et passibiles facti. quod tamen morte finire timemus. vnde sequitur. Et in fu. t. tur.

Seculum. Aug. Vitaz nostrā prauā. Vel seculū posteros. In illu. vul. Cas. Illa tegunt' que venia habent. illuminant' quę punitur.

Quoniā omnes dies. Aug. Cognitio nostra defecit obtenebrata ratiōe p̄ peccatū. vel tempis vitę abreuiatū est et pene defecit, quia ad pauca tatem redacti sunt dies vitę nostrę.

Anni nostri. Cas. Aug. Miseria et breuitas huius vitę exprimit' hic p similitudinē aranee. quę texit in anes telas. vt dolo capiat muscas. vnde sicut aranea. i. in rebus corruptibilib⁹ laborabam⁹. inania texebamus.

Cas. Vita p iram dei breuiata est. quia p̄sumptione longioris vitę peccabant. Et nos ipsi in ira tua defe. Aug. i. essentia nostra defecit p erūnas.

Meditabūtur. Aug. Anni. nō op̄sbūtur, quia sine vilitate tran

† Immutabilis. nō eris vel fuisti. quia deus † a tuis eternis-

seculū tu es deus. † Ne auertas

† Templatim. vt tpalia cōcupiscat sapiatq; terrena. † Aug. Quasi hoc a te peto qđ dixisti. † vel te.

hominē in † humilitatem: et † diristi

† Ideo a labilibus istis opus est ad te cōuerti. † Ideo ne auertas. † Quātūlibet longa vita-

cōuertimini filij hoim. † Quoniā

† Aug. In tua consideratione que eterna et

mille anni † ante oculos tuos: tan

sapiens. quasi nichil est hō. nisi deo ei altera vitā q̄ dies hesterna quę p̄teriit.

† Pro custodia in nocte huius seculi. † Q. d. Et vt minus dicā. Si in auertis hoiem a tuis eternis anni hominis erunt eoz quę p n- † Quia anteqū veniant nichil sunt- cū venerūt iā nō erunt. † vt somnia.

† Et custodia in nocte †: quę p ni

† Si auertas.

chilo habentur eoz anni erunt.

† Prius- † Id est. hō dū viuit transeat. † Id est. cito- † Luat quod meruit.

† Cito peragat florem.

† Mane † sicut herba trāseat. † ma

† In aliam qualitatē deteriorē- † Postea. † In mortem:

ne floreat et † trānseat: † vespere † de

† In cadauer- † In pulverem- † Hec au tem pena de peccato venit. Q. trāseat. z trāsit

cidat † induret et † arescat. † Quia

† Infirmitate. z † vindicta nobis inflicta. † timore mortis infirmitatē finire trepidamus. vnde dominus ait petro. ducet quo tu nō vis. et dominus in se nos transfigurans. de se ipso dicit

† defecimus † in † ira tua: et in † furore

tristis est anima mea vsq; ad mortem. † defecimus. iuste quidē. quia peccauimus. Et

tuo turbati sumus. † Posuisti in

tu posuit. † aug. Nō ab eis dissimulasti.

quitates nostras in conspectu tuo

† posuisti- † Exponit qđ iā dixit: † .i. in quitates- † Idem qđ supra in conspectu.

† seculum nostrum in † illuminatōe

† .i. coram te. † hoc in. pbat. † Cognitō t̄pūs:

† vultus tui. Quoniā omēs † dies

† Quia ad paucitatem redacti. † Nos ipsi amando que transeunt.

nostri † defecerunt: et in ira tua † de

† .i. nos in annis studemus dolosis et manib⁹ occupationibus.

fecim⁹. † Anni nostri sicut aranea

† vel banur.

meditabuntur: dies annorum no

† Complentur: † vel anni.

strorum in ipsis septuaginta ānis.

† Amplius viverint hoies † poterūt esse- † .i. aliquas vires et potestas poterūt habere. † vt multi viuant quod raru est.

† Si autē in † potentatibus † octo

† vite. † Si vtera vuitur. labor et dolor multiplicātur. † Hiero. Beneet⁹ eñ ipsa mor bus est.

ginta † anni: et † amplius eorum la

† Adhuc est la- et vo. sz et hoc ad misericordiaz dei tinet.

bor et dolor. † Quoniaz superue

† Quia quē diligit deus corripit.

nit mansuetudo: et † corripiemur.

† Et cū hoc sit. beatus est qui nouit- † augus. Pauciū hoc est quia dū parcis magis trasceris. dū punis mansuetudo est. vnde cū trasceris misericordie recordaberis.

Quis nouit potestatem irę tuę: z

† Ad hoc vt te timeat. † distinguere.

† Quia bis parcit ad penā. bos punit ad salutē.

p̄ timore tuo iram tuam † dinume

† Christū vel eternā felicitatē- † vt tui discant p eū magis petere que nō videntur q̄ presentia. † vt hoies dinumerēt iram. pre timore

rare. † Dextram tuam sic † notam

† vel cōpeditos. † sic notos-

fac: et † eruditos corde † i sapientia.

† Et- † iusticiā flagellorū tempora- † aug. Oratio iusti. nō indignatō impatiēs.

† Conuertere domine † vsqzquo: z

† O. talem te exhibe. † vt possis exorari a peccatoribus-

dep̄cabilis esto sup̄ seruos tuos.

† Sz tam futura bona. q̄e anticipans. quasi de factis ait redleti. † id est. in eternitate-

† Repleti sumus † mane misericoz

sciunt. Vel meditabūtur passiue. i. reputabūtur anni nostri sicut aranea. i. sicut inanes et inutiles.

Septuaginta anni. Cas. Terreno⁹ appetitus quę. vij. dieb⁹ agūtur. si in virtutib⁹ octoginta. i. eternitas petit'

Annis. Aug. Vel āni alia littera. Quo tempis spacio dicūtur longeui, qui etiā vsq; ad octoginta ānos aliquas vires habere videntur.

Octoginta anni. Augustin⁹. Quia et citra octoginta annos sunt quidā infirmi z senes. et vltra aliqui vigentes virtutib⁹ meli⁹ est B mystice accipi. Septuagita z octoginta sunt. d. In. d. cadez significatō eē quę in. xv. qui numerus cōstat ex vij. et octo. Septez signat vetus testamentū p̄ sabbatū. quod obseruari mandabat. Obseruabant eñ patres vetens testamēti. septimū diez. septimā septimanā. septimum mensem. septimū annū septimę decadis. q̄ iubileus dr. Octo nouū p̄ter resurrectōz dñi. octaua die factaz. In de sunt. xv. gradus in tēplo. in psalmis. xv. cantica graduū. Inō etiam. xv. cubitis aq̄ diluuij sup montes superauit. Nota ergo in ipsis et in potentatib⁹. In ipsis annis. id ē. in tpalibus. ideo septuaginta. quia tpalia in veteri testamēto p̄mitti videbātur. Si aūt nō in ipsis ānis. sz in potentatib⁹. i. si non in tpalib⁹ sed eternis. octoginta. quia nouū testamētū est in spe resurrectōis octaua eta te future. Et āplius eorū est labor et dolor. i. quisquis hanc fidē trā sit. et aliquid amplius q̄rit: labores et dolores inuenit. Vel licet sim⁹ in nouo testamēto tamē adhuc ampli⁹ habet hec vita nostra laborē et dolorē. dū in nobis gemim⁹ redemptōnē corpis expectātes.

Māsuetudo. Aug. Clemētia est si deus. domitatō si nostra. ipse eñ per clemētiā mansuet⁹. domādo nos efficit māsuetos et sic corripi.

Quis no. po. Aug. Potestas irę hominis est corpus occidere. post nichil facere. Deus et hic punit. et post in gehennā mittit. et a paucis maioz eius ira intelligitur.

Dextram tuam. Cas. Terao orat et affirmat liberatōem.

Aug. Dextrā tuā. Christū sic notū fecit. vt in eius passionib⁹ ostenderet. nō plentia scōm vetus testamentū. sed eterna petenda. Vel dextra est qua oues ab hedis sepabit: in qua quis sessur⁹ sit bene sic innotescit cū flagellat quē recipit. nec sinit in malis. p̄sperari si emēdat. vt ad dextrā ponat

Et eruditos. Aug. Vel cōpeditos corde. qō idē est qz qui eruditur in sapiētia. pedē mētis inijciūt in cōpedes dei. vt a via eius exorbitent. quos sic fecit deus notos in nouo te. vt. p fide ostia spnerent. quę magna habentur in veteri z eterna morte quererent hoc attēdens ait. p eis qui multa patiūt a seculo. p eternis. Cōuertere dñe. q̄i auersa sit facies eius a tribulatis.

Vsqzquo Aug. Vel aliquātulū nō et toto. quia magis pdest. si aliqua tribulatō semp monet nos.

Mane. Aug. Cas. Modo not in qua esurimus. tunc autem satiabimur vultu. vñ. Satiabor cū apparuerit glia tua. Et alibi. Mane astabo

tibi et videbo. Nūc autem pro eo lętati sum⁹·et in malignis diebus in quibus dicimus, respice in seruos.

¶ Respice in seruos. Quod facit deus in se orat ꝙpheta fieri suo populo orat scz vt parcat iudcis peccantibus·si nō ꝓ meritis eorū saltem propter opera quę in eis fecit. Et dirige fi.ę. Quasi z si ipsi ꝙ iniquitates dispersi sunt·vel filij in fine fide corrigantur·qui ꝓ se praui et incōuertibiles.

¶ Splendor. Hiero·Cas. Imago dei recreās menti impmatur. Vel splendor dei sup nos est dū crucis impssio / ne decoramur. et vexil luz triumphi in fronte portamus.

¶ Cas. Triplex quippe est imago scz ima / go creationis·in qua scilicet creati sum⁹ scz ratio. Imago recrea / tionis·gratia ꝓ quam reformat imago creata scz ratio. Imago si militudinis ad quam facti sumus scz de⁹ trinitas: ꝓ memoriā si / miles patri, per intellectū filio, ꝓ dilectōnem spūisancto, vnd. Me minerim te·intelligam te, diligam te.

¶ Laus cantici. Laus·et humana est sed hec est cātici·quia nō nisi diuina. Est em psalmus iste hymnus cōtra demones. Ꝓpheta ergo ō quolibz sancto ait: Qui habi·in adiu·tō.

XC.

¶ Cas. Ostendit tem ptatōes dyaboli per hūilitatē victas a xp̄o et a suis manētibus in auxilio dei, vt z nos p eū discam⁹ temptationes supare, quia est ia nua ꝓ quā si qs ītroite rit·ingredietur et egredietur et pascua inueniet.

¶ Aug. Janua christ⁹, intrare p eū est imitari eum. nō in diuinitate·potentia·et miraculis·ſ in eo quod factus est ꝓ nobis·i·hūilitate·ad quam vocat dicens: discite quia mitis sum z humilis corde·de hoc psalmo temptauit xp̄m dyabolus xp̄i autē temptatō nostra est doctrina·quem sequentes et eo vincimus.

¶ Qui habitat. Cas. Describit primo fidentē in solo deo·oīno protectione dei vallatum·

¶ Cas. Qui habitat, Id est·qui totā spem nō in se sed in deo semp constituit, omnō modis, pegetur a deo. Nota verborū correspondentiā. sicut em semp habitat·sic et semp cōmorabitur. Illud affirmat scz ꝙ habitat·hoc ꝓ mittit scilicet ꝙ protegetur.

¶ In protectione·d.e.cō. Vt scz nō declinet ad dextrā vel ad sinistrā licet in ve·tel·ſceptū etat filijs israel·vt incederēt via regia nō declinātes ad dextrā vel ad sinistrā, via regia·via christi regis nostri·qui sic viam mūdi cucurrit·vt nec ꝓsperis illiceretur, nec aduersis frangeretur.

¶ Deus meus sperabo. Cas. Ne putes post susceptōem et refugiā tam nichil esse perendu z·addit sperabo in eū·ne aliquando de se ꝓsumat hoc si fecisset adam·bene stāret.

¶ De laqueo uenantiū. Cas. Temptatō vel ꝓ facta quę hic dicitur laqueus, vel ꝓ verba quę hic a verbo aspero·quasi et si leue videat graue tamē est verbo temptari. Laqueꝰ versutię spūalū vel carnaliū inimicorū, verbū asperū oīne dictū qō monet a regulis diuinis.

¶ Aug. De laqueo venantiū demonū·qui nō in via xp̄o, sed circa ad dextrā vel sinistrā tendūt laqueos. In quos et ꝓ verbū asperū cadāt aliqui· vt qui nolūt esse xp̄i·ꝓpter insultantes xp̄iano nomini, et qui timent detractōes hominū vt cedent a via dei.

¶ Venantiū. Hie. Nota qz venatores in sacra scriptura vic in bono in uenimus. Econtra piscatores raro in malo.

¶ Scapulis. Aug. Cas. Speranti beneficia dei, pmittit. Scapule sūt opatōes mirabiliū·quibus vt humeris virtus dei ostendit. Denuo: monita ꝓphetarū quę ad cęlos vehunt. Obumbrabit. vt nęc sol diuinitatis nęc luna humanitatis te vrat. In pēnis protectio.

¶ Aug. Scapulis s. Inter scapulas·i. ante pectus suū te ponit·vt alis suis te protegat. vel iter scapulas qua si in medio positus, hinc inde alis siue pennis expansis, quo non audet accedere inimic⁹ nichil timeas·nisi tu in de exieris, nulla anis sic infirmat cū pullis vt gallia quę tota mutatur affectu eorum, sic sapientia dei, ꝓpē nos caro facta est et babi·in no·vt sub alis eius speremus.

¶ Veritas. Aug⁹. Dei ē quę nō respicit psonas, nec miscet sperantes de seipis cum his qui sperant in deo sed discernit humiles, vel superbos. Cas. vel veritas incarnatō xp̄i vnde de terra veritas orta ē. quę et scapulis obūbrat: et scuto defēdit. Sicut notauit genera defensionum: notat z genera picatorū, vt sit gratio: liberatio A tiore no·a similipicali. vnde tantum timoꝛ habetur.

¶ A timore n. Aug. Qui ignorans peccat in nocte peccat. q scōs in die. A timore a sagitta duo leuiora genera temptationū occulte scz et manifeste. bis redit duo grauiora. A negocio pambulante in tenebris, z ab incursu z dę.m. Leuia nō sic vrget vt cogant. sed possunt cito trāsire declinata·grauia nō vt cū psecutor acriter instat nō dum firmus in fide·qui nesciūt xp̄iani esse. Spernere ꝓsentia. quęrere futura, vel cū a deo instat hoc faentibus quę temptatō est a dęmonio meridiano. z vtroscz capit. nō quidē eos qui habitāt in adiuto, altī. ſ de ſpiumētes de quibus dict·Cadēt a la.t.m.

¶ Cadent a latere. Cas. Secundo fidētis in deo caput. i. xp̄m in celo leuatū dicat a nullo posse cōtingi. qui z pedes in terra ꝓtegit. sed ꝓsumptores ab eo cadunt. Ecce certitudo ꝓtectōis fidētis in deo per xp̄m.

¶ A latere. Cas. Latus dei est corona iustorū. qui cū eo indicabūt. vnde dicit, mittit de latere. i. qui vobiscū habent consiliū. latus ergo xp̄i. apostoli et cor imitatores quibus ꝓmisit. Sedebitis super sedes duodeci. iudicantes duodeci tribus israel, duodē. i sedes pe·fectō tribunalis in qbus sedebunt oēs qui oīa reliquerūt z secuti sunt xp̄m.

¶ Verumtamen. Cas. Aug. Licet q̄dam te permittēte impijs tuos persequi. sed nō impune·oculis tuis considerabis malū quod voluerūt. nō bonū quod per nescientes agitur·eis remunerabitur·et sancta qui habet oculos fidei videt eos modo exaltari z tonare·z in fine fulminare·hoc dixit: ne infirmi moueantur.

¶ Cas. Veritamē ocu. Et si cadētes tēptent te duris verūt. Vel z si dęmonū non ꝙ ꝓpriquet quod est ꝓ iniquos. sed tamen nō quod faciūt, sed qō intendūt. ꝓsiderabis

§ in laude tua. § in re iocunda·

dia tua et exultauimus: et delecta

† aug. vbi omnes dies simul sunt·nō succedūt sibi. quia vnus sunt·i·eternitas·

ti sumus † in omnibus diebus no·

§ eas. § vel in.

stris. Lętati sumus ꝓ⁹ diebus

§ Bez·

quibus nos humiliasti: annis qui

† Angustias corporū· † § Sed. § Q· nos

humiliasti.

bus vidimus † mala. † Respice in

† § Pro id est· § aug. Quia ipsi serui sūt opera tua. † § vt sint recti corde. quib⁹ bon⁹ est de⁹.

seruos tuos † et in opera tua: et † di

† § imitatores·vel opera † § Lumē vultꝰ eius. § gratia spūssancti reformans·

rige † filios eorum. Et sit † splēdor

domini dei nostri super nos: z ope

† § vt nō ꝓ mercede terrenorū efficiamus sed ꝓ eternis.

ra manuū nostrarum † dirige super

† § Singulari numero. § Sed omīa bona opera nostra vnū opus charitatis sūt. i. ad vnū finez

nos·et † opus manuū nrārū dirige.

dirigūtur.

Laus cantici dauid.

XC

§ Id est. cuius spes in deo est.

Qui habitat ī

† § Non suo· † § vt nec illecebra male blandientis voluptatis capiat· nec timore aduersitatis frangatur.

adiutorio † altissimi: † in protectōe

† § Cui⁹ sedes est celū. i. alta iusti· † § Ille qui habitat in adiu. altis·nō sup⁹? de se·vt puto? hō·

† dei cęli cōmorabitur. † Dicet do

† § Mei infirmi ad curandū· † § Qui hoc dicit totū se ꝓiecit in eū·Qui dicit deus me⁹ est refugiū meū·nō queret aliud auxiliū cōtra tempesta teo seculi. † § A seculi tempestate.

mino † susceptoꝛ † me⁹ es tu: z † refu

§ Et ideo.

giū meū deus me⁹ sperabo in eū.

† § Non ego·

† Quoniam ipse liberabit me de

§ In quem supbus adam ecidit.

laqueo venantiū et a verbo aspe·

† § Et vt liberet. † § ne putes q⁹ tu te posuis ꝓ tegere·

ro † Scapulis † suis obumbrabit

† § Qui habitat⁹ in ad·al· † § Misericordie.

tibi: et sub † pennis eius sperabis.

§ tanq̄· § Ale sunt etiam scutum·

§ Implens, pmissa·

Scuto circūdabit te veritas eꝰ:

§ Et ita· § A leui temptatōe et occulta que sit⁹ ignoꝛantibus·

non timebis a timoꝛe nocturno.

§ A leui et apta † § graui occulta·

A sagitta volante in die a † negoꝛ

cio perambulante in tenebꝛis: ab

† § graui apta· † § Incurrente demonio·

† § Cū adeo feruet ostus ꝓsecutōis. vt miti cedāt.

† incursu et † dęmonio † meridiano.

† § Sed· † § aug. O christe pauciores qui ꝓsumūt se tecū iudicaturos. † § aug. Plures qui ꝓsumūt se a dextris tuis futuros cadent ꝓ de montū meridianū·i. ꝓ grauē ostū tribulatōis. sed ad te o christe i veris membris nō ꝙ⁹ppinquabit ō monū. et si corpus. nō fidē lesit.

† Cadent a latere tuo † mille· z † de

§ O christe.

cem milia a dextris tuis: ad te aūt

non ꝙ⁹ppinquabit. Verunta·

† § Illo lucido viu quo merita boꝝ iudicas.

men † oculis tuis considerabis: et

vt qui nolūt esse xp̄i·ꝓpter insultantes xp̄iano nomini. et qui timent detractōes hominū vt cedent a via dei.

¶ Venantiū. Hie. Nota qz venatores in sacra scriptura vic in bono in uenimus. Econtra piscatores raro in malo.

¶ Scapulis. Aug. Cas. Speranti beneficia dei, pmittit. Scapule sūt opatōes mirabiliū·quibus vt humeris virtus dei ostendit. Denuo: monita ꝓphetarū quę ad cęlos vehunt. Obumbrabit. vt nęc sol diuinitatis nęc luna humanitatis te vrat. In pēnis protectio.

¶ Aug. Scapulis s. Inter scapulas·i. ante pectus suū te ponit·vt alis suis te protegat. vel iter scapulas qua si in medio positus, hinc inde alis siue pennis expansis, quo non audet accedere inimic⁹ nichil timeas·nisi tu in de exieris, nulla anis sic infirmat cū pullis vt gallia quę tota mutatur affectu eorum, sic sapientia dei, ꝓpē nos caro facta est et babi·in no·vt sub alis eius speremus.

¶ Veritas. Aug⁹. Dei ē quę nō respicit psonas, nec miscet sperantes de seipis cum his qui sperant in deo sed discernit humiles, vel superbos. Cas. vel veritas incarnatō xp̄i vnde de terra veritas orta ē. quę et scapulis obūbrat: et scuto defēdit. Sicut notauit genera defensionum: notat z genera picatorū, vt sit gratio: liberatio A tiore no·a similipicali. vnde tantum timoꝛ habetur.

¶ A timore n. Aug. Qui ignorans peccat in nocte peccat. q scōs in die. A timore a sagitta duo leuiora genera temptationū occulte scz et manifeste. bis redit duo grauiora. A negocio pambulante in tenebris, z ab incursu z dę.m. Leuia nō sic vrget vt cogant. sed possunt cito trāsire declinata·grauia nō vt cū psecutor acriter instat nō dum firmus in fide·qui nesciūt xp̄iani esse. Spernere ꝓsentia. quęrere futura, vel cū a deo instat hoc faentibus quę temptatō est a dęmonio meridiano. z vtroscz capit. nō quidē eos qui habitāt in adiuto, altī. ſ de ſpiumētes de quibus dict·Cadēt a la.t.m.

¶ Cadent a latere. Cas. Secundo fidētis in deo caput. i. xp̄m in celo leuatū dicat a nullo posse cōtingi. qui z pedes in terra ꝓtegit. sed ꝓsumptores ab eo cadunt. Ecce certitudo ꝓtectōis fidētis in deo per xp̄m.

¶ A latere. Cas. Latus dei est corona iustorū. qui cū eo indicabūt. vnde dicit, mittit de latere. i. qui vobiscū habent consiliū. latus ergo xp̄i. apostoli et cor imitatores quibus ꝓmisit. Sedebitis super sedes duodeci. iudicantes duodeci tribus israel, duodē. i sedes pe·fectō tribunalis in qbus sedebunt oēs qui oīa reliquerūt z secuti sunt xp̄m.

¶ Verumtamen. Cas. Aug. Licet q̄dam te permittēte impijs tuos persequi. sed nō impune·oculis tuis considerabis malū quod voluerūt. nō bonū quod per nescientes agitur·eis remunerabitur·et sancta qui habet oculos fidei videt eos modo exaltari z tonare·z in fine fulminare·hoc dixit: ne infirmi moueantur.

¶ Cas. Veritamē ocu. Et si cadētes tēptent te duris verūt. Vel z si dęmonū non ꝙ ꝓpriquet quod est ꝓ iniquos. sed tamen nō quod faciūt, sed qō intendūt. ꝓsiderabis

Quoniam tu es. Aug. Vnus christus est caput et corpus. de quo loquitur modo vt de capite: modo vt de corpore. nō mutata psona. Ideo qz diligenter aduerte vbi de christo secundū caput. vbi sc̄m mēbra agat.

Altissimu. Aug. In alto est refugiū dei. valde in occulto. vt fugiatur a ventura ira. Multi em̄ sic faciūt sibi refugiū dei. quo fugiunt a malis temporalibus. Altissimū po. refu. i. resurgendo. ascendendo altum fecisti refugiū. vt iam sperem sequi quo p̄cessisti.

Aug. Tabernaculū dei est caro in qua p nobis militauit. ad quā leuatam sup̄ cos. vt sit illuc directa spes nostra. non accedunt flagella vt prius in terra. p quibus dicit. Saule saule quid me p̄sequeris? discretō est p̄ loca. cōiunctio p affectū. Sed nec bis flagellū appropiat. ita vt fides exercitat. ideo de toto xp̄o hoc bene accipitur.

Quoniā angelis. Hoc dixit temptator domino quādo illū temptauit. hoc obiecit de deitate eius dubitans. Temptat⁹ est aūt christus p̄pter nos vt et in eo temptatorē vicere discam⁹. Aug. Sic et baptisari a seruo voluit nō p̄ sua necessitate. sed pro hominis vtilitate. vt nō a spernemur baptisari a conseruis.

In manibus por. Aug⁹. Manib⁹ angelorū sublatus est xp̄us in celū. nō q̄ sine eis rucret. sed quia obsequebātur regi. et melior est qui portat q̄ quod portatur. Glorificatus aūt misit spiritū die pentecostes: vt in die quinquagesimo a pascha agni. i. immolatione data est lex in tabulis lapideis scripta digito. i. spiritu dei. lex data est in pena timoris. spiritus venit in plenitudine amoris. vt pedes capitis in celo sedentis. i. euangeliste mandā pagrantes; nō offendant in lapidem. i. legem in lapide scriptā. et sine gratia in ea teneantur rei: sed a timore solūtur p amorē spūs legem implētes. Ideo ergo portat⁹ in celū ab angelis: ne pedes q̄ in terra: sint rei legis. pulso timore. iplent eos amore. q̄ vici nō p̄t.

Super aspidem. Post humanā infirmitatē diuina virtus ostenditur que tantis impat. Et agit de christo secundū mēbra.

Aspi. concul. Aug. Serpentē calcat ecclesia. que cauet astutias eius.

Leo. Aug. Aperte seuit in martires. Draco. insidiatur p hereticos vt corrumpat virginem christi. vnde apostolus. Despondi vos vni viro virginem castam exhibere christo.

Quoniā in me spe. Aug. Tercio verba dei quibus ecclesiam cōsolatur cui et hic defensionem et in futuro p̄mia. p̄mittit.

Caſ. Mandat angelis de te dicens. quoniā in me. Certitudo. p̄missionalis per promissionem dei.

Clamauit ad me. Aug. Nō est timendū in tribulatōne: fides in te deus in te. si dormit fides. excita eā et saluaberis. Christ⁹ dormies i naui et citatus est a discipulis et saluati sunt. Et si nō eripit quādo vis. nō ideo putes te deseri. Eripuit tres pueros. nūq̄d martires deserit. Tres pueros liberauit corporaliter. vt cōfundant infideles. Martires liberat spūaliter. vt imitentur fideles.

Hunc psalmū p̄ totū annū et maxīe in quadragesima et quotidie in cōpletorijs ecclesia frequētat. quia cū xp̄s ieiunaret. dyabolus eū de hoc psalmo temptauit. z eius temptatōibus a xp̄o supatis victus abscessit. vt z nos quo tempe dyabolus magis nititur ad decipiendū. eo tempe magis nos labozemus ad resistendū.

Psalmus cātici. Aug⁹. Propter fastidiū animoꝝ eadē diuersē et varię tractant. nullus em̄ aliud canticū tractat in hoc psalmo q̄ in alijs. sed idē licet diuerso modo. i. canticū fidei spei z charitatis.

Aug. Psalmus spūalis opatio cantici quia in eo semp debemus cātare deo. z gratias agere. exultantes deo d̄ sabbato. i. ctīna requie. de qua loquit̄ pphēta. ostendens laborare iustos sex diebus. i. sex etatibus. vij requiescere. malos ecōtra hic quiescere ibi laborare. vt hic libenter laboremus agētes sabbatū mentis.

In die sabbati. Aug. Triplex est sabbatū. Tempꝰ septim⁹ dies. quo post opa sex dierū cōpleta requiuit deus. Sabbatū eternitatis eterna requies pro qua in p̄senti bona operari debemus. Sabbatū mentis est tranquillitas cōscientię spe futuri. vt nō turbētur rebus seculi. vii hic agit. In hoc sabbato cordis primū est vt bona tua deo tribuas. mala tibi. puer si et perturbari sine sabbato bō a sibi tribuūt. mala vt satbanę qua si coegerit. vt fato stellarū quod ē acculare deū. vt apte deo quasi ipe voluerit. Econtra docet hic psalmus cōfiteri dño in vtroq; In peccato; q: tu feci sti, In bono: quia ipe fecit. et sic psallere nomini. gloriā dei quęrens nō tuā.

XCI.

Caſ. Primo agit quomodo bonus imperturbatus agit sabbatū mentis. sentiens oīa bene agi a deo. quod nō nouit stultus.

Aug. Bona p̄sentia a deo nobis donata consolatō sunt. cū desunt iusticia est. Consolatur em̄ nos deus et emendat. in vtroq; ergo sumus ei gratias dicentes bonū est confiteri. c.

In decacor. Aug. Psallit qui cū hilaritate benefacit. qui cum tristicia de eo fit. nō ipse facit. et portat psalterium nō cantat in eo.

Aug. In decacordo. Si bene loqueris tantū. canticū est sine cythara. Si opans et nō loqueris cythara est sine cantico. z ideo bñ loq̄re z bñ fac.

Quia delectasti me domine. Aug. Vnde apls. Ipsius signē tū sumus creati in fide z in opibus bonis. nili em̄ te reformaret deus ad bona opa. nō nosses nisi peccatū. vnde in euangelio. Qui loquit̄ mendaciū d̄ suo loquit. Dñe em̄ peccatū mēdaciū est. quia cōtra legē z veritatē. ergo q̄ loquit̄ mendaciū de suo loquit̄. i. de suo peccat qui peccat. sed qui loquitur veritatem de deo loquit̄. quia solus deus verax. oīis homo mendax. hec est bona confessio. Sed quid de his qui male viuunt. et florent? tamē p̄tur batur animus z perdit sabbatū. qz videt se in decē operib⁹ legis z mala pati. aliū sine his florere. vnde ait. q̄m magnificata sunt.

In factura. Caſ. Hieroni. Et in decore ipsius mūdialis fabricę. z in obedientia. z in dispositione. z in causis. z in effectibus. z in operibus manuū quibus vtor vel quę miror.

Quā magni. Caſ. Hiero. Sūt in substantia et in forma et in vi. z in

Et tūc. Vita eterna. Qui sufficit qs habebit

Longitudine dieruꝫ replebo eū:

Christū in maiestate.

et ostendam illi salutare meum.

Psalmus cātici in die sabbati.

XCI.

Propter futurū seculū xp̄iani sum⁹. ideo quocūq; modo se habent p̄sentia. grati sum⁹ cōsolationi dei p blanda. et iusticie per aspa dicētes. bonū est cōfiteri. Justū et socūdū. voce.

Bonum est cō

Opere.

fiteri domino: z psallere nomi tuo

Predictis duob⁹ vno alia reddit. Q. bonū ē cōfite et psallere. Ad quā rem. Q. quā do bene est lauda misericordiā. Quando bene est qs est misericordia dei.

altissime. Ad annunciandū ma

Quādo male vere: qz iuste flagellat. Non crudeliratem.

ne misericordiam tuam: et veritatem tuam per noctem. In decacordo psalterio: cum cantico in

In aduersis. decē p̄ceptorū quorū obseruantia spūs bonꝰ vnificat.

Spū vnificato. verbo. Cū gaudio in carnis mortificatōe. et actualibus rebus.

citbara. Quia delectasti me do

Opere. ea bonū. quia hoc in me fecisti.

aug. In eo quod in me facis. tu fecisti si bene ago. Si quid boni ago de te exulto.

mine in factura tuꝫ: et in operib⁹

Quia. Non in mea felicitate.

manuum tuaruꝫ exultabo. Quā magnificata sūt opera tua domine

retributionem peccatorū videbis.

ideo nō cadit iustus a demonio. Christ⁹ secundū caput.

Quoniam tu es domine spes

Per hoc spes. id est. p altissimis et occultis vel vitandis vel habendis michi ostendisti ad te fugiendū sc̄z p̄ declinādis penis eternis et pro assequendis bonis eternis. intus.

mea: altissimū posuisti refugium

ideo. O dñe o christe. Et ad mos-

tuū. Non accedat ad te malus

vel lepra. i. peccatū.

et flagellum non appropinquabit

Astitit ei angelus cōfortans eū. hoc ē bñ mane infirmitatis indicīū.

tabernaculo tuo. Quoniam an

gelis suis mādauit de te: vt custodiant te in omnibus vijs tuis.

Et ipsi.

In manibus portabunt te ne

vt missio spū. soluat credentes a reatu legis.

forte offendas ad lapidem pedes

Sed. Qui veneno et occulte percutit. Regē demonū qui statu nocet. Cum pa-

tuum. Super aspidem et basi

lisci venenat.

liscū ambulabis: et cōculcabis leonem et draconem. Quoniam in

Qui viribus: Malis seculi.

me sperauit liberabo eum: protegam eum: quoniā cognouit nomē meū

vere. Et quoniam.

Clamauit ad me: et ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione

Et si nōdū audio iam sum. de seculo. Post. In celo.

eripiam eum et glorificabo eum.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

ceteris.nimis pfunde sunt cogitationes tue quibus talia fecisti et regis.

Vir insipiens. Cas. Me delectasti in operibus,sed vir insipiens nō cognoscet.et stultus qui hec nō cauet sibi nō itelligit hec q̄ dixit.vel q̄ dicit post.

Cas. Summū genus scientie est scire deū tanta pstare.que human⁹ sensus non valet attingere.

Insipiens est qui celesti sapientia vacuus.humanis versutijs plen⁹ est. qui non sit opera dei,quia casu putat omia agi.Stultus ē brutus qui nec secularia nouit.

Cum ecorti fuerint. Cas. Malos ait serit perituros vt metus sit ceteris. Ordo verborū talis. Q.d. Stultus nō intelliget hec scz.vt.i. qualiter peccatores intereant i seculū seculi.i. sine fine.cuz ipsi peccatores ecorti fuerint ꝛc.

Cas. Hic florent breui tempore vt fenū in iudicio apparebūt omibus. q̄ non hic. ñ quidem ad gloriam.ꝑ vt semper intereāt. tu christe in eternum permanebis nō vt iudei putauerunt te cōmuni scz sorte mori.

Tu autem al. Aug. Expectas desuper et eterno quando transeat tempus ipiorum et veniat tempus iustorum. quia eter⁹ est.longanimiter deus tolerat mala, et videt quid illis seruet. Iunge te eterno.et patienter feres mala, videns infra te omia et dices. quoniā ec-ini. Si homo cito transit vt fenum.verbum dei manet in eternum, sed et se tempalis. nō longa nimis.et verbo eter⁹

Et exaltabitur Aug. Et stulti pibūt quę nibi spes qui patere exaltabitur. Aliqn do vnicornis supbiaz significat.sicut ibi. Et

ꝑ vt mali floreāt.boni laborent. Q. d. ideo quia illi alieni bi filii.

nimis profunde facte sunt cogita/ ꝑ Sed. ꝑ vel imprudēs qui nō prouidet in futuro.

tiones tue. ꝑ Vir ꝑ insipiens non ꝑ aug. Qui nescit se ceci vt sit heres. dimisso ex heredato cui parcitur a flagello.

cognoscet: et ꝑ stultus nō intelliget ꝑ Scz. ꝑ Postq̄. ꝑ Excreuerūt in tpalibus.

hec. ꝑ Cum ꝑ ecorti fuerint pccōres ꝑ In hieme huius seculi virent.in estate futuri iudicii arescent ꝑ Cōspicui omib⁹. ꝑ aug. vel plperent illos scilicet orientes et florentes ad temp⁹ omēs qui agantur iniquitatē.i. qui nō recte sentiūt de deo in corde. et imitātur floꝛē illorum. ita intercunt cum illis in eternum.

sicut ꝑ fenum:et ꝑ apparuerint om/

nes qui operantur iniquitatem.

ꝑ Sine fine.

Ut intereant in seculum seculi:tu

autem altissimus in eternuz domi

ꝑ An interibunt. ꝑ Blasphemi et amicus mundi. inimicus est dei.scilicet qui adulterat amore seculi.

ne. Quoniam ecce inimici tui do ꝑ Repent.q.am video. ꝑ Qui nō florent

mine ꝑ quoniam ecce inimici tui ꝑ pi ꝑ A grege domi segati

bunt: et dispergentur omnes qui ꝑ sunt inimici.

operantur iniquitatez. Et exalta/ ꝑ fortitudo vnitatis.que tunc sublimis erit.

ꝑ Monarcha mens-

bitur ꝑ sicut vnicornis ꝑ cornu meū: ꝑ Quando. ꝑ totū quod putatur ecclesia iuuē tas est.nouissima sunt senectus que in leticia erit

et senecē mea in misericordia vbe ꝑ aug. dū in aliquo.pbat.et finem inimicos qui visi sunt amici. ꝑ Operantes mala.

ꝑ vel rc.

ri. ꝑ Et desperit oculus meus ꝑ ini/ ꝑ de-

micos meos:et ab insurgentibus in

ꝑ Pscia et precauta.

me malignantibus audiet auris ꝑ Quid.

mea. Justus vt palma florebit: ꝑ Imputribilis-stola imortalitatis candidus-

ꝑ Candidatio interperatur.

sicut cedrus libani multiplicabit. ꝑ Ideo. ꝑ Nūc. ꝑ Ecclesia. ꝑ Celi.

Plātati in domo domi:in atrijs ꝑ Nonne iam hic florent. ꝑ Vic aliquid ibi

domus dei nostri florebunt. ꝑ Ad plus.

huc multiplicabūtur in senecta vbe

ꝑ Interim. ꝑ vel tranquilli.Ecce sabbatum nō eos monet senū.Cedrus enim et palma nec in tempestatibus curuātur sed tranquilli sunt.

ri: ꝑ et bene ꝑ patientes erunt vt an/ ꝑ Quid. ꝑ Qui dicit nō recte omia agi senū qui in sabbato est-contra annūciat.

nuncient. ꝑ Quoniam rectus do/

minus deus noster:et non est ini/

quitas in eo.

ꝑ Ita. ꝑ minus. ꝑ sit. ꝑ ypō. ꝑ Id est. sextus diem-id est.deo eo quod sexta etate seculi significata per sextum diem.

Laus cantici ipsi dauid in diem

ꝑ Homo in fide. ꝑ nō ad hystoriā.

ante sabbatum quando fundata ꝑ Ecclesia.

est terra.

XCII.

ꝑ Christus. ꝑ Rex innotuit.

Dominꝰ regna

ꝑ Primus locus a pulcritudine. ꝑ Quantū ad eos quib⁹ placebat et eum laudabant. ꝑ Secūdus locus a fortitudine. ꝑ Quantū ad eos quibus displicebat. et qui ei detrahebant.

uit ꝑ decorem indutus est: ꝑ indut⁹

ma cum ad finem seculi erit perducta.tūc enim passionibus electorū cito implebitur numer⁹ beator. Et accipitur hic aliter sexta ꝙ supra.

Annuncient. Cassi. Hic vel dū premia capient annunciabunt q̄ iustus qui suis promissa complet. Et non est iniquitas in eo. Aug. vt hic permittat pati pro se-quos non ibi ornet. Et rectus qui remunerat: nō iniq⁹ vt frauder ꝑmio,sed benignus vt accumulet.

In diem ante sabbatū. Aug⁹. In die ante sabbatum.id est.sexto die quo factus est homo ad imaginem et similitudinem dei.facta omnibus quę erāt valde bona. requieuit sabbato. ꝑsignās quod requiescemus in deo. si faciamus bona opera quę cum labore fiūt In quo deficeret homo. nisi spes quietis teneret. Et quia hec opera finem habent. sext⁹ dies quo finit habet vesperā. Sabbatū ñ habet. Vel sexto die fecit deus hoies sexto seculo venit reformare. In. vi. die non legitur fundata terra. sed mystice dicitur. cū homo fundatur immobilis fide .tunc fit homo ad imaginē dei.quod significat sextus dies.

XCII.

Dominus regnauit. Cas. Laus christi hic cantatur de monstratiuo genere. Prim⁹ locus laudis a pulcritudine et⁹. Secundus a fortitudine ibi. Indutus. Terc⁹ ab operibus ibi. Etei. Quartus a potestate ibi. Parata. Quint⁹ a laudibus vniuersitatis ibi. Eleuauerunt. Sextus a veritate dictorū ibi. Testimonia. Septim⁹ a laude domus ibi. Domū tuaz.

Decorem indutus. Aug. Christ⁹ decorus his quibus placent bona.fortis contra detractores.Ic fit homo imobilis.p for.et est o:bis qui non cōmouebitur.

Induit decorem. Cas. Id est.pulcritudinem suę maiestatis ostendit his quibus placebat.vt in monte thabor.coraz tribus discipulis resplēduit.fortitudinem vt quando venientes cum capere cornerunt. Amicis ergo decorez. inimicis fortitudinem ostendit.bis precinxit se vt quasi expeditus et promptus esset subiugando sibi mundū. Sedet ad dextram patris. vel infidelibus ettunc.i. ab incarnatōe qū boies docuit. Precinxit Nōait. Cinxit vel succinxit vel accinxit. Sed ꝑcinxit. Cingimur enim operaturi. Accingimur pugnaturi. Succingimur ituri. Precingimur ministraturi Aug. Cinctio ergo opera significat.quia cingit le aliquis operaturus. Accingeris.quando aliquid tibi adiungis. vnde. Accinge gladio tuo circa ſmur.id est.i carne vigeat gladius.id est.spiritus dei in veritate sermonis. Sed cingeris cum ante te aliquid ponis. Fragilis est superbia.et omnis fortitudo est de humilitate. Loquens ergo de fortitudine dixit precinxit se humilitate. vnde ꝑcinxit se linteo.et lauit pedes discipulorū.quia tunc humilis dans exemplū humilitatis humilitatē docuit. sicut ipse dixit: Discite a me q̄ mitis sum et humilis corde. Vt detrahit quis tibi absenti q̄ nō sentis:non est tibi opus fortitudine.detrahit etiam ꝑsenti. vbi opus est vt ꝑcingas te fortitudie.id est patientia nę irascaris; quia melior est qui vincit

iram'ei qui capit ciuitates.

¶ Precinxit. Cas. Cetu angelorū ascendens. vel strennitate operandi

¶ Etenim firmauit. Aug⁹. Decorē et fortitudinē induit vt fundaret terrā. vnde addit. Etenim firmauit.

¶ Errunc. Aug. Vel et illo tempus gratię designat. forte intelligit hoc et die ante sabbatū. i. sexto tempe huius mundi quo dominus venit, sed ne putes tunc cepisse quando natus venit addit. a seculo tu es.

¶ Eleuauerūt flu. f. s. v. a. m. Aug⁹. Quia discipuli audiē tes eleuauerūt vocem omnes vnanimes ad deū dimissi a consilio iudeorū. Apostolis au tem leuantibus vocez multi crediderunt. et ī pleti spūsancto et ipsi clamauerūt. vnde a vo obus aquarū multaꝝ mirabiles e. m. id est seculi quod cepit ira sci vel psequt.

¶ Eleuauerunt flu. flu. s. Cas. Hoc deest in alijs et in edi tōne septuaginta quā Aug. exponit. A voci bꝰ aqrū multarū facte sunt mirabiles elatio nes maris. Aque sunt gentes que deum lau dant. vnde mare. i. se culū multū ascendit. cū in mandatis dei fir mat. Sed vt hec om nia ad deum referant qui facit omia bona. addit. mi. in altis dns.

¶ Testimonia. Aug. Quia mirabilis elatio maris et mirabi lis in altis dns, testi monia tua sunt nimis credibilia. qi illud to tū ante dixerat scilicet in me pacem. in mūdo pressuram habebitis. Cū ergo viderēt pssu ras: spabant et cozo nas et ꝺdictione.

¶ Cas. Testimonia. Vel ita seculū firma tū est in mandatis dei et gentes laudant. Et cū hec ita sint. Testi monia ꝓphetaꝝ facta sunt nimis credibilia ·i· facta sunt vera ·i· in christo impleta.

¶ Cantat iste psalm⁹ in matutinis laudibus ante alios, quia christi laudem et laudis locos plenissime licet breuibus verbis continet.

¶ Psalmus dauid. Aug. Infirmis qui et murmurāt corde in deum vel verbis videt deus hic pscientia negligere vbi indiscrete bona et mala bo nis et malis dātur, et amplius bona malis· mala bonis. Vel videtur eque bonos et malos habere. vel amplius malis fauere. ꝓpter hoc homines vel mala agūt apte similes leoni. Vel si timore hominū nō audent: intus habēt similes lupo: et inuenta occasione nō mali fiunt. sed quod erant ꝓdunt. Lupus et leo nō similiter nocent: sed similiter cupiūt. Equa voluntas sed ille ī met can. iste nō timet. hos murmurātes corde. vel erumpentes in dicta vel in facta: curat hic psalmus totus docens patientiam.

Quarto sabbati. Aug. Quo die fecit deus luminaria. Solē in pote/

est dominus fortitudinem et pꝛę/
cinxit se. Etenim firmauit orbem
terrę: qui non commouebitur.

† ¶ Quartus locus a potestate. ¶ Cas. Est ab incarnatōe quando venieno christus hominē do cuit. † ¶ Anima tranquilla. humilis. vnde spiri tus meus requiescit sup humilē et quietum.

¶ Qua sedes ad deum. patris scz vel in fidelib⁹?

Parata sedes tua deus: extūc
tamē. ¶ Ab eterno. † ¶ Propie.

† ¶ Quintus locus a laude vniuersitatis.

¶ fortiter et alte locuti sunt. primo timuerunt.

† ¶ Apostoli: ¶ Impleti misso spū. vel dū fir maret eōdem terre philosophi leuauerunt contra deū vocem cōtradictionis. et fluctus psecutōnū. concitatos a vocibus aquarum. i. populorum.

a seculo tu es. Eleuauerūt flu
† ¶ dicentes vocati ad concilia. Non possumus
mina domine: eleuauerūt flumia
nō loqui. que vidimus et que audiuimus.
vocem suam. Eleuauerunt flumi
na fluctus suos: a vocibus aqua
† ¶ vel suspensure quibus cepit irasci et persequi fideles.
rum multarum. Mira biles ela
† ¶ Septi. † ¶ Bz. ¶ Ambulat sup aquas maris. i. sup capita potestatū et regū terrenorum quos subiugat et premit vt sit pax ecclie
tiones maris: mirabilis in altis
† ¶ Ergo. ¶ Bertus locus a veritate dictoꝝ.
† ¶ Ratione. autoritate. miraculis.
dominus. Testimonia tua credi
† ¶ Septimus locus a laude domus. ¶ Quid de his omibus facerū. domus quā decet sanctitu do. i. aduentus iui benedictio quod eit decus eccle sie eternum.
bilia facta sunt nimis: domū tuā
† ¶ per totū orbez qui nō cōmouebitur. † ¶ Si
decet sanctitudo domine: in lon
multi cadunt domus fiat multo tempore.
gitudine dierum.
¶ Est. ¶ habetus. ¶ Id ē agēs de patientia sanctorū. qui significantur per lumi naria facta quarta sabbati.

Psalm⁹ dauid quarto sabbati.
XCIII.

DEus ultionū ¶ nō putabat vindicare in ma los. sed vere vindicat. quia

est ꝺminus fortitudinem et pꝛę/
cinxit se. Etenim firmauit orbem
† ¶ Credens in christū. qui nō mollescere in
guis laudantiū. nec franga linguis virtuantium.
† ¶ vlla concussione.
terrę: † qui non † commouebitur.

† ¶ Quartus locus a potestate. ¶ Cas. Est ab incarnatōe quando venieno christus hominē do cuit. † ¶ Anima tranquilla. humilis. vnde spiri tus meus requiescit sup humilē et quietum.

¶ Qua sedes ad deum. patris scz vel in fidelib⁹?

† Parata † sedes tua deus: extūc
† ¶ tamē. ¶ Ab eterno. † ¶ Propie.

† ¶ Quintus locus a laude vniuersitatis.

¶ fortiter et alte locuti sunt. primo timuerunt.

† ¶ Apostoli: ¶ Impleti misso spū. vel dū fir maret eōdem terre philosophi leuauerunt contra deū vocem cōtradictionis. et fluctus psecutōnū. concitatos a vocibus aquarum. i. populorum.

a † seculo tu es. † Eleuauerūt flu
† ¶ dicentes vocati ad concilia. Non possumus
mina domine: † eleuauerūt flumia
nō loqui. que vidimus et que audiuimus.
vocem suam. Eleuauerunt flumi
na fluctus suos: a vocibus aqua
† ¶ vel suspensure quibus cepit irasci et persequi fideles.
rum multarum. Mira biles † ela
† ¶ Septi. † ¶ Bz. ¶ Ambulat sup aquas maris. i. sup capita potestatū et regū terrenorum quos subiugat et premit vt sit pax ecclie
tiones † maris: † mirabilis in altis
† ¶ Ergo. ¶ Bertus locus a veritate dictoꝝ.
† ¶ Ratione. autoritate. miraculis.
dominus. † Testimonia tua † credi
† ¶ Septimus locus a laude domus. ¶ Quid de his omibus facerū. domus quā decet sanctitu do. i. aduentus iui benedictio quod eit decus eccle sie eternum.
bilia facta sunt nimis: † domū tuā
† ¶ per totū orbez qui nō cōmouebitur. † ¶ Si
† decet sanctitudo domine: in † lon
multi cadunt domus fiat multo tempore.
gitudine dierum.
¶ Est. ¶ habetus. ¶ Id ē agēs de patientia sanctorū. qui significantur per lumi naria facta quarta sabbati.

Psalm⁹ dauid quarto sabbati.
XCIII.

DEus ultionū ¶ nō putabat vindicare in ma los. sed vere vindicat. quia

statē dici. et lumina et stellas in potestatē noctis. hi sunt sancti qui lucent in medio nationis prauę: sine murmuratōne fixi in celo· vnde despiciunt que in terra fiunt. XCIII.

¶ Primo assumens ꝓpheta querimoniā infirmoꝝ cui peccatores glorian tur ·premittit vnde saluetur· quia dominus est in eos vindicaturus ·vnde monet ad patientiam.

¶ Deus ultionum. Ne festines aliū puniri si te lesit. sicut nolles puniri alio rogante quē le sisti· et si ille peccati te ne pecces deteri⁹ blas phemā deū· nec optes vindictā que si vene rit forsan te prius inue niet.

¶ Libere egit. Augu. Tempe infirmita tis· vt quādo in templo docuit tanqz potesta tē habens: quia nec ve ritati eius nec potesta ti eius potest obuiari· et quia ita tunc: nūc et altare· quia vsqzquo peccatores.

¶ Effabūtur. Cas. Exponit eoꝝ peccata Effabūtur. omnes prauas cogitatōes ef ferunt, vel publicas p suasiones. Et lo. sūt iniqui· i· prauitatis p suasiones· ne quod tē pus vacuū sit a culpa ꝓcedit exaggerando. Loquētur omnes qui operan· tē.

¶ Aug. Effabūtur. Vel respondent· i. ha bent quod respōdeāt iuste arguenti dicētes: cur nō faceres quod li bet. Ego fēlix· iustus vester miles est. Et ꝺ respondēdo loquūtur iniqui dicētes deū nō curare hec.

¶ Videbit et ad uena. Cas. Dos de⁹ tuetur et ꝓcipit aduc uari· et ita mitis cri mē. Vel typice p vi duā illi significātur q̄ bus error martyꝝ mor tuꝰ. Aduenas dic· et qui nō queruīt hic ma nētē ciuitatē. Et pupil los sine patre ꝺyabo lo. et matre concupi scentia.

¶ Nec intelliget. Aug. Quasi non attē det ista· negligit ista· nec attēdit vt videat. non me curat deus quid agam.

¶ Intelligite. Cas. Secunda ps contra blasphemos inuehit· ostendēs deū hec scire et curare· prudenter et iuste de malis: quibus foditur fouea. et bonis qui patientes efficiūtur disponendo. Quod consiliū suum malis in cognitum: suis amicis aperit.

¶ Stulti. Cas. Qui apte blasphemāt dicentes deum non videre.

¶ Vel ita. Vos insipientes·i·n cui ītelligite·q̄ iā bñ viuēdo cētis in ꝓlo·i· in numero bonoꝝ. Et vos stulti·i· impudi. et si scitis aliquādo sapite.

¶ Qui corripit. Augustin⁹. Quotidie pro originali· nōne arguet. p su peradditis.

¶ Vel qui erudit. Aug. Propter quā eruditōnem misit filium suum

deus et ante ipsū et post seruos-i-apostolos et pphetas. Non ergo iudicabit quibus sermonē p̄mittit. Magister in schola erudiens cōmittit tibi: vt reddas: sic deus exiget quod seminauit. Qui eīm mō accipim⁹ postea stabimur añ magistrū vt reddam⁹ rōes de oib⁹ vñ aplūs. Oēs astabim⁹ añ tribunal christi vt recipiat vnusquisq; ꝛc.

Dominus scit. Augus. Tu vero nescis cogitatōes dei quoniā iuste sunt sed amicis factis prodit deus consiliū suū cur malis parcit.

Quoniā vanę. Aug. Aliī cogitatōnes vane sūt. qđ ipi p se ñ possūt scire. sz dominꝰ nouit eē vanas.

Beatus homo. Cas. Isti sunt vani. ß beatus qui celesti doctrina firmatur. Et bi qui sic eruditur sunt quasi luminaria in celo. Lex eīm dei celz ē in quo luminaria firmant-i-sancti meditādo in lege ne moueri queāt. De hoc celo alibi dicitur. Extendit celum sicut pellem. hic eīm liber dei vt pellis extenditur. vt in eo legatur quod modo necesse ē discituris hominibus cū aūt in futuro omēs sciēt deū. cę. vt li. pli.

Et de lege. Aug. Ex lege dilce patientiam donec fodiat⁹ nō est tuū scire quomodo et cur fodiatur illi.

Donec fodiatur. Aug⁹. Felicitas maloꝝ fouea ē. labor bonoꝝ flagellū patris felicitas eīt fouea. qa cum parcit deus p impunitatē fit hō elat⁹. z cū purat se altū cadit.

Fodiatur fouea. Aug. Ecce consilium dei. ideo parcit malis vt fodiatur fouea eis. Adhuc fodit et tu iam vis sepdire cū. nimis festinas.

Peccatori. Augul. Non oīm sed superbo. vt supra. Red de retributōem superbis felicez nō publicano confitenti. sed pharisęo. Superbus eīt qui nō humiliat ad pēnitentiā deinde qui sibi dat bona si qua habz vel si ea deo tribuit. insultat eis qui non habent. z se sup eos extollit. Ergo prius humiliare ad pnitendū: post si bene viuis age gratias ei a quo habes: nec alium despicias.

Quis consurget. Cas. Cercia pars vbi dicit qp fluctuatio sit iustis et fluctus sęculi. i. mala per iniquos vt puncti clament ad deū. et nichil aliud eis placeat. Et tunc gratior fit liberatio.

Aug. Quis cōsurget. Quasi vndiqz multi suadēt mala. nescientes quo modo iuste hec mūdana regat deus. Sed quis cōsurget: quasi fluctuo. prope vincor. quocunqz respicio. occurrunt michi mala sed vade vnicam. nisi quia dominus. dit qui fecit.

Stabit. Cas. In acie patiens. sed quia ille vincit qui vsq; sustinet. per

Nisi quia dominus. Cas. Vanis psuasionibus poterat decipi nisi dominus liberaret:

Adiuuit. Sicut petrum liberauit dominus sup aquā ambulantem. ne mergeret qui domino dixit: domine si tu es iube me venire ad te. Aug. vt xp̄us sua potestate calcat capita supbozū. et fluctus sęculi. cita iussu eius petrus. i. ecclesia. sed et humana infirmitate titubat. et clamat. domine peo et misericordia manū porrigit sicut dño petro di. Moduq; fidei cui dubitasti. picula dulciozē faciūt libertatē. vñ de subdit. consolatōes tuę lętificauerunt aiam meam.

In corde. Aug. Salubres cogitatōes significat vt. s. cū eternas retributōnes cogitaret: mala temporalia despiceret.

Nunquid adhęret. Aug⁹. Nemo iniquus sedet tecuz. et cū nichil his tecū. Ad quid ergo fiunt: vt de eis pungas. et puncti ad te clament. z demū deleant. quę his tribulationibus subsequentibus ostendūtur

Sedes iniquitatis. Calli. Est pollicio mūdi cū amore. quę nō hęret deo qui suos ꝓcipit hęc fugere

Qui fingis. Augul. Ex hoc intelligo qp nō hęret tibi iniquus. quia nec nobis prepelli. Modo incipit iudicii a domo dei. z si flagellant filiq. qđ debēt pare seruꝰ nequissimus. Si initiū a nobis. qs finis eoꝝ. qui non credunt euāgelio. Et itē si iustus vix saluabit impi⁹ et peccator vbi parebunt.

Fingis. Formas. Dolor eīm. alī forma tus. Alius informis. Formatus. qui erudit et emēdat. et ille dolor est ꝓceptū. Sed alter est informis.

Vel dolorem. Aug. Id est. de dolore vel labore ꝓceptum nobis facis. vtique dolor vt labor ꝓceptū sit nobis. Labor ꝓcium est regni dei: quo ipsū venale emat. Ideo ꝓcipit de⁹ laborē et dolorē. vt nō sit homo sine timore. ne amet aliquid aliud: oblitus veri boni. In trāquillo eīm dormit xp̄us. et tūc surgit fluct⁹ in quo erciat.

Et factus est. Aug. Quare: qz si nō piclitaretis nō ꝓcureres refugiū. pūgens dolore. vt qu ꝓras remediū. recedit spes sęculi: et venit spes dei.

Laus. Cas. Deuotōem. **Cantus.** hilaritatem significat.

Venite exultemus. Cas. De tpe gratię quo intrat⁹ in requiē. ꝑpha laudes dei delcribēs. ꝑmo inuitat iudeos qs fuidebat posse reluctare xp̄o.

Faciem. Aug. Cas. Conspectum veritatis iudicis. ne quid tunc in nobis sit discutiendum.

In confessione. Aug. Illum laudantes. nos accusantes. qę sunt vota distincta. de quibus alibi. Reddam tibi vota mea qę distinxerunt labia mea. distinguit ergo qui deū laudat et se accusat. Femina eīm ꝑfectio

† ß ipse nescit qui te scire facit. quasi absit hoc
non arguet: aut † qui docet ho-
ß vere scit. quia
minem scientiam. Dominus scit
ß Etiam.
cogitationes hominum: quoniaz
ß ideo has relinquite. ut comprehendatis cogitationes dei. que sapientes sint. quas comprehēdit qui est in firmamento celi.
vanę sunt. Beatus homo quem
ß vt pueri ß per tribulatōes ß nō de vastate
tu erudieris domine: et de lege tua
† ß vt adultū. † ß vt patienter ferant quicquid hic agitur sicut luminaria celi placide peragant cursus suos quicquid in terra agatur. vel ab hoc bus in ea. i. comera ea dicuntur.
† docueris eum. † Ut mitiges ei a
ß Quibus florent mali laborant boni.
diebus malis: donec fodiatur pec
† ß Si illi fouea fodit⁹ quid michi qui laboro. ß Mitiges. † ß vt abiectū. ß Et si exerceat vt dei hereditatem.
catori fouea. † Quia nō † repellet
dominus plebem suam: et hęredi
ß vt inadiutam.
tatez suā non derelinquet. Quo
† ß Modo iusti. et ideo iudicaturi.
† ß nunc iudices. sed ne dubites qui sunt isti. quarit. et soluit. omēt qui recto corde qui sine errore.
adusq; iusticia conuertatur † in iu-
† ß vel et qui habent eam. i. iusticiā sunt omnes recto corde. i. hoc volunt quod deus nult scz expetare malos et huiusmodi. sed quomodo ego eo
dicium: z † qui iuxta illam oēs qui
recus. eā tot obiunt.
recto sunt corde. Quis cōsurget
ß Pro me. ß demones.
michi aduersus malignantes: aut
† ß. d. nullus. Nisi do. ꝛc. † ß preuerabit.
† qs † stabit mecū aduersus opātes
† ß homo nō potest. sed dominus. quod per effectum ostendit.
iniquitatem. † Nisi quia domin⁹
† ß aug. Iam nutabat. iā prope consentiebat malis. ß Pene consensit vel cōsenserat impius.
adiuuit me: † paulominus habi-
† ß In fouea que paratur peccatori.
† ß aug. Ecce quomodo cōfessionē amat de⁹. confitere motū et eandē. Cas. motz ut culpa iudici nō negatur. liberat.
ß vel ut. ß vel ut erat. ß Sed.
tasset in † inferno aia mea. † Si di
ß Contra motū hem. misericordia.
cebam motus est pes meus: misericordia tua domie adiuuabat me
† ß Et ß Contra mala seculi cōsolatio. que tñ leuior. † ß Multi dolores et amari. sed multe cō solationes et suaues nō desunt laborantibus.
† Secundum † multitudinem do
lorum meorum in corde meo: con
† ß Et ti corpus uritur.
solationes tue lętificauerunt † ani
ß Sed.
mā meam. Nunquid adhęret ti-
† ß Id est facis. ß vel forsitan. † ß vel laborē
bi sedes iniquitatis: qui † fingis † do
† ß aug⁹. Ita fingis. de malis nos exercens. et cruciis. ß Quia uera nō possunt. falsa crimina obiciunt.
lorem in pręcepto. † Laqueabāt in
ß Cū anima nō possunt.
animam iusti: et sanguinem inno-
ß Quod sceleribus competit.
centem condemnabunt. Et factꝰ
ß ut securus sim.
est michi dominus in refugium: z
† ß aug. Ne in spe deficiamus. sed sperata consequamur. † ß Nōdum venit res
deus meus in † adiutorium † spei
† ß Voc fine omnis dubitatō curatur. nam nō ne gligit deus sed opportuno tempe retribuit
mee. † Et reddet illis iniquitatem
† ß nō secundū qp de eis nobis psultat. sed secūdum qp intenderunt. † ß A suo regno separabit vbi inꝑpiensibilis miseria.
ipsorum: z in † malicia eorum † di-
ß Inquam. ß Qui poterit z
sperdet eos: disperdet illos dominus
deus noster.
ß Ista ß deuotionis et hilaritatis
ß sit. ß Id est christo.

Laus cantici ipsi dauid.

XCIIII.

ß Qui longe estis q dissimilitudinē ß Mente

Venite exulte

† ß Non in seculo † uoce
ß. d. gaudiū tantū sit qp uerbis dici nō possit qs tamen int⁹ conceptū uoz extra restatur
mus † domino: † iubilemus deo
ß Diuersa
ß Quia nēturus est. ß Ne inimicus accusando preueniat
saluatori nostro. Preoccupem⁹
faciem eius in confessione: et in

est scilicet laudis et peccati. et confessio peccati ad laudem ptinet ignoscētis de qua laude psalmus agit.

¶ In psalmis. Aug. Quę dicimus in psalmis vel facimus: sentiamus in iubilatione. quos rex est non super demonia.

¶ Super omnes deos. Aug. Vel magis deos homines dicit. super

¶ Quia non repellit. d. p. s. Aug. Id ē. iudeos. qui ꝓprie sua plebs. cuius si rami fracti. ta mē ipsa arbor oliua manet. de qua apostoli et multi alij. et ipse christus. in

de apostolus testimonii accepit.

¶ Quia in manu eius. Cas. Post magnitudinē veit ad clementiā.

¶ Mare. Augus. Undue cuius fluct⁹ temio artat deus. nō ꝑmittens nos temptari supra id quod possumus. qui fluctus etiaꝫ ꝓuentū nobis faciunt deo id agente. nec sēcula tibi nocent quę mēsurā a deo accipiūt

¶ Uenite adoremus. Cas. Pa⁹ mundos vocauit ad exultationē. iam ostensa gloria dei vocat ad pnitentiaꝫ. quod duri⁹ ē.

¶ Plorem⁹. Aug. Si forte de peccatis quę vos longe fecerunt. solliciti estis. plorate. lacrima extinguit flamam peccati quę in cōscientia ardet.

¶ Qui fecit nos. Aug. Ecce magna fiducia. a te cui deficere potes. tu te reficere nō potes. ille reficit qui te fecit.

¶ Et nos populus. Aug. Eleganter ordo verborū mutat⁹ nō dixit oues pascuę populū man⁹ eius. vt ipsos intelligas oues qui sūt populus. oues manus nō quas emimus qui sunt et oues ꝗs ñ fecim⁹? si ipe gr̄a sua nos oues fecit.

¶ Hodie si vocem. Cas. Nos antē populus et oues. sed bis omnibus proponitur condicio. si vocē eius a. quā vocem subdit hodie.

¶ Nolite obdurare. Cas. Jam ipse christus monet ne obdurentur. ne contingat eis vt patribus.

¶ Sicut in irritatione. Cas. Maiestas christi loquentis obstinatos terret p patrū similitudinē vt vel sic mollescerent. vel in ꝑsona ꝓphetę sub alia distinctione legi. potest sic. M. quia populus oues dei sumus. Ergo Hodie. id ē semp. Si vocem eius audieritis nolite obdurare. vel. Sicut patres vestri fecerūt. In irritatione. in ꝑsona christi loquit̄ hic ꝓpheta. Irritatē dico facta. Secūdum diem. i. in die. Tempta tionis. facę in deserto. tunc similes illis eritis si duri fueritis. Culpa parē tum repentur: vt vindicta timeatur

¶ Quadraginta annis. Aug. Per. xl. annos omia secula significat Constat eīm ex denario. qui est primus limes numerorū et ideo plenitudinē

† ¶ Aug. Hec sunt que pertinent ad laudem cantici huius.

psalmis iubilemus ei. †Quoniā
¶ Summa potestate.
deus magnus dominꝰ: et rex magnus ¶ gentium. ¶ ve
super omnes deos. quoniā
cat in plenitudine.
non repellit dominus plebē suaꝫ.
¶ Lapis angularis. et alios in se continguit.
¶ Id est gentes.
Quia in manu eius fines terrę: et
¶ terrene potestates que prius aduerse. vel ꝛgeli
altitudines montium ipsius sunt.
† ¶ Item ideo iubilemus. † ¶ dominio.
‡ ¶ Mundus. ‡ ¶ Hoc addit vt cuncta subesse.
† Quoniam ipsius est mare et
† ¶ Aug. Aridam terrā que recipit imbrem. et fructificat. quā non sunt fluctus operire.
ipse fecit illud† et siccā manus ei⁹
† ¶ tanta facit ergo venite. ¶ Primus. ¶ Aug. Repente premissam admonitōem. Quasi cōmemoratis a me laudibus nolite longe stare.
¶ Quod plus est.
formauerunt. †Uenite adorem⁹
† ¶ Cū humilitate. † ¶ Corde.
† et procidamus et† ploremus ante
† ¶ qui opus suū nō ignat. † ¶ Ideo adorem⁹:
te deum† qui fecit nos† quia ipse ē
† ¶ Qui adorandus est. † ¶ Nos autem quid
† dominus deus noster. † Et nos
sumus vt securi et ploremus et peidam⁹. Ecce
populus pascuę eius et oues ma
† ¶ Ergo. ¶ tempe gratie. ¶ aug. Qui per se nūc loquitur. qui olim ꝑ seruos. ideo ne sitis duri sicut tunc.
nus eius. †Hodie si vocem eius
† ¶ Quasi qui non credit lapideus est.
audieritis† nolite obdurare corda
¶ facta. ¶ In die.
vestra. Sicut in irritatione secū
¶ tunc similes illis.
dum diē: temptationis in deserto
¶ an possem. ¶ Jam ne sitis talium filii.
vbi temptauerunt me patres ve
† ¶ Oculis. ¶ nō crediderūt † ¶ virtutis magne
¶ Quid possem.
stri: probauerunt† et viderunt† ope
† ¶ Cas. Mysticus numerus xpi. xl. diebus ieiunans. et. xl. post resurrectionē cū apostolis conuersatus. fecit vt totus crederet mūdus. tadei vero nec beneficiis. xl. annorum adquieuerunt.
† ¶ vel. primus in signis et virtutibus.
ra mea. †Quadraginta annis† of

significat. et et quaternario. qui ad quattuor tempa refertur. vnde et dominus in huius numeri sacramento quadraginta diebus ieiunauit. quādo tē ptatus est. et quadraginta cū discipulis suis post resurrectionem fuit. significans se nobis adesse consolatorē et adiutorē in huius pegrinationis et tem ptationis tempe. sicut ipse ait vobiscum sum vsq; ad cōsummatiōem seculi.

¶ Psalmus dauid. Cassi. In veteri testamento legit̄ q; dom⁹ dei. templum a babilonis destructū. post septuaginta annos captiuitatis (quā do filij israel ꝑmittēte cyro rege redierūt hierosolimā sub zoroba bel et iesu sacerdote magno) reędificatū ē p quā reędificationem intelligit̄ spiritualis reędificatio templi de q̄ dicit apostolus. Templum dei sanctum est quod estis vos. hoc tē plum per peccatum a dyabolo subuersū est et homo in lege peccati et mortis captiuat⁹. Sed p christū reędificatur toto orbe et homo a captiuitate ne pereat liberatur. de qua spūali non illa actuali agit hic psalmus.

† ¶ Arguendo per ministros.
fensus fui generationi illi: et† dixi
† ¶ Serio. vel corde eis dato. quasi per quod non deberent oberrare.
semper errant† corde. Et isti non
† ¶ ꝓcepta data per moysen † ¶ Immutabili ter statui in tra. quia iurat aliquando placidus. si cut iurauit dominꝰ dauid veritatem. ¶ per se ipsum minas confirmat vt promissa.
cognouerunt† vias meas vt† iura
† ¶ Illi duri. alii enim inerabunt. ¶ Aposiopesis. Q. non inerabunt.
ui in ira mea si† introibunt in requiē
meam.
† ¶ Prophece que hic loquitur.
Psalmus† dauid quando do
† ¶ toto orbe. † ¶ Que sub dyabolo fuit post peccatū secut actualis sub zorobabel post captiuitatem babilonis
mus† ędificabatur† ꝑ captiuitatē.

XCV.

¶ Ad omnes gentes cōmuniter loquitur. ¶ patri.
Cantate domi
† ¶ Quod cantat qui amat.
¶ Ezechiel veterem hoīem cum ac. s. et induentes no. † ¶ filio.
no† canticum nouum: cantate† do
† ¶ Omnes homines vnde domus edificatur.
† ¶ Spūsancti.
mino† omnis terra. Cantate† do
† ¶ vt dicatis salutare. † ¶ Quod est diffusus.
mino et† benedicite† nomini eius:
† ¶ Sic crescit edificatio ¶ Ad prelatos loquit̄
‡ ¶ Continue. vel de filio in partem. vel de veteri testamento in nouū.
†annunciate† de die in diem salu
† ¶ vbi. † ¶ Pretermissis indctis ꝑ cōtumacia.
tare eius. †Annuntiate† inter gen
† ¶ Non vestrā ¶ Nō quibuslibā gentib⁹
¶ potentia.
tes gloziam† eius: in oibus popu
lis mirabilia eius. Quia magnus
† ¶ Et si homo. ¶ Christus. † ¶ Bonitate.
‡ ¶ Nō potest dici.
†dominus ꝛ† laudabilis† nimis:
† ¶ Aduersis sibi et suis qui territus fuit inter homines. † ¶ Quos colebant gentes duꝫ in captiuitate erant.
†terribilis est super omnes† deos.
¶ Laus per comparationem.
Quia omnes dij gentiū dęmonia

¶ Psalmus dauid. Cas. Ter dño. ad distinguēdā ꝑsonarū trinitatē. q; laus xpi bonor ē trinitatis. Et est figura epimone. i. crebra repetitō sententię

XCV

¶ Cas. Premonuit iudeos in precedenti psalmo vt dispolita duricia christū crederent sed quia erat māsura. nūc oēs gētes monet.

¶ Secundus psalm⁹ de vtroq; aduentu.

¶ Primum ad ꝓfectos loquit̄ vt ipsi cantent et annūcient.

¶ Cāticū nouuꝫ. Aug. Deꝰ cantat cupiditas. nouū charitas. quę ipsa est nouū canticū. Cantare est edificare. Paries dealbatus est ypocrisis quę foris lucet. intus est. de isto dicitur pariete nō coniuncto alijs. ꝑ singulariter erecto vbi si hostium facias. quisquis intrauerit foris est.

¶ Domino. Hie. Cas. Ter dño. ad distinguēdā ꝑsonarū trinitatē. q; laus xpi bonor ē trinitatis. Et est figura epimone. i. crebra repetitō sententię

quę exaggerat in laudē vel vituperationem.

¶ Annunciate. Ad ꝓfectos loquit̄. annūc. quia sic crescit ędificatō dom⁹.

¶ De die in diem. Cas. Vetus et nouū testamentū. dies qui eterno sole clarescunt. illud ꝓnunciat. hoc factum ꝙindicat. Pietro. Annunciat ergo de die in diem qui virtusq; testamenti autoritate vtitur. In annūciatione saluatoris illa duo testamenta tanq; duo dies vnā lucem faciunt. Nō iuuet vnum sine altero. Ideoq; in leuitico oīe animal q̄ dīdit vngulaꝫ et ruminat mundū est. i. quod duas vngulas habet. quia mūdus est. qui duo testamenta seruat quibus affectuum nostrorum pedes a viciorum spinis munimur.

¶ Magnus dominus. Aug. Parvulus factus. quia vos parui. intelligite magnū. et eritis in illo magni.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Vel celos. Aug. Apostolos et angelos·vnde si celos fecit et angelos tunc et apostolos qui domoribus imperat.

¶ In cōspectu eius. Tales em confitentes scz et iusti ipsum conspiciunt et conspiciuntur ab eo.

¶ Sanctimonia z magnificentia. Aug. Q·qui vult esse magnificus et potens. vt sunt angeli. prius sit sanctus. quod fit et eo sanctificante Non em p te potes esse sanctus. Eo ergo sanctificante altiquis fit sanctus z ita magnificus.

¶ Afferte domino. Cas. Secūda ps vbi ad subditos loq̄tur. Domino. Nō sit spes in homine· nō in baptista. Maledictus em qui ponit carnem brachium num. Patrię. vt null⁹ excipiatur indigena· vel peregrinus.

¶ Gloria. Cassio. Quando bene cōuersat· homo i quo glorificat deus. Honor cū de bonis gratia refertur·vnde·nō est in uentus qui daret honorez deo·nisi hic alie nigena.

¶ In atria·Cassi. Atria ꝓphetę vel apostoli quib⁹ itur ad dominū. de atriis ꝓphetis vel apostolis. venitur in atrium catholicę ecclesię. vbi maiestas adoratur

¶ Aug. Vel introi· in atri·i·in doctrinam ꝓphetarū et apostolorum. Adorate in atrio sancto eius·i· in catholica ecclesia. vl ꝑ patria ꝓphetiā. per atriū cuā geliz.

¶ Cōmoueatur. Omnibus admonitis moueri optat·Q·d· itroite et adorate vos boni·Terra aūt. cc·

¶ Universa terra. Cassi. Non ps aliqua. Ne quis ꝙ dicat. Ecce hic rps eccellic subdit·Etem cor·orbē trę. cc.

¶ Dicite. Cassio. Q· regnauit et correxit·et iudicauit.

¶ Regnauit a ligno. Alia littera Aug. crucis. quo transit homo mare et sit orbis qui non mouetur.

¶ Populos in equitate. Cas. Alij addūt·Et gentes in ira sua · populos ergo·i·bonos iudicabit in equitate. Gentes vero·i·malos in ira sua.

¶ Tunc exultabunt. Cas. Hiero. Tunc quando corriget. vel hec omnia de secundo aduentu. Vare seculū·et plenitudo eius cōmo·ad gaudiū in secundo aduentu quod erit. quia gaudebūt campi et omia quę in eis vt in littera. Tunc·i·in secundo aduentu exultabāt omia ligna siluarū·i· gentes cōuersę. quę fuerunt inuentę in campis sil·a facie domini quoniam venit·id est·venier iudicare terram.

¶ Quoniam venit. Aug. Primo venit in ecclesia·in nubibus·i· apostolis, et implerit totū orbem·vnde amodo videbitis·b·venientem in nubibus cui aduentui qui credit :exultabit in vltimo aduentu.

¶ Orbem. Cas. Omnē hominē generaliter includit secundū equitatem dei iudicandū. Sed quomodo exponit populos. In veritate.qz in separatione duo erunt populi quibus dabit scientiā veritatis·vt alij in vitaz. alij in penas eant.

¶ Aug. Orbem dicit omnes filios adam·i·omnes homines. qui fuerunt in eo vnus homo·qui tunc fuit in vno loco·sed modo dispersus est p totum orbem quē adam significat secundū grecam linguā. Quattuor em litterę sūt in hoc nomine alfa·delta·alfa. mie et quattuor ptes orbis. bas in capite literas habent. anatholeti·dicūt orientē. disis occidentē. arcton aquilonem mesembria meridiem.

¶ Psalmus ipsi dauid. Ad litterā illud tāgit hic·q̄ mortuo absolon iniquo filio dauid·qui vniēs patrē pśequebat·dauid restituta est terra et in pace regnauit·de quo hic ñ agitur·Ꝑ potius de significato·

¶ Aug. Dauid christū significat·quē iniq̄ filij·i·iudei crucifixerūt atq; regnuz abiuraue runt ei: Sed restituta est terra ei·quando in dea q̄ crucifixerat credidit. z apostoli qui tubauerant sunt cōfirmati· sed et alię oues de gentibus sunt adducte.

¶ Vel restituta ē terra·cū caro eius resurrexit. post quam resurrectōnem hec omia quę hic cantātur facta sūt.

¶ Aug. Prędicentes in spiritu hec gaudia futi sunt ꝓphetę·et ita posset fieri. vellent et impleta videre. vñ. Multi reges et ꝓphetę voluerunt videre q̄ vos videtis. cc. Magna ergo lęticia ꝓfectus in plentur in hoc psalmo qui de promissis restitutōis terrę intitulatur. palato nāq; fidei vulce sapit mel diuinę ꝓmissionis.

XCVI.

¶ Cas. Quart⁹ psalmus de primo aduentu quo mūdus liberatus est·

¶ Cas. Describit primo virtutes domini· et ostendit omia restituta ei. et arguit ydolatras.

¶ Dominus regnauit. Cas. Videns ꝓpheta superstitiones mundi abundare ante christi resurrectōnem opponit. dominus regnauit. Aug. q̄s ergo alē colendus ē? quasi nullus. Inde. Exultet terra. quid remanet ydolis·q·nichil. Insulę. totus mundi ecclesię. Multę. nō omnes·ꝓpter hereticoz cōuentus. Cas. inde qualis sit dominus primo aduentu dicit. Nubes et caligo· impij qui cęci sunt. nubilosus et caliginosus quibus nulla claritate splendet Sed bonis. Justicia et iudicium. qui correcti sūt sedes eius. Ante aduentū eius ignis ꝓcedet·quia impij ꝑ ꝓdicatōne ꝓphetą ira succensi. de nece eoz tractauerūt·et ad indignatōem inflamati in circuitu. quia multi cum pauci essent ꝓdicatores.

¶ Insule. Aug. Ecclesię quia circūlatrantur fluctibus temptationū· Et sicut insula circūstrepentibus fluctibus tunditur. sed nō frāgitur ita ecclesia p totū orbem dilatata ꝓcurrōnes infidelitū patitur sed non vincitur.

¶ Nubes et caligo. Aug. Impijs qui eū nō intellexerunt. Justicia et iudicium fidelibus.

¶ Ignis ante ipsum. Aug⁹. Quasi correcti sunt sedes dei· ātę vero q̄s in eis sedeat deus :ignis sancti spiritus ꝓcedit. quod ita ait. Ignis caritatis ꝓcedet ante ipsū. Iste est bonus ignis. sicut et ille gladius bonus. ꝺ quo dominus. Non veni mittere pacē sed gladiū. Et hic est gladi⁹ verbi dei·qui sepat carnali affectu male cōiunctos. Ignis vero vitet inflamat

¶ Tuā complūt celi. ¶ Ꝑculū· Aug· Omne seculū concutiū est contra ecclesiā·cū vita tetatur toto orbe. vel cōmouetur in melius· vel ad gaudiū in secundo aduentu.

exultet terra: cōmoueatur mare z

¶ A maximo ad minimū· ¶ Omnes leues. mites. equi·

plenitudo eius: gaudebunt campi

¶ Omnes vires. sensus· ratio.

pi z omnia quę in eis sunt. Tunc

¶ Quia præcisi ab oleastro et inserti in oliuam. ¶ Pagani. gentes ¶ Ablesia in edificiū ecclesie modo domus dei·

exultabunt omnia ligna siluarū:

¶ vel ante faciem· ¶ Id est. postea veniturus est iudicare vivos et mortuos.

a facie domini quia venit· quo

¶ venit iudicare·et vere iudicabit. ¶ Enim·

niam venit iudicare terram. Ju

¶ Non partem. ¶ Aug. Quid ueri? et equi? q̄s electos secū ꝓgregare ad iudicandum ceteros diuidere·hos ad dextrā qui fecerūt misericordiā

dicabit orbem terrę in equitate: z

illos qui nō fecerunt ad sinistram·

populos in veritate sua.

¶ ¶ ē. ¶ ·i.spō cuius laudē et victoriā ꝓtinet

¶ Psalmus ipsi dauid·quando

¶ Id est·iudea credidit .uel caro ei⁹ resurrexit

terra eius restituta est ei . XCVI.

¶ Qui spretus et occisus. ¶ rex esse innotuit·

Dominꝰ regna

¶ Ideo uel inde. ¶ Qui habitant in insulis· ¶ uel ecclesie

uit exultet terra :lętentur insulę

¶ nō omēs· ¶ impiis·

multę. Nubes et caligo in circū·

¶ Bonis de quibus iusticia quia ex fide iustificati sunt. Et iudi. q; et de eis·i·p eos ipse iudicat·

itu eius: iusticia et iudicium cozre

¶ Charitas. Sicut gladius. ¶ Ignem veni mittere in terrā z quid volo nisi ꝺc·gladi⁹ segat. ignis urit antecēs in eis sedeat·ignis ipsūs ꝓcedit.

ctio sedis eius. Ignis ante ipsū

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

inimicos eius in circuitu.i.p totū ardet mundū quod contra deū est.quo cō sumpto apparuerūt fulgura. vnde subdit allurerūt. Vita de duplici igne agit. qui erit ante secundū aduentū xpi scz ignis charitatis.qui ardebit in bonis.z ignis ire et inuidie.qui malos cōsumet.vltimus aūt ignis in quem mittendi sunt mali.nō ante sed post cū erit.iste vero pit.qui est pena malo et salus bonorū.cū eis xpus ꝓdicatur.ira scit peauus.patitur iustus. Ira aduersarū velut ignis comedit.qui tan cis facula consumit.li gnum aūt viride per manet.id est.iustus. qui ardet charitate. Inimici eī qui ydola colebant incendun tur.si mali sunt ad cō sumptōem. si boni ad repatiōnem.

¶ Allurerunt fulgura. Aug⁹. Nubes voluerunt forma hūana.sed fulgor mirandus.in verbis vel factis cor apparuit.z in de mota est terra.

¶ Flurerunt. Augul. Et si nō modo credit paganus. tamē victus est.

¶ Confundantur. Vocatiā factū ē. Aug. Cessat eī iam ydolatria. Et erubescant.q adorant lapides.quia mortui.

¶ Adorate. Aug⁹. Cessat ergo adoratio angelorū.sed adorant ipsi mali āgeli volāt adorari.boni adorāt. nec se pmittunt adorari. Vel saltem hoc exemplo ydolatrie cessēt

¶ Audiuit z leta ta. Cassio. Secundo post restauratōem terre omimod a exultatio quā nec pscutio interrūpat ostendit.

¶ Audiuit syon.q angeli eī adorant.q annunciauerūt celi iusticiam. et viderunt oēs populi gloriā eius.z q confundūtur adoratores ydolorū.et inde lętata est. Judea enim prius credebat se solā ptinere ad christum.ſ iam de locis gentibus letatur. vt de cornelio fratres gauisi sūt.quē petrus baptisauit.

¶ Et exultauerunt. Aug. Audierūt apostoli. qui erāt in iudea fratres qz gentes receperūt verbū dei.et lętati sunt et magnificabant deū.

¶ Terram deos. Aug. Per terrā et deos peccatores et iustos accipe. Vel terrenis et celestibus significat eū impare.

¶ Custodit dominus. Aug. Si cū cępis odisse malignū.subsequant pscutōes.ne timeas.quia custodit dominꝰ animas ſ.de quibus tollendis est vltimū genus persecutionis.

† ſ id est.p totum ostendit:

precedet:et inflamabit in †circuitu † ſ Ardet quod contra deū est.quo cōsumpto apparuerūt fulgura. Et hoc est. † ſ insuper.

† ſ Miracula

†inimicos eius. †Allurerunt †ful ſ tori mūdo. ſ Corde. ſ territa-

gura eius orbi terrę:vidit z cōmo † ſ inde. † ſ Que idola colebat. † ſ Superbi omnis altitudo contra deum

ta †est †terra. †Montes sicut cęra † ſ ignis fuit deus noster mollificās eorū corda ad fidem.

flurerūt a †facie domini:a facie do † ſ Etiā gentiū. † ſ Quis fidelium tacet xpūs.

mini omnis †terra. †Annunciaue † ſ ꝓdicatores oēs quorū eor sursū ē. † ſ Corde

runt †cęli iusticiaz eius:z †viderūt

omnes populi gloriaz eius. Con

fundant oēs qui adorāt sculptilia † ſ Que non habent spiritum.

et qui gloriant in †simulacris suis. † ſ aug. Noster deꝰ qualis.quē et angeli adorāt vni deo conuenit adoratio. nō etiā angelis nedū ydolis.vel demonibus.

†Adorate eum omnes angeli eiꝰ: † ſ Q. annūciabunt celi.et adorabunt angeli.Et syon au-dc. † ſ Ecclesia iudee.

†audiuit et lętata est †syon. Et ex † ſ Christi qui de iuda † ſ Quia nō est pſona rū acceptor deus. sed omnes accipit qui ad eū venit. † ſ p cecitas contigit in israel.

ultauerunt filię †iude: †propter iu † ſ Que illa iudicia.

dicia tua domine. †Quoniam tu † ſ Potētia. † ſ nō iudeorū nīſ deꝰ.ſz z gētiū

dominus †altissimus super †omnē † ſ O christe. ſ Exposito † ſ Quis equalis pstri. ſ Secūdū opera. † ſ Non mō super malos.sed et bonos homines et angelos

terram: †nimis †exaltatus es †sup † ſ Et cum talis ergo

omnes deos. †Qui diligitis do- † ſ ydololi. † ſ aug.q si forte quereris te pde re lucē istā.ne cures quia vera lux est tibi hoc ē

de manu †peccatoris †liberabit eos. † ſ fidei. ſ Quibus per omnia placet deus.

Lux orta est iusto: z rectis corde † ſ Ergo. ſ Per spem † ſ Non in mundo in quo pcssure

lętitia. †Letamini †iusti in domi † ſ Lerati. ſ Aug. Id est.laudate eū: quia me mor fuit sanctificare vos.quia nisi vellet nō gau deretis in illo.

no:et †confitemini memorię sancti

¶ Lętitia. Aug. Non eīm vere in miseria sunt sancti.spe iam salui.

¶ Psalmus dauid. Cas. Tercius psalmus eorū qui de vtroq; aduētu agunt.in quibus est causa spei p misericordiā primi aduentus.et timoris per iudiciū secundi. hęc et si sępe iterentur:tamen semp noua: pro verborū et sententiarū varia descriptione.

XCVII.

¶ Cas. Primo agit. de ostensione saluatricis dextre.

¶ Saluabit. Aug. Mains est.q totus orbez a morte eterna erexit.cū.q mortuos suscitauit.

¶ Sibi. Aug. Multi saluātur corpaliter. sed sibi.nō ei qui acceptа corpali sanitate la sciuiunt.sed qui per fidem intus sanātur: ei sanātur.vel se saluāt.

¶ Saluare iusticiam. Aug. Qui saluat et iustificat.

¶ Reuelabit. Augul. Futura sub velamine ꝓdixerunt.ꝓbete.sed velamen ablatum ē.cum veritas de terra orta est.

¶ Misericordie z veritatis. Augꝰ. Misericordia est.q.p misit.hāc sequitur veritas:q reddidit. Ds cui:israeli.id est.q modo p fidem videt veritatē post per speciem.

¶ Omnes. Augul. Quia nō quibuscdam tantū datus est xpus.

¶ Jubilate. Cas. Secūdo dicit omnibus modis laudandū esse. et annūciandū.qz venit nder.

¶ Ductilibus tu bę cornęę. Augul. Ereis quę tundendo producuntur. id est.q tribulati proficiunt. et sonāt laudes dei. Corpus vero carnem exprobrat. et sic fit firmū et capax vocis. Js est qui affectus carnis supat. et libidines:qui nō sapit terram:sed quę sursum sunt.qui in carne quidem ambulat.et nō secundū carnem militat. vt corpus carni bonet.et eam superat.

¶ Piero. In tubis ductilibus. Argenteis more iudęorū. Dy

Psalmus dauid.

XCVII.

Cantate domi

† ſ vita et lingua-

† ſ de incarnatōe christi et hominis redemptione. † ſ Quia ni

no canticum †nouum: †quia †mi chil tale mundus audiuit † ſ vnde. † ſ Nō solū que comanda sunt. sed et hoc singulare scilicet q; Bal.

rabilia fecit. †Saluabit †sibi †de † ſ Nō dicit quid.sed intelligimus odē certe.qđ fuit magnū miraculū. † ſ deo. † ſ Christꝰ.p mira operatione. ſ vel nīe.

† ſ Jdē christus p fortitudine † ſ vbi ea est. de xtra vel brachium. ſ vel am.

xtra eiꝰ:et †brachiū scm eiꝰ. †No † ſ Quod et brachiū et dextra.i. christꝰ eo q; saluat. † ſ Quibus.

tū fecit dominus †salutare suū: †in ſ Non hic vel illic.sed. † ſ nō sub velamīe. † ſ Jd est.salutare eo q; iustificat.

†conspectu gentium †reuelauit †iu † ſ vt homo factus liberaret.

sticiam suaz. Recordatus est †mi † ſ Quādo eū facie ad faciē videbunt.

sericordię sue:z †veritatis sue †do † ſ Mente. ſ Hic putes israel vnā gentem sub dat. † ſ A termino ad terminū.

ſ Jdest.videnti deum.

mus israel. †Viderunt †omēs ter- † ſ ergo ſ vbi deficit locutio ſ voce sine verbis ſ Dictum.

mini ere:salutare dei nostri. †Ju † ſ Quia omēs viderunt. † ſ verbo. ſ ubi valet locutio.

bilate deo †omnis terra:†cantate † ſ quibus modis. ſ Actu carnis.i. mortificatione eius diuina opa facite pascēdo pauperes ꝛc. ſ Corde. ſ Opere.

z exultate z psallite. †Psallite do † ſ Cas. Eadem pposterata subiūgit ut qđus eorū prius stat totū ad deū grineat.

mino in †cythara in cythara z vo † ſ ut sint predicatores. † ſ Productis et ꝓficientibus sub malleo diaboli.

ce psalmi: in †tubis †ductilibus et

† ſ Ita ut aliis sonent et in se ipsis uicia carnis dooment. † ſ augul. vobis ita a gentibus quid erit tubis sonantib⁹ aures dei delectantur fluctꝰ maris excitantur.

†voce tubę corneę. †Jubilate in † ſ Predicit nō optat. apostolis enim predicantibus quasi tubis.motū est mare seculi.et ireruerūt fluctus ꝑsecutionū.

conspectu regis domini. †mouea † ſ Exponit ma.et ple.etur mare z plenitudo eius: †orbis

stice productis sub malleo vniuersę terrę.i.diabolo. Aug. Tribulatio tussio.est profectus productio.talis tuba erat iob.vn dē quasi tuba intonuit dicens. Dominus dedit.dominus abstulit ꝛc.

¶ Vel moueatur. Aug. Jd est.indulcetur mare legis ligno crucis in eo posito. Et plenitudo eius.vniuersa legis sacramēta. Orbis terr. gentilitas ad cōuersionē moueat. Qui habitant. vt quę figurate dixit de homibus accipias.vel. Mare.i.seculū. Moueatur.terrore iudicij

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

vbi impij timent. Plenitudo Multitudo hominū peccatis plena-quia vbi multa peccata. Orbis, quia ipse vertet in nouā faciem-sed flumia.

Terram. Caſ. Id eſt. omnē peccatorē. Orbem terre. omnes terre nos. In iuſticia. Auguſ. quia nō meruerūt miſericordiā. Populus. Caſ. fideles de iudeis et gentibus -qui capient equa merita

Pſalmus dauid. Caſ. Prophetā delectabit chriſtū regē bona dātem-cui antiqui ſeruierūt. his tribus tres āmonitiones ſubiūgit. Monet vt chriſtū tanq̄ deū adoremus.et velut regem exaltemus.

Hec aūt de chriſto futura ſub velamīe ꝓphetę vt q̄ baſdā figuris rerū teꝛ gerent ſentētias ſuas. Sed velamen ablatū eſt.cū veritas de terra orta eſt.7 iuſticia de cęlo proſpexit.

XCVIII.

Caſ. De potentia et regno chriſti· vt 2 i homine adoretur.

Caſ. Oſtendit chriſtū regnantē·et quicū q̄s repugnet altū ſuper omnes, vnde ei cedere monet.

Iraſcantur. Caſ. Irruio ·ſecure cōcidi poteſt vt iraſcantur q̄ nō ſunt vltra nociturī ꝓmittendo dicit nō imperando.

Sedet ſuper. Caſ. Contra cū nichil pōt terra· et ſi ipſe fuit in terra. vbi paſſus eſt iram populi.

Cherubin. Aug. Plenitudo ſcientię i terꝓtatur quę eſt chaꝛitas. Plenitudo ſcię tię legis quę eſt ſedes dei ent et in te ſi charitatem habueris. cōtra quā nichil poſſunt iraſci· q̄d cū terra ℈ celuꝫ.

Dominus in ſyon. Aug. Si nō intelligis quid eſt ſuper cherubin. hoc nide q̄a in ſyon magn⁹. Syō eſt anima quę deū ſpeculatur.

In ſyon magnus. Caſ. Quis dominus? exponit. In ſyon. natus. Magnus. Ne pro paſſione vilęſcat. Vel tū dñs magnus.in ſyon iudęoꝝ.et ſup populos gētiū.

Magno. Aug. Parū erat quādo iraſcebātur·id ē·paucis diffamatū.ſed iam in oīni terra dilatatū.

Terribile. Auguſ. Quia et ſi crucifixus; ꝓdicatur inder venturus. et nō errabit in iudicio.

Et honoꝛ regis. Caſ. Exponit quomodo debent confiteri. honoꝛ regis eſt gloriola ꝓdicatio.iudiciū diſcretōnem exigit·nō leui voluntate colēdus eſt.ſed fira deliberatione.q̄d ab ipſo eſt. vnde ſubdit. Tu paraſti direc· Vel honoꝛ regis eſt damnatō nocentiū vnde regis gloria augetur.

In iacob. Auguſ. Non ſolū patriarcha·ſed populo quē ſignificat.

Tu feciſti. hec quę alius nō poſſet.

Exaltate. Caſ. Secunda pars monet adorari eū: quia patres ei⁹ fuerunt, Quaſi quia hęc facit nobis ergo, Exaltate.

terrarum et qui habitant in eo.
† ſ Illis ſequentibus plent ſpū dei gaudebunt operibus· † ſ In idipſum·
ſ vel nūq.

† Flumia plaudent manu ſimul: ſ Boni gaudent venēte iudice-mali ꝓmiſcūt.
montes exultabūt a conſpectu domini·quoniam venit iudicare terram. Judicabit orbem terrarum
ſ aug. gaudēt quia nō iniuſte iudicabit ſub ignoto iudice vel iniquo bonus timeret. Nūc tñ malus timeat neceſſe eſt·
in iuſticia: et populos in equitate.

Pſalmus dauid.

XCVIII.

ſ Chriſtno cū poſt reſurrectōnem predicarēt· irati ſunt qui colebant ydola. ſ Si puius humilis.

Dominꝰ regnā
† ſ Quia inde bona· ſ Quantū eſiꝫ velint· † ſ Ille regnauit.
ſ vel bit·
uit †iraſcātur populi: †qui ſedet ſuper cherubin †moueat terra.
† ſ Angelicas poteſtates. † ſ Idem,quod iraſcantur populi.
Do
† ſ Eccleſia. ſ Si tu es de eccleſia.et in te magnus ſuper omnes,qui iraſcitur
minus †in ſyon magnus: 7 excelſus
† ſ gentium· † ſ Jam ergo et ipſi populi qui prius blaſphemi·
ſuper omnes †populos. †Confi·
† ſ fame et gloriꝫ tue· † ſ Jam
teantur †nomini tuo †magno·quo·
† ſ. Ipſum nomen. ſ Potentia qua punit·
† ſ Bonitate qua parcit·
niam †terribile 7 ſanctum eſt: 7 ho
† ſ Ne quis de miſericordia preſumat·quia cuiqꝫ reddet ꝓ meritis·ſi ergo queritis iuſti eſſe ipſe eſt qui facit· quia dirigit. vnde ſubdit. tu paraſti
noꝛ regis iudiciū diligit. Tu pa·
† totiꝫ † Das ſcę. ſ aug. vt diſcernam? iter bonū et malū. iuſticiā cū bonū ſequimur. malum vitamus.
raſti †directiones: †iudiciuꝫ 7 iuſti
† ſ Ergo ſ Deꝰ q̄ deus·
ciam in iacob tu feciſti. †Exaltate
† ſ Chriſtū. ſ Qui facit iudiciū et iuſticiaꝫ in nobis· † ſ Eouſq; exaltate vt adoretis·et hoc ē.
†dominum deum noſtrum· 7 ado

Scabellum. Aug. Terra ſcabellū pedū eius. dicit ſcriptura: hęc ſine impietate a verbo dei aſſumpta adoratur: et quia nemo carnē eius digne manducat·niſi prius adoret.ſed nō terrā intuetur qui adorat.ſed illū pon? cuius ſcabelli eſt·p quē adorat. vnde ſubdit quoniā ſanctus eſt in cui⁹ honoꝛe ſcabellum adorat.

Pedum. Caſſi. Pedes: indefecta ſtabilitas deitatis. Sāctū. vt diſcernae corpus a deitate: 7 ſi vna ꝓſona.

ſ Corpus chriſti·ſed propter ipſum cuius eſt· ſ vel ſubpedaneum.
rate ſcabellū pedum eius: quoniā
† ſ vel ſanctus eſt· † ſ Magni iſti qui eū ꝓdicauerunt· ſ Legiſlatoꝛ· † ſ Dominus ſacerdos·
ſanctum eſt. †Moyſes 7 aaron
† ſ Bos imitamini. † ſ Chriſti. † ſ Qui de effraim .vnde non ſit ſacerdos·et ideo inter inuocantes ponitur·nō inter ſacerdotes.
in †ſacerdotibus †eius: 7 ſamuel in
ter eos qui inuocant nomen eius.
† ſ Qui nunc loquitur in homine· † ſ tantum vt valet ſincera oratio.
ſ Jam tunc ſ Chriſtum·
Inuocabant dominū et †ipſe †ex
† ſ Per figuras in nube obſcura. ſed illa dicta quendā manifeſtū deū.nāc ſcz chriſtū·
audiebat eos: in †columna nubis
ſ Qui tanti erant·
loquebatur ad eos. Cuſtodiebāt
ſ vel te· ſ vel que
teſtimonia eius: et pręceptum qđ
ſ Ideo.
dedit illis. Domine deus noſter
ſ Caſ. in iuſtis petitōib? ſ Caſ·cō donando eis ne noceant peccata in futurum·
tu exaudiebas eos·deus tu ꝓpi
ſ aug. Quod eſt ꝓpiciatio· caſtigando ne ſemp peccare delectet·
cius fuiſti eis: 7 vlciſcens in oēs
† ſ Ergo. ſ Quia blanditur et cedit vt pater.
adinuentiones eoꝝ. †Exalta
† ſ Deꝰ q̄ deus † ſ dominū. ſz nō preter monem eius·hic eſt lapis paru? qui ſicut daniel dicit creuit in magnū montē. et impleuit totā faciē terre·preciſus .i. natus de monte.i. gente iudeoꝝ. que coleb at vnum deum·ſine manibus.i. ope humanū.quia de virgine ſine veris ſemine ꝓceꝑuit.
re †dominū deum noſtrum· 7 ado
ſ in corꝓre·
rate in monte ſancto eius: quoniā
ſanctus dominus deus noſter.
† ſ Eſt. ſ id eſt·agit de confeſſione ſ Laudis vel ꝓpꝛię·

Pſalmus in †confeſſione.

XCIX.

ſ nō ali

Iubilate deo

Moyſes. Caſ. Sacerdos: quia ſi nō hoſtias: vota populi obtulit. et ꝓ eo populo ſupplicauit.

Columna. Caſ. Fortitudo 7 decoꝛ dominus. In hac ſpecie loquebat. quę nūciabat eccleſiā: vel carnē. ſed tūc in nube. modo ap te p filiū.

Nubis. Caſ. Ad eos ergo tūc in nūbe, qui tam nobis loquit in ſcabello·i. in carne aſſumpta apte.

Teſtimo· et pręceptū. Caſ. Teſtimonii eſt ꝓ ſigna aliqua ꝓcedentis rei poſita ſignificatio. vnde ſępe in lege dicitur hoc erit vobis in teſtimonio. Pręcepta ſūt ſic ꝓcepta legis p moyſen data.

Propicius. Auguſ. Nō dicit niſi peccatis·ꝓpicius ignoſcēdo. ꝓpicius et vlciſcendo· ecce et ſi tanti ecūt iſti· aliquid tñ hębant peccati, vnde addit in oēs adinuentiones.

Vlciſcens. Ne buana elatio ſurrepet vnde datus eſt michi ſti. car· meę.

Adinuentōes. Aug. Vel affectiones quas ſolus deus nouerat in cordibꝰ eoꝝ. vñ pgna eis pati, eos cū q̄ bus erant, ꝓ quoꝝ peccatis q̄ſi ſuis dolebāt ꝓ charitatē. Nō enim fuit (vt a plerisq̄ putatur) moyſi pęna. nō intrare in terrā ꝓmiſ· in qua et miſeri intrauerūt· ſed figura. q̄ qui ſub lege eſſent, et ſub gratia eſſe nollent, non intrarent in requiem.

Pſalmus in confeſſione. Confeſſio gemina eſt: vna eſt laudis, altera peccatorū. Confeſſio laudis conuenit perfectis. Confeſſio peccatorū incipientibus, vnde in hoc pſalmo ꝓpheta monet ad confeſſionē.

Caſ. Docet hic pſalmus et deū inceſſanter laudare et peccata noſtra i ceſſanter plangere. quia nec in malis eſt deſpandum ·nec in bonis debet animus eſſe elatus.

Caſ. Primo perfectis ꝓpriū genus cōfeſſionis·i. laudes indicit.

Jubilate deo. Aug. Si vox iubilat exterius cor intelligat interius. ſonus eſt cordis eſt intellectus. Jubilus eſt ſonus lętię ſine verbis. quia eis lętitia animi nō poteſt explicari. hic fit a bonis in confeſſione. a malis in confuſione. cum de terrenis adeo gaudent. Juſti vero gaudent videntes

mundo corde·quis deus quanta et quo ordine et cū mirifice fecit.

Omnis terra. Aug. Ad laudem monēs. Nō vnū angulū terre hoc tat· sed sicut vbiq; nomē sanctū benedictionem ita vndiq; exigit inhabitatoꝝ

Seruite in leticia. Aug. Hec seruitus nō est amaritudinis nec indignationis: sed felicitatis et libertatis. Seruum ergo te faciat charitas. qa liberū te fecit veritas. vnde dominꝰ: Si mānseritis in verbo meo vere discipuli mei eritis. et cognoscetis veritatem· et veritas vos liberabit. In leticia. quia liberati· non murmurātes vt in deserto· vnde ꝓmiū subdit Introite in cōspectu. magnū est in ꝓspectu tanti gaudere

Ipse fecit nos. Aug⁹. Omne bonū nostrū et eo. nō et nobis. Cas. vel ne quis putet creationem nostrā patrib⁹ deputandā· qui sunt missi· sed deꝰ auctor.

Introite. Cassi. Sdo intraturis sdos gen⁹ pfessiōis· nec dubitetur· quia misericordia est ei.

Portas eius. Aug. In portis initiū est. A confessione incipite ad misericordiam dei intrare. nō a vobis facti: laudate eū a quo facti· de hoc alibi. In confite domino in confessione· et cū intraueritis in atria· cōfitemini in hymnis· i· laudib⁹. Cū intratis; vos reprehendite· cū intraueritis illā laudate.

In generatione. Aug. In vna que parit mortales. In altera que eternos.

Psalmus ipsi dauid. Cas. Psalmus iste continet formā pfecte sanctitatis. vt centesimus numerꝰ pfectus est. Ipsi dauid. vt totum qd hic docetur virtutib⁹ xpi applicetur· nichil terreno regi· hic docemur bona appetere. mala renuere· que ē pfecta cōuersatio vite.

† ℣ nō paratꝰ· quia vbiq; benedictio semīata ē ℣ gratia ē recipiētibus seruos esse

† ℣ nō necessitate sed charitate

† aug. in cōscientia vbi deus videt. fons lingua exaltare facile est.

† ℣ aug. Quis hoc nescit. sed de crucifixo hoc dicit contra iudeos.

† ℣ Omīa per ipsum facta sunt. Ex ipso est vnde coronamur ex nobis vnde damnamur.

† ℣ Sumus· ℣ vel nos nūtriti· nos· et non ipsi nos. † Populus

† ℣ Ipse pastor· † ℣ Scripturarū in quib⁹ saginant fidelīū mentes † ℣ Non foras sterilis vbi hostes· extra lupus inuenit·

† ℣ In· ℣ Amplitudine celestis beatitudinis gratie plenitudine percepta.

℣ Laudibus.

℣ Scs. ℣ Nūc et in futuro

† ℣ oum laudatur dulcescit. † ℣ Et hic liberat· z in futuro coronat.

C.

℣ Que modo.

† ℣ In futuro.

† ℣ Ad tuū honorē qui vtroq; laudabiliter vteris· ℣ Et. ℣ Dicro-Aug⁹. Psallere est in bilaritate opari. z itelligere nō potes nisi in via imaculata· sed in ea inte ius· tur qꝝ ad nos veiat deꝰ·

† ℣ Id est· quia. ℣ O. ope tua psal·et intelligā

† ℣ Ante etiā cū intelligere. ℣ vel deambulabam· Aug. angustias patitur omīs malicia· sed innocentia lata est vbi deambulatur·

Psalmus ipsi dauid.

C.

℣ Que modo.

† ℣ In futuro.

† ℣ Ad tuū honorē qui vtroq; laudabiliter vteris· ℣ Et. ℣ Dicro-Aug⁹. Psallere est in bilaritate opari. z itelligere nō potes nisi in via imaculata· sed in ea inte iꝰ·tur qꝝ ad nos veiat deꝰ·

† ℣ Id est· quia. ℣ O. ope tua psal·et intelligā

† ℣ Ante etiā cū intelligere. ℣ vel deambulabam· Aug. angustias patitur omīs malicia· sol· innocentia lata est vbi deambulatur·

† ℣ Exemplo omniū.

† ℣ id est· ecclesie vel cordis· in quo quiete habitat bene cōscius. alii foras pellūtur· quasi a fumo vel stillicidio vel mala vroze. et in nugis extra quiescunt· qui intus nō bene possunt· † ℣ id est· nō diligebam· ℣ Id est· nec cōplacuit michi in iusticia alterius facientis preuaricationem

℣ vel mee. ℣ i. nō diligebā.

† ℣ Sed· ℣ Exponit rem inusitā ℣ A me exp⁹li preuaricatōnes· sed nō hominꝫ. † ℣ Qui legē dei nō faciūt. et si in ecclesia sint.

† ℣ Non consensi non rectis·

† ℣ tortū· ℣ Quod habet qui nō vult oīa que deus vult· et si timet infirmus. quod prefigurauit tumens hiesus· tamē subdat se deo dicens· fiat tā tū voluntas tua. ritet malū quantum potest. et si nō potest subeat. † ℣ declinat qui dissimilis ē. ℣ Que ꝓposui primus ad imitandum.

† ℣ nō appzobabam nec michi placebat.

† ℣ Ne hoc ageret. † ℣ tumido corde.

℣ Auaro· ℣ Notabili.

† ℣ Corporalia vel spūalia· ℣ nō pascebar nec delectabar superbie epulis et inuidie. † ℣ Cordis † ℣ id est· fideles placuerint michi.

† ℣ id est· videntes· pli· tribus israel.

† ℣ nō alꝰ † ℣ nō sibi nō querēs que sua sūt·

† ℣ Sed que sūt xpi· ℣ Euāgelū. † ℣ Sed. ℣ Cas. Hoc dicit ne videatur ꝓbare siquos habet familiares malignos·

† ℣ id ē. in corde meo· vbi mitis et quies⁹ habitat

℣ Quilibet superbus·

† ℣ Quilibet maledicus· † ℣ Et si apud se et apud stultos· apud me tamē nō est gloriosus.

Quando venies ad me. In secundo aduentu vel obitu cuiusq;. Vel quādo venias ad me p carnē in primo aduētu· quia in via imacula·

Perambulabam. Cas. Secundo qꝝ sit via imaculata exponit.

Aug. Perambulabā. Quę est via imaculata? ea ab innocentia incipit et in illa cōsumat· et nō est opus multis verbis. Innocens esto· et pfecisti iusticiā. Sed duobus modis nocet homo videlicet si facit miserū. et si deserit miserū. Innocens est qui nec sibi nec alq nocet.

Cas. Perambulabā. Quasi· transitoria nō quęsiui· sed cucurri viam mundi existens in medio do· tuę Innocentia· hoc posuit. vt faciat habitare in medio domus dei. quasi honorabile exēplum aliorum.

Non ꝓponebaz. Cas. Innocentiā ꝓ parte exponit. Primo: quia nichil habet cū malis dicit: Non ꝓponebam vsq;. Oculi me. post: qꝝ pars ei cū iustis. et qꝝ versutias dyaboli de corde fugat· ibi in maturinis.

Aug. Non proponebam. Quasi peram bulabam in innocentia· hac vtiq; dicit totus christus. qꝝ non ꝓponebam· i· nō diligebam rem iniustam.

Non adhesit. Cas. Expon. ꝓuaricatoꝝ prauū qui ꝓuaricatur corde declinantes hęreticum· qui a catholicis dissentit· z qui a rectis semitis deuiat nō agnoscebam. quia et si signati nobiscū sacramentis non tamen veri sunt.

Superbo. Augus. Et bictus cōuiuatus cum superbis loquitur et cū pharisęo. quādo venit peccatrix. et nos abstinemus a conuiuio fratrū notabiliū vt corrigātur. et cū ex trancis comedim⁹· vt paganis. Quid ē ergo qꝝ ait. Cū supbo nō edebam· et cū insatia·coꝝ Habz epulas suas coꝝ supbū et isatiabile vn de pascit· et nō reficit·

Epule eīm supbi cordis qđ ē insatiabile: est inuidia. Supbia eīm mater est iuidentię. quę pascit· et gaudet alienis malis. sed nō satiat. hoc ergo cibo supbię· inuidię. iniquitatis· nō pascitur iust⁹· sed cibo iusticię· vnde beati qui esuriunt et sitiunt iusticiā.

Oculi mei. Hic alterā ptem innocentię exequit· scz qꝝ cū iustis habet ptem. Q. d· Cū talibus nō edebas. vnde ergo pascebaris.

Terre. Aug. Degentes in terra vbi tot illecebre· vnde maior corona. vl. Cas. qui per totum mundū sunt.

Vt sedeant· Aug. In veritate fidei mecū ꝓmaneant. vel participent mecū regno ęterno· vel iudicent mecum.

Non habitabit in medio domus mee. Aug. Id est· ecclesię Et si aliquandiu toleretur gratia correctōis; nō ꝓmineꝫ: meritis nichil pt. nō est in populo meo granū· sed palea.

Cantat hic christus et nos in illo.

Cas. Prius de misericordia et iudicio proponit.

Misericordiam et iudicū. Cas. Hec duo mutua sociatate iūgūtur· in his breuiter oīa opera dei includit. Et hic est ꝓmissa causa quare sic se habet sicut postea subdit.

Aug. De misericordia et iudicio. nemo de misericordia ꝓsumat ad impunitatē· quia est et iudiciū. nemo imutatus in melius iudiciū timeat. quia ꝓcedit misericordia. semp hec simul in eo sunt. sed p tempa secundū effect⁹ dubitanguntur misericordia nūc. iudiciū in futuro.

Psallam et intelligā. Aug⁹. Hoc dat psallere vt intelligā mente. quod oculis nō paret· i· credam qꝝ dominꝰ venit. quē iste tantū desiderat: qui venit in via immaculata. Cas. quia mundū transiit sine peccato. vel ego psallam et intelligā· existens in via imaculata· quādo zc. Vel psallam hylariter operabor. et per hoc intelligam

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Nō habitabit.hoc maxime cuenit sacerdotibus. vt prauis nō cohibent
In matutino. Cas. Tercia pars vbi ostendit· quis finis sit malorū.
Et loquitur hic.iustus.
Cas. In matutino: post vitatos malos iustus ad se reuersus: addit q̄
suggestiones dęmonū de corde expulit. In matutino. id est·quādo in
initio temptatōis quasi i crepusculo incipiūt apparere. Interficiebam.
oratione qua debent ejici ne crescant. Peccatores. dęmones qui omnē
carnē faciunt peccare.
Unitas dei:anima iu
sti. vnde dyabolus di
spergi' z remouetur.
Omnes opantes iniq
tatē·i· famissiones vel
īmissiones dyaboli.
Aug. Jam enume
rauit q̄ ei nō adhesert
nisi boni. quasi. cur er
go malos in tua ciuita
te tāto tempe toleraſti
quia tempus est miseri
cordię.nor est. nōdum
omnia manifesta. et in
nocte temptatōnes in
qua ptrāseūt bestię sil
uę z catuli leonū·id ē
dyaboli·z quer̄ut escā
sibi a deo. scz vt tem
ptent fideles. vnde. sa
thanas expetiuit vos
cribare sicut triticū·
Ab homine triticū nō
manducat nisi cōtera
tur vt panis fiat. Sic
neminē mādūcat dya
bolus.nisi prius p tri
bulatōnem contritus
rit. Sed in matutinis.
cū venerit dies iudicij
mittētur mali in igne·
hoc et iusto cōuenit. q̄
p̄uidet hoc futurū. et
ideo sic loc babz:

Oratio paupe
ris. Aug. Secundus
formā semi-pauperis
in mēbris in quib⁹ sūt
et pnitentes. quos in
sci tribulationes dicit.
cinerē tanq̄ panē m·
Ecce quomodo com
pantur tam ima alto.
Sicut duo in carne vna·ita z in vna voce sicut et iam a ꝓpheta ysaia spō
sus et sponsa dicit'bis verbis. sicut sponso alligauit michi mitraz. et sicut
sponsam induit me ornamēto·sponsus ꝓpter caput·sponsa ꝓpter corpus.
Aug. Christus pauper in nobis z nobilis z ꝓpter nos·hic orat in pśona
pnitentis suā dilectōnem et dilectōis causam recognoscētis·z a peccati sli
berari. atq̄ in pristinū statū restitui petentis. Monet ergo suam aduertere
miseriā et dei petere misericordiaz.

CI.

Cas. Quintus psalm⁹ pnitentię: quartus qui oratio dicitur.
Cas. Prima pars captatio dēcatiua.
Et clamor. Oratio creuit in clamorem. Veniat. nō obstent nubes
quę iniquis.
Cas. Epimone p tres versus·i·crebra repetitio sententię
Quia defecerunt: Cas. Secunda pars in qua est flebilis oratio in
qua exponit' quę pauptas: quę tribulatō. vnde clamet iaz a pit. q̄ defecer̄t.
Defecerunt sicut fumus. Aug. Dato enī adam dies deficiūt· vir
tus animi ptrahit'. Miseria piū iudicem mouere potest.
Ossa. Aug. Fortes quorū frixorū sunt qui scandalizant. Tantū frigit
bonus quantū amat· vnde aplus. Quis infirmat'et ego nō infirmor:. quis
scandalisat'z ego nō vror. Vel fortitudo animi recordatōe peccatorū qua
si frixa ptrahitur. Vel timore iudicij cōfrixa sunt ossa mea. Jam cū frigit
homo dum timet se arsurum
Percussus. Aug. Mortalis factus. Fenū. viret ꝙ penssū facile sen

Aug. in nocte parco. tolero·corrigo. sed cū dies
cepit·et omia erunt apta que modo occulta. dum
nescitur qualis post erit bonus modo uel malus
et ideo modo tolerātur mali a longanimi vt cozri
gant. qō ꝙ nō fecerint ege misericordie ꝙficient.
In matutino interficiebā omnes
Quare·
peccatores terrę: vt dispergerē de
De societate ecclesie· Modo cū sunt in ea sunt
sed parentur eis.quia tempus misericordie· sed tē
pore iudicii segabūtur. Ecce finitur psalm⁹ in eo
vnde cepit· misericordiā et iudiciū c.t.d:
ciuitate domini omēs operantes
iniquitatem.
Psalmus iste est. Id est·christi in se et
in mēbris· In miserus in quas delectus p
peccatum parui parentis·
Oratio pauperis cum anxia
Per quem solum liberari potest·
retur·et in conspectu domini effu
dit precem suam.

CI.

Domine exau
augusti. Repetitio. in gemina
tione affectus petentis ostenditur.
Ecce oratio.
di orationem meā:et clamor meus
Cassi· Respuis munus ini
quorū. sed nō penitentiā devotorū.
ad te veniat. Non auertas faciem
Penitente Sed a peccato aug. quia
in mēbris nō vno tantū·sed omni tpe tribulatę.
tuam a me: in quacunq̄ die tri
Michi humili-
bulor inclina ad me aurem tuam.
Et· aug. In omibus fidelibus et in omni
tempore invocat·
In quacunq̄ die invocauero te:

Aug. Quia iam nō terram·sed celū peto. cui ꝙ
siderio dicis·adhuc loquente te dicā ecce assum·
velociter exaudi me. Quia de
Propter elationē superbie. nō lux' sed
tempora vite·
fecerunt sicut fumus dies mei: et
Que carnes portant. vel fortes qui infirmos·
Animę fortitudo sascículus de lignis ari
dis·vel merges. vel potius ducūtur illa parua fru
sta que remanent in sartagine. vel in frixo
rio confrixa sunt.
ossa mea sicut cremium aruerūt.
In adam a quo ꝓpagata miseria Quia
omnis caro fenum.
Percussus sux vt fenū z aruit
Sed vnde hoc·quia panē.i. preceptum quod
deus dedit· omisit et bibit venenū serpentis· sed
modo crucifixo domino redit cōmemorat·o· et co
meder panē qui de celo descendit custodire.
cor meum: quia oblitus sum co
verbū dei· Quappter quia oblitus· Nūc
gemo nō.p terrenis sed.p eternis et pro aliis qui
medere panem meum. A voce
de terrenis gemūt·Et· vel ossa mea·
gemitus mei adhesit os meum car
Aut⁹ est que in solitudine habitat.
ni meę. Similis factus sum pel
licano solitudinis:factus sum sicut
vigil et terer corvus nocti'
nocticorax in domicilio. Vigi
vel vnicus· vel singularis·
laui et factus sum sicut passer soli
O·occido et viuifico ideo. Quia pecca
tores mēbra facio· dicentes quare maguter
tarius in tecto. Tota die erpo
veter mādūcat cū publicanis et peccatoribus·
dum cū eis fruerer seculari vita.
brabant michi inimici mei: et qui
Ore palam sed ficte: Conspirabant.
laudabant me aduersum me iu
Quare· Quia hec genera hominū in mē
bris habere volui·
rabant. Quia cinerē tanq̄ panē

tit iniuriā. Sic caro hoīs in lege dei vivens.ab eadez succisa arescit.
Oblitus. Cas. Natura peccantiū ostenditur.quia dū peccatū appetitur
contemplatio dei nō habetur.
Aug. Vel oblitus a voce dyaboli. vnde. Os meū adhesit carni
·i· ratio sensualitati consensit.
Mei. Aug. Nō illorū qui de terrenis et nō de spūalibus gemūt quos
ille gemit·z sicut adhęrent ossa carni·sic fortes infirmis portando cor infir
mitatem· vnde aplus:
Nos firmi debemus
infirmitatē infirmorū portare.

Pellicano no
cticorax pas. Aug.
Tres aues tria loca po
nit. vn⁹ homo vel plu
res possunt habere p
sonā trū animi. Tria
loca sūt tria genera ho
minū. Verus ꝑdica
tor si venit inter eos
vbi christiani nō sunt.
pellicanus est in solitu
dine. Si ad eos q̄ fue
runt et ceciderūt. tunc
nocticorax est in pare
tinis:quia nec tenebraſ
eorū deserit. sed vult
eos lucrari. Si venit
ad eos qui crediderūt
nec ceciderūt manētes
in domo.ß tepide agē
tes·passer est in tecto.
Clamat eis q̄ ib tecto
·i·sub carne torpēt. cū
ille sup carnē. vnde q̄
in tecto:nō descendat
tollere aliquid. Et ali
bi quod in aure audiſ
ꝑdicate sup tecta. vel
p has aues xp̄us acci
pitur.pellican⁹ dicitur
(et si nō certum sit)ro
stro pullos suos occi
dere.z triduo ingere.
tūc rostro sanguinem
suum sup eos fundere.
vnde illi reuiscūt: sic
xp̄us occidit.vt paulū
ꝓcumbere·z suo sāgui
ne vivificat.iuxta illū.
Ego occidaz z ego vi
uere faciā pentiā z sanabo. In solitudine·quia solus de virgine natus.p⁹
nativitatē vero venit ad pcinas·i·ad passionē. vbi a ruinis occidebat·i·tu
dens:sed z eos amat.dicēs.pater ignosce illis quia nesciūt quid faciūt. Hic
fuit quasi nocticorax in pcinis. Sed qui ibi dormierat.vigilavit in relur
rectione z volādo in celū fact⁹ ē passer: singularis in tecto·i·celo vbi ꝛepel
lat.p nobis. Vel diversa genera pnitentium notat p has aues·pellicano
ami nimię maciei z solitage compantur beremię. Nocticorax qui a publi
co remotus.duz alij nocte huius seculi dormiūt: vigilat.z sibi quęrit cleas
mentis.qui si non inter homines extra est in alto.dicens eis qui in nocte dor
miūt. Vel passer sagax ad alta virtutū fugit vbi tut⁹ a laqueis. Qui solita
rius vel vnicus;ꝓpter charitatē (que et multis vnū facit)ē in tecto·vel edifi
cio ꝓpter altitudinē fidei· vt nō discendat aliquid tollere de domo·i·carne.
Domicilio. Aug. Vel parietinis.que vulgo dicuntur ruine. vbi pa
rietes stant sine tecto. vbi habitat nocticorax.auis que noctem amat.
Tota die. Cas. Vel in pśona iusti totū accipi potest. Q·d·ita frigor
pro aliis z gemo. Et ad cumulū mali tota die exp·m· inimi·m·quos aliter
nequit pdere.arte quadā dyabolus vult decipere· facit irrideri pnitentes
quasi irrent in eorū detestatione irrisores·q̄ laudabant eos dū ea eis scē
lares erant·quia cinerem·i·reliquias peccatorū q̄ etiam tenuia peccata·i·le
via ꝓ pnia z sunt cōsumēda. vel in delectō reficiebar.adeo placebat michi
Cinerem. Aug. Per cinerē et fletū pnitentes signific̄atur. Cinis cū
et cilicio sunt arma pnitentium.

Oculū. Laſ. Temporalē iocunditatē. Vel deſideriū patrię pro dilatione lacrimis miſceri. vel potū ſcripturarū quę antiqua recolunt.

A facie ire. Laſ. Ira vltio-indignatio motio animi qua indignamur etiā filijs. Ira dę impetus in puniendos. quę in deum nō cadunt. Sed eſt antropoſpatos.

Ire. Vnde et dominus ait. Ira dei manet ſup eos qui ñ credūt. Non ait veniet ſed manet. quia nō tollitur in qua natus eſt.

Dies mei ſicut vmbra declinauerūt. Quia ego a vero die declinaui. ſimiles michi ſunt declinātes. dies mei.

Tu autē domine in eternū. Laſ. Tercia pars vbi oſtenditur certitudo impetrandi veniā. Ia conſurgit lapſus ad ꝓbe tandū: iam pnitēs caput releuat

Aug. Memoriale promiſſū memorabile. de te reparatio noſtra quia tu noſtri. vel nos memores tui.

Venit tempus Aug. Quia omnia ordine voluit deus fieri. z temp⁹ ad hoc diſpoſuit: vbi oportunitas apte ordinata eſt.

Lapides eius Aug⁹. Sunt lapides in ſyon. ſunt et non lapides. lapides placent ſeruis et ipſi ſerui terrę miſerētur. Lapides ſūt xpbętę: ibi p̄miſſa eſt p̄dicatio. inde ſumptū eſt euangelicū officiū. Verni ergo. id ē. apoſtolos et lapidibus eloquia dei. z de terra formant imaginē dei dū terreni mundant. quorū miſerētur. Sicut ergo de puluere terrę formatus eſt homo. ita ō puluere mentiū parietinarū dei imago reformatur. Inde eſt qp miſſo ſpūſancto multi eorum crediderunt. qui dominū crucifixerunt.

In gloria. Aug. Qui primo viſus eſt in infirmitate in illa ſyon. vnde vidimus eū nō habentē ſpeciem neq; decorem.

Oratōnem. Hoc agitur in ędificatione ſyon-orant. gemūt. ędificandos qui ſūt vnus pauper. z pauper multi. vnde in titulo ſingulariter. hic pluraliter. Sed vn⁹ dicit. ꝓpter veritatē pacis eccleſię. Multi ꝓpter latitudiē

Scribātur hec. Laſ. Qui ſupra pēnitentia fordebat. iam honore. p̄phętę decoratus. ꝓcipit hęc quę dixit teſtimonio ſcripturę firmari. vt gtas futura diſcat.

In generatōne altera. Aug. Hęc quando ſcribēbātur. nō ſic. pderant generationi veteris teſtamenti. ipſunt alteri-i. nouę

Quia proſperit. Aug. Poſt gemitus dolentis iam ſunt verba cōſolationū. iam gaudet pauper. Et quia ſupra dixit. Ędificauit dom⁹ ſyō Et item ſcribātur hęc. Modo vtrunq; declarat. Quaſi hoc eſt quod dixi ſcribendum. Quia proſperit.

Proſperit. Vt ꝓterita dicit. quę erant futura.

Compeditorū. Aug. Timor dei compedes ſunt. in quibus gemunt ad impetrandā miſericordiā de quibus ſcriptura ſapientię. Audi fili z accipe ſententiā meā. et ne abijcias conſiliū meū. z infer pedem tuū in cōpedes illius. z in torq̄ illius collū tuū. z erūt tibi cōpedes eius in ꝓtectione fortitudinis. z torques illius in ſtolā gloriq̄ quas ſoluūt qui martires occidunt. z ſolutis vertātur in gloriam.

Laſ. Compedui ſancti. qui legalibus vinculis aſtricti. nō ſunt vſi noua libertate. qui orabant vt deus mundū a peccatis ſolueret. z filios eorū qui fraude dyaboli pēnpti ſunt. a paternis erroribꝰ liberaret. vt ſic annūcient. Dicit futura in ſyon. hoc factū eſt dū ibi primū loquebātur variis lin-a-ma-dei. vnde in generalem eccleſiā cucurrit ſermo eorum.

Vt ſolueret filios. Aug. Nos autē ſumus filij illorū mortificatoꝝ qui ſoluimur a nodis peccatorum z vinculis cupiditatū.

Reſpondit ei in via virtutis ſuę. Laſ. Quarta ꝓ vbi poſt certitudinē veniē dicit q̄ de ſua breuitate ad eternitatē tranſeat.

Aug. Reſpōdit. Dico vt annūciem nomē do-z laudē eius in hierūſalem. Et reſpondit ei-domino ſcz lauſ. vt hierūſalē-laus quādo ei gratias agūt vocati ab illo. dū credunt-vel bene viuūt. Vel hierūſalē nō illa repba quę occidit prophetas-ſed illa q̄ multos filios parit-vocata reſpōdet-nō cōtemnit. ſed fructū reddit.

Aug. Reſpon-ei. Id ē-credit reſurrexiſſe chriſtū. ſed quia pręuidet quoſdā dicturoſ ſuit quidē quondā ec deſia congregans omnes in vnū. ſed iam deſinit. Paucitatē in quit. Dierū meorū. nō eternitatē illorū. vbi ero. ſed tempales dies q̄diu ero in hoc ſeculo. Nuncia michi. ꝓpter illos qui dicunt. iam nō eſſe eccleſiā. Nō vacat vox iſta-nō eſt inanis petitio. ipſa eſt enī via-i-xp̄us ſic annūciauit. Vobiſcū ſum vſq; ad conſūmatōnem ſeculi. Totum tempus vſq; ad finem eſt illa exiguitas dierum. quia omne quod finitur exiguū eſt. vt inde tranſeat in eternitatē. Nūcia. Et. Ne reuoces me in dimidio dierū meorū. Non ſic fiat vt hęretici dicūt: vſq; in finem ſęculi pduc me. nō in dimidio dierū meorum reuoca ſed ꝓfice michi exiguos dies vſq; in finē ſeculi vt poſt des eternos. Cur aūt de exiguitate quereris quia in generatōne et generatōnem ſunt anni tui-i-quia licet illi dies vſq; in finē ſeculi durent-tamē exigui ſunt in compatōne tuorū. qui nō mutant quia eterni ſunt. Vel ne ſinas me reuocari a curſu eccleſiū vt hęreā curę tē paliū. quin hos dimidios z futuros dies continuē. Vel dies dicit. quos in bono in p̄ſenti agit vir ſanctus in quibus meretur p̄miū vitę. Dies enī habet q̄ eos hic in luce bone vitę agit ſi nō ſūt niſi dimidij. ſi nō addant eternę.

In via virtutis. Aug. In fide qua reſurreciſſe credit chriſtū. via virtutis fuit chriſtus poſt reſurrectōnem. cū iam nō infirmus ſed fortis. in cęlo vocat eccleſiā. Laus fidei eſt nō quia credit mortuū. quod et pagan⁹ credit

Er ſi hoc ad lrām. magis tū de calice domi quē lacrime faciūt dulcioꝛe manducabam: z poculū meū cuz vnde hoc Que in adā cū qua nati ſum⁹ vnde fuimus et nos natura filij ire. Qui merui actualiter peccando. fletu miſcebam. Afacie ire indi In bonorē faciendo ad imaginē tuā. qua omnia animalia ſuperamus. grauꝰ alliſiſti. nichil enī habet hanc miſeriā peccati et gehenne. niſi hō gnatōnis tuę: quia eleuans alliſi Oſcuri et vani Quaſi inuiſes geunt ſti me. Dies mei ſicut vmbra declinauerunt: z ego ſicut fęnū arui. Hoc ego iuſto iudicio tuo patior. ſz tu veges vt liberes. qui riguiſti vt me humiliares tē poſſem ſaluer eternus.

Tu autem domine in eternum Quia non obliviſceris noſtri Memoria quia memor noſtri es permanes: z memoriale tuum in Promiſſionē habem⁹ vite que nūc ē z future preſenti. futurā Nam. generatione z generationē. Tu Ad regnādū Qui quaſi dominens diſtuleras Pet⁹-i. iudex vnꝰ apoſtoli et alij frēs. Surgens miſereberis ſyon: quia de quo cū venit plenitudo temp⁹ miſit deus filiū ſuū factū de muliere factū ſub lege. tempus miſerendi ei⁹. quia venit Acceptabile. Et vere miſereberis. tempus. Quoniam placuerūt Apoſtolis. Prophete firmi placent. Syon. Eum terreni mūdanē. ſeruis tuis lapides eius: et terre Que modo timere neſciūt. Sed non tā tuas in ſyon. venire et alias partes de gentibus eius miſerebūtur. Et timebunt gentes nomen tuū domine: et omnes reges terre gloriam tuam. Ideo. Hoc modo agitur. vel bit- Quia ędificauit dominus ſyō: tandē quod nō modo. Inedificata. Edificabitur. quia- z videbitur in gloria ſua Reſpe

Qui ſpiritu pleni orabant vt veniret. Hoc eſt reſpicere dei quod nō ſpernere. xit in oratiōnem humiliū: z non firmiter teneātur vel habeātur. ſpreuit precem eorum. Scribāt cp reparatio per chriſtū-deſtructio per adam. Ad op⁹ generationis noue. Vnde ſi qua in chriſto noua generatio eſt. vetera tranſierūt. ecce noua facta ſunt omnia. Hec in generatione altera: z po Aug. Noua creatura in chriſto. nō qui creat⁹ eſt. Qui ſibi ſubuenit- pulus qui creabitur laudabit do Oſſertus eſt Non ſpernit-quia ſperit de excelſo ſancto ſuo-z vt artius teneanē ꝓmittit: ſcribant- vt ad humiles veniret humilis et ſic edixit. ſi. minū. Quia proſperit de excelſo ſancto ſuo: domin⁹ de cęlo in Ad quid proſperit. terram aſperit. Vt audiret gemitus Sanctorū qui ſunt compediti timore dei et diſciplina eius. Peccatis vel mortalitate. timore et diſciplina- Diruptiſti vin. m. Id eſt. nos. tus compeditorū: vt ſolueret filios interemptorū. Vt annunciēt in ſyon nomen domini. et Secundū opera. In eccleſia. ita ā nūcient. Quod fit ſanguine mortificatorū. et cōpeditorū gemitibus qui audiri ſunt. laudē ei⁹ in hierūſalē. In cō fidei et motū. terrarū. ueniēdo populos in vnum: z reges vt ſeruiant domino. Reſpō gratulando obſequendo. Chriſto. vbi. Non in ſe-i. ex ſuis meritis- de ſe cū nō eſſet vox niſi peccati- Conſtātie- id ē-hoc breue temp⁹ totius ſeculi-ſac attendere. dit ei in via virtutis ſuę: pauci tatem dierū meorū nuncia michi. et in toto eo exiguo nō deſina m- Ne reuoces me in dimidio dierū

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

sed glorificatū. Vel breuiter diffinitur religio christiana cū dicitur via veritatis. Vel in generatione generatōnū. Est generatio generationū. que nō transit collecta de oībus qui sancti. In illa erunt anni domini qui nō transeunt. i. eternitas dei quę est ipsa substantia dei nichil habens mutabile.

Anno tu domine. Quasi ne renoces quia ad eternitatē tendo. quā exponit dicens. Initio ꝛc.

Ipsi peribūt. Aug. Ipsi cęli pibunt. de primis terrę hoc constat: vnde et petrus. Terra autem et cęli qui nūc sunt eodem verbo repositi sūt igni reseruādi. De supioribꝰ nō est cerū sed si manēt nō in se. sed in deo manent.

Tu autem permanes. Aug. Sicut eternitatęs eius oīdit creando oīa. sic manēdo post mutata. Et omnes vel oīa. quod nō de angelis. sed de mutabilibus. Sicut vestimentū. secundū corpus qō more vestis cōsumit. Et sicut opertoriū. cęlos accipe. qui oīa operiūt. qui etiā immutabūtur.

Et anni. Augus. Qui erunt in generatōne generationū. sed en ibi esse poterimus. vtiq; quia filij eor.

Filij seruorū. Aug. Vt filij intrare nt terrā promissionis. ñ patres. quod significat nouos populos intrare. nō veteres. Intrauerūt tamē de illis patribus duo scz iosue et caleph. qui et in reḋemptā intrant vnus et vnitas. xp̄us ꝛ ecclesia cū oīni nouitate filioꝝ

Filii. Hylaris cōsulio. filij exhebetarū ꝛ apostolorū nedū ipsi. Semen. opera. vnde fructꝰ eternꝰ. Dirigetur. quia nichil torpidum intrat.

CII.

Aug. Post pces pauperis peconia gaudentis.

Aug. Omnes qui in christo quasi vnus homo sunt qui excitat et hortatur animā suā vt benedicat dominū. volens diffinire cui benedicendus. ne quis ad hoc piger inueniatur. Clama voce si est homo qui audiat. sine voce. si nō est. qui audiat homo. quia audit deus

Eu. Per ira beneficia hortatur benedicere deum.

Aug. Prophetа in persona generalis iusti loquens secundū supiorem vim animę. id est. ratōem exhortat animā ad benedicendū dicens.

Noli obliuisci. Aug. Non sit ante oculos delectatio peccati. sed dānatio et remissio dei. cogita omnia mala tua. quia quot ea. tot bonę remunerationes dei.

Retributōnes. Augꝰ. Non tributiones. Tribuit homo mala pro bonis. et remunerauit ei deus bona pro malis. Tribuit cum me fecit. retribuit cum iustificat.

Qui propiciatur. Augꝰ. Hoc agit in baptismi sacramento. Qui sanat. omnes. Languores tuos. hoc agit in vita fidelis hominis. dum cō cupiscit caro aduersus spiritū. vt si quę nolumus faciamus. qui languores vetustatis de die in diem crescente nouitate sanātur et fide. quę per dilectōnem operatur. Qui redimit. de corruptione vitam tuam hoc fit in vltima resurrectōne mortuorū. Qui coronat te in mi. et mi. hoc fit in iudicio. vbi cū rex sederit in throno redditurꝰ vnicuiq; secundū opera eius. quis gloriabitur se habere gloriosum cor et mundum a peccato. ideo necessariū fuit cōmemorare illic misericordiā et miserationes vbi videretur sic reddi debita vt nullus esset locus misericordię.

Ut aquile. Augus. Similitudo tāta data est quāta potest esse de re mortali ad īmortalitatē. dicit aqui la dum senio grauat rostri īmodice crescentis vnco non posse os apire. et cibum capere et inde languescit. sed quodam naturali modo collidit ad petram rostrum et eruit onꝰ rostri. et redit ad ubū. et omnia repantur ei vt fiat iuuenis. sic et quod nos impedit comedere panē nostrum petra aufert et eruit vetustatem. id est. christ. vt eo renouemur quibus vetustas claudit os. oblitis māducare panem nostrū.

Faciens miseri cordias domin. Augꝰ. Secūda pars. vbi monet benedicere per ea quę antiquis facta sunt et posteris fiunt.

Misericordias Aug. Quas consequētur qui inimicos diligunt et in se peccantibus dimittunt. Hunc misericordię fructū dominus scribens in terra cum accusaret adultera exigebat. ante eiū in lapide scripsit deus. signans indęlorum duriciā. Sed inclinat in carne scripsit in terra humanę mētis fructū pariture. Inclinatio enim ipsius incarnationis humilitatem significat. per quam misericordię fructum in christianis erexit. Hęc autem misericordia in omnes facienda est. vnde apostolus: Operemur bonum ad omnes ꝛc. Et illud omni petenti te tribue. Et si clauserit inimicus tuus aba illuꝰ. Legit tamen alibi. ne tradas peccatori. ne suscipias peccatores. id est. nō amore iniquitatis suscipias. Econtra omni petenti te tribue. et si clauserit inimicus tuus aba illum. subueni nature non iuues peccatum. sic qui dat iusto pro alia causa nisi quia opus dei est nō dat iusto. Ideo dicitur. Qui recipit iustum in nomine iusti merebit. ac. Panicadi sunt iniqui non animo vitiōs sed dilectionis. vbi potentior occurrerit. nec potes corrigere vel monere tolera securus. quia non erit impunitus. post misericordiaꝝ enim subdit de iudicio dicens. Et dominus iudicium.

Moysi. Aug. Per moysen oīes sanctos accipe. tamē eum specialiter nomiat. quia per eū data est lex. vt cōunicat languidus. et pdatur in quinq; porticibus quinq; librorū legis. nō sanetur: vt sic quęrat medicū. et sanetur vnitas in piscina. Lex ergo data est vt superbus humiliet. humilis confiteatur. et sic saneatur. hꝫ sunt occultę vię quas ostendit moysi. per quē leges

Benedic aīma

† ℣ Omnis cogitatō oīēs vires. nulla diserepent. ℣ Nunq; de est qui audiat interiora. et ideo nunq; sileant. ℣ Iterat expressius.

mea domino: et ¶ omnia quę intra

† ℣ Repentio ad exhortatōem valet

me sunt nomini sancto eius. † Be

† ℣ Et vt semper benedicas.

nedic anima mea domino: et ¶ noli

† ℣ Qui bona pro malis dedit.

obliuisci omnes ¶ retributiones eiꝰ

℣ De sunt retributiones. ℣ Remittēdo eas.

Qui propiciatur omnibus ini

† ℣ Aug. Post remissionē. Quia corpꝰ inf rmū. et ex languore multa suggeruntur animę. carnalia desideria vitiant et quibusdā captiur. sanat mitur mitatos. nūc soluendo blandis. nūc lecādo aspe-

quitatibus tuis: qui ¶ sanat omēs

† ℣ aug. Īi sanat languores. quia redimet ō corruptione que tanta est in corpore. vt aggrauet ama. sed sanitatur cū inducet incorruptōēs ℣ Precio sanguinis. ℣ vel met.

infirmitates tuas. † Qui redimit

† ℣ Si viceris quod non nisi ab eiꝰ misericordia.

de interitu vitam tuam: ¶ qui coro

℣ iam incorruptum.

nat te in misericordia et miseratio

℣ aug. Post coronā nō restat lucta i qua iuueris. sed fatigatis bis que hic desiderabas atq; suspirabas.

nibus. Qui replet in bonis desi

† ℣ Quando. nō hic vbi nemo replet. sed semp indiget. sed quādo renouata erit iuuentus tua.

derium tuum: ¶ renouabitur vt aqui

† ℣ aug: Quid aūt hic in via deferimur. nō. qr. † ℣ Sed misericordibus. de quibus. Beati misericordes quoniā ipsi misericordiā cōsequētur.

le iuuentus tua. † Faciens ¶ mise

† Mihi vindicā et ego retribuā.

ricordias dominus: et iudiciū om

† ℣ Ab eis qui nō sunt sui iuris. in quos nequit disciplinam exercere.

nibus ¶ iniuriā patientibus. No

℣ veris.

tas fecit vias suas ¶ moysi: filijs isrl

℣ et. ℣ Actu.

voluntates suas. Miserator et

† ℣ Natura. † ℣ Peccantes sustinet deus diu. et dat bona. et vocat multis modis.

¶ misericors dominus ¶ lōganimis

℣ Quia et blasphemis.

ꝛ multum misericors. Non in p

† ℣ ira est. p primo peccato. quā in hoc seculo patimur. sed consolatur. punitens finiendam.

petuum ¶ irascetur: neq; in eternū

† ℣ de pena eterna † ℣ qō ide. pbādi. ℣ Quod nō merebamur. accepimus. † ℣ Doc om

¶ cōminabitur. † Non ¶ secundus

nibus cōuenit quibus bona gratis.

peccata nostra fecit nobis: neq; se

† ℣ Sed post offensā absoluit.

cundum iniquitates nostras ¶ retri

dedit. vt abundaret delictum.

¶ Quoniã secundũ altitudinem. Aug. Celum vndiq; circa terrã vnde etiã peccantibus lux. aer. spiritus. pluuia. vnde fructus. sine cẽlo defecit terra. sic precio dei super timentes.

¶ Quãtũ distat. Aug. Quando peccatũ remittitur occidunt peccata: gratia oritur. peccata i occasu. auertere ergo ab occasu peccatorũ. et tende ad ortum gratie et surgis.

¶ Recordatus ẽ. Aug. Vel secundum aliam litteram. Memento quoniã pulvis sumus. N. d. Cognouit figmentũ. id est. infirmitatẽ nostram. qõ figmentũ. cõuersus ad eum dicit. memento q̃ pulvis sum. id est. pserues et erga nos tua misericordia ne obliuisca muꝫ gratie tue.

¶ Vel homo sicut fenũ dies ei⁹. Aug. Homo ẽm sicut flos egreditur et conteritur. & fugit velut vmbra. & non in eodẽ statu per. et tanq̃ flos agri sic efflorebit totus splendor humani generis honores. diuitie ꝛc. Flos feni non est ãnuus. quod pulcrius ẽ cito transit. sed verbũ domini manet in ẽternũ. quod ꝓpter te caro fenũ ẽ factum est. Et te ergo pulvis es. ⁊ misericordia illius aliquid. vnde subdit. Misericordia d.

¶ Efflorebit. Cas. Id est. ad plus sic florebit. vel efflorebit. id est. deflorebit. Et sic ẽ intentiuum vel priuatiuum.

¶ Et iustitia. Aug. Misericordia & iustitia retributio est. dicit super filios filiorũ multi iusti non habent filios. nedũ filios filiorũ sed filij sunt opera. & filiorũ merces operum.

¶ Dominus in celo. Cas. Predicat iudicũ futurum ne peccantes insolescant. N. Et debes esse memor vt facias quia.

¶ Benedicite dominо. Cassi. Tercio monet celestes et omnes alias creaturas benedicere.

¶ Benedicite domino. ꝛc. Aggratulãdo dicit nõ impando. vel monẽdo.

¶ Ministri eius. Aug. Vos benedicite. malus & si lingua tacet. vita blasphemat. si hymnũ cantat. tamen multos intuentes mala mittit in blasphemias. Si ergo vis benedicere deum. fac verbũ eius. fac voluntatẽ eius vnde in lenitico os turturis iubetur retorqueri ad ascellas. vt quod habet in ore ostendat in opere.

¶ Psalmus dauid. Cas. Item benedicere deum monet. primo per cẽ

¶ Aug. Et si vere hic omnia ad litterã possunt religiose accipi. sunt tamẽ plena mysterijs. iuxta litteram et visibilibus operibus q̃ hic dicũtur: inuisibilia debẽt intelligi. et fabrice magnitudine & pulcritudine fabricatoris in estimabilis magnitudo. et pulcritudo potest ppendi. & amari. vt sic tandeꝫ possit videri. In omibus tamen spiritualis sensus querendus est.

¶ Magnificatus. Aug. Es in noticia qui semp magnus natura. qui non potes crescere vel minui. quia ꝓfect⁹ es.

¶ Confessionem induisti. Augustin⁹ Remigius. Id est. vndiq; habes creaturas q̃ te confitentur. & q̃ sunt decore & luminose. Vel decor in essentia dei. et lux vndiq;. Cas. Vel incarnatõnem significat: q̃ quam confessio et decus supernę maiestatis inotuit. & homines eã confessi sunt. qui sunt lumen cognitione.

¶ Aug. Confessionẽ induisti. id est. ecclesiã q̃ prius est confessio peccatorum. post dec⁹ virtutum. vt placeat spõso. Et ipa vestis sine macla et ruga. Lux in domino. et si prius tenebre. Sed quomõ fecit vt hanc indueret. Extendens cẽlum Figuratis sacramentis exponit. quõ eccia facta est lux. et vestis sine macula & ruga.

¶ Extendens cẽlum sicut. Cassiod. Q̃ confitentur: cẽlũ terra. mare. cum omni ornatu suo. de quibus singulis subsequenter.

¶ Aug. Extendens cẽlum sicut. Ad litterã cẽlum quasi tectũ mundi extendit deus. non labore vt tu tuum tectum: sed tam facile extendit vt quis pellem. Mystice cẽlu⁹ scriptura. per pellem mortalitas prędicantium accipitur. verbum tamen dei ẽternum est. deus apud deum: et quia in sapientia dei non cognouit mundus deũ. per stulticiam id est. p mortales saluat credẽtes. & ĩ mortali homĩe facit nosci verbũ imortale. Mortui sunt prophete et apostoli. q̃ dixerunt stant. Modo tenditur sermo eorum mortuorum. quia post mortẽ plus innotuerũt: vt in eo legant⁹. post in fine vt liber scriptura plicabit.

¶ Qui tegis aquis. Aug. Ad litteram sunt aque super firmamentum diuise ab aquis q̃ sub eo. q̃ perfundunt terram. Mystice superiora. sacre scripture charitas q̃ eminentior via. vnde adhuc eminentiozem viaꝫ vobis demonstro ꝛc. Aque spiritus sanct⁹. vnde qui crediderit in me de vẽtre eius fluent aque viue. hoc autem dixit de spiritu quem accepturi e. per eum habetur charitas. q̃ tegit alijs. q̃ nullus malus in ea charitate. vel in spiritu cõunicat bonis hominibus. sicut in baptismo. et in ceteris donis. vel sacramentis. vnde in pueritijs. In plateis tuis discurrent aque. & nemo

c

Psalmus dauid. CIII.

Benedic aĩma

¶ Quia. ¶ Aug. Proponit magnifica que dicturꝰ ẽ. in quibus nõ nisi ipse auctor laudandus est. ¶ Propue.

mea domino: domine deus me⁹

¶ Aug⁹. vnde magnificatus qui semp magnus p hoc ꝛcilicet. fatur. q̃ est magnus.

magnificat⁹ es vehementer. Cõ

¶ tunica que nõ potuit diuidi.

fessionẽ et decorem induisti: ami

¶ facet amplũ firmamentũ. ¶ Aug⁹. vt tegat orbem terrarum.

ctus lumine sicut vestimẽto. Er

¶ aug. verbũ dei quod vbiq; erat. ⁊ mũdus nõ cognouit p mortales cepit nosci.

¶ Operiurã omniũ que circa omnia.

tendens cẽlum sicut pellẽ: qui te

¶ Charitate ¶ duo precepta. ubi tota lex.

¶ Aug⁹. Christus in nube ascendit. sic et sancti rapiuntur in nubib⁹. sic etiã cẽlũ scripture p predicatores ascẽditur extenta est scriptura. nec nubes desunt que in eã ducunt.

gis aquis superiora eius. Qui

¶ de bonis et malis iudicabit in celo existẽs qui prius in terra derisus est. ¶ Judiciarium.

paravit sedem suã: et regnũ ipi⁹

¶ De impotentẽ pueo ¶ Qđ facitis amo.

omnibus dominabitur. Bene

¶ nõ mali. ¶ Id ẽ. ptãtes

dicite dño oẽs ãgeli eius potẽtes

¶ nõ vicio vt dyabolus. ¶ verbo dei nõ eo iustus nisi cũ facit. ¶ Aug. Id est. humiles nõ fugit qui suũ auctorẽ nouit et venerãtur. bi tales digni sunt benedicere nõ alia. vel vt g vos nos audiamus. vestro exemplo inuitemur

virtute faciẽtes verbũ illius ad

¶ Sine strepitu.

audiendam vocem sermonũ eius.

¶ verbũ totiens iteratũ concitat animos.

¶ Ille ordo angelicus.

Benedicite domino omnes vir

tutes eius: ministri eius qui faci

¶ De te iactes qui facis voluntatem eius.

tis voluntatem eius. Benedici

¶ Cũ bene vitus omĩa opera eius benedicũt. ¶ Celestia terrestria. ¶ Sic vbi nõ dominatur ibi nõ benedicatur. vbiq; est. vbiq; benedicat⁹ nullus exultatur.

te domino oĩa opera eius: in om

¶ vnde cepit ibi fiunt. vnde a benedictõe ꝓfecti

ni loco dominationis eius: bene

sumus. ad benedictõnem redeamus.

dic anima mea domino.

alienus cōmunicet tibi. vel ptegit et sublenat diuino spiritu celū scripturę cuius superiora sunt duo pcepta charitatis.

¶ Aug. Vel q tegis aqs-i. spirituali sensu supficiem scripturę. vel donis spūalibus eoꝝ munis charitatē-ne quid eos separe possit.

¶ Super pennas ventoꝝ. Aug. Ventus est motus aeris. cui? velocitas p pennas signatur. Sed deus hanc supat vbiqs pisens. vnde velociter currit sermo eius-cito implens quid quid vult. Mystice venti. animę. pennę. virtutes. quę sunt in duabus aliis. i. pceptis charitatis. sed charitatē omniū superat charitas christi.

¶ Ignem vrentem. Aug. Id est. seraphin q sunt supiores ordo. facis mistros tuos. vñ in esaia. Volauit ad me vnus de seraphin. q sunt superiores ordo.

¶ Qui fundasti. Aug. Ideo spūsanct? in hoc psalmo difficilia dicit secundū litteram. vt queramus spiritualia.

¶ A voce tonitrui. Aug. Per terribiles ventos siccabūtur aq̄. mali cōminatione iudicij timebunt.

¶ Ascendunt. Aug. Mali vt montes. cū veniunt fluct?. Descendunt. vt campi cum placati sunt. fundauit enim eis locum. id est. quodā metu cōpsit. Corda seuoꝝ mala sunt. sed quietata. et terminū. id est. finē imposituꝝ nō possūt trāsgredi. q si leues fiunt? assiliunt. terram diluuio non operūt. vt liceat ecclesię libere p̄dicare.

¶ Aug. Superbos p mittit deus quando vult crescere. et cū vult humiliat apta dispositione. Vel ad litterā. in loco. i. vbi de vnoquoq competenter disposuit. sicut etiam de aquis. q nec eis terra imergitur. nec eis amodo eget. Terminū posuisti. aquis. hoc de aquis diluuij. Sed et de ritibus gentiliū accipi potest. qui in aduentu christi finiti sunt. vt iam mundū non occupent.

¶ In cōuallibus. Aug. De humilibus subditis gratię. et si sunt montes spūali altitudine. fiūt fontes spūssancti. qui sup humilē quiescit.

¶ Inter medium. Aug. Id est. inter mediū apostoloꝝ ptransibūt p̄dicatores verbi dei. Mediū cōmune dicitur. quod eque omibus non prius cuiqs. Unde dicit de aliquibus habent inter se pacem et huiusmodi. ē in medio. i. cōmunis illis est. sic aqua. i. scriptura dei. nō ē ppria vel priuata alicui sed publica. Nō sit ergo mea vel tua veritas. sed idem sentiamus. et nō sint in nobis scismata. Unde sine ego siue illi sic p̄dicam?. nulla de aqs id est. p̄dicatoribus discordet a nostris. Si quis aliud dicit. de suo dicit. nō de medio. et hic talis mons non est audiendus.

¶ Dotabunt omnes. Aug. Omnes fuerunt in discō petri ter submisso quattuor lineis. qui gerit plenam p̄dicatoꝝ. Quattuor enim lineis vas submissum est petro. in figura quattuor partiū orbis. vbi p̄dicandū euangeliū et baptisandi hominē. Ter submissum. vt in nomine trinitatis baptism? fieret. Inde scz ex ternario et q̄ternario colligitur numerus duodenar? qui est p̄dicatoꝝ. duodecim enī apostoli electi sunt. quoꝝ predicatione totus orbis cuius quattuor sunt partes. in nomine trinitatis vocatur. vt ecclesia congregetur.

¶ Onagri. Aug. Siluestres asini. magni indomiti. sine iugo legis. q ip̄si bibent cū timiditate. onager cū leporе. magni cū paruis. in sua siti vnusq; q̄p̄ temperata est aqua omnibus nullū terret. vt strepitus philosophoꝝ terrebat negando partum virginis. et huiusmōi. Vel supbi iudęi differēt bibere in temp? vltimū.

¶ Super ea volucres celi. Aug. Nō omnes aues manēt ad litteram in montib?. q̄ spūales uiri non in coribus suis sed in montibus. i. auctoritatibus pphetarū et apostoloꝝ. Di sunt aues sacrificij quas non diuisit abraam. quarum etas ibi tacetur. q̄ eterna meditantes mente trāseunt omia tempalia. hi soli nō diuiduntur in hereses et scismata. Aries qui ppositos significat. Vacca. quę iudęos sub iugo legis. Capra. q̄ gentiles tria fuerunt. quia tercio tē pore gratia reuelata ē. hęc diuisa sunt. et aduersus se inuicem partes cōstituūt. Di oēs aduersus se diuidūtur p hereses. et scismata. in spūalibus par est. et eam in alys quantum possunt seruāt. In vespera. i. fine seculi veteris caminus et terror. id ē dies iudicij. et trāsit caminus inter diuisa. et facit hęc ad dextram. illa ad sinistram. et de carnalibus similis illi gnū scz stipula cōburūtur. Ipsi quoq; iter fundamētum cui nichil ante posuerunt. salui erūt p ignem. alij in similitudinem damnātur.

¶ De fructu operum tuoꝝ. Aug. Nemo ergo glorietur in opibus suis. sed qui gloriatur in domino glorietur. gratia enim dei saturatur terra. Sic igitur gratia gratis datur. Si operibus hominū redditur merces dicitur.

¶ Seruituti hominū. Aug. Unde. cū liber essem et omibus omniū me feci seruū. quę seruitus est et charitate quę facit humiles. quales nō erant apostoli tūc quando dictū est a domino. Calicē quidē biberis sedere autē ad dextram meā. nō est meū dare vobis. i. supbis. quod modo estis sed humilibus qui p christo serui hominum fiunt vilitati fratruꝝ intendēres. hęc sunt inmēta quibus debet herba de quibus dicit. Non alligabis os boui trituranti. Et dignus est operarius mercede sua. vnde. Si seminauimus vobis spūalia. magnū est si carnalia vemꝰ. Beatus est qui occupat vocē pauperis. i. qui intelligit sup egenum et pauperē. nō ita debes agere boni triturāti. vt mendico transeunti. illi das quia legitur. omni petenti da. huic? nō petenti dare debes. Vide ergo ne si sic egeat vt petat. te indicet. i. damnabilem ostendat anteqs petat. sicut cū de illo dicit qui te quęrit. Da omni petenti. sic de eo quem tu quęrere debes dicitur. Desudet elemosina in manu tua. donec inuenies iustū cui des. Omni petenti da. quicūqs sit da. agnoscēs

ponis nubem ascensum tuum:
¶ Excedis. ¶ Agilitatē cogitatōis vel charitatis sanctoꝝ.
qui ambulas super pennas
¶ aug. Spūs in substantia. facit angelos cū mittit. et ignes. vt in rubo. et aliis fecit impleri mittendi quod uolunt. sic ecclesia facit spūales nūcios verbi sui. Et quasi ad terras mittit. carnalibus loquētes. et ardētes spū sūt ministri. qui incendūt alios charitate. et cōsumit ut
ventorum. Qui facis angelos
eius
tuos spiritus: et ministros tuos
¶ Seraphin. ¶ aug. Ad litterā forsan ē ali qua firmitas ocenta nobis. sup quā firmat terra Mystice vero ecclesia sup christū. que nō potest in eternū. de terra ri adeo pōt deici. que legit trāsitura
ignem vrentem. Qui fundasti
terram super stabilitatem suā: non
¶ Licet. ¶ Abyssus amictus eius terre.
¶ aug: Omis aqua diffusa p maria fluminia. antra occulta abyssus dicit. hoc vt vestis terrā circūdet. que tēpore diluuii tantū creuit vt mōtes operiret. sed stabilit dicit. nō vt de preteritis. sed futura nūciat. Mystice de diluuio persecutōnis quod diluuiū etiam mōtes depressit. et quasi sub aquis fuga latebāt apostoli. q̄ hoc nō diu. q̄ ab ecclesia. f.
inclinabit in seculū seculi. Abyssus sicut vestimentū amictus ei?:
¶ Sed.
super montes stabunt aque. Ab
¶ Aque persecutionū. ¶ A pressura montiū.
¶ dei per aplos per nubes. per scripturas scā.
increpatione tua fugient: a voce
¶ Aque. et eminēt montes in salute populoꝝ.
¶ Hiero. Exaltati sunt libera prelatione.
tonitrui tui formidabunt. Ascē
¶ Nō terrem. q̄ fluctus magni vt montes.
¶ Subiectione.
dunt montes et descendunt cam
¶ Id est. facūt secundū dona que cōtulisti eis. ¶ Alios dedit. pphetas. alios euāgelistas et huiusmodi.
pi: in locum quem fundasti eis.
Terminū posuisti quem nō transgredientur: neq; conuertentur ope

¶ Ab hoc loco mistice. psequendū. ¶ Quid ergo fit in terra nubata. ¶ Aque vite salutares in vita eternam.
rire terram. Qui emittis fontes
¶ In eo certa fides populoꝝ. quod apostoli cōmune habuerunt. ¶ Sublimia predicatorum qui quātū ad se valles sunt.
in conuallibus: inter mediū mōtium
¶ Quia nō manēt. q pphetia cessabit. vel transibunt de gente in gentē. vel mōtes hereticī. inter quos scripture decurrūt. nec eos fecundant q̄ trāseunt. ¶ doctrię ¶ Has aquas
tium pertransibunt aque. Potabunt
¶ vt omēs in arca. omēs in dilu. omēs mactat peri? et manducat. ¶ gentes ¶ vel silue.
¶ vel suscipient.
tabunt omēs bestię agri: expe
¶ Alius alio capacius. ¶ fontes vallium.
ctabūt onagri in siti sua. Sup
¶ vel illos. i. montes spūalis coda. q̄ ibi petras. i. firmamēta preceptoꝝ inuenūt.
¶ vt sanctos notet. qui alta solum petunt.
ea volucres cęli habitabūt: de me
¶ Nō de sua sed de auctoritate ueboꝝ dei in quibus sonat petra christus. ¶ Ipsi mōtes et petre unde habent. ¶ Emittis fontes in cōual. nō dico rēgās montes. uel rigas etiā mōtes de altioribus ipsis montibus.
dio petrarū dabunt voces. Ri
¶ Altioribus arcbanis. nō de aliis petris.
¶ uel tuis.
gans montes de superioribus suis
¶ Ab eis et ad terrā usq; gratia descendit.
¶ Que tu in omnibus operaris. ¶ Nō enim sunt hominū.
de fructu operum tuoꝝ satia
¶ Cōuersi. ¶ deus uel terra. ¶ aug. de euāgelio uiuāt qui euāgelium annūciāt. ¶ tpalia.
bitur terra. Producens fenum
¶ Predicatorib?. ¶ Exponit. ¶ Que ē ex charitate. ¶ Hec sunt numera quibus debet ut merces. quia seruit
iumentis: et herbā seruituti ho
¶ ad quid hoc. ¶ Christū. ¶ aug. id ē. de dispensatoribus ueritatis. i. apostolis et ceteris. adhuc in terra ambulantibus.
minū. Ut educas panem de ter
¶ Nō q̄s cōturbat sed quod. ¶ augus. Hec ebrietas uidetur in alienatōne mentis a terra ad celum.
ra et uinū lętificet cor hominis.

in eo cui deo mu[l]to magis seruo dei et nō petenti. vnde et dominꝰ loculos habuit in vsus eorū. qui cū eo erant et suos. pſonā infirmorū magis suscipiens. vt ibi tristis est anima mea · licet paulus talia a suis nō quereret. et mori optaret · sublimius egit christus: quia misericordius. ne infirmos damnaret ista quę situros quibus ꝓbuit exemplū necessaria sumendi a subditis.

¶ In oleo. Aug. Vnicuiꝰ datur spiritus ad manifestatōnem. gratia ergo et nitor quidā qui est ad dominis conciliandū sanctū amorē oleum dicitur. Hec gratia et excellentꝰ in christo. vnde ab oīibus laudat' etiā ab eis qui se iussa eius sequi nō posse dicunt. Ecce christus totus vnctus. vnde ceteri accipiūt. vt exhilarate tur facies in oleo.

¶ Et panis. Aug. Idem est ergo panis et vinū. Panis enim iste et vinū iusticia est. veritas est christus. et hic et illud ſtificat et confirmat cor.

¶ Quas plantauit Aug. Cur a se plātatis relinquit cando rem seculi: quia illic fulica auis que in aquis habitat. hi sūt q̄ in baptismi gratia pmanēt. Vel herodiuſ auis rapacissima nec tles christus respuit.

¶ Illic passeres. Aug. Minuta volatilia · i · pauperes in seculo · qui et minima sua reliquerunt · vt nudi se querēt' ihesū · vt apostoli · r cū nichil bēant oīa possident · Prior suus totū mundū petꝰ reliquit. quē tamen totum accepit · Ereūt cedri libani · i · excelsi buius seculi. qui cū rumore audiūt. Beatuſ qui intelligit sup egenum et pauperē · attendunt res suas · villas · superfluas copias et ꝓbent illas seruis dei · et ita colligunt passeres vt in cedris libani nidificent ·

¶ Herodii domus. Aug. Dux est eorū passerū vel cedrorū. quod ꝓmisit · qđ tamen latine dici nō potest · quia cedri ſgminini generis sunt. hoc aūt nullo modo ad litterā. domꝰ cīn · i · nidus fulicę · que est auis marina vel stagnensis · quomodo dux est passerū. sed per hoc innuit spūalia cē ꝗrenda.

¶ Aug. Et si in diuinibus seculi passeres nidificent. nō tamen cedri supiores eis · quia eorū passerū dux est domus fulicę · nō ipse cedri · Domus fulicę petra que in aqua. que tunsa fluctibus frangit eos · sed nō frangitur. fortis ē hec domus · sed nō in excelsis. Sic christus tāta passus a iudeis integer mānsit. quo nichil fortius nichil humilius. In cedris ergo minuti spūales nidificant. ꝓter ꝓsentem necessitatē. sed tamē petram christū habent ducē imitantes passiones eius · et si forte cedri mouētur · volabunt passeres sed nō pibunt: quia petra est dux eorum.

¶ Cas. Vel fulica auis que in aquis habitat. hi sunt qui in gratia baptismi permānēt · quorū domus est baptismus. Et est · qua li diceret. Qui sunt cedri: qui sunt passeres? Illi qui baptisantur. Et hoc est fulicę domus · i · baptismus. qui est domus regeneratorū. dux est eorū passerū · i · christianorus.

¶ Dicro. Cas. Herodius auis rapacissima oīm volatiliū maior que et aquilā vincit. Et est. Q. passeres nidificant in cedris et dux eorū passerū ē domus herodi · i · christus · q̄ est domus rapacissimorū. qz nec tales deserit

¶ Vel herodius tribus beniamin de qua fuit paulus. de quo dicit. Beniamin lupus rapax mane comedet prędā vespere diuidet spolia. quia paulus in adolescentia pſecutus est ecclesiā. et in vespa suę etatis spolia dyabolo rapuit ꝓdicando. Et est. Nō mirū si cedri plantant' r passeres nidificāt. quia domus · i · genus vel generatio herodiꝝ · id ē · pauli. qui fuit lupus rapax dux est eorū passerū et cedrorū. qz ipe cōuersus alios plures ad fidē ꝑuerit.

¶ Cerui petra. Aug. Cerui sunt magni spūales trāscēdentes in cursu oīnia spinosa. hi sunt alti montes · q̄ eminēt in scripturis p altiora ꝓcepta. Cogitant enī sublimia · tenēt eminētia. iustificātur in sūmis. Ericius spinosum animal. significat peccatores. lepus aīal timidū. leporibus ergo et ericijs si nō possunt alta tenere. factus est xpūs refugiū. hec petra multipliciter habet vsum. In mari domꝰ est fulicę · quia christus in fluctuatōne seculi ē domus illorum qui in gratia baptismi pseuerant. In terra est refugiū ericio r leporī · i · illis q̄ aliquo amore ad hērent terrenis. Est refugiū in montibus · i · in magnis r spūalibꝰ est firmamentū. Hec est de qua vt supra dictum est volucres cęli dant voces.

¶ Fecit lunam. Cas. Rem. Post terrena trālit ad cęlestia que tamē terrę faciunt · i · fuit. Post tot genera xpianoꝝ q̄ p ani malia signifcauit. r ꝑ dictā ordinatōem ascē dēs subiungit de christo et ecclesia. quomodo sc̄z hoc tempalis ecclesia crescit et decrescit. quod facit occasꝰ et ortꝰ veri solis. Posuisti tenebras et facta est nox · in eis · i · obscura mentis obstinatio. Et in ipsa pertransibūt omnes bestię. Aug. non vt supra cōuersi gentiles sed dęmones qui tempe passionis inuenerūt corda tituban tiū apostolorū · sed christo surgente quia in oīibus nō possunt: in cubilibus · i · cordibꝰ pinaciū pmanent. Sic xpō in aliquo occidente vigēt mala. refurgēte fugiūt

¶ Occasum. Aug. Sol sic occidit vt oriat. ita qui dormit · i · christ? non adiciet vt resurgat. Occidit: qz volunt · nemo tollit aīmā eius · cū occidit. tenebrę facte sunt in apostolis · defecit spes eorum.

¶ Catuli leonū. Aug. Sunt principes dęmoniorū. sunt et catuli cōtra ptibulta dęmonia que in tenebris quęrunt seducere animas · maior leo semper circuit quęrens q · d · pascūtur autem erroribus hominū.

¶ Ortus est sol. Cas. Postęa dicit quid fecit occasus veri solis subdit de ortu.

¶ Possessione · Augꝰ. Vel creatura. per christū pater creauit quidqđ est in terra mari et cęlo. sed hic dicit de noua creatura quā exuit a veteri homine xpūs. qua implent orbem terrę · i · ecclesiā. Granū em frumenti cadēs in terra multū fructū attulit. ante singulariter erat donec trāsiret. Sed quādo p passionē transiuit · in dragmā pditam inuenit et onē errabūdam ad gregem reduxit · vnde gaudiū. sed tamē adhuc pegrinātō adhuc seculū quatit tempestatibꝰ. datū est tamē lignū in quo transnauigemus.

¶ Hoc mare magnū. Cas. Secūda pars vbi dicit. Quomō ecclesiā p mare seculi traducat ad litus patrię.

¶ Reptilia. Aug. Mali spiritus · quorum insidię serpunt.

¶ Draco iste. Aug. Preter hęc animalia. est etiam in mari quod supat

† ſ Spūs scī. † ſ uel spūalis qui de celo descendit. ſ Aug. temporalis stomachū ꝓfirmat

Ut exhilaret facie ī oleo: ⁊ panis cor hominis confirmet. ¶ Satu

† ſ de istis ductis de terra · pane. vino. oleo.

† ſ Plebeꝰ humiles pius. † ſ diuites. ſ Potentes in seculo · etiā postea qz pauci electi sunt cōtemptibiles et ignobiles q̄ sapientes et nobiles ·

rabuntur ¶ ligna campi · et ¶ cedri

† ſ Candidatio interpretat. † ſ fide. ¶ ¶ In cedris. ſ nō alte ·

¶ libani q̄s ¶ plātauit: illic passeres

† ſ vel fulice. † ſ genus vel generatio ·

nidificabunt. ¶ Herodii ¶ domus

† ſ Apostoli prophete. † ſ Ipse christus.

dux ē eorū · ¶ mōtes ¶ excelsi ceruis:

† ſ Ecce. ſ Id est xpūs. ſ Quid aūt de humilibus bestiis. † ſ vel ericius vel leporib? · i · timidis · opertis · minutis et quotidianis peccatis ·

¶ petra refugiū ¶ herinacijs. Fecit

† ſ Ecclesiā. † ſ Quia tempaliter trāsit nō sempiterit. ¶ ſ Nam et. ſ xpūs. ¶ ſ vel pfecerit. ſ approbauit placuit ei. ſ Passio nē suam.

¶ lunā in ¶ tēpore: ¶ sol ¶ cognouit oc

† ſ vere occidit sol. quia eo occidente † ſ aug. Serta bona qua crucifixus est dominꝰ facte sunt tenebre. et facta est nox · i. obscuritas in apostolis et in petro qui negauit ·

casum suum. ¶ Posuisti ¶ tene

ſ nocte ·

bras et facta est nox: in ipsa pertrā

† ſ nō vt supra vt xpūs leo. et diabol? leo. supra cōuersi hic dęmones. † ſ Quos ūte generaliter dixit bestias. deinde in catulos diuidit et in leones dicens ·

sibunt omnes ¶ bestię siluę. ¶ Catu

ſ fremētes. ſ ptrāsibūt ·

ſ Quia nec rē

peare possunt · nisi deo pmittente.

li leonum rugientes: vt rapiant et

† ſ aug. xpūs recepit aīmā quā posuit

quęrāt a deo escas sibi. ¶ Ortus ē

† ſ Catuli leonū recedūt a pſecutōe ecclę in toto orbe clarificato xpō. ſ aug. Quid? ortus ē sol nō audent eos inuadere leones.

† ſ In cordib? ſideliū

sol et ¶ cōgregati sunt: ⁊ in ¶ cubilib?

† ſ Ne iam faciāt impetū in sanctos. † ſ aug. Et sic iam licet in securitate pacis bona operari. sed in vespera · i · in fine mundi erit ꝓtenebratō. et gratis impetus.

suis ¶ collocabuntur. ¶ Exibit ho

† ſ vt incipiat: † ſ vt cōtinuet perseuerādo ·

mo ad ¶ opus suum: et ad ¶ operatō

† ſ vsq; ad finem seculi. † ſ Ergo. ſ Magna sunt et multa. ſ aug. his oīibus inspectis omnis homo, magno exultat gaudio. ad miratur non potest eloqui ·

nem suā ¶ vsq; ad vesperā. ¶ Quā

† ſ ad litterā vel mist ca ·

magnificata sunt ¶ opera tua domi

† ſ Quia ſ vbi facta. vnde pcesserūt hec tam magna. ſ Christo. † ſ Quia multa.

ne · ¶ omnia in sapientia fecisti: ¶ un

ſ vel creatura · † ſ aūt seculuz est ſ aug. Dz nōdū sumus in terra viuentū immo mare transcūdū ·

pleta ē terra possessiōe tua. ¶ Hoc

† ſ Exercendis difficile est enim ibi bene operari

mare magnum et spaciosum ¶ mani

† ſ Innumere insidie repunt in hoc seculo. et in cautos occupant.

bus: illic reptilia ¶ quorum non est

† ſ Aug. adhuc in amaris aquis sunt infideles. pusilli et magni ·

numerus. ¶ Animalia pusilla cuz

† ſ tamē. ſ In illo mari. † ſ Ecclesie.

ſ Quasi in ligno crucis gubernat christus ·

† ſ Nec ipsū draconē timebūt imo illudēt ei ·

ſ Pro cōmeabunt.

magnis: ¶ illic ¶ naues ¶ ptransibūt.

† ſ Secūdū substantiā in qua bos? erat et in empireo locatus. sed in vicio suo inde cadens ·

† ſ Deus. ¶ ſ ad hoc cadens de celo factus est vt hic illudatur ei ·

¶ Draco ¶ iste quem ¶ formasti ¶ ad

ea oīnia·i·draco qui et leo serpens antiq⁹ cuius caput·id ē·primā sugge/
stionem ecclesia terit.et sic ceteros motus euadit. Ipse ꝙ vero obseruat calca/
neū eius·i·lapsum a via dei: vt sic possideat. vnde in geneli dr serpenti. Inimicicias ponā inter te et mulierē.ipsa conteret caput tuū et tu insidiaberis calcaneo eius·qui draco alibi dicitur lucifer·alibi leuiathan·qui ceteris in essentia excelsior factus est in malicia maior.

¶ **Ad illudendum.** Aug. Dicitur in iob illudi sathanę ab angelis dei qui sunt ꝓpositi super aerias ptātes·ne nocēant nobis.

¶ **Escam.** Aug. Cibus draconis:terra ē· q⁹ dictū est ei. Terrā comedes oībus diebus vitę tuę.quia qui terrena amant cibus dyaboli sunt. Cibus aūt iusti verbū dei.vnde: Non in solo pane viuit homo·sed in omni verbo quod ꝓcedit de ore dei.

¶ **Manum tuā omnia.** Cas. Vel manus est potestas· quę abunde replet oīnia.

¶ **Auertente autem te.** Aug. Multi ipleti bonitate sibi tribuerunt· volens antē deus eis probare q⁹ nō a se habent sed a deo·vt cū bonitate habeāt humilitatē·aliquando eos ptubat·auertit faciem:et cadunt in temptatōnem.

¶ **Emitte spīritū tuum.** Cas. Pulvis sinus illoꝝ dicitur·qa et se habent q⁹ sūt pulvis·spiritus vero vīt. ecce medicina reuersis in pulverem.

¶ **Tremere.** Aug. Melior est tremor humilitatis q̄s confidentia superbię. vnde apostol⁹. Cū tremore opamini vestram salutē.

¶ **Montes.** Aug. Qui superbi erant.ita erantes a se oīa.

¶ **Cantabo.** Aug. Tercia pars vbi promittit se semper cantaturum. Q. hęc predicta fecit dominus? his inspectis. Can.

¶ **In vita mea.** Aug. Presenti et futura spei et speciei. Modo spes est vita nostra post eterna erit vita vitę mortalis.spes est cū vitę imortalis.

¶ **Quādiu sum.** Aug. Quia in illo sine fine sum. psallā q̄diu sum· ne putetur alius actus illius vitę q̄s psallere.quia nō potest venire in fastidiū. qui laudatur·nō venit in fastidiū laudare·sed semp amat·semp laudatur.

¶ **Jocundum sit.** Aug. Alia littera·Suauis sit eis disputatio mea.di sputatio cū hominis ad deū est confessio peccatorū. Vnde ysaias. Auferte nequicias ab animabus vestris·discite benefacere.iudicate pupillo. ? venite et disputemus dicit dominus. Disputatio ergo tua sacrificium humilitatis tuę·quod est deo suane

¶ **Benedic anima mea.** Aug. Iterat quod in principio psalmi. Benedic anima mea d·d·p hoc innuēs q⁹ finis bonoꝝ similis sit principio.

¶ **Alleluia.** Cas. Dic primo alleluia.nec antę a quoq̄ positus est q⁹ nulla lingua ꝓmptit mutare. Allelu·laudate.ia·nomē dei inuisibilis.quod ei tm cōuenit. Per xx·psalmos quibus hic tim⁹ est:magnalia dei dicuntur· et magna in eis est exultatio.

CIIII.

¶ Cas. Dic cōmendat ꝓpheta bonos in illo populo israel· qui cū alijs fidelibus sunt verū semen abrae filij ꝓmissionis.

¶ **Confitemini domino.** Aug. Primus psalmus cui ꝓnotatur alleluia. vnde et incipit cōfitemini·i·laudate. Premissa laude·sequit inuocatio·vt petat desiderata·vnde cōfitebimur et inuocabimus·et laudans inuocabo·Et in oratōe dominica. breuis laus ꝓponitur. Qui es in cęlis·et fiat tur petitiones

¶ Aug. Primo vt in verbis exterioribꝫ intellectū interiorē videas quasi in corpore animā·i·intellectū videas admonet semen abrae·i·filios ꝓmissionis ptinētes ad hereditatē testamenti eterni· vt ipsum deū tanq̄ hereditates eligant·gratis non ꝑ aliquo extra cū colant et hoc faciant laudantes·invocātes·annunciantes: nec in sua sed in eius gloria·p fidem bene opantes·ipe ganderent·charitate fernētes. Hoc totum sonat his verbis confitemi· vsq⁹ memētote mirabiliū. vbi ad paulorum corda nutrienda.et in fide roborāda;ꝓpit de fide patriarcharū· et ꝓmissionib⁹ dei.vt simus semen illoꝝ·nō solum de indęis·sed ō omnibus gentibus. et hoc vsq⁹ qz essent numero breui. ꝛc. Quo/nā aūt occurrebat animo parue fidei.si dē gratis est colendus· et ipse est hereditas:q̄d de necessitatibus mortalis vitę fiet? subdit quid patribus ꝓstitit· et filijs eoꝝ tam carne q̄s fide cū essent numero ꝛc. Si quęris quo modo tranlatū est de gēte ad gentē·et ō regno a·p·a· vocauit fassi· vsq⁹ et auxit populū suū· et firmauit super inimicos ei?. Quomodo firmauit:conuertit cor eorū. vsq⁹ ad erpādit nubē. vbi dictis malis quę inimicis eoꝝ iusticia dei intulit:quę tempalia misericordia dei eis dare dit supponit.

¶ **Omnia.** Cas. Omnia nichil est pudore silendū. Vel **Omnia.** quę dicent mirabilia. sunt nullus em⁹ potest oīa narrare

¶ **Laudamini in nomine.** Id ē·gaudete xpiani dici a christo·

¶ Aug. Laudamini·non erat laudari si boni si non nisi in domino qui bonos facit.

¶ Aug. Laudamini in noīe. Quod alibi. In domino laudabit⁹ anima mea. q̄d ibi additur· audiant mansueti et lętentur. hic quoq⁹ quodammodo lętetur cor.q.d.

¶ **Faciem.** Aug. Id est. ꝑsentiā·quę et si p fidem inuenit? tamē semp in hac vita pquirenda est: vt postea p speciem habeatur. Vel etiaꝝ tunc sine fine quęretur·quia qui amatur:semp desiderat·semp quęritur·ne sit ablens sed semp ꝑsens:malus tamen potest ꝓsentiam quā bonus amat. Hiero. Martire ypolito. Isaac imago est dei. Rebecca spūs sancti. Esau populi et dyaboli. Jacob ecclię vl christi. Bennasse ysaac·significat cōsummatōnem orbis caligasse· fidem pisse. Q. filius maior vocatur. Acceptio legis est·q⁹ captiuras diligit:saluati sunt ab errore.iustis eos venantibus·vade accipe duos hędos .significat aduentū christi in carne·in quo

¶ Suauis est deo confessio tua· bona cōmutatio suauis est tibi ipsius gratis·ego vero d.

quādiu sum. ¶ Jocundum sit ei ¶ aug. Quo me ei indico scienti· vt se indicet mihi nescienti·

eloquium meum:ego vero delectabor ¶ Et meo exemplo. ¶ In se. ¶ Ne iam sint quod prius auferatur spiritus eorum. vt spiritu dei recreentur·

in domino. ¶ Deficiant ¶ peccatores a terra ¶ iniqui ¶ ita vt nō ¶ Iniqui secundo dicit. ¶ vidit hoc et implenus gaudio dicit. ¶ Principium iterat·

sint: ¶ **benedic anima mea dño.** ¶ Laudate d.

Alleluia.

CIIII.

¶ Laudate ¶ Quod sit ab amāte nō est enim speciosa laus in ore peccatoris.

Confitemī do

¶ Quia laudans audietur.

¶ aug. Amēt domini in pascendis eius oribus maxime ostenditur.

mino et ¶ invocate nomen eius: ¶ annunciate inter gentes opera eius. ¶ verbo. quia ore canetur ¶ Et opere laudate. quia manibus psallitur.

¶ **Cantate ei et ¶ psallite ei:narrate** ¶ Quod bene opantes possunt ¶ Respicit ad quod dixit psallite. ¶ Id est· opemini sic vt laudemini.

omnia mirabilia eius. ¶ **Laudamini in ¶ nomine sancto eius:lętetur** ¶ Ne de bono opere homo in se glorietur·

cor ¶ quęrentium dominum. ¶ Et si non corpus· ¶ Qui bene operantes emulantur· ¶ Quantomagis inuenientiū

¶ in primum. ¶ inde fortes et etiam illumi nati vt sciant pgenda et possint ea perficere·

Quęrite dominum et confirmamini: quęrite faciem eius ¶ semper. ¶ in presenti et in futuro·

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

uos populos liberat a peccatis teneros·docles innocētes·vestis esau:fi/des hebꝛeozum.scriptura:quibꝫ gentilis induit·pellis in brachijs·peccata vtriusqꝫ populi que in extensione manuū xp̄s secū cruci affixit. Cur tam cito·v·mirat celerē fidē. Cibus placens salus est peccatoꝝ. Post ꝙꝫ sequi tur benedictō. Et odore·virtutē resurrectōis et regni pnunciat·vt seruiāt ei credentes et israel. Esau necem cogitat:quia iniquitas inimica est iusticię. Vadit iacob in syriā accepturus vxorē. xp̄s a iudeis in galileā·ibi et gentibus sumptur⁹ ecclesiam.

¶ Mementote. Aug. Querite ipsuꝫ ꝫ qui nō ferunt solem in rota·i· qui nō possunt intelligere xp̄m in alti tudīe suę deitatis dic. mementote ⁊c.

¶ Aug. Jam ardēs laudator cōtempat se infirmis· quos mirabi libus dei nutrit. Si id quod deus est magnū est querere. vel quę fe/cit videre.

¶ Prodigia et iu dicia. Aug. Paula tim ascendit de prodi/gijs visibilibꝫ ad iudi/cia·inde ad eternū te/stamenrū. vbi et p̄ce/ptum et p̄missum.

¶ In vniuersa ter ra. Aug. Nō putes fi lios abꝛe·in vna gen te secundū carnem·qꝫ in vniuersa terra sunt iacob·et israel.quibus iudicia sua manifestat sed non alij genti.

¶ Testamenti. Di citur em̄ testamentū il lud quod p̄mittitur·ꝫ doctrina in qua p̄mis/sio declarat·ꝫ pro qua seruata redditur.

¶ Aug. Promissuꝫ ē qđ accipere debem⁹ mandatum.qđ facere Hoc est fides. vt iust⁹ et fide viuat. et huic fi dei p̄mittit⁹ hereditas.

¶ In seculum. Au gul. Jd est·in eternū. vnde post·in testamē tū eternū·quod testa/mentū si vetus accipit ꝓpter terrā chanaan. de qua sequit·quō eternū ē.cū illa terrena hereditas ñ possit esse eterna.

¶ Abraam ysaac iacob. Aug. Ecce tres patriarchę quoꝝ specialiter se dicit deū. Ego sū de⁹ abraā. de⁹ ysaac. de⁹ iacob. Ecce triplex autoritas.

¶ In testamentū eternū. Aug⁹. Jd est·quod et ipo verbo impleto datur⁹ ⁊ſ̄s aliquid eternū.ſcꝫ terrā chanaā.quę nō eterna·sed eternū signi ficat·ad qnā nō oēs ptinēt·ideoꝫ addit fumculū hereditatis· Cur cęlestis hereditas dicit terra chanaā.nomē apit.interp̄tat em̄ chanaā humilis dixit aūt noe cham futurū seruū fratrū suoꝝ·is est seruilis timor.qui nō manet in domo·ideo excluso chanaan datur terra semini abꝛe.quia charitas foras mittit timorem.et manet filius in domo in eternum

¶ Terram chanaan. Caſ. Jd est.quod ab ea significat·dedit em̄ etiā hanc terram in figuram eternę hereditatis.

¶ Aug. Congrue hereditas eterna dicit terra chanaan· quia ab ea serui repellūntur et filij recipiūtur.

¶ Cū essent numero. Aug. Quę subsidia tempalis vitę p̄stitit patri/

Mementote mirabiliū ei⁹ quę fe
† ſ Maiora miracula quibus aliquid futurū ſi gnificat † ſ Que per moysen mandauit in lege
cit: †pdigia ei⁹ et †iudicia oris ei⁹.
† ſ Quibus hoc dicit illis qui sunt se.ab·secūdā fidem. † ſ Imitatores luciando·
†Semē abraam serui eius: †filij
† ſ Mementote·quia·
iacob electi eius. †Ipse dominus
ſ Christus est·
deus noster:in vniuersa terra iudi
† ſ Mementote.quia. ſ Implendo p̄missa.
cia eius. †Memor fuit in seculuꝫ
† ſ Justicie et hereditatis eterne· † ſ Cuius te stamenti·
†testamenti sui:† verbi quod man
ſ aug·Jd est·omēs quibus iniendum est
dauit in mille generationes. Qđ
ſ Quod dispoſuit
disposuit ad abraam:et iuramenti
† ſ verbum fidei. † ſ Ipsi·
sui ad ysaac. Et statuit †illud †ia/
ſ Cas. Opus est in p̄cepto. merces in pro
cob in p̄ceptum:et israel in testa/
missō.
mentum eternuꝫ. Dicens tibi da
ſ In domo patris
bo terram chanaan:funiculum hę
ſ Eequitur historiā hec
reditatis vestrę. Cuꝫ essent in nu
† ſ Jd est.anteq̄ in egipto multiplicarētur·
† ſ Aduene.
mero breui:† pauciſſimi et †incolę
† ſ terre chanaā. † ſ Proponit breuiter ,quod
†eius. †Et pertransierunt de gen
postea plenius narrabit.
te in gentem:et de regno ad popu/
† ſ Et quomō durare potuerūt ſ Non p̄missę·
lum alterum. †Non reliquit ho/
minez nocere eis: et corripuit pro
† ſ augus. vt regem gerare abimelech·ne noceret ysaac de rebecca. Et regem egipti pharaonē ne no
ceret abraam de sara. † ſ dicens·
eis †reges. †Nolite tangere chri/
† ſ Vic agte de abraaꝫ cōstat qꝫ ꝓpheta fuerit·sic er de aliis credendum est·
stos meos :et †in prophetis meis

bus et filijs eoꝝ tam carne q̄m fide.nō vt his hereant.sed ea ad bonū eternū referant·quod est vt his allecti iustificatōnes et legem dei requirant.

¶ De regno. Aug. Nō qđ tūc esset.sed qđ futurū esset regnū israel.

¶ Nolite tangere. Aug. Hec verba licet in hystoria nō sint. tamē vel latenter dixit ea de⁹ in cordibꝫ hoīm. vel per angelum.

¶ Christos. Aug. Quia iā tūc x̄piani.et si latent. vñ abraā exultauit vt viderꝫ dicē meū·vidit·et gauisus ē. nullus ei ꝓter hanc fidē vel aī vel post.deo recōciliat⁹ est·vnus em̄ media/tor x̄pus.

¶ Et vocauit. Augul·Quarta ps vbi i cipit narrare quō fem̄ ē: vt trāsirēt de regno in regnū tota pgenies

¶ Vocauit. Aug. Quali psonā anima/taꝫ.forte quia hec ma la p angelos immittit malos.qui talib⁹ ꝓpositi sunt. Vocauit ergo famē·i·angelum fa mi ꝓpositū. Vel poti⁹ vocauit f·i·dixit vt fa mes esset·i·iussit esse q̄ iam erat in dispositōe Ita vocauit ꝫ omē firmamentū·p·c·

¶ Virum. Aug. Jo/seph venditus a fratri b⁹ postea in egipto p iusticia sublimat⁹ est.

¶ Joseph. Aug⁹. Di ioseph et humilia tus et exaltatus locum fecit ad tempalia bo/na poplo dei vt firma retur sup inimicos, q̄n to magis biełus humi liatus scōm carnē sub limatus, et in cęlis et/altatus suis locū fecit ad eterna

¶ Aug. Filij dei ha bentes promissionē vi te ꝑsentis et futurę. si temptatōes seculi du/rę videntur .ioseph in carcere·xp̄z in cruce co gitate: si,plsperitas ad est:nō ꝓpter ipaꝫ deo sed ea ꝓpter deū vti/mini. nec cuꝫ putetis necessarium suis,ꝓpter ea quę dat et malis·ſz primū querite regnū dei et o·a·u·

¶ In compedibus. Aug: Nō legim⁹ de compedib⁹ ioseph in genesi. sed credēdū est quod ibi p̄termissū dixit spūs in psalmis. Caſ. et si gratiam habuerit apud custodē carceris·tamē prius anriat⁹. Sequit. Ferrū pertran. Q. ꝓter mala corpis ferrū.i.tribulatio durę necessitatis quę in ęstimā te ei sollicita aīma erat ptrāsijt ꝛc. Vel sēdm aliā litterā aīma eius ptrāsijt ferrū·i·tribulatōem durę necessitatis. Idem sensus cū priore.

¶ In terra cham. Aug. Cham·p̄ chanaā de q̄ egiptij trahūt originē.

¶ Et aurit. Aug. Quita ps. Ecce q̄ in egipto gesta.breuit,ꝓpit q̄ postea pleniter narrat.dicit etiā quō firmauit populū suū sup inimicos suos

¶ Et firmauit eū. Per signa moysi ſcꝫ·ante em̄ masculi ſgtus filioruꝫ israel necabātur·et ipsi in faciendis lateribꝫ cōterebant. Sed postea in manu potenti et p signa et portenta ꝺñi metuendi et honorandi facti sunt.

¶ Conuertit. Aug. Quomodo hoc factū sit:narrare incipit.

¶ Aug. Conuertit. Non q⁹ deus sit auctor mali, sed malis bene vtitur.

dū autrit felicitatē israel illi ad invidendū cōuersi sunt·quia iam mali erāt.

Ut odirent. Invidia est odium felicitatis alieng.

Misit. Qui omnia p se poterat·vt doceret qua moderatōe hec egisset.

Quem elegit ipsum. Aug. Sufficeret dicere quē elegit. sed nichil quęrendum est in eo qd addidit ipsū· sed consuetudo diving locutōnis est ad explanatōnem.

Verba signorū. Aug. Quibus ab eis p̄dicabatur· quę signa dominus esset facturus i terra cham.

Aug. Verba sig. Non quibus signa fierent. Multa enim sine verbis facta sunt·s· vt virga vel manu extenta·sed quia ipsa facta nō erāt significatōnis inania sicut verba·iō et ipsa dicta sunt verba· verba ergo nō vocū·sed signorū vel prodigior per eos fecit.

Vel exacerbauerunt. Aug. Sermones eius quod aptus est. Vel nō exacerbauerūt moyses et aaron. Sermones eō ḋa illos scz egiptios etiaz durissimos patient tulerunt ꝓpter mandatū domi· donec omia in eis quę vīs dispositi fierent.

Et tenebras. Cas. Int plagas pasi sunt. Sed hic dicit corda eorū obscurata. qui p̄cepta dei sperne bant· Competens inītiū plagaz cecitas·sine q̄ nō incurrissent cętera.

Conuertit. Cas. Secunda plaga quę in exodo prima· quę signabat q̄ aquas maris rubri verteret eis in mortem.

Vel et dedit terra. Aug. Terram eorū cōuertit in ranas quia tot fuerūt: vt hoc congrue p hybolen dicatur.

Dixit. Aug⁹. In verbo em eius erant sine tempe. anteq̄s fierēt in tempe p ipsum verbū· licz p ągelos· vl p moysen. quodāmō dixit vt fieret·tūc cū fuat faciēdū.

Posuit pluuia. Aug. Simile est illi. et dedit terra eorum ranas. ra

Locusta brucus. Aug. Una plaga locusta et brucus· quia alte est parens·altera ḟctus.

Et percussit. Aug. Cū sint .x. plage·nō tamē oēs memorat hic prophęta·nec eo ordine quo in exodo. quia libera est laudatō·de qua agit hic psalm⁹ a lege hystorica. additq̄ quod hystoria nō habz·et ꝑterit quod illa habet autoritate eiusdē spūs qui et p hystoricū locut⁹ ē. Hic g̃ septez mala dat egiptijs contra septē beneficia quę post dicet data hebręis. Addit quoq̄ laudibꝰ dei. q̄ ditatos auro z argento edurit·quia tales erant qui nō possent spernere laborum suorum mercedē·licet tempalem.

Et edurit eos. ⁊c. Secta pars secundū cassiodoꝝ. Aug. Supinus g̃ mala intulit inimicis israelitarū iusticia dei dicit. nūc quę bona eis tempalia misericordia dei dedit·supponit· vt his aditi legem dei quęrant.

Aug. Et edurit. Abraę dixit deus. q̄ quarta p̄genie filij israel de egipto eient redituri. Moyses aūt scribit. Quinta p̄genie ascenderūt de terra egipti. Quarta secundū leui. Quinta secundū iudā. Leui genuit caath. Caath amram. Amrā aaron. Aaron eleazar. Eleazar finees. Caath cum patre suo leui intrauit egiptū· Eleazar cū aarō eriuit· Caath vsq̄ ad eleazar generationes quatuor sūt. Volāt aūt quidā ab amram vsq̄ ad finees secundū iudā. Judas genuit phares. Iste esron. q̄ aram· et ille aminadab· is naason. z iste salmon. Phares cū iuda intrauit egiptū. Naason principes trib⁹ iudę in deserto describit cuius filius salmon intrauit terrā. p̄mis· A phares ad naason generatōnes quinq̄. Volūt quidā ab esrō ad salmon. Aquila autem interp̄tat nō quinta· sed armati ascendentes f·is· de egipto.

Aug. Et edu·e·c. In hoc q̄ egiptios de cepunt·nō est putād⁹ deus dolos in eis qui furū babēt cor· vel in bere vl appbare. quia et eis nō fuit hic dol⁹. qui nō ex cupiditate secerūt: sed vt deo mandanti parerēt. Et illi firmi quorū cupiditates eramiabat de⁹ magis p̄missi sunt hoc facere illis scz egiptijs q̄ talia iure pati sunt q̄s iussi. Sicut eīm bonis fuit p̄ceptū Jta z cupidis p̄missio secūdū ali quid et scīm aliud p̄ceptio. Precepit enīz vt facerent. sed p̄missit nō p̄cepit vt ita facerēt. Quantitas ergo facti fuit in p̄missione. factū vero in p̄ceptōe. Nec tū hoc p̄misit deus fieri sine aliquo prouectu animę carnalis. p hoc eīm q̄ de vicino carnali aliquid carnales baburēt. postea dei legem et iustificatōes facilius receperūt. Et licet p̄ dolū egerint. ab iniquis tamen quod sibi reddi debuit abstulerūt. Et sicut iniquitate egiptiorū· sic et eorū infirmitate ad hoc qd opus erat bis factis figurazi· diving vsus est de⁹. Ibi eīm spūaliter figuratuz est philosophos siue hereticos a catholicis spoliari. bis quę in verbis vl scripturis eorum tabernaculo dei·i· ecclesię cōgrua reperūtur. deinde sequit secundū beneficiū. Et non erat infir·tē

Quia incubuit. Timebat israel·ne reliquias eorum consumeret.

Aug. Hic implētū est qd supius ait. z firmauit eū sup inimicū eius.

Expandit nubem. Et hęc est scda ps scīm Aug· vbi supponit quę tpalia bona misericordia dei eis dedit· dictis supius malis. quę inimicis eorū iusticia dei intulit.

Aug. Jā incipit beneficia q̄ iter agentibꝰ in heremo facta sunt.

Petierūt. Aug. Boni ad sustentatōem infirmoꝝ.

Coturnix. Aug. Que est et caro· quia hic non de amaricatione inimicorum. sed de fide electorū loquitur: ipsi intelligendi sunt petisse vū amaricantium murmura ꝓmerentur.

Quoniammemor. Aug. His oībus beneficijs. deus cōmendat in abraaz meritū fidei. vnde subdit qm̄·m·f·

Et deduit Aug. Non vt ꝓpter ista cū colant. sed vt ea ad bonū ętern

⁊ Sponte sua malū· ⁊ Per invidiam.

cor eorum vt ⁊ odirent populū ei⁹:
⁊ vel vt. ⁊ ut opere tui et laterio munerentur. ⁊ defraudando precium·

⁊ et ⁊ dolum facerent in seruos eius.
⁊ Quomodo bis vsus ad gloriam suam scipit

Misit moysen seruum suū: aarō
⁊ ·i· p eos dedit vel fecit ⁊ Moise·s. et aarō·

quē elegit ipsum. ⁊ Posuit in ⁊ eis
⁊ Que aliquid portendebāt ⁊ Que aliquid tangē verba significabant.

Verba signorū suorū z ⁊ prodigiorū: i
⁊ Hoc ad litterā inter plagas egipti legit.

ęra chā. Misit tenebras et obscu
⁊ vel exacerbauerūt. ⁊ Scz egiptii contradictōibus suis. ⁊ Jd est. cōplenit

rauit: et non exacerbauit sermones
per miracula confirmauit quod promisit.

suos. Conuertit aquas eorum in
⁊ Cas. Ne sit in aquis spes vite illis hominibus cū in aqua moriuntur. quod ibi naturaliter nutrieur·

sanguinem: et occidit pisces eorū.
⁊ ⁊ Ecce tercia plaga. ⁊ Socii ranarū tunc fiunt principes· qui sub aquis post locandi erāt

⁊ Edidit terra eorum ⁊ ranas: in pe
⁊ ⁊ Ecce quarta. plaga

netrabilibus regum ipsorū. ⁊ Di
⁊ ⁊ Musca ⁊ Que iactantia regis. qui nec par est muscis. ⁊ ⁊ Culex.

xit et venit ⁊ cynomia et ⁊ cinifes: in
⁊ ⁊ Quinta plaga.

omnibus finibus eorū. ⁊ Posuit
⁊ pro pluuia que secundat grando qui tactabare facit· ⁊ Scz posuit

pluuias eorum grandines: ignem
⁊ Jd est·fulmina·

comburentem in terra ipsorum.
⁊ grandine: et igne. i· fulminibus·

Et percussit vineas eorum et fi
⁊ ⁊ Cas. Ne dubites de satis qui pempta sint vbi matora pemit.

culneas eorum: et ⁊ contriuit lignū
⁊ ⁊ Decta plaga. ⁊ Mater bruci.

finium eorum. ⁊ Dixit et venit ⁊ lo
custa: et brucus cuius non erat nu
⁊ ⁊ Verbum que per se nascitur.

merus. Et comedit omne ⁊ fęnum
⁊ Segetum· ⁊ Qui puenit ex labore.

in terra eorum: et comedit oēs ⁊ fructū
⁊ ⁊ Septima plaga que in exodo decima·
⁊ augus. Nouissima plaga in egipto qua victi cedunt egiptii·

terrę eorum. ⁊ Et percussit omne
⁊ de hominibus ⁊ Propter primogenita pecorum dicitur que similiter percussit·

⁊ primogenitum in terra eorū: ⁊ pri
⁊ ⁊ Primū beneficiū.

mitias omnis laboris eorū. ⁊ Et
⁊ ⁊ vel in pro cū more scripture.

edurit eos ⁊ cum argento et auro: z
⁊ ⁊ Secundū beneficiū. ⁊ Magnū beneficium migraturis. ⁊ ⁊ Corpore nō animo.

nō ⁊ erat in tribubus eorum ⁊ infir
⁊ Posū submersionē exercitus·

mus. Lętata est egiptus in profe
ctione eorum: quia incubuit timor
⁊ ⁊ Cōtra ardorem solis· ⁊ Cōtra tenebras. ⁊ ⁊ terrorum beneficium.

eorum super eos. Expandit nu
bem in protectionē eorum: z ignem
⁊ ⁊ Quartū beneficium. ⁊ aug. Non coturnicē sed carnem·

vt luceret eis per noctem. ⁊ Petie
⁊ ⁊ Non quelibet caro·sed. ⁊ ⁊ Quintū beneficium· ⁊ Jd est·manna·

runt z venit ⁊ coturnix: et ⁊ pane cę
li saturauit eos. Dirupit petram
⁊ ⁊ Septum beneficium.

et fluxerunt aquę: abierunt in sic
co flumina. Quoniā memor fuit
⁊ ⁊ promissi abrae· ⁊ Quod in figura cōplēs eterna prefiguauit.

⁊ verbi sancti sui: quod habuit ad
abraam puerum suum. Et edurit
populum suum in exultatione: et
⁊ ⁊ Is est populus· ⁊ aug. Quia murmuran tes percussi sunt. ⁊ ⁊ Septimū beneficium in quo est completio ꝓmissionū.

⁊ electos suos in ⁊ lętitia. ⁊ Et de
⁊ ⁊ fructus regionum·

dit illis regiones gentiū: z labores

referant·i·vt custodiant iustificatões eius.

¶Possederunt. Augus. Non vt hec habenda sint ꝓ summo bono sed vt eis vacent·vnde summū et ꝑnā bonū possit acquiri·non vt in eis luxu dessuant vel torpescant.

¶Iustificationes. Cas. Sunt vbi est euidens et absoluta ꝓceptio, vt diligas deum et primū: quę custodienda. Ler de his quę nō coꝛpaliter sed ſpaliter·et ideo querenda·quia vmbra futuroꝝ·

¶Legem. Cassio. Vt de circūcisione ei⁹ et de alijs quę diligenter inuestiganda sunt, quia mystice dicūtur.

¶Alleluia alleluia. Quidā dicūt vnū alleluia ad finē superioris psalmi ꝑtinere, alteruꝫ esse sequentis. hanc eñ regulam hieronimus tenendā esse tradit. Cui⁹ assertioni cassiodorus quoq; cōsentit. sed plures vbicunq; est alleluia seqn tiant·et aliquando semel·aliquando bis vt dominus in euangelio·nūc dicit amen·nūc amen amen ꝑ maiore certitudie rei Illi⁹ consentit Aug. ꝓsertiꝫ cū nulli greco⁊ codices in fine psalmi habēt alleluia. CV.

¶Aug. Psalm⁹ iste superiori cōiunctus ē· nō modo in titulo. sed etiaꝫ in materia. Agit eñ de eodem populo israel de quo et superior Sed iste agit ꝺ illo secundū iniquos qui ibi erant. ꝓcedens vero ꝺ eodem sc̄im electos.

¶Aug. Aliquos in illo populo veros fuisse filios abraę. innuit paulus dicens: Sed nō in oībus illis beneplacitū est deo. Et q⁊ bos cōmendat hic ꝓmissis psalmus·nichil ibi dicitur de iniquitatibus amaricantiū. Sed hic sequens psalmus agit de iniqs, ꝗ q⁊ iniqs nō solū iusticia ꝗ mia dei facta est. De his loquit⁹ seqns psalm⁹·cū laudib⁹ dei·ex ꝑsona eoꝝ qui veniā cōuersi ꝑcant⁹·et exẽpla eoꝝ cōmemoꝛatur. in quos etiā peccantes dies apparuit misericordia dei. vn· de et. ā iste sicut et ille·sic incipit. Confitemini ꝺ· Ibi sequit⁹ et inuocate. hic quia bonus. vnde hic confessio peccati potest accipi. quia sequit⁹ etiā peccauimus cū ꝑ·n· Sed et q⁊ bonus est deus. in laude est·et in laude confessio, licet nō sit pia peccatoꝝ confessio sine laude dei. habet ergo dei laudē· qui peccata confitetur sū i verbis·quādo cū bonū et misericordē dicit sine in solo affectu cū hoc cred⁹t. Moner ergo ad geminā cōfessionē laudis ⁊ peccꝫ

¶Cas. Hebrgens relicta patrū ꝑfidia. ad misericordiā dei cōuersus· suaꝺet alijs ad eandē misericordiā cōuerti·orans vt populo beneplacito sociē tur·qui erat in aduentu christi congregandus.

¶Quis loquetur. Cas. Iste qui misericordiā petit implet⁹ considera· tione diuinoꝝ operū et admirans ait: ꝙis loquetur.

¶Beati qui custodiunt. Augul. Vel quia sequit⁹. Beati qui custodi·et facit inf· Laudes ds dicit opa ꝓceptoꝝ eius, quę ipse facit in suis deus eñ opatur in nobis velle bonū et pficere·vt ait apostolus· Quis ergo loquet⁹ potentias dñi·i·quomō et quę deus potēter opatur in suis·quoniā hec ineffabiliter opatur. quis audi·fa·om·lau·eius. Quis cuꝫ audierit facit laudes eius·i·opa ꝓceptoꝝ eius. quę et si nō oīnia audita fiunt. inquātū tamē fiunt. ille laudādus est qui opatus est in eis. Et ideo maluit dicere laudes q̄ mādata·vel opera mandatoꝝ ei⁹. quia (vt dictū est) inquantuꝫ fiūt ipse laudādus ē. quas tamen omnes quis sufficit facere vel loqui. Et est sensus misericordia ē in seculum quā quis apud se nō sufficit cogitare· vel alijs intimare vel opere implere. Et accipit ꝑ eodem laudes et potentias. Sꝫ inter illa duo distinguit sc̄z loquet⁹ et auditas fa· Et sequit⁹ beati. Q. illud nemo sufficit scilicet loqui potentias vt omnes laudes facere. vel·i· saltez agat hoc sc̄z iudiciū et iusticiā· q⁊ beati sunt qui cu·rē

¶Ad videndū. Aug. Vt videam⁹ te in ea bonitate quā ꝑ stas electis·i· ꝑ gratiā tuā videam⁹·ne ecci remaneamus.

¶Vt laueris. Augul. Mirū est in plerisq; codicib⁹ esse scriptū vt laueris. cū sit vna ī greco⁊ positō·et sillis debet esse interꝑtatio sc̄z vt videamus et lętemur et laudemus cū hereditate tua. Vl vt videas nos in bonitate elec·tu.i· ibi nos esse facias·et ibi nos videas. Et vlita ad lętandū·i· vt lęteris in lęticia gentis tuę·i· vt facias gentē tuā lętari et te. Et vt lęteris cū hereditate tua·i· faciaſ eā laudari in te. quia nō laudat⁹ nisi ꝑter te.

¶Peccauimus. Secunda ps vbi enumerat peccata patrū q̄ in egipto cōmiserunt ⁊ tamē a deo dicit liberatos.

¶Iniquitatē fe. Cas. Xercō idē dicit vt pura cōfessio appareat· tāto citius soluitur·quanto vinac⁹ se damnat homo.

¶Mirabilia. Aug. Id est·quid ꝑ illa eis dare velles·i·nō tem· pale: ꝗ ęternū bonū. quod ꝑ patientiā exꝑectat⁹. et ideo ipsi impatiētes murmuraueruṅ. et tempalibus beari voluerunt.

¶Cas. Duo sūt quę beneficia cōmēdāt. intellect⁹ et memoria quoꝝ vtrū q⁊ in eis redarguit. Et ꝑmo intellectū· cū ait nō intellexerūt mirabilia.

¶Irritauerunt. Aug. Timētes deū et desꝑantes·ꝑ⁹ tot in egipto visa

¶Hec irritatō facta est cū egredientes de egipto. puenerūt ad mare rubrū vbi ita erant cōclusi ·q· ex vno latere erat mons nimis arduus ⁊ nemini ad transeundū ꝓuius·et ex alio latere erat mare rubrū·et a dorso erant insequtes egiptij. et ꝓ bis ceperūt grauiter murmurare· oblīti potentię dei· Sed tāc mare diuisum est in duodecim diuisiones et nulla tribus aufa fuit ire ꝓius nisi tribus iuda. vnde m·eruit inter alias regni ꝓuilegium vel ꝑn ciapatum obtinere.

¶Sicut in deserto. Aug. Quia vbi fuerunt abyssi· factum est siccita te vt desertum vbi nō sunt aquę·

¶Redemit eos. Aug. Quo ꝑcio·q·d· nullo·sed in figura baptismi factū est in quo redimimur de manu dyaboli sanguine christi. vnde et mare rubrū dicit·quo colore sanguis figurabatur

¶Et crediderunt. Aug. Ecce dura corda indoꝝ quę nō ante· ꝗ post miracula credūt melius fuit ꝓmittenti credere.

† ꝟ Electi. verum semen abrae·
populorum possederunt. Ut† cu·
stodiant iustificationes eius: et le
gem eius requirant.
Alleluia alleluia.

CV

ꝟ Peccata et laudes.

Confitemī do

† ꝟ In natura· ꝟ Ne quis ꝓ culpa terreatur. † ꝟ aug. vlq; in finē seculi misericordia que miseris exhibet. consolando in miseria vel liberādo ab ea. vel in eternū misericordia. quia nemo sine deo potest esse beatus·

mino quoniam †bonus: qm† in sę·
† ꝟ Et· ꝟ Id est. quis sufficiet.
culum misericordia eius. †Quis
† ꝟ Quis ꝟ Id est·facit vt audiantur ab aliis omnia in quibus laudandus est deus ꝟ aug.
loquetur potentias domini: † au·
Sic enim debent dici vt predicentur audientib⁹.
ditas faciet omnes laudes eius?
† ꝟ Sed quis potest oīes quasi nullus. vel q·
† ꝟ recte iudicando bonū a malo discernendo.
†Beati qui custodiunt †iudiciū:
† ꝟ Recte agendo. † ꝟ aug⁹. Er quo incipiunt. Qui enim ꝑseuerauerit, vsq; in finē hic salu⁹ erit
et †faciunt iusticiam †in omni tem·
ꝟ Sed quia deus iustos facit. ozat et ait.
pore. Memento nostri domine
† ꝟ aug. vt in eis simus in quibus beneplacitum est tibi. quod nō est in oībus. et non inter contumaces simus· † ꝟ Et vt hoc sit. ꝟ aug· vt ab eo sanati· possimus iudiciū custodire. et iuste agere. vnde beati.
†in beneplacito populi tui: † visita
† ꝟ Visita. † ꝟ visita nos ad hoc.
nos in †salutari tuo. †Ad viden·
dum in bonitate electorum tuoꝝ
† ꝟ Et vlita etiā. ꝟ Et letemur † ꝟ Que est ipse do⁹. Cui alibi dicit. Exultatio mea redunc me
† ꝟ filioꝝ abrae. qui omnes vna gens.
†ad lętandum in †lęticia †gētis tuę:

ꝟ vlita etiā ꝟ Quia nō laudat⁹ nisi ꝑter te.
vt laueris cum hereditate tua.
† ꝟ vlita et necesse est vt visites. q⁊ † ꝟ Quia in eis sumus materialiter quando peccauerūt. vel potius. i·sicut patres nostri·
†Peccauimus cum †patrib⁹ no·
† ꝟ Quantū ad deū. † ꝟ Quātū ad ꝓximum.
stris: †iniuste egimus †iniquitatez
† ꝟ Quid enim patres fecerūt † ꝟ aug·vbi multa eis facta.
fecimus. †Patres nostri †in egi·
† ꝟ fuit opus intellectu. vt ꝑ illa tpalia alia que rerēt sc̄z eterna· † ꝟ Que ꝑ eis in egipto fecerat
pto non †intellexerunt †mirabilia
ꝟ aug· Arguit et memoriā· quia nec saltē tempaliter acta recoluerūt· vt poteſtatē quā ex ti erant crederent se ab inimicis liberandos·
tua: non fuerunt memores multi·
tudis misericordię tuę Et irritaue
ꝟ dicat ꝑ sita terre·
runt ascēdentes in mare mare ru·
† ꝟ Ita murmurauerūt et tamē· ꝟ aug· nō secutus infidelitatē eoꝝ. † ꝟ nō merita eorum:
ꝟ glorificandū scilicet·
brum: †et saluauit eos ꝑpter †no·
men suum: vt notam faceret potē·
ꝟ Quomō saluauit· ꝟ augul· Et nō voce celitus missa. sed diuina potētia. quā que sensu carent sentiūt et obediunt·
tiam suam. Et increpuit mare ru
brum et exiccatum est: et deduxit
ꝟ vel aquis multis quod idem est· ꝟ tra·
eos in abyssis sicut in deserto. Et
ꝟ Quod magnū fuit· ꝟ Quod grauius .i. maius. quia ꝑpter eos percussi plagis.
saluauit eos de manu odientium:
ꝟ pharaonis·
et redemit eos de manu inimici.
ꝟ pharaonē et egiptios·
Et operuit aqua tribulantes eos:
ꝟ Persequētibus nō egiptijs. Qui enim ex egiptijs nō ꝑsequebātur remanserunt
vnus ex eis non remansit. Et cre

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Cito fecerunt. Tercia pars vbi exponit peccata que post exitū fecerunt. nec tamē defuit eis misericordia dei p moysen placati. Vel correptio p iusticiā dei in quoslā p moysen vindicantis.

Caſ. Cito fecerūt. Būma celeritate mutati sunt a credulitate z laude vt murmurarent. nō sustinuerūt. deꝰ erat eis victualia daturꝰ. sed illi nimia festinatione anticipauerunt sub diffidētia petentes. nō expectantes cōsiliū eius. distulit ei deus dare. vt pbaret eos.

Cōcupierūt cō. Aug. Talis locutō vt laudauerunt. l.

Caſ. Nimietas desiderij. geminatōe verbi ostenditur.

Saturitatem. Non est hec satiritas de qua dicitur. Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam.

In animas. Augul. Animalitatē. que sustentat esca. vnde z in euangelio. Nonne anima est plus q̄ esca

Aug. Vel aīmas vt voluntas que despando petierat copia vinceretur. Saturitatē sequitur fastidio. vnde subdit. Et irritauerunt. Caſ. honorē ambientes inuidendo Moysen in cas. et aasanc. do. hec imitatio fuit. p sacerdotio quod habebat aaron et filij eius.

Aperta est terra. Caſ. Laus dei. q̄ suos vindicauit. qualitas pene ībi indicata. tra vorant. qui trena sapuerunt.

In synagoga. Caſ. Thore nanq; et ducenti. quinquaginta cū eo volētes hīe sacerdotiū aaron acceperī thuribula vt adolerēt incensum. ideoq; diuino igne consūpti sunt.

Peccatores. Aug. Nō ait peccāte. quod et boni. sed peccatores. valde iniquos et grauib; sarcinis peccatorū oneratos.

Et fecerunt. Caſ. Absentia moysi non tolerātes. dum ipse in vertice montis synai morabatur vt acciperet legem fecerunt vi.

Dreb. Caſ. Interpretatur caluaria. vbi crucifixio facta. vt iam tūc psi di in eo nomine peccarent. vbi posteri eorū erant dominū crucifixurū. id ē. in eo loco qui secundū nomīs interpretationem designat locū vbi iudei crucifixerant dominū. Hoc impatiētia leuiū fecit. sicut oīa mala et ea nascunt

In similitudine. Aug. Nō ait in similitudinē. sed in similitudine. Et est talis locutio vt lupta. et crediderunt in verbis eius.

Obliti sunt. Caſ. Magna oblīuio. q̄d est in memoria. si nō liberatō

Terribilia. Quia aduersarios afflixerunt. et istis quem timere debebant monstrauerūt.

Stetisset in confractōe. Aug. Dicens si nō dimittis illis. dele me a libro tuo. Quantū valet intercessio sanctorū. Securus moyses de iusticia dei. qua eū delere nō posset. impetrauit misericordiā. bis q̄ iuste pirent.

Ut auerteret iram. De aqua contradictōnis et īmolatōne filiorū. vnde vehementius iratus deus. et tamen postea misertus.

Et pro nihilo. Quarta pars vbi item et alia peccata enumerat. et p pbinees placatum deum dicit.

† S Aug. Jd est. mirabilia quia admiratō non est sine aliqua formidine. S Caſ. Dec miracula mē tibus herent.

† S Aug. vsus locutōnis est. p verbis eius. vel in verba quod magis latine diceretur. † S talis locutio est ista vt illa. qua dicitur vitam talē viuit.

diderunt in † verbis eius: z † lauda

† S dicentes cantemus dño g. e. m. e. † S Q. crediderunt et laudauerunt. et- S uel festinauerūt quod apertius.

uerunt † laudē eius. † Cito fecerūt

† S Aug. debuerūt enim cogitare tanta opera dei erga se facta nō esse inania. sed vocare eos ad eterna. que patienter expectanda sunt. Illi uero festinauerūt fieri beati i terrenis. i quib⁹ ē hydria cupiditatis de qua qui biberit sitiet iterū. vnde subdit. et concupierunt con.

obliti sunt operum eius: non † susti

nuerunt consiliū eius. Et concu

pierūt concupiscentiaz in deserto:

S Jd est. in deserto.

et temptauerunt deum in inaquo

so. Et dedit eis petitōem ipsoz̄:

S Jd est. quia: S Ita fecz. S nō tū ideo beati. et misit saturitatez in aīmas eoz̄.

S p̄o sacerdono.

Et irritauerunt moysen in castris

aaron sanctum domini. Aperta ē

S terra se.

terra et deglutiuit dathan: et ope

ruit super congregationē abyron.

† S Jd est. in ducētos quinquagintā qui thuribula tenuerūt. † S. Non dei.

Et exarsit ignis in † synagoga † eo

† S Qui in incenso peccauerunt

rum: flama combussit † peccatores.

† S Absentiā molli nō ferentes. † S Alias ebo reb. † S post.

† Et fecerunt vitulū in † oreb: † et

† S vitulus enim nō sculptilis sed pfatilis fuit.

adorauerunt † sculptile. Et muta

S Jd est. domini qui esset gloria eorum si sustinerent eum.

uerunt gloriam suam: in similitu

S vt ab eo comederētur. q̄ fenū sunt. i. caro.

dine vituli comedentis fenum.

Obliti sunt deū qui saluauit eos

† S Q. quomō saluauit. S Ecce ipse est.

† S Que p magnitudine recoli potuerunt.

† S Caſ. Dec nō solent a mente excedere.

† qui fecit † magnalia in egipto: † mi

rabilia in terra cha: z † terribilia in

† S Cōminando † S p̄o pter hec scelera quia digna erant pire omnes penitus.

mari rubro. Et † dixit vt † disperde

ret eos: si non moyses electꝰ eius.

† S Incessanter oraſſet. p eſſ. † S aug. In plaga qua erant ferienda. vt se obiceret p̄o illis.

† stetisset in † confractione in conspe

S vel ira.

ctu eius. Ut auerteret iram eius.

† S Nō q̄ eam vidisset. sed sic. p nichilo b. fez q̄ nō crediderūt v. e.

ne disperderet eos: et † p̄o nichilo

habuerunt terram desiderabilem.

† S q̄ essz eos introducturꝰ. S vel bis.

Non crediderunt † verbo eius et

S dicentes faciamus ducē. et redeam⁹ in egyptū.

murmurauerunt in tabernaculis

† S dū murmurant nō audiunt. † S Caſ. vehementer eos a murmure phibentis.

suis: † non exaudierunt † vocem do

S Cōminando penam

mini. Et eleuauit manū suam sup

† S Quasi viles. qui prius fuerūt gloriosi.

eos: vt † psterneret eos in deserto.

S filios eriam.

Et vt deiiceret semen eorum i na

† S Ne. vltra de congregatione presumerent.

tionibus: et † disperderet eos in re

† S aug. Idolo gentium consecrati sunt.

gionib⁹. Et iniciati sunt † beelphe

† S Immolātur mortuis hominibus quasi diis.

gor: z comederunt † sacrificia mor

tuorum. Et irritauerunt eum in

† S vel studiis † S vt. p suis grauibus peccatis grauiter vastarētur.

† adinuentōibus suis: et † multipli

cata est in eis ruina. Et stetit fi

† S aug. Breuiter dicit q̄ non docet sed cōmemorat. † S Hic.

nees et † placauit: et † cessauit qual

satio. Et reputatum est ei ad iusti

ciam: in generatione et generatōez

† S vsq̄. † S Ad iram puocauerunt.

vsqz i sempiternū. † Et † irritauerūt

Non crediderunt u. e. Aug. Contempserūt quod p illā significabat. eternum bonū vere desiderabile. vl nō crediderūt v. p pua ad magna vocantis. Nisi aliquid magnum terra illa signaret ad qđ inuitaretur. nullo modo cui parētur. qui. p nichilo habuerūt eam. Cuius tempale regnū etiā sāctis. p nichilo ducūt. vt bonum sale quę in cęlo ē. ve desiderabile. amēt sed infidelitas. merito arguit. qz in eo q̄ habuerūt eam. p nichilo. nō crediderūt verbis dei. p pua ad magna ducentis. et festinātes hic esse beati. nō sustinuerūt consiliū eius.

In tabernaculis. Caſſi. Murmur. quia boc nō laborantibus sed ociosis cōtigit. vnde maior iudicia criminis crescit.

Et eleuauit. Caſ. Hec iusticia dei pmittitur. vt secuta pietas magis glorificet. q̄ pietas in segnēs ostendi tur. vbi interuētu phinees deus placat⁹ est.

Et iniciati sūt. Caſ. Vel peccati sūt quasi nō modo ad tēpꝰ colētes. grauior et cessus et vehementior ira. demonib⁹ deuouebant filios.

Aug. Et iniciati. sine quā dicere q̄ aliquis banc indignationes dei placauerit. ad iūgit. Et iniciati sunt et irritauerūt. et multi plicata est in eis ruina q̄si ad hoc distulerit q̄ leuaret manū ad psternendos: vt dati in reprobū sensum etiā boc admitterent scz crimē ydolatrię. et in tanto crimine euidenti iusticia punirētur. et tantū fuit hoc scelus coz: vt deꝰ nollet aliter placari. nisi vt phinees eū placauit. qui coētes interfecit. nō odio eorū. sed zelo dei. quo facto populū cui⁹ maior interitus futurꝰ erat liberauit.

Et stetit phinees. Caſ. Solida mēte vt in generali pturbatōne sue ipse cōfidentiā depcatōnis assumeret. Et placauit vel exoravit. Possz dixisse: Et mechantes transfixit. Sed melius dixit exoravit. quia transfixio mechantium zelo dei facta. magis dicenda oratō q̄ opatō. quia qui bene agit orat.

Et reputatum est. Aug. Deus q̄ni nouit quanta charitate populi id factū sit. reputauit hoc sacerdoti suo in iusticiā. nō solum q̄diu generatio est. sed vsq̄ in eternum.

Et irritauerūt. Caſ. Quinta pars vbi agit de aqua cōtradi. tōnis

et de īmolatōne filiozū vnde vehementi⁹ iratus est deus. z tamē postea misertus. Quasi ita irrit auerūt in adinuētionibus suis sicut supra dictuz est. Et nūc iterū irritauerunt.

¶ Et distinxit. Caſ. Hoc miraculū a priore cōstantia quā habuit i aliis miraculis hoc eīm ambigue dixit. qui ossia alia certa fide, pmiserat. pturbatus eīm murmure populi infidelis nō tenuit fiduciā qualem debuit.

¶ Aug. Et distinxit. Quasi hoc nō posset deus facere. qui tanta iaz ante fecerat. dubitāter enuz petram pcussit. qui in aliis nō dubitauerat. de hoc aūt hac sola pna correp⁹ est. q non intrauit terrā illaz. nō tamē alien⁹ stus est. a regno gratie dei.

¶ Dentes. Septē illos populos qui terram, pmissionis possidebant.

¶ Et factū est. Caſ. Terra, pmissionis data, in pmū: versa est ce cedentibus in ruinaz. quia gentiū cōsuetudo est ydolatre.

¶ Et īmolauerunt. Aug. Hec et si illa nō narret hystoria tamē hic, ppheta mentiri nō potest.

¶ Caſ. Si nō in primam sequēti etate facū ē quod narrat dō.

¶ Et interfecta est. Aug. Tropica locutō cōtinens, p cōtento. i. homines. Ipi eīm interficiebāt aimas suas īmolando filios. et cōtaminati sunt in opib⁹

¶ Adinuentionibus. Aug. Nō q̄ p̄mi inuenissent. sed qa alios imitati sunt. Nō in greco aptius. et hic et supra. vñ et alij trāsferunt studia. vel affectōnes. vel volūtates.

¶ Abominatus est. Caſ. Id est auersus est ab eis. quod aūti est extremū oīm malox. vñ ruina sequit⁹ z tradidit.

¶ Et tradidit eos. Caſ. Ecce qui gloriabāt in ydolis o ppbrio seruitutis subsūt. q: seruiūt inimicis. qđ difficile ē.

¶ Qui oderunt eos. Caſ. Graue est seruire offenso. qui nullo placatur obsequio.

¶ Sepe liberauit. Caſ. Dupler misericordia. pmisit eīm supius beneficia dei. nec tñ cessat iniq̄tas eoz. intulit vindictā. z afflictis iterū miseretur.

¶ In consilio suo. Caſ. Consiliū hominis malū est ipsi homini. quo querit que sua sunt. nō que dei.

¶ Testamenti sui. Caſ. Causa est ne israel. p debito piret. testamentū nouū. vbi est aduentus domini. qui est abraę pmissus.

¶ Penituit. Aug. Quia mutant q̄ pditurus eos videbatur. Caſ. tūc penitet quādo nos pnitere videt. et talis est nobis. quales nos illi.

¶ Aug. Nichil repente facit deus. sed quod ab eterno pscivit. Sed mutare dicit. quod secundū rerū causas seqm videret alqs causis ecōtra interuenientibus. Sed et causas. et quid fieret imutabiliter ꝓuidit.

¶ In misericordias. Caſ. Propter diuersa dona. ppbete. apostoli. martires et cōfessoz. de iudeis fuerūt quos dedit in misericordias. et boc ī conspectu omniū. q. d. id ē. gentiū vt eos gentes mirarent. quę prius eos

cum ad aquas contradictionis:
† ſ Mente turbatus ut deliraret.
et ⁊ueratus est moyses ꝓpter
ſ Numia importunitate populi succensus difficulter excerpsit dicēs. Nunquid de petra h. potero vobis aquam e.
eos: quia eracerbauerunt spirituz
ſ ideo quia eracerbauerunt eum.
cius. Et distinxit in labijs suis:
† ſ illa de quoū iniquitatibus loquit psalm⁹ cū in terram, pmissam intrarēt.
non ⁊ diſperdiderunt gentes quas
† ſ ut interficerent nec cōmunicarent eis
† ſ Caſ. Ne enim boc fieret. precepat deus occidi gentes.
† dixit dñs deus illis. Et ⁊ cōmixti
sunt inter gentes. z didicerunt opera eoruz. z seruierunt sculptilibus
† ſ ita. ſ q eas nō pdi ferūt. sz cōmixti sūt eis.
eoz: et ⁊factum est illis in scādalū
† ſ hoc moyse et iosue mortuis † ſ ydolis que
et ⁊ īmolauerūt filios suos z ⁊ filias
erat consuetudo gentium
suas demonijs. Et effuderunt
† ſ aug. pulsoū a cōsensu illius sceleris alienoz
sanguinem ⁊ innocentez: sanguinē
ſ Caſ. Ne putes extraneoz m.
filiorum suoz et filiaruz suarū:
quas sacrificauerunt sculptilibus
† ſ Quia fere boc peccato omnes mortui sunt.
† ſ Id est. ipsi homines.
chanaam. † Et interfecta est ⁊ terra
† ſ Id est. contaminati sunt.
in sanguinibus: z ⁊ contaminata ē
ſ polluti
in operibus eoz: et fornicati sūt
† ſ Adulterinis sugestionibus polluti
† ſ Quasi potentia vindicandi excitata est.
ſ Ira non est in deo. sed ꝓ similitudinē.
⁊ in adinuentionibus suis. † Et ira
tus est furore dominus in populo
ſ aug. nō ad pditionē sed disciplinaz. qō innuit nominans hereditatem.
suo: et abominatus est hereditatē

suam. Et tradidit eos in manu⁹ gē
ſ Quia illis subiecti.
tium: et dominati sunt eoruz qui
oderunt eos. Et tribulauerūt eos
inimici eoz: et humiliati sunt sub
† ſ Ds dominus.
manibus eoz ⁊ sepe liberauit eos.
† ſ aug. hoc est quod sup⁹ dixit. nō sustinuerūt consilium eius sz dei quod est de eternis.
† Ipſi autem eracerbauerunt cū
† ſ Ideo. ſ vles facti.
in cōsilio suo: et ⁊ humiliati sunt in
† ſ Licet essent inqui deus tamē plenus misericordia si neglexit eos. ſ Intuitu misericordie.
iniquitatibus suis. † Et vidit cuz
tribularentur: et odiuit oratione
† ſ aug. Eterni quod disposuit ad abraam.
eoruz. Et memor fuit ⁊ testamenti sui: et pnituit eum secundū mul
titudinez misericordię suę. Et de
† ſ Predestinatos. † ſ Pluraliter dicit. qz quis q̄s proprijs domū habet. et totis est miserentis dei
dit ⁊ eos in ⁊ misericordias: in cōspe
† ſ Hoc falso putant iudei implen ꝓ antixp̄m.
ctu omniū qui ceperant eos. † Sal
nos fac nos domine deus noster:
† ſ vnde alias oues habeo sez de gentibus sez filios dei qui dispersi erant.
et congrega nos de ⁊ nationibus.
ſ In presenti et in futuro.
Ut confiteamur nomini sancto
† ſ Caſ. Non in humana iactantia.
tuo: et gloriemur ⁊ in laude tua.
ſ Est.
Benedictus deus dominus isrl
ſ vnde. Beat⁹ qui habitant in domo tua domie in secula secu. laudabit.
a seculo et vsqz in seculum: z dicet
† ſ aug. iste predestinatus de iudeis et gentibus.
omnis ⁊ populus fiat fiat.

desperēt. Vel coā demonijs liberi facti sub quibus fuere captini.

¶ Saluos fac nos. Caſ. Certa pe. Jam copia laudis dei explet⁹ q̄catur. qđ futurū vidit. vt ecclesia de oīibus gentibus congregetur et laudes eternas cantet.

¶ Aug. Saluos f. n. Quasi dedisti misericordias in ꝓspectu omniū. dyaboli et angelorū ei⁹. qui captiuos tenebāt. q̄bus eiectis pficit xp̄s sanitates. Saluos fac nos. vñ hic orat vt perficiat salutem. vnde scriptū hic ordi nē quē domin⁹ in euāgelio. ꝓius eīm agit ō eiectōne demonū. postea de sanitate. Tercio ō glorificatōe. vbi subdit. Et gloriemur in laud. Sic eīm dixit dñs in euāgelio. Ecce ejcio demonia. et sanitates pficio. hodie et cras. et tercia die cōsūmor. i. pficio: occurrē tibi oīb⁹ in virū pfectū i mesurā etatis plēitudinis xp̄i. Per q̄ notātur tres stat⁹ xp̄ianę religionis. duo in p̄senti vbi meremur. Tercius in futuro vbi triūphabim⁹. Prim⁹ est in pnitentia. Secūdus in iusticia. Terci⁹ in gloria. In quoz significatōne celebrabāt ī veteri testamēto tres p̄ci pue festiuitates sez pascha. penthecostes. et scenophegia. In pascha īmolabat agn⁹. z cō medebat azima cū lactucis agrestibz z spicas igni torrebāt ꝓ q̄ significat⁹ carnis mortificatio. et p̄fite amaritudo. In pēthecoste. noui panes cuz nouis fructib⁹ offerebant. ꝓ quod intelligit⁹ iusticię stat⁹. p quā in nouitate vite ambulam⁹. In scenophegia quę erat festiuitas tabernaculorū. offerebat de cūctis fructib⁹ āni in templo. ꝓ quod significabatur stat⁹ futurę cōsūmatōnis. quādo sancti in īmortalitate dedicati venīūt cū exultatōne portantes manipulos suos. Idem tres status significati sunt per ea quę samaritanus circa vulneratū fecit. Infudit eīm primo vinū. postea oleū. deīn de dixit illi vade sanus factus es. In vino intelligit fervoz pnitentię. In oleo lenitas iusticię. In eo q̄d dixit vade san⁹ fact⁹ es cōsūmatō glorificatōnis eterne. Hi quoq; qdem significant ꝓ tres dies xp̄i sez crucis sepulture resurrectōis. Isti ergo tres status significant ꝓ illa tria ꝓdicta quę domin⁹ dixit. Per exectōem quippe demonū pnitētia intelligit. ꝓ quā a peccatis mūdamur. ꝓ sanitatū pfectōem iusticia. Per tercię diei cōsūmatōz futurę glorificatōis pfectō intelligit. Idē quoq; tres stat⁹ significātur ꝓ ea quę z hic dicūtur. prim⁹ pnitētię status notatur ꝓ hoc q̄ dixit dedit in misericordias in cōspectu oīm. Secūdus iusticię status ꝓ hoc q̄ dixit. Saluos fac nos. Tercius glorificatōnis ꝓ hoc q̄ dixit. vt confiteamur z gloriemur. Sequitur. Et congrega nos. ꝛc.

¶ Benedictus d. Caſ. Hec est laus quā congregatos optat cantare. hoc nūc cantat ecclesia de tanto bono leta.

¶ A seculo vsqz in seculū. Id est. ab eterno. in eternū. quia sine fine laudabitur. hec est tercia consūmatio corpis xp̄i in immortalitate. quod in

principio psalmi ora / tū est. Memēto nostri domīe in b-p-t. ad vi/ vendū. ad lętandum. vt lauderis cū h-t.

Alleluia alleluia. Aug. Hic psalmus commendat misericor/ diā dei. habuit et supe/ rior bis alleluia. et hic quoq; bis. qz ē ō vniū/ uersali eccia quę ꝓstat ex duplici pariete. scz gentiū et iudeoꝝ in/ vno ā̄gulari lapide col/ lectoꝝ. Et merito. vt dicamus abba pat̄. cū/ idez sit abba quod pa/ ter. Jd ē. vt sic ꝓ duo alleluia intelligamus/ duos populos quos/ intelligimus ꝑ illa duo nomina quę apostol⁹ posuit q̄uis idez signi/ ficantia.

Confitemini. Aug. Docet hic psal/ mus quid simul ꝑ nos infirmi scz et mali. q̄d ꝑ misericordiā dei bo/ni fiāt et filij dei. Cō/ teritur superbia. gloriā/ cat gratia. quę de q̄/ tuor temptatōib⁹ libe/ rat. Primo monet re/ dēptos cōfiteri. Cōfi/ temini. vtroq; mō scz/ pcēa et laudes. CVI.

Cas. Aug. Quinq; sūt septē ptitōes. Pri/ mo monet redemptos cōfiteri. Secūdo ponī/ tur prima tēptatō ibi. Errauerūt. Tercō se/cūda tētatō ibi. Sedē/ tes in tenebris. Quar/ to tercia temptatō ibi. Omnē escam. Quīto quarta ibi. Qui descē/ dūt. Sexto ꝓmendat/ ecclia ibi. Posuit flu/mina. Septimo agit/ de hereticis. ibi. Et pau/ci facti

Et mari. Cassio. Pro austro ponit ma/re. occeanū illius ptis intelligens: hoc ꝑ qua/ libet ptē pōt accipi.

Errauerūt. Cas. Secūda ps vbi prima temptatō est error. vbi et fames. Error qz vi/ā veritatis xp̄m nesciebāt. vbi et egestatē veri panis patiebant. Ordo in hac et reliquis temptatōnibus. prius est temptatōnis expositō. post clamor libe/ rationis. Tercō eraudituō clamoris. Quarto ꝑ eraudituōe cōfessio. i. laudatō

Esurientes. Aug. Curiosos sęculi significat. qui veritatē diuersis opi/ nionibus exquirebant. nec inueniebant.

Anima eorū in ipsis. Aug. Cōmendat se deus quod nobis expe/ dit. deficimus vt rogemus. et subueniente amemus.

Et dedurit. Aug. D. eripuit de ignorātia. ostendēs viā xp̄m. Ecce li/ berauit eos ab errore. de fame aūt et siti quib⁹ estuabāt. qualiter liberauit. post dicet. sed ꝑmittit de cōfessione.

Alleluia alleluia.

CVI.

¶ Hoc nequit qui nō gustauit. vñ alibi. gustate et videte. quonia suauis est dominus.

Confitemī dō ¶ id est. q. suauis

mino: ¶quoniam bonus. quoniaꝝ ¶ in eternū. ¶ Quod ego dico.

in ¶sęculū misericordia eius. ¶ Di ¶ Sanguine christi.

cant qui redempti sunt a domino: ¶ dyaboli.

quos redemit de manu inimici. de ¶ Aug. Paulatim nō omēs simul in vnā ciuita/ tē. i. vnū populū dei. Cas. qui pri⁹ ꝑ arua et lucos/ demonū raptabātur. ¶ vnde cōgregauit.

¶ Cas. Dic pariet q nō de solito iudeis dicit.

regionib⁹ ¶cōgregauit eos. ¶A so/ lis ortu et occasu: ab aquilone et ¶ Redemit. congregauit. quia.

¶ Sine deo.

mari. Errauerūt in solitudine in ¶ Sine vera doctrina. ¶ Que est christus.

¶ Celestis hierusalē in qua habitandū est.

¶inaquoso: ¶viā ciuitatis ¶habita ¶ Aug. Et ꝑter errorē erat et inopia sine cibo/ verbi dei. et potu gratie. quia erant.

culi non inuenerunt. ¶Esurientes ¶ Quia nō se excessit. scz se sibi sufficere putauit.

et sitientes: ¶anima eorum in ipsis ¶ Ideo. ¶ Jam conuicti.

¶ Jam conuicti.

defecit. Et clamauerunt ad domi ¶ Errore et fame. ¶ Malis inentabilibus.

nū cum ¶tribularentur: et de ¶neces ¶ Quid enim eis fecit. ¶ Quia erabant.

sitatibus eorum eripuit eos. ¶Et ¶ Que est christus. ¶ vnde ego sum via.

¶ Operando.

dedurit eos in ¶viam rectā: vt ¶iret ¶ Cuius viam nō inuenerant. ¶ Ergo.

¶ aug. D. dicite inexpris vos qui hoc iam exper/ti estis in via positi ad ciuitatē directi et siti libe/rati. quia satiauit anima inanē.

in ¶ciuitatem habitationis. ¶Con ¶ aug. nō merita nostra. nō vires. nō sapientia.

fiteātur domino ¶misericordię ei⁹: ¶ Exhibita.

et mirabilia eius filijs hominū. ¶ nō solum durit in viā. sz et a fame liberauit. ¶ Cas. Que erat vacua sine deo.

¶Quia satiauit animā ¶inanem: ¶ Quando a deo visitata medicinā desiderabat.

animā ¶esurientem satiauit bonis. ¶ Mozantes. quia vincti confusionē/ prana.

¶ Peccatis. ¶ Luciosa vita est imago future mortis.

¶Sedentes ¶in tenebris et ¶vm/ ¶ Quia ipsi mendici ꝑ indigentiā boni.

¶ Quia vincula peccatoꝝ que ligant eos ferrea et inuincibilia sunt.

bra mortis: ¶vinctos in ¶mendici/ ¶ D. ideo vincti sunt in mendici. et fer. ¶ Per superbiā. iusticiā dei nescientes. suam volē/ tes constituere.

tate et ferro. ¶Quia exacerbaue/ runt eloquia dei: et consilium altis ¶ Spernēdo ¶ Ideo.

simi irritauerunt. Et humiliatum ¶ ¶ Impotentes per se resistere vicijs.

est in laboribus cor eorum: et ¶infir ¶ aug. Et preceptū eius auget peccā.

¶ Alius.

mati sunt: nec fuit qui adiuuaret.

Et clamauerunt ad dominū cum tribularentur: et de necessitatibus eorū liberauit eos. Et edurit eos de tenebris et umbra mortis: et ¶ difficultates ¶ Ergo. ¶ Pro liberatōe sequitur laudatio. ¶ Hoc supra expositum.

¶vincula eorum dirupit: ¶Confi/ teantur domīo misericordię eius: et mirabilia eius filijs hominum. ¶ Dās d ficultates vicit. ¶ Quare ¶ Na/turalem cupidinem.

¶Quia contriuit ¶portas ereas: ¶ dyabolicas suggestiones. ¶ In altū bonī operis. quia longe antea erant superbi vnde erāt ad detectōnem interius humiliati.

¶vectes ferreos cōfregit. ¶Susce/ pit eos de via iniquitatis eorum: ¶ Qua a sibi tribuebant nō deo. suam iusticiam constituentes. ¶ desecti ad interitū. Et sic i ma/lo. vel in bono. inuenerūt se nichil posse sine deo

ꝓpter ¶iniustitias enim suas ¶hu ¶ Suscepit tamen. ¶ Cas. vnde anima vnit.

miliati sunt. ¶Omnem ¶escam ab ¶ nē leue putes.

ominata est aīma eorum: et ¶appro ¶ defectum anime.

piquauerūt vsq; ad portas mor/ tis. Et clamauerunt ad dominum cū tribularentur: et de necessitati/ bus eorum liberauit eos. Misit ¶ Cuius fastidio languor erat. ¶ aug. Non de errore vel fame. nō de difficultate vincēdi pec/cata. sed de corruptela mentis que fastidit q̄ bul/ce est.

¶verbū suum et sanauit eos: ¶et eri/ puit eos de interitōnibus eorū. ¶ Ergo er de hoc. ¶ Vero. Expositus ne expo

Confiteantur domino misericor/ nas. ne actum agas.

die ei⁹: et mirabilia ei⁹ filijs homi/ ¶ aug. Jam enim vt laudet suauis est dominus.

nū. Et sacrificent sacrificiū laudis

Mirabilia ei⁹ Die. N. mirabilī mo/ do redemptōnis date/ sunt misericordię.

Esurientes. Cas. Scire appetentē. Pōt nō scire appetentē sed inedia nimia deficientē sicut cōtingere solet ni/mia fame vel infirmi/ tate cōfecto. vt mādu/ care nō appetat. sed ni/mia inedia deficiat.

Sedentes in te/ Aug⁹. Tercia ps vbi ponit secūda tempta/ tio. difficultas vincen/ darū cōcupiscentiarū. Jam em̄ positus i via scit quō vincre debeat q̄d ante in errore nescie/ bat. Et si conat⁹ q̄d no/ mit. ligat⁹ cōsuetudine prana nequit. nō ergo suis viribꝫ conet: si da/ met ad deū. et iam erit facile quod erat difficile abstiere a mal. Po/ terat hoc dns sine dif/ficultate dare. sed tunc largitorē bn⁹? boni nō agnoscerem⁹? nisi pri⁹ obnitēres cupiditates sentirem⁹?. et nos etiaꝫ hoc posse ꝓfideremus.

Quia exacerba/ uerūt. Augul. Hoc aliud iterū cōfitē/ tur. quia non agnoscēs gratiā sibi tribuebat. suā iusticiā cōstituere/ volens consiliū dei ir/ca rep̄bat. vñ ad/ dit. qz exacerbauerūt.

Aug. Exacer. e. d. Contra eloq̄a dei agē/ tes in eius regulis vi/ uere respuerūt. vñ eis erat ira⁹?. Consiliū. vt qui sup̄bierūt in an/ gustijs būllarent. q̄d erat salubre cōsiliū. vt motiꝫ sensi cōtrario remedio curaretur.

Nec fuit qui. Aug. Deo em̄ deuōtēte ab auxilio laborare ꝑ/ tes cōtra vicia. sed nō vincere. et te ꝑsso ma/ jus ꝓfuetudie būlia/ bit cor. ut discat clama/ re. vñ sequit. Et eccla.

Et exclamauerūt. Cas. Simili causa eadē sententia que et supra

Portas ereas. Cas. Porte ereę hoīm cōsuetudines vicioseq̄ dan/ sos nō sinūt exire. Vectes. spūs immundi. qui portas obserant. Ereos ferreos. ꝑ fortitudine ponit. sed virtus dei frangit.

Omnē escam. Aug. Quarta ps vbi ponit tercia temptatō. quę est tediū. Qui supra fame languebāt. item fastidio peiciantur. ne ergo putes de satietate securos. quia et fastidio morīūtur. Et hoc est omnē escam.

Aug. Postq̄ venit de ignorātia ad veritatē de errore ad viā. defa/ me sapientię ad verbū fidei. et postq̄ difficultates malorū vicit. vt sine que/rela viuat. restat tedium. vt aliquando nec legere nec orare delectet. cuasit

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

impiam et cōcupiscē
tiā sed montur tedio.
¶ Qui descendūt
mare. Aug. Quinta
ps. vbi ponit quarta
temptatio. quę est tem
pestas seculi.
¶ De tribus p̄dictis
liberatus iā fortasse di
gn⁹ ē cui populus cō
mittat qui in guberna
culo nauis i. ecclesię cō
stituat. Ibi quarta tē
ptatio occurrit scz tem
pestas seculi q̄ quietę
ecclesiā turbat rectorē.
hoc periculū maxime p
tinet ad rectores. cui
tamē nō erunt exptes
sbditi. si tota nauis pi
clitatur.
¶ Ipsi viderunt.
Aug. Vel viderūt i.
spūaliter intellexerunt
vt in mari rubro ba
ptismū. sic ī ceteris. eo
q̄ fit. vt mirabilia ī p
fūdo videāt. quia ope
ra eius p̄funda estima
tione cōsiderant. ſz ne
inde tumescerent. expo
nit. pcellas eoz subdēs
dixit et stetit.
¶ In profundo.
Aug. Profundū cor
dominū vū venti erūpunt. et fiunt tempesta
tes seditionū et dissen
sionum.
¶ Sicut ebrius.
Aug. Titubant. quia
spiritus eorū. vel adū
sitas maior est virib⁹.
¶ Et omnis sapi
entia. In quiete sa
pientes apparent. quā
do loquūtur. quando
legūt. sed veniēte tem
pestate. omia huma
na cōsilia deficiūt. q̄d
agendū sit. nō videt.
restat ergo clamare. vt
cor eorū solidet deus.
ne tētatōibꝫ vēturis
tur.
¶ In ecclesia. Au
gus. Ecce vide omnia
dixerit. z vbi oīa p̄di
cta agunt.
¶ Posuit flumina. Cas. Verba ps hactenus quō de⁹ ad cuitatē ad
ducit. iuuat. pascit et regit. nūc quomō et mala inimicorū. pdesse facit.
¶ Aug. Posuit flu. Cōsequenter ecclesia cōmendat. ita vt nobis in omi
bus grata dei p̄dicetur. qui superbis resistit. humilibus dat gratiā. Et vt eui
denter appareat de qua psalm⁹ ab initio loq̄batur. cōmendatur ecclesia.
¶ Aug. Cōmendatio ecclesię quę p gratiam dei salua facta est. nō p me
ritū suū. et memorat inimicoꝝ afflictio propter superbiam. quibus extinctis
erecta est ecclesia. et propter insidias et domestica detrimenta ab hereticis. vn
de et erga ecclesiā dei beneficia aperte monstrantur.
¶ In salsuginem. Cas. Salsus humor vbi dominat. fęcūditatē tollit
¶ A malicia habitantium. Aug. Propter malicia eoꝝ qui terrā illā
habitabant. tabernaculū domini dolosis mentibꝫ ibabitabant.
¶ Et seminauerunt. Seminat agros. plantat vineas. qui corpa sua
celesti institutōe purificant. vt fructus bonorū operum ferant.
¶ Nimis. Cas. Dic valde. vel quia multi vocati. pauci electi.

† ſ nō eū tedio et merore.
et annūcient opera eius in †exulta
† ſ A contemplatiua vita ad actiuā vel ad .pcel
las seculi. ſ Seculi
tōne. Qui †descendūt mare in na
ſ ium predicant et huiusmodi.
uibus: †facientes operationem in
† Populis. † Rectores. ſ Singulariter
q. pre ceteris.
†aquis mltis. † Ipsi viderūt ope
† ſ Id est. que deus mirabiliter opatur in cordi
bus humanis. † ſ Seculi.
ra domini: et †mirabilia eius in †p
† ſ Et quid agit in hoc pfundo. ſ Permisit.
ſ cetus volens vt ad eu clamet. et qui gubernat
et qui vehitur. † ſ Id ē. duraunt. vel inhorruit
spūs .pcelle. q. tirānica ꝑcussio. vel dyabolus.
fundo. †Dixit et †steuit spiritus .p
ſ Quid fecit spiritus.
cellę: et exaltati sunt fluctus eius.
† ſ Audendo. ſ Quādo seculi elatiōnib⁹ .eri
gūtur. † ſ Contra deum.
† Ascendunt † vsq3 ad cęlos. et
† ſ timendo. † Cū in desperatōem. et metū veni
unt. † ſ gehennam.
†descendunt vsq3 ad †abyssos: ani
ſ Rectorū. ſ Et in eis.
ma eorum in malis tabescebat.
ſ Confusione senius. ſ Sperū rectores hoc
sentiunt.
Turbati sūt et moti sunt sicē ebr⁹:
ſ vnde et apostolus. supra modum grauati vt te
derer vinere. et ipsi in nobis respondi mortis ha
et omnis sapiēta eorum deuora
buimus vt nō simus fidentes in nobis.
ta est. Et clamauerunt ad domi
num cum tribularentur: et de ne
cessitatibus eorum eduxit eos.
† ſ Maris seculi. † ſ Lenem ventū. i. pcellas
tempestas fecit et tolerabiles. vel in serenitatem
quietis eterne.
Et statuit procellas †eius in †au
† ſ Rectores fessi post laborē. ſ Hoc faciunt
ram: et siluerūt fluctus eius. † Et
ſ dominus.
lętati sunt quia siluerunt: et dedu
ſ tranquillitatē operatus. vel in eter
nam beatitudinem.
xit eos in portum voluntatis eo
ſ Ergo.
rū. Confiteant̄ dño misericordię
eius: et mirabilia eius filijs homi
† Id est. laudēt populi minores qui regūtur. lau
dent et si. maiores qui regūt. † Id est. pro.
† ſ Pro bene rectis.
nū. † Et exaltent eum in †ecclesia
ſ Pro bene regentibus.
plebis: et in cathedra seniorū lau

† ſ Quid enī in ecclesia fecit ſ Superbis de⁹
resistit. quia. † ſ Iudeos. ſ vbi aque docent
ne. ſ Aug. vbi currebāt ppbetie. sed iam nō est
ppbeta. nō est ibi fides christi. nec sacerdos. nec sa
crificium. nec templum.
dent cum. † Posuit †flumina in
ſ vnde alios manabant
desertum. et exitus aquarum in si
† ſ Secundū opa bona que faciebat. † ſ Re
litatem.
tim. Terram †fructiferam in †sal
† ſ Quo merito ſ Pro. † ſ Scribarū et pha
riseorū dominantiū ibi.
suginem: a †malicia †habitantium
† ſ Humilibus gratiam .pedit † ſ gentes:
† ſ ut aque in eis maneant.
in ea. † Posuit †desertum in †sta
ſ Repetit idem.
gna aquarum: et terram sine aqua
ſ ut alius mittant. vel emanēt aque.
in exitus aquarū. Et collocauit
† ſ In hac grati a. † ſ Qui aude susciperēt.
ſ vnde edent pauperes et saturabūtur.
† ſ firmiter preceptis dei obediendo.
illic †esurientes: et †constituerunt
† ſ vbi interim habitent in spe. ſ verbo dei.
ciuitatem †habitationis. Et semi
nauerunt agros et plantauerūt vi
† ſ Naturalem non degenerem
neas: et fecerunt fructum †natu ita
† ſ Econtra sterilis ficus maledicitur. † ſ Nu
mero vel merito .p benedictione
tis. Et †benedixit eis et † multipli
† ſ Sin. plices sed utiles nō adeo docti. sed ide
pleni.
cati sunt nimis: et †iumenta eorū ꝛ
† ſ Quis firmū stat fundamentum dei. quia no
uit dominus qui sunt eius. † ſ Presumentes ō
se: ſ vel boni per illos diminuti. ſ Omēs di
uisi ab unitate fidei pauci sunt. multi uero qui in
unitate persistunt.
non †minorauit. † Et pauci facti
† ſ Hereticoꝝ
sunt: z verati sunt a tribulatōe †ma
† ſ Pro cadentibus. † ſ Boni uerati quia sit
perbi contendunt.
lorum et †dolore. † Effusa est con
tentio sup principes: et errare fecit
† ſ Abiecti sunt superbi. insti ructus est būlis
eos in inuio et non in uia. † Et
† ſ Qui nichil sibi dat. sed eotū de misericordia
dei expectat † ſ Et per adiutū familias seruat
in innocentia.
adiuuit †pauperes de inopia: z †po
† ſ Propter simplicitatem et innocentiam
suit sicut †oues familias. Vide
bunt recti et lętabuntur: et omnis
† ſ garriens contra ueritatem. † ſ Cōuicta.
†iniquitas eorū †opilabit os suū.

¶ Et pauci. Aug⁹. Septia ps. vbi dr. ēē
aliquid de hereticis. q̄
bus quasi ciuilibꝫ bel
lis quatit ecclesia. vn
de z circa ecclesiā dini
na beneficia cōmēdāt.
¶ Aug. Et pauci fa.
Quasi de his dicat ꝺ
quibꝫ añ loquebat. cū
tamē supra de bonis.
hic de hereticis agat.
de quibꝫ quasi de eis
dē ꝓpter cōmunia sa
cramēta. ꝓpter speciē
pietatis. nō ꝓpter vir
tutē. vnde iohānes et
nobis erierūt. sed non
erāt ex nobis. id ē. erie
rūt de multitudine vo
catoꝝ. sed nō erant de
paucitate electoꝝ.
¶ Verati. Cas. Vel
plisstētes p hereticos.
vel hereticis. isidꝰ dya
boli. dolor. et tribula
tio his qui auctorē sa
lutis relinquūt.
¶ Effusa est con
tentio. Aug. Vel ef
fusus est cōemptus. re
pbati sunt eiī ab eccle
sia. et magis sunt ꝓtē
pti. quia principes esse
voluerūt. de quibꝫ per
oseā. Isti regnauerūt.
et nō ex me. principes
extiterūt et nō cognoui
Isti facti sunt sal infa
tuatū quod .piectū est
foras. et cōculcatur ab
hominibus. quo quid vi
lius. et magis contem
ptū. Vel aliter ab hic
Et pauci agit de eisdē
bonis de quibꝫ añ ege
rat. N. d. Multi
plicati sunt. et post
ipsi homi. Pauci f.
i. p illos hereticos im
minuti sūt. Et vera.
sunt boni pisistētes i fi
de. Atribu malo.
scz hereticoꝝ. Et do
lo. habito. p cadenti
bus. Ideo verati sūt
boni quia. Effusa
est cōtentio. super
principes eorum i. quia superbi hereticarchę ꝓtendūt contra catholicos. Et
dominus errare fecit. vel seduxit eos principes relinquendo eos sibi.
vnde tradidit eos deus in reprobū sensū. hoc ergo modo seduxit. q. dona
uit illos sibi ipsis. Nā si. ꝓprie inquiras ipsi se seduxūt. Qui enī putat se aliq̄d
esse cū nichil sit. seipsū seducit. Seduxit ergo eos dimittēdo eos in inuio et
non in uia. Aug. Illi supra boni scz in via positi. et ad ciuitatē directi. isti
relicti sibi adeo in inuio seducti. et nullo mō in via sunt. quō enī est in via q̄
ptem tenet et totū relinq̄t. et quid fecit etiā de illis seductis. Ecce. Adiuuit
potuit illos pati deus semp int⁹. sed nos de illis nō ꝓhitem⁹. Cū aūt sepati
p questiones inq̄etant. nascit nobis inquisitōis studiū. et timoris exemplū.
vt qui stat videat ne c. et quid in pauꝑe adiuto sit de illis seductis. Et po
suit sicut oues. vnū pauꝑem putabas. sed iste pauꝑ est. multę familię
multę ecclesię. tamē et vna est ecclesia vna ouis.
¶ Videbunt recti. Aug. Hec tanta mysteria diu latentia et ideo dulci
ter inuenta. videbunt ecce quo psalm⁹ tendat. ad hoc scz vt ostendat q̄ bo

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

mi p misericordiā dei exaltātur·et mali p supbiam cōterūtur

¶Quis sapiens. Aug. Conclusio. Q. d. quia pauperē adiuuat dominus ergo. Quis est sapiens.

¶Misericordias. Aug. Q: de errore liberat et cōsuetudine prana. et tedio. et naufragio·q: deniq; cōstituit eū in ꝓfo. nō vbi supbis resistit·ē humilib; dat gratiā ·qō facit vt intus manens multiplicet·non foras eriens minuat: hec vi dēt recti et letent·z iniquus os suū oppilat.

¶Canticū psalmi. Aug. Et postremis ꝓtibus duoꝝ quorū diuersi sunt tituli ē componit·vnde scien dū est titulos qui ō hystoria poni vident·secundū ꝓphetias debere accipi:et vtrūq; illū psalmū ad vnū cōcurrere· nō superficie hystorie·sed altitudie ꝓphetie·copulatis paribus vtriusq; in isto. cuius titulus neutri illoꝝ similis ē·nisi q: hic ettaz est ipsi dauid. Et hoc ideo. quoniā multis ꝓtibus multisq; modis olim deus locutus est patribus in ꝓphetis. tandē locutus est in filio. quē misit vt cōplerent eloquia ꝓphetarū.

¶Cas. Dic plura ea dez q̄ supra. Que aliter sunt· parū differūt vt xp̄m deū z hominē credamus·

¶Mirabiliter que in diuersis dicta sunt in vnā veniūt cōuenientiā. vt diuersi sapores cōdiantur in pastā animē. vñ adhuc licet cantibus multa cōpingere·sicut de dauid legit in paralipomenon diuersis ꝓtibus psalmorū adunatis añ arcam laudes dei cātasse·et bene iūgunt que nullatenus repugnāt.

¶Aug. Ex postremis nāq; ꝓtibus duoꝝ p̄cedentiū psalmorū et lvi·et lix·quorū diuersi sūt tituli hic psalm⁹ cōponit·. Nā postrema ps lvi·psalmi pri ma ps ē b⁹ psalmi vsq; ad illū versum vbi dicit·. Et sup omēz terram glo·t·. Inde vsq; ad finē. postrema ps est lix. psalmi. Cas. In primo agit de fuga dauid. In secūdo de victoria et fortitudie eiusdē. hic vero ō alio agitur de xp̄i scz humilitate scōm boiem. et altitudine scōm deū. quod et tituli ostendit mutatō. Et est sensus tituli: Canticū istud psalmi. Canticū q: agit de mēris iocūditate. Et psalmi q: monet ad bona opera. attribuitur ipsi dauid·id est·christo.

¶Cas. Verba de duoby psalmis ad aliū intellectū ducūtur. qō ostendit mutat⁹ titulus. Cāticū ad diuinas res·psalm⁹ ad actuales opal. CVII.

¶Cas. Paratū. Sextus psalm⁹ de duabus naturis in christo.

¶Paratū coz. Cas. Primo xp̄us gratias agit·quia suscipiens passionē surrexit in gloriā. Secūdo q: salus sit facta oīi terre. Ibi vt liberētur.

† ¶ Ergo † ¶ ut sit pauper nō diues. nō inflatus nō superbus

†Quis sapiens z custodiet †hec: † ¶ Id est.quia ¶ Quare custodiet hec quia

† ¶ Non merita sua. non vires

†et †intelliget misericordias dñi.

Canticum psalmi ipsi dauid.

CVII.

¶ ad laudes. quia peccatis nō turbatur.

Paratum coz ¶ Repertmeum deus· paratuz

† ¶ Et ideo ¶ In me et in meis.

† ¶ Cū spūali cantico semp iungi debent opera.

coz meum: †cantabo et †psallaz in

† ¶ Resurrectōis.i. cōsideratōe gloie resurrectōis

† ¶ vt hoc fiat·exurge. ¶ hoc pater ad filiū· vel filius ad corpus. † ¶ Ad motū ꝓbiratem·

¶ Bupis exurge gloria mea· sed et ibi ad hoc dicitur exurge Te·vt in ea cantaret et psallereretur.

†gloria mea. †Exurge †psalteriuz

† ¶ Ad passionē. † ¶ filius respōdet patri.

† ¶ dominice diei.

et †citbara: †exurgam †diluculo.

¶ Et tunc.

Confitebor tibi in populis domi

¶ Psalmum dicam.

ne: z psallam tibi in nationibus.

† ¶ Aug. Ibi magnificata est vsq; ad celos. scz vt magna sit et ibi in celis·que et hic dicitur·

¶ Et merito. † ¶ Et angeli bñficiis eī fruūtur

†Quia magna e sup †celos misericordia tua:et vsq; †ad nubes ve

† ¶ Apostolicas ¶ .Quas cōplere facit ꝓphos

† ¶ Cas. Cuius misericordia habent celi·iure sup celos debet exaltari·

ritas tua. †Exaltare super celos

† ¶ verbū † ¶ Et quia veritas vsq; ad n·merito gloria super omnē terr.exaltanda est.

†de⁹:et super †omne terram gloria

† ¶ Christus ꝓ membris.i· Ecclia. eos qui mecum vnū sunt.

tua: vt liberēt dilecti tui. †Saluū

† ¶ per fauorē et ꝓpiciatōz· † ¶ Orante ꝓ eis.

fac †dextra tua et exaudi me: deus

† ¶ Quod nō dubiū· † ¶ In me sancto nō ait ꝓ sanctū ne per eū putaret loqui. et per ꝓphetas et apostolos. vel ꝓphetia dicit hoc de christo. Q· ira oranit christus·et quod oranit fiet· quia deus locutus est &c. ¶ vel exaltabor.

†locutus ē †in sancto suo. Exultabo

et diuidaz sichimā: et conuallez tabernaculorum dimetiar. Meus

¶Vt liberētur. Cas. Secūda ps que salus sit facta oīi terre sup qō gloria. hic etiā būlitas bū amitatis z potentia maiestatis ostenditur.

¶Saluū fac. Vt liberētur in futuro· hic salua eos ne cadāt. Vel se petit saluari in resurrectōe vt fideles liberētur q̄ tali signo deitatē eī⁹ senserūt. Q. vt cātem et psallā. Saluū me facin resurrectōe dextra tua·i·ꝓ verbū· tj ē brachiū patris. vt sic liberētur dilecti tui. Ordo verborū cōuersus ē. dicit enī. Saluū me fac et exaudi.ꝙ et audi et saluū me fac.

¶Exultabo. Aug. Vel exaltabor· supra lętabor· hic vero exaltabor qō satis ꝓuenit. q: de exaltatōe est lętitia. Et loqtur hic xp̄s in ꝓsona ecclie

Et effraim. Aug. Effraim me⁹ ē·i·mea ē fructificatō q̄ est susceptio capitis mei. Hec fructificatō est et eo ꝙ caput susceptū me· vel ego caput.

¶Cas. Vel effraim .i·fructificatō est susceptio capitis mei·q: dū spineā cozonaz caput meū suscepit·vltra oēs fructificauit .totuz cū xp̄o lucrat⁹ ē mundū.

¶Quis deducet. Cas. Sicut hō querit xp̄us vt respōdeat ·negat hoc ab hoie posse fieri. Ciuitas infirmū. quē null⁹ poterat aperire. Idumeę gētes quibus post resurrectōem inotuit. hęc a sola deitate poterant fieri.

¶Repulisti nos Cas. Pluraliter dicit nol.q: hic xp̄us cū mēbris patitur. supra singulariter dicendo de ducet me.

¶Hoz oīm exposi tōes require in quinq̄ sequimonono psalmo.

¶In finem psal· Aug. Prophetia de xpo hic cē ostēditur in actib apostoloū· vbi de iuda ꝓphetatū hoc esse dr.et episcopatum eī⁹ a·a·de quo soloꝝ nō oīnia que hic dicūtur possūt accipi· ē ō toto genere inimicoꝝ xp̄i ingratoruꝫ indeꝫ. vt

est galaad·et meus est manasses:z

† ¶ Aug. Supra fortitudo·quia suscipiendo fortes facit. cum ipse christ⁹ nos suscepit vel cū nos cum suscipimus.

effraim †susceptio capitis mei.

¶ de quo christ⁹ et ideo per iudā xp̄us intelligit·

Juda rex meus:moab lebes spei

meę. In idumeam extendam cal

ciamentuz meū :michi alienigenę

amici facti sūt. Quis deducet me

in ciuitatem munitam: quis dedu

cet me vsqz in idumeā. Nonne tu

¶ facies hoc·

deus qui repulisti nos:et non exi·

bis deus in virtutibus nostris.

Da nobis auxilium de tribulatō

ne:quia vana salus hominis. In

deo faciemus virtutem: et ipse ad

† ¶ Qui supradicti sunt tribulantes.

nichiluz deducet †inimicos nros.

In finem psalmus dauid.

CVIII.

¶ vera laus ē veracis dei·qui solus verus est te. ¶ Cui landanti credendū est·

Deus laudem

† ¶ Et ita implētū est cū ꝓdicatus est esse vnigenit⁹ dei quādo dixit hic ē filius meus dilect⁹ † ¶ falsa virtutū mēdacis hois.

†meam ne tacueris:quia os †pecca

† ¶ Quod dolo tegebat a dolosa erupit in vocē.

† ¶ dum virtus mea aperta est·

torīs et os †dolosi super me †aper·

† ¶ Magister scimus q: verax es. † ¶ Quia in fidiando.

tuz est. †Locuti sunt aduersū †me

† ¶ Aperte clamātes crucifige.e· † ¶ Apertilingua dolosa·et †sermonib⁹ †odij

circūdederunt me: et expugnaue·

† ¶ Sine iusta causa. † ¶ Pro bono mala reddentes quod deterius. ¶ .i.ꝓ eo ꝙ debebāt me diligere.

runt me †gratis. † Pro eo vt me

tm petrus typū ecclie ita iudas ꝓsonā inimicoꝝ portat·quibus congruēt et que de iuda exp̄ssa sunt, vt illud et episcopatū eius accipiat a.

¶Cas. Quinq⁹ cozū qui latius de passione agunt.

¶Cas. Monet inde malicia declinare et xp̄i humilitatē imitari. Triplex⁹ est psalm⁹. Primo incipiēs a prece increpat iudeos.qui reddunt mala pro bonis. Secundo ꝓphetat que mali recipient pro impietate ibi. Constitue super eum. Tercio ꝓcatur vt resurrectōez cōsequatur et inimici dedec⁹ ibi. Et tu domie. Christus ergo scīz ꝙ homo. Orans ad patrem ait. O.

¶Quia os p. Cas. Decora diuersitas. qt iniqui nō tacēt virtutē iuz.

¶Gratis. Aug. Sicut pjs per se placet equitas.sic impijs iniquitas.

¶Pro eo vt me. Aug. Plus nocent in mēbris detrahentes xpo: qa

aĩas crediturorum interficiũt ꝙs qui carnem eius mox resurrecturã pemeĩt.
¶Et posuerunt aduersum. Aug. Hec differentie sunt·reddere bona p malis·nõ reddere mala pro malis.hec duo bonorũ sunt: et prius melius. Non reddere bona p bonis·reddere mala p bonis. hec duo malorũ et posterius deterius. Reddere bona p bonis·mala pro malis. hec duo meliorũ. prius ꝛpinquũ bonis.quod rpus non arguit·sed plus oportere dicit quia et ethnici hoc faciũt.posterius ꝛpinquũ malis.conuenit tamẽ etiã bonis. vñ et lex modũ vltõis statuit:non p oc-ꝙ si dici pt) iustoꝛ iusticia ẽ·nõ qꝫ iniq̃ ẽ vltõ quã lex statuit.Sꝫ qꝛ viciosa est libido vlciscendi·magisꝫ adiuuices ꝛtinet hoc inter homines vecernere·ꝙs bonũ hominẽ sibi et petere.hic cñ redderet malũ pro malo·iudex vero nõ. sed dilectõe iusticie·iustũ p iniusto quod est bonũ p malo qđ et deus iudex facit.
¶Cal. Inbus modis omne peccatũ contrabitur. Primꝰ gradus nõ reddere bona pro bonis. Secundus reddere mala p malis Extremus mala p bonis. hoc deteriꝰ iudei elegerunt. Contra hec est dare bona p bonis secundum nõ reddere mala p malis·pfectus bona p malis.qđ rpus orans p iudeis fecit.
¶Constitue super·Aug⁹. Secunda pars vbi incipit ꝓphetare que pro impietate recipiant.
¶Aug. Supra de pluribus nũc quo dicit sunt ꝓnuncians vno dicit· intendens eum·id est·iudam qui se·id est· christũ talibꝰ tradidit de quibus ante loquebatur.
¶Constitue ꝛc. Nutates transf.ꝛc. Aug⁹. Cal. Vel de populo iudeoꝝ possunt hec omnia accipi, hec eadem nãqꝫ congruũt iudeis quoꝝ personam iudas gessit. Constitue super. e. p. Sicut de iuda ita de eis. Cum iudicatur e. c· quia i nequicia pmanẽtes thesauri sant sibi iram. Oratio in p. quia non fit p mediatorem. Dies pauci. secundũ regnũ quod post nõ diu stetit· Episcopatũ e. id est. christã (qui ad eos missus) accepit populus gentiũ. Filii oꝛ· amisso quasi patre regno vel patre deo. Uroꝛ. id est. plebs. Uidua: amisso regno. Transferatur. vt in captiuitate factũ est. Mendicet. sub regibus gentiũ. Omne substantia e. id est. vitã singula peccata puniens. debita eoꝝ nõ dimittũtur·quia in solo christo dimittũtur. Et alteri. id est. dyabolus et angeli eius. Diripiant la. e. quia nõ thesaurisant in celo· Et nõ sit i. q. ad iutor nõ est ei·cui christus deest. Nec sit q. mi. non dico ad tempalia bonda.sꝫ eterna. Fiant nati e. in inte. sempiternum. Ideo quia. manserunt in ge. vna. i. qꝛ nõ regenerati fuerũt. Et non deleatur. i. hierlm terzenę q̃ seruit cũ filijs suis que ꝓphetas interfecit. Et dispereat d. t· vi uentiũ·i·ecclesia. Memoria eoꝝ. qꝛ cũ essent rami naturales fracti sũt. Et non e. r. ꝓpitendo. Facere misericordiã: supra mẽbra christi.
¶Et oratio e. i. p. Aug. Et ne putetur ab iminente damnatione libera ri oratione quã inter apostolos didicerat oratio inquit fiat in peccatũ. quia non per christũ quẽ nõ vult sequi sed persequi.
¶Aug. Quando autem iudas ita orare potuit vt oratio eꝰ fieret in peccatum queri potest. Credo antequã dominũ traderet et cũ de illo iam cogitaret tradendo. nõ enim iam poterat orare per christum.
¶Oratio. Quia nõ est iusta oratio nisi per christũ·et nõ solum non delet peccatũ. sed fit in peccatum.
¶Et episcopatũ. Cal. Hic primũ in veteri testamento nomen episcopatus inuenit.
¶Accipiat alter. Aug⁹. Loco cñ eius substitutꝰ est mathias vt legit in actibꝰ apostolorum.
¶Fiant filii. Aug. Uiriq̃ mortuo ipso et filij eius orphani·et uxoꝛ eius vidua fuit. Est cura mortuis de suis·vt de diuite legitur.quos viuere sciũt. quia nec in locis pnarum vident eos vbi dines sine fratribus erat nec in requie beatorũ vbi abraam et lazarũ q̃uis longe agnoscebat. Non tamen ideo consequens est eos scire que circa eatos illorum agũtur hic vel lęta vel tristia· Si ergo hoc sentiũt mortui, cumulus est malorũ, si nõ sentiũt, formido est viuorum. possunt cñ timere ne pro peccatis suis vel parentũ simili eis contingãt.
¶Scrutetur fenerator: Auguſti. Quomodo hoc totũ uxoꝛi eius et filijs contigerit indicat·scrutet. Sed quomõ habuit substantiã qui cũ apostolis dominũ sequebatur. Ossa aũt que habuit ita uxoꝛi et filijs dimisit, vt adhuc coꝛi illis habuerit·nec viculũ cupiditatis abruperit·et putabat dominũ falli. quoniã ea que mittebãtur de loculis auferabat.
¶Aditor. Cal. Quia et boni temptãtur· ß habent deũ aditoꝛẽ.
¶Pupilli. Cal. Quasi pusilli. vñ et pupilla oculi quasi parua.
¶In memoriã redeat. Aug. Et peccata patrũ eis reddũtur: q̃ a malis coꝛ nõ discedũt·sed nõ eis qui mutati sũt in xpo. qui iam nõ sũt filij inquoꝛ. Si ergo iudas teneret adoptõem quã accepat: nõ ꝓineret ad eum vel sua ꝓterita vel patrũ iniquitas· ß quia redijt ad mala vetusti generis: redit iniquitas patrũ in cõspectu domini·vt in eo puniretur.
¶Contra dominũ. Aug. Id ẽ·in ꝓspectu dñi. qđ et aliꝰ sic trãstulerit.
¶Et persecutus. Aug. Pauper insequi sola fatuitia est, aliꝰ pro diuitijs vel bonoribus interdũ huiusmõi patiũtur.
¶Et compunctũ corde. Aug. Qui nõ solet dici nisi q̃ stimulis peccatoꝝ punctus est in dolorẽ pnitendi. Sed qꝛ et hi tales sunt mẽbra xpi. Ideo et eũ que crucifixerũt iudei plecuti sunt in membris.
¶Maledictionẽ. Aug⁹. Peccata modo delectant·sed dicũtur male dicta: quia tormenta parant.
¶Quo operitur. Videtur dicere hic quod supra. Induit male·sicut

† ¶ Negantes me esse filiũ dei. et qꝛ in beelzebub eiicio demonia † ¶ Ecõtra bona p malis·
diligerẽt† detrahebant michi: † ego ¶ Etiã p ipsis nõ solũ p fide discipulorum·
aũt orabã. Et posuerunt aduersũ † ¶ Que mala pro quibus bonis:
† ¶ Dic est omis et magnus reatus· nõ eñ nocere potuerunt·sed totũ crimẽ est oditi.
me mala pro bonis: et † odium pro ¶ Ideo.
dilectione mea. Constitue † super † ¶ Qui christo noluit esse subditus· ¶ Id est. dyabolum· ¶ Quem peccatorem.
† cum peccatoꝛe: ꝛ dyabolus stet † ¶ augus·hoc dexterũ cuiꝰ est quod ꝓponit et hic opera dyaboli ꝓpositi operibꝰ dei auersicia sue salutis. † ¶ Quia noluit esse eis dicatur. in tꝛs in gaudiũ d. t. sed ꝓicite eũ in e. e.
a† dextris eius. † Cum iudicat erꝛ ¶ apostolatus.
erat condemnatus: et oratio eius ¶ Ne sacratus numerus duodenarius sit diminutus.
fiat in peccatum. Fiant dies eius pauci: et episcopatuꝫ eius accipiat † ¶ Cal. Nota indã vxoꝛem habuisse et filios·
alter. Fiant filij eius † oꝛphani: et ¶ Incerti quo eant.
vxoꝛ eius vidua. Nutantes trãs † ¶ Omni presidio destituferantur filij eiꝰ: ꝛ mendicent † ejiciantur de habitationibus suis. ¶ dyabolus qui mala cõmendat vel deus qui bona cõmodat·
Scrutetur feneratoꝛ omnẽ substantiam eius: ꝛ diripiant alieni la ¶ aug. ad tuendã eius posteritatẽ· vnde addit. nec sit qui. m. p. Sed quia possent sine aduitoꝛe et tutore filii licet in cũnis crescere. et genus ꝓpagatione seruare. ad
boꝛes eius. Non sit illi aditoꝛ dic. fiant nati eius ꝛc. spem posteritatis tollit·
nec sit qui misereatur pupillis eiꝰ. † ¶ aug. Q. quod de ea generatũ est nõ generet· ꝛ cito transeat.
Fiant nati eius in interituꝫ: in † ge

neratione vna deleatur nomẽ eiꝰ.
In memoriam redeat iniquitas † ¶ aug· vnde vere dicitur: reddã peccata patruꝫ in filios· Quod vero p ezechielẽ dicit· filius non portabit iniquitatẽ p̃de conuersus ad deum intelligendum est.
patrum eius in † conspectu domi ¶ Pater eius et mater. nõ vt domũ aduersent. sed vt deus mala merita eoꝝ nõ ob iuscatur in isto·
ni et peccatum matris eius nõ de leatur. Fiant cõtra dominũ sem † ¶ Parentum eius deleta ꝓpagine
per et dispereat de terra † memoria ¶ Judee.
eoꝝ: p eo qꝛ non est recoꝛdatus facere misericoꝛdiam. Et persecu ¶ Christum·
tus est hominẽ inopem et mendi † ¶ Id est. vt mortificaret.
cum: et compunctum coꝛde † moꝛti ¶ aug· Judas furando de loculis et dominũ vendendo. Iudei dicendo· sanguis eius super nos et super filios nostros.
ficare. Et dilexit maledictionẽ ꝛ et † ¶ Sicut quãdo maledixerũt ceco illuminato dicentes· tu discipulus eius sis·
veniet ei: et † noluit benedictionẽ ¶ Ad gẽtes. ¶ Judas vel populꝰ
et elongabit ab eo. Et induit ma † ¶ deputatũ corꝰ ¶ aug. foris in corpore in eius in alma incidens in eius iudicia. qui corpus et animã gdit in gehennã·
ledictionem sicut † vestimentum ꝛ vestimentum ꝛ † ¶ deputata anima.
intrauit sicut aq̃ in † interioꝛa eius: † ¶ Quia modo delectat eos male facere. vel forte fortes se putant·quia licet ꝓpter modo male facere· † ¶ deputatione.
et sicut † oleum in ossibus † eius. ¶ Jude vel populo.
Fiat ei sicut vestimentũ quo operitur: et sicut zona qua semper p̃ ·

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

vesti· Sed differt· quia supra vestimentū quo induitur vt tunica ,hic quo opitur· vt pallio quod est in conspectu hominū de iniquitate gloriari. Tona. ꝓcingūtur homines vt ad opandū sint aptiores,nō impediti fimbry vestiū. Tona ergo cingitur.qui nō repente facit malū. sed dispositū aggredit' et ita discit mala facere: vt semp sit paratus· vnde hic ait.semp ꝓcingitur.

Apud dominū. Aug. Specialiter xpo detrahunt·qui dicūt non eē et patre· vel minorem patre.

Mala. Aug. Dicentes nō potuisse surgere cum vellet.

Et tu domine. Cas. Tercia pars vbi ꝓcatur vt liberatus resurrectionē consequat' quia inimici dedecus.

Fac mecū. Aug. Id est· opare vt ego i vasa misericordię. vel fac mecū·i· aduma me secundū hominē.

Propter nomē tuū. Aug. Nullis eīm operuz meritis ꝓcedentibus in tantā celsitudinē subuecta ē humana natura. vt totum simul verbū et caro·hoc est deus et homo vnigenitus filꝰ dicaretur.hoc autem factuz est. vt ab illo qui creauerat per id quod pierat id quod pierat quereret. vnde hic sequitur·quia suauis est misericordia tua.

Quia egenus ⁊ pauper. Augusti. Egestas et paupertas xpi est infirmitas· et q̄ crucifixus est.

Sicut vmbra. Cas. Sicut et vmbra declinate fit nox:sic et mortali carne fit mors.

Immutata est ergo caro xpi. vt misso spiritu vngeret discipulos.qui ad eos nō venisset si christꝰ non abiisset. vnde ipe ait: Nisi ego abiero paracli·nō ve·ad v· Et euāgelista ait: Nōdū erat spūs datus.quia hic suus fidū fuit glificatꝰ.

Propter oleū. Aug. Id est· spūalem grām· vñ xpus dicit·

Moverunt capita. Cas. Furiosi cōmotōne capitis minātur.

Aug. Moverūt capita. Quia viderūt pendere in cruce. sed nō resurgere·viderūt genua infirmata·sed nōdū quando caro immutata.

Adiuua. Cas. Rogat vt homo·pstat vt deus.

Manus. Aug. Christꝰ. Hec manus et est verbū apud deū.⁊ fecit eā dū verbū caro factū est. Erat eīm sine tempe secundū diuinitatem ·et facta est in tempore secundū carnem.

Maledicent. Una ē maledictio maloz .deꝰ cū bñdicit facit q̄d dic.

Sicut dyaploide. Alij interpretāt̄ꝰ diaploide duplex pallium. id est·confundātur intus et fonis·i·coram deo et hominibus.

Nimis. Solet poni nimis ꝓ plus q̄ debet.sed et ꝓ valde.

In medio. Aug. Id est.in cōmuni· vel in corde.

Qui astitit. Diabolus a dextris inde qui diuitias augere voluit vē dito xpo.sed domin' a dextris pauꝑis.vt ipse domin' sit diuitię pauperis

† ℣ nō dirie merces ꝙs opus· patet enim ꝙ vestimento. aqua· oleo .zona ·opera describit quibus eterna maledictio cōpatur· † ℣ pluraliter non vnus iudas est·sed multi qui detrahunt.

cingitur. † Hoc opus † eozuz qui

† ℣ dicentes nō esse cū quē lex dominꝰ et prophe te pnūciauerant.

detrahunt michi † apud dominū: ⁊

q̄ loquūtur mala aduersus animā

† ℣ Juri ita· ℣ Nota et·quasi quia.et ego. † ℣ geminatio notat affectū oiandi.

meā. † Et tu domine † domine fac

† ℣ Quia eadem sunt opera patris et filii· ℣ Non merita. ℣ gratiam cōmendat.

† mecū ꝓpter † nomen tuuz: quia

† ℣ Queris q̄ fierat per me † ℣ A passione. ℣ Ita fac mecū·

† suauis est misericordia tua. † Li

bera me quia egenus et pauper sū ℣ tristis est anima mea. ℣ Cas. Cor pomit conturbari vt caro crucifigi. in quibus vera natura hominis agitur·

ego:et coz meum conturbatum est

intra me. Sicut vmbra cum de

† ℣ Mortuus † aug. hoc in mēbris. vnde hic agritus pluraliter dicit·sicut locuste.ercussi ergo. id est·fugan fideles a pfectoribus. qui sūt multi vt locuste. vel salientes de loco ad locum·

clinat ablatus sum:⁊ † ercussus sū

† ℣ Aug. Et hoc agritus in mēbris i. fortes panno·christo subtracto defecerūt·sed ne penit' succubant·factū est quod sequitur. Et caro ꝛc.

sicut locuste. † Genua mea infir

† ℣ Aug. In melius·in gloriā imortalitatis·vt in morte deficientes misso spū firmaret.

mata sunt a ieiunio:et caro mea † i

mutata est ꝓpter oleum. Et ego ℣ factus maledictum post mortem crucis.

factus sum opprobrium illis :vi ℣ tanq̄ furiosis·

derunt me et mouerūt capita sua. ℣ totum caput et corpus.

Adiuua me domine deus meus: † ℣ Non debitum operum·

saluum me fac secundū † misericoz ℣ hi scz ꝓ quibus oravit qui fuerāt inter illos fratres· ℣ vel ani.

diam tuam. Et † scient quia man

Astitit.enim nō vt annos huius vitę augeret· vel vt fortez vel incolumē vel diuitē faceret.sed vt animā saluaret a psequentibus.

Psalmus dauid. Cas. Psalmus iste septimus de duabus naturis in christo ·plene et breuiter de incarnatōne et omipotēti diuinitate xpi dicit. Sicut iohānes in euāgelio. In principio erat verbū et verbū caro factū est. Totū hic sūmatim dicit.quidquid in vtroq̄ testamēto continet.

Cas. Propheta hortat'christo subijci·

CIX.

Cas. Primo refert ꝓpheta verba patris de filio·in quibus natura diuinitatis et humanitatis exponitur. Secundo pater indicat natura deitatis ali quatenus ibi. Tecum principiū. Tercio propheta agit de humanitate christi ibi. Juravit dominus domino meo· hoc diuinitatis, Sede·et virgā virtutis tuę emittet· hoc humanitatis.

Dixit. Cas. Moreno nostro·vt homo instruat'. Dominus domino. ꝓlonas discerne.et vnā naturaz et potentiā accipe.

Sede. Cassiod. Post laborē quiesce. et cōregna secūdum ꝙ homo. A dextris. in potioribus meis bonis. Et occultus·donec regnes manifestus Et hoc est donec ponāmi· ꝛc.

tua hęc:et tu domine fecisti eam.

℣ Negis insultantes. ℣ Bonus.

Maledicent illi et tu benedices:

† ℣ putantes ꝓficere contra me· † ℣ Cū exaltatus ero super celos·et cegit esse sup omnē terram gloria mea.

† qui insurgunt in me † confundan

† ℣ aug. vel in dextra patris. vel in mēbris lētātibus·

tur:seruus autem tuus † letabitur.

℣ Id est.pudeat eos detrahisse michi quod .et in bono potest accipi dū corrigunt̄ur·

Induātur qui detrahunt michi

† ℣ duplici contritōe contere eos.do·d.u·

pudore: et opiātur sicut † diploide

℣ In mēbris· ℣ Laudē

confusione sua. Confitebor domi

† ℣ valde· † ℣ Ore fit confessio ad salutem.

† ℣ Quod alibi in medio ecclesie l.t· ℣ Corde creditur ad iusticiam.

no † nimis † in ore meo:⁊ in † medio

multoz laudabo eū. Qui asti

† ℣ Ne paupertate·i.infirmitate succūbat hoc ad tutoz corpoꝝ christi dicit· ℣ Pater in omnibus .scis martiribus.

tit a dextris pauperis: vt † saluā fa

ceret a psequentibus animā meaz

Psalmus dauid.

CIX.

Dixit domin' ℣ Rex·i· effectu .vel generatōne vel eternaliter dispositus· ℣ Pater· ℣ filio. † Etiā scīm q̄s hō. † ℣ Q. Equalis·

† dño † meo :sede a † dextris meis.

† ℣ Pro eterno. ℣ Cas. Hoc quotidie et si paulatim peragitur in conuersis· † ℣ Nolentes vel volentes.

† Donec ponam † inimicos tuos:

† ℣ Subiectos per fidem tue diuinitati. Subiectos ex voluntate vel necessitate· † ℣ Quod iam fiet· ℣ Regnū potentie incipit a bteruale.⁊ sic dominabitur in medio inimicoꝝ ꝛ.

† scabellum pedum tuoz. † Uir

† ℣ Quia ꝓprie est diuinitate ē hec potestas xpi·

gam virtutis † tuę emittet domin'

Aug. Sede. Nō solū in alto vt excelsis domineris. Sed etiā in occulto, vt latens et occult' credaris. quia nō est merces fidei.nisi lateat quod credimus Habstrati aūt qui hic inferius spant et credūt quod nō vident· hec est iusticia fidei.de qua domin' in euāgelio. Cū venerit paracletus arguet mundū de peccato·ꝙ nō credit.⁊ de iusticia.quia ad patrem vado.et iam non videbitis me·i· hec est iusticia vestra·vt credatis in eū quē nō videbitis. Tūc eīm iustus fide vivit.si nō videt quod credit. Scabellum. a similitudine. vbi et plena notatur subiectio·ꝙ pedes stabilitas ęterna·hoc quotidie in conuersis.

Virgam virtutis tuę. Incipit aūt et syon·i·ecclia regnū christi. vnde subdit virgam virtutis. ꝛc.

Piero. Alcu. Virgā vir·ꝛc. Hanc laudem ꝓpheta canit christo ad ipsum in sua ꝑsona loquens·et ordinē incipiendi regni ostendens·a iudeis ad gentes·et sic vsq̄ ad finem psalmi decurrit.

Cas. Virtutis. Et addit. Tuę·quia hec potestas ꝓprie est xpi et deitate. Sequit' dominare vel domiaberis vel domiabit'. Q· Emitte virgā· et sic emissa virga domiabit' ipe pater vel tu christe dñare vel dñaberis.

Virga est sceptrū regie ptātis.q̄ sustentant boni ;frangūtur mali·emissa virga domiaberis cōuersis·nō vindicabis quasi ingratos vindicte destructione ꝑcellat.sed ait domiaberis vt fideles educet bñficijs ⁊ correctōe.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Ex syon. Non de illo regno xpi loquitur ꝓpheta · quo xpus semp're / gnat cū patre. sed ꝺ illo vlp̄elatorio et tpali · quo nos carne sua mediatrice vocauit in eternitatē et in nobis regnat cuius tamē nō erit finis. Incipit au tem a hierusalē · vnde ipe dominus ait: Oportebat xp̄m pati et resurgere a mortuis et p̄dicabit̄ in nomine eius pnitentia et remissio peccatorū · per om nes gentes incipientibus a hierusalem.

Tecum principium. Cas. Secundo indicat pater naturā diuini / tatis. aliquatenus pro nostra capacitate. qua si ego dominus emit / tam vir · vir · tuę quia tecū est michi princi / piū. ne dicam tibi me / cū · ne alicui posterior / me videaris · ego et tu sumus vnū principiuꝫ omniū quod hic nō vi / detur. sed in dic · i · eter / nitate vbi virtus diui / na conspicitur · non ab / altijs sed a sanctis · quā / do in resurrectōe erūt / splēdidi vt angeli dei.

† ℣ vnde de syon exibit lex et verbum domini de hierusalem. † ℣ In preconijs vel in ecclesia in / ter malos constituta. ℣ ℣ Quousq̄ libet.

ex syon dominare † in medio † ini / micorum tuorum. Tecum princi / pium in † die virtutis † tuę in † splen / doribus sanctorum: ex † utero † ante / luciferum genui te. † Juravit do / minus † et nō † pnitebit eū: † tu es / sacerdos in eternum secundum or / dinem melchisedech. † Dominus / a dextris tuis: confregit in die irę / suę reges. Judicabit in † natiōib? / implebit † ruinas: conquassabit † ca / pita in † terra † multorum. † De tor / rente † in via bibet: † propterea ex / altabit caput.

† ℣ Sicut de sacerdotio aaron quod preter spes mutauit. † ℣ Nō mutabit. ℣ ℣ Quod iurauit.

† ℣ Ante omnē creaturā.

† ℣ Pro omnibus stellis · Lucifer qui nūciat diem mūdo † ℣ Juratio dei ē firmamentū promissionis

† ℣ In claritate deitatis. † ℣ Cōsubstantialis · ℣ ℣ Et cū sancto spū qui sanctos splendificat.

† ℣ Et ego. † ℣ Ante omnē creaturā.

† ℣ Hic fit cōuersio ad patrē · et o dom̄e qui hoc iurasti ipe sacerdos qui est dns eius a d.t. cui dixi

† ℣ Id est. in gentibus.

† ℣ Humiles · non erectos · cadentes scz ab altitu dine. qua cōtra xp̄m se erexerunt.

† ℣ Hic de superbis humiles facit.

† ℣ Vita ista. † ℣ vel copiosa. ℣ ℣ Vnde hoc ei. ℣ aug. de fluxu mortalitatis nostre bibit nascendo · moriendo.

† ℣ Quā vt gigas cucurrit. † ℣ Prophetia. ℣ aug. Quia humiliatus est et factus obediens vsq̄ ad mortem.

Aug. Jam domi / natur · iam virtus. sed in die spēalis virtutis cū olim visus in forma / serui · videbit̄ a mūdis / cordibus in forma dei / a quo visu tolletur im / pius. in die virtutis · s / quā sācti erunt in splē / dore fulgētes sicut sol / in regno patris · tūc cū / eo erit principiū et mō / ē principium · s · pater / cum filio principium / est. Sed tunc videbit̄ / quō principiū cum eo. / quia tunc similes ei vi / debūt eū sicut est. Vi / derat philippus secun / dū formā serui et obiurgat? eo q̄ in filio nō agnosceret p̄rem. quē ꝗrebat vi / dere dicēs: dne ostende nobis patrē nr̄m. audit. qui me videt nō formā serui · s q̄ / le me ablēdi timētib · et qualē me videndū p̄dicit spūalib · videt et patrē / hoc mō credendū vt tūc videat. vnde nō credis q̄ ego in p̄re ⁊ p̄r in me est. / Q. qđ nōdū videre potes · crede vt videre merearis filiū cū p̄re · et in patre / ꝙliter pater cū eo principiū. Hoc tūc · s nūc. Ex utero · i · ex secreta et occul / ta substantia mea. Genui te ante lucaferū · i · ante tempa. Lucifer emi / nēs ps̄s syderibꝫ. p quę tempa · quia in lignis et tpibus posita sunt. Vel / dauid dicat. cū maria de me et utero scz virginis ante luciferū genui te. no / ctu · scz ad hoc natus de ea · vt esset sacerdos in eternū. qui se offerat. vnde se / quitur · Juravit ⁊c. p naturā.

Aug. Vel ex ꝑsona ꝓpheteꝫ potest accipi loquētis ad filiū. Tecum. Q. / dicetur: domine emittet virgā virtutis. Et ipe est principiū tecū · i · coetern? / tibi. nō tantū sēdm q̄ tu es homo. sed in die virtutis · i · in claritate deitatis / Virtutis dico tuę. Q. et ꝑsubstantialis est tibi. Et est etiā principiū in splē / doribus sanctoꝝ · i · cū spūsancto. qui sanctos splendificat.

Cas. Vel tecū prin. Hoc pater · q̄i hoc tibi tribuo plus q̄m alij · quia filius

Cas. Populus dei ab oīi malo liberat? laudat · ⁊ ad laudem dei inui / tat p opibus suis. Nomē aūt angelicę laudis alleluia et si oībus psalmis cōgruat · ibi tamē ꝑcipue ponitur · vbi magna exultatōne gaudet. quę laus figuram habet futurę CX.

Jurauit. Cas. Tercō agit ꝓpheta de būanitate xp̄i. Ecce verbū c · f · ē.

Cas. Populus fidelis primo se dicit cōfiteri in cōgregatōne iustorum vbi eterna laus. Secūdo fideles spūali munere satiatos p̄mittētes aduen / tū xp̄i ibi. Memoriā fecit. Tercō col̄de redemptos asserit ⁊ no · tel · mālurū ibi. Redemptōnem

Notandū supra verba ꝓpheteꝫ agentis de būanitate xp̄i fuerūt virgaꝫ / virtutis tuę vsq̄ ad Tecū principiū. Ibi vero deus pater siue ꝓpheta loq̄ / tur secundū diuersas lectōes agens de xp̄i deitate · hic item ꝓpheta loquit · / vsq̄ ad finē psalmi agens de christi būanitate.

Jurauit. Firmiter ꝙmitit. Tibi. secundū q̄ homo. Nō pnitebit. / pro more nostro de deo hoc dicitur · quia nō aliter euenit q̄m spabatur. et q̄ / eīma inde gaudia. Tu es sacerdos in e.s.o.m. quia panē et vinū in / corpus et sanguinē suū cōsecrauit. cui? similitudinem ꝙmitit melchisedech. / Vnde cōstat transire victimas secundū ordinē aaron.

Cas. Reges. Aug. Qui volūt vel volebāt delere nomē xp̄i · cōquassauit / · i · infirmos reddidit · vt nō possent quod volūt vel volebāt tpe occulte ire / quādo cadentes sup humilē lapidē cōquassant: vel ad execatōem vel ad / conuersionem. In iudicio aūt futuro manifeste lapis cadens sup eos cōte / ret. vnde q̄ offenderit ad lapidē illū cōquassabitur. Super quē aūt cecide / rit cōteret eū. Et nūc iudicabit in gentibꝫ vt ruinas ñ erectos impleat.

Judicabit in natiōib? Cassio. M. reges frāgit ꝙ superbia. populos / iudicat ꝓpter cōmu / nia pcā. vtrosq̄ vt / humiliētur ad cōuer / sionem.

Non pnitebit. Aug. In deū nulla cadit pnitētia. Scit enim quid / agat · nec mutat consiliū · sed verbo pnitētię mutatio rerū aliter q̄m spabat / eucnītiū significat: quo eīs cū aliq̄d pnitet te fecisse · doles factū q̄d fecisti.

Vel terra copio / sa. Aug. Quę pecca / tores abūdāter nutrit

De torrente. Cassi. De transitoria / passione et turbulēta. In via. qua itur ad / aliam mansionē.

Exaltabit ca. Vnde propter hoc ex / altauit eū et dedit ei / illi nomē quod est su / p oīne nomē vt in no / mine iesu oīe genu / flectatur celes. terrel. et infer · et oīs lingua con / fiteatur q̄ dñs iesus / xp̄us est in glo · d · p ·

Alleluia. Cassi. / Primus psalm? per / oīes litteras alpha / beti q̄ indicat pfectos / laudatores in ecclesia / sicut qui nō per oīes / minus pfectos. vel vt / hylari? ait huiōi psal / mi incipiētibus quasi / dāmēta dātur. vñ mo / nemur vt ad eruditō / nem festinemus.

Alleluia.

CX

℣ Laudando.

Confitebor ti

† ℣ Quia te ab oīi malo liberat? ℣ nō labius ꝓpe. eode longe vt de quibus dicitur populus hic labijs me honorat cor autē eorū lon · tē ·

bi † domine in toto † corde meo: in / ℣ Hoc dicit fidelis populus in spe quasi iam sit in angelorū societate. ℣ Qui sedebūt sup sedes xii · iudicantes · xii · tribus israel. i. inter quos iam nullus iniquus. sed modo inter malos gemit ec / clesia. qui quādo iusti cōgregabūtur excludētur: / hec sunt magna opa d · e. in o. v. per quas nullum cōfitente deserit misericordia. nulli? iniquitas fit impunita. qñ flagellat etiam filiū quē recipit.

consilio iustorum et congregatōe. / ℣ Ideo confitebor.

Magna opera domini: exquisi / ℣ ℣ Exponit opera. ℣ preconialis ℣ delecti impbatio.

ta in omēs voluntates eius. † Ō / † ℣ Quia vbi abundauit peccatū superabunda uit et gratia.

festio et † magnificentia opus eius:

Cas. Confitebor. Aug. Nō est hic ꝓfessio peccatorū ſz laudis. Illa luget. / hec gaudet. Illa vulnus medico ostendit · hec de sanitate gratias agit.

In consilio. Aug. Nō temere. sed ex ratōe. scz ꝙ eternis. sic oēs insti.

Cas. In cōsilio ius. Dic nunq̄s inter oīes iustos vbi sunt mixti mali. ſ / iam videtur in futura societate pallere spe rapti ad supna. In cōsilio q̄s / est quādo cū dño iudicant. In cōgregatōe quādo de toto mūdo collecti.

Magna opera. Cas. Hec est materia et causa confessionis. Ma / gna s.o.d. q̄ de impio facit piū. Exquisita. cui nichil simile · dum sunt / dyabolū seruīe in bonū suoꝝ. Et ne putes ꝙ parte laudari addit. In om / nes v. c. quia oīa eximie facit · Que sunt opa subdit. Confessio. vel / vt hiero · ait gloria et decor · quia laudabilia sūt ⁊ decora quę facit. Justi / cia eius m. i. s. dū bis dixerit. Je m. in i. c. illis venite b · p ·

Magna opera d. Quid magnificentius q̄m iustificare impiū · Vi / ne putes q̄ opus boīs ꝙmeat hanc magnificentiā dei cōfitendo peccata / quia et cōfessio · i · delicti impbatio quę nōdū quidē est opus iustitie. est op? / eius. quid ergo? iniqu? est deus cuius vult miserando quē vult indurando / Nō · iusticia eīm eius manet in seculū seculi.

In oēs v. Aug. Nichil superat voluntatē dei. Qui ⁊ si vult vt ñ pec / ces. nō tamē pbibet. Si vult parcere pnitēti · vult et impnitentē punire / ita de homine semper deus implet suam voluntatē quia nichil facit homo / de quo nō operetur deus quod vult.

Confessio et magnificentia. Cas. M. confitebor: quia magna sūt / opera dñi. Quilibet etiaꝫ opera sunt magna. si in eis videatur initium et

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

voluntas.qnę est confessio peccatorū.et magnificentia bonorum operuz et iustícia.i.merces quę iuste datur.

¶Memoriā fecit. Laf. Secūdo dicit fideles copioso munere satiatos pmittens aduentū dñi.vt hereditas auide queratur.

¶Aug. Memoriā fecit m.f. Hāc humilians et hūc exaltans. Faciendū cū quotidie sint opera eius mira.reservat tamen opportune inusitata.que meminerit hominis infirmitas.sed quid.psunt miracula.nisi vt deus timeatur Quid tio: nisi vt misericors escam det timentibus? Esca est panis q̄ de celo descendit.quē nullus meruit.sed misericordia dedit.quod si huic vite tantū dedit.vt peccator iustificandus verbū carnem factū accipet.quid in futura glorificatus accipiet.

¶Escam dedit. Laf. Facit confessiōz et magnificentiā.quia dedit escam.i.bonam voluntatē p spūm sanctū.vel aduentū christi timentes pascit.in q̄ remissio est et salus.

¶Escam. Laf. Timentib⁹ dedit.nō carnalem quę z malis sed corpus et sanguinez.s. Et vt de aduentu ei⁹ accipes subdit. Memor erit.sicut pmissum est in veteri ipleto. In seculū.in eternū quia verba testamēti solida veritate custodit.vt oīa impleant

¶Memor e.i.t. s. Aug. Nec totū dedit: qui pignus dedit. Et nō cōtristent' lācti qui audīt facilius est camelū intrare p foramen acus q̄s diuitē in reg.cę. Quia virtutē operum suoz ānunciabit po.s. quę cū hominibus difficilia.deo sunt facilia.vt z diuites faciat intrare in regnū celoz. Ut det illis hereditatē gentiū. Ita cū est ad gentes.mlti cū sunt vocati occupata est hereditas gentiū.et cameli se humiliantes p foramen acus.i.p cōpungentes passionis angustias intrant

¶Virtutē operū. Laf. Virtus operū est q̄ ęci vident. et ętera quę fecit nota xpiano populo. Ut det illis h. hęc fuit intentio miraculorum vt crederent.

¶Ut det illis h. Laf. Quasi licet illis det hereditatē tū multa patient

¶Opera manuū. Aug. Id est. virtutis. veritas dum cōuersis.pmissa dat. iudiciū quod impijs minatur. Veritas. Aug. Quā sancti martires tenent.p qua et iudicātur hic. Et iudiciū. quo in futuro iudicabunt eos a quibus hic iudicātur.

¶Aug. Opera manuū eius ve.et iudi. Teneat' veritas ab his qui indicātur.quo iudicent iudicātes se et in angelos cōtra quos luctant.nichil sepet a xpo.quia. Fidelia omnia mandata.nō fallit.exhibet quod.pmilit nō tamē hic spandū est vt hic habeatur. Sed cōfirmata in se.ſe.fa. in veritate.et iustícia.quia hoc verū et iustū est vt hic laboret' quod mandatur.ibi requiescat.quod promittit'.quia. Redemptōem misit p.s: a captiuitate bni⁹ seculi vt in celo sit requies. Dedit quidē indęis terrā promissionis. Sed hoc vetus testamentū est ad veterem hominez ptinens.sed nouū mandauit in eternū vbi nil carnale spetur. Cuius hęres quisquis esse volueris.nolo te fallas.nō tale aliq̄d adipisci meditens quale solet hic oculos auaricię cōcupiscere.sed quale oculus hois nō vidit. Sed primo pgnas fuge. antę q̄s desideres promittentē deum. caue minantē. qm sanctū et terno eius. Nec oīnibus aūt huius seculi delicijs deliciarū matrē desidera sapientiā. Sed in tuū eius timoz dñi.illa delectabit. sed prius donāda sunt tibi debita q̄ ſnia postulanda. Nec extollaris quia timor qui intellectus

† ſ Incōmutabilis'

z iustícia eius manet in seculuz se

† ſ Re cōplera memoriā dedit significantiū que erant i veteri lege. Ita. dedit escā. vel plura nouapra. ordeo rerū fecit.p que eū oīa regere parat.

culi. ¶Memoriā fecit mirabiliuz

† ſ Natura. † ſ Exhibitione quando venit.

suoꝝ miſericors et miſerator

ſ Non corporalē sed spūalem.i. corpus et sanguinē suū. ſ xpūm formā insticie

dominus: escam dedit timentibus

† ſ z p eos vel ꝓpter eos timētes. † ſ Quia post illud testamentū nō sequetur aliud † ſ In semine tuo benedicētur o.g.

se. ¶Memor erit in seculum te

† ſ Ita 'memor erit. ſ Completionē. † ſ figurarum significantium.

stamenti sui: virtutem operū suo

† ſ Iudaico vt apostolis fecit: † ſ Ad hoc.

rū annunciabit populo suo. ¶Ut

† ſ Apostolis. † ſ Ecclesiam de omnibus gentibus adnat ꝓmissam. ſ gentes colendas.

ſ Nō dabis hereditatē tamē.

det illis hereditatem gentiū: ope

† ſ Executio iudicii. ſ verū iudiciū quo dixit passuros discipulos dicens.nō est seruus maior d.s.d. et si me persecuti sunt et vos persequent.

† ſ Quo iudicabit.

ra manuū eius veritas z iudiciū.

ſ Et: ſ Sunt eis qui implēt. et non diffidunt de ꝓmissis.

Fidelia omnia mandata eius: cō

† ſ Completa.vel data ab eo qui nō mētit et qui firmata in seculum seculi facta in

nichil nisi equū mandat. † ſ Hoc dexit.n

ſ Christus qui dat redēptionem captiuis.

veritate et equitate ¶Redemptōz

est.initiū sapientię.est. Bonus facientibus.quia piculū est intelligere et nō facere. Laudatio eius.cuius timor est initiū sa.manet.hoc totum ꝓmiū est hic finis.hic sedes ꝓpetua.hic mandata confirmata. hic est hęreditas noui testamenti.

¶Fidelia. Laf. Quia seruāt seruātes se.nō sunt mendacia. Confirmata.nō in cassū missa.vt verba humana. Facta.nō tantū dicta.i veritate qz oīnia cōplent. In equitate.quia oīnia cū libera iusticię

† ſ Iudaico. ſ nō sum missus nisi a.o.ſc.

† ſ Et p angelos vel apostolos.

misit dñs populo suo: ¶mādauit

† ſ duraturū. ſ Quia nullū huic succedet. ſ Eterna.pmixtis. † ſ Nouum.

in eternum testamentum suum.

† ſ Ergo. ſ Bonis. † ſ Impijs. † ſ uiri⁹ et potentia vel filius.

¶Sanctum et terribile nomen

† ſ Et terror.ꝑdest quia initiū sapientię si intelligit.vt discrete habeatur et cū amore.

† ſ Dei⁹ iudicij tanta est cōuersionis et via ad sapientiā.etiā iste intellect⁹ qui est in timore dñi intentus est bonus.i.verus et utilis.

eius: initium sapientię timoz do

† ſ Qui sic intelligūt hoc vt factāt scz vt p timorem ad sapientiam ascendant.

mini. Intellectus bonus omni

ſ domini.

bus facientibus eum: laudatio ei⁹

manet in seculum seculi.

ſ Quia laudes dei .p reuersione cantāt. sic ebri ſ Solennis.

Alleluia reuersionis zacharię et

stiam post absolutōnem peccatoꝝ. ſ Mōtant aggei.

CXI.

Beatus uir qui timet dominū: in māda

† ſ vel cupit. ſ vel multū † ſ Inde qua timet et quia volet. ſ vt negs mors negs vita separet a charitate dei.a simili.messis.quę nulla tēpestate potest deici.

tis eius volet nimis. ¶Potens

¶Redemptionē Laf. Tercio redēptos asserit. et testamentuz nouū eterna gratia cōsecratum.

¶Vel nome. Laf. Id est.filius qui i būnitate sanctus.potentia deitatis terribilis. amet' ergo aduocatus timeat' iudex. ne sis negligens-ne despes.

¶Timoz domini. Laf. Metus iudicij tanta est cōuersionis. Si addat' discretio dilectionis.

¶Laudatio eius m. Intentio psalmi vnde alleluia ꝓscribit' A laude icepit.in laude finit. populus fidelis a dyabolo liberat' gratias agens exſsit. quid er hic faciēdū sit deuotis.et in celo per agendū.hic quia liberat. ibi quia cōronat.

¶Alleuia reuersionis. Aug. Aggeꝰ et zacharias longe p⁹ dauid fuerunt completis.lxx.annis transmigrationis. tunc sub dario rege plarum hi duo ꝓphetauerūt.qō ad renouatōnem templi ptinere videbatur quę significat reparatōnem noui populi et ruina adę. vt potest imaginem noui hominis. vt post captiuitatē huius seculi quod septē dierū repetitōne voluitur z longiquę pegrinatōnis miserā.quasi post lxx.annos eternaliter solidetur. Laf. Perfectio h⁹ edificij est illa ineffabilis pax sapientię.cuius tū est timor dñi de quo incipit.

¶Laf. Vel iuxta nominū interpatōm. Aggeus cū montanus interpatur. Zacharias solēnis.quibus significatur indeles qui sunt montani.i.alti in virtutibus. z solēnes.i.in tribulationib⁹ etiam gaudentes. Sicut ergo illi ꝓphetę dominū laudauerūt. de hac spūali reuersione. sic xpiani qui p eos significātur. post absolutōnem peccatoꝝ dominum laudant tanq̄ a captiuitate liberati z hylares de bonis quę habent. CXI.

¶Laf. Ostendit hic psalmus post liberatōnem peccatoꝝ quanta sūt bona fidelium quę retributio ꝑfidoꝝ. Et est etiā hic psalmus.per oēs litteras hebrei alphabeti digestus.

¶Laf. Primo monet ꝓpheta quid faciat beatus vir.et quāta bona gratia dei mereatur. Secundo agit de aduentu domini p quē oēs sūt beati ibi. Exortum est in tenebris. Tercio impijs aduersa.puenire asserit.

¶Beatus vir. Laf. Timor mundi mileros facit.sed timor dei ea apetere facit.p quę homo beat⁹ fit. In mandatis. hoc timor dei vt velit. Et nō ait faciet.sed volet multū .quod sufficit. quia sufficit velle si efficēdi mā data delit facultas. qnia pax est hoibus bone voluntatis.et si nō adeo proficiat in eis. quia temptatio est vita ilta. et corpus aggrauat.et terrena ibitatio deprimit sensum multa cogitantem.

¶Potens. Aug. Laf. Ecce ſnia illius beati. Semen eius .i.merces boni operis. Erit potens. in terra.nō hac vbi deficiūt ſs celesti. Vel etiā hic in isto tempore quo minus videtur. Semen. opera misericordię vnde messis eterna. Potens. qz re minima etiā vt magna regnū celoꝝ emitur. Generatio. ñ carnis sed imitatōis. vel opera rectoꝝ. Rectī sūt

qui nō resistūt patri emēdanti·et credūt pmittenti. nō credūt pisse opa sua cū nō eis tempaliter retribuit. Sunt eīi qui bona illa agunt. mercedez hic a deo sperantes· vel hoībus placere volentes· qō nō beatus vir·et tamē Gloria et d.i.d.e. id est·in cordis secreto. vbi habitat cū spe vite ēterne vbi diuitie sancte et gloria eterna reponūtur. Justicia. hec est gloria eī⁹. hē diuitie eius. quā tamen habet a deo. Manet in ēternū. quasi nō tē poraliter beatus.

¶ Exortū est. Cas. Secūdo agit de adventu domini. p quez boīes er peccatoribus in ēternū sunt beati.

¶ Cas. Exortum est. Supra dixit bōa beati. nūc vnde beat⁹. Nur gratior quę in tenebris sed nō alijs lux nisi rectis corde. quod lumē dīs miserator. et misericors. Qui pius pñi tentib· iustus contemnētibus. Sed ne terreat iusticia. quia sua uis et gratus est deo q̄ misereī; pdonādo alīs quo sibi veniā mereī· et dat alijs quod ē cōmodare· vt detur ei in futuro· hec sūt duo officia benignitatis. vnde dimittite et dimittetur vobis. date ⁊ dabitur vobis. hec de illo supiori verbo pendent. Gloria ⁊ diuitie in domo eius. hec facta sunt sermones qui bus defendet in iudicio. quod nō erit ei sine misericordia: q̄ misericordiaz fecit. Hoc a similitudine p̄meditantis causaz suā dicitur vt eam firmis allegationibus et assertionibus in iudicio p̄mu niat.

¶ Vel miseretur. Cas. Qui dat egentibus· Cōmodat q̄ mutuū p̄stat· post tantū dem recepturus.

¶ Paratum cor eius. Augul. Patet itaq; p hic nō sua q̄rit· sed quę sunt xpi. laboīes patiēter sustinet promissa fidēr expectat

in terra erit semen eius: generatio ¶ Et· rectorum benedicetur. Gloria et

diuitie in domo eius: et iusticia ei⁹ ¶ Hec omnia michi sunt. quia. manet in seculuz seculi. ¶ Exortū ¶ vt tenebras pellat et rectos faciat. ¶ Sol iusticie. ¶ Quod lumē ¶ dīs. ¶ Natura est ¶ tenebris ¶ lumen rectis: ¶ misē· ¶ Exhibitione· ¶ dū expectat ¶ dū iustificat· ¶ Remunerando·

ricors et ¶ miserator et ¶ iustus. Jo ¶ Animo ¶ vel sumptū pecunie· vel laboris industriā. ¶ dat cū spe futuri.

cundus homo qui ¶ miseretur ⁊ cō ¶ A similitudine p̄meditātis causam. vel oīa disserere dicit. ¶ vel nil.

modat· ¶ disponet sermones suos ¶ disponit quia in futuro locutus ad dextram· ¶ ⁊ si cadit vt petrus ¶ Nunq̄ a gloria domini separabitur:

in iudicio: ¶ quia in ¶ eternum non ¶ Sed. ¶ aug. vt audiat· venite benedicti patris m. p̄cipi. ꝛc· quia tunc generatō rectorum benedicetur.

cōmouebit ¶ In memoria eterna ¶ Quibus dicet· Ite maledicti in i.e. quod his qui a similtrs erunt dicetur. ¶ damnatis.

crit iustus: ¶ ab auditōe ¶ mala nō timebit. Paratum cor eius spera· ¶ Sed.

¶ Non in mūdo. ¶ Et quia sperat nulla re seculi mollescit. ¶ Nec illis temptatiōnib⁹ frāgitur quia·

re in ¶ domino: ¶ confirmatuz ē cor ¶ Etiā. ¶ videns alios rideri in terra monētium et te irrideri· ¶ A spe donec veniat· ¶ In terra viuentiū existens.

eius non ¶ cōmouebitur donec ¶ despiciat ¶ inimicos suos. ¶ Dispersit ¶ Quoscūq· ¶ Propter hoc futurum. ¶ gratis. ¶ vt multis.

¶ Non diuitibus. ¶ Ergo· ¶ aug· Quia deo

dedit ¶ pauperibus: ¶ iusticia eius custode nil perit.

¶ Cuius humilitas a fugbis cōtemnebat·

manet in seculuz seculi· ¶ cornu ei⁹ ¶ Cornu humilis eraltabitur et· eraltabitur in gloria. ¶ Peccator ¶ vide cornu humilis eraltari. ¶ Vbi sera penitentia. ¶ aug· Malū invidie apud se retinet. nulli tamē nociturus. bis se affligit quib⁹ bonos venerit·

¶ videbit et ¶ irascetur: ¶ dētib⁹ suis ¶ Signū arrictatio· ¶ Quia illic erit fletus et stridor dentiū. ¶ aug. Quia nō poterit re quiescere p̄ penitentiā. cū desiderū peccatoū perdet. nullo succedente solatio. cū oīa transeūt velut vmbra.

¶ fremet et ¶ tabescet· desiderium peccatorum peribit.

Alleluia.

¶ Cas. Primo monet ꝓphetā devotos vt laudēt iugiter· et vbiq; p̄dicēt. Secūdo ipse facit quod monet alios· i· laudat deū ibi. Quis sicut dominꝰ. ad laudē ergo monēs ostēdit. q̄ et quē et quādiu et vbi et ēē laudēt dicēs.

¶ Pueri. Cas. Nō sensu sed malicia. maxīe superbia· i· hūiles: vnde nolite pueri effici sensibꝰ sed malicia. pauli estote vt mentibꝰ p̄fecti sitis.

¶ Aug. Cas. Laudate dominū pueri simplices et puri qui debēt laudare. Nomen laudat qui virtutes eius p̄dicat. Pueri intrant per angustū. Ideoq; facta contentiō inter apostolos quis eoz maior esset· assumpsit hiesus puerū et statuit in medio discipuloꝝ et ait: Qui nō humiliauerit se sicut puerus iste. nō intrabit in regnū cęlorū. et ideo nemo intrat nisi pueri in regnū cę· prostrata ei superbia· et oīe infantiā p̄ficitur laus. Indigne aūt cantant ista qui se magnos putant. Qui cognoscentes deū nō sicut deum glorificant aut gratias agunt. Et quia illi soli vigne laudant· qui sunt tanq̄ pueri. Jdo post oīa dicit puer. Benedicam⁹ domiō· vl laudate nomē dñi.

¶ Sit nomen. Cas. Ecce dixit qui et quē laudare debeant deinde subdit. Quandiu laudandus sit scilicet semper.

¶ Cas. Sit nomē d. Ne ad horam putetis me imparē laudez nec localiter. Sed. A solus ortu. Per circūitum enim solis· quasi per quandā lineā mūdum significat· in quo toto laudādus est deꝰ Per gentes oīa terrena· per cęlos oīa cęlestia notat. vt per hec duo oīes creaturas ī dicet sibi subiectas. Vl per gentes carnales. p cęlos spūales.

¶ A solus ortu. Aug⁹. Nic dic q̄ vbi q̄z debeat laudari.

¶ Vel cęlos. Aug Apostolos. p quos regnat in gentibus· et ē· ideo ad laudes inuito: quia super oīes est regnaturus.

¶ Quis sicut dominus. Cas. Secundo ipse facit quod alios monet vt et facto alios doceat. Quis. nullus qui per se possit. In altis. angelis et sanctis· et licet altꝰ nō despicit humiles. Humilia· bi sunt qui dono eius alti fiunt· et in eis sedet· Respicit hu· in cęlo· humiles singlos

¶ In terra· sanctos· Quos ita respicit sicut ecōuerso odit superbos. Suscitans a terra· de laboze corporis. De stercore. erigitur cui carnis vicia nō dominantur.

¶ Qui habitat. Aug. Exponit vbi suscitat et erigit in ecclesia· s· quę ante aduentū sponsi sterilis· mō mater multoꝝ leta et fęta· Q· nec solū erigit quos locet cū principib⁹ iudices· sed habitare facit in domo sterilē· et sunt filij multi deserte· q̄ si nō oīa relinquūt faciunt tamē sibi amicos de māmona iniquitatis per opera misericordie.

¶ Et humilia· Aug· Vel les· Eosdē in quibus habitat· quia in carne

c

CXII.

¶ Quia assumim ī· Laudate pue ¶ In essentia eterna ¶ vt videntes opera vestra bona glorificent deū patrē vestrū qui in celis est·

ri ¶ dominum: laudate ¶ nomen do· ¶ Semper. ¶ Non blasphemetur.

mini. ¶ Sit nomen domini ¶ bene ¶ Ex quo incipitis· ¶ Quia incipitis ex quo vobis dicit· sed sine fine laudate eū· nō vos. etiam cū magni fueritis. ¶ id est·in progressu·

¶ in eternum· dictuz: ¶ ex hoc ¶ nunc et vsqz in ¶ se ¶ vbiq· ¶ O. p circūitum solis. ¶ nō apud iudeos tantum·

culum· ¶ A solis ¶ ortu vsqz ad ¶ occasum: laudabile nomen domini. ¶ Sit·

¶ Ideo laudate. ¶ aug⁹· Dominꝰ et super celos vbi uident fulgere deos quos colunt. i. solē et lunam et huiusmodi.

¶ Excelsus super oēs ¶ gentes do· ¶ Celi supra se habent quem humiles secū habent in pectore.

minus: et super ¶ celos gloria eius· ¶ Enim.

Quis sicut dominus deus noster qui ¶ in altis habitat: et hūilia ¶ Intuitu misericordie. ¶ Per solā gratiā·

¶ respicit in cęlo et in terra. ¶ Suscitans a terra ¶ Illos qui prius inopes erant· ¶ vicijs carnis. ¶ Carnalis uoluptatis.

¶ inopem: et de ¶ stercore erigens pauperem:

et in spiritu humilitas eorū respicit. In celo. ꝓpter spūs libertatem. In terra. ꝓpter corporis seruitutē. Q. qui humilitatē habent in spū et ostendunt in opere. Vel in celo. respicit quos vocauit iam. et habitat in eis. In terra. quos vocat vt habitet in eis. Vel potius celi sunt qui cū dño iudicabūt. Terra. cętera sanctorū multitudo. Humiles tamē hi et illi. Merito et celi humiles. quia suscitat a terra. prius inopes. etiam adhuc ꝯdiū in corpore gemūt.

¶ Sterilem. Aug. Scilicet ſaram. i. ecclesiam gentilē. que prius sterilis fuit. vnde p saram significat. Eā inquā facit habitare in domo. i. in ecclesia idorum inter ipsos iudeos. vt i lapide angulari duo pietes ꝓiūgātur. et fiat vnū ouile.

¶ Filiorum. Aug. Ex ꝑsona quorū hec dicūtur. de quibꝫ ꝑsa. ad ecclesiā loquēs ait. Dicūt inquit in auribus tuis filij quos amiseras. Angustia est nobis in loco isto. fac ita qꝫ nobis et nūc locum in q cōmoremur. Tu vero dicis i corde tuo Quis generauit mihi istos. quis ergo istos educauit michi. q. cum sciam me esse sine filijs et viduā.

¶ Alleluia. Cassi. Item hic alleluia et alio negocio ponit. sicut eīm ex diuersis actibus deus laudat. ita et varijs negocijs iste titulus ānotat. Ab initio hebrei populi per magna miracula populo illo exhibita rp̄z mundo datuz ꝓphetā nūciat. p quas similitudines. i. p eorū significata. etiā quilꝫ xp̄ianus liberat. Erant eīm figurę mysterioꝝ spūaliū xp̄i et ecclesię vt in psalmi expositōe clare scit. CXIII.

¶ Aug. Hic nō narrātur ꝑterita sed futura ꝯdicūtur. quia in illis gestis futura signabātur: et ideo nō oīa hic dicūtur. quę ibi gesta. sed quędā aliter. ne putetur ꝑterita recolere.

¶ Cas. Primo dicit ꝓphetā ꝗ mira dederit de hebrēis in figura. et xp̄ianis in spū. Secundo interrogat quare hec facta sunt ibi. Quid est tibi mare. Tercio inania simulacra gentiū reꝑbat. et religionē dei commendat ibi. Simulacra gentiū. ꝛc.

¶ In exitu. Q. cū israel. i. dom⁹ iacob de egipto. i. ꝑplo barbaro exiret.

¶ Barbaro. Aug. Barbara lingua est que deaz non laudat.

¶ Facta est iudea. Cas. Sicut ille populus cū exiret de egipto. sanctificatus est in iudea. i. terra. ꝓmissionis colendo deū verū. que terra erat ante p ydolatriā polluta. et sicut potens factus est in ea. Qui eīm in egipto facti fuerant ferui. ibi facti sunt dñi. Ita ereētes a peccato sanctificat iudea. i. cōfessio. et p eam facti israel possunt resilire vicijs. Et hoc. Vidit mare. i. peccatores seculi. Iordanis. qui varijs deliciis rapiūt homines in magnū mare. i. huius seculi amaricante malicia. sed hęc i aduentu domini cessant. quasi cōuersa retrorsum.

¶ Mare vidit. Aug. Hoc hic aliter dicit. q̄s factū est. Ibi legit stetisse ab ea parte qua aquę deꝛ fluebant. nec ibi quicq̄s dicit de gestis. nō

coꝛe erigens pauperez. Ut collo-
† ℣ Omnibus celi et angelis et hominibus.
℣ Angelis. ℣ Apls.
cet eum cum †principibus: cuꝫ ꝓpi
cipibus populi sui. Qui habitare
† ℣ Baram matrem fidelium per omnes gentes.
† ℣ in ecclesia inter iudeos.
facit †sterilez in †domo: matrem fi-
liorum lętantem.

Alleluia.

CXIII.

℣ Mente ope dei ℣ videtiū deū

In exitu israel

† ℣ de afflictione seculi cui renuntiant. † ℣ Ecclesie. † ℣ Luctantium quod patus q̄s israel † ℣ A blasphemis gentiū a quibus semoti esse debem⁹

†de egipto: †domus †iacob †de populo barbaro. Facta est †iudea

† ℣ Confessio.

† ℣ Que in corde quod purgat cōfessio. et per eaz facti israel possunt resistere vicijs et esse filij dei. Et hoc est is-po. ꝛc. † ℣ vnde dedit eis potestatem filios dei fieri ꝛc.

†sanctificatio eius: †israel potestas

† ℣ Ergo. † ℣ Mare seculi retro fit. ℣ vt via ad libertatē pateret. † ℣ descensus būlis. ℣ .i. baptisati ad cū vnde orti sunt redierunt.

eius. †Mare vidit et †fugit: †ior-
† ℣ Et tunc. ℣ dispensatores verbi dei apostoli
danis †uersus est retrorsū. †Mō
† ℣ duces, populi † ℣ qui semen fidei receperūt
℣ vel gestierunt.
tes exultauerunt vt †arietes: †z †col
† ℣ Non inuidi innocentes p arietes generati.
† ℣ Sed hoc videntes mirantur. ℣ aug. Quid est o seculū q̄ tua impedimenta cesserunt. vt tot milia hominū ad dominū cōuertātur. et hoc est. et tu iordanis. ℣ p̄ cr eūāgelū geniti.
les †sicut agni ouiuz. †Quid est ti

tibus. sed tam ibi facta q̄s hic dicta figurę sunt.

¶ Arietes. Aug. Qui colliby vtriusꝫ testamēti hereticos debellāt. z supstitiones diruūt. Vnde alibi. Afferte dño filij dei affer. do. fi. arie. Et sexta māsio filioꝝ israel de egipto venientiū fuit belym. qnę interꝑtat arietes. vbi erant xij. fontes et septuaginta palmę quibꝫ significātur duodecim apostoli et septuaginta discipuli quos in serta etate elegit dominus. vt per quattuor mūdi ꝑtes xp̄i victorię palmā portarēt. destruētes gemino cornu vtriusꝫ testamēti omnē scientiam aduersus xp̄m se erigentem.

¶ Colles. Cas. Acolendo mediocres. nisi eīm hec ad litterā. vnde et p mare et iordanez. i. p antiqua facta hec signari nō ambigas quę hodie spūaliter fiunt.

¶ Quid est tibi mare. Cas. Secūdo interrogat quare hec. vt excitet admiratōem et soluit a facie domi.

¶ A facie. Cassio. Vna duobus respondet. quia vnus auctor z secla fecit obstupescere. et sua. i. mō. z colgaudere. xp̄o eīm apparente moti sunt hoies a sua supstitōe ad cultuz dei.

¶ A facie dei iacob. Et q. ꝑterea qs est dominus: deus iacob. nō recens. vel qui facit eos lętari.

¶ Petram. Cassi. Dura corda indeoꝝ. ad aq̄s baptism. Rupem. gētiles. vt et ipi emanēt irriguos fōtes ꝺdicationis.

¶ Aug. Id est. se ꝑ? ductū cū ignoraret lucifecit ad irrigādos fideles. vt sit in eis fons aq̄ vitę saliētis in vitaz ꝑternā. cū rem ꝑfecit ꝓpe ruit illius sensū vt intelligeret scripturas. Ipe ergo dñs erat quasi petra et rupes. donec aptis scripturis velut fōs influeret atq̄ oīmbus

† ℣ Qui varijs desideriis fluitis. ℣ Q. cur vestras consuetudines dimittitis.
bi mare q̄ fugisti: et tu †iordanis
† ℣ A tuo proposito. † ℣ Quid est q.
℣ Quibus dicitur. euge s. bone et f.
quia cōuersus es †retrorsū. †Mō
† ℣ Quibus dicet. venite benedicti patris m. ꝛc:
tes exultastis sicut arietes: et †col-
† ℣ Ecce cur. ℣ A clementia vel ira quā pręvidebant futurā. ℣ Aug. Vicro. A psentia illius qui dicit vobiscū sum. u. s. cō. s. ℣ vel cognitōe.
les sicut agni ouiuz. †A facie do-
† ℣ Que pigra erat commota est vt solidꝫ? fumeꝫ
mini †mota est terra: a facie dei ia-
℣ Etiam.
cob. Qui conuertit petram in sta-
gna aquarum: et rupem in fontes
† ℣ Cas. Quia hec gratia ei ꝑpetis aque de petra nō ꝑ meritis. sed illo miserante data est.
aquarum. †Non †nobis domine
† ℣ gentibus.
non †nobis: sed nomini tuo da glo-
℣ de. ℣ aug⁹. In misericordia vocat impios. in veritate iudicat non venientes.
riam. Super misericordia tua et
† ℣ Aug. Cū eis non credendus prędicatur. ſz tre
veritate tua: †nequando dicant gē
mendus ostendatur. † ℣ Querunt ubi est.
tes vbi est deus eoꝝ. †Deꝰ au-
† ℣ uel in celo surſū alia littera. ℣ Q. ola coꝝ pozа celestia et terrestria transgrediuntur.
† ℣ uel in corporalibus uel in spiritualibus.
tem noster in †ęlo omnia †quęcun
† ℣ Deus noster talis est sed. ℣ Non ueri dii.
qꝫ voluit fecit. †Simulacra gen-
† ℣ In materia. ℣ Dis maioꝝ reuerentia.
℣ aug. Habēt et lignea et fictilia. sed preciosiora ponit. ut qui in his erubescit facilius in ceteris.
† ℣ In forma.
tium †argentum et aurum: †opera
† ℣ homo qui loquitur melioꝝ.
manuū hominum. †Os habent

† ℣ Hoc. ꝓprium hominis. cetera cōmunia homini cū belluis. ut nō solū homines. sed et belluas scias simulacris anteponendas.

et non loquentur: oculos habēt et

credentibus inundaret dicens: Si quis sitit ve. ad me. et bi.

¶ Non nobis. Cas. Cū dicit deū bona dare. petit vt ꝓpter nomē suū det ea. quia merita nō videt in hominibus. Gloria est cū ineritus dat. Misericordia dū peccantibus parcit. Veritas dū ꝓmia restituit. vel ipios punit. Ideo da. Nequādo dicāt ꝛc. hoc sępe impij iputant bonis afflictis.

¶ Misericordia. Aug. Id est. repatōe. Veritate. i. ꝓmissione ipsius.

¶ Vbi est deus eoꝝ. Aug. Hoc solent dicere gentes quę habent visibiles deos. quia inuisibilem deum colimus.

¶ In celo. Aug. Id est. xp̄o hoie secūdū illud deus erat in xp̄o mūdū sibi reconcilians. Vel in celo. Cas. id est. potens sup omnes creaturas.

¶ Omnia quecuqꝫ uo. f. Per quod oīpotens apparet.

¶ Simulacra gentiū. Cas. Tercio ꝛama simulacra. ꝑbat et religio dei q̄s sit vnius ostendit. Et est hic ꝓfecta demōstratō in vituꝑatōe et laude.

¶ Aug. Oīa potentia veri dei et opiū. trāsit ad deos gētiū visibiles.

¶ Argentū. Aug. Sed quia deus hoc fecit. inquit opera manuū hominū hoc venerantur quod inde fecerunt. materiam eīm creauit deus. Sed stultitia hominū formā addidit.

¶ Os habent. Aug. Manu sunt formata. sed nō habent membroꝝ

officia·plus aũt valet in affectibus miserorũ forma uiuenti similis ·quia os habẽt et cetera.q̃s ad eos corrigẽdos qđ ñ viuit·nec officijs mẽbroꝝ p̃t vti.

¶Aug. Os habent. Cur adeo inculcat in multis locis que sunt omiby no ta:qz effigies uiuẽti sillis boies seducit· vt putẽt in ea eẽ occultũ numen :et ñ eẽ sine vino hĩtatore· vñ et dęmonia ad possidẽda simlacra initant q̃ in eis sępe fallunt.hęc autez alibi damnat· oẽs dij gẽtiũ dęmonia. Pru dentiores vero dicunt se nec ydola nec in eis dęmonia colere. sed q̃ p ydola signãtur· vt p hoc aerẽ· p illud terrã 7 cetera huiõi.hos trã seunt et alij· dicẽtes se nõ colere ipa corpora sed que illis regendis p̃sident numina· vt io mercurij et huiõi. que oĩa dãnat apo stolus·qui cõmutaue rũt veritatẽ dei in mẽ dacij et seruierũt crea ture potius q̃ creatori ¶Non clamabũt Aug. Post loqui qđ est bois popuũ· hoc cõmune addit. vt pro bestijs intelligat dictũ cetera que dixit cõmu nia nõ ad solũ boiem referat· Nam et vidẽt et audiunt et olfacũt et ambulant .vt nõ so lum boies sed etiã bel nas simulacris ꝓponẽ dat cognoscat.vt si pu deat adorare bestiam hęc oĩa habentẽ· mlt tomagis pudeat te a dorare mutũ et carens vita sensuq̃ simulacr.

¶Similes illis. Aug. Vide erubesci bilẽ cultura dũ ait:si miles·q vere sunt·vel similes se eis intelligãt

¶Domus israel. Laf. Dic ordit xpia ne religionis vilitatẽ

¶Domus aaron. Aug. Ne autez videa tur maiorib iam res q̃ inferioribꝰ est spes ·ad dit·domus aaron.

¶Memor. Lassi. Vt cõuerteret et con ũsos p eundẽ brĩdixit.

¶Super vos. Au gust. Quia creuit numerus magistroꝝ. Super filios .quia creuit etiam numer⁹ sequacij. Ergo vos vtriq̃ patres et filij benedicti estis domio qui vos fecit cęlũ in maioribꝰ et terrã in minoribus·vel fecit omnẽ creaturam.

¶Benedicti uos do· Lassio. Qui optanit supza benedic: iam confi sus dicat benedicti·quod ad deũ ptinet: vt et ei seruiatis· vere dño.qz etiam cęlũ cęli ·i·rpus est ad honorẽ domini. Vel cęlũ cęli·i· empireũ dedit dño xpo secundũ q̃ homo . Terram autem .iſtam inferiorẽ dedit . Filijs ho.vt in ea se purificẽt. Vt populũ p̃dicatoribꝰ. vñ. Sicut misit me pater et ego m·v·

¶Et terram. Aug. In pusillis.sed qz et hi crescendo fiũt cęli: magni sic sunt cęlũ terrę quã lacte nutriũt· vt sint et cęlũ cęli·dũ eam spant in cęlũ ver ti.hoc aũt cęlũ cęli est domino.qz illi magni soli dño dcabiles sunt. qz iaz nõ ab homĩe neqz p boiem·sed p ipm deũ capiũt sinceritatẽ et vbertatẽ sa pientię·quibꝰ filijs hoim dedit terrã in qua operẽ.i·subiectos quos excolẽt

non videbunt. Aures habent et
non audient:nares habent et non
† aug. Hoc et simce possiũt que manibus cõtre ctant meliores itaq; sunt.
odorabunt. †Manus habent et
non palpabunt· pedes habent et
† aug. Melior ẽ bestia .que etsi nõ loquit̃ cla morẽ ramen habet in faucibus .
non clamabũt· †non clamabũt
† aug. videãt ea aptis et vitientibus oculis .et adorent clausis et mortuis mẽbris· § Quia ta lis sunt simulacra itaqꝫ
in gutture suo. †Sites illis fiant
§ Adorantes.
qui faciunt ea:et omnes qui confi
† § Autem· § generalis ecclesia. § Quod nõ videtur.
dunt in eis. †Domus israel spera
† § In deo abiecto. † § vnde· § vt autem perduret vsqꝫ ad finem patientia·adiutor ẽc· § In agẽdis bonis·
uit in †domino: †adiutor eorum et
† § Contra fraudes dyabolicas. † § Etiam .
§ Ordo sacerdotum·
†protector eorum est. †Domus
† § vt et ipsi pseuerẽ
aaron sperauit in domino: †adiu
† § Ne eis noceatur·
tor eorum et †protector eorum est.
§ Ideo adiutor et ꝓtector maiorũ et minorũ qz vtriq; timent dominũ· § Hec duo spes et timor beatos faciunt. § in oi gente.
Qui timent dominũ sperauerũt
in domino: adiutor eorum et pro
† § Nõ enim nos preuenim⁹ misericordiã dei· § dominus memor f.n. § Aut pm quasi oblitus videbatur. § Nam.
tector eorum est. †Dominus me
† § per filium missum.
mor fuit nostri:7 benedixit nobis.
§ Ecclesie.
Benedixit domui israel: benedi
† § Pontificibus· † § Delicet· † § Nullũ ge nus excluditur·
xit domui †aaron. †Benedixit †om
nibus qui timent dominũ: pusil
† § Maioribus benedixit· † § Aũt· § Bene dictiõem·vel numero vestro alios· § Ita factũ est cũ de lapidibus suscitatur filij abrę.
lis cum †maioribus. †Adiiciat do

† § Ozindei. † § O gentes
minus super †vos:super †vos et su
† § Et sic erit. † § vtriq;· § Patres et filij.
p filios vestros. †Benedicti †vos
† § honori dei· † § vos. † § In maioribus.
†domino:qui †fecit †cęlũ et terram .
† § Aũt. § Quia maiores a solo deo docẽtur.
† § Est. § a. † § populum instruendum.
§ Omnia visibilia.
§ In pusillis·
†Cęlum cęli †domino: †terram au
† § vt per ea cognoscãt inuisibilia dei. † § Mi noribus ptedicatoribus· † § Cum hec ita sint
tem †dedit †filijs hominũ . †Nõ
nõ mortui in peccatis·
mortui laudabunt te domine: ne
† § aliquis omnũ. † § Quia peccatoꝝ cũ vene rit in ꝑfundũ viciorũ contemnet. † § Profun dum viciorum:
qz †omnes qui †descendunt in †in
§ vita gratie·
fernum. Sed nos qui viuimus
† § Ex quo incipimus· † § Dcz ꝓgrediendo·
benedicim⁹ domino: †ex hoc †nũc
§ Sine fine·
et vsqꝫ in sęculum.

Alleluia.

CXIIII.

§ Spes futuri bo ni dilectionem accendit.

Dilexi quoniã

† vel exaudiat
†exaudiet dominus vocem †oratõ
† § aug. exaudiet. quia iam· ex hoc est spes in in carnatoe et passione· in quo exgtus mias inocabo
† § dũ ꝑ nobis filiũ dedit.in hoc indicat se crede re que ad salutem sunt·
nis meę. †Quia †inclinauit aurẽ
† § Miserie quos michi feci. † § In quibus circũ. † § Quod nõ est sine fide·
suã michi:7 in †diebus †meis †tuo
† § O dilexi invocabo· † § De sunt cause dilꝫ gendi.hec clamare faciunt.
cabo. †Circũdederunt me †dolo
† § Prius. § Errantẽ a te et expositum malis. § Non ego ea in ꝓsperitatibus seculi·
res mortis:pericula inferni †inue
† § Sed post. § Latebat enĩ me prius tribulatõ et dolor vitis· vnde nobis auxiliũ.et vana seduce bant.inuenit miserã qua nesciens habebam.
nerunt me. †Tribulationem 7 do
† § Et ideo. § Dat egi vt liberarer a domino
lorem inueni: et †nomen domini

c 2

Alleluia. ¶Dilexi. Aug. Di cit hoc omĩ quę errauerat·filiꝰ reuersus huiꝰ seculi pegrinus.

¶Laf. Dilex. Non ꝓpter tempalia bona michi data. vt et insi deles. Sed qm̃ nẽ.

¶Laf. Diligit deus et ab infidelibꝰ.qz bona dat. vñ. Cõfitebit tibi cũ bñfeceris ei. Di ligit ꝑfecte cũ animus aduersis nõ mouet· sz spe accendit· quẽ mo dũ post exp̃ dilexi. nõ qz me regẽ fecit·ꝓspera dedit.sed qz oratõem audit in angustijs.

¶Et in diebus. Aug. Id est·meę mile rię quos mihi feci pec cãdo q̃ fuit pleni labo ris et doloris·i· vetu state putredis. Invoca bo quod nõ est sine fi de. vnde aplus. Quo mõ inuocabũt in quẽ nõ credidert ·dũ ergo ait inuocabũt notat qz nõ ẽ occio sus dilector.in quibꝰ circũdederũt me dolo·mor· Vel in diebꝰ salutis·i·ipe plenitudis vnde. Ecce nũc tempus accceptabile. Ecce nũc dies salutis.

¶Dolores. Laf. Peccata vnde dolor et mors aĩme. vel eterna et hęc in inferno erit.

¶Pericula inferni. Aug. Suffusus enĩ carnali voluptate non animaduerti mala me circũdantia.

¶Tribulatõem et do. Aug. Q. illa me prius circũdederũt. Sz post inemi tribulatõnem et dolorẽ·i·afflictionẽ exteriorẽ esse vtilem·

¶Inueni. Aug. Et ego. Tribulatõem. quod pri⁹ picula dixit. Et dolorem. quod prius dolores.recognoui quę latent alios. Vel dolo. et tribula. dicit pgnalitatẽ istam et flagellorũ dolorẽ quę infert deus ad vtilitatẽ hominũ. vnde da nobis auxiliũ de tribulatõe·quia p hęc exteriora co gnoscit homo suam interiorem miseriam.

O domine libera. Cas. Secundo item clamat. vt liberatus veniat ad requiem.

Misericors. Aug. Quia primo inclinauit aurē michi. et me vocauit. Justus. quia flagellat. iterū. Miseretur. quia recipit ad beatitudinem. Nec tam amarus debet esse. q flagellat q̄m dulce q recipit. quia dominus custodit pusillos quos grande esurit hēredes

Conuertere. Aug. Nō meritis vel viribꝫ tuis. ſ̄ q dñs hūfecit tibi.

De morte. Aug. Mors est infidelitas. vnd dimitte mortuos sepelire mortuos suos Et item nō mortui laudabūt te domine.

Placebo. Aug. Dixit eripuit a. l. et tm nō dicit placeo. ſ̄ placebo. secure vtiq; tunc quod nō modo. Placebo pfecte. q̄m nullus erit lapsus ambulātū pedū. nullū ifirme carnis lubricū. Et hoc in regione viuo. q viuūt eternaliter.

Alleluia. Voce laudis cōgruę hītula tur hic psalmus. quia in hoc psalmo verba sunt martirū qui cōfessione viguerūt. z hmia dei consecuti sunt.

CXV.

Cas. Primo memorant beneficia dei. quibꝫ quid dignū rederent cū dubitent. occurrit calix passiōis q a deo datur. Secundo seruos se dicūt z filios ancille-i-ecclesię ibi. o domie quia ego ꝛc.

Cas. Verus z cōgruus ordo. prius credere post loqui. ne nō dū credens audeat loqui. sed fidem sequat̄ pfessio. Ne vera pfessio viribꝫ hoīs deſ. dicꝫ ꝓprū hois q mendax quod nō facile sciret. nisi excessu mentis ad supna vectus cēt. Magnū eī est si quis se imprudentē attendit. Et cū homo nichil boni. ꝓpriū habeat. quid retribuendū?

Credidi propter quod. Aug. Nō ait credidi et locutus sum. quia ñ tantū credidit cętera quę fides exigit. ſ̄ et simul cū allis credidit. et q ꝓmiū loquendo spare. et q pnā tacēdo timere deberet. vnde loquendi quidem amor et ꝓmio immittitur et necessitas ex pna indicitur.

Propter quod. Aug. Non eīm pfecte credit. qui quod credit nō loquitur. piger ē ille serū vel timidus. ſ̄ fidelis qd accepit impendit z lucratur. et ideo intrat in gaudiū domini sui. Cas. dicentis. Euge serue bone et fidelis intra in gaudiū domini tui.

In excessu. Vel extasi mea. Aug. Et dicit hic extasis cū mens non panore alienat. sed aliqua inspiratōe reuelatōis surſū assumit. Vel extasiꝫ dicat panorē cruciatus vel mortis. quē cōminātibus pſecutorib; et imprudentib; passionibus būana infirmitas patit. Quasi diceret. humiliat⁹ sū. In illa aūt humiliatōe. Ego dixi in excessu meo vel vt alij in extasi mea. i. in panore passionū q est oīs homo mendax.

Quid retribuā. Aug. Territus iste respicit infirmitatē suā et videt nō esse ꝓfumendū de se. Et se eīm homo mendax. vt et petrus dū ꝓsumpsit inuētus est mendax. sed virtus dei est si nō cedit. Quod videns iste factus in se gratia dei subdit.

† ſ Quis hec mala sunt michi. Sed. † ſ Quia sine deo captiua ſ unde apostolus. Quis liberabit me a cor-mor-b-

inuocaui. O † domine libera † ani

† ſ Et hoc ē qđ idē apostolus subdit. grā dei per christum. ſ Q. libe. et nullus dubitet. quia deest misc. ꝛc.

mā meam † misericors dominus et

ſ flagellat enim filium quem recipit.

iustus: et deus noster miseretur.

† ſ vt pastor. † ſ humileo-

† Custodiens † paruulos domin⁹:

ſ Ergo credite. quia ego vel dominus est iustus et misericors. ideo. ſ Q. dolor. ſ̄ non penalis ē sed salutaris. ſ Et ideo:

humiliatus sum et liberauit me.

† ſ Quia domin⁹ est misc. ideo. ſ Cas. Vertatur anima vt cōuertat ad deū vnde ei requies. † ſ Ad deū et etiā hic requies mentis nō tamen desidia affit vt cesset operari.

† Conuertere aīma mea in † requiem

ſ Bona dedit priusq liberato aliter liberatus non esset.

tuā: quia dominus benefecit tibi.

† ſ Ita benefecit. † ſ per fidem. ſ Qui a infidelis factus est fidelis. ſ Hoc iam. quia qui credit transit de morte ad vitam.

† Quia † eripuit aīmā meam de

ſ Interiores ſ Hec in spe. quia modo lacrime. dū est in la pstis sum. p carne infirma et in pedibus quasi extremis aīme grabus. i. in sensus litate lubrici adhuc sentim⁹. ſ̄ in futuro placebo

morte: oculos meos a lacrimis pe

ſ Autem.

des meos a lapsu. † Placebo do

† ſ Quod nōdū in regione mortali.

mino in † regione viuorum.

Alleluia.

CXV.

ſ Quia credēti necesse ē loqui

Credidi ꝓ

† ſ Non ipsū verbum quod credidi nō ser-no quē ꝓtulē.

pter quod locutus sum: † ego autē

† ſ Passus sum multas tribulatōes. ꝓpter verbū dei quod firmiter tenebā. vnde magis inter veritas. vnde apostolus. verbū domini nō est alligatū in me. qđ nō hi qui plus amāt. quam hoīm q̄m dei † ſ autem no attribuens michi confessionem.

† humiliatus sum nimis. † Ego di

† ſ Aūt in extasi mea mēte rapta ad sugna:

† ſ Ex se. ex deo verax-

xi † in excessu meo: † omnis homo

mendax. Quid retribuam domi

† ſ Pro meis multis.

no: ꝓ omnibus quę retribuit † mi

† ſ Ecce ego dono dei verax- ſ passioné.

ſ Nō vnicū quid-nisi ex eis que ipse donauit retribuet- † ſ vlcisci. † ſ desiderio.

chi. † Calicem † salutaris † accipiā:

† ſ Non michi sed deo filius- † ſ Cas. Accipiaꝫ quod est in desiderio. et reddam in ipso actu.

et † nomen domi inuocabo. † Uo

† ſ vt exemplum capiat-

ta mea domino reddam cōā † oīm

† ſ Cur tu ita. quia cara-vel pręcio mortis ei⁹ empta- † ſ Cuiciq; vilis sit.

populo eius: † pręciosa in † conspe

ctu domini mors sanctorum eius.

† ſ Quia pręcio nos compasti ergo o do-ꝓpiteor condicōi meā † ſ quia nō est in regno scōz aug.

† ſ Obediens-

† O domine † quia ego † seru⁹ tu⁹:

† ſ Repetit. ſ In omnibus- † ſ Id est. ecclę que est ancilla dū seruit. sponsa dū ꝓponit cōiungitur. aliter nō esset mart-r

Tego seruus tuus et filius † ancille

† ſ Quod totū p te- ſ tu nō mea merita-

† ſ Pecca totum-

tuę. † Dirupisti † vincula mea tibi

† ſ Et ideo. † ſ Me ipsum. † ſ Non freus viribus meis.

† sacrificabo † hostiā laudis: et † no

men domini ītuocabo. Uota mea

domino reddam in conspectu om

† ſ Non manufactus- † ſ Catholice ecclesie.

nis populi eius: † in atriis † domus

Cas. Calicē. quia sub mensura bibit. vñ fidelis deus qui nō patitur vos temptari sicut quod pōt. Salutaris. quia in eterna salutem ꝓpiciatur.

† Pręciosa in cō. Aug. Qui prior passus est. dat imitari passiones suas. et ideo ꝓciosa in cōspectu ꝛc. quod post dicitur.

O domine qz. Cas. Secundo seruos se dicūt et filios ecclię. quia nō est locus veri sacrificij extra catholicā ecclesiā. ne quis hereticoz martiriuz deo placere putet.

Aug. O dñe. Admiratē se talia accepisse qualia dñs ꝓmīdi remptōe. et vt augeat admirationem repetit ego s.t.

Filius ancille. Aug⁹. Hierusalē cęlestis libere a peccatis. ā culpe iusticię. qui autez sunt ꝓter ecclesiā. non sūt filij ancille. et si seruos se dicunt. quia habent nomē xpi. et martires vt hereticj.

Aug. Filius ancille. Non ismaelitarum. Vl'ut ācilla nō sibi ſ̄ dño ita et ego in morte mea aliquos tibi ꝓ

turiā. sicut et in vita.

Dirupisti uincula mea. Cassiodo. Virtute martirij vincula peccatoz rūpuntur. quia omnia sanguine abluūtur. hic versus tante virtutis a quibusdā creditur. vt peccata homini dimittātur. si in fine vitę trina confessione dicatur.

Cas. Quia ꝓciosa: o domine tibi sacrificabo. loquens deo affirmat qđ supra dixerat.

Sacrificabo. Aug. Cas. Et quia dirupisti. Tibi sacrificabo. vt gratus. Hostiam laudis. hic q Uota mea reddam. nō vbiq; sed In atriis. i. in catholica ecclesia. nō hereticoz. Domus dei que sit ostendit. In conspectu omis populi. Cas. publice debet laudari qui ꝓ omnibus pati voluit. vt plures ędificentur.

Uota mea. Cas. Me ipsū qui sū imago dei deo q̄ reddēda ē vnde q̄ cęteris sunt red-ce-et quę dei deo. sed quia nō modo seru⁹ sed ancille filius. dicit se reddere vota in atriis do. i. ancille. Et quę sit exponit. i. populi⁹ ei⁹. hoc est quod sequit. In cōspectu oīs po. e. et aptius hic nominat hierusalē. Aug. sed ne quis putet p hierusalē iudeos solos significari qui hoc nomine gloriātur. audiat sequentē psalmū. Laudate dom̄es gen. hęc sunt atria d̄ille omnis populus.

¶ Alleluia. Lasci Brevis psalmus oim primus arbomus-i-sine divisiõe-p sui enim brevitate nõ recipit divisionẽ. sed oĩes compendio sue locutõnis supat-et est quasi punctus psalmoꝝ- vñ duĩ se spẽs formãtur. Mira variatõ cõtra tediũ salutaria dicere-modo paucis. modo late.

¶ Omnes gentes. Las. Ne qui ꝓterant de toto orbe.

¶ Aug. Et hec sunt atria illa dom⁹ domi. Et ille oĩis populus. vnde in ꝓcedenti psalmo egit non soli iudei qui sibi illud arrogare conãtur.

¶ Et collaudate. Las. vt sit in vnũ reducta oĩm laudatõ. qđ ẽ catholicę ecclesię.

¶ Confirmata. Las. Quia quod p.p phetas.pmisit: aduẽtu xp̃i cõplent-et firmauit misericordiã. vt nũ q̃s moueat-quia q̃ dedit: custodit.

¶ Manet in eternũ. Aug. Sive in eis quę pmisit ꝓjs-sive in eis que minat impijs.

¶ Alleluia. Lasci. Quintus psalmus de primo aduentu. multis figuris decorat⁹ habꝫ versus vnifines. quosdam vnius principij. quosdã intercalares. z buiõi ornatus.

¶ Las. Fidelis populus peccato solut⁹ primo monet oĩes dño cõfiteri-quia audit⁹ in tribulatõne. ideo bonũ esse timẽ dñ. Sedo in solo deo fidendũ ibi Bonũ est confidere. Tercõ portas hierusalẽ apiri cupit ibi Apite. Quarto frequentare atria dei suadẽs de aduẽtu gaudẽs ibi Bndict⁹.

¶ Dicat nunc. Las. Vt ego vos. ita vos invicẽ monete. vel dicat-id ẽ confiteatur.

¶ Quoniã in seculũ. Las. Ecce quattuor versus vnifines.

¶ De tribula. Las. Hiero. Exẽplũ de se ponit. vt alios ad mia⁊ inuitet.

¶ Dominus michi. Las. Idem in duobus principũ.

¶ Despiciam. Las. Vel videbo hic vt tutior et cautior fiam. Inimicos meos damnandos.

¶ Bonũ est. Las. Secundo in solo deo dicit confidendũ. per quẽ inimicias gentium euadit. et ad veram vitam venit.

¶ In principibus. Aug. Angelis-qui principes dicũtur. vnde in daniele legit. Michael princeps vester. in quibꝰ nõ est spandũ sed in dño. Cũ

† ℣ vbi pax et sancti⁹ in visione dei letãtur.

domini in medio tui † hierusalem.

Alleluia.

CXVI

† Laudate domi

† ℣ gentiles. † ℣ vel collaudate.

nũ omnes † gentes: † lau

† ℣ Judei. † ℣ hec causa.

date eum omnes † populi. † Quo

† ℣ ouo si ℣ sancto. ℣ dũ inimici etiam cedunt nomini p quod liberati sumus. † ℣ Reparatio hominis misericorditer pmissa.

niam † cõfirmata est super nos † mi

† ℣ Christi. † ℣ Christus qui est veritas patris. ℣ Cas. Si quando nõ fuit filius. fuit pater sine veritate.

sericordia † eius: et † veritas domi

℣ vel in seculum seculi.

ni manet in ętternum.

Alleluia.

CXVII.

℣ Laudate.

Confitemĩ do

† ℣ Proptũ deo qui p se et ex se bonus. ℣ In essentia. † ℣ Cas. In hoc patet q⁹ bonus.

mino quoniã † bon⁹: quoniã in ſę

qua in eternũ bona misericordie concedit.

culum misericordia eius. Dicat

† ℣ Non est differendũ. † ℣ totus beatus psalmus ℣ tales sunt ydonei confiteri. † ℣ Quid.

† nunc † israel † quoniaꝫ bonus: quo

niam in ſeculuꝫ misericordia eius.

† ℣ Sacerdotes qui p reverentia singulariter memorantur. † ℣ Istud idem.

Dicat nunc † domus aaron: † quo

niam in ſeculũ misericordia eius.

† ℣ vt includas pupillos cũ matoribus. de omni gente. † ℣ Quia tales sunt ydonei ꝓfiteri dño.

Dicant nunc † omnes † qui timẽt

dominũ: quoniã in ſeculum miseri

† ℣ Quia. ℣ de angustijs seculi. ℣ Ecce misericordia eius. † De tribulatione in

† ℣ de angustijs seculi liberat. et in latitudine prementiũ ponit.

uocaui dominũ: et † exaudiuit me

℣ Charitatus. ℣ Et qz exaudiuit.

in latitudie dominus. Dominus

michi adiutor: non timebo quid

℣ Cas. Cornalis inimicus.

faciet michi homo. Dominus mi

† ℣ Quod plus est q̃ nõ timere ℣ vel videbo Cas. in futuro scilicet iudicio. vbi dyabolus cum suis videbitur destructus. † ℣ Etiã spũales.

chi adiutor: et ego † despiciam † ini

† ℣ Quia dominus adiutor. ℣ Ideo vile est. † ℣ Contra mala seculi.

micos meos. † Bonum est † confi

† ℣ Cornali. cuius vana est salus.

dere in domino: q̃ confidere in † ho

℣ Bona.

mine. Bonuꝫ est sperare in domi

† ℣ Angelis. † ℣ Quia. ℣ tribulatõem quã supius cõmemorauit hic exponit.

no: q̃ sperare in † principibus. † Om

† ℣ Quasi certa explorantes. blandis. minis. et aliis occultis. hoc in principio ecclę. ℣ Est hoc.

nes gentes † circuierunt me z in no

† Sed ipsi cõuersi penas penitẽdo sustinẽt quas ingerebant.

mie domini: quia † ultus sũ in eos.

† ℣ aug. Hic nõ repetit gentes. quia hoc a solis iudeis factũ est. † ℣ Quasi in obsidione.

† Circũdantes † circũdederũt me

† ℣ In capite suo ꝓpius populus qui est corpus christi ꝓcutores sensit. et ꝓ eo factũ est quidquid interior ibi virtus detrahis per exteriorẽ carnem peregit. † ℣ hoc

et † in nomine † domini: quia ultus

℣ Cas. amaris conatib⁹ dulcẽ cibum alijs parauerũt. dicit ecclesia in ꝑsona xpi

sum in eos. Circũdederunt me si

† ℣ hoc melius de ecclesia.

cut apes et † exarserunt sicut ignis

℣ Et hoc.

in spinis: et in nomine domini qa

† ℣ vel in presenti vel in futuro † ℣ ultus sum tamen aliquando. ℣ Id est vacillaui.

† ultus sum in eos. † Impulsus

† ℣ vel versatus. † ℣ de equo virtutum. ℣ in eternam mercem.

† eversus sum vt † caderem: z domi

℣ Relevauit a casu. ℣ Etiam.

nus suscepit me. Fortitudo mea

† ℣ Et ideo. † ℣ Et ideo ℣ nõ solũ fuit periculo declinare. sed etiam salutem ꝓstat.

et † laus mea dominus: et † factus

† ℣ vnde qui videbãtur deficere exultante i malis est michi in salutem. † Vox exul

† ℣ in secretis cordiũ vbi gaudia spe futuri. que nesciendo mali putant eos cristiani. vnde quasi mistes semper aũt gaudẽtes. Et iterũ. gloriamur in tribulationibus. ℣ et si extra afflicti.

tationis et salutis: † in tabernacu

† ℣ inde est gaudiũ qz. ℣ Christus

lis iustorũ. † Dextra domini fecit

† ℣ Quã. ℣ Aug. Magna virtus de boĩe facere deũ. terrenis dare celũ.

† virtutem † dextra domini exalta

℣ Reperit quasi mirũ. ℣ nõ homo se exaltauit nõ per se vicit. nõ sibimet gloriã vel salutẽ dedit.

uit me: dextra domini fecit virtutẽ

† ℣ et cũ hoc sit. † ℣ vt putas o persecutor

℣ Morte eterna ℣ ℣ vita quã nescis.

℣ Quãdiu hic eto.

† Non † moriar sed † viuam: z † nar

† ℣ vt per hoc augeatur ecclesia † ℣ hoc gemi ratõne significatur cõsuetudo ipsius dei qui hoc cõsuerit. vt benedicens benedicã. ℣ Q. hoc permisit michi deus fieri ad correctionem. etiã euentio est ad cautelam.

rabo † opera domini. † Castigans

castigauit me dominus: et morti nõ

videnti iuuare hõ vel angelus-ille ꝓ eos hoc facit. qui eos ꝓ modo eorũ bonos facit.

¶ Omnes gentes. Las. Ecce vnde liberat de occulta vel apta tribulatõne. vel no ꝓmittendo cadere. vel a casu relevãdo.

¶ Et in nomine. Alij in nomine domini vltus sum eos.

¶ Circũdantes cir. Aug. Quasi redens causam vnde tã ta potuit supare: dicit qđ ꝓio in capite passus sit.

¶ Circũdederũt. Aug. Quod ab igno rãtibꝰ gestũ est mystica ſbtilitate ꝓdicit spiritussanct⁹. Nesciẽtes iudei rem oĩm fecerũt. et nobis dulciorẽ passione deum. sicut apes dũ sibi putant reponere. alijs mel faciunt.

¶ Las. Circũde-m.s. Alij sicut apes fauũ dicit xp̃us. q̃ pungẽdo se cuiserant. Sic iudei occidendo xp̃m intus pierunt. Spinę. pecca ta quibꝰ incitati ꝑtuauerũt contra xp̃um.

¶ Exarserunt sicut. Augus. Vel hoc melius de ecclesia accipit. post passionẽ nam cp dñi cõtra ecclesiam gentiũ et iudei exarserũt sic ignis in spi-peccatoꝝ. Ea em-i. peccata in fideli popło igne ꝑsecutõis cremauerũt cui volentes officere ꝓ fecerunt.

¶ Quia vltus. Augus. Dũ cõuersi extincta in eis malicia populo xp̃iano sociati sunt vel cũ in fine iudicati iudiciũ veritatis sine misericordia ſsuri sũt

¶ Impulsus versatus. Las. Vt quã do boni dãtur pęnis vt a fide cadant. z domi

minus suscepit Aug. quia tam nõ cadit cui dominus est fortitudo et laudatio. q̃ nõ cadit dño. illi vero cadunt qui sibi volunt ẽ fortitudo z laudatõ

¶ Impulsus eversus. z. Postq̃ ostendit cp liberat non ꝓmittendo cadere. ostendit etiã cp liberat a casu relevando.

¶ Factus. Aug. Non fit quod nõ erat sibi. sed illis. salus est cõversis. quod non erat aversis.

¶ Non moriar. Aug. Dicit ecclesia vt putat ꝑsecutor strage funeruꝫ posse se delere nomẽ xp̃ianũ. cũ potius augeat.

¶ Castigans. Las. Cur autem tanta ꝓtulit indicat. Castigans quidq̃d faciunt castigatio est domini. Nichil sibi vendicent. morti non datur cuius vicia purgãtur. Aug. Sepe pater ꝓ nequã servos emendat filios. cũ illis

penam·bis ꝓparet hereditatē. Quę sit aūt hereditas hinc potest cognosci. Aperite por·quid intus·ingressus confitebor.

¶ Aperite. Cas. Tercio portas birsm apiri sibi capit·vbi dicit ꝛ d angu lari lapide. Aperite.o ꝓphete qui portatis c·r·ce: Portas. Cas. Hier. per has portas doctrine ingressi vere laudant·extra catholicā ecclesiā non est laus dei. Ne omēs porte ducūt ad vnā quę est xp̄us· per quā iusti intrāt in cęlū· vnde. Ego sū hostiū ꝑ quod si quis introierit sal·erit. Et alibi. Ne mo venit ad patrē nisi per me. Aug. Ecce de vtroq; sęculo mentionē fecit. et quia hec porta xp̄us apparuit. cōfitebor tibi·ịste gratias agens. quia eruditi in aduentu filij. priores eīm iusti aduentū petebant.

¶ Portas iustitię. Aug. Id est .portas mortis ꝑ ꝙs iusti intrant in requiē. vnō apostolus. Cupio dissolui et esse cum xp̄o. Sancti eīm ꝑ hāc portam mortis vitā inueniūt eternā. Q. Et ꝙa domi⁹ nō tradidit me morti. Ergo o vos pse cutores instate ꝛ apite michi portas iustitię·i· portas mortis ꝑ quas iusti intrant in requiē. Et ego ingred·in eā ·i· ꝑ eas ad vitam. Cōfitebor·ꝙ hec porta dñi ē· id est· qua itur ad dominū. vel ꝙ dominus etiuit de mūdo vnde alibi. Et dñi domini exitus mortis. Et iusti imitātes xp̄m. intrabūt ī eam .i· ꝑ eam ad vitam.

¶ Edificantes. Aug. Soli iudei deū colentes edificabant. aliꝙs ꝑ ydolatriā destructis·sed nō ꝑfecerunt. quia xp̄m contempserunt.

¶ Benedictus. Cas. Quarto frequentari atria dei suader. de aduentu christi gaudens.

¶ A domino factū. Aug. Vel a dño factū ei secundū aliam litteram· id est. ad honorem patris.

¶ Hec ē dies. Hic est annꝰ iubileus figuraliter sub lege obseruatus ·ꝙ dicit remittens vel initiāl·quia tūc serui manumittebant. possessiones dñi restituebātur·et nos hac die a seruitute peccati redempti sumus. quibus est hereditas restituta eterna.

¶ Cas. Hec est dies.q·f.d. Et si oīs fecit·hāc singulariter·qua dñs venit in qua cōuenit letari. quia dyabolus ius pdidit. homo remisit. et quia hoc ē O domine saluū. Ecce dsiderū magne pietōis. Saluū. de clade sęculi. Prosperare. vt dolores isti vertant in eterna gaudia.

¶ Benedictus qui venit. Aug. Maledictus qui in suo. vnde dñs in ēāgelio. Ego veni in noīe patris mei·et nō accepistis me. Si alꝰ venerit in nomīe suo illū accipietis·qui erit maledictus.

¶ Cas. Benedictus. Laus de aduentu.et o reliqui xp̄iani. nos maiores quasi sacerdotes benedixim⁹ vobis.qđ multū prodest·quia. De domo. id est·ecclesia catholica vnde baptism⁹ et oīm benedictō imo. Deus dominus. benedixit vos. Et illuxit. fugans tenebras peccati .et vos iam benedicti. Constituite d·s·custodietes diem qui bonoꝝ dei sacratus ē. Ad cornu. ad litterā vt cōmunicēt corpi xp̄i·vt in festis solet·vel constituite mēte tendētes ad cornu.i·ad potestatē altaris·i·sacramēti·vnde. In troibo ad altare dei. Ego. aūt ꝑ me dico deus meus. Confitebor tibi. hic versus supra. sed et hic·quia leta confessio post beneficia.

¶ De domo dni. i·eccia catholica.hęc ē ista scā. ō ꝙ dñs ad moysē. Tolle calciamēta de pedib⁹ tuis. Terra eīm in qua stas terra scā est.hęc est ter ra bona in ēangelio quę ꝑfert fructū tricesimū·sexagesimū·centesimū in ꝙ stare debemus erecti vtiq; ad celestia·nō iacere grates terrenoꝝ torpore·solutes calciamēta de pedib⁹ nostris·i·opa mortua de affectibus nostris.

¶ Constituite d.s. Aug⁹. Magni qui excedūt·qui mēte verbum apud deū cōtingūt·parumlis se ꝓtempant · eos benedicūt de interioꝛi domo dei vbi laus in sęcula sęculoꝝ. Sed quid inde nūciat? hoc ꝙ dominus qui venit in nomīe d·quē repbauerūt ędificātes. deus est ęqualis patri. et illuxit. nō vt qđ credim⁹ ītelligeremus. ꝛ vobis nū clareret. vt aūt ꝛ vos intelligatis. Constituite d·s·i·c·id est frequētatiōib⁹. In voce exul. et cō·s·e·ambulando in loco taberna culi ad· vsq; ad domū dei.

¶ Aug. Constituite d.s. Id ē·ei· desiderio assidue quisq; se affligat donec ad lupni sacrificij altitudinē·i· ad eterna gaudia attingat.

¶ Diem solennē. In veteri lege pascha pentecoste scenophegia tres ꝓcipuę solēnitates. in quib⁹ ꝓceptū vt nemo vacuꝰ in conspectu dñi appareret. Vacuus est qui in se xp̄m nō habet·qui est fundamētū quod nemo mutare valet. In de est ·q illis tribꝰ solēnitatibus fidelis popul⁹ numū offert·manuali oblatōe·interioꝛe significās. In numo ī nomē et imago regis Quisq; ergo spūalē numū offerat. vt nom regis·i·xp̄i in se bēat. a christo xp̄ian⁹ dict⁹. Et imaginē·id est·animam lumine vultus eius insignitam deo exhibeat.

¶ Cornu altaris. Cas. Vel ꝑ altare intelligit sacramentū corpis ꝛ sanguinis. Cornu altaris est potestas·i· virtus ipsius sacramenti. Multi enim sumūt sacramentū et nō rem vt mali. Boni vero sacramentū et rē sacramēti ꝓcipiūt quę est spūalis caro xp̄i de qua ipe ait. Si quis nō māducauerit carnē meā et nō biberit sanguinē meū. non habet vitam eternam.

¶ Vel altare intelligit mēs hois. vnde in lege ꝓceptū fuit fieri altare quadrangulū et cōcauū. Ideo quadrangulū·quia mēs hūana quattuoꝛ virtutibus muniri debet·prudentia·iustitia·fortitudine·temperantia. Eadē debēt esse cōcauꝛa ad recipiēdū verbū dei atq; ignē dilectōis. Cumoꝛ ē infusa repellit. vnde in leuitico ꝓceptū est·vesiculā gutturis et plumā. pijā quando turtur vel colūba offert. vesicula inflatōem sūphię significat. plume leues inquisitōes sublimiū. hęc ergo. pijce vt sis altare cōcauū.

¶ Vsq; ad cor.al. Aug. Eundo vsq; ad eminētiam mētis quę est altare·i·ad cotemplatōem·dicentes·deus meus es tu.

¶ Deus meus es tu. Et vt aptius dicamus istoꝝ verboꝝ hic est sensus. Nō sufficiat in terra iste dies festus quo agnus occisus est. sed cōstituatur in frequētationib⁹ quousq; pueniat mentib⁹ exaltatis ad interioꝛē eius deitatē· vbi laudes cantabim⁹·ita· deus meus·e·t·es cō·t·et confitebor tibi quoniā e· Itaq; sicut cepit laudē·ita terminat. Confitemini d· ab initio ꝙ deseruim⁹. in finē quo redim⁹ nō est qđ salubꝰ delectet ꝙ laus dei.

¶ Alleluia aleph. Ambro · Psalmus iste institutoꝛ est fidelia .paradisus omniū pomoꝝ.quāto in supficie videtur aptioꝛ.tanto ꝓfundioꝛ.similibus verbis cōtextus. Aug. vbi generalis iustus loquitur. modo ꝓfitendo qđ accepit.modo verū cadē spando quę meruit nulla confusione permixt⁹ sed nouitate rerū litteris mutatis explicatur.

¶ Ambro. In hoc psalmo tot sūt octonarij quot elementa apū hebreos

† ℌ ergo. † ℌ id ē·doctrinaꝛ sacre scripture que docet iustificā. ℌ Ecce qui intrauit ostēdit.

tradidit me † Apite michi † portas

† ℌ Quid int⁹ facies ℌ Laudabo. ℌ In voce exultationis.et cō·s·e. que est beatitudo fidei·

iusticię ingressus in eas † cōfitebor

† ℌ Est.

domino: † hęc porta domini iusti

† ℌ Id est. per eam in celū vbi non iam boni et mali permixti· † ℌ In laude gratias agens. ℌ Inquā tibi domine.

intrabunt † in eam. † Confitebor ti

bi quoniam exaudisti me: et factus

† ℌ in salutē.nā lapidem ecce per quē. ℌ Quis est salus· ℌ Ecce lapis ꝛc christus.

es michi in salutem. † Lapidem

† ℌ volentes suā iusticiā constituere iusticie dei. non sunt subiecti.

quem † reprobauerunt ędificantes:

† ℌ vt duos gietes iudeoꝝ et gentiū conderet in se.

hic † factus est in caput anguli.

† ℌ Nō ab his quibus passus·quia non nisi per passionē. sed a domio qui occulte edificabat.

† ℌ vt sit caput anguli· ℌ fact⁹ est lapis ꝛsm ꝙ homo. ℌ vel ec·

† A domino factum est † istud: et ē

† ℌ ꝙ deus homo. † ℌ interioribus. † ℌ Credentiū nō carnaliū qui repbauerūt.

† ℌ Mei dies veteres·

† mirabile in † oculis † nostris † Hęc

† ℌ id est·qua michi salutem dedit· vnde tpe accepto·e.t.et in die salu.audi·te· † ℌ Ergo· ℌ Mente.

est † dies quam fecit dominus: † ex

† ℌ fonis opere· † ℌ Quia salutis est dies ergo·

ultemus et † lętemur in ea. † O do

† ℌ hic et in futuro· † ℌ aug.Prospa iter redeūtibus· quia nobis tu via

mine † saluum me fac. o domine † be

† ℌ id est.bis saluatis salua alios· † ℌ Maledictus qui in suo noie·re. † ℌ vel venturus est.

ne † ꝓsperare: † bñdictus qui † veit

ℌ Quasi in ꝑsona sacerdotum minoꝝ loquitur.

in nomine domini. Benedixim⁹

† ℌ Cui latria. ℌ Cui dulia·

vobis de domo domi: † de⁹ † domi

nus et illuxit nobis. Constituite

† ℌ Natiuitatis et resurrectōis dominice·

† ℌ Non tepide.sed in frequētatōnibus virtutum vel hominū.

te † diem solennem in † condensis:

† ℌ id est·vsq; ad interioꝛē domū dei de qua nos benedixim⁹. vbi sunt altaris ex·elsa. † ℌ Non strepitu verboꝝ hec dicenda·sed ipsa dilectio est vox ista.

† vsq; ad cornu altaris. † Deus

ℌ Non aliud.

meus es tu et confitebor tibi: deus

† ℌ Quidquid alii. ego·

meus es tu et exaltabo te. † Con·

fitebor tibi quoniam exaudisti me

† ℌ Et sicut ego ita et vos·sicut monui a principe

et factus est michi in salutē. † Cō·

pio.

fitemini domino quoniam bonus

qm̄ in sęculum misericordia eius.

Alleluia Aleph.

id est .xxij. et singuli per omes versus incipiũt a singulis elementis p ordinẽ per quod innuit quod hec sũt elementa et oĩmoda doctrina ad beatitudi/ nẽ. cuius doctrine ptes congruis interpatonibus nominũ elementoꝝ desi gnant. octonari⁹ ipe singulis distinctonibus innuit qp vnaqueqꝫ ps perfe cta est. et sufficat. vt si quis eã seruet in vita. vij. diebus pueniat ad octauã resurrectõis. Vel circũcisionis cordis significatur.

¶ Ambro. Dñica moralis doctrina suauis est. in qua hic psalmus emi/ net. quasi sol pleni lu/ minis meridiano calo referens. p litteral he bet alĩ habet digest⁹ vt sicut pueri in primis litteris vsum discendi sumunt. ita nos huiõi elementis vsum viuẽ di vsqꝫ ad maturitatẽ singulis litteris ver/ sus octoni subijciũtur vt vnitatẽ deitatis q̃ oĩa regit: doceret. et pur gatõem legitime sanctificationis. octa/ na cõ die et circũcisio sit ex lege. et in xp̃i. re/ surrectione sum⁹ ei cõ unificati. Titulus est allelui⁹. qz in his de⁹ laudatur. in quibꝰ est remissio peccatorum. Aleph doctrina inter p̃tat. plenos ergo do/ ctrine sequentes ver/ sus attẽde. Dn⁹ im/ culati in via. post san tãtur. ante eñ vita q̃ doctrina. bona vita etiã sola gratiam ha/ bet. Doctrina sine vi/ ta non est integra. qa in malinolã animã nõ intro. s. vnde dicit q̃/ rent me mali et nõ in/ uenirẽt. Dn⁹ ergo cor/ rigenda est vita. inde quẽrenda cognitio. Prima ergo sunt moralia. secun da mystica. In illis vita. in his cognitio. sine vtraqꝫ vero nõ est perfectio. Idem ordo in primo psalmo. beatus qui non recessit a via iustice. inde in lege meditatur.

¶ Aleph. Ambro. Id est. doctrina quod est cõmune toti psalmo et qua/ si plogus. quia cũ constat qp oĩes volunt esse beati etiã mali. His qꝫ desi derat adeptis. docet qp plurimi nesciũt quo modo veri beati. ne quis iã er/ ret de via beatitudinis. Chorus sanctoꝝ loquitur a primo instõ ad vltimũ quasi diuersi diuersa querũt quibus beati. Sed hec est via. qui volunt esse beati. sint imaculati. et vt de fidelibus nõ de christo accipiatur.

¶ Amb. Singulę litterę sunt. quasi tituli suorum versuũ. continentiam eoꝝ declarantes.

¶ Ambro. Elementa scholę xp̃i. Oĩa. p perfecto numero iustoꝝ. Par tes sunt secundũ numerũ litterarum.

¶ Beati imaculati. Cas. Diffinitio beati per actus qui in xp̃o sine ma cula. ambulans in lege et sic scrutans vt p̃cabatur. aliter non est dignus p/ quirere nisi sit. p habilis vite.

¶ Cas. Immaculati. Plura liter vt de fidelibꝰ nõ de xp̃o accipiatur.

¶ Qui ambulant. Nõ peccãt. Vel si peccãt pnitẽt. pficiũt. a pleuerãt.

¶ Qui scrutatur. Aug. Exquirũt. hoc possunt et impij. sed iam ſpe beati. quia sunt inuenturi quod querũt. nõ quia scrutãtur et querũt beati. sed. p ter hoc q̃ aderit. vt in cũgelio. beati qui psecutõem p. et qui sturũt nõ quia hoc. sed ꝓpter hoc quod sequit. quia ipsoꝝ est regnũ celorum.

¶ Exquirunt. Aug. Propter hoc scrutanda erant testimonia vt deus inuenirẽt aliter nõ valuit. vt qui volunt eẽ docti. nõ instr. vnde gloria apd homines. non apud deum.

¶ Non enim qui. Aug. Quasi qui peccatũ habet nõ ambulet in vij. Vel qui ambulant sine peccato sint. Sed nõ dicũt illi opari iniquitatẽ qui et si quotidie fragilitate leniter peccant nõ tamẽ amant. sed oratõe et signo crucis delrũt. Peccatũ iniquitas est nõ tamen sine peccato qui in vijs am

CXVIII.

Olim miser homo pollutus. nunc contra si in via. et si ambulans in lege. ¶ Non sine peccato. sed si ne criminali.

Beati immacu

† ¶ Christo qui via et veritas et vita. vel in lege dom̃i que ẽ via ad vitã. Qõ sũt. † ¶ deinde. ¶ Nõ ocosi

lati in † via: qui † ambulant in † lege

† ¶ Non carnis. † ¶ Hoc nõ possunt nisi pfecte scrutentur. † ¶ Scripturas.

† domini. † Beati qui scrutant† te/

† ¶ Si. ¶ nõ vt hereticꝰ. ¶ nõ diuiso. ¶ nõ non potestis deo seruire et mammone.

stimonia eius: † in toto corde exqui

† ¶ Non alium. † ¶ Si beati. qui enim opantur iniqua. nõdũ imaculati ambulãt in lege. ac p hoc nõdum beati.

runt † eum. † Non enim qui operã

† ¶ via xp̃us. vie prophete et apostoli et oĩes pie dicatores. ¶ aug. Omnes vias fides vna com plectitur. qua viuit iustus.

tur iniquitatem: in † vijs eius am/

† ¶ Si non ambulant in viis qui op. ini. et vere quia. ¶ vt ambularent et ideo ambulandum. ¶ per prophetas et apostolos.

bulauerunt. † Tu mandasti man/

† ¶ Cas. vt nec iota pretereat. † ¶ plus q̃ pa titur natura carnis. † ¶ Ambro. Sed ad hoc si ne gratia nõ michi sufficio.

data tua † custodire † nimis † Utinã

† ¶ Cas. Actus hoĩs huius vite qui p se tormosi-

dirigãtur † vie mee: ad custodiẽdas

† ¶ Onia. ¶ In adam cõfusus et nudus nunc in confessõ dei venis quasi securus. ¶ aug⁹. Quia nõ auditor obliuiosus est sed factor operis Confunditur qui inspicit. si non facit.

iustificationes tuas. † Tunc non

† ¶ vnde iacobus. Si quis auditor est verbi et si fac-tor. † ¶ Quasi in speculo.

† confundar: cum † pspexero i om/

† ¶ vnius reus punitur. † ¶ Et nunc. ¶ Non ero ingratus sed laudabo quod dixisti? nõ pot.

nibus † mandatis tuis. † Confite

† ¶ Quia tu fecisti directũ cor meũ. † ¶ aug. Cõ fitebor. p eo q̃ dixisti si dirigãt cor ad custodiendũ quia aliter inde nõ leuarer sed securus. Nã quid ꝓderit q̃ ea didicerim si corde peruerso vias ago prauas.

bor tibi in † directione cordis: † in

† ¶ A patribus nõ p me inuenti.

eo qp † didici iudicia iusticię tuę.

¶ Et etiam. ¶ Opera iustitie faciam.

Justificationes tuas custodiam

† ¶ Q. vt custodiã. ¶ Ambro. Et si relinquis ad pbatõem vt iob. ¶ aug. Et si relinquis ali quando ut infirmus michi videar.

† ¶ vel valde. i. pena et sic gliabor in te nõ i me

inõ me derelinquas † vsqzquaqz.

Beth.

¶ Premittit interrogatõnem cũ deliberatõne. ¶ Justificatões tu. cõ. que sũt custodiẽde. quia.

In quo corri

¶ Tu mandasti. Cas. Vel ita cõtinua Beati q̃ sic et sic. agũt Et ne hec cõtemnãrut subdit iussionẽ domi/ ni dicens.

¶ Tu mãdasti. vl̃ ni mis mandasti. vel ni/ mis custodiri.

¶ Nimis. Aliqã/ do plus q̃ oporter. q̃ nõ hic. sed pro valde.

¶ Aug. Cas. Dili/ gẽque nomia. lex est vin/ dicta futuro p. quę spũa liter debet custodiri. vt de sacrificijs et hu/ iusmodi. Testimoniũ est euidens res q̃ com/ monet alios. vnde ia/ cobus. Lapis iste erat testimoniũ. Et dom̃i nus carato lepso dic offer munus tuũ in te stimoniũ. Sic et ꝑce pta dicũtur testimoia que monẽt ne peccem⁹ Mãdata sũt line vm bra. quę ꝑsentem hñt opatõnem. vt diliges d. d. t. Et nota quia te stimonia accipit in p/ hibendo. et mandata in iubendo.

¶ Utinam. Aug⁹. Optat cõtra lubiam liberi arbitrij. cui non satis est doceri nisi pi⁹ dirigat. **Ambro.** quasi te mã/ dante legem accepi. sed nisi adiuues sit michi mors.

¶ Ambro. Vita beati exꝑssa optat eam. vtinã diri. ad custo. aliter non possunt custodiri nisi directe vie nostre sint. Justificatões psico populo multę fuerũt. sex vt famul⁹ hebrẽus. vi. annis seruiat. vt pater reuerẽter ba beatur. **Cas.** filius disciplinet deus timeat sacerdos honoret et bis similia Hę possunt custodiri. si ꝓ oculis semp habeantur mãdata. vt prava mor emendẽtur p ea. Oĩa. ne peccãdo cõtra vnũ sit reus omniũ. vnde iacob. Si quis totã legem seruauerit offendat aũt in vno. factus est omniũ reus. Nõ euitat qui. pspicit in mãdatis. qui i mãdatis nõ. pspicit in q̃ erret nescit

¶ Non cõfundar. Ambro. Ante eñ in adã cõfusus es et nudus fact⁹. cũ operuisti te folijs sici quia cõfundebaris. Ablcondisti te a cõspectu dei quia erubescebas. Nũc aũt venis in cõspectũ dei. **Cas.** per gratiã liberat⁹

¶ Judicia iusticie. Sũt. q. famulos libat pfectõe dyaboli laborãtes

¶ Non me derelinquas. Cas. Justificatõibus concessis petit a deo custodiri quia scit dyabolus circũire. Vel ita ꝓcatur xp̃i aduentũ ante quẽ de⁹ reliquerat mundũ. p peccato. sed iam orat ne vlsqꝫquaqz. i. valde relin/ quat. quod iam impleũ est in aduentu xp̃i. quia deus in xp̃o mundũ sibi re cõciliauit.

¶ Beth. Cas. Hic ostendit ꝓcepta liberare hoĩem de confusione i. de la plu peccati. In prima littera patres beatitudinis exponit in quibus ꝓcatur se custodiri. In secũda temp⁹ cõuersionis aperit in quo potissime a lapsu confusione fluꝛe gratis ad deũ quis conuerti debeat. vñ congrue huic octo nario ꝓmittitur littera beth. quę interꝑatur confusio.

¶ In quo corrigit. Ambro. Quasi confusus de errore et lasciuia flu/ xę gratie. tam inuenis deliberat quomõ viam corrigat. **Aug.** quia post me ditatõem videntur meliora consilia. subdit. ꝓpheta quasi similis deliberãs consiliũ. o domine. In custodiendo s. t. vnde ad dominũ cõuersus quasi ꝑ ce delata. Vel hoc consiliũ dei inspiratõne perceperit nõ hũana ꝓsumptio ne. **Ambro.** melius est ꝓuenire inuentutem correctione. q̃ post lapsum

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

recordatõne dellere et dicere delicta iuuentutis mee ꝛc. hoc est debilitatis remediũ. illud robur salutis. hoc est res in piculo. quia graue est consueta repellere. Magnũ eñ in se cõsuetudo vinculũ habet. ibi in bono. vnde. Bonũ est viro cũ tollit iugũ ab adolescentia sua. Facilius eñ est retrahi ab ingressu. q̃ arrepto itinere prane consuetudinis reuocari.

¶ Adolescentior. Aug. Quia hac etate potissimũ debet fieri. Vel iunior filius qui in euangelio legitur viam suam depranasse. Vel potius qui portat imagines noui hois. inde veteris.

¶ Laf. Vel adolescentior. In qua etate homo ꝓnior ē ad peccandũ. vnde fili a iuuẽtute tua ercipe doctrinam. et vsq; ad canos inuenies sapientiã.

¶ In custodiendo. Aug. Opere. vnde nõ ait in legẽdo vt memorando. aliter eñ nõ potest corrigere nisi custodiendo. et ita ē senior mente vt daniel Nam quidam verba dei tenẽdo agũt ne obliuiscãtur. nec agũt vt iuuendo vt corrigãtur.

¶ Ne repellas. Ambro. Vel de plantione ecclesiastica agit quã qui negligẽter ad ministrat a deo repelitur. quod ne sibi fiat iste p̃catur dicens: Ne repellas me a mã. tuis. docendis vel ãnunciãdis in ecclesia. a quibus negligens repellit ne tollat locũ melioris et ne sibi plus contrabat offensionis. Ipse est tepidus qui nec feruore fidei calidus est. nec frigidus algore infidelitatis. qui nõ rapitur de manu dei. sed ejicitur. vt peior frigido. i. penitus infidelis. vnde in apoca. Vtinam frigidus esses aut calidus.

¶ Aug. Ne repellas. Mandatis quippe eius rectis atq; arduis humana nõ compatur infirmitas. nisi ꝓueniens eius adiuuet charitas. Qui nõ iuuatur. quasi flameo gladio ab arbore vite pbibetur indignus.

¶ Abscondi. Genus peccati. obstinatis p̃dicare. vnde nolite sanctũ dare canibus et margaritas ante porcos. p. Ambro. Vicii est secreta mysteria vulgare indignis. quod fit vel adulatiõe vt placeat ei cui vulgat. Vel auaricia. vt quid lucret. Vel iactantia. vt plura scire videatur. Vel loq̃citate incauta. vũ sine iudicio volat irreuocabile verbũ. Assumenda ergo ē disciplina silẽtij. vt prius quis taceat. q̃ loquat. vnde. Sit homo velox ad audiendũ tard. ad lo. Ideoq; Esaias cũ audisset a dño Clama. Respondit quid clamabo. Et domin⁹ compat regnũ celoꝝ thesauro absc̃dito in agro. quẽ cũ inuenerit homo absconꝫ. hic est thesaurus sapientie et ꝓgnitionis. quẽ abscondit homo in corde suo sicut maria conservabat oñia verba domini confe. e. in cor. s.

¶ Benedictus. Laf. Ne quis sanctã eruditõnem suis viribus daret. ꝓmittit. Benedictus. laudatus qui gratis das. Doce. id est. ꝓsta me facere. vt factis ostendam quod didici.

¶ Vel supra dixit sibi datam legem. hic petit sibi dari beneditõnem qua lex impleatur. Q. quia abscon. clo. t. in cor. m. dediſti legem da et benedictõs gratie. sc̃z doce me iust. t. vt faciẽdo discam vel secreta legis ãpli⁹ sciã.

¶ Omnia iudicia oris tui. Laf. Judicia oris que p ꝓphetas z apostolos locutus es. oñia nõ vniuersaliter sed q̃ scripta vel dicta sunt. Aug. Judicia sunt quibꝰ et nũc et in finẽ iudicabit mundus. qui sunt abyssus multa et inscrutabilia. ꝗ nichil hoꝝ tacui q̃ p eloquia michi inotescere voluisti.

† ¶ Spũalis populus vel ꝓnior ad peccandũ vel gentilis populus. † ¶ Prauã cõsuetudinẽ.

git † adolescentior † viam suam: in

† ¶ Opere. quis frustra custodit memoria sine vita. in quarta vita non est correcta via. † ¶ Quis in his est correctio et ideo. ¶ Qui non in toto corde negligens est et repellitur.

¶ Ita iã senior mẽte. aliter nõ pot ¶ fidei.

† custodiẽdo sermões tuos † In to

† ¶ Quod est ex dono dei. † ¶ Ideo. ¶ Qua si indignũ est cum toto corde quero. ¶ Non ad iuuando.

to corde meo † erᾶiui te: † ne repel

† ¶ Ab intelligentia legis. a qua repellitur. qui a deo non adiuuatur. † ¶ Exquisiui et memorie cõmendaui.

las me a † mãdatis tuis † In corde

† ¶ Pro porcis et canibus. † ¶ Quia dicis noli te sanctum dare canibus.

meo † abscondi † eloquia tua: vt nõ

† ¶ Quia habeo eloquia gratiosa ago. ¶ In natura. vel in tuis quos benedicis.

peccem tibi. † Benedictus es do

† ¶ de reliquo. ¶ facere. ¶ frustra abscondi in corde. nisi sequatur opa iusticie. † ¶ Eloquia vnde viuificatur homo. ¶ Opera sanctorũ que impat deus.

mine: † doce me † iustificatões tuas.

† ¶ Corde cõcinnis. † ¶ Q. abscondi et rẽp⁹ videns. ꝓnunciaui: ¶ Alijs. ¶ vnde clama ne ces. vt r. er. v. t. † ¶ Omnia. nõ tua sed oña oris. t. que p eloquia tua michi dixisti

† In labijs meis † ꝓnũciaui † om

† ¶ Etiam. ¶ aug. Christo. in quo oẽs thesauri.

nia iudicia oris tui. † In via testi

¶ In hoc vita.

moniorum tuorum delectatus sũ:

† ¶ Non compatitur he spũalibus in gratia. sed quia hominibus suaues. † ¶ Et ibi ꝓnotabor z. ¶ Doce me facere iusti. tu. es si amplius docueris.

† sicut in omnibus diuitijs. † In

¶ Via te. Laf. Christ⁹. quãdo de ipso loquẽtia ad ipsũ ducũt in quo impleta. Sicut in omibus diuitijs. spũales accipe. terrenis eniz quas sordes computat non compat.

¶ Testimoniorũ. Aug. Testimonia sunt quibꝰ quantũ nos diligit oñdit. vt in hũanitate nativitatis. passionis. quibꝰ et futura speramus.

¶ In mandatis. Ambro. Ꝓnũciani. delectatus sũ et adhuc in mãdatis exercere. vsu boni opis. et sic in merito boni opis cõsiderabo vi. t. nemo eñ ad penetralia intellectus puenit. nisi vita pura prius proximus fuerit.

† ¶ vel garriam. † ¶ Ita cognoscem.

mandatis tuis † exercebor: z † consi

derabo vias tuas. In iustificatõ

† ¶ Aug. Ne possim obliuisci qs erpedit retinerinibus tuis † meditabor: non obli

uiscar sermones tuos.

Bimel.

¶ Quia sum correctus. Qui nichil meritus. sed gratie totũ deputat.

Ctribue ſzuo

† ¶ In presente et in futuro.

¶ per fidem. per quam custodiam.

tuo † viuifica me: et custodiam ser

† ¶ aug. Quia nõ possunt custodiri per obediẽtiã nisi prius videãt per intelligentiã addit ergo reuela. † ¶ Interiores. quorum velamen in christo euacuatur.

mones tuos. † Reuela † oculos

† ¶ vt hoc. nisi quis omnibus renũciauerit non potest meus esse discipulus.

meos: et ꝓsiderabo † mirabilia de le

† ¶ Retribue. reuela. quia. ¶ vel inquilinus. ¶ aug. Nõ cuius babilonie cor habens in celo. ei nutu scire potes cui familiaris.

ge tua. † Incola ego ſuz in terra:

† ¶ Ideo. † ¶ Non suberabas.

† non † abscondas a me mandata

¶ aug. hoc olim quando incola terre. hec desiderabat.

tua. Concupiuit anima mea desi

† ¶ Opera iusticie † ¶ Non ad tempus vt malt ¶ Etiam in aduersis.

derare † iustificatões tuas in † oñi

¶ In iustifi. t. me. Laf. Oblitionem q̃ cõfirmate originaꝫ peccati venit oppositi est meditatio. nouerat vicii humanitatis et cõtra illud auxiliũ repit. Justificatões sunt sic ꝙ hebreus puer ñ ꝓ⁹ ꝗs septẽ annis seruit. ĩ viij. i. resurrectõe liberit his et huiõi q̃ eni gmate dicta sunt cõuenit meditatio. Mãdatis aũt moralibꝰ q̃ sũt non mebaberis et huiusmodi operatio.

¶ Bimel. Laf. Retributõ. q. hic de ipletio et cognitio legis correcto retribui.

¶ Laf. In tercia littera hũanã indigentiã et gratiã dei ostendit.

¶ Aug. Dixerat. In quo corrigit a. v. s. in custo. s. t. nũc vt idem faciat petit auxiliũ. Retribue. nõ meritis meis redde. sed itez da. vel. p malis. hoc scz da. Viuifica. nõ est ꝓnitus mortuus. sed iam habet inutiũ bonẽ concupiscẽtig; qui hoc potest ozare. Viuifica. prius mortuũ. et impotentẽ scire vel opari. Viuus custodit. et custodiendo viuit.

¶ Retribue. Ambro. Jam. pcessu virtutis ꝓcatur sibi retribui. quod ñ debet arrogans vel alienũ videri. Rẽphendit eñ petrus qui in fluctib⁹ vt homo dubitanit: nõ vt aplus ꝓfuit. Et inbemur ĩ euãgelio fidẽ habere. non hesitare de his quẽ supra hominẽ. Innocentis ergo conscientię est ab eo cui seruit petere.

¶ Aug. Retribuũtur mala pro malis. vel bona pro bonis. vel bona pro malis aut mala pro bonis. Duę priores ptinent ad iusticiam. Tercia ad misericordiam. Quartam nescit deus.

¶ Reuela. Laf. Vide hũanã infirmitatẽ. et misericordiã dei. homo ve lo ignorantię tegit. deus tollit vt videas miracula quę de lege. Ler est vbi vmbra vt de agno paschali. et huiõi. Rogat ergo vt in his tecta videat. Vel p legẽ euãgeliũ accipe in quo mirabilia. vt hoc nisi ꝗs renũciauerit ꝛc.

¶ Mirabilia. Aug. Nichil est mirabilius in mandatis. q̃ diligere inimicos. hoc est date bona pro malis.

¶ Incola. Aug. Hoc iustorũ est. quibus promissa est eterna patria. vt de pegrinus nõ sicut oñes homines. sed sicut patres. i. iusti. et ideo non abscondas. absc̃ondatur his qui terrena sapiũt. et si ea andiũt et norũt. Mãdata. p quę ab incolatu liberabit. in quibus dilectio ꝓcipitur vel sola vel maxime. sed quia nichil diligendũ diligit. si ipa dilectio nõ diligitur. ipe⁹

dilectionis dilectionē volens habere .p.lamat. Concupiuit. desiderare nō dū ea desiderabat. sed fastidio languebat. ita amāda est dilectio qua diligenda diligitur: sicut odienda est dilectio qua nō diligenda diligitur. cō cupiscentia est desid eriū. sed nō oīm. quia cōcupiscentia est et eorū que habētur et que nō habētur. desideriū: ablentiū tantū

Aug. Videmus ratōne ejs vtiles sunt institicatōnes. sed infirmitate p̄ pellit aliquādo nō deliberam⁹. p̄uolat intellectus. sequit nullus vel tardus affectus. scūm⁹ bonum nec delectat agere. ꝛ cupimus vt delectet.

Aug. Ecce grad⁹ quib⁹ ad institicatōes puenitur. Prius enīz est vt videat ejs vtiles sint et honeste. deinde vt eārū desideriū concupiscat. postremo vt ꝓficiente lumine atz sanitate delectet earum opatio quarū sola ratio delectabat.

Increpasti. Augst. Dicens vbi el. nō ignozabat. sed supbuz increpebat. ꝙ ad tanta miserīa veniss. ꝛ tot a erūa mortaliū hereditaria est increpatio supbox. Qui declt. Aliud est declinare p supbiam. Aliud nō implere p infirmitatē vel ignorantiā.

Qui declinant Aug⁹. Nō illi soli sed omes eox exemplo terrētur ne supbiā declinent. sed in oīm tempe institiā diligāt. vt hic recipiant quod illi in paradiso pdiderūt. ꝙ quia supbi. nec in tāta increpatōe humiliant. orat p eis. Auser a me.

Auser. Ambzo. Aug. Hec martires q̄ supbis sunt oppbrio. et derisui. cōtemnētib⁹ cruce. et tota christia nā humilitatē. qua sola superbia sanat. que rogant nō quasi mala sibi auferri. sed qz non est illis qui inferūt. vt iam et illi cōuersi martiria amēt quod factum est et iam nō est illud oppbriū. sed bonoz. qz qui talia ꝓcabātur. illa patiebāt.

Exquisiui. Aug. Nō est dignus oppbzio qui testimonia exquisiuit. il lud aūt multi inferre volunt. etenim sederunt p.

Etenim sederūt. Aug. More iudiciario. loquebātur eidem accusatores. quod gratius.

Consiliū. Aug⁹. Consiliū contra consiliū principū: martires perdere martirium illos acquirere.

Deleth. Eal. In quarta littera dicit se corporali necessitate constrictū sed sola dei pietate saluandū.

Ambro. Deleth timoz vel natiuitas. seu eorū qui in seculo generātur. et sūt caduca et q̄ natiuitate est timoz ℞ deplozat hō deicē⁹ in terra ℞ cēlo.

Eal. Hic docet⁹ p lectimētem relabi ꝓfutat. et ad oīa ei sufficit.

Adhesit. Aug. Quantūcunq; alijs ꝓficiat. habet tamē mortalis carnis affectū circa hec terrena. et ab hac morte quotidie reuiniscit

Pauimento. Aug⁹. In mūdo cēlū est camera. terra pauimentū que tenit fenēdo. vt fiat quasi leue et nitēs et solidū pauimentū. Corpus etiā humanū pauimento compatur. eo q̄ simili nitore lenigatur.

Vias meas. Ambzo. Vtdo ad institicatōes dei pueniendi primuz peccata sua fateaē. vnde alibi. Dic tu iniquitates tuas vt institicēris. Et ite

† ℣ Ideo quia. † ℣ primos homines.
℣ Quos delectauit errōis sicut dic. et p hanc sup bi⁹ declinauerunt.

tempore. †Increpasti† superbos
† ℣ Et. † ℣ Ambzo. Quasi a directis ad prona.
†maledicti qui †declināt a manda/

† ℣ Sed quia supbi in tanta increpatōne humiliātur orat p eis chorus martirū. ℣ Et quia maledicti qui decli

tis tuis. †Auser a me oppzobziū
† ℣ Quo contemnos. † ℣ de hac re. ℣ grece martiria. ℣ Pro his patitur iste.

et †contemptum: †quia testimonia
† ℣ Auser. † ℣ Machinantes. ℣ Et mouatua exquisiui. †Etenim †sederunt
† ℣ Aperte. ℣ Sic et demones occulte nocere cogitant.

p̄incipes. et aduersum me †loque
† ℣ Ego. † ℣ Cas. inter pericula nō erat michi cruciatus. sed quectus.

bantur †seruus autem tuus †exer/
† ℣ Non p crimine. ℣ Qui in his cogitat vincit quia ab his reerabere laborat p bella mūni.⁹.

cebatur† i iustificationibus tuis.
† ℣ aug. Sic exercebatur martiria meditatur et amat respiciens ad coronā et inimicos diligit.
℣ Martiria. †Que meditata mitigant dolores.

†Nam et testimonia tua† medita
† ℣ aug. In quibus maxime est diligere inimicos

tio mea est: et consilium meum †iu

stificationes tuę.

℣ timoz.

Deleth.

℣ Mō conse me. est insti.t. Modo est ita. sed olim. ℣ Coeporit vnde mois. vel terrenis que sūt calcanda pedibus. ℣ Caro cō cupiscit aduersus spiritum.
℣ terrenis vt hec curet.

Adhesit pau

† ℣ Sed tu domine. ℣ vt in

celo sit mens mea.

mento anima mea: †viuifica me se/

† ℣ promissionē. vt sit filius promissionis nō elatōnis. Quod nō arrogāter petit. quia quod per se erat hic confitetur. ℣ Christū qui est verbū patris. † ℣ nā. ℣ aug. Peccata mea ꝓfessus sū.

cundum †verbum tuum. †Vias
† ℣ dimittendo ea.

meas enunciaui et †exaudisti me:
† ℣ delesti meas. doce tuas. ℣ vt illas agam nō modo sciam. ℣ aug. vere nouit qui facit. sicut nō nouit dominus peccatum. i. nō facit. † ℣ Et.

†doce me institicatōes tuas. †Uiā
† ℣ Qui meas damno. † ℣ vt intelligā mystica

†institicationū tuaruz† instrue me:
℣ Spūali sensu in mirabilib⁹ que in figuris latēt

et exercebor in mirabilibus tuis.
† ℣ Exercebit tamē olim dor. et ideo docē.
℣ Parū vel nichil operans. ℣ aug⁹. Refrixit a spe comprehendendi eos. † ℣ dilationis.

†Dormitauit anima mea† pre te
† ℣ Sed tu. ℣ Ne decidā. sed inde ad alia tēdā
† ℣ Que iam teneo.

dio: †confirma me †in verbis tuis.
℣ aug. Quid est impedit via iniquitatis. Et quia lex factorū subtrauit. vt abundaret d. subdit ō lege fidei: qua implem⁹ quod per nos nō possum⁹
℣ Que a patribus trita. que et michi imminet.

Uiam iniquitatis amoue a me: ꝛ
† ℣ Christū. cui⁹ cultū elegit. qui est via veritas et vita. ℣ Quia iam. ℣ vbi currerem.

de lege tua miserere mei. †Uiam
℣ vt currerem.

veritatis elegi: iudicia tua nō sum
† ℣ Et. ℣ Cū currerem. ℣ qui pri⁹ paumēto

oblitus. Adhesi testimonijs tuis
℣ aug. Sed fac vt quo curro ꝓtendaz que tēdo peruenīā. vnde. Sic currite. vt cōprehendatis. † ℣ Et. ℣ aug. Nō currerē nisi dilatas sen. hic versus exponit quomodo dictū sit elegi. nō sū oblitus adhesi. i. nō per me. sed tuo dono.
℣ qu e est angustia.

domie: †noli me cōfundere. †Uiā
mādatoz tuoz cucurri: cū dilata

† ℣ Esse. quia cōfortat⁹ iam verum esse precatur.

sti coz meum. †De.

rū. Justus in principio sermonis accusator est sui. Si enī accusauerit se iustus. vocē parati accusatoris excludit. Qui solet acerbari peccata et cuiusq; exaggerare supplicia obstruit os eius. qui ipse de se fuerit ante confessus. Interecūdia enī excusat reū. pudor suū accusat autorem.

Doce. Aug. Hoc dicit volens pficere. qui iam in illis exercet. Eal. vt secundū spūalem intellectū figuratiuas obseruātias fac aduertere.

Uiam. Ambzo. Prius est discere institicatōes. deinde gradus quos dā et ordinē earū. q̄d prius: quid post eē debeat peccat enī qui p posterē agit. Nam scire quid facias et ordinē nescire faciendi. nō est pfecte cognitōnis. Ordinis nāq; ignotātia cōturbat negocioz naturā. formāq; meritoz. Notis mysteriis et eorū ordine. exercebor vsu. vt qui in palestra. vt roboretur.

Instrue. Aug⁹. Aliq̄ insinua michi qō et greco exp̄ssius dicit fac me intelligere. viaz institica.

In mirabilib⁹ Aug⁹. Mirabilia dei vocat institicationes ipas. Quarū quedaz institicatōes sunt ita mirabiles. vt inexperti credant ad eas nō posse puenīri. vnde iste fatigat⁹ addit. dormi.

Dormitauit. Eal. Sed quia petitō dilata est. dormitauit vt sessus expectator. dormitauit nō dormiuit. quia dormire ē obliuiosi et secordis. dormitari festi expectatoris.

Dormitatō est que dicitur accidia.

Aug. Dormitauit. Dzo vt institices cōtui tu primi piculi. quod ē necessitas carnis vnde me liberasti. Et iō dixit viuifica m. s. ℣ Dzo etiam vt confirmes. cō

sideratione alterius seꝛ tediꝰ quod p te euasi.

Confirma. Eal. Vt si adhuc differt firmē stē meditatō legis tue.

Uiam iniquitatis. Eal. Vt possim cōfirmari. viā iniquitatis a. hoc in hoc seculo necessariū. et lege. t. mala remoue bona indulge. In lege petit misericordiā: quia p legem nemo institicatur. sed p fidem christi.

De lege tua. Aug. In lege factorum est dei iubentis institicia. in lege fidei. subuenientis misericordia.

Uiam veritatis. Aug. Cū diterat de lege t. mi. de beneficijs que cōsentus est ꝓscribit. vt impetret cetera. Q. d. miserere q. viam veritatis e.

Adhesi. Aug. Adheret aūt testimonijs. q̄ mūdo renūciat. qui curā huius vite et tediū spnit. q̄ luxurię studio ac pecunię cupiditate nō curat.

Noli. Eal. Non est iste secu⁹. sed humiliter petit seruari.

Cucurri. Ambzo. Vt bonus equus. Habet enī equos suos xp̄us. de quibus ꝓpheta. Ascēdisti equos tuos. et equitatus tuus salus.

Dilatasti coz meū. Aug. Cordis dilatatio est institicie delectatio. vt nō timoze. sed delectatione agatur. quod est donuz dei. Vel dilatatio est scientię latitudo. sine qua nō potest currere.

De. Eal. In quinta littera ꝓcatur xp̄o veniēte sibi qui veteꝛ tenuit nouā legē constitui. que semp erquirēt. cū tam ardenter desideretur.

Ambzo. De. est. vel vino. qui est vinit. qui vivit vere est. loqtur ergo

qui viuit in xpo. dicens quomodo viuat·i· viuere velit. Let eundi sit michi via iustificatōnū. vt nusq̄ diuertar: vt impator: ꝓscribit militibus vā eundi. vt et domin⁹ filijs israel in colūna ignis et nubis. Da michi intellectū. quia nō satis est quērere. nisi intelligas quod requiris.

¶ Legem. Aug. Nō veterē. vt olim nō subditis. sed nouā vt filijs. spū sancto scriptā in cordib⁹ vt intelligāt. et ex amore compleāt. Qui inuit⁹ facit. nollet inueni et ī mundus voluntate. nō est mundus opere. veterem etiā vult scire quid bēat vtilitatis. quare data. vt abundaret d. vnde subdit da michi.

¶ Exquiram. Aug. Vel semp exquiri tur tenendo. vt spirit⁹ scrutatur oīa: nō vt quod nesciat inueniat. ꝙ quia nichil relinq̄t qđ nesciat. Ita hic semp legem exquirit qui nunq̄ relinquit aliquid de ege

¶ Quia ipsam. Las. Ipsa noua gratia p se placet quę deducit ad celū.

¶ Inclina cor. m. Las. Ostēdit p diuersas et subtiles minutias ōe bonū a deo' tribui. et p eū seruari: et eius gratias semp augeri.

¶ Aug. Inclina c. Testimonijs aliqđ p batur. et deus suas iustificatōnes et mandata suis testimonijs persuadet et ꝓbat. scz vt gratis colat. quod impedit radit omniū malorū auaricia. Inclina. ĩclinati meli⁹ videt q̄ vanitate supini.

¶ Auerte. Augus. Dꝛecat quod nō hic sed in futuro implebit cum liberabit creatura a ser . . . cotruptionis. et ipsi veritati adhęserit veniēs in libertatē glorię filiorū dei. Vel quia officiū nō officio sed fine pensat. ꝓcatur vt cū aliquid facit oculi interiores qui vident quare fit. nō videant vanitatez vt ꝓpter eā bonū faciat. in qua vanitate ꝓcipū locū amor laudis humanę hȳ. quā vbiq; xp̄us phibet in ēuāgelio. et ad gliam dei tm̄ ꝓcipit bona fieri

¶ Auerte. Per oculos peccamus vū conspecta ambim⁹. mors eī intrat p fenestrā nostrorz sensuū quod hic notatur.

¶ De videant. Aug. Nō videt vana qui fixus est in illo qui est super oīa. cuius mens surſū est. qui vero hęc cogitat. sub sole viuit. vbi vanitas

¶ Statue. Aug⁹. Immobiliter ne elabar' ad quod valet timor. vbi nec culpa nec desidia. quia multi eloquia dei negligenter suscipiunt: et tanq̄ a fabulis declinant.

¶ In timore. Ambro. Timor sanctus basis est in qua verbū dei statuit' et ipm verbū disciplina timoris. ne sit zelus dei. sed nō scīm scientiam.

¶ Aug. In timore. Nō est aūt iste timor seruilis quo tantū pna timetur sed castus quo timetur offensa. aliter eī timet adultera virum. aliter casta. Adultera ne veniat. casta ne deserat.

¶ Amputa opprobriū. Aug. Hoc de supiori dr: quia c⁹ oculus vidz vanitatē. hoc et de alijs suspicat. vt ꝓpter quod bonū agit. credat alterū facere. quia eī occulta hominū nō videnť. patus est locus suspitionib⁹. ideo cū domin⁹ de fine operū ꝓcepisset. ne iusticiaz suam facerent ꝓpter laudes hoīm vel pecuniā. vel etiā victū vel vestitū: quia poteramus alios ꝓpt' hęc bona opatos suspicari. subdidit. nolite iudicare vt nō x̄c. vnde et hic dicto. Amputa opꝓo. ia. q. s. s. addit. quia iudicia tna iocunda. i. vera. Vera eī

Nōli me confundere. sed.

Lēgē pone mi
† Hec lex est via iustificatōnū.
chi domine † viam iusti
† Aug. Habitā exquiret. pficiēdo
ficatōnum tuaruz: et † exquiram eā
† Ad inquirēdū. da. quia aliter nequit scrutari.
semper. † Da michi intellectum et
† Aug. vt ad alta eius pueniā in quib⁹ tota lex pendet et ꝓphete. † Aug. Id est. diligā deū ex toto corde. ex tota anima. tota mente. et proximū sicut meipsū. et quia hoc minus valeo meis viribus dedue.
† scrutabor legem tuam: et † custo
diam illaz in toto corde meo. De
† Quia arta via. † Aug. Barū est michi votū tas mea. nisi in eo quod volo ducas. sed quia et ipsa voluntas a te inclina vt plus velim.
duc me in semita mandatorū tuo
rum: quia ipsam volui. Inclina
cor meum in testimonia tua: et nō
† vt gratis. p se. nō. p terrenis. vt iob † Et. † Aug. hoc magis est in spe. quia et inuiti sub vanitate nūc. † Quia bis visa ambim⁹. vel mi stucos oculos mentis dicit.
in † auaricia. † Auerte † oculos meos
† Aug. vana seculi. xp̄us vero est veritas: que est via in qua petit viuificari. quia est et vita.
† vel am- † Sed.
ne videant † vanitatem: in via tua
† Qui in me morior. † Et. † Aug. Id ē da facere quod eloqueris. stamitur enim non nisi faciente.
† viuifica me. † Statue seruo tuo
† Qui permanet in seculū seculi. † Hic auertit a vanitate.
eloquiū tuū: † in timore tuo. Am

sunt suauia amatori veritatis. sed iudicia hominū de occultis nō suauia: qz temeraria. Quia aūt inuidorū est libenter suspicari opprobriū alterius: cuz nequeūt rodere opus quod eminet: vt et dyabolus in iob. Contra hoc charitas est babēda: quę nō emulatur. vnde subdit. cōcupiui m. cōcupiui et toto corde. tota anima. tota mente diligere te. et primū. et tu nō in mea sed in tua iusticia viuifica. i. charitate quam cupiui imple.

¶ Ambrosius. Auser peccatum qđ suspicatus sum qđ melius nosti q̄s ego ipe. vnde nichil mi bi consc⁹ sum: sed nō in hoc iustificatus. nibi iudici audeo fateri. qa iudicia tua dulcia cōfitēti: ñ seuera: et qz vult cia iudicia. eo. cōcu.

† Peccatū meū. † Aug. Suū opprobriū dicit qđ de alijs suspicatur. quia facilius in alio putat quod in se sentit. precatur ergo auferri opprobriū quod in se sentit. et in alijs suspicatur.
† Et si non habeo nescio.
puta † opprobriū meum quod † su
† Ego suspicor. tu omnia vere iudicas.
spicatus sum: quia † iudicia tua io
† ut dilector diligentis me. † Aug. Que omnia in duobus mandatis charitatis colligūtur.
cunda. † Ecce concupiui † manda
† Aug. vel iusticia. i. christo qui est deus. et quia est homo. me⁹ primus est † Qui † me monet
ta tua. † in cł̄rate tua † viuifica me.
† Et ipse.
Uau.

† Aug. In equitate tua viuifica. et veniat christus. hec est iusticia quā dixerat. † vel cōcupiui mādata tua. Et ut ea ꝓficiam veni. s. m. x̄c: † augus. fiat michi caput filius.

Ueniāt super
† Exponit misericordiam.
† O. † xp̄us.
me misericordia tua domine: † salu
† promissionē quia totū est gratie.
tare tuum secundum † eloquiū tuū.
† Et si erit super me ut protector nō conterens
† Et respondebo exprobrantibus
† de quo uituntur † Sed qz non ipse est qui loquitur. sed spū dei. hoc addit. qz spa. Q. ideo respondebo quia spa. x̄c.
michi † verbum: † quia speraui in
† promissis que dicūt nolite cogitare. q. l. x̄c
† Quia uero multi urgentibus malis negant subdit.
† sermonib⁹ tuis. † Et ne auferas
† Ambro. de ore tollitur etiam ꝓ malam cōfessionē tiam: et ab auibus celi et multis modis sed nō de corde si ei inspū est † Id est. semper et si ad tēpus ut petro
† de ore meo verbum veritatis † vs

¶ Las. Maximū vicium humanitatis est suspicio. qđ aliter putat q̄s sit veritas. vt de malis bona vel de bonis mala dicam⁹. qđ ducit in opprobriū aliter putantes q̄s sit res. quā culpā a se optat amoueri amator veritatis. cui placent iudicia dei cuius verbū verū. firma sententia.

¶ Uau. Las. In vi. litera ꝓcatur vt salnator veniat. qui est misericordia peccatorū. vita fidelū. vt inimicos cōfundat. et in lege ꝓficiat. Las. Vau et ille. i. salnator xp̄us qui quasi adhuc loquēndo nobis dicit. Ecce assū. Vau ipse. i. notabilis spūssanctus cuius auriliū petit contra hereticos qui ab esse trahūt

¶ Et veniat. Petit vt mandata qđ cōcupiuit per eius misericordiam faciat.

¶ Et respondebo Aug. Nō parū est xp̄m bñe i corde nili in territus cōfiteatur ore. Corde eī creditur ad

iusticiā ore aūt ꝓfessio fit ad salutē

¶ Las. Nota nobis nō esse tacendū contra malos. qui tamē possunt recipere ratōnem. ne videātur supiores.

¶ Respondeo exprobranti mi. ver. Aug. Vel respōdebo verbū exꝓo michi. Sed quodlibet horū dicatur christū significat. ipum eī nobis exꝓbrant illi a quib⁹ crucifixus est. vel quib⁹ scandalū est vel stultitia ꝙ verbū caro factū. quod in principio erat verbū apud deū. Sed si. i. quia illud ignorāt qui crucē impperāt. quia diuinitas eius ab eis nō cognoscatur. cuius infirmitas cōmittur in cruce. Melius dicitur. Respondebo verbū quod erat in principio apud deuz.

¶ Et ne auferas. Aug. Ne auferri sinas. respondebo quia spaui in sermon. i. quiz hoc ꝓmisisti. Non auferas. Quia in iudicijs t. t. s. Qui enim supra dixerat. Speraui in sermonib⁹ tuis. hic quasi supaugmentū facit dicens supsperaui. i. flagella quib⁹ corripis nō auferūt spez: sed augent. Vel quia ꝓmiū maius merito et supra q̄s petimus spatur. vnde nō sunt condigne passiōes h. t. a. f. g. vel metu iudiciorū tuorz qz q̄ veretur pnā custodit gratiam. ideo ait. et custodiam l. t.

¶ De ore meo verbum. Ambrosi⁹. Manentē enim in peccato a fidei cationis officio prohibet domin⁹ dicens: Quare tu enarras iusticias meas In ipa eī obtumescit facūdia. si egra sit cōscientia. Laueat ergo. ne verbis nō cōgruāt facta. et ne deformēt iniquitatis opera magisterū dispositę.

¶ Usqz quaqz. Non vsqz valde. i. et toto. quia et si aliqui de ecclesia negant. fortes tamē remanēt. vel eidem regantur.

¶ Et ambulabam. Aug. Hactenus verba orationis-nūc narrātis-q̄ impetratis omibus confitetur in laude dei.qualē illum fecit deus. Nota et cōiunctionē innsitatā-et quasi incōsequentē.nō eīm ait secundū priora ⁊ cu stodiā et ambulabo.vel nō ait optative et vtinā ambulem-sed sic voluit in telligi quod nō dixit-i-se audiū. Et subdit qualis factus sit quasi diceret: hec cū orarē etaudisti me.et erauditus ambulabā in charitate: in qua tota ler est.et ideo dicto.et ambulabā ūl-causam subdit-quia mandata t-e-pe/

tendo-querēdo-pulsā do-et deus dat spūm quo charitas diffu/ sa est in cordib nostrīs vt inde bene agatur.

¶ Caſ. Vel ita. Ita modo fiat-quia etiam olim ambulabā.ne q̄s modo cepisse putet.ſi sicut cepi ita modo fa/ cere da. In latitu/ patulū oportet ēe cor quod recipit illū qui eſt illū et terraz impler.

¶ Et loquebar. Aug. Qui petebat vt responderet verbū et/ phantibus.et ne tolle retur verbū de ore.nūc pro eo certat vsq̄ ad mortē. Et meditaba/ bar. q̄d loquerer. Et leuaui manus. opi bus quod docebā ostē di-et meditatōe boni opis vsus venit.

¶ Non confun/ debar. Ambr. Sua/ uis ē vox que ī diuinis testimoniis loquebat. Decora facies que in cōspectu regū nō con/ fūdebatur.que nō eru bescit autorē que non cōfundit de redēptore

¶ Et leuaui. Nul cerrim⁹ ordo iste. vt p̄/ mo meditet⁹ p̄ea opet⁹ et meditatōe nāq̄ mā datoz celestium boni opis vsus inolescit.

¶ Zay. Caſ. In se/ ptima littera de spe p̄/ missionū dei. que facit oīa tolerari.

¶ Caſ. Zay. Huc vel duc te. q̄ hic agit de spe que nō est de p̄ sentibs-sed tantū ad fu

q̄quaq̄:quia in iudicijs tuis sup

† ⁊ Ne auferas et ſi nō adulterio cus- † ⁊ nō preceptā legis sed charitatem

sperauī. †Et custodiam†legē tuaz

† ⁊ determinat semp- ⁊ In presenti. ⁊ aug. Plenitudo legis charitas que et in hoc seculo ⁊ in futuro a sanctis custoditur † ⁊ In futuro

semper:†in seculum et in† seculum

† ⁊ Charitate-que diffusa est in cordibus nostris p spūmsanctū. vel latitudinē scientie quā queren do est assecutus.

seculi. Et ambulabaz in †latitudi

ne:quia mandata tua exquisiui.

† ⁊ grece martyrijs.

Et loquebar†in testimonijs tuis

† ⁊ Etiā. ⁊ vñ ante reges et p̄sides ducemīz † ⁊ Caſ. Qui poterant terrere. † ⁊ P̄ro scanda lo crucis. vel vt cederem.

†in conſpectu†regum:et non†con/

† ⁊ Ecce virtus inspectiua- ⁊ Cogitando quid loquerer.

fundebar. †Et meditabar in man

† ⁊ Cur.quia ea dī ⁊ per spūm qui datus est michi † ⁊ Operando- ⁊ Actualis virtus.

datis tuis:†que dileri. †Et leua/

† ⁊ Quia supnū est quo leuātur-cum p ipso deo fiūt opa eīs.p terrenis deponūtur manus.

ui†manus meas ad mandata tua

† ⁊ Item confla- † ⁊ frequentādo- ⁊ In vero q̄ cognitandi et opandi delectatione.

†que dileri:et†exercebar in iustifi/

cationibus tuis.

⁊ Vae.vel duc te.

Zai.

⁊ Ideo sic et sic ago-quia deo p̄mittente eterna spero et auxilio in tribulatōne-

⁊ Cito da-quod p̄misisti. ⁊ pro missionis-qua spe vocas me ad te qui munēra fallis.

Memor esto uer

⁊ Quia p̄misisti. sperare fecisti eterna. et p̄sentia despicere.

bi tui seruo tuo:in†quo michi spez

⁊ Spes que humanū cōuenit que verbo tuo michi obtenuit.

dedisti. Hec me consolata est in

bus dei intendit. Nocte iudas,pdidit.petrus negauit. Illo ergo tempore magis instandum.

¶ Seruo tuo. Ambro. Cuius oculi in manus domini.verecūde se vi/ gnū ostendit-Q. nō vsurpatiue spero et peto-seru⁹ sum expecto alimentum a domīo-miles sum-exigo ab imperatore stipendiū.

¶ Hec me cōsolata. Ambro. Quisq̄ eī meliora spat. nunq̄ leuioribs frāgit. hūiliat eīm aia nostra dū tradit tēptatōni-duris examinādo laboribus-vt luctet et certet cōgressū cōtrarie potestatis expiens. Sed in his temptatōibus vi/ unificatur alloq̄o dei.

¶ Humilitate. Aug⁹. Quā sibi facit confitendo peccata. et quā sustiet ab alio. vl q̄ peccet⁹ in mortē pec cato adc.

¶ Superbi. Amb. Superbia a dei cepit ī iuria ꝺ quā spūalit cō gressus est dominus.

¶ Aug. Superbi-i-p̄ secutores-p̄sequit humilitatē. Usq̄quaq̄. valde.nō satis est qd impij .nisi et ipios faciāt.

¶ Memor fui. Caſ. Metus p̄naruz reuocat a malis. Uel iudicozū tuozū. q̄ a domo tua in primo iusto ceperunt.

¶ Seculo. Cassio. Et quo mūdus cepit admūstrari qd cōuenit dicere generali iusto. Et cōsolatus sum Aug. quia nunq̄ vidi iustos deseri.

¶ Et consolatus. Alij hortaz⁹ ium-i- et hortatōem accepi itel telligens eū castigare quos amat.

¶ Cantabiles. Caſ. Cātus relenat laborez et tollit tedium.

¶ Ambro. Canta. ꝺ oia p̄dicta michi. q̄ cantabiles .assidue tractādo.sine cura ter/ renoz.ꝺ dicit in loco pegriatōis.

† ⁊ Caſ-P̄omissio tanti iudicis firmat animū- et vinificat afflictum. ⁊ tempore temptatōnis de verbo dei virtus quo eterna p̄mittuntur.

humilitate mea: quia†eloquiū tuū

† ⁊ Quos nec mortalitas ista domuit.

vinificauit me. †Superbi iniquę

† ⁊ valde: ⁊ Magna vis mali in superbia. † ⁊ Ita superbi inflabant sed frustra-quia.

agebant†vsq̄quaq̄: †a lege autez

† ⁊ Qꝺ cogebāt superbi. † ⁊ Bz. ⁊ nō declt.

tua non†declinaui. †Memor fui

† ⁊ aug. Que in vasa ire- ⁊ Que semper vera- † ⁊ Et quo homo cepit.

†iudicioꝝ tuoꝝ a†seculo do/

† ⁊ aug. Quis per hec quoq̄ ostēdit diuitias glo rie in vasa misericordie. † ⁊ vel testiū.qui a cūm bis cōuertūt donec ares ventilet- ⁊ aug⁹. In me cōsolatus sed p̄ peccatoꝝ dolore defecit.tan ta est pietas-

ne:et†consolatus sum. †Defectio

† ⁊ aug-Plus gemat sanctū culpa tirannozuz q̄ sua pena-

tenuit me p̄o†peccatozibus: dere

† ⁊ Quānis hoc.tamē- ⁊ Ambro-Hoc per mi sericordiā medicantis famatisteni-

linquentibus legem tuam. †Can

tabiles michi erant iustificationes

† ⁊ In hac misera vita ⁊ Quo electus de para diso-hec est illa būilitas de qua supra dixit-

tue:†in loco pegrinationis mee.

† ⁊ nō solū in die-q.omni tēpore- † ⁊ vt qui gloriat-in domino glorietur- ⁊ Et.

Memor fui†nocte†nomis tui

† ⁊ Dic ⁊ Ideo memor quia er deo ē q̄ custodi ui i-t-. ⁊ Aliter non memor. † ⁊ Quā nō cu stodisset si in sua virtute confideret.

domine:†et custodiui†legem tuaz.

† ⁊ Quia- ⁊ aug. Nor in qua multe temptatō nes ostūtur † ⁊ Id est.p me vt pdesset-ut sic di cā nō superbire. quo uicio cecidit homo in hanc nocte.unde et post bonū michi q̄ h-m- ut discam iust.t-sed quare hoc-quia iustificatōes t-nō meas erqui iustificatus gratis per gratiam-

†Hec facta est†michi: quia iusti/

ficationes tuas exquisiui.

⁊ Dauer-

Teth.

¶ Cantabiles ꝛc. Memor fui ꝛc. Aug. Possunt aūt isti duo ver/ sus ad singulas ptes vni⁹ sapientis aptari vt ad hoc quod ait memor f- in- referat⁹ tedij vel defectio te-m- Ad illud vero q̄ ait consolatus sum refe/ ratur. Cantabiles michi erāt ꝛc.

¶ Nocte. Aug⁹. Nor est de mortalitate et supbozū iniq̄tate et tedio pec catoz et loco peregrinationis.

¶ Aug. Nocte ī ꝑsenti erūna. vndecūq̄ sit ibi magis q̄s in.p̄speris gr̄e sūt agendē.et magis deo adhrendū ē-nō est eīm magnū si hoc agas in.p̄spis.

¶ Hec facta. Aug⁹. Hec femininе apud grecos dicitur. apud quos lex masculini est.et ita-cōstat nō dici hec lex sed hec nor. in qua bestie ereūt-et queruī a deo escā-in qua fatbanas petiuit aplos cribrare sicut triticum.

¶ Aug. Vel hec quasi hoc femininū p neutro vt et ibi vnā petij a domīo qd vsitatius diceret p neutrū vt hoc sc̄z q̄ memor fui-et custodiui l-t- id ē q̄ custodiui legē nō p me feci sed factum est michi a te- quia iustificatōes tuas non meas erquisiui.

¶ Teth. Caſ. In octaua littera faciem domini videre optat.quia māda tis est obtectus.

Caſ. Heth. Pauor. Et intelligitur non pauor recidendi. ſ̄ ſollicitudo acquirendi illud bonū quod ſperat: quod quia in octaua reſurrectōnis pz̄ ſtabitur: ideo octauus iſte octonarius ponitur.

Portio. Aug. A parte vnde alij habent ps. alij hoc alij illud. eligūt vnde viuāt. pars mea de⁹. vnde ſemp viuā. Vel de pſenti pticeps eius ſū ei adhęrendo. p hoc pars mea quia viri c. ſed quia nō cuſtodio niſi ſpirit⁹ adiuuet. quē littera occidit. Deprecatus ſum. Fides impetrat quod lex impat. hoc modo

ſū p̄catus. miſerere m. ſ. e. et quaſi auditus et adiutus. Logitaui v. m. et c. a vijs meis quę male. Inteſti monia tua. deniq; ſ̄ buſicio gr̄ę ipetrato

Parat⁹ ſ. z tā pat⁹ q̄. Funes. id ē. ipe dimenta inimicoū ſpi ritualiū vel carnaliū. peccata ſunt quaſi lon ga reſtis quā trahunt qui implicare ſanctos volūt. ſed nō poſſunt eos qui legis non ſunt obliti. vnd ſubdit. Et legem tuā nō ſum obli tus. ſed Media no cte. i. grauiore tribula tōne. nō deſiciebar. ſ̄ Surgebā. ad foz tuus cōfitendū. ſciens q̄ et hoc q̄ funes circū plectūtur: iuſto iudicō dei eſt quod incipit a domo eius. Quia ve ro hęc fiunt gratia dei p xp̄m. vox ipſius hic ſuis adiūgitur. ad ca put eiꝰ hoc ꝓprie pti net. Particeps. vt ad hebr̄os. qui ſan ctificat. et qui ſanctifi catur ex vno ſunt om nes. et ipſe cōmunica uit eiſdem. Non enim eſſemus participes ei⁹ deitatis. niſi eſſet ipſe noſtrę mortalitatis. Per hanc eius parti cipatōnem datur no bis gratia. vt caſte timeamus. et cuſtodiamus mādata. et quia per hoc q̄ p ticeps eſt fratrū multū fructū fecit granū frumenti. Ideo de ipſo fructu ſub dit. Miſericordia t. p. e. t. quia impius iuſtificat. in cuius gratię ſcien tia vt pficiatur: adiungit. et iuſtificationes t. d. m.

Faciem. Caſ. Vel xp̄m quem deſiderabat aſpicere. et p̄catur miſeri cordiam primi aduentus impleri. ſicut p ꝓphetas promiſſū eſt. Vel faciem petit videre in futura reſurrectōne. nō hic. vnde nō videbit me homo et vi uet. ſed quia peccator eſt. petit vt p miſericordiā habeat quod meritis non poteſt. Secundum eloquium. quo promittit ſanctis viſion ē deitat.

Logitaui. Aug. Dixi cuſtodire. i. ideo cogitaui quę eſſent vię m. z ha bite viſione conuerti. hic eſt ordo conuerſionis.

Nō ſū turba. Caſ. Etſi. Funes pec. circūpleri. ẓc. tot laquei quot peccata. hoc ſecundū corpus. ſed anim⁹ reluctās legem nō obliuiſcit.

Media nocte. Caſ. Quo tempe primogenita ęgipti percuſſa ſunt. quando etiā ſponſus ventur⁹ ē. ideo ſurgit tunc ne inter fatuas remaneat. ad cōfitendū. laudandū de iudiciꝭ iuſticię.

Media nocte. Tunc ſpirituales nequitię omne nefas ſuadere contendūt quando nullus culpę arbiter. nullus criminis conſcius. nullus poteſt eſſe te ſtis erroris. Tunc varias diſceptationes pectoꝝ dormientis infundunt. Ambro. prouidendū eſt ergo vt eo tempore quo potes vincere. nequaq; vincendi tempus amittas. Surge ergo ad p̄candum deum. ea hora qua temptator conſueuit irruere. qua ſolet aduerſus temptatōes graues reme dium venire celeſte.

Particeps ſum. Caſ. Et cū talis: nō ſuꝑbio. ſed pticeps omniū. et hoc totū tua eſt miſericordia. ſicut oīa. quia o dñe ter. eſt ple. m. t.

Omniū timentiū. Caſ. Ita portio domin⁹. vt pticeps ſit nō vni⁹. ſed omniū eccleſiarū. tanta virtus vnitatis. cum ſit particeps xp̄i humiliter dicitur pticeps famulorum. quod eſt et xp̄m eſſe pticipem. vnde apoſtolus. Participes chriſti facti ſumus.

Timentiū t. Aug. Inter rudes humiliter ſe conſtituit. qui tamen nō oio ſi. vñ ſ̄dicit z cuſ.

Plena. Auguſ. Quia fidem vbiq; di latauit. Doce. iā cu ſtodiſſe dixit. ſed et hic petit amplius doceri.

Teth. Caſſio. In nona littera: gratias agit de humiliatione et patientia ſua p quā venit ad iuſticiam.

Caſ. Ambroſi. Bonus. vel excluſio. quia hic de patientia quę excludit triſticiam de aduerſis. z facit bo nū et iocundū pati.

Bonitatem do ce. Aug. Caſ. Hanc docet cū charitatem i ſpirat. vt non ex timo re operetur: ſed ex amo re. et ſit et boni delecta tio. Et diſciplinā. id eſt. adeo lit dulce do boni. vt amore dei vel proximi quaſlibet feram paſſiones. Et ſcientia. cum tanta eſt charitas vt tribu latione non poſſit exi gui. tunc ſcientia quę ante inflarat vtili eſt quia ſibiꝑſi homo in notelcit. quid meruit z accepit. quid poſſit. vt non: Doce. Non eſt docere. ſed dicere vbi nemo dicit. et iō deus quando vult docere. prius dat intellectum ſine quo nemo diſce ret. vnde dicit. Et ape ruit eis ſenſum. docet ergo bonitatē. inſpirat delectatōnem emendatoriaꝭ. docet diſciplinā. tempando tribulationem. docet ſcientiam. infinuando co gnitionem. docet etiā et ſcire ſcienda aperiendo veritatem. et facere facien da inſpirando ſuauitatem.

Doce iuſtificatōnes. Ambro. Quia iam bonitatē ſ. vel iuſtificatō nes quas iocundaſti aliꝭ. iocunda et michi ne fatiger.

Mandatis tuis credidi. Ambro. Qui credit mandatis ſcientiā eoꝝ quę in mādatis docentur poteſt habere. Ecce p fidem ſcientia. quę eſt vera cognitio eoꝝ quę ſunt. vnde ſalomon. deus michi dedit coꝝ quę ſūt cognitōnem verā. p ſcientiā aſſumit diſciplina. quę et ſi ſit amara carni. de bet tamen eſſe iocunda menti. quia ſuauis eſt dominus. vnde. Tollite iugū meum quia leue. et onus meū quia ſuaue.

Aug. Quia mandatis t. c. Mandatis conuenit obedire. promiſſis crede re. ſed aut. mandatis c. ſcz q̄ tu illa mandaueris. nō aliquis homo licet per hominē. Et eſt ſenſus fides q̄ credidi iſta tua eſſe mandata. impetret gr̄az. qua faciam iſta quę tu mandas. hominis non eſt ſed dei mandare. et vnde fiat dare.

Cuſtodiui. Aug. Et tu bonus. i. ſuauis. in tua ſuauitate. vere vult fa cere iuſtiſi. quando eas in cuius ſuauitate vult diſcere.

Bonus. Ambro. Laudet iudicē vt impetret. bonus. ꝓpter ſe et ex ſe. Et bonus quia dat bona data petentibꝰ ſe. Infirmus. ergo homo nō vult acerbitate legis indicari. ſed bonitate dei. vt et li actionibus opus eſt moderate fiat. et mitiget deus vim doloris. Iuſtificatio eſt opus iuſtię.

Quia. Ambro. Nichil mun di nec mcū amanſ. hoc dicit. leui cui nō eſt ſoꝛꝛ inter fratres. i. aſſumpt⁹ ut michi ſit aduocatus. et ad deum precator.

Dirō mea do

Iſo

mine: dixi cuſtodire legem tuam.

Maieſtatem diuinitatis.

Deprecatus ſum faciem tuam in

toto corde meo: miſerere mei ſecū

Quo pinitens ſanctis viſionem deitatis. Promiſſionem tuā cuius filius ſum. Quia

dum eloquium tuum. Logitaui

Priores malos. vel futuras prece. tui quid egendū. et quomō. et quid nō. vnde gratus ſum.

vias meas: et puerti pedes meos

Que nō ſinūt errare. Caſ. deliberaui. p mandatis pati. et ideo nō turbatus. impoſſa tur bant. integre caſtodit. qui aduerſa nō metuit.

in teſtimonia tua. Paratus ſū

et non ſum turbatus: vt cuſtodiaꝭ

mandata tua. Funes peccatoꝝ

Carne ſeruio legi. p. mente legi dei.

circūpleri ſunt me: et legem tuam

Hic poteſt teneri dominus Inbians in illud bonū quod ē ſup indi. t. quod nō poſſūt meteri flagella. quibus inſtificas. Caſ. Et no ete otandū eſt. ne ſomnolētus capiatur. tūc feruet carnis illecebra. tunc temptator illudit.

non ſum oblitus. Media no

gratie agende ſunt. p omnibus que nobis ac

cte ſurgebam ad confitendū tibi:

cidunt.

ſuper iudicia iuſtificationis tuę.

Caſ. Mē brum particeps eſt totius corporis. corde.

Qui timet cuſtodit.

Particeps ego ſum omniū ti

Opere.

mentium te: et cuſtodientium man

Volem ſuū ouiri ſ. b. et m.

data tua. Miſericordia tua do

Quia ego particeps et omne bonū a te. ergo.

mine plena eſt terra: iuſtificatōes

Quia terra plena. ideo. Quia ſemp querende ad puerū. nunq; ē bone rei ſatietas.

tuas doce me.

Teth:

vel iocunditatem. vel ſua uitatem. aug⁹. ut bonū dele ceet faciendo filiū qui ſeru⁹ fuit.

Bonitatem fe

Quod modo qui prius eum liberto amare egeſti Nichil vere iocūdū niſi ſecundum eloquium.

ciſti cum ſeruo tuo domine: ſecū

Promiſſum. Augeri petit Charita tem inſpira:

dum verbum tuum. Bonitatē

Patientiam da. Meneem illumina. Illa facere. hec ſcire:

et diſciplinam et ſcientiam doce

me: quia mandatis tuis credidi.

Sed. feciſti iam bonitatem. et item doce ad quod. pdeſt humilitatio correctōnis et diſcipli ne quā peto. aug. In edam m quo omnes homo vicinatus. et vanitati ſubiectus. qs poteſt ex periri. vt delecta ſuꝑbia diligatur obedientia. z pe rent nō reditura miſeria.

Priuſ q̄ humiliarer ego deli

Ne rurſus humilier. ecce humiliatio ē cor rectio.

qui: ꝓpterea eloquium tuum cu

ſtodiui. Bonus es tu: et in boni

tate tua doce me iuſtificatōes tuas

quod melius docemur in euangelij bonitate·q̄s in legis seueritate. ibi dam natio·hic remissio.

¶ Multiplicata. Cas. N. doce·quia adhuc colluctatō vbi ostendam re quod dicta. Et hoc est. Multiplicata est.

¶ Loto. Aug. Cas. Vt tantū hereā mādatis. quārū illi volūt seducere.

¶ Scrutabor. Aug. Ad hoc ēm scrutatur vt cognita faciat. et faciendū perfectus cognoscat.

¶ Sicut lac. Amb· Od natura sui specō sum ac sincerū. sed corruptōe coacescit. Sic hūani cordis et mētis natura sincera est et p spicua priusq̄ vitiorū cōmixt one coacescat.

¶ Ego vero legez. Aug. Cōtra obstinatōem eor: refrigerū ē meditatio legis.

¶ Bonū michi lex oris. Cas. Hic frequēter iterat bonū. qa semp magis dulcescat. Quasi bona est humiliatio· q̄ bonus quod inde acquirit· Bonū lex'o.t. lex euangelij Ore. christi platum.

Super milia. vic infinite. quia bonitas compatiōnem similem non poterat inuenire. hoc ḡmisit. vt cōparatō auri et argēti vilescerz q̄ sunt ḡcipua cupidis.

¶ Joth. Cas. In t. littera. intellectū petit mandatorum. vt vera vita fruatur.

¶ Joth cōfessio. vel desolatio qđ cōuenit. cū tius eis cōfitentur desolati in aduersis: in se cūctis solet hō extolli.

¶ Joth scientia· vel principiū ·quia hic docetur homo creat⁹ immortalis. et in plenitudine scientię ad quā bonus homo desiderat reuerti. cui⁹ in hac vita initiū habet intellectum

¶ Manus tue. Aug. Virtus operōis pluraliter virt⁹ z sapiētia·quod vtrūq; rpūs est. Vel manus dei·filius·et spūs·qui coopantur.

¶ Ambro. Manus tue ꝓtiosū opus homo: dixit et facta sunt cetera. Dominē vero manibꝫ figurauit·quasi studiosius opans·de quo et spēalis horatus ꝓcessit. Faciam⁹ hoīem ad imaginē et similitudinē nostrā .quasi hic laboret deus· vt studiosa opatio in hoc notetur. Tanta denicꝫ est hois dignitas q̄ homo legit sedere ad dextrā dei nō angelus. qui et ab angelis honoratur. vnigenitus imago dei. homo nō·sed ad imaginē habens aliqđ de imagine·scōm hoc immortale. scōm q̄ plasmatus de materia puluere.

¶ Da michi intellectū. Aug. Qui fecisti refice· intellectū da purū vt discā in·si nō possum deitate. Ambro. Ipse solus dat·et si aliquādo mi nistro angelo vt danieli cui dixit angelus veni intellectū tibi dare. Ita ēm dicit angelus intellectū dare homi. vt quisq̄ dicit' imē dare domui cui fenestrā facit cū eam sua luce nō penetret et illustret.

¶ Aug. Da michi intellectū. Vt magis serenētur oculi interiores. Fide eor da mūdant· quia licet nemo possit credere in deū nisi aliquid intelligat. cuz fides sit er anditu ꝓdicatōnis: tamē fide sanat' vt ampliora intelligat. Alia sūt ēm que nisi intelligam⁹ ñ credim⁹. alia que nisi credam⁹ nō intelligim⁹

¶ vi et numero·

Multiplicata est super me iniqui-
† ¶ Quos humiliatio nōdum humiliauit.
† ¶ In me tamē nō refrixit charitas. qui in suauitate dei sic iustificatōes·
tas † superbozuz: ¶ ego autem in to
¶ Sicut amans.
¶ vel bar.
to corde meo scrutabor mandata
† ¶ Et etiā. ¶ per inuidiā et superbiam.
¶ Ambro. Induratum vicio necessitatis
tua. † Coagulatuz est sicut lac cor
† ¶ Superborum. † aug. hoc opponit duricie illorum.
† eorum: † ego vero legem tuaz me
¶ Ergo·
ditatus sum. Bonum michi quia
† ¶ Ambro. Id est. diuersis tentatōibus exercuisti. ¶ penā cōuertisti in eruditōnem. vñ apostolus·placeo michi in infirmitatibus meis.
† ¶ facere· † ¶ Opera iustitie·
† humiliasti me: vt discam † iustifi-
† ¶ Sed quia hoc nō sit nisi p humiliatōz et dilectōnem vbi suauitas sequitur bonū michi·
cationes tuas. † Bonū michi lex
¶ Amplius diligit charitas legē dei q̄s cupiditas milia au·z ar.
oris tui: super milia auri z argēti.

Joth.

¶ Operatō ma me mouerat. que ī homīe est egregia. ¶ Animā ad imaginē et s·t·

Manus tue fece
† ¶ vel finxerūt· ¶ Corpus.
¶ Ambro· In adam fecit omēs vel in singulorū generatione omēs facit· † tu· ¶ ab alio nō queto.
runt me † et plasmauerunt me: † da
† ¶ aug· Et si omnibus intellectus p naturā. tamē peccādo deformatus. quotidie renouatur
michi † intellectum vt discam man
† ¶ da intellectū·quia si dederis omēs· ¶ aug. In presenti timor vbi tēptatō· letari autē in futuro·et videre. † Intus: nō extra tantū·
data tua. † Qui timent te † vide-
† ¶ Ideo· † ¶ in ea que p̄misisti. vt sim filius promissionis.
bunt me z lętabuntur: † quia in † ꝟ

vide q̄s late intelligēda sūt mandata ad q̄ petit intellectū q̄ iā custodiuit ea.

¶ Qui timent. Aug. Omēs lętant sed vni dat' quod petit z clemēs deliberāter facit q̄ omēs delectet. vel angeli lętātur de hoībus: si sperāt in verbis dei. Considerās aūt ecclesia que adhuc timet huius vitę miseriam. et q caro cupit cōtra spūm: cognouit inq̄t quia equitas i·t· Summa equitas est vt q̄ p superbiā delinquūt humilitate purgētur.

¶ Ambro. Qui timent· Timentes vident iustuz et lętantur. Alijs inuisus est iustus et grauis ad videndū. Virtus ē in oculis. ictarus visus prodest ictericis. Prius videns lupus vocē aufert. basiliscus si prior videt occidit. si prius videt occiditur. que ergo virtus in oculis iusti·qui cū fide videt. qui cū imago dei ab oibꝫ honorat. Est ergo in sinum bonis. vt virtutes suas in alijs ament. pfectōibus ergo iusti aspect⁹ lętitia est· plerisq; vero correctōnis admonitō. Bz quō. nō in vestimento nō in vultu tantū·sed intus videat. nō ēm illū videt·nisi eius videritmentē. nisi eius intēderit sermonē. tūc ergo lętabit' cum ista cognouerit.

¶ Supersperaui. Aug. Quia deus potest facere supra q̄s intelligit·parū est ea sperare que nō intelligimus vel petim⁹. sed ō bem⁹ supsperare. vel de angelis intellige. q̄ lętant' de hoībus si sperant in verbis dei.

¶ Cognoui. Amb. Fides timētis est agnitio sapiētis·qui cū timet ratōem nō querit. Vbi fides. nō stat' cognitio· vbi cognitō·fides ꝓcedit. Ita ergo pfecte cognouit isse vt būiliaret' in veritate. quod est ad salutē humiliari. Sciebat ēm p spera vel aduersa ad temptandū data.

¶ Fiat misericordia. Aug. Veritas humiliauit in morte· misericordia instaurat ad vitam. p̄mittente hoc deo.

¶ Vt consoletur. Ambro. In labore. pfectus nō finē sed verbū cōsolationis petit vt bene ferat

¶ Cas. Vt cōsolet·nō petit auferri erūnas q̄ sūt ad purgatōem. ß ꝓsolari

¶ Veniant. Aug. Exprimit quid p misericordiā detur· vita eterna que sola est vita sine additamento.

¶ Conuertātur. Cas. Supbi ꝓfundant' incipiētes cōuertantur.

¶ Fiat misericordia. Cas. Post oīa nō audet dicere q̄ sit. ß petit fieri imaculatus.

¶ Vt nō confundar. Confundātur supbi ad correctōez· ego aūt non ad penam.

¶ Laph. Cas. In ·ti·lis pegrin⁹ hui⁹ mūdi aduentū dñi nimis ꝺsiderat dicēs quāta tulerat a supbis·petens vt in mādatis dei perseueret.

¶ Cas. Laph. Incurua⁹. q̄ fessus lōga militia cupit dissolui. et reuti ad pu cipiū· c⁹ āre memīt·ß tū nō recusat laborē. veniāt miserationes z viuam. quia defecit in salutari.

¶ Ex dato intellectu. † ¶ Ideo da intellectum quia·vel ideo opus est intellectu

ba tua † superspęrauí. † Cognoui
† ¶ Iusta est animaduersio ade. ¶ Quia g la boces premia. † ¶ In omibus que sunt·
domie quia † equitas † iudicia tua:
† ¶ Et ideo· † ¶ iusto iudicio· † ¶ Ambro. Erectus nō videt vera iudicia· ¶ vt bene feram ꝓspera vel aduersa· ¶ in mostem.
† et in † veritate tua † humiliasti me.
† ¶ Sed nūc. † ¶ Regeneratio. fides. spes. charitas. solatia sunt in hac miseria· nō gaudia btōz
† Fiat misericordia tua vt † conso-
† ¶ Secundū q̄ p̄misisti seruo·
letur me: † secundum eloquiū tuuz
¶ Sed post hoc et g hec.
¶ in futuro.
seruo tuo. Veniant michi misera
† ¶ vere· † ¶ Quo merito.
tiones tuę z † viuam: † quia lex tua
† ¶ Cogitatio amātis vt p dilectōnem operet· ne frigescat iniquitate superborum. † ¶ Sed.
¶ i. pudeat eos.
† meditatio mea est. † Confundan
¶ Sine iudicio.
tur superbi quia iniuste iniquitatē
† ¶ Ecce quod dixit meditatio mea est·
fecerunt in me: † ego autem exerce-
† ¶ vt benefacta etiā inimicis. ¶ Remediū contra bachantes. † ¶ aug. Hoc proprie caput nostrum·id est christus dicit·
¶ vel ar·
boz in † mandatis tuis. † Conuer
† ¶ Cas. Quos ifl lectio imbuit et si nōdū operātur michi timentes te: et † qui no
† ¶ aug. de rpō per ꝓphetas predicta. et in eo mōstrata per miracula· † ¶ Ō vt imperfē· fiat·
uerunt † testimonia tua. † Fiat cor
¶ aug. bonata regeneratōe adiuta cōfessione. fusa oratōe hoc fit. ¶ nō in viribꝰ meis
meum imaculatum: in iustificatio
nibus tuis vt nō confundar.

¶ incuruatus·
Laph.

¶ Defecit in salutari. Aug. Defectus simpliciter solet accipi in malo: sicut pfectus in bono, nisi addat in quid. vt cū dicitur pficiunt in peius. et hoc in salutari nō a salutari. Talis defectus indicat nimiū desiderū boni nōdū adepti. vt simeon et antiqui iusti xpm desiderauerūt. vnde sunt ille septem sacramētales antiphone, ante natale. scz o adonay. o radix ꝛc. Que oēs secundi toni sunt, quia ille innocat qui est deus et homo. Et sunt septem, quia in eo septiformis gratię plenitudo est. Et nūc oēs iusti secūdo venturū desiderant.

In salutare. hebrai ce biclum, et ne dubites: addit. in verbū. id est. filiū, vel in verbus id est. pmissum. Superspera ui. ps spes facit p patientiā expectare quod nō videt. Super. quia plus futurū est q̄ dici pōt. Anima et oculi. q̄ interius loqui possunt cū deo. Item non est ī firmitate sed fortitudine desiderij. Defecerūt in eloquiū. id est pmissum. Dicentes. vox eorū est gemitus et oratio. Dux autem ardent spūalia desideria. frigescunt carnalia. vñ subdit. Nō factus sum sicut vter in pru. vter est caro humanę mortis. pruina: celeste beneficiū quo q̄si gelu concupiscētia carnis torpet. et contrahitur. Ambro. et sic iustificationes a memoria nō labuntur. dum aliunde nō cogitatur. quia torpet cupiditas feruet charitas. quia scit temptatōnes nō finiendas ante finē seculi. de ipso querit quando fiet vltō de psequētibus. i. dyabolo cum ministris. sed cur de eo queritur cū dicatur. non est vestrū scire tempa: apbetat aūt hic illā interrogatōnem apostolorū futurā. in qua hec prophetia impleta est. Vel ideo desidero hoc. Quia factus. compatione futuri. Sicut vter. nulli liquori ydoneus. et tamē iustificatōnes. vel iter malos cōmissa retinēs. Vel p pruinā intelligūtur mali. qui nō feruent charitate sed algent infidelitate. Et est. Ideo consolare. Quia fa. ꝛc.

¶ Oculi. Aug. Duo sunt oculi mystici acutior. moralis vulgior. non ē ociosus qui verbo dei tantum studet. nec plenus est qui extra opatur. q̄si qui studiū cognoscendę diuinitatis exercet. ipsa etiā sapientia maximū op⁹ ē et anteferenda maria que audiebat martha que operabatur.

¶ Pruina. Peccata seculi. que vter non sentit.

¶ In pruina. Ambro. Nec carnis ardorem pellendo refrigerat nō adurit. secundū fata nō internecat. Ideoq; forte iā trāsformatōne cū dominus gloriā resurrectōis demōstraret in monte vestimenta eius facta sunt alba sicut nix. quia nō ipse solus erit alienus a contagione peccati. Sed et quicunq; resuscitatur. cōgelatis cupiditatibus resurget frigidus. vnde in resurrectōe neq; nubent neq; nubē. ꝛc. Boni ergo sunt vtres frigidi in gelicidio cōstricti pruinis nō libidinis calore soluti.

¶ De persequentibus. Aug. Quasi vt ab his liberet vult suos vindicari. Vel fac seruis pro misericordia. quando necesse est facias impijs p iusticia.

¶ Paulomin⁹. Aug. Non modo narrauerūt sed et psecuti vt depravent veritatē. sed adiuua quasi contra belū. quia paulominus c. Ideo minima fuit persecutio contra carnalē infirmitatē.

¶ Lamech. Aug. Fessus expectato: est ardens ad seruiendū ei cui angeli seruiūt. et oēs boni. et oīs creatura adiuua. vnifica. et custodiā testimonia. quia. In eternū. id est. sine intermissione celestes et inferiores rationales creature custodiūt ea. Vel in celo. i. ecclesia. q̄ nō in terra. que paradisus dicta est. In eternū sedes tua in seculū seculi.

¶ Aug. Lamech. Coz vel seruio. quia hec pcepta prudenter sunt intelligenda vel sollicite seruanda. Celestia sunt eloquia dei. nichil in eis adulterina opinione miscendū. Laudet ergo coz ad ea. decet enī in te manere quod in celo pseverat. et illud semp meditari. vnde. nisi q̄ lex tua meditatio mea est. et in eternū nō obliniscar iustificationū. In eternum. d. v. t. manet solennis ordo celestiū statutorū. Labitur annus per dies et menses cōuersio solis et lunę. et omnis manet imutabilis. hoc in mente tua imitare. quia satbanas de celo ceciderit in terrā ideo ibi verbū permanet in seculū. hec sunt mala. Sed quia ī ibi locus est vicijs quod in cadentibus patet. et ipm celū mutat. et ptrit videtur nō de elemento dictū sed de virtutibus celi. Celi ergo sunt angeli. in quibus nil lubricū. et sancti. q̄ si corpe in terra. mēte tamen in celo. Magis aūt in angelis. quia in hominibus variabilis ē affectus.

¶ Cas. In. vij. litera virtutē dei et facta describit. dicens spacia finiri. sed nō mandata eius. Sōm illōs celū et terra trāsibūt verba aūt mea nō trāsibunt. Aug. Sed q̄ nō pmisit de⁹ eū cōsummari in terra. admiratus potentiā dei exclamat. In celo. i. quoniā iusto pmanet verbū. Vel in celestibus spiritibus. In generatōne et ge. i duobus populis legis et euangelij veritas. i. xps pmanet. ideo quia. Fundasti terram. i. sanctos in fide in qua pmanent. Cas. Ad litteram eīm terra mouenda est. Aug. Dies. singulariter ille vnus eternus qui nocte nō habet. nec inde dubitandū. quia oīnia temporalia et eterna pro suo nutu dispōnit. Vel qui dixerat pfecti sunt. et consūmauerūt in terra quasi tederet eā huius mutabilitatis et temptationū: inflamatus desiderio celestis hierusalem in eā suspiciens dicit. In eternū in celo. in angelis custodient bas eternā militiā. Post celū subdit de terra in generatōne et ge. Inuenit ea generatōnes que nō sunt in celo In generatōe et gene. qua repetitione vel oēs successiones notat. a quibus nunq̄ deest veritas dei in sanctis. vel populū legis et euāgelij. Causas subdit. quia. Fundasti. in xpo fundamēto morantes in terra et bi pmanēt in domo in eternū quod nō filij ā patre. Ordinatōe. p. d. q. ista oīnia sunt dies q̄ fecit dōs. bū dico. ordinatōe tua. Quoniā oia s. t. oīnia scz de quibus loquit. i. q̄ ptrit ad hōc diem. impij eīm nō seruiūt. vñ aūt libere terra vt fidata pmaneat subdit. Nisi q̄ lex tua. Lex fidei q̄ p dilectōs opat. q̄ ipetrat grā fortes faciēs ne peant ī hūilitate mortali. Quoniā in ipsis. vivificasti in. Exce vñ ste ne piret in hūilitate. deo. s. vivificāte. Justificatōes sūt q̄ vētura sigbāt. vt agn⁹ pascat. i. celā q̄ sūt pmordia fidei. sū q̄bus nēo pfecte ea⁹ nouit.

¶ In celo et generatione permaneat verbū. Quia oīa seruāt tibi. ꝛ li diuerso modo.

¶ Non vt in illis vanitas. ¶ Et per hoc iniste. quia in me nō nisi veritatē psequūtur.
¶ vt deprauent veritatem.

data tua ¶veritas: ¶iniqui ¶persecu
¶ Ergo. ¶ vt pro veritate certem. hoc cuz sacerdotes patitur q̄s addit:
ti sunt me ¶adiuua me. ¶Paulomi
¶ facta multa strage martirum.
nus consūmauerunt me in terra:
¶ Sed quia non frustra dicit adiuua me subdit.
ego autem non dereliqui manda
¶ vt possit pseverare vsq; in finem subdit:
¶ Non meritum meū.
ta tua. ¶Secundū ¶misericordiaz
¶ Ne amando vitam temporalem negem. et sic p dam vitam spūalem. ¶ Dic.
tuam ¶ vivifica me: et ¶ custodiam
¶ Martiria.
testimonia oris tui.
¶ Coz seruitutis.

Lamech.

¶ unde sedes tua deus in se-se.

Neternuz do

¶ filius.
mine uerbum tuum per
¶ Angelis. ¶ iustis. ¶ Ecclesia. ¶ Pau⁹ in fidelibus veteris testimenti.
manet in ¶celo. ¶ In generatione
¶ in fidelibus noui ¶ deus. ¶ Ez nō a se
¶ Quia.
¶et generationem ¶veritas tua: ¶ fū
¶ Ecclesiū. ¶ angul. animā. vel corpus. ne diffluat. ¶ veritas in ea. vel ecōuerso ipsa in ueritate. ¶ ¶ Et. ¶ perma. uer. tu. Sed hoc nō a se habet sed a te. quia. ¶ Cas. dies ille scilicet cui xpūs nunq̄ occidit. noster eīm nocte claudit.
¶ Nec mansiones etiam qui dies secundū scientiam a se habent. quia.
dasti ¶terram et ¶permanet. ¶Oz
¶ Quidquid urgeat. ¶ Sōm scientiam.
¶ Hoc in futuro.
dinatione tua ¶perseuerant ¶dies:

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Nisi q̄ lex. Aug⁹. Talis tu-et lex tua tam valida-cuius meditatio a tantis liberat.

Tuus sū ego. Aug. Quia vivificasti:tu⁹-nō vicō⁹. nō duo⁹ dño⁹ et cetera quę sūt primordia fidei-sine quibꝫ nemo pfecte nouit grām. Nemo putet significāri as veteris testamenti negligēdas. q̄s iste tā studiose exārt.

Aug. Vel intelleri testimonia.nā. Omnis cōsū.v.f.sc3 q̄ nemo in se sed in deo gloriet

et ita hoc vidi q̄ mādatū tuū est michi latū: quia etiā inimicos diligo. Vel omis e-q̄ intelleri cōplenda p̄cepta dei nō obtentu terrenoꝝ-sed eternoꝝ.

Omnis cōsūmatiōis. Aug. In trauerat em̄ iste in sanctuarium dei-viderat nouissima, viderat alta dei quę nō possunt explicari. sed breui sententia dicenda cō.luit. vidi fi-omis pfū. Consūmatio est omniū virtutū pfectio.p fūmo bono omnia facere. vsq; ad mortē.p veritate certare.cuius finis est in regno xp̄i et cellere-sic̄ ipe xp̄s quē mente vidit venturū. Latū mandatū charitas-sine qua nō valeret inter quecūq; tormenta martiriꝝ cōfiteri-in qua mille angustię: sed āgustia vię facit ire in qua tota lex pendet et pphę. Las. Vel oīm̄bus secularibus terminū videt impositū-sc3 mādata dei nō habent finē.qa latissima:et ido illis spretis hę petant. Nimis dicit.p charitate q̄ totā legem et pphetaruꝫ dicta pcindit. Vt mādatū qđ ē nimis latuꝫ i-dilectionē dei.et.p ximi-cognom finē omnis cōsūmatōis.

Aug. Omis pfū. Cōsūmata malicia sęculi: venit agnus qui p crucē finiret-consūmata iusticia finis est xp̄us qui remūnerat.

Men. Las. In xiij-littera loquit qui meditatōe.pphetarū et euangeliū pfecit. dicens se sup seniores intellexisse.et ideo scripturas sibi esse dulces super mel.

Aug. Las. Men-viscera-i-multiplet dilectio-quia legē et toto amat-vnde in ea nouū testamentū inuenit-et supat omēs qui vet⁹ t-tm̄ p̄dicant.

Dileri legem. Aug⁹. Qui diligit qđ iubet deus-et ipam iussionē-q̄ est lex diligit. Domine-ipm̄ testem̄ inuocat quem diligit-qui deum diligit legem eius diligit.

Tota die. Aug. Semp est dies meditanti legem. qui nouū testamentū nescirent semp nor.

Super omnes docentes. Aug. Sup inimicos-quia et sup oēs docentes-i-scribas et phariseos. Sup oēs do-hoc secundū caput-vnus em̄ loquēs xp̄us et ecclesia .pter illud sacramentū erūt duo in carne vna. Alius nō sup oēs docentes intellexit pphetas. sed xp̄us sup oēs boies quē pater docuit. Ideo sup oēs.quia testimonia meditabat que melius q̄s illi de se nouerat. Doctores sūt seniores.de quibꝫ dicit. Sup senes.per hoc notat etatē-quia puer inter senes sedebat-sup illos intelligebat-vt in traditōe seniorū de lauādis manibꝫ.hęc et mēbris q̄ et ipe docuit pueniūt.

Meditatio. Aug. Quidq̄d sancte agit̄ meditari legē est. Talis per uenit in legē iusticię quia quęrit iustificari ex fide quę p vilectōnem operat vnde habet inimicos indeos qui ex opibꝫ gloriant. Super im. quia illi zelū dei habent-sed nō secundū scientiā.quia suā iusticiā constituere volūt. Sed iste iusticiā quęrit p fidē xp̄i quę est ex deo. Illi temp̄alia p̄mia-vt filij agar serui ex mandato quęrūt. et ideo nō est illis in eternū sicut huic.finito seculo secū dū illos nullū pōt esse legis mandatū. Becū dū illū aūt in tabulis cordis erit dilectio dei et p̄ximi in eternū. Et p̄miū mādati custodi ti ipse deus .qui manet in eternū.

Super docentes. Aug. Quia et sup seniores corpe non mente. Melius intelligit nouus populus. q̄ xp̄m accipit-q̄s ille senior indaic⁹, cui pteriit benedictionē. In telleri. et ope implere, ab omni via mala ipoꝝ seniorū et doctorū ne perueritate eoꝝ subuerterē.

Iudicia. Las. Sic .phibui pedes a via eoꝝ-q̄ nō declinaui ab his quę cōstituisti ad regulā viuendi. Cuⁱ⁹ causa ē quia tu nō moyses legē-i-cuā gelū posuisti michi. Intelleri mēte-implere opere-et annūciaui alijs-z hoc est Q̄ dulcia -loquenti. Super mel -vbi⁹ in his comparationib⁹ nō sicut sed sup ponit-quia hęc dulcia non possūt cōparari. Mel vet⁹ t-fauꝰ nouū quod dulcius. Vel melli quod ecclesiastica et eliquatū est apta doctrina sillis est. Fauo quę de obstrusis sacramentis quasi cereis cellulis ore mandentis

Tꝭ Et merito dies tue ordinationi subest.
Tꝭ hoc in futuro cū omnia subiecta ei-mō multi serui peccati-

quoniam omnia seruiunt tibi.

Tꝭ Et merito quia. Tꝭ aug. Qui nō ante exercetur in bello ignarus est. Tꝭ Sciędi et faciēdi.

Nisi q̄ lex tua meditatio mea

Tꝭ vt sint tob. Tꝭ Quādo paulomin⁹ cōsū -et tūc.i-ideo quia non meditarer. Tꝭ detectione afflictione:

est: tunc forte pęssem in humili

Tꝭ Nisi meditarer in lege pęssem Tꝭ Sed quia per legē vno nō potest a memoria elabi Tꝭ per totā vitā. vel si semp viuerē Tꝭ Sicut israelite i vera terra .pmissionis erimus memores. vnde li berasti .et agemus gratias

tate mea. In eternuꝫ non obliviscar iustificationes tuas: quia

Tꝭ Legem que a peccato purgat. Tꝭ Nichil extra pe enterem.

in ipsis vivificasti me. Tuus sū

Tꝭ debeo-vel hoc modo tuus. Tꝭ nō meas voluntates quibus fui meus- Tꝭ vt sim tuus-

ego saluum me fac: quoniam iu-

Tꝭ Alii alia querūt. Tꝭ Saluū me fac-quia.

stificatōes tuas exquisiui Me

Tꝭ Quasi in insidijs expectātes donec transiret vt tūc occiderēt Tꝭ faciēdo pśentire ad malā.

expectauerunt peccatores vt p-

Tꝭ Sed inde non periq- Tꝭ Maturia.

derēt me: testimonia tua intelleri.

Tꝭ aug.et si pśtenēr vegebāt nō cessi intuēs finem sine fine-i-eternā beatitudinē.et ideo mādatū est michi latū .quasi facile factu

Omis consūmationis vidi finē:

Tꝭ Angusta via ē p gratiā nimis lata vt etiā iumenta eos diligere faciat.

latum mandatū tuum nimis.

Tꝭ aug-Caf. Men viscera- vel ex ipsis-q̄ ex charitate que ex ipsis medullis.

Men.

Tꝭ Q. intelleri testimonia vidi finē quō admiratiue dicit Tꝭ vnde sic latū ostendit Tꝭ dilectō est latitudo mandati. Tꝭ nō timui.

Quomō dile

Tꝭ Quotidie siue cōtinue Tꝭ Et si ero impediat.

xi legem tuam domine: tota die

Tꝭ nō mō dileri- Tꝭ Et ideo Tꝭ Caf-Iudeos paganos hereticos-qui vel nō intelligūt-vel non oganūtur.

meditatio mea est. Super ini

Tꝭ Quia illi in signis ego in veritate quiesco.

micos meos prudentem me feci

Tꝭ Sic interpretor ut sit eternū. et ad eternitatē michi valeat.illis vero tantū in secūlū

sti mandato tuo: quia in eternum

Tꝭ Qui erant de inimicis

michi est. Super omnes docen-

Tꝭ Ideo.

tes me intelleri: quia testimonia

Tꝭ Quod nō illorū qui ibi falsa sentiūt et docēt Tꝭ Spū nō littera- Tꝭ nō in littera quiesco. Tꝭ Quē docet de⁹-facile doctores z senes supat.

tua meditatio mea est. Super

Tꝭ nō hoim sed dei que illi transgrediūtur.

senes intelleri: quia mandata tua

Tꝭ Interius. Tꝭ nō exterius accepi. Tꝭ Et. Tꝭ Criminalit. Tꝭ Q. pronos et volētes ire-

quesiui. Ab omni via mala p

Tꝭ Affectus- Tꝭ Quod aliter fieri nō poterat.

bui pedes meos: vt custodiaꝫ

Tꝭ aug-Quia semp timui iudicia tua- Tꝭ Caf-Semitis noue uel ueteris legis- Tꝭ Semper eis credidi.

verba tua. A iudicijs tuis non

declinaui: quia tu legem posui-

Tꝭ Et. Tꝭ Cordis.non carnis.

sti michi. Quā dulcia faucibus

Tꝭ In quibus remissio et vita predicat

Tꝭ Alius super mel et fauū ori meo.

meis eloquia tua: super mel ori

Tꝭ Et.

meo. A mandatis tuis intelleri:

propterea odiui omnē viā iniq̄tatis.

Tꝭ aug-unic⁹ uel pascua. ebuiss⁹ singularis aduitor et pascua animarū-

Nun.

id est-differentis exprimitur.

Aug⁹. A iudicijs-Semp em̄ credidi.quia tu intus digito tuo legē scripsisti-nō vt sicut serui timerē,sed diligerē. vnde subdit.q̄s dulcia.

Faucibus. Caf. Deglutit.ore loq̄tur.aīa deglutit ac ruminat.

A mandatis. Aug. Nō mandata ipa dico me intelleriss-sed a mandatis-quia faciendo venit ad altitudinē sapientię.quia nisi p obedientiaꝫ mandatoꝝ nō peruenit ad sapientiā occultoꝝ. vnde cōcupisti sapientiam-serua mandata.et dom⁹ p̄bet tibi.z tibi. Si aliter feceris dicit tibi in libro ihesu filij syrach. Altiora te ne quesieris-et fortiora te ne scrutat⁹ fueris. Ea quę p̄cepit tibi dñs illa sola cogita semp. Semp quia anteq̄ percipiatur sapiēia.et p⁹ perceptā. Quātomagis vo inflamat cū dulcedo ap̄lionis sapientię:crescit amor iusticię. vnde necessario odit iniquitatem.

Nun. Las. In xiij-littera-lumen verbi pedibus radiare gaudet.aīaꝫ humilitate cōmendans.et desiderio retributiones petens-hic agit de humilitate quia initiū boni-et perfectionē xp̄o tribuit.non sibi-Quasi- sic et sic michi et alijs,pfeci.hoc nō a me sed lucerna.

Aug. Nun. vnicus vel pascua eoꝝ.quia hoc de vnigenito dei z eterni

luminis claritate. qui est et pascua fideliū. Ipe em̄ nos pascit et reficit. Bona est hec pascua. quia carpis illic nouū florē. quia resurrectōis dedit bonū odorē. Carpis illuc lilia eternitatis. et rosam dñici corpis et sanguinis. Docet aūt humilitatē in hac pascua pheta. i. in hoc octonario. vbi agit d̄ hac pascua. Ipe etiā xp̄s qui est pascua nostra humilitatē in se docuit. ipse em̄ verus dauid humilis et manu fortis patri obediens. oues patris sui diuina p̄dicatione pascebat. quibus secundū scripturas certis indicijs suū p̄babat aduentum.

Lucerna. Aug. Cas. In nocte hui⁹ seculi vbi tenebre fouee quę sua p̄uidentia nō vitaret. verbū quod a pphetis seminat. Lumen pprie quod et se lucet nō nisi deus. Lucerna creatura quę ptcipat lumine. Ideoq; de iohāne dicit. Parauī lucernā xp̄o meo.

Pedibꝰ mentis. Bonitis operum. vnde et prius dixit pedibꝰ de inde semitis. vt prius clarificati corde. post rectis gressibus ambulemus. **Jurauī.** tanq̄ bene ad lucernā ambulans. et quasi rectas semitas habens. **Jurauī et statui.** id est. firmiter statui. **Custodire.** inter quelibꝫ pcula. quod fit p fidez. dū sub deo iusto iudice nec bonū sine fructu nec malū impunitum credit. sed pro hac fide grauia sustinet. **Humiliatus s.** nō dico humiliauī me. vt būilitatē quę in p̄cepto ē itelligi sit necesse. Bz humiliatus sum vehemēti psecutōe. Beat⁹ q̄ gloriat būilitate magis q̄ ptate. ptās em̄ decipit. hūilitas vo nō delebit. Bene fides deficiat. **Viuifica. Fm. pmissū. Ut custodiā.** iudicia iusticię. aliter et aīa morte in tribulatōne. **Voluntaria.** humiliatus vinificat fm. pmissū dei. vnificatus spū voluntarius est minister nō ex necessitate. talis docetur iudicia quę sunt inscrutabilia. vt nō reddat p malis mala. hec doceri potest qui animā semp intēdit ad deum. z legem nō est oblitus. vnde iam lętus et securus dicit posne. pec.

Aug. Christus lumen est et lucerna. Sed lumen est xp̄us dū ore nostro recensetur. lucet em̄ in nobis tanq̄m in vase fictili. vnde aplus. Habem⁹ thesaurū istū in vasis fictilib⁹. In se vero lumē est inextinguibile. quod illuminat omnē hominē venientē in hūc mundū. Mitte ergo oleū ne deficiat tibi lumen lucernę. Oleū inq̄t misericordie celestis et gratię. quo vngebātur pphetę. quo cernicis nostrę dura molescāt. quo etiā colliſa scopulis peccato rū fouent corpora. Lucerna pedibus. lumen semitis. cōgrua verborū distinctio. Lucerna em̄ sufficit pedibꝰ ad ambulandū. Semitis vero opus est luce expansa ad illuminandū. **Vel verbū.** id est. xp̄us dicit lucerna secundū legē. vbi minus clare lucebat. lumē secundū euangeliū. vbi aperte radiat. **Vel verbum.** oēs sancte scripture. quod est nobis lucerna. vnde petrus habem⁹ certiorē pphetā sermonē. cui intendētes bene facitis tanq̄m lucernę in obscuro loco. Cū igit vnigenitū verbū equale lumē gigneti dicat. et homo ab illo illuminat⁹ dicat lucerna. et nec homo sit verbū q̄d est lumē. nec illud xp̄i verbum sit lucerna. manifestū est de ꝫ nō agi vbi idez verbum lumen et lucerna dicitur.

Jurauī. Aug. Quasi diceret verbū est michi lumen. et ideo ꝫeunte hac luce. quasi in lumine ambulans inrauī. Alio quin infirmis dicit hiesus. nō iurandū esse oīno.

Judicia iusticię. Aug. Vt credā cuiqs retribuēdū esse. etiā quę hic agūtur a bonis et malis. vt a nullo moueatur pfectus.

Voluntaria. Aug. Placēt tibi sacrificia. ne reprehēdas. sed approba sacrificia laudis cōfessione oblata charitatis nō alio modo.

Cas. Voluntaria cōfessio laudis. quā inter angustias offert. qua oblatione placatus iudicia t. d. q̄ fidelib⁹ a pis. quę sepe dixit se accepisse. z ex ardore cordis iterū petit.

In manibus. Aug. Plures habēt tuis. vnde nullus pōt rapere. vnde. Justorū aīme in manu dei sūt. tuis manib⁹ adint⁹. legen nō sum oblitus. **Aug.** aīma in manibus meis semp. quō intelligatur ignoto. Justi quippe illa verba sūt nō iniusti. Redeuntis ad patrē nō discedentis a patre. Nā ille minor filius in manibus suis aīam suā videtur habuisse cū dixit. Da michi portionem substantię quę me cōtigit vnde pierat et reuixit. nisi dicat in manibus meis quo semp eam tibi offero vinificandā. vt alibi ad te l. a. m. q̄ si sacerdos leuans hostiam in manib⁹. vel a simili. pugnātis cōtra hostes. vita est in manu sua qui bene se defendit.

Et de mandatis. Aug. Antidotus celeste cōtra laqueos z venena seculi. quia in ea ipsa nō in ipsis sūt iusticię.

In eternū. Aug. Quia nō est in eī gloria tempalis vana q̄ rētū. sed eterna ad rē pas patientiū. et sine fine regnantiū. vnde sequitur. quia exultatio.

Justificatōes tuas in eternum. Aug. Opa bona cōtra necessitates. primo fu q̄ nō erūt eterna. Quō ergo in eternū facturi sum⁹ iustificatōes. sed sine dilectōe facta nō sunt iustificatōes. ipsa aūt dilectio eterna est. et in eternū diligens in eternū meret habere quod diligit.

Samech. Cas. In. xv. littera agit de odio iniquoꝝ q̄ legi aduersant.

Aug. Samech. audi. vel firmamentū q̄d cōcurrit. q̄ nemo firmatur q̄ nō audit intus quid sequi debeat. Mysticū notat qui ad auditū vocat.

Iniquos vel exleges. Aug. Quicūq; sunt. quia nec amici contra deū audiendi sunt. hoc em̄ videtur cōsonare huic. quod dom⁹ ait. Qui non oderit patrē et matrem vxorē filios et fratres p̄pter me. non est me dign⁹. Dissonare videt ab eo qō alibi dom⁹ p̄cepit. diligite inimicos. ꝛc. Et ab eo quod in lege p̄cipitur de honorandis pentib⁹. Natura ergo quā deus creauit in oīb⁹ est diligenda et adiuuanda. Iniquitas aūt odienda et dispendenda. Sunt ergo diligendi qui psequūtur inquantū boies. et odiendi quia mali. Amandi sunt etiā amici et parentes sed nō plus q̄ de⁹. Et sic iniquos. i. eorum legis odio habui. nō quia homines sed quia mali. Non enim dauid saulem oderat hoiem sed psecutorem.

Aug. Sunt diligendi qui pseq̄ūtur et amici vitandi sunt. qui mala suadēt. qui sepe flectunt q̄s ferrū nō vincat. qō audiendū est z cante agēdū.

Susceptor. Cas. Per incarnatōnem. ne legi carnis subsit. de qua susceptōne sequit. **In verbū.** in deitatis p̄dictū. in quo nullus decipitur in quo a morte soluimur.

Declinate. Aug. Hec de psequētibus qui cōtentōne scripturas lacerant. quibus nō est votum cōuerti. quibꝰ conligentibꝰ nō possum⁹ scrutari.

Scrutabor. nō ait faciā. quia mala ad faciēda mādata exercēt bonos. a scrutandis mādatis quo cant. mō psequēdo vel litigando. mō onerādo nos. vt tempa quę legi debem⁹. terrenis coꝝ negociis mādis impendam⁹ modo p̄mendo infirmos. vt ad nos refugere sit necesse. Latū turbulento rū tedio et legis dei desiderio clamat. Declinate. Quasi muscas importunas ab oculis abigite. quibꝰ fugatis ab aduntore suo p̄catur se suscipi.

§ ut lune radius. § Quibus lucet in nocte huius oculi.

Lucerna pedi

† § Omnes sancte scripture re- § xp̄us qui ē verbū in prin. apō pa. † § Inexstinguibile. † § Vis opus est luce ad illuminandū.

bus meis † verbū tuū: z † lumē † semi

† § Et ideo. § Quasi in lumine ambulans. † § Pro. id est. § Exponit iurare. i. statui quasi p sacramentū. quia ita fixus est in eo vt statuere habeatur. p iuratione.

tis meis. † Jurauī † et statui: custo

† § Et quia custodio. ideo. § A persecutore. § Hoc volebat qui custodit iudicia iusticie.

dire iudicia iusticię tuę. † Humi

† § Aūt. § vel exlegeo. § Quia nec amici cōtra deū audiendi.

liatus sū vsq; quaq; † domine: † vi

† § Ad vērūm referendū ſz ad meritū dilectionis eterne. et ad premiū retributōis eterne.

u̇ifica me secundū verbum tuum.

§ Et. § Sacrifica laudis charitate non timore oblata.

Voluntaria oris mei beneplici

§ Jā noverat. ſz querit addi.

ta fac domine: et iudicia tua doce

† § Quis. § Semp laboro. p anima. † § Asi multitudine miloris. § In operibus meis.

† § Plures cuis:

me. † Aima mea in † manib⁹ meis

† § Inde potest videri aīa in manibus dei locata

semper: † z legē tuam ñ sum oblit⁹.

§ Et sic ſz ponāt peccatores laqueū tū nō errauī

Posuer̄t peccatores laqueū mi

chi: et de mandatis tuis non erra

† § firma possessione. † § A deo cuius heres ē. § Qui prius heres ede.

ui. † Hereditate † adquisiui testi

† § vt testis dei. i. martir esſz. † § Et si afflictō corporum.

monia † tua in eternum: quia † exul

† § Et cū sit exultatio. § Ita acquisiui testimonia. g. § Per humilitatem. § Superba

tatio cordis mei sunt. † Inclina

ba respuit deus.

ui cor meū ad faciēdas iustificatōes

† § Ad vērūm referendū ſz ad meritū dilectionis eterne. et ad premiū retributōis eterne.

tuas in † eternū, ppter retributōez.

† § Audi. vel firmamentū.

Samech.

Iniquos odio

† § Quare. § Ita iudicat q̄ nō naturā odit sed quia legi contrarii. § p q̄.

habui: et legem tuā dilexi. † Ad

† § Ad bona faciēda. § Ad mala euadēda. § Per euangeliū.

tutor et † susceptor meus es tu: et

† § Non in legem vel pphetas. § Promissiōez tanq̄m filius, pmissionis. † § Semp addēs sperantiū.

in † verbum tuum † supersperaui.

† § Ergo. § aug. Qui in xp̄um sperat. a persidiis se sepat. † § vbi est malignitas nō mandatorū custodia. In malignā em̄ aīmā nō introibit spiritus sapientie. Item querent me mali et non inuenient.

† Declinate a me † maligni: et scru

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Suscipe. Illis pmixtus suscipi non poterat.

Secundū eloquiū. Aug⁹. Id est: promissum. Sicut promisit fieri sibi petit: et ideo nō est temerarius si hoc petit: tūc viuā modo corpus mortuū est pter peccatum.

Adiuua me. Quasi nō confundas sed adiuua. Aug. Supra dixit adiutor meus es: hic iuuari petit. Quia cuius hec accipiamus: tamē semp est rogandū. nequando p negligentiā perdamus.

Aug. Adiuua me. Quasi i fleuto respōsum sit. si nō vis confūdi ab expectatōne tua nō intermittas meditari iustificatōes meas. Sentiēs meditatōem istā plenius ipediri lāguoribus aīme. adiuua inquit et meditabor. Semper. vel q̄diu viuet. vel quādo cum angelis laudes dei cātabit. Ino sp. Quia spreuisti o. d. zc. q̄ phariscites sūt. Quia et si phariscato nō est. vbi nō est let. z nō omnes habent legē scriptam scz p moysen data. habent tamē naturalē z dicentē: quod tibi nō vis. alij nō facere: cōtra quā oēs faciūt. Parvuli etiā si cut in patre peccatores sic z phariscatores. Iō quia let vel in paradiso data vel naturalit insita. vel litteris itera ta. fecit oēs phariscā tes. dileri testimonia q̄ sunt in lege tua. & gratia tua vt sit in me iusticia tua nō mea. Let eīm. p deest vt mittat ad gratiā. nō solū attestādo eam. sed timore p̄ uaricatōnis quā fecit.

Et meditabor. Aug. Hoc firmiter tenēs q̄ nemo iustus nisi a te. vt semp sit būilis. nō vt pharisēus se iustificans. In futuro etiā nō sibi sed gratie dei gloriaz attribuēs.

Iniusta cogita. Aug. Cogitatione accedit vel discedit. a qua oīa bōa. mala. pcedūt. Iniusta cogitatō ē velle pcare z nolle iudici satisfacere

Omnes peccatores t. Sūt et peccatores celi. sicut ille qui ait. peccaui in celū. z corā te. z quicūq; minuit gratiā quā accepit de celo. quā spūs sanct⁹ infudit. Peccat in celū. qui celi incola celū reliquit. Terrē ē dū terrenis inuoluit delictis.

Confige timore. Aug. Cognita gratia que sola liberat a phariscatō ne legis: orat. confige. vt xpo confixus sim cruci. Timore. timui enim a iudicijs et būc timorē phice vt sufficiat crucifigendis carnibus. Vel potius timore casto qui permanet in eternum cōprime carnalia desideria. quia timui a iudicijs. i. timor legis pedagogus in me fecit. qui ducit ad castū. Is nō crucifigit carnē. quia vult peccandi voluntas. et sequeret opus si speraret impunitas.

Carnes. Cas. Quia inde sciebat phariscationē puenire. nō solū religa vt latronē vel feram sed cōfige. qui diligit testimonia. configit carnes suas.

Ayn. Cas. In. x vi. littera petit aduentū xpi. quia temp⁹ ē suppbos destrui. ayn oculus q̄ hic sagat i discretōe legis oīdit. Hereticos puersos

Ambro. Ayn. Oculus. qui p̄idet. vel fons. quia videre origo est peccati vel iusticie. p̄idens iudicū dei in quo bonus nō pcrit. malus non elu

† Quia iam suscepisti. magis et magis suscipe: vt ad futura venies. pter que oīa tolero. vere vitam. largius da spūm p quē charitas diffusa tabor mandata dei mei. † Susci est in cordib⁹ nostris. qua diffusa spes nō pfūdet. pe me secundum eloquium tuum z † nō vincat aduersus qui in te sperat. viuam: et non † confundas me ab † Sed. † Qui sperat pcsumit de auxilio. in quo certa salus. expectatione mea. † Adiuua me z † Accepta salute. † Hoc dicit ne aduiui i ad uersis. negligentes sint in secundis. salu⁹ ero: et meditabor i iustifica † Hoc ideo peto. quia. † vel ideo semp. quia vel ad nichilū deducūtur quod ex greco habēt. tionibus tuis semper. † Spreui † Qui non confitentur peccata sua. sti omnes † discedentes a iudicijs † Merito. † Et ideo discedūt † Quia for tuis: quia iniusta cogitatio eorum † Et quia. est. Prevaricantes reputaui om † Quia lex ad gratiam ducit que sola liberat. nes peccatores terre: † ideo dileri † Et tu. † Casto. † Qui fotus mittit ser uilē. quo pena timetur nō amat iusticia testimonia tua. † Confige † timore † Carnales cōcupiscentias. † Quita tam. † Cum lex minaretur pēnam. tuo † carnes meas: a † iudicijs enim † Oculus vel fons. tuis timui. Ayn.

† Confixis carnib⁹. † discernendo.

Feci iudicium

† Opus iusticie in operibus.

† In iudicijs faciendis. † Secūdū animā et si secundū corpus. † Et ideo nō tradas deserē do illis qui pterea q̄ feci indi. et iust. aduersant. et † iusticiam: non † tradas me calū † Sed. † vt patronus. † Ab interitu seruatū: † A seruando. niantibus me. † Suscipe † seruus tuus in † bonū: † non calūnientur me superbi. † Oculi mei † defece runt in † salutare tuum: † et in elo quium † iusticie tue. † Fac cum ser uo tuo † secundū misericordiā tuā: et † iustificationes tuas doce me. † Seruus † tuus sum ego † da mi chi intellectum: vt † sciam testimo nia tua. † Tempus † faciendi dñe † dissipauerunt legem tuā. † Ideo dileri mandata tua: † super aurū et topazion. † Propterea ad oīa † mandata tua † dirigebar: † omnez † Oculus.

† Confirtis carnib⁹. † discernendo.

† Opus iusticie in operibus.

† Secūdū animā et si secundū corpus. † Et ideo nō tradas deserē do illis qui pterea q̄ feci indi. et iust. aduersant. et † iusticiam: non † tradas me calū † Sed. † vt patronus. † Ab interitu seruatū: † A seruando.

† Quia iam suscepisti. magis et magis suscipe: vt ad futura venies. pter que oīa tolero. vere vitam. largius da spūm p quē charitas diffusa tabor mandata dei mei. † Susci est in cordib⁹ nostris. qua diffusa spes nō pfūdet. pe me secundum eloquium tuum z † nō vincat aduersus qui in te sperat. viuam: et non † confundas me ab † Sed. † Qui sperat pcsumit de auxilio. in quo certa salus. expectatione mea. † Adiuua me z † Accepta salute. † Hoc dicit ne aduiui i ad uersis. negligentes sint in secundis. salu⁹ ero: et meditabor i iustifica † Hoc ideo peto. quia. † vel ideo semp. quia vel ad nichilū deducūtur quod ex greco habēt. tionibus tuis semper. † Spreui † Qui non confitentur peccata sua. sti omnes † discedentes a iudicijs † Merito. † Et ideo discedūt † Quia for tuis: quia iniusta cogitatio eorum † Et quia. est. Prevaricantes reputaui om † Quia lex ad gratiam ducit que sola liberat. nes peccatores terre: † ideo dileri † Et tu. † Casto. † Qui fotus mittit ser uilē. quo pena timetur nō amat iusticia testimonia tua. † Confige † timore † Carnales cōcupiscentias. † Quita tam. † Cum lex minaretur pēnam. tuo † carnes meas: a † iudicijs enim † Oculus vel fons. tuis timui. Ayn.

† Confirtis carnib⁹. † discernendo.

† Opus iusticie in operibus.

† In iudicijs faciendis. † Secūdū animā et si secundū corpus. † Et ideo nō tradas deserē do illis qui pterea q̄ feci indi. et iust. aduersant. et † iusticiam: non † tradas me calū † Sed. † vt patronus. † Ab interitu seruatū: † A seruando. niantibus me. † Suscipe † seruus

† Quia iam suscepisti. magis et magis suscipe: vt ad futura venies. pter que oīa tolero. vere vitam. largius da spūm p quē charitas diffusa tabor mandata dei mei. † Susci est in cordib⁹ nostris. qua diffusa spes nō pfūdet. pe me secundum eloquium tuum z † nō vincat aduersus qui in te sperat. viuam: et non † confundas me ab † Sed. † Qui sperat pcsumit de auxilio. in quo certa salus. expectatione mea. † Adiuua me z † Accepta salute. † Hoc dicit ne aduiui i ad uersis. negligentes sint in secundis. salu⁹ ero: et meditabor i iustifica † Hoc ideo peto. quia. † vel ideo semp. quia vel ad nichilū deducūtur quod ex greco habēt. tionibus tuis semper. † Spreui † Qui non confitentur peccata sua. sti omnes † discedentes a iudicijs † Merito. † Et ideo discedūt † Quia for tuis: quia iniusta cogitatio eorum † Et quia. est. Prevaricantes reputaui om † Quia lex ad gratiam ducit que sola liberat. nes peccatores terre: † ideo dileri † Et tu. † Casto. † Qui fotus mittit ser uilē. quo pena timetur nō amat iusticia testimonia tua. † Confige † timore † Carnales cōcupiscentias. † Quita tam. † Cum lex minaretur pēnam. tuo † carnes meas: a † iudicijs enim † Oculus vel fons. tuis timui. Ayn.

† Confirtis carnib⁹. † discernendo.

Feci iudicium

† Opus iusticie in operibus.

† In iudicijs faciendis. † Secūdū animā et si secundū corpus. † Et ideo nō tradas deserē do illis qui pterea q̄ feci indi. et iust. aduersant. et † iusticiam: non † tradas me calū † Sed. † vt patronus. † Ab interitu seruatū: † A seruando. niantibus me. † Suscipe † seruus

† nō alteri⁹. † Quē alij in malū impellūt. † aug. greca locutio minus vsitata nobis. t nō calumniādo capiant. † Calūniarū maxima est q̄ dicit mortuū colu tuus in † bonū: † non calūnientur me superbi. † Oculi mei † defece runt in † salutare tuum: † et in elo quium † iusticie tue. † Fac cum ser uo tuo † secundū misericordiā tuā: et † iustificationes tuas doce me. † Seruus † tuus sum ego † da mi chi intellectum: vt † sciam testimo nia tua. † Tempus † faciendi dñe † dissipauerunt legem tuā. † Ideo dileri mandata tua: † super aurū et topazion. † Propterea ad oīa † mandata tua † dirigebar: † omnez † Oculus.

† Ambro. Preuidentes futura supplicia. vel videntes gratiā christi. Illi sunt pene. isti gratie. † A se. † Ardenter intuendo.

† Quē alij in malū impellūt. † aug. greca locutio minus vsitata nobis. t nō calumniādo capiant. † Calūniarū maxima est q̄ dicit mortuū colu

† Ambro. Preuidentes futura supplicia. vel videntes gratiā christi. Illi sunt pene. isti gratie. † A se. † Ardenter intuendo.

† nō alteri⁹. † Quē alij in malū impellūt. † aug. greca locutio minus vsitata nobis. t nō calumniādo capiant. † Calūniarū maxima est q̄ dicit mortuū colu

† Ambro. Preuidentes futura supplicia. vel videntes gratiā christi. Illi sunt pene. isti gratie. † A se. † Ardenter intuendo.

† nō alteri⁹. † Quē alij in malū impellūt. † aug. greca locutio minus vsitata nobis. t nō calumniādo capiant. † Calūniarū maxima est q̄ dicit mortuū colu

† Ambro. Preuidentes futura supplicia. vel videntes gratiā christi. Illi sunt pene. isti gratie. † A se. † Ardenter intuendo.

† Ambro. Preuidentes futura supplicia. vel videntes gratiā christi. Illi sunt pene. isti gratie. † A se. † Ardenter intuendo.

† xpūz. † verba euāgelica que dicit⁹ erat † vt nos sim⁹ iusticia dei i xpō. vt ait apostol⁹ † nō solū nō tradas sed fac cū seruo. † Ecce liberū arbitriū cui compatur mia. † nō secundū iusticis meā. † Quid † Quibus tu iustos facis. non homo se. † Enim. † aug. Quia nō bene michi cessit cū fui liber meus. † nō peccati. † Ideo. † Habet intellectum. sed vberiorē querit † Semp est bibendū de fonte lucis eterne. † Ad hoc vtq. † Que sure opus est contra calūniantes. † da intellectū quis modo est temp⁹. † nō differendi quod expetit. † vel dño † Quia. † Iudei aliter agentes. † gratia facit vt er dilectione impleātur mandata. que timore non poterant. † Hoc est quod alibi sup aurū et l. pre m. topa tius erit dicit lapis multū preciosus. † Quita dileri. † Quibus dilectione coherebā. † vt ex re ctis rectus fierem. † vnde hoc quia. † aliter ad omia mandata nō potest dirigi. † Quasi naufragiū recte vie † Qui amat rectā viam necessario odit iniquam. viam iniquam odio habui.

† Ambro. Preuidentes futura supplicia. vel videntes gratiā christi. Illi sunt pene. isti gratie. † A se. † Ardenter intuendo.

† nō alteri⁹. † Quē alij in malū impellūt. † aug. greca locutio minus vsitata nobis. t nō calumniādo capiant. † Calūniarū maxima est q̄ dicit mortuū colu

† Ambro. Preuidentes futura supplicia. vel videntes gratiā christi. Illi sunt pene. isti gratie. † A se. † Ardenter intuendo.

† nō alteri⁹. † Quē alij in malū impellūt. † aug. greca locutio minus vsitata nobis. t nō calumniādo capiant. † Calūniarū maxima est q̄ dicit mortuū colu

† Ambro. Preuidentes futura supplicia. vel videntes gratiā christi. Illi sunt pene. isti gratie. † A se. † Ardenter intuendo.

Feci iudiciū. Qui petebat cōfigi carnes que impediūt iudiciū. iā fa cit iudiciū. Judiciū ipo nomine rectū indicat. et si soleat quotidiano sermōe dici rectū vl prauū iu diciū. Justicia est magna virtus aīmi quā q̄ dz recte indicat. Dz quia eam nō facit i homine nisi deus. hic nō ipa sed op⁹ eius signatur. Qui aūt confictus facit iudiciū. debz orare ne timēdo pati mala cedat inimicis. vt faciat mala. quia qui vult vincere carnem. ne voluptate trahat. dat patiētiā ne dolore frāgatur.

Non calūnientur. Aug. Superbi sūt iudei gentes. hereticī. sismatici. Quos oēs superbia de corde xpi pscidit. habēt quicq̄ p prias sibi calūnias cōtra humilitatē xpianā. Calūniat⁹ et dyabol⁹. Nūquid iob frustra timet deū. Sed omniū horū venena vincunt si quis attendit crucifixū pro similitudine carnis peccati. in eneo serpente pfigurati. Oculi defecerūt. sitientē intuēdo. dū memor infirmitatis humane diuinam in christo desiderat gratiaz. vt sit iustus. pter quod sequitur. Fac cū seruo tuo. Cas. nō est falsi diū petendi. vbi largitas est datoris. Infinita petit. qui secunduz misericordiaz fieri querit. Cū seruo tuo. In hoc liberū arbitriū dicat quod gratie co opat ait etiaz. Cū s. t. q̄ eīm alteri⁹ vult esse. statī cadit. Justificatōes. quas iam accepit semp petit. vt et ibi. Panem nostrū quotidianū.

Oculi mei. Ambro. Isti sunt oculi animē nō corpis. qui in christum deficiūt puidentes futura supplicia. vt peccatorū gerendā annūcient pnitē tiam. vel videntes xpi gratiā. p quā regnū celorū certissime spantibus datur. Et illi sunt oculi pgrē. isti gratie. Et impfecte fortasse anime sunt oculi supplicioz. pfecte aūt oculi gratiarū puriores et sinceriores. Potest etiam vna et eadem anima habere oculū supplicioz. et oculū gratie. et iste dexter ille leuus. Et ideo pluraliter dixit oculi.

Tempus faciendi. Ambro. Temp⁹ plenitudinis. dies salūtis ē. et tempus faciendi domio. quia supbi de se pfumētes suā iusticiā constituere volentes. legē dissipauerūt puaricando. Cas. aliter agentes q̄s pceptū foret. Aug. vnde quilibet humiliati cōfugerent ad gratiā subuenientē. z ita dissipata lege temp⁹ erat vt pxim⁹ misericordia veniret. vt vbi abūdauit delictū supabundaret gratia. Vel quia videt tempibus anteri legē pollendā. clamat temp⁹ esse subueniendi. ne salus populi pereat. ideo quia tēpus gratie est. Vel quātomagis dissipant tantomagis dileri mandata. Super aurū. olim cū in veteri cista. lateret sub velo gratia. pter terrenam mercedē. conabātur facere mandata. nec tamē faciebant: quia nō amabāt

Sed cū amātur sup aurū terrena merces vilis est nec illis compatur.

¶Ambro. Faciendi. Nō iam iubendi, quia et inssa, pdesse nō potuerūt. Claudus eīm erat mūdus et titubante vestigio fidei fluctuabat. oīem substantiā suā in medicis nichil pficientibus erogauerat mulier illa euāgelica. faciendi ḡ tpus nō iubēdi. Est eīm tpus tacendi et tpus loquēdi. Tpus legi dr tp⁹ loquēdi. vbi erat vox ꝟbox sine opatōne gr̄s. Aug. Tempus ꝟo euāgelij tpus tacēdi illa legalia, et opandi spūalia

¶Caſ. In .xvij. littera dicit aperuisse os, et traxisse spūm. vt ei⁹ audiatur oratō. et ploras se quia nō est lex a iudeis custodita.

Phe.

¶Phe. Ambro. Erranit. merito huic litere lacrimabilis psalm⁹ subiicet⁹ ē. aspice ī me. Redime me. facie t. illed quia tardius venit dsiderat⁹. erit⁹ aqua ꝛ d.o. dolet ergo hic damid. sed nō despans erroꝛe populi. quasi puret me erroꝛis. tibi nō audio loqui. tā testimonijs tuę miseratōis veniā pmittis. Mirabilia t.t. dum video quę olim in abrahā in filijs israel. et cęteris fecisti.

¶Caſ. Phe. Erranit. quia hic cōdolet his qui errando calūniātur. quibus ꝓponit quomō scrutat⁹ legem. et qualē intellectū habet in ea. Mirabilia. p ea eīm virt⁹ dei. vnde angeli beati sūt. hoībus innotuit. hoc assidue licet scrutari.

O Irabilia testi
monia tua: ideo scrutata est ea aia
mea. Declaratio sermonū tuorū
illuminat: et intellectum dat par
uulis. Os meum aperui et attraxi spiritum: quia mandata tua de
siderabam. Aspice in me et miserere mei: secundū iudiciū diligentiū nomen tuum. Gressus meos

† ſ Quia mirabilia credēte. diligenti indagine querit. ſ aug. Quasi factus sit ipsa inuestigandi difficultate curiosior. quāto eīm res obscuriores habz causas. tanto est mirabiliōr.

† ſ Scrutās anima hoc faciente. quia me scrutārē: ſ Nouā lex declarans figuras veteris legis.

† ſ Interiorē. ſ Scrutans sic pficit. ſ Nostras tenebras. † ſ humilibus.

† ſ Et ideo. ſ post intellectū si quis vult facere nō potest sine spū. † ſ Ad similitudinem illius qui citu capit aurum.

† ſ Scire et facere.

† ſ Ergo. ſ Id est. da spūm. † ſ Et qz aspici aliquando irātus. vt pdat sicut sodomā addit. ſ Si quando labor⁹: ſ Sicut soles his qui te diligunt.

† ſ Ambro. Motus anima dirige secundū tua iussa ne vitijs seducātur.

¶Testimonia. Aug. Perhibēt testimoniū deo bonitatis et magnitudinis. cęlū terra et oīnia visibilia opa eius. quę oīnia et si quędā vsu viuerūt. si bene attendāmur sūt admiratōe digna. hęc aūt admiratō nō terret. ſz est causa cur scrutet. Vt ꝓcepta dei sūt testimonia bonitatis, et sūt mirabilia. et ideo scrutanda. quia cū bonus bona ꝓcepit. eis tamē dedit quos nō possent vinificare. quibus et bona lege nulla est iusticia.

¶Sermonū. Caſ. Quos sancti ꝓphetauerūt. vt. Ecce ego concipiet ꝛ huiusmodi. quorū declaratio est aduentus xpi.

¶Paruulis. Aug⁹. Noli ꝑsumere de te. et intelligis quare bona lex a bono data sit. quę nō viuificat. ſz vt magnos faciat quos. vt diffidentes de suis viribus fugiant ad grām. Hoc iuenit iste. quia paulus. et hęc sunt mirabilia t. quę scrutata est aīma pauli hui⁹. Soli eīm pauli illuminātur. vnde dns in euāgelio. Confiteboꝛ tibi pater dne cęli et terrę. quia absconditi hęc a sapientibus et pru. et re.c.p. Et alibi. Ego in iudiciū veni in hunc mundū vt qui nō vident videāt. et qui vident ceci fiant. Facere aūt mādata recte nemo potest. nisi p spūm in corde eius dilectio sit diffusa. hoc etiam iste cōfitetur dicens: Os meū. ꝛc. Cū desiderarē facere mandata. nō erat michi vnde possem. et ideo aperui os petendo. quęrendo. pulsando. et si tiens hausi spūm quo facerē. sed quia quanto suam⁹ sensit. tanto ardētius sitit. Adhuc petit dicens: Aspice secundū iudiciū. quod feci. ut in eos qui te diligūt. quia vt te diligerēt puros eos dilexisti. Vel iudiciū dei est vt diligentibus det auriliū misericordię ne sui decipiātur.

¶Aperui. Aug. Cōfitendo. ratōnem ampliādo. attraxi bonis meritis. Vel os. Caſ. i. mentis introitus aperitur cū discere volum⁹. attrahit cū dei sermo desiderio complet. Aperuit os infirmus. traxit spūm validus. i. virtutē faciendi. quā p se habere nō potuit. Et quomō aperuit et attraxit subdit quia mandata. ꝛc.

¶Gressus. Aug. Id est. fac me rectū secundū pmissū tuū. et quāto pl⁹ regnabit charitas tanto min⁹ dominabit iniusticia. vū sbdit. Et nō do.m.

¶Omnis. Aug. Quia nō valet in aliis seruasse legē si in vno offendit. Qui eīm in vno offendit factus est omniū reus. vt ait Jacobus.

¶Redime. Aug. Id est. dato spū fac ne calūnię hoīm. i. falsę impositiones terroriby vincant. quib⁹ vbiq⁹ agitāmur xpiani. quia si hoc data michi suę. ait. Eritus aquarū. quia nō custodierunt ipsi oculi. vnde in alijs libris quia nō custodiui legē tuam. descenderūt humilitate in vel p eritus aq̄z. Et subintelligit in vel p. vt cū dicit. descēdit piscina vel montes sine in vel per. Et bene descendāt humilitate pnitendi. qui p supbiam erant erecti. dū sua volebāt cōstituere iusticiā. vnde ꝟharicādo confusi descendūt flēdo. vt iusticiam dei mereātur. Vel transierūt eritus aquarū exaggerate. plus fleuerūt q̄s equę manāt de suis crimib⁹ sic flēdo impetrat gratia delens iniquitatē et adimās voluntatē.

¶Calumnię. Caſ Sūt cōtrouersię ꝓtra veritatē quas ꝓcatur auerti. vt mandata iudagaret.

¶Acalūniis. Ambro. De illis est tentatio q̄ grauior est. Nō eīm oīnis tēptatō calūnia ē. sed tm grauior. Siquidē tentatō pt esse sine calūnia. Calūnia aūt habet in se tēptatōem. Est aūt tentatō humana. quę leuio⁹ ē. quā ferre possumus. et hęc calūnia nō est. Tentatō autem grauior quę ē calūnia est quę non falsa exponit. verū etiaꝫ quę pgesta sūt decolorat. vt in Joseph impudica dña fecit. et in susanna duo pbiteri.

† ſ Sciebat eīm gradientē temptandū esse. ideo nō aut excludat. sed nō do. ſ Quia nō pōt penitus excludi. Est eīm peccatū in corde. ſz nō regnet.

† ſ Eorū ei⁹ gratior tēptato cōtra quas filēdā ē.

† ſ Qui oppugnē calūnia nō facile fiat mādata me a calūnijs hoīm: vt custodiā

† ſ Et ſ Spūalē legis intelligentiā michi da. ſ filiū tuū mitte. ſ aug. tuā manifesta presentiam opitulando.

† ſ vt seru⁹ sicut terra sole choruscet. ſ vt ei⁹ refulgenti gratia pfundatur.

† ſ vt faciā. quia oīs qui audit a patre et didicit venit ad xpm. qui ergo nō venit. i. nō facit. non didicit. † ſ Ita fac quia eritus.

† ſ vel defecēdrit. † ſ Quib⁹ et mors itraut

† ſ Quibus custoditis fuisset lex tua. ſ Ipsi oculi vel ipsi calūniantes inde.

Gade.

¶Vstus es do
mine: et rectum iudicium tuum.

† ſ Qui punis. ſ In omnibus. ſ Sic ploro peccata. qz iust⁹ es.

† ſ Hęc cōfessione danieli ferās. pueri flamas vicerūt. et ionas de ventre ceti liberari meruit.

¶Faciem tuā. Caſ. Precar videre facie nō velata vt indei. sed pure veritatē. Vel aduentū xpi precar. cui⁹ facie tenebrę illuminate sunt.

¶Eritus. Caſ. Id est. effusiones lacrimarū. hybole. i. copiosas lacrimas quasi fluenta fontiū. p recordatōne peccatorum.

¶Gade. Caſ. Victa carne clausęq cōfixa peccatis p lacrimas dilutis. In .xvij. littera iudicia dei laudat. ꝛ eloquia ignita veneratur. pcēs intellectum vnde viuat.

¶Ambro. Post lacrimas cōsolatō. nā et qui in dolore sunt cōsolatōe indigent. quę fit p misericordiā dei et qui pęnas criminū laerunt spant veniā. et qui lacrimis lauerunt requiē merētur. Gade cōsolatio interpretatur. quę triplex est. Prima ergo cōsolatio est. quia nō oblinisci⁹ misereri deus. ō qua i hieremia. Ire. pfiscimini filij. ego eīm deserta sū. Equo animo esto te filij. clamate ad dīm et extrahet vos de manu inimicoꝝ. Secūda pnitentiā. vbi et si fides. i. cōscientia delicti delet pęna tamē satisfacit et releuat. de qua in esaia. Consolami populū meū sacerdotes. loquimi ad cor hierusalē. solatū est peccatus eius. qui recepit de mana dñi duplicia. Tercia cū lacrimis crimen abluit. quę in hoc loco et in multis alijs reperitur.

¶Caſ. Supra tristis de errore. hic se consolatur p iusticiam dei.

¶Justus es. Ambro. Qui sua delicta nō respicit. ininiuste putat se gratiam. sed bonus se accusat. et digna sibi inferri a iusto vicit. in quo et sperat sicut eīm iustus punit. sic et sustinentē remunerat. quicquid fit recto iudicio fit. et hęc est consolatio iustoꝝ nā arrogaret.

¶Rectū iudiciū tuū. Qui iubes affligere se peccatorē. aliter sibi ve

¶Aug. Rectū iudiciū. Justicia. veritas sunt timenda peccanti. quia sic iuste damnatur quicūq⁹ damnat. nec potest inde cōqueri. Justicia dicit testimonia dei. quia iusta sę. pbat mandāto iusticiā. Est etiā hęc iusticia veritas. vt deus talibus testimonijs inotescat. Vel mandasti. i. ꝓcepisti testimonia. i. ꝓcepta quę sub testificatōe plata sunt. hęc cōtinēt iusticiā et veritatē. quia et oīnia eque decernūt. et promissa retribuūt. Caſ. ad vtrūq⁹ nimis. Nimis inculcare nobis iusticiā districtio est. veritatem cautela.

¶ Nimis mandasti. Cas. Id est. per multos et iustos. et multo tempore propter infirmos.

¶ Zelus. Ambro. Amoris nō liuoris. zelus bonus. p domo dei. quā nō patiebatur a phisdis lacerari. vt phinees. Meli⁹ est vt pauco⁹ p damnatōne plurimi liberētur. q̄ eorū absolutione plurimi perderētur.

¶ Ignitū. Ambro. Purgat corda vt fornax aurū. accendit ad amorē dei. et cōtra impios illuminat etiā audientes. hūc ignem venit dūs mittere in terrā. hoc igne calefactus hieremias dicit Erat ignis flamigerās i ossibꝫ meis. Hoc igne vrebat' rubus et nō cōsumebat'. Vrit p̄mo dominus vt corrigat. non vrit vt perdat. hoc igne vaporati deophas et alius discipulus dixerūt. Nōne cor nostrum ardens erat. ⁊c.

¶ Et seruus tuus. Augul. Merito zelat oblitos verba dei. q̄a ad hoc flagrabat eos adducere quod ardentissime desiderabat.

¶ Adolescentulus. Cas. Hoc autem ad litterā multis sanctorū potest p̄uenire. ⁊ spūaliter populo gratie. Multi cū sancto rū vt ioseph inter frēs et dauid inter suos. sic et nouus populus gratie. qui erate sequitur. sed fide p̄cedit. Aug. iste est cōtemptus. et iō maior. quia cōtempti bilia elegit deus. et reprobat illos qui suā iustitiā volūt cōstituere. Aug. Isti sunt duo populi. qui in vtero rebecce luctabātur. de q̄ bus dicit. Maior seruiat minori. Iste mior nō est oblit⁹ iustificationes dei. cū inimici maiores sunt obliti. q̄ merito. q⁹ nescientes iustitiā dei suam q̄rebāt. iste nō est oblit⁹. quia nō suā sed dei. de q̄ dicit. Justicia tua iustitia. Lex veritas. quia p cā cognitio peccati. et p̄hibet testimoniū iustitie dei. propter hanc patitur minor a maiore. vnde subdit. Tribulatio et angustia. ⁊c. In tribulatōne poscit iste intellectū. vt sciat quia nichil ē quod p̄sequentes tollūt. quia et si vitā finiūt. vinet in eternū. qui iustitiā quę manet in eternū p̄ponit tempalibus. quę iustitia in tribulatōne est martiria. i. testimonia. Id est. iustitia tua eterna causa est quare in tribulatōe seruem testimonia. id est martiria.

¶ Justicia tua. Cas. Dominū iustitia tempalis est. sed dei eterna. q⁹ quisquis eam sequitur in eternū gaudebit. quod nō est de iustitia iudeorū. et qui legem dei sequitur. veritate impletur quę et christus.

¶ Equitas testimonia. Vel ita secundū seriem littere legatur. Ambro. N. d. tribulatio et angustia inuenerūt me et michi posito in tribulatione. Testi. t. sunt equitas. vel iustitia. vel insta in eternū. i. fūt michi causa eterne iustitie. talis spes est contra tribulatōnes quę tempales sunt. Et in his da intellectū. qui supra iunior. maturior. senibus inter aduersa petit intellectū. vt sciat hec transitoria. et inde mercari vitā. sciat q̄ lubrica sit hec vita et sit pius errantī. sciat cōia bona seculi. sciat miserias. vt portū q̄rat. p̄fecta virtus est intellectus. si quis q̄ sensu capit factis exequitur.

¶ Loph. Cas. In. xix. littera institicationes. p̄mittit exquirere. adiuues te testimonia dei in eternū fundata esse.

¶ Ambro. Loph. Cōclusio vel aspice quod idem est. quia cōclusus debet circūspicere se. et cām piculi nō dissimulare. cōclusio hec est in angustijs mentis. q̄i qui respirare clauso meatu nō possit. nocia eū cōscientia premit morbi vis veget. sensum mētis intercipit angustia. Oratōnis ergo q̄gren da est medicina. Clama ergo ad medicū. Clamauī quasi vndiq; fūt hostes. nō solū visibiles. sed quod grauⁱ⁹ est spūales. Vocandus est ergo qui audit auxilio. Preuenī in maturitate. Vel sicut in grecō p̄ueniāte horam. Cas. Nullū temp⁹ ad hoc eligendū. sed semp hoc agendū. et si enim cuius rei sub celo temp⁹ est. sed nō sup celū. nō sup dūm temp⁹ ē Ambro. Sed qua sequēs versus temp⁹ p̄candi exprimit. hic magis actiuū q̄ oratōnis tēp⁹ intelligit. Et ē sensus. p̄ueni āte horas. Et cla. i. opando. p eternis p̄ueni horam aliarū actionū. ⁊ clamaui corde. Et in verba. ⁊c. Aug. dein de subdit de tempe p̄candi. Preuenerunt oculi. meditari eloquia mane. supra ante horā secundū illud media nocte surgebā. pudor est si radius solis i strata ociosū inuenit. p̄mitias cordis et vocis q̄ tidie deo sacrificā. hāc et nox vertit in lucem. nō tempis sed gratię. vnde sponsa ait. Per noctes q̄sini illū. quem diligit alia mea.

¶ Cas. Post errorē accepta cōsolatōne cōclusus aspius. clamat studiosius.

¶ Clamaui. Aug. Clamor cordis est magna intentō cogitationis. Loto. q⁹ nō aliū de cogitat. In tali petentis affectu. sine in silentio. sine cum voce si opus est. propter hoies nō desparat effectus.

¶ Justificationes tuas requira. Augus. Nō satis clamare ad deū. sed et iustitias eius exquirere.

¶ Requirā. Aug. Ideo loge est adhuc a facie qui requirit. quia nō consequit' vt qui q̄rit inueniat. et qui inuenit faciat. sed trā aliter nō venit ad facere. Boni aūt si q̄rūt vt in euāgelio. p̄mittit' inueniūt. sed m illud. Quęrite et inuenietis. sed et mali. qui trā nō oderūt sapientiā quę est deus. in qua sūt omnia quę querunt' ab his qui volūt esse beati. De malis qui oderūt dicit sapientia. Querent me mali et nō inuenient oderūt enī sapientiā. sed si oderūt quō quęrūt. Quęrūt nō. propter ipam sed propter aliud quod amāt. quęrunt enī dicta sapientię vt habeāt in doctrina nō in vita. vt nō p mores ad ipam veniāt. sed p sermones eius ad vanam gloriā. verbis eius instati. et ita magis ab ea alieni.

¶ Ad te. Cas. Hoc est toto corde clamare. Saluū me fac. vbi est salus aīmę. efficit vt faciēda fiant. et vsq; ad mortē si opus est certet. vbi non est salus ista. succumbit infirmitas.

¶ Preueni. Aug⁹. Preuenit in maturitate qui in annis pueriliby sene ctūte anticipat. vt grauitas sit in mēte. licet sit vaga et mollis etas. Nō enī magnū est si defecto corpe a voluptate quiescunt. magnū vero si in feruore etatis sunt tempari. Bonū est enī viro si portauerit iugū ab adolescentia sua. hoc de etate. De hora dicit. Preuenerūt o. m. a. t. d. Oculi corporis ante credūt xpō q̄ aduētus eius irradiat. Diluculū inuiū lucis. quādo post tenebras seculi xp̄us emicuit. vel resurrectio mane facta. Ideo mens diluculo surrexit. vt meditarer e. t. quę adeo suauia.

¶ Preueni in tempesta nocte. Aug. Vel in maturitate. idem trā sensus. vt inueniē in imaturitate. Immaturitas est nox intempesta. i. inopportuna actionibꝫ. Tempestiuū dixerunt veteres oportunū a tempore. dicit autem sēdm litterā. q⁹ noctis tempe vigilet amor dei magno orandi affectu. Vel nox est totū seculū. in quo clamam⁹ p̄uenientes diei. quo merces datur. et inde p̄ueniamus facie eius in cōfessione. Vel immaturū tempus noctis fuit ante tempus gratię. quo xp̄us venit. nec tamē tunc ecclesia tacuit. sed p p̄betando clamauit. et sperauit in verbis potentis facere q̄ promisit. Ita etiam dicit. p̄uenerūt oculi mei ad te matutinū. Matutinū est quādo sedētibus in vmbra mortis lux orta est. Ad hoc oculi sanctorum p̄uenerunt.

§ Et.

Mandasti iusticiam testimonia tua: et veritatem tuā nimis. Tabescere me fecit zelus meus: quia oblit sunt verba tua inimici mei.

Ignitū eloquiū tuū vehemēter: et seruus tuus dilexit illud.

Adolescentulus sum ego et contempt⁹: iustificationes tuas non sum oblitus. Justicia tua iusticia tua in eternum: et lex tua veritas.

Tribulatō et angustia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea est.

Equitas testimonia tua in eternū: intellectū da michi et viuam.

§ Conclusio. Loph.

Clamaui in toto corde meo exaudi me domine: iustificationes tuas requiram.

Clamaui ad te saluū me fac: vt custodiam mandata tua.

Preueni in maturitate et clamaui: quia in verba tua superspersperauī.

Preuenerūt oculi mei ad te diluculo

† § Et michi est iusticia manōs in eternū testimonia tua in tribulatōne. et ideo in ea da intellectum.

† § Et eo scz intellectu iugat sentiores.

† § Charitas. † § vel tuus. quia deo zelat non sibi. § Curbescere me fecit † zelus † meus: quia

† § Et si secūdū seculū amici. § quos deo zelat

† § Q. ideo zelus michi. quia. § Spūsancto. † vt etiam corpus vratsideo. § Quicūq;

† § Et cū hoc sit. et si iunior. et despect⁹. nō tamē oblitus sū tui. s. vt illi maiores. § inimici mei.

† § aug. Justificat deū qui se accusat. quod fit p humilitatē. § Mirabilioz ē in iuuene būlitas.

† § Quia. § aug. Justicia solius dei eterna lex

† § Ambro. Nota ledulitatis obsequiū † § Et. § Preeurrit etatē maturitatis. qui puer senilem gratitatem induit.

† § Semp crescens in spe. § Et in aduersis.

† § Et. § A simili. strenui operarii. vel diluculus eternitatis labore vinee peruenit. vel in diluculo virtutū. § vel is. § vel is.

† § directi † § vel mane. § vel matutinū. § vel um.

ꝓuidentes futurū. vt meditarẽtur eloquia dei in lege et ꝓphetis quę hoc de xpisto nunciabant.

¶Secundū misericordiā. Vel ita secūdū ꝓcedentē sententiā vbi de ętate egit. Cas. vir nāq; sanctus et si ętatē vincens mane surgit: nō tamē in opibus suis. sed in misericordia dei cōfidit dicens. Uocē meā audi s.m.t. et secundū iu.t. nō quo in futuro iudicabis. sed quo supplicibus parcit. et se dānantes absoluit. Uiuifica me. mortuū lege peccati.

¶Iniquitati vel iniuste. Cas. Quia et aliqui ꝓ criminibus puniunt a lege. vt causa sua melior ꝙ illorū videatur.

¶Omēs vie tue veritas. Cas. Hoc nō potest dicere iudex? sed fidelis ꝙ credit veritati.

¶Aug. Omēs vię veritas. Erga sanctos omēs vię veritas. oēs misericordia. quia et ī iudicando subuenit. z ita nō deest misericordia. et in miserando id exhibet quod ꝑmisit. ne desit veritas. Erga oēs aūt quos liberat et damnat. oēs vie misericordia et veritas quia vbi nō misereturvindicte veritas dat. quia nullū imerito dānat. sed multos imeritos liberat.

¶Initio cognoui. Aug. Aduerbialiter. Initio dicit se nouisse ecclesia ꝙ testimonia sunt in eternū firmata. nec aliūde nouisse ꝙ ipse testimonijs. Testimonia sunt quibꝫ ꝑmisit se daturū regnū eternū filijs. et quia in filio cuius regni nō erit finis se daturū testatus est: firmata sunt in eternū. ꝙ ipsa sint necessaria. qū ipsa res dabit: s; qz id qđ ꝑ ea ꝑmisit deus eternū ē. Fundata ẏo dicā tur. quia in xpo vera monstrant. qui est fundamentū quod nemo pōt mutare. Initio nouit. quia hoc dicit ecclesia quę ab initio generis bōani nō defuit terris. cuius primitię fuit abel qui in testimoniū xpi immolatus est. Et ab initio dictū est. Erūt duo in carne vna. Quod sacramentū magnū est in xpo et in ecclesia. vt vbi ait apūs: Ecce duo testimonia. quoꝝ alterū in actu alterū in verbo est exhibitū. Vel testimonia dicit ꝓcepta. quę dicūtur fundata in eternū. quia pro eis neglectis vel seruatis merces eterna. vel pęna eterna redditur.

¶Res. In rr. littera petit viuificari. quia mādata dei sūmo studio quęsuit. qđ longe est a malis qui nō similiter egerūt. Et quia nemo viuificat nisi ꝑ humilitatē quę est caput omniū virtutū. ideo huic octonario ꝓmittitur hec littera Res.

¶Ambro. Ref. caput vel primat⁹ ī. ratōnalis sensus qui regit oīa mēbra. vnde qui turpiter et bestialiter agit. capite damnat. vt forma bois priuetur qui sapiētię ratōem nō tenuit. Mystice caput nostrū xpus sine quo viuendi vsus hīs nō valet. Sicut ꝙ caput coluba seruat. serua et tu caput ī. xpm quo viuim⁹ et quo oīa bona. Moraliter. Caput humilitas. ꝙ totū nostrū actū fouet corpus. Inflatus hoc caput non tenet ī. xpi humilitatē ꝙ est caput oīm virtutū. Primat⁹ est etiā dns xpus qui ablatus maiori ī. populo iudaico dat minori iacob ī. xpianis. vnde in ysaia legit. Auferā a iudea caput et caudā ī. xpm qui est initiū et finis alpha et o.

¶Vide humilitatē. Ambro. Qua superbia vincit quę oīm xpiano necessaria est. Eripe superbos malis ī nectię vt humiliet. hūilis eripit vt exaltet

¶Amb. Vide hu. Placeat tibi humilitas mea. et iudica secundū illaz. Alij in alijs. iust⁹ in humilitate gloriat. bona gloria est xpo subijci. quo merito eripitur quis a flameo gladio ī. morte eterna.

¶Iudica. Cassio. Vt de ꝓsenti iudicio agatur. Iudi. meū. id est. examina discretoz fidei męę. Nō ꝑ arrogantiaz petit iudicari. sed vult a deo examinari suū iudiciū. quo deū credit et incarnatōz xpi. de quo iudicō omnes sancti securi sunt: nec timēt dei iudiciuz qz in his quę bene credendo iudicāt. faciūt se glorificandos sancti. quia tales sanguīe xpi redimendi vel redēpti erant. vñ subdit. Redime me sanguīe passionis. Et viuifica me ꝓpter eloquiū tuū qđ dic: Qui credit in me nō morietꝫ. sed habebit vitam eternam.

¶Aug. Judica. De iudicio futuro agit. ad quod inoꝛius et xpiq; innocentię arbiter festinat. Iustus apō deuz scienscz etiā misericordē nō timet iudiciū ī quo absoluit quod incipit etiā hic a sanctis nō in eternū punīdis. Job ꝑ ezechielē ad ōgdos vltōnis ministros ait: A sāctis meis icipite. Et alibi. Xp⁹ ē vt incipiat iudiciū a do. d. Job iste apud redemptorē suū ſpans z volēs mature absolui ait. Judica. ī. matura facere iudicium et ibi. Redime me. a malis.

Propter eloq. t. ve recūde. qui diffidit de meritis. ꝓpter verbum dei clementiam speret. hoc est illud verbum quod simeō videre et pect auit.

¶Misericordię t m. Aug. Et si longe a peccatoribus salus: tamē nemo desperet. misericordię tuę multe.

¶Secundū iudiciū ū.m. Aug. Quod in ꝓsentī nō illud qđ oēs timēt. de quo alibi. Nō intres in iudiciū cū seruo tuo. sed quo parat consentientibus nō est misericordia sine iudicio.

¶Multi. Aug. Impletū est hoc in ecclesia. ꝙ tot habuit ꝓcautores martirū. Purpurata est cū vniuersa terra sanguine martirū. Floret cęlū coronis martirū. Ornatę sunt ecclesię memorijs martirū. Dignata sunt tpa natalibus martirū. Crebrescunt sanitates meritis martirum.

¶Nō declinaui. Aug. Granius est hec inter ꝓcula seruari quod est nobis a deo.

¶Uidi ꝓuaricātes. Cas. Alij nō seruātes pactū. Pactū a pace. ꝙ si pacis actū ī. inter dissidētes affectu gratię diffinita cōdicio quod cōuenit vtriq; legi quę statuta ē. vt homo in gratiā et pacē dei reuocaretur. qđ pactū. ī. vtrāq; legē debiles nō seruāt cedentes ꝓcatoribꝫ. ꝓ quibꝫ amissis soci⁹ dolent sancti. Vt pactū dicit quod iudęi ꝓpegerūt dicētes. Oīa que cūq; dixerit dns f. Sed post coluerunt ydola quos ciues et parentes suos lugent sancti.

¶Uide quoniā. Cas. Vidi ꝓuaricantes zc. vide ꝙ dilexi. illo merito hoc meruī salueī a te conspici.

¶Aug. Supra dixit. vide humilitatem. hoc dicit qui se sāt placere hic item dicit. vide quoniā dilexi manda. t. Amb. secundā legem hoc dicitur quę ꝓcipit vt vnusquisq; ter in anno se offerat in conspectu dei. Sanctus

ſ Ideo. ſ Q. quia studiose ad te vigilo.
vt meditarer eloquia tua. ↑Uo
↑ſ aug. Patus deus secundū misericordiā. aufert a reis penam. et ris postea secundū iudiciū dabit vitam. quia nō frustra hoc oratione dicit. miam et iu. canta. tibi domine. licet nūc temp⁹ misericordie nō sit sine iudicio nec temp⁹ iudicii post sine misericordia.
cem meaz audi ↑secundū misericordiam tuam domine: et secundum
↑ſ Quis. ſ aug. Quādo iam corpus ꝑmanet vnde tribulatio ꝓxima est. nō que imminet. quia tam ꝓsens. sed que sit in carne. qua nichil ꝓximus est anime.
iudicium tuum viuifica me. ↑Ap
ꝓpinquauerunt ꝑsequentes me
↑ſ In hoc seruiētes ↑ſ aug. Quo magis huic ꝓximi ꝑsequuntur a iusticia longe sunt.
↑iniquitati: ↑a lege autem tua lon
↑ſ Appropinquasse. sed nō nocuerūt. quia tu ꝓpe ad remediū. nec te latet quod agimus.
↑ſ Intus adiuntuge facti sunt. ↑Prope ↑es tu do
↑ſ aug. Etiā ꝙ patimur. nō est immerito.
mine: et omnes vie tue veritas.
ſ vel ab initio. ſ In adā qui ꝑ neglectis ꝓceptis. vel ꝑ diuinos patres qui tenēdo ea venerunt ad eternitatem.
Initio cognoui de testimonijs
tuis: quia in eternū fundasti ea.
ſ Ambro. Caput. ī. humiliteas caput virtutū. quā ecclesia seruat. vt serpens caput cōtra exposito.

QRes.
ſ Q. ppe es tu dñe ergo.
ſ Que est ī stu dijs meis et temptatōibus.
Jde humili
ſ Que dicit qui se būiliat e. et qui se exaltat humiliabitur.
tatem meam et eripe me: quia ↑le
ſ Q. vide humili: ſ Sic videgem tuam non sum oblitus ↑Ju
↑ſ Id est. causam meā. ſ Quia cōtra dyabolū causam agit. ↑ſ A malis.
dica ↑iudiciū meū et ↑redime me: ꝓ
↑ſ Id est. illā legē quā nō sū oblitus. vt se humiliaret. ſ vt videaz vt seruem illud.
↑ſ aug. Hec ē exaltatō eōrum vita eterna.
pter ↑eloquium tuuz ↑viuifica me.
↑ſ Sed. ↑ſ aug. Nō a me qui institutōes exquisiui. quod accepisse ab eo se vidēs dicit. miseri cordie tue multe.
↑Longe a ↑peccatoribus salus:
↑ſ Quasi ībe ab ea se fecerūt. ↑ſ Cas. Hoc speciali ter de iudeis. qui latronē elegerūt saluatorē repulerūt. In hoc deus tos afat: ꝓfidos ferret
↑quia iustificationes tuas nō ↑exq
sierunt. Misericordię tuę multe
↑ſ aug. Quia scit ꝙ iudicium dei sine misericordia nō erit super eum.
domine: ↑secundū iudiciū tuū vi
↑ſ viuifica. ſ Quia ſ Sunt. ſ Etiā mali spūs. ſ graues ꝑcutō a multis in vnum.
uifica me. ↑Multi qui ꝑsequūtur
↑ſ tamē. ſ Q.S a deo. vnde supra nisi qz dns e. in nobis? so. ꝓ-degla-n. Et iterum nisi qz do. adiu-me-paulomin⁹ habi-in infer-a.m.
me z tribulāt me: a ↑testionijs tuis
↑ſ Ego nō declinaui. ſ Aūt. ↑ſ aug⁹. declinātes a testa-qz nō ferūt tribulatōes. ſ Alias nō seruātes pactum.
nō declinaui. ↑Uidi ↑ꝓuaricātes
↑ſ zelo amoris. Cas. Beatus qui in charitate dei tabescit. ↑ſ In hoc ꝓuaricantes.
et ↑tabescebam: quia ↑eloquia tua
↑ſ Sed in tribulatōe negauerūt ↑ſ ī. placeat tibi et remunerē a te dilecto meo. ſ Sed ego ab eis differens dilexi. vnde fruct⁹ oīm passionū nō tantū nō negaui. vnde premiū postulo. in misericordia v.m.
nō ↑custodierunt. ↑Uide quoniā

vero quotidie se offert. nō vacuus quidē. quoniā mandata dilexi. et in boc se offert. Dilexi quod plus est q̄s seruare. quia hoc est charitatis illud necessitatis vel timoris.

¶ In'misericordia. Augus. Si misericordia est in p̄mio quod debet reddere iusticia. quātomagis in victoria. Vnifica. quia isti mortificant.

¶ Principiū verborū. Id est scripturarū vt genesis. a quo principio vera dixit. et vsq; in finē verba veritatis seruat. vnde. Celū et terra trāsibūt verba autē mea nō transibūt. quia tetigit quod in principio gestū est. addit: quod post finē seculi fiet. q̄a iudicia iusticię ppetuo stabunt. quia sententiā de bonis vel malis datam. nec temp⁹ nec vlla res subuertet.

¶ Veritas. Cassi. A veritate tua verba p̄cedunt. et ideo vera cia sunt. et neminē fallunt: quibꝫ p̄nūciatur vita iusto. pena impio hęc sunt quippe in ęternū iudicia iusticię dei. quia iudiciū dei de oībus in ęternū manebit

¶ Syn. Cassi. In xri. littera gratas sibi dicit p̄scriptōes quibꝫ tanq̄ emplastris vulnera peccatorū curantur. vnde da nobis auxiliū de tribula. Et alibi dominus ait: Ego occidā et viuere faciaz percuziz et sana.

¶ Ambro. Syn. Sup vuln⁹ quasi emplastrū. dicit em q̄ tribulatio curat vulnera peccatorū et dat salutem. Cas. Vulnus ergo ē peccatū. sup vulnus tribulatio. Ambro. Vel vulnus intelligitur ipa tribulatio. Super vuln⁹ consolatio eloquiorum dei. medicamen celestiū p̄ceptorū. Istud est spūale malagma. quo omē nequitię virus aboletur quo nō adurūtur sed magis fouētur atq; liberentur collisi.

¶ Gratis. Christiana religio nō leferat reges terrę. quia et si liberi. et si habentes regna celoꝝ: tamē reddātur cesari quę sunt cesaris. Quorū etiaz rex christus mitrū de ore pisces psoluit. Et licet psequātur. tamē cor meuz formida ver. t. quia plus timui verba tua q̄s cor̄ minas.

¶ Vel spolia multa. Aug. Dicit scripturas. sapientiā. iusticiā. rectōnem et oīa in xpō. quę ille a iudeis ablatulit et quasi sine labore inuenit. quę ante non habuit. secutorum.

¶ Aug. Spolia. Sunt eterna quę dyabolus conat' auferre et cōuersio p

¶ Iniquitatē odio habui. Cas. Detestabor. et dilexi legem. iniquitatem vero odio habui. et abominatus sū. longe a me faciēs legem. quę habeaz significantiā noui testa. ne quis negligendā putaret.

¶ Aug. Ne aūt ex formidine quā dixit putes odisse verba: addit. Iniquitatē odio habui. et legē dilexi. timore casto nō perit amor. Illa ergo formido nō facit odiū verborū dei: sed integrā charitatē vt amet deus cui⁹ verba timētur. Si em patres a pijs filijs timētur et amant. et pudica cōiunx virū. et timet ne ab illo deseratur. et amat vt frūat. multomagis pater qui est in celis. qui a nullis diligitur. nisi a quibus ter eius vltigitur.

¶ Septies. Aug. Septē dierū tempe vel septiformi spū plenus. vel Septem vicib⁹. vt mos est religiosis.

¶ Aug. Septē. vniuersitatē indicat. quia septē diebꝫ oīa tempa aguntur. vnde. Septies cadit iustus et resurgit. Cadit nō peccat p̄uaricatus. q̄ tūc nō iustus. sed cadit oībus modis tribulatōnū. humiliatus resurgit. i. non perit. sed p̄ficit. Contra hoc subdit de malis. impij infirmabūtur in malis. id est. in tribulationibus.

¶ Non est illis scandalū. Aug. Illi qui diligūt nō scandalisant. q̄ nō sunt pusilli de quibꝫ dominꝰ dicit. Quicūq; scandalizauit vnū de p. pusillorum est scandalizari.

¶ Aug. Nō est scandalum ipa lex. quia qui diligit legē si quid in ea non intelligit honorat. et quod absurde sonare videt. iudicat magnū. et se nescire. ideo lex nō est ei scādalū. vel nullā vnde cūq; est ei scandalū. q̄ fides eius et ea pēdet. nō et moꝛbꝫ hominū. ne aliquibꝫ cadentibꝫ qui magni habebātur ipse scandalo peat. legem vero securus diligit. et est ei par. et nullū scandalū in qua lege si multi peccāt. ipsa nō peccat: nec peccare nouit.

¶ Expectabam. Aug⁹. Antiqui iusti p̄mū aduentū. nos secundū. p quo et illi et nos mādata diligim⁹ nec. pfuisset ātiquis dixisse mandata. nisi xp̄s qui ē salutare dei cos liberasset.

¶ Custodiuit. Cas. Hoc ad tolerantiaz. ne amitteret quod habet religio dilexit. hoc ad charitatē tozmētis fortiozem.

¶ Seruaui. Aug. Diterat supra mādata dilexi et post testimonia custodiui et dilexi. nūc vtraq; simul custodita fares. Seruaui man. et testi. qui em diligit ipa veracit et libēter seruat. Sed quia inde inimici sunt mali. cōtra quos fortiter custodienda sunt testimonia quod iste fecit. Vtraq; seruāndo deo tribuit dicens: quia oīes viē. Q. p hoc potui custo. quia oīes viē meę sunt in cōspec. t. id est. quia deus dignat⁹ est intendere qui illuminat. et errores fugat q̄ si facē auertisset: fierem cōturbatus. nec ea custodirem.

¶ Mandata. In iubendo. Testimonia. in prohibendo accipe. vel mandata p̄cepta. Testimonia martyria.

¶ Tau. Cassi. In postrema littera xp̄o desiderat. primare. vt veniat: et oīē p̄teritam remouet: studiosius se purgās quāto fruitur vicinitate Attutis.

¶ Ambro. Tau. Errauit vel cōsūmauit. quia hic dicit se habere cōsummationē. i. vitaz eternaz. Vel iam olim se erasse dicit. nō modo. nūc autē reportandū ad patriā a pio pastore. Ideo interpretatur cōgrue erauit et nō errat. Non em vicij sed. p̄fectus renūciasse erron. Est et hic cōsūmatio. i. discipline p̄fectio. vt altera docet interpretatio. quia plus est a vicio se removasse q̄s ꝑpe vicia ipsa nescisse. Imbutos em vicijs animos euuere atq; emendare nō solū p̄fecte virtutis. sed celestis est gratię.

¶ Iuxta eloquiū. dei. Cassio. petit vt sapiat. ne per humanā prudē / tiam vanescat.

¶ Aug. Iuxta eloquiuz. Vel eloquiū dicit legem dei. Et est da michi intellectū. quo sapiam iuxta eloquiū tuū.

¶ Intret postulatio. Cas. Gradati. apppiet. intret. ecce iam oratōis

¶ Postulatio. Cas. Deprecatio de adhibendis bonis. Postulatio de remouendis malis.

¶ Secundū eloquiū. Vel eloquiū dicit legē dei. Et est. Eripe me a labe carnis. secundū eloquiū tuū. i. p eloquia tuę legis.

¶ Aug. Cas. Secundū eloquiū. Supra petit intellectū scōm eloquium

† Non in meritis confido.
mandata tua dilexi domine: in † mi
† vivifica quod vtiq; facies quia dixisti hoc in scripturis.
sericordia tua vivifica me. † Prin
cipiū verborū tuorum veritas: in
eternū omnia iudicia iusticię tuę.
Sup vulnus quasi emplastrū dicit enim q̄ tribulatio curat vulnera et dat salutem.

Syn.

† vivifica. quia. † Noles regnis terrenis p̄cidēres. † Huic⁹ mundi nō quilibet multi. † Rectores tenebrarum.

Principes per
† Hoc est vuln⁹. † Quia nihil suū in me habent. † vel nō ingratis quod idem. † Sine causa. † Nolite timere eos qui corpus occi. &c. † aug. timor tuus timorez eorum excludit.
secuti † sunt me † gratis: et a verbis
† vnde † hoc sup vulnus. † Et si vici. vnō spolia multa quādo patientiā miratī martyrū et p̄secutores crediderunt.
tuis formidauit cor meū. † Leta
† victor. q̄s nō ille qui nō patitur † Simi litudo a victoribus qui victis spolia detrahunt.
bor ego † super eloquia tua: † sicut
† Et. † Nō hominē.
qui iuenit spolia multa. † Iniqui
Cas. Amor bonorū odio malorū p̄dat.
tatem odio habui et abominatus
† Et si aliquādo corripit tamē dilexi. vñ subdit septies &c. † Et. † Id est semper.
sum: legem autē tuā † dilexi. † Se
† In hac vita.
pties in die laudem dixi tibi:

† flagella. † Quibus corrigis et iustificas filios quos recipis. † Quia tā. † in mēte.
super † iudicia † iusticię tuę. † Pax
† Charitas pellit omēs perturbatōes et tribulationes. † aug. Et si nō offenda. vel in futuro. vbi vere multa.
multa diligentibus legem tuam:
† Nō offendūt in petrā scandalu. vt iudei et detractei. † Et si inquietudo † Ecclesia est que loquit. Q. dilexi legem tuam.
† et non est illis † scandalū. † Expe
† O. † iō.
ctabam salutare tuum domine: et
† Per que habeo salutare. † aug⁹. Custodit testimonia qui nō negat quod est martyrū. sed q̄ nil valet pati sine charitate. addit: et dilexit.
† mādata tua dilexi. † Custodiuit
† Ambro. Quod plus est q̄s custodire.
anima mea testimonia tua: et † dile
† Quia dilexi mādata et testimonia. ideoxit ea vehementer † Seruaui mā
† Per hoc potui. quia.
data tua et testimonia tua: † quia
† Nā aliter nulla via bōa ē. nisi quā illumīat dē
oēs viē meę i cōspectu tuo. Tau.
† Quia sic et sic egi. † vbi o domine. † Peccator longe est.
† Cas. Dec cōfidentia nō est nisi cōsūmati viri.

Ppropiquet
† Et si nō ego quōd ꝓfectoꝝ est. † sacra.
† deprecatio mea in † conspectu tuo
† Que est illa deprecatō. † ista. † aug⁹. Dimittit. quia dixit intellectū tibi dabo.
domine: † iuxta † eloquium tuū da
† Etiam
michi intellectū. Intret postula
† facta.
tio mea in conspectu tuo: secundū

vt supina videat·hic p idem vt a cōcupiscentię labe purget. Vtrūq; eīm facit eloquiū dei·da intellectū et eripe me. accipiendo quippe intellectū eripit· quia per se ipsum nō intelligendo decipitur.

¶ Eructabūt. Aug. Intus delicijs dei saginatus hymnū ructat: quando lingua nō humano sensui sz diuino famulat. Cū docueris. docet deo quando qui audit et discit venit ad eū· vt nō solū memoria teneat: sed et faciat iustificatiōes. et sic nō in se sed in domio gloriās hymnū ructat. Qui autē dicit: et docto rē laudauit. iam vult dicere· vnde subdit.

Pronūciabit lingua mea. vt sum mister verbi. Sciens aūt quę pericula sequātur docentē a cōtradicentibus addit. Fiat manus tua. vt salues ō manu aliena ne timeā sed vt pnunciē. q; mādata elegi et timorem amore compsi. Vel Manus·i·filius q; manus patris est xps. vnde ysaias. Et bra chiū domini cui reuelatū est. Et alibi de xtra domini fecit virtutē. Fiat. et semine dauid. vt qui est creator: sit saluator: q;. Lō cupiui salutare·i· xpm·quē antiqui cupierūt nasciturū: eccle sia cupit a dextra pfis venturū. Et lex tua meditatio mea. q; phibz testimoniū xpo et licet occidat caro q̄ te pdicat; viuet tamen aīma et laudabit te. Et iudicia. que incipiūt a domo dei inuabūt. sāguine eīm creuit eccia.

† ℣ Promissā. † ℣ graue est nādiu hic luctari. ℣ da michi intellectū. ℣ Quia tūc· ℣ Quasi de pleno. ℣ Quia plenus pane celi·

eloquiū tuū eripe me. † Eructa

† ℣ Laudē dei· † ℣ aug⁹. Aliter nō eructabunt

būt labia mea himnū cū docueris

quia vnus est magister sz deus ℣ Et

me iustificationes tuas. Pronū

† ℣ Cas. nō ociosū verbū. vnde reddenda est ratō sed eloquiū vnde salus·quod decet pnunciari·q;

ciabit lingua mea eloquium tuū:

equitate fulget.

quia omnia mandata tua equitas.

† ℣ Adiamentum vel filius·

Fiat manus tua vt saluet me:

† ℣ hec fiducia pcō· † ℣ de omnibus aliis·

quoniam mandata tua elegi.

† ℣ Et. ℣ videre· † ℣ Alii alia ego autem nō nisi salutem tuam· ℣ O.

Concupiui salutare tuū domine:

† ℣ aug. Qui cupit salutē dei meditetur in lege· nec inde auertitur aliqua cura seculi· † ℣ L. Fiat manus et sic· ℣ In futuro.

et lex tua meditatio mea ē. Ui

† ℣ plene tunc·

uet anima mea et laudabit te: et

† ℣ aug. Quia qui credit nō damnabitur. etsi quā habet offensam, pderit eīm illa fides et suffragabitur ad veniā. † ℣ Perfecte. † ℣ Sed

℣ A via ad vicia·

iudicia tua adiuuabūt me. Er

† ℣ nō perit. ℣ Quia iam ex parte redēpta.

† ℣ Cas· O debuiste tu require. quia homo infirmus te nō potest querere· quod ideo debes quia mandata t. tē·quasi quere me·quia quero te·

rraui sicut ouis quę perijt require

Salutare. Cas. Christū· apte dicit quod pa⁹ in enigmate. quē qui cupit et scripturis habz et hoc est. et lex tua meditatio mea est.

¶ Viuet anima mea et laudabit te. Aug. Ad ipsū loquit quē desiderat. pmittens aīmā in ęternū viuere quę credit·et tūc plene laudabit te nouo cantico·et iudicia tua adiuuabūt me. quib⁹ iudicabit in futuro quando dicet venite benedicti. scilicet generalis iustus.

Errauī. Aug. Nouissime apitur. que pſona p totū psalmū loquebat·

¶ Cas. Errauī. Ab adam lege peccati. Sicut ouis. compatio euangelica vbi dicit q; pastor: relictis nonagintanouē ouibus in deserto init quere centesimā pditā quę perijt. quę In pis exponit· quā nec fuga nec vis sua liberet. Amb. quasi vt cępiti pfice. Nō sum oblitus. et hac parte erat ouis inuenta·sed adhuc quęritur. et per sanguinem pastoris fusum in oīb⁹ gentibus inuenitur.

Congrue vero post predictorū meritorū gradus veteris recolit colluuionis vt de sua pfectōne nō supbiat sed humilis deo tribuat totū. quia nō ex opibus iusticię quę facim⁹ nos. sed scōm suā misericordiā saluos nos facit vt cū oīa bene fecerim⁹ dicamus·serui inutiles sum⁹. quę debuim⁹ facere fecim⁹. hac humilitatis pfessione liberari meremur. Aug. vnde in ezechiele illi soli liberātur in quoz frontib⁹ tau scriptū repitur. quia aliter hūana conditio lassa nō recreat· nisi abdicatis veteris virę erroribus frons inonata virtute humilitatis infigniat. Inde est q; paulo post oīa dicenti. Benedicam⁹ domino. Beniotes alia voce idē respondent deo gratias. vt quāto pfectiores tanto humiliores ad deū oīa referant se velut paulos estimantes. et puerili simplicitate deo post oīa grās agētes. ido post oīa ponit tan.

¶ Canticū graduū Aug. Beatitudinē quā supior psalmus vnita veritate meritorū cīj meritoz in sacramentū veteris et noui testamēti explicāt. Septenarius ad vet⁹ ꝓpter sabbatū. Octonari⁹ ad nouū. patres nāq; veteris testa·h·bdoadi·i·septenario seruiebāt. Obseruabāt eīm septimū diem·i·sabbatū. Septimā septimanā. Septimū mēsem. Septimū annū. et septimū ānū septimę decadis. qui iubile⁹ dicit. Patres vero noui testamēti ogdoadi seruiūt·i·octonario·quia seruāt octauā diem·quę domica dicit· et octauas nostrū et octauā resurrectōis expectāt. Ideoq; p octonariū et septenariū duo testamēta signant. vñ salomō. Da ptes septē necnō et octo. Qui decim ergo graduū fit distinctō· vt p hoc significet duoz testamētorū dotrina in his gradib⁹ cōtineri. Et sūt hic quindecī gradus sicut in templo salomonis totidē erant gradus quib⁹ ascendebatur in templū qō est figura celestis templi. ad qō bis gradibus ascēditur. hoc est scala iacob. Aug. In scalis eīm vidit iacob angelos ascēdentes et descendētes. Hi sūt spirituales doctores·qui p hos meritoz grad⁹ quasi per quasdā iter scalaria ascendēdo p ficiunt vsq; ad intellectū spūalū. Et q̄li descēdentes pueris se cō temperāt nō cadētes. Cadit eīm qui deficit. descēdit qui se cōtemperat pueris. Cecidit adā per superbiā intra mūdi scies. descēdit xpus per miaz paruulis cō descēdens. Sic et sui per hūilitatē descēdāt nō per superbiā cadāt vnde aplus. Sine eīm mēte excedimus deo sive sobrij sum⁹ vob ꝛc Vbi ergo gradib⁹ in offēlo pede mētis ascēditur at⁹ descendit.

¶ Aug. Canti·gra· Gradus nomē ambigūū apud nos. q; gradus dicim⁹ ascēdētiū et descendentiū. Apud greecos certū q; ascendentiū tm̄ sunt gradus. Ascendens ergo inst⁹ loqtur. Ascēsus fit in corde· vnde alibi. Ascēsiones in corde suo disposuit a cōuallē ploratōis in illud quod oculo nō vidit et in cor hominis nō ascēdit·per verbū c.f·quod descēdit· vt per ipz nos ascenderem⁹ verbū eīm caro factū bibens calicē passionis·factū est nobis vallis ploratōnis manēs apud deū est mōs ascēsionis. Hic eīm descēdit ad te vt maneret apud se. descēdit ad te vt fieret tibi vallis ploratōis. Mālit in se· vt esset tibi mōs ad quē ascēderes. Ab exemplo ergo būiliatōis eius ascēdat. ad voluntatem et altitudinē deitatis ipsius.

¶ Aug. Prim⁹ grad⁹ a malis seculi crire·et vniuſe vanitati renūciare.

¶ Cas. Initiū. pcipius est carnalia vicia relinquere: et dño supplicare. vñ in veteri lege quādo emebat mācipiū gentile. rādebātur vngues eius et capilli tondebātur·q; oportet vanitatē quāq; exuere. vt dei obsequio mācipetur

¶ Cas. Hic abrenūciatōe seculi quibusdā grādib⁹ meritoz ad perfectā ꝛ eternā peruenitur charitatē quę in sūmo locata est. XIX.

¶ Cas. Primo ascendere incipiens·q; multos inuenit obsistētes a signis eoz petit liberari. Secūdo de pmittōe maloz cōqueritur ibi. Heu michi.

¶ Domine libera. Cū incipit hō ascēdere i·cū cogitat pficere cōtēpto seculo soli herēs deo·incipit pati linguas aduersantiū·i·detrahentiū. et qō grauī⁹ quasi cōsulēdo a salute auertentiū. has qui nō patitur nōdū pficere conatur. Ascensurus ergo primo cōtra eas pcatur. domine libera.

Quid detur tibi. Cas. More nimis cogitātis hsitat. q; quę remediū Quid tibi det. aut quid appo. Duo verba posuit dari et apponi. Sagitte dātur in aīma. carbones apponūtur quasi in cōsolatōem.

¶ Sagitte. Aug. Verbis dei sagittatur cor ad amorē dei· vt fiat in eo vulnus amoris nō litoris. vnde vulneraſti cor meū charitate. Carbones vero sunt exempla iniquoz cōuersoz ad deū qui bene dicūtur carbones. q̄ de mortuis reuiuiscūt igne charitatis calefacti. et suo exemplo alios accendūt vt viuant· hi bene post sagittas apponūtur. quia post exhortatiōem

seruū tuū domine: quia mandata

℣ Et si errauī.

tua non sum oblitus.

℣ Quia spirituales gradus sunt.

Canticum graduum.

CXIX

HD dominum

℣ peccatis. ℣ vt me educeret·

cū tribularer clamaui: ꝛ

℣ Constituendo ad gradus ascendendi vbi orat contra linguas detrahentium dicens.

℣ Jam ergo o·

exaudiuit me. Domie libera ani

† ℣ hec cōuersio mor occurrunt vnde primus homo corruit. ℣ Que iniqua suadent· † ℣ Que specie consulendi nocet·

mā meā a labijs iniquis: et a lin

† ℣ Sed quasi exercens istā dicit et dominus.

gua dolosa. Quid detur tibi aut

† ℣ Quo sz te muniss· † ℣ Id est. contra·

† ℣ Que iniqua suadet.

quid apponatur tibi: ad lingua

† ℣ verba dei. ℣ Subiecit sue interrogationi. ipse vel dominus dicens·

dolosam. Sagitte potentis acu

† ℣ exemplis cōuersoz ad deū. † ℣ vel pasta tonis quod est idem.

tę: cuz carbonibus desolatorijs.

Aug. Canti·gradus nomē ambigūū apud nos. q; gradus dicim⁹ ascēdētiū et descendentiū. Apud greecos certū q; ascendentiū tm̄ sunt gradus. Ascendens ergo inst⁹ loqtur. Ascēsus fit in corde· vnde alibi. Ascēsiones in corde suo disposuit a cōuallē ploratōis in illud quod oculo nō vidit et in cor hominis nō ascēdit·per verbū c.f·quod descēdit· vt per ipz nos ascenderem⁹ verbū eīm caro factū bibens calicē passionis·factū est nobis vallis ploratōnis manēs apud deū est mōs ascēsionis. Hic eīm descēdit ad te vt maneret apud se. descēdit ad te vt fieret tibi vallis ploratōis. Mālit in se· vt esset tibi mōs ad quē ascēderes. Ab exemplo ergo būiliatōis eius ascēdat. ad voluntatem et altitudinē deitatis ipsius.

¶ Aug. Prim⁹ grad⁹ a malis seculi crire·et vniuſe vanitati renūciare.

¶ Cas. Initiū. pcipius est carnalia vicia relinquere: et dño supplicare. vñ in veteri lege quādo emebat mācipiū gentile. rādebātur vngues eius et capilli tondebātur·q; oportet vanitatē quāq; exuere. vt dei obsequio mācipetur

¶ Cas. Hic abrenūciatōe seculi quibusdā grādib⁹ meritoz ad perfectā ꝛ eternā peruenitur charitatē quę in sūmo locata est. XIX.

¶ Cas. Primo ascendere incipiens·q; multos inuenit obsistētes a signis eoz petit liberari. Secūdo de pmittōe maloz cōqueritur ibi. Heu michi.

¶ Domine libera. Cū incipit hō ascēdere i·cū cogitat pficere cōtēpto seculo soli herēs deo·incipit pati linguas aduersantiū·i·detrahentiū. et qō grauī⁹ quasi cōsulēdo a salute auertentiū. has qui nō patitur nōdū pficere conatur. Ascensurus ergo primo cōtra eas pcatur. domine libera.

Quid detur tibi. Cas. More nimis cogitātis hsitat. q; quę remediū Quid tibi det. aut quid appo. Duo verba posuit dari et apponi. Sagitte dātur in aīma. carbones apponūtur quasi in cōsolatōem.

¶ Sagitte. Aug. Verbis dei sagittatur cor ad amorē dei· vt fiat in eo vulnus amoris nō litoris. vnde vulneraſti cor meū charitate. Carbones vero sunt exempla iniquoz cōuersoz ad deū qui bene dicūtur carbones. q̄ de mortuis reuiuiscūt igne charitatis calefacti. et suo exemplo alios accendūt vt viuant· hi bene post sagittas apponūtur. quia post exhortatiōem

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

verboꝝ exemplis agendū ē· vt quod verbis accepit credat se posse· cū multi delicati etiā femineꝝ iaꝫ impleuerūt. et si multū peccauerūt: eo amplius amauerunt. hęc exempla vastando ad desolationem ducūt carnales cogitationes et seculares amores· vt sit purus locus edificio dei.

¶ Heu michi. Cas. Secundo de incolatu et pmixtōe malorꝝ queritꝫ Cas. Acceptis sagittis et carbonibus factus triticū nōdū est in horreo. sed in area. vbi multa palea pmitur. videns ergo multa mala quę ante nō viderat clamat. heu michi. Nulli homini apparent mali; nisi fact⁹ sit bonus. Cū enim creuerit herba et fructū fecerit. gaudebunt zizania.

¶ Prolongatus Cas. Et si breue tēp⁹. desiderio nimio lōgū videtur.

¶ Cedar. Cas. Filius ismaelis vii sarraceni descenderūt qui veriꝰ ab agar dicerētur agareni. sed a sara digniori et libera sibi nomē vendicauerūt. quoꝝ vteꝝq; in tabernaculis legitur habitasse.

¶ Cas. Tabernacula ismael recte cedar dicta sūt. cedar ad ismael pertinet. Aug. Ysaac ergo cum ismael est· i· spūales cuꝫ carnalibus filijs ancille. a quibus et patiuntur.

¶ Aug. Vel scdm ī tepptatōnem nominis Cedar eū inierpt atur tenebꝛe. Et est. Cū habitantibus cedar· i· cū habitantibus tenebꝛas. Sed nō est obscuratus ab eis. Et est idem sensus. Per hoc notat quia nō est dimittenda vnitas· si nūc mali a bonis nō possunt separi· ferendi sunt.

¶ Anima. Aug. Ne putes corporalē peregrinatōnem· a deo anima peregrinatur: si terraꝫ amat.

¶ Cū bis qui oderūt. Cas. Multū. nō solū longus. sed et grauis incolatus. quia cum bis qui oderunt pacem.

¶ Canticū graduū. Cas. Secūdus gradus petere diuinā defensionē cui nichil posse obuiare monstrat. Aug. Cui eū demūdo euenti periculā occurrūt· exposcere debet diuinū auxiliū. Congrue ergo qui supra gemebat intra malorū insidias. hic cōtra eas orat iuuari. Non est eū impius ꝛ impendens sicut ille paterfamilias· qui in euangelio nescit· quando fur venturus sit et dormit. Et ideo ipm subito occupat hora furis. p quē significantur illi qui pſumentes de capiditatibꝰ suis et delicijs huius seculi diffluentes tumēt· et erigūtur aduersus būles. Hi sunt q̄ in diebꝰ noe nubunt vrorē ducūt et edificāt· i· qui de bis pſumūt· qui hęc deo pferunt. Et ideo eos cōphendit hora furis. Sed filios lucis nō comphendit. quia semp vigilant expectantes dominū suū qñ reuertat. Talis est. iste q̄ oculos ad deū leuat.

CXX.

¶ Cas. Primo leuat oculos et orat. secūdo quod orauit affirmat. ostendens virtutē auxilij impetrati. Ibi dominus custodit.

¶ Leuaui oculos. Cas. Qui quasi inclinatus clamauit. iam respīrās oculos ad intercessores sanctos leuat.

¶ Non det. Leuus iste scz vir iustus de tali auxilio sibiipsi loquitur.

¶ In cōmotōem. Ad pficiendū nō mouet pedem nisi charitas. Ad cadendum: superbia.

¶ Neqꝫ dormitet. Aug⁹. Si dormit in te fides. dormit in te xp̄us.

¶ Cas. Neqꝫ dormitet. Dicit hoc humana cōsuetudine vt quādo fessus custos dormitat furtū patitur.

¶ Ecce nō dormitabit. Ad hoc eū q̄ dixit· Nō dormitet: refert nō dormitabit. Ad aliud ꝛo q̄ dixit nō det in cōmotōem· refert neqꝫ dormiet.

¶ Aug. Ecce nō dormitabit. Dormitat xp̄us quādo in fide tepescimus.

† ¶ Q. accepi sagittas et car- sed adhuc inter malos sum et ideo. † ¶ aug: peginatō hui⁹ seculi· † Heu michi quia † colatus me⁹ † ¶ aug· Cur inde gemis· quia nō cum bonis· † ¶ vel tabernaculis· p̄longatus est: † habitaui cū † habitantibus † cedar: † multū incola † ¶ habitaui cū habi· vel cū tabernacle· et te· † ¶ Qui cōcindūt vnitatem catholicam· fuit aia mea. † Cum bis qui † oderunt pacem eram † pacificus: cū loquebar illis impugnabāt me gratis.

† ¶ Interiores· ¶ Id est· canticū ascensionis ascendere est in deū placere. pfectus ergo gradus est.

Canticum graduum.

CXX

† ¶ Interiores· Euaui oculos

† ¶ aug. Qui primo illuminati sole iustitie. p quos apte scripture· ¶ Spirituales. † sanctos· † ¶ Quia de scripturis in hac vita habemus auxilium.

meos in † montes: † vnde veniet auxilium michi. † Auxilium meum a

† ¶ Sed nō de illis pesumendū imo de dominoquia e· hi de plenitudine ei⁹ accipiūt. in quos eā nisi leues oculos p scripturas si admoueberis vt ab illo illuminentur· Illi ministri dei⁹ aūt auctor illuminatōis. Qui est lux vera que illuminat omnem hominē ꝛc·

domino: qui fecit cęlum et terraꝫ.

† ¶ vt ergo firmus sis in gradib⁹· † ¶ vt cadas per superbiam· ¶ vt nō moueatur elige custodez qui nō dormit. ¶ Cogitatōez.

† Non det in † cōmotionem pedeꝫ ¶ aug. nō sinat pigritari. † ¶ Quis est custos qui nō dormit. ¶ Ecce·

tuum: † neqꝫ dormitet † qui custodit israel. Dominus custodit te dominus p̄tector tuus: † super manū dextrā tuā.

¶ Christ⁹ resurgens ex mortuis iam nō moritur· mors illi vltra nō dominabitur.

† ¶ Christus qui custodit primo p fidē· post videndo per spēm· ¶ Quomodo.

† ¶ Id est· fidem qua fiunt filii· vt nō sinat tēptari supra q̄ possūt. ¶ vel e· ¶ vel exercitio tua: † super manū dextrā tuā.

¶ Et sic· ¶ Non errabis in diuinitate siue i dei sapiētia. † ¶ Id est. nō scandalizaberis in ecclesia vel carne christi.

Per diem sol nō vret te: neqꝫ † luna per noctem. † Dominus custodit

† ¶ Quare nō vret vel vt breuiter concludam.

talis nobis qualis nos ei. dormitat mortalis. dormiuit moriens. qđ nō iam xp̄us. Ipe est ergo qui vigilat et nunq̄ dormit· vnde dicit ad hieremiam. Quid vides. Et ait virgā vigiliarū ego video. quia vigilo ego sup populū meū dicit dom⁹. Et dicit hoc a similitudine virge quā tenet fur· vt poma vel vestimenta alterius rapiat. Si dormierit ille· fur cū virga vigilat. Si aūt vigilat ille fur dormit et nō rapit. Similiter si homo custodit vestimēta sua· i· bona opa ne nudus ambulet in via. xp̄s dormit· i· nō punit. Si vero dormit hō. xp̄us vigilat· i· corripit. hic ē custos de quo in ysaia Ad me clamat ex seyr· custos q̄ de noc. ꝛc. Et dixit custos· venit mane et nox. Si q̄ritis querite. cōuertimini et venite. hic ergo ñ dormita· neqꝫ dormit· sed ne adhuc putes. hoc de aliquo hoīm· subdit· dominus custodit.

¶ Qui custodit israel. Aug. Qui nō potest videre faciem. videat posteriora cuꝫ trāsierit. ptransiuit autem xp̄us per passionē a morte ad vitā. Qui transit⁹ hebraice dicit⁹ pascha. Pascha putatur grece q̄si passio. sed vere hebree est· i· transitus. In hoc voluit xp̄us videri· id est credi· non mō in eo q̄ moritur⁹. vt iniqui credūt· sed q̄ surrexit. israel est. et hinc non dormit christus.

¶ Dominus custodit. Cas. Secūda pars vbi qđ orauerat affirmat. Et quasi quis q̄reret. Quis est ille custos subdit. Dominus custo· ꝛc·

¶ Aug. Nō sine causa est q̄ nō simpliciter dicit p̄tegit te· vel dextrā tuaꝫ vel manū dextrā tuā· sed transitiue ait manū dextrę. Et nō ait sinistrę. Si nistra est quidq̄d temp aliter habem⁹. qđ et a deo. dextra ē eterna. Illa est consolatio· hęc beatitudo· scdm illud. leua eius sub capite meo. Et dextra illius amplexa· m. Et in pueribus. longitudo dierū et ānī vitę in dextra ei⁹ et in sinistra ei⁹ diuitię et honor. Dextra ergo dei eterna gloriat. Sinistra mūdana que et a deo. Ideo q̄ ad dextrā locandi. qui eterna queserūt. ad sinistrā qui terrena. Sed quidā errātes hoc alternāt. Sicut illi qui dixerūt beatū populū cui hęc tempalia sunt. Contra quos dns dicit. Nesciat sinistra tua quid faciat dextra t· i· p terrenis bona ne faciās. ſ. p eternis nesciat ne saltē se admisceat. Super manū dextrę· i· sup potestatē quam tibi deus dedit. vt sis ad dextrā· vt sis filius secundū illud dedit eis potestatez fi· dei fie· ꝛc· que potestas est p fidem· Sed nō valet nisi de⁹ p̄tegat. ſ. quare oportet vt p̄tegat: ꝓpter scandala que sunt de duobus. quia 2 duo sunt p̄cepta in quibus ler et ꝓphete. dilectio dei scz et proximi.

¶ Per diem sol nō vret. Aug. Deus est sol. Dies sapientia. Luna ecclesia. Nox caro christi. Qui ergo errat in deo: a sole vite· 2 p diem. quia in ipsa sapientia errat de qua dicit· dies dici erucitat verbū· i· pfecti sapientiam pfectis. Nox vero nocti indicat· s· i· parvulis ꝓdicatur humilitas xp̄i Et nō relinquitur in nocte· i· carnis humilitate. sed ad altiora diuinitatis puehāt. qz lucet 2 luna in nocte· i· p carnez xp̄i ꝓdicat vitas ecclesię. qz caro ipsa xp̄i caput est ecclesię. Qui ergo in ecclesia 2 in carne christi scandalizatur. a luna vitur. Vel domin⁹ est. p tec· sup manū dextrā· i· bonam operationē proteget. Et nō solū opationem proteget: sed et te intus. vt sol· i· xp̄us nō scandalizet te in cognitione deitatis sue· vel būilitatis sue. sine vnitatis ecclesię. Vel luna· i· ecclesia nō permittet vri nocte tribulationis.

¶ Hiero. Vel per diem accipiūtur prospera. p solē elatio que et prospera venit. per noctē aduersa. p lunā depssio que et aduersis aliquādo prouenit. Et est. sol nō vret te per diem· i· nō vteris elatōe prosperitatis. Neqꝫ

luna p̄ noctē i nō depressione aduersitatis succūbens. Et hoc est dictum a similitudine beneficij collati antiquo populo. Quia vt olim in colūna nubis et ignis p̄cedebat indeos, ita nūc in psperis et in aduersis nō seruat.

¶ Dominus custodiat introitū. Cuncta concludit · bonis initijs bonos exitus adiungat.

¶ Aug. Dominus custo · intro · Intrantes custodit vt sana fide intrem? et humiles ne vento superbię crepemus · et dū nō finit temptari supra vires Exitum vero custodit et hoc nūc et vsq3 in sęculū · quia cū exierim? ab oīi temptatōe. ita3 i ęternū nichil nocebit

¶ Canticū graduū. Cassi. Tertius gradus. Magnū gaudiū i ecclia pura mēte versari atq3 digne deo in hac peregrinatōne militare. vnde suspiramus ad cęlestem hierusalē ad quā nubas alis dilectionis lenamur. Ambrosi?. amor nāq3 qualiscūq3 sit · vacare nō potest. Nam si terrenus ē animā ad concupiscenda terrena ducit. Si vero cęlestis est ad cęlestia sublenat vel vehit et ad ęterna inflamat. Obligata anima terreno amore viscum habet in pennis, volare nō potest. sed amor sanct? ad supna lenat ad cęlestem · s · hierusalē.

¶ Lętatus sum. Cas. Primo gaudet se monitū ire ad hierusalem · vbi sancti securi et cū domino iudicabunt. Secundo ascensurus optat abundantiam pacis ibi. Roga te quę ad pacem · ꝛc ·

¶ Stantes. Aug. Quia omia ibi stant · nichil transit vel cadit Ibi nō ptrāsit belial. Ibi nō est macula in luna. Ibi rachel non dolet vel timet · vnde alibi. Qui posuit fines tuos pacem.

¶ In atriis. Cas. A pte totū. atria itroitus. hic de penetralib⁹ accipiūt.

¶ Idipsum. Aug. Quod semp eodē modo est, nō potuit cępisse dicere. Stabilitatis ergo pticeps est illa ciuitas · quod nō est hic in aliqua creatura · deus vero est in idipsum qui ait. Ego sum qui sum.

¶ Testimoniū israel · Augus. Id est. in quibus cognoscit quod vere sunt israel. Quando cū grana sunt cū paleis · totū palea putatur : sed cū se pabūtur : tunc erit testimoniū israel.

¶ Sedes. Aug. Id est · insti in quibus deus sedet · et inde iudicat quid quid iudicat. vnde in libro sapientię. Anima iusti thronus est sapientię · et hi sedebunt cū xp̄o super · xij · sedes vt iudicent. Judicabūt autē qui omnia reliquerūt christū sequentes · qui sunt amici de māmona iniquitatis: vt recipiant dantes in ęterna tabernacula · et hęc est pax hierusalē dando et accipiendo · vt opera misericordię corporea iungātur opibus p̄dicatōnis. vnde. Si nos vobis spūalia seminam⁹ · m · ē · si car · vestra metamus. Et hęc ē equalitas qnā paulus dicit · qua qui multū habuerit nō abundauit · et qui modicū nō minorauit. vnde conuertit verba ad iudices. O sedes domini q̄ sedetis vt iudicetis: interrogate. Judicū est interrogare iudicādos. quę ad pacē sunt hierusalē · i · opera misericordię quę qui fecerit sumūtur ad hierusalem: alij non · quia iudiciū sine misericordia fiet illi · qui nō fecit misericordiam. Caueant ergo sibi omnes interrogandi.

¶ Rogate. Cas. Secūda pars vbi loquit' ad iudices optans eis abundantiā pacis. quā amore fratrū p̄dicant.

¶ Diligentibus. Aug. Qui amat in alio bonū quod ipse non potest habere: imputatur ei quasi haberet. vnde. Bibat calicem aquę. et tantū imputatur ei quantū zacheo multa. Impar facultas. sed nō impar charitas.

¶ Fiat par. Aug. Charitas est vir? fortis vt mors. cui nil resistit cū venit: cū regib⁹ et ignibus et aliqs possit resisti · quę et occidit quod fuimus · vt aliud simus. Occidit vt 2 vificet. vnde apostol?. Vivo ego iaz nō ego ꝛc. Per hanc regunt infirma a firmis. ideo fiat pax in virtute tua. Charitas autē est nō nostra sed quę aliorus sunt quęrere · ideo cuz de charitate diceret : subdit · ppter fra · m ·

¶ In turribus. Aug. Id est · in eccl'is tuis · pauci sunt iudices, sed multi ad singulos ptinebūt · quos recipient in ęterna t · et tunc erit abundantia in turribus. deus autē est tota eorū abundātia · tam recipientiū q̄ receptorum.

¶ Propter domū. Vel sic legas vt hic versus sit expositō p̄cedentis. Quasi loquebar pacem de te · p pter primos et fratres salicet. Quę sunt bona tibi ppter domū domini dei nostri. Ben tentia boīs verborum nō mutatur.

¶ Tibi. O tu cęlestis hierusalē. quia domus dei es · et ita i hoc q̄ te diligo deū diligo

¶ Canticū graduū. Cas. Quartus gradus inter quaslibet angustias cōstanter de domino esse p̄sumendū do negmisertus eraudiat. CXXII.

¶ Cas. Qui supra ad montes. nūc ad deum oculos leuat.

¶ Ad te leuaui. Cas. Primo vox tribulatorū deū respicientiū · nō ad alia patrocinia. Secūdo p̄catur misericordiā contra insultantes.

¶ Aug. Ad te leuaui. Quo leuaret nisi quo ascendens tendebat · non se attendit iste vt superbus · qui sibi placet. Nam qui sibi displicet hic talis deo placet. Et cui deus placet ipse sibi displicet.

¶ Leuaui. Aug. Ascēsus ergo est in affectu. Cęlū in iustitia. Desiderio ergo bono leuamur ad cęlum · sicut desiderio malo ad ima p̄cipitamur.

¶ Non pluraliter sed singulariter quasi vnus homo loquitur dicens: Ad te leuaui. p charitatem nanq3 multi vnus homo sunt. qui a finib⁹ terre clamat. Et per eandē christo vnimur. vt cū ipso quasi vnus christus simus. scōm q̄ ipse dicit in euangelio. Nemo ascendit in cęlū, nisi qui descendit de cęlo filius ho · q · e · in ce · descendit quidem caput · ascendit idem cum corpore scilicet ecclesia vestitus, quā sibi exhibuit sine macula et ruga. Volus et go ascendit qui nobiscū vnus est et solus vnitas · ergo nos cōpaginat vnitas. Cū illo ergo ascendit, qui cū illo vnus esse voluit. Per charitatē nobiscuz est in terra · per charitatē cū illo sum⁹ in cęlo. Ille deorsū est cōpassione charitatis. Nos sursū spe charitatis. Dines ergo in xp̄o sumus vnus homo.

† ℣ A scandalis in sole et luna et a ꝓcuratoribus. † ℣ Aug. Si corpus occidatur, quia martires occidi queūt fleri nequeunt · ℣ Ne cedat.

dit te ab oī malo: custodiat ani

† ℣ Et · ℣ aug · Quādo temptamur intramus · quando vincimur eximus. ℣ vnde vasa figuli ꝓbat fornax · et homines iustos temptatio tribulationis.

mam tuam dominus. † Domin?

custodiat introitum tuum et exitū

℣ Instanter, quia et nunc facit cum temptatione ꝓficuum.

tuum: ex hoc nūc et vsq3 in sęculū.

Canticum graduum.

CXXI.

℣ Spem habui et gaudium.

Lętatus sum in

† ℣ A spū sancto · ℣ Cas. A prophetis · apostolis. qui prozoes viderunt patriam · et inuitant vt curramus ad eam. † ℣ Que sūt illa. q. s. · nō manufactū ·

his que † dicta sunt michi: † in do

† ℣ Et cū hęc dicerentur. ℣ aug. Qui currit ita cogitet quasi tam ibi stet.

muz domini ibimus. † Stantes

† ℣ Hęc est domus dominierant pedes nostri: in † atrijs tuis

† ℣ Cuius · † ℣ nō illius que seruit cum filiis suis · que corporeis parietibus ergitur. sed.

℣ aug. Cuius hierusalē, nō que ꝓphetas occidit hiero · sed que edificatur de viuis lapidibus.

† ℣ nō saxorū molibus · sed que virtutū solidita te consurgit · et sanctorū societate · nusq3 dissoluē da extruitur

† hierusalē. † Hierusalē que † edi

† ℣ Id est. ad similitudinē ciuitatis. Aug. Non ē corporalis ciuitas. sed ei similis ·

† ℣ Bonū quod facerit singulorū erit omnium ·

ficatur vt † ciuitas: cui? † participa

† ℣ Hic habent homines diuersa bona et deficientia · † ℣ vnde seis q̄ ibimus · ℣ Quiatio eius † in idipsum. † Illuc enim

† ℣ Id est · ascendant † ℣ nō oēs. sed que dixi.

† ascenderunt tribus † tribus domi

† ℣ Que sunt domini, in quibus est testi · ℣ id est · Qui se testatur israel p bona opera · † ℣ Quare ascenderunt. ℣ vt superbia de se presumit · ita humilitas confitetur deo.

ni: † testimonium israel † ad confi

† ℣ vere ibimus in domū domini.

tendum nomini domini. † Quia

℣ Id est. sedebūt ℣ Que

illic sederūt sedes in iudicio: sedes

† ℣ familiā xp̄i · cui dederūt cibū in tempore.

† ℣ Ergo. ℣ O sedes qui sedebitis vt iudicetis.

℣ Judicans debet omia rimari. ℣ interrogare

† super domum dauid. † Rogate

iudicandos ·

que ad pacem sunt hierusalem: et

† ℣ que sunt ad pacē ℣ Ea per que. ℣ in eternū. hic oēs pauper. et ibi diuites · qui hic dederūt sua. † ℣ Sed quibus est abundantia.

† abundantia † diligentibus te.

† ℣ Et o hierusalē. ℣ id est · charitas · † ℣ Per hanc virtutem et pacem fiat. ℣ in numero et premio ·

† Fiat par in virtute tua: et † abū

† ℣ Et. ℣ Cas, nō propter me, sed vt fratres et

dantia in turribus tuis † Propt

ꝓximi vinculo vnitatis astringātur ·

fratres meos et ꝓximos meos:

† ℣ id est. hic predicabā. † ℣ Hierusalem.

℣ ℣ Et. ℣ Bellicet · ℣ nō ppter me sed ppter ecclesiā · ppter peregrinos vt ascendant.

† loquebar pacem † de te. † Pro

† ℣ id est. predicauī de te bona.

pter domū domi dei nostri: † quęsi

ui bona tibi.

Canticum graduum.

CXXII.

H

D te leuaui

℣ aug · fidei et claritatis vnde se mūdat vt cetū fiat.

oculos meos: qui ha

† ℣ Aug. Cui sperauit. ℣ Cas. Primo vox tribulatorū deū respicientiū · nō ad alia patrocinia. Secūdo ꝓcatur misericordiā contra insultantes.

† ℣ Aug. Ad te leuaui. Quo leuaret nisi quo ascendens tendebat · non se attendit iste vt superbus · qui sibi placet. Nam qui sibi displicet hic talis deo placet. Et cui deus placet ipse sibi displicet.

† ℣ Leuaui. Aug. Ascēsus ergo est in affectu. Cęlū in iustitia. Desiderio ergo bono leuamur ad cęlum · sicut desiderio malo ad ima p̄cipitamur.

† ℣ Non pluraliter sed singulariter quasi vnus homo loquitur dicens: Ad te leuaui. p charitatem nanq3 multi vnus homo sunt. qui a finib⁹ terre clamat. Et per eandē christo vnimur. vt cū ipso quasi vnus christus simus. scōm q̄ ipse dicit in euangelio. Nemo ascendit in cęlū, nisi qui descendit de cęlo filius ho · q · e · in ce · descendit quidem caput · ascendit idem cum corpore scilicet ecclesia vestitus, quā sibi exhibuit sine macula et ruga. Volus et go ascendit qui nobiscū vnus est et solus vnitas · ergo nos cōpaginat vnitas. Cū illo ergo ascendit, qui cū illo vnus esse voluit. Per charitatē nobiscuz est in terra · per charitatē cū illo sum⁹ in cęlo. Ille deorsū est cōpassione charitatis. Nos sursū spe charitatis. Dines ergo in xp̄o sumus vnus homo.

qui nō angit de terrenis vt mali. sed qz pegrinat et desiderat patriam.

¶ Ecce sicut oculi. Cas. Seruus leuat oculos in manus domini quā/do ego. vel quando vapulat. quia vtrunq; in domini potestate.

¶ Sicut oculi ancille. Aug. Seruus est populus. Dominus rpus. Ancilla ecclia. Domina dei virtus et dei sapiētia. Et si iam filij et amici p gratiā: serui tamē sumus p creaturā. quia oīs creatura deo seruit. Cas. dat similitudinē de seruo et ancilla. domino et domina. ne fgnineus et de/bilior sexus se exceptū putet.

¶ Miserere. Cas. Secūda pars vbi p/catur misericordiā cō/tra insultātes.

¶ Cas. Seruus qui vapulat. leuatis ocu/lis ad deū. erūpit i ne/cessariā vocē miserere.

¶ Repleti sumus. Vt cū dicitur. Quid credis ysane. vides qō credis: Reuersus ē ne aliquis ab inferis. z re mulit tibi quid ibi agit' Ecce quod ego amo video et fruor.

¶ Canticum gra/duū. Cas. Quintus gradus. vt liberati a periculis nō sibi ꝫ do/mino tribuant.

¶ Aug. Cantāt hoc fideles exultātes. quia euaserūt. quod est i spe cantare. vel in re si iaz corpore exierūt. omniū tamē simul vnus est cā/tus.

CXXIII.

¶ Cas. Aliqñ vnuz. aliquādo plures idu/cit. vna tamē est eccle/sia. quia in oībus mē/bris est vnitas. p quaz multi boies vn' bō.

¶ Aug. Si nō dicto vnde euaserūt: sic cpe/rūt cantare. tanta ē ex/ultatio vt anteq̄ expo/nāt pericula dicāt se li/beratos. Et p quē sic. Nisi quia. ꝛc.

¶ Nisi quia. Cas. Primo sancti marti/res memores ḡnta ea/serūt soli misericordię/ascribūt. Secūdo gra/tias agunt q liberati/ibi: Benedictus.

¶ Forte vivos. Viuūt qui scīūt ydolū nichil esse. Mortui sunt qui illud putant aliquid cē Ergo mortui absorbētur. qui putant malū faciendū. quod facūt. Vini au tē qui quidē scīūt malū esse quod facūt. sed psecutōne supati in societatem transeūt impiorū. et deo huius vite dulcedinē pferūt. sicut quidē qui timo/re mortis ydolis sacrificauerūt.

¶ Aug. Attende etiā q petrus. i. ecclesia absorbet multos. sed nō vivos: Cui dicit. Macta et māduca. nullū eīm manducat. i. mēbris inserit. nisi ma/ctatū. i. renūciantē dyabolo. Mactat ergo m malo. sed vivificat in bono. qui manducat a petro. Ecōtra accidit illi qui quē deglutit dyabolus.

¶ Aqua. Aug°. Peccator populus (et est a similitudine egiptiorū) qz aqua torrens. fluit cū impetu. sed cito transit. vnde subdit. Torrentem.

¶ Forsitan. Aug. Ponūt latini vt possint pro greco aram dubitatio nis loco. quod intelligibilius dicit. putas ptransiit anima nostra. i. magni/tudo periculi vix finit hoc credi.

† Justis. † Quomodo seruasti. † Qui iubētur eccli-

bitas i ꝯclis. † Ecce sicut ocli ser

† aug. vt iubeant pcere. per manū pote statē accipe. Boni attendūt et sentūt se cedi. Qui enim apponit scientiā apponit dolorē. mali per/diderūt tensū dolous. et eo ipso grauius vapulāt vtq; ceduntur.

uozū: in manibus dominoz suo/

rum. Sicut oculi ancille in mani

† aug. Omniū etiā in pspersi. quia tota vita su per terram temptatō. tota plage. clamandū est et go miserere n-d.

bus dominę suę. ita † oculi nostri

† Quare. Etiam liberet ab omni temptatōne et oppobrio.

ad dm deū nr̄m: † donec misereat

† aug. De sunt voces vapulantis

nostri. † Miserere nostri domine.

† geminat quia corpus passionibus. anima op probriis laborat. † Abundant passiones in quibus despecti. † augus. Irridetur a tenēte qō amat. qui sperat nō visa.

† miserere nostri: † quia multum re

† Exaggerando subdit.

pleti sumus despectione. † Quia

† despectione. † Nulla pars immunis.

multum † repleta est † anima nostra

† Cas. Quia pauperes diuitibus. † aug. Pe cunia. pulata iusticia est nequitia. Just⁹ nūt dicit Egenus et pauper ego sum. pauper essi in corpore infirmo. paup in iusticia. dū temptatōni subest.

† opprobrium † abundantibus et

† Cas. Quia humiles sumus.

despectio superbis.

Canticum graduum.

CXXIII

Nisi quia do

† Quia tam cuasit. ē

minus erat in nobis. † dicat nunc

israel: nisi quia dominus erat in no

† persequendo. † Quid ergo possunt cōtra dominū in nobis:

bis. Cum † exurgerent † hoies in

† in quibus deus erat. † aug. Scientes ma lū et tamē facientes. vt qui turificat. sciens nichil esse ydolum.

† nos: forte † vivos deglutissēt nos.

† Et. † vt supra vide linguas dolosas. p verba dei et exempla de morte vinificatorū: sic. si do minus adest vincit tam mīārēs. de quibus ait.

† Sine ratione. † Cas. ira et vindicta iudicō carent. vnde salomon. Brutū occidit tracundia. et paruulū inuidia.

† Cum trascenret † furor corū in nos:

† Nisi quia do. erat in nobis: † id ē. more egiptioū moreremur. non transiremus exemplo israelitarū.

† forsitan aqua † absorbuisset nos.

† Sed per dominū. † de quo et caput in via bibit. † Nō desit. qz passus est sz resurrexit t ascendit. per quod et nobis transire dedit.

† Torrentem † pertransiuit anima

† Sed forsitan ptran- et si domin⁹ nō in nobis quod non est. † vel sit.

nostra: † forsitan pertransisset ani/

† vel sine substantia. quia hec nō vere sunt. sed transeunt omnia. et in eis perdit. pdigus substan tiam quā a patre accepit.

ma nostra aquam † intolerabilem.

† Et quia transiui.

Benedictus dominus: qui non

† vel venationē. † Quasi more ferarū sitiē tiū sanguinē nostrū.

dedit nos in † captionē † dentibus

† Nō dedit sed potius. † Et si corpus passū. † aug. Quia incaute instabilis ceciderat.

eorum. † Anima nostra sicut † pas

† Non capitur dulcedine presentis vite. vnde se quitur occisio. † vel muscipula.

ser † erepta est: † de laqueo venan/

† Et iste.

tium. Laqueus contritus est: et

† Qui ante delectam⁹ in muscipula. † Qua re contritus laqueus et nos liberati. quia.

† nos liberati sumus. † Adiutoriū

† Contra quē nullus preualet.

nostrum in nomine † domini: qui fe

† Omnis celestia et terrestria.

cit celum et terram.

Canticum graduum.

CXXIIII.

¶ Aquam intolerabilē. Aug. Vel sine substātia vt sūt vicia et pcā et dulcedo huius vitę. quę inopiā habent nō substantiā. egestatē habēt nō subsistentiā. quia hec nō vere sūt. sed transeūt oīa sine fructu. Nam q qui peccando lucrat' aurū. vel buiōi sine substantia est. quia et hic fidē amittit. et in infernū descendens hęc secū nō portat. Mains ergo amisit. vt minus lucraret. pecuniā auxit. fidē neglexit vel minuit. vel extinxit. Abūdat nescio quid in arca. ē multomagis quiddā diminutū est in corde. de arca gaudes de corde nō plangis. In hac aqua sine sub stantia pdidit. pdigus ille filius iuniot substan tiā quā accepit a pre. Et adhesit vni ciuiz regionis illius. i. dya bolo pascēs porcos. i. terenis et imundis acti bus delectatus deside rans māducare siliqs porcorū. quę implent ventrē et non satiant. Ita et peccata et si ad hora delectant. veraz tamē satietatē nō pre stant. Hęc est ouis er rabunda quā pius pa stor in euangelio legit' quęsisse relictis nona ginta nouē in deserto. Sed anteq̄ reduceret a longe est cōminatus baculo mosaicę legis. vt ouicula se errasse co gnosceret. et vltra er/rare ptimesceret. atz p se redire non valēs re ductorē humiliter et pectaret et desideraret qui eā vinifica baptis mi aqua lotaz. siccata aqua sine substātia. cō sortio angelico redde ret. pdigūq; filiū lōga necessitate cōfectuz ad patrem reduceret.

¶ Benedict' do minus. Cas. Secū da pars vbi sancti gra tias agunt q liberati et q laque⁹ contritus.

¶ Anima nostra. Vel sicut aliquo facīē te strepitū magnū pas ser volat de muscipla venantiū. Sic anima nostra. quę ante vitę dulcedine tenebatur. domio faciente strepi tū maximū gehenna erut a ē de muscipula. Vel sicut passer vitat laqueū: sic fācti dulcedinē pfē tis aque. quę est quasi laqueus.

¶ Venantiū. Aug. Venātes sunt psequentes. esca in muscipula vulne/do huius vitę.

¶ Laqueus cōtritus. Cas. Occisis martiribꝰ nō restat dulcedo vitę qua possint iterū capi. sed ipi nō simul cōtriti sunt. immo liberati.

¶ Contritus. Cassi. Quasi qui ferreus erat. nō ruptus vt stupa. tanta fortitudo mali. tanta potentia liberantis.

¶ Canticū graduū. Cas. Sextus gradus cōfidentia fidelissimi rpiā ni. solidissimis montibꝰ compatur. qnā habet in domino. ne zelet flices in hoc seculo.

CXXIIII.

¶ Aug. Hic psalmus docet nō intendere in pspantes in seculo. vnde su/pbia. vt se pferant omnibus homibus. et cor durū cōtra imbrē dei. ne fructū ferat quos attendentes et infirmi nutrāt. q̄liter supra infirmi cautelā pedes

pacē peccatorū videntes moti fere legūtur.sed credendū est sapientie dei q̄ oīa bene facit.et si nō videam⁹ quomō.et ita erit rectū cor vt cōfidam⁹ in domino.et nō mouebūtur pedes nostri. Ostēdens ergo fidentē in deo non posse moueri ait. Qui cōfidūt in domino.qui sunt isti?qui habitant in hie rusalē.ipsi nō cōmouebūtur in ēternū. Qualis est ista hierusalē breuiter ō scribit. Montes in circūitu.i.angeli.ꝓphete.apostoli sunt murus eius. vn de esaias. Et erit in ea murus et antemurale.sed ne in montibꝰ romaneas: addit.et domin⁹ in circūitu.ne ergo sit spes in montibꝰ.sed in vertice montiū. vñ esaias Erit in nouissimis diebus mons in vertice mōtiū ⁊c.

¶ Qui cōfidunt. Cas. Primo asserit ñ posse moueri eū qui cōfidentiā in dei virtute ponit. Secundo ꝓcat vt bonis ꝓsperitas malis veniat vindicta ibi. Benefac domine.

¶ Confidūt.cō mouebitur. Cassi. Dñs dicit cōfidunt pluraliter. post nō cōmouebit singulariter quia numerosa est vnitas huius populi.quia ē multi sūt et vnū sūt.

¶ Mons syon. Hiero. Xp̄us in quo fundata ecclesia.mons ille ad litterā in fine sēculi cōmouebitur.

¶ Virgā peccatorū. Aug. Dominant em̄ aliquādo ꝓpter disciplinā bonoꝝ.sꝫ hoc nō semp erit. vt hic apte dicit ꝓpheta.et ideo nō deficiāt iusti.quia sciūt temp⁹ futurū quo xp̄s in claritate sua apparēs congregabit ante se oēs gentes.et diuidet eas sicut pastor diuidit hedos ab ouib⁹ ouesq̄ ponet a dextris hedos a sinistris.

¶ Sortem. Cassi. Id est.iustos sorte electos. vel qui sunt sors ⁊ hereditas dei.

Qui confidunt in dño sicut mons syon :nō cōmouebitur in ēternum qui habitat in
¶ ¶ Spūali.i.in ecclesia. ¶ terrene ciues sepe captiuati. ¶ Quia.
hierusalez. Montes in circūitu
¶ ¶ Quia habitat in montibus. ¶ Quos em̄ assumit.vt sint populus suus cōstringit in vnum vinculo charitatis et pacis.vt in ēternum nō moueātur.quia nō relt.
eius.et dominus in circūitu ↑ po
pli sui:ex hoc nūc ⁊ vsq3 in seculū.
¶ ¶ vere nō cōmouebūtur. ↑ dominiū. ¶ Alias dñū.
↑Qz nō relinquet dñs ↑ virgā pec
¶ Aug. Intelligētes hoc ad ꝓphe. esse.et ideo patiēter ferant.si enim sic semp esse viderent.dele rerēt iusticiā. et quia sic eis placet deus ꝓuia benefac.b.d. sed declinātes qui scandalizant in viis domini.adducet cū o.iniqui. quorū facta imitati sunt.quoniā presentes lenitas amauerunt.
catorum super sortem iustorū :↑vt
nō extendant iusti ad iniquitatez
manus suas. Benefac domine:
¶ Opere. ¶ Qui nolūt ꝓcire sed segui.
¶ ¶ A iussis dei.
↑bonis ⁊ ↑rectis corde. ↑Declinā
¶ ¶ pene et culpe ¶ Cas. Iniquitas obligat nec finit liberos.
tes autez i ↑obligationes adducet
domin⁹: cuz operantibus iniqui
¶ ¶ aug. Sed quid rectis corde. ¶ vno verbo oīa bona dicit.
tatem ↑pax super israel.

Canticum graduum.

CXXV.

¶ vel cū conuerterit. ¶ vt redeūtiū de babilonia quā cōuertere nem dominus fecit.

In conuerten
¶ vel dominū.
do ↑dominus captiuitatem syon:
¶ aug. Consolatio nō est nisi miserorū.gemin⁹ in re cōsolamur in spe. ¶ Et si nondū securi.
¶ ¶ Et ¶ domin⁹ cōuertit. ¶ nulla ꝓsperitate
facti sum⁹ sicut ↑consolati. ↑Tūc
¶ ¶ In spe gaudet. ¶ Non mundi sꝫ redēptōis.
repletum est ↑gaudio os nostrū :et
¶ ¶ Corpis. ¶ vel que int⁹ clamat ad eum.
¶ ¶ aug. hoc fit cū de toto corde ad ecclām currit.
↑lingua nostra in exultatōe ↑Tūc
dicent inter gentes: magnificauit
¶ vel rere.
domin⁹ facere cum eis. Magni
¶ ¶ aug. Nos nobis male fecim⁹ qui sub peccato nos vendidimus. ¶ vnde. ¶ augus. Qui primus captiui.
ficauit ↑dñs facere nobiscū: ↑facti
¶ ¶ vñ. ¶ domin⁹ soluit captiuitatē. ¶ Missio redēptoie ¶ ¶ Qua sub dyabolo captiui tenemur.
¶ vel te.
sumus lętātes. ↑Cōuetere dñe ↑ca
¶ Cōuertitur.
ptiuitatē nostrā:sicut ↑torrēs in au
¶ ¶ Opera misericordie ad que sufficit voluntas si desit facultas.inde metit⁹ por. nū ergo dicit pax in terra viuentiū?.nō.sed hoibus bone volūtatis.
¶ ¶ In hac vita plena lacrimis.
stro. ↑Qui seminant in ↑lacrimis:
¶ ¶ fructū eterne beatitudinis. ¶ ¶ Et ideo si cū fletu semināt.tamē equl. et hoc est.
in exultatōe ↑metent. ↑Euntes
¶ ¶ Quia miseri inter miseros. ¶ ¶ Misericordias. hinc ascenditur
ibant et ↑flebant:mittentes ↑semia
¶ ad iudicium.
sua. Venientes autem venient:

¶ Benefac domine. Cas. Secūda ps vbi cōfirmato populo ꝓcatur quod scit futurū.vt bonis ꝓsperitas malis vindicta veniat.

¶ Declinātes aūt. Cas. Pari sententia ponunt qui declināt iussa principis.et qui opa mala velle ꝓtendūt. deficientes cū cogentibus deficere.

¶ Dar. Aug. Vno nōe patria hereditas dicit quę est xp̄us. Ipse enim est pax nostra qui fecit vtraq; vnū qui pacē supra pacē dabit nobis.

¶ Canticū graduū. Cas. Septim⁹ gradus in figura veteris testamēti. p venturū xp̄m reuertionē de captiuitate quasi de babilonia ꝓphetat. vnde iam consolatio et seminatio vt plus metatur.

¶ Aug. Redempti sanguīe xp̄i et cōuersi a captiuitate. hec cantant dum pegrini gemētes in via. Syō est burlin in angelis ēterna in hoīb⁹ captiua.

CXXV.

¶ Cas. Primū magnitudo facti.cū magnitudine gaudij ostendit. Secūdo ꝓcat cōuertionē a captiuitate adhuc futura ibi. Cōuertere domine.

¶ In cōuertendo. Aug. Vel cū cōuerterit.quasi de ꝓtento loquens. futura ꝓnūciat.et vt figura ꝓteriti futura se cogitare ostēdat:ait.tūc dicent.Qđ iā de futuro est.vñ et post vt hec fiant.orat cōuertere dñe captiuos.

¶ Sicut. Aug. Nō semp ad similitudinē ponit.sed ad ꝓprietatē.vt hic vñ etiā dicit.fecit vt iustus quod vere est.ita facti sūt isti sicut ꝓlati.i.gaudentes sunt vt consolationem accipientes in resurrectōe christi: qui ꝓcessit vt consequamur.

¶ Os. Cas. Cordis archanū vbi ꝓmū gaudia q̄ post officā lingue erūpūt

¶ Aug. Os nostrū. Cordis.inde ꝓcedit malū vel bonū quod nos mūdat vel inquinat. vnde. Quod ꝓcedit de ore inquinat.nō de ore carnis.sꝫ cordis.nō em̄ si nobis furta et alia mala.īmundus es.ꝰ dū cogitas et si sileas.

¶ Inter gentes. Aug. Nō gentes. qa nō oēs credūt. Magnificauit.qz videt eos etiā virtutes operari. firmū testimoniū ab aduersario. Cas. et vere magnificauit.ne dubites de xp̄is gentū.

¶ Cōuertere domine. Cas. Secunda ps ꝓcatur conversionem que futura. in qua fiet seminatio spe gaudij.

¶ Cas. Aduent⁹ domini redemptōne ꝓdicta.ꝓcatur iterū peccata sua dimitti. In generali remissione gaudent.et sibi veniā ꝓcātur. cōuertere do.cap.

¶ Captiuitatē nostra. Cas. Nulla ad litteram in diebus dauid.sed sub dyabolo mundus captiuus.

¶ Sicut torrens in austro. Augusti. Scriptura mones de bonis ait. Sicut glacies in sole.ita soluent peccata tua.peccata ei ligant nos vt frigus aquā vt non currat. quando autē flat calidus ventus auster.liquescit glacies.implentur torrentes.sic flante spūsancto soluamur a peccatis.et currim⁹ ad patriam in quo cursu labor. Sed nō ideo ō sistendū quia qui seminat in lacrimis.

¶ In lacrimis. Aug. Spūalis seminatio semp in lacrimis vnde beati qui lugēt.qui vero seminant in carne cū lętitia semināt sed post fletus.qz extrema gaudij luctus occupat.

¶ Idem. Zacheus. Ecce dimidiū bonorum meorum domine do pauperibus. Et si quē defrauda.rē.ad hoc em̄ retinuit dimidiū. nō vt haberet quod possideret.sed vnde redderet debita. Magna voluntas multū debuit multū seminauit. In hac em̄ voluntate illa vidua que duo minuta misit nō parū seminauit.īmo tantū quantū zacheus.minores ferebat facultates.sed parem habebat voluntatē. Si attendis quid dederunt. diuersa inuenies. Si attendis vnde dederunt paria inuenies. Sed est et aliud vitiꝰ quo seminato metitur illa messis scilicet calix aque frigide dicente domino. Qui dederit calicē aque frigide.non perdet mercedem.

¶ Euntes. Cas. Proiectu melioris vite Mittentes.antese ꝓmittentes in illo seculo Sua nō de rapina.sed de ꝓprio labore venientes ad indictū hoc cōmune omniū.sed ad gaudiū nō nulli boni veniunt.

¶ Et flebant. Aug. Quia miseri rē. Aug. Melius est vt nullus sit miser qs vt tu facias misericordiā. Qui em̄ vt faciat misericordiā optat esse miseros crudelē habet misericordiā. Sicut crudelis est medic⁹ qui vt exerceat artem suam optat multos esse egros.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Canticū graduū. Laf. Octauus gradus in figura noui testa· quod octonario numero signat· vbi agitur de edificatõe domus dei·i· ecclesię p verū salomonē facta·i·p christū· qui est verus pacific⁹· qui fecit vtraq; vnū er̄in selapide angulari ecclesiā de duob⁹ pietibus indęor̄ 7 gētiū pstruit.

¶ Aug. Hic addit salomonis. quia is edificauit templū in figura pacifici christi. qui edificauit ecclesiā de duob⁹ pietibus. ne ergo accipes illū salomonē ait· nisi do· edifi· In hoc spes ponēda sed in nullo hominū· quia et ille salomon ccidit q̄ templū edificauit.

CXXVI

¶ Laf. Primo monet quomō ascendentes se habere debeant. scilicet vt discāt q̄ edificatio et custodia non nisi a deo est. Et eraltatio in futuro· nō est nisi post humiliatōnē Secūdo dicit quę sit hereditas et quomodo collecta ibi. Ecce hereditas.

¶ Nisi dominꝰ edificauerit. Laf. Quasi iam venit hiesus· de captiuitate reduxit· iam ciuitas edificatur hierusalē. si discāt ascendētes q̄ edificatio et custodia non nisi a deo. et eraltatio nō nisi post humiliatōem in futuro. et si cū leti de gratia noui testamenti· tamē in tāto munere nō est pmedū aligi.

¶ Domū. Augus. Ad hāc ascendit ois qui proficit. Cadit ab hac omis qui deficit. amando deū ascendis amādo seculū cadis. Sunt cīm ista cantica amantiū· et quodā desiderio sancto flagrantium.

¶ Laborauerūt. Aug⁹. Omnes in hac edificatõe laborant· qui in ecclesia pdicant verbum dei.

¶ Ciuitatē. Laf. De domo ad ciuitatē trāsit. vt nec singulis nec in multa collectō· sit pumptō. Et q̄uis dom⁹ 7 ciuitas sc̄z methaphorā q̄ de diuersis iducitur. sint diuersa. vna tamē est ecclesia quā vtraq; significat.

¶ Ante lucē. Aug. Si surgitis anteq̄ lux surgat. lux est xp̄us post quez surgendū est non ante. vt ille facit qui se ei pponit. volens hic esse altus vbi ille hūlis fuit· vt 7 filij zebedei. sed resurrectio·i· eraltatio sequit̄ sessionē·i· humiliationē. vt lux nostra xp̄us post mortem surrerit altus.

¶ Manducatis panē doloris. Aug. Manducat panē doloris q̄ gemit in hac pegrinatione· id est· in valle ploratōnis. de afflictione se refecit dicens: facte sunt michi lacrime mee pa· die ac nocte.

¶ Sedentis. Sessio aliquando significat honorem iudicandi· hic autem humiliationem.

¶ Somnū. Laf. Mortē tempalem· in qua secura pausatio.

¶ Ecce hereditas. Laf. Secundo quę hereditas· et quomō collecta. Q· dilecti post somnū surgent.

¶ Fructus ventris. Aug⁹. Venter ecclesię vt eua in dolore parturit filios bonos et malos· vt rebecca geminos. Boni vero sunt fructus vētris vt iacob dilectus matri. Eor̄ est merces resurgere post sessionē. letari post panē doloris. modo ergo dolor et gemitus sed in resurrectōe hereditas. tūc apparebit partus ecclesię· tunc qui fuit videbit. Vel filij nati ex aqua 7 spiritu sunt· hereditas· qui sunt merces reddita xp̄o homini. qui est fructꝰ vteri virginalis· quia omēs acquisiuit p obedientiā passionis. vnde postula a me et dabo tibi gentes hereditatē tuā

¶ aug. tūc erit triūphus leetantiū et ipsi morti in fultantiū in qua hic gemebatur. ¶ fructū seminis i· eozonā gaudioū et eruleationis·

cū exultatōne portantes ¶manipulos suos.

¶ Id est. letitia de ascensu ꝙz de edificatōe et puectu ecclesie quā xp̄us edificauit·

Canticum graduū salomonis.

CXXVI.

¶ aug. domin⁹ xp̄us edificat. sine quo opante interius frustra laborant predicatores foris loquentes. ministri edificatōis et custodes edificatoū· domus est populus dei· tē plū dei et ciuitas dei·

Nisi dominus

¶ Caf. Quia neq; qui plantat neq; qui rigat est aliquid. sed qui incrementū dat deus.

edificauerit domū: in vanum laborauerunt qui edificant eā. Ni

¶ Idem qđ dom⁹·

si dominus custodierit ¶ciuitatem: frustra vigilat qui custodit eam.

¶ Er. ¶ Q. d. vanus est labor et custodia ciuitatis. nisi dominus operet· ¶ Christū.

¶ Confidere in se· ¶ Surgere est eraltari. se curos esse.

¶Vanū est vobis ante ¶lucez ¶surgere:

¶ Aūt· ¶ Id ē· post humiliatōnē ¶ per acta sessione. ¶ Nō dico sedere ad manducandū vel gaudendū· sed ad humiliandū. vnde subdit. Qui manducatis pa. dolo.

¶surgite ¶postq̄ ¶sederitis ¶ q̄

¶ aug· Quando hoc erit· post mortē surgent di lecti· dominus post mortē eraltat⁹ est· ergo et tuā eraltatōnem post mortē spera.

manducatis panem doloris. ¶Cū

¶ Sic ¶ sagitte. Aug. Sed vnde facta est tanta hereditas? quia potens domin⁹ diu fortiter sagittas apostolos de arcu sacrę scripturę ecussit. vsq; ad fines trę pauerūt ille ecusse· sic sūt aūt filij ecussoz quō illi ecussi

¶ Filii excussorū. Aug. Filij apostoloz quibo dictū est ecutite pulue rem de pe· vel· sed ita vidētur dicendi ecutientes nō ecussi. verū et quod ecutit vt puluis ecussū dicitur· et vnde ecutit· vt vestis. Vt ecuti dicit aliqđ vt saccus vt ereat qđ intus latebat. ꝙbetę ergo clausa continentes sacramēta. ecussi sunt a ꝓdicatoribo acceden te eozum diligentia. et domino aperiēte abscondita. pduerūt aperta. Sicut illud ysaię· Cognouit bos possessorem suū. et asinus p̄ sepe domini sui· israel aūt me non cognouit. Hoc inuolutū ꝓdicatoū aliquis ecutiens dicit. Venit bos triturans de gente indęor̄ qz inde triturātes apostoli. Omnis cīn qui ꝓdicat verbū dei. monz obiurgat· terret triturat areā et bouis iplet officiū. Asinus vero ē populus veniēs de gētib⁹· vt insideat ei christus. significatus ī euāgelio p pullum asinę· cui nullus insederat. qz ad eū nec lex missa nec ꝓbeta. vtriq; aūt populo christus appositꝰ est in ꝓspio·i· vtriq; cibus est in altari. Ecce qualiter illud inolutū ecussū est. Ideoq; ꝓbetę dicūtur ecussi quibo ecussis generati sūt apostoli. et ita apostoli ecussoz sunt filij qui manu dei missi sūt vsq; ad fines terrę.

dederit dilectis suis somnum:

¶ Q. qui sūt dilecti filii· qui sūt fructus vētris· / his tūc erit hereditas merces. i. vita eterna·

¶ Scilicet. ¶ Ecce.

¶ecce hereditas domini ¶filij mer

¶ Q. quomodo colleeti sunt filii ¶ Celeriter omia transeūtes et sine errore fer.entes:

ces fructus ventris. ¶Sicut sa

¶ Alicuius· ¶ Dominis·

gittę in ¶manu ¶potentis: ita filij ex

¶ Apostoli filij ꝓbetarū sunt missi a manu dei· ¶ aug. Qui eīn plenus est seculi desiderio non est quo intret quod ille predicauerūt. ¶ Est ille.

cussozum. ¶Beatus ¶vir qui iple

¶ Sagittis· ¶ Nō erubescet qui in christo loquitur. et eius honorē querit nō suū·

uit desiderium suum ex ipsis: ¶nō

¶ Hereticis·

confundetur cum loquetur ¶inimi

¶ In christo· ¶ In cōmuni· ¶ vt omnes

cis suis ¶in porta.

nouerint quid loquatur.

Canticum graduum.

CXXVII.

¶ Miseri qui mundana.

Beati oēs qui

¶ Casto timore·

timent dominū: qui am

¶ Caf. hoc ait vt nō mō a malis sepemur· sed in fide ambulemus. ¶ Ita beati sunt qui timent quia. vel sine quia· ¶ Et o vos· vel o in quia omnes vnus.

bulant in ¶vijs eius. ¶Labores

¶ vel fructuū tuorum· ¶ Jamjan presenti de labore·

¶manuū tuarū ¶manducabis bea

¶ in futuro de fructu· ¶ Ecclesia vroz christi que est fertilis vinea. nō in omnibus vt paleis sed in laterib⁹·i· qui inherent christo.

¶Oles et bene tibi erit. ¶Uroz tua

¶ Canticum graduū. Laf. Non⁹ gradus est vt pacificus caste timeatur· qui solus eraltat· custodit· edificat.

CXXVII.

¶ Laf. Primo bona timētis enumerat. Secdo optat bona timenti.

¶ Beati omnes. Laf. Sciendū q̄uor ē timores pter naturalē q̄ oīb⁹ inest. sc̄z mundanū siue hūanū· seruilē· initialē· castum· vel filialē. Hūan⁹ timor est quādo timem⁹ pari picula carnis. vel pdere bona mūdi. hic in primo gradu cū mūdo deserit. sed timor diuin⁹ comes ē p oēs gradus. Seruilis cū p timorē gehenne cōtinet se homo a peccato quo ꝓsentia indicis 7 pnas metuit. et timore facit q̄dquid boni facit. Nō timore amittēdi eternū bonū quod nō amat· sed timore patiēdi malū quod formidat· Bon⁹ ē iste timor. et vtilis p quem paulati fit cōsuetudo iusticię. Et succedit initialis timor quādo incipit quod durū erat amari· et sic incipit excludi timor a charitate· et succedit timor castus de quo hic dicit· quo timem⁹ ne tardet ne discedat. ne eo careamus. ille vtilis sed nō pmanēs in eternū vt iste· de quo hic dicit ꝓbeta

¶ Labores manuū. Laf. Et nota q̄ a pluribo cepit dicēs beati. Ex q̄ oēs vnū sunt in xp̄o sin gulariter sequitur labores manuū ꝛc.

¶ Aug. Labores fructuum dicit cū deberet dicere fructū laboris. sed quia et labores cū gaudio sumūtur. ꝓter spem. et ipsi iocūdant· et modo sūt ab⁹ sed iocūdioz eoz fructꝰ erit quādo sancti veniēt cū ex portan. mā· su.

¶ Uroz tua. Laf. Et si hoc ad litterā accipi posset· tamē nec oīb⁹ timentibo deū cōuenit. nec soli. Sed mystice bene accipit et oīb⁹ timēti generaliter cōuenit. Q. d· ita beatus es o tu timēs· quia vroz·i· sensualitas bene ē sub vita rationi· et sic manēs in padiso·i· in quiete abundat in bonis operib⁹. Vel vroz sapientia viri. de qua salomon. ama sapientiā tangz sponsam. 7

ipsa amplectabitur te. que vt vitis vuas iocūdos fructus bonorū operū de dit. domus cogitatio. cuius parietes sunt duo testamenta. in quibus mens vt in lateribus domus cōsolidatur. Et de sapientia vxore filij nati nō filie. p infirmitate. hi circūdant mensam. i. altare quando pane celesti satiantur. Compantur nouellis oliuis. que viridiores et fortiores et in fructu vberio res. vnde et lumē et fessorum leuamen. Hic vitis et oliua memorātur sicut vulnerato a latronibus infundit vinū et oleū. In vino austeritas est iusti cie. in oleo lenitas mi sericordie. illud ad ve tus. hoc ad nouū test. pertinet.

Aug. Vel p vxo rem intelligitur eccle sia. Et dirigitur sermo ad christū cum dicitur tua et tui nec tamē mu tatur vox vel persona propter vnitatē capitis et corporis. vnus enim homo christus caput ē et corpus. et in capite quisqz fideliū hoc ha bet.

Bene. Cas. Vbi bene est omnia bona cō fluunt ad gaudiū sua uitatis.

Benedicat. Cas. Secunda pars vbi et pietate postulat bene dici timētes. optat hic bona timenti. que sali cet nō sunt malis com munia.

Vel dominus Aug. Iudeorum. Ex syon. pgressus. Bn dicat tibi. ñc. Ut videas bona. non que transeūt. sed bo na Hierusalem omnibus diebus. i. eterna que videbū tur semper. quod non ista possunt.

Canticū gra duū. Cas. Decimus gradus vt qui caste ti met. pro eo omnia ferat quod nūc expedit eccle sie inter malos.

Aug. Mali et si audiunt verbum dei. tamē quotidie turbāt ecclesiam scandalis. et tribulationibus. qui in euangelio compātur petrosis locis vbi semen aruit. quia nō habuit radicem. quos ab abel ecclesia tolerauit. et incipit quasi re spondeat querelis infirmorū. q tot malos ferant.

sicut vitis abundans: in lateribus
(† Opera. Qui et vxor ecclesia scilicet. † Quia pacifici. oleū aūt pacem figurat p cha ritatē sine qua nulla est pax.)
domus tue. † Filij tui † sicut nouel le oliuarum: in circūitu mense tue.
(† Sed quare hoc. ex timore dei. Conclusio beati.)
† Ecce sic benedicetur homo: qui
(† aug. Sed ne queras benedictiones has. que non sunt ex syon que etiā malis sunt. sz potius. Benedictione.)
timet dominum. † Benedicat ti bi dominus † ex syon. et † videas
(† Que est. Id est. eterna benedictione. † Ibi positus nūc spe tunc in re. † Cas. Cumulus bonorū eternitas.)
bona hierusalem: † omnibus die bus vite tue. † Et videas filios fi liorum tuorum: † pacem sup israel.
(† fructū bonorū operū. Cas. vel eos qui doctri na tua generātur. † Omnia illa bona vocātur pax.)

Canticum graduum.

CXXVIII.

(Pro frequentia passionum.)

Sepe expugna uerunt † me a † iuuentute mea: † di cat nūc israel. Sepe expugnaue runt me a iuuentute mea: † etenim non potuerūt michi † Supra dor sum meum fabricauerunt peccato res: † prolongauerunt † iniquitatem suam. † Dominus iustus † conci det ceruices peccatorum: † confun dātur et † conuertātur retrorsū † om nes qui oderunt † syon. Fiant si cut † fenum tectorū: † quod priusqz † euellatur † exaruit † De quo nō im plebit manū suā † qui metet: et sinū suū qui manipulos colliget. † Et non † dixerunt qui preteribant be nedictio domini super vos: † bene diximus vobis in nomine domi.

(† Matrē. † A primo tempe eta tis abel in quo solo aliquādo erat ecclesia et expugnata est a pfido fra tre chaym. † Istud. et nō timeat istud. cū se nectus expugnat. cōsoletur se de preteritis. Dū licet vt alii instruātur. Quid dicat. † Quare expugnauerūt q: nō consensi eis. qd ita ait. † Quia nō potuerūt facere vt cōsentiā. fecerūt vt portē ipsos. fere vsqz in finem. Mentē for tem humilem. † Et sicut sepe expugna. ita et diu quod ita ait. Cas. Nō sunt momentanee eorū insidie. sed lon ge. † vel iniusticiam. † Sepe expugna. me pecca. Sed nō hic semper quia. † aug. In hoc supbos et ceruicosos pec catores notat. † Cū viderint se damnari. † Inefficaces appareant. † Et qui ficte in trant oderunt. † Ecclesiam. † Herba que in alto nascitur sed sine radice. † aug. Quia mali ante sicci sūt qz de vita abeā † Interius. † feno. i. aridis. † Angeli sunt messores. qui bonos fructus col ligent vt offerāt deo. qui grana separabunt a paleis. Sed hi de malis nō implebūt manū vel sinū. id est. nō colligent ex eis bonā operatōnem vel bonā cogitationem. † isti non colligentur quibus. † Cas. Qui per istā vitam transeunt ad patriaz vbi prophete apostoli. qui predicatos charitate be nedicunt. supbis quid futuri sunt dicunt. † Non dixerunt.)

Canticum graduum.

CXXIX.

(vt ionas de ventre ceti. iste de hac vita mortali.)

De profundis clamaui ad te domine: † domine ex

(† Quid. hec scilicet.)

Cas. Ostendens primo que tulerit. cōsolatur infirmos. Secūdo agit de repbatione psequentiū. ibi dominus iustus.

Sepe expugnauerunt. Quasi o filij. Nolite mirari ad ista quasi noua. que iam diu sustinui. et ne turbemini quia. ñc.

Vel sepe expugnauerūt. Q. d. Expugnauerūt me. sed michi nō nocuerunt. Etenim. id est. quia nō potuerūt michi preualere. Cas. vt me fini rent et consumerent. quia etsi quidā sanctorū ad celū missi. tamen non po tuit ecclesia finiri. ideo ait. nō potuerūt michi. quia crescit ecclesia in aduersis.

Etenim nō potuerunt michi. Aug. Scilicet preualere vt me trahe rent in consensum peccati.

Supra dorsum. Cas. Quod mali nequeunt publice omnibus. oc culte singulis temptant suadere. vt qui a facie venientes viderentur. a ter go non sentiantur.

Prolongauerūt. Aug. Vel longe fecerunt a me iniusticiā suam. quia etsi mali cū bonis in seculo. si etiā in ecclesia sint. ne quis tamē putet iniquitatē iuxta iusticiā. et si eos porto tamē longe est a me eorū iniquitas. ne quis ergo timeat mixtos sibi malos qui longe sunt.

Dominus iustus. Cassi. Secunda pars vbi agit de reprobatione persequentium.

Qui oderunt syon. Quā nō tantū manifesti psecutores. sed etiaz qui ficte intrant oderūt. Qui enim nolūt obseruare verbū dei. oderūt eccliaz.

Fiant sicut fenum. Cas. Feno tectorū mali compatur. quia in cul mine superbie nascun tur. vbi nō solide stāt qui sepe dispeunt an tequā de vita tollantur. De quo. Aug. quia nullus in talibus fru ctus. Cas. qui manu vel sinu ab āgelis por tetur manus ad opa. sinus ad consciētiaz. sed in neutro fructus ē malis.

Quod priusqz euellatur. Augu. Nondū finiti sunt in iudicio dei. et iam nō habent succū viridita tis.

Et non dixe runt. Cas. Mos in ter hebreos erat ut via tor opantibus benedi ceret. vnde hic dicitur econtrario quia inani ter opantibus benedi ctio nulla datur.

Et non dixerunt. Quos non colligent angeli. quibus non pre dicauerunt apostoli. Et hoc est q ait.

Aug. Et nō dixe runt ñc. Maxime iu deis mos erat quibus cunqz operantibus di cere benedictio domi ni super vos.

Benediximus vobis. Cas. Bonis benedicūt. non in suo sed in nomine domini a quo omnia. nō ab eis.

Canticum gra duū. Cas. Vndeci mus gradus penitētia lis supplicatio. quia nec timens nec omnia ferens dignū se sentit christo. qa in corpore nullus sine peccato. et vna securitas est precibus inclinari.

Cas. Psalmus iste sextus est in ordine penitentionaliū psalmorū et vn decimus in ordine canticorum. per senariū notatur perfectio quia sex diebus perfecit deus mundū. per vndenariū transgressio. quia et denariū excedit. et ad duodenariū nō peruenit. vnde et vndecim erant vela capillacea in ta bernaculo domini. et vndecim sunt psalmi asaph. et in vndenario fuerunt apostoli semoto infelicissimo iuda. sed ad duodenariū redierūt substituto mathia. In his ergo intelligi datur quātecūqz perfectionis sit aliquis. non tamē sine peccato est. pro quo necessaria penitentia est. quia et hic senarius cum vndenario. CXXIX.

Cas. Primo penitens captat a sua persona misera. et a misericordia in dicis. vnde sperat magna. Secundo ponitur leta conclusio cum certitudine venie ibi. Speret israel in domino.

De profundis. Aug. Qui sentit se in pfūdo vbi fluctibus interioris et exterioris miserie atterit. imago dei gemit. clamat. donec eū liberet deus. ita vt renouet. clamor nō multū sinit esse in imo. Valde enī in pfundo sūt qui nec clamant cū viderint se quotidianis peccatis obrutos. et aceruis quibusdā

et molibus iniquitatū ꝓfl̄os. sed potius illos irridēt qui eos deū rogare thonēt. Hoc est, ꝓfundū in quo peccator contēnit sicut dicit scriptura. peccator cū venerit in ꝓfundū viciorū contēnit.

¶ Fiant aures. ꝛc. Idem verbis alijs repetit.

¶ Quis sustinebit. Aug. Quia ꝛpe oīus humana vita peccatis circūlatratur, omiloq; cōscientia suis cogitatōibus accusat. nō est castū cor qđ ꝓsumit de iustitia sua: ꝓsumat ergo de dei misericordia. quia apud eū ꝛpiciatio. vnde subdit.

¶ Quia apud te. Quasi q̄ spe clamas? Quia est in te misericordia. quod ita ait. Vel ita iunge. Aug. Nullus potest sustinere si observaueris iniquitatē: sed tamē nō despero. Quia apud te ꝛpicia. ꝛc. In hoc ergo michi spes est. Nā si vnder solū esse velles et misericors eē nolles oīes iniquitates observares, et quis ante te staret, quis staret in iudicio tuo. Una ergo est spes quia apud te ꝛpicia. ꝛc.

¶ Propter legē. Aug. Misericordię sustinui. quę peccata donat. et de cętero monet ne offendat homo. et si tribuauit remedium donat orandi. dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. et hanc legē dedisti in ipsa necessitate.

Sustinui te. expectans quādo venias et liberes ab oīni necessitate. Sine hac ergo lege misericordię et charitatis qua alter alterius onera portat. nullus sustinet. vel frustra sustinet.

¶ Et. ¶ Precibus placatur, vt clementer audiat. ¶ Auditus clementer.

audi vocem meam. ¶ Fiant aures tuę intendentes: in vocem deprecationis meę. ¶ aug. Sub molibus nāq; et fluctibus fluctuum iniquitatū clamat. ¶ aug. Hoc est ꝓfundū. cui cūspectis omibus nullū bonū videns. sed vndiq; mala. quasi expauescens clamat. Si iniquitates. ¶ Ad vindictas seruaueris. ¶ vel tem. catōis meę. ¶ Si iniquitates ¶ ob ¶ Quasi nullus. ¶ Nō tñ ego. seruaueris domine: domine ¶ quis ¶ Iudicē. ¶ Sz. ¶ In hoc ē spes: ¶ Sacrificiū quod ꝓ nob̄is oblatū est quo peccata soluit. sustinebit. ¶ Quia apud te ¶ ꝓpropiciatio est: et ꝓpter ¶ legem tuam sustinui te domine. ¶ Sustinuit anima mea in ¶ verbo eius: ¶ Cōuersio ad auditores: ¶ Q. est ne q̄ ꝓpter legē illā sustinuerit. vq; ¶ sperauit anima mea in domino. A custodia matutina vsq; ad noctem: ¶ Quod nō fallit qđ regnū promisit post ventū. ¶ vel vigilia. ¶ Similiter a custo-ma-vs-ad no. matutina vsq; ad noctem: ¶ speret ¶ Sed quomodo speras peccator quod habuit qui sine peccato. israel in domio. ¶ Quia apud dominū misericordia: et ¶ copiosa apud ¶ Qua ille qui sine peccato preceſſit deler peccata sequentiū.

¶ Matutina. Aug. Sperat vigilia matutina qui nō aliud a deo q̄m in mortalitatem sperat.

¶ A custodia matutina. Aug. Quia dñs tūc surrexit: quod et in nobis spam̄. et et tūc cepit ꝑ aīa nostra spare. et sperat vsq; ad noctē. i. quo usq; moriamur. aliter ñ valet. q; qui pseuerauerit vsq; in finē hic salus erit tin. Inde in lege caput et canda hostię domino offerebātur.

¶ Speret israel. Cas. Secunda ps vbi lęta cōclusio. secum de se ꝑdicat. vt lemp spent in dño. M. sicut aīa mea spauit similiter speret israel.

¶ Et ipse redimet. Cas. Hic dicit iam quid sit facturus ille, quem dixit misericordē et copiosum.

¶ Canticum graduū. Cas. Duodecim gradus est humilitas quā intus et extra hic se habere ostendit. Ad humilitatē ergo monet. CXXX.

¶ Cas. Primo ꝛponēs se humilē. pmā inducit nō humili. Secūdo suo exemplo ad spem monet. Ostendens ergo se humilē intus et extra ait.

¶ Neq; ambulaui. Aug. Nō fui superbus. nolui quasi in mirabilibus inotescere homibus. nō quęsiui aliquid sup vires meas. vnde me apud impios iactarē. vt qui miracula sibi optāt, potius querēdū est ne quis discordet in corpe christi. ne maior inuideat. sed in alterius bono vt in suo gaudeat. vt qui in gratijs abūdat magis se humiliet. secūdū illud. Quāto maior es humilia te in omnibus.

¶ Si nō humiliter sentiebā. Aug. Nutrit̄ in lacte quod est verbū caro factū. vt sic creſceret ad panē angelorū. ad verbū quod apud deum. Sed nō. Exaltaui aīam. vt heretici. qui si vtcūq; aliquid cepint. vel vili sunt capę. inde superbiūt. et cū adhuc teneri sup matrē sint. et portātur manibus vt creſcāt. qui portati fuerūt in vtero vt nascerent. a lacte ante tē pus sepant. vñ extinguūtur. Ita retributō. obstringit se maledicto. ita michi: vt illi qui supra matrē incūbens et nōdū grandiusculi ablactant. vel humilis debet esse homo ꝓpter superbiā nō scīm sciētiā. Alt̄ ꝓpter sapiētiā vnde aplus. Nolite pueri effici sensibus. sed malicia pnuli estote, vt mentibus ꝑfecti sitis. sed quidā ne sint superbi. dimittūt se nichil volunt discere. et remanēt in lacte. quos reꝑhendit aplus. facti estis quibo opus est lacte. non solido abo. Lactare ergo vt nutriaris et creſcas. et ablactat̄ panē comedas. Dicit ergo. Si nō humiliter s. s. e. a. m. si nō mente sed malicia puer fui. retribuitur michi quod puero qui ablactatur a matre. vt iam sit ydoneus panem comedere. Sana sententia. sed discordat quod addit. super matrem non dicit a matre vel a lacte matris, quod si diceret planus fieret sensus. Sed ait super matrē quod nō bene cōuenit. Infirmus eīm super matrē si ablactat̄ extinguit̄. bonum est adulto ablactari. ꝑ ei qui super matrē est ꝓnicioſū ē. ne ergo ablacteris quousq; super matrē es. sed ꝛ si adultus errat. redeat ad lac matris. et sic reuelabit deus quod alit̄ sapit. quia superbis resistit. humilib̄ dat gratiaz.

¶ Sicut ablactatus. Sicut eīm quicq; tēpora notant̄ in carnali pereatōe et alitione. ita in spūali. prius eīm ꝛcipimur in vtero deinde ibidez alimur donec ad lucem edamur. deinde manibus matris gestamur et lacte nutrimur. quousq; ablactati ad mensā patris accedamus. Primū ergo tps est tps cōceptionis. Secūdū in vtero alitōnis. Tertiū emissionis. Quartū portatōis ꝛ lactatōnis. Quintū ablactatiōis. Ita in vtero matris ecclesię primo concipimur. dum fidei rudimētis instruimur. Inde quasi in vtero eiusdem alimur in eisdem primordijs ꝓficientes. deinde in lucem edimur. dū per baptismū regeneramur. deinde q̄ manibus ecclesię portamur et lacte nutrimur dū post baptismā in bonis opib̄ informamur. et lacte similicis doctrine ꝓficiendo nutrimur. donec ia; grādiusculi a lacte matris accedam̄ ad mēsaz patris. i. a simplici doctria vbi ꝑdicat verbū caro factū. accedam̄ ad verbū in principio apud deū. Inde ē q̄ abrahā nō in natiuitate ysaac nō in circūcisione ꝑ in ablactatōe magnū cōuiuiū legit̄ fecisse. Hęc q̄nq; tēpora sancta seruat ecclia. dū eīm in quarta feria q̄rte hebdomadę mitię xp̄iang agoniste xp̄i vocant̄ q̄ eccię infantia ꝛcipit. Tunc eīm per eroresmū et catheclsmū rudimētis xp̄ianitatis imbuūtur. deide q̄i vtero eccle sic alunt̄ vsq; ad sabbatū sanctū. in q̄ per baptismū ad lucē generant̄. deinde q̄i manib̄ eccię gestant̄ et lacte nutriunt̄ vsq; ad pēthecostē. quo tēpore nulla difficilia ꝺicūtur. nō media nocte surgit̄. nō ieiunat̄. Sozo; nanq; nra parua ē et vbera nō habet. ideoq; paulatī nutriēda. vñ tūc illud petri in eccia cantat̄. Quasi mō geniti ꝛc. Postea spū paraclito ꝓfirmati. q̄i ab lactati incipiūt ieiunare. et alia difficilia fuare. Multi vero hūc ordinē pertrāsit̄ vt heretici et falsmatici se añ tps a lacte separātes vñ extinguunt̄. vñ hūc ordinē fuasse dicit Auḡ. ꝓi nutrit̄ in lacte qđ ē verbū caro fac̄. vt sic creſceret ad panē ageloz scz ad verbū qđ ē in ꝓncipio apud deū. Nam ipe ē panis de q̄ infans pascit̄. Panis eīm de mēsa trahit̄ per mīs māmillā vt sic peruenīat idē alimētū ad parūū ifantē. Sic xp̄s cū eēt verbū in principio apud ꝓfem. q̄lē ꝓ mō suo ageli cupiebāt. vt panē ageloz māducaret hō ipz verbū factū ē caro. vt ꝑ carnē patis celestis trālsiret ad ifātes. Et fm hoc ipm verbū crucifixū ē. ꝑ nō mutatū in hoiem. hō mutat̄ ē in illo. vt melior fieret q̄ erat. nō vt ipa suba verbi q̄erteret̄ per id q̄ ꝙ hō mortu̇ erat hō excitat̄ est et resurrexit. Quidq̄d passus ē hō. nō pōt dici nō passus deꝰ quia deus erat homo. ꝑ nō mutatus in hominē.

¶ Speret israel. Cassio. Secunda pars vbi concludit. suo exemplo cęteros mōnens.

¶ Sāguis qui tot̄ mūdi peccata redemit. cum redemptio. Et ipse redimet ¶ Israel se vendere potuit sed non redimere. ille israel: ex oīb̄us iniquitatib̄ ei⁹. qui sine peccato potest redimere.

Canticum graduum.

CXXX.

O ¶ intus. ¶ ꝑ hoc nota tōra ru. ¶ aug. Humilitatū cor facit Domie nō ē ex ficiū est deo. ¶ iam extra. ¶ Quia signū superbie exterius non ostendit. altatū cor meū: neq; ¶ elati sūt oculi mei. Neq; ¶ ambulaui i magnis: ¶ Sapiendo. ¶ Que sunt supra me. ¶ aug. vt simon magꝰ in mirabilib̄ supra se volut ire. delectat̄ potē. ia aplorū nō iusticia. talia ne volui agere qualia apli q̄ nō talis eē. ¶ Sed q; in mirabilibus super me. Si ¶ Beneficia michi data. nō humiliter sentiebā: sed exaltaui animā meā. ¶ in supbiendo. ¶ Si nō humiliter sentie. q; erat. animā meā. ita fiat recti. Sicut ablac. ꝛc. id est. indigens foueri sinu matris pit. si sic ablactatus. ¶ id est a lacte matris separatus. ¶ anima mea; ¶ Sicut ¶ ablactatus ¶ incumbēs. ¶ Hoc solem̄ dicere. qđ de cōfidimus. ¶ vel tre. ¶ vel a est super ¶ matrem suā: ¶ ita retributio ¶ ita ego. ¶ Ergo. ¶ Quia sic mala seculi tolerare potent. in anima mea. ¶ Speret israel

¶ Canticū graduū. Cas. In. xiij. gradu iam humilis et mānsuetus sat agit de ędificatione spūalis domus. vt et dauid ad litterā fecit. qui domū deo ędificare voluit. Et cōgrue post gradū humilitatis agit de ędificatōe domus. quia p humilitatē efficit aliquis domus dei. vnde in ysaia. Super quē requiescet spiritus meus. nisi super humilē et quietū. et trementem sermones meos.

CXXXI.

¶ Cas. Primo ostendens votū ędificandi domū ꝓcatur vt impleat. Secundo ostendit domū ędificatā ibi. Ecce audiui. Tercio dicit promissiōes dei factas ędificate syon ibi. Juravit dominus. Volēs ergo ędificare domum dño ait in pśona totꝰ christi capitis. O domine. ꝛc.

¶ Dauid. Augus. Ad litterā mānsuetus. vt sauli malū. p malo non redderet. Tipice vnus homo caput et corpus. cuiꝰ humilitas et mānsuetudo cōmendatur. ad hoc mēsito

Sicut iurauit. et vo. vouit. i. vt impleat quod promisit. nemo sumat virtutibus reddere quod vouit.

Vouit aūt ecclesia in mānsuetudine vt sit domꝰ dei. quo nichil gratius potest deo offeri. Domus autez est in sua nō grit. sed de cōmuni gaudet. de proprijs fiunt mala. vnde ait. Si introiero. Sciebat se. ꝓprio impediri ne fiat locus dei

¶ Si introiero. Usq; donec inuenīā locū dño. littera suspendit. z est aposiopesis ac si dicerz. Si hoc vel illud fecero nunq; de cętero michi creda tur. Quasi. Jurauit dauid dño. Si introiero ta. domus meę. ꝛc.

† ś id est. semp sine fine. † ś Quia post nō erit in domino: ex hoc nūc et vsq; in spem sed res. seculum.

Canticum graduū.

CXXXI.

ś pater:

Emēto domine dauid: z omnis mansuetudis eius.

† ś Spūalis. ś aug. Manu fortū qz in mansuetudine dyabolū vicit.

† ś firmiter pmisit. et ex voto voluntatis.

Sicut iurauit domino: vouit deo iacob.

† ś futura attendentiū. † ś dicēs. ś Si quē tū vouit deo iacob.

Si introiero in tabernaculū domus meę: si ascēdero in lectū strati mei.

† ś Si acquieuero carni. ś Ideo ascen. qz res priuata supbos facit † ś Qui dormit non facit locum deo.

Si dedero somnū oculis meis: z palpebris meis dormitatōē.

† ś aug. terrene felicitates sunt somnia dormientiū que cito transeūt. ś Id est. carnalē vel terrenā delectatiōnem. † ś Mentis. q. non dabo.

† ś Et vt plus dicā. ś Quod minus est q̄ dormitio. Q. non dabo.

Et requiē temporibus meis. donec inueniā locū domino: tabernaculuz deo iacob.

† ś Q. nō dabo. ś Et vt etiā minus dicā. i. qđ minus est a me remouebō.

† ś nō introibo in tabernaculū donec nō ꝙ post illa faciat sed in loco pato in se et in alijs requiescat. ac si diceret. Nō ita facia sed illud.

† ś aug. Beatū presentē statū vbi militaē. in futuro domus pacis. vbi paūabitur.

† ś Hoc pmisit dauid et cōpleuit. nā. ś vel um.

ś Locū scilicet et domū.

¶ Ecce audiuimus eaz

† ś Quia qđ in imagine predicatū est iudeis in ſt de gentiuz manifesta tū est. vnde mittit dominus verbū in iacob et ceci dit in israel.

in effrata: inuenimus eā in campis silue.

† ś vt amplius cōfirmet dicit se audisse. ś Qui intrat vt habitet ipse a deo habitatur.

ś vel bi.

† ś dei iacob † Etiā. ś aug. i de eis etiamus in quibus stant pedes eius. bi sunt qui pseuerāt vsq; ad finem.

Introibimus in tabernaculū eius: adorabimus in loco vbi steterūt pedes eius.

† ś domini. † ś Et o domine re prius exaltato exalteur postea ecclesia

† ś Surge. ś aug. terre. ś te cunte ad patrem. Aug⁹. regale sacerdotiū induaē fide. quia iustus ex fide viuit. vn de petrus. vos estis genus electū. regale sacerdotiū. gens sanc. ꝛc.

Surge domine in requiē tuam: tu et arca sanctificationis tuę.

† ś Accepto pignore spūs letētur mētes spe resurrectionis. ś id est. minores subditi.

Sacerdotes tui induātur iustitia: et sancti tui exultent.

ś A iudeis o deus pater.

Propter dauid seruū tuū: nō auertas faciez christi tui.

† ś illi. vel christo.

Jurauit dominus dauid veritatem. et non frustrabitur eum:

† ś vel penitebit. † ś dauid.

† ś dicens. ś aug⁹. Poterat dicere de fructu femoris tui. Qz significāt? ait de fructu vētris. qz de femina natus est xp̄us. quo. i. ad quā vir nō accessit. vnde. Et exiuit ꝙ clau. por. lux et decus. ꝛc.

de fructu ventris tui ponā super sedem tuam.

ś Quos paries ad tales facit.

† ś nō omnes. sed custodientes testamentū.

Si custodierint filii mei testamentū meum: et testimonia mea hec que docebo eos. et filii eorum usq; in seculum sedebunt super sedem tuam.

† ś Quia qđ in imagine predicatū est iudeis in ſt de gentiuz manifesta tū est. vnde mittit dominus verbū in iacob et ceci dit in israel.

† ś vel bi.

† ś Surge. ś aug. terre. ś te cunte ad patrem. Aug⁹. regale sacerdotiū induaē fide. quia iustus ex fide viuit. vn de petrus. vos estis genus electū. regale sacerdotiū. gens sanc. ꝛc.

† ś Accepto pignore spūs letētur mētes spe resurrectionis. ś id est. minores subditi.

† ś illi. vel christo.

† ś vel penitebit. † ś dauid.

† ś dicens. ś aug⁹. Poterat dicere de fructu femoris tui. Qz significāt? ait de fructu vētris. qz de femina natus est xp̄us. quo. i. ad quā vir nō accessit. vnde. Et exiuit ꝙ clau. por. lux et decus. ꝛc.

† ś nō omnes. sed custodientes testamentū.

¶ Cas. Vel ex pśona xp̄i ab illo loco. Si introiero in taber. do. meę. scilicet cęlestis habitatōis. Tabernaculū est cęlestis habitatō. Si ascendero. ad dextrā patris. vbi lect⁹. i. requies et finis laborū. Somnū. reqes mortis triduanę. deinde alijs verbis idē repetit. Et palpebris dormitatōe. Et requiē temporibus. A requie temporꝝ somnꝰ venit ad oculos. quia dormituris tpa grauari incipiūt. Cū ergo incipit delectare ad peccatū aliquod tempale. grauatur tēpora. ſs ne des te illi delectatōi. et somnꝰ nō venit ad oculos. Ista cogitatione si quasi cōfricaris frontē excutis somnū.

¶ Inuenīā. Aug. Dicit quia vir quęsiuit. Locū domino. in seq̄rebat. qui sup. humilē et quietū requiescit. Locus autē dei est si sua deserit re. vel saltem amore. si se nō amat sed deū.

¶ In tabernaculo. Aug. Adhuc gemimus. In domo laudabimus. quia gemitus est pegrinantiū. laudatio iam in patria cōmorantiū.

¶ Deo iacob. Aug. Dicit solusse. sicut supra dixit promisisse.

¶ Ecce audiuim⁹. Cas. Secūda ps vbi ostendit ędificata domus. et vbi. et ꝓcatur vt exaltet. et ne iudei sint pnitus alieni.

¶ Ea. Aug. Vel eam. quā cā? sedē dñi qđ ē in effrata. speculū. dom⁹ ergo dei futura in ꝓphetis ꝓdicata est. in quibꝰ imago et vmbra futurorum.

Inuenta autē est in gentibꝰ. vnde subdit. Introibim⁹ eum. vel eaz in cāpis silue. i. in gentibus incultis vbi erant vepres ydolatrię.

¶ Vel ad litterā. Cas. Ecce audi. eū sez dominū nasciturū. in effrata: bethleē vbi natus est dñs. auditū est nasci in bethleē. sed ꝓpter fidem gentiū in campis silue comptus est.

¶ Introibimus. Aug. Nos quoq; pseuerādo in militia. nō tm introibim⁹ vel introibim⁹ in tab. eius dei iacob ad hanc domū pertinet q̄ aliqs tangis viuis lapidibus charitate cōpaginat⁹ est. Intrat ergo qui diligit et qui intrat domus dei efficitur.

¶ In loco. Aug⁹. Domus dei est. vbi dēbet adorari. ꝓter quā si audit deus ad vitā ętērnā. ille ad domū p tinet. qui est charitate compaginatus aliq̄. Vel locus in quo stāt pedes dom⁹ dñi xp̄us ē. in quo pseuerant

¶ Surge. Aug. Ei dicat q̄ dicit. dormisti conturbatus. surge a morte. i requiē tuā. vt iam nō cōturberis. q̄a mors illi victra nō d.

¶ Sacerdotes. Aug. Accipit colle sacerdotes et sanctos sez oēs fideles. vel p sacerdotes sign ficat platos ecclesię. p sanctos subiectos fideles. arcā ergo quā surgere ꝓcatus erat p partes ecclesię distinguit. Sacerdotes. vt in veteri testa. sacerdotes diuersis ornamentis trabi. euangelici sacerdotes diuersis virtutib⁹ adornāt. hę sunt ornamenta quę dē erigit. Quę eīm legales pontifices in veteribus gestabant. illa euāgelici sacerdotes in cordib⁹ habere debent.

¶ Propter da/uid. Cas. Memento et bene dico. ꝓpter dauid. qz iurauit dominus dauid.

¶ Propter dauid. deinde ex pśona ipius dauid rogantis deū patrem.

¶ Aug. Quia eīm xp̄us a iudeis facie auertit ad gentes: rogat pater propter reliquias israel vt saluę fiant. quod in apłis. z in alijs multis impletū ē Et ait ꝓpter dauid ac si diceret mei etiā memento; vt ꝓpter me indeos fundatus nō repellas.

¶ Juravit dominus. Cas. Tercia ps vbi dicit. promissiōes dei factas ędificatę syon. i. ecclesię. Et loquit dauid in sua vel in totꝰ xp̄i pśona.

¶ Aug. Juravit. Vel penitebit. Pęniteri dicit deus nō ꝓpter cōsiliū sed operis mutatōem. Non eīm pnitentiā patię deus vel in aliquo fallitur. vt velit corrigere in quo errauit. Sed quomō homo quē pnitet mutare vult quod fecit. Et sic vbi audis. quia pnitet deum. mutatōnem ipam intellige aliter facit illam deus. aliter tu. Tu eīm facis quia erraueras. ille facit quia vindicat et liberat.

¶ Super sedē tuā. Dauid sez. Jacta illud. Et dabit illi deus sedez dauid patris sui. qz quos dauid tempaliter rexit. christus spūaliter.

¶ Si custodierint. Aug. Mentā videtur facere parentes filijs suis. per hoc ꝙ dicit. Si filij custo. et filij eorū sedebūt. Sed sciendū ꝙ homines spem suā debent filios generare et relinquere. filij spes eoꝝ sunt. ideo nomine filiorū spem posuit per filios antē filiorū fructus spei accepit. Et est sensus. Si custo. fi. id est. spes. Et fi. e. in eter. se. su. se. t. filij fructꝰ eorū id est. tales fructus habebūt. vt spes eorū nō fallat. sed veniat quo sperat.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Vel filios accipe homines p filios eorū imitatores. Et est sensus. Si custo-
fi-t-id est-homines et te nati testa-m-et testi-m-h-q-do-e-hoc nō mutat. Et
etiā filij eorū-i-seqces eox in seculū sedebūt. Quid ergo si nō custodierīt pe
rit promissio. Nō quia si in te nō implet impletur in alio et filij david sunt non
stirpe sed cultu dei et fide si ergo nō custodierint testimeū nō filij nō ergo glo
rieris de carne.

¶ Si custodierint. Vel ita vt p dauid intelligat christus. Et agit de p
missione facta christo
hoc modo. Iurauit
do. pater. Dauid.
id est christo. Veri
tatē et nō fru. vel
penitebit eum dicens.
De fru. ven. t. p. s.
s. t. id ē illos quos pa
ries ad fidē o tu chri
ste facia reges sui. Nō
tamē oēs. Ē custodien
tes testamentū. vnde
subdit. Si custo. fi.
t testa. m. et testi.
m. h. q. d. ē hoc non
mutat. Et filii eorū
si custo. testa. Sede
būt s. s. t. id est parti
cipes erūt tue beatitu
dinis. vt sicut es regie
potestatis. ita et ipsi p
modo suo et hoc. Us
qz in seculū seculi
id est in eternū.

¶ Nec requies
mea. Augusti. Sic
amat nos deus. vt se
dicat requiescere. si nos
requiescamus in illo.

¶ Videam. Aug.
Vidua est anima. q̄
se intelligit deserta om
ni auxilio. nisi solius
dei.

¶ Panibus. Aug
Deus est panis qui in
carne se lac fecit.

¶ Sacerdotes
eius. Vel distingue
inter sacerdotes z san
ctos sicut supra. Et ē.
Sacerdotes ei?.
id ē platos. Induā
salutari. id est chri
sto. i. vt honesti sint ad
docendū. Et sancti
eius. i. subditi. Et
ul. exulta. de christo.

† Pactū baptismi. † Precepta vite
lij tui † testamentū meū: et † testimo
† Non que ipsi sibi constituant. † Si custo
dierint.
nia † mea hec que docebo eos. † Et
† ḡdiu durabit hic, vel cuius nō est finis quali
nō est temgale premiū sed eternū.
filij eorum † vsqz in seculum: sede
† Beatitudinis. vt sicut es regie potestatis. ita
ipse pio modo suo. † Hoc p̄mittit gratis non
pro meritis.
bunt super † sedem tuam. † Quo
† Ecclesiam.
niā elegit dominus † syon: elegit eā
† vbi spūaliter habitet qui vbiqz ē. † dicēs.
† verba dei patris.
† in habitationē sibi. † Hec requ
† Hoc nō ad litterā cū sepe euersa sit hierusalē.
† Quia durat in eternū. † Id est in ecclesia.
† Non pro merito suo.
mea in † seculū seculi: † hic † habita
† Sed. † dans benedictōem. vnde subdit.
† Et.
bo quoniā elegi eaz. Viduaz ei?
† Iugi benedictōne. † nō presumentes de
deo. vnde alibi. Edent pau. et satu. saturati
sūt in se. nec saturabūtur. sed humiles quāto pl?
esurīūt. tanto plus mādūcant. z tanto pl? esurīūt
quāto inanes sunt a seculo. pl. nus fastidit.
† benedicens benedicā † pauperes
† Syon. † id est celesti pane. † genus
electū scz omnes fideles.
† eius saturabo † panibus. † Sa
† vnde. Quotquot in xpō baptisati estis christū
induistis. † Christo.
cerdotes eius † induam salutari: et
† Idem qui et sacerdotes.
† sancti eius exultatōne exultabūt.
† vel illuc. † Ideo exul. quia. † vel susci
tabo. † id est. christū.
† Illic † producā cornu dauid: pa
rauī lucernā christo meo. Inimi
† Christi. † aug?. Ipse sanctificat. et nemo
alius in eo sperare nō gloriā sanctificatio. in hoc
cos † eius induā cōfusione: † super

mendat charitas ptimi qnq nullā admittit alienatōem mētis seu divisionē
Hic ergo vir iustus de cohabitatōne fratrū exultans ait.

¶ Ecce q̄ bonū. Aug. Iste versus toto orbe notissimus. vt tuba spūs
sancti vinclos cōgregauit monasteria plurima pepit.

¶ Las. Ecce. Quasi plus ostēsione q̄ lingua explicetur.

¶ Habitare in vnū. Aug. Hoc de omnibus xpianis. sed ppzie conue
nit monasteriis. a quibus tamē ad ceteros benedictō descendit. vt etiā illis
fratribus de iudea. de
quibus dicit. erat illis
cor vnū et ani. vna.

¶ Barbaz aaron
Aug. Ecce determina
tio. Id est in aposto
los et alios pmitivos
sanctos qui primo pro
fide certauerūt. sed vi
ci nō potuerūt quia iā
caput passuz ꝑcesserat

¶ Aaron. Aug. Sa
cerdos qui se ipsū ob
tulit. i. xpūs qui intra
uit in sanctasanctorū.
qui fuit victima et sa
cerdos. qui cū in mun
do nō inueniret mun
dum quod offerret. se
ipm obtulit. qui cū ec
clesia est vnus et totus
xpūs. In capite ei? vn
guentū. quia in eo ha
bitauit plenitudo di
uinitatis corpalit. cui
nō est datus spūs ad
mēsurā. Ē a capite xpo
ascēdente ad celos ve
nit spūsanct? in bar
bam. i. fortes. strenuos
alacres quos barba si
gnificat. que est indi
cū virilitatis. primuz
in apostolos in illos q̄
primos impetus seculi
sustinuerūt. sed vinci
nō potuerūt. Ab illis
descendit etiā in ozam
vestimēti. Vestis christi ecclesia sine macula
et ruga. Ora vestis fi
nis in quo vestis p̄fici
tur. hi sunt pfecti q̄ in
vnū habitant. qui le
ges christi implēt. que
est alter alterius o. p.
Vel ora ad quā descē
dit vnguē tū. nō in laterib?. sed qnē in capite. tales sunt qui habitant ī vnū
sicut p illas oras intrat caput bois vt vestiat se. sic p fraternā p̄cordiā xps
intrat vt ab ecclesia vestiat. Et significatur ideē qui et primus p oram vestis ī
iuxta aliam proprietatez. Ros. de celo gratia qua fratres in vnū habitāt
nō suis viribus vel meritis.

¶ In oram. Las. Vel p oram que est finis vestis intelligūtur sancti qui
erūt in nouissimis temporibus ecclesie scz tpe antixpi. Et est sensus. Descen
in o. vesti. e. id est vsqz ad extremitates ecclesie et in fine mundi. que est tuni
ca indumentum indumentum. Deinde aliis verbis idē notatur idē dicit sicut et ros. zc.

¶ Ros. Las. Tenuis aqua. vnde terra germinat. et significat gratiā qua
peccatores cōuertunt. Hermon. anathema accipiūtur peccatores. p hō
ecclesia. Ros eius. i. hermon qui peccatores nutrit in bono. descendit ī lyō
quādo cōuertūtur ad ecclesiā que eos recipit. Et est sensus. Ita est illud bo
nū. sicut ros hermon. i. gratia nutriens peccatores. Qui descendit in mon.
syon. i. quo illi cōuertūtur ad ecclesiam.

¶ Hermon. Aug. Ad litterā mōs trans iordanē. Mirum ergo q̄ ab
eo in syon ros descendat. sed hermon dicit timē exaltatū. i. xpūs primus ī cru
ce post in celo exaltatus. a quo ros gratie descendit in syon. i. ecclesiā non
em in vno est ecclesia. nisi eius dono et gratia. Idem syon quod barba et

cui sensū est nō posset fluere
ipsum autem efflorebit sanctifica
tio mea.

Canticum graduum.

CXXXII.

§ aug. Quod ostendentis est.
§ vile.
Ecce quā bo
† id ē delectabile. § Quia
sunt bona que nō delectant.
† Erat illis cor vnū et anima vna in deū.
nū et q̄ iocundum: † habitare fra
† Recte dispositis singulorū diversis officiis.
† inunctio spiritussancti. que prius fuit in ca
pite christo. § A similitudine regū z sacerdotū
qui sacrati sunt christi. § ita bonū et iocundū ē
habitare fratres in vnū.
tres in † vnū. Sicut † vngentuz in
† Christo. † A capite christo.
† capite quod † descendit in barbā:
† determinat in cuius barbā subdens bar. a.
† veri sacerdotis christi. † vngentū.
† postea.
† barbam † aaron. † Quod † desce
† id est. n illos pfectos qui in vnū habitant. et
sit comparatio inter cohabitatōem fraternā et spūa
lem vnitōnem tanḡ inter causam. et effectum.
† Christi.
dit in † ozam vestimenti † eius: sicut
† aug. Mons paschalis sicut et mons syon. gra
tia quā gentes receperūt. primus descendit in syon
id est. s. per iudeos.
ros † hermon qui descendit in mō
† ideo bonū est io. ha. fra. in vnū. § in fratrib?
qui in vnū precepit benedictōem. ne cōcordes be
nedicent deū. Concordes em̄ benedicūt deum. di
scordes non. † p̄dixit.
tem syon. † Quoniā illic † manda
† Die. † in futuro duraturam.
nit dominus † benedictionē: et † vi
§ in eternum.
tam vsqz in seculum.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

ora vestimenti. idem vos hermō quod supra vnguentū scs gratia p quā fit cohabitatio. Qui eīm in vno sine rote charitatis sunt inquietū iumentū in ēnctura quod nō trahit: sed turbat. hi etiā murmurāt. de quibus dicitur ḡcordia fatui rota carri sonū portat: et semp murmurat. hī sūt qui relinquūtur in mola in agro in lecto. qui in vnā solūmodo corpe. ceteri assumūtur. qui in vnū sunt corde.

¶ Canticū graduū Laſ. Quintusdecimus gradus charitas seculi.

CXXXIIII

¶ Laſ. Et est hic tercius psalmus de charitate dei de qua ℔ agit sicut supra de charitate ptimi. Laſ. Nō q̄ alia gratia sit qua diligit deus. z alia qua et ptimus. Sed quia diuersos actus habz ipa gratia et diuersa diligunt ea. Monet ergo ad diligendū deum.

¶ Laſ. Primo inuitat pluraliter benedicere deū. Secūdo optat benedici. ibi. Benedicat.

¶ Ecce. Demōstrantis est. Et quibz faciat hanc demonstratōem determinat vos serui.

¶ Statis. Permotū nō est sedere in domo domi. Vel de eisdem intelligit. Et per domū intelligit eccleſia. per atria latitudo charitatis. In charitate eīm q̄s extendit vſq̄ ad inimicos latitudo est. in odio angustia. Q. d. vos benedicite. Qui statis. id ē. pseueratis. In domo do. id est. in eccleſia. Et qui statis. In atrijs d. d. n. id est. in latitudine charitatis vbi nullus angustiatur.

¶ Extollite manus vestras. Sicut moyses manus suas leuauit pugnante populo israel cōtra amalech. Extol. dico in sancta. vt intentōe eterne salutis bonū opemini aliter eīm nō valet.

¶ Benedicat tibi dominus. Secūda pars vbi optat benedici fideles. Q. d. Benedicite et vt hoc possitis. Benedicat te dominus benedictōne que est ex syon. Qui pōt. quia ipse est qui fecit celū et terrā.

¶ Laſ. Benedicat. Supra hortat plures benedicere deū. ipse vero vnū benedicit tantū. quia et si plures sint tamē in vnū sunt. et vnitati ꝓuenit benedictio. vnde vnus in piscina sanabat qui prior descendebat. Esto ergo in vno. et ad te perueniet benedictio.

¶ Alleluia Laſ. Post gradus qui ducūt ad eternitatē. cōgrue ponitur alleluia. vt eccleſia fruatur laudibus dei. cui tale munus paratū est.

CXXXIIII.

¶ Primo demōstratiua oratōne monet deū laudare. ꝓpter eius potentiā enumerās eius magnalia. Secūdo cultores ydolorū redarguit ibi. Simulacra. Tercio omnes ordines monet ad laudē ibi. Domus israel. ꝓpheta ergo quasi intentōem suā apiens. post gradus stantes in domo alloquit. vt post beneficia laudent dicens laudate qui. serui. addit qui statis non turbantes vel in secretario vel ingressu.

¶ Laudate serui. Deinde qui et ēre laudare debeant subdit laudate dominū quia bonus. Aug. Si omnia laudant quia bona. ꝓpria causa laudis ē quia bonus est ex se. i. se. cum bonitas nō ēt̄as sed natura. Ille bono suo bonus et nō alinde ꝓticipato bono. Ille se ipso bonus nō adhęrendo alteri bono. qui nō eguit aliquo bono vt fieret bonus. Sed egnerūt illo cetera vt fierent bona. sed quia ipse a nobis non potest videri qualiter in natura sit bon⁹. vel opa videam⁹. quia suauis dū dedit se posse guſtari carnē factū. vt de pane angelorū viuat homo. Tem-

Canticum graduum.

CXXXIII.

¶ In hoc tēpe in his aduersis. ¶ tot gradus conscensis.

Ecce nunc be

¶ Adunati in vnū.

¶ vos dico.

nedicite domino: omēs serui do-

¶ perseueratis. ¶ In penetralibus scilicet maiores et perfectiores in eccleſia.

mini. Qui statis in domo do-

¶ Et vos etiā qui statis in ingressu scilicet incipientes.

mini: in atrijs domus dei nostri.

¶ In aduersis nō solū in diebus ꝓsperitatis.

¶ Corporis et operis.

In noctibus extollite manꝰ ve-

¶ Nichil boni vobis tribuentes sed totū deo.

stras in sancta: et benedicite domi-

¶ Laſ. Qui tot grad⁹ conscendit benedictionem supernā loco remuneratōis accipit. quia omne munus ascendentiū benedictio est.

no. Benedicat tibi dominus ex

syon qui fecit celum et terram.

Alleluia.

CXXXIIII.

¶ Aug. vnde vos meliores estis nō ipse. bonus eīm ille sp manet vt est.

Laudate nomē

¶ Quare quia serui estis laudate: alioquin offendant. quia ipsi serui et ipse dominus. ¶ Qui. ¶ Ecce vos.

domini: laudate serui dominum.

¶ Non quidē mali. sed. ¶ Non qui ruitis. vt de laudare deberis.

Qui statis in domo domini: in

¶ Propter hoc laudate.

atrijs domus dei nostri. Lauda

¶ vno verbo laudis causa explicata est.

¶ Propter a quo sunt omnia bona.

te dominū quia bonus dominus:

¶ Rei nominis. ¶ gustanti.

psallite nomini eius quoniā suā-

¶ psallite quia iste fecit que capere valetis.

¶ Iudaicū populū. ¶ gratia nō merito. ¶ vel mis.

ue ē. Quoniā iacob elegit sibi

¶ Alijs verbis idem repetit.

dominus: israel in possessionē si-

¶ vnde scis quia. ¶ Rapi? ad superna quod nō omnes possunt scire. sed credant nescenti qui intrauit in sanctuariū dei et audiuit arcana et ineffabilia verba que nō licet hōi loqui. ¶ In sebi. Quia ego cognoui q̄ ma-

gnus est dominus: et dominꝰ no-

¶ Id est. super omēs deos. qui sunt in celo et in terra. quia eos fecit. ¶ Redit ad opera que capiātur. ¶ Hic breuiter concludit omnia.

ster ꝓ omnibus dijs. Omnia

¶ Laſ. Causa omnīū que fecit volūtas est. nulla necessitas sed bonitas.

quecunq; voluit dñs fecit in ce-

¶ Quod cōmeatur. ¶ Pro. pfundiate igno ti occeani.

lo et in terra: in mari et in omni-

patur saus in hoc pō ita vt et firmior sit et infirmior sicut et ꝑ moysen quādo eū mitteret ad filios israel cū diceret. Ego sū qui sum. hec dices filijs israel. Qui est misit me ad vos. quod quia non capit homo cōtinuo tempauit. et dixit. qō posset capi ab homine ita. Ego sum deus abraā d. i. d. i. Quod nomē ꝓpter hominē ne videret ꝓpale. addit ℔ nomē est michi in eternū. nō quia illi eterni. sed quia eos eternos facit postea sine fine. habuerūt quippe principū sed finē nō habebūt. In quibz totū semē israel itelligit. tota eccleſia cogitatur.

¶ Psallite nomini eius. Id est. laudate eum eo q̄ id fecit quod res sui nominis exigit. cū se incarnatū dedit hominib⁹ gustari

¶ Jacob. Lucator interpretatur z signi ficat illos qui contra spūales nequitias luctantur.

¶ Israel in possessione. Aug⁹. Ad litterā. Cetera gētes sub angelis custodiendas domin⁹ posuit. iacob sibi elegit. quez vt agrū coleret. seminarz posſideret. seminaret.

¶ Omnia quecūq; N. magnus est in essentia. magn⁹ in opibus. quia omīa. ꝛc.

¶ Aug. Si oīa opera comphendere non possum⁹. hoc de eis firmiter teneamus. q̄ omnia a deo facta.

¶ Aug. Omīa que cūq; voluit. Tipice ℔ in omnibus possumus agnoscere. Celū spūales. terra carnales. et hi duobus ꝑstat eccleſia. In his facit quecūq; vult. et etiā in mari. in ifidelibz. in quibz nichil sit nisi iussa dei. nō eīm seuiūt nisi ꝓmittante a deo. Abyssi latētia corda ꝓfunda corda mortaliū profūde cogitatōes hoīm. et ibi facit deus q̄d vult. Interrogat iustū et iniquū. latet cor bonū. latet z malū. z in vtroq; est abyssus. sed deus hoc videt quē nichil latet. hoc cōsolat. illud torquet. Et ipse est educens nubes que sūt ꝓdicatores. vnde. Mandabo nubibus meis. ne pluant sup eaz imbrē. Et tē. Qui sunt hi q̄ vt nubes volant. quas nō tantū de israel misit. sed z ab extremo terrę excitat. quid de ipis facit: fulgura i pluuiā. minas ad misericordiā flexit. de terroribus irrigauit. ꝓdicatores nāq; z terret et blandiūtur. Terrēt cōminādo eterna supplicia. Mulcent ꝓmittendo eterna gaudia. Ideoq; z de mānā legitur q̄ liquescebat ad solē z indurabatur ad ignē. Mana eīm celitus datū figura est diuini eloquij quod liquescit ad solē. dū mentes fidelīū futurę claritatis. ꝓmissione letificat. Vt cū ait fulgebūt iusti sicut sol in regno patris eorū. Indurat aūt ad ignē. dū peccantium cōsciētias. futurę ꝓne cōminatōe adurit. vt illud oīs arbor que non facit fructū bonū excidet et in ignē mittet. Ideo in veteri legi in veste sūmi pontificis erat coccus bis tinctus. qui habet speciē ignis. Ignis eīm duo facit. vnit scz et lucet. Quia ꝓdicator peccantiū corda adurere debet fulgure cōminatōis. et ꝓcul mentes confouere ꝓmissione eterne lucis. Inde etiā est q̄ baculus pontificalis ex inferiori ꝑte pungit. superiori in anteriora extendit. Quia ꝓdicator pungere debet vicia carnis. et mentis vires in anteriora dirigere. ita tamē q̄ ad sui cōsideratōnem semp redeat. ne cum aliis ꝓdicauerit ipse reꝓbus efficiat. Et in principio sermonis sui accusator sit. ne videat vestucā in oculo alteri⁹ gestās trabē in suo. Ꝓdicatores nubes. ꝓpter carnē vētī. ꝓpter spūm. Nubes vident. venti sentiūtur nō videt. z quia caro de terra: nubes excitat ab extremis terrę. sed spūs hominis ignoratur vnde veniat. vnde ecce dicit. Qui educit ventos de thesauris suis.

Qui percussit. primogenita fides. vnde ibidem⁹. qua vita ꝓfuit homo in mell⁹. Egyptus afflictio. Quicūq; ergo affligit eccleſiā et scand ala facit

et si xpianus dicit· perdit fidem. Ab homine. homo·i· doct⁹ q̄ et trahit post se indoctas turbas·i· pecora. pharao dissipatio. Egiptus vt diximus afflictio·dissipatio ergo p̄cedit vt rex·et sequit afflictio. Dissipati eñ affligunt ecclesiā. vt eñ affligant dissipant. Percussit gentes et reges quas et quos: Seon regem a. occidit. Seon tentatō oculoū. amoræi amaricātes. amaricātes ergo regē habent tēptatōem oculoū. Temptatō oculoū ñ est nisi in mendacō oculoꝝ·putat habere rem·veritatē nō habet. Retur eñ quod nō est·nō intuet. Temptatio ergo oculoū·i· falsa / cia vt res p̄cedit·et se / quit amaricatio. occi / dit deus in homine illū regem. quādo bo / mo damnat simulatō nem·et diligit verita / tem·et desinit amarica re. Og. cōclusio. dya bolus qui interdudit viaꝫ ad deū ne credat in eū·sicut xp̄s aperuit et ipse est via·cui ergo clauditur via ne cre / dat in ipm. cū vt erit xp̄us cōfundet. Bēq̄ tur ergo basan og·id est·cōfusio conclusio / nē. Chanaan. para tus humiliatōni. Et intelligitur hic humilia / tio nō quę virtus sed quę pena est·i· omnis superbus qui in diem / dicij humiliabit. non aūt nūc humiliatur sz paratē būiliatōni. Ita hęc p̄dicta spūaliter sa ne accipiūtur·cū tamē ad litterā facta sit. Si ergo tunc corpaliter occidit illos deus. modo nō cessat man⁹ eius. et ideo ne puta / res hęc tūc pacta dēfuisse·inquit. Domine nomen tuū·id ē·opatio potentie tuę Est in ęternū. ido nō cessat manus tua in sęculū hęc facere·quę tunc p̄nunciasti in figura.

† ſ fecit que vo'uit ipse dico ſ Que fecit enarrat ad litterā·secreta nature deū dicit ministrare.

bus abyssis. †Produces nubes † ſ Ad medū· vt ibi pluant † ſ Quia fulgura sine pluuia terrerent et nichil parent.

ab †extremo terre: †fulgura in plu † ſ Id est·apostolos·qui totū mundū ęcurrerunt nescēs vnde. sed scio q̄ iussu dei.

uiā fecit. Qui p̄ducit †ventos † ſ de occultis causis.

de †thesauris suis·qui percussit pri

mo genita egipti: ab homine vsq3 † ſ palā z visibiliter signa fecit. et q̄ in passioe

ad pecus †Et misit signa et p̄sodi terra tremuit·et sol obscurat⁹ ē · ſ in dyaboligia in medio tui egipte: in pharao ſ Malos homines.

nem et in oēs seruos eius. Qui † ſ Innumera vicia· ſ Que possidebāt terraz

quā populo suo dare volebat.

percussit †gentes multas: z occidit † ſ dominātia vicia. † ſ Sed ſ tentatō oculoū · ſ Amara sunt que tollūt beatitudinē

quotū rex dyabolus· qui tranſit·in te in angelū lucis· ſ Amaricantiū.

†reges fortes. †Seon regē amor † ſ Conclusio· † ſ Confusio· † ſ percussit sub iosue mortuo iam moyse. ſ Id est. omnes

qui male humiliantur.

reoꝝ et †og regem †basan: et †om / † ſ humiliatio· † ſ Illos expulit. ſ Vel

nia regna †chanaan †Et dedit †ter terra. p̄missōis vernis dicit hereditas que i pace.

ram eorū hereditatē: hereditatem † ſ pro factis sequitur exultatio laudis.

ſ Cum hec fecerisisrael populo suo. †Domie nomē

tuū in ęternū: domine memoriale ſ Presenti· ſ futuraz.

tuū in generatōne et generationē. ſ ang. nō repulit deus plebē suam quam p̄scivit. habet et seruos de omnibus gentibus. vnde cōuertit se ad expbrāda ydola que tpa a suis cultoribus irridētur. dicens Simulacra ꝛc.

Quia iudicabit dominus popu

¶ Ab extremo. Aug. Tue ab imo / re sive a circūdatione finiū terre.

¶ Fulgura in pluuiā. Aug. Fulgur terroꝛē·pluuia gaudiū facit. Qui ergo terrnit fulgure reficit pluuia.

¶ Qui percussit. Aug. Hoc i hoīb⁹ fecit ꝓpter populū suū. Si dixit, quę amares·audi et quę times.

¶ Ab homine vsq3 ad pecus. Cas. Hoc sępe repetit ad indicandam dei potentiā. vt nō casu facta putent sed in magna futuri significātia

Pū audis que facta sunt in ipios·cane ne in te fiant·ideo sunt hec scripta cū leguntur. Egiptus mūdus. Primogenita principalia vicia mundi. quę destruit in prudentibus et ydiotis.

¶ Reges. Cas. Mundi spiritus. Qui sunt occisi quz nequēt in nobis quod volunt.

¶ Seon regem amor. zc. Hoc sub moyse factū. de hoc in libro numeri legit. Nec cū p̄biberent filios israel p fines suos trasire pcussi sunt ab eo z possedit populus israel terram eoꝝ.

¶ Chanaan. Cas. Humiliatō mala·s·quādo ab honore sancto ꝺcidūt.

¶ Et dedit terrā eorū. Cas. Id est·eę scilē beatitudinē, quā dęmōes p superbiā deseruerūt dedit fidelibus. Hęc est vera terra promissionis q̄ vere dicit hereditas quę in pace est. q̄s illa actualis quā sępe amiserūt filij israel,

¶ Hereditatē israel. Aug. Hereditas sunt gentes israel fidelis salvet populi ·quę pasūt tribulatōne docentes patientiā. vel quas israel excolit conformando sibi

¶ In generationē et generatōem. Aug⁹. Hener ano vna est q̄ renascimur p baptismū. altera qua resurgemus·nō est oblitus deus in hac vocare. in illa coronare.

¶ Quia iudicabit. Cas. Causa laudis·quia vidit dominꝰ populū cui tot fecit. ꝓpheras misit post et filiū. sed q̄ duri fuerūt indicabit eos in futuro·et in seruis·i· fidelibus cōsolabitur cū ꝑmia ęterna restituet. Ecce ḡdatio laudis ad iudiciū perducta est.

† ſ vel aduocabitur vel consolabitur.

lū suū: et in seruis suis †deprecabi † ſ Q· deus noster est magnus· ſ Aūt.

† ſ Sunt· † ſ Quamū ad materiam.

tur. †Simulacra †gentiū †argen / ſ Quantū ad formam.

tū z aurū: opera manuū hominū.

Os habent et nō loquentur: ocu

los habent et non videbunt. Au † ſ Concludit omnia quod nec hominibus nec pecoribus possunt compari.

res habent z nō †audient: neq3 eñ † ſ Expaimitur quidē in eis similitudo quedam ydoloꝝ·non quidem in carne coꝝ sed in interioribus hominē

est spiritus in oze ipsoꝝum. †Si

miles illis fiant qui faciunt ea: et

omnes qui confidunt in eis. Do

mus israel benedicite domino: do

mus aaron benedicite domino.

ſ domus que quotidie fulcitaē de lapidibus de quibus dom⁹ israel vt potēs est de⁹ filios abrae fulciuare·

Domus leui benedicite domio:

qui timetis dominū benedicite do † ſ facit quod docuit z loquitur in ꝑsona omniū fidelū vel in ꝓpria persona. † ſ Nūc et syon quia speculamur q̄ veniat. ſ Qui venit ex sion homo factus.

mino. †Benedictus dominus †ex † ſ Ad litterā vbi predicaut·et multa mirabilia fecit· ſ vbi videbimus eū in eterna pace.

syon: qui habitat in †hierusalem.

¶ Ois similes illis fiāt. Aug. Hęc faciendo irridet ydola. Ex quid nescientes? Similes illis erunt⁹ aures habent·nec audiūt deū. nec fide vident·nares habent·nec sentiūt bonū odorem christi.

¶ Domus israel. Cas. Hęc est tercia ps vbi post irrisa ydola laudes dei celebrare monet omes ordines. Q·d·cultores ydoloꝝ similes illis fiāt Sed vos qui estis domus israel.

¶ Domus aaron. Aug. Prępositi sunt domui aaron·ministri dom⁹ leui·populi omes qui timent. omnes generaliter sunt domus israel. omnes vna voce dicamus benedicus.

¶ Benedictus dominus ex syon. Aug. Vel iuxta interptatōem nominū. Syon em interpretatur speculatio. hierusalē visio pacis. Nūc ergo ex syon·i·a nobis·benedi·ē· qui q̄dā spe viuim⁹ sumus in syon·quia speculamur q̄ veniat. Finita via crimis cū illo in ęterna ciuitate. quia ipse est q̄ habitat in celesti hierusalem·quę nunq̄ ruitura est·vbi videbimus eum in eterna pace.

¶ Alleluia. Aug. Psalmus iste laudē dei cōtinet. vbi et si multa ī laude dei dicātur·maxime tamē hic misericordia dei cōmendatur

¶ Cas. Diuersa initia versuū i vnū finē cōuenūt. quia quidquid hic dicitur·ad misericordiā dei refert. sine qua nō subsistit·qua emia ogatur. In misericordia ergo plenerare monemur. Magna virtus huius psalmi in paralipomenon ostenditur, vbi legit· q̄ cū cepissent deum laudare et dicere,

Alleluia

Confitemini dño quoniã bo·q·i·s·m.implenit gloria dei domum dei. ita ꝑsto est diuina ꝑsentia si purę cõtatur. ¶ CXXXV.

¶ Laꝯ. Primo magnificentiã dei et totius orbis condicõẽ exponit. Secũdo dicit quę in egipto et gente iudeorũ fecit in figurã nostri ibi. Qui percussit. Tercio agit de christianis ibi. Et dedit terrã eor hereditatem.

¶ Confitemini domino. Aug. Modo laudem? vt cũ angelis memur laudare·ipsa laus est nostra refectio. vt nulla videat similis delectatio·ipa est remuneratio quę et operatio.

¶ Cõfitemini. Nec p hac cõfessione extis tẽpale ſupturi· quoniaꝫ in eter·mi·e·id est· beneficiũ quod misericor diter ꝑstat eternũ est. quia data p misericordiam beatitudo eterna est.

¶ Confitemini deo deorũ. Deos dicit homines ad quos sermo dei factus est in alio psalmo vbi ait. Ego dixi dij estis &. Et nõ ideo dicunt dij q omes sint boni. Si eñ omes boni essent ñ diceret in eodẽ psalmo. In medio autem deos diiudicat·i·di scernit·de quibꝫ etiam subdit. Cõsi·do·do·

¶ Qui facit mirabilia Aug. Sicut in fine vbiq ponit quoniã i·s·sic in principio licet nõ sit positũ· subaudiendũ est cõfitemi quod aptius est in gręco· vt si dicerem? ꝓfitemini facięti mirabilia: vel ei qui fecit· vbi necessario subaudiret cõfitemini oĩ nostra locutio in his oĩbꝫ sermare nõ potuit. vñ obscurũ est vt possit putari sentẽtia sic iungi qui fecit mirabilia ꝛc. Quasi ideo ista fecerit. quia in ęternũ misericordia eius. cũ potiꝰ ad misericordiã pertineãt· bi quos de miseria libat. Dicendũ ergo est. Cõfitemĩ ei qui fecit hęc vel illa· ideo quia misericordia eius vobis ęterna· vt finis singulorũ versuũ referat ad principiũ hoc mõ. Cõfite·ei qui fa·mira·ma·so· Ideo confitemini quoniã in ęternũ misericordia eius.

¶ Mira·ma so. Aug. Quia et quędã p hoies vel ãgelos facit·et ꝑdã magna ipe solus·quę et prius exequit. Qui fecit cęlos. vnius fꝛ ergo creaturã p se fecit. cui? excellẽtiores partes ponit· et quibꝫ oĩa cogitent·i· intelligibiles cęlos et iuisibilẽ terrã·sed quia sunt et visibiles cęli.p eoꝝ luminaria totũ cęleste corporeũ intelligere nos admonet subdens. Qui fecit lumina·Vel in intellectu·i·in sua sapientia· quod dictũ de cęlis. de oĩbꝫ debet intelligi. vnde. Oĩa in sapientia fecisti deus.

¶ Terrã super aquas. Aug. Sed quõ terra grauior ab aquis leuiorib? portat. Sed siue ita siue aliter sit· terra fũdata sup aquas dicit. quod aquis circũfluentibꝫ supemineat·sicut dicit illa vel illa ciuitas sup mare fundata nõ q mare sit sub ea·sed quia mari supeminet·sic dño sup puteũ sedit ·i·iurta. Vel tipice cęlos in intellectu·i·spũales sanctos quibꝫ nõ modo credere·sed intelligere diuina dedit. Simplices aũt qui solã fidẽ firmã tenẽt quasi infra cęlos terra dicũtur·qui quia in baptismo quẽ acceperunt quasi sup aquas firma fide cõsistunt·quasi sup aquas terrã firmauit. Qui fecit luminaria mag·i·dona gratiarũ fidelibꝫ suis cõtulit. Solẽ in p·d· hoc est qꝫ aplus ait. alij dat q spũs sermo sapięti hic est sol· alij sciẽtia dei· hęc est luna. alij fides·curatio ·rẽ· hęc sunt stellę. Nichil eñ est hoꝛ quod in nocte huius ſeculi nõ sit necessariũ·postea cessabũt cũ trãsierit nox ũta et venerit dies. Hęc aũt fecit in potestatẽ diei vel noctis. vt ptãs sit diei lucere· vel nocti. Sapięti a aũt est pietas·i·cultꝰ diuinꝰ quę est in cognitõe et dilectõe dei qui semp est et incõmutabiliter manet. Sciẽtia vero abstinere a malo ꝛ in medio prauę nationis quasi in nocte ſeculi prudenter uersari vt abstinendo quisq; ab iniquitate. nõ ꝓfunda tur tenebris ꝓpij meritis luce dilectus.

¶ Lunã et stellas in po.n. Laꝯ. Aliter etiã dici potest mystice ab illo loco. Qui fecit luminaria magna·i· cęlestes spũs. qui sunt ãte oĩa lucẽtia. Et fecit solem·i·sapiẽtes In potestate diei. vt per eos maiores luceant. Et lunã·id est·ecclesiaꝫ. Et stellas·i· diuersos ordines. In potestate noctis. vt ꝑ hęc quo qꝫ minores lucẽt.

¶ Qui percussit egiptũ. Laꝯ. Secunda ꝑs vbi dicit quę in egipto fecit et gẽtes in deorũ sub figura nostri·iam incipit quę p homines vel p angelos fecit.

¶ Cũ primogenitis. Laꝯ. Primogenita egypti percussit. qñ gloriã ięculi diminuit quę parabat ꝑpua· Lux? eñ iuuabia auaricia sunt: quę primo generat vẽter: et caro filios amplectit: ꝑ? a se excludit.

¶ In manu. Laꝯ. Manus dei inuisibilis actio. q̃ a brachio venit·i·ab oĩpotentia singulari

¶ Diuisit. Aug. Ad litterã in diuisiõe·rũ·p numero tribuũ·vt singulę tribꝰ suas vias eundi haberent. Tipice sic per vias varias ad deũ de mũdo transiẽt. per mare rubꝝ. ſeculũ accipitur.

¶ Et eꝛcussit pharaonẽ. Laꝯ. Dyabolũ cũ ministris exercussit· vt puluerẽ qui celeriter excutit. In hac celeritate et virtus deitatis ostenditur. et illi terre ne sordes indicãtur quas solemus excutere.

¶ Pharaonẽ. Aug. Cõgrue p pharaonẽ dyabolus intelligit· pharao malculos necat ſemĩnas seruat. ita dyabolus virtutes ꝑfocat. concupiscentiam nutrit.

¶ Et dedit terrã eorũ hereditatẽ. Laꝯ. Tercia pars vbi descendit ad xpianos exponẽs bñficia eis data· vt sic vnũ autorẽ oĩm scias. Israel seruo suo accipit per israel seruũ xpm. Vel per israel seruũ accipit xpianos. quibꝫ data est ꝓmissio indeorũ. Et est sensus ꝑdicta bñficia ad litterã ꝓtulit indeis. Et dedit ter·e·hꝫ·hꝫ·il·ser·s·id ẽ·ꝓmissionẽ eis sub figura facta dedit xpianis. Dedit terrã. et si ꝫ videat de hebręis ad xpianos pertiẽt qꝫ? dat. ꝓmissio illis facta· ad quos ꝓprie pertinet hũilitas quã xps docuit. quos et redemit ꝑ hebręis eñ nullũ dedit ꝑium egiptijs.

¶ Omni carni. Aug?. Omni generi hominũ israel et gentiũ· non sicut

CXXXV.

Alleluia.

Confitemini dño quoniã bonus: quoniã in ¶ ſę culũ ¶ misericordia ei?. Confitemini deo deorũ: qm̃. Confitemini domino dominorũ: qm̃. Qui facit mirabilia magna solꝰ: qm̃. ¶ Qui fecit cęlos ¶ in ıtellectu: qm̃. Qui firmauit terrã ſuper aquas: qm̃. Qui fecit luminaria magna: qm̃. ¶ Solem in ¶ potestatẽ diei: qm̃. ¶ Lunã ꝛ ¶ stellas ı prãtẽ noctis: qm̃ Qui percussit ęgiptũ cũ primogenitis eoꝝ: qm̃. Qui eduxit ¶ israel de medio eorũ: qm̃. In manu potẽti et ¶ brachio excelso: qm̃. Qui diuisit ¶ mare rubũ in diuisiones: qm̃. Et eduxit israel per medium eius: qm̃. ¶ Et eꝛcussit pharaonẽ et virtutẽ eius in mari rubro: qm̃. Qui tradurit populũ suũ per desertũ: qm̃. ¶ Qui percussit ¶ reges magnos ꝛ occidit reges fortes: qm̃. ¶ Seon regẽ ¶ amorreorũ: qm̃. Et og regẽ basan: qm̃. Et dedit terrã eorũ hereditatẽ: qm̃. Hęre ditatẽ israel ſuo suo: qm̃. ¶ Quia in hũilitate nostra memor fuit nostri: qm̃. ¶ Et redemit nos ab inimicis nostris: qm̃. Qui dat ¶ escã omi carni: qm̃. Confitemini ¶ deo cęli: qm̃. Confitemini domino dominorũ: quoniã in ęternũ misericordia eius.

¶ Baptismũ vt vnus idẽq; baptism? alius sit in penã alius in vitã.

¶ Aug. Hic etiã educit innouatũ populũ per lauacrũ regenerationis.

¶ Aug. Interemit peccata per baptismũ.

¶ Aug. Nos ꝑ hoc seculum·ne in eo peamus vel hereamꝰ.

¶ in suis fidelibus. ¶ diabolicas prãtes.

¶ Amaricantiũ.

¶ Aug. Concertantẽ diabolũ regẽ basan·i· confusionis. quid conceruat diabolus nisi ꝓfusionem.

¶ Aug. Sic et quod possidebat diabolus. dat here ditatẽ semini abrae quod ẽ xpus.

¶ Aug. interiora quę est ꝓpria xpianis· vel in dilectõe. memor quãdo aduenit.

¶ hoc ꝓprie de xpianis ¶ fãgnile emigenti sui:

¶ Spũalẽ. ¶ Caro mea vere cibus.

¶ Aug. hoc est qđ supra deo deorũ. vnde et hic repetit quod ibi subiungit.

¶ ideo confitemini.

matina soli indeo.

¶Psalmus dauid. Cas. Tercꝰ psalmus de lamētatōe hierusalē de hoc quia a babilonijs destructa. ꝓcedūt alij duo scz. vt quid deus repulisti vbi agit de captiuitate facta a romanis. Et deus venerūt. vbi agit de vastatōe facta sub anthiocho. hic aūt de captiuitate fcā a nabuchodono.

¶Aug. Due ciuitates sūt pmixte corpe. sepatę corde. hierusalē. et babilonia. Lenet aūt hierusalē captiua in babilonia. sed nō tota. cines eīi eius angeli sūt oīis misericorditer. sed tenetur captiua secūdm homines ꝑdestinatos ad gloriā. qui p peccatis captiui sūt. et a patria peregrini. De ea ergo captiua p peccatū hic agit. de reditu supra ī te decet hymnꝰ deꝰ in syon. Ibi dicit te decet hymnꝰ in syon. hic sup flumia b. se. et fle. In atrijs hierusalē ita in spe. hic sedem⁹ humiles. pnitendo. confitendo.

¶Aug. Habet babilonia amatores suos p re p. laboratēs. sed qui cūqꝫ in ea nō supbe. fideliter ꝛsanc. vt ꝗn tū intelligūt fidē exhibeant quā possūt et q̄ bus possūt: eos nō sinit deus pire in babilonia. Intellexit charitatē cōī. et ostendit eis aliā ciuitatē. p qua laborēt. vnde dicit hierus. Qui in modico fidelis est: et in magno fidelis est. Et rursus. Si in alieno fideles nō fuistis qđ vestrū ē qs dabit vobis: De talibus tamē nō agit hic psalmꝰ. Sed de illis qui mēte et desiderio sūt ciues hierusalē.

CXXXVI.

¶Cas. Primo captiuandos longe p⁹ p nabu. bodonosor ꝗs dēflent hieremias. hic sua mala flere. nec tū ī iter mala obliuisci hierusalē inducit. in figura nostri. Secūdo cōtra hostes ad deuꝫ fit conuersio ibi. Memor esto.

¶Cas. Quasi laudib⁹ stantiū in domo excitatus captiuꝰ lamentatōnem hanc incipit desiderio patrię dicens. Sup flumina ꝛc.

¶Dū recordaremur. Aug. In hostili terra dulcis recordatio patrię. Sedimus. nō erecti p superbiā. nec iacētes per ruinā. Fleumus. in colatū. Multi flent fletu babilonio. qui et gaudēt gaudio babilonio. quia gaudēt luctis et flent pro dānis tpalibus. vtrūq; de babilonia est.

¶In salicibus. Aug. Que rigātur flumibus babilonis. scz steriles sūt in bono opere. Et sūt in medio babilonis. multū mali. cupidi. auari. Sunt eīi aliqui in exterioribus. nō sic cōcupiscentijs obruti. Ab his porcis et canibus scripturas auertim⁹. nō eīi alligam⁹. sed differendo suspendim⁹. Cas. vis dolotis exaggerāt. aū delectatō qua se solebāt ꝓsolari suspenditur.

¶Verba cantionū. Aug. Vel cāticoꝝ. vt quid ꝑdest xps: vel qs ē alia vita. Sed bis qui pleni sunt malis nō debem⁹ p̄tere organū vt sonet. sed suspēdere. Dyabolus astute quērit. vt irideat. vnde est respondēdū eis. quomō cantabim⁹. Passus aūt vndiq; interrogatores. adulātes. irrisores. reprehensores. quasi inter cos pictitans animū erexit ad recordatōz syon. Et cōstrinxit se iuramento dicens. Si oblitus ꝛc.

† ſ iurta. † ſ Quia agit de captiuitate iudeoꝝ quā deſleuit hiere. in figura noſtri qui ſpūaliter captiui tenemur

Pſalmꝰ dauid ‡ ꝑpē ‡ hieremiā.

CXXXVI.

ſ Omīa que hic amātur. ꝛ trāſeūt. que antēdentes ſancti nō ſe eis amore imiſcent. ſed ſupra ſedē contēndo et flent. vel eos qui rapiūtur. vel ſe qui captiui ibi ſunt.

Vper flumīa

† ſ In tā notabili loco. † ſ humiliati.

babilonis ‡illic ‡ſedimus et fleui/

† ſ nō de alia re re mitti. † ſ vbi nichil fluit.

mus: ‡dū recordaremur ‡tui ſyon.

† ſ Sed. ſ Id eſt in malis. † ſ Que ſunt ꝑ ſ Babilonis.

‡ In ſalicibus ‡in medio ‡eius:

† ſ humiliamus. ſ Dubitauim⁹. † ſ Scriptura et pſalla dei.

‡ſuſpendimus ‡organa noſtra.

† ſ Quare. † ſ In babilonia. ꝑ. ſ temptantes nō ꝓficientes.

‡Quia ‡illic ‡interrogauerūt noſ-

† ſ dyabolus et angeli eius qui interrogare dicūtur dū illi interrogāt in quib⁹ opantur. † ſ Nationes aggratulationis noſtre.

‡qui captiuos duxerūt nos: ‡ver/

† ſ vel canticoꝝ. † ſ A ſocietate angelorum. ſ vel adduxerūt. ſ Ad has miſerias. ſ vbi

ba ‡cantionū. Et qui ‡abduxerūt

interrogauerūt verba cantionū dicentes.

nos: hymnū cantate nobis de can

ſ Sed. ſ Q. ita dicunt nobis. ſz nos reſpondemus eis.

ticū ſyon. Quomō cantabim⁹ cā

† ſ Illis nō cantau⁹ ſed. ſ Inter verba illoꝝ

ticū domini: in terra aliena? ‡Si

† ſ vt illis placere velim. † ſ aug. Condicōem ponit qua neceſſe eſt fieri ſ vel obliuiſcaꝫ me.

oblitus fuero tui ‡hieruſalē: ‡obli/

† ſ vita eterna. † ſ aug. ſic ꝓtingit vt ꝓnūciat. ſ Id eſt obmuteſcā. quia vt quid ſonat qua cantica ſyon nō ſonat.

uioni detur ‡dextera mea ‡Adhę

¶Quomō cantabimus. Aug. Cauendū eſt ne quis timēs taliby diſpliscere. affectet amicicias eoꝝ. et incipiat delectari in babilonia.

¶Dextra mea. Auguſti. Quidquid facis ꝓ eternis dextra opatur ſi ꝛ alio intenderis. ſiniſtra ſe mimiſcuit. et in ea delectatus quaſi in dextera perdis eterna.

¶Adhęreat. Caſſi. Mutus fiam in laudibus dei. quod eſt conſolatio fletus et miſeriarum.

reat lingua mea faucibus meis: ſi

† ſ Cum amore. vnde ſubdit ſi nō ꝓpoſuero.

† ſ Caſ. Id ē. ſi nō eſt michi precipua letitia ō ē.

nō ‡meminero tui. ‡Si nō, ꝓpoſu

† ſ vel te o hieruſalē ſ ibi eſt ſūma letitia vbi deo fruimur

ero ‡hieruſalē: in principio leticię

ſ Sed. ſ Aūt. ſ Ego ita me habeo. ſ O.

meę. Memor eſto domine filioꝝ

† ſ Qui et eſau. et ſeyr. carnaliū qui ſunt inimici ſanctoꝝ. † ſ Quo euertere volūt hieruſalē. ſ Bequeſtratōis hieruſalē vt ipſi mali puniātur et boni coronētur.

‡edom: in ‡die hieruſalē. Qui di/

† ſ Quidquid eſt in ea. † ſ Nec vn⁹ remaneat in hieruſalem.

cūt exinanite ‡exinanite: ‡uſq; ad

† ſ hieruſalē. ſ Eccleſia † ſ Dyo. vel ru. etiā

fūdamentū in ‡ea. ‡Filia babilo/

† ſ in tua eruitatōe. † ſ Sed. ſ Quia dē⁹.

nis ‡miſera. ‡beatus qui retribuet

† ſ Aliſion ē ſpūalē. ꝓ aliſione corporali.

† ſ Odiū. ꝓ dilectione noſtra.

tibi ‡retributionē tuaz: ‡quā retri/

buiſti nobiſ. Beatus qui tenebit

ſ xpūm.

et allidet paruulos ſuos ad petrā.

ſ Chriſto. cui ſit hus⁹ pſalmi tota confeſſio.

Pſalmus ipſi dauid.

CXXXVII.

ſ Laudabo

Onfitebor ti

† ſ totū cor in ara tuc cōfeſſionis impono totum accendo flama tui amoris.

bi dñe in ‡toto corde meo: quoniā

† ſ interioris mei cui ꝓpe ē deus. adherens inquitati unus nō clamat et ſi extra vociferetur.

† ſ Et. ſ Coꝝ āgelis pſalterū et gaudiū meū eſt. nō coꝝ hoibus qui neſciūt gaudiū iuſti. ſz putant miſerū qđ uident flagellari.

audiſti verba ‡oris mei. ‡In con

ſpectu angelorū pſallā tibi. adora/

¶Lingua mea. Aug. Canticū hieruſalē lingua noſtra: cāticū ſeculi lingua barbara. Mut⁹ eſt deo q̄ oblitus eſt hieruſalez.

¶Memor eſto. Secūda pars vbi cōtra hoſtes ad deuꝫ fit ꝓuerſio. Memor eſto. in die ſequeſtratōnis vt puniātur.

¶Filiorū edom Aug. Filij edom. id ē. ydumei ipedimēto fuerūt reędificatiby hieruſalē: vel in deſtructōe cōiūcti babilonijs. vn de dic. Filia babilonis miſera. Edom. Moraliter eſt carnalitas. q̄ ad illicitos mot⁹ nos ſeducit.

¶Edom. Auguſ. Eſau omes carnales. iacob ſpūales. maior carnalis homo. minor ſpūalis. qz ꝓius q̄dez animale. poſtea quod ſpūale. omēs carnales inimici ſūt ſpūalibus. vnde ait: memor eſto. libera nos ab illis.

¶Exinanite. Caſ. A ſimili. externe. vñ ſi aqua hauriť ad fūdamētū puenit. Sz q̄d ꝑdeſt et vitā taliby tollere quiby in fundamēto qui eſt xps: vita ętna eſt. dā purāt nocere malis. coronas dāt.

¶Filia. Aug. Per ſucceſſionē facta eſt filia babilonis. ciuitas malox. ſic ecia hierlin ſcz ciuitas bonoꝝ per ſucceſſionē filia ſyon.

¶Caſ. Filia ba. Moraliť. Caro que cōfuſionē peccatoꝝ ingerit. cui digna cōpenſatō dat. vt ſicut cōcitat ad vicia repēſa ſubdat virtutib. Dō carni retribuere beatoꝝ ē. qui etiā paulos q̄ de carne naſcūtur. i. mot⁹ malos. anteq̄ creſcāt. ne ſint liberi et allidāt ad petrā xpm. vt ꝓfracti diſpeant

¶Beatus qui te. Aug⁹. Quā retributōem. vt babilonia natos ī mūdo dū pusillos ſūt pentū et ſeculi ſuffocat erroribus. Ita q̄ iā iuuenes data agnitōe dei. paruulos babilonis eliđūt. i. naſcētes cupiditates āteqū robur accipiāt: ſic facilius vincūtur. ſed ꝛ maiores ad petrā occidende ſunt.

¶Pſalmus ipſi dauid. Caſ. Captiuꝰ qui fleuerat q̄ reędificata hierusalē et templo. et quaſi cōciuis illi parti hierusalē que nō fuit captiua. id eſt. angelis. exultat et laudat primo beneficia ſibi data. Ex perſona igitur eccleſię que in ſuperioribus eſt ſpe expectans. ibi eſſe in re ait.

CXXXVII.

¶Primo cōmendat beneficia ſibi data. Secundo dicit quomodo hęc ad omnes dilatentur ibi. Confiteantur tibi domine. ꝛc.

¶In cōſpectu. Aug. In laudando ꝓpono michi angelos quiby equari ſicut nūcupata poſt dignitate expecto. Di aūt in laude dei nichil aliud ꝓponūt q̄ ipſum. In cōſpectu ergo angelorū. in ea puritate qua te cōſpiciūt

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

angeli, vt in te solo sibi acquiescat ego psal.

¶ Ad templū sanctū. Aug. Intra nos est q adorem⁹ vñ templū dei sū et ū est quod e. v. tamē et in angelis habitat deus. angeli sursū fideles deor sum. sed si gaudent de spūalibus nō de terrenis: ad illud templū adorant, futuri socij illorū pro quibus venit dominus angelorū.

¶ Super misericordia. Aug. Vniuerse vie domini misericordia et veritas. nō sunt alie vie quib⁹ ad nos venit. nō sunt alie quibꝫ ad cū ve/

niam⁹. has deo redde m⁹. misericordiā in sb uenictdo. veritatē in in discando.

¶ Super om̄no. Cas. Vel sup nomen sanctū tuū. cum nobis cultura tua inotuit.

¶ In anima. Et quia in aīma potest fie ri carnalis multiplicatio addit virtutē. q. ñ aliud in aīma peto nisi virtutē.

¶ Confiteātur. Cas. Secūda ps vbi dicit quō hec bona ad oīes sint dilatanda. Q. meo exemplo. Cōfitean. rē.

¶ Omnia verba oris tui. Aug. Que modo vbiq; reuelata sūt et ad oīes gentes missa. quod significa/ tū est in vellere gedeonis. Qui iur⁹ contra madiani. as petijt si/ gnū a domino. scz vt vellus irrigaret. sicca manēte area. deinde petijt vt vellere sicca/ to compleueretur area. Area: orbis terrarum. vellus: gens indeorū in medio orbe terrarū habens gratie sacra/ mētū nō in manifesto. sed in nube secreti. tan qm̄ p̄uuiā in vellere. ꝑ ex̄plo vellere pluuia ī area manifesta est. nō opta. Solus xp̄us suauitas pluuie est. i. gratie bunc solū nescis o iudex in scripturis ꝓpter quē facte sunt. que orbis terrarū recipit. quo irrigata ē area. Et ita vellere siccato. au. oīnia verba rē.

¶ Magna est gloria. Aug. Si humiles sunt hoc amant et cantant. nam si se extulerint timeant quod sequitur. qm̄ excelsus dominus.

¶ Humilia respicit. Cas. Nō est hic humana condicio. vbi humilis despiciatur supbus relpicit. Sed dominus humiles respicit.

¶ Alta a longe. Aug. Nō hoc agit supbus vt min⁹ pfecte videatur a deo. sed vt nō sit cū illo a quo videt. Sed si cōtingat iustis tribulatō. adest deus viuificator. Vel alta longe alia littera. i. valde supbos qui nō inue/ nerūt tribulatiōem et dolorē huius pegrinatōis. quia nescūt vel nō amant verā patriā. his ergo nescientib⁹ euenit tribulatō. quia eā nō agnoscūt. Ecō tra in medio tribulatōis sūt qui in hac vita degētes eam totā tribulatōs cē et miserā agnoscūt. lugētes hunc incolatū vnde subdit. Sed Si ambu lauero in medio tui. Aliter nō viuificat nisi ī medio tui. vñ beati qui lugent. ve ridentibus.

¶ Super iram. Augus. Hoc ipsum q̄ irascūtur michi ma est in illos animaduersio. i. punitio. Est cñi eis irasci pena non tantū culpa. Dñe ergo hoc permittis super eos vindicte manū extendis.

¶ Dextra tua. Nō habet deus dextrā vel sinistrā. Sed dextra dei di/ cit felicitas eterna. Sinistra felicitas temporalis. Filiqādo ergo non saluat in sinistra sanctos suos. sed semper saluat eos in dextra.

¶ Retribuet pro me. Aug. Quod ego nō possum. vnde nō vosmet/ ipos defendētes charissimi sed date locū ire. vnde. Michi vindic. et ego re. dicit do. Vel tangit illud quod in euāgelio legit ꝙ dr̄e ꝙ xp̄o. qui cū vellet cē sum soluere ꝓ se et pro petro illis qui tributū exigebāt dixit petro. vade et mitte hamū in mare et piscē qui primo ascenderit tolle. et aperi os eius et in uenies ibi stater. i. duas didrachmas. i. quattuor drachmas quē vt posita addidit da illis pro me et pro te. hoc spāliter fecit xp̄us. qui quod nō ra/ puit pro nobis solvit. Christ⁹ ergo prim⁹ piscis hamo mortis captus. p̄m⁹ surgens de mari. quia p̄mogenitus a mortuis. in cui⁹ ore inuenim⁹ duas di drachmas. i. quattuor drachmas. iij. scz cuī gelia. quibꝫ a veratōe hui⁹ seculi liberamur. nec iam debitores re/ manemus. Ibi em̄ oīa peccata nostra solū/ tur. Pro nobis ergo reddidit. qui ꝓ se nil d buit. in quo princeps mūdi peccatū nō inue nit. quare occideret

¶ In finē psal/ mus dauid. Cassi. Psalm⁹ profūditate mysteriorū plen⁹. vñ et obscurissimus. Hec autē obscuritas myste riorū et peccato primi pentis accessit. cui di/ctū est. In doloze ꝛ su doze vultus tui vesce/ris pane tuo. Ex p̄mo ergo peccato hāc pnā subim⁹. quo in sudore vultus nostri. et labo/ re mādducam⁹ panē q̄ est xp̄us qui ait. Ego sū panis viu⁹ rē. in p/ phetis velatus in euā gelio manifestus.

¶ Aug. Loquit̄ to/ tus xp̄us tanq̄ vnus et integer vir. ꝓpter ni miā vnionē capitis et corpis quē signata est in primoꝝ parentū cō/ dicōne. quia et femina de viro est. vnde dicit iam nō duo xp̄s et ec/ clesia sed vna caro. qz de nobis carnē suscē/pit. nō aūt vna nobiscū diuinitas est. quia ille creator. nos creatura. Quid quid ergo loquit̄ ex ꝑsona suscepte carnis: et ad caput ptinet. qō iam ascen dit in celū. et ad mēbra que pegrinātur in terra. vt sint duo in voce vna fl/ cut duo in cane vna. CXXXVIII.

¶ Aug. Primo de noticia dei que oīnia opa comp̄hendit. et reuersi ꝛ ex ultantis. que quasi cogit cū qui latere nō potest reuerti. maxim⁹ cū manus dei ibi cū tetigerit. Secūdo dicit nō esse a deo fugiendum sed ad ip̄m ibi. Quo ibo. Tercio quanta sit exultatio reuerti ad deū ibi. Confitebor tibi. Quarto quem⁹ mali ei nō noceant ibi. Si occideris.

¶ Domine probasti. Aug. Jam in hierusalē restitut⁹. memor discē tionis sue in qua deū latere nō potuit. in qua et cū secuta est manus domi ni. deliberat nō esse ab eo fugiendū. sed ad cū p eū vnde sibi magna nō ac cent mala. hec est ꝑsona totius humane nature reuertentis.

¶ Intellexisti. Cas. Prescientia deitatis hic ostendit. Longe. non loco sed tempe. quia oīna anteq̄ sint vider. Semita. ad tractas cogita tiones ptinet. Vie. ad humanos actus. Funiculus. vel directio ad iu sta iudicia. Nouissima. de incarnatōe vt verbū caro factū. Antiqua. eterna. In principio erat verbū. Hec sunt noua et vetustissima. de quibus in leuitico dicit vel in lege vel in deuteronomio. Vetustissima veteri co/ medetis. et nouis supueniētibus vetera ꝓiectis. Alia cū sunt vetera. Alia noua. Alia vetustissima. Vetera sunt. p̄missiones legis et ꝓphet⁹ de vē turo tunc xp̄o. Noua sunt. p̄missiōes ipletio. veritatis exhibitio. Vetustis sima que ad diuinitatis eternitatē ptinent. Nouis ergo supueniēnbꝰ vete ra sunt ꝓiicienda. sed vetustissima seruāda. Quia exhibita veritate dñi

ſ. i. p eternis vt si n soci⁹ angelorū:

bo ad templū sanctū tuū: ⁊ confite

† ſ id est laudabo te. † ſ Qua peccatoꝝ respi cis. ſ Qua vocas.

bor † noī tuo. † ſup misericordia

† ſ Qua p̄missionē reddis. ſ Qua remuneras.

tua et † veritate tua. quoniā magni

† ſ Celestiū. terrestriū. et infernorū. † ſ ꝑpm. ſ Ergo.

ficasti † ſup oē † nomē scm̄ tuū. In

† ſ tempe vel sine nube. ſ vt quando sine nu be cupiditatis. † ſ aug. Quia ū nō terrena pe to. nouo instrumento testamēto. sed hoc. multiplica bis in aīma. m. v. plene exp̄mit sūi desiderū.

quacūqꝫ † die inuocauero te. exau/

† ſ non in carne peto.

di me: multiplicabis in † aīma mea

† ſ nō aliud. in aīma † ſ hoc ū sit quotidie.

† virtutē. † Confiteātur tibi domi

† ſ Moderati viri qz carnē regūt et spūi subdūt

† ſ Cur. ꝙ ſ Obedieter.

ne oīes † reges terrę: † quia † audie

† ſ Que p̄dix absēti ta in vna gēte iudeorū qui bus credita sunt eloquia dei. † ſ Reges terre ve uiatores.

runt oīa † verba oris tui. † Et cā

† ſ Que sunt misericordia et veritas.

† ſ Hoc canten.

tent in † vijs domini: † quoniā ma/

ſ Non regum.

gna est gloria domini Quoniā ex

† ſ aug. Si ergo volunt respici. sint humiles.

celsus dominus et † humilia respi/

† ſ Supbos. ſ aug. Si supbi. nō eū latent. sed a longe videtur † ſ Quia p gratiā nō est cū eis

cit: ⁊ alta a † longe cognoscit. Si

† ſ Que semp instat saltē a dyabolo. ſ Si in hac vita fuero eam totā miseriā reputans et verā patriam querens.

ambulauero in medio † tribulatōis

† ſ Super id quod possūt inimici est manus tua. possunt enim vt plus occidere. sed nō a te segure. vel amplius vindicās. cū duriius licet eis colere me. quia vel morīūur vel cōuertūtur. vt pauci tam aperte impugnēt nomen christianū.

viuificabis me. † ſup iram inimico

rū meoꝝ extendisti manū tuaꝫ: et

† ſ nō sinistra que tpaliter saluat. † ſ Q. non ego sed dominus. ſ vel. domine retribues.

ſ pro me pcussū redemptōnis.

saluū me fecit † dextera tua † Dñs

† ſ Q. nolo diem hominis. qui tpalis. sed eternū.

retribuet ꝓ me. † domine misericor

† ſ In eternū. † ſ O hominem sumsit. vel iusti ficati a te. nostra opera si uideris damnas. tua si videris coronas.

dia tua in † seculū: ⁊ opera manuū

tuarū ne despicias.

ſ xp̄um. ſ Attribuit. ſ toti christo.

In finem psalmus dauid.

CXXXVIII.

ſ Scām q ego homo. ſ ut in passione. ſ Experimentis.

Domine proba

† ſ nō q ante nō nouerat. sz aliter tūc quōū fecit. ſ vt in resurrectōne.

† ſ voluisti. approbasti. secūdū voluntatē tuoꝝ fa ctū est. vt enim xp̄us caput sedit. et resurrexit sic ⁊ sai sedet būiles in patientia. surgāt erecti in spē ui te eterne. sedent pitentes peccata. surgunt iusti fi cati gratia.

sti me et † cognouisti me. tu † cogno

† ſ humilitatē in passione. † ſ glorificatōnem in resurrectione.

uisti † sessionē meā: et † resurrectōem

meā Intellexisti cogitatōes meas

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

aduentus figura z pmissio cessare debet. Inde est q tres missę in natali domini celebrãtur. In prima de eterna filij genitura cantat dominꝰ dixit ad me. In secũda de pmissione aduẽtus lux fulgebit. In tercia de impletõne pmissionis. puer natus. ꝛc. Et quia ille idem qui est dei filius factus est hominis f. ideo in illo missę officio vbi cantat de eterna genitura. dominꝰ dixit legit euãgeliũ de tempali xpi natiuitate liber generatõnis. Et in missa vbi de tpali cantat natiuitate. legit euangeliũ agens de eterna verbi genitura. Cantat enim puer natus est. Et legitur in principio erat ✠ bux. Et quia veritate exhibita figure cessare debẽt. Ideo officiũ ad pmissionẽ ptinens sęcũdus diebus non repetit. Sed illud qđ pertinet ad pmissionis cõpletõem sęcũ puer natus est nobis. Scientia. patris p eũ ꝑdicata. Mirabilis facta est. hominibus. q̃ bus tot arcana patuerunt. et Confortata est. i pectoribꝰ hominũ. Nõ potero Ecce veritas hũane cõditionis. quia homo assumptus diuinę substantię nõ põt equari.

¶ Delonge. Aug. Eu adhuc in pegrinatione sũ anteq̃ ad patriã veniã. vt filio minori redeunti occurrit pater. quia intellexit ea? cogitationes de longinquo qui apud se dixerat egestate ꝓfectus Surgã ei ibo ad patrẽ meũ. Semitam meã. sc̃z malam quã ini patrem deserens. Et funiculũ meũ vel limitẽ: quo usq̃ p ueni longe quidẽ ierã ß tu ibi. Vt dephẽsus fugitiuus loquitur: sequente se vindicta dei. Et omnes vias prouidisti. anteq̃ irem eas. et permisisti me in labore ire vt redirem si nollem laborare. hoc fateor. quia nõ est dolus in lingua mea iã in tua gratia iustificati. Nouissima mea. quando porcos pani. Antiqua. quando partẽ substantię petij hoc sẽm parabolã. Sed mystice. antiqua. quando p antiquũ peccatũ lapsi sumus. Nouissima. pna quando in banc mortalitatẽ venim? quę est vltima si redire volumus. alioquin restat eterna. Formasti me. ad laborꝰ ad qs omes nati sum?. Posuisti ma. vel guasti vindicẽ grauantẽ supbum salubriter. vt erigat humilẽ. In grauata manu. Et me. id est. et peccato meo. Mirabilis. et icõprehensibilis michi. Facta est scientia tua nõ est michi facile cõtemplari te. quẽ superbus reliqui. vt prius erat cũ esles apud te. quando diri da michi partẽ substantię. Confortata. vel inualuit. Et nõ potero ad eã. attigere et me. Posuisti super me manũ tua. Aug. In exodo legit dominus dixisse moysi. Non poteris videre faciẽ meã. Sed ponã te in foramine petrę. et ptegam te dextra mea donec transeaz. tollãq̃ manũ meam. et cũ transiero posteriora mea videbis. Moyses est in dauicus populus. manus domini sup eũ. vt nõ videat faciem transeuntis. Cecitas est in iudeis. vt nõ cognoscant diuinitatẽ christi. donec p passionẽ transeat de hoc mũdo ad patrẽ. Post transitũ tollit dominus manũ suam. et videt moyses posteriora. quia post resurrectõnem ablata est cecitas eorũ qui crucifixerant dominũ. Sicut ergo sup gentilẽ populũ posita manu dei incomprehensibilis facta est scientia dei. Ita grauata manu sup moy'en-i-iudeos- nõ potuerũt videre christũ esse deũ. donec trãsiret ad patrẽ. Tunc eñ ꝑdicante petro multi de illis cõuersi sunt. Conclusit ergo deus omes vel omia in infidelitate. vt omniũ misereat'. Et cũ fugitiuus te nõ lateo. cuius limitẽ vides. Quo ibo a spũ. quo plenus est mũdus. Spũs eñ domini r-o-t. Quo a facie t. fugiat se hac et illac. quasi quę rens locũ fuge. Si ascendero. si me extulero. inuenio reprehensorem. si de iustitia mea supbiero. Tu ibi es. cuius vere est iustitia. Si descendero peccando venero. Ad infernũ. vel in pfundũ. et nolens confiteri dicam. quis me videt. Abdes. vt vindices. Inuenit consilium. sed sic potero fugere iratũ. Si sumpsero pennas. duas alas charitatis quas pdideraz. Quo ibo a Aug. Secunda pars vbi iã deliberat nõ esse ab eo fugiendus ß ad eũ. ab irato ad placatuz. qđ erit per ipsum.

¶ Pennas. Cas. Quę meę ptãtis. id ẽ efficaciã deitatis q̃ corpus de sepulcro leuauit. bas sumpsit diluculo. ante lucẽ. i. tempore resurrectõis. et habitauit in extremis mari. hoc est sup seculi amplissimũ finem.

¶ Et habitauero in extremis. Aug. Mente in fine seculi. vt nõ seculũ amem: sc̃z eius finẽ. in quo sit michi requies. sed et ipse illuc ducit. vnde subdit. eteñ illuc manus tua. ꝛc. Considerans autez longinquitatem vię. subdit. Et dixi forsitan te. cõ. m. abundat iniquitas seculi. qua penę charitatis refrigelcere possunt. et quia in nocte desperationis transire mare nor michi facta est illaminatõ. venit mulier. sapientia dei. quę dracbmã vbi est imago regis. i. hominẽ perdiderat. accẽdit de se lucernã q̃ de luto ẽ. i. carnẽ. z nocte illuminata inuenit dragmã.

¶ Et dixi. Aug. Deliberaui. Forsitan tenebrę. tenebras dicit illã inferiorẽ partẽ rationalis creaturę cõtrariã illuminẽtẽ licet iniquos homines vel carnẽ vi tiet. Et est. Tenebrę. id ẽ inferior rationalis creatura sinistram tenẽs viã. Conculcauerit me. ita timebã. sed Nor fac illuminatio in delicijs meis. id ẽ illi qui prius nox illuminati erunt in delicijs. Quia te. peccatores Nõ o. a te. et nor. peccator de gentib?. Sicut dies. ad ẽ lanctι de iudeis. Sicut tenebre ita et lux. ꝛc. quia quatenus agnoscis. ideo ignosci sed vnde hoc michi: quia tu possedisti renes meos.

¶ Nor. Aug. Quę erat horror illuminata est delicię.

¶ Quia tenebrę. Aug. Qui nõ confitetur peccata suas tenebras tenebras. sed si confitetur: deus illuminat.

¶ Sicut tenebre eius. Aug. Nostrę noctis id est humanę vitę miserię. Nox est seculi aduersitas dies: eiusdẽ prosperitas. sed si deus habitat in anima. promittens aliã lucẽ. et docens nõ lętari prosperis. vel frangi aduersis: incipit homo his indifferenter uti; et sic est ei nox huius noctis vt dies eius. et i omni tępore benedicit deum vt iob. et si hoc est: tenebre nõ cõculcabit quę lumẽ non extollit.

¶ Quia tu possedisti renes meos. Aug. Vnde hęc differentia tibi quia intelligo possessor nõ solũ cor. i. cogitatõnes tenet. sed et renes. i. delectatõnes. vt nõ delectet lux noctis sed lux sapientię tuę.

¶ Confitebor tibi. Aug?. Tercia pars vbi dicit revolanti ad deum. deo illuminãte. irenes possidẽte quanta est exultatio z multiplicatio.

e

† ℣ Articos patepta. † ℣ uel directionẽ. ℣ Limitẽ. ℣ Hereditatem.
delonge: † semitã meã et † funiculũ meũ inuestigasti. Et omnes vias
† ℣ Opera. † ℣ Sine veritate. ℣ uel dolus.
meas ꝓuidisti: quia nõ est † sermo
℣ Et vere prouidisti. quia.
in ligua mea. Ecce cognouisti oia
† ℣ Occũdũ hominez.
nouissima et antiqua: tu † formasti
† ℣ vel guasti. † vt iuuares. vnde. Quasi eni mea auxiliabitur ei. † ℣ Quod nõ sup primũ.
me z † posuisti † sup me manũ tuã.
† ℣ hominibus quibus tot arcana patuerunt.
† ℣ Per illũ sc̃z primũ hominẽ despicabilis.
† Mirabilis facta est † scientia tua
† ℣ Per meã predicatiõem. † ℣ Infirmata p illũ adam. ℣ ℣ tamẽ. ℣ ℣ veritas humane condicionis ostenditur.
† ex me: † confortata est: † z non † po
℣ Quasi missę
tero ad eã. Quo ibo a spiritu tuo
† ℣ Presentia. † ℣ Ab ira. † Mente ad superos angelos. ℣ Nusq̃ quia. ℣ vt in ascensione fecit.
z quo a † facie tua fugiã. † Si ascẽ
† ℣ Quia q̃ perstitit angelus eiũ est. ℣ vbi lo randus sũ ad pertrã tuã. † ℣ vt fecit cũ expirauit
dero in cęlũ tu † illic es: si † descen
† ℣ Ad eos qui nõ gstiterũt. † ℣ Per vindictaz
℣ Cuius virtute aereas potestates debellauit.
℣ ℣ Si bona facere volo. nõ sine te.
dero ad † infernũ † ades. † Si sum
℣ virtutũ. † ℣ vel in directũ. vt nec erigar pre sumptione. nec mergar desperatione.
psero pẽas meas † diluculo: z ha
† ℣ Non in medio vbi mergerer. † ℣ Scz ades.
℣ quia
bitauero in † extremis maris. † Et

† ℣ vt erigar. quasi in aere. nõ tangens celũ per elatõnem. nec terrã per desperatõnem.
ei illuc manus tua † deducet me: et
† ℣ Ne recidam. † ℣ gratia. ℣ filius verbum michi vnitum. ℣ Michi
† tenebit me † dextera tua. Et dixi
† ℣ yronia. irrisio hoc opinantiũ. q̃ ipse qui lux cõculcetur a tenebris. † ℣ tot mala seculi.
† forsitã † tenebrę cõculcabũt me: z
† ℣ Illi qui prius nox. † ℣ Erit. ℣ Illuminabũtur a me. ℣ ℣ delicie nostre xp̃s in quo exultamus.
† nor † illũiatõ mea i † delicijs meis.
† ℣ Peccata et homines mali mystica scriptura. † ℣ auguſ. Sed flagellando erudis. et uera luce illuminas.
Quia † tenebrę nõ † obscurabũtur
† ℣ huius noctis. ℣ tenebrosus et obscurus sermo. † ℣ Patefiet sicut apertus sermo.
℣ Ate.
a te. z † nox sicut † dies illuminabi
† ℣ Et cũ hoc sit. † ℣ Scripture. ℣ Noctis sunt. ℣ ℣ Indifferenter. ℣ Quia in utrisq̃ in opertis et apertis simul ueritas est. et utraq̃ p christũ reuelata sunt.
tur: † sicut tenebrę † eius † ita z lumẽ
† ℣ ut sine peccato fieret conceptus meus.
eius. Quia tu † possedisti renes
† ℣ Et. ℣ Preposterε hoc dicit. prius eñ est. tu semper ẽ possidere. † ℣ virginis marie.
℣ de cõsuetudine mee ciuitatis babilonie in qua prius nat? sũ captiuꝰ nõ indifferẽter habebaz lucem et tenebras noctis.
meos: † suscepisti me de † utero mris
† ℣ Ideo. ℣ Laudabo.
meę. † Confitebor tibi quoniam
† ℣ aug. Eo ipso quo te miramur terribilis es. et ita cũ tremore gaudemus. quia timem? ne super illũ scz adam decidit homo. per me eminuit q̃ sis magnificus.
† terribiliter † magnificatus es: mi,

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Anima mea cognoscet. Aug⁹. Jam cognoscit anima mea valde ante erat mira scientia tua et me-nec poterā ad eā:sed modo possū quia no etē illuminasti-renes possedisti-de vtero suscepisti-i-quia venit michi gratia tua et illuminauit me.

¶ Non est occultatū os meū. Aug. Os ab esse-nō ab ore. Est ergo quędā firmitas interior quę est absc̄dita hoibus.sed tu qui fecisti eā vides.quę frangi nō potest-occidi eū possunt sancti sed flecti nequeūt. vnde hoibus extra tristes videtur.deo aūt qui intus videt gaudēt.vñ apls⁹. Quasi tristes semp aūt gaudentes.

¶ Substātia mea Aug. In carne-et tamē os nō cedit malis huⁱ⁹ inferiotis. nō ita mirū si angelus ē fortis qȝ si caro fortis-qđ est et osse occulto. sed quid de his in quibus non est hęc fortitudo. xp̄us qui vt caput dicit patri. Imperfectū et titubātes respicis vt petrū ne peant. Et oīes scribētur noiabunt nō modo perfecti-sed et imp fecti nō ergo desperēt.

¶ Imperfectum meu. Aug. Qui hoc vlq; locut⁹ est et ps̄on̄a corp̄is.hic iam ioq̄tur et ps̄ona capitis.

¶ Dies formabū tur. Vel per diem errabūt.dies hic manēs adhuc erat xp̄us. vt de dicebat-ambulate dū lucē habe. Qui inter suos multa mira fecerat-et tamē ip̄fecti trepidabant vt ꝛ petrus: ne in morte eū pderēt. Et hoc est quod hic ait. Oīes scribent. ꝫ tamē per diē errabāt. ip̄fecti adhuc de xp̄o nō recte sentiētes .ꝛ nemo ꝑfectus fuit in illis q̄ nō erraret-nec ille qui dicerat-tecum ero vsq; ad mortē-scz petrus qui illū ante cōfessus fuerat dei filiū.sed tūc timuit ne sicut filius hois moreret-ꝛ nō resurgeret vt dei filⁱ⁹. Erat vtiq; filⁱ⁹ dei.erat et filius hois. Filius dei in forma dei patri equalis. Filⁱ⁹ hois in forma servi in qua patre minor est. Timuit ergo petrus ne in forma serui p̄ret forma dei-et nō potius plumpsit quia ex forma dei reuiuiscere forma serui. Per diē ergo errauerūt:cū hic positū dñm nō intellexerūt-sed nō pierūt.qr impfectū meū viderūt oculi tui, vñ et subdit. Et si errabāt-unde tamē nimis bonorati sūt-ipsidem ipi qui errabāt-et in quibꝫ nemo fuit qui nō erraret. Amici tui facti sunt o deⁱ⁹-et michi honorati nimis qr factū est in illis os in occulto-post resurrectōem q̄n induti sūt virtute ex alto qua cōfirmati verbū dei vbiq; ꝓdicauerūt-et p eius noīe passi sūt.an cū⁹ passione trepidauerūt. Et nimis ꝑfortat⁹ ē ꝑcipat⁹.qr facti apostoli duces et pastores eccleſie.

¶ Dinumerabo. Aug. Q. merito ego illos cōfortani-qr ego nō aliqs homo dinumerabo eos-quos in fide genuerūt. Et ipsi enumerati sup arenā multiplicabūtur. Quasi tā innumerabiles nati sūt p illos- qui p dies errauerūt.q̄s inumerabilis ē arena. Et dū ait dinumerabo ostēdit qⁿ deo numerabiles sūt. Subdens vero sup arenā ostēdit nobis inumerabiles esse. vnde et in ꝓmissione victā est abrae. Multiplicabo semē tuū sicut stellas cęli et sicut arenā maris.

¶ Adhuc sum tecū. Sicut ante mortē quod putauerūt se tuisse iudęi Vel adhuc-i-ipsa morte quod nō videt de mortuo- vel et si resurrectio sit

† ſ nō modo tu ſ Circa me † ſ Quia nemo
rabilia †opera tua :†ꝛ aīma mea co
cognouit patrē nisi filius † ſ vel valde
gnoscet †nimis. Nō est occultatū
† ſ diuinitas- † ſ Id est, malis occultū-
†os meū a te qđ feciſti †in occulto :
† ſ Secundū dominē. † ſ Ille inter angelos:
nō tamē sterit. ſ Id est-de fragili terra.
ꝛ †substantia mea in †inferioribus
ſ Et ideo misericorditer viderunt
terrę. Impfectū meum viderunt
ſ In me scz- ſ Instruent
oculi tui-et in libro tuo oīes scri
† ſ Maiores vt apostoli de quibus dies diei eructat verbū. ſ In me a quo pfectōem gratie sumūt † ſ Quia non occūrat petri vel pauli. sed christi-a quo christiani- ſ Meorum.
ſ vel dij.
bētur:†dies formabūtur et †nemo
† ſ Sed tamē- † ſ valde.
in eis. †Michi aūt †nimis bono
† ſ Quis sunt. † ſ vtra q̄ dici possit.
rificati sunt †amici tui deus: †nimis
confortatus est p̄incipatus coꝛ.
† ſ Meritō cōfortaui qr dinumerabo -vel putas ne paucos bonos p eos natos esse. dinumerabo eos qui sunt stelle-et multiplicabūtur sup iudeos qui arena ꝓpter sterilitatē. † ſ eam inumerabiles nati sunt per illos qui per diē errauerūt-
ſ Nobis inumerabiles
†Dinumerabo eos et sup †arenā
† ſ hoc totū iō.qr ſ A morte † ſ donec omnibus videar in iudicio-
multiplicabūtur: †errurreri et †ad
† ſ id est quādo - ſ recū sum sed tamen adhuc patior ab hereticis in corpore meo ſ in futuro-
ſ Cū per superbiā amittūt gratiā.
huc sum tecū. †Si occideris dꝰ
† ſ Hereticos qui fastu supbie ab aliꝫ se diuidūt-
† ſ dicens. ſ Qui oderūt fratres.
†peccatores: †viri sanguinū decli
† ſ de preconib⁹ meis. † ſ qđ pei⁹ est q̄ in ore
nate a me. Quia †dicitis in †cogi

ſ signū deitatis:tamē adhuc sum occult⁹ plurib⁹.tecū-id est-vt tu.

¶ Aug. Adhuc sū tecū. Nondū cū ipsis p noticiā-qr nōdū agnoscūt-quia nō mor post resurrectōem xp̄m agnouerūt. Vel toto hoc tpe tecū sū in occulto ad dextrā patris antex̄ reueler'in ea claritate qua venturus est.

¶ Si occideris. Aug. Quarta pars quomō a malis nō noceatur ei.

¶ Aug. Si occideris. Subdit quid interea patiꝫ p cōmixtōne malorū in ecclia-et p sepatōem hereticoꝝ dicēs. Si occideris d-rē. Ordo verborū.

Si occideris d-p. Acipiēt ocalī in vanitate. Ciuitates suas
ſ populos suos
tates suas. Nonne qui oderūt te
ſ zelo -domus tue vidi in
ſensatos et tabescebam.
domie oderā:ꝛ sup inimicos tuos
† ſ trascendo peccatis eoꝝ. † ſ vtiq; quia et-
†tabescebā. †Perfecto odio ode
† ſ ipsi hereticī. † ſ non tantum dei.
rā illos: †inimici facti sunt †michi-
† ſ q̄s libere cūcta egerim- † ſ tu- quod non potest homo nō hereticus- † ſ Dco -id est.
† ſ Quia nō consentio factis malorū-
†Proba me †domie †ꝛ †scito coꝛ
† ſ Quasi questionibus- interrogatus nō potest negare que gesta sūt. † ſ Consilia et cogitatōes
meū: †interroga me et cognosce †se
ſ vt quid.
mitas meas. Et vide si via iniqui
† ſ faciendo vel consentiendo. si quid autē inueniꝫ via mea quod displiceat.quia via mea mortalis est tu deduc in via eterna que est xp̄us vbi nulla est iniquitas-quia si quis ꝑ eat-adducatū habemus apud patrē hostiā. † ſ Me hominem ad dextrā tuam. † ſ Christ⁹ eternus est qui dixit ego sum via. ſ Id est-p verbū tibi coeternū-
tatis †in me ē: †et deduc me in †via
ętrna.
ſ Christum- ſ dirigens. ſ Est. ſ Ecclesia que hic loquitur.

In finem psalmus dauid.

CXXXIX

Ripe me do

† ſ aug. nō ab vno sed a toto genere cū principe diabolo- qui homo dicit in figura. vnde .inimicus homo hoc fecit. qui ſsupseminauit zizania. et vt qr fortis ad nocēdā † ſ Quia nocet- Aug-omia malus nocet.
mine †ab hoie malo:a viro †iniquo

¶ Aug. Quasi hereticī nō intelligētes accusant in bonis cōmunionē malorū. Sed quid calūniant' dicit corp⁹ xp̄i de cōmixtōne malorū.nōne qui o- Quasi sacramētis malorū nō factis cōmunico. Et zelo domus tuę sup eos tabesco.sed tamē perfecto odio-i-iniquitates eoꝝ odi-nō naturam.quomodo ergo permixtione eorū cōtaminor.

¶ Proba me domine. Aug. Hucusqꝫ ō hereticis et aliꝫ eos sequētibus ab ecclesia separatis.nūc etiā agit de malis vel vicijs sibi coniunctis quos patitur ecclesia et gemit.

¶ Aug. Quasi hereticī se et alios separāt.ergo cū sepatis occūltis et suis⁹ se quacūq; velīt mali inseparati iter quos gemit ecclesia-quos et patit. Quid aūt ꝓba me et scito coꝛ.hęc cōsciētia est et spes filiꝫ regis intrinsec⁹,q̄ est inter filios vt lilium inter spinas-quasi.illi inimici.tu vero deus proba.

¶ In finē psa. da. Aug. Cōquestio.gemit⁹-oratō corporis xp̄i- inter malos cōstituti nōdū babētis in re sed in spe bonū vbi est plena exultatio.

¶ Monet vt cōtra mala seculi deum oremus. CXXXIX.

¶ Las. Pn⁹ ꝓponit qui hostes quę mala monēt-opponēs eis ꝑces. Secūdo dicit quod auxiliū habeat cōtra mala ibi- diri dño. Tercio quę sint mala inimicorū aperit ibi. Caput. Ecclesia g̃ inter malos laborās clamat.

¶ A viro iniquo. Aug. Iniqu⁹ est qui nocet. vnde cū dicitꝫ ab homie malo-quasi exponēs subiūxit a viro iniquo.significare volens q⁹ oīs mal⁹ iniquus,quia vel sibi vel alīꝫ nocet. Et alīꝫ quidē nocet-vel mor vt malus

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

est. vel postea. Fit em quidā mali. qui nō videtur iniqui. quia nō sunt sed ini nō asperi nō psequētes et ffuras homibus facientes. sed tamē luxuriosi ebriosi. voluptatibꝰ dediti. qui et si alijs nocere nō videtur. sibi tamē nocet et ita nō sunt inocētes. Innocēs em est. qui nec sibi nec alij nocet. Si quis tamē alte psideret. etiā alijs nocet. saltē exēplo. quia vivit tecū. et ad id qđ agit imitat. postea vero nocebit etiā opere. cū em quē habet voluptuose vi vendo consūpserit. postea rapit alijs quod effundere possit. Ex voluptate ergo et luxuria quib⁹ alijs nocere nō videbat. procedit quo te pūgat. Sicut spine in radice lenes. sed inde p̄cedit quod pūgit. Incendat ergo radit. et nō est vnde p̄cedat spina. Ita dū quis volupt̄ose vivit. nulli nocere videt. sed post rapit qđ effundat. Corrigat ergo voluptas tanq̄ radix et rapina nō nascetur.

¶ Qui cogitaverunt. Qualiter mali p̄sequūtur exequit̄ impugnāt em bonos tribus modis. scz lingua manu. et corde. Et de corde p̄mittit dicens. Qui cogi. Aug. d. Eripe me a populo malorū. Aug. Qui et si in labijs plerūq; bona p̄tendāt. tamē cogitant iūt iniquitatē in corde

¶ Acuerūt. Qualiter in lingua plequantur ostendit.

¶ Sicut serpentes. Aug. In serpente est astutia. et dolus nocendi. Ideo et serpit nō habens pedes vt nō audiat cū venit lenis est eius tractus ꝫ nō rectus. sic mali serpunt ad nocendū. sub leni tractu habētes occultū venenū. vñ subdit. venenū aspidis.

¶ Custodi me. Deꝑ scut one q̄ sit manus ē. operet ubdit.

† ℣ Eripe a populo malorū. et maxime ab his. ℣ sicubus vitaret agta inimicicia q̄ occulta quia nulla pestis efficacior q̄ familiaris inimicus.

eripe me. † Qui cogitauerūt iniq̄

† ℣ Et si ñ in labijs bona. † ℣ Cōtinua letitia nō lassata per mozū.

tates in † corde: † tota die constituebant

† ℣ Bella semp de cordibus. et si verba pacata. † ℣ verba nequitie sue posuerūt † ℣ Impugnāt corde. lingua. manu.

bat̄ plia. † Acuerunt † ligua sua

† ℣ Infatigabile.

sicut serpētes: venenū † aspidū sub

† ℣ aug. In labijs aliud habent. † ℣ Cas. Quia validius est ad nocēdū. vnde princeps mundi dr.

† labijs eorū. † Custodi me domine

† ℣ dyabolꝰ. † ℣ Mbris eius p̄ quos conatur quod p̄ se nequit.

de manu † peccatoris: ab † hoibus

† ℣ et nō nocent. † ℣ aug. nō dico vt non noceant in causis seculi. sed in via dei.

iniquis † eripe me. † Qui cogitaverunt

† ℣ vicinas vie dei foueas parant ℣ decipere a via dei retrahere.

uerūt † supplantare gressus meos:

absconderūt supbi laqueū michi.

† ℣ Peccata sua que michi inudent facere.

Et † funes extenderūt in laqueū:

† ℣ Non. in. † ℣ aug. nō ereas a via. i. a pcepijs dei et non ruis in scandala. ℣ vbi.

† iuxta iter † scandalū posuerūt mi

† ℣ Illi homines. et nō mei.

chi. Dixi † domino deus meus es

† ℣ nō aliud quero. † ℣ Deprecationes malog sine voce. quia sine vita. i. affectu charitatis.

tu: † exaudi dñe † vocē deprecatōis

meę. Dñe dñe virtꝰ salutis meę:

℣ Id est. in pugna foris contra hostes. intus contra legē membroꝝ gratia refrigerat.

obumbrasti sup caput meū in die

℣ tradidit illos deus in desiderijs c. eorū.

belli. Nō tradas me dñe a desiderio meo peccatori: † cogitauerūt cō

† ℣ ang. Quia seductor homie gaudet et triūphat dyabolus et sui. † ℣ Caput eorū est circuitus. i. dyabolus. qui nūq̄ recte incedit. et errozes. et qualia

tra me: ne † forte exaltent. † Caput

circūitus eorū: labor labiorū ipso

† ℣ Die in terra anteq̄ veniat ignis eternus.

† ℣ id est. ardores cōcupiscentiarū cadent sup. eos. i. cōterent eos in hac vita. et post seculū deiicies eos in ignē eternū. et sic illo involuti nō subsistent

rū opiet eos. † Cadēt sup eos † car

† ℣ in altos carbones. † ℣ Permixtos deijcies. † ℣ Dns seculi impatientes cadūt. i. deficiūt quasi boni patienter transeunt.

bones in † ignē † deijcies eos: † in mi

† ℣ Cui voluptas est loqui nec attēdit quid dicat.

serijs nō subsistēt. † Vir linguosus

† ℣ in hac vita. † ℣ aug. Q. d. omēs volūt se absondere a malo quod et boni fugiūt. sed malum capit homines bones nō ad interitū. et si patiantur. quia modo et aīa coronaē et in posterū caro repabitur. Malos vero capit ad interitū. quia in malicijs nō subsistent.

nō dirigef in † terra: virū iustū † ma

† ℣ Quod illi nō preuidēt. ℣ Dec mala modo sed et de futuro.

la capiēt in interitu. † Cognoui qz

† ℣ tandē et si nō modo. † ℣ Qui cśurit. querit pullat.

† faciet dominus iudiciū † inopis:

† ℣ vel causas. † ℣ aug. dū et causam eorū ages et iudiciū facies cōfitebūtur nomini tuo. quia ni ebd suis meritis tribuent sed tue misericordie. et ita sunt recti. qui em ad se flectit cor. torquet. qui vero in deū intēdit. dirigit. et iō ibi ei requies. ubi

z † vindictā paupu. † Verūtamē iu

cor habet.

sti confitebūtur nomini tuo: † habi

℣ Quibus male erat in multu suo in tuꝰ fuerit panem ederūt.

tabūt recti cū vultu tuo.

℣ Attribuitur. ℣ Christo in persona hominis peccatis circūuenti clamantis.

Psalmus dauid.

cnlū vt ęstū nō patiar a me ipo. a meo desiderio. quo locus sit dyabolo. sine quo nichil facit. quantūcunq; seniat hostis.

¶ Non tradas me. Aug. Dyabolꝰ. pponit lucrū vt trahat te ad fraudē. nō habebis lucrū nisi fraudes. lucrū esca est. fraus laqueus. quē ergo vicit desiderio esce. cadit in laqueū. sed estū desiderij tempat vmbraculū dei. et nulsq̄ est locꝰ dyabolo nisi et tuo desiderio.

¶ Caput circūitus. Dyapsalma. Tercia pars vbi dicit que sint mala inimicorū.

¶ Aug. Q. d. metegit vmbra tua. sed illos caput circūitus eoꝝ mali cūt in gīrū erroris. vbi iter sine fine. huiꝰ circūitus supbia est caput. quia initium oīnis peccati supbia ē Et quia oīnis supbus fictus. et fictus mēdax ideo subdit. labor labiorū. i. mendacij. Laborat em qui fingit qđ dicat. veritas aūt facile dr. Opiet. pteget. defendet. vel de assertione supantur.

¶ Vel labor. Cas. Id est. falsa et mēdax assertio eorū. Operet eos. quia de sua falsa assertione superātur.

¶ Cadent super eos. Augꝰ. Dei car bones ignis in terra. z deijcies eos. in hac mortali vita ātēq; veniet ignis eternus. Cadent sup eos carbones ignis scz sancti qui et mortuis reiurgūt. qui cū essent tenebre aliqn do nōc aūt lux in dno qui cū alios accendūt alios deijcūt. cū enim mali vidēt eos lucere. invidēt eis. sic et super eos cadūt. vñ apostolus. alijs sumꝰ odor vite in vitaz. alijs odor mortis in mortem.

¶ Vir linguosus. Aug. Quisquis vult dirigi magis optet audire q̄s loqui. Dicit iacobus ait. Sit oīnis homo velox ad audiendū. tardus ad loquendū. Perfectius esset omēs audire sponsū. vñ ait iobānes. Amicus sponsi stat et audit et gaudio gaudet. ꝓpter vocē sponsi. Sed ꝓpter impitos loqui aliquando est necesse vt docēatur. Qui semp docere desiderat. semper vult imperitos habere q̄s doceat. gaudiū ergo sit taciturnitatis et sponsū audiēdi in volūtate. Vox doctrine sit in necessitate. et ita nō erit vir linguosus qui nūq̄ dirigit. Intus a veritate audiendū est. vt intrem⁹ in gaudium domini. Que em delectat loquēdo foras exire tumidus est. et quia foris est qđ amat mittetur in tenebras exteriores. de interioribꝰ ergo sit gaudiū de exterioribꝰ necessitas non voluntas.

¶ Iniustū i interitū. Aug. Quod nō sit inopi qui si capit malis nō tamē in interitū. flagellat deus omnē filiū quē recipit. Et licet boni mō sint afflicti. tamē confitebūtur inter grania quod laudabilius. Et habitabūt. ideo nil timetur in mūdo.

¶ Verūtamē. Cōclusio psalmi vbi dicit q̄ si boni liberati. sint z de inimicis vindicati nō tamē sibi dant sed deo. vnde et habitabūt cum eo.

¶ Habitabūt cū vultu tuo. Quia dū sicut est videbunt.

¶ Psalmus dauid. Aug. Psalmus iste subobscurus est. Sunt enim in scripturis sanctis. pfunda mysteria que ad hoc abscondūtur. ne vilescāt ad hoc querūtur vt exerceant. ad hoc aperiūtur vt pascant. Scriptura si

nusq̃ aperta esset·nō te pasceret·si nusq̃ occulta.nō te exerceret·Hic tñ nō alia dicūtur q̃s in alijs psalmis dicta sunt· sed eadē licet diuersoſmō. Ideo eadē·quia oportet ſepius cōmemorari·quod cogit mūdus obliuiſci. Diuisa ideo multipliciter dicta sunt, vt varietas locutōnis fastidiū tolleret veritatis. Amāt cñ se inuicē mali·sed amor iste tartare⁹ est. Alia est charitas xp̃iana nozū quā paulus diffinit dicēs. Finis p̃cepti est charitas de corde puro et cōscientia bona et fide nō ficta.alibi vero quasi scientiby·finis legis est charitas.et nō dicit q̃ charitas.quia alibi dixit. Nō cñ omnia vbiq̃ dici aut possunt aut d̄bent·ideoq̃ ibi nō dixit qualis charitas.sz ibi determinauit·vbi addidit·de corde puro·quādo scīm deum diligis hominē·q̃ non inter malos et cōsciētia bona·et fide nō ficta. Illud aūt de quo hic et in alijs psalmis tractatur est charitas. Charitas vo ē amor. sed nō quilibet. Est ei amor ethere⁹·7 ē amor tartareus.

¶Aug. Vnus homo caput et corp⁹·propriū capitis est loqui p mēbris, vt lingua nra ꝓsonā omniū mēbroz suscipit·ipa p omnibus verbo fungit. Charitas cñ vnū facit nos cū xp̃o.siue ergo caput loquat siue mēbra xp̃c loquit·sed in voce ea⁹ quisq̃ agnoscit suam aliquādo dicit qđ sibi soli cōpetit.nō tamen sepat se a nris verbis sed a suis ꝓp̃rijs ad nostra redit.et a nostris ī terdū ad sua ꝓp̃ria trā sit.

CXL.

¶Sciēs ꝓpha boies pcās iplicari rogat vt audiat'.subdens a quibꝫ maxime velit liberari.De cūdo dicit·q̄ a iusto correct⁹ spnat falsos auditores ibi· Corripiet.

¶Intende. Aug. Nōdū cñ finitus est clamor·quia nondū finita ē tribulatio·Si finita est tribulatō·finitus sit et clamor. Si vero manet vsq̃ ī finem·nunq̃ cesset clamor.

¶Dirigatur. Cas. Oratio sit incensū.opatio vespertinū sacrificiū qđ acceptabilius erat in lege quia figura erat illius veri sacrificij quod in fine mūdi in cruce oblatū est. Vespa nostra finis vite·potest ꝑterea sacrificiū vespertinū dici pnitētia.qua in fine mūdamur .Et est. Eleuatō ma·m·sit tibi sacrificiū vespertinū·i·opa mea bona sic tibi sint accepta vt pnitētia quę agit in vespera·i· in fine vite.in quo si pfecte offerimus purgamur·hoc dicit vt nemo desperet·qui in fine pnitet.

¶Eleuatio manuū. Aug. Hoc de capite oēs intelligant· qui ad ve spā animā possit iterū receptur⁹ nō amisit iuitus sed tamē nos ibi figura ti sum⁹.quod cñ illi⁹ pepēdit in ligno de nobis accepit. Vespertinū sacrificiū passio dñi.oblatio victime saluatrīs.quod fecit in resurrectōe mun⁹ matutinū.oratō ergo pure directa de corde fideli tanq̃ de ara sancta in incēsū surgit. Subdit et voce corpis.

¶Pone dñe custodiam. Cas. Nota q̄ et cordi et ori petit apponi cus. Duplica munimine op⁹ est vt nec cogitatō iniqua sapiat.nec prava voluntas in fatua verba erumpat.

¶Hostiū. Aug. A similitudīe illius qui circūstat hostiū .ne intret vel exeat cui nō licet. Nero. dicit cñ hieremias .Mors intrauit p fenestras nr̄as. Et petrus ait.aduersarius noster dyabolus tanq̃ leo circū·q̄·q·d·

¶Aug. Hostiū circūstantie vel cōtinētie claudit'et aperit'.apiatur ad confessionē pcōz·claudat' ad excusatōes. et ita erit hostiū cōtinētie nō ruine.

¶Nō declines. Cas. Quasi dicat boſ·vt non excuset quod sūmū vicīū dominat' hoibus·vnde tardius pnitēt. vnde in libro regū quasi pecatū ariolandi est repugnare.et quasi scelus ydolatrię est nolle acq̃escere

¶Ad excusandas. Cas. Cōsuetudo impudentiū vt deꝑhensi. primū p aliqua falsa excusent.et inde cōuicti alia quęrūt tempi vel necessitati vicia imputātes nequādo veritati cedant.

¶Comunicabo. Cas. Vel cōbinabor. Cōbinati dicūtur, quādo duo simul ligātur, vt alter alterū impediat.ne sit fuga libera.

CXL

Domine clama

† Quid· † Et item adhuc clamo·

ui ad te eraudi me: intende voci

Quando· Intentione cordis·

mee cū clamauero ad te. Dirigat

† Igne charitatis incensa. † Id est· sit tibi incensum.i.bonus odor·

oratio mea sicut incensū in con

† Operatio mea bona·que sit,p eternū·

spectu tuo: eleuatio manuū mea

† Placeat tibi vt sacrificium vespertinum. † Et

rū sacrificiū vespertinū. Pone

† Ne iniqua cogitet· † vel cordi.

dñe custodiā oi meo: et hostium

† vel continentie· † Ne stulta pmant.

† Christus hoc dicit ex ꝑsona ecclesie cū vn⁹ ex mēbris hoc orat ipse orat sicut alibi ex ꝑsona mē brorū dicit quid me ꝑsequeris. et elinuit et nō oc dulis michi manducare. ad hoc vt nō

circūstantię labijs meis. Non

declines cor meū in verba mali

Quasi omnia casu agātur.

cię:ad excusandas excusatōnes in

† i.sicut excusant hoies qui oganē iniquitatē·

peccatis. Cū hoibus opantibus

† vel nō combinabor.i.nō ero socius· Et si hoc fuerit non cōmunicabo·

iniquitatē:et nō comunicabo cuz

† Non dei. † Q.nō cōmunicabo cuz istis vt defendam peccata sed potius.

electis cozū· Corripiet me iust⁹

† Aug.nō odit qui arguit .et eo magis arguit quia non odit·

in misericordia et increpabit me:

† aug-falsa laus adulatoris. † aug. Nō credit caput meū de adulatōne·nō me delectat oleū peccatoris.

oleū autē peccatoris non impin

† Deute. † nō impinguet quoniā a·

† vel guabit. † Futuru est quod dicā·

guet caput meū. Quoniā ad

† Quā docuit. vel qua interpellat,p nobis·

† Orabunt ꝑ eis vt ego. Beneplacebit eis·

huc et oratō mea in beneplacitis

† Et etiā. Si q̄ si qui sūt qui cōtradicūt·absorpti sūt iuncti petre. † vel iuxta petrā † eo etores hereticī iuxta et nō supra petrā·quia cōmunicant sacramētis·nō tamē sunt in xp̃o. mergunt in ꝑfidū audient. nec corrigent. et ō magis rei.

cozū: absorpti sunt iudici petre in

† Quid ergo erit. † Prevaluerūt verba mea verbis eorū.i. locuti sūt diserte.ego vere·preterea verba mea predicāt qui nec mouꝫ eos timēt.sez illud. Ecce ego mitto vos sicut oues in medio lu. Et nolite timere eos qui occidūt corpus &c.quid ergo mortes illorū fecerūt·Ecce sicut erassitu.

dices coz. Audient verba mea

† Prosunt verba eis· psunt et mortes. Vn de sit morb⁹ in corpib⁹ hic tabe malicie eorū dissoluta.

quoniā potuerūt sicut crassitudo

† vel disrupta.

terre:erupta est sup terrā. Dissi

† Id est·p volle ꝑ fundorū·i. p voluntate eorū qui sunt internū.i. p fundi in vicijs·

pata sunt ossa nostra secus infer

† Sed · Nō ad minas peccatorum· nouit quid ꝑ me passus.quid ꝑ miseris.

nū· quia ad te domine dñe oculi

Nō cōbinabor ad similitudinē canis.

¶Cū electis. Aug. Electi sūt qui se iustificāt·ceteros despiciūt· vt pharisęus. et peccata defendūt quibusq̃ modis· cuz talibꝫ non vult iste cōbinari·i· sociari ne ꝑdiatur ab eis.

¶Corripiet me. Cas. Secunda ps vbi fidelis iste iā ecōtra a iusto correct⁹· spernit falsos laudatores· imalis verbo et moribus ꝓfuturus. in quo et pe tit custodiri.

¶Iustus. Augus. Christus vel quilibet frater· vel ipse idē scīs iteriorē. Cor. se carnē. quasi vrozem.

¶Oleū. Cas. Dilectio simulata quę mētes a rigore veritatis emollit ad noxia.

¶Quoniā adhuc. Aug. Nō cōbinabor cū malis ·corripiet me iustus qñ adhuc expectatō.primis temp⁹ vitupabātur xp̃iani, sed adhuc expecta et oratio mea erit in bñ·e·i· veniet tēpus quo placebit eis oratō mea vt dicāt dimitte nobis sicut et nos d·et itē habemus aduocatū hiesū.

¶Iudices. Aug. Potentes docti·qui de mouby iudicāt vt plato aristotiles pitagoras. absorpti sunt iuncti petre·i·cōparati xp̃o. vel absorpti sūt iuxta petrā·alia littera·i·iuxta xp̃m.idem sensus·i·cōparati xp̃o· per se videtur aliquid dicere.sed ūge et cōpara illos petre·i·xp̃o·et nichil sunt.mortui iacent.stulta cor sapiētia· surrexit xp̃us· vincit· regnat·imperat .quam omnes colunt.

¶Audient. Aug. Aure obediētie,nō sicut adā. Audiuit cñ adā deligno scīētię boni et mali ne comederet.ī nō obediuit·ꝺdestinati aūt ad vitā audiēt aure 7 recurrētes ad adā eiusq̃ excessū recolētes dicēt·adā fuit ꝺdito nr̄a ·qui nō stetit ·stem⁹ nos vt repatriem⁹. Adā sicut crassa terra q̃ ꝑ abundantia spinas germinat.ita ꝑ diuitijs liberi arbitrij quasi luxurias lignū vetitū vsurpauit·sed sicut a gricola eā ꝑscindit·ne vltra luxuriet·ita deꝰ dissipauit interiora nostra, vbi ossecos·i·firmos nos esse oportuit·i·ifirmos et inconstantes fecit.secus infernū,pectos·i·maledictioni proximos.

¶Crassitudo terre. Aug. Est quędā cōtemptibilia, vñ tamē terra accipit pinguedinē.sic eo qđ cōtempsit mūdus accepit pinguedinē· vt ide sęges ecclesię veracius pullularet.mors sōz ꝓtemptibilis seculo. Ꝓciosa agricolę qui ibi nouit vberē succū, vnde crevit ecclesia. Contēptibilia cñ mūdi elegit deus.et ea quę nō sunt vt ea quę sunt euacuētur.

¶Crassitudo terre. Quādo eructuat aerē corrūpit. et tunc lues in homiby late diffundit.sic superbia eorū tabe malicię suę corpora martirū sauciat.q̃ sunt ossa et firmamentā fidelium vel fidei,

¶Secus infernū. Dic· nō in inferno.q̄ etsi cōi sorte moriunt, nō tñ descendūt in infernū vt mali.sed vita eterna datur illis.

¶Quia ad te domine. Cassiod. Dicta fragilitate homīs, ad diuina remedia cōfugit. Ne auferas, a bonis tuis.sed spes mea semp su in te·et

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

oculi mei semper te intẽdant. nõ ẽm petit iste cõtra hoc quod sancti volunt scz de seculo eripi. et eẽ cũ xpo. Per laqueos et scãdala totiꝰ mũdi mala hre niter notat. laquei sũt blandi nesꝰ carnis desideria. ꝙ dũ p hos dyabolꝰ nõ pficit, nititꝰ scandalis quę p inquietosꝰ mouet. Cadent in retiaculũ. ap ta verba cõpationi cũ illis nõ vult cõbinari. Singulariter. i. qz cũ pessi mis nõ ãbulat. Transeã. vt viatoꝛ huiꝰ mũdi. q̃ nulla voluptate capit.

¶ Custodi me. Vel aliter, Et dicit, Statuẽtes laqueũ pſecutores ma nifestosꝰ. Opantes aũt iniquitatẽ cõsentiẽtes illiꝰ dicit. qui timore p secutõis deficiãt. Et ẽ Ne anferas animã m. Vꝫ potiꝰ custodi me a laqueo pſecutionis quẽ sta. m. Aug. hoc faciũt pſecutores. qui escã vitę huiꝰ quasi in muscipula ponũt. Vi amat anis hanc escaꝫ in muscipulã cadit. qz timore mortis pſecutõ ni succũbit. Et custodi me a scãdaliſ opantiũ iniq. i. a scandalo coꝛ qui cõsentiẽdo illis la bũtur. et ita iniquita tẽ opanꝝ. O. d. custo di me a pſecutoribꝰ q̃ terrẽt. et lapſis qui ter riti sunt.

¶ Cadent. De vi cio in viciũ. sed ego sin gulariter sum.

¶ Singulariter. Aug. Idẽ qđ dicit. ni ſi granũ frumẽti m. ſ. i. ſm. ſi aũt mortuũ ſ. m ſua. Itẽ cũ eraltat ꝰ f oĩa trahã ad me. ne mo ãt occidit. ꝓpter xp̃s . i. ꝓpter confeſſionem nois xpi. ne ꝓ nomine xpi moriendo ãtecede rẽt christũ. nec iobannes ꝓ xpi testimonio ſed ꝓ herodis adulte rio. ꝓ iuſticia martir nõ ꝓ nomine xpi. ſic et alij antiqui.

¶ Intellectus da uid. Laſ. Psalmus iſte quinꝰ est coꝛ qui noĩc oratõnis intitulã tur. vbi nõ alia dican tur q̃ quę in alijs di cta sũt psalmis sed cadẽ. Aug. qz aũt repetitõe huiuſ cõi cõſulit infirmitati nõ ſupuacue iteratur. vt repetita melius memorię cõmendẽt. vnde ſcriptũ est in ꝓuerbijs. Thesaurus desiderabilis requiescit in oꝛe ſapientis. quia ſa piens quę audierit cogitat. retractando ruminat. vir aũt ſtultus glutit illũ. id est. nõ cogitat. obliuioni dat. et hęc sunt illa mũda animalia in lege quę ruminãt. iſta inmunda.

¶ Aug. David fugiẽs saulẽ in ſpelũca latuit. de quo tamẽ hic nõ agit ꝙ de ſignificato. David cũ ſignificat xp̃s. Spelũca vero carnẽ vel ſeculũ vel ſepulcrũ. David ergo xpus cũ mẽbris in ſeculo. vel xpus in carne vel in ſe pulcro.

CXLI.

¶ Laſ. Primo ponit oratio cõtra mala. Secũdo agit de fine maloꝝ ibi. Clamaui ad te domine.

¶ Monet ergo nos orare. Et in pſona totius christi. quaſi de ſpelunca ad deum clamantis ait.

¶ Deprecatus sum. Aug. Quod dixit clamaui exponit deprecatus sũ. q. d. clamoꝛ meus deprecatio est. nõ murmur nõ blaſphemia.

¶ In conſpectu eius. Aug. Quia dñs redditurꝰ est in occulto ora vnde in ewãgelio. Tu aũt cũ oraueris intra in cubiculũ tuũ et clau bosti

† ſ auferri finas. ſ Sciebat multos adueſis cedere. † ſ Et ſi corpus ꝓmeruit.

mei: in te ſperaui † nõ auferas † ani

† ſ Portus. † ſ deceptõne vbi esca ouelt ad la queum. ſ uel muſcipula.

mã meã. † Custodi me a † laqueo

† ſ hoc pſecutoreſ. ſ Mali † ſ voc ẽ qui cõ fenerũt illis et apoſtotauerũt. illos ne timeam. iſtos ne timẽt.

† quę ſtatuerunt michi: et a † scan

† ſ Manifeſtus perturbationibus inquietorum.

dalis † operantium iniquitatem.

† ſ nõ modo alij. ſed ipſi primi hęrentes ori ei⁹ defecerũt. quare hoc. quia ſolus sũ tempe paſſiõis donec transeã de mũdo ad patrẽ. tũc confirmabo cõlũnas. quia in reſurrectõne didicerũt nõ timere mortẽ. † Nã quaſi quadã circũlatione peccato rũ claudẽtur. † ſ Iniquitatis.

† Cadent in † retiaculũ † eius pec

catores: ſingulariter sũ ego donec

transeam.

† ſ Quem habuit. † ſ totius christi.

† Intellectus † dauid cũ esset in

ſ In ſeculo vel in carne vel in ſepulcro.

ſpelunca oratio.

CXLI.

ſ Interioꝛi. ſ nõ ſtrepitu la bioꝝm.

Voce mea ad

† ſ Dic expoſit quaſi deſpeca sũ. quia clamant ad deum etiam qui blaſphemant.

dñm clamaui: † voce mea ad domi

† ſ Ec quid adhuc. † ſ rt purũ fontẽ copioſe. † ſ vbi videt in abſcõdito cõſcientie qui reddet. ſi bonos reddent. ante eos effunde.

nũ deprecatus sũ. † Effundo in † cõ

† ſ Oratiõnẽ que sit in tribulatõne.

ſpectu eius oratiõnẽ meã: et † tribu

ſ Id est. intus de cõſcientia vel inocentia ſecu riꝰ in occulto ad eum dirigo.

lationẽ meã ante † ipsũ ꝓnuncio.

ſ Et hoc facio dicit eccleſia. ſ vel duꝫ defecit a me. ſpiritus meus. quod fit ne de suis viriſ? pre sumat. ſi tuus deficit. loquitur deꝰ. vnde. Nõ ẽm ves eſtis qui lo. ſed ſpi. pa. m. ẽ.

In deficiẽdo ex me ſpiritũ meũ:

† ſ Preceptoꝝ dei. ſ per quos illis cadẽtibꝰ ſecurus ambulo.

et tu cognouiſti † semitas meas.

† ſ Christo hoc zelant q̃ christi sum. ſ Charitate quę in me omnia tolerat.. † ſ ꝓ to te patiẽ do. † ſ Qui ꝓ christo me perſequitur.

ſ Hoc quantũ ad ſe. i. opinionẽ suam.

† In via hac qua † ãbulabaꝫ: † ab

ſconderunt ſupbi laqueũ michi.

ſ Illis vndiq; fremẽtibus ad eterna reſpicio.

Cõſiderabã ad dextrã et videbã:

† ſ Q. perſecutores ablcõderũt michi laqueũ ſed tamen nõ fugi.

† nõ erat qui ꝓgnoſceret me † De

† ſ de illis peſquentibus. † ſ nõ dico ad perſe

rit fuga a me: et † nõ est qui † requi

quendũ ſed ad imitandũ.

rat aiam meã. Clamaui ad te do

† ſ Hic vbi oĩa tolero.

mine. diri tu es † spes mea: portio

† ſ nõ hic ſed. ſ vbi ſeipſum videndũ dabit.

† ſ Ideo.

mea in † terra viuentiũ. † Intende

† ſ Et neceſſe est. ſ aug. humilio eſſi me intus humiliꝰ a pſecutoribus. extra vilibiliter.

ad deprecationẽ meã: † quia humi

† ſ Et. ſ Nũc corpus nõ ruat. ſed anima.

liatus sũ nimis. † Libera me a ꝑ

† ſ Occidendo. ſ aug. Creuit numerus peq̃ tiũ abundat iniquitas friget charitas.

ſequẽtib⁹ me: quia † confortati sũt

† ſ Sepulcri. ſ aug. vel carcere. hoc ſpelũca est quã titulus dicit. † ſ Id est. carnẽ anime red dendam.

ſuper me. Educ de † custodia † ani

† ſ rt cõfiteaꝫ. ſ vt parũ ꝓfitẽtes. quia me e mã meã. ad † confitendũ nomi tuo:

† ſ Voc ex capite. quaſi ſupra. ſingulariter ſum donec transeam. † ſ Laſ. Reſurrectio paſſiõis

† me expectãt iuſti donec † retribuaſ

est retributio.

michi.

¶ Aug. In via ſcz voluꝝ coꝝ. iuxta ſcm veritatẽ. Chriſtus eẽ est via. qui nõ ſinit eos laqueũ ponere in via. vt nõ ſit nobis quo ea muſ. ſinit tñ ponere in xta viã. ne a via decli nemus.

¶ Ad dextram. Aug. Quã mali non videbãt. et hoc est. et nõ erat qui cognoſce ret. Laſ. cũ em pate ris omnia. quis nouit quid attendas?

¶ Aug. Ad dextrã. Qui in dextrã attẽdit videt. qui ſiniſtrã: et ẽcaꝫ. vel apli nõ ſta bant ad dextrã. qz car nali timore diſpſi sũt. ſed ego pſiti. perĳt fu ga tam corpis q̃ men tis. Et nõ est qui req. ẽ. Laſ. quia nulla ei cõſolatio. sed ſolꝰ ad paſſionẽ relictus est.

¶ Perit fuga a. Aug. Circũcluſu ſe di cit. perĳt fuga. qz non fugit aĩo. corpore licet aliquãdo. Circũcluſꝰ nõ fugit corpore. qz n põt. Fortis non fugit mẽte. qz non vult.

¶ Aug. Perĳt fuga cõcluſo vel forti fu ga quidẽ vñ dicitur ĩ ewãgelio. videt lupuꝫ venientẽ et fugit. vbi dñs mercenariũ vitu peraꝝ. Sed alia est fuga corporis. quã do minꝰ permittit dicẽs. Si vos perſecuti fue rint in vna ciuitate fu gite in aliaꝫ.

¶ Et nõ est q. req. a. Quęrit anima aut a perſecutoribꝰ aut a dilecto ribus. Sic fuga perit duobꝰ modis. et a capto. et a forti.

¶ Clamaui. Laſ. Secũda pars vbi agit de fine maloꝝ.

¶ Spes. Laſ. Quia te et oĩbꝰ diligo. Portio. būliter dicit et cõiter portionẽ sibi esſe in terra viuentiũ. cũ tota lit sua. Hoc patet ex hoc qđ la troni dixit. hodie mecũ eris in paradiſo. qui est terra viuentiũ eternaliter.

¶ A perſequẽtibus. Dyabolus eĩm per vaſa sua. i. per filios diffidẽ tię agit perſecutõnem corporis. vt intus fiat cordis ruina.

¶ Educ. Aug. Et perſona eccię loquẽs. exponit vnde liberãdꝰ.

¶ De custodia. Aug. Quia in corruptõe ẽ. q̃ est pena corporis ãgustiaꝝ. poſt quas angustias. in domo dei tota vita erit confeſſio. i. laus dei. modo impedit carcer confiteri.

¶ Aug. De eaſ. Hic carcer vel ſpelũca mũdꝰ põt dici. vbi oĩa vana. vnde rogat educi aiam. q̃ inde multa patit. Vel carcer dr corpꝰ. Et nõ ẽ magnũ de corpore exire qđ et mali habẽt. et oẽs cito vel ſero. nec ẽ charitas ſi iuſtꝰ ad ſ nimis feſtinat. Vel potiꝰ corpꝰ ẽ carcer. nõ vtiq; ſcz id qđ dꝰ bonũ fecit. ſed corruptio eius et peccato. de qua vult educi. vt fiat incorruptibi lis. Merito carcerẽ faciũt. Vnũ habitaculũ cluſo carcer ẽ custodi dom⁹.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Libertas domū facit: seruitus carcerē. ita nō caro quā deus fecit, sed corruptio eius et temptatio carcer est.

¶ Psalmus dauid. Psalmus iste septimus pnitentionalium. Qui iō sunt septē: vt eodē numero quo peccauim⁹ peccata diluam⁹. Laf. Sicut ē in hebdomada mūdi hui⁹ peccauim⁹. ita hoc numero psalmōrū remediū pnitentię peccatis opponit. In quibꝰ psalmis talis est forma: qz a lacrimis incipit et in gaudio finis est. ne qs de venia desperet.

¶ Aug. Sicut absolō dauid. sic iudaſ xp̄m falsi fratres corp⁹ ei⁹. vel illiciti mot⁹ et operatio. CXLII.

¶ Laf. Primo captat ꝯdulū. Secūdo narrat mala sua z qđ cōtra egerit ibi. Quia pfecit⁹ est. Tercō ponitur deprecatio causis cōfirmata ibi. Velociter exaudi. Quarto ponit lęta cōclusio ibi Spiritus tuus.

¶ Monet ad pnitētiā et oratōem ad oratū. In pl̄o tot⁹ xp̄i dicit. o dñe ꝛc.

In veritate tua Laf. Nō est hoc contra humilitatē qua petebat audiri. sed veritas z iusticia dei est. ne cū rogāte disceptet. ne cū qui se dānat iudicęs vnde subdit. et nō intres. nō petunt iusticiā iudicij.

¶ Aug Laf. In veritate. in tua iusticia. Vel iusticiā et veritatē dicit. qua parcit pnitentibus. et se dānantes absoluit. et accipit p eodē veritatē et iusticiā. Et est. In verite. et tu iuſ. id est. scdz iusticiaz et veritatē qua pnitētibus et se accusantibus indulges.

¶ Intres. Augus. Intrāt in iudiciū cum domīo qui suā iusticiā cōstituūt. qđ ñ iste humilis. vnde ꝓpheta. Quid vultis mecū in iudicio cōtendere. oēs dereliquistis me dicit dominus.

¶ Cū seruo. Aug. Indignū est cū seruo. ne dicā cū amico. et si tu dicis amicā: ego seruū. fugitiū⁹ redeo. pacē quero nō sum dignus vocari filius tuus.

In cōspectu. Id ē. in tui compatōe. Omīs viuēs. nō dicit omis homo. quia nō apostolus. nō ꝓpheta. nō angel⁹. nō throni. nō cęteꝛ virtutes. Solus enī de⁹ ē. in quo pcēm nō cadit. in cui⁹ cōspectu astra nō sūt mūda.

¶ Aug. Omīs viuēs. Vñ salomō. Ante mortē ne laudes hoīem. nec paulus se pfectū dicit. Cū ait. Nichil mihi cōſcꝰ sū sed nō in hoc iuſ. ꝛc.

¶ Quia persecutus. Secunda pars vbi est narratio malorū quę patitur et quid contra egerit.

¶ Collocauit. Aug. Et xp̄us in obscuris. in passione. in sepulcro. ꝙ nō vt mortu⁹ seculi. quia cur moreret nō habuit. Et anxiatus. scdm illud. Tristis est anima mea vsq; ad m. Et iterū cepit hiclus tedere et pa. in quo nos figuramur. Trāsfigurauit enī se in corpus humilitatis nostrę. In me. nō in alijs. qz omnes deseruerūt. et quia eū mori videbant aliud putauerunt. victi a latrone qui sic cōfessus est. qn ipsi defecerunt. Memor fui. hoc dicunt mēbra nō caput in sua pſona. Quomō ē me mor est dicū p quem factus est omīs dies. z qui nūqꝫ obliuiscitur. Corp⁹ ergo loquit inhęrens illi in charitate et vnota bnūitate. Et ait. Memor fui d. a. quib⁹ bona facere. sed non esse cępiti.

Meditatus ſ. t. o. o. t. quia vtiq; oīa bona sūt in quo cępit. quia quidqđ in se boni est. a deo est. Et in factis ma. t. m. ac si diceret. Quilibet in ope artificē. et in cōditis oīb⁹ cōditorē. creatura tua facta ē. michi spectaculum.

¶ Memor fui. Laf. Recōlens iste qđ fecit celi et terā. et qđ beneficat antiquis. obliuiscit⁹ mi seriarū mūdi. et et bis quę deus fecit se cōsolatur dicens.

¶ Velociter. Aug. Tercia ps vbi ponitur deprecatio causis cō firmata.

¶ Quia defecit spi. Augul. Impleat me tuus spūs. quia defecit me⁹ tam sū p̄ sup spū. In quo eīm viuit spūs su⁹. ille superbus ē ipū sino et extollit cōtra deū. vñ alibi. auferes spūm eoꝝ z dficāt

¶ In lacū. Aug⁹. Ille decēdit in pfundū. qui etiā pdit cōfessionē. vt qui ꝓponit sibi licentiā peccādi sine spe venię habenis iniquitatis effusis. Talis nō audit deū dicentęs

Cōuertimini ad me et ego cōuertar ad vos.

¶ Mane. Laf. Posit nocte peccatoū. Aug. mane est cū pecā laxātur.

¶ Notam. Aug. Hoc fecit de⁹ cū ꝓphetā sermonē accēdit de⁹. Cui scīt petrus ait. debem⁹ intēdere tanqꝫ lucerne in caliginoso loco donec dies lucescat. Ideo etiā et se lumē in testa carnis posuit. ad qđ lumē ambulem⁹. et ad formā serui ābulādo puenie⁹ ad lumē purū ad verbū in pin. a. d.

¶ Anima. Laf. Vt vas ad fontē attuli. imple ergo.

Spiritus tuus. Aug. Quarta ps vbi est lęta conclusio. O. doce me quod vtiq; facies. Quia spiritus tuus.

¶ Propter. Aug. Gratia dei hic cōmendatur. quia nō ex meritis. sed

¶ Agit de hoc quod significatum est.

Psalm⁹ dauid cū psequebat eū filius suus absolon.

CXLII

Domīe exaudi
† Repetit. ¶ Auditu clemēte.
orationem meam auribus percipe obsecrationē meam:
† ¶ vel de precatōem.
† ¶ Iterū repetit. quia re petitō confirmatio est.
† ¶ Aug. Propter tuam iusticiā que in me est. a te enim est hominī iusticia. ¶ Non quę ex lege est quā quidā suā volentes cōstituere iusticie dei no sūt subiecti.
in † veritate tua † exaudi me in † tua iusticia. Et ne intres in iudicium
† ¶ nō districte mecū agas in futuro.
¶ Cur hoc timescum seruo tuo: quia nō iustificabit
† ¶ Et si apud se. ¶ Int⁹ vbi vides. ¶ quia et si qui bonibus sancti videtur. no tamē deo qui videt, iustus.
tur in † conspectu tuo oīs viuēs.
† ¶ Exaudi libera et necesse est dicit ecclesia.
† ¶ Aperte vel occulte. † ¶ dyabol⁹ et quecūqꝫ
† Quia † persecutus est † inimicus
† ¶ Voc nos. hoc caput p nobis. † ¶ Quantū in se est. ¶ aug⁹. Voc agit quicūqꝫ pięquē vt relicta spe celestis. terra lapiam⁹. quantū in se est. hoc agit qđ nō michi hoc ꝓtingat. † ¶ In terrenis.
† animā meam: † humiliauit in terra vitam meā. † Collocauit me in
† ¶ tenebris victorū. † ¶ Ceteros desperatos.
† obscuris sicut † mortuos ſęculi. et
† ¶ Caſ. vicinitate periculi. † ¶ Extensus mi seria vsq; apud deum querēs refugiū vel quasi ex tra me factus.
† anxiatus est † super me spūs me⁹:
¶ Caſ. Sapiēcia cōfusa. vel ad penitentiā.
in me turbatū est cor meum. Me
† ¶ Quid⁹ punctus est adam. † ¶ nō desistens.
mor fui † dierum antiquorū. † medi
† ¶ Quia oīa bona in quo cępit quidquid in se boni est. ab eo est.
tatus sum in † omnibus operibus
tuis: in factis manuum tuarū me
† ¶ formā crucis. significās que est selus ¶ dila tui affectus. vel opa prius cōtracta. ¶ Et cum videre omne bonū a te esse dicit ecclesia.
ditabar. † Expandi manus meas
† ¶ Que est per se.
ad te: † anima mea sicut terra sine
† ¶ veret. ¶ nō michi qui rigare nō possum; ¶ tu cōpluę eā. vt fructū faciat. † ¶ Ideo.
¶ Quia sic finis. cito audi. quia differebat ad illa mandū desiderū. ac si differretur pluuia ad infla mandā sitim.
aqua † tibi. † Velociter exaudi me
domine: defecit spiritus meus.
† ¶ aug. Auertit⁹ olim a superbo. vt pbarem qđ erat esse a te. † ¶ Jam humili.
† Non auertas faciē tuam † a me:
† ¶ Quia et si auertis. † ¶ in pfundū peccati in quo contemnit⁹. et perit confessio.
et † similis ero descendētibus in † la
† ¶ Post finē ſeculi cū videbim⁹ qđ nō credim⁹.
cu. Auditam fac michi † mane mi
† ¶ in nocte sumus. sed in te speraui donec noctu na transeat insuetas. Nox querit patientiā in expectando. letitia dabit dies.
sericordiā tuā: † quia in te speraui.
¶ Non est satis interim spare. sed aliquid opus ē agere. quod per me nō possum.
† Notam fac michi viaz in qua am
† ¶ nō cōtra te. † ¶ nō ad mundū inclinatus.
bulem: quia † ad te leuaui animaz
† ¶ A dyabolo et suis quos implet ¶ aug. multi inde sunt quos implet sathanas. in quib⁹ ipse expugnatur sathanas. illū vero vsum expugno illos vsos patior.
meā. Eripe me de † inimicis meis
† ¶ aug⁹. Quia a te fugit edā. et absconditur se. vn de tanqꝫ seru⁹ fugiens dominū suū et cōtrarius est vmbrā. † ¶ Si me nō doces. facta voluntatē meā. et deseret me deus meus.
domine. † ad te confugi: † doce me
facere voluntatem tuam. quia de⁹
† ¶ Quia. ¶ Ego peto sic non despero.
† ¶ nō meus malus. qui dixit me in terrā pueritia
meus es tu. † Spiritus † tuus bo
nos deducet me in terraz rectam:
† ¶ Sed deduci nullo mō merui. vel ut inde laudetis. vnde alibi ¶ vt rem nois tui impleas qđ est hiclus. † ¶ Ego me occidi.
† propter nomen tuū domine † viui
† ¶ vel iusticia. † ¶ nō mea. † ¶ Caſ. Quanficabis me in † equitate † tua. † Edu
do data venia ō seculo iubet exire quasi ō carcere
ces de tribulatione animā meam:
† ¶ nō in merito meo. † ¶ vic. ¶ nil potuit contra me.
et † in misericordia tua † disperdes
† ¶ In iudicio futuro. ¶ dyabolum et omnes obstinatos.
inimicos meos. † Et perdes oēs
† ¶ tribulant. ideo. vel merito.
qui tribulant animā meā: † quoniā
ego seruus tuus sum.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

et nõe quod est hiesus se viuificandũ dicit·sed cũ hoc gratia equitatis me/minit·quia licet deus oĩa gratis faciat. Laſ. iusticię tũ eius est supplices iustificare quod demones videt impetere.

¶Psalmus dauid ad goliã. Laſ. Dauid xp̃us totus caput et cor/pus. Firma quibꝫ armatus erat populus iudaicus circũcisio sacrificia ꝯ alia visibilia sacramẽta. Sed qꝛ lex p ista nõ potest viuificare vt ꝓmentia non vt adiumãtia. In tempe gratię xp̃us caput et corp⁹ deposuit legis sacramẽ ta·et quĩq; lapides·i· ipam legẽ· quinq; scz libros moysi tulit de flumine·i·a populo il/lo·qui p flumẽ signifi/cat: quia labit oĩe sę/culuꝫ· qꝛ ḡ in flumine ·i·in illo populo la/pides vacabãt inuti/les. sed vt lex esset uti/lis·dauid accepit vas pastorale·i·gratiã sine qua nõ potest lex iple/re. qꝛ plenitudo legis charitas·que est et spi/ritus sancto. Hoc est er/go mittere lapides in/ nasę pastorali quo lac mulgere solebat legi·s· admiscere gratiã·Sic armatus ꝓcedit aduer/sus supbũ. Vnũ lapi/dẽ misit q̃ deiecit supbũ. quia vnitas vincit dyabolũ. Percussit i/ fronte·quia ex eo loco corpis sui occidit: vbi signũ xp̃i nõ habuit. Deiecto caput gladio eius abstulit. quia qñ magni eius credũt ꝺs ille in manu habebat. vnde aĩas trucidabat contra eũ loquũtur. et sic caput eius gladio suo incidit.

¶Laſ. Dauid goliã· xp̃us occidit dyabolũ humilitas superbiam. deus eñ fit hũilis. vt supbi q̃ hũiles scos ꝺdignarẽtur sequi. hũc saltẽ velint imitari· de sua ꝑsona eñ figurali et mystica gloria xp̃i agit·et q̃ ꝓcessit et sua. Agens ḡ deo gratias de sua ꝓcatur vt ille veniat qui dyabolũ vincat: et suos fideles liberet. Nõ in solebat de victoria vt solet homo: sed virtuti dei dat.

¶De hac victoria quasi terminũ oĩm; mũdanarũ rerũ sibi fecit ꝓpheta. nõ eñ post hanc aliquid dictur⁹ est vel de ecclesię ꝓfectoribꝫ· vel eũnis scu/li· vel penitẽtia· vel lamẽtatione pia· vel antixp̃i elatione· sed septẽ reliqui domini ꝑconijs et celesti leticia pleni sunt· vt q̃i repulsis nubibꝫ peccato/rũ: serenis mentibꝫ ad laudes dei pueniat. et quasi cõpletis oĩnibus quibus humana ignorãtia erat instruẽda·nũc ad sola ꝑconia dei vacandũ est. vn/de spũaliter sequens psalmus laudatio intitulatur.

¶Laſ. Triumphalis psalmus, agit primo de victoria q̃ dauid figurali ter vicit goliã. spũaliter ipse cũ aliꝭ sanctis dyabolũ· qui tota victoria inde esse dicit. quia xp̃us de eius semine venit vincere supbiã mũdi. vnde aduen tũ eius ꝓcatur. Secũdo. ꝓmittit se victoꝛi cantare in nouo et veteri testamẽ to ꝑcans per eũ liberari ibi. Deus canticũ.

¶Qui docet manus. Aug. Id est. qui p spũm sanctũ dat michi do/na gratiarũ· quibꝫ me facit et docet pugnare et ꝓcedere ad bellũ cõtra prin/cipes tenebrarũ et cõtra carnẽ. cui⁹ delideriꝭ et illi mala ꝓponunt. Sed vi et ille. qui lapidẽ mittit in lactis exceptoriũ·i· qui gratiã attendit qui spiri/tu dei ducit. Et qꝛ in pugnãdo piciltaris· dic qd̃ sequit. Misericordia. ꝛc.

¶Et digitos. Aug. In digito notat diuisio opatõnis quę est in radice vnitas vt aplis ait. alij datur p spũm sermo sapientię. Alij ꝛc. Quasi alij hoc·altj illud. sed oĩes in eodẽ spũ. oĩa eñ opat vnus atq; idem spiritus diuidens singulis put vult.

¶Misericordia mea. Laſ. Quia pliꝛa est multas causas explicare. breuiter singula singulis verbis tãgit. Misericordia quãdo vltim⁹ fratrũ in regẽ vnctus est. Refugiũ. quãdo cõtra goliã cõsiliũ dedit vt petra deiꝭ ceret eũ cũ quo nõ poterat armis pugnare. Suscepto: quãdo fecit generuꝫ regis. Liberato·a piculo regię irę. Protector quãdo in spelũca iuis in sau leꝭ accepit .post tanta beneficia sũt a tali spe nõ esse cessandũ .ideo subdit· in ipso spabo· vel de futuro qꝛ impaturus erat populis. vt semini suo xp̃o populos subditos ꝓdicit. post tanta bñficia non solũ se fateꝛ erigũ. sed totũ gen⁹ humanũ be neficęs dei indignũ. qꝛ cũ dispectu et sub ad/miratõe subdit domie quid est bo·ꝛẽ.

¶Aug. Miseri·me· Quia tu das michi ut misericors sim·et sic vi cã· quia de nullo alio sic vincit dyabol⁹ ini/micus vt de miseri·oꝛdia quę in duobꝫ cõsi stit scz in dando et di/mittendo. Qui eñ di/mittit. et si peccauit .di mittet ei. Qui dat da tur ei. De hac dicit ia cob⁹. Superaltat mi ficordia iudicõ ·i· sup ponit iudicio. quia in quo fuerit inuenꝰ op⁹ misericordię. et si ha buerit forte in iudicio quo puniat· vnda mi sericordię quasi aqua peccati ignis extinguit. In quo nõ est iustus deus. nec iudicij veritatem deserit cũ talibus ignoscat· quia iusticia est. vt scẽm q̃ quis fecẽ aliꝭ fiat ei· vnde dñs ait: In qua mensura mẽsi fue·ea·re·vo·ac si diceret. Si ignoscis ignosco. Et si elt apud te mẽsura venię dãdę inueĩes apud me mẽsu rã venię accipiẽdę. Et si est apud te mensura retribuẽdi quod habes inuenies apud me mẽsurã accipiẽdi quod nõ habes dimitte ergo et dimitto. da et do.

¶Quia reputas. Magnũ est quod de⁹ estimat·et tanti facit ·vt p eo filiũ dederit. cui etiã sit panis qui est panis angeloꝛ. nõ eñ sic estimat boies deus vt homo· qui carnis emit equũ q̃ hominé.

¶Vanitati similis factus. Aug. Quãdo homo cõditus est verita ti similis factus est· vanitati peccãdo· vana sunt oĩa transitoria compatõ ne semp manentis veritatis.

¶Aug. Vanũ est quod de sua substãtia cadẽs vanescit vt fum⁹. vmbra ita et ipie homo tabescat. vnde subdit. Dies eius·i· vita eius motoria·i· tran sitoria· sic ꝓterit sicut vmbra.

¶Domine inclina. Aug. Humilis dauid et ꝑsona ecclesię plen⁹ gra tia ꝓlumens de deo· pugnans hic innocat adiutoriũ dei. Quasi in lucta lu mus. sed ne deficiamus domine inclina.

¶Laſ. Domie. Idem apt qd̃ supra dicit innotuisti·qꝛ tũc innotuit. quã do incarnat⁹ apparuit. Inclina. qꝛ hec nisi inclinata diuinitate fieri nõ poterãt. inclinari sũt ęli quãdo honoꝛ et virtus supnoꝝ ad hominẽ delcẽ dit·et forma dei formã serui suscepit.

¶Emitte manũ. Laſ. Ad patrẽ verba cõuertit· emitte manũ ·i· xp̃um de alto. vbi cũ patre. vt carnẽ induat.

¶Aug. Vel de secundo aduẽtu agit in ꝑsona ecclesię. Q. ita fac modo. Emitte ma·i·de al·id ẽ xp̃m de ęlo ad iudiciũ. veniet eñ dominus in vo ce angeli et in tuba d·del·d·ęę·deinde et persona ecclesię subdit. Extpe me scz ꝑ eam manũ. Et libera ꝛc. vt in littera.

¶Deus canticũ. Laſ. Secũda pars vbi quasi ille quẽ ꝓcabat victoꝛ et liberato; venerit; ei se cãtare in nouo testamẽto et veteri ꝓmittit .et ab eo

§ Agens de victoria.

Psalmus dauid ad goliam.

CXLIII.

§ Sit. § Omniũ

Benedictus do

† § Cui me subieci et dedi·

† § Laſ. Si primo das te deo. tunc il lo adiuuante et docente pugnabis.

minus deus † meus † qui docet ma

† § Quod de ꝓpe fit. § Contra carnem·

nus meas ad † ꝓlium : et digitos

† § Quod de longe fit. † § Cõtra principes tene brarũ † § Et vnde michi hoc. § In collatis beneficijs.

meos ad † bellũ. † Misericordia

† § turris in tribulatione. † § Ne cadam.

mea et † refugiũ meum: † susceptoꝛ

† § Ne hereũ in uia. † § Ne feriar.

meus et † liberatoꝛ meus. † Do/

† § In omnibus laboꝛibus et preliꝭ · † § Ecce caput loquitur nobis. vel pater·

ctoꝛ meus et † in ipso spaui: † qui

† § Q·qui p se michil p te dignũ quid. § vel dis.

subdit populũ meũ sub me † Dñe

† § aug·totũ quod est inde est qꝛ innotuisti ei· § Per assumptã humanitatẽ·

quid est homo quia † innotuisti ei :

† § Id est·et. † § Quid est· ‡ § Per hoc. ‡ § vel estimas. § Alicuius ꝓcij. † § qꝛ tãti eum facis

aut † filius hominis † quia ‡ repu/

† § Quẽ tanti est: mas· § Et tamẽ innotuisti ei et estimas eum· § Ecce quid per se.

tas eũ. † Do mo vanitati similis

† § dũ est in nocte est· § Laſ. videt·sed nõ habꝫ firmitatẽ manendi.

factus est: dies eius sicut † vmbra

† § Sed o· § Cõtempta hoĩs? ap ostolos·hu miles dicãt aliqs ruam excellentiã. § Q·talis per se ẽ homo. sed vt per te reformetur.

ꝓtereũt. † Domine inclina celos

† § Per eos. § Ad nos § Ad noticiã aliog. † § de gratia tua. ‡ § Elationes terre cumidos gentiles. i. fugbos.

tuos et † descende: † tange † montes

† § Confitebũtur peccata· † § Ecce bellũ christi cõtra dyabolũ. § Cõtra eos aũt qui cõspirant cõtra te fulgura. eo. crebrescę miraculis et territi michil audebunt· § vel o

et † fumigabũt. † Fulgura chozu/

† § Ab inuicẽ· † § In fine autem. § vel nes.

scationẽ et † dissipabis eos: † emitte

† § verba tua. † § Ad penitentiam.

† sagittas tuas et † ꝓturbabis eos.

† § Christũ. § oĩs in tuba dei descẽdet ẽ celo.

Emitte † manũ tuam de alto eripe

† § De sũt aque cõtradictoꝛes. § aug⁹ Populus fons vel intus oppugnãtibus.

me ꝛ libera me de † aquis multis: ꝛ

† § Quid est de aquis de m.s· † § Qui aduerso patre dyaboto nati sunt. ‡ § Exaggerat eoꝝ malitiã vnde addit·et dextram·

† de manu † filioꝛ alienoꝝ † Quo

† § id est. dextra eoꝝ est sinistra·

rũ os locutũ ẽ vanitatẽ: ꝛ † dextera

† § augst. Quid tu inter eos·in vase pastorali ba bens quinq; lapides·

eoꝝ dextera iniquitatis † Deꝰ cã

† § Noui dominis noui testamẽti· † § aug. In lege decẽ preceptoꝝ cantabo tibi cãticũ nouũ. qꝛ plenitudo legis charitas· qua qui caret ꝓtare po test psalterijs· psallere nõ ꝓteit·

ticũ † nouũ † cantabo tibi: in psalte/

beatur liberari ab his. qui beatitudinē putant in terrenis.

Canticū. Aug⁹. Hoc alio nomine significat legem. quam per quinq; lapides significauit.

Gladio. Aug. Quas superi⁹ dixit aquas-ipsū hic dicit gladiū. vū et hic subdit quod ibi. Et erue me de manu filiorū alienorū.

Maligno. Aug. De quo lingua eorū gladius acut⁹. Est et benign⁹ gladius de quo dñs ait: Nō veni pacē mittere sed gladiū. Hic est gladi⁹ bis acutus vtroq; acumine ꝓpotens scz vetteris et noui testamenti. quo omnis putredo a mēbris christi abscinditur.

Quorū filii. Hic qui sint alieni-7 que il lorū dextra iniquitatis-et qliter locuti sunt vanitatem exponit.

Aug. Felicitatē eorū enumerat-hec ē dextra eorū-hec est vanitas quā loquūtur-dū hec dicūt beatitudinē

Laſ. Quor⁹ filij. Vel mystice hec pūtet-ab illo loco-Et agit de erroribꝫ malorū et hęresibus hęresiarchaꝝ et pessimis cogitatōnibus ostendēs eos esse hęreticos de quibꝫ etiā quędam ad litteraꝫ exponūtur sic. Quorū scz ꝑdictorū filij sunt sicut nouelle plan-in innē-sua.id est-filij eorū sunt sicut nouella plātatō. Qui nō de apostolis fūdati ſ de puersitate noui tatis-Post mala ipōrā nunc et bona accusat. **Filii.** prauo dignate generati. qui ñ antiquis ritibꝫ patrū viguerūt-sed nouis erroribus pullulauerūt. **Filię.** quę nō habēt vires constantię. **Lō posite.** non natura pulcre. sed ab hominibus compositę. hę filię sunt cogitatōnes vel ꝓdicationes eorum quę non habent veram ecclesiam sed similitudinem. **Promptuaria.** corda diuersis rebus facta-vnde pessimas eructatōnel ęralant quę fętent. **Er hoc in illud.** instabiles quia nō habēt radicē veritatis. **Duces.** ad frāz.qz vult eos ostendere caducis rebus hęrere-N.d-peculiū eorū fętosū. cū ipsi fide steriles vnde mystice discipuli eorū hę oues sunt fętose quia ipsi alios plures in errore generant. **In egressibus.** nō in ingressibus-quia totū bonū quod habere videntur ab eis egredi/ato periturus. **Boues.** nō labore macri sed ocio pingues-vt bis qui affluunt diuitijs. cū ipsi sint a veritate ieiuni. Vel mystice boues magistri-terrenis affluūt. **Macerię.** q̄ de solis saris-in ortis-vel vineis-sed nec ipsa rumpit illis. adeo ꝑperi. **Nec trāsitus nec clamor.** turbidus interrūpit quietē eorū. Vel mystice macerię ars philosophorū. quę nō potest destrui vt transeant isti. nec clamor dei qui in angusta via quę ducit ad vitam est in platęis eorū-id est-in lata via eorū quę ducit ad mortem. **Beatū dixerunt.** Non inde rephendit quia bis abundant. sed quia.p dextra habent-i.p beatitudine-et hec est vanitas quā locuti sunt-bis et abrā et ysaac et iacob abundauit-felicitas est sinistra-i-temporalis mortalis.

Laudatio ipsi dauid. Laſ. Breuiter continet hic psalmus quę in scripturis diuinis late diffundūtur. vbiq; cū de laudibus dei agitur-legitur. vel opera vel potētia vel aliquid ęterorꝫ. Ad cuius ꝓmonia segrentes psalmi ptinēt-q cū isto septē sūt-vt septies in die l-d-t-vt septē sūt spūs gratiarū qui laudes cōcinnūt sicut in apocalipsi legit.in his sufficienter de⁹ do cuiq; quomō velit laudari-ne quis in eius laude errare posset.

Aug. Spū sancto implet deus sanctos vt laudent eū-et ne erremus in laudando. iter laudis in scriptura constituit-Si homo laudat: arrogantia est.si deus se-misericordia est.quia laudando se amabilē facit.et nos amando meliores sum⁹ non ipse. Ideoq; spūs e⁹ in suis suis laudat eū quia laudari se facit.

Laſ. Vt septē psalmi pnitentię: sic et septem spiritus.iuxta illud sacramentū quod ꝓcepit dominus moysi-in tabernaculo septez lucernas ponere.ppe tuo lumine lucentes.

CXLIIII.

Aug. Primo ꝓpheta pmittit infinitā laudez. Secundo omnes ꝑfecturos dei laudem nouē modis dicit ibi. Generatō 7 generatio. Tercio eadē latius explicat ibi. Miserea.

In seculū seculi. Laſ. Qui hic nō incipit-in futuro mutus erit.

Per singulos dies. Laſ. Qui hic p singulos dies-in ęternō die merebit laudare cōtinua exultatōne.

Aug. Benedicit nunc ꝑ singulos dies-vt cum venerit vnus sine fine diē eat ex laude in laudē sicut ex virtute in virtutem.

In seculū et in seculū. Laſ. De qua laude alibi. In secula seculorū laudabūt: qz semp amabunt-quem sp videbūt-qua vlide nihil delectabilius.

Nimis. Vno verbo dedit cogitare qō nō potest capi plene:et ideo nunq; cesses a laudibus.

Generatio et generatio. Laſ. Secūdo omnes ꝑfecturos laudez dei nomen modis promittit.

Opera tua. Aug. Si in magnitudine deficim⁹, vel de opibus laudemus opantē. de conditis conditorē-de creaturis creatorem.

Laſ. Nouē sunt opera-potentia-magnificentia-sanctitas-mirabilia-virtus terribiliū-magnitudo-memoria-iusticia.quę post explicabunt⁹ et bis quasi locis et seminibus omnis laus trahitur.ad quē modū omnia argumenta de paucitate locorū sumunt.

Et potentiā. Aug. Nō em opa laudant nisi vt virtutē opantis annūcient.sed quidā eloquētes creaturā laudant creatoris obliti.sancti vero laudatores si opa amāt et laudant magis opatorē et ꝓpter hec illā amant.

Aug. Si in rebus factis sentiā aliqua species: vilitas-virtus-et laudatur-magis in illo qui fecit. Si opera laudas:et te qui es dei opus. Et occurrit illud. Nō te laudet os tuū.ne arrogans videaris.sed nō est arrogantia quia deū in te non te laudas.

Et virtutē. Aug⁹. Si nō minaretur: nulla esset correctio. si vero non blādiret nulla ēet exhortatō. Est itaq; amabilis et terribilis. Dicēt q̄ virtutē disciplinātis et punīenti-si ꝓdicāt regnū ꝑnū-et nō tacēt ignem ęternum.

---

† Serepitus aquarū nō facit obmutescere.
rio decacordo † psallaz tibi. Qui
† Montibus iam fumigantibus.
das salutē † regibus-qui redemisti
† toti christū caput et corpus- † aug. quia est et benign⁹ gladius quo deus loquit veritatem maligno quo illo loquūtur vanitatem.
† dauid seruū tuū: de gladio † mali-
gno cripe me. Et erue me de ma-
† hac repetitōe detestabiliores iniquos reddit.
nu filiorū alienorū. † quorū os lo-
† Quia terrena sunt beatitudo. † Quia ter
cutū est † vanitatē: et † dextra eorū
rena ꝓ dextra habent.
dextra iniquitatis. Quorum filij
ſ vel nouelle stabilite.
ſ vel la. ſ vel nis.
sicut nouellę plantationes: in iuuē
tute sua. Filię eorū compositę: cir
cūornatę vt similitudo templi.
ſ vel cellaria.
Promptuaria eorū plena: eructā
tia ex hoc in illud. Duces eorū fe
tose abūdantes: in egressibus suis:
ſ vel si.
boues eorū crasse. Non est ruina
† vel sepis. † vel ereptio. † ſ Nullus gemulus sed pax quieta.
† macerię neq; † transitus: † neq; cla
† Sed qz ſ Non hoc arguo. † filij alieni
mor in plateis eorū. † Beatū † dixe
† Quid tu dauid dicis.
runt pplm cui hec sūt: † beat⁹ popu
† voluntate. † potestate.
lus cuius † dominus † deus eius.
† sit- † xps qui de semine dauid.
Laudatio † ipsi † dauid.

CXLIIII.

† Notū facio predicādo q; es.
ſ Creator et recreator.
Exaltabo te de
† Christe. ſ de iuda-vnde regis in ve-tes. † Laudabo.
us meus † rex: et † benedicā nomini
ſ Vic. ſ In eternuz.
tuo in seculū: et in seculū seculi.
ſ Exponit quod dixit. ſ aug. Ecce in seculuz. sine intermissione in letis vel tristibus.
Per singulos dies benedicā ti-
bi: et laudabo nomen tuū in secu-
† Causam laudis subdit. ſ In eternū.
lū et in seculum seculi. † Magn⁹
ſ vel valde.
dominus et laudabilis nimis: et
ſ Incōprehensibilis cogitatōne vel loco.
ſ ideo nō poten laudem fingere.
magnitudinis eius non est finis.
† aug. omis repetitio dicēs-in infinitū multiplicat animū cogitātis-vel generatio qua in presenti natūtur filij dei. et generatio qua filij resurrectōis vnde dicitur.in generatōe cū sederit filius hominis ad eū. resurrectione.
Generatō † generatio laudabūt
† Primus locus laudis. † Secūdus locus laudis.
opera tua: et † potentiā tuam p2o-
† tercius locus laudis. ſ Alij magnificētiā maiestatis tue.et sanctitatē tuam loquentur.
nūciabunt. † Magnificentiā glo
† Quartus locus laudis. † Quintus locus laudis.
rię † sanctitatis tuę loquētur: et † mi
† Sextus locus laudis. ſ aug. Nō tantū blāditur sed etiā ministrat. blandit et exhortatur. ministrat vt terreat et corrigat.
rabilia tua narrabūt. † Et virtutē
† vel metuendoruz. † Septimus locus laudis. ſ Cuius nō est finis-sed narrabūtur tamen esse laudabunt.
† terribiliū tuorum dicent: et † ma-
† Octauus locus laudis. ſ Non est oblitus nos oblitos eū. et nō oblitus facit nos reminisci sui.
gnitudinez tuā narrabunt. † Me

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Suauitatis. Aug. Ipe p abundantē suauitatē suā prius memor no stn est nos vocando. gratia sua nos ꝓuen endo. inde nos eins.

¶ Eructabunt. Dicat-nō manducabūt. Aug. Manducat qui discit. ructat qui docet-hoc tamē eructuat quod mādūcat. hec memoria quia val de dulcis manducāda est et eructnāda. Sic ergo māduca vt ructes.

¶ Tua. Aug. Nemo deo tribuat-qz est-et sibi tribuat. qz iust⁹ est. Me li⁹ em est qđ sibi vult tribuere qđ illi. Totum ergo illi da-in totū ipm lauda

¶ Miserator ⁊ misericors. Lasti. Tercio latius explicat que secūdo breuiter ꝓposuit. quasi merito in his laudabūt. qz miseꝛtes laudis ponūtur hic que supius. sed nō singule possunt expli cari. quis em̄ opera vl potentiā eius plene explicare.

¶ Aug. Misē-⁊ miquibꝰ iaz venia dedit Patiens. bis q̄bus nōdū dedit. sed expectat vt det.

¶ Las. Misera. Ab opibus incipit-vt miseratoꝛ vicat⁹ dū cadentes restituit. Misericors. natura etiā dū creat. Patiens. hoc sumit de secundo loco laudis scz de potentia quā laudat. nō q̄ terras suspendit-maria coercuit. stellis celos ō pinxit. et cetera. sed qz tolerat peccātes vt cōuertātur. Suauis. de magnificentia sumitur. quia nil magnificentius q̄ suauē ee gustantibus. et misericoꝛdiā omnibus opibus suis impendere. nō autem bis que dyabol⁹ facit. ea em̄ potius dānat.

¶ Et miserationes eius. Aug. Si em̄ tollas opa tua mala-et nō in te remaneāt nisi opera eius. non te dimittet miseratō ei⁹. Si aūt tu non dimittas opera tua-erit ei⁹ seueritas in opera tua cā dicet. Ite maledicti in ignem eternū.

¶ Confiteo. op. Aug⁹. Laudent. Sicut ea que nō habent sensū laudandi que sunt materia laudis-quia dū inquiris inenis magnam vim in eis-que a deo.

¶ Et sancti. Las. Dne quod est cōfitetur vel p se vel p rationales creaturas. Vel sancti-i-angeli et hoies. Hoc de sanctitate. ipsa est enim sanctitas dei vt ei sancti debeant confiteri.

¶ Gloriā regni. Las. De mirabilibus ergo sumitur. Q. q̄s mirabilis eū qui fecit celū et terrā-et diuersis bonis implcuit.

¶ Ut notam. Aug. De virtute terribiliū hoc sumitur. sanctis em̄ ꝑdicātibus nota facta est potentia dei qua vindicat in malos-et gloria regni quia coronat bonos-ne ignorata minus quereretur-et nota etiā facta est-quādo apostoli virtutes fecerūt et p notitiā virtusq̄ scz potentię et glorię. quidam tumore ꝓpne-quidā spe glorię cōuertūtur. Et nota q̄ post potentiā cōmendat decorē regni. quod ideo facit. vt potentia noiata amantem nō terreat. habet enim regnum quo delectemur-et illud regnum habet decorem-cui magnifico nil comparatur.

¶ Regnū. Las. Laudat de ꝓpetuitate et dominatōnis affectu. et sumit hoc de magnitudine. si magnū est ad tempus impare-maius est dominationis terminū nō habere.

¶ Fidelis. Las. De abundanti suauitate hoc sumit-vnde supra. Memoriā abūdantię suauitatis tuę. Fidelis quia aduent⁹ dona cōpleuit. Ad abundantiā quoq ꝓtinet q̄ alleuat ruentes-erigit elisos. vnde recordatio suauitatis habet-et in laudibus eius eructuatur.

¶ Qui corruūt. Las. A malis suis. qs omnes alleuat deus. Vel ab his tempalibꝰ sicut sancti vt Iob-qui in seculo aliquid ꝓdūt-et abiecti fiūt-deciderunt. sed hos oīs cōfirmat-quia septies cadit iust⁹ et resurgit-impij aūt infirmātur i malis.

¶ Et erigit om.e. Aug. Ad se ꝓnentel-quia superbis resistit.

¶ Oculi. Aug. De iustitia latius agit. vt qui misericordē audit iustū timeat. et iustic̄ est vt spantes satiet-compatiter vel spūali ter-nō sp em̄ danda ē esca ꝑ in tempe opportuno-multis em̄ petentibus salubriter differtur.

¶ Et tu das escā. Aug. Dat ergo medicus egro quod cōueit-et quādo cōuenit-non vt homo deliderat et petit ne obsit si det. Petit em̄ apostolus de angelo sathanę vt auferret⁹ ab eo. ⁊ nō accepit: sed ꝓpter pfectionē suā quia tēpus adhuc erat exercende infirmitatis. Petit dyabolus temptandū Iob et accepit. sed ad dam nationē suā. Ipe xps mori venerat. et tamē trāsfigurās in se infirmos ait-pater si fieri potest transeat a me calice-et licet nō acciꝑet quod petere videbat⁹ ait: nō qđ volo: sed quod tu: ꝑdicēs dū in oīm tpe.

¶ Aperis tu manū. Aug. Et si non das aliquando-das tamē oportune-differs quidē non auferes.

¶ Justus. Las. Ipo nomine iustitias aperit. vt manifeste ostendat⁹ hic laus de iustitia esse. Vię sunt dispositiones et voluntates que omnes iuste-etiam si verberat.

¶ Viis operibus. Faciendū q̄ vię ad dispositōem ptinēt-opera ad effectū-hec seōm nos diuiduntur. Sed apud illū hoc est velle quod facere quia et eius voluntate res habent esse.

¶ Prope est. Las. Propitⁱ⁹ qui vbiq̄. et hoc de iustitia.

¶ Voluntate. Las. et hoc de iustitia sumitur.

¶ Custodit. Las. Concludit de iustitia-quū est enim et diligentes custodire et peccatores perdere.

¶ Laudationē domini. Las. Expositis oīmbus sequitur breuis conclusio. qua concludit quod nō potest explicari.

¶ Alleluia. Las. Vox ista quasi musica salutaris tanq̄ armonia celestis

---

Suauitatis. Aug. Ipe p abundantē suauitatē suā prius memor nostn est nos vocando. gratia sua nos ꝓuendo. inde nos eins.

Eructabunt. Dicat-nō manducabūt. Aug. Manducat qui discit. ructat qui docet-hoc tamē eructuat quod mādūcat. hec memoria quia valde dulcis manducāda est et eructnāda. Sic ergo māduca vt ructes.

Tua. Aug. Nemo deo tribuat-qz est-et sibi tribuat. qz iust⁹ est. Melius em̄ est qđ sibi vult tribuere qđ illi. Totum ergo illi da-in totū ipm laudā

Miserator ⁊ misericors. Lasti. Tercio latius explicat que secūdo breuiter ꝓposuit. quasi merito in his laudabūt. qz miseꝛtes laudis ponūtur hic que supius. sed nō singule possunt explicari. quis em̄ opera vl potentiā eius plene explicare.

Aug. Misē-⁊ miquibꝰ iaz venia dedit Patiens. bis q̄bus nōdū dedit. sed expectat vt det.

Las. Misera. Ab opibus incipit-vt miseratoꝛ vicat⁹ dū cadentes restituit. Misericors. natura etiā dū creat. Patiens. hoc sumit de secundo loco laudis scz de potentia quā laudat. nō q̄ terras suspendit-maria coercuit. stellis celos ō pinxit. et cetera. sed qz tolerat peccātes vt cōuertātur. Suauis. de magnificentia sumitur. quia nil magnificentius q̄ suauē ee gustantibus. et misericoꝛdiā omnibus opibus suis impendere. nō autem bis que dyabol⁹ facit. ea em̄ potius dānat.

Et miserationes eius. Aug. Si em̄ tollas opa tua mala-et nō in te remaneāt nisi opera eius. non te dimittet miseratō ei⁹. Si aūt tu non dimittas opera tua-erit ei⁹ seueritas in opera tua cā dicet. Ite maledicti in ignem eternū.

Confiteo. op. Aug⁹. Laudent. Sicut ea que nō habent sensū laudandi que sunt materia laudis-quia dū inquiris inenis magnam vim in eis-que a deo.

Et sancti. Las. Dne quod est cōfitetur vel p se vel p rationales creaturas. Vel sancti-i-angeli et hoies. Hoc de sanctitate. ipsa est enim sanctitas dei vt ei sancti debeant confiteri.

Gloriā regni. Las. De mirabilibus ergo sumitur. Q. q̄s mirabilis eū qui fecit celū et terrā-et diuersis bonis implcuit.

Ut notam. Aug. De virtute terribiliū hoc sumitur. sanctis em̄ ꝑdicātibus nota facta est potentia dei qua vindicat in malos-et gloria regni quia coronat bonos-ne ignorata minus quereretur-et nota etiā facta est-quādo apostoli virtutes fecerūt et p notitiā virtusq̄ scz potentię et glorię. quidam tumore ꝓpne-quidā spe glorię cōuertūtur. Et nota q̄ post potentiā cōmendat decorē regni. quod ideo facit. vt potentia noiata amantem nō terreat. habet enim regnum quo delectemur-et illud regnum habet decorem-cui magnifico nil comparatur.

Regnū. Las. Laudat de ꝓpetuitate et dominatōnis affectu. et sumit hoc de magnitudine. si magnū est ad tempus impare-maius est dominationis terminū nō habere.

Fidelis. Las. De abundanti suauitate hoc sumit-vnde supra. Memoriā abūdantię suauitatis tuę. Fidelis quia aduent⁹ dona cōpleuit. Ad abundantiā quoq ꝓtinet q̄ alleuat ruentes-erigit elisos. vnde recordatio suauitatis habet-et in laudibus eius eructuatur.

Qui corruūt. Las. A malis suis. qs omnes alleuat deus. Vel ab his tempalibꝰ sicut sancti vt Iob-qui in seculo aliquid ꝓdūt-et abiecti fiūt-deciderunt. sed hos oīs cōfirmat-quia septies cadit iust⁹ et resurgit-impij aūt infirmātur i malis.

Et erigit om.e. Aug. Ad se ꝓnentel-quia superbis resistit.

Oculi. Aug. De iustitia latius agit. vt qui misericordē audit iustū timeat. et iustic̄ est vt spantes satiet-compatiter vel spūali ter-nō sp em̄ danda ē esca ꝑ in tempe opportuno-multis em̄ petentibus salubriter differtur.

Et tu das escā. Aug. Dat ergo medicus egro quod cōueit-et quādo cōuenit-non vt homo deliderat et petit ne obsit si det. Petit em̄ apostolus de angelo sathanę vt auferret⁹ ab eo. ⁊ nō accepit: sed ꝓpter pfectionē suā quia tēpus adhuc erat exercende infirmitatis. Petit dyabolus temptandū Iob et accepit. sed ad dam nationē suā. Ipe xps mori venerat. et tamē trāsfigurās in se infirmos ait-pater si fieri potest transeat a me calice-et licet nō acciꝑet quod petere videbat⁹ ait: nō qđ volo: sed quod tu: ꝑdicēs dū in oīm tpe.

Aperis tu manū. Aug. Et si non das aliquando-das tamē oportune-differs quidē non auferes.

Justus. Las. Ipo nomine iustitias aperit. vt manifeste ostendat⁹ hic laus de iustitia esse. Vię sunt dispositiones et voluntates que omnes iuste-etiam si verberat.

Viis operibus. Faciendū q̄ vię ad dispositōem ptinēt-opera ad effectū-hec seōm nos diuiduntur. Sed apud illū hoc est velle quod facere quia et eius voluntate res habent esse.

Prope est. Las. Propitⁱ⁹ qui vbiq̄. et hoc de iustitia.

Voluntate. Las. et hoc de iustitia sumitur.

Custodit. Las. Concludit de iustitia-quū est enim et diligentes custodire et peccatores perdere.

Laudationē domini. Las. Expositis oīmbus sequitur breuis conclusio. qua concludit quod nō potest explicari.

Alleluia. Las. Vox ista quasi musica salutaris tanq̄ armonia celestis

---

Qui ruinā peccati passi sunt ¶ Intētōes.

ruunt: et erigit oēs elisos. ¶ Deus omniū in te sperant dñe: ⁊ tu

¶ Quasi egro qđ cōuenit et quādo cōuenit. nō vt homo desiderat.

das escam illoꝝ in tempore opoꝛ

¶ Q. quā escam. ¶ Quia omia in eius pāte. ¶ Benignitatem potentie tue.

tuno. ¶ Aperis tu manū tuā: ⁊ im

¶ Rationale quod potest benedici.

ples omne animal benedictione.

¶ Et quādo cedit. et quādo curat. Sic cōfessi sūt daniel et oēs sancti in tribulatōibus q̄ iusta fūt iudicia dei.

Justus dominus in omnibus

¶ Pius. patiens. pator omniū bonorum.

vię suis: ⁊ sanctus in oibus operi

¶ aug. Et si nō statim facit-ideo magis nō facit quia ꝓpe est.

bus suis. ¶ Ꝓpe est dominus

¶ Sed quibus inuocantibus.

omnibus inuocantibus eum:

¶ aug. Nō secundū vana desideria que aliud q̄ ipsū queruūt.

nibus inuocantibus eum in veri

¶ aug. Et ideo timent vt faciāt ei⁹ voluntatem-tare. ¶ Voluntatem timentium se

¶ Aliquando et si non mor.

faciet: ⁊ deprecationē eorum exau

¶ Apud eum suauitas esse ostenditur.

diet: ⁊ saluos faciet eos. ¶ Custodit dominus omēs diligentes se:

¶ aug. eos qui pleuerāt in peccatis. ¶ apud eū seueritas esse demonstratur.

⁊ omnes peccatoꝛes disperdet.

¶ Concludit laude. ¶ Q. qđ ista se habēt.

Laudatōnē domini loquetur os

¶ Et meo exemplo. ¶ Conuersi ad deum.

¶ Id est. homo.

meū: ⁊ benedicat omnis caro no

¶ et hoc ꝑ prefēti.

mini sancto eius in seculum. ⁊ in

¶ id est. in futuro

seculum seculi.

Alleluia.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

quę nō solū homines sed etiā angelos delectat laudē dei exprimēs quę con grue huic psalmo ꝓscribit' vbi vir iustus. Exhortat' animā ad laudē dei·qz in aduersis aliquādo velit nolit ꝓturbatur anima. vnde supra·quare tristil es a·m·et q·c·m·sed vt auferat ei ꝓturbatōem suggerit gaudiū de spe·si nō in re·Spa in deo q·a·c·Aug. hac spe erecta alia deū laudat hic. CXLV

Cas. Primo sibi quasi omnibus cōsulit laudare. ne in vanis ociet' q qua si acquiescēs ꝓfilio asserit se laudaturū ibi vbi poterit plene. Secūdo alios monet nō spare in homine ibi·Nolite cōfi·Tercō vocet oēs spē in omipotēte ponen dā ibi·beatus.

CXLV.

ꝯ Quid de aliis satagis sta mecū in laude dei.

¶ Lauda anima mea. Sed quęrit' a quō & cui hoc consuli tur. Si dicit' caro con fulere alime·nō videt' hoc esse verū. cū a me lioꝛi et a digniꝛi so leat inferioꝛi dari con siliū. Caro aūt iferioꝛ est anima. Aug. Ani ma eiꝰ licet vitupata quia peccatrix·tū me lioꝛ: dicit' per naturam corpe laudato in suo genere·qz spūalis na tura ꝓtestat corpoꝛe·eq· quū mouet·regit·sensi ficat·capit. et ipsa infi nita vicina est substā tię dei. Sic anꝛ vitu patū·quia sordidū ꝓ est plumbo in puritate laudato·sic et malus homo optimo ꝯquo· Nō datur ergo consi liū alime a carne ꝯquis domita valde et paca ta·quę tamē mortua ē ꝓpt̄ peccatū. Nec etiā imortalis consulit ani me·quia semp infra aī mā est. sed supioꝛ parꝛ anime·sez mēs quę co gitat sapientiā diuinā illi inhęrens. et in illā suspirans. videt ꝯsdā sui ptes ꝓturbari moti bus sęculi et cupidita te terrenoꝝ ad exterio ra rapi·vnde ad iterio ra et supioꝛa renocat eā. Se ergo sēm sensualitatē exhortans dicit·lauda a·m·d. Quid em̄ tibi placet in hoc secloꝛ·dimissa ꝓ tot sęcularib' rerū amores colligere et ad auctorē· hic tibi pax et securitas. Deinde respondet anima mēti quasi hic ꝓgrauata nō valens desistere vt dignū est·laudabo in vita: hic in morte laudabo te nuiter: quia corpus aggrauat animā·et terrena inhabitatio sensum deꝓmit multa cogitantē. hic spes pascit·vita in futuro.

¶ In vita mea. Cas. Cum ei ꝓfecte inhęsero a quo separi vt modo sit moꝛs est. sed spes cōsolat·in qua quodāmō viues laudat.

¶ Quādiu. Nō ꝙ aliqn nō sit. quia in ęternū erit. et ideo vere diu.

¶ Nolite cōfidere. Cassi. Secūda pars dato cōsilio et affirmato vbi plene poterit·quali longe remotoꝛ a interi tū mala sunt quibꝫ turbatur ani ma. monet nō sperare in homine·sed in deo.

¶ Aug. Vel quasi in fine sęculi mēte positus: cito finięda docet non ama re ꝓ eternis·quasi et meo exemplo nolite confidere.

¶ In filiis hominū. Aug. In vno filio hoīs est salus· et in ipo spera te·nō quia filius hominis est. sed quia filius dei est. Non ꝓpter illud quod factus est et te sed ꝓpter illud quod seruauit in se.

¶ Exibit spiritus. Cassio. Ptinus mūdat corda. ꝓhibendo a noxijs·vt post salutaria intendat. monendo salubria.

¶ Beatus vir. Cas. Tercia ps vbi docet totā spem in omipotēti ponē dā·quē et factis describit. vt gētilitas tā frequēter ꝓiecta quiescat

¶ Aug. Remotis noxijs docet qđ salutis est sez in quo sperandū sit.

¶ Qui fecit celum. Cas. Quia et cultoribꝫ demonum spes est in deo suo: determinat in quo debet esse spes·i·in christo. et hoc vsqz in finem psal mi ostendit describendo eū per omia.

¶ Adiutor eius. Cas. Ipsius iacob sic fuit adiutoꝛ·vt de iacob faceret israel·qui tā videret adiutoꝛiū fieret israel·i·videns deū· sic si hic nō vides ꝙ habes adiutoꝛē deū eris tādē de iacob israel et videbis et cessabit omis gemit⁹ et dolor dicit ergo. Beat⁹ cui⁹ deus iacob est adiutor eius·i·hui⁹ veri iacob, sicut illius.

¶ Omnia. Cassio. Ne quez alium putes creatoꝛē vel·i·etiā mi noꝝm.

¶ Qui custodit v. Aug⁹. xp̄us qui est veritas·omnis homo mendax.

¶ Facit iudi. dat esca. Cas. Hec duo ad iusticiam pertinēt. xp̄c iudex vindicat pa tiētes ꝓpter nomē suū et dat escam diligenti bus se.

¶ Iniuriā patiē tibus. Aug. Nō om nis molestia est iniuria· quod iure pateris nō est iniuria. vt quod pa titur latro·et scelerati alij. aliud ergo est pa ti iniuriā·aliud ꝛuppli ciū. Supplicii em̄ in re quis patitur. Iniu ria aūt iuri cōtraria ē.

¶ Dominus solu it. Cas. Hoc ad abū dantiā suauitatis.

¶ Dominus erigit. Quos dyabolus elicit. dominus erigit.

¶ Diligit iust. Cas. Quos locat in eterna beatitudine.

¶ Aduenas pupillū et viduā. Aug. Omis ecclia gē tiū aduenticia est ad patres. nō carne·sed imitando filia. Pupilli sunt oēs in peregrinatōe. quibus est ablens pater. Et omis fidelis anima est vidua sponso ablente. vnde et magis patrē et sponsū desiderant. et bos protegit deus non vilus·sed desideratus.

¶ Regnabit. Cas. Hoc de magnificentia. Regnabit. in nobis. cum coꝛda nostra erunt in eo firma·quod nō modo.

¶ Alleluia. Aug. Hic item agit de laude dei vbi ꝓpheta monet lauda re colligentem israel CXLVI.

¶ Cas. Primo ostendit quos colligat et quomō. Secūdo post ꝓdicta q si adhuc hęrentes et dubios increpat ostendens vnde possint laudare deū. sez si fuerint humiles ibi·ꝓcinite.

¶ Laudate dominū. Aug. Hoc dicit omnibus gentib'. Et q querere mus qualiter laudabim⁹ laudis causaz attulit·quoniā bonus est psalmus.

¶ Quoniā bonus psalmus. Cas. In laude dei ipse actus est mer ces·quę et in futuro erit. Ideo laudandus: quia edificat·hic quia ꝺfessiōes israel·i·fidelių de toto mūdo·in fine sęculi congregabit ad regnū. Et est hic laus de factis mirabilibus.

¶ Aug. Hęc est tota merces laudantiū. Ideo laudate quoniā bonus est laudare. Ipsa enim laus dei est nostra beatitudo. Et notandū ꝙ non di xit quoniam bona est laus· sed vt laudis modū exprimeret dixit quoniam

ꝯ Preter cetera hoc addit. ad nos pertinens·

ꝯ aug. vis verbis et amandā predicat et timeri dū.

ꝯ in eternum·

¶ Qui custodit veritatez in sęcu

ꝯ in quo custodit v. Ecce. ꝯ Qui bus.

culum· facit iudicium iniuriā pa

ꝯ Etiaz. ꝯ nō homo iacter se quasi det·solus enim deus dat iudi·et iusti. ꝯ tyrannę corpoꝝ lem et spūalem· ꝯ Beati qui eiuruant·&c.

tientibus: dat escam esurientib⁹.

ꝯ faciens imortales. ꝯ Aug· Mortali corpo re, vel a peccatis soluit

¶ Dominus soluit compeditos:

ꝯ Eos qui ere sunt facit sapientes·

dominus illuminat cęcos. Do

ꝯ per humilitatem. ꝯ per superbiam.

ꝯ ideo facit iud·cū iniuriā p·

minus erigit elisos: domin⁹ di

ꝯ iusti sunt pupil. et vi. hos diligit custodiēdo·

ꝯ Qui iusti et quomodo diligit.

ligit iustos. Dominus custodit

ꝯ aug. Omnes qui dicūt nō habemus hic manē tē ciuitatē. ꝯ ꝯ aug. Omē opc et auxilio destitu tos in seculo vt sperent in deū. et qui habent terre na·sed nō in eis cōfidūt·pupilli et vidue dei sūt.

laduenas: pupillum et viduā su

ꝯ vel viaz. ꝯ Latus. ꝯ Aut hic nostram ortam viā irridet·quoꝝ via exterminata est.

scipiet: et vias peccatoꝝ disper

ꝯ Nobis quid restat. ꝯ in sanctis suis·

det. Regnabit dominus in sęcu

ꝯ Quis dominus. ꝯ Ad te ptinet tu eius re gnū· nō babilonia ꝯ O· ꝯ Ecclesia.

ꝯ ꝯ Exponit quod dixerat in secula·

la: deus tuus syon in omi gene

ꝯ id'est·semper·

ratione et generatione.

Alleluia.

CXLVI.

¶ Laudate domi

ꝯ Amare·

num quoniā bonus est

bonus est psalmus-ipe enī psalmus laus dei est· qui sit nō sola voce. sed in organo manibꝫ voci cōcordantibꝫ· p quod significat' q̄ voa debēt opa cō sonare·quoꝝ laus cessare nō debet etiā vocis laude itermissa·sp ergo laudat qui semp bene opatur. qui male agit blasphemat. hec laus pficitur in eterna gloria ad quā pueruni modo exerceamur in hac laude bonoꝝ opez.

¶Edificans hierusalē. Aug. Vel accepit hierusalē generalē ecclesiā cuius pe triumphat in celis·pars militat in terris. Erit eterna hierusalē in ce lis·vbi ciues āgeli sūt et ad eam ptinet etiaz populus israel. qui modo per peccatū peregri nus est·. Omnes illi qui sunt in illa magna ciuitate celesti gaudēt. quibꝫ spectaculum est ipe deus. Sed nos ab illa ciuitate pegrina / mur peccato expulsi·ne ibi maneremus·et mortalitate pgravati·ne illo rediremus. Bz respexit deus pegrina tōz nostram. Et ipe ē. Icz qui edificat hieru salē·et lapsam ptez re stituit·et olim dispsos ūrpo collegit·quē pa ter misit ad captiz ita / tem nostram redimendam pcio sanguinis.

¶Et alligat. Aug. A similitudine medici Frangit' a medicis toz tū vt fiat postea rectū. sic prauū coz cui displi cet in his quę hūt dē. debet frangi et conte ri vt dirigat. Quod si non potes dirigere vl frange. et deus diri get·frange inquā con fitendo·puniendo·qđ significat pectoz tulio vnde alibi· Scindite corda vra. Ad hoc enī elidit' coz vt cōtritū dirigat·et sanet. Male enī erigit' qđ non primo p contritōnem erigitur. Contere ergo coz tuū·et dns alligat cōtritōnes. Piero. Qualiter samaritanus ille qui descendebat a hierusa lem in hiericho·quādo vidit vulneratū iacentem in itinere·colligauit vul nera eius. Cterū de his qui nō obtinuerūt coz dicat' per esaiam. Non ē ma lagma imponere neq; oleū neq; alligaturas. Alligamenta dei sunt tempa lia sacramenta·quibus interim cōsolatōnem habemus.quę tunc detrahen tur cū erit pfecta sanitas.

¶Qui numerat. Non est adeo magnū ad litterā. sed stelle sunt lumi naria in ecclesia quę lucent inter peruersos· de quibꝫ aplus. In medio na tionis prauę et puerse apparetis tanq̄ luminaria i mūdo. Talcos numerat dominus in suos. quia nouit dns qui sunt eius. Si quis vero adumbrata fidei specie se ralibi interserit:nouit ille qui numerat.quia supra numerū est. vnde. Multiplicati sūt sup numerū·quia intra pietos pfectis ecclesię plu res sunt q̄ futuri sint in regno dei. Ideoq; ait.qui numerat. Nouit enī do minus qui sunt ei⁹. Numeratis noia vocat.quia bonū nomina scripta sunt in libro vite·Bnouit·Best totū pmiū. Quibusdā donis spūs male vsis di cet in fine.nō noui vos.discipulis etiā ait·Nolite gaudere quia spūs vobis subiecti.sed quia nomia vestra scripta sunt in celo:quod fit per charitatem sine qua et cetera quę habētur dona ad temp⁹ tollūtur. Sicut dominus ait· Qui habet dabit'ei et abundabit. Et qui nō habet auferet ab eo .habent enī gratiam possidendi.sed non charitatem vtendi.

¶Et omnibus eis no.vo. Laf. Vel et omēs nomine suo·nō alieno vt astrologi qui tione et venere nominā. Vel typice d̄ sanctis ·quia cuiq; p priū denū dat. vel omnes sunt in familiaritate a similitudine dñi qui famu lorum suorum nomina nouit.

¶Sapientie eius nō est numerus. Aug. Ipam mēsuram et nu merū et pondus vbi deus omia dispoluit:nemo potest metiri·vel numera re·vel appendere·Sicut enī in libro sapientię dicit'. Dispoluit deus omia

† ℣ Ideo. † ℣ aug⁹. Iocūda est deo que est speciosa qđ nō in ore peccatoriz·

psalmus: † deo nostro sit † iocunda † ℣ Quis noster deus.

decoraq; laudatio. † Edificans

† ℣ Quā de viuis lapidibꝫ extruxit ruinā angeli cā reparans· † ℣ Iudeos olim dispersos· quos colligit·et de illis edit·cui celeste reformetur· ℣ Hic se commendat laudatoni⁹.quid ergo eis daturus .sc ipsum

† hierusalem dominus: † dispersio

† ℣ In vna fide et charitate· † ℣ Sed quid agit vt congregat ℣ Hic ex parte in futuro plenarie

nes israel † congregabit. † Qui sa /

℣ .i. eos qui offerunt se sacrificiū spūs contribulati.hos sanat. elatos elidit. Sed in futuro perfecta erit sanitas.vbi corruptibile hoc induet in coruptōnem.

nat contritos corde:et alligat con

† ℣ Fecit deus qui sunt eius.

tritiones eorum. † Qui numerat

† ℣ vel omnes in suo nomine vocat.

multitudinem stellarum:et † omni /

† ℣ Quid plura ℣ aug. Plenus gaudio exultat quod non potest explicari

bus eis nomina vocans. † Ma /

† ℣ Laus a magnitudine:

gnus dominus noster·et † magna

† ℣ Ille ipse qui numerat stellas non potest numerari. ℣ vel intelligentie·

virtus eius :et † sapientię eius non

† ℣ Id est finis. nō potest enim ab aliquo cōprehendi· † ℣ Est· ℣ Ad intelligētiā arcanoru·

est † numerus. † Suscipiens man

in numero mensura et pondere·i·in scipo. qui est mensura oīm rei modos p figens. Et numerus·i·oīm rei speciē pbens. Et pondus omnē rem ad stabilitatē trabēs et terminās et formās·et ordinās oīa diuersa· quę oīnia in / comphensibilia sunt. Conticescāt ergo humanę voces requiescant hūanę cogitatōnes ad incōprehensibilia dei nemo se extendat quasi cōprehensur⁹ sed quasi pticipatur⁹ pticipes enī eimus. nec totū capiemus. Sed cui⁹ rei pticipes eimus.et qualiter pticipes eimus·cū partes nō sint apud deum· nec p partes diuidat'. Quis ergo explicet q̄ modo sint participes vnius etiā simplicis et sentię plures. Nō puto autem posse dici q̄ videatur. Cōfiteor ergo infirmitatē qui per uenire vis ad diuinitatē cui⁹ intelligentię nō est numerus. sed i hac difficultate intelligen di esto mansuetus. vt subdit.ne accuses obscura scripturarū quę fecit deus vt exerceat. neq; dicas·sic melius diceretur. sic enī dictū est vt dici debuit.non corrigat eger medicamēta q̄ medicus pat'. Nouit qppe medicus ea tpare et modificare ei crede q̄ te curat .an / te ergo q̄ scias quare quid dictū sit nō iudices. Crede ita debuisse dici vt dictū est. Et hec pictal facit te capacez. Si aūt resistis ad uersus clausa dei. vi / de quid sequit·humilians a·p· ad terram. Qui enī reprehendūt in telligibilia·ido sentiūt terrena de deo ioco reo coz:paliter cogitantes. Hęc facit his qui volunt irridere legem anteq̄ noscant. Quia ergo magnū est,pficere ad intelligibilia et spūalia· limus māsueti·pulleꝰ⁹. faciam⁹ quod sequitur.incipite domino in cōfessione·hic puemietur ad intelligentiā. hic imago dei reformabitur.

¶Precinite. Laf. Secūdo et pdictis quasi adhuc herentes increpat r impellit·ostendens vnde possint intelligere·si humiles et nō superbi. Q. et vt intelligere valeatis psanite zc.

¶Qui operit celum. Laf. Memorat opera p quę potestas ostenditur. Ad hoc enī quędaz obscura in scripturis voluit esse·vt haberent serui dei quid inter ptando influerent sup aures et corda hominū excipientiū de nu bibus dei laginam letiaę spiritualis.

¶Seruituti hominum. Predicatoribꝫ qui hoibus seruiūt. vñ apostolus ait. Nos aūt seruos vestros p iesū christū. Mi seminat spūalia·r re apūt ab excelsis seculi fgnū et bā·id est·temporalia. Aug. Omia enim quę dātur ecclesię a diuinibus fgnum sunt.

¶Et pullis coruorū. Augul. Iudei q̄ se solos iustos omnes gentes dicebāt peccores. Et vere patres nostri coz⁹. nos aūt nō sic remanemus·tū recte pulli coruoz⁹ dicimur et sū⁹·coz⁹ nō inuocat·nos vo dimissi inuocam⁹.

¶Laf. Pulli coruoz⁹ dicūtur rore vesci.et beneficio gratis ignorant.patres escas·i·fructores cadauerū.sic filij paganoz⁹ innocentes qui inuocant

¶In tibus viri. Id est.in incōposito habitu plumptuosi et audacis Per virū enim audacem plumptorem notat. In tibijs notatur incessus incompositus.

¶In tibijs viri. Vel secundū aliam litterā in tabernaculis viri·i· in cōticulis hereticoz⁹ beneplacitū erit ei. Nota q̄ nō ait in tabernaculis dei ſ viri. per B designās audaciā hereticoz⁹. Et tabernacula. Aug. Quia est et tabernaculū dei·i·ecclesia·a qua se dimidentes hereticī ibi sibi tabernacula posuerunt. Vnde pullus coruī forte in ecclesia carens rpali honore ait. Elegi abiectus esse in domo dei mei· magis q̄ habitare in tabernaculis

suetos dominus :humilians autē

† ℣ Contrarios mansuetis. ℣ vel incipite·

peccatores vsq; ad terrā. † Pręs

† ℣ aug.te prius accusa.inde eorum laude.

cinite domino in † confessione: et

† ℣ Post confessionē sequātur opera. † ℣ vbi mans⁹ voce requitur.ita voce laudi sequātur opa

† psallite deo nostro in † cythara.

† ℣ Cui deo· ℣ Qui cōgesit scripturā figuris et sacramentis.vt inciteī ad querendū·

† ℣ Non meritis habet. ℣ Ne timeas de operibꝰ.quia inde parat p.t·

† Qui operit cęlū nubibus: et † pa

† ℣ Ecce fructus pluuie·

rat terre pluuiaz. † Qui producit

† ℣ Et in excelsis secum qui magis amāt diuinas

† ℣ temporalia.

† in montibus † fenum: et herbam

† ℣ Predicatoribus. † ℣ vel peroibus·i· gregibus omnium·quas per hominē pascit·i· p predicatores· ℣ Simplicibus ecclesie.

† seruituti hominum. Qui dat † iu

℣ Pabulum diuini verbi.

mentis escam ipsorum: et pullis

℣ Corui gentiles nigri in peccatis·

coruorum inuocantibus eum.

† ℣ Q. iumēta pascit et pul.c·Bz nō habet vo ꝛc.

† ℣ aug.id ē·in iugbria de equo enim altior icedit homo.et certius eius vere indicat fugbā·rapidus est etiam in cursu. ℣ vel potentatu.

† ℣ Beneplacitum·

† Non in † fortitudine equi † volū

† ℣ vel tabernaculis viri·

tatem habebit:neq; in † tibijs viri

peccatorū. Aug. nō eīm extra ecclesiam facit sibi tabernaculū· in quo nolit beneplacitum deo.

¶ Super ti-e. et in eis qui spe. Timori spem cōiunxit. quia nō valet timor sine spe venire. Judas eīm timēs sed despans laqueo se suspendit· Qui ergo timet deū speret ⁊ in eo. placabis aūt eū si spes in mīa eius atq; de cetero ita peccare caueas· vt de ꝑteritis deꝑceris vt tibi dimittantur

¶ Alleluia aggei. Psalm⁹ iste tacit amoē futurę hierusalē. Aggei et zacharię dicit· qui in captiuitate reparatio/nē hierusalē ꝓpheta/uerūt. q̄ vt hieremias ꝓdixit post lxx· annos facta est·i·post volubilitatē totius temporis. qđ·vij· diebus agitur

CXLVII.

¶ Laſ. Totus hic psalm⁹ potentiam dei ꝓdicat.

¶ Primo dicit bona futurę hierusalem. Secūdo dicit quę bona hic dantur sanctis ibi. Qui emittit.

¶ Lauda hierusalem. Aug. In captiuitate adhuc cōstitutus ꝓpheta videns beatū populū ęternę hierusalē ꝑmisso gaudio spei ante gaudiuꝫ speciei. quasi cōiungēs cos et si nō corpus angelis dicit· lauda iam securā hierusalē. hoc solū est negociū tuuꝫ. vt modo exultem⁹ in spe·et dñiderem⁹ ipāꝫ q̄ audimus sic ructātē.

¶ Hierusalē. Visio pacis. Syon. Speculatio vel contēplatio. Et visio pacis est cōtemplatio xp̄i·qui ē pax nostra.

¶ Confortauit. Nota clausaꝫ esse ciuitatē admissis prudentibus et exclusis fatuis virginibꝫ· vt nemo iam exeat vel intret. Et congrue post laudis admonitōem subdit de clausis ianuis. Aug. Clausa eīm ianua hierusalē secure laudat. quia nemo exijt vnde doleat. nemo intrat quem timeat. vnde sint scandala.

¶ Adipe frumenti. Aug. Pane qui de celo descēdit. in mūdo carne clausus est. sola fide cognitus· tunc videbitur sicut est

¶ Qui emittit. Secunda pars subdit quę munera hic dātur electis· ꝑ quę veritas futura potest agnosci.

¶ Terre. Vt in terra cognoscat. Nisi eīm mitteret verbū terrę qua gramur et impedimur a reditu ad adipē frumēti satiantē nō leuaremur. In terra eīm vbi laboram⁹ fessi languidi pigri frigidi sęv in heremo nō deserit ꝑmāna pluit. quia emittit eloquiū ꝛc.

¶ Velociter currit. Augus. Laſ. Vel vsq; in velocitatē·i·adeo vt sit ipsa velocitas quo electius vel expressius dici nō potuit. nō ait velox verbuꝫ velox sit velocitate qua plus vel minus participat. Sed ipsa velocitate q̄ cętera dicūtur velocia nichil est velocius· Et itē quod velox est vt equ⁹ alicubi est. nō vbiq;. Velocitas vero ipsa vbiq; ē nō est in parte. Ad verbū dei ptinet nō esse in parte· vbiq; esse per se ipsū. hoc est sapiētia quę attingit a fine vsq; ad finē fortiter. nō tamē motu locali sed imobilitate. Sz et de sapientię spū dicit· actus mobilis certus in coiūctus· hoc facit velocitas vt et vbiq; semp sit· et nusq; inclusa teneat. sed quis ista sufficit cogitare? est tñ spes ad capiendū verbū· qz ꝓdestinauit nos qui dat niuē terrę. Frigescente eīm charitate decidit hūana natura in terras· et pigro corpe inuoluta vt nix facta est. sed in hac niue sūt ꝓdestinati velut lana de quibꝫ aliquid facturus est. Lana est materia vestis· de his frigidis ꝓdestinatis fit tunica sine macula et ruga. vnde merito vestis xp̄i in monte refulsit sicut nix· quia de hac nive fit. Sed ꝓdestinati vocandi sunt ad pnitentiā·scōm illud. Quos ꝓdestinauit hos et vocauit. nō aūt venit vocare iustos· sed peccatores in pnitentiā·i·peccata et iustitiā suā cōfitētes. et hos dū vocat ad pnitentiam nebulā sicut cinerē spargit. Cinis ad pnitentiā ptinet. Quia cinis et cilicia sunt arma pnitentię. Nebula vero caliginē peccati et ignorantiā notat. et dū vocat quis ad intelligendā veritatē·incipit velle cape et nō sufficit. sed patit caliginem. Est ḡ illi adhuc nebula vt sciat se nescire ⁊ nō possit cape. qđ oportet eū scire·sz si nō potest penetrare veritatis arcana nō penitebit peccatoꝝ: quibꝫ in hanc difficultatem videndi venit· et erit salubris nebula quā vt cinerē spargit deus·i·tollit ꝑ humilitatē pnitentię q̄ significat per cinerē. Et dicet deo vt abraā cinis sum·hec est humilitas pnitentis. Et qui ꝓdestinauit: et ad pnitentiam vocauit. Crystallum·i·obstinatos qui non facile vt nix soluūtur. Mittit. vt frusta panis. vt pascēt alios. vt ꝓdicent veritatē quā impugnantes vnus panis singuli frusta. vnde. multi vnus panis sumus in xp̄o. Paul⁹ cristallū fuit durus et nitid⁹ Durus: quia persecutus ecclesiā. Nitidus: quia in lege perit⁹. hanc aūt deus soluit et factus est panis. q̄a veritatē docuit. sed misi soluat· ante facię ei⁹ dei· quis sustinebit vt sabsistat: Frigus est q̄ deserit· nō vocat nō i/tendit gratiā. et quis alius soluet? nullus· vnde aplus. quis me liberabit de corpore mortis huius? Q.d·frigesco· nullus soluit· nisi gratia dei·emittet verbum suū.

¶ Qui dat niuem. Aug⁹. Ad litterā·spargit deus niuē quasi lanā. nebulā vt cinerē. cristallū facit vt frusta candidi panis. est eīm cristallū species quędā in modū vitri sed candida est·dicit aūt cē nix glacie indurata ꝑ multos annos vt resolui non possit.

¶ Emittet verbū suū. Laſ. Verbo nāq; dei veniente nec frigus nec obscuritas nec duricia desperare potest. Salubriter eīm liquefacit et fluenta spūalis beneficij ꝓfundit alijs vnde bibant· iuxta illud. Omnes sitientes venite ad aquas.

¶ Jacob israel. Vel idem significatur per israel et per iacob scz populus fidelū cui annūciat ista iudicia sua· scz qz non tantū iniustis sed et iustis patiūtur hicꝑ merito iusto iudicio dei. Vel ad litterā per iacob et israel iudęos accipit· quibꝫ per se ipsū xp̄s verbū suū annūciauit· ⁊ iustitias et iudicia sua manifestauit·quod nō fecit alijs. vnde addit. Nō fecit taliter ꝛc. qz nō fuit missus nisi ad ones quę perierūt domus israel.

¶ Judicia sua nō ma.e. Aug. Judiciū incipit a domo dei. solus xp̄s quę nō rapuit soluit. in quo princeps mūdi nil inuenit· et si initiū est a nobis quis finis eoꝝ qui nō credunt: et si iustus vix saluabit·impius vbi parebit. et hoc iudiciū dei·qđ patiūtur iusti et iusti·quomō iusti nō meritis·sed gratia dei liberātur. nō omi genti nūciauit. sed soli israel·id est· nouo populo in quo sunt et gentes.

¶ Vide ordinē in ꝓdictis quattuor psalmis laudū dei pri⁹ de ꝓceptis dimi ꝑconij egit. Secundo de perueritate mūdi fugienda. Tercio de congregatione ecclesię. Quarto iam collectę in pace laudes imperat pro sua

CXLVII

¶ vel collauda quia ex multis constat. ¶ visio pacis.

Lauda hieruſa

¶ Lauda nō collauda· quia vnuꝫ facta es· ¶ Repetit·

dominum: ¶ lauda deum tuuꝫ

¶ Contemplatio christi· ¶ Quare ¶ aug: hoc nō fit nisi clausis portis· ¶ vel confirmate nō tantū posuit· ¶ vectibus·

Syon. ¶ Quia ¶ confortauit seras

¶ nō erit amicus. nō intrat alien⁹. ¶ Quot olim peperisti.

portarum tuarū: benedixit ¶ filijs

¶ Qui in te quiescunt. ¶ Qui nō fouis pegrinātur. ¶ Quidquid intus est pace fruitur extra est gehenna:

tuis ¶ te ¶ Qui posuit fines tuos

¶ Perfectam. ¶ aug· In pace illa est securitas· nulla indigentia.

¶ pacem: et ¶ adipe frumenti satiat

¶ Quid interim in pegrinatōne· ¶ Aliter nō leuaremur ad adipem sattiatē· ¶ verbū carne assumpta.

te. ¶ Qui emittit ¶ eloquium suum

¶ Et. ¶ Sermo christi cito mundum impleuit cognitione veritatis.

terre: ¶ velociter currit sermo eius.

¶ Quę presset aduentus christi· ¶ Congelatos· ¶ Quę est materia vestis. ¶ Pro ea lig ne peccari. ¶ Id est. tollit ꝑ humilitatem et penitentiā ad quam vocat.

¶ Qui dat ¶ nuem sicut ¶ lanā: ¶ ne

¶ tales facit vt pascant alios verbo dei.

bulam sicut cinerē spargit. ¶ Mit

¶ Obstinatos de quibus tamē et alios pascit· ¶ vel frusta panis.

tit ¶ cristallum suā sicut ¶ buccellas:

¶ Cas. Aggerat piculū vt maior sit grā liberatōni. ¶ nō quod facit sed quod fieri finit ¶ vel subsistet· ¶ Q. quidā sunt nix· nebula cristallus. Aug⁹. Hec aūt deus soluit. sed nisi soluat quis sustinebit an-fa.fri.id est. viciozū et obsti nationis.

¶ ante facię ¶ frigoris eius quis ¶ su

¶ Q. et si nullus possit per se subsistere ante faciem frigo. Aug. nō tamen desperandū· qz emit· ¶ Carne assumpta·

stinebit. ¶ Emittet ¶ verbum suuꝫ

¶ nimē· nebulā. cristallū. ¶ Coldus auster·

et liquefaciet ¶ ea: flabit ¶ spiritꝰ ei⁹

¶ vt inde bibant alij. ¶ Q. spiritus eius flabit eius inquam·

et ¶ fluent aquę. ¶ Qui annunciat

¶ Nouo populo vel per se ipsum iudeis· quod non alijs· ¶ qz et iusti hic patiūtur ꝑ merito·

verbum suum ¶ iacob: ¶ iusticias et

iudicia sua israel. ¶ Non fecit taliter omni nationi: et iudicia sua nō manifestauit eis.

securitate et dilectione. Illi aũt choro de mũdi ptibus aggregato trina ex ultratõne subnectit esse gaudendã. tres alios psalmos laudis subiungẽs. vt in hoc opere gratia trinitatis elucear.

¶Alleluia aggei. Aug. Aggeus et zacharias erigũt ad futurã libera tõnem vt lecturi cõtempta babilone-quasi ꝓmeditemur hic laudem quaz in ꝑternũ solue. Primo de celis laudatur. post de terra. qui fecit cẽlum et terram. In celestibus et terrestribus omnia cõtinentur.

¶Laf. Per paucorum cõmemorationez vniuersam creaturam hortatur laudare deũ Sunt quedã quz habent spiritum laudandi deum. in eo affectu quo placet eis deus. Quedam nõ habent intellectũ-sed quia ipsa bona sũt in ordine suo et ad pulcritudinẽ vniuersalitatis referũtur. per se nõ laudant: sed ab ipsis per attendentes ea laudatur deus. z ita quodãmodo laudant-quia de illis nasci in nobis laus dei ad quam nos hic monet ꝓpheta.

CXLVIII.

¶Laf. Primo celestia hortatur ad laudes. Secundo terrestria ibi. Laudate dominum.

¶Et lumen. Laf. Per lumẽ accipit omnia lumen habentia. quz dinumerari non possunt.

¶Laudate eum celi. Laf. Nimia lauſ qꝫ et tenuitas cẽlorum firma consistit. et aqs quz graviores sunt sustinet-quz nisi insse nõ deffluunt per pluuias que sicut dicit apertis celi catbaractis ꝓ pluuiam ad terram mittuntur.

¶Quia ipse dixit. Aug. Ecce verbũ per quod omnia facta sũt vnde omnia per ipsum facta sunt-et sine ipso factum est nichil. Ipse ergo dixit-id est. verbum genuit. et per ipz facta sunt omia. Laf. hoc cõtra illos qui dicunt mundum deo coeternum. Sequit ipse mandauit-verbo suo-et creata sunt. pz? dixit facta. postea creata-facere enim et nos possumus. sed nõ creare. Ipse ergo solus creat quod est propriũ deitatis. laus et openiv. Statuit. ex potentia. omnipotens est cuius opera non mutantur.

¶In eternũ et in seculũ seculi. Laf. Et si cẽlum nouũ deo tamen bene stauta dicuntur quz nouantur per christum et meliorata permanent. Et est hic laus a potentia.

¶Laudate dominũ de terra. Laf. Secunda pars vbi enumerantis celestibus. descendit ad terrestria. Conuersus ergo ad illa tanqꝫ exhortans nos vt eorum consideratione laudemus deum. quz considerata aperiunt laudez dei ait. O vos qui de ter.

¶Dmnes abyssi. Profunditates aquarũ. maria omnia. aer quoqꝫ nubilosus ad abyssum pertin et. vbi nubes. venti. tempestates. pluuiz. coruscationes. tonitrua. grando. nix. et quicquid de humido et caliginoso aere vult deus fieri super terras. totum terrz nomine appellauit. quia nimis mutabile est. Hec autem omnia et si mutabilia et turbata: habent tamen locũ et ordinem suum. et pro modo suo implent decorem vniuersitatis. et sic laudant deum. Ipsa ergo. i. nos consideratione eorum hortatur laudare.

¶Que faciunt. ꝛc. Hoc ideo quia visum fuit quibusdã ꝙ deus supiores regeret. sed hec inferiora despiceret. sed a casibus regerentur. sed et hec agit deus. et in his minimis laudatur. et alleluia cantatur.

¶Confessio. Supra dixit prius de celo. postea de terra. hic de omnibus simul. Et accipit per cẽlum omnia superiora. et ꝑ terram omnia inferiora.

¶Aug. Confessio. Illum omnia confitẽtur in se vel in alijs. pulcritudo oĩm vox ẽ confitentium in attendentibus ea. id est. attendentes laudent eũ. et de terrenis et de celestibus. quo nõ est aliquid melius.

¶Exaltauit cornu. Aug. Ecce quod prophetauit aggeus z zacharias. modo hũile est in tribulationibus cornu populi sui. sed cum venerit dominus exaltabitur.

¶Dymnus. Ecclia habet canticum. laudem. et dei. i. hymnus est laus dei cum cantẽ. hũc ergo modo dicant sancti. in fine ꝑternũ hymnũ accepturi.

¶Alleluia. Laſſi. Post omes creaturas quas in ꝓcedenti psalmo monuit laudare deũ. eo ꝙ ab ipso create sunt. hic ꝓpriꝫ z specialius israel inuitat ad nouũ canticũ ꝓ nouitate sibi facta. quz mirabilior est dei operatio. hoc est sanctificatõ israel per quam de veteri factus est nouus.

CXLIX.

¶Laf. Primo multis modis monet laudare regẽ qui eis beniuolus z benefic⁹. Secõdo agit de gaudijs sioꝛ ibi. Exultabũt.

¶Canticum nouum. Augus. Qui vult cantare hoc canticũ diligat ꝑterna vt fiat nouus. Vetus enim homo vetus canticũ cantat de terrenis. Nouus homo nouũ cantat de spiritualibus. Canticum scilicet pacis. canticum charitatis et iocunditatis. Quisquis enim sequitur veterem auimositatem. non nouã charitatem. nouum canticum non cantat.

¶Laus eius in ecclesia. Hic vbi et a quibus cantari debeat hoc canticum determinat.

¶In rege suo. Id est. in christo qui est rex et sacerdos. Aug. Vt rex enim pugnauit pro nobis de cruce dyabolum vincens. vt sacerdos sẽp nobis obtulit nichil inueniens in hominibus. quod pro eis offerret

¶In choro. Laf. Quia nulla dispersio. sed charissima vnitas. tunc et ultro erit de tympano et psalterio. non ipsi actus.

† ℣ Laus dei. † ℣ Pro futura liberatione pro qua illi prophetse laudauerunt.

†Alleluia ꝛaggei et zacharie.

CXLVIII.

℣ Non admonet facere. sed adhĩgit gratulatõnem facientibus. quia placet quod faciunt. et levato corde cũ illis est spe.

Laudate dominum de celis: laudate eum in excelsis. †Laudate eum omnes ꝛangeli eius: laudate eum omnes ꝛvirtutes eius. †Laudate eum sol et luna: laudate eum omnes stellę et lumen. Laudate eum ꝛceli celorum: et ꝛaquę quę super celos sunt laudent nomen domini. †Quia ipse dixit et facta sunt: ipse mandauit et creata sunt. Statuit ꝛea in ꝑternum et in ſeculum ſeculi: ꝓceptum posuit et non ꝛpreteribit.

℣ Reperit. † ℣ Quibus aggratulatõem suã faciat exprimit. † ℣ cũ mittũtur. † ℣ generale nomẽ omniũ spirituũ celestiũ. quanꝺoqꝫ tamen pro trino ordine accipitur. † ℣ Sol et omnia visibilia inuisibilibus cedunt de quibus hic incipit. † ℣ Diuersę ab his que sub firmamento. ℣ Laudant enim omnia vel in se vel in aliis. † ℣ Quid eis contulit vnde laudent. ℣ aug. Qui circa aquas versantur. ꝓcuntes ẽ speluncis ferũtur in aere. et concitoẽ per eos aer. quibus nõ sunt maiora animãlia sup terrã. vnde ab eis cepit.

Laudate dominum de terra: ꝛdracones et omnes abyssi. Ignis. grando. nix. glacies. spiritus procellarum: quę faciunt verbum eius.

Montes et omnes colles: ligna fructifera et omnes cedri. Bestię et vniuersa pecora: serpentes ꝛ volucres pennatę. †Reges terrę et omnes populi: principes et iudices terrę. Juuenes et ꝛvirgines senes cum iunioribus laudent nomen domini: ꝛquia ꝛexaltatum est nomen eius ꝛsolius. ꝛConfessio eius super ꝛcelum et terram: et exaltauit ꝛcornu populi sui. ꝛHymnus omnibus sanctis eius: ꝛfilijs israel populo ꝛapropinquãti sibi. Alleluia.

℣ Maiores. ℣ Minora. † ℣ Jam ad homines venit. † ℣ de omni sexu. de omni etate. † ℣ Cur. Ideo. † ℣ Magnificentia. ℣ Nemo exaltatur. nisi sub ipso. † ℣ Motor laus est eius ex ipso ꝙ ex creaturis. et quia populum suum exaltauit. † ℣ Quicquid fecit infra illũ. et quicquid in his placet minus ꝙ ille. Dei amas visibile quoꝺ fecit multomagis inuisibile qui fecit. per visibilia intelligunt eius inuisibilia. † ℣ Potestate vel dignitatem. † ℣ vnde. ℣ aug. Dõ in hymnis quibus in fine erit ghõus ℣ vel dic. ℣ Qui sũt sancti. ℣ Quis? debet eẽ hymnus? ℣ Scz. nõ carne sed fide. ℣ Qui filij israel.

CXLIX.

Cantate domino canticum nouum: laus eius in ecclesia ꝛcatholicorum. †Lętetur ꝛecclesia sanctorum. †Lętetur ꝛisrael in eo qui ꝛfecit eum: et ꝛfilię syon exultẽt in ꝛrege suo. Laudẽt nomen eius ꝛin choro: in ꝛtimpano

℣ de mysterio redemptionis et ꝓmissione ꝑternitatis. ℣ Caſ. Dec laus non vbicunqꝫ nõ a quibuscũqꝫ sed in ecclesia catholica. vel in futuro hierusalez. † ℣ Licet hic mules patiantur. † ℣ etiam secundo. vt sit israel. † ℣ Idem sunt israel et filie syon. ℣ vel ligni. † ℣ Christo quem tunc videbunt. † ℣ Qualiter ℣ In vnitate charitatis. ℣ Cõ cordia morum. † ℣ Mortificatione carnis.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Quia beneplacitum. Cass. In prima conditione rerum legimus omnia placuisse deo: sed post mutatis qualitatibus et penitere et gaudere. vnde penitet me fecisse hominem. Et alibi. Gaudebo super vno peccatore penitentiam agente. Secundū hoc dicit hic beneplacitū est domino in populo suo cum peccata dimittit: vel cum parcendo angelis facit.

Exultabunt. Cass. Secunda pars vbi agit de gaudijs sōz ꝙ ptāte.

Gloria. Cass. Est bonorū actuum frequens laudatio. de quibus iusti lętantur in cubilibus id ē in conscientia. ideo q̄a habent tam bonū dominū. qui dat peccantibus gratiam. et i meritis vitam eternam. Fatuus extra in fabulis hominum lętatur. sanctis hic modo gaudij est: vt ad illuz referātur bona qui dedit.

Exultationes dei. Cass. Virtus dei et potentia p̄dicat in gloria sanctorum. In cubilibus in diuersis mansionibus ē gloria sanctorum. Deq̄ bus dominus. In domo patris mei mansiones multe sunt. In gutture. qui in corde et in lingua non desinunt laudare eum a q̄ eterna habēt. Gladii. potestatem verbi dei accipientes cū domino iudicabunt. sedentes sup xij sedes ꝛ tunc vere fiet vindicta. et increpatio in populis. tunc reges terre ligabūtur. vnde nō sit liberū exire. Et nobiles. ferent ferrea vincula. vt grauia ad portādā. ꝛ que nō possūt rumpi. et sic fiet iudicōscriptū. i. ab angelis comprobatū. De quo apls. Nescitis quia ągelos iudicabim⁹. et ne putes solos apostolos iudicare: addit gloria hec scz potestas iudicij est omnibus sanctis eius. i. pfectis qui pro christo omnia terrena reliquerunt.

Aug. Exultatōes dei in gut. Sic cū lętantur in cubilibus et faucibus. i. in corde et lingua. vt nō sibi tribuant. q̄ boni sunt. sed deo a quo acceperunt quod sunt. et sperant id quod nōdum sūt.

Ad alligandos reges ⁊c. Dis vinculis mandatorum et pcepto rum dei ligantur gentium reges et nobiles sęculi ab infirmis et contemptibilibus huius mundi: quos elegit dominus. vt fortia quęq̄ confunderet ipos q̄ implent spiritusancto. Et dedit eis frameas bisacutas. vt ad christi timorem nobiliū corda converterent. et sęculari nobilitate cōtempta paupertatem diligerent et nobilitatē in christo. Voluit enim prodesse impator de pscatore. nō pscatori de impatore. Aug. per hos ligat reges ꝛ nobiles in vinculis ferreis. ne progrederentur ad illicita

Iudicium conscriptum. Aug. A patribus sanctū. ista ātea scripta sunt et modo cōplentur. legebātur enim aliquando. nec fiebant. modo fiunt. et concludit ita per omnes gentes. hoc agunt sancti. sic glorīatur. sic exultant in gloria. sic cantāt canticū nouū. sic dicūt alleluia. corde. ore. vita.

Alleluia. Cass. Athomus est hic psalmus et tercius eorū qui sine diuisione hic agitur. in quo intēditur vt laudetur deus. quia sanctos congregauit. et deposita fragilitate sue imagini restituit. iam cōformes glorię sue in beatitudine locauit vbi omnis abundantia. CL.

Cass. De laude dei in sanctis eius. qui glorificati sine fine laudant.

Cass. Nectur ciuitas dei scz vnitas omniū sanctorum ore et animo cātare. In hoc culmen oīs psalmodia perducit. quę nuptiali dulcedine cātat

Laudate eum in firmamento. Aug⁹. Virtus ē in firmamēto.

Est enim virtutis magnę q̄ sancti iam non morientur. et potentatus dei dicitur in eis qui regnant cum eo in eternum. ipsi etiaz sunt multitudo magnitudinis. quia magnos fecit. et tam multos scz milia milium. vnde milia milium ministrabant et decies centena milia assistebant ei. id est. ipsi sancti sunt in omnibus musicis p significantia diuinę laudis. In tuba ꝓpter excellentissimam laudis claritatē. In psalterio et cythara. i. de celestibus ⁊ terrestribus tanqz cum qui fecit ęlum et terrā. Psalterū eīn a supiori sonat vt dictū est. Cythara ab inferiori ideo p psalterū celestia. p cytharā terrestria significāt. Tympanū fit de corio siccato et firmato. Organū est generale nomē omnium vasorum musicorum. licet vsu dicatur organum quod instatis follib⁹ sonat. Qđ non hic accipitur. sed aliquid quod cordas habet. Corde: caro iam a corruptione liberata: quibus addit organū. nō vt singuli sonent. sed vt diuersitate concordi consonent vt et diuersis vocibus sed nō aduersis sit cantus suauis. Cimbala inuicem se tangunt vt sonēt. ideo labijs nris comparātur. sed melius in cimbalis. qui tricē se bonorātes dāt laudem deo.

Cass. Quibus propheta in principio formā conuersatois ostē dit. iam in illa hieruslem receptis dicit i eis laudandū esse deum. qui omnia dedit. In firmamento. quia morte sua dyabolum vicit. et credētes ad ęternum perduxit. In virtutibus. vel potētatibus. quia omnia subiecta pedibus eius. Secundum multitudinem. quomō hoc cuz magnitudis eius non est finis. sed spūalibus et sanctis dicitur hoc et cuz non sit finis magni. scōm eam laudatur deus. cū sine fine laudetur. Quomodo aūt debeat laudari p similitudines mysticas vsq̄ ad finem psalmi dicit. Tuba concrepet regi. psalterū canat deo. cythara cum reliquis sponso. Tuba enim terribilis vel in bello sumitur. vel in aduentibus regum apparatur: psalterū a summo: cythara ab imo sonat. hęc oīa bīanis actibus compata. figuraliter ibi dicūtur laudes dei psonare.

In cordis ⁊ organo. Cass. Cordas ponit. p omni instrumento musico quod cordarū tensione sonat. Organū est quasi turris fistulis diuersis fabricata. flatu follium sonans. et vt hęc oīa de boibus acciperes. ad os hominis venit. Et exponens quid sit laudare in cordis et organo. Subdit laudate eum in cimbalis ⁊c. Cimbala bene sonātia labia nostra sunt que cordi conciuna in laudibus dei bene sonāt. in quibus est similitudo cimbalo ꝛ et armoniam reddūt. et ideo bene inter musica instrumenta sent.

In cimbalis bene sonantibus. Cass. Cimbala bene tinnientia sunt et permixtis metallis paruissimę fraqz acutū sonum reddūt. sed ꝙ oīa spiritualiter intelligi vult. apto fine concludit. oīis spiritus angelic⁹ et humanus laudi. nō caro et sanguis. nō ambit⁹ sęculi. sed quod est in natura rerum sublimius quod celestia sapit. eterna capit. breuis et pfecta scientia vt deum spiritualiter omnia laudent. In his totius musicę perfectio ē. Est enim flatus in tuba: pulsus in cythara. ⁊ in cibalis. vox in choro. Quibus musicis instrumentis significat spiritualis armonia quę non auribus sed pura mente aduertitur.

Aug. Tria sunt genera sonorum voce. Voce per chordas. Flatu vt p tibias. Pulsu: vt p cytharā. Hęc oīa ad hymnos nuptiales pertinent.

§ Spirituali operatione.

et psalterio psallant ei. Quia beneplacitum est domino in populo § re. bis. † § Eternam-
suo: et exultauit mansuetos in sa-
† § Exultā. mansuciet pro eo. † § In vindicta malorū Cass. vindicta peccantiū gloria ē sanctoz
lutem. Exultabunt sancti in glo
† § Intus in conscientia. non extra in populari fauore
ria: lętabuntur in cubilibus suis.
† § Non sūt. † § Id est lingua.
Exultationes dei in gutture eo
† § Sermo christi. § vel framee. † § Ex verbi et novo. § vel bisacuti vel re- † § Pote
state. § vt dicant vbi velint et cui velint.
rum: et gladij ancipites in mani
† § vt occidant peccatores illo gladio bisacuto. Secundū illud. Ego occidam et vivere faciam.
bus eorum. Ad faciendam vin
† § vel ebrietationes. § Ne putarem sanguinē fundi. subdit.
dictam in nationibus: increpatō
nem in populis. Ad alligandos
§ preceptis dei.
reges eorum in compedibus: ⁊ no
† § vel vinculis. § Id est. dei mandatis.
§ vt quod deus cōiunxit homo nō sepat. Et item alligatus es verbo. noli querere solutionem.
† § Quia vera sunt vincula. hoc est iudicium qđ facturi sancti per omnes gentes.
biles eorum in manicis ferreis.
§ Ad hoc habent gladios in manibus.
Ut faciant in eis iudicium con-
† § Et ita consequentur eternam gloriam.
scriptum; gloria hec est omnibus

sanctis eius.

Alleluia.

CL.

Laudate dominum in sanctis eius. laudate eum
† § Pro his qui sanctis suis dedit.
† § Id est pro eo q̄ morte sua dyabolum vicit et credentes ad celum perduxit.
in firmamēto virtutis eius. Lau
† § Cui flectitur omne genu celestium terrestrium et infernorum.
date eum in virtutibus eius: laudate
† § Id est sine fine sicut non est finis magnitudinis eius.
eum secundum multitudinem ma
gnitudinis eius. Laudate eum in
† § Id est. vt regem. et quia vos in bello dyaboli vincere fecit. † § vt deus. et quia vos fecit timos
§ de celestibus et terrestribus. vt cum qui fecit celum et terram.
sono tube: laudate eum in psalte
† § vt sponsū. et quia vos ab inimis liberabit.
rio et cythara. Laudate eum in
† § Carne mutata. sine omni corruptione et voluntate. § cum concordium consonantia. § tympanū de corio sit extensō in ligno. † § Chorus est congregatio vocum collectio.
tympano et choro: laudate eum
in cordis et organo. Laudate eū
§ in his qui se inuicē monentes delectant deum.
in cimbalis bene sonantibus: lau

¶ Quod valet .x.v. in ordine singulorum. id est vnitatū. hoc cl. in ordine denariorū. et mille quingenti in ordine centenariorū. et .x.v. milia in ordine millenariorū. Ideo quod significatur per .x.v. hoc idem per cl. et alios duos numeros. Quindenarius significat concordiā duorū testamentorū. In veteri obseruatur sabbatum. qui est dies septimus. In nouo dominic⁹. qui est octauus post septimū. idem et primus post sabbatū. ⁊ primus in prima rerū conditōe. Secundū hoc mysteriū numerus est psalmorum. Quiquagenarius constat de septima septimanarum. addito vno tangit ipso octauo ad determinādū quinquagenariū. Per septenariū septiformis spiritus figuratur ⁊ per ipm quoq quinquagenariū. Tot enim diebus completis post resurrectōnem venit spiritus sanctus super congregatos in christo qui spiritus septenario numero ꝓpue in scripturis cōmendatur. Quinquagenarius in quadragenariū et denarium diuiditur. vnde quadragesima die post resurrectōnem ascendit. Inde post decem spiritū misit. Per quadragenariū tpalis habitatio huius mundi ostenditur. et lex moysi. Per quaternariū tempalis habitatio. Per denariū lex. Quaternarius in quadragenario et quattuor et decem in se ductis multiplicato. ꝓualet quantū ad significatōem. Quattuor enim partes habet mūdus et annus. et quattuor sunt elementa ex quibus oīa corpora constant. Denarius aūt legez significat ꝓpter decalogū mandatorū. quę fuerunt scripta in tabulis. Huic aūt numero scz quadragenario additur denarius vt quinquaginta complcātur. denarius vero vitā ēternam significat. Constat eīn ex tribus et septem. Ternarius vero ad sanctam trinitatē refertur. Septenarius vero qui constat ex tribus ⁊ quattuor ad duplicē hominis naturam. qui constat ex anima et corpe. ad aīmā pertinet ternarius ꝓpter triplicē vim aīmę. Ad corpus quaternarius. propter quattuor elementa. Tunc eīn in nobis ēternitatis beatitudo perficet. cum vtriusq; nature nostrę sabbatismo potiti. trinitati increatę cōiungemur. ad dito ergo denario quadragenario velut mercede ꝓ impleta in hac vita lege reddita: ipsa ēternitas figuratur. Quinquagenariū aūt ut trinitas multiplicat: fiūt cl. ¶ Queri solet vtrū vn⁹ sit liber psalmorū an plures. Dicto. Quinq; libros dicit ꝓpter quinq; distinctiones quę fiunt per fiat fiat. Cui obuiare videt quod dicitur in actibus apostolorū. Sicut scriptum est in libro psalmorū. nō in libris dicit. sed in libro. quasi vnus sit liber nō plures. quod tamē supiori nō repugnat. Bene nāq; multi libri vnus liber dicitur. vt multę ecclesię vna. multi cęli cęlū. vñ. Hq̄ sup firmamētū. i. cęlū. et aquę q̄ sup cęlos sunt. laud. xc. idē significans ꝓ cęlos ⁊ firmamētū. i. cęlū. Potest etiā dici in libro psalmorū. i. in aliquo libro illorū quinq;. xij. etiaz ꝓphetarū vnus liber dicitur. oīes etiā canonicę scripturę vn⁹ liber dicūt. eo ꝙ mirabili vnitate cōcordent.

¶ Nō vacat ꝙ primus quinquagenarius de pnitentia est. Secūdus de misericordia et iudicio. Tercius de laudibus dei in sanctis eius. Sic enim ad ēternā vitam tendimus. prius peccata dānamus. vocante deo ad pnitentiā. quos apud se in occulto ꝓdestinauit. Inde ꝓ misericordiā bene viuimus. ne iudiciū in futuro timeamus. deo vocatos iustificāte ꝓ misericordiā et timorē iudicij. vbi de ciuitate domini dispgūtur qui opantur iniquitatē. Tandē ad vitā glorificati intramus. vbi deū sine fine laudamus. ad hoc pertinet quod dominus ait: Ecce ejcio demonia et sanitates pficio hodie et cras. et tercia die consūmor. Q. qđ etiā in sua passione et dormitōe ⁊ vigilatione ostendit. in cruce de dyabolo triumphauit. in sepulcro requiuit in resurrectione exultauit. pnitentia cruciat. iustitia tranquillat. vita ēterna glorificat atq; iocundat. Pnitentię igitur vox est. Miserere mei deꝰ. Justicię vox. Misericordiam et iudiciū cantabo. Vitę ēternę vox est. Omnis spiritus laudet dominum. Cantica in locis suis require.

¶ 5 Ne putes cimbala sine anima addit iubilatio nis. Aug. Est enim iubilatio ineffabilis laus dei que non nisi ab anima ꝓficiscitur.

date eū in cimbalis iubilatōis omnis spiritus laudet dominum.

Liber hymnorum siue soliloquiorum dauid finit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

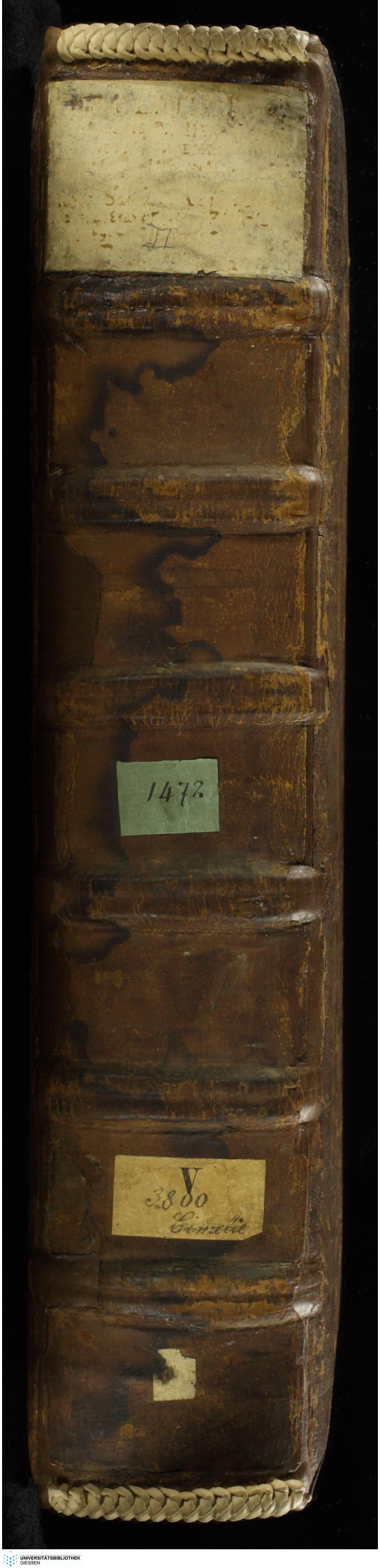
1472
V
3800
Cimelie

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN